R. P. D. ANTONINI
DIANA
PANORMITANI
CLERICI REGULARIS, EPISCOPORUM
Examinatoris in Urbe, & Sancti Officii Regni Siciliæ Consultoris,

COORDINATI,
SEU OMNIUM
RESOLUTIONUM MORALIUM,
Ejus ipsissimis verbis ad propria loca, & Materias,

PER V. P. MARTINUM DE ALCOLEA
Monachum Carthusiensem ex Regali Cœnobio de Paulari, fideliter dispositarum,

TOMUS TERTIUS.

EDITIO NOVISSIMA, CUI DE NOVO ACCESSIT
TOMUS DECIMUS, *veluti totius Operis Summa, ad faciliorem Studiosorum Theologiæ Moralis usum, accommodata.*

VENETIIS, MDCCXXVIII.
Ex Typographia Balleoniana.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX
TRACTATUUM, ET RESOLUTIONUM
hujus Tomi Tertii.

Ultimus numerus paginam indicat:

TRACTATUS I.

De Potestate Pontificis in Ordine ad Sacramente.

Et in fine hujus Tractatus adscribuntur duæ apologeticæ Disceptationes de Primatu solius D. Petri ad differentiam inter ipsum & D. Paulum, pagina 1

RES. 1. AN Pontifex possit suis præceptis ita obligare quoad ministrationem Sacramentorum, ut aliquando excusemur ab obligatione, & observatione præcepti divini, Sed inter alia, quæ in textu hujus Resolutionis explanantur, quatuor diversi casus inferuntur ex doctrina supradictæ quæstionis, quos in prompta debent habere omnes Sacerdotes, & Confessarii, quia sæpè contingere possunt in praxi, & sunt valdè notandi, Ex *part. 8. tract. 1. resolution. 78. ibidem.*

2 An Pontifex possit aliquibus interdicere usum Sacramentorum, Et pro praxi hujus quæstionis aliqui diversi casus adducuntur in corpore hujus Resolutionis, *Ex p. 8. tr. 1. res. 79. pag. 2*

3 An Pontifex possit præcipere, ut in articulo mortis deficiente materia certa, ministrentur Sacramenta cum materia dubia, Idem dicendum est, si non occurat alius certiorem habens potestatem, vel qui certiorem formam adhibeat. Et in casu extremæ necessitatis non solùm possit adhiberi Sacramentum cum materia, forma, & Ministro dubio, sed etiam abesse obligationem charitatis sic ministrandi, secluso præcepto Pontificio particulari. Et notatur, quod in prædictis casibus contentis in textu hujus Resolutionis, & similibus, si recipientes Sacramentum supervixerint, essent denuo eis ministranda dicta Sacramenta sub conditione, *Ex p. 8. tr. 1. res. 49. pag. 3.*

4 An Pontifex suppleat defectum jurisdictionis ministrantibus Sacramentum cum opinione probabili, Et ex doctrina hujus quæstionis patet, quod qui solum habet titulum coloratum generatim peccare usurpatione judicii, quia quantum in ipsis est, usurpant potestatem, quam non habent, *Ex part. 8. tract. 1. res. 93. pag. 4*

5 An Pontifex suppleat jurisdictionem in ministratione Sacramentorum, stante errore communi, absque titulo colorato, Et quid est dicendum in casu, quo adest error communis, & titulus coloratus, Et inter alia, quæ ex doctrina superioris quæstionis deducuntur, tandem infertur, an sit falsum, quod si in Pontificem eligeretur fœmina, communi circa sexum concurrente errore valerent per eam velut Pontificem facta, *Ex p. 8. tr. 1. res. 94. pag. 5*

6 An Pontifex possit præcipere, ut infantes filii Hæreticorum, & Apostatarum baptizentur, invitis Parentibus, Et quid de filiis Infidelium, Et quid, si saltem alter Parens sit fidelis, seu baptizatus; an puer, illis invitis, possit baptizari, Et idem proportionatè dicendum est, si proles sit sub cura plurium tutorum, quorum unus saltem est Christianus, Et idem est sentiendum, quando alter Pater consentit, quamvis uterque sit Ethnicus, Et idem est de parvulo, qui non habet Patrem, sed avum paternum, quod potest baptizari, ipso consentiente, quamvis mater sit invita. Et quid de filiis Infidelium mancipiorum, an possint, illis invitis, baptizari, Et quid de Infidelibus politicè tantum subditis Principibus Christianis, an possint eorum infantes, ipsis invitis, baptizari, *Ex p. 8. tract. 1. res. 1. pag. 7*

7 An Pontifex potuerit determinare tempus præcepti Divini suscipiendi Baptismum, Et an Ecclesia potuerit determinare tempus, in quo Ministri Ecclesiæ, & non in alio deberet exhibere Baptismum, adultis petentibus, scilicet Vigiliam Resurrectionis, & Vigiliam Pentecostes, Et an ex dispensatione Pontificia possit quis etiam laicus solemniter baptizare in casibus, in quibus jure divino potest baptizare; & absque dispensatione id non possint Diaconis inferiores, *Ex p. 8. tr. 1. res. 2. pag. 8*

8 An Pontifex possit committere laico, ut in casu necessitatis solemniter Sacramentum Baptismi ministret, Et extra casum necessitatis, ut licitè conferat Baptismum, an inter Ministros hujus Sacramenti ordo sit servandus sub peccato mortali, Et etiam quæritur, an Sacerdos ministrans Sacramentum Baptismi in caso necessitatis in peccato mortali peccet mortaliter; Idem quæritur de laico baptizante solemniter ex dispensatione; & de Diacono baptizante solemniter, vel Sacram Eucharistiam porrigente ex commissione Sacerdotis, Et notatur posse in casu necessitatis filium à Patre baptizari, & à propria matre; & ab illis in prædicta necessitate munus Patrini exerceri, atque per hoc non amittunt jus petendi debitum conjugale, Et quid, si supradicta hæc faciant extra casum necessitatis, *Ex p. 8. tr. 1. r. 57. p. 9*

9 An Pontifex possit præcipere sub peccato sumptionem Sacramenti Confirmationis, Et an sit præceptum Divinum, vel naturale obligans sub mortali ad susceptionem hujus Sacramenti, si commodè potest suscipi, Sed difficultas est quoad præceptum divinum positivum, Et an præceptum Concilii Tridentini de prævia confirmatione ante Tonsuram, & Ordines importet peccatum mortale, aut veniale, *Ex p. 8. tr. 1. res. 47. pag. 10*

10 An Pontifex possit dispensare, ut infantes ante usum rationis confirmentur, Et an sine Pontificia dispensatione possint in aliquo casu infantes ante usum rationis confirmari ex justa causa, Et an, si Episcopus confirmaret infantes ante usum rationis absque justa causa, peccet mortaliter, aut venialiter, Et docetur Sacramentum Confirmationis olim in prima Ecclesia, & postea per multos annos infantibus simul cum Baptismo administratum fuisse, Et an similiter in oriente, & præcipuè in Græcia, & Æthiopia vetus consuetudo perseveret, *Ex p. 8. tr. 1. r. 46. p. 10*

11 An Pontifex possit delegare potestatem ministrandi Sacramentum confirmationis simplici Sacerdoti, Et an sit de Fide Presbyterum posse esse Ministrum confirmationis ex dispensatione, Et utrùm Pontifex legitimè electus, sed non Episcopum consecratus possit hanc potestatem simplici Sacerdoti concedere, Et an hæc potestas, & facultas concessa simplici Sacerdoti expiret mortuo Pontifice, vel si concessa est ex causa cessante expiret, Ex *p. 8. tr. 1. res. 3. ibid.*

12 An Pontifex possit dispensare ad ministrandum Sacramentum Confirmationis Sacerdotem solum priori Ordinatione consecratum, Et discutitur, an impositio manuum Episcopi pertineat ad essentiam Ordinis, vel tantum sufficiat porrectio Calicis cũ patena, & tota forma in verbis dictæ traditionis correspondentibus, itaut si Episcopus moriatur, postquam contulit Sacerdoti potestatem consecrandi, antequam illi manus imponat, an verè manebit integrè ordinatus, & poterit à peccatis absolvere, Ex *p. 8. tr. 1. res. 4. pag. 12*

13 An hæc potestas concedendi facultatem simplici Sacerdoti ad administrandum Sacramentum Confirmationis pertineat privativè ad Summum Pontificem, Et an verò ex divina institutione, vel ex solo præcepto Ecclesiæ oriatur, quod Episcopus non possit eam facultatem delegare in sua Diœcesi, Ex *p. 8. tr. 1. res. 5. pag. 13*

14 An si Pontifex dispensaret sine justa causa, ut simplex Sacerdos conferat Sacramentum Confirmationis, dispensatio sit valida; Imò notatur non cessare facultatem, mortuo Pontifice qui eam concessit, neque etiam cessat talis facultas, cessante ratione, quæ movet Pontificem ad eam concedendam, Ex *p. 8. tr. 1. res. 6. pag. 14*

15 An Pontifex possit variare modum benedictionis Chrismatis, Et ex doctrina prædictæ quæstionis infertur, an possit Pontifex indirectè efficere, ut nullus Episcopus validè hoc Sacramentum conferat, &c. Et an Episcopus benedicens Sacrum Chrisma in statu peccati mortalis peccet mortaliter, Ex *p. 8. tr. 1. res. 7. ib.*

16 An Pontifex possit permittere, ut Græci in Sacramento Confirmationis utantur hac forma: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, Et an in forma Latina hoc Sacramentũ perficiatur ante expressionem divinarum personarum, Et an talis expressio in forma hujus Sacramenti sit essentialis, Et quid de cæteris verbis *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis*, Ex *p. 8. tr. 1. r. 8. ib.*

Index Tractatuum.

17 Confirmatur supradicta sententia P. Amici authoritate Basilii Pontii, in qua explanantur omnes difficultates, quæ continentur in præterita resolutione, *Ex part. 8. tractat. 1. resol. 8. pag. 14*

18 Apponitur sententia aliquorum impugnantium opinionem Amici, & Pontii, & asserentium ante Schisma Græcos in forma Confirmationis invocasse implicitè Trinitatem, *Ex part. 8. tr. 1. res. 10. pag. 17*

19 An Pontifex, si balsami copia deesset, possit dispensare, ut Sacramentum Confirmationis administretur cum solo oleo olivarum, Et latè explanatur, an balsamum in Confirmatione sit de necessitate Sacramenti vel de necessitate præcepti, Et notatur posse Papam Episcopo prohibere, ne Sacramentum Confirmationis conferat, sed nequit facere, ut non valeat, si illud conferat. *Ex part. 8. tr. 1. res. 11. pag. 18*

20 An Pontifex possit committere facultatem simplici Sacerdoti, non solum, ut dictum est, administrandi Sacramentum Confirmationis, sed etiam consecrandi Sanctum Chrisma, *Ex p. 8. tr. 1. res. 12. pag. 19*

21 An Pontifex potuisset præcipere confessionem, si non fuisset à Christo præcepta, sed tantum instituta. *Ex part. 8. tract. 1. res. 13. pag. 20*

22 An à Pontifice hodie sit latum præceptum de aliquo usu confessionis distinctum à præcepto annuæ Communionis, Et an hoc præceptum sit juris divini quoad substantiam rei præceptæ, ita ut Ecclesia solum determinaverit tempus, quo divinum præceptum esset executioni mandandum, *Ex part. 8. tract. 1 res. 14. pag. 21*

23 An Pontifex possit præcipere confessionem venialium, *Ex part. 8. tr. 1. res. 15. ibid.*

24 An de facto Pontifex præceperit aliquibus confessionem venialium, Et an Clementina *Ne in agro Dominico, de stat. Monach.* obliget ad confessionem venialium sub peccato mortali, *Ex p. 8. tr. 1. res. 16. pag. 22*

25 An Pontifex possit abrogare, seu dispensare in præcepto confessionis, ut quispiam nunquam teneatur confiteri, Et quid, si quæratur, qua ratione cum Papa sæpius dispenset in votis, quorum obligatio est de jure divino, & naturali ratione promissionis Deo factæ, quam quilibet ex dictis juribus tenetur adimplere; & tamen non possit dispensare in præcepto confessionis, quod de jure Divino ortum habet, *Ex part. 8. tr. 1 res. 17. ibidem.*

26 An Pontifex possit abrogare, seu dispensare in præcepto confessionis; ut aliquando quis non confiteatur, *Ex p. 8. tr. 1. res. 18. pag. 23*

27 Quod peccatum committat Pontifex dispensando in hoc præcepto sine causa cum aliquo, Idem est de illo, qui sciens nullam causam subsistere, inducit Pontificem ad dispensandum in impedimentis dirimentibus. Et hoc pendet ex illa quæstione, an peccet Pontifex dispensando in suis legibus sine causa, *Ex p. 8. tr. 1. res. 19 ibid.*

28 An Pontifex teneatur ad præceptum annuæ confessionis, Et quamvis Pontifex peccet mortaliter, si non adimpleat præceptum annuæ confessionis, non tamen incurrat excommunicationem propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari, Et explanatur, à quo Papa accipiat facultatem eligendi Confessorem, cum in terra non habeat se superiorem, Et an electo Confessori, teneatur ei parere sicut cæteri fidelium, *Ex p. 8. tr. 1. res. 20. pag. 24*

29 An Pontifex possit censuris punire confessionem annuam sacrilegam ex defectu doloris, Et discutitur, an possit Ecclesia prohibere actum internum, Et an possit illum præcipere, Et ex doctrina hujus Resolutionis inferuntur aliqui alii diversi casus sæpius contingentes in praxi, *Ex par. 8. tr. 1. res. 50. p. 24*

30 An Pontifex possit dispensare, ut aliquis ante Communionem non confiteatur, dummodo eliciat actum contritionis de peccatis mortalibus commissis, Et docetur, an præceptum de præmittenda confessione ante Eucharistiam sit à Christo Domino institutum, vel sit divinum positivum, aut Ecclesiasticum, *Ex p. 8. tr. 1. res. 51. pag. 26*

31 An Pontifex possit reservare peccata venialia, Ex quo etiam infertur, an Superior possit reservare excommunicationem minorem, Et deciditur cæteros Superiores, & alios Prælatos inferiores Papæ non posse sibi reservare peccata venialia, *Ex p. 8. tract. 1. res. 52. ibid.*

32 An Pontifex possit reservare peccata mortalia interna, Et quid circa hoc apud Religiosos, & Episcopos, Et an Ecclesia non possit peccata merè interna afficere censuris, *Ex p. 8. tr. 1. res. 53. pag. 27*

33 An Pontifex possit reservare omnia peccata mortalia externa, Et an hoc validè, licet illicitè facere possit, *Ex p. 8. tr. 1. res. 54. ibid.*

34 An Pontifex validè possit sibi reservare absolutionem casus, & excommunicationis etiam in articulo mortis, Ex quo infertur reservationem factam à Papa absque causa valere respectu omnium Confessorum, non tamen esse licitam; *Ex par. 10. tr. 14 & Misc. 4. res. 7 aliàs 5. pag. 28*

35 An Pontifex possit auferre à simplicibus Sacerdotibus jurisdictionem absolvendi à peccatis venialibus, Idem est dicendum de peccatis mortalibus aliàs confessis, & rectè absolutis, Et an ab eo, vel alio inferiori Prælato possit talis jurisdictio auferri aut limitari, [illegible] an simplices Sacerdotes habeant potestatem absolvendi à venialibus, & mortalibus aliàs rectè absolutis, nisi sint ab Episcopo approbati, Et quæritur etiam, à quo enim jure hoc habeant, an jure divino, vel per concessionem Ecclesiæ, Et an Summus Pontifex habeat ordinariam jurisdictionem in foro Pœnitentiæ quoad totam Ecclesiam, idque à jure divino, cùm primum est electus, Et ideo, an possit aliquem delegare pro tota Ecclesia, etiam repugnantibus Episcopis, & Parochis, Idem dicendum est de Episcopo pro tota sua Diœcesi repugnantibus Parochis, *Ex par 8. tr. 1. resol. 55. pag. 28*

36 An Pontifex possit delegare facultatem audiendi confessiones in perpetuum, & an privativè quoad Episcopos. Et an qui jurisdictionem habet à Pontifice, possit confessiones audire ubique terrarum, nulla licentia petita ab Ordinario locorum, sicut qui delegatam habet ab Episcopo, potest in tota Diœcesi, Et an qui delegavit jurisdictionem suo arbitrio, possit sine alia causa revocare illam non solùm validè, sed etiam licitè, Quæritur etiam, à quo videlicet Confessarius Papæ accipiat potestatem illum absolvendi, *Ex p. 8 tr. 1. res. 83 pag. 30*

37 An Summus Pontifex potuerit annullare confessionem factam cum Confessario non approbato ab Ordinario, ut patet in Concilio Tridentino, *sess. 23. c. 15. de reformat.* Quæritur etiam, undè Sacerdos habeat jurisdictionem in foro Pœnitentiæ, Et ex doctrina hujus resolutionis aliqua alia notabilia circa supradicta explanantur, *Ex p. 8. tr. 1. res. 84. pag. 30*

38 An non obstante decreto supradicti Concilii Tridentini *sess. 23. cap. 5 de reformat.* suppleat hodie Summus Pontifex jurisdictionem in aliquo casu, ut Sacerdos non approbatus ab Episcopo possit excipere confessiones, Et quando Sacerdos excipit Episcopi confessiones, undè habeat jurisdictionem, Et alii quinque diversi casus sæpius contingentes in praxi discutiuntur in textu hujus resolutionis circa jurisdictionem Confessarii Episcoporum Cardinalium, & familiæ illorum, & etiam Prælatorum Regularium pro eligendis sibipmet ipsis Confessariis, *Ex p. 8. tr. 1. res. 85 pag. 32*

39 Enumerantur alii casus, in quibus Pontifex supplet jurisdictionem, ut Sacerdos non approbatus audiat confessiones, *Ex par. 8. tr. 1. res. 86 pag. 33*

40 An Summus Pontifex potuerit, & de facto concesserit regularibus, ut possint excipere alienas confessiones sine licentia Parochi in ordine ad præceptum annuæ confessionis, Et quid de Sacramento Eucharistiæ; an possint Religiosi laicis distribuere eam absque licentia proprii pastoris toto anno, excepto Festo Paschæ resurrectionis, *Ex p. 8. tr. 1. res. 88 pag. 34*

41 An Pontifex in articulo mortis, saltem dum abest Sacerdos approbatus, suppleat, & conferat jurisdictionem simplici Sacerdoti illam non habenti, Et an Sacerdotes talem jurisdictionem in articulo mortis habeant à jure divino, seu à Deo immediatè, vel à Pontifice, & ab Ecclesia, Et an etiam, præsente Parocho, vel approbato, in articulo mortis Pontifex conferat jurisdictionem simplici Sacerdoti, ita ut illo præsente possit eligi à pœnitente, & absolvi ab omnibus peccatis, & censuris quomodolibet reservatis, Et an Pontifex, non solùm in articulo mortis, sed etiam in periculo conferat supradictam jurisdictionem, Et an Pontifex possit prohibere, ne quis Sacerdos in extrema necessitate validè absolvat, *Ex p. 8. tr. 1. res. 90. pag. 35*

42 Respondetur ad omnia argumenta contra sententiam superius positam in ordine ad illam practicandam, & aliqua alia curiosa invenies circa opinionum probabilitatem, Sed ex doctrina hujus resolutionis oritur, an in articulo mortis possit quis cum Sacramento pœnitentiæ supplere præceptum contritionis, Sed adhuc remanet ista difficultas, an sit obligatio habendi contritionem in articulo mortis ex alio capite, scilicet diligendi Deum, *Ex p. 8. tr. 1. res. 91. pag. 37*

43 An Pontifex in articulo mortis tribuat facultatem absolvendi Sacerdotibus schismaticis, & hæreticis, Et quid de excommunicatis, & suspensis; an sit necessarium, ut supradicti sint peccato mortali contritione, aut aliter justificati in supradicto casu, Et an Summus Pontifex in articulo mortis suppleat jurisdictionem in laico saltem prima Tonsura initiato ut possit absolvere moribundum à censuris, qui non potuit confiteri, *Ex p. 8. tr. 1. res. 92. pag. 38*

44 An Summus Pontifex, etiamsi Sacerdos non sit, possit tollere pœnitentias in sacramentali confessione impositas, Et explanatur per Indulgentias non tantum indirectè, & mediatè, sed etiam directè, & immediatè tolli sacramentales pœnitentias, Ex quo etiam infertur non teneri pœnitentem ad servandam pœnitentiam, quam in vindictam suorum peccatorum in foro sacramentali accepit, si probabiliter Indulgentias lucratus est,

Et

Et quid si pœnitentia sit medicinalis, *Ex part. 8. tract. 1. resol. 80. pag. 39*

45 An Pontifex per Indulgentias intendat non solum liberare à pœnitentiis injunctis in confessione, sed etiam à non injunctis, Et discutitur, quid est sentiendum de Indulgentiis antiquitus concessis, Et infertur, quod cùm conceditur Indulgentia 40. vel 100. dierum, vel annorum, non intelliguntur dies, vel anni pœnarum, quas in Purgatorio eramus soluturi. *Ex part. 8. tr. 1. res. 81. pag. 40*

46 An Pontifex possit dispensare, ut aqua vino consecrando non misceatur; Et an necessitas admiscendi aqua vino consecrando proveniat ex præcepto divino, aut Ecclesiastico, Et an permittendus sit Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua, sicut Græcis consecrandi in fermentato, *Ex par. 8. tr. 1. res. 22. pag. 41*

47 An Pontifex possit dispensare, ut consecratio Eucharistiæ efficitur sub una tantum specie, Et an præceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit divinum, vel humanum, Et an sit falsum Innocentium VIII. dispensasse, ut aliquæ nationes consecrassent sub specie tantum panis, & hoc concessisse Norvegis, *Ex p. 8. tr. 1. res. 23. pag. 42*

48 An Pontifex possit in aliquo casu facultatem præbere, ut plures Sacerdotes simul conficiant Eucharistiam, Et dubium est, quomodo id licitè possit fieri, Et deciditur, quam intentionem habere debeant Sacerdotes noviter ordinati, quando cum Episcopo in Missa tum solemniis concelebrant. Et notatur, quod Episcopus, qui consecratur, celebrat cum Episcopo consecrante; & olim Presbyteri Cardinales simul cum Pontifice concelebrare consueverunt, Et an in Ecclesia Græca soleat alius Sacerdos simul cum Episcopo celebrare, *Ex p. 8 tr. 1. res. 44. p. 43*

49 An Pontifex potuerit prohibere, ne laici sumant Communionem sub utraq; specie, Et an jure divino præcepta sit Communio sub utraque specie, & qui sub una sola specie communicat, impleat præceptum, quo dicitur, *nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, &c.* Et notatur, quod hodie Cardinalis Diaconus ministrans Summo Pontifici communicat sub utraque specie; & similiter Rex Franciæ in sua inauguratione. Et tandem quæritur, an aliquando sit licitum laico sanguinem sumere, *Ex part. 8. tr. 1. res 24. pag. 44*

50 An Pontifex, sicut potuit præcipere tantum usum panis, potuerit etiam præcipere tantum usum sanguinis, Et notatur olim in Græcia mos fuisse in infirmis, qui præ ægritudine speciem panis deglutire non poterant, solam speciem vini, argentea cochlea, in os effundere, Et quid de consuetudinibus Græcorum, Æthiopum, Moscovitarum, & Parisiorum in Conventu Cluniacensi, & de Diacono Cardinali Romæ in Missa Papali sibi, & aliis Cardinalibus ministrante Eucharistiam sub utraque specie, *Ex par. 8. tr. 1. res. 25. pag. 45*

51 An Pontifex possit eximere aliquem à præcepto Communionis annuæ, Et an Pontifex teneatur ad præceptum annuæ Communionis, Et an quamvis Pontifex peccet mortaliter, si illud non observet, non incurrat tamen excommunicationem propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari, nec contra eum sententiam ferri de incursione delicti, *Ex p. 8 tr. 1. res. 26 pag. 46*

52 An Pontifex possit præceptum annuæ Communionis penitus abrogare, Et an Pontifex sine causa abrogaret ex toto, & in solidum prædictum præceptum, quamvis peccaret, valeret tamen prædicta abrogatio, Et an possit Pontifex restringere præceptum ipsius Eucharistiæ, Et an in primitiva Ecclesia fuerit præceptum quotidie communicandi; Et advertitur, quam cautè debeant procedere Confessarii in concedenda licentia laicis de Communione quotidiana, *Ex p. 8. tr 1. res. 27. pag. 46*

53 An Pontifex possit concedere facultatem, ut Eucharistia ministretur infantibus ante usum rationis, Et an hoc expediat, & teneatur hoc facere, quando infantes sunt in articulo mortis, quia præceptum sumendi Eucharistiam extat etiam de jure divino, Et quid circa hoc factum sit in diversis locis, & Regionibus in textu hujus resolutionis explanatur. Et an si infantes casu invenirent Hostiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel levitate puerili Sacras species sumerent, acciperent ne gratiam sacramentalem, *Ex p. 8. tract. 1. res. 46. pag. 47*

54 An Summus Pontifex possit concedere, ut sæpius in die Eucharistia sumatur, Et an eodem die sæpius communicare non sit prohibitum jure divino; Et an in aliquo casu non obstante Ecclesiastica prohibitione; possit quis sumere Eucharistiam bis in die, & Sacerdos duas Missas celebrare, Et an Cardinalis in Missa Papali Nativitatis Domini sumens Eucharistiam è manu Pontificis possit antea, vel posteà dicere saltem duas Missas, Idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis Domini cantat Evangelium in Missa, & sumit Eucharistiam à Sacerdote celebrante, Et an alii Sacerdotes non possint extra Missam bis, aut ter communicare in illa die Nativitatis Domini. *Ex p. 8. tr. 1. res. 87. pag. 48*

55 An Pontifex possit dispensare, ut Sacerdos celebret, vel laicus sumat Eucharistiam non jejunus, Et an in aliquibus casibus licitum sit sumere Eucharistiam fracto jejunio, Et an singulo quoque anno Pontifex dispenset in jejunio, saltem tacitè cum Cardinali, qui celebrat coram eo in nocte Nativitatis Domini; vel an pro illa nocte in ejus Capella Pontifex anticipet diem naturalem, Et quid Venetiis de primicerio S. Marci ante mediam noctem in illa die celebrante, *Ex p. 8. tr. 1. r 89. p. 40*

56 An Pontifex possit dispensare, vel laici, vel etiam fœminæ in articulo mortis ministrent Sacramentum Eucharistiæ sibi, & aliis, Et an purus laicus, & etiam fœmina non egeat dispensatione, ut possit ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibimet in articulo mortis, Et an peccet mortaliter laicus, qui in peccato mortali defert Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius, Et ex supradicta quæstione deducitur, an casu necessitatis possit Sacerdos seipsum communicare, Et quid devotionis causa, & qualibet diei hora, modo sit jejunus, & absit scandalum, Ex *p. 8. tr. 1. res. 48. ibid.*

57 An Pontifex possit præcipere usum Sacramenti Extremæ Unctionis, & contra transgressores pœnam imponere, Et an sit præceptum in articulo mortis suscipiendi Sacramentum Extremæ Unctionis, Et dum tale præceptum non extat, secluso contemptu & scandalo, an omissio hujus Sacramenti non inducat peccatum mortale non solum in infirmis, sed etiam à fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in conjuge, Domino, patre, tutore, &c. Et an per accidens hoc Sacramentum possit alicui esse ad salutem necessarium; Et discutitur, an sit præceptum divinum sumendi etiam Eucharistiam, Ex *p. 8. tr. 1 res. 58. pag. 50*

58 An Pontifex possit præbere facultatem presbyteris benedicendi oleum Extremæ Unctionis, Et an hæc benedictio necessario debeat fieri per Episcopum, Ex *p. 8. tr. 1. res. 30. pag. 51*

59 An Pontifex aliquando suppleat jurisdictionem in Ministro Extremæ Unctionis, Et supponitur, quod solus Sacerdos est Minister Extremæ Unctionis; quare quævis Unctio à laico, imò à Diacono in quocumque eventu facta non erit Sacramentum, Et an ad hoc Sacramentum ministrandum non requiratur, ut Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas approbatus? Et an Parochus publicè excommunicatus possit licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum ministrandum, Et explanatur, quod & si validè hoc Sacramentum à quovis Sacerdote administrari possit, non tamen licitè nisi in extrema necessitate vel de proprii pastoris tacita saltem licentia; quare Religiosi, qui sine licentia speciali pastorum personis non Religiosis hoc Sacramentum, vel Eucharistiam conferunt, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto, *Ex p. 8. tr. 1. res. 56. pag. 52*

60 An Pontifex possit permittere, ut tempore pestis ex penuria Sacerdotum possit ministrari Sacramentum Extremæ Unctionis unica Unctione, Et an in periculo contagii sufficiat unica Unctio in aliqua corporis parte, Et inter alia, quæ circa hoc explanantur, tandem infertur Parochum tempore pestis non teneri administrare Sacramentum Extremæ Unctionis cum periculo vitæ, si infirmus saltem confessus fuerit. Et explanatur licitum esse in administratione Sacramenti uti opinione probabili, relicta probabiliori. Ex *part. 8. tr. 1. res. 21. pag 53*

61 An Pontifex in consecratione Episcopi possit dispensare, ut adsit tantum unus Episcopus, Et an ad valorem talis ordinationis requiratur, ut fiat à tribus Episcopis, Ex *p. 8. tr. 1. resol. 31. pag. 55*

62 An Episcopus ordinans in Episcopum infantem ante usum rationis, validè illum ordinet, Et an infantes sint capaces Ordinum ante usum rationis, Ex *p. 8. tr. 1. res. 32. pag. 56*

63 An Pontifex possit solo verbo Sacerdotes creare, Et simili modo quæritur, an Pontifex possit solo verbo, quem in Episcopum creare, Et an Papa possit tollere ab Episcopo facultatem validè confirmandi, & ordinandi, itaut, si ille tentet aliquem ordinare, aut confirmare, nihil efficiat, Ex *p. 8. tr. 1. res. 28. p. 56*

64 An Pontifex possit tollere potestatem Episcopis circa Sacramentalia, Et discutitur, an minores Ordines, & Subdiaconatus solum Sacramentalia, & non Sacramenta; & ideò possit Pontifex ab Episcopo auferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines, Ex *p. 8. tract. 1. res. 9. pag. 57*

65 An Summus Pontifex possit habere invalidas collationes minorum Ordinum factas ab Episcopis excommunicatis, suspensis, &c. Et quid, quoad collationem primæ Tonsuræ, Et explanatur, quod Episcopus hæreticus, schismaticus, aut degradatus validè possit Ordines conferre, Et an Ordines minores sint Sacramenta, Et quid de Tonsura, Ex *p. 8. t. 1. r. 41. ib.*

66 An Pontifex possit dispensare, ne contractus physicus instrumentorum adhibeatur in Sacramento Ordinis, Et discutitur, an contractus instrumentorum in sumendis Ordinibus sit de necessitate Sacramenti, Ex *p. 8. 1. 1. r. 40. p. 58*

67 An Summus Pontifex possit permittere, ut Græci administrent Sacerdotium sine instrumentorum porrectione Et multa alia invenientur in textu hujus resolutionis circa materias Sacramenti Ordinis, Ex *p. 8 1. 1. r. 42. p. 59*

68 An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat

Ordines minores, Et notatur Episcopum non posse non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines etiam minores, si quæ committat nihil fieri, Et an Cardinales Presbyteri possint conferre Ordines minores, *Ex part. 8. tr. 1. ref. 33. p.* 61

69 An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat Ordinem Subdiaconatus, Et pro praxi hujus quæstionis adducitur quædam Bulla Papæ, in qua conceditur quibusdam Abbatibus Ordinis Cisterciensis, ut possint conferre Ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus Religiosis ejusdem Ordinis. *Ex p. 8. tr. 1. ref. 34. ibid.*

70 An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat Ordinem Diaconatus, Et privilegia concessa aliquibus Abbatibus conferendi Subdiaconatum & Diaconatum, an hodie sint revocata per Concilium Tridentinum, *Ex par. 8. tr. 1. ref. 35. pag.* 62

71 An ex commissione Summi Pontificis possit simplex Sacerdos Ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus conferre, Et an de Minoribus Ordinibus non sit difficultas, quia modo ea facultas concessa est Cardinalibus etiam non Episcopis, & Abbatibus exemptis, *Ex par. 10 tr. 16. & Misc. 6. ref. 22. aliàs 21. pag.* 62

72 An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos ex commissione conferat Ordinem Presbyteratus, Et notatur potestatem committendi hoc ministerium, jure divino Pontifici Summo, & Ecclesiæ convenire. *Ex p. 8. tr. 1. ref. 36. pag.* 63

73 An Summus Pontifex ante consecrationem possit concedere simplici Sacerdoti, ut conferat minores, & majores Ordines, Sed notatur, quod licet Minister Ordinarius Sacramenti Confirmationis sit Episcopus, ex commissione tamen Pontificis potest esse simplex Sacerdos, *Ex part. 8. tr. 1. ref. 37 pag.* 63

74 An Pontifex possit dare facultatem, ut Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 38. pag.* 64

75 An Pontifex possit dispensare, ut fœmina prima Tonsura, vel minoribus Ordinibus initietur, Et an fœmina jure divino sit incapax Sacramenti Ordinis, Et explanatur, quod Abbatissæ suas Moniales benedicere, Evangelium legere, aut prædicare non possunt. Et quæritur etiam, an Pontifex possit delegare potestatem ferendi censuras fœminæ. Et an Pontifex possit laico infideli etiam eam potestatem ferendi censuras committere, Et an Infidelis possit esse arbiter inter Christianos, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 39. ibid.*

76 An Pontifex possit infantem ante usum rationis Sacris Ordinibus initiatum reddere inhabilem ad matrimonium, Et an de facto Pontifices hoc fecerint, Et an possit Ecclesia constituere, ne in posterum ad primam tonsuram, vel ad Ordines minores promoveantur, nisi qui se voto castitatis solemni adstrinxerint, sicut præcepti de Ordinibus sacris, *Exp 8. t. 1. tr. 43. p* 65

77 An Pontifex possit dispensare, ut Sacris Ordinibus initiatus matrimonium contrahat, Et deciditur nullum esse jus divinum prohibens matrimonium, vel usum ejus ordinatis in Sacris; atque adeò non esse in illis de jure divino continentiam perpetuam; tametsi ea sit quid juri divino maximè consentaneum, quod idem dicendum est de Episcopis. Et discutitur, an ea obligatio sit solum ex Ecclesiæ præcepto directè percipiente illis castitatem, vel immediatè sit ex voto castitatis in Ordine Sacro tacitè emisso, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 72. pag.* 66

78 An Pontifex possit dispensare, ut Religiosus uxorem ducat; Et cursim explanatur, an super habenda proprietate possit etiam Pontifex dispensare cum aliquo Monacho, *Ex part. 8. tr. 1. ref. 73. pag.* 67

79 An Pontifex, ne remaneat extincta quædam Illustris Familia, possit præbere licentiam, ut Eques Religionis Jerosolymitanæ transeat ad Religionem Divi Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. Ex quo infertur, an Pontifex possit dispensare in voto solemni Religionis, Et quid de voto solemni paupertatis, Et supponitur posse, & solere Summos Pontifices præbere licentiam, ut aliquis Religiosus transeat ex una Religione strictiori ad aliam laxiorem, justa existente causa. Et quæritur, an prædicti Equites D. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c. sint veri Religiosi, & possint eligere Confessarium ab Ordinario non approbatum, & gaudere privilegiis Canonis, fori, & exemptione gabellarum; & in multis aliis comprehendantur ut Religiosi, Et infertur, quod si Capucinus, Minimus, Mercenarius cum licentia Pontificis transiret ad Canonicos Regulares, vel ad Carmelitas Claustrales, &c non tenerentur ad votum paupertatis tam rigidè, ut antea; nec ad votum quadragesimale; nec ad votum redemptionis captivorum. Et an dissolvatur vinculum prioris professionis, si Religiosus professus legitimè transeat ad alium Ordinem, ut ibi denuò profiteatur, Et docetur, quæ causa sit justa ad dispensandum in voto solemni Religionis, Et an in secundo gradu nunquam dispensetur nisi inter magnos Principes, *Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. ref. 1. pag.* 68

80 An Summus Pontifex possit dispensare, ut socer sumat in uxorem nurum suam, Et asseritur jure naturæ nullum esse matrimonium inter novercam, & privignum, inter vitricum & privignam; & inter omnes affines in primo gradu lineæ rectæ, quales sunt etiam gener, & socrus; socer & nurus, Et an non rarò Pontifices dispensent pro foro conscientiæ in dicta affinitate orta ex copula fornicaria, Et an matrimonium inter fratrem & sororem sit irritum jure naturæ, Et an, justa concurrente causa, in eo dispensare Pontifex possit, *Ex p. 4. t. 4. & Misc. r. 93. p.* 71

81 An Pontifex possit dispensare, ut matrimonium ineatur inter privignum & novercam; vel privignam & vitricum; socrum & nurum; aut socrum & generum, Et an possint Pontifices ex justa causa dispensare, ut affines in primo gradu lineæ rectæ inter se matrimonium contrahant, Et an affinitas dirimat matrimonium ipso jure naturæ, Et explanatur, quod si quis in infidelitate fuisset copulatus matrimonio suæ novercæ validum fuisse matrimonium patre defuncto, nec esse dissolvendum, cum ad Fidem converteretur. Idem dicendum est, si quis duceret eam, quam Parens fornicariè cognovit, *Ex part. 8. tract. 1. ref. 67. pag.* 73

82 An Pontifex possit dispensare, ut quis contrahat matrimonium cum uxore fratris sui, vel ut fœmina nubat viro suæ sororis, Ex quo deducitur, quod nullus affinitatis gradus in linea transversa dirimit matrimonium jure naturæ, *Ex part. 8. tr. 1. ref. 68. pag.* 74

83 An Pontifex possit dispensare ex justa causa, ut matrimonium ineatur inter avum & nepotem, vel inter aviam, & nepotem, Et docetur matrimonium inter avum & neptem; & inter nepotem & aviam esse validum jure naturæ, *Ex part. 8. tr. 1. ref. 69. pag.* 65

84 An Pontifex possit dispensare, ut fratres, & sorores contrahant inter se matrimonium, Et explanatur, an matrimonium fratris cum sorore sit jure naturali nullum, *Ex p. 8. t. 1. r. 70. p* 76

85 An possit dari casus, quod Pontifex possit præcipere Patri, ut sumat in uxorem filiam suam, Et in primis quæritur, an matrimonium inter patrem & filiam sit jure naturæ irritum, Et an, si daretur casus, quod in mundo superessent tantum Pontifex, Pater, & filia, an Summus Pontifex teneretur sumere in uxorem illam fœminam, & dispensare secum in cœlibatu, Et quid, si in supradicto casu Pontifex fuisset impotens, & inhabilis ad contrahendum, *Ex p. 8 tr. 1. ref. 71. pag.* 77

86 An Pontifex possit dispensare, ut fidelis matrimonium contrahat cum Infideli, vel hæretica, Et an matrimonium fidelis cum Infideli non sit irritum neque jure divino, neque jure naturali, sed tantum jure Ecclesiastico. Idem dicendum est de matrimonio fidelis cum hæretica, Et an in locis, in quibus consuetudine legitima derogatum est, ne petatur dispensatio ad contrahendum matrimonium cum Hæreticis, procedat etiam in Regibus, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 74 pag.* 78

87 An Pontifex possit dispensare in radice matrimonii, ita ut legitimatus succedat etiam ad temporalia, Et advertitur Pontificem graviter peccaturum, si sine aliqua magna causa hanc legitimationem, seu dispensationem in radice concederet. Et ex doctrina supradictæ quæstionis infertur, an vocatus ad feudum, Majoratum, fideicommissum, & ideò exclusus, quia professus in approbata Religione, vel in Sacris initiatus, si à Papa dispensetur, ut nubat; an iste sic dispensatus succedat in Majoratu, feudo, & fideicommisso, non obstante, quod substitutus in pacifica maneat possessione, *Ex p. 8. tr. 1. resol. 75. pag.* 79

88 An potestas statuendi impedimenta matrimonii spectet privativè ad Summum Pontificem, & sicut jus integrum est Summo Pontifici in universa Ecclesia impedimenta matrimonium dirimentia statuere, an ita Episcopis in suis Diœcesibus, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 76. pag.* 80

89 An Pontifex habet potestatem eximendi fideles ab impedimentis constitutis à Principibus Ethnicis, si in eorum Provinciis habitent, Et si quis judæus sit subditus Regis infidelis; an in illis servandis impedimentis subjaceat eidem Regi, Et quid est dicendum, si subditus sit Romani Pontificis, ut Romæ Judæi degentes; an ei subjaceant in statutis impedimentis in Ecclesia prolulis baptizatis, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 77. pag.* 81

90 An Pontifex possit supplere consensum in matrimonio, vel saltem præcipere, ut ab aliquibus contrahatur, Et an Deus aliquando conjunxerit matrimonium inter aliquos sine illorum consensu, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 82. pag.* 82

91 An Pontifex possit constituere impedimenta dirimentia, & potuerit irritare matrimonia clandestina, ut patet in Concilio Trident. *sess. 24. c. 1. de Matrimonio*, Et an sit licitum contrahere clandestinum matrimonium, ita ut sit ratum, Et notatur Ecclesiam habere potestatem ad irritandos contractus immediatè, & directè ad reddendos eos nullos, & habere etiam potestatem ad irritandas personas ad tales contractus, quod est irritare ipsos contractus indirectè, *Ex part. 8. tract. 1. resol. 59. p.* 83

92 An possit Pontifex aliquos privatos reddere inhabiles ad contrahendum matrimonium, *Ex p. 8. tract. 1. ref. 60. pag.* 84

93 An Pontifex sine justa causa irritando aliqua matrimonia fiant invalida, *Ex p. 8. tract. 1. ref. 61. ibid.*

94 An Pontifex habeat potestatem solvendi matrimonium

ratum

ratum, sed nondum consummatum. Et an etiam possit in dicto dispensare ob communem pacem, altero ex contrahentibus invito. Et an non sit de jure divino, nec naturali vinculum, seu separationis prohibitio talis matrimonii rati, & non consummati. Et an Episcopus possit dispensare in matrimonio rato? Et notatur aliquem evectum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum posse dispensare in suo matrimonio rato. Et quid in tali casu faciendum est, si matrimonium sit consummatum. *Ex p.8.tr.3.res.62.p.85*

95 An Pontifex possit dispensare, seu potius dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum. Et quid circa hoc ipsum de Episcopis. Et discutitur, an quidquid potest Papa in tota Ecclesia, possit Episcopus in sua Dioecesi. Et infertur, an Princeps Gentilis possit dissolvere matrimonia rata suorum subditorum. *Ex p.8.tr.3.res.97.pag.86*

96 An Pontifex sine causa possit dissolvere vinculum matrimonii rati. Et notatur, quod posita gravi causa Pontifex non necessariò requirat consensum partium ad dissolvendum matrimonium, sed id possit, etiam eis invitis, quamvis non expediat. Et an Pontifex possit legem ferre, ut matrimonium ratum per consequens consummatum dissolvatur. Et notatur, quod matrimonia, seu rata, seu consummata Infidelium non baptizatorum non potest Pontifex sua Pontificia potestate dispensando solvere. Et an sit circa hoc alia ratio Hæreticorum? Et quid, si Pontifex habeat supremam jurisdictionem temporalem in quosdam Infideles. *Ex p.8.tr.1.res.63.p.87*

97 An Pontifex possit dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum solùm inter magnos Principes. Et explanantur causæ dispensandi in matrimonio rato. Et an Pontifex lege universali statuere possit, ut matrimonium ratum dissolvatur per subsequens matrimonium consummatum. *Ex part.8.tr.2.res.65.pag.88*

98 An Episcopus in casu aliquo raro possit dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum? Et docetur quod non potest Episcopus dispensare in aliquo eventu in professione solemni Religiosorum. Et adducitur etiam, an Episcopus in sua Dioecesi possit, quidquid Papa potest in tota Ecclesia, nisi ab eo prohibeatur. *Ex p.8.tr.1.r.64.ibid.*

99 An possit Pontifex dispensare in matrimonio consummato Infidelium, quando ambo baptizantur. Et an Pontifex ex causa possit dispensare in matrimonio fidelium consummato. *Ex p.8.tr.1.res.66.p.89*

100 An Pontifex possit transferre Episcopum ex una Ecclesia ad aliam ob pinguiores redditus, & quonam jure sit prohibita translatio Episcopi ex una ad alteram Ecclesiam, an jure divino, an Ecclesiastico. Et cur Pontifex hoc matrimonium spirituale per consecrationem consummatum magis dissolvere possit, quam carnale consummatum. Et in textu hujus Resolutionis causæ istæ apponuntur ad hoc faciendum. Et cursim infertur posse Episcopum cogere Parochum dignissimum, ut se apponat concursui alicujus Beneficii curati, aut Canonicatus Magistralis. Et brevissimè deducitur, quod vinculum matrimonii carnalis morte solvitur, ita ut non teneatur redire ad uxorem resuscitatus. *Ex p.11.tr.4.& Misc.4.res.40.ibid.*

101 An Papa sit Dominus bonorum Ecclesiasticorum & beneficiorum, ita ut de potentia absoluta possit privare quoslibet Prælatos, vel Beneficiatos etiam sine causa; & bona Ecclesiæ arbitratu suo alienare possit. Vel de plenitudine potestatis an possit dare bona Ecclesiæ, Monasterii, &c. cui voluerit; & res unius Ecclesiæ, vel Monasterii in aliam Ecclesiam, vel pium usum transferre. Sed cursim docetur, quod si aliquis aliquid acceperit à Papa sine causa dante, tenetur restituere. *Ex part.11.tr.3.& Misc.3.res.14.p.91*

102 An Pontifex, si propter tremorem manus dexteræ non potest elevare Calicem, nec frangere Hostiam, possit secum dispensare super hos Ritus, & Cæremonias, ut Missam celebret? Et an habeat justam causam dispensandi super hoc, Et an ad id teneatur. Et quæritur, & discutitur, an fractio, & mistio Hostiæ pertineant ad essentiam Sacrificii. Et an Pontifex possit dispensare cum aliis super supradictos Ritus. Et notatur Regem Galliæ ex dispensatione aliquoties in communione sumere utramque speciem; & Carthusienses non elevare sacrum Calicem pro conservatione suarum cæremoniarum. Et asseritur Principem supremum posse licitè dispensare absque causa. Et docetur in sumptione utriusque speciei non concedi abundantiorem gratiam, quam sub una tantum. Et an sit obligatio præcepti Divini celebrandi Missam saltem ter, vel quater in anno. Et discutitur, an habens privilegium Bullæ Cruciatæ audiendi Missam tempore interdicti, & habens breve audiendi Missam in privato Oratorio teneatur illam audire. Et advertitur, quod licet quis ex præcepto divino teneatur integrè confiteri, tamen pro adimpletione talis præcepti non tenetur adhibere mediū, etiamsi facilè posset, ut scribere peccata; etiamsi certo sciat, tempore confessionis non omnia in memoria occurrenda. Item pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, si pœnitens v.g. esset mutus, vel Confessarius surdus, non tenetur pœnitens confiteri per scripturam, etiamsi commodè posset hoc facere. Item similiter excommunicatus, aut interdictus, licet facilè possit absolutionem à censura obtinere, excusatur tamen à præcepto Missæ, si illā non obtineat. *Ex p.12.t.3.& Misc.r.3.p.92.*

DISCEPTATIONES APOLOGETICÆ,

De primatu solius D. Petri ac differentia inter ipsum, & D. Paulum, pag. 94.

AN Divus Paulus fuerit Pontifex, & caput Ecclesiæ cum D. Petro, *ibid.*

Sect. 1. An Primatus Ecclesiæ fuerit collatus soli D. Petro privativè quoad alios, *ibid.*

2. An D. Paulus quoad Primatum Ecclesiæ fuerit subditus D. Petro, licèt æqualis quoad Apostolatum, *pag.98.*

3. Continens Responsiones ad argumenta adducta ab Anonymo pro Primatu D. Pauli, *pag.104.*

DISCEPTATIO APOLOG. POSTERIOR,

Continens Responsiones ad plura loca Sanctorum Patrum in manuscripto cujusdam Anonymi pro novo Papatu D. Pauli perperam intellecta, pag.110.

Sect. 1. RESpoosiones ad scripturam cujusdam Anonymi in favorem novi Papatus D. Pauli, *ibid.*

2. Responsiones ad loca Summorum Pontificum, *pag.* 110.

3. Responsiones ad loca Sanctorum Patrum, *pag.* 112.

4. Responsiones ad loca Eminentissimorum Cardinalium, *p.*114.

Appendix ad supradictum Tractatum primum hujus Tomi Tertii de Potestate Pontificis quoad Sacramenta, & etiam quoad alia.

AN Pontifex possit mutare Sacramentalem pœnitentiam extra judicium sacramentale per applicationem Indulgentiæ. Et an Pontifex possit alicui de Ecclesia benemerito sine injunctione ullius operis Indulgentiam concedere eo fine, ut alios ad similia merita exciret. Et an valeat Indulgentia, si causa, ob quam data est, non sit omninò sufficiens, modò Pontifex prudenter censeat esse sufficientem. *Ex par.9.tr.9. ex resol.55. aliàs 54.& ex p.10.tr.16.ex res.* 3. Quæ prima nunc invenietur *in tom.1.tr.6.de satisfactione sacramentali res.9.* Secunda verò reperietur *in tom.4.tract.5.de Indulgentiis res.2.*

An Pontifex, si non possit penitus ab Episcopali Ordine potestatem reservandi tollere, possit tamen illam restringere, aut limitare tamquam Supremus jurisdictionis Collator; & ideò si Pontifex Episcoporum potestatem vellet restringere, plusquam par est, restricta, & limitata erit. Et supponitur posse Summum Pontificem reservare peccata pro tota Ecclesia. Et an privilegia à Pontifice concessa, ut à peccatis reservatis ab Episcopo absolvamur, intelligantur independenter ab ipso Episcopo. *Ex p.10.tr.12.ex res.*18. Quæ hic est *in tom.1.tr.5. de Reservatis res.22.*

An per alium inferiorem à Papa ob quamcumq; necessitatem non possit concedi facultas celebrandi in navi existente in mari, aut flumine. Et an si Sacerdos cæcus consecraret sine Pontificia dispensatione, peccaret mortaliter, & graviter. Et an facultas celebrandi, capite cooperto, spectet tantum ad Summum Pontificem. *Ex par.5.tr.3.ex res.40.& in tract.6.ex res.17.& in p.2.tract.14.ex res.*58. Quæ nunc invenientur *in tom.2.tr.1.de Celebrat.Missarum res.*135.138.& 139.

An Pontifex Altaria privilegiata pro vivis concedere possit. *Ex par.9.tr.2.ex res.*18. Quæ hic reperietur *in tom.4.tract.1.de Altaribus privilegiatis res.23.*

An si Summus Pontifex ex iniquitate nollet concedere facultatem Diacono, ut in articulo mortis communicet ægrotum, possit in tali casu Diaconus deferre Viaticum moribundo ex voluntate & commissione Christi. *Ex p.9.tr.6.res.38.aliàs 39.* Quæ hic est *in tom.2.tr.2.de Communione res.65.*

An ex commissione Pontificis possit simplex Sacerdos conferre aliquos Ordines, dummodo illos, quos confert, habeat. *Ex p.8.tr.2.ex r.4.* Quæ nunc invenietur *in t.5.tr.5.de Sacram.Ord.r.27.*

An statuere impedimenta matrimonii non ad Episcopum, sed ad Pontificem spectet. Et an si Pontifex prohibeat Parocho, ne assistat tali matrimonio, si aliter factum sit, & Parochus de facto assistat tali matrimonio, validum sit tale matrimonium. *Ex p.10.tr.11.& res.23.& in par.4.tr.4.ex res.*85. Quæ hic reperientur *in to.3.tr.6.de Matrimonio res.70.& 95.*

Index Tractatuum.

An Papa sub mortali teneatur ad recitandum Horas Canonicas, ad jejunandum, &c. *Ex part.9.tr.7. ex ref.3.* Quæ hic est infrà in hoc ipsomet *tom. 3. tract.6. de Horis Canonicis resol. 1. vel in tom. 5.tr.3.ref.48*

An Summus Pontifex possit secum dispensare in omnibus illis in quibus cum subditis possit dispensare. *Ex par.10.tr. 14.ex ref.27. aliàs 25.* Quæ hic est in proximo sequenti *tract.de Dispensatione ref.6.*

Nota quod prædictus Tractatus proximus & sequens de Dispensatione totus est plenus quæstionibus pro potestate Pontificis circa diversas dispensationes, & quia propè est tractatus, require ibi quidquid supradicta desiderare potes.

An Papa possit imponere irregularitatem aliquam ob peccatum veniale. *Ex p. 4.tr. 4. ex ref.* 41. Quæ nunc invenietur *in tom. 5. tr.5.de Irregularitate ref.1*

An si quis cum Pontifice sciente committeret Simoniam, incidat in pœnas, si Papa expressè cum ipso non dispensaret? Et an Pontifex incurrat crimen, & pœnas Simoniæ juris positivi? *Ex part.10.tract.16.ex ref.26 aliàs 25.* Quæ hic est *in tom.5.tr. 7. de Simonia ref.1*

An Inquisitores possint procedere cõtra Papam in hæresim comprehensum? Et an quando Inquisitores incidunt in excommunicationem latam *in Clem. 1. de Hæreticis*, si non procedant contra Hæreticos, non possint absolvi, excepto a Romano Pontifice, præter quam in articulo mortis. *Ex par. 4.tr.8.ex ref. 58. & 37.* Quæ nunc invenientur *in tom.5.tr.10.de Inquisitoribus ref.9.& 32*

An liceat absque metu excommunicationis *C. si quis suadente, &c.* percutere Pontificem pro defensione necessaria. *Ex p. 5. tr.4. ex ref.2.* Quæ hic est *in tom.8.tr.5.de Homicidio ref.17*

An Summus Pontifex teneatur superflua ex suis redditibus elargiri in eleemosynas? Et an Papa ex causa possit in hoc præcepto dispensare cum Clericis, Episcopis, & Cardinalibus? Et an hoc præceptum sit humanum, & Ecclesiasticum? *Ex p.5. tract.8. ex ref.28.& in par.10.tr.11.ex ref.35.* Quæ hic reperientur *in to. 4.tr.7.de Eleemosyna ref.19.& 20*

An Cardinalatus sit ordo, & possit Papa illum extinguere? Et an Pontifex possit extinguere Patriarchas, & Archiepiscopos. Et an Summus Pontifex ardua Ecclesiæ negotia sine Consilio Cardinalium definire possit? *Ex p.5.tr. 2.ex ref. 2. & 4.* Quæ hic sunt *in to.9.tr.7.de Cardinalibus re.2.& 3*

Nota quod in prædicto *tr.7.de Cardinalibus tom.9.* sunt multæ aliæ quæstiones omnes mistæ pro electione Pontificis, & alii diversi casus pertinentes simul ad Summum Pontificem, & Cardinales, quos ibidem facillimè invenies ita mistos.

An leges Pontificiæ, ut obligent, necesse sit, ut promulgentur in singulis Diœcesibus, & Provinciis. Et an Pontificiæ leges statim post duos menses à publicatione Romæ facta totam obligent Ecclesiam, nec sit necessaria publicatio in singulis Provinciis, & Diœcesibus. *Ex p.1.tr.10.& ref.8.& 9.* Quæ nunc invenientur *in tom.6.tract. 1. de Legibus ref. 10. & 12.& in multis aliis Resolutionibus ibidem pro aliis diversis Decretis, & Bullis Pontificiis.*

An Summus Pontifex recipiat suam potestatem immediatè à Deo. Et an Summus Pontifex habeat in toto Orbe Christiano temporalem potestatem. Et an Summus Pontifex possit cognoscere, & judex existere competens, ubi lis aliqua, & discordia oritur inter duos Supremos Principes neminem in temporalibus recognoscentes. Et an si Papa faceret aliqua mandata in destructionem Ecclesiæ, possit Princeps sæcularis facto, & vi resistere illis, & impedire executionem talium mandatorum. Et multa pro potestate Pontificis in Ordine ad exemptionem & Immunitatem Ecclesiasticorum aguntur. *Ex par.2.tract.2.ex ref. 116. 122. 124. 7.* Quæ hic reperientur *in tom. 9.tr. 2. de Immunitate Ecclesiastica ref.20.17. 19, 120.& in multis aliis Resolutionibus ibidem.*

An Pontifex in temporalibus habeat Dominium rectum & ideò Summus Pontifex possit eximere laicos à potestate Principis sæcularis, & per consequens Familiam laicam Episcopi, & Nuntii, & Ministros eorum Curiæ. *Ex p.6.tr.2.ex ref.7.* Quæ hic est *in to.9.tr.8.de Familia laica Nunciorum ref.etiam 7*

An legitimatus per subsequens matrimonium possit eligi in Papatum. *Ex p. 10.tr.9.ex ref.unica.* Quæ nunc invenietur *in tom. 7. tr.1.de Regularibus ref.287*

An Pontifex possit sibi eligere Successorem. Et an Pontifex possit sibi eligere adjutorem cum futura Successione. Et plura alia circa supradicta demonstrantur. *Ex p.10. tr. 5. à ref. 1 usque ad quintam exclusivè.* Quæ hic reperientur *in to.9.tr.6. de Potestate Pontificis eligendi sibi Successorem à ref. 1.usque ad 5.exclusivè.*

An jure divino electionem Episcoporum ad Summum Pontificem spectare probetur. Et an olim à Summis Pontificibus interdictum fuerit, ne populi, & Principes in electionem Episcoporum se immiscerent. Et an lex, & consuetudo antiqua in modum eligendi Episcopos Romanorum Pontificum authoritate sit abrogata, & jus nominandi, designandi, offerendi, & præsentandi Episcopos datum sit multis Regibus eorumdem Romanorum Pontificum nutu, & assensu. Et multa alia circa supradicta disentiuntur. *Ex par. 10.tr.1. ex resol. 6. & 7.* Quæ hic sunt *in to.9.tract.9.de Prisco more eligendi Episcopos ref. etiam. 1.6.& 7*

An Pontifex Principibus de Ecclesia benemeritis possit titulum, & Insignia Regis concedere. Ex quo infertur, an Pontifex habeat potestatem indirectam in temporalibus. *Ex p.10. tr.6. ex ref.unica.* Quæ nunc invenietur *in t.9.tr.12.de Potestate Pontificis ornandi Principes laicos Titulo Regio ref.etiam unica.*

An absque assensu Summi Pontificis, septem Germaniæ Electoribus possit octavus addi. Ex quo infertur, an potestas eligendi Imperatorem, sit largita septem Electoribus Germaniæ à Summo Pontifice. Et multa alia circa supradicta adducuntur, *Ex p.10.tr.4.ref.1.2.3.& 4.* Quæ hic sunt *in to.9.tr. 10 .de Numero Electorum Imperatoris ref.1.& seqq.*

An liceat principibus Christianis concedere Hæreticis libertatem conscientiæ sine consensu Summi Pontificis. Et an Principes, inconsulto Summo Pontifice possint dare libertatem Judæis exercendi usuras in suis Regnis. Et multa alia circa supradicta pronuntiantur, & discutiuntur. *Ex p. 10. tract. 3. à ref. 1. usque ad 5.* Quæ nunc invenientur *in tom.9. tr. 14. de Libertate Conscientiæ ref.1.& seqq.*

An licitum sit principibus Christianis inire fœdera cum Infidelibus, Turcis, & Hæreticis inconsulto Summo Pontifice. Et an Summus Pontifex possit de censuris prohibere principibus ne in bellando supradicta fœdera cum Turcis, vel Hæreticis contrahant. Et multa alia circa supradicta explanantur. *Ex p.10 tr.2.addit. ex ref.8. & 7.* Quæ hic reperientur *in tom. 9. tr. 13. de Fœderibus cum Turcis, & Hæreticis ref.8.& 7*

An Pontifex ex justa causa possit præbere licentiam, ut Clerici, Episcopi, & Cardinales præsint Exercitibus. Et an in hoc præcepto solus Summus Pontifex possit dispensare ex eo, quod non sit Divinum, sed humanum. Et si Pontifex absque causa rationabili, dispensaret, licet factum teneret, non tamen rectè faceret, sed peccaret. Et an inconsulto Summo Pontifice possint Clerici alicui exercitui præesse. Et an Papa possit prohibere in aliquo casu, ne Principes Christiani inter se pugnent. Et an licitè possit inferri bellum Infidelibus propter solam infidelitatem, maximè ex licentia Papæ, & si non permittant in suis Regnis prædicatores Fidei. Et an non possit Papa conflare exercitum ex clericis, & Ecclesiasticis viris ad compescendum infidelem Principem, nisi aliter timerentur in Ecclesia damna. Et an potestas impetendi Infidelem Principem non sit apud Reges, aut Regna, sed penes Papam tantum. Et an possit Ecclesia & Principes Christiani mittere prædicatores cum exercitu ad prædicandum Infidelibus. Et an licitum sit inferre bellum Infidelibus committentes Idolatriam, & violantes jura naturalia, maximè si accedat authoritas Summi Pontificis. Et an licitè indicatur bellum contra Infideles ex titulo donationis obtentæ à Pontifice de eorum provinciis. *Ex p. 10. tr. 2. ex ref. 6. & 1. & in p.6.tr.4.ex ref.3.15.16.18.& 36.* Quæ hic reperientur *in tom.7.tr.7.de Bello r.57.51.2.14.15.17.& 61*

An in dubiis opinionibus Pontifex decernere possit, quæ sit verior, & sequenda. *Ex p.6.tr.2.ex ref.4.* Quæ hic est *in tom. 9.tr. 2. de Familia Nunciorum ref.etiam 4*

An Pontifex validè possit privilegia Societatis Jesu revocare, non servata forma, quæ ex Bullâ Gregorii XII. in revocatione requiritur. *Ex par.7.tract.10.ex ref. 29.* Quæ nunc invenietur *in tom.7.tr.1.de Regularibus ref.262*

An potestas concedendi dilationes pro debitis juratis ad solum Summum Pontificem spectet. Et an dilationes moratoriæ Summi Pontificis generaliter loquentes extendantur ad debitum juratum? *Ex par.7.tr.8.ex ref.29.& 30.* Quæ hic reperientur *in tom.6.tr.5.de Cessione bonorum & dilationibus moratoriis ref.etiam 29.& 30*

Nota, quod in *tom.9.tr.1. de Immunitate ipsius Ecclesiæ*, sunt multæ difficultates pro potestate Pontificis in Ordine ad immunitatem Ecclesiæ? ideò pro hac materia ibi reperies quidquid cogitare potes.

An Pontifex possit aliquem absolvere à censuris actu solo interiori. *Ex p.11.tr.5.ex ref.36.* Quæ nunc invenietur *in tom. 5. tr.1. ref.181*

An animam, quæ corpore soluta in purgatorio est destinata, possit Pontifex ita liberare, ut neutiquam in purgatorium ingrediatur. *Ex p.11.tr.2.ex ref.43.* Quæ hic reperietur *in tom.4.tr.3. de Bulla Cruciata ref.177*

An Summus Pontifex teneatur ad beneficia eligere digniores. *Ex p.8.tr.7.ex ref.83.* Quæ hic est infra *eo tr.3.de Episcopis r.105*

TRA-

TRACTATUS II.

De Dispensationibus, pag. 119.

1 QUID sit dispensatio? Et notatur inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen ex eo, quod dispensatio est strictè interpretanda; potestas verò dispensandi, etiamsi delegata sit, est latè interpretanda, seu intelligenda? *Ex p.8.tr.3.res.1.ibid.*

2 An possit Pontifex dispensare in jure divino positivo? Et an possit Pontifex authoritate divina dispensare, & relaxare vota, & juramenta? *Ex part. 8. tractat. 3. res.2. ibidem.*

3 An Pontifex possit dispensare in his, quæ, statute sont à jure Canonico positivo? Et an possit Pontifex dispensare in legibus Episcopi, & aliorum Prælatorum; immò & in Concilio includenti ipsum Pontificem? Et an possit fieri lex in Concilio, qua sub mortali obligetur Pontifex ad non dispensandum ex ulla causa? Et an in lege, & præceptis Apostolorum Papa dispensare possit? Et ex doctrina hujus Resolutionis aliqua alia notabilia inferuntur, & explanantur? *Ex part.8.tr.3. res.3.pag.120.*

4 An Pontifex possit directè secum dispensare in his omnibus, in quibus cum aliis potest? Et an hoc etiam tribuatur Episcopis, Principibus sæcularibus, & Prælatis etiam Regularibus; *Ex part.8.tractat.3.resol.5.ibid.*

5 An qui habet potestatem dispensandi in lege cum aliis, possit secum dispensare? Ita ut non solum Summus Pontifex, & Episcopi, sed etiam omnes Prælati, & Superiores Ecclesiastici tam sæculares, quàm Regulares etiam locales; & illis absentibus vice-Rectores, & vice-Priores, &c. habentes jurisdictionem Ordinariam dispensandi, tam in votis, & juramentis, quàm in aliis rebus possint dispensare secum eodem modo, quo possunt cum aliis subditis, imò, & habentes jurisdictionem delegatam dispensandi in universum cum aliqua Communitate, cujus ipsi sunt partes; secus verò quando haberent limitatam potestatem dispensandi cum certis personis. Idem dicendum est tam de supremo Principe sæculari, quàm de omnibus aliis Superioribus sæcularibus habentibus potestatem ordinariam, aut universaliter delegatam ad dispensandum in rebus sæcularibus? *Ex par.8. tract. 3. res.16.ibid.*

6 An Prælati possint secum dispensare in propriis votis, sicut possunt dispensare in votis subditorum? Idem est de irregularitatibus, præceptis Ecclesiæ, atque de cæteris omnibus, quoties id possunt cum subditis dispensare, Ex quibus infertur non solùm Summum Pontificem posse secum dispensare in his omnibus, in quibus potest cum subditis, sed idem est de aliis Principibus supremis sæcularibus, cum habeant plenissimam potestatem in temporalibus, sicut Pontifex in spiritualibus, Idem est de Episcopis, & Prælatis Regularibus sive Generalibus, sive Provincialibus, sive Præpositis localibus, qui toti domui præsunt; & in eorum absentiam vicem gerentibus, ut sunt vice-Rectores, vice-Priores, &c. Idem est de habentibus potestatem delegatam ad dispensandum in universum cum aliqua Communitate, cujus ipse est pars, secus vero, si haberet limitatam potestatem dispensandi cum certis personis, vel cum determinato numero personarum? *Ex p.10. tr.14.& Misc.4.res.27.aliàs 25.pag.122*

7 An Pontifex possit dispensare sine causa, & dispensatio sit valida, *Ex part.8.tractat.3.res.4.pag.123.*

8 An Pontifex dispensando sine causa peccet mortaliter vel venialiter, Et an Princeps secum dispensans in legibus, quas ipse debet ex honestate observare, peccet mortaliter, vel venialiter, Et infertur subditum petentem dispensationem sine causa peccare eodem genere peccati, quo peccat Superior illam concedens. Contingere autem potest, ut excusetur subditus, si ignorantia invincibili laboret, & non excusetur Superior cognoscens causam non adesse & è contra, *Ex part.8.tractat.3.resol.6.ibid.*

9 An si superior dispenset in propria lege sine causa, peccet mortaliter, Idem quæritur de subdito dispensationem petente sine causa, & illa utendo, *Ex part.1.tract.10.res.35. pag.124*

10 An dispensatio sine causa in lege propria, vel inferioris sit valida, Et an dispensans sine causa peccet mortaliter, vel tantum venialiter, Idem dicendum est de petente dispensationem sine causa, *Ex part.1.tractat.10. resolut. 32. ibid.*

11 An petens dispensationem à superiore sine causa peccet mortaliter, vel venialiter, *Ex part.8. tractat. 3. res. 8. pag. 125.*

12 An utentes dispensatione à superiore facta sine causa peccent, Et an peccet gravius legislator injusta dispensatione secum utendo, quam subditus, Et an legislator in tali casu peccet duplici titulo, uno, eam non revocando dum potest, altero ea utendo, *Ex p 8.tr. 3.res.9.ibid.*

13 An si Superior sine causa secum dispensaret, esset licitus usus talis dispensationis, ut de subdito superius diximus, *Ex p.8.tr.3.res.10.ibid.*

14 Quænam sint causæ justæ ad dispensandum, *Ex part. 8. tractat 3.resolut.7.pag.126.*

15 An quando intercedit justa causa, teneatur Superior dispensare, Et etiam quæritur, quando dispensatio est debita, & quando est gratia, Et explanatur, quod in quatuor casibus dispensatio est debita, extra quos non erit debita, sed gratia. Et infertur, quod tenetur Episcopus dispensare cum Clerico, ne resideat ratione studii, & in denuntiationibus matrimonii, & in interstitiis, & aliis similibus, *Ex part.8. tr. 3.res.27.ibid.*

16 An saltem delegatus teneatur dispensare, si adsit causa sufficiens, Et an excusentur Regulares nolentes dispensationes votorum concedere pœnitentibus virtute suorum privilegiorum, Et quid si privilegium sit concessum in favorem pœnitentis, ut est privilegium Bullæ Cruciatæ, & Jubilæi, *Ex part.8.tract.3.res.28.ibid.*

17 An causa dispensationis debeat esse manifestè justa, an potius sufficiat causa justa dubia, Et an idem dici possit, quando Superior dispensat in causa tantum probabili, Et quid quando dubium est, an causa aliqua dispensandi existat, *Ex part.8.tractat 3.res.29.ibid.*

18 An Superior possit dispensare in dubio, si causa sit justa, Et docetur pro praxi, cum dubitatur an sine dispensatione teneatur quis jejunare, vel aliam legem servare, eo ipso esse sufficientem causam ad dispensandum, nec opus esse aliqua commutatione. *Ex part.4. tr.3. res.44. pag.127.*

19 An licitè possit Prælatus dispensare, quando dubitat, utrum causa dispensationis sit justa? *Ex p.1. tr.10. res.31. ibidem.*

20 An inferior possit dispensare in lege Superioris, quando dubitat, an casus egeat dispensatione? *Ex part. 8. tract.3. res.72. ibid.*

21 An Episcopus, v. g. quando dubitat, an res egeat dispensatione, possit in lege Superioris dispensare? *Ex par.4. tr.3. res.46. ibid.*

22 Quando casus dubius egeat dispensatione, Et an Episcopus possit dispensare in lege Pontificia, quando dubium est, an casus egeat dispensatione? Et an Prælatus inferior possit dispensare in legibus Superioris, si ei interdictum non sit? Et an Episcopus possit in sua Diœcesi, quidquid potest Papa in tota Ecclesia, nisi à Pontifice probibeatur? *Ex par.3. tr.6. & Misc 2. res.82. ibid.*

23 An possit Episcopus dispensare in lege Pontificia, quando in ea dispensare posse conceditur, non tamen cui concedatur? Et aliqua notabilia circa hoc in textu hujus Resolutionis explanantur? *Ex p.8. tr.3 res 18. pag.128.*

24 An Episcopus jure ordinario possit dispensare in lege Concilij, seu Summi Pontificis quoties facultas dispensandi non adimitur? Et notatur, quod quando Concilium, seu Summus Pontifex censure absolutionem non reservat, potestatem Episcopis absolvendi ab illa videtur concessisse? *Ex p.3. tr.5. & Misc.1. res.23. ibid.*

25 An Episcopus sine aliqua delegatione possit dispensare in legibus Summi Pontificis, quando non constat à Pontifice restrictam fuisse potestatem illius? Et an, quidquid potest Papa in toto orbe potest Episcopus in sua Diœcesi, nisi expressè prohibeatur? Et inter cætera, quæ in corpore hujus Resolutionis explanantur, & inferuntur, tandem notatur Parochos non posse dispensare in legibus, si attendatur jus præcisè, sed consuetudine tamen dispensant in jejuniis, & observatione Festorum, etiam si adiri possit Episcopus? *Ex part8. tr.3. res.11. pag. 129.*

26 An sint aliqui casus, in quibus Episcopi possint dispensare in legibus Pontificiis, etiam si non habeant expressam potestatem? Et pro praxi superioris difficultatis in textu hujus Resolutionis aliqui diversi casus enumerantur, & inferuntur, in quibus potestas dispensandi debet dici ordinaria potius quàm delegata. Et notatur etiam potestatem, quam habet Legatus, & ex privilegio Superiores Religionum ad dispensandum cum Religiosis, & ad illos absolvendum esse etiam ordinariam, & non delegatam. Ex quo infertur posse hanc potestatem delegare. Et tandem quæritur, an Episcopus possit cum subdito dispensare, ut numquam in tota vita jejunet, vel ut Sacerdos numquam recitet, *Ex part.8.tract.3.resol.12. pag. 130.*

27 An Episcopi habeant tantam potestatem in suis Diœcesibus, quan-

quantam habet Summus Pontifex in universo orbe; ubi agitur quæstio, an possit dispensare in legibus Pontificiis, *Ex p.7. tr.10.& Misc.1.ref.36.pag.131*

38 An Episcopus possit dispensare non admonito Summo Pontifice, quem in casu pauperum suis sumptibus admonere potest, *Ex p.1.tr.10.ref.27.ibid.*

29 An Metropolitani possint dispensare cum Episcopis suffraganeis, *Ex part.8.tr.3.ref.13.ibid.*

30 An Metropolitani possint dispensare cum subditis suorum suffraganeorum, Et an saltem si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam deneget, quando dispensare tenetur, possit Archiepiscopus per appellationem aditus dispensare, Et quid, si adsit causa justa, sed non tenetur, vel non sit subditis debita, sed mere gratuita, aut partim gratuita, & partim debita, *Ex p.8.tr.3.ref.14.pag.132*

31 An Metropolitanus extra casus supradictos possit saltem tempore visitationis dispensare cum subditis suffraganeorum, sicut potest confessiones audire, & absolvere pœnitentes, *Ex p. 8.tr.3.ref.15.ibid*

32 An in extraordinario aliquo eventu possint inferiores dispensare in legibus Superiorum; sive lex sit de matrimonio impediendo; vel de aliqua irregularitate; vel reservatione voti, aut similium? Et an quoties Episcopus potest certiorem facere Pontificem, & pauperiem eorum, cum quibus dispensandum est, supplere, ut negotium ad Pontificem deferatur, dispensare Episcopus non possit? *Ex p.8.tr.3.ref.71.pag.132*

33 An sit valida dispensatio facta ab inferiori in lege Superioris, non præcognita prius causa quando revera, causa erat justa, & legitima, Et si subditus utatur tali dispensatione, neque peccet venialiter? *Ex p.1.tr.10.ref.34.pag.133.*

34 An dispensatio inferioris in lege Superioris, existente justa causa, sed sine ejus cognitione, valida sit? Et in dicto casu, quamvis dispensatio sit valida, an ita dispensans peccet mortaliter? *Ex p.8.tr.3.ref.21.ibid.*

35 An inferior possit dispensare sine cognitione causæ, si in potestate dispensandi exprimantur nomina nulla facta mentione cognitionis causæ? Et ea doctrina hujus quæstionis infertur inferiorem dispensantem sine causa in lege Superioris peccare, & subditum ita dispensatum peccare toties quoties dicta dispensatione utitur? *Ex part.8.tractat.3.resol.19.pag.134*

36 An valida sit dispensatio à Prælato inferiori, bona fide dispensante in causa non justa; & ideò in tali casu, an tutus sit subditus, quamvis postea constet causam non fuisse sufficientem? *Ex part.1.tract.10.resolut.23.ibid.*

37 An si Prælatus bona fide judicaverit causam dispensandi esse justam, cum revera non sit, valeat dispensatio, *Ex part. 8.tr.3.ref.20.ibid.*

38 An quando inferior dispensat in lege Superioris possit imponere aliquod onus ei, cui dispensatur, Et quid, si Episcopus dispensat super aliqua irregularitate orta ex delicto, Et an quando ipsemet legislator dispensat in lege sua, tunc si dispensatio non est debita, sed gratia poterit imponere aliquod onus ei, cum quo dispensat, *Ex part.8.tr.3.ref.22.pag.134*

39 An dispensatio inferioris in propriis legibus absque causa sit valida, Idem dicendum est, quando Superior, vel æqualis Successor dispensat absque causa in lege inferioris, vel æqualis prædecessoris. Et quid, si Episcopus in Synodo Diœcesana, vel Archiepiscopi in Synodo provinciali dispensant sine causa, Et quid de Legato Apostolico, qui plenam habet à Pontifice potestatem, an proindè ejus dispensatio sine causa etiam data sit valida, Et additur Episcopum regulariter loquendo non posse dispensare sine causa in sua lege, quando illa transiset in contractum, *Ex p.8.tr.3.ref.26.pag.135*

40 An Episcopus possit dispensare in suis constitutionibus à Papa confirmatis, *Ex part.8. tr.3 ref.73.pag.135*

41 An in aliquo casu dispensatio Episcopi in suis legibus sine causa sit valida, Et quid, si illæ Constitutiones fuerint authoritate Pontificia confirmatæ, Et quid est dicendum, si prædictas Constitutiones Episcopus juramento confirmaverit, *Ex p. 9.tr.6.& Misc.1.ref.40.alias 41.pag.136*

42 An Episcopus possit dispensare, quamvis petens prius adierit Pontificem, qui dispensationem negavit, judicans causam propositam non esse justam, Et notatur eum, qui impetravit dispensationem à Pontifice voti, in quo poterat Episcopus dispensare, posse ad ipsum confugere, ut dispenset. Dicendum est etiam posse confugere ad potentem ea privilegio, ut dispenset, *Ex p.8.tr.3.ref.49.ibid.*

43 An Episcopus possit cum Regularibus exemptis dispensare, si ipsi cedas exemptioni, Et an hoc intelligatur casu, quo in Prælato Superiore non esset potestas absolvendi, vel dispensandi, Et an in nomine Episcopi in præsenti intelligatur tantum Episcopus loci, in quo Religiosus ortus est, vel habet domicilium, aut saltem commoratur, *Ex part.8.tractat.3.resol. 48.pag.137.*

44 An sola patientia Prælati sufficiat pro dispensatione, Et an si quis ea pacto dederit Papæ pecuniam pro aliquo beneficio, eo ipso, quod in eum ipsum contulerit censeri dispensasse super Simoniam, Idem dicendum est de aliis inferioribus Papæ quoad dispensandum in eorum Statuta, *Ex part.8. tractat.3. ref.17.pag.137*

45 An v.g. Prælatus Superior possit dispensare circa pœnas impositas à Prælato inferiori, ipso renuente, Et advertitur, si condemnans finierit Officium suum, posse tunc Provincialem, aut Generalem subditum condemnatum à Rectore absolvere, nulla requisita licentia à Rectore moderno, seu ab eo, qui reum condemnavit *Ex par.8.tr.3.resol.31 pag.138.*

46 An in dispensationibus locum habeat argumentum ab identitate rationis à majori ad minus, Et pro praxi hujus difficultatis in textu hujus Resolutionis plurimi explanantur casus sæpius contingentes in facto, & tota doctrina est valdè notanda, *Ex par.8.tr.3.ref.41.ibid.*

47 An dispensatio respuat extensionem, & argumentum ex identitate rationis, Et notatur certum esse dispensationem extendi ad connexa, & accessoria, & inclusa sub dispensatis; unde dispensatus ad duo beneficia curata, censetur dispensatus super residentia alterius; &c. *Ex par. 8. tr. 3. ref.102.pag.139.*

48 An dispensatio sit strictè interpretanda, Ex quo deducitur resolutio aliquorum casuum in particulari, *Ex par.8. tr.3. ref.32.pag.140.*

49 An potestas dispensandi sit latè, vel strictè interpretanda, Et ex doctrina hujus quæstionis resolvendi erunt varii casus. Et tamdem quæritur, in dubio an potestas dispensandi extendatur, ut virtute illius possit dispensari in aliquo casu, interpretandum sit extendi, Et quid in dubio, an dispensatio extendatur ad aliquem casum, an onne interpretandum sit non extendi, *Ex part.8.tract.3.ref 42.pag.141.*

50 An privilegia Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi quatenus continent potestatem dispensandi, sint strictè, vel latè interpretanda, Et quid dicendum est de facultate concessa alicui eligendi Confessarium, qui eum absolvat à peccatis & censuris, (loquor extra Jubilæum, & Bullam Cruciatæ,) an sit strictè, vel latè interpretanda, *Ex par.8.tr.3.ref.45 ibid.*

51 An Pontifex possit dispensare in recitatione Horarum Canonicarum, Et an recitatio Horarum Canonicarum sit de jure divino, vel etiam de jure naturali; & qualitas Officii sit de jure positivo Ecclesiastico, Et an Papa possit dispensare cum quocumque Clerico, vel regulari, ut licitè possit uti Breviario, quod ei libuerit, Et è contra, an non possint Episcopi, & Prælati Regulares cum suis subditis dispensare, ut non recitent Officium divinum juxta Ritum Breviarii S. Pii V. ad quod tenerentur, sed juxta aliud Breviarium approbatum, Et an ex rationabili causa in hoc possint dispensare, ut aliquando non tamen in perpetuum, nec per modum constitutionis recitent Officium de Sancto die, qua essent recitaturi de Feria, *Ex p. 8.tr.3.ref.101.ibid.*

52 An dispensatio concessa Subdiacono, ut possit uxorem ducere liberet eum à recitatione Officii divini, Et quid est dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse, & deinde clam ad Diaconi, vel Subdiaconi Ordinem, & gradum esse promotum, Et circa hoc alia notabilia explanantur, *Ex p.8.tr.3.ref.34.pag.142.*

53 An illegitimus dispensatus, ut possit recipere Ordines, censeatur dispensatus etiam ad Ordines sacros, *Ex part. 8. tr. 3.ref.36.ibid.*

54 An illegitimus dispensatus, ut Clericus fiat, censeatur dispensatus ad omnes Ordines minores, vel tantum ad primam Tonsuram, Et an dispensatus ad Ordines censeatur dispensatus ad Ordines sacros. Et quid est dicendum, si Pontifex diceret, dispenso tecum ad omnes Ordines, Et notatur dispensatum ad Ordines recipiendos non extendi ad beneficium obtinendum, Et deducitur dispensatũ ad Sacerdotium non censeri dispensatum ad beneficium curatum, vel Episcopatum; & dispensatum ad beneficium curatum, non intelligi dispensatum ad Canonicatum; & ideò Regularis illegitimus admissus ad Ordines non potest sine peculiari Summi Pontificis dispensatione admitti ad Prioratum, vel ad aliam dignitatem, *Ex p.9.tr.8. & Misc.3 ref.22.pag.143.*

55 An dispensatio, ut illegitimus, vel irregularis possit sumere minores Ordines, sit extendenda, ut beneficii simplicis capax sit, Et advertitur, quod si Papa dispenset cum illegitimis ad beneficium, non possunt per hoc, nisi unum obtinere *Ex p.8.tract.3.ref.37.ibid.*

56 An illegitimus, vel irregularis dispensatus ad Ordines sacros censeatur dispensatus, ut possit obtinere beneficium simplex, Ex quo infertur privilegium, seu dispensationem, quantumvis odiosa sit, extendi debere ad ea, quæ illi sunt necessario connexa, & sine quibus effectum habere non potest; & pro

praxi

praxi explanantur aliqui casus. Et an dicta in hac, & superiori Resolutione non procedant, quando cum illegitimo dispensaretur absolutè in irregularitate, quia tunc extenderetur dispensatio non solùm ad beneficia simplicia, sed ad curata? *Ex p.8. tr.3. res.28. pag.144*

57 An illegitimus dispensatus ad Ordines sit capax pensionis? Et discutitur illegitimum dispensatum ad beneficia non censeri dispensatum ad pensionem? *Ex part.8. tract.3. res. 39. ibidem.*

58 An dispensatio cum illegitimo ad beneficium, arctanda sit ad primum beneficium? Et notatur dispensationem simpliciter concessam, illegitimo vel irregulari, ut possit obtinere beneficia, intelligendam esse de beneficijs simplicibus, & non extendi ad curata, & Dignitates. Et quæritur, an dispensatus ad beneficium Curatum non egeat nova dispensatione pro Episcopatu, Et homicida, si per dispensationem legitimam fuit habilis ad omnes Ordines sacros, & illorum usum, an videatur factus habilis ad beneficium Curatum, & Pontificale. *Ex part.8. tr.3. res.40. ibid.*

59 An valida sit dispensatio circa irregularitatem homicidii, si non fuisset explicata Circumstantia Sacerdotii, si occisus erat Sacerdos. Et an hoc etiam procedat, si Pontifex, non esset dispensationem concessurus, si sciret dictam circumstantiam Sacerdotii. *Ex par.8. tract.3. resolut.38. pag.145.*

60 An dispensatio irregularitatis sit subreptitia, si non explicetur occisum fuisse Presbyterum. *Ex part.8. tr.3. resol. 58. ibid.*

61 An impedimenta plurium Irregularitatum sufficiat separatim exprimere, & de illis dispensationem obtinere. Idem dicendum est de aliis similibus pœnis. Et an qui plura homicidia commisit, si uno tantum narrato velit unius irregularitatis dispensationem obtinere, nihil fiat. Et pro firmanda doctrina supradictæ difficultatis alii diversi casus adducuntur sæpius contingentes in praxi. *Ex part.8. tr.3. res.57. ibid.*

62 An committens plura homicidia contrahat diversas irregularitates in dispensatione explicandas. Et pro firmanda doctrina hujus quæstionis alii quatuor diversi casus in exemplum in textu hujus Resolutionis apponuntur? *Ex p.8. tr.3. res.58. Sequitur sub hoc, eodemque numero hujus Resolutionis 62. eadem quæstio, videlicet*, An qui plura homicidia commisit, contraxit plures irregularitates in dispensatione manifestandas. Idem est de excommunicato, qui pluries in excommunicatione celebravit. Et explanatur, quod copula sæpius repetita non inducit novum impedimentum; nec est necessarium facere mentionem omnium delictorum in dispensatione. Item qui in Baptismo tenet plures filios alicujus, una est tantum paternitas. Et qui ter, vel quater contraxit nuptias, non est necessarium id exprimere, quando petit dispensationem bigamiæ. *Ex p.4. tract.2. res.86. ibid.*

63 An si quis commisit plura homicidia contrahat plures irregularitates necessario in dispensatione manifestandas. Et in exemplum adducuntur alii duo diversi casus in corpore hujus Resolutionis. Sed difficultas supradictæ resolutionis pendet ex ista quæstione, An Stylus Curiæ obliget in foro conscientiæ. Et explanatur declarationes Cardinalium editas Romæ authoritate Papę circa Concilium Trident. esse invariabiles, & tamen non faciunt jus commune, eo quod non sint promulgatæ toti Ecclesiæ. *Ex p.11. tr.6. & Misc.6. res.44. pag.146.*

64 De dispensatione cujusdam irregularitatis homicidii voluntarii; casus curiosus & novus, & positus in principio textus hujus Resolutionis. In quo etiam discutitur, an fuerit in eo quis dispensatus; & an dicta dispensatio prosit ei pro foro externo, Ex quo sequitur, quod in concessione absolvendi à reservatis in Bulla Cœnæ non venit facultas absolvendi à casu hæresis. Et tandem deducitur, an absolutio à censuris obtenta vigore facultatis Bullæ Cruciatæ prosit pro foro exteriori. Et an judex, non solum possit, sed teneatur recipere dictam absolutionem in foro exteriori, obtentam in foro interiori. Ubi etiam agitur de dispensatione cujusdam irregularitatis in causa Toletana? *Ex p.12. tr.3. & Misc. res.7. & 8. pag.147.*

65 Quando Pontifex dispensat, ut ante Novitiatus annum emittatur professio, quomodo facienda sit renuntiatio bonorum juxta Conc. Trid. *sess.25. c.16 de Regularibus*? Idem dicendum est si minor sit sexdecim annis, atque ita abreviaretur tempus Professionis jure præscriptum? *Ex p.8. tr.3. res.23. pag.150.*

66 An Pontifex possit dispensare in voto solemni paupertatis, & obedientiæ? Et quid de Religioso facto Episcopo? *Ex p.8. tr.3. res.100. ibid.*

67 An si quis habeat votum Castitatis, & Religionis, & petat à Pontifice dispensationem unius, teneatur alterum narrare? *Ex p.8. tr.3. res.56. pag.151.*

68 An qui vovit se perseveraturum in Religione, & explicet se vovisse Religionem, dispensatio sit valida? Et an si voto Religionis superandas votum illius perseverantiæ ad amplius obligeris? *Ex par.8. tr.3. res.53. ibid.*

69 An quando falsò exprimitur substantia voti, corruat dispensatio? *Ex p.8. tr.3. res.66. ibid.*

70 An facultas delegata dispensandi vota, extendatur etiam ad ea commutanda? *Ex p.8. tr.3. res.43. pag.152.*

71 An quando adsunt expressè simul votum, & juramentum soli Deo factum, & non explicatur utrumque vinculum, dispensatio sit invalida? *Ex p.8. tr.3. res.67. ibid.*

72 An facultas concessa ad dispensanda vota, & commutanda extendatur ad vota, & juramenta ejusdem rei, cum simul duo vincula concurrant? Et pro explanatione prædictæ difficultatis aliqua alia notabilia supponuntur, quæ contingere possunt in supradicto casu, videlicet, quid dicendum sit, si non præstetur juramentum in voti confirmatione, sed independenter ab illo, ut si quispiam prius juravit jejunium, & postea vovit idem; vel si prius vovit, & postea juravit, non quasi votum confirmans, sed vel ejus immemor, vel omninò independenter? Et quid in dubio, an juramentum posterius emissum sit præstitum ad solum confirmandum votum? Et tandem quæritur, an facultas delegata ad dispensanda, vel commutanda vota virtute Cruciatæ, vel Jubilæi extendenda sit ad vota emissa post publicationem dicti privilegii? *Ex par.8. tr.3. res.46. ibid.*

73 An potestas delegata dispensandi, vel commutandi extendatur ad relaxanda juramenta soli Deo facta? Et quid è contra. Et an hoc procedat etiam, quamvis juramentum non habeat inclusam promissionem, sed absque ea soli Deo fiat; Et an facultas delegata ad vota extendatur ad juramenta adiecta contractui, in quo est turpitudo, & injustitia in creditore ut juramentum factum homini solvendi usuras, aut metu extortum. *Ex p.8. tr.3. res. 4 pag.153.*

74 Quidam dispensatus à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos convaluit, quęsivit, an ad ingressum Religionis sub mortali teneretur. Etiamque quæritur, an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi Horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si postea convaluerit, teneatur sub mortali Officium divinum recitare, vel fructus restituere. Ex quibus infertur, quod cessante causa finali dispensationis, adhuc valet dispensatio. *Ex par.6. tr.7. & Misc. res. 45. pag.154.*

75 An aliquando Episcopus possit dispensare in voto castitatis absoluto, ac in aliis votis Papæ reservatis. Et notatur in hoc casu, quis censebitur difficilis ad Pontificem aditus, & quæ causa legitima? Et an si occurrat prædicta necessitas, & aditus neque ad Episcopum pateat, possit Parochus dispensare ex præsumpta Pontificis voluntate; *Ex par.11. tr.8. & Misc.8. res.5. ibid.*

76 An Episcopus valeat dispensare, ut contrahens cum voto castitatis possit petere debitum? Et quid circa hoc quoad regulares virtute privilegiorum, assignatos tamen per Provincialem, vel etiam non assignatos virtute alterius privilegii Julii II. Et quid de cōfessariis virtute Bullæ Cruciatæ. Et notatur, quod si supradictus vovens castitatem, vel cum voto religionis facto ante matrimonium, vel post matrimonium ratum factū, nondum consummavit matrimonium, in istis casibus neque Episcopus, neque regularis, neque confessarius virtute Cruciatæ potest dispensare, *Ex par.11. tract.8. & Misc.8. res.4. ibid.*

77 De quodam voto conditionali postea confirmato an possit per Episcopum dispensari. Verbi gratia, N. febri acuta correptus magno cum vitę discrimine voluit ingredi Religionem, ad hoc ut pristinam recuperet sanitatem, quod votum postea sanitati restitutus confirmavit, &c. *Ex par.6. tr.8. & Misc.3. res.16. pag.155.*

78 An in dubio de valore voti reservati possit Episcopus dispensare. Ex quo colligitur posse Episcopum dispensare in ejusmodi votis reservatis, quando emissa sunt ex metu cadenti in virum constantem. Undè cum dubium sit, an vota pœnalia, & conditionalia sint reservata, sequitur, ratione ejus dubii posse Episcopum in eis dispensare, etiam purificata conditione, & commisso delicto. *Ex p.4. tr.3. res.59. ibid*

79 An bona fide dispensatus in voto, existimans adesse causam, cum tamen non sit, valeat dispensatio. Et in textu hujus resolutionis aliqua alia explanantur pro intelligentia supradictæ difficultatis. *Ex p.6. tr.7. & Misc.2. res.23. ibid.*

80 An levitas in vovendo præstet sufficientem causam dispensandi, etiamsi vovens non habeat difficultatem exequendi votum. Et pro intelligentia hujus quęstionis adducitur, quod si in tenera ætate votum emisisti, vel interveniente motu vel in tristitia? aliave passione, vel errore circa causam impulsivam, vel quia causa, ob quam motus fuisti ad vovendum, cessavit; in his casibus justam habes dispensandi causam in voto, etiam si difficultatem illud exequendi non habeas. Sed in prædictis casibus semper cum dispensatione admiscenda sit aliqua commutatio. Et quęritur, an votum Religionis intelligatur, attenta forma juris communis, quod annum probationis concedit ad experiendum; & quis satisfaciat voto animo experiendi, &

Novi-

Novitiatus tempore exeat ex justa causa? Et quid, si exeat sine justa causa, & ex levitate, an tunc teneatur iterùm ingredi? *Ex p.6. tr.7. & Misc. 2. res. 24. p.156.*

81. An sit credendum dicenti se habere potestatem delegatam dispensandi? Ex quo sequitur credi posse Episcopo promoventi ad Ordines non sibi subditum, dicenti in titulo collationis Ordinum se illum promovisse ex licentia proprii Episcopi. Etiamque infertur credi posse literis summi pœnitentiarii asserentis sibi vivæ vocis oraculo commissum esse, ut dispenset in aliquo casu Pontificio reservato? *Ex part. 8 tract. 3. ref. 30. ibidem.*

82. An dispensatio in votis, vel aliquo alio impedimento possit fieri invito eo, cum quo dispensatur. Et an Superiores possint irritare vota, & juramenta subditorum, illis nollentibus & invitis, sicut potest fieri absolutio ab excommunicatione invito. *Ex par. 8. tr. 3. ref. 86. ibid.*

83. An dispensatio impetrata pro aliquo prosit, si eo ignorante impetrata est. Et discutitur, an dispensatio impetrata ab altero volentium matrimonium inire, vel qui irritum inierant, prosit utrique quamvis alter prorsus impedimentum, & dispensationem ignoret. *Ex part. 8. tr. 3. ref. 87. pag. 157.*

84. An in dispensatione subreptio circa unam partem vitiet etiã alteram, si partes rescripti sint omnino separatæ. Ex quo sequitur, quod si in eodem rescripto impetret quis dispensationem voti Castitatis, ac peregrinationis Jerosolymitanæ, allegata scienter falsa causa circa alterum votum, vera autem circa alterum, non vitiatur dispensatio circa utrumque, sed tantum circa illud, in quo causa falsa fuit? secus verò si duplicis impedimenti ad matrimonium contrahendum dispensatio in eodem rescripto obtineretur, ut voti castitatis, & consanguinitatis, &c. *Ex p. 8. tr. 3. ref. 90. pag. 158.*

85. An subreptio dolosa, ut votum rescriptum vitiet, sufficiat, ut sit circa causam etiam impulsivam. Et quid, si subreptio sit circa causam finalem. *Ex par. 8. tr. 3. ref. 91. ibid.*

86. An in dubio, utrùm causa expressa in narrativa alicujus rescripti sit finalis, vel impulsiva, censenda sit impulsiva, & non finalis. Idem dicendum est, quando dubium est, an satis probetur veritas narratorum, vel quia est dubium, an causa falsa allegata sit finalis. *Ex par. 4. tr. 3. ref. 64. ibid.*

87. An in dubio, si causa tacita in dispensatione sit finalis, vel impulsiva dispensatio sit invalida. *Ex par. 8. tr. 3. ref. 62. ibidem.*

88. An qui dubitat, num dispensatio obtenta sit valida, possit ea uti. Et notatur, quod quando dubitatur, an causa in dispensatione, vel gratia, aut privilegio, tacita, vel falso expressa sit finalis, vel tantùm impulsiva, præsumendum sit esse causam impulsivam, & non finalem. *Ex par 4. tr. 3. ref. 45. pag. 159.*

89. An in dubio circa dispensationem matrimonii dispensatio censenda sit valida, v.g. ut si causa tacita, vel falsò inter alias veras expressa sit finalis, vel tantum impulsiva. Idem est quando dubium est an satis probetur veritas narratorum in supplicatione, &c. *Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. ref. 9. ibid.*

90. An taciturnitas veri reddat subreptitiam dispensationem, quando tacetur aliquid, quod secundum stylum Curiæ est necessario declarandum. *Ex p. 1. tr. 10. ref. 42. ibid.*

91. An taciturnitas veritatis dispensationem vitiet, quæ sola est causa finalis concessionis, & secus verò quando est solum causa finalis impulsiva. Et docetur, quæ sit causa finalis, & quæ verò impulsiva. *Ex p. 8. tr. 3. ref. 50. ibid.*

92. An taciturnitas dispensationis prius petitæ, & non obtentæ vitiet sequentem dispensationem, postea ab eodem Superiore obtentam. Eadem ratio erit, si negata ab uno Superiore obtineatur ab alio, nulla facta mentione negationis ab alio Superiore datæ. Et quid, si Prælatus, qui modo dispensat, sit inferior illo, qui dispensare prius noluit. Imò, qui dispensat, habeat potestatem delegatam, qui verò dispensare noluit habeat potestatem Ordinariam. *Ex part. 8. tractat. 3. resol. 54. pag. 160.*

93. An taciturnitas prioris dispensationis obtentæ reddat posteriorem invalidam. Et an si quis obtineat unam dispensationem cum una cognata, & illa mortua, secundam petat pro alia in eodem, vel diverso gradu conjuncta, sit invalida secunda, licet obtineatur sine mentione primæ. Et quid, si talis persona non fuerit usa priori dispensatione quacumque ex causa, & petat secundam, non facta mentione prioris. *Ex part. 8. tract. 3. ref. 55. pag. 161.*

94. An qui obtinuit dispensationem ad contrahendum cum affine, vel consanguinea, sed, ea minimè sit usus, postea petens aliam dispensationem cum aliqua alia consanguinea, vel affine teneatur in hac secunda petenda mentionem prioris dispensationis facere. Et an idem sit dicendum, licet fœmina resiliat volens primo consanguineo nubere, ac impetret posteriorem dispensationem ad nubendum aliis. *Ex part. 1. tract. 10. ref. 40. ibid.*

95. An, si quis obtinuit dispensationem contrahendi cum consanguinea, & postea actu contrahat cum alia, dispensatio illa censenda sit renuntiata, vel revocata. *Ex part. 8. tract. 3. ref. 74. ibidem.*

96. An qui obtinuit dispensationem cum consanguinea, si alteri copuletur, possit ista mortua, uti priori dispensatione. *Ex par. 8. tr. 3. ref. 85. ibid.*

97. An quando prima dispensatio matrimonii fuit irrita, necessarium sit in secunda mentionem facere de nullitate primæ. *Ex p. 8. tr. 3. ref. 59. pag. 162.*

98. An quando contrahentes sunt in eodem gradu duplicato, v. g. tam ex parte matris, quam Patris, teneantur in petitione dispensationis illum gradum in eodem genere manifestare. *Ex par. 8. tr. 3. ref. 60. ibid.*

99. An possit peti dispensatio super aliquo impedimento matrimonii, tacito alio in posterum dispensando. *Ex part. 1. tr. 10. ref. 39. ibid.*

100. An dispensatio in uno vinculo absque mentione alterius sit subreptitia. Sed difficultas major est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum, alterum occultissimum est; ex cujus revelatione si sciatur, sequitur personæ eo laboranti in magnum detrimentum, & alia gravissima damna; quid in tali casu faciendum est. *Ex part. 8. tract. 3. ref. 25. ibid.*

101. Quo tempore in dispensatione debeat verificari causa finalis an sufficiat causam subfuisse, cum dispensatur, an vero requiratur etiam, ut perseveret, dum initur matrimonium. Et quid, quando committitur inferiori. *Ex part. 8. tr. 3. ref. 77. pag. 163.*

102. Quæ falsitas vitiet rescriptum in quacumque dispensatione. Et hic apponuntur aliquæ regulæ, ex quibus multos casus Confessarii, & Responsores casuum conscientiæ extricare poterunt. *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. ref. 53. ibid.*

103. An expressio falsi vitiet dispensationem, & pro praxi explanantur aliqui casus particulares, & alii deducuntur, & annotantur. *Ex par. 9. tr. 3. ref. 61. pag. 164.*

104. An si per ignorantiam, vel simplicitatem quis expressit causam falsam, & dispensatus fuit, validè contraxerit. Et notatur, quod dispensatio variis modis potest cessare. Primo per renuntiationem, &c. *Ex part. 8. tract. 3. ref. 69. pag. 165.*

105. Quid operatur in dispensationibus clausula *Motu proprio*, quando adest vitium subreptionis. *Ex part. 8. tract. 3. ref. 70. ibid.*

106. An si dispensatus ex falso nomine in rescripto apposito intelligat personam sibi notam, vitietur dispensatio. *Ex part. 7. t. 10. & Misc. t. r. 35. ib.*

107. An dispensatio sit subreptitia, quando erratur nomine personæ. *Ex p. 8. t. 3. r. 63. ib.*

108. An dispensatio sit subreptitia, quando erratur nomine Diœcesis. Et quid, si erratur nomine personæ. *Ex par. 8. tract. 3. r. 64. pag. 166*

109. An sit valida dispensatio, quando erratur nomine Diœcesis, ut si Petrus sit Diœcesis Panormitanæ, dicatur esse Diœcesis Messanensis. Et quid, si erratur nomine personæ; Et notatur, quod rescriptum non vitiatur, ut à Commissario mandari non possit, si error aliquis incuria scriptoris irrepserit; ut si pro tertio gradu affinitatis positus sit tertius gradus consanguinitatis, &c. *Ex p. 1. tr. 10. r. 36. ib.*

110. An error commissus circa personam, cui committitur rescriptum expediendum, vitiet illud. *Ex par. 7. tr. 10. & Misc. 1. r. 34. pag. 167*

111. An dispensatio inter consanguineos, vel affines sit subreptitia, non facta mentione de copula habita inter eos. Et an in tali casu non teneantur, qui dispensationem petunt ad interrogationem Ordinarii de copula respondere, sed possint sine peccato negare imò, & quamvis in rescripto dicatur, si copula non fuerit. *Ex par. 1. tract. 10. resol. 44. pag. 167*

112. An dispensatio inter consanguineos, vel affines sit subreptitia, non facta mentione de copula. *Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. ref. 135. ib.*

113. An in dispensatione impedimentorum matrimonii sit explicanda copula jam habita. Et quid, si Pontifex dispensaverit cum conditione, dummodo copula non intervenerit. Et an in tali casu non teneantur, qui dispensationem petunt ad interrogationem Ordinarii de copula respondere, sed possint sine peccato negare copulam, dummodo sit occulta, & secus si fuerit publica. Et explanatur, quod incestus cum consanguinea non est impedimentum proveniens ex jure naturæ, neque ex jure Divino positivo, nec denique ex jure humano inductum. *Ex p. 8. tract. 3. resol. 81. ib.*

114. An saltem copula sit exprimenda, quando habita fuit ad facilius obtinendam dispensationem; Et an si Sponsi habuerint inter se copulam hac spe, & intentione facilius obtinendi dispensationem, necessarium sit non solum exprimere copulam, sed etiam hanc spem, & intentionem? Et quid, si ab uno illorum tantum spes concipiatur. *Ex p. 8. tract. 3. r. 82. pag. 168*

115 An

115 An qui copulam habuit, ut facilius possit à Sommo Pontifice dispensationem obtinere, teneatur hanc intentionem explicare, si illa tantum interius accepta fuerit, & non manifestata, Et quid, quando ita facta fuit ex partu unius tantùm. Et notatur, quod quando co.ula fuit habita post concessionem dispensationis per Pontificem factam, ante tamen quam Ordinarius illam exequatur, dispensatio valida fuit circa impedimentum supra narratum; sed tenentur contrahentes in hoc casu dispensationem ab Episcopo obtinere. Et quid est dicendum, si ea spe, ut facilius Papa dispenset, contrahit matrimonium, vel consummato matrimonio cum impedimentis, de quibus Concilium Tridentinum, *sess.*24. *c.*3. agit. *Ex p.*9. *tr.*7. *& Misc.*2. *res.*36. *pag.*169

116 Quis habuit copulam cum affine, vel consanguinea, ut facilius obtineret dispensationem, quæritur, an tali intentione Pontifici non explicata dispensatio sit valida. Et docetur intentionem occultam, & alteri non manifestatam habendi copulam cum spe facilioris dispensationis, non vitiare dispensationem, neque esse fatendam etiam in commissione data in ordine ad forum conscientiæ. Et quæritur, an contrahentes non teneantur copulam fateri nisi casu, quo interrogentur ab Ordinario, præcedentibus indiciis, aut infamia. Imo quamvis in dicto casu sit infamia, aut semiplena probatio copulæ, & quamvis contrahentes interrogati negent illicitè, dispensatio ab Ordinario facta erit valida. Et an non sit necessarium in eadem supplica omnia impedimenta ejusdem qualitatis explicare, sed sufficere unum post alterum in diversis supplicationibus, & temporibus explicare, & de illus dispensationem obtinere. *Ex par.*10. *tract.*11. *& Misc.*1. *res.*44. *ibid.*

117 Solut Pontifex dispensare, vel ratione jacturæ famæ, vel ratione copulæ, sed hac sola existente, ut facilius dispensatio impetraretur; quidam apposuerint in petitione, quod adfuit copula, & quod adest jactura famæ, quæritur, an talis dispensatio sit valida. *Ex p.*10. *tr.*11. *& Misc.*1. *resolut.* 43. *pag.*170

118 An si allegata copula, & exinde jactura famæ, & scandali; si verè justa adsint, Papa dispenset, dispensatio sit irrita, copula non sequuta? Et an si in ipsa petitione plures proponantur causæ, debeant omnes ad hoc, ut dispensatio valida sit, verificari. Et an sola expressio causæ falsæ finalis, quæ si verè exprimeretur, non concederetur dispensatio, dispensationem irritet. Et in §. ultimo hujus Resolutionis alius casus valdè notandus adducitur, qui sæpius contingit in praxi, & ex quo etiam deducuntur alii diversi casus? *Ex part.*8. *tr.*3. *res.*65, *ibid.*

119 An dispensatio super impedimento cognationis, vel publicæ honestatis, non facta mentione de copula habita, sit subreptitia. *Ex p.*5. *tr.*14. *& Misc.*2. *res.*28. *pag.* 171

120 An dispensatio obtenta super impedimento publicæ honestatis, seu cognationis spiritualis, tacita copula inter impetrantes, sit valida. Et advertitur, quod etiam quando incestus cum consanguinea est impedimentum, oportet, quod copula sit perfecta, effusu semine viri intra vas, & non sufficit, quod fœmina seminet. Et additur non esse copulam narrandam, quando fuit incestuosa ex parte alterius tantum, nempe quando alter ignorabat consanguinitatis, vel affinitatis nexum. *Ex p.*8. *tr.*3. *res.*38 *pag.*172

121 An qui ligati sunt impedimento cognationis legalis, spiritualis, vel publicæ honestatis, si inter eos intercessit copula, teneantur illam explicare in dispensatione. Et an ad valorem dispensationis in impedimento consanguinitatis, & affinitatis non sit necessarium mentionem facere de copula, si ea inter consanguineos, vel affines intercesserit. *Ex p.*9. *tr.*7. *& Misc.*2. *res.*37. *ibid*

122 An dispensationes possint revocari ad libitum. Et quid, si gratis dispenset Pontifex, & non per modum contractus. Et docetur in duobus casibus peccare mortaliter Pontificem, si dispensationem revocaret. Et advertitur non posse dispensationes in foro conscientiæ concessas revocari absque causa sufficienti? *Ex p.*8. *tr.*3. *res.*89. *ibid.*

123 De causis, per quas Pontifex solet in matrimoniis dispensare. *Ex par.*8. *tract.*3. *res.*93. *pag.* 173

124 An si aliqua fœmina remaneret innupta propter deformitatem, v. g. sed in dispensationis petitione ponitur, quod remaneret innupta ex defectu dotis, quæritur an talis dispensatio sit invalida. Idem est, si alios defectus notabiles fœmina patiatur, pro quibus innupta remanebit, si ita non impetrat dispensationem talem cum prædicta narrativa? *Ex par.*10. *tr.* 11. *& Misc.*1. *res.*42. *pag.*174

125 An dispensatio in causa matrimoniali sit latè, vel strictè interpretanda? *Ex p.*8. *tr.*3 *res.*33. *ibid.*

126 An in secundo gradu sit dispensandum solum inter magnos Principes, & pro causa publica? Et an Summus Pontifex in omnibus gradibus consanguinitatis lineæ transversæ, excepto primo gradu, dispensare possit, ac proinde soleat? *Ex par.*8. *tr.*3. *res.*92. *ibid.*

127 An sit annuendum quibusdam Oratoribus petentibus secum à Summo Pontifice dispensari in secundo gradu consanguinitatis, *Ex par.*8. *tr.*7. *& Misc. res.*8. *pag.*175

128 An Summus Pontifex possit licitè acquiescere petitioni cujusdam Oratoris volentis contrahere cum muliere sibi conjuncta in secundo gradu affinitatis? *Ex par.*7. *tract.*12. *& Misc.* 3. *res.*36 *aliàs* 34. *ibid.*

129 An Episcopi possint in casu valdè raro aliquando dispensare in impedimentis matrimonii? Et pro praxi prædictæ difficultatis explanantur aliqui casus, in quibus Episcopus potest dispensare. Et quid dicendum, si in casibus prædictis in textu hujus Resolutionis, quando non est facilis recursus ad Pontificem, est tamen ad Apostolicum Legatum? *Ex part.* 8. *tr.*3. *res.* 78. *ibid.*

130 An in casibus supradictis, ut Episcopus possit dispensare, requiratur, ut matrimonium sit contractum bona fide saltem ex parte unius? Et quid, si mala fide cum supradicto impedimento ambo contraxerint? Et an non sit mala fides, quamvis procedat ex lata culpa, & ignorantia crassa, & culpabili, sed requiratur, ut scienter præsumatur? Et in quibus verò casibus potest Episcopus dispensare, an non ideò possit ejus Vicarius generalis, nisi specialiter ab Episcopo id ei committatur? *Ex par.*8. *tr.*3. *res.*79. *pag.*176.

131 An Episcopus possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium, quando contractum est mala fide, si sequatur periculum, aut scandalum? *Ex p.*5. *tr.*14. *& Misc.*3. *res.*18. *pag.*177

132 An Episcopus ex urgentissima causa, & necessitate possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium ante contractum ipsum matrimonium? Et latè explanatur quid in prædictis impedimentis post contractum matrimonium? *Ex part.*2. *tractat.*16. *& Misc.*2. *res.* 17. *alias* 19. *ibid.*

133 An in aliquo casu Episcopus possit dispensare in impedimento dirimente, ante contractum matrimonium? Et an Episcopus post matrimonium contractum dispensatione impedimenti subreptitiè obtenta, possit dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis? Et an Episcopus possit dispensare in impedimentis dirimentibus supervenientibus matrimoniis jam contractis impedientibus petitionem debiti? Et an Episcopus possit dispensare cum his, qui post votum castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, ut possint licitè petere. *Ex part.*8. *tractat.* 3. *res.* 80. *pag.* 178

134 An Episcopus possit aliquando dispensare in impedimentis matrimonia dirimentibus? Sed difficultas est, an si adsit Legatus, aut Nuntius possit tunc dispensare Episcopus. Et notatur Episcopum post matrimonium contractum dispensatione, alioquin impedimenti subreptitiè obtenta, posse dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis. Et an bona fides requiratur in contrahentibus, ut possit Episcopus in impedimentis dictis dispensare. Et quid, si mala fides intercessit? Et advertitur tunc malam fidem dicendam esse, quando conjuges non solum sciunt impedimentum, contrahere volunt, sed etiam sciunt inde oriri impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, &c. Et an supradicta extendantur ad forum externum? *Ex par.*11. *tr.* 8. *& Misc.*8. *res.*3 *ibid.*

135 An Episcopus possit in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium, authoritatem suo Vicario, vel aliis delegare? Et an ipsemet Episcopus in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium possit dispensare. *Ex par* 9. *tr.*7. *& Misc.* 2. *res.*39. *pag.*180.

136 An Episcopus post matrimonium contractum dispensatione subreptitia obtenta, possit dispensare in eo impedimento, dispensationem Pontificis confirmando. *Ex par.* 9. *tract.*7. *& Misc.*2. *res.*40. *ibid.*

137 An detur casus, ut Episcopus possit dispensare cum divitibus super impedimento aliquo dirimente ex illo capite, quod non pateat aditus ad Pontificem. *Ex part.* 8. *tr.*3. *res.*96. *ibid.*

138 An si quis matrimonium contrahat ante dispensationis notitiam, sit validum. Et docetur, quando nempè dispensatio censetur suum effectum operari, an à diè suæ concessionis, vel à die notitiæ, & acceptionis, & acceptationis. *Ex par.*8. *tr* 3. *res.*88. *pag.*181

139 An dispensationes valeant ante litterarum expeditionem. Et infertur dispensationes, & alias gratias non expirare mortuo Pontifice ante earum expeditionem. Et an sola probabilis conjectura de obtenta dispensatione sufficiat ad validitatem, & honestatem actus. *Ex par.*8. *tr.*3. *res.*84. *ibid.*

140 An dispensatio à Pontifice concessa, & signata valeat in foro conscientiæ. Ex quo deducitur, an si lex, vel statutum decrevit, ut testamentum sine solemnitate nullam faciat fidem in judicio, & extra judicium, an, censeatur ipso facto, etiam

quoad

Index Tractatuum.

quoad forum conſcientiæ irritare teſtamentum ſine tali ſolemnitate conditum, *Ex part. 10. tractat. 16. & Miſc. 6. ref. 33. ibidem.*

141 An ſit valida diſpenſatio, ſi fœmina repudiavit legatum ad finem obtinendi diſpenſationem ob paupertatem, Et quid ſentiendum eſt, ſi antequam mitteret Romam, vel poſtquam miſit, antequam Pontifex diſpenſaret, inſtituta ſit in prædicta hæreditate, vel legato, Et an ſit valida diſpenſatio, ſi fœmina, quæ dote ſufficienti caret, ut nubat extraneo, ad obtinendam diſpenſationem alleget ſe innuptam remanſuram ob defectum dotis, ſi non nubat cum conſanguineo, &c. *Ex p.8.tr.3 ref.94.pag.182*

142 An quis poſſit liberè contrahere, ſi dubitet de impedimento ante matrimonium contractum, Et quid, ſi autem dubites, an impedimentum habeas, eo quod ſcias te habuiſſe verum impedimentum, neſcias tamen, an obtinueris veram diſpenſationem; *Ex part.8.tractat.3.ref.95.pag.183*

143 An diſpenſatio prima vice, quia illa utimur, extinguatur, *Ex p.5.tr.14.& miſc.2.ref.30.pag.184*

144 An commiſſio diſpenſandi in impedimentis matrimonii, vel irregularitate, & aliis, quæ in foro externo, vel interno committitur cum clauſula, *ſi preces veritate nitantur*, expiret morte concedentis, re integra, *Ex part. 8. tractatu 3. ref. 98. ibid.*

145 An diſpenſatio, ſeu potius facultas teſtandi conceſſa Epiſcopis, Monachis, vel aliis, quibus teſtandi interdictum eſt, expiret morte concedentis; ubi etiam aliæ curioſæ quæſtiones reſolvuntur, ſæpius contingentes in praxi pro licentiis, gratiis, & privilegiis, an expirent morte concedentis, nec ne. Et advertitur, quod teſtamentum factum ſine licentia convalidatur ſupervenienti facultate teſtandi, idem dicendum eſt, ſi Princeps alicui licentiam indulſerit ad ædificandum molendinum illicitè jam factum, Idem etiam infertur pro aliis ſimilibus caſibus, *Ex p.8.tr.3.ref.99.pag.185*

146 An ceſſante cauſa diſpenſationis, ceſſet ipſa diſpenſatio, Et in exemplum hujus difficultatis adducuntur diverſi caſus in textu hujus Reſolutionis, *Ex part. 1. tract. 20. reſol. 41. pag. 186*

147 An ceſſet diſpenſatio ceſſante cauſa poſt integrè, & perfectè obtentam diſpenſationem, Et pro praxi prædictæ quæſtionis explanantur aliqui caſus, & tota doctrina hujus Reſolutionis eſt valdè notanda, *Ex part. 8. tractat. 3. ref. 24. pag. 187*

148 An ſi diſpenſatus circa aliquod Impedimentum criminis, poſtea incidat in aliud ſimile crimen, teneatur mentionem facere de priori diſpenſatione; & quid de criminibus diverſi generis; *Ex p.8.tr.3.ref.75.pag.188*

149 An diſpenſatio obtenta per vim, & metum ſit valida, *Ex p 8.tr.3.ref.76.ibid.*

150 An ſi quis petat facultatem à Superiore ad diſpenſandum in quodam caſu, quem, data opera, non explicat, quia timetur de excluſiva Epiſcopi, impetratio ſit valida, *Ex part. 8. tr.3. ref.32.pag 189*

151 An forenſes, & peregrini poſſint diſpenſari ab Epiſcopis etiamſi brevi tempore in eorum Diœceſim commorentur, Et quid de Scholaribus, Prætoribus, Medicis, Officialibus, &c. *Ex p.8.tr.3.ref.47.ibidem.*

152 An Clericus in Minoribus conſtitutus poſſit exercere Medicinam ſine alia Pontificia diſpenſatione, Et quid, ſi ſit Clericus in Sacris, aut Beneficiariis, *Ex part. 6. tract. 7. & Miſc.2.ref 50.pag.190*

153 Ex pluribus reſcriptis à Pontifice impetratis quodnam ſit præferendum, *Ex par.8.tr.7.& Miſc.ref.4.ibid.*

154 De clauſulis diſpenſationum, quæ apponuntur in litteris Pœnitentiariæ, & primò, de prima clauſula, *Diſcreto viro Magiſtro in Theologia, &c. & Confeſſori ex approbatis, &c.* Et advertitur errorem eſſe vulgi litteras diſpenſationis fruſtrari ſuo effectu, ſi aperiantur, &c. Sed difficultas eſt de Confeſſore, qui fuit approbatus ab Ordinario ad audiendas Sacramentales confeſſiones, videlicet virorum dumtaxat, & non mulierum, vel è contra; non tamen ob defectum ſcientiæ, ſed ratione juvenilis ætatis; an iſte poſſit exequi litteras in forma Brevia ſacræ Pœnitentiariæ ad favorem mulieris, v. g. obtentas, vel è contra, *Ex p.8.tr.3.ref.103.ibid.*

155 An ſemel Confeſſarius electus ex virtute litterarum diſpenſationis, poſſe vigore ejuſdem Bullæ inconſulto Majori Pœnitentiario, variari; Et an verò, ſi ſupradictæ litteræ aperiantur à non habente ſupradictas qualitates, ſuo effectu fruſtrentur, aut priventur, Et an peccet prædictas literas aperiens; ſi illis qualitatibus præditus non ſit, *Ex part. 8. tract. 3. ref. 104. pag. 191*

156 An Confeſſarius habens facultatem diſpenſandi ſuper certam materiam, diſpenſatio ſit valida, ſi in confeſſione ſacramentali internè illam ſecerit, putando tam ipſe, quàm pœnitens non eſſe neceſſarium verbis expreſſis facere, Vel an ſit neceſſarium iterùm expreſsè diſpenſare, & proferre verba diſpenſationis, dicendo *Diſpenſo tecum, &c.* Et an hæc diſpenſatio poſſit fieri à Sacerdote, etiamſi diſpenſans ſit abſens, *Ex part.4. tractat. 4. & Miſcell. reſol. 118 pag. 192*

157 An diſpenſatio in literis Pœnitentiariis fieri debeat in Confeſſione ſacramentali, Et an Confeſſarius debeat eſſe approbatus ſine limitatione, Et an ad valorem diſpenſationis ſufficiat, ſi confeſſio ſit invalida, Et an talis delegatus, opus eſt, ut ſit Doctor juris Cannonici, vel Magiſter in Theologia in Academia approbata, & non Licentiatus, nec cæteri alii, Et notatur, quod Regulares, quibus Superiores permiſerint, habent privilegium expendendi has literas, etiam ſi non ſint Doctores, vel Magiſtri, Et alii caſus circa ſupradicta explanantur, & pro cæteris alii clauſulis prædictarum literarum, Ex *p.4.tr.4.& Miſc.ref.71.ibid.*

158 An virtute literarum continentium facultatem diſpenſandi, diſpenſatio fieri debeat in Sacramento confeſſionis, Ex *p.8.tr. 3.ref.103.pag.193*

159 An ſi confeſſio ſit ſacrilega, diſpenſationes prout in ſuperiori Reſolutione dictum eſt, ſint invalidæ, Ex *par 8.tr. 3. ref.106.pag.194*

160 De clauſula diſpenſationum propter periculum incontinentiæ, Ex *par.8.tr.3.ref.107.ibid.*

161 De clauſula diſpenſationum in Ordine ad diligentem Oratoris examinationem. Et pro praxi ſupradictæ difficultatis aliqua alia adnotantur, & explanantur, Ex *part.8.tractat. 3. reſol. 108.ibid.*

162 De clauſula diſpenſationum in Ordine ad Confeſſiones, & alias pœnitentias injungendas. Et adducuntur diverſi caſus contingentes in praxi pro implendis ſupradictis pœnitentiis, Ex *part.8.tr.3.ref 109.ibidem.*

163 De clauſula apponi ſolita in diſpenſationibus, *Dummodo copula non intervenerit*. Et quid de alia clauſula. *Dummodo copula non interfuerit, ſub ſpe facilioris diſpenſationis*; an in tali caſu, ſi ſpes non fuerit exterius ſignificata, ſed tantum interius concepta, an in tali caſu, ſi copula taceatur, diſpenſatio ſit valida, Ex *part. 11. tractat. 5. & Miſcell. 3. reſolut. 36. pag. 195*

164 De clauſula diſpenſationum, *Dummodo impedimentum inde proveniens occultum ſit*. Et notantur, & explanantur illa, quæ in literis Pœnitentiariæ aliquando apponuntur, ut conjux impedimenti ignarus certior fiat de prioris conſenſu nullitatis, Ex *p.8.tr.3 ref.110.pag.195*

165 De clauſula litterarum diſpenſationum Sacræ Pœnitentiariæ, nempe *Gratis ubique*, Ex *p. 8. tract. 3. reſolution. 111. pag. 196*

166 An pro expediendis diſpenſationibus recipere quis aliquid poteſt, Ex *part. 4. tractat. 4. & Miſcell. reſolution. 84. ibidem.*

167 An Curialis, qui ut facilius diſpenſationem impetret, mutat narrationis ſubſtantiam, incurrat excommunicationem? Ex *par. 8. tr. 3. ref. 68. ibid.*

168 An beneficii titulus revalidetur per regulam Cancellariæ de triennali poſſeſſione, aut aliam præſcriptionem, non obſtante pœna inhabilitatis, aut privationis impoſita proviſo, neque alia opus ſit diſpenſatione, aut tituli habilitatione, Et quid de poſſidente beneficium pacificè per triennium, ſed mala fide; vel ſi quis ſimoniacè fuit inſtitutus in beneficium per ignorantiam, Et an penſio non revalidetur per regulam de triennali, Et an obligatio reſtituendi fructus, v.g. beneficiorum non tollatur per regulam de triennali, Et aliqua alia circa ſupradicta docentur, & explanantur, Ex *par. 7. tr. 10. & Miſc. 1. ref. 26. pag. 197*

169 Quis per triennium pacificè poſſedit beneficium, ſed à principio cum mala fide, quæritur, an adjuvetur regula Cancellariæ de triennali poſſeſſione, Et quid, ſi à principio poſſedit bona fide, Et notatur triennalem poſſeſſionem juvare, quando proviſus beneficii eſt capax, Ex *par. 11. tractat. 5. & Miſc. 5. reſol. 3. ibid.*

170 Alia dubia excutiuntur circa regulam Cancellariæ de triennali poſſeſſione. Primo, an irregularis poſſit adjuvari hac triennali poſſeſſione, Secundo, an hæc regula de triennali ſuffragetur in gratia ſubreptitia, Et tandem notatur collationem beneficii factam invalido, vel ſuſpenſo non eſſe ipſo jure invalidam, ſed irritandam. Ex quibus aliqua alia inferuntur circa ſupradicta, Ex *part. 11. tractat. 5. & Miſc. 3. ref. 4. pag. 198*

171 Plura dubia elucidantur ad praxim conducentia pro ornatu regulæ 33. Cancellariæ de poſſeſſione triennali. Et notatur validam eſſe profeſſionem factam eodem die ſuſceptionis habitus, vel complementi ſexti decimi anni, Etiamque advertitur annum Noviciatus debere eſſe continuatum continuatione phyſica, non morali, itaut ſi per unam, aut duas horas interrumpatur, non eſſe validum,

etiam

etiamsi Novitius habitum Religionis obtinuisset. *Ex part. 9. tr.9.& Misc.4.res.68.aliàs 67.pag.199.*

172 Multa de pluralitate beneficiorum scitu digna adnotantur. Et inter alia, quæ discutiuntur in textu hujus Resolutionis pro prædicta materia, tandem deducitur, quod Papa licitè dispensare potest in pluralitate beneficiorum, quando justa subest causa, secus graviter delinquit. Et quod nemini suffragatur dispensatio Pontificia ad possidendum simul plura beneficia, nisi ex justa causa fuerint obtenta, & aliter peccat mortaliter, neque tutus est in conscientia per hujusmodi dispensationem, sed tenetur alterum beneficium resignare. Et an quando unum beneficium est sufficiens ad congruam sustentationem, licitum sit absq; dispensatione Papæ, vel Episcopi, & nulla alia causa tenere plura beneficia simplicia, residentiam non requirentia, idque saltem ex consuetudine nota, & tolerata. Et in §. penultimo, & ultimo hujus Resolutionis datur gravis doctrina, & in mente, & promptu à Confessariis tenenda, quomodo se gerere debeant cum supradictis circa absolutionem, nisi superflua erogent in Ecclesiæ utilitatem, & opera pia, &c. *Ex p.10.tr.13.& Misc.3.res.1.pag.201.*

173 An in foro conscientiæ sit licita, & possit retineri pensio obtenta à Pontifice absque justa causa sine obreptione, aut subreptione. Et aliqua supponuntur pro intelligentia hujus quæstionis. Et quæritur, an sit tutus in foro conscientiæ resignans beneficium, si omnes fructus beneficii, (ut sæpè fit) assignentur in pensionem ipsi resignanti, vel tanta pars ut resignatarius non possit commodè sustentari. *Ex p. 10. tr. 14.& Misc.4.res.72.aliàs 70.pag.203.*

Appendix ad hunc Tractatum secundum de Dispensationibus.

Quis post partum uxoris statim ob periculum baptizavit infantem, adstantibus tamen multis, qui hoc facere poterant; quæritur, an Episcopus, Commissarius Bullæ Cruciatæ, & Confessarii Regulares ex commissione suorum Provincialium possint dispensare circa supradictum impedimentum ad petendum debitum? Eadem est ratio de uxore. Et an Episcopus non possit dispensare circa numerum assignatum in Concilio Tridentino pro Patrinis in Baptismo. *Ex part.3.tract.4.ex resol.3.& in part.10.tract. 16.ex res. 30. aliàs 29.* Quæ nunc invenientur *in tom. 1. tract. 1. de Baptismo res. 103.& 96.*

Quando penitentia imposita à Dataria pro aliquo impedimento matrimonii dirimente impleri non potest, quæritur, an possit commutari ab Episcopo, & contrahentes virtute dispensationis matrimonium inire. Et in exemplum prædictæ quæstionis tres casus valdè notandi adducuntur; sæpius contingentes in praxi. Et an, qui per Confessorem vigore literarum alicujus dispensationis habet pœnitentiam, ut in singulis mensibus confiteatur, confessionem in aliquo mense omissam teneatur in sequenti supplere. *Ex par.7.tr. 10.ex res.9.& in part.5.tr.14.ex res.31.* Quæ hic repetientur *in tom. 1. tr. 6. de satisfactione sacramentali res.58.& 43.*

An quia præceptum de jejunio Eucharistico est juris communis possit Episcopus dispensare, ut Sacerdos non jejunus possit celebrare pro consecranda particula ad communicandum moribundum, vel in dicto casu bis celebrare. Et an cum Sacerdote cœco possit fieri dispensatio, ut celebret. Et an si Sacerdos cœcus consecret sine Pontificia dispensatione, peccet mortaliter, & graviter. Et an facultas dispensandi ut quis celebret, capite cooperto pro aliqua infirmitate, spectet tãtum ad Summum Pontificem. Et an Generalis Religionum possit dispensare, ut certarum Missarum cum multis collectis celebratione plurium Missarum oneribus subditi regulares satisfaciant. *Ex part.5.tract.3.res.35.& in tr6..ex res.17.& in p. 2.tr.14. ex res. 58.& 6.* Quæ hic sunt *in tom.2. tr. 5. de Celebratione Missarum resol. 132.138.139.& 10.*

An Pontifex quotannis dispenset cum Cardinali celebrante in nocte Nativitatis Domini in Capella Pontificis, ut possit non jejunus celebrare. *Ex p.7.tr.12.ex res. 12.* Quæ nunc invenietur *in tom.2.tr.3.de audienda Missa in die festo res.12.*

Nota, quod *in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis*, sunt multæ difficultates mistæ pro diversis dispensationibus interstitiorum; etiam cum Regularibus familiaribus Episcopi, & aliis; & diversis casibus, qui contingere solent in prædicta ordinatione, & Sacramento Ordinis, & quos ibi, si requiris facillimè invenies.

An sponsalia inita inter consanguineos cum conditione, si Papa dispensaverit sint valida, & obligent in conscientia, impetrata dispensatione. Et prædicto casu, an licitum sit utrique contrahenti ante, & post impetratam dispensationem, altero invito, à sponsalibus resilire, etiamsi promissio fuerit juramento confirmata. Et an consanguinei contrahentes matrimonium per verba de præsenti sub conditione, si Papa dispensaverit, non sit matrimonium absque novo consensu, obtenta dispensatione Papæ; & incurrant in excommunicationem latam in Clement. unica de consang. Et an quando contrahentes sunt ex diversis Diœcesibus, & Ordinarius unius dispensat in denuntiationibus, sufficiat, ut non fiant in Parochia alterius. Et an Ordinarius possit dispensare in denuntiationibus, & quid est intelligendum sub nomine Ordinarii in Concilio Tridentino *sess.24. de Matrim.c.* 1. Et an saltem Vicarius Episcopi possit dispensare ex justa causa, ne fiant denuntiationes. Et an hoc non procedat in Vicariis foraneis. Et in dubio, an res egeat dispensatione, possit Episcopus declarare, vel ad cautelam dispensare. Et an si quis invalidè contraxit ob defectum consensus, vel cum impedimento dirimente, obtenta dispensatione, teneatur iterum consentire ante Parochum, & testes? Et an fœmina, quæ contraxit cum impedimento, si hoc postea sciat, teneatur reddere debitum tempore, quo petit dispensationem, si adsit periculum vitæ. Et quid est dicendum, si uterque sciat prædictum impedimentum. Et an in casu, quo ad Pontificem non pateat accessus ex inopia, vel alia justa causa impediente, possit Episcopus in dictis impedimentis dispensare. Et an impetrata dispensatione matrimonii nullius, conjux impedimenti conscius teneatur aperire alteri matrimonium contractum fuisse irritum. Et an hoc non procedat, quando revalidatur matrimonium nullum, quia nunquam defuit ab initio consensus verus. Et an conjux peccet, reddendo debitum incestuoso, qui scilicet peccavit cum ipsius uxoris consanguinea antea dispensationem. Et an quando uterque conjux ex communi consensu castitatem vovit, possit propter periculum incontinentiæ Episcopus dispensare, ut petant, & reddant debitum? Et an Episcopus possit dispensare in votum castitatis emissum contractum matrimonium ante consummationẽ, *Ex part.3.tract.4.ex res.189.238. 236.& 237.aliàs 190. 239. 237.& 238.& in par.4.tract.3.ex res.17.& ex par.3.tract.4.ex res. 190. aliàs 191.& in par.2.tr.15.ex res.5.& in p.4.tr.4.ex res. 48.& 49.& in par.3.tr.4.ex res.295.aliàs 296.& in p.4.tr.4.ex res.525.* Quæ hic sunt *in tom.2.tr.6.de Matrimonio res.19. 66. 67. 68. 131. 143. 145.176.177.180.& 219.*

An si quis adulteravit cum conjugata cum promissione sumendi illam in uxorem, marito mortuo, possit absque dispensatione Pontificis matrimonium illud inire, si, dum commisit adulterium, nesciebat impedimentum dirimens ex illo proveniens. Idem est, si interfecit maritum ad finem contrahendi matrimonium illud. Et cursim deducitur, quod si quis haberet copulam cum matre, & haberet copulam cum filia ignorando inculpabiliter impedimentum affinitatis, nam si hoc non obstante contraheret sine prævia dispensatione, matrimonium esset nullum. *Ex p.10.tract.13.ex res.51.* Quæ nunc invenietur *in to. 2.tr.6.de Matrimonio res.170.*

Nota, ubi non erat necessaria nota, quod supra tractatus primus de potestate Pontificis quoad Sacramenta hujus tomi tertii totus est plenus difficultatibus, & quæstionibus etiam pro potestate Pontificis quoad dispensandum in diversis casibus ibi contentis in variis resolutionibus præcitati tractatus, lege illum, & non te pigebit.

An Vicarius Episcopi ex generali commissione habeat potestatem dispensandi in casibus Papalibus, quos potest dispensare Episcopus ratione alicujus impedimenti. Et quid de Regularibus, vel privilegio Bullæ Cruciatæ. Et an Episcopi in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad suscipiendos Sacros Ordines. Et utrùm, urgente necessitate, seu scandalo, & non sit facilis recursus ad Summum Pontificem, possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario, occulto tamen, ut ministret in susceptis Ordinibus Sacris. Et infertur, quod quando hæc tria concurrunt, nimirum difficilis recursus ad Summum Pontificem; scandalum, si fiat separatio; & periculum incontinentiæ, possunt Episcopi dispensare in matrimonio celebrato cum occulto impedimento dirimente. *Ex p.9.tract.6.ex resol.55.aliàs 56.& in tract.8.ex res.52.* Quæ hic sunt infrà in hoc ipsomet *tom.3.tr. 3. de Potestate Episcopi quoad absolvendum, & dispensandum res. 4.& 52.* Et nota quod ibi reperies alias varias difficultates pro dispensatione Episcopi in illis, & quia propè est tractatus, require ibi quidquid tibi occurrerit ita mistum.

An Episcopus possit dispensare in lege Pontificia apponendo pœnam pecuniariam. Et quid, si dispensaret in aliqua irregularitate orta ex delicto. Et notatur pecunias impositas pro dispensationibus modo, quo supra satis applicandas esse ab Episcopis piis operibus. *Ex p.10.tr.8.ex res.8.& 9.* Quæ hic sunt infra *in tr.4.de mulctis, seu pœnis res.7.& 8.*

An nunquã dispensationes matrimoniales dirigantur Capitulis Sede vacante, quamvis id nominatim petatur, sed Episcopis vici-

Index Tractatuum.

vicinioribus. Et an Capitulum, sede vacante, possit dispensare, ut quis ordinetur non servatis temporum interstitiis. Et quid circa hoc de Vicario cap. Sedis vacantis. Et an Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum illegitimis, quoad Ordines minores, & beneficium simplex. Et an possit Vicarius Capitularis concedere hanc dispensationem, nisi habeat speciale mandatum. Et an Capitulum, Sede vacante, possit dispensare super omnibus irregularitatibus, suspensionibus, &c. quibus potest Episcopus vigore Concilii Tridentini *sess.* 24. Et an Capitulum, Sede vacante, possit dispensare in petitione debiti? Idem est de ejus Vicario, aut Provisore. Et an Capitulum, Sede vacante, possit dispensare in casibus Pontificiis, quando non est facilis recursus ad Papam, Et an possit dispensare in omnibus votis, & juramentis, quibus potest Episcopus, & an Capitulum, Sede vacante, possit dispensare, & remittere pœnas per Episcopum mortuum impositas. Et an Vicarius Cap. Sedis vacantis non possit dispensare sine speciali licentia, & mandato in casibus, in quibus Episcopus dispensat. Et an Vicarius Cap. Sedis vacantis possit cognoscere de causis delegatis Vicario generali Episcopi, & exequi dispensationes in matrimonii impedimentis, & literas in formam *Dignum*, quæ hujusmodi Vicario Episcopi solent committi, Et an Capitulum, Sede vacante, & ejus Vicarius possint dispensare in lege Pontificia, irregularitate, &c. apponendo pœnam pecuniariam. *Ex par. 8. tr. 4. ex ref.* 5. 5. 6. 7. 9. 47. 45. 29. *&* 66. *& in p. 7. tr. 2. ex resol.* 3. *& in p. 6. tr. 7. ex ref.* 41. *& in par. 5. tract. 14. ex ref.* 29. *& in p. 10. tract. 8. ex ref.* 50. Quæ hic sunt infrà *in tract. 5. de Cap. Sede vacante resol.* 2. 16. 17. 19. 23, 26. 48. 20. 73. 77. *&* 59.

An Prælatus Religiosis additis Breviario Romano possit in publica recitatione ex causa justa, dispensare in Officio unius diei, una, vel altera vice, Et quid circa hoc decrevit Sacra Cardinalium Congregatio. Et an Superior possit cum suis Religiosis dispensare obligationem recitandi officium divinum. Et an si quis in morbo, vel in dubio petat dispensationem à Prælato, & ipse concedat, licet à meridie convaleat, & à febri liberetur, non teneatur. Horas persolvere. Et an quando Medicus dubitat, an propter timorem gravis damni teneatur infirmus dicese Horas Canonicas, an inquam, in tali casu recurrendum sit ad Superiorem pro dispensatione. Et an onus, & consuetudo, quam communitas Regularium habet recitandi Horas Canonicas, interdum ex justa causa dispensari possit. Et an Canonicus dispensatus in ætate etiam lucretur distributiones. *Ex part. 2. tract. 12. ex resol.* 36. 19. *&* 58. *& in par. 7. tr. 11. ex resol.* 14. *& in part.* 10. *tract.* 14. *ex resol.* 3. *& in tract. 16. ref.* 54. Quæ hic sunt infrà *in tract. 6. de Horis Canonicis resol.* 108. 109, 44. 39. 89. *&* 137.

Explanatur, quando privilegium est odiosum, vel favorabile, & quando stricte est restringendum, vel ampliandum. Et an Prælati habentes jura Episcopalia, præsertim Archimandritæ Messanensis, Abbas S. Luciæ, &c. possint aliquando dispensare, ut celebretur extra Ecclesiam. Et an saltem Episcopi, non obstante Concilio Tridentino, ac brevibus Pauli V. & Urbani VIII. possint hodie in aliquo casu particulari ex justa causa dispensare, ut celebretur extra Ecclesiam cum altari portatili. Et quæritur, quid concedat privilegium Cruciatæ, quando Commissarius dispensat circa horam celebrandi in privato Oratorio. *Ex part. 9. tr. 1. ex ref. 37. §. penult. & ult. & ex ref.* 48. 43. *&* 30. Quæ nunc invenientur *in tom. 4. tr. 2. de Oratoriis privatis ref.* 30. 10. 20. *&* 47.

An votum non nubendi sit per Bullam Cruciatæ dispensabile. Et an per privilegium Bullæ Cruciatæ dispensatus in esu carnium, censeatur dispensatus ad non jejunandum. Et notatur, quod quando per Bullam quis dispensatus est, ut comedat carnes, & lacticinia, possit simul comedere pisces. Et an per Bullam Cruciatæ sit dispensabilis omnis irregularitas, quæ est pœna. Et an aliqua alia species irregularitas sit dispensabilis per Bullam Cruciatæ, Et an Commissarius Bullæ Cruciatæ possit dispensare in aliquibus irregularitatibus. Et an possit dispensare super irregularitate publica contracta tamen ex delicto. Et quid de irregularitate proveniente ex homicidio casuali licet publica; vel ex injusta mutilatione membrorum. Et an possit dispensare in irregularitate propter Simoniam, Et quid de irregularitate propter hæresim. Et an irregularitas contracta propter malam susceptionem Ordinum, quia suscipiens erat excommunicatus, suspensus, &c. sit per commissarium Cruciatæ dispensabilis. Sed remanet ista difficultas, in qua irregularitate contracta ex bigamia potest Commissarius Cruciatæ dispensare. Et an Commissarius Cruciatæ possit dispensare in aliquo impedimento matrimonii. Et an ille primus gradus, in quo potest Commissarius dispensare intelligendus sit in utraque linea recta, & transversali. Et notatur, quod si denuntiationes culpabiliter essent omissæ, etiamsi matrimonium contractum sit ante Parochum, & testes, & non possit in tali casu Commissarius Cruciatæ dispensare. Etiamque quæritur, quando dicitur impedimentum occultum, ut possit Commissarius dispensare. Et an quando Commissarius dispensat in aliquo impedimento, opus sit, ut ignorat impedimentum, certior de illo efficiatur. Et enumerantur plures casus, in quibus secundum opinionem aliquorum Doctorum Confessarius virtute Cruciatæ potest tollere irregularitatem, & illam dispensare. Idem est de Prælatis Regularium. Et tandem objicitur, quod in facultate absolvendi contenta in Bulla Cruciatæ non comprehenditur dispensandi; nam aliud est absolvere, & aliud dispensare. *Ex p. 1. tr. 1. 11. ex ref.* 59. 4. *&* 27. *& ex p. 4. tr. 5. ex ref.* 81. *& ex p. 1. tr. 11. à ref. 110. usque ad ref. 189. & in p. 10. tr. 11. ref.* 22. Quæ hic reperientur *in to. 4. tr. 3. de Bulla Cruciata ref.* 112. 170. 130. 131. *& à ref. 134. usque ad ref. 143. & in ref.* 132.

Nota, quod in prædicto *tom. 4. & tract. 3. de Bulla Cruciata*, sunt quamplurimæ difficultates, quas cursim author tangit, vel ex alia principali doctrina cujuslibet resolutionis inferuntur, in quibus quasi per transitum dicitur. *In hoc etiam potest Episcopus dispensare*; Ideò si casus ita occurrerit, require illum *in ref.* 80. 82. 84. 89. 90. 92. 93. 94. 96. 97. 98. 99. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 119. 120. *&* 136. Quas resolutiones intellige pro dispensationibus etiam virtute Cruciatæ.

An Confessarius vi Jubilæi possit dispensare, vel commutare votum perpetuæ castitatis, vel religionis, quando non est tota materia voti. Idem est dicendum de quovis alio habente privilegium dispensandi in votis. Et an Confessarius virtute Jubilæi habens facultatem dispensandi, & commutandi vota, extendatur hæc facultas ad juramenta promissoria Deo facta, vel ad vota jurata. Et quid, si hæc facultas fuisset limitata ad unicum votum; an tunc possit auferri juramentum de eadem materia illi commitanter adjunctum. Et an qui voluntariè, vel ex oblivione, tempore Jubilæi, non petiit dispensationem alicujus voti, irregularitatis, vel suspensionis, possit deindè transactum Jubilæum, etiam post multos annos, eamdem dispensationem obtinere. Et an vigore Jubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut cujusvis alterius privilegii sit dispensabile votum Religionis strictioris in Religionem minus strictam. Et an per generalem dispensationem in irregularitatibus virtute Jubilæi, non sit dubitandum manere pœnitentem dispensatum in irregularitatibus oblitis, & ideò post transactum Jubilæum possit à quolibet Confessario dispensari. *Ex par. 5. tract.* 12. *ex ref.* 60. 57. *&* 40. *& in p. 2. tr. 16. ex ref. 9. aliàs* 11. *& in p.* 10. *tr.* 14. *ex ref.* 29. *&* 30. *aliàs* 27. *&* 28. Quæ hic repetientur *in tom. 4. tr. 4. de Jubilæo ref.* 16. 19. 58. 15. *&* 60.

Quid facere debeat dubitans, an teneatur ad jejunandum, an in tali casu teneatur pro dispensatione ad Superiorem recurrere. Et quid est faciendum, si Prælatus etiam dubitet de sufficientia causæ, aut judicet eam minus sufficientem, an debeat tunc jejunium in alia opera pia commutare. Et an quando Prælatus possit dispensare circa jejunia subditorum, possit etiam circa sua; Et an quando causa fuerit dubia circa comestionem carnium in jejunio, opus sit dispensatione si ageretur de nocumento notabili. Et docetur Prælatos, & Superiores, quando subditi proponantur causam dubiam ad obtinendam dispensationem, non debere esse nimis scrupulosos, ac ambiguos remittentes id Conscientiæ subditi petentis, cum potius ad ipsos spectet tunc dispensare causam dubiam, per dispensationem faciendo illà justà. Et an dispensatus in esu carnium censeatur dispensatus ad non jejunandum. Et an dispensatus, ut possit edere pisces. Et an dispensatus ad carnes non propter virium debilitatem, sed quia cibi Quadragesimales sunt ei nocivi, si in aliquibus diebus non comedat carnes, teneatur jejunare. Et an dispensatus ad edendas carnes possit simul comedere pisces, si ab Episcopo fuerit hoc prohibitum sub pœna excommunicationis. Et an Medicus in causa dubia possit jejunio dispensare, imò dictis illorum acquiescere dicentium se non posse jejunase absque alia veritatis indagatione; an verò solum possit declarare, si causa sit sufficiens, an non. Et notatur, quod quando causa est evidenter justa, certa, aut probabilis, nulla est opus dispensatione, sed quando dubia est, recurrendum est ad Superiorem, Episcopum, vel Confessarium electum per Bullam, ut dispenset. Et an tempore pestis possit Episcopus dispensare, ut in sua Civitate comedantur carnes in Quadragesima. Et an cum omnibus in domo reclusis propter suspicionem pestis possit Episcopus dispensare in auditione Missæ in die festo, vel quid est agendum. Et notatur, quod dispensatio in jejunio facta ab Episcopo, vel alio Prælato inferiori Papa sine justa causa, non solum est illicita, sed invalida & ideò peccat mortaliter Episcopus, aut Prælatus ex defectu potestatis. Et an Episcopus possit in legem localem jejunii latam in Concilio Provinciali dispensare. Et quid, si fuerit lata in Synodo Diœcesana. Et docetur Pontificem dispensando cum aliquo in jejunio absque causa non peccare, neque venialiter. *Ex p. 1. tr. 9. ex ref.* 15. 25. *&* 26. *& in p. 4. tr. 3. ex ref.* 56. *& ex par. 9. tract. 6. ex ref.* 51. *&* 26. *aliàs* 27. *& in par. 10. tr. 13. ex ref.* 57. *& tr. 54. ex ref. 5. aliàs 3. & in tract.*

tr. 16. ex res. 77. Quæ hic reperientur *in tom. 4. tr. 6. de jejunio res. 3. 75. 72. 73. 77. 74. 4. 69. & 70.*

An Pontifex possit dispensare saltem validè si non licitè cum aliquo Cardinali, Episcopo, vel Beneficiario, ne expendant redditus Ecclesiasticos in usus pios? Et an Pontifex non peccet dispensando sine causa, secluso scandalo, quod de quocumque legislatore etiam dicendum est; *Ex p. 7. tr. 10. ex res. 13.* Quæ hic est *in tom. 4. tr. 7. de Eleemosyna res. 27.*

An stando in opinione, quod requirantur tres Episcopi de jure Divino in consecratione Episcopi possit in casu necessitatis super hoc Papa dispensare? Et exemplis demonstratur Pontifices sæpius super numero Episcoporum in consecratione Episcopi dispensasse. Et an Pontifex, si concedat absque justa causa Episcopo, ut possit consecrari absque aliis Episcopis, sit non solum illicita, sed invalida? Idem est dicendum de commissione facta simplici Sacerdoti; ut conferat Sacramentum Confirmationis. Et observatur, quod quando antiquitus Subdiaconatus non numerabatur inter Sacros Ordines, scilicet ante B. Gregorium, nullus Subdiaconus poterat ad Episcopatum promoveri absque Papæ dispensatione, sed nunc jam potest. Et infertur, quod consecratio Episcopi facta ab uno tantum Episcopo absque dispensatione Pontificia est invalida. Et an si quis ex dispensatione ordinaretur in die Dominica Sacerdos, possit in eadem die consecrari Episcopus? Et notatur, quod dispensatio habita à Papa in pluralitate Ecclesiarum absque justa causa, neque valida est, neque licita. Et an sit illicita multiplicatio beneficiorum in eadem persona, &c. Et an sit illicita facultas testandi sine causa? Et docetur, quod Episcopus non potest Episcopatum deserere, neque ad alium se transferre sine dispensatione Pontificia, neque ad Religionem transire; *Ex part. 12. tract. 1. ex res. 30. 31. 32. 53. 59. 65. 72. & 96.* Quæ hic sunt eadem *in tom. 4. tract. 8. de Consecratione Episcopi.*

An si periculum imminet Infamiæ, seu scandali excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficii non teneatur suam excommunicationem prodere, sed possit sine ullo scrupulo acceptare beneficium, & posteà quam primum occultè petere dispensationem; *Ex part. 4. tract. 4. ex res. 56.* Quæ nunc invenietur *in tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione res. 171.*

An percutiens Clericum in Sacris, cum quo fuit dispensatum à Pontifice, ut possit contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an, inquam, illum percutiens incidat in censuram? Ex quo infertur, an professus, vel Sacerdos sæcularis, cum quibus dispensatum est, ad nuptias teneantur ad Officium Divinum recitandum; *Ex part. 9. tractat. 4. resol. 40.* Quæ hic reperietur *in tom. 5. tract. 2. de Percussione Clerici res. 36.*

An si quis ordinatur antè legitimam ætatem bona fide, & posteà adveniente mala fide, celebrat sine dispensatione incurrat irregularitatem? Et an talis Ordinatus postquam pervenit ad legitimam ætatem, possit sine ulla dispensatione celebrare, vel exercere actum Ordinis suscepti; Et an suspensus, quia suscepit Ordines Sacros extra tempora, antè legitimam ætatem, vel sine dimissoriis, &c. dispensari possit ab Episcopo, vel à Superiore Regulari; Idem est dicendum de irregularitate ob id contracta. Et an in aliquo casu possit Episcopus dispensare, ut quis ordinetur sine patrimonio? Et an ordinatus v. g. sine titulo possit ascendere ad Superiores Ordines sine dispensatione; Et an cum promoto per saltum possit Episcopus dispensare, ut prætermissum Ordinem suscipiat, & ut in ordine malè suscepto ministret, & ad Superiores ascendat? Et an Episcopus possit dispensare etiam post administrationem in malè suscepto Ordine, si administratio fuit ex ignorantia; Et an qui ministrat in Ordinibus malè susceptis per saltum, indigeat Apostolica dispensatione, vel sufficiat Episcopalis; Et an hoc procedat non solum in majoribus, sed etiam in minoribus Ordinibus; *Ex p. 3. tr. 4. ex res. 181. alias 182. & in part. 5. tract. 10. ex resol. 34. 31. 50. 27. & 29.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tractat. 3. de Suspensione resolut. 41. 43. 44. 49. 58. & 60.*

An irregularis possit initiari prima Tonsura sine prævia dispensatione; Et an in irregularitate contracta à solis Clericis, si non Sacerdotes confessiones audiant, &c. ut ascendant ad superiores Ordines solus Papa dispensare possit? Et in susceptis; ut ministret, an proprius Episcopus dispensare possit; Et quid, si delictum occultum sit, an Episcopus dispensare possit ad ulteriores Ordines; Et an per Bullam Cruciatæ quoad utrumque effectum hæc irregularitas tolli possit; Et an in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, possit Episcopus dispensare, ut utatur Ordine suscepto; Et quid, ut ascendat ad ulteriores ordines, si delictum est occultum, an Episcopus possit dispensare post Concilium Tridentinum, Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulter possit sine dispensatione celebrare post peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ; quia ex infamia facti non oritur irregularitas; & an expositus sit irregularis propter periculum illegitimitatis, itaut egeat dispensatione, ut ordinari possit; & an Clericus, qui lapsus est in hæresim, possit post pœnitentiam, & abjurationem exercere susceptos Ordines, dummodò obtineat dispensationem saltem ab episcopo; Et an prohibitum sit Inquisitori generali, ut non possit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus dispensare, ut Missam celebrent; & Carnifex super patibulum existimabat jam reum esse mortuum, & expirasse; sed unus ex astantibus dixit, vivit; undè ipse denuo pedibus collum calcavit, & reus mortuus est; quæsierunt, an in tali casu ille irregularitatem incurrerit, & an per episcopum sit dispensabilis; & an Consiliarii Principum, ut v. g. Regentes, & Præsidentes, Magistratus, Rationales, &c. sint irregulares, itaut ordinari non possint sine prævia dispensatione; & quidam mandavit Petro, ut occideret Cajum, non præcogitando aliquid de morte Petri; accidit verò, quod Cajus occidit Petrum, quæritur, an mandatarius incurrerit irregularitatem, ita ut non possit amplius ministrare Ordines susceptos; & in supradicto casu an possit episcopus dispensare virtute Concilii Tridentini *sess. 24. capit. 6. res. 88. Ex part. 4. tract. 3. ex resolut. 77. 91. & 93. & in part. 2. tractat. 15. resol. 22. & in part. 4. tract. 2. resol. 48. & in part. 8. tract. 7 ex resol. 61. & in part. 1. tract. 2. ex resol. 98. & in part. 2. tr. 15. ex res. 17.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tractat. 5. de Irregularitate resol.* 12. 21. 26. 39. 41. 50. 80. 90. & 113.

An irregularitas contracta ex homicidio facto in defensionem sui culpabilem non sit moraliter indispensabilis, sed comprehendi possit in Decreto Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 6.* Et quidam vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, sed poterat fugiendo vitam servare; modo pœnitentia ductus vult Sacros Ordines suscipere, quæritur, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita ut egeat dispensatione? Et quid est dicendum, quando præcesserit culpa ex parte ejus, qui fugere cogitur, ut si ille dedit alteri alapam, vel injuriosum verbum dixit, vel cum uxore inventus est, aut pallium tollere est aggressus, &c. Et quidam irregularis, cui jam dispensatum fuit, ut Sacros Ordines susciperet, quæsivit, an sine alia dispensatione possit beneficia accipere; vel retinere sine nova collatione, seu revalidatione collationis factæ? Et quid est dicendum de pensionibus? Et difficultas est, an opinio negativa procedat non solum quoad beneficia Curata, sed etiam quoad beneficia simplicia? Et explanatur, quod si Pontifex dispenset cum illegitimo ad beneficium, non potest nisi unum obtinere; & si unum obtinuit, non potest secundum obtinere etiamsi relinquat primum. Et an illegitimus, si saltem sit prima Tonsura initiatus, possit sine dispensatione pensionem obtinere? Et an illegitimus, cui dispensatum est à Papa, ut possit obtinere beneficium Curatum, si posteà efficiatur Religiosus, non possit sine nova dispensatione fieri Prælatus Regularis? Et docetur, cui dispensatum est, ut beneficium simplex obtineat, non censeri dispensatum ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis. Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula seminis virilis emissio intra vas fœmineum, vel sufficiat copula absque seminatione; & in tali casu, an quis possit promoveri ad Sacros Ordines, si res sit occulta, sine aliqua dispensatione? Et an, quando tempore Ordinis Episcopi ferunt excommunicationem contra furtim, &c. Ordinationi se ingerentes, dicta irregularitas regulariter sit Papæ reservata, ita ut Episcopus in ea dispensare non possit? Et an, si abscissio integri membri sit occulta, possit Episcopus dispensare? Idem est, si abscissio casu contigerit ex propria culpa, dummodò occulta sit culpa, tametsi abscissio sit notoria. Et an Eunuchus, qui occultè, sed spontè se facit castrare, sit ab Episcopo dispensabilis pro irregularitate, ut ad Sacros Ordines promoveatur; *Ex p. 4. tract. 2. ex res. 3. & 37. & in p. 2. tract. 15. ex res. 16. & in p. 7. tract. 10. ex res. 6. & in p. 4. tract. 2. ex res. 42. & 55. & in p. 10. tr. 13. ex res. 28. & 15.* Quæ hic reperientur *in to. 5. tr. 5. de irregularitate res.* 127. 140. 128. 143. 152. 15. 68. & 69.

An Episcopi possint hodie dispensare in irregularitate contracta ex abortu? Et an Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate suorum subditorum contracta ex abortu animato? Et quid, si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum inter Fratres; an possint in illo adhuc Prælati Regulares dispensare? Et an Prælatus possit committere uni Confessario subdito hanc dispensationem? Et an Prælati possint habilitare ad Officia suos Religiosos, etiam pro foro externo? Et an Religiosus indigeat dispensatione super excommunicationem, & irregularitatem, si in Visitatione, aut Capitulo fuerit dispensatus ab irregularitatibus, prout fieri solet in Visitatione à Prælatis, etiam non cogitantibus dispensationem hujus irregularitatis, & etiam si Religiosus crediderit se non indigere dicta Prælatorum dispensatione pro illo tunc; *Ex p. 7. tr. 5. ex resol. 21. 22. & 23. & in p. 4. tr. 2. ex res. 87.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tract. 6. de Abortu res. 9. 11. 12. & 10.*

An si quis cum Pontifice sciente committeret Simoniam incideret in pœnas, si Papa expressè non dispensaret? Et an pro dispensationibus matrimonialibus possit delegatus sumere aliquid ratione laboris? Et an Bulla Gregorii XIII. de Datis, & Promissis in Romana Curia sub nomine gratiarum includantur dispensationes? *Ex p. 10. tr. 16. ex res. 16. aliàs 15. & in part. 5. tract. 13. ex resol. 71. & in p. 6. tract. 7. ex res. 14.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tract. 7. de Simonia*, & *de Datis, & Promissis res. 1. 46. & 47.*

An Inquisitores possint se ad invicem super irregularitate dispensare? Et an hoc privilegium, Commissariis Inquisitorum competat? Et an Inquisitores possint dispensare super irregularitate contracta ab Hæreticis? *Ex part. 4. tract. 5. ex res. 102. & in tr. 8. ex res. 85.* Quæ hic reperientur *in tom. 5. tract. 10. de Inquisitoribus res. 69. & 136.*

An hodiè Inquisitores in depositione Crucis signatæ, vulgo dictæ *S. Benito*, minimè dispensare possint, sed hoc ad Supremum Inquisitorem spectare? *Ex par. 4. tr. 7. ex res. 37.* Quæ hic est *in to. 5. tr. 12. de Pœnis S. Inquisitionis res. etiam 37.*

Asseritur expositos pro legitimis esse habendos ad omnes Ordines, & beneficia, neque ulla Pontificis, aut Episcopi dispensatione indigere? *Ex part. 10. tr. 16. ex res. 96.* Quæ nunc invenietur *in tom. 6. tr. 1. de Legibus res. 32.*

An qui vovit non ludere sub pœna, ut non possit dispensari nisi à Summo Pontifice, possit adhuc ab Episcopo absolvi? *Ex p. 7. tr. 9. ex res. 59.* Sed eam, & alias diversas resolutiones circa votum, & juramentum non ludendi, & circa illorum commutationem, & relaxationem invenies *in tom. 6. tr. 4. de Ludo res. 69. 70. & à res. 63. usque ad res. 69.*

An in dubio, si fidei commissum expiret, possit ultimus vocatus de bonis liberè disponere, & dispensare? *Ex p. 4. tr. 3. ex res. 73.* Quæ hic reperietur *in tom. 8. tr. 2. de Conscientia dubia res. 16.*

Quidam erat obstrictus vinculo voti Religionis, sed cum haberet sororem in gravi necessitate constitutam, quæsivit, an ex hac causa potuerit differre Religionis ingressum absque dispensatione alia? Et in tali casu, an possit Episcopus dispensare, quia non in substantia voti, sed in sola dilatione dispensat? Et an votum Castitatis, vel non nubendi à proclivi in venerem valeat; & in tali casu an possit Episcopus dispensare, quia tale votum alternativum est? Et quid, si votum non obliget præcisè ad materiam reservatam ex voventi electione, sed quia pars disjunctionis non reservatæ est impossibilis? potest ne in tali casu Episcopus dispensare? Et aliqua alia satis practicabilia circa voti dispensationem explanantur. Et an juramentum Castitatis, Religionis, peregrinationis Jerosolymitanæ, &c. possint ab Episcopo dispensari? *Ex p. 6. tract. 7. ex res. 54. & in p. 4. tr. 4. ex res. 103. & in p. 3. tr. 5. ex res. 25. & in p. 10. tr. 14. ex res. 19. alias 17.* Quæ hic sunt *in tom. 8. tr. 4. de Voto, & Juramento res. 33. 37. 38. 78. & 79.*

An beneficiarius, si propria manu in bello aliquem occidat, vel mutilet, beneficium resignare debeat, vel dispensationem super irregularitatem obtinere? *Ex part. 7. tract. 4. ex res. 54.* Quæ nunc invenietur *in to. 7. tr. 7. de Bello res. 59.*

An impubes, si sit doli capax cum dispensatione Principis possit ad pias causas testari? *Ex p. 7. tr. 6. ex res. 7.* Quæ hic reperietur *in to. 6. tr. 8. de Testamentis res. etiam 7.*

An Superior Religiosus, qui dat aliis licentiam, ut exerceant munus executionis alicujus Testamenti, possit ad hoc secum dispensare? Et an executor Testamentarius possit cum dispensatione Episcopi recedere à voluntate testatoris? *Ex p. 8. tr. 5. ex res. 30. & 63.* Quæ hic sunt *in tom. 6. tr. 9. de Executoribus testamentorum res. 12. & 65.*

An Summus Pontifex non possit dispensare, si non adsit necessitas publica, & bonum commune, cum residentia Episcopi sit alias de jure divino, ut Reges possint detinere Episcopos pro Gubernatione alicujus Regni, vel Consilii? *Ex part. 3. tract. 1. ex res. 5.* Quæ nunc invenietur *in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Ecclesiastica res. 27.*

An Cardinales in suis titulis possint dispensare in voto? *Ex part. 5. tract. 2. ex res. 58.* Quæ hic reperietur *in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus res. 38.*

An potestas dispensandi in irregularitate ex occulta hæresi proveniente adempta sit Episcopis per Bullam Cœnæ? *Ex part. 4. tr. 4. ex res. 39.* Quæ hic est *in tom. 5. tr. 8. de Hæresi res. 16.*

Nota, quod *in tom. 7. tract. 1. de Regularibus*, sunt quam plurimæ difficultates, in quibus possunt privati Regulares, & illorum Prælati dispensare cum subditis, etiam Noviriis, & Monialibus, atque etiam cum sæcularibus, quas ibidem invenies *in res. 9. 17. 98. 109. 203. 246. 247. 260. 263. 264. 267. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 300. 301. 328. 329. 330. & 342.*

TRACTATUS III.

De Potestate Episcoporum quoad dispensandum, & absolvendum vigore *Cap. VI. sess. XXIV.* Concilii Tridentini de Reformatione, & aliæ diversæ difficultates, & Resolutiones ad ipsosmet Episcopos specialiter pertinentes; etiam quoad provisiones per concursum ad Beneficia, Canonicatus, Dignitates, &c. faciendas per Episcopos, Pontifices, & Reges, & pro admissione resignationis beneficiorum, & impositione pensionis super ea, etiam in hoc Tractatu discutiuntur, pag. 204.

Prologus. Satis ampla potestas? Ex p. 7. tr. 2. ibid.

1. AN Episcopus electus, & confirmatus, quamvis nō consecratus possit uti hoc privilegio? Et quid est dicendum, si Episcopus tantum sit electus, & non confirmatus? Et an hæc facultas non competat Episcopis carentibus Diœcesi, & Episcopis titularibus? *Ex par. 7. tr. 2. res. etiam 1. ibid.*

2. An Episcopi, ubi nun est receptum Concilium Tridentinum, possint uti facultate hujus Decreti? Et quid, ubi circa aliquam specialem legem, vel onus non est receptum? *Ex p. 7. tr. 2. res. etiam 2. pag. 204.*

3. An Episcopi, ubi Concilium Tridentinum non est usu receptum, possint uti privilegio eis concesso per dictum Concilium *sess. 24. c. 6. de reformat.* Et quid circa hoc declaravit Sacra Congregatio? Et notatur in Gallia Episcopos uti facultate dispensandi per Canonem *liceat Concilii Tridentini*, absque ullo ad Summum Pontificem recursu? *Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. res. 27. ibid.*

4. An Vicarius Episcopi ex generali commissione habeat potestatem dispensandi in casibus Papalibus, quos potest absolvere, & dispensare Episcopus ratione alicujus impedimenti? Et quid de Regularibus, vel de privilegio Cruciatæ; *Ex par. 9. tr. 6. & Misc. 1. res. 55. aliàs 56. pag. 205.*

5. An Abbates, & alii Prælati habentes jurisdictionem quasi Episcopalem includantur sub nomine Episcopi in Decreto Concilii Tridentini, *sess. 24. c. 6. de reformat.* quoad dispensandum, & absolvendum? Et an Eminentissimi Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum comprehendantur sub nomine Episcopi in hoc Decreto; *Ex part. 7. tr. 2. res. 4. pag. 206.*

6. An Abbates, & alii Prælati inferiores habentes jurisdictionem Ordinariam, etiam nullius Diœcesis, gaudeant facultate absolvendi, & dispensandi ex Concilio Tridentino *sess. 24. cap. 6.* Et an Capitulum, Sede vacante, habeat facultatem dispensandi, & absolvendi concessam Episcopis? Et docetur supradictam facultatem competere etiam Superioribus Regularibus circa suos subditos; *Ex part. 4. tract. 4. & Misc. res. 211. ibid.*

7. An Episcopus ex licentia Superiorum possit uti facultate hujus Decreti cum Regularibus exemptis? Et quid dicendum est, si facultas absolvendi, aut dispensandi, quæ non est in immediato Religionis Prælato, esset in Provinciali, aut alio Superiore Religionis, an tunc Episcopus absolvere non possit de consensu Superioris immediati, nisi accederit etiam consensus Provincialis, aut Superioris? Et si Prælatus Religionis, absolutione, aut dispensatione indigeat, an possit Episcopo se subjicere, sicut potest suos subditos; *Ex part. 7. tractat. 2. res. 6. pag. 207.*

8. An Archiepiscopus, dum actu visitat, habeat potestatem concessam in hoc Decreto? Et an extra tempus visitationis possit uti dicta facultate dispensandi, & absolvendi circa suos Episcopos Suffraganeo? Et an extra tempus visitationis possit Archiepiscopus uti hac facultate cum subditis suffraganeorum, si malitiosè Suffraganeus differat absolutionem, vel si subditus appellavit ad Metropolitanum; *Ex part. 7. tract. 2. res. 7. ibidem.*

9. An Episcopus extra suam Diœcesim possit uti hac facultate Concilii; *Ex p. 7. tr. 2. res. 8. ibid.*

10. An Episcopus possit uti hac facultate Tridentini cum suis subditis existentibus extra Diœcesim? Et an possit Episcopus, sive existens in propria Diœcesi, sive extra illam dispensare super irregularitate subditorum, sive extra Diœcesim, sive intra existentium? Et an sit necessaria sacramentalis confessio ad gaudendum tali facultate; *Ex par. 7. tract. 2. res. 9. ibid.*

11. An Episcopus possit dispensare in suspensionibus, & irregularitatibus virtute Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 6.* tantum in foro conscientiæ, & intra Diœcesim? Et an dicta facultas possit exerceri ab Episcopo erga suos subditos in absentia; & sivè Episcopus, sive subditi sint extra Diœcesim; *Ex par. 4. tr. 4. & Misc. res. 116. pag. 208.*

12. An

12 An Episcopi vigore dicti decreti Concilii possint absolvere extra confessionem sacramentalem, & dispensare in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario; & an Episcopus possit uti prædicta facultate, ut si tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim; Et an dicta dispensatio valeat pro foro exteriori; *Ex par.6. tract. 1.res.10.pag.*208

13 Quinam includantur nomine subditorum in dicto decreto Concilii; & inter alia docetur Legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provinciis sibi subjecta non posse dispensare cum Scholaribus, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cum perpetuo mansuris; & an Episcopi possint uti prædicta facultate Concilii quoad dispensandum cum forensibus, seu non habentibus firmum domicilium, videlicet cum Scholaribus, mercatoribus, Medicis, Prætoribus, &c. in votis irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus; *Ex p.7.tr.s.res.11.pag* 209

14 An Episcopus possit facultatem dispensandi sibi tributam a Concilio aliis delegare; & an possit Episcopus etiam alium delegare ad dispensandum, etiam extra Diœcesim; & an Episcopus solum per se ipsum possit dispensare super irregularitate occulta orta ex hæresi, sicut per se ipsum solum potest ab eadem hæresi absolvere juxta Tridentinum; *Ex part, 7 tractat.2.res.12.ibid.*

15 An etiam possit Episcopus facultatem absolvendi ex dicto decreto aliis subdelegare; & quid de absolutione ab hæresi & ab aliis excommunicationibus Papalibus, & casibus reservatis; & an Episcopus possit committere Confessario Monasterii, ut Monialem absolvat ab hæresi externa simul; *Ex part.7.tr.2.res.13.pag.*210

16 An Episcopus possit committere Confessario Monasterii, ut Monialem absolvat ab hæresi externa; *Ex part.4 tr.4. & Misc. res.89.ib.*

17 An Episcopus, si incidat in aliquod delictorum de quibus agitur in dicto decreto Concilii, possit ab alio dispensari, vel absolvi cum potestate ab ipso delegata; & an Prælati Religionum possint committere Confessario ab illis electo, ut cum illo dispenset in omnibus, in quibus ipsi possunt dispensare cum suis subditis; & docetur Confessarium Papæ ex communi, & veriori sententia non à jure divino, sed ab ipsomet Papa habere jurisdictionem ad illum absolvendum; *Ex part.7.tractat.2.resol.14.ibid.*

18 An Episcopus habens potestatem dispensandi cum aliis possit secum dispensare; Et quid de absolutione excommunicationis Suspensionis, interdicti, &c. & de dispensatione super irregularitate, vel qualibet alia inhabilitate; *Ex par.* 10.*tr.*14. & *Misc.4.res.66. aliàs* 64 *pag.*215

19 Quinam dicantur casus occulti, in quibus Episcopus vigore Concilii valeat dispensare; Et an possit Episcopus dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte viciniæ, vel collegii; *Ex p.7.tr.2.res.15.ibid.*

20 An Episcopus vigore Concilii Tridentini *sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* possit dispensare in delictis notoriis, dummodò non sint deducta ad forum contentiosum; Et explanatur, quando delictum dicatur notorium, & quando occultum; *Ex par.*11.*tr.* 8. & *Misc.7.res.68.pag.*212

21 An delictum publicum in uno loco, & occultum, in quo non sit spes, ut publicetur, possit Episcopus vigore Concilii Trid. dispensare; & an possit Episcopus dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, quamvis manifesta sit celebratio? *Ex part.7. tract.2.resolut.16.ibidem.*

22 Quando nam delictum dicatur deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit uti facultate Concilii; & an si delictum sit deductum ad forum contentiosum, non possit Episcopus absolvere, neque dispensare etiam alibi, ubi omninò ignoratur? *Ex part.7.tr.2.res.17.pag.*213

23 An si reus à delicto deducto ad forum contentiosum fuerit liberatus, possit cum illo Episcopus uti facultate Concilii, etiam si reus, mediis depravatis, obtinuerit absolutionem? & quid est dicendum, si accusator per annum tacuerit? & notatur, quod si post obtentam ab Episcopo absolutionem, & dispensationem, existente crimine occulto, idem crimen deindè detegatur, & ad forum contentiosum deducatur, dispensatio facta non solum proderit in foro conscientiæ, sed etiam in foro externo admittenda est? *Ex part.7.tr.2.res.18.ibid.*

24 An si delictum fuerit deductum ad forum contentiosum, & probatum, post judicium finitum, & delictum punitum possit Episcopus adhuc uti facultate Concilii, Et si reus non fuit absolutus difinitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cum onere se præsentandi toties, quoties; an tunc Episcopus non possit uti facultate hujus decreti; *Ex part.7, tract.2.resolut.19.pag* 214.

25 An Episcopus possit dispensare in irregularitate, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, & jam finito judicio punitum; Et quæritur, quando verò dicatur delictum deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit dispensare; *Ex par.4.tract.2.res.97.ibid.*

26 An Episcopus vigore Concilii Tridentini *sess.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* possit dispensare cum reo; qui accusatus in suo Tribunali transegit cum Fisco, vel cum parte; Et deducitur, quòd post sententiam condemnatoriam, finito judicio, & reo punito, absque dubio Episcopus potest dispensare, nisi reus sit infamis, & quid, si reus fuerit absolutus etiam falsis probationibus; & advertitur, quod etiam si judicium non fuerit per sententiam definitivam, aut interlocutoriam finitum, & determinatum, sed intermissum, & derelictum, eo quod accusator per annum tacuerit, potest Episcopus dispensare, idem est, si saltem per aliquod tempus constiterit actorem in probatione non progredi; *Ex part.10.tr.15, & Misc.2.res.33.ibid.*

27 An Episcopi possint absolvere à casibus occultis vigore decreti Concilii reservatis Papæ post dictum Concilium per novas Constitutiones; *Ex part.7.tractat.* 2 *res.20.pag* 215

28 An si quis ex aliquo justo impedimento non possit Romam personaliter adire pro absolutione à Summo Pontifice obtinenda, teneatur per Epistolam recurrere ad Pœnitentiariam, vel possit ab Episcopo absolvi? Et an si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus debeat absolvere ad reincidentiam? Et in textu hujus resolutionis explanantur causæ, pro quibus impeditus adire Pontificem possit absolvi ab Episcopo a censuris, suspensionibus, &c. *Ex part.7.tr.10. & Misc. 1.res.23.ibid.*

29 An Episcopus vigore dicti decreti possit absolvere ab excommunicatione contracta ob delictum occultum duelli contra Bullam Clementis VIII. *Ex part.7.tract.2.res.21. ibid.*

30 An Episcopus vigore hujus decreti possit absolvere à censura occulta contracta ex Bulla S. Pii V. & Gregorii XIII. ob ingressum Monasterii Monialium? Et an Episcopus vigore Concilii possit absolvere à suspensione, quam incurrunt Religiosi admittentes feminas intra claustra, si sit occulta; quod idem dicendum est de Prælatis Regularium? Et an fas sit Episcopis, vel Prælato Regulari absolvere Monialem sibi subditam, quæ è suo Monasterio ad malum finem egressa est, dummodò delictum sit occultum? *Ex par.7. tr.2.resol.22.pag.*216

31 An ingredientes septa Monasterii Monialium, & cum Sacra virgine incestum committentes, si casus sit occultus, possint ab Episcopo absolutionem excommunicationis obtinere? Et an possint supradictam absolutionem obtinere, à quocumque Confessario vigore Bullæ Cruciatæ? *Ex p.8.tr.16. & Misc. 2. res.32.aliàs 35 ibid.*

32 Quidam Hæreticus externus, sed occultus impetravit in foro conscientiæ absolutionem ab hæresi Romæ à quodam Pœnitentiario Summi Pontificis; modo vult Sacros Ordines suscipere; quæritur primò, an propter illam hæresim incurrerit irregularitatem? Secundò an possit super illam Episcopus dispensare vigore Concilii Tridentini *sess.* 24 *c.*6. Et notatur, quod non sunt irregulares, & inhabiles ad Officia, qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abjurare de vehementi; *Ex p.*7.*tr.*25 & *Misc.*2.*res.*24.*ibid.*

33 An Episcopus vigore hujus decreti possit dispensare in irregularitate occulta hæresis; Et an non solum possit Episcopus dispensare quantum ad usum Ordinum jam susceptorum, sed ut etiam ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quoscumque Hæreticos occultos ad Fidem reversos, & ab excommunicatione Summo Pontifici reservatam jam absolutos; *Ex p.7.tr.2.res.23.pag.*217

34 An dato, & non concesso, quod judex propter sententiam sanguinis, morte etiam non sequuta, incurrat irregularitatem possit obtinere dispensationem ab Episcopo? Et an episcopus possit dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario omninò occulto? Et docetur, quod per homicidium omninò occultum, & quod nulla ratione probari possit in judicio, neque in notitiam hominis devenire, nisi ex confessione ipsius occisoris, nulla incurritur irregularitas. Et quæritur, an ignorantia invincibilis excuset ab irregularitate proveniente ex homicidio voluntario? Et an homicidium factum ex repentina rixa, inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo? Ex quo sequitur, an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa repentina, gaudeat ejus Immunitate; Et an episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum judicium, reum punitum, & pœnitentia peracta? *Ex par.12.tract.3. & Misc.res.6.ibid.*

35 An irregularitas contracta ex defectu lenitatis sit dispensabilis ab Episcopo, vel Prælato Regularium; Et an Commissarius

Cruciatæ possit in prædicta irregularitate dispensare; *Ex par. 4. tract. 2. ref. 69 pag. 219*

36 An episcopus Vigore Concilii Tridentini possit dispensare in irregularitate contracta à Ministris Justitiæ ex defectu lenitatis; Et notatur posse Prælatos Regulares dispensare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa suos subditos, *Ex p. 7. tr. 2. ref. 26. ibidem*

37 Quidam minister justitiæ ex timore cujusdam Magnatis non impedivit homicidium ab illo perpetratum, quare quæsivit à me an super irregularitatem contractam posset dispensationem obtinere ab episcopo vigore Concilii Trid. *sess. 24. c. 6.* Ex quo cursim inferuntur alii diversi casus videlicet pro Medico, Rege, Gubernatore subditis, custodibus viarum, Domino, Patre, marito, tutore, curatore, pedagogo, Advocato, Procuratore, & teste, & pro quolibet ipsorum est difficultas in textu hujus res. an incurerint irregularitatem pro homicidio, vel mutilatione sequuta ex eorum omissione, negligentia, & incuria; *Ex part. 10. tractat. 11. ref. 20 pag. 220*

38 An irregularitas orta ex homicidio justo sit per episcopum dispensabilis; Et an Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis super irregularitate provenienti ex bello justo? *Ex part. 4. tract. 2 resol. 70 ibid.*

39 An Episcopus possit dispensare vigore hujus decreti in irregularitate contracta ex homicidio in bello justo; Et docetur Prælatos Regulares, qui habent privilegium dispensandi, excepta irregularitate orta ex homicidio voluntario, posse etiam dispensare in irregularitate orta ex homicidio in bello justo; & ex alia ex defectu lenitatis incursa à ministris justitiæ; *Ex par. 7. tr. 2. ref. 27. ibidem.*

40 An irregularitas contracta ex mutilatione alicujus membri sit ab episcopo dispensabilis; & quid de Prælatis Regularium; Et an qui alium excæcat, sed occultum foras non eruit, non sit mutilator, neque irregularis; neque qui fœtum, antequam animetur, occidit; *Ex p. 4. tr. 2. ref. 71. ibidem.*

41 An episcopus vigore hujus decreti possit dispensare in irregularitate orta ex mutilatione alicujus membri; Et notator mutilantem membrum inimici jam mortui non incurrere irregularitatem, cum membrum mortui non dicatur, nec sit simpliciter membrum, ut potè carens anima, & vita; *Ex p. 7. tr. 2. ref. 28 pag. 221*

42 An episcopus possit vigore Concilii dispensare in irregularitate contracta ex excessu in sui defensionme; & advertitur, quod qui ob extremam, & omninò inevitabilem vitæ suæ defensionem alium occidit, nullam incurrit irregularitatem, & ideò neque Episcopi dispensatione eget; *Ex par. 7. tr. 2. ref. 29. ibid.*

43 An episcopus ex hoc decreto possit dispensare in irregularitate occulta mandantis, si mandatarius excessit mandatum, itaut mors sequuta sit; & an si quis percutiat prægnantem in utero sine intentione causandi abortum, etiam si posteà iste ex hujusmodi percussione sequatur, non sit homicida voluntarius undè possit ab episcopo in irregularitate dispensari; & an si quis mandans homicidium in persona unius, si committatur in persona alterius non incurrat irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & ideò possit Episcopus dispensare; *Ex part. 7. tract. 2. ref. 30. ibid.*

44 An vigore hujus decreti episcopus possit dispensare in irregularitate contracta ex homicidio casuali, quando est publicum; & non solum ad minores Ordines, sed etiam ad majores, & simplex beneficium, & etiam ad beneficium Curæ; *Ex p. 7. tractat. 2. ref. 31. pag. 222*

45 Frequens hic casus accidit, In rixa subdita, & inopinata contingenti quis occidit alium; quæritur, an hoc homicidium non dicatur voluntarium simpliciter, sed casuale, itaut occidens possit impetrare dispensationem ab episcopo, qui potest vigore Concilii Tridentini *sess. 24. c. 6.* dispensare super irregularitatibus occultis contractis ex homicidio casuali; *Ex par. 2. tr. 15. & Misc. 1. ref. 19. ibid.*

46 An qui in rixa inopinata, & non inito consilio occidit aliquem, incurrat tantum irregularitatem ex homicidio casuali, ut possit ab Episcopo dispensationem obtinere vigore Concilii Tridentini *sess. 24. c. 6.* Et advertitur irregularitatem contractam ex excessu vitæ, honoris, vel honorum temporalium, non esse nuncupatam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali, etiam si excessus fiat ex proposito, & calore rixæ, & pugnæ; imò etiam, si quis jam fugientem sequatur, & occidat; ideò iste talis possit dispensari ab episcopo super irregularitate; & an Episcopus possit cum homicida casuali, etiam notorio dispensare ad Ordines minores, & ad beneficium simplex; & an cum hujusmodi homicida episcopus possit dispensare ad retinendum beneficium Curatum antea obtentum; *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. ref. 19. ibid.*

47 An episcopus possit dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario ex repentina rixa orto; *Ex p. 7. tr. 2. ref. 32. pag. 223*

48 Quid sit homicidium voluntarium, & casuale, ex quibus irregularitas incurratur, & doctrina hujus resolutionis est valdè notanda, & menti tenenda, quia deserviet ad explicationem multorum casuum, quando irregularitas, sit ab Episcopo dispensabilis, necne, & ex illa confessarii, & Consultores casuum conscientiæ habent principia satis ampla ad extricandos multos casus circa dispensationem irregularitatum occurrentes. Et notatur, quod est magna differentia inter Episcopos, & Prælatos Regulares quoad potestatem dispensandi, circa irregularitatem homicidii casualis, Nam Episcopi possunt dispensare illam, quando homicidium est occultum; Prælati verò Regulares, etiam, quando homicidium casuale est publicum; *Ex p. 4. tr. 2 ref. 72. ibid.*

49 An Episcopus possit dispensare, ut homicida voluntarius minoribus Ordinibus susceptis utatur; imò, & Sacris, justa interveniente causa; & advertitur, quod Concilium Trident. non privat ipso jure Clericum homicidam voluntarium beneficiis antea acquisitis. Et notatur certum esse Episcopum etiam post Concilium Tridentinum posse dispensare ad Sacros Ordines, & ad quodcumque beneficium cum Clerico, qui commisit homicidium casuale, si sit occultum. Imò, si homicidium casuale sit publicum, potest dispensare ad minores Ordines tantum, & ad beneficium simplex. Et pro praxi quod sit homicidium casuale, adducuntur alii diversi casus in §. ultimo hujus resolutionis? *Ex part. 9. tr. 7. & Misc. 2. ref. 22. pag. 223*

50 An in aliquo casu Episcopus possit dispensare cum irregulari ex homicidio occulto, ut ministret in Ordinibus susceptis? Et notatur, an Episcopus possit etiam post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad usum saltem minorum Ordinum, & ad beneficium simplex; Et asseritur posse Episcopum in irregularitatem incursam ex bello dispensare cum Clericis constitutis in Sacris ne mendicare cogantur, & ad beneficium obtinendum; *Ex p. 4. tr. 2. ref. 100. pag. 224*

51 An irregularitas, quam nemo scit, nisi ipse homicida, sit ab Episcopo dispensabilis, ut ministrare possit in Ordinibus susceptis, licet non possit ad Superiores ascendere; *Ex part. 6. tr. 6. & Misc. 1. ea ref. 51. §. Secundum dubium, ibid.*

52 An Episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad suscipiendos Sacros Ordines; Ex quo infertur, quod urgente necessitate seu scandalo, & non sit facilis recursus ad Summum Pontificem, potest Episcopus dispensare cum homicida voluntario, occulto tamen, ut ministret in susceptis Ordinibus Sacris. Etiamque deducitur, dum hæc tria occurrunt in matrimonio celebrato cum occulto impedimento dirimente, scilicet difficilis recursus ad Summum Pontificem; scandalum si fiat separatio; & periculum incontinentiæ, posse Episcopum dispensare in hoc matrimonio; *Ex p. 9. tr. 8. & Miscel. 3. resol. 52. ibid.*

53 An Episcopus possit dispensare cum homicida occulto voluntario quoad simplex beneficium retinendum; *Ex par. 7. tr. 2. ref. 53. pag. 225*

54 An Episcopus possit dispensare cum homicida occulto voluntario quoad retentionem beneficii curati; Idem est dicendum de Canonico homicida occulto, ut possit interesse Choro, & gaudere fructibus Canonicatus; *Ex part. 7. tract. 2. ref. 34. ibid.*

55 An irregularitas orta ex bigamia propria, & interpretativa sit aliquando dispensabilis ab Episcopo, etiam ad Sacros Ordines; Idem est dicendum de Prælatis Regularium quoad suos subditos, Et inter alios casus, qui pro praxi supradictæ quæstionis adducuntur, tandem quæritur, an Episcopus possit dispensare in irregularitate occulta, quam contraxit Subdiaconus ducens viduam; *Ex part. 4. tract. 2. ref. 61. ibid.*

56 An Episcopus ex hoc Decreto possit dispensare in irregularitate bigamiæ interpretativæ, si sit occulta, non solum quoad minores Ordines, sed quoad majores; Et an in vera bigamia possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & ad beneficium simplex; *Ex part. 7. tr. 2. ref. 35. pag. 226*

57 An aliquando irregularitas orta ex bigamia vera, & interpretativa sit dispensabilis ab Episcopo; Et pro praxi hujus quæstionis adducitur singularis, & specialis casus, Et an Prælati Regulares in vera bigamia possint cum suis subditis absolvere, ante, & post susceptionem Ordinum dispensare; *Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. ref. 43. ibid.*

58 An saltem dicta irregularitas veræ bigamiæ sit dispensabilis ab Episcopo quoad Ordines minores, & simplex beneficium; Et notatur posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum, eo, qui contraxit cum virgine; secus si contraxit cum vidua, vel si simplex iniit matrimonium; *Ex part. 4. tr. 2. r. 62. ibid.*

59 An qui contraxit bigamiam cum vidua, vel accessit ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit, possit petere dispensationem hujus irregularitatis ab Episcopo; Et quid, si

res

tes adulterii sit occulta, Et supponitur esse irregularem ex bigamia interpretativa, si contrahas cum vidua, quæ prius matrimonium consummaverat; & idem, si contrahas cum corrupta ab alio; & si accesseris ad propriam uxorem, posteaquam adulterium commisit, tametsi à principio virgo accepta fuerit, Et quid est dicendum, si vir ignorans conjugis adulterium, illam carnaliter bona fide cognovit; Idem est, si à principio existimans ducere virginem duxeris corruptam. Et quid, si maritus cogatur per censuras reddere debitum; Et cursim quæritur, an Episcopus possit dispensare in irregularitate, quam contraxit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitimæ existens in Sacris tentat aliam uxorem accipere, & quam Subdiaconus contraxit ducens viduam; Et an laicus contrahat irregularitatem ineundo matrimonium cum duabus invalidè; vel cum una validè, & cum alia invalidè, vel invalidè cum vidua; Et breviter docetur posse Episcopum cum bigamis propriis dispensare ad minores Ordines, & ad beneficium simplex; *Ex part. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 25. pag. 227*

60 An Episcopus vigore hujus Decreti possit dispensare in inhabilitate contracta per Symoniam occultam; Et an Episcopus, si fuerit complex in Simonia, possit etiam secum dispensare; Et tamdem docetur, quod non sit standum Decisionibus Cardinalium, nec Decisionibus Rotæ; neque Decisiones, & Declarationes Rotæ habeant vim legis; *Ex part. 7. tractat. 2. res. 36. pag. 228*

61 An si quis habeat à suo Episcopo literas dimissorias pro Ordinibus recipiendis, possit absolvi ab irregularitate occulta ab Episcopo, qui eum ordinare debet; Et an peccet Episcopus si alienum Subditum in sua Diœcesi confirmet; Et quid est dicendum, quando Episcopus mittit subditum cum dimissoriis, ad suscipiendos Ordines, & subditus non est confirmatus, an tunc possit illum confirmare; *Ex p. 7. tr. 2. res. 37. ibid.*

62 An Episcopus, cui commissum fuit ab alieno Episcopo, vel Prælato Regulari subditum ordinandi, possit cum eo dispensare in irregularitate, aut quovis alio impedimento; *Ex p. 8. tr. 3. resol. 35. ibid.*

63 Utrum illegitimus occultus possit dispensationem super irregularitate obtinere ab Episcopo vigore Concilii Trident. *sess. 24. c. 6.* ad recipiendos Sacros ordines; *Ex part. 2. tract. 15. & Misc. 1. res. 21. pag. 229*

64 An irregularitas occulta ex defectu natalium sit ab Episcopo dispensabilis quoad Sacros Ordines; Et notatur posse Episcopum cum illegitimis ex quocumque damnato coitu ad majores Ordines, & ad beneficium simplex dispensare; Et hoc etiam procedit ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum, & in dimidiis portionibus, & inferioribus benefitiis Ecclesiæ Cathedralis, Et an hanc dispensationem possit etiam Capitulum, Sede vacante, impartire; Et quid, si aliquis bona fide ordinatus fuerit, & posteà cognito natalium defectu, an Episcopus possit dispensare, ut in susceptis ministret; Et quid etiam, si mala fide ordinatus fuerit; *Ex p. 4. tr. 2. res. 64. ibid.*

65 An Episcopus vigore hujus Decreti possit dispensare in illegitimis natalibus occultis ad Ordines majores, & ad beneficia curata; Et quid, si aliquis bona fide ordinatus fuerit, & posteà cognito natalium defectu, an Episcopus possit cum eo dispensare, ut in susceptis ministret; Et quid etiam, si mala fide suscepit Ordines; *Ex p. 7. tr. 2. res. 24. ibid.*

66 An Episcopus possit dispensare in irregularitate ex defectu natalium, si delictum sit occultum; Et an cum illegitimo occulto quoad Sacros Ordines, Dignitates, & beneficia curata, solus Papa dispensare possit; ad minores verò Ordines, & beneficium simplex possit Episcopus dispensare, & hoc cum limitatione, quod tale beneficium simplex non fuerit possessum à Patre, & quod tale beneficium non requirat Sacrum Ordine; & ideò cum tali illegitimo non possit dispensare ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, cum habeat annexum Ordinem sacrum; poterit tamen ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ; Et an possit Episcopus cum prædicto illegitimo dispensare ordinato in Sacris bona fide, ut in susceptis Ordinibus ministret; Et quid, si mala fide sacros Ordines suscepit; Et hoc totum dicendum est etiam de Capitulo Sede vacante, Et notatur, quod tales illegitimi, causa gravi urgente, possunt promoveri ad sacros Ordines, etiam sine ulla dispensatione, si hæc peti, & obtineri nequeat sine propria infamia, & Parentum, Et tamdem docetur expositos non esse irregulares quoad Ordinem, & Religionem; *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 24. pag. 230*

67 An Episcopi possint concedere Bullas cum facultate absolvendi à casibus sibi reservatis, & dispensare, & commutare in eis, quæ ipsi jure suo Ordinario possint; *Ex par. 4. tr. 4. & Misc. res. 60. pag. 231*

68 An ad Episcopatum sit præferendus Theologus Canonistæ; *Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. res. 1. & ad pedem litteræ in eodem tract. res. 34. Sed unatantum Resol. transcribitur, ibid.*

69 An professio fidei possit fieri per Procuratorem Episcopi; Et de fructuum restitutione in hoc casu etiam agitur. Et notatur quod omittens infra terminum duorum mensium professionem fidei amittit fructus; non tenetur tamen illus restituere, donec condemnetur; seu sequatur sententia declaratoria. Et an non peccet mortaliter si eam omitteret per ignorantiam seu inadvertentiam, neque tenetur fructus restituere in foro conscientiæ, etiamsi in foro externo fuerit condemnatus; Et notatur, quod Episcopus non amittit fructus, si Procurator, cui mandatum est faciendi fidei professionem, non fecit illam, ipso nesciente absque culpa; *Ex part. 5. tract. 14. & Miscell. 2. resol. 23. pag. 232*

70 An residentia Episcoporum sit de jure divino, & quo pacto in illa possit Pontifex dispensare; *Ex part. 10. tractat. 14. & Miscell. 4. resol. 68. aliàs 66. ibid.*

71 An Episcopi ultra tempus præscriptum à Concilio Tridentino, videlicet trium mensium, si absunt à Diœcesi per octo, v. g. vel decem dies, peccent mortaliter; Et quæritur, an Episcopi absque justa causa possint à suis Ecclesiis dictis tribus mensibus abesse; Et in prædicto casu, si sine causa Episcopi absunt etiam spatium trium mensium, vel minori tempore, teneantur fructus restituere pro rata temporis; Et an Episcopi non incurrant pœnas residentes prope Diœcesim in loco non distanti ultra unum milliare; Idem est dicendum in omnibus his de Parocho absente supra tempus concessum, nempè ultra duos menses à sua Parochia; *Ex part. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 69. aliàs 67. pag. 233*

72 An Episcopi sine aliqua causa possint abesse per trimestre ab eorum Diœcesibus, stante Concilio Tridentino, *sess. 23. c. 1. Ex par. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 90. ibid.*

73 An Episcopus absens a residentia licitè possit continuare trimestrem unius anni cum trimestre alterius anni; Et notatur Episcopum peccare mortaliter non residendo absque causa etiam in tribus mensibus, de quibus loquitur Concilium non tamen tenetur restituere fructus; *Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. res. 22. ibid.*

74 An episcopus, qui propter bona temporalia, vel ambitum alium pinguiorem Episcopatum procurat, peccet mortaliter; *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 100. ibid.*

75 Utrùm Episcopi, & alii ratione majores doctrinæ, aut Nobilitatis possint plus ex redditibus ecclesiasticis in sua sustentatione insumere; Et quid, si filius Regis episcopus fiat, *Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. res. 24. aliàs 26. pag. 234*

76 Utrùm Archiepiscopus factus Episcopus possit uti pallio; Et docetur Archiepiscopum extra suam Diœcesim non posse uti pallio, etiam de licentia Ordinarii illius Diœcesis, in qua reperitur, Et an si quis simul habuit pallium unius Archiepiscopatus, si ab illo ad alium transferatur, iterumque redeat ad priorem, indigeat novo pallio, & primum non sufficiat; Et an Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum translatus non possit uti pallio priori, sed alio novo indigeat; Et quid, si detur eventus, in quo aliquis Archiepiscopus suum perdat pallium, vel casu igne comburatur, an aliud debeat petere à Summo Pontifice; *Ex par. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 37. ibid.*

77 Utrùm episcopus existens in alterius Diœcesi licitè possit celebrare Missam in Pontificalibus, seu cum baculo; & Mitra absque licentia ejus Ordinarii; Idem est dicendum de locis exemptis intra propriam Diœcesim, Et explanatur, quæ sint signa, & ornamenta Pontificalia; *Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 36. pag. 235*

78 An actualis degradatio debeat fieri à proprio episcopo, vel possit alteri episcopo committi; Et an prædicta degradatio necessario fieri debeat ab episcopo consecrato, & non sufficiat, quod episcopus sit tantum electus, & confirmatus; *Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. res. 50. pag. 236*

79 An episcopus præter casus in jure expressos propter aliud delictum enorme, & qualificatum possit Clericum degradare, & tradere brachio sæculari ad puniendum; Et quodnam censeatur delictum enorme; Et docetur homicidium qualificatum Prælati, vel Sacerdotis, fratris, Patris; Item assassinium, furtum, sacrilegium, deperditionem omnium bonorum, & similia; & generaliter omnia delicta, ob quæ pœna mortis jure civili statuta est, si pluries repetita fuerint, enormitatem continere; *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 52. ibid.*

80 An episcopus consecrando Chrisma, vel oleum, seu conferendo Ordines Minores in peccato mortali, peccet mortaliter; Et advertitur Episcopum consecrantem Ecclesiam in peccato mortali non peccare mortaliter, Idem dicendum est, si Virgines, Vestes, Calices, & similia consecret in mortali, Et an prima tonsura, & quatuor minores Ordines sint Sacramentum; *Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 67. pag. 237*

81 An Episcopus consecrans Chrisma, & benedicens oleum ad infirmos in statu peccati Mortalis, peccet mortaliter; Et quid dicendum consecrans Arã, Calicem, ecclesiã, &c. in peccato mortali

Index Tractatuum.

an etiam peccet mortaliter; *Ex par.5.tr.13.& Misc.2.res.73.ibid.*

82 An si Episcopus omittat aliquam cæremoniam appositam in Pontificali pro benedictione Chrismatis, dicatur, hoc non obstante, Chrisma benedictum; *Ex par.6.tr.8.& Misc.3.res.21.pag.238*

83 An Episcopus possit erigere Collegiatam cum novis Canonicis; vel addere novum numerum Canonicorum aliis antiquis; Et in tali casu, an possit Episcopus insignire supradictos Canonicos signo illo, quod vulgo dicitur *Almutica*, seu *Capuccio*, vel *Zambarda*, sine aliqua Sedis Apostolicæ licentia, *Ex part.3.tr 6.& Misc.2.res.38.ibid.*

84 An Episcopus possit præbere licentiam legendi libros, qui prohibiti sunt, donec corrigantur, non obstante Bulla Gregorii XV. & Urbani VIII. Idem est de inquisituribus, Et notatur libros non omninò prohibitos, sed cum clausula donec expurgentur, posse retineri, donec opportunè eorum correctio, aut expunctio sit indulta, Et advertitur libros de hæresi suspectos, sive propter suspicionem hæresis prohibitos, nisi suspicionem eluerint non licere legere sub peccato mortali; suspicionem autem hæresis incurrunt libri, qui continent propositiones hæresim sapientes, malesonantes, temerarias, vel scandalosas, ex quibus error nasci, aut inferri possit. Et an quis teneatur denuntiare S.Officio si sciat, v.g. Titium legere, & retinere libros non ob hæresim, seu ex ejus suspicione prohibitos, sed ob aliam causam, ut sunt relationes Antonii Perez, & alii similes; Et advertitur retinentes libros probibitos contra bonos mores, & continentes res lascivas non esse denuntiandos. Et an legens alios probibitos, seu suspensos ex alia causa, quam hæresis, aut ejusdem suspitionis incurrant excommunicationem, aut aliam pœnam; Et tamdem docetur, quod observantia, & consuetudo subsequens declarat verba legis, Statuti, & *Ex par.11.tract.8.& Misc.8.res.62.pag.238*

85 An Episcopus possit visitare Regularem, ut Parochum, vel Vicarium in Ecclesia sui Monasterii inservientem; aut in Ecclesiis aliis Parochialibus exemptis Vicarium agentem; *Ex p.11.tr.2 & Misc.2.res.14.pag.239*

86 An Illustrissimus Episcopus Laudensis possit examinare, & visitare Parochum Ecclesiæ oppidi seu loci Hospitaleti Ordinis S.Hieronymi de Lombardia ad ornatum Concilii Trident. *sess.25.cap.11.de reformat. Ex p. 10.tr.16.& Miscel.6.resol.27.aliàs 26.pag.240*

87 An Episcopus possit cogere, ut populus in diebus Dominicis, aut solemnioribus Festis ad propriam Parochiam conveniat; Et an si Episcopus ferat excommunicationem in eos, qui non audiunt Sacrum in Parochia diebus festivis, & Dominicis excommunicatio sit nulla; Et deducitur quod stante consuetudine, & privilegiis, non tenentur fideles audire Missam, & Concionem diebus Dominicis, & Festivis in Templis Parochialibus; *Ex par.10.tr.13.& Misc.3.res.25.pag 242*

88 An Episcopus possit transferre Festum alicujus Sancti; Et in textu hujus Resolutionis alii casus adducuntur pro praxi hujus difficultatis, Et infertur, quod inferior nullam habet potestatem circa id quod Superior determinavit, Et an quando Vigilia S.Mathiæ occurit in Feriam tertiam post Dominicam Quinquagesimæ, possit Episcopus eam transferre in Sabbatum præcedens; *Ex part.10.tr.16.& Misc.6.res.7 pag.243.*

89 An Episcopus sine populi consensu possit instituere dies festos; Et quid si in tali casu fulminet Episcopus excommunicationis fulmen, Etsi populus absque justa causa contradiceret, tunc, contradictione non obstante, an sit servandum Festum; *Ex p.4.tr 4.& Misc.res.178.ibid.*

90 An Episcopus possit instituere diem Festum alicujus Beati nondum Canonizati; Et notatur, quod quando Pontifex concedit Sacerdotibus certæ Religionis, ut certo die dicant Missam de aliquo Sancto Beatificato, tunc non possunt facere Octavam, neque in illa dicere Officium, & Missam de dicto Santo Beatificato, Et quæritur, an liceat S. Beatificatum invocare in publicis Litaniis, vel pingere Imaginem viri Sancti nondum Beatificati cum radiis, & Diademate; *Ex p.3.tr.5.& Misc.1.res.9 pag.244*

91 An Reliquiæ alicujus Sancti noviter inventæ debeant approbari ab Episcopo; Ex quo etiam oriuntur aliæ difficultates; & ideò quæritur primo, an Reliquiæ Sancti nondum Canonizati possint approbari ab Episcopo; Quæritur secundò, quænam certitudo requiratur in approbandis supradictis Reliquiis; Tertiò, an vota Theologorum sint in hoc casu consultiva tantum, itaut Episcopus possit decernere adversus eorum placita; Quartò, an si oriatur aliqua gravis quæstio, & ideò convocetur Concilium Provinciale vota Episcoporum sint decisiva, & non consultiva; Quintò, an Episcopus extra Diœcesim possit approbare Reliquias vigore Concilii Tridentini *sess. 25. de Reliquiis; Ex par.2.tr.15 & Misc.1.res.51.ibid.*

92 An Episcopus teneatur constituere Vicarium Generalem, Et an possit Episcopus creare Vicarium antè apprehensionem possessionis Episcopatus; Et an Vicarius habeat potestatem delegatam, vel ordinariam; Idem est dicendum de Vicario Capituli Sede vacante, Et an Episcopus ad expediendas causas possit constituere duos principales Vicarios, dummodo tamen ii sint in loco, ubi sedem habet? Ex quo fit, ut non possit creare duos Vicarios Generales in principalibus locis duarum Diœcesum æquè principaliter unitarum? *Ex p.10, tr.15.& Misc.5.res.31.pag.245*

93 An Vicarius possit ad libitum revocari ab Episcopo; Et ampliatur hoc in quolibet Vicario cujuscumque Superioris? Et quid, si Episcopus jurasset non revocare Vicarium? Et infertur posse Episcopum causam coram ejus Vicario pendentem ad se advocare, & prohibere illi; ne judicet in ea causa, Et quæritur an per Constitutionem secundi Vicarii censeatur primus tacitè revocatus; Et supponitur Episcopum posse constituere duos Vicarios Generales, *Ex part. 10.tr. 15, & Misc.5.res.24.pag.246*

94 An Regularis illegitimus absque alia dispensatione possit eligi in Vicarium Episcopi; Et an talis Regularis illegitimus non possit per privilegia Religionis dispensari, ut sit Vicarius Episcopi; quia virtute illorum solum potest dispensari quoad Prælaturas in Religione, non ad Dignitates extra; Et an Monachus possit eligi in Vicarium Episcopi? Idem est de Vicario Capituli Sede vacante, Et docetur quoslibet Religiosos, (exceptis Franciscanis,) esse posse Vicarios Episcopi ex licentia suorum Prælaturum, & non esse obtinendam licentiam à Generali, vel Provinciali, sed sufficere licentiam Prælati immediati. Et quid est dicendum, quando Religiosus non esset exemptus à jurisdictione Episcopi, an tunc requiratur licentia Abbatis, & Episcopi; Et quid si discordent? Et an si Monachus constituitur Vicarius Episcopi absque licentia Superioris, teneant gesta, & acta per eum? Et an omnes Religiosi, (exceptis Minoribus,) possint esse judices Arbitri, judices Assessores, judices delegati Episcoporum, accedente tamen licentia Prælati, & Monasterii utilitate? *Ex part.10.tr.15.& Misc. 5.res.3 ,ibid.*

95 An Vicarius Episcopi sine speciali mandato possit facere Concursum ad beneficium; Et an Vicario in spiritualibus tantum constituto possit committi ab Episcopo potestas conferendi beneficia; Et quid, quando Vicarius constitutus est tantum in temporalibus; *Ex p. 10.tr.15.& Misc. 5. res. 23.pag.247*

96 An sit nullum examen, in quo intervenerunt Examinatores Synodales designati nomine Dignitatis, v.g. Prior S. Dominici, Lector talis Monasterii, Canonicus Pœnitentiarius, &c. Et quid, si designatio fieret hoc pacto, Eligimus in Synodalem examinatorem Guardianum Capucinorum, & eum, qui pro tempore erit, &c. Et an examinatores Synodales possint ex consuetudine aliquod stipendium intuitu sui Officii accipere absque Symonia tam accipientis, quàm dantis; Et notatur Episcopum de suo posse dare aliquid examinatoribus; *Ex part.11.tr.6.& Misc. 6.res.33.pag.248*

97 An si eo tempore, quo debet fieri provisio per Concursum, non adsint examinatores Synodales, de quibus loquitur Conc. Trid. *sess.24 c.18.* possit Episcopus deputare alios absque Synodi celebratione? Et an beneficium sic collatum possit ab alio impetrari? Et an existentibus in Synodo Doctoribus, Clerici non Doctores possint eligi in examinatores Synodales? Et quid, si quotannis Synodus non fiat, an examinatores semel deputati munus suum debent exercere, donec nova Synodus habeatur; Et an, si anno autem elapso, aliqui ex eis mortui fuerint, Officium omnium expiret? *Ex part.3.tr.5.& Misc.1.res.64.pag.249*

98 An Concursus alicujus beneficii vitietur ex eo, quod cum examinatoribus Synodalibus adhibeantur alii examinatores non Synodales? *Ex part.3.tract.5.& Misc.1.res.65.ibid.*

99 An quando examinandi ob timorem examinatorum turbarentur, si verè sint idonei, licitum sit eis præmonere de punctis, de quibus erunt interrogandi? Et an hoc locum habeat tantum in examine Episcoporum, v.g. coram Pontifice, & in examine Confessariorum coram Episcopo, & in examine nostrorum Scholasticorum coram Præposito, & in aliis Patribus, &c. secus autem in examine ad aliquod beneficium, quod fieret per oppositionem, & concursum; *Ex part.5.tract.14.res 89.pag. 250.*

100 An examinatores Synodales teneantur indicare Episcopo digniorem, licet ipse præcipiat solum, ut ei dicant, qui, & quot sunt digni, & idonei; *Ex p.3.tr.5.& Misc.1.res.112.aliàs 111.ib.*

101 An in Canonicatibus, Personalibus, Dignitatibus, & cæteris Prebendis, & dimidiis Præbendis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & in Præstimoniis, & aliis simplicibus beneficiis Curam animarum non habentibus, licitum sit eligere dignum prætermisso digniori? Et quid, si ad Episcopatum, Cardinalatum, Decanatum, eligatur minus dignus; *Ex p.1.tr.15 & Misc.1.res.38.ibid.*

102 An

102 An beneficia Ecclesiastica possint ex natura rei dari dignis, omissis dignioribus; Et docetur, quod doctrina hujus Resolutionis procedit etiam quoad Dominos Proreges, & quod suprema Consilia Regum, quando proponunt Regi *nella nomina*, ut vulgo dicitur, aliquem ad Episcopatum, &c. nam in tali casu tenentur proponere digniores; *Ex p.11. tr.4. & Misc. ref. 34. pag.* 250

103 An aliquando sit licitum eligere indignum ad beneficia? Sed major difficultas est, An sit licitum aliquando eligere in Parochum, vel Episcopum hominem, improbum, & pravis moribus notoriè indignum, & diffamatum Concubinarium, si aliàs non reperiatur alius idoneus ad ministranda Sacramenta *Ex part. 11. tractat.4. & Misc. 4. resolut,* 38. *pag.* 251

104 Diximus supra in beneficiis simplicibus non teneri Electores eligere digniores, sed tantum dignos? quæritur modo, an hæc sententia procedat etiam in beneficiis Curatis, ut sunt Episcopatus, &c. quæ conferunt Pontifices, & Reges; Et an doctrina supradictæ difficultatis non procedat quando beneficia per concursum comperentium, & oppositorum conferuntur, *Ex part. 2. tr. 15. & Misc. resol.* 40. *pag.* 252

105 An Summus Pontifex, vel Reges teneantur ad beneficia eligere digniores, *Ex par.8. tr.7. & Misc ref.83. ibid.*

106 An Proreges debeant ad Episcopatum nominare digniores, dignis postpositis, in *Nomina*, ut vulgo dicitur, quam mittunt ad Regem, *Ex par.9 tract.7. & Misc.2. ref.7. ibid.*

107 Quænam sint causę excusantes à peccato eligentes minus dignum, selicto digniori, Et an in concursu beneficiorum, & Cathedralium eligendo dignum, prætermisso digniori, teneantur ad restitutionem? Et notatur in dicto casu minus dignum, etiamsi sibi, & Electoribus notum sit digniorem in electione prætermissum, posse hoc non obstante, sine peccato beneficium, & Cathedram acceptare, Et an minus dignos possit se offerre ad obtinendum beneficium, &c. *Ex p. 3. tract.5. & Misc.1. ref.* 111. *aliàs* 110. *pag.* 253

108 An qui in concursu, omisso digniori, elegit dignum, teneatur ad restitutionem, Idem est de electione ad Cathedram, & Canonicatum Ecclesiarum, si fiat per Concursum. *Ex par. 11. tr.4. & Misc.4. ref.35. pag.253*

109 An præsentatus à Patrono laico ad Ecclesiam Parochialem possit ab Episcopo examinari coram Examinatoribus constitutis in Synodo, Et an in Parochialibus non Jurispatronatus requiratur examen per concursum, Et quid, si Patronus laicus præsentet plures Clericos ad Parochialem? Et quid, si Parochialis, esset Jurispatronatus misti, partim Ecclesiæ, & partim laici? Et quid si pro duabus partibus pertinet ad laicum, & Pro una tantum ad Ecclesiasticum, *Ex p. 9. tr.8. & Misc. 3. resol.* 16. *pag.*254

110 Quidam Patronus, qui non erat fundator primus beneficii, quæsivit à me, an sub peccato mortali deberet præsentare digniorem; Et docetur, quod Patronus laicus non tenetur pręsentare digniorem etiam ad beneficia curata; *Ex par. 2. tr. 15. & Misc. 1. ref. 37. pag. 255.*

111 An Archiepiscopus Panormitanus peccet confirmando præsentationem digni, omisso digniori, factam ab Illustrissimo Senatu hujus Urbis in aliquam Parochiam, Et an Senatus eligendo indignum mittat pro illa vice jus eligendi; *Ex part. 4. tr.4. & Misc. ref. 170. ibid.*

112 An minor quatuordecim annorum possit præsentari ad beneficium Jurispatronatus; Et an sufficiat annum 14. esse cœptum; *Ex p. 3. tr.6. & Misc.2. ref. 64. ibid.*

113 An si Testator dicat, ut Capellania conferatur Sacerdoti, conferri possit Clerico minorum Ordinum; Et an saltem pro una, vel altera vice possit Episcopus dispensare supradictam qualitatem; *Ex par.4. tr.4. & Misc. ref. 227. ibid.*

114 An obligatio eligendi digniorem extendatur etiam ad resignantem beneficium suum, in favorem alterius, Et an Collator peccet acquiescendo resignationi minus digno, relicto digniori, *Exp.2. tr.15. & Misc. 1. ref.41. pag.256*

115 An Episcopi post resignationem alicujus beneficii factam in eorum manibus possint illud conferre suis, vel resignantis familiaribus, affinibus, &c. Ubi etiam aliqua notabilia invenies circa intelligentiam Bullæ S. PII V. de resignatione beneficiorum: Et an ubi prædicta Bulla est usu recepta, Patroni possint præsentare ad beneficia hæc resignata consanguineos resignantis; Et an resignanti liceat nominare successorem, non deducendo in pactum, ut ipsi dentur, sed significando Collatori, ut si velit, det ipsi; *Ex part. 5. tractat. 14. & Misc. 2. ref. 25. ibid.*

116 An Episcopus justa causa possit imponere pensiones super beneficia pinguia suæ Diœcesis; *Ex part. 9. tr. 9. & Misc.4. ref. 50. aliàs. 49. ibid.*

Appendix ad hunc supradictum Tractatum tertium hujus *tom. 3. de Potestate Episcoporum, quoad dispensandum, & absolvendum, &c.*

AN si invalidè fuisset collatus Ordo Episcopalis teneatur quis manifestare hunc defectum cum periculo vitæ, & honoris; Et an sit peccatum mortale ministrare Episcopo exercenti Ordines in peccato mortali; Et an Episcopus possit dispensare cum uxorato, qui post partum uxoris statim ob periculum mortis baptizavit infantem, adstantibus multis, qui hoc facere possent, ut petat, & reddat debitum, Et an Episcopus dubius de suo Baptismo teneatur iterum sub conditione illum recipere? Et an Episcopus non possit dispensare in numero assignato in Concilio Tridentino pro Patrino in Sacramento Baptismi; *Ex par. 5. tr. 13. ref. 55. & in tract.7. ex resolut. 4. & in par. 3. tract. 4. ex resolut. 3. & in par. 10. tract. 16. ex resol. 20. & 30. aliàs* 19. & 29. Quæ nunc invenientur *in tom. 1. tr. 1. de Baptismo ref.* 9. 18. 103. 79. & 96

An Religiosus Episcopus possit esse Patrinus in Sacramento Baptismi, & Confirmationis; *Ex p.3. tr.4. ex ref.21.* Quæ hic reperietur *in tom. 1. tractat. 2. de Sacramento Confirmationis resol.21.*

Nota, quod in prædicto *tract.2. de Sacramento confirmationis tom. 1.* sunt multæ difficultates pro Episcopis, ut Ministris prædicti Sacramenti Confirmationis; ideò si casus ita mistus occurrerit, require illum ibi, ubi facillimè invenies; quia præcitatus tractatus est brevis.

An jam Parochos possint examinare Episcopi aliquoties; *Ex p.4. tract. 4. resol 59.* Quæ hic est *in tom. 1. tract. 3. de Pœnitentia resol.15*

Adverte, quod in prędicto *tom. 1. & tractat. 3. de Sacramento Pęnitentiæ*, sunt etiam aliæ questiones mistæ pro licentia Episcopi ad audiendas confessiones, quas ibidem reperies *à ref. 2. usque ad ref. 15. inclusivè, & in ref. an.* 23. 26. 27. 31. & 39

An Confessarius absolvens à casibus Episcopo reservatis sine prætextu alicujus privilegii incidat in excommunicationem, & alias pœnas Clem. VIII. Et an Sacerdos, qui in dictam excommunicationem incidit possit absolvi ab Episcopo vigore Concilii Tridentini *sess.* 24. de Reformation. Et in Tabella casuum reservatorum Diœcesi Panormitanæ adest peccatum Sodomę, quæsitum sæpè à me fuit, an pueri ante annos pubertatis includantur in tali reservatione, Et Illustrissimus Cardinalis Archiepiscopus reservavit in hac Diœcesi aliquos casus, sed multis Regularium Superioribus dedit potestatem ab illis absolvendi, interrogatus sępius fui, an dicti Superiores possint istam authoritatem concedere alicui particulari; Idem quæritur de Pęnitentiariis. Et an si Episcopus inciderit in casum reservatum Summo Pontifici, à quo ipse alios possit absolvere, possis etiam hanc potestatem subdelegare, ut valeat ab alio absolvi? Et an mortuo Episcopo, casus ab eo reservati expirent; Et quid, si casus reservati sint per Statutum, vel Synodum Diœcesanam, aut qui jure, vel consuetudine ipsi Episcopo reserventur; Et an si in mandatis Visitationum Episcopi reservent sibi aliqua peccata cum Excommunicatione, sive sine illa expiret reservatio, mortuo Episcopo; Et an alumni, qui vivunt in Collegiis Societatis Jesu, vel aliorum Regularium exemptorum, subdantur casibus Episcopalibus, Et an possit Episcopus absolvere à casibus reservatis ex nova lege, & Constitutionibus post Concilium Tridentinum; Et quid circa hoc Sacra Cardinalium Congregatio declaravit; *Ex p. 3. tr.4. ex resol.73. & in p.2. tr.15. ex ref. 1. & in tr.17. ex ref.53. & in p.3. tr. 4. ex resolut.* 141 *aliàs* 142 *& in p.4. tr.4. ex ref.108. & in p.6. tr. 6 ex ref. 41. & in p.7. tr.12. ex ref.14 & in p.3. tr.4. ex ref. 73.* Quæ nunc invenientur *in tom.1. tr.5. de Reservatis ref.*23. 55. 66. 67. 68. 69. 54. *& iterum* 23

An potestas, vel facultas absolvendi legitimè impeditos adire Papam pro absolutione à jure Episcopis permissa, se extendat ad omnes culpas, & censuras Sedi Apostolicæ reservatas, itaut nulla sit excipienda; & quid in casu hæresis; Et notatur, quod Episcopus potest subditos impeditos ab excommunicatione Papali absolvere, sive occulta, sive publica excommunicatio sit, non audita confessione sacramentali, & subditus sic absolutus à censura, potest deindè à quocumque Confessario absolvi a culpa; & hoc sive Episcopus intra Diœcesim, vel extra, sive subditi sint absentes, sive intra, sive extra Diœcesim. Et an impeditus adire Romam pro absolutione casus Papalis, si sit etiam impeditus adire Episcopum, possit à Parocho, vel ab alio quolibet Confessario absolvi? Et an impeditus adire Episcopum pro suis casibus reser-

va-

Index Tractatuum.

vatis, possit absolvi à quocumque Confessario exposito eum obligatione compatendi coram Episcopo, &c. Et an Pœnitentiarius Ecclesiæ Cathedralis possit absolvere ab omnibus casibus reservatis Episcopo; Et an ubi grassatur pestis debeant Episcopi omnes casus reservatos, omnem suam authoritatem concedere omnibus Confessoriis approbatis, &c. *Ex p. 9. tr. 7. ex res. 9. 10. 11. &. a. & in tr. 8 ex resolut. 11. & 12.* Quæ hic sunt *in tom. 1. tract. 5. de Reservatis res.* 16. 17. 18. 12. an. & 21

An privilegia à Pontifice concessa, ut absolvamur à casibus Episcopo reservatis, intelliguntur independenter ab ipso Episcopo; Et advertitur potestatem Episcopis reservandi peccata concessam esse illis à Summo Pontifice, & non à jure Divino, Et docetur, ut si Pontifex non potest penitus ab Episcopali Ordine potestatem reservandi casus tollere, potest tamen illam restringere, aut limitare tamquam Supremus Collator jurisdictionis, ideò, si Pontifex Episcoporum potestatem vellet restringere; & Episcopus vellet potestatem Parochorum limitare, pluquam par est, restricta, & limitata erit. Et supponitur posse Episcopos pro suo Episcopato casus reservare. Et docetur, quod casus reservati in aliqua Diœcesi, si committantur in Monasterio Regularium, possunt absolvi à quocumque Confessario ab Ordinario approbato. Idem est de statuto, vel sententia lata ab Episcopo, quod non incurritur censura, si violatur in locis exemptis. *Ex p. 10. tractat. 12. ex resol. 18. & in tractat. 14. ex resol. 9. aliàs* 7. Quę hic reperiuntur *in tom. 1. tractat. 5. de reservatis res.* 22. & 51

An quando Pœnitentia imposita à Dataria pro aliquo impedimento matrimonii dirimente impleri non potest, quæritur, an possit commutari ab Episcopo, & contrahentes virtute dispensationis matrimonium inire, *Ex p. 7. tr. 10. ex res. 9.* Quæ nunc invenietur *in tom. 1. tr. 6. de Satisfactione Sacramentali res.* 58

An Episcopus, si peccet mortaliter, teneatur hanc circumstantiam Episcopatus in confessione explicare; Et quid, si fornicatio Episcopi admissa ita publica sit, ut scandalum pareret, Et an concubitus viri Christiani cum muliere infideli, Turca, vel hæretica sit circumstantia in confessione aperienda, maximè, si prædictus casus sit ab Episcopo reservatus, *Ex p. 1. tr. 7. ex res. 6. & in part. 10. tract. 11. ex res. 12. & in part. 3. tractat 4. ex resol. 137. aliàs* 138. Quæ hic reperientur *in tom. 1. tractat. 7. de Circumstantiis res.* 72. 74. & 126

Quidam Confessarius extra confessionem loquutus est cum pœnitente de peccatis confessis, qui eum apud Episcopum accusavit, quæsivit tunc à me Antilles ille, an talis Confessarius tamquam fractor Sigilli confessionis puniendus esset: *Ex p. 5. tr. 11. ex res. 6.* Quæ hic est *in to. 1. tr. 8. de Sigillo Confessionis res.* 58

An Episcopi vigore Concilii Tridentini possint reducere Missas in fundatione appositas, Et an possint Episcopi Missas, quæ post Concilium Tridentinum relictæ fuerint ad minorem summam redigere; Et an in prohibitione moderandi Missas facta Episcopis in Decreto de Celebratione Missarum comprehendantur etiam anniversaria; Et an reductio Missarum sit ab Episcopo facienda in Synodo; Et an quando stipendium Missæ fuerit ab Episcopo taxatum, si petens Missam non det stipendium integrum, & justum; an poterit Sacerdos ab uno, vel à diversis tot parva hujusmodi stipendia accipere, quę justæ eleemosynæ æquivaleant; & unam tantùm pro omnibus illis Missam offerre; Et an Episcopus possit ordinare, quod Sacerdotes non dicant Missam pro minori stipendio à lege taxato; Et an cum Sacerdotes ordinantur, & cum Episcopo consecrant, possit unusquisque applicare illud Sacrificium, cum voluerit; Et an Parochus teneatur pro suis ovibus celebrare, & pro illis Missam applicare, & quoties si hoc non constet ex tabulis Ecclesiæ, vel ex precepto Episcopi, Et an quia præceptum de jejunio antè celebrationem est juris communis, an inquam, possit Episcopus illud dispensare, & ut Sacerdos non jejunus celebret ad dandum Viaticum moribundo; Et an Episcopus possit compellere Capellanum, ut per seipsum celebret, si in fundatione positum sit, quod Capellani celebrent, *ex p. 2. tr. 14. ex res. 1. & 2. & in part. 6. tr. 7. ex res. 40. & in part. 2. tract. 14. ex resol. 3. & in part. 6. tract. 6. ex resol. 10. & in part. 2. tract. 14. ex res. 7. 13. & 26. & in par. 5. tractat. 14. ex res. 112. & in tractat. 3. resol. 35. & in par 2. tract. 14. ex resolut.* 18. Quæ nunc invenientur *in tomo 2. tractat. 1. de Celebratione Missarum res.* 1. 2. 6. 3. 7. 18. 31. 56. 31. 132. & 66

An Missa incœpta possit, superveniente Episcopo aliquo, iterum inchoari; Et an hoc fieri possit dicto Evangelio; imò usque ad oblationem exclusivè; Et an, quando Episcopus celebret Ordines sit licitum incipere Missam post Vesperas, aut Nonam, si actus Ordinis antè meridiem cœptus est; Et an licitum sit celebrare Missam in Altari, in quo Episcopus celebravit ea die absque ejus licentia, Et an Canon, & præceptum circa hoc non sit in usu, & consuetudine contraria sit abrogatum; Et an sit necessaria licentia Episcopi, si adsit, ut quis possit licitè celebrare antè auroram, & post meridiem pro dando Viaticum moribundo, &c. Et cursim docetur, quod Episcopis licet moderare Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive post Concilium Tridentinum relictas, nondum tamen sive ob tenuitatem eleemosynæ, sive ob aliam causam ab eadem Ecclesiæ acceptatas, *Ex p. 10 tr. 12. ex res.* 11. 20. 24. & 26. & *in tr. 16. ex res.* 65 Quæ hic sunt *in tom. 2. tr. 1. de Celebratione Missarum res.* 95. 108. 89. 103. & 13

An Episcopus possit cogere Parochum, ut ministret necessaria Presbyteris volentibus celebrare in sua Parochia, Et quando Episcopus celebrat, & deficit si non adsit alius Episcopus, qui perficiat Sacrificium, possit alius Sacerdos supplere simplici, & ordinario modo, quæ desunt, Et quid, si adsit alius Episcopus, sed non est jejunus, & est simplex Sacerdos jejunus tamen; *Ex p. 10. tr. 13. ex resol.* 53. & 54. Quę prima invenietur *in tom. 2. tr. 2. de Communione res.* 101. *secunda verò in prædicto tom. 2. tr. 1. res.* 250

An necessitate Sacramenti, vel solom ex præcepto requiratur quod oleum Extremæ Unctionis sit benedictum ab Episcopo; *Ex p. 10. tr. 16. ex res.* 81. Quæ hic reperietur *in tom. 2. tract. 4. de Extrema Unctione res.* 1

An sit semper necessaria professio vocalis in Religione, sive sit juvenis, ut possit vir ad Episcopatum promoveri, Et quid, si ad Cardinalatum; Et an aliquis Episcopus possit Ordines, aliaque Pontificalia exercere in loco exempto ex licentia Ordinarii illius loci nulla ab Episcopo, in cujus Diœcesim ille locus exemptus est, requisita licentia; Et quid est dicendum, si locus exemptus ad nullam Diœcesim pertineat, *Ex p. 4. tr. 4. ex res. 129. & in p. 9. tr. 8. ex res.* 29. Quæ hic sunt *in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis res.* 116. & 18

Nota, quod in prædicto *tom. 2. tr 6. de Sacramento Ordinis*, sunt quam plurimæ difficultates pro Episcopis, ut Ministris prędicti Sacramenti, pro quibus invenies 55. Resolutiones omnes consequutivas à Res. 16 usque ad res. 71. inclusivè, & aliquid in aliis Resolutionibus pro occurrentibus in supradicta ordinatione, & etiam specialiter ad ipsos Episcopos pertinens, & ad validitatē ordinationis, &c. signanter *in res.* 4. 5. 7. 11. 12. 72. 75. 76. 77. 80. 86. 87. 88. 89. 90. 92. 94. 96. 97. 99. 100. 101. 105. 106. 108. 110 112. & 114

An cum licentia Episcopi, & interveniente causa possit contrahi matrimonium ante legitimam ætatem, Et an saltem Vicarius Episcopi possit dispensare ne ex justa causa denuntiationes ad matrimonium efficiantur; Et an si Parochus ab Episcopo prohibitus sit assistere matrimonio, aut licentiam conferre, si id efficiat, quamvis peccet, an validè tamen efficiat; Et an statuere impedimenta matrimonii non ad Episcopum, sed ad Papam spectet, Et an si uterque conjux scienter contraxerit cum impedimento dirimente, si ad Pontificem non pateat aditus, & accessus ex inopia, vel ex alia justa causa impediente; an possit Episcopus in dicto impedimento dispensare, Et quid, si unus conjux post matrimonium contractum bona fide, sciat adesse impedimentum matrimonium dirimens; Et an, quando uterque conjux ex communi consensu castitatem vovit, possit propter periculum incontinentiæ Episcopus dispensare, ut petant; & reddant debitum; Et an pertineat ad Episcopum despicere, utrùm uxor extra periculum incontinentiæ existat, ut vir possit Religionem ingredi; Et an Episcopus possit dispensare in voto Castitatis emisso post contractum matrimonium antè consummationem. *Ex p. 3. tr. 4. ex res.* 275. 236. & 237. *aliàs* 276. & 273. 238. & *in p. 5. tr. 9. ex res.* 79. & *in p. 4. tr. 4. ex res.* 85. 48. 125. & 73. Quæ nunc invenientur *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio r.* 55. 67. 68. 85. 95. 176. 219. & 222.

An si Episcopus non solum interdicat Parocho, ne alicui matrimonio assistat, sed etiam addat clausulam irritantem tale matrimonium ipso facto, si aliter factum fuerit; an hoc non obstante, si matrimonio Parochus assistat, sit validum tale matrimonium; ex quo infertur, an Episcopus possit prohibere Parocho, ne absolvat ab aliquo peccato, & irritare secus factum; Et quid est dicendum, si Episcopus Sacerdoti potestatem habenti audiendi confessiones, præcipiat ne audiat confessiones fœminarum, an per illam simplicem prohibitionem, si confessiones fœminarum audiat, validæ sint tales confessiones. *Ex part. 10. tract. 13. ex res.* 23. Quæ hic reperietur *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio resol.* 70

An Episcopi possint prohibere ne matrimonia domi contra

tra

trahantur. *Ex p 3. tr.4 ex ref.278.alias 279.* Quæ hic est *in to. 2. tr.6. de Matrimonio ref. 111*.

An si Episcopus moriatur postquam contulit Sacerdoti potestatem consecrandi, antequam illi manus imponat, verè maneat integrè Ordinatus, & possit à peccatis absolvere? Et an verò ex divina institutione, vel ex solo præcepto Ecclesiæ oriatur, ut Episcopus non possit in sua Diœcesi concedere facultatem simplici Sacerdoti ad ministrandum Sacramentum Confirmationis? Et an possit Pontifex indirectè efficere, ut nullus Episcopus Sacramentum Confirmationis conferat; sed nequit facere ut illud non valeat, si conferat; Et quando Sacerdos excipit Episcopi confessionem, unde habeat jurisdictionem? Et an Episcopus ordinans in Episcopum infantem ante usum rationis, validè illum ordinet; Et an Pontifex in consecratione Episcopi possit dispensare, ut tantum adsit unus Episcopus; Et an ad valorem Ordinationis Episcopi requiratur, ut fiat à tribus Episcopis; Et an Pontifex solo verbo possit quem in Episcopum creare, Et an Papa possit tollere ab Episcopo facultatem validè Ordinandi? Et an Episcopus hæreticus, schismaticus, aut degradatus validè possit Ordines conferre? Et an Episcopus non possit non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines, etiam minores, si quæ committat, nihil faciet? Et an Episcopus in casu valde raro possit dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum; Et explanatur, quod non potest episcopus dispensare in aliquo eventu in professione solemni Religiosorum? Et an Episcopus possit in sua Diœcesi, quidquid Papæ licitum est in tota Ecclesia, nisi ab eo prohibeatur? Et an Episcopus possit delegare totam suam jurisdictionem in foro Pœnitentiæ pro tota sua Diœcesi, etiam repugnantibus Parochis, ut potest Papa, etiam repugnantibus Episcopis pro tota Ecclesia? *Ex part. 8. tr. 1. ex ref.4.5.7. 11. 85. 31. 32. 28. 45. 33. & 64. & in tractat. 3. resolut. 97. & iterum in tractat. 1. resol. 55.* Quæ nunc inveniuntur suprà, *in tom. 3. tract. 5. de Potestate Pontificis ref.12.13. 15, 19. 38. 61. 62.63. 65. 68. 98. 95. & 35*

An Episcopus possit reservare peccata venialia? Et an possit reservare peccata mortalia interna? Et an possit Pontifex tollere potestatem Episcopis circa Sacramentalia; & adeò possit Pontifex ab Episcopo tollere, & auferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines, ex eo, quod minores Ordines, & Subdiaconatus sint solum Sacramentalia, & non Sacramenta? Es an sicut jus integrum est Summo Pontifici in universa Ecclesia statuere impedimenta matrimonium dirimentia, ita Episcopis in suis Diœcesibus? *Ex part. 8. tractat. 1. ex resolut. 52. 53. 29. & 76.* Quæ hic sunt supra *in tractatu 1. hujus tom. 3. de Potestate Pontificis resol. 31. 32.64. & 88.*

Nota quod supra in hoc ipsomet *tom. 3. tract. 2.* de Dispensationibus sunt quamplurimæ difficultates, & diversæ quæstiones mistæ pro dispensatione Episcoporum; ideò si ita casus mistus occureris, propè est tractat. in hoc ipsomet tomo require illum ibi, & hic tibi non assignamus numeros Resolutionum in quibus illum invenire possis, ut ita omnes quæstiones præcitati tractatus legas, & non te pigebit.

An Episcopus possit reservare excommunicationem minorem. Et notatur, quod Episcopus, qui consecratur celebrat cum Episcopo consecrante. Etiamque docetur nullum esse jus divinum prohibens matrimonium, vel usum ejus Episcopis, atque adeo non esse in illis de jure divino continentiam perpetuam, tametsi ea sit quid juri divino maximè consentaneum, & an Pontifex possit transferre episcopum ex una Ecclesia ad aliam ob pingniores redditus; & quonam jure sit prohibita translatio Episcopi ex una ad alteram Ecclesiam, an jure divino, an Ecclesiastico; Et cur Pontifex hoc matrimonium spirituale per consecrationem consummatum magis dissolvere possit, quam carnale consummatum? Et in textu hujus Resolutionis apponuntur causæ ad hoc faciendum, Et cursim insertur posse episcopum cogere Parochum dignissimum, ut se apponat Concur ui alicujus beneficii Curati, Canonicatus Magistralis, *Ex part. 8. tract. 1. ex resolut. 52. 44. & 72. & in part. 11. tractat. 4. ex resolut. 40.* Quæ hic reperientur supra in hoc ipsomet *tom. 3. in tractat. 5. de Potestate Pontificis resolut. 31.48.77. & 100*

An quando Episcopus possit dispensare in casibus Pontificiis, quando non est facilis recursus ad Papam, possit prædictam facultatem delegare in supradictis casibus? Et an Vicarius episcopi possit esse non Doctor? Et an Vicarius episcopi electi, & confirmati à Papa, nondum tamen consecrati possit cognoscere de causis delegatis Vicario generali episcopi, & exequi dispensationes in matrimonii impedimentis, & literas in formam dignum, &c. Et an Capitulum, sede vacante, non succedat in provisione beneficiorum ad episcopum spectantia; Et alii diversi casus circa hoc in sequentibus Resolutionibus hic assignandis invenientur. Et an episcopus superveniens possit visitare Capitulum, Sede vacante? Et an episcopus superveniens possit sindicare vicarium cap. Sede vacante? *Ex part. 8. tractat. 4. ex resolut. 9. & 56. & in part. 5. tractat. 14. ex ref. 29. & in part. 8. tr. 4. ex ref. 52. 25. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 40. & 55.* Quæ hic sunt infra *in tract. 5. de Capitulo Sede vacante resolut. 24. 65. 77. 47. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. & 81.*

An sit probabile, cum episcopus ordinandis injungit aliquos Psalmos, & Litanias recitare, nolle sub gravi culpa obligare, sed ex quadam honestate, & decentia tantum? *Ex p. 4. tract. 4. ex ref. 218.* Quæ hic est infra *in tr. 6. de Horis Canonicis ref. 23*

An Sacerdos obligatus dicere Missam in Altari privilegiato possit compelli ab episcopo, ut ipsemet celebret? *ex p. 9. tr. 2. ex ref. 14* Quæ nunc invenientur *in tom. 4. tr. 1. de Altaribus privilegiatis, ref. 21*

Nota, quod in prædicto *tom. 4. tractat. 2.* de Oratoriis privatis sunt multæ quæstiones omnes mistæ pro audienda, & celebranda Missa in Oratoriis privatis episcoporum sui Palatii, ruris, &c. & circa approbationem Oratorii privati alicujus Sæcularis ab episcopo faciendam, & etiam pro Oratoriis Episcoporum titularium, quos curiosos casus ibidem invenies *à resolut. 2. usque ad resolut. 9. inclusivè, & in resolut. 12. 13. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 28. 31. 38. 44. & 52*

An suspensio lata à Pio II. extendatur ad episcopos ordinatos ante legitimam ætatem? *Ex par. 5. tract. 10. ex resolut. 54.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciata ref. 128*

Nota, quod in prædicto *tom. 4. & tr. 3 de Bulla Cruciata*, sunt quamplurimæ quæstiones pro diversis difficultatibus, in quibus cursim dicitur, *Et an super hoc possit Episcopus dispensare, absolvere, & commutare*; Et adverte, quod inde non sunt casus misti pro episcopis, & Bulla Cruciatæ, sed pertinentes ad Episcopos specialiter, & an Episcopus possit concedere Bullam Compositionis per totam suam Diœcesim, & alii diversi misti casus, quos ibidem invenies *in resol. 7. 17. 19. 20. 21. 26. 80. 82 84. 89. 90. 93. 94. 96. 97. 98. 99. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 120. 123. 136. & 174*

An Episcopus possit commutare votum Religionis, vel Castitatis, quando non est tota materia voti? Et an postquam votum Castitatis, aut Religionis fuit à Summo Pontifice commutatum in materiam non reservatam, v. g. in eleemosynas, in confessiones menstruas, &c. an possit Episcopus hanc materiam non reservatam commutare in aliam materiam? Et in votis perpetuæ Castitatis, & Religionis emissis ex metu levi, in periculo mortis, in naufragio, aut pestis, &c. possit episcopus dispensare; Et an juramenta pia Religionis, & perpetuæ Castitatis sint reservata Summo Pontifici, vel tantum episcopis? Et an Confessarius virtute Jubilæi possit absolvere à casibus Episcopo reservatis? Et an hoc extendatur ad casus, & censuras reservatas ab Episcopo etiam post Jubilæi publicationem? Et quot Ecclesiæ in Jubilæo sunt visitandæ, si Episcopus deputaret plures Ecclesias, quam sunt à Papa rescriptæ in Urbe? Et quid, si pauciores, aut unam tantùm deputaret? *Ex part. 5. tractat. 52. ex resolut. 61. 62. 60. & 56. alias 66. 61. 59. & 55. & in part. 3. tr. 4. ex ref. 148. alias 149.* Quæ nunc invenientur *in tom. 4. tr. 4. de Jubilæo resol. 16. 17. 18. 69. & 25*

An episcopus habens facultatem concedendi plenariam Indulgentiam morientibus, cum hoc tamen, ut interdiu id faciat per seipsum, alias potens talem facultatem subdelegare pro tempore noctis, possit sic subdelegare si interdiu vocetur ad morientem, & tunc nolit, aut non possit per se id facere, facta tamen subdelegatione pro tempore noctis; Et an peregrini gaudeant Indulgentiis episcoporum de quibus plura? Idem est de Regularibus exemptis, Et asseritur posse Episcopum quadraginta dies Indulgentiæ concedere, Nomine autem Episcopi, etiam Archiepiscopi in præsenti intelligitur, qui in tota sua Provincia eos quadraginta dies potest concedere, quamvis eam non visitet? in sua Diœcesi octoginta dies concedere valet; si plures dies concedit, valida contessio erit Indulgentiæ, & in dedicatione Ecclesiæ unum annum concedere potest; sed nequeunt plures episcopi ad Ecclesiæ consecrationem concorrentes plus concedere, quàm unus, Nec Successor Episcopi potest illas dies Indulgentias

cons

concedere propter eandem causam, propter quam Antecessor quadraginta dies jam concessit. Potest verò quivis ens dies propter diversas causas sæpius concedere, Et tandem quæritur, an possit Successor illos revocare; Et an Imago translata extra Diœcesim, ad quam Episcopus 40. dies Indulgentiarum contulit orantibus, portet illam Indulgentiæ collationem; *Ex par. 10. tr. 16. ex ref. 5. & in par. 11. tractat. 8. ex resol. 24. & in part. 10. tract. 16. ex resolut. 2.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tract. 5. de Indulgentiis resolut. 5. 29. & 30*

An in hoc anno sequenti 1632 cum Vigilia S. Mathiæ veniat in ultimo die Bacchanalium, possit Episcopus transferre tale jejunium in Sabbatum præcedens; Et an jejunium indictum ab Episcopo pro certa die, & fixa lege, & constitutione obliget Regulares, etiam si in Synodo sit indictum; Et an Episcopi possint punire peregrinos, jejunia, dies festos, & alias constitutiones, & consuetudines non observantes; Idem est de viatoribus, advenis, & vagis; Et an dispensatus edendi carnes in die jejunii possit simul concedere pisces, si ab Episcopo fuerit hoc prohibitum sub pœna excommunicationis; Et an tempore pestis possit Episcopus dispensare, ut in sua Civitate carnes comedantur in diebus quadragesimalibus; Et an cum omnibus in domo reclusis propter suspicionem pestis possit Episcopus dispensare in auditione Missæ in diebus festivis, vel quid est agendum in prædicto casu; Et an dispensatio Episcopi in jejunio absque causa non solum sit illicita, sed invalida; ideò peccet mortaliter Episcopus dispensando sine causa; & Episcopus possit abrogare legem localem jejunii latam à Concilio Provinciali; Et an saltem possit eam dispensare; Et an possit Episcopus abrogare legem jejunii latam in Synodo Diœcesana, & à fortiori cum aliquibus dispensare, etiam validè, non autem licitè, quamvis hoc faciat sine causa; Et an in causa dubii jejunii recurrendum sit ad Episcopum, ut dispenset: *Ex par. 3. tr. 6. ex ref. 66. & in par. 1. tr. 9. ex ref. 36. & in part. 9. tract. 7. ex ref. 14. & in p. 1. tract. 9. ex ref. 2. & in par. 9. tr. 6. ex r. 11. & in part. 10. tr. 14. ex ref. 3. alias 3. & in tr. 13. ex ref. 27.* Quæ hic sunt *in to. 4. tr. 6. de Jejunio ref. 37. 4 . 41. 46. 77. 69. & 4*

Quænam quantitas dicatur notabilis, ut illam expendens Episcopus in usus prophanos, peccet mortaliter; Et an Episcopus Regularis possit testari de parsimonialibus; Et de obligatione Episcoporum ad eleemosynas elargiendas etiam agitur, Et an Pontifex; si non licitè, saltem validè possit dispensare cum Episcopis, ut redditus Ecclesiasticos superfluos non expendant in usus pios; Et quo ordine Episcopi teneantur superflua bonorum Ecclesiasticorum erogare in opera pia, & an, si inter executores testamenti est contentio super electione pauperum, res volvatur ad Episcopum, ut adhæreat uni executori; & an hoc intelligatur de ea paritate inter pauperes, non verò aliter; *Ex part. 7. tractat. 11. ex resol. 36. & in part. 3. tractat. 8. resolut. 31. & 27 & in part. 4. tractatu 4. ex resolut. 214. & in par. 8. tract. 7. ex ref. 12. & in part. 7. tract. 10. ex resolut. 13. & in part. 11. tract. 11. ex resol. 31. & 36.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tract. 7. de Eleemosyna, resol. 25. 26. 23. 22. 24. 27. 2 . & 21*

An Episcopus confirmatus ante consecrationem; & Sacerdotium possit concedere peccatorum condonationes, quas Indulgentias vocamus; & an Episcopum possit potestatem concedendi Indulgentias delegare simplici Sacerdoti, vel cuicumque Clerico; & docetur non posse Episcopum Indulgentias concedere pro defunctis. Et advertitur, quod largitio Indulgentiarum est actus jurisdictionis voluntariæ. & an in loco exempto possit Episcopus concedere Indulgentias; & notatur Episcopus præter Indulgentias unius anni in dedicatione Ecclesiæ, & pro dierum aliis temporibus non posse in foro Pœnitentiæ plures concedere. Et observatur, quod Episcopus etiam non consecratus; dummodo sit electus potest conferre beneficia. Et notatur, quod Episcopus non consecratus, sed electus, & confirmatus potest absolvere à juramento. Et an sola consecratio Episcopi, vel etiam si tantum sit electus, & confirmatus, tribuat ei privilegium Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 6. de reformat.* circa absolutiones, dispensationes, &c. Et quid de Episcopis titularibus; & an possint Episcopi uti hac facultate, ubi Concilium quoad totum non fuerit receptum? & notatur posset Episcopum dispensare super irregularitate homicidii casualis, etiamsi sit publica. Et quæritur, a quonam Episcopi habeant potestatem jurisdictionis, *Ex par. 12. tractat. 1. ex resol. 74. 103. 104. & 75.* Quæ hic sunt *in tom. 4. tractat. 8. de consecratione Episcopi, resolut. 64. 103. 104 & 75*

Nota, ubi non erat necessaria nota quod in prædicto *tom. 4. tractatus 8.* est satis longus pro Consecratione Episcopi, & omnibus occurrentibus in ea, ideò super hoc ibi require, quidquid desiderare potes.

An aliqua præcepta, & mandata Episcoporum sub pœna excommunicationis obligent semper ad mortale; & an si Episcopus prohibeat furtum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, furans incurrat excommunicationem, si invincibiliter illam legem ignoret; Et an cum his, qui in duello uno, aut altero die supervixerit, aut etiam una hora, & confessi sunt, possit Episcopus, si æquum judicaverit, dispensare, ut sepeliant eos in loco sacro; vel an possint in supradicto casu sepelire eos absque ulla Episcopi dispensatione; & an ligentur excommunicatione accedentes ad monasteria Monialium Regularibus subjecta, si statutum Episcopi inferat censuras contra accedentes ad Monasteria Monialium; & an non incurrant in censuram latam per modum statuti contra loquentes cum Monialibus, nam alloquutio sit in loco exempto: Et an cessante excommunicatione Papali super aliquo casu, cesset etiam Episcopalis super eodem casu; & an Inquisitores possint excommunicare Episcopos, & è contra; & an Episcopi possint intrare Monasteria Monialium, in aliquo casu electionis Abbatissæ; vel Priorissæ; & an Episcopi possint excommunicare Reges, & eorum Consiliarios; & an Episcopi possint excommunicare subditum committentem delictum in Monasterium Regularium existentium in sua Diœcesi; & an Episcopus possit citare & excommunicare subditum existentem in aliena Diœcesi; & quid, si delictum est inchoatum in proprio territorio, & consummatum in alieno; & quid, si res sit adeo manifesta, ut non requiratur cognitio causæ; & alii casus circa supradicta pertractantur; & an Episcopus possit excommunicare subditum alienum? & an præsentatio facta à Patrono laico excommunicato sit valida, & teneatur Episcopus eam acceptare, & admittere? *Ex par. 5. tr. 9. ex ref. 21. & in p. 3. tr. 6. ex ref. 41. & in p. 5. tr. 2. ex ref. 141. & in tract. 9. ex ref. 71. 70. & 71. & in p. 3. tr. 2. ex ref. 67. & in p. 3. tr. 9. ex ref. 66. 32. 37. 33. 35. & 36. & in par. 3. tr. 3. ex ref. 74. & in tract. 6. ex resol 78.* Quæ nunc invenientur *in to. 3. tr. 1. de Excommunicatione ref. 12. 32. 67. 85. 94. 93. 91. 97. 101. 102. 103. 104. 105. 99. 100*

An contra incendiarios sit lata aliqua censura, vel an sint ab Episcopo excommunicandi; & si postea denuntientur, an tunc talis excommunicatio sit Papæ reservata; Et an dicta excommunicatio sufficiat fieri edicto generali, vel sit necessario facienda ab Episcopo, expressis nominibus incendiariorum; & difficultas adhuc superest, an Episcopi teneantur sub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre; & an sit licitum obtinere beneficium animo resignandi illud; *Ex par. 9. tr. 8. ex ref. 10. & in tractat. 7. ex resol. 13. aliàs 12.* Quæ hic reperientur *in tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione ref 96. & 176*

Nota, quod in prædicto *tom. 3. & tractat. 1.* de *Excommunicatione* sunt aliæ multæ quæstiones pro excommunicatis, qui in excommunicatione majori, vel minori accipiunt collationem, & possessionem beneficii, & pensionis; vel faciunt beneficii resignationem; & pro Collatore, Electore, & Patrono excommunicato, qui in prædicta excommunicatione faciunt collationem, præsentationem, electionem, & nominationem, vel recipiunt resignationem alicujus beneficii. De quibus omnibus aliquid agitur in fine hujus principalis tractatus de Episcopis; quas difficultates ibi consequutivas invenies *à ref. 166 usque ad ref. 180. inclusivè præcitati, tr. 1. de Excommunicatione, tom. 5*

An Episcopus possit absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, vel quando excommunicatio est publica, sed excommunicatus non potest recurrere ad Papam; & explanantur, quæ sint justa impedimenta; Et an qui absolutus est ab Episcopo, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare per se, vel per Procuratorem, Et an Episcopus reservando aliquam excommunicationem, & ejus absolutionem Summo Pontifici, possit, hoc non obstante, Metropolitanus in casibus sibi permissis eam elargiri; Et an excommunicatus ab uno Episcopo possit ab alio absolvi, etiamsi mutavit domicilium, vel sit absolvendus ab Episcopo, cui tunc subditus erat? Et an, qui dum versabatur in alieno episcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam possit absolvi è proprio episcopo; Et an, qui in articulo mortis fuit absolutus à censuris reservatis ab episcopo ex vi alicujus Bullæ, vel Jubilæi, vel ex delegatia prædictorum, non teneatur, si convaluerit se præsentare, &c. Et an qui impediti sunt, adire queant Nuntium, aut Legatum Pontificis, possint absolvi ab episcopo; Et docetur,

tur, quod si impeditus nequeat Episcopum adire, possit cum onere se præsentandi à Parocho absolvi; eoque deficiente ab alio Confessario. Et an si impedimentum sit brevis temporis, tunc non possit ita impeditus absolvi ab Episcopo ab excommunicatione Papæ reservata? Et quid si ignoratur, quandiu duraturum esse impedimentum? *Ex par. 5. tr. 9. ex res. 6. & in par. 4. tract. 4. ex res. 58. & in par. 3. tract. 4. ex res. 157. aliàs 158. & in par. 5. tract. 9. ex res. 8. & 9. & in tr. 14. ex res. 59. & in par. 11. tr. 8. ex res. 1.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione res. 196. 197. 198. 199. 200. 60. & 195.*

Nota, quod in prædicto *tom. 5. tr. 2. de Censura ob percussionem Clerici, & de ejus absolutione*, sunt multæ difficultates pro Episcopis, & explanatur in quibus casibus possint Episcopi à prædicta censura absolvere quos curiosos invenies signanter *ibid. in resol. 3. & à res. 64. usque ad resol. 73. inclusivè, & in res. 77.*

Adverte etiam, quod *in tom. 5. tractat. 3. de Suspensione*, sunt etiam multæ quæstiones pro Suspensione ipsius Episcopi, & pro tollenda aliorum Suspensione per Episcopum in multis, & diversis casibus, quos ibi reperies *in res. 9. 20. 22. 23. 24. 25. 56. 31. 32. 34. 36. 44. 45. 49. 53. 56. 58. & 60.* Ubi etiam quæritur, an Episcopatus sit Ordo; *ibi in resolut. 23.* Et an venatio sit licita Episcopis; *ibid. in resol. 64.*

An Episcopus possit suspendere interdictum? Et de pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ apposita ab Urbano VIII. in Bulla contra Episcopos, & alios non residentes agitur. Et clarè, & breviter explicatur, quid importet dicta pœna. Et in prædicto casu quæritur, si quis Episcopus, vel alius interdictus celebrat in Ecclesia, an fiat irregularis? Et quid, si tantum audiat Officia divina? Et an Episcopus interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere Sacramenta? Et an in Ecclesia possit exercere actum jurisdictionis pro foro interiori? Et inter alia, alii decem casus cursim adnotantur, in quibus Episcopis interdicitur ingressus Ecclesiæ. *Ex part. 5. tract. 10. ex res. 70. aliàs 69. & in part. 10. tractat. 13. ex resol. 2.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tractat. 4. de Interdicto resol. 25. & 15.*

Nota quod *in tom. 5. tract. 5. de Irregularitate*, sunt plures difficultates omnes mistæ pro irregularitate incursa, vel incurrenda ab ipsomet Episcopo; & pro dispensatione irregularitatum, quam Episcopus concedere potest in multis, & diversis casibus; & pro collatione beneficii, & pensionis facta irregulari, quos casus ita mistos ibi invenies *in resol. 20. 11. 15. 17. 22. 26. 50. 54. 57. 65. 68. 80. 213. 60. 88. 138. 139. 140. 141. & 142.*

An Episcopi hodie possint dispensare in irregularitate contracta ex Abortu?

Quam, & alias diversas quæstiones circa dispensationem irregularitatis, & absolutionem excommunicationis ab Episcopo faciendas pro diversis casibus abortus reperies *in to. 5. tract. 6. de Abortu in res. 9. 6. 26. & 29. & ex consequenti in multis aliis.*

An emens Vicariatum Episcopi teneatur resignare, & Episcopus pretium restituere, velut simoniacè receptum? Et an servire Episcopo intentione, ut conferat beneficium, non tamquam pretium servitii, sed ex gratia, & benevolentia causata ex servitio, non sit Simonia? Et an Cancellarius Episcopi possit sumere aliquid ratione laboris pro licentia audiendi confessiones, & prædicandi? Et an Superior sufficiens ad permutationem beneficii sit Episcopus, ad quem collatio beneficii, aut institutio spectat? Idem est de quocumque alio Collatore? *Ex part. 4. tr. 4. ex res. 167. 151. & 168. & in part. 5. tr. 13. ex res. 70. & in p. 10. tract. 16. ex res. 17. aliàs 16.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tr. 7. de Simonia resol. 9. 15. 23. 45. & 33.*

Nota, quod in prædicto *tom. 5. tract. 7. de Simonia*, sunt multæ quæstiones circa Simoniam in Collatione, receptione, & resignatione beneficii; & pro redemptione vexationis ad illud obtinendum, quæ omnia pertinere possunt ad Episcopum pro Collatione, provisione, &c. prædictorum, & de quibus etiam agitur in fine hujus principalis tractatus, quas difficultates *ibidem* reperies *à resol. 38. usque ad res. 43. inclusivè*, & lege etiam *à res. 28. usque ad res. 33.*

An Episcopus possit virtute Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 6.* dispensare in inhabilitate occulta Simoniæ ad alia beneficia? Et an si in statuto Episcopi caveatur, quod ludens ad hazardum sit excommunicatus, ludens cum Episcopo, qui statutum edidit, an sit excommunicatus, etiam si Episcopus non incidat in pœnas statuti? *Ex part. 11. tr. 5. ex resol. 18. & in part. 10. tract. 16. ex resolut. 16. aliàs 15.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tractat. 7. de Simonia resolut. 17. & 1.*

An Episcopus possit committere alicui absolutionem ab hæresi saltem in casu particulari, & speciali? Et an Hæreticus occultus possit absolvi in absentia ab Episcopo, si ipsum adire non possit; Et an hodie Episcopi possint absolvere ab occulta hæresi? Et an dictam absolutionem possit Episcopus impartiri extra Sacramentum Confessionis, & in absentia, & hoc etiam si talis subditus sit extra Diœcesim; vel an Episcopi nullo modo hanc absolutionem ab hæresi committere alteri personæ possint? Et an saltem per Bullam Cœnæ sit Episcopis revocata facultas absolvendi ab hæresi, & aliis casibus in ea contentis? Et si Episcopus nolens sequi opinionem affirmativam, & nolens absolvere Hæreticum occultum, quid est faciendum? Et an potestas dispensandi in irregularitate ex occulta hæresi proveniente adempta sit Episcopis per Bullam Cœnæ? *Ex p. 3. tr. 6. ex res. 92. & in p. 1. tr. 5. ex res. 5. & in part. 4. tr. 4. ex resol. 239. & in p. 5. tr. 13. ex res. 43. & in par. 1. tr. 5. ex resol. 4. & in p. 7. tract. 2. ex res. 23. & in p. 1. tract. 5. res. 3. & in p. 5. tr. 12. ex res. 35. & in p. 8. tr. 7. ex res. 67. & in p. 1. tr. 5. ex res. 9. & in p. 6. tr. 7. ex res. 63. & in p. 8. tr. 7. ex res. 50.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tr. 8. de Hæresi, & ejus absolutione res. 14. 15. 16. 18. 21. 27. 29. 30. 31. 32. 36. & 37.*

An si gravamen sit illatum ab Episcopo, possint laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti; Et an Inquisitores possint procedere contra Episcopos? Et quid si Episcopus sit titularis, vel electus, & confirmatus, quamvis nondum consecratus? Et an Episcopus possit inquirere contra Inquisitorem de hæresi suspectum? Et an Inquisitores citando reum simul eodem tempore cum Episcopo, sint Episcopo præferendi? Et an Episcopi in recipiendis testibus contra Hæreticos teneantur adhibere duas personas Religiosas? Et an Inquisitores possint sine Episcopo proferre sententiam absolutoriam rei? Et an sit usu receptum Inquisitores indicere abjurationem, & purgationem sine Episcopo? Et an Episcopi possint remittere familiares suos, quando non gaudeant privilegio fori; vel sæculares, quando non gaudent immunitate Ecclesiæ judici laico absque metu irregularitatis? Et an, si Inquisitor cogeret reum sine Episcopo ad abjurationem talis sic abjurans maneat subjectus pœnæ relapsi? Et quid è contra? Et an liceat Inquisitoribus suspectum de hæresi vehementer cogere ad abjurationem sine Episcopo? Et an Inquisitores per Bullam Sixti V. cognoscant de Sortilegiis omnibus privativè quoad Episcopos? Et an Inquisitores simul cum Episcopo in causis Hæreticorum contra lamias, & striges debeant procedere? Et Episcopi possint legere libros Hæreticorum? Et an Episcopus per se, vel per suos Vicarios debeant assistere Inquisitoribus in causis Fidei? Et an Episcopi per se separatim ab Inquisitoribus possint cognoscere causas hæreticales? Et an in Hispania possint Episcopi citare, & capere reum pro causa hæreticali in aliquo territorio sine literis subsidialibus? Et advertitur ex Concilio Episcopos contra pronuntiantes propositiones erroneas, temerarias, &c. procedere debere. *Ex p. 4. tract. 8. ex res. 32. 21. 25. 47. 12. & 50. & in p. 4. tr. 5. ex resol. 101. & in p. 4. tr. 5. ex res. 49. 119. 120. 46. 2. 7. & 94.* Quæ hic reperientur *in tom. 5. tract. 10. de Inquisitoribus res. 62. 11. 13. 34. 42. 59. 70. 100. 103. 110. 137. 3. 36. & 92.*

An edicta Episcoporum non durent per totum annum, sed per duos, vel tres menses; undè si post hoc tempus transactum novit quis esse aliquem concubinarium non teneatur denuntiare? Et an Episcopi possint cognoscere de crimine sollicitationis, & hoc etiam separatim ab Inquisitoribus ubi adest Inquisitio Hispaniæ? Et quid dicendum de aliis Regnis? Et an Episcopi possint separatim ab Inquisitoribus proferre sententiam contra Confessarios sollicitantes, & è contra, etiamsi sola abjuratio eis adjungatur? Et quid est dicendum de sententia absolutoria, an possit dari ab Episcopo sine Inquisitoribus? Et an Inquisitores possint animadvertere in sollicitationem præteritam, si jam præjudicata fuerit ab Episcopo? *Ex part. 4. tractat. 5. ex resol. 57. & in part. 1. tract. 4. ex resolut. 29. & in part. 4. tract. 5. ex resol. 52. 53. & 54.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tract. 9. de Denuntiationibus resol. 20. 95. 96. 97. & 98.*

An Inquisitores possint inferre torturam sine Episcopo, & alios ad hoc subdelegare; *Ex par. 4. tr. 6. resol. 17.* Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tract. 11. de Tortura S. Inquisitionis resol. etiam 17.*

An Inquisitores sine Episcopo possint reconciliare eos, qui vulgò dicuntur *Renegati*. Si spontè ad eos veniunt, & pœnitentiam postulant? De blasphemiis hæreticalites, an debeant cognoscere Inquisitores cumulativè cum judice Eccle-

sia-

siastico, & laico, itaut possit dari locus præventionias vel an soli Inquisitores debeant animadvertere? Et an in imponendis pœnis, quando discrepant Inquisitorea, & Ordinarii, quid est faciendum; *Ex p.4.tract.7. ex resol.3. & 37.* Quæ nunc inveniuntur *in tom.5.tract.21. de Pœnis Sancta Inquisitionis resol. etiam 3. 8. & 37.*

An Archiepiscopna, vel episcopus possint dispensare, vel revocare leges in Concilio Provinciali latas? Et an prædicti teneantur legibua, & decreti Synodi Provincialis, etiam quoad vim coactivam, itaut incurranc censuras, & alias pœnas impositas contra transgressores earum legum? Et an episcopi in suia Diœcesibus teneantur leges Pontificias publicari, & observari facere? Et an episcopi, qui hoc tempore vivunt, & quorum antecessorea nòn receperunt Concilium Tridentinum, aut Bullam Cœnæ Domini liberi sint in conscientia, & multò magis eorum subditi? Et an Regulares teneantur observare Leges Synodalea episcoporum? Et an sint multi casus, in quibus Religiosi etiam eaempti teneantur legibus, & sententiis episcoporum; *Ex p.9.tr.6.ex res.39. aliàs 40. & in p.4. tract. 4. ex resol.127. & ex p.6.tr.6. ex res.38. & in part.1.tr. 10. ex res. 5, & 11.* Quæ hic reperientur *in tom.6.tract.1. de Legibus resol, 17. 14. 15. 18. & 44.*

Asseritur eapositos pro legitimis esse babendos ad Ordines, & beneficia, neque ulla Pontificis, aut episcopi dispensatione indigere. Et quæritur, an Regulæ Cancellariæ non sint propriè leges; ideò expirent, mortuo Pontifice, dunec a Successore confirmentur, itaut episcopi, & Ordinarii possint liberè conferre beneficia vacantia atiam in mensibus Pontifici reservatis? Et an cum pro eligendis episcopis trigesimus annus requiratur, & quæritur, an debeat esse completus? Et an verò in Gallia ea concordatis inter Leonem, & Regem Galliæ sufficiat, ut episcopus rectè eligi possit, qui in 27. annum constitutus sit? Et in Ecclesiis Cathedralibus solent eaiare sedilia, & scamna laicorum sæcularium pro audiendia concionibus, quæritur, an episcopi possint amplius illa non admittere, & ideò removere, vel aliæ eorum loco apponere, laicis invitis? Et quid de Sedili juris Patronatus? Et quid de jure Sepulchri? Et an episcopi possint concedere leges Ecclesiasticas in sua Diœcesi? Et an hanc potestatem concedendi leges habeant immediatè à Christo, an verò à Pontifice? Ea quibus infertur, à quo jure episcopi sint Superiores Sacerdotibus quoad jurisdictionem? Et an episcopus egeat consensu Capituli, Clerici, aut populi, ut ferat leges? *Ex part.10.tract.16.ex res. 96. & in tr.15. ex res.7. & in tr. 16. ex resol.86. & 64. & in p. 12. tr.3. res.23.* Quæ hic sunt *in tom. 6. tr.1. de Legibus res.32.35.127. 128. & 18.*

An episcopus, sicut potest tollere legem, ita, & tollere consuetudinem suæ Diœcesia propriam; *Ex part. 6. tract. 5. ex res. 25.* Quæ nunc invenietur *in tom. 6. tract. 2. de consuetudine res. 32.*

An redditus Cancellariæ episcopalis locari non possint, sed debeant per proprins episcopi Ministros eaerceri; *Ex p.10.tr.16. ex res. 51.* Quæ hic reperietur *in tom.6. tract. 3. de contractibus res. 190.*

An qui vovit non ludere sub pœna, ut non possit dispensari, nisi à Summo Pontifice, possit adhuc ab episcopo absolvi? Et an votum, vel juramentum non ludendi possit ab episcopo commutari in rem meliorem, vel æque bonam, & Deo gratam? Et an saltem episcopi peccent ludendo ludis prohibitis; *Ex p.7.tr.9. ex res.59. 4. & 55.* Quæ hic sunt *in tom. 6. tract.4. de Ludo res.69. 12. & 70.*

An si pactum, & renuntiatio cessionis bonorum firmetur juramento, possint debitores in tali casu petere ab episcopo absolutionem à juramento; *Ex par. 7. tractat. 8. ex resol.15.* Quæ nunc invenietur *in tom. 6. tract. 5. de cessione bonorum resol. etiam 22.*

An episcopi validè, & licitè possint donare? Et an consanguinei, vel alii recipientes ab episcopis redditus, quos ipse tenentur in usus pios insumere peccent mortaliter, & sint obnoxii restitutioni? Et an donatio episcopi Religiosi ad usus prophanos non solum sit illicita, sed etiam invalida? Et an donatio episcopi intra viginti dies antè obitum sit valida; *Ex p. 8. tr. 6. ex res.13. & 14. & in par.7.tr.11.ex res.39. & in p.8.tr.6.ex res.134. 132. & 88. & in p.1.tr.10. ex res.43.* Quæ hic reperientur *in tom. 6.tr.7. de donationibus res.3.4.5.7.9.75. & 74.*

Ad quem judicem pertineat executio testamentorum ad pias causas, & legata pia? Et an negligente intra annum hærede in adimplenda defuncti voluntate, eaecutio testamenti tam ad pias causas, quam ad non pias devolvatur ad episcopum? Et quis sit judea competens, si agatur de publicatione testamenti Clerici, sive Laici, sive de pia causa, sive de non pia? Et an episcopi possint testari in fine mortia in usus non pios, si habeant licentiam dispensandi in quoscumque usus voluerint? Et an si relinquatur aliquid episcopo a propinquo, præsumatur non esse relictum intuitu Ecclesiæ, sed personæ; *Ex p.7.tr.6.ex res.32. aliàs 31. & in p.5. tractat.3. ex resol. 125. & in p. 7. tract. 12. ex res. 11.* Quæ hic sunt *in tom.6.tr.8. de Testamentis res.39. 93. & 49.*

Nota, quod in prædicto *tom. 6.tr.9. de Executoribus Testamentorum*, sunt multæ Resolutiones, & diversæ difficultates pertinentes etiam ad episcopos, ut executores testamentorum, & receptores rationum aliorum eaecutorum, & hæredum, & ideò, si ita casus mistus occurrerit, require illum ibi *in res. 2. 9. 30. 41. 42. & à res. 45. usque ad res. 51. inclusivè, & in res. 54. 55.56.64.65.66.70. & 72.*

An illegitimus dispensatus ad omnes, & quascumque dignitates, non censeatur dispensatus ad episcopatum? Et an legitimatus per subsequens matrimonium possit eligi in episcopum; *Ex p. 10. tr. 9. ex res. unica.* Quæ hic reperietur *in tom. 7. tr. 1. de Regularibus res. 287.*

Nota, quod in prædicto *tom. 7. & tractat. 1. de Regularibus*, sunt quam plurimæ quæstiones inter ipsos episcopos, & Regulares, & etiam pro Monialibus, itaut ea illis tantum Auctor potuisset satis longum tractatum formare; ideò si casus ita mistus occurrerit, perquire illum in resolutionibus hìc assignandis, & non in aliis præcitati tract. videlicet *in res. 11.20. 21. 22. & à res. 25. usque ad res. 90. inclusivè, & in resol 92. 94. 96. 99. 100. 108. 127. 128. 129. 130. 177. 181. 187. 192. 196. 197. 200. 220. 246. 259. 264. 268. 269. 270. 271. 272. 278. & à res. 309. usque ad res. 317. 322. 323. 325. 328. 334. & à resol. 342. usque ad resol. 348. inclusivè.*

An episcopus teneatur aliquando sub peccato mortali corrigere peccata venialia? Et docetur, quod quando episcopi, & alii Superiores Ecclesiastici præcipiunt sub pœna excommunicationis ipso facto, ut scientes crimina intra certum tempus sibi revelent, semper intelligendum est, servato prius ordine correctionis fraternæ, alias non est eis obediendum; & si expressè præcipiant contra hunc Ordinem, & ipsi peccabunt præcipientes, & obedientea, &c. *ex part. 7. tr. 3. ex resol. 8. & 44.* Quæ nunc inveniuntur *in tom. 7. tract. 4. de correctione resol. 21. & 51.*

An episcopus possit prohibere repræsentationes Sacras nullibi posse fieri absque ejus expressa licentia? Et an episcopi sub peccato mortali teneantur consuetudinem mulierum incedendi nudato pectore extirpare, & tales fœminas à Sacra Synaxi repellere; *Ex part. 4. tract. 4. ex resol. 384. & in p. 10. tr. 12. ex resol. 30.* Quæ hic reperietur *in tom. 7. tract. 5. de Scandalo resol. 25. & 11.*

Utrùm Episcopi, & Ecclesiastici teneantur vocati accedere ad Parlamentum, itaut contravenientes possint expelli à Regno tamquam Inobedientes mandatis Regiis; *Ex part. 1. tract. 3. ex resol. 23.* Quæ hic est *in tom. 7. tract. 6. de Parlamento resol. 14.*

An liceat episcopis esse Duces Supremos in aliquo eaercitu terrestri, vel maritimo? Et an episcopi sine licentia Summi Pontificis in aliquo casu possint bello assistere absque peccato? Et an episcopis nondum in Sacris sit prohibitum præesse exercitibus? Et quid, si in Sacris constituti sunt? Et quid est dicendum de episcopis Germaniæ temporalem jurisdictionem obtinentibus; an possint bellum indicere, Eaercitum conscribere, Ducem belli præfigere, arma ad pugnandum Militibus dare? Et an quis impunè possit occidere, vulnerare, & eapoliare episcopum in bello militantem; ac proindè nullam incurrat pœnam, & excommunicationem, excepta irregularitate, si illum occidat, aut vulneret? Et docetur, quod abusus Episcoporum procedendi ad bella in Gallia ortum habuerit, & a Cardinali Baronio probatur. Et defenduntur aliqui episcopi Hispani, qui ad bella perrexerunt contra Cardinalem Baronium. Et contra Gratianum probatur posse Pontificem ex justa causa præbere licentiam, ut Episcopi præessent Eaercitibus; sine qua, quando, & quo pacto irregularitatem incurrant, demonstratur. *Ex p.6.tr.4. ex res.33. & 36. & in p. 10. tr. 2. ex res.2.3.4.5. & 6.* Quæ nunc inveniuntur *in tom. 7. tr.7. de Bello res. 54.61.52.53.55.56. & 57.*

An in acceptatione personarum quoad beneficia conferenda detur parvitas materiæ; *Ex p. 5. tr. 5. ex res. 13.* Quæ nunc invenietur *in tom. 8. tr. 3. de parvitate materiæ res. 10.*

An votum castitatis, vel non nubendi factum à proclivi in venerem valeat, & in tali casu possit Episcopus dispensare, quia tale votum alternativum est? Et quid, si votum non obliget præcisè ad materiam reservatam ex voventis electione, sed quia pars disjunctionis non reservatæ est impossibilis; potest ne in tali casu Episcopus dispensare? Et an votum, vel juramentum factum alicui Ecclesiæ, vel pauperi post ejus acceptationem possit Episcopus in melius commutare? Et an votum ingrediendi Religionem possit quis propria authoritate commutare in susceptionem Episcopatus? Et an Episcopus sine licentia Papæ possit transire ad Religionem? Et an qui antè Episcopa-

tum

tum fecit votum Religionis teneatur prius ingredi? Et quidam erat obstrictus voto Religionis, sed cum haberet sororem in gravi necessitate constitutam, quæsivit à me, an ex hac causa possit differre ingressum Religionis, & in supradicto casu Episcopus dispensare, quia non in substantia voti, sed in sola dilatione dispensat? Et an in casu magnæ necessitatis possit Episcopus dispensare in votum Religionis, aut Castitatis perpetuæ? Et an juramenta Castitatis, Religionis, Peregrinationis Jerosolymitanæ, &c. possint ab Episcopo dispensari; *Ex part. 4. tract. 4. ex resol. 102. & in part. 6. tract. 6. ex resol. 61. & 62. & in tr. 7. ex resol. 54. & in p. 10. tr. 18. ex resol. 47. & in tract. 14. ex resol. 19. aliàs 17.* Quæ hic reperientur *in tom. 8. tr. 4. de Voto, & Juramento, resol. 37. 70. 73. 33. 38. & 79.*

An qui alterum infamavit falsum dicendo si sit Episcopus, teneatur jurare se falsum dixisse, si alia via commodiori fama restitui non possit? *Ex p. 3. tr. 5. ex resol. 29.* Quæ hic est *in tom. 8. tr. 7. de restitutione famæ, resol. 62.*

Nota, quod in prædicto *tom. 8. tractat. 7. de restitutione*, sunt aliquæ difficultates, quæ largo modo pertinent ad hunc *tract. 3.* de Episcopis, maximè quando Episcopus confert beneficium per concursum, & collationem in minus dignum suasione, precibus, vi, vel fraude, aut blanditiis, quas ibi reperies *in resol. 48. 49. 51. 53. & 54.*

An Episcopus possit tenere Cymbalam piscatoriam pro ejus usu, familiæ Prædicatorum, hospitum, &c. & pisces, qui posteà supersunt vendere? Et an Episcopi possint esse fidejussores; *Ex par. 11. tract. 3. ex resol. 10. & in tract. 4. ex resol. 31.* Quæ nunc invenientur *in tom. 6. tract. 3. de contractibus resolut. 187. & 189.*

An violantes Immunitatem Ecclesiarum possint absolvi ab Episcopo; vel an talis excommunicatio sit reservata Papæ? Et an Palatia Episcoporum gaudeant Ecclesiæ Immunitate? Et quid, si distent ultra quadraginta passus ab Ecclesia? Et quid, si non habeant Oratorium, in quo Missa celebretur, vel Episcopus sit absens, aut mortuus? Et an Palatia Episcopi commorantis extra Diœcesim gaudeant prædicta Immunitate? Et an Palatia Episcopi titularis gaudeant Immunitate? Et an si quis occidat Episcopum gaudeat Immunitate Ecclesiæ? Et an si constaret notoriè reum non gaudere Immunitate Ecclesiæ possit illum judex sæcularis extrahere ab Ecclesia sine licentia Episcopi? Et an Episcopo debeat certo constare de delicto in Bulla exceptuato, antequam tradat reum Curiæ Seculari? Et an judex secularis teneatur reum restituere Ecclesiæ, licet fuerit extractus cum licentia Episcopi, si constet eum non commisisse delictum in Bulla Gregorii XIV. exceptuatum? Et an detur appellatio à sententia Episcopi declarantis reum non gaudere Immunitate? Et quid, si lata sit sententia in favorem rei? Et an Episcopus, quando cognoscit, si reus gaudeat, necne Immunitate, debeat illum citare? Et an Episcopus non possit tradere reum Curiæ Sæculari extractum ab Ecclesia ex præsumptionibus, & conjecturis probabilibus, sed requiratur concludens probatio de delicto in Bulla exceptuato; nec in tali casu Episcopus debeat stare processui facto à judice laico, & an requiratur plena de delicto probatio? Et an judex laicus, inconsulto Episcopo, possit exhumari corpus defuncti occisi, ut constet de corpore delictum? Et an Episcopi habeant territorium; *Ex part. 6. tract. 1. ex resol. 34. & in part. 5. tr. 1. resol. 41. & 27. & in p. 4. tr. 1. ex resol. 96. & in part. 6. tract. 1. ex resol. 4. & in part. 4. tract. 1. ex resol. 40. & in part. 6. tr. 5. ex resol. 5. & in p. 1. tract. 2. ex resol. 20. & 14. & in part. 4. tract. 1. ex resol. 45. & in part. 6. tract. 1. ex resol. 28. & in part. 4. tract. 1. ex resolut. 97. & in part. 3. tract. 1. ex resol. 38. & in part. 4. tract. 5. ex resolut. 112. & in part. 5. tr. 1. ex resolut. 9. & in part. 6. tract. 1. ex resolut. 31. & in part. 9. tractat. 7. ex resolut. 64. & in part. 4. tract. 1. ex resolut. 92.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tractat. 1. de Immunitate Ecclesiæ resolut. 2. 5. 17. 18. 19. 20. 56. 54. 113. 114. 555. 125. 122. 123. 124. 155. 529. & 63.*

Nota, quod multa alia reperies in prædicto *tom. 9. & tract. 1. de Immunitate Ecclesiæ pro Episcopis*, & pro aliis diversis casibus contentis *in resol. 6. 16. 26. 54. 63. & 108.*

An simplex Sacerdos de licentia Episcopi possit Ecclesiam reconciliare violatam per injuriosam effusionem humani sanguinis? Et exponitur differentia in supradicta reconciliatione Ecclesiæ benedictæ, vel consecratæ? Et an Ecclesia, quæ stetit in campo per longum tempus absque tecto, & janua, & plena spurcitiis, sit demùm ab Episcopo reconcilianda solemniter? *Ex part. 2. tract. 15. ex resol. 6. & in part. 8. tract. 7. ex resol. 93.* Quæ hic reperientur *in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Ecclesiæ resolut. 141. & 138.*

An cognitio, si Religiosus gaudeat Immunitate Ecclesiæ in quocumque casu, & eventu semper pertineat ad Episcopum; *Ex p. 10. tr. 14. ex resol. 35. aliàs 30.* Quæ hic est *in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Ecclesiæ resol. 37.*

Nota, quod *in tom. 9. tract. 5. de Immunitate Ecclesiastica*, sunt quamplurimæ difficultates circa Immunitatem Episcoporum, & circa privilegium fori eorum familiarium, & Ministrorum etiam laicorum, & circa alios plures casus pertinentes ad Episcopos pro defensione Immunitatis Ecclesiasticorum, quas invenies *in resol. 16. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 45. 46. 47. 48. 96. 135. 136. 137. 144. 155. 177. & à resol. 180. usque ad resolut. 190. inclusivè, & in resolut. 199. 207. 216. 226. 249. 277. 282. 293. 302. 312. 332. & 338.* & ex consequentiis aliarum multarum quæstionum in aliis quamplurimis resolutionibus præcitati *tract. 2. tom. 9.*

Adverte etiam, quod in prædicto *tom. 9. in tractat. 8. de Familia laica Nuntiorum Apostolicorum*, sunt tantum 10. resolutiones, sed omnes plenæ quæstionibus pro privilegio fori, quo gaudet supradicta Familia laica Nuntiorum; & ex doctrina prædictarum resolutionum infertur, quod doctrina illarum applicanda est etiam pro familia laica Episcoporum. De qua ætate debet esse Episcopus? an consecratio alium novum Ordinem conferat Episcopo, quia antè consecrationem à multis prohibetur, quamvis sit electus, si non consecratus? Et an Episcopus in itinere habeat privilegium celebrandi, vel sibi facere celebrare antè auroram, & post meridiem? Et an familiares Episcopi sint testes idonei in ejus causis? Et an Episcopi possint præsentari ad beneficia Juris Patronatus? Et an Episcopus possit providere suæ familiæ de Confessario extra Diœcesim? Et an Episcopus Religiosus, si deponat habitum suæ Religionis incurrat in excommunicationem? Et an excommunicatio contracta ex fractione Bullæ Pii IV. & Gregor. XV. de Locutionibus, & Scriptionibus tempore conclavis, si sit occulta, possit absolvi ab Episcopo vigore Concilii Tridentini *sess. 24. c. 6. de reform.* Et proponitur sententia affirmativa, nempè Episcopos à dicta censura posse absolvere, & nova opinio circa intelligentiam Tridentini affertur, sed non approbatur. Sed stante dicta opinione, quæritur, quomodo possint Cardinales Episcopi, vel alii Episcopi absolvere à dicta censura Piana, & Gregoriana? Et difficultas est, quid operetur illa particula Concilii Tridentini in Diœcesi sua? Et concluditur non posse Episcopos vigore Concilii absolvere à censuris, & aliis casibus reservatis extra suam Diœcesim. Et tandem quæritur, an verò possit Cardinalis Episcopus, vel alii Episcopi, si inciderint in censuras de quibus est quæstio, absolvi à suo Confessario virtute Concilii Tridentini? Et an saltem in aliquo casu possit Episcopus absolvere à supradictis censuris? & in §. 1. hujus ultimæ resolutionis proponitur curiosus casus pro praxi prædictæ quæstionis; *Ex part. 5. tract. 2. ex resol. 19. 74. 56. 15. 10. & 66. & in part. 12. tract. 2. ex resol. 20. 21. 22. 23. & 24.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tr. 7. de Cardinalibus resol. 5. 11. 72. 25. 47. 86. & à resol. 113. usque ad resol. 117. inclusivè.*

Adverte, quod in prædicto *tom. 9. & tract. 7. de Cardinalibus*, sunt aliquæ aliæ quæstiones pertinentes ad Episcopos tantum, & aliæ sunt mistæ, quando Episcopi sunt Cardinales, quas ibi reperies *in resol. 5. 21. 35. 54. 55. 56. 59. 60. 74. 76. 84. 86. & 87.*

An ex dispensatione Episcopus possit sibi eligere Successorem? *Ex part. 10. tractat. 5. ex resolut. 3.* Quæ hic est *in tom. 9. tract. 6. de Potestate Pontificis eligendi sibi Successorem resol. etiam 3.*

TRACTATUS IV.

De pœnis, seu mulctis pecuniariis Episcopo non applicandis. pag. 258.

1. AN Episcopi possint imponere pœnas pecuniarias etiam laicis ex delictis misti fori? Et affirmativè respondetur. Et cursim docetur Episcopos habere Fiscum saltem ex consuetudine. *Ex par. 10. tr. 8. resol. 1. ibid.*
2. Episcopos non posse pœnas pecuniarias sibi applicare; sed applicandas esse piis locis demonstratur, etiam si sint impositæ per sententiam, sive per Statutum. Et quid, si Episcopus sit adeò pauper? Et quid est sentiendum de contraria consuetudine, per quam pars pœnarum applicabatur Vicario? vel Cameræ Episcopi, vel fabricæ Ecclesiæ Cathedralis; *Ex part. 10. tractat. 8. resol. 2. ibid.*
3. Respondetur ad argumenta, quæ contra superius dicta adduci possunt in favorem Episcoporum, & maximè ratione consuetudinis. Et an hoc intelligatur quoad pœnas, non quoad mulctas pecuniarias, nam differt pœna à mulcta? Et an aliquando mens legis magis quam verba attendenda sit? Et deducitur, an sit credendum Doctori testandi de consuetudine? Et cursim docetur, an opinio unius excellentis Doctoris faciat rem probabilem in iis, quæ ad jus pertinent, secus verò in illis, quæ ad factum spectant? Et breviter advertitur, quod ubi militat eadem ratio, debet militare eadem juris dispositio. *Ex part. 10. tr. 8. resol. 3. pag. 259.*

4. Infertur ea ſuperius dictis ad Ornatum Concilii Tridentini *ſeſſ. 28. cap. 8.* poſſe Epiſcopos, relictis aliis pœnis, punire concubioarios mulcta pecuniaria, locis tamen piis applicanda. *Ex par. 10. tr. 8. reſ. 4. pag.* 260.

5. Poſſe Epiſcopos compoſitiones pecuniarias facere ſuper quibuſdam delictis, ſed piis locis applicandas eſſe firmatur. Et advertitur, quod ut dictæ compoſitiones pecuniariæ ad effectum, ut ſint licitæ, plura eſſe neceſſaria, quæ in textu hujus reſolutionis eaplicantur. *Ex part. 10. tr. 8. reſ. 5. ibid.*

6. Aliquæ Declarationes Sacræ Congregationis firmantes ſuperius dicta afferuntur. Et in corpore hujus reſolutionis aſſignantur aliquæ perſonæ, quibus ſupradictæ pœnæ pecuniariæ, mulctæ non poſſunt applicari. *Ex par. 10. tr. 8. reſ. 7. pag.* 261.

7. An Epiſcopi poſſint diſpenſare in lege Pontificia apponendo pœnam pecuniariam? Et affirmativa ſententia adducitur. Pro quo etiam in tcatu hujus reſolutionis afferuntur multi, & diverſi caſus pro praai prædictæ difficultatis? *Ex part, 10. tract. 8. reſ. 8. ibid.*

8. Negativa ſententia Authoris, & aliorum Doctorum proponitur; nempè noo poſſe Epiſcopos talcs pœnas pecuniarias imponere, ſed in utraque ſententia illas debere locis piis applicare ſtabilitur. Et quid, ſi diſpenſaret in aliqua irregularitate orta ea delicto? Et notatur pecunias impoſitas pro diſpenſationibus, ſeu commutationibus, modo quo ſupra, ſatis applicandas eſſe ab Epiſcopis piis operibus, vel pro eleemoſynis diſtribuendis. *Ex par. 10. tractat. 8. reſ. 9. ibid.*

Nota, quod reſolutio 6. & reſolutio 10. quæ deſunt huic *tract. 4. de Pœnis, ſeu mulctis pecuniariis hujus tom. 3.* & ſecundum Ordinem R. P. Diana *in ſua part. 10. tract. 8.* ſupradicta reſolutio 6. ut in propriori loco eſt appoſita *in tom. 5. tract. 10. de Inquiſitoribus*, & ibi eſt reſ. 130. & præcitata reſ. 10. eſt adſcripta in proximo ſequenti *tract. de Capitulo Sede vacante*, & ibidem eſt reſol. 59.

TRACTATUS V.

De Poteſtate Capituli Sede vacante *ad Ornatum cap. ſi Epiſcopus, de ſupp. negl. Prælat. in* 6. pag. 262.

1. AN Capitulum Sede vacante ſuccedat io juriſdictionem Epiſcopi ordinariam; *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 1. ibid.*

1. An Capitulum Sede vacante ſuccedat in juriſdictionem Epiſcopi delegatam? Et docetur, quod nunquam diſpenſationcs matrimoniales diriguotur Capitulis Sede vacante, quamvis id nominatim petuntur, ſed Epiſeopis viciniotibus, *Ex part, 8. tract. 4. reſ. 2. ibid.*

3. An Capitulum Sede vacante ſuceedat in juriſdictione Epiſcopi voluntaria; *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 3. pag.* 263.

4. An Capitulum Sede vacante ſuccedat in juriſdictione Epiſcopi competeoti ea cooſuetudine; *Ex par. 8. tract. 4. reſol. 18. ibid.*

5. An Capitulum Sede vacante in aliis caſibus præter mortem Epiſcopi ſuccedat in ejus juriſdictionem, ſive depoſitione, ſive tranſlatione ad aliam Eccleſiam; ſive Epiſcopus captos ſit à paganis, vel ſchiſmaticis, ant hæreticis, quouſque captivitas perſeverat? Et difficultas eſt, an ſi, Epiſeopo exiſtente in remotis, moriatur Vicarius, ſuccedat in tali caſu Capitulum in ejus juriſdictionem, itaut poſſit eligere Vicarium? *Ex p. 8. tr. 4. reſol. 4. ibid.*

6. An Capitulum Sede vacante poſſit exercere ſuam juriſdictionem, ſi Epiſeopus ad aliam Eccleſiam translatus, adhuc non aceeperit poſſeſſionem? Ea quo infertur, quod ſtatim, Epiſeopo tranſlato, non tenentur geſta Vicarii poſt tranſlationem, etiam ab eo ignoratam. *Ex par. 8. tract. 4. reſ. 33. ibid.*

7. Ao Capitulum Sede vacante poſſit exercere juriſdictionem in perſonas ſæculares, quando Epiſcopus habeat poteſtatem temporalem? Et in ſupradicto caſu, an poſſit exercere per alios juriſdictionem in eriminalibus abſque metu irregularitatis; *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 16. pag.* 264.

8. An Capituli Sede vacante prima inſtantia cenſeatur præſervata à Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 20. de Reformat. Ex part. 8. tr. 4. reſ. 21. ibid.*

9. An Capitulum tempore Sedis vacantis poſſit judicare de cauſis pertinentibus ab Epiſcopum, ut v. g. quando verteretur quæſtio ſuper proprietate alieujus juris, ſeu juriſdictionis, an ad Epiſeopum pertineat, vel non? vel an aliquis ſit ſubjectus, vel exemprus; an talis locus ſit de Diœceſi, an oon, aut an aliquod beneſeium ſit de jure Patronatus, vel pertineat ad meram Epiſcopi collationem; *Ex p. 8. tract. 4. reſol. 10. pag.* 264.

10. An Capitulum Sede vacante poſſit revocare licentiam Ordines conferendi, & eaercendi Pontificalia conceſſa alieui Antiſtiti ab Epiſcopo defuncto? Et quid, ſi Capitulum non revocaverit prædictam licentiam? Et aliqua alia inferuotur valdè notanda ex doctrina ſupradictarum quæſtionum. Et tandem advertitur oullum Epiſcopum poſſe Ordines conferre Religioſis virtute privilegiorum in Diœceſi, in qua eſt Sedes vacans ſine licentia eapreſſa Capituli ſub pœnis in Concilio fulminatis. *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 72. ibid.*

11. An Capitulum Sede vacante intra annum poſſit dare licentiam alicui Epiſcopo, ut conferat Ordines Regularibus, & Clericis alterius Diœceſis? Et an Regulares ſint ſubjecti Epiſcopo quoad recipiendos Ordines; *Ex par. 8. tract. 4. reſolut. 73. pag.* 265.

12. An Capitulum Sede vacante poſſit concedere dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos intra annum a morte Epiſcopi? Et an Capitulum Sede vacante poſſit tamen intra annum per alium Epiſcopum Pontificalia eaercentem ordinare Diœceſanos ſuos, & ſic reſolutum fuiſſe à Sacra Congregatione? Et an elapſo anno à puncto Sedis vacantis, poſſit Capitulum eis dimiſſorias concedere? Et ao hæ literæ dimiſſoriæ per adventum novi Epiſcopi non expirent? Et an Vicario Papæ non prohibeatur ſtatim poſt vacantem Sedem dictas dimiſſorias concedere; *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 41. ibid.*

13. An Capitulum Sede vacante poſſit ſaltem intra annum concedere literas teſtimoniales? *Ex part. 8. tractat. 4. reſol. 42. pag.* 266.

14. An Capitulum Sede vacante intra annum poſſit ſaltem literas dimiſſorias pro prima Tonſura concedere? *Ex part, 8. tr, 4. reſ. 43. ibid.*

15. An ſi Capitulum Sede vacante ordinet intra annum contra formam Concilii Tridentini, ordinatus tameo poſſit obtinere beneficium; *Ex par. 8. tr. 4. reſ. 44. pag.* 267.

16. An Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare, ut quis ordinetur non ſervatis temporum interſtitis? Et quid quoad hoc de Vicario Capituli Sedis vacantis; *Ex part. 8. tract. 4. reſol. 5. ibidem.*

17. An Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare cum illegitimis quoad Ordines minores, & quoad beneficium ſimplea? Et an etiam poſſit Vicarius Capitularis concedere hanc diſpenſationem, niſi habeat ſpeciale mandatum; *Ex part. 8. tract. 4. reſ, 6. ibid.*

18. An ſententia degradationis poſſit fieri à Vicario Capituli Sede vacante, & actualis ab Epiſcopo, cui ipſe commiſerit? Ee ootatur Epiſcopum electum, & confirmatum non tamen conſecratum poſſe cognoſcere de criminibus depoſitum dignis, & deponere Sacerdotem, & verbaliter degradare, & remittere ad Epiſcopum conſecratum, qui illum actualiter degradet. Et an Prælatus Regularis non poſſit jure communi deponere, nec degradare ſubditos, niſi competat ei conſuetudine, vel privilegio? Et an ſit aliquod privilegium, quod eatendi poſſit ad depoſitionem verbalem tantum? *Ex Part. 10. tract. 11. & Miſc. 1. reſ. 51. ibid.*

19. An Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare ſuper omnibus irregularitatibus, ſuſpenſionibus, &c. quibus poteſt Epiſcopus vigore Concilii Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 6.* Et explanatur, quomodo non ſuccedat Capitulum Sede vacante in his, quæ competunt Epiſcopo jure ſpeciali gratioſo, videlicet privilegio, vel commiſſione Pontificis, & quomodo ſuccedat in his, quæ ſpectaot jure communi ſpeciali. *Ex part. 8. tract. 4. reſ. 7. pag.* 268.

20. An Capitulo Sede vacante competat privilegium Concilii Tridentini *ſeſſ. 24. c. 6. de reformat.* quoad diſpenſandum, & abſolvendum? Et quid, quoad abſolvendum ab hæreſi? Et an Collegium Cardinalium Sede vacante gaudeat hac facultate Concilii; *Ex p. 7. tr. 2. reſ. 3. ibid.*

21. An Capitulum Sede vacante poſſit abſolvere ab hæreſi? Et in doctrina hujus quæſtionis aliqua alia circa illam inferuntur; & tandem explanatur, quod ſaltem per Bullam Cœnæ Domini hæc facultas abſolvendi ab hæreſi eſt revocata Capitulo Sede vacante, *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 8 ibid.*

21. An Capitulum Sede vacante poſſit procedere contra Hæreticos? Et an Vicarius Capituli Sede vacante jure Ordinario debeat aſſiſtere Inquiſitoribus in dictis cauſis Fidei; *Ex p. 8. tr. 4. reſ. 37. pag.* 269.

23. An Capitulum Sede vacante poſſit diſpeuſare in petitione debiti, & concedere facultatem abſolvendi à reſervatis? Idem eſt dicendum de ejus Vicario, aut Proviſore. *Ex p. 8. tr. 4. reſol. 47. ibid.*

24. An Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare in caſibus Pontificiis, quando non eſt facilis recurſus ad Papam, vel ad Nuntium Apoſtolicum, ſi ad eam diſpenſationem concedendam poteſtatem habeat? Er an Epiſeopus poſſit prædictam facultatem delegare in ſupradictis caſibus &c. *Ex p. 8. tract. 4. reſ. 9. pag.* 270.

25 An Capitulum Sede vacante possit absolvere à juramento? *Ex p.8.tr.4.res.23.ibid.*

26 Ao Capitulum Sede vacante possit dispensare in omnibus votis, juramentis, quibus possit Episcopus? *Ex par 8.tr.4.res. 45.ibid.*

27 An Capitolum possit cognoscere causas matrimoniales? Et Capitolum possit revocare statuta præcedentis Episcopi, si fuerit expediens, & contraria statuere, quæ obligent totam Diœcesim? *Ex part. 8. tract. 4. res. 22. ibidem.*

28 An Capitulum Sede vacante, & ejus Vicarius Generalis habeant facultatem dandi licentiam assistendi matrimonio, & ingrediendi Monasteria Monialium? *Ex part. 8. tr. 4. resol. 49. pag. 270*

29 An Capitulum Sede vacante possit concedere monitoria ad effectum revelandi? *Ex p.8.tract.4.res.17.ibid.*

30 An Capitulum Sede vacante, & ejus Vicarius possit ferre censuras? Et an verò Capitulum Sede vacante possit ponere interdictum tam personale, quam locale, & etiam cessationem à Divinis? *Ex p.8.tr.4.res.11.ibid.*

31 An Capitulum Sede vacaote possit absolvere ab excommunicatione incursa propter percussionem Clerici; & quid de aliis censuris? Et similiter, ao possit punire, deponere, suspendere, & privare beneficiis, & alia facere, quæ ad correctionem spectant? Et an possit deputare Pœnitentiarios cum potestate absolvendi ab hujusmodi excommunicationibus, & aliis casibus Episcopo reservatis? *Ex p.8. tr.4.res.12. pag 271.*

32 An Capitulum Sede vacante possit approbare confessarios? *Ex part.8 tract.4.res.46 ibid.*

33 An Capitulum Sede vacaote possit revocare licentias Regularium obtentas ad audiendas confessiones? Idem est de licentiis ad prædicandum? *Ex p.8.tr.4.res.48.ibid.*

34 Ao Capitulum Sede vacante possit dare licentiam Novitiis disponendi de eorum bonis temporalibus? Et ao possit munus Syndicandi exercere? *Ex p.8.tr.4.res.53.pag.272*

35 Ao Capitulum Sede vacante possit dare licentiam Monialibus exeundi è Monasterio ex causa? *Ex part.8.tract.4.resol.39. ibid.*

36 An Vicarius Sede vacante possit visitare Monasteria Monialium exemptarum, & Sedi Apostolicæ subjectarum? Et explanatur Capitulum Sede vacante oon succedere Episcopo in privilegiis concessis cum sint personalia, & odiosa, *Ex par.7. tract.12.& Misc.3.resol.28.alias 26.ibid.*

37 An Capitulum Sede vacante possit visitare Monasteria Monialium exemptarum? Et an Capitulum Sede vacante possit concedere licentiam Monialibus immediatè subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi è Monasterio in casibus permissis in Bulla S. Pii V. quæ incipit, *Decori, & honestati?* ex p. 8 tr.4. res.14 pag.272

38 An Capitulum Sede vacante possit visitare Diœcesim? Et an Metropolitanus possit mittere Visitatorem Ecclesiæ vacanti, si Capitulum negligens sit in exequenda jurisdictione Episcopali ad se devoluta? Et ao Capitulum Sede vacante possit sindicare Vicarium defuncti Episcopi? *Ex part.8.tract.4. res. 13.pag.273*

39 Ao Capitolum Sede vacaote possit dare licentiam erigendi nova Monasteria? Et supponitur Monasterium quorumcomque etiam Mendicantium non posse erigi, & ædificari, quamvis adsit licentia Episcopi, nisi vocatis, & auditis aliorum conventuum Procuratoribus, &c. Et an Vicarius Capitularis Sedis vacantis possit concedere supradictam licentiam? Et ao constitutio Clement. VIII. circa hoc habeat locum quoad erigenda Monasteria Monialium? Et quid super hoc Sacra Congregatio censuit; *Ex par.8 tr.4.res.68.pag.274*

40 An Capitulum Sede vacante possit dare licentiam, ut ædificetur Ecclesia, et acquiratur jus patronatus? Et an Capitulum Sede vacante possit charitativum subsidium exigere; Et an Canonicorum collegium Sede vacante nequeat statutum condere, quod tale subsidium in futurum ex parte minuatur? *Ex p.8.tract.4 res 54.ibid.*

41 An capitulum Sede vacante possit alienare bona Ecclesiæ tam immobilia, quam mobilia? Et an superveniens Episcopus electus, & confirmatus possit rescindere prædictas alienationes factas à capitulo sine authoritate Papæ; quod idem dicendum est, si quid Episcopus sine capitulo distraxerit de bonis Ecclesiæ suæ immobilibus? *Ex p.8.tract.4.res.38.ibid.*

42 An Capitulum Sede vacaote posit concedere Iodulgentias? Et quid de consuetudine circa hoc? vel an sit tutius, ut Capitulum committat alicui Episcopo, ut indulgentias concedat in nomine ipsius Capituli? *Ex p. 8. tr. 4. resolut. 35. pag.274*

43 An Capitulum Sede vacanto posit commutare ultimas voluntates in casibus, in quibus poterat Episcopus? *Ex part.8. tr.4.res.34.pag.275*

44 Ao Capitulum Sede vacante possit compellere executores testamentorum ad eorum complementum? Et alii casus circa hoc inferuntur, & explanantur. *Ex p.8.tr.4.res.24.ibid.*

45 Ao Capitulum Sede vacaote possit supprimere Canonicatum? Et an idem dicendum sit de Prælatis Regularium circa beneficia Regularia suarum Ecclesiarum? *Ex part 8. tract.4. resol.50.pag.275*

46 An Capitulum Sede vacante possit creare Clericos Salvaticos? *Ex p.8.tr.4.res.51 ibid*

47 An Capitulum Sede vacante possit providere Pœnitentiariam tunc temporis vacantem? Et an Capitulum Sede vacante succedat in provisione beneficiorum ad Episcopum spectante? *Ex p.8.tr.4.res.52.ibid.*

48 Ao Capitulum Sede vacante possit facere gratiam. Et an Capitulum Sede vacante posit dispensare, & remittere pœnas per Episcopum mortuum impositas; *Ex p.8.tr.4.resol.19. ibid.*

49 An Capitulum Sede vacante posit dare licentiam clerico transeundi ad Dignitatem Ecclesiasticam in alienam Diœcesim? *Ex p.8. tr.4.res.20.pag.276*

50 An Capitulum Sede vacante posit conferre beneficia ad Episcopum pertinentia? Et aliæ diversæ difficultates circa hoc annotantur in texto Resolutionis, *Ex part.8.tract.4.resol.25. ibid.*

51 An Capitulum Sede vacante posit facere collationem beneficiorum necessariam, ut quando, v.g. collatio est debita certis personis? *Ex p.8.tr.4.res.26.ibid*

52 An Capitulum Sede vacante posit conferre beneficia, si jure devolutionis spectaret ad Episcopum? *Ex par.8.tr.4.res.27 pag. 277*

53 An Capitulum Sede vacante, si oon posit conferre beneficia ad Episcopum spectantia, posit saltem eorum resignationes recipere? *ex p.8.tr.4.res.28.ibid.*

54 An Capitulum Sede vacaote posit admittere resignationes beneficiorum non simpliciter, sed ex causa permutationis factas? Et notatur non posse etiam Capitulum præsentare ad beneficium Jurispatronatus Episcopo competentis, *ex p.8 tr. 4.res.29.pag.278*

55 An præter casus supradictos posit aliquando Capitulum Sede vacante conferre beneficia; *Ex p.8.tr.4.res.30.ibid.*

56 An Capitulum Sede vacante posit unire beneficia, *Ex p.8. tr.4.res.31.ibid.*

57 An Capitulum Sede vacante posit commendare beneficia ad tempus; Et ao hoc intelligatur de beneficiis simplicibus tantum, non autem curatis; *ex p.8.tr.4.res.32.pag.279*

58 An Capitulum Sede vacante posit privare Clericos beneficiis, quorum collatio ad Episcopum pertinebat; *ex p.8.tr.4. res.40.ibid.*

59 An ea omnia, quæ dicta sunt de Episcopis pro imponendo pœnas, & mulctas pecuniarias clericis, & laicis in delictis mixti fori; vel pro dispensationibus, aut commutationibus procedant in capitolo Sede vacante, & ejus Vicario; itaut in quocumque eventu, & casu semper sint applicandæ locis piis; Et an prædicta applicatio statim fieri posit à Vicario Capituli; *Ex p.10.tr 8.res.10.pag.279*

60 Ao capitulum Sede vacante teneatur solvere debita episcopi defuncti ex fructibus episcopatus; Et docetur Capitulum Sede vacaote teneri eleemosynas impertiri ad quas Episcopi tenentur, *ex p.8.tr.4.res.74.ibid.*

61 Ao intra octo dies in quibus capitolum Sede vacaote cogitat de Vicario eligendo, debeat Archidiaconus jurisdictionem administrare; *ex p.8.tr 4.res.36.pag.280*

62 Ao Capitulo Sede vacante posit restringere tempus octo dierum statutum à Concilio Tridentino pro Vicario eligendo, *ex p.8.tr.4.res.65 ibid.*

63 An capitulum Sede vacante posit post octo dies, antequam Metropolitanus eligat Vicarium, purgare moram, & eligere Vicarium; *ex p.8.tr.4.res.71 ibid.*

64 Quid determinat Concilium Tridentinum circa creationem Vicarii Capituli Sede vacante; Et an terminus etiam octo dierum currat Capitulo à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Summo Pontifice fuerit absolutus vinculo prioris Ecclesiæ, *ex part. 8. tractat. 4. res. 55. ibid.*

65 An eligendus sit pro Vicario capituli Sede vacante Doctor Canonum, si haberi potest sub pœna nullitatis. Et in casu, quod non sit Doctor, ao posit capitulum in ipso actu deputationis dare ei consultorem Doctorem sibi benè visum, alioquin an poterit ipse Vicarius eligere Doctorem consultorem partibus non suspectum, in quibus opus fuerit, Et an Doctor Theologus non posit esse Vicarius capitularis Sede vacante. Et an Vicarius Episcopi posit esse non Doctor, Et si Episcopus demortuus relinquit Vicarium non doctorem, capitulum non debeat illum confirmare, *ex p.8.tr.4.res.56.ibid.*

66 An Capitolum Sede vacante debeat eligere Vicarium ex gremio ipsius Capituli; Et an hoc etiam procedat, quando devolvitur electio ad Metropolitanum ob negligentiam Capituli; Et in prædictis casibus, si in Capitulo, in quo non sunt Doctores, vel licentiati in jure Canonico, adesset aliquis juris Canonici peritus, & idoneus, debeat eligi, alias electio sit nulla; *ex p.8.tr.4.resol 57.pag.281*

67 An Capitulum Sede vacante possit eligere Parochum in Vicarium; *ex p.8.tr.4.res.58 pag.282*

68 An Capitulum Sede vacante debeat eligere Vicarium, qui sit in Sacris constitutus; *e par.8.tract.4 res 59.ibid.*

69 An Capitulum Sede vacante in creatione Vicarii teneatur servare formam *cap. quia propter de electione, & Concilium Tridentinum sess. 25. de Regular. cap. 6.* Vel non sit necessarium, ut electio Vicari fiat per vota secreta; *ex part.8. tr. 4. res. 60. ibid.*

70 An Capitulum Sede vacante possit eligere duos Vicarios; Et quid, si esset consuetudine eligere duos Vicarios; *ex part. 8.tr.4.resol.61.ibid.*

71 An Capitolum Sede vacante, creando Vicarium, possit aliqua sibi reservare; Et notatur, quod Vicarius constitutus à Capitulo non possit alium constituere nisi ad modicum tempus, & ea urgente magna causa, Et quid, si Vicarius infirmitate detentus esset, vel alio legitimo impedimento occupatus; *ex p.8.tr.4.res.62.ibid.*

72 An tota authoritas Capituli Sede vacante transeat in Vicarium etiam in his, quæ requirunt speciale mandatum; *ex p. 8 tr.4.res.64.pag.283*

73 An electo Vicario possit Capitulum Sede vacante aliquam exercere jurisdictionem; Et an Capitulum possit aliquas causas alteri delegare; Et an vicarius Capituli Sede vacante possit dispensare sine speciali mandato in casibus, in quibus Episcopus dispensat; Et an possit Capitulum in ipsa deputatione Vicarii, non tamen postea aliqua sibi reservare; *Ex part. 6. tractat.7.& Misc.2.resol.41.ibid.*

74 An Vicarius Capituli Sedis vacantis possit ad libitum sine justa causa revocari ab eodem Capitulo; Et in dicto casu, an Capitulum Sede vacante teneatur tamen alium Vicarium intra octo dies constituere, aliàs jus deputandi ad Metropolitanum devolvatur; Et si ipsa fuerit Metropolitana ad antiquiorem Episcopatum devolvatur; *Ex p.3.tr.6.& Misc.2. res. 27, pag.283*

75 An Capitulum Sede vacante possit ad libitum Vicarium amovere; Et quid, si in nominatione delictum fuisset, quod possit revocari, quoties Capitulo benè visum fuisset; Et quid est dicendum, si juramentum interpositum fuisset de non revocando; Et in dicto casu, an Capitulum Sede vacante teneatur alium Vicarium intra octo dies constituere, alias jus deputandi ad Metropolitanum devolvatur, & si ipsa fuerit Metropolitana ad antiquiorem Episcopum devolvatur; Et an Capitulum teneatur ad aliquod interesse restituendum, si Vicarium absque justa causa removeat; *Ex p.8.tr.4.res.63.ibid.*

76 An Vicarius Capituli Sede vacante absens lucretur distributiones, & in processionibus debeat habere primum locum, & honorabiliorem; Idem est dicendum quoad distributiones de electis in Officialibus, & visitatoribus. *Ex p.8.t.4.res.67 p.284*

77 An Vicarius Sede vacante possit cognoscere de causis delegatis Vicario Generali Episcopi, & exequi dispensationes in matrimonii impedimentis, & literis in formam *Dignum*, quæ hujusmodi Vicario Episcopi soleot committi; Et quid de Vicario Episcopi electi, & confirmati à Papa, nondum tamen consecrati; & de Vicario quorundam Abbatum; Et notatur Vicarium Capituli Sede vacante posse exequi literas directas ad Vicarium Episcopalem sub nomine Vicarii; Etiamque posse executioni mandare literas Episcopo defuncto directas per Sacram Congregationem, & ab eo non executas, *Ex part. 5. tract.14.& Misc.2.res.29.pag.285*

78 An Vicarius, seu Officialis Capituli Sede vacante possit exequi dispensationes directas Vicario Generali Episcopi, Et quid est dicendum de commissione, seu delegatione facta Episcopo mortuo; *Ex part 8.tract.4.res.66.ibid.*

79 Quando expiret jurisdictio Vicarii Capituli Sede vacante; *Ex par.8.tr.4 res.69 ibid.*

80 An Vicarius Capituli Sede vacante teneatur stare Syndicatui; *par.8.tr.4.res.70.pag 286*

81 An Episcopus superveniens possit visitare Capitulum Sede vacante; Et docetur Vicarium Capituli Sede vacante teneri, finito Officio stare Syndicatui, & posse ab Episcopo ad id compelli, & in aliquo comprehensum puniri, imo, & ipsum Capitulum, facta remotione Vicarii, vel aliorum Officialium à se nominatorum, illos posse statim compellere ad reddendam rationem administrationis, ac pro admissis culpis punire; & aliqua alia circa supradicta explanantur, *ex p.8.tr.4.res. 15. ibid.*

Appendix ad hunc supradictum *Tractatum 5. de Capitulo Sede vacante hujus Tom. 3.*

An mortuo Episcopo, si casus reservati sint per statutum, & Synodalem Diœcesanam, aut alio jure, vel consuetudine ipsi Episcopo reservantur, an absolutio petenda sit à Capitulo Sede vacante, vel à Successore; *ex part.4 tract. 4. ex res.*108. Quæ nunc invenientur *in tom.1. tr.5. de Reservatis resol.68*

An facultas remittendi interstitia concessa Episcopo ex causis transeat ad Capitulum Sede vacante, seu in ejus Vicarium? *Ex p.4.tr.4.ex res.*209 Quæ hic reperietur *in tom. 1. tr. 5. de Sacramento ordinis res.92.*

An Ordinati cum dimissoriis Capituli Sedis vacantis infra annum incurrant in suspensionem; Et alii quatuor casus explanantur pro Capitulo Sede vacante, & pro dimissoriis, & ordinibus in tempore Sedis vacantis, ex *part. 5. tract.10. ex resol.* 46. Quæ hic est *in tom. 5. tractat. 3 de Suspens. resolutio etiam* 46.

An irregularitas ex defectu natalium occulta possit dispensari à Capitulo Sede vacante ad majores ordines, Beneficium simplex, & Canonicatus Collegiatarum ecclesiarum, & in dimidiis portionibus, & inferioribus beneficiis ecclesiæ Cathedralis, &c. Et an Monachus, vel Religiosus illegitimus possit eligi in Vicarium Capituli Sede vacante; Et an Vicarius Capituli Sede vacante habeat potestatem delegatam, vel ordinariam; ex *p.4.tr.2.*ex *res.*64.& *in p.10.tr.11.*ex *res.*24.& *in tr.15.*ex *res* 30.& 31. Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet *tom. 3.tr.3.de episcopis res.64.66.94.& 92*

An Capitulum Sede vacante committere possit alteri Episcopo, ut Clericum propriæ Ecclesiæ, vel Diœcesis sacris initiatum Ordinibus consecret; Ex *part.12 tr. 1.* ex *res* 68. Quæ nunc invenietur *in to 4.tract 8. de Consecratione episcopi resolutio etiam* 68

An Capitulum Sede vacante habeat potestatem condendi leges pro tota sua Diœcesi; Et an possit leges latas ab Episcopo prædecessore abrogare; Et an Capitolum Ecclesiæ Cathedralis, etiam vivente Episcopo, possit absque ejus consensu leges, & statuta ferre obligantia suos Capitulares in his, quæ pertinent ad rectam, & Ordinariam gubernationem; Ex *par 11.tr.3.* ex *res.*24. Quæ hic reperientur *in tom.6.tr.1.de Legibus res.19*

An ut episcopus possit etiam Vicarius cap. Sede vacante punire Regulares prædicantes in Ecclesiis sine licentia, & benedictione; Et an possit suspendere, & ordinare, ne aliquis Religiosus amplius prædicet, vel possit revocare Confessores Regulares, & examinare; Et notatur, quod in solo casu hæresis possit capitulum Sede vacante suspendere prædicationem Regularibus, ex *p 7.tract.12.ex res.26.& 27.& in p.8.tract. 7.* ex *resol.* Quæ hic sunt *in tom.7., tract. 1. de Regularibus res. 62. 63. & 82*

An beneficia simultaneæ Collationis episcopis, & Capitulo, vacantia in mense Apostolico, à Cardinali simul cum Capitulo provideri debeant; & quid in beneficiis alias reservatis; ex *p.5.tract.2.*ex *res.*26. Quæ nunc invenietur *in tom.9.tract.7. de Cardinalibus res. 56*

An vicarius Capituli Sede vacante habeat facultatem, quam habet episcopus, & judicare, an reus debeat gaudere Immunitate Ecclesiarum, nec ne; *Ex p. 6.tract.1. ex res.30. Quæst. primo*, Quæ hic reperietur *in tom.9.tr.1.de Immunitate Ecclesiæ res.118*

TRACTATUS VI.

De Horis Canonicis; Atque de aliquibus restitutionibus pro omissione, vel defectibus commissis in earum recitatione, pag.286.

1 AN Papa teneatur sub mortali ad recitandum Horas Canonicas, & ad confessionem sacramentalem semel in anno, &c. *Ex par.6.tr.7 & Misc.2.ex res.3.* Quæ hic est *in to. 1 tract.3.de Pœnitentia res.48.ibid.*

2 An Cardinalatus inducat obligationem recitandi Horas Canonicas? Et à quo tempore Cardinalatus inducat supradictam obligationem recitandi Horas Canonicas, an à die, quo Cardinalis sumit Biretum, vel à die, quo sumit Pileum rubeum Ex quo infertur Beneficiarium non teneri persolvere Horas Canonicas à die Collationis beneficii, sed a die possessionis adeptæ. Etiamque deducitur, quod distributiones possint dari propter laborem, & per consequens expendi possunt à Beneficiario, & Cardinali ad libitum, & testari de his, & ta-

& tamen obligare ad Officium Divinum, & ab eo non excusatur Beneficiatus, qui non vult residere, & ideò fructus non recipit, Et docetur, quod quamvis Præstimonia propriè non sint beneficia, non tamen sequitur, nec est probabile ad Officium Canonicum non obligare, *Ex p.8.tract.7.& Misc. res.1. ibidem*.

3 Utrùm Clerici minores teneantur recitare Psalmos, quos Episcopus in Ordine injunxit; & an episcopus possit præcipere dictis Clericis aliquid singulis diebus recitandum; *Exp. 2.tr.12.res.20.pag.287*

4 An Beneficiarius teneatur persolvere Horas Canonicas statim ac beneficii Collationem acceptavit; *Ex p 2. tract.12 res. 21. ibid.*

5 An Beneficiarii, si per paucos dies omittantur recitare Horas Canonicas, excusentur non solum à restitutione, sed etiam à peccato mortali; ex quo deducitur, quod quamvis Beneficiarius non recitans Officium Divinum in primis sex mensibus excusatur à restitutione fructuum, hoc non obstante peccat mortaliter à primo die, si non recitat quotidie Officium Divinum, & docetur, quod verbum *statuimus*, est signum inductionis novi juris. *Ex par.12.tr.1.& Misc.1.res.7.ibid.*

6 An Clericus habens Capellaniam cujus fructus dempta eleemosyna pro Missis, ad quas tenetur, paucos perciperet, teneatur persolvere Horas Canonicas, *Ex par.9. tract.7.& Mis. 2.res.8.pag.289*

7 Petrus habebat beneficium perexiguum, & tenue, & relinquebat sæpius recitationem Horarum Canonicarum. quæritur, an peccaverit, & teneatur ad restitutionem; Et quid, si quæras, quodnam censetur tenue beneficium, ut quis ratione fructuum illius non teneatur recitare Horas Canonicas, nec fructus restituere; Et an saltem in prædicto casu diebus Festis, & Dominicis teneatur Officium Divinum recitare; *Ex p.2.tr.12.res.9.ibid.*

8 An in fructibus beneficii detur parvitas materiæ, itaut non consurgat obligatio recitandi Horas Canonicas; *Ex part.5.tr. 5.resol.25.pag. 290*

9 An dubius ob tenuitatem beneficii de onere recitandi Officium Divinum, teneatur recitare; ? *Ex part.4.tr.3.res.24.pag 290*

10 An si quis recipiat beneficium per Simoniam, vel sit irregularis, teneatur dicere Horas Canonicas; Et quæ quantitas redditùum beneficii obliget ad Horas; *Ex p.4. tr.4.& Miscell. res.146.ibid.*

11 An Prælati Regulares ratione Officii teneantur ad assistentiam Chori, *Ex part.2 tr 12.res.38.ibid.*

12 Utrùm Moniales, seu deputati ad Chorum teneantur sub onere peccati mortalis persolvere Horas Canonicas; Et an hoc ex vi consuetudinis ad culpam mortalem obligantis; *Ex part. 2. tract.12.resolut.17.ibid.*

13 An Moniales extra Chorum teneantur recitare Horas Canonicas? *Ex p. 3.tr.2.res.96.pag 291.*

14 An Moniales teneantur sub onere peccati mortalis persolvere horas Canonicas? Et idem quæritur de Religiosis professis Ordinibus sacris non initiatis. Et an consuetudo persolvendi Horas Canonicas à Monialibus obligatoria sit? *Ex p.9. tr. 6. & Misc.1.res.7.ibid.*

15. An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à Choro absunt, teneantur Officium recitare? Ubi multa de consuetudine circa hoc discutiuntur, Et an possint Moniales introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis circa hoc? Et an in parvis Conventibus ad minus requirantur quatuor pro cantandis Horis Canonicis in Choro? Et an verò, quando Regulares essent quatuor, nullo modo a recitatione Horarum in Choro excusentur, sicut Beneficiarii Collegiati? *Ex par.6.tract.8.& Misc.3.res.12.pag.292*

16 An Regularis non in Sacris constitutus ex licentia Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quæritur, an dicto tempore teneatur Horas Canonicas persolvere? Idem est dicendum de Apostata, fugitivo, ejecto ad tempus, vel in perpetuum. Et an saltem, si semel, iterum, aut tertio supradicti Religiosi omittant Officium Divinum, peccent mortaliter? *Ex part.7.tract.11.& Misc.2.res 4 ibid.*

17 An Religiosi sacris Ordinibus non initiati teneantur persolvere Horas Canonicas, si non intersunt Choro? Idem est de Monialibus. Et multa quidem discutiuntur in textu hujus Resolutionis pro infirmanda hac consuetudine; & alia multa pro confirmanda hac obligatione, Et an Religiosus non in Sacris transiens ad Religionem, in qua non est consuetudo recitandi Officium Divinum in Choro non adstringatur ad recitationem illius quamvis in prima Religione ad eam teneretur? Et an Subdiaconus ex vi consuetudinis tantum teneatur sub mortali ad recitandum Officium Divinum; *Ex p 10.tr.13. & Misc. 1. res.45.pag.293*

18 An privilegium Eugenii IV. concessum Benedictinis, & Greg. XIII. Patribus Societatis, ut eorum professi nondum in Sacris constituti non teneantur persolvere Horas Canonicas

sit communicabile aliis Religionibus; Et deducitur, an Moniales, & professi Religionum nondum in Sacris Ordinibus initiati sint adstricti ad persolvendum Horas Canonicas ex consuetudine; *Ex part.11.tr.3.& Misc.3.res.17.pag.294*

19 An Communitas Religiosorum teneatur quotidie publicè in Choro Canere Horas Canonicas sub onere peccati mortalis; Et an prædicta obligatio sit sub culpa mortali; an verò tantum ex regula, itaut non excedat communem obligationem Regulæ; Et an saltem ex consuetudine ad id teneatur Communitas Regularium sub peccato mortali, quamvis interdum ex justa causa possit hoc onus, & consuetudo dispensari; Et an illa obligatio communis obliget singulos, quando non solum subditi, sed etiam ipse Prælatus esset adeò negligens, ut omitteretur publica divini Officii recitatio in Choro ex defectu Ministrorum; Et an non excusentur à mortali illi Religiosi, ex quorum absentia in Choro Ecclesiasticum Officium notabile damnum, seu magnam jacturam pateretur; Et deducitur, quod consuetudo nunquam vim habet obligandi in conscientia, nisi sit de consensu illius, qui potest legem condere & nisi sit introducta hac intentione obligandi, *Ex part.10.tr. 14.& Misc.4.resol.3.pag.295*

20 An Religiosus, si ex consuetudine non recitat Horas Canonicas in Choro, peccet mortaliter; Et an obligatio canendi in Choro per se, & directè sigillatim singulas personas afficiat; *Ex part 3.tract.2.resol.18.pag.296.*

21 An soli Novitii possint satisfacere præcepto solvendi Horas Canonicas in Choro, quod est quærere, an soli Novitii faciant corpus communitatis; *Ex p.7.tr.11.& Misc.2. res.5. pag 297.*

22 An Regulares, vel Canonici sæculares satisfaciant obligationi psallendi in Choro, si canant in Sacristia ex aliqua justa causa? Et difficultas est, si hoc licitum sit fieri, quando Sacristia non est juncta cum Ecclesia, vel non habet fenestram, versus Altare majus; *Ex part.6.tract.8.& Misc.3. resolut. 13 ibidem.*

23 An qui Subdiaconatum suscipit, teneatur ordinationis die Officium totum recitare; Idem est dicendum de illo qui emisit professionem hora undecima ante meridiem, Et quid est dicendum, si antequam quis subdiaconatum accipiat; vel professionem emiserit, omnes Horas illius diei recitavit, an satisfaciat obligationi supervenienti; Et an sit probabile, cum Episcopus ordinandis injungit aliquos Psalmos, & Litanias recitare, nolle sub gravi culpa obligare, sed ex quadam honestate, & decentia tantum, *Ex par.4.tr.4.& Misc. resol. 218. ibid.*

24 An Religiosus, seu Clericus, qui mane antequam professionem acciperet, vel Subdiaconatum susciperet, recitavit Officium, teneatur, hoc non obstante illud iterum recitare; *Ex par.6.tr.7.& Misc.2.res.38.pag.297*

25 An qui vovit recitare Officium Sancti particularis in die, quo debet recitare de altero Sancto, teneatur duo Officia recitare; Et an si alicui deficiat Breviarium Romanum, possit, imò debeat recitare per alium approbatum, quod præ manibus habet, etiamsi brevis sit; *Ex par.9. tr. 9.& Misc. 4. resol. 25.pag.298*

26 An qui detinetur in pulsandis organis, vel transferendis libris ex una parte ad alteram, vel thure præbendo, &c. teneatur per seipsum illam partem recitare, si saltem non audierit; Idem est dicendum de eo, qui ut benè pronuntiet Lectionem in Choro injunctam, occupatur, dum Chorus canit in ea perlegenda, an excusetur ab auditione, aut recitatione eorum, quæ tunc a Choro dicuntur; *Ex p.2. tract. 12. resolut. 13.ibid.*

27 An Coadiutoria cum futura successione inducat obligationem recitandi Horas Canonicas; *Ex part. 5.tr.13.& Misc. 1. res. 75.ibid.*

28 An qui habet Officium, cum quo consistere non potest Horarum Canonicarum lectio excusetur ab earum recitatione; *Ex p.7 tr.11.& Misc.2.res.3.ibid.*

29 An Concionatores quotidiani tempore Quadragesimæ excusentur a recitatione Horarum Canonicarum; Et quid est dicendum de illo, qui habet actionem continuam Justitiæ; Officium docendi publicè, & de Doctore, qui in Concursu Cathedræ habiturus est publicam lectionem; vel de eo qui subvenit proximo ægrotanti, aut patienti gravem dolorem; & de illo, qui tota die occupatus est in sedando populi tumultum; vel in componendis gravibus inimicitiis; Et an pro his, & similibus casibus possit omitti præceptum audiendi Sacrum; Et an in omnibus supradictis casibus, sicut in eis à peccato recitandi Horas Canonicas necessitas excusat, sic etiam ab obligatione restituendi fructus, & secus tamen quoad distributiones; Et quid de Confessario audiente confessiones per totum diem; Et quid, si dictus Confessarius sit Regularis, an excusetur ab obligatione recitandi Officium; Et infertur an Concionator excusetur à jejunio, si tantum

ter in septimana concionetur; imò excusetur à jejunio præcedentis diei, si intra annum prædicet, & etiam si concionetur propter stipendium? *Ex p.10.tr.11.& Misc.2.resolut.32. pag.299.*

30 Utrùm Monachus fugitivus teneatur recitare Officium Divinum? Eadem sententia est etiam quoad Monachum ejectum à Monasterio ad tempus, vel in perpetuum, *Ex par.2.tr.12 ref.18.ibid.*

31 Utrùm Clerici, vel Religiosi damnati ad triremes teneantur dicere Horas Canonicas? Et an hoc etiam intelligendum sit de Clericis suspensis, interdictis,& excommunicatis? *Ex p.2.tr.12. ref.40.pag.300.*

32 An Surdus teneatur recitare Horas Canonicas? Et si simul fuerit captus oculis, & auribus, tunc neque cum socio, neque secum solus quidquam dicere tenetur, nisi quod memoria novit, si quidem illud fuerit major pars Divini Officii? *Ex p.5.tr.6.ref.35.ibid.*

33 An Canonicus surdus, vel Religiosus surdaster assistens Choro,& cum aliis Divinum Officium recitans satisfaciat suæ obligationi, etiamsi partem, quam non percipit, non repetat? Et supponitur, quod surdus, qui potest legere, tenetur recitare, sive se audiat, sive non, Et infertur surdum non posse dicere Horas Canonicas cum socio, si illum non intelligit. Et notatur surdum non assistentem Choro gaudere distributionibus quotidianis. Et an cœci deobligentur à recitatione Divini Officii? Et quid, si memoria sciant Horas, aut cum socio possint recitare? Et an Regularis cœcus teneatur sub mortali assistere Choro, si possit alternatim dicere Officium? Et an Beneficiarius cœcus, qui sufficientes colligit fructus ex beneficio, teneantur conducere socium ad recitandum, si cum eo possit recitare, non verò solus? Et an cœcus, qui non potest recitare majorem partem Officii, teneatur recitare minorem, quam potest? Idem est de quolibet alio habente aliud impedimentum, *Ex p.9.tract.9.& Misc.4.ref.28.ibid.*

34 An cœcus sit adstrictus Horas Canonicas recitare? Et quid, si memoria teneat majorem partem Officii; an sit obligatus ad illud dicendum? *ex p.5.tr.6.ref.16.pag.301*

35 An cœci, vel ita oculis caligantes, ut legere nequeant, teneantur Horas persolvere, si illas memoriter sciunt? Et an saltem teneantur recitare aliquid loco illius, vel adhibere socium in recitatione Horarum? Et quid, si cœcus nihil ex Horariis precibus memoria tenet, vel saltem per parum? Et an si esset Beneficiarius cœcus, & omitteret Horas, licet memoriter sciat non teneatur ad restitutionem fructuum? *Ex par.4. tr.4 & Misc.ref.11.ibid.*

36 An Sacerdos cœcus, qui solus non potest persolvere Horas Canonicas, posset tamen alternatim cum socio, si illum ad manus habet, teneatur adhibere? Et an si Petrus non habeat librum, in quo legat Horas, novit autem aliqua memoriter, ita tamen, ut non possit satisfacere, offert se socius, qui omnia scit memoriter, quod si Petrus cum illo recitare vellit, posit exactè satisfacere, quæritur, an teneatur cum illo socio recitare Officium? Et quid, si antea semper recitaverit cum socio? *Ex part.7 tractat.11.& Miscell.2. resolut.3. pag.301*

37 An si aliquis impotens sit ad recitandum Officium solus teneatur cum socio recitare? Et quid, si antea semper recitabat cum socio? Et an verò, in tali casu teneatur saltem Beneficiarius quærere socium cum stipendio? *Ex par.4.tract.4.& Misc. resol.21.pag.302*

38 An qui non potest ratione infirmitatis recitare Horam Canonicam tempore debito, teneatur illam recitare præponendo, vel postponendo? *Ex part. 4. tract.4. & Misc.resol.10, pag.302*

39 An infirmus, qui non potest recitare Horas statutis temporibus, teneatur postea recitare? Idem est dicendum de habente inexcusabilem occupationem; & de iter agentibus. Et si quis in morbo, vel in dubio petat dispensationem à Prælato, & ipse concedat, licet à meridie convaleat, & à febri liberetur non teneatur Horas persolvere? *Ex p.7.tract.11.& Misc.2.ref, 14.ibid.*

40 An æger, qui potest recitare majorem partem Officii, teneatur illam persolvere? Et an qui non potest recitare Matutinum cum Laudibus, ad nihil teneatur? *Ex p.4. tr.12. ref, 29.pag.303*

41 An infirmus, qui non potest recitare totum Divinum Officium, teneatur recitare partem; *Ex part.7.tract.11.& Misc. 2.ref.13 ibid.*

42 An infirmus, qui non potest recitare majorem partem Officii, verbi gratia, Matutinum cum Laudibus, teneatur recitare Minorem, quam potest, ut Horas, verbi gratia, Et an quis non obligetur recitare Matutinum, si impotens est recitare Lectiones, qui habet Diurnum, & caret Breviario, vel visu, aut alia de causa, quod tamen de Officio novem Lectionum intelligendum est, non autem de Officio trium Lectionum, quia defectus videtur parvulus? *Ex par.4.tr.4.& Misc. ref.225 ibid.*

43 Ad quid teneatur, si dubius quis est, an possit majorem partem Officii recitare; Et quid, si Medicus dubius etiam est, an graviter sit nocitura recitatio; *Ex p.4.tract.3.ref. 67. 44 ibidem.*

An quando Medicus dubitat, si propter timorem gravis damni teneatur infirmus dicere Horas Canonicas, an ipse æger illas persolvere sit obligatur? Et an in dicto casu recurrendum sit ad Superiorem pro dispensatione? *Ex p. 2. tr. 12. ref.28.ibid.*

45 An persolvere Horas Canonicas in loco, ubi naturæ debitum redditur, sit peccatum veniale? Et an qui privatim recitant, communiter non teneantur ad recitandum flexis genibus, vel stando, quiescendo, vel ambulando, aut equitando, &c. sed possint recitare, ut voluerint, habita solum ratione reverentiæ? Et docetur omnes Rubricas, quæ habentur pro audienda Missa, & recitatione Officii divini, flexis genibus; capite discooperto, & inclinato, vel stando, vel surgendo, vel hoc, aut illo modo maximè præcipi pro recitatione publica, & Missa solemni propter significationem Mysteriorum, in quorum memoriam sunt institutæ hujusmodi ceremoniæ; & debent communiter servari in recitatione privata, quamquam, si in hac omitterentur ex aliqua causa, & sine contemptu, nullum est peccatum ex eo, quod prædictæ Rubricæ propriè non habent vim legis aut præcepti, sed solius directionis, & Regulæ, ut Officium magis piè, & religiosè dicatur, Et quæritur, an qui recitat Officium divinum privatim, satisfaciet, ut vocem formet, movendo tantum labia, etiam si à seipso non audiatur, nec audiri possit? Et docetur, quid requiritur, ut sit vox? Et an sit necessarium verba formare, vel satis sit dicere verba omnia mentaliter? *Ex p.10.tr.11.& Misc.3.ref.33.ibid.*

46 Qui incipit recitare Officium animo non satisfaciendi pro tunc, sed postea iterando, & tamen pertæsus postea vult satisfacere illa prima recitatione, quæritur, an satisfaciat obligationi cum illa prima recitatione? Idem est de auditione Missæ, & de pœnitentia à Confessario injuncta, Et an teneatur postea mutare intentionem, intendendo satisfacere Officio priori, vel satis sit, si se satisfecisse sciat, non obstante sua contraria voluntate? *Ex part. 2. tractat.12.ref.37. pag.305.*

47 An Clerici, Religiosi, &c. recitantes Horas Canonicas sine attentione saltem virtuali satisfaciant obligationi,& præcepto Ecclesiæ lato *in cap. Dolentes?* Et an si quis cum voluntaria distractione recitat Horas Canonicas, impleat præceptum, & consequenter non peccet mortaliter, neque teneatur repetere, aut fructus beneficii restituere? Et doctrina hujus quæstionis applicanda est etiam in auditione Missæ in die festo. *Ex p 2.tr.12.ref. 2.pag.305*

48 An si quis recitet Horas Canonicas,& audiat Missam sine interna attentione, satisfaciat præcepto? Et an talis possit absolvi, etiam si emendationem non proponeret? Et an qui voluntariè distractus recitat Horas, impleat præceptum, & non teneatur repetere, neque fructus beneficii restituere? Et quid, si careat attentione extrinseca ex inadvertentia; Idem tum est dicendum de auditione Missæ? *Ex p.7.tr.11.& Misc.2. ref.30.ibid.*

49 An qui recitat Horas Canonicas lingua Italica, Hispanica, aut alia vulgari sine causa, peccet mortaliter? Idem est, quando obligatio oritur ex voto, aut pœnitentia Confessoris. Et quid, si recitaret Officium Divinum lingua Hebraica, vel Græca? Et cursim infertur, quod licentia celebrandi Missam vulgari lingua non conceditur nisi à Papa, & ex gravi necessitate, Et advertitur, quod si quis pro arbitrio notabiliter mutaret in Sacrificio Missæ vestes sacras quoad solum colorem, vel quoad solam formam peccat mortaliter. *Ex par.9.tr.7.& Misc.2.ref.67 pag.306*

50 An qui recitat Officium cum notabili abscissione ultimarum syllabarum peccet mortaliter, & teneatur denuo recitare? Et an qui cum eo recitat Officium, satisfaciat suo muneri, vel teneatur repetere; Et quid est dicendum de nimia accelerationo in canendo; Et an censeatur aliquid mittere, qui alternatim legens, aut cantans cum aliis sui Chori versus integrè recitat, & alterius verò auscultat, si modo suos non incohet, priusquam alter finierit; Et quid, si secus faciat, &c. *Ex p.2. tr.12.ref.32.pag.307.*

51 An qui privatim Divinum Officium recitat, debeat illud ita pronunciare, ut seipsum audiat; *Ex par.2.tract.12.ref.11. ibidem.*

52 An qui privatim recitat divinum Officium, sufficiat vocem formare labia movendo, etiamsi à seipso audiri non possit; *Ex p.6.tr.7.& Misc.2.ref.10.ibid.*

53 Cum qua voce quis satisfaciat præcepto recitandi Horas Canonicas? *Ex p.7.tr.11.& Misc.2.ref.16.pag.308*

54 An

54 An Regulares satisfaciant præcepto, si privata recitatione persolvant horas Canonicas mentaliter, Et quid de dicenda Missa mentaliter, excepta consecratione, *Ex par. 8. tract. 7. & Misc. res. 58. ibid.*

55 An Regulares satisfaciant præcepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantum mentaliter dicant; Et an hoc idem dicendum sit de partibus Missæ cantate quos Sacerdos, submissa voce, legere per Rubricas debet; *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 1. pag. 308*

56 Reprobantur aliquæ opiniones circa recitationem Horarum Canonicarum. Primò, an Regulares satisfaciant præcepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantum mentaliter dicant; Ex quo infertur, quid est sentiendum de obligatione ex voto, & pœnitentia à Confessario injuncta, an possit solvi tantum mentaliter; quod idem est dicendum de recitatione Missæ, seclusis verbis consecrationis; Secundò, an omissio officii divini per tres vices in anno non constituat peccatum mortale; Tertiò, an sit certum, quod Regulares sacris Ordinibus minimè initiati teneantur privatim solvere Horas Canonicas; Quartò, an obligentur Regulares sub mortali ad Chorum, si ex sua absentia noverint Chorum pati? Quintò, an Chorus non existat tantum cum duobus, sed ad minus quatuor, vel tres necessarii sint? Sextò, an in Choro possint anticipari vel postponi Horæ Canonicæ extra tempus illud, quod ab Ecclesia præscriptum est; *Ex par. 11. tr. 2. & Misc. 2. res. 10. pag. 309*

57 An qui recitat solus omnes Psalmos, & postea vocat socium, & ab illo auscultat novem lectiones, satisfaciat præcepto; Idem est, si quis recitat medietatem Matutini, & aliam medietatem audit à Socio, vel si recitet integrum Matutinum, & Laudes, & postea audiat Horas, & reliqua à socio Et quid, si duo Religiosi simul recitant Psalmos Matutini alternatim, & postea novem lectiones omnes illius audiant à tertio vocato ad hunc effectum, quia si tres Religiosi simul Officium recitant, tres veluti Choros efficientes, Doctores communiter negant hoc posse fieri: Et quid est dicendum; si in Choro recitentur omnes novem lectiones Matutini ab his, qui alioquin nullo modo canunt Psalmos, an reliqui interessentes Choro, qui recitant Psalmos, diei posse non satisfacere suæ obligationi; Et quid, si in recitatione Vesperum, unus recitat unum Psalmum integrum, & alius alium; *Ex part. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 38. pag. 310*

58 An qui privatim divinum Officium persolvunt, debeant alternatim lectiones recitare, vel satisfaciant, si unus tantum illas recitet, & alter socius tantum audiat; *Ex par. 2. tr. 12. res. 12. ibidem.*

59 An si quis recitet cum socio privatim, vel in Choro, teneatur audire partem socii? Et quid, si aliquis suam partem canit, & percipere non potest, quam alius Chorus canit, quamvis attendat, an satisfaciat obligationi Chori, & possit distributiones integras percipere, Et in dicto casu, an quis debeat privatim supplere; quæ non percipit; Et quid de Surdo, qui alios canentes in choro non intelligit, nec eos sequi potest; Et tandem quæritur, an qui cum notabili abscissione Syllabarum ita proferet verba, ut tamen retineant suam significationem, adimpleat præceptum; Et quid de socio cum tali Officium persolvente; *Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. res. 6. pag. 311*

60 An qui cum socio privatim, vel publicè recitat teneatur audire partem socii; Ex quo deducitur, an teneatur se audire, cum solus quis recitat; Et an surdus satisfaciat præcepto dicendi Officium divinum, si recitat cum socio, quem non audit; *Ex part. 11. tr. 1. & Misc. 1. res. 6. ibid.*

61 In qua hora possit quis dicere Matutinum sequentis diei; *Ex part. 2. tr. 12. res. 39. pag. 312*

62 An hora secunda finita post meridiem, recitato Vespere, possit quis recitare Matutinum sequentis diei; Et quid est dicendum, quando Vesperæ in Quadragesima recitantur ante meridiem; Et quid quando quis recitat hora secunda post meridiem Matutinum sequentis diei, si nondum recitasset Vesperas, & Completorium diei hodiernæ, Et an hora competens persolvendi omnes Horas, debet sumi punctualiter, vel parum ante Horam præfixam Chori, vel parum post; Et an hoc parum ante, vel post sit dimidia hora, aut tres quadrantes, & ad summum unica hora; Et an sit immunis à culpa Scholasticus, si differat Horas in Vespertinum tempus; *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 9. ibidem.*

63 An si quis recitat Matutinum sequentis diei, antequam Officium illius diei persolutum fuerit, peccet mortaliter; & non satisfaciat præcepto; *Ex part. 2. tr. 12. res. 15. ibid.*

64 An sit culpa venialis recitare Matutinum, & Laudes absque justa causa hora tertia, vel quarta post meridiem; Et an non requiratur alia justa causa præter consuetudinem; Et an Matutinum cum Laudibus possit recitari hora secunda post meridiem; Et an sit culpa venialis recitare Officium privatum extra tempora, & horas præscriptas; *Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. resolut. 47. aliàs 46. ibid.*

65 An privilegium obtentum, et quis possit dicere Matutinum sequentis diei statim post meridiem, extendatur ad socium; Et aliqua alia similia dubia enucleantur circa privilegia concessa pro aliis diversis casibus sæpè contingentibus. Et inter alia privilegia deducitur privilegium concessum Religioso ad ingrediendum Monasteria Monialium extendi ad socium. Et privilegium concessum Sacerdoti, ut possit celebrare Missam tempore interdicti, & cessationis à Divinis extendi ad Ministrum servientem Et alia privilegia hujusmodi, *Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. res. 4. pag. 313*

66 Adducuntur aliquæ opiniones circa recitationem Horarum Canonicarum. Sed jam ferè omnes difficultates in hoc ordine, & nova Methodo appositæ sunt iterùm in hoc tractatu in suis specialibus Resolutionibus. Sed superest difficultas, an quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum paulo ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum prosequatur post completam mediam noctem, Ex quo infertur, quod Sacerdos licitè potest expectare ad incipiendam Missam paulo minus ante meridiem, etiamsi prævideat se eam non posse finire nisi plus post meridiem. Et docetur, quod qui complet annum vigesimum primum, mane hora nona alicujus Vigiliæ, non tenetur, etiamsi possit, ad jejunandum in illa die. Et advertitur anticipationem Horarum Canonicarum absque ulla justa causa neque peccatum veniale esse; *Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. resol. 16. pag. 314*

67 Quæritur, an aliquis peccet mortaliter, si officium divinum recitet cum notabili interruptione inter Psalmos ejusdem Horæ, vel Nocturni, vel inter Psalmos; Et quid, si sine justa causa interruptio duret per unam, aut duas Horas; *Ex part. 2. tract. 12. res. 4. pag. 315*

68 Aliæ opiniones afferuntur circa recitationem Officii divini. Et primo quæritur, an in matutinis Vigiliæ Nocturnæ plusquam per triginta horas inter se sine causa absque lethali culpa dici possint, & ita recitantes Divino Officio, & præcepto satisfacere valeant, & non teneantur repetere die sequenti vigiliam nocturnam, vel vigilias nocturnas, quas ab hora secunda diei antecedentis recitavit; Et an hoc admittatur non solum de magna Nocturnorum inter se, sed etiam de interruptione inter Psalmos, & alias ejusdem Horæ partes; Et supponitur, quod aliqui admittunt posse singula Matutini Nocturna seorsim per aliquod tempus absque lethali culpa recitari; puta hoc fieri posse intra spatium trium horarum. Secundò, an Lectiones in Matutino dividi possint à Psalmorum recitatione per quodcumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem unius diei ad undecimam noctis diei sequentis sine culpa lethali; Tertiò, an ille, qui per errorem, aut oblivionem de Festo duplici, vel semiduplici die proprio non recitavit, recitare possit de eo die prima non impedita Officio novem Lectionum; Sed quid faciendum est, si hodie recitavit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat, Et quid, si roges, de quo recitandum sit in die hujus Sancti, vel festi, de quo jam anticipatè recitatum est; Quartò docetur posse Mendicantes, & qui illorum privilegiis gaudent, celebrare Missam, & Officium recitare de Sanctissimo Sacramento in quintis Feriis etiam Adventus, & Quadragesimæ. Et etiam celebrare, & dicere Officium de Conceptione Beatæ Virginis in Sabbatis novem lectionibus non impeditis, & hæc omnia procedere quoad Moniales omnes tam exemptas; quàm non exemptas, sed sub Episcoporum regimine viventes. Quintò quæritur, an institui possit Capellania, quæ sit verè beneficium Ecclesiasticum cum conditione expressa à Fundatore, ut Capellanus non teneatur Divinum Officium recitare; Sextò notatur, ut quis possit recitare Matutinum post Vesperas nullam specialem causam requiri præter consuetudinem, quia hæc est satis pro causa. Tandem observatur posse Horas Canonicas absque culpa veniali dici etiam in latrinis, ubi venter exoneratur; *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 5. res. 17. ibid.*

69 Utrùm, si quis invertat Ordinem Officii, vel Ordinem ejusdem Horæ, peccet mortaliter; Idem dicendum est de illo, qui invertit Psalmos; Et quid est sentiendum, si aliqui in Choro invertant Ordinem Horarum; *Ex part. 2. tract. 12. res. 16. pag. 316*

70 An quando Matutinum separatur à laudibus, in fine recitanda sit Oratio diei; Et an verò peccet venialiter, qui sine justa causa Matutinum à Laudibus se jungit; *Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 48. ibid.*

71 Utrùm recitantes Officium extra Horas præscriptas peccent mortaliter; Et an cum causa neque venialiter peccent, Et quæ sit justa causa ad hoc faciendum; Idem est de recitantibus in Choro Officium divinum extra horas præscriptas; *Ex part. 2. tract. 12. res. 14. pag. 317*

72 An qui sine causa non legit Horas Canonicas temporibus determinatis, peccet venialiter; At verò, quæ causa rationabilis sit non recitandi Horas Canonicas statutis temporibus in

textu

textu hujus resolutionis decisum invenies. Et asseritur posse Vesperas quadragesimales legi privatim post prandium sine scrupulo peccati venialis. Et an peccet mortaliter Communitas Religiosorum, si sine causa legitima Horas extra tempus præscriptum, aut earum Ordinem invertat; Et an Matutinum & Laudes sequentis diei possint dici Hora secunda pro meridiana; & quid in Quadragesima; *Ex part. 7. tr. 11. & Misc. 2. ref. 12. pag. 317.*

73 An si quis, sine causa non legit Horas temporibus determinatis, peccet venialiter; Et quid, si aliàs sit consuetudo contraria circa hoc; Et quænam censenda sit justa causa, quæ à culpa reddit immunem illum, qui non recitat Officium divinum debitis horis anticipando, vel postponendo illud; *Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 1. ref. 9. p. 318*

74 An sit unum tantum peccatum internum, etiam si voluntas omittendi Horas Canonicas sæpius per diem facta morali interruptione iteretur; Et an Beneficiarius Sacris initiatus Horas omittens peccet duplici peccato contra justitiam, & Religionem, adeoque in confessione utrumque exprimendum; *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. ref. 219. pag 319*

75 Utrùm, si quis omittat omnes horas unius diei, committat unum peccatum, an plura; Et an in confessione debeat exprimere, quot horæ fuerunt omissæ, *Ex p. 2. tr. 12. ref. 5. ibid.*

76 An omissio unius integræ horæ parvæ sit pars notabilis ad constituendum peccatum mortale; *Ex par. 6. tr. 6. & Misc. 1. ref. 6. ibid*

77 An in recitatione Officii omissio unius horæ parvæ inducat tantum peccatum veniale ratione parvitatis materiæ; *Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. ref. 15 ibid.*

78 An sit probabilis opinio aliquorum asserentium in recitatione Officii Divini relinquentem unam horam integram ex minoribus peccare tantum venialiter ratione parvitatis materiæ; *Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. ref. 29. aliàs 28. pag 320*

79 An si quis omisit recitare, v. g. medietatem Tertiæ, vel Sextæ satisfaciat præcepto, *Ex part. 4. tract 4. & Misc. ref. 216. ibid.*

80 An in recitatione Horarum Canonicarum detur parvitas materiæ; Et an omissio minoris partis possit sufficere in Choro ad peccatum mortale, quam in recitatione privata; Et an in mutatione Officii pro Officio detur parvitas materiæ; Et an qui semel, vel bis in anno relinqueret recitationem Officii non peccet mortaliter ratione parvitatis materiæ; Et an qui tribus, vel quatuor diebus ultra tempus in Concilio permissum Choro non interesset, non peccet nisi venialiter; *Ex part. 5. tr. 5. ref. 26. ibid*

81 Quænam parvitas materiæ excuset à peccato mortali, & restitutione fructuum in omnibus Horis Canonicis; Et an ea parvitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum Canonicarum privata, excuset etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interveniat scandalum, *Ex part. 2. tract. 12 resol. 41 p. 321*

82 Quænam parvitas materiæ excuset à mortali in recitatione Officii Divini; Et an detur materia tam parva, ut sit nulla; *Ex par. 7. tr. 11. & Misc. 2. ref. 2. ibidem.*

83 An in Officio Divino sit ea materia parva, quæ est minor octava parte; *Ex par. 11. tr 1. & Misc 1. ref. 21. ibid.*

84 An dubitans aliquem Psalmum, vel Horam omisisse teneatur repetere; *Ex p. 4. tr. 3. ref. 68. pag. 322*

85 An in præcepto non addendi, vel minuendi aliquid ex Officio Canonico detur parvitas materiæ; Et an propter talem additionem, & preces mistas tamen quis satisfaciat præcepto recitandi; *Ex par. 5. tr. 5. ref. 64. ibid.*

86 Sæpius coactus sum respondere ad istam dubitationem; an quis impleat præceptum recitandi Horas Canonicas, si in Officio Feriæ recitet Officium alicujus Sancti, vel alterius Feriæ; *Ex p. 2. tr. 12. ref. 3. ibid.*

87 An, si quis dicat Officium Resurrectionis loco alterius Officii satisfaciat præcepto, *Ex part. 7. tr. 11. & Misc. 2. ref. 7. pag. 323*

88 An, qui recitat Officium Resurrectionis pro Officio de Feria, vel Sancto satisfaciat præcepto; Et quid, si aliquis dicat Officium alterius Sancti loco ferialis; Et cursim docetur, quod opinio unius, vel alterius quàm omnes alii rejiciunt, non meretur probabilitatem; *Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. ref. 26. ibidem.*

89 An, si quis dicat, v. g. Matutinum de Sancto, & Horas Canonicas de Feria, satisfaciat præcepto; *Ex part. 7. tract. 11. & Misc. 2. ref. 11 ibid.*

90 In die S. Matris Theresiæ quis celebravit ejus Officium ex devotione, quæsitum à me fuit, an peccaverit; Et an sit tantum peccatum veniale dicere, Officium sub ritu duplici, ubi sit dicendum de simplici, & è contra; Idem dicendum est, si mutatio fiat in Choro, dummodo absit scandalum; Et firmatur non esse grave peccatum anticipare, vel postponere in Choro notabiliter Horas, nisi fiat ex consuetudine, & ubique grave scandalum generetur. Et docetur omittentem Vesperas Sabbati Sancti non peccare mortaliter. Et notatur unicum peccatum committere non recitantem Officium defunctorum, & illud diei, nempè octavæ omnium Sanctorum, Et an qui cras futurus est Panormi, ubi recitatur Officium S. Rosaliæ duplex, possit hodie Monte Regali, ubi Officium fit de Feria recitare Matutinum de Sancta Rosalia; Et an non sit neque veniale, si ex oblivione quis recitavit Matutinum de Feria, & advertens dicat Horas de Sancto; *Ex part. 11. tr. 4. & Misc. 4. ref. 45. pag. 324*

91 An si quis privatim extra Chorum ex devotione recitat Officium Confessoris non Pontificis pro Beato Andrea, vel pro Beato Francisco de Borgia, peccet mortaliter; Et multa alia circa cultum Beatificatorum discutiuntur in textu hujus Resolutionis; attendenda, quia sunt valdè notanda, & modi tenenda pro dicenda Missa, vel commemoratione Beatificatorum facienda; *Ex p. 4. tract. 4. & Misc. ref. 231. pag. 325*

92 An quis teneatur privatim recitare Litanias in diebus Rogationum, si non adsit in Choro, sive in processionibus; *Ex p. 2. tr. 12. ref. 42. ibid.*

93 An Litanias non recitare in diebus S Marci, & Rogationum sit peccatum mortale; *Ex p. 4. tr. 4. & resolution. 226. ibid*

94 Præclara, & solemnis quæstio. An adsit obligatio recitandi Officium defunctorum in die 2. Novembris. Et quid de consuetudine in supradicto casu. Et latè explanatur, quid est dicendum de Litaniis S. Marci, & Rogationum; *Ex p. 4. in fine tr. 4. & Miscel. resol unic. ibid.*

95 An qui in die 2. Novembris omittat recitare Officium defunctorum, & Officium Octavæ committat unum, vel duo peccata. Et an qui in prædicta die recitat Officium octavæ, sed relinquit Officium defunctorum, si sit Beneficiarius, teneatur restituere fructus beneficii. Et docetur, quomodo possumus cognoscere consuetudinem obligare, & ita habere modum legis, vel non obligare, & sic non introductam per modum legis, v. g. recitandi Officium defunctorum in die 2. Novembris, jejunandi in Vigilia Nativitatis B. Mariæ non comedendi ova, & lacticinia in quadragesima, &c. *Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. ref. 29. pag. 327.*

96 An si quis non haberet Breviarium, sed sciret Psalmos teneatur illos dicere sine Lectionibus in Matutino, vel Capitulis, & versiculis in Horis; Et quid, si sciret aliquas Lectiones, sive Capitula, & Orationes, an teneatur sic dicere Officium; *Ex part. 2. tr. 12. ref. 30. pag. 328*

97 An qui habet diurnum, teneatur recitare Psalmos sine lectionibus, & responsoriis pro Matutinis; Et infertur cæcum non esse adstrictum Matutinam Horam recitare, licet memoria retineat Psalmos, cum Lectiones legere nequeat, nec tenetur socium quærere. Et an si aliquis se offert cæco, vel infirmo in socium ad recitandum, teneatur cæcus, aut infirmus recitare; Et an infirmus, & si valens conservare cum amicis sit invalescentibus; ideo non teneatur recitare Officium Divinum; *Ex p. 2. tr. 12. resol. 43. ibid.*

98 An Clericus, qui habet diurnum, & caret Breviario, teneatur saltem recitare Psalmos absque lectionibus, & Responsoriis; Idem est de carente visu, vel alia de causa, si Psalmos memoria tenet. Et an qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet magnam occupationem, &c. excusantur à dicendo toto Officio Divino, non tamen excusentur à dicendo illas horas Canonicas, quas commodè dicere possint; Et an interruptio notabilis in persolvendo Divino Officio non constituat peccatum mortale, nec obligationem iterùm recitandi, & quamvis incepta Hora interrumpatur animo repetendi, Et an hoc etiam intelligatur in Ordine ad recitationem publicam quæ efficitur in Choro; Et an Beneficiarius, qui tantum percipit ducatos 25. ex fructibus beneficii, teneatur ad recitationem Horarum Canonicarum, vel sint necessarii in his temporibus 40. ducati, demptis oneribus Missæ, &c. Et an Præbendatus non obligatus ad recitandum in Choro, possit recipere, & retinere distributiones, etiam si neque ibi, neque extra Chorum recitet Officium Divinum, *Ex par. 10. tr. 16. & Misc. 6. ref. 48. aliàs 47 ibid.*

99 An si quis habet privilegium recitandi Breviario breviori, vel dicendi horas ante tempus, possit socius recitare eodem modo cum illo absque culpa; Et an Episcopus Religiosus possit recitare cum socio secum recitante per Breviarium suæ Ecclesiæ; *Ex p. 2. tr. 12. ref. 35. pag. 329*

100 An si, v. g. Episcopus, vel Cardinalis, aut alius Superior cum famulo velit die feriali ex negligentia recitare Officium de Sancto; utrùm talis famulus peccet venialiter propter dictam mutationem Officii; *Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. ref. 10. ibid.*

101 An Sacerdos sæcularis satisfaciat præcepto, si recitet, v. g. cum Carmelitano; vel Franciscus cum Carmelitano Officium Divinum; *Ex par 7. tr. 11. & Misc. 2. resol. 9. ibid.*

102 An Regularis, vel alii, relicta consuetudine vel Religionis vel Ecclesiæ, secluso aliquo præcepto, possint privatim Officium Divinum secundum Breviarium Romanum recitare; Et an si Clericus sæcularis uno, vel altero die diceret Officium per

alium

alium Breviarium à Romano, v.g. Breviarium S. Dominici, &c. peccet mortaliter; *Ex par. 2. tr. 12. resol. 10. pag. 330*

103 An Regulares extra Chorum possint uti Breviario Romano vel alterius Religionis; *Ex par. 3. tr. 2. resol. 135. ibid.*

104 An Monachi satisfaciant præcepto Divini Officii, si privatim recitent juxta Ritum Breviarii Romani; *Ex par. 11. tr. 2. & Misc. 2. res. 64. ibid.*

105 An Regulares extra Chorum satisfaciant præcepto persolvendi Horas Canonicas secundum Breviarium alterius Religionis; Et quid quoad Communitatem in recitando Officium Romanum, vel alterius Communitatis, & Religionis; *Ex p. 7. tract. 11. & Misc. 2. res. 8. pag. 331*

106 An Regulares satisfaciant præcepto persolvendi Horas Canonicas, si recitent Officium alterius Religionis; Et adducitur, quod in Clementina 2. de Celebratione Missarum conceditur Clericis sæcularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum, ut possint se conformare illis in modo recitandi Officium, & non teneantur aliud dicere; *Ex part. 11. tract. 1. & Misc. 1. resol. 8. ibid.*

107 An aliæ Religiones possint per Communicationem gaudere privilegio concesso Patribus Franciscanis recitandi Officium Corporis Christi singulis quintis Feriis extra Quadragesimam, & Adventum non impeditis Festo novem Lectionum; Idem dicendum est de Officio Conceptionis, & similibus; *Ex par. 6. tract. 8. & Misc. 3. res. 14. pag. 332*

108 An Prælatus Religiosis addictis Breviario Romano possit in publica recitatione ex causa justa dispensare in Officio unius diei, una vel altera vice. Et quid circa hoc decrevit Sacra Cardinalium Congregatio; *Ex part. 2. tract. 12. res. 36. ibid.*

109 Utrùm Superior cum suis Religiosis possit dispensare circa obligationem recitandi Officium divinum; Et quid saltem quoad Religiosos nondum in Sacris constitutos; *Ex par. 2. tr. 22. res. 16. ibid.*

110 An Beneficiarius non recitans primis sex mensibus teneatur jure naturali ad aliquam restitutionem; Et an Beneficiarius omittens dicere Officium, si impotens sit ad restituendum fructus, sit obligatus ad restituendum in bonis spiritualibus; *Ex p. 2. tr. 12. res. 25 ibid.*

111 An qui plura habet beneficia, teneatur in fine Officii tot commemorationes facere, quot sunt beneficia; Et an teneatur ad restitutionem pro rata fructuum respondentium singulis commemorationibus omissis; Et notatur, quod qui plura beneficia possidet, quorum unum sufficiat ad decentem sustentationem sine justa causa, & dispensatione pluries in eodem die tenetur dicere Horas Canonicas; *Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. res. 18 ibid.*

112 An Beneficiarius adimpleat præceptum persolvendi Horas Canonicas, si per alium recitet; Et an excusetur Beneficiarius à restitutione, si divinum officium ab alio ex sua intentione recitatum pro Eleemosyna de suo datis applicanda, seu applicatæ contribuat ex eo, quod hæc restitutio possit fieri pro celebrandis Missis, in auditione Sacri, flagellatione, Indulgentiarum, & Jubilæorum lucratione, & his similibus recitationi omissæ æquivalentibus, &c. Et notatur, quod qui beneficium obtinuit per Simoniam, vel dum erat excommunicatus, suspensus à beneficio, vel irregularis, aut sine legitima ætate, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficii fuerit nulla ad pensum divini Officii non tenetur, vel saltem non tenetur ad fructuum restitutionem. Et an, qui plura beneficia, vel pensiones habet, teneatur in eodem die pluries officium divinum recitare; Et quid si ratione voti, vel Pœnitentiæ tenetur ad dicendas Horas Canonicas? Et notatur, quod qui beneficium accipit cum onere solvendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur officium divinum recitare. Idem est dicendum de illo, qui distributiones non percipit, sed illas spectat de futuro, &c. Et docetur, quod si ablatio beneficii non est perpetua, sed pro aliquo tempore, etiam si violenta, & injusta, sine spe recuperationis non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi officium. Idem est dicendum, si per sterilitatem temporum beneficium aliquibus annis non redderet fructum, *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 7. res. 22. pag. 333*

113 An Beneficiarius, qui alio die supplet defectum in recitatione commissum, liberetur ab onere restitutionis; *Ex par. 2. tr. 12 res. 24. pag 334*

114 An Beneficiarius, qui non recitavit, si altero die recitet, & suppleat omissum, excusetur à restitutione fructuum; Et quid, si prædictum pensum officii omissum, v.g. hodie, recitet post duos aut tres menses, aut aliud tempus, imò si recitet ante tempus; Et an stando in opinione affirmativa, talis obligatus possit restitutionem facere in eamdem speciem actionis, id est in recitatione ejusdem officii omissi; an verò possit satisfacere per alias preces æquales, v. g. per integrum Rosarium, Psalmos Pœnitentiales, vel per Sacrificium Missæ, &c. Et notatur, quod si in singulis Horis unius diei, quod leve omittitur, quod simul sumptum gravem materiam constituat ex eo non obligatur Beneficiarius ad restitutionem, neque etiam si omitteret partem notabilem unius Horæ; *Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 24. ibid.*

115 An Beneficiarius, si intra annum per octo, vel decem dies omisit Officium, teneatur ad restitutionem; *Ex part. 2. tract. 12 res. 34. pag. 335*

116 An in obligatione restituendi fructus pro omissione Horarum Canonicarum detur parvitas materiæ; *Ex part. 5. tract. 5. res. 24. ibid.*

117 Quænam pars Officii omissa à Beneficiario sit levis, ut non obliget ad restitutionem, etiam si fructus respondentes illi parti omissæ sint magnæ, & notabilis quantitatis; Et an si pars fructuum correspondens sit tam parva, ut non pertingat ad peccatum mortale in materia furti teneatur illam restituere sub mortali; Et an qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omisit, qui simul sumpti gravem, & notabilem materiam constituant, teneatur ad restitutionem; Ex quo infertur non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omittunt tantam partem Versuum, vel Psalmorum; etiam deglutiendo, corrumpendo, vel sincopando verba, vel syllabas ut ex ita omissis, vel corruptis fiat notabilis pars. Quod tamen intelligendum est non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis. Et an liberetur ab onere distributionum restitutionis ille, qui accedit ad Chorum non solum post primum Psalmum, verum etiam qui præter hanc partem reliquerit recitare aliam quæ non attingit ad materiam notabilem; *ex p. 2. tr. 22. res. 26. pag 336*

118 An Beneficiarius, qui non recitavit Laudes, teneatur ad aliquam restitutionem; Et an infirmus, qui prævidit post prandium ex febri fore impediendum à recitatione Vesperarum, teneatur illas mane recitare; Sed ex doctrina hujus Resolutionis infertur, an Laudes sint Hora separata, vel partes Horæ, nempè Matutini; *ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 46. ibid.*

119 An Beneficiarius teneatur ad aliquam restitutionem omittendo partem notabilem alicujus Horæ; Et quid, si omittat Laudes; Et quid est dicendum, si omittat partem levem in singulis Horis; Et an restitutio pro omissione Horarum suppleri possit per quascumque eleemosynas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat? *ex par. 4. tr. 4. & Misc. resol. 120. ibid.*

120 An sit obligatio restituendi, si Beneficiarius omittat partem notabilem unius Horæ, vel in Officio unius diei omittat plures versiculos, qui simul partem notabilem constituant; Et an qui habet unum beneficium justè, & alterum injustè, teneatur bis recitare Officium; *ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. res. 44. ibid*

121 An Beneficiarius, qui partes leves in singulis Horis omittit, quæ simul sumptæ gravem quantitatem constituunt, teneatur ad aliquam restitutionem; *e part. 5. tr. 5. res. 54 Et ad pedem litera, in ipsamet part. 5. tr 14. res. 47. Ideò hic una tantum Resolutio adscribitur, pag. 337*

122 Petrus Beneficiarius in quadam Civitate hujus Regni per spatium septem annorum recitavit Officium sine debita attentione, & hoc voluntariè. Quæsitum à me fuit, an teneatur ad restitutionem fructuum, qui uncias sexcentas superabant; *Ex p. 2. tr. 22. res. 1. ibid.*

123 Quidam Sacerdos habebat beneficium Curatum cum multis oneribus, ut Missæ, &c. & per multos annos multoties reliquit Horas Canonicas. Quæsivit à me, an teneatur restituere in integrum omnes fructus interim perceptos; Et in textu hujus Resolutionis docetur, quid Episcopus, Parochus, Canonicus, vel Beneficiarius teneatur restituere pro omissione in recitatione Officii Divini cujuslibet diei. Et an, si contingat Canonicum Canonicatus grossam prius, & absolutè lucrari antequam Officium Divinum omittat, nihil ejus debere restituere; *Ex p. 2. tr. 12. res. 8. ibid.*

124 Beneficiarius omittens recitationem Horarum quomodo debeat fructus restituere; quid pro toto Officio, & quid pro singulis Horis Canonicis; Idem advertitur de Episcopo, Canonico, & Parocho; *Ex part. 4. tr. 4. & Misc. res. 121. pag. 338*

125 Cui est facienda restitutio ex omissione Horarum; *Ex p. 2. tract. 12. res. 27. ibid.*

126 An Beneficiarius qui omisit Horas Canonicas, liberetur à restitutione fructuum propter eleemosynas pauperibus largitas, non tamen hoc intuitu; Et quid est dicendum de aliis debitis, an contrarium est sentiendum; *Ex par. 3. tr. 6. & Misc. 2 res 57 ibid.*

127 An Beneficiarius, qui omisit Horas Canonicas excusetur à restitutione fructuum propter eleemosynas largitas pauperibus, & sufficientes pro illo debito, licet fuerint largitæ absque memoria dictæ obligationis; *Ex part. 7. tr. 10. & Misc. 1. res. 24. ibid.*

128 An Beneficiarius possit compensare eleemosynas jam factas voluntariè cum obligatione postea contracta restituendi fructus propter omissionem Officii; Et supponitur Beneficiarium excusari à restitutione fructuum ob eleemosynas jam factas

non

non tamen cum intentione satisfaciendi huic obligationi. Et an hoc habeat locum in debitis ex furto usuris; &c. quæ fortè solvenda sunt pauperibus ob incertitudinem creditorum; Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 33. pag. 339

329 Quidam Canonicus recitabat Officium, non tamen canendo cum aliis in Choro; quæritur, an hoc facere potuerit sine peccato mortali, & distributiones quotidianas lucrari; Ex p. 2. tract. 12. res. 6. ibid.

330 An qui submissa voce, aliis canentibus, persolvit Horas Canonicas, possit percipere distributiones; Ex part. 2. tr. 12. res. 33. ibid.

331 An Canonici confabulantes in Choro, aut exercentes aliquas actiones præfatæ attentionis externæ repugnantes, teneantur ad restitutionem distributionum quotidianarum; Ex p. 2. tr. 12. res. 7. pag. 340

332 An Canonici confabulantes, dum Chorus cantat, lucrentur distributiones quotidianas; Et an teneantur illas restituere, si in Choro, vel privatim non recitent Horas Canonicas: Et an Canonici non assistentes in Choro, nec recipientes distributiones quotidianas non peccent mortaliter, nisi sequatur detrimentum cultus Divini; Ex part. 4. tract. 4. & Misc. res. 149. ibidem.

333 An Canonicus, seu Præbendatus, qui Choro assistit confabulando, possit hoc non obstante distributiones lucrari; Et quæritur, quibus peccatis peccat Præfectus Chori in suo Officio; Et propter hujus difficultatis adducuntur sex peccata, vel sex casus, in quibus potest peccare prædictus Præfectus Chori ratione sui Officii. Et an Canonicus, qui non recitat Officium neque in Choro, nec extra Chorum, teneatur restituere distributiones, si tantum assistat Choro; Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3 res. 10. ibid.

334 An Canonicus absens à Choro per tres menses vigore Concilii Tridentini, gaudeat distributionibus quotidianis; Et an quamvis in toto anno Choro non intersit gaudeat hoc non obstante, in prædictis tribus mensibus quotidianis distributionibus; Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 58. pag. 341

335 An Canonicus qui abest à Choro sine causa, animo amittendi distributiones, tempore absentiæ correspondentes, peccet mortaliter; Et an Canonicus, qui ad Chorum non accedit, sed privatim Divinum Officium recitat, peccet tantum venialiter, etiam si in Choro quatuor tantum assistant; Ex par. 2. tr. 12. res. 31. ibid.

336 An Præbendatus peccet mortaliter, si à Choro absit, etiam si cedat distributionibus; Et an Præbendatus submissa voce recitans suam partem, vel non recitans, sed solum attendens ad partem, quam alius Chorus recitat, lucretur dimidiam partem distributionum; Et an tres, vel quatuor dies in anno absentiæ à Choro non constituant culpam mortalem in Præbendatis, absque tribus mensibus in anno à jure illis concessis absentia à Choro; Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 217. ibid.

337 An si extra tempus Divinorum Officiorum possit Canonicus, seu Præbendatus expedire negotia propriæ Ecclesiæ, in cujus utilitate abest, licitè accipiat distributiones; Et an Canonicus dispensatus in ætate etiam lucretur distributiones? Idem est, si Canonicus Ordines Sacros initiatus non sit, si assistat in Choro, & aliud est quoad vocem in Capitulo, quæ requirit saltem Ordinem Subdiaconatus. Et notatur, quod distributiones percipit Canonicus assistens Choro, & Divinis Officiis, licet non sedeat proprio stallo, nec sit indutus vestibus solitis. Item lucrabitur distributiones Canonicus, si desinat Horis Canonicis assistere propter aliquam justam causam; propter recipiendum hospitem? vel si radat barbam; & ex aliis multis causis, quæ in textu hujus resolutionis explicantur, quas pro casibus contingentibus in promptu tene, quia quotidianæ sunt pro supradictis Præbendariis circa lucrationem distributionem; Ex p. 10. tr. 16 & Misc. 6. res. 54 ibid.

338 An Pensionarius, teneatur sub peccato mortali dicere Officium parvum B. Virginis; Et docetur consuetudinem esse optimam legis interpretem. Et quæritur, an omnes pensiones possint vendi pro libito absque licentia Summi Pontificis, Ex p. 10, tr. 16. & Misc. 6. res. 94. pag. 342

339 Proponuntur aliqui casus circà obligationem Pensionarii ad recitandum Officium B. Virginis. Sed inter alia quæritur, an Pensionarius relinquens recitare Officium B. Virginis teneatur restituere omnes fructus, vel tantum tertiam partem sicut Beneficiarii, qui ex omissione Horarum Canonicarum non tenentur persolvere nisi tertiam partem; Ex p. 10. tract. 16. Misc. 6. res. 95. pag. 343.

Appendix ad cæteras omnes alias quæstiones hujus *Tractatus Sexti de Horis Canonicis hujus Tomi tertii*.

AN Pontifex possit dispensare in recitatione Horarum Canonicarum; Et an recitatio Horarum Canonicarum sit de jure Divino, vel etiam de jure naturali; Et an qualitas Officii Divini sit tantum de jure positivo; Et an Papa possit dispensare cum quocumque Clerico, vel Regulari, ut licitè possit uti Breviario, quod ei libuerit; Et è contra, an non possint Episcopi, & Prælati Regulares cum suis subditis dispensare, ut non recitent Officium Divinum Breviarii juxta ritum S. Pii V. ad quod tenentur, sed juxta aliud Breviarium approbatum; Et an Episcopi, & Prælati Regulares cum suis subditis ex rationabili causa possint dispensare, ut aliquando, non tamen in perpetuum, neque per modum Constitutionis recitent Officium de Sancto die, qua essent recitaturi de Feria; Et an prædicti Episcopi, & Prælati Regulares possint dispensare, ut numquam subditi, & in tota vita recitent; Et an dispensatio concessa Subdiacono, ut possit uxorem ducere, liberet eum à recitatione Officii Divini; Et quid dicendum est, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse, & deindè elam ad Subdiaconi, vel Diaconi ordinem, & gradum esse promotum; & circa hoc aliqua alia explicantur; Et an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi Horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si postea convaleat, teneatur sub mortali Officium Divinum recitare; Et quid in dicto casu de fructuum beneficii restitutione. Ex p. 8. tr. 3. ex resolut. 10. 34. & 12. & in part. 6. tr. 7. ex resol. 45. §. Undè. Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet tom. 3. tract. 2. de dispensatione resolut. 51. 52. 26. & 74

An professus, vel Sacerdos secularis, cum quibus dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium Divinum recitandum, Et quid de Degradato; Ex part. 9 tract. 4 ex res. 40. Quæ nunc invenietur in tom 5. tr. 2. de Percussione Clerici res. 36

An orationes septem Psalmorum Pœnitentialium à Sacerdote in fine Litaniarum dicendæ sint genu flexo, an stante; Idem est, quando in Choro recitantur Litaniæ in diebus Rogationum, quod stando recitandæ sunt orationes. Et quomodò tempus mediæ noctis in præcepto recitandi Horas Canonicas sumendum est; Ex p. 10. tr. 13. ex res. 34. & in part. 7. tract. 11. ex resol. 15. Quæ hic reperientur in tom. 2. tract. 1. de Celebratione Missarum res. 195. & 111

An ordinatus per vim, & metum teneatur recitare Officium Divinum; Et quid, si posteà ratificet verbo aut facto semel utens ordine accepto sine ulla coactione; Et an ille, qui in peccato mortali solemniter Capitulum, & Collectam pronuntiat in Choro, qui hoc facit tamquam Presbyter, peccet mortaliter. Ex p. 10. tr. 13. ex resol. 18. & in part. 3. tract. 4. ex resol. 195. alias 196 Quæ hic sunt in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis res. 114 & 119

Cursissimè infertur, quod qui vovit quotidie recitare, non tenetur preces alicujus diei omissas supplere. Et an si quis vovit recitare Litanias, teneatur ad preces, & orationes subsequentes; Idem est de Pœnitentia à Confessario injuncta; Ex p. 5. tr. 1. ex resolut. 31. §. penult. in fine, & in part. 9. tract. 7. ex resol. 46. Quæ nunc invenientur in tom. 1. tr. 6. de Satisfactione Sacramentali res. 43. & 20

An qui vovit recitare septem Psalmos Pœnitentiales, si non potest integros recitare, teneatur ad partem, vel si sciret unum Psalmum ex Pœnitentialibus teneatur illum septem vicibus recitare; Et an peccet mortaliter non recitando officium Divinum quia in nocte proxima se inebriat, & facit impotentem ad recitandum sequenti die; Ex p. 3. tr. 5. ex res. 61 & in p. 10. tr. 14. ex res. 13. alias 11. Quæ hic reperientur in tom. 4. tr. 6. de Jejunio res. 66. & 18

An peccet mortaliter contra præceptum, & obligationem recitandi officium Divinum, qui edit nimium, aut nocivum prævidens ob morbum se omissurum Horas Canonicas; Et an satisfaciat quis obligationi recitandi Horas canonicas, si in illis voluntariam internam mentis evagationem haberet? Et quidam scrupulis angebatur, an habuerit intentionem recitandi Horas Canonicas, ideò benignam aliquam opinionem impensè à me postulavit; Et an si quis vult recitare officium Divinum cum voluntate expressa non adimplendi illud, adhuc satisfaciat præcepto, &c. Et an quis satisfaciat præcepto de audiendo Sacro, si tempore Sacri legit Horas Canonicas ad quas obligatur; Ex p. 10. tr. 14. ex res. 12. alias 10. & in p. 5. tr. 13. ex res. 61. §. ult. in fine & in p. 3. tract. 6. ex resol 68. & in part. 4. tract. 4. ex resol. 117. Quæ hic sunt in tom. 2. tr. 3. de Audienda Missa in die festis resol. 14. 15. 1. & 2.

An si Clericus, v. g. in diurna navigatione abjiciat Breviarium, teneatur aperire hanc circumstantiam in confessione, vel ei sufficiat dicere, vigesies omisi Horas Canonicas; Et an si post abjectum Breviarium debeat de causa omissionis data, non amplius pec-

peccet omittendo Horas? Et an propositum ommittendi aliquid actum, & præceptum aliquando in confessione explicandum sit; ut si quis, v.g. proposuit per multos dies Officium Divinum omittere, sed deindè propositum mutans non nisi quinquies omisit? Et an sufficiat, si pœnitens dicat in confessione, anno integro omisi Officium Divinum, licet aliquoties doluerit de culpa intra annum, & statuit recitare, & propositum postea non implevit? Et an si quis, v.g. recitando Officium Divinum videt mulierem, & concupiscit eam, teneatur non solum illam pravam concupiscentiam confiteri, sed etiam dicere, quod tale peccatum admisit psallendo, orando, &c. Et an qui recitat non solum in peccato mortali, sed cum proposito actuali, & voluntate peccandi mortaliter, non peccet? Et utrùm, qui ratione Ordinis Sacri, & beneficii tenetur persolvere horas canonicas, si illas non recitet, peccet dupliciter, & teneatur istam circumstantiam in confessione explicare? Et quid si habeat multa beneficia? Et qui omisit aliquo die omnes Horas Canonicas, an teneatur illud in confessione aperire, vel illud tantum quod omisit? Et an qui ex ignorantia non recitat Horas Canonicas, ad quas ratione Ordinis Sacri, vel beneficii obligatur, committat duplex peccatum? Et an si quis unica voluntate voluisset ommittere Officium Divinum per mensem, teneatur hanc circumstantiam in confessione aperire; *Ex part. 1. tract. 7. ex ref. 63. & in part. 5. tract. 14. ex ref. 55. & in part. 6. tr. 7. ex resol. 36. & in part. 2. tract. 12. ex ref. 22. & 23. & in part. 3. tract. 4. ex ref.* 140. *aliàs* 141. *& in part. 1. tract. 7. ex resol.* 17. Quæ nunc invenientur *in tom. 1. tr. 7. de Circumstantiis ref. 62. 63. 66. 65. 64. 7. & 23.*

An qui ex oblivione naturali omittit recitare Horas Canonicas teneatur restituere fructus? Et an excommunicatus cum aliquo legens privatè Horas Canonicas, vel Officium B. Virginis, &c. peccet? Idem est de recitante cum excommunicato; *Ex par. 3. tr. 6. ex resol. 41. & in p. 5. tr. 9. ex ref. 89. & in tr. 5. ex ref. 21.* Quæ hic reperientur *in tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione resol. 32. 131. & 147.*

An excommunicatus recitando Horas Canonicas privatim, & dicendo *Dominus vobiscum*, incurrat irregularitatem, & peccet mortaliter; *Ex part. 4. tract. 2. ex resol. 94. & in part. 5. tract. 9. ex resol. 93.* Quæ hic sunt *in tom. 5. tractat. 5. de irregularitate ref. 35. & 36.*

An liceat Sanctum Beatificatum invocare in publicis Litaniis? *Ex part. 3. tract. 5. ex ref. 9.* Quæ hic est suprà in hoc ipsumet *tom. 3. tr. 3. de Episcopis ref. 90.*

Quæritur, quinam sint, qui possunt uti privilegio Clemen. VII. concesso Clericis S. Silvestri de Urbe, qui aliàs vocantur Theatini, dicendo saltem sex, aut septem Psalmos assignandos à Prælato cum septem Pater noster, & bis Symbolum Apostolorum loco Horarum Canonicarum? Et an ejecti à Religione, si non sint in Sacris, teneantur ad Officium Divinum? Et an si adsit dies, cujus integrum Officium Divinum memoria tenet cœcus, istud solum modo cœcus recitare teneatur; *Ex part. 3. tr. 2. ex ref. 68. & 60. & in p. 10. tr. 16. ex ref. 46. aliàs 45.* Quæ nunc invenientur *in to. 7. tr. 1. de Regularibus ref. 261. 192. & 7.*

Explanatur, quod quamvis nullo jure teneantur Religiosi ad Chorum professi nondum ordinati ad Horas canonicas, teneantur tamen jam ex longa consuetudine præscripta in unaquaque Religione; *Ex par. 4. tr. 4. ex resol. 6.* Quæ hic est *in tom. 2. tr. 1. de Celebrat. Missarum ref. 87.*

An si quis, v.g. videat Clericum ex oblivione invincibili omittere Officium Divinum, teneatur illum monere; *Ex p. 9. tr. 8. ex ref. 48.* Quæ hic reperietur *in tom. 7. tr. 4. de Correctione ref. 31.*

An Beneficiarii omittentes Horas Canonicas satisfaciant si eleemosynas non distribuant pauperibus, sed celebrent Missas pro animabus Purgatorii; *Ex p. 7. tract. 10. ex ref. 14. in fine.* Quæ nunc invenietur *in tom. 6. tr. 8. de Testamentis ref. 58.*

Quidam vir Nobilis recitabat quotidie pro animabus Purgatorii Officium defunctorum, dum adhuc esset in statu peccati mortalis, quæsivit à me, an dictis animabus Orationes illæ prodessent; *Ex part. 5. tractat. 14. ex ref. 79.* Quæ hic est *in tom. 8. tr. 10. ref. 13.*

SYL.

SYLLABUS
TRACTATUUM
HUJUS TOMI TERTII.

TRACT. I. DE Potestate Pontificis quoad Sacramenta. Et in fine hujus Tractatus adscribuntur duæ Apologeticæ Disceptationes de Primatu solius D. Petri ad differentiam inter ipsum, & D. Paulum.

II. De Dispensationibus.

III. De Potestate Episcopi quoad Dispensandum, & Absolvendum vigore c. *6.* sess. 24. Concilii Tridentini de reformat. Et aliæ diversæ difficultates, & Resolutiones ad ipsosmet Episcopos specialiter pertinentes, etiam circa provisiones per Concursum ad Beneficia, Canonicatus, Dignitates, &c. & pro admissione resignationis beneficiorum, & impositione pensionis super ea etiam in hoc Tractatu discutiuntur.

IV. De Pœnis, seu Mulctis Episcopo non applicandis.

V. De Potestate Capituli, Sede vacante, ad ornatum cap. si Episcopus, de suppl. negl. Præl. in *6.*

VI. De horis Canonicis, atque de restitutione pro omissione, vel defectibus commissis in earum recitatione.

TRA-

TRACTATUS PRIMUS, *DE* POTESTATE PONTIFICIS

In ordine ad Sacramenta.

***ET IN FINE HUJUS TRACTATUS ADSCRIBUNTUR** duæ Apologeticæ Disceptationes de primatu solius D. Petri ad differentiam inter ipsum, & D. Paulum.*

RESOLUTIO PRIMA.

An Pontifex possit suis præceptis ita obligare quoad ministrationem Sacramentorum, ut aliquando excusemur ab obligatione, & observatione præcepti divini? Sed inter alia, quæ in textu hujus Resolutionis explanantur, quatuor diversi casus inferuntur, ex doctrina supradictæ quæstionis, quos in promptu debent habere omnes Sacerdotes, & Confessarii, quia sæpè contingere possunt in praxi, & sunt valdè notandi. Ex part. 8. tractat. 5. resol. 78.

AFfirmativè respondet Eminentissimus Cardinalis Lugo *de Sacrament. Eucharist. disp. 14. sect. 5. num.* 550. ubi sic ait Loquendo de possibili, negari non potest, quòd aliquando Ecclesia cum tanto rigore præcipiat, & prohibeat aliquid, ut etiam intuitu observandi præcepti divini id omitti, vel fieri non possit. Ita ille, qui postea *disp.* 55. *sect.* 3. *num.* 61. asserit, quòd in Ecclesia ex hac doctrina communiter asseritur, non posse Sacerdotem post prandium celebrare Missam pro dando viatico moribundo: & ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Marchinus *de sacramento Ordinis*, *p.* 3. *c.* 3. *nu.* 53. & me citato Eminentissimus Lugo *ubi suprà*, *n.* 68. Et ratio est, quia præceptum dandi viaticum debet semper intelligi, quando dari potest juxta ritum, & ordinem ab Ecclesia præscriptum in hoc Sacramento conficiendo, & ministrando. Quare sicut non potest Sacerdos celebrare absque vestibus sacris, absque altari, absque pane azymo ad dandum viaticum infirmo, quidquid dicat Major *ubi suprà*, cujus sententiam omnes meritò refellunt: sic non poterit celebrare absque jejunio, cùm tam sit præceptum Ecclesiæ hoc, sicut illa.

Sup. hac in 6. suj. hujus R. & in aliis ejus annot.

Sup. hac inf. in 6. Potest etiam ... hujus R. & in aliis ejus annot.

2 Sed hæc exempla non carent difficultate, quia non desunt Doctores asserentes. Sacerdotem post prandium posse dicere Missam ad communicandum infirmum. Et ita docent plures Doctores, quos olim ego citavi, & adducit Cardinalis Lugo *ubi suprà*, *disp.* 15. *sect.* 3. *nu.* 67. quorum sententiam ipse putat probabilem, & probari potest sequentibus argumentis. *Primò*, licet Sacerdoti non jejuno celebrare, ad mortem, vel vulnus vitandum: ergo ad subveniendum sibi, vel alteri morienti. *Secundò*, licet infirmo de vita periclitanti viaticum ministrare non jejuno: ergo in gratiam ejusdem licebit sacerdoti non jejuno celebrare. *Tertiò*, potest Sacerdos in articulo mortis absolvere à quibuscumque censuris, & peccatis, à quibus ante non poterat: ergo, & non jejunus celebrare. *Quartò*, efficacius, potest Sacerdos ad subveniendum sibi, vel alteri morienti celebrare non præmissa confessione peccati mortalis: ergo, & non præmisso jejunio. Antecedens conceditur ab omnibus. Consequentia constat, nam majus præceptum est præmittendi confessionem peccati mortalis, cùm sit juris divini, ut supra probatum est, quàm præmittendi jejunium, cùm hoc sit tantùm juris positivi humani. *Quintò*, licitum est Sacerdoti, propter ægroti necessitatem, anticipare, vel postponere tempus celebrationis, ut omnes ferè concedunt: ergo etiam licebit, non jejunum celebrare, cùm utrumque sit præceptum Ecclesiasticum. *Sextò*, præceptum de communicando in articulo mortis est divinum: ergo debet prævalere præcepto de non celebrando post sumptum cibum, quod est humanum.

Citavit in R. quæ est 150. in ... & in aliis ejus ... & ad medium §. 2. hujus R. ... in hoc § magis ... in sacramentis ... ordin.

3 Et in uno casu admittit hanc sententiam Amicus *in cursu Theolog. tom.* 7. *disp.* 27. *sect.* 3. *n.* 36. & ait, licere Sacerdoti non jejuno celebrare, si nimirum sumpto veneno morti appropinquaret, & habens conscientiam peccati, mortalis copiam Confessarii habere non posset: tunc enim poterit saltem putativè contritus celebrare, ut si fortè reipsa contritus non sit, virtute Sacramenti fiat ex attrito contritus. Nam in hoc casu sacramentum Eucharistiæ est ad salutem necessarium, unde videtur hic casus per epikeiam excipi à lege universali.

Sup. hoc in ... R. 147. ... & in R. 133. §. ... annot.

4 Potest etiam inferri *Secundò* ex supradicta doctrina, Sacerdotem in articulo mortis ad præbendum viaticum moribundo non posse ei præbere species sanguinis, si non potest deglutire particulam. Ita Pitigianus *in 4. tom.* 1. *disp.* 8. *q.* 3. *art.* 6. & alii, quia cùm hoc Sacramentum non sit simpliciter necessarium, non obligat nisi cum debitis circumstantiis ab Ecclesia præscriptis. Sed etiam hæc opinio non caret difficultate, nam contrariam tenuit Ochagavia *de Sacr. tr.* 2. *de Euchar. q.* 58. *nu.* 9.

Sup. hoc in ... R. 98. & hic infra in R. 40. § Sed ... & seqq. & in alio R. ejus annot.

5 Et ipsemet Adversarii non audent hoc facientem de peccato mortali damnare; & ideò Amicus *in cursu Theolog. tom.* 7. *disp.* 29. *sect.* 8. *n.* 107. sic ait. Obiicies. Nunquam Ecclesia censetur prohibere Sacramenta in casu necessitatis, ut constat de sacramento Confessionis, quod nunquam in casu necessitatis prohibet, sicut nec Baptismum, Confirmationem, & viaticum tempore interdicti: ergo etiam ubi non est permissa communio sub utraque specie, poterit infirmus in articulo mortis, communicare sub specie vini, si non possit vel habere, vel sumere speciem panis. Respondeo negando non posse Ecclesiam prohibere, etiam in casu necessitatis propter immutabilem observantiam legis, & reverentiam Sacramentis debitam, ea Sacramenta, quæ non sunt simpliciter necessaria, cujusmodi est hoc Sacramentum. Præstat enim constans, & perpetua observantia legis debita Sacramenti administrationi, unius, vel alterius personæ devotioni, præsertim cùm facilè possit ex uno casu ad alios extendi hujusmodi legis interpretatio. Nec est eadem ratio de sacramento Confessionis, quod est Sacramentum necessitatis, sicut, & sacramentum Baptismi. Quòd autem Ecclesia tempore interdicti non prohibeat alia etiam Sacramenta ad salutem non necessaria, ut Confirmationem, viaticum pro infirmis, & matrimonium, id ideò est, quia hæc pendent à potestate Ecclesiæ, quæ potuit pro tali tempore hæc Sacramenta concedere, sicut in articulo mortis concedere potuit communionem sub specie vini, in defectum alterius speciei: de facto autem id non concessisse, colligimus ex universali prohibitione absque ulla exceptione. Cæterùm non damnarem peccati mortalis eum, qui in eo casu utens benigna legis interpretatione communicaret sub specie vini. Ita Amicus.

6 Potest etiam *Tertiò* inferri, Sacerdotem ad communicandum morti proximum, ne sine viatico decedat, non posse celebrare absque indumentis sacris. Quia reveren-

Sup. hoc supra propè ... §. ... hujus R. & in Ref. seq. in

tia, quæ debetur sacramento Eucharistiæ, postulat, ut nonnisi eum sacris vestibus conficiatur, quæ reverentia præferenda est saluti ægrotantis, qui deficientibus sacris indumentis, & copia Eucharistiæ non tenetur communicare eum irreverentia ejusdem Eucharistiæ. Atque ita docet Divus Antoninus *3. p. tit. 13. c. 16. §. 1.* Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. art. 8.* Navarrus *c. 21. n. 13.* Victoria *de Eucharistia, nu. 82.* & alii. Sed hic casus habet etiam suam difficultatem: nam Major *in 4. distinct. 9. q. 3.* Zambranus *de Eucharistia, cap. 3. dub. 6.* & alii, contrariam sententiam docent, ut observat Marchinus *de sacram. Ordinis, p. 3. cap. 13. n. 4.*

7 Et tandem *Quartò* potest inferri, quòd si quis, v. g. diceret Missam, & lumina extinguerentur ante consecrationem, nec ampliùs accendi possent, non posse prosequi Missam etiam pro dando viatico alicui moribundo. Et ita docet Fagundez *de præcept. Ecclesiast. præcept. 1. lib. 3. c. 22. n. 19.* ubi sic ait. Sed quid si cœpto sacro lumen extinguatur in tali Ecclesia, ac loco, ubi aliud commodè inveniri non possit; quod facilè evenire potest, si in aliquo Sacello, aut Eremitorio remoto à vicis, & pagis, sacrificium fiat: & an saltem in eo casu licitum sit sine lumine sacrum facere, seu potiùs continuare, maximè urgente aliqua circumstantia diei festi, in quo præsentes ex præcepto, eidem sacro interesse teneantur, aut in ea necessitate, in qua aliquis moribundus extremo viatico indigeat. Respondeo, ante verba consecrationis inchoata non esse licitum Missam dicere, aut perficere, si lumen deficiat, etiamsi præceptum Ecclesiæ urgeat audiendi sacrum, immò etiamsi præceptum divinum communicandi extremè; & per modum viatici instet: quod potest accidere, si præsentium aliquis subito, a repentino morbo corripiatur. Et ratio est, quia nec præceptum humanum, & Ecclesiasticum audiendi sacrum, nec præceptum divinum accipiendi extremum viaticum obligant, aut obligare possunt cum indecentia Sacramenti, ac sacrificii: non potest autem negari irreverentiam esse maximam hujus Sacrificii, & Sacramenti, si sine lumine fiat: si verò, consecratio jam sit cœpta, & lumen deficiat, potest Sacerdos, imò tenetur, sacrificium sine lumine perficere, ac continuare; quia urget præceptum divinum integrandi sacrificium, & major irreverentia erit, si tunc imperfectum relinquatur, quàm si sine lumine, quando substantia liter inceptum est, perficiatur: nam, cùm substantia sacrificii sit inchoata, ideò necessariò perfici debet, ne imperfectum, ac mutilum prædictum sacrificium relinquatur. Ita Fagund.

8 Possem plures alios casus similes hic adducere: sed quia de illis copiosam meditor tractationem, in illa de singulis judicium meum proferam.

RESOL. II.

An Pontifex possit aliquibus interdicere usum Sacramentorum.
Et pro praxi hujus quæstionis aliqui diversi casus adducuntur in corpore hujus Resolutionis. Ex p. 8. tr. 1. Res. 79.

§. 1. RESpondeo affirmativè: ut patet tempore interdicti, in quo prohibetur usus aliquorum Sacramentorum, ut constat ex *cap. si sententia 16. de sententia excommunicationis, in 6.* & ex *c. respondeo 43. de sententia excommunicationis*, sed non omnium, quia non prohibetur Baptismus, nec Confirmatio, ut constat ex *cap. quoniam 19. de sententia excommunicationis, in 6.* immò nec solemnitates eorum, ut ex eodem deducitur: nec prohibetur sacramentum Pœnitentiæ, non tantùm constitutis in articulo mortis, sicut nec olim, sed nec sanis; quia id conceditur *in c. alma mater*, exceptis qui aliqua culpa causam interdicto dederunt, nisi priùs de delicto satisfaciant, aut dent sufficientem cautionem de satisfaciendo, aut si neutrum possint, jurent se, quàm primùm possint, satisfacturos, aut adjuturos quantùm possint, ut Ecclesiæ satisfiat à delinquentibus, ut dicitur *in cap. alma mater*.

2 De susceptione autem sacramenti. Extremæ-unctionis est expressa prohibitio, *cap. quod in te, de pœnitentiis, & remissionibus*, & intelligunt Doctores non posse dari in articulo mortis, quia tunc erat dandum; ergo prohibitio respicit illud tempus. *Secundò* dicunt, nullo modo esse conferendum, ut non distinguamus de Sacramento, quantum ad substantiam; & quantum ad solemnitatem. Addunt *tertiò* hoc esse intelligendum de omnibus personis. Undè non est audiendus Paludanus, qui *4. dist. 68. q. 8. num. 8.* dixit, Clericis, & Religiosis posse dari hoc Sacramentum tempore interdicti. Tandem *notandum* est *in cap. quod in te*, sermonem expressè fieri de interdicto generali loci, & servandum est de particulari, servata proportione, & de interdicto personali, sive generali, sive particulari.

3 Sed difficultas est, an Pontifex prohibuerit ministrationem sacramenti Extremæ unctionis tempore interdicti, etiamsi moribundus ex aliquo impedimento non possit suscipere sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ. Et affirmativè respondet Petrus de Ledesma, sed nimis rigidè, ut ego olim adnotavi, & ideò, me citato, optimè contrariam sententiam tenet Pater Amicus *in curs. Theolog. tom. 8. disp. 19. sect. 12. num. 198.* ubi sic ait. Una hic superest difficultas, an tempore interdicti, in quo hoc Sacramentum prohibetur, illud ministrari possit à Parocho, moribundo, qui nullum aliud Sacramentum suscipere potuit. Negat Petrus Ledesma apud Dianam *tr. 4. de Sacramento, resolut. 171.* nisi peculiari privilegio Bullæ Cruciatæ muniatur. Affirmant verò cum ipso Diana alii; quæ sententia uti animabus favorabilior, ita longè probabilior censenda est. Neque enim jura, & Pontifices in suo interdicto hunc extraordinarium casum comprehendere censentur: immò dum eadem jura, & Pontifices tempore interdicti concedunt Baptismum, Pœnitentiam, & Eucharistiam, propter salutis necessitatem, tacitè etiam dispensare videntur in hoc Sacramento cum eo, qui aliud suscipere non potuit: quia fieri potest, ut sit eadem necessitas, idemque periculum æternæ damnationis, si hoc in tali eventu omittatur. Ita Amicus.

4 Et idem, me etiam citato, docet Caspensis *in curs. Theolog. tom. 2. tract. 25. disp. 4. sect. 2. nu. 18.* sic afferens. Est *notandum* tempore interdicti posse moribundo conferri Extremam-unctionem, quando non potest recipere sacramentum Pœnitentiæ, v. g. si postquam moribundus ostendit signa contritionis, amisit usum rationis, & ob id non potest confiteri, poterit loco sacramenti Pœnitentiæ, in eo casu Extrema-unctio conferri; quod certè non est improbabile, cùm possit facere de attrito contritum, & sequitur Diana *resolut. 77.* Hæc Caspensis. Et hanc sententiam tenent etiam duo alii auctores ex Societate, Pater Baunius *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 9. quæst. 15.* & P. Escobar *in Theolog. moral. tract. 2. exam. 7. cap. 4. nu. 68.* quod est valdè notandum à Parochis.

5 Sed pro curiosis quæro, an in tali casu esset ministranda Extrema unctio sine superpelliceo, & stola, si non adessent, & negativè respondet Suarez, sed opinionem affirmativam tanquam probabilem meritò admittit nunquam satis laudatus Pater Amicus *ubi suprà, tom. 8. disp. 19. sect. 14. nu. 217.* ubi sic ait. In ipsa Sacramenti collatione servanda sunt hæc. *Primò*, ut nonnisi superpelliceo, & sacra stola indutus Sacerdos hoc Sacramentum administret. Quæ ornamenta adeò necessaria putat Suarez *disp. 44. sect. 2. in fine*, ut sine iis nunquam censeat licere hoc Sacramentum administrari: quia semper ioquit, præferenda est reverentia Sacramenti utilitati infirmi, præsertim cùm non sit hoc Sacramentum necessitatis, nisi forte sine illo censeretur infirmus in aliquo periculo æternæ damnationis. Ut si infirmus alterius Sacramenti capax non esset: tunc enim probabiliter posset Sacerdos etiam sine superpelliceo, & stola, hoc Sacramentum conferro. Nec est eadem ratio de sacro faciendo: tum quia in hoc maior est adhibenda propter Christi corporis reverentiam: tum quia, qui est capax Eucharistiæ, moraliter etiam est capax Sacramenti Pœnitentiæ: proinde non erit tanta necessitas faciendi sacrum sine sacris vestibus, ad subveniendum moribundo de sacro viatico. Ita Amicus, cui ego adhero.

6 Sed hic obiter quæro, an tempore interdicti Pontisex prohibuerit contrahere matrimonium. Ad hunc casum sic respondet Machadus *de perfecto Confess. tom. 1. lib. part. 3. tractat. 13. document. 4. num. 5. Del sacramento del Matrimonio, en particular no se halla cosa dispuesta por drecho, con que es necessario recurrir à las dotrinas de los Doctores, en que segun nuestro instituto, diremos lo que entre ellos fuere llano, y juntamente lo que e dudoso, y controverso. Digo pues, que todos los Dotores convienen, en que en tiempo de entredicho, como quiera que sea, y entre personas especialmente entredichas, es licito el contraer esponsales; porque estas no son Sacramento, ni cosa sagrada sino solamente un contrato humano. Si el matrimonio sea licito, de la misma manera, que los desponsorios, es question gravemente controversa entre los Dotores. Suarez, Filiucio, y otros, son de parecer que en tiempo de entredicho local, ni entre personas personalmente entredichas, es licito el matrimonio; sino es donde huviesse costumbre en contrario? porque siendo, como es verdadero Sacramento, es fuerça que se comprehenda en la prohibicion, que el derecho haze de los Sacramentos en tiempo de entredicho y à personas intredichas. Si bien Navarro, y otros muchos defienden lo contrario: fundanse en que aunque el Matrimonio es sacramento verdadero: con todo esso es tambien contrato humano, el qual, en los demas no estan prohibidos por el derecho en tiempo de entredicho, ni entre personas entredichas.* Ita ille; sed tu ne deferas tenere negativam sententiam cum Doctoribus, quos ego citavi *in part. 5. tractat. 10. resolut. 81.* quibus adde Baunium *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 9. q. 15.*

7 Sed quid dicendum de sacramento Ordinis? Respondeo, certum esse apud Auctores, non posse laicum suscipere sacramentum Ordinis tempore interdicti ob prohibitionem generalem, quæ habetur *cap. responso; & cap. alma mater, de sententia excommunicationis*. Circa alias personas, quæ jam habent aliquem Ordinem, est diversitas opinionum. Aliqui dicunt, eum, qui habet Ordinem inferiorem, posse, non

obstan-

obstante interdicto, suscipere superiorem. Ita sensit Innocentius *in cap. non est vobis, de sponsalibus*. Sed contrariam sententiam sequitur Panormitanus *in cap. non est vobis, citato*. Paludanus *4. dist. 18. quaest. 8. nu. 29.* Covarruvias *in cap. alma mater, part. 2. §. 3. num. 4.* Et communiter Summistæ, & mihi placet, quia revera est generalis prohibitio, ut suprà diximus. Legatur Pater Suarez *sectione illa 1. à num. 44.* & hoc intelligendum est de omnibus Ordinibus, etiam minoribus, secundùm opinionem asserentium esse Sacramentum: si verò non dicantur Sacramenta esse, dicendum est esse prohibitam susceptionem, & collationem eorum, tempore interdicti, sicut collationem primæ Tonsuræ, quia comprehenduntur sub divinis Officiis, sicut de prima Tonsura philosophatur P. Suarez *suprà n. 45.* vide etiam Turrianum *de cons. lib. 6. disp. 48. dub. 3.*

Sup. hoc in to. 4. tr. 4. R. 9.

7 Et tandem, si quis quærat, an Pontifex tempore interdicti prohibeat communionem more laicorum Sacerdotibus, quibus tamen concedit celebrare, juxta *cap. alma mater*. Ad hanc dubitationem satis practicabilem affirmativè, me citato, respondit Caspensis *in cursu Theolog. tom. 2. tract. 25. disp. 4. sect. 2. num. 22.* sic enim ait. An verò Sacerdotes qui tempore interdicti generalis localis post *cap. alma mater*, possunt celebrare Missam quotidie cum moderatione ibi posita, & Clerici divinis Officiis assistere, possunt etiam communicare more laicorum. Placet sententia affirmans, quam contra Avilam, Villalobos, & Hurtadum, defendunt plures, & graves doctores, inter quos sunt Suarez *disp. 23. sect. 2.* & Ægydius *disp. 17. dubit. 8.* quia Sacerdotes eo tempore possunt celebrare, & assistere sacrificio Missæ, & similiter Clerici: ergo, & possunt tunc communicare more laicorum, quia cui communicatur facultas assistendi Missæ, consequenter conceditur, ut de ea possit participare, & ut rectè Suarez observat *in cap. alma mater*, dicitur: Dicantur divina Officia sicuti priùs? sed priùs, id est, ante interdictum, ita celebrantur, ut non Sacerdotes Clerici sumant Eucharistiam more laico, & similiter Sacerdotes aliquo impedimento non potentes celebrare, eodem modo communicant; ergo. Ex quo infertur in illis diebus, in quibus tempore interdicti licitum est laicis Sacrum audire, posse etiam Eucharistiam sumere. Undè habentes privilegium, ut sunt Religiosi, & Moniales, & habentes Bullam Cruciatam, poterunt Eucharistiam accipere, & similiter in diebus solemnibus, in quibus solet interdictum locale generale relaxari, vel cessatio à divinis, de quibus *infrà* erit sermo, & in quibus licitum est sacrificio Missæ assistere, tunc etiam licitum est usus Eucharistiæ, & ita licitè potest dari Eucharistia omnibus etiam laicis, qui non dederunt causam interdicto generali locali, vel cessationi à divinis. Et ita tenent plures Doctores gravissimi, ob rationem supradictam, quos in magno numero refert, & sequitur Diana *resol. 83.* Ex quo ulteriùs fit, quòd si tunc se offerat præceptum communicandi, quia sublatum est impedimentum implendi præceptum, & non est onus tunc uti privilegio, sed favor, &c. Hucusque Caspensis.

Sup. hoc in to. 4. Res. 10.

Vide in 2 ef. not. pruriente.

8 Sed huic sententiæ, præter alios, se opponit Villalobos *in summa tom. 1. tract. 19. diffic. 1. num. 10.* ubi sic ait. *Fuera de caso de necessidad ni es licito recibir ni dar el sacramento de la Eucharistia en tiempo de entre dicho, como tienen todos por un texto, y lo deximos en la primera conclusion. Solo ay que advertir, que esto ha lugar assi en los Clerigos, como en los Religiosos: porque aunque todos ellos pueden assistir à los divinos Officios, no pueden recibir el sacramento de la Eucharistia: como lo dizen Covarruvias, y Navarro, sino es que tengan Bula, ò privilegio. Es la razon, porque la concession del capitulo* Alma mater, *no se estiende al recibir el sacramento de la Eucharistia en la manera que lo reciben los legos, de la qual hablamos aqui, porque esse, ni es sacrificio, ne parte del, ni tam poco es Officio divino. Y tambien porque alli solo se concede a los Clerigos, que puedan baxar el Officio divino, como antes, mas no que puedan comulgar.*

9 *Lo contrario de lo dicho tiene Suarez, y dize, que à qualquiera que le es licito comulgar à ella: fundase en que en el capitulo* Alma, *se concede, que se hagan los Officios divinos, como antes, en lo qual parece: que se concede esto virtualmente, supuesto que el Concilio Tridentino, amonesta que comulguen los que oyen Missa, como se usava en la primitiva Iglesia. Mas esto no es bastante razon para dezir que se concede esto alli, pues los Dotores communemente tienen lo contrario, como el mismo confiessa.* Ita ille. Sed ego sententiam affirmativam Caspiensis, Suarez, & aliorum, puto satis probabilem esse; & ideò: ne deseras recognoscere me ipsum in loco Caspensi citato, quem invenies *in part. 5. tract. 10.*

10 *Notandum* est tamen hìc obiter, quòd absolutè loquendo, posset Pontifex ob gravissima crimina aliquem privare communione, etiam in hora mortis, ex justa causa, non quidem tollendo præceptum divinum, sed tollendo ægroto potestatem illud observandi. Ita Trullench. De facto tamen nunquam talis pœna generatim in Ecclesia fuit, immò statuta aliquorum Provincialium Conciliorum, quæ privabant damnatos ad mortem sacra communione, Ecclesia revocavit, ut patet ex *cap. super eo, de hæret. in 6.* Ubi præcipitur, ut hæreticis etiam relapsis, ideòque ad mortem damnatis, detur communio si pœniteant, & confiteantur, & ex proprio motu S. Pii V. dato anno 1659. per quem in Hispania abrogata est consuetudo non dandi communionem damnatis ad mortem.

RESOL. III.

An Pontifex possit præcipere, ut in articulo mortis, deficiente materia certa, ministrentur Sacramenta cum materia dubia.

Idem est dicendum, si non occurrat alius certiorem habens potestatem, vel qui certiorem formam adhibeat.

Et in casu extremæ necessitatis non solum possit adhiberi Sacramentum cum materia, forma, & Ministro dubio, sed etiam adesse obligationem Charitatis sic ministrandi, secluso præcepto Pontificio particulari.

Et notatur, quòd in prædictis casibus contentis in textu hujus Res. & similibus, si recipientes Sacramentum supervixerint, essent denuò eis ministranda dicta Sacramenta, sub conditione. Ex part. 8. tract. 1. res. 2.

§. 1. RESpondeo affirmativè; quia præscribere modum ministrandi Sacramenta pertinet ad Summum Pontificem, ut observat, & docet Præpositus *in 3. p. q. 83. art. 4. dubit. 1. num. 185.* Pater Franciscus de Lugo *opuscul. de Sacram. capite 5. numero 54.* Castrus Palaus *tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. num. 6.* Villalobos *tom. 1. diffic. 13. num. 1.* & alii. Quòd autem licitè hoc efficeretur, patet ex doctrina, quam affert idem Pater Lugo *ubi suprà, num. 51.* & Palaus *num. 4.* nempe, etiam in his, quæ pendent ab institutione Christi, licitum esse, interveniente necessitate, ministrare sacramentum, juxta sententiam probabilem, quia periculum irritandi Sacramentum sufficienter honestatur ratione necessitatis, & adhibita conditione. Idem etiam docet Villalobos *loco citato, num. 4.* Antonius Perez Benedictinus *certam. 10. cap. 10. & 1.* Layman *lib. 2. tract. 1. cap. 5. num. 13.* Salas *in part. 2. tract. 8. disp. 1. n. 98. & 285.* & alii.

2 Immò Lugo *ubi suprà*, cum Sanchez, & Soto, asserunt, hoc procedere, licèt opinio sit parum probabilis, quam seclusa necessitate non liceret amplecti; dum urget necessitas, reddi practicè probabilem. Consonat Navarrus *cap. in verbis, coroll. 53. nu. 135.* dicens, periculum grave facit, ut in moralibus formido præponderet opinioni; & Jason *leg. 1. num. 57. C. de sum. Trinit.* ait, in dubiis præferendam esse opinionem animabus faventem.

3 Ex his infertur, posse Pontificem præcipere,

Primo, ut in articulo mortis infans baptizetur in quacomque minima parte corporis, si aqua non posset majorem attingere, etiam in digito, in capillis, &c. Et timetur moriturus antequam è ventre matris exeat; nam in tali casu esse validum Baptismum, probabiliter docet Victoria *de Baptismo, num. 32.* Henriquez *lib. 2. ca. 7. num. 2.* Toletus *lib. 2. capite 18. num. 8.* Vasquez *in 3. part. tom. 3. disp. 145.* & alii. Undè Præpositus *in 3. part. quæst. 66. art. 8. dub. 2. num. 90.* sic ait: De quibusdam autem partibus est dubium, v.g. de manu, pede, similique parte minori. Aliqui enim affirmant, Baptismum consistere, si ejusmodi partes tangantur, quia, & anima in illis est, & ab illarum partium ablutione homo simpliciter dici potest ablui, quod ad veritatem formæ sufficit. Alii negant. Prior sententia speculativè est probabilis, atque adeò in necessitate, quando major pars aqua tangi non potest, estque periculum, ne infans aliàs decedat absque Baptismo, potest sine ullo peccato in tali parte baptizari. Ita ille. Et ita in tali casu hoc facere præcepit Innocèntius IV. ut observat Amicus *tom. 7. disp. 11. sect. 2. num. 29. & 32.*

4 *Secundò*. Posset Pontifex præcipere, ut in caso necessitatis claudus, & mancus ministrent sacramentum Baptismi, secundùm opinionem Marsilii *in 4. q. 4. ar. 4. dub. 11.* Rubei *q. 1. in fine* Cajetani *in 3. par. q. 67. art. 6.* Et ideò novissimè Amicus *in cursu Theol. tom. 7. disp. 11. sect. 4. n. 64.* sic ait. Cæterùm, dato, quòd non adessent, qui baptizarent, nisi mutus, qui verba proferret, & mancus, qui abluere non posset, & urgeret necessitas, puto Baptismum fore dandum, per ablutionem unius, & prolationem alterius: cùm in casu necessitatis meliùs sit, conferre Baptismum dubium, quàm nullum. Ita ille: cui adde etiam Suarez *in 3. part. tom. 3. disp. 23 sect. 3. §. Ad ultimum verò confirmatur.*

5 *Tertiò*. Posset Pontifex, secundùm aliquos præcipere, (sed quoad hoc multi dubitant?) ut in articulo mortis infans baptizetur, si non adest aqua simplex naturalis, cum aqua rosacea, vel aqua elicita ex herbis. Ita Præpositus *in 3. part. quæst. 66. art. 4. num. 22.* ubi sic ait. Adverte, quòd quia Baptismi Sacramentum est maximæ necessitatis, si occurret extrema necessitas Baptismi alicui conferendi, utpote aliàs sine illo morituro, qui de salute periclitaretur, posset Baptismus saltem sub conditione eidem conferri in materia dubia; deficiente indubitata: quia nulla irreverentia censeretur irrogari Sacramento, quòd proximo alioquin perituro per medium etiam dubium succurratur, & de cætero

tereo charitas in tali circumstantia obligat ut adhibeamus omne medium, quo fortè poterimus eidem proximo succurrere. Ita plures Doctores. Hinc est, quòd licèt ea, quæ notabili secundò diximus, non esse materiam convenientem Baptismi, sint conformiora communiori Doctorum sententiæ, quia tamen de quibusdam aliqui dubitant, ut de aqua rosacea, oive, in extrema necessitate deficiente materia certa liceret in hujusmodi baptizare saltem sub conditione: sublato tamen periculo, Baptismus saltem sub conditione esset repetendus. Ita Præpositus.

6 *Quartò*. Posset Pontifex præcipere, ut moribundus absolvendus sit, etiamsi non explicet aliquod peccatum in particulari, sed tantùm exhibeat signa contritionis. Ita hanc sententiam tanquam probabilem, immò probabiliorem admittunt Doctores, quos ego citavi *sup. 3. tract. resol.*

7 *Quintò*. Posset Pontifex præcipere, ut in articulo mortis confirmetur aliquis cum solo oleo, si balsamum non inveniretur: nam balsamum non esse de necessitate Sacramenti, tradunt Cajetanus *in 3. part. q. 72. art. 6*, Sotus *in 4. dist. 7. quæst. 1. artic. 2.* Estius, *ibidem*, & Zambranus *in direct. part. 1. de sacrament. Confirm. cap. 2.* & alii. Et hunc casum, sicut, & alios suprà adductos (excepto secundo, & tertio) admittit Palaus *ubi suprà, tom. 1, tract. 1. disp. 2. punct. 5, num. 4.* ubi sic ait; Licet Baptismum in digito parvulo ministrare, quando timetur parvulus ex utero egrediens moriturus. Item licet confirmationem ministrare ex oleo benedicto, non mixto balsamo, cùm nullatenus balsamum inveniri potest, & urget occasio. Item licet, & debitum est, pœnitentem exhibentem signa contritionis, & jam moriturum absolvere, etsi nullum peccatum in specie manifestaverit. Item licet ministrare Baptismum sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab utroque, si ex prolatione formæ certæ, Patris scilicet, Filii, & Spiritus sancti, mors ministro immineret. Et Pater Lugo *opusc. de Sacramentis, cap. 1. num. 52*, hæc asserit, Necessitas prudenter erit pensanda juxta circumstantias occurrentes, nec semper extrema requirenda. Suarius *tom. 3. disp. 16, sect. 1*, tradit hanc regulam. Quoties Sacramentum est omittendum omninò, vel isto probabili modo dispensandum, licitum erit uti tali materia, vel forma probabili; tunc enim non tam exponimur periculo, quàm illud permittimus, ut majus evitemus, & alioquin habemus humanam cognitionem, quæ potest esse principium operationis rectæ. Nimirum in sacramento Confirmationis Chrisma confectum ex oleo, & balsamo consecratum per Episcopum, est materia certa; oleum verò simplex ab Episcopo benedictum est materia probabilis: si tamen Episcopus non possit invenire balsamum, poterit oleum simplex consecratum adhibere; tunc enim non tam sponte subit periculum, quàm invitus permittit illud, ut Sacramentum conficiat saltem probabile. Quippe minus malum est hoc, quàm omninò carere Sacramento, cui nulla fit irreverentia, siquidem ministratur certiori modo, quo tunc potest moraliter fieri. Similiter dicunt Thomas, Sanchez, & Castro *suprà*, conferendum esse baptismum in extremitate digiti, quando partus periclitans illam extrahit, quia licèt opinio sit parum probabilis, ratione magni periculi sustinetur. Ita Lugo; cui adde Sancium *disput. 44. num. 12.* Salas *in part. 1. tractat. 8. disput. 98. num. 285.* & Perez *certamin. 20. scholastic. cap. 10. & 13.*

8 Immò plus addunt Doctores, quòd in casu extremæ necessitatis, non solùm possit adhiberi Sacramentum cum materia dubia, sed etiam adesse obligationem charitatis sic ministrandi, & loquuntur, secluso omni præcepto particulari Pontificio. Et ideò Pater Lugo, offert enim se non vocatus, ita ego libenter præ manibus habeo, *in opuscul. de Sacram. cap. 5. num. 42.* sic asserit. Cæterùm in necessitate, si non adsit materia certa, vel qui noverit rectam formam, sed utraque sit dubia, nec detur minister certam habens potestatem, poterit cum dubio ministrari Sacramentum, duplici conditione posita: *prima*, ut detur evidens necessitas tam ex parte ministri, nimirum, ut non occurrat alius certiorem habens potestatem, vel qui certiorem materiam, aut formam adhibeat, quàm ex parte recipientis, qui scilicet indigeat specialiter receptione Sacramenti. *Secunda*, ut Sacramentum sub conditione conferatur. His enim positis tollitur omnis inordinatio; siquidem necessitas facit, ut acceptum non temerè, sed prudenter fiat; meliùs enim est dubium Sacramentum indigenti ministrare, quàm nullum. Conditio verò tollit periculum irritandi Sacramentum. Ita Doctores relati; quin addit Salas, non solùm posse, sed etiam teneri ministrum uti dubia potestate, materia, vel forma, quoties administratio Sacramenti requiritur ad vitandum scandalum, vel periculum damnationis, vel aliud gravissimum inconveniens. Cùm enim ob necessitatem liceat administratio Sacramenti dubii, tenemur utique per tale Sacramentum indigenti providere. Siquidem quoties sine dispendio possumus indigenti succurrere, tenemur saltem ex charitate, seu misericordia. Consonat Zambranus *cap. 1. num. 4.* Hucusque Pater Lugo; cui adde Præpositum *in 3. part. quæst. 66. art. 8. dub. 3. num. 90.* Et hanc sententiam docet Joannes Sanchez *in select. disput. 44. n. 31. & 32.* ubi probat, ministrum in supradictis casibus, vel similibus non solùm posse, sed teneri, juxta sententiam minus probabilem, ministrare Sacramentum propter favorem recipientis, qui forsan tali Sacramento salvabitur, vel evitabit magnum scandalum, aut nocumentum.

9 Non desinam tamen hic obiter adnotare, quòd in supradictis casibus, si recipientes Sacramenta supervixerint, essent denuò eis ministranda dicta Sacramenta sub conditione, quia per hoc animarum saluti providetur, nec ullum subest reiterationis periculum, cùm illud prorsus excludat apposita conditio. Ita de Baptismo definit Alexander III, *suprà*. Leo Magnus *epistol. 35.* aliàs 37. reddens rationem, quam usurpat S. Thom. *3. part. quæst. 66. art. 9. ad 4.* quia non potest in iterationis crimen venire, quod omninò factum esse nescitur, habetur *cap. cùm itaque 1. de consecrat. dist. 4.* consonant Gregorius III. *cap. parvulos 110. eadem dist.* Concilium Cartaginense V. *cap. 6.* & sexta Synodus *cap. 84.* habetur *cap. placuit, eadem dist.* ubi ratio redditur, ne noster scrupulus, seu trepidatio pueros faciat Sacramentorum purgatione privari. Consentiunt Suarius *tomo 3. disput. 22. sect. 1.* Vasquez *3. part. disput. 146. cap. 4. num. 19.* Henriquez *lib. 2. cap. 31. num. 2.* Zambranus *cap. 1. dub. 1.* Sà *verb. Baptismus, num. 3. & verb. Sacramentum, num. 10.* quibus adde Præpositum *in 3. part. quæst. 66. art. 8. dub. 3. nu. 90.* Et tandem non desinam hic apponere verba Amici *in cursu Theolog. tom. 7. disput. 11. sect. 2. nu. 32.* quæ confirmant omnia à nobis superiùs dicta; videlicet, posse Pontificem, stante probabilitate alicujus opinionis, præcipere, ut Sacramentum in articulo mortis in dubia materia ministrent: immò quòd ad hoc omnes tenentur, & si recipiens Sacramentum supervixerit, illud denuò sub conditione recipiendum est. Itaque Amicus sic asserit. Infertur non fore baptizatum, qui tantùm in vestibus ablueretur, vel in solis partibus excrementitiis, ut in capillis, unguibus; sed necessum esse, ut aliqua pars, aut membrum hominis aqua tingatur. An autem quamlibet, vel minimam partem hominis, exempli causa, digitum abluere sufficiat ad validitatem Sacramenti? Affirmat Vasquez *disp. 245. cap. ultim.* Tum quia Innocentius IV. jubet, puerum in periculo mortis baptizandum esse in quacumque parte minima corporis: non posset autem, etiam in necessitate in quacumque minima parte corporis homo ablui, nisi quæcumque minima pars abluta sufficiens esset ad Baptismum conficiendum. Tum quia per quamlibet partem, etiam minimam ablutam, homo dicitur simpliciter ablutus.

10 Confirmatur: nam si probabile non esset, quamlibet minimam partem hominis abluere, ad sacramentum Baptismi sufficere, non potuisset Pontifex præcipere, ut in ea parte puer in periculo mortis baptizaretur; cùm neque in periculo mortis liceat Sacramentum ministrare, nisi quando saltem probabile est, illud validè confici posse. Undè quia probabile non est, verum Sacramentum applicari posse puero in matris utero existenti, prohibet Paulus V. *in suo Rituali*, ne puero intra matris uterum existenti, ne in mortis quidem periculo, sacramentum Baptismi applicetur.

11 Negant, & quidem probabilius, alii, quamlibet minimam partem ablutam hominis ad sacramentum Baptismi validè perficiendum sufficere. Fundamentum est; quia sicut quævis minima ablutio non sufficit ad denominandum hominem simpliciter ablutum; ita nec quævis minima pars hominis abluta sufficiet ad Baptismi sacramentum.

12 Nec obstat, quòd Pontifex in casu necessitatis præcipiat, puerum esse in quavis minima parte corporis baptizandum; nam hoc tantùm probat, oppositam sententiam non esse omninò improbabilem, quod nos ultro fatemur, & cum omnibus asserimus, puerum in periculo mortis baptizandum esse in quavis corporis parte: si autem supervixerit, iterùm esse sub conditione baptizandum, quod cæteri etiam concedunt. Ita Amicus. Quæ, ut dixi; omnia contenta in hac resolutione confirmant.

RESOL. IV.

An Pontifex suppleat defectum jurisdictionis ministrantibus Sacramentum cum opinione probabili.

Et ex doctrina hujus quæstionis patet, eos, qui solùm habent titulum coloratum, generatim peccare usurpatione judicii, quia quantum in ipsis est, usurpant potestatem, quam non habent. Exp. 8. quæst. 1. Res. 93.

§. 1. HÆc quæstio procedit in multis casibus, quando adsunt opiniones hinc inde circa jurisdictionem ministrandi aliquod Sacramentum, & est satis quotidiana, & utilis in praxi: & negativam sententiam docet Joannes Sancius *in select. disp. 44. n. 10. & seq.* qui in sui favorem adducit glossam, &c. Igitur affirmat Sancius, ministrum peccaturum mortaliter, non solùm contra charitatem, sed etiam contra justitiam, quotiescumque habens jurisdictionem sub opinione

pro-

probabili Sacramentum ministrat, quin suscipientem moveat de incertitudine Sacramenti, ut possit alium ministrum habentem jurisdictionem certam adire: quia videtur esse contra charitatem suscipientis ministrare Sacramentum dubium, cùm possit habere certum. Ex qua doctrina infert innumeros casus, in quibus minister peccaturus est, si suscipientes Sacramentum non moneat de incertitudine, quales sunt, si Parochus assistat matrimonio contrahentium in aliena Parochia, vel non Sacerdos? vel matrimonium per metum reverentialem contractum absque minis. Item si obtenta approbatione ab alio Ordinario, quàm loci, in quo ministratur pœnitentia, auscultet confessiones; si præsente proprio Sacerdote simplex Sacerdos moriturum absolvat. In iis omnibus casibus, & aliis similibus ab ipso relatis, affirmat, ministrum peccaturum, & contra charitatem, & contra justitiam. Solùm excipit, in Sacramento Pœnitentiæ se posse excusare ministrum, jurisdictione probabili utentem, si suscipiens Sacramentum confiteatur aliqua venialia simul cum mortalibus; cùm enim circa venialia sit certum, & non sub opinione, quemlibet Sacerdotem jurisdictionem habere, efficitur absolventem de peccatis venialibus, & gratiam conferentem, consequenter peccata mortalia remissurum, ac proinde nullum emolumentum suscipiens amittit ex facta confessione, quod ex alio quolibet Sacerdote obtinere posset.

2 Sed ego contrariam sententiam olim docui, & nunc iterùm doceo. Quia quando adest probabilis opinio absolvendi à reservatis, à censuris, assistendi matrimonio, nullo morali periculo se exponit minister irritum efficiendi Sacramentum. Quia licèt ex privilegio jurisdictionem non habeat, habet tamen ex tacito consensu Ecclesiæ, & ratihabitatione de præsenti supplente jurisdictionem, ne tot actus irriti sint, sicuti habet, qui ex errore vulgi, & titulo præsumpto operaretur, ac proinde nullo periculo morali irritandi Sacramentum exponi. Et adversùs Sancium urgere possumus, quia illa via assecurandi sacramentum Pœnitentiæ, si suscipiens confiteatur venialia, non est omninò certa. Nam esto quilibet Sacerdos habeat circa venialia jurisdictionem (quod in sententia Salas 1. 2. *tract. 8. disp. unica, sect.* 10. *num.* 101. *& sect.* 27. *num.* 286. non est omninò certum) adhuc non est certum fieri Sacramentum, quia sæpè dolor de peccatis à pœnitente adductus venialibus non obstat, quia non est ita purus, & perfectus: ergo in tali casu monendus esset pœnitens; & cùm hic casus semper contingat, semper debet esse monendus pœnitens. Prætereà cùm Confessarius antè factam confessionem nesciat, quæ peccata sibi dicenda sunt, & an veniale aliquod, cujus dolorem habeat pœnitens manifestaturus, teneretur sanè semper pœnitentem monere de incertitudine Sacramenti: quod quidem esset grave onus ministris Sacramentorum imponere, & contra receptam, & communem sententiam.

3 Undè non deseram pro nostra sententia adducere verba aliquorum Doctorum. Et in primis agmen ducat Pater Franciscus de Lugo *opusc. de Sacrament. cap.* 1. *q.* 4. *num.* 49. *&* 50. ubi ita asserit. Quoties opinio probabilis versatur circà illa, quæ Summus Pontifex in Sacramentorum administratione determinat, ut in matrimonio, quod sic, & non aliter celebratum valeat, in sacramento Pœnitentiæ circa jurisdictionem Sacerdotum ad absolvendum, licitè potest minister quamlibet opinionem probabilem ministrando sequi, cùm in qualibet jurisdictio detur, & matrimonium validetur ex præsumpta, vel juridica voluntate Pontificis, qui sicut supplet jurisdictionem habentis titulum coloratum, & jurisdictionem dumtaxat existimatam errore communi, juxta *leg. Barbarius, ff. de offic. Prætoris*; sic etiam operantibus juxta probabilem opinionem confert certam jurisdictionem, ut certum reddatur Sacramentum. Non enim minus potens est sapientium opinio, quàm error vulgi ad inducendam jurisdictionem, & validandum actum. Ita Lugo.

4 Idem, me citato, tenet novissimè Joannes Machadus *in discurs. pract. de probabil. opin. art.* 5. *num.* 7. *ante tom.* 1. *de perfecto confessario*, ubi sic ait: *El primero principio es, que todas las vezes, que en materia de Sacramentos, censuras, votos, y otras qualesquiera materias, cuya eficiencia, y valor pende tambien de la voluntad, y disposicion del Pontifice; sabiendo el (loqual nunca se presume que ignora) que en ellas ay variedad de opiniones, si dissimula, y no las contradize es visto, y justamente se: resume, que tiene voluntad, y intencion de suplir en ellas la jurisdicion, valor, y eficiencia necessaria, si acaso, à parte rei, les faltasse: pues el permitir las opiniones, y tenerlas por bien, se equipara al mandare, segun doctrina comun de casi todos.*

5 *El segundo principio es, que à un caso negado, que quisieramos confessar, que el Pontifice no tenia noticia de las opiniones probables, que ay acerca de las materias, que penden de su voluntad, y disposicion (lo qual como hemos dicho es totalmente increible) con todo esso se ha de presumir, y tener por cierto, que todas las vezes, que uviere opinion probable en razon de su valor, les dà y comunica la jurisdicion, y ser necessario; porque de otra manera como dize el P. Luys de la Cruz en el lugar citado, num. 2. fuera el govierno de la Iglesia, y Pontifice muy defectuoso en esta parte, no focorrendo da remedio en una cosa tan necessitada del como es suplir la juridicion necessaria en totas las dudas, que se ofrecen acerca de las confessiones, matrimonios, censuras, votos, y todas las demas, materias, cuya eficiencia y ser penden como hemos dicho de su voluntad, y disposicion; porque de otro modo se seguiria, que por sonulas tantas confessiones por falta de jurisdicion, y las demas materias, que hemos dicho, resultarian grandes inconvenientes en daño, y detrimento de las almas de los Fieles.* Hæc Machadus.

6 Sed audiamus Lessium *lib.* 2. *cap.* 29. *dub. n.* 68. ubi sic ait. Adde non solùm errorem communem, sed etiam probabilem Doctorum opinionem efficere, ut Ecclesia det jurisdictionem, etiamsi fortè opinio illa sit falsa, ut docet Henriquez *lib.* 2. *de Pœnit. cap.* 14. *num.* 3. *&* 4. & optimè Sancius *suprà*, *num.* 65. ut si probabile sit, talem posse absolvere à reservatis, vel censuris, assistere matrimonio, excommunicare, eligere Confessorem, privilegium non esse revocatum, & similia: & ille ex hac opinione operetur, validum erit, Ecclesia supplente defectum, si fortè subsit; cùm enim licitum sit operari ex opinione probabili, si omnia illa essent irrita, gravissima incommode sequerentur. Immò, ut ait Panormitanus *in cap. nihil.* 44. *de elect.* quem refert, & sequitur Rosella *verb. Confess.* 3. *in fine*, & Sylvester *verb. Confess.* 1. *q.* 19. Sancius *nu.* 56. & sæpè indicat Henricus, valent acta, etiamsi populus dubitet, an superior sit officio privatus. Et ratio est, quia, cùm antè fuerit habitus superior, non debent propter dubium superveniens eum rejicere, cùm in officio perseveret. In dubio enim nemo est suo jure spoliandus; quia melior est conditio possidentis.

7 Ex his patet, etsi illi, qui solùm habent titulum coloratum, possit generatim dici peccare usurpatione judicii, quia quantum in ipsis est, usurpant potestatem: quam non habent; non tamen sententia illorum est irrita, quia dum hoc attentant, Ecclesia jurisdictionem extraordinariè propter bonum commune in ipso actu suppeditat. Ita Lessius; & ante illum Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 20. *n.* 2. quibus adde ex Jurisconsultis doctissimum, & amicissimum Joannem Solorzanum *de Indiarum jure, tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 39.

8 Et ideò stante supradicta sententia infert Hurtadus *de pœnit. disp.* 10. *diffic.* 6. & alii, quòd, quando quis juxta opinionem probabilem absolvit à peccatis reservatis, vel quando approbatus in alio Episcopatu eligitur in Confessarium, validè absolvit. Et ideò Escobar *in Theol. mor. tract.* 7. *exam.* 4. *cap.* 7. *num.* 37. sic ait; Pœnitens unum tantùm peccatum confitetur, quod reservatum esse videtur: at Confessarius probabiliter credit non esse reservatum, valet absolutio? Valere crediderim cum Lessio; quia probabilis Doctorum opinio facit, ut Ecclesia impendat Confessario jurisdictionem. Ita ille: cui tandem adde Machadum *de perfecto Confess. tom.* 1. *lib.* 1. *part.* 2. *tract.* 1. *document.* 9. *num.* 1. sic asserentem, *El Obispo Cura, ò Confessor, y qualquiera otro simple Sacerdote que en alguna ocasion se hallare dudoso de si tiene jurisdicion necessaria, ordinaria, ò delegada para absolver al penitente, si en su favor alcança à tener opinion probable, de que lo puede hazer aconsejan comunemente los Dotores que no dude en absolverle con mucha seguridad, y sin temor alguno de peccado, ni del valor del Sacramento, porque es opinion comun de infinitos Autores, que quando el Confessor absuelve, movido con opinion probable en su favor, aunque ella en, si id est à parte rei, no fuesse cierta, lo es la absolucion, porque como ellos doctissimamente defienden, la Iglesia entonces suple la jurisdicion necessaria.* Hæc ille.

RESOL. V.

An Pontifex suppleat jurisdictionem in ministratione Sacramentorum, stante errore communi, absque titulo colorato?

Et quid est dicendum in casu, quo adest error communis, & titulus coloratus?

Et inter alia, quæ ex doctrina superioris quæstionis deducuntur, tandem infertur, an sit falsum, quòd si in Pontificem eligeretur fœmina, communi circà sexum concurrente errore, valeant per eam velut Pontificem facta? Exp. 8. tr. 1. Ref. 94.

§. 1. SUpplere Pontificem in ministratione Sacramentorum jurisdictionem, quando adest error communis, & titulus coloratus, docent Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez *de Matrim. tom.* 1. *lib.* 3. *disput.* 22. *num.* 49. quibus ego addo Solorzanum *de Indiarum jure, tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 75. VVamesium *de jure Pontificio, tom.* 1. *quæst.* 97. *num.* 7. Bossium *de Matrimon. cap.* 4. *§.* 35. *num.* 96. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancell. gloss.* 15. *§.* 1. *num.* 179. Fagundez *part.* 2. *Ecclesiast. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 26. Guttierez *de Matrim. cap.* 62. *num.* 26. Filliucium *tom.* 1. *tract.* 10. *cap.* 6. *num.* 295. Lessium *lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 67. Trullench. *in Bull. Cruc. lib.* 1. *§.* 7. *cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 7. Thesaurum *in praxi de pœnis, p.* 1. *cap.* 6. Ludovicum à Cruce *in Bull. Cruc. disp.* 1. *cap.* 2. *dub.* 8. *n.* 3. Villalobos *in summa, tom.* 1. *tract.* 9. *diffic.* 46. *per totam*, & alios penes ipsos.

Sed difficultas est (attendas quæso amice Lector) quid dicendum in casu, quo adest tantùm error communis, absque titulo colorato. Et affirmativam sententiam docuit lumen fulgentissimum inclytæ Academiæ Salmanticensis, Basilius Pontius, quem postea sequutus est Joannes Sancius, quos ego citavi *in part. 1. tract. 2. Miscellan. resolut.* 45. At, ut verum fatear, communis sententia est in contrarium, & ideò sic asserit Cardinalis Lugo *de Just. et, tom. 2. disput.* 37. *sect.* 3. *num.* 23. Cæterùm recedendum non est in re tanti ponderis à communi sententia, maximè cùm ex opposita sequantur multa inconvenientia, & fortasse majora, & in praxi durissima. Sequitur enim, quòd si aliquis malitiosè se Legatum Papæ fingat, & ostendat Bullas falsas in testimonium suæ potestatis, eo ipso istius acta futura sint valida in utroque foro, sicut si esset verus Legatus Papæ. Item hæretici, qui se Episcopos fingunt, & potestate illa ficta decipiunt rudes, & rusticos, non minorem habebunt potestatem jurisdictionis circa illos, quàm si veri essent Episcopi, dum adesset error communis: hæc quidem durissima sunt, & conduceretur ad fovendos nequissimos simulatores in suis fraudibus. Meritò ergo requirimus ad valorem gestorum per judicem falsò existimatum, quòd habeat titulum coloratum; hoc est saltem apparentem, qui sit à legitimo superiore. Ratio autem differentiæ inter utrumque casum ea videtur esse, quòd in nostro casu Respublica, seu Ecclesia, aut potestas superior est, quæ proponit populo illum judicem, vel ministrum, & eo ipso tacitè hortatur populum ad illum recipiendum: idcircò superior, quicumque ille sit, ne videatur cooperari deceptioni, & detrimento populi, supplet defectus occultos, quantum satis est, ut populus non patiatur ex illo vitio occulto. Quando autem aliquis ea sua malitia est intrusus sine titulo superioris, tunc superior nullo modo illum proponit populo, nec cooperatur detrimento, quod sequitur, sed ipse intrusus est causa adæquata illius deceptionis: non ergo mirum, quòd tunc superior non suppleat defectus, maximè ex illa benignitate nascerentur alia majora fortasse inconvenientia suprà insinuata. Ita Lugo.

3 Sed, his non obstantibus, invenio sententiam magni Basilii Pontii anteà docuisse nostrum Molfesium *in summa, tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 13. *num.* 31. & novissimè præter Sancium docere etiam Cutillum *in addit. ad tract.* 4. *Mancini, dub.* 29. & me citato, Bordonum *in Consil. Regul. tom.* 1. *resol.* 36. *quæst.* 14. *num.* 50. nostrum P. Del-bene *tract. de Comitiis, dub.* 4. *subsect.* 32. *corol.* 2. *num.* 1. *&* 3. Leandrum *de Sacrament. tom.* 1. *tract.* 5. *disp.* 11. *quæst.* 102, &, me citato, tanquam probabilem admittit Caspensis *in curs. Theolog. tom.* 2. *tract.* 24. *disp.* 5. *sect.* 6. *num.* 52. ex his fundamentis. *Primò* probat, quia negari non potest jurisdictionem acquiri præscriptione, ut colligitur ex *cap. duo simul, &c. cùm contingat*, & *ibi* gloss. & Panormitanus, & Rota *decis.* 2. *in noviss. de præscript.* ergo jurisdictio non semper habetur ex superiore legitimo. *Secundò* quia jurisdictio etiamsi acquiratur consuetudine, ut multis citatis docet Sayrus *lib.* 1. *de censur. cap.* 6. ex quo infert, quamvis non Sacerdos existimatus Sacerdos invalidè absolvat, tamen Sacerdos existimatus Parochus, & intrusus, verè absolvit, & confert reliqua Sacramenta: aliàs certè magna perturbatio sequeretur, si omnia sacramenta Matrimonii, & confessionis ab his ministrata fuissent invalida. Nec obstat, eandem perturbationem sequi, si Parochus sine intentione ministrasset, & tamen certum est sacramenta Confessionis, & Baptismi, & alia in eo casu non fuisse valida. Nam respondetur; esse longè diversam rationem, quia intentio in Sacramentis jure divino requiritur: at jure humano jurisdictioni applicatur materia, ac proinde jus facit, quod potest ad evitandam rerum perturbationem, & ita censetur in his casibus jurisdictionem contulisse, vel materiam applicasse. Bordonus verò, *ubi suprà*, asserit, hanc sententiam non esse fundatam in *leg. Barbatius*, sed in provida pietate Ecclesiæ, quæ saluti fidelium intendit subvenire.

4 Sed non deseram hic apponere verba sapientissimi Francisci Sylvii sacræ Theologiæ primarii Professoris in celebri Academia Duacena, qui *in part.* 5. *resol. variar. verb. Matrimonium* 11. sic ait: Dices, ad hoc ut gesta per sacerdotem, qui ea communi æstimatione, & errore est Parochus putativus, valeant, ipse debet habere titulum; cùm verò non habet Sacerdos, qui, ut dictum est, assumitur à Colonello, vel Capitaneo militum. Respondetur in primis quòd juxta Henriquez, Sanchez, Bonacinam, Barbosam, & alios, non sit necesse eum habere titulum verum, sed sufficere quòd habeat coloratum, & putativum. Affirmant enim validum futurum matrimonium contractum coram laico, cui Parochus concessit facultatem assistendi matrimonio, si communi errore habetur Sacerdos: in proposito autem Sacerdos, qui assumitur, habet titulum saltem coloratum, quatenus communi hominum æstimatione putatur (verè ne, an falsò, disceptatio est) quòd tale ibi sit privilegium militum.

5 Respondeo *secundò*, quòd Basilius Pontius *lib.* 5. *cap.* 20. tanquam probabilius sustinet non requiri titulum, modò adsit error communis, quo scilicet aliquis communiter putatur esse verus Parochus, seu habere Parochi beneficium, vel officium, docens propterea, ejus qui caret titulo, est tamen putativus, & intrusus, gesta valere: tum quòd negari non potest jurisdictionem acquiri præscriptione, & consuetudine, ex quo sequitur illam non semper haberi ex superiore legitimo, tum quòd instrumenta confecta à Notario, qui se fingebat Notarium, cùm non esset, valent, quando sunt antiqua: concurrente communi fama, & opinione, quòd ille esset Notarius. Ubi post multa concludit; si quis in Parochia constitutus esset ab oppidi Concilio, & communi omnium errore æstimaretur verus Parochus, omnia Sacramenta ab illo administrata valerent, modò sit Sacerdos. Et posteà, Colligo, inquit, matrimonium coram Parocho existimato, etiamsi sit intrusus, & non constitutus à superiore legitimo, valere. Ita ille, qui posteà *in part.* 2. *verb. Prælati titulares* 1, ita asserit. Provincialem, ita, ut supponitur, electum, atque, ut aliundè intelligitur, à Commissario Generali confirmatum conformiter Clementinæ *Exivi, de verborum signific.* habere titulum coloratum ad exercendum ea, quæ istius officii sunt, juxta ea, quæ scribit Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 22. *nu.* 53. ubi dicens, quòd si peccetur in electionis forma, eò quòd solemnitas jure præscripta omittatur in electione, vel collatione, gesta per electum non valent: mox ita restringit. Intellige tamen, nisi accedat legitimi superioris confirmatio; ea enim titulum coloratum confert, dum electionis vitium communiter latet.

6 Sed etsi non haberet titulum ne quidem coloratum: quamdiù tamen haberetur communiter pro vero, ac legitimo Provinciali, probabile est, quòd per eum gesta valeant; quia, ut multis docet Basilius Pontius *lib.* 5. *c.* 20. titulus non requiritur, quando est error communis, ita ut passim, & communiter reputetur esse verus superior. Hæc Sylvius.

7 Et tandem hanc sententiam tanquam probabilem admittit Machadus *tom.* 1. *lib.* 1. *p.* 2. *tr.* 1. *document.* 8. *n.* 2. Undè videant Lectores si potuit falsam vocare hanc sententiam novissimè Joan. Escobar *in addit. ad tract. de utroque foro, art.* 5. *n.* 51. Fateor contrariam sententiam esse communiorem, & illi ego adhæreo: tamen sententiam Pontii, & aliorum tanquam improbabilem non audeo damnare. Ex supradictis.

8 Infertur *primò*, dum Sacerdos communiter habitus fuit pro Confessore approbato, quia titulum à legitimo superiore habuit, nulliter tamen propter aliquem occultum defectum, si absolvat à peccatis, ita valida manet absolutio, ut detecto posteà defectu, & errore communi, non sit necesse confessiones ei factas cum alio legitimo Confessore reiterare. Ita Lessius *lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 8 *n.* 66. & alii.

9 *Secundò*, idem dic de omnibus gestis per Parochum putativum cum titulo legitimo: nam ea omnia tenent, nec indigent alia confirmatione, etiam in administratione Sacramentorum. Ita Gutierez *de Matrim. c.* 62. *num.* 26. *&* 28. quæ omnia procedunt, etiamsi post titulum legitimum, & veram possessionem, adveniat defectus, seu causa impeditiva illius muneris, ut est excommunicatio, suspensio, & similes, occultæ tamen; rata manet absolutio, & quælibet Sacramentorum administratio. Ita Sanch. *de Matr. lib.* 3. *disp.* 22. *n.* 41.

10 *Tertiò* hoc procedit, dum Parochus laico communiter reputatus pro Sacerdote facultatem præbuit matrimonio celebrando assistendi, nam validè coram eo contrahitur, cùm titulum habeat, error communis interveniat, & ejus incapacitas suppleri possit per Ecclesiam, quæ sicut potest statuere quòd non sit necesse matrimonium coram Parocho celebrare, statuere potest, quòd sufficiat celebrari coram laico, etiamsi pro Sacerdote non habeatur. Quod verum est, quamvis contrahentes matrimonium sciant defectum Parochi, dummodo cæteri communiter illum ignorent, nam communi errori, non particulari scientiæ attenditur. Ita Sylvester *verb. excommunicatio*, 3. §. 5.

11 *Quartò*, idem dicendum puto, dum titulus verus adest, sed deficit: vel quia concessus fuit pro certo tempore, quod fuit elapsum: vel quia revocatus, vel inhibitione, aut privatione, aut similibus, quia si communiter id ignoretur, & adhuc durare credatur, acta ejus virtute valent, & tenent. Ita Henriquez *lib.* 6. *c.* 6. *n.* 2. *& seqq.*

12 *Quintò*, à fortiori asserendum est, valere omnia acta judicialia, vel extra facta per judicem occultè excommunicatum, suspensum, vel interdictum, dum communis error, & ignorantia aderat, ex reddita ratione. Ex quo sequitur, Episcopum excommunicatum occultè validè conferre Ordines. Ita Valerus *in different. utriusque fori, verb. nullitas, different.* 3.

13 *Sextò*, dicendum est, habentem beneficium collatum per putativum judicem cum legitimo titulo jurisdictionis, rectè, atque tutè possidere, nec necesse habet alia collatione, nec institutione; ita contra nonnullos putantes *d. l. Barbatius*, in beneficialibus locum non habere, docent Lessius *d. dub.* 8. *num.* 66. Avila *de censur.* 2. *p. c.* 6. *disp.* 6. *dub.* 7.

14 Et tandem, ne claudatur tractatus iste sine Pontificis mentione, limitanda est doctrina in hac resolutione posita; & di-

& dicendum est procedere, quando inhabilitas putativi judicis, talis est, quòd suppleri valeat per superiorem, vel per potestatem humanam: secùs verò aliter: ut si sit defectus juris naturalis, vel divini, quod nec tollere, nec supplere potest potestas humana, nec quidem dispensare. Undè infertur, falsum esse dictum Jasonis *in dict. leg. Barbarius*, *num.* 64. ajentis, quod si in Pontificem eligeretur fœmina, communi circa sexum concurrente errore, valere per eam, velut Pontificem, facta; quod, inquam, falsum est, cùm defectus fœminæ ad Summum Pontificatum ex natura proveniat, qui suppleri per potestatem humanam non potest. Ita Lessius 2. *de Just. cap.* 29. *num.* 66. *sub vers. tertiò*.

Sup. hoc in to. 4. tr. 8 lege latam docti. Res. 94 signanter §. 3 ... vers. Sed quod ... alias citatos.

R E S O L. VI.

An Pontifex possit præcipere, ut infantes filii Hæreticorum, & Apostatarum baptizentur, invitis parentibus.

Et quid de filiis infidelium.

Et quid, si saltem alter parens sit fidelis, seu baptizatus, an puer, illis invitis possit baptizari.

Et idem proportionatè dicendum est, si proles sit sub cura plurium tutorum, quorum unus saltem est Christianus.

Et idem est sentiendum, quando alter pater consentit, quamvis uterque sit Ethnicus.

Et idem est de parvulo, qui non habet Patrem, sed avum paternum, quod potest baptizari, ipso consentiente, quamvis mater sit invita.

Et quid de filiis infidelium mancipiorum, an possint illis invitis, baptizari?

Et quid de infidelibus politicè tantùm subditis Principibus Christianis, an possint eorum infantes, ipsis invitis baptizari? Ex p. 8. tr. 5. Res. 2.

Sup. hoc, quod hic supponitur lege latam doctrinam R. seq. & cum eodem Lugo tantum hoc citato in principio Res. 921.

§. 1. SUppono pro præsenti tractatu cùm Amico *in cursu Theolog. to.* 8. *disp.* 18. *n.* 1. *sect.* 1. Eminentissim. Cardinal. de Lugo *de Euchar. disp.* 19. *sect.* 8. *num.* 552. Perez *de sacrament. Matrim. disp.* 21. *sect.* 1. *num.* 1. & aliis, quòd licet in Summo Pontifice non sit authoritas instituendi Sacramenta, vel ea quoad substantiam mutandi; est tamen potestas statuendi, vel mutandi, quæ salva Sacramentorum substantia, & suscipientium utilitati, & ipsorummet Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaverit, ut idem definit Tridentinum *sess.* 21. *c.* 2. sine qua potestate, neque Ecclesiasticum regimen: neque animarum salus, neque Sacramentorum veneratio, & cultus consistere posset.

Sup. hoc in to. ... R. 83. & 88 §. Unde.

2 Hoc supposito ad quæsitum affirmativè respondeo cum Hurtado *de sacrament. Baptism. disp.* 3. *difficult.* Præposito *in* 3. *part. D. Thomæ q.* 68. *art.* 10. & *ibi* omnes expositores. Dicendum est igitur, quòd si parentes sint directè subjecti spirituali jurisdictioni Ecclesiæ, quales sunt, non solùm, qui Christianam fidem profitentur, & servant; sed etiam quicumque baptizati sint, etiamsi sint Hæretici, aut Schismatici, aut penitus per apostasiam à fide defecerint: eorum, inquam, filii, si in potestatem Ecclesiæ veniant ipsis parentibus invitis, & contradicentibus adhuc baptizandi sunt. Et res certa. Et patet, tum quia Ecclesia potest ipsosmet parentes compellere, ut veram profiteantur, ac servent fidem: ergo potest etiam compellere, ut offerant suos filios ad Baptismum: Sique nolint, habeat tamen in sua potestate ipsos infantes, omninò eos baptizare poterit, ac debebit. Tum præterea, Ecclesia habet directè jurisdictionem super ipsosmet infantes, qui nascuntur ex parentibus baptizatis, atque adeò sibi subditis: ergo habet jus, & authoritatem illos baptizandi, etiam invitis ipsis parentibus.

3 Advertit tamen Granadus *de Sacram. contr.* 4. *tract.* 4. *disput.* 5. *sect.* 3. *n.* 17. accidere interdum posse, ut non liceat Ecclesiæ baptizare infantes invitis parentibus baptizatis, ac proindè subiectis Ecclesiasticæ potestati. Notavit hoc Franciscus Suarez *disp.* 25. *sect.* 5. §. *hæc argumenta*, & breviter declaratur, ac confirmatur; licèt enim per se loquendo, Ecclesia habeat hanc potestatem baptizandi filios parentum baptizatorum, nec opus sit expectare consensum illorum, quia eo ipso quòd parentes ad Ecclesiam pertineant, tenentur in hac re illi obedire, possuntque ad id compelli, &, si opus sit, separari infantes à parentum consortio, juxta ea, quæ initio disputationis supponebamus. Si tamen accidat id, quod in rebus humanis non est impossibile, parentes esse quidem baptizatos, sed Hæreticos; quibus vel Baptismus ipse displicet, vel saltem fides, quæ parvulis infunditur in Baptismo, nec possint parvuli ab eorum convictu separari, aut alia ratione sufficienter defendi, ne cùm adoleverint, decipiantur, & pervertantur à parentibus; non licebit Ecclesiæ illos contra parentum voluntatem baptizare, propter secundam rationem, suprà adductam, pro nostra conclusione, quæ, quoad præcipuam partem urget etiam isto casu: cederet enim in detrimentum Christianæ Religionis, foretque id sanctum dare canibus, ut illud conculcent, & in contumeliis afficiant. Ita Granadus.

4 Sed, his non obstantibus, ego cum Layman olim contrarium docui, & hanc sententiam, me citato, tenet etiam novissimè doctus, & amicissimus P. Aversa, nunc denuò suæ Religionis Generalis, *tract. de Sacram. Baptism. q.* 68. *sect.* 3. ubi sic ait: Attamen quando Ecclesiastici ministri non habeant vires abstrahendi filios à parentibus Hæreticis, aut Apostatis, habitantibus in suis locis, ubi impunè degunt, non debere illos baptizare, notant Suarez *disp.* 24. *sect.* 5. Coninch *hac q. art.* 10. *num.* 81. Heredia *de Baptism. part.* 7. *dub.* 3. *num.* 8. Quia postea tales filii impiis cæremoniis, & doctrinis apud suos imbuentur, contra dignitatem, & reverentiam Baptismi. Sed rectè Layman *lib.* 5. *moralis Theolog. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 7. quidam alii admittunt, debere baptizari: tum quia si ante usum rationis decedant, salvabuntur: tum quia fortè ad tempus invincibili ignorantia poterunt excusari, dum pravis doctrinis imbuentur: tum, quia fortè faciliùs ad veram fidem redibunt, si scirent se fuisse à ministro Catholico baptizatos. Ob quam spem potest permitti oppositum periculum irreverentiæ, dum jam Ecclesia habet jus tales filios parentum sibi subditorum baptizandi. Ita Aversa. Sed post hæc scripta inveni hanc quæstionem pertractare etiam, me citato, Eminentissimum Cardinalem Lugo, *de Fide disp.* 21. *sect.* 2. *n.* 20. & *seqq.* adi illum, & non pigebit.

Quam bis est ... com. 1. ... Res. 85.

5 *Notandum* est tamen hic, quod licèt non liceat invitis parentibus infidelibus eorum infantes baptizare, tamen optimè observat Granadus *ubi suprà*, *sect.* 3. *n.* 16. cum Joanne Præposito *in* 3. *part. D. Thomæ*, *q.* 68. *art.* 10. *dub.* 1. *num.* 44. quòd si saltem alter parens sit fidelis, seu baptizatus, puerum posse illis invitis baptizari; quia cum jus singulorum in prolem sit æquale, quando alter subditur Ecclesiæ, illa ratione subditi, in favorem religionis, potest puerum invitis parentibus baptizare, eorumque curæ subducere; cùm enim eo casu possit sibi subdito præcipere, ut Baptismum procuret infanti, & fidelis id possit facere, imò teneatur, quantumvis compars infidelis repugnet, sequitur quod Ecclesia invito fideli possit eundem baptizare, & si necesse sit ad conservandam Baptismi sanctitatem, parentem potestati subducere. Ita communiter Doctores, & insinuatur in Concilio Toletano III. *cap.* 54. ubi dicitur: Judæis non liceat Christianas habere uxores, &c. & filios, qui ex tali conjugio nati sunt, assumendos esse ad Baptismum, scilicet etiam invitis parentibus; & clariùs in Toletano IV. *cap.* 61. Filii, qui ex talibus (Judæo scilicet, & Christiana) nati sunt, fidem atque conditionem matris sequantur: similiter, & illi, qui procreati ex infidelibus mulieribus, sed fidelibus viris, Christianam religionem sequantur; ubi, & alia ratio insinuatur, quòd scilicet, si nolit pars infidelis converti, atque adeò conjuges sint separandi, juxta illud decretum, proles debeat sequi partem Christianam in favorem fidei, prudentia tamen opus est, neque est præcipienda collatio Baptismi, vel si putetur parens infidelis convertendus, vel flectendus ut consentiat, vel prudenter putetur quòd proles non poterit abstrahi absque summa difficultate, & non sine aliqua nominis Christiani jactura. Idem proportione dicendum, si proles sit sub cura plurium tutorum, quorum unus saltem sit Christianus; Idem etiam dicendum, quando alter parens consentit quamvis uterque sit Ethnicus, quia consensus unius tribuit jus Ecclesiæ baptizandi parvulum etiam altero invito. Colligitur planè hæc veritas ex *cap.* 2. *de conversione infidelium*, & *ex cap. Judæo*. 28. *q.* 1. ubi dicitur expressè, si mater, aut pater fidelis sit, debere filium imitari parentem fidelem, atque ita posse baptizari. Imò Valentia refert ex aliis, Gregorium XIII. statuisse, ut parvulus, qui non habebat patrem, sed avum paternum, baptizaretur ipso consentiente, quamvis mater esset invita.

6 Sed quid dicendum de infidelibus politicè tantùm subditis Principibus Christianis, an possint eorum infantes ipsis invitis baptizari? Affirmativè respondet Scotus *in* 4. *dist.* 4. *quæst.* 9. Gabriel *quæst.* 2. *art.* 3. *dub.* 5. & ex neotericis duo viri doctissimi, Guilelmus Estius *in* 4. *dist.* 6. §. 2. & Petrus Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. quæst.* 10. *artic.* 12. *disput.* 37. *conclus.* 2. Et censent, principes tanquam Dei ministros posse cogere subditos ad legum divinarum observationem, & proindè compellere etiam infideles, ut prolibus suis Baptismum procurent, & si negligant, posse eos punire abstractione prolium, & Baptismi procuratione: unde censetur prudenter procedendum, ut parentes nihil sciant, antequam proles baptizetur, ne in odium religionis Christianæ, & Sacramentorum eam interficiant. Si hæc incommoda evitari possint, censent Principem non tantùm posse procurare Baptismum parvulis, sed etiam teneri; quia, per se loquendo, tenetur uti legitimè ea potestate, quam habet in subditos.

Sup. hoc in to. ... R. 87. in principio, & in 6. Si tamen ... in Sec. §. Secunda pars.

7 Deindè, si pater vellet infantem occidere, aut nollet ipsum à periculo mortis, in quo sit liberare, posset ex consensu Principis invito patre infanti subveniri, quamvis necessarium esset ipsum de potestate Patris eripere, & extrahere imò, id etiam potest Princeps, quoties videt filium à patre pravis moribus instrui, & malè educari; quia ad Principem spectat

abusum patriæ potestatis in filios corrigere, & emendare: sed infantes dictorum non baptizatorum sunt in manifesto periculo infidelitatis, quando adulti fiant, & sunt in peccato originali, & parentes nolunt illis subveniri, sed volunt eos in morte originalis perseverare, & eos iterum morte infidelitatis occidere, si adulti fiant; ergo Princeps, & quilibet alius ex consensu illius potest infantes dictorum non baptizatorum adhuc invitorum licitè baptizare, & eos à patria potestate eripere.

8 Verùm, his non obstantibus, negativam sententiam docet D. Thomas *in 3. p. quæst. 68. art. 10.* & communiter *ibi* ejus expositores; quia ut optimè observat Præpositus *ubi suprà, in 3. part. q. 68. art. 10. dub. 2. num. 49.* Granado *loco citato, sect. 3. num 10.* & Hurtadus *de sacram. Baptism. disp. 3. diffic. 4.* Amicus *in cursu Theol. tom. 7. disp. 11. sect. 7. num. 221. & seqq.* Ecclesia nunquam procuravit infantes infidelium subditorum Principibus Christianis religiosissimis hoc modo baptizari, cùm tamen facilè potuisset hoc eis persuadere; quod est signum Ecclesiam nec in se, nec in Principibus Christianis hanc potestatem agnoscere, & judicare id non expedire, cùm potentissimi, & piissimi Imperatores facilè potuissent occurrere incommodis.

9. Cæteras rationes videbis apud citatos Auctores.

Notandum est tamen cum Præposito *ubi suprà, num. 50.* sententiam negativam intelligi, per se loquendo, & sepositis particularibus causis, propter quas Princeps justè possit à parentibus abstrahere, & eorum curæ subducere; ut si propter atrocia crimina contra legem naturæ, vel justas leges Principis commissa, illa vel simili gravi pœna possint affici, illo enim casu proles justè abstracta posset invitis parentibus baptizari ea tamen in re magna circumspectione opus est, & *Primò* diligenter curandum, ut hæc pœna non leviter inferatur. Quia pœna debet esse moderata, spectata criminis atrocitate, & non potest aliqua injustitia excedere in ratione pœnæ conditionem criminis, prout in illo foro consideratur. *Secundò*, videndum nè ex illo modo puniendi parentes graviora mala sequantur, verbi gratia, ne occidant filios metuentes, ne sibi eripiantur, ut mitientur mysteriis religionis Christianæ, vel nè inde implacabile odium contra Christianam religionem oriatur, atque ideò ita impediatur multarum conversio, &c. propter quæ avertenda, sæpiùs erit consultius proles non abstrahere à parentibus, quamvis id justè promoveritis.

10 Sed magis difficultas est, quid dicendum de filiis infidelium mancipiorum, an possint illis invitis baptizari; Negativè respondet Capreolus *in 4. dist. 5. q. 1. art. 3.* Marsilius *q. 4. dub. 2.* Caietanus *q. 68. art. 10.* & Catherinus *in opusculo de pueris Judæorum recipiendis ad Baptismum*, docent infantes filios non baptizatorum servorum, seu mancipiorum, non posse à dominis, neque ex eorum licentia, licitè baptizari invitis parentibus, quia infantes jure naturali subditi sunt parentibus, quoad educationem, & jure divino quoad Baptismum, & salutem spiritualem; his autem juribus nequit derogare jus civile, ex quo solo convenit dominis potestas in servos. Accedit, quòd Ecclesia notabitur, quòd violenter contra voluntatem parentum baptizet infantes.

11 At ego affirmativæ sententiæ adhæreo cum Præposito *ubi suprà, dub. 3. num. 51.* & Hurtado *diffic. 3.* ubi citant Durandum, Sotum, Vasquez, & Coninch, quibus adde Valentiam, Suarez, & alios quos citat, & sequitur Granado *loco citato, sect. 4. num. 21.* Et ratio est, quia in primis licitum est dominis separare parentes servos à filiis, illos vendendo, aut alia ratione utendo jure dominii. Eo autem ipso quòd separentur, ita ut non subiiciantur infantes illorum gubernationi, sufficienterque provideatur, nè sit periculum perversionis, cessant rationes, ob quas non licet infantes infidelium baptizare: perindè enim se habent, ac si parentibus essent orbati. Nec est illicitum dominis vendere servos infideles, hac intentione, ut separentur à filiis; liceatque istos baptizare; nam in hac re utuntur jure dominii, & id ordinant ad honestum finem, nempè salutem puerorum. Et eadem ratione si in bello justo capiantur ejusmodi infantes, ac proindè omninò à parentum cura separentur, poterunt illis invitis baptizari. Dixi autem doctrinam hujus consectarii esse veram, dummodo à parentibus filii separentur; nam si cum illis manerent per longum tempus, saltem usque ad adultam ætatem, non liceret eos baptizare contra parentum voluntatem; quia licèt parentes sint servi, quandiu tamen filii manent cum illis, non possunt privari potestate, quam erga filios habent, cùm in ipsa natura fundamentum habeat; & ita ad eos spectaret prospicere bono filiorum in humanis, & divinis, ac proindè eis irrogaretur injuria, si Ecclesia infantes illos baptizaret, possentque facilè perverti, cùm primum rationis usum attingerent.

RESOL. VII.

An Pontifex potuerit determinare tempus præcepti Divini suscipiendi Baptismum?

Et an Ecclesia potuerit determinare tempus, in quo Ministri Ecclesiæ, & non in alio deberent exhibere Baptismum adultis petentibus, scilicet Vigiliam Resurrectionis, & Vigiliam Pentecostes?

Et an ex dispensatione Pontificis possit quis etiam laicus solemniter baptizare, in casibus, in quibus jure Divino, potest baptizare, & absque dispensatione id non possint Diaconi inferiores?
Ex p. 8. tr. 1. Res. 2.

§. 1. NEgativè communiter respondent Doctores; & ideò Ochagavia *tr. de sacr. Baptis. q. 15. concl. 1.* sic ait: Non potuit Ecclesia determinare tempus, vel interpretari, in quo debeant fideles baptizari. Probatur, quia tale tempus est à jure divino determinatum, vidimus in ultima conclusione præcedent. quæst. ergo Ecclesia id nullo modo potest immutare: solùm potest declarare, & interpretari causas, ex quibus possint infideles differre Baptismum, quod etiam quilibet Doctor potest efficere. Solum autem Ecclesia potest definire tempus, in quo parentes Christiani debeant suos infantes baptizare ratione jurisdictionis, quam in patres habet, qui regere debent parvulos. Ita ille.

2 Dicendum est igitur, in Ecclesia non posse potestatem determinandi tempus præcepti divini, quo adulti ante finem vitæ baptizari tenentur, & meritò: quia præcepto divino determinatum est hoc tempus, nempè cùm primùm commodè possint: ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solùm definiendo, sed neque interpretando: etiamsi, quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem Baptismi, id possit interpretari, non minus quàm quilibet vir doctus, imò multò melius.

3 Non desinam tamen hìc adnotare quod Cajetanus *quæst. 68. art. 3.* Sotus *in 4. dist. 5. quæst. unica, art. 3.* & Ledesma *1. part. 4. q. 9. art. 3. dub. 1.* docent, Ecclesiam posse determinare tempus præcepti divini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vitæ, quia Christus Ecclesiæ commisit Sacramentorum dispensationem: ergo potest determinare tempus pro susceptione Pœnitentiæ, & Eucharistiæ.

4 Confirmatur, quia Ecclesia de facto determinavit vigilias Resurrectionis, & Pentecostes *in can. non ratione, & in can. duo tempora, & in can. Propriè, de Consecratione, dist. 4.* ergo in Ecclesia verè reperitur potestas ad id.

5 Verùm, his non obstantibus, ego puto non esse recedendum à prima, quam tuentur Vasquez, & Suarez, quos citat, & sequitur Hurtadus *de sacrament. Baptism. disputat. 1. difficult. 17.*

6 *Notandum* est tamen, quòd aliquando Ecclesia potuit determinare tempus, in quo ministri Ecclesiæ, & non in alio, deberent exhibere Baptismum, adultis petentibus, scilicet vigiliam Resurrectionis, & vigiliam Pentecostes. Ita habetur *can. non ratione, de Consecrat. dist. 4. & eadem dist. can. duo tempora, & can. propriè*, & alii Pont. & Concilia, quorum meminit Vasquez *loco citato*, & Leo I. *epist. 4. ad Episcopos per Siciliam constitutos*; qui addit, vigiliam Pentecostes esse additam pro celebratione Baptismi, ut tunc liceret eos baptizare, qui ob aliquod impedimentum in Paschatis vigilia non potuissent baptizari, in aliis verò temporibus, nisi ob causas in eisdem Canonibus expressas baptizare non licebat. Neque verò solùm, ut voluit Soto *in 4. dist. 5. quæst. unica, art. 3.* aliis temporibus erat prohibitum ministris Ecclesiæ, baptizare cum Litaniis, & aliis solemnitatibus, quæ alio tempore in administratione hujus Sacramenti non solent adhiberi, extra prædicta tempora, sed etiam sine hujusmodi solemnitatibus extraordinariis, quod apertè liquet ex *epist. 78.* alias 80. Leonis I. *ad Episcopos Campaniæ, cap. 1.* ubi sic illis præcipit: Ut summam hanc, potentissimamque, Dei gratiam scilicet Baptismum, non nisi in Paschate, & Pentecostes die, desiderantibus, & credentibus conferatis, manente quolibet tempore gravium necessitatum, ac periculorum consideratione, secundùm quam oportet subvenire. Si ergo Pontifex tantùm concedit licentiam exhibendi Baptismum extra illa tempora, necessitate aliqua se offerente, quod intelligendum est sine Litaniis, & ceremoniis vigiliæ Pentecostes; ergo non licet illum exhibere etiam sine his ceremoniis, nulla exigente necessitate. Sed quòd dictis tantùm temporibus conveniens esset Baptismus, probatur ex D. Thoma *3. p. q. 68. art. Primò*, nè Ecclesia facilè deciperetur ab infidelibus fictè petentibus Baptismum, sed unumquemque probare posset, quo animo ad Baptismum accederet. *Secundò* propter reverentiam hujus Sacramenti. Siricius Papa relatus *in dicto can. non ratione*, apertè sentit, tunc temporis fuisse licitum quovis tempore parvulos baptizare. Quod, & propter plurima eorum pericula, & quia probatione non indigent, cùm sint incapaces rationis, dispensatum fuisse credo. Et quidem etiam Romæ hoc est in usu, ut refert Vasquez *ibidem, cap. ultim.* aliquos adultos quotannis in Sabbatis illis baptizare. Illa tamen consuetudo solùm dictis temporibus baptizandi adultos, ferè in tota Ecclesia abrogata est per contrariam consuetudinem, ut quotidiè videmus, ut docuit Rupert. *lib. 4. divinorum Officiorum, cap. 18.* Ochagavia *ubi suprà*, & Hurtadus, qui etiam rectè *disput. 2. difficult. 4.* observat ex dispensatione Pontificis quemlibet, etiam laicum, posse solemni-

lemniter baptizare in casibus, in quibus jure divino potest baptizare, quia solemnitas Baptismi solo jure Ecclesiastico introducta est, & absque dispensatione id non posse Diaconis inferiores; quia solemnitas Baptismi non est præscripta ab Ecclesia pro his, quibus ex vi Ordinis non convenit dignè, & competenter baptizare, sed tantùm pro ordinatis ad id.

R E S O L. VIII.

An Pontifex possit committere laico; ut in casu necessitatis solemniter Sacramentum Baptismi ministret?

Et extra casum necessitatis, ut licitè conferant Baptismum, an inter Ministros hujus Sacramenti ordo sit servandus sub peccato mortali.

Et etiam quæritur, an Sacerdos ministrans Sacramentum Baptismi in casu necessitatis in peccato mortali peccet mortaliter.

Idem quæritur de laico baptizante solemniter ex dispensatione; & de Diacono baptizante solemniter, vel sacram Eucharistiam porrigente ex commissione Sacerdotis.

Et notatur posse in casu necessitatis filium à Patre baptizari, & à propria matre, & ab illis in prædicta necessitate munus Patrini exercere, atque per hoc non amittunt jus petendi debitum conjugale.

Et quid. Si supradicta hæc faciant extra casum necessitatis? Ex part. 8. tr. 1. Res. 57.

Sup. hoc in 6. p. præcedenti Res.

§. 1. AFfirmativè respondeo: nam munus solemniter baptizandi, non est constitutum ex jure divino, sed Ecclesiastico. Et ita in terminis docet Amicus *in cursu Theolog. tom. 7. disp. 15. sect. 3. num. 52.* ubi sic ait. Quòd autem soli Diacono possit hoc munus solemniter baptizandi à Sacerdote committi, probatur: tum quia id docet Catechismus Romanus *de sacramento Baptismi, §. jam verò à quibus ministris.* Tum quia soli Diacono, quando ordinantur ab Episcopo, dicitur, quòd debeat baptizare. Tum quia Diaconus est proximus minister Sacerdotis. Undè in necessitate potest Sacerdos illum substituere in iis omnibus, quæ non sunt propria muneris sacerdotalis.

Sup. hoc pro Diacono in 10. 1. tr. 1. lege doctrinam R. 43. & aliquid hic inf. in dub. 15 & seqq. hujus Ref.

2 At, inquies, non tantùm Diaconus, sed quivis alius inferior Clericus, imò, & laicus potest ex commissione Pontificis solemniter baptizare: ergo hoc non est proprium Diaconi. Antecedens probatur: quia cùm munus solemniter baptizandi non sit de jure divino, sed Ecclesiastico, poterit Pontifex, qui supra totum jus Ecclesiasticum potestatem habet, illud cuicunque committere. Resp. concesso antecedente, negatur consequentia. Etenim proprium Diaconi est, ut possit ex commissione solius Sacerdotis solemniter baptizare, quod non possunt reliqui Diacono inferiores; nisi ex commissione Summi Pontificis. Ita Amicus: cui etiam adde Hurtadum *de sacram. Baptism. disputatione* 2. *diffic.* 4. ubi ex communi Doctorum sententia, supponit, ex dispensatione Pontificis laicum posse solemniter baptizare in casibus, in quibus jure divino potest baptizare.

3 Sed hìc obiter aliqua non curiosa in gratiam Lectorum notanda erunt. Ex

Sup. contento in hoc, & seq. § in to. 1. tr. 1. R. 41. & 46.

Primo, notandus est ordo servandus in ministris hujus Sacramenti, ut licitè illud conferant. *Primò* namque extra casum necessitatis, vel rationabilis causæ, nullus præter Sacerdotem potest baptizare, & quidem intra terminos suæ jurisdictionis, vel commissionis. Si quid tentent alii, etiam Diaconi, peccant mortaliter, cùm ut diximus, non possit Baptismus etiam Diacono committi sine rationabili causa, v. gr. eò quòd sint pauci Sacerdotes, vel procul distent, vel rebus gravioribus occupentur. *Secundò*, etiam in casu necessitatis Sacerdos præsens qui velit baptizare, est præferendus etiam Diacono: si absit, vel non velit, aut non possit baptizare, Diaconus debet assumi. Et hujus ordinis inversio, secundùm Præpositum *in 3. part. q. 67. art. 5. dub. 2. num. 6.* est peccatum mortale, cùm negligantur ii, qui ratione suæ ordinationis habent completam capacitatem, vel saltem inchoatam, quibus proindè censetur fieri gravis injuria, si non renuant baptizare, quamvis Sotus *dist. 4. quæst. unica, art. 2. §. circa tertiam*, & Suarez *disp. 31. sect. 4. §. unde tertiò addendum*, sentiant non esse mortale, si negligatur Diaconus.

Sup. hoc magis late in Ref. 10 hac præsenti, in §. Tertia opinio, & in Ref. 6. distinguunt.

4 Nec etiam hìc gravabor apponere verba Caspensis *in curs. Theolog. tom. 2. tract. 27. disp. 1. sect. 4. num. 37.* me citato sic asserit. In casu verò extremæ necessitatis periclitantis pueri, quævis persona humana rationis particeps, vir, aut fœmina fidelis, aut infidelis, etiam licitè baptizare potest, dummodò non adsit alia persona dignior. Undè hæc regula generalis servanda est: Præsente persona digniore, inferiori non licet baptizare in casu extremæ necessitatis. Ordo autem dignitatis, & prælationis hic est. Primò Sacerdos, deindè Diaconus postea Subdiaconus, postmodum initiatus minoribus Ordinibus, inde habens primam Tonsuram, illicò laicus vir præfertur fœminæ: fidelis autem fœmina præfertur viro infideli. Denique extranei præferendi sunt parentibus propter periculum cognationis spiritualis, si fortè hæc proveniat ex Baptismo privato. Inquires, an sit peccatum mortale hunc ordinem invertere. Nam dubium non est esse grave peccatum, si quis, qui non sit Sacerdos, baptizet sine gravi, aut extrema necessitate. Et ferè omnes conveniunt, inversionem illius ordinis, quantum ad Sacerdotem, & Diaconum, quibus ratione ordinis competit baptizare, esse peccatum mortale, quamvis nonnulli relati à Diana *tract. 4. de Sacramentis, resol.* 4. contendant esse solùm veniale, si fiat absque contemptu, & Sacerdote non renitente. In cæteris autem infrà Diaconum ordinem invertere, quidam affirmant esse peccatum mortale ex gravitate materiæ; Alii solùm veniale, quia levis est materia. Utrumque est probabile. Hæc Caspensis.

Quæ hic sunt in to. 1. tr. 1. Ref. 46.

5 *Secundò* notandum, posse in casu necessitatis filium baptizari à proprio patre, vel matre. Neque propter hoc amittunt jus petendi debitum conjugale, ut declaravit Joannes VIII. & refertur *can. ad limina 30. quæst. 1.* & expressit in suo Rituali Paulus V. de ministro Baptismi; eodem modo possunt parentes in casu necessitatis circa proprios filios exercere munus patrini, non contracta cognatione spirituali. Difficultas est, an si extra casum necessitatis id faciant, spiritualem cognationem contrahant. Affirmant multi apud Suarez *in comment. ultim. art. quæst. 67.* negat verò, & probabilius, ipse P. Suarez *ibid.* & alii apud ipsum, cui adde Amicum *ubi suprà, num. 43.*

Sup. hoc in to. 1. tr. 1. R. 103. & 104.

Sup. hoc in R. 1. hic præsenti, & in tom. 1. tr. 1. R. 105.

6 *Tertiò* notandum, laicum baptizantem in casu necessitatis in statu peccati mortalis non peccare mortaliter: quia obligatio ministrandi Sacramenta in gratia, non solùm oritur ex sanctitate Sacramentorum, quæ Deus, ut causa principalis, operatur, sed etiam ex consecratione ministri per aliquod sacramentum, quo deputatur ad tale munus per se quidem, & ex officio præstandum. Alii verò licèt sint in aliquo casu, vel in aliquo Sacramento ministri deputati per Christum, non astringuntur ita graviter ad sanctè peragendum ministerium, quod illis non competit per se, sed per accidens ob necessitatem permittitur. Verum est, laicum ministrantem in mortali cùm posset conteri priùs, grave peccatum veniale committere, quia revera se gerit irreverenter. Et hoc probat fundamentum primæ sententiæ. Ita, me citato, cum multis aliis, P. Franciscus de Lugo *opusc. de Sacram. cap. 2. quæst. 7. numer.* 58.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. R. 31. §. 2. post medium vers. Nota verò, & in Ref. 41. cursim, in fine, & magis late in R. 41. & re. in principio §. ult. R. 39. & ibi in tr. 1 R. 5 cursim ad lin. 5 § Ex his.

7 Licèt contrarium asserat Vasquez *in 3. part. disp.* 136. *caput.* 3. *num.* 26. & 27. & alii. Quia nullus ministrat sacramentum, quamvis laicus sit, & in necessitate, privatimque ministret, qui non exerceat hoc ministerium, ut Christi minister ad hoc institutus, & subindè virtute Christi merita dispenset ipsius, rem sacram, & actionem sanctificatricem tractans. Ergo debet se, tum sanctitati principalis agentis, nempè Dei, tum ipsius ministerii sanctificationi conformare per conscientiæ puritatem, & per consequens in gratia ministrare, dum potest se disponere per contritionem. Alioquin irreverentia gravis irrogatur Christo, dum ab ejus hoste ipsius merita dispensantur. Nec enim gravitas hujus irreverentiæ tam sumitur ex deputatione per consecrationem ministri, quam ex ministerio, ad quod minister est deputatus, ita ut quisquis in gratia possit ministrare Sacramentum, ita facere debeat. Hæc sententia est probabilis, ut illam appellat Coninck *de Sacram. quæstione 74. art. 6. num.* 37. sed tutè nostra sententia amplecti potest.

8 Sed plus addam. *Quartò*, notandum, etiam sacerdotem in necessitate, baptizantem infantem sine solemnitate, si existat in peccato mortali, non peccare mortaliter. Quia Sacerdos tunc non baptizat, ut minister ex officio, sed subvenit necessitatem patienti, sicut posset laicus subvenire. Quamvis enim consecratio respiciat primariò substantiam Sacramenti, prout à Christo Domino institutam, secundariò respicit etiam administrationem cum ritibus, & solemnitate per Ecclesiam assignatis. Quare cùm hæc prætermittuntur, solùm attenditur in necessitate nudum ministerium, quod laicus posset præstare. Quod autem in hoc casu Sacerdos præferatur laico, non convincit operari Sacerdotem, ut ministrum ex officio, nam etiam vir fœminæ, Clericus laico præferuntur ob reverentiam Sacramento debitam, cùm tamen non ministrent ex officio per se. Et ita hanc sententiam, me citato, tenet Pater Franciscus de Lugo *opusc. de Sacram. cap. 2. q. 8. num.* 63. cum multis aliis. Licèt in tali casu Sacerdotem peccare mortaliter asserat Vasquez *ubi suprà, num.* 27. & Palaus *num.* 10. quibus addo Coninch *n.* 3. nam in tali casu concurrit non solùm sanctitas Sacramenti, quod petit sanctè tractari, sed etiam consecratio Sacerdotis, per quam deputatur ad quorumlibet sacramentorum dispensationem, ac subindè quotiescumque, & quomodocumque ministret sacramentum, id agit ex officio. Quippe sacerdos non magis in ordinatione sua secundùm divinam institutionem consecratur ad baptizandum solemniter, quàm aliter, cùm solemnitas sit juris Ecclesiastici, consecratio verò juris divini. Sed dum baptizat solemniter, exercet actum, ad quem peculiariter est consecratus; ergo pariter, dum baptizat non solemniter. Sed nostra sententia est communior, & probabilior.

Sup. hoc in to. 1. tr. 1. Ref. 41. & ex doctrina Ref. 41. & ibi in tr. 1. ex doctrina Ref. 9. § Ex his, paulo post initium, à vers. Ximo.

9 Sed si aliquis curiosus hic inquirat, an laicus ministrans sacramentum Baptismi ex dispensatione Pontificia, ut diximus, solemniter, an inquam, si sit in peccato mortali, peccet mortaliter. Respondeo, hunc casum me non invenire, quantum videre potui, pertractatum ab aliquo Doctore. At aliquis posset affirmativè respondere, quia sic confert Sacramentum in mortali, idque tanquam minister aliquo modo ea officio, ut in casu simili tenent Doctores, dicunt enim Diaconum baptizantem solemniter ea commissione Sacerdotis, in statu peccati mortalis, peccare mortaliter; & ita docet Præpositus *in 3. part. quæst. 64. art. 6. dub. 1. num. 38.* cum his, quæ observat *quæst. 67. art. 6. dub. 5. num. 6.* Idem etiam docet Layman *lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 8.* ubi sic ait. Amplia secundò, idem dicendum esse de Diacono, si ex speciali Sacerdotis, delegatione Baptismum administret; multoque magis, si ex simili commissione sacram Eucharistiam alicui porrigat: quia & ipse tunc hæc Sacramenta ministrat ratione ordinationis suæ, quippè per quam habilis redditur, ut talia sacra ministeria ipsi à Sacerdote committantur: cùmque Diaconis in his suppleat vicem Sacerdotis, convenit eum similem quoquè obligationem dignè ministrandi in se suscipere. Ita Layman; sed tu cogita, an currat par ratio in casu nostro de Diacono ad laicum.

R E S O L. IX.

An Pontifex possit sub peccato præcipere sumptionem Sacramenti Confirmationis.

An sit præceptum divinum, vel naturale obligans sub mortali ad susceptionem hujus Sacramenti, si commodè potest suscipi.

Sed difficultas est quoad præceptum divinum positivum.

Et an præceptum Concilii Tridentini de prævia Confirmatione ante Tonsuram, & ordines importet peccatum mortale, aut veniale? Ea p. 8. tr. 1. Res. 47.

§. 1. SUppono non extare præceptum divinum naturale de sumendo sacramento Confirmationis, cùm praxis Ecclesiæ parvulis non conferat hoc Sacramentum, ut visum est, imò extat præceptum de non conferendo ante septennium: neque etiam comparatione adultorum extat præceptum de Sacramento re ipsa suscipiendo, sic expressè Melchiades Papa *epist.* sæpè *cit.* Deindè comparatione adultorum non extat præceptum divinum naturale suscipiendi Confirmationem in re, vel in voto, quia in his Sacramentis, in quibus reperitur ejusmodi præceptum, nascitur ex necessitate effectus Sacramenti, quando scilicet effectus Sacramenti est simpliciter necessarius ad salutem, & tunc dicimus Sacramentum esse necessarium vel in re, vel in voto his, qui in re illud suscipere nequeunt, & tamen habere possunt votum Sacramenti; vel in re tantùm his, qui non sunt capaces voti, quales sunt parvuli: sic dicimus sacramentum Baptismi in re necessarium esse simpliciter parvulis, & in re, vel in voto adultis; similiter Pœnitentiæ sacramentum dicimus esse necessarium lapsis in peccatum, in re, vel in voto, quia prima gratia est medium simpliciter necessarium ad salutem, quod nullo agenti suppleri potest, idem ostendimus de Eucharistia ratione effectus perseverantis suo loco, ubi hæc omnia latè examinabimus. At effectus Confirmationis non est simpliciter necessarius ad salutem, scilicet robur ad protestandam fidem; nam aliis mediis obtineri potest, neque habemus locum in sacra Scriptura, undè colligamus hujusmodi robur ad defendendam fidem, vel ejus impugnatores, huic tantùm Sacramento alligatum esse, sicut constat ex doctrina Patrum Ecclesiæ. Rursus multi sunt, quibus nunquam ea sese offert occasio, ut parvulis, qui antè usum rationis moriuntur, & perpetuò amentibus, quibus impendi potest licitè sacramentum Confirmationis; ergo non est unde colligamus sacramentum Confirmationis etiam esse necessarium necessitate medii ad salutem ex vi Sacramenti, neque necessarium ex præcepto divino naturali.

2 Sed difficultas est, quoad præceptum divinum positivum.

Prima sententia affirmat esse divinum præceptum obligans sub mortali ad susceptionem hujus Sacramenti, si commodè potest suscipi. Hanc doctrinam docuisse ex antiquis Hugo de sancto Victore *lib. 2. de Sacrament. part. 3. cap. 3.* ejus verba refert Divus Thomas *art. 8. ad 4.* ubi dicit periculosum esse ab hac vita sine Confirmatione migrare contingere; & Amalarius *lib. de divinis Offic. cap. 27.* sequitur Scotus *distinct. 7. quæst. 1.* Marsilius, & Paludanus, Richardus *art. 5. quæst. 1.* Vualdensis *tom. 2. de Sacrament.* Pamelius *in notis ad Tertullianum, lib. de baptismo, cap. 8.* tenet etiam Clemens Rom. *constitut. lib. 8. cap. 16.*

3 *Secunda* sententia docet nullum esse præceptum divinum obligans sub mortali ad suscipiendum hoc Sacramentum, etiamsi commodè suscipi possit, secluso tamen contemptu: quia non est undè colligatur tale præceptum; non ex ipsa natura institutionis, non ex verbis Patrum, cum tantum requirant Confirmationem ad perfectionem Christiani nominis; ergo non est asserendum tale præceptum obligans sub mortali, quia tale præceptum non est asserendum sine magno fundamento. Et ita docet Sotus *in 4. dist. 7. quæst. 1. art. 8.* Estius *ead. dist. §. 18.* Victoria *in summa de sacrament. Confirm. num. 48.* Caspensis *in curs. Theolog. tom. 2. tract. 27. disp. 2. sect. 4. n. 13.* Franciscus de Lugo *opusc. de Sacrament. cap. 8. num. 7.* Escobar *in Theol. mor. tract. 7. exam. 3. num. 18.* Petrus à sancto Joseph *in idea Theol. sacr. cap. 14. resol. 4.* Idem etiam docet Coninch, Nugnus, Sylvius, Præpositus, Valentia *in 3. part. q. 78. art. 8.* quibus adde Hurtadum *de Sacram. Confirm. diffic. 11.* Ochagaviam *quæst. 12. num. 3.* Granadum *de Sacramentis, controv. 5. tr. 3. disput. 1. num. 4.* Molfesium *in summa, tom. 1. tr. 4. cap. 2.* & alios, quos, me citato, adducit Aversa *de sacram. Confirm. q. 72. sect. 6.*

4 Hoc supposito: Quæritur, an non obstante quòd non adsit præceptum divinum, neque naturale, neque positivum, de sumendo sacramento Confirmationis, possit Pontifex illud præcipere? Et affirmativè respondeo; quod patet ex ipso facto: nam Pontifex hoc præcepit iis, qui Ordines suscipere debent, ut patet in Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 4. de Reformat.* his verbis. Prima Tonsura non initietur, qui sacramentum Confirmationis non susceperit. Ex quibus verbis clarè, meo judicio, colligitur præceptum, nam doctrina recepta in materia de legibus ex Panormitano, hæc verba imperandi in actu exercito habere sufficientem vim ad legem constituendam; quam etiam doctrinam probat Suarez *de legibus, lib. 3. caput. 15. numer. 8.* Tum quia superiorum præcepta hoc modo ordinariè feruntur, & censetur sufficienter fieri, quia ea verba explicant sufficienter imperium. Tum etiam probatur ex eo quod Trident. *sess. 13. cap. 7.* de Sacerdote, qui urgente necessitate absque prævia confessione celebrat, cum conscientia peccati mortalis, solùm docet quòd primum confiteatur, per quæ sola verba legem obligantem constituit, communis Doctorum intelligentia est, ut alibi à nobis dictum est. Undè prudenter ibi monet Suarez considerata proprietate illius locutionis, quando superior illo modo loquitur ad subditum, & etiam aliis circumstantiis, de quorum usu aliud non constat, præcipere censendum est, & cum proportione, quando decretum superiorum ita fertur, & inter jura, seu leges, aut præcipientia decreta inceditur, sub ratione legis ferri videtur, nisi ex aliis conjecturis oppositum constare possit: hæc est doctrina Suarez *loco citato*, ex qua ego sic conficio argumentum pro nostra sententia; hic Concilium loquitur verbo imperandi. Prima Tonsura non initietur. Ea ergo est lex, & præceptum, & non admonitio tantùm ejus, quod congruè agendum est. Rursus, si ea cum quibus adjungitur, & quibus inseritur, attendas, præceptiva de causa sint; quis enim dubitat esse præceptivum decretum, quòd non initietur prima Tonsura qui fidei rudimenta ignorat, & legere, & scribere nescit. Similiter præceptivum est illud, ne initietur, qui sæcularis Judicis fugiendi causa eum statum elegit; in quo quidem culpam lethalem agnoscunt, Bannez *2. 2. quæst. 12. art. 1. §. sit ultima conclus.* Aragon. *eadem quæst. 5. dub. 1.* Petrus Ledesma *in summa de sacramento Ordinis post tertiam concl. §. de la primera.* Manuel Rodriguez *in summa Victoria in summa de sacr. Ordinis, num. 240.* & saltem culpam venialem agnoscit Thomas Sanchez *lib. 7. de matrimonio, distinct. 31. num. 27.* cùmque verba præceptiva sint, quibus statuitur, ut non initietur prima Tonsura, qui non est confirmatus, & ita infertur inter præceptiva decreta; censendum est Tridentinum legem imposuisse; & non consilium initiandis; neque verò sunt aliquæ circumstantiæ, ex quibus colligi possit ibi non contineri præceptum. Neque usus contrà indicat: tum, quia non pauci Doctores sentiunt contineri præceptum: tum etiam, quia Episcopi id diligenter inquirunt, antequam quisque initietur prima Tonsura.

5 Sed difficultas est, an hoc præceptum importet peccatum mortale, an veniale. Et esse peccatum mortale, docet Pontius *de sacram. Confirm. part. 5. cap. 3. num. 6.* cui adde Aversam *in 3. part. quæst. 72. de sacrament. Confirmat. sect. 6.* ubi sic ait. Verba Concilii sufficientia sunt ad imponendum præceptum, & inducendam gravem obligationem. Et ita ipsa praxi, & usu accepta videntur: Siquidem Prælati collaturi Ordines, aut primam Tonsuram, diligenter de prævia Confirmatione inquirunt, & de hac re tanquam gravi solliciti sunt. Solentque documentum susceptæ Confirmationis, vel à Parocho, vel à proprio Prælato, quando alienus de licentia proprii quemquam initiaturus est, diligenter exigere. Accedit, quod alioqui posset quis non confirmatus promoveri absque gravi culpa, usque etiam ad Episcopatum ipsum, & tunc liberè confirmare alios. Quod sanè videtur grave inconveniens. Et non sine notabili scandalo audiretur, si Episcopus quis peteret confirmari, cùm non esset antea confirmatus. Imò plerique ex Auctoribus oppositæ sententiæ ultrò asserunt, quòd peccaret mortaliter, si quis non confirmatus teneret alterum in Confirmatione, & aliqui volunt quòd non contraheret spiritualem cognationem: at plane multò plus est confirma-

firmare, quàm tenere in Confirmatione: & non minor transgressio videtur ordinari quempiam non confirmatum: igitur hoc non vacat culpa mortali. Et certè si Canon jubens, ut non confirmatus non teneat alterum, accipitur cum hoc rigore, ut inducat obligationem sub culpa mortali: pariter accipi debet decretum Concilii, ut prima Tonsura non initientur, qui confirmati non sint: & similiter ut non promoveantur deinceps ad clericales Ordines. Et alioqui in singulis committeretur novum mortale peccatum. Ita Aversa.

6 Sed ego puto contrariam sententiam etiam esse probabilem, nempè, hoc præceptum non obligare sub mortali, nec eum, qui recipit, nec Episcopum, qui confert Ordines. Vide Doctores, quos citavi *in part. 2. tract. 16. resol. 4. & part. 3. tr. 4. resol. 24.*

R E S O L. X.

An Pontifex possit dispensare, ut infantes ante usum rationis confirmentur.

Et an sine Pontificis dispensatione possint in aliquo casu infantes ante usum rationis confirmari, ex justa causa.

Et an, si Episcopus confirmaret infantes ante usum rationis absque justa causa, peccet mortaliter, aut venialiter.

Et docetur, Sacramentum Confirmationis olim in prima Ecclesia, & posteà per multos annos infantibus simul cum Baptismo administratum fuisse.

Et an simul in Oriente, & præcipuè in Græcia, & Æthiopia vetus consuetudo perseveret. Ex p. 8. tract. 1. Res. 46.

§. 1. ID quod in superiori resolutione diximus de sacramento Eucharistiæ, à fortiori dicendum est de sacramento Confirmationis, nempè posse Pontificem dispensare, ut infantibus ante usum rationis ministretur, nam priùs cum Baptismo ministrabatur, licèt hodie hoc non liceat, non ex aliq capite; quàm ex usu Ecclesiæ, ergo.

2 Sed rem gratam existimo Lectoribus facere, si hic apponam ea, quæ observat Magnus Basilius Pontius *de sacrament. Confirmat. part. 5. cap. 1. num. 4. & seqq.* ubi probat, sacramentum Confirmationis olim in prima Ecclesia, & postea per multos annos infantibus simul cum Baptismo administratum fuisse. Hunc autem morem baptizandi simul, & confirmandi infantes extitisse in Ecclesia, constat ex Tertulliano *lib. de Baptismo, cap. 7. & 8.* & ex Innocentio I. *in epist. ad Decentium, cap. 3.* quæ incipit; De consignandis verò infantibus, & ex Gregorio I. *lib. 3. epist. 9.* Qua de re extat etiam Decretum apud Gratianum *cap. si omi, de consecr. dist. 4.*

3 Sed, & multo post Apostolorum tempora etiam in usu fuit, infantes baptizatos confirmare. Nam Jacobus Vitriacus *in historia Occidentali, cap. 37.* id testatur his verbis: Hoc confirmationis sacramentum quidam ita conjungunt Baptismo, ut statim velint ipsum post Baptismum debere conferri, quoniam per hoc confirmatur fides, quæ in Baptismo suscipitur. Quæ consuetudo satis approbanda est, ubi haberi potest copia, seu præsentia majoris Sacerdotis. Hæc ille. Similiter in Oriente, & præcipuè in Græcia, & Æthiopia vetus consuetudo perseverat, sicut ex verbis Hieremiæ Patriarch. Constant. *respons. 1. cap. 3.* colligi potest, Rationi consentaneum est, Baptismati etiam Chrisma subjungi, neque in tempus differri. Idem colligitur ex ordine Baptismi secundùm usum Æthiopum; Sacerdos autem dicit sequentem orationem: Super eos, qui baptizati sunt prius quam eos ungat balsamo; posteà ungit frontem, Nec verò ea consuetudo confirmandi infantes recenter baptizatos, ratione vero simili, & congrua destituitur. Nam certum est, infantes, si sunt capaces sacramenti Baptismi, item, & Confirmationis capaces esse. Ex quo sequitur, accepto sacramento Confirmationis in illis augeri gratiam, & ex consequenti, si in ea infantili ætate decesserint, majorem gloriam adepturos.

4 Verùm persecutione Tyrannorum cessante, & Principibus in mentem saniorem redactis, & invalescente puero cum Baptismate etiam consuetudo confirmandi recens baptizatum infantem in usu esse desiit. Et primùm quidem ad septimum diem à Baptismo dilata est Confirmatio, ut diximus ex Rabano *lib. 1. de institut. Cleric. cap. 37.* his verbis. Alios septem dies in memoriam ejusdem Dominicæ Resurrectionis congrua festivitate subjungens, quos septem dies Albas vocitamus, propter eos, qui in sancta nocte baptizati, albis per totam hebdomadam utuntur vestibus, & tunc maximè, dum alba tolluntur à baptizatis vestimenta, per manus impositionem à Pontifice Spiritum sanctum accipere conveniens est. Sed aucto paulatim fidelium numero, & Baptismate in singulas Parochias invecto, cum Episcopi tantæ hominum multitudini, uno die confirmandæ, non sufficerent, commodior ritus adhiberi cœptus est, ut illi statis per annum diebus, Diœcesim visitando, eos quibus Confirmationis sacramento opus erat, aut ad idoneam ætatem devenerant, sacro Chrismate confirmarent. Quod propè tempora Caroli Magni incepisse nonnulli credunt, quando adultorum Baptismus cessavit, quorum causa Confirmatio statim post Baptismum adhibeatur. Undè ex Concilio Aurelianensi extat decretum apud Gratian. *in cap. ut jejuni, de consecrat. dist. 5.* ubi statuitur, ut non confirmetur nisi perfectæ ætatis. Quod indicare videtur non nisi duodecimo ætatis anno suscipiendam esse Confirmationem. Nam ea dicitur ætas perfecta, ut *ibi* glossa, quando scilicet quis promoveri potest ad Ordines minores. Sed hodie ex Catechismo Romano *cap. 18.* infantes ante septennium confirmari non debent. Ex quibus omnibus manifestè patet, posse, ut dicebamus, Pontificem dispensare, ut infantes ante usum rationis confirmentur.

5 Non desinam tamen hic obiter adnotare, etiam sine Pontificia dispensatione, posse in aliquo casu infantes ante usum rationis confirmari ex justa causa. Hujusmodi causa censetur, non solùm si puer ante septennium ostendat sufficientem usum rationis, quo casu censetur ut adultus; sed etiam si diù absuturus sit Episcopus, qui denuò hoc sacramentum administret. Si infans sit in periculo mortis, & Episcopus dignum ducat ad eum accedere, ut notavit Innocentius Papa *epist. 1. ad Decentium*. Si infans sit filius Principis: si consuetudo regionis id commendet: aut aliàs similis. Et ita docet Aversa *de sacram. Confirmat. quæst. 72. sect. 6.* Pontius *ubi suprà, n. 8.* & alii.

6 Sed quid dicendum, si Episcopus confirmaret infantes ante usum rationis absque justa aliqua causa, peccaret-ne mortaliter, an venialiter? Ego puto peccare tantùm venialiter; & pro hac sententia *in p. 3. tract. resol. 19.* adduxi Nugnum, nunc addu Præpositum *in 3. part. quæst. 72. art. 7. dub. 2. num. 37.* Tannerum *tom. 4. disp. 4. dub. 2. num. 37.* Hurtadum *de Confirmat. difficult. 10.* Layman *lib. 5. tract. 3. cap. 5. num. 2.* Fillincium *tom. 1. tract. 3. cas. 2. n. 36.* Suarez *in part. 3. tom. 3. disp. 35. sect. 2.* Coninch *de Sacram. quæst. 72. art. 8.*

R E S O L. XI.

An Pontifex possit delegare potestatem ministrandi Sacramentum Confirmationis simplici Sacerdoti.

Et an sit de Fide, Presbyterum posse esse Ministrum Confirmationis ex dispensatione.

Et utrùm Pontifex legitimè electus, sed nondum in Episcopum consecratus possit hanc potestatem simplici Sacerdoti concedere?

Et an hæc facultas, & potestas concessa simplici Sacerdoti expiret mortuo Pontifice, vel si concessa est ex causa cessante expiret? Ex part. 8, tr. 1. Res. 3.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Adrianus *in 4. materia de Confirmatione, art. 3.* Durandus *distinct. 7. quæst. 3. & 4.* ubi idem insinuat Bonavent. *circa literam Magistri*; Scotus verò *quæst. 1.* dubius est, & obscurè loquitur; tenet etiam Castro *lib. de hæresibus, verb. Confirmatio.* Et inclinat Petrus Soto *lect. 2. de confirmat.* & novissimè Guillel. Estius *in 4. dist. 7. §. 22.*

2 Sed prorsus affirmativæ sententiæ ego adhæreo, quam tuetur D. Thomas *in 3. part. quæst. 72. art. 11. ad 1.* & *ibi* Præpositus *dub. 2. num. 46.* Suarez *tom. 3. disp. 36. sect. 2.* Henriquez *lib. 3. cap. 6. num. 4. in glos. L.* Aversa *de sacrament. Confirmat. quæst. 72.* Hurtadus *sect. 3. de sacrament. Confirmation. difficult. 13.* Ottavius *de Sacrament. tract. de Confirmat. disp. 1. quæst. 8. numer. 34.* Petrus à Sancto Joseph *in Idea Theol. sacram. cap. 14. resol. 2.* Marchantius *in resol. Past. super Sacram. tract. 3. cap. 2. q. 2.* Joannes Petit *in Theol. sacram. tract. 3. lect. 33.* Castrus Palaus *tom. 3. tract. 3. disput. 6. punct. 3. n. 6.* Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 6. num. 6.* & alii.

3 Probatur *primò* ex facto S. Gregorii *lib. 3. Epistolarum, epist. 26. ad Januarium Episcopum Calaritanum*: Pervenit quoque ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quòd Presbyteris chrismate tangere in fronte eos, qui baptizandi sunt, prohibuimus, & nos quidem secundùm usum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus; sed si omninò hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizandos Chrismate tangere debeant, concedimus. Ubi.

4 *Notandum*, pro eo quòd in textu Gregorii habetur, *baptizandi*; *baptizandos*, Gratianum *dist. 95. can. pervenit, & can. Presbyteri, de Consecratione, distinction. 4.* legere *baptizati, baptizatos*; similiter & S. Thom. *hac responsione ad 1.* quomodo etiam legitur in exemplaribus Antuerpiæ impressis anno 1615. & meliùs cùm Gregorius *epist. citata* respiciat ad id, quod eidem Januario scripserat *eodem lib. epist. 9.* Presbyteri baptizatos infantes signare in fronte non præsumant, sed presbyteri baptizatos tangant in pectore, ut Episcopi postmodum tangere debeant in fronte.

5 Probatur *secundò* ex Concilio Florentino, *decreto de Sacramentis*; ubi postquam tradidisset ordinarium ministrum Confirmationis esse Episcopum, quibusdam interjectis dicit. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili, & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem, chrismate per Episcopum confecto, hoc administrasse

nistrasse Confirmationis sacramentum. Ea quibus verbis deducitur *primò* Concil. videri agnoscere Gregorium (ad cujus factum respicit) concessisse facultatem simplici Sacerdoti hoc Sacramentum ministrandi. *Secundò* Concilium sentire id fieri posse.

6 Probatur *tertiò*, quia Alexander VI. & Gregorius XIII. dicuntur banc potestatem pro Indiis concessisse, quod non potest prudenter negari, cùm de Gregorio referatur ab Authoribus fide dignis tanquam res suo tempore facta: ut Suarez *disp. 36. sect. 2.* & Henriquez *de utroque, cap. 6. circa num. 4. littera N.* ergo Pontifices agnoscunt se habere potestatem committendi administrationem hujus Sacramenti simplici Sacerdoti, quod proindè non videtur ulla probabilitatis specie posse negari, nisi dicatur eos gravissimè errare, & Ecclesiam in re gravissima decipere.

7 Confirmatur. Alexander VI. qui gessit Pontificatum aliquando tempore post Concilium Florentinum, potuit ejusdem Concilii decreto moveri ad banc facultatem concedendam. His addi potest, quod ipsemet Adrianus VI. dicatur anno 1521. 25. Aprilis concessisse pro Indiis, & regionibus in quibus non sunt Episcopi, ut Sacerdos regularis Ordinis Minorum posset confirmare, cujus concessionis authenticum dicitur esse Hispali in monasterio Sancti Francisci. Ita refert Henriquez *suprà littera I.* Confirmatur ex quadam responsione Cardinalium *in can. 3. de Confirmatione sess. 7. Concil. Trident.* quod etiam Abbates ex privilegio Sedis Apostolicæ, de consensu tamen Ordinariorum, hoc Sacramentum Confirmationis conferre possunt.

8 Nec adversùs supradicta obstant fundamenta negativæ sententiæ.

Primum desumitur de noonullis Pontificum decretis, quæ dicunt, confirmandi potestatem solis summis Pontificibus, & Episcopis deberi. Sic Damasus, Eusebius, Innocentius I. Leo I. Joan. III. & alii, sed hæc omnia, & similia facillimè explicantur; intelligenda enim sunt, quòd solis Episcopis ordinariè debetur hujus Sacramenti ministerium. Et rectè sic absolutè loquuntur; quia, quando de potestate est sermo, & absolutè dicitur aliquod genus hominum habere, vel non habere potestatem, intelligitur de potestate ordinaria. Ut si quis dicat, Parochum non habere potestatem excommunicandi, rectè sic absolutè loquitur, quia intelligitur de potestate ordinaria, quæ ea officio annexa sit; non de potestate delegata, quam accipere potest à Summo Pontifice.

9 *Secundum* fundamentum desumitur ex ratione. Quia vel potestas confirmandi competit Episcopo ratione jurisdictionis, vel consecrationis. Non primum, ut notum est; aliàs Episcopus non consecratus posset confirmare sibi subditum, & nulla esset confirmatio ministrata non subdito, quæ absurda sunt. Si dicatur secundum, ergo vel ratione consecrationis, & Ordinis sacerdotalis, & presbyterii. At sic etiam conveniret presbyteris, & validè confirmarent etiam sine licentia Episcopi, quod patet esse falsum: vel ratione consecrationis Episcopalis. At, si hoc verum est, non potest competere presbyteris, cùm ea consecratione careant. Sed respondetur, Episcopo competere ratione consecrationis Episcopalis, quòd sit minister ordinarius; & presbytero ratione suæ consecrationis remotè, & dependenter à dispensatione Episcopi, & hoc ita haberi ex institutione Christi.

10 Denique obiiciunt ex *cap. pen. de consf. Ecclef. vel alt.* ubi dicitur, ea quæ consecrationis sunt, non consecrato committi non posse. Ergo, si ratione consecrationis competit Episcopo potestas confirmandi, eaque consecratio deficiat in presbytero, non potest illi committi. Sed respondetur ea his, quæ modò dicebamus, in Presbytero esse consecrationem remotam sufficientem, ut posita conditione possit ministrare sacramentum Confirmationis. Sicut etiam in illo ratione ordinis est sufficiens fundamentum, ut accedente jurisdictione (ut dici solet (possit absolvere à peccatis, à quibus sine ea invalidè absolvit. Et etiam ratione ordinis est in presbytero sufficiens fundamentum, ut possit illi committi ministerium sacramenti Ordinis, quod sine ea commissione inaniter, & invalidè confert. Non ergo committitur exercitium Confirmationis non consecrato, sed consecrato.

11 Et hæc omnia præter Doctores citatos, docet etiam Basilius Pontius; *de sacram. Confirm. part. 4. cap. 3. per totum*; ubi *num. 55.* quærit, quàm certa sit hæc communis sententia. Soto putat esse de fide, presbyterum posse esse ministrum ex dispensatione. At Pitigianus *in 4. dist. 7. qu. 3. art. 13. in fine*, sentit non esse de fide, quia Eugenius non est loquutus definiendo; & Tridentinum, licèt dixerit, ordinatum Ministrum esse Episcopum, nihil tamen dixit de extraordinario. Quare temerarium tantùm censet oppositum. Ego tamen validè propendeo in sententiam Soti. Ita Pontius.

12 Sed circa præsentem quæstionem resolvendæ sunt aliquæ difficultates non incuriosæ. Et

Primò quæro, utrùm Pontifex legitimè electus nondum in Episcopum consecratus possit hanc potestatem simplici Sacerdoti concedere? Negat Palud. *dist. 25. quæst. 1. art. 2.* Sed, ut optimè, Adrian. id non videtur consequenter dictum; undè censeo cum Soto *art. 55. citato, responsione ad 5.* Pontificem legitimè electum etiam ante consecrationem id posse, quia ei competit ratione plenitudinis potestatis, quam habet in Christi Ecclesiam, quam plenitudinem potestatis habet etiam ante consecrationem. Confirmatur, præcisè per consecrationem Episcopalem non est eminentior cæteris Episcopis, sed per legitimam electionem.

13 Quæro *secundò*, an hæc facultas concessa simplici Sacerdoti expiret mortuo Pontifice, vel si concessa sit ex causa, ea cessante expiret? Respondeo, si non sit expreisè limitata, vel verba juxta communem Doctorum interpretationem non restringant ad vitam concedentis, non expirare. Ita Henriq. *suprà*, qui *littera I.* plures citat; tenet etiam Suarez *sect. citata §. rursus inquiri solet*, quia hæc concessio est gratia, & favor; favor autem absolutè concessus, communi Doctorum sententia, non expirat per mortem concedentis, vel causæ desitionem, cùm non necessariò ab his pendeat, ut conservetur, quod in plurimis materiis tenent Doctores. Et hæc omnia docet Joannes Præpositus *in 3. part. q. 72. art. 11. dub. 2. num. 49.*

RESOL. XII.

An Pontifex possit dispensare ad ministrandum Sacramentum Confirmationis Sacerdotem solùm priori Ordinatione consecratum.

Et discutitur, an impositio manuum Episcopi pertineat ad essentiam Ordinis, vel tantùm sufficiat porrectio Calicis cum patena, & tota forma in verbis dictæ traditioni correspondentibus; ita ut si Episcopus moriatur, postquam contulit Sacerdoti potestatem consecrandi, antequam illi manus imponat, an verè manebit integrè ordinatus, & poterit à peccatis absolvere? Ex part. 8. tr. 1. Rel. 4.

§. 1. Absolutio hujus quæstionis pendet ex illa, an impositio manuum Episcopi pertineat ad essentiam Ordinis, sed tantùm sufficiat ad porrectionem calicis cum patena. Richardus *in 4. distinctione 24. artic. 4.* Durandus *quæst. 3. artic. 2.* Tapperus *artic. 17. §. de materia*, & Valentia *tom. 4. disput. 9. quæst. 1. punct. 5.* docent è contra, totam materiam proximam in ordinatione Sacerdotis sitam esse in traditione calicis cum vino, & patenæ cum pane, & totam formam in verbis dictæ traditioni correspondentibus, nempe; Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c. quod videtur indicare Eugenius IV. *in suo Decreto*, dum pro ordinatione Sacerdotis non assignat aliam materiam, quàm traditionem dictam, neque aliam formam, quàm verba ipsi traditioni correspondentia. Et id etiam videtur indicari *in cap. Presbyteris, de Sacramentis non iterandis*, dum in eo impositio manuum, quæ fit in ordinatione presbyteri, & Diaconi, dicitur introducta ab Apostolis; & ob omissionem illius non esse Sacramentum iterandum, sed supplendam esse: & tandem id deduci videtur ex eo, quòd in aliquibus Pontificialibus non invenitur cæremonia hæc impositionis manuum, neque inveniuntur verba ipsi correspondentia.

Cap. [illegible] hoc & seq. 89. in tom. [illegible] tract. 5. Res 6 [illegible] tom. & legi[illegible] [illegible] R. not. seq. & [illegible] R. 69. §. Et [illegible] in tom. 4. tr. 8. ex Res 19 §. [illegible] cursim ad medium.

2 Et ratione probatur, quia per traditionem dictam, & per verba ipsi correspondentia denotatur consecratio, seu sacrificatio, quæ est præcipua actio Sacerdotis: ergo tantùm per dictam traditionem, & per verba ipsi correspondentia, confertur character, & potestas sacerdotalis, & eis solis ordinatio Sacerdotis perficitur. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Nugnus *in 3. part. D. Thom. quæst. 37. artic. 5.* Crux *in direct. part. 2. in sacram. Ordin. dub. 2. conclus. 1.* Bonacina *de sacram. Ordin. disputat. 8. quæst. unica, punct. 3. numer. 2.*

3 Verùm, his non obstantibus, contraria sententia docet in porrectione calicis cum patena solùm conferri Sacerdotibus potestatem consecrandi; addi verò posteà alium ritum, nempe impositionem manuum super capita ordinatorum, & ibi imprimi novam partem characteris, & conferri potestatem absolvendi à peccatis, ut declarant verba, quæ tunc profert Episcopus: Accipe Spiritum Sanctum quorum remiseris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt. Hanc opinionem docent gravissimi Authores: in primis Scotus *dist. 24. art. 3.* eam reputat probabilem. Deinde eam omninò sequuntur Paludanus *dist. 25. quæst. 1.* S. Bonaventura *dist. 24. art. 1. q. 4.* Petrus Soto *lect. 5. de Ordine* Hosius *in Confessione Polonica, c. 50.* Armilla *verb. Ordo n. 5.* Bellarminus *lib. de Ordine, c. 9.* & Henriquez *cap. 6.*

4 Probatur *primò* authoritate Conciliorum, & Patrum: Concilium enim Carthaginense IV. *can. 3.* agens de ordinatione presbyteri, solùm meminit impositionis manuum, & Tridentinum *sess. 14. cap. 3. de Extrema-unctione*, ait, ministros hujus sacramenti esse presbyteros, qui sunt Episcopi, aut sacerdotes ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum presbyterii. Negari ergo non potest, impositionem manuum pertinere ad essentiam ordinationis. Sanctus etiam Hieronymus

mus

nymus *in cap. 58. Isaiæ*, in ea verba, *si abstuleris de medio tui*: Ordinatio (inquit) non solùm ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impletur manuum. Undè etiam Alexand. *can. ex multis*, 1. q. 3. ex Concilii Chalcedonensis authoritate appellat Sacramentum manus impositionem, per quam Spiritus sanctus confertur.

5 Probatur *secundò*, ex proprietate verborum, quæ Episcopus dicit, cùm manus imponit, scilicet: Accipe Spiritum sanctum, &c. ibi enim est signum sensibile, nempè impositio manuum, & forma, quæ significat ibi conferri gratiam: nihil ergo deest ad rationem Sacramenti. Et rursus cùm expresè ibi concedatur potestas absolvendi à peccatis, quæ est propria sacerdotum, planè denotatur, ibi imprimi aliquid characteris in signum huius potestatis. Confirmatur, quia sacerdoti datur potestas erga corpus Christi verum, cùm porrigitur calix cum patena, nec ex illa cærimonia ulla alia potestas colligitur: cùm ergo habeat etiam potestatem erga corpus mysticum Christi, illius membra absolvendo à peccatis, illa potestas ex vi alicujus ordinationis conferenda est; & hæc sanè est impositio manuum sub prædicta forma verborum.

Sup hoc in to. 1. tr. 1. lucd in Ref. 1. & loge doctrinam R. & ff. agens, praecipue.

6 Nec obstat dicere, quòd si Episcopus moriatur postquam contulit sacerdoti potestatem consecrandi, antequam illi manus imponat, verè manebit integrè ordinatus, & poterit à peccatis absolvere: ergo in impositione manuum nulla potestas confertur. Respondetur negando antecedens, quod nulla ratione probari potest: solùm enim ille Presbyter habebit tunc potestatem consecrandi. Et ita præter Doctores citatos hanc posteriorem sententiam tenet Paulus Comitolus *in suis responsis moral. lib. 6. quæst. 43.* Fernandez *in Theologia morali, part. 3. cap. 11. §. 1.* Ægidius Coninchius *de Sacramentis, disput. 20. dub. 7. num. 60. & 61.* Reginaldus *lib. 30. num. 10. 20. & 21.* Andreas Molfesius *in summa, tract. 2. cap. 10. num. 31.* Domitius Chamerota *de Sacramentis, tract. 11. cap. 3. dub. 1. vers. Quinto dico.* Vasquez *in 3. part. tom. 3. disp. 239. cap 3.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 2. num. 42.* Paulus Laymannus *moral. Theologia, lib. 5. tract. 9. cap. 5. num. 2.* Sylvius *in 3. part. quæst. 37. articul. 2. quæst. 4.* Cornelius à Lapide *in 1. ad Timotheum 4. versic. 14. num. 39.*

7 Undè ex his infertur, quid dicendum quoad principale quæsitum, nam Doctores primæ sententiæ affirmativè respondent, Doctores verò posterioris sententiæ, negativè. Et ideò optimè loquens in terminis nostræ quæstionis Præpositus *in 3. part. qu. 72. art. 11. dub. 2. num. 53.* sic asserit: Difficultas est, num Pontifex posset deputare Sacerdotem solùm priori ordinatione consecratum, non verò secunda, in qua datur potestas remittendi peccata? Sotus juxta sua principia *dist. 24. q. 1. art. 4. concl. 5.* ubi censens impositionem manuum, & verba correspondentia non esse de essentia Ordinis sacerdotalis, facilè concederet, Pontificem id posse, quod etiam facilè colligi potest ex iis, quæ tradit Paludan. *ead. dist. 25. q. 5. responsione ad 4. & dist. 25. quæst. 1. art. 2.*

8 Sed cùm verius sit hanc impositionem manuum etiam pertinere ad essentiam ordinationis, & hominem absque ea non esse completum Sacerdotem, neque vi ordinationis habere ullam virtutem sanctificandi fideles per confectionem Sacramentorum, quæ in usu consistunt, verius est, ordinatum solùm per verba, quibus datur potestas sacrificium offerendi, non posse ex commissione Pontificis hoc Sacramentum conficere, quia sanctificatio per hoc Sacramentum requirit potestatem Ordinis in corpus Christi mysticum, qua caret talis sacerdos; & licèt benè sequatur: Diaconus nullam habet potestatem in corpus Christi verum; ergo nec potest habere in corpus Christi mysticum modo explicato; non tamen sequitur in nostro casu: Sacerdos habet potestatem in corpus Christi verum; ergo, & in mysticum, quia expositione causæ remotæ non ponitur effectus, quamvis benè negetur ex ejusdem causæ negatione. Hucusque Præpositus; ergo utramque sententiam probabilem esse puto.

RESOL. XIII.

An hæc potestas concedendi facultatem simplici Sacerdoti ad administrandum Sacramentum Confirmationis pertineat privativè ad Summum Pontificem.

Et an verò ex divina institutione, vel ex solo præcepto Ecclesiæ oriatur, quòd Episcopus non possit eam facultatem delegare in sua Diœcesi? Ex p. 8. tract. 1. Res. 5.

§. 1. NEgativè respondet Basilius Pontius *de sacramento Confirmationis, part. 4. cap 4. numer. 2.* ubi sic ait: Nonnulli dicunt id tantùm pertinere ad Romanum Pontificem, existimantque esse sententiam D. Thomæ *in art. 11. ad 1.* ubi dicit, hoc convenire Summo Pontifici ex plenitudine potestatis, quam habet in Ecclesia. In quo indicare videtur, nullum alium eam habere potestatem, sicut neque habet ius potestatis plenitudinem. Sequitur hanc sententiam Suarez *disp. 36. sect. 2.* Ægidius *in hac quæst. art. 11. concl. 2.* Puteanus *dub. 7. concl. 2.* Valentia *disputatione quinta generali, quæstion. 2. punct. 1.* Imò ait, oppositam sententiam esse singularem, & temerariam: Tenuit anteà Soto *in 4. dist. 7. qu. 1. art. 12. ad 5.* & olim etiam Paludanus *ead. dist. 5. 4. n. 20.* Fundamenta horum Doctorum hæc sunt.

2 *Primum* est, quia nunquam legitur, Episcopos dispensasse, ut Presbyteri consignarent. Ergo signum est, talem potestatem dispensandi non esse penes Episcopos. Sicut etiam ex facto Pontificum colligitur, eos dispensare posse, & quia in aliquo nunquam dispensarunt, colligimus, eos dispensandi non habere potestatem; ita etiam de Episcopis philosophandum videtur.

3 *Secundum* est, quia in his: quæ sunt juris divini, absolutè, & simpliciter non potest dispensari, nisi juxta modum, & mensuram ipso jure divino statutam, & concessam. Sed jus ministrandi hoc Sacramentum est divinum, & lege ordinaria concessum Episcopis. Ergo ad solum Pontificem, qui plenitudinem potestatis habet in Ecclesia, pertinet facultas dispensandi, non Episcopis.

4 *Tertium* est, quia Concilium Florentinum in citato decreto, ubi exactè doctrina Sacramentorum tradita est, signanter dicit: Legimus autem per Apostolicæ Sedis dispensationem, &c. Ergo in sola sede Apostolica est facultas dispensandi in hac parte.

5 Alii verò sub distinctione loquuntur, dicuntque, si seorsim Episcopi considerentur, non posse Episcopos dispensare. Si verò aliqua maxima pars Ecclesiæ, qualis est tota Orientalis ante defectionem, tale munus presbyteris committeret, non corrigente à principio, sed tolerante Romano Pontifice, valeret dispensatio. Sed quia ita philosophantur, nihil dicunt. Nam, si in eo casu eo facto partis Ecclesiæ valeret commissio, ideò esset, quia præsumeretur consensus Summi Pontificis. Idem etiam dici posset de facto Episcopi unius, & ex consensu Pontificis valuisse; quod solum est dicere Pontificem dispensare posse tantùm, vel dispensatione tacita, vel expressa.

6 Cæterùm mihi videtur verius, potestatem dispensandi in hac re, non solùm residere penes Summum Pontificem, nisi reservata esset. Hanc sententiam tenet Ledesma *in 4. dist. 7. q. 1. art. 11.* Layman *tract. cit. cap. 7.* Alphonsus Salmeron *tom. 12. in Acta Apostol. tract. 26. vers. An verò Episcopi*. Sine fundamento ergo Gregorius de Valentia dixit, hanc sententiam esse temerariam, nam prædicti Authores tenent, & aliàs non esse contra communem sensum. Multi enim Doctores, licèt dicant, Papam dispensare posse, non tamen dicunt, solum Papam posse, & qui id expresè asserunt, pauci sunt. Si autem his Doctoribus addas eos, qui censent Episcopum in sua Diœcesi idem posse, quod Pontifex in toto Orbe, quos referam statim, videbis multò plures esse, qui nostram sententiam doceant quàm oppositam, & etiam Sotum sibi ipsis repugnare. Nam non semel hanc doctrinam tradit, cum qua non potest consequenter dicere, non posse Episcopum dispensare, ut Presbyter suæ Diœcesi ministret sacramentum Confirmationis, qui id concedit Pontifici in toto Orbe. Hucusque Pontius; qui posteà multis aliis rationibus conatur hanc suam firmare sententiam: docens tamen, hodie non posse Episcopos hac uti facultate, quia consuetudine, & usu jam eis hoc facere interdictum est.

7 Sed ego existimo, non esse recedendum à sententia affirmativa, quam præter Doctores à Pontio citatos, tenet Joannes Petit *in Theolog. sacrament. tract. 3. lect. 33.* & Præpositus *in 3. part. D. Thom. quæst. 72. art. 11. dub. 2. num. 49.* ubi ita asserit: Dubitari potest, num id oriatur ex solo præcepto Ecclesiæ, an verò ex divina institutione? videtur enim ex solo præcepto Ecclesiæ oriri, quòd Episcopus non possit eam facultatem in sua Diœcesi delegare: nam Episcopus in sua Diœcesi videtur id totum posse præstare, quod Summus Pontifex in tota Ecclesia; quia tamen in sua gubernatione subest Pontifici, Pontifex Episcopo potest prohibere, ne hanc potestatem deleget.

8 Verùm communiter Doctores sentiunt id oriri ex divina institutione, quod insinuat S. Thomas *ad 1.* & alii, qui rationem assignant plenitudinis potestatis in regenda Ecclesia, quæ in solo Pontifice residet: nec verum est quod assumitur, nam etiam supposita omni prohibitione Pontificis, Episcopus non potest ea infallibilitate res fidei definire, qua potest Summus Pontifex, &c. Christus enim primaria quædam nostræ Religionis capita soli Pontifici commisit, cui commisit regimen totius Ecclesiæ.

9 Adverte, quòd licèt ex sola prohibitione Ecclesiastica id denegatum esset Episcopis, ea tamen prohibitio tantæ esset virtutis, ut eorum concessionem posset irritam reddere: atque adeò communi sensu reddatur irrita per cap. *aqua*, citatum, nam quàmvis collatio Confirmationis sit exercitium Ordinis, ipsa tamen concessio est actus jurisdictionis, quam proindè Summus Pontifex potest efficaciter impedire. Ita Præpositus; cui adde Petrum à Sancto Joseph *in idea Sacrament. capite 14. resol. 2.* Aversam *de sacrament. Confirmat. quæst. 72. sect. 3.* Hurtadum *de sacrament. Confirmat. diffic. 13.* Ochagaviam.

viam *de Sacrament. tract. de Confirmat. quaest.* 10. *nu.* 13. Dicendum est igitur, solùm Sacerdotibus, & solùm à Summo Pontifice posse hoc ministerium delegari. Nullum enim fundamentum, nullum exemplum, aut indicium adest, ad hanc facultatem ulteriùs extendendam. Et hoc totum intelligi debet fundari in ipsamet institutione Christi: alioqui non potest summus Pontifex dispensare in iis, quae sunt de substantia sacramentorum. Itaque Christus ipse instituit, ut ordinarius quidem minister Confirmationis esset Episcopus, per extraordinariam verò delegationem sui Vicarii possit etiam esse Sacerdos.

10 Admonet tamen, & optimè Azorius *tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 1. *quaest.* 6. non debere, nec solere Pontifices in hoc facilè dispensare, sed solùm pro regionibus infidelium, in quibus rari sunt Episcopi.

RESOL. XIV.

An si Pontifex dispensaret sine justa causa, ut simplex Sacerdos conferat Sacramentum Confirmationis, dispensatio sit valida?

Immò notatur, non cessare hanc facultatem, mortuo Pontifice, qui eam concessit; neque etiam cessat talis facultas, cessante ratione, quae movit Pontificem ad eam concedendam. Ex part. 8. tract. 1. Res. 6.

§. 1. HAnc quaestionem remissivè tangit Pontius *de sacram. Confirmat. part.* 4. *cap.* 4. *num.* 15. & ad illam affirmativè respondet Ochagavia *de Sacrament. tract. unico, de Confirmat. quaest.* 10. *num.* 4. ubi sic ait: *Notandum* est, validam esse hanc facultatem, etiam si Pontifex eam concesserit sine rationabili causa, atque ita notavit Coninch *tom. de Sacramentis, quaest.* 72. *de Confirmatione, artic.* 11. Patet, quia haec commissio non est dispensatio in lege divina, quia haec sine justa causa invalidè semper fit, sed est concessio alicujus potestatis similis ei, quam Pontifex concederet alicui ad absolvendum à peccatis reservatis, quae valida esset, etiam sine causa, ne poenitentes bona fide procedentes damnarentur, si non essent absoluti. Immò ut optimè notavit Suarez *tom.* 3. *disputat.* 36. non cessare hanc facultatem mortuo Pontifice, qui eam concessit, quia gratia est talis concessio, & gratiae non cessant mortuo concedente, neque etiam cessat talis facultas cessante ratione, quae movet Pontificem ad eam concedendam, quia neque dependet ab ea in fieri, neque in conservari. Ita Ochagavia; cui ego addo Hurtadum *de Sacrament. Confirmation. difficult.* 13.

2 Neque desinam hic apponere verba Joannis Praepositi *in* 3. *p. q.* 72. *art.* 11. *dub.* 2. *n.* 4. ubi sic asserit. Petes, an requiratur causa, ut haec facultas concedatur, & factum teneat? Negat Henriquez *cap. citato, n.* 4. quia alioquin res esset obnoxia multis periculis, & homo meritò posset esse anxius, num Sacramentum validè conficeret, vel reciperet.

3 Haec sententia est probabilis, quam etiam in praxi Suarez non audet reprobare *disp.* 36. *sect.* 2. §. *tertia pars*, quia de hac re non videtur judicandum sicut de votis, in quorum relaxatione fit remissio juris competentis alteri, qui non censetur in eam remissionem consentire, nisi causa saltem bona fide existimetur subesse, cùm hic nulla sit dispensatio, & relaxatio juris alieni, sed simplex deputatio ad aliquod munus juxta facultatem Pontifici ex Christi institutione traditam, quidquid sit de valore, Pontifex non solet sine causa honesta hanc potestatem simplici Sacerdoti concedere. Sic ille, & ego.

RESOL. XV.

An Pontifex possit variare modum benedictionis Chrismatis.

Et ex doctrina praedicta quaestionis infertur, an possit Pontifex indirectè efficere, ut nullus Episcopus validè hoc Sacramentum conferat, &c.

Et an Episcopus benedicens sacrum Chrisma in statu peccati mortalis peccet mortaliter? Ex p. 8. tr. 1. Res. 7.

§. 1. REspondeo affirmativè, quia talis benedictio, quoad modum, non fuit instituta à Christo, sed ab Ecclesia. Et ideò Joannes Petit *in Theol. sacrament. tract.* 3. *lect.* 31. sic ait. Chrisma debere esse benedictum ab Episcopo, de necessitate sacramenti est, juxta omnes Theologos, paucis exceptis, quod patet ex perpetua Ecclesiae praxi, & omnium Patrum traditione: non quòd per istam consecrationem aliquid physicum addatur materiae, sed deputatur tantùm, ut possit esse instrumentum sanctificationis. Nec hujus consecrationis Christus determinavit modum, sed ecclesia. Ita ille, cui adde Basilium Pontium *de sacram. Confirmat. part.* 2. *cap.* 4. *nu.* 11. *&* 12.

2 Undè Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 6. *diff.* 2. *n.* 3. asserit: *Advierto, que aunque la consagracion del Chrisma sea de derecho divino, el modo de la consagracion pende de la determinacion de la Iglesia, como tienen Soto, Suarez, despues de Paludano, porque no parece verisimil que la Iglesia aya hecho siempre esta consagracion; ni es cierto que aya sido siempre de una misma manera: ni que la Iglesia Griega, y Latina guarden el mismo modo de consagracion.*

3 Sed circa praesentem quaestionem, non deseram etiam hic apponere pro curiosis observationem, quam ex superiori doctrina colligit Joannes Praepositus *in* 3. *part. quaest.* 72. *artic.* 3. *dub.* 1. *num.* 10. ubi ita ait: *Notandum*, quòd licet aliqua benedictio in confuso requiratur ex Christi institutione ad hoc, ut Chrisma sit debita materia hujus Sacramenti, nulla tamen in particulari sit ab eo determinata, sed modus benedictionis ecclesiae sit relictus, unde is modus sufficit, quem designat ecclesia, qui pro temporum, & regionum diversitate potest esse alius atque alius, & fieri potest, ut benedictio uno tempore sufficiens, non sufficiat alio Pontifice prohibente, & irritante talem benedictionis modum.

4 Ex quo facilè patet, Pontificem posse indirectè efficere, ut nullus episcopus validè hoc Sacramentum conferat, si videlicet non inveniatur Chrisma consecratum, & omnem benedictionis modum Pontifex reprobet, nolitque ullum sufficere, ut Chrisma censeatur materia apta Confirmationis. Quamvis enim ecclesia nihil possit directè circa substantiam Sacramenti, mutando materiam, vel formam, benè tamen potest aliquid indirectè, quia scilicet ex parte materiae, vel formae, vel ministri exigitur aliqua conditio, circa quam ecclesia aliquid potest, v. g. quia ad validam absolutionem requiritur jurisdictio, vel saltem applicatio materiae per ecclesiam, potestque Pontifex denegare hujusmodi jurisdictionem, vel materiae applicationem, potest ex consequenti omnem absolutionem irritam reddere. Similiter, quia ad validitatem sacramenti Matrimonii requiritur, ut contractus civilis, in quo sacramentum Matrimonii fundatur, sit validus; ad cujus valorem requiritur materia, & forma legitima, civilis autem potestas certum modum contrahendi potest reddere invalidum, similiter personas reddere inhabiles ad contrahendum, & efficaciter tradendum sui dominium, sicut ecclesia possit indirectè impedire, quo minus sacramentum Matrimonii sit validum. Ita in praesenti, quia ex Christi Institutione ad valorem Confirmationis praerequiritur benedictio materiae, cujus benedictionis modum reliquit ecclesiae determinandum, fit, ut si Pontifex omnem benedictionem reprobaret, Confirmatio non posset validè confici defectu legitimae materiae. Videri potest Suarez *tom.* 4. *disp.* 4. *sect.* 1. *num.* 9. qui in hanc sententiam videtur propendere, quamvis alibi contrarium indicet. Haec omnia Praepositus.

5 Verùm si aliquis hic obiter quaerat, an episcopus benedicens sacrum Chrisma in statu peccati mortalis, peccet mortaliter. Affirmativè respondet Nugnus *in* 3. *part. quaest.* 64. *art.* 6. *diffic.* 2. *concl.* 3. Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, quem ego alibi adduxi; sed adversùs unum Germanum, alterum nunc Germanum opponam, & is est Pater Franciscus de Lugo *in opusc. de Sacrament. in genere, cap.* 2. *quaest.* 6. *num.* 52. qui negativae sententiae adhaeret, quam etiam praeter alios à me citatos tenet Villalobos *in summa, tom.* 1. *tract.* 4. *diffic.* 14. *num.* 6. ubi sic ait: *El Obispo que administra los Sacramentales (como si diesse prima corona; consagrasse la Iglesia, bendixesse la Chrisma, ò el Olio) aunque estuviesse en pecado mortal, no pecarà mortalmente, si no ay escandalo ò menosprecio, sino solo venialmente: porque en esto no se ha como ministro de Dios para santificar almas, y assi no es la causa tan grave. Assi lo tienen Suarez, y Cajetano.* Ita ille, & ego.

RESOL. XVI.

An Pontifex possit permittere, ut Graeci in Sacramento Confirmationis utantur hac forma. Signaculum doni Spiritus sancti?

Et an in forma Latina hoc Sacramentum perficiatur ante expressionem divinarum personarum?

Et an talis expressio in forma hujus Sacramenti sit essentialis?

Et quid de caeteris verbis: Signo te signo Crucis, & Confirmo te Chrismate salutis? *Ex p. 8. tr. 1. Res. 8.*

§. 1. SPinosa quaestio, sed curiosa, & ad illam negativè videtur respondendum, nam verba formae Confirmationis haec sunt: *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Undè conveniunt ferè omnes Doctores, omnia dicta verba esse essentialia, & ad valorem Confirmationis requisita, quia omnibus illis semper usa est ecclesia, & omnia illa assignantur ab Eugenio IV. pro forma, in qua necessaria est expressio personae, quae confirmatur, non minus quàm in forma Baptismi, ob eandem rationem, quam pro Baptismo attulimus. Expressio quoque trium personarum in unitate essentiae, non est minus necessaria in forma Confirmationis, quàm in forma Baptismi; quia Confirmatio est quoddam complementum Baptismi, quia est instituta, ut eam suscipiens propugnet fidem;

In aliis ejus annot. & in to. 1. tr. 2. Ref. 3. §. 1.

fidem, sicut Baptismus, ut eum suscipiens accipiat fidem, ob quod convenientissimè institutum est, ut in forma utriusque exprimatur mysterium Trinitatis, quod est primum, & præcipuum nostræ fidei: imò, & quod exprimatur nominibus consuetis Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Et ita tenet Granadus *in 3. p. contr. 5. disp. 3. sect. 3.* Præpositus *q. 72. art. 4.* Hurtadus *de sacram. Confirm. diffic.* 8. & alii communiter.

Sup. sequentibus ab hinc usque ad §. Observandum quinto, exclusivè, hujus Ref. in & ef. fol. e§. Quoniam probo usque ad §. Ultimo colligitur, & in to. 1. tr. 2. Ref. 3 à § 1. usque ad §. Et rursum inclusivè, & in aliis ejus annotationib. & pro expressione personam significanter ibidem, §. Et rursum, & lateri in alio ejus not.

2 Undè ad confirmationem supradictorum, in terminis casus nostri, non deferam hic apponere verba docti, & eruditi Petri à sancto Joseph *in idea Theolog. Sacram. cap. 13. ref. 4.* ubi sic ait: Circa formam Confirmationis quædam observanda sunt.

3 *Primò* formam illam contineri his verbis, ut sumitur ex Concilio Florentino *in decreto unionis*: Consigno te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Patet etiam ex usu Ecclesiæ, quæ talem formam usurpat, ut sufficientem ad hoc Sacramentum, adeoque necessariam, ut sine illa, vel alia æquivalenti Sacramentum irritum sit.

4 Observandum *secundò*, Ad essentiam formæ prædictæ spectare, ut exprimat personam, quæ confirmatur, actum confirmantis, ut ab illo procedit, & distinctè tres personas Trinitatis invocet. Ratio autem primi, & secundi petenda est ex dictis suprà *cap. 9.* ubi de forma Baptismi; tertii verò ex eo quòd Confirmatio ordinatur ad perficiendum fidem in Baptismo acceptam, ad eamque coram tyranno forti animo, si opus sit, profitendam.

5 Observandum *tertiò*, Ad valorem formæ utrumque illud verbum, *signo*, & *confirmo*, exprimendum esse: si quis enim prius omitteret, non exprimeret signum Crucis, quod tamen necessariò exprimendum videtur, ut novus Christi miles palàm protestetur se illud non erubescere: si verò posterius præmitteret, non exprimeret effectum per illud significatum.

6 Observandùm *quartò*, Ut Sacramentum valeat, debere etiam verba illa, *Chrismate salutis*, apponi; quia reliqua verba non satis distinctè significant unctionem illam externam, quæ est materia proxima hujus sacramenti, quæque ea Chrismate fieri debet. Nec refert, quòd hæc omnia ita distinctè in Patribus non contineantur: illi enim parcè agebant de hoc, aliisque sacramentis, ne mysteria nostræ Religionis infidelibus manifestando, ea prodere viderentur.

Sup. contentis ab hinc usque ad §. penult. hujus Ref. in seq. & à principio usque ad §. Qui etiam & 9. ad seq.

7 Observandum *quintò*, Formam illam Græcorum; *Signaculum doni Spiritus sancti* non videri sufficientem, eò quòd multa non exprimit, quæ continentur in forma Latinorum, quæque necessariò ut valeat Sacramentum, exprimenda esse diximus. Ita Petrus à S. Joseph.

8 Sed, his non obstantibus, novissimè contrarium docet Amicus *in cursu Theolog. tom. 7. disp. 13. sect. 3.* qui postquam, sententiam superiùs adductam, variis rationibus confirmasset, tamen posteà sic asserit: Et hæc quidem pro explicatione sententiæ communis, quam, & ego ipse olim secutus sum. Verùm ubi in Græcorum formam incidi, eamque diligenter examinavi, non possum ampliùs huic communi sententiæ assentiri. Est autem Græcorum forma, ut in eorum Rituali habetur *σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου*: quod Latinè signum, seu sigillum, vel signaculum doni Spiritus sancti significat. Hanc autem formam esse validam.

9 *Primò* colligitur ex ipsius antiquitate, nam ea traditur à sexta Synodo Generali *Canon. 95.* his verbis: Sancto primùm Chrismate inungentes, & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures: consignantes autem dicimus, signaculum doni Spiritus sancti.

10 *Secundò*, cùm hæc forma sit Concilio Florentino multò antiquior, utpotè cujus expressa mentio fit in præcitata sexta Synodo, quæ celebrata est 750. circiter annis ante ipsum Concilium Florentinum: cùmque in hoc Concilio, quod congregatum fuit ad uniendam Ecclesiam Græcam cum Latina, nulla mota sit de hac forma Græcorum controversia, cùm tamen tam de forma Baptismi, quàm de materia Eucharistiæ, de quibus nonnulla inter Græcos, & Latinos controversia erat, & mota, & decisa sit quæstio, manifestum signum est, hanc formam tanquam validam, approbatam, & receptam fuisse in hoc Concilio.

11 *Tertiò*. Neque Innocentius IV. neque Clemens VIII. in peculiaribus Bullis de unione inter Græcos, & Latinos ullam mentionem faciunt de hac forma Græcorum, sed illam potiùs, ut validam supponentes, prohibente solùm, ne hoc Sacramentum administretur à puris Presbyteris, uti mos erat apud Græcos, sed tantùm ab Episcopis, ad quos tanquam ad ordinarios ministros hujus Sacramenti administratio spectat. Quin Clemens ipse VIII. specialiter in prædicta Bulla hujus formæ Græcorum meminit, eamque ut validam supponit: dum enim initio Bullæ prohibet, ne Græci presbyteri baptizatos Chrismate in fronte consignent, jubet presbyteros baptizantes omittere quædam verba, ubi habetur, inquit, forma hujus consignationis: atqui apud Græcos non alia forma hujus Sacramenti habetur, quàm quæ à nobis suprà relata est; ergo dum Pontifex illam appellat formam hujus Sacramenti, approbat ut validam.

12 Confirmatur; nam si illam saltem ut dubiam judicasset, debuisset præscribere, ut per illam confirmati iterùm essent saltem sub conditione confirmandi: ut *ibidem* præscribit esse sub conditione reconfirmandos infantes Græcos, à Græcis Presbyteris baptizatos, eò quòd hi soleant una cum Baptismo etiam Sacramentum Confirmationis conferre. Cùm igitur in hac Bulla Pontifex dogmaticè instruat Græcos de essentia, ritu administrandi Sacramenta, in quo debeant cum Latina Ecclesia convenire, debuisset hoc dubium in forma Græcorum tollere, si illam ut dubiam judicasset, uti fecit in eodem Sacramento à puro presbytero collato: alioqui defuisset in substantialibus Sacramentorum, de quibus in hac Bulla Pontifex Græcos instruit.

13 *Quartò*. Probatur ratione: quoniam, ut *disp. 2. sect. 4.* de materia Ordinis ostendimus, ad formam sacramenti sufficit, ut implicitè tantùm naturam Sacramenti significet, ut possit unà cum materia determinatè illam exprimere. Atqui hæc forma Græcorum implicitè saltem naturam hujus Sacramenti significat: nam per signaculum doni Spiritus sancti exprimitur natura hujus Sacramenti, quæ est animum roborare contra tyranni insultus, & simul conjuncta cum externo symbolo unctionis determinatè exprimit. Subintelligitur autem in hac forma Græcorum, vel imperativum verbum, *accipe*, vel substantivum verbum, *est*.

14 Ex quibus infertur, in forma Latina hoc Sacramentum perfici ante expressionem divinarum personarum, cùm talis expressio in forma hujus Sacramenti non sit essentialis. Nec est eadem ratio de forma Baptismi: quia cùm per Baptismum homo primò renascatur ad fidem, debet ipsius principale mysterium ei explicitè proponi, ut credendum. Per confirmationem autem cùm homo jam supponatur ad fidem renatus, & ad Religionem Christianam admissus per explicitam divinarum personarum professionem, non est ampliùs earumdem divinarum personarum expressa professio necessaria.

Sup. contentis in hoc, & seq. §. supra in hoc ipsa annot. & §. ad medium, & in §. primo formam illam, & in Ref. seq. & §. ultimo colligitur, usque in finem. Ref. & in to. 1. tr. 1. Ref. 3.

15 Undè ad authoritatem Concilii Florentini, Catechismi, & Pontificalis Romani, nec non Theologorum, qui in Sacramento Confirmationis expressam requirunt Divinarum Personarum invocationem, dicendum est, eam tantùm requirere sub præcepto, & quidem solùm in Ecclesia Latina. Alioqui non posset Ecclesia Latina permittere, ut Græci hoc Sacramentum administrent absque expressa invocatione Divinarum Personarum, uti non permittit, ut absque expressa invocatione earumdem administretur sacramentum Baptismi. Hucusque Pater Amicus, qui in ultimis verbis clarè firmat Pontificem licitè permittere, ut Græci forma supradicta in Confirmatione utantur.

RESOL. XVII.

Confirmatur supradicta sententia Patris Amici authoritate Basilii Pontii, in qua explanantur omnes difficultates, quæ continentur in præterita Resolutione. Exp. 8. tr. 1. Ref. 9.

Sup. sequentibus usque ad §. Qui etiam, hujus Ref. exclusivè in Ref. præterita, à §. Observandum quinto, usque ad § penult. & lege etiam doctrinam Resol. seq.

§. 1. SCias, amice lector, sententiam Patris Amici priùs docuisse fulgentissimum lumen inclytæ Academiæ Salmaticensis Basilium Pontium in sua aurea Prælectione *de sacram. Confirmat. part. 2. c. 7.* ubi latè firmat, formam Græcorum sacramenti Confirmationis esse sufficientem. Et tandem *num. 15.* sic ait. Ut magis explicetur sensus formæ Græcorum, objicitur contra illam.

2 *Primò*. Quia hæc forma, *signaculum doni Spiritus sancti*, nullum idoneum sensum reddit ex defectu verbi. Undè non est oratio significatum: ergo non est idonea, neque conveniens forma. Propter hoc argumentum aliqui in hac forma desiderant verbum aliquod, & clariorem sensum. Sed immeritò; nam Patres Concilii Constantinopolitani etiam sine verbo perfectam sententiam, unà cum opere, quod faciebant, illa oratione explicare voluerunt, estque non secus, ac si aliquis nummum porrigens pauperi, nihil aliud dicat, quàm, *En nummum*, eo ipso intelligitur dare pauperi nummum. Similis modus loquendi sine verbo reperitur apud Lucam in consecratione Calicis: *Hic calix novum testamentum in meo sanguine*: ubi Latinus interpres addidit verbum, *est*, quod subintelligatur: Hæc certè verba Lucæ respiciunt ad ea, quæ *Exod* 24. posita sunt, *Hic est sanguis fœderis, quod pepigit vobiscum Dominus, super cunctis sermonibus his*. Et hæc verba citans Paulus *ad Hebr. 9.* retulit sine verbo substantivo, *Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus*. Sic ergo Lucas, formam consecrationis Calicis, sine verbo protulit, & illa valida est. Idem etiam de forma Confirmationis dici potest. Legatur capit. 6. Epistolæ ad Hebræos, in qua, quod est in textu Græco, plenum est harum locutionum, & alibi etiam in Latino, quæ, quia multa sunt, hic non transcribimus. Hujusmodi etiam locutiones non paucæ sunt apud Latinos, etiam in ritibus, & officiis Ecclesiasticis, quales sunt illæ, *Lumen Christi*, *Gloria in excelsis Deo*, *Gloria Patri, & Filio*, &c. *Benedictio, claritas*

& sa-

pientia, honor, virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum. Angelus, Archangelus Michael, Dei nuncius pro animabus justis. Sed de hoc etiam dixi *in tr. de Eucharistia*, cùm agerem de forma Consecrationis.

Sup. hoc in to. 1. ... & 1. 6. sult. ... Actio.

3 *Secundò* obiicitur. Quia in forma Sacramenti debet exprimi actio ministri, ut diffinitum est ab Eugenio IV. *in decreto de Sacramentis*, & ab Alexandro III. *in cap. 1. de Baptismo, & ejus effectu*. At in hac forma, *signaculum doni Spiritus sancti*, non exprimitur actio ministri, nec etiam in illa, quam refert Constantinus, *Consignet te Deus sigillo fidei, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, in consignatione fidei: ergo non sunt formæ sufficientes. De materia hujus argumenti, an scilicet necessarium sit in forma Sacramenti exprimere actionem ministri, & quomodo, latè disputatur à Doctoribus in materia *de Baptismo suprà quæst. 66. art. 5.* Nunc breviter dico, in primis certum esse id, quod in antecedenti sumitur, exprimendam esse actionem ministri aliquo modo, sive implicito, sive explicito. Quæ fuit doctrina Divi Thomæ *in eo art.* si attentè legatur. Nego tamen in his formis sacramenti Confirmationis non significari actionem ministri, prout hic, & nunc exercetur, & supposita institutione Christi. Et de prima forma, *signaculum doni Spiritus sancti*, facilè ostenditur. Quia, ut rectè Ægidius *suprà q. 66. art. 5. dub. unico. nu. 36.* formæ Sacramentorum sunt orationes practicæ, & significant necessariò id, quòd hic, & nunc agitur, v. g. conferri gratiam per Sacramentum hic nunc collatum. Et hoc ipso quòd pronunciamus formam, & ponitur simul ritus externus Sacramento essentialis, significatur illum, effectum conferri per actionem, quæ de facto exercetur. Quod in quavis oratione practica verum est. Hæc oratio, *hic liber est tuus*, prolata ab eo, qui habet potestatem, sive principalem, sive ministerialem, idem significat atque ista oratio, *Do tibi hunc librum*, & consequenter significat actionem, prout hic, & nunc ab isto procedentem. Sic ergo, cùm Episcopus, qui supposita Christi institutione habet potestatem conferendi gratiam roborantem per hoc Sacramentum, faciens cum Chrismate signum Crucis in fronte, dicit, *Signaculum doni Spiritus sancti*, intelligitur dicere: Do tibi signaculum doni Spiritus sancti, vel, quod idem est, Per hoc signum tibi à me impressum præbeo Spiritum sanctum: sicut, qui porrigens nummum, dicit pauperi: En nummum, idem est, ac si diceret: Do tibi nummum, ut suprà dicebam. Significatur ergo in hac forma actio ministri, & ut procedens à ministro.

4 Difficultas est idem ostendere in alia forma: Consignet te Deus sigillo fidei, &c. Soto *in 4. dist. 3. q. unica, art. 5.* propter hanc formam censet non requiri, ut in forma Sacramentorum significetur actio ministri, ut procedens à ministro; sed sufficere; si non excludatur ejus actio. Hæc tamen opinio Soti communiter reiicitur suprà *q. 66.* citata. Et certè, ni fallor, repugnat doctrinæ Divi Thomæ *in eo art. 5.* de quo eo loco, Vasquez *in hac quæstione*, duo sibi contraria docet. Nam *tom. 4. in 3. p. 84. art. 3. dub. 3. n. 10.* expressè dicit, formam deprecatoriam non posse convenire sacramenti Baptismi, Confirmationis, & Ordinis, quia minister in illis habet rationem superioris, in Baptismo introducentis in Ecclesiam; in Confirmatione destinantis militem ad bellum pro fide; in Ordine conferentis potestatem. At *in 2. tom. in 3. part. disp. 142. cap. 2.* expressè docet formam Baptismi, & Confirmationis posse esse deprecativam, qualis est hæc forma Græcorum: Consignet te Deus; quia in ea additur aliquid, quo denotatur actio ministri, scilicet, sigillo fidei, quo verbo denotatur actio ministri sigillantis, quasi dicat, hoc sigillo fidei suæ. Undè addit Vasquez verba illa. *In nomine Patris*, &c. non referenda esse ad illa verba, *signet te Deus*, qui esset sensus ineptus: sed ad illa, *sigillo fidei*, quod scilicet, tibi à me exhibetur, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Omissa autem ea aperta contradictione, & ad id, quod ad præsens facit, attendens, dico non esse necessarium ad significandam actionem ministri recurrere cum Vasquio ad illa verba, *sigillo fidei*; nec etiam ad legitimum sensum formæ necesse est, ut verba. *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, referantur ad illa, *sigillo fidei*: sed sufficienter explicatur actio ministri, per illa verba, *Consignet te Deus*. Quòd satis declarat Ægidius *loc. citato*. Eadem enim verba in diversis circumstantiis prolata diversa significat, v. g. si sint in hoc cumulo libri diversorum dominorum, Petro cupienti scire quinam sint sui, dicam ego: Iste liber est tuus, non indico me illi donare librum. At si omnes illi essent mei, eisdem verbis planè significo me illi donare librum. Item, si quis à Rege potestatem haberet, vel supplicio afficiendi, vel liberos dimittendi reos; si alicui diceret, Princeps remittit tibi supplicium apud eos, qui eam potestatem noverunt, idem est ac si diceret: Ego nomine Principis remitto tibi supplicium. Cùm ergo certum sit supposita institutione Christi ministros habere potestatem acceptam à Deo conferendi gratiam per Sacramenta, idem est dicere, Consignet te Deus, ac dicere: Ego te consigno potestate accepta, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; vel Deus te consignet per me ejus ministrum, vel per sigillum, quod tibi imprimo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Constat ergo in his formis sufficienter exprimi actionem ministri, etiam prout ab eo prodeuntem; & ideò ex hoc capite non esse reiiciendas; & hæc omnia docet Pontius *ubi suprà*.

5 Qui etiam posteà ad magis suam sententiam confirmandam *in cap. ult.* examinat omnia verba formæ Latinæ, & sic ait: Videndum superest, quæ sint essentialia in hac forma, qua utitur Ecclesia Latina. Quod quidem, suppositis his, quæ dicta sunt *c. præcedenti*, de forma Græcorum, non est difficile colligere.

Sup. sequentibus abhinc usque ad §. ... colligitur, hujus Ref. in Ref. præcedentis §. 1. usque ad §. Observandum quinam, inclusive, & in aliis sequent.

6 *Primò* ergo colligitur non esse essentiale, quòd forma proferatur per modum indicativi, Consigno te, aut, Confirmo; sed posse proferri per modum imperativi, & etiam optativi, & deprecantis, signet te Deus signo Crucis, aut, Confirmeris Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Jam enim ostendi suprà *cap. præcedenti*, etiam sub hac forma deprecatoria significari actionem ministri, & rectè posse illi formæ adaptari illa verba, *In nomine Patris*, &c. In hoc sentit nobiscum Henriquez *lib. 3. summa, cap. 2. n. 5.*

7 *Secundò* colligitur, expressionem illam Crucis non esse essentialem, sed valere si dicatur: Signo te, & confirmo te, &c. quia in forma Græcorum, in qua certum est omnia essentialia contineri, non exprimitur signum Crucis: sufficit ergo ea forma significari auctoritatem ministri, & opere ipso Crucem efformari; in eo enim ipso verbum illud, *signandi*, determinatur ad signum in forma Crucis formatum. Sentit nobiscum Estius *in 4. dist. 7. §. 10.* favet Gamachæus *in hac q. cap. 5.* Cùm autem dicimus vocem illam, signo crucis, non esse necessariam, sic intelligimus, quòd non est de essentia formæ quòd ponatur explicitè determinatè, sed satis esse quòd explicitè, vel implicitè ponatur. Undè, & cùm explicitè ponitur, ad essentiam pertinet, quia necessariò continebatur implicitè non ex vi verbi, *signo*, absolutè positi, sed quatenus determinatur per ipsam unctionem, & materiam. Hoc enim observandum est in omni forma Sacramentorum, cùm verba, quæ expressè adduntur, ex vi verborum essentialium in eorum significatione continebantur necessariò implicitè, cùm explicitè ponuntur, reddunt eundem sensum, & eandem præcisè significationem, quæ ad effectum Sacramenti operatur, & ex consequenti pertinent ad ejus essentiam. Exemplum est in forma pœnitentiæ: Ego te absolvo à peccatis tuis, in voce, *absolvo*, necessariò includitur, *Ego*. Quare, cùm exprimitur, ad substantiam pertinet formæ. Similiter etiam includitur, *à peccatis tuis*, non secundùm quòd verbum, *absolvo*, absolutè ponitur, sed secundùm quòd modificatur per confessionem. Quia cùm in confessione petatur absolutio, & non à vinculis corporis, sed peccatorum; ideò cùm dicit Sacerdos, Ego te absolvo, & absolutio debeat esse ab aliquo vinculo, intelligitur ex vi verbi, & judicii hujus, & sententiæ, à peccatis, & ita eadem forma manet, sive illud, *à peccatis*, exprimatur, sive non. Quia, si non exprimatur, necessariò includitur, ut explicatum est: si exprimatur, non redditur novus sensus. Sic ergo in præsenti philosophandum est, eandem esse formam Confirmationis, sive illud, Signo crucis, exprimatur, sive secùs. Quia essentiam pertinet, & nihil de novo additur, sed solùm differunt penes explicitum, & implicitum.

8 *Tertiò* colligitur, non esse similiter de essentia formæ Confirmationis, quòd exprimatur, Chrismate salutis. Nam in verbo illo, *Signo te*, & *Confirmo*, in his circumstantiis modificato continetur necessariò unctio cum Chrismate. Quare eodem modo philosophandum est ac de illis verbis, *signo crucis*. Et confirmatur exemplo Baptismi, & sacræ Unctionis. Quamvis enim necessaria materia sit aqua, & oleum; non tamen necessarium est dicere, Baptizo te in aqua, aut, per istam sanctam unctionem olei. Ergo etiam in præsenti non est necessarium exprimere materiam remotam Chrismatis. Et idem etiam convincitur ex forma Græcorum jam considerata, in qua ea particula non ponitur distinctè. Et denique idem etiam convincitur ex libro Rituali, qui inscribitur, *Ordo Romanus*, cujus verba statim dabimus. Nihilominus tamen contra illationem hanc sentiunt Suarez, Ægidius *locis citatis*, *& alii*; sed non afferunt rationem aliquam, qua verosimilem eam sententiam reddant.

9 *Quartò* colligitur, non esse de essentia formæ geminationem illorum verborum, *Signo te*, vel *Confirmo te*, sed sufficere, vel *signo*, vel *confirmo*. Ita Gamachæus *loco citato*, Layman, *tract. 3. citato cap. 3.* & alii. Moveor in primis, quia in forma Græcorum, de qua *suprà*, tantùm habetur vox *signaculi*, sine verbo Confirmationis. Præterea, quia in ea forma, quam refert Constantinus in suo Edicto, tantùm habetur verbum, *signandi*, *signet te Deus sigillo fidei*, &c. Et denique quia in libro, qui inscribitur, *Ordo Romanus*, qui antiquissimus est, in quo ponuntur omnes cæremoniæ, & ritus servandi in officiis Ecclesiasticis, & administratione Sacramentorum, cùm de hoc Sacramento agitur, hæc tantùm habentur pro forma, Confirmo, te, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ergo non est necessaria illa expressa geminatio verbi, sed unum in altero includitur. Sed respondet

Suarez

Suarez *in oratione pro confirmandis*, ante verba citata, dici ab Epiſcopo, Conſigna eos, Domine, ſigno Crucis, quæ verpertinent ad formam, & non immutant ſubſtantialiter illam, quam aſſignat Concilium Florentinum. Sed hæc ſolutio nullius eſt momenti, nec adhiberi potuit, niſi ab homine, qui non legit locum ex veteri Ordine Romano, ubi hæc habentur. Primò, Pontifex poſt miniſtratum Baptiſmum venit ad infantes, & Archidiaconus tenet Chriſma, & Pontifex elevata manu ſuper capita omnium, dicit orationem, cum invocatione ſeptiformis gratiæ Spiritus ſancti. Cujus orationis ultima verba hæc ſunt: Adimple eos ſpiritu timoris tui. Amen. Conſigna eos ſigno crucis Chriſti in vitam propitiatus æternam. Amen. Et ſtatim ſubiungitur in eodem Rituali. Oratione explicita, interrogantibus Diaconis nomina ſingulorum. Pontifex tincto pollice in Chriſmate, facit Crucem in frontibus ſingulorum, ita dicendo: Confirmo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Hæc ibi. Ex quibus apertè conſtat, hæc ultima verba orationis nullo modo pertinere ad formam Confirmationis. Tum quia ſuper omnes confirmandos ſimul dicuntur, & ſemel, neque repetuntur pro ſingulis; forma autem toties repetitur, quoties applicatur materia. Tum etiam, quia cùm illa orationis verba proferuntur, nihil materiæ applicatur: at forma Sacramenti in Eccleſiæ uſu ſemper coniungitur cum applicatione materiæ. Verba ergo præcisè pertinentia ad formam ſunt illa, Confirmo te.

Sup. hoc & ſequentia ab hinc uſque in finem hujus Reſ. in Reſ. precedenti, §. 2. ad med. & in §. penult. & ult. & in to. 1. tr. 1. Reſ. 3. §. 2.

10 *Ultimò* colligitur, diſtinctam invocationem trium perſonarum non eſſe de eſſentia formæ ſacramenti Confirmationis. Sic ſentit Eſtius §. 11. *citat.* Ad id aſſerendum, illud mihi unicum fundamentum eſt, quòd in forma Græcorum non exprimatur Trinitas: oſtendimus autem eam formam ſufficientem eſſe. Non ergo eſt de eſſentia, cùm exprimatur in forma, qua utuntur Latini.

11 Contra illationem hanc ſentiunt ex antiquis Alexander 4. *part. quæſtion. 9. membr. 2. articul.* 2. §. 3. & recentiores ferè omnes, ita ut neceſſe non ſit, Doctores referre. Moventur.

12 *Primò:* Quia Concilium Florentinum in decreto Eugenij, in forma hujus Sacramenti exprimit Trinitatem perſonarum. Verùm ex eo decreto nequit probari eſſe eſſentiale quidquid ponitur in formis Sacramentorum, niſi aliud addatur, ſcilicet perpetua traditione Eccleſiæ id ſemper retentum ut eſſentiale abſque mutatione, aut diſpenſatione ulla. Sic enim nos ſuprà *capitul.* 3. *&* 4. oſtendimus, benedictionem Epiſcopi eſſe eſſentialem in Chriſmate, quod eſt materia hujus Sacramenti, quia, & exprimitur ab Eugenio IV. & perpetua traditione ſine mutatione ulla, vel diſpenſatione receptum eſt in Eccleſia, quòd ab Epiſcopo tantum benedicatur Chriſma Confirmationis. At non ſic contingit in præſenti, cùm habeamus formam Eccleſiæ Orientalis ab antiquiſſimis temporibus Concilij ſecundi Generalis uſque ad noſtra tempora receptam, in qua non invocatur expreſsè Trinitas perſonarum. Et aliàs eodem argumento probaretur in forma ſacramenti Ordinationis eſſe eſſentialem trium perſonarum diſtinctam mentionem; quia in eodem decreto Florentino, cùm agitur de ſacramento Ordinis, dicitur, forma Sacerdotis talis eſt Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro vivis, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; & ſic de aliorum Ordinum formis. Et tamen conſtans, & indubitata omnium Doctorum ſententia eſt, in forma ſacramenti Ordinis non eſſe neceſſariam expreſſionem Trinitatis.

13 *Secundò* moventur, quia Sacramentum hoc eſt quædam perfectio Baptiſmi, & ideò ſicut in forma utriuſque Sacramenti eſt eſſentialis hæc expreſſa mentio Trinitatis; ita etiam in forma iſtius Sacramenti. Reſpondet Eſtius, hoc eſſe diſcrimen inter Baptiſmum, & alia Sacramenta, quòd in Baptiſmo operatur invocatio Trinitatis, non autem aliqua poteſtas miniſtri per conſecrationem accepta, ſicut in alijs Sacramentis, quæ neceſſariò certum, & determinatum requirunt miniſtrum: in quibus proindè Trinitatis invocatio non eſt neceſſaria, ſicut in Baptiſmo, ſed ſatis eſt, ad hoc ut ratum ſit Sacramentum, ſi illius poteſtatis actus circa ſuſcipientem exprimatur. Sed diſcrimen hoc non ſatis intelligo. Inquiro enim ab hoc Auctore, quomodo in Baptiſmo operetur invocatio Trinitatis; aut enim intelligitur operari effectum Baptiſmi, qui continetur in forma, & verba formæ concurrunt inſtrumentaliter ad effectum. At hoc commune eſt etiam alij formis Sacramentorum, ſivè invocetur Trinitas, ſivè non, ſcilicet, quòd verba formæ producant effectum. Aut intelligitur operari Trinitas tamquam præcipuus Auctor Sacramenti. Et ſic etiam in omni Sacramento operatur effectum gratiæ, ut principalis auctor. Et nihilominus explicandum ſupereſt, quare in una forma exprimatur Trinitas, & non in alia. Deindè inquiro, quo ſenſu dicat non operari in Baptiſmo miniſtri poteſtatem. Si enim tantùm velit miniſtrum Baptiſmi non exigere conſecrationem, fatemur; ſed neque etiam ſacramentum Matrimonij requirit; & nihilominus in forma matrimonij non exigitur invocatio Trinitatis. Adde etiam quemlibet miniſtrum Sacramenti habere poteſtatem inſtrumentalem ad conferendum effectum: ergo in hoc omnes miniſtri Sacramentorum conveniunt, ſolumque diſcrimen erit ad quædam Sacramenta ſpeciales qualitates requiri in eorum Miniſtris, quæ non requiruntur in Miniſtris aliorum; omnes tamen operantur inſtrumentaliter effectum Sacramenti per poteſtatem acceptam à Deo ad illum conferendum.

14 Quare dicendum eſt rationem hujus, cur in Baptiſmo ſit neceſſaria invocatio Trinitatis diſtincta, non autem in Confirmatione, petendam eſſe ex inſtitutione Chriſti, quæ nobis per Eccleſiam innotuit. In Baptiſmo requiritur, quia ſic Eccleſia ſemper intellexit; in Confirmatione verò minimè, cùm videamus in forma recepta in Eccleſia Græca, & approbata non contineri. Congruens autem ratio hujus eſt, quia in Baptiſmo intramus in Eccleſiam per Trinitatis confeſſionem; quæ eſt primum, & radix aliorum myſteriorum fidei: in Confirmatione datur robur ad proteſtandam univerſam fidem; robur autem hoc accommodatur Spiritui ſancto, ut Chriſtus ſæpè Diſcipulis teſtatus eſt, cùm illis Spiritum ſanctum promiſit; & ideò ſatis eſt, ſi ejus mentio fiat, & ibi implicitè tota Trinitas intelligatur. Et hæc omnia docet Pontius *loco citato*. Itaque ex mente ſupradictorum Doctorum patet, poſſe Pontificem uſum formæ Græcæ in ſacramento Confirmationis permittere, ex his quæ dicta ſunt *ſuprà*.

RESOL. XXIII.

Apponitur ſententia aliquorum impugnantium opinionem Amici, & Pontij, & aſſerentium ante ſchiſma, Græcos in forma Confirmationis invocaſſe explicitè Trinitatem? Ex part. 8. tract. 1. Reſolut. 10.

§. 1. QUòd in primitiva Eccleſia, etiam apud Græcos adhiberetur in forma ſacramenti Confirmationis explicita ſanctiſſimæ Trinitatis invocatio, tenent aliqui, & inter illos vir quidam doctiſſimus, qui in quadam ſcriptura mihi exhibita ſuam ſententiam varijs rationibus firmabat, &

Sup. hoc ſupra in Reſ. 18. à §. 0. aſſerendum quinto uſque ad §. penult. exclusive, & in R. 17 à princ.

Primò, aſſerit ipſe; quia Severus Patriarcha Alexandr. *in Bibliotheca Patrum*, *tom. 7.* poſt unctiones plurium corporis partium, prout etiam ferè enumerantur in moderno Græcorum Euchologio, in collatione ſacramenti Confirmationis, dum refert formam, exprimit explicitam Trinitatis invocationem, à qua tamen receſſit modernum Euchologium.

2 *Secundò*, quia Sacerdos Monachus Græcus fide dignus retulit mihi ſe legiſſe in Euchologio manuſcripto in Albania in collatione hujus Sacramenti explicitam Trinitatis invocationem.

3 *Tertiò*; quia in Bibliotheca Vaticana inter libros Syriacos ſub *numer.* 26. in Euchologio, ſeu ritu Jacobitarum, in collatione hujus Sacramenti ſimiliter habetur explicita Trinitatis invocatio; notum eſt autem, Jacobitas ex ritu Græcorum eſſe.

4 Verùm poſt ſchiſma Græcorum à tempore Photij, inter quem; & Nicolaum Papam pro confirmandis Bulgarijs diſſenſiones interceſſerunt, non ſolùm in hoc Sacramento, ſed in alijs Sacramentis, & ritibus plures ſunt factæ mutationes in Codicibus manuſcriptis, & quotidiè fiunt Venetijs, ubi imprimuntur eorum Euchologia ad placitum uniuſcujuſque.

5 Sciendum eſt igitur, duplicem fuiſſe in primitiva Eccleſia apud Græcos uſum ſacri Chriſmatis, unum cæremonialem, & reconciliativum hæreticorum redeuntium ad gremium Eccleſiæ; alterum ſacramentalem in collatione ſacramenti Confirmationis: in reconciliativo adhibebantur illa verba, *Signaculum doni Spiritus ſancti*, de quo in ſecunda Synodo *canon.* 7. aliàs 9. & in Concilio Arauſicano I. *canon.* 2. quæ verba neoterici Græci poſt ſchiſma exiſtimarunt eſſe Sacramenti, quod docuit Venerabilis, & omnium Græcorum doctiſſimus Beſſarion, à cujus dictis, & ſententia, utpotè piiſſimi, doctiſſimi, & Græcorum rituum expertiſſimi, in re tam gravi piaculum ſit diſcedere.

6 Beſſarion igitur tempore Concilij Florentini ſub Eugenio IV. *in ſuo tractat. de Euchariſtia*, laudatis Sacerdotibus Latinis, quòd optimè norint materias, & formas Sacramentorum, ſubdit hæc verba: Noſtri verò, ut multa alia, quę primùm apud noſtros habuerunt, propter calamitates temporum perdidere: ita etiam horum rituum ſunt obliti, quod manifeſtum fiet, ſi quis ad Chriſmatis ſacramentum mentem converterit; etenim ſecunda Synodus OEcumenica, verba, quæ ſacrum Chriſma perficiunt, tradens *in 7. capitul. nomine*, ita inquit. Obſignantes eos, hoc eſt, ſanctiſſimo Chriſmate eos chriſmantes, dicimus, ſignum doni Spiritus ſancti; & hęc verba ſecundùm eos Chriſmatis ſacramentum perficiunt, hoc idem in cæteris Sacramentis diligens inveſtigator inveniet. Hæc Beſſarion; qui optimè obſervat, hinc ortum habuiſſe errorem modernorum Græcorum, ut verba ſacri Chriſmatis reconciliativi exiſtiment eſſe formam ſacramenti Confirmationis; ſignanter enim diverſis verbis uſus eſt;

enuntians unctionem reconciliativam, & cærimonialem verbis illis, sacri Chrismatis, & unctionem effectivam sacramenti Chrismatis, verbis illis, Chrismatis sacramentum perficiunt.

7 De qua unctione reconciliativa hæreticorom in Ecclesia Orientali Sanctus Gregorius *epistol.* 61. relata *capitul. ab antiqua, de consecration. distinct.* 4. sic ait, Arianos per impositionem manus Occidens, per unctionem verò Chrismatis Oriens reformat. Quæ forma reconciliandi, & ungendi Chrismate hæreticos sub his iisdem verbis, *signaculum doni Spiritus sancti*, habetur in fine Euchologii Græcorum. Igitur vel continetur hæresis in Euchologio, dum reiterat sacramentum Confirmationis, vel dum in forma Sacramenti non explicat tres personas; dicere autem, ut dicit Arcadius *lib.* 2. *c.* 18. quò ritus expressus in Euchologio reconciliandi hæreticos sit Methodij Patr. hæretici, est gratis assertum, quia immò dicet aliquis esse Methodij Catholici Patriarchæ item Constantinopolitani, & hæresim non contineri in Euchologio in hac forma reconciliativa, sed in omissione explicata Trinitatis in forma Sacramenti Confirmationis. Hucusque vir ille doctissimus.

8 Vides itaque, Amice Lector, circà præsentem satis difficillimam quæstionem varias Doctorum hominum sententias. Ego judicium meum ex dignis rationibus proferre nolo: satis mihi erit, in gratiam tuæ curiositatis omnia superiùs dicta observasse.

RESOL. XIX.

An Pontifex, si balsami copia deesset, possit dispensare, ut Sacramentum Confirmationis administretur cum solo oleo olivarum?

Et latè explanatur, an balsamum in Confirmatione sit de necessitate Sacramenti, vel de necessitate præcepti?

Et notatur, posse Papam Episcopo prohibere, ne Sacramentum Confirmationis conferat, sed nequit facere, ut non valeat, si illud conferat? Ea part. 8. tr. 1. Res. 11.

Sup. commenon hac in seq. §§ usq. ad penult. in tom. 1. ... Resol. 1 & 2. §. ultim. ad ... hic sup. in Resol. 2. §. [illegible] ... 3. ... 4. ... in Res. 84 à §. Secundo, sed ... à principio, & Res. 83 à lin. 4 & pro contento in §. 1. hujus Res. in Res. 1. & 2. hujus ... [illegible]

§. 1. Solutio hujus dubij pendet ex illa celebri quæstione; an Balsamum in Confirmatione sit de necessitate sacramenti, vel de necessitate præcepti. Et esse tantùm de necessitate præcepti, tenet Cajetanus (& ipse fuit, qui primus hanc sententiam docuit) *in* 3. *part. quæst.* 72. *articul.* 1. Sotus *in* 4. *distinct.* 7. *quæst. unica, artic.* 4. Navarrus *in summa, cap.* 22. *num.* 8. Valentia 3. *part. disput.* 5. *quæst.* 1. *punct.* 2. pro qua citat Victoriam *in summa*, & Covarruviam *lib.* 1. *variarum resolut.* atque, hanc opinionem esse tam illustrium Doctorum authoritate fundatam, ut contraria nequamquam communis dici possit.

2 Potissimum fundamentum hujus sententiæ est authoritas Innocentij III. *capit. Pastoralis, de Sacramentis non iterandis*: ubi interrogatus Pontifex, an sacramentum Confirmationis iterandum esset in eo, qui per errorem non Chrismate sed oleo tantùm fuit unctus? Respondet, non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermissum. Si autem balsamum esset materia essentialis Confirmationis, debuisset totum Sacramentum in eo casu iterari: quia cùm non fuisset per solam olei unctionem Sacramentum essentialiter perfectum, iterùm debuisset per utriusque materiæ unctionem perfici, cum nec pars materiæ præcedentis possit componere unum cum parte materiæ præsentis, nec pars materiæ præsentis cum parte materiæ præcedentis, quia tota materia essentialis debet esse moraliter præsens formæ. Confirmatur; nam eodem modo ibi Pontifex respondet supplendam tantùm esse Episcopalis manus impositionem in eo, qui sine illa fuerat per errorem ad Subdiaconatum promotus, ac balsami unctionem in eo, qui sine balsamo per errorem fuerat confirmatus: sed manus impositio non est de essentia Subdiaconatus: ergo neque balsamum sacramenti Confirmationis.

3 Probatur *secundò* ratione. Etenim materia Sacramenti debet esse clara, & certa, de qua nemo dubitare possit, ut patet in materia Baptismi, Eucharistiæ, Extremæ-unctionis, & reliquorum Sacramentorum. Atqui balsamum multis modis adulterari solet, ut refert Plinius à Soto citatus: igitur non potest esse Sacramenti materia: alioqui semper essemus dubij, an verum Sacramentum conficeremus. Et hanc sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Estius *in* 4. *sentent. dist.* 7. §. 8. Philiarchus *de offic. Sacerdot. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 11. Vivaldus, Angles, & alij.

4 His tamen non obstantibus, balsamum esse de necessitate Sacramenti tradunt Suarez, Filliucius, Layman, Coninch, Toletus, & alij, quos citat, & sequitur Basilius Pontius *de sacrament. Confirmation. part.* 2. *numer.* 4. quibus adde Villalobos *tomo* 1. *tractat.* 6. *difficultat.* 2. *numer.* 2. Baunium *tomo* 1. *tract.* 3. *qu.* 5. Aversam *de sacram. Confirmat. quæst.* 72. *sect.* 2. Et ratio est, quia hoc expressè docet Concilium Florentinum *in decreto præcitato, de unione Armenor.* in quo assignans materiam hujus Sacramenti, ait esse Chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ.

5 Neque eaplicari potest, ut unum definiat ut necessarium necessitate Sacramenti, illud tantùm necessarium necessitate præcepti, sicut *ibidem* etiam definit materiam calicis esse vinum aquæ mixtum, cùm tamen solùm vinum sit necessarium necessitate Sacramenti, aqua tantùm necessaria necessitate præcepti: non, inquam, potest hoc modo explicari Concilium. Nam cùm definit materiam Confirmationis, æquè primo in recto assignat oleum, & balsamum, dum ait esse Chrisma ex oleo, & balsamo confectum. Undè vi modi assignandi colligi non potest, unum potius quàm aliud esse materiam tantùm præcepti; contra verò, cùm materiam calicis assignat, non dicit esse aliquid ex vino, & aqua ortatum, sed vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet, ut ex ipso assignandi modo indicet, non æquè unum, atque aliud esse materiam calicis, cùm unum in recto, aliud in obliquo assignet. Adde, quòd infrà multa dicit, quibus manifestè declarat, aquam non esse materiam essentialem calicis: de sacramento autem Confirmationis ne verbum quidem habet, quo vel leviter insinuet, balsamum non esse materiam essentialem hujus Sacramenti.

6 Idem docet Concilium Tridentinum *sess.* 7. *can.* 2. *de Confirmatione*, in quo supponit materiam hujus Sacramenti esse Chrisma, quod est compositum ex oleo, & balsamo.

7 Nec obstat dicere, Eugenium etiam in sacramento Eucharistiæ assignasse materiam calicis vinum de vite, & aquam; & tamen aquam dicimus non esse materiam necessariam. Sic ergo io nostro casu dici posset. Sed contra hoc est, quia Eugenius IV. longè diversum loquendi modum servat, cùm agit de materia calicis, & de materia hujus Sacramenti. Nam ibi non dixit vinum, & aquam esse materiam consecrationis calicis; sed materiam esse vinum de vite, cui modicissima aqua est admiscenda. Undè prioribus verbis indicavit essentialem materiam; posterioribus autem satis indicavit aquam solùm quoddam addimentum non oecessarium, nisi ex præcepto: At, cum de sacramento Confirmationis agit, solum dicit materiam ejus esse Chrisma confectum ex oleo, & balsamo; Pontiùs ergo diverso modo loquendi sentiendum est, in hoc loco censere non minus necessariam esse unam materiam, quàm aliam.

8 Quòd si rursus dicas. Idem Eugenius, cùm agit sacramento Pœnitentiæ, absolutè dicit, partes hujus Sacramenti esse contritionem, confessionem, & satisfactionem; & tamen certum est, satisfactionem non esse partem necessariam ad valorem Pœnitentiæ, sed ferè omnes concedunt esse tantùm partem integralem. Ergo pari ratione; quamvis absolutè dicat Eugenius Chrisma confici ex oleo, & balsamo, possumus intelligere ex uno constare tamquam essentiali parte, ex altero verò tamquam ex integrali tantùm, & non necessaria. Sed hoc nullius est momenti, tum quia est longè diversa ratio. Nam satisfactio jam supponit sacramentum Pœnitentiæ perfectum in sua essentia, cùm supponat absolutionem, in qua præcipua Sacramenti vis sita est; ut inquit Tridentinum *sess.* 14. *c.* 3. Non ergo potuit ad essentiam sacramenti Pœnitentiæ pertinere. Et ideò jure optimo dicimus esse tantùm partem integralem, & non essentialem. At in nostro casu balsamum non supponit sacramentum Confirmationis, neque ejus confectionem, sed misceri debet ante prolationem formæ. Ergo non est, undè colligamus in isto casu balsamum non esse partem necessariam, sicut colligimus in sacramento Pœnitentiæ. Tum etiam, quia Tridentinum *d. c.* 3. cùm agit de partibus sacramenti Pœnitentiæ, non utitur verbo partium essentialium, quia sciebat, non omnes esse partes essentiales; sed utitur voce communi, sivè ad significandam essentiam, & substantiam, sivè ad integritatem, & dicit integritatem Sacramenti eas partes exigere. At in præsenti nihil simile reperimus. Ergo nullum est in Eugenio fundamentum; neque in traditione Ecclesiastica, propter quod dicamus, balsamum esse materiam non necessariam ad valorem sacramenti Confirmationis.

9 Nec obstat dicere in Concilio Tridentino nomioe Chrismatis non intelligi compositum ex oleo, & balsamo, sed tantùm oleum, cùm nomen Chrismatis commune sit ad utrumque significandum, unum ex vi nominis, alterum verò ex accommodatione; sed neque hæc solutio defendi potest; quia censendum est, Concilium usurpasse nomen Chrismatis, cùm agit de sacramento Confirmationis in eo sensu, & significatione, in qua receptum est id nomen in Ecclesia, cùm de eo Sacramento sermo est. At Chrisma in eo casu numquam receptum est pro solo oleo; neque soli olei unctio unquam fuit in usu in Ecclesia: & similiter etiam hæretici in eodem sensu accipiunt Chrisma, cui divinam virtutem negant. Ergo Concilium nomine Chrismatis intellexit id, quod Ecclesia in sacramento Confirmationis consuevit Chrisma nominare; & ex consequenti compositum ex oleo, & balsamo. Item Concilium appellat sacrum Chrisma Confirmationis. At Chrisma Confirmationis numquam est

con-

consecratum in Ecclesia sine balsamo. Ergo utrumque comprehendit eo nomine, & utrique definit inesse virtutem divinam productivam gratiæ sanctificantis: atque adeò esse utrumque materiam essentialem. Nam, id, quod accidentale est in materia, vel forma Sacramentorum, non habet vim productivam gratiæ, ut explicari potest exemplo formæ verborum in consecratione panis, & vini, & similiter in alijs formis Sacramentorum, in quibus verbo non necessario non inest virtus productiva gratiæ.

10 Et tandem non obstat dicere, quòd est adeò modica balsami admixtio, ut ad omnes olei partes pervenire non possit, & tandem in oleum convertatur; quo fieri potest, ut sæpè oleum tantùm sit materia Confirmationis. Ergo illud solùm, & non balsamum est materia necessaria. Sed facilè respondetur ad præsens institutum parum referre quæstiones illas philosophicas. Et de mixtione balsami cum oleo secundùm partium juxta positionem, & utrùm permaneat in forma substantiali, an verò secundùm qualitates. Sufficit tamen, quòd ipsum unguentum sit compositum, & mixtum, quòd satis est, ut tota materia sit odorifera, quod maximè pertinet ad significationem Sacramenti; singulæ etiam partes olei, saltem quoad qualitates, manent mixtæ per mutuam alterationem partium; quod satis est, ut oleum non sit sufficiens materia hujus sacramenti sine admixtione balsami.

11 Ad auctoritatem verò Innocentij III. *in capitul. Pastoralis*, respondeo, quòd Pontifex dicere non potuit, Confirmationem datam eo modo fuisse validam, & non iterandam, sed solam unctionem balsami supplendam. Tum quia ad minus propter rei incertitudinem debeat Confirmatio sub conditione iterari: & ita sanè in tali casu fieri deberet. Tum etiam eo tempore non extabat sententia dicens balsamum non esse de necessitate Sacramenti, quæ potiùs à posterioribus Theologis inventa est; sed tunc vigebat opposita sententia veterum Theologorum: quare non est credibile, Pontificem voluisse eo modo decernere. Tum demum non appareat, qualiter deberet sola balsami unctio suppleri: quia nec in Ecclesia asservatum balsamum benedictum, neque constat, an suppleri deberet cum prolatione verborum, neque ad quicquam amplius referret. Sicut si aliquis baptizatus sit in sola aqua naturali, sine admixtione olei consecrati, quod solet in fonte baptismali infundi, utique non deberet suppleri talis defectus, quamvis supplendæ essent aliæ cæremoniæ: ita ergo si solùm oleum benedictum valeret ad substantiam Confirmationis, non deberet ampliùs suppleri defectus balsami per distinctam ejus unctionem. Potius ergo, dum Pontifex dixit, cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermissum, docere voluit, totum ritum substantialem Confirmationis debuisse suppleri. Dixit autem non esse quicquam iterandum: quia hoc non erat iterare Sacramentum, quod ab initio non fuerat ratum, cùm non esset validum. Aut voluit, non esse iterandas, & repetendas alias solemnitates, & cæremonias consuetas.

Sup. hoc difficultatem in 9. & 8. lege latam dicta Ref. 51. & signanter § ult. sed lege eam à principio alias ejus primæ not.

12 His duabus opinionibus suppositis, Auctores primæ sententiæ ad difficultatem propositam affirmativè respondebunt nempè si penitus deesset copia balsami, posse Pontificem dispensare, ut sacramentum Confirmationis cum oleo tantùm administraretur; sed Auctores secundæ sententiæ hoc minimè admittendum esse affirmabunt, cùm balsamum sit de necessitate Sacramenti, & Pontifex non possit ejus materiam mutare. Verùm ego affirmativæ sententiæ adhærerem, quia ut optimè observat P. Franciscus de Lugo *opuscul. de Sacrament. capitul. 1. numer.* 52. tunc melius esset Sacramentum probabile ministrare, quàm nullum. Sed penes me certùm est, posse Pontificem concedere, ut sacramentum Confirmationis conferatur cum quocumque balsamo. Et ideò Henriquez *lib. 3. de Confirmat. capitul.* 2. & Amicus *tom. 7. disputat.* 13. *sect.* 3. *numer.* 38. testantur, Pium IV. concessisse, ut Episcopi Indiæ hoc Sacramentum conficerent cum Indico balsamo, quod est minus perfectum.

Sup. hoc balsamo in to. 4. tr. 8 lege latam dicta. Ref. 51.

13 *Nota* tamen hic obiter cùm Azorio *part. 2. lib. 5. cap. 1. quæst.* 8. & Scipione de Rubeis *in Alph. Episc. verb. Confirmatio, numer.* 9. posse Papam Episcopo prohibere, ne sacramentum Confirmationis conferat, sed nequit facere, ut non valeat, si illud conferat.

Sup. contenta in hoc §. ult. supra in Ref. 13. §. Ex quo facilè, & inf. in 2. 62 § ult. & vide aliam R. ejus not.

R E S O L. XX.

An Pontifex possit committere facultatem simplici Sacerdoti, non solùm, ut dictum est, administrandi Sacramentum Confirmationis, sed etiam consecrandi sanctum Chrisma? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 12.

Sup. hoc to. 1. tr. 1. Ref. 1. §. ultim. cursim à lin. 9 & suo in Ref. 13. § lin. 9. & in tom. 4 to. 8. Resol. 8, 9. §.

§. 1. Difficilis est ista quæstio, & negativam sententiam tenent communiter Doctores, quam novissimè mordicus tuetur sapientissimus Pontius *de Sacrament. Confirmation. part. 2. capitul. 4. per totum*; & quia codex difficillimè invenitur, ponam hic ejus verba, sic itaque *numer.* 4. asserit: Constans est, & perpetua Ecclesiæ traditio sine limitatione, aut explicatione, ulla, quæ ministrum benedictionis Chrismatis assignat Episcopum. Ergo censendum est, illum esse ministrum necessarium ejus consecrationis, aut saltem sine ullo fundamento asseritur posse Chrisma confirmationis benedici ab alio ex commissione. Antecedens probatur inductione. Nam in primis Pontifices, & Concilia Episcopo soli tribuunt potestatem consecrandi Chrisma, & affirmant, illi soli id licere. Sic Fabianus, & Innocentius *in epist. jam. citat.* Concilium Romanum sub Sylvestro *canone* 5. ubi statuitur, nullum Presbyterum posse conficere Chrisma. Carthaginense primum *can.* 3. & Carthaginense secundùm *can.* 3. Carthaginense tertium *can.* 36. Bracharense secundùm *can.* 37. Hispalense secundùm *can.* 7. Toletanum octavum *can.* 7. Vvormatiense *can.* 2. ubi, cùm dicatur ne Presbyteri inconsulto Episcopo Virgines consecrent, additur, Chrisma verò nunquam conficiant. Concilium Sabinense *cap. de Baptismo*, ubi confectionem Chrismatis solis Episcopis, eorumque successoribus esse concessam dicit. Eandem etiam potestatem attribuunt Episcopis absolutè Dionysius *dict. cap. 4. de Ecclesiastica Hierarchia*, & Cyprianus *locis suprà citatis*, & posteriores sciptores *de Officijs Ecclesiasticis*. Sed potissimùm ea traditio probatur ex Eugenio IV. *in citato decreto*, ubi assignans materiam hujus Sacramenti, dicit esse Chrisma confectum ex oleo, & balsamo, & ab Episcopo benedictum. Quod testimonium perpendendum est eodem modo, quo *cap. præcedenti* illud expendebamus, pro benedictionis Chrismatis necessitate. Nam, si Eugenius censeret benedictionem Episcopi solùm ordinariè desiderari, & non absolutè, adderet eam particulam, sicut expressit, quando loquutus est de ministro Sacramenti, & similiter; sicut cùm loquitur de forma sacramenti Matrimonij dixit, regulariter esse verba, quia potest per epistolam, vel nutus celebrari; addere etiam in præsenti regulariter, aut quid simile. Sicut ergo ex illis verbis absolutè prolatis in alijs Sacramentis colligimus, necessarium ministrum, aut necessariam materiam esse illam, quam exprimit, & non aliam, idem dicendum est in nostro casu. Accedit denique, quòd nunquam hactenus visum est Ecclesiam dispensasse in hac re, aut concessisse simplici Sacerdoti potestatem conficiendi Chrisma; immò, ut dixi *cap. præcedenti*, Suares, Sylvius, Gamachæus, Ægidius, & alij referunt, Gregorium. XIII. dispensasse, ut apud Indos ob Episcoporum confirmantium paucitatem, & locorum distantiam, posset sacramentum Confirmationis ministrari à simplici Sacerdote, dummodò uteretur Chrismate per Episcopum benedicto. Tandem nulla est ejus dispensationis necessitas, ut *cap. præcedenti*, deducebamus. Absque ullo ergo fundamento dicitur, posse Chrisma benedici ab alio, quàm ab Episcopo ex dispensatione, vel commissione.

ult. per totum, & in to. 2. 14. ex doct. R. 14. § ul. signanter in fine.

2 Sed quæret aliquis, quàm certa sit hæc communis sententia. Plerique tantùm eam probabilem judicant. Suarez dicit eam conformiorem esse decretis Pontificum, & Conciliorum. Ego quidem omnibus consideratis communem sententiam adeò certam existimo, ut oppositam, si non temerariam, at omni probabilitate destitutam censeam. Quia, quamvis quatuor, vel quinque Doctores eam asseruerint, at si fundamentum attendas, penes quod opinionum probabilitas considerari debet, nullum ex oppositæ sententiæ fundamentum idoneum, ut ex dictis, constat. Hucusque Pontius.

3 Sed excessit vir doctus in censura contrariæ opinionis, sicut excessit etiam Baunius *tom. 1. tract. 7. quæst. 9. circa finem*, vocando opinionem, quam tenet Pontius, falsam. Dico igitur cum sapientissimo Amico *in cursu Theolog. tom. 7. disputat.* 13. *sect. 2. num.* 46. utramque sententiam esse probabilem, & ut verum fatear, poterit sententiæ affirmativæ fundamento sufficienter satisfieri, cur nimirum, si potuit summus Pontifex administrationem hujus Sacramenti simplici committere Sacerdoti non etiam eidem possit materiæ consecrationem committere? cùm majus sit illud, quam hoc. Neque satisfit, dicendo, quia in illo legimus aliquando dispensatum, non autem in hoc: nam hoc non probat potestatis defectum, sed negationem dumtaxat facti; & majorem congruentiam, cur Ecclesia in consecratione materiæ nunquam dispensaverit, dispensaverit autem in ministro, propter majorem difficultatem habendi Episcopos, qui possit tanquam ordinarius minister hoc Sacramentum administrare, quàm habendi Chrisma ab Episcopo consecratum. Confirmatur: nam sola facti negatio antequam fuisset in ministro hujus Saccramenti dispensatum, non arguebat defectum potestatis in supremo Ecclesiæ capite: igitur neque sola facti negatio in dispensatione consecrationis materiæ arguet defectum potestatis in eodem summo Ecclesiæ capite.

4 *Secundò*, efficaciùs demonstratur major hujus sententiæ probabilis. Nam potissimum fundamentum, cur opposita sententia neget, posse consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti committi, est, quia Concilia, & Patres affirmant, hanc esse propriam functionem Episcopi, prohibentque illam exer-

cendam esse à Presbyteris. Atqui non minùs Patres, & Concilia affirmant, administrationem hujus Sacramenti esse propriam Episcopi; prohibentque, ne illud simplex Sacerdos administret. Igitur si hæc Patrum, Conciliorumque] authoritas non obstat, quo minus concedamus posse per dispensationem Summi Pontificis administrationem hujus Sacramenti committi simplici Sacerdoti, interpretando Concilia, & Patres de administratione ministri dumtaxat ordinarij, non autem essentialis. Cur eadem Patrum, Conciliorumque authoritate non obstante, concedere non possimus, posse per dispensationem summi Pontificis consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti committi, interpretando Concilia, & Patres de ordinario, non de essentiali consecrante? Præsertim cùm nullum verbum habeamus in Patribus, aut Concilijs, quo potius in uno quàm in alio asserere cogamur, posse per Apostolicæ sedis authoritatem dispensari. Quòd si pro una sententia valet factum, pro alia valebit argumentum deductum à majori ad minus, ex eodem facto.

5 Confirmatur: nam Concilium Toletanum I. dum *canon.* 20. prohibet, ne Presbyteri, sed solus Episcopus, Chrisma Conficiant, apertè indicat, hanc consecrationem non debere essentialiter fieri nisi ab Episcopo. Ita enim citat. Canone præscribit. Quamvis benè ubique custodiatur, ut absque Episcopo Chrisma nemo conficiat; tamen quia in aliquibus locis, vel Provincijs Presbyteri dicuntur Chrisma conficere, placuit ex hac die nullum alium, nisi Episcopum Chrisma conficere. Loquitur autem non de administratione hujus Sacramenti, sed de consecratione dumtaxat materiæ. In qua authoritate *primò* expendo illud, *quamvis benè ubique custodiatur*, nam hinc innuitur, aliquem fuisse locum, ubi hoc non servabatur. *Secundò* pondero, quòd ibi Concilium contrarium non ut irritum, sed solùm prohibet, ne illud deinceps fiat. Si autem putasset consecrationem Episcopalem ad validitatem Sacramenti essentialiter requiri, diligenter providisset, ut confirmati Chrismate per simplicem Sacerdotem benedicto iterùm confirmarentur, ne perpetuò fructu hujus Sacramenti frustrarentur.

6 Undè ad argumentum oppositæ sententiæ resp. Ad primum, illud tantùm esse argumentum negativum, quo neutra sententia neque affirmans, neque negans positivè fundari potest, nisi aliundè constet de dispensabilitate, vel indispensabilitate. Cùm igitur nobis constet de dispensabilitate quoad ministrum hujus Sacramenti, ex eadem non improbabiliter infertur dispensabilitas quoad consecrationem materiæ ejusdem Sacramenti.

7 Ad secundum, constat ex dictis, cur potiùs dispensatum sit in ministro, quàm in consecratione materiæ: eo quòd difficilius sit, ordinarium ministrum semper, & ubique reperiri quàm materiæ consecrationem, quæ faciliùs ex uno in alium locum transferri potest. Ad Concilium autem Florentinum dicendum est, illud tantùm docuisse id, quod factum est, nempe aliquando dispensatum esse in ministro, non autem in consecratione materiæ; non tamen negasse, id fieri non potuisse.

8 Ad tertium resp. citatum Pontificem solùm dixisse, Christum Dominum in ultima Cœna Apostolos docuisse Chrisma conficere: non autem dixisse, non posse per dispensationem supremi capitis Ecclesiæ simplici Sacerdoti committi, ut Chrisma conficiat.

9 Ad quartum verba citata Catechismi intelligenda esse juxta ipsius Catechismi explicationem. Sic enim scribit: Neque ad alium ea confectio, nisi ad Episcopum pertinere potest, qui ejusdem Sacramenti ordinarius minister institutus est. Ea igitur ratione Chrismatis confectio non nisi ad Episcopum pertinere potest, qua ratione ad eundem spectat, esse ministrum hujus Sacramenti: ad solum autem Episcopum spectat esse ordinarium, non autem essentialem ministrum hujus Sacramenti: ergo eadem ratione ad solùm Episcopum, tamquam ordinarium, non autem tamquam ad essentialem ministrum pertinebit confectio materiæ hujus Sacramenti.

10 Ad quintum, ex eo quòd Concilia, & Canones Chrismatis consecrationem Presbyteris prohibent, non sequitur, quòd hæc potestas non possit illis per dispensationem summi Pontificis communicari; sed solùm, quòd illis ordinario jure non competat. Nam eadem Concilia, & Canones prohibent, ne Presbyteri, Virgines, & templa consecrent; & Innocentius IV. cit. Bulla, ne Chrisma conficiant; cùm tamen per dispensationem Summi Pontificis possint simplices Sacerdotes templa, & Virgines consecrare, nec non Chrisma conficere. Citatus autem Canon, *Presbyter*, non tam indicat impossibilitatem, seu facultatem dispensandi in confectione Chrismatis, quam in consecratione Virginis.

11 Ad sextum, ex allata ratione tantùm sequitur, non esse ita facilè dispensandum in consecratione materiæ, quàm in administratione hujus Sacramenti: cùm minor necessitas urgere possit in consecratione materiæ, quàm in administratione Confirmationis. Et hæc omnia docet Amicus, *ubi suprà*, quæ curiosis Lectoribus grata fuisse scio, ad rejiciendam Pontij opinionem, & in favorem Pontificiæ auctoritatis.

12 *Nota* etiam præter Amicum, affirmativam sententiam docere etiam Scotum, Sotum, Cajetanum, Victoriam penes Præpositum *in 3. part. qu. 72. artic. 3. dub. 2. num.* 320. qui magis modestè vocat Pontij sententiam probabiliorem: undè etiam reprobandus venit Hurtadus *de Sacram. Confirmat. diffic.* 5. dum asserit, Sotum falsò existimare ex commissione Pontificis posse simplicem Sacerdotem benedicere Chrisma, nam sententia Soti, Amici, & aliorum, sua non caret probabilitate, & post hæc scripta inveni, sententiam affirmativam docere etiam novissimè ex Societate Jesu P. Escobar *in Theolog. mor. tr. 7. exam, 3. cap. 1. n.* 14.

RESOL. XXI.

An Pontifex potuisset præcipere confessionem, si non fuisset à Christo præcepta, sed tantùm instituta? Ex p. 8. tr. 1. Res. 13.

§. 1. RESpondeo, aliquos asserere, Ecclesiam non potuisse præcipere Confessionem annuam pura lege Ecclesiastica, nisi modificatio esset in ejus lege, & statuto divini præcepti, atque ita annuam confessionem non potuisse præcipi ab Ecclesia, nisi jam præcepta à jure divino, tantùm modificaretur tempus illius obligationis; ita docet Sotus *in 4. distinction. 18. quæstion. 1. articul. 1. conclus.* 4. & unica ratione, & in hoc primo convenit cum Soto Canus *in relectione de pœnitentia, par. 5. §. ita licet, fol.* 155. *&* §. *In quarto casu, fol.* 164. Paludan. *distinct. 17. quæstion. 2. art. 2. num. 9. &* 10. ubi in hoc probat sententiam Durandi. Hoc probat Sotus, quia Ecclesia non habet potestatem instituendi Sacramenta, quasi inde deducat, non posse Ecclesiam instituere lege sua necessariam esse confessionem, nisi jure divino necessaria esset. *Secundò* docet Sotus, quia erat præceptum divinum vagè obligans, nec determinans tempus, potuisse Ecclesiam obligare ad confessionem non simpliciter, sed supposita obligatione legis divinæ, determinando tempus illius, undè præceptum hoc appellat ipse modificationem legis divinæ. Hanc etiam sententiam tenet Coninch *de Sacrament. disp. 5. dub.* 3. (Vid. hoc de... hujus Resol. supr. §. 1. Rel. 4. & aliam Ref. ejus num.)

2 Sed alij existimant, quòd supposita institutione hujus Sacramenti à Christo facta, si supponeremus, Christum non præcepisse ejus receptionem, sed in libera voluntate hominum eam constituisse, adhuc Ecclesia per potestatem humanam à Deo datam posset præcipere receptionem hujus Sacramenti. Probatur, quia hoc præceptum instituere non excedit potestatem Ecclesiæ; ergo potest illud instituere. Probatur antecedens, & quidem in primis non excedit potestatem Ecclesiæ ratione Sacramenti considerati, ut quoddam totum est, quia Sacramentum ipsum in actibus exterioribus consistit, quia est signum sensibile rei sacræ sanctificantis nos; & licèt requirat hoc Sacramentum aliquem actum, internum, & insensibilem contritionis, vel attritionis, tamen quia talis actus necessariò requiritur ad actum sensibilem confessionis, ut illa sit humilis, & devota accusatio, & non jocosa; & quia est pars hujus Sacramenti, in quantum est sensibilis, & patefit per actum exteriorem confessionis, non repugnat, Ecclesiam præcipere hujusmodi actum. Præterea non excedit potestatem Ecclesiæ impetrare confessionem, etiamsi hæc aliquando sit actuum internorum, quia Ecclesia directè non solùm præcipit confessionem vocalem, seu receptionem hujus Sacramenti, qui est actus externus, & circa quem habet jurisdictionem directam; circa peccata verò interna solùm indirectè versatur Ecclesia, quatenus ad veram confessionem vocalem, & integram etiam est necessarium confiteri interna peccata. Quæ doctrina isto potest exemplo confirmari, nam Ecclesia, quæ directè præcipit audire Missam, indirectè etiam præcipit attentionem, & devotionem necessariam ad hoc, ut auditio Missæ morali, & humano modo, ac debito, contingat, & tamen attentio, & devotio actus sunt interni animi; ergo Ecclesia rectè potest præcipere per se sola confessionem peccatorum internorum, quod quidem probabiliter defendi potest, probabilius tamen judico in isto casu, quo quis tantùm haberet conscientiam peccatorum mortalium internorum, præceptum Ecclesiasticum recipiendi hoc Sacramentum alio modo obligare: Ecclesia enim solùm præciperet confessionem externam, pœnitens tamen confiteri debet interiora mortalia, & cum dolore animi, ratione præcepti divini obligantis ad integritatem confessionis, & ne fiat injuria Sacramento. Nam si Ecclesia sola præciperet confessionem, non posset ex se directè præcipere, ut quoties quis haberet peccata tantùm interna, ea explicaret in confessione, quia sicut nequit Ecclesia obligare homines ad actus merè interiores, ita neque occasione, accepta tantùm ab illis aliquid præcipere, sic enim directè suam jurisdictionem extenderet ad actus merè interiores. Et hæc omnia docet Ochagavia *de Sacram. tract. 2. de Confess. sacrament. quæst. 2. quæst.* 6. Vide etiam Hurtadum *de Sacrament. disp. 7. diff.* 4. Suarez *in 3. par. tom. 4. disput. 35. sect. 1. n.* 18. Vasquez *tom. 4. quæst. 90. art. 1. dub. 4. nu.* 71. & alios.

3 Nec

3 Nec obstat dicere, quòd Ecclesia nequit instituere Sacramenta; ergo nequit circa ea aliquid præcipere, quare in eo casu, quo Christus Confessionem sacramentalem minimè imperasset, non valeret Ecclesia eam præcipere, ad eandem enim potestatem pertinere videtur, & rem aliquam instituere, & circa eam debita præcepta imponere. Huic tamen argumento facilè respondetur, Ecclesiam minimè posse instituere Sacramenta, quia eorum institutio ad potestatem pertinet excellentiæ, quam non esse à Christo Ecclesiæ communicatam, necessariò fateri debemus; nihilominus tamen rectè potest Ecclesia præcepta sua imponere circà Sacramenta jam instituta à Deo, hoc enim posterius facilius est, & minus illo priori, atque ita Ecclesia hanc in se recognoscens potestatem in Concilio Tridentino *sectione* 23. *capitul.* 4. præcepit, sacramentum Confirmationis debere priùs ab illis suscipi, qui prima Tonsura voluit initiari, & alibi præcipit cæremonia Baptismi, & sacrificii Missæ, ut hujusmodi mysteria cum debito honore celebrarentur.

4 Neque etiam obstat dicere, quòd Ecclesia non possit cognoscere, num adsit contritio, vel an aliquis habeat interna, & proindè non possit cognoscere, num confessio habeat debitas conditiones: ad hoc enim, ut eam valeat præcipere, sufficit, quòd sit actus externus, sicut potest præcipere orationem, licèt non possit cognoscere omnem internam conditionem ad esse orationis requisitam, & ita non possit omninò certò cognoscere actum externum, prout sortitur talem speciem moralem.

5 Ad argumenta verò Soti, & aliorum, respondeo, Ecclesiam non posse instituere Sacramenta; negamus tamen, non posse eorum semel institutorum usum præcipere, quia instituere est distinctum, & altius, quàm præcipere usum ejus, quod jam institutum supponitur. Et hæc omnia dicta esse volo ad mentem supradictorum Doctorum.

6 Nam mihi magis placet hanc difficultatem secundùm mentem Amici proponere: itaque *in cursu Theolog. tom. 8. disputat.* 17. *sect.* 2. *num.* 12. ponit duas assertationes clarè, & doctè, more suo.

7 *Prima*, non posse Ecclesiam immediatè præcipere totum sacramentum Pœnitentiæ, prout de facto à Christo institutum est. Fundamentum est: quoniam hoc Sacramentum, prout de facto à Christo institutum est, essentialiter includit internum dolorem, & confessionem omnium peccatorum mortalium, etiam internorum; sed Ecclesia non habet potestatem suprà actus merè internos: igitur non posset hoc Sacramentum, prout de facto à Christo institutum est, præcipere. Est de fide, definita à Trid. *sess.* 14. *can.* 34. *&* 5. *&* *Can.* 4. *&* 7. Minorem suppono ex communi Doctorum sententia, Nam licèt Ecclesia potestatem habeat in actus internos, quatenus principia sunt externorum, non tamen potestatem habet in actus purè internos, qui nullo pacto principia sunt externorum. Ratio verò est, quia tota authoritas, quam habet Ecclesia in spiritualibus, est per ordinem ad externum regimen Hierarchicum, ut inferiores subordinentur superioribus, & superiores supremo Capiti totius Ecclesiastici regiminis, qui est summus Pontifex, Vicarius Christi. Nam ea potestas concessa est Ecclesiæ, quæ accommodata est humano regimini: cùm enim Deus suam Ecclesiam regat per homines, eam tantùm potestatem suo Vicario contulisse credendum est, quæ necessaria est, & sufficit ad humanum regimen. Hæc autem, ut patet, est potestas in eos dumtaxat actus, qui aliquo modo in externum prodire possunt. Nam hi tantùm possunt humano modo, hoc est, sensibili aliqua notitia dignosci, & ab Ecclesia regulari. Actus autem purè interni, cùm per se non cadant in notitiam aliquam sensibilem, non possunt esse intra sphæram humanæ gubernationis, cùm non possint homines, vel ad eos eliciendos, vel ad eos elicitos externo aliquo signo manifestandos cogi, nisi ab eo, qui omnia hominum secreta novit.

8 Assertio *secunda*, posse Ecclesiam directè, & per se solùm præcipere confessionem de peccatis externis, quo præcepto posito, obligaretur pœnitens jure divino, propter reverentiam, quam debet huic Sacramento, ne illud irritum reddat, unà cum peccatis externis confiteri aliqua peccata mortalia interna, actumque doloris ad hoc Sacramentum necessarium elicere. Prior assertationis pars patet: nam in tali præcepto nihil est, quod Ecclesiæ potestatem excedat; nam totum id, quod præciperet, esset actus externus conducens ad externum regimen, & gubernationem Ecclesiasticam, propter quam Ecclesia potestatem habet ad omnes actus externos fidelium. Hucusque Amicus, & ego.

RESOL. XXII.

An à Pontifice hodie sit latum præceptum de aliquo usu confessionis distinctum à præcepto annuæ communionis.

Et an hoc præceptum sit juris Divini quoad substantiam rei præceptæ, ita ut Ecclesia solùm determinaverit tempus, quo divinum præceptum esset executioni mandandum? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 14.

§. 1. DUbitat Durandus, qui *in 4. dist.* 17. *q.* 14. de hac re dubitat. Cujus fundamentum est: quia non potest Ecclesia præcipere, quod sub ipsius judicium cadere non potest. Nequit autem confessio omnium peccatorum mortalium cadere sub judicium Ecclesiæ: nequit igitur talem confessionem præcipere. Major constat: nam omnis lex habere debet vim coercitivam, ut suos transgressores punire possit. Ergo omnis lex debet esse de iis, quę cadere possunt sub judicium legislatoris: nam quæ sub judicium legislatoris cadere non possunt, puniri nequeunt, cùm omnis justa punitio præsupponat culpæ notitiam. Minorem probat, quia vel peccata sunt merè interna, & hæc sub judicium Ecclesiæ, quæ interna hominum secreta non noscit, cadere non possunt; vel si sunt externa, saltem Ecclesiæ constare non potest, an ea fideles confiteantur, cùm actus confessionis sit occultus, & secretus. Unde infert *in capitul. omnis utriusque sexus*, per se tantùm præcipi Eucharistiam: de confessione verò esse tantùm salubre consilium. Quòd si, inquit, non sit sola exhortatio, sed præceptum, illud quidem posset ligare conscientiam, quatenus fit ab Ecclesia authoritate Christi, sed pœna temporali illius statuti transgressor puniri non potest, cum non possit constare de transgressione. Hęc Durandus. *Sup. doctr. contenta in hac Ref. lege infrà docte R. 20 per totam, & signanter R. & §§. eius primo not.*

2 Sed contra est communis, quod apertè probatur, & præcepto lato ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi, his verbis, ut refertur *de pœnitentiis, & remiss. capitul.* 12. Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam sibi pœnitentiam propriis viribus studeat adimplere. Ubi, & præceptum de communione in Paschate statuens, sic subdit: Suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ sacramentum. Ubi verbum *confiteatur*, præceptum importat; est enim verbum imperativum, quo legislator suum imperium subditis impartitur, quod cùm sit de re gravissima, & animi salutem maximè concernente, obligat sub reatu peccati mortalis, præter pœnam temporalem, quam ibidem Pontifex transgressoribus decernit.

3 Restat modò respondere ad argumentum Durandi, & distinguenda est minor: non potest confessio sacramentalis quoad peccata purè interna cadere sub judicium Ecclesiæ, concedo; quoad peccata externa, & actum exterioris confessionis, nego. Nec refert, quòd actus exterioris confessionis sit occultus, & secretus: nam etiam in actus occultos, & secretos Ecclesia habet potestatem. Non enim necessum est, ut tales actus cadant in judicium Ecclesiæ, ut in illos potestatem habeat: sed sufficit, ut apti sint, ut possint cadere; apti autem sunt hoc ipso, quòd in externum prodeunt. Cæterùm præceptum annuæ confessionis omnium peccatorum Christi fideles obligat ex præcepto divino modificato per præceptum Ecclesiæ. Undè licèt præceptum Ecclesiæ non obliget, nisi ad actus externos, vel ad internos, ut principia externorum: quatenus tamen includit præceptum divinum modificatum per ipsum præceptum Ecclesiasticum, per se etiam obligat ad actus purè internos. Et hæc omnia desumpta sunt ab Amico *in Cursu Theologico, to. 8. disp.* 18. *sect.* 1. *n.* 2. 4. *&* 9.

4 Undè ex his refellendus venit Adrianus *in 4. q. 2. de confess.* docens, dictum præceptum annuæ confessionis esse purè humanum quoad substantiam, & quoad tempus, & non modificativum divini, quia existimat divinum tantùm obligare pro articulo mortis, tam physico, quàm morali.

5 Sed ex superiùs dictis patet præceptum confessionis esse juris divini, quoad substantiam rei præceptæ, Ita ut Ecclesia solùm determinaverit tempus, quo divinum præceptum (quod in confuso aliquoties in vita obligat,) esset executioni mandandum: ita enim indicat Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. *in fine*, dicens: Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christiani fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, & institutum esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, & singulis, cùm ad annos discretionis pervenissent, impleretur. Quibus verbis non solùm vult primam institutionem, & obligationem confitendi non esse ab Ecclesia, sed à Deo, verùm etiam per suum statutum in Concilio Lateranensi solùm determinasse tempus, quo præceptum confessionis, scilicet divinum impleretur. Et hanc sententiam præter Amicum *ubi suprà*, tenet Vasquez, & Sotus, quos citat Hurtadus *de sacrament. Pœnit. disp.* 8. *diffic.* 5. quibus adde Præpositum *in 3. part. quæst.* 3. *de confession. dub.* 7. *num.* 41. *Sup. contenta in hoc § in to. 3 ac 1 Vide de lic. sol. 10. per totam.*

RESOL. XXIII.

An Pontifex possit præcipere confessionem venialium? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 14.

§. 1. IN hac quæstione Paludanus *in 4. dist.* 17. *q.* 2. *art.* 4. Sot. *distinct.* 18. *qu.* 1. *art.* 3. & gloss. *in Clem. Ne in agro Domini, de statu Monachorum*, partem negativam tuentur, quia Ecclesia immutare nequit materias, & formas Sacramentorum; *Sup. hoc in to. 3. tr. 1 R. 84. & Quæ omnia de eo to. 7. tr. 1. R. 294.*

& eas aliter, quàm à Christo institutæ sunt, constituere. Christus autem reliquit peccata venialia materiam liberam confessionis; ergo nequit illa efficere materiam necessariam, & sub obligatione. Et ita hanc sententiam tenet novissimè Valboa *in cap. omnis, de pœnitent. n. 40.* & Bordonus *variar. tom. 1. resol. 57. q. 6. & 7.* ex Aversa *fol.* 638.

2 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quam tuetur Ochagavia *de Sacrament. tract. 2. de Confess. sacram. quæst. 6. num. 6.* Hurtadus *de Sacrament. disp. 6. diffic. 8.* & Vasquez *in 3. part. tom. 4. qu. 90. art. 2. dub. 3.* ubi *num. 15.* sic asserit. Notandum, est quomodo Ecclesia præcipere posset confessionem etiam venialium, non modicando divinum præceptum confessionis, sed præcipiendo præcepto Ecclesiastico.

3 *Primò* ergo ex dictis in hoc articulo, & præcedenti sequitur, Ecclesiam posse præcipere confessionem venialium, hoc est ut confiteamur venialia, si alia non fuerint, ut denique Confessionis sacramentum recipiatur, & hoc est indirectè quodammodo præcipere venialia, quia directè præceptum tantùm obligat ad confessionem, cujus aliqua materia Sacerdoti exhibenda est, undè si alia non est, aut oportebit venialia confiteri, aut mortalia, quæ iterùm quis confessus fuerat; hæc tamen lex pro aliqua communitate expediens maximè est, sed pro tota Ecclesia non videretur ita expediens, nec hactenus visa est; tamen in Pontifice non deest potestas toti Ecclesiæ præcipiendi confessionem, si ita rationabilis res judicaretur: ex parte enim quod præcipitur non repugnat, quia est materia subdita potestati Ecclesiæ leges condendi.

4 *Secundò* non videtur Ecclesiam posse præcipere, nec toti Ecclesiæ, nec communitati, ut confiteantur venialia omnia, sive sola sint, sive cum mortalibus *primò*, de interioribus satis constat ex *1. articul.* quia Ecclesia in actus interiores potestatem non habet, si autem ex præcepto purè Ecclesiastico confessionis, sequeretur obligatio confitendi mortalia omnia etiam interna, ideò esset ut *1. articul.* notavimus, non quia directè præcipiantur ab Ecclesia, sed quia cùm ab Ecclesia præcipiatur Confessionis Sacramentum, ut revera præcipi potest, sequitur statim jure divino debere integram fieri confessionem, ad id quòd requiritur manifestatio etiam interiorum, modò sint mortalia: hoc autem non sequitur in venialibus, quia sine illis fieri potest integra confessio jure divino; si ergo Ecclesia non præcipiat directè venialia interiora, sequitur, nec indirectè sequi necessitatem ea confitendi. *Secundò* etiam de exterioribus, quòd omnia quis teneatur confiteri, & ad hoc facere examen sufficiens, credo præcipi non posse toti Ecclesiæ, nec communitati; non quia illa non sint materia subdita potestati Ecclesiæ, & legis humanæ Ecclesiasticæ, sed quia revera lex debet esse secundùm rationem: hæc autem minimè esset, & si esse posset secundùm rationem, in hoc casu verum est, quod suprà diximus, esse veniale omittere aliqua venialia, solùm enim ad mortale videtur lex obligare posse, ut recipiatur Sacramentum. Hucusque Vasquez.

5 Dicendum est igitur, posse Ecclesiam præcipere confessionem venialium, quia ex una parte eorum confessio est actus exterior, & honestus, & valdè utilis profectui spirituali, & non est admodum difficilis; & ex altera parte præcipere confessionem illorum, non est mutare materiam sacramenti Pœnitentiæ, aliam instituendo, sed tantùm est præcipere materiam ipsam, quam Christus liberam, & absque præcepto reliquit; non est ergo cur non possit ab Ecclesia præcipi.

RESOL. XXIV.

An de facto Pontifex præceperit aliquibus confessionem venialium. Et an Clementina, ne in agro Dominico, de stat. Monast. *obliget ad confessionem venialium sub mortali?* Ex part. 8. tract. 5. Res. 56.

§. 1. RESpondeo affirmativè, ut patet ex Clementina *Ne in agro Dominico, de statu Monach.* ubi præcipitur Monachis nigris, id est Benedictinis, ut singulis mensibus confiteantur; & tamen regulariter contingit eos non habere nisi peccata venialia. Quod etiam probatur, quia illa Clementina fuit edita, & ordinata ab Ecclesia ad magnum profectum spiritualem illius excellentissimæ familiæ, quam magnopere diligit Sedes Apostolica, ut Christi Vicariorum seminarium, sed ad profectum spiritualem maximopere conducere potest confessio venialium, ut præparet quisque Christo animæ suæ sponsam, non habentem maculam, neque rugam, & ut omnis ad peccatum mortale etiam remota dispositio penitus amputetur; ergo revera talis venialium confessio præcipitur in prædicta Clementina.

2 Sed difficultas existit, an dicta Clementina obliget ad confessionem venialium sub peccato mortali. Sot. *in 4. distinct. 18. qu. 5. art. 4.* apertè defendit partem negantem. Probatur *primò*, quia ex qualitate pœnæ facilè colligitur qualitas culpæ; sed in ea Clementina parva pœna imponitur transgressoribus illius legis, nam Superiores illius religionis, qui contra deliquerint, tantùm suspenduntur per annum à collatione beneficiorum, & subditi etiam per annum suspenduntur ab administrationibus, & à receptione beneficiorum; ergo etiam videtur culpam parvam contineri in non confitendo singulis mensibus, præsertim cùm tantùm inveniantur peccata venialia. Et confirmatur, quia confessio venialium parva materia est; ergo præceptum, quod circa eam versatur, non videtur graviter, sed leviter obligare.

3 Sed alij affirmativam sententiam tenent, & ideò Hurtadus *de Sacr. disp. 7. diffic. 8.* loquens de citata Clementina, sic asserit. Undè præceptum dictæ Clementinæ non est determinativum præcepti divini lati à Christo pro tempore extra articulum mortis, (ut est præceptum annuæ confessionis,) sed est purè Ecclesiasticum; ac proindè per illud nullo modo præcipitur confessio peccati purè interioris, nec præcipitur directè dolor, sed tantùm indirectè, quatenus necessarius est, ut absolutio, quæ præcipitur recipi, non fiat irrita.

4 Ita tamen in ea Clementina præcipitur dictis Monachis menstrua confessio, ut quando non sunt mortalia, non teneantur confiteri omnia illa, sed sufficiat unum, aut alterum, quia in ea Clementina tantùm præcipitur, quòd fiat Confessio sacramentalis, quæ sufficienter fit utrovis modo dicto.

5 Addimus, dictum præceptum obligare sub mortali, non solùm quando sunt mortalia, ut patet, sed etiam quando tantùm sunt venialia, ut contra Canum advertit Vasquez: quia quamvis tunc materia remota confessionis sit levis (utpote peccatum veniale;) ipsa tamen confessio peccati venialis, quæ est materia proxima dicti præcepti, est gravis non minùs, immò magis quàm auditio Missæ, quia est Confessio sacramentalis, per quam confertur augumentum gratiæ, & quæ valdè conducit ad vitæ reformationem. Hucusque Hurtadus; & præter Vasquez ab ipso citatum, hanc sententiam tenet Azorius *tom. 1. lib. 7. c. 40. q. 1. & 2.* Ochagavia *de Sacram. tr. 2. de Confession. sacr. qu. 6. nu. 4.* & illam probat duplici ratione. *Prima* est, quia non minus potest Ecclesia obligare suos subditos, quàm quisque subditorum possit seipsum obligare per votum, sed qui voveret confiteri peccata venialia singulis mensibus eo casu, quo peccati mortalis conscientiam non haberet, maneret obligatus sub peccato mortali ad confessionem venialium; ergo prædicti Monachi, qui in illa Clementina obligantur ab Ecclesia ad confitenda venialia singulis mensibus, quando peccatis mortalibus non sunt irreptiti, sub mortali tenentur ad explicanda peccata venialia in confessione singulis mensibus. *Secunda* ratio est, quia licèt materia remota hujus præcepti in eo casu, quo Monachi tantùm commisissent venialia, esset levis, scilicet peccatum ipsum veniale; tamen materia proxima, scilicet confessio sacramentalis peccati venialis gravis res est; ergo præceptum cadens supra talem materiam, graviter obligare necesse est. Exemplo fiet antecedens manifestum: quia sumere Eucharistiam post parvum frustum panis degustatum, grave peccatum continet, ibi tamen si materiam remotam respicias, parvam eam esse invenies, scilicet frustum illud panis. Si verò materiam proximam perpendas, gravem invenies materiam, scilicet Eucharistiam sumi ab homine non jejunio.

6 His tamen non obstantibus, opinionem Soti puto esse probabilem, quam novissimè tuetur ex Valentia Joannes Præpositus *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 3. de Confess. dub.* 10. *num.* 62. quia, ait ipse in Clementina. *Ne in agro, §. sanè, de statu Monachorum*, non est ullum verbum, quod significet strictum præceptum; ita enim habetur: Ut singuli, Monachi saltem semel singulis mensibus ad confessionem accedant; neque satis constat, quòd id communi usu Religiosorum sit receptum per modum legis obligantis, cùm de hoc controvertant Doctores, ne ex alio capite colligi possit obligatio; quod addo, quia licèt in capitulo, *omnis utriusque*, non videatur esse verbum, quod vi sua rigidum præceptum contineat: tamen ex pœna adjuncta ex communi sensu fidelium, ex Tridentin. *sess. 14. capit. 5.* colligitur eo loco imponi strictum præceptum, in præsenti autem nihil habemus simile. Adverte aliquos agnoscentes præceptum censere ejus violationem solùm esse venialem, sed minùs benè, cùm materia præcepti, scilicet usus Sacramenti, sit gravis. Confirm. qui vovisset singulis mensibus confiteri, mortaliter peccaret, vel semel omittendo absque causa ergo. Ita Præpositus.

RESOL. XXV.

An Pontifex possit abrogare, seu dispensare in præcepto confessionis, ut quisquam nunquam teneatur confiteri.

Et quid, si quæratur, qua ratione cum Papa sæpius dispenset in votis, quorum obligatio est de jure divino, & naturali ratione promissionis Deo factæ, quam quilibet ex dictis juribus tenetur adimplere, & tamen non possit dispensare in præcepto confessionis, quod de jure divino ortum habet? Ex part. 8. tractat. 1. Resolut. 17.

§. 1. Ad

§. 1. AD hoc dubium sic Respondet Ochagavia *de Sacram. tract. 2. quæst. 3. num. 2.* Ecclesia scilicet, Papa, vel Concilium Generale super substantiam præcepti confessionis, videlicet, ut quisquam numquam teneatur confiteri, dispensare nullo modo potest, aut tale præceptum abrogare, quod difficilius est. Ita sentiunt Sotus *in 4. distinction. 58. quæstion. 5. articul. 5.* & Vasquez *super quæstionem 91. & articulum primum*, Div. Thom. Et est communis sententia Doctorum. Probatur conclusio dupliciter, *Primò*, quia præceptum confitendi absolutè, & in articulo mortis, & aliquando extra talem articulum, ut vidimus *in præcedenti quæstione*, divinum est; ergo Ecclesia authoritate sua humana non potest illud abrogare, aut in eo dispensare, quia inferior dispensare, aut abrogare nequit legem à superiore latam. *Secundò* probatur eadem conclusio ratione Soti *loco citato*, quia confessio taliter est constituta à jure divino, ut sit etiam pars essentialis sacramenti Pœnitentiæ; sed Sacramenta, quæ sunt fundamenta Ecclesiæ, nequit Ecclesia immutare, secundùm illud Pauli *1. Epistol. ad Corinth. cap. 3.* Fundamentum aliud nemo ponere potest, quàm quod positum, quod est Christus Jesus. Sed tantùm potest Ecclesia ea Sacramenta ministrare, juxta Paulum dicentem: Sic nos existimet homo, ut Dei ministros, & Dispensatores mysteriorum Dei, ubi nomine *dispensationis*, non intelligit Divus Paulus exceptionem, aut absolutionem alicujus à lege Sacramentorum, sed administrationem; seu distributionem Sacramentorum; ergo Ecclesia nullo modo potest in præcepto confessionis dispensatione, vel abrogatione uti. Hucusque Ochagavia; vide etiam Coninch *disp. 5. n. 4. dub. 48.*

Sup. hoc vide R. [illegible] in hoc tr. ... & signanter §. penult. & ult.

2 Dicendum est igitur, triplici modo fieri posse à Pontifice dispensationem, seu abrogationem hujusmodi. *Primò* tollendo, & abrogando omninò præceptum, ita ut numquam obliget. *Secundò* differendo tempus, ita ut non obliget pro singulis annis, sed pro duobus, aut tribus quibusque annis: nec teneatur quisque fidelis semel in anno confiteri; sed semel in tribus, duobusque annis. *Tertiò*, non differendo, extendendove, sed restringendo tempus confessionis, ita ut teneantur pluries fideles, quàm semel in anno, confiteri, verb. grat. ter, quaterve in anno. Si loquamur de primo modo; docet Suarez *tom. 4. de pœnitent. disputat. 36. sect. 5. num. 6. fine*, numquam posse dari rationabilem causam tollendi, abrogandique in solidum præceptum confessionis: quia hujusmodi præceptum est admodum utile, & salutare universæ Ecclesiæ, ac singulis fidelibus illius: unde abrogatio, si detur, erat quidem valida, sed non licita; quia cederet omninò in destructionem Ecclesiæ, non in ædificationem illius: & sic summus Pontifex abuteretur potestate, quam accipit immediatè à Christo Domino: converteret enim illam in destructionem, non in ædificationem, ac proindè peccaret mortaliter; & ea abrogatio injusta, sed valida esset, excederet enim suos fines: si de secundo modo sermo sit, non videtur repugnare, Ecclesiam pervenire posse ad eum statum, ut ex urgenti, & rationabili causa, quæ tunc offeratur, possit summus Pontifex dispensare in prædicto præcepto, ut non pro singulis annis obliget; sed pro tribus, duobusve quibusque: nunc autem certum est, id non expedire; quia dilatio pœnitentiæ per annum integrum, videtur satis magna, nec potest facilè major licentia, dilatioque concedi, præsertim toti Ecclesiæ, sine gravissimo illius detrimento. Si de tertio modo loquamur, non est negandum, posse restringi ea causa tempus hujus præcepti, ita ut non obliget semel tantùm in anno; sed ter, quaterve: & quamvis nulla alia subesset causa præter fidelium fructum, id quidem satis esset, modò ea frequentia in contemptu non cederet.

Sup. hoc aliquando latè in tr. 1. tr. 1. res. 98. & in alio vers. ejus primo annot.

3 Sed hic obiter aliquis posset inquirere, qua ratione cùm Papa sæpiùs dispenset in votis, quorum obligatio est de jure divino, & naturali ratione promissionis Deo factæ, quam quilibet ex prædictis juribus tenetur adimplere, non possit etiam dispensare in præcepto confessionis, quod de jure divino ortum habet. Huic argumento difficilem invenerunt majores nostri solutionem, Suarez *lib. 6. de voto, capital. 6.* vera tamen solutio est, quam adhibent Suarez *loco citato*, & Lessius *in tomo de Justitia, & jure, capital. 40. de voto, dubitatione 57.* dispensationem voti ab Ecclesia præstitam in hoc consistere, quòd Prælatus Ecclesiæ, ex parte, & nomine Dei, & ejus vicem gerens in terris remittit obligationem, quam homo contraxerat erga Deum per suum votum, quod quid non est dispensare in jure naturali servandi promissa Deo, stante debito in sua vi, quia hoc omninò esset impossibile, sed condonare debitum nomine Dei, in quo tota obligatio naturalis, & divina nitebatur; in præcepto verò divino confessionis non apparet aliqua via, qua possit Ecclesia dispensare.

RESOL. XXVI.

An Pontifex possit abrogare, seu dispensare in præcepto confessionis, ut aliquando quis non confiteatur? Ex p. 8. tr. 5. Res. 18.

§. 1. AFfirmativè respondet Hurtadus *de Sacram. disput. 7. de Pœnit. difficult. 6.* ubi sic ait: Conveniunt Doctores, Pontificem posse in præcepto annuæ confessionis dispensare, imò, & illud abrogare, ita ut non maneat obligatio confitendi determinativè in quolibet anno, quia præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis est purè Ecclesiasticum quoad temporis determinationem ad singulos annos, quod potest Pontifex in partem, seu cum aliquo, aut in totum, seu cum omnibus, auferre, & non solùm validè, ut patet, sed etiam licitè, si causa rationabilis subsistat, quæ non difficilè reperietur respectu alicujus particularis personæ.

Sup. hoc in to. 1. tr. 1. ex res. 48. lege doctè. [illegible] ult. & ex R. 67 §. penult. & ult. & signanter in hac, & hic infr. res. 31.

2 Ita tamen Pontifex annuam obligationem confessionis potest in partem, & in totum auferre, ut semper sit valdè expediens tempus aliquod pro præcepto divino confessionis lato pro tempore extra articulum mortis determinare, attentis circumstantiis temporum, & personarum: immò id potuit esse Pontifici sub obligatione, si confessio fuisset parum in usu, & ob id mores essent valdè perditi. Sic ille.

3 Itaque statuendum est, quòd Ecclesia validè potest dispensare, immò, & abrogatione uti in præcepto annuæ confessionis, etiamsi non adsit rationabilis causa, quamvis in eis actionibus grave peccatum committeretur. Hæc est communis sententia Doctorum. Probatus conclusio; quia hoc præceptum confitendi singulis annis ordinatum est ab Ecclesia authoritate merè humana, *in c. omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, & remissionibus*; ergo potest ab Ecclesia validè dispensari, & abrogari, quia res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, quamvis, ut fatear, minimè credam, aliquam rationabilem causam offerre se posse ad præceptum istud Ecclesiasticum, quod animis hominum saluberrimum est, auferendum media dispensatione, aut abrogatione.

Sup. hoc lege præcedentem res. & res. & §. ejus primo no.

4 Nec deseram etiam hic apponere verba Fagundez *de Præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 1. capit. 3. numer. 8.* ubi sic ait: Dubium esse potest, utrùm summus Pontifex dispensare possit in hoc præcepto cum aliqua persona particulari, v. gr. cum Eremita vivente extra humanum consortium, vel cum tota aliqua Provincia, ut numquam confiteatur per totam vitam. Cui dubio respondet idem Suarius *tom. 4. de Pœnitent. disputat. 36. sect. 1.* non posse justè, & rationabiliter summum Pontificem per totam vitam dispensare in hoc præcepto cum aliquo, vel cum aliqua Provincia, quia dispensatio, ut legitima sit, requirit legitimam causam: nulla autem causa legitima, & rationabilis dari potest ad concedendam talem dispensationem; nec etiam dispensare poterit cum aliquo, ut raro confiteatur in vita, ob defectum etiam prædictæ causæ rationabilis, quæ possit talem dispensationem justificare. Extra hos eventus existimo, justè posse dispensare Summum Pontificem cum aliquo, vel aliqua Provincia in præcepto annuæ confessionis, ad vitanda majora scandala, quamvis adhuc cum nullo, quod sciam, dispensaverit: restringere autem hujusmodi præceptum, & obligare, ut plures, quàm semel in anno aliquis, vel aliqua Provincia confiteatur, faciliùs poterit summus Pontifex, quia facilior occasio ad id statuendum occurrere, ac dari potest; hoc tamen sine rationabili causa licitè fieri non potest.

RESOL. XXVII.

Quod peccatum committat Pontifex dispensando in hoc præcepto sine causa cum aliquo.

Idem est de illo, qui sciens nullam causam subsistere, inducit Pontificem ad dispensandum in impedimentis dirimentibus.

Et hoc pendet ex illa quæstione, an peccet Pontifex dispensando in suis legibus sine causa. Ex p. 8. tr. 1. Res. 19.

§. 1. REsolutio hujus dubij pendet ex illa quæstione, an Pontifex peccet dispensando in suis legibus sine causa: & ad illam sic respondet Machadus *tom. 1. lib. 3. part. 4. tit. 4. docum. 7. num. 2. Si por lo menos peque el legislador en dispensar en sus proprias leyes sin causa, es quastion muy controversa entre los Doctores. La mas comun, y recibida opinion es que el legislador aunque sea supremo, ò no, peca en dispensar sin causa justa en sus leyes fundandose en que semejante dispensacion viene à ser en injuria de los demas, que estando oprimidos con la ley, el otro sin causa justa se vea libre d'ella. Pero tambien defiend muchos lo contrario de que no peca: y fundanse en que de la misma manera, que sola la voluntad del Legislador es causa de induzir obligacion con la ley; assi tambien, será sola su voluntad sufficiente causa para quitar la obligacion d'ella por la dispensacion.*

Sup. hoc vi. in res. 1. nost. tr. & in aliis ejus primo not. & signanter in 1. p. tr. 1. res. 1. & ... [illegible] & vers. ... in tr. 6. R. 30. §. ult.

2 *Con esta opinion se escusa de averiguar, que pecado sea el dispensar sin causa, y tambien si peca el que usa de la dispensacion concedida sin causa; supuesto, que tantos, y tan graves Autores como hemos referido defienden, que ni el Legislador, que sin causa dispensa en sus leyes peca en manera alguna, ni el que usa de semejante dispensacion por ser licita; porque Covarruvias, y otros que sienten que peca, se fundan en que es illicita la dispensacion concedida sin causa segun la primera opinion referida.* Ita ille.

Sup. contenta in hoc §. pro dispensatione sine causa inf. in tr. 2. res. 9. & in aliis ejus primo not. In præsenti dispensatione sine causa obtenta in res. 12. & in aliis §§. ejus primo ad not.

3 Sed hoc ultimum mihi non placet, nempe Pontificem

B 4 dispen-

Diana Coord. Tom. III.

dispensando in suis legibus sine causa non peccare; est enim opinio nimis laxa, sicut nimis rigida illa videtur, quæ docet absolutè peccare mortaliter: & ideò puto, secluso scandalo, & damno alterius peccare, ut plurimùm, tantùm venialiter, & ita docet Baunius *in Theol. mor. tom. 1. tract. 12. de impedim. matrimon. quæst. 2.* ubi sic ait. Peccatum est, de eorum genere quæ sunt, ac dicuntur venialia, Legislatorem, aut Principem in dispensare legibus, quarum sunt auctores, si nihil est rationis, quamobrem id eos facere oporteat. Villalobos *in Summa tractat. dub. 41. num. 5.* Lorca *tom. 2. part. 2. disp. 27.* Pontius *de matrim. lib. 8. capit. 14. numer. 7.* Sotus *lib. 1. de Institut. quæst. 7. art. 3.* quia exonerare aliquos oppressis alijs, est habere personarum delectum, nullo modo meritorum, quod est malum, non mortale tamen, secluso scandalo. Quia, ut est in Legislatoris potestate, legem ferre, quæ omnes discrimine nullo vinciat, ut decreta sancire, quę ad singulos pertineant, ita, & illa, cùm est libitum refigere, antiquare, tollere: ergo, & eorum nexu solvere, quos est placitum, & quidem ex causa sine crimine, quando deest, cum aliquo, veniali tamen non majore. Ita Baunius.

4 Et hanc sententiam probabilem putant ipsimet adversarij. undè Præpositus *in 3. part. quæst. 8. de dispens. matrim. dub. 3. num. 21.* ita asserit. Adverte contrariam sententiam asserentem Legislatorem sine causa in sua lege dispensantem, solùm peccare venialiter, esse probabilem, & in praxi securam, juxta quam etiam dicendum, eum qui sciens nullam causam subsistere, inducit Pontificem ad dispensandum in impedimentis dirimentibus, solùm peccare venialiter, si seponatur scandalum. Ratio est, quòd solùm inducat ad peccatum veniale, eique cooperetur. Sic ille; qui tamen posteà *in part. 2. quæst. 97. dub. 3. num. 36.* mutavit sententiam, & probabilius existimavit, Pontificem dispensantem sine causa peccare tantùm venialiter. Plures alios Patres pro nostra sententia invenies *in tract. de dispensationibus.*

(Sup. hoc infrà in ... Ref. ... & in alijs ejus not.)

R E S O L. XXVIII.

An Pontifex teneatur ad præceptum annuæ confessionis,

Et quamvis Pontifex peccet mortaliter, si non adimpleat præceptum annuæ confessionis, non tamen incurrat excommunicationem propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari.

Et explanatur, à quo Papa accipiat facultatem eligendi confessorem, cùm in terra non habeat se Superiorem.

Et an electo confessore teneatur ei parere sicut cæteri fideliùm? Ex p. 8. tr. 1. Res. 20.

(Sup. hoc in ... Res. ... & ... quæ pro ... & quæ ... ratione ... Ad ... inf. ... An vero ...)

§. 1. PRima sententia negat, undè Richardus *in 4. dist. 17. q. 4. art. 2. ad 5.* Scotus *ibidem quæst. 1. art. 1.* asserunt, Papam sub mortali ad legem, ac præceptum confessionis non teneri, sed tantùm sub congruitate quadam morali, ac proindè sub veniali. Navarr. verò *de Pænit. dist. 5. initio q. 4. ad 5.* ait. Si vera esset sententia, quæ docet, Concilium esse suprà Papam, rectè inferri, obligari Papam ad legem annuæ confessionis: quia in magno Concilio Lateranensi lata est prædicta lex, & posteà maximo applausu recepta in tota Ecclesia Catholica, ut patet ex Concilio Tridentino *session. 14. canone 8.* in quo insinuat Navarrus, non teneri modò Papam ad tale præceptum sub mortali culpa, cùm sit superior Concilio, & leges inferiores non possint obligare superiorem: & idem Panormit. *in c. omnis, n. 19.* ubi videtur etiam docere, non teneri Pontificem sub mortali semel in anno confiteri, ex eo fundamento, quòd hujusmodi lex sit Concilij universalis, quæ non ligat Pontificem, cùm Pontifex illo sit superior.

2 Sed contrariæ sententiæ adhærent Ochagavia *de Sacram. tract. 2. de confess. quæst. 1. num. 5.* & alij, asserentes teneri Summum Pontificem ad hujusmodi præceptum, & peccare mortaliter, nisi illud impleat: teneri, inquam, quoad vim directivam; non verò quoad pœnas, & vim coactivam: & sic peccat mortaliter, nisi illi satisfaciat, & tenetur implere pœnitentiam impositam à Sacerdote, cui se subijcit in confessione. Ita Panormitanus *in capit. omnis utriusque sexus, de pœnitent. & remiss. numer. 19.* gloss. *in capitul. 11. fanè de officio delegati*, non tamen incurrit excommunicationem, aut privationem Ecclesiasticæ sepulturæ, aut ingressum Ecclesiæ, vel aliquam aliam pœnam nam, si qua jure transgressoribus imponatur; & ideò ob illam non potest etiam declarari. Sic cæteri Principes obligantur legibus à se latis quoad directionem, non verò quoad coactionem.

(Sup. contentis in hoc §. ... & in eo. dem §. lege ... doctr. ... & ... non tamen incurrit.)

3 Et ratio est; quia naturalis ratio postulat, ut caput conformetur toti corpori suo: nam sicut reliqui Principes sæculares sub hac conditione ab initio jurisdictionem videntur accepisse à populo, & potestatem condendi leges, ut ad illas, quoad vim directivam, tenerentur: sic Papa, veluti sub hac conditione accepit immediatè à Christo Domino hanc eamdem potestatem condendi leges Ecclesiasticas, ut ad illas quoad eamdem directionem teneretur. Probatur deindè, quia hæc lex confessionis annualis, est lex quædam generalis, & quando Principes legem aliquam generalem, comprehendentem omnes, & singulos populos, ferunt, obligantur ad eamdem legem, licèt ad pœnas illius non obligentur: undè communiter dici solet, teneri Principes ad leges suas, quando sunt generales; quia quando materia legis non est ita generalis, sed specialis, nec etiam quoad vim directivam obligantur ad illam; quamobrem, si lex esset de non ferendis armis noctu; de non utendo serico; aut satellitio puerorum; non obligabitur Princeps ad illam, quia materia est specialis, & indecens est statui, ac conditioni Principum, inarmatum, aut insociatum incedere, aut vestitu mundo, ac serico non uti.

4 Sed ego puto cum Granado *in 3. part. contr. 6. tractat. 1. disput. 1. sect. 1. numer. 6.* hujus quæstionis solutionem pendere ex generali principio materiæ de legibus, an scilicet Legislator legibus suis obligetur: si enim pars affirmans vera sit, ut aliqui volunt, comprehendetur Papa hac lege confessionis; si verò pars negans amplectenda sit, ut alijs videtur, non obligabitur Pontifex ad confessionem ex vi præcepti Ecclesiastici: licèt non sit dubium, quin ad fidelium exemplum deberet confiteri, & aliundè certum sit obligari præcepto confessionis, quatenus divinum est.

(Sup. hoc infrà in R. 91. §. Anvero, à medio usque in fin. & in alijs ejus annot. quæ est tertia dict. §. sed lege cum à principio.)

5 Sed hic obiter posset aliquis inferre, quòd nemo posset Papam absolvere, quia neque ipse Papa, neque ullus alius potest dare alteri jurisdictionem in Papam, quia hoc pertinet ad superiorem; nemo autem est Papa superior. Sed respondeo cum Coninch *de Sacram. disput. 8. dub. 2. numer. 14.* negando assumptum; quia actum jurisdictionis, qui exercetur immediatè nomine Dei, potest quis ratione sui muneris subeundo diversam personam, in seipsum exercere, maximè quando non agitur de jurisdictione coactiva, sed libera, qualis est ea, qua Pontifex se ut privatum hominem suo Confessario in hoc foro voluntariè subjicit, quod facit propriè tamquam Vicarius Christi, ejusque personam immediatè sustinens: qua ratione habet jurisdictionem in omnes Christi fideles, atque ita aliquo modo in se ipsum, quatenus est etiam ovis, & quatenus hoc est necessarium, ut possit etiam communibus pascuis; & Sacramentorum usu cum alijs frui.

(Sup. hoc supra doctr. §. 2. ... & aliorum ejus annot.)

6 Nec hinc sequitur, Pontificem posse seipsum absolvere à peccatis: quia omnia Sacramenta præter venerabilem Eucharistiam, & Matrimonium, ita à Christo sunt instituta, ut essentialiter requirant, ut conferens sit persona distincta à suscipiente. Et in hoc Sacramento maxima est ratio: quia nullo modo erat conveniens, ut unus, & idem simul esset reus, accusator, & judex.

7 Dicendum est itaque, quòd Summus Pontifex cùm in terra non habeat se superiorem, à quo accipiat facultatem eligendi confessarium: ergo necesse est, ut habeat eam à Christo Domino, cujus vices gerit. Sacerdos autem sic electus à Papa accipit jurisdictionem à Christo Domino, sed mediante summo Pontifice; nam verè tribuitur ali ipsi Papa, tamquam à causa efficienti morali immediata. Ita docet D. Thomas *in 4. dist. 19. q. 1. art. 3. qu. 2.* ubi ait, Summum Pontificem, ut peccatorem subijci, ut Vicarium verò concedere jurisdictionem super seipsum in foro confessionis. Sotus *in dist. 19. quæst. 4. art. 2.* dicit, quòd electo Confessario, tenetur Papa parere sicut cæteri fidelium. Et hæc docet etiam Opatovius *de Sacram. tract. de Pænit. disp. 11. q. 4. n. 40.*

(Sup. hoc infrà Res. 58 §. Sed hic, & in alijs ejus not.)

R E S O L. XXIX.

An Pontifex possit censuris punire confessionem annuam sacrilegam ex defectu doloris.

Et discutitur, an possit Ecclesia prohibere actum internum.

Et an possit illum præcipere.

Et ex doctrina hujus Resolutionis inferuntur aliqui alij diversi casus sæpius contingentes in praxi? Ex p. 8. tr. 1. Res. 50.

§. 1. REsolutio hujus dubij pendet ex illa celebri quæstione, an possit Ecclesia prohibere, vel præcipere actum internum, ut per se conjunctum cum externo, tamquam necessarium ad aliquod esse morale illius. Aliqui tenent partem negativam. Hanc sententiam sustinent Durandus *in 4. distinct. 15. q. 12.* Sylvester *verb. Hora, nu. 13.* D. Anton. *3. p. tit. 13. cap. 4. §. 8.* Rosella *verb. Hora, num. 13.* Paludanus *in 4. dist. 15. q. 5. art. 2. conclus. 4.* Angelus *verb. Hora, num. 17.* Coninch *de Sacram. qu. 83. art. 6. numer. 291.* Joan. Valerius *de differ. utriusque fori, verb. Hora Canonica, differ. 1.* Vasq. *1. 2. disp. 160. nu. 32. & seq.* Comitolus *respons. moral. lib. 1. quæst. 63. num. 6.* Becanus *in 1. tr. 3. cap. 6. q. 4. n. 4.* & alij.

(Pro quæst. & doctr. hujus §. & seqq. infrà in §. Sed contra... per totum ... §. Et ad confirmationem, & seqq. hujus Res. & sup. ... doct. R. ... inf. Res. 31. & §. placet, Vide alibi ... ejus annot.)

2 Fundamentum horum doctorum non potest esse aliud, nisi quia universaliter putant, nullo modo posse Ecclesiam prohibero, vel præcipere actus internos. Hinc.

3 Infertur, eum, qui in Quadragesima confitetur diminutè tacendo, & omittendo in confessione peccata cordis, per se occulta, non incurrere excommunicationem, fortè latam contra eos, qui non observant præceptum Ecclesiæ confitendi semel in anno, quia ille non transgreditur præceptum Ecclesiæ,

(Sup. contentis in hoc §. Inf. in §. Tertiò infertur.)

clesiæ, sed divinum tantùm, quia non omittit circumstantiam confessionis eaternam, de qua possit Ecclesiæ constare, undè idem à fortiori dicent de illo, qui confitetur invalidè, ex defectu interioris doloris necessarij.

4 *Secundò* inferunt. Clericum beneficiatum, recitantem horas canonicas exteriùs integrè, & completè, quamvis voluntariè, sine ulla attentione, recitet, non transgredi proprium Ecclesiasticum præceptum, nec incurrere pœnas Ecclesiasticas, impositas transgressoribus illius præcepti, ut est restitutio fructuum. Quia nihil omittit eorum, quæ exteriùs fieri debent, & de quibus possit Ecclesiæ constare. Secus verò esset, si illa mentis distractio, ea actione exteriori prohibita proveniret: nam tunc posset constare de transgressione. Idem dicunt de eo, qui interest Missæ, voluntariè distractus. Et hanc opinionem sequutus est Granad. 1. 2. *controv.* 7. *tract.* 3. *part.* 1, *disput.* 5. *n.* 15.

5 Sed contraria sententia distingnit duplex genus actuum internorum; alterum eorum, qui sunt causa, & principium per se externorum, solùm quoad esse physicum, & materiale: alterum eorum, qui sunt causa, & principium, quoad esse formale virtutis, aut vitij. Prioris generis sunt actus ipsi interni efficaciter imperantes, aut prohibentes externos: posterioris generis sunt illi actus, qui non tantùm externos imperant, vel prohibent, quoad esse physicum, & materiale, sed etiam quoad esse morale virtutis, aut vitij. Hac distinctione posita docet hæc sententia, legem humanam non solùm præcipere posse actus internos, qui soli necessarij sunt, ut principia quoad esse physicum, & materiale externorum, sed etiam quoad esse morale virtutis, & vitij. Est Cajetani 2. 2. *q.* 15. *art.* 3. & *q.* 85. *art.* 13. *in fine*, & *tom.* 2. *opuscul. tract.* 8. *de authoritate Papæ*, *lib.* 19. & *in summa*, *verb. Hora canonica*, §. *quoad.* 3. Soti *de justit.* & *jure*, *lib. ultimo*, *q.* 5. *art.* 5. *conclus.* 6. & 7. Navarri *in sum. lib.* 25. *nu.* 105. Henriquez *lib.* 9. *de vero Missæ sacrificio c.* 25. *num.* 5. Emanuelis Sà *verb. Hora canonica*, *in fine*. Valentiæ 1.2. *disp.* 7. *quæst.* 7. *puncto* 7. *circa finem*. Suares *lib.* 4. *de legibus c.* 13. Lessij *lib.* 2. *de justit.* & *jure*, *c.* 37. *dub.* 11. Azorij *lib.* 5. *Moralium institut. c.* 10. Salas *disp.* 9. *de legibus*, *sect.* 1. Malderi 2.2. *tract.* 10. *cap.* 2. *de Oratione*, *dub.* 2. Laym. *lib.* 4. *Theologia moralis*, *tract.* 5. *c.* 5. Sylvij 2.2. *q.* 104. *art.* 5.

6 Potissimum fundamentum hujus sententiæ est, quoniam lex humana habet potestatem præcipiendi veros actus virtutum, & prohibendi actus vitiosos, ergo habet potestatem præcipiendi eos actus internos, sine quibus externi non essent veri actus virtutis. Præcipiendo igitur Ecclesia externam orationem vocalem, simul præcipit internam attentionem, sine qua externa oratio non est verus actus, virtutis religionis. Præcipiendo administrationem alicujus Sacramenti, simul præcipit debitam intentionem ad validitatem talis Sacramenti requisitam, quemadmodum præcipiendo alicui sacrum Ordinem; simul illi præcipit internum votum castitatis cum eo connexum.

7 Ex hac sententia infertur, quòd qui semel in anno confitetur ita exteriùs, ut sacramentum Pœnitentiæ non recipiat, non adimplere præceptum annuæ confessionis, etiamsi hoc solùm contingat ex solo defectu interiori, v.g. quia confitetur sine interno dolore, vel sinè proposito emendationis, aut sine intentione confitendi, ac Sacramentum recipiendi. Ratio est, quia Ecclesia præcipit peccatoribus sacramentum Pœnitentiæ recipere semel in anno, quod Christus simpliciter præcepit aliquando recipere; sed sine interno dolore, vel sine proposito emendationis, aut sine animo confitendi, &c. non recipitur verum Sacramentum, ut suo loco dicemus; ergo. Ita Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. disp.* 36. *sect.* 7. *num.* 3. & *lib.* 4. *de legibus*; *cap.* 13. *num.* 10. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 2. *art.* 3. Medina *in summa lib.* 1. *cap.* 15. §. 41. Navarr. *in summa cap.* 10. *numero* 4. Coninck *de Sacr. disp.* 5. *dub.* 9. Nugnus *in addit. ad* 3. *part. quæst.* 6. *art.* 5. *diffic.* 6. Faber *de Pænitentia in* 4. *sentent. dist.* 17. *quæst.* 1. *disp.* 30. *cap.* 3. *num.* 55. Comitolus *resp. moral. lib.* 2. *q.* 1. P. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 50. *num.* 10. Filiuccius *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 3. *num.* 64. Sylvius *in* 3. *part. quæst.* 6. *art.* 5. Emanuel Sà *verb. confessio*, *n.* 1.

8 *Secundò* infertur, beneficiatum voluntarè recitantem horas canonicas sine attentione interiori, non adimplere præceptum Ecclesiæ, etiamsi nullum signum externum illius distractionis exhibeat, nec faciat aliquam actionem exteriorem prohibitam. Ratio est, quia per hoc præceptum obligatur homo ad orandum, ut fusè probat Suar. *tom.* 2. *de Relig. lib* 4. *de horis canonicis*, *cap.* 26. *num.* 13. & *seq.* sed, si nullo modo attendit, non orat; ergo non implet præceptum. Minor probatur. *Primò*, quia oratio vocalis est quædam adoratio, id est, quidam cultus Dei externus: ergo debet fieri in spiritu, & veritate, juxta illud Christi Joan. 4. *Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu, & veritate*. Ergo requirit attentionem mentis, aliàs non fieret in spiritu, & ideò Apost. 1. ad Corinth. 14. dicebat: *Orabo Spiritu, orabo & mente*; & loquitur apertè de oratione vocali. *Secundò*, quia oratio est ascensus mentis ad Deum, ut dicunt sancti patres; sed qui profert verba sine ulla attentione, nullo modo ascendit ad Deum corde; ergo non orat. Et hanc sententiam tenet apertè D. Thomas 2.2. *quæst.* 83. *art.* 13. *ad* 3. Quod autem dictum est de recitante horas canonicas sine attentione, quòd non adimpleat præceptum Ecclesiæ, dicendum est etiam de eo, qui audit Missam voluntariè distractus.

9 *Tertiò* infertur, sicut in his casibus peccatur contra præceptum Ecclesiæ, ita posse incurri censuras, vel alias pœnas ipso jure impositas, non servantibus talia præcepta. Ratio est, quia illa transgressio non est purè mentalis, sed externa, nam est omissio orationis vocalis, vel susceptionis Sacramenti sensibilis: licèt per accidens occultetur per fictionem orationis, vel Sacramenti. Et confirmatur, nam quidquid potest Ecclesia sub obligatione peccati mortalis præcipere, potest etiam condigna pœna punire per ipsammet legem, absque alia sententia ferenda per hominem, quando pœna apta est, ut hoc modo imponatur, & culpa est illa digna.

10 Ex quo sequitur; Clericos beneficiatos, recitantes divinum Officium, voluntariè sine attentione, non facere fructus suos, sed teneri illos restituere, sicut tenentur non recitantes. Quia hi verè non orant, sicut Ecclesia præcipit, ut suprà probatum est: ergo incurrunt pœnam impositam contra non recitantes, quæ est restitutio fructuum. Ita Vasquez *opuscul. de benefic. cap.* 4. §. 1. *dub.* 4. *num.* 104. Navarr. Suar. Moneta, Lorca, Petrus Navarr. Rodrig. Sayrus, Aragona, Salas, & alij, *ubi suprà*.

11 Et ad confirmationem hujus posterioris sententiæ affirmativæ non desunt Doctores etiam asserentes, quòd Pontifex possit præcipere, vel prohibere actum internum, ut conjunctum alicui actui exteriori, etiamsi illa conjunctio non sit per se necessaria ad aliquod esse morale externi actus, sed merè per accidens ex arbitrio operantis. Sic Angelus *verb. Hæreticus*, *num.* 2. Tabien. *verb. Excommunicatio*, 5. *casu* 4. *num.* 4. Cajetan. *in summa*, *verb. Excommunicatio*, *cap.* 3. & *verb. Hora*, §. 3. Sotus *lib.* 10. *de justit. quæst.* 5. *art.* 5. *concl.* 7. Navarr. *de hor. canon. cap.* 13. *num.* 18. & *seq.* & alij.

12 Probari potest hæc opinio ex usu Ecclesiæ, quæ hoc modo videtur præcipere, aut prohibere actus internos simul cum externis, ut colligitur ex varijs juribus.

13 *Primum* est, *cap. omnis utriusque sexus*, *de pænitent.* & *remiss.* quatenùs præcipiendo confessionem annuam præcipit indirectè dolorem necessarium, confessionem cogitationum internarum.

14 *Secundum* est, *cap. dolentes de celebr. Missar.* & *Clement.* 1. *eodem titulo*, ubi præcipitur Clericis recitatio Officij attenta, & devota.

15 *Tertium* est, *cap. commissa*, §. *cæterùm*, *de election. in* 6. ubi punitur, qui recipit beneficium Parochiale, absque intentione suscipiendi debitum Ordinem intra annum, nisi mutante voluntate ordinetur.

16 *Quartum* est, *Clem.* 1. §. *verùm*, *de hæret.* ubi Inquisitores, qui ex odio, vel intentione turpis lucri omittunt contra justitiam & conscientiam, procedere contra aliquem in causa fidei, excommunicantur.

17 *Quintum* est, *Clem.* 1. *de statu Monach.* §. *Quia verò nonnulli*; ubi Monachus Benedictinus, sine licentia se conferens ad curiam Principis, animo accusandi Prælatum, excommunicatur, & non sine tali intentione.

18 *Sextum* est, *cap.* 7. 8. & 17. *distinct.* 30. ubi excommunicatur, qui ex contemptu, vel interna superstitione, jejunium Ecclesiasticum non servaverit, aut die Dominica jejunaverit, & non aliàs: cùm tamen contemptus, interior actus sit. Et eodem modo solent jura Canonica excommunicare facientes hoc, vel illud scienter, vel ausu temerario, & cum alijs similibus particulis, significantibus modos merè internos actuum externorum, qui nec sunt per se connexi cum illis, nec per illos manifestantur; & nihilominus censura incurritur cum illo modo, & non sine illo, ut est communis doctrina: ergo,

19 *Ultimò* probari potest hæc sententia, quia Pontifex præcipere potest Sacerdoti, non solùm, ut faciat Sacrificium, sed etiam, ut illud applicet pro tali defuncto, quæ tamen applicatio interna non est necessaria ad esse morale dicti actus externi, nempe Sacrificij: ergo.

20 Immò plus aliqui addunt, posse videlicet Pontificem obligare ad omnes omninò actus internos. Videtur hæc potestas à Christo concessa Ecclesiæ illis verbis, Matthæi 18. *Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata, & in cœlo*; quæ cùm amplissima sint, & absque ulla restrictione, extendi etiam debent ad actus internos: quia cùm sint favorabilia, debent amplè explicari juxta regulam 15. juris, *Odia restringi*; *favores convenit ampliari*. Et expediens fuit, ut hæc potestas communicaretur Vicario Christi, tum ad majorem directionem fidelium, in ordine ad æternam salutem consequendam: tum ad majorem observantiam legis divinæ, quæ per actus internos efficaciùs urgetur, ac promovetur: sicut ob eandem causam expediens fuit, ut illi communicaretur potestas, interna vota fidelium irritandi. Et ideò hanc sententiam tenet glossa:

21 Quid

21 Quid ego sentiam, dicam breviter, Prima sententia negativè superiùs posita, est satis probabilis. Secunda affirmativa, est probabilior, & secundùm ipsam dicendum, Pontificem potuisse, & posse punire censuris annuam confessionem sacrilegam, ex defectu doloris; unde si Pontifex feret excommunicationem contra eos, qui in Paschate non confitentur, ut nequeant sacramentaliter validè absolvi, quantumvis hoc fiat defectu solius doloris interni, incurrerent in censuram; quia ipsi verè omittunt aliquem actum externum à Papa validè sub ea pœna præceptum, *Primò*, quia, omittunt, ipsam susceptionem Sacramenti. *Secundò*, quia vel non confitentur integrè, si non dicant se confiteri sine sufficiente dolore: nam in hoc graviter peccant. Vel si hunc defectum etiam fateantur, tunc manifestè omittunt facere talem etiam externam confessionem, quæ ad absolutionem sufficiat, cùm tamen justè sub ea pœna præceptum sit, & integrè confiteri, & tali modo, ut confessio possit judicari idonea ad absolutionem impendendam. Et ita præter citatos Doctores tenet Præpositus *in 3. part. quæst. 3. de confess. dub. 9. nu. 55.* & Amicus *in in cursu Theolog. tom. 8. disp. 18. sect. 8. per totam.*

RESOL. XXX.

An Pontifex possit dispensare, ut aliquis ante communionem non confiteatur, dummodò eliciat actum contritionis de peccatis mortalibus commissis.

Et docetur, an præceptum de præmittenda confessione ante Eucharistiam sit a Christo Dominio institutum, vel sit divinum positivum, aut Ecclesiasticum. Ex part. 8. tr. 1. Ref. 51.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum, quia præceptum de præmittenda confessione ante sumptionem Eucharistiæ, non est divinum naturale, ortum ex natura ipsa Eucharistiæ, & confessionis sacramentalis, quam habent ex institutione divina, absque alia superaddita insinuatione divina, quia Christus potuit utrumque dictum Sacramentum, substantia utriusque integra permanente, instituere absque obligatione confitendi ante sumptionem Eucharistiæ.

2 Neque est divinum positiuum, sed Ecclesiasticum, & ita tenet Palat. *in 4. dist. 9. quæst. 10.* Medina *Cod. de confess. quæst. 17.* Armilla *verb. Communio*, & Navarrus *in init. de Pœnit. distinct. 5. in 3. part. glossa num. 31. & 32.* docent dictum præceptum esse tantùm Ecclesiasticum, *Primò*, quia præceptum hoc continetur in illis verbis: *Probet autem se ipsum homo.* Hæc autem verba sunt Pauli, non Domini. *Secundò*, quia Tridentinum *cap. 7.* præceptum hoc appellat Pauli, non Domini, quia post mentionem Apostoli, ait; quare revocandum est in memoriam ejus præceptum. Ubi relatiuum, *ejus*, ad Apostolum, non ad Dominum refertur, tum quia, quamuis anteà facta fuerit mentio Apostoli, & Domini, tamen in verbis propriis ipsius Tridentini non fuit facta mentio Domini, sed Apostoli: Domini autem tantùm facta fuit mentio in verbis Pauli relatis à Tridentino, nempe: *Non dijudicans corpus Domini*; immò relatis ante mentionem Apostoli; tum etiam, quia postquam Tridentinum dixit: Revocandum est in memoriam ejus præceptum; illud statim, & immediatè assignat, referens verba illa Pauli: *Probet se ipsum homo*, in quibus præceptum continetur; ait enim Tridentium. Quare revocandum est in memoriam ejus præceptum, *Probet se ipsum homo.*

3 Sed contrariam sententiam docet Sotus *in 4. distinct. 12. quæst. 2. art. 4.* Canus *relect. de Pœnitent. part. 5.* Valentia *tom. 4. disputat. 6. quæst. 8. punct. 3.* Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat. 207. cap. 4.* Suarez *tom. 3. quæst. 80. artic. 5. disputat. 66. sect. 3.* & alij asserentes hoc præceptum esse à Christo Domino institutum, & Apostolis, ac per eos Ecclesiæ traditum, Probatur conclusio ex Paulo *1. ad Corinth. 11.* ubi addens: *Probet autem se ipsum homo*, quod Tridentinum intelligit de confessionis præcepto, præmisit: *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Ergo sentit esse præceptum Dei, & non suum. *Secundò* probatur ex traditione Ecclesiæ, quæ ita hoc semper intellexit, & conservavit, quod conforme est regulæ traditæ ab August. *lib. 4. de Baptismo, contra Donatistas, c. 24. in principio.* Cuius verba sunt: quòd universa tenet Ecclesia, neque à Concilijs institutum est, sed semper retentum, nonnisi authoritate Apostolica traditum rectissimè credimus. Ubi per illa verba *traditum Apostolica authoritate*, idem intelligit quod institutum jure divino, ut patet ex præcedentibus illis verbis: *Etsi quisquam in hoc re authoritatem divinam quærat*; Præceptum autem de præmittenda confessione ante Eucharistiam hujusmodi est, *Tertiò* probatur ex Patribus ita intelligentibus prædictum locum Pauli, ut ex Cypriano *lib. 1. Epistolarum, epistol. 3.* & August. *in Psal. 118.* Chrysost. *homilia 30. in Genesim.* *Quartò* probatur, quia ratio ipsa docet, ad necessariam præparationem, ut Sacramentum ita excellens sumatur, necessarium esse eum modum, qui ad gratiæ dignitatem acquirendam sit omnium certissimus; hic autem modus est Confessio sacramentalis simul cum dolore, ut si fortè dolor de se solus non sufficiat ad gratiam obtinendam, cum Sacramento sufficiens sit, quòd verò licèt homo certus esset ex revelatione se esse in gratia, deberet post mortale commissum confiteri. Probatur, quia non solùm debet confiteri, ut sit in gratia, sed etiam ut sit in gratia convenienti modo Ecclesiæ: Nam sicut ad ingressum Collegij non satis est, aliquem esse dignum, nisi probetur talis dignitas per ministros ipsius Collegij, ita etiam nullus est admittendus ad hanc sacram mensam, nisi dignum eum esse constet per ministros Ecclesiæ, qui sunt Confessarij: qui quidem, nisi præmissa confessione pœnitentis, nequeunt ejus dignitatem agnoscere.

4 Dicendum est igitur; quòd Ecclesia non constituit hoc Præceptum post tempora Apostolorum, ut patet ex Trident. *cap. 7.* citato, docente, Ecclesiasticam consuetudinem declarare probationem, de qua Apostolus, esse, ut conscius peccati mortalis confessionem præmittat. *Secundò*, docente revocandum in memoriam præceptum ipsius, scilicet Pauli: igitur Ecclesia illud non constituit post tempora Apostolorum.

5 Dices esse ipsius Apostoli. Respondeo, non dici illius, ut condentis legem, sed ut promulgantis, quod ostendi potest. *Primò*, non est verisimile, quòd Apostolus voluisset Corinthijs parum spiritualibus tantùm onus imponere, si non fuisset à Deo impositum. *Secundò*, Apostolus nunquam insinuat, se illam legem condere, cùm tamen communiter id indicet, quando legem condit. *Tertiò*, quæ de Eucharistia tradit *cap. 11.* citato, accipit à Domino, ut docet Leo *eodem cap.* non potest autem solidè dici accepisse alia, non verò istud.

6 Dices: Ecclesia videtur in hoc præcepto dispensare, quandoquidem in quibusdam casibus liceat ei, qui sibi est conscius mortalis peccati, communicare sine prævia confessione. Respondeo, negando assumptum; & dico, quòd liceat in quibusdam casibus communicare sine prævia confessione, non provenire ex dispensatione Ecclesiæ, sed solùm ex declaratione, quòd jus divinum in ijs casibus non obliget: potest verò Ecclesia declarare, illud in certis casibus non obligare, sicut in quibusdam alijs materijs declarat, v. g. quòd Episcopi in quibusdam casibus non teneantur in suis Episcopatibus residere. Igitur his stantibus, videtur non posse Pontificem dispensare, ut absolutè aliquis in particulari sumat Eucharistiam cum solo, actu contritionis, sine prævia confessione mortalium.

RESOL. XXXI.

An Pontifex possit reservare peccata venialia.

Ex quo etiam infertur, an Superior possit reservare excommunicationem minorem.

Et decidatur cæteros Superiores, & alios Prælatos inferiores Papa non posse sibi reservare peccata venialia. Ex part. 8. tract. 1. Ref. 52.

§. 1. NEgativè respondent, quoad primum, Doctores, qui asserunt, omnem Sacerdotem per se, & non ab Ecclesia habere jurisdictionem super hæc peccata. Negat etiam Bordon. *tom. 1. var. resol. 37. quæst. 6. & 7.* qui alioqui volebat, nec de jure divino, neque Ecclesiastico, simplices Sacerdotes habere facultatem ab ijs peccatis absolvendi. Quia simpliciter non possunt fideles obligari ad talia peccata confitenda.

2 Hanc etiam sententiam tenent Vasquez *in 3. part. tom. 4. disput. 91. art. 2. dub. 2.* & Reginaldus *lib. 1. num. 126.* & alij, asserentes, peccata venialia non esse materiam aptam reservationis, ac proinde non posse reservari. Deinde Vasquez putat, Sacerdotem quemlibet in ipsa ordinatione accipere potestatem, vi cujus possit absque ulla alia potestate illicò absolvere à venialibus, ut proindè ea non possint à Superiore reservari, cùm Ordinis potestas ab eo non pendeat. Quinimò addit, etiamsi concedatur præter potestatem Ordinis, necessariam etiam esse potestatem jurisdictionis: adhuc tamen dicendum esse, quòd venialia non possint reservari, quia ut inquit ipse, non quælibet negatio jurisdictionis dicenda est reservatio, sed ea tantùm, per quam superior sibi reservat judicium de aliquo peccato, ut illius teneatur pœnitens coram reservante comparere. Atqui Superior non potest ita reservare sibi judicium de venialibus, ut pro eorum absolutione teneatur pœnitens coram illo comparere, cùm ad eorum confessionem non possit obligari; ergo non potest illa reservare.

3 Sed contrariam sententiam, in rigore loquendo, tenet Aversa, & meritò, *de Sacram. Pœnit. quæst. 17. sect. 2.* cui ego adhæreo, addo Card. de Lugo *de Pœnitent. disput. 20. sect. 2. numer. 12.* & Coninck *de Sacram. disp. 8. dub. 51. numer. 80.* Mazucheullom *de cas. res. disp. 5. quæst. 5. diffic. 8. numer. 20.* Hurtadum *de Sacram. disput. 11. de Pœnitent. difficult. 4.* non quasi possent cogi fideles ad ea confitenda, sed quia non possent

de

de ijs confiteri, & directè absolvi, nisi de licentia ejusdem Pontificis. Dico igitur posse à Summo Pontifice peccata venia- nialia reservari, ita ut reservario hæc non jam inducat obligationem absolutam illa confitendi, sed tantùm conditionatam, & suppositionis: quòd nimirùm quoties illa voluerit confiteri, ea confiteatur Sacerdoti ad id approbato, Et ratio est, quia ad sacramentalem absolutionem, etiam à venialibus, requiritur jurisdictio, quam esse delegatam, & ab Ecclesia concessam sustineo cum Suarez *de pœnitent. disp.* 26 *sect.* 5. *numer.* 9. Coninck *disp.* 8. *dub.* 2. *num.* 16. Ergo eam potest pro libito vel concedere, vel negare, vel etiam limitare, prout voluerit; nulla enim afferri potest ratio, quare hoc non possit fieri, cùm jurisdictionis hucusque collatio tota pendeat à voluntate concedentis. Sic posset Superior reservare excommunicationem minorem, quæ tamen contrahitur per participationem, quæ potest esse tantùm peccatum veniale, puta, quando quis communicat cum excommunicato vitando, in cibo, potu, osculo, salutatione, aut alijs negotijs civilibus. Ita Suarez *disp.* 29. *de Pœnitent. sect.* 3. *numer.* 5. Et hoc certum est in Summo Pontifice, qui cum possit efficere, ut aliquis Sacerdos, à nullo omninò peccato possit absolvere, poterit etiam efficere, ut non possit ab aliquibus absolvere. Cæterùm si de alijs Prælatis loquamur, porrò ij videntur non posse sibi reservaro peccata venialia. Et ratio est, quia cùm quilibet Sacerdos nulla censura impeditus ex generali concessione Ecclesiæ habeat jurisdictionem in omnia peccata venialia, potestas hæc videtur non posse restringi à particularibus Prælatis, qui communem Ecclesiæ concessionem non possunt limitare.

Sup. hoc in Sū. pon. seq.

4 Et ideò nostram sententiam de summo Pontifice præter Aversam *ubi suprà*, tenet Megala *de Pœnit. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 6. & Coninck *de Sacram. disp.* 8. *dub.* 11. *num.* 80. ubi sic ait. Sequitur tertiò, superiorem posse etiam inferiorem privare potestate necessaria ad absolvendum sacramentaliter ab aliquibus peccatis venialibus, quod saltem verum est de Pontifice, quia, ut ostendi *num.* 87. quòd omnes Sacerdotes ab his possint absolvere, provenit ex concessione Ecclesiæ, sive Pontificis, qui absolutè posset efficere, ut aliquis Sacerdos à nullo omninò peccato posset absolvere. Quare etiam poterit efficere, ut non possit absolvere ab aliquibus. De reliquis verò Prælatis res est satis dubia. Nam cùm quivis Sacerdos nulla censura impeditus ex generali concessione Ecclesiæ habeat jurisdictionem in omnia peccata venialia: videtur hæc potestas non posse restingi à particularibus Prælatis, qui communem Ecclesiæ concessionem limitare non possunt. Ita Coninck.

Sup. hoc infr. in R. 35. & videtur in fine, & ... R. 10. §. ... 4.

R E S O L. XXXII.

An Pontifex possit reservare peccata mortalia interna.
Et quid circa hoc apud Religiosos, & Episcopos.
Et an Ecclesia non possit peccata merè interna afficere censuris? Ex part. 8. tr. 1. Res. 53.

§. 1. NEgativè respondet R. P. Bordonus *in consil. Regul. to. 2. resolut.* 37. *numer.* 9. Llamas *part.* 1. *cap.* 7. §. 14. Coriolanus *de cas. reserv. sect.* 1. *artic.* 4. *num.* 6. quia Ecclesia nullum ferre potest judicium de peccatis merè occultis, & internis, *cap. erubescant.* 11. *distinct.* 32. *in fine*, occulta enim, & incognita illi sunt relinquenda, qui solus novit corda filiorum hominum, *cap. consuluisti* 18. 2. *quæstion.* 5. latentia peccata vindictam non habent, *cap. fin.* 32. *quæst.* 5. neque Ecclesia judicat de occultis, *cap. sicut tuis literis* 33. *in fine de simon. & cap. tua nos* 34. *eod.* dicitur, Nobis datum est de manifestis tantummodò judicare. Ex his authoritatibus clarè colligitur, nullum prælatum, neque etiam Papam habere potestatem, & jus super occulta, & interna peccata, quorum castigatio, & judicium soli Deo reservatur. Tum quia Ecclesia non potest peccata merè interna afficere censuris: ergo neque eadem reservare. Antecedens constat ex Doctoribus citatis à Bossio *suprà sectæion.* 1. *casu* 10. *numer.* 107. ubi de hæresi mentali sine excommunicatione. Tum quia cogitationis nemo pœnam meretur, *cap. cogitationis distinct.* 1. *de Pœnit.* Tum quia D. Thomas 2. 2. *quæstion.* 104. *artic.* 5. dicit, quòd in ijs, quæ ad internum motum voluntatis pertinent, homo non tenetur obedire alteri, sed Deo tantùm. Tum quia Legislator non potest ferre legem de his, de quibus judicium ferre non potest, sed non potest judicium ferre de internis, cùm sibi incognita, sint, solus enim Deus est scrutator cordium; ergo non potest ferre legem reservationis.

[illegible]

2 Sed mihi placet, posse, maximè Summum Pontificem, reservare peccata mortalia interna. Ita docet Coninck *de Sacrament. disp.* 8. *dub.* 11. *num.* 76. Suar. *de pœnitent. disp.* 29. *sect.* 3. *numer.* 3. Vasq. *in* 3. *part. tom.* 4. *quæst.* 91. *dub.* 3. Sanc. *in summa, tom.* 1. *lib.* 2. *capit.* 8. *numer.* 8. Aversa *de sacram. Pœnitent. q.* 17. *sect.* 2 Miranda *tom.* 2. *q.* 34. *art.* 3. *concl.* 1. Quare si Pontifex vellet sibi reservare consensum voluntatis in hæresim, reservatio teneret, si diceret, Nolo ut quispiam absolvere possit, ab heresi, etiamsi mente tantùm sit concepta; per hæc enim verba ex eo quòd intelligeretur inferioribus sacerdotibus limitata jurisdictio, ita ut ad mentalem hæresim non extenderetur, porrò hæc intelligeretur reservata.

3 Obijcies ex supradictis *primò*, Ecclesia non potest propter peccata interna censuras imponere; ergo non potest illa reservare. Respondeo cùm Suario *loco citato*, concesso antecedente negandam esse consequentiam; Ecclesia enim non potest imponere censuras propter interna peccata, quia censura est pena pertinens ad jurisdictionem fori contentiosi, quæ nullo modo extenditur ad actus internos; reservatio verò non est pena, sed tantùm limitatio jurisdictionis fori pœnitentialis, quæ per se cadit etiam in actus internos.

4 Obijcies *secundò*. Ecclesia non judicat de peccatis internis: ergo non potest ea reservare. Respondeo, verum quidem esse, quod Ecclesia in foro exteriori nihil potest circa peccata interna, undè nec potest illa specialiter prohibere, nec punire; tamen in foro interno habet jurisdictionem, ut de illis judicium ferat: eo etiam maximè quòd pœnitens teneatur jure divino illa deferre ad hoc judicium, & in eo esse accusator sui ipsius, & testis contra se. Undè est, ut Ecclesia possit judicium de his peccatis internis committere designatis quibusdam judicibus, ita ut hi tantùm possint ab ijs absolvere, & non alij.

5 Et post hæc scripta inveni, hanc sententiam docere etiam Amicum *tom.* 5. *disp.* 5. *sect.* 5. *numer.* 163. ubi sic ait. Ad undecimum negatur consequentia. Ratio discriminis est: quia potest Pontifex interna peccata sibi reservare per restrictionem juridicæ potestatis absolvendi, ut *in* 8. *tom. de Pœnitentia disp.* 13. *sect.* 10. docet. Qua restrictione facta nequit inferior Sacerdos defectu jurisdictionis ab hujusmodi peccatis absolvere. Nam etsi potestas absolvendi à peccatis in Sacramentali sit à Christo Domino, illa tamen saltem quoad exercitium pendet à Pontifice, à quo pro bono Ecclesiæ regimine limitari potest, Ita ille, & ego.

6 Dico igitur, loquendo de possibili, posse Pontificem peccata interna reservare, quia non minùs requiritur jurisdictio in Confessario ad hæc peccata absolvenda, quàm ad externa. Si ergo Superior neget hanc facultatem, non remanet jurisdictio in inferiori. Nec facit ad rem, quòd Ecclesia non habet facultatem ad præcipiendos, vel prohibendos actus merè internos: quia in præsenti potestas non est ad peccata, sed ad confessionem jurisdictionis in ordine ad absolutionem, quæ absolutio est actus externus. Sicut etiam Pontifex reservat sibi dispensationem voti meri interni circà aliquas materias.

7 Loquendo autem de facto, licèt apud Religiosos aliquando reservata fuerint peccata etiam interna; Pontifex tamen nunquam ea sibi reservat; neque etiam Episcopi communiter consueverunt ea reservare. Si aliquis autem Episcopus aliquod peccatum internum propter ejus specialem gravitatem reservaret, v. g. hæresim internam, prout aliquis dicitur reservasse, valida erit reservatio. Sot. tamen *disp.* 18. *q.* 2. *art.* 5. reprehendit acriter talem reservationem. Et quidem rarò expediet, maximè, si non solùm confessarijs delegatis, sed etiam habentibus jurisdictionem ordinariam immediatam negetur potestas absolvendi. Reservatio enim exigit, ad hoc, ut prudenter fiat, necessitatem coercendi, aut adhibendi remedium speciale, quòd ad peccata merè interna communiter non reperitur: quia si peccator revera non corrigitur, & emendatur, citò progredietur ad actum externum, ratione, cujus reservari poterit. Et hæc omnia præter Doctores citatos docet etiam Cardinal. Lug. *de Pœnit. disputat.* 20. *sect.* 2. *n.* 13. & 14.

R E S O L. XXXIII.

An Pontifex possit reservare omnia peccata mortalia externa.
Et an hoc validè, licèt illicitè facere possit? Ex p. 8. tr. 1. Res. 54.

§. 1. NEgat Bordonus *in consil. Regul. tom.* 1. *resol.* 73. *numer.* 10. Quia Papa tantam potestatem habet, quanta sibi tributa fuit à Christo, cujus est in terris Vicarius; sed credibile est, & rationi consonum, quòd Christus non contulerit Ecclesiæ tam amplam facultatem reservandi sibi omnia peccata mortalia: ergo illa sibi validè reservare non potest. Minor suadetur, & quia potestas à Christo communicata Ecclesiæ rationabilis est, cujusmodi non esset hæc, & quia est in ædificationem fidelium, & non in destructionem, ut esset hæc. Cum quia Papa habet facultatem reservandi sibi peccata non ad proprium libitum, & commodum, sed ad utilitatem animarum, ut eas retrahat à peccatis: ergo hæc facultas regulanda est à commodo fidelium, non à proprio, consequenter, ubi non subest utilitas fidelium, ut in hac re, neque adest talis facultas. Tum quia Tridentinum *sess.* 13. *c.* 7. dicit, quòd Summi Pontifices, pro suprema potestate in Ecclesia universa sibi tradita, causas aliquas graviores criminum possunt suo, peculiari judicio reservare illis verbis. Undè meritò Pontifi-

tres maximi pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo poterunt peculiari judicio reservare. Dicit enim aliquas, & non omnes, ut insinuaret, talem potestatem non posse extendi super omnia mortalia, ut etiam colligitur ex comparativo, *graviores*; ergo non potest omnia sibi reservare. Tum quia lex inutilis, & quæ non est in bonum commune fidelium, non obligat, neque meretur nomen legis, Soto *lib. 1. de justit. q. 1. art. 2*, Vasquez *disp. 151. cap. 2.* Salas *disput. 1. sect. 8. num. 50*, quos pro se citat Bonacin. *part. 1. de legibus, num. 9.* sed talis reservatio esset inutilis, & contra bonum commune, cùm præjudicaret omnibus fidelibus, qui cogerentur accedere Romam, etiam ex partibus tam longinquis. Tum quia sententia continens errorem intolerabilem, nulla est, & nequaquam obligat, *c. per tuas, 40. de sentent. excommunicat*, & ibi gloss. 11, intolerabilem errorem: ergo idem dicendum est de lege reservationis omnium mortalium esse nullam, quia est error intolerabilis in præjudicium totius Ecclesiæ.

2 Sed non deseram hic apponere sententiam affirmativam defensam à nostro P. Megala *in instit. peregr. tom. 1. lib. 1. cap. 31. num. 5.* ubi sic ait. Pone, Summum Pontificem velle omnia simul peccata mortalia sibi reservare, quæritur, an possit? Et videtur respondendum negativè; & ratio est, quia Summus Pontifex non habet potestatem reservandi sibi casus tanquam Dominus, & ad proprium commodum; sed tanquam Christi Vicarius ad utilitatem subditorum: at si omnia simul mortalia peccata à Summo Pontifice reservarentur, maximum inde incommodum, & spirituale damnum subditis eveniret; ergo omnia peccata mortalia simul Summus Pontifex reservare non posset. Pro resolutione tamen respondendum erit cum distinctione; nam duobus modis intelligi potest ly *an possit*, scilicet, an possit sine peccato, & an possit ita, ut valida sit reservatio; & quoad primum modum; respondendum erit negativè, tum per nuper dictam rationem; tum etiam, quia ut superior, quicumque sit, possit absque peccato casus aliquos sibi reservare, necessariò requiritur ut causa aliqua legitima interveniat, ut affirmat Suarez *de Pœnit. disp. 29. sect. 4. in princip.* nulla autem legitima causa intervenire potest, ut omnia simul peccata mortalia reserventur; ergo omnia simul absque peccato reservari non possunt.

3 Quoad secundum verò modum intelligendum ly *an possit*, scilicet an possit ita, ut valida sit reservatio? Respondetur affirmativè, & ratio est, nam cùm omnis hujus spiritualis fori jurisdictio à Summo Pontifice quoad inferiores omnes emaneat, & ab illo pendeat, ut *suprà* probatum est, ita inferioribus datur, ut possit ab illo limitari, & auferri, prout illi videbitur, in quantum pertinet ad absolutam ejus potestatem; nam illam alijs quocumque modo concedendo, nunquam intendit se privare jure suo, ac ideò factum teneret, etiamsi absque conveniente ratione fieret, ut probat idem Suarez *in dicta sect. 4. num. 7.* Nec obstat ratio in contrarium adducta, nam habet locum quoad primum hujus distinctionis membrum, scilicet ut fieri non possit absque peccato.

4 Et ideò Cardinalis Lugo *de sacram. Pœnitent. disput. 20. sect. 3. num. 30.* supponit, Summum Pontificem validè reservare posse omnes casus, licèt illicitè id faceret, quando nimia reservatio esset potiùs in destructionem, quàm in ædificationem Ecclesiæ: reservatio tamen valeret, quia jurisdictio omnium inferiorum dependet, ut suppono, à Summo Pontifice, quare licèt ipse peccaret, non relinquendo ordinem debitum, & potestatem necessariam in inferioribus, validè tamen id faceret.

R E S O L. XXXIV.

An Pontifex validè possit sibi reservare absolutionem casus, & excommunicationis etiam in articulo mortis.

Ex quo infertur, reservationem factam à Papa absque causa, valere respectu omnium Confessorum, non tamen esse licitam. Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 7. aliàs 5.

§. 1. NEgativè respondet Texeda *in Theologia morali, tom. 2. lib. 3. tract. 3. numer. 134.* quia potestas à Christo Domino tradita Pontifici ad gubernandam suam Ecclesiam, ad expendendosque Christi thesauros, non est ei data in destructionem membrorum ejus, sed in eorum ædificationem, & meliorem profectum in via salutis æternæ, & perpetuæ pacis: at si summus Pontifex posset reservare casus, & excommunicationem in articulo mortis, non dispensaret Ecclesiæ thesauros juxta facultatem sibi traditam: ergo talem potestatem non habet Pontifex. Secundò, quia Pontifici non est tradita potestas à Christo, nisi ad lucrandas animas Fidelium è morte æterna, easque traducendas in vitam æternam, & non ad perdendum eas: at si Pontifex habere potestatem reservandi sibi excommunicationem, & casus in articulo mortis, talis potestas esset ei tradita ad perdendum eas, cum multi è vita decederent absque remedio salutis, cùm ad Pontificem adire non possent: ergo. Tertiò, quia unusquisque habet jus intrandi in vitam æternam: ergo in Pontifice non est potestas impediendi istud jus, qualiter impediretur, si Pontifex haberet potestatem reservandi sibi casus, & censuras in articulo mortis: ergo talis potestas non est ei collata. Tandem quia hæc sententia est contra Concilium Tridentinum, *sessione 24.* cujus verba sunt. Custoditum, semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, ubi patet, omnes Sacerdotes posse absolvere in articulo mortis à reservatis non solùm indirectè, & per accidens, sed per se, & directè: quia omnes Sacerdotes pro illo articulo habent veram jurisdictionem, etiamsi sint simplices. Undè ex his patet responsio, an reservatio facta à Papa absque legitima causa, sit valida respectu omnium Confessorum. Neque Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 1. artic. 5.* Ruardus, *art. 3. contra Calvinum*, Vasquez *quæst. 91. artic. 3. dub. 4. & Luysius de Pœnit. disput. 31. dub. 4.* Loquendo de reservatione respectu confessariorum ordinariorum, qui ex officio habent jurisdictionem Episcopi, & Parochi; licèt esse validam affirment respectu Sacerdotum, qui non, ex officio, sed ex sola delegatione superioris habent jurisdictionem.

2 Sed, his non obstantibus, puto, sententiam affirmativam esse satis probabilem, quam tuetur Bonacina *tom. 3. disputatione 1. q. 22. punct. 2. num. 13.* & ante illum Suarez *in 3. part. tom. 2. disputatione 3. sectione* 3. asserentes, posse Pontificem in articulo mortis reservare excommunicationem, ita ut nullus ab ea absolvere possit, quamvis ita faciendo malefaceret, & non esset immunis à mortali culpa. Hinc infero, reservationem factam à Papa absque legitima causa, valere respectu omnium confessorum, non tamen esse licitam, quia jurisdictio omnium inferiorum dependet à summo Pontifice: ergo licèt ipse peccet, non relinquendo ordinem debitum, & potestatem necessariam in inferioribus, validè tamen id faciet. Sic Major. *in disp. 17. q. 5.* Angelus *verb. Casus.* Sylvester, *verb. Confessor. 1. quæstione 3.* Henricus, *quolibet 1. quæst. 27.* Suarez *disput. 20. sect. 4. numer. 6.* Ægidius, *disput. 8. dub. 11.* Hurtadu, *disp. 11. difficul. 2.* Lugo, *disp. 20. num. 30. pag. 462.* Ochagavia, *tract. 2. q. 1. num. 2.* Villalobos *tract. 9. difficul. 57. num. ult.* licèt contrarium asserant Doctores superius citati. Itaque, ut dixi, circa supradictas difficultates, utraque opinio est probabilis.

R E S O L. XXXV.

An Pontifex possit auferre à simplicibus Sacerdotibus jurisdictionem absolvendi à peccatis venialibus.

Idem est dicendum de peccatis mortalibus aliàs confessis, & rectè absolutis.

Et an ab ullo alio inferiori Prælato possit talis jurisdictio auferri, aut limitari.

Et an simplices Sacerdotes habeant potestatem absolvendi à venialibus, & mortalibus aliàs rectè absolutis, nisi sint ab Episcopo approbati.

Et quæritur etiam, à quonam jure hoc habeant, an à jure divino, vel per concessionem Ecclesiæ.

Et an Summus Pontifex habeat ordinariam jurisdictionem in foro Pœnitentia quoad totam Ecclesiam, idque à jure divino, cùm primum est electus.

Et ideò, an possit aliquem delegare pro tota Ecclesia etiam repugnantibus Episcopis, & Parochis.

Idem est dicendum de Episcopo pro tota sua Diœcesi, repugnantibus Parochis. Ex p. 8. tr. 1. Ref. 55.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, nam Capreolus *in 4. dist. 19. q. 2. art. 3. ad 1. contr. 3. concl.* Palud. *quæst. 2. art. 3. nu. 25.* Sot. *dist. 18. quæst. 4. art. 2. ad 3.* Ledesm. *part. 2. quæst. 22. art. 1.* Caietan. *in summa, verb. Absolutio, & tom. 1. opusc. tract. 7. quæst. 1.* indicant, Vasquez *in 3. part. tom. 4. quæst. 93. art. 1. dub. 6.* & Kellison. *quæstion. 8. artic. 5. dub. 3.* contendunt, quemlibet Sacerdotem habere hanc totam facultatem de jure ipso divino, adeòque non posse ab Ecclesia auferri: ideò non posse peccata venialia, ac similiter mortalia aliàs ritè absoluta, ampliùs ab Ecclesia reservari.

2 Sed Bordonus *in consil. Regul. tom. 1. resol. 36. q. 20. num. 57.* putat, simplices Sacerdotes non habere potestatem absolvendi à venialibus, nisi sint ab Episcopo approbati. Sic enim asserit. Quæro, an pro absolutione venialium præcisè, aut etiam mortalium, aliàs tamen ritè remissorum, & pro articulo mortis requiratur approbatio Episcopi? Respond. Requiritur pro peccatis venialibus, & mortalibus jam semel ritè etiam remissis; non autem pro articulo mortis. Primum suadetur. Tum quia ex illo capite nullus potest audire confessiones personarum sæcularium, nisi approbatus sit ab Episcopo, aliàs nulla est attentata absolutio, ut de communi Doctorum refert Barbosa ad hoc *cap. 15. session. 23. num. 4.* Sed tam est confessio facta de venialibus, quàm de mortalibus; ergo de utrisque est ibi sermo. Tum quia ad absolvendum à peccatis etiam venialibus requiritur potestas jurisdictionis, ut constat ex iis;

quæ

quæ adduxi 9. 5. §. *Secunda*, & bene probat Faber *disp.* 25. *de Pænit. num.* 73. hanc autem nemo habere potest, nisi ex prævia approbatione Episcopi, ad quam ea consequitur, *ut ibidem* probavi, § *Quarta*, & sine approbatione non tenet absolutio, ex probatis de communi *ibidem ex* §. *Prima*; ergo ad absolvendum, à venialibus requiritur approbatio. Tum quia benè probat Faber *disput. citat. à numer.* 71. *ad* 76. Sacerdotem simplicem carere jurisdictione respectu venialium, nisi ad hæc approbetur ab Episcopo, quòd enim aliqui ajunt ad tollenda hujusmodi non requiri jurisdictionem; jam oppositum probatum est: aut si requiritur, eam habere à jure divino, hoc non probatur, quia si haberent, multò magis quoad mortalia, cùm horum absolutio sacramentalis necessarijssima sit, aut ab universali Ecclesiæ consuetudine, non reperitur de hac consuetudine textus, authoritas, Concilium, aut Papa, qui de illa testetur; neque quis illam dedit; ergo ex his inferendum est, nullum Sacerdotem eam potestatem habere, nisi ei delegetur per approbationem; quòd si proveniret aliàs à consuetudine, sine dubio sublata fuit per dictum caput, ibi, *consuetudine quacunque etiam immemorabili*. Ita tenent citatus Faber *disput.* 25. *à num.* 71. *ad* 76. ubi hoc clarè exprimit, & Beja *p.* 3. *cas.* 37. Et hæc omnia docet Bordonus *ubi suprà*.

3 Sed hanc sententiam ego alibi reprobavi, & est contra communem. Dico igitur contra primam sententiam, simplices Sacerdotes non habere potestatem absolvendi à venialibus ea jure divino, sed immediatè ab Ecclesia, quia hoc Sacramentum, ut optimè observat Eminentissimus Cardinalis Lugo *d. disp.* 18. *sect.* 3. *num.* 44. Caspensis *in curs. Theol. tom.* 2. *tract.* 24. *disp.* 5. *sect.* 3. *num.* 27. Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *disp.* 26. *sect.* 5. & alij, &c. hoc Sacramentum, sive versetur circa mortalia, sive circa venialia, semper exercetur per modum judicij, atque ideò in ministro ad valorem absolutionis requiritur jurisdictio ordinaria, vel delegata, ut dixit expressè Tridentinum illa *sess.* 14. *cap.* 7. sed in Sacerdote simplici non est jurisdictio ordinaria, cùm ipse non sit Pastor, nec Prælatus; alioquin omnes essent sibi invicem Pastores, & subditi, quod pertubaret omninò ordinem debitum in Ecclesia. Ergo solùm habent jurisdictionem delegatam ab eo, qui habet ordinariam, nempe à Summo Pontifice, qui eam potest pro libito validè auferre, & aliquando licitè, & prudenter aufert ab excommunicato vitando. Non tamen reservantur communiter peccata venialia, quia cùm non sit obligatio illa confitendi, frustrà, aut cum parvo fructu reservarentur, & aliunde non est materia digna reservatione, quæ solùm adhiberi solet ad graviora crimina coercenda.

4 Confirmatur: quia nemo habet jurisdictionem ordinariam in hoc Sacramento, qui aliundè non habet aliquam superioritatem, & gubernationem, etiam extra Sacramentum; ideò enim Pontifex, Episcopi, Parochi, & Prælati habent jurisdictionem ordinariam, quia incumbit illis ex officio gubernare, & pascerè illos subditos. Sed Sacerdos simplex nullam prorsus habet superioritatem, aut gubernationem circa alios Sacerdotes, & multò minùs circa Episcopos, & Cardinales. Non est ergo eorum Pastor ex officio in ordine ad peccata venialia, sed solùm ex delegatione supremi Pastoris, & Pontificis; à quo accipit illam jurisdictionem delegatam.

5 His igitur suppositis, sequitur, posse Pontificem auferre à simplicibus Sacerdotibus facultatem absolvendi à peccatis venialibus: & ita docet Coninck *de Sacramen. disp.* 8. *dub.* 2. *num.* 17. ubi sic ait. Nota quartò, quæ hactenus dicta sunt, præcipuè procedere circa peccata mortalia, à quibus nondum sumus directè absoluti. Nam circa venialia, aut peccata mortalia, à quibus sumus semel directè absoluti, est particularis difficultas, quam fusè disputant Medina *de Pœnitentia*, *tract.* 2. *quæst.* 36. Suarez *disp.* 26. *sect.* 5. P. Valentia *disput.* 9. *quæst.* 10. *punct.* 2. *paulò ante finem*, de qua etiam diversas sententias citat Henriquex *lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 4. *&* 8. Qua in re communiter Doctores consentiunt, quemlibet Sacerdotem nulla censura impeditum posse ab his validè absolvere: disputant, tamen, quo jure id fiat; quidam enim putant id fieri jure divino: Sed meliùs auctores citati *suprà*, id dicitur fieri per concessionem Ecclesiæ. Et probatur: quia Ecclesia potest sua prohibitione efficere, ut tales invalidè ab ijs absolvant, subtrahendo ijs jurisdictionem necessariam, ut de facto eam subtrahit excommunicatis non toleratis, ac degradatis. Illud autem esset falsum, si haberent eam jurisdictionem jure divino: quia etsi posset tunc efficere, ut illicitè absolverent; non tamen posset efficere, ut invalidè absolverent pœnitentem benè dispositum. Ita Coninck, cui adde Nugnum *in* 3. *part. quæst.* 8. *art.* 4. *dub.* 10. Cardinalem de Lugo *de Pœnitent. disput.* 19. *sect.* 3. & Averiam *de sacrament. Pœnitent. quæst.* 16. *sect.* 3. ubi affirmat, quemlibet Sacerdotem, quamvis non deputatum ad audiendas confessiones, esse idoneum ministrum, habereque sufficientem jurisdictionem erga quodlibet fideles circa materiam liberam confessionis, id est, peccata venialia, ac similiter mortalia, aliàs ritè confessa, & absoluta: sed hanc jurisdictionem habere quoque immediatè ab Ecclesia, & non simpliciter de jure divino.

6 Probatur à posteriori in eo quòd etiam de facto Sacerdos excommunicatus vitandus, est ita omni jurisdictione privatus, ut etiam de peccatis venialibus, & similiter mortalibus aliàs confessis, non solùm illicitè, sed etiam invalidè tentaret absolvere: ut communiter Doctores asserunt, vel supponunt, & ipse etiam Vasquez *tract. de excommunic. dub.* 4. *num.* 3. Ex quo planè apparet, hanc facultatem, & jurisdictionem pendere ab Ecclesia, posseque justè auferri. Et à priori: quia dici non potest quilibet Sacerdos habere jurisdictionem ordinariam ad absolvendum quoslibet fideles ab ijs peccatis: jurisdictio enim ordinaria convenit solùm Pastoribus animarum, quibus ex officio earum cura, & gubernatio incumbit. Ad summum ergo dici debet habere jurisdictionem delegatam utique ab Ecclesia, per universalem concessionem quoad hoc factam omnibus Sacerdotibus. Nec rectè ait Sotus, nulla ad hoc indigere jurisdictione: Nec Cajet. recipere eam ab eodem pœnitente independenter ab Ecclesia. Certè enim hoc ministerium exerceri non potest absque jurisdictione: cùm etiam super materiam liberam exerceatur per modum judicij. Et hæc jurisdictio non potest ab ipsis subditis tribui, qui eam non habent: sed electio solùm Sacerdotis fit à pœnitente, jurisdictio verò non nisi à superiore confertur. Sed quia quoad hanc partem jam ab universali Ecclesia omnibus Sacerdotibus collata est, non potest ab ullo inferiori Prælato cuiquam auferri, aut limitari, nisi infligendo, & publicè denuntiando excommunicationem, juxta suas regulas, & similiter suspensionem. Itaque solus Pontifex potest illam auferre.

7 Confirmantur supradicta.

Primò ex Concilio Florentino, & Tridentino, solùm duplex jurisdictio in Ecclesia agnoscitur scilicet ordinaria, & delegata: utraque autem recipitur ab Ecclesia, prior quidem ex jure, cùm tribuitur officium: posterior verò ex superioris commissione.

8 *Secundò*, Nisi sit questio de nomine, & æquivocatio in modo loquendi, qui dat alicui potestatem absolvendi, debet censeri dare jurisdictionem, cùm jurisdictio non sit aliud, quàm moralis potestas jus dicendi, & ferendi sententiam, atqui Ecclesia dat potestatem absolvendi, ut patet ex communi modo loquendi in Bullis Jubilæorum, Immò idem dicendum est; etiamsi dicamus, Ecclesiam subijcere personas, in re enim nihil est aliud, quàm Sacerdoti tribuere moralem potestatem jus dicendi tali personæ.

9 *Tertiò*, Ecclesia, dicitur restringere potestatem Sacerdotum, interdum eisdem omnem potestatem adimere, quæ plano sensu designant ipsum principium morale, per quod minister constituitur potens jus dicere pendere ab Ecclesia.

10 *Quartò*, Pastor non Sacerdos potest suum parœcianum alteri subijcere in ordine ad sacramentum Pœnitentiæ; ergo habet in illum jurisdictionem etiam in ordine ad forum pœnitentiæ: hanc tamen non potest dici aliundè habere, quàm ab Ecclesia; ergo. Prior consequentia probatur, non potest alteri subijcere sibi non subditum, & eum, in quem nullam habet jurisdictionem. Minor verò probatur, quia in casu posito non potest habere jurisdictionem jure divino ratione characteris Sacerdotalis, cùm supponatur illo carere: non potest etiam ostendi ex alio capite, quòd eam habeat jure divino, quòd si talis pastor habeat jurisdictionem jure humano, non est quòd asseramus illam conferri jure divino,

11 Adverte ex eo quod jurisdictio Sacerdotibus tribuatur ab Ecclesia, quæ eam possit limitare, suspendere, auferre, nullum periculum animabus creare, quia Spiritus sanctus, qui regit Ecclesiam, & Summum Pontificem, nunquam patietur eum omninò subtrahere jurisdictionem huic Sacramento necessariam.

12 *Nota* tamen hic obiter, quòd Summus Pontifex habet ordinariam jurisdictionem in foro Pœnitentiæ, quoad totam Ecclesiam, idque jure divino cùm primum est electus Et ideò potest aliquem delegare pro tota Ecclesia, etiam repugnantibus Episcopis, & Parochis, cùm ejus potestas ab his minimè pendeat, & his etiam invitis non tantùm validè, sed etiam licitè ea uti possit, quando ita judicat expedire.

13 Confirmatur ab experientia, qua constat varios auctoritate Pontificum à jurisdictione Episcoporum, vel Parochorum esse exemptos. Possunt etiam Episcopi delegare pro tota Diœcesi, etiam repugnantibus Parochis: hi tamen non possunt repugnante Episcopo, vel Summo Pontifice, quemadmodum nec possunt Episcopi eodem Pontifice repugnante, cùm inferiores habeant potestatem delegandi cum subordinatione ad superiores, quibus in suo munere subijciuntur; unde est nulla, & irrita delegatio inferioris, facta repugnante superiore, & tali deputationi resistente, & per consequens actus ex ea exercitus est invalidus. Et hæc omnia docet etiam Præpositus *in* 3. *part. D. Th. quæst.* 7. *de ministro sacram. Pœnitent. dub.* 3. *&* 4.

R E-

RESOL. XXXVI.

An Pontifex possit delegare facultatem audiendi confessiones in perpetuum, & an privativè quoad Episcopos?

Et an, qui jurisdictionem habens à Pontifice, possint confessiones audire ubique terrarum, nulla licentia petita ab Ordinarijs locorum, sicut qui delegatam habet ab Episcopo, potest in tota Diœcesi?

Et an, qui delegavit jurisdictionem suo arbitrio, possit sine alia causa revocare illam, non solùm validè, sed etiam licitè.

Quæritur etiam, à quo videlicet Confessarius Papæ accipiat potestatem illam absolvendi. Ex p.8. tr.1. Ref.83.

§. 1. QUoad primum respondeo affirmativè, quia in ipso residet suprema potestas communicandi hanc jurisdictionem, tam ordinariam, quàm delegatam; ergo potest definire modum concessionis magis, vel minùs permanentis. Præterea ex usu ipso certissimo constat hæc potestas, nam privilegia, in quibus hæc potestas Religiosis conceditur, perpetua sunt, quamvis illa revera solùm fuerit delegatio quædam. Item similes facultates concessæ à Summis Pontificibus regulariter ita intelliguntur: quia jura, quæ statuunt, quòd jurisdictio delegata etiam à Summo Pontifice, si causa non est inchoata, censeatur extingui per mortem concedentis, loquuntur tantùm de jurisdictione fori contentiosi, quæ non datur in favorem ipsius judicis, nec habet rationem gratiæ, sed tantùm justitiæ. Undè in negotiis fidei, in favorem ejus concessum est Inquisitoribus, ut jurisdictio eis delegata non cesset per mortem concedentis, etiam ad causas nondum inchoatas, *cap. ne aliqui, de hæreticis in 6.* Ex quo evidenter concluditur, non deesse Summo Pontifici potestatem ad delegandam suam jurisdictionem perpetuam ante, vel post causam inchoatam, prout expedire censuerit, neque hoc determinari ex solo jure naturæ, vel divino, sed ex Ecclesiastico, & ex voluntate ipsorum Pontificum. Quoad forum autem pœnitentiæ non invenimus aliquid circa hoc Pontificio jure dispositum, & alioqui hoc magis est forum gratiæ, quàm justitiæ: & delegatio jurisdictionis in hoc foro habet rationem gratiæ, & favoris tam respectu ejus, cui delegatur, quàm respectu pœnitentium, propter quos delegatur: ergo duratio hujus jurisdictionis non est mensuranda per delegationem fori contentiosi, sed per regulam gratiæ, & favoris, de quibus est regula juris non expirare per mortem concedentis, *cap. si super. gratia, de officio deleg. in 6. & cap. si cui, de præbendis in 6.* Sic ergo certum, in Pontifice esse hanc potestatem, & frequenter illa uti: & probabilius nobis fit; rescripta, & concessiones ejus quoad hanc partem, ita esse regulariter intelligenda, nisi vel ex eorum verbis aliud apertè constet, vel in aliquo particulari casu, aut munere, usus ipse declaret aliam esse Pontificum mentem.

Sup. hoc quæstione pro Episc. cap. 1. legi de- lig. & seq. not.

2 Sed difficultas est, an potestas delegandi jurisdictionem perpetuam resideat privativè in Summo Pontifice, ita ut non competat Episcopis. Et negativam sententiam tenet Navarrus *in cap. placuit, de pœnitentia, distinct. 6. numer. 161.* quia delegatio hujus jurisdictionis non est pensanda per regulas justitiæ, ut sic dicam, sed gratiæ; regula autem gratiarum est, ut non expiret per mortem concedentis, ut in superiori puncto allegatum est. Et hanc sententiam satis probabilem existimat Suarez *in 3. part. tom. 4. disput. 26. sect. 3. n. 9.*

3 Verùm contra ipsum tenet novissimè Amicus *in cursu Theolog. tom. 8. disput. 15. sect. 2. numer. 49.* ubi sic ait. Deducitur secundò, hanc jurisdictionem à Pontifice delegari posse in perpetuum, non autem à reliquis inferioribus Prælatis, nisi ipsis viventibus: quia in solo Pontifice residet jus universale, non solùm quoad personas; quibus delegatur, sed etiam quoad modum, quo ipsa jurisdictio delegatur, ut constat ex privilegiis concessis Religiosis. Est contra Suarez *disput. citata, sect. 3.* qui docet non solùm à Summo Pontifice, sed etiam ab Episcopo, hanc facultatem absolvendi, in hoc foro pœnitentiali delegari posse in perpetuum. Ita Amicus, cujus sententiam probabiliorem ego existimo, stando in rigore juris: sed sententiam P. Suarez non audeo tanquam improbabilem damnare, quia hoc non videtur excedere Episcoporum potestatem; unde cùm aliàs hoc non sit eis prohibitum aliquo jure, integrum jus habent ad concedendam jurisdictionem hoc modo duraturam si voluerint. Neque in hoc aliquid facient, quod deroget juri suorum successorum; quia satis illis est, quòd possunt has concessiones revocare, & quandiù non revocant, videntur tacitè eas admittere. Et aliundè multa incommoda, sequi possent, si per mortem Episcopi, ipso facto cessaret tota hæc jurisdictio delegata in toto Episcopatu: nam inde moraliter sequeretur, ut multæ fierent confessiones invalidæ, & sine jurisdictione, interim dum Episcopi mors omnibus innotescit.

Sup. hoc infra tr. 2. R. 115. §. Notandum, & pro licentia Regulari in sto caso in to. 7. tr. 2. R. 74. R. 75.

4 Atqui hinc fortasse (quod me maximè movet) videtur consuetudine receptum, ut mortuo Episcopo, hæc jurisdictio durare censeatur, donec à Capitulo, vel successore revocetur. Atque ita existimo posse in praxi securè observari, sive hoc sit, quia delegatio Episcopi, ut ab ipso facta est, durat; sive quia per tacitam concessionem Capituli, vel successoria continuatur, quod ad rem moralem parum refert. Undè etiam constat, idem esse dicendum quacumque ratione Episcopus privetur Episcopatu, sive deponatur, sive ipse cedat, aut renuntiet, sive aliò transferatur: nam, quantum ad præsens attinet, eadem est ratio in omnibus his casibus, illa enim diversitas materialis est formale autem est, quòd suam jurisdictionem amittat.

5 *Notandum* est hic obiter *primò*, quòd qui jurisdictionem delegatam habet à Pontifice potest confessiones audire ubique terrarum, nulla licentia petita ab Ordinarijs locorum: sicut qui delegatam habet ab Episcopo, potest in tota Diœcesi. Non solent tamen hujusmodi licentiam concedere, nisi ordinarijs, & Parochis non invitis: & non repugnantibus: ut constat ex Bulla Gregorij XIII. in qua concedit Societati Jesu facultatem absolvendi quoscumque accedentes, modò non repugnent Ordinarij locorum, Et in tali casu potest Episcopus, vel Parochus jure dare consensum, etiamsi sit excommunicatus, quia non confert jurisdictionem, sed est sola conditio sine qua non.

Sup. hoc in to. 7. tr. 1. R. 1. §. Nota, & in aliq. ejus not.

6 *Notandum secundò*, quòd is, qui delegavit jurisdictionem suo arbitrio, sine alia causa potest revocare, non solùm validè, sed etiam licitè per se loquendo, quia utitur jure suo, & quasi re propria: superior autem non potest revocare delegationem factam ab inferiore sine aliqua rationabili causa, idque non tam propter jus acquisitum à delegato, quàm propter jus ipsius delegantis, quod habet ex vi suæ jurisdictionis ordinariæ, & quod habet ad committendam illam alteri: nec potest hoc usu privari sine rationabili causa. Immò, si evidenter sit injusta revocatio, videri potest nulla, quia est privare alterum rationabiliter invitum re sua: sicut superior si velit suspendere subditum à suo munere injustè, & sine ulla causa, non poterit, neque aliquid validè efficiet. Quæ ratio probabilis est in Episcopis, quia potestatem habent communi juri magis addictam. At si Summus Pontifex id faciat, factum tenebit, propter dependentiam, quam habent ab illo omnes inferiores in jurisdictione, quia omnes ab illo, & per illum eam recipiunt:

7 Sed hic non est relinquenda curiosa quæstio, à quo, videlicet, Confessarius Papæ accipiat facultatem illum absolvendi. Et quidam ajunt, Confessarium Papæ ab ipso Christo immediatè accipere jurisdictionem. Uidè Opatovium *de Sacrament. tract. de Pœnitent. disp. 10. quæst. 2. numer. 89.* Aliqui verò asserunt, quod Pontifex possit à quolibet Sacerdote, cui spontè se submisit, absolvi: nam quilibet Sacerdos jure divino habet potestatem absolvendi quemcumque voluntariè se submittentem, modò non sit ab Ecclesia prohibitus: sed Summus Pontifex à nullo proiberi potest, quia se voluntariè submittat, cuicumque ipse voluerit, cùm nullum habeat in terris superiorem. Nec est eadem ratio de potestate excommunicandi: quia cùm hæc concernat forum contentiosum, non est communicata nisi Summo Pontifici, quam nequit in seipsum alteri communicare. Et ita docet Amicus *tom. 8. disp. 1. sect. 1. n. 13.* putant enim Sacerdoti competere de jure divino potestatem absolvendi à peccatis,

8 Sed Præpositus *in 3. part. quæst. 7. dub. 3. numer. 26.* hoc negat; explicat tamen quomodo Summus Pontifex possit sacramentaliter absolvi. Cùm enim sit ovis Christi, potest in suum bonum alteri jurisdictionem respectu sui in hoc foro concedere, quemadmodum potest respectu aliorum: nam hæc jurisdictio favorabilis potest concedi ab eo, qui universalem habet jurisdictionem in Ecclesia respectu cujuscumque, qui est membrum Ecclesiæ, & ovis Christi, quæ conditio etiam in ipso Pontifice reperitur. Vidè etiam Tannerum *tom. 4. disp. 6. q. 9. dub. 3. n. 45.*

RESOL. XXXVII.

An summus Pontifex potuerit annullare confessionem factam cum Confessario non approbato ab Ordinario, ut patet in Concilio Tridentino sess. 23. c. 15. de reformat.

Quæritur etiam, undè Sacerdos habeat jurisdictionem in foro Pœnitentiæ?

Et ex doctrina hujus Resolutionis aliqua alia notabilia circà supradicta explanantur, Ex p.8. tr.1. Ref. 84.

§. 1. QUoad primum suppono, non omnem Sacerdotem posse validè absolvere à peccatis mortalibus non anteà absolutis, sed ex hac parte, ultra ordinationem sacerdotalem in ministro acquiri peculiarem aliam facultatem, quæ dicitur jurisdictionis. Ita omnes Theologi, & morales Auctores docent. Et apertè definivit Tridentinum *sess. 14. cap. 7.* attestans etiam de perpetua existimatione, & praxi Ecclesiæ, dicens: Persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert,

in

in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem: ubi planè hanc requirit ad Sacramenti valorem, & non solùm ad licitum usum. Et in hoc fundamento firmat quoque reservationem casuum in Ecclesia consuetam. De qua rursus *canon.* 11. damnat, qui diceret, casuum reservationem non prohibere, quominus Sacerdos à reservatis verè absolvat. Idem jam anteà, & omni tempore constabat ex Concilio Florentino *sess. ultim. in decreto Eugenij*, ex *cap. omnis utriusque sexus*, & ex alijs antiquis juribus, & ex perpetua traditione, ac doctrina Ecclesiæ. Atque *in cap. finali, de pœnitent. dist.* 6. jussum fuerat, ut Sacerdos non admissus confessiones excipere tentans, gradus sui periculo subjaceret, id est, esset suspendendus ab officio. Quod Riccius *part. 2. decis.* 146. & 644. & Portellius *in dub. Regular. verb. Pœna, num.* 12. intelligunt, ut in perpetuum non admittatur ad confessiones audiendas, & ad tempus Missarum celebratione privetur.

2 Deinde in Concilio *sess.* 23. *cap.* 15. *de Reformation.* sic habetur: Nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, privilegijs, & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus. Hæc approbatio est conditio quædam à jurisdictione distincta; est enim declaratio, qua habilis, & idoneus minister ad hoc exercitium publicatur. Estque ex decreto Concilij necessaria, non solùm ad licitè; sed etiam ad validè hoc ministerium exercendum. Et ita indubitanter omnes intelligunt, ut rectè observat Aversa *de sacrament. Pœnitent. quæst.* 16. *section.* 6.

3 Hoc supposito, difficultas est, an Pontifex potuerit in dicto Decreto Concilij annullare confessionem factam Confessario non approbato; & ratio dubitandi est, quia quæ sunt necessaria necessitate Sacramenti, spectant ad necessitatem Sacramenti: atqui Ecclesia non habet potestatem in ea, quę spectant ad necessitatem Sacramentorum; nam hæc pendent à sola voluntate Christi instituentis Sacramenta: ergo si ante Concilium talis approbatio necessaria non fuit necessitate Sacramenti, neque nunc erit necessaria.

4 At his non obstantibus, communis Doctorum sententia est, approbationem Episcopi post Tridentinum esse necessariam necessitate Sacramenti, non tantùm præcepti, adeò, ut si quis tentet, nihil efficiet: undè pœnitens, etiamsi bona fide accedat ad Sacerdotem ab Episcopo non approbatum, tenebitur iterùm peccata confiteri, cùm primùm id novit: atque ita ferunt declarasse Congregationem Cardinalium, qui authoritatem habent explicandi Concilium. Fundamentum est: quia potest Ecclesia in Sacerdote requirere aliquam conditionem, sine qua ille non esset capax jurisdictionis ad absolvendum: cùm enim potestas absolvendi in hoc foro conferatur à Christo, dependenter à suo Vicario facta prohibitione, ne ullus sine licentia superioris absolvat, statim jure divino requiritur talis licentia. Undè sicut potuit Ecclesia ad validitatem hujus Sacramenti licentiam superioris requirere; ita requirere potuit Episcopi approbationem, ut conditionem, sine qua Sacerdos non esset capax talis licentiæ, & jurisdictionis. Confirmatur à paritate sacramenti Matrimonij, ad cujus validitatem post Concilium Tridentinum *session.* 24. *capitul.* 1. *de Reformation.* requiritur præsentia Parochi, aut alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, vel Ordinarij licentia, cum duobus, vel tribus testibus; quæ tamen anteà non requirebatur. Pari ergo ratione ad validitatem sacramenti Pœnitentiæ requirere potuit approbationem Episcopi, quæ anteà non requirebatur.

5 Ad rationem dubitandi respondeo, minorem esse veram de potestate directa, & immediata: falsam verò de indirecta, & mediata: per quam mutando aliquam circumstantiam, quę immediatè pendet ex ipsius authoritate, indirectè, & mediatè mutat essentiam Sacramenti, quæ ex Christi institutione pendet ex tali circumstantia, Ecclesiasticæ potestati subjecta. Et hæc omnia docet Amicus *in cursu Theolog. tom. 8. disputat.* 15. *section.* 3. *numer.* 92. qui etiam *section.* 2. *numer.* 35. rectè observat, quòd, etsi omnem absolvendi potestatem in hoc foro pœnitentiali Sacerdos habeat à Christo in Ordinis susceptione: quia tamen illam habet dependenter in actu secundo à Vicario Christi, qui pro recto regimine illam potest impedire, & de facto impedivit per multos canones, præsertim per *cap. placuit, distinct.* 7. & per *capitul. omnis utriusque sexus*: posita autem universali prohibitione Pontificis, potestas ipsa absolvendi jure divino manet suspensa in Sacerdote, donec accedat facultas, & licentia ab ipso Pontifice, ad usum talis potestatis exercendum, quæ licentia, & facultas, etsi non addat novam potestatem absolvendi, pristinam tamen reddit expeditam, & efficacem ad suum effectum operandum, tollendo impedimentum, quod erat canonicè appositum. Et hæc omnia satis conferunt ad nostram materiam de Potestate Pontificis in ordine ad Sacramenta.

6 Sed ut magis ipsa clarescat, cùm difficultate etiam proposita in titulo hujus resolutionis, objici potest, quod unusquisque Sacerdos in sua ordinatione accipiat potestatem remittendi peccata, ut patet ex forma: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, remittentur eis*; quæ potestas datur illimitatè; & proinde unusquisque Sacerdos jure divino habet potestatem remittendi peccata respectu cujuscumque, quæ proindè potestas non potest efficaciter per Ecclesiam impediri, quin validè exeat in actum, si penitens sit dispositus, quantumuis Sacerdos peccet, si contra Ecclesiæ prohibitionem aliquem absolvat in hoc Sacramento, vel absolvat à certis casibus: hæc objectio petit difficultatem, undè competat Sacerdoti jurisdictio in foro Pœnitentiæ. Itaque.

7 Quæro, undè Sacerdos habeat jurisdictionem in foro Pœnitentię. Aliqui censent, potestatem jurisdictionis pro foro pœnitentiæ competere jure divino, esseque ipsum characterem sacerdotalem, nec quidquam tribui per Ecclesiam Sacerdoti, quòd se teneat ex parte causæ efficientis, sed per eam solùm applicari materiam, seu subjici personas, in quas Sacerdos jus possit in hoc Sacramento dicere, tenet Angelus *verb. Confessio*, 3. *numer.* 4. Major *dist.* 19. *quæst.* 1. *in fine*. Vasquez *tom.* 8. *in 3. part. disp.* 239. *cap.* 5. *in fine*, & *tom.* 4. *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 25. Alij censent per ordinationem dari jurisdictionem in habitu: per Ecclesiam verò dari in actu, ita Navarr. *cap.* 4. *summa, num.* 3. Alij censent jurisdictionem competere Episcopis, & Pastoribus jure divino: alij verò concedi ab Ecclesia, indicat Petrus Soto *lectione 5. de Confessione*.

8 Sed mihi placet magis opinio Patris Amici *tom.* 8. *disp.* 15. *sect.* 2. *num.* 10. & aliorum asserentium quemlibet Sacerdotem vi suę ordinationis jure divino accipere completam potestatem jus dicendi in quæcumque peccata sacramentaliter confessa, & in quemcumque Christianum, qui se spontè submiserit huic sacramentali judicio sub conditione tamen, nisi Ecclesia prohibuerit. Undè accedente Ecclesiæ prohibitione, absolutio impensa à Sacerdote pœnitenti, quantumcumque voluntariè se submittenti, erit nulla, eo quòd Sacerdos non accipit hanc potestatem exercendam contra prohibitionem Ecclesiæ. Quare etsi ante Ecclesiæ prohibitionem potuerit Sacerdos absolvere quoscumque, qui se voluntariè submisissent in hoc sacramentali foro; posita tamen prohibitione, non potest quemquam validè absolvere, nisi in quem ex authoritate Ecclesiæ ordinariam, aut delegatam acceperit jurisdictionem. Nam posita prohibitione Ecclesiæ, ipsa sacerdotalis potestas absolvendi à peccatis jure divino redditur invalida, idque ad conservandum debitum ordinem Ecclesiastici regiminis.

9 Et hæc doctrina mihi summoperè placet, quia, ut ait Amicus, salvat omnia, quæ de hoc Sacramento docent Theologi. Salvat.

10 *Primò*, cur initio nascentis Ecclesiæ omnes Sacerdotes jure divino poterant quoscumque pœnitentes, voluntariè se submittentes, à quibuscumque peccatis absolvere, quod supponit Cajetanus *tom. 1. opuscul. tract.* 3. & apertè docet Sylvester *verb. Confessor, primò, quæst* 1. & Navarrus *loco prænotato, n.* 2. fatetur, hoc omnes testari: quod & ipse deducit ex *citato cap. placuit*, in quo Urbanus II. prohibet, ne deinceps ulli sacerdoti liceat, quemlibet alteri sacerdoti commissum, ad pœnitentiam suscipere, sine ejus consensu, cui priùs se commisit: nam dictio, inquit, *deinceps*, & similes denotant constitutiones, in quibus ponuntur, præterita non comprehendere. Nec obstat quòd ante Urbanum II. qui floruit circa annum millesimum centesimum, Calistus I. & Dionysius I. quorum ille floruit anno 228. hic 250. statuerint, ne ullus sacerdos alterius Parochiæ subditum judicaret: qui propterea unicuique Parocho suam assignant Parochiam. Non, inquam, hoc obstat: quia potuit hoc statutum non esse universale; sed solùm comprehendere eos, quibus fuerant per Parochias assignati subditi. Salvatur autem hoc in nostri modo: quoniam initio ob paucitatem sacerdotum nulla erat Ecclesiæ probibitio: qua non existente, quivis sacerdos jure divino poterat quoscumque ad se spontè accedentes absolvere.

11 *Secundò* salvat, quòd Summus Pontifex possit à quolibet Sacerdote, cui spontè se submisit: absolvi: nam quilibet Sacerdos jure divino habet potestatem absoluendi quemcumque voluntariè se submittentem, modò non sit ab Ecclesia prohibitus: sed Summus Pontifex à nullo prohiberi potest, quin se voluntariè submittat, cujcumque ipse voluerit, cùm nullum habeat in terris superiorem. Nec est eadem ratio de potestate excommunicandi: quia cùm hæc concernat forum contentiosum, non est communicata nisi Summo Pontifici, quam nequit contra se ipsum alteri communicare.

12 *Tertiò* salvat; quòd omnes Apostoli jure divino acceperint hanc potestatem absolvendi quoscumque ad se spontè accedentes: nam illam acceperunt cum omni plenitudine à Christo, nec fuit illis à Petro ad certa peccat, certasque personas limitata.

13 *Quartò* salvat, cur omnes Sacerdotes in articulo, & periculo mortis plenam habeant potestatem absolvendi quoscumque à quibuscumque delictis: nam tunc cessante Ecclesiæ prohibi-

hibitione, jure divino omnes habent hanc potestatem, quam neque Ecclesia prohibere potest, cùm non sit Ecclesiæ communicata potestas in destructionem; sed in ædificationem animarum,

14 *Quintò* salvat, cur omnes Sacerdotes, ut communis Scholasticorum opinio fert, potestatem habent, quoscumque absolvendi à peccatis venialibus, & mortalibus aliàs ritè confessis; quia cùm neutra sint necessariò subjicienda clavibus Ecclesiæ, prohibitio de non confitendo nisi proprio Sacerdoti, non censetur cadere, nisi super ea, quæ sunt necessariò confitenda.

R E S O L. XXXVII.

An non obstante Decreto suprà dicta Concilii Trid. sess.23. c.15.de reformat. *suppleat hodie Summus Pontifex jurisdictionem in aliquo casu, ut Sacerdos non approbatus ab Episcopo possit excipere confessiones.*

Et quando Sacerdos excipit Episcopi confessiones, unde habeat jurisdictionem?

Et alij quinque diversi casus, sæpiùs contingentes in praxi, discutiuntur in textu hujus Resolutionis, circa jurisdictionem Confessarij Episcoporum, Cardinalium, & familiæ illorum, & etiam Prælatorum Regularium pro eligendis sibimetipsis Confessarijs. Ex p.8. tr.1. Res.85.

§. 1. DE Sacerdotibus excipientibus confessiones in articulo mortis latiùs dicemus *infra*, nunc aliquos casus adducam: & ideò assero, certum esse, Summum Pontificem, vigore *cap. fin. de pœnit. & remiss.* præbuisse Sacerdotibus jurisdictionem confitendi Episcopos. Et ideò Opatovius *de Sacrament. tract. de Pœnitent. disput. 10.quæst.2. numer.18.* sic ait, Quæres, quando Sacerdos excipit Episcopi confessionem, undè habet jurisdictionem, siquidem nec necessaria est, nec illam ex vi ordinationis habet? Respondeo. Etiam quoad hunc actum confessionis necessariam esse jurisdictionem: eamque talis Sacerdos accipit ab Ecclesia, & à Summo Pontifice, saltem per tacitum consensum, ut habet *cap. ne pro dilatione, extrà de pœnitentijs, & remiss.* ubi Gregorius IX. permittit Episcopis, ut possint sibi providum eligere Confessarium. Ex quo collige, quòd talis Confessarius non ab Episcopo, cujus excipit confessionem, sed à Summo Pontifice accipit clavem jurisdictionis. Ita Opatovius, cui etiam adde Machadum *tom. 2. lib.4. p.6. tract.2.docum.1. num.1. & 2.*

2 *Notandum* est tamen hic cum Eminentissimo Lugo *de sacrament. Pœnitent. disp. 19. sect.1. num.3.* Episcopos uti posse dicto privilegio, etiamsi versentur in curia Pontificis, quia concessio generalis est; & licèt habeant apud se Religiosos, qui ex facultate Papæ possunt absolvere, possunt tamen alium sibi eligere, qui talem facultatem non haberet. Nomine autem Episcoporum comprehenduntur ibi alij Prælati superiores exempti; quia ita voluit Pontifex, & expressit in eodem indulto: quales sunt Abbates, exempti, & immediati Pontifici, & alij, qui habent similem jurisdictionem quasi Episcopalem: non tamen intelligitur Vicarius Episcopi, neque etiam Parochi, qui non sunt Prælati, & multò minus Abbatissæ, licet sint exemptæ, quia hæ non habent jurisdictionem Episcopalem, nec nomen Prælati. Eodem indulto gaudent Prælati Regulares, præsertim Generales, & Provinciales, immò & Superiores locales, qui etiam sunt Prælati, & habent jurisdictionem in utroque foro. Et hæc omnia, me citato, docet Lugo *ubi suprà*.

3 Sed difficultas est, an hodie Pontifex, stante dicto decreto Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 15.* tribuat etiam jurisdictionem Sacerdotibus, ut possint eligi ab Episcopis extra suam Diœcesim, non obstante quòd non sint approbati. Et aliqui affirmativè respondent, negantes in dicto decreto Concilij inclusos esse Episcopos. Et ita tenent Doctores, quos ego citavi *in 3. part. tractat. 2. resolut. 3.* Sed non est recedendum à contraria sententia, nempe Episcopos includi in verbis Concilij, ut annuit Gregorius XIII. & declaravit sæpiùs sacra Congregatio Concilij. Et nos, qui scribimus Romæ, de dictis declarationibus, dubitare non possumus; scimus enim veras esse, nisi voluntariè velimus in luce meridiana cæcutire. Et hanc sententiam docent communiter Doctores, quibus, addo Dominum meum Cardinalem de Lugo *de sacrament. Pœnitent. disp. 21. sect. 2. numer.3.* ubi sic ait. Infertur secundò, Prælatos, & Episcopos sæculares eo decreto comprehendi, ita ut licèt à jure habeant facultatem eligendi Confessarium idoneum, non possint eligere, nisi vel Parochum, vel approbatum ab Ordinario; quia omnes alij declarantur ab Ecclesia non idonei. Ita Suarez *in præsenti, disp.28. sect.4. num.7.* qui dicit, ita declarasse Gregorium XIII. cujus verba refert *infrà sect.6. num.7.* Coninck *in præsenti, disp. 8. dub. 7. num. 50.* & alij communiter, non quia auferatur privilegium, aut facultas, quam Prælati habebant eligendi Confessarium idoneum, sed, quia declaratur à Concilio, quis sit, & quis non sit de cætero Confessarius idoneus, Ita Lugus. Idem etiam docet Amicus *tom.8. disp.15. sect.2. nu.58.* Præpositus *in 3. part. quæst. 7. de ministr. sacrament. quæst.8. dub.2. num.7.* Tannerus *tom.4.disp.6. quæst.9. dub.3. nu. 50. & 52.* & alij.

4 *Secundus casus* erit, an si Episcopus injustè deneget approbationem Regularibus pro audiendis confessionibus, an, inquam, tunc Summus Pontifex præbeat ipsis jurisdictionem audiendi confessiones? Et affirmativè respondent plures, quos ego citavi *in part. 3. tract. 2. resolut. 24.* quod probatur primò ex *Clementina, Dudum. §. statuimus, de sepulturis*, ubi Episcopo nolente tribuere licentiam prædictis Patribus præsentatis à suis Provincialibus, &c. eo modo, quo ibi præscribitur, Pontifex eam concedit; cui Clementinæ non derogat Tridentinum, quia per clausulam generalem non sufficienter censetur alteri iuri derogari. *Secundò* venia petita, & injustè negata censetur concessa. Et hanc sententiam probabilem existimavi *in part.4. tract.4. resolut. 100.* & tanquam probabilem docet, & defendit Ludovicus à Cruce *in Bull. Cruciata, disp.1. cap.2. dub.19. num.13. & seqq.* respondens ad contraria.

5 Sed ego nunc talem opinionem prorsus non admitto. Dico igitur, externam approbationem Episcopi esse etiam pro Regularibus ita necessariam, ut quamvis injustè negetur, ij nec licitè, nec validè absque ea possint confessiones audire. Ita sentiunt Nugnus, & Sylvius *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 8. artic.6.* Vasquez *quæst.93. art.3. dub.3.* Suarez *disput. 28. sect. 5.* Coninck *disput.8. dub. 7.* Lugus *disput. 21. sect.3.* Pitigianus *in 4. distinct.17. quæst.1. art. 4. dub.4.* Filiucius *tract. 7. numer. 257.* Barbosa *in collectan.tom.3. part. 2. lib. 3. in Clement. Dudum, num.8.* Homobonus *in consult. part.5. responso 124.* Tamburinus *tom.2. disput.6. quæst. 12. num. 6.* Floronus *in casib. reservat.part.1. cap.4. §.16. numer.2.* Valeros *in differ. var. fori, verb.nullitas, differ.5. num.1.* Bordonus *tom. 1. variar. resolut. 36. quæst. 1.* alijque ut plurimùm. Et in praxi ita servatur. Patet expressè ex verbis Concilij, *sanè ideò dictum est; Nullum etiam Regularem*. Et expressè: *Privilegijs non obstantibus*. Quare revocata sunt illa privilegia, quamvis ex dispositione iuris, & in corpore juris inserta; quia id planè sonat nova lex, & dispositio Concilij Tridentini. Immò in eadem Clement. *Dudum*, ea juris dispositio restringebatur ad illos ministros, qui erant necessarij pro multitudine populi: cujus necessitatis judicium spectabat quoque ad Episcopum. Ergo, &c.

6 Itaque dicendum est Regulares in tali casu non posse Confessarios excipere, quia Concilium nullum vult reputari idoneum, qui hujusmodi approbationem non obtineat, etiam Religiosum, qua loquendi forma significat, non sufficere etiam potuisse, sed requiri reipsa obtinere; nec verum est, licentiam debitam, etiam injustè negatam, censeri concessam, ut etiam *suprà* diximus.

7 Ad argumenta in contrarium adducta dico, quòd licèt nihil aliud possemus respondere: posse dici, quòd sufficienter derogetur isti privilegio, cùm Concilium deroget privilegijs. *Secundò* tamen dico, quòd ut vi constitutionis Concilij Tridentini Religiosus non possit excipere Confessiones sæcularium, Episcopo etiam injustè negante appprobationem, non sit opus derogare Clementinæ citatæ: pro quo *notandum*, in prædicta Clementina, Superiores Prædicatorum, & Minorum non debere præsentare suos, ut solùm per Episcopum judicentur idonei ad confessiones excipiendas, sed ut Episcopos eis concedat facultatem illas excipiendi, atque adeò, ut illis det jurisdictionem, quo injustè negante, eam concedit Pontifex. Hæc clarè patent ex textu: unde ea Clementina non agit de eo, de quo Tridentinum *cap. citato*, & utrumque ejus optimè potest simul consistere, ut videlicet, si præsentatis juxta modum in Clementina præscriptum Episcopus nolit jurisdictionem concedere, eo ipso concedat Pontifex, cujus tamen jurisdictionis alterutro modo obtinendæ non sint capaces post Tridentinum, nisi præcedat Episcopi approbatio. Ubi obiter.

8 Adverte per hanc approbationem non dari eo ipso jurisdictionem, sed solùm Sacerdotem auctoritativè judicari capacem, cui possit jurisdictio à Pastoribus vel aliter delegari. Patet, quia constat, varios Religiosos ita approbari ab Episcopis, ut tamen jurisdictio eis immediatè conferatur à Pontifice. Confirmatur, quia varij statim post approbationem possunt absolvere à varijs casibus, à quibus Episcopi absolvere nequeunt: ergo signum est per approbationem, præcisè ibi sistendo, non conferri jurisdictionem, sed personam auctoritativè, & juridicè declarari capacem, cui jurisdictio delegetur, ergo, &c.

9 Et tandem non deseram hic adnotare cum Cardinale de Lugo *de sacrament. Pœnitent. disp. 14. sect. 3. num.55.* sententiam contrariam Navarri, & aliorum *suprà* relatam, etiamsi probabilis esset, ad praxim tamen parum, aut nihil posse conducere: quia facultas illa Prælatis Regularibus concessa exo-

exponendi ad confessiones eos, quos præsentatos Episcopus nollet acceptare, concessa quidem fuit cum multis limitationibus, quæ habentur in dicta Clementina, *Dudum, de sepulturis*, præsertim, quòd renuente Episcopo aliquem ex sibi præsentatis admittere, Prælatus regularis alium illius loco debeat subrogare. Item: quòd non plures præsententur Episcopo, quàm sint necessarii: sed numerus, inquit, personarum assumendarum ad hujusmodi officium exercendum, esse debet, prout universitas cleri, & populi, ac multitudo, vel paucitas exigit eorumdem. Quæ limitatio, licèt solùm procedat quoad privilegium ibi concessum, & non de facto, quia de facto Religiosus idoneus jus habet, ut approbetur, licèt non sit necessarius, ut *supra* vidimus: qui tamen volunt uti privilegio illius Clementinæ, deberent illo uti cum illa limitatione ibi posita. Potest autem Episcopus semper, aut ferè semper dicere, se nolle approbare illos Regulares, quia pro numero pœnitentium illius loci non sunt necessarii plures pro nunc: cujus contrarium in praxi probare difficillimum erit, atque adeo in praxi non video, quomodo possit utilis esse illa sententia, cujus assertio aliunde non deservit, nisi ad irritandos, & exacerbandos Episcoporum animos contra personas regulares. Et ideò caveant Regulares à supradicta Navarri, & aliorum sententia; alioquin in eorum damnum, & Religionis tristes tragœdias suscitabunt.

10 *Tertius casus* erit, de Sacerdotibus excipientibus confessiones Dominorum Cardinalium; sed contrarium asserit Azorius *tom. 2. lib. 4. cap. 3. quæst.* 16. non desunt tamen Doctores contra ipsum sentientes, quos ego citavi *in part. 5. tract. 2. resol.* 10. sed saltem dicendum erit, posse Cardinales eligere Confessarium non approbatum à suo Episcopo, dummodo sit ejus commensalis. Et ita docet Ludovicus à Cruce *in Bull. Cruc. disp. 1. cap. 2. dub.* 23. *num.* 20. ubi docet, quòd Cardinales ex sibi subditis, seu commensalibus, adhuc post Concilium Tridentinum possunt sibi, & suis familiis eligere quem maluerint Sacerdotem idoneum in confessorem, absque ulla prævia Diœcesani approbatione. Hæc conclusio valdè probabilis est, & mihi sanè videtur satis rationi consona, & in ejus favorem possunt adduci Cajetan. *in summa verb. absolut.* 2. *num.* 9. & Reginaldus *lib. 5. sua praxis pœnitent. cap. 5. sect. 1. num.* 32 & alii, quos silentio prætermitto, quia nec ex allegatis, nec ex aliis inveni aliquem, qui dictam nostram conclusionem post Concilium Tridentinum distinctè defendat, neque etiam impugnet. Eam tamen non improbatus usus ostendit, quoniam praxis Romanæ curiæ communiter recepta, Summo Pontifice vidente vel sciente, & non contradicente, satis sufficiens signum esse videtur ejusdem supremi Pastoris taciti saltem consensus, cujus adminiculo suffulta consuetudo jam multis abhinc annis introducta, & observata nostram comprobat conclusionem. Sed illam insuper sic probo; quia, si Episcopis licet ex sibi subditis eligere quem maluerint in Confessorem, nulla alterius Diœcesani requisita approbatione, quamvis extra propriam Diœcesim inveniantur (ut omnes plerumque fatentur,) & colligitur ex supradicta Cardinalium declaratione: ergo, & Cardinalibus idem similiter licet ex suis commensalibus; utrorumque enim par ratio est. Probo consequentiam, quoniam commensales Cardinalium sunt eisdem subditi in spiritualibus; ut sæpè diximus, & ferè omnes communiter affirmant. Hinc etiam sequitur posse eosdem commensales de Cardinalium licentia alicui ex ipsismet confiteri, absque ulla alterius Ordinarii prævia approbatione. Probo consequentiam, quia commensales Cardinalium sunt ipsis (ubicumque commorentur) tanquam propriis ordinariis immediatè subjecti.

11 Sed quæres, an si Cardinalis habeat commensalem Sacerdotem Regularem aliàs exemptum, possit eundem, tanquam sibi quodammodo subditum, eligere sibi in Confessorem, nec non cæteris suæ familiæ similiter deputare, absque alterius Ordinarii approbatione? Respondetur affirmativè, quoniam sicut (teste Suarez *tom. 4. disputatione* 28. *sect. 6. num.* 14.) Episcopus potest sibi in Confessorem eligere sacerdotem Regularem suæ Diœcesis, utique ratione domicilii, seu habitationis sibi aliquo modo subjectum: ita pariter poterit Cardinalis sibi, suæque familiæ in Confessarium eligere sacerdotem Regularem, quamvis exemptum, si suæ sit familiæ licito modo adscriptus. Probatur, quoniam utriusque par ratio videtur; siquidem non minus aliquis ratione hujus commensalitatis Cardinali quodammodo subjacet, quàm alias subest Episcopo ratione domicilii, seu habitationis. Non est igitur denegandum, quod Episcopo conceditur, præsertim cùm potior sit superioritas illius in suos commensales, quàm istius in propriam familiam. Et hæc omnia docet à Cruce *loc. cit.*

Quæ nunc inveniuntur in to. [illegible] Res. 45. & in to. [illegible] R. 19 § Quæ. [illegible] secundò, & in aliis §§ earum annotationum Ex pro [illegible]

Sup. hic margi [illegible]

R E S O L. XXXIX.

Enumerantur alii casus, in quibus Pontifex supplet jurisdictionem, ut Sacerdos non approbatus audiat confessiones. Ex part. 8. tract. 1. Res. 86.

QUartus casus, erit de sacerdotibus excipientibus confessiones peccatorum venialium, vel mortalium, quæ jam confessa fuerunt cum approbato: nam simplex sacerdos potest illa absolvere ex jurisdictione delegata Summi Pontificis, quamvis hoc neget Ludovicus à Cruce *in Bullam Cruc. disp. 1. cap. 2. dub. 5. num.* 13: ubi sic ait. Omnes igitur præcitati Auctores conveniunt, posse quemlibet sacerdotem, etiam non approbatum, validè de peccatis venialibus absolvere, esto dissideant ipsi in explicanda ratione. Ego autem etiamsi tantorum Patrum authoritas me quasi astringat idem sentire, ratione tamen, ac justitia cogor ab eorumdem sententia discedere, & oppositam amplecti. Atque in primis, videtur mihi voluntariè dictum ex communi illa sententia, quòd præceptum confessionis annuæ obliget solùm ad mortalium confessionem inferri, quòd validè possit simplex sacerdos à peccatis venialibus absolvere; immò si attendamus Concilium Tridentinum, dum ait, nullam esse absolutionem, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, seu delegatam non habet jurisdictionem; contrarium potiùs sentiendum est; Concilium enim non distinguit de mortalibus, aut venialibus. Præterea, cùm absolutio sacramentalis sit actus judicialis, ut utriusque Concilii Florentini, ac Tridentini decretis ostensum est *supra*: judicium autem nequeat validè exerceri absque jurisdictione, consequenter nemo potest etiam à venialibus validè, & sacramentaliter absolvi à non habente jurisdictionem.

2 Nec obstat, si dicas, cuicumque sacerdoti licitum esse à venialibus absolvere ex concessione à Summis Pontificibus orta, & ex eorundem tacito consensu semper continuata, ut tenet Suarez *numero* 30. quia mihi non satisfacit, sed videtur potiùs voluntariè dictum: debuisset namque in medium producere textum aliquem, vel authoritatem saltem unius, duorumve Doctorum gravium ex antiquis, qui dignè posset attestari, hanc jurisdictionem fuisse unquam ab Ecclesia simplicibus Sacerdotibus collatam. Fatetur autem Navarrus statim *citandus*, se textum, authoremve similem nullibi legisse, sicut nec ego legi. Immò Suarez licèt affirmet, antiquos Doctores supponere hujusmodi consuetudinem, ipse tamen nullum talem in suæ opinionis favorem adducit. Ac similiter. nec agnosco nunc esse in usu hanc consuetudinem, ut Sacerdos nondum ab Ordinario admissus absolvat etiam à venialibus; quin potiùs Faventius *ubi suprà num.* 76. arbitratur, quòd si quis id attentaret, nihil faceret, & peccaret saltem venialiter, quippè committeret sacrilegium, in re tamen levi. Undè ipse constanter nostram tuetur sententiam. Et quasi nobiscum sentit etiam Navarrus *in cap. placuit, de pœnitentia, distinct. 6. num.* 21. Nec simpliciter dissentire audet Medina *de quæst.* 40. *C. de confess. non necessitate, sed voluntate facta*. Fatetur etiam idem Suarez, *sub num.* 5. oppositum reddi satis incertum post Tridentinum, saltem quoad Sacerdotes non expositos, quoniam esto ad judicandum de venialibus non sit necessaria magna scientia, ad discernendum tamen venialia à mortalibus aliqua profectò necessaria est. Atque hinc infert, necessarium esse, ut is, qui de venialibus judicatus est sine potestate circa mortalia, sciat discernere inter lepram, & lepram, id est, inter venialia, & mortalia: ac proinde posset hac de causa in illo exigi approbatio.

3 Nec obstat ratio adducta de reservatione venialium; quamvis enim non possint simpliciter reservari, sicut nec quis potest ad eorum confessionem cogi; attamen, si quis unquam habens sola venialia, vellet se foro pœnitentiali subiicere, posset superior jurisdictionem circa venialia confessario tribuere cum reservatione alicujus venialis. Undè Vasquez *num.* 8. ait, quòd quamvis talis reservatio esset æstimata irrationalis, teneret tamen, quia delegans potest pro sua voluntate facultatem limitare, & de facto Ecclesia privat aliquando Sacerdotem hac jurisdictione: Sacerdos enim excommunicatus, & nominatim denunciatus nunquam validè absolvit, etiam de solis venialibus.

4 Infert etiam Suarez, idem esse sentiendum de mortalibus jam semel confessis, ac de venialibus nondum in confessione expositis cùm de omnibus sit eadem ratio, & sicut illa, ita & illa sunt materia non necessaria: & sic videtur sentire, quòd etiam ex consuetudine Ecclesiæ, & tacito ipsius consensu possit quilibet Sacerdos de mortalibus jam confessis licitè absolvere. Refert tamen *ibidem* Sotum sentientem, quòd non cuilibet Sacerdoti id licet; cujus opinio mihi probatur, tum quia circa mortale semper est necessaria jurisdictio, atque illa ex se sunt materia necessaria, per accidens autem est, quòd sint jam confessa. Ita à Cruce. Sed non est recedendum à communi Doctorum sententia.

5 *Quintus casus*, secundùm aliquos, erit de superioribus Regularium, asserentes posse absque Episcopi approbatione audire confessiones sæcularium. Ratio dubitandi est, quia ille est parochus suorum subditorum: ergo, sicut alii parochi, sic nec ipse indigebit approbatione Episcopi. Undè non desunt, qui id concedant. Henriquez *lib. 7. de Indulgentiis, cap. 2.*

Sup. contrario in hoc, & tribus seqq. §§. supra loge doctrinam R. 15. & aliarum R. & §§. ejus annotationum [illegible]

Sup. hoc supra [illegible]

Sup. hoc supra in Res. 31. & in aliis ejus primæ annot. [illegible]

Sup. hoc supra in R. 4. [illegible]

Sup. hoc quinto casu [illegible]

Sup. hoc in to. 3 tr. 1 Ref. 1. & sequent. in tom. 4. tr. 4. Ref. 6 §. 1. ad medium & 6. Deinde, & ibi in tr. 3. Ref. 30. § ult.

cap. 12. *num.* 3. *in glossa littera* K. refert Martium, Gallum, Medinam, & Banoez in ea fuisse sententia, quam tenet etiam Joannes Valerus *in differentiis utriusque fori*, *verb. Nullitas*, *differ.* 5. *num.* 3.

6 Sed, me citato, contrariam sententiam meritò docet Eminentissimus Cardinalis Lugo *de Pœnitentia*, *disputatione* 21. *sect.* 1. *numer.* 10. quia talis prælatura non est propriè beneficium parochiale, nec id erat juxta mentem Concilii: quod clarè voluit in hoc subiicere Episcopis Confessarios regulares quoad examen, & approbationem, non obstantibus eorum privilegiis. Et quidem quando eligitur Prælatus regularis, non multùm attenditur semper ad ejus doctrinam, ut ideò approbatus censendus sit ad audiendas confessiones sæcularium.

Sup. hoc in to. 1 tr. 1 Ref. 10. § penult. & magis latè in Ref. 30.

7 *Sextus casus*, secundùm aliquos, erit de Sacerdotibus excipientibus confessionem alicujus, qui non confitetur proprio Parocho, ratione ignorantiæ; undè supponendum est ex Vasquez *in* 3 *part. quæst.* 3. *art.* 2. *dub.* 3. & aliis contra Coninck *de Sacrament. disp.* 8. *dub.* 8. Sotum *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 2. & alios, in casu ignorantiæ proprii Parochi permitti penitentibus confiteri alieno sacerdoti absque licentia proprii, & meritò, quia *in dict. can. placuit*, absque dubio id permittitur pro confessione sacramentali ordinata ad absolutionem sacramentalem, quia in eo est sermo de confessione pro dicta absolutione, & facienda Parocho, ut Parocho, tum quia in eo prohibetur, penitentem commissum uni Sacerdoti tanquam parocho admitti ab altero ad confessionem, nisi in casu ignorantiæ proprii; tum etiam, quia in eo est sermo de confessione, media qua invenitur gratia, & facienda ei, qui habet potestatem ligandi atque solvendi, de qua est sermo *in primo canone distinctionis*: confessio autem absolutè facta, & facienda parocho, ut parocho, & ei qui habet potestatem ligandi, & solvendi, est confessio sacramentalis ad absolutionem sacramentalem ordinata.

Quamvis non plenè sit hoc loco tamen doctrinam Ref. 2. not. præterea § medio §. 1. à versic. dubium.

8 Hoc supposito, difficultas est, an talis in isto casu possit eligere sacerdotem non approbatum? & aliqui à decreto Concilii Tridentini excipiunt eum, qui ex vi canonis *placuit*, potest eligere Confessorem, putantes eum eligere posse etiam non approbatum ab episcopis. Sed huic sententiæ non acquiesco, sed existimo debere esse approbatum: quia Concilium Tridentinum *loco citato*, omnia privilegia revocat, dum dicit, debere esse approbatum, ibi, *privilegiis, & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus*. Et ita hanc sententiam tenet Ochagavia *de Sacramentis*, *tractat.* 2. *de confess. Sacrament. quæstion.* 36. *numer.* 17. immò *notandum* est cum Tannero *tom.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 9. *dubitat.* 3, *num.* 52, non videri probabile; nec conforme prædicto *cap. placuit*, posse eligi in eo casu aliquem, aliàs nullo modo jurisdictionem, & potestatem talem absolvendi habentem, verbi gratia, parochum, aut cooperatorem alterius parochiæ, posito quòd quis habeat copiam alicujus Confessarii, qui etiam aliàs eum, saltem per privilegium posset absolvere. Quamvis enim de hoc nihil apud Auctores exprefsè notatum legerim; ea tamen ratio videtur planè convincere, quòd eo casu non deest occasio Confessarii etiam proprii, cui rectè confiteri possis. Ita Tannerus, cujus sententiam docet etiam Hurtadus *de Sacrament. disp.* 10. *de Pœnitent. difficult.* 11. Vide etiam Cardinalem Lugo *de Pœnitent. disputatione* 19. *sect.* 1. *num.* 11. hanc materiam pertractantem.

Quoad hoc in tom. 4 tr. 3 in ge doctrinam Ref. 17. & 18.

9 *Septimus casus*, secundùm aliquos, apud Sotum *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 3. erit de sacerdotibus excipientibus confessiones virtute Bullæ: quia qui per diploma facultatem habet, ut possit eligere Confessarium, debet, qui eligitur, supponi Confessarius per Episcopi approbationem, vel Parochiale beneficium. Probatur *secundò*, quia semper in diplomate adiicitur, *Confessores idoneos*, idonei autem non dicuntur, nisi qui vel approbatione Episcopi, vel Parochiali beneficio sunt approbati, cùm judicium idoneitatis non sit relinquendum personis privatis, sed publicis. *Tertiò*, quia non censetur Pontifex per hujusmodi indulta quemcumque Confessarium approbare, alioqui ansam daret eligendi quoscumque idiotas, & indignos; sed solùm eos, qui publicum testimonium habent de idoneitate.

Sup. hoc in R. præterea §. Sed difficultas, ad medium, à vers. Infertur secundo, & in tom. 1 tr. 1 R. 11 § 1 ad medium, & in R. 9. §. Deinde.

10 Sed negativam sententiam, me citato, optimè probat Amicus *tom.* 8. *disput.* 15. *sect.* 3. *num.* 101. Nam quotiescumque Pontifices non exprimunt, semper præsumendum est, facultatem concedere in suis Bullis juxta formam Concilii. Ratio, quia cùm contrarium sit dispensatio à lege communi, non præsumitur Pontifex illam concedere, nisi id specialiter declararet, cùm semper Principes stare præsumantur pro legibus, quæ suam vim jam obtinuerunt. Et ideò Vasquez *tom.* 4. *quæst.* 93. *art.* 1. *dubitat.* 5. *num.* 3. sic ait, etiam de Pontifice existimo maximè probabile, non concedere ita generalem licentiam (nisi ipse aliud explicet) in privilegiis generalibus, ut eligi possit arbitrio penitentis cujuscumque sacerdos quicumque non prohibitus alias, sed neque approbatus, nec expositus. Hoc dixerim, non quia non posset Pontifex id concedere, ut factum teneret, sed quia revera periculosum esset committere idiotis, & rudibus eligere quem vellent, sola ipsorum approbatione probatum, nec præsumendum est, cùm esset periculosum concedere Pontificem, immò si concederet de facto, quamvis absolutio teneret; sed non esset licitum id concedere, unde non est credendum ita concessisse unquam in generali concessione. Ita ille.

11 *Octavus casus*, secundum aliquos, erit de sacerdotibus licentiatis in sacra Theologia, vel jure Canonico in aliqua universitate. Et ita hanc sententiam amplexati sunt gravissimi Doctores Ordinis Prædicatorum, Gallus, Medina, Bannez, quos secuti sunt Sebastianus Perez Episcopus Oxomensis, & Doctor Petrus Martinez Compluten. ut refert Henriquez *l.* 6. *cap.* 6. *litter. E.* quorum sententia probari potest, quia Academia, seu universitas per facultates, & indulta sibi concessa à sede Apostolica examinat, & approbat prædictos licentiatos, nomine ipsius Papæ: ergo tales jam obtinent à jure approbationem, mediante publico testimonio suæ idoneitatis ab Academia nomine Papæ sibi expedito, atque exhibito.

12 Sed prorsus hæc opinio reiicienda est. Probatur *primò*, ex verbis Concilii Tridentini suprà citatis *sess.* 23. *cap.* 15. nam, cùm ibi dicitur, *vel aliàs idoneus judicetur*, non significatur, quòd quando publicè constat de sufficientia, & idoneitate alicujus non sit necessaria Episcopi approbatio, ut falsò prædicti Doctores interpretantur, sed solùm significatur quòd ad hoc, ut Episcopus approbet aliquem in Confessarium, non est necessarium præmittere examen, si aliàs sciat illum esse idoneum, & sufficientem; quam intelligentiam esse apertam mentem Concilii, & verba ipsa, nisi extorqueantur, satis indicant, & usus ipse confirmat, cùm nullus, quantumcumque graduatus, audeat sine Episcopi approbatione confessiones audire.

13 *Secundò* probatur, quia S. Pius V. concessit aliquando pro magno privilegio fratribus Mendicantibus, ut lectores illorum graduati in Theologia possent sine alia approbatione Episcopi audire confessiones sæcularium, ut refertur in Motu proprio Gregorii XIII. qui inseritur communiter edicto sanctæ Inquisitionis, quam concessionem, posteà ipse S. Pius V. revocavit anno 1571. teste Henriquez *ubi suprà*, declarans, Regulares etiam graduatos, & Lectores præsentandos esse Episcopo, licèt vetet eos examinare: ergo manifestum est gradum Doctoratus non esse sufficientem sine Episcopi approbatione ad audiendas confessiones: & ita docent communiter omnes Doctores.

Sup. contenta in hoc § in to. 1 tr. 3 R. 31. §. in uno, & in tom. 7 tr. 1. R. 92 § Quoad, & in Ref. 96. in vers. & in R. 96. 97. 98. & 99. §. 1.

14 Et tandem *novus casus*, certus erit de sacerdotibus excipientibus Confessiones Regularium cum suorum superiorum licentia. Dicendum est igitur in decreto suprà citato Concilii Tridentini, non comprehendi penitentes Regulares, qui confiteri possunt cuilibet sacerdoti ab Episcopo non approbato. Undè non tenentur superiores Religiosorum, cùm Confessarios assignant suis subditis, eos Episcopo præsentare, ut approbentur ad confessiones suorum subditorum audiendas: quia etiam concedere eis possunt facultatem, ut extra Religionem cuilibet sacerdoti ab Episcopo non approbato confiteri possint. Fundamentum est, quia Concilium hanc legem exprefsè limitat respectu sæcularium: & ex alio capite, Religiosi jure antiquo validè confiteri poterant cuilibet sacerdoti. Hinc infertur, quando superior concedit subdito licentiam eligendi Confessorem in itinere posse sibi eligere quemcumque, etiam ab Ordinario non approbatum: nam hoc ipso quòd licentia non limitatur, censetur concessa in sua amplitudine.

Qua hic est in tom. 7 tr. 1. R. 99. § 1 & in tom. 1 tr. 3. R. 12 §. Quæ etc. & hic infrà in Ref. 9 § In quibus, ad medium, & in ali is curâ animadversionem.

15 Sed difficultas est, an idem dicendum sit de Equitibus D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. & ad illam sic, me citato, respondet Amicus *tom.* 8. *disp.* 15. *sect.* 3. *num.* 97. Dubium est, an hoc privilegio fruantur Equites S. Joannis, S. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, Montesæ. Affirmant communiter Doctores apud Dianam *tract.* 2. *de dubiis Regul. resol.* 30. Fundamentum est; quia isti sunt veri Religiosi per tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ in manibus suorum Prælatorum emissa: ergo non secus, ac reliqui Religiosi confiteri possunt cuivis sacerdoti sive sæculari, sive regulari etiam ab Episcopo non approbato. Quæ licèt de jure vera sint; de facto tamen, ut notat *ibidem* Diana, consuetudo est in contrarium. Ita Amicus.

RESOL. XL.

An Summus Pontifex potuerit, & de facto concesserit Regularibus, ut possint excipere alienas confessiones sine licentia Parochi ex ordine ad præceptum annuæ confessionis.

Et quid de Sacramento Eucharistiæ, an possint Religiosi laicis distribuere eam absque licentia proprii Parochi, & Pastoris toto anno, excepto Festo Paschæ Resurrectionis; Ex part. 8. tract. 1. Resol. 88.

Sup. hoc in to. 3. tr. 3 lege doctrinam, & 13.

§. 1. RESpondeo, minimè dubitandum, Summum Pontificem posse dare facultatem confitendi aliis præter Parochum, cùm ipse sit omnium Parochus, & Pastor. Et id definitum

nitum fuit à Joanne XXII. *in Extravagant. Vas electionis, de hæreticis*, contra quendam Joannem de Poliaco, quamvis neque ipse negaverit, ut benè advertit Vasquez *in 3. part. tom. 4. quæst. 93. art. 2. dub. 6. num. 2.* talem potestatem extare Summo Pontifice, sed solùm dixerit, decreto Concilii Lateranensis *in cap. omnis utriusque sexus*, non posse tolli à Papa obligationem cofitendi Parocho, nisi illi decreto derogetur. Undè non solùm dictus Poliacus, sed etiam Henricus de Gandavo *quodlib. 10. quæst. 2.* existimaverunt, fideles confitentes dictis Religiosis non satisfacere præcepto annuæ confessionis, ac proinde semel in anno teneri omnia sua peccata mortalia, quantumvis dictis Religiosis jam confessa, suo Parocho confiteri, aut alteri de ejus licentia. *Primò*, quia *in cap. omnis utriusque sexus*, dicitur, fideles teneri omnia sua peccata mortalia proprio Sacerdoti, aut alteri de ejus licentia saltem semel in anno confiteri; per privilegia autem Religiosis concessa non est derogatum dicto capitulo, quia in eo continetur, & determinatur præceptum divinum confitendi proprio Sacerdoti, aut alteri de ejus licentia saltem semel in anno: præcepto autem divino nequit derogari per privilegia Ecclesiastica: Ergo qui proprio Sacerdoti, seu alteri de ejus licentia non confitetur semel in anno, quantumvis dictis Religiosis confiteatur, non satisfacit dicto præcepto. *Secundò, quia in Extravagant. Ad uberes fructus*, edita à Martino V. quæ refertur ab Henriquez, in qua Martinus concedit Mendicantibus idem privilegium audiendi confessiones, addit: Volumus autem, quòd hi, qui fratribus confitebuntur, teneantur proprio Sacerdoti saltem semel in anno, prout generale Concilium constituit, confiteri. Et *in Extravagant. Vices, de Treuga, & Pace*, edita à Sixto IV. dicitur, quòd fratres Mendicantes desistant prædicare, quòd Parochiani non sunt obligati tempore Paschatis proprio sacerdoti confiteri, quia ad id de jure tenentur.

Sup. hoc late doctrinam §. & vers. not. præmissa.

2 Sed, his non obstantibus, Papam, ut dixi, habere potestatem Regularibus hoc concedendi, non est dubium, & de facto concessisse certum est, unde hodie dicendum est, fideles satisfacere præcepto confessionis annuæ, confitendo Religiosis habentibus à summo Pontifice facultatem, nec debere iterùm eadem, aut alia peccata confiteri Parocho: nam privilegia Regularium; præsertim moderna, clarissimè loquuntur, & fidelium omnium usus ita observat; & Clemens VIII. speciali Brevi ita declaravit 22. Decembris, anno 1592. ut refert Cardinalis de Lugo *de Sacrament. Pœnit. disp. 19. sect. 2. num. 27.* & Coninck *de Sacrament. disp. 8. dub. 9.*

3 Sed dices *Primò*, privilegium non dari alicui in præjudicium alterius; daretur autem, si fideles confessi Religiosis, non tenerentur confiteri proprio Parocho, tum propter alias rationes, tum quia Parochus non posset agnoscere vultum pecoris sui, & judicare, an fideles digni essent, quibus Eucharistia administraretur. Respondeo, nullam fieri injuriam Parocho, quòd Papa, vel Episcopus, quibus ipsius jurisdictio aliquo modo est subordinata, per se fidelium sibi subditorum confessiones audiant: ergo neque quòd id præstent per alios ab ipsis deputatos, cùm non minùs hoc, quàm illud agere possint. Et satis est, quòd ipsi hunc, aut illum judicaverint idoneum ad Eucharistiam recipiendam: eorum enim sententiæ Parochus stare debet, & tutus est in conscientia.

4 Dices *Secundò, in cap. omnis utriusque sexus*, præcipi, ut quilibet semel in anno confiteatur proprio Sacerdoti, aut alicui de illius licentia. Respondeo, per proprium Sacerdotem ibi non ita intelligi Parochum, ut superiores exludantur: si enim hoc ita esset, sequeretur, nullum posse in Paschate confiteri Episcopo, aut etiam summo Pontifici, sine Parochi licentia, quod absurdissimum est. Per proprium ergo sacerdotem intelligendus est omnis ille, qui habet jurisdictionem ordinariam in hoc foro, cujusmodi sunt Summus Pontifex, & Episcopus. Quare satis est confiteri illis, aut de eorum licentia, quæ pœnitentibus concessa censetur, eo ipso quòd aliquos, ad confessiones eorum audiendas, deputaverint.

5 Ad alia verò argumenta superiùs posita respondeo, quòd ex concessione facultatis data Regularibus non derogatur juri divino modificatu *in cap. omnis utriusque sexus*, confitendi proprio Sacerdoti vel alteri de licentia illius: saltem semel in anno, quia, qui ex licentia, & ex privilegio Romani Pontificis audit confessiones, (ut audiunt Religiosi) verè audit illa ex licentia proprii sacerdotis, quia Romanus Pontifex, quamvis non sit proprius Parochus, est tamen proprius Sacerdos, & Pastor omnium fidelium, & non alienus; & *in dicto cap. omnis*, nomine propriis sacerdotis non tantùm intelligitur Parochus, sed etiam quicumque habens jurisdictionem ordinariam, sed quam etiam habent Romani Pontifices, & reliqui episcopi. Ex quo constat ad prius fundamentum adversariorum.

6 Et ad posterius, desumptum ex Martino V. & ex Sixto IV. respondemus, eo tempore privilegium audiendi confessiones antea à Bonifacio VIII. *in Extravag. super Cathedram, de sepulturis*, & Benedicto XI. *in Extravag. Inter cunctas de privilegiis* absolutè absque exceptione alicujus confessionis Mendicantibus concessum, quod Joannes XXII. supponit *in*

Extravag. Vas electionis, de hæreticis, in qua sententiam Joannis de Poliaco damnavit, fuisse eo modo dictum limitatum à Martino V. & à Sixto IV. jam tamen antiquum privilegium concessum à Bonifacio VIII. & à Benedicto XI. fuisse absolutè, absque exceptione alicujus confessionis à Romanis Pontificibus, iterùm nostris, & reliquis Mendicantibus revocatum, ut constat ex Bullis ipsis concessis. Et ideò Cardinalis de Lugo, *ubi suprà*, sic ait. De illa limitatione Martini V. & Sixti IV. dicendum videtur, illos non voluisse quidem obligare pœnitentem ad confitenda eadem peccata item Parocho; id enim absurdum esse dixit Benedictus XI. *Extravaganti, Inter cunctas, de privilegiis*; sed solùm, ut sicut nunc possunt apud Religiosos Eucharistiam sumere, excepta communione Paschali, suam debent à Parocho recipere: si tunc, licèt per totum annum possint confiteri Religiosis, Paschali tamen tempore, quando pro communione annua suscipienda debebant confiteri, eam confessionem apud Parochum facerent, vel apud alium de ejus licentia. Undè, qui tunc non haberet materiam necessariam confessionis, non debebat Parocho confiteri: & hoc pro tunc in usu fuit, ut hoc saltem actu Parochum recognoscerent; posteà tamen hoc etiam sublatum fuit, & relicta sola communio Paschalis apud Parochum ex obligatione facienda. Ita Lugo; cui adde Vasquez *loco citato, num. 18.*

7 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd licet *in Clementina Religiosi, de privilegiis*, prohibitum sit generaliter omnibus Religiosis. Eucharistiam laicis distribuere absque licentia proprii Pastoris; jam tamen à Sede Apostolica concessum est Minoribus Observantiæ, & Societati, (& consequenter omnibus aliis, quibus Mendicantium privilegia communicantur) ut toto anno, excepto festo Paschæ Resurrectionis, possint omnibus fidelibus in suis templis Eucharistiam ministrare, imò ut concedant facultatem aliis Sacerdotibus, ut eam in dictis templis omnibus fidelibus ministrent.

Sup. hoc in to. 1. tr. 2. Ref. 11. & in aliis ejus annot.

8 Sed circa hoc privilegium concessum à Pontifice Regularibus, *nota* quòd Navarrus *in summa, cap. 21. num. 52.* & Henriquez *lib. 8. c. 55.* nomine festi Paschæ, intelligunt diem ipsum Resurrectionis, & Pascharis, ita ut in eo nequeant dicti Religiosi Eucharistiam sæcularibus ministrare, non solùm illis, qui eam sumunt ad satisfaciendum præcepto annuæ communionis, sed nec illis, qui ex sola devotione illam sumere intendunt.

Sup. hoc in to. 1. tr. 2. Ref. 18. §. Nec obstat sententia, & in Ref. 22. §. Difficultas, sed lege eam per totum, & in R. 22. §. Nota tamen cursum ante medium, vers. secundus, & in tom. 4. tr. 1. Ref. 97. §. 2. ante medium & vers. si sumant. & in Ref. 58. §. sed contra cursiliant ad illos.

9 Sed contraria opinio est tenenda cum Vasquez *in 3. part. tom. 3. disput. 219. cap. 3.* Suarez *disp. 72. sect. 2.* & aliis: qui nomine festi Paschæ, seu Resurrectionis intelligunt communionem propriam illius festi, prout extensi ad quindecim dies, à Dominica in Ramis numerantur juxta usum ecclesiæ, ita ut Religiosi sic privilegiati tantùm prohibeantur administrare communionem, qua intenditur satisfieri præcepto annuæ communionis. Quod etiam re ipsa sentit Ægidius *quæst. 82. art. 3. num. 31.* & meritò: quia Pontifices dicta exceptione tantùm intendunt excipere communionem, quia satisfit præcepto annuæ communionis, ut fideles pro impletione præcepti annuæ communionis ad proprios Parochos recurrant. Ergo nomine festi Paschæ intelligunt totum tempus Paschale, in quo potest satisfieri præcepto non materialiter, quasi toto eo tempore non possint Religiosi sic privilegiati Eucharistiam administra re volentibus ex sola devotione communicare, quia verè possunt etiam in die ipso Resurrectionis; sed formaliter, ita ut tantùm prohibeantur Eucharistiam ministrare volentibus præcepto annuæ communionis satisfacere.

Sup. hoc in R. 2. not. proterl. in § Hoc supposito, & in aliis ejus not. & not. præmissis.

RESOL. XLI.

An Pontifex in articulo mortis, saltem dum abest Sacerdos approbatus, suppleat, & conferat jurisdictionem simplici Sacerdoti illam non habenti?

Et an Sacerdotes talem jurisdictionem in articulo mortis habeant à jure divino, seu à Deo immediatè, vel à Pontifice, & ab Ecclesia?

Et an etiam præsente Parocho, vel approbato, in articulo mortis Pontifex conferat jurisdictionem simplici Sacerdoti, ita ut illo præsente, possit eligi à pœnitente, & absolvi ab omnibus peccatis, & censuris quomodolibet reservatis?

Et an Pontifex non solùm in articulo mortis, sed etiam in periculo conferat supradictam jurisdictionem?

Et an Pontifex possit prohibere, ne quis Sacerdos in extrema necessitate validè absolvat? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 90.

§. 1. SUppono, (ut ex superiùs dictis patet) non omnes Sacerdotes habere jurisdictionis potestatem ad validè absolvendum quemlibet pœnitentem requisitam. Hæc assertio in his terminis est de fide ex Concilio Florentino, decreto unionis, in quo propterea non quilibet Sacerdos, sed habens authoritatem absolvendi, minister hujus Sacramenti designatur, & in Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 7.* sup-

C 2 poni-

ponitur, fieri posse, ut Sacerdos nullam habeat jurisdictionem, nec ordinariam, nec subdelegatam, in aliquem pœnitentem.

2 Neque de hoc est inter Doctores ulla controversia. Nisi quòd Armacanus *lib. 1. quæst. Armen. à cap. 1. usque ad* 6. favente etiam Durando *in* 4. *dist.* 19. *quæst.* 2. & Alman. *in* 4. *dist.* 18. *quæst. unica*, olim docuit, Sacerdotes in ipsa ordinatione jure divino accipere veram potestatem absolvendi à peccatis quoslibet pœnitentes; ita ut absolutio quidem, si bona fides ex parte pœnitentis interveniat, sit valida; quamvis, si contra Ecclesiæ præceptum, & dispositionem fiat, non sit licita; sicut etiam in potestate ordinandi accidit. Sed quæ sententia ex dictis meritò ab omnibus reiicitur tanquam falsa prorsus, & improbabilis, immò erronea, apud Cajetanum *tom.* 2. *opuscul. tractat.* 9. *quæst.* 1. Sotum *distinct.* 18. *quæst.* 4. *art.* 2. & *distinct.* 20. *quæst.* 1. *art.* 5. Petrum Sotum *lect.* 5. *de confes.* Canum *relect. part.* 5. Valentiam *quæst.* 10. *part.* 2. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 5. Vasquez *quæst.* 93. *art.* 1. *dist.* 2. post sanctum Thomam, & alios *in* 4. *dist.* 17. & 19.

3 Sed supradicta jurisdictio tam ordinaria, quàm delegata tribus modis acquiritur, videlicet, à jure, ab homine, & à consuetudine, de quibus latè Doctores *citandi*. His itaque suppositis, & non obstantibus, in articulo mortis omnes Sacerdotes, etiam non approbati, quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt, saltem ubi non adest prius Sacerdos, aut alius, qui etiam aliàs jurisdictionem habeat. Ita docet Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 7. *de pœnit. post cap. fœlicis, de pœnit. in* 6. *cap. pastoralis, de offic. Ordin. cap. cupientes, de pœnit. in Clementinis, cap. inter cunctas de privileg. in Extravag. commun.* itemque Cœlestinus Papa *epist.* 2. *cap.* 2. & 4. & Concilium Carthaginense III. *cap.* 3. & Toletanum *cap.* 12. & consentiunt omnes Doctores.

Sup. hoc infrà in 9. verum quoad hujus Ref. & in aliis ejus punct.

4 Sed circa præfatam doctrinam communiter receptam aliquæ extant difficultates, an talem jurisdictionem Sacerdotes in articulo mortis habeant à jure divino, seu à Deo immediatè vel à Pontifice, & ab Ecclesia. Et à Pontifice, & Ecclesia haberi respondeo cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 19. *quæst.* 1. *art.* 3. & *dist.* 20. *quæst.* 1. *art.* 1. *quæst.* 2. Bonaventura *dist.* 19. *artic.* 3. *q.* 1. docent Major *quæst.* 1. Almain *quæst.* 1. Sotus *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 4. Ledesma 2. *part.* 4. *q.* 21. *art.* 6. & *quæst.* 22. *art.* 1. Medina *Cod. de conf. quæst. de alieno*, Petrus Sotus *lect.* 5. *de conf.* Victoria *in summ. num.* 156. Covarruvias *in cap. alma part.* 1. §. 6. *n.* 8. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 10. *n.* 2. Suarez *disp.* 26. *sect.* 4. *num.* 7. & Vasquez *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 3. *num.* 3. contra Durandum, Capreolum, Paludanum, Canum Ruardum, & Armillam *verb. Absolutio*. Ratio est; tum quia nullum est fundamentum contrariæ sententiæ; & nostra indicatur in Concilio Tridentino *loc. cit.* tum quia hæc potestas in executione pendet à dispositione Ecclesiæ: & quamvis licitè non possit adimi universim, posse tamen ex parte personarum absolventium, & pœnitentium limitari. Quòd si omnes Sacerdotes, quoad hanc potestatem, jure divino essent pares, non posset Ecclesia impedire, etiam in aliorum præsentia, & non valeret absolutio. Est igitur, ut rectè dicit Suarez, jurisdictio hæc delegata ab Ecclesia. Et ideò Pater Franciscus de Lugo *opuscul. de Sacram. cap.* 11. *num.* 8. sic ait. Ex ecclesiæ concessione quilibet Sacerdos habet jurisdictionem. *Primò*, super venialia tantùm. *Secundò*, super mortalia priùs sacramentaliter remissa. *Tertiò*, in articulo, vel periculo mortis, dum abest proprius Sacerdos.

5 Verùm quoad hoc ultimum Patris de Lugo digladiantur Doctores, an scilicet, etiam præsente Sacerdote approbato, in articulo mortis Pontifex conferat jurisdictionem simplici Sacerdoti, ita ut illo præsente, possit eligi à pœnitente, & absolvi. Negat Lugo, ut visum est, cui adde Vasquez *in* 1. *part. tom.* 4. *qu.* 93. *art.* 1. *dist.* 4. *num.* 19. Qui super addit: Cùm hæc facultas concedatur ad supplendum defectum, hoc ordine secundùm rationem intelligitur concessa ut deficiente Sacerdote, qui habet jurisdictionem. *Primò* eligatur qui examine approbatus est, etiamsi aliàs jurisdictionem non habebat. *Secundò*, hoc deficiente, eligatur non approbatus, non excommunicatus, sed aliàs sufficiens. *Tertiò*, hoc deficiente, excommunicatus Catholicus, etiamsi nominatus sit. *Quartò* denique hæreticus; quia Ecclesia concedit iis facultatem in defectum.

6 Idem docet Suarez *disp.* 26. *sect.* 4. *num.* 4. ubi dicit requiri necessitatem etiam ex parte Sacerdotis, ut non sit alius, ad quem ex officio, vel delegatione tale munus pertineat. Quapropter, inquit, si adsit Parochus, v. g. vel alius, qui habeat jurisdictionem, non potest simplex Sacerdos absolvere, quia jam non est articulus necessitatis, comparatione illius. Et eadem ratione Sacerdos non expositus non potest in eo casu absolvere, si adsit approbatus, qui possit, & velit id facere, etiamsi alioqui jurisdictionem non habeat: & similiter si adsit Sacerdos excommunicatus, vitandus, aut præcisus, non potest absolvere: si adsit simplex Sacerdos toleratus, etiamsi anteà jurisdictionem non haberet. Idem quoad excommunicatum nominatim, docet Valentia *quæst.* 11. *part.* 2.

7 Qui proindè citati omnes cùm in eo quidem consentiant, ejusmodi absolutionem tantùm habere locum, ac valere, si non adsit alius, ad quem aliàs ex officio, vel delegatione tale munus pertineat, solus tamen Suarez, & Vasquez universum asserunt de supradicto ordine inter Confessarios servando. Quæ sententia quidem probabilis est, maximè ob auctoritatem Doctorum, sed non satis jure, vel ratione probatur, maximè quia scrupulosus ille delectus, si necessitate Sacramenti necessarius esset, facilè posset in periculum animarum cadere. Et ita hanc sententiam tenet etiam Cardinalis Lugo *de Pœnitent. disput.* 18. *sect.* 2. §. 2. *num.* 24.

8 Itaque ergo puto absolutè, & simpliciter in articulo mortis, Pontificem, & Ecclesiam conferre jurisdictionem simplici Sacerdoti etiam præsente proprio Parocho, vel approbato, ut possit absolvere ab omnibus peccatis, & censuris quomodolibet reservatis. Et ita docet Paludanus *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 1. *art.* 2. Capreolus *dist.* 19. *qu.* 1. *ad* 4. Major *qu.* 1. Durandus *dist.* 24. *q.* 5. Canus *relect. de pœnitent. p.* 5. Henriquez *lib.* 6. *c.* 11. *n.* 4. *in annot.* Castro *l.* 2. *de hæret. punit. c.* 24. Navarrus *Man. cap.* 26. *num.* 26. & *cap.* 27. *n.* 270. Sylvester *verb. Confessor.* 1. *in fine*, & Sà *verb. Absolutio, edit. antiq. & nova*, & significant, Ruardus *art.* 3. Eckius *lib.* 3. *de primatu Petri*, & Covaruvias *in cap. Alma, part.* 1. §. 11. *num.* 8. qui loquuntur absque limitatione. Ratio sumitur ex verbis Concilii Tridentini, quod non dicit in casu necessitatis, aut si necessarium sit, ita posse absolvere quemlibet Sacerdotem, quasi aliqua necessitas etiam requiratur ex parte ipsius etiam confessarii; multò minùs dicit, si proprius Sacerdos, aut alias idoneus non adsit: sed absolutè pronuntiat, in eo articulo nullam esse casuum reservationem, & quoslibet pœnitentes à quibuslibet Sacerdotibus posse absolvi. Et sic etiam loquuntur *cap. quod de his*, & *cap. pastoralis, de offic. jud. ordin.*

9 Ratio esse debet, non quòd ipso jure divino ea potestas, & jurisdictio omnibus sacerdotibus conveniat, ut multi ex citatis sentiunt, sed quia jure Ecclesiastico, communi omnium Pontificum, & Conciliorum consensu, potiùs ex ipsa Apostolorum institutione, absolvendi potestas, & jurisdictio in articulo mortis omnibus Sacerdotibus convenit. Nec suppetit firmum fundamentum ejus potestatis usum quoad valorem restringendi. Nec obstat *cap. Presbyter*, 16. *quæst.* 6. Hoc enim tantùm de præcepto ex parte ipsius confessarii loquitur, & respicere videtur reconciliationem in foro externo. Recognoscere me ipsum, & Doctores, quos cito *in part.* 1. *tract.* 5. *resol.* 5. & hanc sententiam, me citato, probabilem esse fatetur Caspensis *in cursu Theolog. tom.* 2. *tract.* 14. *disput.* 5. *sect.* 5. *num.* 4.

10 *Nota* tamen, quòd stando etiam in contraria sententia, si adesset Sacerdos approbatus, & nollet audire, vel absolvere, tunc sanè poterit adhuc quilibet simplex Sacerdos: quia idem est, ac si non adesset. Si ob periculum instans inceperat infirmus confessionem cum simplici Sacerdote, & interim adveniat Parochus, vel alius approbatus, potest cum illo confessionem perficere, ab eoque absolvi: quia incepta jam caussa, effectus ille erat legitimus minister, & judex. Aut si fortè confessionem irritam fecisset, quamvis absolutionis erat, poterit coram eodem confessionem repetere, & iterùm ab eo validè absolvi; quia idem est, ac si confessionem incepisset, & non fuisset adhuc absolutus. Ac præthereà, si incepta confessione ex urgentia periculi, interim cesset periculum, adhuc poterit talis sacerdos prosequi, & audita tota confessione pœnitentem absolvere. Non tamen posset pœnitens post receptam absolutionem, & sublato periculo, illi iterùm confiteri de aliis peccatis, fortè oblitis. Et hæc omnia, me citato, docet Averla *de sacram. Pœnitent. q.* 16. *sect.* 3.

11 Verùm si aliquis curiosus inquirat, an Pontifex non solùm in articulo mortis, sed etiam in periculo conferat jurisdictionem, ut *suprà* asseruimus. Respondeo, quosdam non improbabiliter distinguere inter articulum, & probabile, seu morale periculum mortis: verius tamen videtur, hæc in præsenti non esse distincta; sed idem de utroque casu dicendum.

12 *Primam partem*, hæc duo, videlicet esse distincta, & quæ de articulo mortis tunc hactenus dicta ad nudum periculum mortis non esse extendenda, sentiunt Canus, Sotus, Covaruvias, Grassius, & Valentia *qu.* 10. *punct.* 2. qui ajunt, periculum mortis esse, cùm est probabile dubium, & frequenter solet in tali casu mors accidere; qualis est morbus periculosus, longa navigatio, actuale bellum, seu imminens prælium, partus primus mulieris, idemque de similibus arbitrio prudentis judicandum: articulum autem mortis esse, quando mors proximè instat, & jam moraliter certa, & inevitabilis, quasi in fieri est, sive ex caussis intrinsecis naturalibus, ut fit in morbis lethalibus; sive extrinsecis, ut si aliquis sit damnatus supplicio mortis, &c. Fundamentum est, quia Concilium loquitur de articulo mortis, qui ex ipsa vi nominis plus sonat, quàm periculum mortis.

13 *Secundam partem* tradunt glossa *in cap. pastoralis, de offic. Ordin.* & *cap. quid in se de pœnitent. & remiss.* Paludanus *dist.* 17. *quæst.* 5. *art.* 2. & *dist.* 20. *quæst.* 1. *artic.* 2. Adrianus *quæst.* 3. *de conf.* Sylvester *verb. confessor. quæst.* 6. & interdictum 5. *quæst.* 7.

Na-

Navarrus Man. *cap.* 16. *num.* 31. *& capit.* 27. *num.* 271. Sà *verb. Absolutio*. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 51. *numer.* 11. *& lib.* 13. *cap.* 27. *num.* 3. Suarez *distinct.* 26. *sect.* 4. *num.* 3. & Vasquez *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 5. Probatur ex *cap. si quis suadente* 17. *qu.* 4. ubi posita reservatione, excipitur periculum mortis; *& cap. eos qui, de sentent. excommun. in* 6. nunc periculum, nunc articulus mortis appellatur. Undè patet, hæc duo in jure pro eodem reputati: præterquam quòd favores sunt ampliandi. Ratio est; tum quia morale periculum in malis culpæ perinde cavendum est, ac eventus ipse. Tum quia aliàs non satis esset consultum necessitati fidelium, utpote, qui de articulo mortis incerti, facilè sine confessione aliquando essent decessuri. Tum quia præceptum divinum confessionis non minus obligat in periculo morali, quàm in articulo mortis. Est ergo utrobique par ratio, hanc amplitudinem ministrorum concedendi. Et ita docet Præpositus *in 3. part. quæst. 7. de sacrament. Pœnitent. dub.* 5. *num.* 43. & me citato, Cardinalis Lugo *de pœnitent. disput.* 18. *sect.* 2. §. 1. *num.* 21. Caspensis *ubi suprà*, *num.* 15. ubi posteà sic asserit. Dices, ex hoc videtur sequi, quemlibet simplicem Sacerdotem posse absolvere à censuris, & casibus reservatis omnes parturientes, partus quidem dolores jam sentientes, vel partui proximè vicinas, tanquam constitutas in periculo mortis. Respondetur negando sequelam loquendo de omnibus prægnantibus, & concedendo eam de prægnante, quæ primum partum sit editura, vel de his, quæ difficiles, & periculosos partus solent habere. Ita ille; cui adde Sotum *in* 4. *dist.* 18. *q.* 5. *art.* 5. Sed de hoc ego alibi.

Sup. hoc in to. 3. tr. 3. Ref. 5. & 5. §. Nota & in to. 9. tr. 7. in fine Ref. 126.

14 Sed an Pontifex possit prohibere, ne quis Sacerdos in extrema necessitate validè absolvat, concedunt Major, & Vasquez. Negant verò Durandus, & Canus *relectione de pœnitent. part.* 5. *ad* 2. & Angelus *verb. confessio* 3. *num.* 2. & alii. Quibus magis assentior: quia, ut rectè Durandus, numquam intelligitur privilegium concessum capiti in destructionem, sed in ædificationem membrorum, cùm caput sit propter membra. Quæ doctrina intelligenda est de omnibus Sacerdotibus, etiam suspensis, degradatis, apostatis, & hæreticis, ut habet communis sententia. Vide etiam Ludovicum à Cruce *in Bull. Cruc. disp.* 1. *cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 19.

Alibi in Resolutionibus non præteriam. Et Sup. contenta in hoc §. ubi lege supra doctrinam Resol. 14.

RESOL. XLIII.

Respondetur ad omnia argumenta contra sententiam superiùs positam in ordine ad illam practicandam; & aliqua alia curiosa invenies circa opinionum probabilitatem.

Sed ex doctrina hujus Resolutionis oritur, an in articulo mortis possit quis cum Sacramento pœnitentiæ supplere præceptum contritionis.

Sed adhuc remanet ista difficultas, an sit obligatio habendi contritionem in articulo mortis ex alio capite, scilicet diligendi Deum? Ea part. 8. tr. 1. Ref. 91.

Superiùs in R. quæ nunc est antecedens, signanter à §. sequenter, & in aliis eiusdem Ref. lege dicta Ref. per tota.

§. 1. ADversùs doctrinam superiùs tanquam probabilem admissam, nempè posse in articulo mortis præsente approbato eligi in confessarium Sacerdotem non approbatum.

2 Obiicies *Primò*, dictam opinionem secundùm Præpositum *in 3. part. quæst. 7. de sacrament. Pœnitent. dub.* 5. *num.* 40. & alios, esse quidem probabilem speculativè, non autem tutam in praxi. *Secundò* licet quis amplecti possit opinionem probabilem relicta probabiliori; hæc tamen non videtur procedere in articulo mortis, tunc enim magis tuta, & securior opinio amplectenda est.

Sup. hac in to. 8. tr. 1. Ref. 10. & ex doctrina Ref. 26. & 9. & ibi in tract. 4. Ref. 58. §. Nota vero. 4.

3 Respondeo his objectionibus ea mente aliorum, &

Ad primum dicunt, opinionem probabilem speculativè esse probabilem, & tutam practicè: nam à speculativa probabilitate connaturaliter, & prudenter oritur probabilitas practica tanquam effectus à causa. Ideò siquidem conscientia practicè dictat, hic & nunc licere talem operationem, quia probabilis opinio docet, sub talibus circumstantiis licere. Cùm enim hæc speculativa cognitio respiciat praxim tanquam objectum suum, & dirigat voluntatem ad opus, id operamur licitè, quod speculatione morali probabiliter judicamus licere. Itaque dicendum est, quòd probabile esse speculativè, nihil aliud est, quàm habere pro fundamento rationem sufficientem, qua duce operari, culpæ tribui non potest, nec temeritati; sed prudentiæ, quo conscientia tuta manet. Et supposita sufficienti ratione in speculativis, necesse est, quòd apponatur in practicis; quia si sufficiens ratio in illis, & in his sufficiens erit, & quæ talis judicatur in illis, necessariò in his judicanda; cùm ratio vim suam non amittat magis in his, quàm in illis, & hæc sit præcipua vis veræ rationis, ut constans in omnibus sit; non defectibilis magis in his, quàm in illis, nisi diversa adsit circumstantia, quæ factum, & simul rationem mutet, de quo nunc non loquimur, sed dum omnia æqualiter se habent.

4 Et ideò non desinam hic apponere verba Joannis Machadi *in discurs. pract. art.* 4. §. 2. *ante tom.* 5. *de perfecto confessorio*, ubi sic ait. (Algunos Dotore, y especialmente Granado 5. 2. *tractat.* 12. *disput.* 4. *section.* 4. *num.* 32. Juzgan, que la opinion puede ser, speculativè, probable, però no practicè, y que la que assi fuere, no se puede seguir seguramente en conciencia. Però el Doctor Sanchez *in disputatione* 44. *numer.* 63. y en la 54. *num.* 11. prueva doctamente, que en niguna manera se deve admitir, à quien despues sigue, y refiere Diana 2. *part. tractat.* 13. de opinione probabili, *resol.* 5. porque es cosa imperceptibile, que siendo una opinion especulativamente probable, no lo sea tambien praticamente, supuesto que la probabilidad pratica, que assegura el obrar, ha de nacer forcosamente de la probabilidad especulativa, y esta solamente se destingue de aquella, como el efeto de su causa, Pues es cierto, que qualquera accion buena, ò mala, que obra el hombre proviene de que especulativamente juzgò, que la podia hazer. Porque como dize Thomas Sanchez aunque diferente proposito en el libro segunde de matrimoo. *distinct.* 41. *num.* 5. el conocimiento especulativo, es el que mueve la voluntad para obrar praticamente. De manera que la opinion, que especulativamente fuere probable, lo ha da ser tambien praticamente, per lo qual dixo el mismo Autor en el lugar citado, que la especulacion probable en las cosas morales mirava a la pratica, como à su obieto, y que por consiguiente da ninguna utilidad seria la especulacion probable, si en llegando à obrar praticamente se hallasse impedida: pues este conocimiento especulativo es el que ha de mover la voluntad para la obra. Y assi el Dotor Sanchez *in disputatione* 54. *numer.* 11. le persuade à quel el que no se atreve à obrar praticamente por la opinion probable especulativa, que avia concebido en so entendimiento, de que le es licito el obrar algun accion, lo haze, porque no es firme al senso que concibiò de la probabilidad especulativa de la opinion, aunque el se persuada à que lo es. Pero al contrario confessamos, que bien puede ser una opinion probable praticamente por principios extrinsecos, que es, como ya hemos dicho, la autoridad del Dotor, ò Maestro que la tiene; no serlo especulativamente por principios intrinsecos, que es la probabilidad que cada uno juzga, que tiene la opinion por el fundamento de sus razones.) Ita ille. Et ita hanc sententiam, me citato, tenet Pater Franciscus de Lugo *de principiis Theolog. morál. part.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 4. *numer.* 42. Idem, me citato, tenet Joannes Escobar *de confessar. sollicit. part.* 2. *quæst.* 2. *num.* 41. Et tandem etiam, me citato, Narbona *de statu requisito ad humanos actus*, *anno* 60. *quæst.* 2. *num.* 13.

Quæ nunc est in tom. 8. tr. 1. Ref. 16.

5 *Nota* verò; dictum Narbonam me absolutè pro sua sententia citare; sed malè quidem: nam ut rectè observat Pater Lugo *ubi suprà*, ego non docui hanc sententiam, sed ejus probabilitatem Lectoribus cogitandam reliqui; & quod tunc feci, nunc iterùm facio.

6 Ad secundum argumentum, respondeo, negando in articulo mortis aliquem non posse sequi opinionem probabilem. Et ita, me citato, docet novissimè Pater Franciscus de Lugo *ubi suprà*, *de principiis Theolog. moral. part.* 1. *capit.* 3. *quæst.* 7. *numer.* 44. ubi sic ait. An etiam articulo mortis liceat amplecti opinionem minus probabilem, & minus tutam? Negare videtur Thomas Sanchez *lib.* 2. *Decal. capit.* 5. *numer.* 6. dicens, constitutum in articulo mortis, in quo agitur animæ salus, subinde teneri partem amplecti, quam reputat tutiorem, & probabiliorem. Undè colligit, infidelem, cui proponitur nostra fides ut magis credibilis, dum adhuc ejus secta probabiliter credibilis appareat, non teneri ad recipiendam nostram fidem extra mortis articulum; secus in illo.

Sup. hoc in to. 8. tr. 1. Ref. 8.

7 Probabiliùs videtur oppositum. Nam conscientia pariter ligat extra mortis articulum, ac in illo. Sicut ergo probabilis opinio licitam reddit operationem; vel omissionem extra mortis articulum, sic etiam in illo. Nec mortis articulus inducit novam regulam operationum moralium; etsi nonnunquam inducat obligationem particularis præcepti tunc urgentis, non anteà. Ita Pater Lugo; cui addè, me etiam citato, Joannem Escobar *tract. de Confessar. sollicitant. part.* 2. *qu.* 2. §. 2. *num.* 37. docentem, ut non solùm in vita quis uti possit opinione probabili, & omittere probabiliorem, sed etiam in articulo mortis, quia nullibi adest peccatum. Et tandem idem etiam, me citato, tenet Pasqualigus.

8 Ex supradictis oritur resolutio alterius celebris quæstionis, videlicet, an in articulo mortis possit quis cum sacramento Pœnitentiæ supplere præceptum contritionis? & negativè respondent Suarez, Valentia, & alii, quos citavi *in part.* 3. *tractat. resolut.* 98. ex ratione superius adducta: quia homo, ratione charitatis, quam erga seipsum, & Deum debet habere, tenetur tutiorem viam in eo articulo eligere: at tutior via est, præter sacramentum confessionis, adhibere medium contritionis, quia opinio, quæ affirmat solam attritionem conjunctam cum Sacramento sufficere ad justificationem, non est certa. Igitur poterit esse falsa. Data ergo, quòd sit falsa, sic accedens ad Sacramentum non justificabitur: quoniam ut justificemur, non pendet ex opinione nostra probabili, sed ex ipsa institutione Sacramenti: ergo in tali

Quæ nunc est in tom. 8. tr. 3. Ref. 91. & in Resol. 4. & in aliis eorum annotationum.

casu propria charitas obligat, ne nos æternæ damnationis periculo exponamus. *Secundò*, esto opinio illa certa sit, adhuc possumus esse dubii, ne quid ex parte nostra, vel ministri omissum sit, quod ad validitatem Sacramenti sit necessarium. Ergo, &c.

9 Verùm, his non obstantibus, *ubi suprà*, cum multis Doctoribus affirmativæ sententiæ adhæsi, quos, me etiam citato, adducit, & sequitur Cardinalis Lugo *de sacrament. Pœnitent. disp. 7. sect. 13. num. 262.* quibus addo Amicum *tom. 8. disputat. 9. sect. 4. num. 67.* & Escobar *in Theolog. moral. tract. 7. exam. 4. cap. 7. num. 35.* Probatur, ait Lugo, quia si adesset ejusmodi obligatio, obligaretur etiam Confessarius instruere, & admonere pœnitentem de ejusmodi obligatione, atque adeò, qui excipit confessionem ægroti constituti in mortis periculo, non posset eum absolvere, nisi conaretur habere contritionem, alioquin pœnitens non est sufficienter dispositus, cùm non habeat animum servandi præceptum, quod obligat ipsum sub mortali; immò non solùm confessarius, sed quilibet alius tenetur ex charitate admonere, & instruere ægrotum de illo debito. Et ideò testatur Lugo novisse doctum aliquem, qui illa obligatione perterritus ægrotos omnes periculosos fugiebat: quod licèt imprudenter ille faceret, occasionem tamen ab ea sententia satis apparentem habuerat ita faciendi. Multas alias rationes adducit Lugo *ubi suprà*; sed mihi admodum placent fundamenta Patris Amici, quia in lege Evangelica præceptum contritionis commutatum est in præceptum confessionis: ergo in omnibus casibus, in quibus anteà obligabat contritio, nunc suppleri potest per sacramentum Confessionis. Consequentia constat. Antecedens probatur: tum quia alioqui Christus per præceptum confessionis non allevasset, sed aggravasset onus. Nam præter præceptum contritionis addidisset præceptum confessionis: tum quia hinc sequeretur, sacramentum confessionis remittere peccata in voto contritionis suo tempore exercendæ. Quod falsum est: nam potius contritio peccata remittit in voto confessionis, ut constat ex Tridentino *sess. 14. cap. 4.* est enim sacramentalis absolutio ultima sententia decretoria absolvens reum ab omni vinculo peccatorum, quo ligatus tenebatur, juxta illud Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.*

10 Tum quia, si justificatus per sacramentum Confessionis tenetur ulteriùs conteri, vel tenetur præcepto charitatis erga se, vel erga Deum; vel ex virtute ipsa pœnitentiæ, qua Deo debet pro illata injuria satisfacere. Non ex primo, cùm sit jam justificatus, & certus moraliter de sua justificatione. Non ex secundo; quia licèt hoc obliget in fine vitæ, non tamen obligat ad detestanda peccata jam concessa, & remissa. Non ex tertio: quoniam Deus est magis contentus satisfactione, quam ei exhibemus in sacramento Pœnitentiæ. Nam hæc operatur in virtute meritorum Christi, quæ medio hoc Sacramento, teste Tridentino *sess. 6. cap. 7.* nobis communicantur.

11 Nec obstat dicere id, quod *suprà* adduximus, nempè quòd negari non potest, quòd sit probabilis sententia contraria, quæ docet obligationem esse eliciendi contritionem propter illud periculum; non potest ergo homo in re tanti momenti conformare se practicè cum nostra sententia, licèt sit probabilior: quid esto in aliis materiis possimus sequi sententias probabiles, & habere judicium practicum juxta illas ad licitè operandum: id tamen locum non habet quando id cederet in detrimentum salutis propriæ, vel aliorum: & ideò non possumus adhibere Baptismum cum materia, aut forma probabiliori, relicta magis secura, & certa, quia exponeremus periculo salutem æternam, si fortè illa sententia esset falsa. Cùm ergo probabilis sit sententia, quam modò impugnamus, & illa sit magis secura, non possumus practicè amplecti nostram, licèt, speculativè loquendo, sit probabilior.

12 Respondeo concedendo negativam sententiam esse probabilem, sed ejus probabilitas non impedit judicium practicum, quo aliquis possit in operando amplecti nostram sententiam. Regula enim illa, quòd in operando liceat sequi sententiam probabilem, vera est in universum, si sermo sit de ultimo judicio circa licitum, vel illicitum hic, & nunc. Nec obstat illa alia regula quæ dicit, circa materiam, & formam sacramenti Baptismi, & Ordinis saltem Sacerdotii non licere sequi sententiam probabilem: nam ibi non est sermo de probabilitate circa licitum, sed circa valorem, verbi gratia, materiæ, vel formæ. Igitur in quæstione practica hic, & nunc, licitum semper esse amplecti sententiam probabilem. Similiter ergo in casu nostro, licèt agatur de salute æterna, ad quam debemus adhibere remedia certa, & non probabilia solùm: circa hoc tamen quæstio non sit, an attritio cum Sacramento sit remedium, vel non; sed an sit obligatio adhibendi aliud remedium contritionis propter incertitudinem illius, & sit sententia probabilis multorum dicentium, non dari talem obligationem; non obstante sententia negante justificationem per attritionem cum Sacramento, non est, cur non possit aliquis conformare se in operando cum hac sententia, & negare in se ejusmodi obligationem. Undè patet responsio ad fundamentum Suarez, & aliorum: nego enim hominem etiam in articulo mortis teneri tutiorem viam sub præcepto eligere, sed sufficit, ut eligat ratam, & moraliter certam, quæ omne practicum dubium tollat oppositæ partis: præsertim quando neque pars tutior tollit metaphysicè omne dubium, sed solùm à tuta differt secundùm magis, & minus intra eundem gradum moralis certitudinis. Nam si quis conetur ad habendam contritionem, nunquam erit metaphysicè certus de illa.

13 Sed adhuc remanet difficultas, an sit obligatio habendi contritionem in articulo mortis, orta ex alio capite, scilicet, ex præcepto diligendi Deum, quod quidem dicunt communiter Theologi obligare ad actum mortis Dei saltem in fine vitæ; de quo videri potest Thomas Sanchez *lib. 2. in Decalogum, capit. 35. num. 9.* & Coninch *disp. 24. de charitate, dub. 3. numer. 51.* quam tamen obligationem negat Azorius *tom. 1. lib. 9. c. 4. quæst. 1.* Sed quidquid de hoc sit, quod spectat ad tractatum de charitate, in primis illa non esset obligatio habendi contritionem, sed dilectionem Dei; deinde ratione illius obligationis non teneretur Confessarius, aut quilibet alius ex debito charitatis admonere moribundum de obligatione illa diligendi Deum; cùm enim dilectio non esset necessaria necessitate medii, sed præcepti, posset relinqui conscientiæ suæ, sicut in aliis præceptis, nam vel infirmus scit obligationem diligendi Deum in illo articulo, vel eam ignorat: si eam scit, non indiget admonitione: si verò eam ignorat, adhuc confessarius non videtur teneri ad docendum pœnitentem de illa obligatione: tum quia prudenter potest credere, quòd in vita sæpè habuit actum amoris Dei, & satisfecerit præcepto diligendi Deum; obligatio autem habendi illum actum etiam in articulo mortis, non est ita certa, ut graves Doctores eam non negent, ut vidimus: non debet ergo Confessarius laqueos inicere pœnitenti in re incerta: tum præsertim quia regulariter timere prudenter potest, ne ea occasione exponat infirmum periculo peccandi mortaliter; si enim infirmus propter suam imperfectionem non movetur ex se, & ex imminente jam morte, ad diligendum Deum, quem offendit, sed solùm ad odium peccati propter pœnas inferni, vel aliud simile motivum; timeri potest, ne proposita obligatione diligendi Deum, incipiat jam imputari ad culpam omissio dilectionis, quæ priùs propter ignorantiam, vel inadvertentiam non imputabatur. Expedit ei itaque, & oportebit exigere, & excitare pœnitentem ad dolorem de peccatis propter Deum, & ad perfectam contritionem, ac dilectionem Dei super omnia, positis motivis opportunis; non tamen expedit regulariter proponere obligationem, & laqueos inicere, in materia præsertim adeò incerta, ut visum est. Et hæc omnia docet Eminentissimus Lugo, & Amicus *locis citatis*.

Sup. hoc ... Resol. ... secundo.

RESOL. XLIII.

An Pontifex in articulo mortis tribuat facultatem absolvendi Sacerdotibus schismaticis, & hæreticis.

Et quibus de excommunicatis, & suspensis, an sit necessarium, ut supradicti sint à peccato mortali contritione, aut aliter justificati in supradicto casu.

Et an Summus Pontifex in articulo mortis suppleat jurisdictionem in laico saltem prima Tonsura initiato, ut possit absolvere moribundum à censuris, qui non potuit confiteri? Ex part. 8. tr. 1. Res. 92.

§. 1. PRima opinio est Soti *in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 4.* & Navarri *in summa, cap. 25. num. 26. & cap. 27. n. 272.* & Ledesmæ *2. 2. quæst. 21. art. 6. non longè à fine, & 22. art. 1.* asserentium hanc facultatem non fuisse concessam hæreticis Apostatis, benè tamen universaliter concedunt concessam esse excommunicatis, & quomodocumque suspensis, imò etiam schismaticis, inquit Navarrus, modò hæretici non sint. Rationem hujus nullam reddit Navarrus; Sotus verò eam reddit de hæreticis, quia carent fide, & consequenter fundamento necessario jurisdictionis, quæ necessaria est ad legitimam absolutionem. Ledesma non reddit hanc rationem, sed quòd Ecclesia negaverit illis, scilicet hæreticis, jurisdictionem, non verò excommunicatis; hoc tamen non video, qua ratione probet: alii verò credunt committi posse jurisdictionem, & de facto commissam esse. Sotus refert Sylvestrum pro sua sententia; sed revera oppositam sequitur.

2 *Secunda opinio* est asserentium nullum Sacerdotem excommunicatum, aut suspensum etiam Catholicum, quantò magis hæreticum, esse proprium Sacerdotem, hoc est, habere facultatem in articulo necessitatis, & post Concilium Constantiense docent authores hujus sententiæ hoc tantùm esse intelligendum de nominatim excommunicato, aut manifesto Clerici percussore, juxta decretum illud vulgatissimum, *Ad evitanda*, quia non denunciatus si absolvat, tenet factum, extra articulum etiam necessitatis, ut omnes fatentur. Hujus sententiæ est Medina *C. de Confession. quæst. Cai*

Sup. hoc in Resolutioni-bus sup. pro tertio.

fieri

fieri debeat confessio, & quæst. de alieno sine licentia proprii de facto absolvente, in responsione ad 3. Marsil. *in* 4. *quæst.* 12. *art.* 24. *part.* 2. *concl.* 2. & Covarruvias *in cap. Alma mater*, 1. *part. relectio* §. 6. *num.* 8. quamvis non satis se explicet, in hanc tamen magis inclinat: de hæretico verò, qui cùm sit excommunicatus à jure, non tamen est nominatim denunciatus, an possit tunc absolvere, non disputat Medina: nec Covarruvias in eo, aut in alio aliam videtur sequi rationem, quàm excommunicationis, nullam verò mentionem faciunt rationis Soti. De excommunicatu ergo nominatim, id docent hac ratione, quia excommunicatio ipso facto tollit jurisdictionem, quæ etiam in articulo mortis necessaria est, cùm sit ibi vera sententia, & judicium.

3 *Tertia opinio*, cui prorsus adhærendum est, asserit, omnem Sacerdotem aliàs quocumque modo impeditum etiam hæreticum, & excommunicatum, & suspensum, eo tempore esse legitimum judicem. Ita docet Præpositua *in* 3. *part. quæst.* 7. *de ministr. sacram. Pœnitent. dub.* 5. *num.* 40. Hurtadus *de Pœnitent. disp.* 18. *sect.* 2. §. 1. *num.* 18. & alii penes ipsos.

4 Probatur hæc opinio; quoniam etiamsi dicamus, ut diximus, jure humano competeret etiam in articulo mortis quemlibet posse absolvere, quòd tamen hæreticis sit negata hæc facultas, & sublata materia dupliciter contingere potest. *Primò*, quia ipsi in se incapaces efficiuntur ipsa infidelitate, aut quia Ecclesia de facto negavit illis materiam, non verò excommunicatis: primum nullo modo dici potest, quia sicut infidelitate non deletur quoad utramque potestatem ex parte effectivi principii, scilicet quoad consecrandum, & absolvendum, sed ita constituti manent à Christo judices ad absolvendum, per illa verba: *Accipe Spiritum sanctum*, &c. sicut per illa: *Accipe potestatem Missas celebrandi*, Sacerdotes ad consecrandum; ergo idonei manent, ut eis subdi possit auctoritate Ecclesiæ materia jurisdictionis, in quam possint operari; ergo falsum docuit Sotus, fidem esse fundamentum jurisdictionis, cùm non sit fundamentum characteris, & ita neque clavis in ordinatione collatæ, & consequenter, nec jurisdictionis, actualiter habentis materiam sibi subditam.

5 Illa ergo in prima ratio non obstat, quin hæreticus in articulo mortis possit quemlibet absolvere, & ex opinione Soti sequeretur etiam, absolutionem collatam ab hæretico interiori esse nullam, etiamsi bona fide facta fuerit, quia in illo deerat fides, unde, & fundamentum jurisdictionis, quòd tenerentur omnes confessiones repetere, quas integrè, & perfectè coram parocho fecerunt, quem tamen cognoverunt posteà hæreticum fuisse interiorem eo tempore, & à fortiori sequitur, hac ratione schismatico non esse ablatam facultatem absolvendi in eo articulo. Sed neque secundo modo id dici potest, quòd Ecclesia, scilicet subtraxerit materiam hæreticis, non verò excommunicatis, quoniam hoc nullo fundamento probari potest, cùm absolutè Ecclesia, ubi hujus rei fit mentio, omnibus videatur committere hanc facultatem, quia nullum excipit sacerdotem, & verè committit iis, qui aliàs facultatem ad hoc non habebant facultatem absolvendi à reservatis, quod idem est. Immò in Concilio Tridentino *sess.* 14. *cap.* 7. *in fine*, asserit de illo articulo mortis: atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & Censuris absolvere possunt, quæ facultas magis universaliter, ut omnes complecteretur hæreticos, & excommunicatos, conferri non potuit: constat ergo, hæreticos etiam posse habere, & de facto ab Ecclesia accepisse.

6 Et ideò hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Jacobus Granado *in* 3. *part. controverf.* 7. *tract.* 10. *disputat.* 4. *sect.* 2. *num.* 9. ubi sic ait. Colligitur absolutè, & simpliciter loquendo, esse certissimum, nulli Sacerdoti deesse jurisdictionem requisitam, & sufficientem, ut in articulo mortis absolvat quemlibet pœnitentem, & à quolibet peccato. Video tamen à nonnullis Doctoribus adhiberi limitationem: nam. S. Thomas *in* 4. *dist.* 10. *quæst.* 1. *art.* 2. *quæstiunc.* 2. *ad* 3. & alii dixerunt, non posse validè recipi hoc Sacramentum ab excommunicato non tolerato. Et Sotus *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 4. *vers. At verò*, negat, licèt aliquantulum dubitans, ministrum præcisum ab Ecclesia posse validè absolvere. Sed profectò absque ulla limitatione dicendum est, nullum excipi Sacerdotem excommunicatum, hæreticum, vel degradatum, ut benè Vasquez *quæst.* 1. 3. *art.* 1. *dub.* 4. Suarez *disp.* 26. *sect.* 4. Avila *de censuris*, *art.* 2. *capit.* 6. *disputatione* 3. *dub.* 1. *conclus.* 4. Autor decisionis casuum articuli mortis *capit.* 4. *dub.* 4. *num.* 20. cum multis aliis, quos referunt: quia Tridentinum nullam prorsùs limitationem adhibet, ut patet ex verbis illius, & ex ratione, qua nititur, ne scilicet homo pereat defectu Sacramenti; id enim probat, recurrendum esse tunc ad quemlibet sacerdotem, si alioqui in discrimen adduceretur æterna salus. Solùm notant prædicti authores in casu, quo pœnitens timeret prudenter à Confessario hæretico fore pervertendum, aut alioqui magnum scandalum ab ea confessione proveniret, abstinere debere à tali confessione; quia aliter peccaret pœnitens graviter non evitando tantum malum, & consequenter confessio illa, nec esset bona, nec valida. Et in hoc eventu intelligitur, quod Sanctus Thomas docet *loc. cit.* præterquam quòd scripsit ante Tridentinum, & in hac *quæst.* 8. *Additionum*, *art.* 6. sine limitatione ulla docet, quemlibet Sacerdotem absolvere posse in articulo mortis. Hucusque Granado.

7 Nec obstat, Hermenegildum filium Regis Hispaniæ à sancto Gregorio laudari, quòd maluerit mori, quàm Eucharistiam accipere de manu Episcopi Ariani, nam illud Sacramentum non erat ita necessarium, sicut pœnitentia: & illa Eucharistiæ susceptio tunc fuisset quædam Arianismi professio. Quòd si in pœnitentia eveniret, conandum etiam esset potiùs justificari per contritionem, quàm hæresim approbare. Cæterùm non videtur posse moraliter contingere, quòd pœnitens non posset illud periculum scandali tollere, si apertè protestaretur, se hæresi illius Sacerdotis non consentire, sed petere in ea necessitate absolutionem in remedium animæ suæ: qua protestatione facta, rarissimè obligaretur pœnitens propter scandalum aliquorum, quod jam non videretur esse passivum; exponere se periculo damnationis æternæ; si fortè vera contritione careret, cùm posset cum attritione per Sacramentum justificari.

8 *Nota* tamen cum Hurtado *ubi suprà*, quòd quamvis dicti Sacerdotes præcisi possint validè dictos pœnitentes absolvere; ut tamen licitè possint, necessarium est, quòd sint à peccato mortali, contritione, aut aliter justificati, nisi quando periculum ægroti jam urget, ut ob ipsum statim audiendum nequeant conteri, nec aliter justificari, quia tunc licitè possunt, quamvis sint in peccato mortali: quamvis Sacerdos non sit licitè administraturus absolutionem, quia justificari potest, & non vult, tunc pœnitens in articulo mortis existens potest ab illo absolutionem petere (quando pœnitens non timet subversionem ob communicationem cum eo Sacerdote, & quando ob communicationem cum eo non apparet profiteri errorem aliquem illius Sacerdotis) quia tunc petit, quòd Sacerdos ille potest licitè facere, si velit: quod etiam est verum, quamvis Sacerdos ille non sit paratus ad illicitè absolvendum, quia regula illa, nempè quod nequeat quis inducere aliquem ad id in quo peccaturus est, quando qui inducitur non est paratus ad id, tantùm est vera, quando inducenti non est in præcepto id ad quod inducit; confessio autem, & receptio absolutionis in dicto articulo est pœnitenti in præcepto, immò ipsi ministro est in præcepto auditio, & absolutio.

Sup. contento in hoc § in n. [illegible] lege doctrinam R. [illegible] & alia [illegible] annot.

9 Sed hìc obiter tangenda est illa quæstio, an Summus Pontifex in articulo mortis suppleat etiam jurisdictionem in laico saltem prima Tonsura initiato, ut possit absolvere moribundum à censuris, qui non potuit confiteri. Et negativè respondet Navarrus *de pœnitent. distinct.* 6. *cap.* 1. *in principio*, *nu.* 83. *& seqq.* Faber *de censuris in* 4. *sententia*, *disp.* 25. *cap.* 8. Turrianus *de censur. lib.* 2. *disp.* 24. *dub.* 4. Covarruvias *in cap. Alma mater*, *part.* 1. §. 11. *num.* 9. Corduba *in summa*, *quæst.* 18. *art.* 2. *dicto* 1. Henriquez *lib.* 3. *de excommun. cap.* 27. *num.* 4. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *art.* 4. Paludanus *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. Ugolinus *tab.* 1. *cap.* 4. §. 5. *num.* 7. Avila 2. *part. cap.* 7. *disp.* 1. *dub.* 3. *concl.* 1. & alii.

Sup. hoc in re. [illegible] Sed aliqui.

10 Sed affirmativa sententia placet Sylvestro *in verbo Absolutio* 1. *n.* 8. Panormitano *in cap. Pastoralis* 6. *propterea*, *de officio Ordinarii*. Angelo *verb. Absolutio* 3. *num.* 39. S. Joannes de la Cruz *in direct. part.* 7. *de excommun. dub.* 5. *concl.* 1. Sancio *in selectis*, *disp.* 44. *num.* 7. Tabiena *verb. Absolutio* 2. *numer.* 8. Feliciano *de Excommunicatione*, *cap.* 42. Antonio 3. *par. tit.* 17. *cap.* 4. & aliis. Sed de hac quæstione à nobis alibi actum est.

Alibi in Resolutionib. not. [illegible]

RESOL. XLIV.

An summus Pontifex etiamsi Sacerdos non sit, possit tollere pœnitentias sacramentales in confessione appositas.

Et explanatur, per Indulgentias non tantùm indirectè, & mediatè, sed etiam directè, & immediatè tolli sacramentales pœnitentias.

Ex quo etiam infertur, non teneri pœnitentem ad servandam pœnitentiam, quam in vindictam suorum peccatorum in foro sacramentali accepit, si probabiliter Indulgentias lucratus est.

Et quid, si pœnitentia sit medicinalis. Ea part. 8. tr. 1. Res. 80.

§. 1. NOn est levis hæc difficultas, & pro parte negativa arguitur. *Primò* ex dictis de sacramentali confessione patet, non posse unum Sacerdotem extra Sacramentum mutare pœnitentiam sacramentalem ab alio sacerdote impositam; ergo multò minùs id poterit non Sacerdos, qui posset Indulgentias extra Sacramentum concedere. *Secundò* probatur pars negativa, quia pœnitentia sacramentalis est per modum ultimæ, ad diffinitivæ sententiæ, nulli homini, ne quidem ipsi Summo Pontifici subjectæ, ac subordinatæ, cùm illa proferatur in persona Christi, cujus vices gerit Sacerdos in hoc Sacramento. Porrò causa semel cognita, & definita in uno supremo Tribunali, non potest ad aliud re-

Quamvis ipso Episcopo! in hoc casu [illegible] Sacerdos non sit, [illegible] lege doctrinam § An vero, & [illegible] annot.

revocari. Cùm igitur sacramentum Pœnitentiæ sit supremum Tribunal, utpote in quo principalis judex est Christus, qui per Sacerdotem tanquam per suum ministrum sententiam fert, non poterit sententia in eo semel lata, ab alio extra illud, ne quidem à Summo Pontifice per Indulgentias, revocari. Confirmatur; nam potestas solvendi est proportionata potestati ligandi. Nullus autem extra hoc Sacramentum ligare, potest, ergo nec solvere. Cùm igitur Indulgentiæ non attingant hoc internum forum sacramentale, solvere non poterunt ea, quæ in hoc foro imponuntur. Et ideò pressus hoc argumento Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 50. sect.* 2. opinatur, per Indulgentias pœnitentias sacramentales tolli solùm mediatè, & indirectè, quatenus sublato reatu pœnæ tollitur debitum pro ea satisfaciendi, undecumque tale debitum provenerit, cùm repugnet, manere debitum solvendi pęnam, sublata tota pęna.

Sup. his infrà in §. Nec obstat quod ante medium, & ante vers. Quod quidem, & in aliis ejus ann.

2 Sed, his non obstantibus, omninò dicendum est, posse Pontificem etiamsi sacerdos non sit, per Indulgentias remittere pęnitentias sacramentales à confessario pro peccatis injunctas, non quà medicinales, & præservativæ; sed quà merè peccatorum vindicativæ sunt. Idque constat tum ea formula earum Indulgentiarum, in quibus expressa mentio fit de pęnitentiis in foro sacramentali injunctis: tum ea eo, quòd sæpè canones, & Concilia prohibent nimiam facilitatem Indulgentias concedendi, ne pęnitentialis satisfactio enervetur, ut loquitur *cap. cùm ex eo, de pœnitent. & remiss.* & Concilium Tridentinum *sess. ult. in decreto de Indulgentiis*, ita scribit: In his nempe Indulgentiis concedendis, moderationem juxta veterem, & probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi cupit, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur, quæ verba manifestè supponunt, per Indulgentias tolli, ac relaxari sacramentales penitentias, quarum sublatione, ac relaxatione Ecclesiastica disciplina enervatur.

3 Et ita Coninck *de Sacrament. disput.* 12. *dubit.* 3. *conclus.* 2. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 5. & alii contra Suarez putant, per Indulgentias non tantùm indirectè, & mediatè, sed etiam directè, & immediatè tolli sacramentales pęnitentias, quæ sententia probabilior est. Et ratio est; quia potuit Christus instituere sacramentum Pęnitentiæ tanquam supremum Tribunal in ferenda sententia de peccatis, & offensis contra se commissis, & nihilominus retinere potestatem relaxandi pęnas in eo latas: quam potestatem potuit per Indulgentias suo Vicario communicare. Ex eo enim, quòd Pontifex nomine Christi misericorditer per Indulgentiarum thesaurum relaxat pęnitentiam à Sacerdote vice Christi in foro sacramentali injunctam, non retractat, aut revocat sententiam Sacerdotis: nam hæc à Sacerdote lata fuit sub tacita conditione, si Christus, in cujus honoris defensionem lata fuit, noluerit talem pęnitentism remittere.

Sup. hoc in to. 3. tr. 6. Ref. 14. §. 1. propè initium & vers. Ambiguos & in R. §. Nota etiam hic obiter, & in Ref. 91 §. At hic, ex medio, & vers. Hic in ... Ref. 27. §. ult. ad lin. 4. vers. de commutatione & in Ref. 12 §. Nota hic, & cursim ad medium §. Ex tandem hanc, & in Ref. 19. §. Qui etiam.

4 Undè patet responsio ad argumentum Suar. Nam concedo, sententiam Sacerdotis in foro penitentiæ latam esse definitivam, & à nomine mutari posse in ratione sacramentalis judicii de peccatis in eo judicatis, nisi fortè pęnitens iterùm voluerit sua peccata ab uno judicata, alteri judicanda subjicere, ut *suprà disputatione de satisfactione*, ostendimus. Nego autem, manente eadem sententia definitiva de peccatis ea parte judicis, non posse pęnitentiam, per talem sententiam decretam, nomine Christi liberaliter remitti: sicut manente eadem sententia definitiva in judicio humano, potest pęna per talem sententiam lata gratis remitti ab offenso, ad cujus recompensandam injuriam imposita fuit. Ad confirmationem, similiter concedo, pęnitentem semel sacramentaliter ligatum in hoc foro, à nemine eodem judicii genere, incognita causa, absolvi posse: nego autem, absolvi non posse alio absolutionis genere, nempè liberalis remissionis nomine Christi factæ.

5 Nec obstat dicere, quòd nunquam licet sacramentum Pęnitentiæ mutilare, mutilaretur autem, si omitteretur pęnitentia, quæ est pars integrans hoc Sacramentum. Respondeo, majorem esse veram de mutilatione quoad partem essentialem, non autem quoad partem integralem, cujusmodi est satisfactio, quæ in multis casibus licitè omitti potest, inter quos est, quando constat pęnitentem adæquatè satisfecisse pro tota pęna peccatis debita. Et omnia superiùs dicta invenies apud Patrem Amicum *in cursu Theolog. tom. 8. disp.* 20. *sect.* 3. *per totam*.

6 Sed non deseram hìc apponere verba Jacobi Granado *in 3. part. D. Thomæ, controv. 12. tract. 2. disp. 4. num.* 8. ubi sic ait. Licèt jungere aliquam satisfactionem, seu penitentiam, & illam implere si sit ex jure divino, & propterea nullus, præter ipsum Deum, videatur in ea re dispensare posse; quòd verò pęnitentia sit hæc, aut illa, vel sit major, aut minor, pendet ex arbitrio confessarii, ut certum est, & habetur in jure: ac proinde præceptum; quo determinata pęnitentia injungitur, Ecclesiasticum, & humanum est: ergo Pontifex potest illud abrogare, præsertim quando concedit Indulgentias commutando pęnitentias confessarii in illud pium opus, quo quis disponitur ad indulgentiam consequendam, & supplendo ex thesauro id satisfactionis, quod deest.

7 Nec obstat, quòd injunctio pęnitentiæ pertineat ad secretissimum conscientiæ forum: nam id solùm convincit non esse manifestandum à confessario, quid injunxerit pęnitenti; non verò probat non posse Pontificem pro sua potestate modo dicto pęnitentiam immutare: præsertim cùm adest tacita voluntas ipsius pęnitentis, ut verè adest in hoc negotio. Quis enim non ferat libenter, aut patienter sibi pęnitentias à confessario injunctas relaxari? Posterior pars primi antecedentis satis, ut opinor, probata in primo argumento authoritate Ecclesiæ. Ita Granadus, qui etiam *num.* 13. rectè observat, quòd cùm dicimus, Pontificem virtute Indulgentiarum tollere obligationem implendi pœnitentias, intelligendum est de illis, prout imponuntur ad satisfaciendum, non verò quatenus sunt præservatio, & medicina. Quod quidem non ita accipiendum est, quasi quòd quomodolibet est medicina præservans teneatur pęnitens implere, licèt Indulgentiam consequatur, sic enim quamlibet pęnitentiam implere tenetur. *Primò* quia juxta Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 8. confessarius in injungenda pęnitentia habere præ oculis debet, ut illa sit ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum. *Secundò*, quia nulla pęnitentia, seu satisfactio est, quæ non præservet in futurum aliquo modo, quatenus reddit difficiliùs iterùm peccare, ne cogatur homo iterùm acceptare, & implere satisfactionem. Quod sanè si admitteretur, nullius momenti essent hactenus dicta: nec Pontifices absolverent ab injunctis. Intelligenda ergo est prædicta limitatio de illa pęnitentia, quæ speciali aliquo titulo, est præservativa: ut si Petro, cui fuit occasio sæpiùs peccandi, ingressus in hanc, aut illam domum, injungeret confessarius, ne deinceps ingrederetur. Extra hunc verò, aut similes casus concessio Indulgentiæ liberat ab obligatione implendi pęnitentiam; & ipsa bona opera, quibus ad consequutionem Indulgentiæ disponitur, non solùm juvant ad satisfactionem, sed etiam ad præservandum in futurum.

Sup. his suprà in hac Ref. ... & in to. ... Ref. 16 ad medium §. 1. & in tom. 1. tr. 6. & 27. §. 1. post medium, & v. ... & in Ref. 57 §. Difficultas, & cursim in ... Ref. not. seq. & vers. Intelligendo tamen.

8 Ex supradictis infertur *primò*, non teneri pęnitentem ad servandam pęnitentiam, quam in vindictam suorum peccatorum in foro sacramentali accepit, si probabiliter Indulgentias lucratus est: quamvis optimum consilium sit, adhuc lucratis Indulgentiis, eam adimplere. Corollarium hoc est commune Doctorum, uno reclamante Valentia *disp. 7. de Indulgentiis, quæst. 20. punct. 3. §. sunt autem circa hanc Indulgentiæ formam*. Ratio verò Corollarii est, quia non tenetur pęnitens bis pro eodem debito solvere: igitur si pro eadem pęna adæquatè solvit per Indulgentias, non tenetur iterùm pro eadem per propriam satisfactionem solvere.

Sup. hoc in 2. t. not. præcip. ... & in Ref. ... §. 1. & in to. 3. tr. 1 Ref. 10. §. pen. & ult.

Sed ea superiùs firmatis oritur pulchra quæstio, hìc necessariò tractanda; ideò quæro.

RESOL. XLV.

An Pontifex per Indulgentias intendat non solùm liberare à pœnitentiis injunctis in confessione, sed etiam à non injunctis.

Et dissentitur, quid est sentiendum de Indulgentiis antiquitùs concessis.

Et infertur, quòd cùm conceditur Indulgentia 40. vel 100. dierum, vel annorum, non intelliguntur dies, vel anni pœnarum, quas in Purgatorio eramus soluturi. Ex part. 8. tract. 1. Ref. 81.

§. 1. Digladiantur Doctores circa præsentem quæstionem.

Prima sententia affirmat, solùm liberari homines virtute Indulgentiarum à pęna debita peccatis, pro quibus confessarius pęnitentiam injunxit. Hanc amplectuntur Alexander 4. *part. quæst.* 23. *commentario* Durandus *in 4. distinct.* 20. *qu.* 4. Cajetanus *tom. 1. opusculorum, tractat.* 20. *cap.* 2. *&* 7. & alii. Probatur, quia Ecclesia solùm concedit Indulgentias, quibus homines liberentur à pęnitentiis injunctis: ergo illarum effectus est sola relaxatio pęnitentia injunctæ. Consequentia est evidens: antecedens verò probatur, quia consuetus tenor concedendi Indulgentias est sub illis verbis: Absolvimus ab injunctis; vel Relaxamus injunctas pęnitentias; & si aliquando similes particulæ non opponuntur, intelligendum est, Indulgentias concedi juxta usitatum modum. Confirmatur *primò*, quia *in cap. cùm ex eo, de pœnit. & remissionibus*, coarctatur potestas concedendi Indulgentias, quam Episcopi habebant: sed si virtute Indulgentiarum absolverentur homines à non injunctis, non esset restricta ea potestas: ergo. Minor probatur, quia ibi præcipitur Episcopis, ne concedant, nisi annum, vel quadraginta dies indulgentiæ de pęnitentiis injunctis: si autem absolvere possent etiam à non injunctis, non esset coarctata potestas, possent enim absque ulla limitatione concedere Indulgentias, quibus liberarent à non injunctis. Confirmatur *secundò*, quia in formula usitata Indulgentiarum conceduntur septem anni, quadraginta dies, decem quadragenæ, &c. Hi autem modi loquendi significant pęnitentias,

tentias, quæ olim à confessariis injungi solebant, juxta Canones pœnitentiales: ergo effectus indulgentiarum, quæ modò conceduntur, est sola relaxatio pœnitentiæ injunctæ.

Secunda sententia affirmat duo; *unum* est, si in forma concessionis Indulgentiæ nulla limitatio adhibeatur, sed absolutè relaxetur pœna peccatorum, intelligendum esse, virtute illius remitti etiam pœnam non injunctam. *Alterum* est, si expressè apponatur illa particula, *de injunctis*, intelligendum esse concessionem restringi ad solam relaxationem pœnitentiæ à confessario injunctæ.

3 *Prior pars* probatur, quia Pontifex habet potestatem relaxandi pœnas, etiamsi non deleantur, peccatis in confessione explicatis, ut omnes fatentur: ergo quando absolutè pœnam relaxat, non est, cur limitetur ad solas pœnitentias injunctas, præsertim cùm beneficium Principis amplè intelligendum sit. Dico interpretandum, si nihil obstet, ut in præsenti verè non obstat, sed potiùs verba concessionis hanc explicationem præ se ferant. Undè ad rationem primæ sententiæ respondetur negando antecedens: ad probationem verò dicitur illum non esse semper tenorem concessionis, sæpè enim, præsertim in Jubilæis, relaxatur absolutè pęna: cujus rei habemus exemplum in extravaganti, *Aliquorum*, *de pœnitentiis*, *& remissionibus*, ubi Bonifacius VIII. concedit non solùm plenam, & largiorem, immò, & plenissimam omnium veniam peccatorum; ubi glossa ait; Pontificem, declarasse, se concedere Indulgentiam, tam plenam quàm posset potestate clavium. Cùm ergo verba prædicta nullam mentionem faciant pęnitentiæ injunctæ, & aliundè certum sit posse Pontificem etiam à non injunctis absolvere, ad non injuncta etiam extenditur hæc Indulgentia, quam posteà concessit etiam Clem. VI. in Extravaganti; *Unigenitus eod. tit.* quinquagesimo quoquè anno; quod verò Cajetanus respondet, scil. vereri se ne Pont. eam declarationem adhibuerit ut privatus Doctor, & consequenter erraverit, hoc inquam valdè displicet, vel ea solùm ratione, quòd cùm in potestatæ Papæ situm sit absolvere etiam à non injunctis, quocumque modo declaraverit, id fuisse voluntatis, & mentis suæ, satis superque erit, ut credamus, præfatam Indulgentiam extendi etiam ad non injunctas.

4 *Posterior pars* supradictæ sententiæ probatur, quia certum est, Pontifices posse concedere Indulgentias de injunctis pœnitentiis: ergo quando id, & non aliud exprimunt in forma concessionis, non est extendenda concessio ad non injunctas. Patet consequentia, quia si id facere liceret, multi textus, & litteræ Apostolicæ pro libito cujuslibet extenderentur ad casus in eis non contentos, quod sine sufficientissima ratione illicitum esset. Confirmatur, quia Indulgentiæ, ut est commune Theologorum, & Canonistarum proloquium, tantùm valent, quantùm sonant: totus enim effectus earum pendet ea voluntate concedentis. Voluntas autem concedentis non se extendit ultra verba in ipsa concessione posita: quando igitur in concessione ponitur verbum, de injunctis pœnitentiis, Indulgentiæ non se extendunt ultra pœnam, pro qua injuncta est pœnitentia. Et ita hanc sententiam tenet Durandus *in 4. dist. 20. q. 4. num. 9.* Cajetanus *tom. 1. opusculorum, tr. 15. de Indulgentiis, q. 7.* Sotus *in 4. dist. 21. q. 2. art. 1. concl. 3.* Petrus Sotus *lect. 2. de Indulgentiis, ad finem.* Angelus *verb. Indulgentia 1. circa finem.* Navarrus *tract. de Indulgentiis.* Bellarminus *lib. 1. de Indulgentiis, cap. 7. propositione 5.* Henriquez *lib. 7. de Indulgentiis, cap. 6. & 3. part. num. 8.* Valentia *suprà citatus.* Nugnez *3. part. tom. 2. q. 25. art. 1. difficult. 3. conclus. 4.*

5 *Tertia sententia.* Docet Suarez *in 3. part. tom. 4 disp. 50. de effectu Indulgentiarum, sect. 3. assert. 3.* Coninck *disput. 12. dub. 3. conclus. 3.* Filliucius *tract. 8. de causa finali Indulgentiarum c. 7. qu. 1.* & alii putant, cùm conceditur Indulgentia de injunctis pœnitentiis, eam non solùm extendi ad pęnam, pro qua injuncta est pęnitentia sacramentalis; sed etiam ad alias, pro quibus nulla pęnitentia injuncta est. Fundamentum Suarez est: quoniam hæc verba de injunctis pęnitentiis, non sunt restrictiva, sed ampliativa; habent enim hunc sensum, ut non solùm Indulgentia extendatur ad pęnas, quibus nulla injuncta est pęnitentia, sed etiam ad eas, quibus pœnitentia est injuncta. Igitur cui conceditur Indulgentia de pęnitentiis injunctis, à fortiori conceditur etiam de pęnis, quibus nulla est pęnitentia injuncta. Antecedens probatur: tum quia majus est remittere pęnam pluribus, quàm paucioribus titulis debitam; sed pęna, cui imposita est sacramentalis pęnitentia, non solùm est debita lege naturali, & divina, sed etiam humana Sacerdotis illam imponentis. Tum quia in judicio humano faciliùs est remittere pęnam ante sententiam à judice decretam, quàm post sententiam latam; ergo etiam in hoc judicio. Tum quia probabile est, per voluntarias pęnitentias, quas pro nostris peccatis exsolvimus, priùs nobis remitti pęnas eorum peccatorum, ad quas persolvendas non habemus sacramentales pęnitentias, quàm eorum, ad quas persolvendas injunctas habemus pęnitentias: nam harum remissio, quantum fieri potest, reservatur facienda per pęnitentiam à confessario injunctam.

6 *Deinde* probatur, quia beneficium Principis largissimè interpretandum est: sed concessio Indulgentiæ est beneficium Principis Ecclesiastici: ergo largissimè interpretandum est juxta dicta in primo argumento. Minor, & consequentia patent: major habetur *in cap. olim, de verborum significatione*, & declaratur exemplo: si enim Episcopus concedat simplici Sacerdoti potestatem absolvendi à reservatis, consequenter concedere censetur potestatem absolvendi à non reservatis; tum quia illa gratia largè accipienda est; tum etiam quia concesso difficiliori, concedi putatur quod facilius est.

7 *Tertiò* probatur, quia ex eo quòd Indulgentiæ restringantur ad pęnitentias injunctas, nullum commodum, sed potiùs incommoda proveniunt; ergo non est credendum, unquam fuisse de mente Pontificis prædictam coarctationem. Antecedens probatur, nam in primis, quid obsecro, emolumenti affert relaxari potiùs pęnitentiam injunctam, quàm non injunctam, cùm utraque in foro divino debeatur, & aliundè id quod in foro Ecclesiæ debetur, non omninò tollatur, sed ad hoc teneatur homo injunctam à confessario pęnitentiam implere? *Deinde* potiùs varia incommoda proveniunt ex ejusmodi restrictione: primum enim si homo justus sit, nolitque modò confiteri, ac proinde non habeat pęnitentiam injunctam, non potietur Indulgentia, cùm tamen ejus fructum percipiat peccator, cui injuncta pęnitentia est in confessione. *Præterea*, si quis diligens sit in pœnitentiis injunctis adimplendis, ita ut tempore Indulgentiæ nullam debeat, non consequetur Indulgentiam, quia non habet pęnitentias injunctas; è contra verò illam obtinebit, qui negligens fuit in adimplendis, quod sanè absurdum videtur.

8 Vidisti, amice Lector, pugnantes inter se sententias ego, ut verum fatear, tertiæ magis libenter adhæreo, & nunc de facto puto cum Amico *in cursu Theologico, tom. 8. disput. 29. sect. 3. numer. 52.* omnes Indulgentias extendi ad quascumque pęnas, etiam pro quibus nulla est injuncta pęnitentia. Et ratio est, quia nunc pęnitentiæ, quæ à confessariis pro peccatis confessis injunguntur, sunt adeò exiles, ut parum utilitatis pęnitentibus afferrent Indulgentiæ, si tantùm eas pęnas remitterent, pro quibus illæ injunctæ sunt. Quare etiam quando Pontifices addunt prædictam adiectionem, de injunctis pęnitentiis, intelliguntur ea benigna interpretatione, Indulgentias extendere etiam ad pęnas, pro quibus nulla injuncta est pęnitentia, cùm non præsumantur velle tam exiguum fructum per Indulgentias fidelibus concedere. Atque in confirmationem hujus partis faciunt argumenta à Suarez adducta. Quid autem dicendum sit de Indulgentiis antiquitùs concessis, vide Amicum *ubi suprà*, qui *num.* 60. optimè infert, *Primò*, Indulgentiam non solùm remittere pœnitentias in foro sacramentali à confessario injunctas, sed etiam pęnas ipsas, pro quibus sacramentales pœnitentiæ sunt injunctæ. Alioqui si Indulgentia solùm liberaret à pœnitentiis sacramentaliter injunctis, & non à pœnis, pro quibus illæ injunguntur, nullum afferet pœnitenti lucrum, sed potiùs damnum, quatenus tolleret pœnitentias, quibus homo satisfaceret pęnis propter peccata contractis, & simul relinqueret pœnas ex condonatis peccatis relictas, Infertur *Secundò*, cùm conceditur Indulgentia 40. vel 100. dierum, aut annorum, non intelliguntur dies, vel anni pœnarum, quas in Purgatorio eramus soluturi, cùm vix putet Sotus *in 4. dist. 21. q. 2. art. 1.* post secundam conclusionem, maximam Purgatorii pœnam excedere 20. aut 30. annos, quod an sit verum, nunc non disputo; sed solùm cum communi Doctorum sententia ajo, intelligi dies, vel annos earum pœnitentiarum, quæ iuxta antiquam Ecclesiæ consuetudinem imponebantur pœnitentibus. Ut enim suprà vidimus, propter unum peccatum mortale grave inponebatur pœnitentia septem annorum, ut videlicet pœnitens semel, aut bis in hebdomada ieiunaret, se flagellaret, aut psalmos recitaret, vel quid simile. Unde quadragena erat pœnitentia continua 40. dierum, sicut septena erat pœnitentia continuata per septem dies continuos, vel ut alii volunt, per septem annos. Indulgentia igitur 40. aut 100. dierum vel annorum, liberat ab illa pœna, pro qua satisfecisset pœnitens, si adimplevisset iniunctam pœnitentiam 40. aut 100. dierum, vel annorum. Quo fit, ut non tanta respondeat remissio pęnæ unius anni in Purgatorio, quanta remittitur hic per pœnitentiam unius anni; quia cùm pœna Purgatorii sit longè acerbior quacumque pęna huius vitæ, vix ad solvendam pęnam unius diei, in Purgatorio sufficit pęnitentia unius anni in hac vita facta: ac proinde per indulgentiam septem annorum vix fortasse remittitur pęna septem dierum Purgatorii. Sed ad alia procedamus.

RESOL. XLVI.

An Pontifex possit dispensare, ut aqua vino consecrando non misceatur.

Es

Et an necessitas admiscendi aquam vino consecrando proveniat ex præcepto Divino, aut Ecclesiastico.

Et an permittendus sit Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua, sicut Græcis consecrandi in fermentato? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 22.

[Pro doctrina, & quod contentum in hoc, & seqq. §§ in to. ... [illegible] ... Ref. 209, & alterius §. ejus num. ...]

§. 1. SOlutio hujus quæstionis peodet ex alia, an necessitas admiscendi aquam vino consecraodo proveniat ex præcepto Divino, vel Ecclesiastico. Provenire ex præcepto Divino, docet Granado *in 4. part. contr. 6. tract. 2. disp. 4. sect. 2. disput. 3. num. 9.* ubi citat Valentiam, Castrum, & Hosium. Probat hanc sententiam.

2 *Primò* auctoritate Patrum. Et in primis illustria sunt verba sextæ Synodi *can.* 32. In omni Ecclesia, ubi spiritualia lumina resulserunt, hic ordo divinitùs traditus servatur, ut scilicet aqua misceatur vino in sacramento Eucharistiæ, Et Concilium Carthaginense III. *can.* 24. In Sacramentis corporis, & sanguinis Domini nihil ampliùs offeratur, quàm ipse Dominus tradidit: hoc est, panis, & vinum aquæ mistum. Quæ verba miror à Gabriele Vasquez explicari, ita ut cadant super vinum tantùm. Deinde S. Cyprianus *in epist.* 63. Dominus inquit, calicem, docuit exemplo magisterii sui, vini, & aquæ conjunctione misceri. Nec responderi potest, ideò hoc dici traditum à Domino; quia ad ejus exemplum, & imitationem fit ab Ecclesia: etenim id non est tradi, aut præscribi, sed solùm ob oculos poni, ut illud imitetur, qui volet.

3 *Secundò* probatur, quia Christus Dominus, cum calicem consecravit, admiscuit aquam vino: ergo hæc mistio cadit sub divinum præceptum. Antecedens patet, *Primò*, auctoritate omnium Scholasticorum, S. Thomæ, Alexandri, Soti, Bonaventuræ, & omnium recentiorum, quos suprà adduximus. *Secundò* testimoniis Conciliorum; id enim docuit sexta Synodus *suprà*: Florentinum *in decreto Eugenii*: Juxta testimonia (inquit) sanctorum Patrum creditur, ipsum Dominum in vino aqua permisto hoc instituisse Sacramentum. Tridentinum ait, ita credi Dominum fecisse.

4 Deinde notandum etiam *Primò*; quia peracta consecratione dictum est à Domino: Hoc facite in meam commemorationem; ubi præcepisse videtur, non solùm quod ad Sacramenti substantiam erat absolutè necessarium, sed quod ad ritus maximi momenti, & mysteriis plenissimos, cujusmodi est aquæ admistio. *Secundò*, quia cùm integra calicis consecratio per modum unius peracta sit, nimium consecrando vinum aqua mistum, non videtur ullum reperiri fundamentum, cui nitamur ad asserendum, mistionem illam relictam fuisse arbitrio discipulorum. Et ita hanc sententiam tenet etiam Henriquez *lib. 8. cap. 52. num. 4.*

5 Sed mihi magis placet contraria sententia, undè hoc præceptum Scotus *in 4. dist. 11. quæst. 8. §. ad secundam quæstionem.* Sotus *distinct. 9. quæst. 5. art. 6. §. colligitur, ergo*, & plures alii existimant esse humanum.

6 Quorum sententia est probabilior, *Primò*, quia est magis conformis Concil. Trident. *sess. 22. c. 7.* dicenti: Monet deinde sancta Sanodus præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino calice offerendo miscerent; quamvis enim nihil vetet id, quod à Deo jubetur, etiam præcipi ab Ecclesia, modus tamen loquendi Concilii innuit, præceptum esse à sola Ecclesia; si enim agnosceret divinum, non debuisset prætermittere, cùm id ad redarguendos hæreticos multum juvisset.

7 Confirm. Concilium post verba citata dicit, tam quòd Dominum ita fecisse credatur; quibus verbis indicat, inter cætera motiva præcepti Ecclesiastici esse Christi factum scilicet citrà præceptum, quod ipsum indicatur in Florent. *Secundò*, quia est magis conformis canoni, *Cùm omne*, qui est Julii Papæ, ubi dicitur, aquam debere permisceri in calice, juxta canonum præcepta, quibus verbis solum præceptum Ecclesiasticum insinuatur. Et ita hanc sententiam prætee Doctores citatos tenet etiam Vasquez *tom. 3. in 3. part. disp. 177. cap. 2.* Suar. *tom. 2. disp. 45. sect. 2.* Ochagavia *de Sacram. tract. 5. de Euchar. q. 10. num. 6.*

8 Nec obstat dicere, Christus consecravit in vino aqua mixto: ergo vinum aqua mixtum est materia necessaria ad valorem consecrationis. Consequentia patet, quia ex eo deducimus, vinum vitis, & panem triticeum, esse materiam necessariam ad valorem consecrationis, quia Christus in eis consecravit. *Secundò*, quia si mixtio aquæ cum vino non est necessaria ad valorem consecrationis, ergo permittendus est Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua, sicut Græcis permittitur mos consecrandi in fermentato.

9 Non, inquam, hæc obstant: nam respondeo, concedendo Christum in vino aqua mixto consecrasse; negamus tamen eo suo facto ad id nos obligasse: quia non tenemur Christum imitari quoad omnia, quæ pertinent ad consecrationem, & administrationem Sacramentorum, sed tantùm quoad substantialia, quale non est miscere aquam vino consecrando.

10 Undè ex his ad quæsitum principale respondendum est, posse Pontificem in hoc præcepto, urgente causa, dispensare. Et in terminis tenet Hurtadus *de Sacram. disp. 11. de Euchar. diffic. 11. in fin.* Præpositus *in 3. part. quæst. 74. art. 7. num. 54.* & Amicus *in cursu Theolog. tom. 7. disp. 56. sect. 4. num. 49.*

RESOL. XLVII.

An Pontifex possit dispensare, ut consecratio Eucharistiæ efficiatur sub una tantùm specie.

Et an præceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit divinum, vel humanum.

Et an sit falsum, Innocentium VIII. dispensasse, ut aliquæ nationes consecrarent sub specie tantùm panis, & hoc concessisse Norvegis? Ex part. 8. tr. 5. Ref. 23.

§. 1. PRo resolutione hujus quæstionis, videndum est, an præceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit divinum, aut tantùm humanum. Et esse præceptum divinum putat Vasquez *in 3. part. tom. 3. disput. 213. cap. 3.* Suarez *tom. 3. disp. 43. sect. 4.* Coninck *de Sacram. qu. 83. art. 1. dub. 5. conclus. 3.* Nugnus *in 3. part. qu. 74. art. 1.* Sotus *in 4. distinct. 9. quæst. 2. artic. 5. in fine.* Cajetanus *in 3. part. qu. 80. artic. 12.* Marsilius *in 4. quæst. 6. art. 5. part. 1. dub. 3. & 4.* cum aliis. Docent igitur, consecrationem utriusque speciei simul esse jure divino positivo Christi præceptam, quod significat Tridentinum *sess. 22. cap. 5.* dum postquam dixit, Christum Sacerdotem secundùm ordinem Melchisedech corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulisse, subdit: Ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerent, præcepit per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*; uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. Et idem indicatur *Lucæ cap. 22.* illis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*, ex quibus Tridentinum deducit, Christum præcepisse consecrationem utriusque speciei simul; quia quamvis apud Lucam non dicatur: hæc facite, sed *hoc facite in meam commemorationem*, & ea verba tantùm fuerint expressa immediatè post consecrationem panis, nihilominus satis indicatur, ea etiam fuisse repetita à Christo post consecrationem calicis, dum subditur, *similiter, & calicem*; quia adverbium, *similiter*, refert repetitionem omnium, quæ dicta fuerunt post consecrationem panis.

[Sup. hoc præcepto, & doctrina hujus ... [illegible] ... Ref. 22. §. Et ita, & ... Ref. 209 §. Verùm sed lege eas per ... & non ... gabis, & vide ... alio ... allegatum in ... Resol. 2. hujus ...]

2 Et id ratione congruenti probatur, quia Christum præcipere consecrationem utriusque speciei simul, ex suppositione quòd fieret consecratio, fuit maximè conveniens, quia ad essentiam sacrificii fuit requisita, & ad integritatem Sacramenti; ergo credi potest illam præcepisse.

3 Deinde Sacramentum Eucharistiæ est essentialiter institutum in sacrificium realiter expressivum cruenti sacrificii Crucis: ergo sicut illud importat realem, ita hoc sacramentalem separationem corporis à sanguine: sed ratio perfecti sacrificii prævalere debet cuicumque utilitati animarum: ergo. Antecedens constat ex illis verbis Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*, ex quibus Trident. *sess. 22. cap. 1.* colligit, Christum præceptum dedisse Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus, offerendi Deo Patri in sacrificium suum corpus, & sanguinem sub speciebus visibilibus panis, & vini. Consequentia verò patet, quia repræsentans debet exprimere repræsentatum. Vide apud Sylvium plura *ibid.*

4 Nec sufficit, ut sanguis implicitè tantùm repræsentetur sub speciebus panis, vel contrà: nam ut sit expressivum cruenti sacrificii, debet utrumque exprimi sub forma visibili. Minor probatur, quia ratio sacrificii respicit immediatè cultum Dei, utilitas verò animarum, quam respicit ut Sacramentum, non est simpliciter necessaria: sed cultus Dei prævalere debet cuicumque bono non necessario animarum, ergo.

5 His tamen non obstantibus, non desunt Doctores contrariam sententiam tenentes, ut Adrianus *in 4. quæst. 6. de Eucharist.* Major etiam *in 4. distinct. 9. quæst. 3.* & alii, docentes, consecrationem sub utraque specie non esse præceptam jure divino, sed tantùm jure humano Ecclesiastico. *Primò*, quia Christus in castello Emaus speciem tantùm panis consecravit; ergo ipse non præcepit consecrationem utriusque speciei, quia ipse non faceret contra id, quod aliis præceptum relinquebat. *Secundò*, quia si consecratio utriusque speciei esse præcepta à Christo, maximè quia esset necessaria, ut per consecrationem utriusque fieret commemoratio passionis Christi, quasi per consecrationem unius non fiat: sed per consecrationem unius tantùm speciei fit prædicta commemoratio, sicut fit sumptione unius tantùm speciei, ut indicatur *Luc. 22.* dum post consecrationem corporis ante consecrationem sanguinis dicitur: *Hoc facite in meam commemorationem. Tertiò*, quia si consecratio utriusque speciei esset jure

divino

divino Christi præcepta, non posset dispensatione Romani Pontificis una sola consecrari, quia Romanus Pontifex nequit in jure divino dispensare. Legimus autem, Romanum Pontificem aliquibus nationibus concessisse, ut sub specie tantùm panis consecrarent, quia Ionocentius VIII. id concessit Norvegis, ut refert Volaterranus *lib. 7. Geographiæ c. 4.*

6 Probatur etiam hæc opinio aliis rationibus.

Primò; Hoc Sacramentum institutum est propter utilitatem animarum: ergo in casu, quo defectu vini non posset in utraque specie consecrari, dispensari posset, ne tot animæ priventur utilitate hujus Sacramenti.

7 *Secundò*; Concurrentibus duobus præceptis, servandum est majus: majus autem est in articulo mortis communicare, quàm in utraque specie conficere, quia illud cedit in utilitatem animarum.

8 *Tertiò*; Non minùs de integritate Extremæ-unctionis sunt quinque unctiones, quàm Eucharistiæ species panis, & vini: sed moribundis interdum datur una unctio sine alia, ut cùm superveniente morte non possunt omnes perfici.

9 *Quartò*; De jure divino est confessionis integritas, & tamen in aliquo casu licèt confessionem dimidiare: ergo licèt de jure divino sit in utraque materia celebrare, in aliquo tamen casu licebit in una tantùm Sacramentum hoc conficere.

10 *Quintò*; Hoc non est intrinsecè malum, & aliunde expedit saluti animarum. Major constat, quia in multis casibus necessarium est, in una tantùm specie consecrare. *Primò*, quando consecrata hostia deficit Sacerdos, desinitum est in Concil. Tolet. VII. & XI. ut alius Sacerdos succedat ad calicem tantùm consecrandum. *Secundò*, si consecrata hostia immineat Sacerdoti periculum mortis, potest sumpta hostia calicem omittere, & fugere. *Tertiò*, si post sumptum corpus advertat, in calice fuisse alium liquorem, & vinum haberi non posse sine periculo mortis, aut gravi scandalo, potest sacrificium absolvere.

11 *Sextò*; Nonnulli Patres testantur, Christum communicasse discipulos euntes in Emaus in specie tantùm panis.

12 *Septimò*; Totus Christus continetur sub quavis specie: ergo quævis sufficit ad integrum Sacramentum, & sacrificium.

13 *Octavò*. Legitur ab Innocentio VIII. dispensatum fuisse cum Norvegis anno 1490. ut refert Volaterranus *lib. 7. c. 4.* cujus gratia docet, legationem eò missam fuisse.

14 *Nonò*. Quoniam, ut definit Trident. *sess. 21. c. 2.* est in Ecclesia potestas, ut salva Sacramentorum substantia, statuat, vel mutet, quæ suscipientium utilitati, & Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaverit: ergo urgente gravi, & publica necessitate, potest in hoc dispensare.

15 *Decimò*. Potest in aliis juribus divinis dispensare, ut in voto solemni, in matrimonio rato, & non consummato, in residentia personali Pastoris, in ministro Confirmationis, & Ordinis: ergo etiam in hoc.

16 Et licèt ad omnia hæc argumenta responsiones adhibeat Amicus *ubi infrà*, tamen ipse contrariam sententiam probabilem putat.

Sup hoc in R. 1. not. præcip. cum cursu in fine § 1 vers. Neque est dispensatione, & in R. 1. § 2. ad medium, vers. Tum quia gravis.

17 Undè ex his diversis opinionibus patet resolutio ad quæstionem propositam; nam Sotus, Vasquez, & Coninck, quos citat, & sequitur Hurtadus *de sacrif. Missæ, disputat. 1. diffic. 9.* docent, Romanum Pontificem non posse in præcepto divino consecrandi simul utramque speciem dispensare: unde falsum putant, Innocentium VIII. in dicto præcepto dispensare. Et ita hanc sententiam mordicùs, & doctè sustinet Card. de Lugo *de sacr. Euch. disput. 19. sect. 8. per totam*.

18 Sed ego satis contrariam sententiam probabilem esse puto, quam ut talem admittit etiam Amicus *in curs. Theolog. tom. 7. disput. 16. sect. 9. numer. 158.* ubi sic ait: Probabile est posse in hoc jure, ob publicam dumtaxat utilitatem, à Summo Pontifice, per juris interpretationem dispensari: probabilius tamen est, nec ob publicam utilitatem id posse. Prioris partis fundamentum est authoritas tot Doctorum, & rationes, quæ hanc opinionem reddunt practicè probabilem. Ita ille; cui adde Castrum Palaum *tom. 1. disput. 6. punct. 3. num. 6.* ubi docet, probabilem esse, posse authoritate Pontificis in una tantùm specie sacrificium offerri, urgenti, gravi, & communi bono alicujus Provinciæ; sed tunc Pontifex non dispensabit in jure divino, sed declarabit doctrinaliter ad illum casum non se extendere. Pro quo supponendum est in hac sententia offerri sacrificium ex jure divino esse: at quòd fit in utraque specie, non esse per se ex jure divino, sed ex jure naturali dictante, si offeratur sacrificium Deo, integrum, & perfectum esse offerendum. Cùm ergo Pontifex permitteret in aliqua Provincia sacrificium in una specie offerri, declarat utique, præceptum naturale sacrificandi integrè ad illum casum non se extendere. Sic Suarez *lib. 10. cap. 6. fine*, ubi advertit, hanc declarationem fieri non posse ab alio præter Romanum Pontificem, quia est res gravissima, & satis dubia. Hæc Palaus.

29 Immò Fagundez *de præcept. Eccles. præcep. 2. lib. 3. c. 5. num. 5.* putat, sententiam, asserentem posse Pontificem in tali casu dispensare, esse probabiliorem. Vide illum, & non pigebit.

R E S O L. XLVIII.

An Pontifex possit in aliquo casu facultatem præbere, ut plures Sacerdotes simul conficiant Eucharistiam.

Et dubium est, quomodo id licitè possit fieri.

Et deciditur, quam intentionem debeant habere Sacerdotes noviter ordinati, quando cum Episcopo in Missarum solemniis consecrabant.

Et notatur, quòd Episcopus, qui consecratur, celebrat cum Episcopo consecrante, & olim Presbyteri Cardinales simul cum Pontifice concelebrare consueverunt.

Et an in Ecclesia Græca solent alius Sacerdos simul cum Episcopo celebrare? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 44.

§. 1. Respondeo affirmativè, quod patet ex consuetudine recepta, & à Summis Pontificibus approbata Latinarum Ecclesiarum, qua Sacerdotes recens ordinati, solent verba consecrationis simul cum Episcopo celebrante proferre, idque super eandem materiam. Cùm enim Ecclesia in re tanti momenti errare non possit; hinc manifestum est, plures simul Sacerdotes eandem materiam validè consecrare posse.

Sup. doctr. contenta in hoc R. ... & lege aliam R. ... & ... seq. per totam.

2 Dubium est autem non leve, quomodo id licitè possit fieri; Et ratio dubitationis est, quia moraliter loquendo, impossibile est, ut plures Sacerdotes formam Consecrationis eodem instanti absolvant, quare semper evenit in dicto casu, ut materia tantùm ab uno consecretur, nimirum ab illo, qui priùs formam absolvit. Undè ulteriùs sequitur, alios nihil efficere, & verba consecrationis proferre super materiam consecratam, quòd sacrilegium redolet. Immò sæpè contingere potest, ut ipse Episcopus celebrans non consecret, si nimirum aliquis ex ordinatis priùs formam perficiat: hoc autem magnum est inconveniens, quia celebrans tunc non sacrificat.

3 Respondeo, ad cavenda prædicta incommoda, Sacerdotes recèns ordinatos debere habere intentionem consecrandi, non absolutam, sed conditionatam; si nimirum verba simul cum Episcopo absolvant, aliàs non. Inde enim fit, Episcopum, qui est principalis minister, semper consecrare, sive alii consecrent, sive non; & consecratione peracta, si aliquorum verba nondum peracta sunt, ea nonnisi materialiter proferri super materiam consecratam: qua cautela magis vitatur periculum sacrilegii, aut irreverentiæ, quàm si formaliter, & cum intentione consecrandi recitarentur.

4 Neque dicas fieri non posse, ut idem simul proferat verba consecrationis, & materialiter, ita ut non sufficiant. Oppositum enim manifestè colligitur ex Baptismo sub conditione collato: nam si infans est baptizatus, verba proferuntur tantùm materialiter, sine animo baptizandi: si verò non est baptizatus, proferuntur formaliter, & cum intentione eum baptizandi. Quis autem neget Baptismum eo modo validè, immò, & interdum licitè conferri? Quia tamen plerumque contingit, ut ordinati prædictas intentiones accuratè distinguere nesciant, optimum erit consilium quoad praxim, ut quilibet ordinatus habeat intentionem generalem proferendi verba consecrationis juxta sensum, & mentem Ecclesiæ, quæcumque illa sit.

5 *Notà* etiam, quòd Episcopus, qui consecratur, celebret cum Episcopo consecrante: & olim Presbyteri Cardinales simul cum Pontifice concelebrare solebant, ut testatur Innocentius *lib. 3. de myst. Miss. cap. 19.* quam tamen consuetudinem suo tempore non extasse refert Durandus *in 4. dist. 13. q. 5. num. 4.* Et in Ecclesia Græca solet alius Sacerdos simul cum Episcopo celebrare. Et licèt Durandus *ubi suprà*, videns moralem impossibilitatem, ut omnes qui verba proferunt, revera consecrent, non laudat hanc consuetudinem, qua plures Sacerdotes verba proferant; sed tanquam periculosam censet magis esse abolendam, quàm retinendam. Gabriel etiam *in lect. 6. in Canon.* Sotus *in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 2.* & Angelus *verb. Eucharistia 2. num. 3.* non multùm eam approbant. Moraliter enim evitari non potest, quin aliqui verba proferant super materiam jam consecratam: quod per se inane, & sacrilegum est. Et eò magis absurdum est, si alius Sacerdos verba absolvat ante Episcopum principaliter celebrantem, & sic Episcopus ipse non consecret. Accedit, quòd Sacerdotes noviter ordinati, non communicant de calice consecrato: sed tamen qui celebrant, debent in utraque specie communicare. Attamen hæc Durandi censura tanquam temeraria meritò ab aliis pluribus reprehenditur. Cùm non solùm in quibusdam particularibus Ecclesiis, sed in sola Romana, & universali, illa consuetudo servata, &

Sup. hoc in to. ... R. ... seq.

Sup. hoc in §. ... & not. seq.

Sup. hoc consuetudine ... tom. ... R. ... seq. ...

Sup. hoc ... in tom. ... R. ... & ... vers. ... ejus not.

retenta

setenta sit. Atque in Romano Pontificali, tum veteri, tum novo præscripta, & ab omnibus Episcopis ordinantibus ubique servanda proponitur.

Sup. hoc ad medium præcedentis §. hujus Res. sed non laudat, & in alia Resol. ... non est ... [illegible]

6 Et ideò hanc consuetudinem approbant, & tuentur communiter Doctores, & inter illos, noster amicissimus Pater Aversa *de sacram. Euchar. q.* 50. *sect,* 2. qui post varias sententias adductas, tandem ipse putat dicendum, singulos Sacerdotes celebrantes debere verba proferre, formaliter quidem cum intentione consecrandi, si contingat ea simul cum Episcopo complere, aut si Episcopus formam, vel intentionem perverteret; secus autem non consecrandi, sed materialiter tantùm recitandi, si post, vel antea compleant. Hoc etiam videtur maximè conformare Rituali ipsi, & Pontificali Romano. Ideò enim seriò admonentur Sacerdotes, ut studeant simul cum Episcopo verba proferre: quæ admonitio debet etiam ad intentionem accommodari, ut intendant consecrare simul cum Episcopo, & non aliter.

7 Sic ergo redditur licita, & laudabilis hæc consuetudo. Ac vitantur inconvenientia in aliis modis allata. Non enim malum, aut sacrilegum est, verba materialiter, & recitativè proferri super materiam consecratam, vel consecrandam, quando id non fit cum deceptione eorum, qui expectant fieri Sacramentum, vel cum injuria ipsius Sacramenti. Sed pium, & laudabile est in præsenti casu, dum fit cum debita reverentia, & ad servandum Ecclesiæ ritum. Neque necesse est, Sacerdotes noviter ordinatos, etiamsi contingat, ut simul cum Episcopo verba compleant, atque adeò verè consecrent, communicare etiam de calice ad consummandum sacrificium, quia satis est, Episcopum ita communicare, & consummare: & ad summum si Episcopus deficeret, deberet aliquis alius ex peculiari debito ejus celebrationis id perficere. Dicuntur demum alii Sacerdotes concelebrare cum Episcopo ordinante: quia, & omnia recitant, & debent etiam formaliter intendere consecrare, si junctim cum Episcopo verba compleant.

8 Subdit verò Aversa, quia communes Clerici non sunt de his Theologicis subtilitatibus instructi: & quia variæ opiniones de hac re extant, approbandum est consilium Caietani dicentis, hos noviter in sacerdotium ordinatos non oporrere habere intentionem determinatam consecrandi, vel determinatam non consecrandi; sed posse habere indefinitè intentionem debitam: hoc est, proponat apud se: Intendo dicere cum ea intentione, qua debeo dicere, sic enim, inquit, tutissima via omnes ordinati incedunt. Similiter Layman. *lib.* 5. *Moral. Theolog. tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 2. & Diana *part.* 3. *tract.* 4.

Quo hic est in tom. 2. tr. 5. Res. 10.

resol. 50. notant, ut noviter ordinati habeant intentionem proferendi verba secundùm voluntatem Ecclesiæ. Et idem est si dicatur, ut intendant proferre meliori modo, & via, qua fieri conveniat. Ita Aversa, & iterùm ego. Vide Hurtadum *de Sacram. Euch. disputat.* 11, *diffic.* 2. Præpositum *in* 3. *part.*

RESOL. XLIX.

An Pontifex potuerit prohibere, ne laici sumant communionem sub utraque specie.

Et an jure divino præcepta sit communio sub utraque specie? & an qui sub una sola specie communicat, impleat præceptum, quo dicitur, Nisi manducaveritis carnem filii hominis; & biberitis ejus sanguinem, &c.

Et notatur, quòd hodie Cardinalis Diaconus ministrans summo Pontifici communicat sub utraque specie: & similiter Rex Franciæ in sua inauguratione.

Et tandem quæritur, an aliquando sit licitum laico sanguinem sumere? Ex part. 8. tract. 1. Res. 24.

§. 1. RE spondeo, quòd sub annum 1412. Petrus Eresdensis, & Jacobellus Misocnsis in Bohemia docuerunt, jure divino præceptam esse communionem sub utraque specie, & proinde Romanam Ecclesiam injustè laicis negare usum calicis, ut videre est apud Æneam Sylvium *in historia Bohemorum, cap.* 35. hos secuti sunt hæretici nostri temporis, nam quamvis Lutherus fuerit varius, tandem censuit utriusque speciei sumptionem etiam laicis esse necessariam, ut refert Bellar. *lib.* 4. *de Eucharistia, c.* 20. idem censet Calvinus, & alii, eodem Bellarm. teste.

2 Sed omninò dicendum est, quòd laicis, & Sacerdotibus non celebrantibus communio sub utraque specie non est præcepta jure divino. Ratio *prima;* Christus Dominus sumentibus unam speciem promittit vitam æternam, ut: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Ratio *secunda;* Conc. Constant. *sess.* 13. & Trident. 21. *sess. can.* 1. sub pœna excommunicationis prohibent, ne Sacerdotes audeant quemquam ex populo communicare sub utraque specie. Ratio *tertia;* Licèt ex gentibus conversi Christiani de calice communicarent, id ideò factum est, quia assueti erant bibere de libaminibus Idolorum; sed hic mos posteà abolitus. Ratio *quarta; Act.* 2. dicitur, quòd erant perseverantes in fractione panis; fractio autem panis significat distributionem Corporis Dominici. Ratio *quinta;* Moris antiquissimi fuit in Ecclesia servare corpus Domini sub sola specie panis propter infirmos. Ratio *sexta;* Olim viris dabatur Eucharistia in manu, mulieribus autem in nitidis linteaminibus, quæ Dominicales vocabantur, ut refert *can.* 3. Concilii Altisiodor. Unaquæque mulier, quando communicat, Dominicalem suam habeat, quòd si non habuerit, usque in alium diem Dominicum non communicet. Idem corpus Dominicum tempore persecutionis dabatur Christianis, ut domum deferrent, & quando commodum esset, ut tunc sumerent. Sed calicis nulla fit mentio. Ergo antiquitùs Christiani contenti erant communione sub una specie panis.

3 Sed obiicies. Qui sub una solùm specie communicat, non implet præceptum, in quo dicitur: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Respond. sufficienter adimpleri hoc præceptum, quando sub una specie communicatur. Et ratio est. Quia sub specie panis ex vi verborum, ut suprà docuimus, est corpus: per concomitantiam verò est sanguis; tunc si est corpus, necessariò est vivum: unde sine sanguine non potest esse; unde verificatur hæc, quòd qui manducat corpus Christi, etiam bibit sanguinem Christi, quia sanguis sub illa specie panis cum corpore Christi continetur.

4 Instabis *Secundò.* Quando Christus de calice dixit; *Bibite ex eo omnes;* jam quasi prævidebat, quòd quidam futuri erant, qui calicem fidelibus adimerent; unde illos his verbis confutat, Respond. Horum verborum, *Bibite ex eo omnes,* hunc esse sensum, quia unum calicem porrigebat, ex quo singuli debebant bibere, ideò addidit: *Bibite ex eo omnes.* Hæc verò verba ad speciem panis non addidit, dicens: *Comedite ex eo omnes,* quia non porrigebat illis unum integrum panem distribuendum per singulos, sed dabat duodecim partes singulis singulas. Sine fundamento igitur urgent Bohemi, apud quos hæc controversia de calice est excitata, concedendi sibi calicem. Et quamvis possit hoc Ecclesia dispensare, non solet tamen nisi ex justis causis; vix tamen ulla justa, & rationabilis inveniri posset. Et hæc omnia docet Opatovius *de Sacram. tract. de Eucharist. disput.* 8. *quæst.* 7. *num.* 30. & alii communiter, quod aperrè patet ex Concilio Constantiensi *sess.* 13. & Tridentino *sess.* 21. *can.* 5.

5 Undè ex his deveniendo ad resolutionem principalis quæsiti, assero, Pontificem, & Ecclesiam potuisse prohibere, ne laici sumant Eucharistiam sub utraque specie; & sufficientes causas habuisse ad hoc præcipiendum. *Primum* definitur à Tridentino *sess.* 25. *cap.* 2. & colligitur ex Paulo 1. *ad Corinth.* 4. ex illis verbis: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei,* & *cap.* 55. cùm multa per epistolam de hoc Sacramento ordinasset, *cætera* inquit, *cùm venero, disponam. Secundò* constat tum ex is, quæ in aliis Sacramentis pro temporum, locorum, & personarum varietate, salva eorum substantia, mutavit, ut quòd Baptismus, qui priùs fiebat per immersionem, nunc fiat per aspersionem; quòd sacramentum Pœnitentiæ priùs obligaverit ter in anno, nunc semel tantùm; quòd sacri Ordines nunc includant solemne votum castitatis, anteà non: quòd matrimonia nunc non habeantur rata, nisi præsente Parocho, & duobus, vel tribus testibus, tum ex iis, quæ de hoc eodem Sacramento pro diversi temporibus, ac locis. Ecclesia constituit: ut quòd nunc non debeat hoc Sacramentum dari parvulis: quòd Græci conficiant in fermentato; Latini verò in azymo. *Tertiò* à priori. Etenim certum est, Ecclesiam institutam esse à Christo sapientissimo institutore: unicuique autem benè institutæ Reipublicæ, pro recto gubernationis regimine, necessaria est potestas, ut pro circumstantiarum varietate, salva legum substantia, possint varii ritus accidentales mutari, cùm non omnia possint legibus, quæ quoad fieri potest, esse debent universales ac breves, comprehendi.

6 *Secundum* probo, afferendo causas; quibus mota est Ecclesia ad communionem sub utraque specie prohibendam. *Prima* est, ad refellendam hæresim, quòd sub specie panis sit tantùm corpus, sub specie vini tantùm sanguis: ut multi ex Lutheranis, teste Bellarmino *lib.* 4. *de Eucharistia, cap.* 28. id asserunt, irridentes concomitantiam sanguinis Christi cum corpore in specie panis. *Secunda,* ad refutandum errorem, quòd sola species panis ad salutem non sufficiat: in quo ferè omnes hæretici versantur. Harum duarum causarum expressam mentionem faciunt Concilia, Constantiense *sess.* 13. & Tridentinum *sess.* 21. *can.* 1. & 3. *Tertia,* ad debitam reverentiam huic Sacramento præstandam, nam ob populi multitudinem vix evitari posset frequens sanguinis effusio. Alia quoque sunt inconvenientia, quæ Basileense Concilium refert in compendiosa narratione de Bohemorum vocatione ad Concilium, initio posita. Et hæc omnia docet Amicus *in Cursu Theolog. tom.* 7. *disput.* 29. *sect.* 8. *num.* 97. cui ego addo Hurtadum *de Sacramen. disp.* 10. *de Eucharistia, difficul.* 5. sic ait: Supposito quòd laicos communicare sub specie tantùm panis, & non sub specie vini, sit licitum, & non contra præ-

ceptum

ceptum divinum, ac proiodè capax præcepti humani, aut prohibitionis bumanæ, facilè constat, prohibitionèm Ecclesiasticam, qua Ecclesia Latina laicis interdixit usum calicis, esse justam, & rationabilem: quia ex una parte in Ecclesia est potestas ad ferendam dictam prohibitionem, & legem: & ex altera parte ad illam ferendam sunt justissimæ, & admodùm rationabiles causæ; ergo dicta prohibitio, & lex est justa, & rationahilis. Consequentia patet. Antecedens autem quoad utramque partem probatur. Et in primis, quòd in Ecclesia sit dicta potestas, definit Trident. *seß. 21. cap. 2.* & etiam generaliter potestas circa usum Sacramentorum deducitur ex Paulo *1. ad Corinthios cap. 4.* dum ait: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Et specialiter potestas circa usum Eucharistiæ deducitur ex Paulo, *1. ad Corinthios, cap. 15.* dum, postquam locutus fuerat de usu huius Sacramenti, ait: *Cætera cùm venero disponam.* Et idem ratione constat, quia nihil est quod obstet, ut Ecclesia possit liberè ferre leges in his, quæ circa usum Sacramentorum non sunt jure divino præscripta. Deinde, quòd sunt justissimæ, & rationabiles causæ ad prohibendum usum sanguinis laicis, constat ex incommodis, quæ in usu illius respectu tantæ multitudinis contingere possunt. Inter alia autem, quæ communiter enumerantur, præcipuum est, quòd jam in tanta fidelium multitudine, & varietate maximum periculum sit, quòd aliquid sanguinis effundatur, in quo maxima indecentia, & irreverentia reperitur, quia sanguis semel effusus colligi nequit. Justissimè ergo, & admodùm rationabiliter dicta prohibitio facta est ab Ecclesia, & justissimè, & admodùm rationabiliter defraudaotur laici gratia correspondente speciebus vini, etiamsi species vini aliqua ratione sui conferant. Hucusque Hurtadus, & alii communiter.

7 Nec obstat dicere, quòd quamvis communio sub utraque specie non sit divino jure præcepta, non potest tamen Ecclesia usum sanguinis laicis prohibere, cùm ex institutione hujus Sacramenti jus habeant ad illum sumendum: quemadmodum non potest universaliter privare fideles sacramento Confirmationis, quamvis illud non sit in præcepto.

8 Respondeo, negando assumptum, ad cujus probatinoem dico, fideles habere jus sumendi Eucharistiam, qua proinde sine rationabili causa privari non possiot: ut verò hoc, vel illo modo sumant sub hac, vel illa specie, sub una, vel utraque, non habere jus iodependenter ab Ecclesia, quæ pro exigentia temporum potest constituere id, quod judicat coovenientius utilitati fidelium, vel Sacramentorum venerationi.

9 Ad id, quod de Confirmatione affertur. Respondeo, negando esse simile, quia si Ecclesia fideles privaret sacrameoto Confirmationis, eos privaret uno Sacramento pro communisate instituto, & ad quod singuli jus habent; prohibendo verò usum calicis, non privat usu Sacramenti: sed solùm negat certum modum illud sumendi, ad quod justis de causis movetur.

10 Dices, saltem privat fideles magno fructu, qoi ex utriusque speciei sumptione perciperetur. Respondeo, quidquid sit de eo, non obstare; quia si nova gratia per sumptionem sanguinis accedat, ea non est ad salutem necessaria: in iis autem, quæ non sunt necessaria ad salutem, Ecclesia potest habere, & habet re ipsa majorem rationem reverentiæ Sacramentorum, & ut omne periculum incommodi circa illa evitetur, quàm alicujus gratiæ non necessariæ: hine eoim fit, ut non det hoc Sacramentum parvulis, vel amentibus propter periculum vomitus: vel ne expuant, &c.

Sup. hoc pro Cardinali in seq. Res. §. penult. post medium, & pro rege Franciæ inferius in R. 102 §. Sed quia paulò post initium. Sup. hoc supra in R. 1 §. potest quidem inferri secundò, & infra in Res. seq. lecto §. Notandum est, & in tom. 1. 9. a. Res. 91. Sup. hoc in R. 3 not. prætereà 9a. §. ult. & in to. 2 tr. 1. Res. 93 in fine.

11 Nota tamen hic obiter cum Joanne Præposito *in 3. part. D. Thomæ, q. 80. artic. 52. dub. 2. numer. 70.* quòd hodie Cardinalis Diaconus ministrans summo Pontifici communicat sub utraque specie, ut similiter Rex Franciæ in sua inauguratione.

12 Sed si aliqois hic obiter quæret, an aliquando sit licitum laico sanguinem sumere? Respondet ad hoc dubium Amicus *ubi suprà num.* 103. ubi sic ait. Cæterum quæri potest, an aliquando licitum sit laico sanguinem sumère? Respondeo, nunquam ei licitum esse, ne qoidem in articulo mortis, etiamsi signanter casus, in quo moribuodus vel non haberet, vel non posset sub specie panis: haberet autem, vel posset sub specie vini communicare: quia cùm hoc Sacramentum non sit simpliciter necessarium, noo obligat, nisi cum debitis circumstantiis ab humano præcepto præscriptis, dependenter à qun sæpè præcepta obligant. In uno tantùm casu licitum esse laico sanguinem sumere, in periculo scilicet irreverentiæ, aut effusionis, vel injuriæ, aut corruptionis in defectum Sacerdotis, excipio etiam casum, io quo sanguinis sumptio censeretur ad salutem infirmi necessaria.

14 Obiicies; nonquam ecclesia censetur prohibere Sacramenta in casu necessitatis, ot constat de sacramento confessionis, quod ounquam in casu necessitatis prohibet, sicut nec Baptismum, Confirmationem, & Viaticum tempore interdicti: ergo etiam ubi non est permissa communio sub utraque specie, poteris infirmus io articulo mortis communicare sub specie vini, si non possit vel habere, vel sumere speciem panis.

14 Respondeo, negando non posse ecclesiam prohibere, etiam in casu necessitatis propter immutabilem observantiam legis, & reverentiam Sacramentis debitam, ea Sacramenta, quæ non sunt simpliciter necessaria, cujusmodi est hoc Sacramentum. Præstat enim constans, & perpetua observaotia legis debita Sacramenti administratione unius, vel alterius personæ devotioni: præsertim cùm facilè possit ex uno casu ad alios extendi hujusmodi legis ioterpretatio, nec est eadem ratin de sacramento confessionis, quod est Sacramentum necessitatis, sicut, & sacramentum Baptismi. Quod autem ecclesia tempore interdicti non prohibeat alia etiam Sacramenta ad salutem non necessaria, Confirmationem, Viaticum pro infirmis, & Matrimonium, id ideò est, quia hæc pendent à potestate ecclesiæ, quæ potuit pro tali tempore hæc Sacramenta concedère, sicut io articulo mortis concedere potuit commonionem sub specie vini, in defectum alterius speciei: defacto autem id non concessisse, colligimus ex universali prohibitione absque ulla exceptione. Cæterùm non damnarem peccati mortalis, qui in eo casu utens benigna legis ioterpretatione communicaret sub specie vini. Ita Amicus.

R E S O L. L.

An Pontifex, sicut potuit præcipere tantùm usum panis, potuerit etiam præcipere tantùm usum sanguinis.

Et notatur olim in Græcia morem fuisse iis, qui præ ægritudine speciem panis deglutire non poterant; solam speciem vini argentea cochlea in os effundere.

Et quid de consuetudinibus Græcorum, Æthiopum, Moscovitarum, & Parisiis in Conventu Cluniacensi, & de Diacono Cardinali Romæ in Missa Papali sibi, & aliis Cardinalibus ministrante Eucharistiam sub utraque specie? Ex part. 8. tr. 5. Res. 25.

§. 1. AD hanc quæstionem affirmativè respondet Fagundez *de Præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 3. lib. 4. num.* 10. ubi dicit, potuisse ecclesiam præcipere usum tantùm calicis, & vetare usum panis; sed non docuisse, propter rationes *num.* 6. tactas; quia non minùs continet una species, quàm alia; sub specie enim sanguinis adest corpus, & sub specie corporis adest sanguis, ut definit Concilium Tridentioum *de fide, seß. 13. canone 3.* ibi: Si quis negaverit in venerabili sacramento Eucharistiæ, sub unaquaque specie: & sub singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri: anathema sit. *Et cap. 2. ejusdem sessionis* ita ait expressè: Quapropter verissimum est, tantundem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, totus idem sub vini specie, sub ejus partibus existit. Ex obiecto ergo benè poterat Ecclesia præcipere usum tantùm calicis, sicut præcepit usum corporis, & vetuit calicis; cùm contineat tantundem una species, quàm alia: oon tamen decuit, nec conveniens erat reverentiæ tanti Sacramenti, ut præciperet usum calicis, & vetaret usum panis, ob rationes suprà tactas *num.* 6. qoæ adeò fortes, & urgentes sanctissimis Patribus, & sapientissimis viris, qui Concilio Tridentino interfuerunt, visæ sunt, ut in eodem Concilio *seß. 21. canone 2.* hæretici judicentur, & anathemate feriantur, qui hujusmodi causas non justas, neque sufficientes judicaverint, ad usum panis præcipiendum tantummodò, & vetandum usum calicis; ita enim ibi: Si quis dixerit sanctam Ecclesiam Catholicam non justis de causis, & rationibus adductam fuisse, ut laicos, atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodo specie commonicare, aut in eo errasse, anathema sit. Iostituit enim Christus Dominus hujusmodi Sacramentum, sed nihil præcepit de modo, & ordine illius sumendi; immò totum id negotium commisit dispositioni Ecclesiæ, ut docet Divus Augus. *epist.* 118.

Quod hoc leg. §. sed ii, & seq. R. prætereà, & supra in Res. 1 §. Potest etiam inferri secundò, & in to. 2. tr. 1. Res. 93.

2 *Notandum* est tamen hìc obiter, olim quidem io Græcia morem fuisse, iis infirmis, qui præ ægritudine speciem panis deglutire nou poteraot, solam speciem vini argentea cochlea in os infundere, ut insinuat Toletus *in Joannem, cap. 6. notabili* 27. & colligitur ex Concilio Toletano XI. *cap.* 51. & Carthagioensi IV. *cap.* 76. & refertur *cap. de his* 26. *quæst.* 6. & habetur ex D. Cypriano *sermone in Cœna Domini*, & docet etiam expressè Henriquez *lib. 8. Eucharistia, cap. 44. num.* 7. & apud Russios, seu Moscovitas, sub utraque specie datur omni populo Eucharistia: datur enim corpus Christi sanguine intinctum, perfusumve io cochleari, ne periculum effusionis, aut casus detur, ut refert idem Henriquez *allegatus*, & Petrus Comestor *in Historia scolastica, cap.* 155. qui mos etiam aliquandiù in Hispania viguit tempore Concilii Toletani I. ut colligitur ex eodem Concilin: & denique Romæ, dum Summus Pontifex solemniter sacrificium offert, sumpto Christi corpore in Altari, posteà sedet, & Diaconus Cardinalis ei

calicem

calicem summa reverentia bibendum defert. Deinde idem Cardinalis communionem sub utraque specie aliis Purpuratis præbet: eis enim calicem Domini similiter ministrat, ut refert Henriquez *proximè citatus*, & patebit *infrà*: nunquam tamen in tota ac venerabili Ecclesia Catholica mos fuit introductus circa usum calicis tantùm. Hucusque Fagundez; qui etiam postea *num.* 22. sic ait; Non est improbanda consuetudo, quæ in aliquo casu obtinuit, ut alicui personæ detur utraque species, si talis consuetudo scita sit, & saltem tacitè approbata à Sede Apostolica: sic Romæ consuetudo est; ut Diaconus, qui ministrat Summo Pontifici in solemni Missa, sub utraque specie communicet, & in eadem Missa solemni aliis Purpuratis communionem sub utraque specie præbeat, etiam Diaconis, & Subdiaconis, ut refert Henriquez *lib.* 8. *Eucharist. cap.* 44. *num.* 7. & nos diximus *num.* 10, quam tamen consuetudinem intermissam fuisse à Paulo II. Summo Pontifice in odium Bohemorum, & Hussitarum, refert Turrian. *lib.* 8. *Constit. Apost. cap.* 31. Addit etiam Claudius *repet.* 10. *cap.* 20. & Soarius *allegatus prædicta disp.* 71. *sect.* 3. *fol.* 10. *col.* 2. Parisiis observari similem consuetudinem communicandi sub utraque specie in Conventu Cluniacensi, ut interim prætercam alias consuetudines Græcorum, Æthiopum, & Moscovitarum, de quibus egimus *num.* 10. qui eundem usum observant communicandi sub utraque specie: quamvis Græci in hoc non videantur esse schismatici; quia de licentia Ecclesiæ Romanæ id faciunt, & nec ob eam consuetudinem, de nostra malè sentiunt, ut olim malè sentiebant Bohemi. Ita ille.

Sup. hoc in præcedenti R. §. Nota tamen.

3 Sed fallitur cum Henriquez, asserendo, Romæ in Missa Papali Diaconum Cardinalem ministrare aliis Cardinalibus Eucharistiam sub utraque specie, hoc enim est falsum; ut omnibus patet.

R E S O L. LI.

An Pontifex possit eximere aliquem à præcepto communionis annuæ?

Et an Pontifex teneatur ad præceptum annuæ communionis?

Et an quamvis Pontifex peccet mortaliter, si illud non observet, non incurrat tamen excommunicationem propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari, nec contra eum sententiam ferri de incursione delicti? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 26.

§. 1. AD hanc quæstionem respondet Fagundez *de Præcept. Eccles. præcep.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 9. & asserit, quòd hoc vel potest intelligi, an possit Summus Pontifex dispensare in obligatione hujus præcepti cum aliqua persona peculiari, veluti cum Eremita vivente extra humanum consortium; vel cum aliqua Provincia in particulari, urbe, aut oppido: sed hoc dubium magna ex parte jam solutum est in præcepto de annua confessione: ibi enim etiam quæsivimus, utrùm Summus Pontifex possit cum aliquo dispensare in præcepto Confessionis; & quod ibi diximus, hic similiter erit applicandum, ob parem rationem. Breviter autem dico, posse Summum Pontificem licitè ex causa rationali, cum aliqua persona peculiari, immò, & cum aliqua Provincia, oppido, aut urbe, in præcepto humano, & Ecclesiastico Eucharistiæ dispensare; non tamen in præcepto divino illius, quatenus est medium, & remedium necessarium ad salutem: posse, inquam, ad tempus, v. g. per tres, aut quatuor annos; non tamen posse cum aliqua persona in particulari, oppido, aut Provincia per totam vitam licitè dispensare. Et ratio est: quia licet in omnibus præceptis humanis, & Ecclesiasticis, qualia sunt præcepta annualis Eucharistiæ, & confessionis, ex justa causa possit Papa dispensare, ut patet ex glossa textus *in cap. proposuit, de concessione præbendæ*; nunquam tamen poterit licitè per totam vitam cum aliquo dispensare, vel cum aliqua Provincia. Enim verò dispensatio, & exemptio, ut legitima sit, & licita, requirit legitimam causam: at nulla causa legitima dari potest, ut Papa concedat talem, & tam absolutam dispensationem, atque exemptionem per totius vitæ spatium. Ita docet Suarius *tom.* 4. *de pœnit. section.* 1. *numero* 6. & 7. & Sotus *in* 4. *distinct.* 8. *quæst.* 1. *artic.* 5. Azorius *tom.* 1. *Institutionum moralium*, *lib.* 7. *cap.* 40. *quæst.* 9. & *quæst.* 10. D. Thomas *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *artic.* 1. *quæstiunc.* 5. Richard. *ibid. art.* 2. *quæst.* 7. Paludanus *ibidem*, etiam *quæst.* 2. D. Antoninus 3. *part. tit.* 14. *cap.* 19. §. 1. & alii. Et quamvis omnes loquantur de exemptione, & dispensatione præcepti Ecclesiastici annuæ confessionis; tamen eadem est ratio de præcepto Ecclesiastico annuæ communionis quoad hunc effectum, ut considerant i patebit.

Ibi in R. quæ sic est sup. 16 & in aliis §§. ejus annot.

2 An verò Pontifex teneatur ad præceptum annuæ communionis; Nonnulli existimant non teneri, ac proinde non peccare lethaliter, si illud non impleat, ex eo fundamento, quia supremus Princeps suis legibus non tenetur, *l. Princeps*, *ff. de legibus*. Et quia lex Pontificia successores obligare non potest ex regula, *Par in parem non habet imperium*, *cap. innotuit*, *de elect.* Atque ita docent, post Joannem Andream, & Felinum, Navarrus *in cap. placuit*, *de pœnit. dist.* 5. *num.* 32. ubi id ex eo fundamento probat, quòd Summus Pontifex, juxta communem Theologorum sententiam sit superior Concilio Generali: undè necesse est, quòd huic legi de annua perceptione Eucharistiæ, & confessione non sit subiectus, cùm ea lata sit in Generali Concilio Lateranensi, ex quo deductum fuit *cap. omnis utriusque*, *de pœnit. & remiss.* in quo hujusmodi lex continetur, quæ posteà pro tota Ecclesia Catholica fuit approbata. Dicendum tamen est, obligari Papam sub lethali culpa ad hoc præceptum, sicut obligatur etiam ad præceptum confessionis quoad vim directivam, non verò quoad pœnas, & vim coactivam; & ideò peccare mortaliter, si illud non servet; non tamen incurrere excommunicationem; nec posse declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari, nec contra eum sententiam ferri de incursione delicti. Ita docet Soarius *tom.* 4. *de pœnit. disp.* 36. *sect.* 2. *nu.* 5. Azor. *tom.* 1. *Institutionum moralium*, *lib.* 6. *cap.* 40. *quæst.* 11. Et quamvis illi loquantur de præcepto annuæ confessionis; tamen eadem est ratio de præcepto annuæ communionis. Docet etiam Covarruvias *in cap. Alma mater*, 1. *part.* §. 1. *num.* 5. & Azorius *dicto tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 11. *per totum caput*, ubi citat multos, & consequenter docere debent omnes, qui in materia de legibus tenent, Principes obligari de legibus à se conditis, quoad directionem, non quoad coactionem: & hi sunt D. Thomas 1. 2. *quæst.* 96. *art.* 5. *ad* 3. Victoria *in relect.* 3. *num.* 21. Sotus *lib.* 1. *de Iustit. quæst.* 6. *art.* 7. Menchaca *illustrium quæstionum*, *cap.* 45. Et ratio est, quia naturalis ratio postulat, ut caput conformetur toti corpori suo: nam, sicut reliqui Principes sæculares sub hac conditione à principio jurisdictionem à populo acceperunt, & potestatem condendi leges, ut ad illas quoad vim directivam tenerentur: sic Papa, veluti sub hac conditione immediatè à Christo accipit hanc eandem potestatem condendi leges Ecclesiasticas, ut ad illas quoad directionem teneatur, non quoad coactionem. Deinde, quia ista lex annuæ perceptionis Eucharistiæ est lex quædam generalis; & quando Principes legem ferunt generalem, totum populum comprehendentem, ad eandem legem obligantur; quamvis non obligentur ad pœnas illius: nam, quando materia legis est generalis, comprehendens totum populum, comprehendit etiam caput populi, seu Principem illius: quando verò materia legis non est ita generalis, sed specialis, ut non totum populum, sed partem illius comprehendat, & obliget: tunc quidem ad eam non tenetur Princeps: neque quoad vim directivam, neque quoad vim coercitivam. Quamobrem, si lex esset de non ferendis armis noctu, de non utendo serico, aut satellitio puerorum, non obligaretur Princeps: quia materia specialis illius illum non comprehendit; indecens enim est, & minimè conveniens statui, & conditioni Principis inarmatum, insociatum, & serico non vestitum incedere. Quamobrem, cùm materia legis Eucharistiæ comprehendat omnem populum Christianum, ex jure quodam naturali videtur etiam comprehendere Summum Pontificem, qui est caput illius. Et per hæc patet, non bene omninò dixisse Richardum *in* 2. *dist.* 17. *quæst.* 4. *art.* 2. *ad* 5. & Scotum *ibid. quæst.* 1. *art.* 1. non teneri Papam sub lethali ad hanc legem, sed tantùm sub congruitate quadam morali, & honestate, ac proinde sub veniali. Et hæc omnia docet Fagundez *ubi suprà num.* 12. & post illum Trullench *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 20.

Quamvis pro confessione in hoc casu, quia eadem est ratio pro hac quæst. supra lege doctrinam R. 58.

[illegible marginal notes]

R E S O L. LII.

An Pontifex possit præceptum annuæ communionis penitus abrogare?

Et an si Pontifex sine causa abroget in toto, & in solidum prædictum præceptum, quamvis peccaret, valeret tamen prædicta abrogatio?

Et an possit Pontifex restringere præceptum ipsius Eucharistiæ?

Et an in primitiva Ecclesia fuerit præceptum quotidie communicandi?

Et advertitur, quàm cautè debeant procedere Confessarii in concedenda licentia laicis de communione quotidiana. Ex part. 8. tr. 1. Resol. 27.

§. 1. QUæstio tribus modis potest intelligi. *Primò* faciendò, ut non obliget pro singulis annis, sed pro tribus quibusque, aut pro quinque, aut sex: & quoad hunc modum fortassis non repugnabit, posse Ecclesiam pervenire ad eum statum, vel Regnum aliquod, aut Provinciam, ut ex causa licita, & rationabili id possit Summus Pontifex efficere. *Secundò*, tollendo omninò Ecclesiasticum præceptum annuæ perceptionis Eucharistiæ: & quamvis Summus Pontifex absolute hoc possit efficere, cùm sit suprà omne jus Ecclesiasticum; tamen nunquam id poterit licitè efficere: quia nunquam potest dari justa, & rationabilis causa tollendi hoc modo insolidum tam utile,

ac

ue necessarium præceptum, licèt sit juris humani, & Ecclesiastici.

2 Undè si sine causa abrogaret ex toto, & in solidum prædictum præceptum, peccaret quidem Summus Pontifex mortaliter; valeret tamen prædicta abrogatio: ut optimè animadvertit Soarius *citatus*, *num.* 8. sicut etiam valet dispensatio, & exemptio sine causa data, & licitè ea uti potest dispensatus, ac exemptus, licèt dispensans, & eximens mortaliter peccet.

3 *Tertiò* restringendo tempus perceptionis ipsius Eucharistiæ, ita ut plures teneantur fideles ex præcepto in anno communicare, & in diversis temporibus à Paschate, & non est negandum, id posse fieri ex causa justa: & quamvis nulla alia subesset, quàm fidelium fructus, & utilitas, ea satis omninò esset, modò ea frequentia non cederet in contemptum tam sancti, ac venerabilis Sacramenti: faciliùs enim poterit Summus Pontifex hoc efficere, quàm extendere obligationem hujus præcepti ad plures annos; quia facilior causa dari potest ad hanc restrictionem faciendam, quàm ad majorem ampliationem, extensionemque obligationis prædicti præcepti, ut considerantí patebit. Et hæc omnia docet ex Soario, & Azorio Fagundez *de Præcept. Eccles. præcept.* 3. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 6. quibus ego addo Trullench *in Decalogum*, *tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 19.

4 Sed ex verbis paulò superius adductis discutienda venit difficilis quæstio. An in primitiva Ecclesia fuerit præceptum quotidie communicandi. Affirmant Alens. 4. *part. quæst.* 11. *num.* 2. *art.* 4. §. 1. S. Thomas 3. *part. quæst.* 80. *art.* 10. *ad* 6. Richard. *in* 4. *dist.* 12. *art.* 6. *quæst.* 1. Sotus *quæst.* 1. *art.* 11. & reliqui Scholastici communiter: quibus consentit Vasquez *disput.* 214. *cap.* 3. & Henriquez *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 5. Fundamentum est authoritas Anacleti Papæ, qui successit Clementi: is enim epistola prima ad Episcopos, & fideles omnes, & refertur *can. Episcopus, de consecrat. dist.* 1. & *can. peracta de consecrat. dist.* 2. expressè testatur, fuisse præceptum in primitiva Ecclesia quotidie communicandi, his verbis: Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus; sic enim, & Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia; qui non solùm verbis, sed etiam pœna eliminationis ab Ecclesia hoc præceptum exprimit. Idem præcipitur 10. *Can. Apostolorum*.

5 Hæc sententia est satis probabilis; sed contrariam probabilem etiam esse puto, quam tuetur Bellarminus *lib.* 2. *de Missa*, *cap.* 10. *ad arg.* 8. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 60. *sect.* 2. Probatur hæc opinio, quia non potuissent Christi fideles, præsertim conjugati, ea corporis, & animi dispositione, qua par est, ad hoc Sacramentum accedere. Cùm enim Concilia, ob reverentiam tanti Sacramenti prohibeant, ne conjugati ad sacramentalem communionem accedant ea die, qua suas conjuges carnaliter noverunt, non est probabile, quòd Apostoli sub præcepto obligare voluerint omnes fideles ad quotidianam communionem. Alioqui vel simul illos obligassent ad semel abstinendum à conjugali copula, ut dignè potuissent quotidie hoc Sacramentum sumere, quod fuisset matrimonia destruere; vel certè nihil curassent, quominus fideles cum ea animi, & corporis dispositione ad tantùm Sacramentum accederent, cum qua posteriora Concilia, & Patres decreverunt, ut omnes accederent: verosimile autem non est, solicitiores fuisse posteriores Ecclesiæ Pastores, quàm primos fundatores de hac debita animi, & corporis communicantium dispositione. Et ita hanc sententiam tenet etiam Amicus *tom.* 7. *disp.* 29. *sect.* 3. *nu.* 24. qui respondet ad auctoritatem Anacleti Pontificis, asserendo cum Bellarmino, & Turriano *de Canon. Apostol. lib.* 1. *cap.* 32. illum tantùm loqui de Clericis, qui assistebant Episcopo solemniter celebranti.

Sup. hoc in to. 2 tr. 2. & 30 & in aliis R. p. & vus ejus primo annot.

6 In Canone autem Apostolorum, ut explicatur in Concilio Antiocheno *can.* 2. non præcipitur communio, sed solùm imponitur pœnalis, qui ea aliqua superstitione communionem adversabantur, erantque cæteris perturbationi. Adde quòd in citato canone, prout habetur in primo tomo Conciliorum, non determinatur tempus communionis, sed solùm dicitur, quòd fideles laici ingredientes Ecclesiam communicare debeant; quod non necessariò intelligitur, quòd debuerint singulis diebus Ecclesiam ingredi, sed festis dumtaxat diebus. Undè ad summum ex eo solùm colligitur præceptum communionis in festivis diebus. Nec urgent illa verba Act. 2. *Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis*. Nam hæc intelliguntur de sumptione cibi communis, & usualis, juxta morem nascentis Ecclesiæ, quòd fideles non solùm conveniebant in templo ad sumendam refectionem spiritualem, sed etiam corporalem. Ita Amicus. Videant modò Confessarii quàm cautè debeant procedere in concedenda laicis communione quotidiana. Quicquid asserat Sancius, contra quem meritò insurgit P. Perlinas *in sacro Convivio*, *dist.* 5. *per totam*.

Sup. hoc in to. 2 tr. 2. R. 36. & lege eam per totam, & hic infrà p. 2. 283. Res. 55.

RESOL. LIII.

An Pontifex possit concedere facultatem, ut Eucharistia ministretur infantibus ante usum rationis?

Et an hoc expediat, & teneatur hoc facere, quando infantes sunt in articulo mortis, quia præceptum sumendi Eucharistiam extat etiam de jure divino?

Et quid circa hoc factum est in diversis locis, & Regionibus, in textu hujus Resolutionis explanatur.

Et an si infantes casu invenirent Hostiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel levitate puerili sacras species sumerent, acciperentne gratiam sacramentalem? Ex part. 8. tract. 1, Resol. 45.

§. 1. NOn loquor, an expediat, sed an possit fieri, quod semel dictum esse volo pro multis casibus superiùs resolutis, & inferiùs resolvendis. Ideò ad casum propositum videtur negativè respondendum; undè Petrus Soto *lect.* 8. *de Eucharist.* & Catherin. *opuscul. de commun. parvulor.* negant omninò eos esse hujus Sacramenti capaces. Et indicat Caiet. *hac quæst. art.* 11. & dubitat Sotus *in* 4. *dist.* 12. *quæst.* 1. *art.* 9. Suaderique potest ex Apostolo dicente; *Probet se ipsum homo, & sic de pane illo edat*. Sed qui ratione carent, se ipsos probare non possunt: ergo nec de pane illo edere, & ratio est, quia ad fructum hujus Sacramenti requiritur voluntaria susceptio: si quis enim casu comederet hostiam nesciens esse consecratam, utique nullum perciperet fructum.

Sup. hoc in to. 2 tr. 1. lege doctrinam R. 3.

Sup. hoc infrà lege §. ult hujus Res. &c.

2 Sed, his non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhæreo; nam infantes sunt capaces hujus Sacramenti, & solo posito præcepto eis hoc prohibetur. Quod probatur, nam apertè constat in quibusdam olim Ecclesiis consuetudinem fuisse præbendi Eucharistiam parvulis post Baptismum. Cujus rei pro antiquo tempore meminit Dionys. *cap.* 3. *Ecclesiast. hierarch.* & pro mediis temporibus Alcuinus *lib. de divin. officiis*, *cap. de Sabbatho sancto*, & Ugo de sancto Victore *lib.* 1. *de Sacrament. cap.* 20. ubi sic ait; Pueris recens natis idem Sacramentum in specie sanguinis est ministrandum digito Sacerdotis, quia tales naturaliter sugere possunt. Unde Trident. *sess.* 21. *cap.* 4. inquit: Neque damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit, ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, &c. Hoc etiam habetur expressè in ordine Baptismi Æthiopum, qui habetur in tom. 4. Biblioth. Patrum; ubi post Baptismum, & Unctionem Chrismatis, sic legitur. Posteà sumunt Sacramentum sanctum, & vivificans, spondente Sacerdote pro eis, corpus scilicet sanctum, sanguinem venerandum Domini Dei, & Redemptoris nostri JESU CHRISTI Ad marginem verò additur hæc notatiuncula: Videlicet si adulti sint; alioqui enim pollicem tantùm immittit in Christi sanguinem, & eorum linguæ immittit. Quod videtur conforme usui adhuc hodie perseveranti apud Grecos etiam Catholicos, qui parvulis saltem in ægritudine dant Eucharistiam sub una specie, scilicet sub specie vini: ut fit apud Ruthenos, & magis universaliter apud Græcos etiam Catholicos, ut testatur Petrus Arcadius *de Sacramentis Ecclesiæ Orientalis*, *lib.* 3. *cap.* 40. & *lib.* 1. *cap.* 13. Ex quibus apparet, cautè satis loqui Catechismum Romanum *part.* 2. *de sacrament. Eucharist.* §. 62. dum dicit, veterem fuisse in quibusdam locis consuetudinem, ut infantibus etiam sacram Eucharistiam præberent. Constat enim ex suprà adductis, in omnibus ferè Provinciis usum illum viguisse: nam in Orientali Ecclesia hodie durat; in Occidentali verò, seu Latina vidimus, Africam, Hispaniam, Galliam, Romam ipsam hunc morem tenuisse, ut omittam Æthiopes, & Ruthenos, qui hodie etiam eum ritum observant, sed ii magis ad Orientalem Ecclesiam spectare videntur. Quæ omnia ideò attuli; quia P. Suarez *disp.* 62. *sect.* 4. *circa medium*, indicat, tenuem habere notitiam illius antiqui usus, illam scilicet, quæ ea paucis locis ab ipso adductis colligi poterat, sed re vera consuetudinem illam fuisse satis receptam, negari non potest, ut ex suprà adductis satis constat. Et hæc omnia docet Aversa *de sacram. Eucharist. q.* 8. *sect.* 1. & Cardinalis de Lugo *disp.* 13. *sect.* 2. *num.* 11.

Sup. doctr. & cõtenta in hoc in to. 2 tr. 2 et R. 7 lege §. Sed præcipue.

3 Sed dices, ergo non solùm Pontifex videtur posse potestate absoluta dare facultatem, ut infantes communicentur, sed etiam expedire, & teneri hoc facere; quando infantes sunt in articulo mortis, quia etiam jure divino extat præceptum sumendi Eucharistiam, ut docet D. Thomas *in* 3. *part. quæst.* 80. *art.* 11. & *ibi* Sylvius, Nugnus, Coninck, Pesantius, Valentia *quæst.* 8. *puncto* 4. Suarez *disp.* 69. *sect.* 1. Vasquez *disput.* 213. Lugus *disp.* 16. *sect.* 1. Becanus *cap.* 23. *quæst.* 4. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 2. Emmanuel Sà *verb. Eucharistia*, *num.* 1. Layman *lib.* 5. *Theol. moral. tract.* 4. *cap.* 5. Fagundez *de Præcept. Eccles. trac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 3. Angles *quæst.* 2. *art.* 9. *concl.* 1. Reginald. *lib.* 29. *num.* 57. & alii.

Sup. hoc infrà in R. 37 §. probatur primo, & sup. & in to. 1. tr. 2 Re. 1. & in aliis eius primo not.

4 Probatur ea ipsa Scriptura, illis verbis Christi: *Hoc facite*, præcepit enim tunc fidelibus, ut faceret, quod ipse tunc dicebat: *Accipite, & comedite*. Illaque jussio ad Sacerdotes quidem refertur, ut conficiant, & suscipiant; ad reliquos fideles,

les, ut suscipiant sacramentum. Et perspicuè Joann. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*, quæ verba de reali susceptione hujus Sacramenti, juxta frequentem Patrum expositionem, intelligenda esse supponimus.

5 Sed respondendum est, quòd præceptum communicandi in articulo mortis non extenditur ad infantes: seu Ecclesia non tenetur ad dandum illius Sacramentum in articulo mortis; quia hoc Sacramentum non est medium necessarium infantibus ad salutem, sed Ecclesia tantùm tenetur providere infantibus media ad eorum salutem necessaria, non verò omnia, quæ possunt esse utilia: nam in his debet etiam ipsorum Sacramentorum venerationi prospicere, ut statuit sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 21. *cap.* 2. ergo cùm hoc sacramentum Eucharistiæ non sit necessarium necessitate medii parvulis ad salutem, & conferendo illud infantibus, non prospiceret Ecclesia venerationi divinissimi hujus Sacramenti, cùm nulla actuali devotione illud parvuli sumerent: non tenetur illis in articulo mortis conferre ob hoc divinum præceptum. Tum quia in eodem sacro Concilio *sess.* 24. *c.* 4. *de doctrina*, decernitur, parvulos usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem; siquidem per Baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non possunt, ergo in articulo mortis non tenetur Ecclesia parvulis Eucharistiæ sacramentum conferre; siquidem infantes nulla obligantur necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, ut inquit sacrum Concilium.

6 Nec obstant adversùs supradicta, verba superiùs allata Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. ergo cùm præceptum hoc Domini sit universim latum, parvulos obstringet in articulo mortis. Respondetur, infantes contineri in illo præcepto, si de spirituali susceptione verba illa intelligantur; non autem, si de sacramentali Eucharistiæ communione: ad hoc enim infantes non tenentur, sed ad spiritualiter communicandum; & hoc sufficit ad salutem pro parvulis, quia unusquisque fidelium corporis, & sanguinis Domini particeps fit, scilicet spiritualiter, quando in Baptismate membrum corporis Christi efficitur: at verò, quando jam pueri incipiunt aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere hujus Sacramenti, tunc potest eis hoc Sacramentum conferri: ergo, &c. Patet igitur ex supradictis, posse Pontificem facultatem præbere, ut infantes communicentur, hoc autem non expedire, neque etiam in articulo mortis.

7 Verùm ex omnibus supradictis oritur curiosum dubium, an si infantes casu invenerint hostiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel levitate puerili sacras species sumerent, acciperent ne gratiam sacramentalem? Cardinalis Lugo *de sacrament. Eucharist. disput.* 3. *sect.* 2. *num.* 23. affirmativè respondet: Prout, ait ipse, aliqui etiam Theologi graves in Hispania responderunt; quia in illis nulla intentio præsens, vel præterita desideratur, sed sola Christi instituentis hoc Sacramentum, & solùm exigentis voluntatem, & intentionem ab iis, qui capaces sunt, vel fuerunt eam habendi: non ergo apparet, cur Sacramentum in illis suum effectum verè non operetur. Et hanc sententiam præter Lugum, tenet novissimè Pater Aversa *de sacrament. Eucharist. quæst.* 8. *section.* 19

R E S O L. LIV.

An summus Pontifex possit concedere, ut sæpiùs in die Eucharistia sumatur.

Et an eodem die sæpiùs communicare non sit prohibitum jure divino.

Et an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica prohibitione, possit quis sumere Eucharistiam bis in die, & Sacerdos duas Missas celebrare.

Et an Cardinalis in Missa Papali Nativitatis Domini sumens Eucharistiam è manu Pontificis, possit anteà, vel posteà dicere saltem duas Missas.

Idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis Domini cantat Evangelium in Missa, & sumit Eucharistiam à Sacerdote celebrante.

Et an alii Sacerdotes non possint extra Missam bis, aut ter communicare in illa die Nativitatis Domini? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 87.

§. 1. SUppono cum Ochagavia *de Sacram. tr.* 2. *de Euchar. effect. & usu*, *quæst.* 16. *numer.* 6. Præposito *in* 3. *part. quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.* 134. & aliis, eodem die sæpiùs communicare, non esse prohibitum jure divino, quia non nobis constat tale jus. Sine dubio tamen est prohibitum jure Ecclesiastico laicis eo ipso, quòd Sacerdotibus præcipitur, *cap. consulvisti, de celebratione Missarum, & canon. sufficit, de Consecrat. distinct.* 1. ne plus, quàm semel in die celebrent. Verba canonis hæc sunt: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare*. Ratio prædicti canonis, quæ generaliter nostrum propositum concludit, hæc est: quia Christus semel tantùm mortuus est, & ideò Sacerdos, qui in suo sacrificio efficit commemorationem Passionis Christi, semel tantùm debet celebrare. Quæ ratio etiam currit in communione laicorum, in qua commemoratur Passio Christi secundum Paulum 1. ad Cor. 11. nihilominus *in cap. consulvisti*, permittitur, in die natalis tres Missas celebrare, & cùm quis præpositus est duobus Ecclesiis, duas Missas celebrare in die Dominica, & aliis festis; Laicis verò non conceditur, ut bis in eodem die communicent.

2 Et ideò Hurtadus *de Sacrament. disp.* 9. *de Euch. diffic.* 22. sic ait: Supponimus non solùm non esse conveniens, sed etiam jure Ecclesiastico prohibitum Sacerdotibus, in eodem die plus quàm semel celebrare, ut constat ex *canon. sufficit, de Consecratione*, qui est Alexandri II. & ex *cap. consulvisti*, 3. *de celebratione Missarum*. Et eamdem prohibitionem usu Ecclesiæ extendendam esse ad laicos, ne in eodem die plus quam semel communicent. Permittitur tamen Sacerdotibus *in dict. cap. consulvisti*, ut in die Natalis Domini tres Missas celebrent; laicis verò nunquam permittitur plus quàm semel in die communicare. Ita ille, & communiter DD.

3 Hoc supposito, respondendum est ad quæsitum, posse Pontificem dispensare, ut quis sæpiùs sumat Eucharistiam, quia, ut dictum est; contrarium non jure divino, sed Ecclesiastico prohibitum invenitur. Ergo Pontifex, qui est supra jus Ecclesiasticum, ex justa causa posset in hoc dispensare. Et ideò observat Præpositus *ubi suprà*, Leonem Papam septem, vel etiam novem Missas in die celebrasse. Et Amicus *tom.* 7. *disp.* 33. *sect.* 11. *num.* 319. testatur, Paulum III. in Bulla edita anno 1549. concessisse Patribus Societatis in locis infidelium bis in die Missam celebrare. Et Cardinalis Lugo *de sacrament. Eucharist. disp.* 20. *sect.* 1. *numer.* 54. testatur in Regno Valentiæ ex dispensatione, & privilegio pontificio in die 2. Novembris Sacerdotes bis celebrare.

4 Sed difficultas est, an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica prohibitione, posset quis sumere Eucharistiam bis in die; & respondeo affirmativè, quoad Sacerdotes, nempe ex causa necessitatis; & ideò *in cap. consulvisti, de celebrat. Missar.* dicitur. Respondemus, quòd, excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare. Quia vero pontifex illam necessitatem ulteriùs non explicat, sed videtur reliquisse judicio prudentis determinandam, varii Authores plures casus congerunt, quibus liceat sæpiùs in die celebrare, quos videre poteris apud Præpositum *loco citato*.

5 Sed ego puto, dictos casus difficulter in praxi accidere posse, unus tantùm communiter admittitur, quando idem Sacerdos habet duas parochias in diversis pagis, vel oppidis, & propter paupertatem non potest habere adjutorem, tunc ut satisfaciat suis parochianis, potest duas Missas eadem die celebrare. Hoc autem Suarez *disput.* 80. *sect.* 3. non limitat tantùm ad dies festos, sed ad quoscumque dies feriales, modò frequentia populi, qui Missam audire cupit, sit moraliter tanta, ut pro ea debeat secunda Missa celebrari. Ratio est; quia non solùm debet parochus providere suis parochianis de Missa die festo ad præceptum Ecclesiasticum adimplendum, sed etiam die feriali, ad devotionem populi augendam, ac promovendam. Addo autem in tali casu, præsertim si sit dies festus, non solùm licere, sed etiam obligari parochum ad duas Missas celebrandas, posito quòd non possit aliunde illis de alio Sacerdote providere: quia cùm jure habeat facultatem in tali casu duas Missas celebrandi; & ex alia parte ex justitia teneatur suis parochianis Missam procurare, si aliunde non poterit, ipse tunc tenebitur, ut huic debito satisfaciat, duas celebrare.

5 Sed quid dicendum? quoad laicos ego puto in duobus casibus posse bis in die Eucharistiam sumere. Et *primus casus* erit, quando immineret periculum aliquod irreverentiæ ab aliquo inferendæ Sacramento, & non esset alia via servandi Sacramentum; ita Amicus *ubi suprà*, Hurtadus, & Ochagavia *ubi suprà*, & communiter Doctores.

7 *Secundus casus* erit, quando quis manè communicavit, & post prandium, verbi gratia, incidit in articulum mortis; tunc enim ad servandum præceptum divinum de sumenda Eucharistia tempore mortis, potest secunda vice sumere in eadem die Eucharistiam. Et ideò Hurtadus *loco citato*, sic asserit, Laicis nunquam permittitur plus quàm semel in die communicare, nisi quando necessarium sit iterùm Eucharistiam sumere ad impediendam injuriam, aut irreverentiam Eucharistiæ inferendam, ne in manus infidelium veniat, vel ne incendatur, & ne quis decedat sine viatico, qui post communionem in sanitate, aut extra periculum factam incidit in eodem die in periculum mortis. Ita ille.

8 Sed circa hunc casum insurgunt aliqui; quos ego citavi *in part.* 5. *tract.* 3. *Resol.* 33. & 42. quibus nunc addo Amicum *tom.* 7. *disp.* 27. *sect.* 2. *num.* 13.

9 Sed

9 Sed affirmativam sententiam præter Hurtadum, & alios, *ubi suprà* me adductos, tenet, me citato, Zambellius *in repet. cas. conscient. verb. Eucharistia*, *num.* 20. ubi admittit, quòd Eucharistiam potest sumere pro viatico quis post prandium, cadens in periculum mortis, etiam quòd eodem manè illam sumpserit ob devotionem. Et ex Societate IESU hanc sententiam admittit novissimè Pater Escobar *in resolut. moral. tr.* 7. *exam.* 6. *cap.* 5. *num* 62. ubi sic ait: Manè communicavit valens, aut sacrum fecit, & à prandio incidit in mortis periculum? Potest iterùm communicare conformiter sententiæ asserenti per priorem illam communionem non esse præcepto divino communicandi in articulo mortis satisfactum. Ita Hurtado; uberiùs tamen Christophorus Garsia ex nostra Societate Mitimnensis, cujus opera moralia egregiæ quidem notæ jam jam lucem aspicient. Ita ille. Et ideò hæc opinio fuit practicata cum P. Claudio Aquaviua Generali Societatis JESU, ut testatur Hurtadus, & Amicus; & testati sunt mihi P. Terentios Alciatus, & P. Torquatus de Cupis, viri docti, & amicissimi, cum P. Albricio Sanctissimi D. N. Concionatore egregio, qui etiam hoc factum fuisse cum alio Patre hic Romæ testatus est. Idem factum fuit Panormi in Domo Professa, ut ego scio, & bis Matriti testatur Hurtadus. Undè cùm hæc opinio sit validissimis rationibus fulcita, & sapientissimorum virorum auctoritate vallata, & in religiosissima, & doctissima Societate JESU in praxi posita; nescio quare non sit consulenda, & practicanda ad solamen, & adiutorium infirmorum, qui in illo articulo mortis egent spirituali adiutorio, & consolatione tanti Sacramenti.

10 *Nota* tamen, quòd licèt Amicus nostram sententiam non teneat, illam tamen admittit *disp.* 29. *sect.* 4. *num.* 37. in casu sequenti, ut si nimirum quis manè communicavit, & vesperi incidit in articulum mortis, & habeat conscientiam peccati mortalis, nec adsit copia Confessarii, cui possit illud confiteri, adsit tamen Diaconus, qui possit illi Eucharistiam ministrare, ut saltem per susceptionem hujus Sacramenti fiat de attrito contritus. Et reddit rationem, quoniam in eo eventu iterata communio censeretur maximè ad salutem necessaria: nam satis probabile foret, quòd talis cum communione salvaretur, absque communione verò non salvaretur, quia virtute Sacramenti fieri posset ex attrito contritus, quam contritionem sine Sacramento non assequeretur; & licèt non sit certum, Eucharistiam in aliquo casu facere ex attrito contritum, sufficit ut sit probabile: nam etiam ad media probabilia certiora tenetur moribundus. Undè citati Au hores in hoc casu non negarent, posse moribundum Eucharistiam iterare. Ita Amicus. Sed tu absolutè in omni casu nostram sententiam tene.

11 At superest hic apponere curiosam difficultatem, an Cardinalis, in missa Papali Nativitatis sumens Eucharistiam è manu Pontificis, possit antea dicere saltem duas, Missas, & negativè respondet Eminentissimus Lugo *de Sacram. Euchar. disp.* 20. *sect.* 1. *num.* 43. ubi sic ait: Dubitatum fuit Romæ, utrum Cardinalis, qui ut Diaconus ministrat Summo Pontifici illa die in Missa solemni, & communicat sub utraque specie in eadem Missa, possit ipse (si Sacerdos sit) alias duas Missas privatas celebrare. Respondi, nullam Missam posse ipsum illa die ante, vel post illam communionem celebrare. Ratio est, quia facultas solùm est ad communicandum bis, aut ter in Missa seu facienda duo, aut tria sacra per quod solùm dispensatur in prohibitione celebrandi pluries, non verò in prohibitione communicandi bis in eadem die. Quare alij Sacerdotes non possent extra Missam bis, aut ter communicare illa die, nec possent etiam semel communicare extra Missam, & rursus celebrare unum, vel duo sacra; quia obligatio communis non celebrandi ea die, qua communio accipitur extra Missam, non est ablata unquam pro illa die. Cùm ergo cardinalis in illa Missa accipiat communionem, non ut Sacerdos, nec celebrans, non potest eadem die sacrificare, nisi Pontifex peculariter cum eo dispenset, in hoc enim non est concessa facultas pro illa die, sed solùm ad communicandum pluries celebrando, non ad communicandum pluries quomodocumque; prout tunc fieret, si semel, aut bis in Missa, & semel extra missam communicaret. Ita Cardinalis de Lugo, cui ego adhæreo; & idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis cantat Evangelium in Missa, & sumit Eucharistiam à Sacerdote celebrante.

Sup. hoc in [illegible]

Sup. hoc in R. [illegible]

R E S O L. LV.

An Pontifex possit dispensare, ut Sacerdos celebret, vel laicus sumat Eucharistiam non jejunus?

Et an in aliquibus casibus licitum sit sumere Eucharistiam fracto jejunio?

Et an singulo quoque anno Pontifex dispenset in jejunio saltem tacitè cum Cardinali, qui celebrat coram eo in nocte Nativitatis Domini, vel an pro illa nocte in ejus Capella Pontifex anticipet diem naturalem?

Et quid Venetijs de Primicerio S. Marci ante mediam noctem in illa die celebrante? Ex p. 8. tr. 1. Res. 89.

Diana Coord. Thom. III.

§. 1. VIdetur negativè respondendum; nam præceptum de sumenda Eucharistia cum jejunio naturali esse præceptum Christi, putavit Sot. *in* 4. *dist.* 12. *quæst.* 5. *art.* 8. & probabile putavit Scotus *dist.* 8. *quæst.* 3. & Gabiel *lect.* 10. Sed esse præceptum institutum ab Ecclesia omninò dicendum est, & Patet ex Concilio Cartahinensi III. *can.* 29. Toletano VII. *can.* 2. Trullano VI. Synodi *can.* 29. & ex Concilio generali Constantiensi *sess.* 13. *in initio*. Et licèt prædicta Concilia exprimant solos Sacerdotes celebrantes, Ecclesiastica tamen consuetudo declarat illud præceptum omnes fideles communicantes comprehendisse, prout eam obligationem, & consuetudinem declararunt, & approbarunt Patres in Concilio Constantiensi *sess.* 19. *paulo post principium*, §. *In nomine sancta, & individua Trinitatis*; his verbis: Sacrorum Canonum auctoritas laudabilis, & approbata consuetudo Ecclesiæ servavit, & servat, quòd hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, nec à fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, à jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso; quod definit tanquam dogma contra eos, qui erroneè contrarium asserere præsumpserint: Colligitur etiam ex *dicto canon.* 6. *Concilij Matisconensis III.* cujus ultima verba sunt hæc: Quæcumque reliquiæ sacrificiorum post peractam Missam in Sacratio superfederint quarta, vel sexta feria inocentes ab illo, cujus interest, ad Ecclesiam adducantur, & indicto eis jejunio, easdem reliquias consperlas vino recipiant. Si ergo parvuli debebant esse jejunij ad communicandum, à fortiori erat præceptum jejunij pro adultis.

2 Hoc supposito, respondet Amicus *tom.* 7. *disp.* 27. *sect.* 3. *n.* 29. hoc præceptum non esse absolutè, & simpliciter indispensabile, cùm eadem Ecclesia, quæ illud condidit, tollere, vel dispensare possit. Et de facto aliquando dispensavit; & ideò, ut habetur in Concilio Carthaginensi III. in primitiva Ecclesia quinta feria Hebdomadæ sanctæ, ob singularem memoriam Cœnæ Domini, & Sacerdotes celebrabant, & fideles communicabant cœnati: quem morem servatum fuisse aliquamdiù in nonnullis privatis Ecclesijs, testatur Augustinus *Epistola* 118. *ad Januarium*. Et singulo, quoque anno Pontifex dispensat saltem tacitè cum Cardinali, qui celebrat in nocte Nativitatis, ut sentit Pasqualigus. Sup. hoc in [illegible] in alio v. [illegible] annos.

3 Unde verba illa apposita in die 24. Decembris in ordine recitandi divinum Officium impresso Romæ hoc anno 1645. apud Dominicum Marcianum, videlicet. Missa huius sacratissimæ noctis debet celebrari post mediam noctem: aliter Sacerdos non celebraret jejunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consuetudine non dispensatur in jejunio necessario ad Missam id est, à pridiana nocte jejunet, neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Hæc ibi, hæc, inquam, verba sunt nimis manca, & trunca; maximè cùm liber ille sit impressus Romæ. Nam, ut patet omnibus, Eminentissimus Cardinalis, qui coram Pontifice, celebrat in nocte Nativitatis, in Missa vigiliæ sumit Purificationem, & lautè, si vult, manè comedit, ut notum est. Ergo verba supradicta intelligenda sunt de alijs hoc privilegio gaudentibus, ut nimirum possint in vigilia Nativitatis dicere Missam ante mediam noctem; nam concedo debere esse jejunos, ut facit Venetijs Primicerius sancti Marci. Sed ego puto cum Lugo, & Aversa, quos alibi citavi, Summum Pontificem pro illa nocte in ejus Capella anticipare diem naturalem, & ideò Cardinalis celebrat illam Missam jejunus, non obstante quòd manè comederit. Sup. hoc Primicerio [illegible]

4 Non desinam tamen hic adnotare, etiam in aliquibus casibus licitum esse sumere Eucharistiam fracto jejunio, de quibus sigillatim ait Marchinus *de sacra sacr. Ordinis*, *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 10. *& seq.*

R E S O L. LVI.

An Pontifex possit dispensare, ut laici, vel etiam fœmina in articulo mortis ministrent Sacramentum Eucharistiæ sibi, & alijs?

Et an purus laicus, & etiam fœmina non egeat dispensatione, ut possit ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibimet, in articulo mortis?

Et an peccet mortaliter laicus, qui in peccato mortali deferret Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius?

Et ex supra dicta quæstione deducitur, an in casu necessitatis possit Sacerdos seipsum communicare?

Et quid devotionis causa, qualibet diei hora, modò sit jejunus, & absit scandalum?

§. 1. VIdetur negativè respondendum, cùm minister hujus Sacramenti sit Sacerdos, ut patet ex Apostol. 1. Corinth. 4. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, & loquebatur de Sacerdotibus. Habetur in jure *capit. pervenit*, *de consecrat. dist.* 2. Declara- Sup. hoc in [illegible] §. Et quidam [illegible]

D tum

tum est in Tridentino unà cum attestatione perpetuæ consuetudinis, & Apostolicæ traditionis *sess.* 13. *cap.* 8. Semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus communionem acciperent, Sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, jure, ac meritò retineri debet. Dicique debet id fuisse institutum à Cristo, quia sicut Sacerdotibus contulit potestatem conficiendi hoc Sacramentum, ita etiam commisit officium dispensandi. Et supponitur ab Ecclesia in Hymno corporis Cristi, cujus officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant, & dent cæteris. Eratque ita conveniens, ut qui potestatem accipiebant super corpus Christi verum in conficiendo hoc Sacramento, soli etiam acciperent super corpus Christi mysticum, id est, Ecclesia in dispensando.

2 Sed hæc vera sunt, & procedunt quoad ministrum ordinarium Eucharistiæ: sed non exinde sequitur, non posse Pontificem præbere laico facultatem, ut sibi, vel aliis in casu necessitatis hoc Sacramentum non ministret. Et ideò Cardinalis de Lugo *de sacrament. Eucharist. disp.* 18. *sect.* 1. *num.* 25. Marchantius *in resol. Pastoral. de Sacram. tract.* 6. *cap.* 3. & Vasquez *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 219. *cap.* 1. testantur, Mariam Reginam Scotiæ ex privilegio Pontificis in fine mortis sacramentum Eucharistiæ, quod habebat secum, suis manibus devotè sumpsisse.

Sup hoc in to. 3 tr. 4 R. 13 §. An vero, & in 6. & ... Sed quid, & seqq. & in R. 97 & 68. & in ... Respondeo.

3 Sed, ut verum fatear in tali casu necessitatis dum Sacerdos non adesset, ego puto laicos non egere dispensatione Pontificia. Negat hoc mordicus nominatim contra me Eminentissimus Lugo *ubi supra*, *num.* 22. quod probat ex consuetudine Ecclesiæ. Cui, ait ipse; aliqui respondere conantur, de consuetudine non posse constare, quia cùm hodie sit tanta copia Sacerdotum, casus hic rarissimus est; &, non occurrente casu, non potest probari consuetudo contraria. Hoc tamen responsum non satisfacit, quia casus, de quo nunc loquimur, non est ita rarus, præsertim in oppidis, in quibus est unus Sacerdos, & accidit sæpè, plures mori absque viatico propter absentiam Parochi, quibus si posset æadituus afferre viaticum, deberet utique id facere: & tamen nunquam à multis sæculis id factum audivimus, nec ullus, ut fieret consuluit.

4 Valentia verò, quem idem Diana affert *tom.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 10. *punct.* 1. *in fine*, solùm dicit, illam sententiam non esse improbabilem, quòd fundat in eo, quòd laicus in necessitate potest licitè tangere Eucharistiam. Aliud tamen est tangere aliud distribuere, quæ est actio orta ex potestate, & quasi dominio, quod non est penès singulos, sed penès Ecclesiæ ministros. Quòd verò urgeat necessitas proximi, ne moriatur absque viatico, non refert; quia hoc Sacramentum non est necessarium ad salutem. Et quidem minus est, quòd Sacerdos celebret absque planeta ad dandum viaticum moribundo; & tamen id Ecclesia non permittit, quanto minus, quòd laicus deferat, & ministret, absente Sacerdote. Ita Lugo.

5 Hæc sententia est satis probabilis, sed affirmativam non existimo carere etiam sua probabilitate. Et ideò contra Lugum me defendit novissimè Pater Aversa *de sacrament. Eucharist. quæst.* 10. *sect.* 4. ubi sic ait: Dubitatur, num ex necessitate possit purus laicus, vel etiam fœmina ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibimet sumere in mortis articulo. Negant Vasquez, Lugo, &c. Concedunt Diana, & alij. Et priscis quidem temporibus, quando Eucharistia dabatur in manus proprias laicorum, & interdum per laicos mittebatur ad infirmos, ut narrat Eusebius *lib.* 6. *dist. cap.* 36. facilè est id licuisse. Sed etiam post rigorosam prohibitionem, quæ habetur in citato cap. *pervenit*, & non multis ante annis, narratur etiam, ac laudatur, Mariam Scotiæ Reginam in Anglia detentam, instante sibi ob Catholicam fidem morte, per se sumpsisse sacram Eucharistiam, quam ad hunc finem à Catholico Sacerdote receptam secum asservabat. Quare id etiam his temporibus in casu præcisè necessitatis censeri potest licitum.

6 Non enim vim hujus exempli elidunt Vasquez, & Lugus, interpretando, illam Reginam id fecisse ex peculiari dispensatione Pontificis: vel excusando quòd fecerit bona fide, & aliquorum consilio: vel recurrendo ad aliud caput necessitatis respectu ipsius Sacramenti, ne deveniret ad manus hæreticorum, qui illud irreverenter tractarent, vel suarum famularum, quæ non habebant simile privilegium illud retinendi. Nam nec constat de speciali dispensatione Pontificis; Et ea admissa, si Pontifex in hoc dispensavit, jam prohibitio Ecclesiæ non apparet adeò rigorosa, ut in casu talis necessitatis adhuc urgere debeat, & similis concessio præsumi non possit. Non, inquam, ea prohibitio est adeò rigida, sicut ne Sacerdos celebret absque vestibus sacris, aliæque similes, quæ neque pro mortis articulo relaxantur. Quòd autem Regina Maria, bona fide, & aliquorum consilio illud fecerit, libenter fatendum est: sed talis bona fides fuit etiam rationabilis, & tale consilium fuit prudens, ac laudabile. Quòd verò fecerit, ne Eucharistia deveniret in manus hæreticorum, vel famularum, non est ad rem: quia debet supponi, illam apud se retinuisse ad effectum sumendi in mortis articulo: & minus rationabile appareret, alio fine, & animo retinuisse. Hucusque Aversa. Et hanc sententiam absolutè ex Societate tenet Suarez, Filliucius, Valentia, & ex Suarez Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 29. *cap.* 5. *num.* 93. & illam esse probabilem fatentur ex eadem Societate Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 82. *art.* 3. *dub.* 1. *nu.* 21. & Hurtadum *de sacram. Euchar. disp.* 11. *diffic.* 3.

7 Et tandem, post hæc scripta, nostram sententiam invenio docere etiam ex Societate Antonium de Escobar *in Theolog. moral. tract.* 7. *exam.* 6. *cap.* 5. *nu.* 62. ubi sic ait: Scio, in casu necessitatis posse Sacerdotem seipsum communicare; rogo, an extra necessitatem devotionis causa possit? Extra Missam ex præconsecratis hostiis ubi alius Sacerdos non adest, à quo accipiat Eucharistiam, potest seipsum devotionis causa communicare, Suario authore, qualibet autem diei hora, modò sit jejunus, & absit scandalum, Doctores Henriquez. Adjicio ex Suario, laicum in mortis articulo constitutum, si ministrum idoneum non habeat, à quo Eucharistiam sumat, nil obstare videri, quominus se communicare possit, exemplo Mariæ Scotiæ Reginæ; quo in casu haud debet manibus, sed labiis ministrantibus tam venerabile absumere Sacramentum. Coninck asserit, in dicto casu laicum posse alios communicare. Dixerim apponendo eorum ori custodiam, non manu hostiam deferendo. Ita ille.

Sup. hoc in to. 9 tr. 4 R. 90. & ... & in aliis tomis ... pro, qualibet diei hora ... in hoc ... eodem ... in to. 33. R. 19. aliis ejus ... annot.

8 Et tandem inveni novissimè hanc sententiam approbare P. Franciscum de Lugo *opuscul. de Sacrament. c.* 2. *quæst.* 7. *n.* 59. ubi ita asserit: Doctores nuper relati communiter loquuntur de laico baptizante privatim ob necessitatem. Idem tamen videtur dicendum, si laicus existens in mortali deferat Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius, qui nullum aliud Sacramentum in eo mortis articulo receperit. Non enim peccabit mortaliter sic ministrando, quia non est illa ministratio Sacramenti solemniter facta; nec à ministro per se consecrato ad tale munus solùm privatim ex necessitate sicut de Baptismo dictum est. Hæc Lugo, qui citat Suarez cum Henriquez *lib.* 1. *cap.* 29. *numer.* 4. & Paludanum *in* 4. *dist.* 5. *quæst.* 2. *conclus.* 3.

Sup. hoc in to. 3. tr. 3 R. 67 §. Itaque, in hoc, & in R. 67 §. ult. in principio, & ibi in ... R. 191 ... paulò post ... ex quo ... R. 99. Ex his.

RESOL. LVII.

An Pontifex possit præcipere usum Sacramenti Extremæ Unctionis, & contra transgressores pœnam imponere.

Et an sit præceptum in articulo mortis suscipiendi Sacramentum Extremæ-Unctionis?

Et dum tale præceptum non extat, secluso contemptu, & scandalo, an omissio hujus Sacramenti non inducat peccatum mortale non solùm in infirmis, sed etiam à fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in conjuge, Domino, Patre, Tutore, &c.

Et an per accidens hoc Sacramentum possit alicui esse ad salutem necessarium.

Et discutitur, an sit præceptum divinum sumendi etiam Eucharistiam. Ex part. 8. tr. 1. Res. 58.

§. 1. SCio, aliquos Doctores, docere adesse præceptum suscipiendi in articulo mortis Sacramentum Extremæ unctionis. Ita docet Petrus Sotus *lect.* 2. *de hoc Sacramento*, qui sentit hoc Sacramentum esse sub præcepto. Probatur ex Concilio Coloniensi anni 1536. *part.* 7. *cap.* 50. ubi dicitur: Est autem unctio impendenda cum expositione unctionis, & mandati Apostolici, ubi per illa verba, *mandatum Apostolici*, denotatur hoc Sacramentum esse sub præcepto. Et probatur ex Concilio Senonensi *in decretis fidei*, *decreto* 10. sub illis verbis: Ne hic noster ungendi infirmos ritus, Christi Præceptum, non tamen Sacramentum esse videtur, dixit Jacobus, *infirmatur quis in vobis*. Ex quo loco patet, homines obligari ex Christi præcepto ad recipiendum Sacramentum hoc. Et hanc sententiam docet etiam Major *in* 4. *dist.* 23. *c.* 3. & inclinat Turrianus *in summa part.* 2. *c.* 136. *dub.* 1. *concl.* 1.

Sup. dict. contenta in hoc & seqq. §. in to. 4. tr. 4 R. 24 §. 1. cursim in fine, & lege mil. R. 65. ejus ... annot.

2 Et fundari etiam potest talis obligatio, tunc in ipsa rei natura, supposita institutione hujus Sacramenti; quia tenetur homo in articulo mortis, omni conatu, & medio opportuno consulere, & providere suæ saluti: sed hoc tunc est opportunissimum medium, quo se ad mortem præparet, ac disponat, quo se armet, & muniat adversùs gravissimas molestias, ac tentationes tunc urgentes, quo se roboret, & confortet ad perseverandum, ac decedendum in gratia: ergo tenetur illud assumere. Tum etiam positivo præcepto Apostolico; vel divino: Jacobus enim videtur hoc præcepisse, vel Christi præceptum promulgasse, dicendo, *Infirmatur quis in vobis. Inducat Presbyteros Ecclesiæ*, &c. Tum præcepto, seu testimonio Ecclesiæ: Concilium enim Tridentinum *c.* 3. damnat eos, qui dicunt, hanc unctionem non continere mandatum Dei, & eos, qui dicunt posse à fidelibus sine peccato contemni. Tum demùm ex ipsa consuetudine Ecclesiæ, & fidelium, quæ saoè communissima est, tam ex parte infirmorum illud suscipientium, quàm Pastorum illud sollicitè ministrantium, ac etiam familiarium, qui illud in memoriam infirmo red ere student, & Parochum advocare: semper inquam, quando adest tempus, & commoditas, ut id fieri queat.

3 Sed

3 Sed contrariam sententiam communiter tenent D. Thomas, Paludanus, Gabriel, Sylvester, Gaietanus; Victoria, Covarruvias, Navarrus, Henriquez, Valentia, Suarez, quos citat, & sequitur Tannerus *tom. 4. disp. 7. quæst. 1. dub. 3. num. 56.* quibus adde Opatovium *de sacram. tract. de Extrem. unct. quæst. 8. num. 27.* Escobar *in Theol. moral. tract. 8. exam. 7. cap. 4. numer 68.* Caspensein *in cursu Theolog. tom. 1. tract. 27. disput. 4. sect. 2. num. 13.* Villalubos *in summa tom. 1. tract. 10. diffic. 5. num. 1.* Probatur hæc opinio, quia nullum extat de hoc Sacramento præceptum, neque positivum neque naturale. Non positivum: nam vel hoc esset divinum, vel humanum. Neutrum autem est, cùm nullibi tale præceptum extet. Atqui nullum præceptum positivuum asserendum est, nisi manifesta ostendatur authoritas, à qua tale præceptum conditum sit. Neque est præceptum naturale: quia cùm non sit medium ad salutem necessarium, quod solùm obligat sub præcepto naturali, nequit esse sub præcepto naturali. Quod autem non sit medium ad salutem necessarium, constat tum à posteriori: nam hoc Sacramentum prohibetur tempore interdicti, quo tamen non prohibentur media ad salutem necessaria. Tum à priori: nam illud medium dicitur ex natura sua ad salutem necessarium, quod institutum est ad primam gratiam conferendam atqui hoc Sacramentum non est per se institutum ad conferendam primam gratiam, ad quam duo tantùm sacramenta, Baptismus, & Pœnitentia, instituta sunt; ergo non est medium ad salutem necessarium.

4 Atque hæc vera sunt spectata sola institutione, & natura hujus Sacramenti. Cæterum ratione scandali, vel contemptus posset infirmus graviter peccare hoc Sacramentum omittendo. Secluso vero contemptu, & scandalo, si nulla subsit causa illud omittendi, peccabit quidem venialiter.

5 Stando igitur in hac opinione, illa tamen non obstante, puto, pontificem posse præcipere usum sacramenti Extremæ unctionis; quod supponunt Opatovius *de Sacram. tr. de Extr. unct. quæst. 7 num. 28.* Laym. *lib. 5. tr. 8. cap. 5. num. 1.* & alii, dum asserunt non extare neque præceptum Divinum, neque Ecclesiasticum, de susceptione dicti Sacramenti; ergo supponunt potuisse Pontificem illud præcipere, quod magis aptè supponunt Præpos. *in 3. part. quæst. unic. de Extr. unct. dub. 1. nu. 9.* & alij.

6 Probatur *Primò*, quia aliquis posset dicere non deesse DD. asserentes Christum Dominum non imposuisse præceptum de sumenda Eucharistia, quod tamen Ecclesia fecit, ut patet *in cap. omnis utriusq; sex. de pœnit. & remiss.* Ergo licèt ex institutione Christi non adesset præceptum de sumenda Extrema unctione, posset Pontifex illam adhuc præcipere. Majorem docent Alex. *4. p. quæst. 11. memb. 2. art. 4.* Bonau. *in 4. dist. 12 p. 2. distinctionis, art. 1. quæst. 1.* S. Th. *dist. 6. quæst. ult. art 1. quæst. 2.* Gabr. *in Canonem Missa, lect. 87. litt. X.* Ferrat. *4. contra Gentes, cap. 61.* Sylv. *verb. Euch. 3.* docentes non esse præceptum divinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maximè ex illo Joan. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola manducatione spirituali per fidem.

7 Sed hæc opinio mihi non placet, puto enim adesse præceptum divinum de sumenda Eucharistia; quod patet ex verbis Luc. 22. & 1. ad Cor. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus verbis Justinus Martyr. *in Apolog. 2. pro Christianis, ad Antoninum Pium*, agnoscit præceptum sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam *Trid. sess. 13. cap. 2.* ubi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: Et illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit; suamque annuntiare mortem. Trid. ergo sentit, in dictis verbis Lucæ contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam. Et ita docet D. Th. *in 3. p. q. 80. art. 11.* & *ibid.* Coninch, Suarez *disp. 69.* Vasquez, *disp. ar 3.* Valentia *disp. 6. q. 8. punct. 4.* & alij communiter; itaque rejecta approbatione ad aliam deveniamus.

8 Probatur *Secundò* à simili; nam ut *suprà* visum est, nullum præceptum sumendi Confirmationem fuit impositum à Christo Domino, & tamen Pontifex illud ordinandis imposuit, ut patet ex Concilio Tridentino *sess. 7. can. 1. 2. & 3.* Sic, & in nostro casu posset Pontifex imponere præceptum sumendi Extremam Unctionem ex aliqua justa causa, ut si, v.g. inceperit abusus inter fideles non sumendi in fine mortis, ut plurimùm sacramentum Extremæ Unctionis, quod exemplum, & scandalum alijs afferret, & forsitan ex omissione periculum contemptus: Tunc quidem Pontifex posset præcipere susceptionem dicti Sacramenti, vel etiam imponere pœnam, ut si quis non sumeret Extremam Unctionem in articulo mortis, careret Ecclesiastica sepultura. Quod à fortiori probatur ex his, quæ observat Reverendissimus (non solùm nomine, sed moribus, & doctrina) P. M. Candidus *tom. 1. disquis. 3. art. 8. dub. 3. in Concil. Coloniensi sub Adulpho, cap. ult.* ubi sic habetur. Relatum nobis in Concilio est, quosdam homines infirmitatis suæ tempore unctionem sacram respuisse, ac contempsisse, quamobrem statuimus, ut si quis Sacramentum illud nobis à B. Apostolo tantopere commendatum contempserit, Ecclesiastica careat sepultura. Hæc ibi.

9 Sed dum tale præceptum non extat, certum est, secluso contemptu, & scandalo, omissionem hujus Sacramenti non inducere peccatum mortale, ut diximus, non solùm in infirmis, sed à fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in conjuge, domino, patre, tutore, &c. ita docet Layman *ubi suprà lib. 5. tract. 8. cap. 5. nu. 2.* sic asserens. Denique Extremam Unctionem ex contemptu omittere, fatentur omnes esse peccatum mortale. Adde mortaliter peccari posse ratione secuturi scandali, si videlicet infirmus interrogatus, num ante vitæ exitum sacramentum Unctionis acciperet nulla rationabili causa allata, renuat, atque exinde audientes vel falsam suspicionem hæresis de illo concipere, vel ob hominis authoritatem ad hujus Sacramenti vilipensionem moveri possint. Et quod dictum est de ipso infirmo, similiter sentiendum est de iis, qui infirmi curam gerunt, si Extremam Unctionem ijs procurare sine rationabili causa intermittant, non peccare eos mortaliter, nisi conjunctus sit contemptus, vel grave scandalum, Ita ille. Licèt in tali casu supradictos peccato mortaliter sustineat Rever. Candidus *ubi suprà, dub. 6.* Verùm sententiam Layman confirmat novissimè Amicus *tom. 8. disp. 10. sect. 11, n. 190.*

10 Advertendum tamen est hic cum Præposito *in 3. p. q. unic. de sacram. Extr. unct. dub. 2. n 11.* per accidens hoc Sacramentum posse alicui esse ad salutem necessarium, ut si quis in mortale incidisset, & solùm attritus de eo peccato non posset recipere sacramentum Pœnitentiæ, quia antequam in amentiam incideret, nullo signo ostendit se velle conteri, nec aliud posset recipere Sacramentum, eo casu sacramentum Extremæ Unctionis ei est ad salutem necessarium.

11 Unde rectè observat Amicus *ubi suprà, nu. 192.* vix moraliter dari potest casus, quo infirmus defectu aliorum mediorum obligetur ad hoc Sacramentum suscipiendum: quia cùm hoc Sacramentum necessariò ministrari debeat à Sacerdote, poterit loco hujus Sacramenti infirmus suscipere sacramentum Pœnitentiæ, vi cujus directè absolveretur à peccatis confessis, indirectè verò ab oblitis. Solus fingi posset casus, quo Sacerdos vel nollet, vel non posset, quia absolutionem ignoraret, infirmi confessionem excipere; vellet autem, & posset sacramentum Extremæ Unctionis ministrare, an tunc infirmus teneretur hoc Sacramentum suscipere. In quo casu distinguendum est: nam vel infirmus est conscius alicuius peccati mortalis, & tunc tenetur conari ad eliciendam contritionem, & post illam Sacramentum suscipere; quia cùm non possit esse certus de vera contritione, tenetur adhibere certius medium ad suam justificationem: hoc autem in eo casu aliud esse non posset, quàm hoc Sacramentum (suppono enim neque Eucharistiam eum sumere posse) quod inveniens subjectum attritum redderet illud contritum. Quamquam in hoc casu dubitare videtur Suarez *disp. 44. sect. 1 num. 7.*

12 Sed Amico res certa videtur, quia nunquam potest infirmus ita de sua contritione esse certus, ut dubius non maneat. Vel infirmus nullius mortalis peccati sibi conscius est: & tunc non puto, illum obligari ad hoc Sacramentum suscipiendum, sed solùm ad conandum, ad actum contritionis, vel dilectionis erga Deum, quo in illo mortis articulo se præparet ad transitum ex hac vita in aliam. Nam cùm ex una parte non urgeat conscientia peccati mortalis; & ex alia hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, non apparet, unde hæc obligatio oriri possit: cùm ad consequendam remissionem peccatorum invincibiliter ignoratorum sufficiat contritio, vel dilectio Dei. Et hanc sententiam præter Amicum tenet etiam Ochagavia *de Sacram. tract. unico, de Extrem. Unct. quæst. 9. num. 3.*

RESOL. LVIII.

An Pontifex possit præbere facultatem Presbyteris benedicendi oleum Extremæ Unctionis?

Et an hæc benedictio necessariò debeat fieri per Episcopum? Ex p. 8. tr. 1. Res. 30.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Henriquez *lib. 3. cap. 8. num. 2.* Valentia *disp. 8. quæst. 1. punct. 2.* Sub dubio asserit Sotus *in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 3.* Probabile putat Nugnez *in 3. part. tom. 2. q. 29. art. 6. diffic. unica, concl. 2.* Idem colligitur ex Scoto *in 4. dist. 7. quæst. 1.* & Cajetano *3. p. quæst. 72. art. 3.* qui dum id affirmant de Chrismate materia Confirmationis, idem dicerent de oleo materia Extremæ unctionis.

2 Et novissimè hanc sententiam tenet Joannes Præpositus *in 3. part. quæst. unica, de sacram. Extrem. Unct. dub. 3. num. 15.* ubi sic asserit. Dubitatur an hæc benedictio necessariò fiat per Episcopum? negat Victoria: Valentia, Henriquez, & Vivaldus; quorum sententia est valdè probabilis; nam, ut refert Petrus Arcadius *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis in Sacramentorum administratione, lib. 5. c. 2.* Presbyteri in Ecclesia Orientali solent benedicere oleum sacramenti Extremæ-Unctionis, idque ex antiqua consuetudine, etiam

ante schisma. Non est autem existimandum, totam illam Ecclesiam errasse in re tanti momenti, præsertim cùm ea in parte non notetur ab Ecclesia Latina, quin potiùs ille usus ab ea approbetur: nam Clemens VIII. *in sua institutione super ritibus Græcorum, anno 1595. ultimo Augusti*, ita loquitur: Non sunt cogendi Presbyteri Græci præter Chrisma ab Episcopis Latinis diœcesanis accipere, cùm hujusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorũ exhibitione ex veteri ritu conficiantur, seu benedicantur, quibus verbis tacitè permittit, ut Græci in suo ritu pergant, nimirum materiam consecrandi eo tempore, quo sacramentum Extremæ-unctionis administrant, non verò necessariò debeant uti oleo ab Episcopo benedicto in die Cœnæ; ut faciunt Latini.

3 Ex quibus patet, Presbyteros posse ex commissione Pontificis, & potestate extraordinaria benedicere oleum sacramenti Extremæ Unctionis, & Innocentium I. similiter, & Concilia, quæ videntur aliud dicere, intelligi de potestate ordinaria, id est, quòd solis Episcopis ordinaria potestate ea vi suæ ordinationis competat benedicere oleum infirmorum non verò alijs negare extraordinariam potestatem. Huculque Prępositus.

4 Sed his non obstantibus, negativam sententiam ex Bellarmino, Suarez, Concinck, Layman, Filliucio, & Nugno, docet novissimè doctissimus Pater Amicus *in Curs. Theolog. tom. 8. disput. 19. sect. 3. num. 45.* fundamentum hujus sententiæ adducit: nam eadem Concilia, quæ definiunt, materiam hujus Sacramenti esse oleum ab Episcopo benedictum, simul probant, non posse ab alio, quàm ab Episcopo validè benedici. Quia cum absolutè, & absque ulla limitatione hoc asserunt, nullum relinquunt fundamentum contrarium opinandi. Dicere autem, quòd Concilia solùm definiant materiam, quæ de facto ea usu, & praxi Ecclesiæ huic Sacramento supponitur, est Conciliorum authoritatem enervare ad materiam hujus Sacramenti stabiliendam. Nam pari ratione quis dicet, cùm Concilia definiunt, materiam hujus Sacramenti esse oleum benedictum, non definire materiam, quæ essentialiter ad hoc Sacramentum requiritur, sed qua de facto Ecclesia utitur; & sic tolleretur omnis benedictio tanquam aliquid essentialiter requisitum ex parte materiæ, quod nullus cordatus Theologus admittit. Confirmatur: nam dum Concilia hujus Sacramenti materiam tradunt, non dicunt, illam ordinariè esse oleum ab Episcopo benedictum, uti dicunt, cùm assignant ministrum sacramenti Confirmationis, sed absolutè pronuntiat, esse oleum ab Episcopo benedictum: quod non leve argumentum est, in secundum dispensationem cadere posse, non in primum.

5 Deinde, quando Concilia assignant ministrum sacramenti Confirmationis, non dicunt absolutè ministrum hujus Sacramenti esse Episcopum, sed addunt, ordinarium, ut significent, extraordinarium posse esse alium ab Episcopo. Cùm verò assignant materiam Extremæ Unctionis, non dicunt, ordinariè, sed absolutè esse oleum ab Episcopo benedictum. Præterea in ministro sacramenti Confirmationis est aliquando in Ecclesia Dei dispensatum; in materia autem Extremæ Unctionis nunquam legitur fuisse dispensatum, ut vel in oleo non benedicto, vel benedicto tantùm à simplici Sacerdote fuisset hoc Sacramentum confectum. Quod autem semper fuit in Ecclesia servatum, habetur pro indispensabili. Et hæc sunt placita DD. circa præsentem quæstionem.

6 Ego verò utramque sententiam probabilem esse existimo, licèt secundam probabiliorem; & ideò præter DD. citatos, primam sententiam affirmativam probabilem etiam putat Azor. & Bonac. teste Aversa *de sacrament. Extrem. Unct. sect.* 2. ubi citat Petrum Arcadum *de concord. Eccles. Orient. & Occident. lib. 5. cap.* 2. asserentem ex antiquo apud Græcos Sacerdotes, ex commissione Summi Pontificis benedicere oleum infirmorum. Et reverà apud me urget nimis hoc argumentum; nam si Summus Pontifex non posset concedere simplici Sacerdoti, ut benedicat oleum Extremæ Unctionis; sequeretur, Ecclesiam Græcam usque adhuc caruisse, & carere hoc Sacramento; quod dicere videtur absurdum: Ergo, &c.

Sup. hoc in 2. t. no 1. pręterlq. §. 1. paulò post initiū, v. Multoque magis, & post mediū dicti §. vers. Quo omnino & in R. 2. e ult. ad medium.

R E S O L. LIX.

An Pontifex aliquando suppleat jurisdictionem in Ministro Extremæ Unctionis?

Et supponitur, quòd solus Sacerdos est Minister Extremæ Unctionis; quare quævis unctio à laico, immò à Diacono in quacumque eventu facta non erit Sacramentum.

Et an hoc Sacramentum ministrandum non requiratur, ut Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas approbatus?

Et an Parochus publicè excommunicatus possit licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum ministrandum?

Et explanatur, quod, & si validè hoc Sacramentum à quovis Sacerdote administrare possit, non tamen licitè nisi in extrema necessitate, vel de proprij Pastoris tacita saltem licentia, quare Religiosi, qui sine licentia speciali Pastorum personis non Religiosis hoc Sacramentum, vel Eucharistiam conferunt, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto. Ex part. 8. tr. 1. Res. 56.

§. 1. SUppono, & dico *primò*, quòd solus Sacerdos est minister sacramenti Extremæ Unctionis. Probatur ex Jacobo cap. 5. *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*: licèt enim nomen, *Presbyter*, significet aliquando senem; in novo Testamento iuxta declarationem Ecclesiæ significat sacerdotem, nec moveat quemque, quòd Jacobus agat de Presbyteris, non de Presbytero, id enim non significat requiri plures sacerdotes ad conficiendum hoc sacramentum, cùm certum sit, unum sufficere, sed solùm denotatur, sacerdotes esse ministros Extremæ Unctionis, sive unum, sive plures, prout fuerit necessarium pro multitudine infirmorum.

2 *Secundò* Probatur, quia ita definitum est à Concilio Tridentino *sess. 14. in canonibus, de Extrema Unctione*. Unde certa est assertio nostra secundùm fidem. Advertendumque est, non in eo tantùm sensu eam esse veram, quòd nimirum ex officio, & ordinariè, solus Sacerdos possit ungere, sed etiam quòd nullus alius possit Extremam Unctionem conficere: quare quævis unctio à laico, immò à Diacono, in quocumque eventu facta, non erit Sacramentum.

3 Nec obstat dicere, quòd Innocentius I. *in epist. 1. cap. 8. ad Decentium*, ait, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus Christianis licitum esse uti hac unctione: ergo non est solius Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare. Propter hanc authoritatem Thomas Vvaldensis putavit, posse laicum in absentia Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare. Sed hoc plusquam falsum. Sotus *in 4. dist. 23. quæst. 2. art. 1.* censet, hoc loco Pontificem non loqui de unctione sacramentali, sed de unctione, qua devotionis causa ad infirmitatem curandam antiquitùs utebantur etiam laici. Verùm hæc Soti responsio vix textui accommodari potest.

4 Dicendum igitur est, citata verba Pontificis non esse intelligenda de usu activo, sed passivo, hujus Sacramenti: constat ex textu, in quo de hoc usu passivo, immediatè antè locutus fuerat Pontifex. Explicans enim verba Jacobi, ita scribit: Quòd non est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui sancto oleo Chrismatis perungi possunt. Post quæ verba statim subiungit. Quo, nempè Chrismate ab Episcopo confecto, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate, quæ verba cùm sint declarativa præcedentium, referunt, eundem sensum.

5 Dico *secundò*, quòd etsi validè hoc Sacramentum à quovis Sacerdote administrari possit, non tamen licitè, nisi vel in extrema necessitate, vel de proprij Pastoris tacita saltem licentia. Unde in *Clementina 1. de privilegijs*, ipso facto excommunicantur Religiosi, qui Clericis, aut laicis præsumpserint absque Parochi licentia in articulo mortis tam hoc, quàm Eucharistiæ sacramentum ministrare. Dicitur, *qui præsumpserint*; nam qui vel ignorantia, vel sub ratihabitione id fecerit, excommunicationem non incurrit, quæ soli Papę reservata est. Dicitur, *Clericis*, nempè sæcularibus, & laicis: nam si hoc Sacramentum à Religiosis ministretur alijs Religiosis, non incurritur excommunicatio. Dicitur, *nisi extrema necessitate*; quoniam in eo casu Ecclesia non censetur cum tanto damno infirmi velle Sacerdotem excommunicationis vinculo innodare.

Sup. contra in hoc §. lege doct. & §§ annot. seq.

6 His suppositis, difficultas est, an si Parochus in articulo mortis non vult ministrare Sacramentum Extremæ unctionis infirmo, neque vult præbere licentiam alicui simplici Sacerdoti, ut illud ægro conferat; an, inquam, in tali casu Summus Pontifex suppleat jurisdictionem, ita ut talis simplex Sacerdos possit sine peccato, non solùm validè, sed etiam licitè Extremam unctionem infirmo ministrare; quod erat quæsitum hujus resolutionis: & respondeo affirmativè cum Granado *in 3. part. controv. 8. tract. de sacram. Extrem. unct. disp. 1. num. 5.* ubi sic ait: Dubitari potest, an sufficiat licentia tacita, vel præsumpta proprij Pastoris, ut Sacerdos sæcularis, vel religiosus possit alicui ministrare hoc Sacramentum. Respondetur cum Soto *in disp. 23. quæst. 2. art. 1.* quando clarè præsumitur, proprium Pastorem id velle; tunc posse licitè ministrari hoc Sacramentum à quolibet Sacerdote. Undè rectè addunt Suarez *disp. 44. sect. 2.* & Henriquez *c. 53. §. 4.* si ægrotus sit jam proximus morti, & obtineri nequeat licentia à proprio Parocho, sive quia abest, sive quis non vult illam concedere; posse alium Sacerdotem conferre illi hoc Sacramentum, quia proprius Parochus non est rationabiliter invitus, & saltem credi debet, Summum Pontificem id tunc velle, ne æger privetur hoc Sacramento, quod licèt non sit de necessitate salutis, est valdè utile, & accidere potest, ut ab eo pendeat salus æterna; si nimirum virtute illius Sacramenti consequatur remissionem peccatorum mortalium, ut aliquando obtinere potest. Ita Granadus, cui adde Amicum *tom. 8. disp. 19. sect. 8. nu. 150.* Aversam *de sacram. Extrem. unct. sect. 10.* qui, me citato, optimè observat, quòd quamvis Sylvester, & D. Antoninus

Sup. hoc in contr. e. R. 73. ult. & in R. 29. per totam.

Su. hoc ad 1. et. in § 1. R. 1 not. præterig.

Sup. hoc sup. in R. 17 § Advertendum, & § placet lege ...

nius 3. *partis.* 24. non concedat Religiosos ob talem necessitatem, & præsumptam licentiam ministrare, stante illa speciali prohibitione, & censura eos percutiente: tamen non est putandum, Pontificem voluisse pro tali casu loqui, sed verè etiam Religiosi tunc poterunt absque excommunicationis periculo, vel peccati scrupulo ministrare; quia in tali casu, ut diximus, censura non ligat illos, & Pontifex præbet jurisdictionem contra irrationabilem voluntatem Parochi: quod etiam docet Moure *in medulla casuum part.* 3. *c.* 10. §. 1. *n.* 8.

7 Et tandem non deseram hic apponere verba Ochagaviæ *de Sacram. tract. de Extr. unct. quæst.* 8. *num.* 8. sic asserentis: Non est tamen silentio prætereundum, quemvis Sacerdotem extra casum necessitatis sine licentia Parochi validè ministrare hoc sacramentum, quia non est actus jurisdictionis, non tamen licitè, saltem sine ratihabitione, quia conferre Sacramenta attinet ad officium Pastoris. Quare Religiosi, qui sine licentia Pastorum speciali, personis non religiosis Sacramentum hoc conferunt, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto, ex *Clementina* 1. *de privilegijs.* Alij Sacerdotes tamen propter hoc non excommunicantur, licèt, graviter peccent, in necessitate tamen, quando ægrotus esset moriturus sine hoc Sacramento, quilibet Sacerdos potest licitè illud ministrare, etiam Parocho dissentiente, quia Ecclesia dat in eo casu jurisdictionem; ita recentiores Theologi, & meritò, quia Sacramentum est magnæ utilitatis; undè credendum est, piam matrem Ecclesiam concedere in illo casu facultatem cuilibet Presbytero, ne homines tanto beneficio priventur. Ita ille; cui etiam adde Villalobos *in summa, to.* 1. *tr.* 10. *diffic.* 6. *n.* 3.

8 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd nec ad hoc Sacramentum ministrandum requiritur, ut Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas juxta Tridentini decretum approbatus, cùm hoc nullam requirat in administrante jurisdictionem, cùm non sit Sacramentum judiciale, uti est sacramentum Pœnitentiæ. An autem possit Parochus publicè excommunicatus licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum administrandum; Negat Suarez *disp.* 34. *sect.* 2. *nu.* 5. Affirmant verò communiter alij, & quidem probabilius, eo quòd licentiam concedere ad hoc Sacramentum ministrandum non sit actus jurisdictionis, qua publicè excommunicatus privatur. Vidè Petrum à sancto Joseph *in idea Theologiæ sacrament. c.* 34. *resol.* 4. & alios.

R E S O L. XL.

An Pontifex possit permittere, ut tempore pestis exponentia Sacerdotum possit ministrari Sacramentum Extremæ Unctionis unica Unctione?

Et an in periculo contagij sufficiat unica Unctio in aliqua corporis parte?

Et inter alia, quæ circà hoc explanantur, tandem infertur, Parochum tempore pestis non teneri administrare Sacramentum Extremæ Unctionis cum periculo vitæ, si infirmus saltem confessus fuerit?

Et explanatur, licitum esse in administratione Sacramenti uti opinione probabili, relicta probabiliori. Ex part. 8. tr. 1. Res. 21.

[illegible marginal note]

§. 1. Videtur respondendum negativè; nam unctiones quinque sensuum esse necessitate Sacramenti, tradunt, communiter Doctores, D. Thomas, Bonaventura, Richardus, Durandus, Major, Gabriel, Paludanus, Sotus, Valentia, & Suarez, quos citat, & sequitur Tannerus *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst. dub.* 1. *num.* 17. quibus adde Nugnez *in* 3. *part. tom.* 2. *quæst.* 32. *art.* 6. Bellarminum *de sacrament. Extrem. unctionis, cap. ult.* Opatovium *de Sacrament. tract. de Extrem. unct. quæst.* 3. *num.* 14. Petrum à S. Joseph *in idea Theolog. sacram. cap.* 34. *resol.* 2. Joannem Petit *in Theolog. sacram. tract.* 6. *sect.* 90. Hurtadum *de Sacram. Extrem. unct. diffic.* 6. & alios. Probatur hæc opinio ex consuetudine Ecclesiæ, quæ semper infallibiliter ungit in quinque sensibus. In quo nunqam est dispensatum. Et confirmatur, quia sicut contritio cordis, & confessio oris sunt partes essentiales sacramenti Pœnitentiæ; & quia ordinantur ad eundem finem scilicet ad efficiendam satisfactionem Deo pro peccatis commissis, ideò constituunt idem Sacramentum. Et consecrationes panis, & vini in Eucharistia, quia ordinantur ad perfectam refectionem, & ad perfectum convivium spirituale, sunt idem Sacramentum; eodem modo unctiones quinque sensuum, quæ ordinantur ad delendas omnes sordes peccatorum omnibus sensibus contractas conficiunt idem sacramentum Extremæ unctionis. Quod Sacramentum dicitur unum per compositionem, quia ex omnibus unctionibus, & ex omnibus formis verborum resultat Sacramentum; quod ordinatur ad unum finem. Et confirmatur ratione D. Thom. quia hoc Sacramentum adhibetur per modum medicinæ ad tollendas omnes reliquias peccatorum; ergo in partibus debet adhiberi, ubi sunt radices peccatorum; istæ autem radices sunt in quinque sensibus: ergo in illis omnibus debet applicari hoc Sacramentum. Et confirmatur, quia istæ omnes unctiones ordinantur ad integram sanitatem animæ significandam, & operandam; ergo non habent perfectam significationem, nisi omnes compleantur, nam sicut Christus existens in terris nunquam contulit, nisi integram sanitatem, ita non instituit Sacramenta, nisi ut integrè sanent animam.

2 Verùm, his non obstantibus, asserò, posse Pontificem permittere, ut tempore pestis sacramentum Confirmationis propter timorem contagionis ministretur unica unctione; quia hæc sententia est satis probabilis, quicquid asserat Ochagavia *de Sacram. tract. de Extrem. unct. quæst.* 3. *num.* 7. & illam docet Sylvius, & Chappeavilla apud me ipsum *in* 3. *part. tract.* 4. *resol.* 168. & ex Societate Becanus *de Sacram. cap.* 27. *quæst.* 3. & 7. quam sententiam non improbant Suarez *disput.* 40. *sect.* 1. *num.* 8. Coninck *disp.* 19. *dub.* 3. Laym. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 3. Baunius *in Theolog. mor. tom.* 1. *tract. ult. quæst.* 2. probabilem vocat Tannerus *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 1. *dub.* 1. *num.* 18. & me citato, Calpensis *in curs. Theolog. tom.* 3. *tract.* 27. *disp.* 4. *tom.* 9. Et illam admittit Granadus *in part. contr.* 8. *de sacram. Extrem. unct. disp.* 7. *num.* 12. eamque approbavit, ut observat, me citato, Amicus *ubi suprà*, Universitas Lovaniensis *anno* 1588. & simul approbante Octavio Tricaricensi Nuntio Apostolico in Germania. Quin expressè illam grassante peste proponit, & consulit duplex Pastorale Mechiniense *de sacramento Unctionis can.* 9. & Passaviense *can.* 11. his verbis: In morbis contagiosis, & peste grassante, ut periculum vitetur, sufficit inungi sensus organum magis ad unctionem expositum, & detectum, dicendo: *Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quicquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum.* Hæc citata Pastoralis.

[illegible marginal note]

3 Probatur autem hæc sententia multis rationibus, & *Primò.* Quoniam ex verbis Apostoli non colligitur, nisi quòd debeat infirmus inungi: sed per quamcumque unctionem, cuicunque parti corporis adhibitam, homo verè dicitur inunctus: sicut per quamcumque ablutionem cuicumque parti corporis adhibitam dicitur ablutus. Confirmatur: nam sicut ex illis verbis Matthæi ultimo. *baptizantes eos*, non colligitur, nisi una ablutio ad validitatem Baptismi necessaria: ita ex illis verbis, *ungentes eos*, colligi non debet, nisi una unctio ad validitatem Extremæ-unctionis necessaria, cùm utrobique sit eadem forma, & tenor verborum.

4 Neque hæc multiplex unctio colligi potest ex usu, & praxi Ecclesiæ; nam usus Ecclesiæ solùm ostendit, quid in praxi debeat fieri, quando nulla urget necessitas, sive id necessarium sit necessitate Sacramenti, sive præcepti: non autem declarat, quæ sint essentialia, sine quibus non fieret Sacramentum. Neque etiam dici potest, hanc multiplicem unctionem colligi ex Florentino, in quo pro materia hujus Sacramenti septem assignantur unctiones: quia, cùm in omnium ferè sententia duæ ultimæ, quæ fiunt in renibus, & pedibus, non sint necessariæ, dici non potest, quòd saltem reliqua quinque sint necessariæ, cùm non sit maior ratio de reliquis quinque, ac de duabus ultimis. Unde Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 1. nullum certum numerum unctionum pro materia hujus Sacramenti assignavit; sed solùm dixit, hujus Sacramenti materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio, inquit aptissimè, Spiritus sancti gratiam, qua invisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat. Nullus igitur certus unctionum numerus potest ex Concilijs colligi:

5 Probatur *secundò*; nam verosimile non est, Ecclesiam Romanam, quæ est magistra veritatis, permittere, ut Ecclesiæ particulares hanc sententiam non modò doceant, sed etiam in praxi servent, & in suis Ritualibus, tanquam Canonicam regulam ab omnibus servandam proponant, si existimaret, illam esse falsam, & contra Sacramenti validitatem, cùm ad ipsam spectet corrigere errores Ecclesiarum particularium: ita Clemens VIII. anno 1602. die 19. Julij, correxit errorem, qui alicubi invaluerat de absolutione per literas absenti impendenda.

6 Probatur *tertiò*. Multi Doctores probabiliter affirmant, in singulis unctionibus conferri gratiam sacramentalem, etiamsi non fiat integrum Sacramentum, quòd solùm consurgit ex omnibus unctionibus; Sicut per quamlibet speciem Eucharistiæ confertur gratia sacramentalis, esto integrum sacramentum non consurgat, nisi ex utraque specie simul: ergo poterit in casu necessitatis una tantùm unctio adhiberi, quæ gratiam sacramentalem conferat, sitque verum Sacramentum, licèt non integrum. Neque ulla injuria fit Sacramento, quòd non integre perficiatur, sicut nulla injuria fit eidemmet Sacramento, omittendo duas ultimas unctiones renum, & pedum, quibus etiam integratur hoc Sacramentum. Neque hinc inferas, etiam in casu necessitatis ad ægrotum communicandum posse unam tantùm speciem consecrari; nam hoc non tantùm est Sacramentum, sed etiam sacrificium in Dei cultum ordinatum: sacrificium autem necessariò utramq; speciem postulat. At verò Extrema-unctio est tantùm

Sacramentum per se solùm ordinatum ad salutem, & sublevamen fidelium infirmorum. Undè nulla fit illi injuria, si in casu necessitatis ad subveniendum infirmo in una tantùm unctione ministretur. Et hæc omnia docet Amicus *ubi suprà*, qui posteà *numer.* 63. sic asserit. Probabilis est hæc sententia, non modò propter authoritatem duorum Pastoralium citatorum, & Doctorum, qui illam approbant, sed etiam propter rationes à nobis allatas. Undè si peste grassante timeatur, ut si omnia organa sensuum inungendo, contagio contrahatur, poterit Sacerdos juxta hanc sententiam, etiam nulla conditione adhibita, unum tantùm organum magis obvium, & expositum inungere sub forma exprimente omnes sensus, qualem prædicta Pastoralia præscribunt. Atque ita hanc sententiam observari ferunt tempore pestis in Belgio, & hic in Austria, ut mihi retulerunt illi ipsi, qui ea, tempore pestis, usi sint. Quia præstat hoc Sacramentum conferre sub probabili saltem materia, quàm nullum omninò conferre. Nam fieri potest, ut si hæc sententia vera est, infirmus suscepto Sacramento salvetur, quia aliàs damnaretur. Nec ulla fit injuria Sacramento, quando propter periculum contagionis tutior sententia in praxi servari nequit: quia talis actio honestatur utilitate, quam afferre potest infirmo. Quin interdum nequit aliter hoc Sacramentum ministrari nisi unam partem corporis inungendo, ut in casu, quo peste affectus ita pronus faceret, ut non posset in facie inungi. Cæterùm in hujusmodi casibus, etsi Sacerdos non teneretur; posset tamen ad majorem cautelam, & Sacramenti reverentiam hoc Sacramentum ministrare sub tacita conditione. Ita Amicus.

7 Nec deseram etiam hic apponere verba Jacobi Marchantij *1. resol. Past r. de Sacram. tract.* 6. *cap.* 3. ubi ita ait. Quæritur postremò, quantùm ad Extremam-unctionem, an in periculo contagij sufficiat unica unctio in aliqua corporis parte. Respondeo, hanc opinionem probabilem omninò esse, tum ob auctoritatem Doctorum, tum ob multiplicem rationem, ideòque à nonnullis hoc tempore in praxi usurpari.

8 *Primò* quidem auctoritatem illi dat Pastorale Gebennense R. Francisci de Sales Episcopi, doctrina, & sanctitate spectatissimi, in illo sic lege, *in tit. de Extrema-Unctione*: in morbis contagiosis, ut periculum vitetur, sufficit inungi organum sensus magis ad unctionem expositum, dicendo: Per illam unctionem, & pijssimam suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum. Idem habet Pastorale Mechliniense anno 1589. quamvis id omissum sit in editione 1607. apud Moretum, suasu, ut apparet, quorumdam Lovaniensium Doctorum, contrariam opinionem sectantium. Idem habet etiam Pastorale Ruræmundanum, impressum circa annum, 1589. Item Pastorale Bartholomæi ab Aula, per Theologos aliquos Lovaniensis probatum anno 1573. Et hujus opinionis sectatores fuere Joannes Hesselius, celebris Lovanii Doctor, & Joannes Molanus *tractat. Theolg. pract.* Accedit auctoritas Octavij Tricaricensis Episcopi, per Germaniam, & Belgium Nuntij Apostolici *in direct. Ecclesiastica disciplina*, ubi sic ait. Et si ordinariè sint inungenda singula singulorum sensuum loca, nec nisi gravissima necessitas cogat aliter faciendum; constabit tamen Sacramentum, & ad evitandum contagium suffecerit, si inungatur sensus organum magis expositum dicendo: Per istam unctionem, & pijssimam misericordiam suam indulgeat tibi Dominus, quidquid diliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum. Idem sequuntur aliqui recentiores, inter quos Franciscus Sylvius *in supplem. D Thomæ*. Consulunt verò, ut unctio fiat in capite; quia ibi maximè vigent sensus.

9 *Secundò* confirmatur ratione desumpta ex Tridentino dicente, Ecclesiam non aliter observare in administranda unione, quantùm ad ea, quæ hujus Sacramenti substantiam perficiunt, quàm quod B. Iacobus præscripsit. At ille nudè unctionem præscribit, non verò unctionem quinque sensuum; ergo illam observat Ecclesia ut essentialem, non aliàs, alioqui observaret aliquid, quoad substantiam, quod Apostolus non præscripsit. Addi deinde potest, quòd ex more Ecclesię, ungantur non ipsa sensuum organa, sed partes unicæ, ut patet in oculis, & auribus, & organo gustus; ut etiam magis constat in ijs, qui aliquo sensuum organo sunt orbati: ergo censet Ecclesia, non esse de essentia, ut sensuum loca ungantur; sed sufficere ad essentiam, partem aliquam corporis inungi, cùm ubique sensus vigeant, quamvis organa, si possit fieri; ad expressiorem significationem debeant ungi. Denique Florentinum, & alia Concilia enumerant septem unctiones, nec distinguunt; & ita ex illis nequit colligi, quòd quinque magis sint de essentia, quàm septem, & per consequens non repugnant assertioni, quæ unicum dicit perficere essentialiter Sacramentum. Hucusque Marchantius.

10 Sed ego in morbo contagioso, si difficilè invenirentur ministri hujus Sacramenti, propter timorem contagij, mediam opinionem consulerem, quam olim docui adhibendo omnes unctiones sub una tantùm forma æquivalente omnibus formis partialibus; ut si quis ungendo oculum, aurem, narem, os, manum, dicat: Per istas sanctas unctiones, & pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum deliquisti: quia ut dixi, talis forma æquivalet omnibus formis partialibus, cùm in sua significatione complectatur quidquid singulæ exprimunt. Nec est eadem ratio de formis partialibus Eucharistiæ, & Ordinis; nam per singulas formas partiales Eucharistiæ debent exprimi distincti termini, qui per se vi verborum fiunt præsentes sub speciebus Eucharisticis. Per formas autem partiales Ordinis exprimendæ sunt diversæ potestates, quæ in collatione uniuscujusque Ordinis conferuntur. In sacramento verò Extremæ-unctionis non sunt nisi explicanda peccata, quæ per singulos sensus sunt commissa: hæc autem æquè explicari possunt per unam formam totalem æquivalentem pluribus, ac per plures partiales, ut per se patet.

11 Et ideò loquens, me citato, de hac opinione sic asserit Amicus, *ubi suprà numer.* 72. Probabilis est hæc sententia, & in morbis contagiosis tuta conscientia in praxi servari potest, non solùm propter authoritatem tot Doctorum, sed etiam propter rationem, in qua fundatur. Nec tantùm sub conditione servari potest, ut Suarez putat, sed etiam absolutè, nulla conditione adhibita. Juxta quam sententiam explicanda sunt concilia, quæ docent, inungendos esse omnes sensus, de necessitate præcepti, & quando non urget gravis necessitas. Ita ille; cui etiam addo Tannerum *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 1. *dub.* 1. *num.* 19. sic asserentem. Potiùs ergo in necessitate urgente articulo mortis, omnibus alijs postpositis, perfici posset Sacramentum brevissima, & tenui lenitione unius oculi, auris, manus, narium, & oris, etiam absque signo crucis, & sub una formula communi: Per hanc sacram unctionem, vel has sacras unctiones, remittat tibi Deus, quicquid per visum, auditum, odoratum, gustum, vel tactum peccasti: quod benè docet Suarez *cit. sect.* 3. siquidem ad essentiam Sacramenti sufficit ex membris similibus unum tantùm ungere, v. g. unam manum, unum oculum, &c. nec mutato ordine unctionum tollitur essentia Sacramenti, juxta communem. Ita Tannerus. Sa. hoc [illegible]

12 Et tandem post hæc scripta inveni nostram sententiam placuisse Patri Aversa *de sacram. Confirm. sect.* 4. ita asserenti: Videtur ad valorem Sacramenti sufficere, si minister sub una deprecatione doceret: Indulgeat tibi Dominus, quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, Quoniam revera completur ex integro tota eadem formalis significatio, absque materiali repetitione omnium illorum verborum. Et in casu necessitatis potest hic modus exerceri; potiùs, quàm sinatur ægrotus absque hoc beneficio mori. Et ita admittat Suarez *disp.* 24. *sect.* 2. Et pro tempore pestis, ad majorem celeritatem, ob metum contagij, consulit Diana *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 168. Sic etiam potest corrigi, & ad praxim deduci illa doctrina Archiepiscopi Mechliniensis cum Doctoribus Lovaniensibus: nempè sub hac forma ungendo omnes quinque sensus: quod ferè tam cito fieri potest, tangendo unum oculum, unam aurem, & sic per singulos alios sensus, ac simul proferendo verba. Advertendo etiam, ut quando timetur, ne interim expiret infirmus, dicat anteà ly *deliquisti*, & consequenter, *per visum, auditum*, &c. quia alioqui si ly *deliquisti* reservetur in finem, & interim decedat ægrotus, nullatenus perficitur significatio: ac propterea indubitanter nullus est valor Sacramenti, nullus effectus. At si dicatur antea ly *deliquisti*, jam per unctionem, & nominationem aliquorum, vel alicujus sensus, perficitur aliqua significatio: ac proinde in sententia eorum, qui volunt, unctionem unius partis sufficere ad valorem, sive sufficere ad conferendum ex tunc aliquem effectum, habebitur aliqua spes, & probabilitas de valore, & effectu Sacramenti ad salutem infirmi. Hæc satis doctè Aversa. Quæ nunc [illegible]

13 Stante igitur probabilitate harum opinionum, puto, Summum Pontificem posse earum usum permittere, nec prohibere, quia melius est in tali casu pro infirmo Sacramentum hoc pacto ministrari, quàm non recipere. Et in tali casu Pontifex hoc permittendo, ut rectè observat Granadus *in* 3. *part. D. Thomæ controvers. de sacrament. Extrem. unction. disput.* 7. *n.* 13. non dispensat, nec affirmat, non esse necesse ungi organa sensuum, & repeti verba formæ ad integrum sacramentum Extremæ-unctionis: sed solùm licere in casu necessitatis ministrare hoc Sacramentum quasi dimidiatum, applicando partem illius, quia non est improbabile, sic obtineri aliquam gratiam habitualem, & actualem, immò, & corporis sanitatem; & alioqui cùm non sit Sacramentum necessarium ad salutem, excusari potest Parochus ab obligatione conferendi illud integrum, & certum, ne alioqui peste inficiatur. Ita Granadus.

14 Confirmantur supradicta; nam Medina 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. *&* 6. Salon. 2. 2. *q.* 63. *art.* 4. *controvers.* 2. *ad* 3. Vasquez 1. 2. *disp.* 63. *cap.* 2. *&* 3. Thomas Sanchez *de Matrimon. lib.* 1. *disput.* 20. *num.* 4. *& lib.* 1. *Decalogi, cap.* 9. *numer.* 33. Antonius Perez *in Laurea, certam.* 10. *cap.* 12. *&* 13. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 1 *difficul.* 13. *nu.* 1. *&* 2. Sayrus *in Clavi, lib.* 7. *num.* 4.

Basilius

Basilius Legion. *de matrim. lib.4. cap. 25. num. 9.* Castro Palaus *tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. num. 5.* & alij asserunt licitum esse in administratione Sacramenti uti opinione probabili, relicta probabiliori. Quia in quavis alia materia sufficit opinio probabilis ad formandum rectum conscientiæ dictamen circa nostram operationem, non obstante formidine, seu periculo partis oppositæ, nimirum vel alienum retinendi, vel violandi legem. Ergo similiter in administratione Sacramentorum sufficiet; nec obstabit periculum irritandi Sacramentum, quominus licitè possimus operari juxta probabilem opinionem, relicta sententia certa. Nec tam gravis obligatio certam omninò doctrinam sequendi, ministris Sacramentorum imponi debet, potiùs quam alijs agentibus moralibus: siquidem ministrando juxta probabilem opinionem, etiam relicta certa sententia, prudenter operantur, sicut, & alij; nec exponuntur culpabili periculo Sacramentum irritandi, sed viam tenent moraliter certam, quam probabilitas opinionum constituit. Confirmatur; nam alioquin non liceret confiteri cum attritione cognita, nec attritum absolvere possemus, cùm contritio sit materia certa, & attritio probabilis dumtaxat. Similiter non liceret simplici Sacerdoti moribundum absolvere præsente Parocho, quod durum videtur in his, & similibus casibus.

Sup. hoc quod hic asseritur, in 20 [illegible] R. 2. & in [illegible] secundo 61, & in R. 3, & in tom. 3 tr. 1. R. 41 [illegible] En his, pro & contra, & in tom. 3 tr. 3 R. 199. & in tom. 2 tr. [illegible] R. 166. 35. Respondetur primo.

15 Et licet limitent hanc sententiam Vasquez, Sayrus, Antonius Perez, Villalobos, Thomas Sanchez *suprà*, ut sic ministrans juxta probabilem opinionem non peccet contra Religionem ob fundamentum adductum: peccet tamen contra charitatem, vel etiam contra justitiam erga recipientem; nam obligatio charitatis postulat, ut si proximo possumus certum remedium adhibere, non adhibeamus incertum; quod magis urget in Baptismo, præsertim parvulorum, qui non possunt aliter justificari. Justitia quoque ligat non solùm Parochos, qui tenentur ex officio ministrare; sed quoslibet alios, nam supposito quòd ministrent, tenentur certa Sacramenta conferre, quasi ex implicito pacto cum suscipiente, quia nollet nisi certum Sacramentum recipere.

16 Verùm in casu nostro hæc limitatio non obstat; nam cùm hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, Sacerdos non delinquit contra charitatem adversùs proximum, immò adjuvat illum aliquo modo; nam melius est ei recipere hoc Sacramentum taliter ministratum, quàm penitus illud non recipere. Ergo neque peccat contra reverentiam debitam Sacramento, quia utitur opinione probabili, neque contra charitatem proximi. Ergo, &c. Et hæc omnia magis firmantur ea doctrina communi contra Claudium Espencæum *in Epistol. 1. ad Timotheum, lib.3. Digressionum, cap.19.* Sylvium, & alios, nempè Parochum tempore pestis non teneri administrare sacramentum Extremæ-unctionis cum periculo vitæ, si infirmus saltem confessus fuerit, ut tradit Tabiena *verb. Episcopus, n.5.* Armilla *eodem verbo, num 6.* & alij, quos ego citavi *in 3. part. tract. 4. resol.174.* & me citato, tenet novissimè Pater Amicus *in cursu Theolog. tom.8. disput.19. sect. 13. num.* quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate medij, ut Baptismus, & Pœnitentia, neque necessitate præcepti, ut Eucharistia: ergo, &c. Et hanc opinionem etiam docet Tannerus *tom.4. disput. 7. q.1. dub.3. num.62.* & me citato, Machadus *tom. 2. lib.4. part. 2. tract.2. docum. 22. num.4.* & me etiam citato, doctus; & amicissimus Pater Franciscus de Lugo *opusc. de Sacram. c.2. q.3. nu.3. in fine.*

Quæ autem invenietur in 10. 2 tr. 4. R. 26. in fine [illegible] Sed lege eam per totam & [illegible] ejus primo [illegible].

RESOL. LXI.

An Pontifex in consecratione Episcopi possit dispensare, ut adsit tantùm unus Episcopus?

Et an ad valorem talis ordinationis requiratur, ut fiat à tribus Episcopis? Ex p.8. tr.1. Rel.33.

Sup. primo diffic. hujus resolut. lat in tom. hujus & 6 §. Sed quidquid sit in aliis meis [illegible].

§. 1. SUppono ex constitutione Ecclesiæ ordinationem Episcopi non posse, nisi à tribus Episcopis fieri, & aliter quàm à tribus, illicitè fieri.

2 Est tamen difficultas, an ad valorem ordinationis requiratur, quòd fiat à tribus Episcopis.

Sup. hoc in [illegible]

Paludanus apud Sylvestrum *verb. Consecratio 1. num.1.* partem negativam tuetur, quam etiam indicant ipse Sylvester, & Armilla *eodem verbo, num. 2.* & Antoninus *3. part. tit. 14. cap.19.* Et id *primò* supponi videtur *in can.1. Apostolorum*, dum dicitur, Episcopum debere à duobus, vel à tribus Episcopis ordinari: & idem habetur apud Clementem *lib. 3. constitut. cap.20.* Quòd si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, ut affirmemus, unum Episcopum non sufficere. Et id *secundò* etiam supponi videtur in Concilio Arausicano I. *cap.21.* dum statuitur, ut si duo Episcopi præsumpserint aliquem invitum (intellige non omninò, sed aliqualiter tantùm invitum) Episcopum facere, uterque Episcopus ordinans deponatur, & in locum unius substituatur, qui vim passus est, & in locum alterius ordinetur alius, ubi supponitur, Episcopum verè ordinari à duobus Episcopis.

3 Et hanc sententiam, præter Doctores citatos tenet etiam Granadus *in 3. part. contr.9. tract. 1. disp.3. §. 1. nu.7.*

Probatur *Primò*. quia in Pontificali licèt requirantur tres Episcopi ad consecrationem, seu ordinationem Episcopi, unus solus appellatur consecrator, & alij duo assistentes: ergo supponit non essentialiter requisitum trium ministerium: alioqui omnes dicendi essent consecratores.

5 *Secundò*, quia pro varietate temporis videtur variatus numerus Episcoporum. Nam *in can. 1. Apostolorum*, non requiruntur tres, sed duo, vel tres. In Concilio Carthaginensi IV. *cap.2.* non præscribitur numerus ternarius. S. Gregorius *suprà* à tribus, vel quatuor Episcopis, ait, esse Episcopum ordinandum. Non ergo est ex Christi Domini institutione multiplicitas Episcoporum, sed Ecclesiasticum præceptum.

6 *Tertiò* probatur, quia sanctus Clemens Romanus *lib. 8. constit. cap. 27.* refert hanc sancti Simonis Apostoli constitutionem: Ego Simon Chananæus constituo, à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus, scil. à duobus, vel tribus Episcopis. Sin verò aliquis ab uno Episcopo ordinatus fuerit, tum is, qui ordinatus est, tum is, qui eum ordinaverit, deponatur. Quòd si necessitas coegerit ab uno ordinari, quòd propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum. Ecce non solùm in casu necessitatis, sed etiam sine illa validam reputat ordinationem, licèt unus tantùm sit Episcopus, solumque pœnam dispositionis infligit, quando sine causa fieret.

7 *Quartò* probatur, quia materia, scilicet impositio manuum, & prolatio formæ potest ab uno sufficienter applicari, nec si plures concurrant, applicant aliquid novum: ergo valida erit ordinatio etiam ab uno solo. Confirmatur, quia Baptismus, ab uno ministro collatus, est validus, quia applicatur sufficiens materia; & sufficiens forma: ergo idem erit in proposito. Et hanc sententiam tenent etiam Arcadius *lib. 5. cap.3.* Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. numer. 27.* Ochagavia *de Sacram. tract. unico, de Ordine, quæst. 7. num. 14.*

8 At his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhæret Vasquez, Coninck, & alij, quos citat, & sequitur Hurtadus *de sacrament. Ordinis, difficult.19.* Dicunt igitur ad valorem ordinationis Episcopi ad minus requiri tres Episcopos, & meritò, quia ad ordinationem Episcopi ex institutione Christi requiruntur tres Episcopi: ergo requiruntur ad valorem ordinationis illius, Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia ab initio nascentis Ecclesiæ ad ordinationem Episcopi fuerunt requisiti tres Episcopi, ut expressit Anacletus *ep.2.* & significat Paulus *1. ad Timoth. 4.* dum supponit, ordinationem Timothei in Episcopum fuisse per impositionem manuum Presbyterij, id est, conventus Episcoporum. Et idem antecedens expressit Anicetus Papa *epist. ad Episcopos Galliæ, cap.1.* ubi loquens de ordinatione Jacobi Minoris in Episcopum Ierosolymæ, quam Anacletus refert factam à Petro, & à Jacobo Majori, & a Joanne, cujus, verba ipse Anicetus adducit, sic ait: si autem non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, pater profectò, eos formam instituente Domino tradidisse, non minus quam à tribus Episcopis ordinari debere. Et quamvis Jacobus Minor non fuerit ordinatus Episcopus ab illis, sed anteà immediatè fuerit à Christo, sicut alij Apostoli, & ab illis tribus tantùm fuerit assignatus Episcopus Ecclesiæ Jerosolymæ; nihilominus hac assignatione facta ab illis tribus, denotata fuit forma instituta à Christo ad ordinationem Episcopi: quia voluerunt tres concurrere ad electionem, & assignationem illius in Episcopum Jerosolymæ, ut in ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi.

9 Sed quicquid sit de his opinionibus, dubium est, an saltem ex dispensatione Pontificis sufficiat unus Episcopus ad ordinationem alterius Episcopi, quod fuit dubium hujus resolutionis; & respondeo affirmativè: nam licèt aliqui (ut *suprà* visum est) sentiant, ad ordinationem Episcopi requiri tres Episcopos, limitant tamen hanc sententiam, & asserunt, ex commissione Pontificis sufficere unum; quia id fecit D. Augustinus Episcopus Cantuariensis ex commissione Divi Gregorij, ut significatur *in responsione 8.* D. Gregorij ad interrogationes ipsius Augustini: & id significat Simon, Chananæus Apostolus apud Clementem *lib.8. constitut. Apostolicarum, cap.27.* aliàs 33. dum, postquam, dixit, Episcopum ordinandum esse à duobus, vel tribus, subdit, quòd si necessitas coegerit ab uno ordinari, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum. Et ita docet Ochagavia *de Sacrament. tract. unico, de Ordine, q.7. num.15.* Tannerus *tom.4. disp.7. q.3. dub.3. numer. 33.* Hurtadus *de sacram. Ordin. difficult. 19.* & Granadus *in 3. part. contr. 9. tract. 1. disp. 3. §. 1. numer.5.* ubi sic ait: Si ex speciali dispensatione unus tantùm Episcopus manus imponeret, non videtur dubitandum, quin id sufficeret ad veram Episcopi ordinationem. *Primò*, quia cùm solus Petrus à Christo Domino consecratus sit Episcopus, ipse verò reliquos consecraverit, non potuit non con-

Sup. hoc diffic. & contento in hoc § in tom. 4 tr. 8 [illegible] R. 30. & 31. & in alijs earum [illegible] notationem.

secrare ipse solus unum, vel alterum aliorum Apostolorum. Deinde, quia pro Anglia dispensavit sanctus Gregorius, cùm primùm ad fidem conversa est, ut constat ex ejus responsione ad octavam interrogationem Augustini *tom. 3. Conciliorum*, & Gregorius XIII. dispensavit etiam cum Patriarcha Æthiopiæ: & modò in India solet unus tantùm Episcopus consecrare. Et ita etiam docet Vasquez *in 3. p. to. 3. disput. 243. c. 6. n. 73.*

Sup hoc in R. 3. not praeteriit

10 Undè in Indijs circà hoc fuisse dispensatum tradit Solorzanus *de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. cap. 6. numer. 38.* ubi sic ait: Maximè cùm in eadem consecratione ob prædicta impedimenta, & distantiam locorum, dispensatum etiam videamus in his partibus Indiarum, ut licet ad eam saltem tres Episcopi requirantur, *cap. Episcopi, & cap. Episcopum, 64. dist. cap. porrò, 67. dist.* gloss. *in cap. ne Episcopi, de tempor. ordinat. lib. 28. tit. 5. partit.* 1. Ita ut multi teneant, nullam omninò esse, si à paucioribus fiat, ut latè videbis apud D. Anton. *in summ. part. 3. tit. 14. cap. 6. §. 9.* Sylvest. *verbo Consecratio in princip.* Armilla *eodem verbo, numer. 2.* Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 30. vers. quaret.* item Henriquez *in summa, lib. 10. cap. 7. num. 3.* optimè Vasquez *de ordine, disp. 246. cap. 6. num. 59. & seqq.* Filliucius *in summa, tom. 1. tract. 9. de sacrament. Ordin, cap. 5. num. 106.* cum alijs, quæ tradit Illustrissim. Bracharens. *in notis ad cap. Episcopum 5. 61. distinct. numer. 2.* Possit tamen ab uno tantùm Episcopo fieri, qui in defectum aliorum duas dignitates, vel Canonicos mitratos sibi in socios assumat, prout quotidie fieri videmus, quia Papa potest mutare hanc formam, quamvis fuerit ab Apostolis instituta, ut tradunt Hugo, & Præposit. *in vitle cap. porrò*, quos sequitur Gregor. Lopoz *in dict. l. 28. tit. 5. part. 1. gloss. 2.* & notatur *in cap. Archiepiscopus, & in cap. ne Episcopi, de tempor. ordinat.* & per Dom. Brachar. *in cap. de abiectione 3. 64. dist.* & extat de hoc expressa declaratio Sacr. Congregat. Cardinal. quam refert Farinac. *ad Concil. Trident. sess. 23. cap. 1.* ubi ait, sic declaratum fuisse à majori parte Theologorum, qui consulti fuerant, & ita S. Pium V. dispensasse. Ita Solorzanus; cui etiam adde Machadum *de Perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 1. document. 6. numer. 5.* sic asserentem. *La mayor difficultad desta materia consiste en averiguar, si el Pontifice podra dispensar en est numero de Obispos, que como hemos dicho son necessario para consagrar al nuevo Obispo. Algunos son de parecer que no, fundados en que por derecho divino es de necessidad del acto de la Consegracion, que intervengan en el tres Obispos: de tal modo que juzgan seria nula la Consegracion si se celebrasse sin el dicho numero de Obispos. Si bien graves Autores afirmen, que puede el Pontifice dispensar en el dicho numero de Obispos, como vemos que ha dispensando S. Pio. V. en las Indias, para que con solo un Obispo, y dos Dignidades, è Canonigos que le assistan se pueda celebrar la Cōsegracion del Opispo nuevo.* Hæc ille.

11 Sed quia hic sermo adsuit de ordinatione Episcoporum, ponam hic curiosum dubium, de quo olim mihi magna quæstio fuit cum P. M. Carrega Ordinis Prædicatorum, ut viro pio, docto, & amicissimo: quæro igitur.

RESOL. LXII.

An Episcopus ordinans in Episcopum infantem ante usum rationis, validè illum ordinet?

Et an infantes sint capaces ordinum ante usum rationis. Ex p. 8. tr. 1. Res. 32.

Sup. hoc latè in 10. p. tr. R. 48 à illa prima, & etiam pro omni consensu in eribus seq. 50. hujus R. & lege doct. R. annot. secunda praeteream R. & eiem hoc lege hic lat. doct. R. 96. & si placet etiam R. eius praeteritionem

§. 1. SUppono, infantes esse capaces Ordinum, etiam ante usum rationis, tum ex *cap. unic. de Clerico per saltum promoto.* ubi Innocentius III. præcipit, ut qui ante annos discretionis ad minores Ordines fuerat promotus, & omisso Diaconatu, fuerat Sacerdos ordinatus, in Diaconum ordinetur, non repetitis minoribus Ordinibus, cùm enim alioqui in cujuscumque Ordinis functione requiratur usus rationis, nec ullus sit Ordo, qui non ad hujusmodi functionem ordinetur; planè fatendum est, eandem quoad hoc esse rationem majorem, & minorem Ordinum.

2 Rationem assignat rectè S. Thomas *loc. cit.* Quia ex una parte potentia supernaturalis, ut, & naturalis, prior est actu, & ab hoc independens: ex altera parte, omnia Sacramenta possunt ab infantibus validè suscipi, quæ in suscipiente intrinsecè non includunt, vel supponunt actum humanum, seu facultatem ad illum, ut videre est in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia: secus in Pœnitentia, Matrimonio, & Extrema-unctione, Sive ergo concederetur Ordo, ut est potentia, seu facultas supernaturalis, sive ut Sacramentum, fatendum est, validè recipi posse etiam ab infantibus.

3 Nec obstat quòd Episcopus ordinans sæpiùs ad ordinandum dicis: Accipe, quod videtur ordinandi acceptationem includere, Nam ut cum Bonaventura *artic. 2. quæst. 2. ad 2.* rectè notat Vasq. *disputat. 246. cap. 2. numer. 15.* verbum illud non denotat acceptationem recipientis, sed veram traditionem, ex vi potestatem conferentis; adedque potius imperium, &, potestatem dantis, quàm executionem accipientis; sicut etiam in Baptismo ad infantem dicitur: Epheta, adaperire, item Accipe sal sapientiæ; &c.

4 Hoc supposito, difficultas est, quoad Episcopatum supposita opinione, quòd sit Ordo: & negativè respondet D. Thom. *in 3. quæst. 39. art. 2.* quia Episcopatus secum affert jurisdictionem erga corpus mysticum Ecclesiæ: puer autem saltem ante annos discretionis non est capax jurisdictionis. *Secundò*, quia Episcopus est sponsus Ecclesiæ, cujus Pastor constituitur: desponsatio autem petit usum rationis. Sed sanè rationes istæ non urgent, quia in Episcopatu aliud est, quod ad jurisdictionem spectat, aliud quod ad Ordinem præcisè; hic autem non asseritur, infanti conferri posse jurisdictionem, ratione cujus dicitur sponsus Ecclesiæ, & illius Pastor, ac Rector: sed solùm contenditur, impressionem characteris convenire posse infanti, ut postea possit ei designari Ecclesia, cui si voluerit, desponsabitur: & quoad hoc non majorem ætatem requirit Episcopatus, ut validè conferatur, quàm Presbyteratus, ad quem etiam pertinet habere potestatem erga corpus mysticum Ecclesiæ, absolvendo fideles à peccatis: ergo si potestas Ordinis sacerdotalis conferri potest infanti licèt tunc non conferatur jurisdictio; etiam conferri poterit Episcopalis. Confirmatur *Primò*, quia ratio adducta pro secunda sententia, si quam vim habet, ut persuadeat aliquos Ordines conferri posse infantibus; habet etiam eandem, ut probet conferri posse Episcopalem. Confirmatur *Secundò*, quia Ordo sacerdotalis, quo confertur potestas consecrandi corpus, & sanguinem Christi Domini, præstantior est in ratione Ordinis, quàm quod illi superaddit Episcopatus: ergo si puero imprimi potest character sacerdotalis, etiam poterit Episcopalis.

Sup hoc disser. latè in R. not. praeteriit in & lege eam per antum.

5 Sed Granadus, his non obstantibus, *in 3. part. contr. 9. disp. 1. num. 7.* licèt negare non possit affirmativam sententiam esse probabilem; coactus tamen auctoritate D. Thomæ, ipsius opinionem sequitur.

6 Verùm non desunt præstantissimi Theologi, qui affirmativam sententiam mordicùs tuentur. Dico igitur, satis probabiliter in Episcopo distingui characterem, & potestatem Episcopalem ab onere gubernandi Ecclesiam, & priùs posse conferri infanti, licèt posteriùs quod requirit liberum consensum recipientis, non possit ei imponi. Cùm ergo ordinatio Episcopalis tendat ad prius, non autem necessariò, & essentialiter ad posterius, nihil obstat, quò minùs etiam infanti conferri possit; ita ut infanti per illam ordinationem constituatur in eo gradu, per quem possit ei committi Ecclesiæ gubernatio, & constitui sponsus alicuius Ecclesiæ, non tamen reipsa ita committatur, ut sine ulteriori consensu præstando, quando perveniet ad usum rationis, obligetur Ecclesiæ curam suscipere. Et ita docet Turrianus *in summa part. 2. c. 80. dub. 2. n. 2.* Præpositus *in 3. part. de sacr. Ordin. quæst. unica dub. 16. n. 163.* Ochagavia *de sacram. Ordin. tract. unico, quæst. 9. n. 3.* Aversa *de sacr. Ordin. quæst. 3. sect. 5.* Tannerus *to. 4. disp. 7. q. 3. dub. 1. n. 10.* & alij.

Sed redeamus ad potestatem Summi Pontificis.

RESOL. LXIII.

An Pontifex possit solo verbo Sacerdotes creare?

Et similis modo quaritur, an Pontifex solo verbo possit quem in Episcopum creare.

Et an Papa possit tollere ab Episcopis facultatem validè confirmandi, & ordinandi: ita ut si illa tentat aliquem ordinare, aut confirmare, nihil efficiat? Ex p. 8. tr. 1. Res. 28.

§. 1. UT si dicat, v. g. alicui, esto Sacerdos. An per ista verba promotus fiat verè Sacerdos, & recipiat potestatem offerendi Missæ sacrificium, & remittendi peccata. In qua controversia partem affirmantem tuetur Angelus, quem refert, & sequitur Felinus *in c. 1. de constit. n. 23.* Decius *ib. lect. 1. n. 50.* Rebuffus *in praxi beneficior. tit. de Cler. à quibus, & quomodo creentur, n. 9. & 10.* quibus consentiunt Hieronymus Gigas *tr. de pensionibus q. 8.* Franciscus Victoria *de sacram. Ordin. q. 5.* Simili modo posse Pontificem solo verbo quem in Episcopum creare, licet hoc non soleat, sustinet idem Angelus relatus ab eodem Rebuffo, *tit. de Clericis ad sacros Ordines male promotis, n. 11.*

Sup contentio in hoc, & rebus seqq. 50. in 10. tr. 8. R. 26

Sup. hoc in R. not. praeteriit.

2 Fundamentum hujus sententiæ præcipuum illud est: quia Summus Pontifex introduxit formam hujus Ordinis sacerdotalis, & Episcopalis, cujus tenor non extat in Evangelio: ergo illam posset abrogare, & aliam ad beneplacitum suum constituere. Verùm hoc fundamentum inane est: quia utraque forma, saltem implicite, in Evangelio continetur. Prior quidem in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus Apostolos constituit Sacerdotes, & dedit illis potestatem offerendi Missæ sacrificium pro vivis, & defunctis. Secunda expressa est in Evangelio. Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c.

3 Quamobrem opposita senntentia communis est inter Theologos, quam post alios tradit Cosmos Philiarchus

de

de officio Sacerdotis, part. 2. lib. 1. cap. 14. per totum, quæ primò probatur ex eo, quia Pontifex non habet potestatem immutandi jus divinum, nec alterandi materias, aut formas Sacramentorum nobis à Christo determinatè relictas; quia inferior non habet potestatem abrogandi legem superioris: sed Christus nobis reliquit formam illam, *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis*, &c.

4 Deindè eadem Felini, & aliorum sequacium opinio reprobatur ex eo, quia unaquæque forma Sacramenti debet expressè significare effectum, quem realiter efficit; sed per illa verba: Esto Sacerdos, non expressè significatur potestas conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata: ergo. Confirmatur: sicut enim si Pontifex alicui non baptizato diceret: Esto Christianus, ista per verba non tolleret peccatum originale, nec illi verum Baptismum impertiret; ita similiter per illa verba: Esto Sacerdos, Pontifex Sacerdotem non ordinaret, nec potestatem conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata illi tribueret.

Sup. hoc in validitate ordinandi, & confirmandi lege doct. Ref. seq. & supra in tr. 1. § 6. Et quo, & R. 19. §. ult. & Vide in to. 4. tr. 5 docte. Ref. 73. & in to. 2. tr. 3. Resol 24. per totam.

5 *Notandum* est etiam hic obiter, quòd Panormitanus, Innocentius, & alij *in capit. quando, de consuetudine*, asserunt, posse Papam tollere ab Episcopo facultatem validè confirmandi, & ordinandi; ita ut si ille posteà tentet aliquem cofirmare, aut ordinare nihil efficiat. Verùm, ut rectè dixit Sotus *in 4. distinct. 13. quæst. 1. art. 8.* quoties simplices juris Canonici Doctores, qui Theologiæ operam non navarunt, volunt de divino jure ratiocinari, toties errarunt. Nam licèt Christus potuisset Episcopalem potestatem, nec non sacerdotalem ita instituere, ut quoties Episcopus, vel simplex Sacerdos, vel quicumque alius Clericus fuisset labe peccati maculatus, aut excommunicatione, aut alia censura innodatus, vel degradatus, vel hæresi infectus, Deus non ampliùs Ordinis characterem conservaret, atque ita tales ministri potestatem Ordinis amitterent: nihilominus de facto non ita hoc Sacramentum fuisse à Christo institutum, sacræ Paginæ, Summi Pontifices, & Generalia Concilia non obscurè tradiderunt, sed de hac difficultate iterùm redibit sermo.

Iterum in Ref. seq.

R E S O L. LXIV.

An Pontifex possit tollere potestatem Episcopis circa Sacramentalia.

Et discutitur, an minores Ordines, & Subdiaconatus sint solùm Sacramentalia, & non Sacramenta, & ideò possit Pontifex ab Episcopo auferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 29.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Marchinus *de sacrament. Ordin. tractat. 1. part. 2. cap. 18. numer. 19.* Colligo, posse Pontificem tollere ab Episcopo eam potestatem, quam habet circà Sacramentalia, ut circà consecrationem Calicis, Altarium, Virginum, circà vestimentorum sacerdotalium benedictiones, &c. itaut post prohibitionem, si Episcopus aliquid horum tentaret, nihil faceret. Ratio est: quia hæc potestas Episcopi circa Sacramentalia, jure humano potiùs, quàm divino illi concessa videtur. Et ita sentit Alphonsus à Castro *lib. 2. de justa hæreticorum punitione, capitul. 22.* Didacus, Covarruvias *variarum resolutionum capitul. 10. numer. 8.* Quare si minores Ordines, & Subdiaconatus sunt solùm Sacramentalia, non Sacramenta, ut multis placet, posset Pontifex ab Episcopo auferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines. Sed quia hoc consequens inconveniens in Dei Ecclesia sanè videtur, ideò unum horum dicendum est: vel quòd Subdiaconatus, & minores Ordines sint vera Sacramenta, non Sacramentalia: vel jure divino convenire Episcopo potestatem circà Sacramentalia, ac proindè à Papa auferri non posse.

Sup. hoc lege doct. § ult. R. praecitat., & § 3 Ref. sequ. & sin. to. 4 alienum Ref. dicti § 1.

R E S O L. LXV.

An Summus Pontifex possit habere invalidas collationes minorum Ordinum factas ab Episcopis excommunicatis, suspensis, &c.

Et quid quoad collationem primæ Tonsuræ?

Et explanatur, quòd Episcopus hæreticus, schismaticus, aut degradatus validè possit ordines conferre.

Et an ordines minores sint Sacramenta?

Et quid de Tonsura? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 41.

§. 1. SUppono, Episcopum hæreticum, schismaticum, excommunicatum, aut degradatum, validè posse Ordines conferre. Hæc conclusio non solùm est contra hæreticos; sed etiam contra nonnullos juris canonici Professores, inter quos est Joannes *in capitul. accedens, distinct. 50.* glossa *ibidem, & in capitul. degradatio, de pœnis in 6.* qui dicunt, quemcumque Clericum degradatum Ordinis characterem amittere. Ad eamdem sententiam accedunt Panormitanus, Innocentius, & alij *in capitul. quanto, de consuetud.* Probatur ex Urbano II. ut refertur *in capitul. Daibertum, 1. quæst. 7.* ubi, cùm ad ipsum fuisset relatum, quendam Diaconum fuisse ab hæretico Episcopo ordinatum, primò, illi Ordinis usum interdixit: deindè exigente Ecclesiæ necessitate ad eumdem ejusdem Diaconatus usum admisit, his verbis. Utilitatibus Ecclesiæ pro viribus insudantes, ex integro, Ecclesiæ necessitate ingruente, constituimus. Per quod verbum, *constituimus*, licèt nonnulli intelligant novam ordinationem, tamen sine dubio errant, quia Pontifex non potest absentem ordinare: at Diaconus ille erat absens; ergo dum Pontifex dixit: Ex integro constituimus. Idem est, ac si dixisset: Suspensionem tollimus, ac ut talem Ordinem exercere possit, facultatem concedimus. Quem sensum manifestè indicant sequentia verba, quòd non reiterationem existimari censemus, sed tantùm integram Diaconij dationem. Quod etiam clarè patet ex Concilio Constantiensi *sess. 8. & 15.* ex Concilio Arelatensi *cap. 12.* ex Africano *cap. 15.* & ex Tridentino *sess. 7. can. 12.* ubi sic asseritur. Si quis dixerit, ministrum in mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, vel conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit. Ubi, etsi Concilium loquatur solùm de ministro existente in mortali, tamen militante eadem ratione extenditur ad ministrum hæreticum, excommunicatum, & degradatum, sicut enim non polluitur Sacramentum per ministri pravitatem, ita non invalidatur per quamcumque ejusdem hæresim, excommunicationem, vel degradationem: præsertim cùm omnis hæreticus, & ab Ecclesia præcisus, in mortali maneat: sed quicumque minister manens in mortali potest ex Concilio Sacramenta validè conficere: ergo etiam Episcopus quocumque modo sit ab Ecclesia præcisus, validè poterit Ordines conferre.

Sup. hoc, quod hic supponitur in to. 2. tr. 3. Ref. 94. in fine, & late in to. 4. tr. 8. R. 61. § ultim. ad med. vers. Quip.., sed lege semper tot., & in R. 99. § 1.

2 Hoc supposito, ad dubium propositum respondeo cum Præposito *in 3. part. de sacrament. Ordinis, quæst. unica, dub. 12. num. 114.* Vasquez *disputat. 243. capit. 1. & 2.* & alijs, quòd Ordines, qui non sunt Sacramenta, nec sunt à Deo instituta, sed ab Ecclesia, potest eadem irritare, & habere invalidam illorum collationem factam ab hæretico, excommunicato, &c. quemadmodum è contrario posset censere validam factam à simplici Sacerdote. Itaque decisio casus præsentis quæstionis pendet ex illa difficultate, an Ordines minores sint Sacramenta; qui affirmant, consequenter dicunt, Ecclesiam non posse habere irritas eorum collationes factas ab Episcopis suspensis, hæreticis, &c. affirmant verò Ordines minores esse Sacramenta D. Thomas *in 4. distinct. 24. quæst. 2. artic. 1. quæst. 2.* Bonaventura *art. 1. quæst. 1.* Richardus *art. 3. quæst. 3.* Valentia *disp. 9. quæst. 1. part. 4.* Covarruvias *1. resolutionum, cap. 10.* Ægidius *disputat. 20. numer. 47.* Adamus *disputat. 7. quæst. 2. dub. 2.* Sebastianus Cæsar *quæstion. 4. §. 1.* & plures alij, quod satis insinuat Eugenius IV. *in suo Decreto*, dum postquam definivit, Ordinem esse Sacramentum, & materiam illius esse illud, per cujus traditionem confertur Ordo, & assignavit materiam Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus, addit, & similiter de alijs per rerum ad sua ministeria pertinentium assignationem; quo absque dubio supponit etiam minores ordinationes esse Sacramentum. Et id etiam indicat Tridentinum *session. 23. capitul. 2. & 3. & canon. 3.* quia postquam *capitul. 2.* enumerat dictos septem Ordines majores, & minores, posteà *capitul. 3. & canon. 3.* absolutè, & absque ulla limitatione ordinationem appellat sacram, & definit esse Sacramentum, ac proindè appellat sacram non in eo sensu, in quo Ordines majores dicuntur sacri, sed quia est Sacramentum.

Sup. hac diffic. latè in Reso. 6. § 1 ad med. à vers. qui tamen, & cum ex dicta Reso. praeterim post med. ad versic. Quare, & in to. 6. tr. 1 Ref. 37 in fin. vers. quia scilicet, & ibi in tr. 7. Reso. 3 recitantur in §. Et quidem, & in to. 1. tr. 3. Ref. 19 § 2. & in 1 & ibi in fra in tr. 1 ref. 50. §. penult. ad med. à vers. Quibus adde.

3 Verùm qui negant, ordinationes minores esse sacramenta, affirmabunt etiam posse Ecclesiam invalidas eorum collationes decernere. Negant verò Ordines minores esse Sacramenta Magister *in 4. distinct. 14.* Sotus *quæst. 1. art. 4.* Gratianus *in Decreto, distinct. 21.* Vasquez *disputat. 237. capit. 2.* Medina *lib. 1. de continentia, capitul. 46.* & plures alij: quia non fuerunt à Christo instituti; quia in primitiva Ecclesia non fuerunt omnes quatuor minores Ordines, quia Acolythatus nulla fit mentio usque ad Cyprianum, & Cornelium, qui ducentis, & quinquaginta annis post Christum vixerunt: & quamvis Exorcistatus fuerit in primitiva Ecclesia, cujus mentionem faciunt Clemens, & Ignatius, tunc tamen non fuit Ordo: quia ut affirmat Clemens *lib. 8. Institut. cap. 26.* aliàs 22. non fiebat ordinatione, & ab Episcopo, & illum reducit ad gratiam sanitatum. Ergo, &c.

4 Sed quicquid sit de hac quæstione, quam ex utraque parte probabilem esse puto, certum est, Ecclesiam, ut observat Aversa *de sacrament. Ordinis, quæst. 3. section. 2.* de facto non irritasse Ordines minores collatos ab Episcopis excommunicatis, suspensis, &c. ut etiam fatetur Vasquez *ubi suprà*: quod quidem ex Aversa posset aliquis dicere, demonstrat Ordines minores esse verè Sacramentum, & quod irritari non potuissent. Cùm alioqui modus loquendi sacrorum Canonum talis sit, ut nisi aliundè constaret, non posse Ordines irritari, denotare posset, intentionem Pontificum fuisse eos verè irritare.

5 Sed circà præsentem quæstionem esset minor difficultas

quoad

les, ut suscipiant Sacramentum. Et perspicuè Joann. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*, quæ verba de reali susceptione hujus Sacramenti, juxta frequentem Patrum expositionem, intelligenda esse supponimus.

5 Sed respondendum est, quòd præceptum communicandi in articulo mortis non extenditur ad infantes: seu Ecclesia non tenetur ad dandum illius Sacramentum in articulo mortis; quia hoc Sacramentum non est medium necessarium infantibus ad salutem, sed Ecclesia tantùm tenetur providere infantibus media ad eorum salutem necessaria, non verò omnia, quæ possunt esse utilia: nam in his debet etiam ipsorum Sacramentorum venerationi prospicere, ut statuit sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 21. *cap.* 2. ergo cùm hoc sacramentum Eucharistiæ non sit necessarium necessitate medii parvulis ad salutem, & conferendo illud infantibus, non prospiceret Ecclesia venerationi divinissimi hujus Sacramenti, cùm nulla actuali devotione illud parvuli sumerent: non tenetur illis in articulo mortis conferre ob hoc divinum præceptum. Tum quia in eodem sacro Concilio *sess.* 24. *c.* 4. *de doctrina*, decernitur, parvulos usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem; siquidem per Baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non possunt, ergo in articulo mortis non tenetur Ecclesia parvulis Eucharistiæ sacramentum conferre; siquidem infantes nulla obligantur necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, ut inquit sacrum Concilium.

6 Nec obstant adversùs supradicta, verba superiùs allata Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. ergo cùm præceptum hoc Domini sit universim latum, parvulos obstringet in articulo mortis. Respondetur, infantes contineri in illo præcepto, si de spirituali susceptione verba illa intelligantur; non autem, si de sacramentali Eucharistiæ communione: ad hoc enim infantes non tenentur, sed ad spiritualiter communicandum; & hoc sufficit ad salutem pro parvulis, quia unusquisque fidelium corporis, & sanguinis Domini particeps fit, scilicet spiritualiter, quando in Baptismate membrum corporis Christi efficitur: at verò, quando jam pueri incipiunt aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere hujus Sacramenti, tunc potest eis hoc Sacramentum conferri: ergo, &c. Patet igitur ex supradictis, posse Pontificem facultatem præbere, ut infantes communicentur, hoc autem non expedire, neque etiam in articulo mortis.

7 Verùm ex omnibus supradictis oritur curiosum dubium, an si infantes casu invenerint hostiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel levitate puerili sacras species sumerent, acciperent ne gratiam sacramentalem? Cardinalis Lugo *de sacrament. Eucharist. disput.* 3. *sect.* 2. *num.* 23. affirmativè respondet: Prout, ait ipse, aliqui etiam Theologi graves in Hispania responderunt; quia in illis nulla intentio præsens, vel præterita desideratur, sed sola Christi instituentis hoc Sacramentum, & solùm exigentis voluntatem, & intentionem ab iis, qui capaces sunt, vel fuerunt eam habendi: non ergo apparet, cur Sacramentum in illis suum effectum verè non operetur. Et hanc sententiam præter Lugum, tenet novissimè Pater Aversa *de sacrament. Eucharist. quæst.* 8. *section.* 19

R E S O L. LIV.

An summus Pontifex possit concedere, ut sæpiùs in die Eucharistia sumatur.

Et an eodem die sæpiùs communicare non sit prohibitum jure divino.

Et an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica prohibitione, possit quis sumere Eucharistiam bis in die, & Sacerdos duas Missas celebrare.

Et an Cardinalis in Missa Papali Nativitatis Domini sumens Eucharistiam è manu Pontificis, possit anteà, vel posteà dicere saltem duas Missas.

Idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis Domini cantat Evangelium in Missa, & sumit Eucharistiam à Sacerdote celebrante.

Et an alii Sacerdotes non possint extra Missam bis, aut ter communicare in illa die Nativitatis Domini? Ex part. 8. tract. 5, Res. 87.

§. 1. SUppono cum Ochagavia *de Sacram. tr.* 2. *de Eucharist. effect. & usu, quæst.* 16. *numer.* 6. Præposito in 3. *part. quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.* 134. & aliis, eodem die sæpiùs communicare, non esse prohibitum jure divino, quia non nobis constat tale jus. Sine dubio tamen est prohibitum jure Ecclesiastico laicis eo ipso, quòd Sacerdotibus præcipitur, *cap. consuluisti, de celebratione Missarum, & canon. sufficit, de Consecrat. distinct.* 1. ne plus, quàm semel in die celebrent. Verba canonis hæc sunt: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare*. Ratio prædicti canonis, quæ generaliter nostrum propositum concludit, hæc est: quia Christus semel tantùm mortuus est, & ideò Sacerdos, qui in suo sacrificio efficit commemorationem Passionis Christi, semel tantùm debet celebrare. Quæ ratio etiam currit in communione laicorum, in qua commemoratur Passio Christi secundum Paulum 1. ad Cor. 11. nihilominus *in cap. consuluisti*, permittitur, in die natalis tres Missas celebrare, & cùm quis præpositus est duobus Ecclesiis, duas Missas celebrare in die Dominica, & aliis festis; Laicis verò non conceditur, ut bis in eodem die communicent.

2 Et ideò Hurtadus *de Sacrament. disp.* 9. *de Euch. diffic.* 22. sic ait: Supponimus non solùm non esse conveniens, sed etiam jure Ecclesiastico prohibitum Sacerdotibus, in eodem die plus quàm semel celebrare, ut constat ex *canon. sufficit, de Consecratione*, qui est Alexandri II. & ex *cap. consuluisti*, 3. *de celebratione Missarum*. Et eamdem prohibitionem usu Ecclesiæ extendendam esse ad laicos, ne in eodem die plus quam semel communicent. Permittitur tamen Sacerdotibus *in dict. cap. consuluisti*, ut in die Natalis Domini tres Missas celebrent; laicis verò nunquam permittitur plus quàm semel in die communicare. Ita ille, & communiter DD.

3 Hoc supposito, respondendum est ad quæsitum, posse Pontificem dispensare, ut quis sæpiùs sumat Eucharistiam, quia, ut dictum est; contrarium non jure divino, sed Ecclesiastico prohibitum invenitur. Ergo Pontifex, qui est supra jus Ecclesiasticum, ex justa causa posset in hoc dispensare. Et ideò observat Præpositus *ubi suprà*, Leonem Papam septem, vel etiam novem Missas in die celebrasse. Et Amicus *tom.* 7. *disp.* 33. *sect.* 11. *num.* 319. testatur, Paulum III. in Bulla edita anno 1549. concessisse Patribus Societatis in locis infidelium bis in die Missam celebrare. Et Cardinalis Lugo *de sacrament. Eucharist. disp.* 20. *sect.* 1. *numer.* 54. testatur in Regno Valentiæ ex dispensatione, & privilegio pontificio in die 2. Novembris Sacerdotes bis celebrare.

4 Sed difficultas est, an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica prohibitione, posset quis sumere Eucharistiam bis in die; & respondeo affirmativè, quoad Sacerdotes, nempe ex causa necessitatis; & ideò *in cap. consuluisti, de celebrat. Missar.* dicitur. Respondemus, quòd, excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare. Quia vero pontifex illam necessitatem ulteriùs non explicat, sed videtur reliquisse judicio prudentis determinandam, varii Authores plures casus congerunt, quibus liceat sæpiùs in die celebrare, quos videre poteris apud Præpositum *loco citato*.

5 Sed ego puto, dictos casus difficulter in praxi accidere posse, unus tantùm communiter admittitur, quando idem Sacerdos habet duas parochias in diversis pagis, vel oppidis, & propter paupertatem non potest habere adjutorem, tunc ut satisfaciat suis parochianis, potest duas Missas eadem die celebrare. Hoc autem Suarez *dispur.* 80. *sect.* 3. non limitat tantùm ad dies festos, sed ad quoscumque dies feriales, modò frequentia populi, qui Missam audire cupit, sit moraliter tanta, ut pro ea debeat secunda Missa celebrari. Ratio est; quia non solùm debet parochus providere suis parochianis de Missa die festo ad præceptum Ecclesiasticum adimplendum, sed etiam die feriali, ad devotionem populi augendam, ac promovendam. Addo autem in tali casu, præsertim si sit dies festus, non solùm licere, sed etiam obligari parochum ad duas Missas celebrandas, posito quòd non possit aliunde illis de alio Sacerdote providere: quia cùm jure habeat facultatem in tali casu duas Missas celebrandi; & ex alia parte ex justitia teneatur suis parochianis Missam procurare, si aliunde non poterit, ipse tunc tenebitur, ut huic debito satisfaciat, duas celebrare.

5 Sed quid dicendum? quoad laicos ego puto in duobus casibus posse bis in die Eucharistiam sumere. Et *primus casus* erit, quando immineret periculum aliquod irreverentiæ ab aliquo inferendæ Sacramento, & non esset alia via servandi Sacramentum; ita Amicus *ubi suprà*, Hurtadus, & Ochagavia *ubi suprà*, & communiter Doctores.

7 *Secundus casus* erit, quando quis manè communicavit, & post prandium, verbi gratia, incidit in articulum mortis; tunc enim ad servandum præceptum divinum de sumenda Eucharistia tempore mortis, potest secunda vice sumere in eadem die Eucharistiam. Et ideò Hurtadus *loco citato*, sic asserit, Laicis nunquam permittitur plus quàm semel in die communicare, nisi quando necessarium sit iterùm Eucharistiam sumere ad impediendam injuriam, aut irreverentiam Eucharistiæ inferendam, ne in manus infidelium veniat, vel ne incendatur, & ne quis decedat sine viatico, qui post communionem in sanitate, aut extra periculum factam incidit in eodem die in periculum mortis. Ita ille.

8 Sed circa hunc casum insurgunt aliqui, quos ego citavi *in part.* 5. *tract.* 3. *Resol.* 33. & 42. quibus nunc addo Amicum *tom.* 7. *disp.* 27. *sect.* 2. *num.* 13.

9 Sed

9 Sed affirmativam sententiam præter Hurtadum, & alios, *ubi suprà* me adductos, tenet, me citato, Zambellius *in re pet. cas. conscient. verb. Eucharistia*, *num.* 20. ubi admittit, quòd Eucharistiam potest sumere pro viatico quis post prandium, cadens in periculum mortis, etiam quòd eodem manè illam sumpserit ob devotionem. Et ex Societate IESU hanc sententiam admittit novissimè Pater Escobar *in refectur. moral. tr.* 7. *exam.* 6. *cap.* 5. *num* 62. ubi sic ait: Manè communicavit valens, aut sacrum fecit, & à prandio incidit in mortis periculum? Potest iterùm communicare conformiter sententiæ asserenti per priorem illam communionem non esse præcepto divino communicandi in articulo mortis satisfactum. Ita Hurtado; uberiùs tamen Christophorus Garsia ex nostra Societate Mitimnensis, cujus opera moralia egregiæ quidem notæ jam jam lucem aspicient. Ita ille. Et ideò hæc opinio fuit practicata cum P. Claudio Aquaviua Generali Societatis JESU, ut testatur Hurtados, & Amicus; & testati sunt mihi P. Terentius Alciatus, & P. Torquatus de Cupis, viri docti, & amicissimi, cum P. Albricio Sanctissimi D. N. Concionatore egregio, qui etiam hoc factum fuisse cum alio Patre hic Romæ testatus est. Idem factum fuit Panormi in Domo Professa, ut ego scio, & bis Matriti testatur Hurtadus. Undè cùm hæc opinio sit validissimis rationibus fulcita, & sapientissimorum virorum auctoritate vallata, & in religiosissima, & doctissima Societate JESU in praxi posita; nescio quare non sit consulenda, & practicanda ad solamen, & adiutorium infirmorum, qui in illo articulo mortis egent spirituali adiutorio, & consolatione tanti Sacramenti.

10 *Nota* tamen, quòd licèt Amicus nostram sententiam non teneat, illam tamen admittit *disp.* 29. *sect.* 4. *num.* 37. in casu sequenti, ut si nimirum quis manè communicavit, & vesperi incidit in articulum mortis, & habeat conscientiam peccati mortalis, nec adsit copia Confessarij, cui possit illud confiteri, adsit tamen Diaconus, qui possit illi Eucharistiam ministrare, ut saltem per susceptionem hujus Sacramenti fiat de attrito contritus. Et reddit rationem, quoniam in eo eventu iterata communio censeretur maximè ad salutem necessaria: nam satis probabile foret, quòd talis cum communione salvaretur, absque communione verò non salvaretur, quia virtute Sacramenti fieri posset ex attrito contritus, quam contritionem sine Sacramento non assequeretur; & licet non sit certum, Eucharistiam in aliquo casu facere ex attrito contritum, sufficit ut sit probabile: nam etiam ad media probabilia certiora tenetur moribundus. Undè citati Au hores in hoc casu non negarent, posse moribundum Eucharistiam iterare. Ita Amicus. Sed tu absolutè in omni casu nostram sententiam tene.

11 At superest hic apponere curiosam difficultatem, an Cardinalis, in missa Papali Nativitatis sumens Eucharistiam è manu Pontificis, possit anteà dicere saltem duas, Missas, & negativè respondet Eminentissimus Lugo *de Sacram. Euchar. disp.* 20. *sect.* 1. *num.* 43. ubi sic ait: Dubitatum fuit Romæ, utrum Cardinalis, qui ut Diaconus ministrat Summo Pontifici illa die in Missa solemni, & communicat sub utraque specie in eadem Missa, possit ipse (si Sacerdos sit) alias duas Missas privatas celebrare. Respondi, nullam Missam posse ipsum illa die ante, vel post illam communionem celebrare. Ratio est, quia facultas solùm est ad communicandum bis, aut ter in Missa seu facienda duo, aut tria sacra per quod solùm dispensatur in prohibitione celebrandi pluries, non verò in prohibitione communicandi bis in eadem die. Quare alij Sacerdotes non possent extra Missam bis, aut ter communicare illa die, nec possent etiam semel communicare extra Missam, & rursus celebrare unum, vel duo sacra; quia obligatio communis non celebrandi ea die, qua communio accipitur extra Missam, non est ablata unquam pro illa die. Cùm ergo cardinalis in illa Missa accipiat communionem, non ut Sacerdos, nec celebrans, non potest eadem die sacrificare, nisi Pontifex peculariter cum eo dispenset, in hoc enim non est concessa facultas pro illa die, sed solùm ad communicandum pluries celebrando, non ad communicandum pluries quomodocumque; prout tunc fieret, si semel, aut bis in Missa, & semel extra missam communicaret. Ita Cardinalis de Lugo, cui ego adhæreo; & idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis cantat Evangelium in Missa, & sumit Eucharistiam à Sacerdote celebrante.

Sup. hoc in 8. [illegible]

R E S O L. LV.

An Pontifex possit dispensare, ut Sacerdos celebret, vel laicus sumat Eucharistiam non jejunus?

Et an in aliquibus casibus licitum sit sumere Eucharistiam fracto jejunio?

Et an singulo quoque anno Pontifex dispenset in jejunio saltem tacitè cum Cardinali, qui celebrat coram eo in nocte Nativitatis Domini, vel an pro illa nocte in ejus Capella Pontifex anticipet diem naturalem?

Et quid Venetijs de Primicerio S. Marci ante mediam noctem in illa die celebrante? Ex p. 8. tr. 1, Res. 89.

Diana Coord. Thom. III.

§. 1. VIdetur negativè respondendum; nam præceptum de sumenda Eucharistia cum jejunio naturali esse præceptum Christi, putavit Sot. *in* 4. *dist.* 12. *quæst.* 5. *art.* 8. & probabile putavit Scotus *dist.* 8. *quæst.* 3. & Gabiel *lect.* 10. Sed esse præceptum institutum ab Ecclesia omninò dicendum est, & Patet ex Concilio Cartahinensi III. *can.* 29. Toletano VII. *can.* 2. Trullano VI. Synodi *can.* 29. & ex Concilio generali Constantiensi *sess.* 13. *in initio*. Et licèt prædicta Concilia exprimant solos Sacerdotes celebrantes, Ecclesiastica tamen consuetudo declarat illud præceptum omnes fideles communicantes comprehendisse, prout eam obligationem, & consuetudinem declararunt, & approbarunt Patres in Concilio Constantiensi *sess.* 19. *paulò post principium*, §. *In nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis*; his verbis: Sacrorum Canonum auctoritas laudabilis, & approbata consuetudo Ecclesiæ servavit, & servat, quòd hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, nec à fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, à jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso; quod definit tanquam dogma contra eos, qui erroneè contrarium asserere præsumpserint: Colligitur etiam ex *dicto canon.* 6. *Concilij Matisconensis III.* cujus ultima verba sunt hæc: Quæcumque reliquiæ sacrificiorum post peractam Missam in Sacrario supersederint quarta, vel sexta feria inocentes ab illo, cujus interest, ad Ecclesiam adducantur, & indicto eis jejunio, easdem reliquias conspersas vino recipiant. Si ergo parvuli debebant esse jejunij ad communicandum, à fortiori erat præceptum jejunij pro adultis.

2 Hoc supposito, respondet Amicus *tom.* 7. *disp.* 27. *sect.* 3. *n.* 29. hoc præceptum non esse absolutè, & simpliciter indispensabile, cùm eadem Ecclesia, quæ illud condidit, tollere, vel dispensare possit. Et de facto aliquando dispensavit; & ideò, ut habetur in Concilio Carthaginensi III. in primitiva Ecclesia quinta feria Hebdomadæ sanctæ, ob singularem memoriam Cœnæ Domini, & Sacerdotes celebrabant, & fideles communicabant cœnati: quem morem servatum fuisse aliquamdiù in nonnullis privatis Ecclesijs, testatur Augustinus *Epistola* 118. *ad Januarium*. Et singulo, quoque anno Pontifex dispensat saltem tacitè cum Cardinali, qui celebrat in nocte Nativitatis, ut sentit Pasqualigus. Sup. hoc in to. 3 tr. 2 R. 11 §. Ad id, & [illegible] in alio v. [illegible] omnes.

3 Unde verba illa apposita in die 24. Decembris in ordine recitandi divinum Officium impresso Romæ hoc anno 1645. apud Dominicum Marcianum, videlicet. Missa hujus sacratissimæ noctis debet celebrari post mediam noctem: aliter Sacerdos non celebraret jejunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consuetudine non dispensatur in jejunio necessario ad Missam id est, à pridiana nocte jejunet, neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Hæc ibi, hæc, inquam, verba sunt nimis manca, & trunca; maximè cùm liber ille sit impressus Romæ. Nam, ut patet omnibus, Eminentissimus Cardinalis, qui coram Pontifice, celebrat in nocte Nativitatis, in Missa vigiliæ sumit Purificationem, & lautè, si vult, manè comedit, ut notum est. Ergo verba supradicta intelligenda sunt de alijs hoc privilegio gaudentibus, ut nimirum possint in vigilia Nativitatis dicere Missam ante mediam noctem; nam concedo debere esse jejunos, ut facit Venetijs Primicerius sancti Marci. Sed ego puto cum Lugo, & Aversa, quos alibi citavi, Summum Pontificem pro illa nocte in ejus Capella anticipare diem naturalem, & ideò Cardinalis celebrat illam Missam jejunus, non obstante quòd manè comederit. Sup. hoc Primicerio in to. 3 tr. 2 R. 11 § Nota verò, inter principium, & medium, [illegible]

4 Non desinam tamen hìc adnotare, etiam in aliquibus casibus licitum esse sumere Eucharistiam fracto jejunio, de quibus sigillatim ait Marchinus *de sacramen. Ordinis*, *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 10. *& seq.*

R E S O L. LVI.

An Pontifex possit dispensare, ut laici, vel etiam fœmina in articulo mortis ministrent Sacramentum Eucharistiæ sibi, & alijs?

Et an purus laicus, & etiam fœmina non egeat dispensatione, ut possit ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibimet, in articulo mortis?

Et an peccat mortaliter laicus, qui in peccato mortali deferret Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius?

Et ex supra dicta quæstione deducitur, an in casu necessitatis possit Sacerdos seipsum communicare?

Et quid devotionis causa, qualibet diei hora, modò sit jejunus, & absit scandalum?

§. 1. VIdetur negativè respondendum, cùm minister hujus Sacramenti sit Sacerdos, ut patet ex Apostol. 1. Corinth. 4. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, & loquebatur de Sacerdotibus. Habetur in jure *capit. pervenit*, *de consecrat. dist.* 2. Declara- Sup. hoc in to. 3 tr. 3 ex doct. R. 63. cursim in §. Et quidam Pontifices.

D tum

tum est in Tridentino unà cum attestatione perpetuæ consuetudinis, & Apostolicæ traditionis *sess.* 13. *cap.* 8. Semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus communionem acciperent, Sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, jure, ac meritò retineri debet. Dicique debet id fuisse institutum à Cristo, quia sicut Sacerdotibus contulit potestatem conficiendi hoc Sacramentum, ita etiam commisit officium dispensandi. Et supponitur ab Ecclesia in Hymno corporis Cristi, cujus officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant, & dent cæteris. Eratque ita conveniens, ut qui potestatem accipiebant super corpus Christi verum in conficiendo hoc Sacramento, soli etiam acciperent super corpus Christi mysticum, id est, Ecclesia in dispensando.

2 Sed hæc vera sunt, & procedunt quoad ministrum ordinarium Eucharistiæ: sed non exinde sequitur, non posse Pontificem præbere laico facultatem, ut sibi, vel aliis in casu necessitatis hoc Sacramentum non ministret. Et ideò Cardinalis de Lugo *de sacrament. Eucharist. disp.* 18. *sect.* 1. *num.* 25. Marchantius *in resol. Pastoral. de Sacram. tract.* 6. *cap.* 3. & Vasquez *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 219. *cap.* 1. testantur, Mariam Reginam Scotiæ ex privilegio Pontificis in fine mortis sacramentum Eucharistiæ, quod habebat secum, suis manibus devotè sumpsisse.

Sup hoc in to. 3 tr. 4 R. 13 [illegible] An vero, in fine, [illegible] Sed quid, & seqq. & in [illegible] Resp[illegible].

3 Sed, ut verum fatear in tali casu necessitatis dum Sacerdos non adesset, ego puto laicos non egere dispensatione Pontificia. Negat hoc mordicus nominatim contra me Eminentissimus Lugo *ubi supra, num.* 22. quod probat ex consuetudine Ecclesiæ. Cui, ait ipse; aliqui respondere conantur, de consuetudine non posse constare, quia cùm hodie sit tanta copia Sacerdotum, casus hic rarissimus est; &, non occurrente casu, non potest probari consuetudo contraria. Hoc tamen responsum non satisfacit, quia casus, de quo nunc loquimur, non est ita rarus, præsertim in oppidis, in quibus est unus Sacerdos, & accidit sæpè, plures mori absque viatico propter absentiam Parochi, quibus si posset æditu us afferre viaticum, deberet utique id facere: & tamen nunquam à multis sæculis id factum audivimus, nec ullus, ut fieret consuluit.

4 Valentia verò, quem idem Diana affert *tom.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 10. *punct.* 1. *in fine*, solùm dicit, illam sententiam non esse improbabilem, quòd fundat in eo, quòd laicus in necessitate potest licitè tangere Eucharistiam. Aliud tamen est tangere aliud distribuere, quæ est actio orta ex potestate, & quasi dominio, quod non est penès singulos, sed penès Ecclesiæ ministros. Quòd verò urgeat necessitas proximi, ne moriatur absque viatico, non refert; quia hoc Sacramentum non est necessarium ad salutem. Et quidem minus est, quòd Sacerdos celebret absque planeta ad dandum viaticum moribundo; & tamen id Ecclesia non permittit, quanto minus, quòd laicus deferat, & ministret, absente Sacerdote. Ita Lugo.

5 Hæc sententia est satis probabilis, sed affirmativam noo existimo carere etiam sua probabilitate. Et ideò contra Lugum me defendit novissimè Pater Aversa *de sacrament. Eucharist. quæst.* 10. *sect.* 4. ubi sic ait: Dubitatur, num ex necessitate possit purus laicus, vel etiam fœmina ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibimet sumere in mortis articulo. Negant Vasquez, Lugo, &c. Concedunt Diana, & alij. Et priscis quidem temporibus, quando Eucharistia dabatur in manus propriis laicorum, & interdum per laicos mittebatur ad infirmos, ut narrat Eusebius *lib.* 6. *hist. cap.* 36. facilè est id licuisse. Sed etiam post rigorosam prohibitionem, quæ habetur in citato cap. *pervenit*, & non multis ante annis, narratur etiam, ac laudatur, Mariam Scotiæ Reginam in Anglia detentam, instante sibi ob Catholicam fidem morte, per se sumpsisse sacram Eucharistiam, quam ad hunc finem à Catholico Sacerdote receptam secum asservabat. Quare id etiam his temporibus in casu præcisè necessitatis censeri potest licitum.

6 Non enim vim hujus exempli elidunt Vasquez, & Lugus, interpretando, illam Reginam id fecisse ex peculiari dispensatione Pontificis: vel excusando quòd fecerit bona fide, & aliquorum consilio: vel recurrendo ad aliud caput necessitatis respectu ipsius Sacramenti, ne deveniret ad manus hæreticorum, qui illud irreverenter tractarent, vel suarum famularum, quæ non habebant simile privilegium illud retinendi. Nam nec constat de speciali dispensatione Pontificis; Et ea admissa, si Pontifex in hoc dispensavit, jam prohibitio Ecclesiæ non apparet adeò rigorosa, ut in casu talis necessitatis adhuc urgere debeat, & similis concessio præsumi non possit. Non, inquam, ea prohibitio est adeò rigida, sicut ne Sacerdos celebret absque vestibus sacris, aliæque similes, quæ neque pro mortis articulo relaxantur. Quòd autem Regina Maria, bona fide, & aliquorum consilio illud fecerit, libenter fatendum est: sed talis bona fides fuit etiam rationabilis, & tale consilium fuit prudens, ac laudabile. Quòd verò fecerit, ne Eucharistia deveniret in manus hæreticorum, vel famularum, non est ad rem: quia debet supponi, illam apud se retinuisse ad effectum sumendi in mortis articulo: & minus rationabile appareret, alio fine, & animo retinuisse. Huc usque Aversa. Et hanc sententiam absolutè ex Societate tenet Suarez, Filliucius, Valentia, & ex Suarez Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 29. *cap.* 5. *num.* 93. & illam esse probabilem fatentur ex eadem Societate Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 82. *art.* 3. *dub.* 1. *nu.* 21. & Hurtadum *de sacram. Euchar. disp.* 11. *diffic.* 3.

7 Et tandem, post hæc scripta, nostram sententiam invenio docere etiam ex Societate Antonium de Escobar *in Theolog. moral. tract.* 7. *exam.* 6. *cap.* 5. *nu.* 62. ubi sic ait: Scio, in casu necessitatis posse Sacerdotem seipsum communicare: rogo, an extra necessitatem devotionis causa possit? Extra Missam ex præconsecratis hostiis ubi alius Sacerdos non adest, à quo accipiat Eucharistiam, potest seipsum devotionis causa communicare, Suario authore, qualibet autem diei hora, modò sit jejunus, & absit scandalum, Doctores Henriquez. Adjicio ex Suario, laicum in mortis articulo constitutum, si ministrum idoneum non habeat, à quo Eucharistiam sumat, nil obstare videri, quominus se communicare possit, exemplo Mariæ Scotiæ Reginæ; quo in casu haud debet manibus, sed labijs ministrantibus tam venerabile absumere Sacramentum. Coninck asserit, in dicto casu laicum posse alios communicare. Dixerim apponendo eorum ori custodiam, non manu hostiam deferendo. Ita ille.

Sup. his in [illegible] & [illegible] in aliis [illegible] qualibet [illegible] hora [illegible] in hoc [illegible] ibidem [illegible] & in aliis [illegible].

8 Et tandem inveni novissimè hanc sententiam approbare P. Franciscum de Lugo *opuscul. de Sacrament. c.* 2. *quæst.* 7. *n.* 59. ubi ita asserit: Doctores nuper relati communiter loquuntur de laico baptizante privatim ob necessitatem. Idem tamen videtur dicendum, si laicus existens in mortali deferat Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius, qui nullum aliud Sacramentum in eo mortis articulo receperit. Non enim peccabit mortaliter sic ministrando, quia non est illa ministratio Sacramenti solemniter facta; nec à ministro per se consecrato ad tale munus solùm privatim ex necessitate sicut de Baptismo dictum est. Hæc Lugo, qui citat Suarez cum Henriquez *lib.* 1. *cap.* 29. *numer.* 4. & Paludanum *in* 4. *dist.* 5. *quæst.* 2. *conclus.* 3.

Sup. hoc in to. [illegible] Itaque, in fine, & in [illegible] in principio, [illegible] paulò post initium, [illegible] Ex his.

RESOL. LVII.

An Pontifex possit præcipere usum Sacramenti Extremæ Unctionis, & contra transgressores pœnam imponere.

Et an sit præceptum in articulo mortis suscipiendi Sacramentum Extremæ-Unctionis?

Et dum tale præceptum non extat, secluso contemptu, & scandalo, an omissio hujus Sacramenti non inducat peccatum mortale non solùm in infirmis, sed etiam à fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in conjuge, Domino, Patre, Tutore, &c.

Et an per accidens hoc Sacramentum possit alicui esse ad salutem necessarium.

Et discutitur, an sit præceptum divinum sumendi etiam Eucharistiam. Ex part. 8. tr. 1. Ref. 58.

§. 1. SCio, aliquos Doctores, docere adesse præceptum suscipiendi in articulo mortis Sacramentum Extremæ unctionis. Ita docet Petrus Sotus *lect.* 2. *de hoc Sacramento*, qui sentit hoc Sacramentum esse sub præcepto. Probatur ex Concilio Coloniensi anni 1536. *part.* 7. *cap.* 50. ubi dicitur: Est autem unctio impendenda cum expositione unctionis, & mandati Apostolici, ubi per illa verba, *mandatum Apostolici*, denotatur hoc Sacramentum esse sub præcepto. Et probatur ex Concilio Senonensi *in decretis fidei*, *decreto* 10. sub illis verbis: Ne hic noster ungendi infirmos ritus, Christi Præceptum, oon tamen Sacramentum esse videtur, dixit Jacobus, *infirmatur quis in vobis*. Ex quo loco patet, homines obligari ex Christi præcepto ad recipiendum Sacramentum hoc. Et hanc sententiam docet etiam Major *in* 4. *dist.* 23. *c.* 3. & inclinat Turrianus *in summa part.* 2. *c.* 136. *dub.* 1. *concl.* 1.

Sup. doct. contenta in hoc & seqq. [illegible] in fine, & [illegible] ejus ult. annot.

2 Et fundari etiam potest talis obligatio, tunc in ipsa rei natura, supposita institutione hujus Sacramenti; quia tenetur homo in articulo mortis, omni conatu, & medio opportuno consulere, & providere suæ saluti: sed hoc tunc est opportunissimum medium, quo se ad mortem præparet, ac disponat, quo se armet, & muniat adversùs gravissimas molestias, ac tentationes tunc urgentes, quo se roboret, & confortet ad perseverandum, ac decedendum in gratia: ergo tenetur illud assumere. Tum etiam positivo præcepto Apostolico; vel divino: Jacobus enim videtur hoc præcepisse, vel Christi præceptum promulgasse, dicendo, *Infirmatur quis in vobis. Inducat Presbyteros Ecclesiæ*, &c. Tum præcepto, seu testimonio Ecclesiæ: Concilium enim Tridentinum *c.* 3. damnat eos, qui dicunt, hanc unctionem non continere mandatum Dei, & eos, qui dicunt posse à fidelibus sine peccato contemni. Tum demùm ex ipsa consuetudine Ecclesiæ, & fidelium, quæ sanè communissima est, tam ex parte infirmorum illud suscipientium, quàm Pastorum illud sollicitè ministrantium, ac etiam familiarium, qui illud in memoriam infirmo reducere student, & Parochum advocare: semper inquam, quando adest tempus, & commoditas, ut id fieri queat.

3 Sed

3 Sed contrariam sententiam communiter tenent D. Thomas, Paludanus, Gabriel, Sylvester, Gaetanus, Victoria, Covarruvias, Navarrus, Henriquez, Valentia, Suarez, quos citat, & sequitur Tannerus *tom. 4. disp. 7. quæst. 1. dub. 3. num. 56.* quibus adde Opatovium *de sacram. tract. de Extrem. unct. quæst. 8 num. 27.* Escobar *in Theol. moral. tract. 8. exam. 7. cap. 4. numer 68.* Caspensem *in cursu Theolog. tom. 1. tract. 27. disput. 4 sect. 2. num. 13.* Villalobos *in summa tom. 1. tract. 10. diffic. 5. num. 1.* Probatur hæc opinio, quia nullum extat de hoc Sacramento præceptum, neque positivum neque naturale. Non positivum: nam vel hoc esset divinum, vel humanum. Neutrum autem est, cùm nullibi tale præceptum extet. Atqui nullum præceptum positivuum asserendum est, nisi manifesta ostendatur authoritas, à qua tale præceptum conditum sit. Neque est preceptum naturale: quia cùm non sit medium ad salutem necessarium, quod solùm obligat sub præcepto naturali, nequit esse sub præcepto naturali. Quod autem non sit medium ad salutem necessarium, constat tum à posteriori: nam hoc Sacramentum prohibetur tempore interdicti; quo tamen non prohibentur media ad salutem necessaria. Tum à priori: nam illud medium dicitur ex natura sua ad salutem necessarium, quod institutum est ad primam gratiam conferendam atqui hoc Sacramentum non est per se institutum ad conferendam primam gratiam, ad quam duo tantùm sacramenta, Baptismus, & Pœnitentia, instituta sunt: ergo non est medium ad salutem necessarium.

Sup. hoc infra [illegible] Sed dum, [illegible] R. & [illegible] [illegible] hoc peccato venia- [illegible] ad medium à ver. An verò, & in alio [illegible]

4 Atque hæc vera sunt spectata sola institutione, & natura hujus Sacramenti. Cæterum ratione scandali, vel contemptus posset infirmus graviter peccare hoc Sacramentum omittendo. Seclulo vero contemptu, & scandalo, si nulla subsit causa illud omittendi, peccabit quidem venialiter.

5 Stando igitur in hac opinione, illa tamen non obstante, puto, pontificem posse præcipere usum sacramenti Extremæ unctionis; quod supponunt Opatovius *de Sacram. tr. de Extr. unct. quæst. 7 num. 28.* Laym. *lib. 5. tr. 8. cap. 5. num. 1.* & alii, dum asserunt non extare neque præceptum Divinum, neque Ecclesiasticum, de susceptione dicti Sacramenti; ergo supponunt potuisse Pontificem illud præcipere, quod magis aptè supponunt Præpos. *in 3. part. quæst. unic. de Extr. unct. dub. 1. nu. 9.* & alij.

6 Probatur *Primò*, quia aliquis posset dicere non deesse DD. asserentes Christum Dominum non imposuisse præceptum de sumenda Eucharistia, quod tamen Ecclesia fecit, ut patet *in cap. omnis utriusq; sex. de pœnit. & remiss.* Ergo licèt ex institutione Christi non adesset præceptum de sumenda Extrema unctione, posset Pontifex illam adhuc præcipere. Majorem docent Alex. *4. p. quæst. 11. memb. 2. art. 4.* Bonau. *in 4. dist. 12. p. 2. distinctionis, art. 1. quæst. 3.* S. Th. *dist. 6. quæst. ul. art 1. quæst. 2.* Gabr. *in Canonem Missæ, lect. 87. litt.* X. Ferrat. *4 contra Gentes, cap. 61.* Sylv. *verb. Euch. 3.* docentes non esse præceptum divinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maximè ex illo Joan. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola manducatione spirituali per fidem.

Sup. hoc præceptum sup. in R. [illegible] Sed dicto, & inve[illegible] R. [illegible] & in alijs [illegible] primo an- [illegible]

7 Sed hæc opinio mihi non placet, puto enim adesse præceptum divinum de sumenda Eucharistia; quod patet ex verbis Luc. 22. & 1. ad Cor. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus verbis Justinus Martyr. *in Apolog. 2. pro Christianis, ad Antoninum Pium*, agnoscit præceptum sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam *Trid. sess. 13. cap. 2.* ubi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: Et illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit; suamque annuntiare mortem. Trid. ergo sentit, in dictis verbis Lucæ contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam. Et ita docet D. Th. *in 3. p. q. 80. art. 11.* & *ibid.* Coninch, Suarez *disp. 69.* Vasquez, *disp. 213.* Valentia *disp. 6. q. 8. punct. 4.* & alij communiter; itaque rejecta approbatione ad aliam deveniamus.

Sup. hoc sup. in R. 6

8 Probatur *Secundò* à simili; nam ut *suprà* visum est, nullum præceptum sumendi Confirmationem fuit impositum à Christo Domino, & tamen Pontifex illud ordinandis imposuit, ut patet ex Concilio Tridentino *sess. 7. can. 1. 2. & 3.* Sic, & in nostro casu posset Pontifex imponere præceptum sumendi Extremam Unctionem ex aliqua justa causa, ut si, v.g. incepe rit abusus inter fideles non sumendi in fine mortis, ut plurimùm sacramentum Extremæ Unctionis, quod exemplum, & scandalum alijs afferret, & forsitan ex omissione periculum contemptus: Tunc quidem Pontifex posset præcipere susceptionem dicti Sacramenti, vel etiam imponere pœnam, ut si quis non sumeret Extremam Unctionem in articulo mortis, careret Ecclesiastica sepultura. Quod à fortiori probatur ex his, quæ observat Reverendissimus (non solùm nomine, sed moribus, & doctrina) P. M. Candidus *tom. 1. disquis. 3. art. 8. dub. 3. in Concil. Coloniensi sub Adulpho, cap. ult.* ubi sic habetur. Relatum nobis in Concilio est, quosdam homines infirmitatis suæ tempore unctionem sacram respuisse, ac contempsisse, quamobrem statuimus, ut si quis Sacramentum illud nobis à B. Apostolo tantopere commendatum contempserit, Ecclesiastica careat sepultura. Hæc ibi.

9 Sed dum tale præceptum non extat, certum est, seclusò contemptu, & scandalo, omissionem hujus Sacramenti non inducere peccatum mortale, ut diximus, non solùm in infirmis, sed à fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in conjuge, domino, patre, tutore, &c. ita docet Layman *ubi suprà lib. 5. tract. 8. cap. 5. nu. 2.* sic asserens. Denique Extremam Unctionem ex contemptu omittere, fatentur omnes esse peccatum mortale. Adde mortaliter peccari posse ratione secuturi scandali, si videlicet infirmus interrogatus, num ante vitæ exitum sacramentum Unctionis acciperet nulla rationabili causa allata, renuat, atque exinde audientes vel falsam suspicionem hæresis de illo concipere, vel ob hominis authoritatem ad hujus Sacramenti vilipensionem moveri possint. Et quod dictum est de ipso infirmo, similiter sentiendum est de iis, qui infirmi curam gerunt, si Extremam Unctionem iis procurare sine rationabili causa intermittant, non peccare eos mortaliter, nisi conjunctus sit contemptus, vel grave scandalum, Ita ille. Licèt in tali casu supradictos peccaro mortaliter sustineat Rever. Candidus *ubi suprà, dub. 6.* Verùm sententiam Layman confirmat novissimè Amicus *tom. 8. disp. 10. sect. 11. n. 190.*

Sup. contentu in hoc § supra [illegible] in § Atq; hujus R. & in [illegible] R. 14 § Sed his & in R. 15.

10 Advertendum tamen est hic cum Præposito *in 3. p. q. unic. de sacram. Extr. unct. dub. 2. n. 11.* per accidens hoc Sacramentum posse alicui esse ad salutem necessarium, ut si quis in mortale incidisset, & solùm attritus de eo peccato non posset recipere sacramentum Pœnitentiæ, quia antequam in amentiam incideret, nullo signo ostendit se velle conteri, nec aliud posset recipere Sacramentum, eo casu sacramentum Extremæ Unctionis ei est ad salutem necessarium.

Sup. hoc inf. in R. 39 § Illo sup- posito, cum sit post medium, [illegible] ab eo per- [illegible] & quam- [illegible] non [illegible] super [illegible] lego tamen, si placet [illegible] R. [illegible] & sequenter in R. [illegible] post medium, [illegible] accidere potest.

11 Unde rectè observat Amicus *ubi suprà, nu 192.* vix moraliter dari posse casus, quo infirmus defectu aliorum mediorum obligetur ad hoc Sacramentum suscipiendum: quia cùm hoc Sacramentum necessariò ministrari debeat à Sacerdote, poterit loco hujus Sacramenti infirmus suscipere sacramentum Pœnitentiæ, vi cujus directè absolveretur à peccatis confessis, indirectè verò ab oblitis. Solus fingi posset casus, quo Sacerdos vel nollet, vel non posset, quia absolutionem ignoraret, infirmi confessionem excipere; vellet autem, & posset sacramentum Extremæ Unctionis ministrare, an tunc infirmus teneretur hoc Sacramentum suscipere. In quo casu distinguendum est: nam vel infirmus est conscius alicuius peccati mortalis, & tunc tenetur conari ad eliciendam contritionem, & post illam Sacramentum suscipere; quia cùm non possit esse certus de vera contritione, tenetur adhibere certius medium ad suam justificationem: hoc autem in eo casu aliud esse non posset, quàm hoc Sacramentum (suppono enim neque Euchariam eum sumere posse) quod inveniens subjectum attritum redderet illud contritum. Quamquam in hoc casu dubitare videtur Suarez *disp. 44. sect. 3. num. 7.*

12 Sed Amico res certa videtur, quia nunquam potest infirmus ita de sua contritione esse certus, ut dubius non maneat. Vel infirmus nullius mortalis peccati sibi conscius est: & tunc non puto, illum obligari ad hoc Sacramentum suscipiendum, sed solùm ad conandum, ad actum contritionis, vel dilectionis erga Deum, quo in illo mortis articulo se præparet ad transitum ex hac vita in aliam. Nam cùm ex una parte non urgeat conscientia peccati mortalis; & ex alia hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, non apparet, unde hæc obligatio oriri possit; cùm ad consequendam remissionem peccatorum invincibiliter ignoratorum sufficiat contritio, vel dilectio Dei. Et hanc sententiam præter Amicum tehet etiam Ochagavia *de Sacram. tract. unico, de Extrema. Unct. quæst. 9. num. 3.*

RESOL. LVIII.

An Pontifex possit præbere facultatem Presbyteris benedicendi oleum Extremæ Unctionis?

Et an hæc benedictio necessariò debeat fieri per Episcopum? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 30.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Henriquez *lib. 3. cap. 8. num. 2.* Valentia *disp. 8. quæst. 1. punct. 2.* Sub dubio asserit Sotus *in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 3.* Probabile putat Nugnez *in 3. part. tom. 2. q. 29. art. 6. diffic. unica, concl. 2.* Idem colligitur ex Scoto *in 4. dist. 7. quæst. 1.* & Cajetano *3 p. quæst. 72. art. 3.* qui dum id affirmant de Chrismate materia Confirmationis, idem dicerent de oleo materia Extremæ unctionis.

2 Et novissimè hanc sententiam tenet Joannes Præpositus *in 3. part. quæst. unica, de sacram. Extrem. Unct. dub. 3. num. 15.* ubi sic asserit. Dubitatur an hæc benedictio necessariò fiat per Episcopum? negat Victoria: Valentia, Henriquez, & Vivaldus; quorum sententia est valdè probabilis; nam, ut refert Petrus Arcadius *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis in Sacramentorum administratione, lib. 5. c. 2.* Presbyteri in Ecclesia Orientali solent benedicere oleum sacramenti Extremæ-Unctionis, idque ex antiqua consuetudine, etiam

Sup. hoc in [illegible] tr. 4. R. [illegible] & [illegible] [illegible] à [illegible] de ne- cessitate, & in [illegible] & in R. 14 § [illegible]

ante schisma. Non est autem existimandum, totam illam Ecclesiam errasse in re tanti momenti, præsertim cùm ea in parte non notetur ab Ecclesia Latina, quin potiùs ille usus ab ea approbetur: nam Clemens VIII. *in sua instructione super ritibus Græcorum, anno 1595. ultimo Augusti*, ita loquitur: Non sunt cogendi Presbyteri Græci præter Chrisma ab Episcopis Latinis diœcesanis accipere, cùm hujusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorũ exhibitione ex veteri ritu conficiantur, seu benedicantur, quibus verbis tacitè permittit, ut Græci in suo ritu pergant, nimirum materiam consecrandi eo tempore, quo sacramentum Extremæ-unctionis administrant, non verò necessariò debeant uti oleo ab Episcopo benedicto in die Cœnæ; ut faciunt Latini.

3 Ex quibus patet, Presbyteros posse ex commissione Pontificis, & potestate extraordinaria benedicere oleum sacramenti Extremæ Unctionis, & Innocentium I. similiter, & Concilia, quæ videntur aliud dicere, intelligi de potestate ordinaria, id est, quòd solis Episcopis ordinaria potestate ex vi suæ ordinationis competat benedicere oleum infirmorum non verò alijs negare extraordinariam potestatem. Hucusque Præpositus.

4 Sed his non obstantibus, negativam sententiam ex Bellarmino, Suarez, Concinck, Layman, Filliucio, & Nugno, docet novissimè doctissimus Pater Amicus *in Curs. Theolog. tom.8. disput.19. sect.3. num.45.* fundamentum hujus sententiæ adducit: nam eadem Concilia, quæ definiunt, materiam hujus Sacramenti esse oleum ab Episcopo benedictum, simul probant, non posse ab alio, quàm ab Episcopo validè benedici. Quia cum absolutè, & absque ulla limitatione hoc asserunt, nullum relinquunt fundamentum contrarium opinandi. Dicere autem, quòd Concilia solùm definiant materiam, quæ de facto ex usu, & praxi Ecclesiæ huic Sacramento supponitur, est Conciliorum authoritatem enervare ad materiam hujus Sacramenti stabiliendam. Nam pari ratione quis dicet, cùm Concilia definiunt, materiam hujus Sacramenti esse oleum benedictum, non definire materiam, quæ essentialiter ad hoc Sacramentum requiritur, sed qua de facto Ecclesia utitur: & sic tolleretur omnis benedictio tanquam aliquid essentialiter requisitum ex parte materiæ, quod nullus cordatus Theologus admittit. Confirmatur: nam dum Concilia hujus Sacramenti materiam tradunt, non dicunt, illam ordinariè esse oleum ab Episcopo benedictum, uti dicunt, cùm assignant ministrum sacramenti Confirmationis, sed absolutè pronuntiat, esse oleum ab Episcopo benedictum: quod non leve argumentum est, in secundum dispensationem cadere posse, non in primum.

5 Deinde, quando Concilia assignant ministrum sacramenti Confirmationis, non dicunt absolutè ministrum hujus Sacramenti esse Episcopum, sed addont, ordinarium, ut significent, extraordinarium posse esse alium ab Episcopo. Cùm verò assignant materiam Extremæ Unctionis, non dicunt, ordinariè, sed absolutè esse oleum ab Episcopo benedictum. Præterea in ministro sacramenti Confirmationis est aliquando in Ecclesia Dei dispensatum; in materia autem Extremæ Unctionis nunquam legitur fuisse dispensatum, ut vel in oleo non benedicto, vel benedicto tantùm à simplici Sacerdote fuisset hoc Sacramentum confectum. Quod autem semper fuit in Ecclesia servatum, habetur pro indispensabili. Et hæc sunt placita DD. circa præsentem quæstionem.

6 Ego verò utramque sententiam probabilem esse existimo, licèt secundam probabiliorem; & ideò præter DD. citatos, primam sententiam affirmativam probabilem etiam putat Azor. & Bonac. teste Aversa *de sacrament. Extrem. Unct. sect.* 2. ubi citat Petrum Arcadum *de concord. Eccles. Orient. & Occident. lib. 5. cap.* 2. asserentem ex antiquo apud Græcos Sacerdotes, ex commissione Summi Pontificis benedicere oleum infirmorum. Et reverà apud me urget nimis hoc argumentum; nam si Summus Pontifex non posset concedere simplici Sacerdoti, ut benedicat oleum Extremæ Unctionis; sequeretur, Ecclesiam Græcam usque adhuc caruisse, & carere hoc Sacramento; quod dicere videtur absurdum: Ergo, &c.

Sup. hoc in R. 3. not. præterea §. 1. paulò post initiũ, v. Molsoque magis, & post mediũ dicti §. vers. Quo omnia & in R. 2. §. ult. ad medium.

RESOL. LIX.

An Pontifex aliquando suppleat jurisdictionem in Ministro Extremæ Unctionis?

Et supponitur, quòd solus Sacerdos est Minister Extremæ Unctionis; quare quævis unctio à laico, immò à Diacono in quacumque eventu facta non erit Sacramentum.

Et an hoc Sacramentum ministrandum non requiratur, ut Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas approbatus?

Et an Parochus publicè excommunicatus possit licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum ministrandum?

Et explanatur, quod, & si validè hoc Sacramentum à quovis Sacerdote administrare possit, non tamen licitè nisi in extrema necessitate, vel de proprij Pastoris tacita saltem licentia, quare Religiosi, qui sine licentia speciali Pastorum porsonis non Religiosis hoc Sacramentum, vel Eucharistiam conferant, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto. Ea part. 8. tr. 1. Res. 56.

§. 1. SUppono, & dico *primò*, quòd solus Sacerdos est minister sacramenti Extremæ Unctionis. Probatur ex Jacobo cap. 5. *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*: licèt enim nomen, *Presbyter*, significet aliquando senem; in novo Testamento juxta declarationem Ecclesiæ significat sacerdotem, nec moveat quemque, quòd Jacobus agat de Presbyteris, non de Presbytero, id enim non significat requiri plures sacerdotes ad conficiendum hoc sacramentum, cùm certum sit, unum sufficere, sed solùm denotatur, sacerdotes esse ministros Extremæ Unctionis, sive unum, sive plures, prout fuerit necessarium pro multitudine infirmorum.

2 *Secundò* Probatur, quia ita definitum est à Concilio Tridentino *sess.* 14. *in canonibus, de Extrema Unctione.* Unde certa est assertio nostra secundùm fidem. Advertendumque est, non in eo tantùm sensu eam esse veram, quòd nimirum ex officio, & ordinariè, solus Sacerdos possit ungere, sed etiam quòd nullus alius potest Extremam Unctionem conficere: quare quævis unctio à laico, immò à Diacono, in quocumque eventu facta, non erit Sacramentum.

3 Nec obstat dicere, quòd Innocentius I. *in epist.* 1. *cap.* 8. *ad Decentium*, ait, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus Christianis licitum esse uti hac unctione: ergo non est solius Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare. Propter hanc authoritatem Thomas Vvaldensis putavit, posse laicum in absentia Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare. Sed hoc plusquam falsum. Sotus *in 4. dist. 23. quæst. 2. art.* 1. censet, hoc loco Pontificem non loqui de unctione sacramentali, sed de unctione, qua devotionis causa ad infirmitatem curandam antiquitùs utebantur etiam laici. Verùm hæc Soti responsio vix textui accommodari potest.

4 Dicendum igitur est, citata verba Pontificis non esse intelligenda de usu activo, sed passivo, hujus Sacramenti: constat ex textu, in quo de hoc usu passivo, immediatè antè locutus fuerat Pontifex. Explicans enim verba Jacobi, ita scribit: Quòd non est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui sancto oleo Chrismatis perungi possunt. Post quæ verba statim subiongit. Quo, nempè Chrismate ab Episcopo confecto, non solùm Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate, quæ verba cùm sint declarativa præcedentium, referunt, eundem sensum.

5 Dico *secundò*, quòd etsi validè hoc Sacramentum à quovis Sacerdote administrari possit, non tamen licitè, nisi vel in extrema necessitate, vel de proprij Pastoris tacita saltem licentia. Unde in *Clementina* 1. *de privilegijs*, ipso facto excommunicantur Religiosi, qui Clericis, aut laicis præsumpserint absque Parochi licentia in articulo mortis tam hoc, quàm Eucharistiæ sacramentum ministrare. Dicitur, *qui præsumpserint*; nam qui vel ignorantia, vel sub ratihabitione id fecerit, excommunicationem non incurrit, quæ soli Papę reservata est. Dicitur, *Clericis*, nempè sæcularibus, & laicis: nam si hoc Sacramentum à Religiosis ministretur alijs Religiosis, non incurritur excommunicatio. Dicitur, *nisi extrema necessitate*; quoniam in eo casu Ecclesia non censetur cum tanto damno infirmi velle Sacerdotem excommunicationis vinculo innodare.

Sup. eadem in hoc §. lege doct. & §. 6. unoc. seq.

6 His suppositis, difficultas est, an si Parochus in articulo mortis non vult ministrare Sacramentum Extremæ unctionis infirmo, neque vult præbere licentiam alicui simplici Sacerdoti, ut illud ægro conferat; an, inquam, in tali casu Summus Pontifex suppleat jurisdictionem, ita ut talis simplex Sacerdos possit sine peccato, non solùm validè, sed etiam licitè Extremam unctionem infirmo ministrare; quod erat quæsitum hujus resolutionis: & respondeo affirmativè cum Granado *in 3. part. controv. 8 tract. de sacram. Extrem. unct. disp.* 1. *num.* 3. ubi sic ait: Dubitari potest, an sufficiat licentia tacita, vel præsumpta proprij Pastoris, ut Sacerdos sæcularis, vel religiosus possit alicui ministrare hoc Sacramentum. Respondetur cum Soto *in disp. 23. quæst. 2. art.* 1. quando clarè præsumitur, proprium Pastorem id velle; tunc posse licitè ministrari hoc Sacramentum à quolibet Sacerdote. Undè rectè addunt Suarez *disp.44. sect.*2. & Henriquez *c.*53. *§.*4. si ægrotus sit jam proximus morti, & obtineri nequeat licentia à proprio Parocho, sive quia abest, sive quia non vult illam concedere; posse alium Sacerdotem conferre illi hoc Sacramentum, quia proprius Parochus non est rationabiliter invitus, & saltem credi debet, Summum Pontificem id tunc velle, ne æger privetur hoc Sacramento, quod licèt non sit de necessitate salutis, est valdè utile, & accidere potest, ut ab eo pendeat salus æterna; si nimirum virtute illius Sacramenti consequatur remissionem peccatorum mortalium, ut aliquando obtinere potest. Ita Granadus, cui adde Amicum *tom.* 8. *disp.* 19. *sect.* 8. *nu.* 150. Aversam *de sacram. Extrem. unct. sect.* 10. qui, me citato, optimè observat, quòd quamvis Sylvester, & D. Antoninus

Sup. hoc in ante. & R. 15. ult. & in R. 19. per notam.

Sup. hoc ad init. in § 1. R. not præmiss.

Sup. hoc sup. in R. 17. § Advertendum, & . . . . . legere & . . . . . annos.

nius 3. post. 24. non concedat Religiosos ob talem necessitatem, & præsumptam licentiam ministrare, stante illa speciali prohibitione, & censura eos percutiente; tamen non est putandum, Pontificem voluisse pro tali casu loqui, sed verè etiam Religiosi tunc poterunt absque excommunicationis periculo, vel peccati scrupulo ministrare; quia in tali casu, ut diximus, censura non ligat illos, & Pontifex præbet jurisdictionem contra irrationabilem voluntatem Parochi: quod etiam docet Moure *in medulla casuum part. 3. c. 10. §. 1. n. 8.*

7 Et tandem non deseram hic apponere verba Ochagaviæ *de Sacram. tract. de Extr. unct. quæst. 8. num. 8.* sic asserentis: Non est tamen silentio prætereundum, quemvis Sacerdotem extra casum necessitatis sine licentia Parochi validè ministrare hoc sacramentum, quia non est actus jurisdictionis, non tamen licitè, saltem sine ratihabitione, quia conferre Sacramenta attinet ad officium Pastoris. Quare Religiosi, qui sine licentia Pastorum speciali, personis non religiosis Sacramentum hoc conferunt, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto, ex *Clementina 1. de privilegijs.* Alij Sacerdotes tamen propter hoc non excommunicantur, licèt, graviter peccent, in necessitate tamen, quando ægrotus esset moriturus sine hoc Sacramento, quilibet Sacerdos potest licitè illud ministrare, etiam Parocho dissentiente, quia Ecclesia dat in eo casu jurisdictionem; ita recentiores Theologi, & meritò, quia Sacramentum est magnæ utilitatis; undè credendum est, piam matrem Ecclesiam concedere in illo casu facultatem cuilibet Presbytero, ne homines tanto beneficio priventur. Ita ille; cui etiam adde Villalobos *in summa, to. 1. tr. 10. diffic. 6. n. 3.*

8 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd nec ad hoc Sacramentum ministrandum requiritur, ut Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas juxta Tridentini decretum approbatus, cùm hoc nullam requirat in administrante jurisdictionem, cùm non sit Sacramentum judiciale, uti est sacramentum Pœnitentiæ. An autem possit Parochus publicè excommunicatus licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum administrandum; Negat Suarez *disp. 34. sect. 2. nu. 5.* Affirmant verò communiter alij, & quidem probabilius, eo quòd licentiam concedere ad hoc Sacramentum ministrandum non sit actus jurisdictionis, qua publicè excommunicatus privatur. Vidè Petrum à sancto Joseph *in idea Theologiæ sacrament. c. 34. resol. 4.* & alios.

R E S O L. XL.

An Pontifex possit permittere, ut tempore pestis expositis Sacerdotum possit ministrari Sacramentum Extremæ Unctionis unica Unctione?

Et an in periculo contagij sufficiat unica Unctio in aliqua corporis parte?

Et inter alia, quæ circà hoc explanantur, tandem infertur, Parochum tempore pestis non teneri administrare Sacramentum Extremæ Unctionis cum periculo vitæ, si infirmus saltem confessus fuerit?

Et explanatur, licitum esse in administratione Sacramenti uti opinione probabili, relicta probabiliori. Ex part. 8. tr. 1. Res. 21.

§. 1. Videtur respondendum negativè; nam unctiones quinque sensuum esse necessitate Sacramenti, tradunt, communiter Doctores, D. Thomas, Bonaventura, Richardus, Durandus, Major, Gabriel, Paludanus, Sotus, Valentia, & Suarez, quos citat, & sequitur Tannerus *tom. 4. disp. 7. quæst. dub. 1. num. 17.* quibus adde Nugnez *in 3. part. tom. 2. quæst. 32. art. 6.* Bellarminum *de sacrament. Extrem. unctionis, cap. ult.* Opatovium *de Sacrament. tract. de Extrem. unct. quæst. 3. num. 14.* Petrum à S. Joseph *in idea Theolog. sacram. cap. 34. resol. 2.* Joannem Petit *in Theolog. sacram. tract. 6. sect. 90.* Hurtadum *de Sacram. Extrem. unct. diffic. 6.* & alios. Probatur hæc opinio ex consuetudine Ecclesiæ, quæ semper infallibiliter ungit in quinque sensibus. In quo nunquam est dispensatum. Et confirmatur, quia sicut contritio cordis, & confessio oris sunt partes essentiales sacramenti Pœnitentiæ; & quia ordinantur ad eundem finem scilicet ad efficiendam satisfactionem Deo pro peccatis commissis, ideò constituunt idem Sacramentum. Et consecrationes panis, & vini in Eucharistia, quia ordinantur ad perfectam refectionem, & ad perfectum convivium spirituale, sunt idem Sacramentum; eodem modo unctiones quinque sensuum, quæ ordinantur ad delendas omnes sordes peccatorum omnibus sensibus contractas conficiunt idem sacramentum Extremæ unctionis. Quod Sacramentum dicitur unum per compositionem, quia ex omnibus unctionibus, & ex omnibus formis verborum resultat Sacramentum; quod ordinatur ad unum finem. Et confirmatur ratione D. Thom. quia hoc Sacramentum adhibetur per modum medicinæ ad tollendas omnes reliquias peccatorum; ergo in partibus debet adhiberi, ubi sunt radices peccatorum; istæ autem radices sunt in quinque sensibus: ergo in illis omnibus debet applicari hoc Sacramentum. Et confirmatur, quia istæ omnes unctiones ordinantur ad integram sanitatem animæ significandam, & operandam; ergo non habent perfectam significationem, nisi omnes compleantur, nam sicut Christus existens in terris nunquam contulit, nisi integram sanitatem, ita non instituit Sacramenta, nisi ut integrè sanent animam.

2 Verùm, his non obstantibus, asserò, posse Pontificem permittere, ut tempore pestis sacramentum Confirmationis propter timorem contagionis ministretur unica unctione; quia hæc sententia est satis probabilis, quicquid asserat Ochagavia *de Sacram. tract. de Extrem. unct. quæst. 3. num. 7.* & illam docet Sylvius, & Chappeavilla apud me ipsum *in 3. part. tract. 4. resol. 168.* & ex Societate Becanus *de Sacram. cap. 27. quæst. 3. & 7.* quam sententiam non improbant Suarez *disput. 40. sect. 1. num. 8.* Coninck *disp. 19. dub. 3.* Laym. *lib. 5. tract. 8. cap. 3. num. 3.* Baunius *in Theolog. mor. tom. 1. tract. ult. quæst. 2.* probabilem vocat Tannerus *tom. 4. disput. 7. quæst. 1. dub. 1. num. 18.* & me citato, Caspensis *in curs. Theolog. tom. 2. tract. 27. disp. 4. tom. 7.* Et illam admittit Granadus *in part. contr. 8. de sacram. Extrem. unct. disp. 7. num. 12.* eamque approbavit, ut observat, me citato, Amicus *ubi suprà*, Universitas Lovaniensis *anno* 1588. & simul approbante Octavio Tricaricensi Nuntio Apostolico in Germania. Quin expressè illam grassante peste proponit, & consulit duplex Pastorale Mechiniense *de sacramento Unctionis can. 9.* & Passaviense *can. 11.* his verbis: In morbis contagiosis, & peste grassante, ut periculum vitetur, sufficit inungi sensus organum magis ad unctionem expositum, & detectum, dicendo: Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quicquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum. Hæc citata Pastoralis.

3 Probatur autem hæc sententia multis rationibus, & *Primò*. Quoniam ex verbis Apostoli non colligitur, nisi quòd debeat infirmus inungi: sed per quamcumque unctionem, cuicunque parti corporis adhibitam, homo verè dicitur inunctus: sicut per quamcumque absolutionem cuicumque parti corporis adhibitam dicitur ablutus. Confirmatur: nam sicut ex illis verbis Matthæi ultimo. *baptizantes eos*, non colligitur, nisi una ablutio ad validitatem Baptismi necessaria: ita ex illis verbis, *ungentes eos*, colligi non debet, nisi una unctio ad validitatem Extremæ-unctionis necessaria, cùm utrobique sit eadem forma, & tenor verborum.

4 Neque hæc multiplex unctio colligi potest ex usu, & praxi Ecclesiæ; nam usus Ecclesiæ solùm ostendit, quid in praxi debeat fieri, quando nulla urget necessitas, sive id necessarium sit necessitate Sacramenti, sive præcepti: non autem declarat, quæ sint essentialia, sine quibus non fieret Sacramentum. Neque etiam dici potest, hanc multiplicem unctionem colligi ex Florentino, in quo pro materia hujus Sacramenti septem assignantur unctiones: quia, cùm in omnium ferè sententia duæ ultimæ, quæ fiunt in renibus, & pedibus, non sint necessariæ, dici non potest, quòd saltem reliqua quinque sint necessariæ, cùm non sit maior ratio de reliquis quinque, ac de duabus ultimis. Unde Tridentinum *sess. 14. cap. 1.* nullum certum numerum unctionum pro materia hujus Sacramenti assignavit; sed solùm dicit, hujus Sacramenti materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio, inquit aptissimè, Spiritus sancti gratiam, qua invisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat. Nullus igitur certus unctionum numerus potest ex Concilijs colligi:

5 Probatur *secundò*; nam verosimile non est, Ecclesiam Romanam, quæ est magistra veritatis, permittere, ut Ecclesiæ particulares hanc sententiam non modò doceant, sed etiam in praxi servent, & in suis Ritualibus, tanquam Canonicam regulam ab omnibus servandam proponant, si existimaret, illam esse falsam, & contra Sacramenti validitatem, cùm ad ipsam spectet corrigere errores Ecclesiarum particularium: ita Clemens VIII. anno 1602. die 19. Julij, correxit errorem, qui alicubi invaluerat de absolutione per literas absenti impendenda.

6 Probatur *tertiò*. Multi Doctores probabiliter affirmant, in singulis unctionibus conferri gratiam sacramentalem, etiamsi non fiat integrum Sacramentum, quòd solùm consurgit ex omnibus unctionibus; Sicut per quamlibet speciem Eucharistiæ confertur gratia sacramentalis, esto integrum sacramentum non consurgat, nisi ex utraque specie simul: ergo poterit in casu necessitatis una tantùm unctio adhiberi, quæ gratiam sacramentalem conferat, sicque verum Sacramentum, licèt non integrum. Neque ulla injuria fit Sacramento, quòd non integrè perficiatur, sicut nulla injuria fit eidemmet Sacramento, omittendo duas ultimas unctiones renum, & pedum, quibus etiam integratur hoc Sacramentum. Neque hinc inferas, etiam in casu necessitatis ad ægrotum communicandum posse unam tantùm speciem consecrari; nam hoc non tantùm est Sacramentum, sed etiam sacrificium in Dei cultum ordinatum: sacrificium autem necessariò utramq; speciem postulat. At verò Extrema-unctio est tantùm

Sacramentum per se solùm ordinatum ad salutem, & sublevamen fidelium infirmorum. Undè nulla fit illi injuria, si in casu necessitatis ad subveniendum infirmo in una tantùm unctione ministretur. Et hæc omnia docet Amicus *ubi suprà*, qui posteà *numer.* 63. sic asserit. Probabilis est hæc sententia, non modò propter authoritatem duorum Pastoralium citatorum, & Doctorum, qui illam approbant, sed etiam propter rationes à nobis allatas. Undè si peste grassante timeatur, ut si omnia organa sensuum inungendo, contagio contrahatur, poterit Sacerdos juxta hanc sententiam, etiam nulla conditione adhibita, unum tantùm organum magis obvium, & expositum inungere sub forma exprimente omnes sensus, qualem prædicta Pastoralia præscribunt. Atque ita hanc sententiam observari ferunt tempore pestis in Belgio, & hic in Austria, ut mihi retulerunt illi ipsi, qui ea, tempore pestis, usi sunt. Quia præstat hoc Sacramentum conferre sub probabili saltem materia, quàm nullum omninò conferre. Nam fieri potest, ut si hæc sententia vera est, infirmus suscepto Sacramento salvetur, quia aliàs damnaretur. Nec ulla fit injuria Sacramento, quando propter periculum contagionis tutior sententia in praxi servari nequit: quia talis actio honestatur utilitate, quam afferre potest infirmo. Quin interdum nequit aliter hoc Sacramentum ministrari nisi unam partem corporis inungendo, ut in casu, quo peste affectus ita pronus faceret, ut non posset in facie inungi. Cæterùm in hujusmodi casibus, etsi Sacerdos non teneretur; posset tamen ad majorem cautelam, & Sacramenti reverentiam hoc Sacramentum ministrare sub tacita conditione. Ita Amicus.

7 Nec deseram etiam hic apponere verba Jacobi Marchantij *resol. Past. r. de Sacram. tract.* 6. *cap.* 3. ubi ita ait. Quæritur postremò, quantùm ad Extremam-unctionem, an in periculo contagij sufficiat unica unctio in aliqua corporis parte. Respondeo, hanc opinionem probabilem omninò esse, tum ob auctoritatem Doctorum, tum ob multiplicem rationem, ideòque à nonnullis hoc tempore in praxi usurpari.

8 *Primò* quidem auctoritatem illi dat Pastorale Gebennense R. Francisci de Sales Episcopi, doctrina, & sanctitate spectatissimi, in illo sic lege, *in tit. de Extrema-Unctione*: in morbis contagiosis, ut periculum vitetur, sufficit inungi organum sensus magis ad unctionem expositum, dicendo: Per istam unctionem, & pijssimam suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum. Idem habet Pastorale Mechliniense anno 1589. quamvis id omissum sit in editione 1607. apud Moretum, suasu, ut apparet, quorumdam Lovaniensium Doctorum, contrariam opinionem sectantium. Idem habet etiam Pastorale Ruræmundanum, impressum circa annum, 1589. Item Pastorale Bartholomæj ab Aula, per Theologos aliquos Lovaniensis probatum anno 1573. Et hujus opinionis sectatores fuere Joannes Hesselius, celebris Lovanii Doctor, & Joannes Molanus *tractat. Theolg. pract.* Accedit auctoritas Octavij Tricaricensis Episcopi, per Germaniam, & Belgium Nuntij Apostolici *in direct. Ecclesiastica disciplina*, ubi sic ait. Et si ordinariè sint inungenda singula singulorum sensuum loca, nec nisi gravissima necessitas cogat aliter faciendum; constabit tamen Sacramentum, & ad evitandum contagium suffecerit, si inungatur sensus organum magis expositum dicendo: Per istam unctionem, & pijssimam misericordiam suam indulgeat tibi Dominus, quidquid diliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum. Idem sequuntur aliqui recentiores, inter quos Franciscus Sylvius *in supplem. D. Thomæ*. Consulunt verò, ut unctio fiat in capite; quia ibi maximè vigent sensus.

9 *Secundò* confirmatur ratione desumpta ex Tridentino dicente, Ecclesiam non aliter observare in administranda unione, quantùm ad ea, quæ hujus Sacramenti substantiam perficiunt, quàm quod B. Iacobus præscripsit. At ille nudè unctionem præscribit, non verò unctionem quinque sensuum; ergo illam observat Ecclesia ut essentialem, non aliàs, alioqui observaret aliquid, quoad substantiam, quod Apostolus non præscripsit. Addi deinde potest, quòd ex more Ecclesię, ungantur non ipsa sensuum organa, sed partes unicæ, ut patet in oculis, & auribus, & organo gustus; ut etiam magis constat in ijs, qui aliquo sensuum organo sunt orbati: ergo censet Ecclesia, non esse de essentia, ut sensuum loca ungantur; sed sufficere ad essentiam, partem aliquam corporis inungi, cùm ubique sensus vigeant, quamvis organa, si possit fieri; ad expressiorem significationem debeant ungi. Denique Florentinum, & alia Concilia enumerant septem unctiones, nec distinguunt; & ita ex illis nequit colligi, quòd quinque magis sint de essentia, quàm septem, & per consequens non repugnant assertioni, quæ unicum dicit perficere essentialiter Sacramentum. Huculque Marchantius.

10 Sed ego in morbo contagioso, si difficilè invenirentur ministri hujus Sacramenti, propter timorem contagij, mediam opinionem consulerem, quam olim docui adhibendo omnes unctiones sub una tantùm forma æquivalente omnibus formis partialibus; ut si quis ungendo oculum, aurem, narem, os; manum, dicat: Per istas sanctas unctiones; & pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum deliquisti: quia ut dixi, talis forma æquivalet omnibus formis partialibus, cùm in sua significatione complectatur quidquid singulæ exprimunt. Nec est eadem ratio de formis partialibus Eucharistiæ, & Ordinis: nam per singulas formar partiales Eucharistiæ debent exprimi distincti termini, qui per se vi verborum fiunt præsentes sub speciebus Eucharisticis. Per formas autem partiales Ordinis exprimendæ sunt diversæ potestates, quæ in collatione uniuscujusque Ordinis conferuntur. In sacramento verò Extremæ-unctionis non sunt nisi explicanda peccata, quæ per singulos sensus sunt commissa: hæc autem æquè explicari possunt per unam formam totalem æquivalentem pluribus, ac per plures partiales, ut per se patet.

11 Et ideò loquens, me citato, de hac opinione sic asserit Amicus, *ubi suprà numer.* 72. Probabilis est hæc sententia, & in morbis contagiosis tota conscientia in praxi servari potest, non solùm propter authoritatem tot Doctorum, sed etiam propter rationem, in qua fundatur. Nec tantùm sub conditione servari potest, ut Suarez putat, sed etiam absolutè, nulla conditione adhibita. Juxta quam sententiam explicanda sunt concilia, quæ docent, inungendos esse omnes sensus, de necessitate præcepti, & quando non urget gravis necessitas. Ita ille; cui etiam addo Tannerum *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 1. *dub.* 1. *num.* 19. sic asserentem. Potiùs ergo in necessitate urgente articulo mortis, omnibus alijs postpositis, perfici posset Sacramentum brevissima, & tenui lenitione unius oculi, auris, manus, narium, & oris, etiam absque signo crucis, & sub una formula communi; Per hanc sacram unctionem, vel has sacras unctiones, remittat tibi Deus, quicquid per visum, auditum, odoratum, gustum, vel tactum peccasti: quod benè docet Suarez *cit. sect.* 3. siquidem ad essentiam Sacramenti sufficit ex membris similibus unum tantùm ungere, v. g. unam manum, unum oculum, &c. nec mutato ordine unctionum tollitur essentia Sacramenti, juxta communem. Ita Tannerus. [illegible margin note]

12 Et tandem post hæc scripta inveni nostram sententiam placuisse Patri Aversa *de sacram. Confirm. sect.* 4. ita asserenti; Videtur ad valorem Sacramenti sufficere, si minister sub una deprecatione doceret: Indulgeat tibi Dominus, quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, Quoniam revera completur ex integro tota eadem formalis significatio, absque materiali repetitione omnium illorum verborum. Et in casu necessitatis potest hic modus exerceri; potiùs, quàm sinatur ægrotus absque hoc beneficio mori. Et ita admittat Suarez *disp.* 24. *sect.* 2. Et pro tempore pestis, ad majorem celeritatem, ob metum contagij, consulit Diana *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 168. Sic etiam potest corrigi, & ad praxim deduci illa doctrina Archiepiscopi Mechliniensis cum Doctoribus Lovaniensibus: nempè sub hac forma ungendo omnes quinque sensus: quod ferè tam cito fieri potest, tangendo unum oculum, unam aurem, & sic per singulos alios sensus, ac simul proferendo verba. Advertendo etiam, ut quando timetur, ne interim expiret infirmus, dicat anteà ly *deliquisti*, & consequenter, *per visum*, *auditum*, &c. quia alioqui si ly *deliquisti* reservetur in finem, & interim decedat ægrotus, nullatenus perficitur significatio: ac propterea indubitanter nullus est valor Sacramenti, nullus effectus. At si dicatur antea ly *deliquisti*, jam per unctionem, & nominationem aliquorum, vel alicujus sensus, perficitur aliqua significatio: ac proinde in sententia eorum, qui volunt, unctionem unius partis sufficere ad valorem, sive sufficere ad conferendum ex tunc aliquem effectum, habebitur aliqua spes, & probabilitas de valore, & effectu Sacramenti ad salutem infirmi. Hæc satis doctè Aversa. [illegible margin note]

13 Stante igitur probabilitate harum opinionum, puto, Summum Pontificem posse earum usum permittere, nec prohibere, quia melius est in tali casu pro infirmo Sacramentum hoc pacto ministrari, quàm non recipere. Et in tali casu Pontifex hoc permittendo, ut rectè observat Granadus *in* 3. *part. D. Thomæ controvers. de sacrament. Extrem. unction. disput.* 7. *n.* 13. non dispensat, nec affirmat, non esse necesse ungi organa sensuum, & repeti verba formæ ad integrum sacramentum Extremæ-unctionis: sed solùm licere in casu necessitatis ministrare hoc Sacramentum quasi dimidiatum, applicando partem illius, quia non est improbabile, sic obtineri aliquam gratiam habitualem, & actualem, immò, & corporis sanitatem; & alioqui cùm non sit Sacramentum necessarium ad salutem, excusari potest Parochus ab obligatione conferendi illud integrum, & certum, ne alioqui peste inficiatur. Ita Granadus.

14 Confirmantur supradicta; nam Medina 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. & 6. Salon. 2. 2. *q.* 63. *art.* 4. *controvers.* 2. *ad* 3. Vasquez 1. 2. *disp.* 63. *cap.* 2. & 3. Thomas Sanchez *de Matrimon. lib.* 1. *disput.* 20. *num.* 4. & *lib.* 1. *Decalogi*, *cap.* 9. *numer.* 33. Antonius Perez *in Laurea*, *certam.* 10. *cap.* 12. & 13. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 1. *difficul.* 13. *nu.* 1. & 2. Sayrus *in Clavi*, *lib.* 7. *num.* 4.

Basilius

Basilius Legion. *de matrim. lib.4. cap. 25. num.* 9. Castro Palaus *tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 5. num.* 5. & alij asserunt licitum esse in administratione Sacramenti uti opinione probabili, relicta probabiliori. Quia in quavis alia materia sufficit opinio probabilis ad formandum rectum conscientiæ dictamen circa nostram operationem, non obstante formidine, seu periculo partis oppositæ, nimirum vel alienum retinendi, vel violandi legem. Ergo similiter in administratione Sacramentorum sufficiet; nec obstabit periculum irritandi Sacramentum, quominus licitè possimus operari juxta probabilem opinionem, relicta sententia certa. Nec tam gravis obligatio certam omninò doctrinam sequendi, ministris Sacramentorum imponi debet, potius quam alijs agentibus moralibus: siquidem ministrando juxta probabilem opinionem, etiam relicta certa sententia, prudenter operantur, sicut, & alij; nec exponuntur culpabili periculo Sacramentum irritandi, sed viam tenent moraliter certam, quam probabilitas opinionum constituit. Confirmatur; nam alioquin non liceret confiteri cum attritione cognita, nec attritum absolvere possemus, cùm contritio sit materia certa, & attritio probabilis dumtaxat. Similiter non liceret simplici Sacerdoti moribundum absolvere præsente Parocho, quod durum videtur in his, & similibus casibus.

15 Et licet limitent hanc sententiam Vasquez, Sayrus, Antonius Perez, Villalobos, Thomas Sanchez *suprà*, ut sic ministrans juxta probabilem opinionem non peccet contra Religionem ob fundamentum adductum: peccet tamen contra charitatem, vel etiam contra justitiam erga recipientem; nam obligatio charitatis postulat, ut si proximo possumus certum remedium adhibere, non adhibeamus incertum; quod magis urget in Baptismo, præsertim parvulorum, qui non possunt aliter justificari. Justitia quoque ligat non solùm Parochos, qui tenentur ex officio ministrare; sed quoslibet alios, nam supposito quòd ministrent, tenentur certa Sacramenta conferre, quasi ex implicito pacto cum suscipiente, quia nollet nisi certum Sacramentum recipere.

16 Verùm in casu nostro hæc limitatio non obstat; nam cùm hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, Sacerdos non delinquit contra charitatem adversùs proximum, immò adjuvat illum aliquo modo; nam melius est ei recipere hoc Sacramentum taliter ministratum, quàm penitus illud non recipere. Ergo neque peccat contra reverentiam debitam Sacramento, quia utitur opinione probabili, neque contra charitatem proximi. Ergo, &c. Et hæc omnia magis firmantur ex doctrina communi contra Claudium Espencæum *in Epistol. 1. ad Timotheum, lib.3. Digressionum, cap.*19. Sylvium, & alios, nempè Parochum tempore pestis non teneri administrare sacramentum Extremæ-unctionis cum periculo vitæ, si infirmus saltem confessus fuerit, ut tradit Tabiena *verb. Episcopus, n.* 5. Armilla *eodem verbo, num.*6. & alij, quos ego citavi *in 3. part. tract. 4. resol.*174. & me citato, tenet novissimè Pater Amicus *in cursu Theolog. tom.*8. *disput.*19. *sect.* 13. *num.* quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate medij, ut Baptismus, & Pœnitentia, neque necessitate præcepti, ut Eucharistia: ergo, &c. Et hanc opinionem etiam docet Tannerus *tom.4. disput.7. q.1. dub.3. num.*61. & me citato, Machadus *tom. 2. lib.4. part. 2. tract.2. docum. 22. num.*4. & me etiam citato, doctus; & amicissimus Pater Franciscus de Lugo *opusc. de Sacram.c.2.q.3.nu.3. in fine.*

RESOL. LXI.

An Pontifex in consecratione Episcopi possit dispensare, ut adsit tantùm unus Episcopus?

Et an ad valorem talis ordinationis requiratur, ut fiat à tribus Episcopis? Ex p.8. tr.1. Res.33.

§. 1. Suppono ex constitutione Ecclesiæ ordinationem Episcopi non posse, nisi à tribus Episcopis fieri, & aliter quàm à tribus, illicitè fieri.

2 Est tamen difficultas, an ad valorem ordinationis requiratur, quòd fiat à tribus Episcopis.

Paludanus apud Sylvestrum *verb. Consecratio* 1. *num.*1. partem negativam tuetur, quam etiam indicant ipse Sylvester, & Armilla *eodem verbo, num.* 2. & Antoninus 3. *part. tit.* 14. *cap.*19. Et id *primò* supponi videtur *in can.* 1. *Apostolorum*, dum dicitur, Episcopum debere à duobus, vel à tribus Episcopis ordinari: & idem habetur apud Clementem *lib. 3. constitut. cap.*20. Quòd si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, ut affirmemus, unum Episcopum non sufficere. Et id *secundò* etiam supponi videtur in Concilio Arausicano 1. *cap.*21. dum statuitur, ut si duo Episcopi præsumpserint aliquem invitum (intellige non omninò, sed aliqualiter tantùm invitum) Episcopum facere, uterque Episcopus ordinans deponatur, & in locum unius substituatur, qui vim passus est, & in locum alterius ordinetur alius, ubi supponitur, Episcopum verè ordinari à duobus Episcopis.

3 Et hanc sententiam, præter Doctores citatos tenet etiam Granadus *in 3. part. contr.9.tract. 1. disp.3. §. 1. nu.*7.

Probatur *Primò*. quia in Pontificali licèt requirantur tres Episcopi ad consecrationem, seu ordinationem Episcopi, unus solus appellatur consecrator, & alij duo assistentes; ergo supponit non essentialiter requisitum trium ministerium: alioqui omnes dicendi essent consecratores.

5 *Secundò*, quia pro varietate temporis videtur variatus numerus Episcoporum. Nam *in can. 1. Apostolorum*, non requiruntur tres, sed duo, vel tres. In Concilio Carthaginensi IV. *cap.*2. non præscribitur numerus ternarius. S. Gregorius *suprà* à tribus, vel quatuor Episcopis, ait, esse Episcopum ordinandum. Non ergo est ex Christi Domini institutione multiplicitas Episcoporum, sed Ecclesiasticum præceptum.

6 *Tertiò* probatur, quia sanctus Clemens Romanus *lib. 8. constit. cap.* 27. refert hanc sancti Simonis Apostoli constitutionem: Ego Simon Chananæus constituo, à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus, scil. à duobus, vel tribus Episcopis. Sin verò aliquis ab uno Episcopo ordinatus fuerit, tum is, qui ordinatus est, tum is, qui eum ordinaverit, deponatur. Quòd si necessitas coegerit ab uno ordinari, quòd propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum. Ecce non solùm in casu necessitatis, sed etiam sine illa validam reputat ordinationem, licèt unus tantùm sit Episcopus, solumque pœnam dispositionis infligit, quando sine causa fieret.

7 *Quartò* probatur, quia materia, scilicet impositio manuum, & prolatio formæ potest ab uno sufficienter applicari, nec si plures concurrant, applicant aliquid novum: ergo valida erit ordinatio etiam ab uno solo. Confirmatur, quia Baptismus, ab uno ministro collatus, est validus, quia applicatur sufficiens materia; & sufficiens forma: ergo idem erit in proposito. Et hanc sententiam tenent etiam Arcadius *lib. 5. cap.3.* Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. numer.* 27. Ochagavia *de Sacram. tract. unico, de Ordine, quæst. 7. num.* 14.

8 At his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhæret Vasquez, Coninck, & alij, quos citat, & sequitur Hurtadus *de sacrament. Ordinis, difficult.*19. Dicunt igitur ad valorem ordinationis Episcopi ad minus requiri tres Episcopos, & meritò, quia ad ordinationem Episcopi ex institutione Christi requiruntur tres Episcopi: ergo requiruntur ad valorem ordinationis illius, Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia ab initio nascentis Ecclesiæ ad ordinationem Episcopi fuerunt requisiti tres Episcopi, ut expressit Anacletus *ep.*2. & significat Paulus 1. *ad Timoth.* 4. dum supponit, ordinationem Timothei in Episcopum fuisse per impositionem manuum Presbyterij, id est, conventus Episcoporum. Et idem antecedens expressit Anicetus Papa *epist. ad Episcopos Galliæ, cap.*1. ubi loquens de ordinatione Jacobi Minoris in Episcopum Ierosolymæ, quam Anacletus refert factam à Petro, & à Jacobo Majori, & a Joanne, cujus, verba ipse Anicetus adducit, sic ait: si autem non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profectò, eos formam instituente Domino tradidisse, non minus quam à tribus Episcopis ordinari debere. Et quamvis Jacobus Minor non fuerit ordinatus Episcopus ab illis, sed anteà immediatè fuerit à Christo, sicut alij Apostoli, & ab illis tribus tantùm fuerit assignatus Episcopus Ecclesiæ Jerosolymæ; nihilominus hac assignatione facta ab illis tribus, denotata fuit forma instituta à Christo ad ordinationem Episcopi: quia voluerunt tres concorrere ad electionem, & assignationem illius in Episcopum Jerosolymę, ut in ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi.

9 Sed quicquid sit de his opinionibus, dubium est, an saltem ea dispensatione Pontificis sufficiat unus Episcopus ad ordinationem alterius Episcopi, quod fuit dubium hujus resolutionis; & respondeo affirmativè: nam licèt aliqui (ut *suprà* visum est) sentiant, ad ordinationem Episcopi requiri tres Episcopos, limitant tamen hanc sententiam, & asserunt, ex commissione Pontificis sufficere unum; quia id fecit D. Augustinus Episcopus Cantuariensis ex commissione Divi Gregorij, ut significatur *in responsione* 8. D. Gregorij ad interrogationes ipsius Augustini: & id significat Simon, Chananæus Apostolus apud Clementem *lib.8. constitut. Apostolicarum, cap.*27. aliàs 33. dum, postquam, dixit, Episcopum ordinandum esse à duobus, vel tribus, subdit, quòd si necessitas coegerit ab uno ordinari, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum. Et ita docet Ochagavia *de Sacrament. tract. unico, de Ordine, q.7. num.*15. Tannerus *tom.4. disp.7. q.3. dub.3. numer.* 33. Hurtadus *de sacram. Ordin. difficult.* 19. & Granadus *in 3. part. contr. 9. tract. 1. disp. 3. §. 1. numer.*5. ubi sic ait: Si ex speciali dispensatione unus tantùm Episcopus manus imponeret, non videtur dubitandum, quin id sufficeret ad veram Episcopi ordinationem. *Primò*, quia cùm solus Petrus à Christo Domino consecratus sit Episcopus, ipse verò reliquos consecraverit, non potuit non conse-

secrare ipse solus unum, vel alterum aliorum Apostolorum. Deinde, quia pro Anglia dispensavit sanctus Gregorius, cùm primùm ad fidem conversa est, ut constat ex ejus responsione ad octavam interrogationem Augustini *tom. 3. Conciliorum*, & Gregorius XIII. dispensavit etiam eum Patriarcha Æthiopiæ: & modò in India solet unus tantùm Episcopus consecrare. Et ita etiam docet Vasquez *in 3. p. to. 3. disput. 243. c. 6. n. 73.*

10 Undè in Indijs circà hoc fuisse dispensatum tradit Solorzanus *de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. cap. 6. numer. 38.* ubi sic ait: Maximè cùm in eadem consecratione ob prædicta impedimenta, & distantiam locorum, dispensatum etiam videamus in his partibus Indiarum, ut licet ad eam saltem tres Episcopi requirantur, *cap. Episcopi, & cap. Episcopum*, 64. *dist. cap. porrò*, 67. *dist.* gloss. *in cap. ne Episcopi, de tempor. ordinat. lib. 28. tit. 5. partit.* 1. Ita ut multi teneant, nullam omninò esse, si à paucioribus fiat, ut latè videbis apud D. Anton. *in summ. part. 3. tit. 14. cap. 6. §. 9.* Sylvest. *verbo Consecratio in princip.* Armilla *eodem verbo, numer.* 2. Azor, *tom. 2. lib. 3. cap. 30. vers. quæret. item* Henriquez *in summa, lib. 10. cap. 7. num. 3.* optimè Vasquez *de ordine, disp.* 246. *cap. 6. num. 59. & seqq.* Filliucius *in summa, tom. 1. tract. 9. de sacrament. Ordin. cap. 5. num. 106.* cum alijs, quæ tradit Illustrissim. Bracharens. *in notis ad cap. Episcopum 3. 61. distinct., numer.* 2. Possit tamen ab uno tantùm Episcopo fieri, qui in defectum aliorum duas dignitates, vel Canonicos mitratos sibi in socios assumat, prout quotidie fieri videmus, quia Papa potest mutare hanc formam, quamvis fuerit ab Apostolis instituta, ut tradunt Hugo, & Præposit. *in victo cap. porrò*, quos sequitur Gregor. Lopez *in dict. l. 28. tit. 5. part. 1. gloss.* 2. & notatur *in cap. Archiepiscopus, & in cap. ne Episcopi, de tempor. ordinat.* & per Dom. Brachar. *in cap. de abiectione 3. 64. dist.* & extat de hoc expressa declaratio Sacr. Congregat. Cardinal. quam refert Farinac. *ad Concil. Trident. sess. 23. cap.* 1. ubi ait, sic declaratum fuisse à majori parte Theologorum, qui consulti fuerant, & ita S. Pium V. dispensasse. Ita Solorzanus; cui etiam adde Machadum *de Perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 1. document. 6. numer.* 5. sic asserentem. *La mayor difficultad desta materia consiste en averiguar, si el Pontifice podra dispensar en est numero de Obispos, que como hemos dicho son necessario para consagrar al nuevo Obispo. Algunos son de parecer que no, fundados en que por derecho divino es de necessidad del acto de la Consagracion, que intervengan en el tres Obispos; de tal modo que juzgan seria nula la Consagracion si se celebrasse sin el dicho numero de Obispos. Si bien graves Autores afirman, que puede el Pontifice dispensar en el dicho numero de Obispos, como vemos que ha dispensando S. Pio. V. en las Indias, para que con solo un Obispo, y dos Dignidades, ò Canonigos que le assistan se pueda celebrar la Cõsagracion del Obispo nuevo.* Hæc ille.

11 Sed quia hic sermo adfuit de ordinatione Episcoporum, ponam hic curiosum dubium, de quo olim mihi magna quæstio fuit cum P. M. Carrega Ordinis Prædicatorum, ut viro pio, docto, & amicissimo: quæro igitur.

RESOL. LXII.

An Episcopus ordinans in Episcopum infantem ante usum rationis, validè illum ordinet?

Et an infantes sint capaces ordinum ante usum rationis. Ex p. 8. tr. 1. Res. 32.

§. 1. SUppono, infantes esse capaces Ordinum, etiam ante usum rationis, tum ex *cap. unic. de Clerico per saltum promoto.* ubi Innocentius III. præcipit, ut qui ante annos discretionis ad minores Ordines fuerat promotus, & omisso Diaconatu, fuerat Sacerdos ordinatus, in Diaconum ordinetur, non repetitis minoribus Ordinibus, cùm enim alioqui in cujuscumque Ordinis functione requiratur usus rationis, nec ullus sit Ordo, qui non ad hujusmodi functionem ordinetur; planè fatendom est, eandem quoad hoc esse rationem majorem, & minorem Ordinum.

2 Rationem assignat rectè S. Thomas *loc. cit.* Quia ex una parte potentia supernaturalis, ut, & naturalis, prior est actu, & ab hoc independens: ex altera parte, omnia Sacramenta possunt ab infantibus validè suscipi, quæ in suscipiente intrinsecè non includunt, vel supponunt actum humanum, seu facultatem ad illum, ut videre est in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia: secus in Pœnitentia, Matrimonio, & Extrema-unctione, Sive ergo concederetur Ordo, ut est potentia, seu facultas supernaturalis, sive ut Sacramentum, fatendum est, validè recipi posse etiam ab infantibus.

3 Nec obstat quòd Episcopus ordinans sæpiùs ad ordinandum dicit: Accipe, quod videtur ordinandi acceptationem includere, Nam ut cum Bonaventura *artic. 2. quæst. 2. ad 2.* rectè notat Vasq. *disputat. 246. cap. 2. numer.* 15. verbum illud non denotat acceptationem recipientis, sed veram traditionem, ex vi potestatem conferentis; adeòque potius imperium, &, potestatem dantis, quàm executionem accipientis; sicut etiam in Baptismo ad infantem dicitur: Epheta, adaperire, item Accipe sal sapientiæ; &c.

4 Hoc supposito, difficultas est, quoad Episcopatum supposita opinione, quòd sit Ordo: & negativè respondet D. Thom. *in 3. quæst. 39. art. 2.* quia Episcopatus secum affert jurisdictionem erga corpus mysticum Ecclesiæ: puer autem saltem ante annos discretionis non est capax jurisdictionis. *Secundò*, quia Episcopus est sponsus Ecclesiæ, cujus Pastor constituitur: desponsatio autem petit usum rationis. Sed sanè rationes istæ non urgent, quia in Episcopatu aliud est, quod ad jurisdictionem spectat, aliud quod ad Ordinem præcisè; hic autem non asseritur, infanti conferri posse jurisdictionem, ratione cujus dicitur sponsus Ecclesiæ, & illius Pastor, ac Rector: sed solùm contenditur, impressionem characteris convenire posse infanti, ut postea possit ei designari Ecclesia, cui si voluerit, desponsabitur: & quoad hoc non majorem ætatem requirit Episcopatus, ut validè conferatur, quàm Presbyteratus, ad quem etiam pertinet habere potestatem erga corpus mysticum Ecclesiæ, absolvendo fideles à peccatis: ergo si potestas Ordinis sacerdotalis conferri potest infanti licèt tunc non conferatur jurisdictio; etiam conferri poterit Episcopalis. Confirmatur *Primò*, quia ratio adducta pro secunda sententia, si quam vim habet, ut persuadeat aliquos Ordines conferri posse infantibus; habet etiam eandem, ut probet conferri posse Episcopalem. Confirmatur *Secundò*, quia Ordo sacerdotalis, quo confertur potestas consecrandi corpus, & sanguinem Christi Domini, præstantior est in ratione Ordinis, quàm quod illi superaddit Episcopatus: ergo si puero imprimi potest character sacerdotalis, etiam poterit Episcopalis.

5 Sed Granadus, his non obstantibus, *in 3. part. contr. 9. disp. 1. num.* 7. licèt negare non possit affirmativam sententiam esse probabilem; coactus tamen auctoritate D. Thomæ, ipsius opinionem sequitur.

6 Verùm non desunt præstantissimi Theologi, qui affirmativam sententiam mordicùs tuentur. Dico igitur, satis probabiliter in Episcopo distingui characterem, & potestatem Episcopalem ab onere gubernandi Ecclesiam, & priùs posse conferri infanti, licèt posteriùs quod requirit liberum consensum recipientis, non possit ei imponi. Cùm ergo ordinatio Episcopalis tendat ad prius, non autem necessariò, & essentialiter ad posterius, nihil obstat, quò minùs etiam infanti conferri possit; ita ut infanti per illam ordinationem constituatur in eo gradu, per quem possit ei committi Ecclesiæ gubernatio, & constitui sponsus alicuius Ecclesiæ, non tamen reipsa ita committatur, ut sine ulteriori consensu præstando, quando perveniet ad usum rationis, obligetur Ecclesiæ curam suscipere. Et ita docet Turrianus *in summa part. 2. c. 80. dub. 2. n. 2.* Præpositus *in 3. part. de sacr. Ordin. quæst. unica dub. 16. n.* 163. Ochagavia *de sacram. Ordin. tract. unico, quæst. 9. n. 3.* Aversa *de sacr. Ordin. quæst. 3. sect. 5.* Tannerus *to. 4. disp. 7. q. 3. dub. 1. n.* 10. & alij.

Sed redeamus ad potestatem Summi Pontificis.

RESOL. LXIII.

An Pontifex possit solo verbo Sacerdotes creare?

Et simili modo quæritur, an Pontifex solo verbo possit quem in Episcopum creare.

Et an Papa possit tollere ab Episcopis facultatem validè confirmandi, & ordinandi: ita ut si ille centet aliquem ordinare, aut confirmare, nihil efficiat? Ex p. 8. tr. 1. Res. 28.

§. 1. UT si dicat, v. g. alicui, esto Sacerdos. An per ista verba promotus fiat verè Sacerdos, & recipiat potestatem offerendi Missæ sacrificium, & remittendi peccata. In qua controversia partem affirmantem tuetur Angelus, quem refert, & sequitur Felinus *in c. 1. de constit. n. 23.* Decius *ib. lect. 1. n. 50.* Rebuffus *in praxi beneficior. tit. de Cler. à quibus, & quomodo creentur, n. 9. & 10.* quibus consentiunt Hieronymus Gigas *tr. de pensionibus q. 8.* Franciscus Victoria *de sacram. Ordin. q. 5.* Simili modo posse Pontificem solo verbo quem in Episcopum creare, licet hoc non soleat, sustinet idem Angelus relatus ab eodem Rebuffo, *tit. de Clericis ad sacros Ordines malè promotis, n. 11.*

2 Fundamentum hujus sententiæ præcipuum illud est: quia Summus Pontifex introduxit formam hujus Ordinis sacerdotalis, & Episcopalis, cujus tenor non extat in Evangelio: ergo illam posset abrogare, & aliam ad beneplacitum suum constituere. Verùm hoc fundamentum inane est: quia utraque forma, saltem implicite, in Evangelio continetur. Prior quidem in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus Apostolos constituit Sacerdotes, & dedit illis potestatem offerendi Missæ sacrificium pro vivis, & defunctis. Secunda expressa est in Evangelio. Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c.

3 Quamobrem opposita sententia communis est inter Theologos, quam post alios tradit Cosmus Philiarchus

de

de officio Sacerdotis, part. 2. lib. 1. cap. 14 per totum, quæ primò probatur ex eo, quia Pontifex non habet potestatem immutandi jus divinum, nec alterandi materias, aut formas Sacramentorum nobis à Christo determinatè relictas; quia inferior non habet potestatem abrogandi legem superioris: sed Christus nobis reliquit formam illam, *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis*, &c.

4 Deindè eadem Felini, & aliorum sequacium opinio reprobatur ex eo, quia unaquæque forma Sacramenti debet expresè significare effectum, quem realiter efficit; sed per illa verba: Esto Sacerdos, non expresè significatur potestas conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata: ergo. Confirmatur: sicut enim si Pontifex alicui non baptizato diceret: Esto Christianus, ista per verba non tolleret peccatum originale, nec illi verum Baptismum impertiret; ita similiter per illa verba: Esto Sacerdos, Pontifex Sacerdotem non ordinaret, nec potestatem conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata illi tribueret.

Sup. hoc in vo. Ecclesias ordinandi, & confirmandi leges doctr. Res. seq. & suprà ex n. 1 & 8. Cu quo, & R. ep. &c. ult. & Vide in to. 4. ex S. doctr. Ref. 71. & in to 1. tr. 3. Resol. 14. per totum.

5 *Notandum* est etiam hic obiter, quòd Panormitanus, Innocentius, & alij *in capit. quando, de consuetudine*, asserunt, posse Papam tollere ab Episcopo facultatem validè confirmandi, & ordinandi; ita ut si ille posteà tentet aliquem cofirmare, aut ordinare nihil efficiat. Verùm, ut rectè dixit Sotus *in 4. distinct. 13. quæst. 1. art. 8.* quoties simplices juris Caoonici Doctores, qui Theologiæ operam non navarunt, volunt de divino jure ratiocinari, toties errarunt. Nam licèt Christus potoisset Episcopalem potestatem, nec non sacerdotalem ita instituere, ut quoties Episcopus, vel simplex Sacerdos, vel quicumque alius Clericus fuisset labe peccati maculatus, aut excommunicatione, aut alia censura innodatus, vel degradatus, vel hæresi infectus, Deus non ampliùs Ordinis characterem conservaret, atque ita tales ministri potestatem Ordinis amitterent: nihilominus de facto non ita hoc Sacramentum fuisse à Christo institutum, sacræ Paginæ, Summi Pontifices, & Generalia Concilia non obscurè tradiderunt, sed de hac difficultate iterùm redibit sermo.

Iterum in Res. seq.

RESOL. LXIV.

An Pontifex possit tollere potestatem Episcopis circa Sacramentalia.

Et discutitur, an minores Ordines, & Subdiaconatus sint solùm Sacramentalia, & non Sacramenta, & ideò possit Pontifex ab Episcopo auferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 29.

§. 1. AD hoc dobium sic respondet Marchinus *de sacrament. Ordin. tractat. 1. part. 2. cap. 18. numer. 19.* Colligo, posse Pontificem tollere ab Episcopo eam potestatem, quam habet circà Sacramentalia, ut circà consecrationem Calicis, Altarium, Virginum, circà vestimentorum sacerdotalium benedictiones, &c. ita ot post prohibitionem, si Episcopus aliquid horum tentaret, nihil faceret. Ratio est: quia hæc potestas Episcopi circa Sacramentalia, jure humano potiùs, quàm divino illi concessa videtur. Et ita sentit Alphonsus à Castro *lib. 2. de justa hæreticorum punitione, capital. 22.* Didacus, Covarruvias *variarum resolutionum capitul. 10. numer. 8.* Quare si minores Ordines, & Subdiaconatus sunt solùm Sacramentalia, non Sacramenta, ut multis placet, posset Pontifex ab Episcopo aoferre potestatem conferendi Subdiaconatum, & minores Ordines. Sed quia hoc consequens inconveniens in Dei Ecclesia sanè videtur, ideò unum horum dicendum est: vel quòd Subdiaconatus, & minores Ordines sint vera Sacramenta, non Sacramentalia: vel jure divino convenire Episcopo potestatem circà Sacramentalia, ac proindè à Papa aoferri non posse.

Sup. hoc (vide) doctr. § ult. & praecedentem, & § 3. Sol. ... in to & aliorum Res. dict. § 1.

RESOL. LXV.

An Summus Pontifex possit habere invalidas collationes minorum Ordinum factas ab Episcopis excommunicatis, suspensis, &c.

Et quid quoad collationem primæ Tonsuræ?

Et explanatur, quòd Episcopus hæreticus, schismaticus, aut degradatus validè possit ordines conferre.

Et an ordines minores sint Sacramenta?

Et quid de Tonsura? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 41.

§. 1. SUppono, Episcopum hæreticum, schismaticum, excommunicatum, aut degradatum, validè posse Ordines conferre. Hæc conclusio non solùm est contra hæreticos; sed etiam contra nonnullos juris canonici Professores, inter quos est Joannes *in capitul. accedens, distinct. 50.* glossa *ibidem, & in capitul. degradatio, de pœnis in 6.* qui dicunt, quemcumque Clericum degradatum Ordinis characterem amittere. Ad eamdem sententiam accedunt Panormitanus, Innocentius, & alij *in capitul. quanto, de consuetud.* Probatur ex Urbano II. ut refertur *in capitul. Daibertum, 1. quæst. 7.* ubi, cùm ad ipsum fuisset relatum, quendam Diaconum fuisse ab hæretico Episcopo ordinatum, primò, illi Ordiois usum interdixit: deindè exigente Ecclesiæ necessitate ad eumdem ejusdem Diaconatus usum admisit, his verbis. Utilitatibus Ecclesiæ pro viribus insudantes, ex integro, Ecclesiæ necessitate ingrueote, constituimus. Per quod verbum, *constituimus*, licèt nonnulli intelligant novam ordinationem, tamen sine dubio errant, quia Pontifex non potest absentem ordinare: at Diaconus ille erat absens; ergo dum Pontifex dixit: Ex integro constituimus. Idem est, ac si dixisset: Suspensionem tollimus, ac ut talem Ordinem exercere possit, facultatem concedimus. Quem sensum manifestè indicant sequentia verba, quòd non reiterationem existimari censemus, sed tantùm integram Diaconii dationem. Quod etiam clarè patet ex Concilio Constantiensi *sess. 8. & 15.* ex Concilio Arelatensi *cap. 12.* ex Africano *cap. 15.* & ex Tridentino *sess. 7. canon. 12.* ubi sic asseritur. Si quis dixerit, ministrum in mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, vel conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit. Ubi, etsi Concilium loquatur solùm de ministro existente in mortali, tamen militante eadem ratione extenditur ad ministrum hæreticum, excommunicatum, & degradatum, sicut enim non polluitor Sacramentum per ministri pravitatem, ita non invalidatur per quamcumque ejusdem hæresim, excommunicationem, vel degradationem: præsertim cùm omnis hæreticus, & ab Ecclesia præcisus, in mortali maneat: sed quicumque minister manens in mortali potest ex Concilio Sacramenta validè conficere: ergo etiam Episcopus quocumque modo sit ab Ecclesia præcisus, validè poterit Ordines conferre.

Sup. hoc, quod hic supponitur in to. 3. tr. 3. Ref. 21. in fine, & latè in to. 9. tr. 8. Res. 3. ubi in. ad med. vers. Quid, sed lege eum per tot. & in 8. 99. § 1.

2 Hoc supposito, ad dubium propositum respondeo cum Præposito *in 3. part. de sacrament. Ordinis, quæst. unica, dub. 12. num. 114.* Vasquez *disputat. 243. capit. 1. & 2.* & alijs, quòd Ordines, qui non sunt Sacramenta, nec sunt à Deo instituta, sed ab Ecclesia, potest eadem irritare, & habere invalidam illorum collationem factam ab hæretico, excommunicato, &c. quemadmodum è contrario posset censere validam factam à simplici Sacerdote. Itaque decisio casus præsentis quæstionis pendet ex illa difficultate, an Ordines minores sint Sacramenta; qui affirmant, consequenter dicunt, Ecclesiam non posse habere irritas eorum collationes factas ab Episcopis suspensis, hæreticis, &c. affirmant verò Ordines minores esse Sacramenta D. Thomas *in 4. distinct. 24. quæst. 2. artic. 1. quæst. 2.* Bonaventura *art. 1. quæst. 1.* Richardus *art. 3. quæst. 3.* Valentia *disp. 9. quæst. 1. part. 4.* Covarruvias *1. resolutionum, cap. 10.* Ægidius *disputat. 20. numer. 47.* Adamus *disputat. 7. quæst. 2. dub. 2.* Sebastianus Cæsar *quæstion. 4. §. 1.* & plures alij, quod satis insinuat Eugenius IV. *in suo Decreto*, dum postquam definivit, Ordinem esse Sacramentom, & materiam illius esse illud, per cujus traditionem confertur Ordo, & assignavit materiam Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus, addit, & similiter de alijs per rerum ad sua ministeria pertinentium assignationem; quo absque dubio supponit etiam minores ordinationes esse Sacramentum. Et id etiam indicat Tridentinum *session. 23. capitul. 2. & 3. & canon. 3.* quia postquam *capitul. 2.* enumerat dictos septem Ordines majores, & minores, posteà *capital. 3. & canon. 3.* absolutè, & absque ulla limitatione ordinationem appellat sacram, & definit esse Sacramentum, ac proindè appellat sacram non in eo sensu, in quo Ordines majores dicuntur sacri, sed quia est Sacramentum.

Sup. hac diffic. infrà in Reso. 67 § 2 ad med. à vers. qui contra, & confirm. ex doctr. Rsio. praeterea post med. ad versic. Quare, & in to 6 tr 3 Res. 97. in fin. vers. quia scilicet, & (sol) in tr. 7. Res. 3 recitantur in § Et quidem, & in to ... Res 1 ... § 3. & lin 3 & hic in, (sed) in tr. 3. res. 80. § penult. ad med. à vers. Quibus adde.

3 Verùm qui negant, ordinationes minores esse sacramenta, affirmabunt etiam posse Ecclesiam invalidas eorum collationes decernere. Negant verò Ordines minores esse Sacramenta Magister *in 4. distinct. 14.* Sotus *quæst. 1. art. 4.* Gratianus *in Decreto, distinct. 21.* Vasquez *disputat. 237. capit. 2.* Medina *lib. 1. de continentia, capitul. 46.* & plures alij: quia non fuerunt à Christo instituti; qoia in primitiva Ecclesia non fuerunt omnes quatuor minores Ordines, quia Acolythatus nulla fit mentio usque ad Cyprianum, & Cornelium, qui ducentis, & quinquaginta annis post Christum vixerunt: & quamvis Exorcistatus fuerit in primitiva Ecclesia, cujus mentionem faciunt Clemens, & Ignatius, tunc tamen non fuit Ordo: quia ut affirmat Clemens *lib. 8. Institut. cap. 26.* aliàs 22. non fiebat ordinatione, & ab Episcopo, & illum reducit ad gratiam sanitatum. Ergo, &c.

4 Sed qoicquid sit de hac quæstione, quam ex utraque parte probabilem esse puto, certum est, Ecclesiam, ut observat Aversa *de sacrament. Ordinis, quæst. 3. section. 2.* de facto non irritasse Ordines minores collatos ab Episcopis excommunicatis, suspensis, &c. ut etiam fatetur Vasquez *ubi suprà*: quod quidem ex Aversa posset aliquis dicere, demonstrat Ordines minores esse verè Sacramentum, & quod irritari non potuissent. Cùm alioqui modus loquendi sacrorum Canonum talis sit, ut nisi aliundè constaret, non posse Ordines irritari, denotare posset, intentionem Pontificum fuisse eos verè irritare.

5 Sed circà præsentem quæstionem esset minor difficultas

quoad

quoad collationem primæ Tonsuræ: nam Theologi communiter asseruot, collationem primæ Tonsuræ non esse Sacramentum, cùm non sit Ordo Ecclesiasticus: Ordo enim, quod est Sacramentum Ecclesiæ, constat materia, & forma: sed Tonsura nullam habet formam, licèt habeat pro materia, capillorum abscissionem: ergo Tonsura non est Ordo. Minor probatur. Nam verba illa relata in Pontificali Romano, *Dominus pars hereditatis mea*, sunt cæremonialia, non substantialia: quare etiam sine illorum prolatione quis fieret Clericus non tonsuratus per solam translationem illius à statu laicali ad Ecclesiasticum: quod concedunt plures Doctores.

Sup. hoc quod Tonsura non sit Ordo, in to. 3. tr. 9. Ref. 12. § 1 à lin. 4. & in Ref. 11. § 1. à lin. 2 & ind. 29. verbum in fine, & in d. 11. § Quare ad med. & ibi in tr. 1 Ref. 12. à lin. 4 & in R. 99. 6 ad linem 9 & in Ref. 14. à lin. 10 & in fine § penult. & ubi à hic in 39 in tr. 3. R. 19 & 9 lin. 1. & in tr. 2 in Ref. 89 § penult. partim ad med.

6 Denique illud, cui convenit definitio Ordinis, est Ordo, sed primæ Tonsuræ non convenit talis definitio: Ordo enim definitur, quòd sit signaculum quoddam, per quod spiritualis potestas tribuitur ordinato: sed prima Tonsura initiato nulla potestas tribuitur, cùm ad nullum certum officium in Ecclesia habendum deputetur, & si ad aliquod deputaretur, non tamen ordinatur per se ad Eucharistiæ ministerium, ad quod reliqui omnes Ordines ordinantur: non igitur prima Tonsura erit Ordo, sed potiùs erit ut dispositio ad formam. Sicut enim in naturalibus non datur transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium, ita nec decebat laicos immediatè ad majores Ordines promoveri, nisi per primam tonsuram, veluti per quandam mediam viam priùs aptarentur. Undè Catechismus de Ordinis sacramento, primam Tonsuram præparationem ad Ordines vocat. Ut enim inquit, homines ab Baptismum exorcismis, ad matrimonium sponsalibus præparari solent: ita, cùm tonso capillo Deo dedicantur, tamquam aditus ad Ordinis sacramentum illis aperitur. Et ita hanc sententiam contra Canonistas tenent, ut dixi, communiter Theologi, quibus magis adhæreo, quia prima Tonsura ab antiquis Patribus, & Doctoribus non computatur inter Ordines. In Concil. Carthagin. IV. ubi singulorum Ordinum ritus præscriptus est, non recensetur inter eos prima Tonsura. Ac tandem in Concil. Tridentin. enumerantur, ac nominantur singuli Ordines, nec tamen inter eos ponitur prima Tonsura: quinimmò distinctè, ac separatim commemoratur, tamquam prævium quid ad omnes Ordines; dicitur enim ibi *capitul.* 2. Ut qui jam clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad majores Ordines ascenderent: & consequenter recensentur singuli Ordines descendendo à Sacerdote ad Ostiarium. Itaque planè Concilium non computat clericalem Tonsuram inter Ordines. Similiter in Pontificali Romano, non vocatur ordinatio ad primam Tonsuram, sicut vocatur ad alios dictos Ordines, Ergo, &c. Opinio tamen Canonistarum non caret probabilitate.

RESOL. LXVI.

An Pontifex possit dispensare, ne contactus physicus instrumentorum adhibeatur in Sacramento Ordinis.

Et discutitur, an contactus instrumentorum in sumendis Ordinibus sit de necessitate Sacramenti. Ex part. 8. tractatu 1. Resolution. 40.

Sup. hac diffic. in to. 1 tr. 3. R. 40. Notandum autem, & in Ref. 7. § Probatur ad med. & in Ref. 9. § 2. prope finem & in Ref. 11. § 3. ad medium, à vers. & hoc à fortiori, & in Ref. 9 § Vide à lin. 1 in to. 4. tr. 8. Ref. 19. § 10. 4.

§. 1. Resolutio hujus quæstionis pendet ex illa difficultate, an contactus instrumentorum, in sumendis Ordinibus, sit de necessitate Sacramenti? Et sententiam affirmativam tenet Cajetanus *quolibet.* 1. *quæst.* 16. *& tom.* 1. *opuscul. tractat.* 26. Victoria *in summa*, *quæst.* 230. *& in veteri edit. quæst.* 211. Henriquez *lib.* 10. *de Ordine*, *cap.* 10. Valentia *disputat.* 9. *quæst.* 1. *punct.* 5. §. *quarta quæstio*. Emanuel Sà *verb. Ordo*. Ægidius Coninch *de Sacrament. disputat.* 20. *dub.* 7. *numer.* 7. Martinus Fornarius *de Ordine*, *cap.* 2. *num.* 4. Fernandez *in examine moralis Theologiæ*, *part.* 3. *cap.* 11. §. 6. Faber *in* 4. *sentent. disputat.* 24. *quæst.* 1. *disp.* 1. *cap.* 4. *num.* 121. *& seq. de sacr. Ordinis.*

2 Probat Cajetanus, præcipuus hujus sententiæ propugnator, quadruplici ratione.

Primò à simili. In omnibus alijs Sacramentis, si non sit physicus contactus, Sacramentum nullum est: ut si aqua baptizandum non contingat, nullus est Baptismus; quia non verificatur forma ejus: Ego te abluo, & idem dicitur in Confirmatione, & Extrema-unctione: ergo simili modo idem fatendum erit in hoc Ordinis sacramento.

3 *Secundò* arguit ex efficacia, & veritate formæ Ordinis, in qua dicitur: Accipe hoc, aut illud, in quibus verbis imperatur contactus corporalis. si ergo contactus non fiat, veritas formæ non implebitur, & ita nullum erit Sacramentum; oportet enim ad valorem Sacramenti veritatem formæ ejus adimpleri. Porrò illis verbis: *Accipe*, &c. imperari contactum corporalem, probat; quia non imperatur actus interior, quia Ecclesia de solis interioribus non judicat: ergo imperatur actus exterior interiori conjunctus, quo deficiente deficiet Sacramentum.

4 *Tertiò*, si in Eucharistia, ad verificanda verba formæ, *Hoc est corpus meum*, requiritur contentum sub specialibus panis non solùm cadere sub sensu, sed etiam esse Sacerdoti præsens; ita ut sine illis demonstrationibus sensibilibus, propter illud pronomen, *hoc*, nullum esset Sacramentum, ita cùm Episcopus dicit, *Accipe*, oportet imperium istud per sensum impleri; ergo, si nullus erit contactus sensibilis, nullum etiam erit Sacramentum.

5 *Quartò*, non minùs necessarium est ad hoc Sacramentum, quod dicitur, quàm quod fit, secùs verba inania essent, sed quod fit, nempe, impressio characteris, est omninò necessaria ad valorem hujus Sacramenti; ergo etiam contactus corporalis, qui per verba exprimitur, erit omninò necessarius. Confirmatur: porrectio ipsa activa instrumentorum, quæ sunt materia Ordinis ab Episcopo facta, secundùm omnes prærequiritur ad valorem hujus Sacramenti: ergo, & acceptio passiva corporalis, quæ fit mediante contactu, ad idem Sacramentum validandum exigitur.

6 His tamen non obstantibus, plures Doctores ego adduxi *in part.* 3. *tractat.* 4. *resolut.* 185. contrariam sequentes sententiam. Probatur hæc opinio. Quia talis contactus, neque ex sensu Ecclesiæ, neque ex ratione suppositis fidei principijs colligi potest.

Quæ nunc inveniuntur in to. 3. tr. 3 Ref. 8.

7 Priùs probatur. Concilium Florentinum solùm dicit: Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem, ubi solùm exigit porrectionem, quæ morali judicio potest censeri fieri, quamvis ille, cui res porrigitur, eam physicè non tangat. Neque ex Romano Pontificali physicus contactus potest colligi tamquam necessarius; nam licèt dicat: tangunt, non autem indicat hujus contactus necessitatem.

8 Posterior pars probatur. Per hoc Sacramentum traditur potestas per porrectionem instrumentorum proportionatorum officio: quando autem traditur potestas, morali hominum judicio non requiritur, ut is, cui datur potestas, physicè contingat instrumenta: nam dum accedit ad acceptandum altero porrigente, censetur sufficienter acceptare, quamvis illa non tangat, ut patet in Principe, & proindè censetur potestatem recipere.

9 Confirmatur. Forma potest esse verissima: Accipe potestatem, &c. etiam subintelligendo, per hæc instrumenta, licèt ordinatus non tangat instrumenta; cùm ergo non constet aliundè, hujusmodi contactum requiri, verius est sufficere, si instrumenta porrigantur, ut verbis formæ significantibus certam potestatem tribui, respondeat, materia, circa quam hæc potestas tribuitur.

10 Itaque dicendum est, quòd contactus, qui in ordinatione prærequiritur, valdè differt ab aliorum Sacramentorum contactu: nam in Baptismo, & Extrema-unctione contactus ordinatur ad determinatam actionem suscipiendi Sacramentum inferendam, puta ad abluendum, ungendum, in qua actione tota ratio Sacramenti consistit, at in ordinatione contactus solùm ordinantur ad determinandam intentionem ordinantis, quæ determinatio fieri potest per hoc solùm, quòd Episcopus demonstret præsentem materiam, & suscipiens usum illius intelligat, & acceptet. Ergo verisimile hoc modo fuisse à Christo tale Sacramentum institutum. Et hanc sententiam præter alios tenet Albertus Magnus *in* 4. *sentent. dist.* 24. *artic.* 38. *ad* 2. quam ob Magistri reverentiam Divus Thom. suppresso nomine retulit.

11 Nec obstat dicere, quòd praxis Ecclesiæ est opposita, utpotè quæ, cum exhibitione materiæ, ejus acceptionem, & contactum exigit, quæ praxis, per traditionem sæculorum omnium, ex Christi institutione profecta ad nos usu continuò pervenit.

12 Respondendum, indè aliud non colligi, quàm quòd talis contactus præcipiatur ab Ecclesia, proindeque omni ope curandum esse ordinando, ut tali præcepto satisfaciat, inferioribus digitis calicem, superioribus patenam tangendo, ut est in Pontificali, idque si fieri potest, simul cum prolatione verborum Episcopi, quòd tamen moraliter est accipiendum, cùm authore Victoria *de sacrament. Ordin. num.* 230. sufficiat paulò ante verba prolata, aut post, id facere: similiter, & de materijs censendum esse docet Vasquez *disp.* 246. *cap.* 2. *num.* 19. quæ censentur moraliter, quantùm est satis, ad culpam vitandam, apprehendi in continente, vasi scilicet ubi sunt; patet in vino, quod in calice oblato sacerdoti, cùm ordinatur, sufficienter omnium judicio tangi censetur. Quod si causam hujuscemodi praxis in Ecclesia scire aves. Respondebo, non aliam esse, quàm ut traditio, & acceptio spiritualis potestatis, quæ ordinando datur, significetur expressiùs eùm ordinando symbolum materiale, quo talis potestas innuitur, manu ipsemet apprehendit, aut tangit.

13 Igitur ex his opinionibus posset aliquis inferre resolutionem dubij jam positi: nam Doctores primæ sententiæ, qui asserunt, contactum physicum esse de necessitate Sacramenti; respondebunt, non posse Pontificem in tali contactu dispensare. Auctores verò secundæ sententiæ affirmabunt. Et ita in terminis respondet Marchinus *de sacram. Ordinis*, *tract.* 1. *part.* 1. *cap.* 16. *num.* 22. ubi docet, quòd contactus physicus in sacramento Ordinis posset à Papa dispensari, suppleri, vel

omitti,

omitti. Sed spectat ad providentiam Dei etiam stante opinione affirmativa, quòd Summus Pontifex numquam dispensabit in contactu physico sacramenti Ordinis; quia si vera esset opinio negativa, irritum remaneret Sacramentum, & nulla justa causa dispensationis adesse potest. Ergo, &c.

R E S O L. LXVII.

An Summus Pontifex possit permittere, ut Græci administrent Sacerdotium sine instrumentorum porrectione.

Et multa alia inveniuntur in textu hujus Resolutionis circa materias Sacramenti Ordinis, Ex p.8.tr.1.Ref.42.

§. 1. Satis ardua quæstio, quæ torquet doctorum hominum ingenia: nam materiam Presbyteratus esse porrectionem patenæ cum pane, & calicis cum vino, tradunt Doctores, quos ego citavi *in part. 3. tractat. 4. resolut. 187.* & patet ex Concilio Florentino *in instructione Armenorum*, ubi sic dicitur: Sextum Sacramentum est Ordo, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo, sicut Præsbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem.

Que nunc inveniuntur in to. 3 h 5 Ref. 6.

2 Probatur *Secundò* magis ex eo, quia Sacerdos per suam ordinationem primò, & per se accipit potestatem in ordine ad corpus Christi verum, quæ est potestas conficiendi Eucharistiam: & deindè accipit potestatem in ordine ad corpus Christi mysticum, quæ est potestas remittendi alijs peccata; Atqui per impositionem manuum non accipit Sacerdos potestatem conficiendi corpus Christi verum, ut constat ex forma ejusdem, quæ est forma remissionis peccatorum. Oportet igitur assignare materiam, circà quam versetur hæc potestas sacerdotalis conficiendi corpus, & sanguinem Christi Domini, quæ nihil aliud erit, quàm panis, & vinum consecrandum.

3 *Tertiò*, accedit validissimum argumentum: siquidem Sacerdotes recenter initiati, antequam manuum impositionem ab Episcopo accipiant, simul cum eodem proferunt verba consecrationis suprà panem, & vinum ab eodem Episcopo consecrandum: ergo independenter ab ipsa manuum impositione potestatem habent perficiendi corpus, & sanguinem Christi, quæ est præcipua potestas sacerdotalis: quare, sicut in consecratione panis, & vini, sacrificij Missæ substantia, saltem maxima ex parte, consistit, ita in potestate transubstantiandi panem, & vinum in corpus, & sanguinem Christi, sacerdotalis potestas, & character Presbyteratus præcipuè consistet.

4 Et licèt aliqui asserant satis quidem probabiliter, quòd sacra ordinatio Presbyteri; cùm duabus partialibus ordinationibus perficiatur, ideò duas materias, & duas formas ad completam essentialem constitutionem requiri. Et prioris quidem ordinationis materia est traditio calicis cum vino, & patenæ cum pane: forma verò, accipe potestatem offerendi sacrificium Deo, &c. sicut constat ex Pontificiali, & Florentin. *in decreto Eugenij*, §. *sextum Sacramentum*. Posterioris verò ordinationis materia, est impositio manuum facta ab Episcopo: forma autem, accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, &c. uti colligitur ex Tridentino cit. *c. 3. de Extrem. unct.* Dionysius Areopagita *praxi 1. Ecclesiast. hierarchia*, *c. 5. p. 2.* Sacerdos coram sancto Altari ponens utrumque genu, in capite habet Pontificis dextram, & in hunc modum à sacrante Præsule sanctissimis invocationibus consecratur; & Conc. Carthag. IV. *cap.* 3. Presbyter cùm ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum suprà caput ejus tenente. Eamdemque sententiam docuit Sotus, *in 4. dist. 24. art. 3.* Paludanus *q. 6. art. 4.* Bellarminus *de sacram. Ordin. cap. 9.* Franciscus Turrianus *lib. 8. constit. cap. 21.* Henriquez *lib. 1. cap. 6. & cap. 11. numer. 10.* Vasquez *disp. 239. cap. 3.* Coninch *disp. 20. dub. 7. concl. 2.* contra Sotum *in 4. dist. 34. quæst. 1. art. 4. concl. 5.* Valentia *part. 4.* immò etiam antiquos Scholasticos, ut S. Thomas *dist. 24. qu. 2. art. 3. & quæst. 3.* Richardus *art. 4. quæst. 3.* Durandus *quæst. 3. artic. 2.* arbitrantes, manuum impositionem esse tantùm accidentalem cæremoniam. Sed contrà esse videtur, quòd verba in Sacramentis determinantia sensibile symbolum, sivè materiam, id efficiunt quod significant: sed illa verba, *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata*, &c. quæ unà cum manuum impositione ab Episcopo proferuntur, significant tum gratiam sacramentalem, ut colligitur ex Tridentino *session. 23. canon. 4.* tum etiam potestatem super corpus Christi mysticum: ergo utrumque efficiunt, & consequenter ad essentialem rationem Sacramenti spectant.

See hoc in 8. tom. ... Ref. 13 & principio, & in tom. 1 lege ... Ref. 2 & in to. 6 ... 5 Ref. 19 ... ß. ult. ad medium.

4 Igitur ex his opinionibus apparet, porrectionem instrumentorum patenæ, & calicis, esse de necessitate Sacramenti, & ejus partem essentialem. Ergo nullo modo potest Pontifex dispensare, seu permittere, ut Presbyteratus Ordo absque dictorum instrumentorum porrectione administretur; nam alioquin mutaret materiam Sacramenti, quod facere non potest. Undè ex his sequi videtur, Ecclesiam Græcam caruisse, & carere Ordine Presbyteratus, & per consequens Episcopatus, & ex hoc (bone Deus) quanta sequerentur absurda, & inconvenientia.

6 Vidisti (amice Lector) syrtus, & scopulos hujus quæstionis? vidisti quanta laboramus in Charybdi? Sacer aliquis Neptunus optandus est, qui procellosum pelagum tranquillet, & is erit sapientissimus Pater Amicus, qui latè *in suo cursu Theologico*, *tomo 7. disputat. 2. session. 4.* hanc opinionem pertractat, & *numer. 31.* asserit, omnes materias, & formas Sacramentorum esse à Deo, vel à Christo institutas, non tamen singulas quoad speciem, sed aliquas quoad genus tantùm, determinandas quoad speciem ab ipsis Apostolis, vel Ecclesia; inter quas est materia, & forma sacramenti Ordinis, cujus singulæ materiæ, & formæ singulorum Ordinum non fuerunt à Christo Domino dæterminatæ in specie, sed tantùm in genere, sub aliquo signo sensibili expressivo potestatis, quæ per ordinem traditur.

Sup hoc in R. affirmativa in ß. Ordinandum hujus Ref.

7 Duplex autem hujus sententiæ est fundamentum.

8 *Primum* ductum ab ipsa varietate formæ, & materiæ, quibus diversis temporibus usa est Ecclesia ad hoc Sacramentum conferendum. Certùm autem est, non posse Ecclesiam in materijs, & formis substantialibus Sacramentorum errare, ergo dicendum est, nullam materiam, vel formam in specie fuisse à Christo determinatam ad hoc Sacramentum conficiendum, sed tantùm in genere sub aliquo signo sensibili expressivo illius potestatis, quæ per Ordinem traditur. Major constat: minor probatur; quia nequit Ecclesia errare in assignandis medijs ad salutem necessarijs, ad hoc enim datæ sunt illi claves cum infallibili Christi promissione, ut non sint portæ inferi contra eas prævalituræ. Atqui sacramentum Ordinis est maximè ad salutem necessarium, cùm ex eo pendeant duo Sacramenta ad salutem apprimè necessaria, cujusmodi sunt Pœnitentia, & Eucharistia, quæ non nisi à legitimo ministro per veram materiam, & formam ordinato confici possunt.

9 *Secundum* fundamentum ducitur ab authoritate Clementis VIII. qui peculiari Bulla edita anno 1595. die 31. Augusti, quæ incipit: *Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa VIII. in fine*, ex sententia Congregationis super reformatione Græcorum (sunt verba Bullæ) decernit, declarat, mandat, constituit Romæ habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Episcopis Latinis Italiæ, & Insularum adjacentium subjectos ab Episcopo Græco ordinari volentes cum illorum dimissorijs ad id tantùm concedendis ritu Græco ordinet. Ex quo Pontificis decreto evidenter deducitur assertio posita hoc pacto. Non potest non esse validus ritus ille ordinandi, quem peculiari Bulla Summus Pontifex approbat: atqui Summus Pontifex peculiari Bulla approbat ritum ordinandi Græcorum; ergo non potest ille non esse validus. Sed ritus ordinandi Græcorum est quoad materiam, & formam diversus à ritu ordinandi Latinorum: ergo neuter est per se determinatè necessarius ad validitatem Sacramenti, sed poterit sub alterutro collatus esse validus. Major patet: quoniam, ut *suprà* probatum est, nequit Pontifex in declarandis medijs ad salutem necessarijs errare. Minor assumpta probatur: quia dum per Bullam declarat habendum esse ut Catholicum illum Græcum Episcopum, qui Græcos subditos Episcopis Latinis cum eorum dimissorijs Græco ritu ordinat, simul declarat, Ordinem per talem ritum collatum, esse validum, alioqui nec posset cum detrimento animarum propria Bulla talem ritum permittere, nec Catholicum Episcopum declarare, qui ab essentiali ritu conferendi hoc sacramentum à Romana Ecclesia recederet. Ergo ritum illum permittit, & Catholicum Episcopum declarat, qui eo utitur, quia judicat, illum esse validum.

11 Ex dictis deducitur, *Primò*, quo pacto sacramentum Ordinis semper validè fuerit in Ecclesia Dei collatum, non obstante signorum varietate, sub quibus pro diversis temporibus, diversisque Ecclesijs fuerit, & de facto nunc in Ecclesia Græca, & Latina conferatur: quia cùm hoc Sacramentum ex institutione Christi nullum habeat certum signum in specie, sub quo conferri debeat, sed tantùm in genere, quatenus aliquo modo expressivum est potestatis, quæ per ordinem traditur, cumque hoc in specie determinare sit penes Ecclesiam, potuit pro varijs temporibus, varijsque Ecclesijs varia signa materialia ad eamdem Ordinis potestatem exprimendam determinare. Undè ante scripta Evangelia in ordinatione Diaconi adhibebat solam manuum impositionem, quam etiam solam adhibebat in ordinatione Presbyteri, ut constat, tum de præcitato Concilio Carthaginensi IV. tum ex Niceno I. *canon.* 9. tum ex ritu Græco, tum maximè ex sacris Oraculis, in quibus sola mentio fit de impositione manuum, *Act.* 13. Cùm Apostoli Saulum, & Barnabam Presbyteros crearunt; *Tunc* inquit textus, *jejunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos*. 1. ad Timotheum 5. *Manus*, inquit Paulus Timotheo Episcopo, *citò nemini imposueris*; & 2. ad Timotheum 1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei quæ est in te, per impositionem manuum mearum*, & ibidem capitul. 4. *Noli negligere*, inquit, *gratiam, quæ est in te, quæ data est tibi*

tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij. Hanc eamdem manuum impositionem servat nunc Ecclesia Latina in ordinatione Diaconi, & Presbyteri, sed præter eam, majorem collatæ potestatis expressionem, adhibet in ordinatione Diaconi traditionem Evangeliorum, cum verbis clariùs exprimentibus potestatem legendi Evangelia in Ecclesia Dei: in ordinatione Presbyteri traditionem calicis cum vino, & patenæ cum hostia, cum verbis clariùs significantibus potestatem sacrificandi. Dixi, cum verbis clariùs exprimentibus: nam aliqua verba implicitè saltem, & confusè ordinis potestatem significantia semper fuerunt necessaria, cùm omne Sacramentum novæ legis constare debeat ex rebus, & verbis.

11 Deducitur *Secundò*. Ritu Græco per unicam impositionem manus, unicamque formam duplicem conferri potestatem, & Subdiacono quidem contrectandi vasa sacra, & legendi Epistulas; Diacono dispensandi corpus, & sanguinem Christi, ex commissione Sacerdotis, nec non legendi Evangelium; Presbytero consecrandi corpus, & sanguinem Christi, & simul à peccatis absolvendi: ritu verò Latino, non nisi per duplicem materiam, duplicemque formam.

12 Deducitur *Tertiò*. Quo pacto concilianda sint non modò Concilia, sed etiam graves Auctores, qui varias materias huic Sacramento assignant. Nam Concilium Nicænum I. *canon*. 9. Carthaginense IV. *capitul*. 3. Tridentin. *session*. 14. *capitul*. 3. *de Extrema-unctione*, Presbyteratum manuum impositione conferri docent: Florentinum verò traditione calicis cum vino, & patenæ cum hostia. Inter Scholasticos Bonaventura *in* 4. *distinct*. 24. *part*. 2. *art*. *& quæst*. *ultim*. *ad* 2. Scotus *quæst*. *unica* §. *de secundo*. Durandus, *quæst*. 3. *numer*. 8. Diaconatum conferri putant per solam manus impositionem cùm forma competente. Alij per solam Evangeliorum traditionem cum forma correspondente, ut S. Thomas *in* 4. *distinct*. 24. *quæst*. 2. *art*. 3. *ad* 5. Richardus *art*. 4. *quæst*. 3. Palatius *disputat*. 7. *post primam*, *conclus*. Vasquez 3. *part*. *disp*. 238. *cap*. 4. Modus autem eos conciliandi est, quòd omnes sufficientem materiam Sacramenti Ordinis assignent: quia cùm hæc non sint in specie determinata, sed tantùm in genere sub ratione signi sensibilis Ordinis potestatem exprimentis, quævis ex assignatis erit sufficiens materia Ordinis, modò accedat forma sufficienter potestatem exprimens.

13 Et tandem deducitur, potuisse Ecclesiam pro varijs temporibus, varias adhibere materias hujus Sacramenti irritando priorem, & novam statuendo. Constat *primò* à paritate sacramenti Matrimonij, in quo anteà adhibebat quemcumque contractum, etiam clandestinum; post Concilium verò Tridentinum non adhibet nisi publicum, clandestino irritato. *Secundò* evidenter deducitur ex jacto principio. Etenim si penes Ecclesiam est, materiam hujus Sacramenti assignare, assumendo illam ut signum expressivum potestatis, poterit pro uno tempore assignare unam materiam pro signo expressivo potestatis; pro alio verò aliam, priorem irritando. Nam cùm illa in ratione signi formaliter significantis pendeat ab Ecclesia, poterit pro uno tempore statuere unum signum, ut expressivum potestatis Ordinis, pro alio verò tempore nolle amplius illud statuere, ut signum expressivum potestatis ejusdem: sicut potest Respublica pro aliquo tempore assumere certam vocem ad significandam certam rem, pro alio verò aliam, priori voce abrogata. Et hæc omnia, ut dixi, docet Pater Amicus *ubi suprà*, qui ea multis alijs rationibus suam confirmat sententiam, & ad contraria respondet.

14 Sed quia quæstio est satis insignis, & his temporibus agitata; non deseram etiam hic adnotare, præter Amicum, ejus sententiam anteà docuisse Petrum à sancto Joseph *in Idea Theolog. Sacrament*. 35. *resolut*. 3. ubi sic ait: Difficultas est, quænam sit materia hujus Sacramenti. Respondeo, materiam illius remotam esse res, quæ traduntur ordinando, nempè calicem cum vino, & patenam cum hostia non consecrata, proximam verò ejusmodi rerum traditionem. Probatur, tum ex decreto Eugenij sæpiùs citato, tum ea ratione communi, quia generatim in omnibus Sacramentis, quæ in usu consistunt, materia remota est res, quæ applicatur suscipienti Sacramentum; proxima verò ipsa applicatio materiæ remotæ, ut satis patet ex supradictis. Tum denique ex communi sensu Theologorum, & Prælatorum, qui non putarent, aliquem validè ordinatum esse in Sacerdotem, si prædicta cæremonia prætermissa esset. Undè sedulò curant, non tantùm ut ordinando porrigantur calix, & patena cum pane, & vino, sed etiam ut ab eo tangantur.

15 Verùm contra hoc gravis est objectio, de ordinatione Græcorum, quæ sine instrumentis peragitur, ut plerique testantur, & ipse à Græco quodam viro docto audivi. Undè posset aliquis existimare, porrectionem illam instrumentorum non esse de essentia Ordinationis sacerdotalis.

16 Ita respondit Theologus quidam doctissimus, cui hanc difficultatem olim proposui. Hæc tamen responsio, ut ingenuè dicam neque mihi tunc placuit, neque jam arridet, cùm antedicta debeant intelligi de materia essentiali, eo vel maximè, quia illi respondet, & super eam cadit forma illa: *Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c.* quæ haud dubiè est essentialis, cùm per eam detur ordinato potestas conficiendi corpus, & sanguinem Christi.

16 Quare dicent alij, Græcos carere vero sacerdotio, defectu materiæ essentialis. Verùm hæc responsio nobis dura videtur, tam alijs de causis, in fusiori tractatu relatis, tum præsertim, quia cùm Græci eo modo ordinati, non tantùm alibi, sed etiam Romæ Sacrum celebrent, sciente, & probante Summo Pontifice, dici non potest, sine gravi injuria Sedis Apostolicæ eorum ordinationem esse invalidam.

17 Dicendum igitur videtur, ex Christi institutione in materia Ordinationis esse quandam latitudinem, ita ut per se loquendo ea consistat in porrectione calicis, & patenæ cum pane, & vino; ex concessione tamen Sedis Apostolicæ, ad eam sufficiat ea parte materiæ, manuum impositio, sine illa instrumentorum porrectione. Quemadmodum ex eadem Christi institutione in ministro Confirmationis est aliqua latitudo: nam per se loquendo, Episcopus solus potest validè tale Sacramentum conferre; si tamen accedat consensus Sedis Apostolicæ, simplex Sacerdos illud validè administrare potest. Neque mirum est, quòd in Sacramentis admittatur quædam latitudo, quoad partes ipsorum essentiales; quia cùm non sint res physicæ, sed morales, ex voluntate Christi pendentes, non opus est, ut consistant in indivisibili. Si quis tamen convenientiorem, & solidiorem hujusmodi solutionem suggesserit, eam libentissimè amplectar. Hucusque à Sancto Joseph: cui etiam adde Joannem Præpositum *in* 3. *part*. *quæstion*. *unica*, *de sacrament*. *Ordin*. *dub*. 10. *numer*. 109. alibi à me citatum, Arcudium *in Concil*. *lib*. 6. *capitul*. 4. Fornarium *de sacrament*. *Ordin*. *capitul*. 2. & duos doctissimos Cardinales, Lugum *de Sacrament*. *tom*. 1. *disputat*. 1. *section*. 5. ubi latè, & doctè, ut semper solet, hanc pertractat materiam; & Bellarminum *lib*. *de Sacrament*. *Ordinis*, *capitul*. 7. *in fine*, ubi sic ait. Credibile autem est, Dominum instituisse istas omnes materias Ordinum, non quidem in particulari, sed generatim, monendo Apostolos, ut Ordines conferrent per cæremonias instrumentorum, quibus significaretur eorum potestas. Ita ille. Sed nota, quòd inter instrumenta intelligendæ sunt etiam manus, quæ sunt instrumentorum instrumenta, ac proindè etiam manuum impositio recensenda est inter cæremonias instrumentorum, quibus ordinandi potestas significatur.

18 *Nota* tamen, (amice Lector) quòd post hæc scripta, doctissimus, & amicissimus Pater Franciscus de Lugo, Societatis Jesu germanus Eminentissimi Cardinalis, dono mihi dedit suum satis eruditum opusculum *de Sacramentis in genere*, ubi *in capitul*. 1. *quæstion*. 7. *numer*. 70. *&* 73. omnia superiùs dicta approbat, & docet; & ejus verba hæc sunt. Potest urgeri magis ex ordinatione Sacerdotum, & Diaconorum; quia Sacerdotium, & Diaconatus conferebantur olim per solam manuum impositionem, ut habetur in Concilio Carthaginensi IV. *canon*. 3. *&* 4. traduntque Dionysius, Clemens, Damasus, Augustinus apud Bellarminum *tom*. 2. *lib*. *unico de Ordine*, *capitul*. 9. Videatur Arcudius *de concordia Ecclesiæ Occidentalis*, *& Orientalis in Sacramentorum administratione lib*. 6. *capitul*. 3. Vasquez 3. *part*, *tom*, 3. *disputat*. 239. Joannes de Lugo *tractat*. *de Sacramentis disputat*. 12. *section*. 5. Et nunc in Ecclesia Græca non solùm Episcopi Schismatici, sed etiam Catholici, & qui Romæ degunt, dum Græcos Presbyteros ordinant, sciente atque consentiente Summo Pontifice, non per calicis, & patenæ porrectionem id faciunt, sicut Latini, sed per manus impositionem super caput ordinandi, dicente Episcopo: Divina gratia, quæ semper infirma sanat; & quæ desunt, supplet, creat, seu promovet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum. Oremus igitur pro eo, &c. Similiter ordinant suos Diaconos sine traditione libri, vel calicis per solam manuum impositionem cum his verbis: Divina gratia promovet hunc Diaconum, &c. Ergo non sufficit eadem materia, & forma sacramenti Ordinis pro universa Ecclesia.

19 Sed respondetur, materiam, & formam sacramenti Ordinis eo modo, quo Christus illas instituit, ubique terrarum easdem esse; Christum tamen in particulari non determinasse materiam, & formam materialiter sumptas, sed genericè solùm, & in communi præscripsisse, quòd conferretur Ordo per aliquod signum sensibile significativum potestatis, quæ traditur, & per hæc verba hoc ipsum exprimentia, subindeque fuisse commissum Ecclesiæ determinare materiam, & formam in particulari, sive particularia signa potestatis per Ordinem collatæ. Quapropter Ecclesia utens hac potestate sibi concessa pro diversis temporibus, aut Ecclesijs diversa signa determinavit, sivè diversam materiam, & formam ordinationis materialiter sumptam.

20 Probatur ex *capit*. *Presbyter*, *de Sacram*. *non iterand*. ubi docet Innocentius IV. communiter receptus, Apostolorum tempore formam ordinationis fuisse solam manuum impositionem. Undè credimus (inquit) quòd nisi essent formæ posteà inventæ, sufficeret Ordinatori dicere, sis Sacerdos, vel

alia

alia æquipollentia verba: sed subsequentibus temporibus formas, quæ servantur, Ecclesia ordinavit. Ergo sicut Ecclesia pro diversis temporibus diversa signa particularia determinavit in ordinatione, sic etiam potuit pro Græcis: & Latinis determinare diversa: ita tamen ut utraque Ecclesia Græca, & Latina conferat ordinationem per sensibile signum, & verba rectè significantia traditionem potestatis, & per consequens utraque validum Sacramentum efficiat, quia servat, formaliter loquendo, materiam, & formam institutam à Christo, licèt materialiter utatur signis diversis, quatenus Græci magis confusè significant potestatem Diaconi, vel Sacerdotis solo nomine Diaconi, vel Presbyteri: Latini verò magis explicitè, quatenus in Diacono duplicem exprimunt potestatem legendi Evangelium, & ministrandi solemni sacrificio; in sacerdote pariter potestatem sacrificandi, & absolvendi distinctè significant. Hucusque Pater Franciscus de Lugo. Et hæc dicta sufficiant circà præsentem quæstionem satis quidem difficilem, ex cujus resolutione plures difficultates faciliùs resolvuntur: etsi aliter dicendum esset, ubique vepres, & spinæ invenirentur.

RESOL. LXVIII.

An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat Ordines minores?

Et notatur, Episcopum non posse non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines etiam minores, sique committat, nihil fieri?

Et an Cardinales Presbyteri possint conferre Ordines minores? Exp. 8.tr.1.Ref.33.

Sup. hoc infra in 10. p. tr. 8 Ref. 29. per totum & §. Ponatur paulò post initium, & vers. unde colligit.

§. 1. IN hac quæstione censet Adrianus *in 4. qu. de sacramento confirmationis, artic. 3. §. Secundo principaliter*, novum, quod dicitur, à Presbyteris Cardinalibus nullo modo Ordines minores, nedum majores, verè conferri posse, eo quòd existimet divina institutione solùm Episcopum esse ministrum hujus Sacramenti; & minores Ordines Sacramenta esse; ac proindè neque Ecclesiam posse hoc ministerium alteri committere, quia circà ministri institutionem à Deo factam Ecclesia nihil potest immutare: cùmque asserat, fore, ut posset concedi Presbyteri collatio minorum Ordinum, si jure tantùm Ecclesiastico Episcopis reservata esset, planè sentit, in eorum tantùm sententia, qui putant, minores Ordines non esse Sacramenta à Christo instituta, posse Sacerdotibus simplicibus collationem eorum concedi, qui tamen docet, minores Ordines esse Sacramenta, censet etiam, nullo modo prædictam facultatem simplicibus Sacerdotibus, etiam ad minores, posse concedi, ut saltem ex commissione aliquos eorum conferre possent. Adriano consentit Major *in 4. dist. 7. quæst. unica, §. Secundo argumento*, non longè à fine (ubi solùm dicit, hoc placitum esse tutius) qui existimat, minores Ordines esse sacramenta. Addit Adrianus, & errasse Gregorium, committendo ministerium Ordinis simplicibus Sacerdotibus. Major etiam de facto illo Gregorij circà sacramentum Confirmationis, dicit curandum non esse.

Sup. hoc fusiùs in Ref. 82. §. 2 in au. & in ea fuja ejus omnes.

2 Sed prorsus contrariæ sententiæ adhærendum esse puto, & ideò DD. Cardinales posse conferre Ordines minores ego satis probavi *in part. 5. tractat. 2. resolut. 5.* Et ideò simplicem Sacerdotem posse ex commissione Pontificia conferre minores Ordines, docet Div. Thom. *in 4. distinct. 25. qu. 1. art. 2. ad 3.* Paludanus *ea distinct. quæst. 1, artic. 2.* Scotus *distinct. 24. quæst. unica §. de tertio.* Sylvester *verb. Ordo 3. quæst. 7.* Covarr. *lib. 1. variar. capitul. 10. num. 9. & 10.* Richardus *in 4. distinct. 25. art. 1. quæst. 7.* quorum sententiam supponit Tridentinum *sess. 23. cap. 10. de reformatione, & cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciavit Episcopatui*, confirmatque praxis quotidiana Abbatum.

Quæ nunc invenietur in 10. p. tr. 7 Ref. 1. & nia infrà in R. 71 cursim pen. yè finem, vers. quia modò.

3 Itaque non est recedendum ab affirmativa sententia; & meritò quidem, eo quòd non tantùm antiquitùs, sed nunc etiam concessum videamus, Cardinalibus non Episcopis, & Abbatibus exemptis primam Tonsuram, & minores Ordines conferre: in quo Summum Pontificem, qui hoc privilegium concessit, & hoc ministerium commisit, errasse, sicut dixit Adrianus, absque ingenti temeritate dici non potest. Neque verò hæc facultas revocata fuit per Concilium Tridentinum, immò verò potiùs confirmata: nam *in sess. 23. c. 10. de reform.* præcipitur Abbatibus, & alijs quibuscumque exemptis, intra fines alicujus Diœcesis existentibus, ne ulli, nisi subdito regulari primam Tonsuram, aut Ordines minores conferant. Concedit igitur, aut permittit, ut antiquo privilegio utentes, ex commissione subditis regularibus minores Ordines conferant. Accedit, quòd si infrà probatum fuerit, pro hoc Sacramento non solùm esse ministrum ordinarium, sed etiam ex commissione esse posse, negari non poterit Sacerdotem non Episcopum ad conferendos minores Ordines ad minimum ministrum esse posse ex commissione.

4 Nec superioribus obstat dicere, quod potestas conferendi minores Ordines consistit in charactere Episcopali, sed simplex Sacerdos non habet characterem Episcopalem: ergo non potest minores Ordines conferre. Confirmatur, quia commissio, vel licentia Summi Pontificis non tribuit simplici Sacerdoti majorem potestatem Ordinis, quàm anteà habebat: sed sine commissione, aut licentia Papæ non habet simplex Sacerdos potestatem conferendi minores Ordines, & si id tentare præsumeret, nihil omninò efficiet: ergo quantumvis Summus Pontifex concedat hanc potestatem, non poterit simplex Sacerdos hos Ordines conferre. Respondetur; objectionem hanc fore difficiliorem, si non haberet eamdem vim ad probandum, non posse simplicem Sacerdotem ex commissione Summi Pontificis esse ministrum sacramenti Confirmationis, quod non nisi ab Episcopo ordinariè ministrari potest; & tamen verissima sententia est, id posse committi Sacerdoti simplici, & re ipsa commissum esse. Dico ergo, potestatem conferendi minores Ordines, sicut, & Confirmationem, consistere quidem in charactere Episcopali, quando hæc collatio fit ordinariè, & ex officio, satis est character sacerdotalis. Ad confirmationem, concessis majori, & minori, negatur consequentia: quia hæc est Summi Pontifici potestas, ita declarante Ecclesiæ praxi, ut concedere possit Sacerdoti simplici facultatem jurisdictionis, quasi simul cum charactere sacerdotali sufficiat ad conferendos aliquos Ordines, & sacramentum Confirmationis: nemo enim dubitabit ita Christum Dominum instituere potuisse: quòd autem instituerit sufficienter Ecclesiæ persuasum est.

5 *Notandum* est hic cum Reginaldo *tom. 2. lib. 30. tractat. 1. capital. 5. an. 25.* Episcopum non posse non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines etiam minores, sique committat, nihil fieri: & rationem adducit; quia licèt habeat plenissimam potestatem circà corpus Christi Mysticum; circà corpus tamen Christi verum non habet majorem potestatem, quàm alius Sacerdos. Quia ergo potestas conferendi Ordines supponit potestatem suprà corpus Christi verum, juxta illud quod *in c. ex literis, de excessib. Prælat.* dicitur, Pontificale officium sine Altaris ministerio non valere adimpleri, non potest alteri committi, quàm Sacerdoti, qui solus habet potestatem suprà corpus Christi verum. Ergo, &c.

RESOL. LXIX.

An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat Ordinem Subdiaconatus.

Et pro praxi hujus quæstionis adducitur quadam Bulla Papæ, in qua conceditur quibusdam Abbatibus Ordinis Cisterciensis, ut possint conferre Ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus Religiosis ejusdem Ordinis. Ex p. 8. tr. 1. Ref. 34.

§. 1. NEgativam sententiam docet D. Thomas *in 4. dist. 25.* Richardus *in 4. dist. 25. art. 1. q. 7.* & hanc sententiam esse communem testatur Navarrus apud Layman *lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 4.* quam tenent ex neotericis Candidus *tom. 4. disp. 4. art. 3. dub. 17.* & Molfesius *in Summa, tom. 1. tract. 2. cap. 2. nu. 3.* Azorius *tom. 2. lib. 3. cap. 48. quæst. 16.* Sayrus *de censuris lib. 6. cap. 8. num. 8.* & alij.

Sup. hoc infrà in Ref. 71. & in 10. p. tr. 5. Ref. 27 §. Pono, ad med. vers. Imò in 10. p. tr. 8. Ref. 27 longum per totum & signanter paulò post initium, & vers. Unde colligit.

2 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quam tuetur Granadus *in 3. part. tractat. 2. disputat. 2. num. 3. & 4.* ubi sic ait: Difficultas est, an simplex Sacerdos ex Summi Pontificis commissione conferre possit Ordines majores? quoad Diaconatum, & Subdiaconatum non pauci sunt, qui negant. Alij verò contrarium affirmant, non solùm ut possibile, sed ut in re ipsa concessum. Nam Ledesma *in illo tractat. 1. citat. in fine*, ubi docet, affirmans se ita accepisse ab homine fide digno, qui testabatur, se vidisse Parisijs diploma, in quo Summus Pontifex concedebat nonnullis Abbatibus potestatem conferendi Subdiaconatum. Refert etiam Ledesma quendam Bernardi Monachum ipsi dixisse, Abbatem sui Monasterij consuevisse ordinare Subdiaconos. *Deindè* Victoria *in Summa, quæstion. 216.* Vidi (inquit) ego Bullam Papæ quibusdam Abbatibus Ordinis Cisterciensium concedentis, quòd possent conferre Subdiaconatum. Et alij dicunt quòd Diaconatum etiam. Si hoc ita est, ego dico quòd factum tenet, excepto Sacerdotio: aliàs esset intolerabilis error. Hæc Victoria. *Tertiò* Henriquez *c. 23. §. 2. in commentario, littera C.* potest (inquit) Papa simplici Sacerdoti committere, ut ordinet Subdiaconos. *Quartò* Rodriquez *tom. 2. cap. 14. in fine*, ait, ex commissione Papæ posse simplicem Sacerdotem conferre Subdiaconatum, & Diaconatum. *Denique* Navarrus *suprà num. 1.* refert, ante Tridentinum concessum fuisse à multis Pontificibus cuidam Abbati privilegium ordinandi Subdiaconos.

Sup. hoc ex eo in hoc & seq. §. Iuf in Ref. seq. & latè in Ref. 14 post seq. paulò post initium, & in 10. p. tr. 5. Ref. 8 Ord. à lo R. 8.

3 Ego quidem, ut verùm fatear, negare non possum, à Summis Pontificibus fuisse concessum simplici Sacerdoti privilegium ordinandi subdiaconos: quia ita testantur viri gravissimi, & doctissimi. Quòd autem id facere potuerit, persuadet tum authoritas, Vicarij Christi Domini, quem in hoc negotio errasse putandum non est, cùm sit res gravis, & ad

Eccle-

Ecclesiæ mores pertineat: tum etiam maxima ejus potestas, & jurisdictio, quæ non est in scriptura, aut Patribus, aut praxi Ecclesia restricta, ut nequeat prædictam facultatem concedere, sicut concedit ad Ordines minores. Hucusque Granadus.

4 Nec deseram etiam hic apponere verba Joann. Præpositi *in 3. part. de sacrament. Ordinis, quæstion. unica, dub. 13. num.* 120. ubi ita asserit: Victoria asserit, se vidisse Bullam Pontificis concedentis quibusdam Abbatibus Ordinis Cistercicusis, ut possent conferre subdiaconatum: & Reverendus admodum Dominus Dassignies, Abbas de Nizelle in Brabantia Gallicana, mihi retulit se vidisse Reverendissimum eorum Generalem uno die contessionem sacrum subdiaconatus Ordinem quinque Religiosis Monasterij Cambronensis in Hannonia Ordinis Cisterciensis. Immò Rodriquez *tom. 2. quæstionum Regularium*, refert Bullam Innocentij VIII. anno 1489. qua concedit Abbati Cisterciensi potestatem conferendi Ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus Religiosis ejusdem Ordinis, quam potestatem etiam concedit quatuor præcipuis Abbatibus ejusdem Ordinis respectu Religiosorum sui Monasterij. Eamdem Bullam se vidisse refert Vasquez *suprà*, & Major *loco citato, sub finem*, asserit per Bullam Pontificis prædictis Abbatibus id aliquando concessum fuisse, mihique affirmavit quidam Religiosus Monasterij de Vaucelles, ejusdem Ordinis Generalis hanc habere potestatem. Idem plures alij Religiosi ejusdem Ordinis mihi retulerunt hac de re à me consulti, quorum testimonium in re ad eos spectante non potest prudenter rejici, vel elevari. Et ideò hanc sententiam tenet etiam Opatovius, Ochagavia, Hurtadus, Caramuel, & Aversa *locis citandis in seq. resolut.*

5 Ad auctoritatem verò Div. Thomæ, & aliorum, respondeo cum Ledesma, & Granado, eos locutos fuisse de potestate magis generalis, & ordinaria, quæ ex decretis juris Canonici constet; secundùm hanc enim non potest Papa concedere privilegium conferendi Ordines majores; benè tamen de potestate absoluta.

R E S O L. LXX.

An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos conferat Ordinem Diaconatus?

Et privilegia concessa aliquibus Abbatibus conferendi Subdiaconatum, & Diaconatum, an hodie sint revocata per Concilium Tridentinum? Ex par. 8. tract. 1. Res. 35.

Sup. hoc in 8. seq. & in eo 2. n. 5. ref. 37. §. Partem ad medium, versic. Immo, & in eo. [illegible]

§. 1. NEgativè respondet Turrianus *in annot. ad Concil. Nicænum, numer.* 54. & alij Doctores citati in principio superioris resolutionis. Et in hanc sententiam inclinat Granadus *in 3. part. controvers. 9. tractat. 2. disputat. 2. numer.* 5. ubi sic ait: Si verò quis petat ulterius, an Pontifex concedere possit simplici Sacerdoti potestatem ordinandi Diaconos. Respondetur, si constaret id factum fuisse à Summo Pontifice, consequenter dicerem id potuisse: sed non invenio sufficiens testimonium: quia privilegia, quorum authores citati meminerunt, agunt de Subdiaconatu: & Victoria solùm ait, nonnullos id affirmare etiam de privilegio conferendi Diaconatum. Aliundè verò obstat communis Theologorum, quæ id negare videtur, & major excellentia Diaconatus, quia est Ordo sacratior, & proinde petit potiori juri Episcopum, ut ministrum. Ita Granadus.

2 Sed affirmativam sententiam meritò docent Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat. 243. capitul. 9. numer.* 38. Opatovius *de Sacram. tract. de Ordine, disp. 5. nu.* 14. Ochagavia *de Sacrament. unico, de Ordine, qu. 7. num.* 10. Hurtadus *de sacrament. Ordin. difficult.* 18. Præpositus *in 3. par. de sacrament. Ordin. qu. unic. dub.* 13. *numer.* 122. Unde doctissimus, & amicissimus Caramuel *in comment. ad Regulam D. Benedicti, capitul. 62. numer.* 1626. sic ait. Asserunt communiter Theologi, neminem præter Episcopos posse conferre Ordines sacros, illos, inquam, quos majores dicimus: contrarium tamen probabilius est legitima praxi confirmante, nam Abbati Cistercij, & quatuor primis Coabbatibus conceditur ab Innocentio VIII. anno 1489. ut Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines conferant; ille nimirum quibuscumque totius Ordinis, isti suorum Monasteriorum Religiosis. Hoc privilegium est in praxi, & hodie supersunt, qui ad majores Ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti. Ita Caramuel, cui etiam non gravabor addere doctum P. Aversam *de sacrament. Ordin. quæst. 3. sect.* 3. rectè asserentem, quòd admissa commissione de Subdiaconatu, consimilis, & par ratio apparet etiam de Diaconatu: supponendo nempè utrumque esse verum Sacramentum, & institutum à Christo: quia adhuc uterque Ordo manet infrà Sacerdotium, & de utroque esse poterat sufficiens convenientia, ut à Sacerdote ex commissione conferri valeant. Immò, qui negabant, Subdiaconatum, sicut, & minores Ordines esse Sacramentum institutum à Christo, non relinquebant nisi Diaconatum, quem dicerent esse Sacramentum, & posse conferri per commissionem. Ratio autem, quam affert S. Thomas de omnibus majoribus Ordinibus, quia scilicet habent immediatam relationem ad corpus Christi, & ideò non possit eorum collatio committi simplici Sacerdoti: hæc, inquam, ratio tam de Diaconatu, quàm de Subdiaconatu, non probat: sed ad summum procedit de Sacerdotio.

Sup. hoc lege doctr. Ref. [illegible] & in eo 3. Ref. [illegible] in Ref. [illegible]

3 Sed, an dicta privilegia concessa aliquibus Abbatibus conferendi Subdiaconatum, & Diaconatum hodie sint revocata, negativè respondet Præpositus *in 3. part. de sacram. Ordin. quæst. unica, dub.* 13. *n.* 125. ubi sic ait: Petes, an privilegium concessum Abbatibus, ut possent conferre Diaconatum, & Subdiaconatum suis Religiosis, sit revocatum per Tridentinum? Asserit Rodriquez *tom. 3. quæstionum Regularium, quæst. 18. art.* 4. Vasquez *cap. cit. in fine*.

Sup. hoc in eo. 3. et 5. Ref. 9. § Objicies, & seqq.

4 Sed veriùs est non esse: nam Tridentin. *sess. 2. cap. 10. de reformatione*, ita habet: Abbatibus, ac alijs quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterùm intra fines alicujus Diœcesis consistentibus, etiamsi nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre, quibus verbis non prohibet, ut Subdiaconatum (si aliàs conferre poterant) non conferant, neque potestatem circà hoc illis factam revocat, sed solùm ne alijs, quàm suis Regularibus Tonsuram, vel minores Ordines conferant. Non ergo tam prohibet ne Ordines conferant, quos antè conferre poterant, quàm, ne minores certis personis conferant. Ita præpositus, cui adde Caramuelem *in Regulam D. Benedicti, c. 62. n.* 1626.

5 Verùm talia privilegia esse revocata, nec ampliùs fas esse illis, uti docet etiam ex Navarro Aversa *de sacrament. Orden. quæst. 3. section.* 3. Layman *lib. 5. tractat. 9. capitul. 9. numer.* 4. Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat.* 243. *capitul. 4. numer.* 44. Et quidem in Concilio Tridentino *sess. 23. capitul* 8. unusquisque à proprio Episcopo ordinetur. Et *cap.* 10. non nisi Tonsuræ, & minorum Ordinum collatio permittitur Abbatibus erga solos Subditos regulares. Et *cap.* 12. dicitur de Regularibus: Nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, privilegijs quibuscumque quoad penitùs exclusis. Undè addit Navarrus, quamvis confirmata fuerint privilegia Cisterciensium à Gregorio XIII. post Concilium; tamen confirmata esse cum clausula restrictiva: Dummodò ipsi Concilio non adversentur, & ideò non comprehendi in confirmatione dictum privilegium adeò exorbitans, & adversans ipsi Concilio. Undè si quis eo uti tentaret, non solùm graviter delinqueret, sed nihil faceret, deberentque Ordines per manus legitimi ministri ex integro conferri; quoniam Ecclesiæ commissio requirebatur, non solùm ad licitam, sed etiam ad validam Ordinum collationem. Ita præfati Doctores.

R E S O L. LXXI.

An ex commissione Summi Pontificis possit simplex Sacerdos Ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus conferre?

Et an de minoribus Ordinibus non sit difficultas, quia modò ea facultas concessa est Cardinalibus, etiam non Episcopis, & Abbatibus exemptis? Ex part. 10. tract. 19. & Miscell. 6. Res. 22. aliàs 21.

§. 1. NEgant plures Doctores, quos novissimè citat, & sequitur Martinus de Sancto Joseph *in Monita Confess. tom. 1. lib. 1. tractat. 3. de Ordine, numer.* 2. sed affirmativam sententiam non esse minus probabilem ego ostendi *in part. 8. tractat. 1. resolut. 38. & 39.* cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Leandrum *de Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disp. 4. quæst. 18. & 19.* Baunium *in Theolog. Moral. tom. 4. tract. 3. qu. 9. assert.* 3. Palaum *tom. 3. tractat. 27. punct. 14. numer.* 10. & Dicastillum *de Sacrament. tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. dub. 17. numer. 243. & seqq.* Sed sapientissimus, & amicissimus Pater Martinus de Esparza S. Theologiæ Professor in Collegio Romano Societatis Jesu testatus est mihi, Patrem Gallum dixisse, novissimè in Universitate Burdigalensi ab aliquibus Doctoribus, hanc opinionem censura inustam fuisse, risi, dum hęc audivi, & ideò iterùm dictam sententiam tamquam probabilem admitto; & censuram dictorum remitto censurandam sapientissimæ Parisiensi Sorbonæ ad defensionem præclarissimi ejus filij Magistri, & Socij. ut vocant Joannes Ysambert, qui nostram sententiam tenet *in 3. part. D. Thomæ, disp. 6. de Sacram. Ordinis, art. 1, num.* 5. ubi sic asserit: Altera pars propositionis de Subdiaconatu, & Diaconatu patet ex privilegio per Innocentium Octavum anno Domini 1488. concesso Abbatibus Cistercij, & quatuor ejusdem ordinis Monasteriorum, quæ vulgò dicitur, quatuor filias, quo Abbas Cistercij potest quibuscumque Monachis suis Ordinis, & reliqui Abbates dictarum filiarum Religiosis suorum Monasteriorum conferre validè, & licèt ordines Diaconatus, & Subdiaconatus: quoque privilegio dicti Abbates non tantùm ante Tridentinum Concilium usi sunt, sed etiam, & hoc ipso tempore adhuc utuntur videntibus, nec repugnantibus, immò consentientibus, & pro-

Quæ hic sunt & antecedentes, & in aliis [illegible]

Sup. hoc suprà in Ref. 70. §. [illegible] in Res. 70. §. [illegible] Ref. [illegible]

& probantibus Episcopis, in quorum Diœcesi prædictæ Abbatiæ sunt constitutæ; nam dictos Religiosos à suis prædictis Abbatibus in Subdiaconos, & Diaconos ordinatos, & ad se pro suscipiendo ordine Presbyteratus missos, visis eorum Diaconatus, & Subdiaconatus litteris, cum obedientia suorum Abbatum, sine ulla difficultate, vel scrupulo conscientiæ ordinant Sacerdotes. Igitur cùm à facto ad posse valeat consequentia, & hæc praxis nunquam fuerit reprehensa, vel à Summo Pontifice, aut Episcopis: sed potius ipso usu confirmata: fit, ut rectè dicamus, simplices Sacerdotes, de quorum dumtaxat conditione (quantum spectat ad Ordinum Ecclesiasticorum collationem) sunt prædicti Abbates, posse per dispensationem Summi Pontificis etiam conferre Subdiaconatus, & Diaconatus ordines. Hucusque Ysambertus. Et de ordine Subdiaconatus idem sentit aliter Socius Sorbonicus non minus doctus, & eruditus Franciscus Haller *de Sacris electionibus, & ordinat. sect. 5. cap. 2. §. 3. per totum*; licet §. 5. de Diaconatu probabiliter hoc neget; sed Petrus de San. Joseph doctor Gallus in Theol. Sacram. approbata à Doctoribus Sorbonistis Hobier, & Bolle, *cap. 36. resol. 1.* sic ait: Satis certum videtur ex commissione Supremi Pontificis posse Sacerdotem non Episcopum Diaconatum, & Subdiaconatum conferre. Ita ille. Ratio verò potissima pro hac firmanda sententia sumenda est ex eo quòd Pontifices aliquando id fecerint; ut credamus ita Christum instituisse hoc Sacramentum, ut etiam tanquam à Ministro extraordinario, & ex commissione conferri possit à Presbytero; ideò meritò Auctores hujus sententiæ ad facta prædicta, & similia investiganda recurrunt; neque enim credendum est, in re tanti momenti permisisse Deum, Summos Ecclesiæ Pastores à recto tramite deflexisse: Immò ex illo à simili possumus etiam rationem deducere non omninò contemnendam, quia non minus est proprius, & ordinarius Minister Confirmationis Episcopus, quàm Ordinis, & tamen ex commissione potest ejus administratio Presbyteris concedi, ut ibidem probavimus: ergo pari ratione id possumus colligere pro administratione Ordinis. Fundamentum verò pro utroque Sacramento contemnendum non est: quamvis enim Sacerdos non habeat proximam, ordinariamque potestatem, habet tamen radicalem; tota enim radix potestatis in Corpus Christi mysticum est in potestate, quam habet Sacerdos in Corpus Christi verum. Unde fit, esse capacem, ut possit eligi; eique committi, saltem extraordinariè prædicta potestas; tamen neque hæc, neque alia quævis ratio efficacitatem habere potest; sed omninò recurrendum est in omni materia Sacramentorum ad institutionem Christi, & hæc debet nobis innotescere ex aliqua traditione, vel auctoritate Ecclesiæ, nobisque probabiliter innotescit ex privilegijs adductis, & præsertim Innocentij VIII. concessum Abbatibus Ordinis Cisterciensis; nec est cur Coninch. *tom. 2. disput. 20. dub. 9. conclus. 4.* privilegium hoc in dubium revocet; nam ipsemet Vasquez *disp. 243. cap. 4. num. 39.* testatur, se in quodam vetusto Codice Collegij Complutensis, qui inscribitur, Collecta Bullarum Ordinis Cisterciensis, legisse Bullam, qua concessum fuit ab Innocentio Octavo anno 1489. ejusdem Ordinis Abbatibus, ut sui Ordinis Monachis Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines conferre liberè possint; & continetur in citata Compilatione Privilegiorum, privilegio 118. & quoad Subdiaconatum, Minoresque Ordines testatur Victoria *in Summa, num. 235.* se vidisse Bullam Pontificis, in qua concedebatur eisdem Abbatibus facultas eos Ordines conferendi suis subditis, & quoad Minores Ordines, constat etiam, quia modò ea facultas concessa est Cardinalibus etiam non Episcopis, & Abbatibus exemptis. Quamvis in Trident. *sess. 25. cap. 10. de reformatione.* Abbatibus, & alijs quibuscumque exemptis prohibitum sit, quando existunt intra aliquam diœcesim, id facere, nec ulli, nisi subdito regulari primam tonsuram, nec Minores Ordines conferre possint. Accedit, quòd potestatem ordinandi testantur viri fide digni) ut ait Tannerus *disp. 7. quæst. 3. dub. 1. numer. 30.*) re ipsa concessisse Pontifices Prælati Franciscanis in India. Prædictaque privilegia etiam concessa fuisse testatur Rodrig. *tom. Regularium, quæst. 18. art. 3.* Et hæc omnia docet Dicastillus *ubi supra*. Valeant igitur Doctores Burdigalenses cum sua censura, sed ego firmiter existimo, totum corpus illius celeberrimæ Academiæ in talem censuram non ivisse, sed solùm paucos professores ex privata æmulatione cum quibusdam Viris Doctis.

RESOL. LXXII.

An Pontifex possit dispensare, ut simplex Sacerdos ex commissione conferat Ordinem Presbyteratus?

Et notatur potestatem committendi hoc ministerium iure Divino Pontifici Summo, & Ecclesiæ convenire. Ex p. 8. tr. 1. Resol. 36.

§. 1. NEgativam sententiam docet Opatovius *de Sacram. tract. de Ordine, disp. 3. numer. 16.* Candidus *tom. 4. disp. 4. art. 3. dub. 17.* & alij communiter: & ideò Aversa *de sacram. Ordin. quæst. 3. sect. 3.* ita asserit: Extra dubitationem etiam esse debet, non posse Sacerdoti non Episcopo committi ordinationem alterius Sacerdotis; seu collationem Ordinis sacerdotalis. Ita Doctores communiter asserunt, vel supponunt. Et meritò: quia cùm jam constet, ministrum ordinarium esse Episcopum, non debet sanè, nec potest hoc ministerium extendi ad alium per commissionem absque solido antiquitatis fundamento; quare pro huius rei persuasione sufficiet, si nullum tale fundamentum reperiatur. Ita Aversa: unde Granadus *in 3. part. controv. 9. disp. 2. n. 4.* observat nullum Doctorem, quem ipse legerat, dubitare de hac re.

2 Sed vir doctus non omnes Doctores legerat: nam glossa *in can. pervenit, dist. 95.* Innocentius IV. *in cap. 4. de Consecrat. numer. 4.* Panormitanus *numer. 4.* Angelus *verb. Ord. 2. n. 2.* & Aureolus apud Capreolum *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 2.* affirmativam sententiam docuere, quam ego in favorem Sedis Apostolicæ, & auctoritatis Summi Pontificis probabilem existimo, & illam ex neotericis docent Vasquez *in 3. part. tom. 3. disp. 243. cap. 4. numer. 40.* Ochagavia *de sacram. Ord. tract. unic. quæst. 7. num. 11.* Hurtadus *tract. de sacram. Ordinis, diffic. 18.* & alij.

3 Probatur *primò* ex Eugenio IV. *in suo Decreto*, dum ait; Ordinarius minister hujus Sacramenti (nempe Ordinis) est Episcopus, quia eo judicat, non Episcopum posse ex commissione esse ministrum sacramenti Ordinis, ac proinde omnium dictarum ordinationum, quia omnes sunt Sacramenta, & non est major ratio unius, quàm alterius. Et quamvis ordinatio Episcopi sit Sacramentum, tamen nequit esse minister principalior illius; & ob discrimen inter ordinationem Episcopi, & inter ordinationem reliquorum ministrorum: quia Episcopus est superior omnibus alijs ministris, & indecens est, quòd ab inferiori benedicatur, & consecretur, tanquam à principaliori ministro, & ob id creditur ex Christi institutione ordinationem Episcopi non posse committi non Episcopo, tanquam principaliori ministro.

4 Probatur *secundò* ex facto Ecclesiæ: nam Concilium Antiochenum *can. 10.* postquam concessit Chorepiscopis, ut ordinarent Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, addit Concilium hæc verba: Neque Presbyterum verò, neque Diaconum audeant ordinare (ut habet tertia quædam translatio) præter conscientiam Episcopi: ergo à contrario sensu, sciente, & consentiente Episcopo benè possunt istos Ordines conferre: illi autem Chorepiscopi, probabile est, quòd non fuerint Episcopi. Ita sentiunt aliqui recentiores cum Ayala *de traditionibus Ecclesiasticis 3. part. consider. 4.* Probatur *primò* ex Joanne III. *epist. unic. in medio, in 2. tom. Concilior.* ubi ait: Chorepiscopos veros Episcopos non fuisse quòd ab uno tantùm ordinati essent; & Damascenus *epist. 4.* idem defendit, dum dicit, eos non esse Episcopos, quia minus, quàm à tribus sunt ordinati; & *can. 10. Concil. Antioch.* quod oppositum indicat, dum ait: De Chorepiscopis, quamvis manuum impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sint, respondet Vasquez *disp. 238. cap. ult.* ubi de hoc latè disputat, per illa verba, *& ut Episcopi sint consecrati*, potiùs denotari, non fuisse veros Episcopos, quia particula *ut*, diminuit.

5 *Notandum* est tamen hic, quòd licèt commissio hujus ministerij Sacerdoti non Episcopo fiat ab homine, scilicet statuto Ecclesiæ, aut Summi Pontificis voluntate; tamen potestatem committendi hoc ministerium jure divino Pontifici summo, & Ecclesiæ convenire; sicut etiam de potestate committendi ministrum Confirmationis dici solet: nam circa materiam, formam, & ministrum sacramentorum nihil potest Ecclesia mutare, aut statuere, nisi divino jure id ei commissum sit. Hæc autem potestas non aliunde melius colligi potest, quàm ex ipso facto Ecclesiæ, quæ divino Spiritu ducitur.

RESOL. LXXIII.

An Summus Pontifex ante consecrationem possit concedere simplici Sacerdoti, ut conferat minores, & majores Ordines?

Sed notatur, quòd licèt Minister Ordinarius Sacramenti Confirmationis sit Episcopus, ex commissione tamen Pontificis potest esse simplex Sacerdos. Ex part. 8. tract. 1. Ref. 37.

§. 1. REspondeo affirmativè cum Joanne Præposito *in 3. part. quæst. unica, de sacram. Ordin. dub. 13. numer. 122.* ubi sic ait: Omninò ergo verius est, simplicem Sacerdotem posse ex concessione Pontificis, non solùm minores, sed, & majores Ordines, subdiaconatum, & Diaconatum conferre, etiam in ratione Sacramenti. Quam potestatem potest concedere Pontifex etiam nondum consecratus in episcopum, quia hæc authoritas non convenit Pontifici ratione consecrationis episcopalis, sed ratione summæ jurisdictionis, quam habet in ecclesiam, quam supremam potestatem obtinet posita legi-

legitima electione etiam ante consecrationem Episcopalem. Ita ille.

2 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd, sicut probatum est, minister ordinarius sacramenti Ordinis est Episcopus; & tamen ex commissione Summi Pontificis potest esse simplex Sacerdos. Sic etiam, licèt minister ordinarius sacramenti Confirmationis sit Episcopus ex commissione Pontificis, potest esse etiam simplex Sacerdos. Probatur, quia, ut observat Granadus *in 3. part. controvers. 5. tractat. 2. disputat. 1. numer. 6.* Concilium Florentinum *in decreto Eugenij*, disertè testatur re ipsa ita factum fuisse. Et sine dubio id non reprobat, sed approbat: quòd autem factum fuerit, constat ex Gregorio Papa *lib. 3. registri, epistol.* 26. qui, cùm prohibuisset confirmationem exhiberi à simplici Sacerdote, & indè in Sardinia scandalum, aut potiùs tristitia oriretur, sic eos consolatus est; Nos quidem secundùm usum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus, sed si omninò hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizandos Chrismate tangere debeant, concedimus. Ubi disertè Summus Pontifex non solùm permittit, sed etiam concedit à Presbyteris in casu necessitatis, Confirmationis sacramentum ministrari: nec dici ulla ratione potest, tantùm Pontificem in re tanti momenti errasse, & sine sufficiente ratione declarasse, id licere in prædicto eventu. Et ita etiam Gregorius XIII. concessit hoc Patribus Societatis pro India, ut tradit Præpositus *in 3. part. quæstion. 72. articul. 11. dub. 2. num.* 49. Sed de hac quæstione alibi fusiùs.

Sup. hoc Ministro supra in Ref. 11. & in n... [illegible]

RESOL. LXXIV.

An Pontifex possit dare licentiam, & facultatem, ut Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet? Ex par. 8. tract. 1. Ref. 38.

§. 1. NEgativè respondet Sylvester *verb. Ordo 3. quæst. 7.* Victoria *in Summa* 233. & D. Thom. *in 3. part. quæst. 38 art. 1. ad 3.* Sed contrarium tenuit glossa *in cap. quantò, de consuetud.* Probatur: quia etsi, qui alium ordinat, & illum ad Ecclesiasticum Ordinem elevat, eumdem habeat dignitate superare; tamen etiam Diaconus Subdiaconum dignitate antecellit, & Subdiaconus alios in minoribus Ordinibus constitutos: ergo. Deindè, Diaconus, ut à Papa ad tale officium delegatus esset, alio Diacono superior, licèt in eodem Ordine convenirent; non enim ex vi sui Ordinis, sed ex potestate sibi commissa tale munus exercet. Accedit ex Pontificis privilegio unum Episcopum posse ab alio solo consecrari, licèt ex divina institutione ad ejus consecrationem tres Episcopi requirantur: cur ego non poterit unus Presbyter ab alio, vel unus Diaconus ab alio, de Pontificis mandato, & facultatis plenitudine creari?

Et ideò ego hanc sententiam judicio, & censuræ ipsius Summi Pontificis remitto.

RESOL. LXXV.

An Pontifex possit dispensare, ut fœmina prima Tonsura, vel minoribus Ordinibus initietur?
Et an fœmina jure divino sit incapax Sacramenti Ordinis?
Et explanatur, quod Abbatissa suas Moniales benedicere, & Evangelium legere, aut prædicare non possint?
Et quæritur etiam, an Pontifex possit delegare potestatem ferendi censuras fœminæ?
Et an Pontifex possit Laico infideli etiam potestatem ferendi censuras committere?
Et an Infidelis possit esse arbiter inter Christianos? Ex part. 7. tract. 1. Ref. 39.

Sup. hoc in 10. [illegible] Ref. 32. [illegible] vers. Undè, & melius [illegible] vers. sed quoad fœminas.

§. 1. SUppono, tamquam certum, quòd fœmina jure divino est incapax sacramenti Ordinis, ita ut si attentetur ordinatio, sit irrita, & nulla. Est certa, quæ probari potest ex ipso sensu, & praxi Ecclesiæ, quæ numquam permisit, ullam fœminam ordinari.

2 Confirmatur *primò*. Ordo est institutus à Christo ad docendum, & præsidendum in Ecclesia, mulieri autem prohibetur in Ecclesia docere, & præesse, ut patet ex Apostolo 1. *ad Corinth.* 14. ergo conveniens est, ut non sit capax Ordinis ad id instituti.

3 Confirmatur *secundò*, ex eo quòd neque Christus, neque Apostoli mulieres etiam sanctissimas ordinarint. Neque contra hoc est argumentum alicujus momenti: nam Diaconistæ, & Præsbyteræ, quarum apud antiquos fit mentio, non ita vocabantur ab aliquo Ordine recepto deservienti Altari, sed Presbyteræ vocabantur uxores Presbyterorum, quas hi duxerant ante suam ordinationem, de quibus *can. Presbyter. dist.* 21. vel erant viduæ unius viri, *can. mulieres, eadem distinct.* Diaconissæ erant viduæ, vel virgines deputatæ ad custodiendas januas Templi, per quas solebant mulieres ingredi, & ad ministrandum Sacerdoti in Baptismo mulierum.

4 Probatur etiam hæc conclusio, eo quòd minister Ordinis debet vicem Christi gerere, ejusdemque personam repræsentare, sed mulier Christi personam referre nequit, cùm Christus sexum fœmineum non assumpserit, sed masculinum, per quem humani generis reparatio fieri debeat, sicut per originale viri peccatum ceciderat. Hinc mulier non dicitur creata ad imaginem Dei, *1. ad Cor. 11. & cap. mulier debet, & capit. hæc imago 33. quæst. 5.*

5 Undè Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 11. difficult. 10. numer. 1.* ait. *La muger es incapaz deste Sacramento, de suerte, que aunque el Obispo intentasse de ordenarla: no haria nada. Assi lo dize S. Ambrosio, y es doctrina de S. Thom. y de todos, y colligase de las palabras de S. Pablo.* Mulierem in Ecclesia docere non permitto, neque dominari in virum, *y consta de la costumbre de la Iglesia.*

6 Sed difficultas est, an saltem fœmina, ex privilegio Summi Pontificis, possit prima Tonsura, vel minoribus Ordinibus initiari; Et negativè respondet Marchinus *de Sacrament. Ordin. tractat. 1. part. 4. capitul. 1. numer.* 17. ubi sic ait: non obstat *tertiò*, quòd saltem dici posset, mulieres ad minores Ordines admitti posse, cùm probabilis sententia sit, minores Ordines non esse Sacramenta, sed Sacramentalia ab Ecclesia instituta: ergo ex dispensatione Pontificis posset fœmina hæc Sacramentalia recipere, & minoribus Ordinibus initiari. Respondeo, etsi Paludanus *in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 1. conclus.* 1. concedat, posse mulierem ex Papæ dispensatione ad primam Tonsuram admitti, quia prima Tonsura non est Sacramentum, sed Sacramentale; nihilominus hoc prorsus repugnat: quia etiamsi prima Tonsura, & minores Ordines essent Sacramentalia; tamen important quandam deputationem, & gradum in Sacerdotium tendentem. Cùm igitur mulier non sit capax Sacerdotij, neque erit capax primæ Tonsuræ, aut minorum Ordinum. Ita Marchinus. Sup. hoc in 6. & vers. Ref. 1. not ponatur.

7 Et hanc sententiam tenet etiam doctissimus, & amicissimus Pater Candidus (meritò à Sanctissimo D. N. dum hæc scribo, ad Magisterium Sacri Palatij Apostolici assumptus, *de sacram. Ordinis, disquis. 4. art. 5. dub.* 4. quia prima Tonsura non est aliud, quàm consecratio, ac deputatio personæ ad eum statum, ex quo ad Ecclesiasticos Ordines, & gradus ascendi possit; sed mulier incapax est hujus ascensus; ergo incapax est primæ Tonsuræ.

8 Tum quia, sicut Novitiatus est dispositio ad Professionem Religiosam, & personæ quæ sunt incapaces alicujus Religionis suscipiendæ ad Novitiatum coaptari non possunt; ergo cùm prima Tonsura sit fundamentum, & dispositio ad Ordines, ut docet D. Thomas *3. part. in addit. quæst. 40. art. 2.* nequit ad primam Tonsuram admitti, qui ad Ordines ascendere non potest; sed mulier Ordinibus Initiari nequit; ergo neque etiam prima Tonsura.

9 Idem etiam docet Tannerus *tom. 4. disputat. 7. quæst. 3. dub. 1. n.* 7. ubi sic ait: Colligitur institutione divina, mulieres esse incapaces propriè dicti Ordinis; & ut minimum errorem esse censendum, si quis contrarium asserat; & si aliqui apud S. Thomam *hic citat. articul.* 1. dixerint, sexum virilem esse quidem de necessitate præcepti, sed non de necessitate Sacramenti: revera sit etiam de necessitate Sacramenti, ut dictum est. Quod proindè etiam universim de omnibus Ordinibus, tum majoribus, tum minoribus dicendum est: immò etiam de prima Tonsura, non solùm secundùm eos, qui existimant, esse Ordinem, & Sacramentum, sed etiam absolutè, hoc ipso quòd prima Tonsura sua natura est præparatio quædam ad Ordines, & ad ministerium aliquod, seu functionem publicam in Ecclesia ordinatur. Ita Tannerus, cui tandem addo Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat. 245. capit. 3.* Layman *lib. 4. tractat. 6. capitul. 6. numer.* 2. Ochagaviam *de Sacrament. tract. unico de Ordine, quæst. 8 numer.* 4. & Leonem *de censuris, recollect. 2. num.* 58.

10 Sed, his non obstantibus, sententiam affirmativam tenet (ut suprà visum est) Paludanus inclyti Ordinis Dominicanorum præstantissimus Theologus *in 4. distinction. 25. quæstion. 3. articul.* 1. ex Societate Jesu Pater Hurtadus *de Sacrament. tractat. de Ordine, difficult.* 20. ubi ita asserit: Observandum est cum Paludano ex dispensatione Pontificis fœminas posse validè Tonsura clericali initiari, etiamsi prima Tonsura tribuatur masculis tamquam prævium ad ordinationem: quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ, & non repugnat, fœminam esse capacem illius, quod in masculis est præparatio prævia, quamvis non sit capax ejus, ad quod est præparatio in masculis. Et ob eamdem rationem possent ex dispensatione Pontificis quatuor minoribus Ordinibus initiari, si non essent ex Christi institutione, sed tantùm est institutione Ecclesiæ. Ita Hurtadus.

11 Et novissimè hanc etiam sententiam docet Ludovicus Caspensis *in Cursu Theolog. tom. 2. tract. 27. disp. 3. sect. 3. num.* 20. ubi sic asserit: Subjectum capax Ordinum est vir, non fœmina. Ex dispensatione verò Romani Pontificis possunt fœminæ prima Tonsura initiari, quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ, Idem dicendum est de quatuor minori-

bus

bus in sententia illorum, qui dicunt non esse verè Sacramenta ex institutione Christi, sed tantùm ex institutione Ecclesiæ. Ita Caspensis. Undè licèt prima opinio videatur mihi probabilior, hanc tamen secundam affirmativam non audeo tanquam improbabilem damnare.

Sup. hoc infra 7.1. Ref. 20. §. Verum, & in to. 9. tr. 1. Ref. 132. §. 5. Inter principium, & medium, ex qui tamen usque in fin. Ref.

12 Sed hic pro curiosis non deseram aliud dubium pertractare, an Pontifex possit delegare potestatem ferendi censuras fœminæ? & negativam sententiam docet Avila *de censur. par. 1. dub. 6. conclus.* 1. obi docet, quòd fœmina nec jure communi, nec ex commissione Papæ potest ferre censuras. Probatur, quia potestas jurisdictionis spiritualis ordinatur ad clavem Ordinis, scilicet ad remittendum peccatum, & habet ortum ea illa, & ideò solùm est in iis, qui habent clavem Ordinis, vel possunt habere; sed mulier est omninò incapax etiam stando in jure divino, potestatis Ordinis, ergo, & jurisdictionis spiritualis. *Secundò*, nam videmus, quòd nec Christus, nec Ecclesia contulit unquam hanc potestatem alicui fœminæ, ut benè perpendit Innocentius III. *cap. nova, de pœnitent. & remissionibus*. Hinc sequitur, quòd licèt nonnullæ Abbatissæ possint aliquo modo suspendere ab officio, & beneficio, & largo modo interdicere, & suspendere ab Ordine clericali subiectos suæ jurisdictioni, v. g. precipiendo eis, ne celebrent, donec satisfacerent; propriè tamen loquendo non possunt interdicere, nec suspendere interdicto, & suspensione, quæ sint veræ censuræ Ecclesiasticæ, & inducant irregularitatem, si violentur.

Sup. hoc lege doctrinam §. & vers. aut. pœnitentiam.

13 Confirmatur ex *cap. nova, de pœnitent. & remiss.* ubi Innocentius III. notavit: Licèt Beatissima Virgo Maria dignior, & excelsior fuerit Apostolis universis, non tamen illi; sed istis omnibus Dominus claves regni cœlorum commisit. Quare *ibid.* prohibet ne Abbatissæ suas Moniales benedicere, Evangelium legere, aut prædicare præsumant, convenienter Apostol. 1. ad Corinth. 14. *Mulieres in Ecclesia taceant*.

14 Et ideò hanc sententiam tenet Coninck *de Sacrament. disput. 13. dub. 4. num. 33.* ubi sic ait: Nota, nullo modo posse committi fœminæ, quia hæc est incapax omnis jurisdictionis exercendæ per claves. Quod omnes fatentur verum esse respectu inferiorum Papa. Aliqui tamen dubitant, an Pontifex hanc potestatem possit fœminæ committere. Sed dicendum est, non posse: quia hæc potestas clavium jure divino (in quo Papa nequit dispensare) tantùm data est Apostolis, atque eorum aliqua ratione successoribus: Fœminæ autem nullo modo possunt Apostolis succedere. Et confirmatur ex eo, quòd neque Christus, neque Ecclesia unquam talem potestatem ulli fœminæ commiserunt: ut benè notat Innocentius III. *cap. nova, de pœnitentiis, & remissionibus*.

15 Nec his obstat *cap. dilecta, de majoritate*, obi Pontifex jubet observari suspensionem, qua quædam Abbatissa sibi subiectos ab offitio suspenderat. Quia suspensus ibi latè sumitur non pro censura, sed pro præcepto, quo illa sibi subditis ob inobedientiam interdixerat administrationem officii, & beneficii. Unde Pontifex ibi præcepit cuidam Abbati, ut per censuras compellat tales subditos Abbatissæ obedire: clarè ostendens, Abbatissam censuras ferre non posse. Ita Coninck, cui etiam adde Caspensem *in Cursu Theolog. tom. 2 tract. 25. cap. 1. sect. 2. num. 14.*

16 Sed alii contrariæ sententiæ adhærent. Dicunt igitur, posse Summum Pontificem de plenitudine suæ potestatis facultatem ferendi censuras communicare fœminis. Ita docet Armilla *verb. excommunicatio, num. 24.* Hanc opinionem dicunt probabilem, Paludanus *in 4. distinct. 28. quæst. 2. artic. 3.* Sylvester *verb. suspensio, quæst. 2.* & alii apud Alterium *citat. disput. 7. lib. 3. cap. 5. vers. propter hanc rationem*, Sayrus, & Filliucius, quos sequitur Hurtado *de censuris in communi, num. 13. ad fin.* Sequitur eandem hanc opinionem Ruard. noster *lib. 2. in Bull. Cœnæ, cap. 1. quæst. 2. num. 32.* Hanc opinionem non esse improbabilem asserit Bonacina *disput. 2. de censuris, quæst. 1. punct. 2. ad finem*. Probat Paludanus, quia hoc cùm sit purè positivum, licèt non posset Papa ordinare fœminam, quod est divinum; posset tamen, inquit ipse, conferre fœminæ primam Tonsuram, quod est humanum: sed ut quis sit capax hujus potestatis, sufficit si habeat primam Tonsuram. Ergo, &c.

17 Sed quia aliqui hoc non admittunt, ut visum est *suprà*, licèt secundùm nos probabiliter sit dictum; aliqui firmiùs argumentantur, ut Alterius, & asserit, quòd fœmina possit excommunicare, non est contra jus divinum, sicuti quòd fœmina possit ordinari, sed tantùm est contra jus positivum: sed in jure positivo Papa potest dispensare; ergo. Et hanc sententiam tenet etiam Suarez *de censuris, disputat. 2. sect. 3. num. 7.* Cardinalis Lugo *de Fide, disput. 23. resolut. 3. quæst. 4. num. 112.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 3. num. 4.* Sotus *in distinct. 20. quæst. 2. art. 4. circa 4. argument.* & alii. Undè ad contraria argumenta superiùs posita respondeo cum Sanctus Thom. *in 4. distinct. 18. quæst. 2.* Abbas, & Sylvester *locis citatis*, duplicem esse clavem Ordinis, & Jurisdictionis. Illius incapax omninò est mulier, secundùm Christi institutionem: hujus autem capax esse potest, saltem ex commissione, & quoad exercitium, sicuti, & merò laicus capax est: cùm tamen Apostolorum successor censeri non debeat, quandiù extra Clerum constitutus est. Interim fatemur, neque Christum, neque Ecclesiam unquam ejusmodi potestatem per censuram homines ligandi mulieri concessisse: cùm id neque expediens, neque decens sit. Idque solùm probari potest ex *suprà cit. cap. nova*, non autem quòd juri divino absolutè repugnet.

18 *Notandum* est etiam hic obiter, posse Summum Pontificem committere laico potestatem ferendi censuras. Ita Avila *ubi suprà*, & alii. Et ratio est, quia prima Tonsura solo jure positivo est requisita ad ferendas censuras, in quo jure Papa dispensare potest.

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. Ref. 10. §. Verum, post medium & v. Sicut, & vocat, & in to 9 tr. 2. Ref. 314. §. 3. & vos contrarie in hoc §. Et hoc potest, ibid in quæ §. 2.

19 Et hoc potest facere solus Papa, quia non sufficit dispensatio Episcopi; nam solus Papa potest in hoc jure dispensare. Undè quando Covarruvias ait, quòd laicus est incapax jurisdictionis ad excommunicandum, intelligendus est de incapacitate proveniente ea jure communi.

20 Sed difficultas est, an Pontifex possit laico infideli etiam potestatem ferendi censuras committere. Et negativam sententiam tenet Suarez *disp. 2. de censuris, sect. 3. sub num. 12.* sequuntur Duardus *suprà lib. 1. in Bullam Cœnæ, quæst. 3. numer. 33.* Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 2. verb. sit tertia conditio*, ubi asserit, hanc esse opinionem Henriquez ea ratione, quòd non baptizatus, non solum jure Ecclesiastico, & positivo, sed jure etiam divino, & naturali quodammodo est incapax jurisdictionis Ecclesiasticæ. Nec obstat, quòd infidelis possit valide baptizare, quia negatur, ex hoc inferri, esse ipsum capacem jurisdictionis Ecclesiasticæ, cùm ad baptizandum sufficiat materia, & forma, cum intentione ministri, ideoque, secundùm omnes, fœmina potest in necessitate baptizare: ad sententiam autem censuræ requiritur etiam jurisdictio Ecclesiastica coercitiva, ut dixi. Accedat quòd nunquam reperitur concessum infidelibus baptizare, sed si reperitur, aliquem infidelem de facto baptizare, eo casu tantùm declaratur talis, quòd sit verè baptizatus, & sic habet in hoc casu locum regula: *Multa facta tenent, quæ si non essent, facta, non tenerent*, & hoc non absque ratione, scilicet ne quis cogeretur iterùm baptizari.

21 Confirmatur, quia si verum esset simpliciter, infideles posse baptizare, non solùm de potestate absoluta, Summus Pontifex, ut loquuntur Doctores, sed etiam de ordinaria, posset concedere tam fœminæ, quàm infideli potestatem ferendi, censuras quod negant adversarii. Sequela patet, nam si absque dispensatione habent potestatem baptizandi; ergo tantò magis cum dispensatione cujuslibet Ordinarii. Signum est igitur non sequi ex hoc, quòd possit baptizare, seu, ut rectiùs loquar, quòd Baptismus ab eo collatus valeat, & teneat; ergo est etiam capax jurisdictionis Ecclesiasticæ censuras ferendi, &c. Accedat, quòd hoc casu tractatur de inferenda pœna contra Christianos, quod expressè eis prohibetur *in cap. nulla, dist. 54. & in cap. & specialis, de Judæis*, latè Ricciulus *de jure personarum, lib. 3. cap. 22. & 23.* ubi, quòd nequeat etiam esse arbiter inter Christianos.

22 His tamen non obstantibus, non desunt Doctores hanc potestatem Pontifici tribuentes, ut observat Cardinalis Lugo *de fide, disp. 23. sect. 3. cap. 4. n. 112.* Et hi sunt Ugolinus *de censur, tab. 1. c. 2. §. 9.* Sayr. *lib. 1. cap. 5.* Alter. *lib. 3. disp. 2 cap. 6. verb. si postulet aliquis*, & ex inclyta Societate Jesu doctus Pater Gaspar Hurtadus *de Sacram. tract. de censur. in communi, diffic. 4. n. 13.* ubi sic ait: Quia tamen merè laicus, & fœmina, & Clericus conjugatus, & non baptizatus, sunt incapaces prædictæ potestatis ea solo jure Ecclesiastico, in quo Papa dispensare potest; ideò quilibet Ordinarius ex Papæ dispensatione potest suam jurisdictionem delegare, non solùm non Clerico, & multò meliùs Clerico conjugato, in quo Doctores conveniunt; sed etiam viro non baptizato, ut contra Suarez docet Sayr. *lib. 1. c. 5.* Ita Hurtado. Et hæc quidem omnia, non incuriosa, pro Lectoribus fuisse existimo.

RESOL. LXXVI.

An Pontifex possit infantem ante usum rationis sacris Ordinibus initiatum reddere inhabilem ad matrimonium?

Et an de facto Pontifices hoc fecerint?

Et an possit Ecclesia constituere, ne in posterùm ad primam Tonsuram, vel ad Ordines minores promoveatur, nisi qui se voto castitatis solemni adstrinxerint, sicut præcipit de Ordinibus laicis?

Ex part. 8. tract. 1. Ref. 43.

§. 1. NEgativè respondet Sanchez *de matrimon. lib. 7. disput. 30. num. 3.* ubi contra Led[esmam] invehitur, & asserit, non posse Ecclesiam reddere inhabiles ad matrimonium, initiatos Ordine sacro ante rationis usum. Quia potuit Ecclesia id apponere ordinatis propria voluntate; & nulla alia

Quoad hoc lege doctrinam, nel not. seq. & circa hoc vide sup. §. 2. 2. & 3. Ref. 61. & ulterius Resol. ejus finem.

ratione eos ad Ordines admittere; quia cùm voluntariè subinde ad castitatem obligantur, ad quam nullum invitum potest Ecclesia cogere: quamobrem potest Ecclesia statuere, ne in posterùm quispiam minoribus Ordinibus initietur, nisi promissa castitate: at jam initiatis id onus imponere nequit, ne inviti cogantur ad continentiam. Cùm ergo infans absque omni prorsus voluntate sit Ordine sacro insignitus, caret Ecclesia potestate ipsum invitum ad continentiam compellendi, reddens ipsum matrimonii incapacem. Ita Sanchez, & alii.

2 Sed ego adversùs illum puto cum Ledesma, posse Pontificem, si vellet, puerum ante usum rationis ordinatum reddere inhabilem ad matrimonium. Et ita nostram sententiam præter Ledesmam tenet etiam Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 9. cap. 27. dub. 2. num. 19.* ubi sic ait: Existimo non excedere hoc omninò Ecclesiasticam potestatem, quia licèt Ecclesia, per se loquendo, (ut dicam) non possit hoc præceptum absolutè imponere vel generaliter, vel specialiter alicui personæ, tamen in casu ob gravem causam ad bonum Religionis pertinentem potest hoc præceptum imponere, etiamsi ex accidenti contingat, ut ejus obligatio, & effectus aliquem liget absque ejus consensu. Ut, v. g. in præsenti casu, si Ecclesia expedire judicaret, ut persona consecrata per sacrum Ordinem, quacumque ratione ordinari contingat, maneat inhabilis ad matrimonium, posset absolutè conjungere hoc impedimentum cum tali ordinatione, ita ut habeat effectum etiam in illo, qui sine proprio consensu ordinatur. Quia satis est quòd per se, & ex intentione Ecclesiæ talis Ordo dandus non sit nisi volenti; quòd verò alicui individuo detur absque consensu ejus, accidentarium est, & præter intentionem Ecclesiæ, tamen quia uno inconvenienti dato, ex malitia ordinantis, alterum ex duobus incommodis necessariò consequitur, scilicet, ut vel sic ordinato imponatur onus castitatis absque voluntate ejus, vel ut personæ sic sacratæ permittatur conjugium, poterat Ecclesia propter evitandum hoc posterius, prius illud eligere si ad majorem decentiam, & honorem sacri Ordinis expedire judicaret, quia privatum incommodum communi postponendum est. Ita Suarez, quem postea sequitur Pater Perez *de matrim. disp. 37. sect. 3. num. 3.*

3 Verùm difficultas est, si de facto Pontifices hoc fecerint, negant Vasquez *in 3. part. disp. 246. c. 3. num. 25.* Coninck *de Sacram. disp. 20. dub. 14. num. 144.* Sanchez, Suarez, & Perez *ubi suprà*, & Doctores, quos citat, & sequitur *loco citato*. Probatur hæc.

4 *Primò*, quia de facto Ecclesia nunquam contrarium ordinavit, nec posuit tale impedimentum nisi ei, qui voluntariè ordinatur, ut constat ex *cap. 1. qui Clerici, vel voventes*. Et fortè inter alias causas, ob hanc etiam semper explicat hoc impedimentum per modum voti, quia ad illud requiritur voluntarius consensus, saltem in ipsam ordinationem. De illo verò casu, in quo infans, vel puer ante usum rationis ordinatur, jura nihil dicunt; cumque ille modus ordinationis sit contra intentionem juris, & alioqui onus castitatis omninò ab extrinseco impositum, & nullo modo propria voluntate acceptum, gravissimum sit, non potest rationabiliter communé, & ordinarium jus ad illum extraordinarium extendi casum, maximè cùm id necessarium non sit ad eam decentiam sacri Ordinis, quam jus intendit. *Secundò*, quamvis jure divino, & etiam naturali indecens videretur, ut semel ordinatus in Sacris matrimonium contraheret; tamen id solùm locum haberet in eo, qui consensu proprio statum illum sacrum elegisset, in eo verò, qui absque ullo suo consensu ordinatus esset, non item. Sicut enim Christus voluit continentiam solùm esse consilii, & neminem sine suo consensu obligari, ita Ecclesia neminem vult alia ratione ad eam obligare, præsertim immeritum, cui fieret injuria, si ei omninò invito tantùm onus imponeretur. Igitur quamvis ei, qui se sponte Deo obtulit in Sacerdotem, indecorum videretur ad nuptias transire, & illis uti: tamen ei, qui talem statum non elegisset, nullo modo indecens esset.

5 His tamen non obstantibus, Paludanus *in 4. dist. 37. q. 1. art. 1.* D. Anton. *3. part. tit. 1. c. 8. conc. 2.* Ledesma *2. par. 4. q. 55. art. 4.* Rebellus *lib. 3. qu. 12. concl. 5.* & Gaspar Hurtadus *disp. 16. diffic. 2.* docent, Ordinem sacrum susceptum ante usum rationis dirimere matrimonium, & obligare ad castitatem.

Sup. hoc quod ... & in seqq. ... docetur in ... 74. Sed ad ... & qui ... non plenè ... hoc, lego tamen ... R. ...

6 *Primò*, quia, ut dicitur *in regulis juris 42. in 6.* Accessorium natura sequi congruit principalis. At principale hic sunt character, & potestas Ordinis: obligatio autem ad continentiam est accessorium; ergo cùm illa validè conferatur, hæc etiam valida erit.

7 *Secundò*. Jus Ecclesiasticum dirimens matrimonium est absolutè annexum Ordini sacro non minus, quàm jura Ecclesiastica sunt annexa Baptismo; ergo sicut jura Ecclesiastica comprehendunt baptizatum ante usum rationis ita etiam jus Ecclesiasticum dirimens matrimonium annexum Ordini sacro comprehendit sacris initiatos ante usum rationis.

8 *Tertiò*. Valdè indecens est, & contra religionis cultum debitum Sacerdotio, eum, qui ad gradum Sacerdotis promotus est, ad matrimonii statum descendere. Cujus rei judicium est, quia in Ecclesia Græca, in qua Sacerdotes in aliqua Provincia habent uxores, & eis certis temporibus utuntur, quamvis ex matrimonio ad sacerdotium ascendant; tamen à sacerdotio ad matrimonium nullo modo permittuntur.

9 Undè ex his ego puto, utramque sententiam probabilem esse. Sed si aliquis vellet stare in opinione negativa, dicendum est, infantem ordinatum ante usum rationis, posse, si Ordine uti nolit, ad matrimonium transire, & ideò dum fuerit sui compos, dandam esse optionem, velitne in Ordine permanere, an resilire. Quòd si velit permanere, jam voto castitatis manebit ligatus: si autem resilire eligat, manebit suspensus usu Ordinis.

Sup. hoc vide doctrinam, R. ...

10 *Notandum* est tamen in omnium sententia, posse Ecclesiam constituere, ne in posterùm ad primam Tonsuram, aut Ordines minores promoveantur, nisi, qui se voto castitatis solemni astrinxerunt, sicut præcipit de Ordinibus sacris. Quia non eam Ecclesia matrimonii ineundi potestatem auferret, quàm ipsi suo facto ea se ipsos privarent, eligentes sua sponte statum, cui id votum annexum est. Et posse Ecclesiam hactenus initiatis præcipere castitatem, aut ut omni Clericorum privilegio careant. Sicut *cap. unico, de Cleric. conjug. in 6.* statuit, Clericos ducentes uxorem his, aut viduam, destitui omni privilegio. Et ita docet Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 13. quæst. 4.* & Sanchez *lib. 7. disp. 31. num. 4.*

RESOL. LXXVII.

An Pontifex possit dispensare, ut sacris Ordinibus initiatus matrimonium contrahat?

Et deciditur, nullum esse jus divinum prohibens matrimonium, vel usum ejus Ordinatis in Sacris; atque adeò non esse in illis de jure divino continentiam perpetuam, tametsi ea sit quid juri divino maximè consentaneum, quod idem dicendum est de Episcopis.

Et discutitur, an ea obligatio sit solùm ex Ecclesiæ præcepto, directè præcipiente illis castitatem, vel immediatè sit ex voto castitatis in Ordine sacro tacitè emisso? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 72.

§. 1. NEgativè prima facie videtur respondendum; nam Joannes Major *in 4. dist. 24. quæst. 2.* Thomas Vualdensis *tom. 2. de Sacrament. c. 128.* Michael Medina *lib. 1. de sacror. homin. continent. c. 99. & 100.* Jodocus Clictovæus *lib. de continent. Sacerdot. c. 4.* Franciscus Turrianus *in lib. de sexta, septima, & octava Synodis, & lib. 2. de dogmaticis verbi Dei characteribus*: & quidam alii opinati sunt, de jure ipso divino, & instituto Christi Domini annexam fuisse Ordinibus continentiam, non quidem omnibus, sed majoribus, & sacris, incipiendo videlicet à Subdiaconatu. Et vel volunt, jure divino interdici tantùm, ne Clerici post susceptum majorem Ordinem contrahant matrimonium, vel etiam ne uti possint matrimonio, quando post illud suscipiunt Ordinem: quod totum contendit præcipuè Turrianus.

2 Sed, his non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhæreo, pro qua suppono nullum esse jus divinum prohibens matrimonium, vel usum ejus Ordinatis in sacris, atque adeò non esse in illis de jure divino continentiam perpetuam, tametsi ea sit quid juri divino maximè consentaneum. Ita D. Thomas, 2. 2. *quæst. 88. art. 1.* & est communis sententia Theologorum. Prima pars ostenditur, quia nullum est principium, ex quo tale divinum jus colligi queat, quia in Scriptura, seu in novo Testamento non habetur. Nec Christus Dominus suis Discipulis, vel Apostolis hoc, inquam, tanquam præceptum posuit, sed tanquam permissionem. Neque in nullo loco D. Paulus significavit præceptum aliquod præsertim à Christo Domino datum, quo prohibeatur Episcopus, etiam post Episcopatum, sumere matrimonii statum. Nec denique ea traditione satis infertur. Nam etiam demus, hanc traditionem dari à temporibus Apostolorum; adhuc inde non colligitur præceptum divinum: nam præcepta Apostolica sunt humana, non Divina, juxta dictum Pauli 1. Corinth. 1. *Præcepta ego, non Dominus*; & de istis præceptis, vel consuetudinibus introductis ab Apostolis, constat quoque ex traditione ab ipsorum temporibus. Igitur ex traditione Apostolica non satis colligitur præceptum divinum, nisi aliunde, aut ex materia, aut ex aliis indiciis innotescat; nihil autem horum in præsenti reperitur.

3 Probatur ex Concilio Ancyrano *cap. 10.* ubi dicitur: Diaconi quicumque (cùm ordinantur) si in sua ordinatione protestati sunt, dicentes velle se habere uxores, nec posse se continere, ii posteà si ad nuptias venerint, maneant in ministerio, propterea quòd his Episcopus licentiam dederit. Quicumque sanè tacuerunt, & susceperunt manus impositionem professi continentiam, si posteà ad nuptias venerint, à ministerio cessare debebunt. Ex quo Concilio patet, continentiam non esse jure divino sacro Ordini annexam: nam est improbabile, illud Concilium satis vicinum temporibus Apostolorum, in re adeò gravi errasse. Confirmatur: nullo Pontificis, vel Concilii decreto talis error in eo Concilio notatus est, qui tamen præ-

teriri

teriri non debuisset, utpotè Ecclesiæ maximè noxius.

4 Igitur dicendum est, obligationem Clericorum ad continentiam esse solùm jure Ecclesiastico annexam ordinatis in sacris. Patet ex præcedentibus dictis: nam cùm prædicta institutio non sit jure naturæ præscripta, nec sit divina, ut ostensum est, alia esse non potest nisi humana Ecclesiastica, cùm illa legitima sit, & honesta, & vim habeat obligandi, ut ipso usu satis evidenter constat, & expressè traditur ab Innocentio Papa II *in cap. 40. ult. lex 27. quæst. 1.* ubi ita cùm statuisset, si Episcopi, vel alii in sacris Ordinibus uxores ducant, debere statim separari, & pro tantis excessibus condignam pœnitentiam agere, subdit rationem, sic dicens, prædictam copulationem contra Ecclesiasticam regulam constat esse contractam. Constat igitur ea ordinatione Ecclesiæ de facto castitatis obligationem esse conjunctam cum Ordinibus sacris, secundùm præsentem usum Ecclesiæ Latinæ. Ut etiam expressè docuit Tridentinum *sess. 24. canon. 9.* ubi continentiam Clericorum in sacris in legem refert Ecclesiasticam. Ergo si continentia annexa est sacris Ordinibus ex constitutione Ecclesiæ, sequitur posse Pontificem ex magna aliqua causa dispensare, ut Clericus initiatus sacris Ordinibus matrimonium contrahat.

Sup. hoc in to. ... R. 74. §. Sed resolutio, & seqq. & in tom. 2. tr. 5. R. 14. in fine.

5 Et ideò nostram sententiam, nempe, continentiam non esse annexam sacris Ordinibus ex jure divino, sed Ecclesiastico, docent Doctores, quos citat, & sequitur doctus, & amicissimus Pater Aversa *de sacramento Ordinis, quæst. 4. sect. 3.* qui cùm variis rationibus probasset nostram sententiam, posteà testatur, illam approbaro facta Pontificum, & ideò sic asserit: Accedit etiam, quòd interdum in ipsa Romana Ecclesia à Summo Pontifice dispensatum est, ut aliquis sacro Ordine insignitus, posset uxorem ducere: quæ dispensatio neutiquam fieri debuisset, aut potuisset, si obligatio continentiæ esset annexa sacro Ordini de jure divino. Nec refert, quòd Michael Medina respondet, nunquam dispensatum fuisse, ut quisquam simul deinceps in sacro Ordine ministraret. Nam certè, si hac in re adesset jus divinum, non obligaret solùm ad hoc, ne quisquam retineat simul exercitium Ordinis, & usum matrimonii, sed ne simpliciter iniret matrimonium, aut illo uteretur post susceptum Ordinem: si ergo ad hoc non obligat, neque ad illud. Sed absolutè potuisset etiam Ecclesia dispensare, ut Clericus ordinatus iniret matrimonium, eoque uteretur, & in suo Ordine ministraret. At quia in hac re Ecclesia non dispensat, nisi ex maxima causa, ob rigorem, & gravitatem ipsius Ecclesiasticæ institutionis: neque occurrit causa, ut simul exercitium Ordinum concedatur, cùm abundè suppetant cœlibes viri, qui in Ordinibus ministrent, ideò in hoc non est dispensatum. Sed aliàs benè concessum fuit, ut conjugati proveherentur ad sacros Ordines, ac deinceps possent, & matrimonio uti, & in Ordinibus ministraro, nempe apud Græcos. Nec etiam satisfacit, quod respondet Major, non esse quidem jure divino irritum matrimonium post Ordines contractum, sed esse illicitum: & in hoc posse Pontificem ex gravi causa dispensare, sicut potest in aliis votis. Supponimus enim neutiquam posse Pontificem dispensare in divinis præceptis: licèt possit in nostris votis, relaxando vinculum nostræ promissionis.

Sup. hoc in 2. & §§ seq. pertinent.

6 Sed constito jam ex sola Ecclesiæ constitutione teneri hujusmodi Clericos ad servandam castitatem, non parum refert discutere, an ea obligatio sit solùm ex Ecclesiæ præcepto directè præcipiente illis castitatem, ut præcipit audire Missam diebus Dominicis, vel immediatè sit ex voto castitatis in Ordine sacro tacitè emisso, mediatè verò ex Ecclesiæ constitutione, quæ id votum Ordini sacro annectit, quod jure divino annexum non erat. Nam si est merum præceptum Ecclesiasticum, valida erit dispensatio Pontificia ad contrahendum matrimonium sine causa concessa, & potest post initum matrimonium peti debitum. At si est obligatio ex voto, non est valida dispensatio absque legitima causa concessa; & post matrimonium initum obligat votum, in quantum patitur status matrimonii, nempe ad non petendum debitum. Valentia *tom. 4. disp. 9. punct. 5. §. 1.* docet, non esse id proprium votum, sed Ecclesiæ statutum. Alii verò communiter cum D. Thoma *2. 2. q. 88. art. 7. & 11.* censent hanc obligationem esse ex vero, ac proprio voto; quod etiam cum multis, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 7. disp. 27. n. 10.* Et manifestè ostendi videtur, quia, ut patet ex D. Gregorio *epist. 42.* & refertur *cap. 2. dist. 28.* Ecclesia præcipit nullum ordinari Subdiaconum, ni continentiam promittat, quod etiam Episcopi observant. Nam ordinandis proponunt hoc votum, qui hoc ipso quo posteà Ordinem suscipiunt, censentur illud vovere.

7 Sed ego puto, obligationem servandi castitatem in Clerico in sacris, & illius inhabilitatem ad matrimonium subsequens, oriri non tantùm ratione voti solemnis castitatis, seu juris Ecclesiastici annexi voto castitatis, sed etiam ratione Ordinis sacris, seu ratione juris Ecclesiastici sibi annexi. Ita Rebellus *lib. 3. quæst. 12. num. 2.* & Gaspar Hurtado *disp. 6. diffic. 1. num. 1.* Probatur, nam quòd tale impedimentum resultet in ordinato ratione impliciti voti solemnis annexi ex constitutione Ecclesiæ, manifestè constat ex *cap. unico, de voto in 6.* Et firmari potest, quia hoc impedimentum ordine naturæ, ut sic dicam, disponit obligationem non ducendi uxorem, hæc autem obligatio, quantum est ex intentione, Ecclesiæ oriri debet ex voto per sacram ordinationem solemnizato. Præterea quòd tale impedimentum proveniat quoque ex sola ordinatione in sacris, satis firmatur communi sensu Doctorum constituentium, ut distinctum impedimentum, Ordinem, & Votum. Favet etiam Tridentinum *sess. 24. cap. 7.* ubi continentiam Clericorum in sacris, & inhabilitatem ad contrahendum matrimonium, non ad votum refert solemne; ad hoc enim refert inhabilitatem Regularium, qui castitatem solemniter professi sunt; sed ad legem Ecclesiasticam adjunctam ipsi Ordini sacro. Ergo, &c. Et hæc omnia supradicta docet clarè, & doctè, ut semper solet, Pater Perez *de matrimonio, disp. 28. sect. 1. & 2.* cui adde Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 9. cap. 13.* Sanchez *de matrimonio, lib. 7. disp. 27.* Henriquez *lib. 10. cap. 14.* Coninck *de Sacrament. disp. 20. dub. 11. & 12.* Becanum *de sacrament. Matrim. cap. 20. quæst. 10.* Arcadium *de concord. lib. 7. cap. 33.* Sotum *de justitia, lib. 3. quæst. 4. art. 2.* & Præpositum *in 3. p. quæst. unica, de sacrament. Ordin. dub. 20. num. 191.*

8 Cùm igitur ex supradictis appareat, ut dictum est, continentiam Clericorum ex institutione Ecclesiæ dimanasse, sequitur, posse Pontificem dispensare, ut ordinati in Sacris matrimonium contrahant; quod præter Doctores citatos docet Marchinus *de sacram. Ordin. tract. 2. part. 6. diffic. 7. n. 4.* Et ideò nostris temporibus à Summo Pontifice in Hispania dispensatum fuit, ut quidam Subdiaconus matrimonium iniret.

RESOL. LXXVIII.

An Pontifex possit dispensare, ut Religiosus uxorem ducat?
Et cursim explanatur, an super habenda proprietate possit etiam Pontifex dispensare cum aliquo Monacho? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 73.

§. 1. Negativè respondet D. Thomas *in 2. 2. q. 88. art. 11.* ubi *in fine corporis* concludit, & ideò in voto solemnizato per professionem Religionis non potest per Ecclesiam dispensari. Et *ad 2.* in voto temporalis continentiæ per professionem solemnizato non dispensari, hoc non est in quantum est actus castitatis, sed in quantum incipit ad latriam pertinere, per Professionem Religionis. In medio etiam corporis cùm recitasset opinionem contrariam, sibi aliquando approbatam eam reiicit, & ad argumentum quo *in 4. dist. 38.* motus fuerat, hic *ad primum* respondet: Periculis rerum humanarum obviandum esse per res humanas, non autem per hoc quòd res divinæ convertuntur in usum humanum: professi autem Religionem mortui sunt mundo, & vivunt Deo; undè non sunt revocandi ad vitam humanam occasione cujuscumque eventus. Et *art. 12. hujus ad 3.* loquens de plenitudine potestatis Romani Pontificis, circà dispensationem votorum, non dicit absolutè eum posse dispensare in omnibus votis, sed in omnibus votis dispensabilibus.

Ad majorem lucidandam doctrinam hujus q. & Res. lege totam doctr. R. seq. signanter in §. 1. prope finem, & §. Ad secundum, & infra Res. 95 §. Sed, ego, propter hoc, vers. Tertio Pontifex, & in tom. 2. tr. 6. unde §. ult. R. 115. & si placet seq. cum per totum.

2 Probat autem hanc sententiam ex *cap. cùm ad monasterium, tit. de statu Monachorum,* ubi Innocentius III. ita loquitur: Nec æstimet Abbas, quòd super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare; quia abdicatio proprietatis, sicut, & custodia castitatis, adeò est annexa regulæ monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere. Addit, & rationem ex Scriptura petitam, *Quod semel est sanctificatum Deo, non potest in alios usus commutari,* ut habetur *Levitici ultimo. Animal quod immolari potest Domino, si quis voverit, sanctum erit, & mutari non poterit.* Et posteà generaliter, *Quidquid semel fuerit consecratum, sanctum Sanctorum erit Domino;* ergo similiter, si qua persona est per solemne votum Religionis sanctificata Deo, scilicet ad essentialia Religionis, inter quæ est debitum perpetuæ continentiæ, non potest in alios usus mutari. Et ideò hanc sententiam tenent ferè omnes discipuli S. Thomæ, Sotus *de justit. lib. 7. q. 4. art. 2.* Sylvester *verb. Votum 4. q. 5.* Torre *de Relig. tom. 1. q. 98. art. 11.* Armila *verb. dispensatio, num. 11.* Tabiena *eodem verbo, quæst. 7.* & alii.

Sup. hoc proprietate in R. seqq. Nec obstat, cursim in principio, & breviter etiam in § Quod posset, ad lin. 8 & infra in to. 2. Res 66.

3 Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo, quam ex Thomistis docet Cajetanus in locum citatum D. Thomæ, D. Antoninus *part. 2. tit. 11. cap. 2. §. 9.* Paludanus *in 4. dist. 38. q. 4. art. 3. concl. 11.* Durandus *in 4. dist. 38. q. 2.* omnes ex schola D. Thomæ, quibus adde Tannerum *tom. 3. disp. 5. q. 4. dub. 6. num. 122.* Joannem Valerum *in differentiis utriusque fori, verb. Dispensatio, differ. 6. nu. 6.* Vasquez *in p. 2. disp. 165. nu. 104.* Henriquez *lib. 12. c. 5. n. 2.* Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 9. q. 1.* Medina *lib. 5. de fide, c. 47. & seq.* Navarrus *in manual. cap. 12. n. 71.* Richardus, Scotus, Major, Herveus, Angelus, Rosella, Lessius, Valentia, & alii. Dico igitur, posse Pontificem etiam in voto solemnis castitatis religiosæ dispensare saltem ex causa publicum, & commune bonum Ecclesiæ concernente.

4 Probatur hæc sententia, tum ex facto Pontificum, quos sæpius in hoc casu feliciter dispensasse legimus; & quidem fide in-

dobitata, ut fusè prosequitur Azor, & Platus. Tum quia quoad valorem dispensationis Ecclesiasticæ, eadem est ratio voti simplicis, & solemnis; neque hoc ex natura sua habet majorem obligationem, quàm illud. Tum quia secundùm S. Thomam, & alios, potest dispensari in voto castitatis per Ordinis susceptionem, quod non minus solemne est, quàm religiosæ Professionis; & si hoc discrimen sit, quòd hoc tolli non possit, nisi ipso etiam statu (religionis) à persona sublato, &c. quod non est necesse in priori casu. Tum denique quia nihil obstat ejus voti dispensationi. Non traditio; quia etiam simplex votom aliquando traditionem continet. Accedit, quòd etiam res in Regis dominium redactas potest Prorex, si major utilitas, & honor Regis id exposcat, alienare. Non voti solemnitas: quia hæc solo jure Ecclesiastico introducta est. Non ipsa religionis natura, qoia licèt de hujus essentia sit castitas; tamen non est de essentia ejus, qui semel Religiosus est factus, ut maneat Religiosus, ut dicetur. Nec demum consecratio. Non solùm quia benedictio ipsa propriè non constituit Religiosum, sed etiam, quia hæc ipsa potest à re integra separari, ut mox dicetur.

5 Sed hæc omnia probanda sont exemplis, quæ affert, ut dixi, Azorius, & Medina. Legimus enim in vita B. Laurentii Justiniani, Justinianos omnes ad onum, aut ferro, aut morbo, extinctos fuisse, præter aliquos senes qui ad sobolem procreandam apti non erant: evenisse tamen; ut unus tantùm superesset adolescens Nicolaus nomine apud Monachos S. Nicolai. Tunc Vitalis Dux Venetiis impetravit ab Alexandro III. Pontifice Romano, ut liceret adolescenti Monacho solvere vinculum Religionis ad suscitandam sobolem gentis, eique unicam filiam nomine Annam despondet: faustæ fuere nuptiæ, donavit, eos Dominus sex filiis masculis, & tribus fœmellis. Lætus tam prospera sobole Nicolaus, & Deo gratias agens voti veteris, & Religionis non immemor, ædificato priùs apud Amianum Cœnobio Virginum sub nomine S. Adriani, in quo Anna uxor ipsa quoque monasticam vitam cœpit, ad Monasterium reversus est: multis miraculis ambo claruerunt. Item est etiam litteris consignatum, ac proditum Ramirum Aragoniæ Regem Monachum factum, cùm pater ejus sine prole decessisset, Romani Pontificis auctoritate è Cœnobio eductum purpura, & regio sceptro ornatum uxorem duxisse, & ex ea filiam suscepisse,

6 Legimus quoque Casimirum hujus nominis primum Poloniæ Regem Cluniacensem Monachum sancti Benedicti Religionem professum, & Diaconum effectum, auctoritate Benedicti IX. vel Clementis II. Romani Pontificis à voto, professione monastica absolutum, ad Regnum majorum suorum evectum, uxorem accepisse, & liberos procreasse. Constantia Rogerii Regis Siciliæ filia jam ferè quinquagenaria Cœlestini III. Romani Pontificis consensu, & indulgentia à Cœnobio Panormitano educta, & votiva virginitate soluta Henrico VI. nupsit. Auctoritate itidem Clementis VII. multis Religiosis Equitibus professis in Ordinibus militaribus Calatravæ, & Alcantaræ concessum est, ut si vellent, uxores acciperent; & tamen professi erant Religionem, nec est, quòd Sotus opponat sacros Milites, quamvis Religionem professos, non esse verè simpliciter Religiosos: nam etsi id locum habeat in iis sacris Militibus, qui castitatem solùm conjugalem solemni professione promittunt, cujusmodi sunt sacri Milites sancti Jacobi in Hispania, & Sancti Stephani sub Magno Duce Florentino: verum non est in iis, qui simpliciter castitatem profitentur, quales sunt sacri Milites sancti Joannis Hjerosolymitani, & tales erant milites, tunc temporis Calatravæ, & Alcantaræ, licèt tunc castitatem conjugalem promittant.

7 At Sylvester, Sotus, & alii hæc incerta esse testantur, aut hos non Monachos veteranos, sed tyrones non Religionem professos, sed Novitios adhuc in probatione extitisse, Dicant illi quidquid volunt, certè negare non possunt, quod Annales, & historiæ prodiderunt, Ramirus nec Novitius erat, at fertur fuisse Sancti Facundi Cœnobio Præfectus, & Abbas, postea Pampilonensis Præsul, & post quadraginta annos in Tomeriensi Cœnobio exactos sobolis gerendæ causa uxorem duxisse Romani Pontificis auctoritate compulsus. Num Casimirus Novitius, & tyro fuit? at sancti Benedicti regulam professus dicitur, & Diaconus factus, & professionis Monasticæ; & sacri Ordinis religione solutus ad Regnum provectus, & uxorem duxit, & liberos procreavit. Incerta sunt hæc? at teste Chrom. *lib. 4. de orig. & reb. gestis Polonorum*, scriptore diligentissimo, vera sunt quæ dixi de Casimiro; & pro hoc Romani Pontificis beneficio, agnoscont Poloni injunctum: primum ut de singulis capitibus, exceptis Nobilibus, sive Equitibus, & qui Sacris addicti sunt, quotannis obolus unus in lucernam perpetuò in æde Sancti Petri Romæ arsuram pendatur: qui etiamnum Sancti Petri nummus vocatur. Deinde præscriptum, ut omnes Poloni rotunda in morem Monachorum tonsura capillorum utantur; nec infra auriculas ritu barbarico quisquam omninò comam permittat. Festis solemnibus dum Sacra fiunt, ut singuli Equites fasciam lineam candidam in modum stolæ, qua in sacris utuntur Sacerdotes, atque Diaconi, è collo suspensam ferant, quæ Pontificis præcepta non gravatè Polonorum Legati suscepere, & totam Poloniam Pontificis decretis obstrinxere. Hæc Chromerus. An quæ in vita Beati Laurentii Justiniani referuntur, falsa sunt, ita ut fidem facere non possint. An Constantia Novitia fuit, an historia est incerta; sed teste Fazello rerum Sicularum scriptore *lib. 7. cap. 6. in decade poster.* eam historiam Siculi Annales quotquot extant, commemorant, auctores plorimi tradunt diplomata, & decreta Cœlestini, quæ huc usque in Archivio Romano asservantur, id habent. Nec est, quod Sylvester, Sotus, & alii respondeant, id quidem fecisse Pontifices, sed potestate fecisse, non jure; & fecisse quidem probabilem Doctorum sententiam sequutos, sed non definisse; & alia multa, ait Sylvester, facere consueverunt, quæ faciunt quidem, & non sine aliorum offensione, at non jure. Cæterùm hoc est argumenti vim fugere, non argumentum solvere, sed quidquid dicit ille, certè existimo id fecisse Pontifices, & in re tam gravi, & seria, Theologos, & utriusque juris petitos, consilium dedisse.

8 Concludam igitur hanc resolutionem cum verbis Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 14. diffic. 7. num. 2.* ubi sic ait, *El voto solemne de la Religion no dirime el matrimonio por derecho divino, ò natura, sino solo por derecho Ecclesiastico. Esta sentencia tengo por la mas probable, porque como la solemnidad del voto es de derecho Ecclesiastico, como dize el derecho lo que de alli se siguiere tambien ha de ser derecho Ecclesiastico. De lo qual se infiere, que puede el Papa en esto dispensar, como lo ha hecho muchas vezes.* Ita ille, cui præter Doctores citatos, adde Præpositum *in 3. par. q. 7. de impedim. matrim. dub. 5. nu. 27. & seq.* Coninck *de Sacram. disp. 31. n. 7.* Sanchez *lib. 7. disp. 2.* Pontium *lib. 7. c. 22.* Lessium *lib. 2. cap. 42. n. 78.* Reginaldum *lib. 31. n. 123.* Rebellium *lib. 3. q. 2. n. 5.* Aversam *de sacram. Matrim. qu. 15. sect. 2.* & alios penes ipsos.

RESOL. LXXIX.

An Pontifex, ne remaneat extincta quadam Illustris Familia, possit præbere licentiam, ut Eques Religionis Hierosolymitanæ transeat ad Religionem D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c.

Ex quo infertur, an Pontifex possit dispensare in voto solemni Religionis?

Et quid de voto solemni paupertatis?

Et supponitur posse, & solere Summos Pontifices præbere licentiam, ut aliquis Religiosus transeat ex una Religione strictiori ad aliam laxiorem, justa existente causa.

Et quæritur, an supradicti Equites D. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c. sint verè Religiosi, & possint eligere Confessarium, ab Ordinario non approbatum, & gaudere privilegio Canonis, fori exemptione gabellarum, & in multis aliis comprehendantur ut Religiosi?

Et infertur, quòd si Capucinus, Minimus, Mercenarius cum licentia Pontificis transiret ad Canonicos Regulares, vel ad Carmelitas Claustrales, &c. non tenerentur ad votum paupertatis tam rigidè ut antea: nec ad votum Quadragesimale, nec ad votum redemptionis Captivorum.

Et an dissolvatur vinculum prioris professionis, si Religiosus professus legitimè transeat ad alium Ordinem, ut ibi denuò profiteatur?

Et docetur, quæ causa sit justa ad dispensandum in voto solemni Religionis.

Et an in secundo gradu nunquam dispensetur nisi inter magnos Principes. Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Resol. 1.

§. 1. CErtum est, nec indiget probatione, posse, & solere summos Pontifices præbere licentiam, ut aliquis Religiosus transeat ex una Religione strictiori ad aliam laxiorem, justa existente causa; ut inter alios firmat Ricciullus *de Jure personarum, lib. 8. cap. 4. n. 4.* Difficultas est, an possit hoc facere in casu nostro: Primò, quia Religio divi Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ non est vera Religio, ut plures Auctores docent. Ita Sotus *de Just. lib. 9. quæst. 5. art. 3. ad 3.* qui tamen contrarium dicit de Equitibus Hierosolymitanis: ergo. Secundò, quia in illis prius nominatis Religionibus non emittitur votum castitatis absolutum, sed votum castitatis conjugalis: ergo Pontifex dispensaret in voto castitatis solemni; quòd negat posse eum facere D. Thom. *in 2. 2. quæst. 88. art. 11.* Raphael de la Torre, Sotus, Sylvester, Armilla, Tabiena, & omnes Thomistæ. *Sup. hoc infr. in §. Ad secundum, hujus R. & in alia Res. ejus nec.*

2 Verùm, his non obstantibus, ad casum propositum videtur affirmativè respondendum; quia communior, & probabilior Doctorum sententia tenet Equites Divi Jacobi, Calatravæ, &c. esse verè Religiosos; & ita docent fere 60. Doctores, quos etiam, me citato, citat, & sequitur Ambrosius Marchin. Archiepiscopus Calaritanus, *in Alleg. pro jurisdictione Ordinum Militarium, artic. 1. num. 7. & 25.* Quibus ego addo Sanchez *in Summa, tomo 2. lib. 7. cap. 27. num. 105.* Suarez *Sup. hoc in to. 7. tr. 1. R. 3... lin. § & ibi in tr. 1. R. 90 § 1. ante medium, à vers. verò rel.*

rez

rez *de Religione*, *tomo* 4. *lib*. 1. 2. 4. *à num*. 8. *usque ad* 17. Pellizarium *in Manual. Regular. tom*. 1. *tract*. 1. *cap*. 3. *num*. 48. Pizzarum *in Discursu Apologetico pro Ordinibus militaribus*, *num* 19. *cum seqq*. Valenzuelam *consil*. 85. *num*. 9. Valescum *consult*. 108. *num*. 27. & me citato Larream *tomo* 1. *Allegat*. 64. *num*. 2. & 3. & me citato Seperellum *tomo* 1. *decis*. 2. *numero* 64. Fernandez de Castro *en Portugal convencida*, *part*. 1. *sect*. 1. *litter*. *A*. Callaratum *in Allegat. juris pro Defens. D. Eduardi de Portugal*. *num*. 8. & me citato Amajam *in Codicem leg. ult. de incolis*, *lib*. 10. *tit*. 39. *num*. 15. Anialdum *consult*. 78. *num*. 45. Carlevalium *de Judiciis*, *tomo* 1. *lib*. 1. *tit*. 1. *dist*. 2. *quæst*. 6. *nu*. 416. Ferentilum *in decisionem* 2. *Euroti*, & me citato Zipæum *de Jurisd. lib*. 1. *cap*. 21. *num*. 1. Guazzinum *Defens*. 20 *num*. 16. Riccium *in Praxi*, *tom*. 4. *resol*. 170. & 176. Lezzanum *in Summa*, *tom*. 2. *cap*. 5. *num*. 6. & me citato Bordonum *in Consil. Regul. tom*. 1. *resol*. 28. *nu*. 23. & me citato Leandrum *de Sacrament. tom*. 1. *tract*. 5. *disput*. 11. *quæst*. 57. Martinum de San Juan *in Monita Confess. tom*. 1. *tract*. 24. *de Pœnitent*. *nu*. 4. Sancium *in Selectis*, *disput*. 49. *num*. 10. Faustum *in Thesauro*, *lib*. 5. *q*. 11. Pereiram *dec*. 58. Megalam *tom*. 4. *lib*. 4. *cap*. 20. *q*. 5. *n*. 40. Merendam *controv. Jur. lib*. 14. *cap*. 49. *num*. 40. Fabrum *in Codice*, *lib*. 6. *tit*. 12. *differ*. 33. *nu*. 2. Transmieram *de Polygamia*, *lib*. 3. *quæst*. 22. *num*. 26. Valerum *in differ. utriusque Fori*, *verb. Munera*, *differ*. 1. *num*. 12. & 23. Notarium *in Lucerna Regularium*, *num*. 16. & alios penes ipsos.

Sup. hoc, & con[illegible] in R. 100. & etiam breviss[illegible] in R. 149. §. Quinto secundo, [illegible] & in tom. 4. tr. 3. R. 98 [illegible] & in Ref. 99. [illegible] R. 14. §. [illegible] & in R. 316. [illegible] Nec valet [illegible] Responsio, & in tom. [illegible] & seqq. [illegible] in Ref. 101. [illegible] in Ref. 117 & 169.

3 Dicendum est itaque, votum castitatis conjugalis non sufficere jure communi ad constituendum votum solemne castitatis: sed negandum, id non posse fieri privilegio; cùm enim solemnitas voti sit jure humano inducta, potest illa minui, vel augeri rationabili causa subsistente: & ita sicut Papa potest facere Religioso facultatem aliquo modo testandi, moderando solemnitatem voti paupertatis, ita etiam facere facultatem utendi conjugio legitimo minuendo solemnitatem voti castitatis. Deinde, licèt voti obligatio sit jure naturali, & divino inducta; solemnitas tamen voti à jure humano Pontificio inventa est; Pontifices enim maximi induxerunt, ut ad faciendum solemne votum requiratur primò, quòd constet ex tribus votis, scilicet, castitatis integræ, Paupertatis, & Obedientiæ: Secundò, quòd hæc tria fiant in Religione approbata: Tertiò, quòd fiant in manibus ejus, qui potest voventem incorporare Religioni; & quòd alioquin non sit solemne secundum omnes. Et ideò sicut Papa statuit, & induxit, ut omnia prædicta requirantur ad hoc, ut aliquod votum dicatur solemne, & sufficiens ad faciendum aliquem verum Religiosum, & ad alios certos effectus, ita potest statuere, ut aliquid ampliùs requiratur, vel aliquid minus sufficiat; & consequenter potest efficere, quod non solùm votum castitatis integræ, sed etiam votum castitatis conjugalis sufficiat; cùm omnes Pontifices maximi æqualem, immò eandem potestatem Ecclesiasticam immediatè à Deo, sicut ipse Petrus accepit, habeant, & accipiant. Arg. *cap. Imnovo* 21. *dist*. *cap. Cuncta*, *cap. Ipsi sunt* 9. *quæst*. 3. & *c*. 1. *de homicid*. *in* 6. Quò fit, quòd licet omnes Religiosi emittant votum Paupertatis; non tamen omnes pari modo ad eam servandam obligantur. Franciscani enim de Observantia, & Capuccini tenentur eam servare in particulari, & in communi, at Religiosi non Mendicantes, tantùm in particulari, non in communi. Quin & Mendicantes ante Concilium Tridentinum non poterant habere in communi, nisi cum certa limitatione; nunc autem post Concilium Tridentinum possunt habere sine illa, per *cap*. 2. *sess*. 25. Quin, & aliqui Religiosi, etiam quibus non licet habere proprium, possunt ex privilegio certo modo testari per limitationem voti Paupertatis. Et non ita est cur quis miretur. Pontifices maximos statuisse, ut aliquot Religiosi Religionum ad militiam armatam constitutarum propter maximam difficultatem servandi votum castitatis integræ, conversando ferè semper cum sæcularibus hominibus, & fœminis, satisfacerent voto castitatis Religioni necessariæ, servando conjugalem.

4 Sed pro Religionibus Hispanis, & in favorem Hispani Oratoris, non erit incongruum Hispanum Auctorem audire de hac quæstione loquentem: ideò nostram sententiam tribus rationibus novissime confirmat me citato *Hjeronymus Gorzias* in Politica regulari, tract. 1. difficul. 5. dub. 4. punct. 2. num. 3. ubi sic ait: *La primera, que no es de essencia de la Religion, que los votos sean solemnes, como se vè en la Compañia, en la qual son solos los votos simples, que hazen al cabo de los duos annos, que dan perfectos, y rigorosos Religiosos: verdad es, que de derecho comun, essentiales son los tres votos solemnes, como consta* ex cap. Religioso, de sent. excommunicat. in 6. & ex Clement. 1. de Religiosis domibus. *Però puede dispensar el Papa, como de hecho ha dispensado con los Padres de la Compañia y con estos militares, y assi, aunque no so solemnes los que hazen estos Cavalleros; però no obstante esso, bastan para constituir los verdaderos Religiosos. Lo segundo porque las Bullas Pontificias, que confirman estas Religiones, llaman à estos Cavalleros, Religiosos. Ni vale la distinction de algunos Canonistas, que explican se han de entender sos lato modo; porque ai, dizen, dos maneras de Religiones*, unas perfectissimas, *y otras* secundùm quid: *Però contra esto arguye* Suarez *y* Basilio, *probando se ho desir con cautela en esta distinction; porque por lo menos se ha de entender, que ablan los Pontifices de los que essencialmente son Religiosos; pues aliàs auriamos de confessar, que los Pontifices hablan impropriamente, y esto es con [illegible] sedad; y luego por lo menos hemos de conceder, que son essencialmente Religiosos, aunque aliàs tengan con mas anchura la observancia de los votos, que otras Religiones. La Tercera, porque este estado puede ser estado de perfecion, para loqual tiene todos los medios proporcionados, segun el fin y instituto destas milicias; y aunque los votos se observan con alguna latitud, però no tanto, que no quedan dentro de la esfera de sufficiencia, para poder constituir Religion; y maxime professandolas de baxo de regla approbada por la Sede Apostolica, y haziendo estos Cavalleros entrego de su persona à la Religion, nada de lo sustancial les falta para ser Religiosos*, Hucusque doctus Pater Garcias.

5 Ex quibus ego in meis operibus sparsim olim collegi cum multis Auctoribus, dictos Equites, Primò, gaudere privilegio Fori, & Canonis, & exemptione Gabellarum: Secundò, emissa professione, relinquendo Ordinem, esse Apostatas: Tertiò, non posse emittere professionem, nec ante annum decimum sextum expletum, nec nisi expleto Novitiatus anno: Quartò, dictos Equites post professionem fornicantes committere Sacrilegium, & teneri hanc circumstantiam in confessione aperire, tam ipsi quàm mulieres cum ipsis fornicantes: Quintò, deserentes portare habitum, peccare mortaliter, & in excommunicationem incidere: Sextò, tanquam verè Religiosos fuisse à Clement. VIII. exceptos ne comprehenderentur in Bulla, qua interdixit Religiosis munerum largitionem: Et tandem septimo, posse dictos Equites, ut verè Religiosos eligere sibi Confessarium non approbatum ab Ordinario, ut docent Riccius *in Praxi*, *tom*. 4. *resol*. 170. *numer*. 2. Navarrus, *deolett. For*. *quæst*. 69. *nu*. 23 *sect*. 2. Leandrus *de Sacrament*. *tom*. 1. *tract*. 5. *disp*. 15. *quæst*. 47. & Martinus de San Joseph *in monita Confessor*. *tom*. 1. *lib*. 1. *tract*. 24. *de Pœnit*. *num*. 4. ubi sic ait: *Lo mismo se deve dezir de los Cavalleros de las Ordenes de San Juan, San Iago, Calatrava, y Alcantara, que se podran confessar con qualquier simple Sacerdote idoneo, regular, ò seglar aunque no està expuesto, porque segun la mas verdadera opinion, son verdaderos Religiosos*. Ita ille. Unde patet responsio ad Argumenta in contrarium adducta, & ad primum Soti, & aliorum asserentium, Equites divi Jacobi, Calatravæ, &c. non esse verè Religiosos: respondeo, contrarium asserendum esse, cùm opinio affirmativa sit communior, & probabilior; ut patet ex superius dictis. Hinc Pontius *in tract. de imped. Matrim. cap.* 27. *quæst*. 1. §. 4. sic ait: dictos Equites esse verè, & substantialiter Religiosos, adeò certum existimo, ut oppositum judicem nimis licentiosè dictum, ne dicam aliquid gravius; cùm pleno ore litteræ Pontificiæ illos appellent Religiosos; & etiam cùm castitate conjugali vera Religio constare possit; eo quod, sicut in paupertate latitudo est, ita etiam in castitate, quæ est materia voti. Ita Pontius. Et quidem in casu nostro, nemo nisi bardus diceret, Pontificem, si vellet, non posse huic sententiæ adhærere, cùm sit tantorum virorum authoritate fulcita, & validissimis rationibus roborata.

Sup. hoc forsà in R. 30 § ult. & in tom. 1. tr. 1. Resol. 21. §. Quoad secundum, & in tom. [illegible] R. 11. §. [illegible] anno medio [illegible] in tom. 7 tr. [illegible] R. 87 cursim. In fine, & in R. [illegible] & in R. 96 § 2. & in R. 109 & in 10. [illegible] Res. [illegible] prope finem.

6 Ad secundum argumentum respondeo primo, quòd doctrina illa, negans Pontifici authoritatem dispensandi in voto solemni castitatis, semper mihi displicuit, & ideò puto, contrariam esse communiorem, & probabiliorem, quam tutatus sum in *par*. 8. *tr*. 1. *resol*. 73. cum Tannero, Vasquez, Henriquez, Azorio, Præposito, Coninck, Sanchez, Lessio, Règinaldo, Rebellio, & aliis: unde in Schola Patrum Societatis hæc opinio est communis. Et ratio est, quia Pontifex potest dispensare in voto simplici castitatis perpetuæ: ergo etiam poterit dispensare in voto solemni. Probo consequentiam, quia solemnitas voti solo Ecclesiæ decreto est introducta, ut expressè definitur *in cap. unico de voto in* 6. ergo Summus Pontifex, si subsit justa causa, potest in eo dispensare; quia potest suum decretum relaxare. Tum quia Pontifex potest relaxare votum solemne castitatis Clericorum, ut Divus Thomas, communiter receptus, testatur: ergo etiam poterit relaxare votum solemne Religiosorum. Probo consequentiam, quia cùm utrumque sit solemne, æqua debebit esse utriusque ratio.

Sup. hoc forsà in fine § 1. hujus Res. & in Res. citata ad [illegible] hujus §. Quæ nunc est antecedens, & infrà in R. 95. §. Sed ego, prope finem, vers. Tertiò Ponti[illegible], & quomodo non placent sup. [illegible] in [illegible] & si placet lege, & per totam.

6 Nec obstat, quod in *c. Cùm ad Monasterium*, *de statu Monachorum*, habeatur: *Neque æstimet Abbas, quòd super habenda proprietate possit cum aliquo dispensare; quia abdicatio proprietatis, sicut, & custodia Castitatis adeò est annexa Regula Monachali, ut contra eam neque etiam Summus Pontifex possit licentiam indulgere*. Ad hoc enim respondet Durandus *in* 4. *dist*. 28. *quæst*. 2. consultò Textum dicere, non posse Romanum Pontificem licentiam dare, quia non potest ad libitum, & absque causa justa. Alii verò, & rectiùs dicunt,

Ex supr. hoc [illegible], & custodia Castitatis, & etiam pro sequentibus et hoc in R. [illegible] & pro quo proprietatis in [illegible] in hac Resol. cursim.

[punctò post initium, & seq. & inferius in 12. & Resol. 16.] dicunt, non posse Pontificem dispensare, ut Religiosus quandiù manet Religiosus; proprium habeat, uxorem ducat, ac liber sit ab omni obedientiæ jugo, eo modo, quo sunt cæteri Sæculares, successivè tamen benè fieri potest, ea aliqua urgenti, & multum rationabili causa, & authoritate Apostolica, ut qui aliàs erat Religiosus, desinat Religiosus esse, & fiat Sæcularis, habeatque proprium, & Matrimonium contrahat, & liber sit ab omni obedientia. Et ego observo, non solùm cum Regibus, & Principibus magnis Pontifices dispensasse, sed etiam cum viris nobilibus; & ideò Alexander III. ut in vita beati Laurentii Justiniani apud Surium, 8. Januarii legitur, dispensavit cum Nicolao Justiniano Veneto, Religioso in Monasterio sancti Nicolai, qui solus tunc ex familia Justiniana supererat; ut uxorem acciperet, & hoc, ut rectè observat Faustus *in Thes. lib. 7. quæst.* 48. ne Familia tam illustris extingueretur. Quod exemplum valdè notandum est in casu nostro in favorem Oratoris. Est etiam aliud exemplum Gregorii XIII. qui dispensavit cum germano Cardinalis Joyolæ, Sacerdote professo; & Provinciali Ordinis Capuccinorum. Sed plus observo in favorem Oratoris, nempe ut notat Azorius, *tom. 1. lib. 12. cap. 7. quæst.* 1. & Rocaful *in Praxi Theologia Moralis tom. 2. lib. 3. parte Decalogi, cap. 4. num.* 504. Clementem VIII. cum multis Religiosis Equitibus professis in Ordinibus Alcantaræ, & Calatravæ dispensasse, ut uxores acciperent eo tempore, quo castitatem absolutam vocabant; nam ut notat Ambrosius Machin. *in Alleg. pro juris Ordin. Milit. artic. 2. num. 21. ante Bullam Leonis X. Estos Cavalleros haziato voto de Castidad absoluta, como las demas Religiones, y como la Orden de San Juan.* Unde ex his ego nunquam persuadere mihi potui, sanctum Thomam hanc auctoritatem Romano Pontifici negasse, sed solùm docuisse, ut optimè Cajetanus annotavit, Romani Pontificis authoritate fieri non posse, ut quis sit Religiosus, & conjux, vel dominium habeat; pugnat enim cum natura Religionis, conjugii, & dominii usus. At Pontificia authoritate fieri potest, ut Religiosus desinat esse Religiosus, & sic Matrimonium contrahat, & res ut proprias possideat. Verùm demus absolutè D. Thomam, hanc authoritatem Pontifici denegasse; ejus opinio cessat in casu nostro, in quo Pontifex, non facit de Religioso non Religiosum, sed transfert Religiosum de una ad aliam Religionem, in qua verè existente Religioso, non tenetur tamen ad votum castitatis absolutæ, sed conjugalis. Itaque in casu; de quo loquimur, Pontifex non dispensat absolutè in voto castitatis solemni, sed illud commutat in votum castitatis conjugalis.

8 Qund posse fieri præter superius dicta confirmatur ex *cap. cùm ad Monasterium, de statu Monachorum*, in quo patet, potestatem Pontificis in dispensatione voti Paupertatis, & Castitatis, procedere pari passu. Sed ut notat Pater Oviedus Benedictinus *de Republica Regul. part. 1. cap. 1. tract. 9. quæst.* 9. [Sup. hoc supra in D. Nec obstat, huius Resolutionis ad lin. 3. & in aliis eius not. pro hac quæst.?] Cùm Pontifex confert alicui Religioso pensionem, solet priùs dispensare in voto Paupertatis, ut mecum factum fuit à Sanctissimo Domino nostro annis elapsis; Ergo Pontifex poterit etiam ea justa causa dispensare etiam in casu nostro, & simul commutare votum castitatis absolutæ in votum castitatis conjugalis, quia, ut dictum est, potestates dispensandi in voto paupertatis, & in voto castitatis æquiparantur: & sicut potest habere latitudinem votum Paupertatis, potest etiam habere latitudinem votum castitatis. Undè commutatio voti continentiæ in castitatem conjugalem non mutat substantiam Regulæ; ut docet Sacra Rota *Divers. parte secunda, decisione ducentesima sexagesima sexta num.* 6. quod etiam notavit Riccius *in Praxi, part. 4. resol. 76. num.* 3. Machin. *ubi suprà, art. 2. num.* 12. Sperellus; *tom. 1. decis. 2. num.* 64. & alii, adde ut observat Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 9. capit. 5. numer.* 29. Pellizarius *tom. 1. tract. 1. cap. 3. num.* 322. Lezana, *tom. 2. cap. 5. num.* 9. supradicta vota conjugalia in dictis Religionibus posse dici aliquo modo vota solemnia, quoad perpetuitatem absolutam: ergo, &c.

9 Posset etiam aliquis dicere, quòd in casu nostro Pontifex non dispensat in voto solemni castitatis, sed tantùm ponit, verbi gratia, Oratorem in alio statu, in quo ampliùs dicti voti obligatio illum non astringit. Itaque in hoc casu, de quo loquimur; non adest pura dispensatio, nec dispensatio mixta cum commutatione, sed translatio cum justa causa, ex uno ad alium statum; in quo posteriori non adsunt obligationes eodem modo, quo in priori aderant. Et ideò si aliquis Capuccinus cum licentia Pontificis transiret ad Canonicos Regulares, vel ad Franciscanos Claustrales; non teneretur ad votum paupertatis tam rigidè ut anteà, per ea, quæ docet Machbin. *ubi suprà, art. 3. num.* 34. & Cenedo *de Paupertate Religiosa dub. 50. numer.* 18. Sic etiamsi aliquis Minimus, vel Mercenarius transiret, verbi gratia, ad Carmelitas Claustrales, non teneretur ad votum quadragesimale, nec ad votum Redemptionis Captivorum, non quia Papa dispensavit in omnibus supradictis votis, sed quia transtulit dictos Religiosos in statum, in quo non adest ampliùs obligatio illa vota observandi. Et ratio horum omnium est, quia per legitimum transitum ad aliam Religionem dissolvitur vinculum prioris Professionis, quatenus unus status religionis mutatur in alium, juxta diversitatem Professionis, quæ in talibus Religionibus respectivè emittitur; ut optimè observat Sanchez *in Summa, tom. 2. lib. 6. cap. 7. num.* 87. & Pellizzarius *in Manual. Regul. tom. 1. tract. 1. cap. 2. num.* 34. qui post *tract. 3. cap. 5. sect. 1. num.* 11. quærens, an dissolvatur vinculum prioris professionis, si Religiosus professus legitimè transiens ad alium Ordinem, ibi denuò profiteatur? respondetur dissolvi, & quidem, ita ut si quod aliud votum, sive solemne, sive non solemne, erat annexum priori professioni, omninò desinat obligare, si excipias votum de non petenda, aut acceptanda dignitate extra Religionem; quod in præsenti non cessat ex Const. Urbani VIII. in ordine 140. per quancunque Religiosi translationem, aut habitus privationem, ac dimissionem.

10 Sed ut verum fatear, communiter Doctores agnoscunt in licentia à Pontifice concessa ad laxiorem Religionem adesse quandam in solemni Religionis strictioris voto dispensationem, etsi partim admisceatur commutatio; & ita docet Sanchez *in Summa, tom. 2. lib. 6. cap. 7. num.* 52. Ricciulus *de Jure personarum, lib. 4. cap. 8. num.* 4. cum aliis; & ideò talis licentia absque justa causa à Pontifice non posset concedi.

11 Stando igitur in hac opinione, restat modo videre, an summus Pontifex habeat in casu nostro justam causam præbendi talem licentiam Oratori, ut possit transire ex Religione Hierosolymitana ad Religionem D. Jacobi, Calatravæ, &c. dispensando implicitè, & simul commutando votum castitatis absolutum, in votum castitatis conjugalis, ut dictum est? Et affirmativè videtur respondendum; adest enim, & justa causa privata, & publica. Adest justa causa privata, nempe periculum damni spiritualis ipsius Oratoris, remanendo in dicta Religione Hierosolymitana propter ejus fragilitatem, & ideò hanc esse justam causam dispensandi in voto castitatis dixit Ochagavia *de Sacram. tract. 4. dispens. Matrim. quæst. 6. num.* 6. qui citat Navarrum, Suarez, & Sayrum, quibus ego addo Jo. Præpositum *in part. 2. D. Thoma, cap. 98. dub. 3. num.* 28. Raphaelem de la Torre *in 2. 2. D. Thoma, tom. 1. quæst. 88. art. 12. disp.* 4. Martinum Perez *de Matrim. disp. 45. sect. 5. num.* 53. Layman *l. tract. 4. cap. 8. num.* 5. Stephanum *de Sacram. l. 3. cap. 113. num.* 3. Lessium, *2. cap. 40. dub. 17. nu.* 120. Sanchez *in Summ. tom. 1. lib. 4. cap. 41. num.* 40. & iterùm Lessium *in Auctar. Cas. Cons. ad part. 2. D. Thoma, verb. Sponsalia, cap. 7. num.* 18.

12 Nec obstat dicere, Gratianum *discep. 457. nu.* 10. non admittere talem causam, ut possit Pontifex dispensare in voto castitatis Equitum Hierosolymitanorum, nam respondeo, Gratianum loqui in illo casu, in quo Eques petebat dispensationem absolvi à voto, & Religione; quod non accidit in casu nostro, in quo Orator manet Religiosus, nec obtineret dispensationem absolutam à voto; sed votum castitatis absolutum commutatur in votum castitatis conjugalis. Secundo respondeo, Gratianum intelligendum esse casu, quo Eques Hierosolymitanus non adduceret aliam causam, nisi solam suam fragilitatem in observando; secus autem si adduceret etiam aliam causam: nam, ut observat Castrus Palaus, *tom. 5. disp. 4. tract. ubi §. 12. n.* 2. Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 24. q.* 23. Perez *de Matrim. disp. 45. sect. 5. num.* 13. Hurtadus *de Matrim. disp. 26. diffic. 5. n.* 13. Trullench, *de Sacram. lib. 7. cap. 50. dub. 2. num.* 58. & alii, plures causæ aggregatæ sufficiunt, quarum singulæ non sufficerent; sed in nostro casu, præter fragilitatem adductam in observando voto, adest inconsideratio, & levitas, cum quibus emissum fuit: quam justam causam esse ad dispensandum tradit Castrus Palaus *tom. 3. tract. 15. punct. 9. num.* 7. Stephanus, *de Sacram. lib. 3. cap. 113. num.* 3. Ochagavia, *tract. 4. de Matrim. qu. 7. num.* 5. [Sup. hoc vide infrà in 12. 2. Res. ...] Et individualiter pro casu nostro, supradictas causas, nempe levitatem in emissione voti, & periculum labendi ex fragilitate, esse sufficientes, licitè præbeatur licentia transeundi ad laaiorem Religionem, tradit Sanchez *in Summa tom. 2. lib. 6. cap. 7. num.* 72. Adest etiam pro justa causa auctoritas, & merita intercedentis pro Oratore, qui est Augustissimus Rex Hispaniarum; & hanc esse causam justam dispensandi, & per consequens præbendi licentiam, de qua loquimur, tradiderunt Coninck. *de Sacram. disp. 23. dub. 5. num.* 49. Sanchez *de Matrim. l. 8. disp. 19. num.* 22. Hortadus *ubi suprà, num.* 11. Perez *num.* 5. Villalobos, *tom. 1. tract. 1. diffic. 26. num.* 7. Molfesius, *in Summa, tom. 1. tract. 4. cap. 12. num.* 57. Reginaldus, *tom. 2. lib. 31. c. 26. num.* 16. Palaus, *tom. 1. disp. 4. punct. ult. §. 2. n.* 1. Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 24. q.* 24. Et ratio est, quia multùm expedit Ecclesiæ, habere Reges specialiter devinctos.

13 Verùm his omnibus causis omissis, quæ tamen multùm movere possent benignitatem Sanctissimi D. N. non dubito, præcipuam esse illam, quæ pertinet ad bonum publicum, ne pereat videlicet, & extincta remaneat, una ex nobilissimis Familiis Regni Majoricarum: nam hanc causam pertinere

tenere ad commune, & publicum bonum, firmarunt uno ore Doctores magni nominis, & patet *ex l. 1. §. Denunciare, vers. Publicè, ff. de vent. inspiciem.* Et ita ex Henriquez, Sanchez, & Coninck, Gaspar Hurtadus, *de Matrim. disp. 26. diffic. 3. n. 12.* quibus adde Matrimonium Perez, *de Matrim. disp. 45. sect. 3. n. 10.* Baonyum *in Theol. mor. tom. 1. tract. 12. q. 2. propos. 4.* Castrum Palaum, *tom. 5. disp. 4. punct. alt. §. 2. n. 2.* Basilæum *in Flor. Theol. Pract. verb. Matrim. num. 5.* Stephanum *de Sacrament. lib. 2. c. 113. n. 3.* Trullenck *de Sacram. lib. 7. c. 10. dub. 2. nu. 9.* Undè asserit Villalobos *in Summa, tom. 1. tr. 14. disp. 26. num. 6.* *Que por esta causa* (ne periret videlicet familia nobilis) *dispenso Gregorio XIII. con D. Lucia Condessa de Sancta Gadea para casarse con su tio, con quien avia estado casada una hermana suya, y ella tenia hecho voto de castidad.* Ita ille. Quodquidem votum fuerat à dicta Comitissa emissum in manu Episcopi; ut notat Henriquez *lib. 12. c. 3. num. 9. in Glossa lit. D.* Et quidem fuit hæc materia dispensationis: nam Pontifex, primò dispensavit in voto castitatis coram Episcopo emisso: secundo dispensavit, ut Comitissa contraheret cum marito olim suæ sororis: tertiò dispensavit, ut contraheret cum Patruo. Et hoc solùm, ut dictum est, ne extincta remaneret Familia illa nobilis, quia ad publicum, & commune commodum spectabat.

14 Et tandem in favorem Oratoris ponderandus est Textus Concilii Tridentini, *sess. 24. capit. 5. de Reformatione Matrimonii* in quo habetur, quod in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi *inter magnos Principes: & ob publicam causam.* Et tamen hoc non obstante; ut observat Aversa *de Matrimon. quæst. 19. sect. 4.* Sanchez *lib. 8. disp. 19. num. 2.* Villalobos *tom. 1. tr. 14. difficul. 26. nu. 4.* Trullench, *de Sacrament. lib. 7. c. 10. dub. 2. n. 15.* Filliucius *tom. 1. tr. 10. part. 2. c. 10. n. 318.* Zerola, *in Praxi, part. 1. verb. Dispensatio, §. 1.* Zipæus, *in Analys. Jur. Can. lib. 4. tit. de eo, qui cognovit uxor. n. 7.* Ochagayia, *de Sacrament. tract. 4. de Matrim. q. 7. num. 6.* Baldellus, *tom. 1. lib. 5. disp. 51. n. 8.* Pontius, *de Matrim. lib. 9. cap. 14. num. 12.* Rocafull. *in praxi Theol. mor. par. 3. lib. 6. c. 17. quæst. 4.* Pontifices in secundo gradu aliquando solent dispensare inter Barones Feudatarios, & alios viros nobiles, nec ex causa publica, ut vult Concilium, per se, & directè tangente ad bonum publicum, sed bonum privatum; & remotè ad bonum publicum spectante: nam ut patet ex ipso Concilio Tridentino *sess. 25. c. 18. de Reformatione*, non semper requiritur ad justitiam causæ dispensationis faciendæ, quod proximè, & immediatè tendat in commune bonum, sed satis est, si remotè, & indirectè; bonum enim publicum pendet ex bono privatorum, unde bonum privatum aliquatenus bonum commune dici potest. Et in Dataria vidimus, Pontifices dispensare cum Personis inferioris notæ, licèt non adsit causa publica directè bonum commune respiciens: hinc quando D. Thomas *in par. 2. q. 97. art. 4.* Sotus *de Just. lib. 1. quæst. 7. art. 3.* & alii asserunt, infidelem fore dispensatorem, nisi propter bonum commune dispensaret; intelligendi sunt saltem indirectè. Et ideò etiam in dispensatione, de qua loquimur, nempe voti solemnis castitatis, sufficere privatam causam ex parte voventis, docuerunt Henricus de Guedano. *Quodlib. 5. quæst. 28.* Richardus *in 4. dist. 38. art. 9.* Cardinalis Cajetanus, *tom. 2. opuscul. tract. 27. de dispensat. Matrim. quæst. unica*, quam sententiam non audet damnare Medina *de Sacram. hom. contin. lib. 5. cap. 35. & 37.* utpotè in praxi positam à Clement. VIII. in dispensatione cum Equitibus Calatravæ, & Alcantaræ, ut suprà visum est: & illam tanquam probabilem admittit Valentia, *tom. 3. disp. 6. q. 6. punct. 7.* nam contrariam sententiam, quam ipse docet, vocat tantùm veriorem.

[*Sup. hoc infra in tr. 2. R. 126. & 127.*]

15 Sed licèt hæc omnia satis conducant ad justificandam petitionem Oratoris; tamen in nostro casu illis non egemus, quia summus Pontifex non dispensat simpliciter: nec facit de Religioso non Religiosum; sed commutat votum castitatis absolutæ in votum castitatis conjugalis, stante licentia, quam præbet transeundi ex Religione Hierosulymitana ad Religionem Divi Jacobi: pro quo transitu sufficere tantùm donum privatum, firmavit Sanchez *ubi suprà*: quantò magis in casu nostro pro conservanda illustri Familia; quod pertinere ad bonum publicum satis suprà probatum est. Itaque ex his omnibus ad casum propositum affirmativè respondeo pressus auctoritate Doctorum, & rationibus adductis: & quia in his materiis semper adhærendum est sententiæ, quæ favet, & ampliat potestatem Pontificiam, ut rectè observat Michael Medina *de Sacrament. hom. Contin. lib. 5.* & Pellizzarius, *tom. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 1. nu. 26.* Sic ego sentio, salva correctione Sanctissimi D. N. & doctorum virorum judicio.

RESOL. LXXX.

An Summus Pontifex possit dispensare, ut socer sumat in uxorem nurum suam.

Et asseritur, jure naturæ nullum esse matrimonium inter novercam & privignum, & inter omnes affines in primo gradu lineæ rectæ, quales sunt etiam gener, & socrus; socer, & nurus.

Et an non rarò Pontifices dispensent pro foro conscientiæ in dicta affinitate orta ex copula fornicaria.

Et an matrimonium inter fratrem, & sororem sit irritum jure naturæ.

Et an, justa concurrente causa, in eo dispensare Pontifex possit?

Ex part. 4. & Misc. Res. 93.

§. 1. Negativa sententia suaderi potest, quia affinitas in primo gradu lineæ rectæ dirimit matrimonium jure naturali, quod probatur primò ex rationibus; nam filius, v. g. eandem reverentiam debet vitrico, quàm parentibus, hoc ipso quòd una caro cum parentibus facti sunt; eademque est ratio nurus, & soceri, generi, & socrus, quia, & illi respectu horum quasi filii censentur; unde Pomponius *in l. 17. ff. solut. matrim.* observat, quòd parentis locum socer obtinet, & D. August. *lib. 22. contra Faustum cap. 61.* relatus *in cap. si vir 33. quæst. 3.* asseruit: Si vir, & uxor non duo, sed una caro sunt, non aliter est nurus reputanda quàm filia; undè rectè vitricus privignæ marito apud Ovid. *lib. 2. de Ponto* asserebat.

[*Sup. hoc affinitate ex jure naturæ in Res. seq. & infra in tr. 2. Res. 118. §. 2. à lin. 4.*]

Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia penè est.

2 Secundò probatur ex authoritate Scripturæ, nam D. Paul. *1. Corinth. 5.* ait, *Auditur inter vos fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat.* Undè D. Thom. *ibi lect. 1.* ait Uxor patris repellitur à matrimonio sicut persona patris, vel matris, hinc Spartianus *in Severo*, qui novercam matrem, quin immò in uxorem duxit; & *in Caracalla*, matrem enim (non alio dicenda erat nomine,) duxit uxorem, ad Parricidium junxit incestum.

3 Tertiò probatur ex Conciliis, nam in Concil. Aruerens. sub Vigilio Papa *cap. 11.* cùm prohibitum esset matrimonium cum privigna, subditur, eum, qui secus ausu sacrilego authoritatem divinæ legis, & jura naturæ prorumpere, &c. in quibus verbis apparet, affinitatem in primo gradu lineæ rectæ dirimere matrimonium jure naturali; quod confirmatur in *l. avunculo, §. noverca, ff. de condition. sine causa*, ubi sic habetur. Noverca privigno, nurus socero pecuniam dotis nomine dedit, neque nupsit, cessare conditio prima facie videtur, quoniam jure gentium incestum committitur, &c. ubi Anton. Faber Jurisconsultus eminentis literaturæ dicit in hæc verba, jus naturale vocari ius gentium, & ideò matrimonium inter socrum, & nurum asserit esse prohibitum de jure naturali.

4 Quartò probatur ex auctoritate Doctorum, asserentium jure naturæ nullum esse matrimonium inter novercam, & privignum, inter vitricum, & privignam, & inter omnes affines in primo gradu lineæ rectæ, quales sunt etiam gener, & socrus, socer, & nurus, & ita docent DD. quos citat Sanchez *ubi infrà num. 6.* quibus ego addo Sylvium *in addit. ad 3. part. D. Thom. quæst. 55. art. 6. concl. 3.* Tanner. *in Theol. scholastica tom. 4. disput. 8. quæst. 4. dub. 7. num. 122.* Layman *in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. num. 5.* Coninch *de Sacram. disput. 32. dub. 4. conclus. 3. num. 53.* Zanardum *in director. Theol. part. 1. de sacrament. matrim. cap. 25. §. 6.* Bizzozerum *de Sacram. part. 8. cap. 3. §. de impedimento affinitatis, num. 6.* Zecchium *de sacram. matrim. cap. 18. prop. 2. in fine.* Guliel. Estium *in 4. sent. dist. 41. §. 3.* & Camerotam *de Sacram. tract. 12. cap. 5. dub. 11.* quorum sententia confirmatur ab experientia, eo quòd non extat memoria, ut Pontifex in aliquo matrimonio in casibus supradictis dispensaverit.

5 His tamen minimè suffragantibus, existimo; Summ. Pontificem posse dispensare in supradictis casibus, quia affinitas in primo gradu lineæ rectæ non dirimit matrimonium jure naturali, & ita hanc sententiam videtur docere D. Thom. *in 2. 2. quæst. 155. art. 9. ad 3.* & illam etiam tenent 14. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. disput. 66. num. 7.* quibus ego addo Præpositum *in addit. ad 3. part. D. Thom. quæst. 7. de impediment. matrimon. disput. 11. num. 69.* Hurtadum *tract. de matrim. disput. 20. diffic. 4. num. 11.* Ludovicum Mæratium *in D. Thom. tom. 3. tract. de matrim. disput. 9. sect. 13. num. 4. & seq.* Pontium *de matrim. lib. 7. cap. 34. num. 5.* S. Joan. de la Cruz *in direct. conscient. part. 2. de sacram. matrim. art. 5. dub. 9. concl. 1.* Archangelum Rubeum *de Sacram. disput. 40. & 41.* latissimè Guttierea *de matrim. cap. 99. num. 9.* Bonacinam *de matrim. quæst. 3. punct. 12. num. 7.* duos doctissimos viros, quorum codices, quia rari sunt, ponam verba per extensum. Villalobos *in summa tom. 1. tract. 14. diffic. 17. num. 11.* sic ait. (*Ningun grado de affinadad irrita el matrimonio de derecho natural, el fondamento es, porque si dirimiera el matrimonio de derecho natural fuero lo mismo en todas las occasiones, loqual no es, porque Adonias pidio à Abisac Sunamitide, para su muger, como consta* 3. Reg. 2. *y ella havia sido muger de David su Padre, como dize la misma escritura* 2. Reg. ult. *y Valerio Maximo* lib. 5. cap.·.· *Plutarcho* in vita Demetrii *refieren, que Seleuco dio à su hijo Antioco por muger à Estrathonica su propria muger y pudieranse traer para esto otros muchos exemplos, de loqual se infiere; que si el infiel contrano*

[*Sup. hoc in R. & 6. not. præterito.*]

Diana Coord. Tom. III.

matrimonio en primiero grado de affinidad (no estando probibido entreellos) convertendose a la fe nose han de apartar.) Sed audiamus Ludovicum *de San Juan* in summ. q. 6. de sacram. matrim. art. 7. diffic. 5. dub. 1. concl. 1. sic asserentem. *(Mas provable, es, que la affinidad el primero grado en la linea restano dirime el matrimonio por derecho natural, si no por el positivo porque hablando en verdad y propriedad, ni el suegro es Padre ni su suegra madre como dice la contraria opinion; luego esta affinidad no ha de impedir como la consanguinidad en el primero grado en los ascendentes por linea recta, quales lo de los Padres y abuelos, lo segundo se prueva, porque muy de ordinario dispensa la Silla Apostolica en semejantes affinidades contrahidas por copulas illicitas por excusar grandes inconvenientes, y yo he aconsejado se pida dispensacion en casos semejantes y se han alcancado.)* Sic ille. Et tandem hanc nostram sententiam docet insignis Theologus Salmaticensis Petrus Ochagavia *de Sacram. tract. 3. de impediment. matrim. qu. 60. conclus. 1. a. 5.* ubi sic ait: Primus gradus affinitatis non irritat jure naturæ matrimonium, unde inter nurum, & socrum non est tanta naturalis amicitia, ut ex ea carescat vehementer ardor libidinis, neque nurus habet ita strictam naturalem reverentiam, & subiectionem socero, ut inter eos implicet copula conjugalis. Ita Ochagavia; & hanc opinionem affirmativam præter Doctores citatos, qui absolutè illam tenent, probabilem etiam esse docent Rebellius 1. 2. *lib.* 3. *quæst.* 15. *num.* 50. Filliucius *tom.* 5. *tract.* 50. *part.* 2. *cap.* 6. *nu.* 109. Fernandez *in exam. Theol. moral. p.* 3. *cap.* 16. *§.* 2. *sect.* 2. *num.* 7. Mollesius *in summ. tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 10. *num.* 509. & ex authoribus contrariæ sententiæ Sotus, Coninch, Tannerius, & Laym. *ubi suprà.*

℟ 6 Verùm præter rationes adductas à Villalobos, & San Juan probatur hæc opinio primò, quia ut observat Hurtado, & alii, inter dictos affines nulla reperitur superioritas, contra cujus reverentiam fit usus matrimonii, quia superioritas tantùm est in eo, qui est principium naturale alterius, & non in eo, qui est affinis, quamvis fiat una caro cum principio naturali, quia propriè non fit una caro cum illo, sed tantùm, quia sunt principium unius carnis, ac proinde quamvis in accessu filii ad uxorem patris jam defuncti sit ex natura rei aliqua indecentia, sed non irreverentia, aut impietas, benè tamen in accessu ad uxorem patris viventis non ipsi novercæ facta, sed patri, & maximè, quia ei fit maxima injuria adulterii.

7 Secundò hæc probatur opinio ex decretis Conciliorum: nam ut observat Pontius, *in con. 61. Concilii Agathensis, & can. 30. Epaunensis*, expressè probibetur matrimonium cum privigna, cum noverca, relicta fratris, relictaque avunculi, & tamen præcipitur, ne ante eam prohibitionem matrimonia contracta dissolvantur, quod evidenti argumento probatur illa conjugia valere, & dispensabilia ea impedimenta in primo gradu, quod etiam confirmatur ex Concil. III. Aurelianensi *can.* 10. ubi sic habetur de incestis conjunctionibus: Ita quę sunt serventur, ut hi qui aut modò ad Baptismum veniunt, aut quibus Patrum statuta sacerdotali prædicatione anteà in notitiam non venerunt, ita pro novitate conversionis, ac fidei suæ credidimus consulendum, ut contracta hucusque hujusmodi conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incestis conjunctionibus in anterioribus Canonibus interdictum est, observetur, ut ne quis sibi sub conjugis nomine sociare præsumat relictam patris, filiam uxoris, relictam fratris, sororem uxoris, sobrinam, consobrinam, vel relictam avunculi, vel patrui. Ita Concilium *ibi*, in quibus verbis apertè apparet, quòd vult manere hujusmodi conjugia in infidelitate contracta, & non dissolvi: ergo gradus affinitatis inter vitricum, & privignam, inter privignum, & novercam, &c. non dirimit matrimonium jure naturali. Immò, & eos, qui ignorantia legum Ecclesiasticarum ea matrimonia contraxerunt, idem Concilium decernit non separandos: undè subdit Pontius, verè phœnix ingeniorum, quia hæc nostri Theologi minimè viderunt, non est mirum, si circà præsentem quæstionem in varias opiniones distrahantur.

8 Tertiò hæc opinio non leviter confirmatur ex eo, quòd Pontifices non raró pro foro conscientiæ dispensant in dicta affinitate orta ex copula fornicaria, & tamen est ejusdem rationis cum ea, quæ oritur ea copula conjugali, quia fornicarii eodem modo fiunt una caro per copulam ac conjuges, ut rectè probatur *in addit. ad cap. 20. num. 9. praxis Archiepiscopalis novissima M. Ant. Genuensis*, & rectè Rebellio t. 2. *lib.* 3. *q.* 15. *concl.* 2. & alii S. Pius V. concessit Henrico Cardinali Lusitanię facultatem dispensandi in affinitate cujuscumque gradus ex occulta fornicatione.

9 Restat modò respondere ad argumenta adducta pro contraria sententia, ideò.

Ad primum patet responsio ea bis, quæ dixi in primo argumento pro firmanda affirmativa sententia, nam licèt parens, v. g. per matrimonium, præsertim consummatum, efficiatur una caro cùm noverca alicujus; nihilominus privignus nec ab ea accepit esse, nec ita conjungitur, ut conjungitur consanguineus in primo gradu collaterali, unde licèt privignos magnam reverentiam novercę debeat, non tamen tantam, quæ jure naturali videatur obstare conjunctioni matrimoniali, sed solùm, quæ causet aliqualem indecentiam in tali conjunctione, si desint causæ, & idem dicendum de nuru cum socero, unde largo modo, & impropriè socrus dicitur pater, & nurus filia, ut asserebat Pomponius, & D. Augustinus.

10 Ad secundum argumentum desumptum ex D. Paulo, assero nihil indè concludi, quia incestuosus ille Corinthius novercam carnaliter cognovit vivente patre, aliàs non dixisset D. Paulus, hujusmodi peccatum non esse auditum inter gentes, certum enim est ex historiis apud quasdam gentes, vsitata cum novercis conjugia patre mortuo, ut patet apud Theodoretum *lib. de legib. versus finem*, hanc esse germanam hujus loci expositionem, patet ex alio loco D. Pauli 2. *Corinth.* 7. in illis verbis. *Igitur etsi scripsi vobis non propter eum, qui fecit injuriam, nec propter eam, qui passus est*, &c. in quibus verbis asserendo illum incestuosum fecisse in patrem injuriam, apparet illud crimen commissum fuisse vivente patre, nam propriè non irrogaret injuriam patri suo, si illius demortuam uxorem cognovisset, & ita hunc locum D. Pauli explanant DD. citati pro secunda sententia, quibus adde D. Anselmum, Cornel. à Lapide, & Gulielmum Estium. Ad authoritatem D. Thom. omnium Magistri, respondeo standum esse ejus ultimo testamento, quod est summa, ubi, ut dictum est *in 2. 2. q. 154. art. 9. ad 3.* clarè videtur docere, inter solos parentes, & filios jure naturæ prohiberi matrimonium: videatur omninò Cajetanus *ibi*. Undè hanc sententiam esse communem inter Thomistas testatur Ludovicus de San Juan *In summ. tom. 1. q. 6. de sacram. matrim. art. 7. diffic. 5. dub. 5. concl. 1.*

11 Ad tertium respondeo cum Basilio Pontio *de matrim. lib. 7. cap. 23. num.* 10. Concilium in illis verbis demonstrare, quòd jure naturæ matrimonium illud videatur turpitudinem aliquam continere, atque adeò illicitum, nisi justa excusetur causa, propter quam etiam Ecclesia dispensare posset justè in sua prohibitione. Adde etiam Sanchez *de matrimon. tom. 2. lib. 7. disp. 66. num. 9. in fine, & disp. 52. num. 7.* ubi probat matrimonia supradicta, licèt non adversentur juri naturali primariò, & irritanti, adversari tamen juri naturali secundariò, quatenus nudè, ac secundùm se considerata, & pro libito privatorum inita sine peculiaribus circumstantiis cohonestantibus indecentiam quamdam naturalem continent, & ita intelligendus est textus *in l. avunculo*, quod etiam probatur ex D. Ambrosio *epist. 66. ad patruum*, ubi dixit, illicitum esse jure naturæ, ut patruus ducat nepotem, quæ verba sunt intelligenda de jure naturæ secundario, modo, quo supra explicatum est, & ideò Henriquez *lib. 12. cap. 13. num. 9. in glossa lit. T.* Villalobos *in summa tom. 1. tract. 14. difficult. 26. num. 7.* & alii asserunt, Summum Pontificem Gregor. XIII. dispensasse cum Comitissa de sancta Hadea, ut matrimonium iniret cum suo patruo.

12 Ad confirmationem verò positam in quarto argumento respondeo, quòd licèt hactenus dispensatum non sit in tali matrimonio à Romanis Pontificibus, parum refert, quia justa causa, & quæ necessaria in eo gradu esset, non occurrit, & inquiro, ut benè observat Pontius *capit. 32. num.* 10. quando audivimus, vel legimus dispensare Pontificem, ut quis nubat duabus sororibus? & tamen nostra ætate dispensatum in eo est Clement. VIII. Undè non valet argumentum, non fuit dispensatum in tali matrimonio; ergo non est dispensabile.

13 Verùm pro coronide hujus resolutionis ponam hic aliud pulchrum, & difficile dubium, an matrimonium inter fratrem, & sororem sit irritum jure naturæ, ut non possit circà illud Summ. Pontifex dispensare. Esse irritum de jure naturæ docet Præpositus *in addit. ad 3. part. quæst. 7. de impedim. matrim. dub. 9. num.* 73. Sanchez *de matrimon. tom. 2. lib. 7. disput. 52. num.* 15. Valent. *tom. 4. disput. 10. quæst. 5. punct.* 1. Henriquez *lib. 12. cap. 9. num.* 4. Vasquez *in 1. 2. quæst. 74. art. 8. disput. 112. num.* 7. Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap.* 28. Perer *in Gen. tom. 2. lib. 16. disput. 14. num.* 221. & Doctores cit. pro prima opinione superioris quæstionis. Ratio est, quia Innocent. III. *in cap. gaudemus, de divort.* ait: Conversos ad fidem, qui anteà in secundo gradu, & in ulterioribus gradibus contraxerunt, non esse separandos: undè videtur supponere separandos esse, qui in primo gradu contraxerant, ac proinde eorum matrimonium fuisse nullum, & jure naturali, quia ante Baptismum non tenebantur in jure Ecclesiastico, & hoc argumentum ita firmum visum est Soto *in 4. sent. dist. 40. quæst. unic. art.* 4. ut eo ductus damnaverit contrariam sententiam tanquam erroneam.

14 Sed immeritò quidem, nam ipsimet adversarii, ut Sanchez, & Præpositus *loco cit.* probabilem esse existimant, & illam absolutè tenet ex Theologis Societ. JESU Hurtado *tract. de matrim. disput. 17. diffi. 5. num.* 12. ubi citat Cajetanum, Sotum, & alios, hanc sententiam tenet etiam, qui instar multorum erit, Basilius Pontius *de matrim. lib. 7. cap. 32. num.* 3. ubi citat D. Thom. Richardum, Durandum,

Car-

Sup. hoc in R. &c. § Sequentes, etc. pag.

Sup. hoc &c. § in fine § Probatur secundo, & alia. § Ex quo sequitur, & seq.

Sup. hoc ibid. § Obiicies primo, & seq.

Sup. hoc infra in Ref. 84. per totam.

Sup. hoc infra in R. 8 & 6. Resol. & hic infr. in § vel. Resol. huius, R.

Carthusianum, Abulensem, Armillam, Veracruz, Oleastrum, Heruetum, & ita censuisse magnum virum illum Aloysium Legionensem sub Philippo II. Matriti *die 2. April.* 1589. testatur.

15 Probatur hæc opinio, quia nullo sufficienti fundamento ostendi potest ex natura rei, seu jure naturali, deberi reverentiam consanguineis, qui non sunt ascendentes, & naturaliter superiores; ergo absque sufficienti fundamento dicitur in copula inter ipsos irreverentiam reperiri ex natura rei, & eorum matrimonium ad eam ordinatum esse ex natura rei nullum, immò, & esse illicitum; non nego tamen, ob tantam sanguinis conjunctionem in primo gradu indecentiam manifestam reperiri in copula inter eos, & in matrimonio ad eum ordinatum, ob quod ferè ab omnibus gentibus jure positivo fuerit vetitum, cæteras rationes videbitis apud Pontium, *ubi suprà*.

16 Restat modò respondere ad *cap. gaudemus*. Dico igitur quòd ab Innocent. III. definitur id, quod certum erat circa quod sibi fuit propositum, an scilicet conjuges consanguinei in secundo, & ulterioribus gradibus conversi ad fidem, erant separandi; circa consanguineos verò in primo gradu, quia sibi non fuit propositum, nihil definivit. Nec etiam obstat, quòd *in cap. literas de rest. spoliat.* Pontifex dicat non posse dispensare in gradibus prohibitis divina lege, ubi glossa *in ver. divina lege*, explicat de gradibus interdictis *Levit. cap.* 18. sed gradus, de quo loquimur, est prohibitus *in d. loco Levit.* 18. ergo, &c. non, inquam, hoc obstat, quia ibi Pontifex dum ait dispensare non posse in illis gradibus, intelligi debet, non debere, nec expedire sæpiùs facere sine magna causa, & sic constat accipiendum, quia statim additur in illo textu, non consuevisse Pontificem in illis gradibus dispensare, quod additum superfluum esset, si verè non posset, & hoc patet experientia: nam *Levit.* 18. erat prohibitum matrimonium cum uxore fratris, & consequenter est prohibitum *in d. cap. litteras*; & tamen certum est, Pontificem sæpiùs ex magna causa dispensasse in tali matrimonio, ut ipsemet Innocent. III. cum Libionensibus, ut patet *in cap. fin. eodem tit.* Alex. VI. cum Emanuele Rege Lusitaniæ, Julius II. cum Henrico VIII. cujus dispensationem Clem. VII. approbavit, ergo clarum apparet, Pontifices dispensasse in aliquibus casibus prohibitis *Levit.* 18. *& in d. c. literas*, quicquid in contrarium asserat Bellamera *consil.* 38. & Paris. *vol.* 4. *consil.* 68.

17 Patet igitur ex dictis, jure naturæ validum esse matrimonium inter fratres, & sorores, unde, & justa concurrente causa dispensare in eo posset Pontifex. Justa tamen, ait Pontius *loc. cit.* mihi causa videtur, ut quod, exempli causa, dictum sit, si Hispaniarum Princeps cùm ex una parte digna tantà regia majestate uxor non esset, nec sine gravi inconvenienti juxta præcedentem æstimationem etiam adhuc illum ducere non posset, & ex illa parte illæ, quæ pari conjugio copulari possent, essent, aut hæreticæ, aut suspectæ, unde probabile periculum immineret, vel pervertendi Regis, vel inficiendi Regni, quod non est difficile evenire, posset certà justè dispensari, ut cum sorore nuberet, maximè si uterina non esset. Ita mihi videtur, ait Pontius, sub Sedis Apostolicæ judicio, cujus etiam determinationi ego humiliter omnia dicta submitto.

R E S O L. LXXXI.

An Pontifex possit dispensare, ut matrimonium ineatur inter privignum, & novercam; vel privignam, & vitricum: socrum, & nurum; aut socrum, & generum.

Et an possint Pontifices ex justa causa dispensare, ut affines in primo gradu lineæ rectæ inter se matrimonium contrahant.

Et an affinitas dirimat matrimonium ipso jure naturæ.

Et explanatur, quod si quis in infidelitate fuisset copulatus matrimonio suæ novercæ, validum fuisse matrimonium Patre defuncto, nec esse dissolvendum, cùm ad Fidem converteretur.

Idem dicendum est, si quis duceret eam, quam Parens fornicariè cognovit. Ex part. 8. tr. 1. Ref. 67.

§. 1. NEgativè respondent Doctores, quos citat, & sequitur Coninck *de Sacrament. disp.* 31. *dub.* 4. *num.* 53. asserentes in primo gradu affinitatis lineæ rectæ irritum esse matrimonium jure naturæ. Probatur hæc opinio; quia copula carnis, ad quam matrimonium ex sua natura ordinatur, nequit ex natura rei fieri absque irreverentia inter affines in dicto gradu: nam uxor, v. g. patris ex conjunctione carnali ad patrem fit una caro cum ipso patre, atque ideò in accessu filii ad uxorem patris, utpote carnem patris, nequit non esse irreverentia ex natura rei, quam irreverentiam satis significavit Apostolus 1. *Cor.* 5. sic dicens: *Auditur inter vos fornicatio, & talis, qualis neque inter gentes, ita ut uxorem patris sui quis habeat*. Igitur matrimonium nequit validè fieri inter illos, quia nequit conferri jus justitiæ, quale confertur per matrimonium, ad id, quod ex objecto, & ab intrinseco est malum, & inhonestum,

2 Sed ego contrariam sententiam latè docui *in p.* 4. *tract.* 4. *resol.* 93. & nunc iterùm doceo cum Divo Thoma *in* 2. 2. *quæst.* 154. *art.* 3. *ad* 3. Aliæ verò personæ, quæ non conjunguntur secundùm se ipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam, sed variatur circa hoc decentia, vel indecentia secundùm consuetudinem, & legem humanam, vel divinam. Probatur *primò* ex illo *Reg.* 3. *c.* 2. ubi legitur Adoniam filium David petiisse Abisac in uxorem, quæ erat uxor patris sui David, quam quidem non acciperet uxorem, neque eidata esset, si inter privignum, & novercam matrimonium esset jure naturæ prohibitum. *Secundò*, quia ideò in primo gradu lineæ rectæ consanguinitatis impeditur, & dirimitur matrimonium, quia consanguinei media carnali copula efficiuntur una caro, cùm anteà id essent per unitatem sanguinis: sed affines in primo gradu non erant idem per unitatem carnis; ergo in illis non est eadem ratio, ac in consanguineis.

Quæ nunc est R. præsenti, & in alio sequenti non

3 Obicitur; quia *Genes.* 39. maledicitur Ruben; eo quòd cum uxore patris dormierit, ut legitur *Genes.* 36. ergo cùm tunc nulla extaret scripta lex illud probibens, & aliàs sit prohibitum tanquam scelus pessimum, sequitur esse prohibitum jure naturali. Respondeo cum Caietano; ideò peccatum narratur fuisse abominabile, quia fuit peccatum adulterii: quia vivente patre Ruben dormivit cum uxore patris, scilicet, & ideò peccatum illud babuit gravissimam adulterii rationem.

4 Probatur *secundò*, ex *canone* 61. *Concilii Agathensis*, & *canone* 30. *Epaunensis*, ubi expresè prohibetur matrimonium cum privigna, cum noverca; & simul præcipitur, ne ante eam prohibitionem matrimonia contracta dissolvantur. Quod evidenter demonstrat illa conjugia valere, & dispensabilia esse illa impedimenta in primo gradu. Idem quoque constat ex Concilio Aurelianensi III. *canone* 10. ubi hæc habentur: De incestis conjunctionibus ista, quæ sunt, serventur, ut hi, qui aut modò ad Baptismum veniunt, aut quibus Patrum statuta sacerdotali prædicatione anteà in notitiam non venerunt, ita pro novitate conversionis, ac fidei suæ credidimus consulendum, ut contracta hucusque hujusmodi conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incestis conjunctionibus in anterioribus canonibus interdictum est, observetur, id est, ut ne quis sibi conjugii nomine sociare præsumat relictam patris, filiam uxoris, &c. Quibus verbis claret, velle Concilium hujusmodi conjugia in infidelitate contracta manere, & non dissolvi. Ergo gradus affinitatis inter vitricum, & privignam, & novercam non dirimit jure naturali. *Secundò*, eadem conclusio ratione ostenditur, quia inter dictos affines nulla reperitur superioritas, contra cujus reverentiam fit simpliciter, & semper usus matrimonii. Patet, quia superioritas tantùm est in eo, qui est principium naturale alterius, & non in eo, qui est affinis, quamvis fiat una caro cum principio naturali, quia propriè non fit una caro cum illo, sed tantùm quia fiunt principium unius carnis; ergo quamvis in filii accessu ad uxorem patris jam defuncti, sit ex natura rei aliqua indecentia, sed non irreverentia, & impietas, adeò juri naturæ ab intrinseco opposita, ut nullo eventu, qualibet justa subsistente causa, irrita sit, & nulla. Undè non video sufficiens fundamentum ad talem nullitatem jure naturæ ponendam. Denique id non leviter firmatur ex eo, quòd Pontifices non raró pro foro conscientiæ dispensant in dicta affinitate lineæ rectæ in primo gradu orta ex copula fornicaria; quæ tamen videtur esse ejusdem rationis cum ea, quæ oritur ex copula conjugali, quia fornicarii eodem modo fiunt una caro per copulam, ac conjuges.

Sup. content. in hoc §. in R. non-potest...

Sup. hoc ibid. § Tertiò, hoc opinio & infra ad medium §. Ex quo sequitur primo hujus Ref.

5 Undè ex his dicendum est, quòd licèt parens per matrimonium, præsertim consummatum, efficiatur una caro cum noverca alicujus, nihilominus privignus nec ab ea accepit esse, nec ita illi conjungitur, ut conjungitur consanguineus in primo gradu collaterali, unde licèt privignus magnam reverentiam novercæ debeat, non tamen tantam, quæ jure naturali videatur obstare conjunctioni matrimoniali: sed solùm quæ causet aliqualem indecentiam in tali conjunctione, si desit causæ.

6 Ex quo sequitur *primò*. Si quis in infidelitate fuisset copulatus matrimonio suæ novercæ patre defuncto, validum fuisse matrimonium, nec esse dissolvendum, cùm ad fidem converteretur. *Secundò*, idem longè potiori jure dicendum, si quis duceret in uxorem eam, quam parens fornicariè cognovit. Confirmatur ex eo, quòd S. Pius V. concesserit Henrico Cardinali Lusitaniæ facultatem dispensandi in affinitate cujuscumque gradus orta ex occulta fornicatione, ut refert Rebellus 2. *part. de obligationibus justitiæ*, *lib.* 3. *quæstion.* 15. *concl.* 2.

7 Obiicies *primò*, quod Apostolus 1. *ad Corinth.* 5. dicit: *Auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat*. Respondeo nihil indè concludi: verius enim est incestuosum illum Corinthium novercam carnaliter cognovisse vivo patre, ex eo quòd Apostolus dicat eum commisisse talem fornicationem, quæ nec inter gentes auditur: certum autem sit ex historiis apud qual-

Sup. contento in hoc §. ibidem, signatur pro hoc primo ibi in §. His summa ad medium, & vers. De in quo so infidele, & secundo ibidem in §. Tertio hoc opinio, & cursim fere in fine § Probat ut secundo hujus R. & praecedente in hoc § obiicies primo, ibidem in R. praecedente 9. Ad secundum

quasdam gentes usitata cum novercis conjugia patre mortuo. Videri potest Theodoretus *lib. de legibus versus finem*.

8 Adde Apostolum 2. *Ad Corinth. 9.* indicare illum incestuosum fuisse in patrem injurium, ejus uxorem cognoscendo, his verbis: *Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum, qui fecit injuriam, nec propter eum, qui passus est, sed ad manifestandam solicitudinem nostram*, &c. propriè autem non irrogasset injuriam patri suo, si illius demortui uxorem cognovisset, cùm per mortem vinculum matrimoniale fuisset solutum, & proinde nulla fuisset causa injuriæ.

9 Obiicies *secundò*, quod vitricus sit quasi pater, eique magna debeatur reverentia. Respondeo, id quidem ostendere matrimonium inter vitricum, & privignam etiam intra limites legis naturæ minùs honestum, nisi debitis circumstantiis cohonestetur, quod fatemur: non tamen sufficienter ostendere eo ipso esse irritum.

10 Obiicies *tertiò*, quòd Pontifices nunquam soleant in hujusmodi gradu dispensare. Respondeo, non oriri ex eo quòd non possint, sed quòd minimè deceat: cùm raro detur causa dispensandi in gradu ita accedente ad gradus certissimè jure naturæ irritantes.

11 Itaque dicendum est, matrimonium avi, & neptis, aviæ, & nepotis, & aliorum ascendentium, & descendentium præter primum gradum, non esse jure naturæ, & ab intrinseco illicitum, secluso jure positivo. Ita communiter Doctores. Ratio est, quia illi non dicuntur verè parentes, nec debetur illis naturaliter eadem reverentia, idem honor, qui patri, & matri, solùm enim secundùm receptissimam consuetudinem nationum benè institutarum debetur illis major honor tanquam altiori principio per accidens concurrenti. Firmatur manifesta disparitate patris, & avi; nam pater est per se principium filii; avus verò tanquam per accidens; cùm possit esse filius sine avo, ut patet in filiis Adami: minor etiam est participatio sanguinis inter avum, & nepotem, quàm sit inter patrem, & filiam; ergo non debetur tanta reverentia avo, sicut, & ipsi patri; ergo tametsi matrimonium patris, & filiæ, vel matris, & filii sit jure naturæ omninò illicitum ab intrinseco, non sequitur idem dicendum esse de matrimonio avi, & neptis, vel aviæ, & nepotis.

12 Ex quo sequitur, posse Pontifices ex justa causa dispensare, ut affines in primo gradu lineæ rectæ inter se matrimonium contrahant. Doctores pro hac sententia adduxi ad satietatem *ubi suprà*, quibus nunc addo, me citato, Aversam *de sacram. Matrim. quæst. 17. sect. 2.* & Caramuelem *in Theol. moral. lib. 2. num. 591.* ubi sic ait: Petis utrùm affinitas dirimat matrimonium ipso jure naturæ? Qui asserunt, levi fulciuntur fundamento, ac propterea negativam sententiam eligo, quam aptè Basilæus vocat probabiliorem; & probo sic: Sæpe Ecclesia dispensavit in primo gradu affinitatis: ergo potuit. Patet consequentia, quia aliàs diceretur excedere limites propriæ authoritatis, quod esset manifesta injuria. Tunc sic: Atqui si affinitas ex natura sua matrimonium dirimeret, non posset Ecclesia dispensare; ergo. Minorem probo; Ecclesia non habet authoritatem mutandi essentias rerum: ergo sicut non potest concedere, quòd homo non sit rationalis, non poterit concedere, quòd summus affinitatis gradus matrimonium non dirimat, si affinitas, & matrimonium ea se, & necessariò opponantur.

13 Ecclesiam dispensasse in primo affinitatis gradu dixi, dixerunt ante me Basilæus *verb. Matrimonium, num. 72.* & alii, in quorum gratiam, & confirmationem aliquas dispensationes recensebo, quæ ab Ecclesia concessæ hodie inveniuntur authenticè adnotatæ.

14 Duas sorores successivè duxit Emanuel Lusitanorum invictissimus Rex, Alexandro III. Pontifice Romano dispensante. Catharina uxor fratris sine prole defuncti nupsit Henrico VIII. Angliæ Regi ex Julii II. dispensatione.

15 De noverca, cùm sit in primo etiam gradu, est eadem omninò difficultas, Bellarminus *controvers. de matr. libr. 2. de impedim.* & ex eo Beyerlingius, *in Theatro, verb. matrimon. pag. 328.* nunquam dispensatum fuisse ab orthodoxa Ecclesia credit: Basilæus autem *in florib. verb. matrim. num. 72.* (cito edit. prim.) non matrimonium solùm, sed, & matrimonia fuisse celebrata cum novercis ex dispensatione Ecclesiæ affirmat, sed non probat. Ita Caramuel.

RESOL. LXXXII.

An Pontifex possit dispensare, ut quis contrahat matrimonium cum uxore fratris sui, vel ut fœmina nubat viro suæ sororis?

Ex quo deducitur, quòd nullus affinitatis gradus in linea transversa dirimat matrimonium jure naturæ? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 68.

§. 1. NEgat Paludanus *in 4. dist. 41. qu. 1. art. 5. conclus. 2.* & aliqui ex veteribus; & mordicùs sustinent hanc sententiam Novatores nostri temporis. Probatur hæc opinio; quia *in cap. gaudemus, de divortiis*, decernitur, infideles conjunctos in secundo gradu separandos non esse; ergo ut notum supponitur, secus esse in primo gradu, atque ideò in eo gradu irritum esse jure naturæ matrimonium.

2 Verùm ego puto, affinitatem ex copula conjugali in primo gradu lineæ transversæ non dirimere matrimonium jure naturali, & proinde posse Pontificem ex justa causa inter dictos affines dispensare, ut matrimonio copulentur. Probatur hæc opinio, quia in antiquo Testamento, Jacob accepit duas sorores in uxores, *Genes.* 29. Thamar nurus Judæ Patriarchæ matrimonio juncta est duobus ejus filiis, *Genes.* 38. quæ tamen non reprehenduntur à Scriptura, nec indicatur in divina dispensatione factum.

3 *Secundò*, *Levit.* 18. dicitur: *Sororem uxoris tuæ pellicatum non accipies, nec revelabis turpitudinem ejus illa vivente*: quibus postremis verbis indicatur, non fuisse illicitum in antiquo Testamento accipere in uxorem sororem conjugis defunctæ.

4 *Tertiò* Pontifices aliquoties dispensarunt, ut affines in eo gradu matrimonium inter se contraherent. Alexander VI. dispensavit cum Emanuele Rege Lusitaniæ, ut acciperet in uxorem sororem uxoris defunctæ. Julius II. dispensavit cum Catharina vidua Regis Angliæ, ut copularetur fratri mariti defuncti, omnibus penè orbis Christiani Academiis tale matrimonium approbantibus. Videri potest Navarr. *c.* 22. *num.* 84. Clemens VIII. dispensavit cum Rege Poloniæ, ut acciperet in uxorem sororem uxoris suæ defunctæ. Denique licet inter hujusmodi personas sit satis arcta necessitudo, quæ reddat matrimonium aliquo modo indecens, nisi subsit causa: non tamen est tanta, ut illud irritet.

5 Dices *primò Matth.* 14. Joannes Baptista dicebat Herodi: *Non licet tibi habere eam*, scilicet Herodiadem *uxorem fratris tui*; cùm tamen Herodes Gentilis legibus Judaicis non adstringeretur, & proindè ejus matrimonium debuerit esse irritum jure naturæ. Respondeo, fuisse verè irritum jure naturæ, quia acceperat eam in uxorem, fratre suo vivo, ut plures in illum locum observant. Vide Hieronymum. Vel si dicamus cum quibusdam, fratrem Herodis mortuum fuisse, dicendum nihilominus non licuisse ei uxorem fratris sui accipere in uxorem, cùm Herodes profiteretur legem Judaicam, quæ prohibebat fratrem matrimonio copulari uxori fratris defuncti, ut patet *Levit.* 18. quando scilicet frater reliquerat semen, ut hic contigit.

6 Dices *secundò*, *cap. citato Levit.* dicitur: *Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis*. Respondeo, hanc legem in novo Testamento non obligare. Adde intelligi, quando maritus defunctus reliquerat semen, nam ex *cap. 25. Deuter.* constat, licuisse uxori conjungi fratri viri sui, qui semen non reliquerat.

7 Dices saltem, quo casu proles relicta est ex priori matrimonio, uxor videtur jure naturæ prohiberi, ne fratrem defuncti in maritum accipiat, ut patet ex *c. ultim. citato*, ubi Pontifex concedens, ut ii, qui cum relicta fratris sui matrimonium inierant, cum ea remaneant, addit; fratribus decedentibus sine prole. Respondeo: Pontificem non velle eo solo casu remanere, sed vel maximè posse eo casu. Ex his patet, nullum affinitatis gradum in linea transversa matrimonium dirimere jure naturæ.

8 Potest igitur Pontifex in illo dispensare sicut de facto dispensaverunt. Undè apponam hic verba Franc. Ramos *in consult. juridic.* &c. de hoc casu *num.* 437. ubi sic ait: *El Pontifice Alexand. VI. dispensò anno 1500. con D. Manuel Rey de Portugal, para que casasse con la Infanta Donna Maria hija de los Sennores Reyes Catholicos, y hermana de la Reyna Donna Isabel, de que en estava viudo, como lo refiere despues de otros el padre Joan de Mariana, lib. 27. de su historia de Espanna cap. 8. de los Theologos el Cardinal Cajetano in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 154. art. 9. in glossa respons. ad 3.*

9 *Pocos annos despues en el de 1509. Julio II. successor de Alexandro dispensò con Henrique VIII. Rey de Inglatierra, para que casasse con la Reyna Donna Cathalina hija de los Reyes Catholicos, y viuda de Artus, Principe de Gales, hermana de Henrique, como testifica Henrico Spondano; in auctario annal. Baron. anno 1509. Mariana lib. 26. c. 17. y demas de aver confirmado esta dispensacion Leon. XI. y Adriano VI. haviendose despues à causa del desenfrenado appetito de aquel Rey movido pleyto sobre el valor de la dispensacion, y matrimonio, la confirmò, y la declarò, por legitima con parecer de las Universidades Catholicas de Europa, y assenso del Eminentissimo Collegio de Cardinales en publico Consistorio Clemente VII. en veinte y tres de Marco anno de 1534. cuya sentencia, y decreto propone à la letra el P. Fr. Alfonso de Castro lib. 1. de potestate legis pœnalis, cap. 12.*

10 *El mismo Clemente VII. dispensò con el Adelantado Pedro de Alvarado Governador de un govierno particular de las Indias Occidentales, para que casasse con Beatriz hermana de Francisca su primera muger, como escrive Guillermo Estio sobre el 4. de las sentencias, dist. 43. §. 1.*

11 *Clemente VIII. con el Duque de Francavilla para el matrimonio, que contraxo con hija del Conde de Salinas despes de*

aver

aver estado casado con otra hermana, hija tambien del Conde veasea Fr. Luis de S. Juan sobre el 4. de las sentencias, tom. 1. q. 6. art. 7. conc. 1.

12 *Gregorio XIII. con la Condessa de S. Galea, para que sin embargo del voto de castidad, que avia hecho en manos de un Obispo casasse con su tuio hermano de su padre; con quien antes avia estado casa otra hermana suya, que fue dispensacion de tres impedimentos de los mayores; assi affirma el P. Henrique in summa 3. p. lib. 12. c. 3. num. 9. littera D.*

13 *Paulo V. con Sigismundo Rey de Polonia, para que casasse con hija del Archiduque de Austria, hermano de su muger primera testifica lo el P. Estevan Bannio de Sacram. tr. 12. q. 2. §. de impedim. affinit. conc. 1. & 3.*

14 *Y ultimamente en nuestro dias he visto copias de dispensaciones de nuestro muo S. Padre Urbano VIII. en Espanna con D. Miguel de Noronna, y D. Maria de Castro hija del Marques de Castel Rodrigo, y en Flandes con Claudio Lamoral Principe de Ligne, y Clara Maria de Ligne Princessa de Nasau, y prima hermana suya para que no obstante esse impedimento, y el de ser Donna Maria hermana de la muger primera de D. Miguel, y la Princessa de Nasau viuda de hermano de Principe de Ligne, pudiessen contraher matrimonio.*

15 *Estas razones, y sobre todas las authoridad del decreto de Clemente VII. y demas exemplares referidos, ha hecho que despues dellos la primera opinion, que affirmava no ser dispensable por su santidad el impedimiento del primer grado de affinidad en los transversales, no solo ne se juzgue probable, sino falsa, y erronea como la califica el P. Fr. Alfonso de Castro, de potestate legis pœnalis, lib. 1. cap. 12. y otros graves Auctores, y ta opinion secunda, que siguimos de que este impedimiento es dispensable esta como esta oy fuera de toda controversia, y disputa entre Catholicos.* Ita ille, qui posteà pro hac sententia plures Doctores adducit, quibus adde Theologos subscriptos in quodam voto impresso in praxi Genuensi, edita Romæ apud Mascardum anno 1630. *cap.* 20.

16 Restat modò respondere ad argumentum desumptum ex *c. gaudemus, de divortiis*, & respondeo, ibi solùm esse sermonem de gradibus consanguinitatis, & de illis quo pacto sit intelligendum supponere cum Martino Perez *de matrim. disp.* 38. *sect.* 5. *numer.* 1. quòd ibi quæsitum fuerat à Pontifice an Pagani, qui in secundo, vel tertio, vel ulteriore gradu lineæ transversalis contraxerant matrimonium in Paganismo, posteà ad fidem conversi post Baptismum, deberent simul remanere, vel ab invicem separari. Respondet, non esse separandos, quia in prædictis casibus Pagani licitè contrahunt matrimonium, quia constitutionibus Canonicis non arctantur. Ergo apertè definit Pontifex saltem virtute, non esse valida jure naturæ matrimonia illa in secundo, tertio, & ulterioribus gradibus. Nec verò inde inferendum est cum Soto *in 4. dist. 40. quæst. unica, art.* 4. manifestè prædicto textu definiri in primo gradu esse irritum matrimonium jure naturæ. Quia hoc non fuerat à Pontifice postulatum, & ita nihil circa hoc eo capite decernit. Quare ibi solùm declaravit id, quod certum erat, relinquens primum gradum, qui sub dubio manet. Sicut ex eo quòd Concilium Tridentinum *sess.* 14. *de Pœnitentia, canon.* 7. definiat, circumstantias mutantes speciem esse necessariò confitendas; non sequitur declarare, eas, quæ non mutant, sed intra eandem speciem notabiliter aggravant, non esse necessariò in confessione explicandas. Præterea idem ostenditur, quia viri in Scriptura sacra valdè commendati inierunt matrimonium in secundo gradu. Abraham enim duxit Saram, quæ alter dicta est Iescha, filiam fratris sui Aram, ut patet *Gen.* 11. Aram quoque Pater Moysis duxit Jochabed, sororem patris sui. *Exod.* 6. *numer.* 20. quam *ibi* Latinus textus vocat patruelem; sed Hæbreus textus habet patruam. Signum igitur est, inter hos consanguineos matrimonium jure naturæ irritum non esse. Rursus idem constat ex Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformatione matrimonii c.* 5. ubi statuit, ut in secundo gradu nunquam dispensatur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. At dispensari ab Ecclesia non posset in hoc gradu, si matrimonium in hoc ipso gradu contractum alio jure quàm Ecclesiastico, nempe jure naturæ, esset irritum. Et certè quod jam sæpiùs ab Ecclesiæ capite Romano Pontifice, tam in hoc, quàm in ulterioribus gradibus, re ipsa dispensatum non dubium est. Denique eadem ratio satisfacere videtur, quia inter eos consanguineos in linea tranversa nulla est superioritas naturalis, & à secundo gradu non est tanta sanguinis conjunctio, ut in eorum carnali conjunctione fiat irreverentia notabilis, quamvis nonnulla appareat indecentia; præsertim in secundo gradu.

R E S O L. LXXXIII.

An Pontifex possit dispensare ex justa causa, ut matrimonium ineatur inter avum, & neptem, vel inter aviam, & nepotem?

Et decetur, matrimonium inter avum, & neptem, & inter nepotem, & aviam esse validum jure naturæ. Ex part. 8. tract. 1. Ref. 69.

§. 1. NEgativè videtur respondendum; quia inter dictos matrimonium de jure naturæ est interdictum. Et ita tenet Coninck *de Sacrament. disputatione* 32. *dub.* 1. *num.* 16. *concl.* 3. ubi sic ait: Videtur ibidem dicendum de matrimonio avi, & neptis, aviæ, & nepotis, & probabiliter absolutè de omnibus descendentibus respectu ascendentium per lineam rectam. Ita expressè deciditur *l. nuptia* 53. *& l. ult. ff. de rit. nuptiarum*, quæ sumptæ sunt ex Cajo, & Paulo antiquis Jurisconsultis; in quibus dicitur ascendente in infinitum jure gentium (qua ratione Jurisconsulti jus naturæ appellant) incestuosas nuptias contrahi, easque consistere non posse. Et meritò; quia hi omnes dicuntur verè parentes, & debetur iis naturaliter idem honor, qui patri, & matri, immò secundùm receptissimam consuetudinem major, tanquam veris, & altioribus principiis. Et apud omnes gentes hæc matrimonia non fuerunt minùs abominabilia, quàm patris cum filia; immò hujus exempla faciliùs reperies, quàm illorum. Atqui ut patet ex dictis *num.* 13. *&* 14. matrimonium patris, & filiæ ideò præcipuè à Deo negatum jure naturæ est irritum, quia est contra reverentiam parenti debitam; ergo ubi similis jure naturæ debetor reverentia, erit similiter irritum.

2 Nec obstat, quòd *cap. non debet de consanguinitate* dicitur, hanc non dirimere matrimonium ultra quartum gradum, quia loquitur de consanguinitate in linea transversa, non autem in recta: quia jus non considerat casus moraliter impossibiles, qualis est, ut quis ducat filiam abnepotis sui, cùm post Evangelium nullum legatur exemplum alicujus, qui viderit filiam abnepotis sui: multò minùs, qui potuerit eam ducere.

3 Sed, his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhæreo, quam tuetur Sanchez *lib.* 7. *disp.* 51. *num.* 19. Quia avus, & cæteri ascendentes non sunt principium nepotum per se, sed per accidens; ad rationem enim filii ut filius est, solùm desideratur, ut à parentibus originem trahat: ac per accidens est, ut suus pater alium patrem habuerit; filii enim Adami carentes avo, ita veri filii fuerunt, ac illum habentes. Ac proinde reverentia debita avis à nepotibus, non est debita necessariò, & per se, sed per accidens, utpote quæ in sola ratione principii, & causæ per accidens fundatur. Non ergo ea reverentia, & superioritas per accidens, ita impedimentum de jure naturæ præstabit matrimonio inter eos, ut illud eodem jure irritet. Et confirmatur, quia avus respectu nepotis non habet rationem genitoris, sed solam rationem causæ quasi applicantis genitorem, at causa applicans aliam causam suo effectui, non est per se, sed per accidens, causa illius effectus. Quare loquendo de reverentia naturali, non est verum majorem exhiberi avo, quia reverentia naturalis respectu avi est per accidens: at respectu patris est per se. At est verum de reverentia politica; avum enim ut primum dominum, & primum in gubernando principium reveremur. Et ideò hujus sententiæ videtur expressè D. Thomas 2. 2. *quæst.* 154. *art.* 9. *in solutione ad* 3. ubi ait, in commixtione personarum conjunctarum aliquid esse, quod est secundùm se indecens, & repugnans naturali rationi, sicut quòd commixtio fiat inter parentes, & filios, quorum est per se, & immediata cognatio: alias verò personas, quæ non conjunguntur per se ipsas, sed per ordinem ad parentes, non habere ita ex se ipsis indecentiam, sed variari circa hoc decentiam, vel indecentiam secundùm consuetudinem, & legem humanam. Et ita hanc sententiam tenet etiam Bonacina *de matrim. quæst.* 3. *punct.* 5. *§.* 1. *num.* 8. & novissimè Caramuel *in Theol. moral. lib.* 2. *num.* 543. ubi docet, matrimonia inter avum, & neptem, & inter nepotem, & aviam esse valida jure naturæ. Undè sequitur, posse Pontificem dispensare, ut inter illos matrimonium contrahatur.

R E S O L. LXXXIV.

An Pontifex possit dispensare, ut frater, & sorores contrahant inter se matrimonium.

Et explanatur, an matrimonium fratris cum sorore sit jure naturali nullum? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 70.

§. 1. NEgativè respondet Vasquez, Rebellius, Sanchez, & alii, quos citat, & sequitur Bonacina *de matrimon. quæst.* 3. *punct.* 5. *num.* 1. quibus adde Mæratium *de sacram. Matrim. disp* 9. *sect.* 7. Probatur hæc opinio ex *Genes.* 12. ex quo videtur patere matrimonium fratris cum sorore jure naturæ esse nullum; non enim potuit Abraham suadere Saræ, ut diceret se ejus sororem ad hoc, ut non haberetur ejus uxor, nisi quia compertum esset inter fratrem, & sororem matrimonium inire non posse, eamque esse communem opinionem, quæ non potuit aliundè procedere, quàm quòd ex ipso lumine naturæ matrimonium hujusmodi censeretur nullum, cùm nondum ulla lex positiva hac de re esset lata. Confirmatur ex eo quòd Sara dicta esset soror Abrahæ, Pharao existimavit non esse uxorem. Consimilia habentur *cap.* 20.

2 Pro-

2 Probatur *secundò* ex Augustino *lib. 15. de civitate Dei, c. 16.* qui postquam ostendisset matrimonium fratris, & sororis in initio mundi fuisse necessarium ad generis humani propagationem, dicit: Quòd profectò, quantò est antiquius, compeliente necessitate, tantò posteà factum est damnabilius religione prohibente. Et *infrà*: Fieri ergo debuit, quando potuit, ut existente copia inde duceremur uxores, quæ non erant jam sorores, & non solùm illud ut fieret, nulla necessitas esset, verùm si fieret, nefas esset. Idem docet *l. 21. contra Faustum, c. 35.* ex quo loco patet, fratrem, & sororem ex altero tantùm parente se conjugentes jure naturæ non posse inter se conjungi.

3 Probatur *tertiò*, teste eodem Augustino *c. citato de civitate*, gentes, quæ fraterna conjugia permiserunt, fuerunt graviter reprehensæ, meliore, scilicet consuetudine talem exhorrescente licentiam, quod etiam reprehendit Theodoretus *l. de legibus, sub medium*. Hujus rei ratio non ita commodè videtur adferri posse; nihilominus non videtur contemnenda ea moralis ratio, quòd ea ipso lumine naturæ constet, fratrem, & sororem maximam sibi invicem reverentiam debere, cui repugnat nimia familiaritas, quæ in actu conjugali cernitur, & turpitudo conjuncta cum irreverentia respectu ejus, qui carnaliter cognoscitur. Quod tamen superiori dubio diximus, ex divina dispensatione posse subsistere matrimonium filiæ cum patre, vel filii cum matre, longè potiori jure dicendum ex eadem posse subsistere matrimonium sororis cum fratre.

4 His, tamen non obstantibus, ego affirmativam sententiam probabiliter docui *in part. 4. tract. 4. resol. 93.* & nunc iterùm doceo cum D. Thom. 2. 2. *quæst. 143. art. 9. ad 3.* & *ibi* expressè Cajetanus. Pro hac sententia etiam *loco citato* adduxit Hurtad. Præpositum, & Pontium, quibus nunc addo Baunium *in Theol. mor. tom. 1. tr. 12. de Imp. Consf. qu. 2.* & Patrem Perez *de matrim. disp. 28. sect. 5. num. 4.* Probatur hæc opinio, quia fratres non habent inter se immediatam conjunctionem, & observantiam, ac reverentiam, sed tantùm ratione parentum; quæ non videtur ita adversari matrimonio, ut hoc irritet. *Secundò*, non videtur intelligibile, Deum voluisse inter eos irritum esse matrimonium, per quos volebat genus humanum initio propagari, & ita illud instituere, ut necesse fuerit in filiis Adæ institutionem immutare, concedendo, ut ii inter se contraherent, qui per matrimonii institutionem ad hoc erant inhabiles; ergo evidens est non negasse fratribus facultatem transferendi dominium sui corporis mutuò, cùm id non sit intrinsecè malum, nec rectæ rationi naturali necessariò repugnans. Quamvis enim in prædicto matrimonio reperiatur ex natura rei aliqualis indecentia, ob tantam sanguinis conjunctionem, ratione cujus illicitum est inter prædictos matrimonium, sicut est illicitum inter astrictos voto castitatis simplici in sæculo, non tamen ideò tale matrimonium invalidum erit, ac irritum. Denique, res adeò gravis, qualis est irritatio matrimonii, nequit statui sine fundamento sufficienti, quod hic non est, ut patebit ex solutione argumentorum, quæ proposita sunt pro contraria sententia.

Quæ hic est supra Resol. 15. Verùm pro sequenda.

5 Ad argumenta verò contraria respondendum, illicitum esse tale conjugium jure naturali sine magna causa; negari enim non potest ob tantam sanguinis conjunctionem reperiri indecentiam manifestam in copula inter eos, & in matrimonio ad eam ordinato; ob quod ferè ab omnibus gentibus fuit jure positivo vetitum; hinc tamen non colligitur, esse irritum jure naturali: tam major, vel saltem æqualis turpitudo gravis cernitur in eo, quòd idem duas sorores ducat uxores, aut duo fratres eidem uxori copulentur, utroque consummato matrimonio, & tamen dispensari in eo posse, & jure naturali valere matrimonium, fatentur omnes. Æquo etiam gravis turpitudo cernitur in eo, quòd quis novercam, aut privignam ducat uxorem, vel relictam avunculi; & tamen solo Ecclesiastico impedimento ea conjugia dirimuntur. Denique non minor turpitudo relucet, quòd matrimonium infidelium consummatum dissolvi possit, & uterque cum altera consummare, conjuge superstite, & tamen auctoritate Pontificis fieri posse multi existimant. Non ergo ratio illa ex irreverentia, ac turpitudine desumpta efficax est, sed infirma.

6 Et quidem, si mores hominum consulantur, cùm aliquid ab omnibus recipitur, satis indicatur ab ipso jure manare naturæ; quod verò modo ab his, modò ab illis satis etiam ostendit non deduci necessariò ea naturæ principiis. Id certè invenitur in matrimonio inter fratres: nam apud multas gentes fuit reprobatum, & rejectum; apud alias verò etiam laude dignas fuit usu, & consuetudine probatum, ac receptum. Nam apud Ægyptios fuisse in usu matrimonia sororum, & fratrum, referunt Diodorus, & Pausanias *in Atticis*. Ptolomeum nupsisse Arsione sorori tradunt historici. Apud Athenienses id in more receptum affirmat interpres Aristophanis, fateturque Ludovicus Vives *ad lib. 15. de Civitate Dei, cap. 16.* Addo, ex sacris litteris non leve colligi fundamentum exemplo Thamar sororis Amon. Quæ ut habetur 2. *Reg. 13.* dixit ad illum: *Noli, frater mi, noli opprimere me, vel facere stultitiam hanc, quin prius loquere ad Regem, qui non negabit me tibi*. Quibus verbis inaniter se defendere conaretur puella, si illicitum, inauditum, non usu receptum; aut quòd justa subsistente causa fieri non posset conjugium. Et hæc omnia docet Perez *ubi suprà*. Et ideò hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet etiam Caspensis *in cursu Theolog. tom. 2. tract. 26. sect. 5. num. 41.*

7 Undè non gravabor hic apponere verba R. P. M. Texeda *in Theol. moral. tom. 2. lib. 4. tract. 2. num. 26.* ubi ex Victoria observat, quòd inter ea, quæ prohibentur *Levit. 8.* præter primum gradum lineæ rectæ, id est, inter ascendentes, & descendentes, fortasse omnia alia sunt prohibita jure naturali secundariò, hoc est, sunt prohibita absolutè, & non urgente aliqua gravi causa, & rationabili. Quod ostendo, nam ex tali matrimonio jure naturali secundariò prohibito semper sequitur aliquid, quod licèt finem principalem matrimonii non tollat, tamen ea parte officii vel obstat fini, vel est contra reverentiam naturalem debitam consanguineis, ut quòd nepos dominetur amitæ, & sit caput ejus, aut materteræ, cui debetur idem honor, qui matri, & non videtur rationi naturali consentaneum, ut amita serviat nepoti, & ipsa nepotem timeat. Cæterùm omnia ista, quæ videntur secum aliquam indecentiam afferre, non sunt ita intrinsecè mala, quin possint aliquo magno bono honestari, & recompensari, quod ex tali matrimonio sequi potest. Et ideò, etsi jure naturali interdicatur, quòd quis habeat duas uxores sorores, tamen id licitum fuit tempore Jacob, qui habuit duas sorores uxores. Atque eodem pacto dico, quòd etsi matrimonium inter fratrem, & sororem sit interdictum jure naturali, cùm tamen non sit interdictum jure naturali primariò, quò ea prohibentur, semper sunt mala, nec ea quacumque causa possunt honestari: sed jure naturali secundariò, quo ea, quæ prohibentur, etsi absolutè mala, & inhonesta sint, possunt tamen honestari, & fieri licita ob aliquam magnam causam; & ideò ob illam si occurrat, rectè potest fieri dispensatio, ut frater contrahat matrimonium cum sorore, sicut temporibus pristinis dispensatum est, ut quis duas haberet uxores. Undè dico, quòd licèt prohibitum sit, fratrem contrahere matrimonium cum sorore sua, tamen si occurrat aliqua gravissima causa ad contrahendum matrimonium inter illos, illud jus naturale, quod interdicebat inter fratres matrimonium, illudmet præcipit, ut ob urgentem causam occurrentem licitum sit id facere, quia non est intrinsecè malum, & pro semper, sed propter majus bonum fieri potest. Hucusque Texeda.

8 Et tandem hanc sententiam esse probabilem fatentur ipsimet adversarii, ut Coninck *de Sacram. disp. 32. dub. 1. num. 19.* Undè Franciscus Ramos in sua erudita, & docta allegat. jur. *de impedim. matrim. num. 51.* sic ait: *A los fundamentos considerados, por la sentencia contraria, se responde brevemente; al primero, que la supposicion, de que el impedimento del primer grado de consanguinidad en los transversales, como entre hermano, y hermana haze irrito el matrimonio por derecho natural, aunque es conforme à la opinion mas comun, y recibida, pero no de manera, que la contraria dexe de ser muy probable, como la reconoce aun de los que siguen la primera, Pedro Ochagavia* de Sacram. tractat. de matrim. quæstion. 55. numer. 7. *el P. Sanchez* lib. 7. de matrimon. disputatione 52. num. 10. & 11. *que repetidamente la llama valde probabilis, y à la verdad lo es por razon y autoridad pues de mas de santo Thomas, que claramente fue deste sentir.* 2. 2. quæst. 154. in respons. ad 3. *y S. Buenaventura, Alexandro de Halles, Scoto, Durando, Cajetano, el Abulense, y otros veinte y quatro auctores, que cita por esta parte Sanchez* dict. numer. 10. *la siguen tambien, y fundan copiosamente, que el matrimonio no es irrito por derecho natural entre hermano, y hermana, y que este impedimento es dispensable despues de Richardo, el Carthusiano, Oleastro, Gentiano Herveto, Guillermo Hamero, los maestros Fr. Luis de Leon, y Fr. Basilio de Leon, que refiere* lib. 7. de matrimon. cap. 32. num. 3. & seqq. *y prueve esta sentencia con testimonios de la sagrada Escritura, y Concilios, y de S. Hieronymo, S. Augustin, Clemente Alexandrino, à que annado la ley ult.* D. de ritu nupt. *siente lo mismo con Proposito y Gaspar Hurtado, Antonino, Diana* 4. part. tract. 4. miscell. resolut. 93. verb. sed immeritò, *y fuera de todos los referidos Adam Tannero* tom. 4. in 3. p. D. Thom. dist. 8. de matrimon. quæst. 4. dub. 4. num. 59. & 60. Ut in sua sententia.
Esteuan Baunio de Sacram. tractat. 12. quæst. 2. assert. 1. *Ægydio Coninch* eodem tract. 2. tom. disp. 32. dub. 1. conclus. 4. num. 19. in fine, *& ex Valerio Reginaldo* lib. 31. num. 119. *Andres Molfesio* in summa, tom. 2. numer. 110. *y no haver hasta oy en la Iglesia exemplar de dispensacion semejante, no impide pueda haverle, pues tam poco le huvo dispensacion in radice matrimonii en España hasta la edad de Bonifacio VIII. Summo Pontifice, y D. Sancho el 4. Rey de Castilla, con quien se dispensò y despues muy frequentemente con otros, como lo observa eruditamente el Senor D. Juan. Bautista de la Rea, grande en Cathedra, toga, y escritos* 1. tom. decis. Granat. 8. num. 20. & 24. Hucusque Ramos, licèt ipse, ut dixi contrariam sententiam magis probabiliorem teneat.

9 Sed post hæc scripta, inveni nostram sententiam docere

etiam

etiam ex Societate P. Escobar *in Theol. moral. tract. 7. exam. 9. c. 9. num.* 107. & putare evidentem doctissimum, & amicissimum Caramuelem *in Theol. mor. lib. 3. disputat. 3. art. 5. n. 544. concl. 2.* Quia ait ipse, primi fratres non contraxerunt contra jus naturæ, & tamen matrimonium contraxisse de fide est. Nec juvat ad necessitatem extremam recurrere, quia rerum naturæ necessitatis violentia non mutantur.

R E S O L. LXXXV.

An possit dari casus, quòd Pontifex possit præcipere patri, ut sumat in uxorem filiam suam?

Et in primis quæritur, an matrimonium inter Patrem, & filiam sit jure natura irritum?

Et an, si daretur casus, quod in mundo superessent tantùm Pontifex pater, & filia, an Pontifex teneretur sumere in uxorem illam fœminam, & dispensare secum in cœlibatu?

Et quid, si in supradicto casu Pontifex fuisset impotens, & inhabilis ad contrahendum? Ex part. 8. tract. 5. Res. 71.

§. 1. CAsus est curiosus. Sed anteà videndum est, an matrimonium inter patrem, & filiam sit jure naturæ irritum; & in partem negativam inclinat Caramuel *in Theolog. mor. lib. 2. num. 545. Quis credet auditus nostro?* Accipe ejus verba. Matrimonium in primo gradu rectæ lineæ (puta patris, & filiæ, filii, & matris,) irritum jure naturæ docent omnes, subscribo ne singularis videar, licèt non reperiam rationem, quæ persuadeat esse hoc impedimentum naturale. Si contingat Authores reperiri, qui negent, illis me adnumera, alias in sententia communi remaneamus dicentes esse contra naturæ jus, licèt lumine naturæ consule non videatur aliquam habere repugnantiam; melius est enim intellectum in doctrinæ obsequium captivare, quàm aperire novam in materia gravissima.

2 Sed statim Caramuelis scrupulum demiraris, quem scis non turbari, cùm solus vias novas frequentissimè ingreditur & maximè in hoc opere, quod totum novæ vitæ aperiendæ, & firmandæ conscribitur. Et respondeo pusillanimem esse, qui in scientiis naturalibus claras notitias proprias alienis conjecturis postponit. Et quia multæ quæstiones in Theologia sunt, quæ mores non tangunt, etiam pusillanimem, quem aliena authoritas moretur contra rationes solidas. At ubi de Sacramentorum valore, & conscientiæ securitate agitur, non tam liberè procedendum est. Esto nesciam, cur matrimonia patris, & filiæ, filii, & matris debeant credi irrita jure naturæ, esto rationes fortes videantur mihi contrarium persuadere; facilius est unum quàm omnes Doctores errare; ideoque prudenter, ut opinor, doctrinæ communi subscribam, quamdiù non nisi solus ab illa discedere possim; quod si reperiam comites sufficientes, ut contraria sententia evadat authenticè probabilis, si illis adnumerer, dolor esset in causa timor meus, quòd illa probabilitate careret, ac ideò illicò eisdem subscriberem, Ita Caramuel, qui anteà *num.* 541. observat connubia patris, & filiæ non fuisse contra legem naturalem, expressò docuerunt multi Ethnici, quorum historias quotidie legimus in variis libris. Hiberni ingenio sunt felices, & præcones habuerunt viros præclaros, & doctos: antequam Evangelium admitterent, in sua idololatria fuerunt exacti, timorati, & soliciti; nihilominus aliquando publica resolutione decretum licere filiam duci à patre. Historiam expendit Suarius die Maii xv. ex Petro Cameracensi, & aliis, asserens B. Dympnam pulcherrimam adolescentem Regis Hiberniæ filiam, & cœlesti lumine illustratam, nomen dedisse Christianæ Religioni. Mortua matre in comitiis de Dympnæ sponso, Regis genero, immò futuro Rege tractabatur. Dilectæ filiæ Rex Monarcham tanta dignum Principe exoptabat. Examinatur, controvertitur, disputatur, & tandem ex plurium suffragiis conscripti Patres resolverunt, cuinam deberet nubere, & Legati belli, & pacis doctissimi Regi anaio Concilii resolutionem insinuarunt. Nos quidem, inducunt, invictissimè Rex, Maiestatis tuæ jussis ob temperantes, nullum præter te tanta Principe dignum reperire potuimus, & præter Dympnam, nulla est inter Principes digna te conjuge. Si placet: jube illam tibi potiùs felici matrimonio conjungi. Placuit parenti resolutio, displicuit virgini, quæ sub initium dissimulans in Belgium profugit, ubi capitur, in patriam redux cùm constans remaneret, ultima sententia condemnatur.

3 Omitto hujus historiæ circumstantias aliquas, licèt dignissimas ponderatione. Video tamen Hibernos supponi talia matrimonia esse licita; quia si ipsi sensissent illa jure naturæ, cui etiam in Gentilismo tenebantur, esse irrita, nullo modo decrevissent connubium, nec insolenti decreto acquievisset Rex; aut saltem, ut vulgò satisfacerent, colore, & prætextu juris excusassent. Præsumendum est igitur non fuisse insolens decretum, nullo contradicente.

4 Nec sufficit restitisse constanter Beatam Principem, quia ipsa Christiana erat, & in nostra Religione interdicunt talia matrimonia. Immò hinc videtur deduci conjecturam aliquam contrariam. Ideò Dympna corde virili restitit, quia Christianis in primo gradu contrahere matrimonium non licet; ergo ideò Regis Consiliarii, immò, & ipsemet Rex connubium hujusmodi instituerunt, quia in Religione idololatrica permittebant; fortè eò collineantes, ut illam longiùs à Christianismo averterent. Hæc Caramuel.

5 Hæc opinio potest probari; quia matrimonium initum inter personas consanguineas in primo gradu lineæ consanguinitatis non adversatur substantiæ ejus, nempe fini principali, ob quem institutum est, nempe prolis generationis; ergo non est ipso jure naturali irritum. Antecedens est manifestum, quia inter patrem, & filiam rectè potest esse prolis generatio, quæ est finis matrimonii. Consequentiam ostendo, quia solùm matrimonium est jure naturæ irritum, quando substantia matrimonii destruitur.

6 Sed nullo modo ejus sententia est admittenda. Dico igitur, matrimonium in gradu primo consanguinitatis lineæ rectæ, ut inter patrem, & filiam, matrem, & filium, jure naturæ esse illicitum, ita communis omnium Doctorum sensus. Et ratio est, quia tale matrimonium continet talem indecentiam notabilem, ut omnes gentes aliquo modo benè institutæ illud semper abominatæ sint, & si quæ illud permiserint, habitæ sunt omninò barbaræ, & belluinæ: ergo id matrimonium jure naturæ illicitum est. Hinc omninò incredibile videtur Deum dedisse homini potestatem transferendi in alium dominium corporis sui, ad eum casum, qui nullo unquam casu futurus fuisset non summè inhonestus, & quem recta ratio summè detestatur, sed talis est omnis usus matrimonii inter filiam, & patrem, vel inter filium, & matrem, ut constat: ergo omninò incredibile est illis concessisse illam potestatem contrahendi; fieret igitur illicitè, ac iniquè tale matrimonium.

7 Undè colligo tale matrimonium, nullo unquam casu, sine expressa Dei concessione, licitè, & honestè contrahi posse, tametsi soli pater, & filia ex omni hominum genere superessent, propter ejus maximam indecentiam, ita à ratione abhorrentem. Undè in eo casu potiùs præsumi debet Deum velle totum humanum genus perire, quòd permisisset in eum statum incidere, in quo non posset ulteriùs licitè conservari sine concessione rei, quam ita ipsa natura abhorret, præsertim cùm infinitis aliis modis decentissimis potuisset eum casum impedire.

8 Obiicies, nonnullos sanctos Patres, ut Chrysostomum *homil. 44. in Genesim*, & B. Ambros. *lib. 1. de Abraham, c. 3.* excusare filias Loth cum patre dormientes, à peccato, quia hoc fecerunt existimantes omnes alios homines periisse. Undè in tali casu censent hi Patres hoc fore licitum. Respondeo negando antecedens: solùm enim prædicti Patres volunt eas ex perturbatione errasse, tam circa mundi interitum, quàm circa necessitatem hujus remedii. Nam etiamsi verè tunc illi soli fuissent in mundo, & tali casu licitè filia patri nuberet; tamen illæ excusari sine ratione non poterant, quæ sine ullis nuptiis patri copulatæ sunt, cumque astutè inebriarunt, ut ad tantùm scelus ignarum pellicerent, quòd sciebant sobrium nunquam admissurum: falsum igitur est prædictos Patres dixisse, seclusa ignorantia, & omni animi perturbatione, potuisse illa unquam licitè fieri.

9 Et ideò novissimè invenio hanc sententiam firmare Baunium *in Theolog. moral. tom. 1. tract. 12. impedim. cognat. quæst. 1.* & Magistrum Texeda *in Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tractat. 2. num. 11. & 12.* ubi sicait. Dicendum est matrimonium inter consanguineos in primo gradu lineæ rectæ initum, esse ipso jure naturæ irritum. Sic docent omnes Doctores tam Theologi, quàm Juristæ. Probatur ratione D. Thom. *in 4. dist. 40. quæstione unica, art. 2. in corp.* quem sequuntur Sotus *ibi ad* 2. *consil.* 2. Cajetanus 2. 2. *q.* 154. *art.* 3. *ad* 3. quia in matrimonio conjuges efficiuntur socii, & pares in ordine ad maritale connubium: at hoc esse non potest inter filias, & parentes, cùm filii ex natura sua sint parentibus impares, & subjecti illis, quibus debent maximam reverentiam præstare; ergo matrimonium inter illos est jure naturali irritum; immò si benè perpendatur, matrimonium inter parentes, & filias adversatur lumini naturæ, & ideò matrimonium inter illos reputatur res nefaria.

10 Obiicitur: Possunt parentes, & filii ad invicem sibi mutuam corporum tradere potestatem cum vera dominii translatione ad vitam individuam peragendam, possunt enim procreare filios, ac cum majori amore, & amicitia filios nutrire, &c. Respondeo, matrimonium inter parentes, & filios non ideò prohiberi jure naturali, quia adversetur omninò substantiæ ejus, neque fini principali: sed quia adversatur debito ordini, & convenientiæ, quæ inter contrahentes servari debet; cùm autem matrimonium eò tendat, ut personæ, quæ aliàs inter se sunt distinctæ per conjunctionem, communicationem, & amicitiam efficiantur una caro, pervertitur ordo, si pater contrahat cum filia, &

filius

filius cum matre: nam filii sunt aliquid patris, & substantia ejus, & ideò matrimonium inter ipsos adversatur juri naturali, & ejus lumini, quod dictat, filios subditos esse debere parentibus, & non illis æquari. Ita Texeda.

11 His suppositis, & non obstantibus, quæro, an possit dari casus, in quo Pontifex possit præcipere patri, ut sumat in uxorem filiam? Respondeo affirmativè, videlicet, si in mundo superessent tantùm Pontifex, pater, & filia. Dices in hoc casu propter præceptum obligans conservandi speciem humanam propter bonum commune, Pontifex teneretur sumere in uxorem illam fœminam, & dispensare secum in cœlibatu. Sed demus, Pontificem esse impotentem, & inhabilem ad contrahendum, cùm in tali casu remanerent tantùm pater, & filia, quid faciendum? Eritne in tali casu licitum, patrem, & filiam inter se contrahere: Mæratius *de sacram. Matrim. disp. 9. sect.* 6. & Coninch *disp.* 31. *num.* 14. & Hurtado *disp.* 18. *diffic.* 3. negant licere sine expressa Dei concessione. Probant, quia etiam in dicto casu irrogatur maxima irreverentia opposita pietati, aut observantiæ, cui privatus cedere, aut acquiescere nequit, cùm sit opposita pietati, aut observantiæ, & non justitiæ, cujus damno potest ex rationabili causa cedere, & acquiescere. Addunt tamen ex Dei concessione, qui potest debitum reverentiæ extinguere, aut aliter conjunctionem inter dictos consanguineos honestare, posse inter illos matrimonium licitè contrahi.

12 Sed plus addit Perez *de matrimonio disp.* 38. *sect.* 3. *num.* 31. docet enim, & si solus pater, & filia, vel mater, & filius ex omni hominum genere superessent, non fore licitum in eo casu matrimonium contrahere, nec Deum posse talem facultatem concedere. Et probatur, quia illud est adeò intrinsecè malum, & ita à ratione abhorrens, non secus ac mendacium, ut nulla decenti causa cohonestari possit. *Secundum* liquet, quia cùm talis usus nequeat ullo modo honestari propter intrinsecam indecentiam, non secus ac odium Dei, & mendacium, non videtur possibilis Dei concessio ad tale matrimonium, & usum peragendum. Undè in eo eventu judicandum est, Deum velle totum genus humanum perire, ne talis indecentia committatur, præsertim cùm facilè potuisset eum casum impedire infinitis aliis modis decentissimis.

13 His tamen minimè suffragantibus, Basilius Pontius *de matrimonio lib.* 7. *c.* 31. *num.* 5. Henriquez *lib.* 12. *c.* 9. Baunius *in Theolog. moral. tom.* 1. *tract.* 12. *de imped. consanguin. quæst.* 2. *assert.* 3. Filliucius *tom.* 1. *tr.* 10. *part.* 2. *c.* 5. *num.* 168. Caspensis *in cursu Theolog. tom.* 2. *tr.* 26. *sect.* 5. *n.* 39. Sanchez *lib.* 7. *disp.* 51. *num.* 10. & alii, quos ipse refert, affirmant licere tale matrimonium in casu extremæ necessitatis propagandi genus humanum. Probant, quia malum Ordinis inferioris, quale damnum, privatum irreverentiæ paternæ consurgens ex tali matrimonio, debet cedere, & cohonestari propter superioris Ordinis bonum commune conservationis speciei humanæ, ut nimirùm huic consulatur, sicut solet, & debet damnum vitæ cohonestari propter bonum rationis.

14 Et præter Doctores citatos hanc sententiam tenet novissimè Magister Texeda *in Theolog. moral. tom.* 2. *lib.* 4. *tractat.* 2. *numer.* 15. ubi sic ait. Si roges, an matrimonium inter patrem, & filiam initum, & inter filium, & matrem, ita malum sit, ut nulla circumstantia honestari possit, nisi Deus in illo dispenset. Casus, qui proponi potest, ut si solus pater, & filia permanerent, aut sola mater, & filius. Dico tamen cum Cajetano 2. 2. *quæst.* 154. *art.* 9. *ad* 3. Soto *in* 4. *dist.* 40. *quæst. unic. artic.* 3. *verb. igitur*, matrimonium inter patrem, & filiam, & inter matrem, & filium non esse ita intrinsecè malum, quin non possit ex aliqua justa causa honestari, quia ex matrimonio patris cum filia, & matris cum filio, possibilis est prolis generatio. Et ideò si contingat, quòd in mundo nullus alius remaneret, Titius, v. g. & Caja ejus filia, inter eos licitum esset matrimonium propter extensionem generis humani, ad quam homines tenentur majori vinculo naturali, quàm tenentur parentes non contrahere cum filiis.

15 Quare D. Chrysostom. *homil.* 44. *in Genes.* & D. Ambros. *lib.* 1. *de Abraham*, *c.* 6. meritò excusavit filias Loth à peccato, dum cum patre concubuerint, existimabant post desolationem illarum civitatum solas cum patre in mundo remansisse, atque ut genus humanum non totaliter destrueretur, & finiretur bonum commune, cum patre concubuerant, ut ex illo filios acciperent. Ita Texeda.

16 *Stante* igitur in hac posteriori sententia, respondendum est ad quæsitum superiùs factum, posse Pontificem in tali casu præcipere patri, & filiæ, ut matrimonium contrahant, & ipsi tenerentur obedire. Et ratio est, quia si aliquando pater potest præcipere filio, ut certum contrahat matrimonium, & filius tenetur obedire, & consentire, ut indicant Sotus *in* 4. *dist.* 39. *q.* 1. *art.* 4. *conclus.* 3. Navarrus *in manual. cap.* 13. *n.* 15. & ex causa magnæ necessitatis admittit Pater Aversa *de sacrament. Matrimon. quæst.* 3. *sect.* 3. & alii. Quanto magis dicendum est in nostro casu; posse Pontificem præcipere patri, ut ducat in uxorem filiam suam, propter evitandum damnum commune interitus universi; cui cedere debet damnum privatum irreverentiæ paternæ, ex tali matrimonio consurgens: & in tali casu Pontifex non dispensaret, sed declararet jus naturale non obligare.

RESOL. LXXXVI.

An Pontifex possit dispensare, ut fidelis matrimonium contrahat cum infideli, vel hæretica?

Et an matrimonium fidelis cum infideli non sit irritum neque jure divino, neque jure naturali, sed tantùm jure Ecclesiastico?

Idem dicendum est de matrimonio fidelis cum hæretica.

Et an in locis, in quibus consuetudine legitimo derogatum est, ne petatur dispensatio ad contrahendum matrimonium cum Hæreticis, procedat etiam in Regibus? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 74.

§. 1. VIdetur negativè respondendum, quoad infidelem: nam *primò in cap.* 9. & 10. *lib.* 1. *Esdræ*, separati sunt Hebræi à conjugibus infidelibus, quas duxerant; & ideò Vasquez *in* 3. *part. tom.* 4. *disp.* 2. *cap.* 4. *num.* 20. & alii, quos citat Sanchez *lib.* 7. *disp.* 71. *num.* 6. asserunt, matrimonium fidelis cum infideli esse irritum jure divino. Confirmatur ex auctoritate D. Pauli 2. Corinth. 6. *Nolite jugum ducere cum infidelibus*, quæ verba sanctus Hieronymus *lib.* 1. *contra Jovinianum*, accipit de matrimonio cum infidelibus cavendo, ne sensim fideles inclinentur ad eorum infidelitatem, & vitia. Et quamvis prædicta verba intelligantur de vitando fidelium commercio; inde etiam urgens desumitur argumentum: nam si ipsum commercium prohibetur, ne contagione sua fidelis pereat, multò magis abiicienda connubia, in quibus cum illecebris voluptatis serpunt doctrinæ pestiferæ, & sese animis tantùm insinuabunt periculosius, quanto dulciùs. Idem firmatur verbis illis 1. Corinth. 7. *Si dormierit vir ejus* (id est, mortuus sit) *cui vult nubat, nubat tantùm in Domino*, id est, in Christianismo, seu nubat viro probo, & Christiano. Ita Ambr. Theodoretus, Theop. Anselmus, Sedulius, D. Th. *ibi*, & Augustinus 1. *de adulter. conjug. cap.* 21. & Tertullianus *lib.* 2. *ad uxorem*.

2 *Secundò*, eo ipso, quòd Christus matrimonium personæ baptizatæ instituit in Sacramentum, videtur irritasse matrimonium illius cum infideli, quia tale matrimonium adhuc ex parte personæ baptizatæ nequit esse Sacramentum, quia ratio Sacramenti tantùm convenit toti matrimonio, quod in utroque contrahente reperitur, & non in uno solo. Firmatur, quia aliàs Ecclesia non posset irritare matrimonium fidelis cum infideli, utpotè, quæ in hunc nullam habet facultatem.

3 His, tamen non obstantibus, dicendum est, matrimonium fidelis cum infideli non esse irritum, neque jure divino, neque naturali. Et ita tenet Rebellius *lib.* 3. *quæst.* 9. *numer.* 2. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 7. *de impediment. matrim. dub.* 17. *num.* 156. Hurtadus *de matrim. disp.* 24. *difficult.* 1. *num.* 2. Coninch *de Sacram. disp.* 32. *num.* 3. & alii communiter. Non est prohibitum jure naturali patet, nam Esther nupsit Assuero Regi infideli in infidelitate manenti. Item sancta Monica virum habuit Paganum, teste Augustino *lib.* 9. *Confess. cap.* 9. S. Clotildis nupsit Clodoveo Regi Francorum Ethnico, teste Gregorio Turonensi *lib.* 2. *cap.* 28. Et ratio est, quia cultus disparitas non omninò ac directè opponitur fini matrimonii, ita ut contra substantiam ejus esse dicatur. Neque enim pugnat cum individua vitæ societate, cùm fieri possit, ut nec discordiæ, nec dissensiones oriantur, aut rarò. Neque etiam impedit matrimonii finem, hoc est, filiorum procreationem, & educationem, quia licèt difficilè posset tamen rectè in pia religione proles instituì. Undè quamvis personæ contrahentes aliquando non expediant ad prolem benè educandam, non sufficit, ut matrimonium inter eas sit ex natura rei nullum; quia quando id contingit, provenit per accidens ex malitia personæ infidelis: aliàs etiam esset nullum inter personas infideles ex natura rei, quia istæ potiùs convenient ad malam prolis educationem. Non est igitur fundamentum aliquod ut dicamus, matrimonium cum infideli irritum esse jure naturali: erit quidem illicitum ex natura rei, quando est probabile periculum malæ educationis prolis, aut desertionis fidei in persona fideli, sed non erit irritum. Firmatur, nam matrimonium personæ fidelis cum hæretica ferè eadem incommoda affert contra matrimonii finem, ac fidelis cum infideli; adversatur enim bonæ prolis educationi, mutuæ conjugum tranquillitati ac paci, estque non leve periculum pervertendi fidelem: & tamen nullus dicit hoc matrimonium esse jure naturæ irritum; ergo.

5 Sed neque dictum matrimonium est irritum jure divino.

Probatur *Primò*, nam, ut observat Præpositus *ubi suprà*. Paulus V. in Bulla, quæ incipit. *Ut animorum saluti*, data anno

anno 1616. 21. Junii concessit Episcopo Fnoianensi in Japonia, & superioribus Societatis in regno Chinarum, ut ad decennium possent dispensare in impedimento disparitatis cultus, ut matrimonia essent legitima: ergo hoc impedimentum non irritat matrimonium jure divino, cùm Pontifex in impedimento juris divini non possit dispensare. Nec similiter dirimit jure naturæ quod præcedenti conclusione diximus, quia Pontifex nequit etiam in tali impedimento dispensare.

5 Probatur *Secundò*; non apparet ex Scripturæ traditione, vel Ecclesiæ sensu de tali impedimento, sed potiùs apparet contrarium, ex eo quòd Christus non dederit ulla præcepta morum, sed solùm fidei, & Sacramentorum, quoad ea suscipienda. Confirmatur: Christus solùm elevavit matrimonium ad esse sacramentale, de cætero quoad necessaria contractus legitimi illud relinquens legi naturæ, juxta quam non irritatur matrimonium fidelis cum infideli.

6 Probatur *Tertiò*; initio Ecclesiæ vix aliter potuerunt fideles matrimonia inire, quàm cum infidelibus. Confirmatur ex eo, quòd S. Monica nupserit viro infideli, ut testatur Augustin. *lib. 9. Confessionum, cap. 9.* cujus matrimonium non fuit judicatum invalidum, & ex eo, quòd S. Hieronymus *lib. 1. adversus Jovinianum*, testetur suo tempore frequentia matrimonia fidelis cum infideli, quæ licèt valdè improbet, non tamen censet invalida. Similiter, & Augustinus *lib. de fide, & operibus, capit. 19.* agens de matrimoniis fidelis cum infideli, ait: Quæ nostris temporibus jam non putantur esse peccata, quoniam revera in novo Testamento nihil inde præceptum est.

7 Dicendum est igitur, matrimonium fidelis cum infideli esse solo jure Ecclesiastico irritum. Ita communiter Doctores, & sequitur ex præcedentibus dictis. Quia verò clarè non constat de jure aliquo scripto, dicendum est, id patere ex receptissimo, & antiquissimo Ecclesiæ usu vim legis obtinente, & ex Apostolorum traditione. Undè Pontifex in eo dispensare potest, quia in omni jure Ecclesiastico potest dispensare. Ita Hurtadus, & alii *ubi suprà*.

8 Restat modò respondere ad argumenta superiùs posita. Et ad locum Esdræ respondeo; præceptum illud quatenus irritans prædicta matrimonia judiciale fuit, & consequenter morte Christi expiravit. Quòd fuerit judiciale, liquet ex eo, quia cum solis infidelibus incolis terræ Chanaam conjugio interdicta fuere. Undè cùm *Esdra 1. cap. 6.* numerantur Ægyptii inter eos infideles, sermo est de Ægyptiis ejusdem terræ Chanaam incolis, ut notavit rectè Caietanus. In nova verò lege gratiæ idem constat: quia generaliter in lege gratiæ nullum jus divinum purè positivum agnoscitur. Tum quia nullus est locus Scripturæ sacræ in novo Testamento, in quo ea irritatio contineatur. Tum etiam, quia in lege gratiæ nullum jus divinum purè positivum agnoscitur, præterquam fidei, & Sacramentorum. Cùm ergo præceptum hoc non pertineat ad fidem, vel Sacramenta suscipienda, sed ad contractum naturalem à Christo elevatum ad Sacramenti rationem ritè celebrandum, si naturale non est, ut probavi, nec divinum positivum erit. Non enim Christus Dominus in matrimonio aliquid immutavit, quòd ad ius naturæ pertineret, sed tantùm id, quod contractus quidam naturalis erat, elevavit ad esse Sacramenti.

9 Ad confirmationem testimoniorum D. Pauli respondeo, testimonia relata solùm probare, id matrimonium jure divino esse prohibitum; in illis tamen nulla de ejus irritatione mentio fit. Ex alio capite stat matrimonium jure naturali, vel positivo prohiberi, & non esse irritum eo jure, nam matrimonium contra priorem sponsalium fidem, vel adversus simplex castitatis votum emissum in sæculo, est prohibitum jure naturali dictante fidem homini per sponsalia datam esse præstandam, & jure divino esse Deo solvendam fidem; & tamen constat in neutro eventu matrimonium esse irritum.

10 Ad secundum argumentum respondeo, Christum non instituisse in sacramentum Matrimonium personæ baptizatæ adhuc ut partem Sacramenti, nisi quando etiam est cum altera baptizata, quamvis non posset fieri Sacramentum: quia etiam matrimonium inter non baptizatos potest validè fieri, quamvis non fiat Sacramentum. Quare dictum matrimonium tametsi irritum fit in ratione Sacramenti, quia nequit divino jure consistere, nisi inter duos fideles baptizatos: non tamen erit invalidum in ratione contractus naturalis, attento solo jure divino, sed solo jure Ecclesiastico. Ad confirmationem negatur sequela. Nam satis est, Ecclesiam habere potestatem in personam fidelem baptizatam, ut possit ejus matrimonium cum infideli irritare; quia cùm matrimonium necessariò exigat duos contrahentes habiles, eo ipso, quod Ecclesia reddit inhabilem fidelem, ut cum infideli contrahat, corruit omnino matrimonium, quod nequit claudicare.

Quamvis non pior. sup. hoc. & seqq. lege tamen in to. 1. tr. 6. doctrinam Res. 14.

11 Sed quid dicendum de matrimonio fideli cum hæretica, an sit nullum. Ratio difficultatis pro parte affirmativa desumitur ex VI. Synodo *can. 72.* dum matrimonium inter personam Catholicam, & hæreticam dicitur irritum, & esse dissolvendum.

12 Conveniunt tamen communiter Doctores, matrimonium inter dictas personas esse validum. Ita Sancius *lib. 6. disputatione 72.* & Ægidius *disp. 31. dub. 3.* & id supponitur *in c. decrevit 14. de hæreticis, in 6.* Et ratione constat, quia id nullo jure irritatur, quia non Ecclesiastico scripto, quia nullum extat; dictus autem *can. 72.* in quo irritum dicitur, nullius est authoritatis, quia non fuit editus à VI. Synodo, sed post ipsam dissolutam, cum multis aliis canonibus, quos Trullanos vocat, editus fuit à nonnullis Episcopis: neque id irritatur jure aliquo Ecclesiastico, quòd consuetudine sit introductum, aut esse constet, quia non fuit Ecclesiæ in usu, sed potiùs oppositum.

13 Addimus tamen, matrimonium inter dictas personas esse prohibitum jure Ecclesiastico, ut patet ex Concilio Chalcedonensi *can. 13.* & ex communi consuetudine Ecclesiæ id habentis ut illicitum: & non esse prohibitum alio jure, non divino, quia de eo non constat, neque naturali, quia id non est contra rationem, secluso probabili periculo perversionis personæ Catholicæ, & malæ educationis prolis, cui verè potest obviari. Undè Pontifex in dicta prohibitione dispensare potest, ut inter dictas personas possit licitè contrahi matrimonium. Ita Hurtadus *de matrimon. disp. 24. diffic. 2.*

14 Et ideò Perez *de matrim. disput. 46. sect. 2. num. 7.* docet, posse Papam dispensare, ut fidelis cum hæretico contrahat, sicut ut, & fidelis cum infideli non baptizato contrahat. Hoc est certum, quia Pontifex dispensare potest in omni jure Ecclesiastico, quo attento matrimonium cum hæretico illicitum est, & illud aliud cum infideli est irritum. Quòd si Pontifex dispenset ex justissima causa, ut si hæreticus, vel infidelis esset potens, & speraretur ejus conversio, & publicum subditorum bonum spirituale, nec immineret periculum prolibus, quia paratus esset permittere, ut catholicè educarentur; quo casu illud matrimonium desineret juri naturæ repugnare, tunc certè talis dispensatio non solùm esset valida, sed licita, & omni prorsus culpa vacans. At si dispensaret Pontifex sine ulla justa causa; ea dispensatio non excusaret contrahentes à peccato mortali contra jus naturæ, at efficeret validum matrimonium, utpotè quod solo jure Ecclesiastico irritetur. Undè illud matrimonium valeret, sed illicitè contraheretur, quatenus jure naturæ est illicitum. Sicut si Pontifex dispensaret absque legitima causa, ut Sacerdos uxorem duceret, valeret matrimonium, quo solo jure Ecclesiastico erat irritum; at peccaret mortaliter Sacerdos contra votum castitatis, quod jure naturali divino impedit matrimonium. Ita Perez; sed hic obiter quære, an in locis, in quibus consuetudine legitima derogatum est, ne petatur dispensatio ad contrahendum matrimonium cum hæreticis, procedat etiam in Regibus. Et affirmativè respondet Eminentiss. Cardinalis Lugo *in doctissimo tract. de Fide disput. 22. num. 10.* quia si non tenentur petere dispensationes subditi: ergo neque Princeps: sed ego nego consequentiam, nam est dispar ratio inter matrimonia Regum, & aliorum, nam matrimonia Regum sunt majoris momenti, & possunt multa pericula, & inconvenientia adducere; quæ quidem dijudicanda, & perpendenda sunt non ab alio, nisi à S. Pontifice, & ideò nostram sententiam tenet Hurtadus de Mendoza *vol. 1. de Fide, disp. 76. §. 233.* Itaque in permissione dictæ consuetudinis nunquam Pontifex intelligitur includere Reges.

RESOL. LXXXVII.

An Pontifex possit dispensare in radice matrimonii, ita ut legitimatus succedat etiam ad temporalia.

Et advertitur, Pontificem graviter peccaturum, si sine aliqua magna causa hanc legitimationem, seu dispensationem in radice concederet.

Et ex doctrina supradicta quæstionis infertur, an vocatus ad feudum, majoratum, fideicommissum, & ideò exclusus, quia professus in approbata Religione, vel Sacris initiatus, si à Papa dispensetur, ut nubat: an iste sic dispensatus succedat in majoratu, feudo, & fideicommisso, non obstante quòd substitutus in pacifica maneat possessione? Ex part. 8. tractat. 1. Resol. 75.

§. 1. Diximus *suprà*, posse Pontificem dispensare in radice matrimonii. Nunc videndum est, an hoc procedat etiam ad temporalia, & negativè respondet Navarrus *lib. 4. consilior. in 2. editione, tit. qui filii sint legitimi consil. 2.* ubi ait, Gregorium XIII. anno Domini 1584. noluisse dispensare, dicendo, se non posse legitimare filios susceptos ex matrimonio irrito, sicut non potest dispensare quoad sæcularia cum spuriis absque matrimonio. Ejusdem opinionis memini fuisse Molinam *tom. 3. de justitia, tract. 2. disp. 624. num. 3.* & Cervantes *l. 12. Tauri, num. 106.* quibus adde Hurtadum *de matr. disp. 26. diffic. 1. num. 5.* Coninck *de Sacram. disp. 33. dub. 4.*

dub. 4. & novissimè amicissimum Perez *de matrim. disput.* 44. *sect.* 3. *num.* 4.

2 Sed ego puto, omninò affirmativæ sententiæ adhærendum esse, quam canonizavit sacra Rota in novissimis *decis.* 151. coram Seraphino; & in Syracusana illegitimitatis 19. Octobris 1573. coram Clemente VIII. Puteus *decis.* 483. *lib.* 2. & communiter Jurisconsulti, quibus adde Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 7. *n.* 4. Sanctarellum *in variis resol. q.* 43. *n.* 3. & alios. Undè sacra Rota *ubi suprà*, addit, hanc dispensationem in radice inducentem prolis legitimitatem esse tantæ virtutis, & potentiæ, ut operetur etiam in præjudicium tertii, aliàs vocati ad successionem, seu successuri; nam cùm hac dispensatione matrimonium de facto reponatur in tali statu validitatis, in quo fuisset, si illud legittima dispensatio præcessisset, seu tollatur impedimentum, ac si non fuisset, in quo statu matrimonium fuisset validum, ad eundem etiam statum reducitur proles ex eo matrimonio suscepta. Quare prout si talis proles esset genita ex vero, & legitimo matrimonio, procedente legitima dispensatione succederet patri, nec illius successio diceretur in præjudicium tertii, cùm ille tertius non esset vocatus ad successionem, nisi in casu deficientiæ prolis legitimæ, onde illa existente verum esset dicere, nulli præjudicium ex successione similis prolis fieri, ita eodem modo dicendum est de filio nato ex matrimonio nulliter contracto de facto, superveniente super illo dispensatione in radice, quæ matrimonium reddit validum, ex tunc, & filios ex illo susceptos legitimos ex eodem tempore, & ab initio suæ conceptionis, ut *suprà* ostensum est. Ex quo etiam infertur, ut in tali casu non possit propriè dici præjudicium alicui tertio illatum, seu inferri, cùm nunquam huic tertio jus succedendi competierit, stante tali prole ab initio suæ conceptionis legitimæ per dispensationem in radice. Et quamvis (subdit Rota *in fine dict. num.* 16.) dum ista dispensatio non obtinetur, haberet ille tertius aliquam spem succedendi, illa evanuit per dispensationem in radice subsecutam. Confirmat Rota *num.* 17. hujusmodi dispensationem in radice operari in præjudicium tertii (si id præjudicium vocari potest,) quia sublato per dispensationem impedimento, istud præjudicium venit consecutivè, quod non attenditur per Doctores à Rota *dict. num.* 16. relatos: undè si dicas, sublato per Papam impedimento cessare quidem illegitimitatem quoad spiritualia, & damna secuta jure civili, in quo nequit Summus Pontifex, nisi pro statu suo temporali dispensare, & consequenter requiri in effectibus ex eodem jure civili insurgentibus.

3 Respondet Rota (eodem modo solvit Sanchez *dict. disp.* 7. *num.* 4.) Papam in his effectibus de jure civili secutis non posse directè dispensare, at posse indirectè, & per quandam consequentiam destruendo legem canonicam, & Ecclesiasticam, ex qua tanquam ex fundamento effectus, seu damna à jure civili inducta pendebant. Aliqua enim, quæ indirectè, & principaliter fieri nequeunt, indirectè, & per quandam consequentiam fieri possunt, ex Bartol. *in l.* 1. *n.* 1. *ff. de auth. tut.* dicente, quòd quando aliquid per se separatim ab alio est prohibitum, sed illud necessariò sequitur ad positionem alterius permissi, quod non licet directò, licet per consequentiam; ut *in l. si unius §. illud, ff. de pactis, l. si is, qui duos in fine ff. de liberatione legata, & l. non solum ff. de in integrum restitutione*. Et constat etiam ex *cap. ex litteris, de jurepatron.* juxta quod caput juspatronatus; quod per se, ac directè vendi non potest absque labe simoniæ, in consequentiam tamen venditur, vendito fundo, cui annexum est.

4 Neque obstat, quòd Princeps sæcularis habens plenam potestatem legitimandi in terris suæ ditioni subjectis, non possit tamen illud facere in præjudicium tertii habentis jus ad succedendum in aliqua primogenitura, quantumcumque talis legitimatio operetur quoad alios effectus: nam militat diversa ratio in Summo Pontifice, qui habet potestatem dispensandi super matrimonio, & qui præcipuè illud legitimat, & approbat, & super illo de facto contracto in radice dispensat. Ex quo sequitur, ut proles ex tali matrimonio suscepta sit legitima, ut ab initio: & ex his in consequentiam necessariam venit effectus talis dispensationis, etiam in præjudicium tertii.

5 Quæ potestas dispensandi super matrimonio, seu legitimandi super radice matrimonii, cùm desit in Principe sæculari, eò quòd hæc dispensatio, seu legitimatio spectet solùm ad Romanum Pontificem, & non ad Principes sæculares, neque etiam ad Imperatorem, ut tradunt Hostiensis *in cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi, num.* 8. *versic. sì ergo Papa, ibid.* Joannes Andreas *col.* 3. *verb. Imperator autem*. Socinus *in rubric. ff. de liber. & posthum. n.* 7. *& consil.* 65. *num.* 8. *lib.* 3. & Parisius *consil.* 2. *num.* 22. *lib.* 2. quos refert, & approbat Joan. Baptista Lup. *de illegit. & natal. restit. lib. dict. comment.* 4. *q.* 1. *num.* 58. non mirum si illius legitimatio non operetur in præjudicium tertii. Et quamvis Antonius Gabriel *dict. tit. de legitimat. conclus.* 3. *num.* 2. dicat plures Doctores (quos *ibidem* refert) tenere legitimationem hanc super radice matrimonii fieri non posse per Imperatorem; subdit tamen contrarium esse verius de jure, immò tanquam certum est tenendum: & Doctores ab eodem Antonio Gabriele allegato, Joan. Baptista Lupo *dict. num.* 58. ait, non agere de legitimatione, per quam disponatur, seu dispensetur super radice matrimonii, sed tantùm de restituenda prole naturæ, & ingenuitati antiquæ, ac proinde de legitimatione per rescriptum, non habita ratione ad matrimonium, id quod declarant Socinus *in l. Gallus, §. si ejus, col.* 4. *in principio, versic. sed ultra ea, quæ ipse dicit, ff. de liber. & posthum.* & alii, tum relati à Joanne Baptista, tum ab ipso Gabriel. In quo casu verum est, legitimationem hanc à quolibet Principe sæculari concedi posse, non verò legitimationem super radice matrimonii, quæ provenire potest à solo summo Pontifice, qui in causa matrimoniali, aut altera spirituali dependente à lege canonica supremam habet potestatem; *cap. proposuit*, ubi glossa *in verb. supra jus, de concess. præb. cap. si Papa, dist.* 40. *cap. ut constitueretur, dist.* 59. *cap. novit*, & *ibi scribentes de judiciis*, & Doctores in præcedentibus allegati.

6 Advertit tamen Navarrus *num.* 15. *consiliorum super univ.* 322. *relatorum* (quam in hoc sequuntur Sanchez *lib.* 8. *dist. mit. disp.* 7. *num.* 5. & Sanctarellus *dict. quæst.* 43. *num.* 13. *in fine*) Summum Pontificem graviter peccaturum, si sine aliqua magna, & justa causa hanc legitimationem, seu dispensationem in radice (quæ resultare potest in grave damnum tertii, scilicet succedentis in hæreditatem, si proles talis non legitimaretur) concederetur; quia non debet uti plenitudine potestatis sine tali causa: licet possit ita uti, ut valeat actus, secundùm Innocentium communiter receptum *in cap. innotuit, de elect.* ab eodem Navarro allegatum. Propter quæ nescio, an sit credibile, quod refert additionator *ad consil. Navarri in fine dict. consil.* 2 *tit. qui filii sint legitimi, in* 2. *edit.* scilicet, Gregorium XIII. mense Novembris 1584. negasse petitam hanc dispensationem in radice, ac addidisse se non posse: si enim Pontifex ita respondit, credendum id fecisse, quia in casu sibi proposito deesset justa causa.

7 Et ideò hanc sententiam tenuit novissimè Fragosus *de Republica regim. p.* 1. *lib.* 3. *disp.* 6. *num.* 27. ubi quærens, an Papa possit legitimare, quoad sæcularia, & temporalia, filios genitos ex matrimonio irrito, respondet posse. Quia, ait ille, potest suam legem Ecclesiasticam revocare, quoad effectus jure humano ex ea sequutos, atque etiam incursos tollere, perinde ac si nunquam ea lex sancita esset, ut constat ex *Clement. unica, de immunitate Ecclesiast.* ibi, quidquid ex eis secutum est, vel ob eas, penitus revocamus, & eas habere volumus pro infectis. Nec circa hoc potest esse dubium, cùm in iis, quæ sunt de jure positivo, ampla sit illius potestas. Idem, quia dispensando in radice matrimonii, revocandoque impedimentum, retrotrahitur ad principium matrimonii dispensatio illa, remanentque filii suscepti ex eo matrimonio perinde ac si nati sint ex eo ab initio valido, ut cum multis ibi ostendimus, præter quos id etiam tenent Ludovicus Lopez 2. *part. instruct.* ubi *de matrim. capit. ultim. col.* 2. *concl.* 3. Borges *de irreg.* 2. *part. tit. de interpretation. extensione, & restrictione dispensationis, n.* 79. Covarrovias *in epitome* 2. *part. cap.* 8. *§.* 8. *num.* 13. Anastasius Germon. *de sacror. immunitatibus lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 105. Royas *epitome successionum, cap.* 23. *num.* 113. & alii, dicentes, posse Summum Pontificem indirectè, & per quandam consequentiam legitimare, & habilitare ad temporalia, dispensando in ipsa matrimonii irriti radice, delendo, revocandoque omnia damna ex eo matrimonio incursa, restituendoque prolem natalibus, quæ haberet, si ex matrimonio valido nasceretur.

8 Nec obstat, si dicas, posse Papam dispensare in iis, quæ sunt juris Ecclesiastici, accedente novo consensu, ut matrimonium subsistat, non tamen posse contraire damnis ex jure civili secutis, quia fatemur, non posse in illis dispensare directè, sed indirectè, revocando legem suam Ecclesiasticam, ex qua omnia pendebant, quæque prius matrimonium irritabat. Quod adeò verum est, ut possit Pontifex ad hunc effectum etiam mortuis parentibus dispensare in radice matrimonii, quòd dispensatio hæc non innititur in ablatione prioris impedimenti dirimentis, ut validè de novo contrahatur matrimonium, quod fieri non potest, sed tantùm innititur revocationi Pontificiæ legis; qua posita extinguuntur effectus ex matrimonio irrito provenientes; ita Navarrus *lib.* 4. *consil. in* 1. *edit. tit. de sponsalibus, consil.* 3. *à n.* 10. *& penult. in* 2. *edit. tit. qui filii sint legitimi, consil.* 2. *à num.* 10. Sylvester *verb. Papa, ad finem*. Ancharanos *consil.* 409. *col.* 2. Ant. de Rosell. *de legit. lib.* 2. *in principio, nu.* 22. quos sequitur Molina *de prim.* post alios *ibi relatos lib.* 3. *c.* 2. *n.* 2. *vers. si verò impedimentum ex solo jure canonico procedebat*, dicens posse filium in primogenio, atque in cæteris bonis temporalibus removente Summo Pontifice ab eo matrimonio, in quo consensus intervenit, impedimentum, validumque matrimonium declarante.

9 Undè nostram sententiam contra Molinam mordicus tuetur Joannes del Castillo *tom.* 5. *controv. c.* 105. *& nu.* 28. & novissimè etiam insurgens contra Molinam Petrus Gonzales *de lege politica lib.* 1. *num.* 24. *& seq.* quæ quidem opinio procedit

cedit etiam si tolleret, ut dictum est, jus ab alio quæsitum, sivè cederet in præjudicium eorum, qui in hæreditate jam successissent: Quod probatur: tum quia Pontifex, dum tollit legem suam Ecclesiasticam, cujus abrogationem retrotrahit ad tempus præteritum, utitur jure suo, consequenter nemini facit injuriam: tum quia posita illa legis abrogatione, filius legitimatus efficitur habilis ad illam hæreditatem adeundam, quam vocati illa conditione tacita adierunt, nisi alij habentes potius, & firmius jus existant. Sic Decianus *cons. 5. num. 67. & seqq. lib. 1.* Puteus *decis. 483. num. 2. lib. 2.* Ancharanus, Peregrinus, & alij, quos allegans sequitur Sanchez *dict. lib. 8. de matrimon. disputat. 7. num. 6.* Basilius Pontius cum alijs per eum relatis, *dict. lib. 11. de matrimonio cap. 5. §. 3. num. 10.* quibus accessit Barbosa ad *cap. per venerabilem, num. 6. qui filij sint legitimi*, in suis collectaneis.

10 Ex quibus infertur ad illam quæstionem, an vocatus ad feudum, majoratum, fideicommissum, & ideò exclusus, quia vel professus in approbata Religione, vel sacris initiatus, si à Papa dispensetur, ut nubat, an iste sic dispensatus succedat in majoratu, feudo, & fideicommisso, non obstante, quòd substitutus in pacifica maneat possessione; dicendum enim est, hunc succedere; siquidem ablato per Papam impedimento, jam ille factus est habilis ad majoratum, vel fideicommissum, ac si numquam aliud impedimentum habuisset, non secus ac si primò, decessione, deindè divina virtute ad vitam revocatus fuisset; ita non obstante jure alterius quæsito, iste sic dispensatus ad majoratum, feudum, vel fideicommissum, purificatis omnibus ejus conditionibus, restituitur.

11 *Notandum* est etiam hic obiter, constare, Clementem IV. Alphonsi III. Portugaliæ Regis ex Beatrice illegitimè susceptos, vivente adhuc Methilda, Bononiæ Comitissa, legitima ejus uxore, eadem posteà mortua legitimasse, regnoque successisse, ut post alios testatur Augustinus Barbosa *de officio Episcopi, part. 1. tit. 3. cap. 2. num. 101.* item, ex hoc textu *in dict. cap. per venerabilem, §. Rationibus igitur*, manifestum est filios Philippi Augusti, Francorum Regis, ab Innocentio III. ad effectum succedendi in paterno regno legitimos effectos. Quòd si postea isti regno non successerunt, sed Ludovicus VIII. ortus Isabella prima ejusdem Philippi legitima uxore, quemadmodum scriptum reliquit Cujacius *in dict. c. per venerabilem*, & latiùs Paulus Emilius *in vita Philippi Augusti*; certè id parum ad rem nostram referre videtur, cùm nostra disceptatio sit tantummodo de potestate Papæ legitimandi non subditos, etiam quoad jura succedendi; & cùm Pontifices in his relatis casibus, hac potestate in facto usi fuerint, non videtur de illa ampliùs ambigendum.

12 Et hæc omnia latiùs præter meum institutum adnotare volui, quia displicet mihi aliquos Theologos recentiores nolle huic opinioni in favorem Pontificiæ jurisdictionis adhærere, quam communiter amplexi sunt Doctores, & ipsamet Tribunalia Principum sæcularium.

RESOL. LXXXVIII.

An potestas statuendi impedimenta matrimonij, spectet privativè ad summum Pontificem.

Et sicut jus integrum est summo Pontifici in universa Ecclesia impedimenta matrimonium dirimentia statuere, an ita Episcopus in suis diœcesibus. Ex p. 8. tr. 1. Res. 76.

Supr. de hoc seq. hujus contra in tr. 10. tr. 6. Res. 70. §. ult. & in alia Res. ejusdem.

§. 1. POsse ex vi sui muneris, si solùm jus divinum, & naturale inspiciatur, sicut integrum est Summo Pontifici in universa ecclesia impedimenta matrimonium dirimentia statuere, ita episcopis in suis diœcesibus, affirmant Sanchez *lib. 7. disputat. 1. numer. 9.* ex Covarruvia *4. Decretalium 2. part. capitul. 6. §. 10. numer. 16.* Basilius Pontius *lib. 11. numer. 12.* Gaspar Hurtado *disputat. 12. difficult. 2. numer. 5.* & alij. *Primò*, Episcopus ex vi sui officij est plenè, & perfectè Pastor, & Princeps in sua Diœcesi, quamvis subordinatus Pontifici; ergo habet plenam potestatem condendi in sua diœcesi qualscumque leges, & statuendi quidquid saluti spirituali suorum subditorum expediat; ergo, & statuendi impedimenta matrimonij. *Secundò*, olim ab Episcopis constituta fuere multa impedimenta tantùm in suis Diœcesibus, & à Concilijs Provincialibus, & nationalibus, quæ posteà ab universali Ecclesia, vel præcepta sunt, vel approbata, vel partim recepta, seu approbata, & partim explosa.

Sed contrariam sententiam tenet Pater Perez *de matrimon. disp. 21. sect. 4. n. 4. & seq.* ubi sic ait.

2 Suppono *Primò*, quod videtur mihi veriùs, Episcopum jure divino non habere actu determinatam potestatem jurisdictionis, sed eam jure Ecclesiastico à Papa accipere, nec habere majorem, quàm hic concedat. Ratio est, quia tametsi potestas ordinis Episcopalis, & dignitas eam consequens sit juris divini, attamen nullus Episcopus ex vi suæ ordinationis præcisè habet ullam jurisdictionem, sed eam habet jure humano à Papa. Patet, quia nihil Episcopis competit, præcisè ex jure divino, nisi quod habent ex vi ordinationis; at Episcopus ex sua ordinatione præcisè non habet ullam jurisdictionem, aut aliquos subditos, ut constat in episcopis merè titularibus, qui nullos subditos habent, atque adeò nec ullam jurisdictionem, quæ sine subditis esse non potest. Quòd igitur habeant tantam, vel tantam Diœcesim, aut tam parvam, aut tam magnam jurisdictionem, pendet à jure humano, atque adeò episcopi habent totam suam juridictionem à Summo Pontifice.

3 Suppono *Secundò*, episcopos, ut hanc, vel illam jurisdictionis potestatem nullo modò habeant, non esse opus, Papam eam ipsis negare, sed sufficere, quòd eis non concedat. Ratio est, quia potestas jurisdictionis non est ex natura rei in Episcopis, ut dictum est, sed eam habent totam à Papa; ergo ut illam habeant, non satis est, ut non prohibeatur, sed necesse est, ut concedatur; ergo nec mutare, nec dispensare in legibus Papæ possunt, nisi ab ipso concedatur. Addo, id adeò esse verùm, ut etiamsi admitterem, quod probabile est, ut multis Doctoribus probatur Episcopos jure divino quoque habere suam jurisdictionis potestatem, idem dicendum esset; quia ea, quæ à Deo sunt, ordinata sunt; cùm ergo potestas Summi Pontificis ipso jure divino superior sit, & superna, etiamsi alij Pastores, & Episcopi eodem divino jure sub illo instituti essent cum potestate jurisdictionis, haberent ex supremo Pastore proportionatam illam potestatem: quæ talis non esset, si facultatem ex se haberent, ad dispensandum in legibus superioris, absque illius concessione; hoc enim monstruosum esset.

4 His præmissis dico, potestatem impedimenta matrimonij inducendi nullo modo competere Episcopis etiam seclusa omni Pontificis prohibitione. Moveor duplici ratione. *Prima* est, quia talis potestas nec jure divino illis competit, ut constat ex suppositione prima; nec jure Ecclesiastico, quia nullum tale extat; ergo illam non habent. Patet consequentia quia ista est major potestas, quàm sit potestas dispensandi, & majoris authoritatis, & dignitatis: ergo pendet ex concessione Papę, juxta suprà dicta. *Secunda* ratio traditur à nostro Coninchio, quæ mihi videtur satis efficax, nam per talia impedimenta matrimonium propriè, & per se irritatur, quatenus est contractus merè civilis, & tantùm consequenter, quatenus est Sacramentum: ergo dum Ecclesia sibi hanc potestatem assumit, utitur potestate illa indirecta, quam habet circà res temporales, ut de ijs disponat, quatenus hoc expedit bono spirituali fidelium, quæ immediatè concessa est toti Ecclesiæ, & ejus capiti supremo; nullo verò modo singulis Eppiscopis. Quia circà res civiles invitis Principibus nihil possunt statuere, tametsi saluti fidelium expediat, dummodo non sit eorum saluti omninò necessarium. At inducere nova impedimenta matrimonij, tametsi posset esse fidelibus expediens, sed non eorum saluti omninò, ac simpliciter necessarium: ergo non est talis facultas in Episcopis, Hucusque Perez, qui posteà respondet ad argumenta superiùs posita. Et hanc sententiam ante Perez docuit Coninch *de Sacram. disp. 30. dub. 1, n. 80.*

5 Sed quicquid sit de his opinionibus, & dato, quòd opinio Sanchez, & aliorum esset probabilis, hodie certum est ex contraria consuetudine vim legis habente soli Romano Pontifici potestatem inducendi impedimenta matrimonij reservatam esse. Et ita rectè observat Caspensis *in cursu Theolog. tom. 2. tractat. 26. disputat. 9. sect. 1. num. 7.* Layman *lib. 5. tractat. 10. part. 4. capitul. 1. numer. 4.* Aversa *de sacrament. Matrimon. quæst. 19 sect. 3.* Pontius *lib. 6. cap. 1. n. 21.* Franciscus de Lugo *opusc. de sacrament. cap. 15. num. 12.* Sup. hoc in R. not. præteritur, & in eodem §.

RESOL. LXXXIX.

An pontifex habeat potestatem eximendi fideles ab impedimentis constitutis à principibus Ethnicis, si in eorum provincijs habitent.

Et si quis Judæus sit subditus Regis infidelis, an in illis servandis impedimentis subjaceat eidem Regi.

Et quid est dicendum, si subditus sit Romani Pontificis, ut Romæ Judæi degentes, an ei subjaceant in statutis impedimentis in Ecclesia pro solis baptizatis? Ex p. 8. tr. 1. Res. 77.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Becanus *de sacram. Matr. cap. 49. quæst. 21.* Sanchez *de Matrimon. lib. 7. disputat. 3. num. 7.* Coninch *de Sacrament. disputat. 30. dub. 1. num. 7.* & Perez *de matrimon. disputat. 21. sect. 5. n. 3.* ubi sic ait: De Principe infideli supremo conveniunt Doctores omni tempore fuisse in eo, & in Republica libera, & esse potestatem impedimenta statuendi ex justa causa suis infidelibus, ut notavit benè D. Thomas *in 4. distinct. 39. quæstion. unica, artic. 1. ad 1.* Et ratio est, quia in istis Principibus est potestas ferendi leges ad tranquillitatem, & bonum Reipublicæ tuendum; ergo sicut ad hunc finem possunt statuere leges circà alios contractus civiles, & possunt aliquos, verb. gr. prodigos, & pupillos reddere inhabiles circà alios contractus, ita etiam circà contractum matrimonij, qui est civilis: in officium communis boni institutum possunt

condere leges tam impedientes, quàm illum irritantes, est enim planè eadem ratio, quia matrimonia infidelium Sacramenta non sunt, nec infideles sunt subjecti Ecclesiæ, sed solis suis Principibus. Undè fit, ut matrimonium contractum ab infidelibus contra leges à suis Principibus latas matrimonium dirimentes, nullum sit. Hinc.

2 Colligo *Primò*, id, quod de alijs infidelibus dicitur, extendi etiam debere ad Hebræos; cùm enim illi veram Rempublicam liberam non habeant, sed aliorum Principum gubernationi subjiciantur, tenentur legibus irritantibus matrimonium, quas Principes infideles tulerunt, quorum dominio subduntur, leges enim eorum cæremoniales cessarunt, & statuta lege Mosaica *Levitici* 18. expirarunt Christi passione, & morte. Quod intelligendum videtur, nisi Principes infideles, quorum dominio subduntur, illis copiam fecerint patrijs legibus utendi, atque secundùm illas vivendi. Nam in eo casu vim haberent, non quia ipsorum Hæbreorum leges essent, sed quia ab eorum Principibus infidelibus approbarentur, aut permitterentur.

3 Colligo *Secundò*, Principes Gentiles statuentes impedimenta matrimonij dirimentia obligare etiam fideles in suis partibus commorantes, qui civiliter sunt illis subjecti. Neque Ecclesia illis hanc potestatem, utpotè sibi non subditis potuit adimere, cùm hoc ad bonum spirituale fidelium non sit absolutè necessarium. Quare si aliquo impedimento dirimente à Principibus prædictis statuto, fideles isti contraherent, esset nullum matrimonium; quia ratio Sacramenti superaddita matrimonio fidelium non impedit in Principibus potestatem statuendi impedimenta dirimentia, sed sola reservatio Pontificia, quæ ad principes infideles extendi nequit. Neque enim constitutionibus Ecclesiastici hanc sibi reservantibus potestatem arctantur, ut habet *capitul. gaudemus de divortijs*. Ita Perez.

4 Undè Villalobos *in summa, tom.1. tract. 14. diffic. 1. n. 5*, hęc ait: *Lo segundo se infiere, que si los Christianos que habitan en tierras de infideles contraxessen grado prohibido entre ellos en los casos en que estan sugetos à sus leyes, de lo qual diximos en su lugar, seria el matrimonio nulo, como dize Sanchez, porque allí no ay reservacion del Pontifice, que lo impida; y como en los demas contratos deven guardar sus leyes, tambien en esto.*

5 Sed his non obstantibus, contrariam sententiam tenet Layman *lib. 5. tractat. 10. part. 4. capitul. 1. numer. 3.* ubi ita ait: Porrò quod dicunt Sanchez, & Coninch, fideles subjectos Principibus Ethinicis astringi impedimentis matrimonij, juxta ritum ac leges eorum civiles; id alij Doctores non meminerunt, contrariumque probabilius est, quod attinet ad impedimenta dirimentia, sicuti notavit Adamus Tannerus *de matrimon. thesi* 137. Cùm non excedat potestatem indirectam Ecclesiæ, omnes ubiquerrarum degentes Christianos eximere legibus civilibus, & subjicere Ecclesiasticis, quod attinet ad matrimonij validitatem, aut invaliditatem; quippè cùm plurimùm propter Sacramenti dignitatem intersit, in hac re uniformitatem inter omnes Christianos existere. Hæc Layman; cujus sententiæ ego libenter adhæreo, & ad illam magis firmandam adduco auctoritatem Calpens. *in cursu Theolog. tom. 2. tractat. 26. disputat. 9. section. 1. numer. 5.* ubi ita asserit. Infertur *Secundò*. Si aliquis Christianus sit subditus Regis infidelis, qui pro sua republica aliqua instituit impedimenta dirimentia, eundem Christianum non subjacere his impedimentis, sed solùm subjici statutis ab Ecclesia, quia in eo articulo non est subditus illius Regis, sed solius Ecclesiæ: eo vel maximè, quia ejus matrimonium contrahendum est verè Sacramentum. Undè à contrario infertur; si aliquis Judæus, verb. gr. sit subditus Regis infidelis in illis servandis impedimentis subjacere eidem Regi; quia neque ipse est Christianus, neque ejus matrimonium Sacramentum. Quòd si subditus sit Romani Pontificis (ut Romæ Judæi degentes) ei non subjacet in statutis impedimentis in Ecclesia pro solis baptizatis. Cæterùm si Romanus Pontifex, ut dominus temporalis eorum, vellet eis statuere impedimenta, tenerentur ipsi Judæi ijs impedimentis, cùm hæc jam non censerentur Ecclesiastica, sed purè civilia. Sic ille; cui adde Aversam *de sacrament. Matrimon. quæstion. 9. sectiom. 2.* & ante omnes sapientissimum Basilium Pontium *lib. 6. cap. 1. num. 7.*

R E S O L. XC.

An Pontifex possit supplere consensum in matrimonio, vel saltem præcipere, ut ab aliquibus contrahatur.

Et an Deus aliquando conjunxerit matrimonium inter aliquos sine illorum consensu? Ex par. 8. tr. 1. Res. 82.

§. 1. RESpondeo, aliquos asserere, neque Deum de potentia absoluta posse supplere consensum in matrimonio. Ita docet Pontius *de matrimon. lib. 2. cap. 3.* Ochagavia *de Sacram. tract. 2. qu. 8. n. 2.* Sanchez *lib. 2. disp. 26. n. 5.* & alii. Probatur *Primò*, quia matrimonium, ut sic, est conjunctio animorum, quæ sine consensuum unione non potest intelligi. *Secundò*, Deus non potest constituere relationem in aliquo absque fundamento, puta paternitatem absque generatione: vinculum autem hoc relatio est, cujus fundametum est consensus. *Tertiò*, matrimonium est traditio ad statum matrimonialem, sicut votum est traditio ad religionis statum: ergo sicut hoc nulla ratione fieri potest absque voventis consensu, ita nec illud. *Quartò*, copulatio animorum inter conjuges pendet ab illorum voluntate, & consensu, non tantùm in genere causæ efficientis, sed quodammodo etiam in genere causæ formalis; sicut visio pendet à potentia visiva, & conjunctio affectiva amantis, & amati, ab amore voluntatis: hæ autem fieri nequeunt absque proprijs causis.

2 Sed mihi placet omninò contraria, quam tuetur Henriquez, & Coninch, quos citat, & sequitur Hurtadus *de matrimon. disputat. 3. difficult. 6.* Quibus adde Mæratium *disput. 7. sect. 1.* Aversam *de sacrament. Matrimon. quæst. 3. sect. 1.* Valentiam *tom. 4. disp. 10. q. 3. punct. 1.* Tannerum & Calpensem *ubi infra* Becanus *de Sacram. capit. 45.* & alios. Dico itaque, quòd possit Deus de absoluta sua potentia facere inter duos matrimonium, non accedente consensu. *Ratio prima*: Consensus est causa efficiens matrimonij. Sed Deus cujuslibet causæ efficientis se solo potest vicem supplere, ut sine sole potest illuminare, sine alimento potest vitam animalium conservare, sicut se solo nullo interveniente auxilio alicujus efficientis, Mundum ex nihilo produxit. Ergo etiam poterit absque consensu inter duos stabilire matrimonium. *Ratio secunda*; Deus tamquam Dominus absolutus habet potestatis plenitudinem, non solùm in bona, sed etiam in vitam, & in corpus cujuslibet hominis. Sed Deus potest alicujus bona alteri tradere illo invito; sicut Ægyptiorum tradidit Hebræis. Ergo, & corpus unius potest tradere in potestate alterius ad usum matrimonij. *Ratio tertia*: Deus majorem habet potestatem in hominem, quàm homo in semetipsum. Sed homines suis proprijs voluntatibus possunt se in matrimonium colligare, facto inter se pacto; ergo, & Deus, qui est Dominus voluntatis humanæ, poterit sine consensu voluntatum stabilire matrimonium; quod enim facit consensus voluntatum in matrimonio, hoc Deus se solo poterit facere.

3 Sed aliquis curiosus inquiret, an Deus aliquando conjunxerit matrimonium inter aliquos sine illorum consensu. Respondeo; Victoria existimat duplex tale matrimonium extitisse, *Primò*, quando adduxit Deus Evam ad Adam. Nam de illorum consensu in matrimonium nihil expressum habet sacra Scriptura. Quòd enim Adam dixit expergefactus, *Hoc os ex ossibus meis*, id, (ut docet D. Augustinus) locutus est spiritu Prophetico. Undè videtur illud matrimonium jussu divino esse perfectum. *Secundò*, accidit in conjugio Oseæ, cui Dominus præcepit: *Accipe tibi uxorem fornicariam*. Nam mulieres fornicarias sine illarum consensu tradidit Deus in potestatem illius.

4 Verisimilis tamen est, ut cum Soto dicamus *in 4. distinct. 27. quæst. 1. articul. 2.* ubi dicit: Non est credibile, quòd Deus aliquos conjunxerit in matrimonium sine illorum consensu. Et cùm dicit sacra Scriptura, quòd Deus adduxit Evam ad Adam, illa adductio potuit fieri cum consensu libero Evæ. Nam Deus omnia suaviter disposuit; & hoc maximè in statu innocentiæ servavit. Idem de matrimonio Oseæ intelligendum, cùm Deus illi præcepit accipere mulierem, videlicet, accedente illius consensu, quia sciebat Deus illam consensuram, & ut consentiret id facturus erat.

5 His tamen non obstantibus, quoad primum dubium propositum respondeo, quòd potuit Deus hanc potestatem communicare Ecclesiæ, non tamen communicavit. Ratio, quia non expediebat; tale enim matrimonium esset violentum: sed nullum violentum est perpetuum, quia est dissolubile. Deindè sic violenter conjuncti nullum amorem mutuum inter se retinerent; nec debitam curam prolis; quia quod quis non eligit, etiam non diligit, & facilè contemnit, (ut ait Papa Nicolaus 20. q. 2. c. præsent.) Undè nulla potestas neque Ecclesiastica, neque civilis potest inter aliquos constituere matrimonium sine illorum consensu. Quod confirmatur: tum quia aliàs pari modo vinculum matrimoniale posset humana potestate dissolvi. Tum quia cùm matrimonium sua natura ad sobolis educationem, mutuumque amorem ordinetur, adversatur fini, ac naturæ ejusdem, ut aliena voluntate hominis coalescat, per quam suborcus indè defectus compensari nullo modo potest; secus fit in alijs contractibus, in quibus etiam solis Ecclesia, sivè Respublica majus dominium habet, quàm homo ipse.

6 Nec obstat *cap. his qui fidem 3. de sponsalibus*, ubi decernitur, sponsalia transire in matrimonium per copulam subsequutam, & ex *cap. final. de conditionibus apposit.* ubi etiam decernitur, matrimonium sub conditione impossibili contractum esse validum; & tamen in his sæpè deficit consensus contrahendi: ergo potest Ecclesia absque conjugum consensu eos vinculo conjugali associare. Respondetur, in neutro ex illis casibus in foro interno matrimonium fieri, si consensus deficiat; tamen, quia ex facto ab Ecclesia præsumitur talis consensus, in foro exteriori matrimonium validum esse judicat, & probatio-

bationem dissensus contra talem præsumptionem non admittit.

7 Objicies *secundò*, quia Eugenius IV. dixit, causam efficientem matrimonij regulariter esse mutuum consensum contrahentium; ergo aliquando extra morem ordinarium potest esse aliud, neque humana potestas, causa efficiens matrimonij, hoc est, vinculi conjugalis, ut *suprà*, exposuimus. Respondetur, particulam; *regulariter*, non esse constituendam cum illo verbo, mutuus consensus, sed cum illo, per verba de præsenti expressus; quia expressio etsi regulariter fiat per verba, quandoque tamen fit per nutus, & alia signa, ut in muto contrahente, &c.

8 Quoad secundum dubium assero, quòd licèt non possit Pontifex supplere consensum in matrimonio, potest tamen ex aliqua justa causa, cogere aliquos ad contrahendum. Et ita tenet Adamus Opatovius *de Sacrament. tractat. de matrimonio, disp. 2. quæst. 7. num.* 67. ubi sic ait: Nota, quòd licèt potestas Ecclesiastica non possit supplere consensum, potest tamen licitè aliquos cogere ad matrimonium contrahendum, quando est publica necessitas. Et *ratio* est *prima*, quia Ecclesia in corpora hominum, licet non habeat directum dominum, habet tamen indirectum. *Ratio secunda*, quia quilibet Christianus obligatur quando illi aliquid justum, honestum, idemque utile præcipitur. Unde tali causa postulante, videlicet necessitate publica, potest Ecclesia aliquos in particulari obligare ad matrimonium. Ita ille; cui adde Caspensem *in cursu Theologico, tom. 2. tractat.* 26. *disput.* 5. *sect.* 1. *num.* 8. Tannerum *tom. 4. disp. quæst. 3. dub. 7. num.* 146. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 6. *num.* 11. & Sanchez *lib. 2. disp.* 27. *num.* 3.

RESOL. XCI.

An Pontifex possit constituere impedimenta dirimentia, & potuerit irritare matrimonium clandestinum, ut patet in Concil. Tridentino sess. 24. cap. 1. de Matrim.

Et an sit licitum contrahere matrimonium clandestinum, ita ut sit ratum?

Et notatur, Ecclesiam habere potestatem ad irritandos contractus immediatè, & directè ad reddendos eos nullos, & habere etiam potestatem ad irritandas personas ad tales contractus, quòd est irritare ipsos contractus indirectè. Ex part. 8. tract. 1. Resolut. 59.

§. 1. Videtur negativè respondendum. *Primò*, quia Ecclesia non recepit à Christo potestatem Excellentiæ, undè non potest mutare substantiam Sacramentorum; ergo Pontifex non potuit inhabiles personas facere, quia hæ personæ sunt materia matrimonij. *Secundò*, matrimonium clandestinum est validum de jure naturæ: ergo Ecclesia non potuit illud irritare, quia nequit jus naturæ mutare. Et ideò ex his rationibus, quidam ex Catholicis olim, priusquam res hæc ab Ecclesia in Conc. Trid. esset definita, ea de re vehementer dubitarunt, ita ut quadraginta Episcopi, multique alii DD. qui ad Conc. Trid. convenerant; in ea fuerint sententia, Ecclesiam non posse matrimonia clandestina, adeòque impedimentum dirimens matrimonij constituere. Eademque ratione Ruardus Tappetus *artic.* 20. rem ferè indecisam reliquit, an possit Ecclesia irritare, subjungens, si Ecclesia irritet, falsæ inniti præsumptioni fraudis, ac proindè cessante fraude, valere matrimonium. Et apud Sanchez *lib. 3. disp. 4. num.* 1. refertur etiam Sotus *in 4. dist.* 28. *q.* 1. *art.* 1. *in solutione ad* 1. quasi id similiter indecisum reliquerit, judicioque Ecclesiæ definiendum; sed quod apud eum non reperi, cùm potiùs contrarium expressè doceat *in 4. dist.* 34. *quæst.* 1. *art.* 1. Alij verò concedunt quidem, Ecclesiam posse matrimonium irritare indirectè, nimirum inhabilitando personas, non autem directè annullando immediate ipsum contractum, ut inferiùs dicetur. Cæterùm nunc ex fide constat, Ecclesiam posse ejusmodi impedimenta constituere, quod qua ratione, & quousque fieri possit sequentibus assertionibus declaratur.

2 Sed his non obstantibus, certam esse contrariam sententiam patet ex definitione Concil. Tridentin. Dico igitur, quamvis jure ipso naturali unusquisque liber est ad contrahendum etiam clandestinè, hoc est, ex sua creatione, & ex conditione naturæ suæ, rectè dicitur, quòd quis habeat facultatem ad contrahendum matrimonium illud; verùm jus hoc non est præcepti, sed permissionis, & idem est, quòd facultas ad contrahendum: quamvis autem juri naturali, vel divino, quod est præcepti, nulla lege humana, etiam Ecclesiastica derogari possit, etiam per modum conditionis ad contractum requisitæ, ut non posset Ecclesia ab eo, qui vult ordinari, exigere sub conditione, ut fornicaretur, vel, ut conferret Sacramenta in alia forma à Christo instituta; juri tamen naturali, & divino permissionis, & facultatis rectè derogari potest, non solùm per modum conditionis requisitæ ad contractum, sed etiam absolutè, hac ratione juri naturali libertatis, quod quis habet, derogari potuit per jus gentium, per quod introductæ sunt servitutes.

3 Et hac ratione juri naturali, quod quis habet, ut possit nubere cuilibet clandestinè, Ecclesia derogavit per hoc, quòd personas effecit inhabiles ad matrimonium, ut consanguineos intra quartum gradum, & ad contrahendum clandestinè, sicut Ecclesia prohibet, ut certis diebus non vescamur carnibus, cùm jure naturali non esset prohibitum eis vesci omnibus diebus, sed liceret eo jure.

4 Et ad magis explicandam præsentem quæstionem, *nota*, Ecclesiam habere potestatem ad irritandos contractus immediatè, & directè ad reddendos eos nullos, & habere etiam potestatem ad irritandas personas ad tales contractus, quod est irritare eos contractus indirectè. Quòd possit irritare contractus directè, probatur *primò*, quia contractus humanus est actus hominis subordinati alicui communitati, cujus sit pars, & à qua pendeat, quantum ad politicam gubernationem; ergo potest, quando conveniat bono communi, Ecclesia hos contractus suorum membrorum irritare. *Secundò* probatur, quia Ecclesia irritavit alios contractus, ut professionem factam ante annos 16. expletos, & ante annum expletum Novitiatus, ut constat ex Tridentin. *session.* 25. *de Regularibus, capitul.* 15. Et etiam irritavit matrimonium contractum inter liberum, & servam, cùm ignoratur conditio servilis, ut patet ex *capitul.* 2. *de conjugio servorum*. Ergo potest irritare alios contractus. Quòd autem Ecclesia possit irritare indirectè, inhabilitando personas, patet, quia in his, quæ ad bonum spirituale Ecclesiæ pertinent, quale est matrimonium, fideles subjiciuntur illi tamquam ejus membra; ergo, quando expedit tali bono spirituali, potest eos inhabiles reddere ad contrahendum certo modo. Et confirmatur, quia respublica civilis potuit aliquas personas inhabiles reddere ad contrahendum absque aliquibus conditionibus, ut effecit minores inhabiles ad contrahendum sine licentia, & authoritate tutorum; ergo Ecclesia potest idem facere.

5 His suppositis sit *prima conclusio*. Ecclesia irritavit directè matrimonium clandestinum, irritum reddendo hujusmodi contractum. Ita defendunt Henriquez *lib. 3. de matrimon. distinct.* 4. probatur ex Tridentino *sess. 24. cap.* 1. *de matrimon.* his verbis: Ejusmodi contractus irritos, ac nullos esse decernit, prout præsenti decreto irritos facit; ubi est sermo de matrimonio clandestino. *Secunda conclusio*. Ecclesia irritavit matrimonium clandestinum indirectè inhabilitando personas in ordine ad illud, ita Doctores citati, & probatur ex ipso Tridentino *ibidem*, ubi loquens de clandestinè contrahentibus, ait, eos ad sic contrahendum inhabiles reddens.

6 Ex his sequuntur duo notatu digna. *Primum* est Ecclesiam irritando hujusmodi contractum matrimonij clandestini directè, etiam indirectè irritasse sacramentum Matrimonij clandestini, quia cum sacramentum Matrimonij fundetur suprà contractum, destructo contractu, consequenter, & indirectè destruitur Sacramentum. *Secundò* sequitur, Ecclesiam irritando matrimonium clandestinum mutasse materiam, & formam sacramenti Matrimonij, non proximam, sed remotam; proxima enim materia, & forma sunt mutuus consensus, signis, vel verbis expressus, sufficiens ad validè, & mutuò tradendum corporum dominium, & hæc semper manent invariata, & hæc elegit Christus ad esse sacramenti Matrimonij; remota verò materia, & forma sunt istæ, vel illæ personæ cum istis, vel illis conditionibus, cum hoc, vel isto modo: & hæc variantur ab Ecclesia modò requirendo hunc modum, modò illum: modò admittendo has personas, modò alias, sicut viderit pro qualitate temporum expedire, sicut fecit in Trident. *loco cit.* Ubi præsentiam Parochi, & testium ad valorem matrimonij requisivit: tum quia oportebat, rem tanti momenti cum solemnitate fieri; tum quia clandestini matrimonij modus erat contrarius fidei matrimonij, & indissolubitati, facilè enim uxores sic habitæ deserebantur.

7 Restat modò respondere ad argumenta contraria in principio apposita; ideò ad primam, respondeo *primò*, Ecclesiam in hac constitutione non attingere matrimonium in ratione Sacramenti; sed quia matrimonium est contractus conjugalis; attingit igitur in ratione contractus: ita quòd potuit declarare hunc, & talem contractum, cui hæ conditiones desunt, Parochus, testes, denonciationes, nullum esse; quia hic contractus est juris humani, undè subest potestati Ecclesiæ.

8 Respondeo *secundò*, Ecclesiam non posse immutare, aut constituere materiam, & formam Sacramentorum, quia hoc ad Christum pertinet, in quo plenitudo potestatis excellentiæ residebat: est tamen in potestate non solùm Ecclesiæ, sed cujuslibet privati efficere in particulari, ut aliqua res non sit materia alicujus Sacramenti, verbi gratia aqua, si tantùm vini habeat admisti, ut suam naturam amittat, jam sic non poterit esse materia baptismi. Similiter, si quis vino admisceret tantam quantitatem aquæ, ut desineret esse vinum, jam non erit materia consecrationis calicis. Pari ratione Ecclesia non facit, ut contrahentes, & illorum consensus sint materia, & forma sacramenti Matrimonij (quia hoc ad Christum Dominum spectat:) sed solùm hoc

F 2 facit,

facit, ut aliqui contrahentes non possint habere rationem materiæ, & formæ, hic, & nunc, cum his, & illis circumstantiis. Sicut enim Respublica sæcularis reddit aliquos inhabiles ad celebrandos actus politicos, v.g. ad contractus emptionis, & venditionis: ita & Ecclesia aliquos reddit inhabiles ad celebrandum contractum matrimonij. Et licet assistentia Parochi, & testium sit aliquid accidentale, hæc tamen in his locis, in quibus promulgatum est Concil. Tridentin. ita sunt necessaria ad validitatem contractus matrimonialis, ut sine his, aut sine aliquo horum sit omnino nullus contractus matrimonialis, & nullam inducens obligationem.

9 Respondeo *tertiò*. Negari in Ecclesia eam potestatem, est omninò hæreticum. Nam dogma Catholicum est, Ecclesiam in rebus definiendis, quæ spectant ad fidem, & ad promovendos bonos mores non posse errare, ut habetur *can. 3. & 4. sess.* 24. in quibus dicitur, Ecclesiam habere potestatem constituendi impedimenta, quæ dirimant matrimonium, & quòd in eo non possit errare.

10 Itaque ex his omnibus concedendum est, quòd Ecclesia non possit mutare materiam, & formam Sacramentorum; non enim ideò dicenda est mutare materiam, & formam matrimonij, quia hæc non sunt personæ, & consensus quomodocumque spectati, sed personæ legitimæ, similiter legitimi consensus. Porro Ecclesia non facit, ut personæ legitimæ, & consensus legitimus non sufficiant ad valorem matrimonij, sed solùm ut personæ aliter contrahentes, quàm præscribit, nec sint, nec censeantur legitimæ; similiter, quòd consensus aliter præstitus non sit legitimus, quod potest facere, eo quòd matrimonium non tantùm sit Sacramentum, sed sit etiam contractus civilis, qui subest publicæ potestati humanæ, ita ut hæc possit varias conditiones in contractu requirere, sine quibus non subsistat, nec censeatur legitimus, vel etiam materia legitima. Ex quibus patet discrimen inter hoc Sacramentum, & Baptismum, & quòd non sequatur, Ecclesiam non posse irritare matrimonium, eo quòd non possit invalidum reddere Baptismum.

11 Ad secundùm argumentum, videlicet, matrimonium clandestinum esse validum de jure naturæ: ergo Ecclesia non potest illud irritare, quia nequit jus naturæ mutare. Ad hoc enim respondetur, matrimonium clandestinum esse validum de jure naturæ, quando consensus est legitimus, & non irritatus per Ecclesiam, quia tamen modò est irritatus, ideò non valet tale matrimonium, in quo casu Ecclesia mutavit jus naturæ remotè, & materialiter, non proximè, & formaliter, ut modò dicebamus.

12 Non desinam tamen hic animadvertere, quòd Ecclesia potest impedimenta matrimonij dirimentia utroque modo constituere, non solùm scilicet indirectè inhabilitando personas, sed etiam directè, & immediatè annullando ipsum contractum. Ita docet Henriquez *lib. 11. cap. 5. n. 3. & 4.* Suarez *3. part. tom. 3. disp. 2. sect. 6.* & Sanchez *lib. 3. disp. 4. nu. 4.* Nec re ipsa dissentiunt Sotus *4. dist. 26. quæst. unica*, Paludanus *quæst. 4. art. 3.* Andrianus *in 4. quæst. 1. de matrim.* dum docent, Ecclesiam posse constituere impedimenta dirimentia matrimonij, reddendo materiam inhabilem, non autem variando essentialia matrimonii, præsupposita materia idonea; quod ad modum superiùs explicatum rectè assertum est. Sunt tamen alij nonnulli, qui videntur sentire, Ecclesiam tantùm primò modo constituere posse matrimonij impedimenta: è quibus à Sanchez *loco cit. nu.* 3. referuntur Palatius *dist. 28. disp. 3.* & Petrus Ledesma *qu. 45. art. 3.* aliique nonnulli.

13 Probatur assertio. Tum quia ipse etiam in se contractus magis quodam modo, quàm ipsi contrahentes subjiciuntur potestati ejus Reipublicæ, ad quam pertinet, seu in qua peragitur. Tum quia Ecclesia re ipsa etiam ita irritavit alios contractus, puta professionem factam ante annum Novitiatus, vel sexdecim annos expletos, ut patet ex Concilio Tridentino *sess. 25. de Regularibus; capitul. 16.* itemque simoniacam beneficiorum commutationem, *capitul. cùm olim, & capitul. quæsitum, de rerum permutatione*. Tum quia sine controversia Respublica civilis ita potest irritare contractus merè civiles, impediendo scilicet, ne consensus contrahentium sufficiat ad transferendum dominium, sine certis conditionibus. Denique verius est Concilium Tridentinum *session. 24. capitul. 1. de reformat. matrim.* reipsa nunc irritasse utroque modo matrimonia clandestina, quandoquidem non solùm personas ad sic contrahendum inhabiles reddit, sed insuper adjungit: Ejusmodi contractus irritos ac nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos facit.

14 Sed si quæras hic obiter, an sit licitum clandestinè contrahere matrimonium, ita ut sit ratum? Respondeo Dominicus Soto *in 4. distinction. 28. quæst. 2. articul. 2.* nb certas causas licere docet. *Prima*, si aliqua persona videlicet virgo jam plena nubilis annis, & quæ vigesimum quintum annum excessit, detinetur à tutoribus ne nubat, & interim illius bona paterna consumuntur: aut si prævideat, quòd minùs sibi conveniens persona nuptui est tradenda. *Secunda*, si quis ex aliqua repentina causa, ut ex subito vulnere valet sibi mortem imminere, & cum muliere cum qua dissolutè vixit, contrahit matrimonium, ut liberi, quos ex ea suscepit, sint legitimi. *Tertia*, si videt; quòd aliter instantem mortem evadere non possit, ut deprehensus in stupro, nisi nubat: tunc licitè, & validè contrahere potest. Ita Sotus, quem sequitur Opatnvius *de Sacrament. tract. de matrimon. disputat. 2. quæst. 12. nu. 115.* Sed sacram Congregationem sensu contrarium respondisse, & de hac quæstione egi alibi.

Sup. hoc in [illegible] Ref. [illegible] ibid [illegible]

Sup. hoc in [illegible] Ref. [illegible] Alibi [illegible] not. [illegible]

RESOL. XCII.

An possit Pontifex aliquos privatos reddere inhabiles ad contrahendum matrimonium? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 60.

§. 1. RESpondeo, Pontificem ex justa causa posse etiam privato, ac particulari impedimento dirimente constituto, aliquos privatos reddere inhabiles, ne inter se matrimonium possint contrahere, puta ob causam vitandæ magnæ perturbationis Reipublicæ, aut gravium discordiarum, ut post Ostiensem, Joannem Andr. Ancharanum, Felinum, itemque Paludanum *4. distinct. 32. quæst. 1. articul. 1.* Antoninum *3. par. art. 1. cap. 16.* docent supplementum Navarri *lib. 4. tit. de matrim. contra interdictum, edit. 2. consil. 1.* & Sanchez *lib. 7. disp. 1. numer. 7.* qui referunt id à Pontifice re ipsa factitatum, licèt olim dubitaverit Navarrus *lib. 4. consil. 24. de sponsal. edit. 1. & consil. 1. tit. de matrimon. contra interdictum, edit. 2.* Ratio est, quia non est major ratio totius Ecclesiæ, quàm aliquarum particularium personarum. Et probabile est, ob gravitatem delicti, posse Pontificem aliquem etiam perpetuò inhabilem reddere ad matrimonium, ut cum quibusdam Canonistis docet etiam Sanchez *ibid. n. 8.*

2 Sed non deseram hic apponere verba Bossij *tractat. de contract. matrim. cap. 11. numer. 32. & 33.* ubi sic ait: An autem Pontifex possit interdicere, & prohibere alicui ad tempus, puta ad annum, ne contrahat cum tali certa persona, & si secus fiat, sit nullum. Navarr. *lib. 4. consil. tit. de sponsal. consil. 24. in 1. edit. & consil. 1. tit. de matrimon. contracto contra interdictum Ecclesiæ, in 2. edit.* Respondet, Papam ex justa causa, puta ad impedienda peccata, quæ inde possunt provenire, (ut puta si filius juvenis nobilissimæ familiæ vellet, invito patre, cum vilissima muliere contrahere) posse tali juveni ad tempus (ut interim medijs suasionibus, vel orationibus juvenis, si fieri potest, induceretur ad deponendum pravum propositum) interdicere, ne cum tali muliere contrahat invito patre; & etiam Parocho, & Episcopo juvenis, aut fœminæ interdicere, & prohibere ne tali matrimonio assistant, vel alij Sacerdoti licentiam assistendi concedant; sed ait, quòd hujusmodi impedimentum ex prædicta prohibitione proveniens, esset quidem impediens, sed non dirimens, & nullo modo expediret, ut Summus Pont. suo interdicto particulari personas alias habiles ad contrahendum matrimonium inhabiles reddat; ita ut contractum sit nullum, neque hujusmodi rei extare in Ecclesia exemplum. Quod idem tenuit Henriquez *lib. 11. capitul. 2. num. 1. in textu, & comm. litt. C*, & ejusdem sententiæ videtur esse Bellarminus *ad can. 1. sess. 24. de reformat. matrimon. in addit. num. 6.* At Sanchez *lib. 7. de matrimon. in disputat. 1. num. 7.* ad id allegans Ostiensem, Cardinalem, & alios, asserit, quòd sicut Papa ex justa causa potest reddere inhabiles ad matrimonium omnes personas certi generis, v.g. consanguineos usque ad quartum gradum, ita licitè potest reddere inhabiles personas privatas ex gravi causa (qualis videtur allegata) id postulante, cùm ex parte potestatis Papæ non sit major ratio unius, quàm alterius; & de facto hujusmodi potestate usum fuisse Summum Pontificem, ait Additionator ad Navarr. *dict. consil. 1. de matrimon. cont. de interd. Eccles. contract.* ubi ita habet: Advertendum tamen temporibus nostris Papam ex causa, prædictæ consimili, inhabilitasse quandam illustrissimam personam ad contrahendum cum quadam muliere. Itemque, & quædam alium, qui, ut eluderet sponsalia de futuro, pro quibus lis movebatur, tentabat cum alia contrahere matrimonium de præsenti; timebantur autem in utroque casu non levia scandala; immò Sanchez *dict. disput. 1. num. 8.* asserit, Papam in pœnam alicujus gravis delicti posse reddere aliquam personam perpetuò inhabilem ad matrimonium, quæ aliàs jure naturæ habilis sit; idque confirmat authoritate Calderini, & Alexandri de Nævo. De quo tamen potest dubitari; maximè, si matrimonium tali personæ esset necessarium. Et hæc omnia docet Averia *de Sacramento Matrimonij, quæst. 9. sect. 4.* cui adde Coninch *de Sacram. disputat. 30. dub. 1. num. 9.* & Perez *de matrimon. disput. 21. sect. 3. num. 8.*

Sup. hoc in [illegible] lege [illegible] totam, & aliorum [illegible] idem dicendum est.

RESOL. XCIII.

An Pontifex sine justa causa irritando aliqua matrimonia sint invalida? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 61.

R E-

§. 1. RESpondeo, requiri justam causam ad hoc, ut Pontifex impedimenta matrimonij dirimentia constituat; qua non existente, probabile est, matrimonium contra ejusdem prohibitionem initum valere, ut excommunicati, post Hostiensem *in summa, tit. de matrimonio contracto contra interd. Eccles. n. 3.* Henricum *cap. fin. n. 1. eodem tit. & cap. quanto, n. 8. de consuetud.* Ledesma *2. part. qu. 53. art. 4.* & alios quosdam docet Sanchez *lib. 7. disp. 1. nu. 6.* etsi contrarium doceant Veracrucius *2. part. art. 46.* & Vega *tom. 2. capit. 34.* dubitante etiam Hostiensi *cap. tua fraternitas, sub finem, de sponsa duorum.* Ratio est, quia cùm matrimonium sit alioqui juris naturalis, & divini, non potest Pontifex illud pro libitu interdicere, nec ejus contrahendi jus adimere.

2 Nec obstat dicere quòd multa potest peccando efficere Pontifex, cùm tamen factum teneat. *Secundò*, quia cùm olim potuerit dirimere matrimonium intra septimum consanguinitatis gradum contractum, ut constat ex *cap. ad sedem 35. quæst. 5.* donec gradus restricti sunt, *cap. non debet, de consang. & affin.* ita hodie poterit in ulterioribus gradibus matrimonium initum dissolvere.

3 Non obstant hæc: nam respondeo, fatendo, Pontificem dispensando in ijs, quæ sunt de jure humano absque causa peccare, aut validam esse dispensationem. Secus autem est, dum interdicit matrimonium in gradibus jure naturæ concessis, non existente justa causa. Et olim dum Ecclesia interdixit matrimonium usque ad septimum consangoinitatis gradum, justam interdicendi causam habuit: at post, successu temporis experientia docuit, expedire gradus restringere, ut dicitur *c. non debet, de consanguinit. & affinit.* & ita sibi restricti sunt. Posset autem Pontifex etiam modò plures gradus prohibere, si judicaretur adesse novam causam plures interdicendi. Id enim non posse justè, nec validè, circà justam causam. Affirmamus. Et ita præter Doctores citatos, nostram sententiam tenet Tannerus *tom. 4. disp. 8. q. 4. dub. 1. n. 51.*

RESOL. XCIV.

An Pontifex habeat potestatem solvendi matrimonium ratum, sed nondum consummatum?

Et an etiam in dicto casu possit dispensare ob communem pacem, altero ex contrahentibus invito?

Et an non sit de jure divino, nec naturali vinculum, seu separationis prohibitio talis matrimonij rati, & non consummati?

Et an Episcopus possit dispensare in matrimonio rato?

Et notatur, aliquem evectum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum, posse dispensare in matrimonio rato.

Et quid in tali casu dicendum est, si matrimonium sit consummatum? Ex p. 8. tr. 5. Ref. 62.

§. 1. SUppono, communiter Doctores asserere, matrimonium consummatum baptizatorum non posse ab Ecclesia, nec à Pontifice dissolvi; quia ex una parte est indissolubile jure divino, & naturali, & ex altera neque in Ecclesia, neque in Pontifice agnoscitur peculiaris aliqua facultas ad id concessa, absque qua nequit dissolvere, quod jure divino, & naturali est indissolubile.

Sup. hoc in R. 1. q.

2 Hoc supposito circà præsens dubium negativam sententiam tenet Sotus *dist. 31. q. unica, §. tertio modo dici potest.* Paludanus *dist. 27. qu. 3. art. 3.* Sotus *q. 1. art. 4. §. his tamen non obstantibus.* Victoria *de matrim. n. 281.* Petrus Ledesma *q. 67. de matrim. art. 2. dub. 1. concl. 2.* & plures alij citati à Sanch. *lib. 2. disput. 14. num. 1.*

Sup. contentis in vers. 4. in R. [illegible] Hoc obstat. Et sup. contenta in hoc vers. Tertiò, infra in Ref. [illegible] & sequentes [illegible] Ref. & §. 1. ejus annot.

3 Probatur *Primò*, quia matrimonium ratum est indissolubile, ut patet ex definitione matrimonij suprà allata, ergo nequit per Pontificem dissolvi. *Secundò* probatur, quia aliàs posset Pontifex in matrimonio consummato dispensare, quia solùm differt accidentaliter à matrimonio rato. *Tertiò* probatur, quia aliàs posset dispensare Episcopus in matrimonio rato, quia hoc non invenitur ei prohibitum, & quidquid potest Papa in toto Orbe, potest Episcopus in suo Episcopatu. *Ultimò* probatur, quia aliàs posset matrimonium ratum cum una contractum dissolvi per matrimonium cum alia consummatum: patet, quia primum matrimonium est solubile, & secundum, minimè. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Basilius Pontius *de matrim. lib. 9. c. 3.* Covarruvias *4. Decret. p. 2. c. 7. §. 4. n. 14.* & alij, quos citat, & sequitur ex Societate Jesu Mæratius *de matrim. disp. 6. sect. 7.*

4 Sed contrariam sententiam tenendam esse existimo, quam tuetur Sanchez *lib. 2. disp. 14.* Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 19.* Henriquez *lib. 11. c. 8. nu. 11.* & alij plures penes ipsos. Probatur hæc sententia *primò*, ex facto Pontificum præter relatos ab Anton. *suprà.* Navarr. *loco cit.* refert Paulum III. & Pium IV. ter vel quater ex ejus consilio dispensasse, ut quædam matrimonia omninò clandestina, nondum consummata solverentur in remedium animarum alioquin probabiliter periturarum Gregorius XIII. dicitur uno die cum undecim dispensasse, refert Henriquez *lib. 1. c. 8. nu. 15. in commentario litera F.* atqui non est ullo modo verisimile, Pontifices in re tanti momenti errare, cùm error graviter Ecclesiæ noceret, nam non solùm esset in facto, sed redundaret in doctrinam Ecclesiæ perniciosam, quia suo facto implicitè docent, post matrimonium ratum conjuges posse à se invicem separari sine injuria, & sine gravi irreverentia erga Sacramentum.

5 Confirmatur; eorum error esset circà unum ex præcipuis capitibus Religionis nostræ, qui sanè esset intolerabilis.

6 Dices, errorem tantùm esse speculativum, in quo excusantur, eo quòd sequantur probabilem variorum Doctorum sententiam. Respondetur, id non satisfacere, cùm etiam error speculativus in doctrina morum, vel ex facto, ex quo sequeretur error in doctrina morum, & præsertim in Sacramentis, esset perniciosissimus Ecclesiæ. Undè dicendum, Pontificem in hoc non solùm excusari propter Doctorum authoritatem, sed potiùs ex eo quòd adhibito maturo examine id fecerit, confirmari Doctorum sententiam.

7 Confirmatur propositio, nullus potest dubitare, quin Dominus Deus non solùm in favorem religionis, sed etiam varijs alijs de causis possit matrimonij vinculum solvere, nec potest meritò dubitari, quin possit hanc facultatem communicare Ecclesiæ; cùm ergo nihil sit quod apertè contrarium evincat ex facto Pontificum, omninò dicendum est, eam communicasse, ne alioquin Ecclesia ex eorum facto gravissimè deciperetur.

8 Dices, aliqui doctissimi, & sanctissimi Pontifices hujusmodi dispensationes negarunt, existimantes se id non posse, Innocentius VIII. Adrianus VI. S. Pius V. ut refert Ledesma *suprà.* Respondetur, tamquam privatos Doctores ita respondisse, quibus hac in parte prævalet dispensatio ab alijs facta tamquam ab Ecclesiæ Pastoribus: quod de Adriano VI. confirmat quod dicit Rebellius *lib. 2. quæst. 14. sect. 3. num. 4.* respondisse scilicet eum, se dare quod posset, sed tamen credere nihil posse.

9 Dicendum est igitur, matrimonium ratum non esse indissolubile natura sua: rumpi ergo Papæ auctoritate poterit, cùm erit necesse. Consequentia probatur, quæ nec naturæ, nec divinæ repugnant legi, hæc à Pontifice concedi possunt mortalibus, cùm est ad Dei gloriam, aut eorum bonum necesse, ea non negari, at tempora incidere ea possunt, quibus è re communi multorum, aliquorum autem privata sit, ac Dei matrimonium ratum dissolvi, ut si viro non conveniat cum fœmina, si illi ista, & illi vicissim, ille exosus sit, ac gravis, si ex quo mutuam sibi, ac reciprocam fidem sunt polliciti, causa se nova dissidij prodidit, ac verò etiam futuri inter eos divortij, puta, quia amborum alter turpi, ac fœda laborat invaletudine, quæ ne contagione ad sanum penetret, eumque malè perdat, metuendi justa est causa. Antecedens est certum, professio cœnobitica matrimonium inane reddit, ac nullum, testimonio Tridentini *in sess. 24. canon. 6.* ubi est his verbis: *Si quis dixerit matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem professionem alterius conjugis non dirimi, anathema sit.* Idem dixere Pontifices, Urbanus III. *in Decretali ex part. 9.* Alexander III. *in cap. ex publico 7. de conversione conjugatorum.* Ibi enim scribit, quòd Dominus in Evangelio dicit, non licere viro nisi ob fornicationis causam uxorem suam dimittere, intelligendum esse, secundùm prolationem sacri eloquij, de his quorum matrimonium carnali copula est consummatum: ergo si erit dumtaxat ratum, concessione Pontificis secedere alteri ab altero fas erit.

10 Deindè, ut *suprà* diximus, non est credibile, à Christo negatam esse suo Vicario potestatem, quæ ad bonam, decentemque Ecclesiæ gubernationem est necessaria: at exigit conveniens Ecclesiæ gubernatio, ut Pontifex solvendi rati matrimonij potestatem habeat, cùm sæpè multum ad ejus bonum pertinere possit ejus solutio; eam ergo potest Pontifex concedere, ex justa causa, sicut utrique parti liberum sit cum alio contrahere. Sup. in R. quæ hic est cit. sup. 6. in ejus § 1.

11 Et tandem non minus repugnat Pontificem errare in moribus, quàm fide: at dissolutio matrimonij rati, est quidpiam ad mores pertinens, quàm tamen dispensationem Pontifices indulsisse pluribus historici narrant, ut de Martino V. Antoninus *3. part. titul. 1. capitul. 2.* de Eugenio IV. Navarrus, de Paulo III. Julio III. Pio IV. & Gregorio XIII. Henriquez *in summa, lib. 11. de matrimon. cap. 8. nu. 11. in comment. littera, F.* de alijs Cajetanus *tom. 1 opusc. tract. 28.* quorum tam testimonia, quàm sacrorum Pontificum facta, materiam sic argumentandi nobis suppeditant, in dubijs standum est sententiæ Superiorum, *c. ad aures, extra de temporibus ordinationem, & can. quid culpatur 23. quæst. 1.* at Pontifex est Superior, & dispensat in matrimonio rato: ergo, &c. Et ita præter Doctores citatos hanc nostram sententiam tenet Tannerus *tom. 4. disput. 8. quæst. 5. dub. 4. num. 62.* & Joannes Valerus *in differ. utriusque fori, verb. dispensatio, diff. 6.* ubi testatur, Summum Pontificem sæpenumero dispensasse in tali matrimonio rato, & non consummato, testatur Divus Antoninus *suprà titul. 1. cap. 22.* Ledesma *in 2. 4. quæst. 69. art. 7. col. 5.* Cajetanus *in opuscul. dicta quæst. 25.* Et in hac specie ter, vel quater dispensasse S. Pium V. testatur Navarrus *in addit. ad manual. capitul. 28. fol. 45.* & facit *capitul. fin. de spons. duor.* ibi *de cætero.* Ubi matrimonia an-

teà contracta non revocat. Et Henriq. *de matrim.c.8. §. 11. in glossa F.* testatur, Gregorium XIII. uno die dispensasse cum undecim, & in text. dicit saepè idem fecisse Paulum IV. & Martinum V. Eugenium IV. & Benedictum, & etiam posse, ob communem pacem, dispensare, altero ex contrahentibus invito, quod est mente tenendum, & vidimus ita fecisse Gregor. XIII. cum Duce Albano, vulgò de Aula de Tormes, qui contraxerat primò matrimonium de praesenti per procuratorem cum filia Ducis de Alcala, Hispali; & secundò cum alia, quod consummaverat. Ex quibus constat non esse de jure divino, nec naturali, vinculum, seu prohibitionem separationis talis matrimonij rati, & non consummati; & consequenter Papam posse in eo dispensare, & ita est tenendum.

12 Et certè sufficere deberet cuicumque Christiano, quantumvis literato, Romani Pontifices (& praecipuè S. Pium V. alioqui sanctissimum, ac eximium Theologum) saepè dispensasse in praedictis matrimonijs nondum consummatis, quod facere solent, vel pro pace servanda, vel pro odio, & inimicitijs evertendis, ortis post contractum matrimonium, vel propter lepram supervenientem, vel promovendum virum ad Episcopatum ratione majoris boni, ut dicit Borgas. *ubi suprà in fin.* vel ut permaneat in secundo consummato. Ita Henriquez *ubi suprà, §. 12. glossa Q. in fine*. Sufficere etiam debet, eosdem Romanos Pontifices declarasse non fuisse de mente Christi, *Matth. 5. & 19.* includere praedictum matrimonium cui interpretationi summa fides adhibenda est, *cap. hac est fides 24. q. 1.* & docet Innocent. *in c. quod suscepti muneris, de foro compet.* & Navarr. *in c. novit, de judic. notab. 3. coroll. 4. & in c. fin. de simon, notab. 3.*

13 Restat modò respondere ad argumenta superiùs in contrarium posita. Et ad *primum* respondetur, matrimonium esse indissolubile, quia nequit mutuo consensu contrahentium, & ea facilitate, qua alij contractus dissolvuntur, dissolvi; at dispensatione Pontificis solvi potest. Ad *secundum* respondetur, matrimonium ratum, & consummatum non differre accidentaliter, neque essentialiter, sed solùm integraliter, sicut homo integer in membris, & homo manu orbatus: integratur enim matrimonium per copulam, sicut venditio integratur per possessionem rei venditae. Ad *tertium* dicimus, non posse Episcopum in matrimonio rato dispensare, quia res ita ardua alteri superiori reservatur *in c. ex literis, & secundo, de sponsalib.* Ad *ultimum* respondetur, matrimonium consummatum cum una, post ratum cum alia, non posse dissolvere ratum, quia non est validum, neque Pontifex posset hoc statuere, quia daretur occasio dirimendi matrimonia rata.

14 Nec etiam obstat dicere *primò*, quòd Christus Dominus, dixit Matt. 19. *Quod Deus conjunxit, homo non separet;* non solùm loquutus est de matrimonio consummato, sed solùm de rato. Et confirmatur, quia eadem ratione liceret affirmare, posse Romanum Pontificem dispensare in polygamia unius viri cum multis uxoribus; haec autem fundamenta infirma sunt. Nam ad *primum* respondetur, quamvis concedamus, illam Christi sententiam comprehendere etiam matrimonium ratum non consummatum; adhuc tamen asserendum est, Romanum Pontificem non posse dissolvere tale matrimonium ut hominem, & ut humana pollentem potestate, qua ratione in Regibus, & Principibus talis potestas non residet: sed ut Vicarium Christi, & divina pollentem auctoritate, quo sensu non dicitur homo, sed quasi Deus ad eum modum, quo *Matth. 16.* secundum expositionem Hieronymi, Apostoli non homines, sed Dij appellantur. Ad *secundùm* respondetur, non posse Romanum Pontificem dispensare in polygamia, cùm possit in matrimonio rato, quia polygamia prohibetur jure naturali antecedenter ad omnem voluntatem hominum, & consequenter abstinere ab illa, est juris naturalis promanantis à solo Deo, & non à voluntate hominum: idcircò dispensare in illa est solius Dei, ut olim in veteri lege, undè superat potestatem Romani Pontificis: at jus naturale, & obligatio vinculi matrimonij non se habet hoc modo, sed oritur ex jure naturali pendente à voluntate hominum, quae cùm sit subjecta superiori Romano Pontifici, hic potest dispensare super hujusmodi jure, & rumpere vinculum, quod inducit humana voluntas, sivè in vinculo matrimonij, sivè in obligatione voti, & juramenti, ergo, &c.

15 Hinc *notandum* pro curiosis, aliquem evectum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum, posse dispensare in suo matrimonio rato. Ita docet Sanchez *tom. 3. lib. 7. disp. 38. num. 20.* sed quid in tali casu faciendum, si matrimonium sit consummatum? Respondeo, quòd si vir absque licentia uxoris ad summum eveheretur Pontificatum, potest ab ipsa revocari, ut ei teneatur debitum reddere. Cùm enim hoc sit jus justitiae prius, non potuit laedi per Pontificatum, quantumvis bona fide assumptum, eo quòd uxor mortua crederetur. Ita docent gloss. *capitul. si quis pecunia, verb. non Apostolicus, distinct. 79.* & *ibi* Archidiac. *ad fin.* & *ibi* Turecr. citato Hugone, *art. 3. nu. 12.* Joann. Andr. *cap. constitutus, in fin. de conversion. conjugator. & ibi* Anton. *fin.* Ancharao. *fin.* idem Abb. *cap. uxoratus, in fin. eodem tit. & cap. licet de vitanda, nu. 4. de elect.* Henric. *cap. conjugatus, num. 3. de convers. conjug.* Monald. *summa*, ubi de voto, *tit. de voto conjugatorum, vers. item si vir susceptt Ordinem*. Astensis *summ. 2. part. lib. 8. titul. 22. art. 2. qu. 2.* Anton. *3. part. tit. 11. cap. fin.* Sylvest. *matrim. 8. quaest. 12. dict. 3.* supplementum summae Pisanae, *verb. impedimento 11. num. 8.* Majolus *lib. 1. de irregul. capit. 34. numer. 3.* Quamvis Doctor quidam, quem refert tacito nomine Bellamera *dict. capitul. si quis pecunia, in fine* senserit minimè restituendum esse uxori, nec teneri ei reddere debitum; quòd ob majus commune bonum uxor privanda sit absque culpa jure suo; & ipse cogitandum relinquit.

R E S O L. XCV.

An Pontifex possit dispensare, seu potius dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum.

Et quid circà hoc ipsum de Episcopis?

Et disentitur, an quidquid potest Papa in tota Ecclesia, possit Episcopus in sua dioecesi?

Et infertur an Princeps Gentilis possit dissolvere matrimonia rata suorum subditorum? Ex p. 8. tr. 3. Res. 97.

§. 1. NEgativam sententiam ex Neotericis mordicus sustinet Basilius Pontius *de Matrim. lib. 9. c. 3. nu. 3. & seq.* & novissimè P. M. Texeda *in Theolog. mor. tom. 2. lib. 4. tract. 1. n. 290. & seq.* cum alijs penes ipsos.

2 Sed ego contrariae sententiae adhaesi *in tractat. de potestat. Pontif.* circà sacramenta, & nunc etiam adheraeo. Probatur *primò*; quia Christus suo Vicario contulit plenam potestatem ad ea, quae bono Ecclesiae regimini necessaria sunt, sed potestas dispensandi in matrimonio rato est valdè necessaria in Ecclesia; nam ejus dissolutio saepè expedire potest bono fidelium, & aliàs fieri potest absque magno inconvenienti; ergo sine fundamento negari non potest, Pontificem peculiarem potestatem accepisse à Christo ad id, quod non leviter firmatur, quia id saepissimè fecerunt Pontifices. Et Navarrus *in summa c. 22. numer. 21.* affirmat, se obtinuisse plures dissolutiones factas à Paulo III. & Pio IV. Et refert Suarez *lib. 6. citat. capitul. 16. numer. 6.* se vidisse Bullam Gregorij XIII. continentem dispensationem in matrimonio rato. Atque hoc argumentum ab effectu est magni habendum, quia non est verisimile, Pontifices doctissimos, & pios temerè usos fuisse potestate in re tam gravi; sed ad minimum existimasse hanc partem probabilissimam esse, maximè cùm hic non solùm tractetur an hoc liceat, sed etiam an factum teneat. *Secundò*, constat ex sectione tertia, matrimonium ratum dissolvi per professionem solemnem in Religione, & dissolvi non jure naturali professionis, neque jure divino, sed jure Pontificis; ergo Pontifex dissolvere potest matrimonium ratum baptizatorum. *Tertiò*, Pontifex habet potestatem remittendi vota omnia etiam solemnia religionis, ut tenuit verior sententia, & multis probat Lessius *de Justit. capitul. 40. dub. 14.* & Suarez *lib. 6. citat. capitul. 16.* ergo potiori jure poterit dissolvere matrimonium ratum. Patet consequentia, quia votum solemne est fortius vinculum, cùm dissolvat matrimonium ratum; & utrobique est traditio, & minor in matrimonio, cùm fiat soli homini; in voto autem Deo; & homini.

3 Nec obstat dicere *primò*, si matrimonium ratum à Pontifice potest dissolvi, poterit, & consummatum, cùm inter ea non sit alia diversitas, quàm accidentalis. *Secundò*, si id facere Pontifici licitum est respectu totius Ecclesiae, idem quoque concedendum erit Episcopo in sua Dioecesi, cùm semota omni reservatione, idem hic possit in locis suae jurisdictionis, ac ille in tota Ecclesia, quae duo tamen sunt absurda. *Tertiò*, matrimonium est ex lege divina indissolubile, at Pontifex in lege divina dispensare, non potest, *can. sunt quidam 25. qu. 1.* *Quartò*, Pontifex Sacramenta mutare non potest: ergo nec matrimonium ex indissolubili reddere solubile.

4 Non inquam, haec obstant; & ideò respondendum est. Ad primum argumentum, falsum esse matrimonium consummatum à rato distingui tantùm accidentaliter, differt enim tamquam integraliter perfectum ab imperfecto, nec enim consummatio, perfectio est merè accidentalis, sed integralis, quae matrimonium complet in perfecta significatione unionis scilicet Christi cum Ecclesia, per carnem assumptam, in qua fundatur omnimoda indissolubilitas matrimonij consummati, & hanc perfectionem integralem non habet matrimonium ratum, licèt habeat rationem integram signi, quae essentialiter constituit Sacramentum; quare matrimonium ratum à consummato non accidentaliter differt, nec essentialiter, sed medio modo, sicut totum integrale perfectum, ab eo quod caret parte aliqua.

5 Secundi argumenti neganda est sequela; cùm enim sit incertum, an id Pontifex possit, multo magis est incertum, an id Episcopus vindicare sibi queat. Undè Suarez *de censur. disputat. 7. numer. 5.* & alij rectè observant Axioma illud, quidquid potest Papa in tota Ecclesia, potest Episcopus in sua Dioecesi, nisi prohibeatur, existimat, absolutè loquendo, non esse verum;

In Res. praecita.

Ad secundum, &c.

infra R. §. Nec obstat, vers. secundò, & infr. in Ref. 89 §. ult. & in aliis eius ann. & magis latè inferius in tra. 2. R. 27 à principio, & in R. 24 §. Notandum, cursum, propè fin. & in Ref. 29 §. 1. & 9. Itaque, & seqq. usque ad §. Hinc in ulus eorum annot. Tis in annot. 4. huius Ref.

verum; quia nec ratione fundari potest, nec inductione probari. Nam Episcopus cum suis subditis nequit dispensare in gradibus prohibitis ad contrahendum matrimonium, quia licèt non sit illi expressè prohibitum, non est tamen expressè concessum. Potuit etiam Papa irritare clandestina matrimonia, quod sine dubio non potuisset Episcopus in suo Episcopatu. Potest etiam Papa personas reddere inhabiles ad matrimonium ratione delicti, quod nullus concedit Episcopus in suis Diœcesibus. Denique institutio censurarum ita est propria Summi Pontificis, ut ab Episcopis in suis Diœcesibus propria auctoritate fieri non possit, non quia sit illis prohibitum, nullibi enim talis prohibitio invenitur, sed quia non est concessum.

6 Sed circà præsentem quæstionem vide ea, quæ diximus *in tract. de potest. Pontificis circà Sacramenta*; ubi etiam responsum est ad tertium argumentum superiùs adductum. Et si denuò obstabis.

7 *Primò*, quod *Matth.* 19. dicitur: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet*, ergo nullus homo, quantumvis Summus Pontifex, potest matrimonium, quamvis nondum consummatum, dissolvere. Et ratione probari potest.

8 *Primò*, quia matrimonium, etiam nondum consummatum, est Sacramentum significans unionem Christi cum Ecclesia; ergo sicut unio Christi cum Ecclesia nequit absolvi, neque Pontifex poterit dissolvere matrimonium, quamvis tantum ratum.

9 *Secundò*, quia aliàs Princeps Gentilis posset dissolvere matrimonia rata suorum subditorum, quia non habet minorem auctoritatem circa contractus civiles, & profanos suorum, qualis est contractus matrimonii eorum, quàm Pontifex circa contractum matrimonii sacrorum baptizatorum; quia Princeps Gentilis etiam habet supremam auctoritatem in suos.

10 Sed ad hæc argumenta faciliùs respondetur.

Ad primum igitur dico, testimonium *Matth.* 19 adductum, tantùm intelligitur de matrimonio consummato, ut constat ex contextu, & ait Alexander III. *in capitul. 7. de conversione conjugatorum*. Et ad primam rationem respondemus, matrimonium ratum defectu commixtionis corporum, qua conjuges fiunt una caro, non significare unionem Christi cum Ecclesia factam media Incarnatione, quam consummatum significat; rationem tamen conjunctionis animorum pertinentis ad ipsum matrimonium ratum, quòd quodammodo est indissolubile, nempe à Pontifice potestate ordinaria; & quodammodo est indissolubile, nempe potestate extraordinaria Pontificis, congruenter fuisse assumptum ad significandam unionem Christi cùm Ecclesia media charitate factam, quæ est indissolubilis quoad Ecclesiam semper sanctam, & dissolubilis, quoad membra particularia.

11 Ad secundum respondeo, Principem Gentilem non posse dissolvere matrimonium, adhuc tantùm ratum, suorum subditorum: quia non habet potestatem peculiarem ad id à Deo, sed tantùm habet ordinariam superioris humani, quia neque Pontifex potest.

12 Undè pro superius dictis, *notandum* est, dissolutionem matrimonij rati baptizatorum, non fieri à Pontifice auctoritate generali superioris humani, sed quasi supernaturali, ut gerente vicem Dei peculiari, & extraordinaria potestate, superaddita potestati humanæ. Moveor, quia ut probatum est *suprà*, indissolubilitas matrimonij etiam rati provenit ex ipsa institutione divina, qua Deus illud decrevit, nec hominibus aliter concessit facultatem transferendi dominij ulus corporis, nisi per indissolubile vinculum; unde prædicta matrimonij insolubilitas est jure divino positivo; ergo nequit Pontifex eam dissolvere potestate ordinaria superioris humani, sed extraordinaria, qualem etiam habet ad dissolvendam professionem solemnem.

RESOL. XCVI.

An Pontifex sine causa possit dissolvere vinculum matrimonij rati.

Et notatur, quòd posita gravi causa Pontifex non necessariò requirat consensum partium ad dissolvendum matrimonium; sed id possit, etiam eis invitis, quamvis non expediat.

Et an Pontifex possit legem ferre, ut matrimonium ratum per subsequens consummatum dissolvatur.

Et notatur, quòd matrimonia seu rata, seu consummata infidelium non baptizatorum, non potest Pontifex sua Pontificia potestate dispensando solvere?

Et an sit circà hoc alia ratio Hæreticorum.

Et quid, si Pontifex habeat supremam jurisdictionem temporalem in quosdam infideles? Ex p. 8. tr. 1. Ref. 63.

§. 1. Affirmativè respondent, qui censent, insolubilitatem matrimonij rati oriri ex solo humano jure: quamvis enim Princeps peccet dispensans sine causa in sua lege, dispensatio tamen est valida, ut communiter Doctores. Verùm ea eo capite nulla modo videtur probabile, Pontificem posse absque causa tollere vinculum matrimonij rati, quia est omninò improbabile, quòd insolubilitas matrimonij rati oriatur ea solo jure humano.

2 Alii ergo omninò veriùs censent requiri justam causam, non tantùm ut licitè fiat, sed etiam ut validè: cùm enim vinculum matrimonij etiam rati, ut minimum ex jure divino sit insolubile, & proindè Pontifex non possit illud propria authoritate solvere, sed solùm vicaria; nullo autem modo sit verisimile, Deum dedisse potestatem suo Vicario pro arbitrio validè matrimonium solvendi, omninò verius est requiri justam causam ad valorem dispensationis in voto, vel juramento. Confirmatur; talis potestas non posset censeri cedere in bonum Ecclesiæ, & ædificationem animarum, sed cederet in maximum detrimentum, ut cuivis facilè patere potest. Verius ergo est, Pontifici non esse ita illimitatè potestatem concessam, sed ex gravi causa saltem prudenter existimata. Non tamen videtur exigi certi generis, sed existimo omnem eam sufficere, quam pro qualitate tam gravis negotij prudentes judicarint sufficientem.

3 Undè sufficit si ex permanentia in matrimonio gravis perturbatio in Regno, vel Republica meritò timeatur, ita ut pax eius turbetur, & dissidia intestina oriantur propter hujusmodi conjunctionem, quæ sit sopienda per dissolutionem matrimonij. Justa enim causa censeri potest, si eadem dissidia inter magnates, & primarias familias alicujus Reipublicæ oriantur ex aliquo matrimonio, cùm harum familiarum dissidia communiter cedant in gravem Reipublicæ perniciem. Magna inæqualitas contrahentium potest justam causam suppeditare ad dissolvendum matrimonium, cùm ex hujusmodi conjunctionibus valde infelices exitus in matrimonio sequantur; denique quælibet gravis causa, quæ judicio prudentum censeri possit proportionata dissolutioni matrimonij. Ubi *notandum*, quòd posita gravi causa Pontifex non necessariò requirat consensum partium ad matrimonium dissolvendum, sed id possit etiam eis invitis quamvis non expediat. Et hæc omnia docet Præpositus *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 5. de insolubilitate matrimonij, dub. 8. numer.* 62. cui adde Tannerum *tom. 4. disputat. 8. qu. 5. dub. 4. num.* 68.

Sup. hoc suprà in Ref. 95. Et tandem, circa fin. post med. vers. Et etiam posse, & infra in hac ipsamet R. §. Notandū est tamen hic primò.

4 Sed non deseram etiam hic apponere verba Hurtadi *disp. 8. de matrim. diffic. 3. n.* 12. sic asserentis. Addimus tamen, dissolutionem matrimonij rati baptizatorum non fieri à Pontifice auctoritate generali superioris humani, sed ut gerente vicem Dei, peculiari, & extraordinaria potestate superaddita potestati ordinariæ, qua non posset separare, quod Deus conjunxit. Et quia Pontifex id non efficit potestate ordinaria superioris humani, sed extraordinaria, credimus, ut optimè Sancius, & plures alij, dissolutionem matrimonij rati absque rationabili causa factam, non solùm esse illicitam, qualis etiam esset, si potestate ordinaria fieret absque causa, sed etiam invalidam, quia credendum non est, eam potestatem extraordinariam accepisse Pontificem ad id validè faciendum pro solo arbitrio absque causa. Ita ille, cui adde Bassæum *tom. 1. Theolog. moral. tract. 12. de impedim. matrim. q. 5.*

5 Et tandem ex Sanchez Ochagavia *tract. 2. de sacram. Matr. essentia, qu. 5. num.* 5. adducit etiam causas, ex quibus stantibus potest Pontifex dispensare in matrimonio rato, & non consummato: ait enim, quòd justæ aliquæ causæ sunt. *Prima* est notabilis in qualitate disparitas. *Secunda* est, quando magnum scandalum timetur, & magnæ rixæ inter sponsos, aut consanguineos eorum oriri possunt. *Tertia* est lepra, aut alius gravis morbus superveniens, ratione cujus numquam possit sponsus ad sponsam accedere. *Quarta* impotentia superveniens matrimonio rato. *Quinta* est, ut vir maximè conveniens bono communi efficiatur Episcopus.

Sup. causis & contento in hoc §. in Ref. 109 lege § sed his, & §. Nam.

6 *Notandum* est tamen hic *primò*, quòd justa existente causa, dispensare potest Pontifex in matrimonio rato absque mutuo consensu conjugum. Ratio est, quia potestas hæc dispensandi non in gratiam, ac bonum præcipuè privatum ipsorum conjugum, sed in primis ipsius Ecclesiæ necessum est.

Sup. hoc suprà in §. Undè, huius Ref. propè finem, & vers. Ubi notandum & in alio §. eius annotat.

7 *Notandum secundò*, Pontificem posse legem ferre, ut matrimonium ratum per subsequens consummatum dissolvatur, licèt id olim in Ecclesia factum fuisse, atque ita etiamnum futurum esse, nisi obstaret *c. licèt, de sponsa duorum*, dixerit Medina: quem benè refellit Sanchez Certè *in c. licèt, cit.* significat quidem Alexander III. aliquando à suis quibusdam prædecessoribus ita fuisse judicatum, dirimi matrimonium ratum per subsequens consummatum. Sed particulare id judicium non habebat vim, seu rationem canonis universalis, sed solùm cujusdam decisionis in lite particulari, adeòque propriè non tam jus, quàm factum concernebat.

Et sup contento in hoc §. Notandum secundò sup. in Ref. 94 §. Et tandem post med. vers. Et etiam posse & infrà in Ref. seq. §. Sed hic.

8 *Notandum tertiò*. Matrimonia seu rata, seu consummata infidelium non baptizatorum, non potest Pont. Pontificia sua potestate dispensando solvere. Videtur communis Doctorum sententia, qui solùm de matrimonio rato Christianorum loquuntur. Ratio est; quia dispensatio, cùm sit usus quidam jurisdictionis, non habet locum nisi in superiore erga subditos: atqui verò Pontificiæ potestati, & jurisdictioni non subjiciuntur infideles Ethnici, juxta Apostolum 1. Corinth. 5. vers. 12.

vers. 12. *Quid enim mihi de ijs, qui foris sunt, judicare?* Alia ratio est hæreticorum, qui cùm baptizati sint, Pontificiæ, & Ecclesiasticæ potestati omninò subjiciuntur.

9 Dixi verò, Pontificia potestate, quia si Pontifex habeat supremam jurisdictionem temporalem in quosdam infideles, tunc probabiliter, ut alij supremi domini temporales, ad quos ejusmodi infidelium causæ temporales, utpote merè politicæ, pertinent, poterint ejusmodi matrimonia infidelium rata, non consummata, ex causa rationabili solvere; cùm, uti *suprà* dictum est, ipsa ratio naturalis suadeat, talem potestatem supremo Principi cujusque communitatis convenire, respectu eorum matrimoniorum, quæ ipsius alioqui potestati judicanda incumbunt.

RESOL. XCVII.

An Pontifex possit dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum solùm inter magnos Principes?

Et explanantur causa dispensandi in matrimonio rato.

Et an Pontifex lege universali statuere possit, ut matrimonium ratum dissolvatur per subsequens matrimonium consummatum? Ex part. 8. tract. 1. Res. 65.

§. 1. AFfirmativè respondet Basilius Pontius *de matrimon. lib. 9. capitul. 3. numer.* 14. Et ratio est, quia obligatio status monastici apud Deum non major est, ac strictior, quàm cujuslibet alterius voti simplicis; & tamen cùm Pontifex quotidie dispenset in votis simplicibus, statu monastico nullum liberat, nisi alicujus regni deficiat hæres, quia matrimonium quoddam spirituale, cui se etiam tradidit, contractum est. Et tamen sæpè ex non dissoluto statu monastico graves rixæ, inimicitiæ, infelices exitus, fornicationis pericula, animus aversus ab institutis Regularibus sine probabili correctionis spe, defectus consensus, quem ut præstent, induci non possunt, morbi contagiosi supervenientes, quibus redduntur inhabiles ad obsequia præstanda Religioni, cui se traditionis contractu obligarunt, mutuus etiam Religionis, & Religiosi consensus. Quòd si nulla illarum causarum idonea censeatur ad dispensandum in obligatione status monastici, in matrimonij vinculo jure saltem divino insolubili, & ex cujus dissolutione majora possunt incommoda sequi, quàm ex dissolutione status monastici, adeò leves causæ sufficient.

2 Sed his non obstantibus, contrarium dicendum videtur, ex causis, quas afferunt Doctores, posse Pontificem dissolvere matrimonium ratum; undè Bann. *in Theolog. moral. tom.* 1. *tract.* 12. *de impedim. matrimon. quæst.* 5. sic ait. Causæ dispensandi in matrimonio rato sunt hæ. *Prima*, notabilis in qualitate disparitas, quæ est mutuæ amicitiæ, concordiæque, ad quam matrimonium ordinatur, adversa ut quàm maximè. *Secunda*, si lepra superveniens, amorem utriusque erga se invicem imminuat, cùm enim non alius sit matrimonij terminus, quàm vitæ, incredibile est à Deo Pontifici jus negatum levandæ esse dissolutione matrimonij tantæ molestiæ, quanta angi conjuges in vita est necesse, quorum in se mutuò nullus est amor. Causa *tertia* est, timor scandali, ut si ritarum inter consanguineos conjugum, aut ipsosmet, ob disparitatem amborum in genere, stirpe, & opibus periculum immineret. *Quarta* est, defectus voluntatis contrahendi in alterutro, ipsius maximè testimonio, qui non consensit, nec induci ad consentiendum potest. Ita ille, & ante illum Sanch. *lib. 8. disp.* 16.

3 Undè ad propositam quæstionem contra Pontium negativam sententiam tenet Perez *de matrim. disp.* 20. *sect.* 7. *num.* 11. putans, nimis rigidum esse, asserere, non esse dispensandum à Papa in dissolutione matrimonij rati, nisi cum magnis Principibus, & ubi alicujus regni jactura imminet. Moveor tum ex ipso usu, nam, ut docent viri graves, dispensarunt de facto Pontifices cum alijs viris, qui non erant magni Principes, nec imminebat regni alicujus jactura. Usus autem, & consuetudo multùm valet hac in re; non enim verisimile est, Pontifices pios, & valdè doctos temerè usos fuisse sua potestate in re tam gravi. Tum etiam, quia cùm matrimonium ratum sit præcise vinculum mutuo consensu conjugum initum, non videtur ita indissolubile, quin per potestatem publicam supernaturaliter concessam dissolvi nequeat ad bonum Ecclesiæ regimen, & ad salutem fidelium spiritualem. Ita Perez; qui posteà respondet ad argumenta Pontij, & observat satis justa esse causas enumeratas à Sanchez, & ab alijs, ut possit Pontifex dissolvere matrimonium ratum.

4 Nam in primis notabilis in qualitate disparitas, quando contrahentes sunt notabiliter conditione, impares, & affectione cæca, & magna levitate ducti ineunt matrimonium, causa justa censetur, quia nihil magis adversatur mutuæ amicitiæ, ac concordiæ ad quam ordinatur matrimonium, quàm notabilis disparitas; indè enim, experientia teste, infelices exitus oriuntur. Prætereà gravis timor scandali magni futuri, undè graves rixæ, ac neces oriantur in magnum damnum commune, causa est sufficiens, quia indè facilè ad discordiam perpetuam, & uxoris necem deveniri potest. Rursus lepra alteri superveniens, quæ impediat mutuum corporis usum ob magnum contagionis periculum, causa est urgentissima. Nam matrimonium ordinatur ad mutuum corporis usum, ratione prolis procreandæ, & etiam ad extinguendum ardorem libidinis; & lepra hunc usum legitimè impedit ob magnum contagionis periculum, undè absolutè finis matrimonij ordinarius non obtinetur. Undè refert Burgasius *de irregularitate, par.* 6. *tit. de sponsal. nu.* 74. Martinum V. dispensasse ob lepram. Sufficiens est etiam causa illa, ut vir efficiatur Episcopus, si id sit valdè necessarium ad bonum commune: nam causa bono communi consulendi, sufficiens esse censetur. Denique mutuus conjugum consensus, non solus præcisè, sed prout est conjunctus cum tali odio, ac discordia, ut indè infelices exitus timeantur absque ulla remedij spe, sufficiens est causa, ut constat ex secunda causa jam adducta.

5 Sed hic obiter non deseram apponere quæstionem illam an Pontifex lege universali statuere possit, ut matrimonium ratum dissolvatur per subsequens matrimonium consummatum. Affirmant aliqui, quos citat Sanch. *de Matr. lib.* 2. *disp.* 14. *nu.* 3. ego contrarium sentio, & ideò dico, non posse. Id enim præberet maximam causam superinducendi aliam. quod cederet in gravem injuriam matrimonij, & conjugis.

6 Dices, *c. licèt, de sponsa duorum*, Alexander III. ait: Si inter virum, & mulierem legitimus consensus interveniat de præsenti, ita quidem quòd unus alterum in suo mutuo consensu verbis consuetis expressè recipiat, &c. non licet mulieri alij nubere, & si nupserit, etiamsi carnalis copula sit secuta, ab eo separari debet, & ut ad primum redeat, Ecclesiastica districtione compelli, quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris sit aliquando judicatum. Indè enim videtur aliquando id factum, quòd tamen sit revocatum per prædictum capitulum, ita aliqui. Respondeo negando assumptum. Nam ex *cap. cit.* non satis constat, num prædecessor ille, de quo agit Alexander III. id Ecclesiæ proposuerit per modum constitutionis; an verò solùm ut privatus sententiam dixerit in re, fortè tunc non ita clara. Ex qua solutione corruit argumentum hæreticorum, qui ex prædicto *c.* conantur probare, Pontifices posse errare in docenda Ecclesia, cum vel erraverit Alexander III. vel ejus prædecessor contraria sibi invicem docentes.

7 Sed *primò* dicendum id minimè sequi, etiamsi uterque tamquam Pontifex egisset. Solùm enim sequitur, quòd Alexander III. revocasset constitutionem sui prædecessoris, qua decreverat; ut matrimonium ratum solveretur per subsequens consummatum, quod non arguit eos contraria docuisse.

8 Dicendum *secundò*, prædecessorem nihil proposuisse Ecclesiæ tamquam Pastorem, sed solùm ut privatum suam sententiam declarasse. Vide etiam Sanch. *ubi sup. n.* 4.

RESOL. XCVIII.

An Episcopus in casu aliquo rarò possit dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum?

Et docetur, quòd non potest Episcopus dispensare in aliquo eventu in professione solemni Religiosorum.

Et adducitur etiam, an Episcopus in sua Diœcesi possit quidquid Papa potest in tota Ecclesia, nisi ab eo prohibeatur? Ex part. 8. tract. 1. Res. 64.

§. 1. CAsus esset in eo eventu, in quo necessitas est, valdè urgens, ita ut si non dissolveretur, animarum, & corporum periculum magnum immineret, absque ulla remedij spe; & accessus ad summum Pontificem sit tardus, ac difficilis, ita ut sit manifestum periculum in mora. Affirmativè respondet Baunius *in Theolog. moral. tom.* 2. *tr.* 12. *de impedim. matrim. q.* 5. ubi sic ait. Addo, defendi posse probabiliter, Episcopum in casu necessitatis idem in hac materia facere posse, quod Papæ est permissum ex causa; pro qua sententia faciunt Sanchez, *de matrim. lib.* 2. *disp.* 61. Barbosa *de potestate Episcopi, part.* 2. *allegat.* 33. asserunt enim hi omnes, Episcopum in sua Diœcesi posse quidquid Papæ licitum est in tota Ecclesia, nisi ab eo prohibeatur. Ita Baunius.

2 Sed hanc sententiam prorsus refellendam esse existimo, & carere omni probabilitate constanter assero: unde illam rejicit novissimè doctissimus Pater Perez *de matrimon. disputat.* 29. *section.* 8. *numer.* 2. ubi probat, facultatem hanc dissolvendi matrimonium ratum non consummatum nullo modo esse extendendam ad Episcopos sine expressa Papæ delegatione, in quocumque casu, & quantacumque necessitas excogitetur. Probo id *primò*, ex ipso usu, vel potiùs non usu. Numquam enim legimus, vel audivimus, Episcopum aliquem in aliquo eventu usurpasse sibi talem potestatem. Usus autem est optimus interpres legum. *Secundò*, manifestum est juris principium, generalem clausulam non comprehendere casus speciales, in quibus superior verosimiliter non esset aliquid concessurus: sed potestas dispensandi in matrimonio rato secundùm præsentem statum, & usum Ecclesiæ est valdè specialis, quam non legimus umquam Pontificem inferioribus concessisse;

habet-

habetque tantam facultatem, ac tam difficilem usum, ut ipsi Pontifices rarò illa utantur; ergo nunquam licet per Epikejam interpretari in aliquo casu esse concessam Episcopo. *Tertiò*, in voto castitatis simplici, & similibus reservatis, ideò colligunt Doctores, posse Episcopos dispensare in casu urgentis necessitatis, quia usus, & antiqua consuetudo dispensari in hac occasione indicat, vel non fuisse mentem Pontificis hæc vota in similibus casibus sibi reservare, vel saltem postea ad dispensandum in eis tacitè eam facultatem concessisse: ergo è contra cùm nunquam fuerit usus, vel consuetudo dispensandi in matrimonio rato, nullam omninò in ordine ad illud facultatem habuerunt. Et certè hic usus manifestè indicat casum tantæ necessitatis adeò extraordinarium esse, ut moralis non reputatur, ideòque propter illum non esse verosimiliter factam à Pontificibus hanc exceptionem, vel hujus potestatis delegationem, sine qua non potest in inferioribus esse ea potestas. Denique idem firmatur, quia ut omnes Doctores affirmant, non potest Episcopus dispensare in aliquo eventu in professione solemni Religiosorum; ergo neque in matrimonio rato.

Sup. hac contro. [illegible]

3 Ad argumentum verò, quod adducit Baunius satis alibi à nobis responsum est; & ad illum respondet Perez, dictum illud Doctorum, posse Episcopum in sua Diœcesi quidquid Pontifex in toto Orbe, sic esse intelligendum, ut excipi debeant res tam arduæ, & graves, circà quas adhuc de Pontificis potestate ab ipsis Doctoribus dubitatur. Cùm enim deceat, gravissimas causas summo Christi Vicario reservari, censendum est, Christum illi soli reservasse. Addo expressè reservari in jure Canonico dissolutionem matrimonij rati Summo Pontifici, dum præcipit Pontifex Episcopis, ut compellant ad sponsalia, & multò magis ad matrimonium ratum servandum. In qua lege, cùm sit superioris, nequit Episcopus dispensare. Extat *cap. ex litteris Sylvani, de sponsalibus, & matrimonijs*, ubi Alexander III. præcepit Episcopo Pictaviensi, ut compellat juvenem quendam accipere illam, quam juraverat se ducturum in uxorem. Extat etiam *cap. licèt, de sponsa duorum*, ubi etiam Alexander III. præcipit Salernitano Archiepiscopo, ut Ecclesiastica districtione compellat virum, qui primò contraxerat matrimonium ratum cum una, & posteà alij mulieri nupserat copula secuta, ut ad primum matrimonium ratum redeat, nam posterius matrimonium consummatum fuit prorsus irritum.

Alibi in Resol. [illegible] ... anno.

R E S O L. XCIX.

An possit Pontifex dispensare in matrimonio consummato Infidelium, quando ambo baptizantur?

Et an Pontifex ex causa possit dispensare in matrimonio fidelium consummato Ex p.8. tract.1. Ref.66.

Sup. hoc in eo. [illegible]

§. 1. HOc dubium movet Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 2. disp. 27.* & sic ait. Videtur non posse, cùm per Baptismum fiat illud matrimonium, sacramentum, ut dixi hoc *lib. 2. disp. 9. nu. 5.* & cùm sit jam consummatum, repræsentabit indissolubilem unionem Christi cum Ecclesia, quæ est ratio omnimodæ indissolubilitatis matrimonij consummati, ut dixi *disp. 13. nu. 7.*

2 Navarr. *lib. 3. consiliorum, tit. de conversion. infidelium, in prima editione, consil. 1. in 2. consil. 3. in solutione ad secundum dubium, à num. 12.* latè hoc tractat, & defendit, posse. Cujus sententia mihi placet: quia firmius est matrimonium ratum fidelium, quàm consummatum infidelium, majorem enim firmitatem sortitur matrimonium ex ratione sacramenti, quam habet ratum fidelium, quàm ex ratione contractu naturalis, quam solùm habet matrimonium consummatum infidelium, ut latè probavi *dict. disp. 13. num. 7.* & ita illud dicitur ratum, hoc autem non, *cap. quantò, de divor. & cap. fin. 28. q. 1.* cùm ergo possit Pontifex dispensare in matrimonio rato fidelium, poterit à fortiori in consummatu infidelium, & favet Abbas *cap. ex publico, nu. 14. de convers. conjugat.* ubi ait, ex statuto Ecclesiæ dissolvi matrimonium per conversionem solam alterius conjugis. Nec obstat argumentum propositum, quia cùm post factum Sacramentum, nondum consummatum sit, non repræsentabit indissolubilem unionem Christi cum Ecclesia per carnem, & ita reputabitur tanquam matrimonium ratum fidelium, quod Pontificis dispensatione dissolui posset. Hucusque Sanchez.

3 Sed adversùs illum insurgit Pontius *lib. 9. c. 2. num. 8.* negans, matrimonium infidelium consummatum posse dissolvi auctoritate Pontificis, & hanc fuisse hactenus communem sententiam Doctorum affirmat. Et Pater Vasquez *disp. 2. de matrimonio c. 6. num. 58.* falsissimam docet esse quorundam doctrinam, qui ex eo quòd indissolubilitatem matrimonij ex significatione unionis hypostaticæ oriri existimaverint, deducere non dubitarunt, matrimonium consummatum infidelium, cùm ad fidem convertuntur, dissolvi posse auctoritate Pontificis, eo quòd non sit signum conjunctionis Christi cum Ecclesia. Id quod anno Domini 1588. cùm ipse Gabriel Vasquez esset Romæ, à Summo Pontifice Sixto V. obtinere pro viribus contenderunt, & repulsam passi sunt, in quorum sententiam ipsum nunquam scribere voluisse affirmat.

4 Undè ex his novissimè Pater Perez *de matrimonio dis. 20. sect. 10. nu 8.* sententiam Sanchez non admittit, & existimat, cùm uterque conjugatus est conversus ad fidem, & baptizatus, & matrimonium consummatum erat ante Baptismum, non posteà, adhuc in eo casu non posse Pontificem dispensare, nec tale matrimonium dissolvere. Et ratio est, quia jam suscepto Baptismo est illud matrimonium ratum, & consummatum. Parum autem refert, quòd ante Baptismum consummatum fuerit: tum quia reverà effecti sunt una caro: tum maximè, quia ex matrimonio consummato ante Baptismum nascitur post baptismum affinitas, vel irregularitas, ut communiter docent omnes Doctores; & suo loco dicetur: ergo reputatur pro consummatione, ac si post Baptismum facta fuisset; aliàs ea impedimenta non orirentur ex copula habita ante Baptismum.

5 Ex quo patet solutio ad argumenta opposita, diversam esse rationem de matrimonio rato fidelium, & de illo infidelium consummatu; nam cùm istud sit jam consummatum, & sit effectum una caro, & ex ipso ante Baptismum consummato nascatur post Baptismum affinitas, vel irregularitas, reputatur pro consummatu, ac si post Baptismum factum, fuisset consummatum; & ideò est in hoc sensu plusquam matrimonium ratum, atque omninò indispensabile à Papa, & indissolubile.

6 *Notandum* est hic obiter, malè aliquos Jurisperitos dixisse posse Pontificem ex causa dispensare in matrimonio consummato: quos refert, & reprobat Covarru. *4. Decret. 2. par. cap. 7. §. 4. num. 15.* & multi alij. Et Henriquex *lib. 11. de matrimon. c. 2. nu. 3. in commento, littera T*, refert D. Antoninus *3. part. titul. 1. c. 21. §. 5.* asserere, Martinum V. & Eugenium IV. dispensasse in matrimonio consummato, dispensationes tamen fuisse irritas: sed falsò id imponit Divus Antoninus, nam de matrimonio rato loquitur.

R E S O L. C.

An Pontifex possit transferre Episcopum ex una Ecclesia ad aliam ob pinguiores redditus, & quonam jure sit prohibita translatio Episcopi ex una ad alteram Ecclesiam, an jure divino, an verò Ecclesiastico?

Et cur Pontifex hoc matrimonium spirituale per consecrationem consummatum magis dissolvere possit, quàm carnale consummatum?

Et in textu hujus Resolutionis causa justa apponuntur ad hoc faciendum.

Et cursim infertur posse Episcopum cogere Parochum dignissimum, ut se opponat concursui alicujus beneficij Curato, aut Canonicatus Magistralis.

Et brevissimè deducitur, quòd vinculum matrimonij carnalis morte solvitur, ita ut non teneatur redire ad uxorem resuscitatus. Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Ref. 40.

§. 1. REspondeo negativè, & ad hanc difficultatem enodandam priùs videndum est: quonam jure sit prohibita translatio Episcopi ex una ad alteram Ecclesiam, an jure divino, vel Ecclesiastico, & esse prohibitam de jure divino docuit Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disp. 141.* & alij.

2 Probatur ex *cap. inter corporalia de translatione Episcoporum*, dicens, quòd inter Episcopum, & Ecclesiam est spirituale vinculum matrimonij, quod est fortius, quàm vinculum matrimonij naturalis. Et esse hoc vinculum inter Episcopum, & Ecclesiam, ait: constat non tam constitutione Canonica, quàm authoritate divina; quod clarè videtur docuisse Evaristus Papa *Epist. 2. quæ est de Epis. electis*, dicens, quòd Christus est sponsus, & Ecclesia ejus sponsa, cujus nos filij sumus; Sacerdotes verò, id est Episcopi, vice Christi legatione funguntur in Ecclesia, & sicut ei sua conjuncta est sponsa, id est Ecclesia, sic Episcopi junguntur Ecclesiæ unicuique proportione sua. Idem docet Calixtus Papa *Epist. 2. ad omnes Galliarum Episcopos c. 1. & sic cap. licèt, de transl.* dicit idem Innocentius III. quòd hoc matrimonium Episcopi cum sua Ecclesia in electione initum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum. Cùm ergo fortiùs sit spirituale vinculum, quàm carnale, sicut istud jure divino naturali, & non solùm Ecclesiastico est insolubile, ita potiori ratione vinculum spirituale.

3 Verùm Pater Suarez *de Religione tom. 3. lib. 1. c. 16. num. 6. cum seq.* putat, dictam translationem esse vetitam de jure Ecclesiastico, & hæc opinio mihi placet, quod patet ex Praxi Ecclesiæ; & ad argumenta Vasquez respondeo, jurisdictionem, & indissolubilitatem in actu primo, atque in ordine ad universalem Ecclesiam, vel ad aliquam peculiarem vagè, ita esse de ratione intrinseca Præsulatus jure divino, ut impossibile penè sit, unum sine altero simul inveniri; secus verò censendum est de indissolubilitate cum hac, vel illa certa Ecclesia, quæ pendet ex jurisdictionis applicatione, jure Ecclesiastico

stico Pontificio facienda. Omnia autem jura à Vasquez allata, tum ex fine, ad quæ sancita sunt; tum ex tenore, tum ex Glossis, tum ea usu Ecclesiastico sic explicanda sunt, ut yclint, non posse hujusmodi vinculum cum Ecclesia, propria auctoritate Episcopi solvi, sed solùm ex facultate Pontificis, ut, probè Panormitanus *capite tuam, de ordin. conjug. numer.* 3. nec ordinaria, sed specialiter ei concessa; atque in hoc sensu, & jam absoluta, dicenda dispensatio in hoc vinculo propter gravem profectò causam desideravit; non tamen adeò gravem, ac requisitam in dispensatione ad jus divinum, sine qua si habeatur, etsi illicita, valida tamen erit.

sup hoc in to. quæ 3 Rel. 51. paulo post ini tio, à v. Unde translatio.

4 Undè ex his assero, translationem Episcopi ex una ad alteram Ecclesiam esse faciendam à Pontifice ea justa causa, & ideò ad necessitatem, vel evidentem, publicam, communemque utilitatem Ecclesiarum, justitia, atque urgentia causarum translationis reducenda est, quibus Papa dispensans prospicere tenetur. Deduco ex *cap. quantò de translat.* non enim homo (ait Innocent. III.) sed Deus separat, quos Romanus Pontifex (qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in Terris) Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata, non humana, sed divina potiùs authoritate dissolvit, & ni dispensatio hos habeat necessitatis, vel utilitatis cardines, profectò non videtur appellanda dispensatio, ut notat Abbas hic *numer.* 5.

5 Probatur deinde, quia quod detrimentum Reipublicæ Christianæ potest excogitare majus, quàm ambitioni ollium xcelerare: ab amore sponsæ, quo maximè prosequi eam tenetur sponsus Episcopus, & avocari, & recedere, qui quidem cum altera noa contrahere, ut sperat ita inertiæ locum dare, quæ aggredi tenebatur difficilia omittere præclara, & laboriosa ad bonum ovium spectantia potiùs declinare, ac per translationem subterfugere; Immò scandali præbere occasionem non vulgatem carpendi Ecclesiam Catholicam multiloquis hæreticis, quippe qui Præsulatus negotium ad quæstum potiùs, lucrumque temporale, ac privatum commodum referri, parvula licèt data occasione blaterant, qua ad commune bonum Christianæ Reipublicæ, ac spirituale cujuscumque, quippè, quod ut sic, & ut partis io totius corporis bonum commune dici poterit etiam redundare? quæ, ac sexcenta alia absurda lectori primò etiam intuitu occurrentia, demonstrabunt, quàm urgentes causas requirat hæc translatio. Tertiò probatur conclusio ex *cap. scias frater* 7. *q.* 1. quod causam necessitatis, aut communis utilitatis necessariam ostendit ist: Nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati præferenda est. Etenim illuc decet Prelatum accedere, ubi plus lucri spiritualis facere potest, licèt major ibi sit pœna, ut habet Glossa verbo plurimorum ex *c. sancta* 2. *q.* 8. Demus finem huic assertioni.

6 Et tandem exponam hic unum à consilijs Cardinale Bellarmino sanctitate vitæ, ac sapientia Eminentissimo, quinto loco exaratum in scriptura, quam Clementi VIII. Pontifici. Maximo ex magno Christianæ Ecclesiæ zelo tradendam curavit, atque habetur *c.* 5. *lib.* 3. *ejusdem Vita*, ait itaque: Quinta res) Bellarmini sunt verba, quibus libenter utor, ne meis præclaram tanti viri doctrinam obscurem) est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad aliam; Translatio enim Episcoporum secundùm canones, atque usum veteris Ecclesiæ, necessitatem, vel majorem utilitatem: neque enim institutæ sunt Ecclesiæ propter Episcopos; sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autèm quotidiè translationes heri videmus ea solùm de causa, ut Episcopi vel honere, vel opibus augeantur. Propterea notum est ex *c. inter corporalia, de translatione Episcoporum*, vinculum matrimonij spiritualis esse aliquo modo majus, quàm vinculum matrimonij corporalis, & ideò non posse solvi, nisi à Deo, sive à Vicario Dei, declarante voluntatem Domini sui; Quis autem credat, velle Deum, ut ob solum temporale lucrum, vel honorem vinculum hujus sancti conjungij dissolvatur? præsertim; cùm id sine detrimento animarum fieri nequeat, ut experimentum ipsum docet: neque enim Episcopi Ecclesias diligunt, quas brevi se deserturos sperant, ut ad alias commodiores transeant. Adhæc autem Pontifex scripto suo in oris singraphæ Bellarmini, ut alijs præstiti monitis hisce respondit. Nos cum difficulate transferimus, & non defuimus monere Prinipes per nos, & per Nuntios nostros. Hæc verba tum Eminentissimi Cardinalis, tum Sanctissimi Pontificis expressi, ut omnibus pateat, quàm cantè Pontifices, & Reges in his translationibus procedere debeant.

7 Notandæ sunt tamen hic aliquæ causæ ex sacris canonibus ad translationem Ecclesiarum faciendam. Prima causa malitia est Plebis, quandu Plebs adeò duræ cervicis existit, ut proficere nequeat. Sic habetur *in cap. nisi cum pridem, de renunciat.*

8 Seconda causa, veræ ac notabilis persecutionis ex Matth. 10. *si vos persequuti fuerint in una Civitate, fugite in aliam*, quæ affertur septima *quæst.* 1. *cap. sicut alterius*, non ob privatum solùm Episcopi bonum, sed ne cura Pastoris in detrimentum vertatur ovium. Quaròobrem addit Textus, si autem utilitatis causa fuerit mutandus, &c. ac infrà necessitatis, &c.

9 Tertia est senectus, illa videlicet, per quam impotens redditur Episcopus ad exequendum officium pastorale ex *cap. nisi cùm pridem, de renunciat.* §. *alia causa.* Verùm hæc causa licèt ad renunciationem sufficere videatur juxta *cit. capit.* non tamen ad translationem, ne respectivè modo infrà declarando.

10 Et tandem reliquum est mihi adnotare, neque defectum œconomiæ, atque administrationis rei temporalis Ecclesiasticæ, neque ad disciplinam Ecclesiasticam conservandam prudentis, notam absolutè sufficere ad translationem, sed ad coadiutorem dandum, ut constat ex *cap. quia frater* 9. *quæst.* 1. Pelagij Papæ, & meritò, cùm hi defectus cuicumque administrandæ Ecclesiæ noceant: non tamen inficior, non tantùm alicui, vel prudentiæ, vel œconomiæ, vel aliarum ad regimen desideratarum aliquando virtutum esse necessarium, quantum ad unam Diœcesim, & Ecclesiam, quam in præsentia regit, administrandam aliquando requiritur, quod satis profectò censeretur ad minorem Ecclesiam regendam, ad quam facultas fieri posset absque ejus tamen detrimento transeundi ob hanc ipsam causam, atque ob bonum Ecclesiæ, quam relinquit, quod etiam dictum volo de senectute, corporisque imbecilitate; quæ quidem ex se, ut paulò ante institui dicere, ad mutationem Ecclesiarum minimè sufficiunt, sed solùm ad coadiutorem habendum ex *capit. petijsti* 7. *q.* 1. verùm respectivè, ut ita dixerim, quæ impedimantu est senectus, vel afflicta valetudo regimini magnæ Diœcesis, poterit sane non obstare alteri minoris, immò salubritas aeris, cœlique temperies Civitatis, ad quam fit transitus, ad hanc poterit translationem prodesse; dummodò non Episcopi tantùm consulatur personæ sed, vel bono communi Ecclesię, quæ omittitur, nec probè regi à sene, vel attritæ valetudinis Præsule potest, vel alterius, ad quam transitus habetur, servatis semper ijs, quæ probè notantur in *c. nisi cùm pridem, de renunc.* §. *alia verò causa est.*

11 Et hæc omnia docet Geruda *de Episc. tom.* 1. *lib.* 1. *disp.* 1. *cap.* 4. & *tom.* 2. *l.* 7. *disp.* 11. *cap.* 2. & 3. & circà præsentem quæstionem ne deseras etim recognoscere Hurtadum *var. re.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. §. 9. *limit.* 2. *num.* 1595. *cum seq.* qui *num.* 1628. respondet ad quæsitum hujus resolutionis, sic enim asserit; Nullus Episcopus quamvis dignissimus dimoveri potest à suo Episcopatu, præcisè ut ei pinguius beneficium conferatur; nisi alia subsit causa rationabilis. Quòd si Episcopus nolit transferri, nequit pontifex ipsum cogere, nisi subsit magna Ecclesiæ utilitas, vel nisi transferatur, aliquod magnum damnum timeatur vel Reipublicæ, vel Ecclesiæ; sufficit tamen, ut Pontifex possit id præcipere, quod speretur aliqua utilitas vel in temporalibus, vel io morum reformatione illius Ecclesiæ, ad quam fit translatio. Propter quam rationem existimo, posse Episcopum cogere Parochum dignissimum, ut se opponat concursui alicuius beneficij Curati, aut Canonicatus Magistral. Ita Hurtadus.

12 Sed ea superius dictis: si aliquis curiosus inquirat, cur Pontifex hoc matrimonium spirituale per consecrationem consummatum magis dissolvere possit, quàm carnale consummatum? Ratio est, quia matrimonium carnale consummatum Christus induxit ad significandam indissolubilem unionem Christi cum Ecclesia per carnem assumptam, & proinde ea ratione hujus significationis habet omnimodam indissolubilitatem; at verò matrimonium spirituale etiam per consecrationem consummatum, non habet hanc significationem, uti nec matrimonium carnale ratum, & nondum consummatum, quod proinde per ingressum Religionis dissolvi potest, ut posteà dicetur.

Anp. hoc iuf in 51 2 ex doct R. 3 cuf... Alqui.

13 Quo pacto ergo inquies in *c. inter corporalia* 2. *h. t.* dicitur, spirituale vinculum fortius esse carnali? Respond. non dici fortius quoad omnimodam indissolubilitatem, quandoquidem varijs modis dissolvatur, veluti translatione, depositione, renunciatione, auctoritate summi Pontificis facta; Sed quoad alios respectus, veluti quia per matrimonium spirituale solvi potest carnale, & spirituale ad se trahit carnale, non è contra. Nam, ut diximus, matrimonium carnale ratum non consummatum dissolvitur per ingressum Religionis, etiam altero invito *c. ex publico* 10. *de conversione conjugat.* & post matrimonium carnale, etiam consummatum, possunt conjuges mutuo consensu Religionem profiteri, ut etiam posteà dicetur: è contra verò matrimonium spirituale non dissolvitur per carnale, nec semel professi Religionem possunt postmodum contrahere matrimonium carnale: Adde, quod matrimonium spirituale etiam indè fortius vinculum dici posset, quod operetur fortius, quatenùs imprimit characterem, qui etiam post mortem manet, cùm interim matrimonium carnale per mortem alterius prorsus solvatur, & hæc omnia docet Andreas Vallensis *in Paratila ad decret. lib.* 1. *tit.* 7. *n.* 4.

14 Undè non deseram hic apponere verba alterius Professoris Lovaniensis, & ideò Henricus Zoesius *in comment. ad decretales lib.* 1. *tit.* 7. *num.* 2. sic ait: Solius enim Romani Pontificis

ficis est authoritas transferendi Episcopos *d. can. sicut in fine c. 1. & 2.* ubi quod dicit Innocentius, vinculum matrimonii spiritualis esse fortius vinculo carnalis, non meretur reprehensionem, quasi secum pugnaret Pontifex ut quidam volunt in sedem Apostolicam minùs bene adfecti, cùm optimus ille, sanctissimusque omnium judicio habitus Pontifex, rectè prætulerit vinculum spiritualis matrimonii, quasi fortius carnali, quod hoc salvatur morte; Ita ut non teneatur redire ad uxorem resuscitatus, secundùm Apostolum ad Roman. 7. & communem opinionem, de qua infrà *tit. de secund. nupt.* Prætereà per ingressum, & conversionem alterius, ut dicitur *ad tit. de convers. conjugat.* Spirituale verò non tollitur per mortem propter impressum characterem, & per translationem, non aliàs, quam auctoritate summi Pontificis, cui soli, ut jam dictum est, auctoritas transferendi Episcopos. Et hoc est, quod in *d. c. 2.* solùm intendit disputare Pontifex. Hæc Zoesius,

R E S O L. CI.

An Papa sit Dominus bonorum Ecclesiasticorum, & beneficiorum, ita ut de potentia absoluta possit privare quoslibet Prælatos, vel Beneficiarios etiam sine causa, & bona Ecclesiæ arbitratu suo alienare possit.

Vel de plenitudine potestatis an possit dare bona Ecclesiæ Monasterii, &c. cui voluerit, & res unius Ecclesiæ, vel Monasterii in aliam Ecclesiam, vel pium usum transferre?

Sed cursim docetur, quod si aliquis aliquid acceperit à Papa sine causa dante, tenetur restituere. Ex part. 11. tract. 3. & Misc. 3. Res. 14.

Sup. hoc inf. in ... 1. Ref. 172. § 1. circa medium, vers. dicitur in pri..., & in Ref. 177. § Hoc sup..., paulò post initium, & in §. ult. ad medium à ver. Quod autem.

§. 1. NOvissimè Michael Tarrada *in amplitudine Beneficiaria disp. 1. quæstion. 1. numer.* 37. affirmativam sententiam docet, sic enim ait; Summus Pontifex est dominus absolutus rerum, & personarum Ecclesiasticarum. Communis, & verissima opinio Doctorum *in cap. qua in Ecclesiarum, de constitutionibus, & in c. 2. de præbendis in 6.* Textus *in cap. inter, de fide instrumentorum c. proposuit de concess. præbenda, Clement. 1. ut lit. pendente*, Glossa *in Canone consequens distinct. 11. Panormitanus in disp. 1. incipiente Episcopus colum. 1.* Barbatius *in dict. cap. quod translationem nu. 92. & 93.* Mendoza *in reg. 6. cancell. q. 1. nu. 3.* Rebussus *in tract. nominationum q. 11. n. 54. cum duobus seqq.* Ideò potest privare de potentia absoluta quoslibet Prælatos, vel beneficiatos etiam sine causa *cap. 20. de donation.* Glossa *in Canone per principalem 9. quæst. 3.* & hanc verissima asserit esse sententiam Abbas *in cap. 1. de voto Innocent. in cap. inquisitioni de re judiciaria DD. in dict. cap. 2. de præben. in 6.* Decius *in cap. ult. de confirmat. utili notatur in cap. ex gestis*, licèt ibi fuerit justa causa deponendi. Anastasium Cardinalem tituli Sancti Marcelli de Clericis non residentibus, Corrasius *in c. 1. secund. part. suæ paraphraseos*, ubi dicit, quòd privatio potest fieri in qualibet parte mundi à domino Papa tamquam Episcopo totius orbis, Archidiaconus, & Joannes Andreas *in c. 1. de constit. in 6. extravag. Sancta, de elect. in comm.* Gomez *in proœmio regul. cancellaria q. 2. vers. considerata*, & quoad hoc nullum esse dubium debet, quicquid dicat Rebuff. *in tract. nom. qu. 15. nu. 30.*

2 Hoc tamen non facit Summus Pontifex, licèt illud de jure possit, Gullielmus de Monte Lauduno *in clement.* Romanus *de præbendis*, quia sanctus est *can. in sancta de consecratione dist. 1. canon. 1. distinct. 70.* ubi est bonus Textus Symmachi Papæ, & omnes in sua justitia, jureque confovet *cap. licet, de ætate, & qualitate*, suum cuique servari desiderans *canon. fuit semper 9. qu. 3.* quia jura cuncta in scrinio sui pectoris habere dignoscitur *dicto cap. 1. de constit. in 6.* Ideò nec ad dexteram, nec ad sinistram omninò declinat, sed incedit via regia, prout ipse asserit in sua decretali una, ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.

3 Objicies; id, quod nostrum est, non potest à nobis tolli sine nostra culpa, toto *tit. de restit. spoliat.* sed beneficia sunt beneficiatorum, ut est communis, & vera opinio Doctorum, ergo non possunt eis auferri sine illorum culpa. Respondeo majorem quidem esse veram quoad inferiores Papæ, sed non quoad Papam, qui omnimodam habet potestatem in res, & personas Ecclesiasticas per *c. proposuit. de concess. præbend.* cum infinitis aliis.

4 Instabis, nemini debet fieri injuria ab ullo; sivè Papa, sivè Imperatore *cap. nuper de donation. inter virum, & uxorem*, & probatur argumento deducto ex *cap. ex parte de foro compet.* qui eo casu peccaret eò gravius, quò sunt majores cæteris, Gloss. *in cap. 3. verb. majores de translat. Episcopi*, sed si auferrentur beneficia possessoribus legitimis à Papa, heret eis injuria. Ergo non potest Summus Pontifex illa tollere. Respondeo concessa majore, nego minorem; Ille enim non censetur facere injuriam, qui jure suo utitur, *cap. cum Ecclesia de elect. c. dilect. de officio legati*, licèt inferatur præjudicium alteri secundariò, quod tamquam consecutivum non consideratur. Huc usque Tarrada.

5 Sed Papam non esse dominum, sed summum administratorem bonorum Ecclesiasticorum, tradunt communiter Theologi, & ideò ex hoc Lessius *de Justit. lib. 2. cap. 4. dub. 5. nu. 19.* infert, quòd Papa non potest unius Monasterii bona sine justa causa dare alteri Monasterio; vel Ecclesiæ absque peccato injustitiæ: cujus ratio non est alia, quàm quòd non habeat illorum dominium, sed solùm jus administrationis. Et hoc etiam docet Caramuel *in Theolog. Regul. disput. 56. numer. 825.* ubi sic ait. Quodcumque Benedictinorum Monasterium (idem dicito de quacumque Congregatione habente bona in communi) habet verum, perfectum, privatum, & actuale dominium proprietatis, in omnia illa bona tam mobilia, quam radicalia, quæ sua dicuntur. Dominium jurisdictionis immediatè pertinet ad Abbatem domus, quæ est mater ejusdem Monasterii: hic enim ex natura rei, ni dentur sanctiones legitimæ, quæ aliter disponant, habet dominium jurisdictionis in omnes filiationes, ut videbimus inferiùs suo loco. Dominium jurisdictionis supremæ pertinet ad Pontificem Maximum, ad quem spectat etiam dominium politicum perfectum, ratione cujus poterit, si detur causa gravis id exigens, bona unius Monasterii dare alteri ejusdem, vel alterius Ordinis, vel alii Ecclesiæ. Causam gravem id exigentem postulo, ut Pontifex possit bona unius Monasterii dare alteri, ut præcludam aditum adulatoribus, & ostendam dignitatem Pontificiam ad bonum publicum Ecclesiæ esse institutam, non autem ad confusionem, & turbationem singularium: Non posse Pontificem pro arbitratu suo sine causa bona unius Cœnobii sibi adsumere, vel alteri, aut Monasterio, aut Ecclesiæ dare (Ecclesiæ etiam nomine Episcopos intellige; & S R.E. Cardinales) docet Lessius subscribens communi Doctorum opinioni. Quoniam ad hoc ut Pontifex Summus posset sine causa bona mei Monasterii auferre, deberet habere in bonis dicti Monasterii jus dominii actualis, quale habet sæcularis in suis bonis, & quale ipsemet Pontifex in bonis Capuccinorum, & Fratrum Minorum de Observantia. Cæterùm in bonis aliarum Religionum dominium actuale non ad summum Pontificem pertinet, sed ad communitatem. Ita ille.

6 Hanc autem sententiam tenet Layman *lib. 3. tract. 4. c. 10. num. 15.* ubi sic ait; Quid de summo Pontifice sentiendum, utrùm bona Ecclesiæ arbitratu suo alienare posit? Respondeo cum Navarr. *Comment. de spoliis clericorum* §. 2. & 3. licèt Papa Canonici juris solemnitatibus absolutè loquendo astrictus non sit, sicut alii Prælati: tamen, & ipse naturali, ac divino jure prohibetur alienationes inutiles efficere, cùm bonorum Ecclesiæ non dominus, sed Summus administrator à Christo constitutus sit, non ad dissipandum, sed ad dispensandum. Quare, ita distinguit Navarr. *cit.* §. 3. *num. 8. juncto* §. 15. *num.* 4. Quòd alia alienatio rerum Ecclesiasticarum facta à Papa est justa, & valida, quæ videlicet rationabili causa nititur: alia est valida, & non justa, si absque rationabili causa res unius Ecclesiæ in aliam Ecclesiam, aliumve pium usum transferatur; alia denique neque justa, neque valida, si res Ecclesiæ sine rationabili causa in usus prophanos alienentur, verbi gratia laicis sine justa causa donentur. Huc usque Layman, cui adde Dicastillum *de just. lib. 2. tractat. 3. disp. 1. dub. 15. numer. 19. & tract. 15. disp. 1. dub. 6. part. 2. num.* 262. asserens Pontifices esse constitutos à Christo administratores bonorum Ecclesiasticorum, non autem dominos.

7 Hoc etiam docet Episcopus Malderus *de just. tractat. 1. cap. 5. dub.* 8. firmans Papam non esse dominum bonorum Ecclesiasticorum, ne quidem specialiter pertinentium ad Ecclesiam Romanam *cap. non liceat 12. qu.* neque enim potest pro suo arbitrio hæc bona alienare, sed tantùm ut fidelis, & prudens dispensator; idem etiam dicit Fragos. *tom. 2. libr. 3. disputat. 9.* §. 4. *numer.* 1. Turrecremata *in Summa l. 2. cap.* 113. Sanchez *in Sum. tom. 2. libr. 7. c. 20. numer.* 96. Undè Tannerus *tom. 3. disput. 10. quæst. 6. dub. 8. num.* 31. Loquens de dominio bonorum Ecclesiæ dixit, vel esse penes ipsam communitatem Ecclesiasticorum, vel penes solum Deum, vel Christum Dominum. Ergo Papa dicendum est esse de talibus bonis tantùm summum administratorem.

8 Et ideò occasione illorum verborum D. Pauli 1. Cor. 4. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*: hic jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur, dicit Sotus *de Just. lib. 3. quæst. 6. artic. 2. ad 5.* Non est opus argumento, ubi Apostolica tuba canit, à qua jus Canonicum discrepare non potuit, nec credendus est Pontifex assensisse unquam assentationi dicentium esse eum dominum. Et ideò D. Thomas *in 2. 2. qu. 63. art. 2. ad 1.* in quo loco Cardinalis Cajetanus sic ait; sub nomine Ecclesiastici Prælati clauditur etiam Papa, est enim Christi minister, & dispensator ministeriorum Dei, ideò oportet fideliter dispensare, *& quæst. 43. artic. 8.* addit, quod si quis aliquid acceperit à Papa, sine causa dante, tenebitur restituere, sicut depositarius, & dispensator. Ita Cajetanus. Et idem Sanctus Magister in eadem *2. 2. quæstion. 100. artic. 1. ad 7.* sic ait; Quamvis enim res Ecclesiæ sint ejus (hoc est Papæ) ut principalis dispensatoris, non tamen sunt ejus, ut domini, & possessoris. Idem docet ibidem Cajetanus tradens Papam non esse dominum rerum

Ecclesia-

Ecclesiasticarum, sed dispensationem, nec de plenitudine potestatis posse ad libitum dare bona Ecclesiæ, cui voluerit, sed teneri fideliter dispensare, ut recta ratio suadet juxta illud. Hinc jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur, sic Cajetan.

9 Quæ quidem omnia anteà dixerat D. Bernardus ad Eugenium Papam *de considerat. l. 3. c. 1.* Dispensatio (ait) tibi credita est, non data possessio. Si pergis usurpare, & hanc; contradicit tibi, qui dicit, meus est orbis terræ, & plenitudo ejus; possessionem, & dominium cede huic; tu curam illius habe; pars tua hæc, ultra ne extendas manum.

10 Verùm his non obstantibus, Filliucius *tom. 3. tract. 44. c. 3. num. 10.* putat esse opinionem probabiliorem illam, quæ asserit, Pontificem esse dominum bonorum Ecclesiasticorum, & beneficiorum, & usque ad *nu. 56.* latè discurrit, quo pacto Pontifex possit alienare bona Ecclesiastica, vel auferre bona alicui Ecclesiæ, & dare aliis Ecclesiis, aut beneficium, uni collatum, alteri tradere, & ideò quando hi casus occurrerint, dictum Filliucium adi, & non pigeat, qui licèt, ut diximus, teneat, Papam habere verum dominium bonorum Ecclesiasticorum, & beneficiorum, tamen in supradictis casibus sæpiùs arctat, ut par est, manus Pontificis, & ejus auctoritatem, & demonstrat, quando illicitè tali uteretur dominio.

11 Sed quid ego sentiam in hac quæstione, dicam breviter. Absit, quòd cum Soto parum modestè Canonistas assentatores Pontificis vocem, displicet tamen id, quod asserit Filliucius, eorum opinionem esse probabiliorem; itaque adhæreo sententiæ Theologorum asserentium, Papam non esse dominum bonorum Ecclesiasticorum, & beneficiorum, sed tantùm summum administratorem; Et ideò præter Lessium *ubi suprà*, & alios vide Molinam *de Just. tractat. 2. disputat. 29.* Fragosum *tom. 2. lib. 3. quæstion 1. num. 5.* Azorium *tom. 2. lib. 6. capitul. 12. quæst. 7.* Stephanum Fagundez *in præcepto Decalogi tom. 2. l. 8. cap. 22. numer. 2. cum seq.* Probatur nostra sententia ex D. Paulo *ad Cor. 4. fol. 147.*

12 Secundò, quia si Papa esset verus dominus omnium beneficiorum, posset omnes fructus eorum in suam propriam, & peculiarem utilitatem convertere, & pro libito eis uti, quod nemo sanæ mentis dicet. Et tandem jura, quæ allegantur pro opinione, & parte contraria, & præcipuè Clementina 1. *ut lite pend.* quæ commendat plenam, & liberam dispositionem, supremamque dispensationem summorum Pontificum, circà omnia beneficia Ecclesiastica, Episcopatus etiam, & Archiepiscopatus, eò tantùm tendunt, ut Papa non sit dominus, sed supremus dispensator illorum; & quòd dicatur libera, id tantùm significat, quod Papa nullum agnoscat superiorem in terris, non tamen ut sit dominus illorum. Undè cùm ita sit libera, & suprema, ut nullum superiorem habeat, non excusatur à peccato. Libera ergo plenitudo potestatis summi Pontificis in beneficialibus respicit tantùm facultatem conferendi beneficia validè, ut sibi placuerit, cùm à nemine pendeat, & nemo ei contradicere valeat, non tamen ut illicita provisio desinat esse illicita.

13 Distinguendum est igitur inter beneficiorum provisionem, & privationem, & de primo negotio asserit, summum Pontificem providere licitè beneficia cuicumque voluerit, dummodò provisus idoneus sit comparatione non digni, & dummodo conferat digniori respectu digni: si tamen dignis, relictis dignioribus; aut indignis relictis dignis conferat, asserit peccare, sed provisionem tenere, quia est summus dispensator, & non habet judicem in terris, Ex his infertur, quòd Papa non possit de plenitudine potestatis licitè auferre beneficia iis, qui illa pacificè obtinent pro mero arbitratu suo absque ulla causa, & satisfactione illorum, qua de re duæ sunt opiniones. Probat hoc Fagundez ex variis rationibus, & respondet ad omnia ea, quæ Canonistæ adducunt adversùs superius dicta, præsertim ad Textum *cap. 2. de præbend. in 6. & Clement. 1. ut lite. pend.* meritò igitur teste Sarmiento *lib. 1. Select. capitul. 8. numer. 25.* S. Pius V. dicere solebat, Pontificem non esse dominum beneficiorum, sed dispensatorem, & proindè beneficia non esse manualia.

RESOL. CII.

Quomodo non plenè sup. pol... [marginal note, partly illegible] ... fol. 145.

An Pontifex, si propter tremorem manus dexteræ non potest elevare Calicem, nec frangere Hostiam, possit secum dispensare super hos Ritus, & ceremonias, ut Missam celebret.

Et an habeat justam causam dispensandi super hoc?

Et an ad id teneatur?

Et quæritur, & discutitur, an fractio, & mistio Hostiæ pertineant ad essentiam Sacrificii.

Et an Pontifex possit dispensare cum aliis super supradictos Ritus.

Et notatur Regem Galliæ ex dispensatione aliquoties in communione sumere utramque speciem.

Et Carthusienses non elevare Sacrum Calicem pro conservatione suarum ceremoniarum.

Et asseritur, Principem Supremum posse licitè dispensare absque causa.

Et dicitur, in assumptione utriusque speciei non concedi abundantiorem gratiam, quàm sub una tantùm.

Et an sit obligatio præcepti divini celebrandi Missam saltem ter, vel quater in anno?

Et discutitur, an habens privilegium Bullæ Cruciatæ audiendi Missam tempore interdicti, & habens Breve audiendi Missam in privato Oratorio, teneatur illam audire.

Et advertitur, quòd licèt quis ex præcepto divino teneatur integrè confiteri, tamen pro adimpletione talis præcepti non tenetur adhibere medium, etiamsi facilè posset, ut scribere peccata; etiamsi certò sciat, tempore confessionis non omnia in memoria occurrenda.

Item pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, si pœnitens, v. g. esset mutus, vel confessarius surdus, non tenetur pœnitens confiteri per scripturam, etiamsi commodè posset hoc facere.

Item similiter excommunicatus, aut interdictus licèt facilè possit absolutionem à censura obtinere, excusatur tamen à præcepto Missæ, si illam non obtineat, Ex part. 12. tract. 3. & Misc. Ref. 3.

§. 1. RESpondeo affirmativè, quoad primum punctum, nam ut ego firmavi *in par. 8. tractat. 1. resolut. 1. cum seq.* Summus Pontifex, licèt non possit dispensare, nec mutare ea, quæ pertinent ad essentiam Sacramentorum, potest tamen dispensare, & mutare ea, quæ pertinent ad eorum accidentalia, ritus, & cæremonias, quod etiam observat Eminentiss. Cardinal. Lugo *de Sacrament. Eucharist. disputation. 19. sect. 8. num. 1. & alii communiter.* Sed in Sacrificio Missæ, ut bene docuit Pater Dicastillus *de Sacrament. tom. 1. tractatus 5. disput. 1. dub. 4. num. 69.* ritus, cæremoniæ, & ipse Canon pertinent ad essentiam sacrificii, nec fuerunt à Christo Domino compositæ, sed ab Apostolis, & ab ipsa Ecclesia, ergo cùm in casu nostro nihil dispensetur, vel mutetur circà substantialia Sacrificii Missæ, sed tantùm circa accidentalia sequitur necessariò, posse ipsum Summum Pontificem circa supradictos ritus dispensare, aut aliquid immutare, utpotè non pertinentes ad essentiam Sacrificii. Quæ hic est supra Ref. 6. in ejus §. 1. & in aliis ejus primum annot. cum eodem Lugo hic infrà citato.

2 Nec obstat dicere, celebrantem non posse per alium efficere, id quod pertinet ad essentiam Sacrificii, non enim posset per alium consecrare Hostiam. Ergo neque per alium frangere, ut faciendum est in casu nostro; nam Gulielmus Estius *in 4. sent. tom. primo, distinct. 12.* Melchior Canus *de Locis Theol. lib. 12. super 13. ad quartum argumentum*, Valentia *tom. 4 disput. 6. quæst. 9. punct. prima, §. cum aliàs*, docent fractionem, & mixtionem Hostiæ pertinere ad essentiam Sacrificii: ergo facienda est necessariò ab ipso celebrante. Respondeo; hanc opinionem communiter à Doctoribus non approbari, & ideò illam refellit Mercerus *de Sacrament. in 3. part. Divi Thomæ, quæstion. 83. dub. 3. propos. 3.* Cardinalis Lugo, *de Sacrament. Eucharistia disputation. 19. sect. 3. numer. 40.* Suarez *in 3. part. tom. 3 disputation. 75. section. 3. §. Tertiò dicendum* Dicastillus, *de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disputat. 1. dub. 9. numer. 149.* Granadus *in Tertiam partem controvers. 6. tract. 14. disputation. 3. sect. prima, numer. 1. & 2.* Hurtadus *disputation. 1. de Sacrificio Missæ difficult. 6.* Coninchus *de Sacrament. quæst 83. artic. 1. dub. 5* Caspensis *in Curs. Theol. tom. 2. tractat. 23. disputation. 1. volum. 2. numer. 21.* Vasquez *in 3. part. tom. 4. disputat. 222. capit. 2.* Filliucius *tom. 1. tract. 5. de Euchar. capit. 1. num. 22.* Leandrus *de Sacrament. tom. 2. tractat. 8. disputation. 1. quæstion. 15.* Villalobos *in Summa tom. 1. tractat. 8. difficult. 5. numer. 4.* Castropalaus *tom. 4. tract. 22. quæstion. 2. numer. 2.* Tannerus *tom. 4. disput. 5. quæst. 9. dub 2. numer. 40. & 41.* Joann. Vvigers, *de Sacrament. quæstion. 83. dub. 9. numer. 35.* Henriquez *libr. 9. c. 9. nu. 19.* Præpositus *in 3. part. quæstion. 83. articul. 1. dub. 6. numer. 33.* Aversa *de Sacrament. Eucharistiæ quæstion. 13. section. secunda, & alii communiter.* Probatur ex D. Thoma *in 3. part. quæstion. 83. articul. 6. ad 6.* ubi docet, si contingat fractionem omitti, non fore propterea imperfectum Sacrificium. Secundò, quia Missale Romanum in Rubricis docet, nihil esse repetendum, si Hostia ante fractionem incidat in calicem per negligentiam, vel aliter, ideòque relinquenda erit Hostia in calice, usque ad sumptionem. Tertiò, quia hujus fractionis non fit mentio in Lithurgia Sancti Basilii, proindè non fuit usitata per Ecclesiam universam. Quartò, quia Christus non est usus mystica fractione, illa enim, quam adhibuit, fuit in ordine ad distributionem in Discipulos. Similiter Christus mixtione non fuit usus; panis enim, quem Judæ porrexit, non erat consecratus, neque vino intinctus, sed jusculo. Licet itaque Christus panem fregerit, tamen illa fractio non se habuit formaliter ad rationem Sacrificii, sed solùm materialiter, ut Sacramentum distribueretur Apostolis. Nec obstat, quod habet Apostolus 1. *Corinth.* ubi pro eo, quod habeamus, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, in Græco κλώμενον frangitur, quia Apostolus non vult fractionem, quæ adhibetur ab Ecclesia, esse de ratione nostri Sacrificii, sed alludens ad sacrificia cruenta; ita loquitur, nec aliud vult, quàm hoc est Corpus meum, Sup. hoc fractione in to. 1. tr. 1. Ref. 31. §. Verum his.

quod

quod pro vobis offertur, non intendens id fieri per realem specierum fractionem. Ita Doctores citati, quibus etiam adde Baunium *in Theolog. moral. tom. 1. tractat. 6. quæstion. 4.* & omninò videndum Augustinum Bernal. *de Sacrament. disputation. 22. section. 1. §. secundo, numer. 13. cum sequentibus* Ergo cùm fractio, & mixtio non sint de essentialibus Sacrificii Missæ sequitur, posse illas Summum Pontificem dispensare, vel aliquid immutare; ut faciet in casu nostro, undè Dicastillus *ubi suprà dub. 12. numer. 259.*, & Lessius *in 3. part. quæstion. 82. articul. primo, dub. 6. numer. 28.* individualiter notavit, fractionem Hostiæ, vel mixtionem particulæ cum sanguine in Calice esse tantùm cæremoniam nudam: licèt gravem, & significativam, & elevationem Sacramenti non esse de substantia docet Serra *in 3. partem Divi Thomæ, quæstion. 83. articul. primo dub. secundo* ubi notat, quòd Carthusienses non elevant Sacrum Calicem, ex privilegio, ut reor Summi Pontificis, pro conservatione suarum cæremoniarum, quòd est valdè notandum; quia à multis non observatum. Ergo potest Pontifex circà hos ritus dispensare. Et ideò ad confirmationem omnium supradictorũ non deferam hìc apponere verba Petri de Ledesma *in tom. primo, de Sacrament. Eucharist. capitul. 24. conclusion. 10.* ubi sic ait, *Seria peccado mortal dezir Missa sin mezclar el agua con el vino, mas por dispensacion del Pontifice aviendo causa legitima, podria ser licito lo contrario. Lo que se hà dicho desta ceremonia se hà de dezir tambien de otra muy grave ceremonia, y vecina a la substantia del Sacrificio, qual es el dezir Missa con pan sin levadura, el dividir la Hostia, y mezclar la Hostia con la especie del vino.* Ita ille, & post illum Pater Franciscus Lugo *de Sacrament. lib. 5. capitul. 9. quæstion. 3. numer. 25.* ubi docet, quòd, *si Sacerdos non possit elevare Hostiam, vel frangere*, posse ex juxta causa Pontificem dispensare. Si ergo Pontifex cum aliis in supradictis ritibus, & cæremoniis potest licitè justa existente causa dispensare, quantò magis dicendum est posse cum se ipso in casu nostro.

3 His itaque suppositis, posse Sanctissimum Dominum nostrum celebrare existimo cum Sacerdote assistente, hoc pacto videlicet. In consecratione, si non potest sumere Hostiam in manibus, tangat illam, & proferat verba consecrationis; deindè, quia non potest manibus elevare Calicem, sine periculo eversionis sanguinis faciat elevare illum à Sacerdote assistente, & ipse Pontifex tangat manu pedem Calicis dum elevatur, & tandem in fractione, & mixtione cum speciebus vini, dum hæc efficiuntur à dicto Sacerdote, quia Pontifex non potest hoc facere suis manibus, dicat tamen verba, quæ dici debent, & posteà suo tempore sumat species etiam ex manibus dicti Sacerdotis, asserendo ipse verba, *Domine non sum dignus*, &c. & alia, quæ dicenda sunt. Et sic supradicti ritus non prorsus tolluntur, sed tantùm in aliquo immutantur cum auditorio Sacerdotis assistentis; nec novum est in Sacrificio Missæ celebrantem aliquid operari cum assistente, circà ritus, & cæremonias ipsius Sacrificii, ut patet in Missa Papali, & etiam in Missa solemni, & ut vulgò dicitur cantata, in qua Diaconus infundit vinum in Calicem, & simul offert cum Sacerdote dicens, *Offerimus*, &c. tenens interim dextera pedem calicis, & sinistra brachium Sacerdotis, & in aliis pluribus, de quibus Castaldus *in Cæremon. libr. 1. section. 7. capitul. 5.*

4 Sed quia ad licitè dispensandum, opus est juxta causa, ideò respondeo ad secundum punctum affimativè, nam ut asserit Præpositus *in 3. part. quæstione 8. dispens. matrimon. dub. 9. numer. 29.* Arriaga *in Curs. Theolog. tom. 4. disputation. 30. subsection. secunda, numer. 10.* & alii communiter dignitas personæ, cui concedenda est dispensatio, justam causam præbet dispensandi, undè dignitas Imperialis fuit justa causa dispensandi, ut Carolus Quintus Sacram Synaxim sumeret post cibum, ut observat Pater Famianus Strada *in Histor. Belgica lib. 1. decad. 1.* Et etiam dignitas Regalis præbuit justam causam dispensandi, ut Rex Galliæ aliquoties in communione sumeret utramque speciem, ut testatur Cœllotius, *de Hierar. Ecclesi. lib. 5. capit. 17. §. secundo*, Jacobus Gualrenus *in Tabula Chronographica ad annum* 1437. Ergo quantò magis dicendum est in casu nostro, dignitatem Pontificiam præbere justam causam dispensandi, sicuti conjunctam cum pietate, & devotione puto præbuisse etiam justam causam dispensandi Leoni III. ut plures Missas quotidie celebraret, ut testatur Pater Henriquez *in summa*, & Cardinalis Baronius *t. 6. anno* 816. & Pio III. ut celebraret sedendo, sicuti habetur in Diariis Romanis Magistri cœremoniarum. Et quidem Divus Paulus ad Hebræos, *capit.* dixit, *Omnis Pontifex ab hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis, & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso Sacrificium offerre.* Et ideò Sanctus Cyprianus *Epist. 54. ad Cornelium*, sic ait, *Episcopatus nostri honor grandis, & gloria hæc est Eucharistiam dedisse Martyribus, ut Sacerdotes, idest ut Episcopi Sacrificia Deo quotidie celebremus hostiam Deo, & victimas preparemus.* Ut enim notat ibi Panesius *numer. 12. mos erat apud veteres, ut quotidie Sacrificia celebrarent Episcopi.* Ergo ex his justam causam habere in casu nostro Pontificem dispensandi, ut Missam celebrare possit, nemo cordatus negabit. Immò Arriaga *in cursu Theolog. tom. 4. disputation. 30. section. 1. numer. 8. & 9. in fine* docet esse probabilem sententiam aliquorum asserentium Principem supremum posse licitè dispensare absque causa, quod etiam docet ex Glossa, Bartholo, & aliis Joannes Machadus *de Perfecto confessario, tom. 1. libr. 3. part. 8. tractat. 3. document. 7. numer. 3.*

5 Sed quidquid sit de hoc in casu nostro Pontifex justam habet causam dispensandi, ideò quæritur, quod erat tertius punctus, an teneatur in rigore, & sub onere peccati mortalis dispensare.

6 Et affirmativè videtur respondendum ex doctrina Sancii *in selectis disputation. 43. numer. 8.* & aliorum, quos citat Sanchez *de matrimon. lib. 3. disputation. 10. numer. 2.* quia si causa justa adest exercendi potestatem dispensandi, Prælatus tenetur illam exercere, aliàs contra debitum sui muneris faceret; sed in casu nostro adest causa dispensandi, ut visum est. Ergo Summus Pontifex tenetur hanc potestatem dispensandi secum exercere.

7 Verùm mihi placet sententia aliquorum, videlicet, posse dari casum sufficientem ad dispensandum, si velit Superior: non tamen sufficientem ad illum constringendum ad dispensationem præstandam: *nisi adesset publicum scandalum, vel dispensationis negatio noceret notabiliter, & graviter bono communi, vel speciali alicujus personæ.* Et ita ego olim docui *in part. 8. tractat. 3. resol. 27.* & ante me docuit Salas *de legibus tractat. 15. disputation. 20. section. 7. in fine.* Sanchez *ubi suprà numer. 6.* Suarez *de Legibus lib. 6. cap. 18. numer. 21. & de Religione tom. 1. lib. 4. capit. 20. numer. 15.* Hurtadus *de Matrim. disputation. 5. difficult. 20. numer. 31.* Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 3. disput. 6. punct. 8. numer. 10. & alii.* Sed in nostro casu non adest scandalum publicum, quia si Pontifex non celebrat, hoc evenit ex manifesta ejus infirmitate, quæ omnibus patet; & ipse frequenter sacram Eucharistiam coram omnibus audiendo Missam, devotè percipit: quod scandalum ergo (his suppositis) ex non celebratione Pontificis oriri potest nisi Pharisaicum, quod nullus evitare tenetur juxta doctrinam D. Thomæ, *in secunda secundæ, quæstion. 33. art. 7.* Deinde in casu nostro ingens damnum boni communis non apparet, nam celebratio unius Missæ Summi Pontificis quid addit, vel minuit, ad Missas infinitas, quæ quotidie in Ecclesia offeruntur. Et tandem non adest ingens damnum boni spiritualis ipsius Pontificis, nam ut dictum est ipse frequenter sacram Synaxim sumit, & licèt celebrando sumeret utramque speciem corporis, & sanguinis, undè secundum aliquos abundantiorem gratiam acciperet, ut tenet Cardinalis Lugo, *de Sacrament. Eucharist. disputation. 12. section. 3.* Bernal. *de Sacrament. Eucharist. disputation. 41. section. 2. §. 1.* Leandrus *de Sacram. tom. 2. tractat. 7. disp. 11. quæstion. 25.* & alii penes ipsos. Attamen non desunt Doctores magni nominis asserentes in sumptione utriusque speciei non concedi abundantiorem gratiam, quàm sub una tantum. Et ita ego sentio cum D. Thoma *in 3. part. quæst. 80. art. 11. ad 3.* & ibi Cajetanus, Arauxo, Nugnus, Serra, Sylvius, & alii expositores Sancti Magistri, quibus adde Cardinalem Bellarminium *lib. 8. de Eucharist. cap. 23.* Henriquez *lib. 8. capit. 8. numer. 2.* Coninchum *de Sacram. quæstion. 79. art. 1. dub. 2. num. 34. & 46.* Suarez *in 4. part. disput. 63. sect. 6. & disput. 72. sect. 1. 2. 3.* & plures alios penes ipsos. Undè pro hac sententia Leandrus adducit 20. Doctores *de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 11. quæst. 25.* Ergo ex his apparet, Sanctissimum Dominum Nostrum in rigore loquendo non teneri sub peccato mortali in casu nostro dispensare, ut celebrare possit eo modo, quo superius dictum est.

8 Dices, quando adest obligatio adimplendi aliquod præceptum, quis tenetur uti privilegio, quo posito potest præceptum adimplere, & sic habens privilegium Bullæ Cruciatæ audiendi Missam tempore interdicti, & qui habens Breve audiendi Missam in privato Oratorio tenetur illam audire, & uti illis privilegiis, ut tradunt Authores, quos citat, & sequitur novissimè Gallegus *in Bullam Cruciatæ capit 4. dub. 28.* Tanner. *tom. 3. disput. 5. quæst. 6. dub. 2.* Præpositus *in 3. part. quæst. 83. art. 6. dub. 4.* Bardi *in Bulla Cruciata tract. 2. cap. 2. sect. 6.* Andreas Mendo *in Bull. disp. 15. capit. 3.* & alii. Ergo cùm adsit obligatio præcepti Divini celebrandi Missam saltem ter, vel quater in anno, ut tradunt Doctores; quos citat, & sequitur novissimè Thomas Hurtado *in var. tom. 1. tract. 2. cap. 7. resolut. 29. §. 2. num. 337.* sequitur Summum Pontificem ad implendum hoc præceptum teneri uti privilegio, *videlicet authoritate, qua potitur, dispensandi.*

9 Sed ad hoc respondeo, non deesse Doctores præstantissimos, qui hæc omnia negant, & ideò docent aliquem non teneri pro adimplendo præcepto, uti privilegio, & sic asserunt habentes privilegium Bullæ cruciatæ, non teneri audire Missam tempore interdicti, & ita docet Avila, & alii plures, quos ego citavi *in par. 1. tractat. 11. ref. 2.* & hanc sententiam novissimè tamquam probabilem, problematicam admittit, & tuetur, me citato, Remigius *in pract. Confess. tract. 6. c. 7. §. 1. num. 6.*

& me

Sup. hoc fuse in Ref. [illegible] tamen [illegible] in fine.

Sup. hoc [illegible]

Quæ hic est [illegible] Ref. 15.

Sup. hac in [illegible] Ref. 14. & 15.

Sup. his privilegiis, pro privilegio Bullæ Cruciatæ [illegible]

& me citato Merolla *in Theol. moral. tom. 3. cap. 6. dub. 2. difficult. 2. nu. 59. & 68.* & me citato Dicastillus, *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. dub. 10. nu. 156.* undè Escobar de Mendoza *in pract. Confess. par. 2. lib. 3. cap. 8. numer. 84.* in casu simili sic ait. *Un Ciego Sabelos Psalmos no esta obligado à recitar los Maytines pues no puede leer las lecciones, ni esta obligado à buscar qui en la ayude. Ni esta obligado à admettir le porquerezar, con compañeros, es privilegio, del qual puede uno usar, y dexar de usarl libremente.* Ita ille, cui adde Remigium *in pract. Confess. tract. 5. cap. 7. §. 15. numer. 3.* Joan. Henriquez *in qq. Pract. sect. 36. quæst. 26. num. 63.* Sancium *in select. disput. 15. num. 8.* & Possentium *in Recoll. qq. moral. verb. Hora Canonica cap. 1. numer. 24.* Et sic plures negant ex eadem ratione habentem privilegium à Summo Pontifice, audiendi missam in Oratorio privato, domus suæ, si sit infirmus, vel carceratus; negant inquam teneri ad præceptum audiendi Missam in diebus festius, & ita docet Homobonos *in resp. cas. consc. vol. 1. resp. 41.* Ledesma *in summ. de Sacram. Eucharist. cap. 27. consil. 15.* Escobar *in Theolog. Moral. tract. 1. exam. num. 95.* & me citato Pellizarius *in manu. Regul. tom. 1. tract. 8. cap. 2. num. 159.* Ergo, & in casu nostro licèt Pontifex habeat privilegium, id est authoritatem dispensandi, non tenetur ea uti, ut supponitur in argumento contrario, stante obligatione præcepti Divini, ut sacerdos aliquando celebret.

10 Sed quidquid sit de veritate harum opinionum, ego puto nihil contra nos efficere, est enim dispar ratio inter adductos casus, & casum nostrum; nam in allatis exemplis, Bulla Cruciatæ supponitur jam sumpta, & ideò illi tenentur audire missam, quia urget obligatio præcepti, & impedimentum per susceptionem Bullæ, jam ablatum est. At in nostro casu dispensatio adhuc non extat, & quæritur, an Pontifex teneatur illam adhibere, quod nos negamus; sicuti omnes negant in allatis exemplis non teneri tempore interdicti quis sumere Bullam, si illam non habeat ad audiendum sacrum, nec infirmus, vel carceratus, si non habet privilegium de Oratorio privato, teneri illud petere à Pontifice etiamsi certo sciret concessurum. Ita, & in casu nostro, & ideò, ut dixi, allata exempla sunt magis in favorem nostræ sententiæ, quam contra.

11 Instabis, quod obligatus ad implendam aliquam legem, præsertim ordinatam ad implendum præceptum divinum, ut est in casu nostro, tenetur adhibere media, quæ non sunt magnæ difficultatis. Respondeo distinguendo, si sunt solita, nec cadunt ex interpretatione sub obligatione legis, nego. Et ratio est, quia quando lex non potest servari eo modo, quo communiter, & universaliter solet servari, desinit obligatio.

12 Confirmantur superius dicta aliis exemplis, & Primò; licèt quis ex præcepto divino teneatur integrè confiteri, tamen pro adimpletione talis præcepti non tenetur adhibere medium, etiamsi facilè posset, ut scribere peccata, etiamsi certò sciat tempore confessionis non omnia in memoriam occurrenda; ita Possentius *in recollect. quæst. moral. verb. confess. Sacrament. nu. 2. punct. 2. §. 1. num. 4. & alii.* Item pro adimpletione præcepti annuæ confessionis, si pœnitens v. g. esset mutus, & Confessarius surdus, non teneretur pœnitens adhibere medium, & removere hoc impedimentum, confitendo videlicet per scripturam præsente Sacerdote; etiamsi commodè posset hoc facere. Ita docent 13. Doctores, quos etiam me citato adducit Leandrus *de Sacrament. tom. 1. tr. 5. disp. 3. q. 61.* Similiter excommunicatum, aut interdictum, licèt facilè possit absolutionem à censura obtinere, excusari tamen à præcepto Missæ, si illam non obtineat, & ita me citato tenet Dicastillus, ubi infrà, & etiam me citato Leandrus *de Præceptis Ecclesiæ tract. 2. disp. 2. q. 5.* Isambert. *in 3. part. qu. 80. disp. 6. art. 2.* Azorius *part. 1. lib. 7. cap. 41. disp. 3.* Fagundez *præcept. 3. Eccles. lib. 1. cap. 6. numer. 7. & alii.* Ratio verò horum hominum est illa, quam adducit Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tr. 5. c. 5. dub. 10. num. 134.* quia nemo tenetur se constituere in numero eorum, qui præcepto comprehenduntur, si ab illo ex lege non comprehenditur, sed solùm tenetur præceptum implere, quando est in statu, quod à lege sub ipso præcepto comprehensum est. Ergo ex his omnibus infertur, & patet, Pontificem in casu nostro in rigore non teneri sub peccato mortali mediante dispensatione, se constituere in statu, quo possit adimplere præceptum celebrandi; nec ad dictam dispensationem faciendam obligari, sed posse tuta conscientia non celebrare ratione impedimenti, quo patitur juxta doctrinam omnium Magistri D. Thomæ *in 3. par. quæst. 82. art. 10. ad 3.* ubi sic ait: *Debilitas, vel ægritudo superveniens ordini Sacerdotali ordinem non collit, executionem autem ordinis tollit quantum ad consecrationem Eucharistiæ.* Ita ille, cujus doctrinam includere etiam Summum Pontificem individualiter tradit Majolus *de irreg. lib. 2. c. 4. num. 8.*

DISCEPTATIONES APOLOGETICÆ

DE PRIMATU SOLIUS D. PETRI,

Ac differentia inter ipsum, & D. Paulum.

An Divus Paulus fuerit Pontifex, & Caput Ecclesiæ cum D. Petro.

IN quadam Epistola impressa Parisiis anno 1645. & ad Sanctissimum D. N. nunc feliciter regnantem directa, ejus Auctor Anonimus, mordicus affirmativam sententiam tuetur; Et ad illam firmandam coacervat ex impio M. Antonio de Dominis, quàm plurimas SS. Patrum auctoritates, in quibus asseruut, Pontifices esse Successores, & Vicarios D. Petri, & D. Pauli, in quibus etiam asseruut, D. Petrum, & D. Paulum fuisse Episcopos Romanos Collegas, Principes Apostolorum, Fundamenta, Cardines, Duces, Coryphæos, Pastores, Apices, Columnas, Diademata, Oculos totius Ecclesiæ, ac similia Encomia significantia æqualitatem inter D. Petrum, & D. Paulum. Undè ipsimet Pontifices, multis in locis fatentur, multa facere auctoritate sibi præstita à D. Petro, & D. Paulo. Ex quibus Anonymus, infert hanc conclusionem, & consequentiam. Ergo D. Paulus simul cum D. Petro fuit Caput, & Pontifex Ecclesiæ.

Sed hanc opinionem prorsus refellendam esse puto: undè dividam hanc disceptationem in tres sectiones: in prima firmabo, Primatum Ecclesiæ fuisse collatum uni, & soli Petro. In secunda demonstrabo. Paulum in ordine ad Primatum, fuisse subditum Petro. In tertia, respondebo ad argumẽta Anonymi.

SECTIO PRIMA.

An Primatus Ecclesiæ fuerit collatus soli Petro, privativè quoad alios.

§. 1. REspondeo affirmativè. Probatur primò ex verbis Christi Matth. 16. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves Regni Cœlorum, &c.* In quibus verbis demonstratur expressè, Christum promisisse collaturum Primatum Ecclesiæ soli Petro, & non aliis. Et ideò dixit Bernardus *lib. 2. de Cons. cap. 8. Privilegium Petri singulare*, & Cypr. *de Un. Eccl. Petri Cathedra singularis.* Et ideò sancti Patres uno ore asserunt Primatum Ecclesiæ *uni soli, & tantummodo B. Petro* collatum fuisse. Ne sim longior, paucos ex multis adducam. D. Gregor. *lib 4. Epistol.* 36 Certè *Petrus Apostolus primum membrum*, sanctæ, & universalis Ecclesiæ est. *Paulus, Andreas, Joannes*, quid aliud *quàm singularia sunt Plebium capita?* Rupertus *in Evang. lib. 1. cap. 25.* cui titulus est, De Primatu Petri Apostoli, inter Principes Regni Dei. Itaque, ait, potestas quidem est communis omnium, *sed unum, & singulare unum est Petri Privilegium*, cui prius, & singulariter dictum est, *& tibi dabo claves*, &c.

a Sanctus Burcardus VVormiacensis Episcopus, *in Decret. part. 1. lib. 1. cap. 1. & 2.* In novo Testamento post Christum à Petro Sacerdotalis cœpit ordo, cui ipsi primo Pontificatus in Ecclesia sancta datus est, dicente Domino ad eum: *Tu es Petrus*, &c. Itaque hoc Privilegium *beato clavigero Petro sua vice solummodo commisit.*

3 Damasus *Epist. 2. Princeps Apostolorum Petrus solus, & præ omnibus credens est.* atque percipere meruit à Christo claves Regni cœlorum.

4 Pacianus *Epistol. 3. ad Sympronianum. Ad Petrum* locutus est Dominus *ad unum ideò, ut veritatem fundaret ex uno.*

5 Cyprianus *Epistol. 73. ad Jubaianum*: Ecclesia una est, & & *super unum*, qui claves accepit, Domini voce fundata est. Et *lib. de Unitat. Ecclesiæ. Super illum unum ædificat Ecclesiam suam*, & illi pascendas mandat oves suas.

6 S. Tho.

6 S. Thomar ex Cyrillo Alexandrino *libr. 1. contra errores Græcorum, cap. 32.* Habetur ea Doctorum Græcorum authoritatibus, quòd Romanus Pontifea in Ecclesia plenitudinem potestatis habeat. Dicit enim Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, sicut Christur accepit à Patre sceptrum Ecclesiæ gentium, & Israel, egrediens soper omnem Principatum, & potestatem: sic, & Petro, & ejus successoribus plenissimam potestatem plenissimè commisit, *ut etiam nulli alsi quam Petro Christus*, quod suum est plenum *ipsi soli* dedit.

7 D. Leo *serm. 2. de Natali Apost. Petri, & Pauli?* dicens Beato Petro Apostolo: Tibi dabo elaves Regni Cœlorum, & quæcumque ligaveris super terram, &c. Transivit quidem in Apostolos alios jus illius potestatis, *sed non frustrà uni commendatur*, quod omnibur intimetur. *Petro enim singulariter* hoc creditur. *Et serm. 3. de Anniverf. sui Pontificatus: Unus de tota mundo Petrus eligitur*, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur.

8 Optatus Milevitanus *lib. 2. contra Pamernionem: Solus Petrus claves accepit*. Et iterùm: Negare non potes, seire te, In Urbe Roma à Petro primò Cathedram Episcopalem esse locatam, *in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus*. Audiat Anonymus, quòd Petrus Romæ sedit caput omnium Apostolorum, ergo Pauli: & ideò infrà vocat illam Petri Cathedram, *Cathedram singularem*, ut vocavit Bernardur loco citato *de Consil. lib. 2.* Idem Optatus *lib. 7. de Schism.* Petrus preferri Apostolis omnibus meruit, & claves Regni Cœlorum communicandas cæteris *solus accepit*.

9 Petrus Damianus *serm. 27. Unus est*, quem prænobilitant *singularis Primatus insignia*.

10 D. Augustinus *serm. 49. de verbis Domini: In Petro uno* Christos firmat Ecclesiam. Et *lib. 3. de Baptism. Baptism. cap. 17. Unus est Petrus* qui figuram Ecclesiæ gerat. Et rursus: *Uni Petro* io typo unitatis Dominus dedit potestatem. Et *serm. 24. de Sanctis*. Paulum eum petro laudans asserit: *In uno Petro figurabatur unitas* omnium pastorum. Hoc etiam dicere voluit D. Leo *Epist. 8.* in illis verbis: Firmitas, quæ per Christum petro tribuitur, *per Petrum* cæteris confertur. Hinc D. Thomas *in 4. sentent. dist. 24. quæst. 3. art. 2. qu. 3. ad primum argum.* asserit: Qoamvis omnibus Apostolis data sit potestas communiter ligandi, & solvendi, tamen ut in hac potestate aliquis ordo significaretur, primo *soli Petro* data est, ut ostendatur, *quòd ab eo in alios* debet ista potestas descendere. Et *lib. 4. contra gentes, cap. 76.* hoc ipsum confirmat, dicendo: Dominus *soli Petro* promisit, Tibi dabo claves Regni Cœlorum, ut ostenderet, quòd potestas *Clavium erat per eum* ad alios derivanda ad conservandam *Ecclesiæ unitatem*. Et ante omnes hoc etiam docuerat Tertullianus in Scorpiaco; *Si* Cœlum, ait, clausum putas, memento claves ejus hic Dominum Petro, *& per eum* Ecclesiæ reliquisse. Nota illud, *per eum*, quia ut diait Optatus *ab sup.* Solus Petros claves accepit,

11 Undè meritò Julius primus *Epist. 2. ad Theodorum*, exponens illa verba, Tu er petrus, &c. Habet inquit, *Petrus potestatem singulari privilegio*, sibi concessam aperire, & claudere januas Regni Cœlestis, quibus voluerit, &c. Rectè itaquo diait Pius II. *Epist. 228.* post Christum *Petrus fuit Pontifex unus*, qui Ecclesiæ præfuit, petro mortuo, ejus Successores. Alias patrum authoritates adducam ubi infra in probatione 2. & 3. Nunc tantùm addam verba piissimi, & doctissimi Alberti Pighii *Ecclef. Hierarch. lib. 3. cap. 7.* ubi testatur, *Sanctorum omnium Patrum fuisse communem, & concordem sententiam Primatum Ecclesiæ uni Petro singulariter datum*. Ita illo, & post illum de hac communi sententia patrum, nempe *soli petro fuisse* à Christo traditum primatum Ecclesiæ, testatus est etiam Nauclerus *de Monach. tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 8. fol.* 305. omninò videndus, & Salmeronius *tom. 4. tract. 21. part. 3.* asserit, *quod traditio Patrum unum Petrum agnoscit*, post Christum Ecclesiæ fundamentum.

12 Sed Anonymus dicet, multos alios patres ab ipso congestos, & allatos asserere contrarium, nempe primatum Ecclesiæ extitisse etiam penes Divum paolum. Respondeo hoc esse merum somnium, nam Patres ab ipso adducti numquam diaerunt, primatum Ecclesiæ fuisse penes paulum, & expresè, & verbis rotundis dixeruor de petro, & eorum verba sanè interpretanda esse, & reducenda ad bonum sensum, ut inferiùs, & in posteriori Disceptatione patebit. Et plura loca patrum ab Anonymo adducta fuerunt desumpta ex penu Martini Lutheri, & Marci Antonii de Dominis, undè illa deberet Anonymus vereri in proscenium adducere, nec obstat dicere, Lutherum, & Spalatrensem ex illis locis patrum adductis, in quibus videtur paulum æqualem fuisse petro, falsum inferre, petrum videlicet non fuisse pontificem, sed Anonymus hoc non admittit, sed infert simul cum petro paulum pontificem fuisse. Hoc, inquam, non obstat, nam ex illis locis patrum malè intellectis, Spalatrensis, & alii hæretici peccarunt per defectum, nullum pontificem in Ecclesia admittendo. Anonymus verò peccat per excessum, duos constituendo. Undè ea hir omnibus meritò Michael Nauclerus, *de Monarch. Ecclef. tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 1.* sie ait: *Potestas summa penes unum principem spiritualem, pastoremque universalem esse debet, cui oves suas, & agnos Christus Dominus pascendos, regendosque sublimi authoritate concessit. Hunc verò pastorem Oecumenicum, Monarchicamque principem alium à Sancto petro, & successoribus ejus legitimis Apostolicæ Sedis hæredibus à Christo Domino fuisse creatum quis mentiendo audebit imprudenter asserere, nisi quem Demonum præstigiis dementatum nefanda, impiaque hæreticorum dogmata fefellerunt*; Ita Nauclerur. Quid ad hæc respondebit Anonymur, Gallus est, qui loquitur, & doctor sapientissimus, ex inclyto Musæo Sorbonico.

13 Probatur secundò nostra opinio ea alio loco sacræ Sciptura Joann. 21. ubi Christus diait petro: pasce oves meas in quibus verbis apparet primatum petri fuisse gratiam specialem, ei tantummodo concessam. Nam sicut *Matth. 16.* post illam eximiam petri confessionem: Tu es Christus filius Dei vivi, fuit specialiter ei promissus primatus totius Ecclesiæ. Et ego dico tibi: quia tu es petrus, &c Ita, & hic, post eximiam amoris significationem, per tres geminatar responsiones: Tu scis, Domine, quia amo te, fuit ei specialiter primatus concessus io his verbis: pasce oues meas, in quibus caput totiur Ecclesiæ fuit constitutus. Nam idem est: pasce oues meas, nemine eacepto, etiam Apostolos, etiam paulum, & sic exponit dicta verba pitigianus *in 3. sent. tom. 2. distinct. 15. quæst. 2. art. 1. concl. 2.* Duvallius *de Rom. pontif. part. 1. quæst. 3. & 4.* Bellarmiuus *lib. 1. de Rom. Pontif. cap.* 16. Corduba *in qq. lib. 10. de potestate papæ, quæstion.* 14. Castillo *4. sent. in tom. 2. disputation. 16. qu. 2. num 4. & seqq.* qui respondent ad aliqua loca D. pauli adducta à Luthero, qui contendebat, paulum non efficere ovem petri, sed illum ei æqualem constituere. Idem etiam asserit Suarez contra Regem Angliæ *lib. cap. 10. num. 3. & nu. 20. & c. 11. nu. 8.* juncto *num.* 20. Sed audiamur Valentiam *tom. 3. disp. 1. quæstion. 1. punct. 7. § 39.* Absolutè, inquit: pasce oues meas, quo ipso apertè significaret alienum fore à suo ovili, quicumque petrum pastorem non agnosceret, quamobrem, nec Apostolos quidem à petri cura eximit. Nisi fortè non illi fuerunt Christi oues. Ita ille.

14 Audi etiam Maldonatum *in Joann. cap. 25. ver. 15.* Quæso cum Christus dicit: pasce oues meas, pasce agnos meos, quas oves, quos agnos intelligit? Dicam clarius, comprehendit cæteros Apostolos, an non? Qui id affirmaverint, reperiuntur Eusebius, Cyprianus, quin, & Auctores Græci à Romano pontifice studio nationis abhorrenter. Qui verò negaverit, præter Lutheranos, & Calvinistas, nuper repertus est nemo, quorum facillimè potest opinio refutari? quid enim est; pasce oues meas, nisi pasce gregem meum, pasce Ecclesiam meam? Quicumque ergo intra ecclesiam erant, pascendos illis tradidit, reliqui verò Apostoli eatra ecclesiam, ut opinor, non erant. Denique Christur non dicit petro: has, aut illas oues, sed paces oue meas, omnium ergo suarum ovium curam illi dedit. Hæc Maldonatus,

Sed egregiè Cajetanus sopra omnes *in opusc. to. 1. tract. 3. de Romano pontif. institut. cap.* 10. pasco oves meas, inquit, aut omnes, aut istas, aut nullas, vel vagè oves committuntur. Et quidem quòd non has, vel illas determinatè commiserit, verba ipsa testantur, quòd verò nullas, veritati adversantur; quod autem vagè reliquerit, & Christi sapientiæ derogat, & veritati pronominis adjuncti contrariatur. Sapientis enim Gubernatoris, & potentis est definire, providere, non vagam relinquere provisionem suam, & constat, quòd ex hoc ipso, quod solo pronomine *Meas* demonstrat oves noo vagè, sed indefinitivè loquitur, sed ea hoc ipso, quod nullas suas eximit, omnes suas comprehendit, dicendo: pasce oues meas, & propterea non oportnit apponere omnes, quia quæcumque oues, ad quas extendens pronomen *Meas*, comprehenduntur, cùm dicitur: pasce oves meas, sicuti *Joann.* 10. omnes comprehensæ sunt Christi oues, cùm dixit Dominus: Animam meam pono pro ovibus meis, & rursus: Oves meæ vocem audiunt, unde ly *Meas*, universalis signi supplere effectum, altiori ratione necessariò appositum patet. Et hinc confirmatur sensus Catholicus, quoniam, quod ibi *Joan.* 21. videlicet Christus promisit, hìc eahibuit, propterea qui ei totam ecclesiam promisit, hic omnes oues commisit. Et confirmatur rursus ea verbir *D. Joann.* 10. Alias oues habeo, quæ non sunt ea hoc ovili, & illas oportet me adducere, & fiet unum ovile, & unus pastor. Si enim ex omnibus ovibus ovile unum constare debet sub uno pastore, *consequens est, ut cùm unus pastor instituitur, & dicitur: pasce oves meas. illius unius ovilis cura commitatur*: Hucusque acutissimus Cajetanus, qui in fine dicti c. 10. asserit in dictis verbis: pasce oves meas, Christum dedisse potestatem petro etiam suprà paulum. Hinc episcopus Massiliensis Coeffeteau contra Marcum Antonium de Dominis *lib. 1. cap. 5. num. 2. sic ait: Cùm petrus princeps Apostolorum vocatur, non dum reliquorum, sed etiam ipsius pauli princeps significatur, quod non secus, quàm reliqui, sit in numero ovium, quas pascendas susceperit Petrus*. Ita ille. Quod etiam novissimè docet eruditus pater Joann. Bagosius *in Apologetica fidei part. 1. lib 3. disputation. 8. capitul. 3. section. 1.* ubi firmat, de jure

re divino fuisse Petrum constitutum à Christo Principem, & caput Apostolorum. Et posteà *c. 4. sect.* 1. idem confirmat, & inter Apostolos apponit etiam D. Paulum, & subditum, ac inferiorem Petro fecit.

16 Rectè itaque ex omnibus supradictis communiter asserunt Sancti Patres in citatis verbis: pasce oves meas, solùm petrum, & non alium fuisse in Ecclesia pastorem supremum constitutum. Nam omnes alios tamquam oues ab ipso regendas Christo in dictis verbis ei subiiciuntur, quod patet ex contextu ipsius literæ. Undè Theophylactus exponens ista verba: pasce oves meas, præfectura ait ovium totius Mundi *Petro commendatur, non alteri, sed huic traditur*. D. Cypr. *libr. de unit. Eccles.* sic asserit Petro iterùm post resurrectionem suam dicit: pasce oves meas, super illum unum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves suas, & quamvis Apostolis omnibus, post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat, sicut misit me Pater, & ego mitto vos, *Tamen ut unitatem manifestaret*, unam Cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem *ab uno incipiente* sua authoritate disposuit. Hoc erant utique, & cæteri Apostoli, quod & Petrus pari consortio præditi, & honoris, & potestatis, sed exordium ab unitate proficiscens, primatus *petro datur, ut una Christi Ecclesia, & Cathedra una monstretur*. Sic ille. Sed non minùs eleganter Bernard. *lib. 2. de consid. cap. 8.* pasce oues meas: oves meas, inquit, cui non planum non designasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguit nihil, & fortè præsentes cæteri condiscipuli erant *cum committens uni*, unitatem omnibus commendaret in uno grege, & in uno pastore. Idem etiam docet D. Leo *serm. 3. de anniverf. sui Pontif.* de toto mundo, *unus Petrus eligitur*, qui, & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur. Ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint multi Patres, *omnes tamen regat petrus*, quod principaliter regit, & Christus, & paulò post: *Ideò petro singulariter hoc creditur*, quo cunctis Ecclesiæ Rectoribus forma proponens, &c.

17 Et tandem adducam hic authoritatem D. Crysostomi, qui ex dictis verbis, pasce oves meas, non solùm firmat petrum fuisse constitutum Ecclesiæ supremum pastorem, sed etiam Paulum, ut talem eum existimasse. Pasce, inquit, oues meas. Cur tandem aliis prætermissis de his solum Petrum affatur: Singularis, sivè eximius ex Apostolis, & os discipulorum, & cœtus, ac vertex erat. *Idcircò, & Paulus* ascendit, ut eum studiosè videret præter cæteros, ita Chrysostomus *Hom. 87. in Joann.*

18 Dicendum est igitur cum Duvallio *de Roman. Pontif. part. 5. quæstion.* 3. Azorio *tom. 2. libr. 4. cap. 9. quæstion.* 5. Castillo *ubi suprà num.* 19. & aliis in his verbis. Pasce oves meas. Christum complevisse promissionem factam Petro *Joann.* 21. Et ego dico tibi; quia tu es Petrus, &c. Ergo sicut ibi verba Christi satis exprimunt, & unanimiter S. Patres exponunt, & declarant primatum soli, & tantummodo D. petro, & non aliis fuisse promissum, sic dicendum est hic cum iisdem Patribus, etiam soli, & tantummodo Petro traditum fuisse, ut jam satis firmavimus.

19 Sed contra superiùs dicta posset aliquis dicere in favorem Anonymi, non obstare verba: pasce oves meas; nam sicut non esset hæreticum; immò satis probabile, asserere secundùm aliquos ex privilegio Beatam Virginem exceptam fuisse ex illis verbis generalibus; Omnes in Adam peccaverunt. Ita dicendum est, non esse hæreticum asserere cum Anonymo Paulum ex privilegio fuisse exceptum ab illis verbis: pasce oues meas, sed satis probabile ex authoritate Patrum, quos ipse adducit. Respondeo, esse magnam disparitatem inter exceptionem Beatæ Virginis, quam admittunt Doctores ab illa regula generali. Omnes in Adam peccaverunt; & inter exceptionem Divi Pauli secundùm Anonymum ab illis verbis, pasce oves meas. Nam primò, adsunt multæ rationes, quare excipienda sit Beata Virgo ab illis verbis: Omnes in Adam peccaverunt, quas enumerat, & observat Valentia *tom. 2. quæst. 51. punct.* 15. Sed nulla ratio adest pro exceptione D. Pauli ab illis verbis: pasce oves meas, immò contrarium dicendum apparet, nam præter alias rationes, ex dicta exceptione, Status Ecclesiæ Monarchicus saltem minueretur, contra id, quod dixit Ezechielis *capitul.* 34. Suscitabo super eos pastorem unum, & *cap.* 37. erit unus pastor omnium vestrum, deindè ex dicta exceptione sequeretur absurdum, & ad quod sollendum dixit Hieronymus *lib.* 1. contra Jovinianum *Inter duodecim unus eligitur*, ut capite uno constituto schismatis tolleretur occasio. Secundò, non desunt ex S. patribus quamplures Doctores asserentes B. Virginem fuisse exceptam propter multas rationes, ab illis verbis generalibus. Omnes in Adam peccaverunt. Sed nullus pater, nullus Scolasticus, usque adhuc ausus est dicere ab illis verbis: pasce oves meas, exceptum D. paulum, immò omnes paulum in dictis verbis includunt, & docent in regimine fuisse subditum D. petro. Patres verò, quos Anonymus adducit in favorem, nihil asserunt, ut ego satis in hac Discept. & in sequenti probavi. Tertiò, quia in aliquibus generalibus locutionibus B. Virgo non includitur, ut colligitur ex Trident. ubi declarat Virginem non comprehendi sub definitione sua generali, de peccato originali, & consequenter idem declarat, vel certè dat declarandi facultatem de locutionibus Scripturæ, quia Concilium id definit, quod censet in Sacra Scriptura doceri. Confirmatur hoc à simili, quia tam sunt generales locutiones illæ de peccato actuali: Non est homo, qui non peccet 2. *paral.* 6. Et in multis offendimus omnes, *Jacob.* 3. In quibus verbis non intelligitur excludi Virginis privilegium; ergo eodem modo videntur explicandæ locutiones generales Scripturæ de peccato originali; ergo non valet argumentum in favorem Anonymi, desumptum ex verbis: Omnes in Addam peccaverunt, ut sicut ex illis excluditur Beata Virgo, ita & potest excludi D. paulus ex illis: pasce oues meas. Nam ut probavimus, dispar est ratio inter exceptionem Beatæ Virginis ab illa regula generali: Omnes in Adam peccaverunt, & inter exceptionem prætensam ab Anonymo D. pauli ab illis verbis: pasce oves meas. Itaque notabiliter dicendum est cum Ioanne præposito, insigni Societatis Jesu Theologo in *p. 2. D. Thoma quæst. 83. dub. 4. §. poster.* & aliis, quod propositiones universales Sacræ Scripturæ non includunt illos, quos aliundè colligitur habere privilegium in contrarium, vel ex alio loco Sacræ Scripturæ, aut patrum authoritate, vel alia ratione, ut aliqui Doctores in Beata Virgine in ordine ad peccatum originale dixerunt. At in nostro casu, neque ex rationibus, neque ex aliquo loco Sacræ Scripturæ, neque ex authoritate patrum potest colligi privilegium exceptionis D. pauli ab illis verbis: pasces oves meas; immò rationes, Scriptura, & patres sunt in contrarium, ut suprà probavimus. Ergo videant, quo pacto possint Adversarii excipere D. paulum ab illa propositione universali: pasce oves meas. Undè non desinam hic apponere verba Francisci de Ovviedo, insignis Theologi Societatis Jesu *in p. 2. D. Thoma tractat. 6. controvers. 9. punct. 1. n. 1.* ubi sic ait: Censeo aliquem excipere sine fundamento à propositione universali revelata, non solùm esse temerarium, erroneum, & suspectum de hæresi, sed manifestè hæræticum, est enim negare objectum proximè actum, terminare assensum formalem, & immediatè in se ipso revelatum. Propositio enim universalis immediatè de omnibus particularibus revelatur, neque alio modo credimus innumera fidei mysteria, nisi propter revelationes universaliter factas. Ideò tenet communis Theologorum sententia in materia de fide, similia omnia contenta in propositione universali revelata de fide esse. Hucusque Ovviedo. Ex cujus doctrina videant Adversarii, si possunt excipere paulum ex illa propositione universali: pasce oves meas, & quam censuram ejus opinio mereatur. Nec obstat recurrere ad authoritatem patrum, quos ipsi adducunt, nam nihil asserunt ad rem, & optimè explicantur à Theologis, ut à nobis latius in his disceptationibus explicandum est. Probatur tertiò nostra sententia ex symbolo Nicæno in illis verbis. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam ecclesiam. Dicitur enim ecclesia una præter alias rationes, ut observant patres ab uno pastore suo episcopo, cum plebs Christiana, ut Cyprianus *lib. 4. Epist.* 9. inquit, adunata cohæret, & ita docet Valentia *tom. 3. disput. 1. part. 1. punct. 7. §.* 15. Franciscus de Castillo *in 4. sent. tom. 2. disp. 3. quæst. 50. num.* 54. Berllarmin. *de Rom. pontif. lib. 1. cap.* 9. & omnes Theologi communiter. Quod ita certum est, ait Duvallius *de Rom. pontif. par. 5. quæst.* 2. ut à quoquam, citrà fidei jacturam negari non possit. Ezech. enim *cap.* 34. de fidelibus in nova lege ante fuerat pronunciatum. Suscitabo super eos pastorem unum, & *capit.* 37. & erit unus pastor omnium vestrum, & Jan. 10. postquam Christus de filiis Israel locutus esset, subiunxit: Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & fiet unum ovile, & unus pastor. *Quibus accedit plurimum Conciliorum definitio, & unanimis veterum patrum, omniumque Christianorum consensus*, cui resistere ex Augustino *Epist.* 118. *insolentissima est insania*. Hocusque Duvallius. Sed dicet Anonymus suam sententiam non lædere unitatem ecclesiæ, & statum Monarchicum, quia licèt ipse asserat paulum, & petrum fuisse pontifices, non tamen dicit constituisse duo Capita, sed ambo unum ecclesiæ caput effecisse. Ergo in tali sententia unitas, & ecclesiæ Monarchia non offenditur, & adducit exemplum Sanctissimæ Trinitatis, cujus status est perfectè Monarchicus, quia licet tres personæ distinctæ, omnes tamen habent tantùm unam potentiam supremam, & independentem in singulis, quam in omnibus, undè sunt unus Dominus, unus Rex secundùm fidem.

20 Respondeo, & miror, quòd res tam gravis, ita gratis ab Anonymo asseratur. Proferat quidem unum solùm patrem, qui asserat paulum, & petrum pontificem effecisse unum ecclesiæ Caput; ego dabo Caput meum; proferat locum unum, & vincet, sed omnia de suo cerebro fingit, undè postquam ex verbis patrum malè intellectis in ecclesia duos pontifices, paulum, & petrum, ut fugiat consequentiam, ergo ecclesia fuit corpus biceps sine auctoritate, sed gratis asserit paulum, & petrum effecisse unum caput, & ita constituunt unitatem pastoris in ecclesia. Sed omninò talis

sen-

sententia reprobanda venit, nam Sacræ Scripturæ ita communiter à Sanctis patribus intellectæ, & explicatæ clamant, unitatem Ecclesiæ à Christo Domino fuisse ex uno solo petro fundatam. Undè sapientissimè dixit Cajetanus *tract. de Rom. Pontif. institut. cap. 5.* Oportet salvare non solùm significationem, sed etiam derivationem, hoc est, non solùm ut unitas Ecclesiæ significetur per unitatem petri, *sed etiam ut unitas Ecclesiæ proficiscens ab unitate petri, ita ut initium habeat Ecclesiæ unitas ab uno petro.* Ita Cajetanus.

21 Sed audiamus patrum verba. Pacianus *Epist. 3.* ad Sympronianum. Ad petrum, inquit, locutus est Dominus, *ad unum ideò, ut unitatem* fundaret ex uno. Cyprianus *lib. de unit. Eccles.* loquitur Dominus ad petrum. Ego tibi dico, quia tu es petrus, & super hanc petram, &c. Et eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas, & quamvis apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me pater, & ego mitto vos, si cui remiseritis peccata, remittuntur illis. Tamen ut unitatem *manifestaret unitatis ejusdem originis ab uno incipiente* sua auctoritate disposuit. Et *Epist. 40.* Deus unus est, & Christus unus, & una Ecclesia, & Cathedra una super petrum Domini voce fundata. Vide alia aurea verba Cypriani adducta paulò supra in probatione prima.

22 Julius II. *quæst. 1. ad Episcopos Orientales.* Connexio totius corporis unam sanitatem, unam pulchritudinem facit, & hæc quidem connexio totius operis unanimitatem requirit, *Quoniam, & inter Beatissimos Apostolos* in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cùm omnium par esset electio, *Uni tamen* datum est, ut cæteris præemineret.

23 Optatus *lib. 2. contra parmenidem*; Cathedra una est, quæ est prima de dotibus, *in ea sedet primus petrus*, succedit Linus, Lino Cletus, &c.

24 Alexander II. *in Concilio Romæ celebrato.* Cùm omnibus discipulis parem legandi, atque solvendi potestatem Dominus daret, petro pro omnibus claves Regni Cœlestis se daturum promisit. Quicumque ergo ab unitate ecclesiæ, *quæ per petrum instituitur*, fuerit alienus, execrare potest, consecrare non potest.

25 Anselmus *in cap. 16. Matth.* Eam potestatem ideò quasi *uni petro concessit specialiter, ut ad unitatem nos invitaret.* Ideò cum principem apostolorum instituit, ut Ecclesia quasi unum principalem Vicarium Christi haberet.

26 Iterùm Cyprianus *Epist. ad Jubajanum; Ecclesia, quæ una est super unum*, qui claves accepit, voce Domini fundata est.

27 D. Augustinus *lib. de pastor. cap. 24.* Immò verò, & in ipso petro unitatem commendavit, *multi erant Apostoli, & uni dicit: Pasce oves meas.* Sed non desinam hic apponere verba Summi Pontificis Bonifacii VIII. *in extravag.* Unam Sanctam, sic enim inquit, unam Sanctam Ecclesiam urgente fide credere cogimur, & tenere. Igitur Ecclesiæ unius, & unicæ unum corpus, unum caput, non duo capita quasi monstrum, *Christus videlicet, & Christi Vicarius petrus, petrique successor.* Hæc pauca verba jugulant Anonymum, primo asserit pontifex, unum corpus, unum caput. Et statim explicat, quid intelligat in his verbis, unum corpus, unum caput, *Christus videlicet, & Christi Vicarius petrus, petrique successor.* Ergo secundùm Bonifacium constituunt in Ecclesia unitatem corporis, & capitis *Christus petrus, & pontifex*; quæro ego ab Anonymo, quare ipse contra Bonifacium addit, & paulum, quis ei hanc tribuit auctoritatem? sunt meræ nugæ; verùm omnibus supradictis addamus auctoritatem aliquorum recentiorum. Itaque Nicolaus Sanderus *de Clave David, lib. 3. cap. 5.* ubi probat unitatem Ecclesiæ ex institutione Christi ab uno petro processisse, sic ait: Deus, per naturam unus, & in personis trinus, atque ideò nec unitatis primum fabricandæ, nec multitudinis ex unitate posteà propagandæ unquam immemor, sicut primum firmavit unum Adamum, ac deinde ex illo uno fecit omne genus hominum. Itemque sicut populum sibi peculiarem selecturus, primum vocavit unum Abrahamum (ut Isajas ait) ac deinde benedixit ei, & multiplicavit eum. Sicut etiam ex Ægypto populum suum educturus, primum vocavit unum Moysem; ac deinde tulit de spiritu ejus, tradiditque eum septuaginta viris, ut sustinerent onus populi unà cum illo. Sic etiam veteribus adaptans nova, naturam perficiens, figuram adimplens, & legem statuens: unum Simonem Joannis *filium vocavit Cepham*, hoc est petram. Deinde Jesu Christi divinitatem ei primùm, ac per ejus Confessionem aliis revelans, promisit se suprà petram ædificaturum Ecclesiam suam, Moa eidem petro claves Regni Cœlorum contulit, quarum usum posteà cæteris apostolis communicavit. Eum quoque fecit primum apostolorum, cui posteà undecim socios adjunxit, qui onus Ecclesiasticæ molis unà cùm illo sustinerent. Ei præterea fidem contulit tam stabilem, & firmam, ut fratres suos confirmare tum posset, tum deberet. Eum postremò in gradu singulari, quo Christum cæteris Apostolis plus amavit, Pastorem ovium, atque agnorum constituit, alios posteà simul cùm illo ad docendum, ac baptizandum omnes gentes mittens. Ita & in Ecclesia ædificanda primus, ac solidissimus militantium lapidum est petrus, & in familia gubernanda princeps moderandarum clavium est petrus: & in legatione obeunda Chori Apostolici Coryphæus est petrus, & in fidei causis decidendis columna maxima immobilis est petrus, & in grege plus aliis amando, pascendoque, *Unus, & singularis Pastor est petrus.* Undique igitur apostolici ordinis caput est, cui Dominus tam eminentem gratiam, ac potestatem contulit, ut nemini major, nemini par, nemini aliqua omninò potestas daretur. Una est igitur Ecclesia, super petrum fundata, ab ipso incepit, per ipsum conservatur. Hæc Sanderus. Sed audiamus Stanislaum Socolevium Polonum, virum suo ævo celeberrimum *lib. de vera, & falsa Ecclesiæ discrimine, cap. 3. fol. 237.* Capitis, inquit, unitas quæ? non alia, quàm unitas Pastoris; quis hoc doceret? Christus Dominus, & erat unum ovile, & unus Pastor, quis Pastor? quis alius, nisi spontè errare velis, quia ille, cui munus pascendi toties repetitis vicibus; pasce oves meas, pasce agnos, committitur? Ita ille. Rectè itaque dixit alius Stanislaus Cardinalis Hosius *in Confessione Cathol. fidei, c. 26.* Unitatis constituendæ principium Christus, & retinendæ per eundem Christum *Petrus statuitur.* Quoniam verò præsentiam sui corporalem Ecclesiæ substracturus erat, unius uti ministerio voluit, per quem unitas hæc retineret: Tu es Petrus, & super hanc petram, &c.

28 Cùm igitur ex supradictis Sacræ Scripturæ locis clarè pateat, & patres asserant, unitatem Ecclesiæ Christum ex uno, & in ipso petro fundasse; necessè sequitur propositionem Anonymi non esse admittendam, nempe paulum fuisse cum petro Pontificem, quia & contra Symbolum Nicænum, & contra Scripturas, & patres, unitas Ecclesiæ non ex uno, sed ex duobus à Christo fundata fuisset. Ergo, &c.

29 Ad exemplum verò, quòd ipse adducit de Sanctissima Trinitate. Respondeo, in Trinitate unam habere Monarchiam, quia tres personæ sanctissimæ Trinitatis habent unam potentiam, unam voluntatem, unam intelligentiam, & unam essentiam simplicissimam, sed in paulo, & petro non extabat una voluntas, una eademque forma, essentia, & natura simplicissima, & per consequens non poterat existere una mens, una potentia, una voluntas. Ergo, &c.

30 Dicendum est igitur ad unitatem Ecclesiæ, & gubernationem Monarchicam ex institutione Christi Pontificatum super unum constitutum fuisse, ut rectè observat Salmeronius *tom. 4. part. 5. tract. 5.* Duardus *in Bulla Cœnæ, lib. 2. cap. 2. q. 5.* Joann. Gerson. *lib. de Auser. Papæ, consider. 8.* Duvallius *de Rom. Pontif. part. 1. quæst. 2.* Azorius *tom. 2. lib. 4. cap. 11.* undè contra Almainum, & Ocham, teste Joanne Majori *in 4. sent. dist. 24. quæst. 3.* dicendum est, quòd ex nulla urgenti causa possit Summus Pontificatus duobus æqualiter dari, nam tribus modis fingi posset duos summos esse pontifices. Primò, ut summa potestas in duos divideretur, quorum unus in Oriente, summa Ecclesiæ administratione potiretur; alter verò in Occidente, ut olim duo erant Imperatores, Orientalis, & Occidentalis. Secundò, ut æquè singuli summam in Ecclesia potestatem haberent; ita ut uterque in solidum gubernaret, & ita fuerunt aliquando duo Imperatores Augusti. Tertiò, ut ambo simul primatum tenerent, ita ut neuter sine altero quidquam posset, sed omnia simul ambo præstarent. At nullo ex prædictis modis possunt duo esse Summi Pontifices, quia sic necessariò fieret, ut summa Pontificis ex parte minueretur: nam si duo primo modo crearentur, esset eorum potestas divisa, ac proinde neuter in totum orbem, nec unus omnia præstare posset. Si verò secundo modo, toti Ecclesiæ duo Summi Pontifices præficerentur, etiam utriusque potestas ex parte minueretur, nam uterque esset Christi ovis, & tamen unus non alteri præesset, ac proinde neuter in universas Christi oves potestatem haberet. Nec tertio item modo duo esse possunt Ecclesiæ Pontifices, neuter enim summam haberet potestatem, ut qui unus sine altero nihil posset. Et hæc omnia rectè observat Azorius *ubi suprà*, quæ quidem accidissent etiam cum D. paulo, & petro, si fuissent ambo Pontifices, ut vult Anonymus. Ergo, &c.

31 Reassumendo igitur omnia; quæ usque adhuc dixi, assero propositionem hanc: paulus fuit Pontifex simul cum petro, esse contra textus Evangelii *Matth. 16. Joann. 21.* à Sanctis patribus communiter ita intellectos, & declaratos, nempe, primatum Ecclesiæ fuisse largitum à Christo Domino uni, & soli D. petro, ex quo uno Christus Dominus fundavit unitatem Ecclesiæ in Symbolo Nicæno expositam sub illis verbis; Et unam sanctam, &c. Addam etiam verba patrum Concilii Florentini, sic asserentium. Definimus Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & in ipso Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Christo plenam potestatem traditam esse. Si igitur Concilium in dictis verbis definit, Pontificem esse successorem Beatri petri. Ergo non Pauli, quia alioquin trun-

ca, & manca esset doctrina, & definitio Concilii, quod absurdum est dicere. Item Concilium asserit, beatum petrum fuisse principem Apostolorum, ergo, & pauli. Et tandem firmat, Pontifici in Beato petro à Christo traditam esse potestatem. Si in petro, ergo non in paulo. Quod etiam fatetur Innocentius tertius, *in cap. solita, de majorit. & obed.* asserens: Nobis in Beato petro sunt oves Christi commissæ: dicente: pasce oves meas. Et in petro dixit successoribus suis: Quodcumque ligaveris, &c. Vide Concilia, & Canones, quando loquuntur de primatu, nullam efficere mentionem de paulo, sed tantùm de petro, & tamen Anonymus contra Scripturam, Concilia, & Canones vult in primatu Ecclesiæ paulum petro associare.

SECTIO II.

An Divus Paulus quoad primatum Ecclesiæ fuerit subditus D. Petro, licèt æqualis quoad Apostolatum.

§. 1. Respondeo affirmativè; undè suppono, distinguendum esse inter Apostolatum, & primatum. Et ideò licet Apostoli fuerint pares Divo petro quoad munus apostolatus, & quoad clavem doctrinæ, fuerunt tamen inferiores quoad regimen, & primatum. Clarè hoc patefecit Hieronymus *lib. 1. contra Jovinianum*: Super petrum, inquit, fundatur Ecclesia. Et licèt id ipsum in alio loco super Apostolos fiat, & cuncti claves Regni Cœlorum accipiant, & ex æquo (quod attinet quidem ad prærogativam Apostolatus) super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: *tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto Schismatis tollatur occasio*. An verò ab Hieronymo, vel ampliùs aliud ad æqualitatem in Apostolatu declarandam, vel clariùs ad petri nihilominus præeminentiam in authoritatem Regiminis tuendam, dici potuit? Et D. Leo *Epist. ad Anastasium Tarsensem Episcopum*, Inter Beatissimos, inquit, apostolos, in pari honoris consortio fuit quædam discretio potestatis. Et cùm omnium par esset electio (nempe ad Apostolatum) *uni tamen datum est, ut cæteris emineret*.

2 Sed audiant Lectores, aurea verba incomparabilis viri Cardinalis Baronii *tom. 1. ann. 34.* sic asserentis: Sicut enim, quæ cæteris apostolis æquè ac petro contulit, & communia omnibus esse voluit, evidenter expressit, nimirum cùm dixit de his, quæ ad sacrificium pertinent: Hoc facite in meam commemorationem. Quæ ad verbi prædicationem, quæque ad Baptismum: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos. Quæ insuper ad remissionem peccatorum spectarent: Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata, & in Cœlo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta, & in Cœlo. Vel cùm dixit. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Sive cùm aperit illis sensum, ut intelligerent Scripturas. Ita etiam, quæ peculiaria voluit esse petri, apertè significavit. Sive cùm dixit: Tu vocaberis Cephas. Vel cùm ait: Tu es petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Aut cùm subdit: Et tibi dabo claves Regni Cœlorum. Ac denique cum eodem modo perficiens, ac adimplens, ait: Pasce agnos meos, & pasce oves meas. *Ex his igitur videas Dominum nostrum, certo quodam discrimine adhibito, quæ communia essent omnibus Apostolis, & quæ Petro tantummodò contulisset, egregiè distinxisse*; ut non mireris, si eadem adhibita distinctione patres dixerunt aliquando, omnes apostolos pari fuisse præditos potestate; aliquando petrum cæterorum Caput, & principem. Hæc Baronius.

3 Supposita igitur hac distinctione, & differentia inter apostolatum, & primatum, quam nemo ex Catholicis negabit, asserto constanter, quoad munera apostolatus, fuisse paulum D. petro æqualem, tamen contrarium dicendum est in ordine ad primatum, & ad potestatem jurisdictionis. Nam in hoc paulus non fuit æqualis, sed minor D. petro. Et ita observat ex Doctoribus Sorbonicis, piissimus, & doctissimus Andreas Duvalius *in tract. de Rom. Pontif. 1. qu. 3. in fine*, firmat enim, paulum, & petrum fuisse æquales, tum in fidei fervore, tum denique in passione; quia eodem tempore, & loco, & sub eodem Tyranno Martyrium subierunt; *non autem in ratione potestatis*. Idem etiam, ex eodem Musæo Sorbonico, docuit Nicolaus Coeffeteau Episcopus Massiliensis; ex almo Ordine Prædicatorum, contra M. Antonium de Dominis *tom. 1. lib. 1. cap. 3. fol. 56.* ubi sic ait: Brevissimè dico, posse paulum conferri cum petro duplici respectu, scilicet vel ratione privatæ sanctitatis, laboris pro ecclesia suscepti, zeli, adeòque Officii, & gradus apostolici, & hoc respectu paulum petro parem facere non dubitamus. Rectè enim Leo dicit: De eorum meritis, atque virtutibus, nihil nos debere sentire discretum. *Vel ratione jurisdictionis, & potestatis, sicque Paulum primas concedere petro asseveramus*. Ita ille.

4 Undè utinam Adversarii vestigiis Doctorum Sorbonicorum adhærerent, inter quos etiam, tanquam illorum, & omnium Magister ponendus est Angelicus Doctor D. Thomas, qui *in lect. 3. Epist. 2. ad Galat.* exponens illa verba D. pauli: Cùm autem venisset petrus Antiochiam in faciem restitit, cùm Glossa ibi dixerit: Restitit ei tanquam par D. Thom. interpretans, quo pacto sit dicta verba Glossæ intelligenda asserit: *Dicendum est, quòd Apostolus fuit par Petro in executione authoritatis, non in authoritate regiminis*. Quid ad hæc respondebunt Adversarii, Thomas est, qui loquitur. Si Leo rugit, quis non pavebit ad ejus occursum? Sed iterum audiant ipsum, de directo contra ipsos loquentem. Ipsi asserunt, D. paulum fuisse æqualem D. petro. Thomas asserit, fuisse subditum D. paulum D. petro. Accipe ejus verba in suo ultimo testamento, nempe *in 2. 2. q. 33. art. 4. ad secundum*, ubi firmans illam conclusionem, quòd subditus, & inferior potest cum debitis circumstantiis superiorem corripere, sic asserit. *Paulus, qui erat subditus Petro*, propter imminens periculum scandali circa fidem petrum publice arguit. Ita ille, & ante illum, hanc opinionem esse communem testatur Abulensis *in cap. 18. Matth. q. 86.* sic asserens: Ubi tamen specialiter imminet periculum fidei, nisi Prælati publicè arguantur, possunt subditi, immò debent arguere prælatos suos. *Undè Paulus etiamsi esset subditus petro*, ut communiter asseritur propter imminens periculum scandali, arguit petrum publicè. Hæc Tostatus. Idem docuit D. Antoninus *in Chronica part. 1. tit. 6. cap. 4.* sic asserens; Quando dicitur specialiter de petro, & paulo quod sunt pares, intelligendum est, vel quoad meritum, & præmium, ut videtur sentire Ambrosius, & Leo papa, vel quoad potestatem Ordinis. Quantùm autem ad jurisdictionem, petrus major paulo, & omnibus aliis fuit, Gabriel Biel *in Can. Missæ, lect. 74.* Paulus, ait, qui erat sub petro, propter imminens periculum scandali petrum publicè arguit. Et quamvis Hieronymus *ad Galat. 2.* dicat: paulus petrum reprehendit, quod non auderet, nisi se non imparem sciret, sed hoc non de officio Ecclesiasticæ dignitatis, sed de puritate vitæ, & sanctitate conversationis intelligitur, Solus enim petrus inter apostolos primatum gerebat. Ita ille. Idem firmat etiam Cardinalis Turrecremata in *summa de Ecclesia lib. 2. c. 13.* ubi sic asserit; Patet quomodo, sive in quo paulus non dicebatur inferior petro, scilicet in duobus. Primò hoc, quòd à Christo immediatè erat institutus apostolus, ut petrus, & alii. Secundò in hoc, quòd à Deo perfectè instructus in Evangelio erat, sicut & ipse petrus. Non autem dictus est par petro in potestate jurisdictionis, quoniam non latebat ipsum paulum, petrum caput esse Ecclesiæ. Undè eum vocabat Cephas, quod caput secundùm linguam Græcam sonat, ut dicit Beatus Isidorus. Cæterum licèt paulus non immediatè à petro Apostolatus officium susceperit, sicut nec alii apostoli, sed à Christo immediatè, non sequitur, quod B. petrus non fuerit pauli, sicut, & aliorum apostolorum princeps, & prælatus. Hæc Turrecremata, cui adde Beatum Joannem à Capistrano *de Auctor. Papæ, p. 1. fol. 8. & part. 7. fol. 113.* Thomam Vualdensem *tom. 1. lib. 2. capit. 3.* Paludanum *lib. de Eccles. potest. art. 1. concl.* Cardinalem Jacobatium *de conciliis lib. 10. art. 7. fol. 669. & 717. lit. B.* Cardinalem Cajetanum *tom. 1. Opusc. de Auct. Papæ, & Concilii cap. 3.* Cardinalem Polum *in defens. unit. Eccles. lib. 2. fol. 69.* Cardinalem Baronium *tom. 1. ann 34.* Cardinalem Bellarminum *de Rom. Pont. lib. 1. cap. 17. per totum*. Joann. Driedonium *to. 1. lib. 4. cap. 3 part. 3. fol.* 237. Albertum Pighium *de Hier. Eccles. lib. 3. cap. 11.* Nicolaum Sanderum *de visib. Monarch. lib. 6. cap 6.* Laurentium Arturum *in disp. Theol. de petri Principatu, num. 41.* Pueronium *de Aristocratia Regulari, tom. 1. cap. 3. n. 11, 21. & seq.* Petrum de Sot. *in Defensione Catholicæ Confessionis, cap. 89. part. 1.* Alphonsum Alvarez *in Thesauro Christianæ Religionis, cap. 1. num. 59.* Campanellam *de Monarch. Messiæ, cap. 12.* Genebrardum *in Chronologia, lib. 4. ann. 32.* Nauclerum *de Monarch. Eccles. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 3.* Simancham *in instit. Cathol. tit. 45. num. 5.* Bzovium *de Rom. Pontif. cap. 36.* Pitigianum *in 3. sent. tom. 3. dist. 25. q. 2. art. 1.* Joannem Vvigers *in tom. 2. 2. D. Thom. tract. de Pontif. art. 10. q. 1. dub. 1. num. 68. & seq.* Bagotium *in Apologetico Fidei, part. 1. lib. 3. disp. 8. cap. 4. sect. 1.* Lorinum *in Acta Apost. cap. 28. vers* 30. Jo. Stephanum *de potest. coercitiva Pontificis, cap. 8. num. 2.* M. Antonium Capellum *de Pont. Petri, disputat. 1. cap. 12.* Sylvium *in 2. 2. Divi Thomæ, quæst. 33. art. 10.* Tannerum *tom. 3. disp. 1. q. 4. dub. 2.* Agricolam *de primatu petri, cap. 7.* Coninch *de fide, spe, & charit. disp. 12. dub. 1. num. 11. & disp. 28. dub. 4. numer. 52.* Salmeronium *in Epist. 2. ad Galatas*, & latiùs *tom. 4. part. 3. tract. 5. fol* 423. Serarium *opuscul. de vita Divi pauli part 4. num. 70.* Valentiam *tom. 3. disp. 2. quæst. 1. punct. 7. §. 21.* Becanum *de Republ. Eccles. lib. 2. cap. 7.* Perez *in Pantatheorum Fidei, lib. de Rom. Pont. cap. 20.* Cornelium *in Epistol. 2. ad Galat. vers. 7. nu. 3.* Bañez *in 2. 2. D. Thom. q. 1. art. 10. dub. 4. in responsio ad primum argumentum*. Christophorum Marcellum *de auctor. Papæ contra Calvinum, lib. 1 sect. 1. cap. 12. 29. & 38.* Panuinum *de primatu petri, part. 2. cap. 5. & in respons. ad 2. & 3. argum.* Echium *de primatu petri, lib. 3. c. 37.* Syxtum Senensem *in Biblioth. lib. 6. annot. 269 & 271.* Arcudium *tract. de purgat. contra Barlaamum*. Cariophylum *in refutat. contra Galganum Blasphemia 33. & 35.* Nardium *de Papatu Romano, cap. 1. fol. 10.* Arriaga

in p. 2,

in p. 2. D. Thom. t. 2. disp. 18. sect. 1. num. 3. & 4. Amicum *in cursu Theologia, tom. 2. disp. 6. sect. 2. num. 77. & seqq.* Thomam Campegium *opusc. de Rom. Pontif. cap. 12. num. 6. 7. & 8.* Alphonsum Mendoza *in quodlibeto q. 4. Scholast. numer. 1.* Antonium Delphinum *de Ecclesia, lib. 2. fol. 114.* Franciscum de Castillo *in 3. sent. tom. 2. disp. 16. quæst. 2.* Alea. Carenium *de Potest. Rom. Pont. lib. 1. cap. 1.* Amonium Polum *in Lucidario potest. Pap. lib. 4.* Gordonum *in Epitom. Controvers. tom. 1. controv. 25. n. 8. & seqq.* & alios penès ipsos.

5 Quid dicet Anonymus ad tantam nubem testium? Manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum. Qua fronte poterit se opponere torrenti Doctorum, quos ego omnes in fronte vidi, firmantes cum primis Magistris Sacræ Theologiæ D. Thoma, & Petro Lombardo, Paulum fuisse æqualem Petro in ordine ad Apostolatum, sed in ordine ad regimen, & primatum fuisse inferiorem, & subditum D. Petro, & ut ait Suarez *contra Regem Angliæ, lib. 3. c. 11. nu. 21.* illum recognovisse ut caput, & Principem suum.

6 Quod etiam probatur ex facto ipsius pauli *ad Galat. 1.* cum ad videndum petrum accederet. Non, ut ait Hieronymus ibidem, dicendi studio, quia, & ipse eundem prædicationis haberet Authorem, *sed honoris priori Apostolo deferendi.* Quæ verba, ut rectè observat Coeffeteau *lib. 1. cap. 9. numer. 27.* *non prioritatem ætatis, vocationis, aut ordinis*, sed sublimiorem principatum demonstrant. Et ideò rectè ibidem Divus Ambrosius dixit: Dignum fuit, ut cuperet videre Petrum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegaverat Salvator curam Ecclesiarum. Hinc D. Chrysostomus *homil. 87. in Joannem*, asserit: Petrus os erat Apostolorum, & Princeps, propterea, & Paulus cum visurus ascendit. Quod etiam docuit Theodoretus, & Oecumenius *apud Baronium, tom. 1. annot. 38.* & Theophylactus asserit, etiam Paulum ascendisse Hierosolymam videre Petrum, quia voluit honorare eum, seu majorem se, vide Simaocham *in Cath. instit. tit. 45. n. 5.* Bañez *in 2. 2. D. Thom. q. 10. art. 1. rub. 4.* Valentiam *tom. 3. disp. 1. quæstion. 1. punct. 3.* Vannerum *tom. 3. disp. 1. q. 4. dub. 2.* Antonium Paulum *in Lucidario Potestatis Papalis, lib. 4.* Capellum *disp. 1. de potest. summi Pontificis, cap. 9.* & Sorbonicum Doctorem Michaelem Nauclerum *de Monarchia tom. 1. parte 2. libr. 2. cap. 3.* asserentes, Paulum ascendisse videre Petrum tamquam principem suum, & caput. Vide etiam Estium *in Epist. 1. ad Gal. nu. 18.* & Salmeronium *tom. 15. disp. 21.* cum Nicolao Sandero *de visibili Monarchia, l. 6.* & Alberto Pighio *de Hierarch. Ecclesiast. lib. 3. cap. 11.* & Pozio *de signis Eccles. lib. 3. c. 2. & lib. 5. c. 3.*

7 Sed audiamus æqualitatem, & differentiam inter Divum Petrum, & Paulum, à Divo Thoma, & Scholasticis superiùs positam, etiam à Sanctis Patribus anteà confirmatam. Agmen ducat Augustinus, sic itaque asserit, *serm. 3. in festo Divi Petri, & Pauli.* Cùm omnes Beati Apostoli parem gratiam apud Dominum Sanctitatis obtineant, nescio quo tamen pacto petrus, & paulus videntur præ ceteris, peculiari, quadam in Salvatore fidei virtute præcellere. Quodquidem ex ipsius Domini judicio possumus approbare. Nam Petro, sicut bono dispensatori Clavem Regni Cœlestis dedit; Paulo, tamquam idoneo Doctori gentium, Magisterium Ecclesiasticæ institutionis injunxit: scilicet, ut quos ille erudierit ad fidem, ille suscipiat ad salutem, ut quorum corda Paulus patefecerit doctrina verborum, eorum animabus petrus aperiat Regna Cælorum. Clavem enim quodammodò à Christo scientiæ, & paulus accepit. Clavis enim dicenda est, qua ad fidem peccatorum corda reserantur, mentium secreta panduntur, & quicquid intrinsecùs tenetur clausum, in palàm rationabili manifestatione producitur. Clavis, inquam, est, quæ, & conscientiam ad confessionem peccati aperit, & gratiam ad æternitatem Mysterii Salvatoris includit. *Ambo igitur Claves à Domino acceperunt, scientia iste, ille potentia.* Ita Augustinus. Ergo non potuit Paulus par esse petro in eodem genere Primatus: nam ipse accepit Clavem scientiæ, Petrus autem potentiæ.

8 Hoc etiam confirmatur ex aureis verbis Gregorii *lib. 4. epist. 38. in dict. 13.* superiùs citatis: Certè ait, petrus Apostolus primum membrum Sanctæ, & universalis Ecclesiæ est. *Paulus, Andreas, Joannes*, quid aliud, quàm singulares sunt plebium capita? Quid clariùs dici potest. Vide quomodo à Gregorio, respectu Primatus, & Ordinariæ Jurisdictionis, Petrus solus ponatur; paulus verò cum cæteris Apostolis constituatur. Itaque concedimus paulo parilitatem cum petro in munere Apostolatus, non autem in primatu. Idem clarè docuit Innocentius III. *ser. 98. de D. petro, & paulo*; petrus ait, socium habuit Beatissimum Paulum. undè cum singulariter præmittitur: Duc in altum, pluraliter subditur, Et laxate retia in capturam. Quia *solus petrus tamquam universalis Princeps Ecclesiæ*, in altitudinem supremæ prelationis ascendit: *Sed ipse cum Paulo, retia prædicationis ad capiendos homines in Urbe laxavit.* Recognosce in his verbis differentiam inter petrum, & Paulum, & quòd ille acceperit Clavem potentiæ, & regiminis, iste verò Clavem scientiæ, & prædicationis. Solus igitur in regimine fuit Petrus, licèt in prædicatione socium habuerit paulum.

9 Hæc veritas etiam expressa invenitur apud Divum Leonem *serm. 1. in Natal Petri, & Pauli*, ubi de utroque loquens, sic ait: Isti sunt viri, per quos tibi Evangelium Christi Roma resplenduit, & quæ eras Magistra erroris, facta es Discipula veritatis. Isti sunt patres tui, verique pastores, qui te Regnis Cœlestibus inserendam multò meliùs, multoque, que feliciùs condiderunt, quàm illi quorum studio prima mœnium tuorum fundamenta locata sunt, ea quibus is, qui tibi nomen dedit, fraterna te cœde fœdavit. Isti sunt, qui te ad hanc gloriam provexerunt, ut gens sancta, populus electus, civitas Sacerdotalis, & Regia, per *Sacram Beati Petri Sedem*, Caput Orbis effecta, latiùs præsideres Religione divina, quàm dominatione terrena. Vide, Lector, in his verbis tamquam patres, & pastores Romanæ Ecclesiæ laudatos petrum, & paulum à Magno pontifice, qui *tamen ad Cathedra petri fastigium sua dignitatis originem constantissimè semper retulerit.* His ergo duobus Apostolorum principibus, tamquam firmissimis columnis nixa Ecclesia Romana, utrumque illorum laudibus in Cœlum vehit, sed petro principatum jurisdictionis asserit, paulo verò primatum Scientiæ adscribit, ut in dispari genere citrà primatus petri labefactionem, aut eversionem Apostolorum Princeps meritò censeantur.

10 Hanc etiam æqualitatem, & differentiam inter hos duos Apostolos agnoscens Fortunatus *in lib. 3. Carminum* in honorem petri, & pauli, ita cecinit.

Cælorum porta, lati duo lumina Mundi,
Ore tonat Paulus fulgurat arce Petrus.
Inter Apostolicas radiante luce coronas.
Doctior hic monitis, celsior ille gradu.
Hunc per corda hominum reserantur, & astra per illum.
Quos docet iste stylo, suscipit iste polo.
Pandit iter Cœli hic dogmate, clavibus alter,
Est via cui Paulus, janua fida Petrus.

11 Et tandem non desinam hic apponere eximia verba Hugonis de S. Victore, qui eadem discrimina inter hos Apostolos *in serm. 64. de Apostol. petri, & pauli*, ita complexus est. Petrus cæteris eminet excellentia potestatis, paulus excellentia Prædicationis, petrus Sol, paulus Luna, petrus Sol per collatam sibi divinitus potentiam, paulus Luna, per collatam sibi cœlitus sapientiam. Luminare majus fecit Deus, dum dixit Petro: Caro, & sanguis fidei Sacramentum non revelavit tibi, sed pater meus, qui est in Cœlis. Et illum tunc lucere in Cœlo præcipit, dum illi Claves Regni Cœlorum contradidit; Luminare minus fecit, dum Saulum stravit, & paulum erexit. Petrum Soli comparo, cùm petro soli dictum esse constet: Tu es petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. petroque soli inter cæteros, & præ cæteris à Domino cura pastoralis principaliter, & specialiter injuncta est, ubi dixit: pasce agnos meos. Hucusque Hugo.

12 Undè ex his omnibus apparet, minimè admittenda esse opinionem Anonymi, asserentem D. paulum fuisse æqualem petro, & simul cùm ipso pontificem, & Caput Ecclesiæ. Nam in ordine ad primatum dicendum est, paulum non solùm non fuisse æqualem, sed subditum petro. Sicuti de cæteris Apostolis tradit Granadus *in 2. 2. controvers. 1. tractat. 7. disput. 1. section. 2. numer. 10.* Divallius *de Rom. pont. par. 1. quæst. 4.* cum Valentia *tom. 3. disput. 1. quæst. 5. punct. 7. §. 28.* & aliis. Et ideò D. Thomas, & Tostatus *ubi suprà*, ut visum est, dixerunt, *Paulum fuisse subditum petro*, quod anteà dixerat B. petrus Damianus *lib. 6. Epist. 18.* in qua loquens de correctione, quam ad *Galat. 2.* fecit petro D. paulus, sic asserit; Quid est, Beate Paule, quòd *priorem* tuum increpationibus laceras: objurgationibus exacerbas? Quo pacto non vereris, eum ante hominum ora confundere, *cui speciali jure* concessum est universi totius Ecclesiæ Orbis præsidere, &c. In quibus verbis, velint nolint, opus est, Adversarii recognoscant, non solùm Primatum petri, sed inferioritatem pauli erga ipsum, cùm Damianus apertè vocat petrum priorem, id est Superiorem pauli.

13 Sed audiamus Divum Cyprianum *Epist. 71. ad Quintum*, idem asserentem, loquitur ibi de eadem correctione facta petro à D. paulo, & exaggerans humilitatem, cum qua petrus illam sustinuit, sic ait: Nam nec petrus, super quem ædificavit Dominus Ecclesiam suam, cùm secum paulus de Circumcisione disceptaret, postmodum vindicavit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumpsit, ut diceret, se *Primatum* tenere, & obtemperare à novellis, & posteris sibi potius debere, &c. Videant adversarii, quomodo D. Cyprianus clarè sentit, paulum fuisse petro subditum, & inferiorem: nam alioquin non bene dixisset, quòd correctus à paulo poterat ei obiicere suum primatum, & Superioritatem in alios. Hinc dixit etiam D. Augustinus *lib. 2. de Baptism. contra Donat. cap. 1.* in Scripturis Sanctis didicimus, Apostolum petrum, in quo *primatus* Apostolorum tam excellenti gratia præeminet, aliter, quàm veritas postulat de Circumcisione agere solitum, *à posteriori* Apostolo paulo fuisse correctum, & si aliquis asserat, patres in dictis locis loqui *de*

Prioritate, & Posterioritate ordinis, aut ætatis. Respondeo, hanc esse responsionem impii Marci Antonii de Dominis, ex cujus pistrino farinam suorum argumentorum, & responsionum sæpiùs accipit Anonymus. Sed talem responsionem non est dubium ex ipsis verbis Patrum elusam remanere. Nam, ut legentibus patet, apertè faciunt mentionem de *Prioritate Regiminis, Jurisdictionis*. Quod etiam fecit Venerabilis Beda, exponens verba D. Pauli, *Epist.* 2. *cap.* 3. Sicut clarissimus noster Paulus, &c. Ecce, inquit, Primus Apostolorum quasi oblitus sui *Prioratus, & datarum sibi Clavium Regni Cœlestis*, datam Paulo sapientiam miratur: quia nimirum moris est electorum, ut aliorum magis, quàm suas mirentur virtutes, per quas se ad perfectum excitent. Ita ille. Perpende in his verbis, Bedam tribuere clavem potentiæ, & regiminis Petro; Paulo verò clavem scientiæ, & ejus inferioritatem erga Petrum clarè constituere, nam si Paulus Petro in Primatu esset æqualis, ineptè dixisset Beda, ad Petri humilitatem extollendam ipsum Prioratus sui penè oblitum, & claves receptas, Pauli sapientiam glorificasse. Dicendum est igitur cum communi sententia Patrum, & Theologorum, Paulum Petro non fuisse æqualem, sed inferiorem. Hinc rectè Divus Gregorius *homil.* 18. *in Ezechielem*, paulum cum petro comparans, *Minorem fratrem eum appellat*. Vide etiam omninò Thomam Vualdensem *tom.* 1. *lib.* 2. *artic.* 1. *capitul.* 3. ubi ex multorum patrum authoritate adversùs Vviclef, apertè probat inequalitatem inter paulum, & petrum, & illum hoc fuisse inferiorem demonstrat. Et quia semper adversariis debitor sum contra ipsos aliquem Doctorem Sorbonicum adducere, videant Genebrardum Chronologia *libr.* 3. *annot. Christi* 42. *fol.* 368. ubi docet, ex multis patribus petrum paulo fuisse majorem.

14 Et quidem respondent mihi adversarii: Si paulus fuit simul cum petro pontifex, ut ipsi contendunt, afferant quæso aliquam pauli actionem, in qua appareat tamquam Caput Ecclesiæ, & Pontificem se gessisse, voluant, & revoluant totum Evangelium, certè non invenient. Sed ego illis ostendam contrarium, videlicet *in Act. Apostol. capitul.* 15. nam cum Antiochiæ orta esset quæstio, an Gentiles Christiani deberent circumcidi, & servarem legem Moysi, miserunt D. Paulum, & Barnabam Hierosolymam ad Apostolos. Ergo paulus non fuit Pontifea cum petro, nam si pontifex esset, Christiani Gentiles, & Judæi acquiescerent ejus determinationi. Venit igitur D. paulus Hierosolymam, ubi ad illius quæstionis decisionem celebratum fuit primom Concilium, de quo mentionem fecit Synodus Constantinopolitana II. *Collat.* 8. in conclusione trium Capitulorum. In isto vero Concilio adfuit Paulus, ut cæteri Apostoli, & seniores. petrus autem ut solus Pontifex, & caput, & ut Judea quæstionem definivit, & abrogavit legalia. Undè Lucas *ubi suprà*, asserit: Cùm autem magna conquisitio fieret, surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres, &c. Quasi) ait D. Antoninus *in Chronica tom.* *tit.* 6. *cap.* 2. §. 10. explanans dicta verba) Princeps Apostolorum, & pontifex Ecclesiæ, qui audita controversiæ in utramque partem disceptatione, hic eam primus quasi judex definit, undè moa ejus seotentiam sequitur Jacobus, & alii. Quod etiam observat hic Jacobus Gagneus Theologus Parisinus, Joannes Lorinus, Gaspar Sanctius, & Cornelius à Lapide, quibus adde Cardinalem Turrecrematam *in summa de Ecclesia*, *lib.* 1. *capit.* 5. Cardinalem Baronium, *to.* 1. *anno Christi* 51. Salmeronium *tom.* 12. *tract.* 43. Sotum *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 1. *articul.* 2. *conclus.* 4. Christophorum Marcellum Archiepiscopum Corcyræ *de auctoritate Papæ contra Lutherum*, *lib.* 1. *capitul.* 10. Et omninò videndum Joannem Bagotium *in Apologetico Fidei*, *part.* 1. *libr.* 4. *disputation. cap.* 2. *numer.* 2. Pitigianum in 3. *sentent. tom.* 2. *distinct.* 25. *quæst.* 2. *artic.* 1. Tannerum *tom.* 3. *disputat.* 1, *quæst.* 4. *dub.* 2. *num.* 73. Boverium in Censura contra M. Aotonium de Dominis *par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 10. *fol.* 232. Capellum *de Pontific. B. Petri*, *disp.* 1. *in cap.* 11. *numer.* 10. Panuinum *de Primatu Petri par.* 2. *cap.* 3. *respons.* 1. *ad primum argumentum*. Gavinam *in controv. tom.* 2. *lib.* 4. *art.* 2. *fol.* 488. & *tom.* 3. *part.* 2. *controv.* 3. *art.* 1. *fol.* 85. *ad quintum argumentum*. Coeffetau, *de Republic. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 9 *num.* 25. Becanum *in Manual. controvers. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 45. & 51. Sanderum de Clave David *libr.* 2. *cap.* 5. Agricolam *tract. de Primatu Petri*, *capit.* 7. *sub monit. ad Lectorem*. Bañez *in* 2. 2. *D. Thomæ*, *quæst.* 10. *artic.* 1. *dub.* 4. Joann. Vvigers *in* 2. 2. *Divi Thomæ*, *qu.* 1. *art.* 10. *dub.* 1. *n.* 94. Alphonsum de Castro *advers. hæres. lib.* 10. *vers. Papa* Bellarminus *de Roman. Pontif. lib.* 1. *capit.* 22. Paulianum *de Jubilæo lib.* 3. *cap.* 1. Antonium Polum *in Lucidario potestatis Papalis*, *lib.* 4. *fol.* 37. Pueronium *de Aristocratia Regulari*, *tom.* 2. *capitul.* 3. *numer.* 26. Qui omnes firmant, D. petrum in supracitato Concilio tamquam omnium Caput extitisse, & ut pontifea lege lata, quid de Circumcisionis præcepto, ac Idolotitis observandum esset, præscripsisset. Et ideò Divus Hieronymus *Epist.* 88. *quæ est* 11. inter Epistolas Divi Augustini *cap* 3. rectè asseruit, *Petrum fuisse principem illius Decreti*. Et Tertullianus *lib. de Pudicitia*, *cap.* 21, dixit Petrum omnium spiritu institutum de nationum vocatione præfatum. Et quòd Paulus fuerit præsens in dicto Concilio, tamquam unus ex Apostolis, & non tamquam Caput eorum, ut Petrus, patet ea supradictis Doctoribus, & ex verbis Scripturæ, & dixit Theodoretus: *Epist.* 113. *ad Leonem Papam*, ubi ita ait: *Si Paulus præco veritatis, Tuba S. Spiritus ad magnum Petrum accurrit, ut iis, qui Antiochiæ de legalibus institutis contendebant, ab ipso afferrent solutionem*. Multò magis nos, qui absentes sumus, & pusilli ad Apostolicam vestram Sedem currimur, &c. Quod etiam ex Sophronio patriarcha Hierosolimitano *Epist. ad Honorium Papam*, observarunt Nauclerus *de Monarch. tom.* 1. *par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 12. & Bozius *de signis Eccles. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 3. & ne deserar videre Rodolphum Cupres *tract. de Sacrosancta universali Ecclesia*. *verb. Statuta Papa art.* 2. *fol.* 159. Videat modò Anonymus si paulus fuit pontifea simul cum petro, & Caput Ecclesiæ, ut ipse perperam vult, cùm in dicto Concibo Hierosolymitano tamquam unus ex aliis Apostolis interfuerit sub principe, & capite Petro.

15 Libet etiam hic animadvertere, Petrum immediatè à Christo Episcopatum accepisse; Paulum verò ab Apostolis, vel ut alii volunt, Lucio, & Manahen ministris Ecclesiæ, ut patet *in Act. Apostol. cap.* 13. *vers.* 2. & 3. Et ita etiam docet Cardinalis Bellarminus, *de Rom. Pontif. lib.* 1. *cap.* 23. ubi sic ait: Saltem Paulum, quem Christus de Cœlo vocavit, & Apostolum fecit, non Episcopum ordinavit, sed jussit ordinari per manus impositionem ministrorum Ecclesiæ, ut patet *Actor.* 13. & *ex Leone in Epist. ad Dioscorum quæ est* 81. *in operibus ejus*, *sed in tomis Conciliorum* 79. ubi loquens Leo de ordinatione Episcoporum, exemplum hoc Pauli adducit: & ex Crysostomo, qui in hunc locum Actorum dicit, adeò veram fuisse Pauli Ordinationem, ut in ipsa nomen mutaverit. Statim enim subiungitur, Saulus, qui, & Paulus. Ita Bellarminus.

16 Sed non desinam hìc apponere etiam verba Patris Boverii in Censura Marci Antonii de Dominis *par.* 2. *lib.* 2. *capit.* 2. ubi loquens de Paulo, & Barnaba, statuit illos accepisse Episcopatum è manibus Apostolorum; & non immediatè à Christo, ut perperam voluit Spalatrensis. Sic itaque Boverius asserit: Cùm Episcopatus quædam dignitas sit, quæ propriè Ecclesiæ gubernationem respicit *ea sanè ab alio conferri non potest, præterquam ab eo, cui universalis Ecclesiæ gubernatio, ut capiti credita est, vel ab illo, cui ea potestas delegata sit*; Christus qoidem necdum in Cœlum assumptus visibiliter decem Apostolos Episcopos instituit, ac undecimum Petrum omnium Episcoporum pontificem creavit; quapropter, eo in Cœlum assumpto, hoc creandorum Episcoporum munus in petrum velut Christi Vicarium, & visibilem Ecclesiæ Monarcham translatum fuit; quod sanè ad eum solùm spectare debuisset, nisi singulari privilegio id Apostolis quoque à Christo concessum, ac velut delegatum fuisset: Cum itaque hi Apostoli post Christi ascensionem tantùm Episcopatum acceperint, quando hæc creandorum Episcoporum potestas tantùm penes Apostolos manebit: hinc velut iodubitatum statuimus, eos ab Apostolis Episcopos ordinatos fuisse.

17 Neque obiicere potes, hos Apostolos simul cum Apostolatu Episcopatum à Deo immediatè accepisse: *Nam cum Episcopos creare ad Ecclesiæ jurisdictionem pertineat*: postquam semel Christus Ecclesiæ potestatem instituit, nam numquam posteà aut abstulit, aut diminuit, sed quæ ecclesiæ propria sunt, Ecclesiæ integra esse voluit, quæ verò Dei, Deo perficienda reliquit. Ita fit, ut horum quidem electionem ad Apostolatum, ad quam Ecclesiæ potestas pertingere oon poterat, Deus per se ipsum præstiterit Episcopatum verò, qui ab Ecclesiæ potestate pendebat, & ab ea perfici poterat, non per se, sed per Apostolos iisdem conferre voluerit. Hucusque Boerius, egregiè quidem pro casu nostro.

18 Nec obstat dicere Paulum *Epistol.* 2. *ad Galatas*, asserere: Apostolos nihil ei contulisse. Nam respondeo cum Henriquez, & Cornelio, hoc enim ipse a Christo didicit; sicut Apostoli, quibus quoad Apostolatum æqualis fuit. Scio Legionensem *in cap.* 1. *Epistolam ad Galatenm* Cajetanum *in Acta Apostolorum*, *cap.* 13. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *disputatione* 34. *section.* 1. & alios asserere *in loco supra citato*, *Actor.* 3. Paulum noo fuisse ordinatum Episcopum: quia illa manuum impositio, de qua textus ille loquitur, non fuit ordinativa, sed deprecativa: at communi sententia est in contrarium. Et ratio est, quia nusquam legimus, Santulum, & Bernabam ordinatos fuisse Episcopos, nisi hic, undè posteà *in capitul.* 14. *Actor. & sequentib.* invenimus, Episcopalia munia obiisse, ordinando per civitates Presbyter. Et nunquam in Scripturis apparet Paulum, præter Apostolatum, ac divini Verbi disseminandi potestatem aliud à Deo accepisse: nam si eius vocationem perpendas, quando is primò ad fidem, & Apostolatum à Deo accersitus fuit, nihil amplius, de eo scriptum inveniemus, nisi, Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filiis Israel, ubi de solo apostolatu agitur, Et idem Paulus, præter apostolatum; nihil à Deo se accepisse commemorat,

morat, cùm ait: Paulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, & Deum Patrem.

19 Dicendum est igitur, quod quia Christus ordinavit Apostolos Episcopos, bi alios, & alios; ergo, & paulus ab iis ordinatus est, hoc enim postulabat ordo Hierarchicus à Christo institutus, ut cùm ipse petrum, & Apostolos ordinarit, cæteri omnes ab eis, vel eorum successoribus ordinarentur; & ita, ut dixi, docent communiter Doctores; ut videre est apud Curnelium à Lapide, & apud Joannem Lorinum *ubi suprà in Act. Apostol. capit.* 13. quibus omnibus adde sapientissimum Salmeronium *com.* 12. *tract.* 36. ubi sic ait: Arator in sui Poematis principio *lib.* 2. insinuat, Saulum, & Barnabam ordinatos fuisse Antiochiæ à Beato petro, dicens;

Spiritus accensam verbo radiante lucernam
Sub modio lucere vetans, secernete Saulum
Dixit in oris opus; quem mox sacravit eunteum
Imposita Petrus ille manu. Cui sermo Magistri
Omnia posse dedit.

20 Quæ, si vera sunt, colligimus, petrum post liberationem carceris Antiochiam venisse, quæ extra Herodis Agrippæ ditionem posita erat, & ubi Marsus *Syriæ* Præses patum gratus Agrippæ gubernabat. Quòd si ille non adfuit; profectò non deerant jam multi Episcopi per Apostolos promoti, qui Paulum, & Barnabam possent ad sacros presbyteratus, & episcopatus Ordines promovere. Undè, & Oecumenius existimat, Saulum, & Barnabam accepisse manuum impositionem à Lucio, & Manahen. Et eùm Spiritus sanctus tantùm jussisset segregari Barnabam, & Saulum: at illi addiderunt jejunia, & preces, & imposuerunt manus, docebantque in ipsis Ecclesiæ exordiis, quid posteris esset faciendum. Ita Salmeronius, cui etiam adde Gasparum Sanctium *in Acta Apostolorum, cap.* 3. *num.* 5. *&* 6. & Henriquez *in summa, lib.* 10. *cap.* 3. *num.* 3. & Christophorum Marcellum *de Auctoritate Pontificis contra Lutherum, lib.* 2. *cap.* 14. Videat modò Anonymus, si possit paulum petro in pontificatu coæquare, dum fuerit ordinatus Episcopus à Ministris Ecclesiæ, vel ab Apostolis.

21 Patet igitur ex omnibus supradictis, paulum, secluso Apostolatu, in ordine ad potestatem Regiminis, non fuisse æqualem, sed inferiorem D. petro. Meritò itaque dixit Bzovius *de Romano Pontifice, cap.* 34. Neque paulus, qui plus omnibus laboravit, neque Joannes, quem Christus præ cæteris dileait, neque Andreas major natu, neque aliquis Apostolorum alius, *sed solus unicus Petrus Claves accepit.*

22 Nec adversùa supradicta obstant primò, verba nimis urgentia Divi Cypriani *lib. de unitat. Ecclesi.* asserentis. Hoc erant utique cæteri Apostoli, quod erat petrus, pari consortio præditi, & honoris, & potestatis. Quod etiam habetur *in cap. loquitur Dominus* 24. *quæst.* 1. Undè Innocentius III. *in cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi*, asserit, paulum accepisse plenitudinem potestatis. Respondeo, magnam esse differentiam inter potestatem pauli, & aliorum Apostolorum, & inter potestatem petri. Ideò Anacletus *Epistola* 2. sic ait: Cæteri Apostoli cum eodem (scilicet petro) pari consortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque principem eorum esse voluerunt. Et Melchiades Papa *Epistola ad Episcopos Hispaniæ*. Inter Beatos Apostolos fuit quædam discretio potestatis, & licèt cunctis par electio foret, Beato tamen petro concessum est, ut, & aliis præemineret.

23 Concedo igitur, Apostolos habuisse quidem potestatem in universum Orbem, sed extraordinariam tanquam delegatus, petrum verò habuisse potestatem ordinariam tanquam Caput, & ex officio. Itaque potestas data est petro, ut per successionem perpetuò in Ecclesia duraret: aliis verò Apostolis solùm data est per modum cujusdam legationis, & personalis muneris finiendi cum vita eorum. Insuper hæc potestas, quoad actum ferendi leges, in petro erat simpliciter superior, & independens; in Apostolis verò, inferiori modo, & cùm multa differentia, quia petrus poterat suis legibus, vel præceptis alios etiam Apostolos obligare, & nullus poterat ejus leges revocare: alii verò Apostoli nec petrum obligare poterant; & petrus in rigore poterat eorum leges non admittere, seu revocare. Et ita docet (respondens ad textum Divi Cypriani) Suarez *de legibus, libr.* 4. *capite* 3. *num.* 7. 8. *&* 9. cui adde Acugnam in Decretum Gratiani *part.* 1. *distinctione* 25. *capit.* 2. *numero* 6. Dominicum Bañez omninò videndum *in* 2. 2. *D. Thoma quæst.* 1. *articul.* 10. *dub.* 4. *in responsione ad primum argument.* Granadum *in* 2. 2. *D. Thoma, controvers.* 1. *tract.* 7. *disputat.* 1. *sect.* 2. *num.* 10. Amicum *in cursu Theolog. tom.* 4. *disput.* 6. *sect.* 2. *num.* 79. Perez *in Pentateuchum fidei, lib. de Roman. Pontif. cap.* 25. Valentiam *tom.* 4. *disp.* 1. *punct.* 7. *§.* 28. Driedonum *libr.* 4. *de variis dogmatibus cap.* 3. *part.* 3. Alvarum Pelagium *de planctu Eccles. lib.* 1. *cap.* 60. Canum *de loc. Theolog. lib.* 8. *cap. ult. ad argument.* 15. Sotum *in* 4. *distinct.* 20. *quæst.* 1. *art.* 2. *&* 3. Becanum *in manual. controvers. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 47. *& seq.* Boverium *in controvers. tom.* 2. *lib.* 1. *Demonst.* 3. Symboli *de unitate capitis visibilis articic.* 9. Alexand. Turrecrem. *de Eccles. Hierarch, lib.* 4. *Rad.* 12. & alios.

24 Et banc differentiam procedere etiam in paulo individualiter patet ex Suarez *ubi suprà num.* 4. juncto *num.* 7. *& seq.* Et docet etiam expresè eruditus ex nunquam satis laudata Societate Jesu Theologus Nicolaus Serrarius *opuscul. de vita Divi Pauli part.* 4. *num.* 70. ubi sic ait; Cùm summo pontificatu auctus esset Petrus, solusque ordinariam in totam quacumque diffusam Ecclesiam potestatem haberet: omnes tamen alii Apostoli, & maximè sanctus Paulus, extraordinariam accepit. Sic enim initio decebat, ut omnium omnibus Ecclesiarum solicitudo quædam inesset, omnes omnium provinciarum procurationem, quadamtenus haberent, ut tantò, & faciliùs, & citiùs, & diligentiùs Evangeliom omnes in oras, & regiones spargeretur. Ordinaria tamen, & legitima cura, & administratio penes unum petrum, ejusque posteros semper mansit. Sicuti cum Sacerdotio summo initiatus esset Aaron, ordinario is munere fungebatur; quod ejus etiam posteri retinuerunt: extraordinariam tamen simul etiam tenebat ejus frater Moyses. (Quare Patres, si quando comparationem inter petrum, & paulum instituunt, quatuor ferè hæc docent. Primò hosce duos Apostolos aliis omnibus antecellere. Secundò, uter illorum virtutibus, & meritis altero major sit, nobis incertum esse. Tertiò, paulum scientia, & doctrina, Petro antestare. Quartò, petrum, & potestate, & auctoritate primas tenere.) Hæc Serrarius nimis conducentia ad casum nostrum, pro responsione ad authoritates patrum ab adversariis adductas, ad quas latiùs infrà.

25 Nec obstat dicere secundò, omnia supradicta esse vera, sed procedere loquendo de D. Paulo seorsum sumpto, secus si de Paulo cum petro conjuncto, efficientibus unicum in Ecclesia Principem, & caput. Respondeo, hoc esse verbis illudere, & hanc novam D. Pauli mixtionem: Dico novam, quatenus asseriti, D. Paulum effecisse cum D. Petro, unum Caput, atque constituisse unicum principem Ecclesiæ. Hanc, inquam novam D. Pauli mixtionem cum petro non agnoscunt; neque indicant sacræ Scripturæ, nec veteres patres, nec Theologi; ergo tanquam figmentum chimæricum admittenda non erit; cùm igitur Scripturæ absolutè ad solum petrum Primatum Ecclesiæ conferant, & veteres patres, quos plena manu, & ad satietatem superiùs adduxi in prima, secunda, & tertia probatione, cum omnibus Scholasticis, etiam simpliciter solum petrum, & non aliud Caput, & Pontificem Ecclesiæ vocant, prorsus negantes D. paulo Clavem Potentiæ, & jurisdictionis eo modo, ut petro competit. Nescio quo pacto paulus possit ab Adversariis vocari Ecclesiæ Pontifex, Princeps, & Caput, ut petrus.

26 Sed instabis dicendo cum adversariis, *num.* 14. non officere, si aliqua loca Sanctorum patrum faciant mentionem solùm de primatu petri, & non Pauli, quia etiam in aliis locis patrum, solius Pauli primatus astruitur: non, inquam, secundùm ipsos, hoc obstat; quia in Scripturis, Pater Deus appellatur; ita & filius, Dominus: & tamen hoc non obstante, non excluditur Divinitas Filii cum Patri Divinitas attribuatur; nec Dominatio Patris excluditur, cum Filio confeatur. Sic & in nostro casu non excluditur primatus pauli, dum attribuitur petro à sanctis patribus, nec excluditur primatus petri, dum attribuitur paulo, & sic nominato petro intelligitur nominatus paulus, & nominatio paulo, intelligitor nominatus petrus, ut eorum individua Æqualitas demonstretur.

27 Sed hæc responsio non est admittenda, & est satis futilis, & straminea. Nam in Scripturis, expressa Divinitate Patris, non excluditur Divinitas Filii, quia alibi Scriptura facit mentionem de Divinitate Filii, & expressa Divinitate Filii alibi Scriptura facit mentionem de Divinitate Patris, & ita expressa Divinitate Patris, intelligitur Divinitas Filii expressa: & expressa Divinitate Filii, intelligitur expressa Divinitas Patri. Sed ego quæro ab Adversariis, cùm in Scriptura habeamus expressum Primatum solius Petri, ut in multis locis apparet: afferant ipsi aliquem locum Scripturæ tribuentem paulo primatum Ecclesiæ, & ego dabo manus, & argumentum eorum vim habebit. Sed cùm in Sacris litteris tantùm de primatu petri (ut visum est) efficiatur mentio, & nulla mentio efficiatur de primatu pauli, sequitur, non posse argumentari de uno ad alium, sicut argumentum de Divinitate Patris ad Divinitatem Filii, & è contra.

28 Nec valet dicere, hanc mentionem primatus pauli, docere aliquus Patres. Nam cùm Scriptura (cui standum est) de tali primatu ne quidem unum verbum asserat, ideò patres (secundum mentem Adversariorum) hoc asserentes, reducendi sunt ad bonum sensum, & interpretandi sunt juxta differentias, & discrimina, quæ diximus sopra, adducta à D. Thoma, & aliis Patribus, & Theologis Scholasticis, ut infrà magis in particulari dicemus. Et ideò Patres ab Anonymo adducti, quando posteà, apertè, & in terminis loquuntur de primatu Ecclesiæ, semper faciunt mentionem de petro, & ne verbum quidem afferunt de paulo; immò, ut probatum est, & fatentur

Paulum quoad primatum fuisse petro subjectum, & inferiorem, unde miror, quo pacto Adversarii possint hæc verba proferre, *n.* 20. videlicet à Christo ipso indissolubili modo constrictam pauli cum petro in eundem loci primatum societatem: Bone Deus, in quonam quæso Sacræ Scripturæ Textu, hunc primatum pauli cum petro observaverunt; In lucem quidem promant: quia ego, nec ulli ante me invenerunt. Quando Christus dixit petro: Pasce oves meas, inter illas etiam erant Apostoli, & etiam paulus. Sed quando, & quo pacto fuerit ex ove posteà electus pastor (ut volunt Adversarii) mihi, & Theologis ignotum est. Desinant igitur Adversarii admirari; si patribus (sunt eorum ipsissima verba, *nu.* 19.) credimus petro Ecclesiæ primatum assignantibus? quid est, cur eundem paulo asserentibus non patiamur? Respondeo breviter, primatum petri credimus, quia in Scriptura habetur expresse, & ideò apertè à sanctis patribus etiam asseritur. Verum primatum pauli non credimus, quia non solùm non habetur in sacra Scriptura, sed nec etiam in sanctis patribus invenitur, sed tantùm ex laudibus, & encomiis, quæ D. paulo simul cum Divo petro patres attribuunt: Adversarii illud non benè deducunt, & inferunt; nam sanctorum patrum loca, ut probatum est, & probabitur, de primatu non sunt intelligenda. Ergo credimus patribus asserentibus primatum petri, quia cum Sacra Scriptura hoc manifestè dicunt. Non credimus Adversariis, pauli primatum asserentibus, quia id Scriptura non dicit, nec patres ab ipsis adducti, benè intellecti, & expositi, hoc asserunt.

29 Hinc benè perpendant Adversarii, quomodo audeant summo Pontifici persuadere, eorum opinionem esse certissimam traditionem omnium patrum, & totius universalis ecclesiæ. Dicant quæso, quis ex patribus dixit, non solum petrum, sed etiam paulum fuisse Caput Ecclesiæ, & parem cum petro, quoad supremum ejus primatum? Certè ferè nullus. Hoc invenio dicere Auctorem hujus Epistolæ, qui illud deducit, sed malè, ab aliquibus patribus perperam ab ipso intellectis. Et quidem si talis opinio esset admittenda tanquam omnium patrum, & Ecclesiæ traditio, (ut volunt Adversarii) sequeretur, D. Thomam, & totam scholam Theologorum negantem expresse æqualitatem pauli, quoad primatum cum petro, sequeretur, inquam, adversari directè communi traditioni Ecclesiæ, & sanctorum patrum, quod abhorrent aures audire, & in Ecclesia Dei in re tam gravi D. Thomas cum omnibus Theologis pugnaret contra omnes patres. Agnoscant adversarii, quanta laborant in Charybdi?

30 Et videant, si novus papatus Divi pauli ab ipsis inventus dici possit totius Ecclesiæ traditio. Nam quidem traditiones Ecclesiæ sunt apertissimæ, & luce meridiana clariores. Quis enim scit, parvulos esse baptizandos ex traditione Ecclesiæ, ait Augustinus *lib.* 10. *Genes. ad litteram*, *cap.* 23. Quis non scit Symbolum fidei esse verè canonicum, & Apostolicum, de quo Baronius *tom.* 1. *ann.* 44. Quis non scit in Calice ante consecrationem, esse aquam admiscendam, ut observat Cyprianus *lib.* 2. *epistol.* 1. Quis non scit obligationem jejunii Quadragesimalis, de quo D. Leo *serm.* 7. *de jejun.* Et sic dicendum de omnibus aliis Ecclesiæ traditionibus, & præsertim divinis, & Apostolicis, quæ omnibus fidelibus patent, & ut tales ab omnibus creduntur. Sed dicant mihi Adversarii, illa eorum traditio de novo Papatu Divi Pauli, quandonam in Ecclesia innotuit? quis usque adhuc ex Christi fidelibus illam scivit? Quis ex Theologis, & Controversistis, quando de traditionibus Ecclesiæ agunt, de illa fecerunt mentionem? Certè nullus. Ipsi soli post 1646. annos in Ecclesia Dei, talem traditionem prædicaverunt. Dicere autem patribus ab ipsis citatis innotuisse, & de illa testari, sunt meræ nugæ, est merum somnium, ut infrà satis patebit. Cùm itaque una ex Notis traditionum Ecclesiæ sit consensio, ut optimè observat eruditus Joannes Bagotius in Apologetico fidei *part.* 1. *libr.* 4. *disputatione* 4. *cap.* 2. *sect.* 1. *num.* 4. Valentia *tom.* 1. *disputatione* 5. *quæst.* 1. *punct.* 7. §. 45. & alii communiter. Et in assertione adversariorum, quod paulus fuerit Pontifex cum petro, non solum est consensio inter Doctores, sed positiva dissensio. Nam ex sanctis patribus, & ex ipsa Sacra Scriptura D. Thomas, & omnes Scholastici contrarium firmant, nempe paulum fuisse inferiorem, & subditum petri, nec ei æqualem in regimine. Bone Deus! qua fronte audent Adversarii asserere eorum sententiam esse certissimam traditionem universalis Ecclesiæ, cùm habeat tot, tantosque insignes contradictores, quos usque ad satietatem supra retulimus. Vereantur igitur vocare eorum sententiam traditionem patrum, & Ecclesiæ. Nam traditio Ecclesiæ est in contrarium, & si in hac disceptatione brevitati non studerem, latiùs demonstrarem discurrendo per priora, & posteriora sæcula, patres semper docuisse primatum soli, & uni petro collatum fuisse, licèt breviter hoc firmatum sit supra in probatione prima, secunda, & tertia. Undè rectè dixit magnus Salmeronius *tom.* 4. *tract.* 2. *parte* 3. nostram sententiam esse *traditionum Patrum*, & tamen Anonymus contendit, suum figmentum, patrum esse traditionem. Ergo habebimus in Ecclesia duas traditiones Patrum sibi invicem adversantes, quid absurdiùs dici potest? sed prorsus eliminanda, & detestanda est hæc nova associatio pauli cum petro in regimine, & primatu ecclesiæ, quam Anonymus novissimè in Proscenium deduxit.

31 Nam regimen Ecclesiæ militantis fuit institutum, ut optimè ex multis observat Duvallius *de Roman. Pontific.* *part.* 1. *quæst.* 2. Bellarminus *lib.* 9. *cap.* 6. Pueronius *de Regul. Aristocrat. tom.* 2. *cap.* 3. *num.* 2, Paulianus *de Jubil. lib.* 3. *cap.* 1, & alii, ad instar Ecclesiæ triumphantis tanquam quædam ejus imago, sed in Ecclesia triumphante præter Deum, & post lapsum Luciferi, non adsuit alius princeps, nisi solus Michael sine societate alterius Angeli. Sic, & in Ecclesia militanti præter Christum non est admittendus alius princeps, & Caput, nisi solus petrus sine societate pauli, & post ipsum ejus successores. Adde quòd Gersonius Cancellarius Parisiensis *lib. de Auferibilitate Papæ*, *Consid.* 8. asserat, nullam aliam politiam in Ecclesia constituisse Christum immutabiliter præter Monarchiam, & contrarium asserere, putat esse hæreticum. Sed si Christus post institutum Pontificem petrum, instituisset posteà, ut vult Anonymus, etiam paulum, mutasset regimen ecclesiæ contra id, quod firmat Gersonius, & tunc Ecclesia dici potuisset mutata, sicut etiam quælibet res publica censetur mutari, quando modus, seu forma gubernandi mutatur: quod de Ecclesia dicere videtur absurdum, ut optimè observat Beccanus *in Man. Contr. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 25. Ergo contra Anonymum dicendum est cum Gersone, regimen Monarchicum Ecclesiæ semper immutabiliter extitisse penes solum, & unum petrum.

32 Et ideò Concilia Generalia alium Pontificem non agnoscunt nisi petrum, & ejus successores, supra adduximus Concilium Florentinum, cui nunc addo Concilium Nicænum, *Canon.* 19. *Arabico*, Concilium Nicænum I. *Can.* 4. Concilium Chalcedonense III. *Act.* 3. Et Concilium Ephesinum, *tom.* 2. *cap.* 16. ubi sic habetur. Nulli dubium, immò sæculis omnibus notum est, Sanctum, Beatumque petrum, Apostolorum Principem, & Caput, fideique columnam, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum à Christo Regni Claves accepisse, nec non per successores suos hucusque vivere. Celebris est etiam locus alter *Concilii Generalis Lugdunensis sub Gregorio X*, Ipsa quoque (ait) sancta Romana ecclesia, summum, & absolutum primatum, & principatum, super omnem Ecclesiam Catholicam obtinet, quem se ab ipso in beato petro Apostolorum principe, & vertice, cujus Romanus Pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter, & humiliter recognoscit. Agnosce, quæso, quomodo Concilia, quando apertè, & clarè loquuntur de primatu ecclesiæ, solùm faciant mentionem de petro, & nunquam de paulo, & tamen Anonymus audet paulum in primatu petro consociare: ergo patres in omnibus Conciliis Generalibus, dicendum est, immemores fuisse primatus pauli in ecclesia? Ergo eorum verba in re tam gravi fuerunt semper trunca, & manca? Absit hoc dicere, sed de paulo nunquam mentionem fecerunt; quia Christus Dominus aliud Caput in ecclesia non reliquit, nisi petrum. Itaque istum novum, & alterum pontificem, paulum videlicet nostro Anonymo relinquamus, nos autem cum tota ecclesia Divum paulum tanquam Apostolum, & inter Apostolos maximum, humiliter veneremur: sed Pontificem à Christo institutum solum, & unum petrum privativè quoad paulum constanter credendum esse putamus.

33 Et tandem, ut finem imponam huic sectioni, non deseram hic apponere aliquas patrum auctoritates, in quibus faciendo mentionem de petro, & paulo, petrum prærogativa primatus in ecclesia extollunt; paulum verò aliis laudibus condecorant; undè ex hoc manifestè patet, paulum cum petro minimè pontificem fuisse, ut perperam vult Anonymus. Pulcher locus est ille Cyrilli Hierosolymitani *Catech.* 6. ubi ait: Errorem autem, aut latiùs se proferentem cum fuerunt duo viri boni huc perlati, petrus, & paulus ecclesiæ Præfecti, & Simonem se Deum ostentantem, talemque existimatum confestim morte affecerunt. Nam cùm Simon sese sublimem in Cœlos latum iri profiteretur, & in aerem dæmoniorum vehiculo ferretur, genibus flexis provoluti servi Dei, præcum interventu in magum ejaculati sunt, & in terram eum dejecerunt. Vide lector, quòd in his verbis petrus, & paulus vocantur Ecclesiæ Præfecti, quis detinebit Anonymum, ut ex illis non inferat suam solitam consequentiam; Ergo paulus, & petrus fuerunt simul Pontifices; sed audi quid posteà subjiciat Cyrillus: Nihilque mirum videtur tametsi mirabile sit; petrus enim is erat, qui Claves Cœlorum circumferebat, nec admiratione dignum; paulus enim is erat, qui ad tertium usque Cœlum, & paradisum raptus, arcana verba audierat, quæ homini proloqui nemini licet. In quibus verbis patet, quòd Cyrillus simul, & in eodem contextu loquens de petro, & paulo, petro primatum ecclesiæ attribuit, alludens ad illa verba Christi; Et tibi dabo Claves Regni Cœlorum, unde in *Cath.* 17,

vocavit

vocavit etiam illum principem Apostolorum, & Regni Cœlorum Clavigerum. Sed aliis laodibus Cyrillus paulum exornat, nec cum petro participem de primatu ecclesiæ facit, verùm alio nomine commendat, quòd nimirum ad tertium usque Cœlum, & paradisum raptus fuisset.

34 Quod etiam factum invenio apud Gregorium Nazianzenum Orat. 26. in qua sic asserit: paulus Magnus veritatis præco, gentium in fide Magister, qui ad tertium usque Cœlum pervenit, qui paradisi spectator fuit, &c. Sed statim, & in eodem contextu loquens de petro, dicit: Hic quidem petra vocatur, & fundamenta ecclesiæ fideique credita accipit, &c. Vide, quomodo charactere primatus ecclesiæ distinguat Nazianzenus petrum à paulo, paulum multis exornat encomiis, sed ecclesiæ primatum ooi petro tribuit. Idem fecit D. Chrysostomus *Homil. 9. de pœnit.* io qua plora encomia confert petro, & paulo; sed primatum ecclesiæ soli petro attriboit. Et supra adduxi alia verba D. Chrysostnmi *Homil. 87. in Joann.* ubi ita loquitur. Cur tandem aliis prætermissis, de his solùm petrum affatur; singularis sive eximius ex Apostolis, & os discipulorum, & cœtus vertex erat. Et statim addit: Idcircò paulus ascendit, ut eum studiosè videret. Uodè ex omnibus superiùs dictis manifestè patet, quòd patres, quando loquuntur clarè, & apertè de primatu ecclesiæ, tantum faciunt mentionem de petro, & non de paulo; & hoc etiam io illis locis, & in eodem contextu, in quo nominant paulum simul cum petro, & illis laudibus exornant; primatum enim petro soli conferuot. Et ideò io terminis aliqui asserunt, paulum, quoad primatum, fuisse petro subditom, & inferiorem. Vide etiam præter citatos patres Nicolaum pontificem *Epist. 5.* ad Imperatorem Michaelem, obi laudat petrum, & paolum, tanquam duo lumioa magna Cœli, in Ecclesia Romana constitutos; sed cùm præcisè de digoitate, & auctoritate suæ sedis loquitur, soli petro illam tribuit. Joaones VIII. *in Epist. 58.* ad episcopos Manaducensem, & Equilensem, cum aliàs petrum, & paulum principes Apostolorum ooncupasset, tamen cùm de sedis Apostolicæ aoctoritate pressus agit, sedem vocat petri. Et Leo IX. *Epist. 1.* ad Michaelem Imperatorem loquens de petro, & paulo: Cathedralem, & primatum tribuit petro, paulum verò Doctorem gentium vocat. Alios etiam patres invenies in sectione sequenti.

35 Sed piaculum existimarem, si ad confirmationem supradictorum, noo adducerem verba Clem. VI. io Extrav. Unigenitus Dei Filius, &c. ubi sic asserit: Quantum apud homines gloriosi principes Terræ, petrus, & paulus, per quos Evangelium Christi Romæ resplenduit, & per quos ecclesiæ religionis sumpsit exordiom, qoi facti Christiaoi populi per Evangelium genitores, gregis Dominici pastores, fidei Lucernæ, ecclesiarum Columnæ, præ cæteris Apostolis peculiari quadam prærogativa io ipso Salvatore fidei virtute præcellunt. Quorum Uni, scilicet Apostolorum principi, sicut bono dispensatori Claves Regni Cœlorum commisit. Alteri tanquam idoneo Doctori, Magisterium ecclesiasticæ eruditionis injunxit, in speciali veneratione haberi debeant, &c. Vidisti, amice Lector, æqualia encomia, & laudes, quibus Clemens Pontifex exornat simul petrum, & paulum, vocat enim illos pastores gregis Dominici, Lucernas fidei, Columnas Ecclesiarum; ex quibus verbis encomiasticis Anonymus noster certè inferret: Ergo paulus, & petrus fueruot simul pontifices. Sed Clemens talem infringit conclusionem, nam statim declarat illam æqualitatem à se positam inter paulum, & petrum, non esse in ordine ad primatum; & ideò illicò differentiam ponit ioter paulum, & petrum, quoad supremum Ecclesiæ regimen: nam uni soli petro tribuit (ut loquitur D. Augustinus, & D. Maximus) Clavem potentiæ, paulo verò Clavem Scientiæ, dicens, ut visum est; Quorum UNI, scilicet Apostolorum principi, sicut bono dispensatori Claves Regni Cœlorum commisit; alteri tanquam idoneo Doctori Magisterium ecclesiasticæ eruditionis iojunxit. Hæc, ut dixi, Clemens pontifex; cujus verba desumpta sunt à D. Maximo Taurinensi Episcopo *Hom.* 3. de petro, & paulo, qui, teste Gennadio, ferè mille ducentis annis ante ipsum vixerat. Hanc etiam inæqualitatem inter paulum, & petrom manifestat ecclesia in orationibus appositis in Missa, quas recitat in eorum festivitatibus. Nam in oratione Divi petri sic ait: Deus, qui B. Petro collatis Clavibus Regni Cœlestis ligandi, atque solvendi pontificium tradidisti, &c. In oratione verò D. pauli, hæc profert: Deus, qui multitudinem Gentium B. pauli Apostoli prædicatione docuisti, &c. Vide quomodo ecclesia tribuat petro primatum, & Clavem potentiæ, alludens ad alia verba Christi: Et tibi dabo Claves Regoi Cœlorum, paulo verò triboit Apostolatum, & Clavem scientiæ; juxta illud, quod dixit Christus: Vas electionis erit mihi iste, ut portet nomen meum in Gentibus.

36 Denique, si aliquis curiosus mihi instaret, an præter verba superiùs allata: Ascendi Jerosolymam videre petrum, in Epistolis D. pauli extaret aliquis locus, qui pro primatu petri suprà alios posset adduci. Et respondeo affirmativè ex consideratione Cardinalis Baronii *to. 1. ann. 57. n. 3.* ex qua apparet paulom in suis Epistolis, primatum petri supra alios ostendisse: nam *1. Cor. 1.* ait; *Ego quidem sum Pauli: Ego autem Apollo: Ego verò Cepha: ego autem Christi*; Ex quibus verbis Baronius colligit, quòd cum petrus Corinthii nondum prædicasset, sed taotùm paulus, & Apollo: qui se pauli, aut Apollo esse dicebat, se quidem tanquam ad prædicationis auctores referebant; qui verò se Cephæ, aut Christi esse affirmabant, cùm ad rationem prædicationis sibi vindicare non possent, ii ad Christum, tanquam Fidei auctorem, & ad petrum velut ecclesiæ Caput à Christo institutum, tantùm respiciebant: neque hi à paulo reprebenduntur; sed priores illi tantùm, qui se aot pauli, aut Apollo esse contentiosè affirmabant, ut ex eodem paulo constat, qui posteà tantùm in eos invehitur, qui se aut pauli, aut Apollo esse asserebant. Et licèt hanc Baroni considerationem impugnet impius M. Antonius de Dominis *lib. 5. cap. 9. num. 27.* illam tamen defendunt Episcopus Massiliensis Coeffeteau, & pater Boverius, & meritò. Nam quæro primò; Corinthii solom Cepham, qui nondum ipsis prædicaverat, neque illis præterquam nomine notus erat, inter alios Apostolos io Caput sibi constituerunt; cùm enim id neque prædicationis, neque solms Apostolatus intuitu præstarent, planè nulla alia videtur esse ratio, cur id dicerent, nisi quòd petrum in ecclesia supremum primatum gerere non ignorarent. Quòd verò non tantùm paulus Cepham superaddiderit; sed ipsi Corinthii id de Cepha dixerint, apertè testatur paulus, cùm ait: Ego autem dico, quod unusquisque vestrum dicit: *Ego quidem sum Pauli*; *Ego autem Apollo*; *Ego verò Cephæ*. Quo fit, ut falsom sit, paulum ad exemplificationem tantùm nomen Cephæ superaddidisse. Deinde certom est, paulum tantùm, qui se aut pauli, aut Apollo; noo qui Cephæ, aut Christi esse dicebant, reprehendisse.

37 Adducam etiam, & alium locum D. pauli manifestaotis primatum petri sopra alios; sic enim *Corinth. 15.* asserit: *Tradidi enim vobis, quod accepi, quòd Christus mortuus est pro peccatis nostris, & resurrexit tertia die, & quia visus est Cephæ, & post hæc undecim.* Quæ verba videlicet; *Et quod visus est Cephæ*, explanans Theophylactus, sic asserit: Io primis, qui cæteris omnibus præeminebat auctoritate, ponit. Undè pater Justinianus ex Societate Jesu etiam dicta verba exponens, *num.* 6. hæc profert: ait Apostolus se tradidisse Corinthiis, Christum se videndum præbuisse Cephæ, tanquam Apostolorum principi, cujus apud omnes authoritas summa esse deberet. Ita Justinianus; cui adde Estium, asserentem, paulum primo loco dixisse Christum visom esse Cephæ, id est petro, quia petri tanquam Apostolorum principis prima erat auctoritas, qoi proinde primus nominandus erat. Et adducit Oecumenium observantem, quod Christus apparuit primùm petro tanquam primario Duci venerandi discipulorum chori. Et tandem alium locum pauli adducit pro primatu petri supra alios. Joseph Stephanus Valentinus *in lib. de potestate coactiva Rom. Pontif. cap.* 8. ubi sic ait: Glorietur licèt paulus, se ipsum gentium Apostolum, & à Hierosolymis ad Illyricum usque Evangelium detulisse; ounquam tamen sibi suo jure, quemadmodum petrus, totius Orbis curam vindicabit. Habuit paulus suos sibi præscriptos terminos. Aliis etiam omnibus secundùm cujusque mensuram, & regulam singulatim sua segio contigit. Solius tamen petri auctoritas, nullis certis terminis circumscripta, non solùm singulas, sed omnes provincias moderabatur, omniaque divina auctoritate sibi commissa gubernat. *Nos autem*, ait paulus 2. *ad Corinth. cap.* 10. *Non in immensum gloriabimur, sed secundùm mensuram regulæ, qua mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi usque ad vos; non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos.* Sed singula diligenter perpendamus. *Non*, inquit, *in immensum gloriabimur*, [illegible], id est, non diffusè, ac sine modo extollimur, & de alienis laboribus, ut ait Theodoretus efferimur, *sed secundùm mensuram regulæ, qua mensus est nobis Deus*, ἐμέρισεν, id est, partitus est nobis Domious, atque singulatim distribuit, mensoram pertingendi, usque ad vos. Suus cuique modus, & mensura præscripta fuit, nec totus orbis, ut io eo præessent singulis Apostolis contingit, sed pars. *Quibus tanquam agricolis vineam distribuit Deus*, ut ait Chrysostomus, & Theophylactus in hoc loco, *si orbem terrarum per singulas partes dispertivit, & assignavit*, ut in eas quas quisque susceperat colendas, diligenter incumberet. *Petro tamen omnes creaturæ sunt traditæ* (ut S. Greg. lib. 7. Epistol. 95.) *cum ipse* (ut idem est auctor lib. 4. Epist. 38.) *primum sanctæ, & universalis Ecclesiæ membrum fuerit, Paulus, Andreas, & Joannes, singularium plebium capita.* Ita Joseph Stephanus, ex ejus tameo seotentia. Sed istam inferioritatem pauli erga petrum aliqui observant, bis hic Romæ paulum demonstrasse. Nam ut notat ex Dionysio Areopagita *Epistol. ad Timoth.* Melchior Caous *de locis Theol. lib. 6. cap.* 3. Alexander Turre *de Hier. Ecclesf. lib. 4. rad.* 12. & alii cùm petrus, & paulus ducerentur ad supplicium, extremas salutes sibi dederunt, & paulus dixit petro: pax tecum fundamentum Ecclesiarum, pastor oviom, & agnorum Christi; in quibus verbis recognovit illum ut Caput suum, & totius Eccle-

siæ, alludens ad illa verba *Matth.* 16. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus: & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. & etiam alludens ad alia verba *Joan.* 21. pasce oves meas. Deinde observant Rodolphus Cupers *in tract. de Sacrosanct. Eccles. ad cap. oportebat dist.* 79. *fol.* 123. & alii, quòd cùm Simon Magus per acra à dæmonibus veheretur, dixit Paulus Petro. Tuum est impetrare, meum est orare; ut superioritatem Petri demonstraret. Et ideò sapientissimus Joannes Echius *de Primatu Petri lib.* 3. *cap.* 37. sic asserit, Quantum verò ad Regimen, & potestatem attinet, sic Petrus fuit superior Paulo, quem velut Ecclesiæ Caput venerabatur, & quod Illustrissimus Princeps Georgius Saxoniæ Dux ponderabat pro Petro, quod cùm Simon Magus illud ederet populo, dixit Sanctus Paulus se oraturum, ut Petrus præciperet. Vide, imperium agnovit in Petro, & in hoc ei cessit. Ita Echius.

38 Quod confirmatur ex his, quæ observant Nauclerus *tom.* 1. *part.* 2 *lib.* 2. *cap.* 3. nempe hanc dejectionem Simonis Magi, à D. Petro factam, demonstrare summam ejus Præfecturam, & Monarchiam in Ecclesia Christi. Sed satis inconcussè in hac sectione firmatum est, Paulum (ut cæteros Apostolos) fuisse parem Petro in ordine ad Apostolatum, at in ordine ad Regimen fuisse Petro subditum, & inferiorem, & præter Doctores ubi suprà usque ad satietatem citatos, vide Boverium *in censura contra M. Antonium de Dominis lib.* 1. *cap.* 3. Videat modò Anonymus, quo pacto potuerit Paulum, Pontificem cum Petro facere.

SECTIO III.

Continens Responsiones ad argumenta adducta ab Anonymo pro Papatu D. Pauli.

§. 1. Restat modò (ut magis nostra sententia firmetur) respondere ad argumenta in contrarium adducta ex authoritate multorum Patrum, qui indissolubili societate annectentes Paulum cum Petro, æqualitatem inter ipsos adfuisse demonstrare videntur. Sed ex superius dictis clara est responsio: nam fuisse æquales in eodem genere, nego; si in diverso genere concedo. In ordine ad Apostolatum, concedo; in ordine ad Primatum, nego. Quoad clavem potentiæ, nego; quoad clavem doctrinæ, concedo. Verùm perpendamus aliqua loca adducta ab adversariis; Asserunt primò, petrum, & paulum vocari ab aliquibus patribus principes Apostolorum, & quòd summitatem principalem Apostolatus obtinuerunt. Sed quid ad rem? Ergo Paulus est æqualis Petro in ordine ad primatum? Nego consequentiam. Audiat Anonymus ipsos Sorbonicos. Sic itaque asserit Episcopus Massiliensis Coeffeteau *contra M. Antonium de Dominis, libr,* 1. *caput.* 4. *num.* 4. Petrum, & Paulum Principes Apostolorum vocarunt Hieronymus, Moses Barcephas Syrus, Nicolaus I. Joannes VIII. & alii. In diverso genere fatemur, in eodem negamus. Hoc discrimen: de quo plura alia ipsi Sanctissimi Patres nos docuerunt. Maximum, qui Gennadio teste, ante ferè mille ducentos annos Ecclesiam Taurinensem summa pietate, & doctrina rexit, sat fuerit hic testem citasse. Is igitur cùm Christianæ fidei, ac Ecclesiarum omnium principes nuncupasset, quo sensu accipiendum esset, statim significandum dixit. Cùm (inquit) omnes Beatissimi Apostoli parem gratiam apud Dominum Sanctitatis obtineant, nescio quo tamen pacto petrus, & paulus videntur præ cæteris, peculiari quadam in Salvatore fidei virtute præcellere; quod quidem petro (attende discrimen) sicut bono dispensatori Clavem Regni Cœlestis dedit, Paulo tanquam idoneo Doctori, Magisterium Ecclesiasticæ Institutionis injunxit, scilicet, ut quos iste erudierit ad salutem, ille suscipiat ad quietem; ut quorum corda paulus patefecerit doctrina verborum, eorum animabus petrus aperiat regna cœlorum. Clavem enim quodammodo à Christo scientiæ, & paulus accepit. Ambo igitur Claves à Domino acceperunt, scilicet scientiæ iste, ille potentiæ: divitias immortalitatis ille dispensat, scientiæ Thesauros iste largitur. Itaque vides petro suum constare Primatum etiam si paulus princeps, & ipse Apostolorum dicatur. Est enim princeps petrus jurisdictionis auctoritate, est idem paulus merito Doctrinæ. Hucusque Coeffeteau. Et ante illum Cardinalis Bellarminus, quem audent Adversarii pro sua sententia adducere: sic enim ait, *lib.* 1. *de Rom. Pontif. cap.* 27. Sicut petrus dicitur princeps Apostolorum, qui institutus est Caput, & pastor ovium, ita etiam paulus dici potest princeps Apostolorum, quia munus Apostolicum exuberantissimè adimplevit. Ita ille; cui etiam adde Joannem Vvigers *in* 2. 2. *D. Thomæ, de Fide, & Spe, & Charitate, ad quæst.* 1, *art.* 10. *dub.* 1. *num,* 102. *tract. de Pontifice*, Ergo licèt paulus etiam vocetur princeps Apostolorum, non sequitur (ut volunt adversarii) fuisse Pontificem cum petro, & Caput Ecclesiæ, cum in diverso genere dicatur paulus princeps Apostolorum à petro. Et hoc dicere volunt patres adducti, nec aliter intelligendi sunt. Et ideò, præter Doctores citatos, vide Zachariam Boverium *in Censura contra M. Antonium de Dominis, lib.* 1. *cap.* 5. ubi optimè explicat, in quo sensu Patres vocent petrum, & paulum principes Apostolorum, absque præjudicio primatus petri? quod etiam probavit *in cap.* 11. Itaque quando petrus seorsim vocatur princeps Apostolorum, tunc intelligitur esse princeps respectu omnium Apostolorum, etiam respectu pauli, quia respectu omnium habet curam, & gubernationem pastoralem, Nemo enim excipitur ab eo, quod illi dictum est, pasce oves meas. Quòd autem petrus, & paulus simul vocentur principes Apostolorum, hoc intelligendum est, non de vero Principatu, aut gubernatione pastorali; sed de eminentia laborum, ac molestiarum, in quibus illi duo præcelluere. Ita magna est differentia inter petrum, & paulum. Primò, quia petrus duplici titulo vocatur principes Apostolorum: tum propter eminentiam potestatis, seu Præfecturæ, tum propter eminentiam laboris. At paulus, posteriori tantùm. Secundò, petrus, & seorsim solus, & conjunctim cum paulo vocatur princeps. At paulus seorsim nunquam; quod benè notandum est. Et ita docet Martinus Becanus *de Republ. Eccl. lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 55.

2 Secundò. Alias patrum auctoritates adducunt adversarii, asserentes, petrum, & paulum fuisse fundamenta Ecclesiæ, concedo: ergo fuerunt in summa potestate, & Jurisdictione: ergo constituunt unicum principem, & Caput Ecclesiæ, nego. Et alioquin de omnibus Apostolis hoc posset dici; nam non solùm à patribus, sed etiam à sacris litteris vocantur Ecclesiæ fundamenta. Audi itaque ex præclara Societate Jesu Turrianum *t,* 1. *in* 2. 2. *D. Thomæ, disp.* 55. *dub.* 1. ita ajente: Tribus modis Apostoli dicuntur fundamenta Ecclesiæ sine ullo tamen petri præjudicio. Uno modo, quia ipsi primi Ecclesias ubique fundarunt. Secundò, ratione Doctrinæ illis revelatæ, quam omnes prædicaverunt. Tertiò, quia omnes habuerunt potestatem in omnes Ecclesias, quamvis petrus peculiariter, ut illi in primatu succederetur. Hæc Turrianus. Nihil igitur officit ad primatum petri, quòd paulus cum ipso vocetur à patribus fundamentum Ecclesiæ: nam ex hoc (ut patet ex Turriano) non potest deduci, fuisse æqualem D. Petro in Regimine; ut malè inferunt adversarii. Qui quidem audiant etiam Zachariam Boverium, *in controvers. tom.* 2. *in demonstrat.* 3. *Symboli de Unitate capitis visibilis, artic.* 8. asserentem, cum qua differentia, paulus cum cæteris Apostolis, & petrus dicantur fundamenta Ecclesiæ. Apostoli (ait idcircò fundamenta nuncupantur, quia fundaverunt Ecclesiam in fide, & Doctrina Christi. Quemadmodum ait Paulus *ad Corinth.* 3. Ut sapiens Architectus fundamentum posui. Quod etiam tradit Beatus Ignatius *Epist.* 5. Una est Ecclesia (inquit) quam fundaverunt sancti Apostoli in Sanguine Christi, propriis sudoribus, & laboribus, petrus verò singulari quodam modo Ecclesiæ fundamentum dicitur, quia supremus Rector, ac Gubernator Ecclesiæ à Christo institutus est. Ita ille, quod etiam fusiùs docuit *in Censura contra M. Antonium de Dominis part.* 2. *lib.* 5. *capit.* 6. Vide etiam Tannerum *tom.* 3. *disputatione* 1. *quæst.* 1. *punct.* 7. §. 28. Joannem Vvigers *in* 2. 2. *D. Thom. tract. de Pontifice, ad quæst.* 1. *art,* 10. *dub.* 1, *num.* 24. *cum seq.* Alphonsum de Castro *adversùs Hæreses lib.* 10. *verf. Papa.* Dico itaque quòd paulus, & alii Apostoli dicuntur fundamenta Ecclesiæ, quia omnes fundarunt ubique illum, non enim petrus solus per se convertit totum Mundum ad fidem, sed diversas Regiones susceperunt, ad fidem Christi adjuverunt. Undè paulus *ad Rom.* 15. Sic autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem. Admittimus igitur paulum, & alios Apostolos suis modis dici fundamenta Ecclesiæ, sed tamen addimus peculiarem fundamenti rationem competere petro. Undè sequitur proinde, quòd sit ipse universalis Rector, & Caput Ecclesiæ. Vide præter Doctores citatos Pitigianum *in* 3. *sentent. tom.* 2. *distinct.* 25. *quæstion.* 2, *art.* 5.

3 Tertiò. Non obstat authoritas aliquorum patrum vocantium paulum Collegam D. Petri: nam hoc nomen etiam usurpatur in eo, qui minorem habet potestatem, & dignitate sit inferior; alioquin omnes Episcopi essent pares Summo Pontifici, & in eodem honoris culmine, ac dignitatis Ecclesiasticæ æquali gradu collocati; ut novissimè perperam voluit impius Claudius Salmasius *de Primatu Papæ lib.* 1. *cap.* 6. *fol.* 94. & 95. nixus authoritate D. Cypriani *Epistol.* 2. *ad Antonianum*, in qua vocavit Cornelium Pontificem Romanum Collegam suum. Et ideò dicendum est, quòd sicut D. Cyprianus, vocando Pontificem Collegam suum, non intellexit facere illum æqualem sibi, ut certum est. Ita, & patres ab adversariis adducti vocando paulum Collegam petri, non intenderunt facere paulum æqualem petro; nam, ut dictum est, nomen, Collega, aliquando non significat omnimodam paritatem, unde adducam hìc verba eruditi Jacobi Pamelii *in Epist.* 4. *Cypriani*, ubi vocavit etiam Fabianum Pontificem Collegam suum, & ideò Pamelius ait; Collegæ dicuntur, non illi dumtaxat, qui ejusdem potestatis sunt, ut duo Consules, duo Tribuni, sed, & qui ejusdem sunt Collegii. Undè, & presbyteri Episcoporum Collegæ dicuntur à Concil. Carthag. IV. *can.* 25.

can. 25. Atqui quantò sint Episcopis inferiores presbyteri, infrà demonstrabimus. Potest ergo quis Collega esse sui superioris, non ea tamen ratione, qua ille superior est. Hinc io Cooncilio Africano Aurelii Carthaginensis Episcopi Collegæ dicuntur omnes Episcopi, Consacerdotes, ac Coepiscopi, can.21. 22. ac 31. Et tamen tanta fuit Carthaginensis Episcopi præeminentia, ut nihil, illo inconsulto, cæteris Episcopis, ac Primatibus Numidiæ, ac Mauritaniæ agere licuerit, can. 20. ejusdem Concilii. Hucusque Pamelius. Quæ quidem desumpsit à Doctore Parisino, Remundo Ruso, *qui in Apologia pro Pontifice Romano, contra Molineum, fol.* 119. post multa sic asseris: Potest ergo quis Collega esse superioris sui, non ea tamen ratione, qua ille superior est. Svetonius de Augusto sic scribit: Perpetuam Tribunitiam potestatem recepit, in qua semel, atque iterùm per singula lustra Collegam sibi cooptavit, Ibidemque ait de Cæsare: Nemini vero dubium est, Tribunum illum Collegam Augusti potestate, dignitateque, nisi Tribunitia parem non fuisse. Ita ille. Dico igitur, quòd sicut presbyter dici potest Collega Episcopi, non quatenus Episcopus est etiam presbyter. Ita paulus Apostolus dicitur à sanctis patribus collega petri, non quatenus petrus Papa, & Caput Ecclesiæ est, sed quatenus petrus est etiam Apostolus. Itaque paulum, & petrum concedo Collegas fuisse ratione prædicationis, & Apostolatus; sed in regenda Ecclesia, & quoad primatum, paulum inferiorem fuisse petro, dicendum est.

4 Quartò, ad argumentum, quod adversarii adducunt, & de quo exaltant, & Jo triumphe videntur canere, D. Epiphanium asserere, paulum, & petrum fuisse Episcopos Romanos: Ergo suis par petro in primatu Ecclesiæ. Respondeo primò. Quod Epiphanius loquendo in terminis de primatu Ecclesiæ, sic ait, *in lib. Ancheratus, non longè ab initio*; Ipse Dominus constituit petrum primum Apostolorum, petram firmam, super quam Ecclesia Dei ædificata est. Itaque secundùm Epiphanium in primatu paulus non est par Petro; quia ait ipse, petrum fuisse à Christo constitutum primum Apostolorum: Ergo, & pauli. Et super petrum Ecclesiam fundatam esse: ergo non super paulum. Deinde *lib.* 2. *Hæres.* 51. post multa sic concludit: Quare petrum Discipulorum suorum principem elegit, uti perspicuè declaratum est. Ita quibus verbis Dionysius Petavius animadvertens *n.* 57. sic ait: Egregius locus, ex quo liquet petrum Andreæ, ac cæteris Apostolis, non ætatis, aut vocationis ordine, sed Principatus, ac Dignitatis anteponi. Ergo etiam, & D. Paulo. Itaque D. Epiphanius, quando dixit, paulum fuisse episcopum Romanum, reducendus est ad bonum sensum, & explicandus. Ideò respondeo secundò, contra primatum D. petri, hoc argumentum adduxisse tetram illam pestem ecclesiæ, Marcum Antonium de Dominis. Dico igitur, solum petrum Episcopum Romanum extitisse. Undè passim patres Romanam Ecclesiam, petri Cathedram vocant. Pro omnibus adducam tantùm Optatum *lib.* 2. *contra Donatistas*, sic asserentem: Negare non potes, scire te in Urbe Roma petro primam Cathedram episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum (ergo, & Pauli) Caput petrus; unde, & Cephas appellatus est, Ita ille. Igitur dicitur à D. Epiphanio, paulum cum petro episcopum Romanum fuisse, non quia propriè, & in rigore fuerit, sed quia socius, & Collega D. petri, fundavit simul cum ipso ecclesiam Romanam, cujus tamen episcopatus penes petrum stetit. Vide Franciscum Agricolam *tract. de Primatu S. Petri Apost. cap.* 10. *in sua monitione ad Lectorem*. Igitur quando Epiphanius dixit, paulum fuisse episcopum Romanum, hac ratione dixit, qua episcopalia munera Romę exercuit.

5 Quod potest confirmari ex opinione Fevardentii Doctoris Sorbonici in Divum Irænæum *lib.* 3. *cap.* 3. ubi sic ait: Mihi perplacet Sanderi doctissimi Theologi conciliatio, petrum quidem Clementem ordinasse, *Sed hunc Linum, & Cletum in Catalogo Episcoporum Romanorum praponi, quod eos Petrus sibi coadiutores asciviisset*, Ita ille, Si igitur secundùm Fevardentium aliqui patres apposuerunt, & vocant, episcopos Romanos, Linum, & Cletum, non quia verè fuerunt Pontifices, sed quia in vita D. petri fuerunt ejus Coadiutores: quid mirum, si D. paulus ab Epiphanio vocetur etiam Romanus episcopus, non quia talis fuisset, sed quia magis, quàm Linus, & Cletus D. petrum coadjuvit, & in ecclesia Romana fundanda fuit ejus socius, & Collega. Sed notandum est hic cum P. Zacharia Boverio *in Censura M. Antonii de Dominis lib.* 4. *cap.* 1. quòd duplex fundationis genus quoad rem spectat, considerandum est, unum quidem, quod pet Evangelii disseminationem, & fidei prædicationem peragitur: ea verò est hujus fundamenti ratio, ut tum primùm aliqua ecclesia fundari dicatur, cùm populus ab errore revocatus ad Christi fidem convertitur. Alterum est, cùm populo ab errore converso, & Christi fide imbuto, novus ibi episcopatus erigitur, & episcopalis Sedes in ecclesia fundata à suo episcopo administratur. Primum quidem fundationis genus, si Romanam ecclesiam spectamus, petro, & paulo æquè convenire potest, uterque enim Romæ evangelium disseminavit, uterque in Romana Urbe ad Christi fidem introducendam laboravit, quamquam prior petrus ad eam accesserit, quo fit, ut etiam uterque hoc fundationis genere ipsius ecclesiæ fundator appellari queat. Undè ex hoc sequitur, ut Romani pontifices petrum, & paulum Romanæ ecclesiæ auctores cognoscunt, Bullas sub utriusque nomine conficiant, ut infrà dicemus, plumbeum sigillum utriusquo imagine connectant, utriusque officium simul conjungant, ac in omni ferè pontificali munere, cùm B. petri memoriam celebrant, paulum à petro nunquam disiungant, neque enim id alia ratione præstent: quàm quod æquè à petro, & paulo Romanam ecclesiam hoc fundationis genere fundatam esse profitemur: at verò si alterum fundationis genus spectes, petrus dumtaxat Romæ ecclesiæ fundator fuit, is enim solus Romanam ecclesiam, ut proprius episcopus, rexit, solus sine paulo eam ecclesiam, ac simul cunctas Orbis ecclesias pontificia auctoritate administravit. Vide etiam eundem Boverium *lib.* 2. *cap.* 7. & *c.* 4. ubi firmat, quòd licèt paulus cum petro in Romana ecclesia fundandà laboraverit, non tamen illius episcopus fuit, aut Romam simul duos episcopos habuit, sed unum petrum dumtaxat, Dicitur itaque Romana ecclesia à duobus Apostolis fundata, eo quod petrus primùm, deinde paulus Romaoum populom Christiana fide imbuerint; at episcopatus tantummodò apud petrum mansit. Et ita hanc sententiam in terminis, præter Boverium ubi supra, tenet Coeffeteau *contra Rempubl. M. Antonii de Dominis tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 8. & 11. ubi sic ait: Junxisse operas principes Apostolorum, ac de communi consilio, cum alterum Romæ natus esset, rebus ecclesiæ consoluisse, nullus dubitat. Sed egisse Romæ episcopum, si ecclesiastici vocabuli vis, & energia attendatur, vix est, ut concedi possit, cùm Cathedram ibi figere non potuerit, occupata (ut omnes patres asserunt) ea Sede à petro Apostolorum Corypheo. Accedit, quòd cum paulus Gentium Apostolus divinitus constitutus esset, ut omnibus nationibus Evangelii lucem præferret, nulli certo loco astringi, ac veluti alligari debuit. Quòd ergo à quibusdam scriptoribus paulus inducitur episcopus Romanus, ad fonctiones episcopales, quas paulo ubique obire licuerit, omninò referendum est, non ad Cathedræ illam erectionem, quam uni petro acceptam habet ecclesia Romana. Sic ergo intelligendus Epiphanius, qui expressis verbis paulum cum petro episcopum Romanum facit: scilicet ad munera episcopalia respexit, cum tamen eum non lateret, episcopatus Romani propriè spectati fundamenta unum jecisse petrum. Hinc scilicet, ut ostendimus, plerique eorum, qui Catologos Romanorum pontificum contexunt, à petro, prætermisso paulo, initium ducunt, ac demum ad Linum, Clementem, ac deinceps alios progrediuntur. Hucusque episcopus Massiliensis. Undè D. Augustinus *Epist.* 164. recenset episcopos Romanos à S. petro, ad Anastasium *tom.* 2, his verbis: Quantò certius, & verè salubriter ab ipso petro numeramus, cui totius ecclesiæ figuram gerenti, Dominus ait: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petro enim successit Linus, Lino Clemens, &c. Vide etiam Amicum *tom.* 4. *disput.* 5. *sect.* 1. *num.* 6. qui adducit D. Irenæum. Hinc patres apertè, & clarè Romanam Cathedram, & episcopatum D. petro tribuunt, ut Gregorius *Epist.* 37. *ad Eulogium Episcopum Alexandrinum*. Hieronymus *lib. de viris illustribus, cap.* 1. Damasus *in vita D. Petri*. Severus Sulpitius *Hist. Sacr. lib.* 2. D. Leo *serm.* 1. *in natal. B. Petri, & Pauli*. Bernardus *Epist.* 237. *ad Eugenium Papam*, & alii communiter, Et ideò sententiam superius impugnatam, nempè, paulum fuisse etiam episcopum Romanum; latè, præter Doctores adductos, refellit Martinus Becanus *de Republ. Ecclesiast. lib.* 3. *cap.* 2. *per totum*, & ideò Joannes Lorinus *in Acta Apost. cap.* 28. *vers.* 31. *in fine* loquens de petro, & paulo sic asserit. Dempta primatus, & Romani episcopatus in petro prærogativa, paria ferè omnia de utroque prædicant patres, ut proprio de hac ro sermone demonstravi, Nec aliter epiphanius ambos vocans Romanos episcopos intelligendus est, quàm propter functiones episcopales, quas ubique licuit paulo obire, etiam Romæ, sed salva dicta petri prærogativa Capitis. Hæc Lorinus. Vide etiam ex Doctoribus Sorbonicis Nauclerum *de Monach. tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 10.

6 Ex his omnibus breviter contra Adversarios assero, petrum, & paulum fuisse episcopos Romanos hoc modo, videlicet petrum propriè, ac titulo; paulum officio adjutoris petro subordinati. Hinc Photius *in Bibliotheca cap.* 254. *fol.* 1403. loquens de Joanne Apostolo Ephesi episcopo, sic ait: Ab exilio revocatus, Ephesinæ præfuit Sedi, & per se cum septem episcopis ephesinam Diœcesim rexit. Ita ille. Itaque tempore D. Joannis, regebant ecclesiam ephesinam octo episcopi, non quia omnes essent episcopi ephesini, sed Joannes erat propriè, ac titulo episcopus, alii verò septem erant episcopi officio adjutorum, Joanni subordinatorum. Sic dicendum est in casu nostro, fuisse petrum, & paulum episcopos Romanos, petrum propriè, paulum tanquam ejus coadiutorem.

8 Et tandem ad confirmationem supradictorum, apponam hìc verba Sulpitii Severi *lib.* 2. *Hist.* sic asserentis: Eo tempore Divina apud Urbem Religio iovaluerat petro, uti episcopo gerente, & paulo posteà quàm ab injusto Præsidis Judicio

Cæsarem

Cæsarem appellaverat, Romam deducto, ad quem audiendum plures conveniebant, qui veritate intellecta, virtutibusque Apostolorum, quas tunc crebrò ediderant, permoti ad cultum Dei se conferebant. In quibus verbis apertè patet, Sulpitium episcopatum Romanum soli petro tribuere, cùm tamen faciat mentionem de paulo, & ipsum consociet petro in virtutibus, & prædicatione, non autem in episcopatu. Quod etiam patet apud D. Hieronymum, in Catalogo ad Dextrum prætorii præfectum, ubi docet, petrum Romæ vigintiquinque annis Cathedram Sacerdotalem tenuisse, & statim loquens in eodem contextu de paulo asserit tantùm, quod pro Christo Romæ truncatur. Et in libro Pontificali, qui Damaso, vel Anastasio tribuitur, hæc de petro habentur: Petrus ingressus Urbem Romam sub Claudio Cæsare, ibi sedit Cathedram episcopatus annos vigintiquatuor, mensem unum, dies octo. Hic martyrio cum paulo coronatur post passionem Domini annis triginta octo. Vide quomodo apponat paulum socium petro in martyrio, non autem in Cathedra. Malè igitur Anonymus ausus est consociare paulum cum petro in episcopatu Romano: nam Cathedra Romana semper penes unum petrum fuit. Recognoscat etiam Anonymus Bedam *in Act. Apost. capit.* 15. ubi sic ait: Scimus petrum, & paulum Apostolos anno post resurrectionem Domini trigesimo octavo, id est ultimo Neronis anno passos fuisse martyrium, & beatum petrum Romæ vigintiquinque annos Episcopalem sedisse Cathedram. Vide quomodo Beda loquens de petro, & paulo Romæ simul degentibus, in Cathedra tamen solùm petrum constituat, & episcopum Romanum esse dicat. Quod etiam manifestat prudentius Hymno 2. de sancto Stephano. Hic Romæ jam regnant duo Apostolorum principes. Alter vocatur Gentium, Alter Cathedralem possidens primam, recludit creditas Æternitatis Januas. Satis igitur ex omnibus supradictis remanet labefactatum argumentum desumptum ex Epiphanio, qui vocavit petrum, & paulum episcopos Romanos, nam sano modo epiphanius intelligendus est, & in eo sensu, in quo suprà à nobis explicatum est. Adde, quòd etiam negandum est Adversariis, epiphanium vocare petrum, & paulum episcopos Romanos, sed ut textu Græco translatandum est, episcopos apud Romam, est enim magna differentia, aliquos v. g. esse episcopos Cathanenses, & esse episcopos in urbe Cathanæ. Latiùs hoc argumentum refellere volui, quia defensores Anonymi Achillem suum putabant.

8 Quintò, non obstat argumentum ab Adversariis adductum, nempe Pontifices vocari successores D. petri, & pauli, nam respondeo, ita patres locutos fuisse, non quasi paulus, cum petro junctus, fuerit Caput ecclesiæ, & Pontifex Romanus; sed quia cum petro fundavit ecclesiam, prædicatione, Miraculis, Martyrio, &c. Et ideò ex hoc patres vocant Pontifices, successores petri, & pauli. Sed non deseram hic apponere verba Joannis à Capistrano de *Auctor. Papæ, part. 3. secunda partis principalis, fol.* 553. ubi sic ait. Romanus Pontifex non solùm petri, sed etiam pauli successor est, petri quidem in plenitudinem potestatis. Pauli verò in plenitudinem legalitatis, idest scientiæ. Ergo Pontifices dicuntur successores petri, & pauli, non in eodem, sed in diverso genere. Et ut penitus remaneant Adversarii convicti, adducam hic verba D. Epiphanii Hæres. 41. fol. mihi 300. ubi sic ait: *Credo, Hyginis Papa temporibus fuit, qui in Apostolorum Jacobi, & Petri, & Pauli successione nonum locum tenebat*. Quid ad hæc verba respondebunt Adversarii? si ipsi asserunt petrum, & paulum fuisse pontifices, quia patres asserunt pontifices fuisse successores petri, & pauli, non solùm duos, sed etiam tres pontifices in ecclesia habebimus, quia ut vidisti, epiphanius dicit Hyginum papam, non solùm fuisse successorem petri, & pauli, sed etiam Jacobi. Hic locus D. epiphanii penitus Adversarios evertit, & convincit, & ideò rectè observavit Boverius *in Censura M. Antonii de Dominis lib.* 1. *cap.* 5. Quòd si Romani pontifices æquè in eorum Bullis petri, & pauli nomen usurpent, hos duos Apostolos meritò venerantur, eò quòd simul Romanam ecclesiam fundaverint, & eandem proprio sanguine consecrarint, manente tamen illibato primatu petri: Undè modo superius explicato, venit intelligendus Eusebius *lib.* 3. *capit.* 21. *Histor.* asserens Clementem III. in urbe Roma tenuisse pontificatum post paulum, & petrum. Quæ omnia confirmantur ex responsione ad aliud argumentum Anonymi, asserentis Pontifices sedere in Throno D. petri, & pauli, ut de seipso testatur Gregorius VII. in excommunicatione lata contra Henricum IV. anno 1080. Ergo, ait Anonymus, paulus fuit Pontifex simul cum petro; sed non observat, vel noluit observare, Gregorium VII. in dicta Bulla posuisse, & agnovisse differentiam inter petrum, & paulum; undè in principio dictæ Bullæ sic ait; Beate petre princeps Apostolorum, & tu Beate paule Doctor Gentium dignamini quæso aures vestras ad me inclinare, &c. Ergo dicendum est sedere pontifices in Throno D. petri, & pauli, quia sunt eorum successores, sed diverso genere, dicuntur enim sedere in Throno D. petri in ordine ad Clavem potentiæ, & ideò dixit Gregorius VII. Beate petre princeps Apostolorum, dicuntur sedere in Trono D. pauli in ordine ad Clavem scientiæ, & ideò dixit Gregorius, & tu Beate paule Doctor Gentium, &c. Igitur Pontifices sedent in Throno D. petri, & D. pauli, & dicuntur eorum successores, quia ambo Ecclesiam Romanam fundaverunt: Petrus ut Caput habens Clavem potentiæ, paulus ut Apostolus Clavem Scientiæ. Undè ex his patet responsio ad aliam auctoritatem patrum asserentium pontifices esse Vicarios D. petri, & pauli. Nam respondeo hoc esse verum, sed diversa ratione. Audi Coffeteau ubi suprà contra M. Antonium de Dominis *tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 12. Pontifex dicitur Vicarius Apostolorum, quod in labores eorum introierit. Dicitur Vicarius pauli, quòd Romam suæ authoritatis sedem nactus sit, quam paulus sua doctrina illustrarit, ac etiam suo sanguine consperserit, & veluti sacrarit. Dicitur verò Vicarius petri, quòd eam Cathedram insideat, in qua petrus episcopus sedis.

9 Sextò; non obstat etiam argumentum desumptum ex verbis Pontificum asserentium efficere aliquid authoritate D. Petri, & Pauli. Nam ad illud optimè respondet Martinus Becanus *de Republ. Eccles. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. Cui adde Nicolaum Coeffeteau loco citato contra M. Antonium de Dominis *tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 12. asserit enim Apostolicam authoritatem, qua potitur Pontifex, etiam in paulo resedisse, quippe qui non secus ac petrus, Christi Apostolus fuerit. Quare mirum esse non debet Pontificis, quem hæredem Apostolorum nuncupat Hieronymus, potestatem ad paulum etiam referri; maximè verò, quòd cum petro operam navarit, & Ecclesiam instituerit, quodque totum sanguinem cum doctrina ei profuderit. Igitur, dicuntur Pontifices multa præstare authoritate petri, & pauli, quod uterque novellam illam plantam excolerit, ac demum cruore suo asperserit, ac irrigarit. Sed prima in ea Ecclesia fundanda habuit petrus, tum quòd primus Romæ evangelium promulgarit, tum quòd eam sedem pro authoritate Capitis ecclesiæ ad summæ dignitatis gradum evexerit. Paulus equidem eum secutus, institutos in fide Romanos confirmavit, sed sedem Romæ non fixit, cujus ratione ejus Urbis episcopus censeri possit. Ita ille, quem ex industria sæpius in hac Disceptatione adducere volui, ut appareat arma contra adversarios desumpta, etiam esse à præclaro Musæo Sorbonico.

10 Confirmant hanc responsionem verba nostri patris Duardi *in Bulla Cœnæ lib.* 2. *can.* 1. *quæst.* 5. ubi sic ait: Licèt Pontifex dicat, Censuras ferre authoritate petri, & pauli, non intelligitur eas ferre authoritate diffusa in eum à paulo, sicut diximus de petro, sed quia Divus paulus ecclesiæ Romanæ una cum D. Petro fuit cooperator, & fundator, non tamen fuerunt in eodem tempore duo Pontifices, quia in ecclesia duo Pontifices eodem tempore esse non possunt, quoniam hoc esset contra Christi institutionem, qui unum duntaxat principem totius ecclesiæ constituit, & tantò fortius, quia minueretur Pontificia potestas; per coadjutorem autem Pontificis Majestas in nullo minuitur, quoniam penes coadjutorem non jus ipsum, ac titulum potestatis transferre dicitur, sed tantùm administrationem majorem, vel minorem ad sui libitum. Hæc Duardus.

11 Nec deseram hic apponere verba Antonii Poli, quæ satis deserviunt pro responsione, quo sensu Pontifices dicuntur successores D. petri, & D. pauli, efficere aliquid authoritate D. petri, & D. pauli, & quo pacto dicuntur petrus, & paulus episcopi Romani, sic itaque asserit in Lucidario potestatis papalis *lib.* 4. *fol.* 36. Solus petrus fuit superior, omnes alii subditi, etiam paulus, sed in rebus gestis papalibus paulus petro coniungitur, quia urbem suo martyrio consecrarunt, & in passione fuerunt socii. Ita ille.

12 Undè Boverius, ut supra observavimus in Censura Contra M. Antonium de Dominis *lib.* 4. *cap.* 5. rectè notat, quia petrus, & paulus fundaverunt Ecclesiam Romanam prædicatione, & Romanos ad Christi fidem converterunt; hinc fit ut Romani Pontifices, petrum, & paulum Romanæ ecclesiæ authores agnoscant, Bullas sub utriusque nomine conficiant, plumbeum sigillum utriusque imagine cohonestent, utriusque officium simul conjungant, ac in omni ferè pontificali munere cum B. petri memoriam celebrant, paulum à petro nunquam disjungant, *neque enim id alia ratione præstant, quam quod æquè à Petro, & Paulo Romanam Ecclesiam prædicatione fundatam esse profitentur*. Malè igitur Anonymus ex verbis, quæ aliquando in Bullis pontificiis apponuntur, videlicet auctoritate D. petri, & D. pauli, &c. malè, inquam, infert æqualitatem pauli cum petro in primatu ecclesiæ, nam quoad primatum semper fuit paulus subditus petro, & ei subordinatus. Itaque dicendum est, pontifices asserere aliqua facere subnixos auctoritate petri, & pauli, quia fuerunt hæredes Apostolorum, & ideò D. Bernardus ad Eugenium *lib.* 3. vocat illum hæredem Apostolorum, potestate petrum. Et D. Hieron. *Epistol.* 2. *ad Damasum*. Qui Apostolos inquit, honore sequeris, sequaris, & merito. Undè in Symbolo Nicæno dicitur: *Et unam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam*, quia præter alias rationes, Apostoli, ut observat Franciscus del Castillo *in* 3. *sentent. tom.* 2. *disput.* 13. *q.* 1. *p.* 4. *num.* 53.

Becanus

Becanus *in Man. contr. lib. 1. cap. 3. conclus. 2. num. 14.* & alii Sanctam ecclesiam fundaverunt. Et ideò Pontifices aliquando vocati sunt Episcopi Apostolici, & ecclesia à D. Hieronymo *lib. 2. contra Ruffinum* vocatur Sedes Apostolica. Et D. Augustinus *Epist. 162.* sic ait: In Romana ecclesia semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus. Dum igitur Pontifices asserunt aliquid efficere auctoritate D. petri, & D. pauli, hoc modo intelligendi sunt, videlicet auctoritate D. pauli, ut Apostoli, auctoritate verò D. petri, non solùm ut Apostoli, sed ut Apostolorum Capitis. Consociant verò Pontifices semper paulum, & non alium Apostolum cum petro, quia paulus cum petro in ecclesia fundanda simul laboravit, & in passione, & morte socii fuerunt.

13 Ad illud verò de Imagine pauli ad dexteram petri collocata, Respondeo, quod ejus solutio patet lippis, & tonsoribus. Videatur Joannes Vvigers *in 2. 2. D. Thomæ. Tract. de Pontifice ad quæst. 1. art. 10. dub. 1. num. 103.* Alexander Carerius *de potestat. Rom. Pontif. lib. 1. cap. 5.* Justinianus *in Epistola Pauli tom. 1. disput. 1. de Apostolatus cap. 9.* Bellarminus *lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 27. & 29.* ejus validus defensor Jacobus Gretserus, cum Amico *in Cursu Theologico tom. 4. disp. 6. sect. 2. num. 82.* & Becano *de Republic. Ecclesiast. lib. 3. cap. 2. num. 7.* Dico igitur hunc majorem honorem ecclesiam paulo detulisse, non propter majorem potestatem, sed propter majorem sapientiam, & doctrinam, qua ecclesiam illustravit, uti solet sæpè ecclesia minores Sanctos majori solemnitate celebrare, propter illustriora exempla, quæ posteris reliquerunt. Vel dicendum est, morem fuisse apud antiquos, juniorem ambulantem cum seniore incedere à dextris senioris, eumque obsequii causa paululum præcedere. Ex qua consuetudine fieri potuit, ut etiam in Imaginibus paulus depingeretur à dextris petri.

14 Et tandem ex superioribus adductis patet etiam responsio ad omnes alias patrum auctoritate, quas Adversarii plena manu cumulant, ex quibus propter individuam pauli cum petro societatem, & propter eximias, & titulos eis æqualiter præstitos, conantur firmare parilitatem inter illos. Nam unica cum schola omnium Theologorum respondetur, (ut supra dictum est) dictos patres locutos fuisse in ordine ad intrinsecam, & essentialem potestatem Apostolatus, non autem de potestate extrinseca, quæ in ordine, & dispositione regiminis posita est, qua inferiorem paulum fuisse petro, constanter dicendum est. Quando igitur patres videntur æquare paulum petro, loquuntur (ut in scholis dicimus) de petro ut Apostolo, non de petro, ut papa. Et ita rectè præter Doctores, ubi supra citatos, tenent Suarez *de legibus lib. 4. capit. 3. numer. 4.* Respondeo secundò. Quòd licet patres ex verbis Encomiasticis datis petro, & paulo in eorum festivitatibus, vel vigiliis, panegyricè, & non dogmaticè loquentes, videantur aliquando illos pares constituere; intelligendi sunt de paritate, quæ non dicit omnimodam æqualitatem, sed tantùm similitudinem, ut optimè observat in terminis Cardinalis Turrecremata *in summa de Ecclesia lib. 2. cap. 12.* Sic ego invenio Sanctum Clementem in principio *Epist. 2.* ad D. Jacobum, Fratrem Domini, vocare illum, Episcopum Episcoporum, & Episcopum omnium ecclesiarum Dei; quæ quidem verba, certum est competere soli petro, & ejus successoribus: sed quia ibi Clemens encomiasticè loquitur, ideò sanè intelligendus est, & ejus verba ad bonum sensum reducenda, ut fecit Pueronius *de Regularium Aristocratia, tom. 2. cap. 3. num. 34.* Sic, & in casu nostro; licèt aliqui patres in Encomiis datis petro, & paulo videantur illos æquare, tamen, quia panegyricè loquuntur, eorum verba sano modo interpretanda veniunt, ut suprà visum est. Et ne deseras etiam recognoscere Boverium in Censura M. Antonii de Dominis, *lib. 1. cap. 11.* ubi contra Anonymum explicat plura loca Sanctorum patrum, æqualitatem inter petrum, & paulum significantia, sed in diverso genere intelligenda esse manifestè demonstrat. Undè ego observo, quòd aliqua loca Sanctorum patrum videntur significare, paulum petro præcellere; alia æqualem esse; alia dubium esse uter præcellat; Origenes *lib. 1. contra Celsum*, vocat paulum fundatorem ecclesiarum post Christum præcipuum. Ambrosius *lib. 2. de Spiritu sancto in fine*, sic ait: Una enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat. Nec paulus inferior petro. Idem Ambrosius *serm. 66. de Natal. Petri, & Pauli*, asserit; Beati petrus, & paulus eminent inter universos Apostolos, & peculiari quadam prærogativa præcellunt. Verùm inter ipsos, quis cui præponatur incertum est. Ergo supradicta, & alia similia verba Sanctorum patrum, de petro, & paulo loquentium, intelligi non possunt de Jurisdictione, Regimine, & primatu, nam alioqui patres inter se essent contrarii; non enim inter se cohærent hæc tria. Paulus præcellit petro jurisdictione, paulus par est petro Jurisdictione, paulus utrùm præcellat petro Jurisdictione, dubium est. Itaque supradicta verba patrum, vel similia adducta ab Anonymo exponenda sunt de vocatione ad Apostolatum, de virtutibus, de scientia, de laboribus, de meritis, &c. Et ideò patres non pugnant inter se. Nam optimè possunt cohærere inter se hæc tria: paulus in laboribus, & doctrina præcellit petro. Paulus est par petro in ordine ad Apostolatum. Paulus utrùm præcellat meritis petro apud Deum, incertum est. Hinc dixit Augustinus Triumphus *de potest. Eccles. quæst. 7. art. 6.* paulus fuit minor petro, & major, & æqualis; Minor quidem fuit potestate prælationis; quia solus petrus fuit Cephas, idest Caput totius ecclesiæ; Major autem prærogativa electionis, quia electus fuit à Christo post resurrectionem, & post Glorificationem; unde in Bulla Papæ paulus ponitur à dextris, petrus autem à sinistris. Sed æqualis fuit officio prædicationis. Ita ille. Concludendum est igitur, ex omnibus superius dictis, quod duplex potest constitui comparatio inter petrum, & paulum. Una, quoad Apostolatum, & sic fuit par petro, quoad Sanctitatem, Sapientiam, Laborem, & Zelum, & his etiam fuit, vel potuit esse paulus par, vel major petro. Altera comparatio inter paulum, & petrum potest constitui quoad Regimen, & Jurisdictionem, & sic petrus fuit major paulo; ut satis suprà contra Anonymum firmatum est.

15 Et quidem, si ex ejus opinione aliud non sequeretur inconveniens, (quod est negandum) nisi admiratio Hæreticorum, esse quidem penitus respuenda. Nam profectò possent ipsi exclamare Manhù, quid est hoc; papani; & Romanenses, dicerent (ipsi per derisum nos vocant) per tot annorum myriades pugnarunt contra nos usque ad sanguinem, negando paulum fuisse æqualem petro, nunc verò concedunt. Et usque adhuc, pro aris, & focis adversùs nos contenderunt, caput ecclesiæ fuisse solùm petrum, nunc verò addunt simul etiam, & paulum. Quid, inquam, quæso ex his novitatibus, Hæretici ore impio in Romanam ecclesiam non effutirent? Quasnam quæso illationes, & consequentias ex hac opinione contra primatum petri, & ipsi pessimè non inferrent? Hoc cogitandum prudentioribus relinquo. Prorsus igitur talis sententia refellenda venit, & his novitatibus aures claudendæ, nec à semitis, quas patres nostri unanimiter calcarunt, discedendum est, ut per calles invios incedamus.

16 Nec obstat dicere id, quod Adversarii asseruerunt *num. 19. & 20.* Infirmari petri primatum, pauli primatu convulso, cum eadem, & paria sint Sanctorum patrum de petri, & pauli primatu testimonia; tolli, & obscurari alterum non posse, ut non alter continuò collabatur, nec sperni de altero patrum sententias, quin de utroque condemnentur. Sed hæc omnia neganda sunt. Primatus enim petri non eget societate pauli; satis enim firmatus est, non semel, sed toties in apertis Sacræ Scripturæ locis in traditione ecclesiæ, & in Sanctorum patrum testimoniis luce meridiana clarioribus; & authoritates patrum ab Adversariis adductæ, satis supra explicatum est, quando interpretandæ veniant. Ideò observandum est multa tribui petro, quæ etiam paulo tribuantur propter communem Apostolatus dignitatem, qua uterque tam insigni gloria effulsit, ut difficile sit censere, quis cui in hac parte anteferendus. Cæterùm, ut plurimùm propter capitis authoritatem, qua paulum vicit petrus, cùm eis eadem tribuuntur, non eodem respectu tribuuntur, sed in paulo quidem patres sedulitatem, diligentiam, curas, peregrinationes, eximiam sapientiam, virtutes, signa, prodigia, revelationes, & ærumnas, & labores in disseminando Evangelio susceptos spectant, à quibus eum commendent. Cùm verò petrum iisdem laudibus ornant, ad primatum, principatum, & supremam potestatem, quam à Christo sit consecutus, respiciunt. Non valet igitur argumentum Adversariorum de laudibus æquè datis paulo, & petro à Sanctis patribus: nam dicta loca explicata, ut supra excellentiam pauli demonstrant, & primatum petri confirmant, & benè intellecta, tribuunt petro, & paulo ea, quæ ipsis de jure competunt.

17 Ad id verò, quod asseritur *num. 23.* de extraordinaria, & singulari causâ, qua secundùm mentem Adversariorum mandatus fuerit duobus Apostolis totius ecclesiæ principatus, ob dissimilitudinem morum, & studiorum inter gentiles, & Judæos: & ideò paulus Gentibus destinandus fuerat, petrus verò Judæis, ex authoritate D. Hieronymi. Respondeo Matthæum Illyricum in legenda *de Petri Episcopatu, & Papatu* dixisse, petrum constitutum fuisse *Episcopum, vel Papam Judæorum, & Paulum Gentium*, sed hæc sunt deliramenta hæreticorum. Dico igitur, redeundo ad casum nostrum, paulum à Christo fuisse constitutum Apostolum Gentium in ordine ad prædicationem, modo quo infra declarabitur, non autem in ordine ad jurisdictionem, ita ut cum petro fuerit princeps ecclesiæ, & Caput (ut volunt Adversarii.) Et ideò quando *ad Galat. 2. & Act. 9. & 13.* de pauli electione ad Apostolatum mentio efficitur, tantùm ibi de prædicatione, & ne verbum quidem de Jurisdictione dicitur, ut omnes observant Expositores, Antonius Capellus *in disputatione 1. de Summo Pontificatu Petri, cap. 8.* Salmeronius *tom. 15. disp. 24. in Epist. 1. ad Galat.* Tannerus *tom. 3. disput. 1. quæst. 4. dub. 2. num. 98. & 99.* Bellarminus *de Roman. Pontif. lib. 1. c. 6.* Pueronius *de Arist. Regul. tom. 2. cap. 3. num. 32.* Gravina *in controvers. tom. 4. part. 2. in Continent. quæst. 1. fol. 28.* Undè Sanderus *de visibili Monarch. lib. 6. capit. 6.* asserit, paulum in dicto

loco

loco dixisse se Apostolum Gentium, non ad coarctandam petri potestatem, nec ad metas petro circumscribendas, verùm ad Evangelium dilatandum, salvo interim primatu petri, quem paulus etiam post tot Gentes Christo subjectas agnovit, & honore, quo par erat, affecit, ab eoque dissolutionem controversiæ, quæ Antiochiæ orta erat, & dexteras societatis expetiit: non quòd ipse de sua doctrina (quam à Christo immediatè acceperat) dubitaret, sed ut tota ecclesia sciret, illum unitatem amare, primatum petri agnoscere, & eundem Spiritum sanctum in se, atque in aliis Apostolis esse confiteri. Ita ille, & ante illum Cardinalis Turrecremata *in sum. de Eccles. lib. 2. c. 3.* exponens dictum D. Pauli, negat expresse, quòd per illa verba, paulus æquiparasse se vellet petro in potestate Regiminis, quem sciebat Rectorem constitutum, & Caput totius Universalis ecclesiæ, nec paulus credidit, petri potestatem restrictam esse solùm ad Circumcisos, licèt appropriatè pro illo tempore, ad illos specialiter verbum prædicationis extenderet. Quoniam petrus in Antiochia, sedit, & in Hierusalem, & multos convertit ibidem, & alibi ex gentibus, sicut patet Actuum 12. de Cornelio, & 11. ubi reprehensus legitur à Circumcisis fratribus, quod ad gentes ingressus fuisset, & cum conversis ex gentibus manducasset. Hæc Turrecremata, cui adde Capellum, Tannerum, & alios citatos suprà. Itaque non benè Adversarii, ex destinatione pauli ad prædicandum Gentibus Evangelium, ejus primatum inferunt. Nam non valet argumentum de prædicatione ad Jurisdictionem.

Ideò piaculum existimarem, si non apponerem hic verba Cardinalis Baronii *tom. 1. Anno Christi 34. fol. 205.* sic asserentis: Quod pertinet ad Apostolicum munus Evangelii prædicandi, atque peccata solvendi, æquè omnes Apostolos plenissima potestate in universum mundum missos esse, idem ipse Gregorius profitetur, qui & eadem ratione, paulum Apostolum Caput Gentium esse, & totius ecclesiæ principatum obtinuisse testatur. *Cæterùm quantumlibet amplissimus fuerit ejus Apostolatus, quem accepit ad gentes salvandas; tamen nihil est, quod potestate æquari possit Principi Apostolorum omnium Petro*, quem cum præfecerit Dominus universo Gregi, Gentes etiam ejusdem subdidit potestati. Futuræ enim erant, & ipsæ Christi oves, de quibus ait aliquando: Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili; & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus pastor. Cùm itaque non nisi omnium ovium dicat unum ovile esse futurum, unumque pastorem, cujus Dominus oves suas omnes, & agnos curæ subjecerit: *Illum ipsum fuisse Petrum, nec alium præter ipsum, eadem potestate, quia ipsum in universali Ecclesia unicum institutum esse pastorum, ex his, quæ dicta sunt, neminem puto, nisi fortè delirum, & mente captum, non intelligere.* Hucusque Baronius. Vide etiam Joannem Driedonem *tom. 1. lib. 4. c. 3. part. fol. 237.* ubi explicat verba D. Ambrosii ajentis: Quod sicut petrus primatum accepit ad fundandam ecclesiam Judæorum: ita, & paulus primatum accepit ad fundandam ecclesiam Gentium. Explicat inquam, dicta verba de primatu Prædicationis, non autem de primatu Gubernationis, & Regiminis, quod ad solum petrum pertinere probat. Et tandem Reginaldus Cardinalis polus in defensionem unitatis Ecclesiæ ad Henricum VIII. Regem Angliæ *fol. 69. 70. 71.* ex multis probat D. paulum fuisse inferiorem D. petro; & respondet ad argumentum cujusdam Samplonis hæretici, qui, ut vult etiam Anonymus, ex dictis verbis D. pauli *ad Galat. 2.* contendebat ipsum esse æqualem D. petro. Vide etiam Albertum Pighium *de Hierarch. Eccl. lib. 3. cap. 11.*

19 Itaque dicendum, est divisionem illam factam inter petrum, & paulum de Judæis, & Gentilibus non pertinuisse ad jurisdictionem, sed ad propagandum Evangelium: quæ tamen divisio ita accipienda, ut observat Joannes Vvigers *in 2.2. D. Thomæ tract. de Pontif. quæst. 1. artic. 10. dub. 1.* & alii communiter. M. Antonius Capellus *disp. 1. de Pontif. Petri, cap. 12.* Adamus Tannerus *tom. 3. disp. 1. quæst. 4. dub. 2. n. 99.* Alexander Carerius *de potest. Roman. Pontif. lib. 1. cap. 5.* & alii, quòd scilicet petrus præcipuam operam collocaret pro illo adhuc tempore, sicut, & priùs fecerat, circa conversionem Judæorum: non autem, quod idcircò potestate prædicandi gentibus esset privatus, vel à prædicatione inter gentes prohiberetur. E contra autem paulus principaliter incumberet convertendis gentibus ad fidem, non tamen ita, ut ideò interdictum ei, foret, etiam Judæis per occasionem, & opportunitatem Evangelium annunciare.

20 Quòd etiam ista partitio hoc modo sit intelligenda, manifestum est ex scripturis: nam, & petrus *Act. cap. 10.* prædicavit Cornelio, & domui ejus toti: & ibidem cœlesti visione ter admonitus didicerat etiam se ad gentes destinari, ut eis Evangelicam gratiam annuntiaret. Undè, & cap. 15. dicit petrus: *Vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire gentes verbum Evangelii; & credere*: sic tamen, ut ab initio debuerit studere conversioni Judæorum, uti diximus: quem ordinem indicat Christus *Act. cap. 1.* quando sic locutus est ad Apostolos: *Et erit mihi testes in Hierusalem, & in omni Judæa, & in Samaria usque ad ultimum terræ.* Et proptereà etiam diximus, quòd pro illo adhuc tempore principaliter petrus incumberet prædicationi apud Judæos: nam postquam Romam venit, longè lateque etiam inter gentes Evangelium per se, & per alios disseminavit, ut cumulatè impleret, quod audierat, Acta cap. 10. *Occide, & manduca*, ut notat Esthius circa prædicta Divi pauli verba.

21 Quòd paulus quoque non fuerit prohibitus prædicare Judæis, patet ex cap. 9. Act. ubi Christus de illo dicit: *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israel.* Ubi licèt significetur, quod primariò destinetur ad conversionem gentium, quæ primo loco exprimuntur, tamen etiam indicatur, quod possit, immò quòd, & portabit nomen Christi coram filiis Israel. Hinc etiam factum est, quod quocumque per gentes, & nationes proficisceretur, intraret quoque, & evangelizaret in Synagogis Judæorum, ubi eæ reperiebantur, ut *Act. cap. 13.* apud Salaminam, & Antiochiam Pisidiæ fecisse legitur, & cap. 14. apud Iconium, cap. 16. apud Thessalonicam, & 1. ad Corinth. 9. dicit: *Et factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer.* Docet autem hæc ita se habere Hieronym. ad hunc locum pauli, ubi proposita quæstione, an non licuerit petro gentilem trahere ad fidem, & paulo Judæum, Respondet, omninò licuisse, immò hoc fuisse utriusque propositum, ut ex toto mundo Ecclesiam congregarent: sed tamen Petrum habuisse principale mandatum de Judæis, saltem ut ab illis inciperet, sicut hoc explicuimus: Paulum autem de gentibus.

22 Volui (amice Lector) hanc divisionem petri, & pauli, quoad Judæos, & Gentiles, latiùs explicare, ut prorsus labefactata remaneat opinio Anonymi asserentis dissimilitudinem morum, & studiorum inter Judæos, & Gentiles fuisse causam, & rationem, & quare Christus, post primatum datum petro, voluerit posteà paulum cùm ipso in primatu associare, quod merum figmentum esse ex superiùs dictis patet: nam nullam Jurisdictionem, quoad primatum, paulus accepit, dum fuit factus Apostolus Gentium à Christo Domino. Et ideò dum Antiochiæ orta esset inter Gentiles, & Judæos dissensio de observatione legalium, paulus illam non determinavit, sed ad petrum, ut observat Theodoretus, pro ejus determinatione cucurrit, ut patet Actor. 15. ubi (ut visum est suprà) petrus, tanquam Caput Ecclesiæ congregavit Concilium, & sententiam in favorem Gentilium tulit. Et miror, quomodo Anonymus possit pro sua sententia adducere verba D. Hieronymi, quæ nihil pertinent in ordine ad primatum, sed loquuntur de Apostolatu. Et ideò Hieronymus, quando in specie locutus est de primatu, soli petro tribuit; ideò dixit lib. 1. contra Jovinian. *Inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto schismatis tolleretur occasio.* Et lib. 3. in Matth. circa cap. 6. *Simoni, qui credebat in Petram Christum, Petri largitus est nomen, & secundùm Metaphoram Petræ rectè dicitur ei, ædificabo Ecclesiam meam super te.* Et in cap. 1. ad Galat. exponens illa verba D. pauli. Ascendi Hierosolymam videre petrum. *Fui* (inquit) *non discendi studio, sed honoris priori Apostolo deferendi.* Et tandem Epistol. 57. ad Damasum scribens, sic ei asserit. *Beatitudini tuæ, id est Cathedræ Petri consocior.* Et Epist. 58. *Ego* (inquit) *clamito, si quis Cathedræ petri jungitur meus est.* Vide quomodo Hieronymus, quando de primatu agit, apertè, & verbis claris illum tantùm petro tribuat. Malè itaque pro sua sententia Hieronymum adducit Anonymus; nam in loco ab ipso adducto, (ut diximus, & patet) non loquitur de primatu, sed de Apostolatu.

23 Verùm quia in hac disceptatione non solùm Theologis, sed etiam Dominis Canonistis debitor sum, videant ipsi suam Glossam *in cap. paulus, & Petrus 2. quæst. 7. vers. Imparem*, ubi notat, paulum fuisse parem petro in meritis, non autem in administratione. Et *in cap. puto, eodem loco*, docet, paulum fuisse æqualem petro in martyrio, & tamen petrum fuisse majorem in dignitate. Et paulò infrà *in cap. Beati Petrus, & Paulus*, habentur in summario hæc verba. Æquales fuerunt meritis, licèt gradu differentes petrus, & paulus. Et supradictis textibus addo etiam *in cap. in illis 80. dist. cap. Est. Et aliud 24. quæst. 1, cap. plurimos 82. dist. cap. multis 17. quæst. 1.* & suprà adduximus *cap. solitæ, de majorit. & obedient.* Et Extravagant. *Unam sanctam, & unigenitus.* Videatur etiam inter alios Canonistas, Cardinalis Jacobatius *tract. de Conciliis libr. 10. art. 7. fol. 717. lit. B*, ubi asserit cum D. Thoma, & aliis Theologis, paulum in Regimine, & primatu fuisse inferiorem D. petro, quod etiam Alvarez ex Jurisconsultis confirmat *in Tes. Christ. Relig. c. 1. per tot.*

24 Sed dices (ut receptui canam) si æqualitas pauli cum petro consistit tantùm, ut probatum est, in ordine ad Apostolatum, hæc quidem fuit communis aliis Apostolis. Quare ergo patres, & Pontifices ab adversariis citati, tot eximiis, & iisdem laudibus, & titulis, Paulum solùm simul cum petro exornant, & semper consociant? Respondeo ex tribus rationibus. Primò, ut rectè observat Angelicus Doctor *in*

Epistol.

Epistol. 1. ad Galat. capitul. 1. propter præclaras circumstantias suæ electionis ad Apostolatum: Fuit enim electus Apostolus à Christo post suam Resurrectionem, & Glorificationem. Undè ipse diait *ad Galat.* 1. Creditum est mihi Evangelium Præputii, sicut Petro Circumcisionis. Qui enim operatus est mihi inter gentes, &c.

25 Secundò, propter plures exantlatos labores in prædicatione Evangelij, ita ut ipsemet dixerit: plus omnibus laboravi, & fatetur se habuisse solicitudinem omnium Ecclesiarum. Vide Aleaandrum Carerium *de potestat. Roman. Pontif. lib. 1. capitul. 5.* Adde, & propter plura, & doctiora, quæ scripsit, in quibus non solùm æqualis fuit cæteris Apostolis, sed etiam ipso Petro eacellentior. Undè diait Augustinus *lib. 3. ad Bonifacium, capitul. 3.* Apostolus dum dicitur, si non exprimatur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus, quia pluribus est Epistolis notior. Et notat individualiter Joannes Vuiggers *in 2. 2. tractat. de Pontifice ad quæstion. 1. articul. 10. dub. 1. numer. 102.* Justinianus *in Epistol. Pauli tom. 1. disputat. 1. de Apostol. cap. 9.* & Amicus *in cursu Theolog. tom. 5. disput. 6. sect. 2. num. 81.* Vide etiam Peuronium *in Aristocratia Regulari, tom. 2. cap. 3. num. 33.*

26 Tertiò. Propter Martyrium in eodem tempore, & loco, cum Petro passum, Romanam Ecclesiam condecoravit, & propter prædicationem Evangelij, Romanis eahibitam simul cum Petro cum differentia tamen, quam observat Cardinalis Baronius *tomo 1. anno 45. numer. 15.* ubi sic ait: Cæterum, quod spectat ad Irenæi sententiam, cùm dicat tunc à Matthæo Evangelium scriptum esse, cùm à Petro, & Paulo Romana Ecclesia fundaretur: non sic accipienda esse putamus ejus verba, ut non nisi post Pauli Romam adventum id factum esse voluerit significare, sed potius intellexisse, ipso initio fundationis Romanæ Ecclesiæ à Matthæo Evangelium esse conscriptum; cùm scilicet Petrus Romam accessit, & tantæ molis erigendæ posuit fundamentum, quod factum est post quatuor annos, anno scilicet secundo Claudij Imperatoris, Dominique quadragesimo quinto, nec sic Irenæum de Paulo meminisse credimus, quasi non ante Pauli Romam adventum Matthæus scripserit; sed communi potius, tum ipsius, tum cæterorum Patrum usu loquendi, cùm de Romanæ Ecclesiæ fundatione fit mentio, Paulum æquè, ac Petrum nominasse, *non quòd Paulus eodem, quo Petrus, tempore Romam venerit, ac simul cum petro primum fundamentum jecerit, sed quod desuper ædificaverit, ac denique eamdem Ecclesiam una cum petro sanguine consecraverit.* Ita Baronius, quicquid contra illum latret impius Spalatrensis asserens; Petrum prius Romæ Evangelium non prædicasse, quàm Paulus ad eam urbem accesserit, sed hoc falsum est, nam Baronij sententia est vera; siquidem ex omnium ferè vetustissimorum Scriptorum Monumentis constat, Petrum, secundo, vel quarto Claudij Imperatoris anno, Romam accessisse, qui fuit annus quadragesimus secundus, vel quadragesimus quartus post Christum. Paulum verò imperante Nerone, non anteà Romam venisse, tunc scilicet, cùm Cæsarem sub Festo appellavit, qui fuit annus quartus Imperij Neronis (annum quippè integrum in navigatione expleverat) & quinquagesimus annus post Christum, certum est. Cùm igitur Claudius quatordecim ferè annis Romanum Imperium rexerit, si tres Imperij Neronis his addas, certè Petrum quindecim, aut saltem tredecim annis Paulum Romæ præcessisse reperies.

27 Quod quidem fatetur ipse Paulus Epistol. 1. ad Romanos, dicens: Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis *ad confirmandos vos*, id est, simul consolari in vobis per eam, quæ invicem est, fidem vestram, atque meam. Ad quem locum ita Theodoretus. Quia primus eis magnus Petrus doctrinam Evangelicam præbuit, necessariò intulit. *Ad confirmandos vos.* Non aliam, inquit doctrinam affero, *sed eam, qua jam oblata est, confirmare, & arbores jam plantatas irrigare volo.* Quid clarius dici potuit; Cùm igitur in vita Div. Petrus, & Div. Paulus, in fundatione Ecclesiæ Romanæ fuerint socij, & collegæ, ut loquitur Augustinus *lib. de baptism. contra Donatistas cap. 4.* & Cyprianus Epist. 71. eo modo, quo supra, ex Baronio, & alijs explicavimus, meritò ipsa Ecclesia post mortem in eorum veneratione, & laudibus socios, & collegas etiam illos efficere voluit. Et ex hoc Patres quasi indissolubili societate, simul alios pariter, æqualibus encomijs eatollere consueverunt; manente tamen illibato Primatu Petri.

28 Glorietur itaque Sancta Romana, & Catholica Ecclesia, & recognoscat fundamenta, & originem suam à Beatissimis Apostolis Petro, & Paulo, sub diversa tamen ratione, & formalitate. A Divo Petro tamquam à Capite, ac primam supremam, & ordinariam Jurisdictionem habente A Div. Paulo: tamquam in munere Apostolatus, in virtutibus, in meritis, in Prædicatione, in sanctitate, & in Martyrio Divo Petro pari; immò D. Petro superiori, in laboribus, in sapientia, & circumstantia electionis ad Apostolatum, juxta ea, quæ superius dicta sunt.

29 Dicendum est igitur, Paulum quoad regimem fuisse subditum Petro, qui solus à Christo Domino fuit Pontifex institutus, & unicus Episcopus; qui Cathedram Romanam rexit. Nam duos sedentes una sedes non capit. Nec Romanos geminos unum Regnum capere potuit, quos unum uteri excepit hospitium. Et quidem si Ecclesia comparatur cum exercitu benè ordinato; *Cantic.* 6. 3. Item cum Regno, *Dan.* 2. 24. Item cum Ovili, *Joan.* 10. 16. Item cum Domo 1. *Thimot.* 3. 15. Item cum humano corpore. 1. *Corinth.* 12. sequitur, quòd sicut exercitus bene ordinatus regitur ab uno Imperatore, Regnum ab uno Rege, Ovile ab uno Pastoro, Domus ab uno Patre familias, corpus humanum ab uno Capite; ita etiam ecclesiam ab uno Rectore petro, & ejus successoribus gubernandam fuisse, dicendum est: ut supra ex apertis verbis Bonifacij VIII. probavimus in eatravagant. Unam sanctam, quam confirmavit Concilium Lateranense sub Leone decimo. Et exemplo etiam Synagogæ Veteris Testamenti, quæ fuit figura ecclesiæ, ut notat Becanus *in Annalib. vet. Testamenti capit. 6. quæst. 3.* & alij. Nam semper gubernata fuit ab uno Capite, seu Monarcha, nimirum à pontifice, cui reliqui omnes erant subjecti, ut patet *Deut.* 17. 12. & fatetur ipse Calvinus *lib. 4. Institut. cap. 6. §. 2.* & Magdeburgentes *Cent. 1. lib. 1. cap. 7.* Et tandem exemplò rerum naturalium, tam animarum, quam inanimatarum, in quibus natura, ut observat Reinhardus Coning. *in Theatro politico parte prima, capite 10. num. 7. cum seq.* Henricus Velstenius *politicarum Quæstionum, Decad. 7. quæst. 3.* Monarchiam eapressit, sic rerum principia unam causam, apes, & grues unum Regem, partes corporis cor unum, urbis lineas unum centrum, stellas omnes Solem unum, & summatim res quaslibet naturales aliquod unum habere præminens cernimus. Respuenda est igitur ista nova, inaudita, & chimærica miatio, & consociatio pauli cum petro in Regimine ecclesiæ. Aquila Imperialis constat ea uno corpore, & duobus capitibus, nunc vero Anonymus vult formare Aquilam ecclesiæ ex duobus corporibus, & uno capite. Usque adhuc in ecclesia credidimus Deum unum, & trium, nunc Anonymus cogit nos credere papam binum, & unum. O lepidum inventum? Dicendum est igitur regimen ecclesiæ tamquam Monarchicum, & Regale; ut rectè docent Doctores Sorbonici Andreas Duvallius *de potestate Romani pontificis parte prima, quæstione secunda.* Alliacensis *tractatu de origine Ecclesiasticæ potestatis conclus.* 2. Celaja *in 4. sententiar, distinct. 24. quæst. 4. & 7.* cum alijs, fuisse constitutum à Christo Domino super unum petrum, & ejus successores immutabiliter: Ergo non supra paulum, quia essentia, & ratio Monarchiæ, aliter non constat, quàm si unus præsideat, ut patet ea Platone *in dialog. de Regno.* Aristotele 8. *Ethicor. capit.* 10. Simplicio 1. *physicor. text.* 19. Aprodyseo *Metaphysic.* 12. & notant Henricus Hænonius *in disputationibus politicis disput. 9. nu. 3. littera A.* Henningus Arniseus *in doctrina politica cap. 9.* Theodoretus Reinchinch *de regimine seculari, & Ecclesiastico lib. 1. Class. capite 1. numer. 1.* Christophorus Besoldus *in Synopsi politicæ doctrinæ lib. capite 4. numero 2.* Gregorius Schonborner *in politica lib. 5. capit. 1.* & alij communiter. Undè hoc supposito dixit Cancellarius parinensis Joannes Gersonius *in lib. de Auferibilitate papæ considerat.* 8. Nullam aliam politiam in ecclesia instituit Christus immutabiliter præter Monarchicam, & quodam modo Regalem, & oppositum sentientes, quod videlicet fas est esse plures papas, errant in fide, & unitate Ecclesiæ, contra articulum hunc: *Et unam sanctam Ecclesiam.* Et si pertinaciter maneant, judicandi sunt Hæretici, sicut Marsilius de Padua, & alij. Ita Gersonius.

30 Quibus omnibus adde aurea verba Pij II. Pontificis *in Bulla Retract. tom. 4. Concil.* ubi sic ait: Non duos instituit Dominus, qui suum locum tamquam capita tenerent æqualia; sed UNUM constituit, ut Verticem, & Ducem, & Pastorem universi Gregis, Simonem Petrum dicens: Tu es petrus, &c. Quæ nulli alteri seorsim dicta leguntur, nisi Petro, ut in petro Unitas, & summa continerentur Auctoritas. Ita Pontifex: Et tandem claudat hanc disceptationem Eusebius episcopus Alexandrinus *homil. de Resurrectione*, qui eaplanans illa verba: *Dicite Discipulis, & Petro.* Sic introducit Christum loquentem: Veni, petre; ne timeas: nihil Tibi de gloria Chori Apostolici minui, non Te à dignitate removi, non dedi alteri Claves; ne Timeas, petre, qualis eras, talis es. Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum, & in Cœlis; ne timeas, petre, quod promisi impleo, super tuam fidem, quæ sit petra, ædificabo ecclesiam meam. Hæc Eusebius. Quid clarius dici potuit ad apertè manifestandum primatum ecclesiæ fuisse singulare privilegium unius petri, privativè quoad alios; seclusis tamen Romanis pontificibus suis successoribus.

31 Meritò igitur diait Doctor parisiensis Almaynus *de potestate Ecclesiar. capitul.* 3. quod UNI PETRO, & successoribus ejus data fuit potestas constituendi Canones per universum orbem. Si UNI PETRO, ergo non etiam, & paulo, ut vult perperam Anonymus. Itaque desinat ipse in posterùm ea omnibus superiùs dictis paulum petro in primatu consociare. Sed ecclesiæ primatum soli petro tribuat, paulum verò quoad munus Apostolatus, supra omnes alios exuberantissimè eapletum, & propter alia ejus egregia merita meritò summis laudi-

laudibus extollat; & sic secundum justitiam, dabit unicuique, quod suum est. Memor Ulpiani Jurisconsulti statuentis, duos in solidum dominos esse non posse unius rei; quod observant Doctores communiter *in quamvis*, *ff. de jurisdict.* teste Joanne Corutno *de jurisprudentia Romana libro* 1. *capite* 68. & quidem si in Concilio Nicæno *Canon.* 8. teste Div. Augustino *Epistol.* 150. statutum fuit, duos episcopos non esse constituendos in una Civitate; quanto magis dicendum est in una Ecclesia, Christum duos non instituisse Pontifices. Solus igitur Petrus, ut habetur *in capitul. in novo distinction.* 21. ecclesiæ Pontificatum accepit, & ideò subdit ibi pontifex, petrum reliquos Apostolos habuisse pro eorum PRINCIPE: ergo necessariò sequitur secundùm Anacletum, auctorem dicti Canonis, etiam paulum recognovisse petrum, ut principem suum; nisi Anonymus velit dicere, paulum non fuisse Apostolum. Sed comprimendus est calamus, nam in immensum iret. Stet igitur firma nostra tam sæpè reiterata conclusio, paulum quoad pontificatum minimè æqualem petro fuisse; sed inferiorem, & subditum, nec aliam ecclesiam agnoscere post Christum supremum Caput, nisi solùm, & ûnicum petrum, ejusque legitimos successores. Hæc fides Orthodoxorum.

DISCEPTATIO APOLOGETICA

POSTERIOR

DE PRIMATU SOLIUS D. PETRI,

CONTINENS RESPONSIONES AD PLURA LOCA

Sanctorum Patrum in Manuscripto cujusdam Anonymi pro novo Papatu D. PAULI perperam intellecta.

Responsiones ad Scripturam cujusdam Anonymi in favorem novi Papatus D. Pauli.

§. 1. SUperiori disceptatione jam composita, & præterito mense Januario Sanctiss. D. N. humiliter exhibita, statim post paucos die Eminentiss. dominus meus Cardinalis Panziroli mihi legendum præbuit manuscriptum ad manus Sanctissimi delatum, sine nomine auctoris, quæ tamen non existimo Auctorem Epistolæ, sed alium congerentem ex libro lingua Gallica conscripto, plura Sanctorum patrum loca, quæ opinionem novam de primatu D. pauli videntur firmare, & licèt ex dicta mea priori disceptatione ad omnia dicta loca facilis pateret responsio, necessarium tamen duxi clarè, & breviter more meo, sigillatim supradictas auctoritates refellere, seu, ut melius dicam, ad verum sensum, secundùm intelligentiam Theologorum, exponere. Et ideò suppono, id quod breviter in priori disceptatione, sed nunc aliquaotulum fusius, & magis clarè, declarabo, suppono inquam in Apostolis (& inter ipsos D. paulum includo) tria seorsim consideranda esse: Primò Apostolatum Secundò Sacerdotium, seu Presbyteratum. Tertiò, administrationem sacræ Politiæ, quæ designatur nomine Pontificatus. Quoad institutionem, & munera Apostolatus, omnes apostolos pares confitemur. Quoad institutionem, & munera presbyteratus item: at inæquales asserimus ratione Pontificatus. Elegit duodecim, eosque nominavit apostolos, *Matth.* 10. *Marc.* 3. *Luc.* 6. quorum munus esse voluit, evangelizare, testificari omnibus gentibus, miracula patrare.

2 Eosdem Sacerdotes ordinavit, *Matth.* 26. *Marc.* 14. *Luc.* 22. 1. *ad Corinth.* 11. collata potestate conficiendi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & offerendi Deo incruentum sacrificium corporis, & sanguinis sui. Huic potestati, mox annexuit alteram, dimittendi peccata in foro interiori, *Joannis*, 20.

3 Apostolatum, & Sacerdotium, quæ communia fuerunt Christo cum apostolis, accedebat in Christo jurisdictio, & administratio politica rerum sacrarum, quæ in eo solo tamquam in supremo capite resedit, quamdiù terras incoluit. Translata nimirum à Synagoga ad Ecclesiam, à Levi ad Judam, ab Aarone ad christum cathedra Moysis; quicquid religiosum est, ad Deum attinet, periodè ac ovile ad pastorem suum jure pontificatus ad christum pertinebat:

4 Hanc ascensurus ad patrem non concessit Redemptor alijs apostolis (quando enim?) *sed uni Petro*; sicut ante tot symbolis se facturum promiserat, consequenter uno isto jure quoad ordinem politicum omnibus alijs apostolis petrum præposuit omnes alios apostolos petro subjecit.

5 Itaque ex his dicendum, paulum, & alios omnes apostolos in potestate Ordinis, & ratione apostolatus fuisse æquales; singoli enim potestatem Evangelium ubiq; terrarum prædicandi, ligandi, & solvendi, & omnium, quæ pro mundi conversione moraliter erant necessaria, à Christo, non à petro acceperunt. In ratione tamen Officij pastoralis inæquales fuerunt; tum quia petrus à Christo Pastor universalis est institutus, ut expresè habet Chrysostomus, explicando verba hæc, *Pasce oves meas*, *idest*, *esto præpositus loco mei*, *& primus in medio fratrum*. Quò fit, ut universalis potestas in Petro, tamquam in verò, & legitimo Pastore ordinariè resederit, in cæteris verò apostolis tantùm extraordinariè, & per accidens, atque propter necessitatem: quia scilicet in dispersionem gentium erant abituri, & longis locorum intervallis à Petro separandi, ut pro ecclesiarum, quas ipsi fundabant, necessitatibus, vix, ac ne vix quidem eum possent convenire.

6 Ex quibus sequitur, quòd duæ res sunt, in quibus petrus apostolus antecelluit reliquis apostolis, non quidem propriè, ut apostolus, sed ut singulare fundamentum, & caput ecclesiæ, & Pastor ovium Christi, & Cœli janitor constitutus. Una est, quod illam apostolatus auctoritatem in universo orbe, accepit ipse à Domino tamquam ordinariam, & duraturam, suisque adeò successoribus relinquendam: eo quòd universæ ecclesiæ, quæ unquam futura esset, fundamentum est constitutus, nec talis fundamenti locum ipse perpetuò, nisi per suos etiam successores tenere potuit. Reliqui verò apostoli eam auctoritatem non eo modo acceperunt; sed eorum quasi extraordinarium privilegium fuit, quòd, & in orbem universum, & à Christo proximè illam auctoritatem apostolatus acciperent. Itaq. illis è vita decedentibus, dignitas etiam ejusmodi apostolatus esse desijt.

7 Altera res, in qua petrus reliquis apostolis antecelluit, est, quod ipse quidem potestatem accepit etiam quandam in ipsus apostolos: tamquam omnium videlicet (nemine excepto) qui ab Ecclesiæ ædificium, & ad Christi gregem pertinent, fundamentum, & pastor singulariter constitutus. Itaque regere ipsos, atque in fide confirmare eum auctoritate potuit, eisque præscribere, & modum, & locum ad fungendum ministerio apostolico, quatenus ab Ecclesiæ bonum id expediret. Et hæc omnia firmat Tertullianus *de præscript. cap.* 20. & docet Cajet. *in opusc. tom.* 1. *tract.* 1. *de auctor. & Concilij cap.* 3. cum tota Theologorum Schola.

8 His suppositis, quia Anonimus suam Scripturam distinguit in tres classes auctoritatum, nempe Summorum Pontificum, veterum Sanctorum patrum, & Eminentissimorum Cardinalium, eodem ego procedam ordine, & ipsissima Anonymi verba adducam; & postquam verba Sanctorum patrum ab ipso adducta secundùm verum sensum exposuerim, adducam ex eijsdem patribus verba: quæ in alijs locis loquendo apertè *de primatu Ecclesiæ illum tribuunt Petro*, ut ex his clarè appareat, quę fuerit mens dictorum SS. Patrum, & loca eorum obscura declarentur per clara.

Responsiones ad loca Summorum Pontificum.

§. 1. AD primum locum S. Leonis Pontificis *ser.* 1. *de Nat. Apostol.* respondeo, quod nihil facit ad rem, quia licèt ipse faciat pares Petrum, & Paulum; hoc intelligendum est; in electione ad apostolatum laboribus, & morte, quod concedimus: ergo in regimine nego consequentiam. Nec obstant illa verba, quòd *Christus Paulum, & Petrum inter omnia Ecclesiæ membra provexerit in tantum Apicem, ut duo lumina constituant in corpore, cui caput est Christus*; nam respondeo, hanc auctoritatem impium M. Antonium Spalatrensem adduxisse, ut efficeret paulum petro æqualem, sed ad illam sic respondet Doctor Sorbonicus, & Episcopus Massiliensis Coeffeteau *to.* 1. *l.* 1. *c.* 11. *n.* 24. ubi sic ait: Res similis monstri est, Leonem, qui sexcentis locis Petrum omnibus Apostolis, & cunctis Ecclesiæ Pastoribus Præpositum scribit; testem hujus æqualitatis quam inter Petrum, & Paulum somniat Spalatrensis, proferri. Ex supra clarissimo ejusdem Patris testimonio ostendimus, petrum totius Ecclesiæ spectabile Caput illi habitum: hinc verò propterea Petrum, & Paulum, tamquam geminum lumen oculorum

lorum in Ecclesiæ corpore posuit, quo illos cum Christo conferat æterno Ecclesiæ capite, à quo lucem sint mutuati, qua Ecclesiam collustrarunt. Sed hìc rursus advertere debuit adversarius, ut duo lumina Ecclesiæ censeantur petrus, & paulus, propterea æqualitatem inter eos admittendam non esse. Sol, & Luna duo sunt clarissima sydera, & lumina cœli, nec tamen Luna Solis splendorem exæquat. Ita Coeffeteau. Vide aliam responsionem apud Becanum *de Regimin. Eccles. lib. 2. c. 7 object. 7. n.* 68.

2 Vel etiam dici potest, Vocari duo lumina Ecclesiæ petrum, & paulum, quia Romanam Ecclesiam ambo fundarunt per prædicationem, manente tamen illibato primatu D. petri. Et quòd hæc sit mens D. Leonis, patet ex ejus *Epist.* 84. ubi sic ait: Quoniam, & inter Beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cùm omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut cæteris præemineret. Cùm ergo ex mente D. Leonis unus fuerit (id est solus petrus) qui primatum inter omnes Apostolos obtinuit, malè modò ex verbis D. Leonis non benè intellectis ab Anonymu asseritur, D. paulum habuisse etiam Ecclesiæ primatum, nam D. Leo uni petro attribuit. Sed sentiant Adversarii D. Leonem clarè etiam loquentem alibi *Sermo 3. Anniv.* De toto mundo unus petrus eligitur (ergo non paulus) qui, & universarum Gentium vocationi, & omnibus Apostolis (ergo etiam, & paulo) cunctisque Ecclesiæ præponitur.

3 Et tandem non deseram hìc apponere alia verba ejusdem S. Pontificis *Epist. 87. ad Viennenses*. Ita Dominus noster Jesus Christus, humani generis Salvator instituit, ut veritas, quæ anteà legis, & prophetarum præconio continebatur per apostolicam tubam in salutem universitatis exiret: sicut scriptum est, *in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*. Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, *ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret*, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet. Videat modò Anonymus, quo pacto possit adducere S. Leonem pro sua sententia.

4 Ad secondum locum D. Gregorii *lib. 4. in 5. Reg. in quo D. Paulus dicitur effectus Caput nationum, & obtinuisse totius Ecclesiæ principatum*. Respondeo, hæc Encomia non solùm dari posse D. paulo, sed etiam aliis apostolis: nam ut optimè observat Duvallius Doctor Sorbonicus *tract. de Rom. Pontif. part. 1. quæst. 3.* Apostoli ratione gubernationis fuerunt nationum Capita; sed tamen non eodem modo, quo petrus; illi enim in gubernatione Ecclesiæ summam, & amplissimam potestatem, ut Legati, & apostoli sortiti sunt: at verò petrus, tanquam pastor ordinarius eam habuit. Et ideò, paulus, & Apostoli particularia Ecclesiarum vocantur capita ab ipsomet D. Gregor. *lib. 4. Epist.* 38. Petrus verò, totius universalis Ecclesiæ. Deindè assero, non solùm paulum, sed etiam alios apostolos obtinuisse Ecclesiæ principatum: nam, ot observat Boverius *Controvers. tom. 2. lib. 1. Demonstr. 6. Symboli, art. 5. fol.* 293. Apostoli tametsi petrum sibi, ac toti Ecclesiæ prælatum à Christo agnoscerent, tamen cùm extraordinaria pro Christo legatione fungerentur, universas orbis Ecclesias sibi subjectas habebant, & ideò omnes apostolicum jus exercere poterant. Itaque D. Gregorius quando asserit petrum, & paulum obtinuisse Ecclesiæ principatum. Respondeo distinguendo, quòd paulus, & alii apostoli obtinuerunt principatum ecclesiæ, ratione potestatis extraordinariæ, quam habebant in totam Ecclesiam, petrus verò, ratione potestatis ordinariæ, & tanquam Caput. Vide etiam Cardinalem Baronium *tom. 1. annum.* 34. exponentem hunc locum ab Anonymo adductum.

5 Nec obstat alia auctoritas D. Gregorii asserentis in oratione de Divo paulo, & petro, *Deus qui ligandi, solvendique licentiam tuis Apostolis contulisti &c.* Nam respondeo, hæc verba etiam aliis apostolis competere; nam ut rectè observat Cardinalis Baronius *tom. 1. anu.* 34. Christus dixit eis: Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata, & in Cœlo; & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta, & in Cœlo. Sed in his verbis, ut rectè notat Bañez *in 2. 2. quæst. 2. art.* 10. *fol.* 239. non infertur aliqua potestas Jurisdictionis, sed Ordinis: ergo malè pro primatu pauli adducuntur. Dicendum est igitur cum Taonero *tom. 3. disput. 1. quæst. 10. dub. 2. nu.* 96. Petro soli nominatim Claves solvendi, & ligandi traditas esse tanquam supremo patrifamilias, & gubernatori Ecclesiæ; paulo verò, & reliquis apostolis, usus potius clavium, quam absoluta potestas, ac possessio clavium tradita est; sed de hoc infra iterùm redibit sermo.

6 Verùm quia Anonymus adducit pro sua sententia D. Gregorium; sentiat quid ipse asserat clarè loquens de primatu Ecclesiæ. Apertè enim D. petro tribuit, & nihil loquitur de paulo; vide *lib. 1. quæst. 24. lib. 3. Epist. 33. lib. 6. Epistol. 37. & lib. 4. cap.* 32. ad Mauritium Imperatorem scribens sic ait: Cunctis Evangelium scientibus liquet, quòd voce Dominica *Sancto, & omnium Apostolorum Principi petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est*. Ipsi quippe dicitur, *Petre, amas me? Pasce oves meas, &c.* Ecce claves Regni cœlestis accipit, potestas ei ligandi, & solvendi tribuitur, cura ei totius ecclesiæ & principatus committitur. Immò idem D. Gregorius apertè fatetur, petrum habuisse Ecclesiæ primatum, & paulum ei fuisse inferiorem; sic enim loquens de correctione facta petro à paulo, asserit *Homil. 18. in Ezech.* Quatenus, qui primus erat in apostolatus culmine, & primus esset in humilitate. Pensate ergo in quo mentis vertice stetit petrus, qui Epistolas pauli laudavit, in quibus scriptum se vituperabilem invenit. Ecce à MINORI SUO reprehenditur, & reprehendi non dedignatur, sed caveat Anonymus, responsionem hæreticorum asserere, nempe, paulum minorem esse petru ætate, nam D. Gregorius clarè mentem suam aperuit, nempe in quo D. petrus se majorem, minoremve se paulo dicat, asserit enim: *Ut qui primus erat in Apostolatus culmine, esset primus in humilitate*. Ergo ista verba constituunt petrum paulo majorem non solùm ætate, sed dignitate. Ergo in ordine ad primatum Ecclesiæ standum est verbis claris D. Gregorii, qui apertè petro solo tribuit.

7 Ad tertiam auctoritatem Adriani 1. *Epist. ad Constantinum, & Helenam Imperat.* in qua Anonymus notat ponderanda omnia, nempe, *quòd Papa Petri, & Pauli Vicarii, eorumque Throni successores dicuntur, quòd Ecclesia Romana, eorum Ecclesia; quod Petrus, & Paulus Apostolorum Coriphæi, & Orthodoxæ fidei fundatores appellantur. Sed hoc maximè, quod eorum utrisque collata à Deo potestas ligandi, & solvendi peccata in Cælo, & in terra dicitur*. Respondeo, & concedo totum. Ergo petrus, & paulus fuerunt æquales in regimine; dico bardam esse consequentiam: nam diverso modo omnia supradicta competunt petro, & competunt paulo. Itaque dicuntur Pontifices Vicarii, & Successores D. petri, & D. pauli, diversa tamen ratione, ut observat Beatus Joannes à Capistrano *de Auctoritat. Papæ, part. 3. fol.* 113. Dicuntur petri Vicarii, & Successores, in plenitudine potestatis, pauli verò in plenitudine legalitatis, id est scientiæ. Dicitur Ecclesia Romana, Ecclesia D. petri, & D. pauli, rectè quidem; quia ambo illam prædicatione, & martyrio fundaverunt, & Episcopi fuerunt; petrus tamen propriè, ac titulo; paulus verò, ordine, & officio adjutoris, & ideò quia paulus fuit socius, & collega petri in fundanda Ecclesia Romana, rectè dixit Adrianus Pontifex *illam esse Ecclesiam Petri, & Pauli*. Ergo paulus fuit in primatu cum petro, nego consequentiam. Dicuntur etiam ab Adriano, *Petrus, & paulus Coryphæi*; sed ut vult Coeffeteau contra M. Antonium de Dominis *tom. 1. lib. 1. cap. 4. n. 1.* Petrus jurisdictionis auctoritate, paulus merito doctrinæ, vel ut asserit Bellarminus *libro primo de Rom. Pontifice, cap.* 27. quia petrus institutus est Caput, & Pastor ovium, paulus verò, quia munus apostolicum exuberantissimè adimplevit. Dicuntur petrus, & paulus, Orthodoxæ fidei fundatores, concedo, & hoc etiam de omnibus apostolis dicendum est, ut docet D. Ignatius *Epist.* 5. ergo paulus, & alii apostoli fuerunt petro æquales; nego consequentiam; nam diverso modo petrus fuit fundator fidei, ac paulus, & cæteri apostoli: paulus, & apostoli fundatores fidei fuerunt, sine tamen petri præjudicio, quia ipsi Ecclesiam fundaverunt in sanguine Christi propriis sudoribus, & laboribus: petrus verò singulari modo dicitur fundator fidei, quia supponimus, Rectorem, & Gubernatorem Ecclesiæ institutum fuisse. Dicitur itaque petrus fundamentum Ecclesiæ, & fidei, quia dictum fuit ei à Christo *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; paulus verò vocatur Ecclesiæ, & fidei fundamentum, eo quòd divina luce collustratus, egregios pro Ecclesia Dei labores susceperit, eam adversus Pseudo-Apostolos magna constantia, ac zelo defenderit, ac nihil non gesserit, ot omnes Christo lucrifaceret. Vide Tannerum *tom. 3. disp. 1. quæst. 4. dub. 2. nu.* 95. Valentiam *tom. 3. disp. 1. quæst. 5. punct. 6. §.* 28. Turrianum *in 2. 2. tom. 1. disp. 15. dub. 1.*

8 Et tandem concedimus, potestatem ligandi, & solvendi petro, & paulo fuisse concessam? sed diversa ratione, ut infra probabimus, & docet Duvallius *de Rom. Pontif. part. 1. quæst.* 2. Nam paulus, & alii apostoli acceperunt quidem quandam auctoritatem quoad usum Clavium, ut scilicet, clauderent Cœlum, aut aperirent, retinendo, vel remittendo, seu quod idem est, solvendo, vel ligando peccata. *Matth.* 28, *Joann.* 20. Claves autem ipsæ, hoc est, plena, atque summa potestas id omni ratione faciendi petro soli promissæ, atque adeò tributæ sunt. Vide Valentiam *tom. 3. disp. 1. q. 1. punct.* 7. & Pitigianum *in 3. sent. tom. 2. dist. 25. q. 2. art. 1. circa finem*.

9 Ad quartam auctoritatem Nicolai I. *Epist. 1. ad Michaelem Imperatorem, in qua asseritur, paulum Apostolorum Principem in Ecclesia Romana tanquam luminare majus divinitus constitutum, & non à petro, sed à Domino facultatem potestatis super universam Ecclesiam recepisse*; sed omnia hæc non faciunt paulum petro æqualem in primatu: quia paulus vocatur princeps Apostolorum, ut supra vocatus fuit ab Hadriano I. Coryphæus Apostolorum: igitur fuit princeps apostolorum merito doctrinæ, non auctoritate jurisdictionis, ut petrus. Sic Coeffeteau, & Bellarminus paulò ante. Et ideò omnes Apostolos, S. Leo *serm.* 3. vocavit Principes Ecclesiæ.

siæ. Dicitur autem luminare majus, quia ut ipsemet Paulus asserit in fundanda Ecclesia plus omnibus aliis Apostolis laboravit, & ideò observavit Nauclerus de Monarchia *to. 1. part. 2. libro 4. capite* 10. Paulum non fuisse assignatum Episcopum alicujus Ecclesiæ particularis, quia in omnibus Ecclesijs debebat laborare. Dicitur potestatem non à Petro, sed à Domino accepisse; sed quid ad rem; Hoc enim de omnibus Apostolis dicendum est? & ideò quoad hoc, omnes sunt æquales petro, manente tamen illibato ejus primatu.

10 Et ideò Granadus *in 2. 2. Controverf. 1. tract. 7. disput. 1. sect. 2. numero* 10. & supra nos etiam docuimus, Apostolos fuisse æquales in Apostolica dignitate, in eo nimirum quod a Domino electi sunt tanquam fundamenta Ecclesiæ, & jurisdictionem acceperunt in universum Orbem, & id quod tantùm voluit sanctus Cyprianus *libro de unitate Ecclesiæ*. dum diait, Apostolis omnibus post resurrectionem tributam fuisse parem potestatem: nam quòd petrus fuerit omnium Caput, ipsemet ibidem testatur, & probat ex Evangelio; & eodem modo Victor Episcopus Carthaginensis *in Epistola Synodica, quæ legitur tom. 2. in Concilio Lateranensi sub Martino I. consult.* 2. dicit: Omnes Apostolos pari honoris, & potestatis consortio præditos. Excelluit ergo petrus in eo, quòd cæteri Apostoli erant illi subjecti, non autem sibi invicem; & in eo etiam quòd petrus hanc in universum Orbem jurisdictionem habuit ea officio, cæteri e adelegatione. Itaque concedimus Adversarijs, paulum non accepisse facultatem in universalem Ecclesiam a petro, & id certum est: ergo fuit æqualis petro in primatu: hoc negamus, & est impertinens consequentis. Itaque pro Papatu pauli, nihil officit auctoritas adducta Nicolai I. sed Anonymus pro sua firmanda sententia relinquit Pontifices, & transit ad patres.

Responsiones ad loca Sanctorum Patrum.

§.1. Itaque adducit primò plura loca D.Chrysostomi, & incipit ex *hom.18. in Epist. ad Romanos*, ubi asserit: *Christo S. Paulo omnem Evangelij prædicationem, omnia universi mundi negotia, mysteria sua, & omnem denique Ecclesiæ administrationem concedi*. Sed hæc farina desumpta est ea pistrino M. Antonij de Dominis, qui hunc locum Chrysostomi perperam, ut Anonymus adducit. Sed respondeo, hæc verba, posse etiam competere omnibus Apostolis, præcipuè tamen competunt paulo, qui, ut ipse fatetur, habuit sollicitudinem omnium Ecclesiarum, sed nullam mentionem faciunt de Primatu, ut rectè observat Episcopus Coeffetau *tom. 1. c. 11. fol.* 287. contra M. Antonium de Dominis. At Anonymus quod est de prædicatione dictum, semper perperam more suo ad gubernationem transfert.

2 Secundò adducit verba *Homil. 2. in Epistol. ad Romanos*, ubi ait: *Quare tunc temporis non potuisse à paulo, cur sese in magna hujus Urbis regimen, seu gubernationem ingereret, respondisset enim, hanc sibi necessariam esse curam usque a Deo imperatam*: ergo ea hoc sequitur paulum petro fuisse æqualem in primatu; nego consequentiam. Nam paulo fatemur verè hanc potestatem imperatam fuisse a Deo, ut Delegato, petro verò ut Ordinario. Vide Bannez *in 2. 2. quæst. 1. artic.* 10. *fol.* 327. Vel dicendum est ea doctrina Cajetani *opusc. 1. de Auctor. papæ cap.* 3. apud Chrysostomum verbum *regimen* significare executionem, non auctoritatem regiminis, quod sonat imperium. Verùm, ait Cajetanus, quia unum pro alio quandoque poni potest, si etiam inveniretur paritas in auctoritate regiminis, pie exponendum esset, oro xecutiva potentia, dedit enim Salvator omnibus Apostolis communiter, ut exequi possent in eis, ad quos mittebantur, omnia, quæ poterat exequi petrus, puta instituere Ecclesias, Episcopus docere, excommunicare, &c. petro autem absolutè dedit potestatem omnium. Et si paulus aliquo modo, id est, executivè erat par petro quantum ad defensionem fidei, ut ea secunda ser oudæ dictum est. Et si non penetras differentiam hanc, inter potestatem executivam, & præceptivam, vide illam in exemplo: Episcopi habent officium prædicandi, & Fratres Prædicatores habent officium prædicandi (cum ad hoc instituti sint) sed differenter; quia Episcopi ex propria auctoritate hoc faciunt, Fratres verò prædicatores authoritate Papæ delegantis eis id officium, hanc prædicationis exercendæ potestatem. Sic enim proportionaliter de potestate gubernandi Ecclesiam in petro, & aliis Apostolis fuit: petrus enim ea propria sui pontificatus officij authoritate gubernabat, alij verò Apostoli, ex privilegio Domini, delegantis eis gubernatoris officium. Huc usque Cajetanus; unde patet responsio ad verba Chrysostomi ab Anonymo adducta.

3 Tertiò adducitur *Hom. 7. in Epist. ad Ephes.* ubi asseritur: *petrum, & paulum ambos ea, quæ sursum sunt, & deorsum, & ipsius Cœli, & terræ claves hæreditate accepisse, & possedisse*. Respondeo esse verba emphatica; & diverso modo, ut supra probatum est, Claves paulus, & cæteri Apostoli acceperunt, quam petrus. *Aut Origenes tractat. 6. in Matth. ferè in medio*. Quoniam oportebat, inquit, aliquid majus habere petrum, ideò illi quidem sic dicit; Et tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cœlis. Non ergo modica differentia est, quod petro quidem sint datæ claves non unius Cœli, sed multorum Cœlorum, ut quæcunque ligaverit super terram, sint ligata non tantùm in uno Cœlo, sed in omnibus Cœlis, & quæ solverit super terram, sint soluta non solum in uno Cœlo, sed in omnibus Cœlis. *Adeoe autem, qui multi sunt ligatores, & solutores in terra, sic dicit, ut solvant, & alligent non in Cœlis, sicut petrus*, sed in uno Cœlo, quia non sunt in tanta perfectione sicut petrus. Item Beatus Leo *Epist. 89. ad Episcopos per Viennensem Provinciam constitutos: petro*, inquit. *præ cæteris est tradita solvendi atque ligandi potestas*. Vide acutissimum Cajetanum *tr. 3. de Roman. Pont. instit. c.* 5. ubi doctè docet differentiam traditionis clavium factæ petro, & alijs Apostolis a Christo Domino: quod etiam facit pitigianus *in 3. sentent. to. 2. dist. 25. art. 2. in resp. ad argument.* & Joannes Vuiggers *in 2. 2. D. Thomæ. de pontif. q. 1. art.* 10. *dub. 1. n.* 39.

4 Quartò affert verba *in cap. 2. ad Galatas* explicans verba pauli, qui dedit petro in Apostolatum, dedit & mihi inter gentes. *Non se* (asserit) *comparat paulus alijs Apostolis, sed eorum capite ostendens eandem dignitatem utrique collatam fuisse*. Respondeo cum M Antonio Capello *in disp. 1. de summo pontificatu petri, cap.* 12. Salmeronio *tom.* 15. *disput.* 24. *in Epist. 2. ad Galatas fol.* 105. Tannero *tom. 3. disput. 1. quæstio 4. dub. 2. num.* 98. & 99. & alijs communiter, quod in dictis verbis D. pauli *ad Galatas* 2. nulla mentio de primatu efficitur, sed tantùm de prædicatione. Ergo verba D. Chrysostomi adducta non sunt intelligenda de dignitate primatus, sed de dignitate Apostolatus; & ideò paulus dictus est Apostolus Gentium, petrus Apostolus Judæorum; sed hoc non arguit eorum paritatem in primatu, ut optimè observat Campegius *de potestate Roman pontif. cap. 11. num.* 7. & nos latè in priori Disceptatione probavimus.

5 Quintò in proscenium adducit locum *Hom. 1. Epistol. ad Romanos*. Ibi enim dicitur: *Mutatum fuisse paulo, sicut & petro nomen, ut eadem, quam habebat petrus Caput Apostolorum super eas prærogativam, & ipse haberet*. Respondeo & fateor suprà omnes alios Apostolos paulum, & petrum habuisse prærogativam mutationis nominum. Sed si aliquis ex hoc inferret; ergo paulus in primatu fuit æqualis petro; Anathematizo talem consequentiam, tanquam nimis impertinentem: distat enim nimis mutatio nominis a primatu. Adde quod, ut optimè observat Becanus *in Manuali controverf. libro 1. capite 4. numero* 45. sola mutatio nominis in petro, non indicaret primatum, & eminentiam ejus super omnes alios Apostolos, nisi simul adjuncta esset cum alijs prærogativis petri, quæ simul sumptæ ejus indicant primatum, videlicet. Primò, quòd quando in Evangelio recensentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur petrus. Secundò, quod Scriptura loquatur de petro, tanquam de principe; de alijs Apostolis, tanquam de subditis. Tertiò, quòd petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus. Quartò, quod inter omnes Apostolos soli petro facta sit prima revelatio divinitatis Christi. Quintò, quòd soli petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei, & cathedræ. Sextò, quod Christus pro solo petro, & seipso voluerit, tributum solvi in Capharnaum. Septimò, quod post Resurrectionem inter omnes Apostolos soli petro primum apparuerit. Octavò, quod petrus sua authoritate vocaverit alios ad electionem novi Apostoli in locum Judæ proditoris. Nonò, quòd primus promulgaverit Judæis Evangelium, post acceptum Spiritum Sanctum. Decimò, quod primum miraculum apud Judæos fecerit in confirmationem Evangelij Decimo primò, quòd etiam primus prædicaverit gentibus Evangelium, & quod ipsi oblata sit visio cœlestis, de vocatione gentium. Decimosecundò, quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit. Igitur malè Anonimus ea sola mutatione nominis pauli infert, primatum Ecclesiæ habuisse, ut habuit petrus, nam primatum in petro arguimus, non ea sola mutatione nominis, sed simul ea alijs prærogativis supra enumeratis, quibus caret Paulus.

6 Sextò, profertur locus *in cap. 1. Epist. ad Galat.* ubi ait: paulum petro nulla re indiguisse, nec illius voce, sed illi dignitate parem fuisse. Respondeo, & angor sæpius eadem repetere, sed anonymus ad id me agit. Dico igitur, verum esse, paulum petro ulla in re indiguisse, & dignitate parem fuisse, nam a Christo immediatè accepit potestatem, & dignitatem apostolatus, & non a petro; sed non ex hoc sequitur, in primatu fuisse æqualem petro; quando igitur Chrysostomus dicit, paulum parem fuisse dignitate, intelligitur de dignitate apostolatus, non de dignitate primatus. Et ideò asseritur in capite eo minus *distinct.* 19. *Hujus muneris Sacramentum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit; ut in B. petro Apostolorum omnium summo principaliter collocavit*. Quibus verbis apparet, conformitas quædam æqualitatis, paritatisque in munere, officioque communi omnium horum,

primo-

primorum, Christi Discipulorum: quod omnes essent Apostoli, missi in omnem terram, ad prædicandum omni creaturæ Evangelium. At distinctio magna jurisdictionis, & authoritatis, quòd omnes, licèt immediata Christi concessione creati sunt Apostoli, à Sancto Petro, in juridica functione penderent; ejus subditi potestati, sic jubente, & ordinante Domino, pasce oves meas, his verbis illum suæ Monarchicæ dominationis, per participationem consortem faciente. Vide Duvallium *de Rom. Pont. par. 1. q. 2.* Campegium *de potest. Rom. Pont. c. 11. n. 2.* & alios communiter.

7 Et tandem concludit Anonymus D. Chrysostomum innumeris in locis vocasse Paulum etiam seorsim à Petro principem, Ducem, Coryphæum Apostolorum, primum omnium à Christo, quæ omnia subordinationem, & dependentiam à Petro non sonant, sed potius æqualitatem. Sed hoc ultimum gratis dicitur, & prorsùs negandum est; & quo sensu Paulus dicatur Princeps, Dux, Corypheus Apostolorum, & primus omnium, superius explicatum est, & inferiùs etiam explicabitur

8 Sed contra Anonymum necesse est adducere aliqua loca Divi Chrysostomi, in quibus loquens apertè de Primatu, illum Petro tribuit. Et ideò non deseram hic apponere ejus verba *Homil. 87. in Joannem*, sic enim ait: Pasce oves meas: Cur tandem aliis prætermissis de his solùm Petrus effatur: *Singularis, sive eximius ex Apostolis, & os discipulorum, & cœtus vertex erat.* Idque comparatione D. Pauli, de quo continenter addit. Idcircò, & paulus ascendit, ut eum studiosè videret præter cæteros. *Et Homil. 55. in Matthæum*, ait: Petrum Pastorem, & Caput fuisse, & universo terrarum à Christum præpositum. *Et Homil. 17.* ex variis Matthæi locis, asserit: Princeps Apostolorum petrus, super quem Christus fundavit Ecclesiam. Vide eumdem *lib. 2. de Sacerdot. hom. 2. de Encom. Petri, & Pauli*, Vide Coeffetau *tom. 1. lib. 1. cap. 11. numer. 25.* ubi contra M. Antonium Spalatrensem, cujus penu Anonymus multa desumit, ex multis aliis locis D. Chrysostomi probat, illum in ordine ad Primatum, Petrum Paulo prætulisse.

9 Verùm deveniamus ad auctoritates desumptas à Divo Ambrosio, sivè ut ipsemet fatetur à Pseudo-Ambrosio.

Primò, *in cap. 1. Epistol. ad Galatas*: ait: Paulum à petro visum propter affectum Apostolatus, & ut sciret Petrus hanc sibi datam licentiam, quam ipse acceperat. Concedo Paulum non eguisse licentia Petri ad prædicandum Evangelium, cùm hanc à Christo immediatè acceperit, ut cæteri Apostoli: ergo fuit par petro in primatu, nego consequentiam: non enim valet argumentum de prædicatione ad Jurisdictionem. Vide M. Antonium Cappellum *disp. 1. de Pontific. B. Petri capit. 11. &* & alios communiter.

10 Secundo, *in cap. 2. Epist. ejusdem*, ait: Gratiam Primatus sibi vindicat soli concessam à Deo, sicuti, & soli Petro concessa est inter Apostolos. Distinctione opus est. Duplex est primatus: Primatus Jurisdictionis, & Primatus Prædicationis Primatum Jurisdictionis solus Petrus accepit: dixit enim Rupertus Abbas in Evangel. *lib. 2. cap. 25. Primatum esse unum, & singulare unius Petri privilegium.* Primatum verò prædicationis, petrus, & paulus à Christo acceperunt; hoc modo videlicet, ut optimè observat Joan. Driedonius *tom. 1. lib. 4. cap. 3. part. 3. fol.* 237. quia petrus designatus est ad prædicandum Judæis; (& ideò dictus Apostolus Hebræorum) Paulus verò designatus ad docendas gentes, & ideò Apostolus gentium dicitur: sed hoc intellige salva facultate, quam alii Apostoli, & ipse petrus, & paulus habebant ubique, & promiscuè prædicandi tam gentibus, quàm Judæis. Sed observa versutiam Anonymi, qui ut talem responsionem effugeret, non adducit verba, quæ D. Ambrosius ante dixerat. Itaque totus locus Ambrosii sic ait: Ab Apostolis, qui clariores inter cæteros erant, quos, & firmitatis causa, columnas appellat, quique cum Domino semper in secretis fuerant, gloriam ejus digni in monte respicere: ab his itaque probatum dicit donum, quòd accepit à Deo, ut dignus esset habere: *Primatum in prædicatione gentium, sicut, & habebat Petrus in prædicatione Circumcisionis.* Et sicut dat petro socios viros egregios inter apostolos, ita & sibi jungit Barnabam, qui Divino judicio ei adjunctus est; gratiam tamen Primatus sibi soli vindicat concessam à Deo, sicut & soli petro concessa est inter Apostolos. Ita Ambrosius: Sed Anonymus hæc ultima verba adducit, & tacet priora; & tamen ultima verba explicantur à prioribus, in quibus Ambrosius, (ut clarè legentibus patet) non agit de primato regiminis, de quo est quæstio, sed de Primatu prædicationis. Undè apparet, quo pacto Anonymus non quærit veritatem, sed volvit, & revolvit se ad nos fallendum, ut melius potest.

11 Tertiò, adducit locum Ambrosii *in 2. cap. ejusdem Epistol. ad Galat.* sic asserentis. Quis eorum, nempè Apostolorum, auderet petro primo Apostolorum, cui Claves Regni Cœlorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, qui fiducia electionis suæ sciens se non imparem constanter improbaret, quod ille sine consilio fecerat. Sed miror, hunc locum Ambrosii adducere Anonymum, cùm habeat capillos nimis canos, & ad illum responderint omnes Theologi, & eorum Antesignanus Divus Thomas *in cap. 2. Epist. ad Galat. lect. 2.*, *& glossa in cap. Paulus, & Petrus 2. 2. quæst. 7.* nempe Paulum fuisse parem petro in meritis Apostolatus, non in administratione regiminis. Vide etiam Cardinalem Turrecrematam *in summa de Eccles. lib. 2. cap. 13.*

12 Quartò, adducit verba *in Epist. 2. ad Corinth. capit. 11.* Hoc ergo dicit (nempe Paulus) quia minor non est neque in prædicatione, neque in signis faciendis, Apostolis prædecessoribus suis, non in dignitate, sed tempore. O bone Deus, ad quid deserviunt verba ista pro primatu Jurisdictionis, cùm nihil de ipso agant, & loquantur tantùm de prædicatione, & miraculis. Patientia nobis necessaria est, ut dixit Christus in Evangelio. Sed, ut verum fatear, hæc verba, & alia, quæ ultimò adducit Anonymus, ego non invenio in meo Codice apud Ambrosium. Sed modò sentiat Anonymus, quid dicat iste Pseudo-Ambrosius, quando loquitur clarè de Primatu Ecclesiæ; explanans enim illa verba *ad Galatas primo.* Deindè post annos tres ascendi Hierosolymam videre petrum, sic inquit. Dignum fuit videre petrum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegaverat Salvator curam Ecclesiarum. Vide, quomodo in his verbis clarè designet primatum petri.

13 Ad tertiam auctoritatem D. Augustin. *Serm. 25. de Sanctis*, sic asserentis: Christus etsi Petrum priorem, tamen ambos (Petrum scilicet, & Paulum) uno ditavit honore. Respondeo malè ab Anonymo hæc verba citari pro honore primatus, sunt enim intelligenda de honore, & vocatione ad Apostolatum. Et ita tenet, ut patet ex Dominicanorum inclyta Familia petrus de Soto *in Defensione Catholicæ confessionis, capit. 89. part. 3.* ubi docet, quoad honorem Apostolatus paulum non fuisse inferiorem petro: & ita etiam docet Sixtus Senonensis *in Bibliotheca, lib. 6. Annotat.* 271. nam sicut Christus petrum ad Apostolatum immediatè assumpsit, sic etiam, & paulum, & ideò dicuntur (ut loquitur Augustinus) uno honore ditari, manente tamen Primatu penes solùm Petrum. Et ideò, in fine dicti sermonis, dicitur: Beatissimum petrum piscatorem modo genibus provolutis adorare gentium multitudinem. Quod apertè patet apud eumdem Augustinum *lib. 2. de Baptism. contra Donatistas, capit.* ubi sic ait: in scripturis sanctis dicimus, Apostolum petrum, in quo PRIMATUS Apostolorum, tam excellenti gratia præeminet, aliter, quàm veritas postulat de circumcisione agere solitum, à POSTERIORI Apostolo fuisse correctum. Vide quo pacto Divus Augustinus primatum regiminis in solo petro cognoscat, & ei Paulum inferiorem faciat. Hinc idem augustinus *in Psalm.* 108. asseruit, petrum primatum in discipulis habuisse. Vide eundem Divum Augustinum *quæst. 65. ex novo Testament. tract. 56. & 66. in Joannem, serm. 13. de verbis Domini, Epistol. 108. & 165. serm. 124. de tempore. Et lib. 1. de Baptism. capit. 15.* ait Unus est Petrus, qui figuram Ecclesiæ gerat: Et rursus: Uni petro in typo unitatis Dominus dedit potestatem. Idem alibi *Serm. 27. de Sanctis*, paulum cum petro laudans asserit: In uno petro figurabatur unitas omnium pastorum. Agnoscat igitur anonymus, quod quando D. Augustinus apertè loquitur de honore primatus, illum soli, & uni petro tribuat; itaque locus adductus ab ipso, intelligendus est de honore apostolatus.

14 Ad quartam auctoritatem Maximi Taurinensis Episcopi *Homil. 4. in natal. Apostol. Petri, & Pauli*, in qua sic asseritur. Quos pro justitiæ pietatisque plenitudine Salvator mundi humano generi, & patres dedit esse, & Judices. Respondeo, quòd hoc non solùm concedimus petro, & paulo sed omnibus Apostolis, nonne de iis canit Ecclesia in Hymno. Vos seculi justi Judices, &c. Dicere autem cum Anonymo apud Maximum idem esse Judicem humani generis, ac habere Clavem potentiæ, super humanum genus, & ita sic se explicat *Homil. 1. in eodem Natali*, in quo petrum, & paulum Claves Cœli occupasse, ait, & Ecclesiarum omnium principes dispensatione Cœlestis factos esse dicit.

15 Sed respondeat mihi Anonymus, si Maximus eo quòd dixit paulum recepisse Claves Cœli, accepit æqualem primatum cum petro, & Clavem potentiæ. Ergo omnes Apostoli fuerunt etiam pontifices, ut petrus. Probo consequentiam, quia Divus Hilarius *lib. 6. de Trinitate*, docet Apostolos accepisse Claves Regni Cœlorum, sic enim ait. Vos, ò Sancti Beati viri (Apostolos alloquitur) ob fidei vestræ meritum Claves Regni Cœlorum sortiti, & ligandi atque solvendi in cœlo, & in terra jus adepti, &c. Quid respondebit Anonymus? videat in quas angustias se injecit. Si paulus accipiendo Claves Regni Cœlorum, Papa effectus est etiam Apostoli pontifices erunt; quia secundùm Hilarium etiam illi Claves acceperunt.

16 Habebimus itaque tredecim pontifices, petrum cum duodecim Apostolis, & Paulum. Dicendum est itaque contra illum, quòd quando aliqui patres asserunt, paulum, & alios Apostolos Claves Regni Cœlorum occupasse, hoc non eodem sensu est intelligendum, quo Beato petro promissæ, & traditæ sunt, scilicet principaliter, & ut supremo Ecclesiæ

post Christum Rectori, &c. Janitori: sed eatenus Apostolos quoque easdem accepisse; quatenus vidalicet jus etiam ligandi, & solvendi à Christo sunt coosecuti, quòd jus Clavium potestas quidem in se quoque concludit, & possidet, sed longè tamen latius patet, & sese extendit generale nimirum, & supremum Ecclesiæ regimen designans, atque complectens, quod uni soli que petro, non aliis Apostolis à Christo promissum, & datum esse Hilarius non obscurè fatetur, cùm ait, Sanctum petrum sua fidei confessione, quam solus, taceotibus cæteria Apostolis, ediderat supereminentem locum promeruisse, Quatenus igitur Clavium potestas ligandi, & solvendi, remittendi item, & retinendi peccata facultatem includit, suo, sed non pari modo, cæteris Apostolis cum Beato petro est communis, licèt illa sub nomine Clavium, illis nec data sis, nec promissa: quatenus verò primatum, & generalem totius Ecclesiæ, ac supremam curam, & moderationem omnium Christi fidelium designat. Et ita, in hoc sensu dixit Optatus Milevitanus *lib. 1. contra Parmenionem*, *solus Petrus claves accepit*; Undè (ut superius explicatum est) locum D. Hilarii explicat Franciscus Agricola *tract. de Primatu S. Petri*, *cap. 3. fol.* 47. Vide etiam Valentiam *tom. 3. disp. 5. qu. 1. punct. 7. §.* 28. Quando verò Maximos asserit, petrum, & paulum dispensatione divina factos esse Principes omnium Ecclesiarum. Respondeo: Quòd sicus petros, & paulus dicuntur principes Apostolorum non in eodem, sed in diverso genere; sic, & in nostro casu dicuntur facti fuisse Principes omnium Ecclesiarum. Petrus quoad primatum, & supremum regimen, Paulus verò in ordine ad prædicationem. Etenim alii Apostoli fuerunt, ut Episcopi alicui particulari Ecclesiæ addicti, paulus verò nulli, quia omnes Ecclesias prædicando debebat sua sapientia erudire. Et ideò Isidorus Pelusiota *lib. 3. Epist.* 176. sic ait: Unusquisque Apostolorum, ut ita dicam, una regione suscepta, eam optimè informavit: Paulus verò tamquam alatus agricola, orbem penè universum perlustravit, & ad ipsos terræ fines ultimos pervenit. Ex hoc ergo dicitur, factum fuisse Principem omnium Ecclesiarum. Unde agnoscat Anonymus loca patrum, in quibus videtur triumphare, ut fumum evanescere, quia ab ipsu male sunt intellecta, & simul audiat, quando Maximus, quem ipse citat, loquitur apertè de primatu Ecclesiæ, quid sentiat, sic enim ait Hom. 1. *Hic est Petrus, cui Christus ascensurus ad Patrem*, *pascendas oviculas suas*, *agnosque commendat*, ut quos ille pietate, miseratione que redemerat, hic fidei suæ virtute, & rectè sanè ei arbiter occultorum Dei filius *pascendas oves suas*, *tuendasque commisit*, cui noverat in nutriendo grege Dominico, nec studium deesse, nec fidem. *Et homil. 3. de eisdem*. Quanti ergo meriti apud Deum suum petrus erat, *ut ei post navicula parva remigium totius Ecclesia gubernacula tradidit*.

17 Ad quintam authoritatem Sancti Fulgentii *serm. 28. in natal. Apostol.* ita ajentis: O beata Apostolorum merita, ut una duobus concessa sit gratia, &c. Hic nota, ait Anonymus, unam ambobus gratiam datam non ab alio, quàm à Christo. Concedo totum, nam rectè ipse paulus *ad Galat.* 2. dixit, ereditum est mihi Evangelium præputii, sicut, & Petro circumcisionis: qui enim operatus est petro in Apostolatum circumcisionis; operatus est m hi inter geotes. Quæ quidem verba (ut probas Cardinalis Turrecremata *in summa de Ecclesia*, *lib. 2. cap.* 13. & Cardinalis Baronius *tomo primo*, *anno* 38. & alii Theologi communiter) non sont intelligenda de primatu, sed de prædicatione. Itaque quando Divus Fulgentius asserit, unam gratiam petro, & paulo datam fuisse, intelligendus est de gratia Apostolatus, & prædicationis: fuerunt enim ambo in hoc æquales: & ideò petrus dicitur Apostolus circumcisionis, paulus præputii. Nam ex speciali quodam Dei mandato, & spiritus instinctu, præcipua, præter Gentiles, Judeorum cura petro, ut Apostolo, commissa fuit: præcipua gentium, præter Judæos paulo credita: ita ut posset tamen unusquisque, & gentibus, & Judæis promiscuè evangelizare, ut de facto fecerunt. Vide Bellarminum *de Rom. Pontif. lib. 1. cap.* 16.

18 Ad sextam auctoritatem Primasii Uticensis Episcopi *in Epistol. 2. ad Galat.* asserentis. Non illi (idest petro ait paulus) sum inferior, quia ab uno simul ambo in unum ministerium ordinati. Concedo, Paulum Petro non fuisse inferiorem in ordine ad Apostolatum, quia fuerunt à Christo ambo ad dictum ministerium ordinati. Ergo paulus fuit æqualis petro in primatu, nego consequentiam: nam non valet argumentum de apostolatu ad Primatum. Unde clarè patet, Anonymum coacervare Sanctorum patrum auctoritates, quæ ad rem non faciunt; Et recognoscat Sixtum Senensem *in Bibliothec. libr. 6. Annot.* 269. ubi adducit hunc locum Primasii ab Anonymo adductum, & negat ex illo posse deduci æqualitatem pauli cum petro quoad regimen, benè quidem quoad apostolatum, docendi officium, & Evangelicæ prædicationis curam.

19 Ad septimam auctoritatem Synodi Oecumenicæ octavæ *in Synod. Epistol. ad Adrian.* 2. ubi sic asseritur, Christus olim quidem illustrem, & præcipuam operatus est vestram magnam Civitatem Romanam per eos Sanctos lapides, qui ab Oriente ad eam devoluti sunt, petrum aio, & Paulum, eximiam, & principalem Apostolorum summitatem. Respondeo, Petrum, & paulum dici eximiam, & principalem Apostolorum summitatem, non in eodem, sed in diverso genere: Petrus, ut Caput, paulus verò, quia fuit excellentior, non solùm omnibus Apostolis, sed etiam petro. Primò, in prædicatione: undè tota Ecclesia Paulum, quasi suum, totiusque orbis Doctorem colit, & indigitat, atque antonomasticè Apostolum nominat. Undè in collecta de S. Paulo ita precatur. Deus qui universum mundum Sancti Pauli Apostoli prædicatione docuisti. Quare merito S. Paulum admiratur Chrysostomus *hom. 4. de ejus laudibus*. Etenim inquit, homo ignobilis (Paulus) abjectus, & circumforaneus, qui artem exercebat in pellibus, in tantùm virtute progressus est, ut vix triginta annorum spatio Romanos, & Persas, & Parthos, & Medos, & Indos, & Scythas, & Æthiopes, & Sauromatas, & Saracenos; & omne prorsus humanum genus, sub jugum mitteret veritatis.

20 Secundò, excellentior fuit aliis, in laboribus: Undè ipsemet scribens *ad Corinthios*, *Epist. 1. cap.* 11. ait: Abundantius illis laboravi; Catalogum suorum laborum exponens; *in Epist. 2. cap.* 11. asserit: In laboribus multis, in carceribus abundantius, in plagis suprà modum, &c. Et ideò rectè D. Hieronymus *Epistola ad Paulinum*, ita affatur: Subditus calor longum vincit teporem. Paulus Apostolus de persecutione mutatus; novissimus in ordine; primus in meritis est, quia extremus licet, plus omnibus laboravit.

21 Et tandem tertiò; paulus in doctrina etiam alios Apostolos, & etiam petrum excelluit: Undè Tostatus *in lib. 3. Regum*, *cap. 20. q.* 8. docet, quòd Paulus fuit excellentior in doctrina omnibus Apostolis, sed subdit, non tamen in potestate. Ergo secundùm Totastum contra Anonymum, non fuit Paulus par petro in potestate, quia si talis esset, utique excelleret quoad hoc, apostolos, sicut excelluit petrus. Dicendum est itaque rectè cum Sancta Synodo, ubi supra, Petrum, & paulum fuisse eximiam, & principalem apostolorum summitatem, in diverso tamen genere, ut dixi, non in eodem. Et ideò debebat Anonymus advertere, alias Synodos Generales, loquentes de primatu Ecclesiæ, solùm D. petro tribuere, ita Concilium Florentinum in Decreto unionis *sess.* 25. determinat, Pontificem esse Vicarium Christi, & successorem D. petri Concilium Novum Oecumenicum sic ait: Si quis tanta efferatur audacia quemadmodum Photius, & Dioscorus, sivè scripto, sivè sine scripto, insanos quosdam contra Cathedram Coryphæi Apostolorum petri jactare audeat, eandem cum illis sententiam damnationis subeat.

22 Ad octavam auctoritatem Beati Laurentii Justiniani *Sermone de Sanctis Apostolis Petro*, *& Paulo*, ajentis: Ambo igitur justificati gratis à Domino: ambo dum Apostolatus adepti sunt apicem, Dei gratiam in se exhibuere laudabilem, de imis si quidem ad summam provecti, omnium fidelium effecti sunt Principes. Respondeo, ad hæc omnia patere responsionem ex paulò superius dictis. Concedo petrum, & paulum adeptos apicem Apostolatus, & ad summa pervenisse: sed advertit Becanus *de Repub. Eccles. lib. 2. cap. 7. object. 7. num.* 33. inter summos, unum posse esse altiorem, quàm reliquos. Nec etiam obstante verba sequentia Divi Justiniani, videlicet, Merito igitur Clavium Cœlestis Regni potestate præditi, ligandi animas, atque solvendi officio fungebantur; nam alio modo Petrus accepit Claves Regni Cœlorum, ac Paulus, & alii Apostoli, ut supra sæpius ostendimus; sed nunc etiam Anonymo addam auctoritatem Hieronymi *lib. 1. contra Jovinianum*. Supra petrum, inquit fundatur Ecclesia, & licet idipsum in alio loco, super Apostolos fias, & cuncti Claves Regni Cœlorum accipiant, *& ex æquo* (quod est pro qualitate Apostolorum cum S. Petro ratione Apostolatus observandum) super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: *Tamen propterea inter duodecim unus eligitur*, *ut capite constituto schismatis tollatur occasio*. Sed videamus quid sentiat Beatus Justinianus de Primatu Ecclesiæ, quando apertè de illo loquitur. Sic itaque asserit *c.* ta. *de obedientia*, Huius siquidem Apostolicæ Sedis arcem, hucusque Catholicæ Ecclesiæ Monarchiam *Apostolus Petrus primus accepit*, quando Dei filium esse Dominum nostrum Jesum Christum confessus est, dicens: Tu es Christus filius Dei vivi. Quamobrem ab eodem Domino audire promeruit. Ego dico tibi, quia tu es petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Verùm tandē Anonymus devenit ad tertiam classem locorum Eminentissimorum Cardinalium, & ideò illa expendere necesse erit.

Responsiones ad loca Eminentissimorum Cardinalium.

§. 1. AD primam auctoritatem Petri Damiani *Opuscul.* 35. *cap.* 4. aientis; Quamdam, si dici liceat, cum Christo similitudinem Paulus tenet, dum non uni dumtaxat Ecclesiæ, sed omnibus præsidet. Et infrà. Planè ipse toto terrarum Orbe universalem fundavit ecclesiam, sic enim in omnibus jus tenet præsidendi. Respondeo, quod in dicto Opusculo præfata dixit, cum clausula, salvo cæterorum apostolorum jure. Ergo à fortiori, multò magis, salvo jure petri, quem ibidem *Senatus Apostolis Primum Principem* vocat, quod numquam

quam de paulo dixit. Ad id verò, quod asserit *de fundatione Ecclesiæ universalis*, respondeo, quòd communi ratione Apostolatus omnibus Apostolis convenire potest, sed Paulo præcipuè, propter majores labores in fundanda Ecclesia susceptos. At verò D. petro fundatio universalis Ecclesiæ competit tanquam ejus capiti, & ideò singulari ratione, undè Christus dixit: Tu es Petrus, &c.

2 Ad locum *Opusc.* 4. in quo dicitur esse sacrilegium negare Petrum, & Paulum, in Apostolici Senatus culmine principatum possidere. In quibus verbis docet Anonymus luculentissime inter petrum, & paulum æqualitatem expressam fuisse. Respondeo distinguendo, si enim asseris Petrum, & paulum in Apostolici Senatus culmine Principatum possidere in eodem genere, & nego: si asseris diverso genere, & concedo. Deinde dici potest, principatum in quo Paulus Petri frater est, esse Apostolatum, de quo dicitur *Psalm.* 138. nimis confortatus est Principatus eorum. Undè omnes Apostoli sunt Ecclesię Principes constituti super omnem terram, & Principes populorum congregati cum Deo Abraham *Psal.* 44. & 46. Principatus verò, seu primatus inter, ac super cæteros Apostolos unius est Petri. Itaque assero, Petrum in Apostolici Senatus culmine Principatum possidere, tamquam Caput, & pastorem omnium, Paulum verò, quia munus Apostolatus exuberantissimè plus, quàm alii Apostoli (ut supra probavimus adimplevit. Vide Bellarminum *lib.* 1. *de Roman. Pontifice*, *cap.* 27. Et ideò optimè dicit Coffetau *tom.* 1. *lib.* 1. *capit.* 9. *numer.* 7. quòd quando patres asserunt, petrum, & paulum accepisse principatum Ecclesiæ, respondendum est, accepisse diverso modo, Petrum præcipuè, & tamquam Caput, primam curam totius Orbis suscepisse: paulum, & etiam alios Apostolos tamquam ipsius socios: & ideò non cum pari dignitate, cùm ipse esset in Collegio Princeps. Vide Albertum Pighium *de Ecclesiastica Hierarchia*, *lib.* 3. *cap.* 8. & Cardinalem Baronium *tom.* 1. *ann.* 34.

3 Ad locum *Serm.* 17. ego verba adducta in illo sermone non invenio. Sed responsio patet ex supradictis.

4 Ad locum *lib.* 2. *Epist.* 1. in qua Damianus vocat Petrum, & Paulum Lateranensis Ecclesiæ brachia, quibus, subdit Anonymus, nihil æqualius: ergo Petrus, & Paulus inæquales inter se esse non possunt? O pulchra consequentia. Respondeat Anonymus mihi quæso, si quis vellet illum fustibus percutere, vel alapis, seu colaphis cædere; nonne ipse optaret percuti, & cædi magis brachio sinistro, quam dextro? Certè quidem. Sed ne jocosa inter seria misceamus.

5 Respondeo, quod quando Damianus vocavit Petrum, & paulum brachia Ecclesiæ, non voluit significare omnimodam parilitatem, inter ipsos, sed similitudinem, ut cæteri patres quando petrum, & paulum iisdem laudibus encomiasticè condecorarunt. Et quod ista fuerit mens Petri Damiani in supracitatis verbis clarè apparet *in sua Epist.* 8. *libr.* 6. quam citavit *in Discep. priori*, & etiam hic apponere volo. Sic itaque ait loquens cum paulo *de correctione facta Petro*. Quid est, B. Paule quòd PRIOREM tuum increpationibus laceras? Quo pacto non vereris eum ante hominum ora confundere, cui speciali jure concessum est universi totius Ecclesiæ Orbis præsidere? In quibus notanda sunt tria. Primò quòd petrus vocetur prior, id est superior pauli: Ergo quomodo paulus erit æqualis cum petro. Secundò quòd præsidentia totius orbis, dicitur petro concessa speciali jurè. Quod si paulus esset æqualis hoc verum non esset; neque Damianus poterat D. paulo dicere illa verba; quo pacto non vereris, &c. quia Paulus posset respondere, se reprehendisse Petrum caput Ecclesiæ, quia ipse etiam habebat Ecclesiæ principatum, ut caput; tamquam petrus: Agnoscat igitur Anonymus, Damianum sensisse paulum petro inferiorem fuisse idem Damianus *serm.* 27. sic ait, loquens de Petro. *Unus est enim, quem prænobilitant, singularis primatus insignia*. Sic Damianus asserit primatum fuisse singulare privilegium concessum uni petro: gratis Anonymus hoc privilegium concedit etiam paulo. Videat etiam eumdem Damianum *serm.* 31. ubi docet, *Curam ovilis totius Sanctæ Ecclesiæ Petro à Christo commissam fuisse*. Sed moris est nostri Anonymi obscura indigitare, clariora relinquere, utinam ipse ad indagandam veritatem libros volveret, & non ad defendendum id, quod semel dictum est.

6 Ad secundam auctoritatem Cardinalis S. Georgii, *de Jubilæo*, *cap.* 12. ubi vocat petrum, & paulum bases Ecclesiæ, Religionis Apices, fidei conditores, auctores, præduces, & fontes. Respondeo hæc encomia etiam aliis Apostolis competere, nec obstare Primatui petri, supra illos. Pariunt tamen aliquam difficultatem, alia verba ejusdem Cardinalis asserentis, *Petrum, & Paulum in ejusdem loci Primatu junctos fuisse*. Respondeo, hoc Encomium paulo tribui, qui ipse solus inter alios Apostolos cum petro fundavit Ecclesiam Romanam; nam Joannes Romæ parum extitit, & ideò dicitur à Damiano habuisse simul cum petro ejusdem loci primatum; sicut etiam dicitur ab Epiphanio *Hæresi* 27. Episcopus Romanus, non propriè: ut suprà dictum est, sed officio adiutoris, petro subordinati. Et ideò dixit D. Leo *serm.* 5. *de nat. Apost.* Ad hanc ergo sortem, tu beatissimè petre Apostole, venire non metuis, consorte gloriæ tuæ paulo Apostolo aliarum solùm adhuc Ecclesiarum ordinationibus occupato. Vide responsionem ad sequentem auctoritatem. Adde etiam, ut suprà ex Ambrosio observavimus, duplicem esse primatum, prædicationis, & Regiminis. Quando ergo dicitur, paulum habuisse in citato loco primatum cum petro, intelligitur de primatu prædicationis; quia inter omnes apostolos, ipse solus cum petro fidem Romæ prædicavit, & Romanam Ecclesiam plantavit; petrus tamen primò, deindè paulus, confirmando eos, quos petrus ad fidem traxerat; ut optimè observat Becanus *de republ. Eccles. lib.* 3. *capitul.* 2. *num.* 5. & alii, Undè ex hac ratione, patres vocaverunt etiam petrum, & paulum Collegas.

7 Ad tertiam auctoritatem Godofredi Cardinalis Sanctæ prisce *lib.* 5. *Epist.* 7. ajentis: Romanum pontificem sedere in petri, & pauli sede. Concedimus quidem, sed diverso tamen modo hæc sedes competit petro, ac paulo; & ideò Pontifices dicuntur Vicarii, & successores D. petri, & pauli, & multa efficere auctoritate D. Pauli non in eodem genere, sed diversa ratione, ut suprà in priori disceptatione, sæpius explicatum est. Sed omninò Anonymus, pręter alios recognoscat Antonium Delphinum *de Ecclesia*, *lib.* 2. *fol.* 514. ubi fusè probat, pontifices non esse successores *D. Pauli, quoad jurisdictionem*, *sed quantùm ad ministerium Apostolatus*, & quatenus paulus fundavit Ecclesiam Romanam prædicatione una cùm petro: & ideò dicuntur à Cardinali Godofredo, pontifices sedere in petri, & pauli sede. Nota quòd Anonymus in hoc loco nimis se extendit in declarando, quo pacto patres tribuant petro clavem potentię, & paulo clavem scientię, neque ex hoc putat inferri posse inter ipsos inæqualitatem, nam alioquin si diceretur solam potentię clavem convenisse petro, ut paulo solam scientiæ, in hoc etiam paulus petro præferretur. Sed respondeo cum Episcopo Coeffetau *tom.* 1. *lib.* 1. *ca.* 11. *num.* 25. quòd Apostolica quidem auctoritate maximus fuit Paulus, sed Apostolorum caput non fuit, una cum reliquis Apostolis, petro commendatus, & commissus. Petrus verò etsi summa fidei cognovit, quippe quem pater cœlestis docuerit, non ægrè tamen scientiæ, ac sapientiæ palmam paulo concedit, ab eaque enim commendat. Charissimus (*inquit Epist.* 2. *cap.* 3.) frater noster paulus secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis. Itaque patres, ut significent primatum petri super omnes Apostolos, & paulum, rectè asserunt, Petrum habuisse clavem potentiæ paulum verò scientiæ, eo modo, quo suprà explicavimus.

8 Ad quartam auctoritatem Cardinalis de Cusa *Epist.* 2. de usu communionis ad Bohemos. Dico Anonymum facere de illa, ut loquuntur Jurisconsulti, magnum festum, & ideò ait: Notanda omnia, quæ dicit dictus Cardinalis, & quod ambo paulus, & petrus, unicam communis principatus sedem fundavisse, ambo suum unicum primatum successoribus reliquisse, ambo immediatè sub Christo, ita ut neuter alter subesset, ambo potestatis universalis tam in Judæos, quàm in gentes plenitudine prędititi dicuntur. Sed respondeo, hęc omnia reduci posse ad bonum sensum, ex distinctionibus sępè superiùs adductis; nec terrere nos debent illa verba, quod petrus, & paulus ambo immediatè dicuntur sub Christo, ita ut neuter alteri subesset; nam intelligenda sunt quoad missionem prædicandi ubique Evangelium; & ideò M. Antonius Capellus *disp.* 1. *de Pont. B. Petri*, *c.* 12. ita asserit: Nos, tantùm abest, ut paulo eximio Apostolorum petrum anteferamus in munere apostolatus, ut potius, & paulum, & omnes alios petro in potestate apostolatus pares esse dicamus, neque apostolos, qua apostolos, missos arbitramur à petro; sed à Christo, si enim eos non Christus, sed petrus misisset, non ampliùs apostoli Christi, sed petri apostoli essent. *Tota inequalitatis nostra ratio in solo ordine politico posita est, cujus hic apertè Paulus primas Petro concedit*. Ita Capellus; & ideò Cardinalis de Cusa, ubi loquitur apertè de primatu Jurisdictionis, & regiminis soli Petro tribuit, ut patet in eadem *Epist.* 2. ab Anonymo citata, ubi sic asserit: Si scire velis an in Ecclesia existas, hac vestiges ratione, si cathedrę Romani pontificis adhæreas, quę per continuas successiones bonorum, malorumque in petrum principem continuatur. Undè *lib.* 2. *de Concord. int. Cathol. cap.* 34. hęc etiam asserit: In hac quidem gratia dicimus quoad apostolatum omnes Apostolos equales, sicut quoad ipsum sacerdotium omnes sacerdotes, sed abundantiori gratia dicimus petrum inter apostolos primum. Ita dicit Augustinus super Juan. *serm. ult.* Quòd petrus abundantiori gratia fuit unus, idemque primus apostolus, & propter primatum Apostolatus gerebat figurata qualitate personam Ecclesię. Et illum primatum petri, quo ipse abundantiori gratia à Christo dotatus fuit, Sacrę litterę mihi exprimunt ibi, cùm Christus diceret: Tu es Cephas. Et paulò infrà citans D. Hieronymum, sic ait: Super petrum fundatur Ecclesia: licèt alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves Regni Cœlorum accipiant, & ex ęquo super eos Ecclesię fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto, schismatis tollatur occasio. Ecce sententiam D. Hieronymi, cui non licet contradicere. Ex qua habetur petrum constitutum caput apostolorum,

& eis per Christum Prælatum. Hæc Cardinalis Cusanus, qui ut patet, concedit rotundis verbis Primatum petro, sine ulla Pauli societate. Sed tamen postcà pessimè docet, hoc non obstante, Concilium esse supra Papam. Undè videat Anonymus Cardinalis Cusani opinionibus non esse facilè adhærendum: ipse enim adfuit in Conciliabulo Basilææ. Qui docuit etiam pessimè, teste Puigiano *in 3. Sentent. tom. 2. distinction. 25. quæst. 2. art. 1. in fine*, per consensum Ecclesiæ, & non ex jure divino, primatum Petri, & successorum ejus, introductum fuisse.

9 Ad quintam auctoritatem Cardinalis Contareni Veneti tract. de Potestate Romani pontificis; Respondeo me talem opusculum præ manibus non habere, & verba, quæ adducit Anonymus, reduci possunt ad bonum sensum. Adde quod mihi dixit Eminentissimus Dominus Cardinalis Spada, plures Patres in Synodo Tridentina Congregatos, asseruisse, opusculum citatum esse cautè legendum.

10 Non desinam tamen hic observare, quòd ego penes me habeo quandam Epistolam dicti Cardinalis impressam Florentiæ anno 1558. directam Paulo IV. ubi loquens de compositionibus, facit mentionem de dicto opusculo citato ab Anonymo de potestate Pontificis, & sic ait: Jam enim cùm essem laicus, incidissemque in locum, ubi oportebat Majestatem, & Auctoritatem hujus SANCTISSIMÆ SEDIS tueri, non tantùm verbis, & oratione id præstiti, verùm etiam amico cuidam meo viro gravissimo opusculum quoddam conscripsi: quo, quantum pro temporis angustia, & per negotia, quæ mihi obeunda tunc erant, licuit, satis perspicuè, ni fallor, ostendi SUMMAM HANC PONTIFICIS AUCTORITATEM nullo humano jure constitutam fuisse, sed à DEO OPTIMO, UNICOQUE EJUS FILIO, collatam fuisse sanctissimo petro, ejusque successoribus. Ita Cardinalis Contarenus. In quibus verbis, ut clarè patet, testatur se in dicto opusculo, quòd pro se citat Anonymus firmasse supremam potestatem Pontificis collatam fuisse D. Petro, & nullam facit mentionem de Paulo. Ergo verba adducta ab Anonymo interpretanda sunt de auctoritate Apostolatus, quæ æqualis fuit inter Petrum, & Paulum, & non de auctoritate Primatus: nam quando de primatu loquitur apertè Cardinalis Contarenus, soli D. Petro tribuit, Ergo &c.

11 Ad auctoritatem sextam Cardinalis Poli *lib.* 2. de unione ad Henricum IX. Respondeo, quòd non facit ad rem, & ipse Cardinalis in toto *lib.* 2. apertissimis verbis tuetur Petri Cathedram, & petri primatum: & in fine dicti *libr.* faciens mentionem de paulo sic ait: Charitas, inquit, per quam domus Dei regitur, eum morem, ut ab inferioribus superiores reprehendi non soleant, perpetuò retineri non patitur: sed ubicumque Ecclesiæ utilitas poscere videtur; nequaquam dubitat inferior superiorem reprehendere. *Quemadmodum Paulus eo tempore fecit, dum Petrum se superiorem reprehendit.* Ita ille. Ex quibus Cardinalis polus apertè declarat, paulum fuisse inferiorem Petro. Sed moris est nostri Anonymi in luce meridiana velle cæcutire. Et ideò Ludovicus Majoratus *in clypeo militantis Ecclesiæ lib. 3. cap. 44. tom. 220.* in favorem nostræ sententiæ adducit Cardinalem Polum; sed ad majorem Anonymi confusionem adducam hic verba Cardinalis Poli *in tract. de summo Pontificem quæst. 6.* ubi sic ait: Et si paulus sciebat se Apostolum esse gentium, tamen petrum multò antè hoc officio, cùm sibi à Deo commendatum fuisset fungi instituisse, Paulum autem ex ejus consensu, utriusque verba ostendunt; sic enim apud Lucam Petrus loquitur, sicut elegit Deus gentes per os meum audire verbum ejus. Paulus autem de eodem monere loquens se illud quidem jubente Deo, sed ex consensu Petri obire instituisse testatur cum Cepham dexteram sibi dedisse cum aliis societatis, ut Petrus in circumcisione, ipse gentibus evangelizaret. At Petrus nullo cæterorum consensu requisito id ipse tamquam summus universi gregis pastor suscepit, cui, & oves, & agnos commendans Christus, totius gregis curam tradiderat. Hæc omnia Cardinalis Polus. Videat modò Anonymus, qua fronte potuerit Polum pro sua sententia, & pro novo papatu pauli adducere.

12 Ad auctoritatem septimam Cardinalis Bellarmini *libr. 3. de Romano Pontifice cap. 2.* vocantis petrum; & paulum Episcopos Romanos: jam in eam priori disceptatione fuit responsum, nempè Paulum dici Episcopum Romanum, quia Romæ munia Episcopalia exercuit. Fuit igitur Episcopus Romanus, officio adjutoris Petri subordinati, non autem titulo, ac propriè, ut Petrus. Nec obstant alia verba dicti Cardinalis *lib. 1. cap 27.* ibi enim loquitur ex hypothesi, *& ideò in dict. cap. 27.* per totum demonstrat apertè inæqualitatem inter petrum, & paulum. *Et eodem lib. 1. capit. 16* apertè asserit, paulum fuisse petro subjectum, & petrum fuisse majorem paulo in officio gubernandi. Et tamen Anonymus audet Bellarminum pro sua sententia adducere.

13 Denique audiamus Anonymum claudentem suam scripturam his verbis. His omnibus auctoritatibus coronidem imponet Angelici Doctoris præcipui Scholæ Parisiensis Magistri doctrina, qui verba hæc *in cap. 2. Epist. ad Galat.* commentans, mihi enim qui videbantur esse aliquid (inter quos petrum numerat) nihil contuleruut, sic loquitur in persona pauli. Ab his autem scilicet petro, & Joanne, licèt ad horam cesserim eis, nihil tamen accepi ab eis potestatis, vel doctrinæ, & ibi licèt essent magnæ auctoritatis (Petrus scilicet & Joannes) tamen nihil addiderunt doctrinæ meæ, nec potestati. Ita Anonymus. O frontem? Et quis quæso auderet citare Angelicum Doctorem pro hoc novo papatu D. Pauli, qui in eadem met *Epistola 2. ad Galat. lect. 2.* apertè docet, paulum non fuisse æqualem Petro in regimine, & primatu, quòd notavit etiam ex dicto loco D. Thomæ, Cajetanus *in opusc. 1. de auctoritate Papæ, cap. 3.* Unde *in 2. 2. quæst. 33. artic. 4. ad 2,* apertè dixit, *Paulum fuisse subditum D. Petro*, & tamen Anonymus paulum petro æqualem facit, & audet D. Thomam pro se citare, qui etiam alibi *opusc. 1.* videlicet cotra Græcorum errores *par. 2.* asseruit, primatum Ecclesiæ *Soli Petro, & non alii datum fuisse*, Itaque quando in persona Pauli D. Thomas asserit petrum, & Joannem nihil addidisse suæ doctrinæ, aut potestati. Respondeo concedendo nihil petrum addidisse doctrinæ Pauli, nam omnia, quæ pertinebant ad fidem, à Christo ipse didicerat, & fuerat diligenter instructus, ut observat inter alios Joann. Vviggers *in 2. 2. D. Thomæ de fide spe, & Charitate Tractat. de Pontifice ad quæstion. 1. art. 10. dub. 1. numer. 70.* & Bellarminus *lib. 1. de Rom. Pont. capit. 16.* concedit etiam, Petrum non addidisse aliquid suæ potestati extraordinariæ: videlicet, quia hanc etiam à Christo paulus sicuti, & cæteri Apostoli, in universam Ecclesiam accepit. Undè D. Cyprianus *lib. 1. de unitate Ecclesiæ*, dixit: Omnes Apostolos fuisse eadem potestate præditos, & docet Suarez *de fide disput. 10. sect. 1. n. 25.* Cajetanus *opusc. 1. de auctoritate Papæ, capit. 3. & alii.* Ergo paulus par fuit petro in primatu, nego consequentiam; nam potestas extraordinaria, quam paulus, & cæteri Apostoli acceperunt à Christo, in petro fuit ordinaria tamquam ex officio, & ut Capite, ac omnium Apostolorum, & etiam pauli, principe, ut observat Xystus Senensis in Bibliotheca *lib. 6. ann. 169.* & Theologi communiter cùm Andrea Duvallio *de Rom. Pontif. part. 1. quæst. 2.* Sed nota, quòd licèt Paulus nihil potestatis, aut doctrinæ, ut dictum est, à Petro acceperit, tamen Evangelium à Christo acceptum noluit prædicare, nisi priùs, ut sic dicam, fuisset bullatus à Petro tamquam Capite Ecclesiæ. Hoc eruditè, ut semper solet ea SS. Patrum auctoritate probat pater Franciscus Turrianus præclarissimæ Societ. Jesu vir celeberrimus, adversùs Magdeburgenses pro *Epistol. Pontif. lib. 2. cap. 4.* ubi sic ait. Sciebat quidem paulus se esse discipulum Christi, & è cœlo edoctum, nec enim ab homine accepit, quod dicit, sed per revelationem Jesu Christi sciebat inquam nihil sibi doctrinæ ex illa cum Jacobo, petro, & Joanne communicatione accessurum, nec illa quicquam Paulo contulerunt, ut ipse testatus est. Sciebat tamen sic à Domino sancitum esse in Evangelio, quod sibi revelatum erat, ut Cephas esset omnium Hierarcharum, sive Episcoporum Princeps; à quo tamquam petra, & capite omnes fratres firmando, ac solidandi, ac dirigendi essent, in iis, quæ ad dogma fidei pertinerent, ita ut periculum esset, ne in vacuum currerent, dum id non fieret. Narravit itaque Galatis dogma fidei, auctoritate Cephæ, Joanne, & Jacobo in consilium adhibitis, firmatum, ac solidatum, & veluti sigillo Apostolicæ Petræ signatum, ac munitum. Ita Turrianus, cui adde Valentiam *in Analysi fidei Catholicæ, libr. 7. capital. 6.* sic asserentem. Divus Paulus significat quidem Apostolatus dignitate parem se Petro fuisse; quod minimè tamè impedit, quominus, ut ipse etiam ovis Christi erat, Petro inferior fuerit. Jam quod nihil sibi à petro, & ab illis collatum esse dicit, significat quidem nihil se ab illis didicisse, quod pertineret ad fidem, ut qui erat ab ipso Christo eo in genere eruditus. Quamquam approbationem quidem Evangelii sui à petro, ut à principe, hoc est ab Ecclesiæ auctoritate, cui Petrus præsidebat petiit. Hæc Valentia. Dicendum est igitur ex superiùs adductis primatum Ecclesiæ fuisse collatum uni & soli petro, & contrarium dicere adversatur, ut probavi in priori disceptatione verbis Matth. 16. Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est. Et ego dico tibi; quia tu es petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves Regni cœlorum. In qua promissione pontificatus, voluit Christus Dominus, ita ad vivum delineare petrum, ut clare ostenderet, gratiam primatus fuisse tamquam singularem, concessam individuæ personæ petri, ut egregie probat omninò videndus Gregorius de Valentia *in Analysi fidei Catholicæ, lib. 7. capit. 2.* per totum. Ruardus Tapper. *in declaratione Articul. Lovanien. articul. 13.* & Albertus Pighius *in controversiis part. 2. Controv. 16.* Et quidem, ut optime observat ante omnes Cajetanus, & posteà Bellarminus *de Rom. Pontif. lib. 1, cap. 12.* Duvallius *part. 2. qu. 3.* Vviggers *in 2. 2. tractat. de Pontif. ad quæst. 1. articul. 10. dub. 1.* & alii; Nullus Notarius in Concilio alicujus testamenti posset delineare tam diligenter, & exactè aliquem Legatarium, aut Hæredem, ut apparet Christum Dominum delineasse personam

Petri

Petri in promissione Primatus Ecclesiæ: Nam primò vocat illum nomine antiquo, Beatus es Simon: posteà verò addit stañum nomen Patris: Beatus es Simon Bar-Iona, ut faciunt Notarii in testamentis, vocando Hæredem, vel Legatarium nomine proprio, & addendo nomen patris, V. G. Franciscus quondam Joannis. Et hoc ad distinguendum Petrum à Simone fratre Thadæi. Deindè vocat illum nomine, quo tunc vtebatur. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & statim reiterat idem nomen. Et super hanc petram, videlicet, & super te Petrum ædificabo Ecclesiam meam. Et tandem subjungit. Et tibi dabo, &c. quæ quidem sunt pronomina, certam personam designantia. Ergo in dictis verbis, tam particulariter delineantibus Petrum, manifestè patet Christum voluisse demonstrare, se collaturum primatum Ecclesiæ singulariter uni petro privativè quoad omnes alios. Quod posteà manifestè fecisse, patet *Joann.* 21. Nam adimplendo hanc promissionem petro factam, dixit ei: petre pasce oves meas. Non dixit (ait Bernardus *lib. 2. de Consid. cap.* 8. Bonifacius VIII. *in Extravag. unam sanctam, de Major. & Obedient.* Et omnes Expositores) has, vel illas, sed indefinitè, oves meas, videlicet, omnes oues meas, nemine excepta. Ergo contulit primatum Ecclesiæ petro privativè, quoad omnes alios. Probo consequentiam: Nam clarè patet per illa verba; pasce oues meas constitutum fuisse solùm petrum pastorem, cæteros verò in Ecclesia tamquam oves remansisse; Ergo primatus Ecclesiæ fuit collatus uni, & soli petro, cæteris omnibus exclusis. Ergo propositio ista non est admittenda, paulus fuit simul pontifex cum petro; quia facit paulum petro æqualem, contra expressa verba Christi constituentis petrum pastorem, & Superiorem pauli, & constituentis paulum ouem, & subditum petri. Nam quando Christus dixit petro, pasce oves meas, idem est, ac si dixisset, pasce paulum: propositio enim generalis censetur immediatè revelata de omnibus particularibus, & contrarium asserere, docet esse hæreticum, Franciscus Ovvied. *in part. 2. D. Thomæ tractat. 6. contrav. 9. punct. 1. numer. 1.* & alius Societatis Jesu præstantissimus Theologus Adamus Tanerus *tom. 3. disp. 1. quæstion. 1 dub. 3. num. 71.* ergo ista propositio, paulus fuit pontifex cum petro refellenda venit, quia facit paulum petro æqualem, & non ovem petro subjectam contra propositionem generalem expressè revelatam.

14 Nec obstat dicere cùm defensoribus Anonymi, supradicta procedere, & vera esse, si paulus ex privilegio non fuisset exceptus ex illis verbis pasce oves meas, & ex ove à Christo posteà factus pastor, simul cùm petro totius ovilis ecclesiæ. Sed respondeo, quòd hoc sine fundamento asseritur, nec patres ab Anonymo adducti umquam hoc dixerunt, & ita penitùs negandum est, ut patet ex superius dictis in mea priori disceptatione, & P. Ovviedo ubi suprà docet, excipere aliquem sine fundamento ex verbis generalibus S. Scripturæ, non solùm esse temerarium, erroneum, & suspectum de hæresi, sed esse hæreticum, quia propositio universalis immediatè ab omnibus revelatur. Facit etiam ad horum confirmationem doctrina viri celeberrimi Patris Arriaci, etiam ex Societate Jesu *in Cursu Theologico, tom. 4. disput. 16. section. 2. numer. 33. & disput. 7. section. 1. numer.* 33. in quibus locis firmat, quòd quotiescumque in aliqua propositione revelata continetur alia implicitè, non solùm expressè revelata, sed etiam implicitè contenta, pertinet ad eandem fidem, non quidem, ut deducta, sed ut explicita, & ideo asserit, illam propositionem esse hæreticam, quæ directè opponitur alicui veritati revelatæ, aut conclusioni per evidentem discursum explicatæ, ut implicitè, & virtualiter contentæ in aliqua expressè revelata. Ergo cùm expressè in Scriptura habeamus revelatum, omnes oves Christi fuisse subjectas in illis verbis, pasce oves meas, sub regimine petri pastoris unici, implicitè, & virtualiter habeamus etiam in dictis verbis revelatum, paulum tamquam Christi ovem, fuisse etiam sub Regimine petri constitutum. Ergo qui illum facit pontificem cùm petro, & ei æqualem, pessimè facit; quia contradicit veritati virtualiter contentæ, in veritate expressè à Christo Domino in Scriptura revelata.

15 Sed penes me superiùs dicta confirmantur ex illa vera, & celebri doctrina, quòd quando loca Scripturæ non sunt adeò clara, si in eodem sensu explicantur communiter à SS. patribus, tunc concors illa sententia patrum demonstrat illum esse verum sensum Scripturæ, & piaculum est, ab illo recedere, immò hæreticum. Ita docet expressè ex Societate Jesu p. Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 2. quæst.* 2. Ita docent Doctores nostri sacri Tribunalis, Antonius Saura *in vot. Platonis Prælud.* 4. Simancha *in Institut. Cath. tit. 54. n.* 5. Pegna *in Direct. Inquisit. part. 2. comm.* 27.

16 Et ideò non deseram hic apponere verba Pitigiani, *in 3. sentent. tom. 2. dist. 25. quæst. 1. art.* 10. sic asserentis. Quinque sunt testimonia ordinaria, sivè Judices infallibilis veritatis fidei: Sacra Scriptura, Traditiones Apostolicæ, Definitio Concilii Generalis, Definitio papæ, & Consensus omnium Doctorum, & patrum: qui dicitur consensus totius Ecclesiæ. Hæc Pitigianus. Undè Jacobus Grethseurus *in Responso ad Theses Hunianas cap.* 15. dixit, Sanctorum unanimem traditionem tuendam esse, ac ipsas Sacras litteras. Quibus adde omninò videndum Gregorium de Valentia *in Analysi fidei Catholicæ libro 8. capite* 8. Melchiorem Canum de locis *Theolog. lib. 7. cap. 3. conclus.* 5. petrum de Soto *in Defensione Catholicæ confessionis part. 2. capit. 33. & 69.* Alphonsum de Castro *advers. Hæres. lib. 1. cap.* 7. Salmeronium *tom. 8. tract.* 2. Granadum *in par. 2. D. Thomæ tract. 8. disput. 2. sect. 2. num.* 5. & alios penes ipsos. Itaque communis opinio patrum declarat verum sensum Scripturæ, & ideò eorum communis sententia in expositione alicuius scripturæ loci constituit catholicam veritatem, non quia id ab ipsis simpliciter asseritur, sed quia id asserere sacram scripturam testantur. Non est igitur communi sensus patrum formali et ipsa Revelatio, aut veritas Divina, sed est testificatio de veritate divina, & ideò creditur communi concensui patrum, non tantùm quia ipsi ita senserint, sed quia ita sensisse scripturam demonstrent, & eam esse traditionem Ecclesiæ manifestent.

17 Et quidem cum traditiones credere necesse sit, & ad scripturæ intelligentiam easdem adjungere oporteat, ut tradit Lyrinensis, *cap.* 2. Traditiones non aliundè agnoscuntur, quam ex sensu patrum, ut rectè observat Gravina *in controv. tom. 3. part. 1. lib. 4. controv. 2. quæst. 3. articul. 7. fol. 251. & 3. lib. 4. art. 4. fol.* 905. Bagotius *in Apologetico Fidei tom. 1 lib. 4. disputat. 4. capit. 2. sect.* 1. & 2. cum aliis. Consequens ergo est, ut ipsorum unanimis consensus sit ipsa Ecclesiæ vox, traditio. Quod confirmatur, quoniam sicuti quia Judeis tradita erant eloquia Dei, oportebat (ut dicit Hilarius *in Psalm.* 2.) ad Seniores illos recurrere pro intelligentia scripturarum, quæ in numero, & officio illorum seniorum conservabatur, multò magis dicendum est hoc meruisse fidam Christi Ecclesiam, ut non solùm ei crederentur eloquia Dei, sed sensus quoque illi apertè traderetur, præsertim cùm Evangelium primario in corde Ecclesiæ descriptum sit, nec tantùm in verborum foliis, sed in sensu non in superficie, sed in medulla sit extratum. Ad patrum intelligentiam, in quibus sensus Ecclesiæ cernitur, est confugiendum; & ideò in 6. Synodo Generali *can.* 19. sic dicitur: *Si ad Scripturas pertinens controversia aliqua excitata fuerit, non eam aliter interpretentur Episcopi, quam quomodo Ecclesiæ luminaria, & Doctores suis scriptis exposuerunt.* Quod etiam determinavit Concilium Meldense *canon. 34. Concilium Senonens. decret. 4. Concilium Laterani sub Leone X. sess. 11. & Concilium Tridentinum sess.* 4.

18 Undè hoc, quod mandarunt aliis Sacra Concilia circà amplectendum sensum communem Sanctorum Patrum, in facti contingentia semper observarunt; Idcircò in Concilio Ephesino *in Epistol. Alexandrinæ Synodi ad Nestorium*, cùm contra Nestorium definita essent, sic dicitur: *Hæc itaque recta fidei ratio protestatur, in tali sensu Sanctos Patres fuisse comperimus, idcirco illi non dubitaverunt Sanctam Virginem dicere Theotocon, &c.* & in epist. Synodi contra Nestorium Patres Concilii ad definitionem se accingentes, dicunt. *Sequentes itaque omnium Sanctorum Patrum confessiones, quas loquente Spiritu sancto protulerunt, & intentionis eorum æquis vestigiis inhærentes, profitemur &c.*

19 In Chalcedonensi Concilio *Act. 1. & Act.* 4. dicitur *sequentes Sanctos Patres docemus, & Act.* 5. acclamatur. *Hæc est fides Patrum. Act.* 6. post Episcoporum subscriptionem piissimus Imperator ad sanctam Synodum dixit: *Pia, & Catholica fides à sancta, & universali Synodo secundùm patrum expositionem declaratam, justum simul, & expediens esse nostra tranquillitas approbavit, omnem de cæterò contentionis occasionem de sancta fidei religione penitus amputari.*

20 *In Conc. Nicæn.* 2. cùm contra Iconomachos ageretur, testimoniis patrum Nysseni, Basilii, Chrysostomi, Cyrilli &c. Imagines tenendas definitum est, ut patet *Act. 2. & 4. in actione* 7. sic conclusum est. *His sic habentibus, Regiam viam incedentes, & sanctorum nostrorum, & divinorum Patrum doctrinæ insistentes, & Catholicæ Ecclesiæ, in qua Spiritus sanctus inhabitabat, & traditionem observantes, definimus cùm omni diligentia, &c.* & declarans quomodo eis debeatur cultus, subdit *Sic sanctorum nostrorum Patrum optima disciplina, vel traditio Catholicæ Ecclesiæ, quæ à finibus usque ad fines Evangelium suscepit &c.* Et in fine acclamatur: *Hæc est fides Apostolorum. Hæc est fides Patrum, hæc est fides Orthodoxorum.*

21 Et tandem in Concilio Florentino testimoniis sanctorum Patrum de processione Spiritus sancti contra Græcos disputatum est. Vide *sessionem*. 25. & multas præcedentes.

22 Meritò igitur Dionysius *de Cœlest. Hierar. lib. 1. cap.* 1. sic ait: Ad sanctissimam Scripturarum intelligentiam, prout illas à Patribus accepimus contuendas pro viribus pergamus. Undè Vincentius Lyrinensis *advers. hæres. Novat. c.* 39. ita asserit: *Quicquid, vel omnes, vel plures Patres*, uno eodemq; sensu manifestè, frequenter, perseveranter accipiendo, tenendo, tradendo firmaverunt id pro indubitato, certò ratoque habeatur. Ita ille. Vide Gravinam *tom. 4. in continuat. p. 1. fol. 285. & tom. 2. l. 4. fol. 502. & 503.* Itaque applicando omnia supradicta in casu nostro assero cùm communi Patrum senten-

ria (ut satis firmavi *in priori discept. probat. 1.2. & 3.*) exponendo hæc loca Sacræ Scripturæ, Tu es Petrus, &c. Tibi dabo claves &c. pasce oves meas, &c. quæ inter se mutuam relationem habent, asserat in dictis verbis, Primatum Ecclesiæ soli Petro, & non aliis promissum, & traditum fuisse, sequitur hanc propositionem nempè, Paulus fuit Pontifex cùm Petro, sequitur iniquam esse detestandam; quia est expressè contra sacram Scripturam, ita secundùm traditionem Ecclesiæ, & communem sententiam Patrum expositam, & intellectam, asserentem, videlicet, Primatum Ecclesiæ soli petro à Christo domino collatum fuisse. Et ideò Boverius ad M. Antonium de Dominis *in Censura p. 2. l. 1. c. 6.* sic ait: Quæris, cur petrus solus à nobis Caput, & Pastor ordinarius Ecclesiæ asseratur, dicimus, id nobis affirmari, quia illi soli à Christo dictum fuit, Tu es Petrus, &c. Quæris ulteriùs, cur Petrum, illis verbis, facimus, singulare quoddam fundamentum, *quod alii Apostoli non fuerint; Respondemus, eo quòd ea verba, ex omnium Patrum sententia eum sensum præferant.* Ita ille. Undè Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus *in 2.2. D. Thomæ tract. de fide, qu. 1. art. ult.* rectè docuit in expositione Sacræ Scripturæ consulendum esse primùm jugem, & continuam Ecclesiæ traditionem, ubi enim omni tempore in Ecclesia recepta fuit obscura alicujus loci expositio ab ea sine piaculo recedi non potest, alias non tantùm hæc expositio negaretur, sed etiam ipsa traditio, & Ecclesiæ auctoritas. Ita ille.

23 Sed in nostro casu jugis, & continua Ecclesiæ traditio fuit, ut patet ex Patribus omnium sæculorum, ex sacris Canonibus, & Conciliis Generalibus verba Matth. 16. & Joann. 21. esse intelligenda de Primatu Ecclesiæ uni, & soli Petro concessa. Ergo hunc esse verum sensum Scripturæ necessariò fatendum erit. Quod etiam manifestè patet ex Bulla Joannis XXII. contra Marsilium de Padua, & Joannem Jandunum, datam Avenione X. kalend. Novembris, Pontificatus ann. 12. in qua Pontifex dogmaticè, & ex Cathedra loquens excommunicat dictos hæreticos, & adversus illos supra citatis locis S. Scripturæ statuit, primatum Ecclesiæ fuisse collatum à Christo Domino uni, & soli Petro, & inter alia hæc asserit: *Quòd autem B. Petrus plusquam alii Apostoli auctoritatis habuit, ex prædictis evidenter concluditur. Certum est enim, quòd major est auctoritas Pastoris, quàm gregis. Petrus autem totius gregis Dominici generalis constitutus est Pastor,* QUOD DE NULLO ALIO APOSTOLO DICI POTEST, &c. Quid ad hæc verba respondebit Anonymus; Si Pontifex asserit Petrum ita fuisse constitutum Pastorem ovilis totius Ecclesiæ, UT HOC DE NULLO ALIO DICI POSSIT. Quo pacto ipse post tot annorum myriades audeat alium Pastorem in Ecclesia constituere nempe Paulum? Cuinam credendum erit, amice Lector, Anonymo, an Pontifici? Sunt nugæ nugarum, & durum est contra stimulum calcitrare. Recognosce omninò dictam Bullam Joannis XXII. in qua invenies confirmata omnia à nobis superius dicta, videlicet, primatum Ecclesiæ fuisse privilegium singulare omnium Petri, & regimen Ecclesiæ Monarchicum fuisse ipsi soli collatum suprà omnes alios Apostolos, & per consequens suprà Paulum. Bullam verò Joannis invenies per extensum apud Bzovium *in Annalib. Eccles. tom. 13. anno Christi 1327.*

24 Et tandem pro curiosis Lectoribus, & pro coronide hujus disceptationis non deseram hic apponere aliquas authoritates recentiorum Doctorum, qui in individuo opinionem Anonymi refellunt, & quam malè oleat, demonstrant, & primò, celeberrima facultas Parisiensis in Censura contra Marci Antonium de Dominis *lib. 1. cap. 5. num.* 18. statuit jurisdictionem Apostolicam ordinariam extitisse in solo D. Petro, & contrarium asserere, putavit esse schismaticum, & hæreticum, & hanc censuram Sorbonicam contra opinionem Anonymi in specie adducit, & approbat eruditissimus, & doctissimus Isaacus Habert *lib. 2. de Cathedra singulari S. Petri cap. in fine.* Dicere autem cum Anonymo se constituere Paulum pontificem, potestate extraordinaria, Petrum verò potestate ordinaria, hoc est verbis eludere: nam realiter, & in effectu, ambos veros Pontifices efficit, independenter unum ab altero, sine ulla subordinatione, contra regimen Monarchicum Ecclesiæ, institutum à Christo super unum immutabiliter. Facultas verò Parisiensis, fecit mentionem de potestate Apostolica ordinaria ad differentiam potestatis extraordinariæ Apostolorum, quæ tamen nullam æqualitatem tribuebat illis cum Petro in ordine ad primatum Ecclesiæ. Sed potestas extraordinaria, quam Anonymus tribuit Paulo, constituit illum Summum Pontificem simul cum Petro, & sine ulla ad Petrum subordinatione, ut petro subordinati erant alii Apostoli. Ergo, &c. Item Michael Nauclerus *de Monarch. Eccles. & Secul. tom. 1. part. 2. libr. 1. capit. 1.* inquit: Constituere in Ecclesia alium à Sancto Petro, & successoribus ejus Pastorem, est dogma Hæreticorum. Andreas Dovallius *tract. de Roman. Pont. part. 1. quæstion. 2.* docet Regimen Ecclesiæ institutum fuisse à Christo immutabiliter Monarchicum in UNO Pastore; & hoc ita esse certum, ut à quoquam citrà fidei jacturam negari non possit. Et posteà *quæstion. 3. & 4.* probat illum unicum pastorem fuisse petrum, & firmat paulum fuisse Petro subditum, & inferiorem Joannes Gersonius Cancellarius Parisiensis *to. 1. libr. de Statibus Eccles. considerat. 1.* ait Statum papalem Monarchicum, & Regalem fuisse à Christo immediatè collatum petro super alios Apostolos, & contrarium dicere firmat esse Schismaticum, impium, & hæreticum. Si primatus, secundùm Gersonium, fuit à Christo collatus petro super alios Apostolos: ergo necessariò sequitur, & super Paulum, quòd apertè probat Becanus *de Republ. Eccles. cap. 4. num. 15.* & Coeffetau *tom. 1. lib. 1. capit. 5. num. 5.* nam alioquin paulus non fuisset ovis Christi, nec Apostolus.

25 Sed relinquamus Doctores Gallos, Franciscus del Castillo *in 3. sent. tom. 2. disput. 16. quæst. 4. n. 4. cum seq.* to. Vviggers *in 2.2. D. Thom. tract. de Pont. qu. 1. articul. 10. dub. 1. num. 2.* juncto *num. 59. & 68. cum seq.* Bellarminus *de Rom. Pontif. lib. 1. cap. 16.* Pyeronius *de Aristocratia regulari, tom. 2. capit. 3. num. 11. 30. & seq.* Alphonsus Mendoza *quæstion. 4. Scolasticarum 1. in fine* Bannez *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 5 artic. 10. dub. 4.* Suarez *contra Regem Angliæ lib. 3. cap. 10. numer. 3. & 20. & cap. 11. num. 8.* juncto *num.* 10. asserunt, esse de fide Petrum habuisse jurisdictionem super omnes Apostolos, & inter illos apponunt D. paulum, respondendo ad aliqua loca *Epist. 2. ad Galat.* ex quibus Hæretici inferre contendunt, æqualitatem pauli cum petro. Et tandem Antonius Polus, *in lucidario potestatis, lib. 4.* Carena *in praxi S. Officii, part. 1. tit. 1. §. 4. nu. 34:* Amicus *in cursu Theologico, tom. 4. disput. 6. nu. 68.* juncto *n. 127.* docent esse de fide, Pontificatum fuisse institutum suprà solùm petrum, & contrarium firmant esse hæreticum. Concludendum est itaque, alium pontificem à Christo in Ecclesia non fuisse institutum, nisi solùm, & unicum Petrum, & post Pëtrum Romanos pontifices ejus Successores. Ita docent Oracula S. Scripturæ per traditionem, & universalem Ecclesiæ consensum, ac concordem Sanctorum Patrum sententiam nobis expositam, & declaratam. Ita docent Concilia generalia, & Sacri Canones. Ita omnes Theologi, Scolastici, positivi, polemici, & Morales. Ita Doctores utriusque juris, tam Civilis, quam Canonici, undè aliter sentire, ac docere, nefas esse manifestè patet.

26 Et hæc dicta sufficiant, circa novum papatum D. pauli, quem ego ex superius dictis, hic Romæ ante omnes reprobavi, & post me alii viri doctiores, feliciter refellerunt, quod ubique locorum faciendum esse puto. Nota tamen Lector, quòd licèt ego in his Disceptationibus opinionem Anonymi tam acriter, ut par erat, impugnaverim; tamen existimo illum reconditæ eruditionis virum, & ad ostendendum ingenii acumen hanc quæstionem pertractandam suscepisse. Undè spero in posterũ, quòd tamquam pius, & Catholicus pro publico Ecclesiæ bono ad utiliora scribenda calamum suum convertat: exemplo D. Augustini, & Pii II. Pontificis, quia aliqua scripserunt, quæ posteà respuerunt.

MONITIO AUCTORIS AD LECTOREM POST HUJUS Operis impressionem.

NOta Lector, quòd post hasce disceptationes impressas, antequam licentiam à Reverendissimo P. Mag. S. P. illas publicandi obtinuissem; emanavit Decretum sacræ congregationis sancti Officii, in quo SS. D. N. INNOCENTIUS X. sententiam à me in superioribus disceptationibus impugnatam, tamquam hæreticam meritò damnat, & declarat. Decretum impressum fuit in Typographia Cam. Apostolicæ, factum sub die 24. Jannuarii 1647. & publicatum die 25. ejusdem Mensis.

TRACTATUS SECUNDUS
DE
DISPENSATIONIBUS.

RESOL. PRIMA.

Quid sit dispensatio?

Et notatur inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen, ex eo quòd dispensatio est strictè interpretanda: potestas verò dispensandi, etiamsi delegata sit, est latè interpretanda, seu intelligenda. Ex p. 8. tract. 3. Resol. 1.

§. 1. DEfinitur dispensatio à glossa *in cap. requiritis*, 1. *quæstion. 7. verb. & plerisque*, juris communis relaxatio, facta cum causæ cognitione ab eo, qui jus habet dispensandi. Cæterum hæc definitio supponit, ad validè dispensandum necessariam esse causæ cognitionem, quod controversum est inter Doctores, quorum aliqui censent etsi non licitam, validam saltem fore dispensationem, etiamsi absque causa concedatur. Quamobrem illam sic alii definiunt: Dispensatio est juris relaxatio à potestatem relaxandi habente facta. Alii demum, omissa causa efficiente, per formalem sic brevius perstringunt; Dispensatio est juris relaxatio, per quam *Primo* differt à legis interpretatione, quòd hæc declarat tantùm legem vim obligandi non habere in aliquo casu, vel persona particulari: illa, adhuc vigente legis obligatione, justa aliqua exigente causa, subditum eximit à legis obligatione, qua alioqui obligatus teneretur. Quo fit, ut legem interpretari, non sit tantùm superioris, sed etiam subditi, qui per Epikeiam poterit in casu particulari declarare, legem non obligare, ut in extrema, vel gravi necessitate non obligare legem de non contrectanda re aliena invito domino: in probabili periculo infirmitatis, scandali, aut alicujus notabilis damni non obligare præceptum de sacro audiendo die festo. Contra verò, in lege dispensare non potest, nisi superior, cùm sit actus jurisdictionis, qui superioritatem requirit in dispensante, & subjectionem in eo, cum quo dispensatur. Et hæc omnia docet Amicus *in curs. Theolog. t. 5. disput. 6. sect. 1. n. 5.* cui ego addo Granadum *in part. 2. D. Thomæ, tract. 2. disp. 6. sect. 1. nu. 1.* Pontium *de Matrim. lib. 8. ca. 3.* Castrum Palaum *tom. 1. tractat. 3. disput. ution. 3. punct. 1. n. 2.* & alios penes ipsos,

2 *Notandum* est tamen hic cum Granado *ubi suprà, tract. 3. part. 2. disp. 17. num. 1.* inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen, quòd omnirum dispensatio est strictè interpretanda, cùm sit relaxatio juris, & quodammodo contra jus, cujus correctio vitari debet, quoad possibile fuerit. Potestas verò dispensandi, etiamsi delegata sit est latè interpretanda, seu intelligenda, cùm sit beneficium concessum ab eo, qui potestatem contulit, quando nulli juri contrariatur, ut verè non contrariatur ista potestas. De hoc discrimine legendus est Thomas Sanchez *lib. 8. de Matrim. disput. 1. & 2.* ubi varias exceptiones, & limitationes, atque ampliationes hujus generalis doctrinæ solita eruditione exhibet, & declarat. Sed de hac materia *infra* iterùm redibit sermo.

RESOL. II.

An possit Pontifex dispensare in jure Divino positivo.

Et an possit Pontifex authoritate divina dispensare, & relaxare vota, & juramenta? Ex p. 8. tr. 3. Res. 2.

§. 1. AFfirmant Canonistæ, & asserunt in omni jure divino positivo, seclusis fidei articulis, posse ex causa gravi, & urgente Pontificem dispensare. Sic Panormitanus *in cap. proposuit, de concess. præbend. num. 20.* Felinus *in capit. quæ in Ecclesiarum, de constitut. num. 19. & 20.* & pluribus exornat, *& in cap. de constitution. num. 23.* Dec. *cons. 112. n. 3. & in supradicto cap. quæ in Ecclesiarum, nu. 44. in novis.*

2 Aliqui etiam Legistæ *in leg. manumissiones ff. de just. & jure, & l. 2. Cod. de servitutibus.* Confusè autem loquuntur de lege divina positiva, & naturali, & interdum sub lege divina comprehendunt jus gentium, & de dispensatione impropriè, & latè, ut comprehendit intrepretationem; loquendo autem in rigore, & in nostra specie suadetur hæc sententia, ideò inducta, nam Pontifex dispensat. *Primò* in ministerio Confirmationis, ut sit simplex Sacerdos; cùm tamen jure divino sit Episcopus. *Secundo*, in residentia Episcoporum, ad quam ipsi jure divino tenentur. *Tertiò*, in voto etiam solemni, cùm sit ex institutione divina: nam status religiosus à Deo institutus est. *Quartò*, in illa lege Dei: *Quos Deus conjunxit, homo non separet*; vel dispensando in matrimonio rato, *l. in vinculo spirituali*, inter Episcopum, & Ecclesiam sponsam suam, juxta mentem Innoc. III. *capit. inter corporalia, de translat. Episcop.*

3 *Secundò*, ex ratione illius textus: nam Pontifex quando hæc facit, non operatur potestate humana, sed divina: nihil ergo mirum est, quòd in jure divino dispenset, manifestum enim est, Deum posse hanc potestatem concedere, nam quod potest per se facere in hoc genere, potest facere per hominem, sicut inter homines superior potest inferiori concedere, ut in sua lege dispenset. Et hanc potestatem videtur Deum dedisse illis verbis, *Pasce oves meas: Quodcumque ligaveris, & solveris*, &c. Et hæc dispensatio interdum est valdè conveniens, & non possumus accedere ad Deum ipsum, ut dispenset: non enim gubernamur ordinariè immediatis Dei concessionibus, vel revelationibus, licèt interdum miraculosè fiant; ergo pertinuit ad suavem Dei providentiam, ut hanc potestatem suo Vicario relinqueret, sicut nunc etiam pertinet ad prudentiam Pontificia concedere inferioribus Episcopis, ut in aliquibus legibus Pontificiis dispensent.

4 Sed his non obstantibus, Theologi prorsus contrariam sententiam tenent, quos citat, sequitur Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 3. disputation. 6. punct. 3. numer. 5.* & ratio est, ait ille, quia Pontifex non habet hanc potestatem, nisi à Christo Domino illi sit specialiter commissa. At hæc commissio non constat, *Primò*, ex illis verbis: *Quodcumque ligaveris super terram*; tum quia illa verba nimia generalia sunt. Ex verbis autem, ita generalibus non debet inferri concessio rei, ita gravis, & extraordinariæ, quia propter ejus gravitatem specialem concessionem desiderabat. Quocirca numquam intellexerunt Pontifices, illis verbis esse talem potestatem concessam, aliàs sæpè usi illa fuissent, sicuti utuntur aliis potestatibus sibi datis, quasque habere agnoscunt. Item hæc potestas non cædebat in ædificationem Ecclesiæ, sed potiùs in illius destructionem; destruebat enim veritatem, & firmitatem Ecclesiæ, Ecclesia enim per totum orbem terrarum est una, non solùm in articulis fidei, sed etiam in religioso cultu, qui in sacrificiis, & Sacramentis continetur: si igitur hic religiosus cultus variari posset decursu temporis, vix unitas Ecclesiæ agnosceretur. Adde, Christum Dominum nulla alia præcepta positiva Ecclesiæ imposuisse, præter illa, quæ pertinent ad fidem, & ad Sacramenta, & sacrificia, si igitur in his admittatur dispensatio, facilè Ecclesia corruere poterit, cùm ejus fundamenta corruant. Denique nulla potest cogitari causa legitima dispensandi in aliquo præcepto divino, quæ in omnibus præceptis locum non habeat: at concedere potestatem dispensandi in omnibus: videtur Ecclesiæ unitati, & stabilitati omninò perniciosum. Ergo etiam videtur perniciosum concedere potestatem dispensandi in quolibet ex his præceptis divinis. Majorem probo exemplis. Sæpe contingit casus, ut ob defectum aquæ parvulus absque Baptismo moriatur, sæpe, ut Sacerdos non adsit absolvendo. Poterit ergo in his casibus dispensare, ut aqua rosacea pro naturali apponatur: & laicus nomine Sacerdotis absolvat? Absit. Item in aliqua religione esse potest summa penuria tritici, in alia vini. Dispenset ergo Pontifex, ut in pane hordaceo, vel in sicera consecretur? Item ex observatione sigilli Confessionis, grave damnum Sacerdoti, vel Regno imminere potest. Dispenset ergo Pontifex in tali præcepto? Quòd si in his, & aliis dari non possit dispensatio, in nullo præcepto divino est concedenda, quia firmitas horum præceptorum magis expedit Ecclesiæ, quàm quælibet alia causa, quæ pro dispensatione illorum excogitari potest. Et hæc omnia docet Palaus *ubi suprà*, cui ego addo Merullam *tom. 2. disput. 4. capit. 6. dub. 10. per totum*, omninò videndum.

5 Restat modò respondere ad argumenta contraria superiùs posita, & ad objectionem de Ministro Confirmationis, assero, vel institutionem Christi non fuisse omninò limitatam ad Episcopum, sed cùm illo addito, quod ponunt Concilia, ordinarium ministrum esse solùm Episcopum: vel certè in eo casu specialiter concessit Deus potestatem dispensandi, ut colligi videtur ex usu, & traditione Ecclesiæ, non verò in aliis: in exemplo verò de residentia Sotus 13. *Institution. quæstion. 3. articul. 4.* sentit tantùm posse id fieri per modum interpretationis: aliqui illum reiiciunt, quia tunc revera tollitur obligatio, quæ inhæret; ergo illa non est intrepretatio pura, sed materiæ mutatio: nam illa non esset obligatio juris divini positivi, sed naturalis, in quod non cadit dispensatio, sed materiæ mutatio, qua facta cessat obligatio. Nã obligatio illa oritur ex officiu Pastoris, & promissione in ea

inclusa: Pastor autem supremus potest credere quasi jure acquisito, & promissione, & curam ovium alii committere, & ita cessat obligatio: idem suprà agentes de lege naturali diximus in voto, & matrimonio rato. Solemnitas autem voti non est de jure divino, & indissolubilitas matrimonii, si aliquo modo est major in lege nova, solùm est in matrimonio consummato, & illa omninò indispensabilis est, & ita patet ad omnia exempla posita in primo argumento.

6 Ad secundum verò argumentum respondeo, talem dispensationem non fuisse utilem futuram Ecclesiæ, quia præcepta divina positiva sunt paucissima, & facillima, & propterea multò magis commodum est, ut immutabilia semper retineantur, quàm quod potestas sit in illis dispensandi, ad evitandum in aliquo rato casu aliquod incommodum privatum.

7 Potest Pontifex authoritate divina dispensare, & relaxare vota, & juramenta, sed hoc non est propriè dispensare in lege nova divina: solùm est cedere juri Dei quæsito ex voto, vel juramento, per authoritatem, quam habet ad talem cessionem, tamquam ejus œconomus, seu dispensator.

RESOL. III.

An Pontifex possit dispensare in his, quæ statuta sunt à jure Canonico positivo.

Et an possit Pontifex dispensare in legibus Episcopi, & aliorum Prælatorum immò, & in Concilio includente ipsum Pontificem?

Et an possit fieri lex in Concilio, qua sub mortali obligetur Pontifex ad non dispensandum ex ulla causa?

Et an in lege, & præceptis Apostolorum Papa dispensare possit?

Et ex doctrina hujus Resolutionis aliqua alia notabilia inferuntur, & explorantur. Ex parte 8. tr. 3. Resol. 3.

§.1. RESpondeo affirmativè ex *capite proposuit, de concess. præbend.* Dico igitur, quòd Papa potest dispensare in legibus Episcopi, & aliorum Prælatorum; quia inferior potestas non obligat, nisi cum subordinatione ad superiorem, & cum dependentia à superiore. Idem est de æquali in eadem sede, & jurisdictione; qualis est successor; quia, moraliter loquendo, idem censetur. Sic Pontifex dispensare potest in toto jure Canonico: quia ipse est æqualis suis Antecessoribus, imo, & Concilio includenti etiam ipsum Pontificem; major verò Concilio solo, & sine Pontifice sumpto. Idem docet Covarruvias *part. 4. capit.* 6 §. 9. *numer.* 6. Turrecremata 3. *summa, capit.* 52. & 53. Vasquez *disput.* 178. *capit.* 2. *numer.* 15. Vivaldus *append. ad candelab. capit.* 12. *à numer.* 17. Victoria *relect. de potest. Papæ, numer.* 4. & *seqq.* Glossa *capit. ubi periculum, de elect. in* 6. Panormitanus *capit. significasti, de electione*, & alii multi, quos referunt, & sequuntur Vasquez *suprà*, Azorius *tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 15. *quæst.* 5. qui cum aliis meritò carpit Victoriam *suprà propos.* 12. affirmant posse fieri legem à Concilio, qua sub mortali obligetur Pontifex ad non dispensandum ulla ex causa. Nam Concilium nullam potest legem condere, qua Papæ auferat potestatem dispensandi validè in illa, etiam sine causa, aut licitè, cùm adfuerit causa, quæ in omni lege positiva contingere potest. Neque potest definire Concilium nullam talem causam contingere posse. Et esto definiret, & esset verum; tamen tunc non lege Concilii, sed divina ligaretur: vide Vivaldum *append. ad candelab. cap.* 12. *numer.* 20. & Cordubam *l.* 4. *quæstion.* 8. qui tamen nimis favet Victoriæ.

2 Addit Cordub. *lib.* 8. *quæst.* 8. & 9. etiam illos, qui dixerunt, Concilium esse supra Papam, non fuisse ausos negare, Papam posse in legibus Concilii dispensare: quia videlicet cùm Concilia non semper existant, expedit ad bonam gubernationem Ecclesiæ, ut in eorum legibus Pontifex dispensare valeat, qui semper moraliter adest. Et ita in ea sententia esse dicendum, ait Victoria *suprà prop.* 14. Sed negat in ea opinione posse irritare omnem legem Concilii, qua in re non loqui consequenter, ait Corduba *illa quæst.* 9. Addimus, & nos, Pontificem posse dispensare in quacumque lege Apostolica humana. ut optimè docet D. Thomas *quodlib.* 4. *artic.* 13. Victoria *relect. de potestat. Papæ*, Covarruvias cum multis, quos refert, 2. *part.* 4. *cap.* 6. §. 9. *num.* 6. Nam ut ait Molina *tract.* 1. *de Justit. disputat.* 5. *in princip.* jus positivum divinum est, quod à Deo in se, vel humanitate sua de iis, quæ ad naturale jus non spectant, latum est, idque sivè ministerio Angeli, sivè alicujus alterius suorum servorum, ut Moysis, vel Apostolorum condiderit. Jus verò humanum sunt reliqua præcepta, quæ homines tulerunt accepta à Deo potestate pro ministerio, & dignitate cujusque ad leges condendas. Undè colligitur, præcepta, quæ Apostoli, quatenus Pastores, & Rectores Ecclesiæ tulerunt, ad jus humanum pertinere, cujusmodi sunt præcepta de jejunio Quadragesimæ, de observatione diei Dominicæ, de bigamo non ordinando, de quo 1. *Timoth.* 3. & alia hujusmodi in his ergo præceptis Apostolorum Papa dispensare potest, quia potest in omni jure Ecclesiastico: quamvis Apostoli in aliis prærogativis, & gratiis fuerint excellentiores; tamen in potestate jurisdictionis Pontifex non est inferior illis etiam Petro, cujus est successor. Et hæc omnia docet Salas *de legibus, disput.* 20. *sect.* 3. *nu.* 16. cui ego addo Suarez *lib.* 10. *cap.* 14. *num.* 2. Pontium *de Matrim. lib.* 8. *cap.* 5. *numer.* 2. Covarruv. 4. *Decret.* 2. *fol. cap.* 6. §. 3. *num.* 6.

RESOL. IV.

An Pontifex possit directè secum dispensare in his omnibus, in quibus cum aliis potest?

Et an hoc etiam tribuatur Episcopis, Principibus sæcularibus, & Prælatis etiam Regularibus? Ex part. 8. tract. 1. Res. 5.

§.1. REspondeò, quod Summus Pontifex potest secum directè dispensare in his omnibus, in quibus cum aliis potest, Ita sentiunt D. Thomas *in* 4. *distinct.* 20. *quæst.* 1. *articul.* 5. *quæstiuncula* 4. *ad tertium*. Sylvester *verb. lex, quæst.* 14. *in fine*. Cajet. 1. 2. q. 96. *articul.* 5. *col.* 3. & Lessius *lib.* 2. *de voto, c.* 40. *dubitat.* 17. & probabile putat. Suar. *lib.* 6. *de voto cap.* 11. Sup. contenta in hoc R. infr. in R.R. posita in alt. num. hujus Res. signatur in primo ejus §. De Summo, & in R. 5 §. En his, &c.

2 Probatur *primò*; quia potest Summus Pontifex sibi concedere Indulgentias absolvendo se à vinculo pœnæ immediatè, & directè, ut præclarè nobis significarunt D. Thomas *in* 4. *distinct.* 20. *qu. un. artic.* 5. *versùs finem*, & alii graves Doctores; ergo, & potest secum directè dispensare.

3 *Secundò* probatur, quia potest secum dispensare in votis à se emissis; ergo in aliis rebus. Antecedens probatur, quia dispensatio voti, nihil est aliud, quàm quædam condonatio facta nomine Dei alicui homini per Prælatum Ecclesiæ, qui in terris gerit vicem Dei, ut optimè docuerunt Suarez *lib.* 6. *de voto cap.* 9. & Less. *loco cit.* Sed condonatio non postulat distinctionem personarum, nam qui habet à Rege facultatem condonandi omnibus debita, potest etiam sibi condonare pecuniam debitam Regi, ergo Summus Pontifex potest secum dispensare in votis.

4 *Tertiò*, quia duplex est jurisdictio, alia contentiosa requirens partis citationem, & probationem testium, sivè coactiva, & punitiva, ut jurisdictio ad excommunicationem ferendam: alia solùm jurisdictio est directiva, & voluntaria, ut dispensandi potestas. *Prima* quidem videtur requirere necessariò distinctionem personarum: at *Secunda* minimè: undè secundam potest quis in se exercere.

5 *Quartò* probatur, quia in omni opinione potest Pontifex, & alius superior, cùm dispensat cum tota aliqua communitate, in qua ipse est, frui tali dispensatione, in quo casu indirectè secum, & consequenter dispensat, & utitur jurisdictione: ergo etiam potest secum directè, & seorsum dispensare, nulla enim inter hæc duo considerabilis differentia apparet.

6 *Quintò* probatur; quia aliàs pejoris esset conditionis, & sortis summus Pontifex quantum ad hoc, quàm alii subditi, quia alii habent hominem, qui possit circà eos directè dispensare, & Pontifex minimè: immo propter has rationes idem tribuit Sanchez *tom.* 5. *disput.* 3. Episcopis Principibus sæcularibus, & Prælatis etiam regularibus, quia isti habent in suos subditos Religiosos potestatem quasi Episcopalem. Juxta Navarr. *in summ. c.* 12 *n.* 75. & etiam idem tribuit habentibus potestatem universalem delegatam in aliquam communitatem, cujus ipsi partes sunt. Sed de his infrà iterùm redibit sermo. Sup. his Episc. Principib. &c. in R.R. sec. seq. inf. in duabus Res. seq. & inferius in ta. p. lego doctr. R. ep. & plura ejus prima notat.

RESOL. V.

An qui habet potestatem dispensandi in lege cum aliis, possit secum dispensare.

Ita ut non solùm Summus Pontifex, & Episcopi, sed etiam omnes Prælati, & Superiores Ecclesiastici tam sæculares, quam Regulares etiam locales, & illis absentibus, vice Rectores, & vice Priores, &c. habentes jurisdictionem ordinariam dispensandi tam in votis, & juramentis, quam in aliis rebus possint dispensare secum eodem modo, quo possunt cum aliis subditis.

Immò, & habentes jurisdictionem delegatam dispensandi in universum cum aliqua communitate, cujus ipsi sunt partes, secus verò quando haberent limitatam potestatem dispensandi cum certis personis.

Idem dicendum est tam de Supremo Principe sæculari, quàm de omnibus aliis Superioribus sæcularibus habentibus potestatem ordinariam, aut universaliter delegatam ad dispensandum in rebus sæcularibus. Ex p. 8. tr. 3. Res. 16.

§.1. UT, v.g. in votis irregularitatis, præceptis Ecclesiæ, &c. Et supponendum dupliciter posse aliquem cum seipso dispensare: uno modo indirectè, ut cùm Princeps in aliqua lege dispensat cum tota communitate, indirectè, & consequenter intelligitur dispensare cum seipso in eadem communitate contento; sicut cùm Pontifex per Jubilæum dispensat cum tota Christianitate, vel cum ipsa urbe, indirectè, & consequenter intelligitur dispensare secum ipse in eadem Christianitate, & urbe incluso. Alio modo potest quis secum ipse dispensare, delegando suam potestatem alteri, ut Sup. contenta in hoc R. dum pro diff. notat. seq. in Res. præterita, & in R. seq. & infra in 5. Res. 13 & in plur. ejus prima.

secum

secum dispenset. Ut si princeps suam potestatem in lege dispensandi alicui committat, ut juxta eam secum dispenset. Sicut cum juxta aliquos Summus Pontifex suam jurisdictionem absolvendi à peccatis delegat proprio Confessario, ut juxta eam ipsum absolvat. Dixi, *juxta aliquos*: nam juxta meam sententiam hanc potestatem absolvendi Summum Pontificem à peccatis in sacramento Pœnitentiæ quivis sacerdos habet à Christo vi sacerdotij, quod etiam docet Amicus *tom. 8. disputat. 15. sect. 1.* Alio modo potest quis secum dispensare immediatè, & directè, ut si Princeps immediatè sibi legis dispensationem applicet. De dispensatione mediata, & indirecta duobus prioribus modis facienda, nullus rationabiliter dubitare poterit, cùm per eam non idem in seipsum nisi tantùm remotè, sed alius in se jurisdictionis actum exerceat. Ergo totus controversiæ cardo versatur in eo, an idem directè, & immediatè possit cum seipso dispensare. Et negativè respondet Azorius *tom. 1. lib. 5. capitul. 15. quæstion. 6.* Suarez *de Relig. tomo 2. lib. 6. de voto, cap. 11. num. 4.* Henriquez *lib. 6. de pœnitent. capite 4. numer. 5 in glossa littera I, & cap. 7. numer. 5. littera B, & libro 7. de Indulgent. in capite 28. n. 1. littera, H,* cum aliis.

2 Probatur hæc opinio universaliter, quia idem super se ipsum jurisdictionem exercere nequit, *l. illa, à quo, ff. ad Trebell. & l. penult. ff. de recep. arbitr.* & docet D. Thomas *in 4. dist. 20. q. 1. art. 3. qu. 4. ad primum*. At dispensare cum aliquo, est erga eum jurisdictionem exercere; ergo nullus Prælatus potest secum dispensare. Confirmatur, quia dispensare est actus superioris in subditum, atque adeò dispensatio non subditis minimè prodest: at nemo se ipso superior esse potest.

3 *Secundò* probatur, quia ejusdem est ligare, & solvere, *cap. inferior, distinct. 21. & capit. cùm inferior, de major. & obed.* At nemo potest se lege aliqua ligare; ergo neque potest se ipsum à legis obligatione absolvere, secum dispensando. Confirmatur, quia communis Theologorum sententia *in 4. distinct. 20.* sustinet, nec Romanum Pontificem posse sibi indulgentias directè concedere, & hoc non alia ratione, nisi quia concedere Indulgentias est actus jurisdictionis.

4 *Tertiò* probatur ex *c. fin. de instit.* ubi deciditur, eum qui beneficium conferre potest, non posse se ipsum instituere. Et redditur ratio his verbis: Cùm inter dantem, & accipientem debeat esse distinctio personalis. At dispensans est beneficium dispensationis, impertiens is verò, cum quo dispensatur, est id beneficium recipiens.

5 His tamen non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhæreo: & ideò apponam hic ea, quæ circà præsentem quæstionem observat, & docet Granadus *in part. 2. contr. 1. tr. 3. disp. 17. sect. 2. n. 12.* Dicendum est igitur, Principem, seu Prælatum, qui potest dispensare cum subditis, posse etiam immediatè, & directè secum dispensare. Doctores commodiùs referam in secunda probatione hujus assertionis. Nunc,

6 Probo *primò*, quia dispensatio non est actus jurisdictionis contentiosæ, aut coactivæ, in qua oporteat produci testes, aut puniri reum, hæc enim videntur exigere distinctionem personarum, sed est liberalis, & gratuita relaxatio juris, quæ quidem nihil habet, quod necessariò exigat distinctionem inter personam relaxantem, & eam cui relaxatur, præsertim cum nullo jure id caveatur, ut ex dicendis patebit.

7 *Secundò* probatur descendendo in speciali ad Prælatos. In primis enim Summum Pontificem posse dispensare secum in suis legibus, docent Sylvester *verb. lex, quæstion. 14. in fine.* Suarez *lib. 6. cap. 12.* Sanchez *lib. 8. de matrimon. disputat. 3. num. 6.* cum multis, quos refert. Et probatur tum ex suprema Pontificis dignitate, & potestate; tum ex eo, quòd ipse potest validè se eximere à lege sua etiam sine causa, ut *in disp. 5.* & dicemus in sequente: ergo poterit etiam dispensare in illa, quod est multò minùs. Et idem ob easdem rationes dicendum est de supremo Principe sæculari, scilicet Rege, aut Imperatore, qui in suis etiam legibus poterit dispensare, ut rectè tres authores proximè citati.

8 Deindè licèt Prælati sint inferiores, v.g. Episcopi, possunt dispensare secum in legibus, quas ipsi condiderunt, ut rectè notavit Suarez, quia comparatione istarum legum omninò plenam potestatem habent, & cùm possint se ab illis validè eximere, etiam sine causa, sicut Summus Pontifex à suis, vel suorum Antecessorum, poterunt etiam secum in illis dispensare, quòd minùs est.

9 *Tertiò*, licèt lex non sit lata ab ipso Episcopo, sed à Summo Pontifice, vel Concilio, poterit secum dispensare eo ipso, quòd possit cum subditis. Sic sentit Sanchez *numer. 8.* & probatur prima ratione: & præterea, quia cùm possit indirectè secum dispensare, quando nimirùm cum tota Diœcesi sua dispensaret, juxta *suprà* dicta, non est cur non possit dispensare directè. *Quartò* idem cum eodem Thoma Sanch. dicendum est de Prælatis Religionum, etiam localibus, est enim eadem ratio, & videtur expressa sententia S. Thomæ *2. 2. quæstion 185. articul. 8. in fine corporis*, ubi ait: Prælatos Religionum posse secum dispensare in præceptis, seu ordinationibus suæ Regulæ, cùm tamen non ab ipsis, sed à superiori potestate dimanent, ut in plurimùm.

10 Denique valdè probabile videtur, quod Sanchez addit *concl. 5.* cum Manuele Rodriguez, scil. licèt quis habeat delegatam potestatem ad dispensandum cum omnibus personis alicujus Communitatis, cujus ipse est pars, consequenter posse etiam dispensare secum directè, & immediatè, quia eadem ratio est illius atque ejus, qui habet potestatem ordinariam. Secus verò esset, si potestatem solùm haberet ad dispensandum cum aliquibus, nam eo ipso censeretur restricta ad illos, & non posset ad ipsum dispensantem extendi, ut *in concl. 6.* Idem Sanch. advertit.

11 Restat respondere ad argumenta contraria, &

Ad primum dico, jurisdictionem hanc voluntariam posse ab aliquo in semetipsum exerceri, & satis esset, si eadem persona, respectu sui ipsius, sit superior, & inferior, secundùm diversas rationes.

12 Ad secundùm respondeo, distinguendum esse id Axioma; ejusdem esse ligare, & solvere; est enim verum ad hunc sensum, ut nemo possit in universum solvere legem, nisi, qui illa ligare potest. Ad intellectum in quolibet casu speciali, non est unversaliter verum, sed ipsemet, qui facultate dispensandi cum communitate gaudet, quamvis se ipsum non possit lege ligare, potest tamen secum dispensare. Sicut videmus Episcopum, qui lege jejunij generali non ligat, posse in illa lege in casu speciali dispensare, licet nequeat illam in universum solvere.

13 Ad confirmationem respondetur, esse valdè probabile contrarium, ut de Pontifice sustinet Henriquez *lib. 6. de pœnitent. capitul. 7. numer. 5. & lib. 7. de Indulgent. capitul. 28. numer. 1. comment. littera H,* Suarez *de Indulgent. disputat. 52. sectione 1. numer. 22.* & licèt *numer. 9.* non definiat idem de Episcopis, sed judicandum dicit juxta concessiones eis factas: at hoc non innuitur, quia concedere indulgentias sit actus jurisdictionis, neque quia requiratur distinctio personarum: sed ratio hujus traditur à Div. Thoma *in 4. distinction. 20. quæstion. 1. articul. 5. quæstiuncul. ultim.* quod nulla possit justa causa subsistere, ut Prælatus possit sibi directè indulgentias concedere.

14 Ad tertium respondetur, decisionem illius textus non esse generalem, sed restringi ad beneficiorum collationes, ut docet Panormitanus *in d. c. fin. nu. 5.* dicens, id statuisse Pontificem in eo textu, eo quòd perniciosi exempli esset, ac ambitionem sapiens, si Prælatus beneficia, quorum distributor est, sibi conferret. Undè dum textus *d. c. fin.* reddit ejus decisionis rationem, quòd inter dantem, & accipientem debeat esse distinctio personalis, dicendum est, hanc rationem non esse generalem, sed est specialis in illo casu, ut vitetur iniquum ambitionis exemplum in prælatis.

15 Itaque ex his omnibus dicendum est, posse non solùm Summum Pontificem, & Episcopos, sed etiam omnes Prælatos, & superiores Ecclesiasticos, tam sæculares, quàm regulares habentes jurisdictionem ordinariam dispensandi, tam in votis, & juramentis, quàm in alijs rebus secum dispensare, eodem modo quo possunt cum alijs subditis, imò, & habentes jurisdictionem delegatam dispensandi in universum cum aliqua communitate, cujus ipsi sunt partes, secus quando haberent limitatam potestatem dispensandi cum certis personis, aut cum certo personarum numero. Et idem dicendum est tam de supremo principe sæculari, quàm de omnibus alijs superioribus sæcularibus habentibus potestatem ordinariam, aut universaliter delegatam ad dispensandum in rebus sæcularibus, in omnibus enim etiam hi secum propria poterunt dispensare, in quibus possunt cum subditis. Ita docet Sanch. *lib. 8. de matrimon. disputat. 3. à num. 6. usque ad 11. & lib. 4. Decalogi, cap. 37. num. 45.*

16 De Summo Pontifice id docent Authores secundæ opinionis, & rationes factæ pro illa id probant, & Flaminius *de resign. Benefic. lib. 3. quæst. ultim. numer. 130.* & Suarez *3. tomo, in 3. part. quæst. 82. articul. 11. disputat. 36. sect. 2. vers. solet verò, col. antepenultimo, & tom. 4.* ubi de Indulgent. *disput. 52. section. 1. numer. 20.* & Cajetan. *1. 2. quæst. 96. art. 5. col. 3. vers. Ad hoc dubium præmittenda sunt* & Sotus *in 4. distinct. 18. quæst. 1. articul. 5. concl. 2. & lib. 1. de Instit. quæst. 6. artic. 7. ad finem.* De Episcopis idem Sanchez *lib. 8. de matrimon. disp. 3. num. 8.* & Rodriquez *in Bulla Cruciata, §. 8. dub. 6. num. 11. & tom. 2. summa, caput. 30. num. 4.* & alii.

17 De Prælatis Regularibus, sivè Generalibus, sivè Provincialibus, sivè alijs superioribus localibus, qui toti domui præsunt, & illis absentibus de Vicerectoribus, & Vicepríoribus superiorum absentium vicem gerentibus, quando eis hæc jurisdictio non restringitur, idem docet ipse Sanchez *dict. lib. 8. de matrimonio, disputat. 3. numer. 6.* Armilla *verb. Monachus, num. 9.* Molina *tom. 1. de justit. tract. 2. disp. 347. vers. Prælatus in Religione* Azorius *lib. 7. Instit. moral. cap. 29. qu. 6. tom. 1.* Rodriquez *duplici loco, modò allegato.*

18 De habentibus potestatem delegatam ad dispensandum in universum cum aliqua communitate, cujus ipsi sunt partes, docet idem Sanchez *citatus, nu. 10.* & Rodriquez *tom. 2. summa, c. 30. nu. 4.* De Principibus, & superioribus sæcularibus,

bus, sivè sint supremi, sivè non supremi, idem docet Sanch. *allegatus*, *numer.* 7. & Sylvester *verb. lex*, *quæstion.* 14. *in fine*, ubi generaliter loquens ait: posse Principem secum dispensare.

19 Et ratio generalis, quæ in omnibus superioribus jurisdictionem, & potestatem ordinariam, tam civilem, & politicam, quàm Ecclesiasticam habentibus militat, est, quia jurisdictio hæc secum dispensandi, non est contentiosa, quæ, testium probatione, ac partium citatione egeat, ut distinctionem personarum exigat, quasi iniquum sit in propria causa sibimet ipsi jus dicere contra jus ab adversario inventum, *l. unica*, *C. ne quis in sua causa*; sed solùm eget directione, & prudenti judicio ad perpendendam justam dispensationis causam; quod non repugnat erga se ipsum habere.

20 Neque hæc jurisdictio est coactiva, aut punitiva, quæ in semetipsum exerceri repugnat: sed est voluntaria jurisdictio, quæ tali repugnantia caret, neque est instar excommunicationis sententiæ, quæ sicut distinctionem postulat inter excommunicantem, & excommunicatum, ita eam postulat inter absolventem, & absolutum, cùm per modum judicij proferatur; neque pertinet ab absolutionem sacramentalem, quæ iure divino postulat distinctionem personarum inter absolventem, & absolvendum, & hanc distinctionem constituerunt D. Thomas *in 4. dist. 20. q. 1. art. 5. quæstiuncul. 4. ad 3.* & Sotus *in 4. dist. 21. qu. 1, articul. 4. in fine corporis*, & Ludovicus Lopez 2. *part. Instructorij*, ubi de Indulgentijs, *cap. 5. col. 33. ante versiculum*, *Præterea circà illam*: asserentes actum, qui instat sententiæ exerceretur, ut excommunicare, non posse ab aliquo erga se ipsum exerceri; secus de actu, qui per modum dispensationis fit. Ratio verò, quæ potest militare in iis dumtaxat, qui potestatem habent delegatam, est, quia potestas illa non est limitata, sed in universum concessa, alioqui enim ipsi pejoris essent conditionis, quàm cæteri subditi, cum quibus ipsi ex generali commissione possunt dispensare.

21 De Principibus sæcularibus patet, quia non minorem habent potestatem, & jurisdictionem in temporalibus, quàm Papa, & Prælati in spiritualibus. Quare sicut illi possunt secum in spiritualibus dispensare; ita, & hi in temporalibus. Item, quia capite, *per venerabilem*, *qui filij sint legitimi*, decernitur Regi integrum esse sobolem propriam illegitimam legitimare dispensando cum ea, quoad successionem, & dignitates temporales.

RESOL. VI.

An Prælati possint dispensare in proprijs votis, sicut possunt dispensare in votis subditorum; idem est de irregularitatibus, præceptis Ecclesiæ, atque de cæteris omnibus, quoties id possunt cum subditis dispensare.

Ex quibus infertur, non solùm Summum Pontificem posse secum dispensare in his omnibus, in quibus potest cum subditis, sed & idem est de alijs Principibus sæcularibus Supremis, cùm habeant plenissimam potestatem in temporalibus, sicut Pontifex in spiritualibus.

Idem est de Episcopis, & Prælatis Regularibus, sivè Generalibus, sivè Provincialibus, sivè Præpositis localibus, qui toti domui præsunt; & in eorum absentiam vices gerentibus, ut sunt vice Rectores, vice Priores, &c.

Idem est de habente potestatem delegatam ad dispensandum in universum cum aliqua Communitate, cujus ipse est pars, secus verò si haberet limitatam potestatem dispensandi cum certis personis, vel cum determinato numero personarum. Ex part. 10. tract. 14 & Miscel. 4. Res. a 7. aliàs 25.

§. 1. AFfirmativam sententiam docent Molina *tom. 1. de Just. tract. 2. distinct. 2. quæst. 7.* Suarez *tom. 4. par. 3. tract. de Indulgent. distinct. 52. sect. 5. num. 20. & tom. 3. in 3. part. quæst. 82. art. 11. disp. 36. sect. 2.* Henriquez *lib. 6. de Pœnitent. cap. 4. num. 3.* Azorius *lib. 7. instit. mor. cap. 19. quæst. 6.* Emanuel Sà *in Summ. verb. Religiosus*, *num. 47.* Sanchez *lib. 8. de Matrim. distinct. 3. & in Summa lib. 4. cap. 39. num. 10. 11. & 12.* Salas *de legib. qu. 90. tr. 14. disp. 2. sect. 12.*

2 Sed adversùs supradictos Doctores insurgit Magister Texeda *in Theolog. Mor. tom. 2. lib. 3. tractat. 3. §. 3. contr. 7. q. 2. nu. 38.* quia nemo potest esse in sua propria causa, nec sibi ipsi Superior. Secundò, quia dispensatio in votis est actus jurisdictionis, quam nemo in seipsum exercere potest, *l. penult. ff. de recep. arbitr.* Tertiò, quia is, qui potest, & tenetur beneficium alteri conferre, non potest sibi illud applicare, cujus ratio est, quia inter dantem, & recipientem debet esse personalis distinctio, *cap. fin. de Inst.* Scio tamen, præfatos Auctores ad priora argumenta respondere, nullum inconveniens indicari, ut in moralibus eadem persona secundùm diversas rationes diversa possit exercere officia, & ideò non repugnare fatentur, quòd idem Prælatus Regularis hanc dispensandi jurisdictionem possit erga seipsum exercere; sicut illam potest erga subditos, dispensando cum illis in suis votis: & adducit exemplum Suar. quia idem sub diversis rationibus non est inconveniens quod sit agens, & patiens, & Sanchez adducit exemplum de Christo Domino, qui ut Deus homo satisfecit de rigore Justitiæ; & quatenus una erat ex personis divinis sibi ipsi satisfecit debitor etiam incertorum de rigore justitiæ solvit, si sibi (quatenus pauper est) debitum applicet; tunc enim, ut debitor satisfacit de Justitia, & ut pauper est, recipit beneficium restitutionis à seipso: Ex qua deducunt posse Regulares Prælatos cum sibi ipsis in votis dispensare, sicut possunt cum subditis.

3 Sed contrà, quia actui Jurisdictionis ex natura sua repugnat, quòd possit exerceri ab eodem erga se, nam actio Jurisdictionis præsupponit in exercente illam superioritatem, quam erga se nemo habet; non enim aliquis est sibi Superior, excepto Christo, qui ratione humanitatis est inferior ad seipsum in quantùm Deus. Confirmatur, quia nemo potest esse subditus, & Prælatus, at si Prælatus posset secum in votis proprijs dispensare, simul esset Prælatus, & Superior, & simul subditus, & inferior: ergo. Confirmatur secundò, quia ex opposita sententia sequeretur, quòd idem confessor posset sibi ipsi Sacramentum Pœnitentiæ impendere, & seipsum absolvere à peccatis, quod falsum est; cùm inter absolventem, & absolutum debeat esse distinctio personalis, & quod una sit superior ad alteram superioritate jurisdictionis. Nec exempla à præfatus Auctoribus adducta sunt alicujus momenti: non primum, quia licèt hoc idem secundùm diversas rationes posset esse agens, & patiens, non tamen secundùm aliquam potest exercere Jurisdictionis actum in seipsum: nec etiam secundum; nam Christus Dominus, ut Deus homo satisfaciens de toto rigore Justitiæ, & ut una erat ex personis Divinis, non exercuit aliquem Jurisdictionis actum in seipsum, nec sibi ipsi fuit inferior. Et ex hoc constat ad exemplum alterum de debitore, qui solvens debita incerta, donat sibi aliquam partem tamquam pauperi; non enim tunc exercet aliquem jurisdictionis actum, sicut exercet is, qui in Votis dispensat, sed tantùm exercet actum restituendi.

4 Objicitur. Religionis Prælati sivè sint Provinciales, sivè Generales, sive Præpositi Locales, qui totius domus curam habent, non debent esse pejoris condtionis, quàm subditi, cum quibus ipsi Superiores dispensant: ergo sicut Regulares Prælati possunt cum subditis dispensare, possunt etiam in Votis proprijs id facere. Respondetur, sufficere, & satis esse, ut Regulares Prælati non sint quantùm ad hoc pejoris conditionis, quàm Religiosi subditi, quod in eorum Votis possint alij dispensare; nam in Votis Prælati localis potest dispensare Provincialis, & in Votis Provincialis Generalis, & in votis Generalis Summus Pontifex, cui immediatè subjicitur tamquam Superiori, vel potest in illis dispensare Capitulum generale, &c. Et hæc omnia docet Texeda *loc. cit.*

5 Sed ego puto contra ipsum, non esse recedendum à sententia Molinæ, & aliorum *ubi suprà*. Dico igitur posse Prælatos erga seipsos dispensare directè, verè, ac propriè in votis, Irregularitatibus, præceptis Ecclesiæ, atque in cæteris omnibus, quoties id possunt cum Subditis.

6 Probatur hæc opinio, quia non repugnat jure naturæ, hanc dispensandi Jurisdictionem ab aliquo erga seipsum exerceri, neque Ecclesiastico: ergo poterunt Prælati exercere illam erga seipsos. Quod non repugnat jure Ecclesiastico patet quia nullus reperitur Textus, hoc universaliter interdicens. Dixi universaliter, nam *cap. fin. Instit.* in casu speciali collationis Beneficiorum, advertendum perniciosum Prælati exemplum, deciditur, eum qui beneficium conferre potest, non posse seipsum instituere. Ita Abbas *ibi*, *numer.* 5. Quòd verò non repugnet jure naturæ. Probatur. Primò, quia jurisdictio hæc secum dispensandi, non est contentiosa, quæ testium probationem, ac partis citationem desideret, ut vel sic distinctionem personarum exigat, quasi iniquum sit in propria causa sibimet jus dicere, contrà jus ab adversario intentum *leg. Unica Cod. ne quis in sua causa*. Sed solùm postulat veluti directionem ea prudenti judicio ad perpendendam dispensationis causæ justitiam, quod non repugnat erga seipsum ab aliquo haberi, quamvis expedientius foret alieno judicio stare. Neque est hæc Jurisdictio aliqua punitiva, seu coactiva, quam in semet exerceri repugnat: Sed est voluntaria jurisdictio, ac proindè hujusmodi repugnantia caret. Neque est propriè aliqua sententia, per quam quis condemnatur, vel absolvitur, ut ita requirat distinctionem personarum; cujusmodi est absolutio Sacramentalis, quæ jure Divino postulat distinctionem personalem inter absolventem, & absolutum. Atque ita discrimen hoc inter actum jurisdictionis contentiosæ, seu coactivæ, & jurisdictionis voluntariæ constituerunt Div. Thom. *loco citat. ad* 3. & ibidem Durand. *quæstion. 4. numer.* 10. Ledesm. 2. *part. 4. quæstion. 29. articul. 4. fin.* Sot. *distinct. 21. quæst. 1. articul. 4. in fin. corp.* Lopez, *2. part. Instr. ubi de Indulgent. capitul.* 5. Valent. *4. par. disp. 7. quæst. 20. punct.* 3. Confirmatur, quia in voluntaria Jurisdictione potest quis plurium vices sustinere, dummodò exercitium unius actus non obest exercitio alterius. Quod latè probat Abbas, *c. Ex litteris*, *nu. 11. de Probation.* & constat *ex leg. si consult. ff. de adopt.* ubi si filiusfamilias Præses sit, potest semetipsum eman-

æmancipare, vel in adoptionem tradere; & hoc noo alia ratione, nisi quia non repugnat, eamdem personam secundùm diversas rationes diversa monera obire, ac esse subditum, & Superiorem respectu sui ipsius.

(Sup. his supra Res. [illegible] De habentib. [illegible] Episcopis [illegible] Res. 13. [illegible])

7 Ex his infertur, non solùm Summum Pontificem posse secum dispensare in ijs omnibus, in quibus potest cum Subditis, & idem de alijs Principibus supremis sæcularibus, cùm habent plenissimam potestatem in temporalibus, sicut Pontifex in Spiritualibus; verùm etiam Episenpi possunt secum dispensare eo modo, quo possunt, cum Subditis; qui, ut probavimus suprà, uti hac jurisdictione erga seipsum non repugnat jure naturæ. Nec etiam jure Ecclesiastico, quia jus Ecclesiasticum petens distinctionem personalem inter dantem, & accipientem, non generaliter id decidit, sed in casu speciali collationis Beneficiorum, ad vitandum perniciosum Prælati exemplum.

8 Secundò infertur, idem dicendum esse de Prælatis Regularibus, sivè Generalibus, sivè Provincialibus, sivè Præpositis localibus, qui toti domui præsunt, & eorum absentium Vicesgerentibus, ut sunt Vicerectores, Vicepriores, hi eoim omnes possunt secum dispensare in omnibus ijs, io quibus possunt secum subditis: quia hi omnes jurisdictione quasi Episcopali funguntur in suos Religiosos; ut probat Navarr. *lib. 3. conf. in 2. edit. tit. de tempor. ord. conf. 36. n. 1. & in Sum. c. 12. n. 75.* Et ratio est; quia sunt Pastores ordinarij suorum Religiosorum, sicut Episcopi Sæcularium: ergo idem dicendum est do ipsis, quod de Episcopis diximus suprà.

9 Et tandem idem dicendum est de habente tantùm potestatem delegatam ad dispensandum in universum cum aliqua Communitate, cujus ipse est pars, quòd scilicet, possit in iisdem rebus secum quoque dispensare; tùm quia potestas illa noo est limitata; tùm etiam, ne pejoris conditionis sit, quàm cæteri ex ea Communitate: denique quia procedit eadem ratio in Superioribus ponderata in favorem Ordinariorum, nempe, ipsum Dispensantem cum eadem Communitate posse quoque illa dispensatione frui. Secus verò dicendum existimo, quando quis haberet limitatam potestatem dispensandi cum certis personis, vel cùm determinato numero personarum, quamvis illæ non exprimantur; tunc enim nequiret secum dispensare. Prior pars constat, quia potestas illa non extenditur ultra concessionis limites. Cùm ergo sit ad certas personas, in quibus ipse non combrehenditur, non poterit erga seipsum. Posterior verò pars probatur, quia cùm sit ad certum numerum personarum restricta, non videtur mens concedentis, ut in eo comprehendatur ipse Delegatus. Item, quia deficit ratio potissimùm suprà ponderata in habente potestatem dispensandi cum aliqua Communitate, cujus ipse est pars: nam in casu nostro nulla Communitas ei subest, cum qua dispensare possit, sed tantùm potest cum numero determinato.

RESOL. VII.

An Pontifex possit dispensare sine causa, & dispensatio sit valida? Ex p. 8. tr. 3. Res. 4.

(Sup. hoc infra in Res. 10. & 39. [illegible])

§. 1. Quidam negant, inter quos refertur Fortunius Garcia *in repet. l. Gallus §. & quid sit tantùm, numer. 296. & 297. col. 135. ff. de liber. & posthum.* ubi ait, cum injustum sit, Principem contra leges dispensare sine causa, se nescire, quomodo id efficere possit: nec quoad veram justitiam securum esse eum, cum quo ita dispensatur. Et Mendoza s. *de pactis quæst. 2. num. 35.* & quando dispensatio est magni momenti, ita ut noceat, idem tenet Menchaca *lib. 1. quæstionum illustrium, cap. 25. num. 56. & cap. 26. num. 26.* & non valere in foro conscientiæ; sed in externo, tenet Loazez *de matrim. Regis Angliæ, dub. 4. nu. 14. & 55.* eamdem sententiam tenuere Bernard. Hyppolyt. & Jason apud Covarruviam *2. part. 2. de Matrim. c. 6. §. 9. num. 8.* & Azorem *tom. 5. lib. 5. cap. 53. quæst. 3.* eamdem in manuscriptis secutus fuerat Vasquez, sed in codicibus impressis, *disp. 178. c. 3.* ex professo quidem eam explicuit, confirmavit, & defendit.

2 Et ratio est, quia dispensatio Papæ in lege propria procedit à potestate clavium, quæ est ministerialis, & data Pontifici in ædificationem, & non in destructionem: & ideò non est data, ut ea quispiam ad libitum abutatur, sed sub certa regula, & mensura bonum commune pertinenti, sub qua non continetur illa dispensatio sine causa; erit ergo irrita, nec mirum, cùm sit contrarium jus divinum, quod probibet, sine causa dispensare in jure humano.

3 His tamen non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhærendum esse puto, quam ipse Vasquez fatetur esse communem inter Theologos, & illam ex neotericis tenetet Paulus *to. 1. tr. 3. disp. 6. punct. 8. §. 5. n. 1.* qui citat Suar. Sanch. Salas, Pontium, & Covarruviam, quibus ego addo Granadum *in p. 2. controv. 7. tract. 3. p. 2. disp. 7. sect. 3. nu. 26.* Valentiam *tom. 3. disp. 5. q. 2. punct. 2.* Sotum *de Just. lib. 1. qu. 7. art. 3.* Sancium *in selectis, disp. 54. nu. 38* Aragon. *in 2. 2. q. 89. art. 9.* Henriquez *lib. 5. c. 22. n. 5* Molfes. *in summa to. 1. tract. 10. c. 4. n. 51.* & alios penes ipsos.

4 Probatur hæc opinio, quia lex pendet ex voluntate imponentis illam: ergo si ipsemet voluntate sua respectu alicujus aufert illam, ablata manet respectu illius, licèt fortasse peccet eam auferendo: undè glossa *l. relegati, ff. de pœnis*, ait, ut lex positiva noo liget, est in Principe pro ratione voluntas.

5 Probatur *secundò*, quia alios obligari, & hunc non obligari ex voluntate Principis sine causa rationabili, non sunt res incompatibiles ex terminis, nec potest satis ostendi, undè habeant incompatibilitatem: quia esto peccet Princeps eximendo aliquem sine causa; tamen non indè sequitur, exemptionem esse nullam: nam etiam peccat dando beneficia indignis, aut minùs dignis, & alia multa faciendo, quæ tamen valida sunt: & sicut aliquis potest malè uti dominio proprietatis prodigè donando, & alijs modis, tamen facta tenent: ita potest Princeps malè uti potestate, & dominio jurisdictionis in distributione officiorum, honorum, vel onerum (in quibus leges, & mandata comprehenduntur) ita tamen, ut factum teneat.

6 Probatur *tertiò*; quia quando duo habent eamdem causam dispensationis, & non est contra bonum commune dispensare cum utroque, si dispensetur cum uno, & non cum altero, dispensatio est valida, quamvis altari nonnulla irrogetur injuria, & is, cum quo non dispensatur, jure offendi possit: ergo similiter, si omnibus eamdem causam obligationis babentibus, aliqui obligentur lege, & alij non, sivè in principio, sivè posteà, factum tenebit, esto contineat aliquam injuriam, & offensionem eorum, qui lege obligantur.

7 Restat modò respondere ad argumentum contrarium superiùs positum; ideò dico jure quidem divino prohibitam, sed non irritam esse dispensationem in propria lege sine causa: sicut lex divina naturalis divites astringit ad superflua in gravi necessitate pauperibus eroganda: non tamen reddit irritam retentionem. Et potestas clavium, quamvis sit veluti ministerialis, & instrumentoria in ordine ad dispensationem in votis, & indulgentijs, & juramentis; tamen in ordine ad dispensationem in propria lege est principalis, & ideò licèt sine causa dispensatio in propria lege fiat, & dispensans peccet, tamen dispensatio tenet.

RESOL. VIII.

An Pontifex dispensando sine causa peccet mortaliter, vel venialiter.

Et an Princeps secum dispensans in legibus, quas ipse debet ex honestate observare, peccet mortaliter, vel venialiter.

Et infertur, subditum petentem dispensationem sine causa peccare eodem genere peccati, quo peccat Superior illam concedens.

Contingere autem potest, ut excusetur subditus, si ignorantia invincibili laboret, & non excusetur Superior, cognoscens causam non adesse, & è contrà. Ex p. 8. tr. 3. Res. 6.

§. 1. Esse mortale fatentur non pauci, quia est contra justitiam distributivam, vel legalem, & quia ex se multum derogat communi bono, & occasionem præbet, vel leges parvipendantur, & violentur. Undè Tridentinum *sess. 26. capitul. 18. de reform.* ait, sine causa dispensare nihil aliud esse, quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire, & *sess. 25. c. 5. de reform.* graviter prohibet dispensationes sine causa. Confirmatur, quia sine malitia extrinseca ex propria materia potest talis culpa esse gravis, ut dispensare io pluralitate beneficiorum, in cælibatu Sacerdotum, in observatione Quadragesimæ, & similibus, quæ ad graves Ecclesiæ observationes pertinent: ergo ex proprio genere talis culpa gravis est. Et ita hanc tenet Suarez *de legibus, lib. 6. capitul. 18. numer. 17.* Covarruvias *in 4. Decret. 2. part. capitul. 6. §. 9. num. 7.* Sanchez sibi contrarius, vel se retractans, *in opusc. lib. 5. cap. 5. dub. 5. numer. 6.* Malderus *in part. 2. quæstion. 97. articul. 2. dub. 2. post. 5. conclus.* & Granadus *in part. 2. controvers. 7. tractat. 3. part. 2. disputat. 17. sectiou. 3. numer. 24.* qui hanc rationem adducit; quia argumenta superiùs adducta probant esse gravem inordinationem in eo, quòd superior sine causa relaxet legem suam io materia gravi, & alioqui si solùm esset culpa venialis, non tam expressè Concilia causam exigerent ad dispensandum, nec tantam curam adhiberent Pontifices in eo, quòd ordinarii verificent causa dispensationis.

(Sup. hoc in R. seq. & in Res. [illegible])

2 Et post hæc scripta inveni hanc sententiam docere Gordonum *in summ. lib. 2. quæst. 15. cap. 5. num. 1.* ubi sic ait: Dicendum *primò* est, non posse legislatorem ullum (etiamsi supremus sit), licitè dispensare in lege sua, absque justa causa, multò minùs in aliena; est D. Thomæ assertio *1. 2. quæst. 97. articul. 3.* quem sequuntur alij Theologi, cum Cajetano *quæst. 96. articul. 4.* & Sot. *1. de justit. quæst. 7. art. 3.* & in hanc communem sententiam Navarrus *cap. si quando, de rescript. excep. 8. num. 13* & recentiores consentiunt. Ratio est, quia ut legislatores leges debent statuere, (non certè ob suam privatam utilitatem) sed ob bonum publicum; ita quando cùm hoc, vel illo dispensant sine ulla justa causa, tunc, & officiunt bono communi, & imprudenter agunt, abutentes suo munere, & legem minuentes institutam ad bonum publicum.

(Sup. allegat. [illegible])

3 Est

3 Est autem hoc peccatum mortale ex genere suo, nempè quòd intra propriam speciem potest esse mortale ex gravitate materiæ. Exemplum clarum dant Theologi, cùm quis sine causa dispensat de recitandis præcibus Canonicis. Ita Cajetanus *in summ. verb. dispensatio*.

4 Deindè certum est, hoc esse contra justitiam legalem, & distributivam, præsertim dum legislator absque ulla causa personas excipit: violata autem justitia constituit ex genere suo peccatum mortale, ex recepta Theologorum doctrina. Continget tamen interdum hoc peccatum esse veniale; scilicet in levioribus legibus ea levitate materiæ.

5 Ex his facilè colligo, subditum posse graviter peccare, si absque causa petat talem dispensationem; quòd contingit, quando nititur sciens, & prudens inducere ad id Prælatum, quia cooperatur ad mortale peccatum. Hucusquè Gordon.

6 Sed ego negativam sententiam docui *in part. 1. tractat. 10. resolut.* 35. Dico igitur, Pontificem dispensando sine causa peccare tantùm venialiter, secluso scandalo, & damno notabili aliorum. Probatur; quia non videtur gravis deformitas, partem toti non se conformare. Ergò secluso scandalo, & damno aliorum, non est grave peccatum sine causa dispensationem concedere. Quocircà, si concessa dispensatione sine causa, sumerent dispensati occasionem gravem contemnendi legem; tunc certè teneretur Princeps sub mortali dispensationem talem negare. Et idem est, si grave damnum Ecclesiæ, vel subditis ex tali dispensatione proveniret, & sine dubio proveniret, si cum Sacerdote absque ulla causa dispensaretur in cœlibatu, vel in recitatione continua horarum, vel in pluralitate beneficiorum. Et ex his solvitur fundamentum contrarium: ideò enim Concilium prohibet graviter dispensationem sine causa, quia ex illa oriuntur supradicta inconvenientia. Quare in casu, in quo illa sequuntur, erit mortale. Adde inferioribus præcipi graviter posse, ne dispensationem sine causa concedant, quia hi mortaliter peccant, ut dicemus, eò quòd nulla sit dispensatio.

7 Ex his infertur, Principem secum sine causa dispensantem in legibus, quas ipse debet ex honestate observare, peccare mortaliter, vel venialiter, juxta diversas sententias nuper relatas, quia jure naturæ tenetur non discordare subditis sine causa. Quòd si dicas, posita secum dispensatione, jam discedit cum causa, obstat, quia hanc dispensationem concedere sibi non potest, & concessam tenetur revocare. *Secundò* infertur, subditum petentem dispensationem sine causa peccare eodem genere peccati, quo peccat superior illam concedens; quia petit rem intrinsecè malam. Contingere autem potest, ut excusetur subditus, si ignorantia invincibili laboret, & non excusetur superior cognoscens causam non adesse. Et è contra contingere potest, ut excusetur superior putans esse causam: cùm tamen subditus non excusetur, qui optimè novit causam non adesse. Sic Suarez *lib. 6. cap.* 18. *nu.* 12. & 13. Basil. & Leon. *lib.* 8. *c.* 14 *nu.* 5. Et ita hanc sententiam tenet Pontius, Salas, Valentia, Navarrus, Sanchez, quos citat, & sequitur Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 6.* §. 1. *nu.* 5. quibus ego addo novissimè Tannerum *in part 2. disp. 5. sect. 7. dub. 2. n.* 39. Layman *lib. 1. tract. 4. c. 22. nu.* 13. Reginaldum *tom. 2. lib. 31. cap. 26. num.* 239. Molfesium *in summ. tom. 1. tract. 4. cap. 12. num.* 27. Escobar *in Theolog. moral. tract. 1. exam. 16. cap. 44. nu.* 124. Merollam *tom. 3. c. 6. dub. 21. n.* 293 Opatovium *de Sacram. tract. de Matrimon. disp. 4. quæst. 18. nu.* 66. & Trullench. *in Decalog. tom. 1. lib. 3. c. 2. dub. 7. n.* 28.

8 Et tandem non deseram hic aponere verba Villalob. *in summa tom. 1. tractat. 2. difficult. 41. numer. 6.* sic asserentis. *El superior que dispensa su propria ley, sin causa, peca, como dizen santo Thomas, Soto, Cordova, Covarr. y otros. El fundamento es, porque la tal dispensacion es contra el buen govierno, y en agravio de los otros que quedan obligados à la ley: y assi esta tal dispensacion, mas se ha de llmar dissipacion, como dizen Archidiacono, y Juan Andres.*

9 *Y no obsta contra la conclusion dezir, que el Papa dispensa muchas vezes sin causa en grados prohibidos: porque de verdad no dispensa sin causa, que la causa en tal caso es el mas dinero que da para los gastos de la Iglesia, el que pide la dispensacion sin causa: como tambien se da casa de las Indulgencias que se conceden en la Bulla, la limosna, que se da, con la qual y las demas, se junta un tesoro para defender la Iglesia de los enemigos: lo qual todo es muy importante al bien comun.*

10 *La duda es entre los Doctores, que pecado sea el dispensar sin causa en la propria ley? Covarruvias dize, que por ventura muchas vezes es pecado mortal: mas yo tengo por mas probable que de ordinario no es mas que pecado venial: sino es en caso que huviesse grave daño de otros, ò escandalo.* Ita ille, & ego.

11 Ad argumenta verò contraria respondeo, non omne peccatum contra justitiam distributivam (contra quam solam directè, & per se limitat hoc pactum) esse genere suo grave, & mortale: sed ea tantùm, in quibus reperiri potest materia gravis, seclusis scandalo, & aliis incommodis extrinsecis. Hanc autem materiam gravem negamus hic reperiri posse, nisi recurramus ad scandalum, & alia incommoda extrinseca; nam injuria inæqualitatis, quæ fit inter subditos, si aliquis sine causa ab onere legis liberetur, cùm per se non cedat in majus onus alterius, vel in aliud damnum, levis est in tota latitudine propria: secus ea, quæ intervenit in distributione honorum, & dignitatum: nam per se tribui minùs digno cedit in magnum damnum digniorum, Reipublicæ, & Ecclesiæ.

12 Ad primam confirmationem ex Tridentino sumptam respondeo, dispensare sine causa esse aliquam occasionem violandi legem, & interdum esse tantam, ut sit scandalum, & peccatum mortale: id tamen esse per accidens; ob hæc tamen incommoda extrinseca graviter prohiberi potest, dispensare sine causa, quando illa timentur. Inferioribus etiam graviter præcipi potest, ne in legibus superiorum sine causa dispensent: quia id ex genere suo mortale est, cùm tales dispensationes sint nullæ.

13 Ad secundam confirmationem, jam dictum est, dispensationem sine causa in illis grave peccatum esse propter dedecus, & damnum Ecclesiæ, vel status Ecclesiastici.

R E S O L. IX.

An si Superior dispenset in propria lege sine causa, peccet mortaliter?

Idem quæritur de subdito dispensationem petente sine causa, & illa utendo. Ex par. 1. tr. 10. Res. 35.

§. 1. ALiqui respondent, esse posse, ex genere suo, peccatum mortale: & pro hac sententia Sanch. *de matrim. tom. 3. disp. 18. n. 6.* citat Cajetan. Armillam, Ledesm. Vegam, Rodriq. & alios. Idem etiam docet Gran. *contr. 7. tr. 2. p. 3. disp. 17. sect. 3. n.* 24.

2 Sed tu tene contrarariam sententiam, quam docet citatus Sanchez *n.* 7. Valentia *tom. 2. disp. 7. q. 5. punct. 5.* & alij, quos citat, & sequitur Salas *de legib. disp. 20. sect. 5. n.* 54. & 55. quibus ego addo Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 2. dub. 4. n.* 6. ita asserentem: *Duda es entre los Doctores, que pecado sea el dispensar sin causa en la propria ley, Covarr. dize, que por ventura muchas vezes es pecado mortal: mas yo tengo por mas probable, que de ordinario no es mas, que pecado venial, si no es en caso, que huviesse grave daño de otros, ò escandalo.* Ita ille. Itaque, secluso scandalo, & gravi aliorum damno, non est peccatum mortale dispensare, seu petere dispensationem, & illa uti sine justa causa: imò ego puto probabiliter, non peccare neq; venialiter, si aliquis utatur dispensatione obtenta sine justa causa: quia, cùm talis dispensatio sit valida, nulla ampliùs legis obligatio remanet, cujus transgressio ad culpam venialem obligare possit. Ergo, &c. Et hanc opinionem probabilem vocat Sanchez *num.* 10. & Salas *ubi sup.* & noviss. Mald. *part. 2. quæst. 97. articul.* 4. qui citat Suar. & alios.

R E S O L. X.

An dispensatio sine causa in lege propria, vel inferioris sit valida?

Et an dispensans sine causa peccet mortaliter, vel tantùm venialiter?

Idem dicendum est de petente dispensationem sine causa. Ex par. 1. tract. 10. Res. 32.

§. 1. NEgativè respondent aliqui, quos novissimè sequitur Vasquez *in part. 2. tom. 1. disp. 178. c. 4. per tot.*

Sed contrariam sententiam communiter docent Doctores, quorum nomina invenies apud Salas *de leg. disp. 20. sect. 4. nu.* 37. & Suarez etiam *de legib. lib. 6. cap. 19. nu.* 6. & ex neotericis docet etiam hanc sententiam Pontius *de matr. lib. 8. cap. 14. num.* 7. Lorca *in p. 2. tom. 2. disp.* 27. & Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 2. dub. 41. num.* 5. ubi sic ait: *Quando dispensa el Papa en su propria ley, aunque sea sine causa, es valida la dispensacion. Esta conclusion es comun, el fundamento es, porque aquella ley era propria, y pende de su voluntad, la qua, puede mudar. Lo mismo se ha de dezir de Obispo, y del qualquiera Prelado, que dispensa en su propria ley.* Ita ille.

2 Nota tamen hìc obiter contra Suar. *de legib. lib. 6. cap. 19. n.* 9. Valentiam *tom. 2. disp. 7. quæst. 5. punct. 6.* & alios, Superiorem dispensantem in propria lege, sine justa causa, non peccare mortaliter, sed tantùm venialiter; secluso tamen scandalo, & gravi alterius damno. Et ita docet Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr. 4. cap. 22. n.* 13. & alij penes ipsum, quibus adde Tannerum *in p. 2. disp. 5. qu. 7. dub. 2. num.* 29. quod etiam verum est in petente dispensationem: nam tantum venialiter peccat; licèt postea in usu dictæ dispensationis, sine justa causa obtentæ, nullam culpam, etiam venialem, committat. Et ita ego sentio Laym. & Sanch. *de matr. lib. 8. disp. 18. nu.* 12. & 13. fretus authoritate Mald. *in p. 2. qu. 97. art. 3. dub. 2.* Suar. *de ll. l. 6. nu.* 14. Azor *p. 1. l. 5. cap. 15. q. 3.* & aliorum.

R E-

R E S O L. XI.

An petens dispensationem à superiore sine causa peccet mortaliter, vel tantùm venialiter? Ex p.8.tr.3.Res.8.

§. I. RESpondeo id non esse mortale ex genere, licèt possit esse mortale per accidens ratione scandali, vel damni Principis, aut aliorum, ita Navarr.*prel.9. num.12. capit. 12.num.37.*Sanchez *lib.8.de matrimon.disputat.18.nu.8.* Probatur; quia Princeps dispensando sine causa, solùm peccat venialiter ex genere, & per se, ut diximus: ego subditus petendo dispensationem solùm peccat venialiter ex genere, & per se; secus per accidens: quo pacto possunt intelligi Petrus Ledesma, & Covarr.*suprà*.

2 Dices, si peccatum, est saltem veniale, dispensationem sine causa petere: ergo qui quotidie expressè petunt dispensationes sine causa à Pontifice concedi, evitanda dubia, quæ circà causarum, quæ allegantur, veritatem suboriri solent, peccant. Respondet Sanchez *suprà*, *& disp.19.n.ult.* quamvis non detur causa ex parte personæ, cum qua dispensetur, dari ex parte Pontificis, qui ad sumptus bon. communis taxat aliquam pecuniariam compositionem. Adde, satis magnam causam esse conciliare animos Principum, & nullum dubium relinquere de valore dispensationis: quòd tamen esset, si nollet dispensationem absque causa, quæ narratur, vel tacetur, validam esse. Et ita nostram sententiam præter DD. citatos tenet etiam Valentia *tom.2.disp.7.qu.5.punct.9.*& So:.*de just.lib.1, q.7.art.3.*ait forsan non esse culpam lethalem.

R E S O L. XII.

An utentes dispensatione à Superiore facta sine causa peccent.

Et an peccet gravius Legislator injusta dispensatione secum utendo, quàm subditus?

Et an Legislator in tali casu peccet duplici titulo, uno eam non revocando, dum potest: altero ea utendo? Ex p.8.tr.3.Res.9.

§. I. PEccare saltem venialiter, docet Amicus *tom. 5. disp. 6.sect.7.n.109.* Quoniam licèt talis non peccet contra legem humanam, quæ per dispensationem etiam injustam tollitur, peccat tamen contra legem naturalem, quæ dictat, non debere partem absque legitima causa à toto discordare. Cæterùm notant hujus nostræ sententiæ authores, tale peccatum in subdito non excedere malitiam culpæ venialis. Conveniunt tamen gravius peccare legislatorem, injusta dispensatione secum utendo, quàm subditum: tum quia legislator peccat duplici titulo; uno eam non revocando, dum potest: altero ea utendo: subditus verò uno tantùm titulo ea contra legem naturalem utendo. Tum quia gravius est, & rationi difformius, ut caput, quod reliqua membra sua virtute, & exemplo regere, & ab bonum publicum per legis observantiam promovere, & animare debet, ab eis discordet, quàm ut unum privatum membrum ab alio. Ita ille, cui adde Sanchez *lib.8. disp.18.nu. 12.*Salas *de legib.disp.20.sect.6. num.52.* Sylvium *in part.2.qu.97. art.4.* & alios.

2 Sed mihi magis placet contraria sententia, quam tuetur Gordon.*in sum.lib.2.qu.13.cap.5.n.4.* Puntius *lib.8.cap.14.nu.5.* Suarez *de leg.lib.6.cap.19.n.14.*Vasquez *disp.178.cap.4* Et ratio est, quia non peccat contra legem positivam, quæ jam non est, neque etiam contra naturalem, quia dispensator non tenetur ex jure naturæ se aliis conformare; habet enim causam legitimam exemptionis, scilicet dispensationem validam, etiamsi illicitè obtentam. In quo est valdè diversa ratio subditi, & superioris, Superior namque utens dispensatione sibi sine causa in lege concessa peccat, quia tenetur dispensationem revocare, & potest; at subdito non incumbit tale onus. Neque etiam esse potest peccatum, quia cooperatur dispensationi iniquè à superiore concessæ, quia solùm cooperatur, cùm petit, petita jam, & concessa utitur illa, qui usus non videtur specialiter esse prohibitus.

R E S O L. XIII.

An si Superior sine causa secum dispensaret, esset licitus usus talis dispensationis, ut de subdito superius diximus? Ex part.8.tract.3. Res.10.

§. I. REspondet negativè Granad.*in par.2.controvers.7.tr.3, part.2.disp.27.sect.3.nu.28.*& ita asserit, quòd si sine causa superior secum dispensavisset in lege, non posset licitè uti illa; quia semper manet obligatus, saltem ex vi juris naturalis ad servandam legem, ita ut caput concordet cum membris, quæ adhuc tali lege obligabantur; si verò dispensasset cum subdito, posse istum licitè uti dispensatione; quia jam verè exemptus est à lege pro tempore, quo durat dispensatio, & nec est in ejus potestate revocare dispensationem, nec ad ipsum spectat obligatio concordandi cum cæteris subditis legem observantibus, nisi fortè per accidens, quando indè orireturs scandalum, aut aliud damnum, quod subditus vitare teneretur. Ita Granad.cui addo Vasquez *disp.178.c.4.*Salas *de legib.disp.20. sect.5.n.60.*& Suar.*lib.9.c.19.*

2 Putant igitur hi Doctores, hanc legislatoris dispensationem esse inutilem, & nullam; tum quia tenetur jure naturali, quoties causa non excusat, servare suam legem. De hoc autem jure dispensandi potestate caret; tum quia hæc naturalis lex est huic legislatoris legi superior: de lege autem superioris non potest, uti *suprà* dixi, inferior dispensare sine causa; ergo sic dispensans, dispensaret de lege non sua; quod sine causa irritum esset.

3 His tamen non obstantibus, contrariam sententiam tenet Amicus *tom.5.disp.6.sect.7.n.105.*cum Cajet.*in p.2.qu.96.art.5.* Probat hanc suam sententiam; nam alioqui deterioris conditionis foret Princeps, quàm ipsi subditi. *Secundò*, quoniam, ut ipsemet Suar.concedit, si lex sit de irritando aliquo contractu, vel inhabilitanda persona, tales effectus non incurruntur à Principe injustè secum dispensato. Velut si Pontifex sine causa secum dispensaret in matrimonio, & in gradu jure humano prohibito, tale matrimonium à Pontifice contractum esset ratum, & validum, etiamsi contra legem naturalem peccaret, non conformando se, ut caput reliquo corpori. *Tertiò*, quoniam eodem modo ab obligatione legis fit immunis Princeps sine causa dispensatus, ac ipse subditus: ergo si valida est dispensatio subditi sine causa data, valida etiam erit dispensatio Principis sine causa secum facta. Consequentia patet: nam validitas dispensationis rectè colligitur ex liberatione à lege: quemadmodum è contra, invaliditas dispensationis colligitur ex non liberatione à lege. Antecedens probatur: nam non ideò subditus sine causa dispensatus liberatur à lege, quia illam non servando, culpam, & reatum pœnæ non incurrat, cùm hæc incurrat vi legis naturalis, quæ per sublationem humanæ non tollitur: sed quia non incurrit proprios effectus legis humanæ, qui sunt obligare ad determinatam pœnam, irritare actus, inhabilitare personas, & hujusmodi. Atqui hæc eodem modo non incurruntur à Principe sine causa secum dispensato, atque ab ipso subdito: ergo eodem modo Princeps, ac subditus sine causa dispensatus est immunis à lege; Ut si Princeps sine causa secum dispensaret in solemnitate testamenti, vel Papa in matrimonio, eodem modo in utroque Principe actus esset ratus, & validus, atque in subdito sine causa dispensato.

4 Confirmatur; quia nullus assignari potest effectus legis humanæ, quem incurrat Princeps sine causa secum dispensatus, & non incurrat subditus etiam sine causa secum dispensatus: igitur non minus valida dispensatio Principis cum se ipso, quàm cum subdito sine causa facta. Antecedens probatur: nam effectus legis humanæ est violatio juris humani, si ea non servetur, inobedientia, incursio taxatæ personæ, irritatio actus; inhabilitatio personæ: nullum autem ex his effectibus incurrit Princeps sine causa secum dispensatus, sed effectus dumtaxat legis naturalis, qui sunt culpa, & reatus pœnæ in communi, si violetur: ergo.

5 Ad fundamentum Suarez, concedo, Principem ad propriam legem servandam non obligari immediatè à sua voluntate, sed à lege naturali, & rationis dictamine, cui per injustam dispensationem non derogatur: nego tamen hinc sequi, non posse validè secum sine causa dispensare, uti potest cum subditis, ob rationes *suprà* assignatas: sed ad summum hinc tantùm sequi, Principem, sivè in propria lege secum dispenset, sivè non dispenset, eam non servando, nunquam eos effectus incurrere, qui pendent ex pura lege humana, & voluntate ipsius legislatoris, cujusmodi sont certa pœna, actus irritatio, inhabilitas personæ, &c. quod probabile, quamquam hæc ipsa non observatio propriæ legis secum involuit implicitam saltem dispensationem. Hucusque Pater Amicus, cui ego addo Gordonium *in summa lib.2.q.1.c.5.n.3.* cujus verba bic non gravabor apponere; sic enim ait: Sanè obligatio Principis per legem propriam in radice quidem sua naturali rationi consona est: ægrè tamen evinci potest hanc obligationem esse merè naturalem, & propriè sic obligare: nam ut commemoravi *qu.9. n.31.* non obtemperare legi civili, cùm subditus eam transgreditur, est contra rectam rationem naturalem; non tamen licet inferre hanc transgressionem esse propriè contra legem naturæ: lex enim humana ibi se habet, ut causa proxima, & secunda; ita ut si non poneretur, non sequeretur effectus, & culpa. Ita ergo in præsentia æquitati naturali consonum est, ut Princeps sine causa non discordet à lege sua: si tamen aliter faciat, transgressio est legis humanæ positivæ planè in subdito operante contra legem sui superioris; nec justum aliquod inter hos discrimen profertur, quod etiam modò notavi *qu.6.n.4.* legem quidem naturalem concurrere cum omni oblatione, & justa lege: sed hoc tantùm est generali quadam ratione attingere illarum legum effectus, & mediatè: manet ergo, legislatorem secum validè quidem dispensare sine causa; tamen malè, *qu.9.n.49.* ut cum dispensat malè cum subdito. Ita Gord. Et ideò ego huic sententiæ libenter adhæreo,

RESOL. XIV.

Quanam sint causa justa ad dispensandum? Ex part. 8. tractat. 3. Ref. 7.

§. 1. RESpondeo, quòd causa, quæ dispensationem licitam reddit, duplex est.

Altera intrinseca, quæ fundatur in aliqua oppositione ad ipsam observantiam legis, reddens illam aut difficilem, & onerosam, aut moraliter impossibilem, ut debilitas corporis reddit jejunij observantiam gravem, & difficilem, abstinentia à carnibus die Veneris, aut Sabbati in eo, qui alios cibos ad comedendum non habet, redditur moraliter impossibilis. Undè juxta priorem modum lex dicitur negativè cessare, quoniam casu possit ejus non observantia hominem excusare, ipsius tamen observantia non redditur iniqua, cùm adhuc licitè possit, ac sæpe debeat servari, donec accedat superioris dispensatio. Juxta posteriorem modum dicitur lex cessare contrariè, quia nimirum ejus observantia redditur illicita, & contraria fini atque intentioni legis, ad cujus obligationem tollendam non est opus superioris dispensatione, sed sufficit epikeja, & interpretatio.

2 Altera causa, quæ dispensationem licitam reddit, est extrinseca, desumiturque ex varijs circumstantiis, tum personæ, cum qua dispensatur, velut ex ejus necessitate, utilitate, virtute nobilitate undè Trid. *sess. 25 c. 18. de ref.* monet, in dispensationibus concedendis personarum delectum habendum esse: tum personæ dispensantis, ad ostendendam videlicet suam erga subditos clementiam, & liberalitatem: tum Reipublicæ, cultusque divini, in cujus incrementum, & promotionem omnis dispensatio redundare debet.

3 Porrò quævis causa ex enumeratis sufficiens est ad licitam, & justam reddendam dispensationem, qui immò, & aliquando debitam. Quocircà duplex distinguitur in jure dispensatio: altera debita, altera gratiosa, seu gratuita, ut constat ex c. *quanto à nobis x. q. 4.* ubi *debita*; & ex *c. dudum 1. q. 7. & c. Apostolica; de Clerico excom. m. & c. licèt, de electione in 6.* ubi dispensatio appellatur *gratia*. Cæterùm dispensatio potest esse debita, vel ex præcepto, si ad eam concedendam jus, aut superior præceptivis verbis utatur, secus si solùm utatur verbis permissivis: vel ex justitia, si illa necessaria censeatur ad publicum bonum Reipublicæ, aut privatam utilitatem spiritualem subditi petentis: vel ex misericordia, & charitate, quæ in gravi periculo damni spiritualis, aut temporalis obligat superiorem ad dispensandum. *Gratiosa* est, quæ etsi aliquam justam causam habeat, non tamen superiorem cogit ad eam concedendam; cùm omnium illa non censetur necessaria ad aliquod notabile damnum spirituale, aut temporale subditi vitandum. Et hæc omnia docet Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 6. num. 78. & 79.* cui adde Granado *in p. 2 controvers 7. tr. 3. sect. 3 n. 23.* & Salas *de legib. disp. 20. sect. 8. n. 75.*

Sup. hoc in R. [illegible] § Sed [illegible]

RESOL. XV.

An quando intercedit justa causa, tenetur Superior ad dispensandum?

Et etiam quaritur, quando dispensatio est debita, & quando est gratia.

Et explanatur, quòd in quatuor casibus dispensatio est debita, extra quos non erit debita, sed gratia.

Et infertur, quod tenetur Episcopus dispensare cum Clerico, ne resideat ratione studij, & in denunciationibus matrimonij, & interstitijs, & alijs similibus. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 27.

Sup. hoc supra in tr. 1. R. 102. § Verum, sed lege ibi n. 4. Sed quidquid.

§. 1. AFfirmativè respondet Sancius *in selectis disp. 43. num. 8.* & alij, quos citat Sanchez *de matr. lib. 3. disp. 10. nu. 2.* quia potestas dispensandi commissa est Prælatis in bonum Reipublicæ, & subditorum: ergo si causa justa adest exercendi hanc potestatem, videtur Prælatus teneri illam exercere; aliàs contra debitum sui muneris faceret. Ita Suarez *de legibus, lib. 6. c. 18. n. 20.* Salas *disp. 20. sect. 7. n. 70.* Sanchez *de matr. lib. 3. disp. 10. n. 6.* Sancius *in selett. disp. 43. num. 8.* Sed respondeo, non semper existente justa causa, dispensationem esse debitam, sed quandoque esse gratiam.

Sup. hoc, & seqq. in hac R. in Ref. [illegible] § ult. [illegible] [illegible] vers. Cæterum.

2 Sed si queras quando dispensatio est debita, & quando gratia? Respondetur in quatuor casibus esse debitam, extra quos non erit debita, sed gratia. *Primò*, quando jus disponit, ac præcipit, ut existente tali causa concedatur dispensatio, seu debeat Prælatus dispensare, tunc enim erit debita dispensatio, ut *in d. canon. Domino sancto*, ubi id notant gloss. & Turrecrem. Quando jus solùm concedit, ut possit dispensari, non est debita dispensatio, ut notant Doctores *in d. §. de adulterijs*, ex ipso textu. Similiter potest esse debita dispensatio per præceptum ab homine, ut dispensationibus, quas concedit Pontifex, remittens causas Ordinariis, vel discreto Confessario, mandans, ut dispensent, si preces veritate nitantur, tunc enim, impleta conditione dispensatio est debita.

3 *Secundò*, quando est necessaria ad commune bonum, vel vitandum publicum scandalum, vel quid simile. Ita notatur *in can. cùm constitueretur, dist. 50.* ubi gloss. & Turrecrem. *n. 9.*

4 *Tertiò*, quando fuerit necessaria ad spirituale bonum postulantis, vel ad vitandum grave periculum animæ. Quia Prælatus ex officio tenetur providere in his casibus saluti subditi.

5 *Quartò*, si subditus graviter ea dispensatione indiget ad vitandum aliquod grave damnum in persona, vel alijs rebus temporalibus, & sine dispendio potest illi concedi; tunc enim Prelatus tenetur, saltem ex charitate, eam dispensationem concedere.

6 Ex his infertur, quòd tenetur Episcopus dispensare cum Clerico, ne resideat ratione studii, ex *c. cum ex eo de elect. in. 6.* quia *ibi* apponitur hæc causa, ex qua potest dispensari; sic relato Joanne Andrea, Decio, Franco, docet Sanchez, Suar. & Salas *suprà*. Item tenetur dispensare in denunciationibus matrimonii, si probatur adesse suspicionem malitiosi impedimenti. Item in interstitiis, si id utilitati Ecclesiæ viderit expedire, ob eandem rationem.

RESOL. XVI.

An saltem delegatus teneatur dispensare, si adsit causa sufficiens.

Et an excusentur Regulares nolentes dispensationes votorum concedere pœnitentibus virtute suorum privilegiorum?

Et quid, si privilegium sit concessum in favorem pœnitentis, ut est privilegium Bulla Cruciata, & Jubilai? Ex part. 8. tractat. 3. Ref. 28.

§. 1. RESpondeo, quòd Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 4. capitul. 54. numer. 12,* loquens de voto distinguit inter Delegatos habentes privilegium dispensandi in sui favorem concessum, vel in favorem dispensaturi. Et de habentibus privilegium in sui favorem, negat teneri dispensationem concedere postulanti, eo quòd nemo teneatur suo privilegio uti, & sic excusat Regulares nolentes dispensationem votorum concedere pœnitentibus, quia ipsi non astringuntur uti suo privilegio: at si privilegium concessum sit in favorem pœnitentis, ut est privilegium Bullæ, & Jubilæi, affirmat teneri electum Confessarium dispensationem concedere, quia pœnitens petit jus ex privilegio sibi concessum.

Sup. hac post. Bulla Cruciata, & privilegiis Regularium in [illegible] R. [illegible] per totam.

2 Sed aliter existimo esse in hac parte distinguendum, aut enim loqui possumus de Confessario, antequam pro dispensatione votorum, vel impedimentorum illum eligat, vel facta electione, & ab ipso acceptata, si post factam electionem, & acceptationem deneget tibi Confessarius dispensationem, pro qua obtinenda causam justam habes, infidelis est, & injustus; quia jam quasi ex justitia ratione acceptatæ electionis obligatus est concedere. Et hoc sivè concedenda sit dispensatio ex privilegio in tui favorem concesso, vel in favorem dispensantis. Quia jam ipse privilegiatus se ipsum obligavit uti privilegio suo, eo quòd electionem acceptaverit. Verùm si loquamur, antequam ipse Confessarius acceptet electionem sui ad dispensationem concedendam, nullo modo tenetur tibi dispensationem concedere, etiamsi confessionem audiat, quia privilegium concessum per Bullam, non est ad arctandum Confessarium ad dispensationem concedendam, sed est privilegium concedens facultatem dispensandi Confessori volenti, non renuenti; aliàs quilibet Sacerdos approbatus requisitus per Bullam teneretur confessionem cujuslibet pœnitentis, qui illum requirit, auscultare: quod est sine fundamento dictum.

RESOL. XVII.

An causa dispensationis debeat esse manifestè justa, an potius sufficiat causa justa dubia?

Et an idem dici possit, quando Superior dispensat in causa tantùm probabili?

Et quid, quando dubium est, an causa aliqua dispensandi existat? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 9.

§. 1. RESpondeo, quòd Joannes Medina *Cod. de Pœnitent. quæst. de dispensatione super Confess. revel. ad finem,* & Bonacina *de legibus, disputat. 1. quæstion. 2. punct. 3. numer. 7.* asserunt peccare dispensantem, quando causa non est manifestè justa, non tamen explicant, an dispensatio sit valida, necne.

2 Sed contrariam sententiam, & rectè, docet Merolla *to. 2. disput. 4. c. 6. dub. 3. diffic. 1. n. 307.* Quia in eo dubio est in benigniorem partem inclinandum, & credendum est, facultatem superiorum extendi etiam ad causam dubiè justam, hoc enim videtur petere bonum, & suave Ecclesiæ regimen, esset enim multis scrupulorum occasionibus exposita potestas, si ad causas solas certò justas extenderetur, & vix auderent superiores dispensare. Sic docent Sylvest. *verb. Dispensatio, qu. 14. n. 20. in fine.* Palacios *4. dist. 38. disp. 3. vers. Est igitur dispensatio.* Sanchez *lib. 4. summ. cap. 45. num. 10.* Si verò non versaretur dubium circà causæ sufficientiam, sed an causa aliqua dispensandi existeret,

Sup. hoc in [illegible] R. [illegible] Resol. [illegible] in principio.

ret, non posset dispensare. Quia potestas dispensandi necessariò exigit causam, atque adeò extendi non debet ad dubium, an sit aliqua causa, nec recta Ecclesiæ gubernatio petit eam potestatem, sicut petit, quando constat de causa, & de sola ejus sufficientia dubitatur; ut benè inquit Sanchez *loco citato*, Sed quidquid sit de hoc, certum est, subditum esse tutum in conscientia, si dubius de causa, rem totam exponat superiori, si ille dispenset. Quia suum non est judicare, an in rei veritate causa adsit, sed superioris judicio stare potest, ergo &c. Et ita respondendum est ad propositam quæstionem, in tali casu dispensationem non solùm esse validam, verùm etiam superiorem nullo peccati vinculo se astringere. Et ita hanc sententiam tenet etiam Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 6. n. 81.* ubi sic ait. Quòd si superior de justitia causæ dubitet, an licitè dispensare possit. Negant aliqui, eo quòd superior exponeret se periculo dispensandi sine justa causa. Affirmant, & quidem probabiliùs alij, inter quos Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 45.* Ratio, quoniam in dubio præsumendum est, superiorem concedere facultatem dispensandi inferiori, cùm hoc postulet prudens, & discreta gubernatio ad tollendos superiorum scrupulos, confirmatur; nam in casu dubio reservato præsumitur superior (ut communior fert opinio) facultatem concedere inferiori ab illo absolvendi: ergo etiam in causa dispensandi dubia. A fortiori id sequitur, si superior in sua lege dispenset, eò quòd in causa dubia inclinare debet in benigniorem partem subditi petentis. Cæterùm intelligendum est de dubio speculativo, non autem practico. Nam qui in causa dubia dispensat, debet practicè judicare, licitum sibi esse in tali casu dispensare; alioqui peccaret in dubijs dispensando, juxta ea, quæ de conscientia dubia disputata sunt 3. *tomo*. Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondeo, idem dici posse, quando superior dispensat in causa tantùm probabili, cùm tamen omnes concedant, in causa probabiliter justa licitè posse superiorem dispensare. Ratio est, quia dubio futuræ dispensationis sine justa causa prævalet certa utilitas tum spiritualis quietis superioris dispensantis, tum spirituale, vel temporale bonum dispensandi. Ita Amicus, cui ego, ut dixi prorsus adhæreo.

RESOL. XVIII.

An superior possit dispensare in dubio, si causa sit justa.

Et docetur pro praxi, cum dubitatur, an sine dispensatione teneatur quis jejunare, vel aliam legem servare, eo ipso esse sufficientem causam ad dispensandum, nec opus esse aliqua commutatione. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 44.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Sanchez *in summa tom. 1. lib. 4. c. 44. n. 10.* ubi sic ait: Quia in benigniorem partem est in eo dubio inclinandum, & credendum, facultatem Superiorum esse in hoc dubio, id enim petit bonum, & suave Ecclesiæ regimen, esset enim multis scrupulorum occasionibus exposita potestas, si ad causas solas certas extenderetur, & vix auderent Superiores dispensare. Et ita hanc sententiam tenet etiam Sylvester *verb. dispensatio q. 14.* ubi agens de Prælatis Regularium quibus permittitur dispensare in regulis, sic ait: Dispensare possunt quando eis constat de causa legitima, & etiam si dubitent, quia ad clementiorem partem declinandum est. Ita Sanchez, licèt contrariam sententiam teneat Bonacina *de legib. disput. 1. quæst. 2. punct. 3. num. 7.* Verùm mihi placet opinio affirmativa, quam præter Sanchez, & Sylvestrum tenet Cajetanus *in 2. 2. q. 147. art. 4. in principio*, & novissimè Jacobus Granado *in 1. 2. D. Thomæ contr. 7. tract. 2. disp. 6. sect. 1. nu. 2.* ubi etiam cum aliquibus junioribus docet, cùm dubitatur an sine dispensatione teneretur quis jejunare, vel aliam legem servare, eo ipso esse sufficientem causam ad dispensandum, nec opus esse aliqua commutatione.

RESOL. XIX.

An licitè possit Prælatus dispensare, quando dubitat, utrùm causa dispensationis sit justa? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 31.

§. 1. NEgativè respondet Bonacin. *de legib. disputat. 1. qu. 2. punct. 3. num. 7.* quia fieri potest, ut causa re ipsa non sit sufficiens: sed qui periculo se exponit dispensandi sine justa causa peccat: ergo, &c.

2 Hæc opinio est probabilis; sed contrariam probabiliter docet Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 4. cap. 45. num. 10.* quia in benigniorem partem est in dubio inclinandum; & credendum est, facultatem Superiorum esse in hoc dubiam: id enim petit bonum, & suave Ecclesiæ regimen: esset enim multis scrupulorum occasionibus exposita potestas, si ad causas solas certas extenderetur, & vix auderent Superiores dispensare. Ita ille. Et hanc opinionem docuit etiam doctissimus Sylvester *verb. dispensat. q. 14. n. 10.* ubi agens de Prælatis Regularibus, quibus permittitur dispensare in Regulis, sic asserit: (Dispensare possunt, quando eis constat de causa legitima, & etiam si dubitent: quia ad clementiorem partem declinandum est.) Hæc doctrina est valde attendenda: quia multi scrupuli ex illa tolli possunt.

RESOL. XX.

An inferior possit dispensare in lege Superioris, quando dubitat, an casus egeat dispensatione? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 72.

§. 1. REspondeo, quòd quidem si dubium sit positivum, non excludens probabilitatem, certum esse debet, posse dispensandum absque dispensatione operari, nulli enim morali periculo se exponit, sequens opinionem probabilem. Sic Bonacina *disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 18.* & multis relatis Barbosa *2. part. de potestate Episcopi, allegat. 35. num. 18.* At si dubium sit negativum, neque valet judicium probabile efformare, tibi dispensationem supervacaneam esse in tali casu, existimat Bonacina *suprà*, dispensationem petendam esse à Sede Apostolica, ne te exponas periculo faciendi contra legem superioris, & quia praxis ita obtinuit.

2 Sed istam Bonacinæ sententiam impugnat Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 3. disputat. 6. punct. 5. numer. 10.* & asserit. Si æquè dubium sit an casus indigeat, vel non indigeat dispensatione, reputandum esse non indigere; quia hoc est præsumptio pro libertate, neque alicui morali periculo faciendi contra legem exponeris; si verò inclines te indigere dispensatione: adhuc existimo te reputari posse non indigere illa, quia non debes censeri lege adstrictus, quousque de lege tibi certò moraliter constet. Concesso tamen gratis in illo dubio tibi esse necessariam dispensationem, existimo Episcopalem sufficere: tum quia non videtur Pontifici reservatus casus dubius, sed certus: tum quia potestas dispensandi latè est interpretanda. Ita Paulus. Et quo ad hoc ultimum idem docet ex Sà Salas *de legibus, disp. 20. sect. 3. n. 28.*

RESOL. XXI.

An Episcopus, verb. g. quando dubitat, an res egeat dispensatione, possit in lege Superioris dispensare? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. AD hanc dubitationem respondet Bonacina *de legibus disputat. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 18.* distinguendo, vel probabiliter ait: Opinamur rem non indigere dispensatione, & tunc non est necesse dispensationem petere à Summo Pontifice, vel Episcopo, quia licitum est sequi opinionem probabilem deposito practicè dubio; vel non probabiliter opinamur, sed practicè dubitamus opus esse dispensatione, & tunc censeo, petendam esse dispensationem à Sede Apostolica. Et ratio est, tum quia non debemus exponere nos periculo delinquendi contra legem Superioris, in qua Episcopus exceptis quibusdam casibus dispensare non potest: tum quia praxis in oppositum extare videtur. Ita ille.

2 Sed ego contrariam sententiam probabiliorem esse censeo, quam tuetur Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disputat. 6. punct. 5. numer. 10.* Layman *lib. 1. tract. 4. cap. 22. num. 4.* Emanuel Sà *ver. dispensatio, num. 1.* Barbosa *de potest. Episc. part. 2. allegat. 35. nu. 19.* & alij penes ipsos. Ratio est, quia in tali casu adest præsumptio pro libertate, neque alicui morali periculo faciendi contra legem exponeris; & etiamsi inclines te indigere dispensatione, adhuc existimo, te reputari posse non indigere illa, quia non debes censeri lege adstrictus, quousque de lege tibi certò moraliter constet. Concesso tamen gratis in illo dubio tibi esse necessariam dispensationem, existimo Episcopalem sufficere; tum quia non videtur Pontifici reservatus casus dubius, sed certus; tum quia potestas dispensandi latè est interpretanda. Sic Castrus Palaus *loc. cit.*

RESOL. XXII.

Quando casus dubius egeat dispensatione?

Et an Episcopus possit dispensare in lege Pontificia, quando dubium est an casus egeat dispensatione?

Et an Prælatus inferior possit dispensare in legibus Superioris. Si ei interdictum non sit?

Et an Episcopus possit in sua Diœcesi, quidquid potest Papa pro tota Ecclesia, nisi à Pontifice prohibeatur? Ex part. 3. tractat. 6. & Misc. 2. Ref. 82.

§. 1. HIc casus frequenter potest accidere, & quidem si dubium sit positivum, non excludens probabilitatem, potest dispensandus absque dispensatione operari, nam sequitur opinionem probabilem. Ita Barbosa *de potest. Episc. par. 2. alleg. 35. nu. 18.* difficultas verò est, quando dubium est negativum, & judicium, affirmare quis non potest dispensationem supervacaneam esse; & quidem in hoc casu Bonacina *de legib. disp. 1. qu. 1. punct. 1. nu. 18.* putat dispensationem petendam esse à Pontifice.

2 Sed Castrus Paulus *in opere morali, tom. 1. tract. 3. disput. 6. punct. 5. nu. 10.* existimat, quòd si æquè dubium sit, an casus indigeat,

digeat, non indigeat dispensatione, reputandum esse non indigere, quia tunc præsumptio pro libertate, si verò inclines te dispensatione indigere, adhuc existimat te reputari posse non indigere illa; quia non debes censeri aliquo præcepto seu lege obligatus, si de lege moraliter certò non constet. Sed dato, & concesso, quòd in tali dubio necessaria sit ad rectè operandum, dispensatio Episcopalis sufficit; quia Pontifici non videtur reservatus casus dubius, & potestas dispensandi latè est interpretanda. Ita Barbosa *ubi suprà*, *num.* 19. Emanuel Sà *verb. dispensatio*, *num.* 1. & hanc sententiam probabilem esse docet Salas *de leg. disp.* 183. *num.* 28. & loquens de voto reservato docet Suar. *2 de Relig. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 26. *nu.* 6. & Sanchez *in summa*, *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 49. *n.* 26.

3 Notandum est hic obiter, ut *suprà* etiam cursim adnotavimus, aliquos docere, Prælatum inferiorem posse dispensare in legibus Superioris, si ei interdictum non est. Ita D. Antoninus *part.* 1. *tit.* 17. §. 20. Sotus *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 1. *art.* 4. §. *at quo tandem* Covaruv. *in cap. alma mater*, *part.* 1. §. 7. *num.* 8. & alii, Ex hanc sententiam probabilem esse puta: Bonac. *de legib. disp.* 1. *qu.* 2. *punct.* 1. *num.* 27. & alii, & faciunt pro hac sententia Sanch. *de matr. tom.* 1. *lib.* 1. *disp.* 62. *n.* 3. & DD. quos citat Barbosa *de potest. Episc. part.* 2. *alleg.* 33 *num.* 17. asserentes, Episcopum in sua Diœcesi posse quidquid potest Papa in tota Ecclesia, nisi à Pontifice prohibeatur.

4 Verùm ego contrariæ sententiæ tamquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Guttier. *in qq. can. lib.* 1. *capit.* 5. *num.* 10. Suarez *de legib. lib.* 6. *capit.* 24 *num.* 4. Basilius Pontius *de matr. lib.* 8. *c.* 6 *nu.* 1. Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 3 *num.* 20. Barbosa, & Ropacina, *ubi suprà*, & colligitur ex *cap. cùm inferior*, *de major. & obedient.* & ex *Clem. Ne Romani*, *de elect.* ubi cavetur, inferiorem non posse superioris iura mutare. Adde, quòd plures sunt irregularitates, & inhabilitates à iure statutæ, in quibus nequeunt Episcopi ex proprio munere dispensare, etiam si non inveniantur prohibitæ.

Sup. hac quæstionem in fine R. 1 aut præcedenti, &c.

Sup. hoc infrà in R. 24. & 25. & lege etiam dict. Resolut. & ex Ress. 17 §. Probatur, ad med. &c.

Et sup. hoc, quod hic asseritur de Episc. vide infra in Res. 17. & in sequ. R. & Ep. ... [illegible]

RESOL. XXIII.

An possit Episcopus dispensare in lege Pontificia, quando in ea dispensare posse conceditur, non tamen cui concedatur?
Et aliqua alia notabilia circà hæc in textu hujus Resolutionis explanantur. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 18.

§. 1. HAnc quæstionem clarè, & doctè pertractat Amicus *tom.* 5. *disputat.* 6. *sect.* 5. *num.* 63. & *seqq.* ubi sic asserit. Quotiescumque in canone, seu lege superioris additur, *nisi in ea dispensetur*, nec explicatur, à quo facienda sit dispensatio: tacitè censetur superior facultatem dispensandi inferiori Prælato concedere; hanc regulam tradunt communiter Theologi, & Canonistæ. Ratio regulæ est, quoniam nullum debet esse verbum in lege, aut canone, quod suum effectum non habeat. At hoc verbum *nisi dispensetur*, in lege, vel canone superioris positum, intelligatur per Prælatum inferiorem, nullum habebit effectum: ergo. Major patet; quia nullum verbum otiosum, ac frustraneum præsumitur legislator in sua lege ponere. Minor probatur; quia cùm certum sit, per superiorem in tali lege, vel canone dispensare posse, frustrà tale verbum in ea poneretur, nisi per illud legislator intelligeret, potestatem dispensandi inferioribus Prælatis concedere. Ab hac regula.

Ad elucidandam quæst. hujus R. 1. lege etiam R. 26. seq. & §. Notandum, R. 1 præcedent. & infrà ex R. 27 §. Probatur ad med. vers. Unde, & inferius in tract. 3. ... & vide etiam aliam Resolut. secundam.

2 Excipitur *primò*, nisi lex, vel canon superioris astringat solùm Prælatum inferiorem: quia tunc non videtur esse mens superioris, ut ipse Prælatus inferior possit secum ipse in propria causa dispensare. Nam licèt hoc non repugnet, ut *suprà* ostensum est; non est tamen absque urgente causa admittendum. Unde consultius esse dicimus, si id semper per alium fiat. Dixi *solùm Prælatum*; quia si simul cum Prælato astringat etiam communitatem, non dubito, quin possit tunc superior directè dispensando cum tota communitate, indirectè etiam, & mediatè dispensare secum.

3 Excipitur *secundò*, nisi canon sit solius Pontificis, & non etiam alicuius Concilij Generalis, cuius decretis ut derogetur, necessaria est expressa mentio; nec sufficit tacita, & implicita Pontificis concessio, ut ordinaria praxis docet, & communiter testantur Doctores, qui legi possunt apud Henriquez *lib.* 7. *de indulgent. c.* 27. *n.* 3. *in comment. sub littera S*, & Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 26. *n.* 7.

4 Cæterùm etsi omnis canon, etiam Concilij Generalis, à Pontifice emanet, aliquis tamen peculiariter tribuitur Pontifici, aliquis Concilio, ratione originis, ex qua eius materia ortum ducit. Etenim si ortum ducit ex Pontifice, quia nimirum Pontifex fuit primus, qui canonis materiam Concilio discutiendam proposuit, dicitur canon, seu lex Pontificis: contrà verò si ortum ducit ex Concilio, quia Concilium eius canonis materiam primò examinandam ac definiendam proposuit, dicitur lex, seu canon Concilij, esto firmitatis robur accipiat à Pontifice: signa autem ex quibus dignosci possit, quæ decreta originem ducant ex Pontifice, quæ verò ex Concilio, hæc esse possunt. Quando Pontifex legem servandam proponit, nulla mentione facta Concilij, tunc signum est, illam proponere ut suam; quando verò illam servandam proponit authoritate Concilij, vult ut acceptetur tamquam lex Concilij. Ut cùm illam proponit his verbis: Sacro approbante Concilio: authoritate sacri Concilij, decernente nobiscum sacro Concilio: definimus eum, vel ex consilio Concilij; quoniam, ut optimè cum alijs advertit Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. disp.* 5. *num.* 51. consensus, cùm sit actus voluntatis, importat immediatum influxum in legem per modum obligantis. Consilium, cùm sit actus intellectus, importat remotum dumtaxat influxum in legem per modum tantùm dirigentis, & consulentis. Præterea quando in ipsa canonis subscriptione additur, *ex Concilio*, originem trahere censetur ex Concilio: nam particula *ex*, proximam causam denotat. Secus si dicatur, *in Concilio*; quia tunc si Concilio interfuit Pontifex, originem duxisse censetur ex ipso Pontifice, solumque per hujusmodi verba significatur, illum editum fuisse in Concilio.

5 Contra hanc exceptionem sentit Sanchez *citata disputat*, qui non obstante, quòd ipse putet decretorum Concilii Generalis faciendam esse expressam mentionem, ut illis derogaro censeatur; adhuc tamen docet, posse Episcopum dispensare in canone quando Pontifex concedit in eo dispensari posse, etiamsi talis canon originem ducat ex Concilio, eumque Concilij authoritate servandum proponat: alioqui frustraneè, inquit, adderentur ea verba, cùm nullum haberent effectum. Sed dicendum cum alijs, ea verba poni, ne sit posteà opus speciali mentione Concilii, quando Pontifex talis decreti dispensationem concedit.

6 Excipiunt *tertiò* aliqui, quando lex, vel canon iniungit pœnam, quæ à solo supremo Principe iniungi potest: nam tunc sicut solius supremi Principis est, pœnam imponendo damnare; ita eiusdem solius erit, pœnam tollendo, absolvere, cùm eius sit solvere, cuius est damnare. Hanc tamen exceptionem cum Alciato reiicit Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. disputat.* 5. *nu.* 4. Ducitur eodem fundamento: quia alioqui verbum, *nisi dispensetur*, frustra poneretur. Sed dici posset illud poni ad faciliùs impetrandam ab ipso supremo Principe dispensationem. Et hæc omnia docet Amicus *loco citato*, cui ego addo Merollam *tom.* 2. *disp.* 4. *c.* 6. *dub.* omninò videndum; qui optimè materiam hanc examinat.

RESOL. XXIV.

An Episcopus iure Ordinario possit dispensare in lege Concilij, seu Summi Pontificis, quoties facultas dispensandi non adimitur?
Et notatur, quòd quando Concilium, seu Summus Pontifex censura absolutionem non reservat, potestatem Episcopis absolvendi ab illa videtur concessisse. Ex part. 3. tractat. 5. & Miscell. 2. Ref. 23.

§. 1. NEgativam sententiam docent communiter Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 2. *disp.* 40. *num.* 1. & *tom.* 2. *lib.* 7. *disp.* 7. *n.* 6. ubi sic asserit. Eo ipso quòd lex editur à Pontifice vel Concilio, nec conceditur dispensatio, nequit Episcopus dispensare, sed censetur reservata dispensatio, propter id principium generale, quòd inferior nequit in lege superioris dispensare. Ita Sanchez, & novissimè Ugolinus *de potest. Episc. c.* 57. §. 1. Alterius *de censuris tom.* 2. *disp.* 8. *cap.* 3. *vers. sed controversia*, Barbosa *de potest. Episc. part.* 2. *allegat.* 33. *num.* 18. Reginaldus *in praxi tom.* 3. *lib.* 31. *c.* 27. *num.* 202. Molinus *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 51. *num.* 145. Guttierez *in can. qq. lib. cap.* 5. *num.* 10. Gratianus *in disceptat. forensib. cap.* 397. *nu.* 33. & alij penes ipsos.

Sup. hoc in R. 1 q. & sup. in Ref. 22 §. Notandum, & lege etiam dict. Ref. 23. & infra ex Ref. 17 §. Probatur ad med. vers. Unde, & inferius in tr. 3. ... Ref. 58. §. Sed ego & Vide etiam aliam Resol. secundam, &c.

2 Non reticeam tamen, aliquos contrarium docere, & quia apud me Basilius Pontius instar multorum est, ponam eius verba *lib.* 6. *de matrimon. capitul.* 8. *numer.* 11. ubi sic asserit. Quæritur, an Episcopus dispensare possit, ut adhibeatur solemnitas nuptialis temporibus prohibitis. Equidem olim iure ordinario potuisse Episcopum dispensare, indubitatum est. Deindè extraordinario iure planum videtur dispensare posse, scilicet si aliquis casus urgeat, & non sit facilis aditus ad Pontificem, sicut in multis alijs iudicandum est. An autem extra hunc casum post legem latam à Concilio universali dispensare possit Episcopus, ex eo pendet an inferior Ordinarius in lege lata à Superiori possit aliquando dispensare, quod nulli negant, quos refert, & sequitur Sanchez, alij è contra affirmant posse, sequuti Sotum *in* 4. *dist. inst.* 32. *quæst. unic. art.* 3. *in fine*, qui nec sunt numero pauci, nec auctoritate inferiores; quorum accedo sententiæ. Dispensare itaque Episcopum posse assero, interim dum illi non adimitur facultas dispensandi. Ita Pontius, qui magnam tribuit Episcopis auctoritatem, undè etiam si facilis esset aditus ad Summum Pontificem, possent ex iusta causa, & de iure ordinario super leges Concilii generalis dispensare. Sed his non obstantibus, ego à negativa sententia non discederem.

3 Notandum verò hic obiter, quòd stando in prima sententia, quam ego teneo, quando Concilium, seu Summus Pon-

Sup. hoc lege dict. R. & §.

Pontifex censuræ absolutionem non reservat, potestatem Episcopis absolvendi ab illa viderit concessisse. Ita Miranda *in manuali Prel. tom. 2. q. 30. art. 10. concl. 2.* Sanch. *de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 61. num. 3.* Suarez *de legib. lib. 6. c. 14. num. 3.* Henriquez *lib. 10. cap. 35. numer. 2. in Glossa littera D.* Sayrus *de cens. lib. 2. cap. 19. numer. 2.* Guttierez *can. qq. lib. 1. cap. 5.* & alij communiter.

R E S O L. XXV.

An Episcopus sine aliqua delegatione possit dispensare in legibus Summi Pontificis, quando non constat à Pontifice restrictam fuisse potestatem illius?

Et an quidquid potest Papa in toto Orbe, possit Episcopus in sua Diœcesi, nisi expressè prohibeatur. Et inter cætera, quæ in corpore hujus Resolutionis explanantur, & inferuntur, tandem notatur Parochos non posse dispensare in legibus, si attendatur jus præcisè, sed ex consuetudine tamen dispensat in jejunijs, & observatione Festorum, etiamsi adiri possit Episcopus. Ex par. 8. tract. 3. Resol. 11.

§. 1. QUidam affirmant, quia Episcopus est Pastor ordinarius in sua Diœcesi, sicut Pontifex in toto Orbe, licèt sit ipsi subjectus: ergo in iis, in quibus Pontifex non limitat ejus jurisdictionem, habet potestatem ordinariam: & sic potest dispensare in omnibus casibus non reservatis Papæ: sicut Confessor ordinarius potest absolvere ab omnibus peccatis non reservatis Papæ, aut Episcopo. Suadetur etiam hæc sententia *in capite nuper, de sententijs excommun. in 6.*

2 Ubi eo ipso quòd Papa sibi non reservat absolutionem excommunicationis, potest inferior prælatus ab ea absolvere: ergo similiter eo ipso quòd non reservat sibi dispensationem, potestatem dispensandi concedere videtur. *Secundò*, graviùs est dispensare in votis, quàm in legibus; quia hæ sunt merè humanæ: vota verò obligant jure divino naturali; sed Episcopus potest dispensare in omnibus votis non reservatis superiori: ergo, &c. *Tertiò*, quia in legibus Festorum; & jejuniorum dispensat Episcopus, eò quòd illi prohibitum est: ergo idem est in alijs legibus Pontificijs, in quibus dispensatio non fuerit illi prohibita. *Quartò*, quia dispensatio in his legibus est moraliter necessaria ad bonam populi gubernationem: ergo cùm hæc gubernatio committitur, consequenter datur hæc potestas, nisi peculiariter excipiatur. Et ita hanc sententiam tenent Doctores, quos citat, & sequitur Basilius Pontius *in relect. de sacram. Confirm. part. 2. c. 3. n. 3.* quibus ego addo Valerum *in different. utriusque fori, verb. Dispensatio, differen. 8.* Vegam *in c. 4. de judicijs, §. de adulterijs, n. 41. & in c. 2. eodem tit. n. 150. & 152.* Solorzanum *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 10. num. 31.* Marchinum *de Sacrament. tract. 1. p. 2. cap. 13. nu. 19.* Anguian. *de legib. lib. 2. controvers. 5. n. 25.* Torre *in 2. 2. D. Thomæ, tom. 1. qu. 87. art. 3. disp. 8. n. 3.* Monetam *commut. ult. voluntat. c. 5. n. 350.* Homobonum *in resp. cas. conscient. tom. 1. p. 2. resp. 67. & par. 4. resp. 207.* Bauoium *in Theolog. moral. tom. 3. lib. 2. tract. 9. q. 12. assert. 3.* & alios, asserentes, Episcopum idem posse circà sibi subditos, quod Papa in universali Ecclesia, nisi circà ea expressè reservata.

3 Sed ad propositam quæstionem negativè omninò respondendum est ex auctoritate D. Thomæ *in part. 3. quæst. 97. art. 4. ad 3.* ubi sic ait. In lege humana publica non potest dispensare nisi ille, à quo lex authoritatem habet, vel is, cui ipse commiserit. Consentiuntque huic sententiæ ferè omnes Doctores, quorum plures refert, & sequitur Suarez *lib. 3. c. 14. num. 4.* & nos statim aliquos referemus. Probatur; quia inferior non habet potestatem in superiorem, immò contrà potiùs illi subjectus esse debet; ergo non potest propria authoritate dispensare in legibus illius. Patet consequentia; quia id esset exercere potestatem erga superiorem, & quasi destruere quod superior fecit; cùm dispensatio sit actus jurisdictionis, & relaxationis juris inducti per legem. Et ideò hanc sententiam tenet. Sanchez *lib. 8. de matrimon. disput. 5. numer. 9.* Guttierez *lib. 1. can. qq. cap. 5. num. 10.* Valentia *tom. 2. disput. 7. quæst. 5. punct. ult.* Sylvius *in part. 2. quæst. 97. art. 4.* Salas *de legibus, disp. 20. sect. 3. num. 20.* Granadus *in par. 2. controvers. 7. tract. 3. part. 2. sect. 1. num. 4.* Gordonus *in summa, lib. 3. qu. 13. cap. 3. num. 6.* Amicus *tom. 5. disput. 6. sect. 4. num. 55.* & Azorius *tom. 1. lib. 5. cap. 15. quæst. 7.*

4 Dicendum est igitur, nullum inferiorem habere potestatem dispensandi in legibus superioris, nisi superior expressè, vel tacitè concedat, quòd satis colligitur ex *cap. inferior, dist. 21.* & ex *cap. cum inferior, de majoritate, & obedientia*, ubi dicitur superiorem ab inferiori absolvi non posse. Et ex *Clementina, ne Romani, de elect. & electi potest.* in qua decernit Clemens V. legem superioris tolli non posse, neque in ea dispensari per inferiorem ubi Glossa *verb. inferiorem*, & hoc maximè, inquit, cùm ille inferior ab illo superiore recipit potestatem. Ratio est: tum quia multa sunt, in quibus de facto ut ordinariæ potestatis Prælati inferiores dispensare non possunt in legibus Pontificijs, etiam earum dispensatio expressè eis prohibita non sit. Tum quia quandiù voluntas superioris lege explicata non revocatur, semper obligat: sed voluntas superioris lege explicata nequit per inferiorem revocari: ergo quamdiù illa ab ipso superiore non revocatur, retinet suam vim obligandi. Major patet, quoniam ex ea formaliter pendet legis obligatio. Minor probatur, quia nequit inferior superioris voluntatem revocare, nisi per implicitam saltem sibi ab ipso superiore concessam, quia cùm nullum jus inferior habeat in voluntatem superioris, non poterit illam revocare, nisi per potestatem sibi ab ipso superiore concessam. Atqui ex vi ordinariæ potestatis, quam inferior accipit ad subditos gubernandos, nullam accipit, neque explicitam, neque implicitam potestatem dispensandi in omni lege, & voluntate superioris, nam eam tantùm potestatem censetur implicitè à superiore cum ipso officio gubernandi accipere, quæ necessaria est ad rectam suavemque subditorum gubernationem: ad hanc autem necessaria non est potestas dispensandi in omni lege, & voluntate superioris, quin potiùs ad directam gubernationem pertineret, non posse inferiorem cum suis subditis dispensare in omnibus, in quibus potest superior, ut debita subordinatio inferioris cum superiore, quæ ad rectam gubernationem necessaria est, meliùs, arctiùsque conservetur.

5 Restat modò respondere ad argumenta contraria superiùs posita: Et

Ad primum ex *cap. nuper* respondeo, non esse eandem rationem de absolutione à censuris, & de dispensatione in legibus. Nam absolutio à censuris non est contrà, aut præter legem superioris; sed secundùm illam: canones enim instituerunt censuras, ut homines corrigerentur, undè qui jam sunt correcti, non possunt censuris puniri, sicut alijs pœnis: & si post censuras inflictas corrigantur; debent statim absolvi à Parocho, nisi absolutio sit reservata superiori. Ideò nihil mirum, si cum officio concedatur, posse ab inferiori dari absolutionem, quando non reservatur. Dispensatio verò est contra legem, undè *cap. cùm illorum de sentent. excommun.* difficilior censetur dispensatio, quàm absolutio. Præterea absolutio à censura, præsertim excommunicatione, ordinatur ad bonum animæ, & est necessaria ad usum Sacramentorum; ideò ex consuetudine meritò concessa intelligitur, quando non reservatur: quòd secus est de irregularitate, & similibus. Undè non solùm Episcopo, sed etiam Parocho censetur concessa absolutio à censura canonis non reservata *d. cap. nuper*: nemo autem dicet, Parochum etiam dispensare posse in omni lege canonica non specialiter reservata.

6 Ad secundum respondeo non esse simile de votis, quia dispensare in votis non est dispensare in lege naturali, vel divina, immò nec humana propriè dicta, sed in lege privata largè dicta, quam vovens sibi imposuit: sed potiùs est cedere juri Dei provenienti ex tali voto, & ideò in votis omnibus non reservatis jure, vel consuetudine, id potest Episcopus, qui hanc à Deo potestatem habet, animarum saluti necessariam. Respondeo *secundò*, in votis, quia frequenter occurrunt, præsumptam esse papæ commissionem: idem est in jejunijs, & festis quia valdè onerosum esset frequenter ad principem recurrere; ideò verisimile est, ipsum velle, ut in his Episcopi dispensent.

7 Ad tertium, & quartum argumentum patebit responsio in sequenti resolutione.

Itaque dicendum est, quòd Axioma illud, Episcopus potest in sua Diœcesi, quidquid potest Papa in universa Ecclesia, nisi ab ipso pontifice prohibeatur, nullo jure fundatum est; & in rigore est falsum, nisi multis modis limitetur, ut benè inquit Suarez *lib. 6. de legib. c. 14. n. 6.* Nam in primis supponit, Episcopos habere ex jure divino, absolutam, & universalem jurisdictionem intra suas Diœceses, limitabilem tamen à Summo Pontifice, hoc enim falsum est. Nam apud me certum est Episcopos immediatè habere jurisdictionem ab ipso Summo Pontifice, ad quem etiam spectat, gradum, & modum illius jurisdictionis definire.

8 Deindè, multa sunt, quæ potest papa in universa Ecclesia, quæ, in rigore nunquam potuerunt Episcopi; saltem eo modo, quo illa potest pontifex, ut, v. g. committere presbytero ministerium sacramenti Confirmationis, vel Ordinis, saltem quoad minores: dispensare in matrimonio rato non consummato, vel in voto solemni: concedere Indulgentias absolutè pro vivis, & defunctis, usque ad plenariam remissionem: instituere censuras, canonizare Sanctos eo modo, quo à Pontifice fit.

9 Denique, si in aliquo sensu tolerari potest illud Axioma, solum est, quoad ea, quæ pertinent ad ordinariam gubernationem moraliter necessariam, vel convenientem ad salutem animarum, & considerando potestatem Episcoporum, priusquam pontifex aliquid agendum statuat, vel prohibeat: sic enim intelligitur unusquisque Episcopus habere in tota sua Diœcesi totam potestatem; quia ex vi muneris conceditur, & ut sic spectata non habet, undè limitetur. Postquam verò pontifex aliquid particulare per suam legem præscribit, aut prohibet, eo ipso excipit illud ab ordinaria jurisdictione inferioris, & ideò, nisi aliundè ei concedatur potestas dispensandi, non habet illam ex vi solius ordinariæ potestatis.

10 Tandem dici potest, legem ipsam eo ipso quòd superioris est, secum afferre prohibitionem, ut nullus inferior audeat in eam falcem mittere, nisi ei concedatur, neque præter virtualem, & quasi innatam prohibitionem, alia formalis, & expressa per se requiritur. Unde illud Axioma vel falsum est, vel malè ad præsentem materiam applicatur: quia in dispensatione legis superioris, vel involvit repugnantiam, vel aliquid superfluum, & sine fundamento requirit; & limitatum eo modo, quo diximus, nihil in proposito deservit.

11 Hæc fusiùs tractare volui, ne Episcopi (ego scio, quid loquor) putent se in suis Diœcesibus esse Romanos Pontifices, ex illo falso principio Canonistarum, quòd quicquid potest pontifex in toto Orbe, potest Episcopus in sua Diœcesi, nisi expressè prohibeatur. Vide Laym. *lib. 1. tract. 4. c. 7. §. 2. num. 5.* Suar. *in 3. p. disp. 36. sect. 2. §. 2. pars*, & alios Doctores pro nostra sententia citatos.

Sup. hoc in Ref. 69. not. primo.

12 Hinc refellenda venit opinio Valeri *verb. dispensatio, difficult. 8. nu. 4.* asserentis; Parochos circà proprias oves, posse etiam omnia, quæ Episcopus potest, nisi specialiter sint reservata. Sed hoc est falsum, ut benè observat Granadus *in part. 2. controver. 7. tract. 3. par. 2. disp. 17. sect. 1. n. 9.* ubi sic ait: *Notandum* est, parochos non posse dispensare in legibus, in quibus possunt Episcopi, si attendatur jus præcisè, quia in hoc non confertur talis potestas; ex consuetudine tamen dispensant in jejuniis, etiamsi adiri possit Episcopus, ut rectè Sanchez *lib. 3. disput. 9. num. 27.* & idem poterunt in observatione festorum: ubi fuerit legitima consuetudo, secus verò non. Ita Granadus, & ego.

R E S O L. XXVI.

An sint aliqui casus, in quibus Episcopi possint dispensare in legibus Pontificiis, etiam si non habeant expressam potestatem.

Et pro praxi superioris difficultatis in textu hujus Resolutionis aliqui diversi casus enumerantur, & inferuntur, in quibus potestas dispensandi debet dici ordinaria, potiùs quàm delegata.

Et notatur, etiam potestatem, quam habet Legatus, & ex privilegio Superiores Religionum ad dispensandum cum Religiosis, & ad illos absolvendum esse etiam Ordinariam, & non delegatam.

Ex quo infertur posse hanc potestatem delegare.

Et tandem quæritur, an Episcopus possit cum subdito dispensare, ut nunquam in tota vita jejunet, vel ut Sacerdos nunquam recitet? Ex par. 8. tr. 3. Ref. 12.

§. 1. AD hoc dubium respondeo, esse varios casus, in quibus licet prælato inferiori dispensare in lege superioris, non solùm quando ipsum jus, vel ipse superior expresse tribuit hanc potestatem, tunc enim res est omninò indubitata, sed etiam si non tribuerit.

2 *Primus* est in rebus, quæ frequenter occurrunt, ut sunt jejunia, recitatio horarum, auditio Missæ, & similes: licèt enim Summus Pontifex suis legibus ad hæc obligaverit, potest Episcopus, vel Rector Collegij Religiosorum cum suis subditis dispensare; quia foret intolerabile in his recurrere ad Papam, immò & contra ipsius papæ voluntatem; quare tacitus, immò & debitus consensus est in pontifice, ut prædicti prælati dispensent. Sic Cajetan. *in hac q. 97. art. 4.* Sotus *1. de Justit. quæst. 7. art. 3.* Valent. *disp. 7. qu. 5. punct. 9.* Manuel Rodrigu. cum Medina *tom. 1. qq. regular. q. 22. art. 9.*

3 *Secundus casus* est, quando materia levis, seu exigui momenti: appellat autem Sotus rem levis momenti eam, quæ non obligat sub mortali, & in eodem sensu id approbat Suarez *sup. n. 9.* & reliqui Doctores citati consentiunt. Probaturque ratione, quia valdè molestum esset in his minimis recurrere ad supremum legislatorem, qui eo ipso quòd inferiores Prælatos constituerit, videtur illis concessisse potestatem ad hæc minima, licèt res magni momenti ad se avocaverit. Unde meritò dubitat Sotus, an Episcopus possit cum subdito dispensare, ut nunquam in tota vita jejunet, & ego crediderim non posse, sicut nec dispensare, ut Sacerdos nunquam recitet, est enim res hæc magni momenti, & quæ non frequenter accidere solet; quare non est cur credatur Pontificem voluisse committere inferiori eam dispensationem.

4 *Tertius casus* est, quando materia legis non est communis, sed propria solùm subditorum talis Episcopi, vel Prælati, v. g. si Pontifex aliquid præcepisset solis subditis Archiepiscopi Hispalensis, posset iste cum illis dispensare. Sic Cajetanus *suprà*, & Medina *ad artic. 4. q. 97.* Valentia, & Sotus. Probatur quia cùm ea lex sit lata solùm propter commodum, & utilitatem particularem talium subditorum, videtur Summus prælatus tacitè relinquere relaxationem illius inferiori prælato, cui specialiter incumbit eorum subditorum gubernatio. Vide hanc doctrina displicuisse Francisco Suarez *sup. n. 10.* quia nec in jure, nec in usu putat habere sufficiens fundamentum. Sed nihilominus authoritas prædictorum Doctorum, & ratio, quam attulimus, eam sufficienter probabilem reddunt.

5 *Quartus casus* est, quando recursus ad superiorem esset valdè difficilis, seu quando occurreret magna valdè necessitas, & esset periculum in mora. Tunc enim ex præsumpta voluntate pontificis posset Episcopus dispensare in lege illius, quæ doctrina recepta est à Doctoribus, quos refert, & sequitur Suarez proximè relatus: & in controversia de matrimonio celebris est casus, in quo Doctores tribuunt Episcopo potestatem dispensandi in impedimento matrimonij jam contracti bona fide saltem unius contrahentis, cùm non potest Summus Pontifex commodè adiri.

Sup. hoc inferius in Ref. 50. §. 3. à illa. 2. & in aliis ejus primo ann.

Sup. hoc inf. in Ref. 130. & in aliis eius primo not.

6 Et hos casus, præter Doctores citatos enumerat Granadus *in p. 2. D. Thomæ, contr. 7. tract. 3. par. 2. disp. 16. sect. 1. n. 5.* Salas *de legibus, disp. 20. sect. 3. n. 22.* Gordonus *in summa, lib. 3. q. 13. c. 3. n. 2.* & Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 5.* vbi ponit alios duos casus.

7 *Primus*, quando leges non sunt communes alijs Provincijs, sed propriæ unius; ita Valentia *tom. 2. disp. 7. q. 5. punct. 9.* & Azor. *tom. 1. lib. 5. c. 15. q. 7.* sed hunc casum Palaus non approbat cum Suarez *lib. 6. c. 14. n. 10.*

8 *Alter casus* appositus à palao est, si consuetudine præscribatur, inferiorem in lege superioris dispensare. Nam consuetudo legitimè præscripta jurisdictionem concedit, ut constat ex dictis de consuetudine, & traditur, *cap. cùm contingat, de foro competenti*, & alijs *ibi* per Glossam. Ex quo fit parochos, quibus de jure non competit dispensatio, dispensare solere in festorum, & jejuniorum observatione, videbatur enim maximè necessaria illis hæc potestas ob frequentes casus expostulantes hanc dispensationem. Sic Sanch. *lib. 8. disp. 9. num. 27.* Suarez *lib. 6. cap. 14. in fine*. Basilius *cap. 6. num. 8. lib. 8.* Ad hujusmodi casum reduci potest potestas, quam singuli Episcopi habent pro sua Diœcesi dispensandi in legibus Concilij provincialis; erat enim maximè expediens, hanc illis Concilium facultatem concedere, ne subditi obligati essent pro dispensatione obtinenda ad pontificem recurrere, vel aliud Concilium provinciale expectare. Sic docuit Suarez *lib. 6. cap. 15. num. 7.* Bonacina *disp. 1. quæst. 2. punct. 1. num. 14.* Neque valet dicere, Archiepiscopum hanc potestatem habere, quia neque à jure illam habet, cùm sit inferior Concilio, sicuti reliqui alij Episcopi. Neque à Concilio invenitur ei aliquo modo specialiter commissa. Quocircà dicendum est, cuilibet Episcoporum pro sua Diœcesi commissam esse. Ita Suarez *suprà*. Sanchez *lib. 8, disp. 17. num. 35. & seq.*

Sup. hoc in Ref. præcedenti §. ult. & pro brevis etiam occurrentes necessitate, & c. lege infra §. ult. Ref. 73.

9 Et tandem non deseram hic apponere verba patris Amici *tom. 5. disp. 6. sect. 4. num. 57.* ubi sic ait. Cæterùm, in quibus casibus possit inferior vi suæ ordinariæ potestatis dispensare in lege superioris, optimè declarat. Cajetanus *loco citato*, Nam *primò* dispensare potest circà ea, quorum dispensationem, vel jus recepta consuetudo illi concedit, *Secundò*, dispensare potest circà levia, cùm non sit rationi consonum; nec juxta Principis voluntatem, aut rectam, & suavem gubernationem, ut semper pro levibus ad superiorem recurratur, etiam si ad eum facilis sit recursus. *Tertiò*, circà ea, quæ frequenter occurrere solent, cujusmodi sunt dispensatio in jejunio, in festis celebrandis, & similibus: nam & grave esset principi, & nimis difficilis redderetur gubernatio, & satis limitata esset authoritas gubernantis, si in hujusmodi præceptis dispensandis semper recurrendum esset ad ipsum Principem. *Quartò*, circà ea, quæ ita propria sunt unius communitatis, ut nullo modo conveniant alijs, nisi inquit Cajetanus, casus adeò notabilis sit, ut meritò sit superior consulendus. Ratio verò hujus quartæ tacitæ concessionis communiter assignatur: quoniam ea, quæ sunt propria unius communitatis, sunt magis nota, & perspecta immediato gubernatori, quàm supremo Principi, aut prælato: ac proindè meliùs ipse, quàm superior de iis judicare poterit.

Sup. concurre in hac §. in Ref. seq §. ult. & inf. in Ref. 76. §. Et hanc.

10 *Notandum* est tamen hic, hanc potestatem inferiorum dispensandi in omnibus supradictis casibus debere dici ordinariam, potiùs quam delegatam: tum quia conceditur ratione muneris, & officij, tum quia est perpetua, quæ sunt conditiones jurisdictionem ordinariam constituentes, ut tradit glossa *in cap. fin. de offic. ord.* Felin. *in cap. licèt, eod. tit.* plures referens Covarr. *3. Variar. c. 20. nu. 6. & 10.* Sanch. *lib. 2. de matrim. disp. 40. n. 14.* Suar. *lib. 6. c. 15. n. 1.* Basil. *lib. 8. c. 6. n. 9.* Ex quo infertur *primò*, potestatem, quam habet Legatus ad dispensandum in legibus, & votis ordinariam esse, quia est annexa illi officio, & muneri in perpetuum. Sumitur ex *in cap. quòd translatio de off. Legati*, & tradit panormitan. *in cap. ult. de transactionibus, nu. 5.* Speculator. *tit. de dispensationib. §. consequitur* Suarez, & Basilius *suprà*. *Secundò*, infertur, potestatem, quàm habent ex privilegio superiores Religionum ad dispensandum cum religiosis, & ad illos absolvendum, esse etiam ordinariam, & non delegatam, quia est in perpetuum concessa: sic ex Collectore privilegiorum Fratrum Minorum *verb. absolutio ordinaria, quoad fratres, in fine, n. 27. dub. 2.* tradit Basilius *suprà numer. 9.* *Tertiò*, infertur posse hanc potestatem delegare. Sic Suarez, & Basilius *suprà*. Emanuel Rodrigu. *tom. 1. quæst. regular. qu. 22. art. 11. circa finem*. Ita Palaus *loco cit.*

Sup. hoc in tom. 7 tr. 1. Ref. 94. §. 1. à lin. 3. à vert. Sed Guardiani quamvis ibi ubique privilegio.

RE-

R E S O L. XXVII.

An Episcopi habeant tantam potestatem in suis Diœcesibus, quantam habet Summus Pontifex in universo Orbe, ubi agitur quæstio, an possint dispensare in legibus Pontificijs? Ex p. 7. tract. 10. & Misc. 1. Res. 36.

Sup. hoc & primo diff. porisso in titulo hujus Res. supra in Ref. 26. §. Notandum cursim propè finem, & mox supra in Ref. 95. §. 2. & 6. §. inquo usq. ad §. Igit finitur, & superius in 17. Ref. 96. §. Probatur, vers. Tertiò, in §. & in Ref. 95. 1. Nec obstat, vers. Secundò, & §. Secundi argumenti & in Ref. 95. §. 5. in §. & §. ult. & hic infrà Ref. 13. §. 1. Inter princ. & med. vers. Certo est, & inferiùs in 17. 3. Ref. §. Sed nunc propè §. vers. porque dere... fin.

§. 1. HAnc quæstionem fuisse agitatam apud Patres Concilij Tridentini testatur Paul. Donatus *in tract. de jure eligendi ministros Ecclesiæ*, *cap.* 7. & quia ipse acriter invehitur in affirmativam sententiam, & codex difficillimè invenitur, apponam hic per extensum ejus verba, sic itaque asserit. Ex his colligi potest, quàm perniciosissimus esset in Ecclesia error illorum, qui in Concilio Tridentino tentabant determinare tantam esse in suis Diœcesibus Episcoporum jurisdictionem, quanta est Papæ in universo orbe. Qui enim affirmat, Episcopum in suis Diœcesibus tantam habere potestatem, quantam habet Papa in universo orbe, negare debet Petro commissas esse oves Christi simpliciter, & absolutè, quia quicumque plenitudinem potestatis habet, is caput, & Princeps est, ac per consequens ovis esse non potest, alioqui & Petrus ovis esset. Diceret tamen aliquis Episcopos oves esse Christi, & pastores, in eorum Diœcesibus. At verè decipiuntur, nam qui plenitudinem potestatis, Ecclesiasticæ habet, immediatè, est sub Christo, & propterea si Episcopi habent plenitudinem potestatis, non sunt assumpti in partem solicitudinis ipsius Petri, nec sunt oves Christi, quia sunt commissæ Petro, ac insuper Petrus non esset caput omnium Ecclesiarum, nec esset Pastor ovium, & Pastorum, quod adversatur D. Bernardo. Præterea dicant quæso mihi Episcopi, an Parochi in suis Diœcesibus plenitudinem potestatis habeant, nec ne? certè affirmare non possunt, eos plenitudinem potestatis habere, cur ergo non habent? Numquid Parochorum auctoritas non est de jure Divino? si est, sicut & illa Episcoporum, cur vultis vos habere plenitudinem potestatis in tota vestra Diœcesi, & non vultis habere parochos? An fortassis, quia vobis est de jure Divino cura animarum vestræ Diœcesis demandata, non autem parochis, qui assumpti sunt in partem solicitudinis? At verò si hac ratione vobis plenitudo potestatis convenit, & nequaquam parochis, quia sunt assumpti in partem solicitudinis. Cur cùm & vos assumpti sitis in partem solicitudinis, plenitudinem potestatis in vestris Diœcesibus vobis arrogatis? Ac demùm dicere, Episcopos in suis Diœcesibus tantam habere potestatem, quantam habet Papa in universo Orbe, est negare verbum Christi petro singulariter dicentis: *Pasce oves meas*, non enim Petrus pascere potest oves Christi, si vos in vestris Diœcesibus plenitudinem potestatis habetis, quia in illis Summus pontifex nullam haberet jurisdictionem. Nec dicere possunt, Papam pascere oves Christi, quia pastores in Ecclesia constituit; nam nonnè & pastores sunt oves Christi; A quo pascuntur? A summo Pontifice; Minimè ex vestra sententia, sunt enim petro in suis Diœcesibus æquales, ergo Papa non pasceret oves Christi, si Episcopi plenitudinem potestatis haberent. Hæc Donat.

2 Non desunt tamen Doctores recentiores asserentes esse satis receptam sententiam, quòd Episcopus potest in propria Diœcesi, quidquid Pontifex in universali Ecclesia, ubi aliquid non sit à Pontifice reservatum. Et hanc sententiam tenet novissimè Dicastillus *de Just. lib.* 1. *disp.* 2. *dub.* 14. *n.* 175. & ante illum Henriquez *lib.* 6. *de Pœnit. cap.* 14. *num.* 7. *in Glossa littera K*, *& lib.* 10. *cap.* 35. *num* 2. *& lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 2. *in Glossa littera N*, Arragonius *in* 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 12. *ante secunda conclus.* Majolus *de Irregular. lib.* 15. *c.* 51. *num.* 4. Sot. *in* 4. *dist.* 27. *quæst.* 1. *art.* 4. *dist.* 31. *quæst.* 1. *art.* 3. *in fine*, *& de Justit. lib.* 10. *q.* 1. *art.* 3. *ad* 2. & alij, quos citat Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 1. *disp.* 61. *num.* 3.

Sup. hoc supra in Ref. 19. §. 3. & in Ref. 21. §. Notandum est & in Res. ... Ref. §. 1. & hic in 3. Ref. 88. §. Sed ego, à Lin. 3. & vide etiam aliquam Ref. ... secundo not.

3 Probatur hæc opinio, quia Episcopus est pastor ordinarius in sua Diœcesi, sicut pontifex in toto orbe, licèt sit ipsi subjectus. Ergo in ijs, in quibus Pontifex non limitat ejus jurisdictionem, habet potestatem ordinariam, sicut quilibet Confessarius potest æquè ac pontifex ab omnibus peccatis absolvere, nisi per pontificem, aut Episcopum casus aliquis reservetur. Unde ex his sequeretur, posse Episcopum vi suæ potestatis ordinariæ dispensare in totam legem pontificiam, in qua illi expressè jure, aut consuetudine prohibitum non sit. Vide Henriquez *lib.* 14. *de Irregular. cap.* 19. *num.* 2. Et ideò Glossa *in cap. nuper*, *de sentent. excommunic. verb. non retinuit*, asserit Episcopos posse dispensare, ubi specialiter dispensatio non est illi prohibita.

4 Sed hæc omnia mihi non placent, nec admitto, posse Episcopum in sua Diœcesi id, quòd potest pontifex in toto orbe, licèt aliquid ei prohibitum non sit; nam ut rectè observat P. Amicus *tom.* 5. *de Just. disp.* 6. *sect.* 4. *n.* 56. & alij, & patet ab experientia, multa sunt, in quibus Episcopi non possunt ex vi ordinariæ potestatis dispensare, etiamsi eorum dispensatio expressè eis prohibita non sit. Et ideò communis, & recepta sententia est, Episcopos non posse ex vi suæ potestatis ordinariæ dispensare in legibus pontificijs, nisi expressè, vel tacitè hoc eis fuerit concessum. Quia cùm nullum jus inferior habeat in voluntatem superioris, non poterit illam revocare, nisi per potestatem sibi ab ipso superiore concessam. Atqui ex vi ordinariæ potestatis, quàm inferior accipit ad subditos gubernandos, nullam accipit, neque explicitam, neque implicitam potestatem dispensandi in omni lege, & voluntate superioris: nam eam tantùm potestatem censetur implicitè à superiore cum ipso officio gubernandi accipere, quæ necessaria est ad rectam suavemque subditorum gubernationem: ad hanc autem necessaria non est potestas dispensandi in omni lege, & voluntate superioris: quin potiùs ad rectam gubernationem pertinet, non posse inferiorem cum suis subditis dispensare in omnibus, in quibus potest superior, ut debita subordinatio inferioris cum superiore, quæ ad rectam gubernationem necessaria est, meliùs arctiùsque conservetur.

5 Cæterùm in quibus casibus possit inferior vi suæ ordinariæ potestatis dispensare in lege superioris, optimè declarat Cajetanus 1. 2. *qu.* 97. *art.* 4. Nam primò dispensare potest circà ea, quorum dispensationem, vel jus, vel recepta consuetudo illi concedit. Secundò, dispensare potest circà levis: cùm non sit rationi consonum, nec juxta Principis voluntatem, aut rectam, & suavem gubernationem, ut semper pro levibus ad superiorem recurratur, etiam si ad eum facilis sit recursus. Tertiò, circa ea, quæ frequenter occurrere solent, cujusmodi sunt dispensatio in jejunio, in festis celebrandas, & similibus: nam & grave esset Principi, & nimis difficilis redderetur gubernatio, & satis limitata esset authoritas gubernantis, si in hujusmodi præceptis dispensandis semper recurrendum esset ad ipsum Principem. Quartò, circà ea, quæ ita propria sunt unius Communitatis, ut nullo modo conveniant alijs, nisi, inquit Cajetanus, casus adeò sit notabilis, ut meritò sit superior consulendus. Ratio verò hujus quartæ concessionis citatæ communiter assignatur, quoniam ea, quæ sunt propria unius communitatis, sunt magis nota, & perspecta immediato Gubernatori, quàm supremo Principi, aut Prælato, ac proindè melius ipse, quàm superior de iis judicare poterit. Vide Valentiam *tom.* 2. *disp.* 7. *q.* 5. *punct. ult.* Suar. *de legib. lib.* 5. *c.* 4. Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 15. *q.* 9. Sanch. *de matrim. tom.* 1. *lib.* 8. *disp.* 4. *n.* 1. *& lib.* 8. *disp.* 5. Salas *de Legib. disp.* 20. *sect.* 3. *dissic.* 7. Sylvest. *in p.* 2. *q.* 97. *art.* 4. & alios penes ipsos.

Sup. controversia in hoc §. in Ref. praecedenti, per totum, & signanter §. Pro. & infrà in Ref. 73. §. hanc.

R E S O L. XXVIII.

An Episcopus possit dispensare non admonito Summo Pontifice, quem in casu pauperum suis sumptibus admonere potest? Ex p. 1. tract. 10. Resol. 37.

Sup. hoc 1. §. in Ref. ... §. ult.

§. 1. NEgativè respondet Vasquez *in p.* 2. *tom.* 2. *disp.* 178. *c.* 2. *num.* 16. quia in tali casu non apparet necessitas dispensandi, cùm periculum non sit in mora, & ad Pontificem recurri possit per litteras Episcopi, qui potest, & tenetur pauperum necessitati subvenire. Ergo, &c. Et hanc opinionem post Vasqu. amplexus est etiam Bonac. *de legib. disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *n.* 19. & ideò secundum hos Doctores, Episcopus non potest dispensare, quoties ipse potest Summum Pontificem per litteras certiorem facere, & paupertati partium, cum quibus dispensandum est, suis expensis, & redditibus occurrere.

2 Sed hæc opinio nimis onerosa videtur pro Episcopis; ideò contrariam sustinendam esse censeo: & illam docet Sanchez *in summ. to.* 1. *l.* 4. *c.* 40. *n.* 39. & Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 3. *num.* 27. ubi sic asserit: (Advertit Vasquez, quoties Episcopus potest certiorem facere Pontificem, & paupertatem eorum, cum quibus dispensandum est, supplere, ut negotium ad Pontificem deferatur, dispensare non posse: nam, si hoc modo Pontifex consuli potest, qua ratione Episcopus in lege Pontificia dispensabit? Ego verò credo, Episcopum non teneri in impetrandis his dispensationibus redditus suos consumere: poterit ergo dispensare ob paupertatem partium, cùm ipse eam paupertatem supplere potest: & ita habet praxis, & sentiunt Doctores: nam sine illa limitatione docent, licitum Episcopo esse dispensare in necessitate, quando propter paupertatem partium difficilis est ad Pontificem aditus.) Ita Salas.

R E S O L. XXIX.

An Metropolitani possint dispensare cum Episcopis suffraganeis? Ex p. 8. tract. 3. Res. 13.

Sup. hoc in §. ... in p. Ref. ... §. 2.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Avila, Henriquez, Sanchez, Molfesius, Barbosa, Sayrus, & alij, quos citat, & sequitur Merolla *tom.* 2. *disp.* 4. *n.* 140. Et ratio est, quia Archiepiscopus, seu Metropolitanus habet jurisdictionem ordinariam in suffraganeos, ut colligitur ex *cap. suffraganeis*, *de elect.* ubi Panormitanus *num.* 1. Quod ex eo etiam patet, quia potest illis præcipere, eosdemque negligentes ad officium compellere, ut docent Gloss. *in cap. Pastoralis*, *&* *ibi* Panormitan. *num.* 1. *de offic. ordin.* & colligitur ex *cap. sollicitud. de appell.* *& can.* 1. 2. *& seq.* 9. *quæst.* 3. Item potest illos excommunicare, ut colligitur ex *cap.* 1. *§. fin. de offic. ordinand. in* 6. ergo multò magis poterit cum illis dispensare. Probatur consequentia,

quentia, quia Episcopi suffraganei subduntur Archiepiscopo in sibi odiosis, multò magis possunt subdi in favorabilibus. Et confirmatur, quia Prælati Religionum, licèt aliàs sint exempti à jurisdictione Episcoporum possunt tamen ab eis dispensari in votis, juramentis, & aliis, ut *infra* dicemus: ergo multò magis poterit Archiepiscopus dispensare, cùm suffraganei exempti non sunt à jurisdictione ipsius.

Infra in Resol. quæ hic est 41.

2 Sed hunc casum non admittit Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 8. §. 3. num. 2.* tum quia ea jure non constat hæc potestas: tum quia non est necessaria. Nam vel dispensatio concedenda est in legibus Archiepiscopi, & his non ligantur Episcopi, neque illius suffraganei: & sic pro his nulla est dispensatio necessaria; vel concludenda est dispensatio in legibus Pontificiis, & Concilii generalis, & in his æquè omnibus inferioribus est interdicta dispensandi potestas. Quando verò Archiepiscopus cum suis subditis, in his dispensare potest, potest etiam Episcopus cum suis subsiditis, & secum. Ergo nullo casu hæc potestas necessaria est. Et idem est de votis, juramentis & irregularitatibus. Ita Palaus, cui adde Pontium *lib. 8. c. 5. n. 10.* & Suar. *tom. 2. lib. 6. de Voto, c. 11. n. 3.* & Fagundez *in Dec. tom. 2. l. c. 42. num. 14.*

R E S O L. XXX.

An Metropolitani possint dispensare cum subditis suorum suffraganeorum?

Et An saltem, si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam deneget, quando dispensare tenetur, possit Archiepiscopus per appellationem aditus dispensare?

Et quid, si adsit causa justa, sed non tenetur, vel non sit subditis debita, sed merè gratuita: aut partim gratuita, & partim debita? Ex p. 8. tr. 3. Rel. 14.

§. 1. RESpondeo negativè, quia Archiepiscopus non habet ordinariam jurisdictionem, nisi in sua Diœcesi, & solùm est judex in causis Diœcesis suffraganeæ per appellationem ad eum deductis, *c. 1. de officio deleg. cap. duo, de officio ordinarij, cap. Pastoralis, eodem tit.* ibi; cùm in eum, exceptis quibusdam articulis, nullam habeat potestatem, ubi sermo est de Episcopo in subditum suffraganei. Probatur etiam ex *cap. nostro, de elect.* ubi tanquam quid speciale conceditur Archiepiscopo posse concedere indulgentias in Diœcesi suffraganea, & cùm hæc sit specialis concessio, signum est, in aliis specialiter non concessis eum posse; & ita docet Sanchez *lib. 4. Decalogi, cap. 38. num. 11.* Sylvester *verb. Votum 4. quæst. 3. dicto 4.* Sotus *lib. 7. de Justit. quæst. 4. art. 3. column. 4. vers. Præter* Angles *in floribus 2. par. quæst. unic. de voto, art. 8. diffic. 9. concl. 7.* Aragon. *2. 2. q. 88. art. 12. fol. 1042. pag. 2. concl. 3.* Anton. Gomez *in Bulla Cruciata, clausula 10. nu. 59.* Sayro *in Clavi Regia, lib. 6. cap. 11. n. 79.* Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. cap. 10. num. 8.* Henriq. *lib. 14. de irreg. cap. 18. num. 3.* Avila *de censuris, part. 7. disp. 10. dub. 6. post. 1. conclus. notabile 2. & 2. par. c. 7. disp. 1. dub. 10.*

Sup. hoc infra in tra. 3. Resol. 8. § ult. & in tom. 2. tr. 6. Resol. 90. §. 1. ante medium, à ver. Secundo extra tempus.

2 Nihilominus si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam deneget, quando dispensare tenetur, poterit Archiepiscopus per appellationem aditus dispensare? quia in hoc casu est legitimus judex subditorum suffraganei.

3 Sed difficultas est, quando Episcopus potest dispensare; quia adest justa causa dispensandi, sed non tenetur, an possit in casu subditus adire Metropolitanum, si Episcopus nollet dispensare. Et negativè respondet Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 7. §. 3. n. 2.* ubi sic ait: Scio non deficere authores, qui solùm ex eo, quòd inferior renuat dispensationem concedere, causa dispensandi interveniente, asserant posse Metropolit. auxilium implorari; ut ex misericordia dispenset, vel faciat, ut inferior dispenset. Sic docet Henriq. *lib. 14. de irregular. capit. 18. num. 3.* Avila *de censur. 7. par. disput. 10. dub. 6. notab. 2. circà primam conclus.* Sanchez illos referens & sequens *lib. 4. summ. cap. 38. num. 12.* Sed quod diximus, tenendum est, ut probabilius, scilicet non posse, nisi causa ita necessaria sit, ut malè faciat, inferior dispensationem denegans, idque manifestum sit, quia alio modo negligens reputari non potest inferior, ut loco illius Metropolitanus subrogetur. Ita Palaus. Itaque cùm Episcopus non teneatur dispensare, consequenter non potest reputari negligens, ut loco illius Metropolitanus subrogetur. Et hanc opinionem videtur approbare Quarant. *in summ. Bull. verb. Archiepiscopus, n. 22.* dum ait, extra causam negligentiæ non succedere Archiepiscopum.

4 At hæc sententia mihi non placet, & adhæreo affirmativæ sententiæ, quia ut docent Bartolus *in l. 1. num. 11. ff. de jurisd. omn. jud.* & Jason *§. superest num. 65. & 66. Institut. de act.* Officium judicis misericorditer imploratur, quando id, quòd pars petit, debitum non est, sed judex ex officio efficere potest, ut sibi concedatur. Et hæc opinio mihi videtur probabilior, quam sequuntur etiam Borgal. *de irreg. par. 2. prima. fol. 27. tit. Quæ dispensatio dicitur debita.* Nec obstat ratio à Palao in contrarium adducta, nam illa tantùm probat, non posse adiri Metropolitanum per viam appellationis,

5 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd quando Episcopus teneatur dispensare, non est facilè judicare; tunc tamen tenebitur dictam dispensationem concedere, quando notabile bonum publicum, aut privatum voventis, aut jurantis spirituale prædictam dispensationem exigit, nec per meram, simplicem, & puram commutationem potest commodè huic damno obviari, & bono spirituali dispensationem petentis consuli, ac prospici; quia cùm potestas Prælatorum sit in subditorum bonum, ac ex officio teneantur consulere spirituali illorum saluti, ratione proprij muneris necessariò astringentur tunc hac dispensatione uti, quoties illa ad eum finem necessaria arbitrio prudentis fuerit, & quando subditus tenetur eam dispensationem petere. Ita Sanchez *lib. 4. Decalog. c. 46. num. 9.* & Fagundez *in Decalog. tom. 1. lib. 2. c. 41. n. 16.*

8 Si verò dispensatio non sit subditis debita, sed merè gratuita, aut partim gratuita, partim debita, non possunt subditi ab Episcopis suis ad Archiepiscopum appellare; possunt tamen officium illius tanquam superioris data causa justa ad secum dispensandum implorare, ut ex misericordia dispenset, ut optimè animadvertit Sanchez *lib. 4. Decalog. c. 38. n. 12. & cap. 47. n. 10, & lib. 3. de matrim. disp. 20. à num. 20. usque ad 24.*

R E S O L. XXXII.

An Metropolitanus extra casus suprà dictos possit saltem tempore visitationis dispensare cum subditis suffraganeorum, sicut potest confessiones audire, & absolvere pœnitentes, Ex p. 8. tract. 3. Resol. 15.

§. 1. AFfirmativè respondet Avila *de censuris part. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 18. num. 3.* Gomez *in Bull. Cruc. clauf. 13. n. 38* & Barbosa *de potest. Episc. par. 2. alleg. 39. n. 19.* & rationem adducunt; quia Archiepiscopus tempore visitationis potest subditos suffraganeorum absolvere à peccatis: ergo etiam poterit cum ipsis dispensare. Antecedens patet ex *cap. fin. de censib. lib. 6.* ibi: potest etiam idem Archiepiscopus, dum visitat, subditorum suffraganeorum confessiones audire, ac absolvere confitentes, & ipsis pœnitentias injungere salutares.

Ita hac in re [illegible] doctrina Resol. 8. & pro alia [illegible] in tom. 2. [illegible] Resol. 9. §. 1. paulò [illegible] infra post casus [illegible]

2 At hæc opinio non placuit Castro Palao *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 7. §. 3. n. 2.* ubi sic ait. Tertius casus est, dum Metropolitanus visitat, quia tunc videtur esse superior. At non est superior ad dispensandum, sed solùm ad absolvendum, *cap. fin. de censib. in 6.* Aliàs posset dimissorias concedere, quòd communiter reprobatur. Ita ille, qui citat Suarez, Pontium, & Sanchez, quibus adde Sayrum *in Clavi Regia, lib. 6. c. 11. n. 8.*

3 Et ut verum fatear, Archiepiscopus nihil potest in Diœcesibus Suffraganeorum, præter sibi specialiter in jure concessa. At nullibi conceditur ipsi dispensandi potestas, tempore visitationis, sed tantùm absolvendi à peccatis, ut constat ex *d. cap. fin.* Nec potestas dispensandi est necessariò conjuncta cum potestate absolvendi, ut patet in Parochis, qui solam posteriorem habent. Item, quia dum visitat, non potest illis subditis suffraganeorum concedere dimissorias ad Ordines, ut benè inquit Franc. *ind. cap. fin. num. ult.* nec potest dispensare cum eis in denunciationibus matrimonio prævijs, cùm uterque sit etiam actus jurisdictionis ordinariæ: ergo neque in aliis dispensare poterit.

4 *Nota* tamen, quòd post hæc scripta inveni Fagundez *in Decalog. tom. 1. lib. 2. c. 41. n. 13.* hanc docere sententiam; sic enim ait: Sunt multi, qui dicunt posse Archiepiscopum dispensare in votis cum subditis suorum suffraganeorum tempore visitationis, dum visitat Diœcesim suffraganeam, & sic limitant non posse extra tempus visitationis, at posse in tempore visitationis, & quia est legitimus superior, & quia tunc potest eos absolvere à peccatis, & confessiones illorum audire, ut patet ex *cap. fin. de censib.* ibi: Potest etiam idem Archiepiscopus, dum visitat, subditorum suffraganeorum confessiones audire, ac absolvere confitentes, & illis pœnitentias injungere. At dicendum est, nec etiam tempore visitationis posse quia, ut diximus, Archiepiscopus nihil præter sibi specialiter concessa potest in suffraganea Diœcesi, sed nullibi in jure ipsi conceditur talis dispensatio, sed absolutio tantùm à peccatis, ut constat ex prædicto *cap. fin. de censib.* nec potestas dispensandi est conjuncta cum potestate absolvendi, ut constat in Parochis, qui solam potestatem absolvendi habent, non dispensandi. Deindè, quia dum visitat, nequit concedere illis subditis suffraganeis dimissorias ad Ordines, ut benè tradit Francus eo *cap. fin. num. ult.* nec potest dispensare in denunciationibus in matrimonio prævijs, cùm uterque etiam sit jurisdictionis ordinariæ actus. Ergo similiter nec in votis, aut juramentis Deo præstitis. Ita Fagundez.

R E S O L. XXXII.

An in extraordinario aliquo eventu possint inferiores dispensare in legibus superiorum, sive lex sit de matrimonio impediendo, vel de aliqua irregularitate, vel reservatione voti, aut similium,

Et

Et an quoties Episcopus potest certiorem facere Pontificem, & pauperem eorum, cum quibus dispensandum est supplere, ut negotium ad Pontificem deferatur, dispensare Episcopus non possit? Ex p.8. tr.3. Res.71.

Sup. hac pro matrimonio impediendo infra in Resol. 931. § 1. & in aliis eius not. & pro reservatione voti inf. in Ref. 93. & in aliis eius primo annot.

§.1. RESpondeo, quòd in extraordinario aliquo eventu, quando urget necessitas dispensandi, estque periculum in mora, neque facilè ad legislatorem potest recurri, sive lex sit de matrimonio impediendo, vel de aliqua irregularitate, vel reservatione voti, aut similium. De omnibus his asseritur, posse inferiorem dispensare, si urgeat necessitas; quia tunc ex præsumpta legislatoris voluntate censetur inferiori commissa dispensandi facultas. Negare enim in his casibus potestatem dispensandi, videtur esse contra charitatem, suave Ecclesiæ regimen & commune bonum, quod non est præsumendum. Adde, quòd sæpè absolutionem alicujus criminis reservat Pontifex sibi, præterquam in mortis articulo; & tamen si ad Pontificem recursus non sit, potest Episcopus absolutionem concedere. Ergo ea necessitate urgenti præsumi potest potestas concessa dispensandi. Sic relatis multis docent Thomas Sanchez *lib.2. disp.*40. *num.*3. *& lib.8. disp.6. num.*20. Suar. *de legib. lib.6. c.*14. *n.*10. Pontius *lib.8. c.6 n.7.* & alii.

Bon consentit in hoc § sup. in Ref. 58.

2 Sed Vasquez *disp.*178. *cap.*2. *n.*16. advertit, quòd quoties Episcopus potest certiorem facere Pontificem, & pauperium eorum, cum quibus dispensandum est, supplere, ut negotium ad Pontificem deferatur, dispensare non posse. Nam si hoc modo Pontifex consuli potest, qua ratione Episcopus in lege Pontificia dispensabit? Aliàs verò poterit, inquit; id facere ex voluntate præsumpta Pontificis, ne incommoda, & damna sequantur. Ego verò credo, Episcopum non teneri in impetrandis his dispensationibus redditus suos consumere, maximè cum aliis melioribus, aut æquè bonis, & necessariis possunt impendi; poterit ergo dispensare ad paupertatem partium, etiam cùm ipse eam paupertatem supplere potest, & ita habet praxis, & sentiunt Doctores: nam sine illa limitatione docent, licitum Episcopo esse dispensare in necessitate, quando propter paupertatem partium difficiliùs est ad Pontificem aditus. Et ita hanc limitationem Vasq. impugnat Salas *de legibus disp.* 20. *sect.*3. *n.*27. Sanchez *in summa tom.*1, *lib.*4. *cap.*40. *num.*39. & alii, quibus ego libenter adhæreo.

RESOL. XXXIII.

An sit valida dispensatio facta ab inferiori in lege superioris, non præcognita prius causa, quando re vera causa erat justa, & legitima.

Et si subditus utatur tali dispensatione, neque peccet venialiter? Ex p.1. tr.10. Res.34.

Sup. hoc in Res. seq.

§.1. NEgativam sententiam docet Azorius *p.* 1. *lib.*5. *c.*15. *q.*9. *&* 10. asserens, in neutro foro valere dictam dispensationem; quia facultas dispensandi censetur commissa præmissa causæ cognitione.

2 Sed contraria sententia probabilior mihi videtur: nempe, hujusmodi dispensationem validam esse in foro conscientiæ, donec in foro exteriori revocetur: & præter Doctores, quos citat, & sequitur Sanch. *de matr. to.*3. *lib.*8. *disp.*17. *n.*11. Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 9. *numer.* 79. docet etiam hanc sententiam Villalob. *in summ. tom.*1. *tract.*2. *dub.*41. *num.*4. ubi ita ait: *Quando de hecho de verdad ay justa causa, mas el Prelado dispensò en conocimiento della, vale la dispensacion el fuero interior hasta tanto, que se le revoque en el fuero exterior, y es la razon, porque no ay derecho, en que se irrite la tal dispensacion, y como en ella se guarda el fin, basta esse aunque falte la solemnitad de derecho.* Unde contra Azor. putat, & benè, Salas *ubi sup n.*81. si subditus utatur tali dispensatione, neque venialiter peccare.

RESOL. XXXIV.

An dispensatio inferioris in lege superioris, existente justa causa, sed sine ejus cognitione, valida sit?

Et in dicto casu quamvis dispensatio valida sit, an ita dispensans peccat mortaliter? Ex p. 8. tr. 3. Res.21.

Sup. hoc in Resol. præced.

§.1. HOc dubium satis difficile pertractat P. Amicus *tom.* 5. *disput.*6. *section.*7. *num.*91. ubi sic ait: Oritur non leve dubium, An in foro conscientiæ valida sit dispensatio data ab inferiori in lege superioris, legitima quidem existente causa, non tamen ea à dispensatore cognita. Affirmat Sanch. *lib.* 8. *de Matrimon. citata disp.*17. *nu.*11. Cujus ratio est, quia talis dispensatio nullibi declaratur invalida. Confirmat, nam lex etiam temerè promulgata, si justa sit, obligat: ergo etiam dispensatio temerè data, si justa, valida erit. Quòd, si quando in dispensatione apponitur clausula, ut non nisi causa cognita dispensetur, ut Tridentinum *sess.*25. *c.*18. *de reform.* *cestatur*, id intelligendum est, in foro tantùm externo, non autem in foro interno conscientiæ.

2 Negat verò Azorius *lib.6. moralium instruction. cap.*15.*q.*9. & alii cum ipso; quæ sententia probabilior est. Cujus fundamentum est: quoniam sub hac conditione superiores facultatem dispensandi committunt inferioribus, ut non nisi cognita, & examinata causa per potestatem sibi delegatam in lege superioris dispensent, ut expressis verbis *citato loco*, docet Tridentinum: Quapropter, inquit, sciant, universi, sacratissimos canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quòd si urgens, justaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverint, cum aliquibus dispensandum esse: id causa cognita ac summa maturitate, atque gratis à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

3 Confirmatur *primò*, nam quando superiores cum hac conditione facultatem dispensandi committunt inferioribus, suam conscientiam exonerant in conscientiam inferiorum, in eosque obligationem causas examinandi transferunt, ut constat ex verbis, quæ apponere solent in clausula dispensationis, quam ad inferiores dirigunt: In hac re tuam conscientiam oneramus, si preces veritate nitantur, dispensa.

4 Confirmatur *secundò*; quia non est præsumendum, quòd superior velit inferiori concedere facultatem dispensandi per actum illicitum, & peccaminosum, qualis esset actus, quo inferior dispensaret in lege superioris, non cognita, nec examinata causa.

5 Ad fundamentum Sanchez respondetur, hujusmodi dispensationem declarari invalidam exercitè, hoc ipso quòd in ea non servetur conditio à superiore requisita. Ad confirmationem, dispar est ratio: nam lex proximam vim obligandi habet à voluntate superioris legem promulgantis: unde etiamsi temerè illam promulget, valida est, si justa sit. Dispensatio autem proximam vim de obligandi habet à voluntate superioris; facultatem dispensandi committentis inferiori: ergo nisi ea servetur, valida non erit. Cum igitur superior facultatem dispensandi committat inferiori sub conditione, ut priùs causas examinet, invalida erit, si ea detur causa non examinata. Cæterum sine fundamento asseritur, quòd talis conditio apponatur solùm in ordine ad forum externum: nam sicut reliquæ conditiones de jure, aut stylo Curiæ requisitæ, ipsomet Sanchez fatente, non solum apponuntur in ordine ad forum externum, sed etiam internum: ita & hæc. Quòd si de voluntate superioris constet absque hujusmodi obligatione facultatem dispensandi delegare inferiori, vel inferior bona fide putet, causam examinatam esse à superiore, valebit dispensatio data ab inferiore, etiam causa non cognita, nec examinata. *Primum* patet: *secundum* probatur; quia in tali casu præsumitur superior ratam habere dispensationem bona fide datam ex causa probabiliter putata à superiore examinata. Et hæc omnia docet Amicus *loco citato*.

6 Sed his non obstantibus, sententiam Sanchez affirmativam tuetur Merolla *tom.*1. *disp.*4. *cap.*6. *dub.*12. *num.*211. Salas *de legibus disp.*20. *sect.* 9. *num.* 76. & Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.*2. *difficult.* 41. *n.*4. ubi sic ait: *Quando de hecho de verdad ay justa causa, mas el Prelado dispensò sin conocimiento della, vale la dispensacion en el fuero interior: hasta tanto que se le revoque en el fuero exterior. Esta conclusion es mas probable que lo contrario, como latamente prueva Sanchez despues de otros. Y es la razon, porque no ay derecho en que irrite la tal dispensacion: y como en ella se guarda el fin, basta esso, aunque falte la solemnidad del derecho.* Ita ille.

7 Hinc infertur, quando Pontifex, vel Episcopus, vel alius potens dispensare in votis, vel juramento sive jure ordinario, sive delegato, (nisi in delegatione habeatur specialis forma, petens præmitti causæ cognitionem) dispensat in illis, legitima causa existente, quamvis sibi non cognita, peccare quidem mortaliter, at dispensationem fore validam in foro conscientiæ, quia eadem est ratio, ac quando Episcopus dispensat in lege Pontificis.

Ad argumenta verò contraria superius posita.

8 Respondeo ad primum, id quod dici solet à Doctoribus inferiori censeri commissam dispensationem; præcedente causæ cognitione, intelligendum esse, ut ritè, ac rectè fiat. Imò neque peccabit dispensans, quamvis causæ examinationem non præmiserit, quando causa notoria est, quia in notoriis non exigitur ordo juris, nec notorium eget examinatione, *c. manifesta* 2. *q.*1. Immò si sibi causa constaret, non peccaret dispensans non examinando causam, quia id examen petitur, ne temerè dispenset, quæ temeritas cessat, ubi certus est de causa.

9 Ad confirmationem respondetur, locum Tridentini in contrarium ibi adductum non obstare, quia æquè loquitur de Papa, ac inferioribus, cum tamen constet, dispensationem Papæ in jure humano (de quo loquitur Concilium) absque causæ cognitione, validam esse. Quare explicandum est Concilium, ut loquatur, quoad fori externi præsumptionem, & ideò dicit, subreptitia censeatur, & non dicit esse verè eam subreptitiam, sed præsumi impetratam per subreptionem.

RESOL. XXXV.

An inferior possit dispensare sine cognitione causæ, si in potestate dispensandi exprimantur nomina, nulla facta mentione cognitionis causæ?

Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, inferiorem dispensatione sine causa in lege superioris peccare, & subditum ita dispensatum peccare toties, quoties dicta dispensatione utitur. Ex p. 8. tr. 3. Res. 19.

Sup. hoc supe... in §. ... ad lin. 3. & in n. 9. hui. ego

§. 1. SUppono, quòd dispensatio facta per inferiorem circà legem superioris in casibus sibi permissis debet fieri ex causa justa: aliàs tam dispensans, quàm dispensatus peccant, secundùm Innocentium, receptum *in cap. veniens n. 2. de filiis Presbyterorum*, Abbas *in cap. de multa, n. 9. de præb. & in cap. à nobis, de jurepatron.* Cajetan. t. 2. *quæst. 96. art. 5. in ultima annotatione, ad fin.* Covarruvias *lib. 1. variar. c. 17. à nu 9. & in 4. 2. p. r. c. 6. §. 9. n. 7.* Et dispensatio aliter facta est nulla ex Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 18.* Navarr. *cap. 25. n. 74. in man.* cum traditis *infr. in differentia* 4. Debetque constare de dicta causa per informationem super veritate ipsius receptam.

Sup. hoc lege ... & §§. ... nos ... contra ...

2 Hinc colligitur, dispensatum sine justa causa peccare toties, quoties dicta dispensatione uteretur, sicut peccaret, si absque ea contraveniret legi, super qua obtinuit dispensationem. Ratio est, quia illa dispensatio, cùm sit nulla, nihil ei prodest, nec excusat quoad Deum. In foro tamen exteriori excusat prædicta dispensatio; quia non poterit dispensatus accusari, vel puniri, si contraveniat legi virtute suæ dispensationis, quæ aliàs nulla est.

3 Hoc supposito, ad quæstionem propositam, negativè respondet Castrus Paulus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 8. §. 2. num. 4.* ubi sic ait: Secundò temperant alij, nisi in potestate dispensandi exprimantur nomina eorum, quibus dispensatio est concedenda, nulla facta mentione cognitionis causæ, quia tunc dispensans censetur merus executor, & præsumere debet committentem certiorem esse factum de dispensationis causis; sic relato Felino, Speculatores, Garibay, docet Sanchez *n. 6.* At licèt hoc sit probabile, mihi tamen probabilius apparet, teneri causas dispensationis investigare, quia absolutè ipse dispensat. Quòd verò potestatem concedens nullam fecerit mentionem de causarum cognitione, non arguit omittendam esse, cùm à jure ipso moveatur dispensans debere causas dispensationis examinare, id meritò Princeps debebat supponere. Ita Palaus.

4 Sed opinionem Sanchez tenet novissimè Merolla *to. 2. disp. 4. cap. 6. dub. 1. num. 205.* cui ego addo Villalobos *in summa tom. 1. tract. 2. difficul. 41. num. 2.* ubi sic ait: *Inferese desta conclusion, que ni por la Bula se puede dispensar sin causa; como dize Soto, ni tampoco puede el Legado à latere dispensar sin causa; porque la autoridad que le dan para dispensar, es visto darsela conforme à derecho: como dize Sanchez, despues de otros.*

5 *Hase de advertir, que quando el superior comete a su inferior, que dispense con alguno, sin hazer mencion de causa, entonces el inferior es mero executor, y deve presumir, que en le cometio la dispensacion, conoce la causa antes, y no tiene que meterse en esso, como dize Gambara.* Ita ille. Unde utramque sententiam probabilem esse puto.

RESOL. XXXVI.

An valida sit dispensatio à Prælato inferiori, bona fide dispensante in causa non justa; & ideò in tali casu, an tutus sit subditus, quamvis postea constet, causam non fuisse sufficientem. Ex p. 5. tr. 10. Res. 33.

Sup. hoc in Res. 19. infr. lege doctrinam Res. 39.

§. 1. NEgativè respondet Salas *de legib. disp. 20. sect. 4. n. 35.* & alii penes ipsum: quia bona fides non solet acta alioqui nulla reddere: & ideò cognita insufficientia causæ non potest quis in foro conscientiæ hujusmodi dispensatione gaudere.

2 Sed opinio contraria probabilis etiam videtur, quam docet Sanchez *de matrim. to. 3. lib. 8. disp. 17. num. 8.* ubi sic asserit: Non valet dispensatio inferioris in lege superioris, licèt sit aliqualis causa: si tamen eam illegitimam esse constet: hoc tamen limitarem, nisi prudenter, ac bona fide judicaret Prælatus, causam esse justam; tunc enim credo valere dispensationem, licèt verè non fuerit causam sufficiens: quia non est credendum, aliam esse Pontificis intentionem circà suas leges, & Dei circà suas; in quibus permittitur inferiori dispensare. (Quod clarè significat Azorius *par. 1. lib. 7. cap. 29. q. 9.* ubi hæc ait:) Si Prælatus aliquis bona fide lege jejunii aliquem liberet putans causam esse justam, relaxatio prodest: quia bona fide facta est.) Ita ille. Et ideò tutus erit subditus in tali casu, quamvis posteà constet, causam non fuisse sufficientem.

RESOL. XXXVII.

An si Prælatus bona fide judicaverit, causam dispensandi esse justam eùm revera non sit, valeat dispensatio? Ex p. 8. tr. 3. Res. 20.

§. 1. NEgativè respondet Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disput. 6. punct. 8. §. 2. numer. 5.* ubi ita asserit. Tertiò temperant, nisi bona fide inferior Prælatus procedat, existimans adesse causam legitimam, cùm tamen non sit. Quia non est credendum aliam esse Pontificis mentem circa suas leges, & Dei circa suas, si quidem hac ratione scrupulis obviatur, & conscientiæ securæ redduntur, & gesta à Prælatis firma permanent: quæ omnia rectè Ecclesiæ gubernationi conducunt. Sic docet Sanch. *lib. 8. disput. illa 17. num. 8.* cum Azorio *lib. 7. Instit. moralium, cap. 29. quæst. 6.* consentit Joannes Sanchez *in select. disput. 54. num. 39.* At hæc limitatio mihi non probatur. Tum quia ad rectam gubernationem Ecclesiæ non pertinet firmare dispensationes sine causa, seu illas excusare, aliàs pertinere etiam ad rectam gubernationem, ut quoties dispensandi putarent bona fide, nulla sibi dispensationem esse necessariam, validos actus efficerent, nulla adhibita dispensatione, & sic contrahentes bona fide in gradibus prohibitis validè contraherent: quod non est admittendum. Tum quia allegantes superiorem absque legitima causa dispensasse, audiuntur, etiamsi superior bona fide processerit; ergo signum est manifestum, bonam fidem dispensantis non firmare dispensationem. Ita paulus, cui adde pontium *de matrim. lib. 8. cap. 14. num. 8.* Bonac. *de legib. disput. 1. quæst. 2. punct. 3. num. 8.*

Sup. hoc in Res. præcedenti & inf. lege doctrinam Res. 39.

2 Non desinam tamen adnotare Merollam *tom. 1. disput. 4. cap. 6. dub. 11. num. 209.* opinioni Sanchez affirmativæ adhærere: non est enim humanum in his rebus semper attingere punctum æqualitatis, & ideò non est verisimile, Christum, vel pontificem concessisse hanc potestatem cum tanta limitatione, ut si in re ipsa non attingat veram æqualitatem, invalida sit dispensatio. Sufficit ergo, ut secundum regulas prudentiæ humanæ causa judicetur proportionata: Confirmatur: quia non plus petit Christus Dominus à suo ministro, nisi, ut fideliter, & prudenter dispenset, juxta illud Matth. 24. & Luc. 12. *Quis putas est fidelis servus, & prudens.* Immò neque inter homines plus requiritur ut gesta, vel dispensata ab aliquo œconomo, valida sint. Confirmatur *secundò* exemplo indulgentiarum; nam licèt ad earum valorem requiratur causa proportionata, seu æqualis effectui Indulgentiæ, ut dicunt magis communiter Doctores: nihilominus hæc æqualitas, seu proportio, non semper sumitur ex re ipsa, sed prout cadit sub prudentem electionem concedentis, id est, consistit in sola quadam prudenti æstimatione morali illius proportionis, quæ servari debet inter medium, & finem, ita ut illa causa censeatur adæquata Indulgentiæ, ad quam obtinendam, vel procurandam, hic, & nunc, pensatis omnibus circumstantiis, concessio talis Indulgentiæ, prudenter existimatur medium proportionatum, & conveniens, ut benè probat Suarez *to. 4. in 3. part. disputat. 54. sect. 3. num. 8. & seqq.* ergo sicut in dispensatione Indulgentiarum, satis est ad illarum valorem, ut causa sit prudenter existimata æqualis; à fortiori idem dicendum est de aliis dispensationibus, à prælatis Ecclesiæ concessis; hoc enim postulare videtur recta Ecclesiæ gubernatio, ut scrupulis fidelium obvietur. Et ita hanc affirmativam sententiam tenet etiam Reginaldus *tom. 2. lib. 31. capit. 26. numer. 195.* Undè quando casus acciderit, puto non esse scrupulos injiciendos.

3 Unde Villalobos *to. 2. tract. 2. diffic. 41. num. 3.* ita asserit: *Advierte, que si el Prelado con buena fe, pensando que ay causa legitima, dispensar, y de echo de verdad no la uviesse, toda via valdria la dispensacion, como seria en la ley de ayuno, como dize Azor. Y es la razon, porque conviene assi al buen govierno para quitar escrupulos; y desta manera se cree que tienen los Prelados inferiores potestad para dispensar: porque como es cosa moral, no ha de consistir en indivisibile; y en duda el subdito se al de fuiet ar al juyzio del superior, como queda dicho.*

RESOL. XXXVIII.

An quando inferior dispensat in lege Superioris, possit imponere aliquod onus ei, cui dispensatur?

Et quid, si Episcopus dispenset super aliqua irregularitate orta ex delicto?

Et an quando ipsemet legislator dispensat in lege sua, tunc, si dispensatio non est debita, sed gratia, possit imponere aliquod onus ei, cum quo dispensat? Ex p. 8. tr. 3. Res. 22.

§. 1. NEgativam sententiam tenent Doctores, quos citat, & sequitur Castrus palaus *tom. 1. tractat. 3. disput. 6. punct. 10. num. 4.* ubi sic ait: Quòd si dispensans inferior legislatore

tore sit, & in lege superioris tibi concedit dispensationem, probabilius existimo non posse sub onere aliquo, & pecuniaria Sup. hoc infra in n. 4. Res. 7. mulcta illam concedere. Sic Sotus *in 4. dist. 28. quæst. 1. art. 2. vers. ex his*. Ludovicus Lopez 2. *par. instruct. de matrimon. cap. 39. §. sed si quis*. Thomas Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 10. num. 9. & lib. 8. disp. 14. a nu. 2.* Joannes Sanch. *in select. disp. 54. num. 40.* Probatur, quia ad illud onus, & pecuniariam mulctam obligari non potest ex contractu, alias redoleret simoniam si ob dispensationem tibi concessam in lege imponeretur obligatio pretio æstimabilis. Neque etiam ex lege præcedenti obligari potes, quia inferior non valet legem præexistentem ad aliam materiam extendere, neque de novo legem, aut præceptum imponere. Unde enim constat talis potestas.

2 Quòd si dicatur a legislatore illam habere, eo quòd debet præsumi legislatorem concedere potestatem dispensandi in lege; prout melius ipsi videbitur, absolutè, vel miscendo commutationem. Negamus id posse præsumi, alias præsumi posset datam esse potestatem inferiori commutandi superioris legem, in aliquod opus pium, quoties viderit subdito convenientiùs esse. Quocirca inferiori Prælato solùm committitur potestas relaxandi legem causa justa intercedente: at subrogandi loco illius aliam nullo modo, Ita Palaus, cui adde Sancium *in select. disp. 54. n. 40.* Filliuc. *to. 2. tract. 10. p. 1. cap. 5. n. 21.* & alios penes ipsos, quibus ego libenter adhæreo.

3 *Nota* tamen affirmativam sententiam docere Sylvestrum, Armillam, Tabienam, Angelum, & alios Doctores, quos adducit Merolla *tom. 2. disput. 4. cap. 6. dub. 12. num. 216.* sed ipse meritò ibi negativam sententiam docet. Nec obstat dicere, quòd ex nostra sententia sequeretur, omnes Prælatos, seu judices Ecclesiasticos esse damnandos, qui dispensantes in aliqua lege Pontificis in casu eis permisso, imponunt aliquam mulctam pecuniariam per modum cujusdam consummationis. Respondeo, esse non damnandos; tum quia innituntur sententiæ probabili gravissimorum Doctorum, dicentium, id esse licitum. Et ad rationes pro nostra sententia adductas posset responderi, id posse prædictos Prælatos ex tacita commissione Pontificis. Nam eo ipso, quòd Episcopis, tanquam ordinariis ea potestas conceditur, censetur etiam concessum, ut vel integrè dispenset, vel aliqua commutatione admista.

4 Limitatur nostra sententia, Nisi Episcopus dispensaret in Sup. hoc infra in n. 4. Res. 8. §. Limitatur. aliqua irregularitate orta ex delicto? tunc enim posset imponere aliquod onus ei, cum quo dispensat, non per viam commutationis partialis, sed in pœnam delicti. Quando verò ipsemet legislator dispensat in lege sua: tunc si dispensatio non est debita, sed gratia, poterit imponere aliquod onus ei, cum quod dispensat, ut colligitur ex *cap. licite de fer.* Quia, cùm non teneatur legem relaxare, poterit illius obligationem in alia materia subrogare. Secus verò si dispensatio est debita, onus imponi non potest. Ita Joannes Sanchez *disput. 54. select. n. 40.* & alij, sed ut dixi, negativam sententiam sequor.

RESOL. XXXIX.

An dispensatio inferioris in propriis legibus absque causa sit valida?
Idem dicendum est, quando Superioris, vel æqualis Successor dispensat absque causa in lege inferioris, vel æqualis prædecessoris: Et quid, si Episcopus in Synodo Diœcesana, vel Archiepiscopi in Synodo provinciali dispensant sine causa?
Et quid de Legato Apostolico, qui plenam habet à Pontifice potestatem, an proindè ejus dispensatio sine causa etiam data sit valida? Et additur Episcopum regulariter loquendo non posse dispensare sine causa in sua lege, quando illa transisset in contractum. Ex part. 8. tract. 3. Resol. 26.

Sup. hoc infra de Res. 4. versitantes in prin. §. 1. QUoad primum respondeo: validam esse illam dispensationem; quia militat eadem ratio, quæ in Pontifice respectu suarum legum, tunc enim non dispensat in voluntate aliena, sed in propria, à qua sola vim habent leges illæ. Et hanc sententiam sustinent Panormitanus *in cap. at si clerici, §. de adulteriis, n. 10. de judic. & ibi* Decian. *in nov. edit. n. 98.* Felin. *n. 6.* Alexander de Nevo *n. 16.* Angelus *verb. Beneficium, num. 22.* Sylvester *verb. Dispensatio, quæst. 13. num. 19.* Navarr. *in summa cap. 25. num. 74. & c. fin. nu. 4. de simon.* Azorius *l. 2. Instit. moral. c. 15. q. 3.* Salas *de legibus, disp. 20. sect. 4. n. 47.* & alii quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 8. lib. 8. de Matrimon. disp. 18. num. 27.* qui benè addit *num. 28.* cum Navarro *in summa, prælud. 9. num. 15.* & Suar. *tom 4. in 3. par. disp. 56. sect. 2. n. 11.* Idem dicendum esse, quando superior, vel æqualis successor dispensat absque causa in lege inferioris, vel æqualis prædecessoris. Quia in voluntate superioris est quando eminenter inferioris voluntas, & successor æqualis reputabatur quasi eadem persona, ratione ejusdem officii.

2 Et ideò, præter Doctores citatos hanc sententiam tenet cum aliqua limitatione etiam Granadus *in tract. 3. part. 2. disput. 17. sect. 3. n. 27.* sic ait: Infertur validam esse dispensationem, quam sine causa exhibet Prælatus superior legi inferioris, quando simpliciter, & absolutè est inferior? ut sunt Episcopi comparatione Summi Pontificis, & Synodus comparatione Episcopi; habet enim ejusmodi prælatus plenam authoritatem erga subditos sui inferioris. Secus verò dicendum est de Archiepiscopo respectu legum Episcopi suffraganei, quia non est absolutè superior, sed solùm in quibusdam casibus, Similiter nullus Episcopus dispensare potest validè sine causa in legibus Concilii provincialis: hoc enim constat ex multis Episcopis, quorum authoritas major, & suo modo superior est authoritate singulorum. Addit autem Sanch. *nu. 29.* Episcopum regulariter loquendo non posse sine causa dispensare in sua lege, quando illa transisset in contractum, ita ut dispensatio cederet in damnum alicujus tertii, qui jus acquisivisset ad aliquid, medio tali contractu, v. g. inquit, si fuerit statutum, ut omnes ad urbem confluentes gauderent aliquo privilegio, non posset revocare respectu eorum, qui jam venerant ad urbem. Sup. hoc in Res. not. premittitur 9 lin. 5.

3 Sed hic *notandum* est, quòd ab hac communi doctrina aliqui excipiunt Legatum Apostolicum, qui plenam habet a pontifice potestatem, ac proinde ipsius dispensatio etiam sine causa data valida erit, non minus, quàm si data esset ab ipso pontifice. Sed meritò exceptionem hanc rejicit Sanch. *lib. 8. de matrimon. disp. 17. nu. 4.* eo quòd nunquam præsumitur pontifex plenitudinem suæ potestatis alteri concedere in destructionem aliorum, nisi id in ipsa concessione explicet, ut si apertè dicat validam fore ipsius dispensationem etiamsi absque causa concedatur: vel illum constituat purum executorem suæ dispensationis quam dari jubeat ab inferiori absque ulla causæ cognitione.

4 Sed quæro hic obiter, an dispensatio Episcopi, aut Archiepiscopi in constitutionibus Synodi Diœcesanæ, facta absque causa, valida sit. Et respondeo affirmativè; quia solus Episcopus habet jurisdictionem, ac suffragium decisivum in Synodo Diœcesana, cæteri assident illi, ut consilium præbeant; ut constat ex ipsomet tenore Synodi, in qua solus Episcopus decernit, & subscribit, nulla assessorum mentione facta. Et ita docet Suarez *de legibus, lib. 6. cap. 15. num. 8.* Salas *disp. 20. sect. 4. num. 33.* Azorius *tom. 1. lib. 5. cap. 15. quæst. 3.* Hinc infertur contra Medinam *in part. 2. q. 96. art. 5. dub. 2. conclus. 1.* Episcopum non teneri legibus Synodi Diœcesanæ, quoad vim coactivam, sed tantum, quoad directivam, sicut diximus, legislatorem suis legibus adstringi. Ratio est, quia eæ leges à solo Episcopo vim obligandi habent, ac in illis dispensat. Et etiam infertur, posse Episcopum solum sine consensu Capituli, dispensare in legibus Synodi Diœcesanæ; non solùm ea ratione, quia sic habet consuetudo sed etiam de rigore juris. Probatur, quia nullo jure ostendi potest habere in hoc actu Episcopum dependentiam à Capitulo. Ita Glossa *in cap. cum ex eo, de elect. in 6. verb. Episcopi*.

5 Quæro etiam *secundò*, an dispensatio Archiepiscopi in legibus Synodi provincialis, absque legitima causa, valida sit. Sup. hoc in n. 6. tr. 1. lege latam doctrinam in Res. 29. Respondeo negativè cum Doctoribus *suprà* citatis. Probatur; quia Archiepiscopus est inferior Synodo Provinciali, leges eas ferente, ut benè inquit Navarr. *lib. 1. cons. in priori edit. tit. de offic. Ordin. cons. 7. & in posteriori, tit. de major. & obed. cons. 6.* ergo non valet dispensatio Archiepiscopi, facta absque legitima causa in illius legibus, quia inferior non potest in lege superioris dispensare absque causa, ut probavimus. Antecedens probatur; quia ab inferiori ad superiorem, ut tradit *gloss. fin. cap. à collatione, appellat. in 6.* non datur consequentia.

6 Et ideò omnia supradicta confirmat Villalobos *in summa tom. 1. tract. 2. diffic. 41. num. 5.* ubi sic ait. *Quando dispensa el Papa en su propria ley, aunque sea sin causa, es valida la dispensacion. Esta conclusion es muy comun: tienen la Innocentio, Sylvestro, Soto, Covarruvias, Cordata, los modernos. El fundamento es, porque aquella ley era propria, y pendio de su voluntad, la qual puede mudar.* Sup. hoc supra in Res. 7. & 10

7 Lo mismo se ha de dezir por la misma razon del Obispo, y de qualquiera Prelado que dispensa en su proprio ley. Y lo Sup. hoc magis latè in Res. seq. & in alio §. ejus. *mismo de que sucede en el oficio del Obispo, ò Prelado, que puede dispensar en la ley de su antecessor, que se reputa como una misma persona con el: como dizen Navarro, Suarez: salvo si la tal ley estuviesse confirmada por el Papa: que entonces se opositaria por ley del mismo Papa; como dizen Angelo y Sylvestro.*

8 Lo mismo se ha de dezir del superior respeto de las leyes del inferior: y lo mismo del Obispo: ò Arcobispo respeto de las leyes de su Synodo: porque essas no tienen fuerça sin su autoridad: como dize Sanchez, despues de otros. Y lo mesmo viene a ser por la misma razon, del Provincial respeto de las constituciones de su Capitulo, y del Generali, respetto del Capitulo General.

9 Mas no es lo mismo del Arcobispo, respeto de las constituciones del Synodo Provincial: porque aquino es superior a toda la Congregacion, sino inferior; y assi se ha como el De an respeto de su Gabilde: como dize Navarro, por loqual no podra dispensar validamente sin causa: como dize Sanchez, despues de

otros muchos, probandolo latamente. Ita ille, cui adde Castrum Palaum *to. 1. tr. 3. disp. 6. punct. 4. n. 3. & seq.*

RESOL. XL.

An Episcopus possit dispensare in suis Constitutionibus a Papa confirmatis? Ex p. 8. tract. 3. Ref. 73.

Sup. hoc in Res. praecedenti §. Lo mesmo se ha de decir porque ... in Resp. seq. §. 1. ... vers. secundò, nisi.

§. 1. NEgativam sententiam docet Sanchez *lib. 8. disput. 17. num. 30.* sed non caret difficultate: nam aliqui Doctores asserunt, Episcopum posse dispensare in lege Papæ pertinente ad solam illam Diœcesim. Ergo a fortiori in lege propria confirmata per Papam, cùm ad solam illam Diœcesim pertineat. Sed non est admittenda hæc ratio; & illam opinionem non approbat Azorius *tom. 1. lib. 5. cap. 15.* ubi sic ait. Sciendum est esse aliquas causas, in quibus ob consuetudinem moribus utentium receptam possunt Episcopi in jure communi Canonico indulgentiæ beneficio uti, & aliquos ipsis legibus solvere, *Primò*, ratione consuetudinis legitimo tempore præscriptæ. *Secundò*, ratione gravis, & magnæ necessitatis, vel utilitatis subitò contingentis, ita ut facilè, & commodè non pateat ad Principem aditus; item ratione alicujus necessitatis crebrò accidentis. *Tertiò*, ratione levitatis, & parvitatis materiæ: esset enim difficile in minimis Principem adire, & consulere. *Quartò*, ratione frequentiæ; ut si crebrò casus certus accideret. Hæc Sylvester, Sotus, & Cajetanus *locis suprà cit.* immò Sotus, & Cajetanus alium quartum casum eaciunt, quando lex superioris quidem est, sed pertinet ad proprium bonum civitatis, vel communitatis; ut si lege regia statuatur, ne frumentum, vel vinum in oppidum aliundè advehatur, poterit, qui oppido præest, relaxare. Sed certè hoc ideò est, quoniam lata lex videtur solùm in bonum proprium, non commune: videlicet, ut vendi, & imponendi possunt proprij privatorum civium fructus ex bonis collecti, & percepti. Ita Azor. Ex quibus, doctrina Sanchez negativa circa præsentem quæstionem admittenda videtur.

2 At ut verùm fatear, mihi placet, quoad præsentem difficultatem, opinio Salas *de legib. disp. 20. sect. 3. n. 29.* putat enim videndum posse, quomodo sint confirmatæ per Papam; si enim Papa solùm eas confirmat declarando, esse laudabiles, & debere observari a subditis, non facit eas proprias, nec tribuit eis novam vim, sed declarat, quam habebant: ideò Episcopus potest non solùm in eis dispensare, sed eas abrogare, ac si non essent per Pontificem confirmatæ: si verò velit eis robur addere, & illas facere proprias, non poterit Episcopus eas abrogare; poterit tamen in eis dispensare, vel non dispensare, sicut in aliis legibus Pontificiis ad eam solam Diœcesim directis juxta opiniones relatas *diffic. 8.* sed si dispenset sine causa, dispensatio erit nulla, sicut quando sine causa dispensat in aliis legibus Pontificiis.

RESOL. XLI.

An in aliquo casu dispensatio Episcopi in suis legibus sine causa sit valida?

Et quid, si illæ constitutiones fuerint auctoritate Pontificis confirmatæ?

Et quid est dicendum, si prædictas constitutiones Episcopus juramento confirmaverit? Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 46. aliàs 41.

Alibi in Resol. ... seq ... prin.

§. 1. ALibi satis firmavi, dispensationem Episcopi sine causa, peccaminosam esse, non tamen invalidam: modò, quæro, an dicta doctrina possit in quibusdam casibus limitari: Et respondeo primò affirmativè, quando lex illa Episcopi transierit in contractum in commodum alterius, ut si haberet statutum, ut omnes ad Urbem confluentes gauderent aliquo privilegio; non posset illud Episcopus revocare respectu eorum, qui jam venerunt, absque legitima causa supervenienre: quia jus ex illo contractu jam in illis est acquisitum. Sic, aliis relatis; Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 17. nu. 29.* Secundò, nisi illæ Constitutiones fuerint authoritate Pontificia confirmatæ: quia ex ea confirmatione gaudent authoritate Papæ, & reputantur ac illius leges; ac proinde se habet ad illas Episcopus, ac ad jus commune: quia nequit eam confirmationem ea parte tollere. Ita Sylvest. *verb. Beneficium, 3. q. 9. num. 13.* Angelus *verb. Beneficium, n. 22. & ibi* Armilla *n. 27.* Tabiena *verb. Beneficium, 2. q. 15. n. 17.* Sayrus *de censur. lib. 6. c. 11. n. 11.* Azorius *lib. 5. instit. moral. c. 15. q. 7.* & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *ubi supra, n. 30.* Et hanc opinionem sequitur etiam Salas *de legib. disp. 20. sect. 3. n. 29.* quando pontifex ita confirmat, ut velit illis Constitutionibus robur addere, & illas facere proprias: secus verò, si solùm eas confirmat, declarando esse laudabiles, & debere observari a subditis. Tertiò, secundùm aliquos, nisi Episcopus eas Constitutiones juramento confirmaverit: quia cùm non possit secum in juramento dispensare, nequibit etiam dispensare in iis Constitutionibus. Ita Angelus, Sylvester, Tabiena, Armilla, Sayrus, & Azorius *ubi supra*.

Sup. hoc sup. in Res. 49. §. Et idem ... vers. Ad.

Sup. hoc in Res. praeced. & in alia §. ...

2 Sed ut verùm fatear, huic tertio dicto non possum adhærere: puto igitur, quòd licèt Episcopus dispensaret in dictis Constitutionibus juratis absque justa causa, valeret adhuc dispensatio, quamvis sit perjurus: quia perjurium non impedit actus valorem. Sicut si quis jurasset, non prodigè se expensurum pecunias, peccaret prodigè expendendo, sed factum teneret. Ita Gambarus *de auth. Legati, l. 10. n. 452.* & Sanchez *d. disp. 37. n. 38.*

RESOL. XLII.

An Episcopus possit dispensare, quamvis potens prius adierit Pontificem, qui dispensationem negavit, judicans causam propositam non esse justam.

Et notatur, eum, qui impetravit dispensationem a Pontifice voti, in quo poterat Episcopus dispensare, posse ad eum confugere, ut dispenset.

Dicendum est etiam posse confugere ad potentem ex privilegio, ut dispenset. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 49.

§. 1. NEgativè respondet Sanchez *de Matrimon. lib. 8. disp. 14. n. 5.* ubi sic ait. Quando pontifex de eo casu consultus denegavit dispensationem, judicans non adesse causam, credo, nisi nova causa proponatur, non posse dispensare Episcopum. Quia eo ipso quòd pontifex denegavit, videtur facultatem auferre inferioribus cùm illo singulari dispensandi, nisi ex nova causa emergenti. At secus esset, ubi huic singulari non denegasset, at constar, solitum esse pontificem aliis denegare ob eas causas dispensationem, reputando eas non justas. Tunc enim posset Episcopus cum illo, cui denegata non est, judicans eas esse causas justas dispensare: quia cùm jure ordinario sibi ea dispensatio competat, non astringitur ad dispensandum ex iis solis causis, quibus pontifex existentibus vult dispensare. Nec pontificem denegasse aliis ex ea causa dispensationem, ligat ordinariam Episcopi facultatem, ne valeat dispensare cum eo hoc, cui pontifex non denegavit. Ita Sanchez, & post illum Guttierez *de Matrimon. capit. 123. num. 18.*

Sup. hoc infra ex doctrina ... proxi ... vers. Quo ... flaius.

2 Igitur eo ipso quod pontifex denegavit dispensationem ex ea causa, videtur facultatem auferre inferioribus dispensandi cum illo singulari, nisi ex nova causa emergente, seu proposita. Sicut postquam pontifex aliquem condemnavit, non potest episcopus illum absolvere, licèt fortassè potuisset, si causa priùs ad illum delata fuisset.

3 Et ideò hanc sententiam tenet Rodriquez *in sum. tom. 1. cap. 157. num. 1.* ubi sic ait: *Quando el Sumo Pontifice consultado negò la dispensacion en cierto caso, en el qual podia el Obispo dispensar juzgando no aver causa sufficiente, no podra el Obispo dispensar en el, si sobreviniere otra causa sufficiente, porque negando el Papa la dispensacion en este caso es visto quitar la authoridad. en el al Obispo, salvo si otra persona pide la dicha dispensacion en caso de la misma especie, porque puede el Obispo dispensar con ella. Lo primero por aver otras causas. lo segundo porque aunque aya las mismas respeto desta persona, puede juzgar que son sufficientes, aunque respeto de la otra la juzge el Papa por no tales.* Sic ille.

4 Sed contrariam sententiam tenet Suarez *de legibus; lib. 6. cap. 22. num. 4.* ubi sic ait: Ablatio potestatis, præsertim ordinariæ, mihi non videtur sufficienter probari, quia illa præsumptio nullo jure fundatur, neque ex illo facto sufficienter colligitur, considerata natura dispensationis, quæ est quædam gratia. Cùm enim dispensatio non sit debita, potest denegari à Pontifice ex sola voluntate: ergo per hoc non est, cur censeatur auferre ab inferiori potestatem illam concedendi, si velit. Deindè denegatio dispensationis potest provenire ex particulari judicio, quòd talis causa non sufficiat ad justam dispensationem; sed Episcopus non tenetur conformari Pontifici in hoc judicio: ergo neque in eo casu tenetur præsumere fuisse mentem Pontificis in illo casu, sibi auferre potestatem dispensandi, immò potest præsumi, voluisse se exonerare, tacitè subditum ad suum ordinarium remittendo. Consequentia cum majori videtur clara. Minor autem patet; quia licèt Papa non soleat dispensare ex aliqua causa, neque admittere illam, ut sufficientem, potest Episcopus dispensare ex illa, si probabiliter judicet esse legitimam. Quod concedit idem Sanch. *supr.* quando de illa consuetudine, seu judicio Pontificis ex aliis casibus in generali constat: non verò, quando in particulari casu præcessit denegatio dispensationis.

5 Sed non video, quid hoc referat, aut cur inde censeatur ligata potestas inferioris, cùm illa denegatio tantùm sit applicatio propriæ voluntatis ad operandum juxta proprium judicium, cui non repugnat, ut alteri relinquatur sua potestas, & arbitrium etiam juxta judicium suum. Neque per hoc derogatur potestati Pontificis, quia inferior, dum non prohibetur, potest in suo foro uti sua potestate, ut judicaverit expedire; hic autem nulla facta est prohibitio. Nec petitio priùs oblata Pontifici operatur præventionis effectum, ne liceat posteà id ab inferiori petere, tum quia in usu jurisdictionis voluntariæ,

tatiæ, non habet locum hæc præventio, cùm liberum sit postulanti recedere à priori petitione, & aliam intentare, ut sensit Navarr. *consil.* 1. *de offic. deleg.* & idem Sancius *num.* 3. tum etiam, quia superior negando dispensationem, jam quodammodo à se abjecit casum illum. Undè etiam non est simile, quod de condemnatione à superiori facta afferebatur, quia condemnatio fit per sententiam, quæ includit præceptum, & imponit obligationem, quam non potest inferior auferre; negatio autem dispensationis non fit per sententiam juridicam, nec præceptum aliquod, vel obligationem superior per illam imponit, sed solùm relinquit præexistens vinculum, denegando usum propriæ potestatis; ergo non est, cur inde censeatur ligata, & diminuta inferior potestas.

6 Censeo igitur, in illo casu posse episcopum dispensare, & consequenter, si id faciat non ignorans priorem denegationem & judicans, causam esse legitimam, dispensationem esse validam, quia neque habet defectum potestatis, nec voluntatis, nec justitiæ. Hucusque Suarez; cui adde Salas *de legibus*, *disp.* 20. *sect.* 13. *num.* 106. & huic sententiæ contra Sanchez ego adhæreo; cui etiam novissimè adhæret Amicus *tom.* 5. *disp.* 6. *sect.* 8. *num.* 121. quia ipse, in tali dispensatione nullus apparet defectus dispensationem irritans: falsa quippe est assignata præsumptio, quòd superior negando dispensationem subdito petenti, eo ipso auferat inferiori prælato facultatem cum illo dispensandi, cùm nullus præsumatur suo jure privatus, nisi illi expressè constet: & ex alia parte non tenetur inferior Prælatus dispensationem concedere, vel negare ex judicio superioris, sed ex suo proprio, cùm aliæ causæ possint ad dispensationem concedendam illum movere. Quo fit, ut etiamsi inferior sciat, dispensationem negatam fuisse à superiore, adhuc possit illam validè, atque justè concedere, modò ex causa probabiliter justa saltem putata illam concedat.

7 Et hanc sententiam contra Sanchez tenet etiam Portel. *in respons. moral. tom.* 2. *cas.* 49. *num.* 17. ubi etiam notat, quòd si quis obtinuit rescriptum Papæ, ut possit à certo Confessario Doctore dispensari; eo rescripto non obstante poterit recurrere ad Episcopum, vel alium superiorem aliàs dispensare. Rescriptum enim non privat Episcopum facultate, quàm alias habet ad dispensandum in illo casu.

8 Nec obstat dicere, quòd saltem quando Episcopus ignorat priorem recursum ad Pontificem, dispensationem negavit, nisi de facto ipse dispenset ex eadem causa Pontifici proposita, non fore validam dispensationem, tanquam subreptitiam, & ex defectu voluntatis episcopi, quia de illo meritò præsumitur, non fuisse concessurum dispensationem, si sciret, fuisse à Pontifice denegatam, cùm inferior teneatur præsumere, superiorem justè negasse dispensationem; ergo illa taciturnitas, seu ignorantia causat in episcopo justum involuntarium, & consequenter illa dispensatio erit invalida ex defectu voluntatis.

9 Respondeo cum Suarez *n.* 6. etiam in hoc casu taciturnitatem illam non reddere dispensationem subreptitiam, vel nullam, quia supposita potestate, quo ad voluntatem, eadem est ratio in inferiori, quæ in æquali, vel superiori. Accedit, quòd nullibi invenitur in jure cantum, eam denegationem Pontificis exprimendam esse episcopo, ne dispensatio ipsius subreptitia censeatur.

10 *Notandum* est etiam hic, eum qui impetravit dispensationem à Pontifice voti, in quo poterat episcopus dispensare, posse ad ipsum confugere, ut dispenset; dicendum est etiam, posse confugere ad potentem ex privilegio. Ut si, verbi gratia, fuit votum pœnale castitatis, vel religionis, poterit adire Religiosos, qui ad dispensandum in eo privilegium habent, vel ad Confessarium per Bullam Crucistæ electum, ut in illo dispensent, non obstante impetratam fuisse à Pontifice commissionem dispensandi, factam Ordinario, vel Confessario. Quia adiisse Pontificem, nullum præventionis effectum operatur, & commissio in favorem hujus facta, non debet in ejus odium retorqueri. Nec jam Ordinarium, vel Confessarium dispensare virtute commissionis, obstat, quin possit hic adire habentem privilegium dispensandi, aut uti privilegio Cruciatæ, redeundo ad priorem voti obligationem. Et sic, tanquam novi voti possit dispensationem, aut commutationem impetrare, non facta prioris mentione. Et quamvis Pontifex semper hujusmodi vota commutet in menstruas confessiones, & certa pœnitentiæ opera, & solùm quando adest incontinentiæ periculum; hoc tamen non impedit commutationem fieri per Bullam in subsidium belli, prout ipsa concedit: & per privilegia Religionum, & quæcumque opera pia, ut ea expressè concedunt, & virtute horum dispensare ex aliis causis justis, quamvis non adsit incontinentiæ periculum, ut benè inquit Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 14. *nu.* 7. qui tamen hoc limitat, dummodo huic singulari non sit denegata dispensatio à Pontifice, vel Pœnitentiario. Sed hæc limitatio mihi non placet, propter rationes superiùs adductas.

RESOL. XLIII.

An Episcopus possit cum Regularibus exemptis dispensare, si ipsi cedant exemptioni.

Et an hoc intelligatur casu, quo in Prælato Superiore non esset potestas absolvendi, vel dispensandi.

Et an in nomine Episcopi in præsenti intelligatur tantùm Episcopus loci, in quo Religiosus ortus est, vel habet domicilium, aut saltem commoratur? Ex p. 8. tr. 3. Res. 44.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Avila *de censuris*, *part.* 2. *c.* 7. *disp.* 1. *dub.* 6. *concl.* 2. ubi sic ait. Prælatus Monasterii exempti potest ex æquitate juris sponte se subiicere quoad hoc episcopo, atque adeò absolvi ab illo, & idem potest facere Religiosus particularis cum licentia prælati. Ita Federicus Senens. *consil.* 14. Pater Henriquez *lib.* 7. *de Indulgentiis*, *cap.* 25. *n.* 2. & *lib.* 14. *c. ultim. in fine*, quia hoc est quid favorabile, & per consequens non est deperditum per exemptionem, quæ etiam est favorabilis, & secundùm regulam juris in 6. *Quòd in gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.* Dico, *ex æquitate juris*, quia P. Henriquez *ibidem in gloss. littera M*, dicit secus esse stando in rigore juris pro foro exteriori. Dixi *cum licentia*, quia sine illa non potest, ita Paulus III. citatus à Patre Henriquez *ibidem littera N.* Hucusque Avila. Sup. hoc pro subditis & Prælato consentiente in hoc §. infra in tr. 1. Res. [illegible] §. 1. & 2. & §. ult. & in tr. [illegible] Res. [illegible] §. Nec obstat, versic. lege ad medium vers. Tertio faciunt & §. seq.

2 Sed affirmativam sententiam, sine ulla difficultate, tenendam esse puto, quam tuetur Sanchez in 3. *p. tom.* 4. *disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 3. & *tom.* 5. *disp.* 45. *sect.* 2. *num.* 12. Henriquez iterùm *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 8. & Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 39. *num.* 32. Et ratio est, quia exemptio Religiosorum est potissimùm inducta in favorem Religionis, ut ejus Religiosi quietiùs Deo famulentur, & ne passim ab Ordinibus perturbentur: undè in iis, quæ quietem, & favorem Religionis concernunt, non debent esse pejoris conditionis, quàm alii de eadem Diœcesi non exempti. Nec rationi consonat, ut exemptionis privilegium, in hoc casu, contra ejus finem operetur, impediens hanc subjectionem; & ideò in his ita favorabilibus, censetur, per Epikejam, tota Religio consentire. Debet autem, ut per Epikejam hæc licentia Pontificis præsumatur, constare subdito licentiam à Prælato regulari injustè negari, nam in casu dubio, an justè, vel injustè neget, possidet lex exemptionis in favorem Religionis facta, ac proinde non poterit adiri Episcopus. Sic Molina *tom.* 4. *de Justit. tract.* 3. *disputat.* 61. *num.* 5. Thomas Sanchez *lib.* 4. *summ. cap.* 39. *num.* 36. Basilius *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 14.

3 Sed hæc omnia optimè limitat Sanchez *num.* 38. Molina *suprà num.* 3. Basilius *num.* 15. ut intelligatur casu quo in Prælato superiore non esset potestas absolvendi, vel dispensandi; nam si hæc esset, debebat Religiosus prius ad illum recurrere, quàm ad Episcopum, quia dum intra Religionem remedium quærere potest Religiosus, non est censendum Pontificem tollere exemptionem, tum quia id noceret debitæ subditorum subordinationi; tum quia frustranea esset casuum reservatio facta superiori Prælatu, si Religiosus adire posset Episcopum pro illius absolutione, & dispensatione, quoties immediatus Prælatus non potest, vel non vult dispensare. Placet mihi hæc limitatio adhibita moderatione, quam Basilius apponit, scil. nisi necessitas urgeat impetrandi dispensationem, & superior Prælatus longè absit, & facilè adiri non possit, cui moderationi non videtur contradicere Sanchez, & Molina *ubi suprà*. Sup. hoc in R. [illegible] tm § Limitanda.

4 Quòd si nullus Religionis Prælatus possit subditum absolvere, vel dispensare, probabilius existimo, de licentia sui Prælati posse Religiosum adire Episcopum pro absolutione, vel dispensatione obtinenda; quia adire hoc modo episcopum non obstat privilegio exemptionis, si quidem præsumi potest fieri ex licentia Religionis cuilibet prælato communicata. Neque etiam obstat bono regimini illius, & debitæ subditorum obedientiæ, cùm ex licentia superioris fiat. Ergo.

5 *Nota* tamen nomine *Episcopi* in præsenti, intelligi tantùm Episcopum loci, in quo Religiosus ille ortus est, vel habet domicilium, aut saltem commoratur, habitatione requisita, ut censeatur aliquis, Episcopo illi, quo ad hoc, subjectus, quæ habitatio est, secundùm aliquos, commorari in ea, aut habere animum commorandi majore anni parte. Et ita docet Merol. *tom.* 2. *disp.* 4. *cap.* 6. *num.* 145.

RESOL. XLIV.

An sola patientia Prælati sufficiat pro dispensatione.

Et an si quis ex pacto dederit Papæ pecuniam pro aliquo beneficio, eo ipso, quòd in eum ipsum contulerit, censeri dispensasse super simoniam?

Idem dicendum est de aliis Inferioribus Papa, quoad dispensandum in eorum statuta. Ex p. 8. tr. 3. Res. 17.

§. 1. VErbi gratia, si Pontifex, vel episcopus videat irregularem celebrare, vel habentes impedimentum,

tum, contrahere matrimonium, in quo impedimento possent ipsi dispensare. Et negativè respondet Suarez *de legib. libr.* 6. *cap.*13, *num.*22. Sayrus *de censur. lib.* 7. *cap.* 14. *n.* 16. Bonacina *de legibus*, *disp.*1. *q.*2. *punct.* 1. *n.* 18. & alii. Et ratio est, quia sola taciturnitas, & patientia Prælati, per se, ac præcisè sumpta, non est sufficiens signum consensus, ut ait gloss. *in cap. cùm jam dudum*, *de prabend.* & colligitur etiam ex *cap. super eo*, *de cognat. spirit.* nam licèt dicatur quis consentire indirectè, quando tenetur impedire, & non impedit; non tamen inde colligi potest directa voluntas, qualis ad dispensandum requiritur. Et hoc est, quod Canonistæ dicunt illa, quæ tantùm in patiendo consistunt, non esse sufficiens signum dispensationis, quæ actum positivum requirit.

2 Sed mihi magis placet affirmativa sententia, quàm nomininatim contra Suar. tenet Amicus *tom.* 5. *disput.* 6. *sect.* 6. *num.* 70. ubi sic ait. Quotiescumque inferior dispensat in lege superioris, dispensat ipso superiore vidente, & tacente. Hanc regulam tradunt Sotus *in* 4. *distinct.* 18. *quæst.* 4. *art.* 3. §. *circa concessiones*. Henriquez *lib.* 6. *de pœnitent. c.* 3. *n.* 13. Sanchez *lib.* 3. *de matrim. disput.* 35. *num.* 20. & alii quamplurimi: licet id tantùm doceant de facultate absolvendi à peccatis sed eadem ratio militat de potestate dispensandi, cùm eadem facultas superioris requiratur ad absolvendum à peccatis, atque ad dispensandum in ipsius lege. Ratio regulæ: quia cùm videat superior agi contra suam legem, & nihilominus id tacens permittat, præsumitur talem actum absque suo, & dispensationis peccato velle permittere, & consequenter præsumitur in ea lege tacitè velle dispensare. Antecedens probatur, quoniam, ut constat ex *l. merito*, *ff. pro socio*, quotiescumque actus exerceri potest cum peccato, vel sine peccato, præsumendum est, legislatorem velle illum exerceri sine peccato. Exerceretur autem talis actus in peccato, si superior in tali casu non haberet voluntatem dispensandi: quia vel esset causa invaliditatis actus: vel subditum periculo exponeret, ne opinione obtentæ dispensationis multa ageret, quæ defectu validitatis dispensationis cum damno, & scandalo aliorum non sustinerent. Cæterùm notant præcitati authores hanc tacitam superioris voluntatem tantùm sufficere ad approbandum actum illum, qui eo tempore fit, non ad concedendam potestatem pro actibus in futurum exercendis.

3 Contra hanc regulam opinatur Suarez *lib.* 6. *de legibus*, *c.* 13. Ducitur hoc duplici fundamento; *Primò*, quia sola taciturnitas non est sufficiens signum consensus, sed ad summum permissionis, quæ ad dispensationem non sat est, quippe quæ positivum requirit consensum. *Secundò*, quia vel sæpe talis permissio esse potest absque ullo peccato Prælati, vel ad vitandum majus malum, vel propter indispositionem subditi, vel propter aliorum scandalum, vel esto illa sit cum aliquo peccato negligentiæ; aut pusillanimitatis prælati, non propterea statim præsumitur in eo actu cum subdito dispensare. Verùm hæc Suarez argumenta tanta non sunt, ut propter ea cogamur communem sententiam Doctorum deserere. Quare ad ejus argumenta dicendum est, esto prælati taciturnitas non sit evidens signum positivi consensus dispensandi cum subdito in eo actu, esse tamen probabile ob rationem à nobis assignatam, quod sufficit ad subditi conscientiam quietandam. Ita Amicus, cui ego addo paulum *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 6. *punct.* 12. *n.* 3. & Salas *de legibus disp.* 20. *sect.* 9. *n.* 87.

4 Cognoscitur verò hæc tacita dispensatio (ut optimè observat Palaus) si tibi à prælato mandetur actus; qui sine dispensatione fieri non potest; vel si videat te disponi ad operandum contra legem, & non impediat, cùm facilè possit. Probatur verò nostra sententia, quia illa taciturnitas est ratihabitio de præsenti, quæ sufficit ad concedendam veram jurisdictionem ad audiendas confessiones, & reliqua exercenda: ergo multò magis sufficiet ad concedendam dispensationem, *Secundò*, quia cùm Prælato ex officio incumbat, delictis subditorum obviare, cùm ea videt, ac facilè contradicere potest, præsumitur gravissimum delictum Prælati non contradicentis, nisi ipsum censeri dispensare dicamus.

5 Ad argumentum verò pro sententia Suarez, & aliorum respondetur, quòd licèt taciturnitas illa, & patientia prælati, per se, ac præcisè sumpta, indicet tantùm promissionem; tamen per accidens, hic, & nunc, & ut excludatur prælati delictum, censetur sufficiens signum positivæ voluntatis dispensandi.

6 *Notandum* est tamen hic obiter id, quod dicit Angelus *verb. simonia* 7. §. 5. Si quis ex pacto dederit Papæ pecuniam pro aliquo beneficio, eo ipso quòd in eum ipsum contulerit, censeri dispensasse super simonia, & sic posse retinere beneficium tuta conscientia. Quod mirabiliter ampliat idem Angelus *d. verb. simonia* 5. §. 7. sivè sit de iure divino, sive positivo: utroque enim casu non incurret pœnas juris, committens simoniam cum papa sciente, etiamsi non dicat se dispensare in ipsis; quia scientia principis purgat illud vitium. Quod est mente retinendum, licèt contrarium teneat Abbas, & malè *in cap.* 1. *de simonia*, *num.* 8. quia argumentatur à facto Episcopi, ad factum Papæ, in quo fallitur, cùm in Principe sit speciale, ut sine expressa dispensatione, sed solo facto dispenset: quod secus est in inferiore, per dicta *suprà*. Et licèt simonia sit de jure divino, pœna tamen ejus est de jure positivo, & sic non mirum, si eas non incurrit, committens eam cum Papa. Et observa idem quod dictum est de Papa, dicendum esse de aliis inferioribus, quoad eorum statuta, secundùm Salas *de legibus disp.* 14. *sect.* 3. *n.* 34. Et hæc docet etiam Valerus *verb. dispensatio*, *differ.* 3. *num.* 4.

RESOL. XLV.

An v. g. Prælatus Superior possit dispensare circa pœnas impositas à Prælato inferiori ipso renuente?

Et advertitur, si condemnans finierit officium suum, posse tunc Provincialem, aut Generalem subditum condemnatum à Rectore absolvere, nulla requisita licentia à Rectore moderno, seu ab eo, qui reum condemnavit, Ex p. 8. tract. 3. Res. 31.

§. 1. NEgativè respondet Castrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *disputat.* 5. *punct.* 6. *num.* 13. ubi specialiter asserit, pro Religiosis post latam sententiam, & condemnationem factam à judice ordinario, verbi gratia, à Rectore Conventus; si velit provincialis dispensare, post latam sententiam à provinciali si velit Generalis, id efficere non poterit renuente judice ordinario: colligitur ex Tridentino *sess.* 14. *cap.* 5. *de reformat.* ubi suspensum ab ordinario non potest Metropolitanus, neque alius contra voluntatem ipsius prælati suspendentis promovere. Ratio est, ne authoritas judicantis contemnatur à subditis. Sic expressè Man. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. regul. quæst.* 21. *artic.* 8. ubi advertit, si condemnans finierit officium suum, posse tunc provincialem, aut Generalem subditum condemnatum à Rectore absolvere, nulla requisita licentia à Rectore moderno, seu ab eo, qui reum condemnavit, quia tunc authoritas prælati, qui condemnavit, non contemnitur, siquidem jam desinit esse prælatus, quæ erat ratio prohibitionis Concilii.

RESOL. XLVI.

An in dispensationibus locum habeat argumentum ab identitate rationis à majori ad minus.

Et pro praxi hujus difficultatis in textu hujus Resolutionis plurimi explanantur casus sæpius contingentes in facto, & tota doctrina est valdè notanda. Ex p. 8. tr. 3. Res. 41.

§. 1. AFfirmativè respondet Decius *in cap. quia in tantum*, *in nova edit. à n.* 15. *usque ad* 16. *de præb. & reg. Non debet cus.* 21. *num.* 6. *de regul. jur.* Hyppolytus *repet. ad cap. At si Clerici*, §. *de adulteriis*, *num.* 86. *& seq. de judic.* Francus *in capit. cui de non sacerdotali*, *n.* 5. *notab. ult. de præb. in* 6. & Merolla *de irregul. lib.* 5. *c.* 50. *n.* 10.

2 Probatur *Primò*, hæc sententia, quia in re pœnali, & odiosa, id argumentum locum habet, ut apertè colligitur ex *l. nec in ea* 22. *ff. ad Juliam, de adult.* ibi: Sed, qui occidere potest adulterum, multò magis contumelia poterit eum jure afficere.

3 *Secundò* probatur ex *c. ex parte tua*, *de decim.* ubi privilegium super decimis non solvendis, concessis Ecclesiasticis, extenditur ad novalia, & ea ratio redditur in textu, ibi. Quia ubi majus conceditur minus concessum esse videtur: at ejusmodi privilegium est odiosum, cùm sit contra jus.

4 *Tertiò*, quia *in cap. per venerabilem*, *qui filii sint legitim.* hoc argumento utitur pontifex, ibi; Quod in majori conceditur, licitum esse videtur, & in minori. Et fit ibi hoc argumentum à majori ad minus in diversa specie, ut à spiritualibus ad temporalia, & non solùm à majori, sed à simili arguit pontifex, ibi: per simile quoque, & eo, vel maximè, quod legitimatio ad temporalia est odiosa, utpote, quæ jus legitimorum minuit.

5 *Quartò*, nam S. Pius V. dispensavit cum Monialibus, ut possint exire à Monasterio, ex causa magni incendii, infirmitatis lepræ, aut epidemiæ tantùm; & tamen ea dispensatio extenditur ad alios casus, ob identitatem rationis. Ergo, &c. Et ita hanc sententiam probabilem esse, ex supradictis concedit Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 1. *num.* 32.

6 Sed ipse ibi, & meritò, negativæ sententiæ adhæret; licet illam limitet *num.* 39. ut non procedat quando dispensatio rationem expressam concessionis, seu dispensationis continet: tunc enim volunt, extendi eam dispensationem ad casum non expressum, ubi reperitur eadem ratio. Et ita etiam tenet Valerus *de different. utriusque fori*, *verb. dispensatio*, *n. ult.*

7 Sed, ut verum fatear, hæc limitatio non caret difficultate, quia ut *suprà* dixi, tota efficacia dispensationis voluntare concedentis, in ea significata, dependet: at ipse concedens verbis exprimit suam voluntatem. Cùm igitur verba dispensationis casum similem non comprehendant, ad illos dispensatio extendi non potest. Nec est eadem ratio de extensione legis de casu ad casum, ob identitatem rationis: quia lex pendet à ratione: nam ratio est anima legis, ut dicunt communiter

niter Doctores; diſpenſatio verò dependet à voluntate diſpenſantis. Sicut; quamvis lex pœnalis, quo ad obligationem, extendatur de caſu ad caſum, ex identitate rationis; non tamen quo ad pœnam, quia pœna non dependet à ratione, ſed tantùm à voluntate legiſlatoris, *ut ſuprà* dictum eſt. Et hæc opinio eſt probabilior, loquendo de diſpenſationibus ab homine conceſſis: licèt ſecus ſit de conceſſis à jure. Et ita hanc ſententiam tenetur ſequi Suarez *de legibus*, *lib.8. cap.8. number.* 11. dicens, privilegium non extendi de caſu ad caſum ex identitate rationis etiam in lege expreſſæ.

8 Limitanda eſt tamen opinio noſtra negativa. *Primò*, quando minus eſt annexum cum majori, vel in eo incluſum, tanquam pars ejus: tunc enim diſpenſatio in caſu majori extenditur ad minorem; quia conceſſo toto, partes conceſſæ videntur. Ut diſpenſatio ad Sacerdotium, extenditur ad omnes inferiores Ordines. *Secundò*, ut non valeat argumentum à majori in diſpenſationibus ab homine conceſſis: ſecus in iis, quæ à canone, vel lege indicuntur, quia illæ ſtrictè, hæ verò largè interpretandæ ſunt. *Tertiò*, non procedit in caſibus à jure æquiparatis: undè Clericus diſpenſatus, ut poſſit frui fructibus beneficii in abſentia, ut vacet ſtudio Theologiæ, cenſetur etiam ad id diſpenſatus, ſi jus Canonicum audiat, quia hæ ſcientiæ ſunt in jure æquiparatæ. *Quartò*, ut locum non habeat noſtra ſententia tantùm, quando majus, & minus ſunt in diverſis generibus: ſecus, ſi utrumque ſit in eodem genere; tunc enim diſpenſatio in majori extenditur ad minus.

9 Hinc infertur, Epiſcopum, vel Monachum, cui concedit Pontifex teſtandi facultatem, poſſe quoque codicillum facere, & cauſa mortis donare: quia hæc ſunt partes ultimæ voluntatis, quæ conceſſo teſtamento, cenſentur conceſſa. Aliqui ex hoc etiam inferunt, illegitimum diſpenſatum ad beneficium parochiale, ſeu curatum, cenſeri etiam diſpenſatum ad Canonicatum, & perſonatum, & è contra, quia omnia hæc ſunt in eodem genere. Sic videtur apertè tenere Felinus *loc.cit.* Sed hæc opinio non mihi probatur. *Primò*, quia gratis dicitur hujuſmodi beneficia eſſe in eodem genere, niſi largo modo. *Secundò*, quia diſpenſatio, cùm ſit ſtricti juris, non ſolùm non eſt amplianda, etiam intra propriam, ac naturalem ſignificationem verborum, ſed potiùs reſtringenda: ergo, ſi eſt conceſſa ad beneficium curatum, nulla eſt ratio, cur debeat extendi ad Canonicatum, & perſonatum, & è contra.

10 *Quartò* limitatur noſtra ſententia, ut non procedat in diſpenſatione favorabili, ſed tantùm in odioſa: quia hæc eſt ſtrictè interpretanda. Et ita docet Sanchez *lib. 8. de matrimonio*, *diſp. 1. num.* 33. qui tamen malè exemplificat in diſpenſatione illegitimi ad Ordines, hæc enim non eſt favorabilis, ſed odioſa, & ideò reſtringenda, ut ipſemet fatetur *d. diſp.1.n.*26. Quòd ſi fortè hìc Auctor voluit loqui de diſpenſatione, ſimpliciter facta cum illegitimo, ſuper defectu natalium, ad hunc effectum, ut ſimpliciter legitimus ſit, quæ propriè appellatur *legitimatio*, & non diſpenſatio, adhuc ſibi ipſi non conſtat: nam hujus contrarium expreſsè dicit inferiùs, *diſp.* 2. *num. ult.* ubi tenet, poteſtatem quidem legitimandi eſſe favorabilem, exercitium verò legitimandi, ſeu legitimationem ipſam eſſe odioſam.

11 Addi etiam poteſt *tertia* contradictio, quæ reperitur in dictis ejuſdem authoris: etenim in ſuprà citata *diſp.1. num.* 33. expreſsè ait, legitimationem cenſendam eſſe favorabilem, etiamſi vergat in præjudicium aliorum, ad quos hæreditas aliàs pertineret, ea ratione motus, quia id præjudicium jura parvipendunt, cùm talis ſpes ſit potiùs in jure odioſa, arg. *l. poſt emancipationem*, *juncto* §. 1. *ff. de liber. leg.* At verò *in diſput.* 2. *num.* 28. aſſerit, non modò legitimationem ipſam eſſe odioſam: verùm etiam poteſtatem legitimandi, quæ aliàs favorabilis eſt, & extendenda, ubi *ibi* concedit *num. ult.* cenſendam eſſe odioſam, quando cederet in præjudicium tertii. Undè quamvis concedat *ibi*, potentem ex privilegio legitimare adulterum, & inceſtuoſum, poſſe etiam, quando utrumque vitium in eadem perſona concurrit: ſecus tamen ait, quando id cederet in præjudicium tertii, tunc enim ea poteſtas, tanquam odioſa, reſtringenda eſt, ut non extendatur ad caſum mixtum, nempe quando legitimanda eſt, ſimul ex inceſtu, & adulterio nata. Et hujus rationem reddit; quia Princeps cenſetur velle, quàm minimum poſſit, damnum tertio inferre. Et omnia ſuperiùs dicta etiam latè docet Merolla *tom.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 4. *nu.* 64. *& ſeqq.* cui ego addo Salas *de legibus*, *diſp.* 30. *ſect.* 10. *§.* 2, *per totum*.

12 Undè non deſeram hìc apponere ea, quæ docet Valerus *in differentiis utriuſque fori*, *verb. diſpenſatio*, *different.* 9. quòd diſpenſatus, vel habilitatus ad habendam dignitatem, non poteſt habere beneficium ſimplex, niſi ſpecialiter de eo facta ſit mentio. Sequitur Tiraquell. *de nobilitat. quæſt.*16. *num.* 16. Similiter diſpenſatus ad beneficium non extenditur ad beneficium extra ejus Diœceſim, ſecundùm Rebuff. *in praxi*, *tit. de diſpenſatione ad plura beneficia*, *n.* 33. Nec poterit illud obtinere in Eccleſia Cathedrali, ſecundùm Rotam *antiq.* 45. Et diſpenſatus, ut poſſit etiam habere in Cathedrali, non poterit habere in Metropolitana. Rebuff. *in concordant. in rub. de collat. §. 1. pag.* 278. Nec etiam poterit habere in Eccleſia, ubi pater illegitimi illud beneficium, vel aliud obtinuit. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. Et diſpenſatus ad duo incompatibilia, non poteſt alterum eorum permutare cum alio, ſine nova diſpenſatione, ex *gloſſ. ſing. verb. ex qua*, *in cap. Ordinarii*, *de offic. Ordin. lib.* 6. quam *ibi* ſequitur Domin. Hinc dicit *gloſſ. fin. in cap. litteras*, *de filiis Presbyter.* diſpenſatum ad Ordines, intelligi tantùm de minoribus, ut ſic diſpenſatio reſtringatur, quam gloſſ. commendat Panormitan. *in cap.* 2. *numer.* 5. *de cohabit. Cleric. & mul.* Præpoſitus *in cap. Cleros* 21. *diſtinct.* Albert. Troti. *de vero, & perfect. Cleric. lib.*1. *c.*7. *in fine*, & Socin. *reg.* 481. incip. *Privilegia debent ſtrictè interpretari*, ubi ponit ampliat. & 10. limitationes. Adde gloſſ. *verb. Diſpenſationem*, *in cap. Ordinarii*, *de offic. Ordin. lib.* 6. quæ ſecundum Felin. *ubi ſuprà*, dicit iſtum eſſe unum caſum, in quo beneficium principis ſtrictè interpretatur, etiamſi neminem lædat, niſi jus commune, quam gloſſ. dicit ſing. Panormit. *in cap. dilecti*, *col.* 3. *de foro compet. & in cap. quod*, *dilectio*, *de conſang. & affinitat.* & Jaſon. *in l. fin. n.*18. *de conſtit. Principum*.

13 His omnibus adde ea, quæ obſervat Fagundez *de præcept. Eccleſ. part.* 5. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 8. ubi ſic ait: Diſpenſatus à Papa ſuper illegitimitatem, ut promoveri poſſit ad ſacros Ordines, & ad omnes honores, & dignitates Eccleſiaſticas, non poteſt promoveri ad Epiſcopatum, quia ſub nomine ſimplicis dignitatis, non comprehenduntur majores dignitates, ut Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus. Ita docet expreſsè Jacobus de Graſſis *lib.*2. *deciſ. aur. cap.* 97. *numer.* 38. Panormitanus modò *citatus*, *num.* 8. gloſſa notabilis *ad cap.* 2. *de præbend. numer.* 6. ubi tenet, quòd in diſpenſatione ad dignitates ſimpliciter non comprehenditur dignitas Epiſcopalis, cùm ſupremum ſit dignitatum culmen, ut dicitur *in cap. penult. de præbend.* Et ratio eſt, quia omnes diſpenſationes ſunt odioſæ juri communi, & mores illius, & ideò reſtringendæ, & ſtrictè interpretandæ, ita ut ſalventur tantùm verba diſpenſationis, ut optimè probat Sancius *lib.* 8. *de diſpenſat. matrimon. diſp.* 1. *num.* 3. & habetur expreſsè *in cap.* 1. §. *Ille verò*, *de filiis Presbyteror. in* 6. *& in cap. dilectio*, *eodem tit.* Et addit Panormitanus (& optimè) *in d. cap. Vratonienſ. de elect. num.* 8. idem dicendum eſſe, ſi in diſpenſatione fiat mentio de dignitate Epiſcopali, quia tunc non extenditur ad dignitatem Archiepiſcopalem. Et ideò etiam diſpenſatus ad minores Ordines, non cenſetur diſpenſatus ad majores, juxta eundem Panormitanum citatum, & gloſſam *in cap. dilectus*, *de filiis Presbyter*, non comprehenduntur enim majores Ordines in minoribus, ut patet: & materia odibilis, ac odioſa juri, qualis eſt diſpenſatio, non eſt amplianda, ſed reſtringenda, ut ſalventur tantùm verba diſpenſationis, ut præter Sancium allegatum docet etiam idem Panormitanus, & Oldrad. *con.* 14. Immò diſpenſatus à Papa, ut Clericus fiat, intelligitur tantùm diſpenſatus ad omnes Ordines minores, non autem ad ſacros Ordines, ut optimè docet Sancius *lib.* 8. *de diſpenſat. matrimonii*, *diſp.*1, *n.*26. cum multis, quos *ibi* allegat: quia cùm ſtrictè ſit diſpenſatio interpretanda, ſatis eſt, ut in minoribus ſuum effectum ſortiatur: nec tamen ad ſolam primam Tonſuram reſtringitur, quia quamvis prima Tonſura intra Ordinem clericalem hominem conſtituat, tamen cùm ea diſpenſatio aliquid beneficii habeat, & ſit permiſſio in genere, permiſſio quidem in genere mediocritatem reſpicit, *l. finali*, §. 1. *Cod. communia de legat. & l. legato generaliter*, *ff. de legat.* 1. & Ordines minores medii ſunt inter primam Tonſuram, & ſacros. Et quamvis Papa cum aliquo diſpenſet in omnibus Ordinibus, & ut promoveri poſſit ad omnes Ordines, ut Clericus fiat; tamen adhuc ſolùm id intelligitur de omnibus Ordinibus minoribus, niſi jam illegitimus diſpenſatus conſtitutus ſit in minoribus. Et ita docet Henriquez *lib.* 4. *de excommunicat. cap.*8. *num.*10. & Majol. *lib.*1. *de irregularitate*, *cap.*8. *num.*6. & Saytus *tom.*1. *Theſauri*, *lib.*6. *cap.* 11. *num.*19. & id etiam tenet Sancius *prædicto loco allegato*, videlicet, *lib.*8. *de diſpenſat. diſp.* 1. *num.* 26. *ad finem*, & ideò gloſſa *in cap. finali*, *de filiis Presbyter. in* 6. *verb. Ad omnes Ordines ſacros*, ait, cautè additam fuiſſe illam particulam *ſacros*, quaſi diceret: quia ſi non apponeretur, non de illis intelligeretur. Si verò diſpenſetur cum illegitimo ad omnes Ordines abſolutè, non addita illa particula, ut Clericus fiat; eo caſu diſpenſatur etiam ad ſacros, propter particulam univerſalem, ut probat Sancius *allegatus*, *n.* 27. Hucuſque Fagundez, quæ omnia ſatis firmant ea, quæ firmavimus; nempè, diſpenſationem ſtrictè eſſe interpretandam, neque eſſe extendendam à paritate, vel majoritate rationis, prout ſuprà explicatum eſt.

RESOL. XLVII.

An diſpenſatio reſpuat extenſionem, & argumentum ex identitate rationis.

Et notatur, certum eſſe diſpenſationem extendi ad annexos, & acceſſorios, & incluſos ſub diſpenſatis; undè diſpenſatus ad duo beneficia curata, cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia alterius, &c. Exp. 8. tr. 3. Reſ. 102.

§. 1. Su-

Sup. in R. quo nunc est ante dicta, & pro hac prima limitatione signanter ibidem §. Limitando esse, & lege etiam doctrinam §§. ejus anteat.

§. 1. SUprà affirmativè responsum est; sed cum Sanchez duas adduximus limitationes. *Prima*, ut quando eadem expressa in dispensatione procedit in casu non expresso, tunc dispensatio extenditur ad casum non expressum.

2 Sed hanc limitationem impugnat Salas *de legibus*, *disp.* 20. *sect.* 10. *n.* 95. tum quia nullum profertur ejus exemplum, in quo ejus veritas cernatur, immò aliqua adduci possunt, quæ falsam illam comprobent, v. gr. dispensatur cum Sanctimoniali expressè propter ejus infirmitates, ut à claustro egrediatur, & in sæculo curetur, non proinde censetur cum aliis eadem ratione habentibus dispensatum. Dispensatur cum aliquo propter obsequia exhibita Ecclesiæ; ut habeat in domo sua Oratorium. Eadem ratio est, ut dispensetur cum illo, ut possit interesse Sacro tempore interdicti: tamen non propterea censetur in hoc cum illo dispensatum. Tum propter argumentum Felini, quod non videtur sufficienter solutum à Decio: cur enim quando est major ratio dicitur extensio, & non quando eadem, sive sit eadem ratio expressa in concessione, sive non? Expressio enim, vel non expressio nihil ad hoc referre videtur. Confirmatur, quia ille casus non est verè in concessione expressus; ergo verè concessio dicitur extendi ad illum: ut quando leges, vel concessiones latè interpretamur. Denique plus est concedere duos casus, quàm unum: ergo licèt eadem ratio sit in utroque, non eo ipso quòd Princeps concedit unum, censetur concedere alium. Sicut qui donat unum nummum aureum ob amicitiam, non censetur donare etiam alium ob amicitiam: quia plus est donare duos, quàm unum. Ita Salas.

3 Et hanc limitationem probabilem ego puto, quam admittit etiam Merolla *ubi infrà*, & Rodrig. *in quæst. Regular. tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 11. & fundatur in doctrina gloss. *verb. Italia*, *in cap.* 1. *de tempor. ordin. lib.* 6. dicentis, quòd ubi est eadem ratio, & penitus omnimoda similitudo, non propriè dicimus extendere. Allegat. *l. si postulaverit*, *§. Idem ff. de adult.* (quem §. non inveni.) Allegat. etiam *l. quadam §. Nummularios ff. de edendo*, qui text. non loquitur in materia odiosa. Melius probat doctrinam dict. gloss. text. *in §. unico*, *Instit. de legitim. patronorum tutela*, ubi fit extensio de uno casu legis ad alium omninò similem; nec dicitur extensio, sed ejusdem legis dispositio, & comprehensio. Vide ad idem bonum text. *in l. ideo quia ff. de legib.* & *l.* 1. *C. de interdictis*, quæ ita sumatur: Statutum prætoris, per rationis identitatem, interpretationem recipit extensivam, ubi Salic. idem tenet, & Hippol. *consil.* 61. incip. *Post redditum consilium*, *num.* 6. *vol.* 1. Bald. *in l. ea quæ, in fin. de condict. indeb.* & dictam gloss. dicit sing. Abb. *in cap. nihil de elect.* & *in cap. sacris*, *num.* 6. *de his*, *quæ vi*. Barbat. *in rep. rub. de fide instrum.* Franc. de Aretin. *in l. fin. Cod. de revoc. donat.* Bald. & Alexand. *in l. curatoris*, *de negot. gest.* idem Abb. *in rubr. Proœmi Decret. nu.* 14. *lect.* 2. ubi bona addit Card. *in Clement.* 1. *de rescript.* Deci. *in consil.* 372. incip. *Visis*, & *diligenter*, *num.* 5. & 7. ubi reddit bonam rationem, & Abb. *in d. cap. At si Clerici*, *§. de adult. num.* 8. *de judic.* ubi dicit, quòd ubi est omninò eadem ratio, non dicitur extensio, sed inclusio ex tacita mente statuentis, adde Bernard. Diaz. *regul.* 286. *verb. Extensio*. Et intellige prædicta de dispensationibus in jure inclusis. Nam in factis per hominem, certum est, ac indubitatum, non extendi ad aliam personam, quàm ad expressam, quamvis ad alium casum ejusdem personæ quandoque extendantur.

Sup. hoc latè in to. 3. tr. 1. R. 330. §. Confirmatur, & in R. 415. §. sed hac prope finem, vers. Unde casus, & tr. R. 1. Nec obstat propterea, ut vide verf. & in tr. R. 1. & in R. 3. §. 1. propè finem vers. Ideo, & in tom. 3. tr. 3. Res. 179 § 1. & tom. 4. tr. 1. R. 158 §. probatur ratio ad medium, vers. Hinc est, & ibi in tr. 7 Res. 93 §. probatur, tertio, ante med. & vers. Hinc est.

4 *Secunda limitatio*, quam adducit Sanchez, est in dispensationibus pertinentibus ad favorem animarum. Sed hanc limitationem non approbat Joannes Valerus, *in differentiis utriusque fori*, *verb. Dispensatio*, *different.* 9. *num.* 2. ubi sic ait. Secunda limitatio, quam tradunt Doctores ad regulam suprà dictam, est, non procedere in rebus ad forum animæ spectantibus, Ita Felinus *dict. cap. postulasti*, *n.* 9. *in secunda limitatione*, *vers. Et idem si favore animarum*. Sanchez *ubi suprà*, qui malè allegat pro hac limitatione *cap. per venerabilem*, *qui filii sint legitimi*. Quamvis enim illum textum notat Abb. *in dict. cap. at si Clerici*, *§. de adulteriis*, *n.* 8. & 10. & dicat se nescire alibi ad hoc, quòd dispensatio extenditur, quando fit in rebus spiritualibus. Veritas tamen stat in contrarium per dicta in præcedenti limitatione. Sive enim loquamur de rebus prophanis, sive de rebus spiritualibus, sive pertineant ad forum exterius, sive ad interius; semper dispensatio, tanquam odiosa, & à jure exorbitans, est restringenda, nec potest extendi per inferiorem, ad alium casum, etiam simili ratione. Nec obstat ille text. quia quæ ibi dicuntur in principio, usque ad vers. *Rationibus igitur his*, &c. est allegatio partis, ut constat ex eodem text. quia Papa judicat contra allegata *ibidem*; quidquid dicat communis allegata per Felin. *in dict. secunda limitatione*. In dicto etiam cap. *per venerabilem*, agitur de habente facultatem dispensandi. Quo casu dispensatio non est odiosa, nec restringibilis, nisi respectu illius, cum quo dispensatur, ut tradit Abb. *in d. §. de adulteriis*, *n.* 6. & 11. & *ibid.* Felin. *nu.* 5. idem Abb. *in c. fin. n.* 3. *de simon.* Hucusque Valerus.

5 Sed ego puto etiam supradictam limitationem esse satis probabilem, & ideò illam admittit Merolla *tom.* 2. *cap.* . *dub.* . *n.* . cui adde Salas *loc. cit.*

6 Sed notandum, certum esse, dispensationem extendi ad connexos, & accessorios, & inclusos sub dispensatis. Et ita ducet gloss. *in cap. quia in tantum*, *verb. plures de præbend.* quam commendat. Abbas, & Imola *ibidem*, *nu.* 6. Jason. *in l. final. num.* 43 *ff. de constit. Princip.* & *in l. omnium*, *num.* 13. *C. de testament.* Felin. *dict. cap. postulasti*, *num.* 10. *de rescript.* similis gloss. 1. *in cap. si quis à Clero* 7. *quæst.* 1. commendata à Felin. *in cap.* 2. *col. fin. de simon.* & Abb. *in cap. exstirpanda*, *§. qui verò*, *column.* 2. *de præbendis*, & *in cap. cùm in cunctis*, *§.* 1. *num.* 7. *de elect.* & *ibi* ejus addit. Ubi quòd dispensatus in uno, censetur dispensatus ad consecutiva ad illud. Ad idem gloss. *verb. Retinere*, *in cap. non potest*, *de præbendis*, *lib.* 6. ubi dispensatus ad duo beneficia curata, per consequens censetur dispensatus super residentia alterius, quam gloss. sequitur Felin. *dict. cap. postulasti*, & Jason *dict. l. fin.* & Andr. Sicul. *de præstant. Cardinal.* 1. *part. quæst.* 12. *colum.* 3. & dicit communem Rip. *respons.* 16. incipit: *Plura*, *num.* 32. & eam commendat Abb. *dict. cap. quia in tantum*, *numer.* 4. ad hoc quòd dispensatus super duabus Ecclesiis, non tenetur uni servire per se, & alteri per Vicarium; sed potest interpellatim utrique servire, quod verum est, quando commodè utrumque fieri potest; quia scilicet sunt non longè distantes. Ex his itaque collige dispensatum ad aliquid, censeri dispensatum ad accessorium, seu ad id, quod est illi connexum. Quod intelligendum est de accessorio, & connexo inseparabili, & sine quo principale non potest subsistere justè, & utiliter, ut in exemplis *suprà* relatis, & similibus. Secus de accessorio separabili, ut in exemplo gloss. *in cap. statutum*, *in princip. verb. Canonico*, *de rescript. lib.* 6. quæ dicit, si puero, majori septennio detur Canonia, non proindè posse ei committi causam aliquam per sedem Apostolicam, quam gloss. commendat Jason *in l. Barbarius Philippus*, *num.* 11. *ff. de offic. Prætor.* & docet Rebuff. *in prax. benefic. titul. de dispensatione ad plura beneficia*, *nu.* 70. eam etiam commendat Tiraquell. *de utroque retract. titul.* 1. *§.* 7. *gloss.* 12. Abb. *in cap. cùm apud*, *de sponsal.* & Felin. *in capit.* 1. *num.* 8. *versic. Nota* 7. *eodem tit.*

Sup. hoc latè in R. . §. . inter princip. & medium, . vers. In quo sit.

Sup. hoc in R. . . & in eodem §. ad med.

RESOL. XLVIII.

An dispensatio sit strictè interpretanda?
Ex quo deducitur, resolutio aliquorum casuum in particulari.
Ex part. 8. tract. 3. Res. 32.

§. 1. HAnc quæstionem pertractant plures, sed ego hic apponam ea, quæ circa illam docet P. Amicus *tom.* 5. *disputat.* 6. *sect.* 2. *num.* 16. asserit enim, dispensationem esse strictè interpretandam: colligitur ex *cap.* 1, *qui de filiis Presbyterorum in* 6. ubi habetur, dispensationem tanquam odiosam esse restringendam juxta regulam 15. juris, *Odia convenit restringi*. Et causa *ibidem* assignatur, cur odiosa sit dispensatio, quia nimirum exorbitat à jure: undè, & juris vulneratio, exorbitatioque dicitur. Huic rationi suffragatur *regula* 28. *juris*, quæ sic habet: *Quæ à jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda*. Et ratio id etiam demonstrat: quoniam odiosum est, eximi à lege, quæ æqualiter omnes obligat. Cæterùm hæc intelligenda sunt de dispensatione in materia odiosa, cujusmodi est dispensatio à lege communi; secus verò est de dispensatione in materia favorabili, quæ nulli præjudicat; tunc enim tanquam favor à superiore concessus subdito, latè interpretanda est.

Sup. hoc latè in R. . & in eo . . ex dict. §. In omni omnia.

2 Infertur *primò*, dispensationem quamtumvis odiosam extendi ad partes sub toto concesso comprehensas, juxta regulam 80. juris: *In toto partem non est dubium contineri*. Undè si cùm aliquo dispensetur in sacerdotio, consequenter dispensatur in reliquis Ordinibus à sacerdotio præsuppositis. Cum quo dispensatur, ut testari possit, consequenter etiam dispensatur, ut possit codicillum facere.

3 Infertur *secundò*, omnem dispensationem, etiam odiosam, extendi ad ea, sine quibus non potest dispensationis effectus consistere. Exemplum primi sit: dispensatio cum minori ad beneficium parochiale habendum, cum quo consequenter dispensatur, ut non teneatur intra annum ad presbyteratum promoveri. Exemplum secundi sit: si cum aliquo in Quadragesima dispensatur ad non jejunandum, nam eo ipso cum eo dispensatur ad carnes comedendas, cùm non possit unum separari ab alio; benè tamen sequitur, si cum aliquo dispensatur, ut possit in jejunio ova comedere, eum eodem etiam dispensatur, ut possit lacticinia etiam comedere. Verùm quando dispensatio ipsa intelligenda sit odiosa, & restringenda, quando verò favorabilis, & amplianda, constabit ex dicendis de privilegiis.

4 Infertur *tertiò*, eam tantùm dispensationem esse strictè interpretandam, quæ privatis personis conceditur, non autem quæ conceditur toti communitati, aut integræ Religioni; nam talis dispensatio æquiparatur legi communi, ac proindè juxta naturam favoris, & beneficii erit latè interpretanda. Eadem quoque est de dispensatione, quæ clauditur in corpore juris: nam hæc etiam æquiparatur legi, ac proinde amplam

amplam admittit interpretationem. Et hæc omnia docet Amicus *ubi suprà*.

5 Sed circa præsentem quæstionem omninò videndus est Merolla *to.2. disp.4. c.6. dub.1. per totum*; ubi postquam probavit, dispensationem esse strictè interpretandam; tamen hanc doctrinam ondecim modis posteà limitavit.

R E S O L. XLIX.

An potestas dispensandi sit latè, vel strictè interpretanda?
Et ex doctrina hujus quæstionis resolvendi erunt varii casus.
Et tandem quæritur, in dubio an potestas dispensandi extendatur, vel virtute illius possit dispensari in aliquo casu, interpretandum sit extendi?
Et quid in dubio, an dispensatio extendatur ad aliquem casum, an tunc interpretandum sit non extendi? Ex part. 8. tractat. 3. Res. 42.

Sup. in R. quam nunc est antecedens. Sup. hoc supra [illegible] Res. [illegible] in Res. 29. [illegible] pro [illegible] Res. [illegible] omnia, & [illegible] Resol. [illegible] primam.

§. 1. SUprà satis probavimus, dispensationem esse strictè interpretandam, ea quo deduximus resolutionem multorum casuum in particulari. Nunc verò videndum est, an idem dicendum sit de potestate dispensandi, undè posteà varii etiam casus resolvendi erunt. Dico igitur cum Amico *tom. 5. disput. 6. sect. 2. num. 21. & seq.* potestatem dispensandi amplè esse interpretandam, non obstante quòd dispensatio sit strictè intelligenda. Ratio est, quoniam potestas dispensandi est gratia, & beneficium principis: gratia autem, & beneficium amplè interpretandum est; ergo, & potestas dispensandi. Minor constat, tum ex regula 15. juris: *Favores convenit ampliari*, & 16. *Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum*. Major probatur. Nam principalis finis, qui in hac, & in omni alia benigna, & liberali concessione spectatur, non est ipsa dispensatio, sed favor, & dignitas, qua Princeps per communicationem suæ potestatis dispensaturum honorat: ergo licèt dispensatio, utpotè directè contra jus commune, sit odiosa, adeoque strictè interpretanda, ipsa tamen potestas dispensandi tanquam Principis beneficium est amplè intelligenda. Confirmatur, quoniam licèt eximi à lege communi sit odiosum, posse tamen à lege communi eximere, non est odiosum, sed gratiosum, quia est vices principis gerere: In Principe autem maximè gratiosum est, posse subditos à communi lege eximere.

2 Ab hac communi sententia excipitur *primò*, quando hæc facultas dispensandi conceditur à principe pro certis personis in ipsa concessione expressis: nam tunc strictè interpretanda est, ut colligitur *ex cap. si cui nulla, de præbendis in* 6. ubi Pontifex definit, quando facultas aliqua conceditur alicui absque expressione personarum, pro quibus conceditur, interpretandam esse, ut gratiam, & beneficium ejus, cui conceditur: secus quando conceditur cum expressione personarum, pro quibus conceditur. Undè concessam primo modo, ait non expirare morte concedentis; contra verò concessam secundo modo expirare morte concedentis: quoniam primo modo concessa est, ut gratia, & beneficium ejus, cui confertur: concessa secundo modo non confertur, ut gratia, & beneficium ejus, cui conceditur, sed ejus, pro quo conceditur. Undè interpretanda est secundùm naturam sui actus, propter quem conceditur: igitur si actus est in materia odiosa, est strictè interpretandus, uti est dispensatio à lege communi, etiam potestas ipsa dispensandi tali modo concessa, erit odiosa, & strictè intelligenda.

3 Limitant aliqui hanc exceptionem, nisi dispensandi facultas concessa sit non ad instantiam eorum, cum quibus dispensandum est, sed ad instantiam ejus, qui dispensaturus est, quia tunc etiam censetur concedi ut gratia, & beneficium ejus, qui illam sibi concedi petit; proindè amplam admittit intrepretationem.

4 Excipitur *secundò*, quando potestas dispensandi cum uno non cedit in damnum tertii: nam tunc præsumitur potestas concedi cum minore damno alterius. Sic facultas conferendi beneficia à Summo Pontifice concessa, est odiosa, & strictè interpretanda, quando talis beneficiorum collatio spectat ad Episcopum: secus quando spectat ad solum Pontificem, quia tunc nulli alteri, quàm ipsi Pontifici sit præjudicium. Et hæc omnia docet Amicus *ubi suprà*. Sed plures alias limitationes hujus nostræ affirmativæ sententiæ apponit Salas *de legibus, disp. 20. sect. 11. per totam*, & Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 2. per totam*, & alios penes ipsos. Vide etiam Molinam *tom. 1. tr. 2. disp.* 173. & Suarez *de legibus, lib. 6. c. 17.*

5 Ex supradictis tamen observa, quòd sicut in dubio, an dispensatio extendatur ad aliquem casum, interpretandum est, eam non extendi; ita in dubio, an potestas dispensandi extendatur, ut virtute illius possit dispensari in aliquo casu, interpretandum esse extendi. Ratio disparitatis est, quia illa strictam, hæc autem amplam interpretationem sortitur. Ita Stunica *de voto, quæst. 6. n. 57.* & alii.

R E S O L. L.

An Privilegia Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi quatenus continent potestatem dispensandi, sit strictè, vel latè interpretanda?
Et quid dicendum de facultate concessa alicui eligendi confessarium, qui eum absolvat à peccatis, & censuris, (loquor extra Jubilæum, & Bullam Cruciatæ) an sit strictè, vel latè interpretanda? Ex p. 8. tr. 3. Res. 48.

§. 1. ESse strictè interpretanda tenet Coninck *de Sacram. disp. 33. dub. 2. num. 14.* Salas *de legibus disputat. 20. sect. 11. num.* 100. Sanchez *de Matrimon. lib. 8. disp. 2. num. 7.* & alii. Et rationem adducunt; quia non sunt privilegia activa, seu beneficium ipsius dispensantis, sed passiva ipsius personæ Bullam accipientis. vel Jubilæum obtinentis, & ideò, cùm contineant juris communis relaxationem, tanquam odiosa restringenda sunt.

Quæ nunc invenientur in to. 4. tr. 3. Res. 26. & in alio po. [illegible] quam [illegible] pro Indulgentia, & vide etiam [illegible] Res. [illegible] & si placet, [illegible] Res. & 99. ejus anno.

2 Sed ego meritò, *tract. de Bull. Cruc. resol.* 98. docui privilegia Bullæ, & Jubilæi, quatenus continent facultatem dispensandi, esse latè interpretanda. Et ita hanc sententiam præter Henriquez, Villalobos, Torrez, & Suarez, quos ego, *ubi suprà*, adduxi, me citato tenet Trullench. *in Bull. Cruc. in Proœmio, dub. 4. num. 4.* & etiam me citato Merolla *to. 1. disp. 4. cap. 6. n. 91.* Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 11. n. 7.* & alii. Et ratio est; nam etsi ea vi rationis adductæ pro sententia Sanchez, & aliorum hæc facultas esset strictè interpretanda: at ob fines, & circumstantias hujus confessionis latè explicanda est: sicuti de dispensatione in favorem piæ causæ, & religionis diximus. Nam finis præcipuus hujus facultatis non est aliquod privatum commodum sumentis Bullam, & obtinentis Jubilæum, sed est commune bonum Ecclesiæ, & subventio illius in aliqua publica necessitate: ergo ex hac parte latam accipit interpretationem. Item hæc potestas dispensandi, & absolvendi ordinatur ad lucrandum efficaciùs indulgentiam, & remissionem peccatorum concessam; Indulgentia autem, & remissio cùm sit Principis beneficium, nemini nocens, nec juri communi adversum, latè est explicandum, ergo etiam, & hæc potestas. Igitur dicendum est, si privilegia Bullæ sumantur prout continent potestatem dispensandi, commutandi, vel absolvendi, non sunt strictè, sed latè interpretanda; & extendenda ad casus quoquomodo adaptabiles casibus in potestate expressis, & sublata verborum significatione. Ita Trullench *ubi suprà*.

3 Sed quid dicendum de facultate concessa alicui eligendi Confessarium: qui eum absolvat à peccatis, & censuris, loquor extra Jubilæum, & Bullam Cruciatæ, an sit strictè, vel latè interpretanda? Azor. *lib. 5. cap. 23. q. 2.* affirmat, strictè interpretandam esse, ac proindè limitari ad censuras, & peccata præcedentia facultatem, nisi aliter constet de mente concedentis. Movetur, quia si pro peccatis committendis daretur, ansam præberet liberiùs peccandi: ergo non est extendenda ad illa; frivola ratio, cùm hoc per accidens sit, & non à facultate proveniens, sed à malitia abutentis.

4 Sententiam verò Azorii sequitur Castrus Palaus *tom. 1. disput. 4. punct. 11. num. 8.* ubi sic ait: Absolutè dicendum videtur, hanc facultatem strictè interpretandam esse, si ob bonum privatum ipsius absolvendi concessa fuerit: ac proindè ad solas censuras contractas, & peccata commissa extendi posse, non ad committenda, quia est favor singularis personæ derogans legi communi reservationis; est enim illi facultas inchoata dispensatio, & exemptio à lege communi, quia cæteri adire superiorem tenentur pro absolutione; ipse verò ab illa obligatione eximitur: ergo tanquam dispensatio in lege est strictè interpretanda: ergo non debet extendi ad omnes casus, quibus verba adaptari possunt. Notanter apposui strictè interpretandam esse, si ob bonum privatum absolvendi concessa fuit facultas: nam si ob bonum commune, vel ob aliquod singulare ita grave, & necessarium, ut ejus gravitas præponderet derogationi legis communis, concessa facultas latè tunc interpretanda erit. Ita Palaus, cui ego addo Suarez *de Religion. tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 16. num. 2.*

Quamvis non placet sup. hoc lege tamen in to. 1. tr. 1. doct. & consequentias Res. 13.

5 Sed affirmativam sententiam, nempe talem facultatem esse latè interpretandam, tradunt aliqui, ac proindè comprehendere non solùm peccata commissa, sed etiam committenda: tum quia verba generaliter prolata generaliter sunt intelligenda; tum etiam quia favet animæ saluti, ne peccator in peccatis sordescat. Et ita tenent Salas *de legibus, disp. 17. sect. 8. n. 51.* & Bonacina *disp. 1. q. 3. punct. 7. §. 1. num. 11.*

R E S O L. LI.

An Pontifex possit dispensare in recitatione Horarum Canonicarum?
Et an recitatio Horarum Canonicarum sit de jure divino, vel etiam de jure naturali; & qualitas Officii sit de jure positivo Ecclesiastico?
Et an Papa possit dispensare cum quocumque Clerico, vel Regulari, ut licitè possit uti Breviario, quod ei libuerit?
Et è contra an non possint Episcopi, & Prælati Regulares cum suis subditis dispensare, ut non recitent Officium divinum juxta ritum Breviarii S. Pii V. ad quod tenerentur, sed juxta aliud Breviarium approbatum?

Et an

Et an ex rationabili causa in hoc possint dispensare, ut aliquando non tamen in perpetuum, nec per modum Constitutionis recitent de Sancto, die, qua essent recitaturi de Feria? Ex part. 8. tr. 3. Resol. 101.

§. 1. RESpondent negativè aliqui Canonistæ cum Panormitano *in cap. 1. de celebrat. Miss.* negantes Papam posse in hoc dispensare: quia putant, id esse de jure divino, juxta illud Psalm. 7. *Septies in die laudem dixi tibi*, vel etiam de jure naturali, cum quibus ex Summistis sentit etiam Angelus *verb. Hora*, *num.* 6. & Rosella *eodem*, & ex Theologis Sotus *l. 10. de Justit. quæst. 5. art. 3. in fine*, qui asserunt, Papam solùm posse dispensare in modo recitandi officium, id est, ut dicatur hoc, vel illud, non autem in substantia ipsa, & omninò, ut Ecclesiastici nihil dicant: quod tamen est falsum.

2 Dico igitur, quòd sive quis teneatur ad Horas ratione Ordinis sacri, sive ratione beneficij Ecclesiastici, aut professionis religiosæ, potest Pontifex cum illo dispensare, ut non recitet, cùm omnis hujusmodi obligatio solùm sit de jure positivo, ut notat Sylvester *verb. Hora*, *quæst.* 8. Navarr. *in Manual. cap. 25. num.* 102. *& cap. 11. de orat. num.* 24. 25. *&* 31. Azor *part. 1. l. 10. cap. 13. quæst.* 9. Suarez *de Horis Canonicis*, *c. 27. n.* 37. Sanchez *lib. 7. cons. cap. 2. dub.* 53. Vasquez *de benefic. cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 12. num.* 54. Tol. *lib. 2. cap.* 14. & alii.

3 Hinc à fortiori infertur, posse Summum Pontificem dispensare cùm quocumque Clerico, vel Regulari, ut licitè possit uti Breviario, quod ei libuerit, ac proindè posse dispensare cum aliquo, ut non recitet Officium juxta Breviarium Romanum, ad quod anteà tenebatur, & cum eo, qui tenebatur recitare cùm Breviario suæ Religionis, v.g. sancti Benedicti, & non juxtà illud, nec juxta Romanum Breviarium, sed possit uti Breviario sancti Dominici, vel quocumque alio alterius Ecclesiæ, vel Religionis: Ratio est; quia superior potestatem habet dispensandi in sua lege; sed secundùm communem sententiam qualitas Officij est de jure positivo Ecclesiastico; ergo potest Pontifex in eo dispensare. Hæc est communis sententia. Angelus *verb. Hora*, *num.* 6. Tabiena *dicto* 15. *num.* 16. Sylvester *q. 8. n.* 9. Armilla *n.* 11. Navarr. *cap. 11. n. 31. dicto 4. de oratione*: *& cap. 19. n. 217. dicto* 3. P. Suarius *tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canonicis*, *cap. 23. n.* 16. P. Reginaldus *lib. 18. cap. 12. sect. 6. dub. 2. n. 170. proposit.* 2.

4 E contra verò asserendum est, non posse Episcopos, & Prælatos Religionum dispensare cum suis subditis, ut non recitent Officium juxta ritum Breviarij S. Pij V. ad quod tenerentur, sed juxta aliud Breviarium approbatum. Ratio est; quia illa obligatio nascitur ex lege Summi Pontificis, in qua non potest inferior dispensare saltem sine causa, unde si ita dispenset, non solùm injusta, sed etiam invalida erit dispensatio, ita Navarr. *c. 11. de oratione*, *n. 30. §. secundo infertur*. P. Azor. *p. 1. lib. 10. c. 13. q. 11. in fine*, P. Suarius *to. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canonicis*, *c. 11. n. 6. & c. 23. n.* 17. P. Reginaldus *lib. 18. sect. 6. dub. 2. nu. 170. propositione 2. fin.* P. Filliuc. *tom. 2. tr. 123. c. 6. q. 2. n.* 186. Bonac. *tom. 1. tr. de horis Canon. disp. 1. q. 3. punct. 1. n.* 19.

5 Concedo tamen, posse Episcopos, & Prælatos Religionum dispensare cum suis subditis ex rationabili causa, ut aliquando, non tamen in perpetuum, nec per modum constitutionis, recitent Officium de Sancto, die, qua essent recitaturi de feria, si præsertim mutatio fiat secundùm rubricas illius Breviarij, quo ipsis uti licet, ita docet Tabiena *verb. hora*, *dicto* 16. *num.* 17. Armilla *ibi*, *num.* 13. qui referunt pro hac sententia Magistrum Vincentium *in constitutionibus fratrum Prædicatorum*, *dist. 1. cap.* 1. idem docet P. Suarius *tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. cap. 11. num. 6. in fin.* P. Filiucius *tom. 2. tract. 23. cap. 7. qu. 4. dicto 2. num.* 129. Dari tamen potest justa causa semel, vel bis dispensandi in uno, vel alio occurrente casu, non autem ad dandam dispensationem permanentem, ut quis possit semper, & pro arbitrio suo id facere, ita P. Suarius *cap. 23. nu.* 17. P. Reginaldus, & P. Filliucius *locis citatis*; si verò dispensatio daretur ad mutandum Officium propriæ Religionis cum Romano in privata recitatione, etiam sine causa dari potest; nam secundùm nostram sententiam, etiam sine dispensatione fieri potest. Ad mutandum verò Officium unius Religionis cum Officio alterius, semel, aut bis, ex rationabili causa dispensatio concedi posset: advertit autem P. Suarius *loco citato*, *nu. 7. fin.* majorem causam necessariam esse, si detur licentia ad faciendas mutationes alias communi juri, & consuetudini repugnantes, adeò ut ob hanc rationem videatur nulla, si à tali Prælato absque causa concedatur.

RESOL. LII.

An dispensatio concessa Subdiacono, ut possit uxorem ducere, liberet eum à recitatione Officij divini.

Et quid est dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse & deinde clam ad Diaconi, vel Subdiaconi ordinem, & gradum esse promotum?

Et circa hoc aliqua alia notabilia explanantur. Ex par. 8. tract. 3. Ref. 34.

§. 1. NEgativè respondet Bonacina *de Horis Canonicis*, *disp. 1. quæst. 2. punct. 3. num.* 5. & Azorius *tom. 1. lib. 10. cap. 5. quæst.* 5. ubi sic ait. Quæritur, an si Romanus Pontifex concedat, ut aliquis subdiaconus uxorem ducat, hoc ipso eum solvat lege Horarias preces Canonicas recitandi. Item, quid sit dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse; & deindè clam ad Diaconi, aut Subdiaconi Ordinem, & gradum esse promotum; quem canonum jure, & auctoritate ab Ordinis officio, & munere dejectum Summus Pontifex ad suam uxorem accedere compellit; quæritur, an eo ipso liber sit ab Horarum Canonicarum penso? Respondeo, minimè: nam Græci Sacerdotes matrimonio sunt juncti, & tamen divinum officium præstare coguntur. Deinde, qui Principis beneficio ab una aliqua lege solvitur, non continuò solvitur ab alia, & ab uno vinculo solutus, non solvitur ab alijs: & relaxatio juris communis beneficio Principis facta, non amplè, sed strictè est interpretanda. Nihilominus tamen justa subest causa, qua Romanus Pontifex hujusmodi Diaconum, vel Subdiaconum solvat lege preces canonicas recitandi, eo quòd difficile, & grave sit onus Clerico rei familiari, & uxoriæ vacanti. Ita Azorius. Confirmatur hæc opinio, quia dispensatio est odiosa, & strictè interpretanda. Ergo non est extendenda ad accessoria, seu connexa separabilia.

2 Sed his non obstantibus, contrariam sententiam, & meritò, docet Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 8. nu.* 11. ubi sic ait. Hinc infero, Sacerdotem cum quo dispensatum est, ut matrimonium ineat, teneri ad Officium divinum: dum habitum non mutat ad utendum dispensatione. Quòd nondum à statu sacerdotali recesserit, & potest interim celebrare, ac beneficij fructibus frui; ac cæteris Clericorum privilegijs. Secus autem ubi clericatum deserit, habitum sæcularem induens, ut utens dispensatione ad nuptias transeat. Quòd jam translatus sit ad statum sæcularem, solo indelebili charactere manente: nec gaudeat privilegij Clericorum. Quare similiter debet manere ab oneribus exemptus sacerdotio anneais. Nec est simile de degradato, quem omnes fatentur clericalibus privilegijs destitui, & tamen ad pensum horarium astringi. Quia hic ob suam culpam privilegia amittit, & ideò ne ex ea commodum reportet, tenetur ad onera. Ita Sanchez.

3 *Nota* tamen, quòd ampliatio Sanchez ut non solùm à die contracti matrimonij non teneatur Subdiaconus recitare Officium divinum, sed neque à die, quo habitum sæcularem induit, et utens dispensatione, ad nuptias transeat. Quia jam translatus est ad statum sæcularem, solo indelebili charactere manente, nec gaudet privilegijs Clericorum.

4 Sed hanc, inquam, ampliationem non esse admittendam puto cum Squillante *tract. de privileg. Cleric. cap. 7. num.* 39. retractans se de his, quæ dixerat *in tract. de obligat. Cleric. p. 1. dub.* 17. Et ratio est; quia antequam Subdiaconus contrahat matrimonium, etiam si habitum sæcularem induit, non dicitur assumpsisse statum incompatibilem, seu contrarium clericali, quod ex eo patet, quia non amittit beneficia Ecclesiastica, ut concedit idem Sanchez *lib. 7. de matrimon. disp. 46. n.* 13. neque privilegia Clericorum, ut est communis opinio: ergo non debet manere exemptus ab oneribus, statui Subdiaconi anneais.

RESOL. LIII.

An illegitimus, dispensatus, ut possit recipere Ordines, censeatur, dispensatus etiam ad Ordines sacros? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 36.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Sanchez *de matrimon. lib. 8. disp. 1. nu.* 26. ubi sic ait: Deducitur, quid dicendum sit de illegitimo, cum quo dispensatur ad Ordines, vel ut Clericus fiat? Philippus relatus ab Antonio *cap. litteras*, *num. 10. de filijs Presbyter.* censet dispensationem hanc extendi quoque ad Ordines sacros; quia si restringenda sit, id erit ad primam Tonsuram, quod adversarij negant. Et Suarez *de censuris*, *disp. 41. sect. 3. nu.* 3. ait difficile esse universaliter acceptare hanc regulam, ut ea dispensatio intelligatur ad solos Ordines minores; quia in his rebus indefinita æquipollet universali, unde ait juxta materiam subjectam, & maximè juxta receptum verborum sensum, & usum, in particulari judicandum esse. At dicendum est, eam dispensationem de solis Ordinibus minoribus intelligi. Quod cùm strictè interpretanda sit, satis est, ut in minoribus Ordinibus suum effectum sortiatur. Nec tamen ad primam Tonsuram restringitur, quia aliquid beneficij habet, & permissiu in genere mediocritatem respicit, *l. finali*, *§. 1. C. communia de legat. & l. legato generaliter*, *ff. de leg.* 1. At Ordines minores medij sunt inter primam Tonsuram, & sacros. Ita Sanchez, & alij penes ipsum.

2 Sed contrarium sententiam dicit esse probabilem Coninch *de Sacram. disp. 33. dub. 2. num.* 29. Quia dispensatio non est ita restringenda, ut non extendatur ad omnia, quæ sub rigorosa verborum significatione continentur, ut docent Calderinus, Decius, Rebuffus, Novarius, Covarruvias, & alij: sed

sed prædicta verba in rigoroso sensu tam significant sacros Ordines, quàm minores; ergo etiam ad sacros sunt extendenda. Et confirmatur hoc; nam si restringenda esset dicta dispensatio, deberet intelligi tantùm de prima Tonsura. *Secundò*, quia in his rebus, indefinita æquipollet universali. *Tertiò*, nam petens eam dispensationem à Pontifice, apertè innuit; se petere dispensationem, etiam pro sacris Ordinibus, nam aliàs non fuisset necessarium adire Pontificem pro ea dispensatione, cùm Episcopus potuisset cum eo ad minores Ordines dispensare: quare Pontifex absolutè dispensando, videtur etiam pro sacris dispensare.

3 *Nota* tamen, quòd post hæc scripta inveni Texedam *in Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tract. 3. num. 29.* docere, quòd si Pontifex dispenset cum aliquo, ut Ordines recipiat, talis dispensatio extendi potest ad Ordines majores. Tum, quia dispensatio extendenda non sit ultra propriam verborum significationem; intra illam tamen benè potest extendi, sed intra propriam verborum significationem Ordinis clauduntur non solùm Ordines minores, sed majores; ergo dispensatus simpliciter ad Ordines, vigore talis dispensationis, potest recipere Ordines majores. Tum etiam; quia Ordo ut sic per se sumptus supponit tanquam pro principaliori significato pro Ordine majori, cùm sit quasi nomen analogum. Tum etiam, quia præsumendum non est, Pontificem eum aliquo absolutè ad Ordines dispensantem, velle ut maneat cum Ordinibus minoribus; nam dispensatio scienter facta non debet frustrari suo effectu, neque inutilis effici, *cap. si Papa de privileg. in 6.* Quare benè docet Covarruvias, & Sarmient. dispensationem non ita strictè interpretandam esse, ut illusoria reddatur, & à vera significatione extrahatur.

4 Infertur ex hac doctrina contra Sanchez illegitimum absolutè dispensatum à Papa ad Ordines suscipiendos, posse vigore talis dispensationis ad sacros Ordines promoveri, quia cùm Pontifex scienter cum cognitione illegitimitatis absolutè cum illegitimo dispensarit, ut Ordines accipiat, piè credendum est eum non velle, ut solùm cum Ordinibus minoribus maneat; illa enim dispensatio cum illegitimo ad suscipiendos Ordines absolutè, & sine restrinctione aliqua est propositio indefinita, quæ æquivalet universali, & ideò si Pontifex diceret: Ego dispenso cum tali illegitimo, ut recipiat omnes Ordines, revera vigore talis dispensationis potest talis illegitimus non solùm minores, sed etiam majores suscipere, eodem pacto dicendum est, illegitimum posse Ordinem sacrum recipere, si Pontifex cum eo dispenset absolutè, & sine aliqua restrictione, ut Ordines sacros recipiat.

Sed ego non discederem à sententia negativa.

RESOL. LIV.

An illegitimus dispensatus, ut Clericus fiat, censeatur dispensatus ad omnes Ordines minores, vel tantùm ad primam Tonsuram? an dispensatus ad Ordines censeatur dispensatus ad Ordines sacros?

Et quid est dicendum, si Pontifex diceret, dispenso tecum ad omnes Ordines?

Et notatur, dispensatum ad Ordines recipiendos non extendi ad beneficium obtinendum.

Et deducitur dispensatum ad Sacerdotium non censeri dispensatum ad beneficium curatum, vel Episcopatum; & dispensatum ad beneficium curatum non intelligi dispensatum ad canonicatum, & ideò Regularis illegitimus admissus ad Ordines non potest sine peculiari Summi Pontificis dispensatione admitti ad Prioratum, vel ad aliam dignitatem? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Res. 22.

§. 1. PUtat Merolla *tom. 2. disp. 4. cap. 6. num. 43.* talem dispensationem tantùm ad primam Tonsuram esse restringendam: quia, acceptione primæ Tonsuræ verè quis efficitur Clericus, & dispensatio, tanquam odiosa, est adeò strictè interpretanda, ut si aliquid operetur, extendenda ampliùs non sit, ut concedit Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 1. nu. 3.* Idem dicendum existimo, quamvis dispensaretur cum illegitimo, ut ordinetur in Clericum, quiquid dixerit Gloss. *in cap. Litteras, verb. Ordinari. de fil. Presbyt.* quia militat eadem ratio. Nec obstat dictio illa, *Ordinetur*. Nam etiam collatio primæ Tonsuræ, secundùm communem usum loquendi Canonum Ordinatio appellatur, ut colligitur apertè ex cap. *Cùm contingat, de ætat. & qualit.*

2 Ego verò censeo, in tali casu illegitimum sic dispensatum censeri dispensatum ad Ordines minores: quia, quamvis prima Tonsura inter Ordinem clericalem hominem constituat; tamen cùm ea dispensatio aliquid beneficij habeat, & sit permissio in genere; permissio quidem in genere mediocritatem respicit, *l. finali, §. 1. C. Communia, de legat. & l. Legato generaliter, ff. de legat. 1*, & Ordines minores medij sunt inter primam Tonsuram, & sacros Ordines. Ergo, &c. Et ita hanc sententiam docet Fagundez *in Præcept. Eccles. Præcept. 5. lib. 3. c. 3. n. 4.* & Sanch. *lib. 7. disp. 1. num. 16.*

3 Sed, quid dicendum, an dispensatus ad Ordines, censeatur dispensatus ad Ordines sacros? De hac re *alibi* diximus, nunc breviter observabo, affirmativam sententiam docere Marchinum *de Sacram. Ordin. tr. 1. p. 9. c. 4. n. 10.* Quia petens dispensationem illam à Summo Pontifice, intendit eam impetrare pro omnibus sacris Ordinibus; nam cùm Episcopus quoad solos minores cum eo dispensare potuisset, non recurrisset ad Summum Pontificem, qui, cùm absolutè ad Ordines cum eo dispenset, pro omnibus, & consequenter etiam pro Sacris dispensasse non irrationabiliter præsumitur. Secundò licèt dispensatio sit odiosa, & ideò restringenda; semper tamen debet salvari rigorosa verborum significatio, sed nomine Ordinis in omni rigorosa significatione intelliguntur etiam sacri Ordines; qui magis propriè præ cæteris sunt Ordines: immò verbum absolutè prolatum rectè intelligitur pro primo analogato, & sic pro sacris Ordinibus. Demum non est verisimile, bis petendam esse dispensationem in defectu natalium, primò pro Minoribus, secundò pro Sacris, ita ut post minores adhuc ligatus maneat, nec possit ampliùs ascendere. Et pro hac sententia citat Marchinus Suarez *de censur. disp. 41. sect. 3. nu. 3.*

4 Verùm Suarez, & magis probabiliter negativæ sententiæ adhæret, ut patet clarè *lib. 6. de legibus, c. 28. n. 16.* Item Sanchez *ubi suprà*. Azorius *tom. 2. lib. 6. c. 3. q. 6.* Reginaldus *lib. 30. tr. 2. n. 75.* Molfesius *tom. 1. tr. 2. c. 16. nu. 8.* Campanilis *Rubr. 11. c. 13. n. 95.* & alij penes ipsos, Secus autem dicendum est, si in dispensatione uteretur Pontifex his verbis. *Dispenso tecum ad omnes Ordines*. Nam tunc sine dubio hæc dispensatio etiam de omnibus Sacris intelligenda est, ut Sanch. & alii etiam fatentur. Quidquid Sylvester, Henriquez, & Sayrus sine fundamento dicant, scilicet, adhuc dispensationem ad omnes minores Ordines esse restringendam.

5 Notandum est etiam hic obiter pro casibus quotidianis, aliquos asserere, dispensationem ad Ordines recipiendos non extendi ad beneficium obtinendum. Ratio est, quia hæc duo sunt separabilia, & exequutio unius potest stare sine alterius exequutione: & ideò hanc sententiam sustinet Glossa *in cap. 2. de fil. Presbyt.* & *ibi* Geminianus, Tabiena *verb. Beneficium, n. 18.* Borgasius *tr. de irreg. p. 5. in Rubr. de filiis Presbyt. nu. 9.* Rebuffus *in praxi benefic. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 46.* Campinilis *in diversorio Juris canonici, rub. 11. c. 13. nu. 95.* quos etiam refert, & sequitur Barbosa *de officio Episcopi, allegat. 45. nu. 7.* Nicolaus Garcias *de beneficiis, part. 1. cap. 6. nu. 70.* Martinus Antoninus *variar. resolut. lib. 1. resolut. 19. num. 10.* Azorius *Instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 3. q. 5.* Sed nota, Sanch. *lib. 8. disp. 2. num. 27.* quoad hoc, distinctionem quandam adducere, quem videbis omninò; & ego illum *alibi* adduxi.

6 Ex his deducitur, dispensatum ad Sacerdotium, non censeri dispensatum ad beneficium curatum, vel Episcopatum; & dispensatum ad beneficium curatum, non intelligi dispensatum ad Canonicatum; quia hæc est dignitas, vel quasi quæ non venit nomine beneficij curati. Dispensatus verò ad majus, censetur dispensatus ad minus; & dispensatus ad unum beneficium simplex, vel curatum, censetur dispensatus ad omnia beneficia ejusdem rationis. Ita Campanilis, Barbosa, & alii, *ubi suprà*: Quia dispensatio est exorbitans à Jure; & ideò restringenda, ut ea comprehendat, quæ ab invicem sunt separabilia. Hinc etiam fit, ut Regularis illegitimus admissus ad Ordines, non possit sine peculiari Summi Pontificis dispensatione admitti ad Prioratum, vel ad aliam dignitatem, ut testantur Novarrus *de irreg. c. 51. num. 13.* Sayrus *de censuris, lib. 7. cap. 14. num. 22.*

RESOL. LV.

An dispensatio, ut illegitimus, vel irregularis possit sumere minores Ordines, sit extendenda, ut beneficii simplicis capax sit?

Et advertitur, quòd si Papa dispenset cum illegitimis ad beneficium, non possunt per hoc nisi unum obtinere. Exp. 8. tr. 3. Res. 87.

§. 1. AFfirmativè respondet Emanuel Sà *verb. dispensatio, num. 14.* Sayrus *de censur. lib. 7. cap. 14. num. 2.* & alii. Et ita hanc sententiam probabilem esse putat Merolla *tom. 2. disp. 4. cap. 6. num. 50.*

Sed negativè respondendum est cum Patre Thesauro (viro quidem docto) *in praxi de pœnis, part. 2. cap. 2.* ubi ait, nonnullos affirmare, quia illegitimus non est incapax beneficii illius, nisi ratione irregularitatis, ob quam non potest ad Ordines promoveri: & ita docent Henriquez *lib. 14. de irregularitate, c. 8. num. 20.* & alii, quos citato nomine refert Azorius *tom. 2. lib. 6. cap. 3. qu. 4.* Sed communis sententia negat, ut testatur Azorius *ibidem, quæst. 4. & 5.* tenet Avila *part. 7. disput. 3. dub. 6. §. 4. notandum*, & plurimi, quos allegat, & sequitur Garcias *part. 1. de benefic. cap. 6. num. 71. & part. 7. cap. 2. num. 68.* quia dispensatio est stricti juris, & irregularitas illa intelligitur auferri solùm quoad expressa: & facit quod habetur *in d. cap. de filiis Presbyter. in 6. §. illa verò*, quòd si Papa dispenset cum illegitimo ad beneficium, non potest per hoc, nisi unum obtinere, quia dispensatio est exorbitans, inquit textus, & tanquam odiosa restringenda.

2 Ita-

2 Itaque dicendum est, illegitimum, seu irregularem dispensatum ad Ordines, non censeri dispensatum ad beneficia simplicia. Ratio eorum est, quia Ordo, & beneficium sunt diversa, nec necessariò connexa. Cùm igitur dispensatio, tamquam odiosa, sit potius restringenda, quàm amplianda; consequenter si est concessa tantùm ad Ordines, non debet extendi ad beneficia. Et ita præter Thesaurum tenet hanc sententiam Suarez *de censur. disp. 41 sect. 3. n. 3. in fine.* Maceratensis *lib. 1. resol. 19. n. 10.* Campanile *in diversf. jur. Can. rub. 1 c. 13. n. 96.*

RESOL. LVI.

An illegitimus, vel irregularis dispensatus ad Ordines sacros censeatur dispensatus, ut possit obtinere beneficium simplex.

Ex quo infertur, privilegium, seu dispensationem, quantumvis odiosa sit, extendi debere ad ea, quæ illi sunt necessariò connexa, & sine quibus effectum habere non potest, & pro praxi explanantur aliqui casus,

Et an dicta in hac, & superiori Resolutione non procedant, quando cum illegitimo dispensaretur absolutè in irregularitate, quia tunc extenderetur dispensatio non solùm ad beneficia simplicia, sed ad curata? Exp 8. tr. 3. Res. 38.

§. 1. Affirmativè respondeo cum Castro Palao *tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 9. num.* 8 ubi sic ait: Nunquam est facienda interpretatio privilegij ita strictè, ut reddatur privilegium inutile, *non dubium C. de legibus*, quia inutilem, & frustraneam actionem efficere, non docet Principem. Quapropter cum privilegium tendat ad concedendum aliquid privilegiato, quod aliàs ei non licoret, semper extendenda est interpretatio, quantum fieri potest, ut hunc effectum operetur; neque contenti esse debemus, ut confirmet, quod aliàs licet privilegiato, nisi ad id manifesta ratio coget: sic tradit Navarr. *summ. c. 12. nu. 79. & in Apologet. de reditibus, quæst. 3. membr. 6. num. 3.* Salas *de legibus, disput. 17. sect. 8. numer. 46.* Suarez *lib. 8. de legibus cap. 28. n. 2.* Ex quo fit, privilegium, seu dispensationem, quantumvis odiosa sit, extendi debere ad ea, quæ illi sunt necessariò connexa, & sine quibus effectum habere non potest; quia dans formam, dat consequenter, quæ ad illam requiruntur: sic Angelus *verb. dispensatio, num. 9.* Sylvester *q. 5. num. 9.* Bonacina *disp. 1. quæst. 3. punct. 7. §. 1. num. 5.* Suarez *lib. 6. cap. 11. num. 10.* Sanchez *lib. 8. de matrimon. disput. 1. num. 19.* ubi pluribus relatis docet, dispensatum ad plura beneficia, simul esse dispensatum in residentia utriusque, & dispensatum in minori ætate, ut beneficium parochiale habeat, esse dispensatum in obligatione assumendi intra annum Sacerdotium, & Parochum dispensatum, ne intra annum ordinetur, simul esse dispensatum, ne ejus beneficium vacari possit, quia non vacatur, nisi ob culpam, quæ nulla est stante dispensatione, & idem, aliis relatis, docet Sanchez *nu. 24.* de Episcopo, cui est dispensatio concessa differendi consecrationem ultra tres menses à jure præscriptos, non inquam, ejus beneficia vacari posse; quia nullam committit culpam. Aliud etiam exemplum adducit *num. 27.* quod mihi optimè probatur, inquit enim, si cum illegitimo, vel aliàs irregulari dispensetur ad omnes Ordines, vel ad sacros Ordines, dispensari simul ad beneficium aliquod simplex, quo possit Ordinibus insigniri: quia sine hujusmodi titulo nequit promoveri in sacris, ex Trident. *sess. 21. de reformat.* Neque obstat habere patrimonium, seu pensionem, quia pensio, aut patrimonium non per se sufficiunt ad Ordines sacros recipiendos, nisi adsit necessitas, vel utilitas Ecclesiæ. Hucusque Palaus *loco citato*.

Sup. hoc in t. 9. tr. 3. Ref. 141. quod quis paulo post initium, & logic doctrinam R. præcitam, & aliorum §§. ...

Sup. hoc supra ... notandum.

Sup. hoc in R. post proverbium, & in eadem §. ante medium.

2 Et ratio nostræ affirmativæ sententiæ est, quia licèt Ordines sacri, & beneficium simplex, diversa sint: tamen sunt annexa quasi inseparabiliter, cùm non deceat quempiam ad sacros Ordines promoveri absque titulo beneficii, idque prohibuit Concilium Trident. *sess. 21. cap. 2. de reform.* quamvis promovendus patrimonium, aut pensionem habeat; nisi quasi dispensativè, ratione necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ. Ergo, &c.

3 *Nota*, quòd dicta in hac, & superiori resolutione non procedunt, quando cum illegitimo dispensaretur absolutè in irregularitate, tunc extenderetur dispensatio non solùm ab beneficia simplicia, sed etiam ad curata. Quia tunc signum est, dispensationem esse totalem: tum quia verba absoluta integram absolutionem important; tum etiam, quia non est maior ratio, cur ea dispensatio, ad unum potiùs, quàm ad alium effectum protrahatur, nisi ubi facultas dispensantis coarctata esset; tunc enim dispensatio adæquabitur protestati.

RESOL. LVII.

An illegitimus dispensatus ad Ordines sit capax pensionis,

Et discutitur illegitimum dispensatum ad beneficia non censeri dispensatum ad pensionem. Exp. 8. tr. 3. Res. 39.

Sup. hoc in t. 3. tr. 3. Ref. 141. & Verum in §. ... & seq.

§. 1. Ad hoc dubium sic respondet Pater Thesaurus *in praxi de pœnis, par. 2. c. 2.* Illegitimus est incapax pensionis ob irregularitatem; sed an dispensatus ad Ordines remaneat capax pensionis, aliqui dicunt esse incapacem, nisi super hoc etiam dispensetur: & hanc probabiliorem ait Castro Palao *tom. 2. de Religione, tract. de benefic. disp. 2. punct. 11. §. 3. num. 5.* & tenet Rebuffus *in praxi tit. de dispensatione ad plura, nu. 65.* ubi ait, illegitimum dispensatum ad beneficia non censeri dispensatum ad pensionem, per *cap. quamvis, de præbend. in 6.* tamen contrariam probabilem ait Castro Palao & *ibidem* &, ita tenet Rota *decis. Seraph., 1264. num. 2.* ubi plures referunt decisiones; & affert rationem Rota, quia illegitimus non est incapax pensionis, nisi ratione defectus ad clericatum: undè inquit, dispensatum ad clericatum non indigere ulla dispensatione ad pensionem: & idem habet Rota Buratti *decis. 53. num. 2.* capitque pensiones super beneficio parentum, ex Trident. *sess. 25. cap. 15.* ref. Buratt. *ibid. num. 4.* Hucusque Thesaurus.

2 Non deseram tamen adnotare Merollam *tom. 1. disput. 4. cap. 6. nu. 50.* & Garsiam *de beneficiis, tom. 1. part. 1. cap. 5. n. 120.* observasse contra decisionem Rotæ in contrarium allegatam, esse stylum Datariæ, & Cancellariæ, cui magis standum est, tanquam magis propinquo Papæ, Ideò tu cogita.

RESOL. LVIII.

An dispensatio cum illegitimo ad beneficium arctanda sit ad primum beneficium?

Et notatur dispensationem simpliciter concessam illegitimo, vel irregulari, ut possit obtinere beneficia, intelligendam esse de beneficiis simplicibus, & non extendi ad curata, & dignitates;

Et quæritur, an dispensatus ad beneficium Curatum non egeat nova dispensatione pro Episcopatu?

Et homicida, si per dispensationem legitimam sit habilis ad omnes ordines sacros, & illorum usum, an videatur factus habilis ad beneficium curatum, & Pontificale? Exp. 8. tr. 3. Res. 40.

§. 1. Negativè respondet Sanchez *de matrimon. lib. 8. disput. 31. num. 11.* ubi sic ait: Quando dispensatio esset partialis, quoad actum, ut in voto castitatis, aut religionis, ad contrahendum matrimonium, non caret magna probabilitate asserere eam dispensationem primo actu extingui. Ut probant rationes *num. 6.* adductæ. At probabilius reputo non extingui, sed licere ad alia matrimonia transire permanente eadem dispensationis causa. Ducor, quòd ea restrictio tantùm videatur excludere, ne voto castitatis ligatus excusetur à sacrilegio, fornicando: & ne vovens religionem possit non inito matrimonio manere in sæculo (ut *num. 7.* explicavimus.) Non autem videtur excludere transitum ad alias nuptias prioribus solutis. Quando enim id intenditur, expressis verbis dicitur, (ut diximus *num. 2.*) *Secundò*, quia cùm absoluta sit dispensatio in ordine ad matrimonium ineundum, tollit absolutè vinculum matrimonio obstans. Nihil ergo impediet transitum ad aliud. *Tertiò*, quia quando absolutè dispensatur cum illegitimo ad beneficium, est satis probabile eam dispensationem non arctari ad primum beneficium, sed eo dimisso extendi successivè ad aliud, & aliud, quod tuentur Joann. Andr. *cap. 1. de filiis Presbyter. in 6. & cap. non potest, num. 5. de præbend. in 6.* Angelus *verb. beneficium num. 24.* & *ibi* Armilla *num. 29.* Sylvest. *verb. beneficium 2. quæst. 11. num. 14.* Tabiena *verb. beneficium 2. quæst. 17. num. 19.* & reddit Joann. Andr. rationem, quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Et clarè hoc videntur indicare verba textus *d. cap. in fine*, ibi: Nisi unicum beneficium obtinere. Tantùm enim significant non licere illi virtute dispensationis, nisi unicum retinere beneficium, non autem duo simul. Nec obstat ratio *num. 6.* adducta contra hanc declarationem, quia textus ille de omni beneficio loquitur: & ita quid speciale decernit in irregulari, ratione strictæ intelligentiæ dispensationis: Nam si is non esset irregularis, posset simul duo beneficia compatibilia, quorum neutrum decenti sustentationi sufficiens est retinere, quod illicitum est irregulari, cum quo absolutè dispensatur ad beneficium. Hucusque Sanchez.

Sup. hoc tom. 1. tr. 3. Ref. 196. circa in fine & in ... R. 14. §. ... in fine, & in R. 144. § Sed quia ... Et dispensatus ad beneficium.

2 Sed hanc sententiam non approbat Merolla, immò falsam existimat, *tom. 1. disp. 4. cap. 6. num. 61.* non enim admittit argumentum Sanchez, nempè, quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Sed hæc ratio debilis est, nam per eam dispensationem, ut supponimus, non aufert Pontifex irregularitatis impedimentum, ortum ex illegitimitate, neque legitimat illegitimum (tunc enim vera esset opinio Sanchez;) sed tantùm concedit, ut, non obstante eo impedimento, possit illegitimus consequi beneficium. Cùm igitur dispensatio sit odiosa, intelligenda est de primo beneficio.

3 *Notandum* est etiam hic, dispensationem simpliciter concessam illegitimo, vel irregulari, ut possit obtinere beneficia, intelligendam esse de beneficiis simplicibus, & non extendi ad curata, & dignitates. Ratio est, quia dispen-

satio

satio est odiosa, & per consequens strictè interpretanda, ita ut si aliquid operetur, extendenda ampliùs non sit; nisi dispensatio esset ad quæcumque beneficia; vel si concessa fuisset cum clausula, *Motu proprio* Vodè ex dictis deducitur, falsam esse doctrinam Henriquez *lib.* 13. *cap.* 8. §. 10. dicentis, quòd dispensatus ad beneficium curatum, non eget nova dispensatione pro Episcopatu; & quòd homicida, si per dispensationem legitimam fiat habilis ad omnes Ordines sacros, & illorum usum, videtur factus habilis ad beneficium, etiam curatum, & Pontificale; & quòd dispensatus ad omnes Ordines, etiam Presbyteratus, potest consecrari Episcopus, & idem dicit *lib.* 14. *capit.* 8. §. 10.

Sup. hoc ult. sequit in R. 54. [illegible]

R E S O L. LIX.

An valida sit dispensatio circà irregularitatem homicidii, si non fuisset explicata circumstantia Sacerdotii, si occisus erat Sacerdos.

Et an hoc etiam procedat, si Pontifex non esset dispensationem concessurus, si sciret dictam circumstantiam Sacerdotii? Ex p. 2. tr. 10. Res. 38.

Sup. hoc in R. seq. [illegible]

§. 1. NOn esse validam, docet Suarez *de legib. lib.* 6. *cap.* 24. *n.* 12. Rodriquez *in sum. tom.* 1. *cap.* 179. *num.* 10. *conclus.* 5. & Avila *de censur. p.* 7. *disp.* 10. *dub.* 8. ubi sic ait: (Qui voluntariè occidit Presbyterum, & in petenda dispensatione solùm dicit, se occidisse hominem, non manet tutus, nec dispensatio est valida.)

2 Sed contrariam sententiam puto probabiliorem esse, & illam docuit Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 8. *disp* 21. *num.* 22. post illum Salas *de legib. disp.* 10. *sect.* 15. *nu.* 122. & novissimè Sanctarellus *var. resol. p.* 1. *qu.* 62. *n.* 2. Pontius *de matrim. lib.* 8. *c.* 15. §. 4. *n.* 24. & Layman *in Theol. mor. tr.* 4. *cap.* 32. *n.* 21. Et ratio est: quia talis circumstantia, nec jure, nec stylo Curiæ, nec consuetudine exprimenda apparet: ergo, &c. Et hoc puto adhuc verum esse, etiamsi Pontifex non esset dispensationem concessurus, si sciret dictam circumstantiam sacerdotii, ea his, quæ tradit idem Salas *loc. cit. n.* 148.

Sup. hoc in §. ult. [illegible]

R E S O L. LX.

An dispensatio irregularitatis sit subreptitia, si non explicetur, occisum fuisse Presbyterum? Ex p. 8. tr. 3. Res. 51.

§. 1. AFfirmativè respondet Naldus *in summa, verb. Irregularis*, & alii, quos ego citavi *in part.* 1. *tr.* 10. *nu.* 37. quia jura jubent exprimi delictum, ex quo orta est irregularitas; & delictum erat Presbytericidium, quod est gravissimè qualificatum: ergo. Et hanc sententiam novissimè tenet P. Perez *de matrimonio, disp.* 46. *sect.* 4. *n.* 7. & Gordonus *in summa, lib.* 2. *q.* 13. *c.* 6. *n.* 49.

[illegible]

2 Sed ego *ubi supra*, contrariam sententiam putavi probabiliorem cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Pontium *de matr. lib.* 8. *c.* 15. §. 4. *n.* 24. & Molinam *de Justit. tom.* 4. *tr.* 3. *disput.* 19. *n.* 9. Et ratio est, quia, cùm irregularitas homicidii imposita sit, non tam ob delicti gravitatem, siquidem multò gravioribus delictis, ut blasphemiæ, periurio, &c. non sit imposita, quàm ob perfectæ lenitatis defectum, fuisse presbyterum, aut quemcumque alium hominem interfectum, est qualitas omninò eatrinseca, & nihil ad irregularitatem faciens.

3 Et ita hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet Portel. *tom.* 2. *resp. moral cas.* 49. *num.* 9. ubi sic ait: Dico illum, qui occidit Sacerdotem, & pro dispensatione irregularitatis obtinenda solùm dicit se occidisse quemdam virum, non exprimendo quòd erat Sacerdos, validam obtinoit dispensationem. Sic tenet Bonacina *citat. num.* 20. cùm Sanchez, Salas, Sanctarello, Molina, Layman: quidquid oppositum censuerint Navarrus, Rodriquez, & Suarez *ibi* citati. Ratio est, quia, nullo jure, & consuetudine præcipitur, ut exprimatur talis circumstantia. Tum quia licèt occisio Sacerdotis sit majus peccatum ratione sacrilegii, non facit tamen irregularitatem specie distinctam. Ita Portel. cui adde novissimè, me citato, Merollam *tom.* 2. *disp.* 4. *c.* 6. *n.* 360.

4 Et post hæc scripta inveni Magistrum Texedam *in Theolog. mor. tom.* 2. *lib.* 3. *num.* 187. nostram sententiam docere; sic enim asserit. Verum omninò est, non vitiari dispensationem, si in litteris impetratoriis qualitas personæ jugulatæ taceatur, dummodo exprimatur homicidium, ob quod incurritur, ista irregularitas. Quod ostendo, quia irregularitas non est injuncta ob peccati gravitatem præcisè, sed præcipuè ob mansuetudinis defectum, & lenitatis, quibus vult Ecclesia ministros suos esse præditos: aliàs enim periuriis, & blasphemiis, & aliis gravioribus peccatis esset irregularitas injuncta: & sic qui perjuraret, aut blasphemaret, esset irregularis, quod falsum est. *Secundò*, quia non efficitur invalida dispensatio ex taciturnitate cujuscumque vitii, cujus si dispensans esset conscius, se retraheret à dispensatione concedenda, sed solùm quando jus decidit talem vitii qualitatem esse necessariam ad incurrendam censuram, & nihilominus tacetur; ergo cùm in jure irregularitas injuncta non sit, nisi ratione homicidii, & non ratione sacrilegii, quod jugulans Clericum committit ex taciturnitate Clericatus, non efficitur dispensatio subreptitia, si tantùm exprimatur delictum homicidii. Hæc Texeda.

Sup. hoc in fine R. [illegible]

R E S O L. LXI.

An impedimentum plurium irregularitatum sufficiat separatim exprimere, & de illis dispensationem obtinere?

Idem dicendum est de aliis similibus pœnis. Et an qui plura homicidia commisit, si uno tantùm narrato velit unius irregularitatis dispensationem obtinere, nihil fiat?

Et pro firmanda doctrina supradicta difficultatis alii diversi casus adducuntur sæpius contingentes in praxi. Ex p. 8. tr. 3. Res. 57.

§. 1. AD hoc Dubium, & optimè, respondet amicissimus Pater Perez *de matrimon. disputat.* 46. *sect ion.* 5. *num.* 7. In dispensationibus aliis irregularitatum, & aliarum inhabilitatum, & pœnarum, per se loquendo, unam irregularitatem posse tolli sine alia, ut irregularitatem homicidii posse tolli absque alia illegitimi. Ita omnes. Ratio est, quia inter has irregularitates, & pœnas non est connexio, & taciturnitas unius non confert aliquid ad dispensationem alterius, nisi quatenus tollit aliquam majorem difficutatem, quam fortasse haberet Princeps in dispensando, si omnes conosceret. Hoc autem non sufficit ad subreptionem; nisi vel jus aliquod cogat, vel aliæ circumstantiæ, & rationes concurrant. Hic autem nullum est jus, nec ratio favet, quia multitudo irregolaritatum, vel similium vinculorum ad summum reddit personam magis inhabilem extensivè, & minùs dignam quocumque beneficio: hoc autem non sufficit ad subreptionem, quia cùm eo stat quòd dispensatio fiat cùm plena voluntate, & cùm cognitione omnium, quæ ad valorem actus necessaria sunt. Quod firmatur à simili; nam qui pluries habet excommunicationes, minus dignus est quacumque absolutione, & tamen si impetret absolutionem unius, tacita altera, valebit, ut concedunt omnes, quia nullo jure plus exigitur. At nec in irregularitatibus postulatur. Prætereà, qui plura habet crimina, minus dignus est beneficio, & si essent cognita, difficiliùs illud obtineret, vel fortè non obtineret, & tamen collatio valida est, secluso alio majori impedimento. Rursus, qui propter distincta crimina obnoxius est multis pœnis, minus dignus est cujuslibet remissione, & difficilius illam obtineret, si omnia simul remittenda proponeret, & tamen valida est remissio uniuscujusque, tacitis aliis, nisi ubi lex aliud disponit, vel unum non potest sine alio sufficienter explicari, quia cùm sint omninò diversa, nullam connexionem habent in remissione: & illa difficultas, quæ per taciturnitatem evitatur, non causat involuntarium, nisi valdè accidentarium, & diminutum, quod non impedit valorem actus: Igitur idem dicendum est in irregularitatibus, & aliis similibus pœnis, per se loquendo, valere dispensationem unius, sine expressione alterius.

Quoad inst. in Res. [illegible]

2 *Notandum* est tamen, quòd qui plura homicidia commisit, si uno tantùm narrato velit dispensationem unius irregularitatis obtinere, nihil faciet, quia tametsi illæ irregularitates sint numero diversæ, moraliter tamen quasi efficiunt unam graviorem, ita ut una earum non satis explicetur sine alia. Sed de hac quæstione iterùm redibit sermo.

[illegible]

R E S O L. LXII.

An committens plura homicidia contrahat diversas irregularitates in dispensatione explanandas?

Et pro firmanda doctrina hujus quæstionis, alii quatuor diversi casus in exemplum apponuntur in textu hujus Resolutioni. Ex par. 8. tr. 3. Res. 58.

Sup. hoc in 2. [illegible]

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Suar. *de legib. lib.* 6. *c.* 14. *n.* 12. ubi supponit, ex diversis homicidiis diversas incurri irregularitates, quæ non satis in diversis vicibus explicantur: quia licèt irregularitates illæ sint numero distinctæ, moraliter tamen quasi efficiunt unam graviorem, vel certè una illarum non satis absque alia explicatur.

2 Verùm Castrus Palaus *tom.* 1. *tractat.* 3. *disputat.* 6. *punct.* 16. §. 4. *numer.* 16. contrarium tenet. Non enim video, ait ipse, quare una irregularitas non satis absque alia explicetur, cùm satis unum homicidium absque alio explicari possit, nec cur unius dispensatio cùm alia colligata sit, siquidem ex distincta omninò causa procedit, neque ex pluribus illis irregularitatibus una coalescit, sed sont distinctæ, ac si quælibet in suo objecto distincto existeret. Adde, sicut potest remissio unius homicidii sine alio impetrari, cur non poterit dispensatio irregularitatis unius homicidii sine dispensatione alterius obtineri; Denique si percussisses plures Clericos, posses obtinere absolutionem unius excummunicationis, non obtenta absolutione alterius. Ergo similiter contingere potest in irregularitate. Deniq; non caret probabilitate contracta una irregularitate ob homici-

micidium, non contrahi aliam numero distinctam, etiamsi aliud homicidium committas; cùm irregularitas sit inhabilitas per modum habitus, non potes ampliùs ex eadem causa inhabilitari; neque una causa super aliam operari. Sic tradit Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. §. 3. *& lib.* 14. *capit.* 7. §. 3. Thomas Sanch. *lib.* 8. *disput.* 14. *num.* 7. Avila *disputat.* 10. *de irregularib. dub.* 8. & in excommunicato, qui pluries in excommunicatione celebravit, tenet Navarr. *consil.* 3. *de raptoribus*, *num.* 6. Zerolla *in praxi* 2. *part. verb. irregularitas* §. 12. *ad finem*. Garzias hos referens 8. *part. de benefic. cap.* 3. *nu.* 80. *usque ad* 87. & confirmari satis potest ex copula cùm consanguinea sæpiùs repetita, quæ non inducit, novum impedimentum, neque est necessariò facienda mentio omnium illorum delictorum, sufficit si unius tantùm mentionem faciat, & docet Sanchez *lib.* 8. *disputat.* 24. *n.* 7. Toletus *lib.* 7. *cap.* 19. *ad finem* Azorius 3. *part. lib.* 3. *cap.* 10. *quæst.* 1. Garzias *n.* 77. Idem, si quis teneat in Baptismo plures filios alicujus, unica tantùm est compaternitas. Garzias *num.* 78. Et si quis ter, vel quater contraxit nuptias, non est necessarium id exprimere in dispensatione bigamiæ. Garzias *num.* 79. Sanchez *lib.* 7. *disp.* 87. *num.* 24. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. §. 9. Navarr. *consil.* 2. *de bigam.* Ugolin. *de irregul. cap.* 56. §. 7. *n.* 3. Avila *de censuris* 7. *par. disp.* 8. *in fine*.

SEQUITUR sub hoc eodem numero hujus Resolutionis 62. eadem quæstio, videlicet.

An qui plura homicidia commisit, contraxerit plures irregularitates in dispensatione manifestandas?

Idem est de excommunicato, qui pluries in excommunicatione celebravit.

Et explanatur, quod copula sæpius repetita non inducit novum impedimentum, nec est necessarium facere mentionem omnium delictorum in dispensatione.

Item, qui in Baptismo tenet plures filios alicujus, una est tantùm compaternitas.

Et qui ter, vel quater contraxit nuptias, non est necessarium id exprimere, quando petit dispensationem bigamiæ. Ex par. 4. tr. 2. Res. 86.

§. 1. AFfirmativè respondet Coninch *de Sacrament. disp.* 18. *dub.* 4. *num.* 112. Suarez *de legib. lib.* 6. *cap.* 24. *num.* 12. ubi sic ait: Similiter censeo, qui plura homicidia commisit, si uno tantùm narrato, velit dispensationem unius irregularitatis obtinere, nihil faciet, quia licèt illæ censeantur irregularitates numero diversæ, moraliter efficiunt unam graviorem, vel certè nulla illarum satis explicatur sine alia. Ita ille, & hanc sententiam docet etiam Emanuel Rodriquez, quem citat Avila *de censur. p.* 7. *disp.* 10. *dub.* 8.

Sed ipse ibi contrariam sententiam docet, quam etiam tuentur Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. §. 3. *& lib.* 14. *cap.* 7. §. 3. Filliucius *tom.* 1. *tractat.* 10. *part.* 2. *cap.* 10. *quæst.* 7. *&* 8. & Sanchez, quem citat, & sequitur Castrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 6. *punct.* 16. §. 4. *n.* 16. ubi sic ait: Non caret probabilitate, contracta una irregularitate ob homicidium, non contrahi aliam numero distinctam, etiamsi aliud homicidium committas, quia cùm irregularitas sit inhabilitas per modum habitus: non potes ampliùs ex eadem causa inhabilitari, neque una causa super aliam operari. Ita ille, & sic de excommunicato, qui pluries in excommunicatione celebravit, tenet Navarrus *consil.* 3. *de raptoribus*, *num.* 7. Zerola *in praxi Episcop. par.* 2. *tit. de irregularitate*, §. 12. *ad finem*, Garzias *de benefic. tom.* 2. *part.* 8. *c.* 3. *n.* 80. *usque ad* 87.

3 Quæ omnia confirmantur, nam copula sæpiùs repetita non inducit novum impedimentum, neque est necessariò facienda mentio omnium illorum delictorum, sed sufficit si unius tantùm mentionem faciat, ut docet Sanchez *lib.* 8. *disp.* 24. *num.* 7. Azorius *par.* 3. *lib.* 3. *cap.* 10. *quæst.* 1. Garzias *num.* 77. Item si quis teneat in Baptismo plures filios alicujus, unica tantùm est compaternitas, ut tenet Garzias *num.* 78. Et tandem si quis ter, vel quater contraxit nuptias: non est necessarium id exprimere; quando petit dispensationem bigamiæ. Ita Ugolinus *de irregularitate capitul.* 56. §. 7. *numer.* 3. Avila *de censur. part.* 3. *disputat.* 8. *in fine*. Garzias *numer.* 79. Sanchez *lib.* 7. *disputat.* 86. *num.* 24. Verùm, his non obstantibus, asserunt multi hanc secundam opinionem non esse tenendam, quia stylus Curiæ est in contrarium.

R E S O L. LXIII.

An si quis commisit plura homicidia contrahat plures irregularitates necessariò in dispensatione manifestandas.

Et in exemplum adducuntur alii duo diversi casus in corpore hujus Resolutionis.

Sed difficultas supradictæ Resolutionis pendet ex ista quæstione: An stylus Curiæ obliget in foro conscientiæ?

Et explanatur, Declarationes Cardinalium editas Romæ authoritate Papæ circa Concilium Tridentinum esse invariabiles, & tamen non faciunt jus commune, eo quòd non sunt promulgatæ toti Ecclesiæ, Ex p. 11. tr. 6. Misc. 6. Res. 44.

§. 1. NOn est tamen facilis ista quæstio, ut quidam Minister hujus Romanæ Curiæ olim putabat, undè ponam hîc per extensum verba Doctorum, sic itaque asserit Caspensis *in Cur. Theol. tom.* 2. *tract.* 25. *disp.* 9. *nu.* 59. Infertur, eum, qui plura homicidia commisit, contrahere plures irregularitates necessariò in dispensatione manifestandas, & ita tenet Suarez *de legib.* 6. *cap.* 24. & videtur esse stylus Curiæ: sed certè opposita sententia est satis probabilis, quam tenet Castrus Palao *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 6. *punct.* 16. §. 4. quam plures, & graves Doctores sequuntur. Et probatur à simili, quia copula sępius repetita non inducit novum impedimentum, neque est necessariò facienda mentio omnium illorum delictorum, sed sufficit si unius tantùm mentionem faciat, ut tradit Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 24. & qui ter, vel quater contraxit nuptias, non est necesse ut id exprimat, quando petit dispensationem bigamiæ, ut docet idem Sanchez *lib.* 7. *disput.* 86. Hæc Caspensis. Stephanus Baunius *in Theol. moral. tom.* 2. *tract.* 11. *quæst.* 40. postquam adduxerat Henriquez, Filliucium, & Palaum pro sua opinione, sic subdit: Contraria tamen sententia Romæ est in usu, ubi fama est, eam opinionem in animis ministrorum fori Pontificii, pridem (incertum qua ex causa) inveterasse planè, ut sentiant conscientiæ suæ satis non facere, qui suppressa ejusdem facti iteratione, à quo canonica lege irregulares sunt facti, contenti sunt narrare Pontifici, absolutè tales se esse numero non notato, quo in ejus legem committentes, laqueo se irregularitatis induere, quam ego praxim, ut magis tutam, ita in conscientia (nisi eam summus Pontifex servari in Ecclesia imperaverit) non necessariam existimo.

2 Objicies, cùm de relaxanda irregularitate Pontifici supplices libelli dantur, non plures, sed unam duntaxat, ut rogatur, remittere ei est animus, at tot quamquam numero tantùm diversas in censura, v. g. qui celebrat incurrit, quot Deo in sacrata Ecclesiæ nomine sacrificia offert, ac dicat, ergo earum facienda est in prædicto libello mentio.

3 Minor est falsa, quia cùm irregularitas sit inhabilitas, eaque per modum habitus non potest operans ex eadem causa magis inhabilis reddi, cùm tota inhabilitas, quanta est, prima celebratione in censura, aut suspensione sit producta. Et licèt (quod non admittimus) secus esset quam dicimus, unius tamen tantùm meminisse satis foret, in cujus rei fidem exempla produci solent à scriptoribus varia, trium Diana meminit *de irregul. par.* 4. *resol.* 86. omnium clarissimum est quòd de repetitis nuptiis profertur, has enim, etsi quarto, quinto, aut sępiùs quis frequentaverit, non est tamen hujus iterationis necessariò facienda mentio, quando petitur bigamiæ dispensatio, secundùm Ugolin. *irreg. c.* 56. §. 7. Avil. *de cens. p.* 7. *disp.* 8. ergo nec earum rerum quæ ex uno eodemque principio irregularitatem pariunt. Eodem mihi pertinere videtur, quod de impedimentis matrimonii dicitur. Certum enim est, ex coitu illicito affinitatem contrahi, quæ matrimonio ad secundùm usque gradum inclusivè opponit obicem, fac ergo aliquem rem habuisse non semel, sed centies cum consanguinea ejus, cujus tenetur amoribus, ac desiderio coeundæ cum ea societatis vitæ ac lecti, quæro ecquid sit necesse Pontifici hunc numerum exprimere, an non sit satis rem nudè, hoc est factum exponere? id si conceditur, concedere quoque est necesse, cùm de dispensatione super irregularitate consequenda agitur, fungi eum officio, qui causam Papæ clarè, ac disertè ex qua ea sit nota significat non expressis vicibus, quibus ei ex iteratione ejusdem causæ principium est factum. Hucusque Baunius.

4 Difficultas igitur hujus quæstionis pendet ex resolutione, an stylus Curiæ obliget in foro conscientiæ. Negat Sapientissimus Granado, Henriquez, Villalobos, Cevallos, Rebuffus, à me alibi adducti, & quos me etiam citato adducit, & sequitur doctus Leander *de Sacrament. tom.* 2. *tractat.* 9. *disputat.* 24. *quæst.* 48. per totam, quibus ego addo Præpositum *in* 3. *p. D. Thom. quæst.* 8. *de dispens. matrimon. dub.* 6. *numer.* 61. Caramuelem *in Theolog. fundamentali fun.* 23. *n.* 468. Martinum de Sancto Joseph *in monit. Confess. tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 6. *de matrimon. num.* 1. Martinum Perez *de matrim. disp.* 46. *section.* 6. *num.* 4. *&* 9. Hurtadum de Mendoza *vol.* 2. *disp.* 170. *sect.* 1. *n.* 197. Marcum Vidalem *in Arca Theol. mor. tit. de duello respons.* 3. *n.* 22. Pellizarium *in man. Regul. tom.* 2. *tr.* 8. *c.* 5. *n.* 195. Fagundez *part.* 2. *Eccles. l.* 8. *cap.* 8. *num.* 36. Cresentium *in Præsidio Romano lib.* 3. *num.* ∴ & latissimè Portel. *in respons. tom.* 1. *part.* 3. *cas.* 5. *numer.* 3. ubi sic ait; Moveor secundò, quia principale fundamentum, quo nititur Sanchez de stylo Curiæ, videtur jam hodie non obligare saltem in Hispania. Nam Rodriq. *addit. ad sum. tom.* 4. *c.* 39. *concl.* 5. in simil. materia, ait, quòd stylus Curiæ, non obligat in Hispania: citat in primis ad hoc Staphileum, Ferretum, Azevedo, & Rebuffum, & addit paucis abhinc annis in Civitate Toletana bis à Vicario Generali fuisse judicatum contra stylum Curiæ. Et probatur, quia ad hoc, ut stylus Curiæ obliget tamquam jus commune, oportet illum esse scriptum, & promulgatum, & à Summo Pontifice approbatum: quòd non constat de aliquo stylo Curiæ: maximè quia hic stylus multoties mutatur pro arbitrio Summ. Pontificum, prout notant Mandos. & Rebuffus ibi citati à Rodriquez: cùm

ergo

ergo fundamentum Sanchez de stylo Curiç non urgeat, poterit securè teneri opinio opposita Heoriqu. &c. Ad Capitulum verò quàm gravi, de crimine falsi, dico primò, illud Capitulum esse jam antiquatum, per contrarium usum, sicut aliqua contenta in corpore juris, saltem in decreto, dico tunc stylum Curiæ facere jus, quando talis stylus fuerit scriptus, promulgatus, & invariabilis. Quod confirmari potest à simili: nam declarationes Cardinalium editæ Romæ authoritate Papæ circà Concilium Tridentinum, sunt invariabiles, & tamen juxta gravium Doctorum opinionem non faciunt jus commune, eo quòd non sint promulgatæ toti Ecclesiæ. Sic sentit Delrio *lib. 9. Magic. disquis. capit. 1. sect. 3. propè finem*. Et Valero Cartusiano *l. de differ. utriusque fori, verb. Nullitas, different. 5. §. sed certè*, ubi citat Navarr. *concl. 34. de prob.* & alii viri doctissimi, quos suppresso nomine citat Rodriquez, *tom. 1. qq. quæstion. 11. articul. 2.* & favent tradita à Sanchez *lib. 2. de matrimon. disp. 14. n. 4.* Si ergo hæ declarationes factæ authoritate Papæ, cùm sint invariabiles, non faciunt jus commune obligans totam Ecclesiam, eo quòd non promulgantur, ut lex communis; Minus faciet jus commune stylus Curiæ non promulgatus Ecclesiæ, & quotidie variabilis pro arbitrio succedentium Pontificum. Et hæc omnia docet Portel, *ubi suprà*.

Sup. hoc in eo. 3 tr. 1. Ref. 31. §. Sed circa, & in Ref. 26. §. Con ra dolt. sed lege eas per totas, & si placet etiam alias eorum primorum annos.

5 Itaque supracitati Doctores firmiter tenent, stylum Curiæ facere jus ad summum quoad forum externum, non autem quoad forum internum, & quoad hoc non tollere probabilitatem alterius opinionis, quam tutò in conscientia sequi potest. Sed, his non obstantibus, ego non recedo à sententia, quam olim docui cùm Sanch. Merolla, & aliis, nec enim oportet sapere, plusquam oportet sapere. Itaque in his materiis exprimendis cautè se gerant Authores, & tu Lector à multis tricis eris liber, si nostræ sententiæ adhæreas.

RESOL. LXIV.

De dispensatione cujusdam irregularitatis homicidii voluntarii casus curiosus, & novus, & positus principio textus hujus Resolutionis.

In quo etiam discutitur, an fuerit in eo quis dispensatus; & an dicta dispensatio prosit ei pro foro externo?

Ex quo sequitur, quòd in concessione absolvendi à reservatis in Bulla Cœnæ non venit facultas absolvendi à casu hæresis.

Et tandem deducitur, an absolutio à censuris obtenta vigore facultatis Bullæ Cruciatæ prosit pro foro exteriori.

Et an judex non solùm possit, sed teneatur recipere dictam absolutionem in foro exteriori obtentam in foro interiori.

Ubi etiam agitur de dispensatione cujusdam irregularitatis in causa Toletana. Ex p. 12. tr. 3. & Misc. Res. 7. & 8.

§. 1. CUm anno 1630. pestis grassaretur in Civitate Mediolanensi, Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. edidit Bullam, seu Literas datas sub die 10. Junii ejusdem anni, in quibus dabat facultatem Sacerdotibus servientibus peste infectis eligendi Confessorem, *qui ipsos à quibusvis peccatis, necnon à censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ac etiam irregularitate quomodolibet contracta possint absolvere, & dispensare.* Vigore itaque hujus facultatis Sacerdos N. fuit à suo Confessario dispensatus in quadam irregularitate contracta ex homicidio voluntario; Habet nunc difficultatem. Primò an fuerit ritè dispensatus. Secundò, an dicta dispensatio prosit ei pro foro externo.

2 Hic casus transmissus mihi fuit ab Eminentissimo Domino meo Cardinali N. & ad primum dubium negativè prima facie videtur respondendum; quia in facultate dispensandi super irregularitate numquam in illa censetur comprehensa irregularitas contracta ex homicidio voluntario, ut tradunt Lezana *in Summa tom. 1. capitul. 18. num. 42* Gibalinus *de Irregul. capit. 6. q. 5. num. 12.* Homobonus *in exam. Eccles. part. 1. tractat. 8. capitul. 7. quæst. 18.* Pellizzarius *tom. 2. tractat. 7. capit. 1. num. 30.* & Garzias *in polit. Regul. tom. 2. tractat. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 4. n. 31.* ubi sic ait: *Lo tercero, advierto ambos Rodriguez Manuel* tom. 1. qq. Regular. quæst. 4. articul. 4. *Geronymo* resolut. 19. numer. 4. *que aunque en algunos Privilegios venga clausula general, de poder dispensar en qualquier irregularidad, no por esso es justo dar poder para despensar en la bigamia, y la mutilacion de membro: por que estas siempre se entienden exceptuadas, sino se especifican.* Ita ille. Probatur hæc opinio *ex leg. obligatione*, & ibi Glossa *ff. de Pignoribus, & ex capitul. in generali de Regul. Juris in 6.* In quibus locis apparet, quòd in generali concessione non intelliguntur concessa ea, quæ in specie Princeps non esset verisimiliter concessurus, & ideò in concessione absolvendi à casibus in Bulla Cœnæ non venit facultas absolvendi à casu Hæresis, ut tenent DD. quos etiam me citato adducit Pasqualigus *de Jubilæo quæstion. 227. num. 3.* Ergo, & in nostro casu in facultate dispensandi ab irregularitatibus non intelligitur comprehensa dispensatio irregularitatis, Homicidii voluntarii, quia semper censetur, ut ex praxi patet, Pontifex illum reservare, nisi specialiter in concessione id exprimatur, ut observant Doctores citati, & hæc omnia maximè procedere in casu nostro dicendum est, in quo irregularitas erat publica, & deducta in forum contentiosum.

Sup. hoc ia f. in §. Ad argumentum, & seqq. & in aliis ejus not.

3 At ego his non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhæreo, propter particulam *quomodolibet* appositam in dicto Brevi, quæ quidem particula comprehendit *quemcumque modum, qui comprehendi potest, & nullum casum excludit*, ut patet *ex cap. indemnitatibus §. si qua vero*. Archidiaconus Joannes Andreas *de elect. in 6 & ex Clement. 2.* & ibi Glossa *vers. Quomodolibet, de sentent. excommun.* quod etiam tradunt communiter Doctores, quosque ad satietatem adducit Ceneda *singul. 95.* & Barbosa *dictione 330.* quibus ego addo Thomam Vallascum *tomo 1. allegat. 29. num. 125.* Quintanadveñas *de præceptis Ecclesiæ tom. 3. tractat. 3. sing. 3. num. 2. & 3.* Fragosum *de Repub. tom. 2. lib. 2. disp. 6. §. 5. num. 53.* Bordonum *in Sacro Tribunali cap. 23. num. 26.* Frances *in Pastorali Regularium part. 1. clausula 15. num. 10. cùm sequent.* Et ideò dictio *quomodolibet* comprehendit ea, quæ aliàs non comprehenderentur, & facit venire ea, quæ aliàs non venirent, ut observat Merolla *in disputat. Theolog. tom. 3. disp. 6. cap. 4. dub. 5. nu. 28.* Alexander *cons. 155. n. 3. vol. 2.* Ruinus *cons. 68. num. 10. vol. 4.* Gratus *cons. 163. num. 19. & 20. vol. 2.* & alii; undè ipsa quoque confert, ut docet Pasqualigus *centur. 4. quæst. 356 num. 13.* & alii, *ut concessio æquipolleat concessioni specifico*. Et ante illum dixit Giuniparus *in defens. Juris Pontif. disp. 4. cap. 2. num. 13.* hanc particulam habere vim specialis, ac individuæ expressionis. Ergo cùm Urbanus VIII. in Brevi, de quo loquimur, concesserit facultatem dispensandi in irregularitatibus *quomodolibet* contractis, dicendum est vigore dictæ particulæ omnem irregularitatem comprehendisse, & nullam exclusisse, & ideò ritè Sacerdotem N. fuisse ab irregularitate homicidii voluntarii dispensatum.

4 Et ne nostra sententia careat in terminis authoritate Doctorum, assero illam docere in casu simili Portel. *in addit. ad dubia Regul. vers. dispensare numer. 5.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. Resolut. 52 num. 25.* P. Lezana *vers. Irregularitas numer. 72.* & Martinus de S. Joseph *in Addict. post regulam Sancti Francisci verb. Guardianus num. 4. edit. secunda fol. 538.* ubi sic ait: *Por otra mas amplia concession de Paulo Tercero, que se refiere en el Bullario de Fr. Manuel.* fol. 217. Bulla 12. *hecha a los Monjes Benitos, Puedan los Prelados dispensar a sus subditos en el primer lunes de la primera semana de Quaresma, una vez cada año de todas las irregularidades contrahida, por qualquiera occasion, o causa, à donde no se limita el homicidio voluntario, notorio, ni la bigamia, y assi dize Portel.* in addit. dub. regular. *verb.* dispensare, numer. 5. *& Hieronymus Rodriguez* in compendio qq. resolut. 52. numer. 25. *que es provable, que se puede usar desta concession, en la dispensacion de todas la irregularidades, aun publicas, notorias? y en materia tam grave, y exquisita se deve fundar de proposito in la provabilidà: yo lo hacè assi, excediendo los limites de compendio: y digo lo primero, que la opinion destos authores, parece, que se opone claramente al derecho, quando dize diversas vezes, que en la general concession de cosas no van concedidas las quessi particularmente se pediesan, no se concediesan, regula in generali, &c.* & l. obligatione 6. & ibi Glossa, ff. de pignoribus, l. Seio amico 10. §. 1. de annonc. legat. *Y assi qualquier concession general de los casos del Pontifice siempre va exceptuada la heregia, si no se declara expressamente, y en qualquiera Privilegio de dispensacion de irregularidades, por general, que sea siempre van exceptuadas las de bigamia, y homicidio voluntario, si no se especifican. Por esta razon, que es fortissima, tengo por mas probable, y seguro, que por el privilegio dicho no se puede dispensar la bigamia, però juzgo por bien provable con los Authores referidos lo contrario. La razon es porque el privilegio de Paulo Tercero, es mas general, pues ultra de que dize se puede absolver de toda irregularidad: añade, quavis occasione, & causa contracta. Con que se responde al fundamento de la opinion contraria, que la Regla in generali, y las leyes citadas se entienden, quando las palabras de la concession son solamente generales? pero no quando se añaden otras tan universales, como en el privilegio præsente: Quavis occasione, & causa contracta, que conforme a la Glossa referida comprehenden majora expressis. De mas: que el derecho dize, que el Privilegio del Principe se ha de interpretar latissimamente*, capitul quamvis plenissima de præbendis in 6. *de mas de que ablando tan generalmente: ubi jus non distinguit, neque nos distinguere debemus. Conforme a lo qual se ha de entender, como suena* l. 1. prospexit ff. de legat. præstand. *Y en cosa semejante tiene por provables.* Suarez *tom. 5. in 3. part. sectiom. 5. num. 12. in fine*, & hæc omnia docet Martinus à Sancto Joseph, ubi suprà, quæ quidem militant individualiter pro casu nostro, in quo Pontifex utitur particula *quomodolibet*, ac si diceretur *quocumque modo, vel quavis occasione, & causa irregularitas contracta*, talis enim particula, ut suprà probatum est, omnia comprehendit, & nullum casum excludit, ergo; &c.

Sup. hoc in eo. 7. tr. 1. Ref. 20. § Nota obiter & in Ref. 296 §. 1. post med. & vers. Illustrissimi, & in Ref. 396 §. Sed hodie & 1. 9. & in Ref. 187. § Confirmatur ex dict. ad med. & in 9. ... R. 16. ... Nominatim.

5 Undè patet responsio ad Argumentum contra nostram sententiam superiùs adductam; dico igitur, Patrem Lezana, & alios Doctores loqui in casu, quo verba concessionis essent solùm generalia, & non continentia alia verba magis illam generalitatem explicantia, & hanc esse mentem Patris Le-

zana pater per ea, quæ ipse docuit *verb. irregularitas*, *num.* 71. Sed in nostro casu non conceditur facultas cum verbis tantùm generalibus, videlicet dispensandi in irregularitatibus, sed *quomodolibet*, ac si diceret, ut suprà notavimus, quocumque modo, causa, occasione contractis; ergo, &c. Et ideò nostram sententiam præter Martinum de Sancto Joseph loco citato docet etiam Quintanadveñas *de Præcept. Eccles. tom.* 2. *tract.* 6. *singul.* 3. *num.* 7. ubi de quodam Privilegio Pauli III. Patribus Benedictinis concesso, ut possint eorum Abbates in quibusvis irregularitatibus, quavis occasione, vel causa contractis, dispensare, putat in hac clausula generali esse inclusam, ergo, & idem dicendum dispensationem homicidii voluntarii, & bigamiæ, ut in casu nostro vigore particulæ *quomodolibet*, in verbis concessionis Urbani VIII. fuisse inclusam, etiamque irregularitatem homicidii voluntarii.

[illegible]

6 Ad argumentum verò adductum de absolutione ab hæresi, non censeatur concessa in generali facultate absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ. Respondeo, plures Doctores contrarium asserere, quod videre poteris apud Pasqualigum de Jubilæo q. 227. *num.* 1. quibus adde in recentioribus Leandrum *de Censuris tom.* 4. *mat.* 2. *disp.* 13. & hanc sententiam probabilem putant ipsimet Adversarii, ut Suarez *de censur. disp.* 7. *qu.* 3. *num.* 12. Teste Gobat *de Jubilæo cap.* 33. *n.* 143. ut ex Quintanadveñas *de Jubilæo duarum hebdomadarum cap.* 25. *n.* 1. Sed huic sententiæ adhærere non possum, ideò.

7 Respondeo secundò, facultatem generalem absolvendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, non esse extendendam ad casum hæresum, quia in hoc apertè mentem suam declararunt Pontifices, ut S. Pius V. ann. 1572. Gregorius XIII. ann. 1576. & Innocentius in decreto particulari sub die 23. Maii ann. 1652. à me per extensum adducto in tract. de scriptionibus, & collocutionibus, quæ prohibentur tempore Conclavis *Resolut.* 28. Et novissimè Sanctiss. D. N. Alexander VII. ut patet ea infrascripto Decreto, quod authenticum vidi penes dignissimum Dominum meum, D. Franciscum de Cabrera meritò Regis Catholici in suprema Inquisitione à Consiliis Decretum verò est tenoris sequentis.

Feria V. die 23. Martii 1656.

In Congregatione Generali S. Roman. & Universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico apud S. Petrum coram Sanctissimo D. N. D. Alexandro Divina providentia Papa VII. ac Eminentissimis, & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversùs hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

§. 1. L*Ecto Memoriali D. Francisci de Cabrera tenoris sequentis, videlicet. Beatissimo Padre Don Francesco de Cabrera nel Consiglio della General Inquisitione di Spagna espone alla Santità V. come nonostanti diverse dichiarationi da alcuni Predecessore della Santità V. & in particulare una della fel. mem. d'Innocentio X. fatta ad istanza dell' Oratore alli* 23. *de Maggio del* 1552. *nelle quali hanno dichiarato che nessun Confessore possa assolvere del crimen di heresia in virtù delle facoltà, che si concedono nelli Giubilei di assolvere da casi reservati* etiam in Bulla Cœnæ, *se non che gli sia data questa facoltà espressamente. Con occasione del Giubileo concesso dalla Santità V. nel felice ingresso del suo Pontificato, alcuni Confessori, o Prelati; in particolare il Vescovo Vallisoletano hanno preteso di poter assolvere in virtù del detto Giubileo dal sopradetto crimen di heresia con pretesto, che a loro nongli costa delle sopra dette dichiarationi; e che quando gli costasse, come è materia che depende dall' intentione del Sommo Pontifice, che concede il Giubileo, dalle dichiarationi delli Predecessori non si puol sapere l'intentione della Santità Vostra: E perche dal sopradetto risultano molti, o gravi inconvenienti, supplica la Santità vostra si compiaccia di mettere rimedio conveniente, dichiarando per Breve, o in altra forma, che in nessun Giubileo si comprende detta facoltà, se non che espressamente sia concessa, ch: l'Oratore lo riceverà per gratia singolarissima dalla Santità Vostra. Quam Deus, &c.* Quo Memoriali audito Sanctissimus D. N. D. Alexander VII. prædictus inhærendo declarationibus aliàs à Prædecessoribus suis factis, ad removendam omnem dubitandi occasionem, & ne circà posterùm ullo tempore hæsitari contingat, cùm crimen hæresis cæteris gravissimum speciali nota dignum sit, decrevit facultatem absolvendi ab hæresi in Jubilæis, vel aliis similibus concessionibus non censeri comprehensam, nisi expressis verbis concedatur facultas absolvendi ab hæresi.

a *Joannes Lupus S. Rom. & universalis Inquisitionis Notar. Regist. fol.* 52. Sed per hanc declarationem apertam mentis Pontificum non habemus circà irregularitatem contractam ex homicidio voluntario, ut non includantur in clausula generali dispensandi in irregularitatibus, quomodolibet contractis, ut est in casu nostro. Ergo non valet argumentum adductum in casu hæresis ad irregularitatem homicidii.

Restat modò videre, quid dicendum ad dubium secundum, videlicet, an dicta dispensatio valeat pro foro externo, & prima facie videtur etiam negativè respondendum; Probatur, nam aliter sequeretur magna perturbatio judiciorum, & Tribunalium, & etiam maxima scandala, si reus in publico non se gereret tamquam irregularis, & ideò communiter asserunt Doctores, absolutionem à censuris obtentam vigore facultatis Bullæ Cruciatæ non prodesse pro foro exteriori; Ita tenent Doctores, quos citat, & sequitur Bald. *in Bull. Cruciat. part.* 2. *disputat.* 6. *capitul.* 6. *section.* 1. *numer.* 8. quibus ego addo Fragosum *de Republic. tom.* 2. *lib.* 2. *disputat.* 7. *numer.* 11. Hurtadum *de excommunic. disputat.* 15. *difficult.* 4. Avilam *de censuris part.* 2. *capitul.* ∴ *disputat.* 3. *dub.* 12. Sotum *in* 4. *distinction.* 22. *quæstion.* 2. *articul.* 3. Machadum *tom.* 1. *lib.* 1. *part.* 3. *tractat.* 8. *document.* 5. *numer.* 3. & alios penes me *in part.* 1. *tractat.* 11. *Resolut.* 26 & novissimè hanc sententiam docet Garsias *in Republic. Regul. tom.* 2. *tractat.* 10. *difficult.* 7. *dub.* 3. *numer.* 5. *cum sequent.* unde *numer.* 7. sic ait: *Vemos en el estilo de los Pontifices, que jamas pretenden dar facultad para el fuero exterior en sus Privilegios, y Jubileos. Veese esto manifestamente en todos los Jubileos plenissimos, desde Clemente VIII. y antes, en los quales en todos ellos salvan los Pontifices el fuero exterior, y repiten muchas vezes, las palabras* tantum in foro conscientiæ; *y los he leydo con cuydado casi todos; y en ninguno hallo que no esten estas palabras siendo pues verdad que donde mas los Romanos Pontifices abundan con los Fieles, y estienden su poder en favor de los reos en los Jubileos plenissimos, y en estos salvan el fuero exterior, luego à fortiori hemos de dezir, que pretende esto mismo en la Bula de la Cruzada.* Ita ille, & hanc sententiam fuisse declaratam ab Urbano VIII. tradit Bardi *ubi suprà n.* 10. & Gallego de Vera *in Bull. Cruciata capitul.* 9. *clausula* 9. *dub.* 154. & Lezana *verbo Bulla Cruciata n.* 27. Sup. hoc in 8. nu. seq.

4 Verùm ego puto in casu nostro, dispensationem ab irregularitate validam fuisse etiam pro foro externo. Probatur, nam intentio, & finis Pontificis in concessione præsenti dispensandi, &c. ut patet ex verbis appositis in principio Bullæ fuit allicere Sacerdotes, ut se ultro ingererent ad serviendum peste infectis, sed si talis facultas obtinendi dispensationem ab irregularitatibus intelligeretur tantùm pro foro interno, Pontifex non quidem facilè finem suum intentum in tali facultate concessa obtineret, nam Sacerdotes difficulter exponerent vitam suam, si solùm dispensatio valeret pro foro conscientiæ, & quòd posteà non obstantibus tot laboribus perceptis cùm periculo vitæ possent molestari in foro externo, & quòd deberent celebrare in occulto propter scandalum, & in publico, se habere tamquam irregulares, ergo dicendum est intentionem Pontificis fuisse largiendi dictam facultatem pro utroque foro. Quod confirmatur, quia Urbanus VIII. in dicta Bulla non limitat forum, sed absolutè, & simpliciter concedit facultatem dispensandi sine limitatione fori. Ergo pro utroque foro, nempè interno, & externo judiciali est dicendum valere. Adde, quòd cùm dicta facultas sit favor, debet ampliari, ex leg. beneficium de constit. Principum, & in casu dubii Privilegium interpretandum est, pleno jure, & non debiliori, *ex leg. quoties* 2. *ff. de rebus dubiis*, & observat Suarez *de censur. disputat.* 7. *section.* 5. *num.* 21. Bonacina *eodem tractat. tom.* 1. *disputat.* 53. *punct.* 10. *numer.* 2. Candidus *disputat.* 22. *articul.* 24. *numer.* 2. & alii. Itaque cùm verba Urbani VIII. in nostro Brevi generalia sint, in sua amplissima significatione capi debent, neque enim gratia, & beneficium Principis restringendum est, quod etiam in dubio benignius interpretandum foret. Et quando Pontifices volunt hanc facultatem operari tantùm in foro interno, id exprimunt, ut in Jubilæo S. Pii V. anno 1568. & Gregorii XIII. anno 1574. habetur, itaque quando nullam limitationem apponunt, in utroque foro valere volunt, ut ex iisdem Jubilæis S. Pii V. Gregorii XIII.

[illegible]

5 Ad argumentum verò in contrarium desumptum ex exemplo Bullæ Cruciatæ, cujus vigore absolutio valet tantùm pro foro interiori? Respondeo primò, non deesse Doctores magni nominis contrarium asserentes, nempè absolutionem obtentam per Privilegium Bullæ Cruciatæ satisfacta parte, non solùm validam esse pro foro conscientiæ; sed etiam valere pro foro exteriori. Quia Bulla absolutè loquitur, & non distinguit; neque limitat, & ita docent Medina, & S. Joannes de la Cruz ex inclyto Ordine Dominicanorum cum Navarro, Rodriquez, Suarez, Ludovico à Cruce, & Filliucio, quos citat Gibalinus *de Censuris*, *disputat.* 9. *quæst.* 7. *nu.* 26. quibus ego addo Trullench *in Bullam Cruciat. lib.* 1. §. 7. *dub.* 9. Ugolinum *de censur. tabul.* 1. *capitul.* 10. §. 4. *num.* 5. Garsiam *de beneficiis part.* 2. *capitul.* 5. *num.* 55. Quintanadveñam *de præcept. Eccles. tom.* 2. *tract.* ∴ *singul.* 4. *num.* 5 Marchum Serium *in Bull. Crucia. disputat.* 1. *difficult.* 10. §. 8. *quæst.* 25. *numer.* 5. in fine, doctissimum Patrem Andream Mendo *in Bullam Cruciata disputat.* 25. *capitul.* 14. & omni commendatione dignum Fratrem Leandrum à Sanctissima Trinitate *de censur. tom.* 4. *tractat.* 2. *disputat.* 17. *quæst.* 97. & hanc sententiam esse probabilem concessere quot ipsimet Adversarii, & ideò Hieronymus Garsias *in Polit. Regul.*

Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 7. dub. 3. n. 4. sic ait: *Nò se puede negar, si ue que esta opinione es probable, assi por los Autores que la tienen, como por sus razones*, & ad verb. *Urbani VIII.* quibus nimis adhærent Gallego, & Bardi, ubi supra, respondet Leander loco citato, & de illis mentionem fecit Garsias, & tamen, ut visum est, sententiam in favorem Bullæ Cruciatæ, vocat probabilem, & post dictam Bullam Urbani VIII. scripsit etiam Quintanadveñas, *ubi suprà*.

6 Respondeo secundò, quicquid sit de supradictis sententiis sibi invicem oppsitis dico tamen, omnes eorum Authores concordare, posse Judicem in foro externo talem absolutionem vigore Cruciatæ obtentam admittere, & illam recipere pro foro exteriori. Ita Bardi *ubi suprà numer.* 14. qui citat Henriquez, Coninch, Avilam, & Layman, quibus ego addo Hieronymum Garsias *ubi suprà numer.* 6. Navarrum *lib. 5. de sentent. excommunic. cons.* 47. *num.* 4. Alterium *de censur. lib.* 4. *disputat.* 4. *cap.* 4. Guazinum *in tract. moral. lib.* 2. *defens.* 6. *cap.* 11. *n.* 31. Lezanam *verb. Bulla Cruciata num.* 27. Gibalinum *de censur. disquisit.* 9. *quæst.* 5. *num.* 23. Quintanadveñas *ubi suprà*, Serium *numer.* 4. Mendo *num.* 158. Leandrum *quæst.* 99. Immò in tali casu Judicem non solùm posse, sed teneri recipere in foro exteriori absolutionem obtentam in foro interiori, tradit novissimè, quod valdè notandum est, Urbanus ab Asceosione *in Theolog. moral. tract. 2. part 2. distinct. 1. cap. 1. Regul.* 11. ubi sic ait. *Absolutionem datam vigore dicta Bulla, vel aliarum similium extendi ad utrumque forum externum, & internum, tum quia non limitatur ad unum potiùs, quàm ad aliud, nec privilegia Religiosorum sunt occulta, ut occultè operentur in foro tantùm interno, quia datur potestas absolvendi simpliciter, quod non fieret, si restringeretur ad unicum forum, cùm præsertim absolutio data tantùm in foro interno foret parum utilis, redderetque pœnitentem valdè perplexum, nec tantùm coram Ecclesia, cùm in ea palàm nequiret agere; undè fit, ut nec Judex Ecclesiasticus possit ampliùs cognoscere de tali censura, si satisfactum sit Parti, nec Pœnitens iterum absolvi publicè, sed tenetur ille hujus absolutionem acceptare, modò de ipsa constet per testimonium sufficiens, cùm sic nulla inferatur injuria Ecclesiæ, quæ tam potest per Summos Pontifices committere potestatem à censuris absolvendi in utroque foro per delegatos, quàm per Ordinarios Judices, & reipsa fecit in Privilegiis, de quibus agimus*. Huc usque Urbanus, cui adde Patrem Escobar *in Theolog. moral. tom. 1. lib. 7. sectica. 2. Proverb.* 41. *numer.* 587. Sed stando in opinione aliorum asserentium Judicem posse, sed non teneri in foro externo dictam absolutionem recipere; sequitur, hanc doctrinam applicandam esse in casu nostro. Dico igitur, Episcopos posse, vel potuisse dispensationem, quam Sacerdos N. obtinuit in foro interiori recipere pro foro externo, & declarare illum fuisse dispensatum ab irregularitate, nec pro illa ampliùs molestandum esse stante attestatione subscripta à Confessario, Notario, & Testibus, quam originaliter vidi, & concordia inita cum parte adversa.

7 Respondeo tertiò, & melius nostram sententiam absolutè sustinendam esse, nempè dispensationem irregularitatis, de qua loquimur, non solùm validam esse pro foro interiori, sed etiam pro exteriori ex rationibus superius adductis. Nec obstat argumentum contrarium de absolutione obtenta vigore Privilegii Bullæ Cruciatæ, nam ut observant Doctores, ubi suprà, ritè dicta absolutio in rigore non valet pro foro externo, nam unusquisque faciliter tali Privilegio uti potest, comprehendit enim ferè omnes, & est quasi perpetuum, & cum paucis aliis acquiritur. Et ideò vigore talis Privilegii facilè, & quotidiè perturbaretur forum judiciale, & Authoritas Judicum, ac proindè optimè absolutio obtenta per Bullam debet coarctari tantùm in forum internum, ut intacta remaneat authoritas Episcoporum, & scandalum aliorum tollatur. Sed in nostro casu hæc inconvenientia sequi non potest, nam pauci sunt, qui propter dispensationem irregularitatis se exponunt ad serviendum peste infectis, & dictum Privilegium fuit temporaneum durante tantùm peste in Civitate Mediolanensi, & emptum pretio sanguinis: majorem enim charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, undè non est mirum, si ejus dispensatio fuerit largita etiam pro foro externo, nam rarò ea illa perturbaretur, & Judicum authoritas læderetur, quod, ut diximus, non accidit in Bulla Cruciatæ. Est igitur magna differentia inter absolutionem à censuris obtentam vigore Bullæ Cruciatæ, & dispensationem irregularitatis obtentam vigore Bullæ Urbani VIII. pro servientibus peste infectis; hi enim paucissimi sunt, atque ideò leviter ne dicam prorsus ea tali dispensatione enervata, remanet in foro externo authoritas Judicum, quod non accideret in absolutione obtenta vigore Bullæ Cruciatæ, ut apertè patet, ergo &c. Itaque ex omnibus superius dictis concludo, posse probabiliter sustineri validitatem dispensationis hujus irregularitatis; & ideò Domini Episcopi in foro externo possent, si velint, non molestare dictum Sacerdotem, sed relinquere, ut celebret sicuti ab ipso usque adhuc factum est, & ita hanc sententiam approbarunt, & manu propria firmarunt Pater Martinus Esparza Sanct. Theologiæ in Collegio Romano publicus Professor, Pater Torquatus de Cupis ex eadem Societate Episcoporum Examinator, Magister Ferreri Dominicanus Regens Studiorum Minervæ, & Pater Raphael Aversa Generalis Clericorum Minorum, omnes viri sapientissimi.

Sup. hoc in eo... Adventant, ... ad mod. ... vers. si Judex est benignus.

8 Verùm, his non obstantibus, ego consului præfato Sacerdoti; ut pro finali resolutione hujus dubii peteret sacram Congregationem Concilii, ex qua si forsitan exiret aliqua declaratio contraria iis, quæ, supra firmavi, ex nunc pro tunc, tamquam non scripta esse volo, & declarationi sacræ Congregationis adhæreo; semper enim ego Purpuratorum Patrum responsa humiliter veneratus sum.

AGITUR ETIAM DE

Dispensatione Cujusdam Irregularitatis in causa Toletana.

§. 1. Suppono illud esse homicidium voluntarium, quod in se, & formaliter est volitum, & directè; & ea proposito intentum, vel in causa ita propinqua, ut sit moraliter impossibile, illam velle mortem, ita docet Joannes Præpositus *in 3. part. D. Thomæ quæst. 5. de Irregular. dub. 8. num.* 55. Cornejo *in 3. part. tom. 2. tractat. 5. de Irregular. quæst. 6. dub.* 1. Lessius *in 3. part. capitul. 3. de Irregul. numer.* 21. Emanuel Sà *verb. Homicidium num.* 4. Caspeus *in Cur. Theolog. tom. 2. tract.* 25. *disp. 5. sect.* 8. *numer.* 53. Castro Palaus *tom. 6. disput. 6. punct. 15. §. 1. & alii penes ipsos*. Sup. hoc late infra in ... Res. ... & in ... hic ... sum.

2 Hoc facto fundamento, supposita veritate facti, assero, homicidium, de quo est difficultas, non esse homicidium voluntarium, sed casuale. Probatur. Nunquam habuit animum occidendi, quod apertè patet, nam in prima rixa, aliud non fecit, nisi pugnis inimicum cædere, in secunda verò rixa, iterùm ab ipso pugnis altercatum est, sed cùm Joannes vellet sicam ab ipso auferre, Petrus tunc dixit, quòd se retineret; licèt posteà ipsum in stomacho vulneravit. Undè apparet homicidium numquam fuisse à Petro, directè, & per se volitum, sed posteà ex occasione, quòd Joannes voluit sicam abripere ab ipso, illum vulneravit, fuit itaque ex nova causa, & rixa repentinè orta tale homicidium perpetratum, ergo non voluntarium, sed casuale dicendum erit; Et ideò à testibus in Judicio interrogatis tale homicidium casuale examinatum fuit.

3 Nec obstat dicere, Petrum commisisse homicidium dando operam rei illicitæ, ut patet ex verbis, & pugnis præcedentibus. Respondeo tale causam non fuisse proximam, & per se tendentem ad mortem, & ut talem cognitam, & prævisam, sed fuisse quidem illicitam, & ideò incurrunt quidam irregularitatem homicidii casualis, non autem voluntarii. Adde quod ex Vasquez docet Turrianus *de Censur. lib. 9. disp. 63. dub.* 1. Homicidium voluntarium in causa.

4 Nec obstat secundò asserere, quòd committere quis potest ex subita ira, & rixa inopinata homicidium voluntarium, liberè, & indirectè mortem alterius intendendo; ergo homicidium Petri voluntarium, & non casuale dicendum erit; nam ejus voluntas directè occidendi potuit stare cùm rixa inopinatè orta cum Joanne propter sicam. Et ita doceat Andreas Mendo *in Bullam Cruciata disp. 37. c. 6. n.* 67. & qui instar multorum est Magister Joannes de S. Thom. *in 2. 2. D. Thom. qu. 64. disp.* 19. *art. 1. & alii*.

5 Respondeo, hanc sententiam esse quidem satis probabilem, sed contrariam, pace sapientissimi viri Joannis de Sancto Thoma, ubi suprà, non improbabilem, ut ipse putat, sed probabilem, & tutam esse existimo. Et ut talem illam admisi in meis Resolutionibus Moralibus *part. 2. tractat. 15. resolut.* 19. cùm Perez, Henriquez, Rodriquez Salcedo, Avilam, & Coninch, viris doctissimis; quibus nunc addo Gasparem Hurtadum *de Irregularit. disputat. 2. difficult. 20. numer.* 66. & me citato Antonellum *de Regimin. Eccles. lib. 2. capitul. 8. num.* 13. & me citato Marchinum *de Sacrament. Ordin. tractat. 1. disputat. 9. difficult. 3. numer.* 10. & me citato Machadum *tom. 1. lib. 1. part. 3. tractat. 16. document. 7. numer.* 2. ubi sic asserit. *Graves Authores defienden, que el homicidio voluntario, de que el Obispo no pueda dispensar en sa irregularidad, nò basta, que sea como quiera voluntario, si nò que se aya intendado de caso pensado y animo deliberado de commetterlo, por que si à caso se trovasse la riessa por haverle dicho à alguno algunas palabras affrentosas, ò por qualquiera otra razon, que sucesse casualmente, y nò de caso pensado, aunque el tuviesse intencion, y voluntad de matar, y se siguasse le effeto, no seria homicidio voluntario, si ne casual, fundanse en la mismas palabras del Concilio, que en una parte dizen*; Per industrias, & per insidias, idest, non ex proposito, sed casu. Hucusque Machadus, & præter Doctores citatos hanc sententiam docet novissimè Joannes de Soria *in Epilogo summarium part. 4. tractat. 1. sect. 2. disputat. 1 §. circa homicidium*. Vide etiam Gibalinum *de Irregular. capit. 5. quæst. 1. notat. 1. n. 4. in fin.* Dicendum est itaque ex omnibus superius, Petrum non incurrisse irregularitatem homicidii voluntarii, sed casualis, quia mortem Ioannis numquam fuisse ab ipso directè, & per se intentam, patet ex Quæ nunc est infra in ... Res. ... & ...

Diana Coord. Tom. III. K 3 dictis

dictis, & licèt posteà illum vulneraverit ex quo vulnere mors sequuta est, tamen illa rixa repentinè orta fuit, & dato quòd liberè, & voluntariè tunc illum vulnerasset tamen illud homicidium non fuit perpetratum ex consilio, aut matura deliberatione, sed ea subjecta iræ volitione. Ergo casuale, & dispensabile dicendum erit, stantibus illis verbis Concilii *sess.* 14. *cap.* 7. *de reform.* cùm eorum, qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari evelli debeat. Item ex illis, si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Videtur itaque si placuerit Sanctiss. Domino Nostro posse aperire Thesauros benignitatis suæ, & super hanc oratoris irregularitatem misericorditer ex superius allatis dispensare, maximè cùm homicidium fuerit multis abhinc annis perpetratum. & pax cum parte adversa inita sit. Ita sentio salvo aliorum meliori judicio.

RESOL. LXV.

Quando Pontifex dispensat, ut ante Novitiatus annum emittatur professio quomodo facienda sit renunciatio bonorum juxta Concilium Tridentinum sess. 25. c. 16. *de Regularibus.*

Idem dicendum est, si minor sit sexdecim annis, atque ita abbrevietur tempus professionis à jure præscriptum. Ex part. 8. tract. 3. Res. 13.

§. 1. AD hunc casum ita respondit Sanch. *in summa tom.* 2, *lib.* 7. *c.* 5. *n.* 83. quòd si è contra ea dispensatione Pontificia Novitius nono mense professurus esset, vel minor sexdecim annis, atque ita abbreviaretur tempus Professionis jure præscriptum, posset aliquis censere, sufficere bimestri ante id professionis tempus renunciationem hanc fieri, quia dispensatio, quantumvis stricti juris sit, extenditur ad connexa, ut probavi *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 1. *n.* 19. Cùm ergo ex hoc decreto connexum sit professioni, ut renunciatio fiat bimestri ante illam, dispensatio, ut fiat professio ante legitimum tempus, extendetur quoque ad hanc renunciationem bimestri proximo faciendam. Præterea, quia si non posset renunciatio fieri, nisi servata forma hujus decreti, novitius ille nullo tempore posset bonis renunciare, quia jam decimo mense erit professus. Sed verius credo non posse renunciare bimestri illo ante professionem, sed renunciationem debere fieri proximè professioni, ut eodem die, vel præcedenti. Ducor, quòd dispensatio non extenditur ad accessoria separabilia, sed ad necessariò inseparabiliter connexa ut diximus *ead. disp.* 1, *n.* 19. & 20. At non est inseparabiliter connexum, ut renunciatio fiat integro bimestri ante professionem: Tridentinum enim id spatium concedens egit de professione completis legitima ætate, & anno novitiatus facienda; ergo ea dispensatio non extenditur ad totum id tempus. Sed quia professioni est annexa facultas disponendi anteà de bonis, utpotè quòd post professionem fieri nequit, dicendum est, dispensationem illam extendi, ut renunciatio fiat ante professionem, etsi non servato omninò tempore designato per Tridentinum, quia servari nequit; erit tamen servandum in quantum fieri potest, facta renunciatione proximè professioni; credendum enim est, Pontificem quàm minimum fieri potest voluisse derogare Tridentino, sic enim servabitur in quantum fieri potest, matura deliberatio ante renunciationem in decreto petita. Hucusque Sanchez.

2 Sed contrariam sententiam tenet Merolla *tom.* 2. *disp.* 4. *c.* 6, *n.* 30. Quia Decretum Tridentinum *sess.* 25. *de Regular, c.* 15. ubi statuitur, non posse Novitium profiteri ante completum annum novitiatus, est exorbitans, & correctorium juris antiqui, quo spectato, potuisset anteà fieri professio, consentiente Prælato Religionis, & per consequens, dispensatio concessa à Pontifice, ut possit quis emittere professionem ante finitum tempus novitiatus, censenda est favorabilis; quia reducit ad jus antiquum, quod est favorabile. At verò dispensatio favorabilis extenditur etiam ad accessoria, seu connexa separabilia; ergo si novitius professurus est in nono mense novitiatus ea dispensatione Pontificis, poterit renunciationem bonorum facere toto bimestri ante id professionis tempus. Et hoc multò magis procedit, si ea dispensatio esset concessa cum clausula, *Motu proprio*, quia hæc favorabilis est secundùm omnes, & ita extenditur etiam ad accessoria separabilia.

3 *Secundò* nam aliàs gratia, quam facit Pontifex Novitio, dispensando cum eo, ut possit emittere professionem ante tempus ordinarium, retorqueretur in ejus odium, contra regulam jur. *in* 6. Quòd ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum. Patet hoc, quia arctaret illum ad faciendam renunciationem bonorum ipsomet die professionis, vel paulò ante, & ita privaret Novitium libertate, quàm aliàs haberet faciendi illam toto bimestri ante professionem. Et confirmatur, nam, quòd Concilium concesserit totum id bimestre Novitio ad disponendum de bonis, fuit in gratiam ipsius, cui non præsumitur Pontifex velle derogare, concedendo eam dispensationem. Et huic opinioni Merollæ ego adhæreo.

RESOL. LXVI.

An Pontifex possit dispensare in voto solemni paupertatis, & obedientia.

Et quid de Religioso facto Episcopo? Ex p. 8. tr. 3. Res. 100.

§. 1. NEgativè respondet D. Thomas *in* 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. unde Sylvius *ibid. in fine*, sic asserit. Quod verò attinet ad solemnia vota paupertatis, & obedientiæ Religiosorum; similiter existimamus, illa esse indispensabilia. Nam de voto quidem paupertatis pari modo loquitur Innocentius III. sicut de voto castitatis: de voto autem obedientiæ idem est judicium, ut proindè fieri nequeat; quòd Monachus solemniter professus verum habeat rerum temporalium dominium, seu proprietatem, sitque in universum absolutus ab obligatione obediendi suo superiori, si aliquem habeat. Quare cum illis Religiosis, qui fiunt Episcopi, non dispensatur, ut possideant aliquid proprium sed bonorum communium dispensatio, seu administratio illis conceditur. Neque etiam dispensatur super voto obedientiæ, quia obedientia respicit statum prælationis in eo, cui oportet obedire: & ideò quod ille, qui sub Prælato esse desistit, non teneatur alicui obedire, non est ex hoc, quòd obligatio voti deficiat, ex parte voventis, sed quia subtrahitur prælatio ex parte ejus, cui tenebatur obedire.

Sup. hoc pro parte paupertatis supra in tr. 1. Res. 78. §. Probat autem, & in Res. 79. §. Nec obstat quod, in principio, & §. Quod possit, 8 lin. 8.

2 Sed contrariam sententiam tenet Lessius *lib.* 2. *c.* 40. *dub.* 14 *n.* 213. Azorius *tom.* 1, *lib.* 12. *c.* 7. *q.* 2. Imò Sotus *lib.* 10. *de just. q.* 5. *art.* 7. ratus, paupertatis votum non esse tam intrinsecum Religioni, ut castitatis, putat re ipsa cum Episcopis Monachis dispensatum esse in voto paupertatis; imò etiamnum toties dispensari, quoties fiunt Episcopi, quos putat portionis sibi debitæ verè dominos esse, &c. Et favet *c. statutum*, 18. *q.* 1. ubi dicitur, Statutum est, ut Monachum, quem electio canonica à jugo regulæ, & professionis Monachalis absolvit, & sacra ordinatio de Monacho Episcopum fecit, veluti legitimus hæres paternam sibi hæreditatem posteà jure vindicandi potestatem habeat. Et hanc opinionem Soti ego satis probabilem olim existimavi cum aliis, & nunc etiam existimo.

Sup. hoc infra in §. Dico primo, hujus R. & in R. 1. not. seq. §. 2. ...

3 Et ideò hanc sententiam novissimè tenet ex Societate JESU Petrus Vuadingus *tract. de contract. disp.* 2. *dub.* 2. *§.* 2. *n.* 6. ubi sic ait: Secunda classis Beneficiariorum sunt Episcopi, de quibus controverti potest, an quando Monachus, aut alius Religiosus assumitur ad Episcopatum, liber sit à voto paupertatis, & dominium acquirat, possitque liberè contractus inire, sicut alii Episcopi non regulares.

4 Negant quamplurimi, quos citat, & sequitur Sanch. *lib.* 6. *de præcept. c.* 6. *n.* 8. & Henriqu. *lib.* 10. *c.* 32. & 33. & ex professo Suarez *tom.* 4. *de Relig. lib.* 3. *c.* 17. & sine dubio multò plures eam tenent, quàm contrariam.

5 Asserit habere dominium multis in locis; ex professo, autem id agit *lib.* 10. *de Just. cap. ultimo*, conaturque ostendere D. Thomam in eadem fuisse sententia Anglez 2. *part. quæst. de voto*, *art.* 2. Mich. Medina *lib.* 5. *de continent. Sacerdot. c.* 26. Palacios *in* 4. *dist.* 38. *disp.* 2. Vasquez 1. 2. *disp.* 65. *c.* 8. & fusius *in opusc. de redit. c.* 3. *dub.* 7. Basilius Pontius *lib.* 7. *de matrim. c.* 13. *nu.* 9. & Sanchez *suprà*, *nu.* 13. fatetur esse sententiam probabilem, & practicè secutam.

6 Dico *secundò*; quamvis prior sententia propter Doctorum authoritatem in re practica videatur esse probabilior, tamen posterior practicè est probabilis, & secura. Probatur hæc posterior pars *Primò*; quia tot Doctores recentiores magni nominis eam sequuntur, argumentis contrariæ sententiæ benè perpensis. *Secundò*, quia utitur argumento juris à parte contraria hactenus non benè soluto, *c. statutum.* 18. *quæst.* 81. ubi dicitur, Episcopum ex Monacho factum, velut legitimum hæredem habere potestatem sibi vindicandi paternam hæreditatem, &c. & desumptus est canon ex Concilio apud Altheim. celebrato præsente Legato Sedis Apostolicæ, & ab Ecclesia longo usu recepto, ibique statuitur, Episcopum ex Monacho posse tamquam legitimum hæredem sibi vindicare hæreditatem paternam, si dominium non haberet, sibi non vindicaret, sed monasterio, aut Ecclesiæ, cùm fatentibus adversariis Religiosi carentes dominio non sibi vindicent, sed monasterio. Sed argumenti vis patebit ampliùs ex solutione responsionum, quæ ad istum canonem passim adferuntur.

7 Dices *Primò*, *l. Deo nobis C. de Episcopis*, & *multis aliis illo titul.* & *de sacrosanctis Ecclesiis*, statuitur, Sanctimoniales, vel alios Monachos sibi posse vindicare hæreditatem parentum; & tamen Monachi professi non habebant dominium. Respond. In hoc videri lapsos adversarios, quòd putaverint ab initio Monachos semper fuisse privatos omni dominio: nam ut multis probari posset, tempore Justiniani cœpit inhabilitas quædam induci, non tamen simul sed paulatim; nam primò fuerunt Religiosi privati dominio bonorum, & quæ secum tulerant in Monasterium, & transferebatur eorum dominium in Monasterium, ut patet ex *l. nunc autem*, *C. de Episcop.* & *Cleric.* quæ est desumpta ex *Novella* 5. *capitul.* 5. & variis legibus; illo autem tempore fuit ipsis relicta facultas succedendi ab intestato,

Sup. hoc supra in §. 1. hujus Res. & in aliis ...

testato, & vindicandi proprio nomine hæreditatem, sivè sibi, ut patet *cit.l. Deo nobis*, posteà cœpit ea res adhuc magis restringi, & monasterium succedere loco filij, ut dicemus *infrà* suo loco: cùm ergo postquam Monachi facti sunt inhabiles ad succedendum proprio nomine, sivè sibi vindicandi hæreditatem, Episcopi ex monasterijs assumpti facti sunt habiles ad succedendum tamquam legitimi hæredes, & ad vindicandam sibi hæreditatem paternam, clarum judicium est restitutum illis ab Ecclesia dominium, quo anteà fuerant privati.

8 Dices *secundò*; ille canon commodè potest intelligi hoc modò, quòd ex Monacho factus Episcopus jam non acquirat monasterio, ex quo discessit, sed suæ Ecclesiæ, cùm alii Monachi acquirant monasterio: & hoc insinuatur apertè in fine canonis, ubi dicitur debere eum omnia Ecclesiæ restituere. Respond. hanc explicationem, quæ tamen validè placet recentioribus multis, non videri subsistere, cùm dicat textus, eum sibi vindicandi jure habere potestatem, quia non est idem vindicare sibi, & vindicare suæ Ecclesiæ, alioquin Monachus propriè, & usu juris diceretur sibi acquirere, vel habere jus sibi vindicandi, quæ acquirit Monasterio. Nec refert, quòd in hne canonis dicatur debere restituere Ecclesiæ: quia hoc intelligitur de tempore mortis. Et hic habet locum illa, quam adferunt, distinctio: nam illa, quæ post mortem Episcopi talia manent, non Monasterio, sed Ecclesiæ debentur. Verùm hoc nihil illos juvat; quia non sequitur, debent in morte relinquere suam substantiam Ecclesiæ: ergo in vita non fuerunt domini, nam testamenti factio Clericis sæcularibus jure negatur; etiamsi in communiori sententia sint domini reddituum beneficii; Episcopi ergo ex Monasterio assumpti à jure æquiparantur Episcopis sæcularibus, nec facilè discrimen inter eos reperio.

9 Dices *tertiò*; Episcopus ille manet religiosus; ergo non habet Dominium. Respond. Quidquid sit de antecedenti, nego consequentiam? quia ut §. præcedenti diximus, inhabilitas ad acquirendum, vel transferendum dominium, est ex jure positivo, nec fuit semper annexa statui religioso, ut benè deducit Basil. *tom. 8. de matrimonio*, *cap.* 13. & Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 8. cap. 7.* potuit ergo jus relicta in tali Episcopo obligatione voti paupertatis reddere illi dominium; nec ex hoc desinet esse verus Monachus. Nec obstat *cap. cùm ad monasterium*, *de statu Monach.* quia Scholastici Societatis JESU habent dominium bonorum, tamen habent veram abdicationem proprietatis, quæ in isto capitul. requiritur ad constituendum Monachum: abdicatio enim proprietatis non est abdicatio dominij, sed usus independentis à voluntate superioris. Hæc enim est illa proprietas, quam canones insectantur, & Pontifex *in isto capitul.* nempè Religiosos aliquid detinere tamquam suum contra superioris voluntatem, velleque de illa re disponere independentex à superiore. Deindè, quid est absurdi, si dicatur non manere verum, & perfectum Religiosum, sed tantùm secundùm quid jure dispensante in voto paupertatis id exigente statu illo, in quo est, & relicta obligatione duorum aliorum votorum: quod fieri posse, suo loco ostendetur. Hucusque Vuadingus.

10 Undè apparet, quàm immeritò aliqui contra me obmurmoraverint, cùm hanc sententiam probabilem esse olim firmaverim. Sed rectè dicitur in Evangelio: *Patientia vobis necessaria est*.

RESOL. LXVII.

An si quis habeat votum Castitatis, & Religionis, & petat à Pontifice dispensationem unius, teneatur alterum narrare? Ex par. 8. tract. 3. Ref. 56.

Quamvis non plenè sup. hoc lege tamen in- f. 4. de Ref. 95. & [illegible] alias aliquid in- fere. pro hac quæst.

§. 1. RESpondet Suarez *lib. 6. de legibus*, in eo casu validam fore dispensationem voti Religionis, si ab eo inchoetur, nulla etiam facta mentione voti castitatis. Secus verò si priùs petatur dispensatio voti castitatis; tunc enim dispensatio illius erit subreptitia, si non explicatur etiam votum Religionis.

2 Priorem partem probat, tum ratione priori loco posita, tum etiam, quia votum castitatis faciliorem potius, quàm magis difficilem facere potest dispensationem voti Religionis, nam faciliùs dispensari solet cum eo, qui perpetuam castitatem est conservaturus, quia in hoc aliquam participationem Religionis retinet. Et præterea potest per se dari causa sufficiens, ad tollendum votum Religionis, relicto alio, verb. grat. necessitas parentum, vel mala valetudo: ergò rectè poterit postulari pura ejus dispensatio, sine mentione alterius voti. Secus verò esset, si causa honestans dispensationem voti Religionis, sumeretur ex ordine ad matrimonium contrahendum, etiam in generali: nam tunc oportet votum castitatis explicare, quatenus impedimentum est ad quodlibet matrimonium contrahendum.

3 Posteriorem verò partem probat, tum rationibus, posteriori loco factis, tum etiam, quia habenti votum Religionis, irrationabilis videtur liberatio ab obligatione castitatis, cùm nec ad matrimonium contrahendum illi sufficiat, neque etiam liberet à vinculo Religionis, & quia maximè decet, ut qui Religionis obligationem habet, castitatem interim servet. Propter quæ non est verisimile, Pontificem fuisse concessurum talem dispensationem solam, si alterius voti conscius fuisset. Et confirmat hoc, quia non videtur posse dari causa justa ad dispensandum in voto castitatis cum eo, qui ligatus est voto Religionis: tum quia votum Religionis etiam obligat ad non nubendum, & licèt non obliget statim ad castitatem, tamen obligat ad promittendam illam: tum etiam, quia talis persona, licèt difficultatem habeat in servanda continentia, non potest illi succurrere per matrimonium, ratione alterius voti, & secluso hoc medio, tenetur absolutè vincere illam: ergo tunc causa est sufficiens, & irrationabilis ad talem dispensationem. Et quo ad hoc, benè æquiparantur hæc duo vincula cum aliis impedimentis matrimonii.

4 Sed, his non obstantibus, Basilius Pontius *de matrimonio*, *lib. 8. cap. 17. num. 24.* & Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disputat. 6. punct. 16. §. 4. num. 13.* credunt, satis esse probabile impetrari posse dispensationem in voto castitatis, etiamsi taceas votum religionis. Quia votum Religionis non obligat ad perseverandum: ergo dispensatio pro voto castitatis utilis esse potest, casu quo in religione non perseveres. Item esse utilis potest toto tempore, quo Religionem experiris, ne tot peccata committas: & ex hac utilitate dari potest sufficiens causa dispensationis. Secus verò dicerem de solo voto non nubendi, quia non videtur adesse posse causa dispensandi in illo, si votum Religionis perseveret.

RESOL. LXVIII.

An qui vovit se perseveraturum in Religione, & explicet se vovisse Religionem, dispensatio sit valida?

Et an, si voto Religionis superaddas votum illius perseverantiæ, ad ampliùs obligeris? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 53.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Merolla *tom. 1. disp. 4. c. 6. n.* 358 qui citat Navarrum, Philiarchum, Lopez, Rodriq. & Sanch. quibus ego addo Salas *de legib. disp. 26. sect.* 15. *nu.* 122. ubi sic ait. Dubium quintum est, an sit dispensatio subreptitia, cum quis vovit se perseveraturum: tamen solùm expressit se vovisse Religionem. Resp. esse subreptitiam, quia hæc vota sunt diversa. Ita ille.

2 Sed hæc resolutio pendet ex illa satis difficili quæstione, an si voto Religionis superaddas votum illius, perseverantiæ, ampliùs obligeris. Ratio difficultatis est; quia votum Religionis non est votum solùm de suscipiendo habitu, sed de perseverando in illo media professione; quia est votum de Religione, quæ non est absque professione, seu trium votorum in Religione approbata emissione: ergo votum perseverandi, & profitendi, voto Religionis nihil addit. Deinde obligari non potes ad profitendum, nisi præmissa probatione: quia non potes obligari contra formam, & dispositionem juris communis. Sed de ratione intrinseca probationis est, ut si probatum consentaneum inventum fuerit, admittatur, sin minus, respuatur; ergo quantumcumque ad professionem faciendam obligeris, poteris probatam Religionem respuere, si tibi incongrua visa fuerit; sicuti potes, cùm Religionis suscipiendæ voto ligatus es: sic docuit Aragon. *2. 2. quæst. 88. art. 3. circa solut. ad* Sotus *lib. 7. de Justit. quæst. 2. art. 1. ad* 3. Petrus de Ledesma 2. *tom. summ. tract.* 10. *c.* 3. *dub. 7. casu* 4. Emanuel Sà *verb. votum*, *n.* 13. Et hanc sententiam Lessius *lib. 2. cap. 41. dub. 5. n. 46.* & Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 4. c. 4. n. 2. & seqq.* probabilem existimant. Sed alii contrarium docent. Vide Layman *lib. 4. tr. 5. c. 6. n.* 13. Azorium *tom. 1. lib. 11. c. 22. q. 8.* & alios penes ipsos.

Sup. hoc in 10. p. tr. 4. Ref. 10. & cursim & incidenter in 6. p. [illegible] R. 51. & in 10. 4. tr. 3. Ref. 100. & [illegible] in Ref. 101. § 1. propè finem, à vers. Porrò si hoc voto, & seq. sed [illegible] per totas.

3 *Nota*, quòd post hæc scripta inveni Magistrum Texeda *in Theolog. moral. to. 2. lib. 3. tr. 3. n.* 183. docere dispensationem, de qua loquimur, non esse subreptitiam.

RESOL. LXIX.

An quando falsò exprimitur substantia voti, corruat dispensatio? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 66.

§. 1. REspondeo, quòd si votum falsò explicatum sit gravius, ac difficilioris dispensationis, ita distinguendum est. Si utrumque sit omninò diversum, ita ut neutrum includatur in alio, est irrita dispensatio. Ut si proponatur votum Jerosolymitanæ peregrinationis, cùm sit Compostellanæ, aut votum castitatis, cùm sit jejunandi unica die. Ratio, est, nam cùm sint diversa vota, nec unum claudatur in altero, dispensatio in uno nequit explicari, ut censeatur in altero concessa. Si verò unum includatur in altero, tamquam pars in suo toto: ut si fuit votum non nubendi, aut non fornicandi, & explicetur votum castitatis, valebit utique dispensatio; quia cùm dispensans in toto, censeatur in ejus parte dispensare, illa vota verè emissa clauduntur in dispensatione.

Similiter, si explicetur votum Ordinis sacri; cùm tamen sit non ineundi matrimonij, valet dispensatio: quia illud obligat ad non ineundum matrimonium, & ad aliquid ampliùs. Si verò votum emissum esset non fornicandi, non valeret dispensatio; quia votum propositum suscipiendi Ordinem sacrum, non obligat ad non fornicandum, & proindè votum verum non clauditur in expresso. Sic tenent Suarez *tom. 2. de relig. lib. 7. de voto, cap. ult. num. 6. & seqq.* Sanchez *lib. 4. summa cap. 47. nu. 28. & seqq.* & alii.

R E S O L. LXX.

An facultas delegata dispensandi vota extendatur etiam ad ea commutanda? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 43.

Sup. in hoc vo. § 14. Ref. 71. §. Secundo, ad mod. Docet etiam, & in to. 4 tr. 3. Ref. quamvis doll. ho. ult. Ref. est a contrario sensu interrogationis.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Valentia *tom. 3. disp. 6. qu. 6. punct. 7.* Azorius *tom. 1. lib. 11. c. 20. q. 4. & c. 18. qu. 7.* Sanchez *de Matrimon. lib. 8. disp. 2. nu. 15.* & alii. Probatur hæc opinio, quoniam hæ potestates sunt diversæ rationis, neque una continetur in alia: ergo cui conceditur una, non hoc ipso censetur concessa, & altera.

2 Confirmant *Primò*, quoniam major scientia requiritur in commutandis, quàm in dispensandis votis: ergo cui conceditur potestas dispensandi, non eo ipso conceditur potestas commutandi, cùm minor scientia requiratur ad dispensandum, quàm ad commutandum. *Secundò*; nam non hoc ipso, quòd alicui aufertur potestas commutandi, aufertur potestas dispensandi: ergo non eo ipso, quòd alicui confertur potestas dispensandi, confertur potestas commutandi. Consequentia probatur, quia si valet argumentum à majore ad minus affirmativè, ut potest majus, ergo, & minus: valebit etiam argumentum à minori ad majus negativè, ut non potest minus, ergo nec majus.

3 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quam tuetur Suarez *de legib. lib. 6. c. 16. n. 17.* Lessius *lib. 2. cap. 4. dub. 11. nu. 94.* Layman *lib. 4. tract. 4. cap. 8. nu. 20.* Henriquez *lib. 7. cap. 30. nu. 5.* Sylvius *in 2. 2. qu. 88. art. 12. conclus. 4.* Reginaldus *lib. 8. n. 339.* Aragon. *in 2. 2. qu. 88. art. 12. & qu. 89. art. 2.* Sayrus *in Clavi Regia lib. 6. c. 12. n. 15.* Sotus *de Justit. lib. 7. q. 4. art. 3.*

4 Probatur hæc opinio, *primò*, quia cui licet quod est plus, licet quoque minus, *regul. cui licet, 53. de regul. jur. in 6.* quæ vera est secundùm omnes, quando minus continetur in majori, tamquam pars in toto, vel tamquam species in suo genere. At commutare est minus, quàm dispensare, ut clarè patet, & continetur in dispensatione tamquam pars in suo toto, quia dispensatio remittit omninò vinculum voti, commutatio autem remittit partem, nempè, ut non impleatur in materia promissa, sed in alia æquali.

5 *Secundò*, quia confessarius ad remittendum totum debitum non excedet suæ potestatis limites, immò fidelius aget rem committentis, si illud in aliam rem æqualem commutet. Cùm ergo per dispensandi potestatem committatur facultas totius voti remittendi, non excedet Delegatus limites suæ potestatis, sed fidelius aget Dei negotium, commutando illud in rem æquè Deo gratam. Confirmatur, quia potens remittere totum debitum, potest partem ejus: at potens dispensare ex privilegio potest remittere totum voti debitum; ergo & poterit partem, nempè, ut id in alia specie æquali solvatur, quòd est commutare.

6 *Tertiò*, quia in commutatione duo continentur. Alterum est ablatio vinculi à priori materia, & hoc non repugnat potestati dispensandi, immò id illa efficit. Alterum verò est transferre in materiam æqualem, & ad hoc satis est prudens arbitrium, judicans æqualitatem, cum acceptatione illius, cui votum commutatur; ergo hæc commutatio non excedit limites delegatæ potestatis dispensandi.

7 Restat modò respondere ad argumenta contraria, quæ parum urgent, nam esto quòd hæ potestates sint diversæ, una tamen continetur in alia, ut minus perfecta in perfectiori; est enim potestas relaxandi ea parte; potestas verò relaxandi, est potestas relaxandi ex toto: siquidem potestas commutandi eximit ab uno debito, & obligat ad aliud: at potestas dispensandi tollit omne debitum.

8 Ad primam confirmationem, *Primò* negatur antecedens, nam etiam ad dispensandum requiritur scientia, qua cognoscatur causa ad dispensandum sufficiens. *Secundò*, negatur consequentia, nam esto major scientia requiratur ad commutandum, quàm dispensandum, hujus tamen majoris scientiæ defectum supplere poterit commutans per consilium acceptum ab aliis.

9 Ad secundam, negatur consequentia, nam ablatio potestatis est odiosa, adeòque strictè interpretanda: ergo ablata potestate commutandi, non eo ipso aufertur potestas dispensandi. Collatio verò potestatis est gratiosa, proindè amplè intelligenda; ergo collata potestate dispensandi, cum ea censetur conferri potestas commutandi.

R E S O L. LXXI.

An quando adsunt expressè simul votum, & juramentum soli Deo factum, & non explicetur utrumque vinculum, dispensatio sit invalida? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 67.

§. 1. AFfirmativè aliqui respondent, & ideò in casu nostro Petrus Ledesm. *2. tom. sum. tr. 11. c. 3. in fine*, ait explicandum esse utrumque vinculum. Idem tenentur dicere DD. asserentes, facultatem delegatam ad dispensandum in votis, vel juramentis non extendi, quando adsunt expressè votum, & juramentum ejusdem rei. Et ratio est, quia sunt duo vincula æquè principalia, quæ majora sunt altero expresso.

2 Non desunt tamen Doctores contrarium asserentes, sufficere alterutrius vinculi mentionem, etiam altero negato. Probatur *primò*; quia, ut benè Suarez ait, alterutro vinculo sublato, est æquè probabile tolli alterum indirectè, & per subtractionem materiæ, in quam alterum cadit. *Secundò*, quia, ut idem auctor dicit *cap. 14. numer. ult.* rem moraliter, & practicè spectando, parum refert ad voti obligationem in ordine ad Deum, utrovis modo accedat jurmentum, nec est minor obligatio in voto, & juramento, sivè sint vincula æquè principalia, sivè unum sit alteri accessorium. Et ut dicit idemmet *n. 25.* per id novum vinculum non augetur gravitas intensiva, sed extensiva. Atque idem dicendum est, quamvis juramentum illud nullam includat promissionem, sed soli Deo fiat, per solam sui nominis intentionem. Et hanc sententiam tenet Sanch. *lib. 4. summ. c. 47. n. 31.*

R E S O L. LXXII.

An facultas concessa ad dispensanda vota, & commutanda extendatur ad vota, & juramenta ejusdem rei, cùm simul duo vincula concurrant.

Et pro explanatione prædictæ difficultatis aliqua alia notabilia supponuntur; quæ contingere possunt in supradicto casu, videlicet, quid dicendum sit, si non præstetur juramentum in voti confirmatione, sed independenter ab illo; ut si quispiam prius juravit jejunium, & posteà vovit idem, vel si prius vovit, & posteà juravit, non quasi votum confirmans, sed vel ejus immemor, vel omninò independenter.

Et quid in dubio, an juramentum posterius emissum sit præstitum ad solum confirmandum votum.

Et tandem quæritur, an facultas delegata ad dispensanda, vel commutanda vota virtute Cruciatæ, & Jubilæi, extendenda sit ad vota emissa post publicationem dicti privilegij? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. DE hac quæstione latè tractat Azorius *tom. 1. lib. 11. capitul. 10. quæstion. 2.* ubi sic ait. Quidam sentiunt in hac quæstione sic esse dicendum: Promissio, quæ Deo facta jurejurando firmatur, dupliciter confirmari potest, & solet. *Primò*, aliquando votum Deo nuncupatur absque ullo jurejurando, & deindè temporis intervallo, vel eodem etiam momento jurejurando munitur. *Secundò*, plerumque jusjurandum fit, nec tamen ullum votum Deo nuncupatur: ut cùm quis jurando promittit Deo, se aliquid facturum. Hoc posito respondet, Confessarium, qui potest votum commutare, posse quoque jusjurandum, quod ea intervallo temporis, vel eodem temporis puncto ad votum accessit. Et in hoc, inquiunt, prima opinio locum habet. Nam sublato principali, quod est votum, aufertur quoque, quod ei est annexum, eique posteà accessit: non tamen posse commutare votum secundo modo factum, quoniam non est votum simpliciter factum; sed jusjurandum, quo quis se Deo obligavit: & in hoc, ajunt, est vera secunda opinio, eo quòd non conceditur Confessario facultas commutandi jusjurandum, sed votum; at voti, & jurisjurandi vinculo diversa sunt.

Sup. hoc in to. 4 tr. 3 ... Ref. 19.

2 Alii tamen non videtur opus esse distinctione: Idem, inquiunt, juris est, si primùm Deo aliquid voveas, ac deindè intervallo temporis jurejurando corrobores, ac si simul jurejurando voveas: quare si Confessarius unum potest, & reliquum, quòd si nec unum potest, non potest, & alterum. Mihi tamen placet prædicta distinctio ea parte, & ex parte displicet. Placet quidem, eo quòd existimo aliud esse si voveas te aliquid facturum, idque jurejurando confirmes: aliud verò, si jures te aliquid Dei causa facturum. Nam in primo sunt duo vincula conjuncta, voti, & jurisjurandi, & votum est materia jurisjurandi: in secundo, solùm est vinculum jurisjurandi, nec enim est ullum votum, quod sit materia jurisjurandi. Navarrus hæc non distinguit, sed solùm loquitur de jurejurando secundo modo facto. At verò, sivè jusjurandum fiat primo modo, sivè secundo, ut simpliciter dicam, puto veriorem esse secundam sententiam, quia revera, aut sunt voti, & jurisjurandi duo vincula diversa, ac proindè cui facultas demandatur unum solvendi aut commutandi, non eo ipso potestas committitur tollendi, aut mutandi alterum. Nam difficilius est duo vincula solvere, quàm unum. Item, promissio, aut votum

votum metu factum, irritum est, & inane: at jurejurando roboratum subsistit, ut firmum; ergo ex hoc, quòd votum dirimitur, jusjurandum absolvitur, & qui simpliciter promittit se soluturum usuras, non cogitur eas solvere, cogitur tamen, qui promisit, & juravit se soluturum *cap. debitores de jurejuran.* Aut est tantùm unum jurisjurandi vinculum: & tunc existimo etiam veram esse sententiam secundam, quia votum, & jusjurandum sunt vincula diversa, & non cui committitur facultas absolvendi unum, committitur, ut possit alterum solvere. Ita Azorius, cui etiam adde Lessium *lib. 2. cap. 4. dub. 11. numer.* 94. Henriquez *lib. 7. capit.* 30. *numer.* 5. & alios penes ipsos.

Sup. hoc in R. seq. §. 3. & latè in t. 4 tr. 3. Re. 140 & in aliis ejus priorq. not.

3 *Nota* verò, quòd Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 2. nu.* 23. absolutè docet, quòd si non præstetur juramentum in voti confirmationem, sed independenter ab illo, ut si quispiam priùs juravit jejunium, & posteà vovit idem: vel si priùs id vovit, & posteà juravit non quasi votum confirmans, sed vel ejus immemor, vel omninò independenter, tunc privilegium erga votum minimè extenderetur ad votum, & juramentum simul. Cùm enim sint duo vincula diversæ speciei, nec unum pendeat ab alio, ut sic illo sublato cesset, fortiora sunt uno solo, quod privilegium concedit: ergo id privilegium non extendetur ad utrumque. In dubio autem an juramentum, posteriùs emissum, sit præstitum ad solùm confirmandum votum, credo sic præsumi, quod semper soleat sic præstari, quoties votum præcessit; sicut quando votum reperitur. Quare privilegium concessum circà vota extendetur in dubio ad votum simul cum juramento. Ita Sanchez.

4 His tamen non obstantibus, non desunt Doctores asserentes in his eventibus posse illam facultatem commutandi vota, vel in eis dispensandi, idem effici, quando votum, & juramentum simul concurrunt, quamvis non præstetur juramentum in voti confirmationem, sed independenter ab illo. Et ita docet Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 14. num. 19. & seq.* Probatur hæc opinio, quia licèt id juramentum sit voto conjunctum, non efficit, ut votum maneat reservatum, nec ut maneat juramentum firmatum, loquendo per se, sed tantùm eadem materia manet subjecta obligationi juramenti, nec est, cur unum possit impedire usum potestatis, erga aliud: ergo ea conjunctio non impediet, quin illa facultate possit tolli nunc unum, nunc aliud, nam si alterutrum esset solum, posset per illam tolli,

5 *Secundo*, nam habens delegatam potestatem commutandi vota, aut in eis dispensandi, potest non tantùm semel, sed sæpiùs cum eadem persona dispensare, vel commutare circà obligationem religionis erga Deum per vota, vel juramenta soli Deo præstita. Ergo postquam Delegatus concessit dispensationem, aut commutationem voti, potest eandem concedere circà juramentum, & eadem ratione poterit simul tollere utrumque, quasi duas dispensationes simul concedendo.

6 *Tertiò*, quia licèt sint duo vincula diversa specie, tamen in ordine ad dispensationem, & commutationem reputantur quasi unum, & idem, & ejusdem rationis, nec unum addit alteri novam gravitatem intensivam, sed solùm extensivam, id est, plura vincula.

7 Idem dicendum est, quando facultas illa delegata sit ad commutanda juramenta Deo facta, nullam votorum faciendo mentionem, ea enim extenderetur ad vota de eadem materia concurrentia cum illis juramentis; quia militat eadem ratio, ac quando dicta facultas est ad vota. Undè ex his omnibus ego puto, omnes has sententias esse probabiles; sed tertia Suarez probabilior.

Sup. contenta in hoc §. in t. 4. tr. 1. Ref. 71. & in R. 99. § 1. in fine, & seq.

8 *Notandum* est hìc obiter contra Sotum *de Justit. lib. 7. q. 4. art. 4. verb. post hæc, de privilegiis.* Cordub. *in summa, q.* 149. & alios, facultatem delegatam ad dispensanda vel commutanda vota, virtute Cruciatæ, vel Jubilæi, extendendam esse ad vota emissa post publicationem dicti privilegii. Et ratio desumitur ex doctrina glossæ *cap. quia circa, de privileg.* ubi docet, verba indefinitè, & generaliter expressa in privilegiis extendi ad futura. Cùm ergo verba Bullæ, & Jubilæi concedentia votorum commutationem sint generalia, & indefinita, extenditur ad vota etiam futura. Et idem dicendum est, quando privilegium concederet dispensationem votorum, quia militat eadem ratio. Et ita docet Sanch. *in summa tom. 1. libr. 4. cap. 52. num.* 26. & alii penes ipsum.

RESOL. LXXIII.

An potestas delegata dispensandi, vel commutandi extendatur ad relaxanda juramenta soli Deo facta?

Et quid è contra?

Et an hoc procedat etiam, quamvis juramentum non habeat inclusam promissionem, sed absque ea soli Deo fiat?

Et an ea facultas delegata ad vota extendatur ad juramenta adjecta contractui, in quo est turpitudo, & injustitia in creditore, ut juramentum factum homini solvendi usuras, aut metu extortum? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 44.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Azor. *tom. 1. libr. 11. cap. 10. quæst. 2.* Ledesma *in summa tom. 2. tract. 11 cap. 4. diffic. 4.* Lessius *lib. 2. c. 42. dub. 12. num. 60. & 62.* & alii. Probatur hæc opinio, quoniam majus non continetur in minori: atqui majus est, dispensare, vel commutare vota jurata, quàm non jurata: quia votum juratum includit duplex vinculum, promissionis, & juramenti: atque adeò potestas ipsa dispensandi, vel commutandi vota jurata est maior potestate dispensandi, vel commutandi vota non jurata, cùm illa habeat virtutem absolvendi à duplici vinculo, hæc tantùm ab uno. Confirmatur; nam de facto in Bulla Pauli III. quæ incipit *Dilecti filii*, conceditur Societati Jesu facultas commutandi omnia vota, exceptis ultramarinis SS. Petri, & Pauli de Urbe, S. Jacobi in Compostella, Religionis, & Castitatis; in qua tamen facultate, non comprehenditur facultas commutandi vota jurata, nam hæc conceditur in Bulla Gregorii XIII. quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem*, ubi eadem illa facultas à Paulo III. concessa extenditur etiam ad vota jurata: ergo hæc in illa non comprehendebatur, alioqui frustrà per hanc secundam Bullam concessa fuisset.

Sup. hoc in R. not. seq.

2 Sed magis mihi placet contraria sententia: ideò assero, potestatem delegatam ad dispensandum, vel commutandum vota extendi ad dispensationem, & commutationem juramentorum, quæ soli Deo fiunt. Ita Cajetanus 2. 2. *qu. 89. artic. 9. paulò post princ.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 30. numer. 5.* Emanuel Sà *verb. Juramentum, n. 32. & verb. votum*, ubi de voti irrit. & dispensat. *num.* 16. Arag. 2. 2. *q. 80. art. 12. dict. 1. & q. 89. art. 9. vers. Dico quartò.* Vivald. *Candelab. sacrament. 3. part. cap. 14. num. 8.* Sayrus *in Clavi Regia, lib. 5. c. 8. nu. 9. vers. Dixi.* Sorbus *in compend. privil. Mendic. vers. votum, in suis annot. notab. 5.* Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. c. 14. num. 6. & seq.* ubi latissimè hoc probat Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 2. num.* 18.

Sup. hoc in to. 8 tr. 4 Ref. 78. § 3. & in t. 4 tr. 3. Re. 89. & 41.

3 Probatur hæc opinio, quia ad dispensandum in eis juramentis, vel illa commutanda, nulla est opus facultate circà ipsa juramenta directè, sed satis est facultas circà votum in eis virtute inclusum, quo sublato per dispensationem, aut eo commutato, ex consequenti, & quasi per accidens, destruitur, vel commutatur juramentum, utpotè, quod innitebatur illi promissioni, tamquam fundamento. At verò privilegium, seu potestas delegata ad dispensandum in votis, vel ea commutanda extenditur ad omnia vota; ac proindè, etiam ad id, quod verè est tale, virtute inclusum in eis juramentis; ergo ex consequenti extenditur ad ea juramenta.

4 *Secundò* probatur, quia dispositum in uno æquiparatorum, censetur dispositum in altero, *l. tantum §. de servo, C. de furt.* & docet gloss. *cap. si postquam, verb. Confirmatione, de elect. in 6.* At, quoad hæc privilegia, verè æquiparantur hujusmodi juramenta, & vota, quoniam in eis privilegiis conceditur facultas remitttendi, aut commutandi obligationem ex virtute religionis soli Deo tamquam creditori acquisitam, & solùm spectatur, an etiam homini jus comparatum sit, ut evenit in juramentis homini præstitis. At tam voti, quàm juramenti soli Deo præstiti obligatio tantùm Deo acquiritur; ergo facultas circà vota extenditur ad juramenta. Hinc sequitur è contra, quòd si privilegium esset ad commutanda juramenta soli Deo facta, vel in eis dispensandi extenderetur etiam ad vota, quia militat in hoc casu hæc secunda ratio à nobis allata, nempè, quòd hæc juramenta voto æquiparantur, quo ad dispensationem, & commutationem. Ita Suarez *cap. 14. numer. 24.* & Sanchez *ubi suprà numer. 19.* qui addit, hoc esse verum, quamvis juramentum non habeat inclusam promissionem, sed absque ea soli Deo fiat, quia reputatur tamquam votum, cùm soli Deo obligatio ex illo quæratur ex virtute religionis. Idem dicit Suarez *loc. cit. num. 11.*

5 Restat modò respondere ad fundamenta in contrarium superiùs posita: dico igitur, quòd non urget ratio duplicis vinculi, nam utramque hominem ligat erga Deum eadem virtute religionis: ac proindè eadem potestas potens est solvere utrumque debitum eodem religionis jure Deo acquisitum: sicut eadem virtus religionis potens est utrumque vinculum inducere. Confirmatur: nam hæc potestas debet amplè interpretari: ergo si potest singula vincula circa diversas materias solvere, poterit ea solvere circa eandem materiam.

6 Nec etiam urget Bulla Gregorii XIII. quæ privilegium Pauli III. Societati Jesu concessum de dispensando in votis, extendi etiam ad vota jurata: nam id Pontifex fecit: vel ad majorem Declarationem, uti solent Romani Pontifices in aliis materiis id facere, vel ad tollendum omnem omninò scrupulum, qui in alia sententia probabili esse poterat.

7 *Notandum* est tamen hìc, aliquos hanc nostram sententiam ampliare, ut ea facultas delegata ad vota, extendatur ad juramenta adjecta contractui, in quo est turpitudo, & injustitia in creditore, ut ad juramentum factum homini solvendi usuras, aut metu extortum. Ratio eorum est, quia per hæc juramenta nullum homini illi, cui fiunt, jus acquiritur, sed soli Deo, ac proindè voti rationem induunt. Ita Barthol. Ledesm. *in sum. Sacr. tract. de Matrim. dub. 23. post. 3. conclusion.*

Sup. hoc in Re. prec. §. Aliis, prorsus & vers. Cogitur tamen, & singulariter in t. 4. tr. 3 Ref. 89. & in aliis ejus prior. annot.

& Ro-

& Rodriquez 1. *part. sum. in 2. edit. cap.* 231. *num.* 4. *& c.* 189. *& cap.* 244. *num.* 4.

8 Sed contrarium dicendum existimo cum aliis, quia licèt per illa nullum homini, cui fiunt, jus comparetur: at cùm non fiant intuitu pietatis, nec Deo, nullam voti rationem induunt, sed meræ promissionis humanæ, ac proindè nomine votorum non veniunt. Sic tenent Petrus Ledesma *de Matrim. qu.* 47. *art.* 3. *dub.* 3. quod movet circà 3. *argum.* §. *Sed adhuc est advertendum* Sanchez *lib.* 5. *de Matrim. disp.* 32. *nu.* 57. Suarez *tom.* 2. *de Relig. tract. de juramen. lib.* 2. *cap.* 41. *nu.* 13. *& tract. de voto, cap.* 54. *num.* 13.

RESOL. LXXIV.

Quidam dispensatus à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos convaluit: quærunt, an ad ingressum Religionis sub mortali teneretur.

Etiamque quæritur, an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi Horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si posteà convaluerit, teneatur sub mortali Officium Divinum recitare, vel fructus restituere.

Ex quibus infertur, quod cessante causa finali dispensationis, adhuc valeat dispensatio. Ex p. 8. tr. 7. & Misc. 2. Res. 45.

Quæ licet infr. Res. 46. & latè in alia R. ejus not. R. sup. ... ejus tenore, ... an Sacerdos, ... Res. 39 ...

§. 1. Consului, ut Religionem ingrederetur. Sed instabat, An aliqua esset probabilis opinio, quæ illum à tali onere liberaret. Et tunc respondi affirmativè ex Doctoribus, quos ego citavi *in p.* 1. *tr.* 10. *resol.* 41. asserentibus, quòd cessante causa finalis dispensationis adhuc valet dispensatio. Et ita hanc sententiam novissimè me citato tenet etiam Auctor casuum Conscientiæ Bononiæ discussorum anno 1638. mense Maio *casu* 1. *fol.* 35. ubi quærit, an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si posteà convaluerit, teneatur sub mortali recitare officium; & respondet negativè ex rationibus à me adductis *in citata resolut.* 41. Quia dato, quòd cessaverit omnino causa finalis dispensationis, postquam dispensatio fuit executioni demandata adhuc tamen valet dispensatio: ita ut qui à principio obtinuit dispensationem cum causa rationabili, & sufficientia, etsi posteà decursu temporis cessaverit totaliter illa causa (ut accidit in casu proposito) non peccet utens tali dispensatione sic obtenta, cùm per eam absolutè concessam verè fueris simpliciter relaxata lex illa, ejusque obligatio consequenter omninò extracta: undè per cessationem illius causæ, ob quam fuerat concessa dispensatio, non potest reviviscere obligatio prædicta, cessante namque causa finali, non cessas ideò effectus consummatus, & perfectus, (secus quando nondum consummatus est) ut multis probat Tiraquellus *tract. cessante causa, limit.* 52. Menochius *de præsumptionib. lib.* 4. *præsumpt.* 589. *num.* 597. Totalis autem effectus dispensationis est ipsa legis relaxatio, quæ per illam fit: cùm ergo consummata sit, dispensatione semel jam facta, nihil obesse potest in posterum cessatio causæ. Gratis autem, & absque fundamento dicitur relaxatio illa fuisse solùm sub conditione à Principe facta, nempè dum causa perseveraverit:

2 Undè supposita probabilitate supradictæ opinionis: quòd scilicet Tit. modo dicto simpliciter dispensatus ab onere recitandi horas Canonicas propter oculorum morbum, quo tempore dispensationis impetratæ graviter laborabat; adhuc gaudeat beneficio dispensationis, etiam postquam ab eo morbo perfectè convaluit; ita ut non peccet omittendo in posterùm officii divini recitationem: probabile est eundem Titium in dicto eventu, nec teneri ad ullam fructuum beneficii ab ipso possessi restitutionem. Hucusque Auctor supra citatæ decisionis, quæ omnia deserviunt pro casu nostro. Vide etiam Gambellum *in reper. Mor. var. Dispensatio, num.* 5. Ubi me citato docet, quòd dispensatio habita pro necessitate, illa translacta, adhuc valet, & dispensatus illa uti potest.

RESOL. LXXV.

An aliquando Episcopus possit dispensare in voto castitatis absoluto, ac in aliis votis Papæ reservatis.

Et notatur in hoc casu, quis censebitur difficilis ad Pontificem aditus, & quæ causa legitima;

Et an si occurrat prædicta necessitas, & aditus neque ad Episcopum pateat, possit Parochus dispensare, ex præsumpta Pontificis voluntate. Ex part. 51. tract. 8. & Misc. 8. Res. 5.

Sup. hoc in t. 8 tr. 4 Res. 12. §. ... Res. 111. § Prob. paulò post ... Votum, & ... t. 3. f. 271.

§. 1. Affirmativè respondet Raphael de la Torre *to.* 1. *in* 2. 2. *Divi Thomæ q.* 88. *art.* 12. *disp.* 3. *num.* 4. Probatur, quia jure divino concessa erat facultas dispensandi super omnibus votis dispensabilibus, & hæc potestas Summi Pontificis auctoritate limitatur, ne in actum exeat respectu aliquorum: sed credendum non est, Summum Pontificem interdicere hanc potestatem, quando aliàs non patet facilis aditus ad ipsum, vel ad alium habentem delegatam potestatem super hæc vota dispensandi: ergo inest modò Episcopis talis potestas. Probatur minor: quoniam talis prohibitio esset in grave præjudicium Ecclesiæ, & in Christi offensam: multi siquidem haberent legitimam causam ad dispensationem petendam: nec tamen possent propter difficilem aditum ad Pontificem. Sed dubitabit quispiam, quis censebitur difficilis aditus, & quæ causa legitima? Quia in re præcipuè standum est arbitrio prudentis viri, qui considerabit locorum distantiam, temporis opportunitatem, personæ qualitatem, aliasque omnes circumstantias, inter quas præcipuè ponderanda erit indigentia, & pecuniæ inopia, si enim quis nummos non habeat pro dispensatione obtinenda, etiamsi aliàs facilè posset adire Romam, cum eo poterit Episcopus dispensare: similiter si immineat grave periculum transgressionis voti, & recursus ad Pontificem, est, quasi moraliter impossibilis. Advertat tamen Episcopus, quòd si voventis necessitati posset subvenire per solam suspensionem executionis voti, non debet totaliter in voto dispensare; quia præfata potestas solùm fundatur in quadam æquitate, & pia interpretatione: ergo extendi non debet ultra id, quod exigit moralis necessitas: quando igitur per solam dilationem executionis voti satisfit necessitati voventis, non debet totaliter votum auferri. Et hæc omnia docet Raphael *ubi suprà*.

§. 1. & 2. & in ... Res. ... Sed ... in Res. ... & superius ... Tamb. in ...

2 Et hanc sententiam tenet etiam Sylvester *verb. votum* 4. §. 4. *clarius, verb. dispensatio* §. 9. Navarrus *cap.* 12. *num.* 42. *&* 75. *cum sequentibus.* Suarez *lib.* 6. *c.* 26. *num.* 9. Sanctius *lib.* 8. *de matrim. disp.* 9. *num.* 22. *& sequentibus*, & videatur etiam Cajet. 1. 2. *quæst.* 97. *art.* 4. asserens in levibus, in periculosis, in frequentibus causis posse Episcopus dispensare, etiamsi aliàs hujusmodi causæ sint Pontifici reservatæ. Et his omnibus adde duos alios doctissimos Patres Dominicanos Magistrum Ledesma *in summa tom.* 2. *tract.* 10. *de voto capit.* 8. *ver. en la tercera parte*, & Magistrum Gallego *in Bulla Cruciata capit.* 9. *par.* 3. §. 1. *dub.* 159. Quintanadvenam *de jubilæo duarum hebdomadarum cap.* 12. *num.* 52. Gobat. *de Jubil. cap.* 42. *quæst.* 114. *num.* 321. Suarez *de Relig. tom.* 2. *tractat. de voto cap.* 26. *numer.* 9. Lessium *lib.* 21. *cap.* 49. *dub.* 13. *num.* 186. Sanchez *in summa tom.* 1. *l.* 3. *cap.* 40. *num.* 32. *&* 34. Valentiam *t.* 3. *disp.* 6. *punct.* 7. Martinum de Sancto Joseph, & alios in sequenti Resolutione citandos.

Sup. hoc sup. in R. 46. per totū & ... §. E. tandem, & in Resol. 27. §. ult.

Quis est in t. 4. tr. 5. Res. 119.

3 Sed si aliquis hic quærat, An si occurrat prædicta necessitas, & aditus neque ad Episcopum pateat, possit Parochus dispensare præsumpta Pontificis voluntate? Respondeo negativè contra Gabrielem *in dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 5. *conclus.* 2. & contra Rodrig. loco infrà adducendo, quia in Parocho nulla est potestas ordinaria ad dispensandum in votis etiam non reservatis, neque ad illa commutanda, ut latè probat Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 9. *num.* 27. ratione, & auctoritate; nemo enim potest vota commutare, nisi habeat jurisdictionem, vel Episcopalem, vel quasi Episcopalem in foro externo, vel habeat privilegium, ut contra Rodrig. *tom.* *qq. regular. artic.* 9. probat Sanchez, *loco citato*, & Bard. *in Bulla Cruciata part.* 21. *tract.* 7. *cap.* 2. *sect.* 5. *num.* 143. cui adde Quintanadvenam *ubi suprà*.

RESOL. LXXVI.

An Episcopus valeat dispensare, ut contrahens cum voto Castitatis possit petere debitum?

Et quid circa hoc quoad Regulares virtute privilegiorum; assignatos tamen per Provincialem, vel etiam non assignatos virtute alterius privilegii Julii II.

Et quid de Confessario virtute Bullæ Cruciatæ?

Et notatur, quòd si supradictus vovens Castitatem, vel cum voto Religionis facto ante matrimonium, vel post matrimonium ratum facto, nondum consummavit matrimonium in istis casibus, neque Episcopus, neque Regularis, neque Confessarius virtute Cruciatæ potest dispensare. Ex part. 55, tractat. 8. & Misc. 8. Res. 4.

Sup. hoc in ... §. ult. ... ad medium, & in t. 4. ... 107 §. ... & seqq. & in ... tamen in fine S. 2.

§. 1. Ad hoc dubium respondet Dicastillus *de Sacram. to.* 3. *tractat.* 10. *disputat.* 8. *dub.* 4. ubi sic ait: Addunt etiam Henriquez, & Valentia supra, Episcopum posse dispensare cum iis, qui post votum castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, ut possint licitè petere. Quod tamen alii negant, quia id esset dispensare in aliqua parte substantiali voti castitatis simpliciter, quod nullo jure videtur concedendum Episcopo.

2 Hoc tamen non obstante, mihi videtur probabile, quòd prædicti Doctores docent, nam qui vovit castitatem simpliciter, & eo non obstante contraxit matrimonium, in eum statum peccando se reduxit, in quo interim dum durat, non teneatur ad castitatem simpliciter, atque adeò votum pro illo tempore durantis matrimonii non est in statu voti castitatis simpliciter, rediturum tamen ad statum castitatis simpliciter, si superveniat alteri conjugi; ergo Episcopus dispensando pro illo tempore, ut possit petere debitum, tantùm dispensat in parte voti pro illo tempore, non castitatis simpliciter;

cum

cum teneatur vovens reddere debitum conjugi, & quoad illam partem conservare castitatem.

3 Eandem dispensationem concedere possunt Confessarii nostræ Societatis, quibus Provincialis Præpositus id commiserit, de quo fit mentio in nostris Privilegiis *in compendio, verbo, dispensatio*, §. 9. atque adeò aliæ Religiones, quæ habent communicationem Privilegiorum cum Franciscanis, quibus id concessit S. Pius V. 26. Octob. anno 1569. Ita Dicastillus, & ante illum quoad auctoritatem Episcoporum Leander *de sacramentis tit. 2. tract. 9. disputat. 24. quæst.* 18. qui plures citat, & verum esse affirmat contra Azorium, etiam casu, quo matrimonium non fuerit consummatum: in illo namque etiam poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum, etiam priori bimestri post initum, nec consummatum. Sic Sanchez *lib. 8. de matrim. disp.* 12. *num.* 6. *& disput.* 16. *num.* 3. *& libr.* 4. *summ. cap.* 40. *num.* 63. Vide etiam in favorem Episcoporum Gallego *in Bull. Cruciata capit.* 9. §. 1. *dub.* 169. & Andream Mendo etiam *in Bulla Cruciata disp.* 26. *cap.* 11. *num.* 119. qui tamen negant hanc auctoritatem Confessariis virtute Bullæ Cruciatæ, & rectè quidem.

4 De Confessariis autem Regularibus Leander *quæstion.* 17. respondet non posse quidem uti dicta facultate absque commissione suorum Prælatorum; nempè Provincialium, aut Conventualium. Nam quorumlibet horum esse necessarium, & sufficere, constat ex privilegiis, & indultis Pontificum. In primis namque, quod sit necessaria, & sufficiat commissio Provincialis, constat ex indulto S. Pii V. suprà relato, ex quo hanc primam nostræ responsionis partem, ut certam docent Doctores nuper pro secunda sententia adducti. Deindè, quoad dictam facultatem utendam etiam sufficiat commissio Prælati Conventualis, docet S. Joannes de Cruce *in summ. quæst.* 4. *de matrim. dub.* 12. *conclus.* 3. *& in Epit. cap.* 6. *leg.* 2. *dub.* 6. per hæc verba; Isti Religiosi ex commissione suorum Provincialium possunt in foro tantùm conscientiæ dispensare cum conjugibus, qui carnaliter peccaverunt cum consanguineis alterius sui conjugis, possint petere debitum à suo conjuge. Ita concessit S. Pius V. inter viva vocis orac. *n.* 9. Cardinali Cribelo pro Minoritis. Immò, & Julius II. Bulla 23. cùm Martinus V. jam concesserat Priori, seu Præsidenti Monasterii Benedictini Vallisoleti, & tribus, aut quatuor Monachis ejusdem Conventus per priorem, seu Præsidentem deputandis, & ad nutum revocandis, ut possint in suo Monasterio, immò, & extra, ut ex contextu colligi videtur, cum prædictis dispensare. Et ista concessio, ut in eadem Bulla habetur, est jam extensa ad alia Monasteria dicti Ordinis. Et consequenter aliis Ordinibus communicata. Hucusque Crux, & post illum Candidus *loc. cit.* ubi sic ait: Per Privilegium tamen Julii II. concessum Congregationi Sancti Benedicti Vallisoleti, possunt id facere sine commissione Provincialis. Ita ille. Hucusque Leander. Undè nostri Confessarii possunt hanc auctoritatem exercere cum licentia solius Præpositi domus.

5 Nota tamen hic cum Gallego *ubi supra. Que si alguno de los casados hizo voto de Religion antes del matrimonio, y no lo ha consumado, ò si le hizo despues, y tampoco le consumò entonces, ni el Obispo, ni el Confessor electo por la Bulla puede dispensar, ò conmutar para que pida el debito, porque non se halla impedito para executar el voto, y pues puede entrarse en Religion, està obligado à cumprirle, lo qual no tuviera ya lugar despues de consumado el matrimonio. Esta doctrina enseña nuestro Maestro Fray Domingo de Soto in 4. distinct.* 38. *quæstion.* 2. *artic.* 1. *col.* 7. *à quien sigue Thomas Sanchez lib.* 4. *moral. cap.* 40. *num.* 64. Ita ille, qui citat Ledesmam, & Sanchez.

RESOL. LXXVII.

De quodam voto conditionali, posteà confirmato, an possit per Episcopum dispensari?

Verbi gratia N. febri acuta correptus magno cum vitæ discrimine vovit ingredi religionem, ad hoc ut pristinam recuperaret sanitatem, quod votum posteà sanitate restitutus confirmavit, an &c. Ex part. tr. 8. & Misc. 3. Res. 16.

PUto in supradicto voto posse Episcopum dispensare, cùm non sit votum absolutum Religionis, sed sub conditione, & licèt impleta conditione obligatio sit absoluta, tamen initium, origo, & radix dictæ obligationis fuit imperfecta voluntas pendens à futuro eventu, quæ semper in ipsa obligatione imbibita manet, & idem semper est verum dicere, eam obligationem ortam esse ex consensu quodam imperfecto. Ergo poterit Episcopus dispensare. Et ita ego docui *in par.* 1. *tractat.* 11. *resolut.* 54. cum Sanchez, cui nunc addo Trullench. *in decalogum, tom.* 1. *libr.* 2. *capit.* 2. *dub.* 40. *numer.* 5. Villalobos *in summa tom.* 2. *tractat.* 34. *difficultat.* 25. *numer.* 10. Castrum Palaum *tom.* 3. *tractat.* 15. *disputation.* 2. *punct.* 12. *numer.* 15. Raphaelem de la Torre *in* 2. 2. *D. Thoma, quæstion.* 83. *artic.* 12. *disput.* 3. *numer.* 9. Cœlestinum *in Theol. Moral. tractat.* 5. *cap.* 6. *numer.* 5. & alios penes ipsos. Et hanc sententiam probabilem putant etiam adversarii, ut Pontius *in Matrim. libr.* 8. *capit.* 9. *numer.* 7. Lessius *lib.* 2. *cap.* 40. *dub.* 18. *numer,* 118. *& sequent.* Layman. *lib.* 4. *tractat.* 4. *cap.* 8. *nu.* 10. Nec obstat, quòd post adimpletam conditionem confirmatum fuit votum, nam talis confirmatio cadit supra votum à principio non absolutum; sed conditionale; ergo dicendum est, nullam majorem obligationem addere secundum votum ad primum, nam secundum votum non fuit se astringere ad majus vinculum, quam in prima emissione voti adstrictus erat. Ergo sicut prius votum non fuit votum absolutum Religionis, & ideò ab Episcopo dispensabile, ideò nihil addidit quoad hoc ejus confirmatio.

RESOL. LXXVIII.

An in dubio de valore voti reservati possit Episcopus dispensare?

Ex quo colligitur, posse Episcopum dispensare in ejusmodi votis reservatis, quando emissa sunt ex metu Cadenti in virum constantem.

Undè cum dubium sit, an vota pœnalia, & conditionalia sint reservata, sequitur ratione ejus dubii posse Episcopum in eis dispensare, etiam purificata conditione, & commisso delicto. Ex part. 4. tr. 3. Res. 59.

§. 1. REspondeo affirmativè, quomodocumque dubium illud oriatur, sivè quia non sunt conjecturæ sufficientes, sivè quia sunt probabiles rationes ad dubitandum; quia cùm reservatio sit odiosa, restringenda est ad casus certos. Ex quo colligitur posse Episcopum dispensare in ejusmodi votis reservatis quando emissa sunt ex metu cadente in virum constantem. Nam licèt aliqui existiment, talia vota valere jure naturali, & positivo, ut docet Suarez *lib.* 6. *de voto, capit.* 26. *numer.* 4. *&* 5. attamen probabile dubium est, an ea vota valeant, vel sint nulla jure Ecclesiastico, ut tradit Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 4. *capit.* 40. *numer.* 31. & ideo, quia eorum votorum valor est sub opinione, poterit in eis Episcopus dispensare. Deindè colligitur, in dubio etiam an sit aliquod votum reservatum, nec ne, in benigniorem partem esse interpretandum, & censeri non reservatum, & posse in eo Episcopum dispensare. Undè cùm dubium sit an vota pœnalia, & conditionalia sint reservata, sequitur ratione ejus dubii posse Episcopum in eis dispensare, etiam purificata conditione, & commisso delicto; & hæc omnia docet Basilius Pontius *de matrim. lib.* 8. *cap.* 9. *nu.* 14. *& seq.*

RESOL. LXXIX.

An bona fide dispensatus in voto, existimans adesse causam, cùm tamen non sit, valeat dispensatio.

Et in textu hujus Resolutionis aliqua alia explanantur pro intelligentia supradictæ difficultatis. Ex part. 6. tr. 7. & Misc. 2. Res. 23.

§. 1. NEgativè respondet Castrus Palaus *tom.* 3. *tractat.* 15. *disput.* 2. *punct.* 9. *num.* 4. ubi sic ait. Verius credo ob causam legitimam, sed in re illegitimam, non subsistere dispensationem, esto dispensans, & dispensatus excusentur à culpa. Quia ad sedandos scrupulos, & pacandas conscientias id necessarium non est: sufficit enim, quòd præsumatur legitimam esse dispensationem, quæ rectè præsumi potest, quoties conceditur ex causa, quæ creditur legitima, imò ex causa, quæ dubia est. Nam stante hac præsumptione, tutus est dispensatus, & securè procedit. Quòd verò dispensatio detecta nullitate causæ subsistat, neque ad rectam gubernationem, neque ad scrupulos vitandos, sedandasque conscientias expedit: sed potiùs expedit contrarium, ne Deus censeatur errori favere. Adde jura, & Doctores clamare ad dispensationis valorem causam legitimam requiri: ergo veram, & non apparentem tantùm. Ita ille, cui adde Doctores, quos citat, & sequitur Bonacina *t.* 2. *disp.* 1. *qu.* 2. *pun.* 4. *n.* 8.

2 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo: quam tenet Lessius *lib.* 2. *cap.* 40. *dub.* 17. *num.* 119. Sanchez *in summa tom.* 4. *lib.* 44. *num.* 10. quibus adde novissimè Ægidium Trullench. *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 2. *dub.* 33. *num.* 24. ubi ita asserit. Si quæras an prædictis casibus corruat dispensatio; detecta posteà veritate in contrarium. Respondeo, si dubium erat de sola Superioris potestate, an ille esset legitimus, si revera habebat titulum coloratum, valebit dispensatio: nam ejus acta valent, *leg. Barbarius ff. de offic. Prætor.* Secus si non habebat titulum. Si autem dubium ortum sit ex aliis causis, ut quia dubitatur, an potestas delegati extendatur ad hunc casum: aut an id votum sit reservatum, aut an causa fuerit sufficiens, tunc dispensatio bona fide concessa non corruet, detecta posteà veritate in contrarium: quia dispensatio non fuit conditionalis, nec valor pendens à futuro eventu, hoc enim petit recta Ecclesiæ administratio, nec aliter vitarentur innumeri scrupuli, qui suboriri possent. Demum si dubium fuit ex ratione veritatis tacitæ, aut falsæ causæ expressæ, aut in illa fuerit finalis, corruet dispensatio juxta dictum hoc dubium. Quæres quartò, quia hoc non pertinet ad Superioris potestatem,

quæ

quæ in bonum Ecclesiæ est latè interpretanda: sed ad solam ejus voluntatis veritatem reducitur, quæ est tantum dispensare juxta propositam sibi veritatem. Hucusque Trullench. Itaque æquitati conforme esse videtur ad sedandos scrupulos, pacandasque conscientias, & Ecclesiæ rectam gubernationem, ut Deus remissionem voti nomine ipsius bona fide factam approbet, & confirmet, nec debet in nostro casu à futuro eventu dependere.

RESOL. LXXX.

An levitas in vovendo præstet sufficientem causam dispensandi, etiamsi vovens non habeat difficultatem exequendi votum?

Et pro intelligentia hujus quæstionis adducitur, quòd si in tenera ætate votum emisisti, vel interveniente metu, vel in tristitia, aliave passione, vel errore circà causam impulsivam; vel quia causa ob quam motus fuisti ad vovendum, cessavit; in his casibus justam habes dispensandi causam, in vota, etiamsi difficultatem illud exequendi non habeas; Sed in prædictis casibus semper cum dispensatione admiscenda sit aliqua commutatio.

Et quæritur, an votum Religionis intelligatur attenta forma juris communis, quod annum probationis concedit ad experiendum; & quis satisfaciat voto animo experiendi, & Novitiatus tempore exeat ex justa causa.

Et quid si exeat sine justa causa, & ex levitate, an tunc teneatur iterùm ingredi? Ex p.6.tr.7.& Misc.2.Res.24.

Sup. hoc sup. In tr. 1. Res. 79. § Nec obstat obstat dicere, ad medium à Ver. & seq. usq. cujusquibus.

§. 1. NEgativè respondet Valentia *tom. 3. disput. 6. quæst. 6. punct. 7.* Quia cessante gravi difficultate exequendi votum, gravique periculo trangressionis nulla adesset causa obstans executioni voti. At omnes Doctores sentiunt, causam legitimam dispensationis illam tantùm esse, quæ voti exequutioni obstat, ergo defectus plenæ libertatis in vovendo non præstat in supradicto casu legitimam dispensationis causam. Consentit Suarez *lib.6.de voto cap. 17. num.* 14. ubi ait: licèt votum fuerit temerè factum, si tamen non nocet, sed potiùs utile invenitur, non erit illa sufficiens causa tollendi votum.

Sup. doctr. contenta in hoc §. seq. sup. latam doctr. Res. 79. & alterius de §. 6. ejus not.

2 Sed affirmativam sententiam tenendam esse puto. Dico igitur, quòd si in tenera ætate votum emisisti, vel interveniente metu, vel in tristitia, aliave passione, vel in errore circa causam impulsivam: vel quia causa, ob quam motus fuisti ad vovendum cessavit: in his casibus justam habes dispensandi causam in voto, etiamsi difficultatem illud exequendi non haberes. Et ita docet Castrus Palaus *tom. 3. tract. 15. disp. 2. punct. 9. num. 6.* Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 8. disputat. 20. numer.* 12. *& seq. & in summa tom. 1. lib. 4. c. 45. num.* 28.

3 Nec obstat ratio Valentiæ adducta in contrarium: nam concedo causam sufficientem ad dispensandum debere executioni voti obstare. Negamus tamen defectum plenæ deliberationis non esse hujusmodi, per se enim obstat, cùm votum emittitur, licèt posteà non obstet, sed hoc per accidens. Secundo respondeo cum Sanchez in locis allegatis, causam obstantem exequutioni voti requiri pro dispensatione voti perfectè voluntarii, secus pro dispensatione voti imperfectè voluntarii. Quod satis colligitur ex voto per vim, & dolum extorto, quod, (ut statim dicam) dispensari poteris, tametsi nullum periculum habeas violationis.

4 Notandum est tamen cum citatis Doctoribus, quibus adde Trullench. *in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 33. numer.* 8. quòd in supradictis casibus licèt levitas justam præbeat causam dispensandi, tamen frequenter cum dispensatione admiscenda videtur aliqua commutatio. Et ita ego olim consului, potuisse Summum Pontificem dispensare in voto Religionis emisso ex quadam vehementi passione, licèt vovens nullam aliam difficultatem pro executione haberet. Verùm talem consulentem ad illud votum ampliùs non teneri, ego tunc probabiliter consului, quia jam ingressus fuerat Religionem, licèt absque causa justa posteà fuerit egressus: nam fateor opinionem probabiliorem docere talem voto non satisfecisse, & teneri iterùm Religionem ingredi, tamen contraria sententia est probabilis, & ut probabilem illam novissimè admittit Fragos. in Regimine Christ. Reipubl. *p. 1. lib. 1. disp. 2. num.* 329. ubi sic ait. Votum Religionis intelligitur attenta forma juris communi, quod annum probationis ad experiendum concedit, & quia satisfacit voto, si ingrediatur animo experiendi, novitiatus tempore exeat ex justa causa. Non tamen desunt, qui doceant, egressum sine justa causa, sed ex levitate, non peccare contra votum, neque teneri iterùm ingredi, quæ opinio est satis probabilis. Ita Fragos., & Doctores, quos ego adduxi *in 4. part. tract. 4. resol.* 25. Vide etiam Trullench. *in Decalogum tom 1. lib. 2. cap. 2. dub. 20. n. 5.*

Quæ hic est in tr. 1. Res. 2. 101 ... ad lib. 3. 6. ult.

RESOL. LXXXI.

An sit credendum dicenti se habere potestatem delegatam dispensandi?

Ex quo sequitur credi posse Episcopo promoventi ad ordines non sibi subditum, dicenti in titulo collationis Ordinum se illum promovisse ex licentia proprii Episcopi.

Etiamque infertur credi posse litteris Summi Pœnitentiarii asserentis sibi vivæ vocis Oraculo commissum esse, ut dispenset in aliquo casu Pontifici reservato. Ex par. 8. tract. 3. Res. 30.

§. 1. RÉspondeo, quòd in foro conscientiæ, cuicumque viro timorato, ac Confessario, dicenti; sibi delegatam esse potestatem ad absolvendum, vel dispensandum, vel ad aliquid aliud, fides haberi potest. Quod experientia ipsa demonstrat: facultas enim absolvendi à reservatis, & dispensandi, medio Confessario, solet à pœnitentibus impetrari. Quoad forum verò exterius, communis conclusio est, commissionem delegatam probandam esse, ostenso delegationis instrumento, & aliàs non esse credendum eam asserenti, ut constat ex *cap. cùm in jure, de offic. delegat.* ubi gloss. & Canonistæ omnes. Ratio est, quia cùm sit quid facti, non præsumitur.

2 Limitant hoc aliqui, nisi delegatus sit persona constituta in excelsa dignitate, ut est Legatus Cardinalis. Sic Anton. *cap. ad eminentiam, num. 4. & 5. de sentent. excomm.* Panormit. *in cap. quod super, num. 5. de fide instrum.* Calder. *cons. 2. tit. de offic. Legat.* Joann. Monach. *in cap. unico, de schism. in* 6. Paul. de Castro *consil.* 301. *libro* 2. Roman. *consil.* 59. *dub.* 4. & alii, quos refert, & sequitur Gratianus *regularibus* 290. *numero unico.*

3 Sed hæc limitatio solùm est vera, quando non agitur de præjudicio tertii, vel saltem non gravi, ut in facultate data ad absolvendum, dispensandum, &c. tunc enim creditur illi, quamvis suæ delegationis litteras non ostendat; secus verò si agatur de notabili præjudicio tertii. Sic Panormit. *loco citato*, Menoch. aliis relatis *d. præsumpt. 15. nu. 4. & 9.* Guttier. *libr. 2. quæst. Canonic. cap. 17. in fine.* Sanchez alios referens *lib. 8. de matrim. disp. 17. num. 18. & 19.*

4 Ex his infert Sanchez *lib. 8. disp. 17. numer.* 19. asserenti se habere potestatem dispensandi, absolvendi, concedendi Indulgentias, credi posse, quia agitur de nullo, vel minimo præjudicio: cautè tamen hæc illatio accipienda est, non enim cuilibet in hac parte credi debet, sed viro timorato, & in dignitate constituto, & de quo præsumi non posset falsum dicere. Tum quia esto hæc potestas nullum, vel minimum præjudicium ordinariis afferat: habenti illum specialem honorem, & authoritatem, ob cujus causam præsumi potest sibi falsò arrogare. Non ergo est credendum, nisi probet. Et ita hanc sententiam tenet Castrus Palaus *tom. 1. tr. 3. disputat. 6. punct. 10. num.* 4.

5 Sequitur etiam ex supradictis, credi Episcopo promoventi ad Ordines non sibi subditum, dicenti in titulo collationis Ordinum, se promovisse ex licentia proprii Episcopi, quia agitur de modico præjudicio. Et ita tenent Rebuff. *in praxi benef. tit. de forma Dimissoriarum, num.* 36. & relato Cardinali, Men. *de arbitr. lib. 1. quæstion. 76. num.* 10. Gutierr. *lib. 2. qq. Canon. cap. 27. num. penult.* & Sanchez *loco cit. num.* 20.

6 *Secundò* infertur, credi litteris summi Pœnitentiarii asserentis, sibi, vivæ vocis oraculo, commissum esse, ut dispenset in aliquo casu Pontifici reservato, quòd id in nullius præjudicium vergat. Et ita Paulo *citato*, docent Cardin. *Clement. ne Romani §. Eo tamen proviso, num. 1. de elect.* Francus *capit. 1. num. 4. de tempor. ordin. in 6. & ibi* Domin. *§. ult. n.* 1. Octavian. Vestr. *de officio Curiæ Romanæ, lib. 3. cap. 2.* & Sanchez *disp. 17. num.* 21.

RESOL. LXXXII.

An dispensatio in votis, vel aliquo alio impedimento possit fieri, invito eo, cum quo dispensatur.

Et an Superiores possint irritare vota, & juramenta subditorum, illis nolentibus, & invitis, sicut potest fieri absolutio ab excommunicatione invito? Ex p. 8. tract. 3. Res. 86.

§. 1. QUæstio est curiosa, & negativè respondent. Et ideò licèt Aragon. 2. 2. *quæst. 86. artic. 9. paulò post principium*, & Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto, libr 6. capit. 1. ad finem*, Sayro *in clavi Regia, libr. 5. capit. 8. numer.* 6. concedant, posse superiores irritare vota subditorum, illis nolentibus, & invitis, id tamen *ibidem* de dispensatione loquentes negant, ex his fundamentis. *Primò*, quia dispensatio est actus jurisdictionis spiritualis; & est beneficium quoddam, quod invito non conceditur, nec prodest. *Secundò*, quia irritatio potest fieri licitè, & valide sine causa: at non ita dispensatio voti, aut juramenti: probavimus enim *suprà*, nec licitè, nec validè sine causa fieri posse; quare cum illa sine causa fieri posset, non pendebit talis irritatio à voventis, vel jurantis voluntate: pendebit autem dispensatio, cùm sine causa fieri non non possit. *Tertiò*, quia dispensatio datur in favorem ejus, cum quo dispensatur; ergo non debet in ejus onus eo invito retorqueri, juxta reg. 61. *Quod ob gratiam, regulis juris in 6. Quarto,*

ad, quia eo ipso, quòd subditus dispensationem non acceptat, videtur iterum votum emittere de novo.

2 His tamen non obstantibus, affirmativam sententiam tenet Sanchez *in summa lib.4.cap.24.num.26. in medio*, ubi expressè ait, dispensationem voti concedi posse subdito invito, ita ut eum voti obligatione liberet, & ita cum Sanchez tenet Beja *in suis responsionibus, part.2. casu 9. notab.* 2. Et ratio, ac fundamentum est. *Primò*, quia subditus nequit sua voluntate præjudicare potestati superioris ad dispensandum, quando superior justam causam dispensandi habet. *Secundò*, quia etsi, regulariter loquendo, dispensatio sit beneficium, & favor illius, cum quo dispensatur, at quando id, bono communi postulante, potest, non in ejus beneficium conceditur, sed in beneficium boni communis.

3 Nec fundamenta contrariæ sententiæ vim habent. *Ad primum*, enim respondeo, etiam absolutionem ab excommunicatione esse actum jurisdictionis spiritualis, & esse beneficium quoddam: & tamen potest conferri invito, & illi prodest, ut ab eo vinculo liberetur, ut docet Sanchez *lib.4. Decalogi, cap.* 24. *num.*26. & traditur passim in materia de excommunicatione, & beneficium etiam quod in bonum commune referri potest, licèt alicui immediatè prosit, potest ei invito concedi, non ratione beneficii ei collati, sed ratione beneficii, quod bono communi confert. *Ad secundum* respondeo, in hoc versari discrimen, quòd irritatio potest ad libitum superioris concedi validè invito voventi, nulla subsistente causa: at dispensatio non potest ei invito validè concedi nisi justa causa data, poscenteque bono communi, aut alia urgenti necessitate occurrenti, data autem justa causa etiam non pendet à voluntate subditi, sicut nec pendet irritatio. *Ad tertium* dico, eam gratiam per accidens retorqueri in onus voventis, non enim ob ejus onus fit, sed ob favorem boni communis. *Quartum* nullam habet difficultatem, quia eadem ratio militat prorsus in irritatione, dum enim subditus irritationem non acceptat, videtur quasi de novo votum emittere, & tamen contrarii Doctores asserunt, limitationem fieri posse voventi, & juranti invitis, quare quamvis de novo fiat, adhuc potest superior ejus obligationem tollere voventi invito.

4 Monet tamen Sanchez, & benè, *dict.lib.4. Decalogi cap.* 24. *numer.*26. ut rectè, & firmiter dispensatio hæc invitis voventibus, & jurantibus fiat, debere fieri non solùm dispensando, sed etiam prohibendo simul voti, & juramenti materiam; sic enim fiet, ut posteà emissum votum de illa sit irritum, tanquam de re illicita, quia prohibita, quod idemmet Suarez *tom. 2. de Religion. tractat. de voto, libr. 6. cap. 5. ad finem*, ait idem esse etiam necessarium, ut irritatio rectè fiat invito subdito.

5 Idem docet Beja *dicta part.2. in suis responsionibus, casu 9. notab.* 2. de commutatione voti. At dicendum est, invitis voventibus, & jurantibus prædictam commutationem fieri non posse; quia per commutationem non tollitur obligatio, sed transfertur in aliam materiam, & sic nequit alia obligatio de novo contrahi absque voventis voluntate, & ita docet Sanchez *d.lib. 4. Decal.c.* 34.*num.*27. & Suarez *modò allegatus*.

6 Non desinam tamen hìc adnotare Ochagaviam *de sacrament. Matrim. dispensation. tractat. 4. quæst.7. num.*6. respondens ad quæstionem propositam, docere regulariter, non posse fieri per dispensationem contra voluntatem ejus, in cujus favorem dispensatur, quia cùm dispensatio ordinetur in levamen ejus non debet in ejus gravamen retorqueri, juxta *regulas juris* 61. *&* 69. *in* 6. ita notavit Suarez 2. *tom. de religionis fol.* 5144. Credo tamen in eo casu, quo dispensatio maximè esset necessaria, vel ad bonum commune, vel ad bonum spirituale ejus, cùm quo dispensatur, posse concedi dispensationem eo invito, non solùm validè, quod certum est, quia dispensatio tantùm dependet, cùm sit actus jurisdictionis, ex voluntate dispensantis, & ex causa sufficienti; sed etiam licitè cùm superior contra voluntatem inferioris posset ab eo auferre impedimenta salutis.

R E S O L. LXXXIII.

An dispensatio impetrata pro aliquo prosit, si eo ignorante impetrata est?

Et discutitur, an dispensatio impetrata ab altero volentium matrimonium inire, vel qui irritum inierunt, prosit utrique, quamvis alter prorsus impedimentum ad dispensationem ignoret? Ex part. 8. tr.3. Res. 87.

§. 1. NEgativam sententiam tenet P. Leone ex Societate Jesu *in sua utilissima praxi Pœnitentiaria, part.* 5. *fol.* 34. ex sequentibus rationibus.

2 *Primò*, quia præces debent veritate niti, & præcipuè in rebus substantialibus: quomodo preces veritate niterentur, si orator non esset verè orator, id est, falsus, cùm non ipse oraret, hoc est, peteret gratiam, sed alius, eo prorsus inscio?

3 *Secundò*, quia Sedes Apostolica non admittit supplicationes, quæ non fiunt de consensu illius pro quo supplicatur, *c. innotuit* 20. §. *fin. de elect.* ergo neque Major Pœnitentiarius, qui Sedis Apostolicæ vices gerit.

4 *Tertiò*, daretur occasio mercimonii super litteris Majoris Pœnitentiarii, cùm unusquisque ad libitum posset sibi fingere casus, & diversa desuper Brevia congerere de rebus communiter contingentibus, illaque posteà magno recepto pretio egentibus tradere, seu potiùs vendere: quod tamen totis viribus impediendum est, argument. *cap. nonnulli*, 28. *§. sunt & alii, de script.* ubi gloss. & omninò repellendum à sancto, & immaculato S.P. Officio.

5 *Quartò*, istæ gratiæ pendent à mente, & voluntate concedentis, *cap. mandatum* 38. *de rescriptis, cap. cùm causam* 36. *de præbend. cap. ult. de procurat.* Mens autem M. P. & S. P. est. Illas solùm petentibus concedere, ut ex ipsismet verbis diplomatum patet, & mihi clarissimè constat experientia annorum quatuordecim, quibus munus Procuratoris in S.P. Officio exercui. Immò benè recordor, quemdam solicitatorem gravibus minis redargutum, ejusque quamplurima Memorialia à me retenta, & lacerata, de mandato Illustrissimi D. Regentis, ob solam sed probabilem suspicionem, quòd illa non fuissent confecta, & protecta de egentium consensu, & scientia.

6 Sed ego puto, talem dispensationem omninò prodesse, sicut, & alia privilegia, etiamsi motu proprio concedantur, nisi oppositum velit Pontifex. Ita sentiunt Emanuel Sà *in summa verb. gratia, numer.* 23. & Vasquez 2. *tom. in prart.* 2. *disputation.* 156. *numer.* 23. Probatur *primò* ex *l. universi* 6. *C. de precibus Imperat. offer.* quæ decernit, non referre, à quo impetratum sit privilegium, dummodo à Principe concessum sit. *Secundò* probatur ex *cap. si motu proprio, de præbend. in* 6. ibi, secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eodem; ex quo colligitur, litteras ad beneficia posse impetrari sine mandato generali, vel speciali ejus, cui impetratur; ergo eadem est ratio de impetratione dispensationis. Undè si quis dispensationem obtineat pro consanguinitate, quia conjunctus erat cum Maria, hæc dispensatio, etiamsi à Maria ignoretur, ei proderit, cùm illud impedimentum commune sit utrique. Ad hoc verò, ut dispensatio mandetur executioni, debet priùs ab eo, in cujus favorem concessa est, acceptari, vel ab habente speciale mandatum ejus. Quam doctrinam circà beneficia docent Felinus *capit. nonnulli, §. sunt, num.*46. *de rescriptis*, & alii, & generaliter quantum ad privilegia docet novissimè Vasquez *loco citato, cap.* 2. Et eadem videtur esse ratio, quod attinet ad dispensationem matrimonii, immò eandem doctrinam in specie nostri casus docuit Salas *tom. de legibus, quæstion.* 96. *tract.*14.*disput.* 12.*sect.*7.*num.*29. Probatur verò, ut dispensatio effectum suum sortiatur, requiritur acceptari eam ab eo, cui interest, quia dispensatio conceditur in favorem privatæ personæ, ut licitè possit contra legem communem operari, & ita nondum censetur ei prodesse, quousque habeat notitiam illius; diverso verò modo loquendum est, cum sit revocatio totius legis statuentis aliquod impedimentum dirimens, quoad totam Rempublicam, nam post revocationem talis legis promulgatam debito modo etiamsi quis contraheret cum mala fide, existimans se laborare illo impedimento dirimente, quia nescit tale impedimentum esse ablatum per novam illam legem revocatoriam; si tamen habeat animum contrahendi matrimonium eo modo, quo possit, validum matrimonium contrahet; quia tunc valor matrimonii non oritur ex privilegio, quod nullum est concessum in eo casu, sed ea abrogatione legis, quæ constituerat impedimentum, quæ abrogatio, quia non fit in favorem alicujus privati, sed potiùs totius Reipublicæ, non requirit scientiam privatam, sed communem, quæ sufficienter habetur media promulgatione legitimè facta.

7 *Nota* tamen, quòd P. Leone *ubi supra* limitant suam sententiam in personis conjunctis, & putat, quoad nostrum propositum, gratias sacræ Pœnitentiariæ obtentas à consanguineis, & affinibus usque ad quartum gradum, suffragari indigentibus, etiamsi absque eorum mandato, & scientia fuerint obtentæ, Nam in istis regulariter præsupponitur affectio, & mercimoniorum, atque aviditas lucri: argum. *Auth. Ad mater, vel avia, C. de excusat. tutor.*

8 Idem existimo dicendum de gratiis obtentis ab indigentium Confessariis, vel amicis non levi amore conjunctis, ob rationes superiùs allatas. Vide Sanchez *de matrimon. lib.* 3.*disp.* 56. *& lib.*8.*disp.*26.

9 In summa, quando abest mercimonium, & avaritia, existimo à quolibet posse impetrari hujusmodi gratias. Unicuique enim Deus mandavit de proximo suo. Ita ille.

10 Sed hìc discutienda venit illa quæstio, an dispensatio impetrata ab altero, volentium matrimonium inire, vel qui irritum inierunt, prosit utrique, quamvis alter prorsus impedimentum, ac dispensationem ignoret. Videtur, quòd non, tum quia dispensatio, cùm sit stricti juris, non extenditur de persona ad personam; tum etiam, quia cùm utrique dispensatio servire debeat, nec prosit, nisi à tempore scientiæ, videtur necessarium, ut utrique constet.

11 Sed

11 Sed ita distinguendum est, vel impedimentum necessariò afficit utrumque, ut est consanguinitas, & affinitas vel afficit alterum solùm, ut est votum castitatis, aut ita commone, ut sit tamen in utroque diversum, ut si uterque castitatem promiserit.

12 Quando impedimentum est prioris generis, satis est dispensationem ab altero obtineri, vel acceptari, ut prosit etiam alteri ignoranti. Ratio est quia dispensatio ad necessariò connexa extenditur. At dispensatio unius ad contrahendum cum fœmina, est necessariò annexa dispensationi fœminæ ad contrahendum cum eo. Et eo ipso, quòd alter ea his suam dispensationem acceptat, fit habilis ad contrahendum cum altero, quòd fieri nequit, nisi uterque habilis sit. Ergo proderit dispensatio illa alteri ignoranti. Sic docent Navarr. *lib. 4. cons. in 1. edit. tit. de sponsal. consil. 14. n. 2. & in 2. lib. cit. de rescript. cons. 3. num. 2.* Henriquez *lib. 11. de matr. cap. 3. n. 6.* Sanch. *lib. 2. de matr. disp. 36 n. 6.* & alii.

13 Quando verò impedimentum est posterioris generis, tunc necesse est, ut ille, qui impedimento affectus est, etsi uterque illam acceptet, quamvis absque ejus mandato possit impetrari. Ratio est; quia dispensatio directè impetratur habenti impedimentum, nec impetrata uni, impetratur per quandam necessariam consequentiam alteri, sicut contingit in priori casu. Ergo is, qui illa eget, debet eam nosse, & acceptare, & si utrumque egeat, uterque &c. Ita Sanchez *loco citato n. 7.*

RESOL. LXXXIV.

An in dispensatione subreptio circà unam partem vitiet etiam alteram, si partes rescripti sint omninò separatæ?

Ex quo sequitur, quòd si in eodem rescripto impetret quis dispensationem voti castitatis, ac peregrinationis Jerosolimitanæ; allegata scienter falsa causa circà alterum votum, vera autem circà alterum, non vitiatur dispensatio circà utrumque, sed tantùm circà illud, in quo causa falsa fuit; secus verò si duplicis impedimenti ad matrimonium contrahendum dispensatio in eodem rescripto obtineretur, ut voti castitatis, & consanguinitatis, &c. Ex p. 8. tract. 3. Res. 90.

§. 1. AFfirmativè respondet Panormitanus *in capit. super litteris, de rescription.* Sed contrarium est tenendum. Et probatur, quia hæc irritatio est in penam doli, & malitiæ: ergo est extendenda ultra casum in eo textu expressum, qui est, quando impetratur unum rescriptum, diversa continens, quorum unum connexionem habet cum altero, quia pertinet ad eamdem causam decidendam. (Sup. hoc inf. in Res. [illegible] Dec. [illegible])

2 *Secundò*, quia, cum diversæ gratiæ, absque nulla connexione, in eodem rescripto conceduntur sunt virtute duo rescripta, ac omninò per accidens, & materialiter unum. Ergo nil confert subreptio circa unam gratiam ad alterius irritationem.

3 *Tertiò*, quia *cap. si eo tempore, de rescript. in 6.* ubi deciditur, rescriptum ad beneficium, sivè cum cura, absque illa obtentum, tacito defectu legitimæ ætatis ad curatum: cùm tamen legitimae stet ad simplex; validum esse ad obtinendum beneficium simplex, non verò curatum, hanc nostram opinionem probare videtur: ibi enim sunt diversæ gratiæ, & omninò separatæ, & ad diversos effectus, nimirum altera ad beneficium simplex, altera ad curatum, & ideò subreptio circà unam non vitiat alteram. Et quamvis Panormitanus *in cap. super litteris, num. 5. de rescript.* Felinus *in cap. sedes num. 2. eodem tit.* Franc. *d. c. si eo tempore, num. 4.* Guttierez *quæst. Canonic. lib. 2. c. 15. nu. 45.* sentiant intelligi *d. c. si eo tempore*, quando subreptio fuit per ignorantiam: hæc tamen expositio est ad libitum, seu gratis facta: nam textus indistinctè loquitur.

4 Ex his sequitur, si in eodem rescripto impetret, quis dispensationem voti castitatis, ac peregrinationis Jerosolymitanæ, allegata scienter falsa causa circà alterum votum, vera autem circà alterum, non vitiari dispensationem circà utrumque, sed tantùm circà illud, in quo causa falsa fuit. Ratio est, quia sunt dispensationes omninò separatæ, secus verò si duplicis impedimenti ad matrimonium contrahendum dispensatio in eodem rescripto obtineretur, ut voti castitatis, & consanguinitatis, nam subreptio dolosa in altero vitiabit totam dispensationem, quoniam, cùm sit rescriptum ad eamdem causam, eumdemque finem respiciens, quoad utramque partem censebitur prorsus unum. Vide Sanchez *de matrimonio, libr. 8. disputation. 21. numer. 71. & 72.* cui ego addo Merollam *tomo 2. disputation. 4. capitul. 6. numer. 403.* & alios pœnes ipsos.

RESOL. LXXXV.

An subreptio dolosa, ut totum rescriptum vitiet, sufficiat, ut sit circà causam etiam impulsivam?

Et quid, si subreptio sit circà causam finalem? Ex part. 8. tract. 3. Res. 91.

§. 1. AFfirmativè respondet Sylvester *verb. Rescriptum, quæstion. 6. & 7.* Corduba *in summa, q. 45. opin. 1. pu. 1.* immediatè ante 3. rationem, Guttierez, *quæstion. Canonicar. lib. 2. cap. 15. num. 134.* & ita asserunt, *cap. super litteris de rescript.* indistinctè intelligendum esse, sivè subreptio dolosa versetur circà causam finalem, vel impulsivam.

2 At ego contrarium sentio, & assero, solam subreptionem circà causam finalem, illam vitiare, dicendum est, quantumvis malitia, & dolus adsit in tacenda veritate, vel exprimenda falsitate solius causæ impulsivæ totius, vel partis rescripti, nihil ipsius vitiari. Et ita intelligitur *d. cap. super litteris*, quare solùm dispensationes, & cætera rescripta censentur, quando, sivè ignoranter, sivè dolo, est taciturnitas veri, sivè expressio falsi in causa finali. Et tunc, si ea subreptio, tacendo verum, sivè exprimendo falsum contingat in causa finali totius rescripti, & ita totum rescriptum afficit, vitiabit totum, sivè per fraudem, sivè per ignorantiam contingat. (Sup. hoc in Res. [illegible])

3 Et ideò textus *in cap. super litteris*, intelligendus est de subreptione circà causam finalem, quia agit de taciturnitate veritatis, vel expressione falsitatis causæ conducentis ad valorem rescripti: at causa impulsiva non est hujusmodi, sed sola causa finalis. ut probavimus in superioribus, ergo de sola subreptione circà causam finalem agit. *Secundò*, quia textus, quoad hoc, æquiparat prorsus malitiam, & fraudem in tacenda veritate, vel exprimenda falsitate: sed tacens veritatem, quam explicare non tenetur, qualis est circà causam impulsivam, non potest fraude, vel malitia notari, hæc enim culpam implicant: cùm tamen nulla sit in eorum taciturnitate, quæ quis explicare non tenetur. Nec obstat, quòd in mendacii expressione delictum sit: nam si non contingat circà causã conducentem ad rescripti valorem, non afficitur id delictum malitia speciali mendacii, ratione rescripti, in quo contingit, ut benè inquit Sanchez *loco citat.* Sicut mentiens in Confessione sacramentali, circà rem non necessariò confitendam, reus est mendacii simplicis, & non mendacii ad confessionem attinentis. Sicut ergo hoc mendacium non vitiat confessionem, ut benè probat Suarez *tom. 3. in 3. part. disp. 22. sect. 10. nu. 5.* ita neque illud debet vitiare rescriptum.

RESOL. LXXXVI.

An in dubio, utrùm causa expressa in narrativa alicujus rescripti sit finalis, vel impulsiva, censenda sit impulsiva, & non finalis?

Idem dicendum est, quando dubium est, an satis probetur veritas narratorum: vel quia est dubium, an causa falsa allegata sit finalis. Ex p. 4. tr. 3. Res. 64.

§. 1. NEgativam sententiam docet Villalobos *in summa to. 1. tract. 2. difficult. 43. numer. 7.* ubi sic ait: *Quando viniesse dudasi la causa fue solo impulsiva ò final, alguno dizen que se ha de presumir impulsiva, y dizen que en duda en este caso haura de valer la despensacion. Otros tienen que no se hà de presumir si no final, assi no tienen Baldo y Socino, y esta sentencia tengo por mas cierta, y que en duda no ha de valer la dispensacion por que la ley esta en possession, y assi es menester que la dispensacion sea cierta* (Ita ille, & ante illum Molina *de just. tom. 1. tr. 2. disp. 273.* & hæc opinio est probabilis. (Sup. hoc in R. [illegible] § Dico quarto, [illegible])

2 Sed ego contrariam non minus probabilem esse existimo, quam tuentur Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez *de matrim. tom. 9. lib. 8. disp. 21. num. 20.* quibus ego addo Sanctarellum *var. resol. p. 1 qu. 56. nu. 5.* Granado *in 1. 2. D. Thomæ, controv. 3. tract. 3. disp. 17. sect. 4. num. 30.* Castrum Palaum *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 26. §. 5. nu. 3,* Menochium *vol. 2. consil. 106. num. 91.* & Laurentium de Portell. *in respons. moral. p. 3. cas. 8. num. 2.* asserentes in casu dubio an sit causa finalis, an verò solùm impulsiva, præsumi impulsivam, & non finalem, quia semper debet stare præsumptio in favorem actus; quod idem dicendum est cum Palao *ubi suprà*, ut ego alibi adnotavi, quando dubium est, an dispensatio valida sit, quia dubium est, an satis probetur veritas narratorum, vel quia est dubium an causa falsa allegata sit finalis: nam in his casibus præsumendum est, validam esse dispensationem. Vide Sanchez *ubi suprà num. 25.* Illustrissimæ Societatis Jesu decus, & ornamentum. (Alibi [illegible])

RESOL. LXXXVII.

An in dubio, si causa tacita in dispensatione sit finalis, vel impulsiva, dispensatio sit invalida? Ex p. 8. tr. 3. Res. 62.

§. 1. DE hac quæstione ego egi *in part. 4. tract. 3. resolutione 64.* & pro parte affirmativa adduxi Molinam, & Villalobos, quibus nunc addo Ochagaviam *de sacrament. Matrimon. tract. 4. qu. 9. num. 710.* Gutierez *pract. quæstion. lib. 3. quæst. 17. num. 115.* Menochium *consil. 272. num. 57. vol. 3.* & Bal- (Quo hic [illegible] R. antecedenti, & in R. sequ. [illegible])

& Baldum *con.* 335. *vol.* 1. Probatur *primò*, quia Pontifex concedit Ordinario, aut Confessario, ut dispenset, si preces veritate nitantur, at quando est dubium, non nituntur veritate. *Secundò*, quia cùm de impedimento constet, & dispensatio dubia sit, stat possessio pro impedimento.

2 Sed ego, *ubi suprà*, negativæ sententiæ adhæsi cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Riminaldum *consil.* 275. *num.* 17. *vol.* 3. *& cons.* 56. *num.* 6. *& seq. vol.* 5. Salas *de legibus disp.* 20. *sect.* 15. *num.* 122. & Bonacinam *disp.* 1. *quæstion.* 2. *pu.* 6. *in fine*. Quia in dubio semper actus præsumendus est validus.

3 Et ad primùm argumentum contrariæ sententiæ respondet Sanchez, quòd cùm in eo dubio præsumatur pro valore dispensationis, prævalet ea pars, ut preces veræ sint.

4 Ad secundum dicit, quòd possessioni illi, stanti pro impedimento, præponderat præsumptio valoris actus, qui in dubio, & quantum fieri potest, præsumendus est. Nam præsumptio faciens actum valere, reputatur reliquis firmior, & potentior, ut probat Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 4.

5 *Nota* tamen, quòd post hæc scripta, inveni doctum, & amicissimum P. Martinum Perea *de matrim. disp.* 46. *section.* 1. *num.* 4. sententiam Sanchez docere; nempè, in dubio, an causa sit finalis, vel impulsiva, dispensationem esse validam; & pro illa citâre Hurtadum, & Coninck: undè ego hanc sententiam puto satis probabilem esse.

RESOL. LXXXVIII.

An qui dubitat, num dispensatio obtenta sit valida, possit ea uti? Et notatur, quòd quando dubitatur, an causa in dispensatione, vel gratia, aut privilegio tacita, vel falsò expressa sit finalis, vel tantùm impulsiva, præsumendum sit esse causam impulsivam, & non finalem. Ex p. 4. tr. 3. Res. 45.

Sup. hoc in R. seq. & infrà in Res. 90. §. ult. ad medium, & eadem in R. 1. not. seq. in fin.

§. 1. REspondeo, quòd in tali casu præsumendum est, dispensationem esse validam. Ita tenet Riminaldus *lib.* 3. *cons.* 275. *num.* 17. *& lib.* 5. *cons.* 562. *numer.* 26. quem citat, & sequitur Sanctarellus *variar. resol. tom.* 1. *quæst.* 59. *nu.* 1. Et ratio est, quia irre dubia judicandum est in favorem actus, ut scilicet magis valeat, quàm pereat ex *cap. Abbate, de verb. significat* & ex *l. quoties, ff. de rebus dub.* Nec valet dicere, & quod, v.g. constat esse impedimentum, & dispensatio est dubia. Ergo possessio stat pro impedimento, & cùm melior sit conditio possidentis, dicendum est, dispensationem, non valere; nam respondeo, meliorem esse conditionem possidentis, si illi aliquid aliud non prævaleat, ut prævaleat in casu nostro, nam in dubio præsumendum est pro validitate actus.

Sup. hoc in dubio præced. R. & similiter in R. 1. not. in princ. §. ult.

2 Notandum est etiam hic obiter, quòd quando dubitatur, an causa in dispensatione, vel gratia, vel privilegio tacita, vel falsò expressa sit finalis, ita ut sine illa non concederetur dispensatio, vel gratia; an verò sit tantùm impulsiva, ita ut etiam ex expressa Princeps concederet dispensationem, vel gratiam, præsumendum est, causam esse impulsivam, & non finalem; quia, ut dictum est, in dubio præsumendum est in favorem valoris actus, ut valeat, & non pereat. Ita Sanctarell. *ubi suprà num.* 5. cum aliis penes ipsum, licèt etiam probabiliter contrariam sententiam teneat Molina *de just. tom.* 1. *disp.* 173. Baldus *lib.* 1. *consil.* 355. *num.* 2. Bartholomæus Socinus *lib.* 2. *cons.* 273. asserentes in tali præsumendum esse, quòd sit causa finalis; sed nostra opinio est probabilis, & tuta in praxi; sed de hac quæstione infra iterùm redibit sermo.

Infra iterum in Res. 1. not. posteriori.

RESOL. LXXXIX.

An in dubio circà dispensationem matrimonii, dispensatio censenda sit valida, v.g. ut si causa tacita, vel falsò inter alias veras expressa sit finalis, vel tantùm impulsiva.

Idem est, quando dubium est, an satis probetur veritas narratorum in supplicatione, &c. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 9.

Sup. diffic. 2. lo. tali hujus R. §. in Res. prox. & sup. dict. hujus textus lege ibi Res. ejus locum du. not. & inf. in Res. seq. §. ult. ad medium.

§. 1. HIc casus frequenter potest accidere, ut si v.g. causa tacita, vel falsò inter alias veras expressa sit finalis, quæ vitiat dispensationem, vel tantùm impulsiva, quæ non vitiat, item quando dubium est, an satis probetur veritas narratorum in supplicatione, &c. & negativam sententiam docet Coninck *de Sacram. disputat.* 33. *dub.* 6. *numer.* 93. vide etiam Guttierez *lib.* 3. *pract. qq. quæst.* 17. *num.* 115. Menochium *volum.* 3. *consil.* 262. *num.* 57. Barbosam *part.* 1. *leg.* 1. *num.* 84. *pro solut. matrim.* & alios penes ipsos. Hæc opinio est probabilis.

2 Sed non minùs probabilem contrariam esse existimo, quam tuetur Salas *de legibus, disp.* 20. *sect.* 15. *num.* 122. Sanchez *de matrim. lib.* 9. *disput.* 21. *num.* 25. & alii, quia in dubio semper præsumitur actus validus, *cap. Abbate, de verb. significat.* & consequenter dicendum est, quòd possessio sit pro valore actus, & in dubio causa præsumitur semper impulsiva. Cæteras rationes videbis apud Sanchez; adi illum, & non pigebit. Vide etiam Riminaldum *volum.* 3. *cons.* 275. *numer.* 17. *& volum.* 5. *consil.* 562. *num.* 26. *& sequent.* & Bonacinam *de legib. tom.* 2. *disp.* 2. *quæst.* 2. *punct.* 6. *num.* 4. hanc sententiam docentes.

3 Verùm post hæc scripta inveni novissimè Franciscum Merollam *in suis disp.* 3. *cap.* 3. *diffic.* 3. *collat.* 14. *num.* 178. negativam sententiam adversus Sanchez docere; sed ego, his non obstantibus, non discedo ab ejus sententia affirmativa, quam præter citatos Doctores etiam docet, & sustinet amicissimus Pater Sanctarellus *tom.* 1. *variar. resol. quæst.* 59. *per totam*. Dico igitur, quòd quando dubitatur, an dispensatio sit valida, an subreptitia, præsumendum est, quòd sit valida: nam in re dubia judicandum est in favorem actus. Ideò hæc omnia Confessarii mente teneant, nam ut dixi, pluries hæc dubitatio in facti contingentia potest accidere, & secundùm hanc opinionem consulentes, seu pœnitentes à multis laboribus liberabuntur.

RESOL. XC.

An taciturnitas veri reddat subreptitiam dispensationem, quando tacetur aliquid, quòd secundùm stylum Curiæ est necessariò declarandum? Ex p. 1. tr. 10. Res. 42.

§. 1. AFfirmativè respondet Sanchez *tom.* 2. *lib.* 8. *disput.* 21. *quæst.* 1. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 1. *tractat.* 4. *cap.* 22. *num.* 18. Et ratio est: quia stylus Curiæ facit jus, ut ex multis probat Barbosa *in collect. tom.* 1. *lib.* 1. *titul.* 2. *capit.* 11. *num.* 3. Ergo, &c.

Sup. hoc in Res. seq. sect. ter in §. itaque & lege Resol. not. seq.

2 Sed Granado *in par.* 2. *contr.* 7. *tract.* 3. *par.* 2. *disp.* 17. *sect.* 6. *numer.* 46. docet, tunc stylum Curiæ facere jus, quando constat, eum esse talem, ut prudentis arbitrio inducat obligationem etiam in foro conscientiæ: quod non semper constat, immò Henriq. *lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 7. asserit, taciturnitatem veri non vitiare dispensationem in foro conscientiæ, sed solùm in externo, licèt stylus Curiæ petat, ut non taceatur, & Cœvallos *in qq. pract. quæst.* 737. *à num.* 20. ait ejusmodi stylum non obligare extra Curiam, quòd idem sentiunt alii Doctores, & præterea stylum Curiæ variari, variato Pontifice, & non obligare, nisi sit scriptus, & à Papa approbatus. Quod quidem deserviet, ut non reputetur subreptitia dispensatio, in qua tacetur verum contra stylum Curiq; nisi certò constiterit, talem esse stylum, ut in foro animæ obliget, & in oo loco, in quo traditur dispensatio. Hæc Granado, licèt contrarium sentiat Salas *de legib. q.* 97. *tract.* 14. *disput.* 20. *sect.* 15. *numer.* 117. & Sanctarellus *variar. resol. p.* 1. *quæst.* 50. *num.* 17. ubi docent sententiam Sanchez, & impugnant Henriquez, & Cevallos, quorum sententia tutissima est, cùm opposita sit periculosa: quando taciturnitas reddit dispensationem difficiliorem.

Sup. hoc stylo curiæ latissimè sup. in R. 619. difficultas, & in multis aliis ibi notat. & in Res. seq. §. itaque & in aliis ibi not.

RESOL. XCI.

An taciturnitas veritatis dispensationem vitiet, quæ sola est causa finalis concessionis, & secus verò, quando est sola causa finalis impulsiva?

Et docetur, quæ sit causa finalis, & quæ verò impulsiva. Ex p. 8. tr. 3. Res. 50.

§. 1. REjectis aliis sententiis: assero, solùm vitiari gratiam, & dispensationem tacita veritate, quæ est causa finalis concessionis; secus verò quando est solùm causa finalis impulsiva. Appello causam finalem illam, qua cognita, Princeps gratiam non concessisset: impulsivam verò, qua cognita, concessisset quidem, sed cùm majori difficultate. Et ita hanc sententiam tenet Pater Molina *de Justit. tom.* 1. *tractat.* 2. *disputation.* 173. *verb. ut item legitimatio*. Emmanuel Sà *verb. Gratia num.* 10 Covarruvias *lib.* 1. *variar. cap.* 20. *n.* 5. Menochius *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *cas.* 201. *num.* 3. & alii, quibus adde novissimè sapientissimum P. Amicum *tom.* 5. *disp.* 6. *sect.* 8. *numer.* 114.

Sup. hoc in R. pręt. & lege Resol. & 91. not. seq.

2 Probatur hæc opinio ex *cap. dudum, vers. Nos igitur, de præbend. in* 6. ubi ad valorem concessionis beneficii, ponderat Pontifex, non obstare taciturnitatem veri, quo cognito, adhuc concessisset, ibi, *Considerantes quoque, quòd nos, exposito nobis de potestate prædicta, nihilominus litteras gratiosas daremus*. Item ex *c. fin. de fil. præsbyt. in* 6. ubi decidens textus, non valere dispensationem ad aliud beneficium impetrandum, ab illegitimo obtentam, si aliud priùs impetraverat, nisi prioris defectus mentionem faciat, reddit rationem his verbis, *Cùm non sit verisimile, sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum, voluisse, si hoc fuisset expressum, dispensare*.

3 *Secundò*, probatur, quia ratio hujus subreptionis, & efficaciæ gratiæ, tacita veritate, consurgit ex ignorantia illius veritatis in Principe, ac proindè defectus voluntatis concedendi, ignorantia enim voluntarium aufert. At subreptio, & defectus causæ impulsivæ, quæ solùm retardaret à tam felici concessione, non irritat dependentia à gratuita voluntate, nec aufert voluntarium, ad eorum valorem requisitum, sed tunc tantùm, quando omninò retraheret à concessione,

& sic

& sic ex defectu in causa finali, ut constat ex *l. cum tale, 75. §. falsam causam, ff. de condit. & demonstr.* ubi deciditur, tunc vitiari legatum ex causę defectu, si probetur fore, ut cognita veritate testator non legaret. Ergo à fortiori, gratiæ, & dispensationes, quæ non omninò gratuitæ sunt, sed ad Principis officium spectant, & in quibus concedendis, aut denegandis, ratione ipsum duci oportet, tunc tantùm vitiabuntur, ac involuntariæ censebuntur, quando ignorantia, aut error Principis versatur circà causam finalem, qua verè cognita, gratiam non concessisset.

4 Confirmatur, quia in cæteris omnibus dispensationibus, defectus causæ impulsivæ non impedit valorem actus, sed solius causæ finalis, ut dicunt communiter Doctores, ex *capit. cùm cessante, de appell. & leg. si mulier, Cod. de jure dot. & leg. 5. §. sexum, ff. de postul.* ergo idem dicendum est in gratiis, & dispensationibus.

5 Dicendum est igitur non cujuscumque veritatis taciturnitate dispensationem vitiari, sed solùm ea, quæ cognita dispensationem retraxisset à dispensatione concedenda, quæq; per se ad dispensationem facit. Prior assertionis pars probatur, nam tunc vitiatur substantialiter dispensatio, quando non procedit ex efficaci, & absoluta voluntate dispensatoris, quotiescumque tacetur veritas, qua cognita, concessa non fuisset dispensatio, non procedit ex efficaci, & absoluta voluntate dispensatoris, ergo substantialiter vitiatur. Major patet: nam valor dispensationis pendet ex voluntate concedentis: ergo quando ea non est efficax, absoluta, sed tantùm conditionata, non erit sufficiens ad valorem dispensationis, conditione non subsistente. Minor probatur, quia quando veritas, quæ tacetur, est talis, ut ea cognita, non fuisset concessa dispensatio, præsumitur, voluntatem dispensatoris non fuisse, absolutè talem dispensationem concedere, sed sub conditione, nisi omittatur veritas, qua cognita, dispensatio non concederetur. Cęterùm limitatur assertio, nisi veritas, quæ tacetur, sit notoria, quia tunc censetur nota dispensatori.

6 Posterior pars assertionis constat. *Primò*, si quis multis criminibus irreptitus, beneficium à Pontifice impetraret, qui tamen si ab eo cognitus fuisset, ob sua crimina non impetrasset: cùm tamen nemo dicat, hujusmodi impetrationem esse invalidam, ex eo, quòd si Pontifex beneficiati crimina cognovisset, beneficium illi non contulisset. *Secundò*, quia non præsumitur dispensator suam dispensationem concedere sub tacita conditione cujuscumque suppressæ veritatis, quæ expressa ipsum retraxisset à dispensatione concedenda, sed ejus dumtaxat, quæ ad dispensationem pertinet, alioqui innumeræ sunt veritates, quæ si explicarentur, dispensationem retraherent à dispensatione concedenda: undè numquam dispensatus posset esse in conscientia securus de dispensationis valore. Ratio est, quoniam dispensator, cùm dispensat, per se tantùm attendere præsumitur ad ea, quæ extrinseca sunt dispensationi, quæque per se ad illam pertinent.

7 Porrò, quæ ad dispensationem pertinere censentur, duplicis sunt generis; alia intrinseca, ut est causa finalis: alia extrinseca, à jure requisita, vel consuetudine introducta, vel ex stylo Romanæ Curiæ præscripta, quorum omnium taciturnitate vitiatur dispensatio: quia dum dispensator dispensationem concedit, præsumitur eam concedere sub tacita conditione, nisi prætermittatur aliqua veritas de jure, vel stylo Romanæ Curiæ, aut recepta consuetudine apponi solita. Quo fit, ut hæc etiam ex ignorantia omissa dispensationem, vitient, quia pertinent ad substantiam valoris, qui pendet ex voluntate dispensantis. Et hec omnia docet Amicus *ubi suprà*.

8 Itaque in dispensatione non solùm exprimenda sunt ea, quæ jura jubent exprimi. Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 6. capit. ult. num. 5.* Sanchez *de Matrim. lib. 8. disput. 25. num. 13.* & alii. Sed etiam idem dicendum videtur de qualitate, quæ, † ex stylo Curiæ Romanæ, in rescriptis exprimenda est: talis enim est necessariò explicanda in impetratione dispensationis, vel alterius gratiæ, ne reddatur subreptitia, quamvis constet ea expressa, Principem adhuc gratiam fore concedendum. Ratio est, quia cùm stylus Curiæ fiat jus, *cap. quàm gravi, de crimin. falsi* nec ab eo sit recedendum, ut, multis citatis probat Mascard. *de prob. conclus. num. 51.* Idem de hac qualitate sentiendum est, quòd de illa, quam jura exprimi jubent. Sic docent Decian. *in cap. ad aures, in nov. edit. conclus. 2. num. 28. de rescript.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 28.* Mascard. *de probat. conclusione 846. num. 8.* Guttier. *qq. Canonic. lib. 2. cap. 15. num. 51.* Flamin. *de resignat. benef. lib. 50. quæst. 2. num. 54.* Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 5. cap. ult. num. 5.* Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 21. n. 56.* Et idem benè inquiunt Menoch. Mascard. Gutier. Suarez, & Sanchez *ibid.* quando ex consuetudine Principis qualitas aliqua narranda est, quia consuetudo pro lege observatur, *l. minimè, ff. de legib.* Ex quo fit, neque ignorantiam excusare harum qualitatum taciturnitatem, sicut idem diximus de qualitatibus jure exprimendis. Excusat autem à subreptione, expressio harum qualitatum per æquipollens, vel si probatur per testes, Principem scivisse illud, quòd expressum non fuit, & nihilominus gratiam

† Sup. hoc in stylo Curiæ [illegible] ... etiam in Res. ... propè fin. ... cum multis aliis DD. ... Undè ... vers. Addendo ... 9. immò.

concessit, ut censuit Rota Romana, teste Flaminio *resign. benefic. lib. 50. quæst. 2. num. 9.* Et hæc omnia satis confirmant ea, quæ *suprà* docuit P. Amicus; & ideò recedo ab his, quæ dixi *in tract. de legib. resol. 42.* cum Henriquez, & aliis.

9 Non deseram tamen hic obiter adnotare, multos asserere, non ex omnis veritatis taciturnitate reddi gratiam subreptitiam, quamvis ea cognita Princeps non concessisset, sed tunc solùm, quando tacetur veritas, quam jura habent exprimi. Et ita docet glossa *in Clement. 1. verb. vel alteri, de prab.* Flaminius *de resignat. benef. lib. 6. quæstione 2, num. 86. & lib. 20. quæst. 2.* Henriquez *lib. 12. de Matrimon. cap. 2. num. 6. & cap. 3. numer. 7.* Petrus de Ledesma *de Matrim. quæst. 56. art. ultim. dub. 25. diffic. 2. concl. 2.* Emmanuel *in summa, verb. Dispensatio, num. 50.* Rodriquez *5. part. summa in 1. edit. cap. 238. n. 1. & qq. regul. tom. 2. quæst. 46. art. 6.* Et Res. circa ad fin. ult. hujus §. Itaque, hic est antecedens.

10 Probatur hæc sententia, quia voluntas Principis præsumitur talis, qualis est intentio juris, *l. ex facto, in princip.* & *ibi* Bald. *ff. de vulgari*; ergo ubi juris intentio ad dispensationis valorem non exigit expressionem alicujus veritatis, nec voluntas Principis præsumetur esse, ut ea exprimatur.

11 Sed hoc argumentum parum urget: nam respondeo, intentionem juris esse, ut defectus circà causam finalem, seu qualitatem intrinsecam, vitiet gratiam. Nam quando taciturnitas est causa finalis concedendæ gratiæ, ita ut ea non existente, minimè concederetur, jura expresè jubent eas qualitates exprimi, quod probatur ex doctrina Bartol. *l. 5. nu. 7. ff. de vulgari*, & aliorum Juristarum, quos refert, & sequitur Menochius *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 34. num. 32.* dicentium, expressum non tantùm dici, quòd specialiter dicitur, sed etiam, quod in genere. At in genere statutum est in jure, omnes dispositiones ex gratuita voluntate pendentes, vitiari ex subreptione circà causam finalem, ut *suprà* ostensum est, ergo. Adde, quod nullo alio modo intelligi valet, quando jus qualitatem aliquam exprimi jubeat. Nam si benè attendamus ad dispensationes, quas Doctores omnes judicant subreptitias, eò quòd veritas aliqua tacita sit, raro inveniemus, ubi specialiter jus eam qualitatem exprimi jubeat.

Sed ex doctrina in hac resolutione adducta resolvendi sunt aliqui casus in particulari.

R E S O L. XCII.

An taciturnitas dispensationis prius petita, & non obtenta vitiet sequentem dispensationem, postea ab eodem superiore obtentam?

Eadem ratio erit, si negata ab uno Superiore obtineatur ab alio, nulla facta mentione negationis ab alio superiore data.

Et quid, si Prælatus, qui modo dispensat, sit inferior illo, qui dispensare prius noluit?

Immò quid, si qui dispensat, habeat potestatem delegatam, qui verò dispensare noluit, habeat potestatem ordinariam? Ex par. 8. tract. 3. Res. 54.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Menochius apud Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 22. num. 54.* eo quòd verisimile est, quòd si superior recordaretur, anteà se eandem dispensationem negasse, denuò requisitus illam non esset concessurus. Negatur, & quidem probabilius, *ibidem* Sanchez, & Suarez *lib. 6. de legibus, cap. 22.* eo quòd nulla sit ratio talem dispensationem damnandi ut invalidam: nec assignata præsumptio solido nititur fundamento, cùm potiùs præsumi debeat, superiorem iterùm rogatum negatam anteà dispensationem concessurum, ob novam subditi supplicationem, quæ dispensationis necessitatem magis ostendit. Eadem ratio erit, si negata ab uno superiore, obtineatur ab alio, nulla facta mentione negationis ab alio superiore datæ, ut si ab uno Pontifice negata, obtineatur ab alio: vel negata ab Episcopo, impetretur à Pontifice. Et hæc omnia docet Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 8. num. 120.* cui adde Granadum *in part. 2. contr. 7. tract. 2. part. 2. disp. 57. sect. 5. num. 48.* ubi sic ait. Infertur, validam esse dispensationem obtentam à superiori, licèt ab alio superiori priùs petita fuerit, & eam negaverit, & qui dispensationem obtinuit, id non declaret, sed taceat. Probatur, quia ipse aliundè habet sufficientem causam, ut cum eo dispensetur, eamque repræsentat superiori: quòd autem alius noluerit dispensare, non est sufficiens judicium, quòd iste non dispensaturus esset, si id sciret: ergo taciturnitas hujus veritatis non obstat valori dispensationis, præsertim cùm nullo jure caveatur, ut talis veritas declaretur. Quæ doctrina vera est, etiamsi Prælatus, qui modò dispensat, sit inferior illo, qui dispensare priùs noluit. Immò licèt qui dispensat, habeat potestatem delegatam, qui verò dispensare noluit, haberet potestatem ordinariam, ut benè Suarez, est enim eadem ratio, & accidere potest superiorem nolle dispensare, vel quia scrupulosus est, vel quia magis rigidus, & non propterea tollere ab inferiori potestatem dispensandi, si ipsi videbitur, causam esse sufficientem. Sup. hoc magis late; supra in Res. 42.

RE-

R E S O L. XCIII.

An taciturnitas prioris dispensationis obtentæ reddat posteriorem invalidam.

Et an si quis obtineat unam dispensationem cum una cognata, & illa mortua, secundam petat pro alia in eodem gradu, vel diverso conjuncta, sit valida secunda, licèt obtineatur sine mentione primæ.

Et quid, si talis persona non fuerit usa priori dispensatione quacumque ex causa, & petat secundam, non facta mentione prioris? Ex p. 8. tr. 3. Res. 55.

§. 1. NEgant aliqui, asserentes, quantum est ex vi dispensationis, validam esse posteriorem, etiamsi nulla mentio fiat de priori, nisi aliundè constet de voluntate Principis, qui minimè concessurus fuisset posteriorem, si mentio facta fuisset de priori, quia tunc videtur sub conditione concessisse posteriorem, nisi aliam priorem concessisset.

2 Distinguunt tandem alii: nam vel utraque dispensatio est propter diversos fines & effectus: & tunc, quantum est ex vi dispensationis, necessaria non est mentio prioris, ut valida sit posterior. Vel utraque est propter eundem finem, & effectum: & tunc necessaria est explicatio prioris ad validitatem posterioris. Exemplum primi esse potest: si Diaconus dispensationem nubendi obtinuit, & posteà velit aliam dispensationem cum consanguinea impetrare; in quo casu nulla est necessitas mentionem faciendi de priori dispensatione. Exemplum secundi est. Obtinuit quis dispensationem non solvendi decimas, quas debebat ratione vineæ, ut eandem obtineat ratione fundi, debet prioris dispensationis mentionem facere. Addunt aliqui, nisi causa, quam dispensandus affert ad impetrandam posteriorem dispensationem, sit per se sufficiens ad talem dispensationem faciendam.

3 *Notandum* est tamen obiter hic ex supradictis cum Sanchez *lib. 8. disp. 22. num. 13.* quòd si quis obtineat unam dispensationem cum una cognata, & illa mortua secundam petat pro alia in eodem, vel diverso gradu conjuncta, valida erit secunda, licèt obtineatur sine mentione primæ, quia sunt de rebus distinctis, & una non habet connexionem cum alia, neque aggravat illam, aut difficiliorem reddit, & unaquæque potest habere propriam causam sufficientem, non obstante alia, & independenter ab illa, etiamsi talis persona non fuerit usa priori dispensatione quacumque ex causa, & petat secundam, non facta mentione prioris. (Sup. hoc in R. ant. seq.)

4 Sed quoad hoc ultimum dissentit Pater Perez *de matrim. disp. 46. sect. 3. num. 5.* putat enim in hoc casu esse secundam dispensationem subreptitiam, quia tunc secunda dispensatio conjungitur primæ, & ex utraque simul resultat una gratia exorbitans, quæ non cadit sub intentionem Pontificis; neque enim sine scientia & consensu Pontificis possunt illæ duæ dispensationes validæ simul permanere, quia est indulgentia quædam nimis extraordinaria. Quare ad valorem secundæ necessarium est exprimere priorem, quo illud incommodum videtur. Unde non est simile, quando prior dispensatio suum usum habuit, per quem extincta est, nam tunc non conjunguntur dispensationes, sed quælibet est unica pro suo tempore; esset autem simile: si absque usu prior dispensatio fuisset extincta per mortem alterius partis, vel per aliud impedimentum perpetuum, nam tunc ex defectu objecti evanesceret prima dispensatio, & ideò est impertinens ejus memoria.

5 Sed ego *in part. 1. tract. de legibus, resol. 40.* opinioni Sanchez adhæsi, quam etiam tuetur Layman, & Bonacina. Non nego tamen sententiam Perez, & Suarez esse satis probabilem, quam novissimè tenet etiam Merolla *tom. 2. disp. 4. cap. 6. num. 446.* (Quæ nunc hanc sequitur.)

R E S O L. XCIV.

An qui obtinuit dispensationem ad contrahendum cum affine, vel consanguinea, sed ea minimè sit usus: posteà petens aliam dispensationem cum aliqua alia consanguinea, vel affine, teneatur in hac secunda petenda mentionem prioris dispensationis facere?

Et an idem sit dicendum, licèt Fœmina resiliat, nolens primo consanguineo nubere, ac impetrat posteriorem dispensationem ad nubendum aliis, &c. Ex p. 1. tr. 10. Res. 40.

§. 1. HIc casus in praxi hoc anno mihi propositus fuit. Affirmativam sententiam docet Suarez *de legib. lib. 6. cap. 23. num. 20.* ubi sic asserit: (Censeo in isto casu, posteriorem dispensationem esse subreptitiam, & necessarium esse exprimere priorem dispensationem, ut vel Pontifex ejus renunciationem acceptet, vel illam irritet, vel utramque simul validam esse concedat: alioqui enim verissimum esse censeo, sine scientia, & consensu Pontificis non posse illas duas dispensationes validas simul permanere; quia est indulgentia quædam nimis extraordinaria, & parum rationi consentanea; & longè verisimilius est, non fuisse Pontificem eam concessurum, si proponeretur.) Ita Suar. (Sup. hoc in R. præcedenti à §. Notandum est usque ad finem, sed lege totam à principio.)

2 At ego contrariam sententiam probabiliorem esse puto: & illam docet Sanch. *de matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 12. num. 23.* & post illum Layman *in Theol. mor. lib. 1. tract. 4. cap. 32. nu. 20.* Guttierez *tract. de matrim. cap. 123. num. 20.* ubi sic ait: (Dubitari forsan posset de alia ampliatione ejusdem Authoris? nempe, ut idem sit dicendum, licèt fœmina resiliat nolens priori consanguineo nubere, ac impetret posteriorem dispensationem ad nubendum aliis: credit enim, in utroque casu mentionem prioris dispensationis necessariam non esse, eò quòd sint super diversis matrimoniis, & neutra habet connexionem cum altera. Et licèt hæc ratio concludat in præcedentibus dictis: at in hoc posteriori de fœmina resiliente à prima dispensatione; nolente priori consanguineo nubere, ac impetrante posteriorem dispensationem, non videtur sufficiens: siquidem secunda dispensatio est nova gratia in derogationem prioris. Sed nihilominus adhuc credo, hanc ampliationem quoque esse veram ex eo, quòd nihil interesse videatur quoad irritationem posterioris, quòd fœmina hæc nubat illi consanguineo priori, vel huic secundo, juxta mentem, & intentionem Papæ concedentis, de quo si ei fuisset facta mentio, eum non removeret à concessione secundæ gratiæ, siquidem hæc non fuit subreptitia in causa finali, nec impulsiva. Ita Guttierez. Ad argumentum verò Suarez respondetur, quòd, licèt utraque dispensatio stare nequeat; tamen in usu illarum datur optio: vel dic, quòd per impetrationem posterioris dispensationis impetrans renunciavit priori in manu Pontificis, à quo posteriorem impetravit; & ita ea ampliùs uti nequibit, sed sola posteriori.

R E S O L. XCV.

An si quis obtinuit dispensationem contrahendi cum consanguinea, & posteà actu contrahat cum alia, dispensatio illa censeatur renunciata, vel revocata? Ex p. 8. tr. 3. Res. 74.

§. 1. REspondet Gordon. *in summ. lib. 2. quæst. 13. cap. 7. num. 1.* quòd quamvis in hoc rerum statu cesset causa, non cessasse dispensationem datam, sed licitum esse ea uti. Ratio est, quia hac dispensatione solvitur vinculum legis, & nulla superioris revocatio intervenit, ut nunc pono; sola autem causæ cessatio non est sufficiens revocatio, tum quia gratia dispensationis jam completa est per legis revocationem; tum quia non pendet in suo esse ab hujusmodi causa. Exemplum afferri solet de eo, cum quo dispensatum est ad Ordines ob paupertatem. Licèt enim ante promotionem fiat ditior; tamen non cessat dispensatio: Neque admittendum est hanc dispensationem esse datam velut sub conditione, & in quantum extabit causa. Hoc quidem verum est in his dispensationibus, quæ involuunt ex natura rei tractum successivum, ut loquuntur Doctores, v. g. cùm quis dispensationem accipit, ne jejunet in Quadragesima propter infirmitatem corporis. Res enim successionem respiciens, est annexa suæ causæ ex rei natura. At verò quando dispensatio est tota simul & in unica re accepit suum effectum & solutionem vinculi legalis, est ratio omnino diversa, ut idemonstratum est; sed de his *suprà* & alibi dictum est: nunc volui adducere tantùm sententiam Gordoni. (Sup. hoc in R. seq. & in Res. ant. seq.) (Sup. & alibi in Res. quæ hic est infra Res. ... in sine penult. & ult. & in R. præced.)

R E S O L. XCVI.

An qui obtinuit dispensationem cum consanguinea, si alteri copuletur, possit, ista mortua, uti priori dispensatione? Ex part. 8. tr. 3. Res. 85.

§. 1. AD hoc dubium affirmativè respondent Doctores, & inter illos novissimè Perez *de matrimon. disp. 47. sect. 1. num. 7.* quia, ait ipse, dispensatio in materia matrimonii est favor, seu privilegium quasi absolutum, non respiciens alterum; ad cujus renunciationem necessaria est saltem concedentis acceptatio. Patet, quia renunciatio privilegiati non mutavit voluntatem Prælati concedentis, sed eadem perseverat: ergo quamdiù non constat de illius mutatione, liberum est privilegiato mutare voluntatem suam, & privilegium acceptare. Firmo, nam ad superiorem per se pertinet tam mutatio privilegiorum, quàm concessio, & ab illius consensu per se pendet tum privilegii effectus, tum etiam effectus, privilegio contrarius. Ita etiam expedit humanæ gubernationi, ut omnia ordinatè fiant. Et certè omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, si dissolubilis sit. Cùm ergo ad privilegii acquisitionem exigatur concedentis, & ejus, cui conceditur, voluntas, similiter ad ejus destructionem utraque desiderabitur. Quare sicut quando alter conjux verè consensit, & alter fictè, ut matrimonium convalescat, satis est, si altero in priori consensu permanente, ille fictus consentiat: ita ut privilegium, vel dispensatio, cui priùs quis renunciavit, convalescat, satis est nova renunciantis voluntas, superiori manente in pristina voluntate, ut potè, qui nondum renunciationem acceptavit. (Sup. hoc late doctrinam præcedenti R. & si placet præparato, vide R. secundum ant.)

2 Hinc resolvit nostrum quæsitum Perez *nu.* 10. & sic ait. Quando dispensatione obtenta, ut inter duos consanguineos matrimonium ineatur, alter vel uterque aliis nuptiis copulatur, relictis illis, ad quas dispensatio obtenta est, posse viduos effectos jungi inter se matrimonio virtute prioris dispensationis. Ratio est, quia cùm semel ablatum sit impedimentum consanguinitatis, & illi habiles effecti sint ratione dispensationis præteritæ, non est cur ratione sequentis matrimonii impedimentum illud reviviscat. Et quamvis tacita fuerit illis dispensationis renunciatio per transitum ad alias nuptias; non tamen fuit à concedente acceptata. Idem dico, tametsi impedimentum ablatum non sit, eo quòd Ordinarius, vel Confessor, cui dispensationis executio commissa est, nondum illam sint executi: quia cùm tacita illa renunciatio non sit acceptata, non periit facultas illa ad exequendam dispensationem. Ita ille.

3 Unde Ochagavia *de sacrament. Matrimon. dispens. tract.* 4. *q.* 13. *num.* 11. nostram sententiam etiam docet, & asserit, in caso, quo dispensatio obtinetur circa consanguinitatem, ut aliqui eo impedimento ligati inter se contrahant, & illi pro tunc non contrahant inter se, sed cum aliis non consanguineis, postea tamen ea matrimonia morte naturali dissolvantur, posse eos ex vi prioris dispensationis inter se contrahere matrimonium, dummodo antiqua causa dispensandi omninò perseveret. Probatur hoc, quia ex vi prioris matrimonii, ab utroque celebrati, nullus eorum censetur renunciare gratiæ dispensationis sibi antiquitus concessæ, quia illi rectè noverant posse sibi casum viduitatis accidere, in quo utile foret tale privilegium, quod etiam in eo eventu videtur habere vim, quo Summus Pontifex dispensationem concedens noverit eos consanguineos cum aliis extraneis matrimonia contraxisse, quia cum partes, ad quas attinet dispensatio, nullo modo renunciaverint dispensationi, Pontifex cognoscens etiam prædicta matrimonia renunciationem non acceptavit, neque revocare censetur primam illam gratiam à se commissam.

R E S O L. XCVII.

An quando prima dispensatio matrimonii fuit irrita, necessarium sit in secunda mentionem facere de nullitate primæ? Ex part. 8. tract. 3. Ref. 59.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Sanchez *lib.* 8. *disp.* 21. *num.* 21. asserit enim, quòd quando prior dispensatio, priusve privilegium, sunt irrita, non est necessaria illorum mentio in posteriori; quia cùm illa nullius valoris sint, perindè videtur ac si impetrata non essent. Nec enim præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, *reg. non præstat. de regul. juris in* 6.

2 Limitat tamen hoc, ut intelligatur quoties prius rescriptum irritum fuit impetratum ab uno ex adversariis, & posterius ab altero. *Secus* quando utrumque ab eodem impetratum est; tunc enim est narrandum prius. Sic Menochius *de arbitrariis, lib.* 2. *casu* 203. *fine*, ac refert pro se Dominicum *cons.* 241. *n.* 2. *vers. in contrarium ostenditur*, ubi loquens de litteris gratiæ, id asserit. Sed ait Menochius ex ipsius ratione colligi, idem dicendum esse de justitiæ litteris. Ita Sanchez.

3 Sed novissimè hanc sententiam non approbat P. Magister Texeda *Theolog. moral. tom.* 1. *lib.* 4. *tract.* 3. *num.* 39. nam docet in prædicto caso opus non esse mentionem facere de nullitate prioris in secunda dispensatione. *Primò*, quia ad id non compellunt jura, tunc etiam, quia cùm prior dispensatio fuerit nulla, nullum effectum operata est, & ideò suppressio, seu taciturnitas in secunda dispensatione nocere nequit, nec obstare, aut impedire valorem dispensationis.

4 Obiicit Sanchez, si legitimè impetrans priorem gratiam validam, idest, dispensationem, tenetur de illa in secunda mentionem facere; ergo à fortiori tenetur id facere injustus impetrator, cùm non sit pejoris conditionis injustus impetrator, quàm legitimus, & justus. Resp. concesso antecedente, negando consequentiam. Ratio est manifesta, quia ex priori dispensatione cùm suum effectum sortita fuerit, redditur secunda dispensatio circà eandem rem difficilior, & ideò necessaria est nova causa, aut illius cognitio, ne Princeps censeatur involuntarius, quod tamen non contingit, quando prima dispensatio nulla fuit. Hæc Texeda.

R E S O L. XCVIII.

An quando contrahentes sunt in eodem gradu duplicato, verbi gratia, tam ex parte matris, quàm Patris, teneantur in petitione dispensationis illum gradum in eodem genere manifestare? Ex part. 8. tract. 3. Ref. 60.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Molina *de Justit. tom.* 1. *tract.* 2. *disput.* 161. ubi sic ait. Illud tamen est advertendum, quamvis collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à trunco, nihilominus alterum collateralem proximiorem esse trunco, efficere difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causa id esse exprimendum in dispensationibus obtinendis, ut validæ sint: nempè utrùm comparatione trunci sint in quarto, & tertio gradu insimul, ut vocant, vel in tertio & secundo, aut in alio proximiori. Quia etiam difficilior est dispensatio, quando fœmina proximior est trunco, quàm quando est vir, eò quòd cùm sit comparatione viri, vir ea de causa debeat eam revereri, & illa è contrario, cùm sit uxor, suscipere debeat virum, id quoque in petitione dispensationis est necessariò exprimendum: Exprimendum quoque est, si duplici ex capite sint consanguinei, nempe ex parte patris & matris, aut etiam simul sint affines, & in quo gradu utrimque se attingant. Ita Molina.

2 At contrariam sententiam tenet Magister Texeda *in Theolog. moral. tom.* 2. *lib.* 4. *dub.* 2. *num.* 58. ubi citat Ledesma, Rodriguez, & Vegam, & probat suam sententiam, quia ex illo eodem gradu consanguinitatis duplicato, affinitatis, &c. solum nascitur unicum impedimentum; ergo solùm unus gradus exprimendus in litteris impetratoriis est. Confirmatur, & explicatur, Ecclesia solùm interdicit matrimonium inter conjuges, qui laborant aliquo impedimento ex adductis; ergo cùm in narratione litterarum de tali impedimento fiat mentio, nihil aliud restat exprimendum. Antecedens certum est, sed probatur consequentia: quia illa ejusdem gradus multiplicitas est materialis, & valida per accidens respectu intentionis Ecclesiæ, & vinculi ex illa orti. *Secundò*, quia ex pluribus actibus fornicationis ejusdem speciei, & cum eadem persona non nascitur nisi unica affinitas, quæ solùm debet in impetratione explicari, sicut excommunicatus, qui pluribus excommunicationibus est irretitus, consecravit, non tenetur in impetratione dispensationis exprimere pluralitatem consecrationum, sed solùm esse irregularem. Et sicut qui ex duplici adulterio natus est, cùm vult ad Ordines promoveri, non tenetur impetratione pro dispensatione obtinenda, exprimere se esse adulterinum ex utroque parente, sed sufficit, & satis est, si dicat esse adulterinum, quod incautè contrarium affirmant adversarii, quia ex illa duplicata adulterina copula, ex qua natus est, solùm nascitur unicum impedimentum, cujus solùm debet Pontifex esse conscius, dum cum tali dispensat: ergo sufficit, & satis est exprimere in narratione solùm gradum propinquiorem, ex quo nascitur consanguinitas, vel affinitas, tacendo ejus multiplicitatem.

R E S O L. XCIX.

An possit peti dispensatio super aliquo impedimento matrimonii, tacito alio imposterum dispensando? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 39.

§. 1. NEgativè respondet Suarez *de legib. lib.* 6. *c.* 24. *num.* 6. Guttierez *de matrim. c.* 123. *nu.* 21. Sanchez *de matr. tom.* 3. *lib.* 8. *disp.* 23. *n.* 2. Sanctarellus *var. resol. p.* 1. *q.* 65. Layman *in Theol. mor. lib.* 1 *tr.* 4. *c.* 22. *n.* 19. Garsias *de benef. tom.* 2. *p.* 8. *c.* 3. *n.* 54. & alii. Et ratio est: quia sic decipitur Pontifex: nam putat, petentem uno solo impedimento laborare. Sup. hoc in Ref. seq. & supe supra doctrinam Ref. 61 & infra § ultim. Ref. 116 princ.

2 Sed contrariam sententiam docet Emanuel Sà *verb. dispens. n.* 16. Henriq. *lib.* 12. *c.* 3. *n.* 6. *in glossa*, *litt. N.* Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 25. *nu.* 122. *in fin.* & alii, ut Navarrus, Rodrig. Vega, Genueo. apud Garsiam *ubi sup. n.* 53. Undè, si qui sint simul consanguinei, & affines, poterunt in quibusdam litteris consanguinitatem proponere, tacita affinitate, & in aliis affinitatem, tacita consanguinitate: & utraque dispensatio valida erit quoad suum impedimentum. Rationes pro hac sententia invenies apud Sanchez, *ubi sup. n.* 1. qui in fine sic asserit: (cùm hæc sententia tot patronos habeat, & rationes non parvi momenti, est probabilis; nec potest justè damnari, qui illam amplecteretur. Et hanc opinionem probabilem esse docet etiam Villalobos *in summ. tom.* 1. *tr.* 14. *diffic.* 27. *n.* 7. At his non obstantibus, hæc opinio est contra praxim, & usum Romanæ Curiæ, ex quo infringitur ejus probabilitas.

R E S O L. C.

An dispensatio in uno vinculo, absque mentione alterius, sit subreptitia?

Sed difficultas major est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cujus revelatione, si sciatur, sequitur personæ eo laboranti magnum detrimentum, & alia gravissima damna; quid in tali casu faciendum est? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 25.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Sanchez *de Matrim. lib.* 8. *disput.* 23. *num.* 2. nam frequenter asserunt Doctores, non valere dispensationem in uno impedimento, tacito alio, ut patet ex Panormitano *in cap. non debet, de consanguin. & affinit. num.* 12. quem multi Summistæ imitantur, & supplement. Gabriel. *in* 4. *distinct.* 41. *art.* 3. *dub.* 7. & in simili Covarr. *in* 4. 2. *part. cap.* 6. §. 4. *num.* 11. Possent autem hi authores exponi, ut intelligant non valere, id est, non sufficere, seu non valere ad matrimonium contrahendum: Sup. hoc in Ref. praecedent. & vide etiam doctrinam superius, & ejus not.

an verò

an verò valeat ad unum impedimentum tollendum, non definire. Sed difficilis, & dura expositio, quia non dicunt, non valere matrimonium, sed non valere dispensationem, & Covarr. dicit esse irritam. Denique multi alii authores in propriis terminis dicunt, talem dispensationem esse subreptitiam. Fundamentum hujus sententiæ reducitur ad principium positivum, ut dispensatio legitimè obtineatur, necessarium esse proponi Pontifici totum vinculum dissolvendum secundùm totam gravitatem, quæ intrinsecè potest dispensationem difficiliorem reddere: unum autem impedimentum censetur moraliter habere majorem gravitatem in illo genere, quando est conjunctum aliis, quàm solitariè sumptum; ergo. Minor probari solet *primò* ex *cap. ex tuarum, de authoritat. & usu pallii* quod allegat Panormitan. Sed, judicio meo, nihil, vel parum probat. Item citatur *cap. Pastoralis, de privileg.* quod nihil etiam juvat, nec plus valet capite, *postulasti, de rescriptis*, quod Covarruv. allegat; nam regula *ibi* constituta in beneficiis non habet locum in dispensationibus, ut suprà notatum est cum Panormitano, *in cap. pendo de præscriptionibus*. Denique allegatur *cap. 1. de treug. & pace*, quoniam ibi dicitur, Funiculus triplex difficilè rumpitur. Responderi autem potest, in præsenti etiam cumulum impedimentorum difficiliùs tolli, quia vel requiri unam dispensationem difficiliorem, vel cumulum dispensationum. Ratione igitur probatur illa major, quia impedimenta simul juncta sine dubio reddunt personam minus dignam dispensatione, etiam in singulis, undè etiam simul proposita magis avertunt animum Principis ad concedendum tale matrimonium, vel habilitandam talem personam, ut experientia ipsa docet, & per se videtur prudentiæ consentaneum, Undè in remissione pœnarum, cùm in aliqua persona plura sunt atrociora delicta, singula difficiliùs remittuntur in humano judicio. Confirmatur: quia aliàs aperitur via fraudibus, obtinendo per plures dispensationes, quod sæpissimè Pontifex, re tota intellecta, per unam non concederet.

2 His tamen non obstantibus, negativam sententiam tenet P. Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 8. nu. 127.* Suarez *de legibus, lib. 6. cap. 24.* & alii. Et ratio est, quia ex una parte nullum est jus, quod hanc conditionem universaliter requirat: ex alia parte, cùm integrum proponatur vinculum per secundam dispensationem Principi solvendum, non est, cur ad validitatem ipsius debeat meritò fieri prioris antea obtentæ.

3 Nec obstat fundamentum, quod pro sua sententia adducit Sanchez, quoniam unum vinculum ex conjunctione cum aliis redditur gravius, & dispensatur difficilius, quia reddit personam minus habilem, & dignam dispensatione. Respondetur: Esto plura vincula ex se reddant personam minus dignam dispensatione: dispensationemque ipsam concessu difficiliorem; quia tamen talis indignitatis expressio ad dispensationem non facit, valebit dispensatio in uno vinculo, tacitis aliis, quando sine mentione aliorum sufficienter explicari potest. Confirmatur, nam qui plures habet excommunicationes, minus dignus est, ut absolvatur ab una, cùm tamen absolutio unius sine absolutione aliarum valida sit. Item qui plura habet peccata, minùs dignus est beneficio: quia tamen expressio talis indignitatis non facit ad collationem beneficii, valet beneficii collatio, etiamsi ei beneficium collatum non fuisset, si ipsius peccata à collatore scita fuissent. Et ita hanc sententiam docet Salas *de legibus, disp. 20. sect. 15. nu. 122.* ubi sic ait. Quæritur, an cum multa impedimenta concurrunt, oporteat omnia illa in eadem dispensatione referre, an sat sit in diversis. De hac re latè Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 23.* mihi placet sententia multorum, quos refert *num. 1.* scilicet sat esse in diversis dispensationibus referri, licèt ipse cum aliis oppositum putet probabilius, *num. 2.* Ita Salas. Sed adversùs illum novissimè insurgit Magister Texeda *in Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tract. 8. num. 51.* qui in casu quotidiano optimè sic ait. Difficultas major est, an quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cujus revelatione si sciatur, sequitur personæ eo laboranti magnum detrimentum, & alia gravissima damna. In qua difficultate dico cum Ledesma *de Matrimon. quæst. 56. artic. ult. dub. 2.* Eman. *tom. 1. summa cap. 238. num. 6.* sufficere, & satis esse in narratione ad Pontificem missa impedimentum publicum duntaxat exprimi debere, tacito altero occulto: cum hac tamen conditione, ut impedimentum occultum proponatur etiam Pontifici in sacra Pœnitentiaria simul cum publico, ut utriusque notitiam habeat, qualiter exigitur ut dispensatio sit valida.

4 Si dicas, si necessarium est, quòd impedimentum occultum proponatur Pontifici simul cum publico, jam ex tali notitia, & cognitione resultat conjugatis prædicto impedimento laborantibus detrimentum numeratum, & gravia illa damna, ob quæ vitanda diximus illud impedimentum occultum sub silentio in narratione posse prætermitti. Respondetur tamen, quòd quando in sacra Pœnitentiaria impedimentum occultum Pontifici proponitur, & exprimitur, non declarantur partium nomina; & ideò proponendo illud Pontifici in sacra Pœnitentiaria occurritur inconvenienti, & proptereà salvatur quod necessarium est, ut rectè & validè concedatur dispensatio absque ullo prorsus periculo incurrendi contrahentes aliquod grave damnum, cùm nomina eorum non publicentur. Vide etiam Merollam *to. 2. disp. 4. c. 6. n. 451.*

R E S O L. CI.

Quo tempore in dispensatione debeat verificari causa finalis; an sufficiat causam subfuisse, cum dispensatur, an vero requiratur etiam, ut perseveret, dum initur matrimonium.
Et, quid, quando committitur inferiori? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 77.

§. 1. HAnc quæstionem latè pertractat Merolla *tom. 2. disp. 4. c. 6. num. 313. & seq.* omninò videndus, & alii penes ipsum. Ego breviter assero, *primò* non sufficere, neque requiri ad valorem dispensationis, causam finalem verificari tempore petitionis dispensationis, sed requiri eam verificari eo tempore, quo Pontifex, vel alius superior dispensationem concedit, vel committit alteri eam concedendam, tum quia illa clausula; *si preces veritate nitantur*, hunc sensum reddit, scilicet, si præces mihi propositæ veræ sunt in præsenti tempore. Et probatur ex *cap. quia circa, de consanguinitate*, ubi dicitur falsam fuisse allegatam causam ad dispensandum, scilicet prolem habitam; & redditur ratio, quia alia jam erat mortua. Ita sentiunt Corduba *in summa quæst. 45. opinione 2. punct. 1.* Vega *1. tom. summa, cap. 88. casu 4.* *Secundò* respondemus, quòd si aliquæ causæ dispensationis maneant, valida est dispensatio, licèt illæ non essent sufficientes à principio ad concedendam eam, si illæ tantùm fuissent propositæ Pontifici, modò tamen illæ conjunctæ cum his, quæ à principio positæ sunt, sufficientem constituerint causam ad impetrandam dispensationem. Ita docuit Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 30. num. 8.* Cujus ratio est, quia aliàs magnum ostium aperiretur scrupulis; continuò enim homines essent soliciti, an maneat sufficiens causa, & an possint uti dispensatione sibi concessa. In dubio autem, an dispensationis causa cessaverit, vel non censetur minimè cessasse, ac per consequens dispensatio judicatur valida in eo dubio, postquam fuit semel legitimè concessa, quia possessio favet ei. *Tertiò* respondemus, quòd si dispensatio sit deducta ad ultimum effectum, & is commodè dividi non possit, ut si quis, cum quo dispensatum est in voto castitatis, matrimonium celebravit, qui quidem nequit discedere ab uxore sine scandalo, neque cohabitare cum illa sine periculo incontinentiæ petendi debitum, tunc licèt causa finalis cesset, non cessat tamen dispensatio. Et hæc videtur esse mens Pontificis, hocque videtur esse conveniens regimini Ecclesiæ, ne gravia detrimenta ex ea opposita resolutione sequantur. *Quartò* respondemus, requiri verificationem causæ finalis, eo tempore contingere, quo Ordinarius exequitur dispensationem, quia tunc dispensatio completur, & revera fit; ergo tunc necesse est, causam finalem præsentem esse. Ita cum aliis Covarruvias *4. Decretal. 2. part. cap. 6. §. 9. nu. ultim.*

Sup. hoc infrà in Ref. 115. §. pen. & ult. & latè in R. 100. seq. & leg. maxime hanc quæst. dissolvere possis, & lege etiam R. 100. ult. hujus Ref.

2 Sed non deseram hìc apponere verba Joannis Præpositi *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 8. de dispensation. Matrimon. dub. 4. num. 35.* ubi sic ait. Dubitatur, an quando dispensatio committitur inferiori, sufficiat causam subfuisse, cùm res proponeretur Romæ, vel Nuntio, vel cùm litteræ ex parte eorum conficerentur? An verò insuper requiratur, ut causa persistat, dum dispensat is, cui committitur negotium? v. gr. aliqua petit dispensationem, ut possit contrahere cum cognato in quarto gradu, eo quòd propter defectum dotis non possit facile sibi æqualem invenire; petitur num dispensatio sit valitura, si antequam dispensaverit is, cui committur sufficientem dotem, comparaverit? Respond. videri verius non valere, ut docet Sanchez *lib. 8. disp. 30. num. 12.* quia antequam inferior reipsa dispensaverit, dispensatio nondum est perfecta, censeturque adhuc in fieri, atqui cessante causa, antequam perfecta sit dispensatio, ut ex communi Doctorum tradit Sanchez *suprà*.

Sup. hoc infrà in Ref. 108. & in, alias ejus primo annot. & in §§. omn. præmittenda.

Quoad h. oc lege inf. [illegible] R. 391. à principio usque ad §. ult.

3 Dubitari verò potest, an sufficiat causam subfuisse, cùm dispensatur, an verò etiam requiratur, ut perseveret, dum initur matrimonium? Sanchez *suprà, nu. 14.* censet requiri, ut perduret utroque tempore; sed non est improbabile sufficere, si subfuerit tempore dispensationis, quod etiam censet probabile Sanchez *suprà in fine, nu. 13.* quia per hanc dispensationem homo legitimè eximitur à lege, ergo potest validè matrimonium inire, quamvis cesset causa, propter quam dispensatio est impetrata. Hucusque Præpositus. Vide etiam Hurtadum *de Matrimon. disp. 26. diffic. 3. num. 14.* & Basilium *lib. 8. c. 20.*

R E S O L. CII.

Quæ falsitas vitiet rescriptum in quacumque dispensatione:
Et hic apponuntur aliqua regula, ex quibus multos casus Confessarii, & Responsores casuum conscientiæ extricare poterunt. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 53.

Sup. hoc pro motiv proprio posito in ten. hujus ſect. infr. in Ref. 104.

§. 1. HÆc quæſtio eſt quotidiana pro materia diſpenſationum ad Ordines, matrimonia, &c. ideò hîc ponam regulas aliquas, ex quibus multos caſus confeſſarii & reſponſores caſuum conſcientiæ extricare poterunt.

2 Dico igitur Primò quòd ſi in reſcripto apponatur unica cauſa, illa finalis, & non motiva cenſenda eſt, & ideò ſi falſa erit, vitiabit reſcriptum, quia cenſetur Papa privilegium & diſpenſationem velle concedere ex cauſa allegata, etiamſi ex motu proprio, & ex cauſa ſcientiæ dicat concedere. Ita Caſtrus Palaus *in opere moral. tom.* 1. *tract.* 3. *diſp.* 6. *punct.* 16. §. 3. *num.* 1. Guttierez *canon. qq. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 103. & 104. Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 8. *diſp.* 21. *n.* 41. & alii.

3 Dico ſecundò illorum taciturnitatem impedire conceſſionem, quæ à jure, ſtylo, & conſuetudine mandantur exprimi, & illorum expreſſionem falſam vitiare conceſſionem quibus ſecundùm jus, ſtylum, & conſuetudinem movetur Princeps in reſcripto concedendo, ita ut jure cautum ſit quòd eis expreſſis gratiam Princeps non conceſſiſſet. Ita Garſias *de benef. tom.* 2. *part.* 8. *c.* 3. *n.* 20. Caſtrus *ubi ſuprà num.* 3. Salas *de legib. diſp.* 20. *ſect.* 15. *num.* 115. & Pontius *ubi infrà*.

4 Dico tertiò, quòd ſi plures cauſæ proponantur, ſi utraque eſt ſufficiens per ſe, & integrent unam cauſam ſufficientem, ſi aliqua earum eſt falſa, corruit diſpenſatio, quia illis nititur voluntas diſpenſantis: judicabitur autem utramque eſſe inſufficientem, quando ex quacumque illarum ſeorſim non ſolet concedi diſpenſatio. At ſi una cauſa ſit ſufficiens ex conſuetudine & ſtylo, & ea vera, alia verò quæ additur ſit falſa, communior ſententia eſt quòd valet diſpenſatio, nec vitiatur reſcriptum, Ita Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 8. *c.* 19. §. *ult. num.* 41. Sanchez *loco cit. nu.* 32. Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 6. *de voto c.* 27. *n.* 11. licèt Caſtrus Palaus *ubi ſuprà* §. 5. *nu.* 2. hoc intelligat de cauſa extrinſeca diſpenſationis, & quæ per ſe non ſolet movere Principem ad diſpenſationem concedendam, quis dicere poterit hîc & nunc ex utraque ſimul motum non eſſe. Ita ille. Sed Pontius *ubi ſuprà* abſolutè loquitur, & confirmat ſupradicta Laurentius Portel *in reſp. mor. part.* 3. *caſ.* 8. *num.* 2. ubi docet, quòd quandò in reſcripto narrantur plures cauſæ copulativæ, quorum aliæ veræ ſint, aliæ falſæ, ſpectanda eſt cauſa qua nititur reſcriptum, eaque exiſtente vera, non obſtare cæterarum falſitatem; & addit, quod cum cauſæ narrantur disjunctivè, ſufficit alteram eſſe veram, ne reſcriptum ſit ſubreptitium.

5 Dico quartò, quod in dubio an ſit cauſa finalis, quæ exprimitur in reſcripto, ſeu diſpenſatione pertinens ad ipſam diſpenſationem intrinſecè, an verò ſolùm impulſiva & motiva extrinſecè diſpenſationem concernens cenſendum eſt eſſe motivam, & non finalem, quia ſemper ſtare debet præſumptio in favorem valoris actus. Et idem dicendum eſt, cùm dubium eſt, an diſpenſatio valida ſit, quia dubium eſt, an cauſa falsò allegata ſit finalis. Ita Caſtrus *loco citato* §. 5. *num.* 3. & Portel *ubi ſuprà*; qui citat Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 21. *num.* 20. & 25. licèt Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 2. *diffic.* 43. *num.* 7. cum Molina contrarium ſentiat; ſed utraque opinio eſt probabilis.

RESOL. CIII.

An expreſſio falſi vitiet diſpenſationem?

Et pro praxi explanantur aliqui caſus particulares, & alii deducuntur, & adnotantur. Ex p. 8. tr. 3. Reſ. 61.

Superius in Ref. quæ in eſt 21.

§. 1. SUperius diximus, quando taciturnitas veri reddat diſpenſationem invalidam, & multos caſus in particulari tractavimus: tunc è contra videndum, quænam expreſſio falſi noceat diſpenſationi, & poſteà ad caſus particulares deveniemus. Prima ſententia affirmat, diſpenſationem eſſe irritam, & invalidam, etiamſi cauſa falsò expreſſa ſit impulſiva, quia ſcilicet, ea non leviter movetur Princeps ad gratiam concedendam, quamvis ea non narrata, etiam conceſſiſſet. Ratio eſt, quia litteræ conceſſionis habent tacitam conditionem, ſi præces veritate nitantur, *cap.* 2. *de reſcriptis*. Cujus ſignum eſt, quia Pontifex priùs narrat in ſuis litteris ea, quæ pars propoſuit, & poſteà ſubdit, ſi ita eſt diſpenſatum.

2 Probatur etiam hæc ſententia ex *cap. poſtulaſti, de reſcriptis*, (quod juxta multorum ſententiam intelligitur de omnibus gratiis) ubi refertur, quendam à Pontifice obtinuiſſe beneficium, tacendo vicariam perpetuam victui ſufficientem, quam poſſidebat; & conſultus Pontifex reſpondit, gratiam fuiſſe ſubreptitiam, cùm tamen cauſa ſilentio prætermiſſa non videretur eſſe finalis, ſed impulſiva. Et confirmatur ex *cap. non poteſt, in princip. & cap. ſi motu proprio, de præbendis in* 6. & *cap. ſi proponente, de reſcriptis*, ubi hæc doctrina expreſsè continetur. Ita ſentiunt Maſcardus *de probationib. conſ.* 846. *nu.* 1. Gutierez *q. Canon. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 12. Et eidem ſententiæ adhæret Rebellus 2. *part. de obligationibus juſtit. lib.* 1. *de impedimentis matrimonii, q.* 5. *ſect.* 4. *n.* 25.

3 Sed mihi placet opinio, quæ docet ſolius cauſæ finalis, non autem impulſivæ falſæ expreſſione diſpenſationem irritari, quæ ſententia probabilior eſt, & conformior dictis de taciturnitate veritatis. Hanc docet Joannes Medina *C. de rebus reſtitut. q.* 24. *ad* 4. & 5. *argumentum*: ubi ait, donationem factam ob cauſam falſam finalem eſſe nullam; ſecùs factam ob cauſam impulſivam: eadem autem ratio eſt de diſpenſatione, & quacumque alia gratia.

4 Prior pars conſtat, quoniam error in cauſa finali impedit voluntarium ad conceſſionem gratiæ ſubſtantialiter requiſitum: ergo reddit illam invalidam. Conſequentia patet. Antecedens probatur; nam omnis gratiæ conceſſio requirit liberam Principis voluntatem, cùm ſit donum ab ipſius voluntate eſſentialiter pendens: ergo ubi illa deeſt, deeſt ſubſtantiale principium, à quo illa pendet. Poſterior pars probatur: nam expreſſio falſi tantùm impellantis non tollit voluntarium ad conceſſionem gratiæ ſubſtantialiter requiſitum, nam hoc eſt tantùm illud, ſine quo gratia ſimpliciter conceſſa non fuiſſet: at ſine expreſſione falſi tantùm impellentis conceſſa fuiſſet gratia ſimpliciter, licèt non cum ea facilitate, ut ſupponitur; ergo non impedit ſubſtantiale principium, ex quo diſpenſationis conceſſio pendet.

5 Cæterùm fundamentum oppoſitæ ſententiæ intelligendum eſt, quòd præces niti debeant veritate eorum dumtaxat, ex quibus conceſſio gratiæ ſubſtantialiter pendet, cujuſmodi non eſt cauſa merè impulſiva, ſine qua adhuc conceſſa fuiſſet gratia. Et ita noſtram ſententiam tenet Henriquez *lib.* 12. *de matrimonio, cap.* 3. *num.* 7. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 21. *nu.* 32. Covarruvias *lib.* 1. *variar. cap.* 20. *num.* 5. Ochagavia *de ſacrament. Matrimon. tract.* 4. *qu.* 9. *num.* 6. doctus & amiciſſimus Domin. meus Merlinus *controv. for. cap.* 54. *num.* 5. quibus ego addo noviſſimè P. Magiſtrum Tapia *in Theol. moral. tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 3. §. 2. *controv.* 24. *num.* 4. Nec obſtat, ait ipſe, *cap. Poſtulaſti, de reſcript.* ubi habetur quòd conſultus Pontifex de quodam Clerico, qui obtinuit quoddam beneficium, tacendo ſe habere vicariam perpetuam, reſpondit impetrationem beneficii eſſe nullam, gratiamque ei conceſſam fuiſſe ſubreptitiam: ex qua reſponſione Pontificis ſic poteſt argumentum deduci; ſed cauſa illa tacita fuit ſolùm impulſiva: ergo ex taciturnitate ejus redditur ſubreptitia diſpenſatio. Reſpondeo fuiſſe ibi tacitam cauſam finalem, quæ ſi à Pontifice ſciretur, non concederet gratiam illam, taciturnitas enim illa vicariæ perpetuæ fuit cauſa finalis concedendi beneficium: nam ſi Pontifex ſciret Clericum illum illam habere, non concederet gratiam beneficii, ſic docet Dec. ſuper prædictum cap. *nota* 11. *n.* 11.

6 Nec deſeram hîc apponere verba Portel *in reſponſ. moral. tom.* 2. *caſ.* 49. *nu.* 5. ubi ſic ait. Si verum taceatur, vel falſum exprimatur in una tantùm parte reſcripti, vitiat, & irritum reddit reſcriptum quoad eam partem, in qua eſt ſubreptio, non verò quoad reliquas partes reſcripti. Quod vitiet, & irritet quoad illam partem, in qua eſt ſubreptio, ab omnibus conceditur, quia tunc quoad illam partem preces non nituntur veritate. Quòd non reddat invalidum quoad alias partes, ratio eſt, tum quia utile non debet per inutile vitiari, ut habet regula juris *in* 6. Tum quia reſcriptum pendet à voluntate concedentis: ſed concedens voluit concedere, & conceſſit reſcriptum, neque indicavit nolle reliquas reſcripti ex parte valere, quando ſubreptitio non fuit cauſa finalis: ergo reſcriptum validum eſt, quoad illas partes, in quibus non contingit ſubreptio; & hoc in terminis decernitur *in cap. ſuper litteras, de reſcriptis*. Hoc tamen limitandum eſſe docet, dummodo partes in quibus non contigit ſubreptio, ſeparabiles ſint quoad valorem à parte in qua fuit ſubreptio. Nam ſi ſeparabiles non ſint, ſed ſint acceſſoriæ, reſcriptum corruit; nam acceſſorium corruit deſtructo principali. Hinc colligit Bonacina, quòd ſi quis in uno reſcripto obtinuit diſpenſationem in voto caſtitatis, & peregrinationis ad limina Apoſtolorum, narrata falſa cauſa in uno voto, poterit uti diſpenſatione, quoad aliud votum in quo non contigit ſubreptio, quia unum votum iſtorum non eſt acceſſorium, & dependens ab alio. Sic ille. Sup. hic ſupr. in Ref. 4.

7 Ex his deducitur, non vitiari diſpenſationem ex falſa cauſæ expreſſione, quando ea verè expreſſa facilior eſſet diſpenſatio: ut ſi impetrans beneficium, narret eſſe curatum, vel dignitatem, cùm tamen ſit ſimplex, aut officium. Quod intelligendum eſt, quando cauſa demonſtrationis, ea qualitas adjungitur, ſecus ſi cauſa taxationis. Sic docent Panormitanus *in cap. ſignificante, num.* 6. & *ſeq. de reſcript.* ubi Felinus *nu. ult. verſ. Ulteriùs tangit*. Rebuffus *cap. nulla, art.* 2. *poſt.* 4. *concl. verſ. Noteris, de conceſſ. præbend.* Stapbil. *de litter. grat.* ubi de forma & modo impetrandi, *tit. præterea eſt dare dignitatem, n.* 4. & *ſequen.* Sylveſt. *verb. Reſcriptum, quæſt.* 3. Covarruv. allegata Rotæ deciſione *lib.* 1. *variar. cap. ultim. num.* 6. Guttier. *quæſtion. Canonic. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 83. & 84. Sanchez *lib.* 8. *de matrimonio, diſp.* 21. *num.* 35. Quòd ſi petas, quando cenſeatur cauſa demonſtrationis, & quando taxationis qualitas adjecta, vide Sanchez *ubi ſuprà*, cui ego addo Merollam *tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 6. *nu.* 371.

RESOL.

R E S O L. CIV.

An si per ignorantiam, vel simplicitatem quis expressit causam falsam, & dispensatus fuit, validè contraxerit.
Et notatur, quòd dispensatio variis modis potest cessare. Primò per renunciationem, &c. Ex p. 8. tr. 5. Res. 69.

Sup. hoc infra in [illegible] Res. [illegible]

§. 1. UT, si v. g. per ignorantiam, aut simplicitatem allegasti defectum dotis, cùm tamen verè non fuerit, & Ordinarius facta informatione declaravit defectum dotis existere, & sic dispensavit, & ex hac declaratione, & dispensatione concessa ad contrahendum matrimonium processisti, videris validè contrahere, neque posse tale matrimonium oppugnari, ex *cap. cùm inter, de sentent. & re judic. cap. ei, qui appellat. §. si verò*, 2. q. 6. Et ita hanc sententiam docet Basilius Pontius *de matrim. l. 8. c. 15. nu. 5.* & facit doctrina Felini, & Socini in superiore resolutione allata.

Quæ hic est infra Res. 107. [illegible] in eius [illegible]

2 Verùm contrariam sententiam tenet Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 7. punct. 16. §. 5. num. 4.* quia tale rescriptum, utpotè in falsa causa fundatum, nullum est, neque ignorantia prodesse potest ad valorem ipsius, sed solùm ad excusandum impetrantem, à culpa commissa, & videtur expressè decidi, *cap. super literis, de rescript.* ubi æquè taciturnitate veritatis, ac de expressione falsitatis, quando contingit circa totum rescriptum, dicitur nullum esse, etiamsi per ignorantiam, & simplicitatem factum sit. Si verò (inquit textus) per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem etiam veritatis literæ fuerint impetratæ, qua tacita, vel expressa, nos nullas literas dedissemus, à delegato non est aliquatenus procedendum.

Sup. contenta in hoc, & seq. [illegible] primo & secundo not.

3 *Notandum* est tamen hic obiter, quòd dispensatio variis modis potest cessare, ac *Primò* per renunciationem, & quidem, universè loquendo, certum est, dispensationem renunciatione cessare, ex *cap. ad Apostolicam de regular.* hanc nonnulli distinguunt in expressam & tacitam: illa voluntatem & verba requirit; & hæc renunciatio retractari non poterit, ubi semel renunciationis notitia pervenerit ad dispensantem.

4 Tacitæ renunciationis usus non ita solitus est, v. gr. cùm facto aliquo inducatur renunciandi voluntas: ut si quis diploma, quo concessa illi fuit dispensatio, laceret, aut comburat: hoc, inquam, non sufficit ad revocationem dispensationis, nisi cum hoc signo externo adsint, tum voluntas renunciandi, tum acceptatio facta à dispensante: nam ante hanc acceptationem potest impetrans semper revocare suam renunciandi voluntatem. Similiter impetratio secundæ dispensationis, non est justa revocatio tacita; nec sufficiens signum renunciationis, nisi fortè secunda dispensatio repugnet priori.

R E S O L. CV.

Quid operetur in dispensationibus clausula Motu proprio, *quando adest vitium subreptionis.* Ex p. 8. tr. 3. Res. 70.

Sup. hoc supra in Res. [illegible] §. Dico igitur.

§. 1. SIc distinguit ex Sanchez Pater Amicus *tom. 5. disput. 6. sect. 8. nu. 153.* si subreptionis vitium sit in expressione causæ falsæ finalis, illud per clausulam, *Motu proprio*, non suppletur. Suppletur autem, si sit per suppressionem causæ finalis. Ratio discriminis est: quoniam motus proprius non firmat gratiam contra concedentis intentionem. Sed quando dispensatio est subreptitia expressione falsi finaliter moventis ad dispensationem concedendam, dispensatio est contra intentionem concedentis, siquidem falsitate declarata, eam non concessisset: ergo motus proprius non potest eam firmare. Potest autem motus proprius firmare dispensationem, quæ positivè non sit contra intentionem concedentis. Sed quando dispensatio est subreptitia suppressione tantùm, & taciturnitate causæ finalis, non est positivè contra intentionem concedentis: quia ignorata causa finali, non potuit dispensator positivam intentionem habere negandi dispensationem; quia cùm hic sit actus voluntatis, non potest exerceri circa objectum per ignorantiam occultum. Ex his infertur, per clausulam, *Motu proprio*, non validari dispensationem, si sit contra jus tertii, nec tollere à persona inhabilitatem, si taceatur.

2 Sed non deleram, hic apponere ea, quæ docet Portel *in respons. moral. tom. 2. cas. 49. num. 7.* ubi sic ait. Dubium est, an si in narrativa detur vitium tacendo veritatem, vel exprimendo falsitatem, & nihilominus Papa in dispensatione dicat, se dispensare ex motu proprio: per talem clausulam, *Motu proprio*, suppleatur vitium subreptionis, & invaliditatis positivæ in narrativa? Respondet Bonacina *num. 21.* cum Suarez *ibi* citato, distinguendo. Nam vel Papa concedit hanc dispensationem motu proprio, absque petitione, vel narratione petentis, sed ex mera liberalitate: vel illam concedit ex prævia petitione, & informatione petentis. Si concedit primo modo, dispensatio, seu privilegium valent, etiamsi à parte rei subsit impedimentum, Ratio est, quia cùm Princeps concedit ex mera liberalitate, non ex causa sibi falsò narrata, vel veritate tacita, cùm privilegiatus non loquatur, nec aliquid operetur, nisi acceptando gratiam, censetur princeps tollere liberaliter omne impedimentum obstans, per illam clausulam *Motu proprio*. Et sic habetur *in cap. si motu proprio, de prebend. in 6.* Si verò Papa concedat dispensationem cum clausula, *Ex motu proprio*, præcedente petitione, vel informatione petentis, & in informatione tacetur veritas, vel narratur falsitas, tunc illa clausula *Ex motu proprio*, non supplet illum defectum, & proinde dispensatio est nulla. Probatur principaliter: quia *in cap. 2. de rescriptis*, dicitur, quòd in rescriptis semper intelligitur apposita clausula, *si preces veritate nitantur*. Hic autem preces non nituntur veritate. Tum, quia impetratio beneficii, non explicata ejus qualitate, non valet, etiamsi fiat motu proprio, ut docet panormitanus *cap. ad aures, de rescriptis, nu. 5.* & alii. Ita portel.

R E S O L. CVI.

An si dispensatus ex falso nomine in rescripto apposito intelligat personam sibi notam, vitietur dispensatio. Ex part. 7. tract. 10. & Misc. 1. Res. 35.

§. 1. NEgativam sententiam docet Sanch. *de matrimon. lib. 8. disp. 21. num. 38.* putat enim in hoc casu validam esse dispensationem, nec hunc errorem obstare, si constaret, eodem modo concedendam dispensationem Petro incognito, si expressus esset, ac conceditur Joanni suo noto, & familiari. Movetur, quia in his princeps non debet spectare, quis est sibi propositus, sed quis verè dispensationem petit, & indiget: sicuti administrator sacramentorum, excepto matrim. non spectat, quis sit, cui est administrandum sacramentum, sed suam mentem dirigit ad eum, qui sibi est præsens. Sup. hoc infra in Res. [illegible]

2 Sed his non obstantibus, adhæreo sententiæ affirmativæ, quam tuetur Petr. à S. Joseph, *in idea Theol. moral. lib. 1. cap. 11. resol. 5.* ubi ait: Notandum dispensationem valere quando erratur circa nomen personæ, pro qua dispensatio petitur, quia scilicet dispensatio petitur pro tali persona, eique confertur, quidquid sit de illius nomine. Confirmatur, nam ex communi Juristarum sententia, valet legatum, etsi testator in nomine legatarii erraverit, modò de persona constet. Sup. hoc in R. [illegible]

3 Excipe, nisi dispensans ex falso nomine proposito, intelligat personam aliquam sibi notam: tunc enim dispensatio valere nequit, cùm dispensans non intendat eam concedere personæ, pro qua petitur, sed alteri. Nec dicas Sacram. validè conferri, etsi minister erret in persona recipientis: hoc enim verum est, quando intendit Sacram. conferre personæ præsenti, quæcumque sit, in dictu autem casu legislator non dirigit intentionem ad eum, in cujus gratiam dispensatio petitur, sed ad alium sibi notum: quare dispensatio tunc valere nequit. Ita ille, & ante illum Castrus palaus *tom. 1. tr. 3. disp. 6. punct. 6. §. 2. num. 8.* Confirmatur hæc opinio præter rationem adductam, ex *§. si quis in nomine Institut. de legatis*, ubi error nominis, aut pronominis legatarii non obstat legato, notanter apponitur, quando aliàs de persona constat, quia tunc est error accidentalis: at in præsenti casu non constat de persona, cui petitur dispensatio, & relatio facit, ut prorsus intelligatur distincta. Ergo Secundò confirmo *ex capite significante, de rescript.* ubi rescriptum datum contra Vicarium Remensis Diœcesis, cùm tamen fuerit Leodiensis, irritum decernitur, quia non constabat aliunde de persona, contra quam erat rescriptum impetratum; sed in casu nostro, de persona, cui petitur dispensatio, non constat, immò potius intelligitur dari omninò distinctæ. Ergo.

4 Nota tamen, sententiam negativam, quam tuetur Sanch. approbare etiam P. Amicum *tom. 5. de just. disp. 6. sect. 8. nu. 130.* eo quòd in gratiis concedendis præsumitur Princeps, si aliundè contrarium non constet, attendere ad materia causæ, propter quæ gratia petitur, cujuscunque tandem personæ sint merita, propter quæ gratia petitur. Et ideò utramque sententiam puto probabilem esse.

R E S O L. CVII.

An dispensatio sit subreptitia, quando erratur nomine personæ? Ex p. 8. tr. 3. Res. 53.

§. 1. REspondeo negativè, & est communis Doctorum sententia, eaque apertè colligitur ex *Institut. de legatis*, §. 29. ibi, *Si quis in nomine, cognomine, prænomine, agnomine legatarii testator erraverit, si de persona constat, nihilominus valet legatum; idemque in hæredibus servatur rectè.* Et rationem reddit: *nomina enim*, inquit, *significandorum hominum gratia reperta sunt, qui si alio quolibet modo intelligantur, nihil interest.* Quam doctrinam Sanchez *citata disput. 21. num. 38.* veram existimat, etiamsi dispensator nosset personam, cui dispensatio petitur, errato nomine veri petentis, eo quòd in gratiis concedendis præsumitur Princeps, si aliundè contrarium non constet, attendere ad merita causæ, propter quæ gratia petitur, cujuscumque tandem personæ Sup. hoc [illegible]

ſint materia, propter quæ gratia petitur. Et ita hanc ſententiam tenet etiam noviſſime Merolla *tom.2.diſp.4. cap.6.nu.374.* cum Doctoribus, quos ego citavi *in par.3.tr.de legibus, reſol.36.* quibus etiam adde Perez *de matrimonio, diſp.46.ſect.8.num.16.* & Portel *in reſponſ.moral.to.2.caſ.49.n.2.* cujus verba in ſequenti reſolutione adducam.

Quæ hic, eſt Reſ. ſeq.

In §. ultim. Reſ ſeq.

RESOL. CVIII.

An diſpenſatio ſit ſubreptitia, quando erratur nomine Diœceſis? Et quid, ſi erratur nomine perſonæ? Ex part.8.tr.3.Reſ.54.

Sup. hoc in R. ſeq. & lege etiam illam Reſ. ... not.

§.1. HAnc quæſtionem ego poſui in loco ſuperiùs citato, & pro affirmativa ſententia adduxi Villalobos, Monetam, & Sanchez, quibus nunc addo Merollam *tom.2.diſp.4. cap.6.num.377.* quia in hoc caſu non eſt error tantùm in nomine proprio, qualis eſſet, ſi diceretur, appellari Vicarium veræ Diœceſis, Petrum, cùm appellaretur Joannes, ſed erratum eſt, aſſerendo poſtulantem eſſe Diœceſis Neapolitanæ, ac proinde, virtute, petita eſt commiſſio Vicario Neapolitano. At Pontifex noluit illi committere, cùm omiſſio fuerit involuntaria, utpote ex errore orta. Et quamvis, ſi petita eſſet vero Ordinario Capuano, illi committeretur, tamen illi nec petita eſt, nec commiſſa.

2 Confirmatur, quia error, quantumvis culpa vacans, non efficit, ut reſcriptum extendatur ad caſum: qui ſub verbis ejus non comprehenditur, quamvis, ſi is petitus eſſet, reſcriptum ſimiliter conceſſum fuiſſet, ut benè docent Innocentius *in cap. ſuper litteris, num.3. verſ. Et notu, de reſcript.* & ibi Joan. Andr. *num.5.* Panormitan. *num.3. in fine*, Deci. *in nova editione, num.13.* ubi alios refert. Et ponunt hi hoc exemplum. Si impetrans narravit in reſcripto, Titium ſibi obligatum ex mutuo, petens, ut cogatur ſatisfacere, & erravit in cauſa debiti, ut pote, quòd ex alio contractu conſurgit, non poterit eo reſcripto juvari.

3 Confirmatur *ſecundò* ex doctrina Baldi *in l. praeſcriptionem, num.35.C. ſi contrarium*, ubi reſcriptum ſubreptitium vocat, ſi quis in civitate Peruſina, ſe nummos mutuo dediſſe cuidam, narret, & impetret reſcriptum, deſtinans in ea civitate judicem, qui debitorem compellat ſolvere. Rationem hujus aſſignat Baldus: quia ſi Princeps noſſet, contractum cum eo initum eſſe, qui aliàs non ſubeſt juriſdictioni Peruſinæ, non commiſiſſet illi judici cauſam: quoniam ubi quiſquam ſortitur forum Ordinarii, ſortitur etiam forum delegati, ut docent Innoc. *in cap. dilecti, num.3. verſ. ſed dic. de foro compet.* Ergo &c.

Sup. hoc ſupra. in Reſ. ...

4 Sed ego, *ubi ſuprà*, negativæ ſententiæ adhæſi, quam me citato, tenet noviſſimè Amicus *tom.5. diſput.6. ſection.8. num.145.* quia quando à Pontifice petitur diſpenſatio, ipſius intentio fertur ad Diœceſanum ipſius diſpenſandi proprium. Quare ſicut error in perſona diſpenſandi non tollit intentionem ſufficientem ad valorem diſpenſationis, eo quòd diſpenſantis intentio fertur in materia cauſarum, quæ proponuntur, cujuſcumque tandem perſonæ illæ ſint: ita nec error in Diœceſi tollit intentionem ſufficientem ad valorem diſpenſationis, eo quòd Pontificis intentio fertur ad Diœceſanum ipſius diſpenſandi proprium, quicunque tandem ille ſit, qui Pontificis diſpenſationem cum ipſo diſpenſando executurus ſit. Confirmatur. nam ſupponitur, quòd ſi expreſſum fuiſſet nomen propriæ Diœceſis, adhuc gratia diſpenſationis conceſſa fuiſſet per proprium Diœceſanum exequenda; ſed quando expreſſio falſi eſt talis, qua ſublata, adhuc maneret voluntas diſpenſantis, non vitiat diſpenſationem, ut ex dictis conſtat: ergo.

5 Nec obſtat dicere cum Sanchez, quia *in cap. ſignificante, de reſcriptis*, declaratur irritum reſcriptum, in quo erratum fuit in nomine Diœceſis Rhemenſis, pro Leodienſis: tum quia error in Diœceſi reddit involuntariam Pontificis conceſſionem reſpectu proprii Diœceſani. Nam reſpondetur *in d. cap. de reſcriptis*, irritum declarari reſcriptum, non quia erratum fuit in nomine Diœceſis, ſed quia ex aliis circumſtantiis non potuit ſciri perſona, pro qua reſcriptum impetratum fuit. Ad rationem, negandum, errorem in Diœceſi involuntariam reddere diſpenſationem Pontificis: nam licèt illa non ſit voluntaria formaliter, & expreſsè, eſt tamen voluntaria virtualiter, & implicitè, cùm per eam intendat facultatem diſpenſandi delegare proprio Diœceſano ipſius diſpenſandi.

6 Et ita hanc ſententiam præter Amicum, & alios Doctores à me citatos, tenet noviſſimè Magiſter Texeda *in Theol. moral tom.2.lib.4.tract.3.num.51.* Quia ait ipſe, error ille ſe tenet ex parte voluntatis materialis Pontificis, qui non nocet, nec aufert valorem diſpenſationis. *Secundò*, quia tunc diſpenſatio eſt valida, quando adeſt juſta cauſa, ut concedatur: ſed in præſenti adeſt juſta cauſa, ut concedatur; ergo, &c. *Tertiò*, quia voluntas formalis pontificis, & diſpenſatio conceſſa terminatur ad illos, qui impedimento ligati contrahere prætendunt, ergo quòd per errorem committat diſpenſationem Vicario alterius Epiſcopi, cujus diſpenſati non ſunt ſubditi, per accidens ſe habet reſpectu intentionis pontificis, qui ſi revera ſciret Vicarium proprium diſpenſaturum, eodem modo committeret ei diſpenſationem; ea enim, quæ per accidens contingunt, nec vitiant actum de ſe validum, nec cadunt ſub conſideratione diſpenſantis. Unde noſtram ſententiam ſatis probabilem, & tutam in praxi exiſtimo.

7 Sed poſt hæc ſcripta inveni P. Perez *de matrimonio diſp.46. ſect.8. num.18. & 19.* ſententiam Sanch. docere, ſic enim aſſerit. Si erretur in Diœceſi, cujus eſt is, cui impetratur diſpenſatio, ut ſi dicatur, eum eſſe Diœceſis Cæſarauguſtanæ, cùm tamen ſit Valentinæ, certum videri non poſſe Officialem Cæſarauguſtanum eam diſpenſationem exequi. Patet, quia deficit intentio Pontificis committentis, quæ juxtà præſcriptum in Trident ino *ſeſſ.22.c.2. de reform.* eſt committere legitimo Ordinario impetrantis, qui eſt Officialis Valentinus.

8 Dico ultimò, nec poſſe Officialem Valentinum, qui eſt legitimus Ordinarius, illam exequi diſpenſationem. Ratio eſt, quia in hoc eventu non eſt error in nomine, qualis eſſet, ſi diceretur appellari officialem veræ Diœceſis petrum, cùm appellaretur paulus: ſed erratum eſt, aſſerendo poſtulantem eſſe Diœceſis Cæſarauguſtanæ, & virtute petita eſt commiſſio officiali Cæſarauguſtano, at illi noluit pontifex committere, cùm conceſſio fuerit involuntaria, utpote ex errore orta. Et quamvis ſi petita eſſet vero Ordinario Valentino, illi committeretur, at illi nec petita eſt, nec commiſſa. Unde error quantumvis copula careat, non efficit, ut reſcriptum extendatur ad caſum, qui ſub verbis ejus non continetur, tametſi is petitus eſſet, litteræ ſimiliter concederentur. Sicut, ſi quis narraſſet in reſcripto, petrum ſibi obligatum ex mutuo, petens ut cogatur ſatisfacere, & erraret in cauſa debiti, ut pote quod ex alio contractu conſurgit, non poſſet eo reſcripto juvari. Huсuſque Perez.

9 Sed, ut dixi, noſtra ſententia eſt probabilis: undè præter Doctores citatos, non deſeram hic apponere verba portel. *in reſponſ. moral. tom.2. caſ.49.nu.2.* ubi ſic ait. Valida eſt diſpenſatio quando erratur in nomine perſonæ, quia error in nomine perſonæ non mutat intentionem diſpenſantis. Bonacina *citato loco, nu.6.* citans multos, ubi ponit hunc caſum. Si petens diſpenſationem dicat eſſe ſe Diœceſis Eborenſis, cùm tamen ſit Diœceſis Olyſipponenſis, & papa remittat diſpenſationem faciendam ab Ordinario nominato in narrativa, cùm non ſit verus ordinarius impetrantis: poterit in tali caſu diſpenſare cum illo ſuus Ordinarius Olyſſiponenſis. Nam papa ibi intendit dare facultatem diſpenſandi Epiſcopo ipſius impetrantis. Ita *ibi* Bonacina cum Salas contra Sanchez dicentem in tali caſu neutrum Epiſcopum poſſe diſpenſare. Sic ego vidi in caſu ſimili. Miſit petrus, v. grat. famulum, vel amicum, qui ſibi afferret quandam Bullam Cruciatæ, ſoluit Officiali Cruciatæ eleemoſinam conſuetam; ſed famulus, vel officialis Cruciatæ erravit in nomine, & loco petri dixit Franciſcum. Reſpondi, Bullam valere Petro, non obſtante errore nominis: quia intentio Papæ, vel Commiſſarii Cruciatæ fuit dare Bullam illi, qui ſolvit eleemoſinam. Aliud exemplum ponit Bonacina *eodem num.6.* dicens, quòd ſi ſcriptor Bullæ Romanæ dixit, Papam per illam diſpenſare in tertio gradu affinitatis, cùm impetrans petierit diſpenſationem pro tertio gradu conſanguinitatis, ait Bonac. Commiſſarium, cui committitur diſpenſatio, poſſe diſpenſare à voluntate Principis mandantis: & in hoc caſu conſtat de voluntate Papæ, quòd velit diſpenſare cum illo in impedimento quod petiit. Ita Portel. Et tandem noſtram ſententiam contra perez tenet noviſſimè Eſcobar *in Thel. mor. lib.1. exam.16.c.4.n.124.*

Sup. hoc in R. praecenti, & in aliis ... cum primo not.

Sup. hoc in R. ſeq. §. ult.

RESOL. CIX.

An ſit valida diſpenſatio, quando erratur nomine Diœceſis, ut ſi Petrus ſit Diœceſis Panormitanæ, dicatur eſſe Diœceſis Meſſanenſis?

Et quid, ſi erratur nomine perſonæ?

Et notatur, quòd reſcriptum non vitiatur, ut à commiſſario mandari non poſſit, ſi error aliquis in curia ſcriptoris irrepſerit, ut ſi pro tertio gradu affinitatis poſitus ſit tertius gradus conſanguinitatis, &c. Ex p.1.tr.10.Reſ.36.

§.1. NEgativè reſpondet Sanchez *de matr.tom.3.diſp.23.nu.39.* & poſt illum Moneta *de commut.ult. vol.cap.12. concl.9.nu.106.* & Villalobos *in ſum.tom.1.tr.2.dub.43.n.13.* ubi ſic ait: *Quando ſi hierra en el nombre, y no en la perſona, no es la diſpenſacion ſubreptici a, mas no es lo miſmo, quando la diſpenſacion viene errada en el Obiſpado, como ſi ſe comete al Proviſor de Zamora, y el que ha de ſer diſpenſado, es del Obiſpado de Salamanca; porque como no ſe comete al de Salamanca, no puede diſpenſar, y anſi eſto no es error en nombre, ſino en la perſona aſſi lo tiene Innocentio, y Abad.*) Ita ille.

Sum. contrarium in hoc §. in R. ... pro parte, in Reſ. ſeq.

2 Sed ego non ſolùm puto eſſe validam diſpenſationem; quando erratur in nomine perſonæ: ut quando nomen petri exprimitur nomine pauli, ut docet pontius *de matrimon.*

lib.8.

lib.8.c.15.§.ult.n.43. Moneta *ubi suprà,n.205.* Layman *in Theol. mor.lib.1.tr.4.c.32.n.26.* sed etiam, quando erratur in Diœcesi Panormitana; cùm tamen sit Messanensis: quia constat, intentionem Papæ esse, ut solus proprius petentis Ordinarius cum illo dispenset: & si Ordinarius potest dispensare, quando erratur in nomine petentis; sic etiam poterit, quando erratur in nomine ipsius Episcopi. Et ita adversus Sanch. docuit Salas *de legib.disp.20.sect.16.n.123.* Sanctarellus *var.res.p.2.qu.63. per tot.* Et hæc opinio bis, me consulente, posita est in praxi.

2 Nota etiam secundùm Laym. *in Theol. mor.lib.1.tr.4.c.32. num. 26.* quòd rescriptum non ita vitiatur, ut à Commissario executioni mandari non possit, si error aliquis incuria scriptoris irrepserit, ut si v. gr. Papa commisit Officiali, quòd si preces veritate niti cognoverit, cum Titio, & Caia, Apostolica auctoritate dispenset: sed erratum fuit in Bulla pontificia; nam pro tertio gradu affinitatis positus fuit tertius gradus consanguinitatis.

R E S O L. CX.

An error commissus circa personam, cui committitur rescriptum expediendum, vitiet illud? Ex p.7.tr.10. & Misc.1.Res.34.

§. 1. AFfirmativè respondet Castrus Palaus *tom. 1.tractat.3. disp.6.punct.16.§.2.num.6.* cui adde Pet. à S.Joseph, *in idea Theol. mor.lib.2.cap.11. resol. 5.* ubi sic ait: Notandum 3. non valere dispensationem, quando erratur in persona, quæ designatur ad expediendum Rescriptum. Sit exemplum: cùm petis dispensationem ad ineundum matrimonium, fingis te esse Diœcesis Parisiensis, cùm tamen sis Rothomagensis. Unde fit, ut executio Rescripti, quo tibi dispensatio illa conceditur; Officiali Parisiensi committatur. In eo casu dico dispensationem esse inutilem, cùm nequeat Officialis Paris. eam exequi, eo quod intentio Pontificis est, talem executionem tuo Ordinario committere; nec etiam Rothomagensis, quia eum non dirigitur. Ita ille. Probatur hæc opinio, quia *in cap. significante, de rescrip.* declaratur irritum rescriptum, in quo erratum fuit in nomine Diœcesis Rhemensis pro Leodiensi, tum quia error in Diœcesi reddit involuntariam Pontificis concessionem respectu proprii Diœcesani.

2 Sed ego non discedo à sententia negativa, quam docui olim, & quam me cit. tenet. P. Amicus, *tom. 5. de just. disp. 6. sect.8.num.145.* quia quando à Pontifice petitur dispensatio, ipsius intentio fertur ad Diœcesanum proprium ipsius, cui dispensandum est. Quare sicut error in persona dispensandi non tollit intentionem sufficientem ad valorem dispensationis, eo quòd dispensantis intentio fertur in materia causæ, quæ proponuntur, cujuscumque tandem personæ illa sint: ita nec in Diœcesi error tollit intentionem sufficientem ad valorem dispensationis, eo quòd Pontificis intentio fertur ad Diœcesanum proprium ejus, cui dispensandum est, quicunque tandem ille sit, qui Pontificis dispensationem cum ipso, cui dispensandum est, executurus sit. Confirmatur: nam supponitur; quòd si expressum fuisset nomen propriæ Diœcesis adhuc gratia dispensationis concessa fuisset per proprium Diœcesanum exequenda: sed quando expressio falsi est talis, qua sublata, adhuc maneret voluntas dispensantis, non vitiat dispensationem, ut ex dictis constat, ergo.

3 Ad cit. cap. de Rescriptis, Respond. ibi irritum declarari rescriptum, non quia erratum fuit in nomine Diœcesis, sed quia ex aliis circumstantiis non potuit sciri persona, pro qua rescriptum impetratum fuit. Ad rationem, negandum, errorem in Diœcesi voluntariam reddere dispensationem Pontificis: nam licèt illa non sit voluntaria formaliter & expressè, est tamen voluntaria virtualiter & implicitè; cùm per eam intendat facultatem dispensandi delegare proprio Diœcesano ipsius, cui dispensandum est.

Recognosce meipsum *in p.1.tr.de legibus res.36.*

R E S O L. CXI.

An dispensatio inter consanguineos, vel affines sit subreptitia non facta mentione de copula habita inter eos?

Et an in tali casu non teneantur, qui dispensationem petunt, ad interrogationem ordinarii de copula respondere, sed possint sine peccato negare, immò, & quamvis in rescripto dicatur, si copula non fuerit? Ex p.1.tr.10.Res.44.

§. 1. HIc casus frequenter solet accidere: & talem dispensationem esse subreptitiam docuit novissimè Layman *in Theol.moral.lib.1.tr.4.c.22.n.18.* Rebellius *lib.3.q.5.sect. 4.nu.24.* Riccius *p.4.decis.308.* Garsia *de benef.tom.8.c.3.nu.32.* Sanctarellus *p.1.var.res. q. 52.* & ante illum Sanch. *de matrimon. tom.3.lib.8.disp.25.num.8.* & alii penes ipsos. Et ratio potissima est; quia id exigit stylus Curiæ.

2 Non reticebo tamen, contrariam sententiam esse probabilissimam, & tutam in praxi: & præter Navarrum, Vegam, Orandum, Salzedum, Bernardum Diaz, Henriquez, Costa,

Guttierez, Cevallos, & Rodrig. docet etiam hanc sententiam absolutè ante, & post contractum matrimonium, Basilius Pontius *de matr.lib.8.cap.17.s. 6. nu. 32.* & post contractum matrimonium Villalobos *in sum. tom. 1,tr.14. diff.27.nu.7.* quia copula illa carnalis, si fuisset expressa, faciliorem reddidisset Pontificem ad dispensandum. Ergo, &c. Et ideò in tali casu non tenentur, qui dispensationem petunt, ad interrogationem Ordinarii de copula respondere? Sed possunt sine peccato negare reticendo in mente; Ut tibi dicam. Immò, & quamvis in rescripto dicatur: *Si copula non fuerit* si ea dispensatio sit obtenta pro foro externo, adhuc valet, quamvis negetur: dummodo ea copula non probetur in externo foro; quia clausula intelligenda est juxta naturam ejus dispensationis. Et ita hanc sententiam probabilem etiam vocat Sanch. *ubi suprà num.12.* Ad argumentum contrariæ sententiæ ita respondet Villalobos: (*Al estilo de la Curia digo, que no es derecho, ni haze irrita la dispensacion al fuero interior, el callar la qualidad, que conforme a el se devia explicar.*) Et de tali stylo Curiæ valdè dubitat Pontius, *ubi sup.* Notentur hæc omnia; quia passim erunt obvia.

R E S O L. CXII.

An dispensatio inter consanguineos, vel affines sit subreptitia, non facta mentione de copula? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Res.135.

§. 1. PRo affirmativa sententia multos Doctores adduxi *in 1. p.tr.de legibus res.44.* quibus nunc addo Petrum Ochagavlam *de Sacram. tr.4. de matrim.q.11.num.4.* Homobonum *de exam. Eccles.p.3.tr.13.c.11.q.24.* Filliucium *tom.1.tr.10.p.2.c.12. n.336.* & Tannerum *ubi infrà.*

2 Sed negativam sententiam docent plures Doctores, quos *ibi* citavi, & præter illos hanc sententiam docet etiam ex Dominicanorum familia S. Joan. de la Cruz *in direct.conscien.p.2.de matrim.§.de dispensationibus, dub.14.concl.2.* & ex Societ. JESU Gaspar Hurtado *de matrim.disp.25.difficul.5.nu.22.* & Io. Præpositus *in 3.part. D.Thom.q.8. de dispensationibus matrimon. dub. 6. num. 61.* & hanc opinionem probabilem esse docet etiam ex eadem Societate Adamus Tannerus *tom. 4. dispu.8.q.4.dub. 9. num. 160.* quia incestus neque est impedimentum, quod ratione sui egeat dispensatione, neque jure præcipitur exprimi, quia non præcipitur jure scripto, ut patet, neque jure introducto, consuetudine, seu stylo Curiæ, cùm non semper exprimatur ex consilio virorum doctorum, quamvis aliquando ex consilio aliorum exprimatur, & quando exprimitur, non est causa motiva ad negandam dispensationem consanguinitatis; aut affinitatis: & quamvis sit causa ad concedendam dispensationem cum aliquibus additamentis, non tamen pertinet ad causam motivam, quia illa non adduntur pro dispensatione consanguinitatis, aut affinitatis, sed in pœnam copulæ expressæ. Congregatio verò Cardinalium, quæ in contrarium adducitur, sequuta est partem probabiliorem & tutiorem, sed forsan non probabiliorem, quòd si taciturnitas copulæ habitæ ante commissionem Papæ non dirimit dispensationem consanguinitatis, vel affinitatis, multo minus dirimet, seu irritabit taciturnitas copulæ habitæ post commissionem Papæ ante expeditionem dispensationis ab Ordinario. Hæc omnia Hurtado *loco citato*, & Præpositus *ubi suprà*, etiam docet, stylum Curiæ & declarationem Cardinalium procedere in foro exteriori.

3 Verùm, his non obstantibus, ego puto in hac quæstione non esse recedendum à sententia affirmativa in utroque foro, propter stylum Curiæ, qui in hoc facit jus, non obstante ea, quæ dixi *in p.1.tr.de legib.sect.44.* Ut in annot. præcedent.

R E S O L. CXIII.

An in dispensatione impedimentorum matrimonii sit explicanda copula jam habita.

Et quid, si Pontifex dispensaverit cum conditione, dummodo copula non intervenerit.

Et an in tali casu non teneantur, qui dispensationem petunt, ad interrogationem ordinarii de copula respondere: sed possint sine peccato negare copulam, dummodo sit occulta, & secus si fuerit publica.

Et explanatur, quòd incestus cum consanguinea non est impedimentum proveniens ex jure naturæ, neque ex jure Divino positivo, nec denique ex jure humano inductum. Ex part. 8.tract.3. Resol. 81.

§. 1. AFfirmativè respondent aliqui, & ideò asserunt, quòd dispensatio obtenta à Pontifice postquam præcessit copula inter consanguineos, vel affines, prorsus nulla est, si ejus copulæ nulla mentio fiat in petitione dispensationis, hanc conclusionem tuentur Guttierez *quæst. Canonic.lib.2.cap.15.num. 133.* Petrus Ledesma *de matrimon. quæst. 56.art.ult.dub.1.diffic.2.* & Sanchez *3. tom. de matrimon. lib.8. disp. 25.*

2 Probatur *Primò*, quia, ut *suprà* vidimus, id, quod stylus Curiæ Romanæ, & consuetudo Pontificis observant in dispensationibus, necessariò observandum est, aliàs dispensatio erit subreptitia; sed stylus Curiæ Romanæ requirit mentionem prædictæ copulæ, cùm impetratur dispensatio, ut saltèm timore manifestandæ copulæ homines arceantur à copula incestuosa. Immò consuetudo Pontificis hoc etiam obtinuit, quia manifesto incestu non solet Pontifex dispensare absolutè in gradibus affinitatis, & consanguinitatis, sed cum quibusdam conditionibus, & limitationibus, ut exigendo majorem quantitatem pecuniæ, imponendo aliquam pœnitentiam, & aliquod gravamen, ut scilicet superstes eo matrimonio soluto ad aliud matrimonium migrare non possit; necessarium ergo est, efficere mentionem copulæ præcedentis, ut dispensatio robur obtineat.

3 *Secundò* probatur ex declaratione Cardinalium relata à Marcilla *loco cit.* quæ hoc eleganter explicat his verbis: Congregatio Cardinalium Concilii censuit, dispensationem censeri subreptitiam, si inter consanguineos, vel affines, vel spirituali cognatione conjunctos carnalis copula præcessisset, cujus mentionem in supplicatione non fecissent.

4 Probatur etiam hæc opinio, eo quòd incestus cum propria consanguinea est impedimentum; ergo est exprimendum, quam opinionem tenet gloss. *in cap. de incestis 35. quæst. 3. gloss. final. in cap. si quis viduam 32. quæst. 7.* Hostiensis & Abbas *in cap. 1. de eo, qui cognovit consanguineam uxoris.* Angelus *in summa, verb. incestus, §. ultimo.* Anton. Cuchus *lib. 3. major. instit. tit. 12. num. 27. & 28.* text. *in cap. quia circa, de consanguinit. & affinit.* ubi decernitur faciendam esse mentionem Summo Pontifici de omni eo, quod illum reddat difficiliorem ad dispensandum, sequitur Jason *in l. 1. num. 2. Cod. si contra jus, vel util. public.* ex traditis *in cap. dudum, de elect. & cap. super litteris, & cap. postulasti, de rescript.* Curt. Jun. *cons. 27. in fine, cons. 38. in fine,* [illegible] Gratet. *cons. 296. col. 4. & respons. pro republica, Saviel. num. 124.* Decius *cons. 541. num. 20.* Gozadin. *cons. 6. num. 6.* ubi dicitur, quòd subreptio inducitur, quando vel ratione juris tertii, vel ob jus commune non fit mentio alicujus, quod potest inducere Principem ad non concedendum.

5 Sed hoc non obstante, non desunt Doctores negativam sententiam tenentes. Et ita, me citato; hanc sententiam tenet novissimè Aversa *de sacram. Matrimon. qu. 19. sect. 6.* ubi alios plures adducit, quibus ego addo Ochagaviam *tract. 4. de sacrament. Matrimon. dispens. quæst. 11. numer. 4.* Perez *in matrimon. disp. 46. sect. 6. per totam.* Præpositum *in 3. part. quæst. 8. de dispensat. matrimon. dub. 6. nu. 41.* Hurtadum *de matrim. disp. 25. diffic. 5. num. 23.*

6 Dicendum est igitur in nostro casu, dispensationem non esse subreptitiam tacita copula, quia incestus non est impedimentum habitus cum consanguinea, secundùm veriorem opinionem, teste Sanchez *de matrimon. lib. 7. disput. 15. num. 16. & lib. 8. disputat. 25. num. 8.* Ergo si non est impedimentum, non est declarandum. Incestus autem cum affinibus licèt præstet impedimentum, est tamen abrogatum ob contrariam consuetudinem, neque ulla eget dispensatione, ut probat Sanchez *d. lib. disputat. 17.* ubi *num. 9. & præcedentibus*, de hoc latè. Quòd verò incestus cum propria consanguinea nullum sit impedimentum, probatur, quia non est impedimentum proveniens ex jure naturæ, neque ex jure divino positivo, nec denique ex jure humano inductum. Igitur nec impedit, nec dirimit, nec est exprimendum in precibus, cùm nullo modo sit impedimentum incestus cum propria consanguinea, ut docet Covarruvias *in epitome 2. part. cap. 6. numer. 4. vers. Qua iure.* Veracruz *in speculo, 1. part. art. 23.* Florentin. *3. part. tit. 1. capit. 16. §. 4.* Castro *lib. 1. de potestate, l. penal. cap. 7.* ubi dicunt hanc esse communem, sequitur Cordub. *in quæstion. lib. 1. quæst. 12.* Ledesma *de matrimon. in 7. quarti, quæst. 60. art. 4.* Matienz. *in rubric. tit. 1. lib. 5. novæ collect. gloss. 1. num. 138.* Ergo non est facienda mentio copulæ cum propria consanguinea, & sine expressione illius valet dispensatio, ut tradit Navarr. *in summ. cap. 22. num. 65.* docens, se nunquam vidisse incestuosos petere dispensationem ad contrahendas nuptias. Valet ergo dispensatio suppressa copula in precibus oblatis, vel supplicatione, ut etiam affirmat idem Navarr. *cons. 8. & duobus seqq. in 2. edit. tit. de consanguinit. & affinit.* cùm non sint narranda, nisi quæ jura præcipiunt, quamvis illius conditionis sint, ut illis expressis difficiliùs Papa dispensaret. At nullo jure cavetur, quòd exprimatur copula incestuosa. Ergo, &c.

7 Ad argumenta verò contraria, respondendum est, *Primò*, Incestum cum consanguinea secundùm veriorem, non esse impedimentum cum affine, licèt fuerit impedimentum olim, hodie per non usum esse omninò sublatum. Ad resolutiones sacræ Congregationis respondent Henriquez, & Sà, ac Lael. Zechius, & alii *ubi suprà*, procedere quando incestus fuit publicus; secus quando est occultus, tunc enim non est subreptitia dispensatio, etiamsi dolosè occultetur incestus. Henriquez *d. cap. 1. num. 2. litt. E, & n. 6. §. cæterùm.*

Sup. hoc in §g. [illegible]

8 Quin etiam addit Sà *verb. dispensatio, num. 10.* quamvis dicatur Ordinario in dispensatione, ut dispenset, nisi copula præcesserit, velle Summum Pontificem, ut non dispensetur, si constet legitimè, copulam non esse occultam in foro exteriori, ubi reus non tenetur dicere verum, nisi juridicè interrogetur post sufficientia indicia. Undè non habent responsiones sacræ Congregationis locum in foro conscientiæ, quando copula incestuosa est occulta, sed in foro exteriori, quando occulta non est.

9 Neque urget argumentum de stylo Curiæ, quod magni pendit Menoch. *cons. 356. num. 21.* dicens tunc variari gratiam, quando supprimuntur, vel falsò narrantur qualitates, quæ secundum claram juris dispositionem, vel secundùm stylum Curiæ narrandæ sunt. Ad quod respondet Cevall. *quæst. 737. nu. 19.* Navarrum, qui diù Romæ fuit, ibique ætatis suæ centesimum implevit annum, de tali Curiæ stylo, an fortè esset, non deposuisse, neque illius Henriquez, & Sà, qui Romæ scripserunt, mentionem faciunt.

10 *Notandum* est tamen quòd in ista sententia, ut observat Villalobos *en summa, tom. 1. tract. 14. dub. 27. numer. 7. Se ha de advertir, que si el Papa dispensa debaxo de condicion. Dummodo copula non intervenerit, en tal caso esta clausula se ha de entender, segun la materia de la dispensacion, como dize, Sanchez, y Sà, de suerte que si la dispensacion se concede en el fuero exterior, no tienen obligacion de confessar la copula, sino es que se les pregunte aviendo precedido indicios, ò infamia, como dize Enriquez, y en el contexto dize, que no se suele esta clausula poner por via de condicion, sino como modo. Mas si la dispensacion se comete con aquella condicion en el fuero de la conciencia, en tonces tiene obligacion à responder al Confessor de la copula, aunque sea oculta; y assi en el primer caso no serà la dispensacion irrita, aunque negassen la copula, y esto aunque fuesse con juramento, y cometiendo en ello pecado de perjuro: mas en el segundo caso, si falso se cometiessen ya dispensacion de la copula.*

Sup. contra in hac §. Imp. in Ref. 111. & medio § ult. & inf. in Ref. 76. § 2. procè finem & conf. Quod si furis, & in R. 16 [illegible] in § p. & seq.

R E S O L. CXIV.

An saltem copula sit exprimenda, quando habita fuit ad faciliùs obtinendam dispensationem.

Et an, si sponsi habuerint inter se copulam hac spe, & intentione faciliùs obtinendi dispensationem, necessarium sit non solùm exprimere copulam, sed etiam hanc spem, & intentionem.

Et quid, si ab uno illorum tantùm spes concipiatur? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 82.

§. 1. PRo responsione hujus dubii, apponam ea, quæ circa illud docet Aversa *de sacrament. Matrimon. q. 19. sect. 6.* ubi sic asserit. Si sponsi habuerint inter se copulam, hac spe, & intentione faciliùs obtinendi dispensationem, communiter notari solet, necessarium esse, non solùm exprimere copulam, sed etiam hanc spem, & intentionem. Et communiter etiam ratio redditur, quia copula ex tali animo habita, tantùm abest, ut sit causa facilioris dispensationis, quòd potiùs eam reddat difficiliorem, & retrahat Pontificem ab concedenda. At, hanc rationem rejiciens Sanchez *disp. 25. num. 38.* vult in solo quoque Curiæ stylo fundari: quo consuetum est, in litteris dispensatoriis apponi hanc clausulam, *Dummodo copula habita non sit spe facilioris dispensationis.* Undè ait, etiamsi quando prætermittatur talis causa, adhuc subintelligi, & ideò non valere dispensationem, nisi narrata copula habita ex illa intentione, Pontifex absolutè dispenset. Dixerat autem *nu. 21.* id procedere, quando ex parte utriusque fuit habita copula ex tali intentione: alioqui si ex parte unius habita sit solùm ex fragilitate, seu libidine, & non ex tali intentione & fraude; non sit necessarium exprimere animum, & dolum alterius.

Sup. contra in hac R. [illegible] duobus seqq. & inf. in R. [illegible] prope finem [illegible] Respondeo.

Sup. hoc in R. [illegible] seq. §. Sed quid & in § ult. [illegible] R.

2 Verùm si adhuc aliæ sufficientes causæ, dispensationis, quæ solæ absque allegatione copulæ valeant obtinere dispensationem: tunc necesse non erit exponere copulam, atque adeò nec eam intentionem, qua habita est. At quando ex copula ipsa accipi debet causa, & sponsi hanc causam adducant, ut dispensationem obtineant, quia habuerunt inter se copulam, & ideò imminent gravia damna, & scandala, nisi inter se contrahant: tunc quidem oportet exponere, si ea intentione, & fraude habuerunt copulam, ut hac de causa faciliorem dispensationem obtinerent. Ita advertit Pontius *num. 32.* dicens cum Navarro, id non oriri ex decreto Concilii, sed per se ex natura rei. Idem etiam volunt alii, qui proptereà eam rationem reddebant. Et quidem ex ipso, quòd dicuntur aliqui habuisse copulam spe, & intentione faciliùs obtinendi dispensationem, intelligitur, quòd voluerint; & velint ex causa & allegatione copulæ impetrare dispensationem. Alioqui non cogitassent, sibi prodesse copulam ad faciliorem dispensationem. Attamen, copula habita solùm ex fragilitate & libidine, potest quidem & solet esse causa rationabilis, inducens Pontificem ad dispensandum, sed habita ex ea intentione, & fraude; retrahit potiùs à dispensatione concedenda.

ceden-

cedenda. Et ideò, quando copula allegatur pro causa, debet exponi cum sua vera qualitate, & qua intentione habita sit, ne dispensatio evadat subreptitia, & irrita. Et hoc ipsum est, quod stylo Curiæ confirmatur: apponitur enim ea clausula in litteris dispensatorijs, quando copula allegatur pro causa. Ac etiam si non apponatur, per se subintelligitur.

3 Undè non deseram hic apponere verba Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 14. diffic. 27. num.* 60. ubi sic ait. *Los que tuvieron copula con esperança de alcançar mas facilmente la dispensacion, obligacion tienen à hazer mencion desto en la suplica, y sino serà la dispensation surreptitia, como dize Juan Gutierrez, Fr. Luys Lopez, Thomas Sanchez, y el Padre Fray Manuel Rodriq. con otros que citan: aunque algunos dizen, que solo fue esto verdad en tiempo de Pio V. El fundamento de la conclusiones, porque se suele poner esta clausulas conforme al stilo de la curia: Dummodo copula habita non sit, spe facilioris dispensationis. Y aunque alguna vez esta clausula no se pusiesse, es regula de Abad, y Sylvestro, y otros, que las clausulas, que se suelen poner, conforme al stilo de la Curia, es visto estar puestas.* Ita ille.

4 Et tandem Portel *in respons. moral. tom. 2. cas. 49. num.* 11. hanc sententiam firmavit, sic asserendo. In obtinenda dispensatione exprimenda est necessariò copula incestuosa, si habita sit spe faciliùs impetrandi dispensationem, vel cum tractatu matrimonij, vel cum scientia, vel ignorantia impedimenti. Non enim sufficit exprimere copulam, sed etiam explicandus est animus (quamvis alter eorum tantùm talem habuerit animum) vel tractatus, quem contrahentes habuerunt ante expeditam dispensationem: sic enim servat stylus Curiæ. Sic Bonacina *citato punct. 5. n.* 10. Sed in hoc, quod ille ait, exprimendam esse copulam habitam cum spe faciliùs obtinendæ dispensationis, etiamsi ab uno illorum tantùm spes concipiatur, & aliàs fore dispensationem invalidam in hoc ultimo illi non assentior, quin potiùs dico, quòd si unus conjugum in copula incestuosa concipiat illam spem faciliùs impetrandæ dispensationis; impetratio erit valida, expressa copula, licèt non exprimatur illa spes faciliùs impetrandi ab uno tantum concepta. Ita expressè tenet Sanchez *lib. 8. de matrimon. disp.* 25. *num.* 31. licèt Bonacina illum citet pro se *in n.* 24. *ejusdem disput.* 25. quod clarè, & efficaciter probat ea Concilij Tridentini verbis, ut *ibi* poteris videre. Ac proindè tenet, quòd si unus tantùm fornicantium incestuosè spem concipiat faciliùs impetrandæ dispensationis, idque alteri non revelet: dispensatio erit valida, etiamsi in petitione non exprimatur copulam fuisse habitam cum spe facilioris impetrationis. Hæc omnia Portel. Quæ omnia maturè consideranda sunt ante petitionem dispensationis, ne vitio subreptionis laboret.

Sup. hoc supra in fine §.1 hujus Res. & inf. in Res. seq. §. Sed quid.

R E S O L. CXV.

An qui copulam habuit, ut faciliùs possit à Summo Pontifice dispensationem obtinere, teneatur hanc intentionem explicare, si illa tantùm interiùs concepta fuerit, & non manifestata.

Et quid, quando ita facta fuit ex parte unius tantum?

Et notatur, quòd quando copula fuit habita post concessionem dispensationis per Pontificem factam, ante tamen, quam ordinarius illam exequatur, dispensatio valida fuit circa impedimentum supra narratum, sed tenentur in hoc casu contrahentes dispensationem ab Episcopo obtinere.

Et quid sit dicendum, si ea spe, ut faciliùs Papa dispenset, contrahit matrimonium, vel consummat matrimonium cum impedimentis, de quibus Concilium Tridentinum. sess. 24. c. 5. *agitur?* Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 36.

§. 1. AFfirmativè respondent Doctores: asserunt enim absolutè, & sine ulla distinctione, copulam cum illa spe explicandam esse. Ita docet Guttierrez *in can. qq. lib. 1. c.* 15. *num.* 20. Sanchez *part. 2. de matrim. lib. 8. disp.* 25. *numer.* 38. Rebellius *p. 2. lib. 3. q. 5. num.* 24. & alij quia stylus Curiæ habet, ut in litteris dispensationis impedimenti consanguinitatis, vel affinitatis, explicata copula, addatur clausula conditionalis; hæc *Dummodò copula habita non sit spe facilioris dispensationis*. Quare, licèt ea non addatur, nec explicetur copula, amplectendo opinionem probabilem dicentem, non esse eam necessariò explicandam, adhuc non suppletur hæc clausula, & dispensatio erit subreptitia non explicata copula hoc animo habita: eò quòd stylus Curiæ declararit, mentem Pontificis esse, non dispensare in hoc casu, nisi id exprimat.

Sup. in Res. præterita, & in Res. seq. & infrà in R. 161. prope finem §. Res.

2 Tamen, his non obstantibus, Castrus Palaus, *tom. 5. disp. 4. punct. ult.* §. 3. *n.* 9. putat probabile, hanc intentionem iniquam copulæ ad faciliorem dispensationem obtinendam, manifestam esse debere: nam si interiùs tantùm concepta sit, cùm humanæ potestati non subdatur, non videtur necessariò exprimenda. Et hanc sententiam absolutè tenuit Gaspar Hurtado *de matrim. disp. 26. diffic. 5. n.* 26. ubi sic ait: (Quando verò commissio Papæ sit pro foro conscientiæ, ut quando committitur discreto viro, & in ea ponitur, aut clausula illa, *dummodò copula non fuerit*, aut illa; *dummodò copula habita non sit spe facilioris dispensationis*, tunc dispensatio erit nulla in priori casu, si copula fuit verè habita, quamvis sit omninò occulta, & non constet commissario, & in posteriori, quando copula verè fuit habita dicta spe; quia tunc commissio sit commissario, ut dispenset dependenter à veritate non habitæ copulæ, aut non habitæ dicta spe, tanquàm à conditione, dummodo spes sit exteriùs significata, & non tantùm interiùs concepta: quia spes interiùs concepta non subest humanæ potestati.) Ita ille.

Sup. hoc in Res. seq. §. 1. ante medium, & in illo §. ejus annot. Sup. contento ab hac verb. Quando in R. seq. §. n. ad medium à ver.

3 Et hanc doctrinam P. Martinus Perez *de matrim. disp. 46. sect. 7. n.* 7. extendit ad matrimonium contractum cum impedimentis, de quibus Concilium Tridentinum, *sess. 24. capit.* 5. cum animo, ut faciliùs ex hoc Papa dispenset: sic itaque asserit: (Si prædictum matrimonium eo animo ineatur, ut faciliùs Pontifex dispenset; hunc quoque animum simul cum matrimonio explicandum esse: ut valeat dispensatio. Hoc etiam mihi videtur certum: quia Tridentinum *d. cap.* 5. ideò statuit, ut scienter contrahens illud matrimonium, careat spe dispensationis ad compensandam multorum audaciam, qui ea spe freti inibant, ac consummabant matrimonium, non obstante impedimento dirimente. Igitur Tridentinum volens punire eam deordinatam spem facilioris dispensationis ex facto ipso præsumptam, à fortiori formalem ipsam spem puniet, volens ipsam explicari. Idem dico, si ea spe consummetur matrimonium; est etiam consummationis, & illius spei mentio facienda.

4 Est verò notandum, hanc spem, cujus est mentio facienda, debere esse exteriùs significatam, & non tantùm interiùs conceptam: quia spes interiùs tantùm concepta non subest humanæ potestati.) Hæc P. Perez cum Hurtado consentiens, quæ quidem valdè notanda sunt.

5 Sed quicquid sit de hoc Sanch. *num.* 31. putat, non esse necessarium mentionem facere de copula cum spe facilioris dispensationis, quando fuit facta ex parte unius tantùm, quod etiam firmat Perez *loco citato, nu.* 13. Quæ omnia satis in dies practicabilia sunt. Sed circa præsentem quæstionem, si casus acciderit, ne deseras videre Leandr. *de Sacram. tom.* 2. *tract.* 10. *disp.* 25. *q.* 31. *&* 32.

Sup. hoc in Res. præterita in fine. §. & in §. ult.

6 Notandum est etiam hic, Texedam *in Theolog. Moral. tom.* 2. *lib. 4. tr. 3. contr. 24. nu.* 8. cum Rodriquez, Vega, & Navarro, docere contra Sanch. *ubi suprà, nu.* 8. quòd, quando copula fuit habita post concessionem dispensationis per Pontificem factam, ante tamen quàm Ordinarius illam exequatur, dispensatio valida fuit circa impedimentum narratum. Ratio est; quia eo casu veritas fuit narrata, & causa vera extitit dispensandi, nec vitium aliquod preces continent: ergo ex nullo capite dispensatio est subreptitia.

7 Objicit Sanch. Ad valorem dispensationis inter consanguineos est simpliciter necessaria veritatis narratio facta Pontifici: ergo, dum exequuta non fuerit dispensatio per eum, cui commissa est expeditio, redditur subreptitia. Probatur consequentia ex illis verbis à Pontifice adjectis, quando committit commissario facultatem dispensandi: *Si ita inveneris*, &c. Respondetur, nihil probare argumentum: nam illa verba adjecta in commissione faciunt hunc sensum: *Si ita inveneris mihi fuisse eo tempore narratum*. Unde, cùm veritas fuisset Pontifici narrata, & tunc nulla fuisset inter contrahentes consanguineos copula; valida est dispensatio, nec proinde ad Pontificem recurrendum est pro nova dispensatione. Fateor tamen, eo casu indigere contrahentes illos dispensatione Episcopi, atque ita commissarius dispensationis tenetur de prædicta copula Episcopum consulere, & ante ejus dispensationem exequi: sic audivi à multis Patribus Magistris meis Salmanticæ, ubi similis casus occurrit, & judicatum fuit ab illis id, quod à nobis relatum est.) Hucusque Texeda. Tu cogita, an probabiliter.

R E S O L. CXVI.

Si quis habuit copulam cum affine, vel consanguinea, ut faciliùs obtineret dispensationem, quæritur, an, tali intentione Pontifici non explicata, dispensatio sit valida.

Et docetur, intentionem occultam, & alteri non manifestatam habendi copulam cum spe facilioris dispensationis, non vitiare dispensationem, neque esse fatendum etiam in commissione datâ in ordine ad forum conscientiæ.

Et quæritur, an contrahentes non teneantur copulam fateri nisi casu, quo interrogentur ab ordinario præcedentibus indicijs, aut infamia?

Immò, quamvis in dicto casu sit infamia, aut semiplena probatio copulæ, & quamvis contrahentes interrogati negent illicitè; dispensatio ab ordinario facta erit valida.

Et an non sit necessarium in eadem supplicatione omnia impedimenta ejusdem qualitatis explicare, sed sufficere unum post alterum in diversis supplicationibus, & temporibus explicare, & de illis dispensationem obtinere? Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Resol. 44.

§. 1. SI in dispensatione apponatur clausula, *Dummodò copulam non habuerint, spe facilioris dispensationis*, certum est; quòd dispensatio erit nulla. Difficultas igitur procedit, si seclusa dicta clausula, dispensatio sit valida. Et negativam sententiam docet Sanchez, *lib. 8. disp. 25. num. 3.* & alij penes ipsum.

2 Verùm affirmativæ sententiæ adhæret Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disput. 24. qu. 32.* ubi citat Henriquez, Ledesmam, Pontium, & alios, quibus adde Martinum de San Joseph. *in Man. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 46. de Matri. nov. numer. 3.* ubi sic ait: *Tambien me parece mas probable, que no ay obligacion de declarar en la suplica la copula, que se tuvo con animo de facilitar la dispensacion, porque no siendo necessario declarar la copula, tampoco ay necessidad de declarar la malicia del animo; y no ay Derecho, que mande confessar tal cosa: y porque Sanchez* lib. 8. de Matri. disp. 25. n. 38. *y otros Autores de la contraria sentencia, hazen es fuerzo con una declaracion del Pio V. en que dize, que sino se declarava esto mismo, non era su intencion de dispensar: se responde, que siendo cierta la declaracion de Pio V duró solamente por su tiempo.* Ita ille. Sed quicquid sit de his opinionibus, de quibus ego alibi; certum est, me rectè his diebus consuluisse, intentionem occultam, & alteri non manifestam habendi copulam cum spe facilioris dispensationis, non vitiare dispensationem, neque esse fatendam etiam in commissione data in ordine ad forum conscientiæ, unde apponam hic verba ejusdem Martini de S. Joseph, *loco cit. nu. 7.* sic asserentis: *Mas quando la commission, que dà el Pontifice para dispensar, es para el fuero de la conciencia, y và dirigida à algun varon discreto con la clausula, y condicion*, Dummodò copulam non habuerint, ò dummodò non habuerint spe facilioris dispensationis *avrà obligacion de confessar la verdad, aunque sea de la copula muy occulta, y sino se haze assi, serà nula la dispensacion, porque el Pontifice la dà con aquella condicion para el fuero de la conciencia. Lo mismo es de la esperança de la facilidad en la dispensacion; que si la intencion, quando se tuvo la copulla, se significò exteriormente, avrà obligacion de confessarlo al varon discreto, aunque sea oculta; pero si el intento no se significò; sino solamente se retuvo en el animo; no avrà obligacion de declararla: porque los conceptos del animo, que no se significan exteriormente, no estan sugetos à potest ad humana.* Hæc Martinus, cui adde Leandrum, *quæst. 34.* & ante illos eadem asserunt Hurtadus *de Matrimon. disput. 26. diffic. 5. numer. 26.* si verò intentio fuit manifestata, licèt copula sit occulta, quandò apponitur clausula, *Dummodò copula habita, &c.* tunc dispensatio non valeret. Quòd si fuerit obtenta pro foro externo, & directa ordinario, valebit dispensatio, quamvis negaret copulam, dummodò hæc non probetur in foro exteriori. Ratio est, quia dicta conditio seu clausula, *Dummodò copula non intervenerit*, intelligenda est juxtà naturam dispensationis concessæ: undè contrahentes non tenentur copulam fateri: nisi casu, quo interrogentur ab Ordinario, præcedentibus indicijs, aut infamia. Sic Henriquez *lib. 12. de Matrim. c. 2. n. 7.* Sà *verb. dispensatio, num. 10.* Basilius, *lib. 8. cap. 17. num. 33.* & Hurtadus, *disp. 26.* addens, quòd quamvis in præfato casu sit infamia, aut semiplena probatio copulæ, & quamvis contrahentes interrogati negent illicitè (ut facient, si negent) dispensatio ab Ordinario facta sit valida; dummodò copula Ordinario non plenè constet; quia dum non constat plenè, non dicitur intervenisse copula modo sufficienti, eò quòd, cùm commissio facta fuerit Ordinario in foro exteriori, seu judiciali, etiam clausula intelligenda est in eodem foro: at si Ordinario plenè constet, & dispenset, dispensatio erit nulla, quia clausula illa est conditionalis, qua commissio ei limitatur. Vide Leandrum, *quæst. 33.*

3 Nota obiter Martinum *ubi suprà tract. 45. numer. 7.* & Leandrum *quæst. 35.* admittere tanquam probabilem illam sententiam asserentem, non esse necessarium explicare in eadem Supplica omnia impedimenta ejusdem qualitatis, sed sufficere unum post alterum in diversis supplicationibus, & temporibus explicare, & de illis dispensationem obtinere, & ad stylum Curiæ in contrarium; respondent, illum extrà Romam non obligare, vel obligare in foro externo, & non in foro conscientiæ. Ita Leandrus q. 48. Martinus Perez, *de Matr. disp. 46. sect. 6. num. 4. & 9.* & alij penes ipsos. Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo.

RESOL. CXVII.

Dolet Pontifex dispensare, vel ratione jacturæ famæ, vel ratione copulæ, sed hac sola existente, ut faciliùs dispensatio impetraretur, quidam apposuerunt in petitione, quòd adfuit copula, & quod adest jactura famæ, quæritur, an talis dispensatio sit valida? Ex p. 10. tract. 15. & Misc. 5. Resol. 43.

§. 1. NEgativè respondet Corduba, & alij, quos citat Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 21. nu. 45.* asserentes, quòd in casu, quòd quis petat à Pontifice dispensationem in secundo gradu consanguinitatis, allegans ex una parte copulam inter consanguineos ipsos habitam, & ex alia scandalum, & infamiam secutam, aut subsequendam, si prima causa sit falsa, etiamsi secunda sit vera, sit irrita, & invalida dispensatio. Confirmatur hæc opinio ex doctrina Guttierez *in qq. Canonic. lib. 2. cap. 15. num. 108.* asserentis dispensationem ad matrimonium esse subreptitiam, si vel una causa, ex pluribus allegatis sufficientibus, falsa sit.

2 Sed meritò Sanchez *lib. 8. disput. 21. à numer. 42. usque ad 45.* affirmativam sententiam tenet individualiter in casu nostro; quia Pontifex; seclusa copula, ob solam jacturam famæ Fœminæ, ad timorem, ut ob id innupta remaneat, solet dispensare; ergo copula tacita, adhuc ea dispensatio concederetur: Ergo non est subreptitia, ea falsè proposita. Et hanc sententiam tenet etiam Leandrus *de Sacrament. tom. 2. tract. 9. disput. 24. quæst. 51.* Ochagavia *tract. 4. de Matrimon. quæst. 9. numer. 12.* Bonacina *de legibus, disput. 1. quæst. 2. punct. 4. num. 2.* & Martinus de San Joseph *in man. Confess. tom. 1. lib. 1. tractat. 40. de matrimon. num. 4.* ubi sic ait; *Mas quando se allegan muchas causas, que unas son verdaderas, y otras falsas; no es irrita la dispensacion, si alguna de las causas verdaderas, que se allegaron, es tal, que suele el Pontifice dispensar con ella: porque basta, que la principal sea verdadera*, argument. ex §. sic plures. Institut. de excusat. tutor. *y quando en la narrativa se ponen muchas copulativas, que de Derecho son necessarias*, resolvitur copulativa in disiunctivam, *ex cap. pastoralis de Præbendis*, & quando narrantur causæ disiunctiuæ, sufficit alteram esse veram, *ex cap. inter cæteras de rescript. Y assi, quando se pusieron por causas, que avia avido copula, y que quedarian infamada la muger, no se haziendo el casamiento: si esta causa ultima fuesse verdadera (que es tal, que con el la sola suele dispensare el Pontifice) no se viciaria la dispensacion, aunque no fuesse verdad que intervino copula.* Ita ille; cui adde omninò videndum, Basilium Pontium *de matrim.* qui addit hanc sententiam procedere, etiam si falsis testibus ea causa probetur, dummodò vera illa sit; sic enim ait *lib. 8. cap. 17. §. ult. num. 41.* Si plures causæ proponantur, si utraque est insufficiens per se, & integrant unam causam sufficientem; si aliqua earum est falsa, corruit dispensatio; quia illis nititur voluntas dispensantis. Sumiturque hæc doctrina *ex cap. Postulasti, de rescriptis*, quam latè docet Covarruvias, *lib. 1. variar. c. 20. nu. 5.* Judicabitur autem utramque insufficientem esse, quando ex quacumque illarum seorsim non solet concedi dispensatio. At si una causa sit sufficiens ex consuetudine, & stylo, & ea vera, alia autem, quæ additur, sit falsa: communior sententia est, quæ docet, valere. Quod verum est, etiamsi falsis testibus ea causa probetur, dummodò illa vera sit. Hæc Pontius, & ego.

RESOL. CXVIII.

An si allegata copula, & exinde jactura famæ, & scandali, si verà justa adsint, Papa dispenset, dispensatio sit irrita, copula non sequuta.

Et an, si in ipsa petitione plures proponantur causæ, debeant omnes ad hoc, ut dispensatio valida sit, verificari?

Et an sola expressio causæ falsæ finalis, qua si verò exprimeretur, non concederetur dispensatio, dispensationem irritet?

Et in §. ultimo hujus Resolutionis alius casus valdè notandus adducetur, qui sæpius contingit in praxi, & ex quo etiam deducuntur alij diversi casus. Ex p. 8. tr. 3. Res. 65.

§. 1. MUlti affirmativè respondent, & inter illos Corduba *in summ. quæst. 45.* ubi ponit hunc casum. *Pedro, y Maria primos hermanos en segundo grado; se tuvieron grande amor y conversacion demasiada: de manera que fue sin copula; por lo qual huvo grandes sospechas y rinas entre parientes. Ellos para remediar esto, y satisfacer à su amor, dieronse las manos secretamente delante dos, otros testigos, y con juramento se recibieron por palabras de presente, por marido y muger, con que el truxesse del Papa la dispensacion para casarse in facie Ecclesiæ. Y assi el fue à Roma con harto trabajo por ser pobre: y por medio de un curial, alcanzo del Papa una comission para un perlado deste reyno, que por quanto Pedro, y Maria primos hermanos en segundo grado avian intentado casarse, y avian consumado el matrimonio, y aun por ventura de la tal copula ella quedaria preñada; de lo qual avia escandalo y se temia mayor, por tanto su santidad à peticion de los dichos cometio su autoridad al dicho perlado, para que echa la informacion, si assi era, dispensasse con ellos que se casassen in facie Ecclesiæ, y les diesse penitencia saludable.*

2 *Avida esta comission, dixole el Curial, que no la pudo alcanzar de otra manera, sino haziendo falsa relacion, diziendo, que avia tenido copula la qual no avia havido: y que para hazer verdadera esta relacion era necessario procurasse aver la copula, antes que el perlado à quien esta se cometia dispensasse: porque en la informacion que antes avia de hazer hallasse que*

avia

avia avido la copula, porque de otro manera no dispensario. Y assi se hizo, que el Pedro buelto de Roma dixo à su esposa Maria que traya todo recado, y que era menester primero, que dispense el perlado, avir copula, porque juren la verdad en la informacion, que se havia da hazer. Y ella assi lo creyo y tuvieron la copula, aunque ella entendio, que pecavo en ello antes de la dispensacion. Y assi al tiempo que se hizo la informacion juraron que havian tenido copula, sin dezir quando, porque no se lo preguntaron, que si lo preguntaran, juraron diziendo la verdad, que despues de troyda de Roma la condicion del Papa. Y assi dispenso aquel perlado con ellos, que se casassen, como se casaron in facie Ecclesia, y los absolvio de la censura, y los dio su penitencia, conforme a la comission. Y despues de algunos dias, que hezion y a su vid à maridable, ella en una confession tratando la monera de su casamiento, supo que no estavan bien casados, por aver sido la dispensacion subrepticia. Preguntase agora, si es valido este casamiento: y sino que remedio podia haver en ello. Ita ille. Et posteà respondit talem dispensationem fuisse subreptitiam. *Pues*, ait ille, *consta claramente, por o dicho del Curial, que alcanzo esta dispensacion, que la relacion falsa que hizo a sabiendas (diziendo que ya avia avido copula) fue causa de la dispensacion. Y el Papa si supiera la verdad en ninguna manera concediera la tal dispensacion, o no la concediera tam facilmente. Y agora la tal copula sea causa final, agora impulsiva, mediata, o immediata, total, o parcial, pues al tiempo de la impetracion y relacion avia de ser verdadera la tal causa y copula passada, y no basta que lo sea despues, segun Panormit.* in cap. quia circa, de consanguinit. & affinit. *La qual entonces no fue verdadera: y assi fue subrepticia, sciente facta. Y por consiguiente la dispensacion fue nulla: pues fue contra la forma de la comission del Papa, que dispensasse aquel perlado, si era verdadera la relacion, que se hizo al Papa, a la qual tambien se remito el perlado en la dispensacion que hizo. Y assi dize esta segunda opinion en este primero punto, que no pueden hazer vida maridable: y que es necessaria otra dispensacion del Papa, haziendole relacion verdadera, y de la subrecion que uvo en la dispensacion passada: y assi mas facilmente dispensara, ò supliera la falta passada, viendo que ay algun tiempo que estan casados in facie Ecclesia, &c. Y esta opinion es mas comun, y mas verdadera.* Hæc Corduba; cui adde Vegam *in summ. p. 1. cas.* 88.

Sup. hoc in Res. nbt. præterito.

3 Sed ego assero, quòd si Papa dispensaret cum consanguineis, allegata copula, ea qua mulier jacturam famæ passa esset, & indè scandala subsequenda, & ea copula non esset habita, tamen verum esset, mulierem jacturam famæ passam esse, & indè scandala subsequenda eam dispensationem non esse subreptitiam. Et ita docet Sanchez *lib. 8. disput.* 21. *num.* 55. Bonacina *de legibus, disput. 1. quæst. 1. punct. 4. §. si verò conceditur*, & Merolla *tom. 2. disput. 4. cap. 6. num.* 386. Probatur hæc opinio; non sola copula cum consanguinea, cùm crimen Incestus sit, non potest recta justitia, Principem movere ad dispensandum, ut benè docet Covarr. 4. *Decretal. 2. p. cap. 6. §. 10. n.* 13. Immò hæc copula difficiliorem reddere solet dispensationem, ac proinde iojungitur illis pœnitentia compositionis cujusdam pecuniariæ. At verò infamia, & scandala indè secuta, & quòd mulier remaneret innupta, præbent justam dispensandi causam. Cùm ergo hæ causæ veræ sint, valebit dispensatio. Et confirmatur, quia Pontifex, seclusa copula, ob solam jacturam famæ fœminæ, ac timorem, ut ob id ionupta maneat, solet dispensare: Et hanc opinionem videtur etiam apertè tenere Gaeta *can. ad limina* 30. *q.* 1. §. 4. *q.* 134. *& num.* 365. ubi ait, valere dispensationem impetratam à Pontifice ex falsa relatione iniri, & consummati matrimonij inter consanguineos; cùm tamen nondum esset consummatum; quia similiter, immò faciliùs, non habita consummatione, solet dispensare.

4 Et ideò præter Doctores citatos, hanc sententiam tenet novissimè Amicus *tom. 5. disput. 6. sect. 8. n.* 150. ubi sic ait. Ex his colligitur, quòd dispensante Papa cum consanguinea, allegata copula pro causa, & infamia mulieris cum scandalo secuta etiamsi copula habita non esset, modò infamia cum scandalo secuta foret, valere dispensationem: quia adhuc manet causa finalis movens Pontificem ad dispensationem concedendam, quæ est ad consulendum famæ mulieris, & ad vitanda scandala ex præsumpta copula secuta: est enim copula solùm materia, & occasio, non ratio movens ad dispensationem concedendam. Ita ille; cui etiam adde Texedam *tom. 2. lib. 4. tract.* 3. *num.* 9. & Portel. *in respons. moral. tom. 2. casu* 49. *nu.* 4. cujus verba hic non gravabor apponere; sic enim asserit. Si petatur dispensatio ad contrahendum cum consanguinea & allegetur pro causa, quòd copula præcessit, quæ tamen reverà non præcessit, dispensatio nulla est, quia narratur una tantùm causa, & illa est falsa. In omni dispensatione Papæ semper intelligitur hæc conditio. *si preces veritate nitantur*. Et in hoc casu narrata una tantùm causa, & illa falsa, preces non nituntur veritate. Bonacina *num.* 8. ubi addit, quòd si petatur dispensatio à Papa ad contrahendum, cum consanguinea, allegatis multis causis copulativè, videlicet, quia præcessit copula, & est periculum scandali, & infamiæ inde suborituræ, valet dispensatio; etiamsi copula non præcesserit: quia Papa solet illam dispensationem concedere ob solum periculum infamiæ, quod ibi verè intercessit, & proindè preces veritate nituntur, licèt illud de copula falsum fuerit. Addit, quòd quando narrantur duæ causæ disjunctivè, sufficit quòd aliqua illarum sit vera, ut valida sit dispensatio. Ita Portell.

5 Undè occasione hujus quæstionis quærendum est in genecali, An si in ipsa petitione plures proponantur causæ, debeant omnes, ad hoc, ut dispensatio valida sit, verificari? Affirmant aliqui apud Sanchez *disput.* 21. *num.* 43. *de dispens. gratiosa*, secus, de contentiosa, quæ ad lites ineundas impetratur. Ratio, quia id indicat tacita clausula in omni dispensatione subintellecta, *si preces veritate nitantur*, ubi per preces intelliguntur omnes causæ in petitione expositæ.

Sup. hoc in Res. præterito, ubi. 6. ... si plures causæ, à ... al. 5. ejus ...

6 Negant verò alij, quos sequitur ipse Sanchez *num.* 44. Idque sequitur ex nostra doctrina. Nam sola expressio causæ falsæ finalis, quæ si verè exprimeretur, non concederetur dispensatio, dispensationem irritat. Reliquæ autem causæ etiamsi falsæ sunt, dispensationem non irritant, eo quòd adhuc illis verè explicatis, concessa fuisset dispensatio.

7 Undè ad fundamentum oppositæ sententiæ respond. prædictam clausulam intelligendam esse de causa tantùm finali, quæ sola censetur substantialis ad dispensationem impetrandam. Nec refert, quòd plurali numero exprimatur: quia interdum causa finalis adæquata consurgit ex pluribus causis partialibus. Hinc fit, ut si causæ finales sint plures adæquatæ, ex quarum qualibet concessa fuisset dispensatio, una tantùm vera sufficiat ad dispensationis validitatem. Secùs quando sunt partiales integrantes unam causam totalem adæquatè moventem Principem ad dispensationem concedendam. Et hæc omnia docet Amicus, *ubi suprà*; quæ deservient pro resolutione multorum casuum in dies succedentium.

8 Sed quia accedit sermo de copula, apponam dubium, quod ex Bonacina notavit Portell. *in resp. moral. tom. 2. cas.* 49. *num.* 9. sic enim ait. Sequitur casus positus à Bonacina, de quo ipse ait sæpiùs fuisse consultum, qui talis est: petijt Petrus dispensationem à Papa ad contrahendum matrimonium cum Antonia consanguinea, cum qua habuerat jam copulam: Papa per suas litteras commisit Episcopo, vel Confessario, ut in illo casu cum illo dispensaret. Sed antequam dispensatio executioni mandaretur ab Episcopo, copulam carnalem habuit cum eadem Antonia consanguinea. An litteræ dispensationis illi suffragentur non solùm pro copula habita ante petitionem dispensationis, verùm etiam pro copula habita post petitionem, antequam dispensatio executioni daretur ab Ordinario? Respond. Bonac. prædictas litteras suffragari, & Ordinarium virtute illius facultatis sibi commissæ posse dispensare. Ratio est, quia non inducitur novum impedimentum per supervenientem copulam, sed idem manet, cujus auferendi facultas datur Ordinario: nam ex actionibus pluribus ejusdem speciei in eodem subjecto fit unum numero accidens. *Secundò*, quia irreptitus aliquo impedimento non teneretur exprimere numerum actuum, per quos impedimentum contraxit, v. g. Irregularis non tenetur exprimere numerum actuum, per quos contraxit irregularitatem; ut quoties celebravit existens excommunicatus: & citat ad hoc multos, & graves Doctores. Excipit tamen ille, quando aliquis facit multa homicidia, per quæ incurritur irregularitas: nam tunc in petitione dispensationis explicanda sunt omnia homicidia, quia tot sunt irregularitates, quot sunt homicidia. Et præterea, quia ex stylo Curiæ sic exprimi solet. *Tertiò*, probat, quia qui petijt dispensationem voti à Papa, & Papa commisit Episcopo, vel Confessario, ut dispensaret: sed is post commissionem Papæ, sed ante executionem Episcopi, vel confessoris votum iteravit, potest adhuc is talis dispensari in voto prædictæ facultatis virtute: quod probat ex Suarez *ibi citato*, & Sanchez *lib. 4. Decalogi, cap.* 47. *nu.* 33. Benè tamen ibi advertit, quòd si hic, qui petijt dispensationem ad contrahendum cum consanguinea, postquam Episcopus, vel Confessor expedivit dispensationem, copulam iterùm habuit cum consanguinea; nondum contracto matrimonio, non poterit jam Episcopus cum illo dispensare, quia jam functus est munere suo. Et præterea per jam factam dispensationem sublatum est impedimentum, quòd anteà extiterat, non verò id, quòd denuò ortum fuit: & propterea si ille talis sic matrimonium contrahat, erit matrimonium nullum, quia contrahit cum vero, & novo impedimento. Ita Portel.

RESOL. CXIX.

An dispensatio super impedimento cognationis, vel publicæ honestatis, non facta mentione de copula, sit subreptitia? Ea par. 5. tract. 14. & Misc. 2. Res. 28.

§. 1. VT alibi notavi, communiter negativam sententiam docent, quam tenet Sanchez *de matrimon. tom. 3. lib. 8. disput.* 25. *numer.* 4. Gutierez *in qq. Canonic. lib. 1. cap.* 23.

Sup. contro... in hoc ... in duobus Res. seq.

cap. 23. nu. 15. Menochius *de arbitrarijs casu* 508. Garsias *de beneficijs, tom. 2. par. 8. cap. 3. num.* 64. & 66. addocunt Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 5. de reform. matrim. & c. 2. de eo, qui cognovit cons. uxor. sua.*

2 Non desinam tamen hic adnotare, negativam senteotiam quoad impedimentum publicæ honestatis docere Henriquez *lib. 12. cap. 3. num. 8. in glossa lit. P*, & postea doctus Ochagavia *de Sacram. tract. 4. de matrim. quæst. 11. conclus. 2. num. 14.* ubi ait, quòd prædictum decretum Concilij tantùm intelligitur de his, qui cum impedimento dirimente coosanguinitatis, & affinitatis laborarent, & non alio, matrimonium ausi sunt contrahere, & probat hanc senteotiam. Primò, ex quadam declaratione Cardinalium relata à Marzilla *lib. 3. de consanguin. cap. 3.* in qua Cardinales declarantes illud verbum Coocilij. *Spe dispensationis careat*, sic inquiuot. Quando scilicet impedimentum provenit ex consanguinitate, & affinitate, non autem ex impedimento justitiæ publicæ honestatis, ad quod prohibitio hæc non se extendit. Secundò probatur, quia personis impedimento consanguinitatis, & affinitatis ligatis frequentiùs accidunt dicta matrimonia; ergo conveniens fuit ea strictiùs prohibere, leges enim malis frequentioribus sua solent adhibere, remedia. Ita Ochagavia.

R E S O L. CXX.

An dispensatio obtenta super impedimento publicæ honestatis, seu cognationis spiritualis, tacita copula inter impetrantes, sit valida?

Et advertitur, quòd etiam quando incestus cum consanguinea est impedimentum, oportet, quòd copula sit perfecta, effuso semine viri intra vas, & non sufficit, quòd fœmina seminet.

Et additur non esse copulam narrandam, quando fuit incestuosa ex parte alterius tantùm, nempe, quando alter ignorabat consanguinitatis, vel affinitatis nexum. Ex p. 8. tr. 3. Resol 83.

§. 1. AFfirmat Gallego *de cognatione spirituali, capitul. 24. num. 3.* Guttierez *d. lib. 1. cap. 23. nu. 15.* Matienz. *in rubr. tit. 1. gloss. 1. numer. 137. lib. 5. nov. recopil.* Menoch. *de arbitr. centuria 6. casu 502. dict. num. 1. usque ad 30.* qoos referens sequitur Garcia *de benefic. par. 8. cap. 3. nu. 64.* dicentes esse nullam, si taceatur incestus commissus, non solùm cum consanguineis, & affinibus, sed etiam cum cognatis cognitione spirituali, & publica honestate.

2 Sed alij negant; quia non oritur impedimentum ex copula cum cognata legali, vel spirituali cùm non sit propriè incestus, nec sit textus impedimentum inducens, nisi quando est copula cum consanguineis, seu affinibus, 32. *quæst. 1. cap 1.* Constat autem, cognatos spiritualiter tantùm noo esse nec consanguineos, neque affines, ut habetur expressè *in cap. 1. 30. q. 3.* Ideò non quæcunque veri taciturnitas vitiat dispeosationem, sed illa, quam jura præcipiunt exprimi. Cùm ergo copola inter cognatos spirituales non sit verus incestus, non est cur ejus taciturnitas reddat gratiam subreptitiam. Ita Navarr. *lib. 4. cons. in 2. edit. cons. 8. num. 8. & 9.* Palacios *in 4. dist. 34. disput. 2. col. 41. vers. Cæterùm fortè.* Cajetanus *2. 2. quæst. 154. art. 9. col. 2.* Sanchez *lib 7. disp. 15. nu. 8.* adeò, quòd etiam quando incestus cum consanguinea est impedimentum, oportet, quòd copula sit perfecta, effuso semine intra vas.

3 Unde si vas penetratur absque seminis effusione, non fit incestus verus, sed instar cujusdam tactus impudici, quia cùm hæc sint pœnalia, strictè sunt accipienda: quare io ea opinione, quæ tenet reddi gratiam surreptitiam tacita copula habita ab impetrantibus, non habet locum, quando incestus non fuit verè consummatus cum alijs circumstantijs requisitis in affinitate, ut etiam vult Vivald. *de matrim. num. 69.* & Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 15. num. 11. & lib. 8. disp. 25. num. 10.* ubi addit, non esse copulam narrandam, quando fuit incestuosa ex parte alterius tantùm, nempe quando alter ignorabat consanguinitatis, seu affinitatis nexum, quia requiritur, quòd sit ex utraque parte coitus incestuosus, ut incurratur pœna. Quod minus benè negat Garcia *ubi suprà* scriptus, *numer. 98.* dicens ad contrahendum impedimentum incestus cum consanguinea sufficere penetrare vas absque seminatione, quia talis verè est copula incestuosa: sed fallitur, quia requiritur seminatio ex parte viri. Quin addit Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. 21. nu. 6.* non consummari matrimooium fœmina seminante, si vir vas penetret absque seminatione, quod etiam vult Salvell. *de matrimon. 8. quæst. 15. dist. 2.* & Sotus *in 4. dist. 27. quæst. 1. artical. 4. vers. Causa dirimendi, & vers. Hoc autem perplexum.* Ergo non datur incestus, nisi vir seminet, & consequenter non debet narrari in precibus. Nec proindè erit subreptitia dispensatio ex taciturnitate illius. Et hæc omnia docet Fragosa *de republic. chr. 1. lib. 3. disp. 6. §. 4. num. 63.*

R E S O L. CXXI.

An qui ligati sunt impedimento cognationis legalis, spiritualis, vel publicæ honestatis, si inter eos intercessit copula, teneantur illam explicare in dispensatione?

Et an ad valorem dispensationis in impedimento consanguinitatis, & affinitatis non sit necessarium, mentionem facere de copula, si ea inter consanguineos, vel affines intercesserit? Ex p. 9. tract. 7. & Misc. 2. Res. 37.

§. 1. AFfirmativam sententiam cootra Sanchez tenet Castrus Palaus *tom. 5. disput. 4. punct. ult. §. 3. num. 7.* quia copula habita ab ijs, qui matrimonium contrahere impediuntur in reverentiam alicujus virtutis, incestuosa est, vel sacrilega, ut ipse Thomas Sanchez, pluribus relatis, tradit *lib. 7. disp. 5. num. 6. & 7.* At copula habita inter eos, qui impedimento cognationis spiritualis, legalis, & publicæ honestatis obstricti suot, prohibetur in reverentiam virtutis religionis, vel pietatis, ut ipsemet Sanchez fatetur *nu. 10.* ergo est specialis mentio illius facienda in supplicatione dispensationis horum impedimentorum, sicut fit, cùm petitur dispensatio impedimenti consanguinitatis, vel affinitatis. Prætereà negare non possumus expressa hac copula, Pontificem non eodem modo dispensationem in his impedimentis concedere, ac si expressa copula non fuerit: quia majorem pecuniæ compositionem exigit, pœnitentias injungit, & superstitem prohibet, ne ad aliud matrimonium transeat: quæ est ratio, ob quam Sanchez fatetur, illius esse mentionem faciendam, cùm impetratur dispensatio in impedimento consanguinitatis, vel affinitatis. Sup. hoc in duobus præcedentibus Ref.

2 Sed, his non obstantibus, puto, sententium Sanchez esse probabilem, quam in ordine ad impedimentum cognationis legalis, & publicæ honestatis tenent Texeda *tom. 2. lib. 4. tract. 3. contr. 25. num. 12.* quia, ait ipse, in his, propriè loquendo non reperitur incestus.

3 Sed hæc difficultas cessat in opinione asserentium, ad valorem dispensationis io impedimento consaoguinitatis, & affinitatis, non esse necessarium, mentionem facere de copula, si ea inter consanguineos, vel affines intercesserit. Ita plures Doctores magni nominis, quos ego *alibi* citavi, quibus nunc adde Martinum Perez *de matr. disp. 46. sect. 6. per totam.* & Joannem Præpositum *in 3. part. D. Thoma, quæst. 8. de dispens. dub. 6. num. 41.* Qui respondent ad argumenta contraria, videlicet, quòd stylus Curiæ, qui videtor contrarius, fortè id tantùm requirit pro foro externo, & proindè io foro conscientiæ valet dispensatio; etiamsi taceatur incestus. Quod etiam dicendum, quamvis Pontifex in dispensatione ponat: *Dummodò copula non intercesserit*, quia, ut ait Sà, *verbo Dispensatio, num. 10.* dici potest, id intelligi, modò in foro externo non constet de copulà. Idem dicendum de quadam declaratione Cardinalium *circà cap. 5. de reformatione matrimonij, sess. 24. Concil. Trid.* quòd scilicet, intelligatur de foro exteriori, in quo dispensatio dici potest nulla, quando consanguinei, vel affines, qui se carnaliter cognoverunt, non memineruot copulæ: Ergo, si, secundùm hos Doctores, non est necesse exprimere copulam habitam inter consanguineos, & affines; à fortiori dicendum, neque exprimendam esse, si intercesserit inter litigatos impedimento cognationis legalis spiritualis, & publicæ honestatis. Et ideò Perez *ubi suprà*, sic ait: (Dico, non esse necessariò exprimendam copulam habitam ante commissionem Papæ, ut dispensatio valida censeatur. Moveor: quia hic incestus non est impedimentum egens dispensatione de se, ut constat. Nec jure aliquo jubetur copula exprimi, cùm nullum extet jus scriptum: oeque est jus introductum consuetudine, seu stylo Curiæ, cùm non semper exprimatur ex consilio virorum Doctorum secundæ sententiæ, tametsi aliquando fiat ex consilio Doctorum primæ sententiæ. Deindè stylus Curiæ, ut ait Rodriguez ex multis Jurisperitis, noo obligat extra Curiam, nisi confirmetur Decreto aliquo Papæ, quod hic non est. Prætereà, quando ex stylo Curiæ exprimitur, non pertinet ad causam motivam in ordine ad dispensandum, vel non dispensandum in consanguinitate, vel affinitate, sed solùm tanquam quid impellens ad concedendam dispensationem cum illis additamentis, quæ non adduntur pro dispensatione præcisè, sed in pœnam ejus culpæ expressæ. Tandem Congregatio Cardinalium, quæ solet in favorem contrariæ adduci, sequuta est partem probabilem, & tutiorem, inquit Hurtadus; sed non probabiliorem. Qui optimè addit, à fortiori verum hoc esse etiam de cognatis spiritualiter: si enim non est exprimenda copula inter cognatos oaturales, minùs erit inter spirituales, inter quos non est tam arcta cognatio.) Hæc Perez, quæ secundùm mentem supradictorum Doctorum dicta esse volo; nam stylus Curiæ est io contrarium.

R E S O L. CXXII.

An dispensationes possint revocari ad libitum?

Et quid, si gratis dispenset Pontifex, & non per modum contractus.

Et docetur in duobus casibus peccare mortaliter Pontificem, si dispensationem revocaret.

Et advertitur non posse dispensationes in foro conscientiæ concessas revocari absque causa sufficienti? Ex par. 8. tract. 3. Res. 85.

§. 1. RESpondeo *primò*, concessa dispensatione à Pontifice circà aliqua impedimenta matrimonij per modum contractus. Ut in remunerationem meritorum ex sola gratitudine impellentium voluntatem Pontificis, vel concessa in compensationem pecuniæ datam ab his, qui impedimentis laborant in Dataria Romana ad sumptus Pontificis sublevandos, tunc non posse Pontificem eam dispensationem revocare licitè absque causa aliqua sufficienti. Ita docuit Sanchez *lib. 8. de matrimon. distinct. 33. num. 3. & 13.* ubi alios Doctores in hujus veritatis confirmationem profert. Hujus ratio est, quia quemadmodum quilibet privatus homo tenetur ad servandum contractum à se celebratum, ita etiam Summus Pontifex tenetur ad conservandam suam dispensationem, quàm per modum contractus semel concessit, si tamen de facto Pontifex prædictam dispensationem revocaret, valida esset revocatio, quia in rebus à jure Ecclesiastico dependentibus liberam habet facultatem. Immò addimus, etiamsi gratis dispenset Pontifex, & non per modum contractus, si tamen ex aliqua causa ex his, quas suprà probavimus, dispensat, & res eodem modo se habeant & causæ dispensandi eodem modo perseverent, posse Pontificem validè revocare dispensationem pro libito, & absq; causa, propter rationem proximè allegatam. Peccaret tamen ex eo, quòd abuteretur potestate spirituali, quod peccatum (quamvis de magna in rebus agendis providentia Summi Pontificis præsumendum nunquam sit) communiter tantùm erit veniale, poterit tamen in duobus eventibus esse lethale.

2 *Primò*, cùm Pontifex sub peccato lethali tenetur ad dispensandum propter bonum commune, ut cùm necessarium esset, Regem Hispaniæ contrahere matrimonium cum Regina Galliæ ad majorem fidei dilatationem, vel cùm Pontifex eodem modo tenetur dispensare propter urgentem necessitatem alicujus privati hominis, ut cùm quis existens in domo suæ consanguineæ cerneret se esse in gravissimo periculo committendi peccatum luxuriæ cum illa, & non posset ab ejus domo separari sine publico totius populi scandalo.

3 *Secundò*: respondetur eidem secundæ difficultati, non posse dispensationes in foro conscientiæ concessas à sacra Pœnitentiaria absque causa sufficienti revocari, quia Pœnitentiaria tunc dispensat ex commissione Pontificis, quæ commissio non censetur collata ad talem revocationem præstandam, quia cederet in damnum spirituale animarum; ergo non potest talis dispensatio sine causa revocari: cum causa verò sufficienti potest sacra Pœnitentiaria dispensationes à se concessas revocare, licèt id non possint præstare Ordinarij dispensantes ex commissione Pontificis, quia ei amplior, quàm his, concessa videtur potestas. Et hæc omnia docet etiam Martinus Perez *de matrim. disp. 47. sect. 3. n. 10.* & alij.

R E S O L. CXXIII.

De causis, per quas Pontifex solet in matrimonijs dispensare? Ex p. 8. tr. 3. Res. 93.

§. 1. RESpondeo, quòd in genere loquendi, causæ ad dispensandum legitimæ censentur extinctio magnæ litis, pax consanguineorum, quæ aliter, quàm inito matrimonio non conciliabitur, evitatio scandali, quod alioquin meritò timetur inter cognatos propter periculosam, & suspectam aliquorum conversationem, vel quòd nisi mulier matrimonium cum certo ineat, famæ jacturam sit passura, quæ causæ cùm valdè rationabiles judicentur, ut dispensetur quando matrimonium nondum fuit contractum, longè potiori jure censendæ sunt sufficientes, ut dispensetur, quando matrimonium bona fide contractum est cum impedimento dirimente, eò quòd in tali circumstantia faciliùs debeat dispensari: quia communiter majora damna meritò possunt timeri, si hæc matrimonia dissolvantur, quàm si non ineantur, quæ nunquam sunt contracta, & præsumpta legittima.

2 Sufficiens etiam causa censetur, si fœmina propter defectum dotis non possit facilè invenire sibi æqualem, & quidem in loco domicilij, quod colligi potest ex declaratione Cardinalium circà *cap. 5.* Concil. Tridentin. citatum, quia nimis molestum esset fœminæ, si cogeretur nubere extra locum proprium, & à parentibus, & consanguineis separari, quod rursum moraliter est intelligendum; ita ut non desinat subesse hæc causa, licèt omninò pauci sint in eodem loco, quibus sine ampliori dote possint conjungi: cùm non deceat libertatem matrimonij ita restringi.

3 Est etiam causa sufficiens dispensandi splendor generis, & amplitudo, unde oriatur, quòd aliquis in suis partibus non possit facilè sibi æqualem invenire. Item si matrimonium inter aliquos sit necessarium ad conservandam illustrem familiam in eodem sanguine.

4 Sufficiens etiam causa censeri debet excellentia merita ejus, qui petit dispensationem; valdè enim facit ad bonum Ecclesiæ augendum, si personæ de Republica, vel Ecclesia benemeritæ hujusmodi beneficia conferantur: inde enim fit, ut vel illam, vel similes magis excitentur ad præclarè pro Ecclesia se gerendum. Qua ratione potest censeri abundè sufficiens causa, quòd Rex, vel magnus Princeps etiam pro alio hujusmodi petat dispensationem. Ex quibus patet, quod faciliùs possit dispensari cum magnis, quàm cum hominibus communibus, ex quorum conjunctione commune bonum non ita potest promoveri.

5 Et omnes has causas enumerat Villalobos *in summa tom. 1. tract. 14. diffic. 26. num. 6.* ubi sic ait; *Sennalan los Dotores muchas causas; que suele aceptar su santidad, como justas. La primera, el acabarse con esso un grande pleyto: y a esta se reduze el evitar el escandalo, porque con la dispensacion se quita el esso gran pecado. La 2. es la estrecheza del lugar, que no se puede casar con su ygual, porque no le ay; y tambien aunque el lugar sea grande; si la parentela de muger esta tan estendida, que no se halla en el su y qual con quien se pueda casar, sinos es que sea pariente. La razon desto, porque conviene que los matrimonios se hagan entre personas yguales como prueva latamente Tiraquelo, y el refran Castellano dize: si quieres bien casar, casa con tu ygual. Y no es menester para verificar esta causa, que se busque puntualissimamente todo el lugar, que basta que la mayor parte de la ciudad, ò lugar donde vive, de sus yguales si an parientes, que no se ha apretar tanto una muger, que le obliguen à casar se con uno solo, ò uno de dos, sino que den à escoger; porque los matrimonios han de ser libres, y no todas las personas son à proposito, que son menester muchas condiciones para que una persona sea ygual, como tiene Sanchez con otros. Y no es menester para verificar la narrativa, se busquen los lugares circumvezinos, que no han de obligar à la muger que se case fuera de su lugar: assi lo declararon los Cardinales al Arcobispo de Milan el anno de mil y quinientos y sesenta, cuya declaracion refiere Sanchez, por esta palabra*: Clausula illa, quæ dispensationis, occasione dotis, incompetenti apponi solet, videlicet, quia virum non consanguineum, vel affinem paris conditionis invenire inquit, verificatur, & justificatur per diligentiam dumtaxat præstitam in ipso loco mulieris, & non in locis circumvicinis. *Otra declaracion de Cardinales al mismo tomo refiere Prospero Farinacio. La tercera causa, es faltarle à la muger la dote competente para poder casar con otro que sea su ygual, y no su pariente: y no se dira que carece de dote, quando tiene padres ricos à quien ha de heredar forzosamente, aunque no aya heredado: mas dicase pobre, y que no tiene dote, aunque tenga hermano rico que tiene voluntad de dotarla, mientras no ay pacto, ò promesa que le obligue à dotarla. Estas causas pone Navarro, y as para ellas algunas declaraciones de Cardinales en Prospero Farinacio. Mas siempre se ha de advertir, que quando dixeren que no tiene dote, sea cessante fraude, & dolo, que no aya renunciaciones engannosas; porque si esso huviesse, y se dexesse al Pontifice, es sin duda que no dispensaria.*

6 *Otras causas ponen tambien los Dotores. La primera, quando el matrimonio se hizo con buena fé: y parecio ser nulo por algun impedimento occulto, y avia ya hijos. La segunda, ser muy benemerita la persona con quien se dispensa, como es uno que ha hecho grandes hazanas en la guerra, para que se animen otros à hazer otros tanto. La tercera, el conservar la misma parentela alguna grande hazienda, que conviene a la Republica tener nervios y huessos: esto es; que tenga familias ricas. La quarta el conservar la familia illustre en la misma sangre: y por esta causa refiere Enriquez, que dispenso Gregorio XIII. con D. Luyaz Condessa de Santa Gadea para casarse con sutio, con quien avia estado casada una hermana suya, y ella tenia hecho voto de castidad.* Hucusque Villalobos, cui adde Ochagaviam *de Sacrament. tract. 5. de Matrimon. dispens. qu. 6. num. 7. & seq.* Coninch. *de Sacrament. disput. 33. dub. 5.* Sanch. *lib. 8. disput. 19.* Hurtadum *disp. 26. dub. 3. n. 13.* Averla *de sacram. Matrim. q. 19. sect. 4.* Baunium *in Theol. moral. tom. 1. tract. 12. quæst. 2. propos. 5.* & alios penes ipsos.

7 Notat tamen Ochagavia *ubi suprà*, quòd ut matrimonium sit inter æquales, non est attendenda sola æqualitas in genere, & divitijs, sed etiam in moribus, & ne vir sit valdè dispar in ætate, nec filios ex alio matrimonio habeat, vel sit asperi ingenij, aut fœmina hos defectus patiatur respectu viri.

8 Et apponam etiam hic verba ejusdem Ochagaviæ sic asserentis: Justa est causa dispensandi in tertio gradu consanguinitatis, cùm aliqui consanguinei constituti sunt hæredes sub ea conditione, non acquirendi hæreditatem, nisi inter se matrimonio copulentur, immò est causa ad dispensandum in consanguinitatis impedimento sufficiens, cùm patrimonium fœminæ magna ex parte est litibus implicatum, & non reperitur aliquis extraneus cum ea volens matrimonium contrahe-

re,

re, qui ita lites penetrare queat, ac ille consanguineus, qui se offert in sponsum, propter quam rationem novimus his annis dispensasse Pontificem.

9 Pauper autem dicitur filia, quando non habet jus ad aliqua bona, quæ efficiant dotem competentem, etiamsi habeat parentes divites, ut in his Regnis Navarræ nostræ, vel Arragoniæ, in quibus, licèt parentes sint divites, tamen secundùm jus commune cuilibet possunt liberè bona sua dare, vel post mortem relinquere, quibusdam quinque florenis, vel alijs rebus parvi momenti relictis filijs, vel cùm legitima debita filiæ non est sufficiens ad dotem competentem constituendam, nisi à patre ea bonis liberis suis augeatur: licèt enim hæc filia à parentibus vehementer diligatur, & ideò spem habeat magnam dotem consequendi, adhuc tamen pauper jure optimo reputatur, dum non habet jus justitiæ ad bona sufficientia sibi. Ita sensit optimè Navarrus *lib. 1. consiliorum in 2. edit. titul. de rescript. cons. 19.* Præterea fœmina verè inops appellanda est, ita ut ratione inopiæ faciliùs ei possit concedi dispensatio, quando non quidem gratia obtinendæ dispensationis, quia hujusmodi factum potiùs ei nocere deberet, sed propter alios fines bonis renunciavit. Ita ille.

10 Adverte etiam hic cum Hurtado. *Primò*, aliquando plures causas aggregatas sufficere, quarum singulæ non sufficiunt. *Secundò*, faciliùs posse dispensari in impedimento post matrimonium bona fide saltem unius publicè celebratum, immò tunc regulariter sufficere, fuisse contractum; quia ex separatione contrahentium gravia incommoda regulariter oriuntur, præsertim quando matrimonium fuit consummatum, & maximè, quando jam fuit proles genita.

RESOL. CXXIV.

An si aliqua fœmina remaneret innupta propter deformitatem, v.g. sed in dispensationis petitione ponitur, quòd remaneret innupta, ex defectu dotis, quæritur: an talis dispensatio sit valida?

Idem est, si alios defectus notabiles fœmina patiatur, pro quibus innupta remanebit, si ita non impetrat dispensationem talem cum prædicta narrativa. Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 1. Ref. 42.

Sup. hoc supra in Res. 103. §. Sic ergo igitur.

§. 1. Casus frequenter potest accidere; nam Curiales vident, quòd in his petitionibus non apponitur pro causa ægritudo mulieris; v. g. deformitas, senectus, infamia alicujus criminis, &c. Sed usus Pontificiæ est, ut dispenset ex defectu dotis. Et ad quæstionem negativè videtur respondendum: & ideò asserunt Doctores, quòd qualiscumque sit falsa causa, si ipsa sola proponatur Pontifici, vitiat dispensationem, quia Pontifex non aliter dispensare intendit, nisi causa, precibus ipsi proposita, verificata: ergo ipsa à veritate deficiente, deficiet etiam dispensatio, sic Sanchez *in Summ. lib. 4. c. 47 num. 17.* Guttierez *qq. Can. lib. 2. c. 15. n. 103. & 104. ubi n. 133.* addit, & benè hoc procedere, etiam casu, quo per simplicitatem aut ignorantiam, aut errorem contingeret ea falsitas.

Sup. hoc lege supr. doctrin. Resp. Ref. 104.

2 Sed non desunt Doctores asserentes firmiter in tali casu dispensationem esse validam, si semel verificabitur, fœminam innuptam remansuram, licèt id non ex defectu dotis, sed alio defectu, nempe ex eo, quòd sit grandæva, vel deformis, vel de aliquo crimine infamata, ob hoc aut illud punita, vel filios ex alio Matrimonio habeat, vel aliundè ille proveniat. Ratio est; quia id, quod movet Pontificem ad dispensandum, est; nè prædicta fœmina innupta maneat: ergo si semel verificetur, fœminam præfatam innuptam fore; parùm refert, si id illi ea alio capite, aut ex defectu alio, Pontifici non detecto, dimanet, & proveniat. Valida ergo erit talis dispensatio. Et ita præter Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 19. n. 29.* hanc sententiam tenet Leandrus *de Sacrament. tom. 2. tract. 9. disp. 24. q. 52.* cui adde novissimè Martinum de San Joseph. *in man. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 40. de matrim. num. 4.* ubi sic ait: *De que se colige, que si se alegò por causa, que no haziendose aquel casamiento se quedarà la muguer sin casar por la falta de dote, si fue falso el dezir, que no tenia dote, pero era verdad, que se quedaria por casar, ò por ser mayor de edad, ò por que tiene hijos de otro Matrimonio, ò porque la castigaren por algun crimen, ò por se fea; no serà invalida la dispensacion, porque basta, que sea verdad, que se quedarà por casar por qualquiera destas causas, aunque fuesse falso el dezir; que no tenia dote.* Ita ille. Ed ad rationem in contrarium, rectè respondet Leandrus, Pontificem scilicet non moveri ad dispensandum ob defectum dotis, tanquam ob causam finalem, & motivam, cùm solùm sit causa motiva, ne fœmina innupta maneat, & propter hanc concedit dispensationem: quare defectus dotis expressus in petitione solùm efficit, ut Pontifex credat, talem fœminam innuptam permanere, nisi cum illa dispenset.

Sup. his lege infra §. ult. R. 131.

RESOL. CXXV.

An dispensatio in causa matrimoniali sit latè, vel strictè interpretanda? Ex p. 8. tract. 3. Ref. 35.

§. 1. Esse strictè interpretandam, docet Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. numer. 30.* Guttierez *in quæst. canonic. lib. 2. cap. 15. num. 127.* & alij penes ipsos. Quia nullo jure probatur dispensationem in causa matrimoniali esse favorabilem, & ita extendendam. Nec obstat *cap. quod dilectio, de consang.* ubi dispensatio in certo consanguinitatis gradu restringitur, causa vitandi scandali, ad casum, quo uterque contrahens æquè distat à stipite: ergo à contrario sensu, si non esset scandalum, ea dispensatio amplianda esset. Nam respondet Sanchez ex eo textu non colligi, dispensationem in causa matrimoniali esse ampliandam, sed tantùm potestatem dispensandi, quod verum est.

2 His tamen non obstantibus, Merolla *to. 1. disp. 4. c. 6. dub. 1. n. 28.* contrariam sententiam tenet, quia ratio Sanchez parum urget: nam dici potest, dispensationem in causa matrimoniali censendam esse favorabilem; quia reducit ad jus naturæ, quod est favorabile. Unde, licèt dispensatio in impedimentis matrimonij sit contra jus commune Ecclesiasticum; nihilominùs, quia hoc jus Ecclesiasticum est odiosum, cùm exorbitet à jure naturæ, quo spectato, validum esset matrimonium, v. g. inter consanguineos in linea transversali, saltem excepto primo gradu, per consequens hujusmodi dispensatio erit favorabilis, quia per eam fit reditus ad jus naturæ, quod est favorabile.

RESOL. CXXVI.

An in secundo gradu sit dispensandum solùm inter magnos Principes, & pro causa publica?

Et an Summus Pontifex in omnibus gradibus consanguinitatis lineæ transversæ, excepto primo gradu, dispensare possit, ac proindè soleat? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 92.

§. 1. Responsio hujus dubij pendet ex intelligentia, & explicatione Concilij Trident. *sess. 24. de matr. capit. 5.* & ideò, quia casus est quotidianus, adducam Doctores per extensum. Villalob. *in summ. tom. 1. tract. 14. diffic. 26. n. 4. & 5.* sic ait. *A cerca del secundo grado, dize el Concilio Tridentino.* In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. *Por nombre de grandes Principes se han de entender señores titulados, como prueva Sanchez por doctrina de Baldo, aunque algunos quieren, que tambien se entienden hombres muy ricos. Y ha se advertir, que aunque el Concilio no dize, grados de Consanguinidad comunemente los Dotores lo entienden dellos, porque el impedimento de afinidad no es tan grande, mayormente quando nace de copula ilicita, y aunes mucho menor el de la publica honestidad, como dize Navarro.* Sup. hoc in Ref. seq. & supr. in tr. 1. Ref. 79. §. Ro sandem.

2 *Tambien se ha de advertir, que su Santidad sue le algunas vezes por su benignidad dispensar con personas no tan graves, y por causas particulares; y fundase en que en el mismo Concilio, hablando de las dispensaciones, se dize assi: Quòd si urgens, justaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverint, cùm aliquibus dispensandum esse, id causa cognita, ac summa maturitate, &c. La primiera causa suele ser, quando uno ignorancia de la prohibicion, que no sabian que estava prohibido en derecho. La secunda, el tener ya hijos. La terzera, el aver mucho que estavan casados, aunque mal. La quarta el escandalo que avia si se apartassen. La quinta, la misericordia de su Santidad, que mira la pobreza de la donzella, y que se quiere casar su tio con ella, y dotarla. Y no solo estas causas son sufficientes, sino tambien otras semejantes à ellas, como dispensò muchas vezes Pio V. y assi lo dize Navarr. y no ha de pesar nadie que ay acepcion de personas en dispensar con los ricos y noble, porque esto es muy importante en la Republica para la paz que es bien comun, como dize S. Thom.* Ita ille.

3 Franciscus Zipæus *in Anal. Jur. Pont. lib. 4. tit. de eo, qui cognovit, num. 7.* In secundo gradu vetat Concilium, nisi ob publicam causam, & inter magnos Principes: in alijs requirit Concilium causam tantùm, non itidem publicam. De primo gradu mentionem non facit præsupponens nunquam in ea dispensandum, prout S. Pius V. declaraverat esse suæ intentionis; etsi tamen sæpiùs id factum sit etiam inter privatos, credere licet, importunitate petentium; quando ea deformitas, & à lege exorbitantia pœnali non castigatur. Quæ lex etiam naturæ igniculis claret: usque adeò, ut quamvis Claudius Imperator, quo amori suo, & Agrippinæ obsequeretur, à Senatu decretum impetrasset, quo justæ inter patruos fratrumque filias nuptiæ statuebuntur, præter eum tamen non est repertus nisi unus, talis matrimonij cupitor, Tallidius Severus, inquit Tacitus *lib. 2. Annal.* Sed & hic tamen secundus gradus est, si juris computatio fiat; primus, & secundus, si intra Bullam S. Pii; quæ propinquiorem vult exprimi.

4 Magni porrò Principes *in d. cap. 5.* intelligendi sunt, ut Guttierez *tract. de Matrimon. cap. 128. num. 4.* qui post Sanchez æstimat dominos solos titulares æquales esse debere, ut voluit Suarez, præsertim cùm etiam sæpè dispenset Papa cum simplicibus nobilibus, & qui infra eos sunt. Neque tamen

men de valore talis dispensationis dobitandum. Guttierez *ibid.* quamvis specialis derogatio Concil. Trident. non soleat inseri litteris. Hucusque Zypæus.

5 Ochagavia *de Sacrament. tract. 4. de Matrimon. dispens. quæst. 6. num. 6.* Suppono, quòd licet in Tridentino *sess. 24. de Matrimon. capit. 5.* statuatur, ne io secundo gradu dispensetur nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. At cùm tale decretum solùm deceroat id, quòd meliùs est, & non adstringat Pontificem, quotidiana experientia demoostrat, solere Pontificem cum personis inferioris notæ ob privatum earum bonum, quòd indirectè ad bonum commune attinet, dispensare in dicto gradu. Cujus *prima causa* esse solet, quòd inter eos consanguineos sit matrimonium initum cum ignorantia rigoris prohibitionis Trideotini; *secunda*, quòd proles sit suscepta; *tertia*, diuturnitas matrimonij jam diù contracti; *quarta*, scandalum ex separatione oriturum, *quinta*, quòd puella pauper sit, & patruus velit eam ducere, ac honestè dotare. Ita docent Henriquez *liber. 12. de Matrimon. cap. 3. num. 9.* Vega *2. tom. summa, capit. 34. casu 167.* immò faciliùs cum divitibus, & potentibus sine acceptione personarum dispensatur, quia, ut benè docet D. Thom. *2. 2. quæst. 63. art. 2.* maximè bono communi interest pax inter eos, & concordia, & majorem causam requirit dispensatio in cognatione spirituali, quàm in carnali, quia oritur à potiori principio.

6 Laymam *in Theolog. Moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. capit. 6. num. 6.* His ita explicatis colligitur, quòd Summus Pootifex io omoibus gradibus consanguinitatis lineæ transversæ, excepto primo gradu, dispensare possit, ac proindè etiam soleat. Quamvis Tridentin. Concil. *sess. 24. cap. 5. de reformat. matrim.* velit, ut io secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Ubi nomine magnorum Principum ait Sanchez *lib. 8. disp. 19. num. 3.* intelligi magnates, seu nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verùm hoc nonobstante Summus Pontifex ex benignitate sua, ob causam urgentem, etiaro privatam, dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis.

7 Sanchez *de Matrimon. lib. 8. disput. 19. num. 4.* At cum id Tridentini decretum Pontificem non constringat, & rigor unius juris sit temperandus per alterius benignitatem, solent Pontifices ex benignitate dispensare cum personis inferioris notæ, licèt non adsit causa publicum bonum directè spectans, sed privatum. Hujusmodi autem causæ sunt: *Prima*, matrimonium esse inter hos jam initum ignorantia rigoris prohibitioois Trideotini. *Secunda*, proles jam habita. *Tertia*, diuturnitas matrimonij malè contracti. *Quarta*, scandalum ex separatione oriturum. *Ultima*, clementia Pontificis, quòd puella pauper sit, velitque patruelis ipsam ducere, ac honestè dotare.

8 Vide etiam Aversam *de sacrament. matrimon. quæst. 19. sect. 4.* Et hæc observare volui contra aliquos, qui nimis rigidi consulunt semper respondendum esse, Nihil, Nihil; cùm ex supradictis appareat, solere Pontificem aliquando aperire Thesauros beneficentiæ suæ. Scio equidem dispensationes esse volnerationes juris; sed scio etiam, quòd rigor juris aliquando molliendus est. Neque semper arcum tendit Apollo.

R E S O L. CXXVII.

An sit annuendum quibusdam Oratoribus petentibus secum à Summo Pontifice dispensari in secundo gradu consanguinitatis? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. 2. Res. 8.

Sup. hac in Res. praecedenti, & cap. 7 tr. 1 Res. 78. §. Et tandem.

§. 1. Rigor Sacrarum Canonum clamat adversùs petitionem Oratorum; sed quia aliquando molliendus videtur, ideò assero, quòd licet Concilium Tridentinum *sess. 24. capitul. 5. de reformat. matrimon.* decernat, ut in secundo gradu oumquam dispensetur, oisi inter magnos Principes, & ob publicam causam; ubi nomine magnorum Principum, ajunt nonnulli, intelligi Magnates, seu magnos Nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verùm, hoc non obstante Summus Pontifex ex benignitate sua ob causam urgentem, etiam privatam dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis, ut rectè observat Villalobos *in Summa to. 1. tract. 14. difficult. 26. num. 5.* Sanchez *de matrimon. tom. 3. lib. 8. disput. 19. num. 4.* Ochagavia *de Sacrament. tract. 4. de matrimon. quæst. 6. numer. 6.* Layman *in Theolog. moral. liber. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. nu. 8.* & alij. Ergo dicendum videtor, quòd ex benigoitate sua Sanctissimus Dominus Noster possit petitioni Oratorum anouere, maximè stantibus justis, & urgentissimis causis adductis, quæ pietatem Sanctissimi excitare possunt, videlicet diuturnitas matrimoaij malè contracti, ex *capit. de gradibus, 35. quæst. 8. & ex lege, qui in provincia, ff. de ritu nuptiarum.* Deindè proles jam habita, *ex cap. finali, 35. q. 8.* & ex *dict. leg. §. divus.* Et taadem scandalum indè oriundum, & privilegium mortis, *ex cap. quia circa de consangu. & affinit.* Quas quidem causas optimè approbat Honorius, *in compendio jur. Canon. lib. 4. tit. 14. n. 18.* Ochagavia, Sanchez, & Villalobos *ubi suprà.*

2 Igitur stantibus supradictis, respondeo ad casum mihi propositum, eo pacto, quo respondit Navarrus individualiter *lib. 4. cons. 13. de consangu.* quòd sicut misericordiæ Domini non est numerus, ita misericordiæ SS. D. N. oemo alius ab ipsomet modum oecessarium imponere potest.

R E S O L. CXXVIII.

An Summus Pontifex possit licitè acquiescere petitioni cujusdam Oratoris volentis contrahere cum muliere sibi conjuncta in secundo gradu affinitatis? Ex p. 7. tr. 12. & Misc. 3. Res. 36. aliàs 34.

§. 1. Posse validè in hoc impedimento Sum. Pontificem dispensare non est dubium, cùm non sit prohibitum jure naturali, vel divino, sed tantùm jure positivo. Et quidem si Pontifex potest dispensare in primo gradu affinitatis, ut olim consultus respondi in causa Matrimooij Ducis Mantuæ, quod tunc contrahere intendebat, ex D. Thoma *in 2. 2. q. 154. art. 9.* & alijs Doctoribus penes me ipsum *in pag. 4. tract. 4. resol. 93.* & me citato docet novissimè Raphael Aversa *de Sacram. Matrim. q. 17. sect. 2.* Quamò magis dicendum, est posse dispensare in casu nostro, cum impedimentum sit tantùm in secundo gradu.

2 Tota ergo difficultas consistit, an licitè Summ. Pont. præbere possit dictam dispensationem. Et affirmativè respondeo. Nam Pontifex tunc licitè dispensat, quando adest justa causa dispensandi. Sed io nostro casu justa causa adest. Ergo licitè dispensabit. Quod autem justa causa existat, patet ex auctoritate Gasparis Hurtado *de Sacr. disp. 26. diffic. 3. n. 11.* Coninch. *de Sacram. disp. 33. dub. 5. n. 45.* Sanch. *de matrim. tom. 8. disp. 19. n. 8 & 9.* Reginaldi *in Praxi to. 2. lib. 31. c. 26. n. 196.* Campan. *in Divor. jur. Can. Rubr. 6. c. 5. nu. 41.* Raphaelis Aversa *de Sacram. matr. q. 19. sect. 4.* Mollesij *in sum. tom. 1. tract. 4. cap. 12. num. 50. & 51.* & aliorum asserentium inter alias causas justas, ut Pootifex dispenset in impedimentis Matrimonium dirimentibus, præcipuè tres annumerari. Prima necessitas magni scandali vitandi, ut patet ex *c. quia causang. & affinit.* Secunda evitatio inimicitiarum, rixarum, & homicidiorum ex *cap. 2. de dispens. imp.* Tertia dotis incompeteotia: multum enim interest, puellas nobiles dotem sufficientem habere *ex leg. 1. ff. solut. matrim. & c. 15. de consang. & affinit.* Sed in nostro casu puella dotem sufficientem non habet, & si dispensatio à pietate Sumoni Pontificis non obtineretur, diffamata, & innupta ramaneret cum maximo scandalo totius Civitatis, immò à parentibus interficeretur præter alias capitales inimicitias, & neces, quæ inter Oratorem, & consanguineos fœminæ necessariò sequerentur. Ergo maoifestè patet, adesse justas causas, ex quibus summa Pontificis pietas licitè possit petitioni Oratoris acquiescere, & petitam dispensationem præbere.

Quo hic est, sup. tract. 1. Res. 60. & in alia Res. eunt. & 1 aliis quoque.

3 Nec obstat, in contrarium asserere Concilium Tridentio. *sess. 24. cap. 5. de reform. matrim.* prohibere, ut io secundo gradu nunquam dispensetur, nisi ioter magnos Principes, & ob publicam causam. Et licet sub nomine magnorum Principum, secundùm aliquos, includantur Domini Titulares, cum orator non sit talis, stante dicta prohibitione Concilij, videtur summus Pontifex non posse licitè dispensationem, de qua est quæstio, concedere.

4 Respondeo, ex *c. significasti, de elect.* potestatem Pontificiam à Decretis Conciliaribus semper excipiendam esse; & ipsum Concilium Trident. *sess. 25. cap. 18. de reform.* rectè statuit, rigores Canonum relaxandos, & benignandos esse, si urgens, & justa causa id eaposceret, ut est in casu nostro. Cùm igitur, experientia teste, dictum Decretum Concilij, prohibens dispensationem in secundo gradu, nisi inter magnos Principes observari non posse, nisi cum plurimis scandalis, periculis, & incommoditate fidelium, Pontifices animadvertissent; Ideò, ut patet ex exemplis penes Datariam, consueveruot in secundo affinitatis gradu, non solùm ioter magnos Principes, & Dominus Titulares, sed etiam inter viros oobiles ordinarios concurrentibus justis causis dispensationes interponere. Undè Franciscus Zypæus *in suo Jure novo Pontificio, lib. 4. tit. de eo, qui cogn. consang. uxor. num. 7.* exponens textum *suprà* citatum Concilij Tridentini asserit, illo non obstante, sæpè Pontifices dispensare cum simplicibus nobilibus, & qui infrà eos sunt, oeque de valore talis dispensationis dubitanduoi, quamvis specialis derogatio Concilij Tridentini non soleat litteris ioserri. Ita Zipæus; cui adde Guttierez *de matrim. 128. n. 4.* Raphaelem Aversa *de Sacram. matrim. qu. 19. sect. 4. in fine,* cum alijs; & ita intelligendus est Henriq. *lib. 12. c. 3. n. 6. & 9.*

R E S O L. CXXIX.

An Episcopi in casu valdè raro possint aliquando dispensare in impedimentis matrimonij?

Et pro praxi prædictæ difficultatis explanantur aliqui casus, in quibus Episcopus potest dispensare.

Et

Et quid est dicendum in casibus prædictis in textu hujus Resolutionis, quando non est facilis recursus ad Pontificem, est tamen ad Apostolicum legatum? Exp. 8. tr. 3. Res. 78.

§. 1. Respondet negativè Sotus *de justit. lib. 1. quæst. 7. art. 3. & in 4. dist. 3. quæst. unica*, quia nequit Episcopus in lege Pontificia, vel Concilij dispensare. Sed ego respondeo affirmativè.

2 *Primus casus* est, si impedimentum sit occultum, quod non potest sine notabili infamia, aut periculo gravioris mali propalari, verb. grat. si proveniat ex eo quòd vir matrem, vel sororem alicujus fornicariè cognovit, eo quo factus est illi affinis.

3 *Secundus*, si matrimonium in facie Ecclesiæ sit contractum, ita ut ab Ecclesia præsumatur validum.

4 *Tertius*, si separatio sit futura difficilis, ut quia vel unica pars novit impedimentum, quod vel non poterit probare in judicio, vel saltem propter grave periculum propriæ, vel alienæ famæ non tenetur extra confessionem revelare, vel etiamsi utraque pars illud noverit, non potest tamen probare.

5 *Quartus*, si sit difficilis recursus ad Pontificem: ut si Joannes acceperit Annam in Uxorem in facie Ecclesiæ cum impedimento dirimento occulto, quod non facile possit in aliorum notitiam venire, possitque difficulter matrimonium dissolvi, eo quòd vel ille unus sciat impedimentum, quòd probare non poterit in judicio, vel saltem non tenetur extra confessionem propalare, & difficulter possit adiri Pontifex, verbi gratia, ob paupertatem, vel aliam causam; Episcopus potest dispensare, ut partes validè contrahant, si saltem quædam aliæ conditiones adsint, de quibus paulò pòst. Ita tenent Sylvester *verb. dispensatio, quæst. 9. §. 15.* Fumus *eadem verbo, num. 20.* Navarr. *cap. 21. num. 85.* Henriquez *lib. 12. cap. 3. num. 2.* addens usu multorum Episcoporum confirmari. Sanchez *lib. 2. disp. 40. num. 3.* Vasquez *tom. 2. in 1. 2. disput. 178. capit. 2. in fine*, & alij.

6 Probatur hæc opinio: nam Episcopi ex causa gravissima possunt dispensare in lege pontificia, quando non est facilis recursus ad pontificem, ut in varijs materijs docent plures auctores; quidni ergo poterunt in circumstantijs relatis dispensare in impedimento dirimente.

7 *Secundò*: Dispensatio in impedimentis dirimentibus matrimonium non debet ita strictè reservari pontifici, ut inferiores circà illam nihil possint, etiam quo casu sit ad salutem animarum summè necessaria, & ad impediendum scandalum, cùm in tali circumstantia sit magis ex bono publico Episcopum posse dispensare, quam non posse; ergo dicendum est posse ex tacita pontificis licentia, quia non videtur velle generari gravia scandala, vel animas illaqueare perpetua fornicatione, vel incurri notabilem infamiam; sequeretur autem aliquod illorum, si Episcopus non posset in eo casu dispensare: nam vel oriretur gravis populi perturbatio, si matrimonium communi opinione validum nulla allata causa dissolveretur, vel partes non valentes probare impedimentum cogerentur cohabitare cum manifesto incontinentiæ periculo, vel interdum impedimentum non posset declarari absque infamia ejus, cujus culpa contractum est.

8 Et hanc doctrinam, Perez *de Matrimon. disput. 4. sect. 6. numer. 4.* putat esse veram, quamvis contrahentes non sint pauperes; quia etiam in divitibus potest urgens necessitas occurrere ex distantia ab urbe Roma, & magno incontinentiæ periculo, ut docent Sanchez, & Basilius *citati*. Et certè si Episcopus cum paupere dispensare potest, qui ratione inopiæ non habet recursum ad Pontificem; cur non poterit similiter idem præstare, quando ratione urgentis necessitatis animæ, & periculi magni incontinentiæ in ipsa mora consulendi Pontificem.

9 Habet etiam locum prædicta doctrina, quamvis occurrant duo occulta impedimenta, sive etiam plura, ut docent quoque Sanchez *disp. citat. num. 6.* & Basilius *capit. 13. num. 3.* quia quando committitur alicui facultas delegata dispensandi in aliquo impedimento, tametsi non possit dispensare repertis duobus, quia mixtum sub simplici non comprehenditur; attamen cùm in hoc casu necessitatis sit, quæ tollit reservationem, sicut tollit comparatione simplicis, tollit etiam comparatione mixti. Et ideò nostram sententiam, præter Doctores citatos tenet Ochagavia *de sacramen. Matrimon. dispens. tra. 4. quæst. 2. numer. 7.* Pontius *de Matrim. lib. 8. cap. 13.* Coninck *disput. 33. dub. 3.* Salas *de legibus disput. 20. sect. 3. num. 25* Hurtadus *de matrimon. disputat. 26. diffic. 2. num. 7.* Tannerus *tom. 4. disputat. 8. quæst. 4. dub. 9. num. 161.* Villalobos *tom. 1. tract. 24. dist. 25. num. 3.*

10 Sed an casibus supradictis Episcopus possit dispensare, si sit facilis recursus ad Legatum Apostolicum? Henriquez *capit. cit. numer. 1.* & potissimum *in commentario litera H.* affirmat.

11 Sed omninò videtur non posse, si Legatus hac in parte privilegium aliquod habeat à Pontifice: cùm enim Episcopus nihil possit in similibus impedimentis potestate ordinaria, sed solùm, ex tacita pontificis concessione propter urgentem necessitatem, cui non potest aliter commodè occurri, non potest dici sublata hac necessitate respectu Episcopi Pontificem tacitè facultatem concedere; hæc autem aufertur, si adsit alius, qui ex ejusdem Pontificis particulari concessione possit dispensare.

RESOL. CXXX.

Ad in casibus supradictis, ut Episcopus possit dispensare, requiratur, ut matrimonium sit contractum bona fide saltem ex parte unius?

Et quid, si cum mala fide cum supradicto impedimento ambo contraxerint.

Et quid, si cum mala fide, quamvis procedat ex lata culpa, & ignorantia crassa, & culpabili, sed requiratur, ut scienter præsumatur?

Et in quibus verò casibus potest Episcopus dispensare, an non ideò possit ejus Vicarius Generalis, nisi specialiter ab Episcopo id ei committatur? Exp. 8. tr. 3. Res. 79.

§. 1. Negat Henriquez *l. 12. c. 3. nu. 2.* sed licet hæc sententia videatur verior communiter loquendo tamen, ait Præpositus *in 3. p. q. 7. de impend. Matrim. dub. 2. num. 12*, quòd sententia Henriquez videtur probabilis in casu aliquo valdè raro: nam quando valdè magis referret ad bonum publicum conservandum, vel ad impediendas discordias inter illustres familias matrimonium aliquod non solui, Episcopus posset dispensare in impedimento etiam cum ijs, qui mala fide cum illo contraxerunt. Confirmatur ex eo quòd Sanchez *disputat. citata num. 7.* doceat, Episcopum posse ex urgentissima causa dispensare etiam ante matrimonium contractum. Quamvis ergo in nostro casu conjuges sint indigni dispensatione: quia tamen bonum commune id postulet, Pontifex videtur tacitè consentire, ut Episcopus possit dispensare. Ita Præpositus. Sed tu cogita, hoc enim mihi non placet: tum quia ipsi contrahentes sunt jam conscij nullitatis matrimonij, possunt, ac debent interim abstinere, aut sedere, donec obtineatur dispensatio à Pontifice. Tum præsertim, quia dum Concilium Tridentinum *sess. 24. capit. 5.* præscripsit, ut qui scienter intra gradus prohibitos matrimonium contrahere, & multò magis si consummare præsumpserint spe dispensationis careant: planè non reliquit locum Episcopi arbitrio, & æquitati, ad concedendam talem dispensationem. Idem decernit *ibi* Concilium, si cum ignorantia impedimenti contractum sit matrimonium, sed neglectis solemnitatibus ab Ecclesia requisitis. Dicit *neglectis*: non verò si justè, & de licentia superioris fuissent prætermissæ, & ità docet Aversa *de sacrament. Matrimon. quæst. 19. sect. 2.* & alij.

2 Nec valet dicere, posse Episcopum dispensare, si unus conjugum contraxit bona fide, quamvis alter mala fide contraxisset; quia Concilium injungit illam dispensationis privationem in vim pœnæ: sed æquum non est, puniri innocentem ob delictum alterius. Sed obstare videtur, quòd Concilium de uno etiam in singolari loquitur. Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, aut si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates neglexerit, &c. Quòd si adhuc sub verbis Concilij uterque conjux simul & conjunctim comprehendi dicatur, saltem obstat ratio: quia illa pars, quæ conscia impedimenti contraxit, se se voluntariè in has angustias & pericula subjecit: quare debebit quoque tolerare jacturam famæ, aut aliud incommodum, detegendo impedimentum alteri parti, curando tamen id fieri cautiori modo, quo possit. Et præcipuè apparet quòd ejus potiùs interest, matrimonium validari per dispensationis impetrationem, quàm alterius partis, quæ fortè cognito impedimento libentius discindet, quàm confirmabit matrimonium: quare justum est, ut illa pars subeat pœnam, quæ fortasse alteri parti non erit pœna, sed res grata.

3 Dicendum est igitur, ex dictis, ut Episcopus in impedimento dirimente possit dispensare, requiri, ut matrimonium bona fide saltem unius sit in facie Ecclesiæ contractum præmissis denunciationibus (nisi super eis impetretur dispensatio ab Ordinario,) & impedimentum sit occultum, sitque difficilis separatio, & Pontifex, vel alius specialem habens facultatem non possit commodè adiri, in quo eventu Episcopus dispensare potest, non tantùm, quando unicum est impedimentum, sed etiamsi plura concurrant, propter rationes allatas.

4 Quibus verè casibus potest Episcopus dispensare, non ideò potest dispensare ejus Vicarius Generalis, nisi specialiter ab Episcopo id ei committatur, ut censent varij; quia tacita Pontificia concessio non videtur ad hoc extendi: potest tamen Episcopus id alicui specialiter committere. Ita Præpositus *supra*. Vide etiam Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 14. dif. 25. num. 4.*

5 Non

5 Non deseram etiam hic adnotare, Perez *de Matrimon. disp. 44. sect. 6. num. 9.* docere, quòd tunc dicenda sit mala fides, quando nimirum conjuges non solùm sciunt impedimentum cùm contrahere volunt, sed etiam sciunt inde oriri impedimentum dirimens ad matrimonium contrahendum, nec est mala fides, quamvis procedat ex lata culpa, & ignorantia culpabili, quia Tridentinum citatum expresse petit, ut scienter præsumatur: at non verè dicitur scienter facere, qui ex ignorantia crassa facit, sed dolus requiritur. Undè solùm excluderetur hæc bona fides, quando ignorantia esset adeò crassa, ut esset ingens temeritas; quia tunc æquipararetur dolo.

RESOL. CXXXI.

An Episcopus possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium, quando contractum est mala fide, si sequatur periculum, aut scandalum? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Res. 18.

[Sup. hoc in [illegible] Res. [illegible] in alia [illegible] primo anno.]

§. 1. NEgativè respondet Pontius *de matrim. lib. 8. cap. 13. num. 4.* Coninck *de Sacr. disp. 33. dub. 3. num. 33.* Bonacina *de matrim. quæst. 3. punct. 15. num. 4.* Tannerus *tom. 4. disp. 8. quæst. 4. dub. 9. num. 162.* Vasquez *in part. 2. disp. 178. capit. 2. num. 16.* Rebellius *part. 2. lib. 3. quæst. 5. num. 20.* Salas *de legibus disp. 20. sect. 3. nu. 26.* Sanchez *de matr. lib. 2. disp. 40. nu. 4.* Hurtado *de matrim. disp. 26. diffic. 2. numer. 6.* Ochagavia *de Sacrament. tract. 5. de matrim. quæst. 2. numer. 7.* Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 14. diffic. 25. num. 4.* Præpositus *in 3. p. quæst. 8. de dispens. matrimon. dub. 2. nu. 12.* & alij communiter, asserentes, tunc Episcopum posse dispensare in impedimentis dirimentibus, quando matrimonium est bona fide saltem unius contractum, & publicè, & impedimentum est occultum, & separatio conjugum nequit fieri absque magnæ famæ jactura, aut scandalo, aut alio magno inconveniente, & nequit ad Pontificem iri, neque ad alium habentem privilegium dispensandi, aut si adiri potest, dispensatio tamen differri nequit absque probabili periculo peccandi. Et ratio hujus sententiæ est, quia mala fide contrahens indignus est, cui favor hujusmodi præstetur ergo non potest præsumi tacita concessio Pontificis, ut Episcopus in eo casu dispenset. Quod confirmatur ex Tridentino *sess. 24. cap. 5. de reform. matr.* ubi sic habetur. Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat.

2 Sed quia hic casus frequenter in praxi potest accidere, his non obstantibus, affirmativam sententiam docet novissimè doctus Alphonsus Moscoso *in summ. tract. 10. capitul. 29. num. 22.* ubi sic ait. *Quando el matrimonio invalido es celebrado con esta mala fè, la commun tiene, que en ninguna manera puede el Obispo dispensar, aunque aya grandes escandalos y difficultades de acudir por dispensacion à su Santidad, y aya peligro de incontinencia, y fornicacio. Mas la experiencia que yo tengo de ver almas affligidas, y desconsoladas, viendose en peligro de perdicion, casi impossibilitadas de hallar remedio, si los Obispos no las remedian, me mueve à tener por muy probable la opinion contraria, y dezir, que aunque aya avido mala fè en ambos casados, puede el Obispo dispensar concurriendo las causas dichas de ser el matrimonio publico, y el impedimento secreto, que no se puede publicar, y grande escandalo en apartarse, y difficultad notable de acudir à su Santidad. Y esta opinion tiene Henriquez* liber. 12. de matrimon. cap. 3. num. 2. *otros modernos con el, y las razones, que ay en su favor son fuertes Cierto es, que el Obispo jure divino puede en su Obispado, como Pastor dello que su Santidad en la Iglesia universal Verdad es, que el poder del Obispo esta subordenado al de su Santidad, que le puede impedir que no use del, como lo haze, quando conviene: mas quando le impide no se le quita, ni lo impide en todas occasiones, sino en las ordinarias, quando no ay peligro de perderse las almas: porque aviendolo, quien duada, sino que la voluntad de su Santidad es, que el Obispo las remedie, dispensando, y usando de la potestad que Dios tiene dada, y dezir, que en semejantes casos su Santidad non quiere que el Obispo dispense, parece que es dezir, que su Santidad no haze officio de Padre, y que usa mal de su poder en perjuizio de las almas. Y como mandando el Consilio de Trento* sess. 24. c. 5. *que no se dispense con los que con mala fè se casen en grados prohibidos, no ata las mano à su Santidad, para que no pueda dispensar quando conviene, tampoco las ata al Obispo, pues el uno, y el otro tienen poder de jure divino, el Papa per se, y el Obispo per accidens, quando se lo tiene prohibido su Santidad, y es necessaria su dispensacion para el bien, y remedio de las almas, concurriendo las causas dichas Manda Dios nuestro Senor que ninguna persona mate al proximo; mas si un hombre no puede conservar su vida, sin quitar la suya al* proximo propter inculpatam tutelam. *Dios permite se las quite à esta semejanza. Manda el Concilio que no se dispense con los parientes, que mala fide se casen, mas siendo necessaria la dispensacion para el bien, y vida espiritual, es mucha razon se dispense, y no porque estos mal casados con mala fè, y engano, y por su gran culpa, se ayan puesto en tal mal estado, y de su parte se ayan hechos indignos, y no merezcan, que la Iglesia los favoresca, dexa el Obispo como Padre de tener obligacion à los remediar, y amar, y usar con ellos de misericordia en estado tan miserable, y digno de ser favorecidos, dispensando con ellos para sacarlos de aquella miseria, como lo està qualquiera à usar de caridad y misericordia con el, que esta en estrema necessidad; aunque sea por aver dissipado sus bienes en grandes maldades, ò como desesperado se ayn echado en una balsa de agua à ahogarse, ò un lazo à la garganta para à ahorcarse, pudiendo remediar à estas estremas necessidades; quien duda el aver obligasion à ello con ley de caridad, usando de misericordia con el miserable? loque es razon de advertir, que de semejantes dispensaciones non se ha de usar, sino quando es claro aver grandissima necessidad para el remedio de las almas, y considerarlo con mucho acuerdo, y prudecia, y imponer penitencias algo pesadas; pero levaderas.* Huc usque Moscoso; licèt Præpositus *in 3. part. quæst. 8. dispens. matrim. dist. 5. num. 12.* hanc opinionem in casu aliquo valdè raro putet probabilem esse, nam quando valdè magni referret ad bonum publicum conservandum, vel ad impediendas discordias inter illustres familias matrimonium aliquod non solvi, tunc putas, Episcopum posse dispensare in impedimento etiam cùm iis, qui mala fide cùm illo contraxerunt. Verùm affirmativam sententiam absolutè probabilem esse docet Villalobos *in summ. tom. 1. tractat. 14. difficul. 25. numer. 1.* ubi contrariam, quam ipse tenet, vocat probabiliorem. Sed an hæc sententia verè probabilis sit, remitto me judicio aliorum.

[Sup. hoc latè [illegible] in R. 37. [illegible] in multis [illegible] R. 60. [illegible] primo anno.]

RESOL. CXXXII.

An Episcopus ex urgentissima causa, & necessitate possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium ante contractum ipsum matrimonium?

Et latè explanatur quid in prædictis impedimentis post contractum matrimonium. Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. Res. 17. aliàs 19.

§. 1. DIxi, ante contractum ipsum matrimonium, nam post contractum, quando ipsum impedimentum est occultum, & matrimonium publicum, nec conjuges possunt separari absque scandalo, nec ad summum Pontificem patet recursus propter paupertatem, vel locorum distantiam, vel ob alia legitima impedimenta, clarum est, posse Episcopum dispensare contra Sotum, Medinam, & Cordubam. Ita tenet communis DD. sententiam, Coninch *de Sacr. disp. 33. dub. 3. num. 32.* Sylvest. *ver. dispensatio, q. 9. §. 15.* Fernand. *in exam. theol. p. 3. c. 16. §. 4. num. 1.* Rodriquez *in sum. tom. 3. cap. 35. num. 7.* Franc. Leo, *in thes. for. Eccl. p. 2. c. 8. num. 43.* Gomez *in Bull. Cruciata, clausf. 9. num. 58.* Navarr. *cap. 22. nu. 85.* Valent. *tom. 4. disput. 10. qu. 5. punct. 5.* Lessius *lib. 2. capit. 40. dub. 18. num. 128.* Guttierr. *can. qu. lib. 1. cap. 23. num. 18. & de matrim. cap. 49; num. 6. & seq.* Armilla *vers. dispensatio num. 20.* Henriq. *lib. 12. cap. 3. num. 2.* Sanch. Villalob. Bonacina, Regin. *ubi infrà*, & alij.

[Pro doctrina in diffic. contenta in hoc §. supra in R. 129 & [illegible] §. Quartus [illegible] & [illegible] Res. [illegible] §. [illegible]]

2 Tota igitur difficultas est, an possit ante contractum matrimonium. Solus Sanchez *de matrim. lib. 2. cap. 40. num. 7.* nullius authoris (ut ipse ait) patrocinio fretus asseruit, posse Episcopum dispensare aliquando in impedimento dirimente, antequam matrimonium contrahatur, quando urgentissima necessitas id postularet: ponit exemplum. Accedit manè confessura, quæ reperitur habere impedimentum dirimens, cujus detectio infamiam ei pareret, & sunt omnia jam parata ad nuptias celebrandas vespere, & tentatis omnibus mediis, nulla evadendi via aperitur ad tollendam infamiam, vel suspicionem gravis delicti in confessione manifestati, si tunc non celebrentur nuptiæ, in tali casu posse Episcopum dispensare, ait Sanchez.

[Sup. hoc in R. [illegible] Hoc ipsum, & in R. [illegible] in R. [illegible] anno præterito [illegible] supra in R. [illegible] principio]

3 Hanc sententiam non audebam consulere, sed modò considerando rationes, quas adducit Sanchez, & quia inveni multos Doctores, qui illum sequuntur, puto hanc opinionem esse probabilem, Doctores, qui sequuntur Sanchez, hi sunt, Henriquez de Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 14. diffic. 25. num. 6.* Bonac. *tract. de matr. qu. 3. punct. 15. numer. 6.* qui malè citat pro hac opinione Valentiam, & Henriq. *ubi suprà* & tandem inveni, docere etiam hanc opinionem Molfes. *in sum. tom. 1. tract. 4. cap. 12. numer 35.* Barbos. *de potest. Episc. part. 2. alleg. 35. nu. 5.* Homobon *de exam. Eccles. p. 1. tr. 5. c. 5. quæst. 32.* Victorel. *in notis ad man. Navarr. capit. 22. num. 85.* Basil. Pontium *de matrim. lib. 8. cap. 13. num. 6.* qui citat Vasquez & Salas, Valerium Reginald. *in praxi tom. 2. lib. 31. cap. 27. num. 205.* Fretus igitur authoritate horum Doctorum, dico, quando nulla alia media sufficerent, ad magnam necessitatem, quæ urget, evadendam, tunc posse Episcopum, etiam ante matrimonium contractum in impedimento matrimonij dirimente, dispensare. Et ratio est, quia impedimen-

M tum

tum dirimens est de jure humano, & ideò sicut Episcopus ex magna necessitate post contractum matrimonium, ut asserunt omnes DD. potest dispensare in impedimento dirimente, cur non poterit antea? militat enim eadem ratio. Cætera argumenta videbis apud Sanch.

RESOL. CXXXIII.

An in aliquo casu Episcopus possit dispensare in impedimento dirimente ante contractum matrimonium?

Et an Episcopus post matrimonium contractum dispensatione impedimenti subreptitiè obtenta, possit dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis?

Et an Episcopus possit dispensare in impedimentis dirimentibus supervenientibus matrimonijs jam contractis impedientibus petitionem debiti?

Et an Episcopus possit dispensare cum his, qui post votum Castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, ut possint licitè petere? Exp. 8. tr. 3. Res. 80.

Alibi in R. [illegible] Tota [illegible] & in aliis [illegible] annot.

§. 1. HAnc sententiam ego alibi pertractavi; & me citato, ad illam sic respondet Aversa *de sacrament. Matrim. quæst.* 19. *sect.* 2. Addunt aliqui, posse talem casum necessitatis occurrere ante etiam contractum matrimonium, ut Episcopus valeat quoque tunc dispensare; pariter enim eadem ratio militabit. Et favet textus *suprà* allatus de impedimento ætatis: unde potest sumi argumentum ad alia impedimenta, occurrente simili necessitate. Designat casum necessitatis Sanchez: si sponsa matrimonium jam contractura, accedens ad confessionem, aperiat se habuisse copulam cum fratre sui sponsi, nec possit absque infamia, aut gravi periculo retrocedere. Sed tamen, moraliter loquendo, posset in tali casu subvenire tali remedio, ut sponsa dicat, se recordatam esse cujusdam voti castitatis, fuisseque admonitam à Confessario, ne cum tali voto contrahat, sed potiùs dispensationem expectet; & ut verum dicam, poterit tunc reipsa facere votum usque ad tempus, reticebit tamen apud propinquos hanc temporis limitationem; & interim procurabitur secreta via dispensatio illius veri impedimenti, dum palam dicetur quæri dispensatio voti. Et sanè oporteret hoc remedio uti, etiamsi esset ab Episcopo petenda dispensatio; si Episcopus distet aliquo itineris spatio ab eo oppido, in quo sponsi parati erant contrahere: aut etiam in eadem civitate si sponsi cum comitatu adierant Ecclesiam, vel vocarant Parochum in suam domum, ut contraherent, ubi non adsit tunc præsens Episcopus. Alium casum designat Pontius: Si quis morti proximus, ad legitimandos liberos, vel ad restaurandum honorem, vel pro bono pacis, deberet citò contrahere. Verùm si impedimentum erat occultum, hæc non habent locum. Si erat notum, non debet ad id extendi potestas Episcopi, maximè pro foro externo, ut ex conclusione ipsa supponimus. Itaque vix potest occurrere casus, in quo ante contractum matrimonium possit Episcopus dispensare. Hucusque Aversa.

2 Sed ego iterùm puto cùm Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 14. *diffic.* 25. *num.* 6. & Præposito *in* 3. *part. quæst.* 7. *de dispens. impedim. Matrim. dub.* 2. *numer.* 16. Episcopum posse ea causa maximè urgente dispensare in impedimento dirimente, etiam ante contractum matrimonium, si omnibus tentatis dispensatio judicetur necessaria ad vitandam gravem infamiam, vel grave scandalum, quia summa necessitas, cui aliter occurri non potest, eam facultatem tribuit Episcopo ex tacita Summi Pontificis licentia.

3 Probatur hæc opinio, *primò*, quia impedimentum hoc est juris humani, statutum lege Pontificia, vel Concilij; sed in hac lege ex magna necessitate potest Episcopus dispensare, ut docent Doctures graves, quos refert idem Sanch. *disp.* 40. *num.* 3. Cùm ergo magna in prædicto eventu necessitas urgeat, quid obstat, ne Episcopus possit? *Secundò* votum simplex castitatis impedit matrimonium contrahendum, & ejus dispensatio Pontifici reservatur: & tamen in casu urgentis necessitatis, quando magnum incontinentiæ periculum urget, nec consuli potest Papa, ratione paupertatis, vel quia est grave periculum in mora, potest Episcopus dispensare, ut docent Angelus, Sylvester, Navarrus, Palacios, Enriquez, & Aragon, quos *ibi* refert dictus Sanchez, ergo poterit dispensare in impedimento dirimenti in casu præsenti, ubi urgentior est necessitas. *Tertiò*; quia opinio docens post contractum matrimonium, posse Episcopum dispensare, illi innititur fundamento, quòd possit Episcopus in lege Papæ, vel Concilij dispensare in casu urgentis necessitatis; ergo similiter poterit ante matrimonium, urgente necessitate pari, vel certè majori. *Ultimò*, negari non potest, quin hæc sententia aliquam habeat probabilitatem: at quando notabile proximi damnum imminet, licitum est, omissa probabilissima, & communissima opinione, eam amplecti, quæ aliquam habet probabilitatem, ut docet cum Soto, & Navarro idem Sanchez *lib.* 2. *disp.* 36. *num.* 8.

Sup. hoc supra in Res. 71. & in aliis [illegible] annot.

4 *Nota* tamen observare gloss. Cardinalem, Henriquez, & Alexandrum *in cap. quia circà, de consanguinitate*, Episcopum post matrimonium contractum, dispensatione impedimenti subreptitiè obtenta posse dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis; & id probabile censet Basilius Pontius *de Matrimon. liber.* 8. *capitul.* 13. ut notat Hurtadus *de Matrimon. disput.* 26. *diffic.* 2. *numer.* 8. quod mihi non placet.

Sup. hoc in R. [illegible]

5 Id verò, quod docent Valentia *tom.* 4. *disput.* 10. *quæst.* 5. *punct.* 5. & Basilius, nempe Episcopum posse dispensare in impedimentis dirimentibus supervenientibus matrimonio jam contracto, impedientibus petitionem debiti, ut possit licitè peti, absque sufficienti fundamento dicitur. Sicut etiam id, quod docet idem Valentia, nempe, Episcopum dispensare posse cum his, qui post votum castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, ut possint licitè petere, falsum existimamus; quia id esset dispensare in aliquo substantiali voti castitatis simpliciter, quo etiam post matrimonium tenentur, quamvis teneantur reddere, dum matrimonium perseverat, id tamen ex privilegio Pontificis possunt Patres Societatis, quibus Provincialis commiserit.

Sup. hoc supra in R. [illegible] & in aliis [illegible] annot.

Sup. hoc in 2. [illegible] & seq. & in aliis ejus annot.

RESOL. CXXXIV.

An Episcopus possit aliquando dispensare in impedimentis matrimonia dirimentibus?

Sed difficultas est, an si adsit Legatus, aut Nuntius possit tunc dispensare Episcopus?

Et notatur, Episcopum post matrimonium contractum, dispensatione alioquin impedimenti subreptitiè obtenta, posse dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis.

Et an bona fides requiratur in contrahentibus, ut possit Episcopus in impedimentis dictis dispensare?

Et quid, si mala fides intercessit.

Et advertitur tunc malam fidem dicendam esse, quando conjuges non solùm sciunt impedimentum, & contrahere volunt, sed etiam sciunt inde oriri impedimentum dirimens matrimonium, contrahendum, &c.

Et an suprà dicta extendantur ad forum externum? Exp. 11. tr. Misc. 8. Res. 3.

§. 1. DE hoc casu ex Mexico interrogatus affirmativè respondi, & cum pluribus Doctoribus me etiam citato probat Leand. *de Sacram. tom.* 2. *tra.* 9. *disp.* 24. *quæst.* 7. & me citato Dicastill. *de sacram. tom.* 3. *tr.* 10. *disp.* 8. *dub.* 4. *numer.* 53. docet enim, pro foro conscientiæ posse dispensare aliquando Episcopum ea tacita Pontificis concessione in iis, quæ jure naturali non dirimunt. Quæ doctrina intelligenda est pro casu quo impedimentum est occultum quidem, matrimonium verò publicum, nec conjuges possunt separari absque magno scandalo neque ad Summum Pontificem patet recursus propter paupertatem, aliave damna gravia, aut locorum distantiam, aut ob alia legitimam impedimenta, aut quia quamvis possit adiri Pontifex, interim tamen cùm separari non possint absque gravi scandalo, sunt in magno periculo cohabitantes simol. Quæ sententia etiam locum habet in divitibus, qui quamvis habeant, quantum satis est, ut possint mittere ad Pontificem, est periculum interim gravium malorum, quæ prudenter timentur.

2 Probatur hæc opinio, quia non est credibile, Pontificem pro tali casu, quando prædicta inconvenientia sequuntur, velle talem dispensationem sibi reservare. Nam, cùm reservatio (sicut & quævis alia similis lex) ordinetur in ædificationem animarum; non in destructionem, credendum non est, quod pro tali casu sub ijs circumstantijs, sub quibus, si reservatio fuisset, urgeret in damnum animarum: velit Pontifex, eam reservationem locum habere.

3 Hoc ipsum posse Episcopum etiam ante contractum matrimonium probabilissimum est pro casu necessitatis; quando non patet aditus ad superiorem, ut quando quis est morti proximus, & vult legitimare filios, vel restaurare concubinæ honorem, vel ita oportet fieri pro bono pacis. Sup. hoc in R. ant. seq.

4 Quòd verò in contrarium asserit doctus, & amicissimus Pater Aversa, quem ego adduxi *in part.* 8. *tract.* 3. *resol.* 80. parum roboris habet. Contendit enim prædictos casus non posse, aut vix habere locum, nam si impedimentum erat notum, non debet extendi potestas Episcopi (maximè pro foro externo) ad id; si autem erat occultum non habent locum ea damna. Hoc (inquam) parum roboris habet. In casu enim occulto falsò negat Aversa, quòd damna non sequantur (attende quæso.) An proles, quæ ob vitium occultum non fuisset revera legitimata, quia defuit dispensatio, justè succederet parentibus, aut alijs, sive ab intestato, sive ex testamento, præsertim si id tandem evidenter constaret? An si aliqui quidem sciant impedimenta; licèt non tot, quot sufficiant, ut res censeatur publica, &

Quæ hic est 2. antecedens, & in R. 1. post præteritam, & Toto, & seq. & infra in 2. seq. & supra in 2. [illegible] inferius [illegible] R. [illegible] suffraga. [illegible] ad medium ver Confirma. [illegible] & in alio vol. ejus annot.

nolo-

notoria, non posset decursu temporis res propalari & inde sequi multa mala? An non etiam inter illos paucos, qui sciunt, possent esse aliqui, qui rem vehementer sentirent, & possent ab illis, & ab aliis, quibus id communicarent, timeri scandala, rixæ, inimicitiæ, & similia? Itaque hodie est satis recepta, & tuta, & ipsis etiam Pontificibus nota sententia prædicta affirmans.

Sup hoc supra in Res. 119. § penult. & ult.

5 Sed difficultas est, an si adsit Legatus, aut Nuncius, possit tunc dispensare Episcopus? Utraque pars affirmativa, & negativa est satis probabilis. Affirmativa pars probatur ex præjactu fundamento, quod Pontifex pro tali casu urgentis necessitatis non censeatur reservare. Unde si seclusa reservatione potest Episcopus, per accidens est, quod superveniat aliquis habens delegatam jurisdictionem. Idque adhuc majorem probabilitatem habet in hoc casu, quàm in illo de absolutione à censuris. Nam quod attinet ad absolutionem à censuris, expressè dicitur in Textibus ibi citatis adeundum esse Legatum Pontificis, si possit adiri, & in defectu Pontificis, vel Legati posse Episcopum absolvere. In hoc autem casu non habetur similis Textus.

6 Opposita tamen sententia non modo tutior, sed probabilior videtur, ut ea aliis, me etiam citato, tenet Dicastill. *ubi suprà num*. 61. Quia Episcopus solùm potest in hoc casu dispensare ratione necessitatis urgentis. Sed quando adest alius, qui possit dispensare, cessat necessitas: ergo pro tali casu non censetur Pontifex eam facultatem concedere Episcopo, vel non abstulisse ab Episcopo, quando reservavit, nec reservatio tunc cedit in destructionem animarum.

Sup hoc in Res. præterita & Nota tamen & latè infrà in Res. 136.

7 Notandum est etiam hic, quod docet Glossa, Cardin. Hostiens. Henriquez, & Aleaand. *in cap. quia circà de consanguin.* Episcopum post matrimonium contractum, dispensatione impedimenti alioquin subreptitiè obtenta, posse, dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis. Idque probabile putat Basilius, nec mihi videtur improbabile (quidquid alii reclament) si crimen subreptionis sit omninò occultum, nec facile possit adiri Pontifex, vel timeatur grave scandalum, aut periculum peccati interim, dum expectatur legitima Pontificis dispensatio. Ita Dicastil. *num*. 63. licèt Leander *ubi suprà quæst*. 12. probabilius contrarium putet; sed Dicastilli sententiam probabilem etiam putat Pontius *de matrim. lib*. 8. *cap*. 13. *n* 7.

Quæ nunc est sup. R. 130 in verb. ex præmissione 38. & in Res. 130 & 16. § Quoties autem in fine.

8 Verùm, an bona fides requiratur in contrahentibus, ut possit Episcopus in impedimentis superius dictis dispensare hoc opus, hic labor est. Ego cum multis sententiam affirmativam docui *ubi sup. resol*. 79. sed Dicastillus *loco citato* negativæ sententiæ adhæret, sic enim asserit *num*. 66. Nihilominus quamvis hoc probabilissimum sit, & quantum fieri potest in praxi servandum, non possum mihi persuadere voluisse Concilium, aut Pontifices, qui illud confirmarunt, hanc reservationem locum habere in iis casibus, in quibus diximus posse Episcopum dispensare propter gravissima damna, & inconvenientia scandali peccatorum, & impotentiam adeundi Pontificem; nam tota ratio, ob quam pro tali casu dicimus posse Episcopum in foro conscientiæ, est, quia si non posset, reservatio cederet in destructionem animarum, & non est credendum Pontificem cum damno, & periculo animarum velle pro tali casu, & circumstantiis reservare, cùm licita non esset reservatio, quidquid sit de valore, atqui etiam fieri potest, ut quamvis mala fide contractum sit matrimonium, sequantur eadem damna, & pericula animarum, & si eadem moralis impotentia adeundi Pontificem, idemque periculum in mora: ergo eodem modo credendum est, non esse mentem Pontificis, quòd Episcopus pro tali casu non possit.

9 In citato autem *cap*. Tridentinum loquitur pro foro exteriori, in quo si semel constet de prædicto impedimento, præcaveri poterunt reliqua damna, & separari conjuges. Quod si in eo casu sequantur scandala, & alia incommoda; tunc non sequuntur ex ipsa separatione illorum, & ex negatione dispensationis, & spei illius obtinendæ; sed ex ipsa notorietate, vel probatione externa commissi delicti. In quo casu majora inconvenientia sequerentur ex eo, quòd permitterentur non separari, aut ex facilitate dispensandi cùm illis, quàm ex ipsa separatione, & negatione dispensationis, immò hoc deserviret ad tollendum scandalum. In casu autem quòd delictum est omninò occultum, & tantùm agitur de foro conscientiæ; si in eo foro sit periculum in mora expectandi Pontificis dispensationem, vel sit moraliter impossibilis aditus ad illum, & scandalum in separatione, longè alia ratio est. Undè quando Concilium dicit: Non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, &c. Tantùm intelligendum est pro casu, quo ex mera benignitate concedenda esset dispensatio. Pro nostro autem casu dispensatio concedenda est, non ex mera benignitate, sed ex obligatione, quam habet superior providendi bono animarum, & avertendi, præcavendique peccata subditorum, & scandala. Quæ omnia, ut supponit noster casus, moraliter præcaveri non possunt; nisi dispensatio concedatur, & matrimonium legitime fiat.

10 Et hæc omnia docet Dicastill. *ubi suprà* qui etiam in tali casu reprobat consilium datum conjugatis à Sanchez, Guttierrez, & Bonacina, quòd quando Confessarius in confessione detegit impedimentum aliquod dirimens, posse hoc remedio uti ad vitandam suspicionem alicujus criminis, vel infamiæ inter sponsos, nempè quod ille, vel illa voveat castitatem ad mensem, vel duos menses, deindè dicat consanguineis, aut etiam aliis se castitatem vovisse, ideòque à Confessario sibi injunctum esse, ut abstineat à matrimonio, donec obtineatur dispensatio à Sede Apostolica, cavere tamen debet, ne dicat votum esse ad tempus, ne audientes opponant sufficere dispensationem Episcopi, & ea ratione remedium deludatur.

11 Verùm, ait Dicastill. cùm ejusmodi consilium, & medium sit apud varios, & notos Auctores, & homines in mundo proni ad suspicandum sint, aut in deteriorem partem interpretandum acta aliorum, non est facilè utendum tali remedio clausa porta; nec debet facilè Confessarius dare ejusmodi consilium, nisi ubi, & quando moraliter certum sit, quòd ea ratione fœmina non veniat in suspicionem. Adde, quòd hac ratione potest maritus multò eam minùs æstimare, immò & licitè resilire ab ipso contractu, & magnum detrimentum inde resultaret fœminæ, ejusque æstimationi. Est ergo cautissimè eo medio utendum, si tamen aliquando utendum est; quia via poterit adhiberi sine periculo infamiæ.

12 Nota, etiam sententiam Dicastilli tanquam probabilem admittere etiam Joannem de Soria *in epilogo summarum par*. 2. *tract*. 1. *sect*. 10. §. *circà dispensationem*. Et Martinum de Sancto Joseph *in Man. Confess. tom*. 1. *lib*. 1. *tract*. 41. *de matrimon. numer*. 5. ubi sic ait: *Pareceme probable la opinion de los que affirman, que el Obispo puede dispensar en estos casos, con las condiciones referidas en el numero precedente, aun en caso, que interveniasse mala fe en ambos casados, quando contraxeron matrimonio; porque aunque estos no merezcan que se use con ellos de misericordia, por averse hecho de su parte indignos della, los Obispos son Padre espirituales de sus subditos, y tienen obligacion de caridad, de mirar por sus almas, honra, y fama en estado tan miserabile, que tambien ay obligacion de caridad à sacard del poca, al que desesperando se arrezò en el, y à sortar el lazo del, que se le echo à la garganta para ahorcarse. Sic Alphonsus Moscoso Episcopus Malacitanus* in summa tract. 10. capit. 29. numer. 22. *Henriquez*. lib. 12. de matrim. cap. 3. num. 2. in gloss. lit. R, & O, *& reputat probabile Villalob*. 1. p. tr. 13. diffic. 25. num. 4. *La caridad el muy benigna y piensa, que se puede ofrecer caso tan apretado, que tenga obligacion el Obispo à dispensar en el, porque en semejantes ocasiones*, sententia humanior est tenenda *l. pro hærede* 20. §. *si quid, & in gloss. human. ff. de const. pecuniar*. Et quando æquitas est ex una parte, & ius scriptum ex alia; æquitas est præferenda; *Gloss*. 1. *l. Placuit, C. de judic*. Et necessitas facit probabile, quod alioqui de se probabile non foret, *l. qui potuerunt* 27. *in addit. margin. ff. de manumiss. testament. donde se dize tambien*, quæ non solùm necessitas non habet legem, sed ipsa legem facit. Hucusque Martinus.

13 Sed observa etiam, supradictam sententiam Leandrum *de Sacr. tom*. 2. *tr*. 9. *disp*. 24. *q*. 9. extendere ad forum externum, sic enim ait; Episcopus etiam potest dispensare in impedimentis publicis, & foro externo, casu (& non aliter) quo de facto detur necessitas maxima in illis dispensandi, & non pateat aditus ad Pontificem, aut si patet, est periculum magnum in mora. Probatur primò. Quia ex sola, aut præcipua de causa, potest Episcopus, in dicto eventu, dispensare impedimentis occultis, & pro foro interno; quia videlicet, ob urgentem dispensandi in illis necessitatem, præsumitur à summo Pontifice facultatem habere, ut docent Sanchez, Basilius, & alii Doctores *q*. 7. *&* 8. pro nobis relati: ergo si detur casus, in quo urgeat necessitas magna, etiam in impedimentis publicis & pro foro externo, dispensandi, censeri etiam debet habere eandem facultatem à summo Pontifice ad dispensandum in illis: nam utrobique currit eadem ratio.

14 Secundò probatur rationibus pro parte negativa adductis, nam certè hanc nostram modò explicatam, apertè probant. Quia dato casu præassignato, Romanus Pontifex, id verè concederet ob animarum salutem, si de eo requisitus esset: ergo. An autem de facto possit occurri casus, cujus magna necessitas urgeat Episcopum ad dispensandum in aliquo impedimento publico, videant ipsi. Mihi, etsi difficilè accidere posse videatur, non tamen impossibile, ut ex dictis facilè colligi potest. Ita ille.

15 Sed ego omnia supradicta secundùm mentem supradictorum Doctorum dicta esse volo, ego enim non recedo à sententia, quam olim docui, nempè non esse locum dispensationi, quando mala fides intercessit, sed adverte, tunc dicendam esse malam fidem, quando conjuges non solùm sciunt impedimentum, cùm contrahere volunt, sed etiam sciunt inde oriri

impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, nec censendam esse malam fidem, quamvis procedat ex lata culpa & ignorantia culpabili, quia Tridentinum citatum expressè petit, ut scienter præsumatur, at non verè dicitur scienter facere, qui ex ignorantia crassa facit, sed dolus requiritur. Unde solùm excludetur bona fides, quando ignorantia esset adeò crassa, ut esset ingens temeritas, quia tunc æquipararetur dolo. Et valdè notentur à Confessariis omnia, quæ in his tribus Resolutionibus à me superiùs dicta sunt, nam in praxi facilè possunt accidere.

RESOL. CXXXV.

An Episcopus in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium, authoritatem suo Vicario, vel aliis possit delegare. Et an ipsemet Episcopus in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium possit dispensare? Ex part. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 39.

Sup. oppositum in hoc, & seq. § supra in Res. 133. § Tota, & in aliis ejus annot.

§. 1. MAgna quæstio est inter Theologos recentiores, an Episcopus in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium dispensare possit? Et negat novissimè Texeda *in Theol. mor. tom. 2. lib. 4. tract. 3. controv. 23. §. 1. num. 25.* quia, ait ipse, antequam matrimonium contrahatur, cùm nulla possit urgere necessitas ad dispensandum in impedimentis matrimonium dirimentibus, nec possit esse ad Pontificem facilis transitus; non præsumitur adesse Pontificis consensus, qui necessarius est, ut Episcopus in ipsius lege dispenset. Confirmatur: nam si potest Episcopus dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus, postquam jam initum est, ideò est, quia constat de publicitate matrimonii, cùm initum sit in faciem Ecclesiæ, juxta formam à Concilio Tridentino petitam, & non constat de impedimento, cùm sit occultum; & aliàs si non dispensaretur in illo, orirctur scandalum, si prædicti conjuges separentur; at hæc ratio non currit, quando matrimonium non est initum, cùm possit tempus protrahi, & ad Pontificem recurri pro obtinenda dispensatione: ergo in tali casu non potest Episcopus dispensare in impedimento dirimente ante contractum matrimonium. Secundò, quia si permitteretur, quòd Episcopus dispensaret in impedimentis dirimentibus ante contractum matrimonium, aperiretur quidem janua ad multa fraudulenta matrimonia, cùm possit fingi necessitas urgens, ubi nulla est, & allegari difficultas recurrendi ad Pontificem, ubi talis non est, nec urgere potest tam gravis necessitas, quæ difficilem reddat ad Pontificem pro obtinenda dispensatione transitum: nam, si aliquis casus potest contingere, in quo horum modernorum sententiam verificari possit, solus esse potest, quando duo consanguinei in gradu prohibito habuerunt copulam carnalem inter se sub spe futuri matrimonii, & ne vir à promissione facta recedat, si fortasse timetur periculum in mora, ne fœmina violata remedio maneret destituta; & ob majorem temporis accelerationem, ut obvietur tanto malo, poterit quis dicere; posse Episcopum dispensare. Cæterùm, nec in illo casu urgere gravissimam necessitatem, nec difficilem ad Pontificem recursum reperire, ex eo mihi persuadeo: quia in tali casu inveniuntur duo impedimenta, quorum necessariò Pontifex debet fieri certior, nec urgens necessitas instat, ut difficilis ad Pontificem sit accessus. Et prætereà arguitur: quia copula illa inter illos consanguineos habita sub spe futuri matrimonii, vel est manifesta, vel occulta: si est manifesta, necessarium est, ut pro dispensatione obtinenda recurratur ad Pontificem, ut notum est, si est occulta, cùm non sit periculum in mora, & possit Pontifex consuli, necessariò ad illum recurrendum est: nam in eo casu non præsumitur voluntas Pontificis adesse, quod necessarium est, ut Episcopus in casu necessitatis urgentis possit in impedimentis dirimentibus dispensare.

2 Sed ego satis probabiliter affirmativam sententiam teneo, & præter Vasquez, Sanch. Hurtad. & Pontium, hoc etiam docet Castr. Pal. *tom. 5. disput. 4. punct. ult. §. 1. num. 9.* quod colligitur ex *capit. 2. de dispens. impuber.* ibi. *Districtius jubemus, ne aliqui ante ætatem à Canonibus præscriptam conjungantur, nisi fortè aliqua urgentissima necessitate interveniente, utpotè pro bono pacis talis conjunctio toleretur. Toleretur*, inquam, non permissivè, sed approbativè, ut advertit Basilius Pontius *lib. 8. cap. 13. num. 6.* Ergo ex urgenti necessitate ante contractum matrimonium potest Episcopus in impedimento ætatis dispensare: sed eadem est ratio in aliis impedimentis. Ergo in omnibus admitti debet hæc dispensatio. Ratio autem id manifestè convincit, ideò namque conceditur Episcopo potestas dispensandi in his impedimentis matrimonio contracto; quia communi Reipublicæ bono, animarumque saluti expedit, ne urgente necessitate homines remedio salutari destituantur: at ante matrimonium contractum urgere ea necessitas dispensationis potest, ut compertum est: ergo concedenda est Episcopis hæc potestas. Undè patet, non benè dixisse Texedam, in illo solo casu *suprà* adducto, nostram sententiam verificari posse: nam in multis verificatur, ut cùm aliquis proximus matrimonium contrahere astringitur ob legitimandam prolem, ob restaurandum honorem, ob discordias sedandas, vel ob propriæ animæ salutem.

3 His suppositis, ad quæstionem propositam *in titulo Resolutionis* respondeo affirmativè. Dico igitur, Episcopum posse suo Vicario, & cuilibet alteri potestatem dispensandi in impedimentis ob urgentem necessitatem specialiter delegare, sicuti docuit Covarruvias *lib. 3. var. capit. 20. à numer. 6.* Sanchez *lib. 2. disput. 40. à num. 15.* Guttierez *de matrim. capit. 4. num. 16.* Ratio ea est: quia hæc potestas à Pontifice conceditur Episcopis, quatenus tales sunt. At jurisdictio Principis privilegio competens alicui, non quia talis persona est; sed quatenus talem dignitatem, vel officium retinet, non est delegata, sed ordinaria, & jurisdictionis ordinariæ jura habet, ut tradit Bartolus *in l. Ambitiosa, num. 34. ff. de decretis ab ordine faciend.* Covarru. *d. cap. 20. num. 6.* Sanch. *disp. 40. numer. 14.* Guttierez *num. 16.* Ergo hæc potestas Episcopis competens, cùm eorum dignitati, & officio perpetuò sit annexa, delegari potest, juxta Gloss. *in cap. fin. de officio Ordinarii*. Quod adeò verum est, ut non solùm possit Episcopus hanc potestatem delegare pro uno, vel alio casu occurrente, postquam ipse casus evenerit, ut placuit Henriquez *lib. 6. de pœnit. capit. 14. num. 7. juncto commento lit. O, & lib. 14. de irregularit. capit. 19. in fine*: sed antequam casus ullus evenerit, poterit hanc potestatem suo Vicario, vel alteri, ad omnes casus eventuros specialiter delegare. Verbum enim, *specialiter*, non specialem casum exigit; sed specialem, & expressam delegationem, ut tradit, aliis relatis, Sanch. *d. disp. 40. numer. 17.* Guttierrez *cap. 49. num. 21.* Et hanc opinionem tenet etiam Hurtadus *de matr. disp. 16. diffic. 2. num. 7.* cui adde Martinum Perez *disp. 44. sect. 7. num. 3.*

Sup. hoc supra in Res. 130. §. Quibus.

4 Nec obstat Concilium Tridentinum *sess. 2. capit. 6. de reformatione*, ubi concedit Episcopis casus Pontifici occultos, & explicat, per se, vel per Vicarium: ergo clarè denotat, non posse Episcopos delegare, ubi non committitur Episcopis delegandi potestas. Respondeo. Concilium solùm velle Vicarium Episcopi non habere ex generali commissione Vicariatus, prædictos casus, nisi sibi specialiter committantur; non verò intendere Episcopo negare potestatem generaliter delegandi.

RESOL. CXXXVI.

An Episcopus post matrimonium contractum, dispensatione subreptitia obtenta, possit dispensare in eo impedimento, dispensationem Pontificis confirmando? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 40.

§. 1. AFfirmativè videtur respondere Hurtadus *de matrim. disp. 16. difficul. 2. n. 9.* quia hoc videtur concessum in cap. *Quia circa, de affinit. & consanguinit.* quatenus Pontifex consultus de his, qui subreptitia dispensatione contraxerunt; respondit Episcopo interroganti: *Dissimulare poteris, ut remaneant in copula sic contracta, cùm ex separatione videas grave scandalum imminere*, illa namque dissimulatio, dispensatio est. Nam, licèt dissimulatio Superioris, quæ suo facto, & impunitate fit, non sit dispensatio, ut probat textus in capit. *Cùm jam dudum, de præbend.* at dissimulatio verbis facta, dispensatio censeri debet: quia est quædam approbatio. Et circà hanc sententiam dubius manet Basilius Pontius *de matrim. lib. 8. cap. 18.*

Sup. hoc supra in Res. 131. §. Nota tamen, & in Res. 133. §. Notandum est.

2 Mihi verò prorsus displicet. Dico igitur cum Perez *de matr. disp. 43. sect. 6. num. 15.* non esse talem facultatem Episcopo concessam, quia textus solùm habet, Episcopum dissimulare posse; ut remaneant illi in matrimonio mediante dispensatione subreptitia contracto, si ex separatione grave immineat scandalum. Nam conjuges bona fide existimabant, se legitimè conjugatos esse, & ea veritatis detectione timebatur grave scandalum: quapropter Papa tacendum, & dissimulandum esse dicit, illosque in matrimonio putativo, & invincibili ignorantia, excusato permittendos esse. Nec opposita sententia ex textu in cap. *Quia circà*, ullateous colligere potest, Pontificem Episcopis hanc potestatem concessisse: ad summum enim probaretur, eo casu datam fuisse illi Episcopo eam facultatem, non tamen indè inferendum est, omnibus Episcopis datam esse. Sed neque hoc ex prædicto textu probatur: non enim Pontifex alicujus dispensationis meminit; sed solùm dixit, ob grave scandalum ex separatione imminens permittendos esse illos conjuges in sua bona fide perseverare. Si autem ipse Pontifex dispensaret, vel facultatem dispensandi Episcopo concederet, monendi essent conjuges, ut matrimonium revalidarent; quia copula subsequens, cùm procederet ex errore, quo credebant se matrimonio esse ligatos, matrimonium constituere non poterat, ut falsò, & satis inconsequenter à suis principiis existimavit Basilius Pontius *dicto lib. 8. cap. 13. numero 7.* ut interpretationem legitimam Thom. Sanch. *lib. 2. de matrimon. disp. 38. num. 12.* impugnaret;

ret: ut optimè observat Castr, Palaus *tom. 5. disp. 4. punct. ult. q. 1. n. 11.* Non benè itaque Glossam, Cardinalem Hostiensem, Henricum, Alexandrum de Nevo, Bartachinum, Conradum, Henriquez, & alios affirmativæ sententiæ adhæsisse dicendum est.

3 Nec supradictis obstat, Episcopos in sua Diœcesi, & Legatos in terminis suæ legationis videri posse dispensare in impedimento consanguinitatis, & affinitatis, juxtà Trid. *sess. 24. cap. 5. de reform. matr.* ubi Concilium permittit certis conditionibus dispensationem in gradibus prohibitis, non explicans à quo hæc dispensatio fieri possit: atque ita censetur concedere facultatem Episcopo, cum alioquin permissio nihil operatur. Confirmatur. Concilium etiam generale non potest Summo Pontifici præscribere, quibus conditionibus possit dispensare: cùm ergo prædicto capite id fiat, apparet per illud dari Episcopis potestatem dispensandi. Respondetur, negando Episcopis competere facultatem, de qua *ibi* est sermo: quòd patet ex ipsa Ecclesiæ praxi: nullus enim ordinariè recurrit ad Episcopos pro impetranda dispensatione in gradibus prohibitis. Undè dico, Concilium *eo loco* non permittere dispensationem; sed tacitè rogare Summum Pontificem, ut iis, quæ *in prædicto capite* ponuntur, sese velit conformare non facilè dispensando, nisi conditiones ibi requisitæ inveniantur in petentibus dispensationem. Ex quibus patet responsio ad confirmationem, quòd scilicet, Concilium nullas imponat conditiones Pontifici, tanquam superiori; & tamen illud caput aliquid operetur; quia operator per modum supplicationis ipsi Summo Pontifici factæ. Nec contrarium sustineri potest, ut præter rationes supradictas confirmat universalis consuetudo, & praxis Ecclesiæ, contra quam faxit Deus, quòd quidam Antistes miserrimè his temporibus non fuerit operatus, & in errore lapsus: & ideò hanc sententiam, & omnia supradicta docet Perez *ubi sup. nu. 14.* & Præpos. *in 3. p. q. 8. de disp. dub. 2. n. 6.* & alii communiter,

RESOL. CXXXVII.

An detur casus, ut Episcopus possit dispensare cum divitibus super impedimento aliquo dirimente ex illo capite, quod non pateat aditus ad Pontificem? Ex part. 8. tr. 3. Res. 96.

Sup. hoc supra in Ref. 55 § Quarto, & sequen. § Ex pano.

§. 1. SUprà dictum, in aliquibus casibus posse Episcopum dispensare in impedimentis dirimentibus. Hoc supposito, videtur negativè respondendum ea his, quæ docet Aversa *disp. 19. sect. 2.* ubi sic ait. Designari solet hujusmodi casus magnæ necessitatis, quando contractum jam sit publicè matrimonium cum occulto impedimento dirimente, & non possint tales conjuges separari, quia ex separatione sequerentur magna damna, & scandala. Ubi sanè manifestè apparet necessitas obtinendi dispensationem, & convalidandi matrimonium. Designatur etiam ut plurimùm casus, quo non pateat aditus ad Pontificem, quando conjuges propter inopiam non possent farere expensas consuetas ad impetrandam dispensationem à Pontifice: adeò ut aliqui dubitent, num in divitibus posset etiam occurrere talis difficultas adeundi Pontificem, sive procurandi ab illo dispensationem. Ita ille.

2 Sed contrarium docet Baunius *in Theolog. moral. tom. 1. tract. 12. de impediment. Matrimon. qu. 1.* ubi ita asserit. Quarta conditio est, ut ad Pontificem, aut alium, cui dispensandi jus ac potestas ejus concessione competat, non sit accessus facilis, ob conjugum paupertatem, loci distantiam, aut causam similem, quæ eos Romam ire, aut eò mittere non definit.

3 Quid si contrahentes claris sunt orti parentibus? quid si sunt divites? proindéque necessarijs non destituti commeatibus ad Romanum iter?

Respondeo, Episcopum dispensare posse non secus, si res, si locus, si necessitas, eaque gravis, id exigunt, nempe, quia Roma longè abest, quia infesta sunt itinera latrocinijs, consequenter intuta, periculosa; postremò, quia longa mora, redituque nuntij ex urbe conjugum periclitatur continentia, nam si cum paupere humaniter, ac benignè potest Episcopus agere, cum eo dispensando in impedimento, quod in ejus conjugio, quia ei non est facilè super eo Papam consulere, quid eum prohibet pari erga divitem benignitate uti, quando ratione necessitatis, urgentisque periculi in mora, recorrere ei ad Papam non licet; Hæc Baunius, cui libenter adhæreo.

RESOL. CXXXVIII.

An si quis matrimonium contrahat ante dispensationis notitiam, sit validum?

Et docetur, quando nempè dispensatio censetur suum effectum operari, an à die sua concessionis, vel à die notitiæ, & receptionis, & acceptationis? Ex part. 8. tr. 3. Res. 88.

Sup. hac quæst. in tom. 1 ref. 9 Ref. 16 in principio.

§. 1. REsponsio hujus difficultatis pendet ex illa quæstione, quando nempè dispensatio censetur suum effectum operari, à die ne concessionis, an notitiæ & acceptationis? Cùm enim dispensatio sit quædam concessio, seu licentia à superiore facta, cùmque illa multo tempore ante à superiore obtineri possit, quàm innotescat, & acceptetur ab inferiori, non leve dubium emergit, an suum effectum incipiat operari statim atque à superiore obtinetur an potiùs postquam illa dispensatio innotuit, ab eoque acceptata fuit.

2 Pro cujus difficultatis solutione dicendum est dispensationem per suum effectum non operari nisi postquam fuerit nota & accepta ab ipso dispensando. Ratio est; quoniam dispensatio per se est relaxatio à lege adhuc vigente, & obligante: ergo, ut licitè suum effectum operari valeat, debet esse nota ipsi dispensando. Antecedens constat ex dictis. Consequentia probatur; nam quamdiù dispensando superioris dispensatio non innotescit, non est ei licitum contra legem agere. Igitur ante nuptiarum dispensationem nequit dispensatio suum effectum operari. Consequentia probator; quoniam effectus dispensationis est licitus usus contra legem vim obligandi habentem: igitur si ante dispensationis notitiam nequit esse licitus usus contra legem vim obligandi habentem, non poterit ante talem notitiam dispensatio suum effectum in dispensando operari.

3 Confirmatur; quia non est de superiore præsumendum, quòd velit subditum à legis obligatione eximere, nisi quando tutta conscientia & absque peccato potest contra illam agere. Atqui non potest tuta conscientia, & absque peccato contra illam agere, nisi post dispensationis notitiam, cùm ante talem notitiam lex saltem in conscientia subditi obtineat suam vim obligandi. Hinc fit, ut si Paulus v. g. in sacris constitutus matrimonium contrahat cum Catharina ante dispensationis notitiam, matrimonium sit nullum, defectu voluntatis dispensatoris; qui non præsumitur, velle suam dispensationem valorem contra legem habere, antequam ipsius notitia ad dispensandum perveniat.

Itaque ex dictis negativè respondendum videtur ad propositam quæstionem. Et hæc omnia docet P. Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 1. num. 11. 12. & 13.*

RESOL. CXXXIX.

An dispensationes valeant ante literarum expeditionem?

Et infertur, dispensationes, & alias gratias non expirare mortuo Pontifice ante earum expeditionem.

Et an sola probabilis conjectura de obtenta dispensatione sufficiat ad validitatem, & honestatem actus. Ex par. 8. Resol. 84.

§. 1. REspondeo *primò*, quod gratiæ ad suum valorem, seu substantiam non indigent litterarum expeditione. Hanc sententiam defendunt communiter Doctores, gloss. *in Clem. Dudum, de sepulturis.* Abbas *sapit. in nostra, num. 11. de rescriptis*, Ripa *responso 13. num. 4. de rescriptis* Molina *tom. de Justit. disp. 599. num. 1.* Sayro *de pœnitentia, cap. 22. nu. 3. in fine*, & alij. Probatur *primò* ex *Clement. Dudum de sepulturis*, ubi hæc omnia valida esse dicuntur, universa privilegia, gratias, vel indulgentias verbo, vel scripto, seu quacumque forma. *Secundò*, probatur; quia gratia est quædam liberalis donatio, hæc autem eo ipso quòd fit, est in se perfecta, non indigens aliquo scripturæ instrumento; ergo gratiæ litterarum expeditione non egent; hæc autem conclusio ita universaliter, & absolutè vera esse debet, ut nulla prorsus egeat limitatione, aut moderatione.

Sup. hoc 1. dedulaom ref. 5.

2 Respondeo *Secundò*, quòd dispensatio non prodest, neque vim habet in foro externo, si literæ non expediantur, postquam tamen expeditæ sunt, retrotrahuntur, & prosunt à puncto concessionis, & vim habet, etiamsi super eum litteræ expediantur, mortuo jam Summo Pontifice, qui eas concessit. Ita tuentur Pater Molina *tom. 3. de Justit. disp. 599. numer. 1.* & Bartol. Soncin. *consil. 41. numer. 3. vol. 3.* Prima pars conclusionis, quòd scilicet non prosit dispensatio in foro externo, donec litteræ expediantur, probatur ex regula Cancellariæ 53. quæ apud Rebuff. *in praxi benefic.* ubi *de regulis Cancell.* est *regula 57.* ubi pronunciator, dispensationem non suffragari nisi litteris expeditis; verbum enim *suffragari* significat aliquid pertinens ad forum contentiosum, ut docet Molina *loco cit.* quòd autem dispensatio scripta prosit à tempore concessionis, patet, quia regulæ Cancellariæ, quæ petunt litteratum expeditionem, non petunt, litteras esse expeditas à tempore, quo judicium incipit; ergo eredendum est, cùm hæc res sit favorabilis, sufficere etiam ad forum externum expeditionem quocumque tempore factam.

3 Hinc fit, dispensationes, & alias gratias non expirare in isto casu mortuo Pontifice ante earum expeditionem. Probatur; quia jam gratia erat viva voce perfectè facta; ergo non perit morte concedentis. Ita sentiunt Pater Molina *loco cit.* & Sayro *de pœnit. c. 22. n. 3. in fine*, & alij.

M 3 4 Secun-

4 Secundò fit ex prima, & secunda conclusione certum, posse quemlibet in foro conscientiæ uti dispensatione, & gratia ante litterarum expeditionem. Ita docent Molina *loco citato*, & Henriquez *l. 12. de matrimonio, c. 3. n. 7.* & alij multi. Patet, quia gratia sine litterarum expeditione in se est valida, & solùm requiritur expeditio pro foro externo, ut patet: ergo in foro interno, & coolcientiæ valida est. Et hæc omnia, præter Doctores citatos, etiam docet Ochagavia *tract. de sacram. Matrimon. dispens. q. 13. n. 1. & seq.*

5 Nec deseram hic etiam supradicta confirmare ex his, quę docet Joannes Præpositus *in 3. p. D. Thoma, q. 8. de matrim. disp. dub. 7. n. 46. & seq.* Dico igitur cum ipso. *Primò*, in foro externo non suffragari, litteris non expeditis. Ita decernitur *regula 56. Cancellariæ* apud Rebuffum. *Secundò* in foro tamen conscientiæ valet dispensatio, etiamsi nondum scripta sit, statim scilicet, ac simplici verbo concessa est.

6 Deducitur ex sententia plurimorum Doctorum, qui docent, ad valorem gratiæ in foro conscientiæ non requiri scripturam, quia ea neque requiritur ex natura rei ad donationem, & favorem Principis, neque convincitur requiri ex juris dispositione.

7 Hinc sequitur *Primò*, quòd si Summus Pontifex moriatur, antequam expediantur litteræ dispensationis, is, cum quo dispensatum est, possit in foro conscientiæ illa uti. *Secundò*, quòd similiter uti possit dispensatione, & matrimonium contrahere is, cui à fide digno est significatum, Pontificem dispensasse, etiamsi litteræ nondum missę, vel etiam expeditæ fuerint; ut si quis bona fide inito matrimonio in gradu prohibito occultè obtineat dispensationem super impedimentum, & ut matrimonium revalidetur, potest illud in conscientia revalidare, quamvis litteræ nondum sint confectæ.

8 Dices videri obstare regulam Cancellariæ Gregorij XIII. quam refert Sanchez *lib. 8. disput. 29.* in qua dicitur: Nulla talis dispensatio cuiquam in judicio, vel extra suffragatur, antequam super ea litteræ Apostolicæ sint confectæ. Respond. negando assumptum, quia Pontifex noluit receptæ Doctorum sententiæ adversari, sed solùm voluit, quòd in foro externo, sive in judicio, sive extra illud, nulla dispensatio suffragetur ante expeditionem litterarum, non verò agit de foro conscientiæ.

9 At hic obiter non est omittendum debitum, quod ponit Amicus *tom. 5. disp. 6 sect. 1. num. 14.* an videlicet sola probabilis conjectura de obtenta dispensatione sufficiat ad validitatem, & honestatem actus. Et longè probabilius existimat non valere: nam si sufficeret, ideò esset, quia dispensator cùm hac conditione dispensationem concessit, ut suum effectum operaretur statim post probabilem conjecturam de obtenta dispensatione à dispensando habitam. Atqui verosimile non est, dispensatorem cum hujusmodi conditione dispensationem concedere: ergo. Major patet, quia dispensatio non operatur ultra voluntatem, & intentionem concedentis. Minor probatur, tum quia talis modus concedendi dispensationem non est consuetus. Tum maximè, quoniam talis modus est expositus fraudibus, & erroribus, quibus non debet prudens dispensator patrocinari. Nam facilè quisque privato affectu persuadere sibi posset, obtentam esse dispensationem, quę tamen re ipsa obtenta non esset. Undè multa posset ex præsumpta validitate contractus, spe obtentæ dispensationis celebrari, facere, quæ posteà dispensatione non obtenta, non subsisterent: neque ea possent absque gravi scandalo revocari. Multi tales casus fingi possent in contractu matrimoniali celebrato spe obtentæ dispensationis: qui tamen posteà dispensatione non obtenta nec subsisterent, nec sine magno scandalo revocari possent.

RESOL. CXL.

An dispensatio à Pontifice concessa, & signata valeat in foro conscientiæ.

Ex quo deducitur, an si lex, vel statutum decrevit, ut testamentum sine solemnitate nullam faciat fidem in judicio, & extra judicium, an censeatur ipso facto, etiam quoad forum conscientiæ irritare testamentum sine tali solemnitate conditum? Exp. 10. tr. 16. & Misc. 6. Res. 55.

§. 1. AD hunc casum satis practicabilem respondeo, quòd Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 29. nu. 12.* agens de intellectu regulæ Cancellariæ 50. Gregorij XIII. in qua dicitur, quòd nulla dispensatio, licèt aliàs viva voce Summi Pontificis concessa, vel jam per manum ejusdem Summi Pontificis signata cuiquam in judicio, vel extra judicium suffragetur, antequam super ea litteræ Apostolicæ sint expeditæ, seu confectæ, quæ regula hodie est 52. dicit mentem Pontificis in illis verbis, extra judicium, non esse, ut dispensatio jam à Summo Pontifice concessa, & signata, non valeat, aut prosit in foro conscientiæ (sicut anteà, quando in dicta Regula tantùm dicebatur, quòd dispensatio non suffragaretur nisi litteris expeditis, talis dispensatio ex sola signatura censebatur quoad substantiam valida, & prodesse in foro conscientiæ, ut est communis Doctorum sententia, quod referunt, & sequuntur Sanchez, *d. disput. 19.* & Garzias *de Benefic. part. 4. cap. 2. num. 28. & 30.*) sed solum ut extra forum conscientiæ ad nullum alium effectum prosit, sive verè, & propriè judicium sit, quale est contentiosum inter partes sive ad alios effectus, ut quis velit ratione hujusmodi dispensationis nondum litteris expediti admitti ad aliqua officia, sive ad alios actus in judicio, vel extra, quorum seclusa dispensatione est incapax. Confirmat Sanchez, quia Regula non dicit, ut dispensationes non valeant, sed ut non suffragentur in judicio, vel extra; ita ut si aliquis, etiam extra judicium se opponat, non suffragetur talis dispensatio, & hanc doctrinam, seu intelligentiam præfatæ Regulæ approbat etiam Joannes Lugo, *de Justit. tom. 2. disp. 22. num. 263.* Et hæc omnia docet etiam Bossius, *in Mor. tom. 3. tit. 14. §. 1. n. 164.*

2 Confirmatur opinio supradicta ex Doctrina Molinæ *de Just. tract. 2. disp. 81.* & Basilij Pontij *de Matrim. lib. 5. capit. 5. num. 14.* quærentium, an si lex, vel statutum decernat, ut testamentum sine solemnitate factum nullam faciat fidem in judicio, & extra judicium, an censeatur ipso facto etiam quoad forum conscientiæ irritare testamentum sine tali solemnitate conditum. Et respondent, per hujusmodi legem, seu statutum nullam auferri vim à testamento sine tali solemnitate facto, si aliàs valeat jure gentium, & naturali inspecto, sed solùm decerni, ut tale testamentum non faciat fidem, sitque insufficiens, ut ex illo quicquam vel in judicio, vel extra judicium probetur, & ita per tale testamentum non posse impediri hæres ab intestato, quin hæreditatem obtineat per judicis sententiam, vel etiam absque judicis sententia, & hoc idem probabile putat Joannes de Lugo, *tom. 2. de Justit. dicta disp. 22. num. 263.* si enim lex vellet ipso facto reddere testamentum hujusmodi nullum omninò, etiam in foro conscientiæ, dixisset, ut testamentum aliter factum non valeat. Verùm, his non obstantibus, Salonius *in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 5. de dominio, art. 3.* & Vasquez *opuscul. de testament. capitul. 3. dub. 1. num. 1.* putant in hoc casu, legem, seu statutum reddere nullum, & irritum testamentum ipso facto etiam in foro conscientiæ, quia eo ipso quòd lex statuit, ut nullam faciat fidem etiam extra judicium, vult nullam habere vim etiam quoad forum conscientiæ, alioqui illa verba, etiam extra judicium, nihil operarentur. Undè ego puto, utramque sententiam probabilem esse; sententiæ tamen Pontij, & Molinæ tanquam probabiliori magis adhæreo.

3 Sed quia casus propositus in titulo resolutionis est satis, ut dixi, practicabilis, nota, quòd affirmativam sententiam, quam superius docui, post hæc scripta inveni docere nostrum amicissimum, & doctum Pasqualigum *in decisionibus varijs, decis.* ..... ubi probat, ad perfectionem gratiæ sufficere, quòd signetur supplicatio, quia gratia non habet aliam causam efficientem, nisi voluntatem Pontificis, seu Principis; undè hac posita, & manifestata per scripturam, qualis est signata supplicationis, habetur completa ipsa gratia; nam posita completa, & perfecta causa, habetur completus, & perfectus effectus. Expeditio autem literarum non continet aliquod complementum gratiæ, sed tantùm authenticationem in foro fori, & inserviunt, ut auctoritativè constet de concessione. Clausulæ autem illæ, quæ apponuntur in litteris, non pertinent ad concessionem gratiæ, quasi sine ipsis non habeatur concessio, sed sicuti formulæ usitatæ litterarum; sunt enim formulæ explicationis concessionis, non autem forma concessionis; sed supponunt concessionem factam juxta formam supplicationis petitoriæ: quia signatio supplicationis facit, quòd intelligitur concessum quidquid in ipsa petitum fuit: & pertinent tantùm ad stylum Curiæ, quo concessio facta expediri, & explicari solet. Ex quibus patet, quòd potest quis uti sibi gratia facta à Pontifice ante expeditionem litterarum, quantum spectat ad forum conscientiæ, quia ante expeditionem habetur perfecta conscientia, quia licet non admittatur in foro fori, in foro tamen conscientiæ valet; quia jam de se ipsa constat apud tale forum. Hæc Pasqualigus, quæ etiam superius firmat Sanchez, & Bossius, quibus prorsus adhæreo.

RESOL. CXLI.

An sit valida dispensatio, si fœmina repudiavit legatum ad finem obtinendi dispensationem ob paupertatem?

Et quid sentiendum est, si antequam mitteret Romam, vel postquam misit, antequam Pontifex dispensaret, instituta sit in prædicta hæreditate, vel legato?

Et an valida sit dispensatio, si fœmina, quæ dote sufficienti caret, ut nubat extraneo, ad obtinendam dispensationem alleget, se innuptam remansuram ob defectum dotis, si non nubat cum consanguineo, &c.? Ex part. 8. tr. 3. Res. 94.

§. 1. NEgativè respondet Sanchez *lib. 8. disp. 19. num. 27.* ubi sic ait. Difficultas est, quaodo fœmina verè

recabat

Sup. hoc lege tamen supra in Ref. 1. §. sed non, & lin. 7. & ult. An vero, sed lege eam à principio.

carebat dote, quando dispensatio impetrata est ratione dotis incompetentis: at antequam expediretur per ordinarium, est instituta hæres, aut legataria maximæ quantitatis, an tutè possit hæreditatem hanc, aut legatum repudiare, ne ea effecta dives frustretur dispensationis valore, quasi cessante causa; Et quidem si fœmina cederet, aut renunciaret in favorem alicuius, manifestum est, iam illam acquisisse hæreditatem, vel legatum, & effectam fuisse divitem. Cùm in ea cessatione includatur priùs natura tacita aditio (ut probavi *lib. 6. disputat. 4. numer. 17.*) ac proindè renunciatio illa dolosa non proderit, sicut si à principio facta esset. At difficultas est, an possit absolutè renunciare hæreditati illi, vel legato, ne dispensationis effectu defraudetur; Et partem negantem suadet, quòd in foro conscientiæ non liceat hæc renunciare in creditorum fraudem (ut probavi *lib. 6. disputat. 4. num. 9.*) sed id beneficium in solo foro externo prodest. Ergo saltem in foro conscientiæ dispensatio illa cessabit. Et confirmatur, quia si legatum consistat in specie, transfertur dominium in legatarium à die mortis testatoris, non expectata hæreditatis aditione, *l. à Titio, ff. de furtis*. Cùm ergo domina effecta iam sit illius legati, cessabit paupertas, ac subindè dispensatio. Sed his non obstantibus, existimo, integrum esse in utroque foro huic feminæ renunciare illi hæreditati, vel legato: antequam tacitè, vel expressè acceptet, ne valor dispensationis cesset, sive renunciarit, antequam mittat Romam pro dispensatone obtinendi, sive postquam Pontifex illam expedivit. Ducor, quòd iura concedant prædictam renunciationem hæreditatis, vel legati, censeantque id non esse proprium patrimonium minui, sed tantùm non acquirere (ut explicavi *lib. 6. disputat. 4. num. 8.*) ubi etiam ostendi dominium legati non acquiri perfectè, sed dependenter ab acceptatione. Ergo potest in utroque foro hæc fœmina jure illo sibi per leges concesso uti, ne acquisitio illa nota sibi sit. Quia quamvis in fraudem creditorum dicendum sit diversimodè in foro interno, & externo: eo quòd lex justitiæ, qua creditoribus debitor tenetur, obligat ad acquirendum, quando aliàs non est solvendo. At in nostro casu non est cur inter utrumque forum differentia constituatur.

2 Cùm nulla sit alia lex ad acquirendum obligans, nec fraus Pontifici fiat, non enim tenetur hæc divitias in suum damnum acquirere. Quare id sentio, si antequam mitteret Romam, vel postquam misit, antequam Pontifex dispensaret, instituta sit in prædicta hæreditate, vel legato: potest enim illis simili modo renunciare ad effectum prædictæ dispensationis obtinendæ. Quia in hoc nulla fraus versatur, cùm nil de patrimonio deperdat, sed tantùm non acquirat: nec ad acquirendum aliqua lege obligetur. Non tamen poterit uti dispensatione, si nolit renunciare, nec acceptare; quippe verè non est pauper, ut potè quæ adhuc jus ad rem acquisitum per testatoris mortem retinet.

3 Quòd si hæres, vel legataria instituta sit, at institutionis inscia, eo quòd fuit in partibus remotissimis, misit Romam pro obtinenda dispensatione, allegando paupertatem, & concessa sibi ea dispensatione init matrimonium, ac post initum pervenit ad ejus notitiam institutio, potest acceptare, nec defraudabitur suo valore matrimonium; quia vera paupertas allegata est Pontifici, cùm nondum hæc acceptasset, & inscia fuerit hujus juris ad rem: & hanc piè credendum est, esse Pontificis mentem, ne dispensationes, & matrimonia periculo exponantur: & cessatio causæ postquam effectus illius consummatus est, nil obest, ut suo loco dicemus. Hucusque Sanchez.

4 Sed adversùs illum insurgit Ochagavia *de Sacrament. tract. 4. de Matrimon. dispensat. quæst. 6. numer.* 12. sic asserens. Nullo tamen modo meretur dispensationem, quicquid contradicat Sanchez, fœmina illa, quæ repudiat hæreditatem ad se delatam, antequam eam acceptet ad hunc tantùm finem obtinendi dispensationem à Pontifice, quia his fraudibus aperiretur via ad sæpiùs contrahendum matrimonium cum consanguineis, quod vitare contendit Ecclesia. Undè cum ista paupertate dispensatio à Pontifice obtenta invalida esset, & subreptitia, nisi modus paupertatis explicaretur Pontifici. Ita ille.

5 Verùm novissimè sententiam Sanchez amplexus est Pater Aversa *de sacrament. Matrimon. quæst. 19. sect. 4.* ubi loquens de causis sufficientibus ad dispensandum, sic asserit. Tertia causa est inopia personæ, præsertim defectus dotis competentis in fœmina, quando inter conjunctos paratus est aliquis eam dotare, vel absque dote competenti accipere. Et censetur fœmina pauper, ac dote deficiens, quando non habet tantam, quanta requiritur, & consueta est, ut nubat pari. Etiamsi habeat parentes divites, quos tamen cogere non possit ad competenter dotandam, vel qui non possint se in vita sua tanta bonorum parte privare, quanta requiritur ad competentem dotem filiæ tribuendam. Item etiamsi habeat fratres, aut alios propinquos divites, à quibus sperat agendam sibi dotem: quia non per hanc spem desinit in statu præsenti esse pauper. Rursus etiamsi habuerat anteà magnum facultatem; sed ei cesserat: dummodò tamen hoc non fecerit in fraudem ad finem obtinendi titulo paupertatis dispensationem impedimenti. Si inquam habuerat, quia si nondum habuisset, sed fuisset solùm instituta hæres, aut legataria, & noluit acceptare, & acquirere talem facultatem animo sibi providendi per impetrationem dispensationis; id non obstaret, quominus habeat justam causam impetrandi ob paupertatem, ut concedit Sanchez. Hæc Aversa.

6 *Nota* hic cùm Ochagavia *ubi supra*, validam esse dispensationem, si fœmina, quæ dote sufficienti caret, ut nubat extraneo, ad obtinendam dispensationem à Pontifice, ut nubat consanguineo, alleget se inuptam remansuram ob defectum dotis, si non nubat consanguineo, quamvis hæc alias inupta remansura esset propter multitudinem filiorum, propter deformitatem, vel alias causas: quia Pontifex eò tendit, ne ista maneat inupta, & illa quò plures defectus habet, eò maiore dote indiget, & difficiliùs nubet cùm periculo incontinentiæ, quare tunc dispensatio utilis est ad hoc, ut possit contrahi matrimonium, & validè.

Sup. his causis lege supra doctrinam R. 134. signanter §. 1.

RESOL. CXLII.

An quis possit liberè contrahere, si dubitet de impedimento ante matrimonium contractum?

Et quid, si autem dubites, an impedimentum habeas, eo quod scias te habuisse verum impedimentum, nescias tamen, an obtinueris veram dispensationem? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 95.

§. 1. AD hoc dubium affirmativè respondet Caramuel *in Theolog. moral. lib. 3. num.* 1347. ubi sic ait. In dubio, an detur impedimentum ante matrimonium contractum, potes liberè contrahere sine dispensatione. Patet, quia standum est pro tuæ possessione libertatis: ita universaliter Joannes Sancius *in selectis, disput. 43. num.* 44. quod est intelligendum de homine libero, & nulli certo impedimento obnoxio; tunc enim datur vera libertatis possessio. Si autem dubites, an impedimentum habeas, eo quòd scias te habuisse verum impedimentum, nescias tamen an obtinueris validam dispensationem, tunc etiam standum pro possessione est, & cùm impedimentum in possessione sit, censendum impedimentum.

2 Emanuelem Sà, virum alias ingenio forti, claro, immò, & audaci præditum, video, *verb. dispensatio, num.* 1. in re clarissima hærentem, & scrupulizantem, in tali casu desiderat recurri ad Episcopum, ut declaret, quod non requiratur dispensatio; aut si & ipse dubitet, ut in dubio dispenset. Sed nescio, an secura sit illa Episcopi declaratio, raró enim ipsi tam docti, ut præponi debeant Theologiæ Professoribus. Felix judicio Belgium, ab ipso enim erectionis initio, Episcopatibus doctissimos viros præfecit, sed ignorare Sà non poterat in multis Principiis ad summas dignitates nobiles, aut fortè divites promoveri, & in tali casu quid facturus esset, cum Episcopi declaratione non scio. Illa quidem dispensatio in dubio concessa nocere non posset; hic non solùm requiritur; quid possit, sed quid debeat fieri; & dicimus dispensationem illam in dubio non debere peti, sed posse, multa enim inutilia possunt licitè fieri. Ita Caramuel.

RESOL. CXLIII.

An dispensatio prima vice, qua illa utimur, extinguatur? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 1. Ref. 30.

§. 1. VT, v. gr. emisit quis votum castitatis, vel Religionis, & obtinet dispensationem contrahendi matrimonium, non obstante voto, quæritur an iste semel tantùm possit inire matrimonium ex vi dictæ dispensationis, an sæpiùs; Sanch. *de matr. tom. 3. lib. 8. disp.* 31. docet dispensationem non extingui prima vice, si absolutè concedatur, sed ex vi illius sæpius posse celebrari matrimonium, quia in eo casu tollitur votum, quod impediebat matrimonium, tale ergo votum nunquam obstabit, etiamsi sæpiùs vovens velit contrahere matrimonium, & ideò asserit Sanchez dispensationem concessam in voto, non secundùm se totum, sed secundùm partem; ut ad celebrandum matrimonium, si causa sempre permaneat, propter quam dispensatio concessa est, semper ac sæpiùs prodesse, ut matrimonium licitè celebretur. Immò eandem doctrinam defendit in eo casu, quo dispensatio tantùm sit concessa ad contrahendum matrimonium cum certa quadam persona, scil. cùm in eius favorem concessa est talis dispensatio, posse contrahere cum qualibet fæmina, dum tamen causa dispensationis vim habeat respectu cuiuslibet fœminæ, scil. periculum incontinentiæ, quod quis proposuit Pontifici, ut cum eo dispensaret, ad hoc ut post votum castitatis emissum possit contrahere cum certa quadam fæmina. Ita Sanchez.

2 Sed quoad omnia supradicta illum impugnat Petrus Ochagavia *de Sacr. tr. 4. de matr. q. 13. nu. 8. & 9.* ubi firmat, quòd cùm dispensatio non explicat, an ad plura matrimonia,

M 4 vel

vel ad unicum tantùm se extendat, sive sit absoluta, sine limitatione concessa, atque in totum alicujus voti impedientis matrimonium, sive sit partialis; ut cùm in ea conceditur facultas tantùm ad matrimonium celebrandum, non obstante voto; si tamen dispensatio prædicti voti postuletur à Pontifice cùm expressione finis intenti ineundi matrimonium, solùm censetur prodesse ad hoc, ut unicum tantùm matrimonium licitè possit celebrari. Ita Ochagavia. Et ante illum Henriquez *lib. 12. c. 5. n. 7. in glossa lit. V.* Sed sententiam Sanchez sequitur, quod mirum est, ejus acerrimus impugnator Basilius Pontius *de matr. lib. 8. cap. 20. §. unic. nu. 13.* Undè ego puto utramque opinionem esse probabilem. Sed circà præsentem quæstionem, quando cesset dispensatio per primum usum ejusdem dispensationis præter Pontium, & Ochagaviam *ubi suprà*, vide Salas *de legibus disp. 17. sect. 13. & disp. 20. sect. 19.* cùm Azorio *tom. 1. lib. 5. cap. 23. quæst. 5.*

RESOL. CXLIV.

An commissio dispensandi in impedimentis matrimonij, vel irregularitate, & alijs, quæ in foro externo, vel interno committuntur, cum clausula, Si preces veritate nitantur, *expiret morte concedentis re integra?* Ex part. 8. tr. 3. Resol. 98.

§. 1. PRacticabilis, & curiosa quæstio, & ad illam affirmative respondent Navarrus *lib. 1. cons. in prima edit. tit. de tempor. ordin. consil. 38. in fine, & in 2. tit. de fil. presbyt. consil. 3. & in summ. c. 29. n. 253. vers. Nono.* Ugolin. *de irregul. lib. 4. c. 62. n. 6.* Gigas *de pens. q. 91. nu. 5.* Sayr. *de censur. lib. 7. cap. 14. nu. 9.* Marc. Autun. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapolit. c. 94. in 2. edit.* Eandem opinionem videtur etiam tenere Gutierrez *qq. Canon. lib. 1. cap. 15. n. 34.* ubi ait, gratiam concessam per verbum, *fiat*, non expirare morte concedentis, secus, quando mandatur aliquid faciendum. Et in terminis decreti, *si in eventum*, ut non possit expediri à commissario, mortuo Pontifice, re integra, tenent Lodov. à Peguerc *decis. 128.* Fontanell. *de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. gloss. 12. p. 1. n. 43.* Riccius *collect. 394. & tom. 1. prax resol. 94.* Bonac. *de legibus, quæst. 3. punct. 1. nu. 14. & punct. 7. §. 1. n. 19. propè finem.*

Sup. hoc & seq. & doctrinam, seq. in R. seq. lege §. Quando verò R. seq. & vide ibi §. & §. non primo post seq.

2 Probatur hæc opinio ex *capit. si cui, de præbend. in 6.* ubi potestas collata alicui ad conferendum beneficium non determinatis personis, censetur non expirare gratia facta. Expirare autem potestatem conferendi beneficium determinatæ personæ, quando non in favorem conferentis concessa potestas est, sed in favorem recipientis. Ubi glossa rationem reddit, quia tunc gratia non est perfectè facta, sed facienda. Quia tunc non fit propriè gratia illi, qui talem actum effecturus est, sed illi, in cujus commodum actus est efficiendus: nam tota gratia ordinatur ad illum actum, & ideò dum ille non est factus, non censetur gratia facta, sed facienda, & consequenter commissio potestatis ad illum actum faciendum non est firmata; re integra: ut in exemplo *dict. capit. si cui*, si Papa committat Episcopo, ut det beneficium, quod vacaverit, Petro, gratia censetur concessa Petro, & antequam beneficium confertur, censetur facienda non facta, & ideò expirat in eo statu existens per mortem concedentis.

3 Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo. Dico igitur, supradictas commissiones non expirare morte concedentis, & ita docet Maiolus *lib. 5. de irregul. cap. 51. n. 6.* Suarez *tom. 5. in 3. part. disp. 42. sect. 2. in fine, & lib. 6. de legibus, cap. 17. n. 6. & 9. & lib. 8. cap. 31. n. 3.* Henriquez *lib. 7. de indulgent. cap. 21. n. 7. & lib. 12. de Matrim. cap. 1. n. 8. & cap. 3. num. ult.* ubi in commento *litera V.* refert aliquos Doctores Salmantinos pro hac sententia, Emanuel Sà *verb. Gratia, n. 3.* Petrus de Ledesma *in sum. Sacram.* ubi de matrim. *cap. 27. versicul. secunda conclus. in fine illius.* Rodriquez *qq. regul. tom. 2. quæstione 46. art. 7. & part. 1. summ. cap. 136. num. 3. conclus. 3.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disput. 28. num. 87.* Gutierrez *de matrim. cap. 625. nu. 21.* Reginald. *tom. 2. lib. 31. cap. 27. nu. 210.* Garcias *tom. 1. de benef. part. 5. c. 2. num. 311.* & alii.

4 *Notanda* tamen sunt duo. *Primum* est, quoties committitur alicui potestas dispensandi cùm determinatis personis, & nescitur, an ea potestas sit in favorem dispensaturi concessa, an in favorem personarum, cum quibus dispensandum est, sed est dubium: censenda est, fuisse datam in favorem personarum, cum quibus dispensatur, ac proinde eam non esse gratiam factam, sed faciendam, & consequenter expirare morte concedentis, re integra. Unde alleganti esse factam in favorem dispensaturi, incumbit onus probandi. Sic Joan. Andr. *cap. in causa, num. 38. de elect. & cap. si cui nulla, de præbend. in 6. & ibi* Domin. *num. 6.* Franciscus *num. 1.* Sanchez *dict. cap. 28. n. 90.* & alii.

Sup. hoc ibid.

5 *Secundum* est, dispensationes, seu commissiones dispensandi, quæ à legato Apostolico, vel à Summo Papæ Pœnitentiario, expediuntur, non expirare morte Pontificis, re integra, quamvis dicamus, eas esse gratias faciendas; quia neutrum officium expirat morte Pontificis, re integra: ut de officio Legati deciditur expressè, *cap. legatos, de offic. legat. in 6.* & idem deducitur de officiò Pœnitentiarii *in Clement. 2. §. Eo tamen proviso, de elect.* Ita Sanchez *ubi suprà, n. 92.* Gutierrez *de matrim. cap. 125. n. 23.* Reginald. *d. cap. 27. n. 210.* & alii.

6 Probatur verò nostra conclusio; quia quando in litteris gratiæ in favorem alicujus concessis, minister executurus est voluntarius, eo quòd ei non præcipitur, ut exequatur, sed tantùm facultas exequendi conceditur, non favore ipsius, sed ejus, cui gratia est concedenda, tunc non est gratia facta, sed facienda, & per consequens expirat morte concedentis, re integra. At verò quando est executor necessarius, ut quia præcipitur ei, ut exequatur, *si preces veritate nitantur*, tunc est gratia facta, ac proinde non perit morte concedentis, re integra. Ratio differentiæ est; quia in priori casu nemini est jus quæsitum per illas literas, non enim quæritur de legato executuro, eò quod in ejus favorem concessæ sunt, cui gratia facienda est; quia non solùm voluntati delegati relinquitur, velit ne dispensare, an non; ac proinde ea gratia est omninò facienda, cùm in eam nulli sit acquisitum jus. At in posteriori est jam jus acquisitum ad rem illi, in cujus favorem gratia concessa est, & per consequens dicitur facta respectu illius, ac sola ejus executio desideratur, quæ per Commissarium necessariò facienda est, ac proindè habet hic locum textus *in cap. si super gratia, de offic. delegat. in 6.* Quod etiam clarè colligitur ex *capit. si cui nulla, de præbend. in 6.* ibi, *secus si super provisione certæ personæ facienda, data sit potestas eidem*, &c. Ubi textus usus est *verb. potestas*, ad significandum, ut sit gratia facienda, dictum Commissarium debere esse voluntarium, qui, scilicet, potestatem habeat, sed non præceptum exequendi. Cùm igitur in his dispensandi commissionibus non relinquatur voluntati Ordinarii, vel Confessarii dispensationem concedere, aut denegare, sed ipsis præcipiatur, ut, reperta precum veritate, dispensent, gratia hæc non censetur facienda, sed facta, ac proinde non extinguetur morte concedentis.

7 Verùm circà præsentem quæstionem, apponam etiam hic ea, quæ circà illam docet Pater Perez *de Matrimon. disput. 47. sect. 5. num. 7.* nam loquens de prima sententia, quam superiùs adduxi, sic declarandam esse putat, ut nimirum, si facultas, quæ datur alicui in ordine ad aliam determinatam personam, sit in utilitatem exequentis, vel delegati, & non subditi, verè expiret morte concedentis, re integra; si verò sit in utilitatem, & favorem subditi, vel illius, cui conceditur, non expiret, adhuc re integra. Ratio est, quia in priori casu non est gratia facta, sed facienda, & ad illum, cui conceditur potestas exequendi, tantùm pertinet, tanquam mandatum, quod expirat morte mandantis. Quod etiam limitandum est, nisi ea gratia, quamvis facienda sit accessoria gratiæ jam factæ. Quæ est decisio Pontificis *in cap. super gratia, de offic. & potestat. delegat. in 6.* ubi fuit casus de quodam Canonicatu creato à Papa, & exhibito, verbi gratia, Petro, cui dedit executores ad compellendum Canonicos, antequam illi exequerentur mandatum, Papa mortuus est, fuit oppositum, quod potestas ipsorum executorum expiraverat per mortem Papæ. Consultus Papa respondet, ut sicut ipsa gratia, nempè Canonicatus, licèt nondum sit in ejus executione processum, morte non perimitur concedentis, nec etiam re integra perimatur executoribus data potestas: quam veluti gratiæ prædictæ accessoriam, naturam sequi congruit principalis, ne gratiam reddi omninò inutilem contingat. Ubi expressè Pontifex, ideò non vult perire potestatem datam executoribus super gratia jam facta, licèt ea potestas adhuc non habuisset effectum, & potius respiceret commodum alterius, quàm executorum, quia erat accessoria gratiæ factæ. Undè sicut hæc non perit morte concedentis, ita neque æquum est, perire eam potestatem executoribus datam, cùm sequatur naturam principalis, ne aliàs gratia facta reddatur inutilis. In secundo verò casu, si facultas sit concessa subdito, in favorem, & utilitatem ipsius ab ipso accepta, cùm sit jam gratia facta, non expirat morte concedentis. Sic juxta hanc doctrinam facultas concessa Petro, verbi gratia, ut eligat, sivè determinatè, sivè indeterminatè Confessorem, non expirat morte concedentis, quia cùm non sit ob favorem Confessoris, sed Petri pœnitentis, jam est gratia facta, & beneficium legitimè, & plenè possessum à pœnitente, cui præcipuè ea concessione favetur. Idem dico de facultate eligendi aliquem, qui dispenset super aliquo voto, vel matrimonii impedimento, ut cùm committit viro docto, & discreto in Theologia, vel in jure canonico, quamvis decedat Pontifex, nondum electo eo, qui dispensaturus est, non expirat, quia fuit illa gratia facta comparatione eligentis: sicut, & de facultate concessa alicui ad comedendum carnes in die jejunii, vel dicendi Missam in Oratorio privato, vel etiam in dimissoriis ad Ordines suscipiendos. Quia hæc omnia statim atque acceptata sunt ab eo, cui conceditur, jam sunt gratia facta illis, qui acceptarunt, & non sunt in gratiam, & favorem eligendi ad id munus implendum, sed in gratiam, vel favorem ejus, cui ea facultas conceditur. Denique idem dico de potestate data alicui Confessori ad audiendam

Sup. hoc & seq. in hoc §. in Resol. seq. §. Nota hic obiter primo, usque in §. non datur R. à fine anter §. Quando & §. Et tandem in eod. Resol. & lege doctrinam ad sectus R. ejus not.

dam conceſſionem determinatæ perſonæ, ſi nihil ſpeciale in prædicta conceſſione exprimatur, non expirare integra re, per mortem concedentis; quia eſt in gratiam pœnitentis. Quod manifeſtè conſtat, ſpectato ipſo jure Pontificis, *in cap. ſicut nulla 36. de prabendis*, ubi expreſsè deciditur, facultatem conceſſam conferendi beneficium certæ perſonæ, non ob cauſam, ſed ejus cui providetur mandati gratiam, vel favorem, expirare omninò, ſi concedens re integra moriatur. Ubi notanda eſt particula illa, *non ob ſuam*, qua declarat, ut expiret ea gratia conceſſa alicui in ordine ad determinatam perſonam, debere eſſe ob ſolam gratiam tertii, cui committitur talis facultas, id enim ſignificat illa vox, *non ob ſuam*. Quare ſi ſimul ſit in gratiam, & favorem utriuſque, juxta prædictam deciſionem non expirabit; quia ex parte perſonæ determinatæ fit favor, & gratia facta non expirat; cùmque non poſſit claudicare ex aliqua parte, neceſſariò per conſequentiam fit, ut ex omni parte maneat. At in prædicto indulto, in quo datur alicui poteſtas ad audiendam confeſſionem determinatæ perſonæ, quis non videat, in ea conceſſione intervenire gratiam, & favorem utriuſque tam Confeſſoris, quàm pœnitentis, communiter loquendo. Igitur in eo caſu non expirat talis facultas, re integra per mortem concedentis. Quare prædicta reſcripta, & conceſſiones, ita ſunt regulariter intelligendæ, niſi vel ex eorum verbis aliud apertè conſtet, vel in aliquo particulari caſu; aut munere, praxis ipſa, vel uſus declaret aliam eſſe Pontificis mentem. Hæc omnia Perez.

8 Ad argumenta verò, quæ ipſe Perez adducit in favorem affirmativæ ſententiæ, & nos ſuperiùs adduximus, reſpondet Garcia *dict. cap. 2. numer.* 301. illud *cap. ſicut nulla*, procedere tantùm, quando mandatur provideri certæ perſonæ de incerto beneficio vacaturo; quia tunc eſt gratia facienda, cùm non reſpiciat aliquod beneficium certum, & ideò dicitur expirare mandatum morte concedentis re integra. Secus verò ſi mandaretur provideri certæ perſonæ de beneficio certo, quia tunc eſt gratia facta, & per conſequens non expirat morte mandantis etiam re integra. Quòd verò hæc ſit gratia facta, probat Garcia *num.* 300. quia ex tali mandato acquirit iſta perſona jus ad rem, hoc eſt, ad illud beneficium, licèt non habeat jus in re. Ex quo infert *num.* 309. quòd alicui ſit gratia conceſſa, per quam committitur aſſignatio certæ penſionis in partibus, hujuſmodi gratia non expirabit mortæ Papæ concedentis re integra, ſed executor poterit ad illius executionem procedere, quia in hoc caſu gratia de penſione eſt jam facta per Papam, licèt illius aſſignationem executori in partibus committat. Secus verò, ait, ſi committeretur aſſignatio penſionis incertæ, nempe quantitatis, quæ videbitur executioni, tunc enim expiraret morte Papæ, re integra, quia non eſſet gratia facta, ſed facienda.

9 Verùm hæc reſponſio non mihi probatur, exiſtimo enim, etiam gratiam, ſeu mandatum de providendo alicui de incerto beneficio vacaturo, non expirare morte concedentis re integra, quia hæc etiam dicitur gratia facta, tum, quia executor non eſt voluntarius, ſed neceſſarius; tum etiam, quia ea tali mandato de incerto beneficio acquiritur jus; ad rem, hoc eſt, ad aliquod beneficium indeterminatè; ergo dicitur gratia facta, quia militat eadem ratio, quam aſſignabat Garcia, cur quando mandatur provideri de beneficio certo dicatur gratia facta. Quod confirmari poteſt exemplo, quia non ſolùm, quando promitto dare Petru equum certum in individuo, acquirit Petrus jus ad rem promiſſam, ſed etiam quando promitto dare æquum vagè, & indeterminatè, acquirit jus ad aliquem equum ſibi tradendum, quòd ex eo patet, nam ſi non trado aliquem equum, pecco contra juſtitiam, quia violo jus alterius. Et hoc, quòd dixi de mandato de aſſignando beneficio incerto, dicerem etiam de penſione.

10 Reſpondetur ergo *ſecundò*, & meliùs, cùm Sanchez *dict. diſp.* 28. *num.* 87. textum *dict. cap. ſicut nulla*, non intelligi de mandato obligante, ſed de facultate, ſeu poteſtate providendi certæ perſonæ de beneficio, & conſequenter, cùm executor ſit miniſter voluntarius, non eſt mirum, ſi dicitur ibi, commiſſionem illam expirare morte concedentis re integra. Nec obſtant illa verba, quæ in eodem textu ſubſequuntur, *mandatur provideri*. Nam intelliguntur, id eſt committitur, ut conſonet cum verbo præcedenti, *poteſtas*, ut benè inquit Sanchez *loco citato*, *num.*87.

R E S O L. CXLV.

An diſpenſatio, ſeu potius facultas teſtandi conceſſa Epiſcopis, Monachis, vel aliis, quibus teſtandi interdictum eſt, expiret morte concedentis?

Ubi etiam alia curioſa quæſtiones reſolvuntur, ſæpius contingentes in praxi pro licentiis, gratiis, & privilegiis, an expirent morte concedentis, necne?

Et advertitur, quod teſtamentum factum ſine licentia convalidatur, ſupervenienti facultate teſtandi.

Idem dicendum eſt, ſi Princeps alicui licentiam indulſerit ad ædificandum molendinum illicitè jam factum.

Idem etiam infertur pro aliis ſimilibus caſibus. Ex part. 8. tract. 3. Ref. 99.

§. 1. SOccin. jun. *conſil.* 89. *num.* 33. *& ſeq. vol.* 1. & Covarruv. *cap. cùm in officiis, in prima edit. num.* 8. *verſic. Qua ratione, de teſtam.* dicunt eam facultatem expirare morte concedentis, quia eſt facultas ad actum odioſum, ac juri communi repugnantem. Sup. hoc [illegible]

2 Sed negativam ſententiam meritò tenet Riccius *in praxi tom.* 2. *reſol.* 386. cui ego addo Sanchez *de Matrimon. lib.* 8. *diſp.* 28. *nu.* 82. Garciam *de benef. tom.* 1. *part.* 6. *cap.* 2. §. 3. *nu.* 328. Fontanellam *de pact. nupt. tom.* 1. *clauſ.* 4. *gloſa* 13. *num.* 38. Gutierez *in pract. qq. lib.* 2. *q.* 75. *num.* 1. *& ſeq.* Henriquez *lib.* 7. *c.* 21. *nu.* 6. Molinam *tom.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 141. & alios.

3 Sed difficultas eſt, num teſtamentum factum ſine licentia ex ſupervenienti facultate teſtandi convalidetur. Et affirmativè reſpondeo cum Riccio *ubi ſuprà*, cui addo Salas *de legibus*, *diſp.* 20. *ſect.* 10. *num.* 89. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 1. *num.* 10. & Merolla *tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 6. *num.* 12. ubi ſic ait. Hinc infertur, licentiam teſtandi conceſſam Epiſcopis, facere convaleſcere teſtamentum anteà factum; quia id non eſt extendere diſpenſationem, ſed eam intelligi ſecundùm terminos juris, quòd ad valorem teſtamenti, etiam anteà facti, ſolùm petit adeſſe facultatem teſtandi tempore mortis, à quo robur ſumit. *l. ſi quis filio exhæredato*, §. *irritum*, *ff. de injuſto*, *rupt. & irrit. teſtam.* Ita Merolla. Sup. hoc [illegible] Quod etiam [illegible]

4 Et ideò etiam licentia conceſſa Monacho ad teſtandum, ut porrigatur ad teſtamentum jam factum, voluerunt Bald. *in l. fin. C. unde legitimi*, *& in Authentic. Niſi rogati*, *Cod. ad Trebellianum*, *& in l. ſi quando*, *C. de inofficioſo teſtamento*, Ludovic. Gozadin. *in conſil.* 41. *nu.* 3. & de licentia ad teſtandum, ut proſit, & producatur ad jam conditum teſtamentum, Franc. Marc. *deciſ.* 2104. Riccius *in pract. aurea*, *reſ.* 294. *nu.* 2.

5 Unde fit, quòd ſi Princeps alicui licentiam indulſerit ad ædificandum molendinum, porrigitur dicta licentia ad molendinum illicitè anteà jam factum, docent Paulus Caſtrenſis *in dicta l. ſi quis filio*, §. *irritum*, *num.* 5. per text. *ibi*, *ff. de injuſto rupto*, *& in dict. l. jam facta*, *ff. de condit. & demonſtrat. & in leg. & militibus*, *Cod. de teſtamenta militis*. Jaſon *in l. quoniam*, *nu.* 127. *& ſequentibus*, ubi alia adducit, *ff. de fluminibus*, Hyppolitus de Marſil. *in repetition. rubric. de fidejuſſoribus*, *nu.* 82. Joannes Falcon. *in regula* 380. *num.* 7. Curtius junior, *conſil.* 103. *num.* 7. *lib.* 1. Boer. *deciſ.* 264. *num.* 27. Caſſaneus *in conſuetudinib. Burgund. rubric.* 13. §. 9. *pag.* 1492. Flaminius Pariſius *de reſignation. benefic. lib.* 11. *tom.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 90. Narbona *in leg.* 10. *gloſſ.* 3. *num.* 19. *titul.* 6. *lib.* 1. *Recopil. part.* 3. Mieres *de Maioratu* 4. *part. quæſt.* 2. *num.* 77. Petr. Surd. *conſil.* 351. *num.* 48. *volum.* 3. *& conſil.* 462. *à num.* 21. *cum ſeqq.* quod procedere dicit, ſive Princeps ſciat, ſive ignoret jam eſſe factum dictum teſtamentum. Sup. hoc [illegible]

6 Ex qua etiam doctrina infert, & probat Bartholomæus Soccinus *in conſil.* 290. *In cauſa*, *col.* 2. *verſic. ſecundò principaliter*: quòd conſenſus Regis, ut quis poſſit habere in Regno beneficium, habet locum in beneficio jam habito, & obtento ante conſenſus impetrationem, ac ſi à principio dimanaſſet, & fuiſſet præſtitus, quem citat Rebuffus *in tract. de pacific. poſſeſſor. num.* 266. *pag.* 312. & Mieres *de majorat. dict.* 4. *part. qu.* 2. *ſub. num.* 78.

7 Cui doctrinæ benè conſonat alia tradita ab Alphonſo Azeved. *in l.* 3. *titul.* 7. *dict. num.* 6. *lib.* 5. *Recopil.* poſt Paulum de Caſtro *in dict. l. & militemus* Narbona *ubi proximè*, *num.* 21. & cum Joanne de Imola *in cap. non poteſt* 21. §. *illud*, *de prabendis*, *lib.* 6. Riccius *in practica aurea*, *reſolut.* 294. *per totam*, quod licentia Pontificis, & diſpenſatio ad obtinendum, duo vel tria beneficia incompatibilia, poteſt diſpenſatus ejus virtute etiam obtenta jam retinere, quia ſicut poteſt aſſequi in poſterùm de novo, ita jam aſſequutum retinere, quia cui permittitur aliquid de novo facere, multò fortius jam factum conſummare, licèt multùm huic doctrinæ obviare videatur text. *in d. cap. non oportet* 21. *de prabend. lib.* 6.

8 *Nota* hic obiter *primò*, quòd ex ſuperiùs dictis deducitur, litteras dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos, non expirare morte Epiſcopi, eas concedentis; quia cùm contineant licentiam, ordinando conceſſam, ut ad Ordines promoveatur, ſunt gratia facta, & per conſequens non expirant morte Epiſcopi concedentis. Ita Navarr. *lib.* 1. *conſil. in* 2. *edit. titul. de reſcript. conſil.* 5. *nu.* 1. Henriquez *lib.* 7. *de indulg. cap.* 21. *num.* 6. *& lib.* 10. *de ſacram. Ordin. c.* 22. *in fine*. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *p. diſp.* 27. *ſect.* 4. *dub.* 3. *num.* 8. & Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 28. *num.* 83. qui benè addit, idem dicendum eſſe de litteris dimiſſoriis, conceſſis à Capitulo Sede vacante, quando eas concedere valet, non enim expirant, finita Capituli poteſtate per novi Epiſcopi adventum; & idem eſt de conceſſis à Vicario Epiſcopi, eo quòd Epiſcopus in remotis ſit, juxta *cap.* 3. *de temp. ordin. in* 6. vel de ſpeciali facultate ſibi conceſſa ab Epiſcopo; & de dimiſſoriis conceſſis à Prælatis Religionum ſuis ſubditis, quia in his omnibus militat eadem ratio. Sup. hoc [illegible]

9 Ex

9 Et etiam deducitur, licentiam non residendi, concessam ab Episcopo Clericis beneficiatis, causa studii, non expirare morte concedentis, quia est gratia facta. Idem dicendum est de licentia faciendi aliàs prohibita, ut edendi carnes, vel non jejunandi in Quadragesima, ac de licentia prædicandi, & aliis, propter eandem rationem, sic aliis relatis, Sanchez *loco cit. num.* 77. & 78. qui idem dicit *num.* 76. cum Navarro, & aliis, de licentia ab Episcopo concessa ad celebrandum in privato Oratorio. Sed hodie hanc licentiam non potest dare Episcopus, sed pertinet ad Pontificem ex declaratione S. Congregationis.

Sup. hoc Ibid.

10 *Notandum secundò* contra Paludanum *in* 4. *dist.* 17. *q.* 4. *art. ult. conclus.* 7. *nu.* 25. D. Anton. 3. *part. tit.* 17. *c.* 9. *in fine*, Philiarch. *de offic. Sacerd. tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 2. *cap* 24. *ad finem*, facultatem delegatam audiendi confessiones, non expirare mortuo Episcopo concedente, aut ejus amotione ab officio, seu Episcopatu. Et ratio est; quia omnia jura decidentia, potestatem jurisdictionis delegatæ perire morte delegantis, re integra, loquuntur de potestate jurisdictionis delegatæ contentiosæ, qualis non est potestas delegata ad audiendum confessiones: illa enim non computatur inter gratias, sed inter justitiæ litteras, hæc autem inter gratias, quare ejus duratio non est metienda juxta naturam litterarum justitiæ, sed juxta naturam litterarum gratiæ, quæ si gratiæ factæ sunt, non expirant morte concedentis, etiam re integra. At hæc facultas audiendi confessiones computatur inter gratias factas, quamvis sit in pœnitentium favorem, quia cùm non concedatur respectu personæ determinatæ in peculiarem illius favorem, vel ad ipsius petitionem, reputatur potiùs gratia facta ipsismet Sacerdotibus, utpote, quæ in maximum eorum favorem redundat, & statim ac ipsis conceditur, est gratia perfectè concessa, & à nullius executione dependens, quæ est definitio gratiæ factæ; sed gratia facta non expirat morte concedentis, etiam re integra, sicut etiam dicunt communiter Doctores de privilegiis, quòd scilicet, non expirent morte concedentis, quamvis privilegiarii nondum eis usi fuerint.

11 Quando verò, (ut observat Sanchez *lib.* 8. *disp.* 28. *nu.* 73.) facultas concessa esset Sacerdoti audiendi confessiones pœnitentis determinati, in illius tantùm pœnitentis favorem, expiraret ea facultas morte concedentis re integra, id est, quoad confessionem nondum antea cœptam. Quia, cùm illa gratia sit in illius pœnitentis favorem, & nondum sit perfecta, sed per confessarium exequenda, non habet gratiæ factæ rationem, sed faciendæ, quæ morte concedentis expirat, sicut dicendum est de potestate dispensandi cum persona determinata in illius tantùm favorem.

12 Sed, his non obstantibus, contrariam sententiam probabilem putat Castrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 4. *punct.* 16. *§.* 4. *nu.* 5. censet enim potestatem tibi datam ad dispensandum, vel absolvendum, non solùm esse gratiam illius, cui est absolutio, vel dispensatio concedenda, sed etiam tui, siquidem tu ut magis idoneus electus ad illam dispensationem concedendam: & ita tenet Emanuel Sà *verb. dispensatio nu.* 6. in editione genuina, & reformata, & indicat *verb. gratia n.* 4. Salas illum referens *disp.* 20 *sect.* 17. *in fine*, & in potestate ab absolvendum probabilius censet Suarez *cap.* 31. *nu.* 18. *ad finem*, inclinat maximè, & securum repugnat Basilius de Leon. *lib.* 8. *de dispens. c.* 19. *§.* 1. *nu.* 5. *& nu.* 8. absolutè eam tenet.

13 Neque obstat textus *in cap. si cui nulla*, *de prebendis in* 6. ibi enim solùm deciditur; facultatem concessam alicui super provisione certæ personæ facienda expirare, si non ob suam, sed ejus, cui provideri mandatur, gratiam, & favorem sit concessa; quare si non solùm ob gratiam ejus, cui provideri mandatur, sed etiam ob provisorem facultas concedatur, gratia non expirat. At cùm facultas absolvendi, & dispensandi videatur, non solùm in favorem dispensandi, & absolvendi, sed etiam in favorem absolventis, & dispensantis fieri, perseverare dicendum est, quia saltem ex una parte jam est gratia facta, scilicet ex parte dispensantis: & cùm hæc perseverare non possit, nisi simul perseveret gratia facienda dispensando, utraque perseveret, ut multis allegatis probat Sanchez *lib.* 8. *disp.* 28. *n.* 80. & 81. Adde satis probabile videri, quamlibet facultatem datam alicui ad effectum causandum in alio esse gratiam factam illi, cui data est talis facultas, etiamsi ex speciali intentione ad alium referatur, ac proindè non perire morte concedentis, nisi in his casibus, in quibus ex jure aliud colligitur, qui solùm duo sunt. *Primus* in materia ambitiosa, qualis est beneficialis, ex *d. cap. si cui nulla*, *&c. si super gratia*, *de officio delegat. in* 6. *Alius* in materia fori contentiosi, ut *in cap. gratum*, *cap. relatum*, *de officio delegat.* ad quem reducuntur externi contractus, & negotia humana, & aliæ leges, quæ statuunt mandatum expirare morte mandantis, sic Suarez *lib.* 8. *c.* 31. *num.* 14. & ex illo Basil. de Leon. *lib.* 8. *c.* 19. *§.* 1. *num.* 5.

14 Et tandem *notandum tertiò*, ex dictis deduci, quid dicendum sit de licentia alicui concessa ab Episcopo, vel alio Prælato, eligendi Confessarium, an expiret mortuo concedente, vel eo amoto ab officio, re integra. Aliqui dicunt expirare, nisi Episcopus, præmissa causæ cognitione, & consentiente Capitulo, eam licentiam concederet. Sic Abb. *cap. fin. nu.* 9. *in fine*, *de offic. legat.* Roland. *cons.* 38. *num.* 12. *vol.* 3. Angel. *verb. Indulgentia*, *num.* 7. & *ibi* Sylvest. *qu.* 5. *dicto* 7. *num.* 16. & *verb. Confessor.* 1. *quæst.* 7. Corduba *in quæstionar. lib.* 5. *quæst.* 36. *circa principium*. Immò Felin. *in cap. licet undique*, *num.* 1. *ad finem*, *de offic. deleg.* absolutè docet, eam licentiam perire morte concedentis. Et ratio est, quia hæc licentia virtute continet delegationem jurisdictionis exercendæ, quæ cessat obitu delegantis, re integra, ut habetur *in cap. gratum*, *cap. relatum*, & *cap. licèt undique*, *de offic. delegat. Secundò*, quia ea jurisdictio non datur Sacerdoti eligendo, donec actu eligatur, ut patet; non enim jurisdictio dari potest incertæ personæ, gloss. *cap. ad hæc*, *de rescript. verb. Elegerint*; at quando eligitur, non potest ei jurisdictio dari ab Episcopo mortuo, nec datur à pœnitente, quia sæpè est laicus, vel mulier; nec successor in Episcopatu eam concedit, ut supponimus; ergo.

15 Sed mihi placet opinio asserentium, hanc licentiam eligendi Confessarii, concessam, sive à Pontifice, sive ab Episcopo, aut ab alio Ordinario potente eam concedere, non expirare morte concedentis, etiam re integra, vel amotione ab officio; quia hæc facultas, non tanquam jurisdictio delegata, sed tanquam gratia facta censenda est: ergo morte concedentis non expirat. Antecedens patet, quia in hoc casu non datur directè facultas Confessario, sicut contingit, quando datur illi licentia audiendi confessiones; sed tota gratia conceditur directè pœnitenti, & per quandam consequentiam, ac indirectè confessario electo; ac proindè statim ac concessa est, censetur gratia absoluta, & perfectè facta, respectu pœnitentis, cui id privilegium conceditur. Et ita hanc sententiam tenet Gonzalez *ad reg. Cancellar.* 8. *gloss.* 12. *num.* 39. Suarez *tom.* 4. *disp.* 27. *sect.* 4. *num.* 8. & *seq.* Pontius *de matrimon. lib.* 8. *cap.* 19. *§.* 1. *nu.* 7. Sanchez *lib.* 7. *disp.* 25. *num.* 73. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 21. *num.* 6. & alii penes ipsus.

16 Ad primum autem argumentum contrariæ sententiæ respondet Sanchez, eam jurisdictionem non esse contentiosam, sed voluntariam in foro conscientiæ, quæ non expirat morte concedentis.

17 Ad secundum respondet Suar. *dict. sect.* 4. *nu.* 20. dictam jurisdictionem dari à successore, quatenus, non revocando facultatem, virtute, seu tacitè illam ratam habet.

18 Respondet *secundò* idem auctor, quem sequutus est Sanchez *ubi suprà*, eam jurisdictionem dari à concedente licentiam, cujus virtus manet moraliter in ipsa gratia ita concessa: & ratio est, quia concedens facultatem hanc, ex tunc transfert jurisdictionem in alium, quantum est ex efficacia voluntatis, quam tunc habet, quæ dum non retractatur ab ipsomet, vel successore, sufficit, absque nova voluntate, & solùm deest applicatio quasi materialis ad talem personam, quæ sufficienter fieri potest virtute dicti privilegii, seu gratiæ permanentis.

RESOL. CXLVI.

An cessante causa dispensationis, cesset ipsa dispensatio?
Et in exemplum hujus difficultatis adducuntur diversi casus in textu hujus Resolutionis. Exp. 1. tr. 10. Res. 41.

§. 1. Affirmativam sententiam sustinet Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 8. *disp.* 30. *num.* 14. & alii penes ipsum. Et ratio est, quia facilliùs tollitur privilegium, quale est dispensatio, quàm jus commune, at jus commune cessat, cessante ejus causa finali: ergo à fortiori jus speciale. Multas alias rationes adducit Sanchez.

2 Sed licèt hæc sententia sit probabilis; contrariam probabiliorem esse judico, quam tuentur Pontius *de matrim. lib.* 8. *cap.* 20. *nu.* 4. Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 5. *nu.* 64. & *seq.* Granadu *in part.* 2. *contr.* 7. *tract.* 3. *part.* 2. *disput.* 17. *sect.* 4. *num.* 36. Gutierrez *canon. qq. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 30. & 132. & novissimè *tract. de matrimon. cap.* 126. *num.* 2. cum Sà *verb. gratia*, *num.* 6. & alii penes ipsos: & ideò assero, quòd si quis à principio obtinuit dispensationem cum causa rationabili & sufficienti; posteà tamen decursu temporis cessavit totaliter illa causa; non peccat utens tali dispensatione. Et ratio est; quia per illam dispensationem verè relaxata est illa lex, ac ejus obligatio extincta: ergo non potest reviviscere, eò quòd causa cessavit. Cæteras rationes vide apud Sanchez, qui licèt contrariam opinionem teneat, ut diximus; tamen *in fin. num.* 13. sic asserit, Qui hanc sententiam amplecteretur, damnari non posset: cùm graves, per se Authores habeat, nec rationibus destituta sit: nec oppositæ ita concludant, quin solui possunt. Undè ex his infertur cum Suarez *de oblig. lib.* 6. *cap.* 20. *num.* 15. quòd irregularis dispensatus ad Ordinem propter paupertatem propriam, vel propter indulgentiam ministrorum Ecclesiæ, licèt posteà cesset illa causa ante susceptos Ordines; nihilominùs potest licitè ordinari ex vi illius dispensationis. Item, si quis esset dispensatus ad non jejunandum per totam vitam, si illæ causæ posteà omninò cessarent; nihilominùs posset

possit uti illa dispensatione.) Undè asserit Salas *ubi suprà*, *num.* 65. *in fin.*(Absurdum aliquibus videtur, dispensatum in perpetuum ad esum carnium propter infirmitatem, ea cessante illis vesci. Sed respondeo, non peccare mortaliter; sed ad summum venialiter, quia dispensatio retinet suum valorem, donec revocetur. Dices: In omni dispensatione intelligitur conditio, modo causa permaneat: ergo causa cessante cessabit dispensatio; aliàs iniquus esset dispensans, quia vellet dispensationem sine causa manere. Respondetur, talem dispensationem esse absolutam, nec iniquum esse dispensatorem, quia probabiliter putavit, causam fore perpetuam, & ideò dispensavit, vel limitavit, seu restrinxit; sed sciens postea causam cessasse, debet dispensationem revocare. Dicendum est igitur absolutè, quòd si valida fuit dispensatio in lege propria, vel inferioris, vel in iis, quæ pertinent ad jus divinum, ut in votis, vel juramentis; usus talis dispensationis contingens post cessationem causæ, non est ex genere suo peccatum mortale, & probabile est necesse veniale; sed rem omninò licitam.)

RESOL. CXLVII.

An cesset dispensatio, cessante causa post integrè, & perfectè obtentam dispensationem?

Et pro praxi prædictæ quæstionis explanantur aliqui casus, & tota doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda. Ex part. 8. tr. 3. Res.24.

§.1. PRo declaratione quæstionis suppono *primum*; Licèt cesset causa impulsiva, seu minus principalis; adhuc manere in suo robore dispensationem, si non cessaverit causa finalis, seu præcipua. *Secundum* est, licèt cesset pars causæ finalis, si non cessaverit omninò, seu quoad omnes partes, adhuc valere, & durare dispensationem, immò in dubio an cessaverit omninò causa, vel an causa, quæ cessavit, fuerit finalis, an compulsiva, censendum est, perseverare dispensationem, & ejus effectum, quia in dubio, an valeat, dispensatio, standum est valori illius. *Tertium* est, si postquam à Papa, v. g. commissa est facultas dispensandi, antequam Commissarius dispenset, cessaverit omninò causa dispensationis, nulla prorsus erit dispensatio, quia tempore dispensationis non subsistit causa, sine qua Papa non dat facultatem dispensandi. *Quartum* est, si cum dispensatio reducta jam sit ad actum irrevocabilem, cesset causa dispensationis, non propterea vim suam amittit dispensatio, v. grat. Dispensavit Papa in impedimento consanguinitatis propter paupertatem fœminæ, si post contractum matrimonium obtineat divitias, non ideo redditor matrimonium irritum; & idem verum est, si actus, vel effectus non potest commodè revocari, v. gr. Collatum est alicui beneficium dispensando cum illo propter aliquam causam, licèt posteà cessaverit, non amittit beneficium, quia id foret incommodum. Similiter si irregularis dispensatus est ad omnes Ordines recipiendos, & post susceptum Subdiaconatum cessaret causa dispensationis, posset ad reliquos Ordines ascendere, quia oppositum esset valdè incommodum, & difficilè.

Sug. hoc in R. [illegible] à [illegible] doctrinam R. 7[illegible] & ulterius [illegible] [illegible] secundo [illegible]

2 His suppositis superest gravis quæstio, an si post concessam dispensationem, & executioni mandatam, cesset omninò causa finalis dispensandi, & actus possit sine incommodo revocari cesset dispensatio, nec deinceps liceat illa uti, v. grat. Dispensavit Pontifex cum aliquo in voto castitatis propter vehementes tentationes, & frequentes lapsus; quæritur, an si decursu temporis cessent omninò tentationes & lapsus, reviviscat votum castitatis, & proindè cesset dispensatio. Similiter dispensavit Papa cum aliquo in præcepto recitandi, aut jejunandi propter infirmam valetudinem, quæritur, an si posteà convalescat, teneatur recitare, aut jejunare. Dispensavit denique in irregularitate propter causam sufficientem, petitur, an ea cessante, redeat irregularitas, & sic de aliis innumeris.

3 Et affirmativam sententiam ex Sanchez novissimè docet P. Amicus *tom. 5. disput. 6. section. 10. num.* 173. Quoniam omnis dispensatio præsumitur justè concessa ab ipso dispensatore: ut autem sit justè concessa; debet hanc tacitam conditionem includere, si causa, propter quam conceditur, permaneat: ergo ea cessante, cessat dispensationis valor. Major cum consequentia constat. Minor, in qua tantùm est difficultas, sic probatur. Non minus moralis effectus voluntatis Principis dispensantis est ipsa perseverantia dispensationis, quàm prima productio ejusdem: ergo non minus perseverantia ipsa, quàm prima productio dispensationis debet à justa voluntate Principis dispensantis procedere: nequit autem perseverantia dispensationis à justa voluntate Principis procedere, nisi sub tacita conditione, si causa ipsa sit perseverantia; ergo ut justa sit voluntas Principis respectu perseverantiæ dispensationis, debet ad illam ferri sub tacita conditione, si causa perseveratura sit. Antecedens patet: nam tam prima productio, quàm perseverantia dispensationis est à Principe intenta tamquam moralis effectus ipsius. Prius consequentia constat, quoniam respectu omnis ejus, debet Principis voluntas esse justa, cujus est moralis causa. Minor probatur; nam sicut non potest prima productio dispensationis procedere à justa voluntate Principis, nisi sub tacita voluntate, si preces veritate nitantur, ita nec perseverantia ejusdem, cùm non minus unum, quàm aliud debeat à voluntate Principis dispensantis procedere.

4 Confirmatur *primò*; nam cessante causa dispensationis, reviviscit jus commune obligans ad sui observantiam: ergo cessante causa dispensationis, cessat dispensationis valor. Consequentia patet; quia valor dispensationis est deobligatio à lege communi: ergo si ea reviviscit cessante causa dispensationis, cessat dispensationis valor. Antecedens probatur: nam cessante causa dispensationis, dispensatus naturali jure subiicitur legi communi, quia cessante causa dispensationis, lex naturalis dictat, dispensatum subiici debere juri communi: igitur cessante causa, lex naturalis dispensatum subiicit legi communi.

5 Confirmatur *secundò*, quoniam probabilius est, ut ex suprà disputatis constat, hunc non posse absque peccato, saltem veniali, contra legem communem sine causa dispensatione uti; ergo præsumi non potest, quòd Princeps talem usum illicitum, & peccaminosum voluerit: voluisset autem saltem implicitè, si absolutè talem dispensationem concessisset, cujus usus probabiliter teneri poterat aliquando peccaminosus, & illicitus. Et hæc omnia docet Amicus *ubi suprà*, cui adde Portel. *in respons. moral. tom.* 2. *cas.* 50. *num.* 18. ubi sic ait. Si Papa concessit Episcopo facultatem, ut dispensaret cum Petro irregulari ad Ordines sacros recipiendos, assignans pro causa paupertatem parentum, & antequam Episcopus dispenset, cessavit causa dispensationis, ut quia parentes mortui sunt, vel facti sunt divites præter spem, jam non potest Episcopus dispensare, cùm cessaverit causa dispensationis. Facultas enim illa dispensandi concessa fuit Episcopo conditionaliter, si preces veritate nitantur; & in hoc casu iam non est verum, quòd parentes Petri pauperes sunt, Sic Bonac. *punct.* 10. *num.* 3. ubi ait cum Sanchez *ibi* citato, hoc esse intelligendum, quando causa dispensationis cessavit in toto, vel omninò. Si enim solùm cessavit ad tempus, transacto paruo tempore revixit causa dispensationis, poterit dispensare; quia in tali casu non fuit causa verè ablata, sed suspensa. Et hinc colligitur, quòd causa, ob quam Papa alicui concedit, ut dispenset, non solùm debet existere, quando Papa Romæ concedit illam facultatem, ut dispensetur: sed debet etiam illa causa existere tempore, quo delegatus à Papa dispensat. Bonac. *citat. punct.* 10. *n.* 4. cum aliis *ibid.* citat.

6 Licèt aliqui DD. graves citati Bonac. *punct.* 10. *num.* 4. censeant, quòd dispensatio iam obtenta ob causam tunc subsistentem non cesset, etiamsi posteà cesset causa; verior tamen, & tutior sententia est, quòd cessante causa, ob quam dispensatum est, cessat etiam dispensatio: hanc tenet Sanchez, Tiraquellus, & multi ab utroque citati, quos sequitur Bonacin. *punct.* 10. *num.* 4. & 9. §. *Hæc sententia*. Probatur, quia dispensatio pendet à voluntate superioris: superior autem non censetur velle, ut locus dispensationi sit, si causa dispensationis cesset. Non enim præsumitur velle aliquem ab obligatione legis eximere, eique concedere facultatem faciendi contra legem non subsistente justa causa, alioqui talis concessio, seu dispensatio esset iniqua. Et ultra alia exempla adducta à Bonacina facit exemplum in praxi: nam dispensatio vescendi carnibus in Quadragesima ob certam infirmitatem cessat cessante illa infirmitate, quæ fuit causa dispensationis, & hoc exemplum recipitur communiter in tota Ecclesia. Hinc sequitur *primò*, dispensatum in jejunio propter aliquam infirmitatem, teneri ad jejunium cessante infirmitate. Sequitur *secundò*, dispensatum in aliqua lege humana, vel divina, ut in juramentis, vel votis, non videri immunem à peccato juxta materiæ; & præcepti gravitatem, si tali dispensatione utatur, postquam omninò cessavit causa dispensationis. Ita Portel.

7 Sed negativam sententiam satis probabilem, & tutam in praxi existimo, & ita ex Suarez, Salas, & aliis, docet sapientissimus P. Granadus *in part.* 2. *controv.* 7. *tractat.* 3. *part.* 2. *disput.* 17. *sect.* 4. *num.* 36. Et patet apertè ea glossa *in cap. ex tua, de filiis presbyter.* verb. *irritare*, ubi ait, dispensationem semel factam non esse ampliùs revocandam, sicut nec injuriæ remissionem. Sentit ergo non cessare, nisi revocaretur, postquam semel concessa est.

8 Probatur assertio, unica ratione: dispensatio est relaxatio, virtute cujus eximitur subditus ab obligatione legis; ita ut perindè possit contra legem operari, ac si lex non esset: ergo etiamsi cesset causa dispensationis, non cessat dispensatio. Probatur consequentia, quia cessatio causæ non obstat, quo minus relaxatio verè facta fuerit: ergo non obstat, quominus extincta sit obligatio; ergo adhuc manet subditus deobligatus.

9 Confirmatur *primò*, quia legislator est, qui imponit obli-

obligationem servandi legem; ergo ut subditus teneatur illam servare, quando cessat causa dispensationis, necesse est iterùm à Legislatore imponi obligationem: sed ex nullo capite colligi potest hæc impositio; ergo adhuc cessante causa dispensationis retinet dispensatio vim suam, qua abstulit obligationem.

10. Dices legislatorem dispensasse sub tacita conditione, quòd nimirum causa dispensandi duraret, unde ea non durante, quasi reviviscit obligatio legis, quippè quæ solùm ablata fuerat pro tempore, quo causa duraret. Sed hoc facilè refellitur, quia falsò supponitur inesse dispensationi hanc tacitam conditionem: verba enim dispensationis absoluta sunt, & nullam conditionem ejusmodi significant, ut videmus in quotidianis dispensationibus.

11 Confirmatur *secundò*, quia quòd semel destructum est, non reproducitur nisi ab eo, qui habet vim reproducendi, sed solus legislator est, qui habet vim reproducendi, seu iterùm condendi legem, ergo quandiù ille non condit iterùm illam, non redit lex. Sola autem cessatio causæ non est ipse legislator; ergo non habet vim faciendi, ut redeat iterùm lex.

12 Nec obstat dicere, quòd absurdum est, si alicui detur dispensatio ad edendas carnes propter infirmam valetudinem, aut dubium de illa, posse etiam comedere carnes, licèt omninò convalescat, & manifestum sit posse jam à carnibus abstinere. Et idem est de illo, cum quo dispensatum fuisset in lege jejunii.

13 Nam respondet Suarez, esse aliquas dispensationes, quæ habent tractum successivum, quarum usus nimirùm non consistit in indivisibili, sed per multos dies, aut actiones exercendus est, & ejusmodi verum esse, cessante causa cessare dispensationem; quia non est concessa nisi pro tempore, in quo durat causa. Itaque dispensatus in lege jejunii, vel abstinentiæ à carnibus ob infirmam valetudinem, non potest uti dispensatione in diebus, in quibus benè valet, quia dispensatio hæc habet tractum successivum, & non conceditur nisi sub ea conditione, quòd nimirum causa perseveret. Sed hæc solutio difficilis est: nam in aliis dispensationibus reperitur iste tractus successivus, quas tamen Suarez non dicet cessare cessante causa, v. g. Dispensatio concessa est alicui, ut ducat uxorem propter periculum incontinentiæ, potest iste ducere uxorem cras, vel post mensem, vel annum; & tamen si hodie post obtentam dispensationem voti castitatis cesset tale periculum, poterit nihilominus matrimonium inire. Et dispensatus in irregularitate propter paupertatem, potest hodie, vel cras, vel post mensem ordinari, licèt parentum necessitas cesset, antequam ordinari incipiat.

14 Propterea fortasse Joannes de Salas *suprà*, *in fine illius sectionis*, concedit posse illum hominem non jejunare, aut comedere carnes, etiamsi cesset causa dispensationis, quin proptereà peccet nisi ad summum venialiter. Quam solutionem sic explico; dupliciter potest Pontifex cum aliquo dispensare in jejunio ob infirmitatem; uno modo, quia infirmitas est temporanea, & quæ prudenter credunt post aliquod tempus cessatura, & tunc sine dubio non potest infirmus uti dispensatione, cùm jam convaluerit, quia saltem tacitè concessa est pro tempore determinato, in quo duraverit infirmitas, non pro majori: altero modo, quia infirmitas arbitrio Medicorum creditur semper duratura; solent enim esse aliqua morborum genera, quæ prudenter creduntur non finienda, & tunc existimo posse infirmum uti dispensatione, ac proinde comedere carnes, v. g. per totam vitam, licèt fortasse convalescat; quia dispensatio fuit absolutè data, & in perpetuum: quòd autem casu extraordinario cessaverit causa, non tollit concessionem absolutam, & sine limitatione, quam prudentissimè tribuit Pontifex. Quod autem Salas addit, ad summum peccaturum venialiter illum, qui tunc uteretur dispensatione, non improbo, quia aliquid indecori affert nunquam jejunare, cùm nihil sit, quòd obstet.

Cæteras rationes, quas contra hanc negativam sententiam adducit Sanchez optimè solvit Granadus *ubi suprà*, adi illum, & non pigebit.

15 *Nota* tamen, quòd post hæc scripta inveni Joan. Præpositum *in part. 2. D. Thom. quæst. 97. dub. 3. num. 31.* hanc pertractare quæstionem, & sententiam negativam tanquam probabilem admittere: undè non gravabor hic per extensum ejus verba apponere. Sic itaque asserit. Notandum quando alicui dispensatio est concessa, eam non cessare, quamvis dispensatus renunciet, nisi renunciatio acceptetur à Legislatore legis, & hoc jugum implicitè rursum ab eodem imponatur; quia subditus non potest sua authoritate sibi legem imponere à qua est liberatus. Similiter non cessat dispensatio, si antequam aliquis ex ea operetur, cesset causa, quia causa adfuit, quando gratia facta est, scilicet quando sublatum fuit vinculum legis, quæ quoad remotum effectum non debet perdurare. Aliqui aliter sentiunt, sed quod diximus videtur probabilius, quia per dispensationem legitimè factam jus est acquisitum dispensato, quando autem alicui jus est acquisitum, non solet revocari ex causæ cessatione.

16 Confirmatur; quemadmodum est legislatoris legem condere, ita ejus est alicui obligationem illius de novo imponere; quando ergo aliquis per dispensationem à lege est exemptus, ut iterùm ea obligetur cessante causa, debet à legislatore imponi, ex nullo autem capite deducitur imponi, quia cessatio causæ non aptè concludit decisionem effectus, ut etiam patet in naturalibus. Si tamen solùm datum esset mandatum dispensandi, illud non posset mandari executioni si causa cessaret, posse tamen, si quando causa reviviseret.

17 Adverte tamen, aliquos contrarium tenere, quia est gratia facta dispensando, undè censent posse fieri, quamvis committens mortuus sit, quòd non videtur omninò improbabile.

18 Dices, ex paulò antè dictis sequeretur, eum, qui non valens jejunare, impetrasset dispensationem, posse non jejunare, quamvis non esset debilis. Respondeo negando sequelam; si dispensans non supponatur peccare in sua dispensatione; sed velle prudenter dispensare, quia hæc dispensatio generali modo facta est virtute multiplex, & virtute includit conditionem, quamdiù causa ad dispensandum durabit. Videri potest Layman *de legibus, cap. 22. num. 16.* & quidam alii, qui censent, quando dispensatio est de re dividua & successiva, & concessa est ob causam dividuam, cessante causa cessare dispensationem, quia dispensatur quamdiù fuerit causa: in præsenti autem non perdurat causa, ut suppono. Aliqui tamen non improbabiliter censent, quòd quando dispensatio facta est, eo quòd judicio Medicorum infirmitas censeatur futura perpetua, censeri possit absoluta, & non tenetur aliquis jejunare, quamvis valetudinem recuperet. Hucusque Præpositus.

R E S O L. LXCVII.

An si dispensatus circà aliquod impedimentum criminis, postea incidat in aliud simile crimen, teneatur mentionem facere de priori dispensatione, & quid de criminibus diversi generis? Ex par. 8. tr. 3. Res. 75.

§. 1. RESpondeo in eo casu, quo circà idem peccatum, ut circà idem crimen occisionis uxoris, & adulterii cum animo ducendi adulteram, sit semel dispensatum, ut eam ducat, si iterùm dispensatus ille incidat in aliud simile crimen, & petat secundam dispensationem, hanc secundam non valere, nisi fiat mentio prioris. Patet, quia non censetur Pontifex bis velle remittere idem genus peccati, juxta *l. 3. C. de Episcopali audientia*, ibi, *remissionem veniæ crimina nisi semel commissa non habeant*, si autem esset aliud genus criminis, ut fides data cum adulterio, tunc semel impetrata dispensatione ad unum matrimonium propter primum crimen, si adhuc impetratur secunda dispensatio propter secundum, primæ non esset mentio necessaria, quia peccata sunt diversa, & unius remissio non obest remissioni alterius. Ita Covarruvias *lib. variarum, cap. 20. num. 3.* Guttier. *qq. canon. lib. 2. cap. 15. num. 89.* quibus adde Ochagaviam *de sacrament. Matrimon. dispensat. tract. 1. quæst. 9. num. 17.* qui etiam contra Sanchez *lib. 8. disp. 22. num. 22.* docet, existente priori dispensatione nulla, non esse necessarium, ejus mentionem facere in secunda, sive prior sit concessa cum limitatione, & secunda minimè, sive utraque sit concessa absolutè. Ita sentiunt, dum de rescriptis loquuntur, Molina *lib. 4. de primogenit. c. 3. nu. 32.* & P. Molina *tom. 3. de justit. disp. 656. num. 2.* Probatur hoc responsum; quia exprimere mentionem ejus dispensationis nullius, non est necessarium ex dispensatione alicujus juris, ut constat; præterea non est necessarium ex natura rei, quia cùm prior dispensatio fuerit nulla; non est major ratio habenda illius, quàm si nullo modo fuisset concessa; ergo tacere illam in petitione dispensationis secundæ, non potest obesse secundæ dispensationis concedendæ.

R E S O L. CXLIX.

An dispensatio obtenta per vim, & metum sit valida? Ex par. 8. tr. 3. Res. 76.

§. 1. RESpondeo, quòd dispensatio concessa ex justa causa, etiamsi concedatur propter metum cadentem in virum constantem, valida est. Patet, quia de jure naturæ valida est, & aliàs de jure positivo non annullatur voluntas coacta concedentis dispensationem, quia de tali jure non constat nobis; ergo illa dispensatio ex nullo cap. erit invalida; & licèt *in cap. unico, de his, quæ vi, in 6.* annulletur absolutio à censura, quando metu extorquetur, hæc lex, tanquam odiosa, non est extendenda ad alium casum, ut probè consideravit Suarez *tom. 2. de religione cap. fin.* Et voluntas dispensandi sufficientibus signis externis explicanda est; nulla tamen est præscripta forma verborum, aut signorum, quibus explicetur, ut notavit Sylvester *verb. votum 4. quæst. 8.* Sup. hac nube [illegible] &c. Sup. hoc infra Res. [illegible]

Vide circà præsentem quæstionem inter alios Castrum Palaum *tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. §. 1.*

R E-

R E S O L. CL.

An si quis petat facultatem à Superiore ad dispensandum in quodam casu, quem, data opera, non explicat, quia timet de exclusiva Episcopi, impetratio sit valida? Ex part. 8. tract. 3. Ref. 52.

§. 1. NEgativè respondeo cum Salas *de legib. disput.* 20. *sect.* 15. *num.* 122. ubi sic ait. An si quis petat facultatem à superiore ad dispensandum in quodam casu cum aliquo, non exprimens, quis sit ille casus, quia credit, si exprimeret, negandum illi esse facultatem, sit valida. Respondet Sanchez *num.* 24. Si petens norit, Prælatum esse in contraria voluntate habituali: quia in similibus casibus nunquam vult dispensare, vel quòd se non posse opinetur, vel quòd nolit, non valebit impetratio: nam concedendi intentio deficit. Quia sicut in generali concessione non veniunt intelligenda, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus, *reg. in generali, de reg. jur. in* 6. ita nec in illa indeterminata concessione venit casus, qui habituali concedentis voluntati adversatur. Si autem non adesset hæc habitualis voluntas, nec opinio contraria, sed tantùm creditur, fore, ut à concessione aliqualiter retardetur, & fortè nolit, eo quòd minutissima spectet, vel scrupulis agitetur, valida erit impetratio: quia absolutè Prælatus concessit, & nulla est actualis, vel habitualis voluntas. Hæc ille. Sed priorem partem intellign esse veram, si nomine habitualis voluntatis intelligatur præcedens voluntas formalis specialis, vel generalis non revocata, quam communiter vocamus virtualem; quia manere censetur, dum non retractatur. Hucusque Salas; cui adde Bonacinam *de legibus, disput.* 2. *quæst.* 2. *punct.* 5. *numer.* 22. & novissimè Perez *de matrimonio, disput.* 46. *sect.* 8. *num.* 10. circà præsentem quæstionem, sic asserit. Quid dicendum de concessione impetrata ab Episcopo, vel alio superiore, ad dispensandum in quodam casu, quando impetrans data opera tacet casum, quia existimat fore, ut eo expresso Prælatus deneget: & Prælatus non interrogans casum, sed fidens petenti, concedit illi suas vices ad dispensandum? juxta superiorem doctrinam, meo judicio, est distinguendum. Nam si petens sciat Prælatum esse in contraria voluntate habituali justa, & rationabili, quia in similibus casibus nunquam vult ex rationabili causa dispensare, non valebit impetratio, quia concedendi intentio deficit. Nam sicut in generali concessione non veniunt ea, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus, *reg. in generali, de regul. juris in* 6. ita nec in illa concessione determinata venit casus, qui habituali, ac prudenti concedentis voluntati adversatur. Si autem non adesset hæc habitualis voluntas rationabilis, & ex justa causa, nec opinio contraria probabilis, sed tantùm creditur fore, ut à concessione aliqualiter retardetur, & fortè nolit, quia minutissima spectet, vel scrupulis agitetur, valida erit impetratio; quia absolutè Prælatus concessit, & nulla est actualis, vel habitualis voluntas rationabilis in contrarium.

2 Et tandem, non deseram hic apponere verba Portel. *in respons. moral. tom.* 2. *cap.* 44. *numer.* 15. ita asserentis. Si aliquis indigebat dispensatione in certo caso, & noluit casum manifestare superiori, timens; quòd ipse superior non erat dispensaturus: & ideò obtinuit ab illo facultatem, ut alius secum dispensaret, non exprimendo superiori qui casus esset; & superior commisit alteri, ut cum illo dispensaret: quæritur, an ista dispensatio fuerit valida? Respondeo, quòd si iste superior habuit antea animum nunquam in tali casu dispensandi, quia fortè credebat se in tali casu non posse dispensaro, idque aliquando ore protulit, in tali casu dispensatio est invalida, quia non adest intentio concedendi: sicut enim in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus, si specialiter rogaretur, ut dicitur *de regul. juris in* 6. Ita nec in illa indeterminata concessione venit casus, quem verisimiliter non esset concessurus, quique virtuali concedentis voluntati repugnat. At si superior nunquam habuit animum non dispensandi in tali casu, & aliàs poterat dispensare, valida est dispensatio, & dispensationis concessio. Ratio est, quia facta est ab eo, qui facultatem, & voluntatem dispensandi habebat. Ita Portel.

R E S O L. CLI.

An forenses, & peregrini possint dispensari ab Episcopis, etiamsi brevi tempore in eorum Diœcesi commorentur?

Et quid de Scholaribus, Prætoribus, Medicis, Officialibus, &c. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 43.

Sup. hoc infra in tr. 1. R. 11. ... Num. 26. & 6.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Basilius Pontius *de Matrim. lib.* 8. *cap.* 6. *numer.* 7. putat enim, peregrinos, & forenses, etiamsi brevi tempore commorentur, posse à Diœcesano illius loci dispensari in legibus, votis, & juramentis, sicuti possunt reliqui alii subditi. Probat hanc suam sententiam; quia peregrini, ratione habitationis subduntur legibus illius oppidi, quà transeunt: ergo non deficit illis subjectio necessaria ad dispensationem obtinendam. Quòd si Congregatio Concilii, prout refert Farinac. *sess.* 24. *Trident. cap.* 6. declaravit, forenses, & peregrinos posse absolvi ab Ordinatio loci, quo transeunt, non tamen dispensari; non est, quia deficiat jurisdictio, & potestas ad concedendam dispensationem; sed quia regulariter deficit causa requisita. Undè si causa adesset, credo dispensari posse.

Sup. hoc, præterim in alio vers. eius primo not.

2 Sed Suarez *de relig. tom.* 2. *lib.* 6. *de voto c.* 11. *nu.* 11. Garcias *de benef. p.* 11. *nu.* 139. & alii asserentes, ut is, cum quo dispensatur, habeat domicilium in Diœcesi Episcopi dispensantis. Ratio eorum est, quia, quousque quis non acquirit domicilium in illa Diœcesi, non censetur verè subditus illius Episcopi: ergo non potest ab eo dispensari in lege Pontificis, votis, juramentis, &c. Et hanc sententiam tenet etiam Panormitanus *in cap. nullus, num.* 4. *de paroch.* Rosella *verb. Domicilium num. unico*, ubi Angelus *num. unico, ad finem*. Sylvester *n.* 2. Tabiena *ad fin.* ubi dicunt, Episcopum loci, ubi scholares, causa studii, habitant, non esse eorum proprium pastorem, quoad Sacramenta voluntaria. Ex quo inferunt Panormitanus, Angelus, Sylvester, & Tabiena, non posse vota dictorum scholarium commutari: quia defectu animi perpetuò commorandi, non efficiuntur subditi, quoad Sacramenta necessaria, ut confessionis, & Communionis. Item videtur clarè tenere Speculator *titul. de dispensat. §. consequenter, num.* 5. ubi ait, Legatum, cui indultum est, posse dispensare cum irregularibus, in provincia sibi commissa non posse dispensare cum Scholasticis, & alienigenis, intra illam ad tempus degentibus, sed cum perpetuò moraturis.

Sup. hoc infra in tr. 1. R. 11. § ult. ad literam, ad medium.

3 Verùm alii in hac quæstione mediam tenuere sententiam, & ideò docent, ut forenses, seu advenæ possint dispensari ab Ordinario loci, in quo reperiuntur, requiri, & satis esse, ut illuc confluant, animo ibi habitandi aliquo tempore diuturno, ut pro majori parte anni, vel ad expediendum aliquod negotium, quod brevi tempore expediri non solet. Et ita tenent Henriquez *lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 8. Lessius *lib.* 2. *cap.* 40. *dub.* 19. *num.* 121. & alii, quos citat, & sequitur Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon. disp.* 23. *num.* 12. *& seq. & in summa tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 37. *num.* 27.

4 Probatur hæc opinio, quia ratione hujus habitationis diuturnæ, contrahit quis quasi domicilium, & sortitur forum externum, ut possit ibi de alibi gestis conveniri: ergo etiam in rebus spiritualibus, quales sunt dispensationes, acquiret quasi domicilium, & sortietur forum ex hac diuturna habitatione, cùm uterque forus æquè jurisdictionem petat. Confirmatur, quia durum videtur, ut scholastici, & alii, qui majori parte anni, immò & multis annis, in aliqui Diœcesi habitant, non possint ibi votorum, & aliorum casuum dispensationem obtinere.

5 Et hæc opinio nullam difficultatem habet, quando necessitas hoc postularet, & ita videmus, Episcopos, tempore Quadragesimæ, & Vigiliarum, indifferenter dispensare cum omnibus, qui in eorum Diœcesibus commorantur, ut possint vesci cibis paschalibus, etiamsi aliàs votum jejunandi haberent. Item dispensant, ut in festis exerceri possint opera servilia. Ratio hujus est, nam cùm necessitas dispensandi in his frequenter accidat, rationabiliter interpretatur voluntas aliorum Ordinariorum, vel Summi Pontificis, ut quilibet Episcopus possit dispensare etiam cum exteris, qui aliàs sibi subditi non sunt. Sicut, quamvis Episcopi non possint ex se dispensare in legibus Pontificis: tamen in quibusdam casibus aliquando possunt, ex præsumpta voluntate Pontificis.

6 *Nota* tamen, omnes istas tres sententias Castrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 3. *disput.* 6. *punct.* 7. §. 1. *num.* 5. putare probabiles esse. Sed ipse aliter hanc quæstionem explicat. Sic itaque asserit. Ut veritas cognoscatur aliter de dispensatione in lege municipali, & communi, & aliter de dispensatione voti, juramenti, & cujuslibet alterius speciei impedimenti, dicendum existimo. Et quidem de dispensatione legis municipalis, & communis affirmo cum prima sententia, dispensari posse forensem à superiore illius loci, sicuti quemlibet alium civem; quia ad superiorem illius loci pertinet, ut omnes ibi commorantes leges observent. Ergo etiam pertinet causas perpendere, quæ earum observationem impediunt, vel excusant. Ergo etiam perpendere causas, quæ petunt dispensationem concedere; ergo & dispensare. Confirmo. Forensem diximus obligari legibus loci illius, quo transit, ne deformitatem causet. Ergo superior loci illius jurisdictionem habet cogendi illum ad talem observationem. Ergo & jurisdictionem, ut possit ex causa obligationem relaxare; aliàs forensis deterioris conditionis esset quolibet incola, siquidem esset obligatus legibus, sicuti sunt incolæ, & non haberet recursum ad obtinendam dispensationem illarum.

7 De dispensatione autem voti, juramenti, aut alterius singularis impedimenti, nullo modo credo ex habitatione transeunte acquiri subjectionem sufficientem, ut possim à superiore illius loci; quia hæc jurisdictio multum pendet ex

con-

consuetudine. At hæc consuetudo sufficienter declaratur à congregatione Cardinalium admittente absolutionem propter ejus necessitatem, negante tamen dispensationem, quia ita necessaria non est. Ergo non debet admitti. Quamobrem Basilius, qui affirmabat cum his dispensare posse Ordinarium loci, ubi commorantur, subdit id fieri debere urgente causa, ut si contrahendum esset matrimonium ad restaurationem alicujus damni illati fœminæ, vel ad legitimationem filiorum parente existente in mortis periculo, in quibus casibus concederem eos dispensari posse non ex jurisdictione, quam per se habent Ordinarii loci circà forenses ad hoc voluntaria; sed ex præsumpta voluntate suorum Ordinariorum.

8 Ex habitatione autem diuturna, si domiciliaris non sit, probabilius credo non sufficere, ut loci illius Ordinarius dispensationem concedat. Moveor præcipuè ex declarationibus Cardinalium relatis à Garcia, & Farinac. *suprà*, quæ de hoc casu expressè loquuntur; inquit enim Congregatio: Absolvere Ordinarius potest ex decreto Trident. in sacramento Pœnitentiæ forensem, qui gerit officium Prætoris, Medici, vel officialis, qui habet domum, & commoratur in civitate, vel Diœcesi, & in eis Ecclesiastica Sacramenta percipit, non tamen poterit cum eisdem dispensare. Item est alia declaratio: Qui non est subditus Episcopi, puta Medicus, Prætor, & similes cæteri, qui tantùm habitant in civitate, hoc de certo comprehenduntur, etiamsi commiserint crimina in aliis civitatibus: habita tamen hac distinctione, quòd scilicet possint absolvi in sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus, non tamen dispensari. Et ita Gregorius XIII. audita relatione Congregationis declaravit. Hucusque Pontius.

Sed ut verum fatear, stantibus supradictis declarationibus sacræ Congregationis adductis, non videtur recedendum ab illis.

R E S O L. CLII.

An Clericus in Minoribus constitutus possit exercere medicinam sine alia Pontificia dispensatione?

Et quid, si sit Clericus in Sacris, aut Beneficiarius? Ex p.6.tr.7. & Misc.2.Res.30.

§.1. NEgativè videtur respondendum ex Pirrho Conrado *de dispensatione*, *lib. 5. cap. 4.* Sed ego invenio Doctores communiter docere licitum esse Clericis medicare in Minoribus constitutis: secus verò si sint in sacris, vel beneficiarii. Ita Navarrus *consil. 3. ne Cleric. vel Monach. sæcularib. negot. se immisceant.* Graffius *in decisionibus*, *tom. 1. lib. 2. cap. 66. num. 6.* Zerola *in praxi*, *part. 2. verb. Medici.* Avila *de censur. part. 6. disput. 6. sect. 1. dub. 10.* & novissimè Paulus Squillante *de obligation. Cleric. part. 2. dub. 17. num. 52.* Probatur ex *cap. 2. de postulat.* Et quia non reperitur eis hoc exercitium interdictum: & facit textus *in cap. sententiam*, *ne Cleric. vel Monach.* in eo quòd prohibet eis artem Chirurgi, quæstionem vel incisionem inducit: sed in physica hoc cessat, ergo, &c. Undè ego olim consului Clericum Minorum, qui physicam exercuerat tanquam peritus in arte cum omni circumspectione & diligentia necessaria, & cùm conscientiam haberet quietam, & sine remorsu potuisse sine ulla irregularitatis dispensatione ad sacros Ordines assumi: ita tamen ut in posterùm artem illam non exerceret; nam ut diximus, neque beneficiariis, neque sacris Ordinibus initiatis hoc fieri sine Pontificia dispensatione permissum est: licet aliquando non nego posse gratis personis miserabilibus, & consanguineis mederi, ut observant Doctores penes Squillante *ubi suprà*, & docet noster Navarrus *de privil. miserabil. person. privil. 83.*

R E S O L. CLIII.

Ex pluribus rescriptis à Pontifice impetratis quodnam sit præferendum? Ex p.8.tr.7. & Misc.1.Res.4.

§.1. CAsus in praxi sæpius accidere potest, & de illo ex neotericis agit Honorius Van. Axel. *in compend. juris Canon. lib. 1. titul. 3. num. 22.* ubi sic ait: Rescriptum posterius derogat priori, de quo mentionem facit *cap. cæterùm*, §.1. *de rescriptis*, *cap. inter monasterium*, *de re judic. cap. coram*, *de officio delegat.* si in eadem causa ad lites impetretur, Felinus *in cap. cæterùm*, *num. 7. hoc titulo*, debet fieri mentio nedum de primo rescripto, sed etiam de omni notabili clausula eius, puta quòd fuerit communi consensu impetratum, *cap. cæterùm*, *hoc titul. cap. ex conquæstione*, & *ibi* Butr. *in 3. not. de restit. spol. arbitrio judicis.* Panorm. *in dict. cap. ex conquæstione*, *num. 7. de rest. spol.* quia jura volunt de prioribus literis faciendam esse mentionem specialem, *cap. ex literis*, *de dol. & cont. cap. in nostra*, *hoc tit.* ac de processu inchoato, *cap. inter de re judic.* & *ibi* gloss. Alleg. concord. *cap. ut debitæ*, *de appell.* & *ibi* gloss. *in verb. si dicas.* Panormit. *in cap. super literis in 6. reg. hoc tit.* si impetretur ab eodem ad beneficia diversa, sicut Ecclesias; in secundo de primo, & processu ex primo rescripto secuto, etiam debet fieri mentio. *cap. in nostra*, *hoc tit.* & *ibi* Panormit. *sub nu. 6. & nu. 7.* &c. aliàs neutrum valet, quia præsumitur impetrasse fraudulenter. Panormitanus *in dict. cap. in nostra*, *post num. 5.* & *ibi* Joannes Andreas & Butr. nisi ipse unum rescriptum impetraverit per se, & aliud impetraverit ejus procurator eo ignorante; quo casu datur illi optio, quonam rescripto uti velit *cap. gratia hoc titulo*, *in 6.* ad idem verò beneficium ab eodem plura possunt impetrari rescripta, ex post facto ad cautelam nulla priorum facta mentione Panormitanus *in dicto cap. in nostra*, *num. 6. cap. post electionem*, & *cap. ex parte* Alten. *de concessione præbend.* Hucusque Honorius.

2 Sed non deleram etiam hic apponere verba Andreæ Vallensis *in Paratitl. ad Decretales lib. 1. tit. 3. §. 5. num. 1.* ubi ita asserit: Si duo diversi ad unum idemque beneficium rescriptum impetrent; vel etiam ad unam eandemque litem diversa rescripta ad diversos judices; posterius priori præferetur, si modò prioris mentionem facit: alias valebit prius, & posterius subrepticium habebitur, nec obtinebit alicujus roboris firmitatem, *cap. cæterùm hoc titulo.* Nisi primum fuerit impetratum communi consensu partium, nam tunc non valet secundum impetratum per alteram partem, hoc tacito, *dicto cap. cæterùm*, aut nisi priùs sit generale, & posterius speciale, quia tum speciale posterius derogat generali priori, quantum ad ea, quæ in speciali specialiter, & contraria contentis in generali exprimuntur, vel in generali non exprimuntur, licèt prioris mentionem non faciat, *cap. 1. & capit. pastoralis*, §. *quoniam*, *eod. tit.* Idipsum obtinet quoque, si speciale priùs fuerit impetratum, quin generi per speciem derogatur, *cap. generi*, *de regul. juris in 6.* & quia generalis dispositio, quæ sequitur, non refertur ad specialem præcedentem, *l. sanctio legum*, *ff. de pœnis.* Quod si utrumque sit generale, illud attenditur, quòd est magis speciale. Rebuffus *in dicto tractatu de Rescriptis*, *num. 104.* Non mirum videri debet, per posterius rescriptum revocari prius; id enim non fit sine causa, cùm quod ad preces supplicantis largitur Pontifex, sit veluti precarium quod jure communi ad voluntatem dantis revocari potest, *l. aut prætor*, *ff. de precario.*

3 Quod tamen dicitur, *in dict. cap. cæterùm*, secundum rescriptum, non habita mentione de priore, non valere, intelligendum est, si pars opponat. Abbas, & alii ibid. Facit *cap. plerumque*, *eodem titulo*, ubi post annum valent secundæ litteræ, quando adversarius primis non fuit usus: nam inde sequitur, non fuisse ab initio nullas. Quòd si quis, impetrato rescripto, videat sibi fore damnosum; non cogitur illud præsentare, *capit. ex conquæstione*, *de restitut. spoliatorum.* Immò potest ei renuntiare, etiamsi præsentaverit. Abbas *ibidem*, etiam post citationem modo parti satisfaciat de expensis, & interesse. Aliud dicendum, si parti sit aliquod jus quæsitum. Et hæc omnia docet Vallensis *loco citato.*

4 Non desinam tamen hic adnotare, supradicta procedere in Rescriptis, in quibus agitur de concessione facta per viam simplicis gratiæ, sed non per viam commissionis à sanctissimo D. N. signatæ pro confirmatione Concordiæ super bonis Ecclesiasticis in forma solita, si in evidentem, adversus eam opponi nequit de tali subreptione, cùm in his concessionibus nil aliud moveat summum Pontificem, quàm evidens Ecclesiæ utilitas, tamquam causa finalis, & nulla alia subreptio attendi debeat, si dicta evidens utilitas justificetur, prout in terminis firmavit Rota coram Card. Seraphino *decis. 443. num. 2.* coram Caud. Mantica *decis. 108. num. 5.* & coram sanctissimo D. N. in Ravennatem Pineti, 23. Martii 1607. cum aliis per Rub. *in singul. 17. Rota part. 4. fol. 209. num. 94. cum sequentib.* & per Genuensem in praxi Archiepiscop. Neapol. *cap. 90. num. 5. in fine*, ubi subjungit esse valdè notandum. Quæ omnia maturè fuerunt considerata à doctissimis Advocatis in quadam Congregatione, me etiam præsente, coram docto, & Illustrissimo Domino meo Firenzillo in casu particulari ex Sicilia nobis commisso.

5 In quo magis procedebat doctrina superiùs apposita; quia rescriptum super prima concessione expeditum usque de anno 1647. non fuerit executoribus præsentatum, vivente Urbano concedente, quoniam hujusmodi concessio morte Papæ concedentis expirat, perindè ac si non fuisset obtenta, ut pariter in terminis Beneplaciti Apostolici in forma sit in evidentem Ecclesiæ utilitatem, resolvit Rota *in recent. decis. 473. num. 3. parte 2. & decis. 306. in princip. atque in fine*, *part. 3.* & coram Card. Mantica *decis. 41. num. 2. & 4. cum seq.* Senat. Catalon. apud Ludovicum de Peguera *decis. 128. num. 2.* & per totam, quibus adde Genuensem *in praxi Archiep. cap. 93. in novis*, & *c. 185. in antiquis.*

R E S O L. CLIV.

De clausulis dispensationum, quæ apponuntur in litteris Pœnitentiariæ, & primò de prima clausula, Discreto viro Magistro in Theologia, &c. & confessori ex approbatis, &c.

Et adducitur, errorem esse vulgo literas dispensationis frustrari suo effectu, si aperiantur, &c.

Sed

Sed difficultas est de confessore, qui fuit approbatus ab ordinario ad audiendas sacramentales confessiones, videlicet virorum dumtaxat, & non mulierum, vel è contra, non tamen ob defectum scientiæ, sed ratione juvenilis ætatis; an iste possit exequi literas in forma Brevis Sacræ Pænitentiariæ ad favorem mulieris, v. g. obtentas, vel è contra? Ex p.8. tr.3. Res.103.

Sup. contento in primis [illegible] Res. [illegible] Sup. [illegible] in Res. 157. [illegible] principio.

§.1. LOquens de hac clausula sic asserit Salas *de legibus, disput.* 20. *sect.* 10. *§.* 3. *num.* 97. Adverte errorem esse vulgi, litteras dispensationum frustrari suo effectu, si aperiantur à non habente has qualitates: nam in solo exequente dispensationem requiruntur. Nomine Magistri in Theologia, Doctor etiam in Theologia intelligitur: quia ista nomina sunt synonyma, licèt quædam Universitates uno utantur, aliæ alio. Non sufficit esse publicum Professorem Theologiæ, vel decretorum, nisi in Universitate approbata gradus dictos acceperit. Nec sufficit esse juris civilis Doctorem, nec sufficit esse promotum ad gradus Licentiati in Thologia, vel jure Canonico: nec quòd Regularis sit Magister in suo Ordine. Ex privilegio tamen Gregor. XIII. possunt has dispensationes exequi Sacerdotes Societatis, modò sint approbati ab Ordinario ante expeditionem, vel executionem ipsarum. Eodem privilegio gaudent alii Mendicantes, ut docet Rodriquez *tom.* 1. *reg. quæst.*63. *art.* 8. *in fine*. Debent tamen omnes specialem habere facultatem superiorum ad talem executionem, aliàs dispensatio erit nulla. Quis verò Confessarius dicatur ab Ordinario approbatus, tractant Suarez 3. *part. tom.* 4. *disput.* 28. *sect.* 6. *&* 7. & cæteri in materia *de pænitent.* sufficiet autem approbatus ab Ordinario, cujus approbatio, si de revocatione non constet, sed secundùm communem errorem vulgi approbatio maneat. Ita Salas, & alii.

[illegible] hoc in R. [illegible] Notandum.

Sup. hoc ibidem. §. [illegible] [illegible]

2 Sed difficultas est de Confessore, qui fuit approbatus ab Ordinario, ad audiendas sacramentales confessiones certarum personarum, videlicet, virorum dumtaxat, & non mulierum, vel è contra: non tamen ob defectum scientiæ, sed ratione juvenilis ætatis, an iste possit exequi literas in forma Brevis S. Pœnitentiariæ ad favorem mulieris, v. grat. obtentas, vel è contra.

3 Affirmativam sententiam docet Sanchez *lib.* 8. *dis.* 38. *nu.* 26. quem sequitur novissimè Pater Perez *de matrimon. disp.* 48. *sect.* 5. *num.* 5. ubi sic ait: Verius mihi videtur approbatum ab Episcopo cum limitatione personarum, non defectu scientiæ, sed ratione ætatis, quòd juvenis sit, quod contingit, dum approbatur ad audiendas solas virorum confessiones, posse eligi ad expediendas prædictas dispensationes, sive viris, sive fœminis concessas. Ratio est, quia in eis litteris, dum petitur in expeditione approbatio Ordinarii unà cum gradu Doctoratus, spectatur potius scientia, ac rerum moralium peritia ad earum expeditionem. At hic utrumque suæ scientiæ testimonium habet. Quod etiam firmatur, quia valdè probabile est, censeri quoque hunc sufficienter approbatum, ut per Bullam possit ad utriusque sexus confessiones eligi. Ita Perez.

Sup hoc in [illegible] in alia ejus prima [illegible]

4 Confirmatur hæc opinio; nam iste Confessor est approbatus ab Ordinario, & propterea de eo verificantur verba illa, *ex approbatis*. Prætereà verba simpliciter prolata simpliciter debent intelligi; sed ista sunt simpliciter prolata: ergo debent simpliciter intelligi, & non cum supradicta limitatione.

5 His tamen non obstantibus, dicendum est, non posse exequi litteras Majoris Pœnitentiarii, nisi ad favorem earum personarum, ad quarum confessiones audiendas ab Ordinario admissus fuit, Emanuel 1. *tom. summa in* 2. *editione, cap.* 60. *conclus.*4. Petrus de Ledesma *summa Sacramentorum, de Pœnitent. cap.* 13. *post primam conclusionem, dub.*7. Suarez *tom.* 7. *de Pœnit disp.*27 *sect.* 7. *num.* 3. & alii. Ratio videtur clara, quia Major Pœnitentiarius sequitur simpliciter approbationem Ordinarii: ergo præsupponit in exequutore suarum litterarum eam jurisdictionem, & authoritatem, quam Ordinarius illi tradidit ad sacramentales confessiones audiendas, sed jurisdictio, & authoritas fuit tradita cum limitatione: ergo præsupponit in dicto exequutore jurisdictionem, & authoritatem cum dicta limitatione: ergo sicut ille fuit exclusus per Ordinarium ab audiendis confessionibus mulierum, vel è converso; ita etiam excluditur à Majori Pœnitentiario.

6 *Secundò*, Major Pœnitentiarius non magis intendit dictum Confessorem habilitare, & approbare, quàm fuerit habilitatus, & approbatus ab Ordinario: sed ab Ordinario fuit habilitatus, & approbatus cum limitatione; ergo etiam à Majori pœnitentiario cum eadem limitatione habilitatur, & approbatur ad exequendas prædictas Pœnitentiariæ litteras. Major patet, quia in toto prædictarum litterarum corpore nulla reperitur clausula, ex qua dictæ approbationis ampliatio colligi possit.

Ad rationes in contrarium allatas.

7 *Primò* respondetur, verba illa, *ex approbatis* non verificari in dicto Confessore, quia intelliguntur de confessoribus simpliciter, & non limitatè approbatis. Nam propositiones simpliciter admissæ excludunt limitationes, & conditiones.

8 *Secundò* respondetur, quòd verba simpliciter probata, simpliciter debent intelligi, nisi materia, de qua proferuntur, excludat illam generalitatem, & requirat specialitatem (ut est in caso nostro,) vel nisi contrarium constet de intentione proferentis, *ut suprà* probavimus. Et hæc omnia docet Pater Leone *in praxi pænitent. part.* 1. *fol.* 18. Ergo utramque sententiam probabilem esse puto.

9 Et sententiam Sanchez, præter Perez tenet Portel. *in dubiis Regul. verb. Confessor aperiens literas Papæ, num.* 5. ubi sic ait. Requiritur, quòd talis Doctor sit confessor approbatus, circà quæ, nota sequentia. *Primum* sufficere, ut sit approbatus ab Ordinario quamvis esset occultè revocata licentia superioris pro audiendis confessionibus, ita ut talis revocationis detur error communis, id est ignoretur omninò talis revocatio etiam ab ipso Confessore. Si enim de illa constet, non poterit aperire. *Secundum* est debere esse approbatum ab Ordinario, & non sufficere approbationem Academiæ alicujus. *Tertium* est, si sit approbatus cum limitatione, pro masculis tantùm ob defectum ætatis senilis, tamen poterit eligi pro aperiendis his litteris, sive id petat vir, sive fœmina; quia cùm aliàs sit Doctor, vel æquivaleat Doctori juxta sui Prælati judicium, poterit sufficienter tales litteras aperire, & ad hoc dicetur sufficienter approbatus.

R E S O L. CLV.

An semel Confessarius electus ex virtute literarum dispensationis possit vigore ejusdem Bullæ, inconsulto Majori Pænitentiario, variari?

Et an verò, si supradictæ litteræ aperiuntur à non habente supradictas qualitates, suo effectu frustrentur, aut priventur?

Et an peccet prædictas literas aperiens, si illis qualitatibus præditus non sit; Ex p.8. tr.3. Res.104.

§.1. NEgativè respondet Pater Leone *in praxi Pœnitent. part.* 1. *fol.* 22. si Confessor electus habeat conditiones præscriptas, & acceptavit suam electionem, *c. cùm inter Canonicos* 21. *de elect.* Navarr. *lib.*2. *consil. in* 2. *edit. tit. de officio delegati, consil.* 8. *num.* 1. Praxis Neapolit. *cap.* 11. *de dispensationibus matrimonialibus*.

2 Probatur *primò*; quia sicut non potest eligi Confessor alius ab expresso per Majorem Pœnitentiarium, ita neque potest variari electus vigore prædictæ Bullæ. Confirmatur; quia rescriptum diplomatis hujusmodi unicam tantùm Confessarii electionem concedit. Sermo enim simpliciter prolatus, intelligitur de unica vice, *l. boves* 85. *§. hoc sermone, ff. de verb. signif. Secundò*, quia jurisdictio legata, est jurisdictio delegans, *l.*1. *§. qui mandatum: ff. de officio ejus, cui est mand. jurisdict.* Ergo ad delegantem dumtaxat spectat illam extendere, & non ad partes, neque ad judicem; id enim, quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferi nequit, *reg.* 1. *d. quod nostrum* 11. *ff. de reg. jur. Tertiò*, quia jurisdictio delegata non potest de persona in personam, etiam de consensu partium prorogari. *cap. P. & G. per litteras*, 40. *de officio deleg. Quartò*, si posset fieri hujusmodi variatio ultra casum ignorantiæ repertæ, inconsulto Majori Pœnitentiario, multa indè inconvenientia sequerentur.

3 *Primò* enim facillimè declinaretur à Confessore prudente, docto, & discreto, ad imprudentem, ignauum, & indiscretum, quando per illum pensata qualitate absolutionis, dispensationis, &c. impendendæ, imponeretur pœnitenti canonica satisfactio, ac legitimæ pœnitentiæ adimplementum: quæ ut plurimùm pœnitentibus odiosa, nimis gravia, & quasi intolerabilia videntur. *Secundò*, gravitas delictorum non sentiretur: Ecclesiæ benignitas, divinaque misericordia non cognoscerentur, parvi penderetur propria salus, & aperiretur via ad graviora delicta perpetranda, cum non modica animarum jactura

4 Limita tamen, quando eligens reperit electum esse ignorantem, *l. de ætate*, 12. *§. finali, ff. de interrog. actio.* Goffred. *in summ. tit. de elect. num.*34.

5 Nec obstat dicere, quòd commissio in foro conscientiæ facta sequitur naturam illius fori, quæ est, ut pœnitens non teneatur acquiescere sententiæ unius confessarii, sed possit plures adire, variare; & propterea Confessor electus vigore diplomatis Majoris pœnitentiarii possit illo inconsulto variari.

6 Sed hæc objectio facillimè eliditur, respondendo, pœnitentem non teneri acquiescere unius Confessarii sententiæ, sed plures posse adire, quando non est ei præscriptus, & limitatus Confessor; secus verò est, quando à superiore est præscriptus Confessor, ut patet in Regularibus, quibus à superioribus præscribi solet Confessor, cui confiteantur, & tenentur illius sententiæ acquiescere, vel à superiore facultatem petere alium eligendi, nec possunt per se ipsos id facere. Ita etiam pœnitens eligendo Confessorem vigore literarum Majoris Pœnitentiarii, sibi deputat, non authoritate propria, sed Majoris Pœnitentiarii

tiarii nomine: ergo inconsulto Majore Pœnitentiario non poterit illum variare.

7 Hujusmodi autem commissio Majoris Pœnitentiarii sequitur naturam fori conscientiæ, quoad sigillum & secretum, non autem quoad libertatem variandi Confessorem: & nescio, quo fundamento dicatur intentionem, & voluntatem Majoris Pœnitentiarii esse, ut possit ipso consulto fieri hujusmodi variatio, dum expresse fit commissio Confessori, & non Confessoribus per Oratorem eligendis, &c. & ea tot annorum experientia contrarium mihi constat de mente Majoris Pœnitentiarii. Et hæc omnia docet Leone *loco citato*.

8 Sed non desinam hic adnotare, affirmativam sententiam docere Sanchez *lib. 8. disp. 27. n.* 40. quem etiam sequitur Perez *de matrim. disp. 48. sect. 5. n. 7.* cui adde Lezanam *in summa qq. Regular. tom. 4. verb. littera Apostolica, nu.* 19. ubi sic ait: An verò si prædictæ litteræ aperiantur à non habente prædictas qualitates, suo effectu frustrentur aut priventur, à nonnullis ambigitur. Et verior est pars negativa, quia illæ solùm exiguntur pro executoro dispensationem, non pro aperturo litteras. Sanchez *suprà nu.* 12. Naldus *in summa, verb. littera nu.* 8. peccabit tamen prædictas litteras aperiens, si illis qualitatibus præditus non sit, quia Papa, vel summus Pœnitentiarius solùm id committit illas habenti. Naldus *ibid.* Casu etiam quòd aperiantur ab uno Confessario, & ille nolit dispensationem concedere, potest Orator alium adire, & ab eo ipsam obtinere. Ratio est, quia hujusmodi litteræ concessæ intelligantur conformiter ad formam, & naturam confessionis sacramentalis, in qua nullo jure constringitur pœnitens quin variare possit, cùm non teneatur acquiescere opinioni unius Confessarii, quoties alium invenire potest habentem aliam opinionem probabilem. Naldus, & Bonacina *suprà*, cum Sanchez, & aliis contra Navarrum *lib. 1. cons. de offic. delegat. cons.* 8. Immò ipse Confessarius, qui in principio noluit dictam dispensationem concedere; potest, mutata sententia, id posteà facere, cùm sapientis sit mutare consilium ea justa causa, Bonacina *suprà* aliis relatis. Hucusque doctus, & amicissimus P. Lezana, cui ego libenter adhæreo, & in facti contingentia olim consului.

Sup. hac in principio antecedentis Ref.

RESOL. CLVI.

An Confessarius habens facultatem dispensandi super certam materiam, dispensatio sit valida, si in confessione sacramentali internè illam fecerit, putando tam ipse, quam pœnitens non esse necessarium verbis expressis facere?

Vel an sit necessarium iterùm expressè dispensare, & proferre verba dispensationis, dicendo, Dispenso tecum, &c.

At an hæc dispensatio possit fieri à Sacerdote, etiamsi dispensans sit absens? Ex par. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 118.

Sup. diffic. 12 [illegible]

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui, & affirmativè respondi, nullius tamen Doctoris auctoritate fretus, licèt tunc aliqui contrariam sententiam docuissent; sed modò nostram sententiam docet Turrianus *in select. disputat. part. 2. disputat. 31. dub.* 64. ubi sic ait. An sit vera dispensatio sit data facultate Confessario dispensandi circà certam materiam, & audita confessione pœnitentis Confessor absolutionem sacramentalem dederit illi rectè disposito, & pœnitens & Confessor non putaverunt esse necessarium expressè dicere, Dispenso te. Interrogatus sum primò, an sufficiat virtualis dispensatio, quæ hic videtur intervenisse. Secundò, an sit necessarium iterùm expressè dispensare, & proferre, verba dispensationis. Tertiò an hæc dispensatio possit fieri à Sacerdote etiamsi dispensans sit absens. Circà primum mihi videtur sufficere virtualis illa dispensatio. Secundò, cùm non sit sacramentalis absolutio, non video esse necessarium illam dispensationem repetere per verba expressa. Ad tertium respondeo absolutionem sacramentalem non posse fieri absente pœnitente, juxta decisionem Clem. VIII. sed hæc dispensatio non est absolutio sacramentalis, ut suppono, & ita fieri potest, absente persona cui conceditur dispensatio, ut constat in aliis dispensationibus, quæ omnia non solùm ut probabiliora, sed ut vera approbata sunt à viris doctissimis hujus Curiæ Matritensis. Hæc Turrianus, quæ hic transcribere volui adversùs illos, qui, quando supradictam sententiam ego consului, ægrè illam tulerunt.

RESOL. CLVII.

An dispensatio in litteris Pœnitentiariis fieri debeat in confessione sacramentali?

Et an Confessarius debeat esse approbatus sine limitatione?

Et an ad valorem dispensationis sufficiat, si confessio sit invalida?

Et an, opus sit, ut talis delegatus, sit Doctor juris Canonici, vel Magister in Theologia in Academia approbata, & non Licentiatus, nec cæteri alii?

Et notatur, quòd Regulares, quibus Superiores permiserint, habent privilegium expediendi has litteras, etiamsi non sint doctores, vel Magistri.

Et alii casus circà supradicta explanantur, & pro cæteris aliis clausulis prædictarum litterarum. Ex part. 3. tr. 4. & Misc. Ref. 71.

§. 1. FRrequenter in praxi occurrit iste casus, ideò circà præsentem quæstionem in gratiam Confessariorum magis practicabilia adnotabo; & quoad primum quæsitum affirmativè respondet Basil. Pontius *de matrimon. lib. 8. cap.* 21. *§. 1. num.* 17. Reginald. *tom. 2. lib.* 31. *cap. 28. num.* 217. & ratio est, quia omnia, quæ injunguntur in tali clausula secundùm communem de eis loquendi & intelligendi modum, spectant ad sacramentum Pœnitentiæ. Accedit, quòd ad Confessarium dirigatur commissio dispensandi, eumque approbatum, quam conditionem Concil. Trident. *sess.* 23. *cap.* 15. introduxisse in ordine ad auditorem confessionum, verba illius dubitare non sinunt, & requirendo in confessario qualitatem approbationis, supervacanea videtur posita qualitas Magisterii, si confessio non esset necessaria. Sup. hoc in Ref. sequ. ex Ref. præcedenti [illegible] Tertia Re.

2 Verùm negativam sententiam docuit Sanchez *de matrim. lib. 8. disputat. 34. num.* 29. Salas *de legib. disput. 20. sect. 10. num.* 98. & Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 3. disput. 6. punct. 15. 15. §. 1. num.* 6. quia Pontifex non dicit dispensationem expediendam esse pro foro pœnitentiæ, sed pro foro conscientiæ; forum autem conscientiæ non est forum sacramentale, sed secretum & extrajudiciale: ergo, &c.

3 Sed licèt hæc sententia negativè olim esset satis probabilis, hodiæ tamen non potest sustineri, sed prima opinio affirmativa est tenenda, per ea, quæ adducit Filliucius *tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 10. numer.* 356. ubi sic asserit. Notandum secundò an exigatur confessio sacramentalis, necne? olim erat probabile non requiri quia non addebatur clausula *audita, confessione, non aliter, neque alio modo*, sed tantùm in foro conscientiæ, quòd distinguitur à foro pœnitentiæ, & medium est intra forum externum, & forum pœnitentiæ sacramentale, quòd scilicet fiat, non publicè adhibitis testibus & notoriè, sed secretè in foro animæ internæ, sed extra confessionem, ut potest quis absolvi à censura ab Episcopo, & tunc sine confessione. Hodie autem ex clausula dicta confessio est omninò necessaria. Sic ille, & novissimè etiam Ant. Fernandez *& in instruct. confess. part.* 1. *docum.* 4. §. 1. *numer.* 6. ubi sic ait; *Tercera clausula destos dos breves dice que le absuelva del voto, y que le imponga penitencia saludable. Sanchez dice que no es menester que sea en confession, pero Reginaldo tiene lo contrario, porque despues aca se annade en las letras que sea en confession, y assi se ha de hazer.* Hæc ille.

4 Cùm igitur hodie sit necessaria confessio, ut patet ex tenore literarum, quæritur an ad valorem dispensationis sufficiat si confessio sit invalida; & de hoc caso olim ego interrogatus fui, & respondi quòd si confessio est invalida defectu doloris, vel integritatis circà alia peccata, non autem circà id, de quo petitur absolutio, vel circà rem, de qua petitur dispensatio, satis est dicta confessio, licèt invalida: secus autem si non esset integra, ut dixi respectu ejus cujus quæritur dispensatio, & ita in facti contingentia liberavi quemdam pœnitentem & Confessarium ex magnis angustiis stante supradicta distinctione, & doctrina, quam docet Suarez *tom. 4. disput. 34. sect. 4. num.* 9. & Filliucius *tom. 1. tractat. 10. part. 2. caput. 10. num.* 355. Sup. hoc infra in Ref. 159.

5 Sed deveniendo ad secundum quæsitum, videlicet an dicta confessio sit facienda cum Sacerdote approbato absolutè, vel sufficiat, si sit approbatus pro viris, verb. grat. & non pro mulieribus, pro personis hujus oppidi, &c. affirmativam sententiam, nempe sufficere si sit aliquo modo approbatur, docet Sanchez *de Matrimon. tom. 1. lib. 7. disputat. 34. numer.* 16. & ratio est, quia litteræ asserunt Confessarium debere esse approbatum ab Ordinario; sed talis Confessarius, de quo loquimur, est approbatus ab Ordinario, ergo, &c. non enim approbatio restringenda est ad approbationem absolutam. Sed ego prorsus negativam sententiam tenendam esse puto, si respectu petentis dispensationis approbatus non sit, & ita docet Riccius *in decis. Cur. Arc. tom. 4. decis.* 34. *num.* 2. Basilius Pontius *de matrimon. lib. 8. cap. 22. §. 1. num.* 13. Reginald. *tom. 2. lib.* 32. *cap.* 28. *num.* 214. & Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disput. 6. punct.* 15. §. 1. *num.* 1. Guttierez *de matrim. cap. 28. num.* 19. & ratio est clara, quia, sicut suprà firmatum est, hodie est præmittenda confessio ad has litteras expediendas; ergo, qui illam efficere non est capax, non erit capax hujus delegationis, quod est valdè notandum à Confessariis, qui ex opinione Sanchez fœdè in hoc labi possunt, & Sanchez scripsit antequam verba illa apponerentur in dictis litteris. Limitat tamen nostram sententiam Filliucius *tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 10. num.* 352. nisi Confessarius approbatus, verb. grat. pro maribus tantùm, vel pro fœminis tantùm esset simul Doctor, vel Magister; sed hæc limitatio mihi non placet quia talis Doctor, seu Magister Sup. hoc infra in Ref. 158. §. Sed difficultas.

ster non poterit excipere confessionem necessariò hodiæ mittendam à petente dispensationem, ergo, &c.

Sup. hoc ibid. §. ad medium verb. Ex priv.

6 Notandum est tamen hic obiter adornatum supradictæ materiæ, quòd Regulares, quibus Superiores permiserint, habent privilegium expediendi has litteras, etiamsi non sint Doctores, vel Magistri; si verò supradicti judicent esse subreptitiam, aut invalidam dispensationem, possunt mutare posteà sententiam, vel impetrans dispensationem potest alium adire, qui sibi videatur dispensationem validam esse judicaturus: secus autem in foro externo, si judex delegatus declaret dispensationem esse subreptitiam. Ratio est, quia cùm talis commissio facta sit pro foro conscientiæ, ea sequitur ejusdem fori naturam, quæ est ut pœnitens non adstringatur acquiescere unius Confessarii sententiæ, sed possit alium adire, illeque prior Confessarius possit re melius perpensa, mutare suam sententiam. Ita Basil. Pontius *de matrim. lib. 8. capit. 21. §. 1. nu. 14.* Riccius *part. 4. decis. 34. n. 2.* Castrus Palaus *loco citat. nu. 2. & 3.* Anton. Fernandez *in institut. Sacerdot. ubi suprà nu. 2.* Reginald. *num. 314.* & alii.

Sup. hoc sb. in §. 1. ad lin. 6. & in §. ult.

7 Sed quia in dictis Pœnitentiariæ litteris aliquæ clausulę apponuntur, breviter dico circa primam, quod præter dicta, talis delegatus opus est, ut sit Doctor juris Canonici in aliqua Academia, vel Magister in Theologia, & non sufficit esse Licentiatum in decretis Theologiæ, aut Doctorem juris civilis, neque harum facultatum Professorem in Academia approbata, neque Magistrum in Theologia secundùm institutum Regularium. Circà secundam clausulam præter ea, quæ dicta sunt, præmittere debet dispensans causæ cognitionem, aliàs nulla est dispensatio, & in hac cognitione potest credere dicto etiam non jurato petentis dispensationem non recipiendo testes, si vult tamen expostulare juramentum, potest, & si constat, causam esse notoriam, vel ipsi delegato cognita sit, nullum erit examen præmittendum; quòd si cognoscat aliundè causam esse falsam, non debet credere latori. Monita verò, ut lator dicat veritatem manifestando ei quantum intersit, ne dispensatio frustretur, non sunt necessariò facienda, ita ut illa omittendo dispensans peccet, & dispensatio sit nulla. Circà tertiam clausulam dico non esse in potestate dispensatoris illa opera omittere, quia apponuntur pro forma, potest tamen ea moderari prout sibi videbitur, debent tamen esse opera supererogationis, undè confessio, quæ inter ea opera numeratur, imponi quidem non potest frequentior, quàm menstrua, ut saltem aliquo die mensis confiteatur: potest tamen præscribi bimestris, sed cui non satisfaciat per aliam, ad quam ex voto, vel pœnitentia teneatur, quicquid perperam asserat Salas. Circa quartam clausulam, ut litteræ dilanientur, dico hoc non esse de substantia dispensationis; mens enim Pontificis est, ne litteræ illæ in foro externo suffragentur. Cæteræ verò clausulæ non habent difficultatem, solùm difficultas est in clausula, quæ apponitur, maximè in dispensationibus pro foro externo, ne sub pœna excommunicationis latæ sententiæ recipiat Ordinarius quodcumque munus, &c. ubi Filliucius *tom. 1. tr. 10. part. 2. cap. 10. nu. 363.* Sanchez, & Salas *loc. citat.* asserunt sub dictis verbis non prohiberi stipendium debitum laboris, ea consuetudini; verùm novissimè Gavantus *in enchirid. Episc. ver. matrimonii impedimenta, n. 34.* statuit dispensationem nihil prorsus posse accipere, sivè pro laboribus in instruendo processu, sivè pro decreto dispensationis matrimonialis, & ita testatur declarasse sacram Cardinalium Congregationem *die 22. Aprilis* 1619.

Sup. hoc de secunda clausula ag. is lacè infr. in Res. 161.

Sup. hac tertia clausula latè inf. in Re. 162.

Sup. hoc inf. in re. 163. & 168. & in aliis eodem primarum not.

Sup. hoc in res. nos. prox. laud.

RESOL. CLVIII.

An virtute literarum continentium facultatem dispensandi, dispensatio fieri debeat in Sacramento confessionis? Ex part. 8. tr. 3. Res. 105.

Sup. hoc in §. præterito.

§. 1. AFfirmativè respondet Leone *in praxi pœnit. part. 1. fol.* ubi sic ait: Adverte, facultatem Confessoribus per Brevia, seu Bullas Majoris Pœnitentiarii concessam, non esse liberam, ut possit Confessor ea simpliciter, & ad suum libitum, hoc est in confessione sacramentali, vel extra illam uti: sed est ita limitata, ut non nisi in sacramentali confessione illam exercere valeat, & si secus faciat, nulliter facit, nam excedit fines mandati: qui fines diligenter sunt observandi etiam in nominibus, præsertim quando sumus in substantialibus *l. diligenter 5.* ubi communiter Doctores *ff. mandati*. Quæ conclusio.

2 *Primò* probatur, quando potestas alicui attribuitur respectu certę qualitatis, quicquid extra illam fiat, non valet. Ita Decius *in l. factum à judice 132. ff. de reg. jur. num. 1.* Felin. *in cap. cùm ordinem, de rescriptis*. Sed potestas in Brevibus Majoris Pœnitentiarii concessa Confessoribus, est respectu sacramentalis confessionis, ut patet ex ipsis verbis Brevium: ergo quicquid agitur extra sacramentalem confessionem, nulliter à prædictis Confessoribus agitur: ergo Confessores non possunt facultate uti extra sacramentalem confessionem.

3 *Secundò* probatur: sicut judex non potest exercere suam jurisdictionem extra suum territorium *l. fin.* ubi Doctores *ff. de jurisdiction.* &c. ita neque Confessor delegatus potest exercere suam jurisdictionem delegatam extra sacramentalem confessionem, quæ est Confessoris præscriptum, & limitatum territorium: ergo debet priùs ingredi suum territorium, hoc est, audire sacramentalem Oratoris confessionem, & posteà jurisdictionem sibi delegatam exercere.

4 *Tertiò* probatur: Judex officium suum excedens non agit ut judex, sed ut privatus, & ideò illi impunè non paretur. Ita glossa *in l. non videtur 128. §. qui jussu ff. de regul. jur.* Ita confessor excedens suum officium, hoc est, non audita sacramentali confessione, non agit, ut confessor, sed tamquam unus de populo, ut ex se patet. Nam confessor est Confessor correlativè ad sacramentalem confessionem; & sicut unus de populo nulliter, & invalidè exequeretur Brevia Majoris Pęnitentiarii, ita etiam Confessor non præmissa sacramentali confessione Oratoris nulliter exequitur.

5 *Quartò*: ista clausula, *Audita sacramentali confessione*, importat conditionem, sine qua non fuisset concessa hujusmodi facultas Confessori, ut patet ex quotidiano, & numquam interpellato stylo sacræ Pęnitentiariæ officii in materiis, quæ Confessoribus committuntur: immò, si petatur per Confessores à Majori Pęnitentiario aliqua facultas exercenda extra confessionem, solet, continuò denegari; ergo, non præmissa sacramentali confessione, censetur hujusmodi facultas suspensa, & quicquid illius vigore operatur, invalidum est, & nullum: ergo, &c.

6 Et hanc sententiam tenet etiam Basilius Pontius *de matrim. libr. 8. capitul. 21. numer. 12.* & probat sequentibus rationibus. *Primò* quia nulla est distinctio fori pęnitentiæ, & fori conscientiæ. Cumque Pęnitentiarius hanc dispensationem committat in foro conscientiæ, debet etiam intelligi fieri debere in foro pęnitentiæ. *Secundò*, omnia, quæ in prædictis litteris continentur, indicant sacramentalem confessionem. Nam utuntur verbo, *absolvendi*, cujus non est usus in dispensationibus. Ait etiam in forma Ecclesiæ consueta, quæ particula ostendit idem Sacramentum. Requirit quoque in executore ejus dispensationis qualitatem Confessoris approbati ab Ordinario. At nulla alia commoda assignari potest ratio, cur ea conditio requiratur, nisi hæc, si enim propter idoneitatem, sufficiebat, qualitas Doctoratus, in Academia approbata, quæ sine dubio majus est argumentum idoneitatis, quàm Confessoris qualitas. *Tertiò*, quia saltem Religiosi Societatis JESU, & alii Regulares nullo gradu insigniti, qui ex privilegio suprà tradito expediunt has dispensationes, non poterunt eas exequi extra sacramentum Pęnitentiæ, quia in Bulla Gregor. XIII. in qua ejusmodi conceditur privilegium, expressè dicitur, *auditis confessionibus*.

7 Verùm negativam sententiam tenet Sanchez *lib. 8. disput. 34. num. 13.* cui ego olim adhæsi, & quam tuetur etiam novissimè Perez *de matrimonio, disputat. 48. sect. 5. nu. 13.* Quia si Pęnitentiarius committens has dispensationes; vellet præmittendam necessariò confessionem sacramentalem, id claris verbis explicasset. Nam nulla sunt verba in expeditione litterarum, quæ id exprimant per modum conditionis, ut ex eorum tenore constat. Non enim ponuntur cum particula aliqua conditionem denotante, qualis est, *si*, *dummodo*: Neque etiam ponuntur per ablativum, nam ille ablativus absolutus, injuncta pęnitentia salutari, non injungitur facultati dispensandi, sed absolutioni sacramentali, si ea verba, à mutatione propositi eum absolvas, eam important. Undè absolutè conditionem non important, eo quòd id jure inest; constat enim in omni confessione sacramentali esse pęnitentiam injungendam.

8 Adde, quòd ille ablativus absolutus, auditis confessionibus, refertur ad absolutionem sacramentalem à peccatis, & non ad dispensationes, sicut etiam eisdem Religiosis conceditur facultas absolvendi à peccatis, & censuris eis annexis, & tamen ea probabilissima Doctorum sententia constat, illum ablativum absolutum referri ad solam à peccatis absolutionem, ac licere virtute ejus privilegii absolvere extra confessionem reum à censuris. Neque enim eadem est ratio absolvendi à peccatis, & dispensationis expediendæ; illud enim jure divino exigit prævium confessionem: hoc autem nullo jure eam petit, nec aliquam cum illa connexionem habet. Et certè vix credi potest, ut facultas, quam sacra Pęnitentiaria concedit Doctori extra confessionem, juxta nostram sententiam, velit, ut coarctetur ad confessionem respectu Religiosorum. Nam sensus, ac mens Pontificis est eandem facultatem, & eodem modo concedere Religiosis, quo Pęnitentiaria sacra Doctori concedit.

9 His tamen non obstantibus, hodie cessat hæc difficultas; undè sententiam affirmativam Patris Leonis tenendam esse puto. Nam in Brevibus, quæ à sacra Pęnitentiaria expediuntur, apponi solent hæc verba, *Quatenus audita sacramentali confessione*, &c. vel in ipso actu sacramentalis Confessionis tantùm, nec aliter, nec alio modo, ut observat Escobar *in Theolog. moral. tr. 1. examin. 16. c. 4. n. 224.* à Cruz *in Bullam Cruc. disp. 1. cap. 6. dub. 21. nu. 22.* Lezana *in summa, tom. 4. verb. littera Apostolica, n. 20.* & Pater Thesaurus *in praxi de pœnis p. 1. cap. 22.* qui me citato, in variis locis adducit plures Doctores,

quos ego adduxeram. Undè, ut dixi, non est recedendum ab ista sententia, & cautè legendi sunt Sanch. Perez, & alii.

RESOL. CLIX.

An si confessio sit sacrilega, dispensationes, prout in superiori Resolutione dictum est, sint invalidæ? Ex p.8.tr.3.Res.106.

§. 1. HOc dubium ponit Pater Leone *in praxi Pœnit. part.* 1. *fol.* 30. ubi sic ait. Posito igitur, quòd præmittenda sit sacramentalis confessio Oratoris; insurgit ex præmissis difficultas non levis. An scilicet Orator recipiat validè dilationem, commutationem votorum, absolutionem à censuris, dispensationem super irregularitate, rehabilitationem ad beneficia, &c. quando præmittit quidem confessionem peccatorum suorum, sed nullam, & invalidam, vel ob defectum integritatis, attributionis &c. Et dicendum videtur, gratias hujusmodi non suffragari; nam præsupponunt Oratorem necessariò dispositum per sacramentalem confessionem, ut *suprà* dictum fuit; prædicta verò confessio non est sacramentalis, sed sacrilega: ergo per eam non fuit dispositus Orator ad recipiendum prædictas gratias; ergo eas non recipit.

2 *Secundò* probatur: Gratiæ hujusmodi exequutionis committuntur Confessori, ut judici in foro interno; sed Confessor non est judex in foro interno nisi audita sacramentali confessione: ergo non potest exequi, & concedere dictas gratias, nisi audita sacramentali confessione; ergo neque Orator illas recipiet, nisi facta sacramentali confessione.

3 Contrariam autem sententiam veriorem esse puto, videlicet illas gratias suffragari, etiam non præmissa sacramentali confessione valida, sed sacrilega. Et moveor.

4 *Primò* ad hoc dicendum, quia nullo jure præscribitur dilationem, commutationem, &c. fieri in sacramento Confessionis, cùm non sint materię necessarię sacramenti Pænitentiæ, Sanch. *lib.* 4. *cap.* 54. *n.* 17. Suarez *lib.* 6. *c.* 16. *de voto, n.* 4. *vers. hac ergo* Henriq. *lib.* 7. *de Indulgentiis*, *c.* 30. *n.* 7. & alii.

5 *Secundò*, quia sumus in materiis favorabilibus, & de suo jure non habentibus necessariam connexionem cum sacramentali confessione, & propterea non sequitur necessariò, ob invaliditatem confessionis etiam gratias, quæ eam non necessariò subsequuntur, esse invalidas, dummodo reliqua valida subsistant, & causæ allegatæ sint veræ, & non fictæ.

6 *Tertiò*: Confessor in hoc casu adimplevit omnia requisita ex parte sua pro legitimè, & canonicè administranda autoritate sibi in diplomate demandata, ut præsupponitur. Ergo ex parte sua validè concedit dilationem, commutationem, dispensationem, &c. Pœnitens autem per sacrilegam confessionem non redditur incapax recipiendi ea beneficia, quæ de sui natura esse possunt sine sacramentali confessione, immò cum sacrilega confessione: ergo validè recipit hujusmodi dilationes, commutationes, &c. Hucusque Leone: qui alias adducit rationes, & respondet ad contraria.

7 Et ita etiam hanc opinionem ex Suarez tenet Escobar *in Theolog. moral. lib.* 1. *exam.* 16. *cap.* 4. *num.* 124. optimè limitans si defectus confessionis non oriretur ex defectu integritatis circà rem, de qua petitor dispensatio.

RESOL. CLX.

De clausula dispensationum propter periculum incontinentiæ? Ex part.8.tr.3.Res.107.

§. 1. CIrcà causam dispensandi allegatam, videlicet, timorem incontinentiæ; respondeo cum Portel. *in dubiis Regul. verb. Confessor. aperiens litteras Papa*, *numer.* 6. quòd non sufficiunt quæcumque tentationes carnis, nec quodvis periculum lapsus in illas, nec timor unius, vel alterius lapsus, sed requiritur maximum periculum frequentis lapsus; ita ut ea persona dici queat vivere incontinenter. Hoc patet ex verbis clausulæ, ibi, *Continenter vivere posse non speras*; quæ sonant habitum vivendi incontinenter, & consequenter periculum unius, vel alterius lapsus non est justa causa in hoc dispensandi, sufficiet tamen ad dispensandum, si hoc grande periculum frequentis lapsus proveniat, vel ex fragilitate complexionis, vel ex pravo habitu acquisito.

2 Et ideò Salas *de legibus*, *disp.* 20. *sect.* 10. §. 3. *numer.* 97. sic ait: In dispensationibus voti castitatis, vel religionis pro foro conscientiæ adhiberi pro causa solet timor incontinentiæ propter stimulos carnis, quos quis patitur, & tentationes occurrentes. Tunc autem neque sufficit quævis tentatio, nec quodvis periculum, sed magnum, sivè oriatur ex prava inclinatione, aut complexione naturali, sivè ex pravo habitu. Ita ille, cui adde Filliucium *tom.* 1. *tr.* 10. *part.* 2. *c.* 10. *n.* 353.

RESOL. CLXI.

De clausula dispensationum in ordine ad diligentem oratoris examinationem.

Et pro praxi supradictæ difficultatis aliqua alia annotantur, & explanatur. Ex part.8.tr.3.Res.108.

§. 1. CIrcà hanc clausulam Perez *de matrim. disputation.* 48. *sect.* 5. *num.* 9. observat, quòd diligens examen præmitti debet, non receptis testibus, sed ipso solo, cum quo dispensaturus est, examinato. Cùm enim hæc dispensandi facultas committatur in solo secretissimo conscientiæ foro, illius fori leges aptari debent, quæ sunt, ut confessioni pœnitentis integra fides habeatur. Undè nec juramentum de veritate dicenda petendum est, tametsi contrarium dicat Basilius Pontius *lib.* 8. *cap.* 21 *num.* 16. Et quamvis in hoc assimiletur ista examinatio absolutioni sacramentali, sed non in omnibus. Nam in sacramentali absolutione est omninò judicium ferendum juxta pœnitentis confessionem. At in ejusmodi dispensatione, si Confessarius sciat aliundè, quàm ex confessionis Sacramento preces allegatas in ea dispensatione esse falsas, aut tacitam veritatem esse necessariò explicandam, non debet dispensare, quamvis pœnitens eas veras asserat. Addo, cùm examen hoc assignetur pro forma executionis, adeò necessarium videtur, ut eo non præmisso, quamvis causæ veritas subsisteret, nulla esset dispensatio, ut benè Sanch. *disp.* 34. *cit. nu.* 26. & Basilius Pontius *n.* 26. Ratio est; quia fit expressio in litteris hujus conditionis, alio modo, quàm jure inest, & ideò inducit formam. Jure enim tantùm inest, si preces veritate nitantur; at in nostro casu additur, si per diligentem examinationem inveneris sic esse, seu preces veritate niti. Ergo, &c.

2 Et hæc omnia maximè contra Pontium, quòd non sit exigendum juramentum, tenet Lezana *in summa tom.* 4. *verbor. littera Apostolica*, *num.* 21. & Portel. *in dubii Regul. verb. Confessor aperiens litteras Papa*, *num.* 7. ubi sic ait. Tenetur Confessarius examinare diligenter istam causam in secreto absque testibus. Neque tenetur à penitente exigere juramentum, quia ad conscientię forum id non permittitur, sed debet in Deo obtestari, ut vera loquatur; quod si Confessor per aliam viam noverit pęnitentem falsum dicere, non poterit dispensare. Undè intelliges, quòd quando in Concil. Trident. *sess.* 22. *cap.* 5. *de Reformat.* dicitur, dispensationes Pontificias non valere, nisi præsententur Ordinario illius, qui impetravit, id intelligi de dispensationibus fori externi, non verò de his, quæ sunt fori interni. Si verò Confessor iste dispensaturus id jam novit anteà ex confessione sacramentali, non indiget novo examine. Si autem Confessor neque examinet, neque conscius aliàs sit de illa justa causa, & re vera à parte rei est justa causa, quàm ille neque scit, neque examinat, & tamen dispensat: dispensatio nulla est, quia non servavit formam substantialem præscriptam pro actu illo faciendo. Ita ille, cui adde Salas *de legibus*, *disp.* 20. *sect.* 10. §. 3. *num.* 97. & Guttierez *in qq. Can. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 112.

3 *Nota* tamen, quòd in ordine ad monita, & consilia danda pœnitenti antequam Confessor dispenset, debet Confessor monere, ut veritatem integrè, & sincerè declaret, quia illa negata dispensatio non valebit. Attamen si Confessor talia consilia, & monita ommittat, servando reliqua, dispensatio valida erit.

RESOL. CLXII.

De clausula dispensationum in ordine ad confessiones, & aliàs pœnitentias injungendas.

Et adducuntur diversi casus contingentes in praxi pro adimplendis supradictis pœnitentiis.

§. 1. ADhæc elucidanda, sic respondet Portel. *in dubiis Regul. verb. Confessor aperiens litteras Papa*, *nu.* 10. Circà pœnitentias injungendas taxatas in prædictis litteris de Confessione facienda singulis, mensibus, &c. Nota *primò* teneri Confessorem injungere aliquas confessiones statis temporibus faciendas, & aliqua pœnitentiæ opera perpetua, quorum aliqua sint quotidie exercenda. Id enim clarè innuitur in dictis litteris. *Secundò* eo non obstante committitur arbitrio Confessoris quantitas aliorum operum pœnitentiæ, & pietatis, præter illa, quæ quotidie facienda jubetur imponere. *Tertiò*, circa confessionem singulis mensibus injunctam, relinquitur arbitrio Confessoris, ut possit esse bimestris: attento statu pęnitentis occupati, distracti, & similiter impediti, tali enim oneri fortè succumbet cum periculo animæ, patet ex verbis clausulæ de confessione menstrua, cùm dicitur: *vel quoties tibi videbitur*. Quod verò attinet ad obligationem pœnitentis, in hac confessione menstrua, facienda: Nota *quartò*, satisfacere tali pęnitentiæ si confiteatur quovis die cujusvis mensis. Ut si v.gr. pro mense Decembri confiteatur prima die Decembris; pro mense verò Januarii confiteatur ultima die sequentis Ianuarii. Si verò talis pœnitens omittat confessionem in aliquo mense (quidquid sit de peccato omissionis) non tenebitur in conscientia illam omissam confessionem supplere mense sequenti: quia fuit onus præcedentis mensis, sicut dicitur de divino Officio omisso in uno die. Neque tempore Quadragesimę

in illo

In illo mense, quo confitetur ut Ecclesiæ satisfaciat, tenebitur ad hanc menstruam confessionem iojunctam: quia summus Pœnitentiarius novit fore, ut in aliquo illorum mensium coincidat Ecclesiæ præceptum, & tamen ad duplicem confessionem non obligat. Neque si iste penitens aliàs ex voto, vel ex pœnitentia injuncta ab alio Confessore tenetur confiteri singulis mensibus, per has menstruas confessiones non satisfacere huic præcepto, de quo loquitur pro ista dispensatione, sed tenetur illas duplicare singulis mensibus. At Confessor hujus obligationis conscius prudenter ageret; si hunc non obligaret ad aliam confessionem menstruam, si inde lapsus, vel omissionis periculum timeret: sed posset trimestrem, aut quadrimestrem imponere, quia ei datur arbitrium circa talem confessionem menstruã.

2 Circà alia opera pietatis, pœnitentiæ jussa imponi putat Sanchez *citata disput. n. 4.* sufficere, ut in quavis hebdomada una die qua poterat vesci carnibus, ab illis abstineat, vel una die singulis hebdomadis jejunet, vel una die cilicio utatur, vel flagellis carnem verberet, vel quodvis horum operum faciat una die in quavis hebdomada. Quòd si viderit Confessarius hoc grave fore pœnitenti debili, poterit jubere, ut quodvis illorum operum faciat non singulis hebdomadis, sed una die io diabus, vel tribus hebdomadis. In particulari verò de operibus Religionis, quæ jubentur imponi quotidie pro dispensando voto Religionis, ut ea quotidie exequens recordetur voti, quo tenebatur, putat Sanchez sufficere, quòd quotidie injungantur, vel Litaniæ, vel Psalmi Pœnitentiales, vel quinquies Oratio Dominica, cum oratione Angelica. Quando verò dispensandum est votum castitatis, jubet summus Pœnitentiarius, ut imponantur aliqua opera pietatis quotidie implenda, ut meminerit prioris voti, quæ opera pietatis possunt esse, quæcumque opera misericordiæ, ut recitare quinquies Orationem Dominicam, & Angelicam pro animabus Purgatorii, vel pro vivis in peccato existentibus, vel eleemosyna quotidiana, vel quodvis opus misericordiæ. Et hæc omnia latiùs docet etiam Perez *de Matrim. disp. 48. sect. 6. à num. 1. usque ad nu. 8.*

R E S O L. CLXIII.

De clausula apponi solita in dispensationibus, dummodo copula non intervenerit.

Et quid de alia clausula, Dummodo copula non interfuerit, sub spe facilioris dispensationis, *an in tali casu, si spes non fuerit exterius significata, sed tantum interius concepta, an in tali casu, si copula taceatur, dispensatio sit valida.* Ex par. 11. tr. 5. & Misc. 5. Res. 36.

§. 1. SUppono tamquam probabile, taciturnitatem copulæ in petitione dispensationis non irritare dispensationem, Ita Pontius, Hurtadus, Perez, & alii à me alibi adducti.

2 Sed quid dicendum, si Pontifex in dispensatione apponat clausulam, dummodo copula non intervenerit.

3 Respondeo, quòd si talis clausula apponatur, & commissio à Papa facta est pro foro externo, quando ea copula Ordinario non planè constat, etiamsi concurrat infamia, aut semiplena probatio copulæ, & etiamsi concedamus eos teneri fateri copulam, quando infamia existit, aut semiplena probatio, adhuc quantumvis illicitè negent copulam, valida erit dispensatio facta ab Ordinario. Nam quando ordinario non planè constat, non censetur intervenisse copulam modo sufficienti, quia commissio facta fuit Ordinario io foro exteriori, seu judiciali; atque adeò clausula illa, intelligenda est in eodem foro. Si verò Ordinario copula planè constet, & dispenset, dispensatio nulla erit, quia clausula illa est quædam conditio reddens commissionem conditionalem, atque adeò commissio ei limitatur, ut juridicè dispenset dependenter à talis conditionis veritate juridicè constante. Et ob eandem causam, quando in petitione exprimitur copula, in commissione verò Papæ additur clausula illa *dummodo copula habita non sit spe facilioris dispensationis*. Si ordinario juridicè constet sub ea spe habitam fuisse, nulla erit dispensatio, si verò ei planè non constet sub ea spe fuisse habitam, valebit dispensatio, etiamsi verè fuerit sic habita.

4 Quando verò commissio Papæ fit pro foro merè interno conscientiæ, qualis est in litteris datis. *Discreto viro Confessori, &c.* & io ea ponitur clausula: *Dummodò copulam fuerit*: aut alia, *Dummodò copula habita non sit spe facilioris dispensationis* etiamsi copula sit omninò occulta, & non constet Confessori Commissario: aut etiamsi spes illa sit eodem modo occulta, dispensatio erit nulla; si in priori casu copula fuit verè habita, aut in posteriori casu fuit habita sub ea spe; quia tunc commissio data fuit Confessori Commissario ad dispensandum dependenter à veritate non habitæ copulæ, aut non habitæ sub ea spe, tamquam à conditione. Et ita docet Dicastillus *de Sacram. tr. 2. tr. 50. disp. 8. dub. 7. n. 134.* quos citat, & sequitur Leander. *ubi infr. q. 33. n. 34.*

5 Sed difficultas est, an quando pro foro conscientiæ interno in commissione Papæ apponitur clausula, *Dummodo copula non interfuerit sub spe facilioris dispensationis*; an inquam io tali casu, si spes non fuerit exterius significata, sed tantùm interius concepta; an inquam in tali casu si copula taceatur, dispensatio sit invalida? Ego olim negativè respondi, sed nominatim contra me Dicastillus. Verùm ego adhuc puto nostram sententiam probabilitate non carere, & præter Castrom Palaum, Hurtadum, & Perez, tenet etiam Leander *de Sacr. tom. 2 tract. 10. disput. 25 quæst. 34.* & Martinus de San Joseph *in monastr. Confess. tom. 1. libr. 1. tract. 46. de matrim. numer. 7. in fine.* At circà superius dicta vide notandam opinionem, quam tradit Henriquez, & probabilem potat Martinus de San Ioseph, *ubi supra numero 5.* ubi sic ait, *Bien es verdad que Henriquez* libr. 12. capitul. 2. num. 7. litt. X. *dixe, que la clausula*: Dummodo copulam non habuerint: *no la señala el Pontifice, como condicion, sino como modo, ò carga, que se pone al Ordinario en el modo del examen pues parece rigor irritar la dispensacion por copula occulta, que no manda el Derecho declarar.* Ita ille; cui adde Joannem de Soria *in Epilogo Summarum par. 2. tractat. 2. sectio. 1. disp. 10. §. de dispensatione*: qui etiam sententiam Henriq. probabilem putat. Sed ut verum fatear, ut plurimum Doctores illam non approbant.

R E S O L. CLXIV.

De clausula dispensationum, Dummodo impedimentum inde proveniens occultom sit.

Et notantur, & explanantur illa, quæ in litteris Pœnitentiariæ aliquando apponuntur, ut conjux impedimenti ignarus certior fiat de prioris consensus nullitate. Ex p. 8. tr. 3. Res. 110.

§. 1. EX doctrina multorum Doctorum hoc dubium examinat Lezana *in tom. 4. verb. littera Apostolica, num. 28.* ubi sic ait. Circà particulam illam in forma dispensationis matrimonii, scilicet, *Dummodo impedimentum inde proveniens occultum sit, notandum*, hic *occultum* sumi, ut distinguitur contra publicum. Quare licèt ab aliquibus tale impedimentum sciatur, ac proindè probari possit, dicitur occultum, & tunc solùm non dicetur occultum, sed publicum, quando est publicum non solùm in civitate, sed etiam in majori parte viciniæ, Collegii, Monasterii, vel Parochiæ, dummodo saltem decem personæ inveniantur in quavis dictarum communitatum, in quibus id publicum fit. Ita Sanchez *suprà, numer. 55.* Filliucius *suprà, num. 360.* Bonacina *supra num. 7.* post Salas, Reginaldum, & Suarez, quos refert. Dicetur adhuc hoc impedimentum occultum, si copula ipsa sit publica in ratione copulæ, non verò sit publica in ratione impedimenti, id est, si sciatur copula, at non sciatur illud esse impedimentum dirimens matrimonium. Neque enim verè dicetur delictum publicum, si tantùm actus illius materialiter sit publicus, nisi sit publicus formaliter, id est, quatenus est delictum. Quia qualitas adjuncta verbo debet intelligi secundùm qualitatem ejus *l. in delictis §. 1. ff. de noxalibus.* Navarrus *in manual. cap. 27. num. 55.* Sanchez *suprà, num. 56.* Bonacina *suprà*. Si tamen hoc impedimentum jam sit deductum ad forum contentiosum, non dicitur occultum, quia jam spectat ad forum externum, in quo casu Papa non vult, ut dispensatio concedatur. Reginaldus *suprà, num. 219.* Portel *suprà numer. 13.* & alii communiter. Quod iotellige, nisi penitens, deductus ad forum externum, fuit ibi absolutus, quia in tali casu crimen dicetur occultum. Suarez *de censur. disput. 41.* Sayr. *in thesauro, tom. 1. l. 4. capital. 17. num. 23.* Portel. *suprà, num. 14.* Etiamsi falsis testibus se defenderit; quia hoc non tollit, quin crimen maneat occultum, cùm non amiserit famam, per sententiam enim illam recuperavit. Sanchez *suprà numer. 57.* Bonacina, & Portel *suprà*. Dummodo contra ipsum non fuerit saltem semiplena probatio, quia crimen positum in foro externo cum semiplena probatione, etiamsi absolvatur, cùm ex illo oriatur infamia, jam non potest dici occultum. Suarez *suprà n. 6.* Bonacina, & Portel *suprà*, contra Sanchez etiam *suprà n. 58.* Placet etiam quòd idem Bonacina *ibidem* advertit contra eundem Sanchez, quòd si delictum est plenè, vel semiplenè probatum etiamsi nondum sit intimatum reo, censeri publicum, tum quia tunc adest infamia ipsius, tum quia, quæ judicialiter fiunt coram judice personam publicam sustinente, publica dici debent, Hucusq; Lezana.

2 *Notandum* hic obiter ex Sanchea, Portel. *in dubiis Regular. verb. Confessor aperiens litteras Papæ, numer. 17.* adnotare illa verba, quæ in litteris Pœnitentiariæ aliquando apponuntur; ut conjux impedimentis ignarus certior fiat de prioris consensus nullitate, non esse de essentia dispensationis, sed inservire quasi instructionem Confessarii, ut contractus matrimonii sequentis fi. certior. Dat causam præcipuè, quia sæpius hæ frustrarentur dispensationes, si id esset necessarium. Sæpè enim continget, non posse detegi nullitatem absque periculo detegendi delictum, & maximè, si impedimentum sit ex parte fœminæ, cujus delictum si viro detegatur, erit causa multorum jurgiorum, ac periculorum: & sic Doctores multi consulunt peti hanc dispensationem occultè, tacita nullitate prioris

prioris consensus. Sic explicat Sanchez. Ego credo, illum sic clariùs exponendum, si matrimonium fuit nullum, quia fœmina, verbi gratia ante matrimonium habuit copulam cum fratre præsentis mariti, tunc, ut hoc matrimonium denuò ineatur, non est manifestandum delictum huic viro putato marito, quod delictum fuit causa impedimenti. At credo omninò, quòd dicendum est viro saltem remotè, & quasi conditionaliter, ut si fortè antea matrimonium fuerit nullum, denuò consentiat. Si enim hoc saltem modo non consentiat denuò, non iterabitur verè, neque contrahetur matrimonium, eo modo, quo professus nulliter ob occultum impedimentum ignoratum, non ratificat professionem per quemcumque actum externum, nisi illi constet de impedimento, saltem in confuso, & dicat se denuo consentire, saltem ad cautelam. Ita Portel, cui ego adhæreo.

R E S O L. CLXV.

De clausula literarum dispensationum Sacræ Pœnitentiariæ, nempè Gratis ubique. Ex p. 8. tr. 3. Res. 151.

Sup. hoc in R. seq. & sup. in R. 157. 3. ubi propè finem, & in tom. 3. tr. 7 lorè in R. 46. & in tom. 4. tract. 1. R. 40. 5. Neque ad medium.

§. 1. LOquens de hac clausula Salas *de legibus disputation.* 20. *sect.* 10. §. 3. *num.* 99. sic ait, Difficultas circà illam clausulam apponi solitam in litteris sacræ Pœnitentiariæ, *gratis ubique*, quæ denotat, nihil pro his accipi posse, etiam per viam compensationis, sed eas gratis omninò expediri, quod adeò verum est, neque summus Pœnitentiarius has litteras dans possit in signum gratitudinis aliquid etiam spontè datum recipere, ut testatur Navarr. *libr.* 4. *cons.* 50. *de sponsalib.* in dispensationibus verò pro externo foro specialiter prohibentur, ut Ordinarius ulla possit munera recipere, dum exequitur dispensationes, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ.

Sup. loquendo in hac Rel. lege doctrinam Rel. seq. 1. ...

2 Dubitari verò potest, an licita sit consuetudo, qua in aliquibus Diœcesibus accipiunt isti Commissarij quantitatem aliquam pecuniæ pro labore, quem subeunt in receptione testium ad confirmandam veritatem precum, & in illa dispensatione expedienda.

3 Aliqui hanc consuetudinem damnant, quoniam hæc clausula universaliter prohibet omnem præmij receptionem, & cuicumque judici delegato prohibitum jure communi est, aliquid accipere præter esculenta, & poculenta gratis oblata; ita habetur *cap. statutum* §. *insuper de rescript. in* 6.

4 Dico tamen *primò*, per se loquendo, peccatum mortale est, accipere pretium in hac clausula prohibitum, incurrique excommunicationem propter illud: quia licèt in principio solùm ponatur verbum, *monemus*; tamen intentio præcipiendi lata excommunicatione declaratur.

5 Dico *secundò*, per accidens, ubi viget consuetudo accipiendi aliquid non esse peccatum, quia hæc clausula solùm prohibet acceptionem pretij, non munerum gratuitorum, item solùm prohibet accipere stipendium, quod animum judicis corrumperet, quale non est illud, quod consuetudine datur.

6 Deindè illa clausula generalis non derogat privatæ consuetudini sufficienter præscriptæ, textusque ille in contrarium adductus solùm loquitur de judice delegato per litteras justitiæ ad litem inter partes agitandam: qualis non est ille executor. Hæc omnia Salas.

7 Sed non deseram hic apponere ea, quæ circa præsentem quæstionem latè observavit Pater Perez *de Matrimon. disp.* 48. *sect.* x. *num.* 6. ubi sic ait.

8 Dico *primò*, certum videri; si dictus officialis expedita omninò dispensatione, & finita delegatione munera reciperet, non contravenire huic clausulæ, nec incurrere illius excommunicationem. Patet, quia cessat jam omninò tota prohibitionis causa, cùm jam fuerit suo munere functus. Quod si spe dicti muneris, ac remunerationis post finitam dispensationem oblati, moveretur judex ad minus benè munus suum obeundum, illicita illi esset talis muneris, ac præmij receptio, & censuram incurret; quia mens Pontificis in prædicta prohibitione est, ne Ordinarius muneribus excæcatus non rectè fungatur suo officio. Undè si munus illud finita executione dandum, illum etiam excæcat, & corrumpit, manifestè contravenire videtur prædictæ clausulæ, & censura ligari. Firmo hoc verbis ultimis rescripti dispensationis, sic dicentibus: *Mandamus, quatenus depositâ per te omni spe cujuscumque muneris, aut præmij etiam spontè oblati, à quo te omninò abstinere debere monemus.* Ubi ponderanda est illa particula, *depositâ omni spe. Volumus autem, quòd si spreta monitione nostra, ejusmodi aliquid muneris, aut præmij occasione dictæ dispensationis exigere, aut oblatum recipere, temerè præsumpseris, excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurras:* quæ verba, si rectè ponderentur, comprehendunt quoque munus acceptum finita dispensatione, si spe illius allectus officialis suum obierit ministerium.

9 Dico *secundò*; per talem clausulam non prohiberi officiali Commissario, laboris impensi in exequenda dispensatione stipendium aliquod, si illud sit jure, vel consuetudine debitum. In hoc convenio cum Sanchez, ob rationem dictam *num.* 5. Addo tamen, cùm expeditio dispensationis communiter sit brevissima, & facillima, via crèdi posse, ut jure aliquo, vel consuetudine sit pro ea obeunda designatum stipendium aliquod. Nam judici delegato, qualis est ipse Officialis in Ordine ad dispensationis executionem, prohibetur stipendium, quod sit alicujus ponderis, vel momenti.

10 Dico *tertiò*, prohiberi officiali prædicto munus aliquod, quod sit alicujus momenti, sub excommunicationis pœna. Patet ex verbis clausulæ adductis *num.* 5. Tum etiam, quia, ut constat ex *cap. cùm ab homine*, *statutum*, judici delegato, qualis est, in ea causa dispensationis ipse officialis, prohibetur aliquid recipere à partibus tanquam munus oblatum, etiamsi in gratitudinis præmium sponte offeratur, adeò ut teneatur ad restitutionem, non obstante quavis partium remissione.

11 Dico *ultimò*, prædicto officiali non esse prohibitum accipere esculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis diebus consumitur.

12 Movear *primò*, quia id permissum est accipere judici delegato, ut constat ex *cap. statutum, de rescriptis, in* 6. *Secundò*, ejusmodi esculenta, & poculenta solùm exiberi solent non ad corrumpendum judicem, ut minùs benè munus suum obeat, sed ut majori diligentia, ac brevitate perficiat suam commissionem. *Tertiò*, quia jam videtur usu, & consuetudine receptum, ut in grati animi significationem prædicta esculenta, & poculenta exhibeantur ad conciliandam benevolentiam; & similiter accepientur ob eundem finem, & ne ea offerentes ægrè ferant, & indignentur, si non recipiantur. Undè infero in tali rescripti clausula solùm prohiberi munera, præsertim à manu, ut pecuniam, equum, torquem, annulum, & his similia; & ab his meritò dici, ut omninò abstineant. Et prohibitio cujuscumque muneris, intelligenda est de hoc genere munerum à manu, quod solet esse majoris æstimationis, pretij, ac valoris apud homines. Huc usque Perez. Sed adversùs ejus doctrinam tenet, & adducit multas declarationes Cardinalium Garcias *de benef. tom.* 2. *part.* 8. *cap.* 1. *nu.* 102. *& seq.* omninò videndus.

R E S O L. CLXVI.

An pro expediendis dispensationibus recipere quis aliquid possit? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Res. 84.

§. 1. NEgativè respondendum est, & ita in sacræ pœnitentiariæ literis hæc verba semper apponuntur. *Gratis ubique*; verùm hoc procedere putat Sanchez, & Filliucius, quos citat, & sequitur Homobon. de Bonis *in exam. Eccles. part.* 3. *tract.* 13. *cap.* 11. *quæst.* 31. *suppos.* 4. quando munera exhibentur ante expeditionem, secus si peracta dispensatione aliquid gratitudinis gratia reciperetur, quia in tali videtur cessare ratio prohibitionis. Immò non desinam hic adnotare Gutierrez *de matrimon. cap.* 118. *num.* x. Homobonum *ubi suprà*, & alios docere, quòd in supradictis verbis interdici censentur ea tantùm dona, quibus recipientis animus corrumpi potest, & à tramite justitiæ avelli; sed alij contrarium docent.

Sup. hoc in R. praecedenti, & in alio ejus primo tomo.

R E S O L. CLXVI.

An curialis, qui, ut faciliùs dispensationem impetret, mutat narrationis substantiam, incurrat excommunicationem? Ex part. 8. tract. 3. Res. 68.

§. 1. QUoad hanc quæstionem, suppono cum Portel *respons. moral. tom.* x. *cas.* 49. *num.* 6. validum esse rescriptum, quoad illam partem, in qua non contingit subreptio, etiamsi Curialis, vel sollicitator scienter subreptionem in ea parte commiserint, inscio illo, in cujus favorem rescriptum obtinetur, qui verum Curiali proposuerat. Ratio est, quia subreptio contingit solùm in una rescripti parte separabili ab alia, ut supponitur; tum quia impetrans non dicitur obtinere rescriptum per dolum, vel malitiam. Tum quia *cap. super litteris*, decernitur, dum subreptio contingit, invalidum esse rescriptum in pœnam perversitatis ipsius impetrantis. Hic autem non adest culpa, seu perversitas ipsius impetrantis, sed in sollicitatore; sollicitator autem graves pœnas incurrit, vel meretur subreptionem committendo.

2 Sed difficultas est, an talis sollicitator incurrat censuram; affirmativè respondet Henriquez *l.* 12. *c.* 3. *nu.* 7. ubi sic ait: Curialis, sollicitator, aut scriptor, qui ut faciliùs dispensationem impetret, mutat substantiam narrationis, aut commissionis, manet excommunicatus. Ita ille, qui in glossa *lit. R*, citat motum S. Pij V. Cardinalem, Gigantem, & Navarrum.

3 Sed, ut verum fatear, hoc omninò negandum est, quia motus S. Pij V. nullam imponit excommunicationem, sed solùm decernit; ut pœna falsitatis plectantur; & ita docet Sanchez *lib.* 8. *disp.* 21. *num.* 58. cui adde Merollam *to.* 2. *disput.* 4. *cap.* 6. *num.* 397.

4 *Notan-*

4 *Notandum* est tamen hic obiter, non esse tenendum, quod docet Barthol. Soc. *consil.* 270. *Consideratis*, *ad finem*, *volum.* 2. nempè quando subreptio non commissa est ab eo, cui rescriptum impetratur, quia veritatem narravit; sed ab alio, ut à Curiali, vel sollicitatore, qui vel falsum expressit, vel veritatem sibi propositam conticuit, ignorantiam partis impetrantis excusare, ne rescriptum sit subreptitium. Et refert, Rotam dixisse, sic decisum esse ab Urbano Papa in beneficialibus. Et ait jura loquentia in beneficialibus extendi à Doctoribus ad alias Principis gratias. Idem sustinet Felinus *cap. super litteris*, *num.* 7. *versic. demum circà prædicta*, *de rescriptionib.* Ceterùm hoc non est tenendum, quia intentio concedentis deficit, quoties est subreptio circà causam finalem, æquè procedit, quando ipsemet impetrans commisit generaliter subreptionem, vel alius eo inscio. Idem probatur ex *cap. si motu proprio*, *de prabend. in* 6. ibi, secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eo oblatam.

R E S O L. CLXVIII.

An beneficiis titulus revalidetur per regulam Cancellariæ de triennali possessione, aut aliam præscriptionem, non obstante pœna inhabilitatis, aut privationis imposita proviso, nec alia opus sit dispensatione, aut tituli habilitatione?

Et quid de possidente beneficium pacificè per triennium, sed mala fide, vel si quis simoniacè sit institutum in beneficium per ignorantiam?

Et an pensio non revalidetur per regulam de triennali?

Et an obligatio restituendi fructus, v.g. beneficiorum, non tollatur per regulam de triennali?

Et aliqua alia circà supradicta docentur, & explanantur? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Res. 26.

§. 1. Casus est satis practicabilis, & de illo ego sæpiùs interrogatus fui, & affirmativè respondi cum P. Thesauro *in Praxi de pœnis part.* 1. *cap.* 30. *quæstion.* 3. ubi docet inhabilem ex pęna, vel irregularitate ad beneficium obtinendum, & non ex conditione personæ, ut sunt merè laici, si bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium triennali pacifica possessione tutum esse, & titulum revalidari, excepta inhabilitate ex simonia scienter contracta, vel ex violenta intrusione, vel quando Beneficium esset reservatum reservatione clausa in jure communi; quia hos solos casus regula excipit: ita tenet quoad inhabiles, quę quidem intelligenda sunt ubicumque non adsit clausula derogatoria hujus regulæ.

2 Sed pro elucidatione hujus Quæstionis non deseram hic apponere ea, quæ circà illam observat novissimè doctus P. Dicastillus *de just. lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 1. *dub.* 12. *num.* 249. *& seq.* ubi sic asserit. Illud etiam est maximè advertendum, tanquam speciale per regulam Cancellariæ, de triennali possess. Quòd si quis beneficium Ecclesiasticum trienni spatio pacificè possideat, sine ingressu simoniaco, jus in eo acquirit, quòd certum est in ordine ad actorem, seu petitorem quemcumque, ut eum tali exceptione expellere possit.

3 Controversia tamen est inter Doctores, an etiam locum habeat absolutè, ut Beneficii Ecclesiastici dominus efficiatur absque eo, quòd teneatur alium titulum exhibere. Covarr. *Regula Possessor. part.* 2. *§.* 10. *numer.* 10. Molina. *disput.* 10. cum glossa *in cap. conjungit. de dolo*, *& contumacia*. Negant ex *regula* 1. *juris in* 6. quod Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione Canonica obtineri, hæc tamen auctoritas non convincit, cùm responderi possit, eam regulam veram esse jure ordinario, secluso extraordinario remedio usucapionis. Ideò contrariam affirmantem scilicet partem tenet Navarrus *lib.* 3. *Consiliorum*, *consil.* 3. *de prabend. & lib.* 1. *consil.* 8. *num.* 2. *de renunt. edit.* 2. Sà *verb. beneficium*, *numer.* 14. Less. *cap.* 6. *dubit.* 10. *in fine*. Et *cap.* 35. *dub.* 25. *num.* 140. Nicol. Garz. *tract. de beneficiis*, *part.* 8. *cap. num.* 15. Rebuff. *tractat. de Pacif. possess. num.* 248. Sanchez *lib.* 7. *Moral. cap.* 29. *numer.* 89. qui tres posteriores, & aliqui alii recentiores resolvunt, si aliquis simoniacè institutus fuit per ignorantiam v. g. quando Pater pro filio ignorante numeravit pecuniam; prodesse regulam triennalem possessioni cum bona fide, & ejusmodi titulo colorato, neque alia opus esse dispensatione, aut tituli habilitatione.

4 Omninò tamen displicet, quod Navarrus ait *citata consil.* 8. & Sà *cit. num.* 14. triennio possidentem beneficium pacificè, etiamsi mala fide, fieri ejusdominum, cujus rei veritatem non assequor (quamvis cum prædictis Doctoribus sentiant alii) nam ad acquirendam vim titulo præscriptionis requiritur bona fides. Non me latet aliqua esse argumenta, quibus id sibi videantur probare. Primò, quia per regulam Cancellariæ aliquid de novo inducitur ultra jus commune; sed nihil operaretur, nec de novo induceret, si requireretur bona fides. Secundò, quia regula tantùm petit titulum coloratum, & duos excipit, scilicet, Simoniacum, & intrusum in beneficium vacans apud Sedem. Tertiò, quia in temporalibus, in negotio præscriptionis agitur de majori præjudicio, cùm per præscriptionem verum jus, & dominium acquiratur. Ideò mirum non est, quòd requiratur bona fides. Per hanc verò Regulam Cancellariæ tantùm acquiritur possessio ad vitam possidentis duratura. Ita Ludovicus Gomez *regula de Triennali*, *quæstion.* 42. qui testatur his in Rota sic esse decisum, atque hanc exceptionem de possessione triennali mala fide reddere tutum etiam in foro conscientiæ possidentem; quia Papa ad vitandas lites, & scrupulos hoc potuit facere: immò, & dare verum jus, & dominium propter plenissimam in beneficialibus potestatem, quam habet: in quo videtur consentire Covarruvias *nu. illo* 10. quamvis dicat non reddere tutum in conscientia.

5 Verius tamen est (ut dicebam) requiri bonam fidem, nec est credibile Papam favere peccanti malæ fidei possessori: deindè generalis illa regula juris *cap. Possessor. de Regulis juris in* 6. scilicet malæ fidei possessorem nullo tempore pręscribere: etiam in spiritualibus locum habet, ut rectè Gloss. *cap. contingit. de dolo*. Dicastillus *loco citato*.

6 Notandum est tamen hic obiter. Primò, quòd pensio non revalidatur per regulam de triennali, quia regula loquitur de beneficiis propriè dictis, quæ collatione, præsentatione, vel institutione obtinentur, ut Gomez *super reg. de triennali*, *quæst.* 4. & ita de pensionibus concludunt Gomez *ibi*, *quæst.* 50 Rebuff. *de pacific. possess. num.* 91. Sanchez *opusc. lib.* 2. *capit.* 1. *dub.* 29. *num.* 12.

7 Notandum secundò, quòd obligatio restituendi fructus, v. gr. beneficiorum, non tollitur vigore regulæ de triennali, quia hæc revalidat titulum beneficii tantùm, non autem juvat ad fructus acquirendos, quando à lege impeditur acquisitio, vel infertur privatio: sed bene tollitur dicta obligatio usucapione triennali, si intervenerit continua bona fides de eo triennio, scilicet ob ignorantiam invincibilem dictæ penæ privationem inferentis (nisi ubi lex derogat possessioni) imò tunc secundum multorum probabilem sententiam, neque eam pœnam privationis incurrit, qui invincibiliter eam ignoravit: hæc omnia Sanch. *in Decalog. lib.* 2. *capitul.* 5. *numer.* 11. *&* 12. cum ibi allegatis. Item quòd fructus nulliter percepti ex beneficio, vel pensione ob titulum vitiosum, præscribantur triennio cum bona fide, docet Sanchez *consil. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 16. *num.* 20.

R E S O L. CLXIX.

Si quis per triennium pacificè possedit beneficium, sed à principio cum mala fide, quæritur, an adjuvetur regula Cancellariæ de triennali possessione?

Et quid si à principio possedit bona fide?

Et notatur, triennalem possessionem juvare, quando provisus beneficiis est capax? Ex part. 11. tr. 5. & Misc. 5. Res. 3.

§. 1. Affirmativam sententiam conatur stabilire P. Thom. Hurtadus *var. tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. *§.* 17. *num.* 948. *cum seqq.* ubi sic ait; Pontifex in præfata regula solùm excludit simoniacos, & intrusos, exceptio autem firmat regulam in contrarium: ergo quamvis quis sit inhabilis, quia excommunicatus, aut quia sine ætate requisita, aut quia illegitimus, si tamen per triennium pacificè possedit, non potest beneficium ab alio impetrari, sed ad ordinarium pertinet examinare quo titulo beneficium possideat. Quæ doctrina etiam est vera, non solùm si adsit bona fides, sed etiam si mala, ut tenent Ludovic. Gomez *ubi suprà quæst.* 42. & Covarru. *conc.* 4. cùm enim Pontifex in hac regula statuenda intendat lites evitare perpetuas, si esset requisita bona fides, impetrans beneficium objiceret possessori, quòd bona fide careret, quòd non est difficile; & rursus possessor probare deberet se habuisse bonam fidem; quod valdè difficile est, & sic lites non evitarentur. Undè Rota apud Farinacium *tom.* 2. *decision.* 181. *numer.* 2. de anno 1606. dicit, quod in quærendis non requiritur bona fides ex Balbo 2. *part.* 3. *partis quæstion.* 13. *numer.* 9. Quod qua ratione sit intelligendum, dixi supra *tractat.* 8. *capit.* 1. *&* 3. Tenet etiam verùm in foro conscientiæ, ita ut possessor, etiam malæ fidei civili post triennalem possessionem pacificam secutus sit in conscientiæ foro, & non solùm in judiciali. Ita contra Thomam Sanchez *lib.* 7. *in decalog. capitul.* 29. *numer.* 89. Ludov. Gomez *quæstio.* 42. *citata*, ubi dicit, *sic ibi fuisse decisum in Rota suo tempore*. Et decisio Rot. 181. clarè dicit, quod in bonis acquirendis non requiritur bona fides, sed voluntas principis, potentis sic disponere, ut potuit Papa propter plenissimum dominium, quod habet in Beneficiis omnibus, & sic fecit in regula de triennali ad sedandas lites, & scrupulos auferendos. Sicuti qui accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ subdens peccata clavibus, cum dolore illorum, & si accedat cum ignorantia culpabili mortalis, & sic accedat cum mala fide, tamen accipit verum, & validum Sacramentum, etsi informe, ut dixi *Resolut. de Confess. informi*, quæ typis dabitur *part.* 2. *hujus tom. tractat. ultim.* Quia Christus habens plenitudinem potestatis sic statuit. Ita quamvis quis pacificè possidens per triennium (nisi sit simoniacus, & intrusus in beneficia in corpore juris Papæ reservata) mala fide beneficium possideat, acquirit validum

titulum, ut securus sit in conscientia, quia ad evitandum majus inconveniens, ita ob bonum publicum Pontifex determinavit in Præfata Regula.

2 Neque ex hoc sequitur, quòd Pontifex faveat peccanti, quia hoc est per accidens, sicut nec Christus per hoc, quòd qui accedit cum ignorantia moraliter vincibili ad Confessionem accipiat Sacramentum verum, & validum, licèt informe, peccatori favet, quia hoc est per accidens, non ex intento Christi, & Pontificis, quia Christus semper intendit Sacramentum formatum, & Pontifex bonam fidem excludentem peccatum. Quando autem dicitur in regula *Possessor*, quòd Possessor malæ fidei nullo tempore præscribit, *de regul. jur. in 6.* intelligitur, quando possessor est malæ fidei ob titulum reprobatum, ut quia possidet rem furtivam, vel invasam injustè: tamen si sit possessor alicujus beneficii, etiamsi non habeat titulum validum, quia erat incapax illius, vel ex defectu ætatis, vel quia erat excommunicatus; & sic habeat malam fidem, tamen Princeps supremus, qualis est Pontifex, potest determinare, quod post possessionem triennalem habet titulum, quo in conscientia tutus possit retinere Beneficium, quamvis aliàs illud obtinuerit incapax. Ut enim optimè notavit Thom. Sanchez *ubi supra numer.* 85. iste Clericus excommunicatus, aut non habens ætatem sufficientem, non est omninò incapax, sicut laicus, qui incapax est, & tituli, & possessionis, sed est incapax solùm tituli, non possessionis. Quare Pontifex post triennalem possessionem dispensando in illa incapacitate ad titulum, reducit possidentem ad statum, in quo possit retinere Beneficium, & ut faciat fructus suos. Sicut dum dispensat in radice Matrimonii, reducit contrahentes, ac si ex tunc validè contraxissent, & sic filii nati sunt legitimi, ut suprà dixi §. 4. Sed in hoc de possessore malæ fidei peccaminosæ nihil determino, sed subiicio dictamen sapientioribus. Hucusque Hortadus; qui poterat in favorem suæ sententiæ adducere Castrum Palaum à me alibi adductum. Et hæc sententia, quòd magis est, extat apud Emanuelem Sà in editione Romana expurgata à Magistro Sacri Palatii *verb. Beneficium, num.* 16. ubi sic asserit: Triennio possidens beneficium pacificè, etiamsi mala fide, fit ejus dominus, quibus adde novissimè Patrem Urbanum *in Theologia morali tract. 3. tit. 17. §. Possessio triennalis pacifica fol.* 670.

Alibi [illegible] in 2. [illegible] in [illegible] 3 Quæstione.

3 Sed hanc opinionem prorsus refellendam esse puto, ut communiter refellunt Doctores, & improbat novissimè Stepho. Baunius *in praxi beneficiorum, disp. 11. quæstion. 5.* Primò, quia præscriptio in ordine ad acquirendum rei præscribendæ dominium nullarum est virium sine bona fide; at triennalis possessio præscriptio quædam est, ergo.

4 Confirmatur. Nulli suum scelus patrocinari debet: faceret verò, si exacto triennio, ei mala sua fides, acquirendi beneficii causa foret, cum ea eo lucrum caperet.

5 Et quidem si de canonibus agitur, peractum est negotium, cùm sententiæ cui nostra est opposita, adversetur *Canon finalis, de præscriptionibus*, ex Concil. Lateranens. sumptus, sunt hæc ejus verba. *Quoniam omne, quòd non est ex fide, peccatum est: Synodali judicio definimus, ut nulla valeat sine bona fide præscriptio, tam canonica, quàm civilis, cùm generaliter sit omni consuetudini, & constitutioni derogandum, quæ absque peccato mortali observari non potest. Undè oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte alienæ rei conscientiam habeat.* Hactenus Canon.

6 Sanè est regula de triennali possessione sine vi ad effectum transferendi dominii rei, quæ præscribitur, sine colorato titulo: at esse hic cum mala fide non potest, cùm qui alienum occupat sine verò, aut probabili titulo, ac colorato, fit violentus, & intrusus, ergo &c.

7 Tertiò, abhorret à prudentia, eredere, Pontifices Romanos tantùm ab antiqua descivisse Petri Apostoli virtute, ac fide, ut authoritate sua viam velint munitam esse ad scelera, quæ severitate censurarum, tam acerbè castigant in nocentibus; at id eos moliri est certum intelligentibus, in hac temporum corruptela, morumque, & animorum, nihil esse proclivius, quam ut opum cupidi, ac honoris supra meritum, in alienum se inferant, spe non modò impunitatis proposita, sed & juris, ac potestatis illud acquirendi, ut fieret, si malæ fidei possessor triennio illud præscriberet.

8 Quartò, quia commune est per totum axioma, malæ fidei possessorem non præscribere: sic enim Pontifex *reg. 2. de regulis jur. in 6. Possessor malæ fidei ullo tempore non præscribit.* Et hæc omnia docet Baunius *ubi suprà*, qui respondet ad argumenta: quæ in favorem affirmativæ sententiæ adduci possunt. Et ideò rectè Layman *in Theolog. moral. lib 3. tract. 1. capit. 8. num.* 16. contra Emanuelem Sà; & Navarrum invehitur. Vide etiam Reginaldum *tom. 2. lib. 3. tract. 3. capit. 18. n.* 260. Bzovium *to. 2. lib. 7. c. 31. qu. 1.* Joann. Baptistam Parollet. *in Palæstra Cleric. p. 3. c. 1. litt. Z.* Ugolio de Perez *Epist. p. 2. c. 50. §. 16. n.* 4.

9 Sed nota hic obiter, triennalem possessionem juvare, quando provisus est beneficii capax: nam mulier conjugatus, bigamus, excommunicatus, suspensus, interdictus, Regularis ad beneficium sæculare sine legitima facultate, & è contra per hujusmodi non juvantur hac regula. Possessio enim etiam longissimi temporis non tribuit jus incapaci. Rebuff. *de pacific. possess. numer.* 206. Tamen Gomez *quæst. 2.* in hac regula affirmat incapaces hac regula juvari, quia solùm simoniaci, & intrusi excipiuntur conciliantur distinctione; incapaces non juvantur, ut mulier, & hujusmodi, ut de hæreticis juribus, & rationibus probat Ricc. 2. *part. resolut.* 5. Juvantur benè, quia sunt aliqui capaces, sed à jure canonico privati. Paroletus *fol.* 15. *part.* 3. Primam sententiam mordicus tenet, Baunius *ubi supr. quæst. 2. & 3.* Secundam sententiam docet Hurtadus *loc. citat. numer.* 948. Tertiam sententiam distinguentem docet Paroletus *ubi suprà litt. X. declarat. 2. numer.* 5. Undè ex his ego olim interrogatus respondi, illegitimum gaudere privilegio regulæ triennalis possessionis. Idem puto de excommunicato, aut qui sine ætate requisita Ordines suscepit, ac de similibus.

Sup. contentis in hac §. in 2. [illegible] in tribus ejus primis §§. & in ejus [illegible]

RESOL. CLXX.

An dubia excutiantur circà Regulam Cancellariæ de triennali possessione. Primò, an irregularis possit adjuvari hac triennali possessione?

Secundò, an hæc regula de triennali suffragetur in gratia subreptitia?

Et tandem notatur collationem beneficii factam invalido, vel suspenso non esse ipso jure invalidam, sed irritandam.

Ex quibus aliqua alia inferuntur circà supradicta. Ex p. 11. tract. 5. & Misc. 5. Res. 4.

§. 1. QUæro primò, an irregulares possint adjuvari hac triennali possessione?

Negat Baunius *in praxi de Beneficiis, disp. 11. q. 6.* his verbis; Mens mihi est, sicut, & Reginaldo, & Rebuffo. Etenim ad rationem colorati tituli, sine quo non subsistit triennalis possessio, subjecti capacitas est necessaria: at eam irregularis non habet: ergo, &c. Major ostenditur: Moniales etsi centum annis Ecclesiam viro destitutam occupent, à regula tamen de triennali possessione consequenti beneficii jus, ac facultatem habituræ sunt nullam. Rebuff. *de pacif. ampliat. 3. n. 4. & 5.* Fabricius *de beneficiis tam virorum, quàm mulierum, n.* 40. At hujus rei causa non est alia, quàm earum incapacitas: ergo, &c. Sed ego adhæreo affirmativæ sententiæ, quam ipse Baunius concedit esse probabilem, & securam, nempè quòd irregulares, & id genus homines culpa sua beneficii incapaces, non sint de eorum hominum genere, qui excluduntur privilegio regulæ, quales sunt intrusi, simoniaci, & provisi de beneficio reservato Pontifici reservatione, quæ sit in corpore juris inclusa; & ita tenet Parisius *vol. 4. cons.* 96. Gomez *q. 10. 15. & 27.* Sanch. & alii. Præcipua ratio nostræ sententiæ est, quia, ut diximus, excipiuntur tantùm in hac regula simoniaci, & intrusi: ergo ea juvari irregulares quid vetat?

Sup. hoc in seq. usque ad 9 Quæro secundo hujus Res. sup. in Res. 168. in tribus primis ejus §§. & in ejus [illegible]

2 Consequentia probatur. Exceptio in non exceptis firmat regulam, ut *ex can. dominus 22. quæst. 7.* Dinus probat *in lib. 2. de regul. juris, pag. 4. num. 5. & seqq.* At non alii vulgò existimantur indigni, qui regulæ hujus privilegio gaudeant, quàm qui simoniaci sunt, & intrusi: irregulares ergo, modò tamen incogniti, & occulti, ab ejus usu, commodisque non debent excludi; sic ille.

3 Ex his Baunius *q. 7. & 12.* infert, inhabilem jure Ecclesiæ, juvari hac regula, si est ejus inhabilitas occulta.

4 Ratio est, quòd nescitis, cujus est inhabilitas occulta acquirendi tituli colorati incapax. At hunc occulta inhabilitas non impedit, cùm collationis impedimentum ex hypothesi lateat.

5 Secundò, ab hac excludendi regula sunt hi tantùm, quos exclusos Pontifex voluit: at de hoc non sunt numero, nisi simoniaci, & intrusi: ergo in eorum non sunt classem includendi irregulares quilibet, sed hi dumtaxat; quorum est manifesta inhabilitas.

6 Tertiò, sunt actus omnes, quos exercet occultus inhabilis, validi: at id esse non posset, si titulum coloratum non haberet, juxta Thom. Sanch. *de matrim. disp. 22. n.* 49.

7 Ex his patet, illegitimo hujus regulæ ope, ac beneficio, acquiri Sacerdotium, quod ei fuit collatum, quia non est de exceptis in regula: ergo cùm exceptio firmet in non exceptis *regulam 22. q. 7. can.* 6. fiunt illegitimi per præsentem, possessores beneficii à se pacificè triennio possessi.

8 Patet secundò, Idem esse de sæculari judicium, si beneficium regulare tribus annis sine turbis ac tumultu possideat, & contra si regularis sæculare, nam neuter est exceptus à regula, ergo cùm per dispensationem Pontificis ambo beneficiorum sint capaces, regularis quidem sæcularium, sæcularis autem regularium censendi sunt ad ea dispensati esse per hanc regulam.

9 Quæro secundò, an hæc regula de triennali possessione habeat locum in conscientia? Negat Covarruvias *in Regul. possessor. 2. part. §. 10. conclus. 7.* eo quòd Pontifex in sua regula molestiam possessori triennali, exacto possessionis suæ trien-

Sup. hoc in R. seq. §. 1. & lin. [illegible]

trieunio ereari quidem nolit, ſed de beneficio ab eo retinendo, ne verbum quidem habeat, quod eſt argumento per hanc regulam, jus ad beneficium irrevocabile, firmumque ac ſtabile non dari triennali poſſeſſori, ſed tantùm adverſario, id eſt actori, actionem in eum non tribui, vi cujus de poſſeſſione deiici queat, ac beneficio ſpoliari: *Non moleſtari enim, ſeu non inquietari, idem important de jure canonico, quod ſilentium imponere, ac audientiam denegare*, Gomeſius *in hanc regul. quaeſt. 58.* at vetare alicui, ne ſit in repetitionem rei ſuæ moleſtus alteri, non eſt illi jus in illam, dominiumque plenum dare: ergo, &c.

10 Confirmatur. Exceptionis conceſſio non eſt juris in rem collatio: ſed per hanc regulam, datur tantùm triennali poſſeſſori exceptio, & non actio, & ſic ei per hanc regulam non acquiritur titulus. Ita Gomez *quaeſtio. 13. §. tamen iſtis non obſtantibus*, ex quo ſequitur, in ejus ſententia regulam hanc non habere locum in conſcientiæ foro, ſed in civili tantùm.

11 At ego prorſus affirmativam ſententiam amplectendam eſſe puto. Probatur evidenter, nam quæ à Romano Pontifice beneficia catholico dantur homini, hæc eum jure, quàm optimo poſſidere, nemo, qui quodlibet Pontifici in beneficiorum materia ſcit licere, ambigit; at hæc cùm ſunt poſſeſſa triennio, vult ad eum pertinere Pontifex, qui poſſedit ſine lite, ea ergo retinere ſibi poteſt licitè, ac validè.

12 Secundò, quæ præſcriptione, quis acquirit, hæc illæſo conſcientiæ jure, ſua eſſe juſtè poteſt dicere, id pacis inter cives retinendæ gratia. Imperatore non ſinente modò, ſed volente. At Pontificis major eſt in Eccleſiam poteſtas, ejuſque bona, quo de numero ſunt beneficia, quàm Cæſaris imperium: ergo, quod ille de prædiis, agris, ac domibus decernit, nempè ut in jus præſcribentis tranſeant, hoc Pontifici in rebus, quæ ſui ſunt juris, ut Sacerdotia, honeſtè negari nequit; cùm ſint hæc ergo de Chriſti ſupellectili, patrimonioque, eaque juſtas ob cauſas illius eſſe velit, qui triennio ea ſervavit, illi de peccato, aut de poſſeſſionis ſuæ æquitate religionem iniicere, non eſt ut quàm minimum dicam, ſapere.

13 Tertiò, non vult Calixtus poſt exactum annorum trium ſpatium, ullum poſſeſſori de ſic poſſeſſa iniici ſcrupulum. ergo pro poteſtate, qua præſtat in Dei Eccleſia, jus beneficii titulo tantùm colorato poſſeſſi, in eum, pro quo hic, ac triennalis poſſeſſio faciunt, transfert, patetque *per regulam Cancellariæ 33. & canones ante citatos*, quarum maximè *de ſupplenda neglig.* ubi hoc ipſo, quo aliquem Eccleſia, poſſidere beneficium pacificè patitur, jus ei ad illud dare creditur.

14 Ex dictis infertur, non peccare eum, qui poſt beneficium bona fide annis tribus pacificè poſſeſſum, illud cum facultate Papæ, aut Ordinarii cedit alteri, quia ut eſt ejus poſſeſſor, ac dominus, de eo arbitrari, ac ſtatuere poſſe, quæ juri non ſunt contraria, ut eſt reſignatio in manibus Papæ facta, quis non videt? Et ita ex his hanc ſententiam ſuſtinet Baunius, *ubi ſuprà quaeſt. 12. dub. 5.*

15 Et huic ſententiæ, ut dixi, ego adhæreo, & quidem ratio eſt, quòd præſcriptione legitima, id eſt toto ac continuata tempore, quod eſt præſtitutum legibus, verum dominium rei præſcriptæ ſic acquiritur; ut ea retineri poſsit ac ſervari in conſcientia: etenim quia id erat neceſſe ad ſedandos ſcrupulos, pacandas conſcientias, tollendam dominiorum incertitudinem, Imperatoribus placuit dare præſcriptioni vim translativam dominii rei, quæ eſſet præſcripta legitimè. At præſcriptioni æquivalet hoc triennium, ex ſententia omnium: ergo ut per illam rei præſcriptæ, ita & per triennalem poſſeſsionem beneficii titulus, ac dominium acquiritur, & non tantum jus, ac poteſtas actori excludendi à ſua poſſeſsione. Scio Caſtrum Palaum *to. 2. tractat. 13. diſp. 2. punct. 33. num. 3. & 4.* dicere, quod triennalis poſſeſsio non concedat titulum inhabili, & incapaci, ſed exceptionem adverſùs quemlibet moleſtantem, & beneficium impetrantem; ſed ego puto, & titulum, & exceptionem præſtare, ut tradunt Doctores, S. Thomas, Navarrus, quos ipſe citat, quibus ego addo Theſaurum *in praxi de pœnis part. 1. cap. 30. q. 4.* & Baunium *ubi ſuprà q. 10. in fine.*

16 Quæro tertio; An regula de triennali ſuffragetur in gratia ſubretitia. Negativè reſpondet Riccius *in praxi tom. 1. reſ. 577.* & ibi Joann. Baptiſt. Thoro, quibus adde etiam Ioann. Baptiſtam Parolettum *in Paleſtra Cler. part. 3. cap. 1. lit. X. declarat. 1. numer. 3.* at contrariam ſententiam firmat Baunius *in praxi de benefic. diſp. 11. q. 8.* ubi, & probè docet ſubreptitiam collationem titulum coloratum efficere, vocatur autem ſubreptitia collatio, quæ per falſam narrationem, aut taciturnitatem obtinetur ejus, quod deberet exprimi. Cauſa eſt, quòd titulus colorem habeat à collatione ordinarii: at quòd hæc ſit ſubreptitia, non impedit, quominus ab eo fiat, cujus eſt beneficia mandare dignis: ergo, &c. (Sup. hoc in R. præterito §. ult. & in aliis ibi not.)

17 Dicendum idem, quando beneficium primò datur, uni, deindè alteri, nam primus verum titulum accipit, & ſecundus coloratum, Gomez *in hanc regulam quaeſtio. 28.* Similiter cùm datur beneficium viventis, ipſo decedente, retinet alter coloratum titulum. Gomez *quaeſt. 44.* Item quando in impetratione beneficii verus valor non exprimitur, ejus collationem coloratus titulus ſequitur, Gomez *ibid. quaeſt. 51.* Denique quando datur beneficium litigioſum, aut contra aliud decretum Cancellariæ, manet tamen nihilominus coloratus titulus, Gomez *ibid. quaeſt. 28.* Quorum omnium unica eſt ratio, nempè quod hic nihil excipi debeat, quod non excludat regula, juxta illud commune axioma juris, *exceptio in non exceptis firmat regulam*. At Cancellariæ, & concordatorum regula nihil eorum excipit, quorum eſt in hac quæſtione facta mentio: ergo &c.

18 Nota hic obiter, Thomam Hurtadum *var. t. 2. tr. 12. c. 1. §. 20. n. 1142.* inſurgere nominatim contra me, quia aſſerui collationem beneficii facta invalido, vel ſuſpenſo, non eſſe ipſo jure invalidam, ſed irritandam; undè infert, interdictum, ſivè ſuſpenſum non poſſe impetrare Bullas, ut provideatur, & talis impetratio eſt nulla, quia incapax eſt beneficii, & cujuſcũq; medii ad illud obtinendum. Undè neque poteſt eſſe oppoſitor in concurſu, & ſi opponatur ſuſpenſus, collatio eſt nulla, etiamſi abſolvatur ante collationem. Et examinatores peccant mortaliter, & ſunt digni pœna, ſi illum ſuſpenſum admittant ad examen, *argumen. ex capit. ſi celebrat. de Clericorum excomm.*

19 Sed licèt hæc opinio ſit valdè probabilis, ego tamen non recedo à ſententia, quam tenui cum Suarez, Corneio, Alazario, Turriano, Coninch, Hurtado, & aliis, quibus nunc addo Stephanum Baunium *in praxi de Benefic. diſp. 6. quaeſt. 4.* ſic aſſerentem; Advertendum eſt, quòd de inhabilitate dicitur, de ea dumtaxat intelligi, quæ ſententiam ſequitur, ut probavimus *tom. 2. qui eſt de cenſur. tractat. 8. quaeſt. 8. dub. 7.* quæ etiam eſt opinio P. Suarez *de cenſur. diſputation. 27. ſect. 5. numer. 25.* Sylveſt. *verb. Excommunicatio 4. numer. 5.* quam Leſſius *libr. 2. de juſt. cap. 34. dub. 22. numer. 116.* & Toletus *libr. 2. capitul. 14. §. ultim.* improbant. Sed malè, cum Cœleſt. III. Baron. Arch. det in in mandatis, ut qui beneficium, cùm ſuſpenſi eſſent, adepti erant, hos iiſdem pro auctoritate ſpoliaret, facit idem Innocent. III. *in cap. cum inter 16. de elect.* Abbati enim de cella S. Petri præcipit, *ut ſi conſtiterit, quòd electio facta fuerit à ſuſpenſis, ea omninò caſſetur*. Non erat ergo jure invalida: ergo nec collatio, ſi quæ illi obtigiſſet aliqua. Hucuſque Baunius. Idem etiam docet Laymann *libr. 1. tract. 5. part. 3. capit. 1. numer. 3.* & Caſtrus Palaus *tom. 6. diſput. 14. punct. 3. §. 2. numer. 3.* aſſerentes collationem, & ſi ope judicis veniat irritanda, quia nullus eſt textus, ex quo irritatio ipſo jure colligatur. Neque eſt verum per ſuſpenſionem te privari jure radicabili percipiendi fructus, aliàs titulo beneficii poſſeſsi privareris, ſed ſolùm privaris jure proximo libero, & expedito prædictos fructus percipiendi. Quinimmò Suar. *dicta diſp. 26. ſection. 1. num. 27.* meritò probabile reputat, ſi nullum beneficium habens crimen commiſerit, cui annexa eſt ſuſpenſio à beneficiis, te non eſſe privatum novi beneficii acquiſitione, quia hæc pœna cenſetur ferri adverſus beneficiarios, qui ex ſuſpenſione à beneficiis poſſeſsis ſuſpenduntur, & ex conſequenti privantur aliis acquirendis. (Sup. contento in hac, & seq. 3 leg. dict. ... primo hujus R. & etiam à princ. hujus Reſ. uſque ad §. Quæro ſecundo, & ſignanter in t. 9. tr. 1. Reſ. 16. & 17.)

R E S O L. CLXXI.

Plura dubia elucidantur ad praxim conducentia pro ornatu Regulæ 33. Cancell. de poſſeſſione triennale.

Et notatur, validam eſſe profeſſionem factam eodem die ſubſcriptionis habitus, vel complementi ſexti decimi anni.

Etiamque advertatur, annum Novitiatus debere eſſe continuatum continuatione phyſica, non morali, ita ut ſi per unam, aut duas horas interrumpatur, non eſſet validum, etiamſi Novitius habitum Religionis obtinuiſſet. Ex part. 9. tr. 9. & Miſc. 4. Reſ. 68. aliàs 67.

§. 1. MAteria eſt ſatis practicabilis, & quotidiana, & ego illam alibi curſim tetigi, nunc in favorem Confeſſariorum, & Reſponſorum caſuum conſcientiæ, aliqua explanabo dubia. Verba igitur dictæ Regulæ ſunt hæc. Eum, qui pacificè aliquod beneficium abſque ſimoniaco ingreſſu, vel intruſione triennium poſſedit, præſcribere contra actionem cujuſlibet impetitoris. Quæro itaque primò, an dicta Regula procedat non ſolùm in foro externo, ſed etiam interno, negativè reſpondet Covarruvias *ad Regul. poſſeſſ. malæ fidei part. 2. §. 10. n. 10.* Molina *tom. 1. diſputat. 70. num. 1.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 47. dub. 5. num. 1.* Caſtrus Palaus *tom. 2. tractat. 13. diſp. 2. punct. 33. num. 3.* & alii. Et ratio eſt, quia beneficii titulus acquiri non poteſt aliter, quàm Canonica inſtitutione *cap. ex frequentibus, de inſtitutionibus, & cap. 1. de reg. in 6.* Ergo præſcriptione acquiri non poteſt. Ergo triennalis poſseſſio titulum non concedit. Adde, ſi triennalis poſseſsio titulum concederet, & ſecurum in conſcientia redderet poſſeſſorem, non poſset Ordinarius à triennio poſsidente beneficii titulum exigere, & examinationi ſubiicere. (Alibi ſuper in Reſ. 68. &c.) (Sup. hoc ſignanter in R. præterito, §. Quæro ſecundo.)

2 Verùm ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Leſſius, Azorius, Sanchez, Garzias, Rebuffus, Navar. quos citat, & ſequitur Hurtadus *de juſt. diſp. 2. difficul. 8.* quibus ego addo Vuigers *de juſt. tract. 1. cap. 5. dub. 7. num. 22.* Gordonum *in ſumma lib. 8. quaeſtion. 4. cap. 5. §. 2. numer. 24. & lib. 1. quaeſtion. 4.*

cap. 3. §. 8. *nu.* 13. Layman *lib.* 3. *tr.* 1. *cap.* 8. *nu.* 17. Tannerum *t.* 3. *disp.* 4. *q.* 1. *dub.* 6. *nu.* 93. Beecanum *de just. cap.* 9. *quæst.* 19. *concl.* 6. *num.* 7. Reginaldum *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 3. *cap.* 18. *num.* 259. Et hanc sententiam esse satis tutam, & probabilem putas Cardinalis de Lugo *tom.* 1. *de just. disp.* 7. *sect.* 7. *num.* 107. Dicendum est itaque, quia sicut ea communi sententia præscriptio, quæ in rebus civilibus fit auctoritate Civilia Magistratus, locum habet in conscientia: ita etiam in causis Ecclesiasticis habere debet præscriptio, quæ fit auctoritate Papæ, ut fit ea, quę per propositam de triennali pacifico possessore, est in bonum commune introducta: tum ad lites minuendas, quæ solent esse innumeræ, nonnumquam interminabiles; tum ad solatium plebis, ut suum Pastorem verum agnoscant, nec falsum ipsis obtrusum esse dubitent: saltem post ipsum habitum per triennium beneficii sui pacificum possessorem. Adde, quòd Papa statuens in eadem Regula, ut talis possessor molestari non possit, apertè indicet, quòd is justè ac legitimè retineat Beneficium possessum, quandoquidem per id alioqui justus possessor prohiberetur petere quod suum est, & possessor injustus in sua injustitia foveretur. Neque obiici potest, quòd in cæteris rebus præscriptio requirat tempus triennio longius, de quo late Ludovicus Molina *de just. & jure tr.* 2. *disp.* 58. & aliquot sequentibus: quia beneficia sunt bona Ecclesiæ, de quorum acquisitione Pontifex Romanus plenam habet disponendi auctoritatem: neque deest in tali præscriptione sufficiens institutio; quia cùm modus conferendi beneficia Ecclesiastica non sit de jure divino, sed tantùm de jure Ecclesiastico, eo ipso, quòd Papa statuit, ut aliquis sinatur possidere beneficium, aut statuit ne in eo molestetur, supplet, id quod deest ex vero titulo: censeturque illud intereà conferre, juxta *c. litteras de supplenda negligent. Prælat.* juncta gloss. finali. Ad argumentum Molinæ, & aliorum, respondeo, quòd quamvis jure ordinario beneficium nequeat absque Canonica institutione obtineri, benè tamen jure extraordinario habito in hac Regula.

Sup. contagio in hoc, tribus [illegible] doct. [illegible] & aliorum ejus primo [illegible].

3 Quæro secundò, an hæc Regula defendat possessores triennales pacificos aliàs inhabiles, modò non sint hæretici, vel intrusi, videlicèt, an quando titulus est invalidus defectu habilitatis recipientis beneficium, ut quia erat illegitimus, vel aliàs irregularis, excommunicatus, &c. sit titulus coloratus ad effectum hujus Regulæ. Quidam enim negant, & sic dicunt posse molestari post triennium. Ratio, quia possessio longi temporis non habilitat incapacem, *cap. causam &c. accedentes*, ubi Panormitanus, & Felinus *de præscript.* Nec obstat, quòd Regula de triennali tantùm duos casus excipiat, & sic in aliis videatur manere firma regula, quia casus excepti etiam cum dictione taxativa recipiunt extensionem ad alios casus similes. Quis enim diceret, non tonsuratum, bigamum, conjugatum, possidentem triennio beneficium, juvari hac regula? & tamen sunt de casibus exceptis. Ergo regula recipit extensionem ad casus similes exceptis, at quoties possidens est inhabilis ad beneficium, est casus similis exceptis; ideò enim excipiuntur violentus, & simoniacus, quia sunt inhabiles: ergo. Et ita hanc sententiam tenet Rebuffus *de pacifica possess. à n.* 206. Azorius *tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 25. *q.* 1. *in fine* Reginaldus in *praxi to.* 2. *lib.* 30. *tr.* 3. *cap.* 18. *n.* 261. & alii.

4 Sed affirmativæ sententiæ ego adhæreo cum Castro Palao *tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 2. *punct.* 33. *nu.* 9. Sanchez *in opusc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 35. *nu.* 20. Parisio *vol.* 4. *cons.* 96. *n.* 2. P. Thesauro *in praxi p.* 1. *c.* 30. *q.* 4. & aliis. Dico itaque inhabilem ex pœna, vel censura, vel irregularitate ad beneficium obtinendum, & non ea conditione personæ, ut sunt merè laici; si bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium triennali pacifica possessione, tutum esse, & titulum revalidari excepta inhabilitate ex simonia scienter contracta, vel ex violenta intrusione, vel quando beneficium esset reservatum reservatione clausa in jure communi, quia hos solos casus Regula excipit. Itaque firma ratio hæc est, quia cùm hæc Regula tantùm excipiat hos tres casus, in reliquis manet firma. *l. nam quod liquida ff. de pœnu legat.* Sic tenet Philippus Probus *addition. ad Cosmam, Prag. Sanctio. titul. de pacific. possess.* super verbum *molestari*, *glossa* 3. ubi hæc verba dicit, quoad Regulam de triennali, omnis ille dicitur habere titulum coloratum, qui non excluditur in Regula: & soli illi, qui in regula excluduntur, dicuntur habere titulos discoloratos, licèt aliud sit, quoad effectus juris communis: & Ludovicus Gomez *Regula de triennali, quæstion.* 26. §. *quibus non obstantibus*, ubi hæc verba dicit, ut triennalis possessio locum habeat, sat est titulus ex alio capite; quàm ex defectu potestatis conferentis invalidus; illa enim infirmitas sanatur, & adjuvatur per triennalem possessionem, & dicit ita servare quotidie Rotam sine aliqua dubitatione.

5 Hinc infertur cum Sanchez primò, illegitimum obtinentem beneficium, & possidentem triennio juvari hac regula: quia non est de casibus exceptis in ea. Sic Gomez *quæstion.* 2. Parisius *vol.* 2. *cons.* 96. *num.* 2. & idem dicendum est de quolibet alio irregulari, cùm non excipiatur in Regula: Secundò infertur, quòd si beneficium aliquod ex fundatione conferendum est promoto ad talem gradum, vel habenti aliam qualitatem, detur carenti illa, & ille triennio pacificè possideat, juvatur hac Regula. Tertiò infertur, quod si sæcularis absque dispensatione possideat beneficium regulare triennio pacificè, vel è contra regularis sæculare, juvatur hac regula. Quartò infertur, quòd recipiens beneficium ante legitimam ætatem ad ipsum requisitam, ut minor recipiens curatum, si triennio pacificè possideat, juvatur hac regula, quia non est de casibus exceptis. Et tandem infertur, quid dicendum sit de privato à jure, vel ab homine beneficio, quod possidet posteà triennio, an juvetur hac Regula, ut si recipiat duo incompatibilia, contra Extravag. *execrabilis*, *de præbend.* quo casu à jure est privatus altero. Quidam dicunt non juvari hac regula, licèt possideat triennio. Sed verius est contrarium, scilicet in utroque casu juvari hac regula, & habere, quoad hunc effectum, titulum coloratum, licèt eo careat quoad alios effectus juris communis, quia hic non est de casibus exceptis in ea regula, dummodo post acquisitionem utriusque beneficii sequutum est triennium; secus si anteà possedit unum beneficium, & post acquisitionem alterius non sequitur triennium, quia non juvatur hac regula. Sicuti etiam si esset declaratus per sententiam, esset privatus titulo, tunc enim non gauderet privilegio hujus Regulæ. Scio Eminentissimum Dominum meum Cardinalem de Lugo *tom.* 2. *de just. disp.* 7. *sect.* 7. *num.* 110. *cum seq.* nimis probabiliter aliqua ex supradictis non approbare; sed ego magis adhæreo Gomezio, Sanchez, Thesauro, & aliis.

6 Nota tamen, quòd si conjugatus, vel merè laicus, vel bigamus recipiat beneficium, & possideat triennio, non juvatur hac Regula. Ratio est, quia licèt non excipiantur hi in Regula, at Regula loquitur de capacibus beneficii Ecclesiastici, hi verò sunt omnino incapaces, in cujus signum, nec accipere possunt beneficium, & si anteà acceperant, nempè ante matrimonium, vel bigamiam, eo ipso perdunt, quia sunt incapaces acquirendi, & retinendi: at excommunicatus, vel irregularis non est omninò incapax. Undè patet responsio ex superius dictis ad absurda, quæ contra nostram sententiam adducunt Reginaldus, & alii Doctores contrarii.

7 Quæro tertiò, an beneficium hujus Regulæ procedat etiam in possessoribus malæ fidei. Affirmativè respondet Emmanuel Sà correctus à Magistro Sacri Palatii *verb. Beneficium, numer.* 14. ubi sic ait: Triennio possidens benficium, etiamsi mala fide sit ejus dominus secundùm Navarrum, & Regulam de triennali possessione, nec tenetur ostendere titulum, ut declaravit Concilii Congregatio. Ita Sà; cui adde Covarruviam in Regula *Possessor. par.* 2. §. 10. *n.* 10. *concl.* 4. Palaum *t.* 2. *tr.* 13. *disp.* 2. *punct.* 33. *n.* 10. & Ludovicum Gomez *in Regul. de triennale possess. q.* 42. qui dicit, bis in Rota sic esse decisum, & dicit hanc exceptionem etiam mala fide post triennii possessionem, reddere tutum etiam in foro conscientię possidentem. Quia Papa ad vitandas lites, & scrupulos, hoc potuit facere: immò, & dare verum jus, & dominium propter plenissimam in beneficialibus potestatem, quam habet. Probatur etiam hæc opinio primo: quia per Regulam Cancellariæ aliquid de novo inducitur ultra jus commune; sed nihil operaretur, nec denuo induceret, si requireretur bona fides. Secundò, quia Regula tantum petit titulum coloratum, & duos excipit, scilicet, simoniacum, & intrusum in beneficium vacans apud Sedem: Tertiò, quia in temporalibus in negotio præscriptionis agitur de majori præjudicio, cùm per præscriptionem verum jus, & dominium acquiratur. Ideò mirum non est, quòd requiratur bona fides. Per hanc verò Regulam Cancellariæ tantùm acquiritur possessio ad vitam possidentis duratura: Verùm, his non obstantibus, ego puto ad obtinendum beneficium hujus regulæ, requiri bonam fidem possidentis, quia non est credibile velle Papam favere peccanti, ac malæ fidei possessori. Item quia Regula generalis est, malæ fidei possessorem nullo tempore præscribere, *c. Possess. de Regulis juris in* 6. quod etiam in spiritualibus procedit, ut bene Glos. *c. contingit, de dolo, & contum. vers. Constituatur*, & dicendo hoc aliquid ultra jus commune operatur hæc Regula, quia de jure communi semper poteras possessor molestari, nec præscribebatur titulus. Et ita hanc sententiam nominatim contra Emanuelem Sà tenet Tannerus *tom.* 3. *disp.* 4. *q.* 1. *dub.* 6. *n.* 9. Dicastillus *ubi infrà* Becanus, *de just. c.* 9. *q.* 10. *concl.* 6. *n.* 7. Reginaldus *t.* 2. *l.* 30. *tr.* 3. *c.* 18. *n.* 164. Layman *l.* 3. *tr.* 1. *c.* 8. *n.* 7. Hursadus *de just. disp.* 2. *diffic.* 8. Sanchez *in summa tom.* 2. *l.* 7. *c.* 29. *n.* 95. & alii communiter.

Aug. hoc sup. in Rel. [illegible] §. [illegible] & latè in Rel. [illegible] princip. usque ad § ul.

8 Non deleram tamen hic adnotare primam sententiam Emanuelis Sà, & aliorum, negantem esse necessariam bonam fidem, minimè improbat ilitatis nota inurendam esse, & posse quis eam sequi secundùm Eminentissimum Cardinalem Lugo, qui postquam nostræ sententiæ adhæserit, tandem sic asserit *tom.* 1. *de just. disp.* 7. *sect.* 7. *n.* 115. Per hoc tamen non dico, contrariam sententiam improbabilem esse, nec damnarem eum; qui ei se conformaret, cùm Sacra Rota eam aliquoties in judicando amplexa fuerit, quæ teste Ludovico Gomez nunc in hanc, nunc in aliam partem declinavit. Ita ille, & Sanch. ubi suprà Dicastillus *de just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 5. *dub.* 12. *n.* 252. nostram sententiam veriorem tantùm appellant. Ergo secundùm Sanchez

eb ez, & Dicastillum, negativa non est improbabilis. Sed quicquid sit de hoc, absolutè existimo, bonam fidem necessariam esse pro triennali possessione hujus Regulę 33. de qua loquimur.

Sup. hoc supra in Ref. 158. & Contr. versa, cursum in fine.

9 Quæro quartò, an si aliquis v.g. te ignorante, simoniacè procuravit tibi beneficium, & ideircò collatio fuit nulla, prosit tibi Regula triennalis: nam verba Regulæ excludere videntur collationem omnem simoniacam, qualis illa fuit, & in jure damnata, licèt non propter culpam tuam, sed alienam. De hoc casu his diebus in facti contingentia ego interrogatus fui. Nam patruus nepte ignorante emerat ei beneficium, & tunc intrepidè respondi, nostram Regulam intelligendam esse de his, qui scientes commisisse simoniam beneficia ingrediuntur: nam si illis ignorantibus simonia commissa est, non credo à favore hujus Regulæ excludi; quia cum sit pœna, extendi non debet ad simoniam, in qua beneficiati culpabiles non sunt. Quod confirmatur ex ipsis Regulæ verbis, dum dicit: *Si quis non simoniacè ingressus possederit*, &c. ubi non solùm requirere videtur simoniam, utcumque, sed quæ se teneat ea parte ingredientis beneficium: quando autem simonia se tenet ex parte alterius tertii, licet collatio utcumque dicatur simoniaca, ingressus tamen, seu actio, qua provisus ingreditur, non est simoniaca, nec ipsa punitur, sed actio mediatoris, quæ fuit simoniaca non tamen appellatur ingressus, sed potiùs apertio portæ, ut hic ingredi possit: quare cùm versemur in odiosis, non debet exclusio ad eum casum extendi. Et ita nostram sententiam docet Hurtad. Layman, & Dicastillus ubi infra: quibus adde Trullench. *in Decalog.to.2.l.7.c.4.dub.9.n.4.* Ugolinum *tab.1.c.6.§.4.n.2.* Garziam *tom.2.pag.8.c.7.n.15.* Palaum *tom.2.tr.13.disp.2.punct.33.n.25.* Dicendum est igitur, quòd Regula nostra intelligenda sit in simoniaco scienti; secus in ignoranti; ut quia pater, vel frater aliquid dedit pro dando beneficio filio, vel fratri, eo penitus inscio; licèt enim hic teneatur illud relinquere, nec acquirat verum titulum, at si possedit triennio, juvatur hac Regula, quia hic habet titulum coloratum.

10 Nota tamen hic etiam contra Lessium *l.2.c.35. dub.25.n.140.* Simoniam hujus Regulæ non esse extendendam ad simoniam conventionalem, & ideò malè citat pro se Genesium *qu.52.* nam ipse in fine quæstionis se correxit. Et ideò assero verba Regulę intelligenda esse de simonia reali completa, non mentali, aut conventionali: & ita docet Sanch *in opusc. tom.1. lib.2. c.1.dub 32.n.5.* & Cardinalis Lugo *de just.to.2.disp.7.sect.7.n.26.*

11 Quæro quintò, an ad tempus possessionis triennalis de qua loquimur, sit computandus ultimus dies de momento ad momentum, vel sufficiat ut sit inceptus: & suppono hoc triennium debere esse continuum, & integrum, eo pacto quo docet Card. Lugo ubi sup. n.520. ita ut per præscriptionem triennalem hujus Regulæ, de qua loquimur, non juvari possessorem, si deesset triennio vel dies unus, rectè docuerit Gordonus *in summ.l.8.q.4.c.5.n.24.* & Regin. *to.2.l.30.tr.3.c.18.nu.263.* Hoc supposito, difficultas est, an ultimus dies hujus trienii sufficiat, quòd sit inchoatus. Casus est curiosus, & ego à nemine pertractatum inveni in terminis possessionis triennalis hujus Regulę, Et affirmativè respondeo ex doctrina recepta, quòd tempus usucapionis computetur civiliter de die in diem, ita ut cœptus dies postremus pro completo habeatur, ut patet *in l.pen pr.ff.de diver.tempor.præscript.* Et ita docet ex Doctoribus Holricus Hunnius *in Treutlerum, vol.2.disp.22.Thes.4.q.18.* Martinus Bocerus *in disputationibus de universo jure tom.2.class.5.disp.22.n.29.* Hubertus Giphanius *in l.6.ff.de oblig.& act.* Conanus *lib.3.Commentar.c.12.n.2.& 3.* cum aliis. Quod confirmatur primò ex textu *l.5.ff.qui testam.facere possunt*, qua Ulpianus apertè ostendit, quòd annus pubertatis ultimus cœptus pro completo habeatur: proindè, & ultimus dies usucapionis cœptus pro completo habebitur: nec enim ratio ulla diversitatis assignari potest. Secundò, *l.8.ff.de minoribus*, asseritur ante annum vigesimum quintum neminem ad munera admitti, minores proindè 25. annis ad honores admitti non debere: subiicit autem Ulpianus, annum 25. cæptum pro completo haberi. Tertiò: pari modo *in l.74.ff.ad S.C. Trebell.* Cùm testator jussisset hæreditatem suam filio restitui cùm ad annum vigesimum ætatis pervenisset, dicitur annum cæptum pro completo haberi. Quartò denique cum *l.Ælia Sentia* cautum esset, ne minor viginti annis aliter quàm vindicta manumitteret, quæsitum fuit, utrùmne annus postremus, nempè vigesimus debeat esse completus, an sufficiat diem postremum anni vigesimi cæptum esse? Et respondet Ulpianus, placuisse eum, qui Kalendis Januariis natus post sextam noctis pridie Kalendas quasi annum vigesimum compleverit, posse manumittere *in l.1.ff.de manum.* Rectè itaque dixit Bocerus ubi suprà, tempus, de quo loquimur, non esse à momento in momentum, neque ab hora in horam, sed à die in diem computandum, ita ut, qui ultimum diem attigerit sufficeret; qui igitur hora sexta diei Kalendis Januarii possidere cępit, hora sexta noctis pridie Kalendis Januarii ultimi anni implet usucapionem. Et hæc omnia dicta esse volo secluso stylo Curiæ, vel praxi Cancellariæ, si fortè in contrarium adessent, quod nescio.

12 Nota tamen, posse aliquem ex dictis confirmare sententiam nostri Patris Pelliccioni *in qq.Can.q.45.per totam*, in qua conatur defendere validam esse Professionem factam eadem die susceptionis habitus, vel complementi sexdecimi anni. Finge verb.gr. aliquem suscepisse habitum primo die Januarii anno 1620. hora vigesima secunda, post vesperas, & recurrente eadem die prima Januarii anni sequentis 1621. hora decima septima, inter Missarum solemnia ad professionem fuisse admissum, cum defectu quinque, vel quatuor horarum ad integritatem anni. In hoc casu Pellicionius putat professionem esse validam cum Henriq. Rodriq. & Palacio. Sed ego puto non esse discedendum à communi sententia, quam olim docui, & novissimè me citato docet Sacra Rota in Magistrali decisione Burgens. nullitatis Professionis, die 16. Aprilis 1649. coram doctissimo D. Arguelles, & me etiam citato mutans sententiam, doctus, & amicissimus Barbosa Episcopus Ugentinus *de potest. Episc.p.3. alleg.101.n.32.in 3.addit.* & me citato Ciarlinus *in contr. forens.to.1.c.108.n.25.* & me citato Bordonus *tr.de Profess.Regul.c.4.q.10.* & me citato Lezana *in summ.tom.4.verb.Professio Regularis, n.6.* & me citato Novarrius *in Lucerna Regularium verb.Annus, n.2.* & me citato Narbona *Annalibus Juris ann.16.q.unica n.6.* Dico igitur, annum probationis computandum esse physicè, videlicet de momento ad momentum, nec sufficere, quòd ultima dies sit incœpta.

Pro casibus contentis in hoc §. in to.7. tr.1. Ref 157 & 158 & in alio § eorum annot.

13 Notandum est hic obiter, aliquos asserere, annum novitiatus debere esse continuum, continuatione morali non physica: undè novissimè Leandrus *in qq. Regul.c.8.super.2. Regula n.12.* sic ait: *Me parece, que si por espacio de una, o dos horas se interrumpiesse el noviciado, no seria cosa notable, porque esse es negocio moral, y lo poco se reputa por nada: y en este caso cessa el fin del decreto del Concilio; porque esto es, que en el Novicio experimente las asperezas de la Religion, y ella su natural, y costumbres; y por una interrupcion tan breve no dexa de experimentarlas. Item, porque la prescripcion no dize interrumpida por la interrupcion de poco tiempo, como enseñan los Juristas, maximè Tiraquel.tractatu de Judicio in rebus exiguis, nu.80. 81.* Ita ille Et ita etiam docet M. Fulgentius de Oviedo *in Republica Regulari par.1. tract.6.c.5.qu.1.n.4.* Adrianus Moens *in Enchir.Regul.cap.12. nu.5.* Zambellus *in Repert.moral.verb.Novitius, nu.10.* præter alios, quos adduxi *in part.5.tr.5.resol.59.* Sed licèt ibi nulli opinioni adhæserim, non tamen existimo contra supradictos Auctores, annum Novitiatus debere esse continuum continuatione physica, & non morali, ita ut si per unam, aut duas horas interrumpatur, non sit validum. Et ita docuit Sacra Rota in decisione citata, cui adde Pelliccionium *in qq.Can.q.24.c.3.* qui hoc extendit, etiam si Novitius habitum Religionis retinuisset. Et ratio est, quia alioquin nil certum de interruptione annus novitiatus ejusque sufficientia statuere quis posset, sed relinquendum esset cujuscumque arbitrio, quod dicere in re tam gravi absurdum quidem videtur. Et quidem tempus novitiatus est de forma, sed forma omissa in qualibet minima parte actus vitiat totum actum. Ergo, &c.

Sup hoc in Resolutionibus not.

Quæ nunc est in to.7. tr 1. R. 155. Sed late ibi Ref. 154. & 156.

RESOL. CLXXII.

Multa de pluralitate beneficiorum scitu digna adnotantur.

Et inter alia, quæ deduntur in textu hujus Resolutionis pro prædicta materia, tandem deducitur, quòd Papa licitè dispensare potest in pluralitate beneficiorum, quando justa subest causa, secus graviter delinquit.

Et quod nemini suffragatur dispensatio Pontificia ad possidendum simul plura beneficia, nisi ex justa causa fuerint obtenta, & aliter peccat mortaliter, neque tutus est in conscientia per hujusmodi dispensationem, sed tenetur alterum beneficium resignare.

Et an quando unum beneficium est sufficiens ad congruam sustentationem, licitum sit absque dispensatione Papæ, vel Episcopi, & nulla alia causa tenere plura beneficia simplicia, residentiam non requirentia, idque saltem ex consuetudine nota, & tolerata.

Et in §. penultimo, & ultimo hujus Resolutionis datur gravis doctrina, & in mente, & promptu tenenda à Confessariis, quomodo se gerere debeant cum supradictis circà absolutionem, nisi superflua erogent in Ecclesiæ utilitatem, & opera pia, &c. Ex par. 10.tr.13.& Misc.3.Res.1.

§. 1. ORdinariè non est licitum, sed cum naturali jure pugnat, quòd Clericus habeat plura beneficia qualiacumque, quorum unum ad honestam ejus sustentationem sufficit. Ita sentit sanctus Bernardus, *epistola 275. ad Comitem Theobaldum, & de consideratione ad Eugenium Papam, lib.3. capitul.6.* Sanctus Thomas *Quolibet 9. articul. 15.* & ideò Papa licitè dispensare potest in pluralitate beneficiorum, quando justa subest causa: nam si hæc non subsit, tunc, & dispensans graviter delinquit, & ille, qui dispensationem petit, & accipit, similiter peccat; neque tutus est in conscientia per ejusmodi dispensationem, sed tenetur alterum resignare. Ita docet D. Thomas *suprà* Adrianus *in 4. de pluralitate Prabendarum.* Cajetanus *verb. Beneficiorum multiplicatio.* Sotus *lib.3. quæst.6.*

Sup. hoc in to. 4. tr.8. Ref 92. legy docte. §. Sed quam, & seq.

q. 6. art. 2. Tolet *lib. 5. c. 71.* Joann. Major *in 4. dist. 24. q. 4.* Azor. *p. 2. lib. 6. cap. 12.* Vasquez *de Benef. c. 4. n. 59.* & Glossa *in capit. Dudum, 2. de elect. v. Retinere*: Notandum, inquit, quòd qui habet plura beneficia, quorum alterum per se sufficeret, non potest sine mortali peccato retinere aliud. Et sumitur *ex capit. Is cui, de Præbendis, in 6.* Is cui conceditur, ut Auctoritate Apostolica possit uni personæ idoneæ, in sua, vel alia Ecclesia providere, alicui aliud beneficium sufficiens obtinenti providere non potest. Ratio in primis est, quia ne quidem Pontifex est Dominus beneficiorum, sed dispensator; non potest autem dispensator pro suo arbitrio distribuere bona fuę fidei, & providentiæ relicta dispensanda, seu eroganda: Sed juxta æquam rationem, voluntatem eorum, qui illa dispensanda reliquerunt, aut commiserunt, obligatur ea dispensare, & distribuere; Secundò; quia minuitur divinus cultus, quando unus plura beneficia possidet, & Ecclesia destituitur suis Ministris: Unus enim non pluries legit Horas Canonicas; neque in diversis Ecclesiis ministrat: frustrantur, & alii sæpiùs indigentes Clerici fortè magis idonei, magisque utiles Ecclesiæ, quàm qui plura detinent. Hinc Cajetanus *in summa verb. Beneficium*, dixit: Dispensatio Papæ cadit super jus positivum, & non super jus divinum, pluralitas autem beneficiorum sine rationabili causa est contra jus Divinum.

2 Sed quòd de jure communi, & naturæ non sit prohibita pluralitas beneficiorum, sed tantùm canonico, tenuit Innocentius, *in c. cum jam dudum, de præbend. & alibi*, quem citat, & sequitur latè prædictam opinionem probans Cardinalis Zabarella, *in Clem. Gratiæ, de rescriptis; quæst. 19. vers. Venio ad tertium*. Eamdem opinionem quoad beneficia, curam animarum non habentia, scilicet, horum multitudinem non esse divina lege prohibitam, tenet Quintanadveñas, *Eccles. l. 4. n. 59. & 119.* Glossa etiam *in cap. Dudum 2. verb. Retinere, de rescriptis*. Licèt affirmet, eum, qui habet plura beneficia, quorum alterum per se sufficit, non posse sine peccato mortali retinere aliud absque dispensatione; dicit tamen posse licitè retinere ex Papæ dispensatione, eò quòd dispensatio reddat licitum, quod non erat licitum. Juxta omnes tamen Papa absque legitima, & justa causa scienter dispensans malè faceret, & graviter peccaret. Non est tamen recedendum à sententia Theologorum, quàm novissimè sequitur Layman, *lib. 4. tract. 2. cap. 8. num. 2.* & Bossius *in Moral. tom. 2. tit. 7. §. 1. num. 2. cum seqq.* causas verò justas, ut possit Pontifex dispensare in pluralitate Beneficiorum, enumerat Malderus, *de Justit. tract. 9. cap. 2. dub. 18.* Bossius *loc. cit. n. 9. & seqq.*

3 Verùm aliqui putant, quòd quando unum Beneficium est sufficiens ad congruam sustentationem, licitum esse etiam absque dispensatione Papæ, vel Episcopi, & nulla alia causa tenere plura Beneficia simplicia residentiam non requirentia, si id fiat, puta, mente non propter avaritiam, aut ambitionem, vel aliam causam illicitam, idque saltem ex consuetudine nota, & tolerata. Ita Speculator *in tit. de disp. vers. Dicendum, n. 8.* Ferrerus, *cons. 55. n. 3.* Capra *reg. 90. n. 66.* ibidem docuit expressè Glossa *in cap. Super eo de Præbend. in 6.* & alibi Hojeda, *de incompat. p. 2. c. 11. nu. 2.* Idem approbant Sotus, Valent. Aragon. Ledesma, & alii, quos citat Garzias *de Benef. p. 11. c. 5. n. 264. & seqq.* Probant, quia ita consuetudo obtinuit, & servat, quam Papa scit, & tolerat, & consequenter excusat, & reddit licitam dictam pluralitatem, & aliter dicendo (inquit Cardinalis,) esset illaqueare multas Animas, vel, (ut inquiunt alii,) totus Mundus esset in statu damnationis, consuetudo enim generalis potest de illicito facere licitum, & è converso, *c. cum olim, de Cleric. conjug.*

4 Sed hæc sententia videtur sublata post Concil. Tridentin. *cap. 17. sess. 24.* ut notat Garzias *tom. 1. part. 11. cap. 5. num. 273.* & præfati Doctores intelligebant, dictam consuetudinem procedere dummodò non esset magna Beneficiorum pluralitas, & coacervatio, qua stante non videtur posse à mortali excusari, nec acceptantem, nec retinentem, nec conferentem propter deformitatem, deordinationem, & gravissimum scandalum, quę inde in Ecclesia sequuntur ex supradictis in probatione primæ conclusionis; ut proindè etiam quando adest justa causa conferendi plura Beneficia uni Clerico, Papa peccet graviter conferendo ei nimiam Beneficiorum pluralitatem: ut etiam in terminis tradit Azorius, *par. 2. lib. 6. capit. 12. quæst. 18.* Quando autem sit magna coacervatio, & nimia pluralitas Beneficiorum, tradunt Hojeda, *part. 1. capit. 21. à num. 14.* Flam. Parisius, *de Beneficiis, lib. 3. quæst. 2. à num. 14.* & Azorius *dict. quæst. 8.* & veriùs est relinqui arbitrio boni viri, qui consideratis numero, & valore Beneficiorum, ac qualitate, dignitate, & idoneitate, seu sufficientia personarum, & aliis circumstantiis, id arbitrabitur, ut latè alios referens Hojeda *dict. cap. 2. cit. numer. 14. & 15.* Quamvis Azorius dicat juxta aliquos censeri immodicam coacervationem decem Beneficiorum, & juxta alios novem, vel octo Beneficiorum pluralitatem, & Hojeda *etiam eod. cap. 21. num. 16.* ex Benedicto Cypra *in tract. regul. & Fallent. reg. 90. num. 135.* ait magnam multitudinem dici decem, vel octo Beneficia.

5 Non deseram tamen hic adnotare opinionem relatam, quòd pluralitas Beneficiorum simplicium excusetur, & etiam in foro conscientiæ sit licita ob generalem consuetudinem in toto Mundo à Papa toleratam, ut tolerari possit, esse intelligendam, vel quòd consuetudo illam solùm excuset in foro conscientiæ, & etiam in externo, cùm nullum Beneficium est per se sufficiens ad congruam sustentationem; vel si alterum ex beneficiis sit sufficiens; excuset quoad forum externum, non verò quoad internum, & coram Deo nisi saltem obtineantur, & retineantur non ad propriam commoditatem, & lucrum, sed ob utilitatem Ecclesiæ, & cum intentione elargiendi fructus superfluos in usus pauperum, & in alia opera pia. Quo casu inspecto jure Canonum potest dicta opinio, quòd consuetudo excuset etiam in conscientia, admitti. Et ita docet Bossius *ubi sup. n. 35.* Post Tridentinum tamen ubi unum Beneficium est sufficiens, omninò requiritur Papæ dispensatio, ut plura etiam simplicia possint haberi utroque foro inspecto.

6 Et tandem notat idem Bossius *loco citat. num. 37.* Dispensationem Papę circà dictam pluralitatem Beneficiorum quantumvis magna pecuniæ quantitate obtentam, quoad forum quidem externum valere, & prodesse, non autem quoad forum conscientiæ; licèt etiam pro eodem foro interiori impetretur, nisi saltem intelligatur, & sit obtenta, & concessa non ad luxum, & avaritiam, vel ad vanam mundi pompam, nec ut obtinens fiat absolutus Dominus ad disponendum pro libito de fructibus Beneficiorum etiam in res illicitas, & profanas, sed ut illis licitè utatur, & superfluos impendat in usus Pauperum, & opera pia, ac causas honestas; ita enim obtinens poterit salvari in conscientia, & hoc pacto saltem existimo deberi intelligi Glossam, & Innocentium, dum dicunt, habenti plura beneficia sufficere Papæ dispensationem etiam sine causa obtentam. Et talem etiam credendum est esse intentionem Papæ, dum, ubi est unum Beneficium sufficiens, dispensat quoque ad pluralitatem Beneficiorum, nempè, ut Beneficiatus habeat, & retineat non ad propriam, & privatam utilitatem ad splendidiorem victum, vestitum, famulatum, & alia hujusmodi, (hoc enim esset dissipare Christi, & Ecclesiæ Patrimonium, ad quod non extenditur Papæ potestas, ac proindè non est præsumendum, quòd Papa ad id velit suam extendere dispensationem) sed ad largiùs ex fructibus honestæ sustentationis superfluis erogandum in pauperes, & opera pia, ac Ecclesiæ utilitatem. Et si impetrans dispensationem habeat prædictam intentionem dispensandi fructus superfluos honestæ sustentationi non necessarios, & opere compleat, poterit (licèt alterum sit sufficiens,) retinere plura beneficia tuta conscientia. Quod si post obtentam dispensationem, & adepta beneficia, non præstet, esto quòd valeat dispensatio, & consequenter licitè beneficia retineantur, erit tamen in statu damnationis; ac proindè non poterit absolvi, nisi resignet beneficia superflua, vel saltem dictos fructus honestæ sustentationi superfluos in opera pia, & benè impendat. Neque quisquam sese tueatur dispensatione Papæ, quæ semper, vel saltem in dubio intelligi debet facta cum illa bona intentione, ut beneficia non habeantur ad proprium commodum, & luxum, & aliàs sic dispensare, ex Hostiensi, *apud lavacrum conscientiæ, cap. 8.* est cum licentia Papæ in Infernum intrare. Et hæc omnia docet Bossius, *ubi suprà, qui postea, num. 39.* Subdit, hæc dixisse ad explicandum qua ratione possit aliquo modo in conscientia salvari pluralitas beneficiorum simplicium, quæ in tot Clericis, & Prælatis cernitur. Nam quòd quando unum est sufficiens, sit legitima causa habendi plura, vel dispensandi quoad dictam beneficiorum pluralitatem, si nulla adsit alia legitima causa, non caret gravi dubio. Quia etiam Clerici digni possunt beneficiorum fructus in honestos usus, & pias causas insumere, quibus Properè ad evitandum injustam Patrimonii Christi distributionem conferri debent beneficia, ne alioqui, & illis injuria fiat, & Dei cultus diminuatur. Quòd si nulli adsint, qui eos fructus piè erogent, tunc erit causa legitima conferendi uni plura beneficia, non quia ii, quibus conferuntur, benè fructus impendant, sed quia desunt alii Clerici idonei, ut in locis hæreticorum, quia bona Ecclesiarum, & fructus beneficiorum sibi usurpant, & dissipant. Et ideò Azorius *d. c. 12. quæst. 3.* prædictam causam non approbat, si sola sit; & ait non placere aliis multis: additque, Cardinalem habuisse dictam causam pro legitima, quia putavit beneficiorum simplicium pluralitatem prohiberi tantùm jure Canonico, & consuetudinem pro dicta pluralitate sufficere. Ita Bossius.

7 Et quid in hoc ultimum, quod notat ex Azorio confirmat Joann. Vuigers, *de Justit. tractat. 7. cap. 3. dub. 19. numer. 82.* ubi docet, non esse justam causam dispensandi super pluralitate beneficiorum, ut qui ea obtinere intendit, aut possidet, fructus eroget in pios usus: quod etiam Doctores communiter tradunt, teste Navarro *in Commentar. de pluralitate beneficiorum*; quamvis ipse quoad retentionem videatur aliter sentire: sed ratio videtur evidens, quia dispensatio requirit causam extraordinariam: quòd autem fructus superflui erogentur in pios usus, non est quid extraordinarium. Denique propter bonum aliquem finem per accidens, non debent inverti Leges, & Statuta, quæ serviunt ad bonum finem ipsius rei per se multò nobilio-

biliorem: undè minus debet ea de causa omitti finis per se; per accidens autem est beneficiis, quòd fructus impendantur in alios pios usus, quàm in sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, quatenus scilicet contingit beneficium habere plures fructus, quàm Minister indigeat, per se autem beneficiis convenit, quòd indè alantur Ministri Ecclesiæ, & hi juxta eorum numerum multiplicentur, quantùm fieri potest: ergo &c. Ita ille: cui adde Malder *de justit. tractat. 9. cap. 2. dub.* 18. & Laym. *lib. 4. tract. 3. cap. 7. n. 2.* in fine nominatim in Cardinalem, & Navarrum impugnantem. Et hæc dicta sufficiant in materia tam periculosa, & lubrica: undè in facti contingentia videat unusquisque quid faciat, & viros doctos, ac timoratos consulat, nec dicat, ille, vel ille hoc facit: Ergo licitum erit facere, præter DD. citatos legat Petr. Marchant. *Tribun. Sacram. tom. 3. tr. 10. tit. 4. qu. 2. concl. 2.* qui firmat, quòd nemini suffragatur dispensatio Pontificia ad possidendum plura simul beneficia, nisi ex justa causa fuerit obtenta.

R E S O L. CLXXIII.

An in foro conscientiæ sit licita, & possit retineri pensio obtenta à Pontifice absque justa causa sine obreptione, aut subreptione?
Et aliqua supponuntur pro intelligentia hujus quæstionis.
Et quæritur, an sit tutus in foro conscientiæ resignans beneficium, si omnes fructus beneficii, (ut sæpè fit) assignentur in pensionem ipsi resignanti, vel tanta pars, ut resignatarius non possit commodè sustentari? Ex p. 10. tr. 14. Misc. 72. aliàs 70.

§. 1. SUppono, causas justas imponendi pensiones has esse; Pro pensione temporali debet esse servitium aliquod Ecclesiæ faciendum ab ipso pensionario, in cujus stipendium illa fructuum Ecclesiasticorum portio à Beneficio sejungitur; vel potest esse servitium aliquod factum ab ipso pensionario, vel à suis consanguineis, in cujus obsequii gratitudinem illa pensio conceditur. Pro pensione spirituali duplex causa assignatur à Doctoribus, sub qua multiplex comprehenditur, lucrativa scilicet, & onerosa. Lucrativa, cùm ob causam aliquam piam, & honestam reservatur tibi ex alieno Beneficio pensio, ver. g. quia studiis vacas, hospitalitatem exerces, honestè vivis: aut alia via de Ecclesia es benemeritus. Onerosa causa; quia sub onere aliquo Pensio tibi conceditur, ut contingit, cùm conceditur tibi Pensio, quia Beneficium possessum resignas, juxta c. *Super hoc de Renunc.* vel quia cedis liti, & juri prætenso, juxta c. *Nisi de prabendis*, vel quia tuum beneficium cum altero minori permutas, *c. Ad quæstiones, de rer. permut.* & ita docet Palaus, *to. 2. resol. 12. disp. 1. punct. 11. n. 1.*

2 Hoc supposito assero; quod ad quæstionem propositam negativè respondent Theologi, ut Victoria, *relict. de simonia, n. 50. & 51.* Aragon *2. 2. q. 63. art. 2. vers. De annuis autem Pensionibus*. Gambat. *de offic. Legati, lib. 20. num.* 386. Eman. Rodriq. *in summ. tom. 2. cap. 21.* Vega *in summ. 2. part. cap. 65. casu* Petr. Ledesma *2. par. summ. tract. 7. cap. 1. & tract. 12. concl.* 21. Tolet. *sum. lib. 5. cap. 83. num. 1. vers. secunda est*. Lessius *de Justit. lib. 2. cap. 34. num.* 204. Gabriel Vasquez *in Opusc. de Benefic. cap. 2. §. 3. dub. 11. à num.* 98. quibus adde Bossium *in mor. tom. 2. tit. 7. §. 3. n.* 60. qui latè quæstionem pertractat. Et ratio est, quia Pontifex non est Dominus Beneficiorum, neque illorum fructuum, aliàs sine culpa posset in quemcumque usum de illis disponere: sed est illorum Administrator, & Dispensator, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum Dei*. At dispensator, & Distributor jus non habet dispensandi, & distribuendi, nisi quatenus visum fuerit ei, cujus est Dispensator, & Distributor. Christus autem Dominus, cujus Pontifex est dispensator, & distributor, non consentit in distributione Ecclesiasticorum bonorum, quæ Ecclesiæ nociva sit, qualis est Pensio Beneficiis absque causa imposita; Ergo invalidè Pontifex illam imposuit, & invalidè accipit Pensionarius. Itaque non obstat, quòd Papa habeat plenam potestatem, & administrationem Beneficiorum: nam non habet ut Dominus absolutus, sed ut fidelis dispensator in ædificationem, non in destructionem; ac proindè ex illa plena potestate, & administratione solùm sequitur, ut in foro externo valeat pensio sine ulla causa obtenta à Papa scienter sic dispensante; non verò ut illam obtinens sit tutus in conscientia, & coram Deo, & ut Papa graviter non peccet irrationabiliter, & pro sola sua voluntate bona Ecclesiæ in usus non pios distribuendo, & dispensando, ac dispergendo. Quare dato etiam quòd Papa sit dominus Beneficiorum, ut multi tenent (licèt minus probabiliter) non est tamen, nec potest dici dominus, ut possit de illis disponere merè pro libito, & voluntate sua, (sicut unusquisque de suis temporalibus, de quibus habet absolutum, & expeditum dominium, potest disponere) sed tantùm prudenter, pro voluntate regulata à recta ratione, atq; adeò sine ulla rationabili causa non potest alteri Pensionem conferre, & si faceret (quod in dubio præsumi de Papa non debet,) peccaret graviter, ut rectè ait Azor. *2. par. Instit. moral. lib. 8. c. 5. quæst. 8.* & etiam obtinens non esset tutus coram Deo: undè ex his inferunt Theologi, resignantem Beneficium in manibus Papæ in favorem alicujus cum reservatione certæ Pensionis in foro conscientiæ non esse tutum, si sine causa prædictam resignationem faciat, & Pensionem obtinuit præsertim ad solam cupiditatem, & ad luxum, & pompam vanam. Ita in terminis Corduba, & Joannes Valerus. Asserunt etiam Theologi, quòd non erit tutus in foro conscientiæ, & coram Deo resignans, si omnes fructus beneficii (ut sæpè fit) assignentur in Pensionem ipsi resignanti, vel tanta pars, ut resignatarius non possit commodè sustentari; ut etiam sentiunt Sotus, *lib. 9. de Justitia, quæst. 7. artic. 2. vers. Præterea*, & fructus omnes pro pensione statuere. Ut Palacius *in Annotat. ad summ. Cajetani, verb. Simonia*, quos sequitur Joannes Valerus, *vers. Pensio, differ. 2.* Probat Sotus, quia adversatur Divino juri, & naturali, ac rectæ rationi, ut quis sit addictus servitio absque ullo, vel saltem ad congruam sustentationem stipendio, quod totum, vel pro majori detur non servienti. Ut enim habetur, *c. fin. de rescript. in* 6. Beneficium datur propter Officium, quapropter rationi dissonat; ut omnes fructus dentur non servienti, nisi fortalsè servienti sufficiant distributiones, quæ sint ita pingues, ut satis sint ad honestam sustentationem.

3 Sed his, non obstantibus, quòd in Papa non requiratur causa ad imponendas Pensiones, tradunt Canonistæ, ut Filipus *in cap. Ad audientiam, 2. de Rescript. num. 2. & 4.* Decius *consil.* 436. Gigas *de Pensio. quæst. 6. à n. 7. & q.* 10. Sarnensis *in compendio utriusque signatura vers. Et est advertendum*. Rebuffus *de Pacificis Possessoribus, num. 129. aliàs* 110. Corrasius *de Benefic. 1. p. cap. 4. num.* 13. Joann. Nicolaus Delphynus *de jur. patron. lib. 6. nu. 67. & 70.* Mandosius *de signatura gratia, tit. de Pensionibus, vers. Papa*: absque aliqua causa, Camillus Cautius *in tract. de pensione Episcopali, n.* 10. qui habetur *15. tom. p. 2. tract. Novorum*, Granucius *ad Simon. de reservat. q. 62. n. 4.* Petrus Gregorius *de benef. c. 29. n. 2.* Maschel. *de commissionibus 2. par. c. 4. de commissione appellationis, n.* 42. & Flaminius Parisius *de resign. Benefic. lib. 6. q. 2. n. 131. & 155.* qui docent, Papam posse pensionem imponere sine causa, & etiam sine consensu Beneficiati, & Caputaquen. *decis. 316. p. 2.* Rota *in una Cameracen. Pensionis 7. Junii* 1591. *coram D. Giptio*, ubi resolvit, quòd Reg. de non tollendo jure quæsito, non est necessaria derogatio in declaratoriis, Gabriel *de Reg. jur. concl. 3. n.* 65. nec rursus est necessaria in impositione pensionis, &c. quia Papa pro libito voluntatis potest pensiones super beneficiis imponere, & transferre. Parisius *cons. 60. n. 69. lib. 4. & in Oxomen. Pensionis, 20. Maii* 1598. *coram D. Lita*. & rationem afferunt, quod Papa liberam potestatem, & plenam administrationem Beneficiorum, maximè dum vacant, habet, cap. 2. *de Prabend. lib.* 6. Gloss. *in cap. Gratiosa, de rescriptis, eod. tit.* dicens, quòd in beneficialibus est pro ratione voluntas Papæ, quam Glossam commendant ibidem Doctores, & *consil.* 386. *num.* 13. & docent Doctores citati à Garzia, & copiosè Selva, *de beneficiis, quæst. 1. per totam*. Ex hac enim plenitudine potestatis sequitur, ut ipse possit pensionem in beneficiis imponere sine causa ulla. Id quod confirmat Joannes Nicolaus, quia ubi Papa disponit contra ea, quæ sunt juris positivi, (ut est hoc, quod beneficia conferantur absque diminutione) non fundatur in ratione naturali, vel divina, sed tunc sola voluntas ipsius Papæ sufficit pro ratione, & pro causa, sicut multa statuit, in quibus sola voluntas sufficit, vel latè per Felinum *in d. c. Ad audientiam*. Quare cum Papa id possit, tutè etiam in utroque foro poterit pensio retineri.

4 Et hæ sunt pugnantes sententiæ circà præsentem difficultatem. Ego, ut verum fatear, opinioni Theologorum tamquam probabiliori adhæreo; non audeo tamen opinionem Canonistarum tamquam improbabilem damnare. Nec displicet etiam mihi opinio media Castri Palai *tomo 2. tractat. 13. disputat. 1. punct. 11. numer.* 3. nempè, pensionem à Pontifice impositam sine causa validam esse, & securè à pensionario accipi, tametsi illicitè fuerit imposita, & à Pontifice debeat revocari. Et quidem illicitam esse talis pensionis impositionem est manifestum. Tum quia generale est quamlibet actionem sine legitimo fine factam illicitam esse. Tum quia contra rationem est bona Ecclesiæ dispensare extra finem, ad quem fuerunt relicta, sed fuerunt relicta pro bono Ecclesiæ; & in augmentum fidei, & divini cultus, ut de se constat. Ergo distributio, quæ in bonum Ecclesiæ non cedit, qualis est impositio pensionis sine causa, illicita est. Quòd autem valida sit, Probo: quia negari non potest dominium Ecclesiasticorum bonorum penes Ecclesiam residere, & consequenter penes Pontificem, tamquam illius caput, & superiorem. Ergo si Pontifex hæc bona alienet, validè alienat; tametsi alienationem ipse, & successor revocare possint, & debeant. Deindè, esto Pontifex Beneficiorum, & Ecclesiasticorum fructuum dominus non sit, sed solùm dispensator, & distributor, si tamen inter Clericos illa bona dispenset, valida est talis dispensatio etiam sine causa; quia talis dispensatio non est in substantia contra voluntatem Ecclesiæ, & Christi, si quidem non est dispensatio extra Ecclesiam, sed solùm in modo, & voluntate dispensationis, est contra voluntatem Christi; & Ecclesiæ. Quòd exemplo provisionis

Sup. hoc infrà in §. ult. hujus R. ad medium, à vers. Quod autem, & in Res. præcedenti §. 1. cursim post med. vers. Ratio in primis, & latissimè supra in tr. 1. R. per tot.

Sup. hoc supra in hac ipsamet Res. §. supposito paulò post à vers. Ratio est, & latissimè in alia R. ejus not.

visionis Beneficiorum confirmari potest: Beneficiorum enim collatin dignis facta, dignioribus, illicita est, quia est contra bonom Ecclesiæ, & modum ab ipsa præscriptum: at talis collatio valida est, quia non contradicit substantiali ejus intentioni, quæ est, ut ministris dignis collatio fiat. At si pensio non pro Clericis, sed pro Laicis imposita sit, & Pontifex solùm sit Ecclesiasticorum bonorum minister, firma non erit ob rationem in prima sententia dictam; enæ est contra voluntatem Ecclesiæ talis distributio, & alienatio.

TRACTATUS TERTIUS
DE
POTESTATE EPISCOPORUM.
Quoad dispensandum, & absolvendum vigore Cap. VI. Sess. XXIV. Concilii Tridentini de Reform:

Et aliæ diversæ difficultates, & Resolutiones ad ipsosmet Episcopos specialiter pertinentes: & etiam quoad provisiones per concursum ad beneficia, Canonicatus, dignitates, &c. faciendas per Episcopos, Pontifices, & Reges; & pro admissione resignationis beneficiorum, & impositione pensionis super ea etiam in hoc tractat. discutiuntur.

PROLOGUS.

Ante Resolutionem primam. Tract. 2. part. 7.

Satis ampla potestas fuit concessa Episcopis à Sacro Conc. Trident. *in c. 6. sess. 24. de Reformat.* ubi sic habetur. *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario; & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos in Diœcesi sua, per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari. Idem etiam in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantùm, non eorum Vicariis sit permissum.* Ita Concilium. Ego in gratiam Dominorum Episcoporum aliquas quæstiones in hoc Tractatu occasione horum verborum agitabo; ideò Quæro.

RESOL. I.

An Episcopus electus, & confirmatus, quamvis non consecratus, possit uti hoc privilegio?
Et quid dicendum, si Episcopus tantùm sit electus, & non confirmatus?
Et an hoc facultas non competat Episcopis carentibus diœcesi, & Titularibus. Ex p. 7. tr. 2. Res. 1.

Sup. hoc lo. t. 4. tr. 6. R. 104. §. 1.

§. 1. Videtur prima facie negativè respondendum, quia Episcopus non consecratus, verè, & propriè non dicitur Episcopus, ot patet ex textu *in c. eam te*, ibi, *ante promotionem tuam*, & ibi, *neque esset adhuc in Episcopum consecratus, de rescript. c. tua*, ibi, *Episcopo, vel electo, de his, qua fiunt à Prælatis, c. cum litteris 33. de testibus.* Ex quibus ita observant. Abb. *n. 2.* Felin. & Dec. & omnes *in d. c. eam te*, Gloss. 1. & communis *in c. 1. de religiosis domibus*, *Gloss. verb. Pontificum in Clement. 2. de celebrat. Missar. gloss. 2. in Clement. 1. de pœnis* Jason. *in l. 2. n. 4. ff. de inoffic. test. sim.* Gomez *in reg. de triennali*, q. 36. Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 1. q. 18. art. 2.*

2 Sed his non obstantibus, potiùs dicendum est, etiam Episcopum non consecratum dici verum Episcopum, quoad omnia, quæ pertinent ad potestatem jurisdictionir, cùm nomen, Episcopus, videatur ex sui Etymologia competere electis, & confirmatis, quibus à tempore confirmationis possessione legitima capta totius Diœcesis administratio, & cura incumbit, *c. cùm in cunctis*, §. *cùm verò*, *juncta gloss. verb. administrationem*, *de elect.*

3 Igitur ad quæstionem propositam assero Episcopos electos, & confirmatos, quamvis non consecratos posse uti privilegio Concilii Tridentini *in d. c. Liceat*; quia dictis Episcopis competunt ea, quæ sunt jurisdictionis, sed talis est facultas dispensandi, ergo.

4 Et ita tenent Villalob. *in summ. to. 1. tract. 21. diffic. 9. num. 4.* Trullench *in Decalog. to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 2.* Floronus *de cas. reserv. p. 1. c. 4. §. 7. n. 9.* Suar. *tom. 5. disp. 42. sect. 2. num. 7.* Alzedus *in praxi Episcop. p. 2. c. 6. n. 39.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 2. n. 1.* Filliuc. *to. 1. tract. 20. c. 10. n. 270.* & alii. Hinc Episcopus electos, & confirmatos, quamvis non consecratos posse dispensare in votis, & juramentis, tradiderunt Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 12. num. 10.* Sanchez *in Summ. tom. 1. lib. 4. c. 38. n. 7.* ubi docet secus dicendum esse, si Episcopi solùm electi essent, quod etiam dicendum est in casu nostro.

5 Patet etiam ex supradictis, hanc facultatem non competere Episcopis carentibus Diœcesi, ut notat Pharaonius in Promptuar. *tract. 1. sess. 18. cas. 30.* & alii; Hinc Episcopi titulares non gaudent hac facultate, ut notavit Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 1.*

Sup. contentio in hoc. in R. ... & in res. §. 1. ...

RESOL. II.

An Episcopi, ubi non est receptum Concilium Tridentinum, possint uti facultate hujus decreti?
Et quid, ubi quoad aliquam specialem legem, vel onus non est receptum? Ex p. 7. tr. 2. Res. 2.

Sup. hoc in R. ... & in to. ... tr. 6. R. 104. §. ... Rursum.

§. 1. Respondeo negativè, quia ubi non est acceptatum quoad leges onerosas, neque videtur acceptatum quoad favorabiles. Ita tenet Amicus *de Justit. & jure disp. 6. sect. 3. n. 50.* Castr. Palaus, *to. 1. tr. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. n. 2.* Caspensis *in curs. Theol. tom. 2. tr. 25. disp. 5. sect. 17. n. 115.* Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 21. diffic. 3. n. 3.* Suar. *de censur. disp. 41. sect. ... nu. 6.* Filliuc. *tom. 1. tr. 20. c. 10. n. 269.* Gavantus *in manual. Episc. verb. absolutio, n. 6.* Bossius *de Jubil. sect. 1. cas. 10. §. 10. n. 202.* Alterius *de cens. tom. 2. disp. 8. c. 3. conclus. 3.* Alzedus *in Praxi par. 2. c. 6. nu. 29.* Alvinus *de potest. Episcop. c. 26. n. 19.* Trullench *in decal. tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 2.* & alii.

2 Sed Sanch. *in Summ. tom. 1. lib. 2. c. 11. nu. 3.* secus intelligit, ubi circa aliquam specialem legem, vel onus non est receptum: nil enim impediret, quo minus, quoad favores, cùm cæteris legibus, & oneribus reciperetur. Quia communis sententia in tractatu de legibus tuetur stare, legem quoad partem esse receptam, & quoad partem non: atque quoad solam partem receptam obligare. Insuper posset prædictum Tridentinum, quoad omnia alicubi receptum esse: ac obligandi vires sumpsisse: at postmodum decursu temporis abrogatum esse contraria consuetudine legitimè præscripta; quoad leges, & onera manens in robore pristino, quoad favores. Quia cùm semel jus acquisitum sit ad favores, nec consuetudo ampliùs, quàm id de quo inducta est, abroget; non est cur consuetudine solùm inducta circà leges, & onera, & proindè illa abroganti, censeantur quoque favores abrogati.

RESOL. III.

An Episcopi, ubi Concilium Tridentinum non est usu receptum, possint uti privilegio eis concesso per dictum Concilium. Sess. 24. c. 6. de Reformat.
Et quid circà hoc declaravit Sacra Congregatio.
Et notatur, in Gallia Episcopos uti facultate dispensandi per Canonem, Liceat Concilii Tridentini, *absque ullo ad Summum Pontificem recursu.* Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. Res. 27.

Sup. hoc in R. ... præterita, & in alio §. ejus ...

§. 1. Affirmativè respondet Franciscus Zypæus *in Consultationibus Canonicis, lib. 4. titul. de Congregatione spirituali, consult. 1.* ubi sic asserit: Non possum accedere facilè ad eorum opinionem, qui negant Episcopos, ubi Concil. Tridentin. nondum est receptum, uti posse facultate eis per Concilium tributa *sess. 24. capit. 6.* quos Barbosa *in Collect. DD. ad Concil. Trident. dict. cap. 6. numer. 3.* citat. Cùm etiam decretum illud non in gratiam privatorum, sed pro salute populi sit in-

sit inductum: quam remorari non debet, sicuti hæresis, pervicacia, aut aliæ quorumdam causæ publicationem Concilij impediant: cùm etiam in privatis alter alterius odio non debeat prægravari: vel conditio ejus deterior: fieri: neque Ecclesia pia mater morbis filiorum idonea quædam remedia auferri velle censenda est, ideò quia non omnia recipiunt, crudelis medicus crederetur, qui nollet aliter curare. Ita Zypæus.

2 Sed Episcopos illarum regionum, in quibus Concilium Tridentinum adhuc receptum non est, non posse uti facultate concessa in supradicto Decreto, testatur declarasse Sacram Congregationem Concilij Nicolaus Garsias *de benefic. p. 7. capit. 11. n. 23.* Et hanc sententiam tenet Sanch. *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 11. nu. 2.* & alij, quos citat, & sequitur Barbosa *de potestate Episc. p. 2. alleg. 39. n. 3.* Unde supposita dicta declaratione, non videtur recedendum ab ea. Nota tamen, quòd Andreas Duvallius ex inclyta Academia Parisiensi præstantissimus Theologus *in tract. de Summo Pontif. p. 3. qu. 7.* docet, in Gallia Episcopos uti facultate dispensandi per Canonem *Liceat* Concilij Tridentini, absque ullo ad Summum Pontificem recursu.

RESOL. IV.

An vicarius Episcopi ex generali commissione habeat potestatem dispensandi in casibus Papalibus, quos potest absolvere, & dispensare Episcopus ratione alicujus impedimenti?

Et quid de Regularibus, vel de privilegio Cruciatæ? Ex p. 8. tract. 6. & Misc. 1. Res. 55. aliàs 56.

Sup. hoc lo 10. p. 11. t. R. 191, lo §o. 3 vers. An verò, & him infra longen doctissimum not. 14.

§. 1. Quoad primum affirmativè respondet P. Bossius *de jurisdict. Episc. discept. 1. dub. 8. numer. 49.* & rationem colligit ex his, quæ dixit *in tract. de triplici Jubilæi privilegio, sect. 3. casu 2. §. 3. n. 60.* Vicarius enim generalis est propriè Ordinarius in tota Diæcesi, & habet eandem jurisdictionem ordinariam, quam habet Episcopus; & cum eodem Episcopo constituit unum Tribunal, & idem Consistorium; ergo, cùm dicta facultas absolvendi impeditos à casibus Sedi Apostolicæ reservatis non sit delegata, sed ordinaria, ut ex ipso jure in sacris Canonibus *suprà* allegatis; sed annexa muneri, & jurisdictioni Episcopali, competet etiam Vicario generali. Confirmatur: quia saltem in his, quæ spectant ad forum pœnitentiæ, & animæ, ubi Vicarius generalis non excluditur, comprehenditur nomine Episcopi. Qua propter Concil. Tridentin. *sess. 24. cap. 6. de reform.* concedens Episcopo facultatem dispensandi, & absolvendi in foro conscientiæ à casibus, & censuris papalibus occultis, exclusit Vicarium generalem, nisi specialiter deputetur ab Episcopo. Ex quo sumitur probabilis conjectura, quòd in alijs casibus sit permissum Vicario generali absque alia speciali deputatione; quia exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, ut tradunt Doctores citati *in dict. tract. sect. 1. casu 10. §. 1. n. 8.* & constat ex *cap. Dominus, 32. quæst. 7. cap. 2. de conjugat. lep.* Et hanc sententiam, ex Bonacina, probabilem esse putat noster Leone *de censur. recollect. 2. n. 894. in fine.*

2 Verùm ego magis adhæreo negativæ sententiæ, quia hujusmodi facultas specialiter Episcopo conceditur, ratione suæ dignitatis, & officij: ergo nisi specialiter delegetur, non censetur concessa: nam in generali concessione, seu commissione non veniunt specialia, quæ non esset Episcopus verisimiliter concessurus, cap. *cùm in generali, de officio Vicarij, in 6. & c. 2. de pœnit. & remiss. in 6.* Ita Sbroz. *de Vic. lib. 2. capitul. 180.* Grassius *de effect. Cler. effect. 9. num. 181. 182.* & ita sentire videntur etiam Panormitanus *in cap. De cætero de sentent. excomm.* Sylvester *verb. Absolutio, 4. num. 5.* dum dicunt, hanc facultatem absolvendi impeditos non competere Prælatis Episcopo inferioribus.

Sup. coque... in hoc & duob. seqq. §§. in Ref. posita infr. in annot. §. sed ego, ... Rel.

3 Undè novissimè hanc sententiam tenet Quintanaduenas *tom. 1. tract. 9. sing. 1. n. 6.* ubi loquens de Regularibus, ait posse quidem virtute privilegiorum dispensare in casibus, qui ex ordinaria solùm jurisdictione, vel à jure, vel consuetudine Episcopo competunt absolutè; non verò in ijs, qui ratione urgentis necessitatis, ut docent Enriquez *lib. 6. de pœnis. c. 14. n. 7.* Manuel *in Cruc. §. 9. num. 118.* & Sanchez *lib. 2. de matrimon. disput. 40. num. 9.* Et licèt hæc jurisdictio sit Episcopo ordinaria, quia non ex Principis privilegio inest personæ, sed perpetuò dignitati, vel officio; & ideò eam utpotè talem potest ille delegare, etiam generaliter, ut ex pluribus Doctoribus probat Sanch. *sup. num. 14. ad 17.* contra alios, non ideò absolutè est casus Episcopalis, exercitium hujusmodi potestatis dispensandi in casu gravissimæ necessitatis, sed Pontificius, quia Pontifici absolutè, & Episcopo secundùm quid, seu ratione necessitatis competit; & ita Vicarius ejus ex generali commissione sibi concessa dispensandi in impedimentis, hanc facultatem non habet, nisi ei sit specialiter commissa, ut cùm alijs docet Sanch. *num. 12.* Nuntius verò Apostolicus, utpotè Delegatus ad universitatem causarum, potest hanc subdelegare. Ita Quintanaduenas.

4 Sed nota, quòd in ordine ad Regulares, contrariam sententiam probabilem putat novissimè doctus Pater Leander à Murcia *ad capit. 9. Regulæ D. Francisci, quæst. 8. numer. 16.* ubi sic ait: *Provable es, que pueden los Confessores Regulares dispensar en los votos, que aunque por razon de la materia sean reservados al Papa, por alguna circunstancia de necessidad urgente, y causa justa, ò por otras semejantes, pueden dispensar en ellos los Senores Obispos. Esta sentencia tienen los Autores de la primera opinion, y se prueva: porque los Sumos Pontifices conceden facultad à los Confessores Regulares para dispensar en todos los votos reservados à los Obispos: los reservados al Papa, supuestas las circunstancias referidas, dexan de ser reservados à el, y quedan reservados por derecho ordinario a los Obispos: luego puden absolver los Regulares dellos. La mayor es cierto, y la dexemos provada con la quarta conclusion. La menor, en quanto que los dichos votos, quando concurren las circunstancias de necessidad, y impossibilidad, en la persona que hizo el voto de recorrer al Papa, y de urgencia, y causa justa para la dispensacion, los puedan dispensar los Obispos, es commun de los Doctores y que queden reservados à los Obispos por derecho ordinario; se prueva: porque por derecho divino, si bien subordinado al Sumo Pontifice, tiene el Obispo en su Obispado tanta autoridad, como el Papa en toda la Yglesia, como communmente tienen los Doctores alegados por la quarta conclusion; luego este derecho es ordinario en el Obispo, y la reservacion extraordinaria, y especial: y assi bolviendo à el este derecho; y cessando por las circunstancias dichas la reservacion al Papa, no le buelve cosa especial, que no tuviesse por derecho divino; luego si los Sumos Pontifices conceden à los Regulares que puedan dispensar en todos los votos, que pueden los Obispos, y en los dichos casos, por razon de las dichas circunstancias, pueden dispensar por derecho propio, y ordinario, por el mismo caso podran lo mismo los Confessores Regulares.* Ita ille.

Sup. contrario lo hoc §. in §. ult. R. 1. annot. primo post supr.

Sup. hoc infr. sup. in 11. 1. R. 17. & in alijs not. primo.

5 Sed ego prorsus puto, non esse recedendum à sententia negante hanc facultatem Regularibus, per ea, quæ dixi *in par. 6. tract. 6. resol. 50.* contra Crouserum cum Sanchez, Fagundez, Suarez, Henriquez, & alijs, quibus nunc addo Mirandam *in Manual. Prælat. quæst. 48. numer. 4.* Poncium *de matrimon. lib. 8. cap. 10. num. 11.* Barbosam *de potest. Episcop. p. 2. allegat. 37. num. 14.* & Castrum Palaum *tom. 3. tract. 15. disp. 2. punct. 12. num. 7.* vbi nobiscum firmat, Regulares mendicantes, & reliquos, quibus comparatione sæcularium concessa est facultas, vota Episcopalia, dispensandi, vel commutandi; dispensare, vel commutare nullatenus posse vota reservata in casu necessitatis vrgentis. Quia illa vota non desinunt esse reseruata; eò quod Episcopis competant in casu urgentis necessitatis ex benigna Pontificis interpretatione: sicut non desinunt esse casus reservati, eò, quòd in articulo mortis eorum absolutio concedatur. At his Regularibus solùm conceduntur vota, quæ jure ordinario sunt Episcopalia, & non reservata: secùs quæ extraordinario jure, & per accidens Episcopis competunt, & verè reservata sunt. Ergo, &c.

Quæ hic est in tom. 7 et 1. Ref. 117 et l. ibi doctrinam R. 167. ... § sed ego, & § ult. & in tom. 4 tr. 1 R. ... § Observandum & in tom. 5. tr. 9. R. 37 § ult. prope fin. & vers. Aliter.

6 Et hanc sententiam procedere etiam virtute privilegij Bullæ Cruciatæ existimo, per ea, quæ notat Trullench. *in Bul. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 3. dub. 5. nu. 10.* & Doctissimus Pater Bardi *par. 2. tract. 7. cap. 2. sect. 5. §. 13. nu. 136.* Qui rationem diversam ab alijs adducit; nempe, ex diversitate, quæ reperitur inter potestatem ordinariam, & delegatam: potestas enim delegata non extenditur ultra casus illos, qui sunt concessi, quamvis ponatur summa necessitas in casibus non concessis: nam adæquatum objectum talis potestatis, cùm sint casus concessi, nequit ipsa ampliari ad casus non concessos: ut sic enim egrederetur limites sui adæquati objecti, quod est impossibile: sed quoad potestatem ordinariam res non ita se habet: quia ipsa, cùm ex sua natura ad omnes illos extenderetur, nisi fuisset limitata, seu nisi fuisset à sua efficacia impedita, idcircò, quanto tales circumstantiæ concurrerint, in quibus limitatio illa redundaret in detrimentum spirituale proximorum; tunc in illis circumstantijs casus, circà quam versabatur limitatio, relinquitur sub ordinaria potestate Episcopi, & hoc per quandam explicatam, seu tacitam voluntatem Summi Pontificis. Ex quo non valet inferre in illis circumstantijs absolutè, & simpliciter casum non esse reservatum: quia tunc etiam manet sub reservatione, & solùm est sub potestate Episcopi ex quadam benigna interpretatione voluntatis ipsius Pontificis reservantis, qui cùm sit universalis Pastor, præsumitur intentionem habere subveniendi ovibus, quando necessitas occurrit: quia hic, & nunc occurrit necessitas dispensandi in tali voto; & dispensatio fieri nequit ab ipsomet Pontifice, ne fideles remedio sint destituti, conveniens fuit, ut in his circumstantijs Pontifex non reservaret sibi votum in ordine ad Episcopum: sed illud relinqueret sub potestate ordinaria Episcopi; manente tamen reservatione quoad alios inferiores; cùm nulla sit moralis necessitas, ut in prædictis circumstantijs reservatio etiam tollatur respectu inferiorum. Sed hæc omnia procedunt, non solùm in ordine ad privilegium Bullæ; sed etiam in ordine ad privilegia Regularibus concessa: ergo, &c. Undè ex his ego in facti contingentia consului, non potuisse Regulares, sed Episcopum dispensare; ut matrimonium

Sup. hoc in B. 1. not. prim. ... & in eod. § post medium ... in vers. Non autem, & in Ref. laté à principio, & in alio § cit. primæ annot.

pium contraheret, non expectata Pontificis dispensatione, juvenis quidam voto Religionis, & castitatis astrictus, qui violaverat virginem: & ad reparationem honoris illius, matrimonium necessarium erat, & à cognatis impediendum erat, si dispensatio pontificia expectaretur.

R E S O L. V.

An Abbates, & alij Prælati habentes jurisdictionem quasi Episcopalem includantur sub nomine Episcopi in decreto Concilij Tridentini, sess. 24. cap. 6. de reform. *quoad dispensandum, & absolvendum?*

Et an Eminentissimi Cardinales in Ecclesijs suorum titulorum comprehendantur sub nomine Episcopi in hoc decreto? Ex par. 7. tract. 2. Res. 4.

Sup. hoc lege [illegible]

§. 1. NEgant Bonacina *de Censur. disput. 7. quæst. 5. puncto 1. num. 6.* Filliucius *tom. 1. tract. 20. cap. 10. num. 270.* Suarez *tom. 4. disput. 30. sect. 2. num. 6. & tom. 5. disp. 41. sect. 2. num. 7.* Garzias *de benefic. par. 7. cap. 11. nu. 13. & 17.* Campanelli, *in dissertat. juris Canonici Rubric. 7. cap. 5. num. 5.* Gavantus *in Man. Episcop. verb. Absolutio, num. 5. & vers. Censura, n. 2.* Ledesma, *in Summa, tom. 2. tract. 1. cap. 6. difficul. 1.* Et in hanc sententiam inclinat Pater Thesaurus, *in Praxi de Pœnis; part. 1. cap. 23. §. 6.* & docet expressè *in capit. 24. §. Respond. tertiò.*

2 Probatur hæc sententia, quia licèt aliquando sub nomine Episcopi comprehendantur Prælati inferiores, non comprehenduntur tamen in dicto Decreto Concilij: tum quia cùm illa constitutio sit exorbitans, à jure communi, illique deroget, (quo inspecto solus Papa dispensare, & absolvere poterat) non est amplianda, sed potiùs limitanda, ut nomine Episcopi intelligantur ij, qui sunt verè Episcopi saltem confirmati: tum quia, referentibus Suarez, Garcia, & alijs locis citatis, Sacra Congregatio ita declaravit his verbis: In hoc Decreto non comprehenduntur inferiores habentes jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, sed tantùm Episcopi privativè quoad omnes alios.

3 Sed si hæc declaratio esset authentica, ei acquiescerem, interim verò dum mihi non constat, puto affirmativam sententiam esse satis tutam, & probabilem, quam tuetur novissimè Marchinus *de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 9. diffic. 1. num. 3. & seq.* Caspensis *in cursu Theolog. tom. 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. num. 118.* Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 21. diffic. 9. numer. 7.* & Trullench. *in Decalogum tom. 1. lib. 1. capit. 3. dub. 4. numer. 3.* Quibus adde Stephanum Alvinum *de potestate Episcop. cap. 27. num. 2.* Rodrig. *in quæst. Regul. tom. 1. quæst. 24. artic. 13. & 17. & q. 61. artic. 9.* Sayrum *in Clavis Regia lib. 6. cap. 11. num. 83.* Avilam *de Cens. art. 7. disp. 10. dub. 9.* Henriquez *lib. 6. cap. 16. num. 1. & lib. 14. c. 18. num. 2 in Glossa, littera P.* Portel. *in dub. Regular. verbo Prælati potestas, & capit. numer. 30.* Pharaonium *in Promptuar. tract. 1. sess. 18. casu 34.* Sanchez *de matrimon. lib. 8. disput. 2. num. 12. & in summa tom. 1. lib. 2. capit. 11. num. 15.* Beja *in Respons. Cas. Conscient. par. 4. cas. 37.* & alij. Et ratio est, quia dictum Decretum Concilij est favorabile. Ergo ampliandum, & non restringendum. Secundò in hoc negocio à Concilio non eligitur industria personæ: & dato, quod aliqua industria eligatur, utique erit illa Episcopi, vel habentis Episcopalem jurisdictionem: ejusmodi sunt Prælati, de quibus loquimur. Ultimò probatur, quia hi Abbates, & Prælati in sua Diœcesi habent plenam Episcoporum jurisdictionem, possunt enim deputare Vicarium, tribunal erigere, remittere denunciationes matrimoniales, dispensare in alijs casibus, in quibus Episcopus approbare ad confessiones exequi defunctorum voluntates, dare litteras dimissorias, & facere cætera, quæ ad Episcopalem jurisdictionem spectant; ut docent Quint. Mand. *in regul. Cancellariæ, reg. 2. quæst. 2. num. 8.* Aluysius Riccius *in praxi aurea, resolut. 295. & 304.* & alij à Riccio relati, illis quoque plenè subijciuntur eorum subditi, quoad receptionem Sacramentorum: ergo in dicto decreto Tridentini comprehenduntur nomine Episcoporum ob rationem identitatis, illisque conceditur eadem facultas. Et confirmatur, quia alioqui non videretur ita bene provisum eorum subditis, si in hujusmodi casibus pro absolutione, & dispensatione deberent recurrere, vel ad summum Pontificem, vel ad alienos Episcopos, unde essent peioris conditionis hi Prælati, & eorum subditi cum aliquo animarum detrimento, quàm alij fideles, Ergo, &c.

4 Non desinam tamen hic adnotare, Beja, & alios respondere ad Declarationem Sacræ Congregationis superiùs adductam, asserunt enim Sacram Congregationem non loqui de his Prælatis, qui sunt exempti, & habent proprium territorium, & Diœcesim distinctam prorsus ab Episcopis, sed de alijs Prælatis non exemptis, & eidem Episcopo in pluribus subjectis, qui nec verè, nec æquivalenter sunt Episcopi, quòd videtur significare illud verbum, Episcopis inferiores.

5 An verò Eminentissimi Cardinales in Ecclesijs titulorum suorum comprehendantur in hoc Decreto sub nomine Episcopi, negat Bonac. *de Censur. disp. 7. nu. 5. punct. 5. n. 7.* sed vide me ipsum *in 5. part. tract. 2. Resol. 59.*

R E S O L. VI.

Quæ nunc invenientur in to. 9. tr. 7. R. 37. & in alio 9. tr. R. [illegible]

An Abbates, & alij Prælati inferiores habentes jurisdictionem ordinariam, etiam nullius Diœcesis, gaudeant facultate absolvendi, & dispensandi ex Concilij Tridentini sess. 24. c. 6.

Et an Capitulum, Sede vacante, habeat facultatem dispensandi, & absolvendi concessam Episcopis?

Et docetur supradictam facultatem competere etiam Superioribus Regularibus circà suos subditos. Ex p. 4. tr. 4. & Miscel. Res. 211.

Sup. hoc lege doctissimos præcedent. Res.

§. 1. NEgativè respondet Gratianus *in discep. forens. capit. 441. num. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 83. n. 5.* Aragon. *in 2. 2. qu. 88. art. 12.* Suar *in 3. p. to. 4. disp. 30. sect. 2. num. 6. & tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 7.* Ledesma *in summa tom. 2. tract. 1. cap. 6. post conclus. 2. diffic. 1.* & alij.

2 Sed affirmativam sententiam docet Henriquez *lib. 6. cap. 16. num. 1.* Flores de Mena *var. resolut. lib. 3. qu. 24. numer. 18.* Avila *de cens. part. 7. disp. 10. dub. 10.* Sanch. *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 5.* Duardus *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. qu. 8. n. 55.* Moneta *de commut. ultim. volunt. cap. 5. nu. 455.* Sigismundus à Bononia *tract. de elect. dub. 51. num. 8.* & alij asserentes facultatem, quam habent Episcopi absolvendi à censuris, & dispensandi super irregularitate occulta, &c. ex vigore Concilij Tridentini competere etiam alijs Prælatis habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem; undè puto utramque sententiam probabilem esse.

3 Notandum est etiam hic obiter contra Bonacinam *de cens. disput. 7. qu. 5. punct. 1. num. 6.* & Alterium *de cens. tom. 2. disput. 8 de suspens. cap. 3. ver. eodem*, Capitulum Sede vacante habere facultatem dispensandi, & absolvendi concessam Episcopis *in dicto loco Concilij Tridentini*. Ita Sanchez *de matrim. lib. 8 disp. 2. num. 10.* Garsias *de benefic. part. 7. capit. 11. num. 21.* Beja *p. 4. c. cas. 37.* Sayrus *in Clavi Regia lib. 2. capit. 11. numer. 84.* & alij. Sicut etiam contra Amendarium *in addit. ad recop. leg. Navarr. lib. 1. tit. 18. leg. 7. de irregularitate, numer. 50.* Garsiam *dicto cap. 11. numer. 13. & 20.* Ledesmam *ubi suprà; post conclus. 20. difficult. 3.* Suarez, & alios, dicendum est supradictam facultatem competere etiam Superioribus Regularium circà suos subditos. Ita Henriquez *loco cit. §. 8. & lib. 7. cap. 25. sess. 2.* Rodriguez *tom. 1. q. 61. art. 9.* Molina *tract. 3. disp. 61. num. 4. & 5.* Sanch. *ubi supr. n. 7.* Vecchius *in praxi Novitiorum disput. 9. à nu. 4.* & alij.

Sup. primo hujus § inf. in to. 5. R. 19. & 20.

Sup. hoc magis latè in tom. 7. tr. 4. Res. 191.

R E S O L. VII.

An Episcopus ex licentia Superiorum possit uti facultate hujus Decreti cum Regularibus exemptis?

Et quid dicendum est, si facultas absolvendi, aut dispensandi, quæ non est in immediato Religionis Prælato, esset in Provinciale, aut alio Superiore Religionis, an tunc Episcopus absolvere non posset de consensu Superioris immediati, nisi accederet etiam consensus Provincialis, aut Superioris?

Et si Prælatus Religionis absolutione, aut dispensatione indigeat, an possit Episcopo se subijcere, sicut potest suos subditos? Ex p. 7. tr. 2. Res. 6.

Sup. hoc [illegible] Res. [illegible] Tertio [illegible] & seq.

§. 1. NEgativè respondet Rosella, *verb. Absolutio 3. num. ult.* Angelus, *vers. Excommunicatio 5. cas. 1. nu. 40. & vers. Exemptio, num. 9.* & Tabiena *eodem vers. q. 6. num. 7.* & Armilla *num. 9.* Rodriquez *in qq. Regular. tom. 2. q. 63. art. 10. & tom. 1. q. 36. art. 5.* Ledesma *in summ. to. 2. tract. 1. capit. 6. post 20. concl. diffic. 3.* & alij penes ipsos. Probatur hæc opinio, quia in exemptione non solius exempti favor est, sed etiam Superioris, id est, Pontificis eximentis, per quam exemptos sibi immediatè subjecit; quare sua interest conservare hanc immediatam subjectionem. Ergo in hoc eventu non habet locum regula textus *in cap. ad Apostolicam, de Regularib. & l. In conscribendo, C. de Episc. & Cler.* ut valeat quis renunciare favori pro se introducto: illa enim habet locum, quando pro se solo est introductus favor. Et confirmatur, quia hoc exemptionis beneficium non est personale, sed totius religionis. Non ergo privati Prælati consensus sufficit ad cedendum illi, & subijciendum Religiosum Episcopo. Quippè hac ratione decernitur, *cap. si diligenti, de foro compet.* non posse Clericum consentire in Judicem laicum: ibi: Cùm non sit beneficium hoc personale, cui renunciare valeat, sed potiùs toti Collegio Ecclesiastico publicè sit indultum, cui privatorum pactio derogare non potest. Deindè Episcopus per hoc Decretum nequit absolutionis, aut dispensationis beneficio uti, nisi in subditos. Sed Prælatus Religionis nequit Religiosum exemptum per Pontificem subijcere Episcopo. Ergo. Et hæc sententia est satis probabilis.

2 Sed contrariam non minus probabilem esse existimo. Et ratio est, quia exemptio Religiosorum est potissimùm inducta

in fa-

in favorem Religionis, ut ejus Religiosi quietiùs Deo famulentur, & ne passim ab Ordinariis perturbentur, undè in iis, quæ quietem, & favorem Religionis concernunt, non debent esse pejoris conditionis, quàm alii de eadem Diœcesi non exempti: Nec rationi consonat, ut exemptionis privilegium in hoc casu contra ejus finem operetur, impediens hanc subjectionem. Atque ideò in his ita favorabilibus censetur per epichejam tota Religio consentire. Et confirmatur ex *capitul. Luminoso*, 18. *quæst.* 2. ubi habetur, Episcopum de consensu Abbatis posse exercere jurisdictionem in Monasterio exempto. Tandem, quia Corduba *in privilegiorum Mendicantium compendio*, *in suis additionibus*, *verbo Absolutio ordinaria quoad fratres*, §. 5. testatur diversa esse Pontificum privilegia concedentia hanc subjectionem Episcopo de Superioris licentia faciendam, ut ab ipso impetretur absolutio. Quare quidquid sit de jure, saltem Religiosi fruentes privilegiis Mendicantium, possent virtute eorum privilegiorum se subjicere ad eum effectum, obtenta Superioris licentia. Et ideò tenet hanc sententiam Avila, *de Censur. part. 2. capitul. 7. disputat. 1. dub.* 6. Henriquez *lib.* 10. *de Sacrament. Ordinis, numer.* 2. *& in Glossa litter. H.* Suarez *de Pœnitentia, disputat.* 30. *sect.* 2. *numer.* 3. *& de Censur. disputat.* 41. *section.* 2. *numer.* 12. Molina *de justit. tom.* 4. *disputat.* 61. *numer.* 4. Trullench. *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *capitul.* 3. *dub.* 4. *numer.* 6. & alii penes ipsos. Quæ quidem omnia extenduntur, ut idem liceat aliquando ex tacita Religionis licentia, ut si Prælatus sit impeditus, quia est excommunicatus denunciatus, aut obiit, aut longè abest, nec est alius ejus vices gerens. Immò, & quandoque sufficit præsente Prælato, nec impedito, ut quando ille injustè denegaret licentiam petitam Religioso adeundi Episcopum, in casu, in quo ipse nequit illum absolvere. Quoniam per epichejam non est censendum, voluntatem summi Pontificis, & Religionis, esse ut Episcopus in eo eventu non absolvat, & cogatur Religiosus vagari, & accedere ad Sedem Apostolicam, gratia absolutionis impetrandæ. Ita Molina *tom* 4. *disp.* 62. *n.* 5.

Sup. hoc in R. [illegible]

3 Limitanda tamen veniunt supradicta, si facultas absolvendi, aut dispensandi, quæ non est in immediato Religionis Prælato, esset in Provinciali, aut alio Superiore Religionis, tunc enim Episcopus absolvere non posset de consensu Superioris immediati, nisi accederet etiam consensus illius Provincialis, aut Superioris: sed remittendus esset Religiosus ad illum, ut per seipsum absolvat, aut alteri suas vices committat. Quia cùm in hoc casu pateat remedium intra Religionem, non est visa velle consentire, ut extra illam remedium quæratur.

Sup. hoc ibi. in princip. [illegible]

4 Undè ex his omnibus sequitur, quòd si prælatus Religionis absolutione, aut dispensatione indigeat, poterit Episcopo se subiicere, sicut potest suos subditos, ut rectè observat Trullench. *ubi suprà*, & Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 26. *num.* 2. & alii.

R E S O L. VIII.

An Archiepiscopus, dum actu visitat, habeat potestatem concessam in hoc Decreto?

Et an extra tempus visitationis possit uti dicta facultate dispensandi, & absolvendi circa suos Episcopos suffraganeos?

Et an extra tempus visitationis possit Archiepiscopus uti hac facultate cum subditis suffraganeorum, si malitiosè suffraganeus differat absolutionem, vel si subditus appellavit ad Metropolitanum? Ex p. 7. tr. 2. Res. 7.

Pro facultate dispensandi [illegible]

§. 1. RESpondeo affirmativè: dico igitur, Archiepiscopum, dum actu visitat Diœceses suffraganeorum, habere, facultatem dispensandi, & absolvendi eorum subditos vigore hujus Decreti Concilii. Et ita tenet Caspensis *in cursu Theol. tom.* 2. *tract.* 25. *disp.* 3. *sect.* 17. *num.* 120. Suarez *tom.* 4. *disp.* 3. *sect.* 2. *num.* 8. Sanchez *in Summ. tom.* 1. *lib.* 2. *capit.* 11. *num.* 6. *& lib.* 4. *c.* 38. *num.* 13. *&* 14. Avila *de Cens. part.* 2. *c.* 7. *disp.* 10. *dub.* 6. *conclus.* 1. Clavis Regia *lib.* 6. *c.* 11. *nu.* 73. Quibus adde novissimè Trullench *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 3. *dub.* 4. *n.* 4. Marchinum *de Sacrament. Ordin. tract.* 1. *par.* 9. *difficult.* 1. *n.* 8. Valerus *in differ. utriusque fori. ver. Jurisdictio* 4. *num.* 1. Et ratio est, quia scilicet, quo tempore Metropolitanus visitat Diœcesim, censetur illa diœcesis tamquam sua: tum quia dispensatio super irregularitate aliquando ita est necessaria, si non ad recipienda, saltem ad administranda Sacramenta, & ad celebrandum, sicut absolutio à censuris, ac proindè videtur comprehensa *in cap. ultim. de censibus in* 6. dum conceditur Archiepiscopis visitantibus potestas audiendi subditorum suffraganeorum confessiones, & eos absolvendi.

Sup. hoc [illegible] in tr. 2. Res. [illegible]

2 Nota etiam non solùm tempore visitationis, sed etiam extra posse Archiepiscopum uti dicta facultate dispensandi, & absolvendi circà suos Episcopos suffraganeos, sicut potest circà subditos suæ propriæ diœcesis. Ita Sayrus *ubi supr.* Floronus *de cas. reserv. part.* 1. *capitul.* 4. §. 7. *numer.* 14. & alii, quos citat, & sequitur Bossius *de Jubilæo sect.* 8. *c.* 10. *n.* 227. cui adde Sanctarellum *tract. de Hæresi, cap.* 5. *dub.* 1. *nu.* 4. Undè non est audiendus P. Suar. *to.* 2. *Rel. lib.* 6. *c.* 15. *n.* 3. qui dubitat de dicta facultate Metropolitani circa ipsos suffraganeos, undè putat attendendam esse consuetudinem.

Sup. hoc sup. in tr. 2 Re. 50. [illegible]

3 Nota etiam cùm Castro Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 4. *punct.* 3. *num.* 7. quòd extra tempus visitationis Archiepiscopi possunt uti hac facultate cum subditis suffraganeorum, si malitiosè suffraganeus differat absolutionem, vel si subditus appellavit ad Metropolitanum.

R E S O L. IX.

An Episcopus extra suam Diœcesim possit uti hac facultate Concilii? Ex p. 7. tr. 2. Res. 8.

Sup. hoc in [illegible]

§. 1. NEgativè respondet Castrus Palaus *to.* 1. *tract.* 4. *punct.* 3. §. 1. *n.* 13. ubi sic ait: Mihi verò placet, referenda illa verba, in diœcesi sua, ad Episcopos absolventes, & ex illis limitanda esse, ita ut Episcopus extra propriam Diœcesim exigens non possit uti hac facultate sibi concessa, sed necessariò debere existere in sua Diœcesi, ut illa uti possit. Sic docent Henriq. *lib.* 14. *de Irregular. c.* 20. *n.* 5. Manuel 2. *to. summ. c.* 69. *n.* 1. *&.* Barbosa *alleg.* 39. *n.* 7. *fin.* Moveor; quia, ut dixi, illa verba, in Diœcesi sua, non possunt ad subditos commodè referri. Et ratio congruentiæ efficaciùs in Prælatis, quàm in subditis procedit magis enim pax, & concordia inter Prælatos offendi potest, ex eò, quòd utatur extra propriam Diœcesim existens potestate absolvendi sibi concessa, quàm ea eo, quòd existens in propria Diœcesi subditum alibi existentem absolvat. Neque hoc est derogare juri communi, & exercitio voluntariæ jurisdictionis, quòd ubilibet potest exerceri, sicut non est derogatio juris communis, & facultatis absolvendi, quòd absolutio solùm pro foro conscientiæ prosit. Quia, cùm Episcopus in his reservatis nullam haberet potestatem, potuit Pontifex in concessione illius conditiones apponere absque juris communis derogatione; quibus servatis facultatem concedit, & illis omissis negat: una autem ex conditionibus est, ut absolutio detur ab Episcopo existente in sua Diœcesi: sicut est, ut solùm pro foro interno, & conscientiæ prosit. Quòd si urgeas, quare in facultate dispensandi hæ conditiones expostulatæ non sunt, benè tamen in facultate absolvendi, cùm utraque facultas extrajudicialiter exerceri possit secundùm nostram sententiam? Respondeo, præcipuam rationem esse voluntatem sic concedentis, finis verò hujus voluntatis potuit esse, ut remedium, quod erat sufficiens delinquentibus occultis daretur, ipsique timerent delicta patrare, & publicare, videntes non posse eorum absolutionem ab Episcopis impetrare, nisi delicta occulta sint, & in foro interno, & existentibus Episcopis in Diœcesi. Hæc sententia est probabilis.

2 Sed contrariam non minus probabilem esse puto: Dico igitur, posse Episcopum extra suam Diœcesim existentem hac facultate uti. Quod docent Suar. *to.* 4. *in* 3. *p. disp.* 30. *sect.* 2. *n.* 3. *fine, &* 1. 5. *disp.* 41. *sect.* 2. *n.* 11. *fine.* Petr. de Ledesm. 2. *to. sum. tr.* 1. *c.* 6. *post* 20. *concl. diffic.* 1. Idque mihi persuadeo primò. Quòd per verba tam ambigua, & commodè sanum sensum patientia, non est credendum, Tridentinum voluisse, ita arctare facultatem Episcopi, ac omnia corrigere, quæ jurisdictionem voluntariam extra propriam Diœcesim exerceri posse docent. Deindè, quia quando extra Diœcesim fieri noluit, non verbis ita ambiguis, sed clarissimis explicuit, ut sess. 6. cap. 5. de Reform. *Nulli Episcopo liceat Pontificalia in alterius Diœcesi exercere*. & sess. 23. c. 1. de Reform. volens, ut antiquior Episcopus in propria Diœcesi existens ex suffraganeis approbet causas absentiæ Archiepiscopi, dixit: *Episcopo antiquiori residenti*, Ubi ea particula, *residenti*, clarè demonstrat opus esse, ut intra propriam Diœcesim existat. Non enim aliàs diceretur residens. Et ita hæc omnia docet Sanch. *in Sum. t.* 1. *lib.* 2. *c.* 51. *n.* 16. Vide etiam Mazuchell. *tr. de cas. reserv. disp.* 1. *qu.* 3. *diffic.* 10. *nu.* 59.

R E S O L. X.

An Episcopus possit uti hac facultate Tridentini cum suis subditis existentibus extra diœcesim?

Et an possit Episcopus, sivè existens in propria Diœcesi, sivè extra illam dispensare super irregularitate subditorum, sivè extra Diœcesim, sivè intra existentium?

Et an sit necessaria Sacramentalis confessio ad gaudendum tali facultate? Ex p. 7. tract. 2. Res. 9.

Sup. hoc in [illegible]

§. 1. NEgativè respondet Castrus Palaus *tom.* 1. *tractat.* 4. *disp.* 4. *punct.* 3. §. 1. *nu.* 12. ubi ita asserit. Cæterùm mihi probabilius est illa verba, in Diœcesi sua, limitatoria esse facultatis absolvendi, quòd mihi persuadeo, quia illa verba ibidem apposita in foro conscientiæ limitatoria sunt, quia ex vi illorum non prodest absolutio pro foro externo. Ergo etiam sunt limitatoria in Diœcesi sua. Adde, nulla clausula in decretis superfluere debet, immò neque ulla syllaba, ut rectè expendit Thomas Sanch. *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 46. *nu.* 6. Sed superfluerent illa verba, si potestas absolvendi non limitaretur,

retur, vel ad subditos existentes in propria Diœcesi Episcopi, vel ad Episcopum existentem in sua Diœcesi. Ergo ad unum è duobus limitanda est. Minorem probo. Nam concessa Episcopo facultate absolvendi à censuris, potest absolvere quemcumque subditum, quomodocumque sit subditus, vel ratione domicilii, vel ratione habitationis, ita ut si sit subditus ratione domicilii, possit absolvere illum ubilibet existentem, quia non amittit subjectionem, si sit subditus ratione habitationis, dum actu habitat; quia tunc est subditus. Ergo illa verba, in Diœcesi sua, nihil operantur. Ergo superfluunt. Hoc autem non est dicendum. Ergo dicendum est, limitationem facultatis absolvendi ad unum è duobus, vel ad subditos existentes in sua Diœcesi, vel ad seipsum in sua Diœcesi existentem referendam esse.

2 Verùm sententiam affirmativam docet Sanchez *in summa tomo 1. lib. 2. capitul. 11. numer. 17.* putat enim, Episcopum posse uti hac facultate concessa à Concilio; etsi subditi extra Diœcesim existant. Igitur Concilii verba, in Diœcesi sua, explicanda sunt, erga subditos suæ Diœcesis. Probatur hæc opinio, quia si Tridentini contextum attentè inspiciamus, potiùs ea particula, *in Diœcesi sua*, videtur ad Episcopi personam referri, ut exigatur ipsum esse intra Diœcesim, quàm personas subditas. Sic enim ait contextus: Liceat Episcopis, &c. quoscumque sibi subditos, in Diœcesi sua absolvere. Ubi adverto post particulam, *subditos*, esse virgulam dividentem eam à particula, *in Diœcesi sua*: quasi hæc illi non conjungantur. Item quia ait, *in Diœcesi sua*: at Diœcesis potiùs dicitur Episcopi propria, quàm subditorum. Deinde quia ratio congruentiæ, quam adducit Suarez potiùs suadet Diœcesim referri ad Episcopum, quàm ad subditos. Quia ad majorem pacem, melioremque ordinem, potiùs spectat, ne Episcopus extra suam Diœcesim existentes, &c. Si ergo dicimus non referri ad Episcopum, ne verbis tam ambiguis ejus potestas limitetur, & corrigantur jura voluntariam jurisdictionem extra Diœcesim exerceri concedentia; Similiter dicendum est, non referri ad subditos: ne potestas Episcopis in suos subditos coarctetur: & corrigantur jura, quæ ad exercendam jurisdictionem voluntariam in subditos, non attendunt locum, in quo ipse Episcopus, vel subditi sunt, sed jurisdictionem in personas. Quare legitimum sensum eorum verborum esse existimo. *Quoscumq; sibi subditos in Diœcesi sua*. Ut nullatenus jurisdictionem Episcopi limitent: sed tantùm velint, ut Episcopus possit absolvere quoscumque sibi subditos, & quomodocumque sibi subdantur: nempè, vel quia sunt ordinarii subditi, utpotè, qui ibi domicilium habent: vel quia subduntur, quoad solùm pœnitentiæ forum: eò quòd in sua Diœcesi inveniuntur tamquam advenæ, & peregrini.

3 Hinc deducitur, ait Sanchez, posse Episcopum prædicta facultate uti, etsi tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim, quod etiam notavit Doctus P. Thesaurus *in Praxi de Pœnis par. 1. cap. 23.* §. 6. Et ideò ego utramque sententiam tam Palao, quàm Sanchez probabilem, & tutam in praxi esse existimo; sed circà præsentem quæstionem vide Fagundez *in Præcept. Decalog. prim. 2. lib. 8. cap. 8. num. 34.* cui adde Bossium *de Jubilæo, sect. 1. casu 10. §. 6. n. 267. & seq.* qui *num. 166.* optimè notat, non esse dubium posse Episcopum sivè existentem in propria Diœcesi, sivè extra illam dispensare super irregularitate subditorum, sivè intra, sivè extra Diœcesim existentium, quidquid minus consideratè dixerit Riccius *tract. de jure personarum, lib. 5. c. 16. n. 2.*

4 Ex supradictis infertur etiam si vera esset opinio, quòd Bulla Cœnæ non derogat huic Decreto Concilii, & non esse necessariam ad gaudendum tali facultate confessionem Sacramentalem: infertur inquam, quòd Episcopus Panormitanus Romæ existens posset absolvere ab hæresi occulta, suum subditum existentem Panormi, vel Episcopus existens Panormi, absolvere subditum existentem Romæ; & sic de omnibus aliis casibus.

RESOL. XI.

An Episcopus possit dispensare in suspensionibus, & irregularitatibus virtute Concilii Tridentini sess. 24. c. 6. *tantùm in foro conscientiæ, & intra Diœcesim?*

Et an dicta facultas possit exerceri ab Episcopo erga suos subditos in absentia, & sivè Episcopus, sivè subditi sint extra Diœcesim? Ex part. 4. tractat. 4. & Miscell. Resol. 116.

§. 1. Affirmativè respondent Henriquez *lib. 14. cap. 20. nu. 5.* Avila *de censur. part. 7. disp. 10. dub. 6.* Ugolinus *de potest. Episc. c. 57. §. 2. nu. 6.* Riccius *in praxi tom. 1. resol. 518. nu. 7.* Alzedus *in praxi Episc. part. 2. c. 6. n. 42.* Rodriquez, Perez, & alii, asserentes Episcopum non posse dispensare in suspensione extra suam Diœcesim virtute illius decreti, & eam dispensationem ajunt Perez, Alzedo, Riccius, Ugolinus valere tantùm pro foro interno.

2 Verùm contrariam sententiam non minus probabilem esse existimo, quam tuetur novissimè Joann. Præpositus *in 3. par. D. Thom. quæst. 1. de censur. in com. dub. 14. numer. 99.* & ante illum Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. capitul. 11. num. 12.* Nam Concil. Tridentin. illa verba, *in foro conscient. & in diœcesi sua*, non apponit in priori parte, in qua conceditur dispensandi potestas in irregularitatibus, & suspensionibus, quare dicta facultas potest exerceri erga subditos suos ab Episcopo in absentia, & sivè Episcopus, sivè subditi sint extra diœcesim, atque dispensatio non solùm pro foro interno, sed etiam pro externo proderit, quia, ut dictum est, Concil. Trident. absolutè, & absque prædictis limitationibus facultatem in his casibus Episcopis concessit; & hanc sententiam ex parte, nempè posse Episcopum dispensare super irregularitate, & suspensione extra diœcesim, tenet etiam Barbosa *de potestat. Episcop. parc. 1. allegat. 39. numer. 7.* Fagundez *prec. 2. lib. 8. cap. 8. numer. 35.* & Suarez *in 3. part. tom. 5. disputat. 41. sect. 2. numer. 10. & 12. in fine*, & ita in facti contingentia cum viris doctissimis his diebus, consului, cuidam Antistiti potuisse dispensare super quadam irregularitate sui subditi, licèt ipse Antistes esset in aliena diœcesi, & subditus esset etiam absens, quia dispensatio dari potest absenti, &, ut dictum est, illa restrictio in foro conscientiæ, & in diœcesi sua intelligenda est de illa posteriori parte tantùm, in qua Concilium concedit Episcopis facultatem absolvendi à casibus reservatis.

RESOL. XII.

An Episcopi vigore dicti decreti Concilii possint absolvere extra confessionem sacramentalem, & dispensare in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario?

Et an Episcopus possit uti prædicta facultate, ut si tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim?

Et an dicta dispensatio valeat pro foro exteriori? Ex part. 7. tract. 2. Res. 10.

§. 1. Negativam sententiam tenet Barbosa *de potest. Episcop. part. 2. allegat. 39. numer. 8.* Cùm Episcopus in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, valeat dispensare cum sibi subditis, hac potestate uti poterit intra, vel extra diœcesim, juxta principia dispensationum, at verò in absolutione à quibuscumque casibus occultis, etiam sedi Apostolicæ reservatis, de quibus agit secunda pars *d. cap. 6.* cum habeat esse sacramentalis, ut ibi ostenditur in illis verbis, in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari, & non possit fieri per nuntium, vel per litteras, requiritur, quòd fiat ab Episcopo præsente pœnitente intra diœcesim commorantibus.

2 Et quòd verba illa, in foro conscientiæ, sint intelligenda, id est, in foro Sacramenti Pœnitentiæ, & in Confessione Sacramentali, refert, pluries sacram Cardinalium Congregationem censuisse Nicol. Garaia *de benef. p. 11. c. 10. nu. 139.* resolvit Aloysius Ricc. *in praxi fori Eccl. res. 445. n. 8.* Et accepi à quodam docto viro, ita tenere praxim S. Pœnitentiariæ Hucusque Barbosa, cui adde Garziam *de benef. p. 11. c. 10. n. 239.*

3 Sed affirmativam sententiam alibi docui, & nunc doceo cum Navarro *lib. 5. cons. 11. n. 2. de privil.* Sanchez *in summ. tomo 1. lib. 2. c. 11. num. 13.* Suarez *de censur. disp. 41. sect. 2. n. 11. & de Religione, tom. 2. tract. 6. c. 16. n. 4.* Florono *de cas. reserv. p. 1. c. 4. §. 7. n. 17.* Pharaonio *in prompt. tract. 1. sess. 18. cas. 31.* Gavanto *in man. Episcop. verb. absolutio, n. 9.* Lazario *de monitoriis, sect. 4. qu. 15. num. 9.* Claudio Solerti *de potest. Confess. c. 30. §. 1. nu. 6.* & alii. Et ratio est, quia particula illa apposita in Concilio, *in foro conscientiæ*, non requirit, quòd hæc absolutio impendatur in sacramentali Confessione, sed solùm importat, ut absolutio ista non valeat pro foro externo, forum enim interiùs aliud est Sacramentale, aliud verò conscientiæ. Undè non gravabor hic apponere verba Ægidii Trullench. *in Decalog. tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. num. 7.* ubi sic ait. Potest Episcopus, hanc sententiam sequutus in absentia absolvere subditum ab hac excommunicatione, aut alia reservata, qua sublata, potest quivis confessarius absolvere à peccato. Ratio est, quia absolutio excommunicationis potest in absentia impendi, ut communis DD. asserit: de quo vide, quæ diximus in nostra Bulla *loco cit. dub. 18. pag. 317. à n. 10.* Nec Trident. in hoc casu restrinxit, ut in præsentia concederet, ut docent Suarez, & Ledesma *sup.* Manuel *tom. 1. summ. c. 131. num. 3. & in q. regul. q. 30. art. 10. tomo 1.* Henriquez *lib. 7. de pœnit. c. 14. n. 7.* & Sanch. *sup. n. 14.* Obiter tamen nota circà hoc decretum cum Sanch. *sup. n. 12.* facultatem dispensandi ibi concessam prodesse etiam pro foro exteriori; quia non limitatur ad forum conscientiæ, sicuti restringitur facultas absolvendi à reservatis, ut benè etiam advertit Suarez *dict. sect. 2. num. 10. & 12.* illa verò particula, *quoscumque sibi subditos in diœcesi sua*, intelligenda est, id est, erga subditos suæ Diœcesis tantùm, quocumque modo illi subditi sint; vel

quia

quia sunt ordinarii subditi, utpotè qui id domicilium habent, vel quia subduntur quoad solùm Pœnitentiæ forum, eo quòd in sua Diœcesi inveniantur tanquam advenæ, & peregrini, ut benè Sanchez *supr. nu.* 17. undè *n.* 18. infert, posse Episcopum prædicta facultate uti, ut si tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim. Et hæc omnia asserit Trullench. *loco citato*, cui adde Sanctarellum *tra. de Heresi*, *c.* 5. *dub.* 5. *n.* 21. qui notat, Sacram Congregationem primam sententiam tenuisse, quod si verum esset, non obstantibus supradictis non esset ab illa recedendum, Purpuratorum responsa, ut per est, revereri oportet.

4 Ex omnibus supradictis apparet acriter reprehendendum esse Ricciullum *de jure personar. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 2. ubi docet, particulam, *in foro conscientia*, valere etiam quoad priorem partem Decreti Concilii Tridentini, hoc enim falsum est, ideò, ut *suprà* docui, facultatem dispensandi in irregularitate, & suspensione contracta ob delictum occultum posse Episcopum exercere extra Penitentiæ Sacramentum erga suos subditos, puto omninò certum, & tenent communiter Doctores infrà citandi; quia illa particula *in foro conscientia*, non est apposita in priori parte dicti Decreti Tridentini, ubi conceditur facultas dispensandi; proindè poterunt Episcopi dispensare non solùm extra sacramentum Penitentiæ, sed etiam quoad utrumque forum, ita ut dispensatio prosit etiam pro foro externo, quia dicta facultas dispensandi concessa est absque limitatione, ut præter Trullench observat etiam Bossius, *de Jubileo sect.* 1. *cas.* 10. §. 7. *n.* 1. & alii.

R E S O L. XIII.

Quinam includantur nomine subditorum in Dicto Decreto Concilii?

Et inter alia docetur, Legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provincia sibi subiecta non posse dispensare cùm Scholaribus, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cùm perpetuò mansuris.

Et an Episcopus possit uti prædicta facultate Concilii quoad dispensandum cùm forensibus, seu non habentibus firmum domicilium, videlicet cum Scholaribus, Mercatoribus, Medicis, Pratoribus, &c. in votis, irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 11.

§. 1. NOmine subditorum in hoc Decreto intelliguntur primò vagabundi, quia cùm nullibi habeant domicilium, subduntur Episcopo, in cujus Diœcesi reperiuntur: ut latè Suarez 4. *tom. in* 3. *p. disp.* 30. *sect.* 2. *nu.* 3. & Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 25. *n.* 4. ubi etiam explicat, qui dicantur vagabundi. Secundò, qui ex æquo duplex domicilium in duplici Diœcesi habent, qui æquè in utraque habitant, ut in una in hyeme, in altera in æstate: ii enim à quolibet illorum Episcoporum absolvi possunt, etiam tempore, quo in altera Diœcesi habitant, ut tenet ipse Sanchez *sup disp.* 24. *nu.* 5. & *lib.* 2. *oper. mor. c.* 11. *n.* 8. Tertiò, peregrini, ut sunt scholastici, & mercatores propriam diœcesim habentes, ii enim possunt absolvi ab Episcopo ejus diœcesis, in qua inveniuntur, etsi brevi in suam redituri sint, nec exigi, ut in ea diœcesi maiori parte anni sint moram tracturi, ut benè probat Suarez *dict. disp.* 36. *sect.* 2. *n.* 3. & *tom.* 5. *disp.* 41. *sect.* 2. *nu.* 10. & 12. & Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 9. Nam etsi quoad dispensationes hic, seu alibi Episcopia concessas exigatur habitatio, aut saltem animus habitandi pro maiori parte anni in ea diœcesi, ut probat ipse Sanchez *ead. lib.* 3. *disp.* 23. & tenet Barbosa *super alleg.* 39. *nu.* 6. & 7. non tamen id exigitur ad absolutionem hæresis, & cuiuscunque casus reservati ibi concessam: quia ex generali Ecclesiæ consuetudine, seu interpretativa propriorum Prælatorum voluntate, quicumque extranei sunt, ut incolæ, & subditi Episcopi, in cujus diœcesi reperiuntur, quod attinet ad sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ recipienda, & consequenter ad absolutionem excommunicationis, quæ ad hæc sacramenta præexigitur: de quo vide Suar. *d. disp.* 41 *sect.* 2. *num.* 10. & 12. Ex hæc omnia docet etiam Machadus *de perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 12. *docum.* 3. *n.* 2.

2 Et omnia supradicta aliqui admittunt non solùm quoad absolutionem casuum, sed etiam quoad dispensationem irregularitatum, votorum, &c. Sed aliqui hoc non admittunt; & ideò asserunt in hoc opus esse distinctione, quam sapientissimè adhibuit sacra Interpretum Concilii Congregatio, his verbis: Qui non est subditus Episcopo, puta Medicus, Prætor, ac cæteri similes; qui tamen habitant in Civitate, hoc Decreto comprehenduntur, etiamsi commiserint crimina in aliis Civitatibus: habita tamen hac distinctione, quòd scilicet, poterit absolvi in sacramento Penitentiæ à suis criminibus; non tamen dispensari. Et ita sanctissimus Dominus noster, audita relatione Cardinalium, declaravit. Ratio, cur forensis possit absolvi à Papalibus occultis ab Episcopo loci, in quo moratur, ea est, quia illa subjectio sufficit ad obtinendam horum criminum absolutionem in foro conscientiæ, quæ subjectio ad sacramentum Penitentiæ conferendum desideratur: sed quilibet forensis confiteri potest peccata sua in diœcesi, in qua ad tempus moratur; ergo. Ratio, cur nequeat dispensari in irregularitatibus, illa est: quia, qui non potest in principali, neque in accessorio, *cap. Accessorium, de reg. jur.* sed Episcopus nequit forensibus conferre Ordines: ergo neque dispensare in irregularitatibus, quæ sunt accessoriæ ad Ordines. Et ideò hanc partem amplectitur Speculator; *sub tit. de dispens. §. consequenter, num.* 5 ubi docet, legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provincia sibi subiecta, non posse dispensare cùm scholasticis, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cùm perpetuò mansuris. Eidem traditioni assentitur Suarez *disp.* 41. *de Censuris*, *sect.* 2. *sub num.* 12. loquens de irregularitatibus; & *de religione tom.* 2. *tract. de voto lib.* 6. *cap.* 11. *nu.* 11. docet, non habere Episcopum facultatem dispensandi in votis, quæ habent scholares, mercatores, & alii non habentes sub ejusdem Diœcesi firmum domicilium: a quo non discordat quoad dispensationem votorum idem Sanchez *lib.* 1. *Operis moralis*, *c.* 11. *n.* 9. *ad finem*, & relata sacræ Congregationis declaratione Garzias *de Benef. p.* 11. *c.* 10. *nu.* 139. Ricciut *in praxi*, *decis.* 318. Bonacina *de Censuris*, *disp.* 7. *puncto* 1. *n.* 4. Barbosa *de officio Episcopi*, *alleg.* 39. *n.* 6. qui quatuor Authores constanter denegant Episcopis facultatem dispensandi cùm forensibus, seu non habentibus firmum domicilium in irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus.

Sup. hoc legato cum eodem Speculatore ... *lib.* ... *num.* seq.

Sup. his latè supra in ... Ref. 151 per totam.

R E S O L. XIV.

An Episcopus possit facultatem dispensandi sibi tributam à Concilio, aliis delegare?

Et an possit Episcopus etiam alium delegare ad dispensandum, etiam extra Diœcesim?

Et an Episcopus solùm per se ipsum possit dispensare super irregularitate occulta orta ex heresi, sicut per se ipsum solùm potest ab eadem heresi absolvere juxta Tridentinum? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 12.

§. 1. NEgat Alterius *de Cens. tom.* 2. *disput.* 8. *cap.* 3. *concl.* 4. Guttierez *canon. lib.* 1. *cap.* 12 *num.* 29. Anton. Ricc. *de jure person. extra gremium Eccles. exist. lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 3. Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tract.* 1. *sect.* 18. *cas.* 33. *in fine*, ex eo probant, quia Concil. *in eodem c.* agit de dispensatione, deindè de absolutione, & facultatem dispensandi simpliciter concedit Episcopis sine ulla extensione: potestatem autem absolvendi extendit etiam ad Vicarium specialiter deputatum; ergo clarissimè apparet, mentem Concilii fuisse priorem jurisdictionem communicare tantùm Episcopis, quia extensio, quæ in secundo casu ponitur, & tacetur in primo, apertè ab illo excluditur: constitutio enim in una parte declaratur ab alia, vel suppletur, aut limitatur, & restringitur, *l. unica in princ. C. de inoffic. dot.* Cùm igitur Concilium nihil dicat de Vicario in prima parte, non debemus intelligere illam facultatem commissam esse Vicario, si enim illam voluisset concedere Vicario, utique id expressisset, sicut fecit in secunda parte, in qua agit de absolutione, *argum. textus in l. unica*, §. *sin autem ad desc-entes*, *C. de cadua. tollend.* Ratio autem diversitatis, propter quam Concilium voluerit potius extendere ad Vicarium facultatem absolvendi in casibus reservatis, quàm potestatem dispensandi ab irregularitate, & suspensione, eam assignant, quia absolutio est magis necessaria ad salutem animarum, quàm dispensatio: ita Mar. Alter. *d. c.* 3. *concl.* 4. *vers. Tertio notandum*, ubi ex aliis hoc sequitur intellectum.

Quamvis non planè sup. hoc lege tamen sup. ea doctrinam. Ref. ... An verò.

2 Sed his non obstantibus, puto affirmativam sententiam esse sequendam, quam tuetur Sanchez *in summa*, *tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 25. Suarez *de cens. disp.* 41. *sect.* 2. *num.* 8. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 10. *n.* 270. Duardus *in Bulla Cœna lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. *num.* 34. Gavantus *in Manuali Episcop. var. Absolutio*, *num.* 10. & alii. Probatur hæc opinio, quia in dicto Decreto Concilii, dispensatio conceditur absolutè, non appositis illis verbis, vel per Vicarium, &c. quæ concessioni facultatis absolvendi apponuntur, quæque non continet extensionem, seu ampliationem ejusdem facultatis, sed limitationem, & restrinctionem; ut diximus etiam de illis verbis, *in foro conscientia*, & in Diœcesi sua: & probatur, quia si nihil adderetur, posset Episcopus omnes casus sibi in dicto Decreto concessos, quoad absolutionem, delegare, sive generaliter, sive specialiter, quia illa facultas absolvendi vi illius decreti annexa est dignitati, & officio, & consequenter ordinaria, ac delegabilis: illa verò limitatio per Vicarium ad id specialiter deputatum operatur, ut Episcopus non possit dictam facultatem exercere simpliciter per quemcumque Vicarium, etiam si ei generaliter facta esset delegatio, sed tantùm per Vicarium specialiter pro illis casibus deputatum. Secundò probatur; quia non apparet sufficiens ratio, seu causa, ob quam Concilium voluerit adeò limitare hanc facultatem dispensandi super irregularitatibus, & suspensionibus; ut per se solùm deberet illum exercere; cùm sæpe expediat, hanc quoque facultatem, sicut illam absolvendi à casibus occultis concedere dicto Confessario, qui possint dispensationis causam melius conscientia examinare, sæpe etiam contingere potest, ut ii, præsertim Sacerdotes, qui indigent hujusmodi dispensatione propter

varia impedimenta non poſſint accedere ad Epiſcopum, ac proindè conſentaneum fuit, ut Epiſcopi haberent poteſtatem delegandi dictam facultatem diſpenſandi. Confirmatur, quia ita probat uſus, & praxis, ſeu conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres.

3 Et tandem non deſinam hic apponere, Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 21. diffic. 9. num. 13.* docere, Epiſcopum poſſe etiam ſubdelegare alium ad diſpenſandum etiam extra Diœceſim. Hinc explodendus venit Ricciullus *tract. de jure perſonarum, lib. 5. cap. 16. num.* 3. quod velit, Epiſcopum ſolùm per ſe ipſum poſſe diſpenſare ſuper irregularitate occulta orta ex hæreſi, ſicut per ſeipſum ſolùm poteſt ab eadem hæreſi abſolvere juxta Tridentinum; hoc tamen non eſt verum, quia illa verba, per ſeipſum, appoſita ſecundæ parti dicti Decreti Tridentini, ubi agitur de abſolutione, non reperiuntur in priori, ubi agitur de diſpenſatione.

R E S O L. XV.

An etiam poſſit Epiſcopus facultatem abſolvendi ex dicto Decreto aliis ſubdelegare?

Et quid de abſolutione ab hæreſi, & ab aliis excommunicationibus Papalibus, & caſibus reſervatis?

Et an Epiſcopus poſſit committere Confeſſario Monaſterii, ut Monialem abſolvat ab hæreſi externa ſimul? Ex p. 7. tr. 2. Reſ. 13.

Sup. hoc pro hæreſi [illegible] Reſ. 14. [illegible]

§. 1. QUæſtio poteſt eſſe de abſolutione ab hæreſi, vel de abſolutionibus ab aliis excommunicationibus Papalibus. Quoad primam difficultatem, negativè reſpondet Guttierez, & Suarez *ubi ſuprà*, Ricciullus *de jure perſonarum, lib. 5. cap. 16. num.* 3. Pharaonius *in Prompt. tract. 1. ſeſſ. 18. caſ.* 33. Ledeſma *in ſumma tom. 2. cap. 6. poſt. 20. concluſ. diffic.* 6. Caſtrus Palaus *tomo 1. tract. 4. diſp. 1. puncto 3. §. 1. n.* 20. Lorca *in 2. 2. diſp. 45. nu.* 1. Suarez *de fide diſp. 21. ſect. 4. n.* 8. Et ratio, quia expreſſè Tridentinum concedit hanc facultatem abſolvendi ab hæreſi ſoli Epiſcopo, & non ejus Vicario, ſtatuens hanc differentiam inter cæteros caſus Papæ reſervatos, & hæreſim, ut ab illis poſſit abſolvere Epiſcopus per ſe, vel per ſuum Vicarium, ad id ſpecialiter deputandum, ab hac autem ſolùm per ſe, & non per Vicarium; ibi, eis tantùm, non eorum Vicariis ſit permiſſum. Si autem poſſet Epiſcopus illam alteri committere, nulla eſſet differentia inter abſolutionem ab Hæreſi, & ab aliis caſibus Papalibus occultis.

2 Sed affirmativæ ſententiæ adhæret Sanctarellus *tractat. de Hæreſi, cap. 5. dub. 4. num.* 18 Fagundez *de Præcept. Eccl. Pr. 2. lib. 8. c. 8. n.* 36. Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 11. cap. 11. num.* 22. cui adde Laymann *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 5. num.* 2. Duardum *in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. quæſt. 11. num.* 34. Fernandez *in Examen Theol. mor. part. 4. cap. 9. num.* 1. Vega *in ſumma part. 1. cap. 125. caſ* 12. & alii.

3 Dico igitur, quòd Epiſcopus non poteſt dare facultatem generalem alicui, ut ab hæreſi abſolvat, at ſi occurrat, ut quis incidat in hæreſim, poteſt tunc Epiſcopus deputare certum confeſſarium, ut ab eo peccato illam perſonam abſolvat, & ita eſt differentia inter hæreſim, & alios caſus reſervatos, nam in aliis caſibus occultis poteſt Epiſcopus dare facultatem alicui deputato, ut abſolvat, at in peccato hæreſis non poteſt dare hanc facultatem generalem, ut quotieſcumque homines aliqui incidunt in hæreſim poſſit Confeſſarius illos abſolvere, ſed quando occurrit caſus particularis, poteſt Epiſcopus deputare in particulari aliquem, ut ab illo peccato hæreſis abſolvat. Quare cùm Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap.* 6. de reformatione, dicit, quòd in crimine hæreſis ſolùm Epiſcopi poſſunt abſolvere, & non eorum Vicarii, ſenſus eſt, Epiſcopum non poſſe deputare Vicarium, ut generaliter ab omnibus peccatis hæreſis abſolvat, non tamen negare, quin poſſit deputare Vicarium ad ſpecialem caſum hæreſis.

4 Nec valet dicere; quòd *in cap. ultim. §. fin.* de officio delegati dicitur non poſſe, eum, cui eſt commiſſum excommunicare, vel abſolvere, vel diſpenſare, concedere aliis hanc poteſtatem; ergo cùm Epiſcopo ſit conceſſum, ut poſſit abſolvere à peccato hæreſis, non poterit aliis id committere. Reſpondeo, illum textum eſſe intelligendum, quando alicui conceditur nudum miniſterium faciendi aliquid, non autem quando alicui dignitati, vel officio aliquid conceditur in perpetuum, nam in hoc caſu cenſetur eſſe conceſſa poteſtas ordinaria, & non nudum miniſterium, ut notant Navarr. *conſil. 15. de ſententia excommunicationis.* Angelus *excommunicatio 1. caſu 1. num.* 39. Sylv. *Abſolutio 4. quæſtion. 2. num.* 6. Bart. *in l. ambitioſa ff. de decret. ab Ordin. facta, num.* 34. Covarr. *lib. 3. var. cap. 20. num. 6. initio, & num. 9. &* 10. Compendium Mendicantium *verbo, Abſolutio ordinaria quoad fratres dub.* 2. Imola *in cap. finali de Offic. Ordin. in fine.* Felin. *in cap. licèt de Offic. Ordin. n.* 4. at Epiſcopali dignitati in perpetuum eſt conceſſa facultas, ut poſſit abſolvere ab hæreſi, & ab aliis caſibus reſervatis, & diſpenſare cum ſuis ſubditis.

5 Obiicie. ſecundò, à Concilio Tridentino, dum conceditur hæc facultas, eligitur induſtria perſonæ in Epiſcopali dignitate conſtitutæ, at quando eligitur induſtria perſonæ, facultas non poteſt delegari nec in generali, nec in ſpeciali; Ergo Epiſcopi non poſſunt concedere alicui perſonæ, ut poſſit à peccato hæreſis abſolvere. Reſpondeo, maiorem eſſe falſam, nam quando aliquid conceditur ſuperioribus præſentibus, & futuris, non cenſetur tunc eſſe electa induſtria perſonæ, cum perſonis incognitis concedatur hæc facultas, ut aſſerit Iaſon. *in l. more, ff. de juriſd. omn. ind. num.* 65. at in dicto decreto facultas abſolvendi, & diſpenſandi conceditur omnibus Epiſcopis præſentibus & futuris. Undè utramque ſententiam probabilem eſſe puto, de qua etiam vide Machadum *de Perfecta Confeſſ. tom. 2. lib. 4. tractat. 12. document. 2. numer.* 3. & Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num.* 20. ubi rectè docet, poſſe Epiſcopum committere Confeſſario Monaſterii, ut Monialem abſolvat ab Hæreſi externa ſimul: nam etſi teneamus, facultatem Epiſcopis conceſſam *in Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de reformat.* eſſe revocatam per Bullam Cœnæ, de quo *infrà num. ſeqq.* poterit tamen id facere ea facultate, qua poteſt impeditos adire Pontificem abſolvere à cenſuris, in dicta Bulla reſervatis, ex *cap. mulieres, & cap. ea noſcitur de ſentent. excomm.*

Sup. hoc, quod hic docetur in Reſ. ſeq. & lege etiam doctrinam aliorum ibi not.

6 Sed quid dicendum de aliis excommunicationibus Papalibus; poteſt ne Epiſcopus facultatem abſolvendi aliis generaliter committere; Et negativè reſpondet Henriquez *lib. 6. capit. 14. numer.* 7. & in Gloſſa *litera* O, & alii; aſſerunt enim, poſſe tantùm Epiſcopum committere alteri abſolutionem ablato caſu particulari, non autem generaliter delegando ſpeciali commiſſione facultatem abſolvendi in omnibus caſibus, quia Concilium expreſſè concedit Epiſcopis poſſe per ſe diſpenſare, vel per Vicarium ſpecialiter deputatum; & quia hæc facultas conceditur Epiſcopis habito reſpectu ad induſtriam perſonæ.

7 Sed ne deſeras affirmativam ſententiam tenere, quam tenet Fagundez, & Layman *ubi ſuprà* citm Duardo, & Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 11. num.* 23. & Suarez *de Pœnit. diſp. 30. ſect. 2. nu. 9. in fine.* Probatur hæc opinio, quia in Decreto Concilii non eligitur induſtria perſonæ, ſed juriſdictio illa conceditur ratione dignitatis & officii, ſi enim eligeretur perſonæ induſtria, nec generaliter, nec ſpecialiter poſſet Epiſcopus delegare; Quoties etiam aliquid conceditur Prælatis præſentibus, & futuris in perpetuum, non poteſt dici electam eſſe induſtriam perſonæ, cùm perſonæ incognitæ delegetur, ut tradunt Jaſon *in l. more maiorem, num. 65. ff. de juriſd. omnium judicum.* Gregor. Lopez *l. 47. in fin. tit. 18. parte* 3. Menochius *de arbitr. quæſt. 64. n.* 17. & Sanchez *loco citat. de matrim.* Quare dicta facultas, cùm ſit ordinaria, utpotè ratione dignitatis, & officii ex juris privilegio Epiſcopis competens, poterit ſpeciali commiſſione alicui generaliter delegari, ſicut quælibet alia ordinaria poteſt; ex quibus remanent ſoluta adverſariæ partis fundamenta.

R E S O L. XVI.

An Epiſcopus poſſit committere Confeſſario Monaſterii, ut Monialem abſolvat ab hæreſi externa. Ex part. tractat. 4. Miſcel. Reſ. 89.

§. 1. DE hoc caſu olim interrogatus fui, & pro affirmativa ſententia adduxi Homobonum *in exam. Eccleſ. par. 3. tract. 15. c. 7. q. 20. reſol.* 2. ubi ſic aſſerit. Dico, Epiſcopum Confeſſarios illius Monaſterii facultatem dare potuiſſe, ut Monialem in peccato hæreſis externo actu prodito abſolveret, nam etſi teneamus facultatem Epiſcopis conceſſam à Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c.* 6. quoad abſolutionem ab hæreſi eſſe revocatam per Bullam Cœnæ, licèt multi contrariam ſententiam ſint amplexi adhuc tamen fatemur impeditos, quominus Sedem Apoſtolicam adire poſſint, per proprium Epiſcopum à caſibus, & cenſuris in dicta Bulla reſervatis abſolvi poſſe, ex *cap. mulieres, & cap. ea noſcitur, de ſentent. excomm.* Ita Homobonus, qui pro hac ſententia citat noſtrum Patrem Duardum.

Sup. hoc in R. præterita §. Obiicies, propoſitionem, & verſ. ubi reſte docet, & lege eam, & [illegible], & vide etiam in [illegible] [illegible] etiam aliorum ejus [illegible].

R E S O L. XVII.

An Epiſcopus, ſi incidat in aliquod delictorum, de quibus agitur in Dicto Decreto Concilii, poſſit ab alio diſpenſari, vel abſolvi cùm poteſtate ab ipſo delegata?

Et an Prælati Religioſorum poſſint committere Confeſſario ab illis electo, ut cùm illis diſpenſet in omnibus, in quibus ipſi poſſunt diſpenſare cùm ſuis ſubditis?

Et decetur, Confeſſarium Papæ ex communi, & veriori ſententia non à jure Divino, ſed ab ipſomet Papa habere juriſdictionem ad illum abſolvendum. Ex p. 7. tract. 2. Reſ. 14.

§. 1. NEgativè reſpondet Alteriut *de Cenſ. tom. 2. diſput. 8. cap. 3. concl. 4. verſ. tertiò quæri poteſt.* aſſerit enim, non poſſe Epiſcopum, cùm ſit delegatus, facultatem Concilii *in declar.* 6. quam habet diſpenſandi, vel abſolvendi, alteri committere, ut ſecum diſpenſet.

Sup. hoc in [illegible]

2 Sed

2 Sed prorsus affirmativa sententia est amplectenda, quam tenet Gavantus *in Manual. Episcop. ver. absolutio numer.* 7. Alzedus *in Praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 68. Thesaurus *in Praxi de Pœnis part.* 1. *cap.* 24. *ver. respondeo tertiò.* Floronus *de cas. reserv. part.* 1. *cap.* 4. §. 7. *num.* 14. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 10. *num.* 272. Suarez *de Conf. tom.* 5. *disputat.* 41. *sect.* 2. *num.* 9. Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 11. *numer.* 11. Ludovicus à Cruce *in Bull. Cruc. disputat.* 1. *cap.* 6. *dub.* 18. *num.* 1. Duardus *in Bull. Cœnæ lib.* 3. *g.* 2. *quæst.* 15. *num.* 29. & alii. Dico igitur, in nostro casu, posse Episcopum deputare Confessarium, ut secum dispenset, & sibi absolutionem impertiatur. Probatur hæc opinio quia ex vigore dicti Decreti Concilii Tridentini reservatio ablata est à prædictis irregularitatibus, suspensionibus, & excommunicationibus occultis, & consequenter respectu Episcopi non censentur amplius casus reservati, sed ut comprehensi sub eligendi Confessarii facultate sibi jure communi *cap. fin. de Pœnitentia, & remiss.* concessa: ergo poterit alteri Confessario committere, ipsum eligendo, ut secum dispenset, & se absolvat. Confirmatur, quia cùm vi dicti decreti possit delegare ad dispensandum cum aliis, & ad alios absolvendos, ut probatum est, cur non poterit committere in ordine ad se ipsum? non enim Prælatus debet esse deterioris conditionis, quàm subditi, & sic Sacra Congregatio, ut referunt prædicti Doctores declaravit, Episcopum posse deputare Confessarium, qui secum dispenset in omnibus irregularitatibus occultis, & se absolvat ab omnibus casibus, in quibus, & à quibus ipsi dispensare, & absolvere possunt suos subditos.

3 Neque repugnat, quempiam hujusmodi jurisdictionem in semetipsum exercere etiam in absolutione Sacramentali committendo Confessario, ut ipsum Prælatum absolvat, à quo absolvendi jurisdictionem habet, ut constat ex communiori, & veriori sententia, asserente Confessarium Papæ non jure Divino, sed ab ipsomet Papa habere jurisdictionem ad illum absolvendum. Ergo, &c.

4 Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos docet Sanctarellus *tractat. de Hæresi cap.* 5. *dub.* 3. *num.* 16. Et ideò Prælati Religionum possunt committere Confessario ab illis electo, ut cum illis dispenset in omnibus, in quibus ipsi possunt dispensare cum suis subditis, ut observat Emanuel Sà *ver. Confessar. nu.* 16. Sanchez *de Matrimonio lib.* 8. *disp.* 3. *nu.* 3. & alii.

5 Undè omnia supradicta confirmat Amicus novissimè visus *tom.* 5. *de Just. disput.* 6. *sect.* 3. *num.* 50. ubi docet, in omnibus casibus occultis, in quibus juxta Concilium *sess.* 24. *cap.* 6. poterit Episcopus cum suis subditis dispensare, posse & cum se ipso, vel per se ipsum immediatè, ut in casibus, qui jure Divino non requirunt distinctionem personarum, vel saltem per suum Confessarium, ut in casibus, qui per se distinctionem personarum exigunt.

RESOL. XVIII.

An Episcopus habens potestatem dispensandi cùm aliis possit secum dispensare?

Et quid de absolutione excommunicationis, suspensionis, interdicti, &c. & dispensatione super irregularitate, vel qualibet alia inhabilitate? Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Res. 66. aliàs 64.

§. 1. AD hoc dubium respondet Arriaga *in Cursu Theologico, tom.* 4. *disput.* 28. *de legibus sect.* 3. *num.* 14. ubi sic ait: Major est difficultas, quando Pontifex concedit Episcopis potestatem, ut dispensent cum suis subditis in legibus ipsis Pontificis, an etiam tunc concedat eis potestatem, ut etiam secum dispensent. Respondeo uno verbo, id totum pendere ex voluntate Pontificis concedentis eam facultatem: nam si ille eam limitat ad solos subditos excludendo ipsum Episcopum (ut sine dubio facere potest) sanè non poterit Episcopus secum dispensare; si verò eam restrictionem non ponat, intelligitur eam concedere. Dices, semper ponit eam restrictionem, nam Papa non dat Episcopo potestatem dispensandi cum omnibus, sed cum subditis: ergo per illud verbum excludit semper ipsum Episcopum. Respondeo, eam exclusionem non esse, ut Episcopus non possit secum dispensare, sed ut alii aliorum Episcoporum subditi non includantur; undè in eo casu, si alia major exclusio non fiat, non censerem excludi ipsum Episcopum; quia non censetur Pontifex velle illi in hoc puncto minorem favorem facere, quàm facit ovibus illius. Dices: ergo si Episcopus habeat à Papa potestatem dispensandi in irregularitate, & homicidio v. g. & ipse occidat aliquem, poterit secum dispensare: id quod videtur valdè durum. Respondeo, eam potestatem dispensandi in similibus casibus rarò concedi generaliter Episcopo: quod si concedatur, quia irregularitas supponit culpam, & gravem, crediderim non intelligi concessam Episcopo, ut seipsum ab ea liberet, licèt in aliis materiis, quæ culpam non supponunt, ut v. gr. in lege ieiunii, &c. si datur ei licentia dispensandi cum suis, possit dici data, & dispensandi secum. Ratio disparitatis inter utrumque casum quoad potestatem ea est, quòd quando supponitur crimen, ob quod incurritur irregularitas, per magni interest ad dispensationem concedendam cognitio ejus delicti, ac judicium de illo; id quod ad Superiorem spectat; ideòque æquum non fuit, ut ipse sibi posset eam pœnam auferre: undè nisi verba expressè id dicant, non potest præsumi à Pontifice concessa illi talis potestas, ut sibi ipse irregularitatem eam auferret: at quando dispensatio est in alia lege, quæ nullam supponit culpam, non est fundamentum ullum urgens, cur non possit illi committi jus dispensandi secum, sicut committitur cum aliis. Hæc Arriaga.

2 Sed vir sapientissimus, & amicissimus, in hoc scrupulosè videtur loqui; & ideò puto in tali casu, posse Episcopum secum dispensare. Dico itaque absolutè, Episcopos, cæterosque Prælatos posse secum dispensare in lege Superioris, & in votis, aut juramentis à se factis, sicut possunt cùm suis subditis, nisi expressè prohibeatur. De censuris autem aliter dicendum existimo, si enim censura aliqua ligatus sit: v. g. Excommunicatione, suspensione, aut interdicto, non potest, nisi medio Sacerdote à se electo absolvi; quia hæc tolli non possunt nisi absolutione, & absolutio est quædam sententia, quàm in seipsum quis exercere non potest. De irregularitate, depositione, & qualibet alia inhabilitate major est dubitatio, an possit secum dispensationem facere? Et quidem si per sententiam contraxerit, certum est, non posse illam à se immediatè, & directè, nec medio aliquo à se electo tollere; quia illam tollere non potest, nisi ex commissione imponentis, quam non est præsumendum concedere, aliàs frustranea esset ejus conditio. Et in hoc sensu verissimum est, non esse absolvere, cuius est ligare. cap. *Cùm inferior. de maior. & obedient.* & ita novit Basilius de Leon, *lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 9. *& cap.* 7. *num.* 17. & satis colligitur ex cap. *At si Clerici de Judic. cap.* 2. *de Bigamis.* At si pœna, & inhabilitas non per sententiam, sed ipso jure incurratur, credo, posse Prælatum secum dispensare, sicut potest cum suis subditis; quia licèt per jurisdictionem coactivam ligatus fuerit, solui tamen potest ex jurisdictione voluntaria, & directiva. Item non tam ipse seipsum solvit, quàm solvit Superior, qui pœnam imposuit, ipse enim potuit Prælato committere vices suas, ut dispenset in omnibus pœnis, & irregularitatibus tam secum, quàm cum sibi subditis ex qua commissione ipse secum dispensat. Et ita docet Castrus Palaus, *tom.* 1. *tractat.* 3. *disput.* 6. *punct.* 7. §. 1. *num.* 4. *&* 5. Et quidem Doctores absolutè controvertunt, an Prælati secum possint dispensare in omnibus, in quibus possunt cum subditis, & specialiter nominant irregularitates, ut videre est apud Sanchez, *lib.* 8. *disp.* 7. *num.* 4. Quare solùm in casu, quod lex tantùm esset pro Prælatis lata, & pœna tantùm ipsis imposita, censerem, restringendam esse potestatem, ut relatis aliis docet Sanchez *disp.* 5.

RESOL. XIX.

Quinam dicantur casus occulti, in quibus Episcopus vigore Concilii valeat dispensare.

Et an possit Episcopus dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte viciniæ, vel Collegii? Ex part. 7. tract. 2. Res. 15.

§. 1. ALiqui censent, occultum in præsenti materia intelligendum esse secundùm terminos juris, videlicet quod non potest probari. Et ita Guttierez *in qq. Canon. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 27. August. *in floribus par.* 1. *de Confess. qu.* 4. *art.* 5. *difficult.* 6. Rodriquez *in Bull. Cruc.* §. 9. *num.* 69. Grassius *tom.* 2. *Conf. tit. de Homicidio, consil.* 2. Garzias *de Benef. part.* 7. *cap.* 11. *num.* 46. Armandariz *in Addit. ad recopilat. legum Navarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de irregularitat. in Declaration. numer.* 25. quibus ego Addo Antonium Sousam *in Aphorism. lib.* 3. *capit.* 4. *num.* 6. *&* 8.

2 Sed omninò dicendum est, occultum in præsenti esse id, quod non est publicum, etiamsi ab aliquibus sciatur. Et ideò Stephanus Daluin. *de potest. Episcop. cap.* 29. *num.* 3. ex præscripto Juris, & Jurisperitorum doctrina aliquid occultum dici tripliciter ait. Primò, illud, quòd non est sua natura probabile, quia ut tale non cadit sub cognitionem hominis, ejusmodi sunt cogitationes hominum, de quibus nec Ecclesia judicat. Secundò, id, quod sua quidem natura est probabile, probari tamen non potest, quia nemo illius notitiam habet, utpotè coram nemine factum. Tertiò, illud, quòd probari quidem potest, quia notum, sed tam paucis, quòd neque est vulgare, neque in judicium deductum, & *num.* 9. notat per casus occultos Sedi Apostolicæ reservatos, vigore Concilii *d. cap.* 6. Episcoporum jurisdictioni concessos non intelligendos eos, qui primo modo dicuntur occulti, sed tantùm eos, qui secundo, & tertio modo.

3 Et ita hanc sententiam tenet Navarrus, Sanchez, Suarez, Faguodez, Azorius, Lessius, Duardus, Alterius, &

plures alii, quos citat, & sequitur Bossius *de jubileo*, *sect.* 1. *cas.* 10. *§*. 3. *num.* 26. quibus ego addo Marcellum Vulpe, *in Praxi*, *cap.* 44. *num.* 10. Caspensem *in curs. Theol. tom.* 2. *tract.* 25. *disputat.* 5. *sect.* 17. *num.* 115. Alzedum *in Praxi parte* 2. *cap.* 6. *num.* 10. Marchinum *de Sacramento Ordinis*, *part.* 9. *difficul.* 2. Bartholameum à Vecchis *in Praxi Novit. disput.* 9. *dub.* 16. *nu.* 3. Trullench. *in Decalogum tomo* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 8. & novissimè Joan. Marchadum *de Perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 6. *tractat.* 12. *document.* 4. *num.* 1. Et ratio est, quia in *d. cap.* 6. Tridentini, in facultate dispensandi, & absolvendi ibi concessa, excipiuntur delicta ad forum contentiosum deducta, ergo non excipiuntur occulta, quæ probari possunt, si tamen ad forum contentiosum non sunt deducta; Tum quia occultum in jure plerumque accipitur, non prout est improbabile, sed prout contradistinguitur à notorio, publico, vel famoso, secundùm Abbatem *in cap. fin. de temp. ordin.* ubi occultum crimen, ad hoc ut quis possit promoveri, appellat illud, quod opponitur notorio, licèt probari possit; Idem Abbas *in cap. quæsitum*, *de pœnit. & remiss.*

4 Ex his infertur, posse Episcopum virtute Concilii, *in d. cap.* 6. dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte viciniæ, vel Collegii, undè in magna Civitate quatuor quinque, aut sex vidisse testes, non satis videtur ad notorium, ut docent Henriquez *d. lib.* 13. *cap.* 5. §. 2. Sayr. *de cons. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 19. Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 19. quod me citato etiam notavit Trullench. *ubi supra.*

R E S O L. XX.

An Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. *cap.* 6. *de reformatione, possit dispensare in delictis notoriis, dummodò non sint deducta ad forum contentiosum?*

Et explanatur, quando delictum dicatur notorium, & quando occultum. Ex p. 11. tr. 8. Misc. 8. Res. 68.

§. 1. AFfirmativam sententiam (attendas quæso amice lector) novissimè docuit Magister Ioan. de S. Thoma *num.* 2. 2. *quæst.* 64. *d.* 23. *art.* 3. ubi sic ait: Post Concilium Tridentinum habent Episcopi potestatem ad dispensandum in irregularitate homicidii casualis occulti. Hæc conclusio colligitur *ex illo cap.* 6. *sess.* 24. ubi conceditur facultas Episcopis dispensandi in omnibus suspensionibus, irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta irregularitate homicidii voluntarii, & aliis deductis ad forum contentiosum; ergo cùm ibi solùm fiat exceptio de irregularitate homicidii voluntarii, & de aliis irregularitatibus publicis, utpotè deductis ad forum contentiosum, inter quas non includitur irregularitas homicidii casualis occulti; & ex alia parte conceditur Episcopis facultas dispensandi in omni alia irregularitate provenienti ex delicto occulto, cujusmodi est irregularitas homicidii casualis occulti, manifestè conceditur Episcopis facultas dispensandi in illa.

2 Interrogabis tamen, quid nomine delicti occulti intelligendum sit in illa concessione generali, si quidem homicidium multipliciter potest esse occultum? Ad hoc respondent aliqui Theologi, posse delictum quadrupliciter dici occultum. Primo modo, quando est merè internum, & nullo modo actu externo explicatum: sed tamen hoc impertinens est ad propositum, quia per nullum actum isto modo internum incurritur irregularitas. Undè primo modo dicitur occultum delictum, quando explicatum est in exteriori actu, non tamen potest juridicè probari, quia nullus extat testis, vel ut primùm est unicus solus testis, nec acceptatione major, nec sunt indicia, nec clamorosa insinuatio. Secundo modo delictum dicitur occultum latè, scilicet quando in judicio probari potest duobus, sive tribus testibus: est tamen occultum, itaut non sit notorium, sive publicum in populo, vel civitate, vel vico, cujus delinquens erat pars. Tertio modo dicitur occultum latiori modo, quando etiamsi probari possit coram judice, & similiter sit notorium in civitate, vel communitate, adhuc tamen de facto non est deductum ad forum contentiosum coram judice, & ita habet esse occultum, quatenus opponitur publico in forensi tribunali.

3 Dico igitur tertiò. In præfato decreto Concil. Trident. nomine *delicti occulti*, intelligitur delictum occultum cum omni amplitudine; & latitudine, etiam ut comprehendit delictum occultum in ultimo modo latiori assignato. Itaque universaliter intelligitur delictum occultum, omne illud, quod non est deductum ad forum contentiosum, etiamsi probari possit juridicè, & notorium sit in civitate; & ideò super omni irregularitate proveniente ex illo possunt Episcopi dispensare: & sic est intelligenda præsens conclusio. Et quidem ista tertia conclusio probari non potest sufficienter ex eo, quòd cùm concessio illa sit maximum privilegium, & favorabile, subindè sit extendenda, quia extensio hujusmodi confessionibus non potest trahi extra proprium genus. At delictum occultum secundo, & tertio modo assignato est omninò extra genus occulti delicti, cùm ex natura sua sit publicum juridicè. Quocircà legitima efficax probatio nostræ conclusionis desumenda est ex verbis Concilii, videlicet ex illa exceptione, qua à ratione *delicti occulti* solùm excipit tanquam publicum, illud, quod de facto deductum est ad forum contentiosum, sicut solùm excipit irregularitatem provenientem ex homicidio propriè voluntario. Cùm igitur exceptio firmet regulam in contrarium, ideò in illa generali concessione est habenda tanquam regula generalis, quòd omne illud delictum est occultum de mente Concilii ad hoc propositum, quod de facto non est deductum ad forum contentiosum. Hucusque Joann. de S. Thoma, cujus doctrina si esset admittenda, plures essent immunes petendi dispensationes ex Romana Curia. Sed pace viri sapientissimi hæc opinio est contra stylum Curiæ, contra praxim omnium Episcoporum, & contra communem sententiam Doctorum, quos ego adduxi, & sequutus sum *in p.* 7. *tract.* 2. *res.* 15. & usquam ad sententiam adducit Barbosa *in dictum locum Concilii num.* 26. & de potestate Episcopi *part.* 2. *allegat.* 39. *num.* 24. Dico igitur in dicto loco Concilii accipi *delictum occultum*, ut distinguitur contra publicum, & ita etsi ab aliquibus sciatur; & probari possit dici occultum; at tunc tantùm occultum non esse, quando in ratione delicti est publicum, utpote quòd in majori parte viciniæ, Collegii, vel Monasterii, vel Parochiæ cognoscitur, dummodò saltem decem personæ inveniantur in ea vicinia, Parochia, Collegio, vel Monasterio, Vide Hermanum Busembaum *in Medulla Theol. mor. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 2.

R E S O L. XXI.

An delictum publicum in uno loco, & occultum in alio, in quo non sit spes, ut publicetur, possit Episcopus vigore Concilii Tridentini dispensare?

Et an possit Episcopus dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, quamvis manifesta sit celebratio. Ex p. 7. tr. 2. Res. 16.

§. 1. NEgat Bonacina *de cons. disp.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 2. *num.* 3. Sanctarellus *tract. de Hæresi cap.* 5. *dub.* 6. *num.* 26. Suarez *tom.* 4. *disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 2. quia quod alicubi publicum est, simpliciter est publicum, & non occultum, & moraliter & regulariter loquendo, quod in aliquo loco publicum est, facilè ad alia loca defertur, Ergo. Et hanc sententiam tenet etiam Castrus palaus *tomo* 1. *tract.* 4. *disp.* 4. *puncto* 3. §. 1. *nu.* 14. ubi sic ait: Mihi sententia Suarez maximè probatur, quia negari non potest, delictum illud publicum esse; nam ad hanc denominationem sufficit uno loco publicari, sed Concilium exclusit delicta publica à facultate absolvendi, & dispensandi. Item ut delictum sit ad forum contentiosum deductum, sufficit, in uno loco deductum esse. Ergo etiam sufficit, ut publicum sit, in uno loco publicari. Ita ille.

2 Sed etiam probabiliter affirmativam sententiam tenet Fagundez *de Præcept. Eccles. pr.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 28. Avila *de cens. parte* 2. *cap.* 7. *disp.* 1. *dub.* 11. *conclus.* 3. Sanchez *in Summa lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 20. Durandus *in Bull. Cœn. lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. *num.* 20. Et ideò si contingat delictum in una Civitate esse publicum, vel per facti notitiam, vel quia in judicio confessum, vel quia per Judicis sententiam probatum; in alia verò Civitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate esset occultum, tunc licebit Episcopo absolvere, vel dispensare, modò notitia talis delicti non sit illuc facillimè perventura; quia in tali loco delictum verè dicitur occultum, nec semper adest periculum diffamationis propter locorum distantiam.

3 Undè non gravabor hic apponere verba Joan. Machado *de perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *parte* 6. *tract.* 12. *docum.* 4. *num.* 2. ubi sic ait: (*Con todo esso dudan los Doctores; si quando el delito es publico, y notorio donde se pide la absolucion del en la forma dicha, pueda el Obispo absolverle, ò dispensarle. Sanchez siente que no; y que por consiguiente no se estiende à el la facultad del Concilio; funda se en que lo que en algun lugar es publico, es simpliciter publico, y nò occulto; y regularmente hablando lo que en una parte es publico, facilmente se divulga à otras partes. Sanchez y otros afirman, que como el lugar donde el delito es publico, esto tan distante de aquel donde se pide la absolucion por occulto, que no aya esperança de que llegaria a el sa notoriedad, puede el Obispo absolverle; y assi affirma, que lo sintieron muchos hombres doctos de Salamanca.*) Ita ille.

4 Ex quibus omnibus colligitur, posse Episcopum dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta; licèt celebratio sit manifesta, nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quæ incurritur coram multis ignorantibus, illam tamen eo casu incurri. Fr. Ludov. Miranda *in man. prælat. tom.* 2. *quæst.* 8. *art.* 14. *concl.* 2. Marchinus *de sacrament. Ordin. tract.* 1. *parte* 9. *difficult.* 2. *num.* 4. Boccius *de Jubilæo section.* 1. *cas.* 10. §. 3.

Sup. hoc in R. seq. p. ult.

§. 3. *num.* 33. quicquid dubitet Additionator Navarri *ad conf.* 2 *de Clerico non ordinato ministrante*.

5 Dicendum eſt igitur, quòd ſi contingat delictum in una Civitate eſſe publicum, vel per facti notitiam, vel quia in judicio confeſſum; vel quia per Judicis ſententiam probatum; in alia verò civitate, in qua petitur abſolutio, vel diſpenſatio in irregularitate, eſſe occultum; tunc licebit Epiſcopo abſolvere, vel diſpenſare, modo notitia talis delicti non ſit illuc facillimè perventura. Ratio eſt, quia in tali loco delictum verè dicitur occultum, nec ſemper adeſt periculum diffamationis propter locorum diſtantiam. Deindè, ſicut excommunicatus denunciatus in uno loco, vel publicus Clerici percuſſor in una urbe, non eſt in alia, ubi talis excommunicatio eſt occulta, vitandus ab iis, qui factum norunt, quia in tali loco retinet jus ſuæ famæ: ita ſimiliter in caſu noſtro dicendum videtur.

R E S O L. XXII.

Quandonam delictum dicitur deductum ad forum contentioſum, ut Epiſcopus non poſſit uti facultate Concilii?

Et an, ſi delictum ſit deductum ad forum contentioſum, non poſſit Epiſcopus abſolvere, nec diſpenſare etiam alibi, ubi omninò ignoratur. Ex p. 7. tr. 2. Ref. 17.

§. 1. Aliqui putant, quòd delictum deductum ad forum contentioſum, ad hoc ut Epiſcopus in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ab eo provenientibus, diſpenſandi facultatem non habeat, dicitur ſtatim ac denunciatio, aut accuſatio de illo coram legitimo Judice facta eſt. Ita Mar. Alter. *de cap.* 3. *verſ. Poſtulabit.* ubi multis nititur ſuam comprobare ſententiam. Vel ubi primum citatio eſt facta, quia regulariter à citatione incipit judicium, *§. fin. inſtit. de pœna temerè litig. gloſſ. in rub. C. de in jus vocando*, ut tenet Aloyſ. Ricc. *in Praxi fori Eccleſ. decif.* 522. *in* 1. *edit.* & *reſol.* 449. *in* 2. *edit.* (Floronus *de caſ. reſerv. cap.* 4. *§.* 21. *n.* 2. noviſſimè Marcel. Vulpe, *d. cap.* 44. *num.* 10. *in fine*, & alii. Conſentit etiam Henriquez *lib.* 2. *cap.* 11. *nu.* 21. Avila, *de conſ. par.* 2. *cap.* 7. *diſp.* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. Sanchez, *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 20. Itaque ſecundum hos Doctores, tunc dicitur, delictum deductum ad forum contentioſum, cùm denunciatio, vel accuſatio coram legitimo Judice facta eſt, & reus ratione illius citatus fuit, quia citatio eſt primus actus Judicii.

2 Mihi verò probabilis etiam illa ſententia videtur, quæ aſſerit non dici delictum ad forum contentioſum eſſe plenè, & perfectè deductum, quouſque lis conteſtata ſit: ſic defendit Barboſa, 2. *parte de poteſtate Epiſcopi allegat.* 39. *num.* 29. ſequentibus rationibus: Primò quia forum contentioſum dici non poteſt, niſi inter partes ſuper delicto commiſſo contendatur, negando, vel confitendo; quo actu litis conteſtatio etiam in criminalibus inducitur. Secundò forum contentioſum eſt idem ac judicium, ſed judicium non eſt perfectum uſque ad litis conteſtationem ex reſolutis per Aſin. *in Praxi Florent. §.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. & *ſeqq.* Lancelot. *de attent. in Præfat. num.* 7. Peregrin. *var. lib.* 2. *ſub. rubr. de judic. num.* 51. Tertiò forum contentioſum non differt à lite mota; quia idem eſt in foro contendere, ac in eo litem movere: at lis mota dicitur, poſtquam litis conteſtatio facta fuerit, ut probat. Textus *in cap. ex parte* 30. *de verb. ſignif.* & reſolvunt Maranta, *de ordin. ad cap. pore.* 5. *tit.* & omnia fiant durante inſtantia, *num.* 64. Surdus *de aliment. tit.* 5. *quæſt.* 8. *num.* 4. Cabellulitan. *decif.* 15. *num.* 10. *parte* 2. Ergo delictum deductum eſſe ad forum contentioſum poſt litis conteſtationem dici debet, & non ante. Et hanc opinionem tenet Gavantus *in man. Epiſ. ver. Abſolutio, num.* 12. Boſſius, *de Jubileo ſect.* 1. *caſ.* 10. §. 3. *num.* 36. Caſtrus Palaus, *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 4. *puncto* 3. *§.* 1. *nu.* 11. Trullench, *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 9.

3 Et ideò omnia ſupradicta confirmat etiam Joan. Machadus *de perf. Confeſſ. tom.* 2. *lib.* 4. *parte* 6. *tract.* 12. *document.* 4. *num.* 3. ubi ſic ait: *La ſegunda condicion, que el Concilio pide para que el Obiſpo pueda abſolver, ò diſpenſar el delito occulto, es, que no ſe aya deduzido al fuero exterior. Para cuya intelligencia ſe ha de advertir, que aunque eſto es cierto, diſpueſto por el Concilio: viene à ſer muy dudoſo entre los Dotores, quando ſe aya de dezir, que el delito eſte deduzido al fuero exterior, de tal modo, que el Obiſpo no pueda diſpenſar en las irregularidades, y ſuſpenſiones, ni abſolver de la hereſia occulta, y demas caſos reſervados à la Sede Apoſtolica. Alterio ſiente, que luego que ſe haze la denunciation, ò accuſacion ante el Juez, eſta ya deduzido el delito a fuero exterior. Riccio y otros affirman que es neceſſaria citacion de la parte. Barboſa, y otros dizen, que no baſta citacion, ſino que ſe ha de haver conteſtado la cauſa para que ſe diga eſtar deduzida al fuero exterior. Litis conteſtazion, llama el Derecho, quando no ſolo ſe ha citado la parte contraria, ſino que ella tambien ha reſpondido, negando, ò confeſſando en la demanda principal.*) Ita Machadus. Quidquid in contrarium aſſerat Marchinus, *de Sacrament. Ordinis tractat.* 1. *parte* 9. *difficul.* 4. *num.* 3. qui nominatim contra me non vult delictum dici deductum ad forum contentioſum poſt litis conteſtationem.

4 Nota tamen, quòd à delicto ſic deducto ad forum contentioſum non poteſt Epiſcopus abſolvere, neque diſpenſare etiam alibi, ubi omninò ignoraretur, quia ubicumque fuerit deductum, ſimpliciter eſt deductum. Ita Palaus, *ubi ſuprà*, cùm Trullench.

R E S O L. XXIII.

An ſi reus à delicto deducto ad forum contentioſum fuerit liberatus, poſſit cum illo Epiſcopus uti facultate Concilii, etiamſi reus mediis depravatis obtinuerit abſolutionem?

Et quid dicendum, ſi accuſator per annum tacuerit?

Et notatur, quòd ſi poſt obtentam ab Epiſcopo abſolutionem, & diſpenſationem, exiſtente crimine occulto, idem crimen deindè detegatur, & ad forum contentioſum deducatur, diſpenſatio facta non ſolùm proderit in foro conſcientia, ſed etiam in foro externo admittenda eſt. Ex p. 7. tr. 2. Ref. 18.

§. 1. Aliqui negativè reſpondent, & dicunt, tale delictum non dici occultum, neque Epiſcopum vigore illius Decreti Tridentini poſſe diſpenſare ſuper ſuſpenſione, aut irregularitate ex dicto delicto ſic ad forum contentioſum deducto orta, eſto, non fuerit probatum, & ſequuta ſit ſententia abſolutoria. Quod idem videtur tenere Guttierez *lib.* 1. *qq. Can. cap.* 3. *ad fin.* & Manuel *in ſumma* 1. *parte cap.* 168. *nu.* 16. probat Garzias, quia Concilium *in d. cap.* 6. abſolutè excipit delicta deducta ad forum contentioſum, & conſequenter ſola deductio ſufficit, ut Epiſcopus vigore dicti Decreti diſpenſare non poſſit. Addit tamen idem Garzias contrariam ſententiam poſſe admitti in ſecundo caſu dicti Decreti Concilii, de abſolutione à caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis; quia ibi nihil dicitur de deductis ad forum contentioſum, maximè cùm illa abſolutio detur tantùm in foro conſcientiæ.

2 Marius Alterius, *verſ. Poſtulabit*, & Suarez *de cenſur. diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 6. diſtinguunt; nam vel reus in judicium delatus fuit abſolutus à tali delicto; quia nullo modo probatum fuit, & ſic remanet occultum, ſicut prius, & poteſt Epiſcopus diſpenſare: vel fuit aliquo modo, ſeu ſemiplenè probatum, & ſic non poterit diſpenſare Epiſcopus, quia ex ſemiplena probatione in foro exteriori facta oritur publica infamia, imperfecta quidem, ſed ſufficiens, ut res non remaneat occulta, ſicut anteà; & hanc opinionem videtur tenere etiam Floronus, *de caſ. reſerv.* 1 *parte*, *cap.* 4. §. 2. *num.* 2. *verſic. Excipitur autem*.

3 Sed ego puto, quod finito judicio, & lata ſententia abſolutoria poſſit Epiſcopus vi dicti Decreti diſpenſare, quia tale delictum adhuc manet occultum, & non poteſt dici deductum ad forum contentioſum cùm effectu; eo quia probatum non fuit. Quod etiam verum eſſe puto, etiamſi reus mediis depravatis obtinuerit abſolutionem ab injecto crimine: nam etiam in hoc caſu poterit Epiſcopus uti facultate Concilii. Ita docet Caſpenſis *in curſ. Theol. tomo* 2. *tract.* 25. *diſput.* 5. *ſect.* 17. *num.* 178. Fagundez *in præcep. Eccleſ. pr.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 26. & 27. Marchinus *de Sacrament. Ordin. tract.* 1. *parte* 9. *difficul.* 4. *num.* 8. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 27. *num.* 8. Suarez *de cenſur. diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 6. Sanchez *de Matrimon. lib.* 8. *diſp.* 34. *num.* 5. Bartholomæus à Vecchis *in Praxi Novit. diſp.* 9. *dub.* 16. *num.* 7. Sebaſtianus à Bononia *tract. de election. dub.* 71. *num.* 12. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſputat.* 4. *puncto* 3. §. 1. *num.* 16. Trullench. *in Decal. tomo* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 9. Immò Campanilis *in diverſ. jur. can. Rubr.* 7. *cap.* 5. *num.* 7. & *Rubr.* 11. *cap.* 23. *num.* 144. tenet, quòd ſi judicium non fuerit ſententia finitum, eo quòd accuſator per annum tacuerit; poteſt ab Epiſcopo elapſo anno diſpenſari, & ordinari. Quod notat etiam Sanctarellus *tract. de Hæreſi cap.* 5. *dub.* 6. *num.* 28. Barboſa, Trullench. *ubi ſuprà*, & Caſtrus Palaus *loco citato*, qui etiam notant, quòd ſi duo ſint conſortes criminis ejuſdem, & unus tantùm in judicium deferatur, alter abſolvi poteſt, quia ejus delictum, quatenus ab ipſo proceſſit ad judicium non eſt delatum.

4 Nota etiam contra Bonacinam *de Conſ. diſp.* 7. *quæſt.* 5. *puncto* 1. *num.* 5. & Suarez penes ipſum ſententiam noſtram eſſe veram, etiamſi delictum fuerit ſemiplenè probatum: nam adhuc manet occultum finito judicio, & lata ſententia abſolutoria; quia vel reus abſolvitur definitivè, & tunc nullum eſt dubium; aut abſolvitur ab inſtantia, ſeu ab obſervatione judicii; & tunc adhuc res manet occulta ſicut prius, etenim per illam ſententiam interlocutoriam id judicium eſt terminatum, ac ſublata infamia ex deductione in forum orta. Hoc enim diſcrimen tantùm intercedit inter abſolvi definitivè, & ſolùm ab inſtantia, ſeu obſervatione judicii (ut latè diſcurrit Covarr. *lib.* 1. *var. reſol. c.* 1. *nu.* 8.) quod in priori caſu nunquam poteſt id crimen iterùm in judicium deduci; At in poſteriori poteſt quidem ſed ex novis indiciis, noviſque probationibus. Quare

in utroque casu id judicium omninò terminatum est, & res in pristinum statum redacta. Ita Doctores citati, & præcipuè Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 34. n. 57.* & Bossius, qui n. 44. optimè observat, quòd si post obtentam ab Episcopo dispensationem existente crimine occultum idem crimen deindè detegatur, & ad forum contentiosum deducatur, dispensatio facta non solùm proderit in foro conscientiæ, ut ajunt Tolet. *in summa lib. 1. c. 89. n. 5.* Garz. *d. cap. 11. num. 51.* sed à pio, & benigno Episcopo, aut altero Judice etiam pro foro exteriori admittenda est, ita Henriquez *lib. 14. summ. cap. 21. §. 1. littera E, in textu, & comm.* & Campanilis *d. cap. 32. num 144.* quia (inquit Henriquez *in com.*) quod Trid. ait pro foro conscientiæ, videtur restringi quantum ad absolutionem peccati, aut censuræ reservatæ, non autem quantum ad dispensationem super irregularitate, aut suspensione.

Sup. hoc supra in Res. 11. §. Sed ad me- dium, vers. Observa tamen.

R E S O L. XXIV.

An si delictum fuerit deductum ad forum contentiosum, & probatum, post judicium finitum, & delictum punitum possit Episcopus adhuc uti facultate Concilii?

Et si reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cùm onere se præsentandi toties quoties, an tunc Episcopus non possit uti facultate hujus Decreti. Ex par. 7. tr. 8. Res. 88.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Suarez *de Cens. disp. 41. sect. 2. num. 5.* Bonacina *de Cens. disputat. 7. quæst. 5. punct. 1. nu. 6.* & alii, quos ego citavi *in parte 4. tract. 2. resol. 97.* quibus nunc addo Sanctarellum *tract. de Hæresi cap. 5. dub. 6. nu. 29. in fine*, & Castrum Palaum, *tom. 1. tract. 4. disp. 4. puncto 3. §. 5. num. 17.* Probatur hæc opinio, quia evidens est, illud delictum notorium esse, & publicum; siquidem est in judicio probatum: ea autem, quæ sic probata sunt, notoria sunt, ut multis relatis Mascard. probat *concl. 1101. num. 13. & concl. 1296. n. 15.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 36.* Glossa *2. nu. 44.* Menoch. *de arbitr. cas. 116. num. 6.* Item illud delictum est cum effectu ad forum contentiosum deductum; siquidem ibi est probatum, & punitum. Ergo non comprehenditur sub hoc privilegio. Probo consequentiam, quia privilegium est de delicto occulto, neque ad forum contentiosum deducto, cujus contra est tale delictum. Item absolutio, quæ *in suprà cap.* conceditur; est solùm pro foro conscientiæ: at delictum sic manifestum, & publicum non solùm indiget absolutione pro foro conscientiæ, sed etiam pro exteriori. Ergo sub hac concessione tale delictum non fuit comprehensum.

Quæ nunc hic sequuntur, & in Res. 1. post seq. §. Sed ad medium & in duobus §§. seq. & in 10. 9. & 9. et ima doctrina R. 56 §. Quod delictum & si placet lege eam per totam, & non pigebit & hic infra in Res. 94. §. ult.

2 Sed licèt supradicta opinio sit satis probabilis, contrariam etiam probabilem esse existimo cùm doctoribus *in d. resol. 97.* à me citatis; quibus addo Caspensem *in curs. Theol. tomo 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. nu. 116.* Bossium *de Jubilæo sect. 1. cas. 19. §. 3. n. 46.* Sanctarell. *tract. de Hæresi, cap. 5. dub. 6. nu. 29.* & me citato Marchinum *de Sacram. Ord. tract. 1. parte 9. diffic. 4. n. 11.* Et ratio est, quia intentio Concilii fuit conservare auctoritatem Judici, ad quem spectat de delicto illo cognoscere, & non concedere delicta publica, ad hoc ut publicum scandalum caveatur; verùm in hoc eventu utrumque damnum evitatur: Nam auctoritati Judicis nil detrahitur, cùm jam functus sit suo officio delictum illud puniendo: cessat etiam publicum scandalum punitione illa humiliter tolerata à delinquente, cùm per illam purget delictum, & satisfaciat Reipublicæ ex eo delicto offensæ, ergo nil obstabit, quominus possit Episcopus dispensare; & ita fuisse sæpè observatum in simili casu, testatur Avila se vidisse, nempè impendi absolutionem per Bullam ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum finito iam iudicio.

3 Undè Joannes Machadus *de perf. Confess. to. 2. lib. 4. parte 6. tract. 12. docum. 4. num. 4.* sic ait: *Si despues que el delito se reduxo al fuero exterior, y alli se castigo, pueda el Obispo absolverle, ò dispensar en la irregularidad que del resultò es tambien dudoso, y controverso entre los DD. Algunos sienten que si porque ya entonces cessa la razon de la prohibicion; conviene à saber, que no se impidiesse la satisfacion publica con la absolucion del Obispo. Otros dizen que no; fundados en que ya esta el delito deduzido al fuero exterior, y esto basta, para que el Obispo no pueda absolverle.* Ita ille. Igitur; ut dixi, utramque sententiam probabilem & tutam esse puto, & ita putat etiam Tsullench. *in Decalogum tomo 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. n. 9.*

4 Notandum est tamen hic, quòd si reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cùm onere se præsentandi toties, quoties, tunc Episcopus non potest uti facultate hujus decreti. Ita declaravit Sacra Congregatio, quam adducit Marchinus *loco citato num. 10.* Garzias *de benef. parte 7. cap. 11. num. 47.* & novissimè Barbosa *de Potestate Episcoporum par. 2. Alleg. 39. n. 35.*

Sup. hoc infra in Res. 26. cum. his in fine §. hoc contrarium.

R E S O L. XXV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, & jam finito judicio punitum.

Et quæritur, quando verò dicitur delictum deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit dispensare. Ex part. 4. tr. 2. Res. 97.

§. 1. NEgativam sententiam docet Barbosa *de potestate Episcop. part. 2. allegat. 39. num. 35.* ubi citat Guttierrez, Rodriquez, Suarez, & Bonacinam; quibus ego addo Sayrum *de cens. lib. 4. cap. 17. num. 23.* Garsias *de benefic. tom. 2. part. 7. cap. 11. num. 50.* Bartholomæum de Vecchiis *in praxi Novitiorum disp. 9. dub. 16. in fine.* Ratio est, quia non potest negari, quòd delictum non fuerit deductum ad forum contentiosum, nec deindè occultum, immò publicum. Nam quæ probantur in judicio, appellantur publica. Sed Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 6.* facultatem dispensandi super irregularitate concedit Episcopis in casibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum, nec ullam adhibet distinctionem, ergo, &c.

Sup. hoc in 2. proxime, & in aliis cum pen- ... annot.

2 Sed ego puto contrariam sententiam esse probabilem, & tutam in praxi, quam tuentur Gaspar. Hurtado *de irregul. disp. 2. difficul. 20. num. 58.* Sebastianus à Bononia *in tract. de electione part. 2. cap. 4. dub. 71. num. 13.* Avila *de cens. part. 7. disp. 10. dub 7.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 21.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 5.* Reginaldus *tom. 2 lib. 30. tract. 2. num. 29. vers. 6.* & alii. Ratio est, quia in dicta dispensatione super irregularitate, de qua loquimur, non turbatur tribunal judicis, quod vitare intendit Concilium Tridentinum dicta exceptione, nam intentum Concilii fuit conservare authoritatem judicibus; sed in nostro casu nihil authoritati detrahitur judicis, quia jam functus est judicio suo, ergo, &c. Deindè Concilium ideò requirit delictum esse occultum, ut vitetur publicum scandalum; sed hoc cessat per punitionem factam per judicem, humiliter toleratam à delinquente; ergo, &c. ex quibus patet responsio ad argumentum pro prima sententia adductum.

3 Quando verò delictum dicatur deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit dispensare super irregularitate, Riccius *in praxi tom. 1. resolut. 449.* putat ubi primùm citatio facta fuerit; sed tu tene dici delictum deductum ad forum contentiosum post litis contestationem.

Sup. hoc supra magis late in Res 24.

R E S O L. XXVI.

An Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformat. *possit dispensare cum reo, qui accusatus in suo tribunali transegit cùm fisco, vel cum parte?*

Et deducitur, quòd post sententiam condemnatoriam, finito judicio, & reo punito absque dubio Episcopus potest dispensare, nisi reus sit infamis.

Et quid, si reus fuerit absolutus etiam falsis probationibus?

Et advertitur, quòd etiam si judicium non fuerit per sententiam definitivam, aut interlocutoriam finitum, & determinatum, sed intermissum & derelictum, eo quòd accusator per annum tacuerit, potest Episcopus dispensare.

Idem est, si saltem per aliquod tempus constiterit, actorem in probatione non progredi. Ex p. 10. tr. 12. & Misc. 2. Res. 33.

§. 1. CAsus est practicabilis, & de illo ego sæpissimè interrogatus fui: affirmativè respondet Genuensis *in praxi, cap. 67. num. 6.* ubi sic ait: Sed quid si aliquis non fuit absolutus, neque condemnatus, sed transegit, seu se composuit cum Curia? Et dicendum est, delictum non dici amplius deductum ad Forum contentiosum, quia transactio imponit finem liti, & habet vim rei judicatæ, *leg. Fratris leg. Non minorem C. de transact.* & sufficit, quòd inquisitus non reperiatur condemnatus; nec dubium est, quòd condemnetur, dummodo transactio non fiat in casu non transigibili; quia tunc induceret confessionem, & probationem delicti, *leg. 1. & 2.* ubi Gl. *ff. de his, qui sibi mortem consciverunt, leg. fin. ff. de prævaricat.* Jason. *in leg. transigere, Cod. de transact.* & probationes, & confessiones factæ in judicio inducunt notorium. Hæc Genuensis; & post illum hanc sententiam tenet Antoninus Raguccius *in Vas. Eccles. Discipl. tit. de Episcopis, quæst. 10. num. 11.* sic asserens: Non dicitur deductum ad forum contentiosum in hoc sensu, si Reus fuerit absolutus etiam falsis probationibus, Navarrus *cap. 27. num. 335.* neque si non fuit absolutus, nec condemnatus, sed se composuit cum Parte, & Fisco, si delictum est transigibile, adhuc tamen Episcopus dispensat. Ita ille.

Sup. hoc supra in R. 12. § ... ergo ad lin. 6.

2 Sed contrarium tenet Squillante *de Privil. Cler. cap. 4. num. 166.* in fine, stante declaratione Sacræ Congregationis adducta à Garcia *de Benef. tom. 2. part. 7. cap. 11. num. 47.* ubi testatur, statuisse non posse uti beneficio dicti Concilii Tridentini illos, qui ratione alicujus delicti non fuerunt absoluti, neque condemnati, sed dimissi cum promissione de se præsentando, cùm delictum sit jam deductum ad forum contentiosum. Quod etiam docet Marchinus *de Sacrament. Ordin. part. 6.*

par.6.cap.1. difficult. 4. nu. 10. ubi sic ait. A fortiori deducitur post sententiam judicialem absolutoriam à crimine, de quo quis accusatus fuit, posse ab Episcopo dispensari, & promoveri ad Ordines. Quod est extra omnem controversiam. Verùm, si Reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum; sed dimissus cùm onere se præsentandi toties, quoties, tunc non potest uti beneficiu hujus Canonis ex Decretu Sacræ Congregationis.

3 At aliquis in favorem Genuensis posset dicere, non deesse Doctores asserentes, Reum punitum, nisi sit infamis, post sententiam elapso strepitu judiciali ab Episcopo posse dispensari, & ad ordines evehi. Ducor; quia licèt hujusmodi delictum sit publicum, & deductum ad forum contentiosum, tamen non generavit infamiam, ut supponimus. Cur ergo arceri debet ab Ordinibus Sacris? Nam intentio Concilii fuit, limitare Episcopis hanc facultatem dispensandi in casibus ad forum contentiosum deductis, ne judicium sæcularium, vel Ecclesiasticorum authoritas diminueretur, vel perturbaretur: sed finito strepitu judiciali, & delicto punitu, cessat omnis occasio perturbationis, ergu liberum erit Episcopo dispensare, & ordinare, si ita expedire judicaverit. Et pro hac sententia plures adduxi *in part. 4. tract. 2. resol. 97.* quibus nunc addo me citatu Marchinum *ubi suprà, num. 11.* & me etiam citato Martinum de Sancto Joseph *in Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 20. de Pœnitent. num. 9.* vide etiam Sanctarellum *de Her. cap. 5. dub. 6. num. 68.*

4 Itaque si post sententiam condemnatoriam finito judicio, & Reo punito potest Episcopus dispensare secundùm sententiam supradictorum Auctorum: idem dicendum videtur in casu nostro: nam per transactionem cùm Parte, vel Fisco judicium est finitum, & strepitus judicialis cessavit: ergo cessat omnis occasio perturbationis: ergo liberum erit Episcopo, si vult, cum dicto Reo dispensare, si delictum non generavit infamiam. Verùm Tu cogita: nam Ego observo, quòd illud caput 67. in quo Genuensis docuit hanc sententiam in editione Romana 1609. posteà in alia editione Romana anno 1638. non fuit impressum; forsitan quia docebat hanc doctrinam, & alia, quæ etiam mihi non placent.

5 Notandum est tamen hic obiter, quod ex Campanili & Bonacina, & Bossius *de Jubilæo, sect. 1. cas. 10. §. 3. num. 43.* advertit, quòd etiamsi judicium non fuerit per sententiam definitivam, aut interlocutoriam finitum, & terminatum, sed intermissum, & derelictum, eo quòd accusator per annum tacuerit, potest Episcopus dispensare. Et hoc idem ait Barbosa in Conc. Trid. *sess. 24. cap. 6. n. 37.* saltem si post aliquod tempus constiterit, Actorem in probatione non progredi.

RESOL. XXVII.

An Episcopi possint absolvere à casibus occultis vigore Decreti Concilii reservatis Papæ post dictum Concilium per novas Constitutiones. Ex par. 7. tr. 2. Res. 20.

§. 1. NEgativè respondet Floronus *de Cas. reserv. part. 1. cap. 4. §. 22. num. 5.* Garzias *de Benef. part. 11. cap. 10. num. 122. & 123.* & alii. Et ratio est, quia nova Constitutio absolutè reservando censetur derogare Concilio, cujus (inquit idem Garzias) non est necessaria expressa derogatio, maximè in lege contraria. Tum quia ita declaravit Gregorius XIII. quæ declaratio sic habet; Quærentibus, an hoc decretum locum habeat in casibus post Concilium Tridentinum ex nova lege Sedi Apostolicæ reservatis. S. D. Nost. Gregorius XIII. audit, relatione Congregationis, non habere locum respondit.

2 Ego contrarium teneo, quando in nova Constitutione non adest clausula sufficienter derogans huic Decreto Concilii. Ita tenet Bonacina *de Cens. disp. quæst. 3. punct. 2. num. 1.* Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. cap. 2. difficult. 1. num. 24.* Peregrinus *tract. de Duello, quæst. 33. num. 5.* Bossius *de Jubilæo sect. 1. cas. 10. §. 5. num. 249.* Gavantus *in Man. Episc. ver. Absolutio, numer. 4.* Suarez *de Pœnit. disput. 30. sect. 2. num. 11. 13. & 14.* Probatur hæc opinio, quia licèt Concilium verbo præteriti temporis utatur, extenditur tamen etiam ad futura propter naturam legis, cujus est proprium comprendere futura, ut habetur *cap. fin. de const.* & *ibid.* Doctores, & confirmatur ex *l. Arriani C. de hæreticis*, ubi habetur legem semper esse in viridi observantia, & semper loqui: Concilium autem Generale vim legis habet, tum quia Concilium concedit Episcopis dictam facultatem generaliter, non distinguendo inter reservationes præteritas, & futuras; ergo generaliter est intelligendum, *l. pretio, ff. de publ. in rem. act. & cap. solitæ, §. fin. de major. & obed.* Tum quia facultas absolvendi, quæ datur in Jubilæis extenditur ad peccata futura. Tum quia Concilium in dicto Decreto ponit regulam generalem circà reservationes Pontificias, ut nimirum intelligantur de criminibus publicis, non verò de occultis cùm limitatione in eodem decreto posita. Tum demum, quia tam in reservatis, quàm in reservandis, est eadem ratio absolutionis, si sunt occulta, ac proindè debet in utrisque esse eadem legis dispositio; cur enim minor erit Episcoporum auctoritas in novis reservationibus, quàm in antiquis? Ad declarationem verò S. Pontificis respondet de illa non constare authenticè; vel debere intelligi, quando nova Constitutio in reservatione apponeret Clausulam sufficientem exprimentem derogationem dicti Decreti Concilii Tridentini. Hinc quæritur.

RESOL. XXVIII.

An si quis ex aliquo justo impedimento non possit Romam personaliter adire pro absolutione à Summo Pontifice obtinenda, teneatur per epistolam recurrere ad Pœnitentiariam, vel possit ab Episcopo absolvi?

Et an si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus debeat absolvere ad reincidentiam?

Et in textu hujus Resolutionis explanantur causæ, pro quibus impeditus adire Pontificem possit absolvi ab Episcopo à censuris, suspensionibus, &c. Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Res. 23.

§. 1. TEneri recurrere ad sacram Pœnitentiariam, docet novissimè Pater Thesaurus *in praxi de pœnis p. 1. cap. 24. §. Respondeo tertiò, verb. Amplius tertiò*, sed citat Barbosam & Bonacinam.

2 Ego verò negativæ sententiæ adhæreo, quam ex Henriquez tuetur Avila *de cens. part. 2. cap. 7. disputat. 1. dub. 6.* asserens, quòd qui impeditus est ire personaliter Romam, non tenetur mittere Procuratorem pro absolutione, nec Epistolam. Et ideò apponam etiam hic verba Ludovici Caspensis *in Cursu Theologico tom. 2. tract. 25. disput. 2. sect. 12. num. 134.* sic asserentis. Ab excommunicatione reservata potest absolvere reservans, vel ejus successor, vel superior, vel habens potestatem delegatam, vel privilegia; Episcopus verò ex Tridentino potest absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, immò quando est publica excommunicatio, & excommunicatus est impeditus, ita ut non possit recurrere ad Papam, ex *cap. de cætero, de sentent. excommunic.* & ita tenet Navarr. *cap. 27. num. 9.* Hæc autem impedimenta sunt. Primò periculum mortis in itinere. Secundò infirmitas longa, etiamsi periculosa non sit, ex *cap. de his, & cap. quamvis.* Tertiò paupertas, nemo enim tenetur mendicare, ut ad Curiam vadat pro absolutione, nisi aliàs mendicus esset, tunc enim ire tenetur, nisi fortè mendicando se, uxorem, atque filios aleret, & ad hanc paupertatem reducitur obligatio alendi uxorem, filios, ac familiam proprio labore. Quartò, ætas sive senilis, sive puerilis, sive in puberibus. Quintò, sexus fragilitas, ut fœmina cuiuscumque conditionis. Sextò, qui sui juris non est, sed alteri adstrictus, ut filiusfamilias, & servus, qui Papam adire non possunt, sine præjudicio parentis, vel domini. Septimò, curam animarum, vel temporale dominium habentes, quando timetur, quod per absentiam oves, aut vassalli detrimentum patiantur. Octavò, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non valent, sive etiam debilitas in membris, ut cœcus, & claudus; sive quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis legitimum judicetur. Et hæc omnia constant ex variis juribus, in quibus sic decernitur. Adde contra Navarrum *nu. 89.* quòd si excommunicatus impeditus est ex supradictis causis adire Papam, non tenetur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ ad absolvendum, sed satis esse non posse adire Papam, ut ab Episcopo absolvi possit, quia nullibi ampliùs requiritur, ut possit Episcopus absolvere: nisi quòd non possit Pontifex adiri. Hucusque Caspensis.

3 Nota tamen, hanc doctrinam procedere in aliis Censuris, videlicet suspensionis, & interdicti. Et si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus debet absolvere ad reincidentiam, id est cum cautione juratoria, ut cùm primùm potuerit, compareat coram Sum. Pontifice, mandatum Apostolicum recepturus, aliàs reincidat eo ipso; si autem impedimentum est perpetuum absolutè, & simpliciter absolvat.

RESOL. XXIX.

An Episcopus vigore dicti Decreti possit absolvere ab excommunicatione contracta ob delictum occultum contra Bullam Clem. VIII. Ex p. 7. tract. 2. Res. 21.

§. 1. VIdetur negativè respondendum ex clausula derogatoria Constitutionis Clem. VIII. quæ est *in vers. ipsas verò civitates*, &c. ibi, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum, quibus personis, &c. Sed respondetur, quòd in clausula derogatoris nulla fit mentio de Conc. Trid. & ad revocandam dictam facultatem requiritur, ut specialis mentio fiat de illo, ut communiter docent DD. teste Covarr. *in lib. 4. variarum resolutionum, cap. 16. num. 6. vers. Item Decretales Epist. in fin.* Emanuel Roderic. *in suis quæstionib.*

Regular. tom. 1. qu. 8. art. 10. & Sanchez *de Matrimon. tom. 3. lib. 8. disp. 35. n.* 17. & ita observavit Sixtus V. in sua Bulla contra Clericos malè promotos, & quotidiè observant Pontifices in Bulla Cœnæ Domini.

2 Sed adhuc obstare videtur declaratio quædam Congregationis Eminentissimorum Cardinalium ad interpretationem Concil. Trid. deputata, quam refert Steph. Quaranta *in sum. Bullarii verb. Confess. in fin.* Cùm enim Sixt. V. facultatem concessisset Patribus Congregationibus Oratorii S. Mariæ in Vallicella de Urbe, ut qui ea ipsis prævio examine ad audiendas in ipsa Urbe Confessiones à Vicario approbati fuerint, extra eandem Urbem absque alio examine de licentia tamen Ordinariorum locorum Confessiones liberè audire valeant, in partibus præcipuè Neapolis fuit in dubium revocatum privilegium prædictum sub prætextu, quòd non contineat præcisam derogationem, neque mentionem faciat aliquam Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. quo cavetur, ne quis absque propriorum Diœcesanorum examine audeat Confessiones audire, ideò prædicti Presbyteri Congregationis Oratorii supplices desiderabant super hoc responsum, an fuerit necessaria derogatio sacri Concilii Tridentini.

3 Censuit Sacra Congregatio, si hujusmodi privilegium fuerit, ut proponitur à Sede Apostolica concessum, utique omninò esse observandum, quamvis nullam derogationem, aut mentionem Conc. Trid. contineat. Hæc ille. Ecce quomodo nulla mentio sit facta Concilii Tridentini, & tamen dicitur esse revocatum.

4 Sed respondetur, quòd licèt in dicto privilegio non adsit clausula specialis derogatoria dicti Concilii, sed tantùm clausula generalis; tamen quando Pontifex dispensat in speciali, & certo casu contra Concilii Generalis prohibitionem, non requiritur specialis derogatio dicti Concilii, quia cùm clausula generalis prædicta nequeat vera reddi nisi in eo solo casu contra Concilii prohibitionem, debet hæc generica derogatio reputari pro specifica, & expressa, aliàs nullius esset momenti. Ita docet Loaces *de Matrimon. Regis Angliæ, dub.* 16. *num. un.* & Jason *in l.* 2. *ff. de lib. & posthum.* ubi multa cumulat; quos refert, & sequitur Sanchez *de matrimon. tomo* 3. *lib.* 8. *disp.* 35. *num.* 10. Et hac ratione forsan adducta Sacra Congregatio censuit prædictum Privilegium esse observandum: Undè nihil obstat contra ea, quæ in superiori Resol. docui.

5 Dicendum est igitur hodie, Episcopos non obstante Constitutione Clem. VIII. posse absolvere vigore Decreti Concilii Tridentini ab excommunicatione occulta Duelli. Et ita tenet Bonacina *de Cens. disp.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 2. *num.* 1. & Peregrinus *tract. de Duello, quæst.* 33. *num.* 1. quidquid in contrarium asserat Marchinus *de Sacramento Ordinis, tract.* 1. *part.* 9. *cap.* 3. *num.* 8.

RESOL. XXX.

An Episcopus vigore hujus Decreti possit absolvere à censura occulta contracta ex Bulla S. Pii V. & Greg. XIII. ob ingressum Monasterii Monialium?

Et an Episcopus vigore Concilii possit absolvere à suspensione, quam incurrunt Religiosi admittentes fœminas intra claustra, si sit occulta, quod idem dicendum est de Prælatis Regularium?

Et an fas sit Episcopis, vel Prælato Regulari absolvere Monialem sibi subditam, quæ à suo Monasterio ad malum finem egressa est, dummodo delictum sit occultum? Ex par. 7. tr. 2. Res. 22.

§. 1. NEgativam sententiam nominatim contra me docet Barbosa *de potest. Episcop. par.* 2. *alleg.* 39. *num.* 45. cui adde Chapeavillam *de cas. reserv. cap.* 41. *quæst.* 3. *diffic.* 3. Zecchium *de cas. reserv. cas.* 10. *num.* 1. Grassium *in Praxi lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 7. Gavantum *in Manual. Episc. ver. Absolutio, n.* 15. Alzedum *in praxi Episc. parte* 2. *cap.* 6. *num.* 21. & 22. & alii; qui asserunt, sic declarasse Sacram Cardinalium Congregationem; & quia reservatio dictæ censuræ emanavit post Concilium Tridentinum.

2 Sed si de tali Declaratione constaret authenticè, ego illi omninò adhærerem, dum tamen non constat, puto contra Barbosam, sententiam, quam ego olim docui esse satis probabilem, & illam præter Bonacinam, & Beiam tenet novissimè Bossius *de Jubilæo sect.* 1. *cas.* 10. §. 1. *num.* 154. & Mazuchellus *tract. de cas. reservatis, disp.* 3. *cap* 2. *diffic.* 1. *num.* 24. & alii penes ipsum, quia in Bullis S. Pii V. & Gregorii XIII. non revocatur facultas, de qua loquimur, concessa Episcopis in Concilio Tridentino, & ita ait Bossius in Praxi observari ab Episcopis absolventibus, quando ingressus in Monasteria Monialium est occultus.

3 Nota etiam hic obiter cùm Sanchez *in summ. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 41. posse Episcopos vigore Concilii absolvere à suspensione, quam incurrunt Religiosi admittentes fœminas intra claustra, si sit occulta, quod idem dicendum est de Prælatis Regularium. Et ratio est, quia Episcopi, & Prælati regulares virtute Tridentini *d. sess.* 24. *cap.* 6. habent facultatem absolvendi à quibusvis casibus occultis, suspensionibus, & irregularitatibus occultis: sed hanc facultatem nullum jus novum vel abstulit, vel moderavit, aut limitavit: ergo pari modo fas erit Episcopo, vel Prælato regulari absolvere Monialem sibi subditam, quæ è suo Monasterio ad malum finem egressa fuit, dummodò delictum sit occultum: tum quia Monialis est privilegiata, quæ nequit Papam adire, ut absolvatur, exemplo fœminæ Clericum percutientis: tum quia Episcopi, & Prælati regulares virtute Tridentini, ut sæpe dictum est, generalem habent facultatem absolvendi à quibuscumque casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis.

RESOL. XXXI.

An ingredientes septa Monasterii Monialium, & cum sacra Virgine incestum committentes, si casus sit occultus, possint ab Episcopo absolutionem excommunicationis obtinere?

Et an possint supradictam absolutionem obtinere à quocumque Confessario vigore Bullæ Cruciatæ? Ex parte 2. tract. 16. & Misc. 2. Res. 33. aliàs 35.

§. 1. NEgativè respondent Chapeavilla *tract. de cas. reservat. cap.* 14. *q.* 3. *diffic.* 2. Jacob. de Graffis *in pract. lib.* 1. *c.* 5. *nu.* 17. Zecchius *de cas. reser. cas.* 10. *num.* 1. Aloysius Riccius *in praxi tom.* 1. *resol.* 544. *nu.* 5. cum aliis. Et ita asserunt respondisse sacram Cardinalium Congregationem. Et ratio est, quia reservatio hujus excommunicationis fuit publicata, & facta post edictum Concilii Trident.

2 Sed contrariam sententiam in terminis nostræ Bullæ docet Homobonus de Bonis *in exam. Eccles. part.* 1. *tract.* 7. *cap.* 17. *quæst.* 26. & *in tract. de statibus part.* 1. *cap.* 22. Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *ver. Moniales, quæst.* 8. Sanchez *in summ. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 15. *num* 76. vide etiam P. Peregrinum *tract. de duello, quæst.* 37. *num.* 3. & Suarez *in* 3. *disput.* 30. *sect.* 2. *nu.* 12. & 13. & alios. Et ratio est, quia cùm in reservatione hujus excommunicationis non efficiatur mentio de Concilio Tridentino, non censetur illi derogatum, ex communi Doctorum sententia, quia decreta alicujus Concilii generalis ita matura deliberatione sancita sunt, ut videantur continere vim clausulæ derogatoriæ ad alia decreta posteriora contraria, nisi de illis specificam faciant mentionem, ut docet Henriquez *lib.* 7. *cap.* 26. *n.* 3. Vivaldus *in Candel. par.* 3. *cap.* 12. *num.* 22. vide etiam Menoch. *vol.* 3. *cons.* 294. *num.* 11. & 12. Gutierez *in lib. nemo potest. de legat.* 1. *n.* 173. Gavalc. *part.* 1. *decal.* 29. *num.* 16. Covar. *l.* 4. *var. cap.* 16. Parisium *lib.* 2. *cons.* 2. *n.* 30. & alios.

3 Dicendum est igitur, Episcopum vigore Concilii Tridentini *sess.* 25. *cap.* 6. posse absolvere ab excommunicatione dummodo sit occulta, contracta ex ingressu ad Monasteria Monialium contra prohibitionem Gregorii XIII. quod etiam potest facere Confessarius vigore Bullæ Cruciatæ.

RESOL. XXXII.

Quidam hæreticus externus, sed occultus impetravit in foro conscientiæ absolutionem ab hæresi Romæ à quodam Pœnitentiario Summi Pontificis, modò vult sacros Ordines suscipere; quæritur primò, an propter illam hæresim incurrerit irregularitatem?

Secundò, an possit Episcopus dispensare vigore Concilii Tridentini, sess. 23. *cap.* 6.

Et notatur, quòd non sunt irregulares, & inhabiles ad Officia, qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitiones abjurare de vehementi. Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Res. 24.

§. 1. AD primum affirmativè respondet Azorius *part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 11. *quæst.* 13. & *cap.* 21. *q.* 8. Bonacina *ubi suprà, num.* 6. Suarez *num.* 4. Sanchez *num.* 2. Rodriquez *in Addit. ad Bullar. Cruc.* §. 13. *num.* 12. Ugolin. *de irregul. cap.* 36. *nu.* 6. Perez *in leg.* 3. *tit.* 4. *lib.* 8. *ordinam. in tract. de hæret. part.* 1. *fol.* 99. Filliuc. *ubi infrà, num.* 228. Farin. *tract. de hæresi, quæst.* 192. *num.* 78. Reginald. *in praxi tom.* 2. *lib* 3. *tract.* 2. *cap.* 15. *num.* 193. & alii. Ratio est, quia sententia declaratoria non requiritur ad irregularitatem, cùm ipso iure incurratur.

2 Quando autem ipso iure incurritur, non requiritur, ut factum sit notorium, sed satis est esse commissum. Hæc sententia est tenenda, licèt probabiliter, ut opinatur Reginald. *ubi suprà*, contrarium amplexi sint non ignobiles Authores. Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 4. §. 6. Garsias *ubi suprà, num.* 85. Avila *de cens. part.* 7. *disput.* 4. *dub.* 2. Vivaldus *in Append. ad Candel. aur. cap.* 5. *num.* 13. Sayr. *de cens. lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 16. *in fin.* & alii.

3 Sed tota difficultas est in secundo quæsito, de quo instanter interrogatus fui. Nam quidam Theologus Societatis JESU, ad quem etiam hic casus pervenit, negativè respondit. Putabat enim, potestatem per Concilium Tridentinum Episcopis concessam esse per Bullam Cœnæ abrogatam, & sic argumentabatur. Episcopi modò non possunt vigore Concilii

cilij absolvere ab hæresi occulta; ergo neque dispensare super irregularitate ex ipsa hæresi occulta contracta. Major patet ex declaratione Clement. VIII. apud Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 19. quæst. 3. & c. 10. quæst.* 10. Gregor. XIII. apud Fuleum *de visit. lib. 2. cap. 31. nu. 2.* S. Pij V. apud Navarrum *in Manuali c. 27. num.* 275. & Illustrissim. Cardinalium apud Suarez *in 3. part. tom. 4. disp. 30. sect. 2. nu.* 11. Minor probatur *ex cap. cùm illorum, de sent. excomm.* ubi habetur, Episcopum non posse in his casibus dispensare, in quibus est illi prohibita absolutio, nam majora illis intelliguntur prohibita, quibus prohibita sunt minora. Cùm ergo Episcopis prohibita sit absolutio hæresis, prohibita etiam censetur dispensatio irregularitatis, eo quòd potestas dispensandi major vocetur potestate absolvendi ab excommunicatione. Et ita hanc sententiam extra dictos admodum RR. PP. tenet, & docet Suarez *in 3. part. tom. 5. de cens. disp. 1. sect. 43. num. 7.* Bonacina *de cens. disp. 7. quæst. 3. punct. 6. num. 11.* & Rodriguez *in summa, tom. 3. capit. 183. num. 5.*

4 Sed ego, his non obstantibus, contrariam sententiam tenui, & consului, quam docet Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 25. num.* 18. Garsias *de beneficijs, tom. 2. part. 11. cap. 10. num.* 86. & novissimè Filliucius *in qq. moral. tom. 1. tract. 20. cap. 9. n.* 246. ubi ait: Bulla Cœnæ tantùm revocat facultatem absolvendi, at de dispensatione nullum verbum. Cùm ergo sint res distinctæ, & independentes, non est facienda deductio ex una ad alteram. Nec obstant ea, quæ in contrarium adducuntur, Nam Lorca *in 2. 2. q. 11. art. 4. disp. 45. num. 9.* & alij quàm plures apud Sanchez *in sum. tom. 1. l. 2. c. 11. nu.* 27. negant majorem propositionem argumenti: putant enim hodie per Bullam Cœnæ non esse sublatam Episcopis authoritatem Concilij. Sed quidquid sit de hoc, ego concedendo majorem, nego consequentiam argumenti. Nec, ut observat Filliucius *ubi suprà, cap. cùm illorum*, contra nos est, immò favet nostræ sententiæ. Nam textus dicit, majus esse absolutionem, quàm dispensationem, ut patet legenti; ideòque vetita dispensatione, tanquam minori, intelligi etiam esse prohibitam absolutionem, tanquam majorem. At nos contra dicimus, vetita absolutione cùm sit majus, non prohiberi dispensationem, quod est minus, quod est notandum adversùs gloss. *ibi*, & alios qui corrumpunt illum textum.

5 Notent verò Confessarij circà præsentem materiam, quòd Azorius *part. 1. lib. 8. cap. 21. quæst.* 8. putavit illos, qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abjurare de vehementi, incurrere in hanc irregularitatem, ratione suspicionis vehementis de hæresi, & notoriæ quidem. Sed contrarium est tenendum cum Parin. *tract. de hæresi, quæst. 192. num.* 89. Sanchez *tom. 1. summ. lib. 2. cap. 25. num.* 12. Filliuc. *ubi suprà num.* 235. & alijs. Neque enim sunt irregulares, neque inhabiles ad officia, & beneficia. Nam cùm illorum hæresis non esset probata, seipsos purgarunt, & innocentes ostenderunt per abjurationem.

RESOL. XXXIII.

An Episcopi vigore hujus Decreti possint dispensare in irregularitate occulta hæresis?

Et an non solùm possit Episcopus dispensare quantùm ad usum Ordinum jam susceptorum, sed ut etiam ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quoscumque Hæreticos occultos ad Fidem reversos, & ab excommunicatione Summo Pontifici reservata jam absolutos? Ex part. 7. tr. 2. Res. 25.

§. 1. Negativam sententiam docet Suarez, & alij, quos citavi *in part. 2. tract. 15. res. 24.* Sed meritò ibi affirmativam sententiam docui, quam me citato novissimè tenent tres docti recentiores, Trullench *tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 10. nu.* 4. Marchinus *de Sacramento Ordinis tractat. 1. part. 8. cap. 2. num. 11.* & Barbosa *de potestat. Episcop. in editione ultima, part. 2. allegat. 39. num.* 4. Idem etiam docent præter alios, à me, *ubi suprà* citatos, Bossius, *de Iubilæo sect. 1. cas. 10. §. 12. num.* 244. & ratio est, quia neque ex Bulla Cœnæ, neque ex alio Canone habemus hanc facultatem concessam Episcopis per Tridentinum fuisse illis revocatam; ergo manutendi sunt in sua possessione.

2 Nec valet dicere, quòd in nostra sententia Bulla Cœnæ revocavit Episcopis facultatem absolvendi ab hæresi occulta; ergo etiam censetur abrogasse facultatem dispensandi ab irregularitate. Nam respondeo negando consequentiam, non est igitur vera ista propositio: Qui non potest absolvere, non potest dispensare. Etiamsi dispensandi potestas sit major potestate absolvendi, siquidem, cùm istæ sint potestates disparatæ, ex una non infertur alia. Secundò, non procedit illa regula, ubi majus est permissum, & minus expresse vetitum: ut in casu nostro absolutio ab hæresi expresse vetita per Bullam Cœnæ: dispensatio ab irregularitate ei annexa est permissa; quia nullo Canone revocata.

3 Quæ omnia ita vera sunt, ut Episcopus non solùm dispensare valeat ab hac irregularitate quoscunque Clericos, etiam Diaconos, quantùm ad usum Ordinum jam susceptorum: nam hanc facultatem etiam ante Tridentinum habebant Episcopi, *cap. Saluberrimum; & cap. convenientibus 1. quæstione 7.* Sed etiam ut ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quoscumque hæreticos occultos ad fidem reversos post peractam pœnitentiam, & ab excommunicatione Summo Pontifici reservata jam absolutos. Nam omnem hanc facultatem habent Episcopi à Trident. *d. sess. 24. cap. 6. de reformat.*

RESOL. XXXIV.

An dato, & non concesso, quòd judex propter sententiam sanguinis, morte etiam non sequuta, incurrat irregularitatem, possit obtinere dispensationem ab Episcopo? Et an Episcopus possit dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario omninò occulto?

Et docetur, quòd per homicidium omninò occultum, & quod nulla ratione probari possit in iudicio, neque in notitiam hominis devenire, nisi ex confessione ipsius occisoris, nulla incurritur irregularitas.

Et quæritur, an ignorantia invincibilis excuset ab irregularitate proveniente ex homicidio voluntario?

Et an homicidium factum ex rixa repentina inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo.

Ex quo sequitur, an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa repentina, gaudeat ejus Immunitate?

Et an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum iudicium, reum punitum, & pœnitentia peracta? Ex part. 12. tractat. 3. Misc. Resol. 6.

§. 1. In Epistola quadam, quæ ex Germania ad me missa fuit, extabat etiam hoc, & alia dubia, de quo infra, & responsio prioris pendet ex illa quæstione, an Episcopus vigore Concilij Tridentini posset dispensare in irregularitatibus contractis ex defectu lenitatis, & ex homicidio iusto, & affirmativè respondet novissimè amicissimus, & doctissimus Pater Ioseph Ianuarius *de cas. reser. tom. 2. resol.* 70. *nu.* 112. ut *sic ait*. Et quia *in Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.* habemus, quòd Episcopus non potest dispensare in irregularitate occulta, proveniente ab homicidio voluntario, &c. quod idem est, ac homicidium illicitum, intentum, & volitum in se, secundùm Navarr. *cap. 72. nu.* 240. Couarr. *Clem. si furiosus part. 2. in init. & §. 1. nu. 2.* & nonnullos alios D. D. quos referr in irregularitate proveniente ex homicidio licito, & facto authoritate legitima, & justa causa; sic irregularitas proveniens ex defectu lenitatis est dispensabilis ab Episcopo, tam in ordine ad judices, quàm in ordine ad alios ministros; tale enim non dicitur delictum, nec est contra sextum præceptum, ut patet. Ita Ianuarius. Vnde Pater Hieronymus Garsias *in Polit. Regul. to. 1. tr. 10. difficul. 6. dub. 6 punct. 4. nu.* 61. sic asserit. *Estando en el derecho antiguo; y en la explicacion que haze el Concilio Tridentino, muy probable es, que pueden los señores Obispos à sus subditos, y los Prelados de la Religion à los suyos por derecho comun dispensar en la irregularidad, que resulta del homicidio voluntario iusto, sease qualquiera, assi oculto como notorio; y tienelo expressamente Cajetano* in Summa verb. irregularitas in fine *y le sigue Navarro* in Manual. cap. 27. num. 240. vers. I. vota, & *verb.* vota, *aunque en el* n. 194. & 118. *avia dicho lo contrario. Ambos Rodriguez, Manuel, y Hieronymo Toledo, Miranda, Couarruvias, Campanilas, Roccus Palancus, Sà, Medina, y otros que refieren, y siguen Candidus* ubi suprà *hablando de los Prelados de la Religion, Barbosa* in Pastor. part. 2. allegat. 39. num. 47. & de iur. Eccles. cap. 11. citato num. 153. *& in Collecta Concilij* sess. 24. cap. 5. de reformat. num. 31. *Marchino* ubi suprà num. 5. *y la tiene por probable Diana* 4. part. tractat. 2. resolut. 69. & 70. *Lesana* cap. 18. cit. num. 43. *Et S. Juan de la Cruz* in director. part. 2. de irregul. dub. 9. concl. 1. *Vivaldus* in suo Candelabro aureo part. 2. titul. de irregul. 5. de dispens. num. 326. *y en el* num. 227. *dize que assi se resolvio en la sacra Penitenciaria: es tambien esta opinion muy conforme à lo que dize S. Thom.* 1. 2. quæst. 88. artic. 6. ad 3. *donde prueba con S. Augustin, que el Iuez, ni el Abogado, no se dizen homicidas, en sus sentencias justas, pruebase esta conclusion, lo uno del derecho antiguo, y lo otro del nuevo, que es el Concilio. Del viejo, ò antiguo se prueba; por que el derecho antiguo, concedia à los Obispos, que dispensassen en el homicidio injusto, quanto à obtener beneficio simple, con ser tan atroz; luego mas avia de conceder; respeto del homicidio justo. Pues solo se les prohibio el voluntario injusto, luego es visto conceder les la dispensacion del homicidio voluntario justo, quia exceptio firmat regulam in todem genere. Verdad es que esta la costumbre en contrario de pedir dispensacion al Papa: Però como dize bien Miranda* tom. 2. 2. quæst. 8. artic. 8. *esto no quita la probabilidad desta opinion porque lo hazen ad majorem animæ quietem.* Hæc omnia Pater Garcias loco citato. Idem docet Antonellus *de Regim. Eccles. lib. 2. cap. 8. num. 16.* & idem docet sapien-

retur, vel ad subditos existentes in propria Diœcesi Episcopi, vel ad Episcopum existentem in sua Diœcesi. Ergo ad unum è duobus limitanda est. Minorem probo. Nam concessa Episcopo facultate absolvendi à censuris, potest absolvere quemcumque subditum, quomodocumque sit subditus, vel ratione domicilii, vel ratione habitationis, ita ut si sit subditus ratione domicilii, possit absolvere illum ubilibet existentem, quia non amittit subjectionem, si sit subditus ratione habitationis, dum actu habitat; quia tunc est subditus. Ergo illa verba, in Diœcesi sua, nihil operantur. Ergo superfluunt. Hoc autem non est dicendum. Ergo dicendum est, limitationem facultatis absolvendi ad unum è duobus, vel ad subditos existentes in sua Diœcesi, vel ad seipsum in sua Diœcesi existentem referendam esse.

2 Verùm sententiam affirmativam docet Sanchez *in summa tomo 1. lib. 2. capitul. 11. numer. 17.* putat enim, Episcopum posse uti hac facultate concessa à Concilio; etsi subditi eatra Diœcesim existant. Igitur Concilii verba, in Diœcesi sua, explicanda sunt, erga subditos suæ Diœcesis. Probatur hæc opinio, qoia si Tridentini contextum attentè inspiciamus, potiùs ea particula, *in Diœcesi sua*, videtur ad Episcopi personam referri, ut exigatur ipsum esse intra Diœcesim, quàm personas subditas. Sic enim ait contextus: Liceat Episcopis, &c. quoscumque sibi subditos, in Diœcesi sua absolvere. Ubi adverto post particulam, *subditos*, esse virgulam dividentem eam à particula, *in Diœcesi sua*: quasi hæc illi non conjungantur. Item quia ait, *in Diœcesi sua*: at Diœcesis potiùs dicitur Episcopi propria, quàm subditorum. Deinde quia ratio congruentiæ, quam adducit Suarez potiùs suadet Diœcesim referri ad Episcopum, quàm ad subditos. Quia ad majorem pacem, melioremque ordinem, potiùs spectat, ne Episcopus extra suam Diœcesim existentes, &c. Si ergo dicimus non referri ad Episcopum, ne verbis tam ambiguis ejus potestas limitetur, & corrigantur jura voluntariam jurisdictionem extra Diœcesim exerceri concedentia; Similiter dicendum est, non referri ad subditos: ne potestas Episcopis in suos subditos coarctetur: & corrigantur jura, quæ ad exercendam jurisdictionem voluntariam in subditos, non attendunt locum, in quo ipse Episcopus, vel subditi sunt, sed jurisdictionem in personas. Quare legitimum sensum eorum verborum esse existimo. *Quoscumq; sibi subditos in Diœcesi sua.* Ut nullatenus jurisdictionem Episcopi limitent: sed tantùm velint, ut Episcopus possit absolvere quoscumque sibi subditos, & quomodocumque sibi subdantur: nempè, vel quia sunt ordinarii subditi, utpotè, qui ibi domicilium habent: vel quia subduntur, quoad solùm pœnitentiæ forum: eò quòd in sua Diœcesi inveniuntur tamquam advenæ, & peregrini.

[illegible]

3 Hinc deducitur, ait Sanchez, posse Episcopum prædicta facultate uti, etsi tam ipse, quàm subditi sint eatra Diœcesim, quod etiam notavit Doctus P. Thesaurus *in Praxi de Pœnis par. 1. cap. 23. §. 6.* Et ideò ego utramque sententiam tam Palaũ, quàm Sanchez probabilem, & tutam in praxi esse existimo; sed circà præsentem quæstionem vide Fagundez *in Præcept. Decalog. prim. 2. lib. 8. cap. 8. num. 34.* cui adde Bossium *de Jubilæo, sect. 1. casu 10. §. 6. n. 267. & seq.* qui *num. 166.* optimè notat, non esse dubium posse Episcopum sivè existentem in propria Diœcesi, sivè extra illam dispensare super irregularitate subditorum, sivè intra, sivè extra Diœcesim existentium, quidquid minus consideratè dixerit Riccius *tract. de jure personarum, lib. 5. c. 16. n. 2.*

[illegible]

4 Ex supradictis infertur etiam si vera esset opinio, quòd Bulla Cœnæ non derogat huic Decreto Concilii, & non esse necessariam ad gaudendum tali facultate confessionem Sacramentalem: infertur inquam, quòd Episcopus Panormitanus Romæ existens posset absolvere ab hæresi occulta, suum subditum existentem Panormi, vel Episcopus existens Panormi, absolvere subditum existentem Romæ; & sic de omnibus aliis casibus.

R E S O L. XI.

An Episcopus possit dispensare in suspensionibus, & irregularitatibus virtute Concilii Tridentini sess. 24. c. 6. tantùm in foro conscientiæ, & intra Diœcesim?

Et an dicta facultas possit exerceri ab Episcopo erga suos subditos in absentia, & sivè Episcopus, sivè subditi sint extra Diœcesim? Ex part. 4. tractat. 4. & Miscell. Resol. 116.

[illegible]

§. 1. Affirmativè respondent Henriquez *lib. 14. cap. 20. nu. 5.* Avila *de censur. part. 7. disp. 10. dub. 6.* Ugolinus *de potest. Episc. c. 57. §. 2. nu. 6.* Riccius *in praxi tom. 1. resol. 518. nu. 7.* Alzedus *in praxi Episc. part. 2. c. 6. n. 42.* Rodriquez, Perez, & alii, asserentes Episcopum non posse dispensare in suspensione extra suam Diœcesim virtute illius decreti, & eam dispensationem ajunt Perez, Alzedo, Riccius, Ugolinus valere tantùm pro foro interno.

2 Verùm contrariam sententiam non minus probabilem esse existimo, quam tuetur novissimè Joann. Præpositus *in 3. par. D. Thom. quæst. 1. de censur. in com. dub. 14. numer. 99.* & ante illum Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. capitul. 11. num. 12.* Nam Concil. Tridentin. illa verba, *in foro conscientiæ, & in diœcesi sua*, non apponit in priori parte, in qua conceditur dispensandi potestas in irregularitatibus, & suspensionibus, quare dicta facultas potest exerceri erga subditos suos ab Episcopo in absentia, & sivè Episcopus, sivè subditi sint extra diœcesim, atque dispensatio non solùm pro foro interno, sed etiam pro externo proderit, quia, ut dictum est, Concil. Trident. absolutè, & absque prædictis limitationibus facultatem in his casibus Episcopis concessit; & hanc sententiam ex parte, nempè posse Episcopum dispensare super irregularitate, & suspensione extra diœcesim, tenet etiam Barbosa *de potestat. Episcop. part. 1. allegat. 39. numer. 7.* Fagundez *prac. 2. lib. 8. cap. 8. numer. 35.* & Suarez *in 3. part. tom. 5. disputat. 41. sect. 2. numer. 10. & 12. in fine*, & ita in facti contingentia cum viris doctissimis his diebus, consului, cuidam Antistiti potuisse dispensare super quadam irregularitate sui subditi, licèt ipse Aotistes esset in aliena diœcesi, & subditus esset etiam absens, quia dispensatio dari potest absenti, &, ut dictum est, illa restrictio in foro conscientiæ, & in diœcesi sua intelligenda est de illa posteriori parte tantùm, in qua Concilium concedit Episcopis facultatem absolvendi à casibus reservatis.

[illegible]

R E S O L. XII.

An Episcopi vigore dicti decreti Concilii possint absolvere extra confessionem sacramentalem, & dispensare in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario?

Et an Episcopus possit uti prædicta facultate, ut si tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim?

Et an dicta dispensatio valeat pro foro exteriori? Ex part. 7. tract. 2. Res. 10.

§. 1. Negativam sententiam tenet Barbosa *de potest. Episcop. part. 2. allegat. 39. numer. 8.* Cùm Episcopus in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, valeat dispensare cum sibi subditis, hac potestate uti poterit intra, vel extra diœcesim, juxta principia dispensationum, at verò in absolutione à quibuscumque casibus occultis, etiam sedi Apostolicæ reservatis, de quibus agit secunda pars *d. cap. 6.* cum habeat esse sacramentalis, ut ibi ostenditur in illis verbis, in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari, & non possit fieri per nuntium, vel per litteras, requiritur, quòd fiat ab Episcopo præsente pœnitente intra diœcesim commorantibus.

[illegible]

2 Et quòd verba illa, in foro conscientiæ, sint intelligenda, id est, in foro Sacramenti Pœnitentiæ, & in Confessione Sacramentali, refert, pluries sacram Cardinalium Congregationem censuisse Nicol. Garzia *de benef. p. 11. c. 10. nu. 139.* resolvit Aloysius Ricc. *in praxi fori Eccl. res. 445. n. 8.* Et accepi à quodam docto viro, ita tenere praxim S. Pœnitentiariæ Hucusque Barbosa, cui adde Garziam *de benef. p. 11. c. 10. n. 139.*

3 Sed affirmativam sententiam alibi docui, & nunc doceo cum Navarro *lib. 5. consil. 11. n. 2. de privil.* Sanchez *in summ. tomo 1. lib. 2. c. 11. num. 13.* Suarez *de censur. disp. 41. sect. 2. n. 11. & de Religione, tom. 2. tract. 6. c. 16. n. 4.* Florono *de cas. reserv. p. 1. c. 4. §. 7. n. 17.* Pharaonio *in prompt. tract. 1. sess. 18. cas. 31.* Gavantu *in man. Episcop. verb. absolutio, n. 9.* Lazario *de monitoriis, sect. 4. qu. 15. num. 9.* Claudio Solerti *de potest. Confess. c. 30. §. 1. nu. 6.* & alii. Et ratio est, quia particula illa apposita in Concilio, *in foro conscientiæ*, non requirit, quòd hæc absolutio impendatur in sacramentali Confessione, sed solùm importat, ut absolutio ista non valeat pro foro externo, forum enim interiùs aliud est Sacramentale, aliud verò conscientiæ. Undè non gravabor hic apponere verba Ægidii Trullench. *in Decalog. tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. num. 7.* ubi sic ait. Potest Episcopus, hanc sententiam sequutus in absentia absolvere subditum ab hac excommunicatione, aut alia reservata, qua sublata, potest quivis confessarius absolvere à peccato. Ratio est, quia absolutio excommunicationis potest in absentia impendi, ut communis DD. asserit: de quo vide, quæ diximus in nostra Bulla *loco cit. dub. 18. pag. 317. & n. 10.* Nec Trident. in hoc casu restrinxit, ut in præsentia concederet, ut docent Suarez, & Ledesma *supr.* Manuel *tom. 1. summ. c. 131. num. 3. & in q. regul. q. 30. art. 10. tomo 1.* Henriquez *lib. 7. de pœnit. c. 14. n. 7.* & Sanch. *sup. n. 14.* Obiter tamen nota circà hoc decretum cum Sanch. *sup. n. 12.* facultatem dispensandi ibi concessam prodesse etiam pro foro exteriori; quia non limitatur ad forum conscientiæ, sicuti restringitur facultas absolvendi à reservatis, ut benè etiam advertit Suarez *dict. sect. 2. num. 10. & 12.* illa verò particula, *quoscumque sibi subditos in diœcesi sua*, intelligenda est, id est, erga subditos suæ Diœcesis tantùm, quocumque modo illi subditi sint; vel

[illegible]

[illegible]

quia

quia sunt ordinarii subditi, utpotè qui id domicilium habent, vel quia subduntur quoad solùm Pœnitentiæ forum, eo quòd in sua Diœcesi inveniantur tanquam advenæ, & peregrini, ut benè Sanchez *supr. nu.* 17. undè *n.* 18. infert, posse Episcopum prædicta facultate uti, ut si tam ipse, quàm subditi sint extra Diœcesim. Et hæc omnia asserit Trullench. *loco citato*, cui adde Sanctarellum *tra. de Hæresi*, *c.* 5. *dub.* 5. *n.* 21. qui notat, Sacram Congregationem primam sententiam tenuisse, quod si verum esset, non obstantibus supradictis non esset ab illa recedendum. Purpuratorum responsa, ut per est, revereri oportet.

4 Ex omnibus supradictis apparet acriter reprehendendum esse Ricciullum *de jure personar. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 2. ubi docet, particulam, *in foro conscientiæ*, valere etiam quoad priorem partem Decreti Concilii Tridentini, hoc enim falsum est, ideò, ut *suprà* docui, facultatem dispensandi in irregularitate, & suspensione contracta ob delictum occultum posse Episcopum exercere extra Pœnitentiæ Sacramentum erga suos subditos, puto omninò certum, & tenent communiter Doctores infrà citandi; quia illa particula *in foro conscientiæ*, non est apposita in priori parte dicti Decreti Tridentini, ubi conceditur facultas dispensandi; proindè poterunt Episcopi dispensare non solùm extra sacramentum Pœnitentiæ, sed etiam quoad utrumque forum, ita ut dispensatio prosit etiam pro foro externo, quia dicta facultas dispensandi concessa est absque limitatione, ut præter Trullench observat etiam Bossius, *de Jubileo sect.* 1. *cas.* 10. §. 7. *n.* 1. & alii.

R E S O L. XIII.

Quinam includantur nomine subditorum in Dicto Decreto Concilii?

Et inter alia docetur, Legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provincia sibi subjecta non posse dispensare cùm Scholaribus, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cùm perpetuò mansuris.

Et an Episcopus possit uti prædicta facultate Concilii quoad dispensandum cum forensibus, seu non habentibus firmum domicilium, videlicet cum Scholaribus, Mercatoribus, Medicis, Pratoribus, &c. in votis, irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus? Ex p. 7. tr. 2. Res. 11.

§. 1. NOmine subditorum in hoc Decreto intelliguntur primò vagabundi, quia cùm nullibi habeant domicilium, subduntur Episcopo, in cujus Diœcesi reperiuntur: ut latè Suarez 4. *tom. in* 3. *p. disp.* 30. *sect.* 2. *nu.* 3. & Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 25. *n.* 4. ubi etiam explicat, qui dicantur vagabundi. Secundò, qui ex æquo duplex domicilium in duplici Diœcesi habent, qui æquè in utraque habitant, ut in una in hyeme, in altera in æstate: ii enim à quolibet illorum Episcoporum absolvi possunt, etiam tempore, quo in altera Diœcesi habitant, ut tenet ipse Sanchez *sup disp.* 24. *nu.* 5. & *lib.* 2. *oper. mor. c.* 11. *n.* 8. Tertiò. peregrini, ut sunt scholastici, & mercatores propriam diœcesim habentes, ii enim possunt absolvi ab Episcopo ejus diœcesis, in qua inveniuntur, etsi brevi in suam redituri sint, nec exigi, ut in ea diœcesi maiori parte anni sint moram tracturi, ut benè probat Suarez *dict. disp.* 36. *sect.* 2. *n.* 3. *& tom.* 5. *disp.* 41. *sect.* 2. *nu.* 10. *&* 12. & Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 9. Nam etsi quoad dispensationes hic, seu alibi Episcopis concessas exigatur habitatio, aut saltem animus habitandi pro maiori parte anni in ea diœcesi, ut probat ipse Sanchez *eod. lib.* 3. *disp.* 23. & tenet Barbosa *super alleg.* 39. *nu.* 6. *&* 7. non tamen id exigitur ad absolutionem hæresis, & cuiuscunque casus reservati ibi concessam: quia ex generali Ecclesiæ consuetudine, seu interpretativa propriorum Prælatorum voluntate, quicumque extranei sunt, ut incolæ, & subditi Episcopi, in cujus diœcesi reperiuntur, quod attinet ad sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ recipienda, & consequenter ad absolutionem excommunicationis, quæ ad hæc sacramenta præexigitur: de quo vide Suar. *d. disp.* 41 *sect.* 2. *num.* 10. *&* 12. Et hæc omnia docet etiam Machadus *de perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 12. *docum.* 3. *n.* 2.

2 Et omnia supradicta aliqui admittunt non solùm quoad absolutionem casuum, sed etiam quoad dispensationem irregularitatum, votorum, &c. Sed aliqui hoc non admittunt; & ideò asserunt in hoc opus esse distinctione, quam sapientissimè adhibuit sacra Interpretum Concilii Congregatio, his verbis: Qui non est subditus Episcopo, puta Medicus, Prætor, ac cæteri similes; qui tamen habitant in Civitate, hoc Decreto comprehenduntur, etiamsi commiserint crimina in aliis Civitatibus: habita tamen hac distinctione, quòd scilicet, poterit absolvi in sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus; non tamen dispensari. Et ita sanctissimus Dominus noster, audita relatione Cardinalium, declaravit. Ratio, cur forensis possit absolvi à Papalibus occultis ab Episcopo loci, in quo moratur, ea est, quia illa subjectio sufficit ad obtinendam horum criminum absolutionem in foro conscientiæ, quæ subjectio ad sacramentum Pœnitentiæ conferendum desideratur: sed quilibet forensis confiteri potest peccata sua in diœcesi, in qua ad tempus moratur; ergo. Ratio, cur nequeat dispensari in irregularitatibus, illa est: quia, qui non potest in principali, neque in accessorio, *cap. Accessorium, de reg. jur.* sed Episcopus nequit forensibus conferre Ordines: ergo neque dispensare in irregularitatibus, quæ sunt accessoriæ ad Ordines. Et ideò hanc partem amplectitur Speculator; *sub tit. de dispens. §. consequenter, num.* 5 ubi docet, legatum habentem facultatem dispensandi ab irregularitatibus in Provincia sibi subjecta, non posse dispensare cùm scholasticis, & alienigenis intra illam ad tempus degentibus, sed cùm perpetuò mansuris. Eidem traditioni assentitur Suarez *disp.* 41. *de Censuris*, *sect.* 2. *sub num.* 12. loquem de irregularitatibus; & *de religione tom.* 2. *tract. de voto lib.* 6. *cap.* 11. *nu.* 11. docet, non habere Episcopum facultatem dispensandi in votis, quæ habent scholares, mercatores, & alii non habentes sub ejusdem Diœcesi firmum domicilium: a quo non discordat quoad dispensationem votorum idem Sanchez *lib.* 1. *Operis moralis*, *c.* 11. *n.* 9. *ad finem*, & relata sacræ Congregationis declaratione Garzias *de Benef. p.* 11. *c.* 10. *nu.* 139. Riccius *in praxi*, *decis.* 318. Bonacina *de Censuris*, *disp.* 7. *puncto* 1. *n.* 4. Barbosa *de officio Episcopi*, *alleg.* 39. *n.* 6. qui quatuor Authores constanter denegant Episcopis facultatem dispensandi cùm forensibus, seu non habentibus firmum domicilium in irregularitatibus, & suspensionibus Papalibus.

R E S O L. XIV.

An Episcopus possit facultatem dispensandi sibi tributam à Concilio, aliis delegare?

Et an possit Episcopus etiam alium delegare ad dispensandum, etiam extra Diœcesim?

Et an Episcopus solùm per se ipsum possit dispensare super irregularitate occulta orta ex hæresi, sicut per se ipsum solùm potest ab eadem hæresi absolvere juxta Tridentinum? Ex p. 7. tr. 2. Res. 12.

§. 1. NEgat Alterius *de Cens. tom.* 2. *disput.* 8. *cap.* 3. *concl.* 4. Guttierez *canon. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 29. Anton. Ricc. *de jure person. extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 3. Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tract.* 1. *sect.* 18. *cas.* 33. *in fine*, ex eo probant, quia Concil. *in eodem c.* agit de dispensatione, deindè de absolutione, & facultatem dispensandi simpliciter concedit Episcopis sine ulla extensione: potestatem autem absolvendi extendit etiam ad Vicarium specialiter deputatum; ergo clarissimè apparet, mentem Concilii fuisse priorem jurisdictionem communicare tantùm Episcopis, quia extensio, quæ in secundo casu ponitur, & tacetur in primo, apertè ab illo excluditur: constitutio enim in una parte declaratur ab alia, vel suppletur, aut limitatur, & restringitur, *l. unica in princ. C. de inoffic. dot.* Cùm igitur Concilium nihil dicat de Vicario in prima parte, non debemus intelligere illam facultatem commissam esse Vicario, si enim illam voluisset concedere Vicario, utique id expressisset, sicut fecit in secunda parte, in qua agit de absolutione, *argum. textus in l. unica*, §. *sin autem ad deficientis*, *C. de caduc. tollend.* Ratio autem diversitatis, propter quam Concilium voluerit potius extendere ad Vicarium facultatem absolvendi in casibus reservatis, quàm potestatem dispensandi ab irregularitate, & suspensione, eam assignant, quia absolutio est magis necessaria ad salutem animarum, quàm dispensatio: ita Mar. Alter. *d. c.* 3. *concl.* 4. *vers. Tertio notandum*, ubi ea aliis hunc sequitur intellectum.

2 Sed his non obstantibus, puto affirmativam sententiam esse sequendam, quam tuetur Sanchez *in summa*, *tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 25. Suarez *de cens. disp.* 41. *sect.* 2. *num.* 8. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 10. *n.* 270. Duardus *in Bulla Cœnæ lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. *num.* 34. Gavantus *in Manuali Episcop. ver. Absolutio*, *num.* 10. & alii. Probatur hæc opinio, quia in dicto Decreto Concilii, dispensatio conceditur absolutè, non appositis illis verbis, vel per Vicarium, &c. quæ concessioni facultatis absolvendi apponuntur, quæque non continet extensionem, seu ampliationem ejusdem facultatis, sed limitationem, & restrictionem; ut diximus etiam de illis verbis, *in foro conscientiæ*, & in Diœcesi sua: & probatur, quia si nihil adderetur, posset Episcopus omnes casus sibi in dicto Decreto concessos, quoad absolutionem, delegare, sive generaliter, sive specialiter, quia illa facultas absolvendi vi illius decreti annexa est dignitati, & officio, & consequenter ordinaria, ac delegabilis: illa verò limitatio per Vicarium ad id specialiter deputatum operatur, ut Episcopus non possit dictam facultatem exercere simpliciter per quemcumque Vicarium, etiam si ei generaliter facta esset delegatio, sed tantùm per Vicarium specialiter pro illis casibus deputatum. Secundò probatur; quia non apparet sufficiens ratio, seu causa, ob quam Concilium voluerit adeò limitare hanc facultatem dispensandi super irregularitatibus, & suspensionibus; ut per se solùm deberet illum exercere; cùm sæpe expediat, hanc quoque facultatem, sicut illam absolvendi à casibus occultis concedere dicto Confessario, qui possint dispensationis causam melius conscientia examinare, sæpe etiam contingere potest, ut ii, præsertim Sacerdotes, qui indigent hujusmodi dispensatione propter

varia impedimenta non possint accedere ad Episcopum, ac proinde consentaneum fuit, ut Episcopi haberent potestatem delegandi dictam facultatem dispensandi. Confirmatur, quia ita probat usus, & praxis, seu consuetudo, quæ est optima legum interpres.

3 Et tandem non desinam hic apponere, Villalobos *in summa tom. 1. tract. 21. diffic. 9. num. 13.* docere, Episcopum posse etiam subdelegare alium ad dispensandum etiam extra Diœcesim. Hinc explodendus venit Ricciullus *tract. de jure personarum, lib. 5. cap. 16. num. 3.* quod velit, Episcopum solùm per se ipsum posse dispensare super irregularitate occulta orta ex hæresi, sicut per seipsum solùm potest ab eadem hæresi absolvere juxta Tridentinum; hoc tamen non est verum, quia illa verba, per seipsum, apposita secundæ parti dicti Decreti Tridentini, ubi agitur de absolutione, non reperiuntur in priori, ubi agitur de dispensatione.

R E S O L. XV.

An etiam possit Episcopus facultatem absolvendi ex dicto Decreto aliis subdelegare?

Et quid de absolutione ob hæresi, & ab aliis excommunicationibus Papalibus, & casibus reservatis?

Et an Episcopus possit committere Confessario Monasterii, ut Monialem absolvat ab hæresi externa simul? Exp. 7. tr. 2. Res. 13.

§. 1. Quæstio potest esse de absolutione ab hæresi, vel de absolutionibus ab aliis excommunicationibus Papalibus. Quoad primam difficultatem, negativè respondet Guttierez, & Suarez *ubi suprà*, Ricciullus *de jure personarum, lib. 5. cap. 16. num. 3.* Pharaonius *in Prompt. tract. 1. sess. 18. cas. 33.* Ledesma *in summa tom. 2. cap. 6. post. 20. conclus. diffic. 6.* Castrus Palaus *tomo 1. tract. 4. disp. 1. puncto 3. §. 1. n. 20.* Lorca *in 2. 2. disp. 45. nu. 1.* Suarez *de fide disp. 21. sect. 4. n. 8.* Et ratio, quia expressè Tridentinum concedit hanc facultatem absolvendi ab hæresi soli Episcopo, & non ejus Vicario, statuens hanc differentiam inter cæteros casus Papæ reservatos, & hæresim, ut ab illis possit absolvere Episcopus per se, vel per suum Vicarium, ad id specialiter deputandum, ab hac autem solùm per se, & non per Vicarium; ibi, eis tantùm, non eorum Vicariis sit permissum. Si autem posset Episcopus illam alteri committere, nulla esset differentia inter absolutionem ab Hæresi, & ab aliis casibus Papalibus occultis.

Sup. hoc pro hæresi disp. in to. 5. tr. 8. Res. 14. & in R. 15. §. penult. & in Res. 16. §. Nota tertio & in le. ge doctrinam Res. seq.

2 Sed affirmativæ sententiæ adhæret Sanctarellus *tractat. de Hæresi, cap. 5. dub. 4. num. 18.* Fagundez *de Præcept. Eccl. Pr. 2. lib. 8. c. 8. n. 36.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 22.* cui adde Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 2.* Duardum *in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. quæst. 11. num. 34.* Fernandez *in Examen Theol. mor. part. 4. cap. 9. num. 1.* Vega *in summa part. 1. cap. 125. cas. 12.* & alii.

3 Dico igitur, quòd Episcopus non potest dare facultatem generalem alicui, ut ab hæresi absolvat, at si occurrat, ut quis incidat in hæresim, potest tunc Episcopus deputare certum confessarium, ut ab eo peccato illam personam absolvat, & ita est differentia inter hæresim, & alios casus reservatos, nam in aliis casibus occultis potest Episcopus dare facultatem alicui deputato, ut absolvat, at in peccato hæresis non potest dare hanc facultatem generalem, ut quotiescumque homines aliqui incidunt in hæresim possit Confessarius illos absolvere, sed quando occurrit casus particularis, potest Episcopus deputare in particulari aliquem, ut ab illo peccato hæresis absolvat. Quare cùm Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 6.* de reformatione, dicit, quòd in crimine hæresis solùm Episcopi possunt absolvere, & non eorum Vicarii, sensus est, Episcopum non posse deputare Vicarium, ut generaliter ab omnibus peccatis hæresis absolvat, non tamen negare, quin possit deputare Vicarium ad specialem casum hæresis.

4 Nec valet dicere; quòd *in cap. ultim. §. fin.* de officio delegati dicitur non posse, eum, cui est commissum excommunicare, vel absolvere, vel dispensare, concedere aliis hanc potestatem; ergo cùm Episcopo sit concessum, ut possit absolvere à peccato hæresis, non poterit aliis id committere. Respondeo, illum textum esse intelligendum, quando alicui conceditur nudum ministerium faciendi aliquid, non autem quando alicui dignitati, vel officio aliquid conceditur in perpetuum, nam in hoc casu censetur esse concessa potestas ordinaria, & non nudum ministerium, ut notant Navarr. *consil. 15. de sententia excommunicationis.* Angelus *excommunicatio 1. c. fin 1. num. 39.* Sylv. *Absolutio 4. quæstion. 2. num. 6.* Bart. *in l. ambitiosa ff. de decret. ab Ordin. facto, num. 34.* Covarr. *lib. 3. var. cap. 20. num. 6. initio, & num. 9. & 10.* Compendium Mendicantium *verbo, Absolutio ordinaria quoad fratres dub. 2.* Imola *in cap. finali de Offic. Ordin. in fine.* Felin. *in cap. licèt de Offic. Ordin. n. 4.* at Episcopali dignitati in perpetuum est concessa facultas, ut possit absolvere ab hæresi, & ab aliis casibus reservatis, & dispensare cum suis subditis.

5 Objicies secundò, à Concilio Tridentino, dum conceditur hæc facultas, eligitur industria personæ in Episcopali dignitate constitutæ, at quando eligitur industria personæ; facultas non potest delegari nec in generali, nec in speciali: Ergo Episcopi non possunt concedere alicui personæ, ut possit à peccato hæresis absolvere. Respondeo, maiorem esse falsam, nam quando aliquid conceditur superioribus præsentibus, & futuris, non censetur tunc esse electa industria personæ, cum personis incognitis concedatur hæc facultas, ut asserit Iason. *in l. more, ff. de jurisd. omn. iud. num. 65.* at in dicto decreto facultas absolvendi, & dispensandi conceditur omnibus Episcopis præsentibus & futuris. Undè utramque sententiam probabilem esse puto, de qua etiam vide Machadum *de Perfecto Confess. tom. 2. lib. 4. tractat. 12. document. 2. numer. 3.* & Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num. 20.* ubi rectè docet, posse Episcopum committere Confessario Monasterii, ut Monialem absolvat ab Hæresi extera simul: nam etsi teneamus, facultatem Episcopis concessam *in Trid. sess. 24. cap. 6. de reformat.* esse revocatam per Bullam Cœnæ, de quo *infrà num. seqq.* poterit tamen id facere ea facultate, qua potest impeditos adire Pontificem absolvere à censuris, in dicta Bulla reservatis, ex *cap. mulieres, & cap. ea noscitur de sentent. excomm.*

Sup. hoc, quod hic docetur in Res. seq. & lege etiam doctrinam aliorum ibi not.

6 Sed quid dicendum de aliis excommunicationibus Papalibus; potest ne Episcopus facultatem absolvendi aliis generaliter committere; Et negativè respondet Henriquez *lib. 6. capit. 14. numer. 7.* & in Glossa *littera O*, & alii; asserunt enim, posse tantùm Episcopum committere alteri absolutionem ablato casu particulari, non autem generaliter delegando speciali commissione facultatem absolvendi in omnibus casibus, quia Concilium expressè concedit Episcopis posse per se dispensare, vel per Vicarium specialiter deputatum; & quia hæc facultas conceditur Episcopis habito respectu ad industriam personæ.

7 Sed ne deseras affirmativam sententiam tenere, quam tenet Fagundez, & Layman *ubi suprà* cùm Duardo, & Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 23.* & Suarez *de Pœnit. disp. 30. sect. 2. an. 9. in fine.* Probatur hæc opinio, quia in Decreto Concilii non eligitur industria personæ, sed jurisdictio illa conceditur ratione dignitatis & officii, si enim eligeretur personæ industria, nec generaliter, nec specialiter posset Episcopus delegare; Quoties etiam aliquid conceditur Prælatis præsentibus, & futuris in perpetuum, non potest dici electam esse industriam personæ, cùm personæ incognitæ delegetur, ut tradunt Jason *in l. more maiorem, num. 65. ff. de jurisd. omnium judicum.* Gregor. Lopez *l. 47. in fin. tit. 18. parta 3.* Menochius *de arbitr. quæst. 64. n. 17.* & Sanchez *loco citat. de matrim.* Quare dicta facultas, cùm sit ordinaria, utpotè ratione dignitatis, & officii ex juris privilegio Episcopis competens, poterit speciali commissione alicui generaliter delegari, sicut quælibet alia ordinaria potest; ex quibus remanent soluta adversariæ partis fundamenta.

R E S O L. XVI.

An Episcopus possit committere Confessario Monasterii, ut Monialem absolvat ab hæresi externa. Ex part. tractat. 4. Miscel. Res. 89.

§. 1. De hoc casu olim interrogatus fui, & pro affirmativa sententia adduxi Homobonum *in exam. Eccles. par. 3. tract. 15. c. 7. q. 20. resol. 2.* ubi sic asserit. Dico, Episcopum Confessarios illius Monasterii facultatem dare potuisse, ut Monialem in peccato hæresis externo actu prodito absolveret, nam etsi teneamus facultatem Episcopis concessam à Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c. 6* quoad absolutionem ab hæresi esse revocatam per Bullam Cœnæ, licèt multi contrariam sententiam sint amplexi adhuc tamen fatemur impeditos, quominus Sedem Apostolicam adire possint, per proprium Episcopum à casibus, & censuris in dicta Bulla reservatis absolvi posse, ex *cap. mulieres, & cap. ea noscitur, de sentent. excomm.* Ita Homobonus, qui pro hac sententia citat nostrum Patrem Duardum.

Sup. hoc in R. 17. ... §. Objicies, propositionem, à vers. ... & lege ... principio, & vide etiam in tom. 1. tr. 3. doctrinam ... & explicat etiam aliorum quos annot.

R E S O L. XVII.

An Episcopus, si incidat in aliquod delictorum, de quibus agitur in Dicto Decreto Concilii, possit ab alio dispensari, vel absolvi cùm potestate ab ipso delegata?

Et an Prælati Religionum possint committere Confessario ab illis electo, ut cùm illis dispenset in omnibus, in quibus ipsi possunt dispensare cùm suis subditis?

Et docetur, Confessarium Papæ ex communi, & veriori sententia non à jure Divino, sed ab ipsomet Papa habere jurisdictionem ad illum absolvendum. Ex p. 7. tract. 2. Res. 14.

§. 1. Negativè respondet Alterius *de Cens. tom. 2. disput. 8. cap. 3. concl. 4. vers. tertiò quæri potest.* asserit enim, non posse Episcopum, cùm sit delegatus, facultatem Concilii *in dicto c. 6.* quam habet dispensandi, vel absolvendi, alteri committere, ut secum dispenset.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 7. Res. 1. §. ... propositionem, à vers. Amoto, & in

2 Sed

2 Sed prorſus affirmativa ſententia eſt amplectenda, quam tenet Gavantus *in Manual. Epiſcop. ver. abſolutio numer.* 7. Alzedus *in Praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 68. Theſaurus *in Praxi de Pœnis part.* 1. *cap.* 24. *ver. reſpondeo tertiò.* Floronus *de caſ.reſerv. part.*1. *cap.*4. §. 7. *num.* 14. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 10. *num.* 272. Suarez *de Conſ. tom.* 5. *diſputat.* 41. *sect.* 2. *num.*9. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 11. *numer.* 11. Ludovicus à Cruce *in Bull. Cruc. diſputat.* 1. *cap.* 6. *dub.* 18. *num.*1. Duardus *in Bull. Cœna lib.* 3. *g.* 2. *quaſt.* 11. *num.* 29. & alii. Dico igitur, in noſtro caſu, poſſe Epiſcopum deputare Confeſſarium, ut ſecum diſpenſet, & ſibi abſolutionem impertiatur. Probatur hæc opinio quia ex vigore dicti Decreti Concilii Tridentini reſervatio ablata eſt à prædictis irregularitatibus, ſuſpenſionibus, & excommunicationibus occultis, & conſequenter reſpectu Epiſcopi non cenſentur ampliùs caſus reſervati, ſed ut comprehenſi ſub eligendi Confeſſarii facultate ſibi jure communi *cap. fin. de Pœnitentia, & remiſſ.* conceſſa: ergo poterit alteri Confeſſario committere, ipſum eligendo, ut ſecum diſpenſet, & ſe abſolvat. Confirmatur, quia cùm vi dicti decreti poſſit delegare ad diſpenſandum cum aliis, & ad alios abſolvendos, ut probatum eſt, cur non poterit committere in ordine ad ſe ipſum? non enim Prælatus debet eſſe deterioris conditionis, quàm ſubditi, & ſic Sacra Congregatio, ut referunt prædicti Doctores declaravit, Epiſcopum poſſe deputare Confeſſarium, qui ſecum diſpenſet in omnibus irregularitatibus occultis, & ſe abſolvat ab omnibus caſibus, in quibus, & à quibus ipſi diſpenſare, & abſolvere poſſunt ſuos ſubditos.

3 Neque repugnat, quempiam hujuſmodi juriſdictionem in ſemetipſum exercere etiam in abſolutione Sacramentali committendo Confeſſario, ut ipſum Prælatum abſolvat, à quo abſolvendi juriſdictionem habet, ut conſtat ex communiori, & veriori ſententia, aſſerente Confeſſarium Papæ non jure Divino, ſed ab ipſomet Papa habere juriſdictionem ad illum abſolvendum. Ergo, &c.

4 Et ita hanc ſententiam præter Doctores citatos docet Sanctarellus *tractat. de Hæreſi cap.* 5. *dub.* 3. *num.* 16. Et ideò Prælati Religionum poſſunt committere Confeſſario ab illis electo, ut cum illis diſpenſet in omnibus, in quibus ipſi poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis, ut obſervat Emanuel Sà *ver. Confeſſar. nu.*16. Sanchez *de Matrimonio lib.* 8. *diſp.* 3. *nu.*3. & alii.

5 Undè omnia ſupradicta confirmat Amicus noviſſimè viſus *tom.* 5. *de Juſt. diſput.* 6. *sect.* 3. *num.* 50. ubi docet, in omnibus caſibus occultis, in quibus juxta Concilium *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. poterit Epiſcopus cum ſuis ſubditis diſpenſare, poſſe & cum ſe ipſo, vel per ſe ipſum immediatè, ut in caſibus, qui jure Divino non requirunt diſtinctionem perſonarum, vel ſaltem per ſuum Confeſſarium, ut in caſibus, qui per ſe diſtinctionem perſonarum exigunt.

R E S O L. XVIII.

An Epiſcopus habens poteſtatem diſpenſandi cùm aliis poſſit ſecum diſpenſare?

Et quid de abſolutione excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, &c. & diſpenſatione ſuper irregularitate, vel qualibet alia inhabilitate? Ex part. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 66. aliàs 64.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Arriaga *in Curſu Theologico, tom.*4.*diſput.*28. *de legibus sect.* 3.*num.* 14. ubi ſic ait: Major eſt difficultas, quando Pontifex concedit Epiſcopis poteſtatem, ut diſpenſent cum ſuis ſubditis in legibus ipſis Pontificis, an etiam tunc concedat eis poteſtatem, ut etiam ſecum diſpenſent. Reſpondeo uno verbo, id totum pendere ex voluntate Pontificis concedentis eam facultatem: nam ſi ille eam limitat ad ſolos ſubditos excludendo ipſum Epiſcopum (ut ſine dubio facere poteſt) ſanè non poterit Epiſcopus ſecum diſpenſare; ſi verò eam reſtrictionem non ponat, intelligitur eam concedere. Dices, ſemper ponit eam reſtrictionem, nam Papa non dat Epiſcopo poteſtatem diſpenſandi cum omnibus, ſed cum ſubditis: ergo per illud verbum excludit ſemper ipſum Epiſcopum. Reſpondeo, eam excluſionem non eſſe, ut Epiſcopus non poſſit ſecum diſpenſare, ſed ut alii aliorum Epiſcoporum ſubditi non includantur; undè in eo caſu, ſi alia major excluſio non fiat, non cenſerem excludi ipſum Epiſcopum; quia non cenſetur Pontifex velle illi in hoc puncto minorem favorem facere, quàm facit ovibus illius. Dices: ergo ſi Epiſcopus habeat à Papa poteſtatem diſpenſandi in irregularitate, & homicidio v. g. & ipſe occidat aliquem, poterit ſecum diſpenſare: id quod videtur valdè durum. Reſpondeo, eam poteſtatem diſpenſandi in ſimilibus caſibus raró concedi generaliter Epiſcopo: quod ſi concedatur, quia irregularitas ſupponit culpam, & gravem, crediderim non intelligi conceſſam Epiſcopo, ut ſeipſum ab ea liberet, licèt in aliis materiis, quæ culpam non ſupponunt, ut v. gr. in lege ieiunii, &c. ſi datur ei licentia diſpenſandi cum ſuis, poſſit dici data, & diſpenſandi ſecum. Ratio diſparitatis inter utrumque caſum quoad poteſtatem ea eſt, quòd quando ſupponitur crimen, ob quod incurritur irregularitas, per magni intereſt ad diſpenſationem concedendam cognitio eius delicti, ac judicium de illo; id quod ad Superiorem ſpectat; ideòque æquum non fuit, ut ipſe ſibi poſſet eam pœnam auferre: undè niſi verba expreſsè id dicant, non poteſt præſumi à Pontifice conceſſa illi talis poteſtas, ut ſibi ipſe irregularitatem eam auferret: at quando diſpenſatio eſt in alia lege, quæ nullam ſupponit culpam, non eſt fundamentum ullum urgens, cur non poſſit illi committi jus diſpenſandi ſecum, ſicut committitur cum aliis. Hæc Arriaga.

Dianæ Coord. Tom. III.

2 Sed vir ſapientiſſimus, & amiciſſimus, in hoc ſcrupulosè videtur loqui; & ideò puto in tali caſu, poſſe Epiſcopum ſecum diſpenſare. Dico itaque abſolutè, Epiſcopos, cæteroſque Prælatos poſſe ſecum diſpenſare in lege Superioris, & in votis, aut juramentis à ſe factis, ſicut poſſunt cùm ſuis ſubditis, niſi expreſsè prohibeatur. De cenſuris autem aliter dicendum exiſtimo, ſi enim cenſura aliqua ligatus ſit: v. g. Excommunicatione, ſuſpenſione, aut interdicto, non poteſt, niſi medio Sacerdote à ſe electo abſolvi; quia hæc tolli non poſſunt niſi abſolutione, & abſolutio eſt quædam ſententia, quàm in ſeipſum quis exercere non poteſt. De irregularitate, depoſitione, & qualibet alia inhabilitate major eſt dubitatio, an poſſit ſecum diſpenſationem facere? Et quidem ſi per ſententiam contraxerit, certum eſt, non poſſe illam à ſe immediatè, & directè, nec medio aliquo à ſe electo tollere; quia illam tollere non poteſt, niſi ex commiſſione imponentis, quam non eſt præſumendum concedere, aliàs fruſtranea eſſet ejus conditio. Et in hoc ſenſu veriſſimum eſt, non eſſe abſolvere, cuius eſt ligare. cap *Cùm inferior. de maior. & obedient.* & ita novit Baſilius de Leon, *lib.* 8. *cap.*6. *num.* 9. *& cap.* 7. *num.* 17. & ſatis colligitur ex cap. *At ſi Clerici de Judic. cap.* 2. *de Bigamis.* At ſi pœna, & inhabilitas non per ſententiam, ſed ipſo jure incurratur, credo, poſſe Prælatum ſecum diſpenſare, ſicut poteſt cum ſuis ſubditis; quia licèt per juriſdictionem coactivam ligatus fuerit, ſolui tamen poteſt ex juriſdictione voluntaria, & directiva. Item non tam ipſe ſeipſum ſolvit, quàm ſolvit Superior, qui pœnam impoſuit, ipſe enim potuit Prælato committere vices ſuas, ut diſpenſet in omnibus pœnis, & irregularitatibus tam ſecum, quàm cum ſibi ſubditis ex qua commiſſione ipſe ſecum diſpenſat. Et ita docet Caſtrus Palaus, *tom.* 1. *tractat.* 3. *diſput.*6.*punct.*7. §. 1 *num.* 4. & 5. Et quidem Doctores abſolutè controvertunt, an Prælati ſecum poſſint diſpenſare in omnibus, in quibus poſſunt cum ſubditis, & ſpecialiter nominant irregularitates, ut videre eſt apud Sanchez, *lib.*8.*diſp.* 3. *num.* 4. Quare ſolùm in caſu, quod lex tantùm eſſet pro Prælatis lata, & pœna tantùm ipſis impoſita, cenſerem, reſtringendam eſſe poteſtatem, ut relatis aliis docet Sanchez *diſp.* 5.

R E S O L. XIX.

Quinam dicantur caſus occulti, in quibus Epiſcopus vigore Concilii valeat diſpenſare.

Et an poſſit Epiſcopus diſpenſare, quando delictum non eſt publicum, vel notorium, quamvis ſit notum tribus, vel quatuor, nec de illo ſit fama in majori parte viciniæ, vel Collegii? Ex part. 7. tract. 2. Reſ. 15.

§. 1. ALiqui cenſent, occultum in præſenti materia intelligendum eſſe ſecundùm terminos juris, videlicet quod non poteſt probari. Et ita Gottierez *in qq. Canon. lib.* 1. *cap.*15.*num.*27. Auguſt. *in floribus par.* 1. *de Confeſſ. qu.* 4. *art.* 5. *difficult.*6. Rodriquez *in Bull. Cruc. §.* 9.*num.*69. Graſſius *tom.* 2. *Conſ. cit. de Homicidio, conſ.* 2. Garzias *de Benef. part.* 7. *cap.* 11. *num.* 46. Armandariz *in Addit. ad recopilat. legum Navarra lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de irregularitat. in Declaration. numer.* 25. quibus ego Addo Antonium Souſam *in Aphoriſm. lib.* 3. *capit.* 4. *num.*6. & 8.

2 Sed omninò dicendum eſt, occultum in præſenti eſſe id, quod non eſt publicum, etiamſi ab aliquibus ſciatur. Et ideò Stephanus Daluin. *de poteſt. Epiſcop. cap.* 29. *num.* 3. ex præſcripto Juris, & Juriſperitorum doctrina aliquid occultum dici tripliciter ait. Primò, illud, quòd non eſt ſua natura probabile, quia ut tale non cadit ſub cognitionem hominis, ejuſmodi ſunt cogitationes hominum, de quibus nec Eccleſia judicat. Secundò, id, quod ſua quidem natura eſt probabile, probari tamen non poteſt, quia nemo illius notitiam habet, utpoté coram nemine factum. Tertiò, illud, quòd probari quidem poteſt, quia notum, ſed tam paucis, quòd neque eſt vulgare, neque in judicium deductum, & *num.* 9. notat per caſus occultos Sedi Apoſtolicæ reſervatos, vigore Concilii *d. cap.* 6. Epiſcoporum juriſdictioni conceſſos non intelligendos eos, qui primo modo dicuntur occulti, ſed tantùm eos, qui ſecundo, & tertio modo.

3 Et ita hanc ſententiam tenet Navarrus, Sanchez, Suarez, Fagundez, Azorius, Leſſius, Duardus, Alterius, &

plures alii, quos citat, & sequitur Bossius *de jubileo*, *sect.* 1. *cas.* 10. *§.* 3. *num.* 26. quibus ego addo Marcellum Vulpe, *in Praxi*, *cap.* 44. *num.* 10. Caspensem *in curs. Theol. tom.* 2. *tract.* 25. *disputat.* 5. *sect.* 17. *num.* 155. Alzedum *in Praxi parte* 2. *cap.* 6. *num.* 10. Marchinum *de Sacramento Ordinis*, *part.* 9. *difficul.* 2. Bartholameum à Vecchis *in Praxi Novit. disput.* 9. *dub.* 16. *nu.* 3. Trullench. *in Decalogum tomo* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 8. & novissimè Joao. Matchadum *de Perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 6. *tractat.* 12. *document.* 4. *num.* 5. Et ratio est, quia in *d. cap.* 6. Tridentini, in facultate dispensandi, & absolvendi ibi concessa, excipiuntur delicta ad forum contentiosum deducta, ergo non excipiuntur occulta, quæ probari possunt, si tamen ad forum contentiosum non sunt deducta; Tum quia occultum in jure plerumque accipitur, non prout est improbabile, sed prout contradistinguitur à notorio, publico, vel famoso, secundùm Abbatem *in cap. fin. de temp. ordin.* ubi occultum crimen, ad hoc ut quis possit promoveri, appellat illud, quod opponitur notorio, licèt probari possit; Idem Abbas *in cap. quæsitum*, *de pœnit. & remiss.*

4 Ex his infertur, posse Episcopum virtute Concilii, *in d. cap.* 6. dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in majori parte viciniæ, vel Collegii, undè in magna Civitate quatuor quinque, aut sex vidisse testes, non satis videtur ad notorium, ut docent Henriquez *d. lib.* 13. *cap.* 5. §. 2. Sayr. *de cens. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 19. Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 19. quod me citato etiam notavit Trullench. *ubi suprà.*

RESOL. XX.

An Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. cap. 6. de reformatione, possit dispensare in delictis notoriis, dummodo non sint deducta ad forum contentiosum?

Et explanatur, quando delictum dicatur notorium, & quando occultum. Ex p. 11. tr. 8. Misc. 8. Res. 68.

§. 1. AFfirmativam sententiam (attendas quæso amice lector) novissimè docuit Magister Ioan. de S. Thoma *num.* 2. 2. *quæst.* 64. *d.* 23. *art.* 3. ubi sic ait: Post Concilium Tridentinum habent Episcopi potestatem ad dispensandum in irregularitate homicidii casualis occulti. Hæc conclusio colligitur *ex illo cap.* 6. *sess.* 24. ubi conceditur facultas Episcopis dispensandi in omnibus suspensionibus, irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta irregularitate homicidii voluntarii, & aliis deductis ad forum contentiosum; ergo cùm ibi solùm fiat exceptio de irregularitate homicidii voluntarii, & de aliis irregularitatibus publicis, utpotè deductis ad forum contentiosum, inter quas non includitur irregularitas homicidii casualis occulti; & ex alia parte conceditur Episcopis facultas dispensandi in omni alia irregularitate provenienti ex delicto occulto, cujusmodi est irregularitas homicidii casualis occulti, manifestè conceditur Episcopis facultas dispensandi in illa.

2 Interrogabis tamen, quid nomine delicti occulti intelligendum sit in illa concessione generali, si quidem homicidium multipliciter potest esse occultum? Ad hoc respondent aliqui Theologi, posse delictum quadrupliciter dici occultum. Primo modo, quando est merè internum, & nullo modo actu externo explicatum: sed tamen hoc impertinens est ad propositum, quia per nullum actum isto modo internum incurritur irregularitas. Undè primo modo dicitur occultum delictum, quando explicatum est in exteriori actu, non tamen potest juridicè probari, quia nullus extat testis, vel ut primùm est unicus solus testis, nec acceptatione major, nec sunt indicia, nec clamorosa insinuatio. Secundo modo delictum dicitur occultum latè, scilicet quando in judicio probari potest duobus, sive tribus testibus: est tamen occultum, itaut non sit notorium, sive publicum in populo, vel civitate, vel vico, cujus delinquens erat pars. Tertio modo dicitur occultum latiori modo, quando etiamsi probari possit coram judice, & similiter sit notorium in civitate, vel communitate, adhuc tamen de facto non est deductum ad forum contentiosum coram judice, & ita habet esse occultum, quatenus opponitur publico in forensi tribunali.

3 Dico igitur tertiò. In præfato decreto Concil. Trident. nomine *delicti occulti*. intelligitur delictum occultum cum omni amplitudine; & latitudine, etiam ut comprehendit delictum occultum in ultimo modo latiori assignato. Itaque universaliter intelligitur delictum occultum, omne illud, quod non est deductum ad forum contentiosum, etiamsi probari possit juridicè, & notorium sit in civitate; & ideò super omni irregularitate proveniente ex illo possunt Episcopi dispensare: & sic est intelligenda præsens conclusio. Et quidem ista tertia conclusio probari non potest sufficienter ex eo, quòd cùm concessio illa sit maximum privilegium, & favorabile, subindè sit extendenda, quia extensio hujusmodi confessionibus non potest trahi extra proprium genus. At delictum occultum secundo, & tertio modo assignato est omninò extra genus occulti delicti, cùm ex natura sua sit publicum juridicè. Quocircà legitima efficax probatio nostræ conclusionis desumenda est ex verbis Concilii, videlicet ex illa exceptione, qua à ratione *delicti occulti* solùm excipit tanquam publicum, illud, quod de facto deductum est ad forum contentiosum, sicut solùm excipit irregularitatem provenientem ex homicidio propriè voluntario. Cùm igitur exceptio firmet regulam in contrarium, ideò in illa generali concessione est habenda tanquam regula generalis, quòd omne illud delictum est occultum de mente Concilii ad hoc propositum, quod de facto non est deductum ad forum contentiosum. Hucusque Joann. de S. Thoma, cujus doctrina si esset admittenda, plures essent immunes petendi dispensationes ex Romana Curia. Sed pace viri sapientissimi hæc opinio est contra stylum Curiæ, contra praxim omnium Episcoporum, & contra communem sententiam Doctorum, quos ego adduxi, & sequutus sum *in p.* 7. *tract.* 2. *res.* 15. & usque ad sententiam adducit Barbosa *in dictum locum Concilii num.* 26. & de potestate Episcopi *part.* 2. *allegat.* 39. *num.* 24. Dico igitur in dicto loco Concilii accipi *delictum occultum*, ut distinguitur contra publicum, & ita etsi ab aliquibus sciatur; & probari possit dici occultum; at tunc tantùm occultum non esse, quando in ratione delicti est publicum, utpote quòd in majori parte viciniæ, Collegii, vel Monasterii, vel Parochiæ cognoscitur, dummodò saltem decem personæ inveniantur in ea vicinia, Parochia, Collegio, vel Monasterio, Vide Hermanum Busembaum *in Medulla Theol. mor. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 2.

RESOL. XXI.

An delictum publicum in uno loco, & occultum in alio, in quo non sit spes, ut publicetur, possit Episcopus vigore Concilii Tridentini dispensare?

Et an possit Episcopus dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, quamvis manifesta sit celebratio. Ex p. 7. tr. 2. Res. 16.

§. 1. NEgat Bonacina *de cens. disp.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 2. *num.* 3. Sanctarellus *tract. de Hæresi cap.* 5. *dub.* 6. *num.* 26. Suarez *tom.* 4. *disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 2. quia quod alicubi publicum est, simpliciter est publicum, & non occultum, & moraliter & regulariter loquendo, quod in aliquo loco publicum est, facilè ad alia loca defertur, Ergo. Et hanc sententiam tenet etiam Castrus palaus *tomo* 1. *tract.* 4. *disp.* 4. *puncto* 3. §. 1. *nu.* 14. ubi sic ait: Mihi sententia Suarez maximè probatur, quia negari non potest, delictum illud publicum esse; nam ad hanc denominationem sufficit uno loco publicari, sed Concilium exclusit delicta publica à facultate absolvendi, & dispensandi. Item ut delictum sit ad forum contentiosum deductum, sufficit, in uno loco deductum esse. Ergo etiam sufficit, ut publicum sit, in uno loco publicari. Ita ille.

2 Sed etiam probabiliter affirmativam sententiam tenet Fagundez *de Præcept. Eccles. pr.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 28. Avila *de cens. parte* 2. *cap.* 7. *disp.* 1. *dub.* 11. *conclus.* 3. Sanchez *in Summa lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 20. Durandus in *Bull. Cœn. lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. *num.* 10. Et ideò si contingat delictum in una Civitate esse publicum, vel per facti notitiam, vel quia in judicio confessum, vel quia per Judicis sententiam probatum; in alia verò Civitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate esset occultum, tunc licebit Episcopo absolvere, vel dispensare, modò notitia talis delicti non sit illuc facillimè perventura; quia in tali loco delictum verè dicitur occultum, nec semper adest periculum diffamationis propter locorum distantiam.

3 Undè non gravabor hic apponere verba Joan. Machado *de perf. Confess. tom.* 2. *lib.* 4. *parte* 6. *tract.* 12. *docum.* 4. *num.* 2. ubi sic ait: (*Con todo esso dudan los Doctores; si quando el delito es publico, y notorio donde se pide la absolucion del en la forma dicha, pueda el Obispo absolverlo, ò dispensarlo. Sanchez siente que no; y que per consiguiente no se estiende à el la facultad del Concilio; funda se en que lo que en algun lugar es publico, es simpliciter publico, y no oculto; y regularmente hablando lo que en una parte es publico, facilmente se divulga à otras partes. Sanchez, y otros afirman, que como el lugar donde el delito es publico, este tan distante de aquel donde se pide la absolucion por oculto, que no aya esperança de que llegaria a el su notoriedad, puede el Obispo absolverle; y assi affirma, que lo sintieron muchos hombres doctos de Salamanca.*) Ita ille.

4 Ex quibus omnibus colligitur, posse Episcopum dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta; licèt celebratio sit manifesta, nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quæ incurritur coram multis ignorantibus, illam tamen eo casu incurri. Fr. Ludov. Miranda *in man. prælat. tom.* 2. *quæst.* 8. *art.* 14. *concl.* 2. Marchinus *de sacrament. Ordin. tract.* 5. *parte* 9. *difficult.* 2. *num.* 4. Boccius *de Jubilæo section.* 1. *cas.* 10.

§. 3.

§. 3. *num.* 33. quicquid dubitet Additionator Navarri *ad cons. 2. de Clerico non ordinato ministrante*.

5 Dicendum est igitur, quòd si contingat delictum in una Civitate esse publicum, vel per facti notitiam, vel quia in judicio confessum; vel quia per Judicis sententiam probatum; in alia verò civitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate, esse occultum; tunc licebit Episcopo absolvere, vel dispensare, modo notitia talis delicti non sit illuc facillimè perventura. Ratio est, quia in tali loco delictum verè dicitur occultum, nec semper adest periculum diffamationis propter locorum distantiam. Deinde, sicut excommunicatus denunciatus in uno loco, vel publicus Clerici percussor in una urbe, non est in alia, ubi talis excommunicatio est occulta, vitandus ab iis, qui factum norunt, quia in tali loco retinet jus suæ famæ: ita similiter in casu nostro dicendum videtur.

Sup. hoc magis ja tuo 5 t. Res. 23.

R E S O L. XXII.

Quandonam delictum dicitur deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit uti facultate Concilii?

Et an, si delictum sit deductum ad forum contentiosum, non possit Episcopus absolvere, nec dispensare etiam alibi, ubi omninò ignoratur. Ex p. 7. tr. 2. Res. 17.

Sup. hoc infrà su§ ult. R. 23.

§. 1. Aliqui putant, quòd delictum deductum ad forum contentiosum, ad hoc ut Episcopus in irregularitatibus, & suspensionibus ab eo provenientibus, dispensandi facultatem non habeat, dicitur statim ac denunciatio, aut accusatio de illo coram legitimo Judice facta est. Ita Mar. Alter. *de cap. 3. vers. Postulabit.* ubi multis nititur suam comprobare sententiam. Vel ubi primum citatio est facta, quia regulariter à citatione incipit judicium, *§. fin. instit. de pœna temerè litig. gloss. in rub, C. de in jus vocando*, ut tenet Aloys. Ricc. *in Praxi fori Eccles. decis.* 522. *in 1. edit. & resol.* 449. *in 2. edit.* (Floronus *de cas. reserv. cap. 4. §. 21. n.* 2. novissimè Marcel. Vulpe, *d. cap.* 44. *num.* 10. *in fine*, & alii. Consentit etiam Henriquez *lib. 2. cap. 11. nu.* 21. Avila, *de cens. por. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 11. concl.* 3. Sanchez, *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. n.* 20. Itaque secundùm hos Doctores, tunc dicitur, delictum deductum ad forum contentiosum, cùm denunciatio, vel accusatio coram legitimo Judice facta est, & reus ratione illius citatus fuit, quia citatio est primus actus Judicii.

2 Mihi verò probabilis etiam illa sententia videtur, quæ asserit non dici delictum ad forum contentiosum esse plenè, & perfectè deductum, quousque lis contestata sit: sic defendit Barbosa, 2. *parte de potestate Episcopi allegat.* 39. *num.* 29. sequentibus rationibus: Primò quia forum contentiosum dici non potest, nisi inter partes super delicto commisso contendatur, negando, vel confitendo; quo actu litis contestatio etiam in criminalibus inducitur. Secundò forum contentiosum est idem ac judicium, sed judicium non est perfectum usque ad litis contestationem ex resolutis per Asin. *in Praxi Florent. §. 1. cap. 1. num.* 14. *& seqq.* Lancelot. *de attent. in Præfat. num.* 7. Peregrin. *var. lib. 2. sub. rubr. de judic. num.* 51. Tertiò forum contentiosum non differt à lite mota; quia idem est in foro contendere, ac in eo litem movere: at lis mota dicitur, postquam litis contestatio facta fuerit, ut probat. Textus *in cap. ex parte* 30. *de verb. signif.* & resolvunt Maranta, *de ordin. ad cap. part. 5. tit.* & omnia fiant durante instantia, *num.* 64. Surdus *de aliment. tit. 5. quæst. 8. num.* 4. Cabellusitan. *decis.* 15. *num.* 10. *parte* 2. Ergo delictum deductum esse ad forum contentiosum post litis contestationem dici debet, & non ante. Et hanc opinionem tenet Gavantus *in man. Epis. ver. Absolutio, num.* 12. Bossius, *de Jubileo sect. 1. cas. 1n. §. 3. num:* 36. Castrus Palaus, *tom. 1. tract. 4. disp. 4. puncto 3. §. 1. nu.* 11. Trullench, *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num.* 9.

3 Et ideò omnia supradicta confirmat etiam Joan. Machadus *de perf. Confess. tom. 2. lib. 4. parte 6. tract.* 12. *document.* 4. *num.* 3. ubi sic ait: *La segunda condicion, que el Concilio pide para que el Obispo pueda absolver, ò dispensar el delito occulto, es, que no se aya deduzido al fuero exterior. Para cuya intelligencia se ha de advertir, que aunque esto es cierto, dispuesto por el Concilio: vieve à ser muy dudoso entre los Dotores, quando se aya de dezir, que el delito este deduzido al fuero exterior, de tal modo, que el Obispo no pueda dispensar en las irregularidades, y suspensiones, ni absolver de la heregia oculta, y demas casos reservados à la Sede Apostolica. Alterio sienta, que luego que se haze la denunciation, ò accusacion ante el ydens, esta ya deduzido el delito a fuero exterior. Riccio y otros affirman que es necessaria citacion de la parte. Barbosa, y otros dizen, que no basta citacion, sino que se ha de haver contestado la causa para que se diga estar deduzida al fuero exterior. Litis contestazion, llama el Derecho, quando no solo se ha citado la parte contraria, sino que ella tambien ha respondido, negando, ò confessando en la demanda principal.*) Ita Machadus. Quidquid in contrarium asserat Marchinus, *de Sacrament. Ordinis tractat.* 1. *parte* 9. *difficul.* 4. *num.* 3. qui nominatim contra me non volt delictum dici deductum ad forum contentiosum post litis contestationem.

In Res. annot. præcedenti in eodem §. Quoad hoc 3 ult. in Res. præcedenti.

4 Nota tamen, quòd à delicto sic deducto ad forum contentiosum non potest Episcopus absolvere, neque dispensare etiam alibi, ubi omninò ignoraretur, quia ubicumque fuerit deductum, simpliciter est deductum. Ita Palaus, *ubi suprà*, cum Trullench.

R E S O L. XXIII.

An si reus à delicto deducto ad forum contentiosum fuerit liberatus, possit cùm illo Episcopus uti facultate Concilii, etiamsi reus mediis depravatis obtinuerit absolutionem?

Et quid dicendum, si accusator per annum tacuerit?

Et notatur, quòd si post obtentam ab Episcopo absolutionem, & dispensationem, existente crimine occulto, idem crimen deindè detegatur, & ad forum contentiosum deducatur, dispensatio facta non solùm proderit in foro conscientiæ, sed etiam in foro externo admittenda est. Ex p. 7. tr. 2. Res. 18.

§. 1. Aliqui negativè respondent, & dicunt, tale delictum non dici occultum, neque Episcopum vigore illius Decreti Tridentini posse dispensare super suspensione, aut irregularitate ex dicto delictu sic ad forum contentiosum deducto orta, esto, non fuerit probatum, & sequuta sit sententia absolutoria. Quod idem videtur tenere Guttierez *lib. 1. qq. Can. cap. 3. ad fin.* & Manuel *in summa 1. parte cap.* 168. *nu.* 16. probat Garzias, quia Concilium *in d. cap.* 6. absolutè excipit delicta deducta ad forum contentiosum, & consequenter sola deductio sufficit, ut Episcopus vigore dicti Decreti dispensare non possit. Addit tamen idem Garzias contrariam sententiam posse admitti in secundo casu dicti Decreti Concilii, de absolutione à casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis; quia ibi nihil dicitur de deductis ad forum contentiosum, maximè cùm illa absolutio detur tantùm in foro conscientiæ.

2 Marius Alterius, *vers. Postulabit*, & Suarez *de censur. disp.* 41. *sect. 2. num.* 6. distinguunt; nam vel reus in judicium delatus fuit absolutus à tali delicto; quia nullo modo probatum fuit, & sic remanet occultum, sicut prius, & potest Episcopus dispensare: vel fuit aliquo modo, seu semiplenè probatum, & sic non poterit dispensare Episcopus, quia ex semiplena probatione in foro exteriori facta oritur publica infamia, imperfecta quidem, sed sufficiens, ut res non remaneat occulta, sicut anteà; & hanc opinionem videtur tenere etiam Floronus, *de cas. reserv. 1 parte, cap. 4. §. 2. num. 2. versic. Excipitur autem*.

3 Sed ego puto, quod finito judicio, & lata sententia absolutoria possit Episcopus vi dicti Decreti dispensare, quia tale delictum adhuc manet occultum, & non potest dici deductum ad forum contentiosum cùm effectu; eo quia probatum non fuit. Quod etiam verum esse puto, etiamsi reus mediis depravatis obtinuerit absolutionem ab injecto crimine: nam etiam in hoc casu poterit Episcopus uti facultate Concilii. Ita docet Calpensis *in curs. Theol. tomo 2. tract. 25. disput. 5. sect.* 17. *num.* 178. Fagundez *in præcep. Eccles. pr. 2. lib. 8. cap. 8. num.* 26. *&* 27. Marchinus *de Sacrament. Ordin. tract. 1. parte 9. difficul.* 4. *num.* 8. Henriquez *lib. 14. cap. 27. num.* 8. Suarez *de censur. disp. 41. sect. 2. num.* 6. Sanchez *de Matrimon. lib. 8. disp. 34. num.* 5. Bartholomæus à Vecchis *in Praxi Novit. disp. 9. dub. 16. num.* 7. Sebastianus à Bononia *tract. de election. dub. 71. num.* 12. Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disputat. 4. puncto 3. §. 1. num.* 16. Trullench. *in Decal. tomo 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num.* 9. Immò Campanilis *in divers. jur. can. Rubr. 7. cap. 5. num. 7. & Rubr. 11. cap.* 23. *num.* 144. tenet, quòd si judicium non fuerit sententia finitum, eò quòd accusator per annum tacuerit; potest ab Episcopo elapso anno dispensari, & ordinari. Quod notat etiam Sanctarellus *tract. de Hæresi cap. 5. dub. 6. num.* 28. Barbosa, Trullench. *ubi suprà*, & Castrus Palaus *loco citato*, qui etiam notant, quòd si duo sint consortes criminis ejusdem, & unus tantùm in judicium deferatur, alter absolvi potest, quia ejus delictum, quatenus ab ipso processit ad judicium non est delatum.

Sup. hoc infra in fine §. 1. Res. 28.

Sup. hoc in R. ann. præcedenti §. ult.

4 Nota etiam contra Bonacinam *de Cens. disp. 7. quæst. 5. puncto 1. num.* 5. & Suarez penes ipsum sententiam nostram esse veram, etiamsi delictum fuerit semiplenè probatum: nam adhuc manet occultum finito judicio, & lata sententia absolutoria; quia vel reus absolvitur definitivè, & tunc nullum est dubium; aut absolvitur ab instantia, seu ab observatione judicii; & tunc adhuc res manet occulta sicut prius, etenim per illam sententiam interlocutoriam id judicium est terminatum, ac sublata infamia ex deductione in forum orta. Hoc enim discrimen tantùm intercedit inter absolvi definitivè, & solùm ab instantia, seu observatione judicii (ut latè discurrit Covarr. *lib. 1. var. resol. c. 1. nu.* 8.) quod in priori casu nunquam potest id crimen iterùm in judicium deduci; At in posteriori potest quidem sed ex novis indiciis, novisque probationibus. Quare

in utroque casu id judicium omninò terminatum est, & res in pristinum statum redacta. Ita Doctores citati, & præcipuè Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 34. n. 57.* & Bossius, qui *n. 44.* optimè observat, quòd si post obtentam ab Episcopo dispensationem existente crimine occultum idem crimen deindè detegatur, & ad forum contentiosum deducatur, dispensatio facta non solùm proderit in foro conscientiæ, ut ajunt Tolet. *in summa lib. 1. c. 89. n. 5.* Garz. *d. cap. 11. num. 51.* sed à pio, & benigno Episcopo, aut altero Judice etiam pro foro exteriori admittenda est, ita Henriquez *lib. 14. summ. cap. 21. §. 1. littera X, in textu, & comm.* & Campanilis *d. cap. 32. num. 144.* quia (inquit Henriquez *in com.*) quod Trid. ait pro foro conscientiæ, videtur restringi quantum ad absolutionem peccati, aut censuræ reservatæ, non autem quantum ad dispensationem super irregularitate, aut suspensione.

Sup. hoc supra in Res. 19. §. Sed ad medium, vers. Obitur tamen.

RESOL. XXIV.

An si delictum fuerit deductum ad forum contentiosum, & probatum, post judicium finitum, & delictum punitum possit Episcopus adhuc uti facultate Concilii?

Et si reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cum onere se præsentandi toties quoties, an tunc Episcopus non possit uti facultate hujus Decreti. Ex par. 7. tr. 8. Res. 88.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Suarez *de Cens. disp. 41. sect. 2. num. 5.* Bonacina *de Cens. disputat. 7. quæst. 5. punct. 1. nu. 6.* & alii, quos ego citavi *in parte 4. tract. 2. resol. 97.* quibus nunc addo Sanctarellum *tract. de Hæresi cap. 5. dub. 6. nu. 29. in fine*, & Castrum Palaum, *tom. 1. tract. 4. disp. 4. puncto 3. §. 5. num. 17.* Probatur hæc opinio, quia evidens est, illud delictum notorium esse, & publicum; siquidem est in judicio probatum: ea autem, quæ sic probata sunt, notoria sunt, ut multis relatis Mascard. probat *concl. 1101. num. 13. & concl. 1296. n. 15.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 36. Glossa 2. nu. 44.* Menoch. *de arbitr. cas. 116. num. 6.* Item illud delictum est cum effectu ad forum contentiosum deductum; siquidem ibi est probatum, & punitum. Ergo non comprehenditur sub hoc privilegio. Probo consequentiam, quia privilegium est de delicto occulto, neque ad forum contentiosum deducto, cujus contra est tale delictum. Item absolutio, quæ *in supra cap.* conceditur; est solùm pro foro conscientiæ: at delictum sic manifestum, & publicum non solùm indiget absolutione pro foro conscientiæ, sed etiam pro exteriori. Ergo sub hac concessione tale delictum non fuit comprehensum.

Quæ nunc hanc sequuntur, in Res. 1. post seq. §. Sed ad medium & in duobus §§. sequ. & in toto §. 3. ea loco dictorum à 50 §. Quand totum & si placet loge totum, et totum, & non pigebit à hoc infra in Res. 99. §. ult.

2 Sed licèt supradicta opinio sit satis probabilis, contrariam etiam probabilem esse existimo cum doctoribus *in d. resol. 97.* à me citatis; quibus addo Caspensem *in curs. Theol. tomo 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. nu. 116.* Bossium *de Jubilæo sect. 1. cas. 19. §. 3. n. 46.* Sanctarell. *tract. de Hæresi, cap. 5. dub. 6. nu. 29.* & me citato Marchinum *de Sacram. Ord. tract. 1. parte 9. diffic. 4. n. 11.* Et ratio est, quia intentio Concilii fuit conservare auctoritatem Judici, ad quem spectat de delicto illo cognoscere, & non concedere delicta publica, ad hoc ut publicum scandalum caveatur; verùm in hoc eventu utrumque damnum evitatur: Nam auctoritati Judicis nil detrahitur, cùm jam functus sit suo officio delictum illud puniendo: cessat etiam publicum scandalum punitione illa humiliter tolerata à delinquente, cùm per illam purget delictum, & satisfaciat Reipublicæ ex eo delicto offensæ, ergo nil obstabit, quominus possit Episcopus dispensare; & ita fuisse sæpè observatum in simili casu, testatur Avila se vidisse, nempè impendi absolutionem per Bullam ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum finito jam judicio.

3 Undè Joannes Machadus *de perf. Confess. to. 2. lib. 4. parte 6. tract. 12. docum. 4. num. 4.* sic ait: *Si despues que el delito se reduxo al fuero exterior, y alli se castigo, pueda el Obispo absolverle, ò dispensar en la irregularidad que del resultò es tambien dudoso, y controverso entre los DD. Algunos sienten que si porque ya entonces cessa la razon de la prohibicion; conuiene à saber, que no se impidiesse la satisfacion publica con la absolucion del Obispo. Otros dizen que no; fundados en que ya esta el delito deduzido al fuero exterior, y esto basta, para que el Obispo no pueda absolverle.* Ita ille. Igitur; ut dixi, utramque sententiam probabilem & tutam esse puto, & ita putat etiam Trulleuch. *in Decalogum tomo 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. n. 9.*

4 Notandum est tamen hic, quòd si reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum, sed eductus è carcere cùm onere se præsentandi toties, quoties, tunc Episcopus non potest uti facultate hujus decreti. Ita declaravit Sacra Congregatio, quam adducit Marchinus *loco citato num. 10.* Garzias *de benef. parte 7. cap. 11. num. 47.* & novissimè Barbosa *de Potestate Episcoporum par. 2. Alleg. 39. n. 35.*

Sup. hoc infra in Res. 26. cum hoc in seq. §. Sed contrarium.

RESOL. XXV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, & jam finito judicio punitum.

Et quæritur, quando verò dicitur delictum deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit dispensare. Ex part. 4. tr. 2. Res. 97.

§. 1. NEgativam sententiam docet Barbosa *de potestate Episcop. part. 2. allegat. 39. num. 35.* ubi citat Guttierrez, Rodriquez, Suarez, & Bonacinam; quibus ego addo Sayrum *de cens. lib. 4. cap. 17. num. 23.* Garsias *de benefic. tom. 2. part. 7. cap. 11. num. 50.* Bartholomæum de Vecchis *in praxi Novitiorum disp. 9. dub. 16. in fine.* Ratio est, quia non potest negari, quòd delictum non fuerit deductum ad forum contentiosum, nec deindè occultum, immò publicum. Nam quæ probantur in judicio, appellantur publica. Sed Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 6.* facultatem dispensandi super irregularitate concedit Episcopis in casibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum, nec ullam adhibet distinctionem, ergo, &c.

Sup. hoc in R. præced. §. in aliis ejus punctis.

2 Sed ego puto contrariam sententiam esse probabilem, & tutam in praxi, quam tuentur Gaspar. Hurtado *de irregul. disp. 2. difficult. 20. num. 58.* Sebastianus à Bononia *in tract. de electione part. 2. cap. 4. dub. 71. num. 13.* Avila *de cens. part. 7. disp. 10. dub. 7.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 21.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 5.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. num. 29. vers. 6.* & alii. Ratio est, quia in dicta dispensatione super irregularitate, de qua loquimur, non turbatur tribunal judicis, quod vitare intendit Concilium Tridentinum dicta exceptione, nam intentum Concilii fuit conservare authoritatem judicibus; sed in nostro casu nihil authoritati detrahitur judicis, quia jam functus est judicio suo, ergo, &c. Deindè Concilium ideò requirit delictum esse occultum, ut vitetur publicum scandalum; sed hoc cessat per punitionem factam per judicem, humiliter toleratam à delinquente; ergo, &c. ex quibus patet responsio ad argumentum pro prima sententia adductum.

3 Quando verò delictum dicatur deductum ad forum contentiosum, ut Episcopus non possit dispensare super irregularitate, Riccius *in praxi tom. 1. resolut. 449.* putat ubi primùm citatio facta fuerit; sed tu tene dici delictum deductum ad forum contentiosum post litis contestationem.

Sup. hoc supra in Res. 20.

RESOL. XXVI.

An Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformat. *possit dispensare cum reo, qui accusatus in suo tribunali transegit cum fisco, vel cum parte?*

Et deducitur, quòd post sententiam condemnatoriam, finito judicio, & reo punito absque dubio Episcopus potest dispensare, nisi reus sit infamis.

Et quid, si reus fuerit absolutus etiam falsis probationibus?

Et advertitur, quòd etiam si judicium non fuerit per sententiam definitivam, aut interlocutoriam finitum, & determinatum, sed intermissum & derelictum, eo quòd accusator per annum tacuerit, potest Episcopus dispensare.

Idem est, si saltem per aliquod tempus constiterit, actorem in probatione non progredi. Ex p. 10. tr. 12. & Misc. 2. Res. 33.

§. 1. CAsus est practicabilis, & de illo ego sæpissimè interrogatus fui: affirmativè respondet Genuensis *in praxi, cap. 67. num. 6.* ubi sic ait: Sed quid si aliquis non fuit absolutus, neque condemnatus, sed transegit, seu se composuit cum Curia? Et dicendum est, delictum non dici amplius deductum ad Forum contentiosum, quia transactio imponit finem liti, & habet vim rei judicatæ, *leg. Fratris leg. Non minorem C. de transact.* & sufficit, quòd inquisitus non reperiatur condemnatus; nec dubium est, quòd condemnetur, dummodo transactio non fiat in casu non transigibili; quia tunc induceret confessionem, & probationem delicti, *leg. 1. & 2.* ubi Gl. *ff. de his, qui sibi mortem consciverunt, leg. fin. ff. de prævaricat.* Jason. *in leg. transigere, Cod. de transact.* & probationes, & confessiones factæ in judicio inducunt notorium. Hæc Genuensis; & post illum hanc sententiam tenet Antonius Raguccius *in Vas. Eccles. Discipl. tit. de Episcopis, quæst. 10. num. 11.* sic asserens: Non dicitur deductum ad forum contentiosum in hoc sensu, si Reus fuerit absolutus etiam falsis probationibus, Navarrus *cap. 27. num. 335.* neque si non fuit absolutus, nec condemnatus, sed se composuit cum Parte, & Fisco, si delictum est transigibile, adhuc tamen Episcopus dispensat. Ita ille.

Sup. hoc supra in R. 24. § Sed ego ad illu. 6.

2 Sed contrarium tenet Squillante *de Privil. Cler. cap. 4. num. 166.* in fine, stante declaratione Sacræ Congregationis adducta à Garcia *de Benef. tom. 2. part. 7. cap. 11. num. 47.* ubi testatur, statuisse non posse uti beneficio dicti Concilii Tridentini illos, qui ratione alicujus delicti non fuerunt absoluti, neque condemnati, sed dimissi cum promissione de se præsentando, cùm delictum sit jam deductum ad forum contentiosum. Quod etiam docet Marchinus *de Sacrament. Ordin. part. 6,*

par. 6. cap. 5. difficult. 4. nu. 10. ubi sic ait. A fortiori deducitur post sententiam judicialem absolutoriam à crimine, de quo quis accusatus fuit, posse ab Episcopo dispensari, & promoveri ad Ordines. Quod est extra omnem controversiam. Verùm, si Reus non fuit absolutus definitivè defectu probationum; sed dimissus cùm onere se præsentandi toties, quoties, tunc non potest uti beneficio hujus Canonis ex Decreto Sacræ Congregationis.

3 At aliquis in favorem Genuensis posset dicere, non deesse Doctores asserentes, Reum punitum, nisi sit infamis, post sententiam elapso strepitu judiciali ab Episcopo posse dispensari, & ad ordines evehi. Ducor; quia licèt hujusmodi delictum sit publicum, & deductum ad forum contentiosum, tamen non generavit infamiam, ut supponimus. Cur ergo arceri debet ab Ordinibus Sacris? Nam intentio Concilii fuit, limitare Episcopis hanc facultatem dispensandi in casibus ad forum contentiosum deductis, ne judicium sæcularium, vel Ecclesiasticorum authoritas diminueretur, vel perturbaretur: sed finito strepitu judiciali, & delicto punito, cessat omnis occasio perturbationis, ergo liberum erit Episcopo dispensare, & ordinare, si ita expedire judicaverit. Et pro hac sententia plures adduxi *in part. 4. tract. 2. resol.* 97. quibus nunc addo me citato Marchinum *ubi suprà, num.* 51. & me etiam citato Martinum de Sancto Joseph *in Man. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 20. de Pœnitent. num.* 9. vide etiam Sanctarellum *de Her. cap. 5. dub. 6. num. 68.*

4 Itaque si post sententiam condemnatoriam finito judicio, & Reo punito potest Episcopus dispensare secundùm sententiam supradictorum Auctorum: idem dicendum videtur in casu nostro: nam per transactionem cùm Parte, vel Fisco judicium est finitum, & strepitus judicialis cessavit: ergo cessat omnis occasio perturbationis: ergo liberum erit Episcopo, si vult, cum dicto Reo dispensare, si delictum non generavit infamiam. Verùm Tu cogita: nam Ego observo, quòd illud caput 67. in quo Genuensis docuit hanc sententiam in editione Romana 1609. posteà in alia editione Romana anno 1638. non fuit impressum; forsitan quia docebat hanc doctrinam, & alia, quæ etiam mihi non placent.

5 Notandum est tamen hic obiter, quod ex Campanili & Bonacina, & Bossius *de Jubilæo, sect. 5. cas.* 10. §. 3. *num.* 43. advertit, quòd etiamsi judicium non fuerit per sententiam definitivam, aut interlocutoriam finitum, & terminatum, sed intermissum, & derelictum, eo quòd accusator per annum tacuerit, potest Episcopus dispensare. Et hoc idem ait Barbosa in Conc. Trid. *sess. 24. cap. 6. n.* 37. saltem si post aliquod tempus constiterit, Actorem in probatione non progredi.

R E S O L. XXVII.

An Episcopi possint absolvere à casibus occultis vigore Decreti Concilii reservatis Papæ post dictum Concilium per novas Constitutiones. Ex par. 7. tr. 2. Res. 20.

§. 1. NEgativè respondet Floronus *de Cas. reserv. part. 1. cap. 4. §. 22. num.* 5. Garzias *de Benef. part. 11. cap. 10. num.* 122. & 123. & alii. Et ratio est, quia nova Constitutio absolutè reservando censetur derogare Concilio, cujus (inquit idem Garzias) non est necessaria expressa derogatio, maximè in lege contraria. Tum quia ita declaravit Gregorius XIII. quæ declaratio sic habet; Quærentibus, an hoc decretum locum habeat in casibus post Concilium Tridentinum ex nova lege Sedi Apostolicæ reservatis. S. D. Nost. Gregorius XIII. audit, relatione Congregationis, non habere locum respondit.

2 Ego contrarium teneo, quando in nova Constitutione non adest clausula sufficienter derogans huic Decreto Concilii. Ita tenet Bonacina *de Cens. disp. quæst. 3. punct. 2. num.* 1. Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. cap. 2. difficult. 1. num.* 24. Peregrinus *tract. de Duello, quæst. 33. num.* 5. Bossius *de Jubilæo sect. 1. cas. 10. §. 5. num.* 249. Gavantus *in Man. Epis. ver. Absolutio, numer.* 4. Suarez *de Pœnit. disput. 30. sect. 2. num.* 11. 13. & 14. Probatur hæc opinio, quia licèt Concilium verbo præteriti temporis utatur, extenditur tamen etiam ad futura propter naturam legis, cujus est proprium comprendere futura, ut habetur *cap. fin. de const.* & *ibid.* Doctores, & confirmatur ex *l. Arriani C. de hæreticis*, ubi habetur legem semper esse in viridi observantia, & semper loqui: Concilium autem Generale vim legis habet, tum quia Concilium concedit Episcopis dictam facultatem generaliter, non distinguendo inter reservationes præteritas, & futuras; ergo generaliter est intelligendum, *l. pretio, ff. de publ. in rem. act.* & *cap. solitæ, §. fin. de major. & obed.* Tum quia facultas absolvendi, quæ datur in Jubilæis extenditur ad peccata futura. Tum quia Concilium in dicto Decreto ponit regulam generalem circà reservationes Pontificias, ut nimirum intelligantur de criminibus publicis, non verò de occultis cùm limitatione in eodem decreto posita.

Tum demum, quia tam in reservatis, quàm in reservandis, est eadem ratio absolutionis, si sunt occulta, ac proindè debet in utrisque esse eadem legis dispositio; cur enim minor erit Episcoporum auctoritas in novis reservationibus, quàm in antiquis? Ad declarationem verò S. Pontificis respondet de illa non constare authenticè; vel debere intelligi, quando nova Constitutio in reservatione apponeret Clausulam sufficientem exprimentem derogationem dicti Decreti Concilii Tridentini. Hinc quæritur.

R E S O L. XXVIII.

An si quis ex aliquo justo impedimento non possit Romam personaliter adire pro absolutione à Summo Pontifice obtinenda, teneatur per epistolam recurrere ad Pœnitentiariam, vel possit ab Episcopo absolvi?

Et an si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus debeat absolvere ad reincidentiam?

Et in textu hujus Resolutionis explanantur causæ, pro quibus impeditus adire Pontificem possit absolvi ab Episcopo à censuris, suspensionibus, &c. Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Res. 23.

§. 1. TEneri recurrere ad sacram Pœnitentiariam, docet novissimè Pater Thesaurus *in praxi de pœnis p. 5. cap. 24. §. Respondeo tertiò, verb. Ampliæ tertiò*, sed citat Barbosam & Bonacinam.

2 Ego verò negativæ sententiæ adhæreo, quam ex Henriquez tuetur Avila *de cens. part. 2. cap. 7. disputat. 1. dub.* 6. asserens, quòd qui impeditus est ire personaliter Romam, non tenetur mittere Procuratorem pro absolutione, nec Epistolam. Et ideò apponam etiam hic verba Ludovici Caspensis *in Cursu Theologico tom. 2. tract. 25. disput. 2. sect. 12. num.* 134. sic asserentis. Ab excommunicatione reservata potest absolvere reservans, vel ejus successor, vel superior, vel habens potestatem delegatam, vel privilegia; Episcopus verò ex Tridentino potest absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, immò quando est publica excommunicatio, & excommunicatus est impeditus, ita ut non possit recurrere ad Papam, ex *cap. de cætero, de sentent. excommunic.* & ita tenet Navarr. *cap. 27. num.* 9. Hæc autem impedimenta sunt. Primò periculum mortis in itinere. Secundò infirmitas longa, etiamsi periculosa non sit, ex *cap. de his*, & *cap. quamvis*. Tertiò paupertas, nemo enim tenetur mendicare, ut ad Curiam vadat pro absolutione, nisi aliàs mendicus esset, tunc enim ire tenetur, nisi fortè mendicando se, uxorem, atque filios aleret, & ad hanc paupertatem reducitur obligatio alendi uxorem, filios, ac familiam proprio labore. Quartò, ætas sive senilis, sive puerilis, sive in puberibus. Quintò, sexus fragilitas, ut fœmina cujuscumque conditionis. Sextò, qui sui juris non est, sed alteri adstrictus, ut filiusfamilias, & servus, qui Papam adire non possunt, sine præjudicio parentis, vel domini. Septimò, curam animarum, vel temporale dominium habentes, quando timetur, quod per absentiam oves, aut vassalli detrimentum patiantur. Octavò, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non valent, sive etiam debilitas in membris, ut cæcus, & claudus: sive quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis legitimum judicetur. Et hæc omnia constant ex variis juribus, in quibus sic decernitur. Adde contra Navarrum *nu.* 89. quòd si excommunicatus impeditus est ex supradictis causis adire Papam, non tenetur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ ad absolvendum, sed satis esse non posse adire Papam, ut ab Episcopo absolvi possit, quia nullibi ampliùs requiritur, ut possit Episcopus absolvere: nisi quòd non possit Pontifex adiri. Hucusque Caspensis.

3 Nota tamen, hanc doctrinam procedere in aliis Censuris, videlicet suspensionis, & interdicti. Et si impedimentum non sit futurum perpetuum, Episcopus debet absolvere ad reincidentiam, id est cum cautione juratoria, ut cùm primùm potuerit, compareat coram Sum. Pontifice, mandatum Apostolicum recepturus, aliàs reincidat eo ipso; si autem impedimentum est perpetuum absolutè, & simpliciter absolvat.

R E S O L. XXIX.

An Episcopus vigore dicti Decreti possit absolvere ab excommunicatione contracta ob delictum occultum contra Bullam Clem. VIII. Ex p. 7. tract. 2. Res. 21.

§. 1. VIdetur negativè respondendum ex clausula derogatoria Constitutionis Clem. VIII. quæ est *in vers. ipsas verò civitates*, &c. ibi, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum, quibus personis, &c. Sed respondetur, quòd in clausula derogatoria nulla fit mentio de Conc. Trid. & ad revocandam dictam facultatem requiritur, ut specialis mentio fiat de illo, ut communiter docent DD. teste Covarr. *in lib. 4. variarum resolutionum, cap. 16. num. 6. vers. Item Decretales Epist. in fin.* Emanuel Roderic. *in suis quæstionib.*

cilij absolvere ab hæresi occulta; ergo neque dispensare super irregularitate ex ipsa hæresi occulta contracta. Major patet ex declaratione Clement. VIII. apud Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 19. quæst. 3. & c. 10. quæst.* 10. Gregor. XIII. apud Fulcum *de visit. lib. 2. cap. 31. nu. 2.* S. Pij V. apud Navarrum *in Manuali c. 27. num.* 275. & Illustrissim. Cardinalium apud Suarez *in 3. part. tom. 4. disp. 30. sect. 2. nu.* 11. Minor probatur *ex cap. cùm illorum, de sent. excomm.* ubi habetur, Episcopum non posse in his casibus dispensare, in quibus est illi prohibita absolutio, nam majora illis intelliguntur prohibita, quibus prohibita sunt minora. Cùm ergo Episcopis prohibita sit absolutio hæresis, prohibita etiam censetur dispensatio irregularitatis, eo quòd potestas dispensandi major vocetur potestate absolvendi ab excommunicatione. Et ita hanc sententiam extra dictos admodum RR. PP. tenet, & docet Suarez *in 3. part. tom. 5. de cens. disp. 1. sect. 43. num. 7.* Bonacina *de cens. disp. 7. quæst. 3. punct. 6. num. 11.* & Rodriguez *in summa, tom. 3. capit. 183. num. 5.*

4 Sed ego, his non obstantibus, contrariam sententiam tenui, & consului, quam docet Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 25. num.* 18. Garsias *de beneficijs, tom. 2. part. 11. cap. 10. num.* 85. & novissimè Filliucius *in qq. moral. tom. 1. tract. 20. cap. 9. n.* 246. ubi ait: Bulla Cœnæ tantùm revocat facultatem absolvendi, at de dispensatione nullum verbum. Cùm ergo sint res distinctæ, & independentes, non est facienda deductio ex una ad alteram. Nec obstant ea, quæ in contrarium adducuntur. Nam Lorca *in 2. 2. q. 11. art. 4. disp. 45. num. 9.* & alij quàm plures apud Sanchez *in sum. tom. 1. l. 2. c. 11. nu.* 27. negant majorem propositionem argumenti: putant enim hodie per Bullam Cœnæ non esse sublatam Episcopis authoritatem Concilij. Sed quidquid sit de hoc, ego concedendo majorem, nego consequentiam argumenti. Nec, ut observat Filliucius *ubi suprà, cap. cùm illorum*, contra nos est, immò favet nostræ sententiæ. Nam textus dicit, majus esse absolutionem, quàm dispensationem, ut patet legenti; ideòque vetita dispensatione, tanquam minori, intelligi etiam esse prohibitam absolutionem, tanquam majorem. At nos contra dicimus, vetita absolutione cùm sit majus, non prohiberi dispensationem, quod est minus, quod est notandum adversùs gloss. *ibi*, & alios qui corrumpunt illum textum.

5 Notent verò Confessarij circà præsentem materiam, quòd Azorius *part. 1. lib. 8. cap. 21. quæst. 8.* putavit illos, qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abjurare de vehementi, incurrere in hanc irregularitatem, ratione suspicionis vehementis de hæresi, & notoriæ quidem. Sed contrarium est tenendum cum Farin. *tract. de hæresi, quæst. 192. num.* 89. Sanchez *tom. 1. summ. lib. 2. cap. 25. num.* 12. Filliuc. *ubi suprà num.* 235. & alijs. Neque enim sunt irregulares, neque inhabiles ad officia, & beneficia. Nam cùm illorum hæresis non esset probata, seipsos purgarunt, & innocentes ostenderunt per abjurationem.

RESOL. XXXIII.

An Episcopi vigore hujus Decreti possint dispensare in irregularitate occulta hæresis?

Et an non solùm possit Episcopus dispensare quantùm ad usum Ordinum jam susceptorum, sed ut etiam ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quoscumque Hæreticos occultos ad Fidem reversos, & ab excommunicatione Summo Pontifici reservata jam absolutos? Ex part. 7. tr. 2. Ref. 25.

§. 1. NEgativam sententiam docet Suarez, & alij, quos citavi *in part. 2. tract. 15. ref.* 24. Sed meritò ibi affirmativam sententiam docui, quam me citato novissimè tenent tres docti recentiores, Trullench *tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 10. nu.* 4. Marchinus *de Sacramento Ordinis tractat. 1. part. 8. cap. 2. num.* 11. & Barbosa *de potestat. Episcop. in editione ultima, part. 2. allegat. 39. num.* 4. Idem etiam docent præter alios, à me, *ubi suprà* citatos, Bossius, *de iubilao sect. 1. cap. 10. §. 12. num.* 244. & ratio est, quia neque ea Bulla Cœnæ, neque ea alio Canone habemus hanc facultatem concessam Episcopis per Tridentinum fuisse illis revocatam; ergo manutendi sunt in sua possessione.

2 Nec valet dicere, quòd in nostra sententia Bulla Cœnæ revocavit Episcopis facultatem absolvendi ab hæresi occulta; ergo etiam censetur abrogasse facultatem dispensandi ab irregularitate. Nam respondeo negando consequentiam, non est igitur vera illa propositio: Qui non potest absolvere, non potest dispensare. Etiamsi dispensandi potestas sit major potestate absolvendi, siquidem, cùm illæ sint potestates disparatæ, ex una non infertur alia. Secundò, non procedit illa regula, ubi majus est permissum, & minus expressè vetitum: ut in casu nostro absolutio ab hæresi expressè vetita per Bullam Cœnæ: dispensatio ab irregularitate ei annexa est permissa; quia nullo Canone revocata.

3 Quæ omnia ita vera sunt, ut Episcopus non solùm dispensare valeat ab hac irregularitate quoscunque Clericos, etiam Diaconos, quantùm ad usum Ordinum jam susceptorum: nam hanc facultatem etiam ante Tridentinum habebant Episcopi, *cap. Salubèrrimum; & cap. convenientibus 1. quæstione* 7. Sed etiam ut ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quoscumque hæreticos occultos ad fidem reversos post peractam pœnitentiam, & ab excommunicatione Summo Pontifici reservata jam absolutos. Nam omnem hanc facultatem habent Episcopi à Trident. *d. sess. 24. cap. 6. de reformat.*

RESOL. XXXIV.

An dato, & non concesso, quòd judex propter sententiam sanguinis, morte etiam non sequuta, incurrat irregularitatem, possit obtinere dispensationem ab Episcopo? Et an Episcopus possit dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario omninò occulto?

Et docetur, quòd per homicidium omninò occultum, & quod nulla ratione probari possit in iudicio, neque in notitiam hominis devenire, nisi ex confessione ipsius occisoris, nulla incurritur irregularitas.

Et quæritur, an ignorantia invincibilis excuset ab irregularitate proveniente ex homicidio voluntario?

Et an homicidium factum ex rixa repentina inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo.

Ex quo sequitur, an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa repentina, gaudeat ejus Immunitate?

Et an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum iudicium, reum punitum, & pœnitentia peracta? Ex part. 12. tractat. 3. Misc. Resol. 6.

§. 1. IN Epistola quadam, quæ ea Germania ad me missa fuit, extabat etiam hoc, & alia dubia, de quo infra, & responsio prioris pendet ex illa quæstione, an Episcopus vigore Concilij Tridentini posset dispensare in irregularitatibus contractis ex defectu lenitatis, & ea homicidio iusto, & affirmativè respondet novissimè amicissimus, & doctissimus Pater Ioseph Ianuarius *de cas. reser. tom. 2. resol.* 70. *nu.* 112. ut sic *ait*. Et quia *in Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap.* 6. habemus, quòd Episcopus non potest dispensare in irregularitate occulta, proveniente ab homicidio voluntario, &c. quod idem est, ac homicidium illicitum, intentum, & volitum in se, secundùm Navarr. *cap. 72. nu.* 240. Covarr. *Clem. si furiosus part. 2. in init. & §. 1. nu.* 2. & nonnullos alios D. D. quos refert in irregularitate proveniente ea homicidio licito, & facto authoritate legitima, & iusta causa; sic irregularitas proveniens ex defectu lenitatis est dispensabilis ab Episcopo, tam in ordine ad judices, quàm in ordine ad alios ministros; tale enim non dicitur delictum, nec est contra sextum præceptum, ut patet. Ita Ianuarius. Vnde Pater Hieronymus Garsias *in Polit. Regul. to. 1. tr. 10. difficul. 6. dub. 6 punct.* 4. *nu.* 61. sic asserit. *Estando en el derecho antiguo; y en la explicacion que haze el Concilio Tridentino, muy probable es, que pueden los señores Obispos à sus subditos, y los Prelados de la Religion à los sujetos por derecho comun dispensar en la irregularidad, que resulta del homicidio voluntario iusto, sease qualquiera, assi oculto como notorio; y tiene lo expressamente Cajetano* in Summa verb. irregularitas in fine *y le sigue Navarro* in Manual. cap. 27. num. 240. vers. 3. vota, & *verb.* vota, *aunque en el* n. 194. & 118. *avia dicho lo contrario. Ambos Rodriguez, Manuel, y Hieronymo Toledo, Miranda, Covarruvias, Campanilas, Roccius Palanens, Sà, Medina, y otros que refieren, y siguen Candidus* ubi suprà *hablando de los Prelados de la Religion, Barbosa* in Pastor. part. 2. allegat. 39. num. 47. & de iur. Eccles. cap. 11. citato num. 153. *& in Collect. Concilij* sess. 24. cap. 5. de reformat. num. 31. *Marchino* ubi suprà num. 5. *y la tiene por probable Diana* 4. part. tractat. 2. resolut. 69. & 70. *Lesana* cap. 18. cit. num. 43. *Fr. S. Juan de la Cruz* in director. part. 2. de irregul. dub. 9. conclus. 1. *Vivaldus* in suo Candelabro aureo part. 2. titul. de irregul. §. de dispens. num. 326. *y en el* num. 227. *dize que assi se resoluio en la sacra Penitenciaria; es tambien esta opinion muy conforme à lo que dize S. Thom.* 1. 2. quæst. 88. artic. 6. ad 3. *donde prueba con S. Augustin, que el Iuez, ni el Advogado, no se dizen homicidas, en sus sentencias justas, pruebase esta conclusion, lo uno del derecho antiguo, y lo otro del nuevo, que es el Concilio. Del viejo, ò antiguo se prueba; por que el derecho antiguo, concedia à los Obispos, que dispensassen en el homicidio iniusto, quanto à obtener beneficio simple, con ser tan atroz; luego mas avia de conceder; respeto del homicidio justo. Pues solo se les prohibio el voluntario injusto, luego es visto conceder les la dispensacion del homicidio voluntario justo, quia exceptio firmat regulam in eodem genere. Verdad es que esta la costumbre en contrario de pedir dispensacion al Papa: Però como dize bien Miranda* tom. 2. 2. quæst. 8. artic. 8. *esto no quita la probabilidad desta opinion porque lo hazen ad majorem anima quietem.* Hæc omnia Pater Garcias loco citato. Idem docet Antonellus *de Regim. Eccles. lib. 2. cap. 8. num.* 16. & idem docet sapien-

pientissimus, & nunquam satis laudatus meus Caramuel *in Theol. Regul. part. 2. cap. 12. 196. & 197.* ubi extendit hoc ad Regulares, sic itaque asserit *Gregorius XIII. concessit Reformatori Generali Observantiæ Hispaniæ, & Abbatibus particularis Privilegium, ut dispensent in irregularitate, & suspensione qualicumque, excepta illa quæ procedit ex homicidio voluntario: quo etiam Privilegio fruuntur Abbates illi omnes, qui Bullam participationis habent.*

2 *Infertur, ergo ex vi hujus Privilegij dispensationem posse concedi quibuscumque Judicibus, & Justitiæ Ministris, cuicumque Chirurgo, vel Medico. Immò cuicumque militi si in bello justo militaverit, omnes istæ consequentiæ illatæ sunt olim in similibus casibus à Cajetano in Summa verb. irregularitas, Armilla ibidem. Covarruvias in Clement.* si furiosus de homicid. 2. part. §. 3. num. 7. Navarrus *cap. 27. num. 240. subscribit citatus Villalubus, & ordinis Diffinitores.* Hucusque Caramuel, sed ego alibi pluries de hac quæstione egi, & negativæ sententiæ tamquam probabiliori adhæsi, & nunc etiam adhæreo, unde rescripsi ad amicum interrogantem ex Germania dispensationem ad irregularitatem ex defectu lenitatis non ab Episcopo, sed à Summo Pontifice petenda esse. Vide Escobar *in Theol. moral. tom. 1. lib. 7. sect. 2. proverb. 51. nu. 616.* & alios communiter.

3 Secundum dubium à me propositum in dicta Epistola erat, an Episcopus possit dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario omninò occulto? difficilis sanè quæstio, & ad illam affirmativè respondet Hieroymus Garsia, *ubi suprà in politica Regulari tom. 2. tract. 10. diffic. ult. 6. dub. 5. punct. 4. numer. 29.* ubi sic ait. *Lo primero que Alfonso Castro* lib. 2. de lege pœnali cap. ultimo vers. 3. *dize que el homicidio omninò oculto, que no se puede probar con testigo alguno, que no tiene irregularidad anexa, y refiriendo esta opinion Miranda* in Manual. tract. 2. quæstion. 8. artic. 10. *la esfuerça tanto con apoyo, del derecho, y de lugares del mismo Concilio, que viene à concluyr con estas palabras: hæc sententia non est omninò improbabilis, neque in conscientia videtur damnandus, qui eam fuerit secutus, etsi contraria sit probabilior.*

4 *Pero sease lo que fuere desta probabilidad, por lo menos es comun opinion, que en el homicidio omninò oculto dicho, y à fortiori en la mutilacion de membro, pueden dispensar in foro interiori los Señores Obispos, y los Prelados de la Religion, assi lo tienen Navaro, Covarruvias, Rodriguez, Fr. Juan de la Cruz: y otros, que refieren, y siguen Villalobos,* ubi suprà tract. 21. diffic. 9. num. 10. *Lezana* tom. 1. cap. 18. num. 44. *Diana* 4. part. tract. 2. resolut. 87. & part. 7. tract. 11. *Bordonus* in Consil. Regular. Resolut. 41. num. 4. *Machado* tom. 2. lib. 5. part. 3. tract. 2. docum. 6. num. 2. *Miranda proximè citatus, razon es, por que el Concilio no hà innovando en este caso, cosa alguna, que solo abla en los lugares arriba citados del homicidio que se puede probar, y dezir se al fuero contencioso. Pero Peyrinis* tom. 1. *suorum Privilegiorum* Constitut. 2. Judij II. §. 29. num. 204. *limita esta Dotrina, y dize que no se hà de entender del que matò, por insidias per industriam asesinos, aut ex proposito; por que assi lo especifica el mismo Concilio, en la* sess. 14. cap. 7. *Con estas palabras. Qui sua voluntate homicidium perpetravit etiam si crimen id, nec ordine Judiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit. Con todo esto veo que los Dotores citados, no repara en esto, ante quieren aunque no se entiendan estas palabras del omninò oculto.* Ita Garsias.

5 Sed audiamus in re tam gravi etiam verba Fratris Bruni Chalsaingh. *de Privileg. Regul. tract. 4. cap. 4. propos. 1.* sic itaque asserit. *Si confessarius regularis potest dispensare super irregularitate homicidij voluntarij, omninò occulti: ut autem solvatur, notandum est duobus modis homicidium dici occultum, uno modo, quòd ita occultum est, ut à nemine possit in notitiam hominum adduci, nisi à solo occisore, secundo modo, quòd potest per alium aut alios ad notitiam hominum venire: opposito quidam respondent per tale homicidium omninò occultum non induci irregularitatem, hæc sententia est multùm probabilis, quam vide apud Mirandam* de Minist. Gener. jurisdict. quæst. 8. art. 10. *& ideò occisorem non indigere dispensatione. Sed quia contraria est probabilior, & communior, ideirò respondetur juxta eam posse confessarium antedictum dispensare super dicta irregularitate primo modò occulta, quoniam Episcopus potest super illa dispensare, ut tenent. Covar. Abbas, Castrens. & Angelus à citato Miranda allegati, & Bannes* secunda secundæ quæstione 40. artic. 2. dub. 4. *Vivaldus & alij, sed confessarius Regul. eadem quoad hæc facultate posset, ac Episcopus, ergo id similiter potest.*

6 *Nec objiciam Tridentinum vetare, & prohibere Episcopo dispensare super irregularitate homicidij voluntarij occulti: nam respondebitur Concilium loqui de homicidio non omninò occulto: sed tantùm de illo, quo ad judicium, & notitiam hominum deduci potest, & probarì, ut optimè respondet in eadem materia citatus Miranda: nec refert, quòd illud homicidium voluntarium sit justum, vel injustum, quia in utroque est par ratio.* Hucusque Chalsaingh, cui adde novissimè Iannuarium *de cas. reserv. part. 2. resolut. 70. num. 112.* qui citat Covarruviam.

7 Sed ego quid verò in hac quæstione sentiam, dicam breviter, homicidio omninò occulto quod probari non possit nullam incurri irregularitatem, etiam præter DD. citatos tanquam probabile admittit Possentius *Recollect. 99. moral. miscellan. pro Regul. subsect. 3. num. 16.* Rodriquez *tom. 1. quæst. 34. artic. 7.* & idem videtur sentire doctissimus Andreas Mendo *in Bullam Cruciat. disp. 37. cap. 6. nu. 70.* ubi contrariam sententiam vocat tantùm communiorem, & veriorem. Item clarè sentit Pellizzarius *in Manu Regul. to. 2. tractat. 9. cap. 3. sect. 4. num. 140.* ait probabile esse non incurri irregularitatem per homicidium omninò occultum, quòd scilicet nulla ratione probari possit in judicio, neque in notitiam hominis devenire, nisi ex confessione ipsius occisoris: & probat. Tum ex *cap. ex tenore de temp. Ordin.* ubi ait Alexand. III. Veruntamen quia peccatum occultum est, si promoveri voluerit, non debet aliqua ratione prohibere (est autem ibi sermo de delicto digno degradatione) tum quia irregularitas incurritur solùm in casibus expressis; in nullo autem jure expressum est, quòd per delictum omninò occultum incurratur irregularitas, nam jura, quæ dicunt irregularitatem incurri, quando culpa latet, vel quando delictum est occultum, non loquuntur de delicto, quod sit omninò occultum, immò Concil. Trid. *sess. 14. de reform. c. 6.* quòd possunt adduci in contrarium, loquitur de homicidio occulto, quòd scilicet non sit probatum in judicio, sed possit probari aliquo modo publicum, non autem de homicidio, quod sit omninò occultum, de quo loquitur Rodriquez, tum quia excommunicatus, aut suspensus ex delicto omninò occulto tenetur abstinere ab usu ordinis ne se prodat, ut dicunt omnes, teste Navarr. *cap. 27. num. 239.* sicque constat, Ecclesiam nolle pœnam eaternam infligere ob delictum omninò occultum, licèt enim excommunicatio incurratur statim ob delictum omninò occultum exterius commissum quoad privationem suffragiorum, quæ est occulta aut secreta, at non incurritur, quoad communicationem exteriorem, & participationem Sacramentorum, cum in tali causa excommunicatus possit se ingerere, ne prodat, ac infamet. Hæc omnia Pellizarius.

8 Verùm ego existimo prorsus contrariam sententiam tenendam esse, quam similiter olim docui, & nunc etiam doceo, assero itaque ex rationibus, & Authoribus à me alibi adductis homicidium penitus occultum inducere irregularitatem; concedo tamen probabiliter saltem speculativè loquendo cùm citatis Doctoribus, quibus adde Nicolaum Bravum *in tract. Monast. cap. 15. num. 4.* & Ludovic. Bail. *de triplici examine in addit. de conf. cap. 23.* Episcopum, & Superiores Regulares posse dispensare super dicta irregularitate, dummodo sit prorsus occulta, & non possit probari in foro exteriori, fateor tamen nihilominus negativam sententiam esse probabiliorem, & in praxi omninò sequendam. Vide Fragosum *de Republic. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 9. nu. 8.*

9 Sed obiter ego quæro, an ignorantia invincibilis excuset ab irregularitate proveniente ex homicidio voluntario? sententiam affirmativam probabilem esse in Suarez, & alijs putat Garsia *in Polit. Regul. num. 2. tract. 10. dist. 10. diffic. 6. punct. 1. nu. 2.* quibus non abhorret novissimè noster Pater Verricelli *tractat. de Miss. tom. tit. 25. quæst. 280. num. 7. & ad cap. cum illorum de sentent. excommunic.* respondent, quòd ibi Pontifex loquitur de ignorantia crassa, & supina. Sed hæc quidem opinio coniuncta cum altera de homicidio penitus occulto, de qua paulò ante diximus, si esset tanquam probabilis admittenda, ministri Datariæ, & Pœnitentiariæ pro dispensationibus in dictis irregularitatibus parum laborarent, nam plura homicidia committuntur penitus occultè, & quæ probari non possunt, & plura quando committuntur, licèt illa perpetrantes sciant esse peccatum, nesciunt tamen invincibiliter continere pœnam irregularitatis, & liberi essent à petendis dispensationibus, quod ego dixi in nostro casu, negandum omninò esse puto.

10 Tertium dubium, an homicidium factum ex rixa repentina inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo? asserunt aliqui esse homicidium casuale, si quis rixa, quæ repente suboritur, alium occideret, adhuc intendens occisionem, dum tamen antecedenter ad rixam animum occidendi non habuisset, sed ex Patre Suarez asserit Pater Andreas Mendo *in Bull. Cruc. disp. 37. cap. 6. nu. 67.* hanc esse nimiam ampliationem, & extensionem. Homicidium casuale est, quod non fit ex proposito: hoc est, ex voluntate occidendi; in casu autem præsenti ille homo directè habet occidendi voluntatem, quæ stat cum contentione repentè suborta, & hanc sententiam docet etiam novissimè Theodorus Amydenius *de Stylo Dataria, lib. 1. cap. 13. num. 16.* sic asserens, Hinc alia declaratio exponens verba non ex proposito, &c. Quòd illa verba ad homicidium illud, quod rixa committitur, nullo modo extendi possunt, quod enim non fit casu, vel vim repellendo, à contrario sensu fit ex proposito, igitur, qui in rixa, occidit, cùm armis rem gerat, quibus ut plurimùm fit occisio,

sio, ac proinde non caso, idest, non præter intentionem occidat, erit homicida voluntarius, etsi non præmeditatè homicidium comiserit. Adeò ut Doctores occidentem in rixa passim homicidam voluntarium appellent, & Io. Andreas, & Host. *in cap. de infantibus extra: de his qui fil. occid.* censent, Patres calore iracundiæ filios occidentes voluntarios esse homicidas: quod titulus ipse demonstrat, dum dicitur, tales sponte occidere, id ipsum stylus Signaturæ Pœnitentiariæ, comprobat, quæ cum ijs velut cum homicidis voluntarijs agit, non nisi de licentia Sanctissimi dispensando. Verùm tamen est, digniores esse venia, quàm illos qui præmeditatè occidunt. Hucusque Amydenius.

11 Probari potest hæc opinio à simili, nam Gregorius XIV. statuit, ne committentes homicidia intra Ecclesiam gauderent ejus immunitate. Quærunt D. D. an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa inopinata, gauderet immunitate, & negativè respondet. Ita amicissimus, & doctissimus civis meus Pater Tancredi *de Relig. tract.* 1. *lib.* 4. *disp.* 8. *q.* 5. *nu.* 18. Ianuarius *de casibus reseru. tom.* 1. *resolut.* 64. *nu.* 27. Bonacina *disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 26. *§.* 7. *nu.* 1. Farinacius *in append. cap.* 6. *nu.* 229. & ex nostris P. Delbene *de Immunit. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 4. *nu.* 2. nam Gregorius XIV. in sua Bulla sequitur absolutè, & non distinguit inter homicidium ortum ex rixa, vel ex condicto sui, & in nostro casu Concilium loquitur absolutè, de homicidio voluntario, & non distinguit, si proveniat ex risa inopinata, vel non. Ergo.

12 Verùm, his non obstantibus, non desunt Doctores asserentes, Episcopum posse dispensare, non solùm in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dictum est, sed etiam ex homicidio volito, non ex consilio aut matura deliberatione facto? sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis suprà allegatis: cùm qui per insidias, aut per industriam occiderit Proximum, de altari evelli debeat. Item illis: si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Ergo ut Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, ut homicidium sit factum animo deliberato: Ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, vel si fuerit deductum, jam cessarit strepitus judicialis, & ita hanc sententiam tenent Avila, Rodriguez, Peyrinus, Coninch, Machadus, & Marchinus, à me alibi adductus, quibus nunc addo Hieronymum Garsiam *in Polit. Regul. tom.* 2. *tract.* 10. *difficult.* 6. *dub.* 5. *punct.* 3. *n.* 16. ubi asserit; *Pueden assi mismo los dichos dispensar en el homicidio occulto voluntario cometido, no de proposito, ni con pensada deliberacion, sino ex motu repentino iræ, vel rixæ. La razon se toma del mismo Concilio, parcando el* cap. 6. *de la* sess. 24 *con el c.* 7. *de la* sess. 14. *donde se excepta el homicidio voluntario no como quiera, sino el cometido per insidias, mas ex proposito, luego en esta muestra el Concilio, que solo pretende exceptuar el homicidio, que se haze con animo deliberado, y consultado, y no el que se commette de repente movido de una colera repentina.* Ita ille, cui adde novissimè me citato Antonellum *de Regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 13. & me citato Squillante *de Privil. Episc. part.* 3. *cap.* 8. *num.* 13. Ad rationem verò superius adductam respondeo, plures Doctores docere contrariam sententiam. Ita me citato docet Angelus Donatus *de Asylis Resolution.* 11 a. & alij.

13 His itaque suppositis ex supradictis opinionibus, ego puto priorem negativam esse probabiliorem, secundam verò affirmativam sua non carere probabilitate.

14 Quartum dubium, an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum judicium, reum punitum, & pœnitentia peracta? Aliqui affirmativè respondent, & ita præter Henriquez, Avilam, Reginaldum, & alios à me alibi adductos tenet novissimè Ludovicus Buil. doctor Parisiensis, qui edidit eruditum opus de Triplici examine *in append. de conf.* §. 24. ubi sic ait: *Dubitatur etiam de irregularitate ortâ ex ijs, quæ deducta sunt ad forum contentiosum. Intelligendum verò est, Episcopum non posse dispensare, quamdiu viget accusatio & litis prosequutio. Nam si terminatum sit judicium, & reus satisfecit pœnam delicti luens, aut sustinens, poterit per Episcopum dispensari: Nam intentum Concilij, fuit servare judicium authoritatem, quæ tota, & integra servata est, ubi reus pœnam sustinet:* Ita ille, cui etiam nunc adde doctum Patrem Iosephum Ianuarium *de Cas. reseru. part.* 2. *resolut.* 79. *num.* 103. & me citato Garsiam *in Politic. Regul. tom.* 2. *tract.* 10. *difficul.* 6. *dub* 5. *punct.* 2. *num.* 17. & me citato Martinum de Sancto Ioseph *in man. Confess. lib.* 1. *tract.* 20. *de Pœnit. num.* 9. & me citato iterùm Garsiam *Theolog. moral. tract.* 1. *disput.* 1. *dub.* 3. *punct.* 5. *num.* 17. & me citato Andream Mendo *in Bull. Cruc. disput.* 23. *cap.* 6. *num.* 71. Idem docet Antonius Escobar. *in Theolog. moral. tractat.* 4. *exam.* 6. *cap.* 5. *§.* 6. *num.* 155. Fragosus *de Repub. Christ. tom.* 2. *lib.* 8. *disput.* 18. §. 4. *nu.* 55. Antonius Francis. *in pastor. tract.* 1. *q.* 2. *nu.* 25. Chassaingh *de Privileg. Regul. tract.* 2. *cap.* 8. *prop.* 7. Vndè ex his apparet, quàm immeritò hanc sententiam quidam Religiosus his diebus vocaverit improbabilem. Et hæc omnia in responsionem supradictorum dubiorum, quæ ex Germania proposita mihi fuerunt, novissimè rescripsi.

RESOL. XXXV.

An irregularitas contracta ex defectu lenitatis sit dispensabilis ab Episcopo, vel Prælato Regularium?

Et an Commissarius Cruciatæ possit in prædicta irregularitate dispensare? Ex part. 4. tr. 2. Res. 69.

§. 1. Negativam sententiam docent penes Barbosam *ubi infrà*, decem Doctores, quibus ego addo Præpos. *in* 3. *part. quæst* 5. *de irregularitate, dub.* 13. *num.* 112. Mauritium Alzedo *in praxi Episc. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 46. Franc. Leo *in Thesaur. fori Eccles. par.* 2. *cap.* 8. *num.* 32. Petrum Corneio *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. disp.* 11. *dub.* 3. Bonacinam *de cens. disp.* 7. *q.* 4. *punct. ult. num.* 13. Hurtadum *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 20. *nu.* 66. Avilam *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 5. *dub.* 1. Bannex *in* 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. *part.* 1. *in fin. dub.* 2. Tanner. *in* 3. *part.* 6. *quæst.* 10. *dub.* 11. *num.* 113. quia in Concilio Trident. solùm conceditur irregularitas ex delicto, sed hæc irregularitas non est ex delicto: ergo, &c.

2 Non desunt tamen DD. affirmativam sententiam tenentes, ut Emmanuel Rodriguez, Covarr. Campanilis, Vivaldus, Medina, quos citat & sequitur Barbosa *de potest. Episcopi part.* 2. *allegat.* 39. *num.* 47. quibus ego addo Novarium *in novo jure Pontif. conclus.* 8. *nu.* 3. Prazam *de delictis lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 11. Emmanuel Sà *ver. irregularitas ex occisione licita, n.* 5. & Hieronymum Rodriguez *in compend. qq. regul. resol.* 81. *nu.* 3. *& resol.* 52. *n.* 22.

3 Quid ego sentiam, dico breviter. Secunda opinio est probabilis, sed prima est probabilior, & sequenda. Verùm quoad Prælatos Regulares puto secundam opinionem tenendam esse, nam, ut affirmat Avila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 5. *dub.* 1. *conclus.* 2. Cajetanus *in* 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 8. *ad* 2. Mercerus *de Sacram. in* 3. *part. D. Thomæ quæst.* 24. *dub.* 9. *in fine* & alij, qui habet privilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario, potest dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis. Sed tale privilegium habent Prælati Regulares circà suos subditos, ergo, & ita in terminis nostram sententiam tenet Villalobos *tom.* 1. *tractat.* 21. *difficult.* 28. *num.* 10. Filiucius *tom.* 1. *tract.* 19. *cap.* 10. *num.* 282. & novissimè Lezana *in summa quæst. regular. cap.* 18. *num.* 43. nisi tale privilegium fuerit concessum vivæ vocis oraculo. Hinc observat Avila *loco citato*, & optimè, quòd, Commissarius Cruciatæ potest in dicta irregularitate ex defectu lenitatis dispensare, quia in ejus commissione dicitur, *& super quacunque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario*, quod est valdè notandum.

RESOL. XXXVI.

An Episcopus vigore Concilij Tridentini possit dispensare in irregularitate contracta à ministris justitiæ ex defectu lenitatis?

Et notatur, posse Prælatos Regulares dispensare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circà suos subditos. Ex part. 7. tr. 2. Res. 26.

§. 1. Ego *in part.* 4. *tract.* 2. *Resolutione* 69. *&* 70. plures Doctores adduxi negativam, & affirmativam sententiam sequentes; & ideò me etiam citato sic asserit novissimè Machadus *de perfecto Confess. tom.* 1. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 8. *nu.* 2. (*Comencando pues los Obispos, digo, que es question gravemente controversa entre los Dotores, si puedan dispensar en la irregularidad, que, ex defectu lenitatis, contraen por causa del homicidio justo los juezes, y demas ministros de justicia, accusadores, testigos, &c. y los demas de que hemos tratado, que concurreren, y cooperan al homicidio justo. Esta question es tan dudosa; por no aver Derecho que la determine: que viene à ser comun contra comun. Si bien mas recebida la negativa, la qual tienen Navarro, Suarez, y mas de veinte Authores; fundados en que la facultad, que el Concilio Tridentino concede à los Obispos para que puedan dispensar en las irregularidades ocultas, y no deduzidas à juyzio, se entiende en aquellas, que provienen de alguna culpa; pero no en las que nacen de defetos, y acciones inculpables, como son las que contraen los ministros de justicia, accusadores, testigos, &c.*

2 *La parte affirmativa defienden Cayetano, Barbosa, y otros Clasicos Autores; fundados tambien en la misma facultad, que el Concilio concede à los Obispos, para que puedan dispensar en todas las irregularidades, que nacen de delitos ocultos, excepto el homicidio voluntario. De manera, que no siendo homicidio propriamente (segun consta de dotrina de San Augustin, y Santo Thomas.) el que es justo, juzgan, que por esta razon podran dispensar en el los Obispos.*) Ita ille.

3 Puto igitur, utramque sententiam satis probabilem esse. Et ratio affirmativæ sententiæ desumitur ex hoc Decreto Concilij, ubi conceditur Episcopis facultas dispensandi in omni-

omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus; excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario. Atqui homicidium ex defectu lenitatis non dicitur propriè homicidium homicidium enim est factum injustum lege humana, & divina prohibitum, ut ex S. Augustino *lib.1. de libero arbitrio, c.4.* tradit Sanctus Thomas *2.2. q. 64. art.6.* Ergo Episcopus in homicidio justo poterit dispensare. Et ita hanc sententiam me citato tanquam probabilem admittit etiam novissimè Stephanus Baunius Societatis Iesu *in Theol. moral. tom.2. tractat.11. q.59. §. dico sexto, ver. Et tamen contraria opinio.*

4 Nota tamen hic obiter cum Caspensi *in Cursu Theologico tom.2. 5. disput. 5. sect.13. num. 94.* posse Prælatos Regulares dispensare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa suos subditos, quod ego alibi satis probavi.

R E S O L. XXXVII.

Quidam minister justitiæ ex timore cujusdam Magnatis non impedivit homicidium ab illo perpetratum, quare quæsitus à me, an super irregularitatem contractam possit dispensationem obtinere ab Episcopo vigore Concilij Tridentini sess. 24. c.6.

Ex quo rursus inferuntur alij diversi casus, videlicet pro Medico, Rege, Gubernatore subditis, custodibus viarum, Domino, patre, marito, tutore, curatore, pædagogo, Advocato, Procuratore, & teste, pro quolibet eorum est difficultas in textu hujus Resolutionis, an incurrant irregularitatem pro homicidio, vel mutilatione sequuta ex eorum omissione, negligentia, & injuria. Ex part.10. tr.11. & Misc.1. Res.20.

[illegible]

§. 1. Communiter doctores asserunt: si teneris ex justitia homicidium impedire, te irregularem fore, non impediendo, cùm possis. Sic Navarrus, *cap.27. n.231. & 233.* Henriquez *lib.14. c.12. num. 10.* Emanuel Rodriguez, *verb. irregularitas, cap.178. concl. 4. & 5.* Suarez *disp.46. sect.4. n.3. & 5.* Avila *7. par. disp.6. sect. 2. dub.7. concl. 1. & 2.* Toletus, *lib.1. c.83. n.4.* Bonacina, *de irregularitate, disp 7. q.4. punct.8. num.37.* & alij apud ipsos. Et probatur, quia causa moralis es homicidij; ut dicitur *in cap. Non inferenda & cap. Qui potest. 23. q.3.* ibi. *Qui potest obviare, & perturbare perversos, & non facit; nihil est aliud, quàm favere impietati eorum: neque caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare.* Et *in cap. ult. ejusdem causæ, & quæstionis,* dicitur. *Qui desinit obviare, cum possit; consentit.*

2 Ex his infertur primò, irregularem fieri Medicum, publico, vel particulari stipendio conductum; si ejus ommissione, negligentia, aut ignorantia infirmus moriatur; undè talis dicitur à Medico occidi, argumento, *Omnis utsit: distinct. 50.* Et ratio est, quia ratione stipendij tenetur ex iustitia. Quod etiam procedit, quamvis Medicus infirmum deserat, eò quòd mercedem ei non solvit; quia postquam semel curam infirmi suscepit, perseverare tenetur: nam contractus, qui in initio sunt voluntarij, post factum sunt necessarij: & præcipuè cùm post infirmi convalescentiam, vel mortem possit stipendia, & sumptus exigere. Neque excusatur ex copia aliorum medicorum, qui vocari possunt, nisi ipse alium æquè peritum advocet, quem pro seipso substituat. Nec similiter excusabitur, si infirmus nolit ei obedire; licèt enim tunc peccet ægrotus nolendo medicamenta sumere, undè si moriatur, sibi soli debet imputari, quia tamen in hoc casu tenetur Medicus invitum curare, in culpa erit si, invito ægroto, Medicus opportuna non dederit ex Glossa, *in principio, dist. 83.*

3 Infertur secundò; irregularem etiam esse Regem, & Gubernatorem, ob cujus omissionem, & incuram subditus occiditur, aut mutilatur; cùm lege justitiæ teneatur eum defendere. Et idem erit de subditis, qui ratione subjectionis, superiores suos defendere tenentur, si eos occidi permittant: argumento *cap. Reg. cap. Administratoris 23. quæst. 5.* est ergo de jurejurando *c. de form. 22. quæstion. 5.* Idem dico de illis, qui stipendio assumpserunt custodiam viarum; si culpabiliter viatorem occidi, aut mutilari permittant. Similiter est irregularis, qui ex promissione se obligavit ad defendendum alterum, si ejus defensionem omittat, & ille occidatur; quod est intelligendum de obligatione mercenaria, quia si obligatio liberalis sit, aut jactatoria, irregularis non erit; quia hæc non inducit obligationem ex justitia, sed ad summum ex fidelitate. Idem est dicendum de domino erga servum; patre erga filium, marito erga uxorem, tutore erga pupillum, curatore erga minorem, pædagogo erga parvulum, si moriantur, eo quòd eis debita alimenta non administrent.

4 Infertur tertiò, idem esse dicendum de advocato, ac procuratore assumptum patrocinium dolosè deserentibus, si reus ob talem desertionem morte puniatur: immò etiam erunt irregulares si patrocinium non deserentes, ob eorum tamen ignaviam, vel imperitiam in defendendo, reus occidatur. Et idem est de teste in iudicium legitimè adducto; si veritatem taceat, & ob ejus silentium reus morte puniatur.

5 His tamen non obstantibus, probabiliter aliqui opinati sunt, non impedientes homicidium, non incurrere irregularitatem, etiam si ex justitia teneantur illud impedire; quia Textus in contrarium, ubi suprà, adducti, loquuntur tam de obligato ex iustitia, quàm ex charitate. Tum & præcipuè, quia esto non impediens maleficium, cùm possit, favere dicatur, & in illud consentire, non tamen favet directè, & propriè, sed interpretatione juris. Ideòque *in leg. Quid ergo vers. Certè, ff. de his qui notantur infamia* dicitur de hoc ommittente, Quodammodo fecisse videtur: quasi non perfectè fecerit. *Et in Regul., qui non facit 164. ff. de Regulis Iuris. Qui non facit quod non facere debet, videtur facere adversùs ea, quæ non facit.* Expende, non dixisse Textum absolutè, *facit*: sed, *videtur facere*. Verùm, stando in sententia affirmativa communi, Respondeo ad casum propositum non impedientem homicidium, ad quod tenebatur ex justitia; si ex timore hoc fecit, posse de irregularitate incursa dispensationem ab Episcopo obtinere. Et ita hanc sententiam docet Castrus Palaus, *tom.6, disp.6. punct.15. §.... num.6.* ubi sic ait: Superest dubium, An irregularitas, quæ contrahitur ob non impediendum homicidium, censenda sit irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali? Breviter responde, id sumendum esse ex intentione, qua moveris ad non impediendum. Si enim ex odio in personam non impedis; manifestum est, te esse irregularem ex homicidio voluntario; quia ex omissione vis ejus mortem evenire. Si autem non ex odio in personam, sed ex alio respectu, scilicet ex humano timore, negligentia, aut avaritia cessas homicidium impedire, nullatenus censendus es irregularis ex homicidio voluntario, sed casuali; quia præter tuam voluntatem evenit. Ita ille, qui citat Suarez, & Bonacinam, quibus ego, ut dixi, adhæreo.

R E S O L. XXXVIII.

An irregularitas ortu ex homicidio justo sit per Episcopum dispensabilis?

Et an Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis super irregularitate provenienti ex bello justo? Ex part. 4. tract. 2. Res.70.

§. 1. Negativè respondet Gavantus *in enchirid. Episcop. par. ver. irregularitas, num. 105.* Alzedus *in praxi Episcop. part.2. cap.6. num. 46.* Gutierez *in Can. quæst. lib. 2. cap.6. nu.170.* Corneio *ubi infra.* Molina *de justit. tom.4. tract. 3. disput. 79. num. 8.* Filliucius *tom.1. tract. 19. cap. 10. nu.281.* & alij communiter. Ratio est, quia Concil. Trident. *in sess. 24. capit.6.* tantùm concedit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate ex delicto. Aliqui tamen asserunt, Episcopum posse dispensare in irregularitate iustæ occisionis, quia hoc conceditur Episcopis in dicto loco Concilii, dum excipitur homicidium voluntarium, nam ibi sub nomine homicidij voluntarij excipitur tantùm occisio hominis iniusta, prohibita in quinto præcepto Decalogi, & ideò hanc sententiam tenet Barbosa *de potestate Episcop. part. 2. allegat. 39. num.47.* Bannez in *2.2. quæstion. 40. articul. 2. dub.4* Medina *in summa part.1. cap. 12. § 12.* Campanillis *in diver. jur. Can. rubr. 11. cap.23. n. 138.* Hieronymus Rodriguez *in compend. quæst. regular. resolut. 81. numer. 3.* Novarius *in jure novo Pontif. conclus. 81. numer.3.* & S. Ioan. de la Cruz *in director. part.2. irregular. dub.9. conclus.1.* probabilem esse docet, licèt & meritò, *in conclus.2.* negativam sententiam tanquam probabiliorem teneat. Verùm ego puto, Prælatos Regulares absolutè posse dispensare cum suis subditis super irregularitate proveniente ex bello justo, ut tenent Filliucius *loco citato,* & Hieronymus Rodriguez *in compend. quæstion. regular. resolut. 52. num. 23.* quia sub nomine homicidij voluntarij, ut suprà dictum est, & observat in specie Vega *en espejo de curas tom.2. cap.12. §. 32. numer. 325.* & alij, non includitur homicidium iustum, *como* (ait ipse) *el echo por los ministros de Justicia vel echo por lo soldados en guerra justa.* Et ita nostram sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Petrus Corneio *in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregul. disputat. 13. dub. 3. quæst.2.*

[illegible]

[illegible]

R E S O L. XXXIX.

An Episcopus possit dispensare vigore hujus Decreti in irregularitate contracta ex homicidio in bello justo?

Et docetur, Prælatos Regulares, qui habent privilegium dispensandi, excepta irregularitate orta ex homicidio voluntario, posse etiam dispensare in irregularitate orta ex homicidio in bello iusto, & ex alia ex defectu lenitatis incursa à Ministris Justitiæ. Ex part.7. tract.2. Res.27.

§. 1. Aliqui affirmant, aliqui negant Doctores, quos ego adduxi *in part. 4. tr. 2. resol. 70.* Et utramque sententiam ego puto probabilem, & ideò novissimè Machadus *de Perfecto Confess. tom.1. lib.1. part. 3. tract. 17. docum. 12. num. 3.* sic ait. *Quando la guerra es iusta dudan los Doctores si la irregula-*

[illegible]

gularidad, que en ella ſe contrae la puede diſpenſar otro que el Pontifice; por ſer de homicidio juſto y que procede, ex defectu lenitatis.

2 *Eſta queſtion es tan renida entre los Dotores, que vienne à ſer comun; aunque mas recibida, y demas Autores la parte negativa, de que ſolo el Pontifice puede diſpenſar en ella, pero no el Obiſpo; porque la facultad que el Concilio en el lugar referido le concede para que pueda diſpenſar, es en las irregularidades, que provenien de delito: mas no en las que ſe occaſion ſin el, como es el homicidio juſto. La affirmativa deſiendem otros muchos, fundados tambien en el miſmo lugar del Concilio; porque la exception que ne el haze de homicidio voluntario, juzgan que ſolamente contiene en ſi, y ſe deve entender de injuſto; pero no del juſto, ni de la irregularidad, que por el ſe contrae.* Ita ille, qui me citato, docet etiam Prælatos Regulares, qui habent Privilegium diſpenſandi excepta irregularitate orta ex homicidio voluntario, poſſe etiam diſpenſare in irregularitate orta ex homicidio in bello juſto, & ex alia ex defectu lenitatis incurſa à Miniſtris Iuſtitiæ, quod etiam obſervat Villalobos *in ſumma tom.1. tract.21. difficul.28. nu.13.* contracta ex homicidio in bello iuſto, ſic ait: *Es mucho de notar, que el que tiene privilegio para diſpenſare en las irregularidades, excepto la que nace de homicidio voluntario, puede diſpenſar en eſta: que debaxo de homicidio voluntario no ſe comprehende aquel que ſe haze juſtamente, porque eſſe no es, ſimpliciter, homicidio, como nota S. Thom. citando à S. Aug. y como eſtas irregularidades ſon como diſtintas en ſpecie, en la excepcion de la una, no ſe incluye la otra como dizen Cayet. Cordova, Armilla, y otros, y anſi los Prelados de las Ordenes Mendicantes, que tienen privilegio para diſpenſar con ſus ſubditos, excepto en la de homicidio voluntario, podran diſpenſar en eſta: y lo miſmo es en la del juez, y los demas que concurren juſtamente al juyzio de ſangre, por la miſma razon.* Ita Villalobos.

Sup. hoc fun. in R. 7 poſteà in aliis rimanno primo dicti §

3 Nota tamen, quòd poſt hæc ſcripta inveni noviſſimè Caſpenſem *in curſu Theologico tom.2. tract.25. diſp.3. ſect.12. numer.* 84. docere, Epiſcopum vigore Concilij Tridentini non poſſe diſpenſare in irregularitate contracta in bello, ſed opinio affirmativa ut diximus eſt ſatis probabilis.

Sup. hoc inf in R. 30 pro d ſinem, v. Non dimnum.

RESOL. XL.

An irregularitas, contracta ex mutilatione alicuius membri, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis, & quid de Prælatis Regularium?

Et an, qui alium excæcat, ſed oculum foras non eruit, non ſit mutilator, neque irregularis, neque qui fœtum antequam animetur, occidit Ex part. 4. tr.2. Reſ.71.

Sup. hoc in R. ſeq. & in tom. 4 tr. 7 R. 136. & lib. 4. ſed lege tam per totam.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib.1. cap. 10. nu.49.* qui citat Henriquez *lib.14. c.9. nu.3.* & ante illos Medina *in ſumma lib.1. c.11. §.12.* & rationem adducunt, quia Conc. Trident. *ſeſſ.24. c. 6.* ſola diſpenſatio irregularitatis ex delicto conſurgentis conceditur Epiſcopis, undè ſi non exciperetur, ibi irregularitas ex homicidio voluntario, cenſetur excepta, eo quòd non ſit ex ſolo delicto, ſed etiam ex ſignificatione. Sed irregularitas ex mutilatione eſt ex delicto & ſignificatione; ergo non cenſetur conceſſa eius diſpenſatio Epiſcopis; & ita hanc opinionem tenet etiam Franciſcus Leo *in Theſaur. fori Eccleſ. p.2. cap.8. nu.89.*

2 Sed contraria ſententia eſt communis, & illam tenent ſexdecim Doctores, quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſtate Epiſcopi part.2. allegat.38. num.49.* quibus ego addo Portel. *in dubijs Regularium ver. diſpenſare num.7. & 9.* Didacum de Arroio *de Sacram. cap. de irregular. num.10.* Homobonum de Bo-ois *exam. Eccleſ. part.1. tract. 12. cap.3. quæſt. 10.* Alzedum *in praxi Epiſc. part.2. cap.6. num. 2.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract.21. diffic.21. nu.2.* Hurtadum *diſp.2. de irregular. diffic.10. num.66.* Filliucium *tom.1. tract.20. cap.2. num.51.* Gavantum *in enchirid. Epiſc. ver. irregularitas, num.108.* Novarium *in jure novo Pontificio, concluſ.71. num.16.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 9. num. 73.* & Tannerum *in 3. part. diſp. 6. quæſt.10. dub.11. num.229.* Bartholomæum de Vecchis *in praxi novis. diſp. 9. dub. 17. num. 1.* Vt autem dicatur mutilatio membri, requiritur ipſius abſciſſio, itaque etiamſi aliquis debilitet membrum alterius, & ita quidem ut plenè mutilatus reddatur ineptus functionibus Ordinum, propter quod reddatur irregularis, ipſe tamen non contrahet irregularitatem, ſed ad hoc requiritur, ut membrum abſcindat, & quidem vivum. Ita Præpoſitus, & multi ex Doctoribus citatis, & ideò ait Fernandez *in exam. Theolog. moral. part 1. cap.10. §. 24. num. 7.* qui alium excæcat, ſed oculum non foras eruit, non eſt mutilator, neque irregularis, neque qui fœtum, antequam animetur, occidit.

Sup. hoc in tom. 3 tr. 3 R. 64. in fine.

Sup. hoc membro vivo, in ſeq. Reſ. ſeq. Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. R. 64. §. ubi E. pertinens contentum in lin. penul. huius R. in tom. 5. tr. 5. R. 18.

RESOL. XLI.

An Epiſcopus vigore hujus Decreti poſſit diſpenſare in irregularitate orta ex mutilatione alicuius membri.

Et notatur, mutilationem membrorum inimici jam mortui non inducere irregularitatem, cùm membrum mortui non dicatur, nec ſit ſimpliciter membrum, utpotè carens anima, & vita, Ex part. 7. tr.2. Reſ.28.

§. 1. REſpondeo affirmativè cum Villalobos *in ſumma tom.1. tract. 21. difficult.21. num. 2.* ubi ſic ait: *En eſta Irregularidad que nace de homicidio voluntario, ſolo el Papa diſpenſa, aunque ſea oculto, como conſta del Concilio Tridentino. Mas eſto no ſe ha eſtender la mutilacion, aunque, en otras coſas ſe equiparan en derecho, y aſſi puede el Obiſpo diſpenſar con el que mutilò voluntariamente, ſiendo el delito occulto y lo declararon los Cardenales, como refiere Marcilla, y Suarez. La razon es, por que las palabras del Concilio ſe han de interpretar, eſtrechamente, por ſer materia de reſervacion, que es odioſa.* Ita Villalobos.

Sup. hoc in R. precenti, & in tom. 4 tr. 3 Reſ. 136 & lib. 4 ſed lege eam per totam.

2 Dicendum eſt igitur, licere Epiſcopo diſpenſare in quacunque irregularitate, orta ex cujuſuis membri occulta mutilatione. Ratio eſt: quia Tridentinum ſolùm prohibuit diſpenſandi facultatem in irregularitate orta ex homicidio: ſed mutilatio non eſt homicidium: ergo Epiſcopus poterit in illa diſpenſare: exceptio enim firmat regulam in contrarium, Vndè venit refellendus Franciſcus Leo *in Theſ. fori Eccleſ. part. 2. cap. 8. n. 8.* & Sanchez cum aliis per eum relatis, dum *lib. 1. Operis Moralis, cap.10. num.49.* docet, ex eo, quod mutilationis irregularitas non ſolùm ſit ex delicto, ſed etiam ex defectus ſignificatione, id eſt, ex defectu perfectæ lenitatis; idcircò Epiſcopis hanc facultatem non competere. cùm Tridentinum eiſdem Epiſcopis concedat facultatem diſpenſandi in ſolis irregularitatibus ex delicto. Nam, ut benè Garcias *numer.33.* quamvis ratio, & finis imponendi irregularitatem homicidio, & mutilationi, ſit ſignificatio perfectæ lenitatis Chriſti Domini; tamen iſta irregularitas abſolutè, & ſimpliciter eſt ex delicto, & in illius pœnam conſtituta; & ideò prædicta ratio à Sanchez allata non procedit.

3 Et ideò ſententiam affirmativam eſſe communiorem, & tenendam docet noviſſimè me citato Machadus *de Perf. Confeſſ. tomo 1. lib.1. parte 3. tract.17. docum. 12. num.7.* ubi ſic ait: *Queda gravemente dudoſo, y controverſo entre los Dotores ſi en los caſos de irregularidad; en que el Obiſpo no puede diſpenſar; por ſer homicidio; puede por lo menos en la que proviene de la mutilacion de algun miembro. Sanchez, y otros Autores ſienten que no. Però la contraria opinion (conviene à ſaber, que es diſpenſabile por el Obiſpo la Irregularidad, que ſe contrae por la mutilacion de algun miembro) es mas comun, en cuyo favor trae Barboſa diez y ſeys Autores, que refiere, y ſigue; ſin otros muchos à quienes cita, y ſigue tambien Diana,* Hæc Machadus, quibus adde Doctores, quos ad ſatietatem etiam me citato adducit Barboſa *de Poteſtate Epiſc. p. 2. Alleg. 39. nu. 49.* vide etiam Caſpenſem *in curſu Theol. tom.2. tract. 26. diſp.5 ſect.17. nu. 119.* Nota hic obiter, mutilantem membrum inimici jam mortui non incurrere irregularitatem, cùm membrum mortui non dicatur nec ſimpliciter membrum, utpotè carens anima & vita, ſicut homo mortuus non dicitur ſimpliciter homo. Ita Toletus *lib.1. c.71. nu. 11.* Mazuchel. *de caſib. reſeru. diſput.2. cap.7. quæſt.3. n.119.*

Sup. hoc in R. precenti § alt cuſſim propè 2 nume & quod vivum.

RESOL. XLII.

An Epiſcopus poſſit vigore Concilij diſpenſare in irregularitate orta, & contracta ex exceſſu in ſui defenſione?

Et advertitur, quod qui ob extremam & omninò inevitabilem vitæ ſuæ defenſionem alium occidit, nullam incurrit, irregularitatem, & ideo neque Epiſcopi diſpenſatione eget. Ex part. 7. tr.2. Reſ.29.

§. 1. REſpondeo affirmativè: dico igitur, poſſe Epiſcopum diſpenſare in irregularitate ex homicidio occulto patrato cauſa defenſionis, non ſervato moderamine inculpatæ tutelæ, quia huiuſmodi homicidium volitum cauſa defenſionis, non comprehenditur, ſub homicidio voluntario, immò potiùs, licèt non ſit merè neceſſarium, neceſſarij vim habet. quatenus vitandæ mortis cauſa ſit. Et ita hanc ſententiam me citato ſatis firmat Barboſa *de poteſt. Epiſc. parte 2. Allegat. 39. num.53. & ſeqq.* Et ratio, quia Concilium cùm tribuat facultatem diſpenſandi eum, qui in vitæ ſuæ defenſionem occidit, niſi pariter loquatur de homicida excedente moderamen inculpatæ tutelæ, fruſtra hanc facultatem Epiſcopis conceſſiſſet: ſiquidem, qui non excedit hanc moderationem, ſed ob extremam, & omninò inevitabilem vitæ ſuæ defenſionem alium occidit, nullam incurrit irregularitatem. *Clementina, ſi furioſus, de homicidio.* Igitur, neque Epiſcopi diſpenſatione egeret. Et ita me citato tenet etiam Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 1. part.9. cap.1. diffic. 3. nu. 5.* Vidè etiam Caſpenſem *in curſu Theol. tom.2. tr.25. diſp.5. ſect.17. nu. 119.*

Sup. hoc inf in R. 45. & ſeq. ad lin. 4 & lege aliter R. not. vel non dictu R. in tom. 5 tr. 5 et R. 197 § nis &c.

RESOL. XLIII.

An Epiſcopus ex hoc Decreto poſſit diſpenſare in irregularitate occulta mandantis, ſi mandatarius exceſſit mandatum, ita ut mors ſequuta ſit?

Et

Et an ſi quis percutiat prægnantem in utero ſine intentione cauſandi abortum, etiamſi poſtea ille ex hujuſmodi percuſſione ſequatur, non ſit homicidia voluntarius, unde poſſit ab Epiſcopo in irregularitate diſpenſari?

Et an ſi quis mandans homicidium in perſona unius, ſi committatur in perſona alterius, non incurrat irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & ideò poſſit Epiſcopus diſpenſare? Ex p. 7. tr. 2. Reſ. 30.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo; ideò aſſero, Epiſcopum poſſe diſpenſare cum eo, qui mandavit ſervo, ut alterum percuteret, ſed caveret, ne occideret, nam homicidium inde ſequens non eſt propriè voluntarium reſpectu mandantis, ſed eſt caſuale culpabile. Et ita me citato docet Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 1. parte 9. cap. 1. diffic. 3. num. 6.* & alij penes ipſum, quibus ego addo Alzedum, *parte 2. cap. 6. num. 4.* Molinam *tomo. 4. tr. 3. diſp. 3. num. 7.* & Henriquez *lib. 14. capit. 19. num. 3. in Gloſſa littera E.* Et ideò ex hac ratione, ſi quis percutiat prægnantem in utero ſine intentione cauſandi abortum, etiam ſi poſteà iſte ex hujuſmodi percuſſione ſequator, non eſt homicida voluntarius, undè potetit ab Epiſcopo in irregularitate diſpenſari. Ita contra Navarrum *in Man. cap. 27. num. 240.* & alios tenendum eſt cum Sayro *de cenſ. lib. 7. cap. 7. num. 7.* Et hoc etiam me citato docet Marchinus *ubi ſuprà*.

2 Hinc etiam dicendum eſt, quòd mandans homicidium in perſona unius, ſi committatur in perſona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & ideò poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut me citato obſervat Barbosa *de poteſt. Epiſc. part. 2. Alleg. 39. num. 52.* & alij penes ipſum.

R E S O L. XLIV.

An vigore hujus Decreti Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio caſuali, quando eſt publicum & non ſolùm ad minores Ordines, ſed etiam ad maiores, & ſimplex beneficium, & etiam ad beneficium? Ex p. 7. tract. 2. Reſol. 31.

§. 1. NOn eſt dubium, quando homicidium eſt occultum: difficultas eſt, quando eſt publicum. Et negant Garcias *de Benef. parte 7. cap. 11. num. 27.* & Alzedus *in Praxi Epiſc. parte 2. cap. 6. num. 6.* ubi ſic ait. Diſpenſat etiam Epiſcopus cum homicida caſuali occulto, quoad ſuſcipiendos minores Ordines, & ſimplex beneficium obtinendum. Vivaldus *in Candelabr. tit. de irregul. nu. 325.*

2 At verò indubitanter teneo, poſſe Epiſcopum diſpenſare cum tali homicidia caſuali occulto, etiam ad maiores Ordines, & ſimplex beneficium, & etiam ad beneficium Curæ. Et opinio Vivaldi procedit in homicida caſuali publico, & indirectè voluntario, cum quo non diſpenſabuit niſi ad minores, & ſimplex beneficium; cum occulto verò ad maiores, & ad beneficium Curæ. Ita Alzedus, cui etiam adde Mirandam *in Man. Pral. tomo. 2. quaſt. 8. art. 13. concl. 2. & 3.* & Barbosam *de Poteſt. Epiſc. parte 2. Alleg. 39. num. 48.* ubi ſic aſſerit: Infertur, epiſcopum diſpenſare poſſe in irregularitate: ea homicidio caſuali proveniente, modò delictum ſit occultum, ex eo quia Concil. Trid. *d. cap. 6.* epiſcopis poteſtatem diſpenſandi concedit io irregularitate ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, ſed homicidium caſuale non eſt propriè volontarium, ergo epiſcopus poteſt diſpenſare io irregularitate proveniente ea homicidio caſuali, modò ſit occultum. Sic Barbosa.

3 Sed, his non obſtantibus, ego probabiliter affirmatiuæ ſententiæ adhæreo, quam docet Caſpenſis *in curſu Theol. tom. 2. tract. 25. diſput. 5. ſect. 17. num. 119.* Avila *de Cenſ. part. 7. diſput. 6. ſect. 5. dub. 2. concl. 3.* Henriquez *lib. 14. cap. 19. num. 2. in Gloſſa littera R.* Sayrus *de Cenſ. lib. 7. num. 20.* & alij, quos citat, & ſeqoitor Marchinus *de Sacram. Ord. tract. 1. parte 9. cap. 1. diffic. 3. num. 9.* ubi probat hanc opinionem ex quatuor rationibus. Primò, quia Tridentioum, quantùm ad homicidium caſuale, nihil innovauit: ex alia parte ante Tridentinum epiſcopi potiebantur facultate diſpenſandi in irregularitate orta ex homicidio caſuali etiam publico, *cap. Continebatur, & cap. Ad audiendum, de homicidio*, ergo neque verum putavimus id, quod *d. loco* tradit Garcias, *Trid ſeſſ. 14. d. c. 7. de Reform.* ſtatuiſſe, Ordinarios non aliter diſpenſare poſſe, niſi ea Papæ commiſſione: ſiquidem nullum ibi fit verbum de hujuſmodi diſpenſatione Papæ reſervata; ſed potiùs declaratur antiqua Epiſcoporum diſpenſandi facultas in irregularitate, ibi: Epiſcopos non aliter diſpenſare poſſe, niſi cauſa cognita, & probatis precibus, & narratis.

4 Secundò, eodem modo, eodemque verborum tenore loquitur ibi Concilium de irregularitate orta ea homicidio caſuali, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in ſui tutelam: ſed epiſcopus ex omnium conſenſu poteſt in poſteriori irregularitate diſpenſare, ergo etiam in priori.

5 Tertiò, irregularitas ea homicidio caſuali notorio nullam inducit infamiam. Poterit ergo in illa Epiſcopus diſpenſare.

6 Quartò, ſi poteſt Epiſcopus diſpenſare in irregularitate orta ea homicidio volito ob repentinam rixam, & non facto per inſidias, ot dicemus Reſolutione ſequenti, profectò multò magis poterit diſpenſare in iſta irregularitate, orta ex homicidio omninò præter intentionem, ſiue occulto, ſiue notorio.

R E S O L. XLV.

Frequens hic caſus accidit. In rixa ſubita & inopinata contingens quis occidit alium, quæritur, an hoc homicidium non dicatur voluntarium ſimpliciter, ſed caſuale, ita ut occidenti poſſit impetrare diſpenſationem ab Epiſcopo, qui poteſt vigore Concilij Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. diſpenſare ſuper irregularitatibus occultis contractis ex homicidio caſuali? Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 19.

§. 1. FAteor opinionem affirmativam eſſe probabiliorem, & illam docet Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 2. diſput. 79. num. 7.* & Franc. Suar. *in 3. part. tom. 5. de cenſ. diſput. 44. ſect. 1. nu. 3.* qui reddit rationem hujus ſententiæ, nam licèt rixa inopinatè, & ex tempore orta ſit, poteſt tamen quis, libera voluntate, directè intendere mortem alterius. ergo tale homicidium eſt in ſe directè voluntarium, & ſua hac appellatione in iure comprehenditur, niſi fortaſſe inducat rationem defenſionis, cujus alia eſt conſideratio.

2 Sed contrariam opinionem negativam, probabilem etiam eſſe judico. Dico igitur ad irregularitatem homicidij voluntarij, ſuper quam non poſſit diſpenſare Epiſcopus; reqoiri, quòd illud homicidium deliberato animo, & inito conſilio fiat: nam ſi ea rixa repentè orta, vel ex inimicitia, ob injurioſa verba, ſubitò contracta homicidium perpetratur, caſuale puto eſſe, & non voluntarium, ita ut poſſit Epiſcopus circà irregularitatem ex ipſo contractam diſpenſare. Hanc ſententiam primus docuit didacus Perez *lib. 8. ordinamenti, tit. 13. in Rubr. fol. 256. col. 1. ante medium*, ubi id latè tractat, & ait in praxi ita ſæpè reſpondiſſe conſultum, poſt Concilium Tridentinum, & poſt illum Henriquez Rodriguez, Salzedo, Avila Societatis Ieſo Theologus *in tr. de cenſ. p. 7. diſp. 6. ſect. 2. dub. 1. & ſect. 5. dub. 5. concl. 2.* & noviſſimè ex eadem Societat. Coninch. *de Sacram. diſp. 18. dub. 14. nu. 111.*

3 Probatur hæc opinio ex Trident. *ſeſſ. 14. cap. 17. de refor.* dicente: (eum etiam, qui per induſtriam occiderit proximum, & per inſidias, &c.) & ex illis verbis: (ſi verò homicidium non ex propoſito, ſed caſu, &c.) quæ verba non ſunt intelligenda, ut aſſerit Sayrus *de cenſ. lib. 7. c. 7. num. 8.* & alij, de homicidio caſuali non volito in ſe, ſed in cauſa; ſed intelligenda ſunt de homicidio, quod caſu ſolo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex propoſito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cujus diſpenſatio reſervatur Papæ; & tamen certom eſt, quòd poſt Concilium Epiſcopus poteſt diſpenſare in homicidio occulto caſuali, volito non in ſe, ſed in cauſa. Ergo non loquitur de hoc homicidio, quod contingit caſu, ideſt, non ex propoſito. Ita ferè Rodriguez *in ſum. p. 1. c. 177. num. 2.* Ex his patet reſponſio ad argumenta primæ ſententiæ.

R E S O L. XLVI.

An qui rixa inopinata, & non inito conſilio occidit aliquem, incurrat tantùm irregularitatem ex homicidio caſuali, ut poſſit ab Epiſcopo diſpenſationem obtinere vigore Concilij Trid. ſeſſ. 24. cap. 6.

Et advertitur, irregularitatem contractam ex exceſſu vitæ, honoris, vel bonorum temporalium, non eſſe nuncupatam irregularitatem ex homicidio voluntario, ſed caſuali, etiam ſi exceſſus ſit ex propoſito, ex calore rixæ, & pugna, immò etiam ſi quis iam fugientem ſequatur, & occidat, & ideò iſte talis poſſit diſpenſari ab Epiſcopo ſuper irregularitate?

Et an Epiſcopus poſſit cum homicida caſuali, etiam notorio, diſpenſare ad Ordines minores & ad beneficium ſimplex?

Et an cum hujuſmodi homicida poſſit Epiſcopus diſpenſare ad retinendum beneficium Curatum anteà obtentum? Ea p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. Reſ. 19.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Corneio *in 3. p. D. Tho. tr. 4. de irregul. q. 6. diſp. 1. dub. 1.* ubi ſic ait: Quæres ſecundò, an ad iſtam irregularitatem requiratur, ut homicidium fiat ea propoſito, & inito conſilio. Reſpondetur negativè; ſed ſatis eſſe, quòd quia occidat, aut habeat dictam voluntatem occidendi; quamvis homicidium fiat ex ira inopinatè: & illa voluntas ſufficit: ergo irregularitas, quæ illud ſequitur, erit irregularitas homicidij voluntarij; quod eſt intelligendum, niſi tale homicidium fiat cauſa defenſionis. Ita Suarez *diſp. 64. ſect. 1. num. 3. in fin.* Oppoſitum docuit Salzedo

in

in Practica, c. 94. *&* Avila 7. *part. de Censuris*, *disput.* 2. *sect.* 2. *dub.* 1. *præterea dico*, ubi alios referunt. Quod probat Avila ex Concil. Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de reformatione* ubi Concilium distinguit homicidium voluntarium à casuali in hoc, quòd voluntarium fit per industriam, & per insidias, & ex proposito; casuale verò fit non ex proposito, sed casu: ergo homicidium repentè factum ex odio subdito suborto ob iniuriosum verbum, vel factum, non erit voluntarium, sed casuale, quamvis animus occidendi interfuerit. Confirmatur; quia Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cujus dispensatio est reservata Papæ: ergo cùm post Concilium possit Episcopus dispensare in homicidio occulto casuali volito solùm in causa, dicendum est non loqui ibi de homicidio casuali hoc modo sumpto, scilicet de eo, quod solùm est volitum in causa; sed de homicidio casuali, ut distinguitur ab eo, quod fit ex proposito, quamvis sit directè volitum. Sed certè verba Concilii non admittunt hanc interpretationem: nam ibi distinguitur homicidium factum pura, & spontanea voluntate occidendi ab eo, quod fit voluntate occidendi non pura, & spontanea, sed coacta ob causam defensionis: & primum vocat voluntarium, secundum casuale. Neque ad primum exigit, quòd fiat per insidias, ac industriam, aut inito consilio; sed solùm fiat voluntate occidendi spontanea: ut clarè colligitur ex eo, quòd, cùm per insidias, & industriam qui alterum occidit, vocat homicidium voluntarium: non quia per insidias occiderit; sed præcisè, quia sua voluntate homicidium perpetravit; Neque occidere ex proposito aliquid amplius significat, quam occidere ex voluntate spontanea. Ad confirmationem dico, falsum esse, quòd Concilium ibi loquatur de homicidio occulto causa defensionis facto; quia re vera non loquitur nisi de publico, & ad forum contentiosum iam deducto; ut colligitur ex ultimis verbis Capitis, ibi: Nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, neque aliter dispensare possit. Hucusque Corneio *loco citato*.

Sup. hoc supra in Res. 41. & in par. 3. tr. 5. Res. 317. ... & in aliis sine not. & lego doctrinam Res. seq.

2 Sed affirmativam sententiam Avilæ, Salzedi, & aliorum tenet Pater Lessius *in* 3. *part. D. Thomæ*, *cap.* 4. *de irregular. dub.* 2. *num.* 36. cui ego adhæreo. Hinc advertendum, irregularitatem contractam ex excessu defensionis vitæ, honoris, vel bonorum temporalium non esse nuncupandam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali; etiamsi excessus sit ex proposito, & calore pugnæ, immò etiam si quis iam fugientem prosequatur, & occidat, ut rectè notavit Navarrus, *cap.* 27. *num.* 240. *& consil.* 36. *de homicidio*, *edit.* Henriquez, *lib.* 14. *cap.* 18. *num.* 3. Suarez *disp.* 46. *sect.* 1. *num.* 13. *in fine*. Avila 7. *part. disput.* 6. *sect.* 5. *dub.* 5. Paulus Layman. *lib.* 3. *sect.* 5. *tract.* 2. *part.* 2. *cap.* 12. *assert.* 3. Gaspar Hurtado, *de irreg. disp.* 2 *difficul.* 29. *num.* 66. Et colligitur ex Tridentino, *sess.* 14. *cap.* 7. *de Reformat.* ubi homicidium voluntarium definit esse, quod fit ex proposito, & ex industria. Hoc autem homicidium cùm ex rixa originem duxerit, & illa durante factum fuerit: casu contigisse censendum est: ideòque pœna ordinaria hoc homicidium non punitur, ut optimè probat Covarruvias 3. *part.* Clement. *Si furiosus*, §. *unico num.* 3. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos, tenet Castrus Palaus, *tom.* 6. *disp.* ... *punct.* 15. §. 8. *n.* 10.

Sup. hoc supra in Res. 44. lege ... doctrinam per totam, quæ ... propositio ... non solùm quoad minores, sed etiam ad maiores Ordines ... vide ... possit ... quod ...

3 Nota etiam hic obiter, quòd Episcopus potest cum homicida casuali, etiam notorio, dispensare ad Ordines Minores, & ad Beneficium simplex, non ex vi Tridentini, sed *ex cap.* 2. *& cap. ad audientiam de Homicidio*. Quæ Potestas à Tridentino restricta non est, sicut tradit Navarrus, *cap.* 27. *num.* 240. Sayrus, *lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 20. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 19. *num.* 2. Avila, *disp.* 3. *sect.* 5. *dub.* 2. Layman. *lib.* 3. *summ. sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 12. *assert.* 6. ubi relatis Navarro, & Avila subiungit, posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicida ad retinendum Beneficium Curatum anteà obtentum.

R E S O L. XLVII.

Quo in Res. ... Res. 4. & in aliis ...

A. Episcopus possit dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario ex repentina rixa orto? Ex part. 7. tract. 2. Res. 32.

§. 1. NEgativè respondet Suarez *de Censur. disput.* 44. *sect.* 1. *num.* 3. & Molina *tom* 4. *tr.* 3. *disp.* 79 *nu.* 7. Sed ego contra illos affirmativam sententia docui *part.* 2. *tract.* 15. *Resol.* 19. cum multis Doctoribus, quibus nunc addo me citato Barbosam *de Potest. Episc. part.* 2. *Alleg.* 39. *num.* 48. & etiam me citato Marchinum *de Sacram. Ord. tract.* 1. *part.* 9. *cap.* 1 *difficul.* 3. *nu.* 10. & Stephanum de Alvin *de Potest. Episc. cap.* 16. *num.* 5. Dicendum est igitur licere Episcopo dispensare non solùm in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dictum est; sed etiam ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione facto; sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilii verbis. Cùm qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari evelli debeat. Item ex illis: Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Ergo ut Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, ut homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum; vel si fuerit deductum, jam cessarit strepitus judicialis. Recognosce meipsum ubi suprà, & vide etiam Caspensem *in Cursu Theol. tom.* 2. *tract.* 15. *disp.* 5. *sect.* 17. *num.* 119. quibus adde Mazuchellum *de cas. reserv. disp.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 3. *nu.* 130. asserentes homicidium, de quo loquimur, esse casuale, ac proindè dispensabile per Episcopum.

R E S O L. XLVIII.

Quod sit homicidium voluntarium, & casuale, ex quibus irregularitas incurratur?

Et doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda, & menti tenenda, quia deserviet ad explicationem multorum casuum, quando irregularitas sit ab Episcopo dispensabilis, nec ne, & ex illa Confessarii, & Consultores casuum conscientiæ habent principia satis ampla ad extricandos multos casus circà dispensationem irregularitatum occurrentes?

Et notatur, quòd est magna differentia inter Episcopos, & Prælatos Regulares quoad potestatem dispensandi circà irregularitatem homicidii casualis. Nam Episcopi possunt dispensare illam, quando homicidium est occultum. Prælati verò Regulares etiam quando homicidium casuale est publicum. Exp. 4. tr. 2. Res. 72.

Sup. hoc lege doctrinam trium præcedentium Resolutionum.

§. 1. HÆc resolutio deserviet ad explicationem multorum casuum, ut quis scire possit, quando irregularitas sit ab Episcopo dispensabilis. Dico igitur, quòd sub nomine homicidii voluntarii, & de quo agitur in Conc. Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. & in multis privilegiis Regul. intelligitur homicidium illicitum & prohibitum in quinto Decalogi præcepto, quod per insidias & ex proposito fit. Concilium enim *in d. loco* iterùm, ac multoties repetit hujusmodi particulas, *per industriam*, *per insidias*, *ex proposito*, *propria voluntate*, &c. ad insinuandum, quòd hujusmodi homicidium, de quo loquitur, & cujus irregularitas dicitur *ibidem* quòd sit Summo Pontifici reservata, debet esse illicitum intentum ac volitum: sive voluntarium in se. Ita Barbosa *de potest. Episc. part.* 2. *alleg.* 39. *num.* 47. & alii communiter, & ideò ex Vasquez observat Turrianus *de censur. lib.* 9. *disp.* 63. *dub.* 1. quòd ut homicidium voluntarium dicatur, necesse est ut in illo perpetrando adsit voluntas directa & expressa, & non sufficit ut sit voluntarium in causa, quod perpetuò tene menti, & ad majorem explicationem addit Turrianus posse in homine considerari triplicem voluntatem, una est expressa occidendi, & hæc sine dubio sufficit. Secunda est expressa non occidendi, sed vulnerandi tantùm, & hæc non videtur sufficere, ut dicatur voluntarium homicidium per se ut distinctum à casuali. Tertia potest esse voluntas vulnerandi expressè, nulla præmissa cogitatione de occisione, & hæc etiam voluntas non videtur sufficere, ut in hac materia dicatur homicidium voluntarium. Homicidium verò casuale non solùm est illud, quod est commissum indirectè eo modo, quo explanat Præpos. *in* 3. *p. quæst.* 5. *de irregular. dub.* 10. *num.* 74. qui omninò videndus est, sed etiam quod est commissum directè excedendo moderamen inculpatæ tutelæ, & etiam quod est commissum ex subita ira, quamvis directè & plenè voluntariè. Ita Hurtado *disp.* 2. *de irregular. difficult.* 10. *nu.* 66. ex quibus omnes Confessarii & consulentes casuum conscientiæ habent principia satis ampla ad extricandos multos casus circà dispensationem irregularitatum occurrentium, licèt quando vulnus per se est lethale, & voluntariè infertur, aliqui putant esse homicidium voluntarium.

Sup. hoc pro P. Episcopis contrarium lege suprà in § ... Res. 44. & pro parte non solum Prælati Regularis, sed etiam pro quolibet Confessario Regulari ... Res. 393 § sequent.

2 Notandum est hic obiter, quòd est magna differentia inter Episcopos & Prælatos Regulares quoad potestatem dispensandi circà irregularitatem homicidii casualis. Nam Episcopi possunt dispensare illam, quando homicidium est occultum. Ita Avila *de censur. part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 5. *dub.* 2. *conclus.* 2. & alii. Prælati verò Regulares dispensant circà dictam irregularitatem, etiam quando homicidium est publicum. Ita Vecchius *in praxi novit. disp.* 9. *dub.* 18. *num.* 6. Sebastianus à Bononia *tr. de elect. p.* 2. *cap.* 4. *dub.* 71. *nu.* 14. & alii.

R E S O L. XLIX.

An Episcopus possit dispensare, ut homicida voluntarius minoribus Ordinibus susceptis utatur, immò & in Sacris, justa interveniente causa?

Et advertitur, quòd Concilium Tridentinum non privat ipso jure Clericum homicidam voluntarium, beneficiis anteà acquisitis.

Et notatur, certum esse, Episcopum etiam post Concilium Tridentinum posse dispensare ad sacros Ordines, & ad quodcunque beneficium cum Clerico, qui commisit homicidium casuale, si sit occultum.

Immò, si homicidium casuale sit publicum, potest dispensare ad minores Ordines tantùm, & ad beneficium simplex.

Et pro praxi, quod sit homicidium casuale, adducuntur alii

diversi

diversi casus in §. ultimo hujus Absolutionis? Ex p.9. tr.7. & Misc.2. Res.22.

§. 1. NEgativè respondet Magister Corneio *in 3. p.D.Thomæ tr. 5. de irreg.disp. 1. dub.2. q.2. nu.2.* ubi sic ait: (Hæc doctrina est contra Henriquez *lib.14. de irregular. c.14. num.1.* ubi dicit, Episcopum posse etiam modò post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad usum saltem minorum Ordinum, & *lib.13. de excommunic.c.57.n.1.* docet, posse dispensare cum eo ad beneficium simplex, quia existimat, Concilium Tridentinum non abstulisse ab Episcopis id, quod aliàs erat ipsi iure communi concessum, ut *cap. 20. de Clericis pugnantibus in duello*, ubi utrumque videtur Episcopis concedi, &c. Hæc tamen sententia est falsa, ut convincitur ex verbis Concilij ibi, *Nec illis aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat: sed omni Ordine, beneficio, ac Officio Ecclesiastico perpetuò careant:* Ecce, ubi clarè loquitur de beneficio simplici, etiam de usu minorum Ordinum: cùm talis usus Officium sit Ecclesiasticum: ergo aufertur ab Episcopis potestas dispensandi, etiam in ipsis.) Ita Corneio.

2 Sed opinionem Henriquez, quam falsam vocat Magister Corneio, probabilem esse putat Pater Lessius, sic asserens *in 3. part. D. Thomæ, c.4. de irregul.dub.2. nu.35.* (Dico primò: In irregularitate ex homicidio voluntario, etsi occulto, solus Papa dispensare potest, non autem Episcopus. Patet ex Concilio Trid. *sess.24. c.6.* ubi excipit homicidium voluntarium, & *sess.14. c.7.* statuit Concilium, ut talis homicida careat omni Ordine, beneficio, & Officio Ecclesiastico. Vbi tamen adverte primò. Si iste habebat anteà beneficium, non est privatus ipso facto, sed privandus per Superiorem causa cognita. Covarruvias §. 3. *nu.*6. adverte secundò probabile esse, Episcopum posse dispensare, ut homicida voluntarius, si crimen occultum sit, minoribus jam susceptis utatur; immò, si causa iusta subsit, ut etiam in Sacris anteà susceptis ministret: quia Concilium solùm vetat promoveri ad sacros Ordines. Ita tenent multi ex Recentioribus, & Covarrvuias §. 3. *n.*4. qui etiam *n.*6. docet, ab Episcopo posse admitti ad beneficium simplex, quod etsi dubium sit, saltem Episcopus potest dispensare, ut beneficium anteà obtentum retineat.) Hucusque Lessius. Verùm ego non recedo à prima sententia, quam nominatim contra Henriq. sustinet Avila *de censur.p.7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. concl.2.* qui tamen concedit, quòd Concilium Tridentinum non privat ipso jure Clericum homicidam voluntarium beneficijs ante acquisitis, undè quantùm ad hoc, immutatum mansit ius antiquum.

3 Notandum est tamen, certum esse, Episcopum etiam post Concilium Tridentinum posse dispensare ad sacros Ordines, & ad quodcunque beneficium cum Clerico, qui commisit homicidium casuale, si sit occultum. Tale homicidium est, quod committitur in sui defensionem, sine debito moderamine: item si Clericus, exercens Chirurgiam, aliquem interficiat ex negligentia, vel imperitia: item, si dominus mandet famulo, ut inimicum percutiat non lethaliter, & tamen famulus occidat. Huc etiam referri potest homicidium ex subita ira commissum: quia non censetur voluntarium, cùm non sit factum per insidias, vel industriam; quod tamen Concilium videtur requirere ut dicatur voluntarium. Immò, si homicidium casuale sit publicum, potest dispensare Episcopus ad minores Ordines tantùm, & ad beneficium simplex. Ita Lessius *loc.cit.nu.*36. Avila *dub. 2. concl. 2. & 3.* & alij.

R E S O L. L.

An in aliquo casu Episcopus possit dispensare cum irregulari ex homicidio occulto, ut ministret in Ordinibus susceptis?

Et notatur; an Episcopus possit etiam post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad usum saltem minorum Ordinum & ad beneficium simplex?

Et asseritur posse Episcopum in irregularitatem incursam ex bello dispensare cum Clericis constitutis in Sacris, ne mendicare cogantur, & ad beneficium obtinendum. Ex p.4. tr.3. Res.100.

§. 1. REspondeo affirmativè urgente magna necessitate scandali, vel alia, & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam, vel magnam distantiam; & hoc sive ex eius ordinaria potestate, sive ex tacita Pontificis commissione, non enim credendum est, Papam sibi dispensationem reservasse in tanto animarum periculo, ut de dispensatione in impedimentis dirimentibus matrimonij dixit Sanchez *lib.2. disp.4. num.7.* & Doctores communiter. Et ita nostram sententiam ex Henriquez, & Sylvestro docet doctus Petrus Corneio *in 3. part. D.Thomæ, tract. 5. de irregular.disp.1. dub.4. quæst.4.* & ante illum Avila *De cens.part.7. disp.6. sect.5. dub.3. in fine conclusionis.*

2 Notandum est tamen hìc obiter, Henriquez *lib.14. cap. 14. num.1.* docere Episcopum posse etiam modò post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad usum saltem minorum Ordinum, & *lib.13. cap.57. num.1.* docet posse dispensare cum eo beneficium simplex, quia existimat, Concilium Tridentinum non abstulisse ab Episcopis id, quod aliàs erat omnibus jure communi concessum, ut *cap.10. de clericis pugnantibus, in duello*, ubi utrumque videtur Episcopis concedi. Sed hæc sententia, pace viri doctissimi, falsa videtur, & convincitur ex verbis Concilij, ibi, *Nec illis aliqua beneficia Ecclesiastica, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine & beneficio Ecclesiastico perpetuò careant.* Vbi clarè loquitur de beneficio simplici, & etiam de usu minorum Ordinum, cùm talis usus officium sit ecclesiasticum. Et hæc omnia docet Corneio *ubi suprà quæst.2.* Non desinam tamen hìc adnotare Gullielmum Mercerum *de Sacram.in 3. part. D.Thomæ, quæst.24. dub.9. num. 1.* asserere, posse episcopum in irregularitate incursa ex bello dispensare cum Clericis constitutis in sacris Ordinibus, ne mendicare cogantur, & ad beneficium obtinendum; sed hoc etiam videtur contra mentem Concilij.

R E S O L. LI.

An irregularitas, quam nemo scit, nisi ipse homicida, sit ab episcopo dispensabilis, ut ministrare possit Ordinibus susceptis, licèt non possit ad superiores ascendere? Ex part.6.tr.6. & Misc.1. ex Res.51. §. Secundum dubium.

§. 1. QVoad secundum dubium affirmativam sententiam docet novissimè Texeda *tom.2. lib.3. tract.3. num. 188.* ubi sic ait: Potest episcopus dispensare in irregularitate ex homicidio occulto orta, dummodo ita sit occultum, ut nullus alius sciat id delictum fuisse commissum à tali persona, nisi solus ipse homicida. Vndè subsunt, quòd cum huiusmodi irregulari potest episcopus dispensare, ut ministrare possit in Ordinibus susceptis, & illos exerceat, licèt non ut ascendere possit ad altiores gradus Ordinis. Immò Covarrvuias ipse admittit opinionem eorum tanquam probabilem, qui fatentur posse episcopum dispensare cum hujusmodi homicida voluntario omninò occulto, ut ascendere possit ad superiores ordines. Probatur tamen ista sententia, quia Concil. Tridentinum non aufert ab episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omninò occulto, cuius conscius nemo sit, nisi ipse homicida: ergo sicut episcopi ante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium attento jure communi. Probo consequentiam; quia in casu dubio melior est conditio possidentis: ergo cùm lex nova in casu dubij interpretari debeat, ut in minimo jus commune lædatur, necessariò iuxta illud lex nova Concilij est interpretanda, dum non constet expressè de abrogatione privilegij: abrogatio enim legis antiquioris vitanda est, undè cùm episcopi attento jure communi dispensare poterant in prædicta irregularitate, attento jure communi etiam id possunt post Concilium: additur etiam, quòd episcopi possint dispensare in irregularitate ex homicidio omninò occulto, est res valdè favorabilis, & ideò clausula illa Concilij interpretari debet, si fieri potest, in favorem episcoporum.

2 Objicies: Concilium Tridentinum *in prædicta sess. cap.7.* expressè asserit, quòd in homicidio voluntario, (etiamsi fuerit occultum) non liceat dispensari. Respondeo Concilium non loqui de homicidio omninò occulto, sed aliquo modo; scilicet de illo, quod in iudicio probari non potest. Ita respondet Covarruvias, quibus ego addo, quamvis aliàs sciatur aliunde, etsi in iudicio probari non possit. Respondeo secundò, quòd Concilium in illo Decreto solùm intendit ostendere difficultatem maximam, quæ erga dispensationem in irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario fieri debet; non autem intendit limitare authoritatem Episcoporum, & ideò ait, non licet, id est, non convenit, ut in huiusmodi irregularitate fiat communiter, & absque gravissima difficultate dispensatio, & pateat aliquo modo de homicidio. Huc usque Texeda. Sed communis opinio Doctorum adversatur huic Texedæ, licèt viri docti, sententiæ: sicut & stylus, & Praxis Curiæ Romanæ, ut ego alibi docui.

R E S O L. LII.

An episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad suscipiendos sacros Ordines?

Ex quo infertur, quòd urgente necessitate seu scandalo, & non sit facilis recursus ad Summum Pontificem, potest episcopus dispensare cum homicida voluntario, occulto tamen, ut ministret in susceptis Ordinibus sacris.

Et tandem deducitur, dum hæc tria concurrunt in matrimonio celebrato, cum occulto impedimento dirimente, scilicet difficilis recursus ad Summum Pontificem; scandalum, si fiat separatio, & periculum incontinentiæ, posse episcopum dispensare in hoc matrimonio? Ex part. 9. tractat. 8. & Misc. 3. Res.52.

§.1. Ca-

1 CAsus est curiosus, & à nemine discussus, nisi novissimè à Fragoso *in Regim. de Republ. Christ. tom. 2. par. 2. lib. 8. disp. 18. §. 9. nu. 20.* ubi sic ait: ea sententia Thomæ Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. 40. num. 7.* ausim dicere, posse dispensare Episcopum cum homicida occulto, si urgentissimæ necessitati suscipiendi Ordines Sacros, non possit alio modo obviari absque eo, quòd sacris initietur. Exemplum sit, quidam vir gravis ratione Canoniæ paratus jam quoad omnia ad suscipiendum Ordinem Sacrum pridie illius, quo Ordines conferebantur, de industria patravit homicidium occultum; in hoc casu nullum est remedium fortios, ut evadat infamiam, nisi ad Ordinem sacrum promoveri, quòd si non promoveatur; apud omnes reputabitur author illius homicidii, & vitæ discrimen apertissime subibit: si ergo Episcopus urgente necessitate, aut scandalo, aut infamia potest, cùm difficilis est aditus ad Summum Pontificem, dispensare cum Sacerdote occulto homicida, ut ministret in sacris jam susceptis, & ea sententia Sanchez *d. disp. 40. num. 7.* potest dispensare in impedimento matrimonium dirimente, antequam matrimonium contrahatur, quando paratis jam omnibus ad nuptias invenitur impedimentum, cujus detentio infamiam notabilem generabit; & post omnia remedia quæsita, ac tentata, nulla via evadendi illam infamiam reperitur, immò vehemens suspicio assurgit alicujus criminis, ob quod matrimonium impeditur: si ergo in hoc casu potest dispensari, cur in nostro casu non dispensabitur?

2 Dices, Summum Pontificem in matrimonij impedimentis solere dispensare plerumque, ut videmus: at cum homicida voluntario occulto rarissimè, igitur non poterit Episcopus dispensare in nostro casu, cùm Concil Tridentinum *sess. 14. c. 7.* dicat: omni ordine careat. Respondeo etiam Concilium contra eos, qui scienter in gradu prohibito ineunt matrimonium, *sess. 24. c. 5.* quòd separentur, & spe dispensationis consequendæ careant: quæ pœna imponitur contra eos, qui scienter intra gradus prohibitos matrimonium inire præsumpserint, quæ præsumptio non datur in illo, qui pœnitentia ductus ad Episcopum recurrit pro dispensatione obtinenda. Item, quia hoc impedimentum non suscipiendi Ordines cum homicida occulto est Juris humani à Concilio statutum, sed in illo ob magnam necessitatem potest Episcopus dispensare, ut bene notat Roman. *singulari 486.* Pilnuccius *cap. 1. fallent. 7. de constitut.* Lambertinus *de jure patron. l. 1. p. 1. qu. 7. art. 19. num. 2.* Gratianus *regula 433. nu. 8.* Abbas *in cap. At si Clerici, §. de adulteriis, num. 9 de judiciis*, & alii, quos sequitur Guttierrez *Canonic. Quæst. lib. 1. cap. 23. num. 18.* Et in hoc casu, si non promoveatur, urget scandalum, & periculum vitæ, & vehemens suspicio, quòd fuerit author homicidij patrati, sit velit abstinere ab Ordinibus suscipiendis; igitur, his omnibus concurrentibus, cùm non possit Summus Pontifex adiri, videtur posse dispensari ab Ebiscopo. Hucusque Fragosus.

3 Sed quid dicendum, utrum urgente necessitate, seu scandalo, etsi non sit facilis recursus ad Summum Pontificem, possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto tamen, ut ministret in susceptis Ordinibus sacris? Negat Navarr. *cons. 45. de homicidio in 2. editione, per cap. 2. de Cleric. pugnant. in duello*, idem volunt Fr. Manuel *tom. 1. in summa cap. 179. notab. 5.* & Ludovicus Lopez *in instr. p. 2. c. 93.* & probatur ex Tridentino *sess. 14. cap. 7.* ibi, omni ordine careat, & ut citati interpretantur, careat ordine, hoc est, usu susceptorum, quibus verbis ait Avila *par. 7. disp. 6. dub. 3.* tolli potestatem Episcopis dispensandi; quoad usum Ordinum. Nihilominus idem Avila, ibi, *concl. 1.* credit concurrentibus urgente necessitate, infamia, aut scandalo, & difficili recursu ad Summum Pontificem, posse Episcopum dispensare cum Clerico, ut ministret in susceptis Sacris, si delictum est occultum; consentit Henriq. *lib. 14. de regul. c. 19. n. 1. & 2.* juncta Gloss. *lit. V.* quia id poterat de jure antiquo: ergo etiam modo id poterit, non obstantibus verbis dicti *cap. 7.* ibi, ab Altari evelli debeat, & omni officio Ecclesiastico perpetuò careat; constat enim, usum sacrorum esse officium Ecclesiasticum.

4 Suffragatur praxis communis; qua Episcopi utuntur in dispensatione matrimoniorum, quæ fuerant celebrata cum occulto impedimento dirimente; nam dum hæc tria concurrunt, nimirum difficilis recursus ad summum Pontificem, scandalum, si fiat separatio & periculum incontinentiæ; possunt tunc Episcopi dispensare in his matrimonijs. Ita Navarr. *in manual. c. 22. Hispanicè, nu. 86. Latinè nu. 85.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. c. 20. n. 1. & lib. 12. de matr. c. 3. nu. 2.* Spinio *in speculo, gloss. 25. num. 86.* Capua *lib. 2. decis. c. 80. n. 14.* Anton. Gomez *in Bull. Cruciat. clausul. 10. n. 58.* Manuel *in eadem Bulla, §. 13. num. 6. in fine.* Confirmatur ratione, quoniam quamvis regulariter nequeat Episcopus dispensare in lege superioris, seu Concilii, integrum est illi in casu urgentis necessitatis dispensare, Bald. *in l. omnes populi, n. 8. de Just. & Jure*, Guttierrez *canonic. q. l. 1. c. 23. n. 18.* & Duenn. *regul. 248 limit. 2.* sed in utroque casu tam matrimonii irriti, quod est publicum, & impedimentum occultum, quàm sacerdotis, qui commisit homicidium data opera occultum, urget scandalum, & infamia, & difficilis recursus ad Papam: igitur si cum contrahentibus matrimonium, concurrentibus iis circumstantiis, potest Episcopus dispensare; cur non poterit in homicida occulto, quoad usum susceptorum Ordinum etiam dispensare, cùm sit delictum occultum, & ipse Parochus, seu Sacerdos solitus quotidie celebrare, & periculum infamiæ, suspicandique illum fuisse auctorem homicidii, nec sit aditus ad Summum Pontificem, nisi difficulter, & hæc omnia docet Fragosus ubi suprà, quæ tanquam probabilia non respuit Lessius *in 3. p. D. Thomæ, c. 4. de Irregul. dub. 2. n. 35.* Sed in his omnibus tu cogita.

R E S O L. LIII.

An Episcopus possit dispensare cum homicida occulto voluntario quoad simplex beneficium retinendum? Ea p. 7. tr. 2. Res. 33.

§. 1. AFfirmativam sententiam non obstante hoc Decreto Concilii tenet Henriquez *lib. 14. c. 14. nu. 1. & lib. 13. c. 1. nu. 1.* loquens de dispensatione ad simplex beneficium acquirendum, nititur illo fundamento, quòd Concilium solùm prohibere videatur promotionem, aut usum maiorum Ordinum, qui soli dicuntur sacri, neque abstulit Episcopis facultatem, quam habebant *in c. 20. de Clericis pugnantibus in duello*, conferendi duellantibus, & homicidis simplicia beneficia. Verùm nimirùm mihi aperta videntur verba illa: Nec illis aliquando beneficia Ecclesiastica, etiamsi curam non habeant animarum, conferre liceat: sed omni Ordine, & beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careant. Sed usus minorum est officium Ecclesiasticum: ergo opinio Henriquez quoad utramque partem pugnat cum allata Concilii definitione. Et ita hæc omnia me citato docuit Marchinus *de Sacram. Ordinis, tract. 2. p. 9. c. 1. diffi. ult. 3. num. 2.*

R E S O L. LIV.

An episcopus possit dispensare cum homicida occulto voluntario, quoad retentionem beneficii Curati?

Idem est dicendum de Canonico homicida occulto, ut possit interesse Choro, & gaudere fructibus Canonicatus? Ex par. 7. tract. 2. Res. 34.

§. 1. NEgativam sententiam docet Barbosa *de Potestate Episc. p. 2. Alleg. 39. n. 61.* ubi sic ait: An autem hodie possint Episcopi dispensare cum homicida voluntario ad retinendum curatum, quæstio est non contemnenda, in qua affirmativè respondent Sayr. *in floribus decis. sub tit. de offic. Ordin. decis. 13.* Zerola *in praxi Episc. p. 2. ver. dispensatio, §. 3.* Navarr. *consil. 13. de Offic. Ordin. in antiq. alias, cons. 45. sub tit. de homicid. in novis.* Sed hæc opinio nullo modo recipienda est ex verbis ejusdem Concilii simpliciter prohibentibus Episcopis facultatem dispensandi cum homicida voluntario, nec distinguentibus ad beneficia, vel ad ordines, quinimò expressè loquentibus de utrisque in illis verbis ibi: nec illis aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferre liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careant: ideò si quis omne dicit, nihil excipit ex Juris regula, certè dum in eodem capite sancitur, ut omni Ordine perpetuò careant, non esse ejus dispositionem ad sacros tantùm, aut curata beneficia restringendam, sed ad minores etiam, aut simplicia extendendam. Ita Barbosa, qui citat Avilam, Sayrum, Navarrum, &c.

2 Sed affirmativam sententiam tenet Marchinus *de Sacramento Ordinis tr. 1. p. 9. c. 1. difficult. 3. num. 3.* ubi sic ait. Licèt Concilium prohibuerit homicidis collationem novi beneficii; non tamen vetavit Episcopis dispensare cùm istis ad simplex beneficium retinendum, vel etiam ad retinendum curatum, dummodò per alium illud exerceat: quidquid oppositum, quoad retinendum curatum, dicat Barbosa *allegat. 39. numer. 61. vers. An autem de officio Episcopi.* Sed immeritò: quia Concilium de sola collatione novi beneficii loquitur, nec ullo modo distinguit de retentione beneficii simplicis, vel parochialis. Hæc Marchinus; cui adde Alzedum *in Praxi Episc. p. 2. c. 6. nu. 7.* ubi docet, quòd possit Episcopus dispensare, ut Presbyter homicida voluntarius occultus, qui anteà habebat beneficium Curæ, illud possit retinere in futurum, & similiter cum Canonico homicida occulto, ut possit interesse Choro, & gaudere fructibus Canonicatus.

R E S O L. LV.

An irregularitas orta ex bigamia propria, & interpretativa sit aliquando dispensabilis ab episcopo etiam ad sacros Ordines?

Idem est dicendum de Prælatis Regularibus quoad suos subditos.

Et inter alios casus, qui pro praxi supradicta quæstionis adducuntur, tandem quæritur, an episcopus possit dispensare in irregularitate occulta, quam contraxit Subdiaconus ducens viduam? Ea p. 4. tract. 2. Res. 61.

§. 1. **N**Egativè respondeo cum communi DD. sententia, quos affert Mauritius Alzedo *in praxi Episcop. part. 2. cap. 6. num.* 51. & Barbosa *de potestate episcop. part. 2. allegat.* 49 *num.* 25. Verùm non gravabor hic apponere sententiam Joan. Præpositi *in 4. p. q. 5. de irregularitate, dub. 7. nu.* 138. ubi sic ait: Peculiaris difficultas est, an Episcopus nonnunquam possit dispensare in irregularitate orta ex bigamia interpretativa, v. g. si res sit occulta? Aliqui universim censent non posse, quia hæc irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu significationis, vel ex ipso facto conjungii attentati etiam invalidè; non videtur tamen improbabile, quòd possit in ea, quæ oritur ex delicto etiam alieno, v. g. in irregularitate, quam contrahit is, qui cognovit uxorem, postquam ea commisit adulterium cum alio, etiamsi adulterium uxoris sit occultum, quia talis irregularitas verè oritur ex delicto. Item quòd possit in ea, quam contrahit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitimæ existens in Sacris, tentat aliam in uxorem accipere, quia etiam hæc irregularitas oritur ex delicto, idque etiamsi conetur contrahere cum vidua: nam cùm matrimonium sit irritum, non inducit irregularitatem ex defectu significationis, sed ex peccato. Idem si laicus contrahat irregularitatem ineundo matrimonium cum duabus invalidè, vel invalidè cum vidua, quam irregularitatem oriri ex delicto tenet Sanchez *lib. 7. disput.* 83. *num.* 6. *in fine & disp.* 86. *numer.* 12. censet Episcopum in nostro casu posse dispensare. Non est, inquam, improbabile in his, & similibus casibus, quando irregularitas est occulta, Episcopum posse dispensare, non solùm quoad minores Ordines recipiendos, vel exercendos, sed etiam quoad majores, juxta potestatem et concessam à Concilio Tridentino *sess.* 24. *c.* 6. *de reformatione*. Posset etiam dispensare in irregularitate occulta, quam contraxit Subdiaconus ducens viduam, quia ejus irregularitas est ex delicto. Ita Præpositus *ubi suprà*. Et hanc sententiam tenet etiam Bartholomæus de Vecchis *in praxi novis. disp.* 9 *dub.* 15. *num.* 3. qui citat Sanchez, & illam extendit ad Prælatos Regulares cum eorum subditis, & post illum Tamburinus *de jure Abbat. tom. 2. disp.* 17. *qu.* 3. *num.* 3. Sed licèt hæc opinio sit probabilis, tu ne recedas à prima sententia negativa.

R E S O L. LVI.

An episcopus ex hoc Decreto possit dispensare in irregularitate bigamia interpretativa, si sit occulta, non solùm quoad minores Ordines, sed quoad majores?

Et an in vera bigamia possit episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium simplex? Exp. 7. tr. 2. Res. 35.

§. 1. **H**Anc quæstionem tractavi *in part. 4. tract. 2. Res.* 71. & 72. nunc adducam Joannem Machadum, qui me citato hoc dubium pertractat, *to. 1. de Perfect. lib. 1. part. 3. tr.* 17. *docum.* 4. *num.* 2. ubi sic asserit. *Quando la irregularidad es verdadera, ò interpretativa, communmente afirman los Dotores, que el Obispo no la puede dispensar. Si bien de la interpretativa, quando es secreta, y proviene, de delito aunque ageno, es muy probable, que no solamente para Ordenes menores; sino tambien para mayores puede dispensar el Obispo, conforme à la facultad, que goza por el Concilio para dispensar en las irregularidades secretas, que provienen de algun delito, y no estan deduzidas al fuero exterior; fundase esta opinion en que, como dizen Sanchez, y otros graves Autores, la irregularidad que se contrae por la bigamia viene à ser por culpa; y siendolo puede en ella el Obispo lo que en las demas irregularidades, que provienen de delito.*

2 *Si por lo menos pueda el Obispo dispensar en la verdadera bigamia, para que el bigamo pueda recebir Ordenes menores, y beneficios simples: tampoco consta del derecho; y es tambien dudoso, y reñido entre los Dotores. Villalobos, y otros Autores son de parecer, que ni en la bigamia verdadera, ni interpretativa; ni para recebir Ordenes menores, ni executar las recebidas, ni para beneficios simples puede el Obispo dispensar con el bigamo. Si bien Sanchez, y otros muchos con mas probabilidad defienden lo contrario: lo qual admitte Villalobos, quando huviesse alguna urgentissima causa para dispensar.* Hucusque prædictus Machadus. Sed ne deseras recognoscere me ipsum *ubi suprà*. Et hæc dicta sufficiant circà præsentem Tractatum in gratiam Dominorum Episcoporum elaboratum; sed pro ejus coronide satis insignem practicabilem difficultatem discutiendum visum est hic apponere; ideò quæro.

R E S O L. LVII.

An aliquando irregularitas orta ex bigamia vera, & interpretativa, sit dispensabilis ab Episcopo?

Et pro praxi hujus quæstionis adducitur singularis, & specialis casus.

Et an Prelati Regulares in vera bigamia possint cum suis subditis absolutè ante, & post susceptionem Ordinum dispensare? Exp. 8. tr. 11. & Misc. 2. Res. 43.

§. 1. **A**Liquos casus secundùm mentem Joannis Præpositi adduxi *in p. et. 4. tract. 2. resolut.* 61. nunc & alium adducam secundùm mentem Stephani Baunij, *in Theolog. Moral. parte secunda, tractatu undecimo, quæst.* 59. ubi sic ait: Sit pro exemplo, vir quidam, qui cùm procul ab ea provincia degeret, quam modò incolit, & in qua domicilium sibi, ac rebus suis constituit, duas sibi virgines copulavit uxores, quibus fato functis, bona se fide ordinandum Episcopo obtulit, impedimenti sui ad suscipiendos ordines occasione Bigamiæ nescius, de hoc homine contendo, ei ab Episcopo facultatem concedi posse, utendi ordine suscepto Sacerdotij cum hac Bigamia.

2 Primò, quidquid Pontifici in universa Ecclesia ad animarum bonum & commodum, jus naturale ac humanum vult concessum, id Episcopo in sua Diœcesi, cùm est necesse, nisi Papa sibi id speciali sanctione reservaverit, tentare, ac facere est permissum. Sed pro casu præsenti facit necessitas, periculum scilicet amittendæ famæ ac opinionis, quam de sua virtute, vitæque innocentia, præclaris suis factis, apud plebem obtinuit, si à dicenda Missa prædictus Sacerdos, diù cum populi offensa abstineat, in eam enim venire mentem poterit quidpiam in eo subesse culpæ, quamobrem ad sacra Missarum solemnia pro ceterorum more, non nisi raro, ac infrequenter, audeat accedere.

3 Et quanquam ab ordine repellatur Bigamus *in capite nuper, & capite extremò de Bigamis*, & à Concilio Nicæno, ut est in Epistola Divi Ambrosij 82. *in Can.* 2. Concil. Arelatens. tertij sub Leone Primo, *in Canone primo*, Concil. Romani sub Hilariò, Hispalensis secundi circa tempora Honorij, & Sisebuti Regis *Canone quartò*, & Apostolorum 17. ubi si quis post batisma secundis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, vetatur Episcopus esse, vel Presbyter, aut Diaconus, aut prorsus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserviunt; si hæc tamen statuta vim suam omnem, ea severitate, quæ sunt concepta, in istum exercerent, de quo fit in quæstione mentio, in apertum ejus exitium haud dubiè cederent, cùm perpetuò sacris eum altaribus carere cum famæ suæ detrimento esset necesse, aut certè non modico tempore, nempè dum Roma istius impedimenti dispensatrices venirent literæ, quod quàm à Christi, Romanique Pontificis benignitate absit, in eorum opinione relinquo, qui potestatem condendarum legum, datam ei ad Catholicæ plebis commodum norunt, nullo modo ad exitium; fidem ergo omnem superat, velle Pontificem in hac istius Presbyteri, de quo nobis est sermo, necessario tempore, Episcopo facultatem omnem ademptam esse, dispensandi in ejus impedimento.

4 Secundò, qui Canones contra Bigamos, sunt à Conciliis, aut Romanis Episcopis scripti; eos à suscipiendis ordinibus prohibent, nullo modo à susceptorum usu, in eos ergo committit Episcopus, si ordinato cum impedimento Bigamiæ ordinum suorum usum patiatur, aut velit esse liberum.

5 Tertiò, in Papæ, Conciliorumque legibus dispensare potest Episcopus, cùm est necesse, nec facilis est in Urbem, Papamque transitus, ita culpas lethales, graves, & acerba, qua uti sui juris in Bulla Cœnæ sibi Pontifex seponit, in necessitate, pœnitenti condonat Episcopus, secundùm doctrinam Henriquez *libro sexto de pœnit. capite decimo-sexto, numero primo, & capite nono, numero septimo*. Similiter cùm res, temporaque exigunt, nec facilis est ad Papam recursus, dispensat in impedimentis matrimonii, ut notarunt Sanch. *lib. 2. de Matr. disp.* 40. *num.* 2. *& seq.* Coninch. *de Sacram. Matrimonii*, & alii. Sed res hæ ambæ faciunt pro Sacerdote, de quo est quæstio, ergo ei concedi per Episcopum poterit, ut in suscepto ordine ministret, eaque præstet omnia, quæ facere Sacerdotibus est in more. Hucusque Baunius, quæ secundùm ejus mentem dicta esse volo.

6 An verò in vera Bigamia possint Prælati Regulares dispensare cum suis subditis absolutè ante, & post susceptionem Ordinum, vide Bordonum *in Consiliis regular. resol.* 11. *num.* 35. *in fine* ubi affirmativam sententiam tenet, quod etiam docet Baunius *ubi suprà quæst.* 68.

R E S O L. LVIII.

An saltem dicta irregularitas vera bigamia sit dispensabilis ab Episcopo quoad Ordines minores, & simplex beneficium.

Et notatur, posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum Virgine, secus si contraxit cum vidua, vel duplex iniit matrimonium. Exp. 4. tr. 2. Res. 62.

§. 1. **N**Egativam sententiam tenet Villalobos *tom. 1. tr.* 21. *diffic.* 31. *num.* 13. Turrianus *de censur. lib. 9. disput.* 70. *dub.* 5. Bizozerus *in summa tract. de censur. capit. 2. num.* 7. Squillante *de privileg. Cleric. capit. 4. dub. 6. numer.* 97. & alij penes ipsos asserentes Episcopum non posse dispensare cum bigamis in bigamia vera, vel interpretativa, non solùm ad Ordines minores suscipiendos, sed neque ad usum susceptorum; & ratio est, quia Episcopus non potest dispensare in lege Pontificis, nisi in casibus jure concessis; sed jus excludens bigamos

mos ab omnibus Ordinibus latum est à Concilio Nicæno, teste D. Ambrosio *epist.82.* ergo, &c. Deindè *in cap. nuper, & c. ultim. de bigamis*, negatur illis potestas suscipiendi Ordines minores.

2 Non desunt tamen DD. affirmativam sententiam tenentes, ut Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregul. disputat. 30. dub. 1. quæst. 5.* Comitolus *in respons. moral. lib. 1. quæst.* 106. Sanchez *de matrimon. lib. 7. disp. 86. num.* 11. Avila *de cens. part. 7. disputat. 7. dub. 4.* Azorius *part. 2. lib. 5. cap. 20. quæst. 2.* Miranda *in Manual. Prælator. tom. 2. quæst. 8. articul. 2. conclus. 2.* Sayrus *de cens. lib. 6. capit. 6. num.* 11. & alii penes ipsos, quibus addo novissimè Mauritium Alzedo *in praxi Episc. part. 2. capit. 6. numer.* 52. S. Joan. de la Cruz *in direct. part. 2. de irregul. dub. 7. concl. 1.*

3 Sed tu ne recedas à negativa sententia, quia ita declaravit sacra Cardinalium Congregatio, ut testatur Piasecius *in praxi p. 1. c. 1. art. 10. n. 11.* Armendar. *in recopil. ad leg. Navarr. lib. 2. tit. 19. n.* 16. Garzias *de benef. tom. 2. p. 7. c. 6. num. 5.* Molfesius *in summa tom. 1. tr. 6. c. 7. n.* 28. de Vecchis *in praxi novitior. disp. 9. dub. 15. n. 2.* Tamburinus *de jure Abbatum tom. 2. disp. 7. q. 3. nu. 2.* Novarius *tr. de elect. fori qu. 52. nu. 25.* Leo *in thesaur. fori Eccles. p. 2. c. 8. nu.* 36. & ita etiam fuisse decisum in Curia Archiep. Neapolitana, testatur Riccius *part. 4. decis. 331. num. 8. in fine.*

4 Notandum est tamen hic obiter cum Turria o, & aliis DD. supracitatis posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum virgine, contra Majolum *lib. 1. de irregular. cap. 33. nu. 7.* Secus si cum vidua, vel si duplex iniit Matrimonium, contra Palatinum *in 4. dist. 27. disput. 4.* & Henriquez *lib. 12. c. 6. n. 11.*

RESOL. LIX.

Si quis contraxit bigamiam cum vidua, vel accessit ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit, an possit petere dispensationem hujus irregularitatis ab Episcopo?

Et quid si res adulterii sit occulta?

Et supponitur esse irregularem ex bigamia interpretativa, si contrahas cum vidua, quæ prius matrimonium consummaverat, & idem si contrahas cum corrupta ab alio; & si accesseris ad propriam uxorem, postquam adulterium commisit, tametsi à principio virgo accepta fuerit.

Et quid est dicendum, si vir ignorans conjugis adulterium, illam carnaliter bona fide cognovit?

Idem est, si à principio existimans ducere virginem, duxerit corruptam.

Et quid, si maritus per censuras cogatur reddere debitum?

Et rursum, an Episcopus possit dispensare in irregularitate, quam contraxit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitimæ existens in sacris, tentat aliam uxorem accipere, & quam Subdiaconus contraxit ducens viduam?

Et an Laicus contrahat irregularitatem ineundo matrimonium cum duabus invalidè; vel cum una validè, & cum alia invalidè, vel invalidè cum vidua?

Et breviter docetur posse Episcopum cum bigamis propriis dispensare ad minores Ordines, & ad beneficium simplex. Ex p. 10. tr. 11. & Miscell. 1. Res. 25.

§. 1. SUppono esse irregularem ex bigamia interpretativa, si contrahas matrimonium cum vidua, quæ priùs matrimonium consummaverat. Et idem est, si contrahas cum corrupta ab alio; ut deciditur *cap. Præcipimus, dist. 34. & cap. Si quis viduam 50. & capitul. Debitum de Bigamis.* Secundò suppono, quòd hæc bigamia interpretativa contingit per accessum ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commiserit; tametsi à principio virgo accepta fuerit. Sicuti habetur *capit. si Laici 34. dist.* & tradunt omnes Doctores apud Suarez, *disput. 49. sect. 3. num. 15.* Sanchez *disputat. 84. num. 15.* & Augustinum Barbosam *alleg. 49. num. 8.* Ratio est, quia maritus, cognoscens uxorem ab alio corruptam, maritus corruptæ nuncupatur, ideòque perindè judicandus est, ac si cum corrupta contraxisset.

2 Difficultas verò est, an hæc irregularitas contrahatur; si ignorans conjugis adulterium, illam carnaliter cognoveris; Et idem est, si à principio existimans ducere virginem duxeris corruptam. Negant Petrus de Ledesma, *de Matrim. quæst. 66. artic. 3. col. penult.* & Emanuel Sà, *verb. irregularitas bigamia, n. 3.* Moveri possunt, quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus ab homine, quatenus rationalis est; ac proindè ab illo quatenus ratione utitur. Cognoscens verò uxorem ignorans esse adulteram, numquam liberè suam carnem divisit in plures. Ergo numquam fundamentum præstitit contrahendi hanc irregularitatem. Verùm in his casibus irregularitatem contrahi, docent Doctores communiter, Avila [illegible] *par. disp. 8. dub. 1. vers. Tertio modo.* Sanchez *lib. 7. disput. 84. num. 15.* Paulus Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 5. cap. 6. numer. 3.* & alii innumeri ad ipsos. Quippè hæc irregularitas non in pœnam alicujus delicti, neque ob infamiam ullam personæ: sed ob defectum significationis inducta est; quæ significatio esse non potest, si maritus corruptæ fuerit; quia sicut ipsa mulier in plures suam carnem divisit, sic vir illam cognoscens, censetur in plures suam carnem divisisse.

3 His suppositis quæro, an Episcopus possit dispensare cum supradictis bigamis; Et probabiliter affirmativè respondet Joannes Præpositus *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 5. de irregularit. dub. 7. num. 138.* ubi sic ait: Peculiaris difficultas, an Episcopus quomquam possit dispensare in irregularitate orta ex bigamia interpretativa, verb. grat. si res sit occulta. Aliqui universim censent non posse, quia hæc irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu significationis, vel ex ipso facto conjugii attentati etiam invalidè; non videtur tamen improbabile, quòd possit in ea, quæ oritur ex delicto etiam alieno, v. gr. in irregularitate, quàm contrahit is, qui cognovit uxorem, postquam ea commisit adulterium cum alio, si talis incurrat irregularitatem, etiamsi adulterium uxoris sit occultum; quia talis irregularitas verè oritur ex delicto, ut ostendimus. Item, quòd possit in ea, quam contrahit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitimæ, existens in Sacris, tentat aliam in uxorem accipere; quia etiam hæc irregularitas oritur ex delicto: idque etiam si conetur contrahere cum vidua: nam cùm Matrimonium sit irritum, non inducit irregularitatem ex defectu significationis, sed ex peccato. Tertiò, si Laicus contrahat irregularitatem, ineundo Matrimonium cum duabus invalidè; vel cum una validè, cum alia invalidè; vel invalidè cum vidua. Quam irregularitatem oriri ex delicto, tenet Sanchez *lib. 7. de Matrim. disputat. 84. num. 6. in fine*, qui pro ea sententia plures citat, & *disp. 86. nu. 12.* censet, Episcopum in nostro casu posse dispensare. Non est, inquam, improbabile in his, & similibus casibus, quando irregularitas est occulta, Episcopum posse dispensare, non solùm quoad minores Ordines recipiendos, vel exercendos, sed etiam quoad Majores, juxta potestatem ei concessam à Concilio Tridentino, *sess. 14. c. 6. de Reform.* Posse etiam dispensare in irregularitate occulta, quam contrahit Subdiaconus, ducens viduam, quia ejus irregularitas est ex delicto; ut censet Sanchez *disp. 85. nu. 10.* videri potest *disputat. 86. n. 23.* Huc usque Præpositus; cui etiam adde Castrum Palaum, *tom. 6. disp. 6. punct. 8. nu. 16.* sic asserentem: Si bigamia ex delicto proprio consurgat, satis probabile est, si delictum occultum fuerit, posse Episcopum dispensare, virtute Tridentini, *sess. 24. cap. 6.* Quinimmò posse dispensare, etiamsi ex delicto alieno hæc bigamia emanaverit; ut contingit, cùm corruptam ducis, vel uxorem adulteram agnoscis, docuerunt Henriquez *lib. 12. de Matrim. c. 6. in fine*, & *lib. 14. c. 20. n. 2.* Barbosa *2. part. de Potest. Episcopi, alleg. 49. num. 25.* Sayrus *lib. 6. cap. 7. numer. 9.* quia Tridentinum non distinguit, an ex delicto proprio, vel alieno oriatur. Ita Palaus.

4 Sed, ut verum fatear cum Lessio *in 3. par. D. Thomæ, cap. 8. de irregular. dub. 2. num. 58.* non caret difficultate, quòd quis incurrat irregularitatem, si ignorans cognoscat uxorem adulteram. Vide *capit. si cujus est, & seqq. distinct. 34.* Immò videtur adulterium debere esse evidenter probatum, vel certè notorium. Et ita insinuant, qui affirmant hoc impedimentum contrahi à viro scienter uxorem adulteram carnaliter cognoscente; tacitè enim supponunt, stante ignorantia, non esse huic impedimento locum. Sic Glossa *cap. 2. de Baptism.* Rebuff. *de pacific. possessor. n. 194.* Gregorius Lopez *leg. 35. tit. 5. par. 1.* Anton. Cuccus *lib. 4. Institut. Majorat. tit. 12. num. 175.* Palatius *in 4. dist. 27. disp. 4.* Sed, ut dixi, affirmativa sententia est communior. Undè Cornejo *in 3. p. D. Thom. tr. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. quæst. 4.* sic ait: Quæres, an sit irregularis, qui uxorem suam postquam adultera est, carnaliter cognoscit; Respondeo affirmativè ex textu expresso in *capit. Si cujus*, & in *capitul. Laici distinct. 34.* ubi habetur per adulterium uxoris fieri maritum irregularem: quod intelligendum est, si post adulterium ad eam carnaliter accedit. Argum. Text. *in cap. Finali, ejusdem distinctionis, & cap. Debitum de Bigamis, dict.* Sed quid, si vir ignoret uxoris adulterium, & ad eam bona fide accedat, Respondeo, etiam incurrere hanc irregularitatem; ex D. Thoma, de eo, qui ignoranter ducit corruptam. Et ratio est, quia hæc irregularitas oritur ex facto, & defectu significationis; undè maritus, cognoscens posteà uxoris delictum, abstinere debet in conscientia, soluto matrimonio, ab Ordinibus suscipiendis, quamvis ut in foro exteriori non admittatur, necessarium sit, quòd tale adulterium probetur; & iste est sensus *dict. cap. Si Laici*: Ita ille.

4 Sed quid dicendum, si maritus cogatur per censuras reddere debitum, vel quia adhuc pendet lis, vel quia non potuit sufficienter probare adulterium uxoris, Respondeo, etiam fieri irregularem. Et ratio est eadem, quòd scilicet irregularitas hæc contrahitur ex facto proprio etiam licito. Neque argumenta in contrarium aliquid convincunt, neminem justè puniri ob actum, ad quem tenetur, & similia: quia supponunt, hanc irregularitatem esse pœnam; quod est negandum: & sibi imputet maritus, qui voluntariè uxorem duxit, quòd tantùm incommodum, quale est ista irregularitas, incurrat.

6 Notandum est hic obiter, quod si de Ordinibus minoribus; & Beneficio simplici loquamur, probabilis est sen-

Sup. aliquibus ex his supradictis bigamis, lege quatuor præcedentes.

Sup. hoc sup. in R. 55. 56 & 57

tentia affirmans, posse Episcopum etiam cum bigamis proprijs dispensare, ut hos Ordines minores, & Beneficia simplicia obtineant.

R E S O L. LX.

An Episcopus vigore hujus Decreti possit dispensare in inhabilitatem contractam ob simoniam occultam?

Et an Episcopus, si fuerit complex in simonia, possit etiam secum dispensare?

Et tandem docetur, quod non sit standum Decisionibus Cardinalium, nec Decisionibus Rotæ, neque Decisiones, & Declarationes Rotæ habeant vim legis. Ex part. 7. tr. 2. Ref. 36.

§. 1. VTinam hic casus sæpius in praxi non accideret, & ad illum negativè respondet Campanili *in divers. Iur. Can. Rubr.* 1? *c.27. n.* 66. & alij asserentes, quòd si aliquis scienter simoniam commiserit, communis sententia Doctorum est, non posse Episcopum dispensare, sed semper inhabilem esse ad illud beneficium habendum, etsi fuerit simonia confidentialis, ad omnia beneficia, quousque Pontifex dispenset. Neque in Privilegio concesso à Trident. circa casus occultos hic comprehenditur. Tum quia hic non est casus occultus pertinens ad absolutionem Sacramentalem. Tum quia non est censura, neque irregularitas, sed quædam vindicativa pœna. Tum denique quia illa pœna introducta est post Concilium: & consequenter facultas data à Concilio non extenditur ad casus nova lege Pontificia reservatos post Concilium, ut respondit Gregorius XIII. audita relatione Congregationis, prout refertur *volum. 4. decis. Rotæ*, per Farinacium *fol.* 77. Adde, hoc esse expressè declaratum à Congreg. Cardin. ut in supradicto loco refertur: *in §. ex delicto occulto*, dicitur: Episcopus etsi in simonia occulta dispensare possit, non potest tamen simoniacum rehabilitare ad beneficia in posterum obtinenda, neque ad ea retinenda, quæ per simoniam occultam obtinet *pag. 77. ver. an Episcopus*, ubi dubitatum fuisse refertur, an Episcopus ex vi hujus capitis possit absolvere Sacerdotem sibi subditum à simonia occulta, & rehabilitare ad Ordines, & beneficia tam obtenta, quàm obtinenda, respondetur his verbis: Congregatio censuit potuisse absolvere, & ad Ordines rehabilitare, & beneficia tam obtenta, quàm obtinenda, sed non ad beneficia, quibus propter simoniam privatus fuisset, vel ad obtinenda.

Sup. hoc supra [illegible]

2 Et ideò hanc sententiam ego teneo. Non deseram tamen adnotare affirmativam sententiam docere Henriquez *lib. 3. capit. 36. num. 1. & in glossa litera E.* Hugolinus *de simonia tab. 4. cap. 6. §. 7. nu. 2.* Sanchez *in summa tom. 2. lib. 6. cap. 35. nu. 78.* & alij, quam probabilem esse docet Lessius *lib. 2. c. 35. dub. 25. nu. 140.* & Castrus Palaus *tom. 2. disp. 3. punct. ultim. n. 4.* cum alijs; undè hic apponam per extensum verba Machadi *de Perfect. Confess. tom. 1. lib. 3. part. 3. tract. 6. docum. 2. num. 3.* sic asserentis. *No obstante esto Henriquez, y otros Autores, no de pequenna autoridad defienden, que puede el Obispo en virtud de la facultad, que goza por el Concilio Tridentino, dispensar con el simoniaco oculto en la inhabilidad contraida por la simonia haziendole capaz no solo para poder obtener otros Beneficios adelante, sino tambien para que goze del mismo Beneficio aquirido por simonia, y de sus frutos, y que mediante la dispensacion en las censuras, e inhabilidad puede sin otra colacion posseer, y gozar el dicho Beneficio, y sus frutos.*

3 *Y aunque algunos Autores quieren, que esto se entienda en todos aquellos Beneficios, cuya colacion pertenece al Obispo, y no al Pontifice como vienen à ser, segun las Bulas de Pio IV. y S. Pio V. todo aquellos en que se comete simonia confidencial Con todo esso otros muchos reprueban totalmente esta limitacion.* Ita Machadus. Et rationem adducit Palaus *ubi suprà* quia hæc inhabilitas, ut probat Henriquez, est quasi quædam irregularitas: concessa ergo facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus, videtur ad hanc inhabilitatem extendi. Neque obstant decisiones Cardinalium. Tum quia illis decisionibus, etsi magnæ sint authoritatis, non est necessariò standum, ut expressè dicit Sanch. respondens cuidam Decisioni Cardin. *l. 8. de matr. disp. 2. nu. 10. circa finem*, & de stylo curiæ, & decisionibus Rotæ docet similiter Vasquez *tom. 2. in 2. 2. D. Thom. disp. 179. cap. ult. num. 75.* ubi optimè probat, declarationes, decisionesve Rotæ non habere vim legis. Adde supradictas declarationes facilè explicari, ut scilicet intelligantur, non posse Episcopum dispensare cum Simoniaco inhabili ad obtinenda beneficia, quibus privatus fuit per sententiam: nam ante sententiam benè poterat: Et hæc explicatio fundatur in ultima declaratione Cardinalium: cùm enim ibi dicat Congregatio, Episcopum posse absolvere Sacerdotem sibi subditum à Simonia occulta, & rehabilitare ad ordines, & ad beneficia tam obtenta, quàm obtinenda, posteà subdat, sed non ad beneficia, quibus propter simoniam privatus fuisset, vel ad obtinenda, ne inquam hujusmodi posteriora verba prioribus adversentur, necessariò debent intelligi de beneficijs per sententiam privatis. Quare ante sententiam, & in foro conscientiæ benè poterit Episcopus cum sic inhabili dispensare. Sic Palaus, quæ omnia ex ejus mente dicta esse volo, nam communis opinio est in contrarium, quam in praxi esse receptam testatur P. Thesaurus *in praxi de pœnis p. 2. cap. 23. q. 6. & cap. 30. qu. 3.*

Sup. hoc [illegible] doctr.

Sup. hoc [illegible]

4 Sed si aliquis quærat, an Episcopus, si fuerit complex in simonia, possit etiam secum dispensare; respondet ad quæsitum Machadus *ubi suprà*, & sic ait: *Es tambien dudoso, y controverso, entre los Dotores, si supuesto que el Obispo tenga facultad para dispensar en esta inhabilidad, pueda lo mismo, aun en caso, que el aya sido complice en la simonia. Muy probable opinion es, que no; porque parece que por su pecado se haze indigno de dispensar. Si bien Tomas Sanchez, coligiendolo de algunos textos del Derecho, juzga por mas probable, que si, y el Concilio Tridentino en el lugar citado, donde se funda esta facultad concedida à los Obispos habla indistintamente; y assi no se deve restringir.* Ita Machadus.

Sup. hoc supra [illegible]

5 Sed circà resolutionem quæstionis propositæ præter Doctores citatos, vide Baunium *in Theolog. Mor. tom. 2. tractat. 8. quæst. 24.* Gavantum *in Man. Epis. verb. Confara, numer. 6.* Suarez *de Religione, tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 61. numer. 11.* Garsiam *de Benef. part. 8. cap. 1. numer. 77.* Comitolum *lib. 6. quæst. 41.* Marchinum *de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 9. cap. 3. num. 71.* Alzedum *in Praxi Episc. part. 2. cap. 6. numer. 41.* & alios penes ipsos.

R E S O L. LXI.

An si quis habeat à suo Episcopo literas dimissorias pro Ordinibus recipiendis, possit absolvi ab irregularitate occulta ab Episcopo, qui eum ordinare debet?

Et an peccet episcopus, si alienum subditum in sua Diœcesi confirmet?

Et quid est dicendum, quando episcopus mittit subditum cum dimissorijs ad suscipiendos ordines, & subditus non est confirmatus, an tunc possit illum confirmare? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 37.

§. 1. CAsus est curiosus, & practicabilis, & ad illum affirmativè respondet novissimè Ludovic. Caspensis *in Cursu Theologico tom. 2. tract. 27. disput. 3. sect. 3. numer. 11.* ubi sic ait. Hic inquirit Diana, *de Sacram. resol.* 24. An si quis habeat literas dimissorias à suo Episcopo, ut possit ab alio ordinari, hoc ipso si ordinandus non sit confirmatus, possit etiam ab eo Episcopo confirmari priusquam ab ipso ordinetur. Respondet, & benè, affirmativè: nam qui concedit finem, concedit consequenter, quæ sunt necessaria ad eum finem. Ex quo sequitur, posse similiter absolvi ordinandum ab irregularitate occulta, à qua posset Episcopus absolvere, quia liberari ab irregularitate est medium ad licitè recipiendos Sacros Ordines. Ita ille, cui adde Henriq. *lib. 14. cap. 17. nu. 4. usque ad finem.* Angelum *vers. irregularit. num.* 34. Armillam *eodem vers. num.* 8. & Sylvestrum *quæst. 9. num. 11. in fine.* Sed hanc sententiam impugnat Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 2. num.* 25. quia à separatis non fit illatio. Sed potestas dispensandi, & initiandi sunt separata: ergo. Cæteras rationes videbis apud illum. Notandum est tamen hic obiter Marchinum *de Sacram. Ordinis, tr. 1. part. 5. cap. 5. nu.* 7. docere nominatim contra me, peccare Episcopum alienum subditum in sua Diœcesi confirmantem: sed nostra sententia est probabilissima, & illam tenet me citato in editione novissima, Barbosa *de Potest. Episc. p. 2. Allegat.* 30. n. 14. & præter Doctores à me citatos *in part. 4. tr. 4. resol.* 50. & Caspensem, *ubi supra*, nostram sententiam tenet etiam à fortiori Alzedus *in Praxi Episc. p. 2. cap. 4. num.* 21. Zambranus *de cas. tempore mortis, capit. 2. dub. 2. n. 2. & 3.* Emanuel Sà *vers. Confirmatio, n. 2.* & Scipio de Rubeis *in Aphor. Episc. vers. Confirmatio, n.* 8. ubi sic ait. *Si* confirmante Episcopo in propria Diœcesi accurrant etiam accolæ ex aliena, licitè confirmantur ob præsumptionem gratum id *fore* Episcopo, ad cujus Diœcesim illi pertinent. Ita ille. Quod à fortiori dicendum, quando illos mittit cum dimissorijs ad suscipiendos Ordines, quia concedit finem, concedit necessaria ad finem talem, Ergo. &c.

Sup. hoc in §. seq.

[illegible]

[illegible]

R E S O L. LXII.

An episcopus, cui commissum fuit ab alieno episcopo, vel Prælato Regulari, subditum ordinare, possit cum eo dispensare in irregularitate, aut quovis alio impedimento? Ex part. 8. tract. 3. Ref. 35.

§. 1. REferam hic pugnantes sententias. Negativam docet Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. num.* 25. quia sublato uno impedimento non censetur alterum distinctum sublatum, *cap. ex tuarum, de usu, & authoritate pallij, l. si domus ff. de servitut. urban.* At in hoc eventu duplex impedimentum concurrit, alterum defectus subjectionis ad Ordines: alterum irregularitatis. Sublato ergo priori per initiandi licentiam, non aufertur posterius. *Secundò*, quia à separa-

Sup. hoc in [illegible]

separatis non fit illatio, *cap. ad audientiam, de decim. l. Papinian. ff. de minoribus.* At potestas dispensandi, & initiandi separata sunt. *Tertiò*, quia dispensatio non extenditur ad connexa, sine quibus potest consistere, (ut *num.* 20. diximus.) At potestas initiandi potest consistere absque potestate reddendi initiandum habilem ad Ordines: utpotè, qui intelligitur, si ille aliàs habilis sit, vel à legitimo superiori impetret dispensationem in ea inhabilitate. Ita Sanchez, & alij penes ipsum.

2 Sed non desunt affirmativam sententiam tenentes, & inter alios illam docet Avila *de censur. p.7. disp.* 10. *dub.6. vers. notandum tertiò*, ubi sic ait. Præterea dico cum Henriquez *cap.*18.*n.*4. quòd dum Prælatus Religionis, aut Episcopus mittit subditum, ut ordinetur, censetur concedere suas vices Episcopo ordinanti, ut dispenset in defectu occurrenti, aut oblito. Probatur *ex cap. præterea de offic. delegat.* Ita ille. Et ratio erit, tum quia concesso aliquo, censentur subindè concessa ea, sine quibus id expedire nequit, *cap. præterea, de offic. deleg. & lib.* 5. *C. de jurisd. omn. jud.* tum etiam, quia dispensatio in principali, extenditur ad accessorium, sine quo consistere non potest. At promotio ad Ordines fieri non potest, eo impedimento non sublato; ergo.

R E S O L. LXIII.

Utrùm illegitimus occultus possit dispensationem obtinere super irregularitate ab Episcopo vigore Concilij Tridentini sess. 24. *capit.* 6. *ad recipiendos sacros Ordines?* Ex part. 2. tr. 15. & Misc. 1. Res. 21.

Sup. hoc in dub. seq. & R. in R. 3 seq. §. 12. & 3 ut melius hanc diffi[cultatem] dissol[v]ere pot[es], lege prius in om. 5 tr. 3. doctrinam R. 100.

§. 1. NEgant communiter Doctores Episcopum posse dispensare super illegitimitate ex delicto occulto proveniente. Sic Suarez *ubi infra.* Piasecius *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 56. *&* 60. Sayrus *de cens. lib.*6. *cap.* 11. *num.*8. ubi 20. Doctores citat pro hac sententia, & novissimè illam docet Bonacina *de cens. disp.* 7. *punct.* 3. *q.*2. *num.* 15. Reginal. *in praxi, tom.*2. *lib.* 30. *tract.*2. *cap.* 7. *nu.*73. & Filliuc. *in quæst. mor. tom.*1. *tract.*19. *cap.* 6. *num.*152. Ratio est, quia Concilium tribuit Episcopis authoritatem dispensandi super irregularitates contractas ex delicto; sed hæc irregularitas est ex defectu & non ex delicto. Ergo, &c.

2 His tamen non obstantibus Stephanus de Avila Societatis Jesu Theologus contrariam docuit sententiam *in tract. de cens. part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 7. Nam licèt hæc irregularitas causet in homine quendam defectum, tamen intrinsecè dependet à crimine parentum. Ergo si hujusmodi crimen sit occultum, comprehenditur sub decreto Concilij. Secundò probatur, nam licèt dispensatio postquam est concessa in particulari casu, est odiosa, & strictè interpretanda, at verò potestas dispensandi est favorabilis, & latissimè interpretanda, *c. fin. de simonia.* Hæc Avila, cujus sententia, licèt improbabilis vocetur à Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *de cens. disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 5. tamen novissimè Ægid. de Coninch ex eadem societate *de Sacr. disp.* 18. *dub.* 14. *nu.*117. tanquam probabilem illam admittit. Ad argumentum contrariæ sententiæ responderi potest ex dictis. Nam cum hæc irregularitas intrinsecè dependeat à crimine parentum, videtur etiam inclusa sub verbis Concilij.

R E S O L. LXIV.

An irregularitas occulta ex defectu natalium sit ab Episcopo dispensabilis quoad sacros Ordines?

Et notatur, posse Episcopum cum illegitimis ex quocunque damnato coitu, ad majores Ordines & ad beneficium dispensare.

Et an hoc etiam procedat ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum, & in dimidijs portionibus, & inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis.

Et an hanc dispensationem possit etiam Capitulum Sede vacante impertire.

Et quid si aliquis bona fide ordinatus fuerit, & postea cognito natalium defectu, an Episcopus possit dispensare, ut in susceptis ministret?

Et quid etiam, si mala fide ordinatus fuerit? Ex part. 4. tract. 2. Res. 64.

Quæ hic est R. antecedens, & in allijs ejus not.

§. 1. NEgativè respondent DD. quos citavi *in p.* 2. *tr.* 15. *res.* 21. quibus nunc addo Layman *ubi infrà*, Hurtadum *disp.*2. *de irregular. diffic.*20. *n.*63. Alzedum *in praxi Episc. p.*2. *c.*6. *n.*30. & Turrianum *de cens. lib.*9. *disp.* 71. *dub.* 2. quia talis irregularitas non provenit ex delicto, sed ex defectu, quia quamvis parentes filium illegitimum sine peccato in amentia generarent, etiam fieret irregularis.

2 Sed affirmativam sententiam, licèt improbabilem, & sine fundamento vocet Suarez, & Hurtado, tamen, ut *in d. resolutione* notavimus; illam tenet Avila, & probabilem existimat Coninch, quibus nunc addo Petrum Cornejo *in* 3. *p. D. Thomæ tract. de irregul. disp.*15. *dub.*2. *q.*1. Layman *lib.*2. *tract.*10. *part.* 1. *cap.* 5. *nu.*2. & Jo: Præpos. *in* 3. *p. quæst.* 5. *de irregul. dub.*16. *n.*131.

ubi sic ait. Non est improbabile, quòd Episcopus possit dispensare in irregularitate illegitimi, ut inquit Avila, asserens viros doctos id sentire, quia licèt illius prolis hæc irregularitas sit ex defectu, rem tamen moraliter considerando oritur ex delicto, & Ecclesia eam indecendo voluit punire parentum incontinentiam, atque adeò potest sortiri rationem pœnæ. Confirmatur, quia omnia jura hanc irregularitatem inducentia supponunt communiter peccatum in parentibus, ex quo illa oriatur, & varijs casibus ubi peccatum illorum non intervenit, proles non est irregularis quamvis nata sit extra matrimonium verum à parte rei. Nec refert, quòd si proles absque culpa parentum nasceretur extra matrimonium, etiam putatum legitimum, censenda esset irregularis, quia non obstante tali casu rarissimo, & quem lex non spectavit, dicendum quòd moraliter, & secundùm quod communissimè accidit, illegitimitas prolis oriatur ex peccato parentum, & quòd lex spectavit id, quod sæpiùs accidit, quamvis in eo casu rarissimo, quem non excipit, etiam incurreretur irregularitas, in quo tamen invenitur actio materialiter mala, & sufficiens fundamentum malitiæ, si adessent cætera requisita. Unde fit verisimile, quòd Episcopus in casu resolutionis possit dispensare absolutè (sicut potest absolutè dispensare per Concilium) quoad sacros Ordines & beneficia majora, seu dignitates & prælatura, hinc si quis susceptus ex occulto adulterio habeatur passim legitimus, posset ab Episcopo impetrare dispensationem ad sacros Ordines suscipiendos, & beneficia duplicia. Hæc omnia Præpositus *loco cit.* & ita hanc sententiam affirmativam cum Avila, & supracitatis Doctoribus tenet etiam post illus Laurentius de Peirinis *tom.* 2. *de relig. Prælat. q.*2. *c.*5. *§.*9. *nu.*143. Et tandem novissimè hanc opinionem me citato docet Barbosa *de jure Pontificio lib.*1. *c.* 11. *nu.* 156. Verùm, his non obstantibus, novissimè ego puto non esse recedendum à negativa sententia.

3 Notandum est tamen hic obiter, posse Episcopum cum illegitimis ex quocumque damnato coitu ad majores Ordines, & ad beneficium simplex dispensare, cum causa tamen, & eorum suffragantibus meritis, & hoc procedit etiam quoad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum, & in dimidijs portionibus, seu inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis, & hanc dispensationem modo quo *suprà*, posse etiam Capitulum Sede vacante impartiri existimo. Vide Barbosam *de potest. Episc. p.*2. *allegat.*45. *nu.*19. *& seq.* & Sanctarellum *ver. resol. par.* 1. *quæst.* 41. *per totam.* Nota etiam hic, quòd Layman *ubi suprà*, docet, quòd si aliquis bona fide ordinatus fuerit, cognito natalium defectu Episcopus dispensare potest, ut in susceptis ministret. Immò fortasse etiam si mala fide Ordines accepit, ut colligitur ex *cap. nisi cùm pridem, §. persona, de renunt.* Hæc Layman, qui etiam addit, quòd si filius sciat, aut credat se esse illegitimum, & una parte causa urgeat, cur sacros Ordines suscipiat, ex altera parte si hoc faceret petendo dispensationem, se infamaret graviter apud Papam, tunc sine dispensatione potest ordinari. Exemplum habes, si primogenitus Regis occultè sciens se illegitimum esse, hæreditatem legitimo fratri non possit aliter relinquere quàm si fiat Cardinalis, vel Sacerdos, non tenetur se infamare apud Summum Pontificem.

Sup. seq. in hoc § usq. ann. seq. infrà in R. 66. §. Verum

Sup. hoc in § hoc præterita, anno med. & in alia R. & vers. ejus not. Et sup. hoc bona fide, & seq. in hoc § in R. seq. §. penult. & ult. & in R. primo post seq. §. Nota verò, & penult. hujus §. Ibidem in fine dicta Res.

R E S O L. LXV.

An Episcopus vigore hujus Decreti possit dispensare in illegitimis natalibus occultis ad ordines majores, & ad beneficia Curata?

Et quid, si aliquis bona fide ordinatus fuerit, & posteà cognito natalium defectu, an Episcopus possit eum ee dispensare, ut in susceptis ministret.

Et quid etiam, si mala fide suscepit ordines? Ex p.7. tr.2. Res. 24.

§. 1. AD hoc dubium ita novissimè respondet Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.* 1. *part.* 10. *cap.*2. *difficultate* 3. *num.* 14. Non desunt Doctores hanc facultatem Episcopo concedentes virtute Tridentini, *sess.* 24. *de reformat. capit.* 6. quod concedit Episcopis potestatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto proveniente: sed defectus natalium provenit ex delicto parentum occulto: ergo potest tolli ab Episcopo. Et ideò hanc sententiam secutus est Avila, *de cens. p.* 7. *disp.* 1. *dub.* 7. & novissimè Diana *moral. resol. part.* 2. *tract.*15. *Miscell. res.* 21. Cæterùm hanc opinionem omnes alij Doctores, ut falsam omninò eliminarunt. Navarrus *in Manuali c.*27. *nu.*194. Toletus, Hugolinus, Suarez, Sayrus, Fillincius, Bonacina, & alij plures *locis suprà citatis*, qui impedimentum natalium enumerant inter irregularitates ex defectu, non ex delicto. Quare, ubi tribuit Episcopis Tridentinum facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto, certè non loquitur de impedimento natalium, quod non est delictum illegitimi, sed defectus: delictum verò parentum non est delictum infantis illegitimi: Concilium autem loquitur apertè de irregularitate ex delicto proprio, non ex alieno. Hucusque Marchinus, cui etiam adde P. Thesaurum *in Praxi de pœnis, p.*1. *c.*23. §.6. *in fine.*

Sup. hoc in R. duarum antecedentium seq.

Quæ hic est supra R 63.

2 Sed ego fateor, hanc suam sententiam, communiter

P 3 tenere

tenere Doctores, & præter ab ipso citatos, tenent illam Alzedus *in Praxi Episcop. p. 2. c. 6. n. 30.* Piasencius *in Praxi p. 1. c. 1. n. 56. & 60.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 2. Alleg. 39. nu. 44.* Stephanus Baunius *ubi infrà*, & alij. Nego tamen id, quod Marchinus asserit, contrariam sententiam esse falsam, nam puto esse probabilem cum Doctoribus, quos citavi *in par. 2. tr. 15. resol. 21. & part. 4. tract. 2. resol. 64.* Unde me etiam citato Joannes Machadus *de Perf. tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 2. num. 4.* sic ait: *Si quando la ilegitimidad es oculta, pueda entonces el Obispo dispensar para Ordenes mayores, y todos, beneficios, disputan tambien los Dotores; Muchos mas communmente lo niegan fundados en que la facultad que goza por el Concilio, es para dispensar en las irregularidades ocultas; que nacen de delito; pero esta de la ilegitimidad no proviene de delito, sino de indecencia. Mas non obstante esto, Avila, y otros defienden que, si fundados en que aunque verdaderamente la ilegitimidad causo en la persona alguna indecencia, con todo esso intrinsecamente pende del delito de los padres, lo qual es bastante para que se regule esta irregularidad como las demas que provienen de delito.* Huc usque Machadus. Utramque igitur sententiam probabilem esse puto, licet prima sit communior, & probabilior.

Quæ nunc sunt an contenta à resolutione & in seq. à principio usq. ad §. Nota, & signanter§ Verum, & vide prius in tr. 3. & 3. doctrinam Res. 144.

3 Notandum est tamen hic cum Stephano Baunio *in Theol. mor. tom. 2. tr. 11. q. 15.* quòd si bona fide illegitimus sacros arripuisset ordines, iisque insignitus esset, cum eo Episcopus: natalium defectu cognito dispensare posset, ut in iis ministraret, Henriquez *lib. 14. c. 8.* Avila *suprà disput. 3. dub. 6.* Immò etiam in quorundam sententia, si mala fide, vitium scilicet originis suæ occultum subticendo, iis initiari se esset passus. Cælestinus tertius auctor *in Decretali nisi cum 10. de renunciat.* Non tamen propter quamlibet irregularitatem personæ, debet ei, qui regulariter ministravit, celebrandi licentia indulgeri, utpote si de legitimo matrimonio non sit natus, quia licèt irregularitatem hujusmodi non potuerit subjicere, si tamen & culpa latet, causa, cum eo qui laudabiliter suum implevit officium, (juncta sibi pœnitentia competenti) potest non minus utiliter, quàm misericorditer dispensari. Ita Pontifex, & Baunius *loco citato*, licèt aliqui in his dissentiant.

Sup contento in hoc & seq. §. in res. præcedenti & ult. à medio usq. in fin. & infra in Res. seq. §. Nota verò, per totum.

4 Et ideò Machadus *ubi suprà* sic asserit: *Si el Obispo pueda por lo menos dispensar con el ilegitimo, que con buena fe se ordenò para que exercite las ordenes recebidas, es tambien controverso entre los Dotores, El Padre Layman, con ser de la contraria opinion dize, que es sin, que puede; y coligiendolo del Derecho, lo affirma tambien del que se halla y a ordenado: aunque con mala fè, como sea oculto el defeto de la ilegitimidad. Si bien Suarez, y otros son de contrario parecer en lo uno, y en lo otro.* Sed opinio illa Bauny, & Layman est satis probabilis.

R E S O L. LXVI.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate ex defectu natalium, si delictum sit occultum?

Et an cum illegitimo occulto quoad sacros ordines, Dignitates, & beneficia Curata solus Papa dispensare possit; ad minores verò ordines, & beneficium simplex possit Episcopus dispensare, & hoc cum limitatione, quod tale beneficium simplex non fuerit possessum à Patre, quod tale beneficium non requirat sacrum ordinem; & ideo cum tali illegitimo non possit dispensare ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, cùm habeat annexum ordinem sacrum; poterit tamen ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ?

Et an possit Episcopus cum prædicto illegitimo dispensare ordinato in Sacris bona fide, ut in susceptis ordinibus ministret?

Et quid, si mala fide sacros ordines suscepit?

Et hoc totum dicendum est de capitulo sede vacante.

Et notatur, quòd tales illegitimi, causa gravi urgente, possint promoveri ad sacros ordines etiam sine ulla dispensatione, si hac peti, & obtineri nequeant sine propria infamia, & parentum.

Et tandem docetur, expositos non esse irregulares quo ad Ordinem & Religionem. Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Res. 24.

§. 1. STomachatur parùm modestè in me quidam modernus, quia ego sæpiùs quæstiones pertractatas iterùm pertracto: sed immeritò quidem: nam cùm hoc facio; semper aliquid boni addo; ut observat doctissimus Pater Dicastillus *de Sacr. tom. 1. tr. 4. disp. 10. dub. 3. nu. 40.* addendo scilicet vel novas rationes, vel alios Auctores, quibus illa opinio indiget; cùm non sit ita ab alijs communiter recepta, vel fuerit ab alijs adversùm me ore tenus contradicta. Ita erit in quæstione præsentis Resolutionis. Dico itaque, quòd pro sententia affirmativa circà propositam difficultatem alibi adduxi aliquos Doctores: sed quia eget authoritate illorum extrinseca, adducam nunc & alios. Undè illam tanquam probabilem admittit novissimè Pater Andreas Gerunda *de Episcopatu lib. 2. disp. 3. c. 2. nu. 2.* cum sequenti; quem rogo Lectores omninò videant: cui adde Magistrum Cornejo *in 3. p. D. Thomæ, tr. 5. de irregul. disput. 15. dub. 2. qu. 1.* sic asserentem: Sed quid, si illegitimitas

Alibi in eisdem præcedentibus Res. sed loco præcedenti in tr. 5 tr. 3 doctrinam Res. 144.

proveniat ex delicto occulto? Respondeo, probabilem esse partem affirmativam, posse Episcopum dispensare, quoad Ordines Sacros, & Beneficia Curata cum illegitimo occulto; hanc vocat probabiliorem Avila, *p. 7. dub. 5. disp. 3.* quam probat ea Text. *in cap. Nisi cum pridem de renunciatione, §. Persona* ibi: *si tamen, & culpa latet.* Ubi Innocentius III. scribens Episcopo Arelatensi, docet, dispensandum esse cum Illegitimo occulto, qui laudabiliter suum implevit officium. Ex quo videtur, Episcopo concessa facultas dispensandi saltem in susceptis; ut voluit Henriq. *lib. 14. c. 20. n. 2.* nec fuit mens Tridentini, *sess. 24. cap. de Reformatione* restringere veterem Episcoporum facultatem; sed potiùs eam ampliare ad Casus illos occultos, in quibus anteà non poterant dispensare. Confirmatur Primò, quia adhuc ex dicto loco Tridentini videtur hæc facultas concessa Episcopis: nam cùm non exprimat, quòd tale delictum debeat esse proprium ipsius, cui conceditur, quamvis sit alienum; videtur comprehendi sub Decreto Concilij: & favet ratio periculi, & scandali, quæ ex revelatione occultorum criminum sequerentur, si necesse esset ad Sedem Apostolicam recurrere. Confirmatur Secundò; quia facultas dispensandi favorabilis est, & latè interpretanda, licèt ipsa actualis dispensatio sit odiosa, & interpretanda strictè; ut latè Sanchez *tom. 3. de Matrim. lib. 8. disp. 2.* Undè minus benè loquitur Suarez *sect. 5. num. 5.* dicens, hanc opinionem esse improbabilem, eo quòd Tridentinum loquitur de irregularitate contracta ex proprio delicto, quod tamen non est omninò certùm, cùm non exprimat de quo delicto loquatur; & quamvis daremus loqui de delicto proprio; non est ejus mens coarctare potestatem, quam jure communi habet Episcopus, ex *cap. Nisi cum pridem*: sed eam extendere ad irregularitatem ex proprio delicto, in quibus non poterat anteà dispensare. Ita Cornejo, meritò carpens Suarez; licèt posteà adhæreat negativæ sententiæ, tanquam probabiliori.

2 Sed non deferam hic apponere ea, quæ contra Suarez notat etiam Pater Præpositus, *in 3. par. q. 5. de irregularit. dub. 16. n. 131.* ubi sic ait: Petes, an si occultum sit, aliquem esse illegitimum; Episcopus possit cum eo absolutè dispensare, virtute *c. 6.* de Reformatione, *sess. 24.* Concilij Tridentini? Suarez *disp. 50. sect. 5. nu. 5.* refert, aliquos id sentire, quorum opinionem judicat improbabilem; cùm hæc irregularitas non oriatur ex peccato, sed ex defectu, vitiosa scilicet prolis origine, & ex eo quòd nata sit extra Matrimonium legitimum. Immò addit non posse dispensare, quamvis dicatur oriri ex crimine parentum; quia Irregularitas, ex delicto in Concilio non vocatur, nisi ea, quæ contrahitur ex crimine ipsius, qui est irregularis. Passim etiam alij videntur supponere, Episcopum non posse in ea dispensare, saltem quoad Sacros Ordines recipiendos. Avila *p. 7. disp. 3. dub. 7.* censet posse; in quod, quamvis timidè, propendet Henriquez, *lib. 14. c. ultimo, littera H* Respondetur Primò; videtur omninò probabile, quòd Episcopus possit dispensare in irregularitate proveniente etiam ex delicto occulto alteriùs: primò, quia verba Concilij id patiuntur, quidquid dicat Suarez. Secundò, quia Concilium non videtur magis voluisse favere irregularibus ex proprio delicto, quàm ex alieno. Tertiò, eadem ratio militat etiam in eo, qui propter alienum delictum est irregularis, nimirum, ne si quis cogatur Romæ petere dispensationem, delictum occultum patefiat, ex quo oriatur infamia. Confirmatur: Potestas data in jure communi, & dignitati, latè est accipienda, nisi constet de contrario: & potissimùm in præsenti materia, in qua Episcopus quodammodò reducitur ad potestatem suo gradui convenientem.

3 Respondetur Secundò: Non est improbabile, quòd Episcopus possit dispensare in irregularitate Illegitimi, ita Avila asserens viros doctos id sentire: quia licèt respectu ipsius prolis hæc irregularitas sit ex defectu; rem tamen moraliter considerando, oritur ex delicto: & Ecclesia eam inducendo, voluit punire parentum incontinentiam, itaque adeò potest sortiri rationem pœnæ. Confirmatur: Omnia jura hanc inducentia supponunt communiter peccatum in parentibus, ex quo illa oriatur: & variis casibus, ubi peccatum illorum non intervenit; proles non est irregularis, quamvis nata sit extra Matrimonium verum à parte rei, ut patet ex dictis. Nec refert, quòd si proles absque culpa parentum nasceretur extrà matrimonium etiam putatum legitimum, censenda esset irregularis, quia non obstante tali casu rarissimo, & quem lex non spectavit, dicendum, quòd moraliter, & secundùm quòd communissimè accidit, illegitimitas prolis oriatur ex peccato parentum; & quod lex spectaverit id, quod sæpiùs accidit; quamvis in eo casu rarissimo, quem non excipit, etiam incurreretur Irregularitas: in quo tamen invenitur actio materialiter mala, & sufficiens fundamentum malitiæ, si adessent cætera requisita. Undè fit verisimile, quòd Episcopus in casu resolutionis possit dispensare absolutè (sicut potest absolutè dispensare per Concilium) quoad Sacros Ordines, & Beneficia majora, seu Dignitates, & prælaturas. Hinc, si quis susceptus ex occulto adulterio habeatur passim legiti-

mus;

mus; poſſet ab Epiſcopo impetrare diſpenſationem ad Sacros Ordines ſuſcipiendos, & Beneficia duplicia. Hucuſque Præpoſitus, loco citato.

4 Verùm, licèt hæc omnia probabiliter dicta ſint; tamen Ego puto cum illegitimo etiam occulto, quòd ad Sacros Ordines, Dignitates, & Beneficia Curata, ſolus Papa poteſt diſpenſare; ad Minores verò, & Beneficium ſimplex poteſt Epiſcopus. Utrumque deducitur expreſsè in *c. 1. de filijs Presbyterorum, in 6.* ubi generaliter loquitur de quibuſcumque filijs illegitimis. Idem, quod de Epiſcopo, dicendum eſt de capitulo Sede vacante; ut docet Navarrus *conſ. 7. de filijs Presbyterorum.* Quod intelligendum eſt cum duplici limitatione. Prima, quod tale Beneficium ſimplex non fuerit poſſeſſum à patre talis illegitimi, ex toto titulo, *de filijs Presbyter.* & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 15. de Reform.* Secunda, quòd tale Beneficium non requirat Sacrum Ordinem; nam aliàs non poterit Epiſcopus in eo diſpenſare, ſicut nec in ipſo Ordine Sacro; ut ex pluribus reſolvit Sayrus *lib. 5. cap. 21. num. 11.* Quapropter probabilius judico, non poſſe Epiſcopum diſpenſare ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis; cùm juxta novam deciſionem Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 12. de Reformat.* habeat annexum Ordinem Sacrum: poterit tamen ad Canonicatum Eccleſiæ Collegialis, de qua non loquitur Concilium.

5 Nota verò, quòd poſt hæc ſcripta invenio Caſtrum Palaum, *tom. 6. diſp. 6. pun. 9. nu. 10.* dicere, probabilius ſuſtineri poſſe, quòd Epiſcopus diſpenſare poſſit cum illegitimo Ordinato in ſacris bona fide, ut in ſuſceptis Ordinibus miniſtret, quia per ipſam Ordinationem bona fide ſuſceptam videtur jus aliquod ad uſum acquiſiviſſe; ut docuit Navarrus, *titul. de Filijs Presbyter. conſ. 4. num. 2. & conſ. 3. de ætate, & qualit. Ordinandor. ad ſecundam quæſt.* Henriquez *lib. 12. de Matrim. capit. 20. num. 2. & lib. 14. cap. 8. num. 10.* Avila *part. 7. diſp. 3. dub. 7. verſ. Sextò notandum.* Paulus Laymam, *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 3. cap. 5. num. 2.* faveque *cap. Lugdunenſis 9. quæſt. 2.* & ibi, Gloſſa. Quinimmò non videtur improbabile, quod tradit Layman, poſſe inquam Epiſcopum diſpenſare cum hoc illegitimo, ut in ſuſceptis miniſtret; tametſi mala fide Ordines Sacros ſuſcepiſſet. Argument. *capit. Niſi cum pridem de renunciat.* ibi: Licèt irregularitatem non potuerit ſubijcere; ſi tamen & culpa latet, & cauſa cum eo, qui laudabiliter ſuum implevit Officium (injuncta ſibi pœnitentia ſalutari) poteſt non minùs utiliter, quàm miſericorditer diſpenſari. Ita Palaus, cuius ſententiam tenet etiam Eſcobar *in Teolog. moral. tract. 4. Exam. 6. c. 5. n. 70.* Itaque licèt ego, ut dixi, circà propoſitam quæſtionem, negativæ ſententiæ adhæream; tamen contra Suarez exiſtimo affirmativam nota improbabilitatis inuri non poſſe.

6 Et ideò poſt hæc ſcripta invenio hanc ſententiam tanquam probabilem, præter Doctores citatos contra Suarez, & alios, docere Pellizzarium *in Man. Regul. tom. 2. tract. 7. capit. 5. ſect. 2. n. 73.* Qui etiam *n. 70.* tenet me citato, Expoſitos non eſſe irregulares, quoad Ordines; & ipſe addit, & benè, etiam quoad Religionem; ſiquidem rationes adductæ pro Ordinibus, à fortiori probant intentum etiam de Religione: ſtante, quòd jura, quæ aliàs valdè abundant in multiplicandis irregularitatibus, quoad Ordines, de facto non declarant Expoſitos eſſe irregulares, quoad Ordines, quin potiùs oppoſitum ſtatuunt: & ſi id ſtatuunt, quoad Ordines, multò magis dicendum eſt idem ſtatuiſſe quoad Religionem; juxta regulam; ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris diſpoſitio. Quæ regula maximè habet locum, ubi agitur de extenuandis pœnis, attenta illa alia regula in pœnis, benignior interpretatio ſemper facienda eſt. Et eandem notat etiam Pellizzarius *ubi ſuprà, n. 71.* quòd tales illegitimi, cauſa gravi urgente, poſſint promoveri ad Sacros Ordines, etiam ſine ulla diſpenſatione: ſi hæc peti, ac obtineri nequeat ſine propria infamia, & parentum.

Sup. contra sen. in hoc §. sup. in Epi. 64. & in res. 90. §. ult. à principio usque ad ... & in R. 6. Et pro. Cocutulo sedo va... in res. 3 ... Nos ... In eodem § ... medium, vers. possit ... & magis ... magis strictè ... tr. 5. 2. 17 & 35. ... 9. vers. ... illegitimus.

Sup. en tenuo in hoc ... sup. in Rsl. ... §. ult. à medio usq. ... in 2. e3. ... ult. & ult.

Sup. hoc in eo ... tr. 1. R 32 ... Resol. ... 14 post init. à vers. Ad ... in illis ... out. & ... ad Religio... quomodo ... §. supra ... sup. in fine

R E S O L. LXVII.

An Epiſcopi poſſint concedere Bullas cum poteſtate abſolvendi à caſibus ſibi reſervatis, & diſpenſare, & commutare in eis, quæ ipſi jure ſuo ordinario poſſint? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 60.

§. 1. NEgativè reſpondet Navarrus *conſ. 28. lib. 5. de pœnit. & remiſſ.* & Rodriguez *in addit. g. 1. num. 2.* docent enim, talem conceſſionem eſſe ſimoniacam jure ſaltem humano prohibitam, in qua nullus inferior Papa diſpenſare poteſt, diſpenſat autem, quando Cruciatam pro belli ſubſidio contra infideles concedit.

2 His tamen non obſtantibus, Henriquez *liber. 7. de Indulgent. cap. 31. num. 1. in gloſſa lit. G.* affirmativam ſententiam docet, & ideò tenet poſſe Epiſcopos in Hiſpania, & India, qui diſtant à Papa, ſi ipſe Papa Bullam Cruciatæ non concederet, indulgere data Bulla ea, quæ ad illorum facultatem extenduntur, & ita ait, Epiſcopi Hiſpaniæ anno 1571. ad Regis inſtantiam conceſſerunt Bullas quaſdam ferè ſimiles Bullæ Cruciatæ circà peccata, & cenſuras Epiſcopo reſervatas, & ut fieret compoſitio quædam pro incertis. Hæc Henriquez.

3 Et noviſſimè Trullench. *in expoſition. Bull. Cruciat. in proœm. dub. 2. n. 4.* cùm his tamen limitationibus. Prima, ut Papa Bullam Cruciatæ non conceſſerit. Secunda, ut urgens, & ingens neceſſitas eſſet. Tertia, ut pecunia, quæ pro illius conceſſione datur, nullo modo applicetur in uſus & neceſſitates ipſius Epiſcopi, ſed in opus pium ad bonum commune ſpectans, quod probatur à ſimili, nam etſi Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 18, de reformat.* prohibeat, ne aliquid temporale in diſpenſationibus, tanquam illarum pretium recipiatur; nihilominus tamen poteſt Epiſcopus abſque labe ſimoniæ, dum diſpenſat vota, in quæ ipſe habet poteſtatem, imponere onus largiendi eleemoſynas pauperibus, vel Monaſterio, quia Tridentinum, ut advertit Leſſius *lib. 2. c. 35. dub. 9. nu. 57.* tantùm prohibet, ne diſpenſans inde ſibi aliquod temporale commodum reportet; ergo dum Bullam ſuam concedit Epiſcopus, poterit abſque ſimonia illam concedere cum onere, ut præſtetur aliqua pecunia in bonum univerſalis Eccleſiæ, vel particularis. Et ideò hanc ſententiam abſolutè etiam tenet Perez de Lara *in lib. trium Gratiarum, fol. 13. & fol. 94.* refert D. Didacum de Eſpinoſa Cardinalem & Epiſcopum Siguntinum inſtituiſſe, & conceſſiſſe quamdam Bullam, quam vocavit *Carta y Bula de hermandad, y Confradia de nueſtra ſanta fe Catolica*, in qua conceſſit ſuam ordinariam facultatem, & multa privilegia, ac Indulgentias Confratribus hanc Bullam accipientibus; ſolutis tamen duabus drachmis in ſubſidium belli contra Turcas, & Agarenos, Regnum Granatenſe occupantes, & hæc omnia notavit Trullench *ubi ſuprà*; & quia dictum Perez de Lara penes me habeo, ponam hic ejus verba, ſic itaque ait. *La Santidad del Papa S. Pio V. en un breve dado en Roma à 20. de Noviembre an. 1563. ſuſpendio las Indulgencias de la ſanta Cruzada y aviendo por eſſo ceſſado la limoſna que ſe ſacava, y ofreciedoſe la guerra de la rebelion de los Moriſcos de Granada para ſocorreſe de la limoſna de los fideles, ſe junto el Cardinal Eſpinoſa Obiſpo de Siguenca Inquiſitor general con muchos Obiſpos de los Reynos, y accordaron de hazer una Carta, y Bula de Hermandad concediendo à los que entraſſen ella y dieſſen la limoſna ſenalada las Indulgencias, y gracias que ellos podian conceder por ſus Prelacias en ſus Dioceſis, laqual ſe publico en eſtos Reynos el anno 1570. y ſe face tanta limoſna come ſe ſolia de la Cruzada.* Sic ille, ubi poſteà per extenſum ponit dictam Bullam. Sed circà dubium hujus reſolutionis de meo nihil ego dicam; ſolùm referre volui, quod alij dixerunt.

R E S O L. CLXVIII.

An ad Epiſcopatum ſit præferendus Theologus Canoniſtæ? Ex parte 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 1. & ibi ad literam in Reſ. 34. Sed hic una tantùm Reſ. tranſcribitur.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Petrus de Aragona *de juſtit. quæſt. 63. art. 2. concl. 2.* ubi ſic ait: De ſcientia competenti eſt ſpeciale dubium, an Theologia reddat hominem magis idoneum ad Epiſcopalem dignitatem, quàm Juriſprudentia. Hoſtienſis Abbas *ſuprà c. 1. de conſanguinitate, & affinitate*, quos etiam ſequuntur alij Canoniſtæ ſuam rem agentes dixerunt priſcis temporibus, quando hæreſes vigebant in Eccleſia, Epiſcopos debuiſſe eſſe Theologiæ peritos, ut contra hæreticos diſputare, & eorum argumenta ſolvere optimè ſcirent. At verò nunc ubi hæreſes non vigent, Juriſprudentes eſſe præferendos, tanquam illi, qui de Eccleſiaſtica, & politica gubernatione, quæ præcipuè eſt neceſſaria, plus callent. Cæterum hæc ſententia meo judicio non ſolùm eſt falſa, ſed & periculoſa, & Eccleſiæ pernicioſa. Ita Arrag. ſed puto, quòd quando hæc ſcripſit, correptus erat atra bili; magis modeſtè hanc ſententiam pro Theologis propugnat Eminentiſſimus Lugo *tom. 2. de juſt. diſp. 35. ſect. 2. nu. 4.* qui pro illa citat Vaſq. & Turrian. quibus ego addo Sotum *de Juſt. l. 2. q. 2. art. 6.* Cajetanum *2. 2. in q. 183. art. 3.*

Sup. hoc in eo. q. tr. 8. 2. 71. ... & ... vers. Sed ... singulos.

2 Sed pro Canoniſtis non defuit etiam Theologi, qui eorum partes tuentur, ut Henriq. Rodrig. & Azor. quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 2. Alleg. 1. nu. 30.* Pro Canoniſtis etiam pugnant plures alij, quos citat, & ſequitur Bobadilla *in Politica tom. 1. lib. 1. c. 6. num. 14.* & Cenedus *ad Decretum Collect. 51. num. 5.* quibus adde Alzedum *in Praxi Epiſcop. p. 1. c. 3. n. 25.* & Lotterium *de Re Beneficiaria lib. 3. qu. 7. num. 96. & ſeqq.* Unde meritò dixit noviſſimè Machadus *de Perfecto Confeſſ. tom. 2. lib. 4. p. 6. titul. 1. docum. 3. num. 5. ſi el Theologo ſea mas à propoſito para ſer Obiſpo, que el Canoniſta, es queſtion gravemente controverſa entre los Doctores Theologos, y Juriſtas, defendiendo cada qual ſu partido.* Ita ille; rationes pro utraque parte videbis penes citatos Auctores. Sed pro praxi quia video ut plurimùm Epiſcopos neque prædicare, neque docere, ideò ut plurimùm exiſtimo pro ſervitio, & bono regimine Eccleſiarum magis ad Epiſcopatum promovendos eſſe Canoniſtas, quàm Theologos, in his præſertim partibus, in quibus non vigent hæreſes; non nego tamen ſæpiùs etiam Theologos Epiſcopali dignitate condecorandos eſſe. Optarem tamen ex Theologis, & Canoniſtis ſapientiores & digniores eligi, & in hoc eſt difficultas, & non an Epiſcopus eligendus

Diana Coord. Tom. III.

debeat esse Theologos, vel Canonista, eligitur ut libet vel Theologus aut Canonista, dummodò sit doctior, & dignior & ideò ad hunc effectum lustrandæ sunt Academiæ, Collegia, Capitula Ecclesiarum, & Monasteria Regularium, & ex istis digniores eligendi ut faciebat Philippus II. non nego tamen in rigore sententiam pro Theologis esse probabiliorem, quam præter Doctores citatos solidè confirmat Banez *in 2. 2. qu. 63. art. 3. dub. 2.*

R E S O L. LXIX.

An professio fidei possit fieri per Procuratorem Episcopi?
Et de fructuum restitutione in hoc casu etiam agitur.
Et notatur, quòd omittens infra terminum duorum mensium professionem fidei amittit fructus; non tenetur tamen illos restituere, donec condemnetur, seu sequatur sententia declaratoria.
Et an non peccet mortaliter, si eam omitteret per ignorantiam, seu inadvertentiam, neque teneatur fructus restituere in foro conscientia, et iamsi in foro externo fuerit condemnatus.
Et notatur, quòd Episcopus non amittit fructus, si procurator, cui mandatum est facere fidei professionem, non fecit illam, ipso nesciente absque culpa. Ex part. 5. tract. 14. & Miscell. 2. Resol. 23.

Sup. hoc in 20. 4 tom. 5 resol. 37 §. 2. paulò post initium, & vers. sed diff. est.

§. 1. HIc casus frequenter accidit, & affirmativè respondet Villalobos *in summa tom. 2. tract. 1. difficult.... numer.* 86. ubi sic ait. *Esta profession de la fe, y juramento se puede hazer por Procurador, porque, regularmente hablando, lo que uno puede hazer por si mismo, lo puede hazer por Procurador, y en el Concilio no ay palabra que signifique, que la deve hazer por si mismo. Mayor dificultad ay de la profession que haze el eleto en Obispo, por las palabras de la comission que su Santidad dà, diziendo:* Ne propter hoc ad Sedem Apostolicam accedendo personaliter laborare cogatur, volentes parcere laboribus, & expensis, fraternitati vestræ committimus, &c. *Donde parece que el Papa dà à entender, que es menester hazerla por si mismo, como dize Sanchez con parecer de hombres doctos y à mi me parece que illeva mucho camino; aunque el mismo refiere, que el Obispo de Malaga estos tiempos la hizo por Procurador, en manos del Obispo de Guadix, el qual refirió, que otro Obispo lo avia hecho por Procurador. Y assi estando en pratica se puede bien seguir.* Ita ille, qui præter Sanchez citat etiam Navarr. & Azorium, quibus ego addo Campanili *in diver. jur. Can. rubr. 8. cap. 3. numer.* 19. Riccium *part. 4. decis.* 8. Joannem Mariam Novarium *in concl. jur. Pontif. concl.* 114. *num.* 8. Ledesmam *in sum tom. 2. tract. 1. cap. 4 post.* 10. *concl. diffic.* 6. Ricciullum *lib. 1. cap. 13. n.* 21. Lavorium *in var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 22. num.* 2. Tamburinum *de jure Abbat. tom. 1. disp. 8. quæst. 3. num.* 11. Massobrium *tract. de Synodo Diœcesana, c. 4. dub. 40. per totum.* Barbosam *de potestate Episc. part. 2. alleg.* 61. *n.* 20. Castrum Palaum *tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 19. num.* 10. Vivianum *in praxi jurispatr. lib. 15. cap. 3. nu.* 27. Joan. Ant. Novarium *in sum. Bullarum titul. de fidei profess. n.* 8. Gavantum *in enchir. Episc. ver. fidei professio, num.* 32, & ratio est, quia ea, quæ quis facere potest per seipsum, potest & per procuratorem, nisi à canone, & lege aliqua limitetur, ut patet ex *leg. 1. ff. de procurat.* & ex *cap. qui per alium, &c. potest, quis de regul. in* 6. Item juramentum potest præstari per Procuratorem, & ea *cap. fin. de jur. calum. in* 6. & ideò secundùm hanc sententiam determinavit sacra Rota in una Varmien. Canonicatus 13 Junij 1608 coram Cardinali Sacrato.

2 Verùm, his non obstantibus, contrariam sententiam docet Piasecius *in praxi Episcop. part. 2. capitul. 5. artic. 3. numer.* 90. Ugolinus *de potestate Episcopi, cap. 50. §. 16. numer.* 1, Venerus *in exam. Episcop. lib. 4. cap. 44. num.* 3. Riccius sibi contrarius *in praxi tom. 4. resolut.* 156. Plat. *lib. 1. decis.* 7. Addition. ad Concil. Trident. è Bibliotheca Card. Bellarm. *sess. 24. capit. 12 num.* 7. Additiones ad consil. Navarr. *de jurejuran.* Squillan. *de obligat. Cleric. part. 2. num.* 91. Gonzales *ad regulam Cancell. 8. §. 7. numer. 169. vers. similiter* Gratianus *in disceptat. forens. capit. 166. numer.* 22. Garsias *de benefic. tom. 1. part. 3. capitul. 3. numer.* 75. Sigismundus à Bonacina *de elect. dub. 50, numer.* 3. & alij, asserentes fidei professionem debere fieri per semetipsum; & ita declaravit sacra Congregatio die 18. April. 1590. teste Garsia, & novissimè die 12. Septem. 1620. teste Barbosa *in summa Bullarum, ver. professio fidei* 1. §. 2. Undè si constaret authenticè de supradictis declarationibus, non esset recedendum ab hac posteriori sententia propter magnam authoritatem dictæ sacræ Congregationis, quæ die 2. Augusti 1631. ea speciali jussu D. N. Urbani VIII. mandavit, & præcepit his declarationibus nullam fidem esse in judicio, vel extrà à quoquam adhibendam, sed tantùm illis, quæ in authentica forma solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij ejusdem sacræ Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint.

Quamvis non plenè & ... per sup. hac ... doctis ... regulare valis

3 Notandum est tamen hic obiter, quòd omittens intra terminum duorum mensium professionem fidei, amittit fructus, non tenetur tamen illos restituere donec condemnetur, seu sequatur sententia declaratoria; decretum enim Concilij est pœnale, ac proinde etiamsi pœnam ipso jure irroget, non obligat in foro conscientiæ. Ita Barbosa *de Communis c. 17. nu.* 24. cum Navarr. Sanchez, & Rodriguez, quibus adde Castrum Palaum *tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 19. n.* 16. licèt probabiliter contrarium asserat Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 1. diffic. 6. num. 9.* Azor. *tom. 2. lib. 7. c. 2. q. 1. in fin.* Ledesma *in sum. tom. 2. tr. 1. c. 4. post. 10. conf. dif.* 1. Garsias *de benef. p. 3. c. 3. nu.* 35. Ugolin. *de offic. Episc. c. 50. §. 16. n.* 4. Squillan. *de oblig. Cleric. part. 1. nu.* 98. Ricciullus *lib. 1. c. 13. n.* 43. & alij.

Pro hoc vid. ... tom. 4. tr. 2. ... ref. ... quibus ... alias ref. ... citat ... ...

4 Nota etiam, quòd si quis omitteret professionem fidei per ignorantiam, incogitantiam, seu inadvertentiam, non peccat mortaliter, neque tenetur restituere fructus in foro conscientiæ, licèt in foro externo fuerit condemnatus. Unde Villalobos *ubi suprà in sum. to. 2. tr. 1. dif. 6. n.* 8. sic ait. *Tambien advierte, que el que por ignorancia invincibile del Concilio dexasse de hazer la profession de la Fè, no incurriria en la pena, aunque en el fuero exterior le condenarian, por ser el derecho claro; porque como esse se escusa de la culpa, tambien se escusa de la pena.* Ita ille, qui citat Navarrum, Azorium, & Rodriguez, quibus ego addo Castrum Palaum *ubi suprà num.* 17. ubi rectè infert cum Sanchez & alijs aliquem non amittere fructus, si Procurator, cui mandatum dedit faciendi fidei professionem, non fecit ipso inscio absque culpa, quia est eadem ratio; privatio enim fructuum est pœna, quæ arctare non potest, ubi culpa non adest.

R E S O L. LXX.

An residentia Episcoporum sit de jure divino, & quo pacto possit Pontifex in illa dispensare? Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 68. alias 66.

§. 1. REsidentiam non esse de jure divino docent Ambrosius Catharinus Dominicanus, Archiepiscopus Compsensis in Tractatione Quæstionis, quo jure Episcoporum residentia debeatur, & Thomas Campegius Episcopus Feltrensis, in Tractatu de Residentia Pastorum: Idem docuit Alphonsus Salmeronius ex Societate Jesu. Et hanc opinionem novissimè ex eadem Societate docet Pater Andreas Gerunda, *de Episcopatu, lib. 2. disp. 1. c. 4. n.* 12, ubi sic ait: Dispensatio autem in Residentia Episcopi, licèt proprium sibi vindicatura sit locum infra, nunc breviter concedenda non est de jure Divino, sed de humano; nam tametsi indissolubilitas radicalis ad jurisdictionem pariter aliquo pacto radicalem sequens cum aliqua Ecclesia vagè, sit juris divini, ut *lib. 1, disp. 12, c.* 12, demonstravimus; actualis tamen connexio cum hac certa Ecclesia hujus Episcopi, canonici, atque humani est juris, ad instar Matrimonij rati vinculi, immò potest à Pontifice, facilius dispensari, ut *loco citato* diximus, *numer.* 11. juxta nostram tertiam præsentis capitis conclusionem, quod uberiùs infrà suo loco Deo dante prosequemur. His addo ad uberiorem doctrinam, tametsi daremus juris esse divini Residentiam Episcoporum, in eo tamen negamus directè Papam dispensare, sed solùm indirectè, ac mediatè, mutando materiam, quatenus ex consensu, atque humana pendentem voluntate, cujus mutatione facta naturale, divinum que præceptum per se cessat: etenim residendi obligatio non resultat nisi ex fœdere, ac pacto inter Episcopum, & talem Ecclesiam, ut *lib. 1. dispu. 5. c. 4. numer.* 15. docuimus, quod quidem cùm humana voluntate contrahatur, ex hac parte mutabile censendum est per superiorem voluntatem Pontificis, ut citato, *n.* 18. probavimus, cui sanè subordinatur Episcopus, ut supremo Pastori, superiorem, atque excellentiorem in illa eadem Ecclesia potestatem habenti, quippe qui quando in tali dispensat Residentia, decernit, qua ratione pro tali tempore illi consulendum sit Ecclesiæ, cujus onus, ut probè Soarius *lib. 2. de legib. c. 14. nu.* 22. in se suscipit: à quo liberat Episcopum non per dispensationem in præcepto naturali divino, sed quia non aliàs Episcopus pactum, ac fœdus cum sua Ecclesia inijt, quam dependenter à Papa neque aliam stabilitatem illud fœdus habet, quæ solvi non possit à Summo Pontifice, ut à *n.* 13. ac deinceps loco citato sæpe diximus. Ita Gerunda.

Sup. hoc in 20. 9 tract. 1. ref. 37 § sed quidquid per totum.

2 Sed ut verum fatear, communis sententia Theologorum docet, Residentiam Episcoporum esse de jure divino; & contra Catharinum scripserunt latè Franciscus Torrensis, Bartholomæus Carranta, & Jacobus Naclante *in Opusc. de hac materia.* Itaque stando in hac sententia assero, dispensationem Papæ circa Residentiam Episcoporum non esse in jure naturali præceptivo per se spectato, sed in materia ejus mutando illud quatenus etiam pendet ex consensu, aut voluntate humana; qua mutatione facta, ipsum naturale præceptum per se cessat obligare. Declaratur hoc, quia illa obligatio residendi non insurgit, nisi mediante pacto, & vinculo inter Episcopum, & Ecclesiam; hoc autem pactum, & vinculum humana voluntate contrahitur; & ideò ea hac parte mutabile est, saltem per potestatem publicam: *cap. Inter corporalia de translat. Episcop.* & ideò per eandem relaxari potest, & consequenter etiam potest naturalis obligatio, quæ ex illo nascitur, vel mutari

vel au-

vel auferri. Et declaratur amplius, quia illud pactum inter proprium Episcopum, & suam Ecclesiam, ex natura rei subordinatur supremo Pastori, ita ut in illo pacto includatur conditio offerendi se ministerio talis Ecclesiæ, cum subordinatione ad supremum Pastorem, qui habeat in illa Ecclesia excellentiorem potestatem, & immediatam etiam curam. Quando autem Pontifex dispensat in Residentia, ipse statuit, quomodo pro tali tempore providendum sit tali Ecclesiæ, & quasi onus illius in se suscipit, & inde consequenter fit, ut proprius Episcopus liberetur personali obligatione, non per dispensationem in præcepto naturali, sed quia illo modo re vera implet pactum cum sua Ecclesia, ex quo illa obligatio præcepti oriebatur. Vel potiùs impletur illa obligatio alio modo inclusa etiam in ipso pacto, providendo Ecclesiæ modo præscripto à supremo Pastore ex rationabili causa; hoc enim supponi debet, quia hæc justa conditio, quam vinculum ipsum includit. Et hanc opinionem tenent Suar. *lib. 2. de legib. c. 14. n. 22.* Basilius Pontius *lib. 8. de matrimon. c. 2. n. 15.* Ferd. Castro *in opere mor. par. 1. tra. 3. disp. 6. punct. 4. n. 6. ad fin.* Merolla *to. 2. disp. 4. c. 2. dub. 8. num. 95.* & alii.

R E S O L. LXXI.

An Episcopi ultra tempus præscriptum à Concilio Tridentino, videlicet trium mensium, si absint à Diœcesi per octo, v. g. vel decem dies, peccent mortaliter?

Et quæritur, an Episcopi absque justa causa possint à suis Ecclesiis dictis tribus mensibus abesse?

Et in prædicto casu, si sine causa Episcopi absint etiam spatio trium mensium, vel in minori tempore, teneantur fructus restituere pro rata temporis;

Et an Episcopi non incurrant pœnas residentes propè Diœcesim in loco non distanti ultra unum milliare?

Idem est dicendum in omnibus his de Parocho absente supra tempus concessum, nempè ultra duos menses à sua Parochia. Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Res. 69 aliàs 67.

§. 1. AFfirmativè respondet Pater Pasqualigus *decis. Moral. decis. 473. nu. 4.* ex eo, quia Concilium taxat tempus, in quo concedit Episcopis non residere, & hoc per modum indulgentiæ, ideò in dicto tempore includitur totum id, quod rationabiliter indulgeri potest, nec extra ipsum habere locum parvitatem materiæ, quia jam Concilium videtur habuisse rationem illius: Quamvis censeat non esse excessum per duos, aut tres dies supradictum tempus concessum. Et hanc sententiam tenet etiam Paulus Squillante, *tract. de obligationibus, & Privilegiis Episcoporum p. 1. c. 2. n. 5.*

2 Sed opinionem negativam tuetur novissimè noster Pater Vidal. *in Arca Theologiæ Moralis, tit. de Residentia, Inquisition. unica n. 37.* ubi sic ait: Colligitur sextò, quòd si Episcopus maneat absens à sua Diœcesi ultra tres menses permissos à Concilio Tridentino per alios paucos dies, ut per octo, vel decem dies in toto anno, non censetur tempus notabile per se sufficiens ad incurrendam mortalem culpam contra positivum præceptũ de Residentia: nam tale tempus in comparatione totius anni est quid modicum, neque ista absentia secundùm se desumpta, & considerata est magni momenti, sicuti neque tempus à Tridentino permissum pro absenti licita à loco residentiæ accipi debet mathematicè, sed quidem benè moraliter, cùm in moralibus sit etiam moraliter procedendum: Undè excessus pro octo, vel decem diebus ultra tempus præfixum à Tridentino, non videtur excessus talis conditionis, ut excedat terminos temporis concessi, & moraliter computati: ideò, &c. Addo hoc idem data paritate, & proportione servata affirmari posse de Parocho absente suprà tempus concessum, nempè ultra duos menses, qui à sua Parochia absit toto unius anni tempori absque necessitate, & sine sui Prælati licentia per octo, aut decem dies, mortalem culpam non committit; dummodò neque Ecclesia, neque subditi in illo tempore absentiæ detrimentum patiantur. Ita ille, & aliqui docti Neoterici hanc opinionem probabilem putant. Sed Tu judica.

Sup. contento ... in R. ... ann. seq.

3 Notandum est etiam hic obiter, aliquos docere Episcopos absque justa causa non posse ab Ecclesiis dictis tribus mensibus abesse: Undè Joannes Vvigers *de Iust. tract. 7. c. 3. dub. 20. nu. 84.* sic ait: Dico secundò, Episcopi possunt continuè, vel discontinuè quotannis abesse tribus mensibus non petita à Superiori licentia, neque causa absentiæ apud eum explicata, absque eò, quòd pœnam, aut molestam temporalem incurrant, sed non ultra. Ita permittit hoc Episcopis Concilium Tridentinum, *sess. 24. c. 1.* Quod tamen non sic intelligendum est, quasi etiam sine causa licitè tanto tempore quotannis absque peccato abesse possint, sed quia solent moraliter occurrere singulis penè annis aliquæ necessitates, quæ Episcopi absentiam ad tempus requirant, hinc ne Episcopis videretur imponi conditio durior, si omni occasione deberent causas illas Superiori explicare, & veniam absentiæ accipere, ideò illud committitur ipsorum judicio, & conscientiæ, quòd ex causis possint absque illo recursu ad Superiores abesse tanto tempore. Quare si absque ista ratione, etiam tempore illo solùm abfuerint, erunt coram Deo peccati rei: quod Concilium ibidem manifestè significat, quando dicit in illis absentiis debere rationem haberi, ut æqua ex causa fiant, & absque ullo gregis detrimento, quod an ita sit, absentantium conscientiæ relinquit. Neque his obstat, quod Concilium paulò ante permiserit: quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt, non enim hoc allegat quasi absentia duorum, vel trium mensium reputari possit quasi pro nulla, atque ita Episcopis liceret, absque peccato, tanto tempore abesse circà justam causam, ut ex jam allegatis satis patet: sed ad hoc adducit, ut intelligatur talis absentia posse consistere cum retentione Episcopatus, nec ideò debere de Officio amoveri, vel ipse teneatur dimittere, possitque etiam discretioni ejus, & conscientiæ id committi; cùm è contra quando absentia deberet esse quasi perpetua, tunc secundùm jus divinum naturale videretur obligari ad Episcopalem curam dimittendam, aut si quoque notabiliter frequens, & longa sit futura, quod tum mereatur examen Superioris. Ita ille. Sed Vidal. *ubi sup. num. 34.* tenet, posse Episcopum absque ullo scrupulo, & culpa, per tres menses, in anno, vel continuè, vel interpellatè abesse à sua Diœcesi, & Ecclesia, etiam animi, & recreationis gratia, vel amicos, aut consanguineos visendi. Et hanc sententiam me citato tenet etiam Paulus Squillante, *de obligationibus, & Privilegiis Episcoporum, p. 1. c. 2. nu. 4.* undè in hoc Episcopis non est scrupulum injiciendum.

Sup. hoc in 2. seq. & in aliis 60. ejus ann.

4 Notandum est etiam hic aliquos Doctores tenere, quòd si Episcopus sine causa absit etiam spatio trium mensium, vel minori, eum fructus suos pro rata non facere, sed teneri restituere, ut suprà. Ita Garzias *p. 3. c. 2. nu. 28.* quia si non laborat, non manducet, ut loquit Apostolus: Sed alii è contra dicunt non teneri restituere, quia non videtur moraliter abfuisse ob parvitatem materiæ, ut patet ex eodem Trident. *d. c. 1.* quod est verum, dummodò officium suum per Vicarium idoneum præstiterit, quatenus fuerit necessarium, & hanc tenent multi, quos allegat, & sequitur Bonac. *de oblig. Beneficiatorum, disp. 5. punct. 4. n. 8. & 9.* cui adde doctum Patrem Thesaurum *in Praxi p. 2. de Residentia, c. 1. n. 3.* quia etiam optimè *lum. 3.* subdit, quod Episcopus absens in foro conscientiæ non teneatur restituere præcisè omnes fructus pro rata temporis absentiæ, sed possit sibi retinere ob alia munera, ut recitationis horarum, & alia, quibus absens pro grege suo functus est, & quoad hanc partem decretum illud pœnale, de quo Trid. *sess. 6. c. 1.* non obligat in conscientia ante sententiam. Bonac. *pu. 4. n. 5.* Barbosa, *alleg. 44. n. 101.* Possevin. *de officio Parochi, c. 1. num. 35.* Et tandem non incurrit pœnas residens propè Diœcesim in loco distanti ultra unum milliare, undè nullum præjudicium officio, & animarum necessitatibus inferatur, quia parum distans moraliter est præsens, *leg. pro loci, l. Mediterranea, C. de ann. & trib. lib. 10.* Gonzalez *gloss. 43. n. 11. & nu. 43. usque ad 83.* Beja *4. p. casu 21. sol. pen. & ult.* Bonac. *de resid. benef. pun. 1. n. 2. & 4.* Garz. *p. 3. c. 2. n. 179.* ubi refert declarationes Sacræ Congregationis, quæ licèt de Parocho loquantur, multò tamen magis procedunt in Episcopo, cùm ipsius servitium non sit tam frequens, & immediatum. Ita Thesaurus *ubi supra.*

Sup. hoc inf. ... R. 73. ... § Not. est ... in fin.

R E S O L. LXXII.

An Episcopi sine aliqua causa possint abesse per trimestre ab eorum Diœcesibus, stante Concil. Trid. sess. 23. c. 1. Ex par. 5. trac. 13. & Misc. 1. Res. 90.

§. 1. NOtandum, quòd trimestris absentia Concilium, *ubi supr.* conscientiæ Episcoporum remittit. Sed Sot. *de just. lib. 10. q. 3. art. 4.* & alii asserunt ad hanc absentiam per trimestre honestandam sufficere, si fiat animi recreandi causa, aut consanguineos, vel amicos invisendi, sed alii hanc causam ad mensem unum putant sufficientem, rarò ultrà, quia satis necessitati naturæ illo spatio providetur. Ita Vasq. *opusc. de benef. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 3. n. 157.* & post illum Castr. Palaus *tom. 2. tract. 13. disp. 3. punct. 4. n. 5.* Verùm cum Soto consentit Azorio *p. 2. lib. 7. cap. 4. q. 5.* quem refert Sanctarell. *var. tom. 1. q. 4. nu. 5.* asserentes, & concedentes Episcopis spatium absentiæ ob causam animi relaxandi.

Sup. contento in hac ... § Not. est hic ... & in Res. seq. ... punt. & usq.

R E S O L. LXXIII.

An Episcopus absens à residentia licitè possit continuare trimestre unius anni cum trimestri alterius anni?

Et notatur, Episcopum peccare mortaliter non residendo absque causa etiam in tribus mensibus, de quibus loquitur Concilium, non tamen tenetur restituere fructus? Ex p. 9. tractat. 6. & Misc. 1. Res. 22.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui, & affirmativè respondi; nulla tamen Doctoris authoritate nixus sed quia nunc invenio, hanc sententiam etiam docere doctum, & amicissimum Patrem Pellizarium, apponam hic

ejus

ejus verba: sic itaque habet *in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 1. sect. 3. num. 162.* (Illud prætereà hic controverti potest, an beneficiarius, qui, v. g. anno 1645. abfuit à residentia per trimestre concessum in Concilio Tridentino, nimirum, mense Octobris, Novembris, ac Decembris: vigore dicti Concilii possit anno 1646. item abesse toto Januario, Februario, & Martio ad rationem trimestris absentiæ posterioris hujus anni, ita ut absit à residentia sex mensibus continuatis: idque ad expediendum negotium inchoatum in trimestri anni 1645.

2 Respondeo, videri posse abesse totis sex illis mensibus continuatis. Et probatur; tum, quia Concilium Tridentinum concedit, ut beneficiarius quolibet anno per tres menses abesse possit à residentia, nec vetat immediatam continuationem trimestris anni præcedentis cum trimestri anni sequentis; non ergo apparet, cur in præsenti casu absentia trimestris sequentis non possit continuari cum absentia trimestris præcedentis; cùm lex generaliter loquens, generaliter debeat intelligi, & ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debeamus, tum, quia Sanchez *lib. 8. de matrimon. disp. 34. num. 36. in fine*: admittit, dispensatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere Confessionis menstruæ in perpetuum faciendæ, satisfacere, etsi ab ultima Confessione plusquam mensis elabatur: & si præcedens Confessio sit facta die 1. Novembris, satisfaciet aliam Confessionem faciendo ultima die Decembris; cùm præscribatur Confessio singulis mensibus, & in præsenti casu verificetur, Confessionem factam fuisse quolibet mense, quacumque die dictorum mensium sit facta. Quæ doctrina benè potest adaptari præsenti casui, cùm Concilium dicat, quolibet anno, & alias cuilibet anno correspondeat unicum tantùm trimestre absentiæ. Sic ego respondi in facti contingentia, & responsionem approbarunt viri valdè docti.

Sup. contrario In hoc, & seqq. § sup. in R. 71 § ... ult. de ... Res. 71.

3 Puto autem, hos tres menses absentiæ debere computari 28. aut 30. aut 31. dierum, prout ii in kalendario occurrerint eo tempore, quo beneficiarius vult abesse, & quod ex eo mense deficit, accipiendum esse de sequenti v. g. incipit beneficiarius abesse à die 20. Julii, poterit abesse toto Julio, Augusto, Septembri, & prætereà primis 10. diebus Octob. substitutis loco 10. dierum, qui deerant mensi Julio, & quidem non computatis terminis juxta illud. *Dies termini non computantur in termino*. Hæc omnia Pellizarius *ubi supr.*

4 Notandum est hic obiter, Texedam docere, Episcopum peccare mortaliter, non residendo absque causa, etiam in tribus mensibus, de quibus loquitur Concilium. Sic itaque asserit *in Theol. mor. to. 1. lib. 2. contr. 20. n. 22.* Majus tamen dubium est, quo pacto, si Episcoporum residentia est de jure divino naturali, Concil. Trid. concesserit illis, ut possint in suis Ecclesiis per tres menses non residere. Et potest ratio dubitandi deduci: quia Concilium non potest dispensare in jure divino naturali, ex quo talis obligatio residendi nascitur. Cæterùm dico, numquam Concilium Trid. *in predicta sess. 6.* concedere licentiam Episcopis, ut possint esse absentes à suis Ecclesiis per tres menses, sed voluit cohibere, seu restringere quendam Episcoporum abusum, quin potiùs dicam, quandam depravati moris corruptelam, eò quod Episcopi non benè intelligentes Concilium majori licentia ad non inresidendum in suis Ecclesiis utebantur, quàm opus erat, cum maximo suarum conscientiarum onere; ideò per sex menses erant à suis Episcopatibus absentes, præsumentes illud tempus esse eis à Concilio concessum, ut abesse possint à suis Ecclesiis. Et hanc pravam intelligentiam textus voluit cohibere Concilium, restringendo ad tres menses, ut per illud tempus, & non ampliùs possint Episcopi abesse, seu non residere in suis Ecclesiis. Et hoc quidem (quòd est maximè advertendum) non liberando Episcopos, qui per tres menses in suis Ecclesiis non resident, sed sunt absentes, à mortali culpa: nam certum est, Episcopos absque justa causa in suis Ecclesiis non residentes, etiam per tres menses, peccare mortaliter, esseque transgressores Præcepti divini naturalis: sed solùm eximendo eos à pœnis debitis pro absentia, judicando trium mensium spatium esse parvum tempus, quòd tamen pro nihilo reputari solet, apud viros doctos, & prudentes in exteriori foro, in quo humanum judicium suum certum sedile habet, quantùm ad imponendas, aut remittendas pœnas. Et ideò si aliquis Episcopus absque justa causa per tres menses in suo Episcopatu non resideat, peccat mortaliter coram Deo: non tamen tenetur restituere fructus Episcopatus, nec alias pœnas. Huculque Texeda.

Sed hoc refl. ... ult. R. 1 not. ... alibi ... Res.

5 Sed ego existimo, (ut *alibi* adnotavi) & observat Barbosa *in Concil. sess. 23. c. 1. n. 16.* hoc spatium trium mensium concedi posse Episcopis causa animum relaxandi, Idem docet Sanctarell. *var. resol. p. 4. n. 5. in fine*, ex quo mollitur, ne dicam, solvitur rigor doctrinæ Magistri Texedæ.

R E S O L. LXXIV.

An Episcopus, qui propter bona temporalia, vel ambitum aliam pinguiorem Episcopatum procurat, peccat mortaliter? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 100.

§. 1. Utinam hic casus frequenter non accideret, & in illo peccare mortaliter Episcopum, respondet Bartholomæus Medina *in sum. lib. 1. c. 16. §. 2.* ubi sic ait. *El Obispo si despues que tiene un Obispado procura otro mayormente por medios humanos y seglares regularmente es mortal y escandaloso*. Ita ille.

Quamvis mihi aut sup. hoc loco tamen supra ... doct. ... pigebit.

2 Navarrus etiam *Misc. 42. de orat. n. 2.* cum Barb. *de Potest. Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 1. n. 10.* docent in tali casu supradictum Episcopum peccare graviter.

3 Verùm Emanuel Rodriguez, ut notat Homobonus *de exam. Eccles. p. 3. tr. 15. c. 7. q. 24. ref. 1.* potavit tantùm venialem culpam dictum Episcopum committere.

R E S O L. LXXV.

Utrum Episcopi, & alii ratione majoris doctrinæ, aut Nobilitatis possint plus ex redditibus Ecclesiasticis in sua sustentatione insumere?

Et quid, si filius Regis Episcopus fiat. Ex p. 2. tract. 16. & Misc. 2. Res. 24. aliàs 26.

§. 1. Negativè respondet Lorca *in 2. 2. q. 32. art. 9. disp. 40. sect. 5. memb. 2. num. 39.* ubi ait. In assignanda Ecclesiasticis congrua sustentatione, non est attendenda nobilitas, aut litteræ, ita ut possit augere statum, & sumptus, qui nobilis, vel litteratus præ aliis ad dignitatem Ecclesiæ assumitur. Nam non videò, quòd intuitu litterarum sibi ampliùs debitum sit, præsertim cùm omnes Ecclesiastici litteris instructi esse debeant, juxta exigentiam dignitatum. Titulo autem nobilitatis nullo modo potest mensuram sustentationis extendere. Nec si filius Regis Episcopus fiat, potest de bonis Ecclesiæ ampliorem majestatem, quàm alius quicumque, in eodem Episcopatu gerere, quoniam Episcopatus, status sanctitatis, & perfectionis est, in quo potiùs nobilitas, & fastus sæcularis demittendi sunt, quàm fovendi, & qui illum statum profitetur, potiùs debet Ecclesiasticæ modestiæ humanam nobilitatem submittere, quàm Ecclesiæ humilitatem ad sæculi pompam reducere. Nec beneficia Ecclesiastica instituta sunt, ut foveatur sæcularis nobilitas, & pompa illi debita, sed ut ministrorum Ecclesiæ honor pro dignitate officio conservetur. Hæc Lorca.

Quod hoc in ... doct. R. ... & signanter ... Quia vero hujus ult. Res.

2 At contrariam sententiam probabiliorem existimo, & illam amplexi sunt Molina *de just. to. 1. tract. 2. disp. 145.* & novissimè Coninch *de Actibus supernaturalibus, lib. 3. disp. 27. dub. 11. num. 194.* Dico igitur, Ecclesiasticos valdè nobiles, aut magnæ litteraturæ, cæteris paribus, posse plus aliis minus nobilibus, & minus doctis, in sui sustentationem insumere; debet tamen talis excessus sustentationis esse moderatus, ut non excedat decentem Ecclesiasticorum modestiam. Undè principum filii non debent tantum in sua sustentatione expendere ex bonis Episcopatus, quantum possent insumere ex bonis patrimonialibus, & secularibus, si ea illis æqualia haberent, nam alia sustentatio conveniens est Principi sæculari, alia Ecclesiastico. Et hæc etiam intelligenda sunt, dummodò supradicti Ecclesiastici non negligant eleemosynas, quas pauperibus præbere tenentur juxta obligationem, de qua infrà. Ad argumenta Lorcæ respondet Coninch, lege illum, & non pigebit.

R E S O L. LXXVI.

Utrùm Archiepiscopus factus Episcopus possit uti pallio?

Et docetur, Archiepiscopum extram suam Diœcesim non posse uti pallio, etiam de licentia Ordinarii illius Diœcesis, in qua reperitur.

Et an, qui semel habuit pallium unius Archiepiscopatus, si ab illo ad alium transferatur, iteriùmque redeat ad priorem, indigeat novo pallio, & primum non sufficiat?

Et an Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum translatus non possit uti pallio priori, sed alio novo indigeat?

Et quid, si detur eventus, in quo aliquis Archiepiscopus suum perdat pallium, vel casu igne comburatur, an aliud debeat petere à Summo Pontifice? Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 37.

§. 2. Negativè respondeo. Primò, quia pallium est signum proprium potestatis, & dignitatis Archiepiscopalis, & ideò habetur *in cap. nisi, de auctoritate, & usu pallii*, quòd Archiepiscopus ante pallii susceptionem, non potest se vocare Archiepiscopum. Probatur, secundò, quia, ut apparet, *in c. bonæ memoriæ, el 2. de postulatione*, & advertit glossa, Pallium datur personæ contemplatione loci, undè est privilegium singulare, individuum respectu singularis, & individuæ potestatis Pontificalis, & ideò ea supradicto textu Cæremoniale Romanum *lib. 1. c. 16.* Azorius *part. 2. lib. 3. cap. 32. q. 8.* D. Lancellot. *in instit. can. lib. 1. tit. 11. in glossa littera H.* Genuensis *in praxi Archiepisc. c. 70. numer. 18.* Cuccus *in instit. can. lib. 4. titul. 6. num. 25.* Berti *in praxi crim. Regular. tit. 4. cap. 14. nu. 11.* Bagnus *de S. R. E. dignitatibus tr. 14.* Zerola *in Praxi Episc. par. 1. ver. Archiepisc. num. 1.* Acugna *in decretum Gratiani part. 1. distinction. 100. cap. 7. numer. 1.* Zechius *de Republ. Christ. tit. de Patriarchis, num. 5.* Quaranta *in summ. Bull. verb. Archiepiscopus*,

sub

sub num. 23. *author.* 32. & alii asserunt, quòd Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum translatus, non potest uti Pallio priori; sed alio non indiget. Ergo à fortiori, illo uti minimè poterit, si ad Episcopatum translatus fuerit, cùm non sit ampliùs Archiepiscopus: cui, ut dictum est, usus pallii non solùm ratione personæ, sed etiam ratione loci conceditur.

2 Adde, quòd aliqui ita mordicus tenent, quòd privilegium pallii sit locale, ut asserant, Archiepiscopum extra suam provinciam non posse, uti pallio, etiam de licentia Ordinarii illius Diœcesis in qua reperitur. Et ita docent Barbosa *in Collectaneis tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 8. *cap.* 6. *num.* 2. Prosper de Augustino *in addit. ad Summam*. Quaranta *verb. Archid. nu.* 23. *author.* 32. Majolus *de irregul. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 7. Parisius *de resignat. benef. libr.* 5. *q.* 17. *à n.* 20. Ruzzeus *de praeminentia Arch. privil.* 21. *verbor. istud tamen*, & Glossa *in Clem. Archiepiscopo, de privilegiis, litera M.* ubi sic ait. Differunt Pontificalia à pallio, quo non utitur Archiepiscopus in aliena provincia, etiam de licentia illius, ad quem spectat, nisi super hoc esset privilegium. Ita Glossa, quidquid aliqui in contrarium asserant. Vide etiam pro confirmatione supradictorum, pulchrum textum *in cap. ad postulatione de renunciatione*, ubi Archiepiscopo Ragusiensi propter periculum vitæ renuncianti Ecclesiam, non autem dignitatem, Summus Pontifex concedit exercere officia Pontificalia, attamen negat ei expressè usum pallii.

3 Igitur ex his omnibus, satis firmata remanet nostra sententia, quam novissimè in terminis, ut asserunt terminantibus tuetur, & docet Venerus *in exam. Episc. lib.* 4. *cap.* 10. *nu.* 12. ubi quærit. Si Archiepiscopus fit Episcopus, potestne uti pallio? & negativè respondet; quia ait ille, pallium est signum soli Archiepiscopo debitum. Sed dices; Aliqui Archiepiscopi ad Episcopatum translati usi sunt pallio. Respondeo hoc ipsos effecisse ex privilegio Summi Pontificis, qui Episcopis etiam aliquando usum pallii concedit, ut apertè apparet *in cap. cùm in juventute, de probationibus*.

4 Notandum est tamen hic obiter, quòd aliqui putant, quòd si quis semel habuit pallium unius Archiepiscopatus, si ab illo ad alium transferatur, iterùmque redeat ad priorem, indigeat novo pallio, & primum non sufficiat, & in hanc sententiam inclinat Acugna *in Decretum Gratiani p.* 1. *dist.* 100. *c.* 10. *nu.* 3. *&* 4. ubi etiam *num.* 5. probabiliter asserit, quòd si detur eventus, in quo aliquis Archiepiscopus suum perdat pallium à Pontifice acceptum, vel casu igne comburatur poterit absque illo Pontificalia munera exercere; licèt Venerus *in exam. Episcop. lib.* 4. *c.* 10. *n.* 19. videatur asserere; quòd debeat petere aliud à Summo Pontifice.

RESOL. LXXVII.

Utrùm Episcopus existens in alterius Diœcesi licitè possit celebrare Missam in Pontificalibus, seu cum Baculo, & Mitra, absque licentia ejus Ordinarii?

Idem dicendum est de locis exemptis intra propriam Diœcesim.

Et explanatur, quæ sint signa, & ornamenta Pontificalia. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Rel. 55.

Sup. hic, quæ hic supponuntur, & eorum significationibus in to. 4. tr. 8 Ref. 14 119. 120 & 191. Et sup. prima opinione hujus § 1 in to. 4 tr. 12 ... ubi ... etiam ... [illegible]

§. 1. Suppono. Pontificalia insignia, & ornamenta esse Mithram, Baculum pastoralem, Annulum, Sandalia, Tunicellam, Dalmaticam, Chirothecas, & Crucem pectoralem: ut testatur Isidorus Mosconius *tract. de magnitudine militan. Eccles. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 8. quorum singulorum significationes exponit Durandus *in ration. div. offic. lib.* 3. *à c.* 13.

2 Hoc supposito; Prima opinio est affirmativa, quia nullus canon prohibet Episcopis hoc efficere. Ergo licitum erit. Nec obstat Concilium Trident. *cap.* 5. *sess.* 6. cujus verba sunt hæc. Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantùm. Si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione Ordinum sint ipso jure suspensi. Non, inquam, obstant verba: nam loquuntur de usu Pontificalium cum aliquo exercitio, ut consecrare, chrismare, ordinare, degradare, & similia, undè exponens hunc locum Concilii Tridentini, sic asserit Villalobos *in summa, tom.* 1. *tr.* 18. *difficult.* 9. *num.* 5. (*Advierte se que actos Pontificales son los que pertenecent al orden Episcopal, y su consecracion; como ordenar, hazer chrisma, &c.*) Et ita etiam supradictus locus Concilii exponitur à quodam viro amicissimo, qui tamen nullum Auctorem adducit; sed ego invenio Concilium sic exponere Tamburinum *de jure Abbatum tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 15. *numer.* 4. Campanelli *de diver. jur. can. rubr.* 9. *cap.* 5. *num.* 1. *&* 3. Quaranta *in summa Bullar. ver. Archiepiscopi auctoritas, sub num.* 23. & Coninch *de Sacrament. disputation.* 16. *dub.* 5. *num.* 35. Et hanc esse veram expositionem verborum Concilii patet ex ejusdem verbis ibi, *exercere*, quod verbum non videtur complecti usum tantùm Pontificalium, sed etiam exercitium super alios; idque magis manifestant subsequentia verba, tum illa, & *in personas eidem Ordinario subjectas*; tum alia, *& sic ordinati, &c.* Hinc Campanil. & alii observant, quod Navarr. *consil.* 12. *de Cler. excomm. minist.* asseruit, quendam Episcopum, qui in aliena diœcesi Pontificalibus insignibus usus fuit, incurrisse pœnam suspensionis in prædicto decreto Concilii comminatam, non ob solùm Mithræ, & Pontificalium usum, sed quoniam Calicem etiam consecravit, & corporalia benedixit absque Diœcesani licentia. Cùm igitur Concil. Tridentin. *in dict. cap.* 5. *sess.* 14. prohibeat Episcopis exercere officia Pontificalia in alienis diœcesibus, sequitur, quòd in illis possit Episcopus celebrare in Pontificalibus cum Mithra, & Baculo, quia si celebrans non exercet in aliis officia Pontificalia, quæ prohibuit Concilium, sed tantùm conficit sacrificium Missæ, cum ornamentis Pontificalibus.

3 Quod apertè probatur, nam in hac materia, de qua loquimur, ut notant Cochier *de jurisd. in exemptos, par.* 2. *q.* 1. *n.* 6. Sup. hoc infrà in §. Ad illud hujus Resol.
Tamburinus *de jure Abbatum to.* 1. *disp.* 15. *qu.* 14. *numer.* 2. & alii penes ipsum, locus exemptus, & locus extra Diœcesim judicantur à pari, ex quo statuit Tamburin. *quæst.* 15. *n.* 1. quòd Episcopi vigore prohibitionis Concilii *sess.* 6. *cap.* 5. *& sess.* 14. *cap.* 2. non possunt exercere Pontificalia in Ecclesiis exemptis suarum diœcesum; & tamen ipse Tamburinus *num.* 3. concedit, Episcopos posse in dictis Ecclesiis exemptis uti Pontificalibus insignibus, & ornamentis, & divina Officia celebrare in Pontificalibus, quia asserit Tamburinus, supradicta facere sine aliquo exercitio, non est officia Pontificalia exercere, quæ prohibentur in dictis locis Concilii. Ergo, &c.

4 Et ideò posse Episcopum in aliena diœcesi celebrare in Pontificalibus, præter Covarruviam *lib.* 3. *variar. resol. capitul.* 20. *nu.* 9. & Henriq. *lib.* 3. *c.* 6. *num.* 6. docet etiam Hostiensis *penes glossam in Clem. Archiepiscopo, de pœnis, ver. etiam celebrare.* Tabiena *ver. Patriarca, num.* 4. Sylvester *eodem ver.* §. *Tertium*, & Barbosa *in Collectaneis tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 7. *Clement.* 2. *numer.* 6. sic asserit, Episcopus in aliena diœcesi potest Sacra Missarum solemnia in Pontificalibus celebrare. Hoc etiam docet Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tract.* 4. *c.* 5. *num.* 5.

5 His tamen non obstantibus, negativam sententiam tenendam esse puto, & ideò quoad Mithram docet Riccius *par.* 4. *decis.* 27. *num.* 7. Barbosa *de potest. Episcopi par.* 3. *alleg.* 80. *nu.* 14. & Eximius Cochier *de jurisd. par.* 2. *qu.* 1. *num.* 8. quòd Episcopus in locis exemptis illa uti non potest, nisi invitatus, & facit mentionem de prohibitione Concilii Tridentini in locis citatis. Quoad Baculum verò sic habetur in Cæremoniali Episcoporum *lib.* 1. *capitul.* 17. Utitur Episcopus Baculo pastorali in sua tantum civitate, vel diœcesi, & etiam alibì, ubi consecrationes, aut ordinationes, vel benedictiones personales facere ei Apostolica auctoritate conceditur. Et hanc sententiam aliqui ita mordicus tenent, ut asserant, non posse Episcopum loci concedere usum Baculi alteri Episcopo in sua diœcesi existenti; nisi in his, in quibus dicta verba Cæremonialis ex præscripto ordine necessariò requirant Baculum. Vide Campanili *in divers. jur. can. rubr.* 9. *capitul.* 5. *numer.* 3. Et ratio, quare Episcopi in aliena diœcesi celebrare minimè possint cum Baculo, & Mithra, est, quia Baculus, & Mitra sunt signa jurisdictionis, *ut infrà* dicetur. Et ita nostram sententiam in terminis, ut asserunt, terminantibus firmat, & docet Fulvius Pacianus *de Prælat. lib.* 2. *capitul.* 29. *nu.* 56. *&* 64. qui omninò videndus est.

6 Ad illud verò, quòd pro contraria opinione adducebatur, nempè Episcopum posse celebrare pontificaliter in locis exemptis; respondeo ex Gratiano *tom.* 3. *cap.* 467. *nu.* 29. quòd Sup. hoc suprà in §. Quod apertè, hujus Rel.
est dispar ratio inter locum exemptum intra, propriam diœcesim, & inter diœcesim aliam; & sic potest Episcopus, ut observat Fuscus *de visit. lib.* 2. *capit.* 8. *num.* 6. uti Baculo in locis exemptis, quòd facere minimè potest in alienis diœcesibus. Et ratio est, quia in locis exemptis Episcopis conceditur, propter reliquiam præcedentis subjectionis. Cùm per exemptionem, ut etiam notant Gonzales *in regul.* 8. *Canon. gloss.* 43. *num.* 187. & alii, talia loca non desinant esse in provincia, vel diœcesi propria.

7 Ad loca verò Concilii Tridentini superiùs adducta, respondeo ex *l. de interpret. ff. de legib. & c. cùm dilectus, de consuet.* cum aliis adductis per Joannem Marinum Navarrinum *in qq. forensib. p.* 2. *q.* 85. *num.* 11. quòd consuetudo, quæ est optima legum interpres, ita interpretata est mentem Concilii: undè Episcopi non celebrant pontificaliter in alienis diœcesibus sine Ordinarii licentia. Nec valet dicere, quòd hoc faciant propter quandam reverentiam, & decentiam debitam Episcopo diœcesano, & ideò ab illo licentiam petunt; quasi hoc efficerent Episcopi propter solam decentiam, quando Episcopi diœcesani licentiam celebrandi pontificaliter illis præbere nollent, ut sæpius accidit, quòd de facto ipsi celebrarent; sed hoc non audent facere: ergo non possunt. Neque propter decentiam, in tali casu credendum est, Episcopos velle amittere jurisdictionem, si illam haberent.

8 Ad illud verò, quòd Episcopus celebrans in Pontificalibus non exercet officium Pontificale, sed facit sacrificium cum ornamentis Pontificalibus, aliquis respondebit, quòd Baculus non solùm est ornamentum, sed etiam signum superioritatis, & officii, nam æquiparatur, ut notat Gratian. *tom.* 3. *c.* 467. *n.* 6. vexillo

xillo Crucis, quo utitur Archiepiscopus. Et quòd, ut diximus, sit signum superioritatis, & jurisdictionis, docent apertè Tamburin. *de jure Abbat. to. 1. disp. 21. q. 3. n. 8.* Venerus *de exam. Episcop. lib. 4. c. 10. n. 22. & 23.* Pacianus, *ubi sup.* & apparet in versibus, quos adducit Glossa *in cap. unico, §. fin. vers. propter historiam, de sacra unct.* & sic asserunt.

In Baculi forma Præsul, datur hac tibi forma.
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum.
Attrahe peccantes, rege justos, punge vagantes.
Attrahe, sustenta, stimula, vaga, morbida, lenta.

Et in cæremonia consecrationis Episcopi, consecrans tradendo Baculum consecrando, sic ait; *Accipe Baculum pastoralis officii, ut sis in corrigendis vitiis pie saviens, in tranquillitate severitatis censuram non deserens,* &c. Et in libello, qui Ordo Romanus inscribitur, sic dicitur, *Accipe Baculum pastoralis officij potestatem ligandi, atque solvendi, ut sis in corrigendis vitijs perseverans,* &c. Unde, quia Baculi curvatio in Episcopis limitatam, & coarctatam potestatem significat, ideò illo non utitur Summus Pontifex cùm potestatem habeat universalem; ut notat, & docet Germon. *de sacra immun. lib. 3. cap. 5. num. 108. & 110. & de Indulg. Cardin. §. Episcopus, nu. 25. & seq.* Cum Doctoribus, quos citat Barbosa *in Collect. to. 1. lib. 1. tit. 15. c. unico, §. ungitur, n. 15.* Ex quibus apparet, Baculum non solùm esse ornamentum, sed signum jurisdictionis, & superioritatis, ut etiam erat apud Prætores Romanorum, & apud Iudices Germanorum, teste Gratiano *d. decis. 29. nu. 7.* & Gregorio Tholosano *de republica lib. 6. cap. 20. n. 21.* Ergo nullo modo licitus erit ejus usus in aliena diœcesi, sine licentia Ordinarij.

R E S O L. LXXVIII.

An actualis degradatio debeat fieri à proprio Episcopo, vel possit alteri Episcopo committi?

Et an prædicta degradatio necessariò fieri debeat ab Episcopo consecrato, & non sufficiat, quòd Episcopus sit tantum electus, & confirmatus? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Res. 50.

§. 1. Actualis degradatio, quæ est solemnis executio præfatæ sententiæ degradationis, fit necessario ab Episcopo consecrato, quia est actus non solùm jurisdictionis, sed ordinis ex Ecclesiæ institutione consecrationi Episcopali annexus. Sicut tradit Glossa communiter recepta *in cap. Transmissam, verb. De talibus,* Abbas *n. 4. de elect.* Tolet. *lib. 1. cap. 50.* Suar. *disp. 30. sect. 1. n. 8.* Sayr. *lib. 5. c. 22. n. 12.* Bonacina *disput. 4. punct. unico, n. 12.* Coninch *disp. 16. n. 9.* Layman *lib. 1. Summ. tr. 5. p. 3. c. 5. n. 5.* Difficultas est, an sit facienda à proprio Episcopo, Et Bonacina *de Censur.* ubi suprà existimat, hujus degradationis ministrum Episcopum proprium esse debere; neque posse alteri Episcopo consecrato vices suas committere: ductus illis verbis Concilij, & præsertim etiam ad actualem, & solemnem degradationem, &c. Verùm censeo, alieno Episcopo committi hoc munus posse? quia verba Concilij, *Per seipsum,* denotant, non posse per Vicarium non consecratum fieri: non tamen excludunt, quin per alium Episcopum consecratum fieri possit, ut benè notavit Suar. *d. sect. 1. n. 18.* Laym. *d. c. 5. n. 5.* & Mechadus *to. 2. lib. 1. p. 3. tract. 12. docum. 1. n. 2. & 3.* ubi sic ait: *La degradacion actual, como consta del Concilio Tridentino, solamente la puede hazer el Obispo proprio por si; el qual no basta que este electo, y confirmando, sino que segun doctrina comun es necessario que esto consagrado; porque este es acto contrario al orden, y assi solo el que puede ordenar, podrà degradar actualmente; y assi se colige del Derecho. Però dudan, si el Obispo proprio puede delegar à otro Obispo la facultad de degradar à su subdito. Bonacina siente, que en rigor de Derecho no puede delegarla; porque el Concilio Tridentino, que le dà la dicha facultad, dize, Per seipsum, con que excluye toda delegacion, si bien afirma, que en esto se deve observar la costumbre, que huviere en cada parte. Mas otros dotores defienden absolutamentem, que la puede delegar, porque segun Derecho, Qui per alium idoneum facit, per seipsum facere videtur.* Itaque hæc opinio est probabilior, & magis communis, quam etiam præter Doctores citatos tenet Castrus Palaus *to. 6. disp. 5. punct. 2. num. 9.*

Quod hoc in- q. in re. c. & doctrina Ref 18 § 1 in fine, vers. ea conditio- ne.

R E S O L. LXXIX.

An Episcopus præter casus in jure expressos propter aliud delictum enorme, & qualificatum, possit Clericum degradare, & tradere brachio seculari ad puniendum?

Et quodnam censeatur delictum enorme?

Et docetur: homicidium qualificatum Prælati, vel Sacerdotis, fratris, patris; item assassinium, furtum, sacrilegium, deprædationem omnium bonorum, & similia; & generaliter omnia delicta, ob quæ pœna mortis jure Civili statuta est, si pluries repetita fuerint, enormitatem continere. Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 1. Res. 52.

§. 1. Pro negativa sententia 30. Doctores adducit Chartarius *in Decisionib. Archiep. decis. 66. num. 48.* Et hæc sententia probatur *ex capite, Cùm non ab homine de Iudicijs* ponderando verba illa (*quibuscumque criminibus*) ex quibus apertè colligitur, Judicem sæcularem in omni crimine, quantumcumque gravi, & enormi, punire non posse Clericos? eos tamen deponendos esse? & si fuerint incorrigibiles, tradendos Curiæ sæculari, atque ita delicti gravitas non sufficit, nisi accedat etiam incorrigibilitas. Idem patet *ex cap. de Liguribus 23. quæst. 5. & ex cap. Tuo, de pœnis,* & ex Clementin. 1. *in pr. de pœnis.* Et hanc opinionem in crimine læsæ Majestatis approbavit etiam Synodus Toletana 16. celebrata sexaginta, & uno Episcopis, anno Domini 693. sub Rege Flavio Egica, in ea enim Synodo Sigibertus Toletanæ Sedis Episcopus loco, & honore privatus fuit, quoniam decreverat, Regem prædictum non tantùm privare Regno, sed etiam cum alijs Complicibus interimere, & Genti ejus, vel Patriæ inferre conturbium, & excidium: simulque perpetui exilij ergastulo relegatus: ita ut secundùm antiquorum Canonum Decreta, in fine vitæ suæ tantùm Communionem reciperet: excepto, si Regia eum pietas anteà absolvendum statuerit: Et eadem pœna, eadem Synodus, mulctandos esse voluit cæteros cujuscumque Ordinis Religiosos, qui contra Principem talia egisse, vel definisse reperti extiterint; cujus Toletanæ Synodi mentionem facit Diaz, *cap. 259. vers. Tu autem* ultra prædictos, & Beretra *cons. 76. post n. 52.*

2 Verùm, his non obstantibus, pro affirmativa sententia Chartarius *ubi suprà, numer. 1.* affert plus quam 60. Doctores, quibus præter illos, quos ego adduxi *in par. 1. tract. 2. resolut. 130.* nunc adde doctum, & amicissimum Patrem Bardi *de conscient. discept. 6. c. 2. §. 17. n. 7.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 5. in fine,* Baunium *tom. 2. tract. 10. quæst. 9. in fine,* Fernandez *in Medulla, par. 2. cap. 14. §. 1. nu. 13.* Gavantum *in man. Episcop. verb. Degradatio, num. 9.* Bassæum *eodem verb. num. 6.* Vivaldum *in cand. tit. de depositione. & degradat. num. 23.* Venerum *in exam. episcop. lib. 5. c. 5. numer. 6.* & Castrum Palaum *to. 6. disp. 4. punct. ult. n. 13.* ubi firmat, pro quolibet crimine enormi, & notabiliter scandaloso, Clericum etiam in Sacris degradari actualiter posse, & Curiæ sæculari tradi, quod experientia teste sæpè comprobatum est. Neque huic consuetudini obstat Textus *in cap. Cùm non ab homine, de judicijs,* exigens incorrigibilitatem, ut Curiæ Sæculari tradatur Clericus puniendus: quia Textus loquitur de quolibet delicto gravi, ob cujus causam plerumque non est tradendus Clericus Curiæ sæculari, nisi adsit incorrigibilitas, non tamen in eo Textu prohibetur, quin Ecclesia possit ob enorme delictum, nulla expectata incorrigibilitate, Reum Curiæ sæculari puniendum committere: quandoquidem ipsa Ecclesia non habet pœnam, quàm imponere possit delicto dignam. Quòd si roges, quodnam censeatur delictum enorme? Respondeo, Judicis arbitrio hoc remitti, ut dixit Julius Clarus *lib. 5. §. fin. q. 36. n. 36.* Censerem autem esse delictum enorme homicidium qualificatum, scilicet homicidium Prælati, vel Sacerdotis, Fratris, Patris. Item assassinium, furtum, sacrilegium, deprædationem communium bonorum, & similia. Et generaliter omnia illa delicta, ob quæ pœna mortis jure civili statuta est, si pluries repetita fuerins, enormitatem continent; ut benè Layman, *l. 1. summ. tract. 5. p. 3. c. 5. in fine.*

Quæ nunc inveniuntur in to. 9 er 1 Ref. 180. sigillatim ejus 9. ubi & ibi in Ref. 53. & 148. §. 5. & seq.

3 Sed non deseram hic apponere verba Josephi Aldrete, viri doctissimi ex Societate Jesu, de Religiosa Disciplina tuenda, sic asserentis *lib. 2. cap. 25. num* 8. Nobis si quid in hac re arbitrari licet, valdè probamus, quæ Gratianus ex Haymone profert verba. Sunt quædam enormia flagitia, quæ potiùs per mundi judices, quam per Antistites, & Rectores Ecclesiarum vindicantur, sicut est, cùm quis interficit Pontificem Apostolicum, Episcopum, Presbyterum, sive Diaconum: hujusmodi Reos Principes mundi damnant. *cap. Sunt quædam, 23. q. 5.* Multaque alia in eam sententiam profert Abbas, Panormitanus, quibus Decius ex Aretino satisfacere nititur, & non est hujus operæ, nec loci diffusè examinare: quòd si non consendendi animo expendantur: facilè suadebunt Abbatis sententiam optimo Jure fulciri. Nec audiendum Philippum Decium, qui contrariam de Jure veriorem affirmat, *cap. 5. At si Clerici, num. 253.* Quoniam idemmet fatetur, Abbatis sententiam habere magnam æquitatem, ut delicta debita pœna mulctentur, & juxta gravitatem puniantur. Nam quæ sententia magnam habet æquitatem, eadem potior in Jure est, cùm Jus sit ars boni, & æqui *leg. 1. de Just. & Jure.* & id prævalere debet: nam & si scriptum legis eam sententiam efficeret; tamen legislatoris mentem aliud velle credendum est, *leg. 13. de excusatio. Tutorum,* & licèt edicti verba non patiantur, sententia tamen servanda est, *leg. quamvis, de in jus vocando.* Et verba quantumcumque generalia, & ampla Juris recipiunt interpretationem, *leg. Divus Trajanus de Testamento Militis,* ubi Bartolus id notavit, & Alexander *cons. 33. n. 1. vol. 1.* Sed etiam id secundùm rationem naturalem, Juris constitutionem æquum non est, ut pari supplicio furtum, & parricidium puniatur; cùm pro mensura peccati, sit plagarum modus imponendus, *c. Non afferamus, 24. q. 1.* quod credi non potest fuisse ex decretali constitutum. Didacus item Covarruvias qui, libenter primæ opinioni

nioni accedit, nixus verbis ejusdem decretalis, quasi dicant, in omni crimine quantumcumque gravi, & enormi (ea tamen verba ab eo fideliter non referuntur) & nihilominus admittit, & inficiari se non posse ait, quin in aliquo homicidio, vel alio crimine ita Reipublicæ pernicioso, quòd pro loci, temporis, & personarum qualitatibus prudentis Judicis arbitrio postulet, justissimè traditio fiat, ut à sæculari potestate Clericus puniatur. Atqui id ipsum est, quod secunda sententia asserit; quia non temerè id fieri concedit. Quòd si hoc negari non potuit; nec etiam, quòd sicut is casus excipitur, etiam omnes illi similes, in quibus criminis gravitas, & exempli enormitas exigunt, ut crimen non maneat impunitum, ut illa enormia flagitia per Mundi Judices puniantur, ut ex Haymone tradit Gratianus *in d. cap. Sunt quadam 25. qu. 5.* Cui sententiæ minimè obstat decisio *cap. Cùm non ab homine de Judicijs*, qua contrariam tenentes nituntur. Vera namque illius Decretalis explicatio est, à Romano Pontifice fuisse quæsitum, quod initio illius Text. his verbis dicitur. Utrùm liceat Regi, vel alicui sæculari judicare Clericos cujuscunque Ordinis, sive in furto, sive in homicidio, vel perjorio, seu quibuscumque criminibus fuerint deprehensi? Respondet Romanus Pontifex, non debere, sed esse prius deponendum ab Ecclesiastico Judice; deindè si adhuc fuerit incorrigibilis, esse excommunicandum; contumacia crescente, fore anathematis mucrone feriendum; quòd si contempserit, tunc per Judicem sæcularem fore coercendum. Itaque in ea Decretali sine actuali Degradatione permittitur Judici sæculari, ut Clericum puniat incorrigibilem depositum excommunicatum, & anathematizatum. Est igitur quæstioni propositę responsio accommodata nulla facta de degradatione mentione, sed hujusmodi incorrigibilem sine illa posse à sæculari Iudice in eo casu puniri. Hanc expositionem tradunt ibi Joannes Andr. *n. 1.* Abbas, *n. 27.* Imola, *n. 6.* Felin. *nu. 9.* Dec. *n. 70.* Covarr. *in Practicis, c. 32. nu. 2. vers. Secundò est.* Bernard. Diaz 141. *data incorrigibilitate n. 4.* Qui & Covarruvias dicunt communem, & planè negari non potest. Iul. Clar. *§. fin. qu. 36. & 37.* Farinac. 1 *tom. q. 8. n. 50.* Decian. *lib. 4. c. 9. n. a 30. tract. crim. tom. 1.* Præscribitur itaque forma, qua servata, sine degradatione possit Judex sæcularis Clericum punire. Nihilque agitur de eo, quando possit illum Episcopus degradatum sæculari tradere puniendum. Ex hac vera illius declaratione colligitur, quòd solùm permittitur sæculari Judici de causa Clerici sine degradatione cognoscere, & illum punire; non verò prohibetur Ecclesiastico Judici, quòd pro criminis gravitate possit formam aliam in puniendo Clerico servare, nimirùm non expectata incorrigibilitate, si criminis gravitas postulaverit actualiter degradare, & tradere Curiæ sæculari: qui enim ordo Judici sæculari præscribitur, non extenditur ad Ecclesiasticum: nec Judicis Ecclesiastici ligat manus; quominus, si aliud expedire visum fuerit, non faciat. Itaque is casus à Canone omissus juris dispositione est regulandus. Atque ita usus, & consuetudo optima Legum interpres, hanc explicationem approbavit; ut ex supracitatis Authoribus patet, quia referunt pluries ita fuisse usu receptum. Atque in alijs casibus non expectatur incorrigibilitas, neque illa forma observatur, ut possit Clericus sine degradatione puniri, *ut cap. Cùm non ab homine, cap. Perpendimus de sentent. excommunicat.* Covarruv. *d. c. 32. num. 2. in Practicis.* Sed etiam illud ausim affirmare, illam procedendi formam traditam *in d. capit. Cùm non ab homine de Iudicijs*, numquam fuisse servatam in foro Ecclesiastico; quòd si aliquando fuerit admissa, id fuisse rarissimum; cùm verò valdè difficilè sit, illum ordinem servare; indicio esse potest, quod Innocentius IV. & alij eum sequuti, tradunt in eo capite, post depositionem esse Clericum minori excommunicatione feriendum, posteà majori ligandum, sub anathematis nomine comprehensam; quia explicationem exclusit Abbas, Panormitanus, & de ea agit Decius, & Covarruvias *in c. Alma mater. 2. p. §. 8. n. 7. vers. Subindè*, qui receptam asserit esse opinionem, de excommunicatione majori esse intelligendam Decretalem, & secundam de Anathemate, quod excommunicationem solemnem, dirarum imprecationem, & maledictionum execrationem publicam continet. Insuper, ut excommunicatione ligari possit Clericus, monitio trina esset præmittenda, vel una peremptoria pro tribus: hæc autem fieri debebat, postquam depositus apparet incorrigibilis; nam sine ea pro præteritis culpis excommunicatio ferri non potest. Hæc omnia, & alia suadent, difficilem reddi illius decretalis formam, ut credamus, non fuisse usu receptam, quoad præscribendam formam Judici Ecclesiastico, ut eam eo modo servaret, ut possit Clericum tradere Curiæ sæculari. Idèoque Prosper Farinacius *d. tom. 1. quæst. 8. numer. 50.* ex Bossio *in Praxi, titul. de foro competent. numer. 133. in fine*, & ex Sigismundo Scaccia, *de Judicijs, lib. 1. cap. 11. numer. 53.* tradit, rarò fuisse formam *d. cap. usu acceptam*, Nos addimus in proprio, & germano sensu receptissimam, ut nunquam Judex Secularis possit sine illa forma, vel traditione à Judice Ecclesiastico facta, vel in alijs casibus à Jure expressis, Clericorum crimina punire, sed proprijs Judicibus punienda remittere. Hucusque Aldrete, *ubi suprà*, quæ omnia valdè notanda sunt. Unde in rigore loquendo, non esset damnandus Episcopus, qui hanc sententiam sequi vellet, cùm inter Theologos, & Jurisconsultos sit communissima; tamen ipsis consulerem, ut in re tam gravi ad Pontificem recurrerent. Et ita me citato, tenet etiam inter præstantissimos Jurisconsultos Hispaniæ eruditus Torreblanca, *in Practica Juris Spiritualis lib. 15. c. 4. n. 55.*

RESOL. LXXX.

An episcopus consecrando Chrisma, vel oleum, seu conferendo Ordines minores in peccato mortali peccet mortaliter?

Et advertitur, episcopum consecrantem ecclesiam in peccato mortali non peccare mortaliter.

Idem dicendum est, si Virgines, Vestes, Calices, & similia consecret in mortali.

Et an prima tonsura, & quatuor minores Ordines sint Sacramenta? Ex par. 3. tract. 6. & Misc. 2. Resol. 67.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Didacus Nugnus *in 3. par. tom. 1. quæst. 64. art. 6. diffic. 2. conclus. 3.* Ledesma *in summ. tom. 1. capit. 6. de Sacram. in genere, dub. 10.* Jo: Medina *C. de pænitent. tract. 1. quæst. 6.* Cabrera *de Sacram. quæst. 64. art. 6. disp. 1. §. 3. num. 60.* & Sylvius *in 3. par. quæst. 64. art. 6. quæritur 1. conclus. 3.* quia consecrationes istæ per se pertinent ad potestatem ordinis Episcopalis, celebranturque in Ecclesia cum magna reverentia.

2 Sed tu contrariam sententiam tanquam probabiliorem, tene, quam docet Fernandez de Heredia *disp. de Sacram. in genere, part. 10. dub. 3. n. 4.* S. Jo: de Cruz *in direct. conscient. p. 2. de Sacramen. in genere, q. 4. dub. 3. conclus. 1.* Coninch *de Sacram. quæst. 64. art. 6. dub. 1. nu. 39.* Suarez *in 3. part. tom. 3. disp. 16. sect. 3.* & Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 4. diffic. 14. num. 6.* ubi sic asserit: *El Obispo si benedixesse la chrisma, ò el olio, aunque estuviesse en pecado mortal, no pecara mortalmente, si no ay escandalo, ò menosprecio, sino solo venialmente. Porque en esto no se ha como ministro de Dios para sanctificar almas, y an si no es la cosa tan grave.* Unde patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ.

3 Sed quæres, an Episcopus peccet mortaliter, si in peccato mortali conferat ordines minores. Affirmativè respondet Ledesma *in summ. tom. 1. cap. 6. de Sacrament. in genere, dub. 10.* ubi sic ait. *El Obispo que haze ordenes menores en pecado mortal, peca mortalmente, porque el Obispo esta consacrado con especial consacracion, para aquel ministerio, y las ordenes menores esso Sacramentum*, & hi sunt Layman *in Theolog. mor. lib. 5. tract. 9. cap. 4. num. 4.* Fabrus *de Sacram. Ordinis in 4. sentent. dist. 14. quæst. 3. disp. 1. cap. 3. num. 64.* Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 21. diffic. 3. num. 2.* Filliuc. *tom. 1. tract. 9. c. 2. num. 82.* Coninch *de Sacram. disp. 21 dub. 6. nu. 47.* Valentia *tom. 4. disp. 9. quæst. 1. punct. 4.* S. Jo: de la Crua *in direct. conscient. p. 2. de Sacram. Ordinis, dub. 2. concl.* & alii penes ipsos.

4 Negativam sententiam docet Nugnus, Coninch, Suarez *ubi suprà*, & Sylvius *conclus. 3.* sic asserens: Exercere functiones minorum Ordinum in mortali non est mortale, quia non ita sunt propinqui Sacramento altaris, undè & illorum officia sunt imperfecta in genere sacri ministerij. Ita ille. Quibus adde primam tonsuram, & quatuor Ordines minores non esse Sacramentum secundùm Vasquez *in 3. part. tom. 3. disp. 237. c. 2.* & alios penes ipsum, quorum opinionem probabilem vocant etiam DD. contrarij. Ergo Episcopus conferens Ordines minores in peccato mortali non peccabit mortaliter.

5 Notandum est hic obiter à fortiori contra Joannem Medinam *C. de pænit. tract. 1. q. 6.* Episcopum consecrantem Ecclesiam in peccato mortali non peccare mortaliter. Et ita docet Sylvius *ubi supra in 3. p. qu. 64. art. 6. quæritur 1. concl. 6.* Filliuc. *tom. 1. tract. 1. cap. 6. num. 87.* Coninch *de Sacramen. quæst. 64. art.... dub. 1. n. 39.* & alij *ubi suprà*. Idem dicendum est, si Episcopus sacramentalia, quæ non sunt actus ordinis, faceret in mortali ut tonsurare, jurisdictionem fori exterioris exercere, virgines, vestes, & calices consecrare, & similia.

RESOL. LXXXI.

An Episcopus consecrans Chrisma, & benedicens oleum ad infirmos in statu peccati mortalis peccet mortaliter?

Et quid dicendum de consecrante Aram, Calicem, Ecclesiam, &c. in peccato mortali, an etiam peccet mortaliter; Ex par. 9. tr. 13. & Misc. 1. Res. 73.

§. 1. AFfirmativè sententiam docet novissimè Pater Joannes de Lugo *de Sacrament. in genere, disput. 8. sect. 9.*

sol. 9. *n.* 156. ubi sic ait: Infero quartò, Episcopum consecrantem chrisma, & benedicentem oleum infirmorum in statu peccati, peccare mortaliter. Hoc est contra Vasq. *cap.* 4. *nu.* 48. qui eodem modo loquitur de consecratione Ecclesiæ; ac de consecratione chrismatis. Ego tamen iuxta supradicta magnum discrimen invenio, nam consecratio Ecclesiæ, vel aræ, aut calicis (& idem est de benedictione corporalium, vestium sacrarum, &c.) non sunt actiones verè sacramentales, quibus ullo modo conficiatur Sacramentum, quales sunt consecratio chrismatis, & benedictio olei, per quas licèt non perficiantur sacramenta Confirmationis, vel Extremę Unctionis, incipiunt tamen fieri per illas. Suppono enim materiam Confirmationis esse chrisma ab Episcopo consecratum, & materiam Extremæ Unctionis esse oleum benedictum. Ipsa ergo consecratio, vel benedictio constituit materiam illam in ratione materiæ, atque adeò sicut forma aquæ constituit aquam in ratione materiæ Baptismi, sic consecratio illa constituit materiam illorum Sacramentorum in ratione materiæ validæ. Sicut ergo consecratio Eucharistiæ requirit in omnium sententia statum gratię, quando fit, licèt tunc non applicetur Sacramentum, quia nimirum tunc Sacerdos ponit materiam proximam sacramenti Eucharistiæ, quæ posteà, quando applicatur, dat gratiam; sic videtur dicendum de consecratione chrismatis, per quam Episcopus ponit materiam Sacramenti, quæ posteà dat gratiam. Nam si res attentè consideretur, posteà non datur gratia solùm intuitu verborum, vel actionis Episcopi, aut Presbyteri ungentis, sed etiam intuitu chrismatis, vel olei, ut benedicti ab Episcopo, atque adeò intuitu benedictionis præteritæ: ergo illa actio Episcopi benedicentis partialiter concurrit ad gratiam, quæ tunc non datur intuitu olei secundùm se solùm, sed olei, ut benedicti, hoc est, olei, & benedictionis: ergo Episcopus benedicens non minus sua actione concurrit ad sanctificationem eorum, qui onguntur, quàm Episcopus, vel Presbyter ungens, atque ideò non minus requiritur gratia in illo, quàm in his, sed eò magis, quò illa unica actio benedictionis est causa universalior, extendens se ad sanctificationem plurium, cum hæc actio ungendi non se extendat nisi ad sanctificationem unius in particulari. Hucusque Lugo, & ante illum Henriq. *lib.* 20. *cap.* 13. *num.* 5.

2 Sed sententiam negativam tenent communiter cæteri Scriptores Societatis, & ideò non solùm illam docet Vasquez, sed etiam Suarez, quem citat, & sequitur Granado *in* 3. *par. de Sacrament. in genere, contr.* 3. *tract.* 5. *num.* 7. ubi sic ait. Meritò recentiores idem sentiunt de Episcopo conficiente chrisma, aut consecrante Ecclesiam in mortali, non enim est, quòd graviter iste obligetur ad habendam contritionem, vel confitendum, ut eas actiones sanctè exerceat. Ita ille. Hanc sententiam docet Hurtado *de Sacrament. in genere, disput.* 4. *difficul.* 10. Coninch *de Sacrament. quæst.* 64. *artic.* 6. *dub.* 1. Præpositus *in* 3. *part. quæst.* 64. *artic.* 6. *dub.* 1. *num.* 57. Mæratius *tom.* 3. *de Sacrament. in gen. disput.* 8. *sect.* 2. *in fine*. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 3. *quæst.* 4. *dub.* 3. *n.* 74. & alij, quibus ego libenter adhæreo rationibus, quas penes ipsos videbis.

RESOL. LXXXII.

An si Episcopus omittat aliquam cæremoniam appositam in Pontificali pro benedictione Chrismatis, dicatur, hoc non obstante, Chrisma benedictum? Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. Res. 21.

§. 1. SUppono, quòd licèt aliqua benedictio in confuso requiratur ex Christi institutione ut Chrisma sit debita materia Sacramenti Confirmationis, & Extremæ-Unctionis, nulla tamen in particulari sit ab eo determinata; sed modus benedictionis Ecclesiæ sit relictus, unde is modus sufficit pro validitate Sacramenti, quem designat Ecclesia, qui pro temporum, & regionum varietate potest esse alius, atque alius, & fieri potest, ut benedictio uno tempore sufficiens non sufficiat, alio Pontifice prohibente, & irritante talem benedictionis modum. Hoc supposito quæritur, an si aliquid in Rituali positum pro benedictione Chrismatis Episcopus omiserit, Chrisma desinat esse benedictum? Respondeo more meo breviter, & resolutoriè, non propterea Chrisma non censeri benedictum, quòd Episcopus fortè aliquid in Rituali positum omiserit: quia Ecclesia non ita videtur requirere, ut omnia dicantur, vel serventur, quæ sunt præscripta; ut benedictio reddatur irrita si quid fortè omittatur. Non videtur igitur probabile, Ecclesiam de facto velle omnes ritus confectionis Chrismatis esse essentiales: quia aliàs, si quis per aliquam distractionem, quod in tam multis ritibus facilè posset accidere, aliquid omitteret, invalidè Chrisma conficeret, & consequenter per illud invalidè confirmaret, quod esset valdè incommodum, nec Ecclesia potest censeri hoc velle. Itaque, cùm non possit discerni in benedictione Chrismatis, quæ verba, aut ritus sint essentialia, & quæ non, cùm non sit major ratio de his, quàm de illis; observatio totius tantùm videtur ex præcepto Ecclesiæ, atque ita validè, etiamsi illicitè alio ritu conferraretur, dummodò fieret sufficiens olei, & balsami commistio, & Spiritus sancti invocatio. Et ita hæc omnia docet Joannes Præpositus *in* 3. *par. D. Thomæ, q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 11. Coninch *de Sacrament. q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *concl.* 4. *n.* 47. Suarez *to.* 3. *disp.* 33. *sect.* 1. *§. Restat verò*. Pilliuc. *tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 12. & alii, quibus ego etiam calculum meum adjungo.

RESOL. LXXXIII.

An Episcopus possit erigere Collegiatam cum novis Canonicis, vel addere novum numerum Canonicorum aliis antiquis?
Et in tali casu, an possit Episcopus insignire supradictos Canonicos signo illo, quod vulgò dicitur Almutica, *seu* Capuccio, *vel* Zambarda, *sine aliqua Sedis Apostolicæ licentia?* Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Resol. 38.

§. 1. NEgativam sententiam mordicus sustinet Aloysius Riccius *in decisionibus Curiæ Archiepisc. Neapol. part.* 3. *decis.* 66. docet enim *ibi*, Episcopum non posse creare novos Canonicos: & citat Baldum *cons.* 91. *n.* 10. *lib.* 1. Bursatum *cons.* 27. *n.* 4. & *cons.* 110. *n.* 6. cum aliis.

2 Verùm contrariam sententiam docet novissimè Joannes Maria Novarius *in quæstionibus forensibus, p.* 1. *quæst* 24. *nu.* 4. ubi probat, posse Episcopum novum constituere Canonicorum numerum, & Collegium, novasque creare dignitates, & citat Zerolam *in praxi episcop. verb. episcopus q.* 17. & Selvam *de benef. par.* 2. *qu.* 23. *n.* 16. & addit Novarius, quòd in tali casu Episcopus potest insignire supradictos Canonicos signo illo, quòd vulgò dicitur, *Almutica*, seu *Capuccio*, vel *Zambarda* sine aliqua Sedis Apostolicæ licentia. Ita ille.

RESOL. LXXXIV.

An Episcopus possit præbere licentiam legendi libros, qui prohibiti sunt, donec corrigantur, non obstante Bulla Gregorii XIV. & Urbani VIII.
Idem est de Inquisitoribus.
Et notatur, libros non omninò prohibitos, sed cum clausula donec expurgentur, posse retineri, donec opportunè eorum correctio, aut expunctio sit indulta.
Et advertitur, libros de hæresi suspectos, sive propter suspicionem prohibitos, nisi suspicionem eluerint, non licere legere sub peccato mortali, suspicionem autem hæresis incurrunt libri, qui continent propositiones hæresim sapientes, malè sonantes, temerarias, vel scandalosas, ex quibus error nasci, aut inferri possit.
Et an quis teneatur denunciare S. Officio, si sciat, v. g. Titium legere, & retinere libros non ob hæresim, seu ejus suspicionem prohibitos, sed ob aliam causam, ut sunt relationes Antonij Perez, & alis similes?
Et advertitur retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continentes res lascivas, non esse denunciandos.
Et an legens alios libros prohibitos, seu suspensos ex alia causa, quàm hæresis, aut ejusdem suspicionis incurrant excommunicationem, aut aliam pœnam?
Et tandem docetur, quòd observantia, & consuetudo subsequens declarant verba legis, statuti, &c. Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. Res. 62.

§. 1. CAsus est practicabilis, curiosus, & à paucis pertractatus: Et affirmativam sententiam invenio in Decisionibus Mutinensibus, quarum auctor fuit Pater Raphael Castellus Societatis JESU *lib.* 1. *q.* 13. ubi sic habetur; Stante decreto Grgorii XV. de licentiis librorum prohibitorum revocatis, an Episcopi, & Inquisitores possint aliquam licentiam dare?

2 Videtur dicendum posse licentiam dare librorum corrigendorum, cum in Decreto Gregorii XV. sit sermo de libris probibitis, & sic in absoluto, & stricto suo significatu, scilicet, quòd sint simpliciter prohibiti.

3 Et facit Homobonus *tr.* 11. *q.* 25. *res.* 4. *versus fin.* ubi ait: Advertendum est etiam, non obstante Sanctione prædicta à doctis, integræque fidei viris ex urbe referri, libros, qui non sunt hæreticorum, nec de hæresi tractant, neque contra fidem falsa, vel suspecta dogmata continent, aliqua tamen alia ex causa prohibiti sunt, posse viris dignis ab Episcopo, vel Inquisitore permitti, qui quidem gratis, & scripto sua manu subsignato tribuent, & de triennio in triennium facultatem renovabunt, juxta §. 2. Indicis librorum. At in foro conscientiæ illam licentiam oretenus habere, sufficere videtur per ea, quæ tradit Gambac. *de casibus reserv. c.* 3. *numer.* 25. Hucusque Decis. illa Mutinen.

4 Sed hanc sententiam ego non approbo; Primò, quia verba Pontificis in Bulla absoluta, & generalia sunt, & ubi lex generaliter loquitur, generaliter intelligenda est, ut patet *in leg. de pretis de publ. in rem. act. l. fraudem, §. ult. ff. de testam. mil. lib.* 1. *§. generaliter, ff. de legat. præst. l.* 2. *§. quod autem, ff. de aleator. l. fin.* ubi Angelus *C. de dotis promiss. cap. solita, §. fin. de maj. vit. & obed.* & observat Narbona de appellatione à Vicario ad Episcopum *p.* 1. *n.* 27. Marcus Anton. *var. resol. l.* 3. *res.* 18. *num.* 3. & alii.

& alii. Es ideò ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, ut patet *ex l. non distinguimus, ff. de recept. arbitr. l. Prases, ff. de offic. Prasidis, l. 2. §. convenire, ff. de judic. l. quos prohibet, ff. de postulando, l. 1. §. generaliter*, ubi Glossa *verb. in infinitum, ff. de legat praest.* & docet Surd. *consil. 51. num. 7.* Escobar *de Ratiociniis c. 18. n. 42.* Joseph Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 28. n. 11.* Sousa *in Bull. Cœna, c. 2. disp. 8. n. 1.* & alii.

Sup. hoc me illius inf. in R. 35 & secul. 1, a 1 met. vers. Quod confirmatur, & transfero 1. alias ejus apte. 5 Probatur secundò nostra sententia, quia, ut asserunt Doctores; observantia subsequens declarat verba legis, unde statuta è praxi, & observantia ipsorum, atque ita prout retrò practicata, & observata fuerunt, interpretanda, & vel restringenda vel extendenda veniunt, Guid. Papæ *decisio Gratianopolit. 30. n. 1. & 2.* Heigius *q. 17. n. 44. lib. 2.* Carol. de Grassis *de except. ad mater. statutor. except. 1. n. 13.* Aymo Cravetta *consil. 735. nu. 14. p. 4.* Tiber Decian. *respons. 32. n. 17. vol. 2.* Hartmanous Pistoris *q. 36. n. 11. n. 18. lib. 1.* Sic enim de legibus *in l. 37. ff. de legibus*, pro regula traditur; Si de interpretatione legis quæratur, in primis inspiciendum esse, quo jure civitas retro in ejusmodi casibus usa fuerit, cùm optima legum interpres sit consuetudo. Ita quoque idem ad statuta transferendum, & accomodandum erit. Usque adeò, ut interpretatio statutorum è consuetudine, praxi, & observantia desumi debeat, etiamsi proprietas verborum statuti pugnet, Joan. de Amicis *consil. 42. num. 16. & 17.* Ernest. Cothmann. *resp. 48. num. 24. vol. 4.* Alderan. Malcard. *de general. statutor. interpretat. concl. 2. n. 156.*

6 Sed in nostro casu consuetudo, & observantia subsequens interpretata est verba Bullæ felicis memoriæ Urbani VIII. non solùm includere libros absolutè prohibitos, sed etiam prohibitos donec corrigantur. Ergo, &c. Minor patet ex praxi, & stylo tribunalis Sanctæ Inquisitionis, quòd ipsum solùm præbet licentiam legendi libros prohibitos, donec corrigantur: nec aliquis Episcopus ausus est post Bullam Urbani, & Gregorii XV. talem licentiam præbere. Ergo, &c. Unde me citato hanc sententiam tenet novissimè Ignatius Lupus *de edicto Sanctæ Inquisitionis par. 4. l. 25. distinct. 7, artic. 2. difficult. 1.* ubi sic ait: Notandum itaque Gregorium XV. edidisse Constitutionem (incipit; *Apostolatus*, cui concordat item constit. Urbani VIII. eodemque modo incipit) in quibus omnes, & quascunque licentias legendi, atque habendi libros quomodolibet prohibitos omninò revocant. Simulque præcipit, ut infrà duorum mensium spatium, is, qui hujusmodi libros habuerint, eos ad Episcopum, seu Inquisitorem deferant, qui illos quanto citiùs comburere debet; quæ sanè constitutio obligat etiam ad denunciationem detinentium dictos libros: & adimit facultatem concedenti licentiam, nisi à Congregatione S. Offic. Romæ concedatur.

7 Verùm non obstante constitutione prædicta à viris doctis, integræque fidei ea urbe, ut refert Homobon. *de examin. ecclesiastico tom. 2. tr. 11. quæst. 55. ibi 49. ref. circa fin.* habetur, libros, qui non sunt hæreticorum, nec de hæresi, neque falsis dogmatibus contra fidem: aliqua tamen alia ex causa prohibitos posse viris dignis ab Episcopo, vel Inquisitore permitti; qui quidem gratis, & manu sua (scripto subsignato) tribuent, & de triennio in triennium facultatem renovabunt juxta Indicem librorum prohibitorum, ubi de instructione eorum, qui libris tum prohibendis tum expurgandis daturi sunt operam §. 2. incipit, *Si qui erunt*. Hæc autem licentia deserviet pro foro exteriori: At pro foro interiori conscientiæ facultas oretenus habita sufficere videtur per ea, quæ tradit Gambarupta *de casibus reserv. cas. 3. num. 21.* Hæc ita paulò priùs practicabantur; hodie autem hanc facultatem concedit solùm Sacr. Congreg. ex Constitutione Urbani VIII. incipit eodem modo, quo illa Gregorii XV. videlicet *Apostolatus noster, &c.* Hactenus Lupus. Undè caveant Episcopi sententiam affirmativam in praxim deducere.

8 Nota etiam hìc Marchantium in *Tribun. Sacramen. tom. 2. tr. 2. tit. 2. disput. 4. dub. 5.* docere, libros non absolutè prohibitos, sed cum clausula *donec expurgentur*, posse teneri, donec opportunè eorum correctio, aut expunctio sit indulta, quod ego approbo, si diligentia moraliter adhibeatur pro licentia obtinenda: nam si non adhibeatur, vel adhibita denegata fuerit, erunt dicti libri Inquisitoribus consignandi, nec possunt propria auctoritate comburere, vel eluere, ut patet ex constitutione dicti Gregorii XV.

9 Nota etiam, dictum Marchant. *ubi suprà*, sic asserere, libros de hæresi suspectos, sive propter suspicionem hæreseos prohibitos, nisi suspicionem eluerint, non licere legere sub peccato mortali, nullam tamen lego excommunicationem latam, ubi sola est de hæresi suspicio. Suspicionem autem hæreseos incurrunt illi libri, qui continent propositiones hæresim sapientes, malè sonantes, temerarias, vel scandalosas, ex quibus error nasci, aut inferri potest. Ita ille.

10 Sed Lupus *ubi suprà de edict. S. Inquisitionis p. 4. dist. 6. art. 3. diffic. 1.* docet, Legentes libros ob hæresim, aut suspicionem ipsius prohibitos, non solum peccare mortaliter, sed in excommunicationem incidere, & esse Inquisitoribus denunciandos.

11 Sed hic obiter quæro dubium curiosum, an quis teneatur denunciare S. Officio, si sciat verbi gratia, Titium legere, & retinere librum non ob hæresim, seu ex ejus suspicione prohibitum, sed ob aliam causam, ut sunt relationes Antonii Perez, & alii libri similes. Et videtur negativè respondendum ex doctrina Cæsaris Carenæ *part. 2. tractat. 10. §. 10. num. 66.* asserentis, ut ego alibi notavi, retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continentes res lascivas, non esse denunciandos. Et ita docet etiam Ignatius Lupus *in edict. Inquisit. par. 1. l. 25. dist. 8. artic. 2. difficult. unic.* Et novissimè Pater Bordonus *in Sacro Tribunali, cap. 14. quæst. 18. num. 78.* sic ait: Quæres an legens alios libros prohibitos, seu suspensos alia ex causa, quàm hæresis, aut ejusdem suspicionis incurrat excommunicationem, vel aliam pœnam, Exempli gratia, an sit excommunicatus legens librum prohibitum propter obscœnitates, ut Joannis Baptistæ Marini *lib. Adone*, ejusdem *gli Amori notturni* 4. Februarii 1627. Item propter aliquas citationes falsas adductas nomine Sacræ Congregationis, vel propter alios fines, ut Augusti Barbosæ Remissiones super Tridentinum, & ejusdem Bullarium. Item ad evitandas discordias inter aliquos de Jurisdictione, sic prohibentur aliqui libri cum novis juribus adinventis, ex quibus compacta pax facilè dissolveretur, &c. *Alibi in tom. 5. tr. 9. R. 99. à princ.*

12 Respondeo in his casibus nulla imposita est censura contra legentes hujusmodi libros, aut scripta prohibita, ut colligitur ex verbis subsequentibus in dicto indice, ibi: *Qui vero libros alio nomine interdictos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum, quo afficitur, judicio Episcoporum severè puniatur.* In edictis autem Inquisitorum non comprehenduntur hujusmodi libri, quia ut patet ex verbis relatis *sub qu.* 23. comprehendunt libri tractantes de hæresi, aut de illa suspecti, & non alii. Hucusque Bordonus.

13 Sed ego, ut verum fatear, habeo magnam difficultatem circà doctrinam horum Doctorum, stante eo quòd observat Selelles *de S. Officio tom. 5. lib. 1. capit. 29. reg. 145. numer. 254.* ubi sic ait: Dubium excitari posse videtur circà habentes, legentes, &c. libros prohibitos ob aliam causam, præter hæresim, an ad jurisdictionem Inquisitorum pertineant. Ratio dubitandi insurgit ex Bulla sepiùs adducta Pij IV. *Dominici Gregis*, ubi quando hoc negotium ad Episcopos, seu Ordinarios spectet, & non ad Inquisitores, expressis verbis sic disponitur. Qui autem, inquit, libros alia de causa prohibitos legerit, habueritve, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio fore se noverit puniendum. Atque idem habetur expressè in fine Regulæ X. Indicis. Nihilominus post dispositionem Bullæ Pij IV. & Regulæ X. Indicis prodiit jussu Sacr. Congregationis S. Officii Urbis edictum cum peculiari forma, quo Inquisitores præcipiunt sibi denunciari habentes, legentes, imprimentes, ac defendentes libros, non solum hæreticorum, aut ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, sed etiam quocumque modo, seu ob aliam causam prohibitos, ut transgressores pro qualitate delicti, & personæ puniant. Ita ille. Unde hoc stante, opinio Carenæ, & Bordoni non videtur amplectenda.

14 Certum tamen esse puto, quòd qui assereret, libros ex præscripto S. Inquisitionis prohibitos in conscientia retineri posse, quando libri non continent doctrinam contrariam fidei, aut Sacræ doctrinæ, uti assertor propositionis scandalosæ, & temerariæ, à S. Officio graviter esset puniendus, ut dixit Pater Turrianus *select. d. par. 1. in censura propositionum cent. 4. dub. 17.* ubi addit talem assertorem esse S. Officio denunciandum. Et ita ego prorsus teneo.

RESOL. LXXXV.

An Episcopus possit visitare Regularem, ut Parochum, vel Vicarium in Ecclesia sui Monasterii inservientem, aut in Ecclesiis Parochialibus exemptis Vicarium agentem? Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. Ref. 14.

§. 1. EX multis privilegiis Pontificiis negativam sententiam docet Bruno *de privileg. Regul. par. 1. tr. 2. c. 3. propos. 3.* Et posteà sic asserit: Objicies, primò, Tridentinum *sess. 25. cap. 11. de Regul.* decernere, quod in Monasteriis, sive domibus virorum, seu mulierum, in quibus imminet animarum cura personarum secularium (præter eos qui sunt de eorum Monasteriorum, seu locorum familia) personæ tam sæculares, quàm Regulares hujusmodi curam exercentes, subsint immediatè in his, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinens, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi in cujus Diœcesi sunt. Ex quibus videtur colligi, quòd Episcopus possit visitare hunc Regularem in administratione Sacramentorum, & animarum cura; sed huic argumento respondetur: quòd non potest judicari de particula alicujus legis, nisi tota lege perspecta, ut ait quidam jurisconsultus: undè oportet perlegere totum Capitulum Concilii Tridentini, ubi postquam dictam clausulam argumenti proposuit, statim in hæc verba prorumpit, excipiendo ea, quæ sequuntur in hunc modum. Excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus: & exceptis etiam his Monasteriis, seu locis, ubi Abbates, *Sup. hoc diffusè in R. seq. & in tom. [illegible] ... Sed lege [illegible] ... [illegible]*

bates, Generales, aut capita Ordinum Sedem ordinariam principalem habent: atque aliis Monasteriis, seu domibus, in quibus Abbates, & alii Regulares superiores jurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent. Hæc Concilium; ex quibus constat subsistere exemptionem factam in Curatis illorum trium Ordinum, ac etiam aliorum, qui jurisdictione spirituali, & temporali in sua Beneficia Curata potiuntur, & denique in aliis Curatis aliorum Ordinum, videlicet Mendicantium, & aliorum, qui cum eisdem ordinibus in privilegiis communicant.

2 Quo circà argumento respondendo dicimus Primò. Illud decretum non habere clausulam revocatoriam privilegiorum, ac consequenter, nec illius privilegii, ac proindè privilegium stare in suo robore; Secundò, Quòd licèt Tridentinum illud revocaret, subsisteret tamen privilegium illud, quòd Regularis Curatus in Ecclesia sui monasterii non possit visitari ab Episcopo: cùm, ut ostendimus in tractatu de privilegiis in communi, privilegia Dominicani Ordinis, & specialiter Mare Magnum, in quo dictum privilegium expresse continetur, fuerint ab Urbano VIII. expresse, ut jam supra dictum est, confirmata, ut anteà S. Pius V. explicando Trident. B. sæpè dicta, *Et si mendicantium*, confirmaverat privilegia à Sixto IV. à quo prædictum Mare Magnum emanavit, concessa.

3 Obiicies secundò decretum illud Sacræ Congregationis in proxima præcedenti propositione allatum, quo declaratum est, *Non posse Episcopum visitare Ecclesias Regularium, quibus non imminet cura animarum*, ergo videtur sentire, quòd potest visitare Ecclesias illorum, in quibus imminet cura animarum, ergo, & consequenter Regularem. Respondetur primò, id non sentire Sacram Congreg. sed tantùm declarare dubium, quod illi proponebatur, videlicet, *Num Regularium Ecclesia, in quibus non imminet animarum cura, visitari possint ab Episcopo*; quocircà illa verba interposita non posse obesse privilegio. Secundò Sacr. Congreg. conformiter ad præmissum decretum Concilii, ut ibi videbatur declarasse, vel melius sic declarasse, non in vi decreti Tridentini, sed posita Constitutione Gregorii XV. *Inscrutabili*, quàm in Gallia, & Hispania non valere alibi diximus: Tertiò, quòd licèt ita declaraverit, non est tamen tanti ponderis, quod officiat privilegio per Constitu. Apostol. facto, ut supra ostensum est. Accedit, quòd non habet clausulam revocatoriam, & quòd illud privil. post decretum præfatum fuerit confirmatum cum debitis clausulis derogatoriis, ut dictum est.

4 Ex quibus secunda propositionis sequitur pars, videlicet Regularem non subjici visitationi Episcopi, si fungatur Vicarii, vel Parochi munere in Ecclesia exempta, quoniam ex utroque titulo, scilicet exemptione Ecclesiæ, & personæ potitur. Sequitur secundò, non subjici visitationi Episcopi, si eodem munere fungatur in Ecclesia non exempta; quoniam licèt ab Episcopo visitetur talis Ecclesia: Parochus, seu Vicarius, seu Regularis; cùm sit persona exempta, ac suo Prælato Regulari subjecta, ab Episcopo visitari non potest, illum corrigere non potest, ergo nec visitare: cum visitatio, ut jam dictum est, sit via ad correctionem. Probabimus autem in Cap. de exemptione à potestate coactiva Episcopi, quòd Episcopus non possit hujusmodi Regularem corrigere.

5 Petes primò, quid fiet de illo Regulari delinquente, si non possit illum visitare; Respondetur, Episcopum visitando Ecclesiam, & parochiam, posse illum per accidens sic visitare, & visitationem factam Prælato ipsius intimare, & instare apud illum, ut castiget, vel illum Prælato eidem denunciare, ut informet, & instare, ut puniat. Hucusque Brunus.

6 Sed affirmativæ sententiæ adhæreo, & ita communiter servatur in Praxi, & communiter docent Doctores. Dico igitur, quòd Regulares exercentes curam animarum, subsunt jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in iis tamen, quæ ad dictam curam pertinent, non obstante Brevi Sanctæ memoriæ S. Pii V. sub Dat. Romæ 24. Martii 1567. Et ita resolutum fuit per Sacram Congregationem Episcoporum sub die 6. Februarii 1617. Unde Regulares curam animarum sæcularium personarum exercentes, in emolumentis legitimè percipiendis prohiberi possunt per Episcopum, ne excedant taxam ab eo præscriptam; Ut declaravit Sacra Congregatio 18. Septembris 1625. Ita Sacra Congregatio die 10. Martii 1621. etiam declaravit, quòd Episcopus potest Regulares in iis, quæ curam animarum, & Sacramentorum administrationem concernunt, visitare, & examinare, & contra eos non parentes, & non exequentes decreta in visitatione facta procedere, eosque cogere ad exequendum.

7 Ideò nostram sententiam contra Brunum sustinet Rodriguez qq. *Regular. tom. 1. qu. 36 artic.* 4. Novarius *in summ. Bullarum part. 1. de Regul. curam animarum habentibus*, Gavantus *in Man. Episcop. verb. Visitatio Episcoporum*, Merolla *tom. 3. disp. 7. c. 5. dub.* 13. Leo *in Thesaur. For. Eccles. par. 2. c.* 31. *nu.* 3. Cespedes *de exemption. Regul. c.* 8 *dub.* 168. Squillante *de privil. Episc. p. 1. c. 3. n.* 13. Lequa *in Examin. Episc. lib. 4. cap. 26. n.* 25. Marius Antoninus *lib. 1. resol.* 112. *cas.* 10. Antoninus de Amatis *decis.* 89. *nu.* 5. Campanil. *Rubr.* 11. *c.* 13. *nu.* 51. Tamburinus *de jure Abbatis, disp. 7. quæst. 3. num.* 3. Vega *in cap. Decernimus, num. 36. de judiciis*, Solorzanus *de Indiarum jure tom. 2. lib. 3. c. 17. num.* 51. ubi more suo eruditè, & plena manu plures alios adducit.

8 Et tandem non deleram hic apponere verba Machadi *de perf. Confess. tom. 3. l. 8. par. 6. tr. 10. docum. 5. num.* 3. ubi sic ait: *Quanto à las personas de los Religiosos que exercitan ministerio de curas, tampoco consta con distincion, en que cosas puede el Obispo visitarlos, y castigarlos. El Dotor Solorzano prueba con muchos textos, y Authores, que los Curas Religiosos no pueden rehusar segun Derecho la visita; y correccion de los Obispos: saltem in officio, quod dicunt officiando, porque de otra manera no le podia constar si los Religiosos Curas cumplian con su obligacion, sino era visitandolos. Que es lo mismo que Gregorio XV. antes avia dispuesto por una especial Constitucio suya à cerca deste punto, en la qual dize estas palabras, In his, quæ hujusmodi curam, sed administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episc. tanquam Sedis Apostolicæ delegati plenè in omnibus subiiciantur. De modo que segun dotrina comun de los Dotores, la Constitucion de Gregorio XV. de que hemos hecho mencion, y otras declaraciones de los Cardenales, consta que los Religiosos Curas, estan sugetos à la jurisdicion, y visita del Obispo, y por consiguiente tiene facultad para castigarlos quando no cumplieren con su obligacion en la administracion de los Sacramentos, y en el ministerio del cuydado de las Almas, y no en otra manera. Tambien se ha de advertir, que por ser cosa concerniente al ministerio de Curas, afirma el Dotor Solorzano, como testigo mayor de toda ex cepcion, averse resuelto en Roma en una causa de Lima; que el Obispo puede poner tassa, y aranzel à los Religiosos Curas de los Derechos que deven levar, y por consiguiente castigarlos si excedieren della.* Ita ille.

RESOL. LXXXVI.

An Illustrissimus Episcopus Laudensis possit examinare, & visitare Parochum Ecclesiæ Oppidi, seu Hospitales Ordinis S. Hieronymi de Lombardia ad normam Concilii Tridentini sess. 25. c. 11. de reformat. Ex par. 10. tract. 16. & Misc. 6. Res. 27. aliàs 26.

§. 1. Videtur prima facie affirmativè respondendum, nam ut refert Aldanus *in Compend. Canon. resol. lib. 2. tit. 5. nu.* 7. fuit decisum à Sacra Congregatione *in una Capusquen.* 23. *Januarii* 1639. Parochum in Ecclesia exempta deputatum, non posse exercere curam animarum, nisi priùs fuerit examinatus ab Episcopo, & approbatus. Est igitur in potestate, & arbitrio Prælati regularis deputare, & designare aliquem suum Religiosum, vel alterum Sacerdotem ad curam animarum suæ Ecclesiæ adnexam; non autem id munus est Episcopi, ad quem præcisè spectat examinare, & approbare à superiore deputatum, & non alium. Et ita docet Merolla *tom. 3. disput. 7. cap. 5. dub.* 13. *num.* 217. & Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. Glossa* 5. §. 3. *n.* 34. Unde Sacra Congregatio Concilii in Augustana 26. Junii 1627. censuit, Rectores in Ecclesiis Sancti Joannis Hierosolymitani curam animarum sæcularium exercentes subesse in omnibus visitationi, correctioni, & jurisdictioni Episcopi, in iis, quæ concernunt curam, & Sacramentorum administrationem, qui ratione visitationis procurationem exigere possunt, nisi contraria adesset consuetudo; addensque non licere Episcopo eosdem Rectores corrigere, aut punire, nisi in actu visitationis. Vide Cochier *de Jurisd. par. 2. quæst. 45. num* 11. & alios. Et ideò Regulares exemptos, non solùm Episcopi visitationi, & correctioni subesse, quæ ad curam animarum, & Sacramentorum administrationem pertinent, sed etiam in dependentibus ab illa, puta, si inquireretur, quomodo conservatur Sanctissimum Sacramentum, & Ecclesiastica ornamenta, Seraphin. *decis.* 1067. & ut calices, & decentia paramenta ad decorem administrationis Sacramenti provideantur. Et ita observat Mauratensis *var. resolut. lib. 1. resolut.* 112. *casu* 5. Barbosa *de potest. Episcopi, par. 2. allegat.* 74. *nu.* 20. cum aliis. Vide etiam supradicta confirmantem Guilenzonium *cons.* 32. *per totum*. Et de hoc non videtur dubitandum post constitutionem Gregorii XV. quæ est in ordine 18 in qua sic habetur: statuimus, & declaramus, ut deinceps tam regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibuslibet aliis Ecclesiis, vel beneficiis, sive regularibus, sive sæcularibus incumbentem exerceant, sive aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex illis ministrent, prævia Episcopi licentia, & approbatione, sive quoquo modo in dictæ curiæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel in alicujus ex illis ipsis administratione de facto, absque ulla auctoritate se ingerant, in his, quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati plenè in omnibus subiiciantur. Hæc in dicta constitutione. Sed his non obstantibus, licèt vera sint, tamen puto, non obstare, nec procedere in casu, de quo loquimur, nam in dicto Monasterio, ut mihi supponitur in facto, Reverendissimus Pater Generalis

Sup. hoc [illegible] in 2. [illegible] & in aliis [illegible]

Sup. hoc [illegible] [illegible] privilegia [illegible] in aliis [illegible] pro hac [illegible]

neralis hal.e. ſedem ordinariam, & principalem, & habet idem iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercet: Ergo non poteſt Epiſcopus ullo pacto dictum Parochum examinare, nec dictam Parochiam viſitare. Probatur conſequens apertè ex claro decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 11. de reformat. regul.* ubi ſic habet: *In Monaſterijs*, &c. Sed ad ejus ornatum, & confirmationem noſtræ ſententiæ, quoad primam limitationem, nempe, quòd Epiſcopis non competat ulla iuriſdictio, quoad Parochos, & Parochias exiſtentes in Monaſteriis, in quibus Generalis principalem ſedem habeat, ut eſt in caſu noſtro, adducam per extenſum verba Doctorum, & inprimis.

2 Novarius *in ſumm. Bullarum tom. 2. tit. de exemptorum privilegijs nu. 23.* ſic ait: Declaratur ſecundò, ut in Monaſteriis, in quibus Generales, vel Abbates alicuius Religionis regularium ſedem ordinariam, & principalem habeant, licèt perſonæ ſæculares ſint in eodem Monaſterio, curam animarum exercentes, quantum ad ipſam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem ſpectat, nulli viſitationi, ſeu iuriſdictioni Epiſcopi Ordinarii diœceſis, in qua ipſa Monaſteria ſita ſunt, ſint ſubiecta. Et ita declaravit ſacra Congregatio ſub his verbis: in Monaſterio, in quo Generalis alicuius Religionis Regularium ſedem ordinariam principalem habet, licèt perſonæ ſæculares ſint in eodem Monaſterio curam animarum exercentes, quantum ad curam ipſam, & adminiſtrationem Sacramentorum ſpectat, nullam viſitationis ſuæ iuriſdictionem habent Epiſcopi ordinarii diœceſis illius, in qua Monaſterium eſt fundatum.

3 Pellizarius *in man. regul. tom. 2. tr. 8. c. 4. ſect. 4. num. 117.* Adverte, Epiſcopum non poſſe viſitare regulares Parochias anneas Monaſterio, in quibus degunt Generales, & probat tum ex Trident. *ſeſſ. 24. cap. 11. de regular.* dicente, Excepto Monaſterio Cluniacenſi cum ſuis limitibus, & exceptis etiam his Monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates Generales, aut capita ſedem ordinariam principalem habent, &c. idque etſi cura adminiſtretur per Clericos ſæculares, tum quia non obſtat, quòd aliàs fuerit decisum, poſſe ab Epiſcopis viſitari Parochiales Eccleſias unitas Monaſteriis, quæ ſunt capita Ordinum: Nam Concilium ſuprà eximit à viſitatione Epiſcopi Parochias regulares, in quibus degunt principaliter capita Ordinum, non autem Monaſteria, quæ ſunt capita Ordinum; cùm aliqua Monaſteria poſſint eſſe capita Ordinum, abſque eo quòd in ijs degant Generales: à diverſis verò non fit illatio in materia odioſa.

4 Ceſpedes *tract. de exceptione regularium cap. 8. dub. 165. num. 6.* Quæres hic, an Epiſcopus poſſit viſitare Parochias regulares, quæ ſunt anneaæ Monaſteriis, in quibus Ordinum Generales degunt. Affirmativè primo aſpectu videtur reſpondendum ex declaratione, quam teſtatur adeſſe Armendariz apud Barboſam *in Concilium ſeſſ. 7. citata cap. 7. de reformat.* ubi dicit, poſſe viſitari ab Epiſcopo Parochias unitas Monaſteriis Canonicorum regularium, ubi degit Generalis. Negatiuè tamen eſt reſpondendum, ut colligitur clarè ex Concilii Tridentini *ſeſſ. 5. cap. 11.* in quo talia verba expreſsè habentur: Excepto Monaſterio Cluniacenſi cùm ſuis limitibus, & exceptis etiam his Monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates Generales, aut capita Ordinum ſedem Ordinariam principalem habent, atque alijs Monaſteriis, ſeu domibus, &c. & hoc licèt cura adminiſtretur per Clericos ſæculares. Nec eſt contra hoc id, quod teſtatur deciſum Armendariz *loco ſuprà*, apud Barboſam, *& eandem ſeſſ. cap. 9. num. 17.* ſcilicet poſſe ab Epiſcopis viſitari Parochiales Eccleſias unitas Monaſteriis, quæ ſunt capita Ordinum, nam ſunt res diverſæ, *ſeſſ. enim 25. cap. 11. citata.* Eximuntur à viſitatione Epiſcopi illæ Parochiæ regulares, in quibus degunt capita Ordinum principaliter, non autem Monaſteria, quæ ſunt capita Ordinum, eximuntur, poſſunt enim aliqua Monaſteria eſſe capita Ordinum abſque, eo quòd in eis degant Generales, ut patet multas Religiones conſideranti.

5 Marcellus Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſiaſtici cap. 42. n. 6.* Regulares ſi habent Eccleſias cùm cura animarum ſæcularium, habito reſpectu ad ipſam curam, ſub iuriſdictione Epiſcopi ſunt, & viſitatione; quia Epiſcopus quoad ipſam curam, eandem iuriſdictionem habet in eos, quàm in ſæculares Clericos, capit. unico *de Capell. Monach. l. 6.* & Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 11. de regul.* idcircò viſitare eos, & corrigere poteſt, qui præferuntur huiuſmodi curæ ab Ordinario, vel eius Vicario examinati, & probati eſſe debent; ita enim diſponitur *in dicto cap. 11.* Concilij; & ideò iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini *ſeſſ. 5. cap. 2.* per ſe, vel per alios exempti diebus Dominicis ſaltem, & feſtis diebus ſolemnibus prædicare debent; alioquin ad id per Epiſcopum cogi poſſunt, & de prædictis vide infrà conſtitutionem Gregorii XV. Exceptis Monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates, Generales, aut capita Ordinum ſedem Ordinariam principalem habent, ut *in dicto cap. 11.* Concilij, etiam ſi ibi perſonæ ſæculares exerceant curam animarum, ut declaravit Sacra Congregatio Concilij, his verbis. In Monaſterio, in quo Generalis alicuius Religionis regularium ſedem Ordinariam principalem habet, licèt perſonæ ſæculares ſint in eodem Monaſterio, curam animarum exercentes; quantum ad curam ipſam, & adminiſtrationem Sacramentorum ſpectat, nullam viſitationis ſuæ iuriſdictionem habent Epiſcopi Ordinarii Diœceſis illius, in qua Monaſterium eſt fundatum.

6 Squillante *de obligat. & privileg. Epiſcop. part. 1. c. 3. nu. 13.* Tertiò dubitatur, an poſſit Epiſcopus viſitare Eccleſias Parochiales ſuæ Diœceſis, ſubiectas Regularibus, ſiue etiam Regularium, ſi in eis ſint Sacerdotes ſæculares, vel ſi in Eccleſia Regularium habent annexam curam animarum. Affirmat Leyna *lib. 4. cap. 26. num. 25.* & cenſuit ſacra Congregatio, ut refert Armendariz *dicto lib. 1. tit. 6. leg. 6. de viſitat. n. 88.* Si cura exercetur per Sacerdotes ſæculares. Sic etiam poſſet viſitare Eccleſias Regularium annexam habentes curam animarum, quoad ipſam curam. Item & perſonas hujuſmodi curam exercentes, ſiue ſint ſæculares, ſiue regulares, in iis, quæ ad dictam curam: & adminiſtrationem Sacramentorum pertinent, quia ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita ſunt Monaſteria, ſiue Eccleſiæ iuxta diſpoſitionem Sacri Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. de Reg. c. 11.* Et hoc caſu Epiſcopus dum viſitat Eccleſias Parochiales Regulares, poſſet ſequeſtrare partem fructuum, ad reparanda ea, quæ ad curam animarum ſpectant, vel ad miniſtranda Sacramenta, puta, Calices, & decentia paramenta, ſecus ad reparandam Sacriſtiam, vel Eccleſiam, ut cenſuit S. Congregatio. Excipiuntur tamen loca, in quibus Generales, & capita Ordinum Sedem ordinariam principalem habent, ſaluo ſemper eorum Epiſcoporum iure, qui maiorem in prædictis locis, & perſonis iuriſdictionem exercent, iuxta Concilium *dicto c. 11.* ut declaravit ſacra Congregatio: Secus autem ſi Monaſteria prædicta eſſent capita Ordinum, abſque eo quòd in eis degant Generales, quia poſſunt viſitari, dum adeſt cura animarum. Et hæc omnia *tom. 1. diſp. 11. q. 7. nu. 41.*

7 Sed audiamus verba Doctorum, quoad ſecundam limitationem appoſitam à Concilio, nempe, non poſſe Epiſcopos viſitare Parochos, vel Parochias exiſtentes in Monaſterijs, in quibus Abbates iuriſdictionem epiſcopalem in Parochos, & Parochianos exercent, ut etiam eſt in caſu noſtro.

8 Hieronymus Venerus, ſeu Leyna *in exam. Epiſt. lib. 4. cap. 11. n. 8.* ſic ait: Quis debet viſitare, & corrigere clericos ſæculares, qui ſunt in eccleſiis Regularium exemptorum ad adminiſtranda Sacramenta? Epiſcopus, excepto Monaſterio Cluniacenſi, & alijs Monaſterijs, in quibus Abbates, vel Priores habent iuriſdictionem, quaſi epiſcopalem in ſubditos ſæculares, & eccleſiaſticos Trident. Syn. *ſeſſ. 25. c. 11. & l. 6. c. 11. n. 8.* In Eccleſijs Regularium exemptis, ubi ſunt clerici ſæculares adminiſtrantes Sacramenta, tales à quo? Ab Epiſcopo; quia ſunt eius ſubditi, & adminiſtrant Sacramenta ſuis ovibus, excepto Monaſterio Cluniacenſi, & alijs, videlicet Ordinum militarium, in quibus Abbates, & Superiores habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & ſubditos in ſpiritualibus ſibi ſubditos. Trid. Syn. *ſeſſ. 25. cap. 11. de reg. & mon.* & non deſinam hic apponere verba Cardinalis Seraphini *to. 2. decif. 1057. num. 1. & 2.* ubi ſic habetur; fuit reſolutum, moderandam eſſe inhibitionem ex pluribus; Primò, quia aliàs coram R. P. D. meo Gipſin probatum fuit in Diœceſi Civitatenſi omnem curam reſidere pœnes Epiſcopum, & conſequenter Monaſterium, quod aliàs reſolutum fuit non habere Parochiam exercere curam nomine Epiſcopi, qui pro illius exercitio deputat unum ex Monachis: Vndè non poteſt Epiſcopus impediri in viſitatione Eccleſiæ, & perſonarum exercentium curam, quantùm ad ea, quæ hanc curam, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt: Verùm quia ſuper hoc adhuc pendet cauſa in Rota indeciſa, & res adhuc eſt dubia, ſaltem reſpectu Diœceſis, fuit deventum ad alias rationes; nam etiam, quod cura reſideret pœnes Monaſterium, ſtante Concilio Tridentino, Epiſcopus, non obſtante quacumque exemptione, poteſt viſitare Eccleſiam illi unitam, iuxta formam *capit. 7. ſeq. ſeſſ. 6.* & idem ſi Eccleſia ſit intra locum monaſterij, eique immineat cura, iuxta formam *capit. 11. de Regular ſeſſ. 25.* in quo datur facultas Epiſcopo viſitandi perſonas tam Regulares, quàm ſæculares curam animarum exercentes in ijs, quæ ad curam, & adminiſtrationem Sacramentorum pertinent, niſi verſemur in locis, in quibus Abbates, & alij ſuperiores Regularium iuriſdictionem etiam temporalem in Parochianos habent. Ita ille.

9 Et ideò hoc decretum Concilii non habere locum in Monaſteriis, in quibus Abbates habent utramque Iuriſdictionem, Epiſcopalem, & temporalem in Parochos, tenuit ſæpius Sacra Rota, & præcipuè in una Legionenſi Sancti Facundi 19. Martij 1590. coram Cardinali Pamphilio digniſſimo Patruo Sanctiſſimi D. N. & in una Nullius 11. Februarij 1594. coram eodem, ut teſtatur Barboſa *in dict. locum Concilij n. 17.*

10 Itaque ex his omnibus apparet, Illuſtriſſimum Epiſcopum non poſſe viſitare Parochiam, de qua eſt quæſtio, quia non ſubiacet ejus iuriſdictioni, ſtante Concilio Tridentino *in ſeſſ. 25. cap. 11.* Cùm ſit Parochia exiſtens in Monaſterio, ubi Reverendiſſimus Pater Generalis habet principalem ſedem, & in

quo exercet Iurisdictionem quasi Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos. Vndè patet responsio ad argumenta superiùs in contrarium adducta, non enim loquuntur in casu nostro, stantibus limitationibus appositis in dicto loco Concilij. Vel respondeo, opinionem affirmativam procedere, si Parochia esset unita monasterio, & etiam si in illo Generalis haberet principalem sedem, ut ex Sacra Congregatione observat Lezana *in summa to. 1. cap. 3. nu. 29.* & Squillante *de obligat. & privileg. Episc. p. 1. cap. 3. n. 13.* Merolla *tom. 3. disp. 7. cap. 5. dub. 13. n. 114.* Gavantus *in Manual. Episcop. vers. visitatio Episcopi, n. 14.* & alij. Quod suppono non adesse in casu nostro, ut mihi asserunt ergo, &c.

11 Nec obstat Constitutio Gregorij XV. nam ipsi non derogat Concilium Tridentinum, & novissimè Hieronymus Garcias *in politica Regulari tom. 1. tract. 8. diffic. 2. dub. 4. punct. 11. num. 31.* firmat, dictam Constitutionem non inducere novum jus.

12 Nec obstat dicere, supradicta admittenda esse quoad visitationem, & correctionem, non autem quoad examen Parochi in ordine ad excipiendas confessiones; nam nullus potest exercere munus Confessarij, nisi sit approbatus ab Episcopo, ut patet ea Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 15. de reform.* & ex S. Congregatione firmavit Rota *in una Calaguritana Iurisdictionis de Nogera 6. Iunij 1611. coram Ortembergo, & in eadem Causa die 22. Maij 1613. coram Vbaldo*, quas decisiones inuenies apud Tamburinum *de iure Abbatum, decisione* 49. Respondeo cap. 11. Concilij loqui non solùm de visitatione, & correctione, sed etiam de examine, ut legentibus patet: ergo, quando posteà addit illas limitationes, necessariò sequitur appositas fuisse non solùm quoad visitationem, & correctionem, sed etiam quoad examen, & contrarium asserere, esset vim inferre verbis Concilij. Quod confirmatur; nam observantia subsequens interpretatur legem, & statutum, ut patet ex *lege minimè, ff. de legibus, l. si de interpretatione, ff. eodem tit. cap. Cùm dilectus de Consuetud.* Syluanus, *consil.* 88. *num.* 27. Tiraquellus *de cap. 10. num. 7.* Afflictus *Neapol. decis.* 166. *num. 9. & decis. 173. num. 3.* Menochius *consil. 32. num. 44. & consil. 390. num. 21. & consil. 577. num. 2. & ad volum.* 3. Mascardus *de probat. concl.* 1415. *num.* 10. Brunor. à Sole *in locis Communibus, verb. Consuetudo* 6. Cardol. *in praxi Iudicum, & Advocat. eodem verb. num.* 3. Cald. Pereira *in l. si curatorem, C. de in integr. restit. minor. verbo Contractum, n.* 29. Bellet. *disquisit. Cler. p. 1. titul. de Clerico debitore, §. 12. n. 27.* Mendoa à Castro *in praxi Lusit. lib. 2. cap. 1. n. 12.* Camil. Borell. *in Summa omnium decis. titul. 14. num.* 88. Cened. *practic. & Canon. quæst. lib. 1. q. 3. nu. 11.* & novissimè docet Pater Gobat. *in Thes. Indulgent. p. 2. cap. 5. q. 10. nu.* 304. Sed, ut mihi asserunt, nunquam Illustrissimus Episcopus examinavit Parochum dictæ Ecclesiæ Oppidi Hospitaletti: ergo, &c. Et ita ego sentio, salvo aliorum meliori judicio.

[illegible]

13 Nota, quòd post hæc scripta sapientissimus, & amicissimus Pater Lezana edidit suas eruditas Consultationes Morales, & *in Consul. 45. n. 148. & seqq.* latè omnia à nobis superius dicta confirmat in terminis terminantibus.

RESOL. LXXXVII.

An Episcopus possit cogere, ut populus in diebus Dominicis, aut solemnioribus Festis ad propriam Parochiam conveniat?

Et an si Episcopus ferat excommunicationem in eos, qui non audiunt Sacrum in Parochia diebus Festivis, & Dominicis, excommunicatio sit nulla?

Et deducitur, quòd stante consuetudine, & privilegijs, non tenentur fideles audire Missam, & concionem diebus Dominicis, & Festivis in Templis Parochialibus, Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Res. 25.

§. 1. Affirmativæ sententiæ adhæret Iacobus Marchantius, *in Resolutione Pastor. de Sacrament. Ecclesiæ, c. 7. §. 6.* ubi sic asserit: respondetur communiter, Regulares ut privilegiorum suorum fimbrias magnificent, & dilatent phylacteria sua, Episcopum id non posse. Rationem afferunt, quia Episcopus non possit restringere ius commune, quod habetur ex universali consuetudine. Ita Filliucius, & alij. Item quia Concilium Tridentinum solùm dicit, ut Episcopus moneat populum diebus Dominicis, aut Festis solemnioribus ad propriam Parochiam convenire. Sed in contrarium est praxis quorumdam Episcoporum, tum in antiquo iure, tum in iure etiam novo Concilij Tridentini fundata, nec non in ratione. Tridentinum enim *sessione* 22. in Decreto de observandis in celebratione Missæ cùm multa insinuasset, ac hoc etiam quòd jam dictum est, scilicet monendum esse populum, ut frequenter ad Parochias conveniat, immediatè subiungit: Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnibus locorum ordinarijs ita proponuntur, ut non solùm ea ipsa, sed quæcumque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestatem, ac etiam ut delegati Sedis Apostolicæ prohibeant, mandent, corrigant, statuant: atque ad ea inviolatè servanda censuris Ecclesiasticis, alijsque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant; non obstantibus privilegijs, ac consuetudinibus quibuscumque. Ergo ubi populus ad hanc monitionem de frequentanda Parochia negligens cerneretur, opportunis remedijs potest Episcopus providere, etiam sub pœnis præcipiendo. Adde, quòd idem Concilium *sessione* 24. declarat, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei: imò Dominicis, & Festivis diebus præcipit, pueros in Parochijs erudiri in rudimentis Fidei, & obedientia erga Deum, & parentes. Cùm autem verbum Dei, aut etiam instructio rudium, tempore Parochialis Missæ, plerisque in locis ruralibus fiat; ad eam Parochiani compelli possunt ab Episcopis. Hinc in Diœcesi nostra Leodiensi tale extat Decretum: Parochianos omnes monemus, & eis mandamus, ut in suis Parochalibus Ecclesijs diligentes sint, ad verbum Dei, aliaque Divina audienda: alioquin si eos ad tres continuas septimanas diebus Dominicis, & Festivis abesse absque legitima causa, vel sui Pastoris licentia, contigerit; volumus contra eos ad pœnas canonicas, & statutarias antiquas hujus Diœcesis, aliasque arbitrarias procedi. Ita habetur in Synodo, *titulo decimo, capite quarto*. Simile Decretum habetur in Synodo Namurcensi, *titulo 4. capite* 14. Quis verò hæc audeat condemnare, & Patres Synodi, inter quos multi docti Theologi? Videri potest hac de re libellus intitulatus, *Parochianus obediens*, editus Duaci à quoddam Patre Capucino 1633. Vbi fusè probat teneri Parochianos audire Missam, & verbum Dei in sua Parochia, saltem diebus Dominicis, & Festivis Maioribus, cessante legitimo impedimento, Hucusque Marchantius *ubi suprà*, & cum ipso plures in Gallia, & in Belgio.

2 Sed prorsùs contrariam sententiam tenendam esse puto stante consuetudine, & privilegijs obtentis à Regularibus, ut latè probat Stephanus Baunius *in Theologia morali, tomo 1. tractatu 8. de præcepto audiendi Missam, quæstione 5. per totam*, cui adde Leandrum, *de Præcepto Ecclesiæ, tractatu 2. disputatione 1. quæstione* 21. Dicastillum *de Sacramento, tom. 1. tract. 5. disp. 5. dub. 4. num.* 59. & Ioannem Præpositum *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 83. art. 6. dub. 4. num.* 208. & alios penes ipsos; quorum aliqui censent; non esse præceptum iure, ut Sacrum in Parœcia audiatur, alij verò censent saltem contraria consuetudine illud præceptum abrogatum, & perindè satisfieri præcepto de Sacro audiendo; quocumque loco audiatur; verbi gratia in privato Oratorio, in Sacello extra Parœcialem Ecclesiam sito, &c. Ex quo patet longo potiori jure huic præcepto eos satisfacere, qui Sacro intersunt apud Mendicantes, ut patet ex Bulla Leonis X. quam refert Navarrus, *capite 21. numero* 5. ubi dicitur, eos satisfacere præcepto Ecclesiæ, qui Sacrum in Ecclesijs Mendicantium audiunt diebus Dominicis, &c. & ex alia Bulla S. Pij V. quam refert idem Navarrus *suprà*; & denique ex Bulla Clementis VIII. data 22. Decembris anno 1592. quæ incipit; Venerabilis frater, ubi dicitur: Sancimus licere sæcularibus Christi fidelibus universis libere Missas diebus Dominicis, & alijs Maioribus audire in Ecclesijs tam Fratrum Prædicatorum, quàm aliorum Mendicantium, nec non etiam Collegij Societatis Iesu iuxta illorum privilegia, & antiquas consuetudines. Ea verò privilegia Mendicantibus sunt concessa per Leonem X. & S. Pium V. & nominatim Societati per Paulum III. in Bulla, quæ incipit; Paulus Episcopus, ex quo patet aliquos Pastores minus prudenter contrarium suis Parœcianis inculcare, eorumque conscientias illaqueare.

[illegible]

3 Dicet fortasse aliquis id concessum, salva remanente obligatione sacri Parœcialis, Respondetur, id dici non posse, quia si privilegium ita intelligeretur, nihil planè operaretur; nemo enim ignorat licere unicuique etiam sine speciali privilegio Sacrum audire quovis loco ubi celebrari potest, manente obligatione Sacri Parœcialis. Dices, Pontifices nolle abrogare laudabiles consuetudines: ergo non sunt censendi dare privilegium audiendi alibi Missam, quàm in Parœcia, ut præcepto satisfaciat. Respondetur, si esset lex expressa Pontificia, Summus Pontifex eam posset abrogare, & censeri posset illi derogasse per huiusmodi privilegia; ergo idem dicendum de consuetudine, sicubi viguisset, quod scilicet, quoad vim præceptivam illi derogaverit; quia in Bullis Leonis, & S. Pij V. expressè dicitur, quòd satisfaciant Præcepto audiendi Missam. Dices, Pontifex habet potestatem in ædificationem, non verò in destructionem. Respondetur, id præsenti negotio imprudenter applicari, & si quid concludat argumentum, non tam concludere Pontificem non derogare virtuti obligandi ipsius consuetudinis, quàm non potuisse derogare, quod cum iniuria sedis, & potestatis Pontificiæ videtur dictum. Adde, quòd cùm per Sacrum Parœciale intelligant, solemne illud, quod celebrari solet in singulis Parœcijs, si verum esset illud dictum, non deberet permitti Fidelibus, ut aliud privatum etiam intra Ecclesiam Parœcialem audirent, cùm tamen ubique in Templis Parœcialibus paulò celebrioribus varia Sacra fiant, ad quæ fideles convenientes non existimant,

se

se ulterius obligari ad sacrum solemne audiendum. Et hæc omnia docet Præpositus ubi suprà; qui etiam posteà num.209. probat secundùm rigorem iuris, Fideles non teneri Missam Parœcialem audire, nec Concionem. Sed quidquid sit de hoc, ex superiùs dictis firmatum est, & patet, Episcopos non posse statuere, ut Fideles diebus Festis saltem aliquibus Sacrum in Parœcia audiant; atque adeò, si ferant Excommunicationem in eos, qui non audiunt Sacrum in Parœcia, eam esse nullam, tum quia non possunt quidquam statuere contra privivilegia à Pontificibus concessa, tum quia non possunt etiam universales consuetudines abrogare. Et ita declaravit Sacra Congregatio Cardinalium. Et ideò Trullench. *tractat. de iure Parochi, cap.6. num.*13. quòd si tota, aut maxima pars Parœcianorum Parœciam desereret, posse Episcopum simplici mandato præcipere, ut Parœciani ad suas Parœcias accedant audiendi Missam causa, non tamen id pœnis impositis præcipere, aut constitutionem sub excommunicatione ferre, quo in casu Missam audientes (secluso Parochi contemptu) eam non incurrerent, optimè existimat.

4 Nec sopradictis obstat Sixti V. auctoritas in *extravag.* quæ incipit, Vices illius de Treuga, & Patrum qui Trident. Concil. interfuere: quibus placuit *sess.* 22. in decreto de Observandis in celebratione Missæ, hortari Parochos, ut moneant populum; ut frequenter ad suas Parochias accedat, & maximè diebus Dominicis, & Festis. Ad Primum respondetur, Xistum, tantùm illa *extravag.* vetare, ne Parochiani Missam audiant Monasterio contempto Parocho: Ita Azorius, *tom.*1. *lib.*7. *cap.*5. *quæst.* 4. Portelius *in Addit. ad dub. regul. verb. Missa, & in Respons. casu* 29. *part.* 3. Ad secundum respondetur præceptum de Missa audienda in Parochia illis verbis non dari, sed consilium, ut indicat hæc vox *Moneant*. Vidè Eligium Basseum *verbo Missa* 8. *nu.*9. qui licèt asserat, opinionem Theophili esse probabilem, nostram, quam ipse sequitur, docet apud omnes Fideles esse in usu, & quam præter Doctores citatos, Castrus Palaus sequitur *tom.*4. *tract.* 22. *disp. unica, punct. ult. n.*22.

5 Et tandem claudam hanc resolutionem cum verbis docti, & amicissimi Patris Raphaelis Auersa, *de Sacram. Euchar. q.* 11. *sect.* 19. ubi sic ait: Communi sententia, & praxi exploratum est, præceptum audiendi Missam non restringi ad Parochiam singulorum, sed benè posse adimpleri in quacumque alia ecclesia; quia nec iure aliud statutum, nec consuetudine Introductum est. Et refertur declaratio S. Congregationis, quod nec Ordinarius possit cogere populum ad audiendam Missam, aut Concionem in propria Parochia. Concilium verò in priori loco tantùm ait: Moneat episcopus populum, ut frequenter ad suas Parochias saltem diebus Dominicis, ac maioribus Festis accedat, quo loquendi modo supponit potiùs id non cadere sub obligationem. In altero loco ait: Moneat episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei: ubi planè sermo non est de audienda Missa, sed Concione. Attamen nec simpliciter sub obligatione receptum est, audire, vel in Parochia, vel in alia Ecclesia Concionem. Ita ille, & ego. Consulo tamen Regularibus, ut cùm Reverendis Parochis benè se gerant, & suos Pœnitentes à frequentatione Ecclesiarum Parochialium minimè dissuadeant.

R E S O L. LXXXVIII.

An Episcopus possit transferre Festum alicuius Sancti?

Et in textu huius Resolutionis alij casus adducuntur pro praxi huius difficultatis.

Et infertur, quòd inferior nullam habet potestatem circà id, quod Superior determinavit.

Et an, quando Vigilia S. Matthiæ occurrit in Feriam tertiam post Dominicam Quinquagesimæ, possit episcopus eam transferre in Sabbathum præcedens? Ex part. 10. tractat. 16. & Misc. 6. Res. 7.

§. 1. AFfirmativè respondet Pater Gobat. *in Thesaur. Indulgent part.*2. *cap.* 7. *q.*17. *n.*331. ubi sic ait: licet Barbosa testetur à Congregatione esse vetitum, ne festa aliter transferantur, quàm permittant Rubricæ, & Gavantus *part.* 4. *tit.*9. *num.*24. miretur, aliquem Italiæ episcopum ausum suisse anno 1622. Festum Annunciationis Deiparæ, quod tunc in diem Parasceves ceciderat, etiam quoad forum transferre, cùm & hæc mutatio Festi universalis excedat (eius opinione) facultatem episcopi, & eo anno Romæ, Laureti, alijsque in locis ea mutatio non fuerit facta; scio nihilominus multarum Germaniæ, Galliæ, & Belgij Diœceseon usu receptum, ut quando id festum occurrit in hebdomada Sancta, integrè transferatur, vel in Sabbatum Palmarum, vel in feriam secundam post Dominicam in Albis. Similiter quando Festum S. Michaelis Archangeli cadit extra Dominicam, solet in locis lacui Acroniano vicinis transferri in unam alteramve septimanam, ne eius observatio impediat, seu interrumpat cœptam jam vindemiam. Quin novi Vicarium Generalem, qui anno 1636. Festum SS. Philippi, & Iacobi, quod tunc occurrebat cum Festo Ascensionis, suo decreto distulit in feriam secundam proximè sequentem, sed ei decreto se opposuit Magistratus civilis, coegitque revocare. Postremò in quibusdam Germaniæ episcopatibus solent Episcopi, quando vigilia S. Matthæi occurrit in feriam tertiam post quinquagesimam, eam transferre in Sabbatum præcedens, quia alioquin plurima peccata per esum carnium committuntur illa feria tertia. Has omnes praxes (excepta penultima) quidquid dicat Gavantus ego approbo; tum quia nituntur, & longo usu, & gravi causa, nec ignorantur à Legatis Pontificijs; tum quia potest Episcopus circà suos subditos; quidquid potest Papa in universa Ecclesia, nisi ipsi sit specialiter prohibitum, ut ex communi Canonistarum docet Sanch. *l.*1. *de matrim. disp.* 61. Multos referens. Nec obstant difficultates, & limitationes, quas contra hoc axioma adfert Suarez, *lib.*6. *de leg. c.*14. *num.* 6. *& seqq.* Hucusque Gobat.

2 Sed ego puto non esse discedendum à sententia negativa, quam docet Gavantus; nam cùm dicta festa fuerint à Pontifice instituta, non potest episcopus circà illa aliquid disponere; nam inferior nullam habet potestatem circà id, quod Superior determinavit, ut patet ex leg. *Formam, Cod. de Officio Præfecti Prætor.* cap. *Cùm inferior, de maiorit. & obed. Clem. ne Romani de elect.* Gloss. *verb. Figura*, in cap. *Finali de hæreticis, lib.* 6. Gloss. *verb. mandamus*, in Clem. *Sæpè, de verbor. signific.* Vndè non licet inferiori contrafactum Superioris dispensando venire *leg. pen. §. pen. ff. de aqua pluvia arc. leg. Ille à quo §. Tempestivum, ff. ad Trebellian. leg. nam & Magistratus, ff. de arbitr. cap. Litteras de restit. spoliat.* cap. *Super eo, de usuris, cap. ut nostrum de appellationibus.* Surdus *consil.* 558. *n.*2. Su. hoc sup. in [illegible]

3 Verùm aliquis in favorem Amicissimi Gobat posset dicere, jura allegata, & rationem adductam procedere, quando inferior tollit factum Superioris: secùs autem quando distinguit, seu qualificat; ut rectè observat Alexander *conf.* 106. *n.* 15. & 16. *lib.* 2. Sed in nostro casu episcopus non tollit factum Superioris, quia non aufert festum, sed tantùm qualificat, ut loquitur Alexander *ubi suprà*, idest festum transfert. Ergo, &c. At hoc non obstante, puto, ut dixi, non esse recedendum à sententia Sacræ Congregationis, communi praxi episcoporum. Ad id verò quòd asserit Pater Gobat de vigilia Sancti Matthæi, quando incidit feria tertia post quinquagesimam, licèt Pasqualigus *decis.*180. *n.*2. & Homobon. *vol* 1. *Consult. Mor. p.*5. *p.*2. *Resp.* 67. doceant, quòd possit ab episcopo transferri in alium diem, tamen novissimè Leandrus *de præcept. Eccles. tract.* 5. *disp.* 10. *q.*42. contrarium tenet; quia ratio, quæ ad transferendum jejunium dictæ vigiliæ assignatur, non videtur rationalis, nec sufficienter iusta. Nam aliàs, etiam possent in alium diem transferre quodlibet jejunium incidens in diem quemcumque festum, cùm etiam multa committantur peccata in jejuniis incidentibus in festa; ergo. Secundò, quia à sæculo non est auditum, præfatum vigiliæ jejunium translatum fuisse in alium diem ab aliquo episcopo, esto, quòd causa vitandi peccata in violatione dicti ieiunii, semper stetit eadem. Tertiò, quia prædicta translatio ieiunii, non esset ita conformis dispositioni iuris; siquidem hoc solùm, propter occurentiam alicuius festivitatis ab ecclesia institutæ, permittit, aut præcipit, quòd ieiunium in illam incidens, transferatur: ut constat ex cap. *Consilium de observ. ieiun.* Tandem: quia causa, quam contrarij ad defendendam suam opinionem assignant, prævisa est à Summis Pontificibus, & tamen non instituerunt translationem dicti ieiunii: non ergo alia ratione, nisi quia ad id non invenere sufficentem causam, aliàs illam instituerunt, sicut instituerunt translationem vigiliæ S. Ioannis Baptistæ incidentis in festum Corporis Christi, anticipando illam in feria quarta antecedentis, Leo X. & Vrbanus VIII. Hucusque Leandrus, qui observat Pasqualigum non debuisse me, & Layman absolutè pro sua sententia adducere: Vndè ego nunc sententiæ Leandri clarè adhæreo. Et eminentissimus meus Cardinalis de Lugo annis præteritis suit in voto Sanctissim. D.N. Innocentium X. non debere dictam vigiliam transferre in aliam diem. Sup. hoc in [illegible]

R E S O L. LXXXIX.

An Episcopus sine populi consensu possit instituere dies festos?

Et quid, si in tali casu fulminet Episcopus excommunicationis fulmen.

Et si populus absque justa causa contradixerit, tunc, contradictione non obstante, an sit servandum Festum? Ex p. 4. tr. 4. & Misc Res. 178.

§. 1. NEgativè respondet Michael de Palacio *lib.* 2. *de contractibus, c.*10. ubi *in fine*, sic ait: Si quæ erit aliquis, num episcopus solus potest præcipere dies festos observari? Et quidem si episcopus solus posset facere dies festos pro suo arbitrio, posset præcipere celebrari, & observari, quos volet; at hoc esset in gravamen magnum populi, siquidem sunt pauperes multi, qui ex officio suo, & labore victarent, & si multiplicaret episcopus festa, iam ipsi gravarentur, quippe non Sup. hoc in [illegible]

haberent, undè sibi sufficientem pararent victum. Addè quòd *in cap. cu. questus, de ferijs*, sic habetur: Cæteris feriandum solemnitatibus, quas Episcopi in suis diœcesibus cum Clero, & populo duxerint solemniter venerandas, igitur Episcopus ad inducenda festa solus non habet authoritatem, sed ipso cùm Clero, hoc est, consentiente suo Capitulo, & annuente populo, hoc est, populi rectoribus, debet statuere hujusmodi festa celebrari. Vndè videtur, quòd si contra tenorem huius Capituli fecerit, non teneri populum ad obseruationem festorum; sed quid si fulminat excommunicationis fulmen? Respondeo, facilè est tunc provocare ad Metropolitanum, aut si hic instituit propria authoritate festa huiusmodi, ad Papam caulam deferre. Ita Palacius *ubi suprà*, & Doctores, quos ad satietatem adducit, & sequitur Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. n. 6.* qui tamen confitetur satis esse ad festa instituenda Episcopum cùm Capitulo, quando Episcopus institueret festum, & populus absque causa iusta contradiceret, tunc enim tali contradictione non obstante est seruandum festum.

2 Verùm, his non obstantibus, licèt de jure supradicta opinio vera sit, de consuetudine tamen asserunt aliqui, quòd dies festi sola Episcopi authoritate adbibito consilio Clericorum, non tamen suffragio, statuuntur. Ita Fagundez *prac. 2. lib. 1. c. 3. num. 11.* Immò Villalobos *in summa tom. 2. tract. 31. diffic. 1. nu. 3. in fine*, asserit; *que solo el Obispo puede hazer fiesta á los Santos que tiene la Iglesia Romana puestos en el Kalendario.* Adde quòd obseruat Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 15. num. 9.* & Fagundez *ubi suprà*, in casu, de quo loquimur, satis consentire populum cùm Episcopo per hoc solùm, quòd non contradicat, & in Synodo posse Episcopum sine populi consensu dies festos indicere, tradit Gauantos *in enchirid. Episcop. part. 2. allegat. 105. num. 39.* Sit tamen Episcopus parcissimus in institutione festorum, ut aduertit Sayrus *in claui Regia, lib. 7. cap. 3. num. 16.*

R E S O L. XC.

An Episcopus possit instituere diem festum alicuius Beati nondum Canonizati?

Et notatur, quòd quando Pontifex concedit Sacerdotibus certæ Religionis, ut certo die dicant Missam de aliquo S. Beatificato, tunc non possunt facere Octauam, neque in illa dicere Officium, & Missam de dicto S. Beatificato.

Et quæritur, an liceat S. Beatificatum invocare in publicis Litanijs, vel fingere Imaginem viri Sancti nondum Beatificati cum radijs, & diademate? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 9.

§. 1. NEgativam sententiam docent Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 2. c. 43. nu. 9.* Azorius *tom. 2. lib. 1. c. 26. q. 4.* Barbosa *in collect. tom. 1. lib. 2. tit. 9. c. 5. n. 24.* Villalobos *in summa, tom. 2. tract. 32. dub. 1. n. 3.* & alij.

2 Non reticeam, affirmativam sententiam docere Suarez *de relig. to. 1. lib. 2. de diebus festis, c. 11. num. 4. & 5.* & post illum Fagundez *prae. 1. lib. 1. c. 3. nu. 14. & 15.* quia nihil aliud est Beatificatio, quàm quædam canonizatio minori apparatu celebrata. Sed, his non obstantibus, negativam sententiam tenendam esse puto, quam novissimè docet etiam Lucas Castellinus *de Canon. sanct. c. 1. punct. 34.* §. 7. & ideò tempore Pauli V. humiliter petijt Respublica Veneta, ut festum Beati Salonij in eadem civitate coleretur, & idem evenit tempore Greg. XV. pro Beato Alberto Magno, id petente Archiepiscopo Ratisbonensi. Nota etiam hic obiter, quod quàndo Pontifex concedit Sacerdotibus certæ Religionis, ut certo die dicant Missam de alio Sancto Beatificato, non possunt facere octavam, neque in illa dicere Officium, & Missam de dicto S. Beatificato, ut apparet apud Turrianum *in 2. 2. tom. 1. disp. 17. dub. 18.* cautè enim in his materijs procedendum est.

3 Vndè neque licet etiam Sanctum Beatificatum invocare in publicis litanijs, quidquid aliqui recentiores asserant, & ita docet Portel. *in addit. ad dubia regul. ver. Reliquia Sanctorum, num. 11.* Lucas Castellinus *de Canon. sanct. cap. 2. punct. 6. σ. 2. & seq.* qui etiam optimè *punct. 51. σ. 2.* docet facultates Summorum Pontificum in his materijs esse potiùs restrigendas, quàm dilatandas. Et tandem non sunt audiendi recentiores cum Molfesio *cons. 45. num. 31.* qui asserunt, licitum esse depingere imagines viri sancti nondum beatificati cum radijs, vel diademate. Contra quos, & meritò, insurgunt Bellarminus *tom. 1. lib. 1. de Beat. sanct. cap. 7.* Azorius *tom. 2. lib. 5. cap. 6. q. 8.* Fagundez *pracept. 1. lib. 1. cap.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. disp. 17. dub. 11.* & alij.

R E S O L. XCI.

An Reliquiæ alicuius Sancti noviter inuentæ debeant approbari ab Episcopo?

Ex quo etiam oriuntur aliæ difficultates, & ideò quæritur primò, an Reliquiæ Sancti nondum canonizati possint approbari ab Episcopo?

Quæritur secundò, quanam certitudo requiratur in approbandis supradictis Reliquijs?

Tertiò, an vota Theologorum sint in hoc casu consultiva, tantum, itaut Episcopus possit decernere aduersus eorum placita?

Quartò, an si oriatur aliqua gravis quæstio, & ideò conuocetur Concilium Provinciale, vota Episcoporum sint decisiua, & non consultiva?

Quintò, an Episcopus extra Diœcesim possit approbare Reliquias vigore Concilij Tridentini sessione 25. de Reliquijs? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Res. 51.

§. 1. REspondeo affirmativè: ex Concilio Tridentino *sessione vigesimaquinta de reliquijs, & vener. Sanctorum*, ubi ait: Nulla esse admittenda nova miracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente, & approbante Episcopo, qui simul atque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicaverit. Quòd si aliquod dubium, vel aliqua de ijs rebus gravior quæstio inciderit, Episcopus antequam controversiam dirimat, Metropolitani, & comprovincialium Episcoporum, in Concilio Provinciali sententiam expectet. Ita Tridentinum. Ex quibus verbis oriuntur aliquæ difficultates, undè ad elucidationem huius materiæ.

2 Quæritur primò, quænam certitudo requiratur in approbandis supradictis reliquijs? Respondeo, esse necessariam certitudinem moralem, deductam ex probabilibus argumentis, non autem evidentiam, & argumenta infallibiliter concludentia. Ita in terminis notavit Ambrosius Morales *in 2. p. Historia general de Hisp. lib. 17. c. 5. in fine*, narrans inventionem Sanctorum corporum, quæ Cordubæ inventa sunt anno 1575. & quia codex rarus est, ponam per extensum eius verba. *Para todo lo que desto se tratara conviene mucho advertir, como en la materia deste Sancto negocio no puede haber evidencia ni argumentos, que del todo concluyan, sino una buena probabilidad moral, deduzida de buenos principios, y fundamentos de donde se forman razones, que tienen toda la fuerza; de que es capaz la materia, por ser estas cosas de suyo dificiles de averiguar, y que se deve tener en mucho qualquier apparencia de buena razon, y convertencia que se pueda hallar.* Et *in lib. 13. capit.* loquens de Cruce ab Angelis fabricata, tempore Regis Alphonsi cognominati *el casto*, sic asserit: *Es menester, que tengamos en semejantes cosas una piadosa affacion en nuestra alma, la qual sin falta andando examinando lo todo, no ay nada, que desheche, y condenne. Porque yo pregunto, que milagro podra haber averigado, que reliquias de Santos ciertas, sino queremos creer con blandura de coraçon, sino porfiar contradiziendo; En todas se hallara siempre algo, de que se pueda dudar, si se andan escudriñando menudencias con rigor si se de senbuelben particularidades, si poniendolo todo à pleyto queremos que todo este averiguado, y manifesto.* Sic ille, quæ omnia satis explicant verba illa Concilij, quæ pietati, & veritati consentanea iudicaverit, & alia, quæ habentur *in cap. placuit, de consecr. dist. 1.* ubi asseritur à Pontifice, quòd illæ reliquiæ sunt honorandæ, quæ certæ sunt, videlicet non evidenter, sed ex rationibus probabilibus, Nam, ut notat noster Naldus *in sum. ver. certum, n. 1.* & Sylu. *ver. matrimonium, q. 13.* ille dicitur certus, qui probabiliter, & non temerè credit.

3 Quæritur secundò, an reliquiæ Sancti nondum canonizati possint approbari ab Episcopo?

Affirmativè videtur respondere Petrus de Lorca *in 3. part. D. Thom. quæst. 25. artic. 6 disp. 98. num. 20.* Sed contraria sententia prorsus est amplectenda, ut contra Lorcam rectè adnotavit Zipæus *in analyt. &c. lib. 3. de reliquijs, & vener. Sanctorum num. 3.* vide etiam Azorium *tom. 1. lib. 9. capit. 8. quæst. 8.* Suarez *in 3. part. tom. 1. disp. 55. sect. 2.* & Barbosam *de potest. Episc. part. 3. alleg. 97. num. 10.* qui citat multos alios, & ideò illa verba Concilij *reliquias novas*, accipenda sunt pro, noviter repertas.

4 Quæritur tertiò: an vota Theologorum sint in hoc casu consultiva tantùm, ita ut Episcopus possit decernere adversùs eorum placita. Respondeo affirmativè. Ita Bonacina *tract. de legib. disp. 3. quæst. 1. punct. 4. num. 5.* & Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 2. cap. 43. num. 15.* Et ratio est, quia ubi solùm alicuius consilium petitur, non est necesse illud sequi, ut patet ex *l. cùm pater, §. mando, ff. de leg. 2.* & probat Menoch. *vol. 1. cons. 69. n. 17. & 18.*

5 Quæritur quartò: an si oriatur aliqua gravis quæstio, & ideò convocetur Concilium Provinciale, an vota dictorum Episcoporum sint decisiva, & non consultiva, ut de votis Theologorum diximus suprà, Respondeo esse vota decisiua. Ita Bonacina, & Sanchez, *ubi suprà*, quia Concilium non petit consilium ab Episcopis, sed sententiam. Notandum verò, quòd major pars eorum sententiam faceret, ut suprà dicti Auctores notant, nam sententiam, quam major pars Concilij tulit, censetur à toto Concilio lata; *l. quod major ff. ad municip. & c. apostolorum, dist. 16.* Et non sufficeret, ut major pars Episcoporum seorsim, & extrà Concilium sententiam ferat, sed ipsam conciliariter ferre debet in ipsomet Concilio, ut fecerunt Episcopi in Concilio Provinciali Toletano anno 1583.

appro-

approbando reliquias noviter inventas Sanctorum Fauſti, Ianuarij, & Martialis, quas anteà approbaverat Epiſcopus civitatis Cordubæ, quæ omnia invenies apud Ambroſium Morales in hiſt. Hiſpan. lib. 17. cap. 12.

6 Quæritur quintò, an Epiſcopus extra Diœceſim reliquias approbare poſſit: vigore dicti Conc. Trident. Reſpondet affirmative Barboſa de poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 97. num. 14. ubi aſſerit, poſſe Epiſcopum extra ſuam Diœceſim exiſtentem, abſque aliqua Epiſcopi Diœceſis licentia, approbationem facere, & facultatem concedere, ut in ſua Diœceſi publicè reliquiæ collocentur venerandæ. Et ratio eſt, quia hæc non eſt iuriſdictio contentioſa, ſed voluntaria; iuriſdictio autem voluntaria exercere poteſt extra Diœceſim propriam, etiam ſine facultate Epiſcopi illius loci, in quo exercetur iuriſdictio; vide Bonacinam, & Sanchez ubi ſuprà.

R E S O L. XCII.

An Epiſcopus teneatur conſtituere Vicarium Generalem?
Et an poſſit Epiſcopus creare Vicarium ante apprehenſionem poſſeſſionis Epiſcopatus?
Et an Vicarius habeat poteſtatem delegatam, vel ordinariam?
Idem eſt dicendum de Vicario Capituli ſede vacante.
Et an Epiſcopus ad expediendas cauſas poſſit conſtituere duos principales Vicarios, dummodo tamen ij ſint in loco, ubi ſedem habet?
Ex quo fit, quòd non poſſit creare duos Vicarios Generales in principalibus locis duarum Diœceſum, æquè principaliter unitarum.
Exp. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 31.

§. 1. ALiqui affirmativè reſpondent. Ita Baldus in leg. aliquando, n. 1. appoſit. 4. ff. de offic. Proconſ. Panormit. in cap. quoniam, n. 3. de offic. ordin. Ruin. conſ. 148. num. 41. vol. 2. Boer deciſ. 247. n. 6. Robuff. in praxi titul. de Vicar. Epiſc. nu. 15. & 18. Couar. lib. 3. variar. reſol. cap. 20. nu. 4. Foller. in pract. crim. can. part. 1. mor. num. 74. Marc. Ant. Cucc. inſtit. maior. lib. 2. tit. 6. de Epiſc. n. 73. Sbroz alios referens lib. 1. de Vicar. Epiſc. qu. 46. & 48. Azor. inſtit. mor. tom. 2. lib. 3. cap. 29. quæſt. 3. verſ. Quo loco. Lancellot. inſtit. Canon. lib. 1. tit. de offic. Vicar. gloſſ. verb. Non poteſt, & alij. Vndè noviſſimè Gavantus, in Man. Epiſc. verſic. Vicar. n. 1. ſic ait: Non poteſt Epiſcopus creare Vicarium ante apprehenſionem poſſeſſionis Epiſcopatus, Sbroz de Epiſcopi Vicario lib. 1. q. 46. n. 15. Tenetur autem eum creare adepta poſſeſſione, & poteſt cogi, idem ibid. n. 3. nimirum à Metropolitano dato certo termino. Statuto termino, & elapſo poteſt creari ab Archiepiſcopo, idem q. 57. ex Trid. ſeſſ. 14. cap. 16. Ita Gavantus.

2 Sed ego puto per ſe loquendo non teneri Epiſcopum conſtituere Vicarium generalem, qui loco ſui iuriſdictionem Epiſcopalem exerceat in eodem Tribunali, ſed poſſe per ſe ipſum illam exercere ſi idoneus eſt; Dixi, per ſe loquendo, quia ſi neceſſitas hoc poſtularet utique ad id teneretur, ut dicitur in cap. quoniam de offic. Ordin. & can. poteſt 7. q. 1. & docet Gloſſ. in cap. 2. ver. Statuantur ne Prælat. vices ſuas. Et hanc opinionem amplexa eſt Rota Romana, ut videre eſt apud Puteum deciſ. 43. lib. 2. Mohed. deciſ. 4. de offic. Vicar. & fuit dictum in una Viterbien. & Tuſcan. Vicarij, Veneris 3. Martij 1617. coram D. Cavalerio, & una Calagurritana fructuum 18. Martij 1583. coram Bubalo, quæ eſt inter deciſ. diverſ. 222. num. 5. part. 2. ut refert Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 5. collect. 1602. & in praxi fori Eccleſ. reſ. 484. in 2. edit. Et quòd communitas loci non poſſit petere manutentionem contra Epiſcopum, ut retineat in illo loco Vicarium generalem, eſt deciſ. Caputaqu. 306. num. 3. part. 1. eandem opinionem tenent Ioan. Andr. in cap. cùm ab omni de vit. & honeſt. cler. Archid. in cap. ſtatutum de reſcript. in 6. Felin. in cap. Quoniam de offic. Ordin. Sanch. lib. 8. de matrim. Flamin. alios referens de reſignat. benef. lib. 5. quæſt. 16. num. 54. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gloſſ. 4. numer. 66. Steph. Grat. tom. 1. diſput. forenſ. cap. 92. num. 15. Quarant. in ſumm. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, num. 21. propè finem.

3 Probari poteſt hæc opinio. Primò ex dict. cap. quoniam, ubi dicitur, teneri Epiſcopum conſtituere ſibi Vicarium quando urgens neceſſitas poſtulat; ergo arguendo à ſpeciali, citrà urgentem neceſſitatem non tenetur. Secundò, quia nulla poteſt aſſignari ſufficiens ratio, cur non poſſit Epiſcopus facere per ſe ipſum, ſi eſt idoneus id, quod facit mediante Vicario.

4 Verùm inſurgit hic difficultas: An Vicarius habeat poteſtatem delegatam, vel ordinariam. Et non habere poteſtatem ordinariam affirmat Alexander in rub. ff. de offic. eius, num. 17. Goffr. in ſumma tit. de offic. Vicar. n. 2. Alciat. in rubr. de offic. ordin. n. 24. Sot. in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2. verſ. Circà conceſſiones. Anaſt. Germon. lib. 1. animadver. cap. 6. per totum, & de indult. Cardin. §. Tibi quoad uxores, n. 43. & 84. Ant. Gom. in Bull. Cruc. c. 4. circa 4. q. n. 21. Ioſeph. Gonz. var. q. c. 27. per totum.

5 Probatur hæc opinio, eo quòd iuriſdictio Vicarij, extincto Epiſcopo, qui eam conceſſit, extinguitur; ut eſt probatum; At quæ eſt ordinaria, mortuo concedente, adhuc remanet, in hoc enim à delegata diſtinguitur, quòd hæc cùm res eſt adhuc integra, morte mandatoris expiret. Innocentius III. in cap. licèt undique 3. de Iudice delegato. Lucius III. in decretali relatum 19. Vrban. III. in cap. gratum 20. ejuſdem tit. Ordinaria autem perſeverat ſine diminutione ulla, proindèque integra.

6 At ego ſententiæ contrariæ adhæreo, quam tuetur Gloſſa, l. fin. verb. Rectorum C. de offic. eius, qui vic. & cap. 2. de offic. Vicar. in 6. verb. Officialem, &c. Romana, verb. Generaliter de appell. in 6. Sepul. tit. de offic. ordin. n. 2. & ibi Io. Andr. verb. verius eſt. Dominic. in cap. 2. de offic. Vicar. lib. 6. num. 6. ad fin. ubi Anchar. num. 2. quæſt. 1. & Franc nu. 4. Dec. rubr. de offic. de leg. num. 3. & ibi Bero. num. 2. & 8. Bart. l. 1. in fin. ff. quis, & à quo appelletur. Alex. in rubr. de offic. eius, num. 15. & 17. Felin. rubr. de off. deleg. n. 4. Panuin. de poteſt. Capit. Sede vacante 2. par. t. princ. quæſt. 1. n. 7. Milis in repert. verb. Vicarius, ſive Officiales Epiſcopi. Afflict. in Conſt. Regn. Neapolit. lib. 1. rubr. 59. nu. 12 Rebuff. in praxi benef. tit. de Vicar. num. 6. Bolognet. rubr. de offic. eius n. 58. Marant. in pract. part. 4. diſt. 9. princ. An iudicium ſit ordinarium, num. 13. Sylu. verb. Vicarius, quæſt. 4. dict. 1. ubi Tabien. quæſt. 5. Armill. n. 5. Navarr. lib. 4. conſil. in 2. edit. tit. de clandeſt. deſp. conſ. 14. num. 1. & in 1. tit. de ſponſal. conſil. 47. num. 1. Covarr. lib. 3. variar. capit. 20. num. 4. Sbroz. de Vicar. Epiſc. lib. 2. quæſt. 55. num. 9. Flamin. de reſig. benefic. lib. 3. quæſt. 11. num. 23. & lib. 7. quæſt. 24. num. 25 Guttier, qq. canon. lib. 1. cap. 19. nu. 15. verſ. Nihilominus, Stephan. Grat. tom. 5. diſceptat. forenſ. cap. 841. n. 15. & ſeq. & multi alij, quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 3. de matrim. diſp. 29. nu. 3.

7 Probatur hæc opinio, quia Vicarius in certo quopiam Iudeo ſoro agit, & ius dicit. At hæ duæ res Vicario negari nequeunt, ergo nec ordinarii nomen, ac dignitas. Secundò ordinarius creatur cùm iuriſdictione à Principe 2. quæſt. 6. can. aut iudicibus, aut canone, aut ab univerſitate Innocent in cap. ut animarum 2. de conſtit. in 6. in Vicarium cadunt hæ notæ primò de multis, unus ab Epiſcopo ſeligitur præ cæteris, ut Diœceſi operam collocet, quam ad rem à canone quoque iuriſdictio ei conceditur ad miniſterij ſui rationem neceſſaria, cap. 2. de offic. Vicarij in 6. ibi enim à Bonifacio dicitur, quòd ad eum per commiſſionem officij generalem ſibi ab Epiſcopo factam cauſarum cognitio transfertur, ac pertinet; At inquiſitio, notio, animadverſio iuriſdictionem in inquirente, ac cognoſcente præſupponunt, ac poſtulant, habet ergo Iuriſdictionem à Canone Vicarius, conſequenter eſt Ordinarius.

8 Confirmatur: Idem eſt Tribunal Epiſcopi, & Vicarij, eadem Iuriſdictio; & poteſtas amborum Innocent. IV. teſte in cap. Romana Eccleſia 3. de appell. in 6. §. cùm ſuffraganeorum, ob quam cauſam ab uno ad alium appellare illicitum, Boniſac. VIII. cap. 1. de conſuet. in 6. Ne ab eodem ad ſe ipſum (cùm ſit idem Auditorium utriuſque) appellatio interpoſita videatur, quæ eſt etiam Innocent. IV. ratio in decretali Romana de appell. in 6. quare cùm ſuffraganeorum inquit Remenſis Eccleſia, ſuorumque Officialium, (qui generaliter de cauſis ad ipſorum forum pertinentibus eorum vices ſupplendo cognoſcunt) unum & idem conſiſtorium, ſive auditorium ſit cenſendum, ab ipſis Officialibus non ad dictos ſuffraganeos, (ne ab eiſdem ad ipſos, interponi appellatio videatur) ſed iure ad Remenſem eſt Curiam appellandum. Ergo cùm idem ſit Tribunal Epiſcopi, & Vicarij, nec ab iſto ad illum licita ſit, ac valida appellatio, in Vicarium cadet ordinarij appellatio. Conſequentia probatur, cùm Vicarius ſit Iudex, cap. licèt, de offic. Vicar. in 6. & contra eod. tit. cap. ſua nobis 5. neceſſe eſt eum eſſe ordinarium, aut delegatum, non poſtremum; Nam à delegato ad delegantem permiſſa eſt appellatio cap. ſuper quæſtionum 27. §. Porrò de offic. iudicis delegati, non autem à Vicario ad Epiſcopum, cap. Romana 3. de appell. in 6. & cap. 2. de conſuet. Item in 6. Non eſt hic ergo inter delegatos, ſed inter ordinarios Iudices habendus.

9 Ex his infertur, quoties in aliquo decreto fit mentio ordinarij, niſi ſubiecta materia aliud poſcat, intelligi non tantùm Epiſcopum, ſed etiam omnes habentes iuriſdictionem ordinariam, quia omnes illi ordinarii ſunt. In Gloſſ. in cap. Ordinarij verbo locorum de offic. Ordin. lib. 6. ubi Franc. n. 3. Dominic. cap. 2. de conſtit. lib. 6. in 3. Abb. cap. cùm olim de præſcript. n. 2. Sylu. excommunicatio 9. caſu 47. n. 92. notab. 2. verſ. Sed advertendum. Navarr. lib. 4. conſ. in 1. edit. tit. de ſponſal. conſ. 5. nu. 2. Guttier. qq. canon. lib. 1. cap. 19. n. 15. verſ. Nihilominus. Flamin. de reſign. beneſic. lib. 3. q. 11. n. 19. & ſeqq. Sanch. loc. cit. nu. 9. Vndè nomine ordinarij comprehenditur Vicarius Epiſcopi, cùm verè ordinariam iuriſdictionem habeat, ac proindè ordinarius ſit, ut probavimus. Sic Navarr. Guttier. Flamin. Grat. & Sanch. ubi ſuprà, qui benè addunt quoties in Tridentino mentio fit ordinarij, comprehendi Vicarium Epiſcopi. Idemque dicendum eſt de Vicario Capituli Sede Vacante, & aliorum habentium Iuriſdictionem Epiſcopalem, cùm verè ordinarius ſit.

10 Quare non ſunt audiendi Doctores quidam dicentes, quòd quamvis Vicarius habeat ordinariam iuriſdictionem, non tamen dici propriè ordinarium, nec venire nomine ordinarii, ſed eſſe medium inter ordinarium, & delegatum. Hi ſunt

Bolognet. *rubr. de offic. ejus n. 55. in fin.* Ant. Gomez *in explic. Bulla Cruc. c. 4. n. 21. & seq.* Morla *in empor. jur. tit. 2. q. 27.*

11 Cùm autem dicimus, Vicarium generalem Episcopi esse ordinarium, intelligendum est quoad ea tantùm, quæ ipso iure veniunt ea generali commissione Vicariatus, secus verò, quoad ea, quæ sibi ab Episcopo specialiter committuntur, eo quòd requirant speciale mandatum, de quibus inferiùs, nam quoad hæc dicitur delegatus, nisi simul cùm generali commissione Vicariatus committerentur, ut diximus suprà.

12 Hinc etiam fit, ut quamvis in Concilio Tridentino *sess. 25. c. 3. de reformat.* dicatur, solos Episcopos posse concedere literas excommunicationis pro rebus deperditis, & ablatis; Nihilominus id posse Vicarios generales, nomineque Episcoporum venire tradunt Sbroz *lib. 2. de Vicario Episcopi, quæst. 171. n. 2.* Gutier *lib. 1. Canon. capit. 11. n. 8.* & Henriquez, *l. 13. de excommunicatione c. 17.* & Emmanuel. *1. com. summa, 2. edit. cap. 79. n. 1.* contra Bañez *2. 2. q. 66. art. 6. fol. 404. col. 2.* id negantem, posse Vicarium absque speciali facultate, quod etiam negat Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum part. 1. nu. 205.* & constat ex Concilio Tridentino *dict. cap. 3.* ubi à nemine, præterquam ab Episcopo decernendas statuit. Nihilominus affirmativam partem posse scilicet has literas monitoriales ex generali commissione Vicarium decernere non obstante Concilio, ultra præcitatos docent Frechil. *de excommunicatione p. 2, art. 2. n. 5.* Sayr. *de censuris, lib. 1. cap. 9. nu. 33. vers. primum est.* Avila *eodem tractatu part. 2. cap. 5. disp. 2. dub. 3.* Graffis, *tom. 1. cons. 6. de sentent. excommunic.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 270. in 1. edit. & resol. 255. n. 4. in edit.* Garcia, *de Benefic. p. 5. cap. 8. nu. 94.* Vbi pro hac parte triplicem refert declarationem Sacræ Congregationis Cardinalium super d. cap. 3, Concilij Tridentini.

13 Et tamen nota, quòd potest Episcopus ad expediendas causas constituere duos Principales Vicarios, dummodò tamen ij sint in loco, ubi sedem habet. Ex quo fit, ut non possit creare duos Vicarios generales in principalibus locis duarum Diœcesium æquè principaliter unitarum. Vide Barbosam, *p. 3. alleg. 54. n. 126. & 129.* Gavantum, *ubi suprà, n. 15. & 16.* & fusè Merollam, *tom. 3.*

R E S O L. XCIII.

An Vicarius possit revocari ad libitum ab Episcopo?

Et ampliatur hoc in quolibet Vicario cujuscumque Superioris.

Et quid, si Episcopus jurasset non revocare Vicarium?

Et infertur posse Episcopum causam coram ejus Vicario pendentem ad se avocare, & prohibere illi, ne iudicet in ea causa.

Et quæritur, an per constitutionem secundi Vicarij censeatur primus revocatus? Et supponitur, Episcopum posse constituere duos Vicarios Generales. Ea p. 10. tr. 15. & Misc. 5. Res. 14.

§. 1. Affirmatiuè respondet Merolla, *tom. 3. disp. 7. c. 6. dub. 51. nu. 448.* Quia hæc est natura Vicariatus, ut possit ad libitum removeri ita Gloss. *in Clem. fin. de procur. & Clem. si principalis verb. Per electionem, de rescript.* ubi Card. *n. 10.* Anchar. *col. 2.* Panorm. *nu. 9.* & alij communiter. Ampliatur hoc in quolibet Vicario cujuscumque Superioris, ut docent Gemin. *c. 1. de offic. lib. 6.* Bertach. *de episc. lib. 4. p. 6. tit. de Vicar. episc. n. 9.* Sbroz alios referens *de Vicar. episc. l. 3. q. 32. n. 3.*

2 Ampliatur secundò, etiamsi Episcopus iurasset non revocare Vicarium. Sic Io. Andr. *c. sua, de offic. Vicar.* ubi Panorm. *n. 5. in fin.* Paul. de Castr. *cons. 361. n. 4. volum. 1.* Boer. *decis. 347. n. 1.* Rebuff. *in praxi, tit. forma Vicar. Archiep. n. 193.* quibus accedit Glos. *in c. fin. de procurat. in 6.* ubi ait, Procuratorem revocari posse, etiamsi Dominus iuraverit illum non revocare, Vt autem revocatio non solùm validè, sed etiam licitè fiat, requiritur causa rationabilis, ut quia Vicarius malè se gereret in administratione iustitiæ, nam aliàs Episcopus esset periurus revocando Vicarium, ac proindè peccaret moraliter, quamvis esset valida revocatio, nisi absolutionem à iuramento obtinuerit, ita Rebuff. *loc. cit.* Cucc. *ubi suprà, n. 138.* Sbroz, alios referens, *d. q. 32. n. 8. & seqq.* idem asserit gloss. *in Clem. fin. de procurat. lib. 6. de Domino revocante procuratorem, quem iuraverat non revocare.* Hinc infertur à fortiori, posse Episcopum causam coram ejus Vicario pendentem ad se avocare, ac prohibere illi, ne iudicet in ea causa. Patet, quia si Episcopus potest ex toto revocare Vicarium ad libitum, ut diximus, ita etiam ex parte prohibendo illi, ne iudicet in aliqua causa *l. qua de toto, ff. de rei vindic.* cap. *Pastoralis, §. Item cùm totam de offic. deleg.*

3 Sed licèt hæc sententia sit satis probabilis, quam præter Doctores citatos tenet Garzias *in Addit. ad tract. de benef. par 3. c. 7. n. 22.* & Valenzuela *cons. 101. n. 10. vol. 2.* Attamen affirmativam sententiam etiam probabilem esse puto, quam præter alios tuetur Sapientissimus, & eruditissimus Ioannes Solorzanus *de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. c. 8. num. 48.* & Ioannes Baptista Larrea *in decisionibus Granatensibus decis. 2. nu. 1. cùm seqq.* quos novissimè sequitur Machadus *tom. 2. lib. 4. p. 3. tract. 2. docum. 6. n. 4.* ubi sic ait: *El tercero modo con que cessa la jurisdicion del Provisor es por la revocacion que el dicho officio le haga su Obispo, en lo qual todos los Dotores convienen. Queda pues dudoso, y controversio entre ellos, si el Obispo pueda remover sin causa justa à su Provisor por sola su voluntad. El Presidente Valenzuela, y otros muchos antiguos y modernos enseñan, que si, y esto aunque al principio le huviesse prometido con iuramento no revocarle el officio. Però no obstante esto el Dotor Solorzano iuzga y defiende por mas recibida, y praticada opinion que el Obispo no puede remover à su Provisor sin causa, y essa grave por la dignidad deste officio, y estimacion de las personas que se ligen para el, Desta misma opinion es don Iuan Bautista de Larrea meritissimo Fiscal del Consejo Real, y merecedor por sus grandes partes de la Presidencia,* Ita ille, qui meritò de tali viro encomium facit, fuit enim laude dignissimus, & plusquam ego mereor nomini meo addictissimus.

4 Sed an per constitutionem secundi Vicarii censeatur primus tacitè revocatus, affirmant Ioannes Andreas *in cap. tua de offic. Vicar.* Gemin. *in c. licèt, n. 14. vers. ultimò limita eod. tit. in 6.* Alex. & Ias. *in rubric. ff. de offic. eius.* Bertach. *in tract. de episc. lib. 4. p. 6. tit. de Vicar. episc. n. 15.* Panuin. *de potest. c. 2. part. princ. q. 10. num. 10.* Milis *in repert. verb. Vicarius episcopi.* Marc. Ant. Cucc. *instit. major. tit. de Vicar. episc. num. 143.* ubi hoc declarat, ut procedat, quando Episcopus unum tantùm Vicarium habere consueverat.

5 Sed ego adhæreo contrariæ sententiæ, quam sequuntur Glossa magna *in cap. in Galliarum 13, qu. 5.* Albert. *in dict. l. si quis cùm Procuratorio §. fin. versic. Quid in legatis Sedis Apostolicæ.* Mart. Leand. *tract. de leg. §. 10.* Card. *in dict. cap. tua 45. de offic. Vicar.* Panorm. *in cap. Volentes, nu. 11. de offic. deleg.* & ibi Barbat. *col. 2. & seq. vers. Nota, hic textus.* Roman. *sing. 57. in fine.* Boer. *decis. 347. nu. 5. in fine.* Rebuff. *in praxi ubi de Vicar. Archiep. n. 204.* Gambar. *de pot. leg. lib. 9. n. 13.* Vant *de nullit. tit. de nullit. ex def. mand. n. 166.* Sbroz *lib. 3. quæst. 33. num. 2.* Ricc. *collect. 1485.* & hanc sententiam tanquam communem esse tenendam scribit latè Alphons. Carmon. seu Hoieda *in tract. de Benefic. incompat. p. 2. c. 10. n. 9.* Et ratio est, quia Episcopus potest sibi constituere duos Vicarios generales. Cùm ergo revocatio Vicarij sit res odiosa, constitutio secundi Vicarij interpretanda est in minorem, ac benigniorem partem, ut scilicet facta sit cumulativè ad primam, & non privativè.

6 Nec obstat argumentum in contrarium allatum de Procuratore, qui censetur revocatus per constitutionem secundi. Nam responderi potest cùm Panorm. & Boer. *ubi suprà*, quòd ideò ius præsumit Dominum dando secundùm Procuratorem censeri revocare primum, quoniam plores Procuratores se impediunt per concorsum, quandoque enim unus affirmat, quod alter negat iuxta *not. in cap. pen. de elect. lib. 6.* Secus in pluribus Iudicibus ordinarijs, quales sunt Vicarij generales Episcoporum. Nam cùm hi habeant potestatem insolidum, plures deputari solent in eodem officio, ut facilius possit Reipublicæ consuli, *l. unica, ff. de offic. consul.* ubi Bart.

7 At ex nostra sententia certum est, quod non procederet, si ex verbis secundæ constitutionis Vicarij colligeretur, primum Vicarium esse revocatum ex cap. *Si quem de procur. in 6.* vide Baunium, *in Theol. mor. tom. 1. tract. 9. quæst. 5. paulò ante finem.*

R E S O L. XCIV.

An Regularis illegitimus absque alia dispensatione possit eligi in Vicarium episcopi?

Et an talis Regularis illegitimus non possit per privilegia Religionis dispensari, ut sit Vicarius episcopi, quia virtute illorum solùm potest dispensari quoad Prælaturas in Religione, non ad dignitates extra?

Et an Monachus possit eligi in Vicarium episcopi?

Idem est de Vicario Capituli Sede Vacante.

Et docetur quot liber Religiosos, (exceptis Franciscanis,) esse posse Vicarios episcopi ex licentia suorum Prælatorum, & non esse obtinendam licentiam à Generali, vel Provinciali, sed sufficere licentiam Prælati immediati.

Et quid est dicendum, quando Religiosus non esset exemptus à iurisdictione episcopi, an tunc requiratur licentia Abbatis, & episcopi?

Et quid, si discordent?

Et an, si Monachus constituatur Vicarius episcopi absque licentia Superioris, teneant gesta, & acta per eum?

Et an omnes Religiosi, (exceptis Minoribus) possint esse iudices Arbitri, Iudices Assessores, Iudices Delegati episcoporum, accedente tamen licentia Prælati, & Monasterij utilitate? Ea p. 10. tr. 15. & Misc. 5. Res. 30.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Augustinus Barbosa *in Coll. de cap. 1. de filijs presbyt. numer.* & illum adducens Ioannes Solorzanus *de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. cap. 8. num. 29.* asserentes, quòd etiamsi ad Vicariatum requiratur qualitas legitimitatis, sufficit dispensatio, quæ in Monachis super hoc defectu inducitur per ingressum Religionis. Verùm ego puto, Solorzanum non assertiuè, sed recitatiuè

Sup. hoc in eq. p. tr. 1. & 180. cursim in fine, & v. sicut è contra, & pro dess. seq. in hoc § lo ge cum per totum, & alibi B.

quo primo, & secundo tamen, & ibi n. 8. 153. signanter ad lin. 3. vers. amen.

citativè hanc sententiam Barbosæ attulisse. Sit autem pace viri doctissimi, & amicissimi, illam non approbo, cùm sit contra communem. Dico itaque, quòd Religiosus eligendus Vicarius Episcopi, debet esse legitimus, non autem illegitimus, licèt enim per professionem solemnem quis habilitetur ad suscipiendos ordines sacros, non tamen aptus sit ad officium Vicaritatus propter ejus præeminentiam, & jurisdictionem, ita Campanil *in diversor. jur. Canon. rub. 11. cap. 13. nu. 118.* Maiol. *de irregul. lib. 1. cap.* 10. *num.* 3. & Sayr. *de censuris, lib. 6. cap. 1. n. 3.* quibus accedunt Fr. Emman. *de irregularibus, tom. 1. quæst. 13. num. 13.* & Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 5. cap. 5. n.* 16. post principium, ubi vult, illegitimos per Religiosis professionem non reddi habiles ad dignitates, Prælationes, aut Beneficia curata quæcumque, & de Prælaturis satis constat *ex cap. 1. de filijs presbyterorum*, ubi fiunt habiles ad ordines etiam Sacros, & additur: Prælationes autem nullatenus habeant. Quare illegitimi professi, non possunt esse Vicarij Episcopi, cum Vicariatus sit quædam dignitas. Majol. post alios *d. cap.* 10. *num.* 3. Sayr. *dict. l. 6. nu. 3. cap. 1.* & Fr. Emmanuel *dict. to. 1. regul. quæst. 13. art. 13.* ubi benè addit, nec posse per privilegia Religionis dispensari ut sit Vicarius Episcopi, quia virtute illorum solùm potest dispensari quoad Prælationes in Religione, non autem extenditur dispensatio ad dignitates extra, sequitur Azor. *dict. lib. 2. cap. 43. quæst.* 10. *vers. quæris itidem* Fusc. *de visitat. lib. 2. cap. 15. num.* 10. & Abroz. *de officio Vicarij, lib. 1. quæst.* 40. Quibus adde Fragosum, *tom. 2. lib. 8. disput. 19. § 4. n.* 11.

2 Sed hic obiter notanda sunt aliqua, & primò, an Monachus possit eligi in Vicarium Episcopi, & negativè videtur respondendum, quia Monachus habetur pro mortuo, & est à cœtu sæcularium penitus segregatus, *l. Deo nobis §. Hoc etiam congruum, C. de Episc. & Cler.* juncto cap. *placuit il secundo*, & cap. *Monachi* 16. *qu. 1.* & hanc sententiam tenet Guido *decis. manuscr.* 114. ut refert Sbroz, *de Vicar. Episc. q. 38.*

3 Communis verò sententia illorum, posse Monachum, seu Religiosum de licentia sui Superioris constitui Vicarium, ab Episcopo, quia nullo jure probari potest eum esse incapacem Vicariatus. Ita Gloss *in cap. de præsentium verb. Defensor*, & cap. *Monachi verb. Abbate* 26. *quæst. 1.* ubi Monachus potest ab Episcopo constitui Iudex Panorm. *in cap. cùm causam de elect. & cap. fin. nu. 4. de cler. ægrot.* Ioan. Andr. *in Clem. Et si principalis de rescr.* ubi Cardin. *num.* 17. Imol. *num.* 26. Guid. Pap. *decis.* 563. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. Episc. num.* 30. Fusc. *de visit. lib. 2. cap. 17. num.* 100. Vaot. *de nullit. ex defect. Iurisd. deleg. num.* 81. Milis *in repet. verb. Vicarius Episcopi*, Sbroz, *de Vicar. episc. lib. 1. quæst.* 38. *numer.* 4. Sanch. *tom. 2. sum. lib. 6. cap. 13. num.* 88. idem dicit Sbroz, *num.* 11. alijs relatis de Vicario Capituli Sede Vacante, quia est eadem ratio, ac de Vicario Episcopi. Excipit idem Sbroz, alijs relatis, *quæst.* 40. Religiosos ordinum Mendicantium, dicens hos non posse esse Vicarios Episcopi. Quod etiam tenet Carolus Aotonellus *de regimine ecclesiæ episcop. lib. 6. cap. 10. num. 1.* Riccius *in decis. Archiepis. tom. 2. decis.* 351. Franciscus Maria, *tom. 1. decis. 999. & 1285.*

4 Sed hæc opinio mihi non placet intellecta generaliter de omnibus Mendicantibus, sed tantùm de fratribus Ordinum Minorum, quibus tantùm hoc interdictum est, ut colligitur ex Clem. *exivi, de verb. signif.* Alijs verò mendicantibus non prohibetur generaliter ne possint esse Vicarij Episcopi, sed tantùm illis, qui ad Religionem non Mendicantem transierunt, ut habetur in Clem. 1. §. *Ad Prioratus de Regul.* sic tenet alijs relatis Pellizarius *in man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 6. numer.* 147. Sanchez *in Summa, tom. 2. lib. 6. cap. 13. nu. 93.* & Merolla *to. 3. d. 7. cap. 6. dub. 5. num.* 36. & Castrus Palaus, *tom. 3. tr. 16. d. 4. punct. 12. §. 1. n. 4.* qui putant, hanc sententiam limitatam non procedere in Religiosis Mendicantibus transeuntibus ad nō Mendicantes, nam ij ab officio excluduntur Argum. text. *in Clem. 1. §. ad prioratus ad Regular.* Sanch. *de dicto, cap. 13. nu. 88.*

5 Concludendum est igitur, quoslibet Religiosos (exceptis Franciscanis) esse posse Vicarios Episcopi ex licentia suorum Prælatorum, quia in eo officio sumendo utililitas Monasterij cernitur non levis, qualis est Episcopum habere proprium. Ita etiam omnes Religiosi præter Franciscanos.

6 Nota secundò contra Rodriguez *in qq. regul. tom. 3. q. 76. art. ult.* licentiam necessariam, ut Regularis possit esse Vicarius Episcopi, non esse obtinendam à Generali, vel Provinciali, sed sufficere licentiam Prælati immediati, quia est verè Prælatus. Præterea, quia ut Religiosus fungi possit officio Procuratoris, Advocati, Arbitri, quæ ipsi à jure interdicuntur, sufficit licentia immediati Prælati, ut benè probat Sanch. *tom. 2. sum. l. 6. cap. 13. num. 8, & 56.* Ergo idem dicendum est in casu nostro, Quid autem dicendum sit, quando Religiosus non esset exemptus à Iurisdictione Episcopi. Aliqui volunt in hoc casu requiri licentiam Abbatis, & Episcopi simul, & si discordent, dicunt præferendum esse Abbatem, ipsique potius obediendum. Ita Card. *in Clem. 2. num. 17. de rescr.* Sed melius dicit Sanchez *dict. cap. 13. num.* 91. sufficere licentiam vel solius immediati Prælati, vel solius Episcopi, quia uterque est legitimus ejus Superior. Item videtur apertè dicere Nav. *in tom. 2. de reg. ad finem ver. addo decimoquinto.* Si verò discordat, potiùs Episcopo obediendum esse tanquam Superiori utriusque.

7 Excipitur tamen, nisi generalis Superior, vel Provincialis sibi eam facultatem reservassent, uti in Societate Iesu 6. *p. const. cap. 3. §. 7. in declar. D.* Præposito Generali reservata est, ac proindè nullus Superior, qui ab eo potestatem non acceperit, nec dare privato Religioso facultatem iudicandi, nec sibi sumere potest.

8 Sed difficultas est, An si Monachus constituatur Vicarius Episcopi absque licentia Superioris teneant gesta, & acta per eum. Et quidem respondet Sanchez *lib. 6. sum. cap. 13. num.* 97. tenens gesta per supradictum Monachum Vicarium non valere. Ratio ejus est, quia arbitrium præstitum à Monacho absque licentia sui Superioris est ipso jure nullum: Ergo à fortiori idem dicendum est de sententia ab eo lata tanquam à Vicario. Antecedens probat *nu. 69.* ex eo, quia Monachus, seu Religiosus æquiparantur servo, at arbitrium servi nullum est *l. Prædium 7. §. In servum, ff. de arbit.* ubi gloss. *verb. Nullum*, & hæc est communis opinio Doctorum, quos refert idem Sanch. *dict. n. 69.*

9 Hanc etiam sententiam tenet Fragosus *de Republica, tom. 2. lib. 8. disp. 19. §. 4. n. 14. in fine.* Verùm ego sententiæ affirmativæ adhæreo, quia nullus reperitur textus irritans arbitrium datum à Religioso absque licentia superioris, exceptis Fratribus Minoribus, qui neque de licentia Superiorum possunt esse Iudices, vel Arbitri, ut colligitur ex Clem. *exivi de verb. signif.* Quare meritò Doctores, qui dicunt arbitrium datum à Religioso absque licentia Superioris esse nullum, loquuntur de Religiosis ordinum Minorum. Et hanc sententiam tenet Fulv. Pacian. *cons. 162. nu. 72.* ubi citat Corn. *cons. 2. num. 7. vol. 2.* Alciat. *præsumpt. 18. reg. 3. n. 5. & 9.* Roman. *cons. 235. n. 4. col. 2.* Alex. de Novo *ins. Quintavallis, n. 105. differ. 12. vers. Sed an poterit de iureiur.*

10 Nec obstat argumentum Sanchez de æquiparatione servi, & monachi, nam argumentum ab æquiparatis validum est solùm in ijs, quæ sunt in omnibus à iure æquiparata per modum regulæ. At verò Monachus, & servus non sunt in omnibus æquiparati, nam monachus non potest sibi eligere sepulturam ut habetur *in cap. fin. de sepult. lib.* 6. servus verò sic, ut docet Panorm. *in cap. de uxore sepult.* Vidè Merollam *ubi suprà, nu.* 45. Verùm stando in opinione Sanchez, intelligenda est secluso communi errore; Nam si communis error adesset, ipse Sanchez cum Pellizario, *ubi suprà, nu.* 248. putant, licèt electio sit nulla, gesta tamen talis Vicarij esse valida per *leg. Barbarium, ff. de officio Prætoris*, & omnia supra dicta intelligenda sunt etiam de vicario, Sede vacante, aut locum tenente Vicarij, ut observat Pellizarius.

11 Nota tamen, non obstantibus supradictis, Peyrinum *in privil. Minim. tom. 1. Constit. VI. Sixti IV. §.* 10. *n.* 48. docere ex decretis Clem. VIII. & Pauli V. non posse hodie Superiorem Regularium licentiam præbere subditis pro munere Vicariatus exercendi. Et Navar. *in Lucer. Reg. ver. 6. versus n. 1.* adducit declarationem Sac. Congregationis sub die 8. Maij 1615. asserentem, quòd Episcopus non debet per Regulares exercere officiū Vicariatus; sic Lezana *in sum. to. 4. vers. Vicarij Religionum, n. 10.* dicit, quòd de hac declaratione non constat authenticè, & decreta Pauli V. & Clementis VIII. videntur loqui de licentijs particularibus, non verò de licentijs, quas Superiores Regularium concedunt, & vi iuris communis, & quæ clauduntur in ipso corpore iuris, quare nunquam derogatur, nisi de illo expressa mentio efficiatur. Et ideò Auctores, qui post dicta decreta Clem. VIII. & Pauli V. scripserunt dempto Peyrino, absolutè docent, hodie posse de licentia Superioris, & cum utilitate Religionis Monachos exercere munus Vicarij Episcoporum, ut satis supra probatum est.

12 Possunt esse Iudices Arbitri, Iudices Assessores, Iudices Delegati Episcoporum, accedente tamen licentia Prælati, & Monasterij utilitate, quæ omnia satis probat Castrus Palaus, *ubi suprà, n. 6. 7. & 8.*

RESOL. XCV.

An Vicarius episcopi sine speciali mandato possit facere concursum ad beneficium?

Et an Vicario in spiritualibus tantùm constituto possit committi ab episcopo potestas conferendi beneficia?

Et quid, quando Vicarius constitutus est tantùm in temporalibus?

Ex p. 10. tract. 15. & Misc. 5. Res. 23.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Garzias *de Beneficijs, to. 2. p. 9. c. 2. §. 1. n. 117.* ubi sic ait. Dubitatur an Vicarius Episcopi ex generali commissione absque speciali mandato possit facere concursum ad Parochiales, & successivè ex approbatis digniorem eligere. In quo breviter respondetur affirmativè. Nam regulariter Vicarius ex generali commissione potest exercere, quæ sunt iurisdictionis, nisi casibus exceptis.

ceptis. Nec obstat Concilium dicto *cap. 18. versic. transactio*, ibi, ab episcopo sive eo impedito ab ejus Vicario generali, ubi videtur velle Concilium, ita demum Vicarium posse facere examen per concursum, si episcopus sit impeditus, quia respondetur per illa verba non tolli, quin coram Vicario possit fieri examen, etiam episcopo non impedito, sed posita esse ad denotandum convenire, quòd ab ipso episcopo cessante impedimento fiat examen, &c. sine causa admonitionis. Et ita etiam accipiuntur, illa verba: *Vel eo impedito, &c. in cap. 12. vers. provisi etiam, sess. 24. de refor.* Non tamen poterit Vicarius absque speciali mandato facere collationem ipsarum Parochialium magis idoneo iudicato. Garsias.

2 Sed hæc opinio mihi non placet, & fundatur in falso principio, nempè Vicarium, &c. posse ex generali commissione facere omnia ea, quæ pertinent ad iurisdictionem ordinariam episcopi, exceptis casibus in jure expressis, sicut dicemus *cap. seqq. de potestate Capituli Sede vacante*, & ita dictus Auctor æquiparat, seu adæquat potestatem Vicarij vivente episcopo cum potestate Capituli Sede vacante. Hoc autem non est verum, quia in Capitulo transeunt simpliciter omninò, quæ pertineant ad ordinariam iurisdictionem episcopi, etiamsi aliàs requirerent speciale mandatum exceptis casibus in iure expressis. At verò in Vicarium episcopi ex generali commissione multa non transeunt, quæ requirunt speciale mandatum, quamvis in iure non reperiantur expressa. Dicendum est itaque sine speciali mandato non posse facere concursum ad Beneficium Parochiale, & magis idoneum repertum eligere, & multò minus inter plures æquè idoneos gratificare, hoc est eligere, quem maluerit. Nam sic imponeret necessitatem episcopo, ut nulli possit Beneficium ipsum parochiale conferre, nisi electo ab ipso Vicario: hoc tamen non videtur credibile, quia valdè extollit auctoritatem Vicarij. Et confirmatur, quia multa non potest facere Vicarius sine speciali mandato, quæ tamen sunt minoris momenti, quàm facere hujusmodi concursum, ut colligi potest ex dicendis *dub. 43.* Ergo neque poterit facere hoc. Quare Concilium Tridentinum in verbis suprà relatis nihil aliud voluit statuere, nisi quòd concursus fiat ab episcopo, vel ipso impedito possit illum committere Vicario generali.

3 Quòd si dicas, sequeretur, illa verba; ab eius Vicario generali, esse superflua, nam etiamsi non fuissent apposita, potuisset Episcopus dictum concursum committere Vicario. Responderi potest, non esse omninò superflua, quia si non fuissent apposita, potuisset episcopus ad libitum id committere Vicario etiam absque aliqua causa, vel impedimento rationabili, modo verò id facere non potest sine rationabili causa, quamvis si absque ulla prorsus causa Vicario id committeret, factum teneret, quia Concilium non addidit verba irritancia aliter factum. Et hæc omnia docet Merolla, *to. 3. disp. 7. cap. 6. dub. 30. n. 178. cum seqq.*

4 Sed si quis, hic obiter quærat, an Vicario in spiritualibus tantùm constituto possit committi ab episcopo potestas conferendi beneficia. Et negatiuè videtur respondendum, quia Vicarius constitutus ab episcopo tantùm in spiritualibus constituto possit committi ab episcopo potestas conferendi beneficia. Et negatiuè videtur respondendum, quia Vicarius constitutus ab episcopo tantùm in spiritualibus non dicitur Vicarius generalis, ut docet Panuinus *de potest. cap. Sede vacant. 2. part. princ. q. 10. n. 6. in fine* Rebuff. *in praxi, tit. de Vicar. Episc. nu. 18.* Iacob. Mellil. *opusc. de praced. Vicar. cap. 1. nu. 5.* & Azor *tom. 2. lib. 3. c. 43. q. 7. & cap. 46. q. 1.* idem dicunt à fortiori Rebuff. & Mellil. de Vicario constituto tantùm in temporalibus. Probant hanc sententiam *ex c. penult. de suppl. negl. prælat. l. 9.* ubi Sede vacante Capitulum, vel eo negligente, Visitator ab Archiepiscopo creatus administrat duas species iurisdictionis episcopalis, videlicet temporalem, & spiritualem.

5 Sed ego affirmatiuæ sententiæ adhæreo, & videtur apertè colligi ex cap. *cùm nullus, §. episc. de tempor. ordin. lib. 6.* & Concil. Trid. *sess. 13. de refor. c. 1. 2. 3. & 4.* ubi Vicarius episcopi in Spiritualibus appellatur generalis. Et confirmari potest; nam in Brevibus Summi Pontificis ad episcopo directis. Vicarij eorum in spiritualibus appellantur generales, his verbis, venerabili fratri episcopo Aversano, sive suo dilecto filio eius Vicario in spiritualibus generali. Et hanc opinionem tenent Feder. de Sen. *cons. 302. n. 4. versic. his verbis.* Marches. *de commiss. p. 2. c. 6. de commiss. appell. n. 38.* Sanch. *lib. 3. de matrim. disp. 29. n. 11.* Garz. *de benefic. p. 5. c. 8. nu. 21. & seqq.* Quibus adde Castrum Palaum *to. 2. tr. 13. disp. 2. punct. 30. nu. 6.* & Barbosam *de potestate Episc. p. 3. alleg. 54. n. 57.*

RESOL. XCVI.

An sit nullum examen, in quo interuenerunt Examinatores Synodales designati nomine Dignitatis, v.g. Prior S. Dominici, Lector talis Monasterij, Canonicus Pœnitentiarius, &c.

Et quid, si designatio fieret hoc pacto: Eligimus in Synodalem Examinatorem Guardianum Capuccinorum, & eum, qui pro tempore erit, &c.?

Et an examinatores Synodales possint ex consuetudine aliquod stipendium intuitu sui officij accipere absque simonia tam accipientes, quàm dantes?

Et notatur, Episcopum de suo posse dare aliquid examinatoribus.
Ex part. 11. tr. 6. & Misc. 6. Res. 33.

§. 1. NEgatiuè respondet Petrus de Ledesma *in sum. 2. p. tr. 7. c. 1. concl. 7.* circà hanc difficultatem: & testatur sic usu, & consuetudine in Hispania esse receptum, & à viris doctis approbatum. Et ratio esse potest, quia illa verba generalia sunt, & sufficientia successores comprehendere: neque talis comprehensio videtur Concilij dispositioni obstare: nam esto successores in particulari approbari non possint à Synodo, cum sint incogniti, approbantur tamen in genere titulo dignitatis, & officij, sicut sub eo titulo designantur: Et sicut Pontifex in suis rescriptis commissis Vicario Diœcesano, non solùm approbat Vicarium presentem, & de illius probitate confidit, sed approbat futurum, & successorem, quia credit (moraliter loquendo) neminem in illo officio constituendum esse, qui aptus non sit ad munus sibi commissum obeundum: Ita de examinatoribus Synodalibus sub nomine dignitatis approbatis dicendum videtur. Et ita hanc sententiam tenet etiam Villalobos *in summa, tom. 2. tract. 8. diffic. 5. n. 3.* qui testatur de consuetudine Hispaniæ.

2 Alij verò contrariam sententiam magis securiorem, & veriorem existimant, quam tuetur Salgadus *de Protect. Regia, p. 3. cap. 9. n. 76.* ubi sic ait: Ex his apparet, quòd cùm ipsi Examinatores ex Concilio, & motu proprio S. Pij V. sint approbandi scientia, moribus, & vita, eorum deputatio debeat fieri nominatim, & de personis certis, non autem in genere, puta Prior seu Lectores talis Monasterij, Canonicus Doctoralis, vel Magistralis, ac Pœnitentiarius, ita ut comprehendantur etiam successores, tanquam personæ incertæ, in quibus non potest cadere approbatio à Concilio Tridentino, & motu proprio. Ita ille, qui citat Garziam, quibus adde Castrum Palaum, *to. 2. tr. 13. disp. 3. punct. 1. §. 4. n. 8.* & Thomam Hurtadum, *var. to. 2. tr. 12. c. 1. res. 5. n. 65.*

3 Verùm circà præsentem difficultatem mihi placet adhærere opinioni Patris Tancredi *de Religione tr. 2. lib. 4. disp. 17. q. 2. n. 10.* Dicit igitur, quòd si sint illi iidem, qui fuerunt tempore designationis, valeat examen; nam tunc sufficienter determinatur persona nominando dignitatem, quam de præsenti, & tempore nominationis obtinet, ut si dicant Priorem, v.g. Sancti Dominici, certum est nominari in Examinatorem Priorem, qui tunc dicto conventu existit, qui etiamsi à Prioratu finito tempore removeretur, & nondum facta mutatione Examinatorum iterùm Prior factus esset, adhuc esset legitimus Examinator Synodalis, nam esto secundùm recentiores probabilius sit, non venire successores in dignitate, tamen in hoc casu proculdubio venit, quia cessat eorum ratio, nempe posse evenire, ut successor non habeat qualitates à Concilio requisitas in Examinatoribus.

4 Quod si designatio fieret hoc pacto: Eligimus in Synodalem Examinatorem Guardianum Capuccinorum, &c. & eum qui pro tempore erit, tunc dico successorem in officio venire. Ducor, quia ex una parte non extat ullum præceptum Concilij in contrarium, ut constat, & ipsi Recentiores fatentur; nec est contra ejus intentionem, quia sunt aliquæ dignitates, ad quas semper moraliter promoventur viri habentes qualitates à Concilio requisitas in examinatoribus, nec ex eo, quòd Concilium velit, ut singulis annis examinatores designentur, exclusit posse designari successores in aliqua dignitate; immò, cùm jam videamus in multis locis synodum non celebrari per plures annos, potest colligi, posse successores in officio designari, modo Concilium Synodale suam exprimat intentionem: ex altera parte cùm addit, & qui pro tempore erit, suam explicat voluntatem apertissimè, non est dubium in illo casu successores comprehendi, & esse veros, & legitimos Examinatores Synodales. Nec Rotæ decisiones, quæ adducuntur in contrarium, loquuntur isto caso. Vndè Gavantus *in praxi Diœc. Synod. cap. 31.* ait, fortasse valere in eo casu; sed ob dictas rationes mihi est certum, ait Tancredi, *ubi suprà*, qui testatur sic usu fuisse receptum in multis Diœcesibus, & præsertim in Archiepiscopatu Montis Regalis.

5 Sed quia hic incidit sermo de Examinatoribus Synodalibus, quæritur, an possint ex consuetudine aliquod stipendium intuitu sui officij accipere. Et negatiuè respondet Garaia; *de benef. p. 9. c. 2. nu. 368.* qui *n. 374.* tres Declarationes Sacræ Congregationis adducit, in quibus statuitur, quòd neque Episcopus, neque Synodus Diœcesana possunt statuere aliquod stipendium etiam minimum Examinatoribus pro concursu Parochialium, & si secus fecerint, decretum sit irritum, & nullum. Et has declarationes adducit etiam Bellarminus & Barbosa *de cap. 18. sess. 24.* Concilij Tridentini. Vide etiam Barbosam *de potestate Episcop. p. 2. Allegat. 60. n. 51.* & alios penes ipsos.

6 At, his non obstantibus, Pater Hurtado *ubi suprà resol. 4. nu. 47. cùm seqq.* contrariam sententiam putat probabiliorem, & pro eo citat Ledesmam, & Navarrum, quibus ego addo Franci-

Franciſcum Zipæum *in iure novo Pontificio*, *lib. 5. tit. de Simonia*, *nu. 5.* ubi ſic ait: Porrò rigidiſſimè procedit Concil. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 18. §. Caveantque* adversùs Examinatores promovendorum ad Eccleſias Parochiales per concurſum. Caveantque, inquit, ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis, nec anteà, nec poſt accipiant: alioquin ſimoniæ vitium, tam ipſi, quàm alii dantes incurrant, à qua abſolvi nequeant niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterùm inhabiles reddantur, rigidiſſimè inquam ne quidquam, inquit, undè citati à Barboſa *in Collectan. Doctor. ad Concil. Trident. ad d. §. Caveant. num. 13. & ſeq.* ne minimum quidem permittunt accipi; ne quidem ex interpretatione *cap. Et ſi 10. de Simon.* occaſione, inquit, hujus examinis; non tantùm in prætium, & pactum, ſed etiam cauſa gratitudinis; ſidem etiam contra *dict. cap. Et ſi*: nec ante, inquit Concil. Trident. nec poſt etiam contra *d. cap. Et ſi*, *cap. in tantùm eod. cap. ad Apoſtol. 10. eod.* ubi poſt præſtitia officia non pretium, ſed eleemoſyna, ſeu quid aliud conſuetum accipi permittunt: adeò quidem ſcrupuloſè, ut omninò nihil cauſa laboris, & in vicem ſtipendii, etiam ex fructibus Beneficii vacantis, aut aliàs recipi permittent: niſi fortè Epiſcopus, de quo Concilium non ſtatuit ſtipendium, de ſuo tribuat: at verò ut hic rigor pronos deterreat, non eſt admodum oppugnandus: cæterùm verius puto, non tantùm quod pro labore, ſtudio, moleſtiave Examinatorum ab Epiſcopo de ſuo ſolvitur, prohibitum hic non eſſe, ſed etiam quod neque ab œconomo beneficii vacantis, ad nutum judiciumque Epiſcopi; quinimmò ſententiam Concilii eo vergere, ut de concurrentibus agat tantùm, vel per ſe, vel per alios, vel eorum nomine aliis tantùm agat; ea verbis, tam ipſi, quàm alii dantes: idque ad finem pervertendi rectum Examinatorum judicium ea connexione textus; jurent, inquit, ſe quacumque humana affectione poſtpoſita fideliter munus executuros: & conjungit, caveantque ne quidquam accipiant, &c. agit ergo de accipientibus, & dantibus ad inducendam humanam illam affectionem, ne prorſus extra juris rationem ſiſtamus, & verba magis, quàm mentem ſectemur; quià cùm ea tantùm dantur, quæ voluntatem recipientis, inquit, *dict. cap. Et ſi*, inclinare, vel monere non debeant, Eccleſia Romana interpretari non conſuevit accipientem his delinquere, vel donantem. Hucuſque Zypæus, & ad declarationem Cardinalium ſuperiùs adductam reſpondet Hurtadus, quod niſi ſit in forma Authentica inducta ab Urbano VIII. non habet vim. Ad cujus Authenticam formam inter alia, ut vim obligandi habeant, duo requiruntur. Primùm quod Auditor Cameræ Apoſtolicæ ſub cenſura mandet eas obſervari. Et ſic obſervat ſtylus Curiæ. Ita Valerus *de differ. verb. Abſolutio*, *diff. 1. num. 20.* Secundum, quod dicatur eas factas conſulto Summo Pontifice, Ita Coriolanus *de caſib. reſerv. part. 1. ſect. 1. art. 11. num. 5.* Peyrinus, *tom. 1. de Subdit. quæſt. 1. cap. 25. concluſ. 1. pag. mihi 291.* Undè & conſulto Summo Pontifice Urbano VIII. die 2. Auguſti anno 1631. omnes declarationes Cardinalium impreſſæ, vel imprimendæ prohibentur tanquam non authenticæ, niſi illæ, quæ in authentica forma ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis præfecti, ac Secretarii ejuſdem Congregationis pro tempore exiſtentis munitæ fuerint, & nobis non conſtat an declaratio illa ſit ita authentica, præcipuè cùm, ut notat Salas *de legibus diſput. 2. ſect. 9. num. 53.* Congregatio non ſemper, ſed in raro caſu, & in gravioribus, & difficilioribus dubiis Summum Pontificem conſulere ſoleat. Hæc Hurtadus: quæ quidem non omnia approbo: nam pauciſſimæ Cardinalium Declarationes vim haberent: ondè circà præſentem difficultatem non audeo à prima ſententia negativa recedere, propter reverentiam, quam debeo Purpuratorum Patrum Reſponſis.

Sup. hoc forma in re 6. tr. 1. ex latiſſima doctrina Ref. 22. ſingulariter à §. ſed circa & ſeqq. & in Ref. 24. ſingulariter à §. [illegible] doctrinam, & in aliis §§. eorum annotationum & ſi placet lege per totos, & aliqua earum primarum annot.

7 Nota verò quòd ex Garcia docet Maſſobrius *in Praxi habendi concurſum Requiſ. 16. dub. 1.* poſſe Epiſcopum de ſuo dare aliquid Examinatoribus, quia hoc nullibi reperitur prohibitum.

R E S O L. XCVII.

An ſi eo tempore, quo debet fieri proviſio per concurſum, non adſint Examinatores Synodales, de quibus loquitur Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24. c. 18. *poſſit Epiſcopus deputare alios abſque Synodi celebratione?*

Et an beneficium ſic collatum poſſit ab alio impetrari?

Et an exiſtentibus in Synodo Doctoribus, Clerici non Doctores poſſint eligi in Examinatores Synodales?

Et quid, ſi quotannis Synodus non fiat, an Examinatores deputati munus ſuum debeant exercere, donec nova Synodus habeatur?

Et an, ſi anno autem elapſo, aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expiret? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 64.

§. 1. Affirmativam ſententiam docent Homobonus *de examin. Eccleſ. par. 1. tract. 2. c. 3. qu. 30. in fine*, Riccius *in praxi*, *tom. 1. reſol. 355. per tot.* & Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 60. num. 50.* ſtantibus deciſionibus Rotæ in una Placentina Parochialis 29. Novembris 1593. in alia Archipresbyteratus 6. Junii 1582. & in una Pampilon. Parochialis 23. Januarii 1598. Et ratio eſt, quia ubi forma à lege inducta non poteſt præcisè adimpleri, tunc illa remittitur; ſed cùm Concilium Tridentinum loquatur cum præſuppoſito, quòd examinatores ſynodales exiſtant, ergo ceſſante hoc præſuppoſito, ceſſare debet ejus diſpoſitio.

2 His tamen non obſtantibus, negativam ſententiam docent noviſſimè Antonius Maſſobrius *in praxi habendi concurſum requiſ. 12. num. 6. 4. num. 4. uſque ad num. 10.* & Doctus Melchior Lotterius *de re beneficiaria*, *tom. 1. lib. 2. quæſt. 31. num. 71. & ſeqq.* ubi notat, affirmativam ſententiam, & deciſiones Rotæ procedere, quando concurreretur caſus mortis, vel abſentiæ deputationem in Synodo infrà annum à die celebrationis ejuſdem Synodi, ut fuit deciſum per Sacram Cardinalium Congregationem in una Panormitana Archipresbyteratus, 5. Julii 1620. coram Illuſtriſſimo Buratto: nam quemadmodum hoc caſu, nihil poſſit imputari Epiſcopo, qui neque ex forma Decreti Concilii Tridentini, neque ex forma antiquorum Canonum, tenetur intra annum ultra quàm ſemel cogere Synodum; ita ſi annus jam eſſet elapſus, omninò imputari ei debet, cur non adimpleverit formam Concilii Tridentini, cùm ſuccedente vacatione, illicò poſſit indicere Synodum; & in prima ejus ſeſſione deputare Examinatores Synodales, atque ita Decreti formam adhibere. Sic Lotterius; undè patet reſponſio ad argumentum Ricii, Homoboni, & aliorum *ubi ſupra*. Et ita etiam hanc ſententiam docet Garcias *de benef. tom. 2. part. 9. c. 2. num. 92.* ubi ſic aſſerit. Magis conformis Concilio videtur ſententia Sacræ Congregationis, nam elapſo anno, defectus Examinatorum contingit culpa ipſius Epiſcopi non facientis Synodum, in qua illi deputentur, ut diſponit Tridentinum, & ſic defectus iſte culpa ſua, & negligentia contingens, non excuſat eum ab obſervatione formæ, & ſic ceſſat ratio Rotæ. Ita Garſias, & adversùs Riccium hanc etiam ſententiam tenet Venerus *in exam. Epiſc. lib. 4. cap. 25. nu. 12.* aſſerens beneficium ſic collatum, poſſe ab alio impetrari, quia proviſio devolvitur ad Sedem Apoſtolicam ex expreſſo Decreto Concilii Tridentini *ubi ſuprà*, & Bulla S. Pii V. in Bullario 32. irritante proviſiones factas ſine Examinatoribus ſynodalibus; & ego hanc ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo: quando verò infra annum Synodi Examinatores mortui fuerint, tunc Epiſcopus alios eligat juxta formam Decreti Clem. VIII. quam afferunt Maſſobrius *ubi ſuprà dub. 3. n. 2.* & Garcias *n. 73.*

3 Notandum eſt tamen hic obiter, quòd declaratio Sacræ Congregationis à Coſmo Cardinali de Torres ſubſcripta, ſic aſſerit. An exiſtentibus in Synodo Doctoribus, Clerici non Doctores poſſint eligi in Examinatores Synodales? Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trident. reſpondit neceſſariò Examinatores eligi debere, qui ſunt Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, ſi extent; alioquin alios Clericos eſſe eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei.

4 Nota etiam, quod ſi quotannis Synodus non fiat, Examinatores ſemel deputati munus ſuum debent exercere, donec nova Synodus habeatur, ut refert deciſum Franciſ. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. p. 2. cap. 2. nu. 25.* ſi anno autem elapſo, aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat; & ita deciſum refert Galetti *in Margarit. caſ. conſcient. ver. Examinatores n. 1.* vide etiam Venerum *in exam. Epiſcop. lib. 4. c. 25. nu. 8. & 10.* & Barboſam *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 70. n. 48. & 49.*

R E S O L. XCVIII.

An concurſus alicuius beneficii vitietur ex eo, quòd cum examinatoribus Synodalibus adhibeantur alii Examinatores non Synodales? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 65.

§. 1. Negativè reſpondet Homobonus *de exam. Eccleſ. par. 1. tract. 2. cap. 5. quæſt. 30.* ubi ſic aſſerit. Si tres Examinatores Synodales adſint, & alii duo non ſynodales ad maiorem, & abundantiorem cautelam adhibeantur, actus proptereà vitiari non videtur, præſertim cùm is actus naturæ vel formæ non repugnet, ſed potiùs ad illius augmentum tendat, nec Concilium id ut ſuperfluum prohibeat, neque ulla taxativa dictione utatur. Et ita etiam docet Naldus *in ſumma*, *ver. examinatores*, *num. 3.* qui adducit pro hac ſententia quamdam Rotæ deciſionem.

2 Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & ita docet Maſſobrius *in praxi habendi concurſum*, *requiſ. 13. dub. 1. nu. 2.* & Garſias *de beneficiis tom. 2. part 9. cap. 2. num. 83. 324. & 341.* ubi adducunt declarationes Sacræ Congregationis, ac Rotæ deciſiones, per quas determinatum fuit collationes factas, habito concurſu cum tribus Examinatoribus Synodalibus, unà cum aliis notis ab Archiepiſcopo Toletano, abſque eo, quòd à Synodo approbati ſint, invalidas eſſe, eaſque ad

Sedem

Sedem Apostolicam devolutas esse. Ad argumentum verò contrariæ sententiæ respondet Massobrius *ubi suprà*, quem omninò vide.

RESOL. XCIX.

An quando examinandi ob timorem Examinatorum turbarentur? si verè sint idonei, licitum sit eos præmonere de punctis, de quibus erunt interrogandi?
Et an hoc locum habeat tantùm in examine Episcoporum, v. gr. coram Pontifice, & in examine Confessariorum coram Episcopo, & in examine nostrorum Scholasticorum coram Præposito, & aliis Patribus, secus autem in examine ad aliquod beneficium, quod fieret per oppositionem, & concursum? Ex p. 5. tr. 4. & Misc. 2. Res. 89.

§. 1. AD hoc dubium affirmativè respondet Laurentius de Peyrinis *in privil. Minim. tom. 3. cap. 2. in const. Sixti IV num. 25.* ubi sic ait: Sciant Examinatores peccare io omninò mortaliter, si examinandos præmoneant de punctis, de quibus in examine eos interrogabunt, fraudulenter enim exercent officium sibi commissum. Verùm si aliàs examinandi essent evidenter idonei, & ob timorem, vel aliam naturalem verecundiam, aspectu Examinatorum turbarentur, non putarem mortaliter peccare, qui de hujusmodi punctis præmonerent. Ita ille.

2 Sed hæc opinio ita absolutè prolata mihi non placet, & ideò illam libenter admitto in examine, v. gr. Episcoporum coram Pontifice; in examine Confessariorum coram Episcopo; in examine nostrorum Scholasticorum coram Præposito, & aliis Patribus, &c. Secus autem dicendum est io examine ad aliquod beneficium, quod fieret per oppositionem, & concursum, nam in tali casu examinandus præmonitus super puncta responderet melius, quàm alii, ergo præmonitio illa vergeret in damnum tertii, atque ideò esset peccaminosa. Undè rectè Rodriguez *in summa, tom. 5. cap. 54 num. 2.* sic ait. *Los Examinadores pecan mortalmente comunicando por si, ò por otros à sos amigos que han de examinar los puntos, que les han de preguntar, para que con este aviso respondan mejor, que los demas opositores, que no tienen semejante aviso.* Sic ille.

RESOL. C.

An examinatores Synodales teneantur indicare Episcopo digniorem, licèt ipse præcipiat solùm, ut ei dicant, qui, & quot sunt idonei, & digni? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. 5. Resol. 112. aliàs 111.

§. 1. HIc casus frequenter solet accidere; Episcopi ut plurimùm negativam sententiam tenent, & pro illis videtur stare declaratio Cardinalium apud Marzillam *lib. 1. tit. 2. cap.* 29. ita asserentem: Congregatio Concilii censuit non pertinere ad examinatores, sed ad solum Episcopum judicare, quis ex concurrentibus ad Parochialem vacantem sit magis idoneus. Et in Concil. Trident. *sess. 24. cap.* 18. tantùm habetur, ut examinatores, peracto examine, renuncient Episcopo quoscunque ab iis idonei judicati fuerint.

2 Sed his non obstantibus, Doctores clamant, & docent contrarium, ut Azorius *part. 2. lib.... cap. 15. quæst. 15.* & Medina *in summ. cap. 14. §. 32. reg. 4.* ubi sic asserit. *Ha se de advertir, que el Obispo, ò Provisor à cuyo cargo esta el proveer los beneficios, llama algunas personas, para que examinen los tales, estan obligados à firmar qual es el digno, y que es el mas digno, porque haziendo lo contrario, pecan mortalmente. Porque en dezir el Obispo, que le digan qual es el mas digno, sine que digan si son dignos, es en buen romance dezir que lo quiera el proveer à quien el quisiere, y no como manda la ley, y en este han de tener animo y pecho para responder al Obispo, y à los semejantes los examinadores, porque es gran lastima lo que passa oy dia, mas se ha de mirar lo que manda Dios, que lo que ama el Obispo.* Ita Medina, quem posteà sequuntur Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 8. diffic. 5. nu. 7.* & Petrus de Ledesma *in summa, tom. 2. tr. 7. c. 22. concl. 5. diffic. 13. fol. mihi* 166. vide etiam Zerolam *in praxi Episc. p. 1. ver. parochus, §. 2.* & Lopez *in instruct. p. 1. c. 27.*

3 Non reticeam tamen primam sententiam negativam probabilem esse secundùm mentem Ledesmæ *ubi suprà*, & illam novissimè docent Venerus *in exam. Episcop. lib. 4. cap. 25. nu. 25.* Lotterius *de re beneficiaria tom. 1. lib. 2. quæst. 35. nu. 98.* & Massobrius *in praxi de convers. requis. 4. dub. 3. num. 2.* ubi asserit examinatores ex officio, & in exequutionem Concilii, non teneri indicare digniorem; secus autem quando Episcopus id postularet extra casum Concilii, ut instrueret suam conscientiam, ut sciat, utiliorem facere Ecclesiæ electionem, & magis digno illam conferre. Ita Massobrius, Garsia *de beneficiis tom. 3 part. 9. cap. 2. num.* 208. *& seq.* cum Viviano *in praxi juris patr. part. 2. lib. 10. c. 8. nu. 43.*

RESOL. CI.

An in Canonicatibus, Personatibus, Dignitatibus, & cæteris Præbendis, & dimidiis Præbendis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & in Præstimoniis, & aliis simplicibus beneficiis Curam animarum non habentibus, licitum sit eligere dignum, prætermisso digniori?
Et quid, si ad Episcopatum, Cardinalatum, Decanatum eligatur minus dignus? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. R. 38.

§. 1. PRima opinio absolutè negat. Sic Vasquez *opusc. de benef. c. 2. §. 2. dub. 8. num. 78.* ubi ait: Mihi videtur in omnibus beneficiis, esse mortale, digniorem prætermittere, quoniam universaliter docet S. Thom. 2. 2. *quæst.* 63. quòd acceptio personarum committitur io beneficiis: ergo etiam in beneficiis non habentibus curam animarum. Ita etiam multi alii, inter quos est Banes 2. 2. *q. 63. art. 2. dub. 5.*

2 Secunda opinio est Ferdinandi Rebellii *de oblig. just. part. 1. lib. 3. qu. 4. num.* 52. ubi distinguit inter electionem ad beneficia simplicia majora, & ad beneficia simplicia minora, ait enim: Peccatum lethale esse videtur, eligere minus dignum ad Cardinalatus, Canonicatus, Decanatus, & alia beneficia simplicia magni momenti, quando notabilis, & evidens est inter promotum, & digniorem prætermissum excessus. Si verò parvus sit, veniale videtur, vel si beneficiom simplex non tanti momenti sit. Probatur, quia violatio justitiæ distributivæ, per acceptionem personarum ex genere suo mortale est. Quare nisi ex parvitate materiæ per respectum ad excessum eligendorum, vel beneficiorum excusetur, lethale erit: sic etiam tenet hanc sententiam ex recentioribus Joan. Malder. *in 2. 2. tr. 9. cap.... dub. 7.* & Lessius *ubi suprà, n.* 64.

3 Tertia opinio est Regin. *tom. 2. lib. 30. tract. 3. cap. 55. n. 579. in fine.* Lessii *lib. 2. cap. 34. dub. 54. num.* 66. qui asserunt in Canonicatibus, & cæteris beneficiis simplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum semel, vel bis prætermittere digniorem, modò conferatur ei, qui verè dignus sit: videtur tamen esse mortiferum, si quis id passim faciat, aut si raro curet, ut digniores præferantur. Et ratio est, quia quod semel, vel iterùm dignior prætermittatur in hujusmodi beneficiis, non censetur notabile incommodum, aut notabilis injuria Ecclesiarum; paucorum enim mediocritas aliorum virtute facilè compensatur.

4 Quarta opinio, quam ego libenter amplector, est Nav. *de restitut. lib. 2. cap. 2. num.* 572. Ledesm. *in summ. part. 2. tract. 7. cap. 2. conclus. 7. difficult. 15. fol. mihi* 170. Guttierez *Can. qq. lib. 2. cap. 11. num.* 52. & Garsiæ *de benefic. tom. 2. part. 7. cap. 56. num.* 16. ubi absolutè, & simpliciter asserit, omnia beneficia, quæ curam animarum non habent, satis est, ut conferantur dignis, etiam prætermissis dignioribus. At si hæc opinio non esset vera, ait, *ubi suprà*, Guttierez, omnes Prælati essent in statu damnationis: nam passim in beneficiis simplicibus eligunt dignos, dignioribus prætermissis. Et ratio est, quia dum Concilium Tridentinum in diversis capitibus sola Episcopalia beneficia, & curata dignioribus esse conferenda decrevit, videtur concessisse cætera beneficia ad arbitrium Prælati distribui posse: præsertim, quia dum de Canonicatibus loquitur *sess. 14. de Reformat. capit.* 12. hortatur, ut in provinciis, ubi id commodè fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus Ecclesiis, & Collegiatis insignibus conferatur tantùm Magistris, & Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, seu jure Canonico: ergo necessariò conferri non debent graduatis, & sic dignioribus, sed arbitrio superioris legitimi videtur relictum. At verò jura antiqua non ita plana sunt io beneficiis simplicibus, sicuti in curatis: quæ si essent, adhuc oppositum videtur introductum, & ipsemet Summ. Pontifex prædicta beneficia simplicia dignis confert, absque concursu; beneficia verò curata per prævium examen, & concursum coram ordinariis faciendum, ut quotidie videmus. Ex hoc igitur videtur abrogata constitutio juris antiqui, & talia beneficia simplicia non videntur ex natura rei esse bona communia, & decertantibus debita, & ita nullam committi injustitiam per acceptionem personarum, si dignioribus non conferantur, sed tota res commissa videtur Papæ, & aliis Prælatis, ut ipsi arbitrio provideant bonos ministros, qui etsi non sint meliores, non tamen otiosi, & cum scandalo vivant.

RESOL. CII.

An beneficia Ecclesiastica possint ex natura rei dari dignis, omissis dignioribus?
Et docetur, quòd doctrina hujus Resolutionis procedit etiam quoad Dominos Proreges, & quoad suprema Consilia Regum, quando proponunt Regi, nella nomina; *ut vulgò dicitur, aliquem ad Episcopatum, &c. nam in tali casu tenentur proponere digniores,* Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Res. 34.

§. 1. No-

§.1. NOvissimè affirmativam sententiam tenet Joannes Pontius *in cursu Theologiæ dis. 59. quæst. 1. conclus. 4. num. 40.* ubi sic ait: Ex natura rei officia Ecclesiastica possunt absque peccato dari dignis, omissis dignioribus, quoties ex hoc non timetur rationabiliter secuturum damnum Ecclesiæ, aut animarum. Hanc tenent plures Auctores, quos citat, & sequitur Diana contra multos alios, quorum tamen aliqui dicunt officia non habentia curam animarum, nec sunt majora, posse dari digno, omisso digniori: alii alias limitationes apponunt; sed fortassis pauci ex illis negarent conclusionem ut à me proposita est, quia videntur supponere communiter, quod ex omissione dignioris sequeretur aliquod præjudicium; ergo non sequeretur, posset omitti dignior, quantum ad fundamentum ipsorum.

2 Probatur conclusio ex fundamento proposito pro secunda conclusione, quia omninò sufficit, ut ii quibus committitur distributio horum officiorum in bonum Ecclesiæ, & animarum, provideant ne incurrant detrimentum, cui obligationi sufficienter satisfaciunt, eligendo dignos.

3 Confirmatur: quia non potest ostendi, ex quo capite obligarentur ad eligendum digniores sub pœna peccati, præsertim mortalis, de qua obligatione loquor.

4 Confirmatur secundò: quia aliàs maxima pars electionum, quæ fiunt Episcoporum, & Curatorum, esset peccaminosa mortaliter, quod non est dicendum absque urgentissimo fundamento: nam sanè vix potest ullus eligens, aut præsentans, sive sit Papa, siva Rex, sive Capitulum, sive Episcopus in conscientia sua affirmare, quod ipse putet eum, quem eligit, aut præsentat, esse digniorem, aut tam dignum, quàm omnes alii, qui eligi possent: esset autem necessarium, ut hoc judicarent, ne peccarent; si esset illa obligatio eligendi digniorem.

5 Obiicies: Trident. *sess. 24. cap. 1. de reform.* Omnes verò, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcunque jus, quacunque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsenti temporum ratione innovando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius facere posse, quam si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverit, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint: ergo electores tenentur sub mortali peccato digniores eligere.

6 Respondeo distinguendo consequens: quando si non eligerentur, sequeretur periculum aliorum peccatorum, concedo, quando non, nego. Itaque Concilium loquitur in casu talis periculi, ut manifestè patet ex ipsismet suis verbis, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi digniores, &c. quibus significat, rationem, ob quam mortaliter peccarent, non eligendo digniores, esse, quod communicarent peccatis aliorum: ergo supponit aliqua peccata committenda ratione electionis minus digni ob quæ vitanda magis dignus eligi deberet: ergo non loquitur Concilium in casu conclusionis, qui est, quando talia peccata non sequerentur.

7 Posset etiam consequenter Concilium intelligi de dignioribus comparativè ad indignos; nam respectu horum digni sunt digniores, quamvis non sint digniores, si comparentur ad alios magis dignos.

8 Obiicies secundò: tam difficile est præsertim hoc tempore, animas gubernare, & præstare, quod spectat ad officium Episcopi, ut merito quis debeat existimare, neminem, nisi digniorem, absolutè esse dignum: ergo tenetur eligere digniorem.

9 Respondeo, negando antecedens, quod si esset verum, non faceret ad rem, quia conclusio agit de casu, in quo præter digniorem reperitur alius, quem prudenter judicat esse dignum. Et hæc omnia docet Pontius *loco citato*.

10 Sed non benè me citat; nam ego loqutus sum, quando parum differt dignior à digno, at Pontius magis absolutè loquitur, & concedit cum opinione Glossæ, quæ *in cap. licet ergo 8. q. 1.* ait: Digniorem dimittere, & solùm dignum assumere non æstimet mortale peccatum: quia nemo tenetur ad melius, sed ad bonum, & vitandum malum. Et melius operari, consilium sit non præceptum. At qui beneficium, aut Episcopatum digno conferat, operatur bonum, quamvis melius faceret si dignioribus conferret. Saltem ergo digno conferre; etsi dimittatur dignior, mortale non erit. Et idem tenet eadem glossa *in cap. constitutis, de appellationibus, & cap. 3. jurepatronatus*, refertque Adrianus ibi ibidem tenuisse Joannem Andream super dictum cap. licet ergo, & id quidem tribuunt Cajetano, Juntanculo, 12. & 94.

11 Verùm his non obstantibus ego olim docui, & nunc iterùm doceo, peccare mortaliter in beneficiis habentibus curam animarum, si quis eligeret dignum prætermisso digniori, quod latè probant communiter Doctores.

12 Dico igitur duos respectus intervenire in electione ad beneficium; alterum in ordine ad Ecclesiam, cui debetur dignus minister, ratione stipendii, quod illi applicatur; Qui respectus pertinet ad commutativam justitiam, cui satisfit conferendo beneficium digno, quamvis non servetur debita fidelitas excludendo magis dignum. Alter autem respectus est ad merita illius, cui beneficium confertur, qui pertinet ad distributivam justitiam, cui non satisfit eligendo minus dignum. Et propterea ex duplici parte peccatum committitur, & ex defectu debitæ fidelitatis, & ex defectu proportionis, quam requirit justitia distributiva.

13 Et ex his patet responsio ad præcipuam rationem adductam à Joanne Pontio in favorem suæ sententiæ *ubi supra*; nam respondeo, illam procedere in ordine ad servitium Ecclesiæ; sed non procedere, & esse omninò negandam in ordine ad personam, cui beneficium conferendum est; & qui propter majora merita est dignor, & ideò secundùm justitiam distributivam præferendus est digno.

14 Et ita hanc sententiam præter Doctores à me alibi adductos latè, & doctè cùm suis ampliationibus, & limitationibus novissima pertractat, me etiam citato Pater Thomas Hurtado omninò videndus *tom. 1. tract. 11. cap. 1. §. 7. num.* 1412. *cum seq.* Magister Marcus Serra *in 2. 2. D. Thom. qu. 63. art. 2. dub. 1.* egregiè Pater Gerunda *de Episcop. tom. 2. l. 6. disp. 7. cap. 1. cum seq.* Zapata *de justitia distributiva p. 2. c. 6. per totum*, & alii penes ipsos.

15 Nota superius dicta procedere etiam quoad suprema consilia Regum, & quoad dominos Proreges, quando proponunt Regi (*nella nomina*, ut vulgò dicitur) aliquem ad Episcopatum, &c. nam in tali casu tenentur proponere digniores, & ita ego olim docui cum Puente, Hurtado de Mendoza, & tunc invenio hoc etiam docere Thomam Hurtadum, *loco citato* §. 8. *num.* 1529. & Magistrum Zapata *supra*, ubi sic ait. Idem dicendum censeo de iis, quibus à Rege est injunctum, ut ei magis digni pro huiusmodi Episcopatibus, & beneficiis proponantur, peccare item mortaliter, si minus dignos scientia, aut prudentia, aut morum compositione, attenta locorum & subditorum necessitate (ut suprà attigimus) dignioribus præferant, promovendos. Non solùm si digniores prætermittantur, sed etiamsi in graduum, & locorum antelatione in consultationibus postponantur. Ita ille, & iterùm ego. Verùm post hæc scripta invenio Tamburinum multa congerere ad probandum non esse peccatum mortale eligere dignum omisso digniori; Ita ille *in Decal. p. 2. l. 8. tr. 3. cap. 4. §. 4.* Sed hæc opinio est prorsus refellenda, & ipsemet *num.* 11. optimè fatetur non esse in praxi consulendam.

R E S O L. CIII.

An aliquando sit licitum eligere indignum ad beneficia?
Sed maior difficultas est: An sit licitum aliquando eligere in Parochum, vel Episcopum hominem improbum, & pravis moribus notoriè indignum, & diffamatum concubinarium, si aliàs non reperiatur alius idoneus ad ministranda Sacramenta? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Res. 38.

§.1. COntra Cardinalem de Lugo negativam sententiam sustinet Thomas Hurtadus *var. tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 5. num.* 1472. Quia licèt licitum sit consulere minùs peccatum, ut evitetur majus, ut est communis, & certa sententia; tamen nunquam licet efficere minùs peccatum ut evitetur majus, quia non sunt facienda mala ut eveniant bona, & multò minùs, ut non eveniat maius malum; atqui electio indigni cogniti ut talis, de quo non concipitur species, quod futurus sit dignus, & idoneus; sed quod semper manebit in sua indignitate, est intrinsecè mala, & jure naturæ prohibita. Ergo nunquam licèt etiam ad evitandam electionem indignissimi. Neque in hoc gero negotium Ecclesiæ, immò illam everto, licet non ita malè. Quare licèt ego electoribus possim consulere ut eligant indignum, potius quàm indignissimum; tamen nullus elector potest eligere indignum, nec examinator illum approbare. Sicut possum consulere, ut quis abscindat membrum, potiùs, quàm occidat, tamen non possum concurrere ad abscissionem, non enim Pontifex est dominus, sed dispensator beneficiorum habentium animarum curam. Quare indigno cognito, ut tali, nequit conferre, & sic elector inferior nequit licitè concurrere ad electionem indigni, ut evitet electionem indignissimi, sicut potest quis concurrere ad furandum 500. ut evitet furtum maius, quia dominus pecuniæ rationabiliter consentit, quia est illius dominus, & potest, si vult, cui placuerit donare. Cùm ergo Pontifici, in quo residet tota plenitudo, & dominium Ecclesiæ non sit spes, quod per se, vel per alium rectè administrabit, & in utilitatem Ecclesiæ, nullus inferior poterit eligere, & nullus examinator ipsum approbare: sed relinquendum est Divinæ providentiæ, ut moveat cæteros, ut approbent, vel eligant dignum.

2 Sed

2 Sed in defensionem Eminentissimi Domini mei Cardinalis de Lugo assero, ejus sententiam esse satis probabilem: Ponamus itaque esse tres oppositores, quorum solus unus sit dignus, qui tamen reiicitur iustè, vel iniustè ab aliis electoribus, vel reprobatur ab examinatoribus; secundus est indignus, sed tertius indignissimus, & qui suis sceleribus, conditione terribili, pauca inclinationibus turbabit Ecclesiam, & fortasse hæresim introducet in provinciam, in quo casu utiliter gero negotium Ecclesiæ, si eligam indignum, ut avertam electionem indignissimi; quamvis enim indignus eligi nequeat, hoc tamen est verum, quando sunt digni, qui hic & nunc eligi possunt qualiter non est in præsenti, quia alii coelectores illum nolunt: atque ita respectu mei perindè est, ac si non esset talis dignus, & ita possum eligere minus indignum.

3 Et ita hanc sententiam præter Lessium, quem sequutus est Lugo, docet novissimè Pater Gerunda *de Episc. tom. 2. lib. 6, c. 2. num. 22. cum seqq.* asserit etiam nonnulla esse mala intrinsecè ac per se, ut nullo pacto neque ea aliqua circumstantia boni rationem sortiri possint, sic mendacium; alia verò quæ mutatione circumstantiæ vel bona, vel saltem non mala evadunt, sic ensem depositum Domino negare ex se malum est: at si Dominus furiosus factus fuerit, rationi profectò consentaneum est, ut ensem ei minimè restituam: Eligere autem indignum, malum quidem est non primi generis, sed secundi, cùm aptitudo, vel ineptitudo dispositio sit respectiva in ordine ad commune bonum Reipublicæ gubernandæ. Quamobrem cùm hic & nunc respectu huius Ecclesiasticæ Reipublicæ hic ineptus secundùm quid malæ conditionis sit, defectu melioris licebit eius electio; quam solutionem mihi videor deduxisse ex D. Thoma 2. 2. *qu. 120. artic. 3. ad 4.* qui cum sibi opposuisset minùs malum esse eligendum, ut vitetur majus, & consequenter posse quempiam mentiri, ut alterum præservet ab homicidio. Respondet, mendacium esse malum, non solum ex damno quod infert, sed ea suamet inordinatione, ob quam uti diximus, cohonestari nequit.

4 Cæteras rationes videbis penès Gerund. *loco citato*, & ideò ex his apparet, posse aliquem electorem Imperii eligere indignum, si sciat eligendum indignissimum pro Imperatore, quem sibi constaret infectum esse hæresi.

5 Sed major difficultas est in sequenti dubio. An sit licitum aliquando eligere in Parochum, vel Episcopum hominem improbum, & pravis moribus notoriè indignum, & diffamatum concubinarium, si aliàs non reperiatur alius idoneus ad administranda Sacramenta; affirmativè respondet Peyrinus *tom. 1. de subdito qu. 1. cap. 31. §. 2. conclus. 3.* Probat: quia in hoc casu non esset eligere indignum, sed providere bono communi, ad quod electores tenentur, cui nec aliter, nec alio modo consulere possunt. Etenim quamvis electus administraturus sit Sacramenta indignè, tamen electores ad hoc non concurrunt, sed solùm permittunt, sicut permittuntur meretrices ad evitandum majus malum, & sicut qui petit mutuum ab usurario, qui non dabit, nisi cum usuris, & qui petit Sacramenta à Parocho, quem scit administraturum in mortali. Et ratio à priori est, quia electus potest in gratia, si convertatur ad dominum, ministrare: Quod si non convertatur, & in peccato ministret, culpa sua est, non electorum, qui solùm attendunt in illa necessitate providere bono animarum, quæ indigent administratione Sacramentorum ad salutem.

6 Verùm ad hæc argumenta respondet Thomas Hurtadus *ubi suprà §. 1. num. 1356. cum seq.* & negativam sententiam firmat, quod etiam docet Malderus *in 2. 2. tractat. 9. capit. 2. dub. 6.*

R E S O L. CIV.

Diximus suprà in beneficiis simplicibus non teneri Electores eligere digniores, sed tantum dignos; quæritur modò, an hæc sententia procedat etiam in beneficiis Curatis, ut sunt Episcopatus, &c. quæ conferunt Pontifices, & Reges?

Et an doctrina supradicta difficultatis non procedat, quando beneficia per concursum competentium, & oppositorum conferuntur? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 40.

Supra in Ref. quæ hic est 101 & in aliis ejus annotationum.

Sup. hac supra § Ref. 102 signanter in §. Verum hic, & in Ref. seq.

§. 1. NEgant omnes, & est communis sententia. Fernand. *in suo exam. Theol. p. 4. cap. 4. §. 1. num. 2.* Castellinus *in tr. de elect. canon. c. 9. per totum.* Molfesius *in sum. tom. 1. tr. 6. cit. de beneficiis, nu. 6. & 61.* Torrianus *in 2. 2. tom. 2. disput. 22. dub. 1. n. 2.* & alii, quos citat, & sequitur Barbosa *in collect. ta 1. lib. 1. tit. 6. c. 19. num. 4.* Valent. *tom. 3. disp. 5. qu. 7. punct. 2.* Vega *in sum. tom. 1. cap. 109. cas. 1.* Malder. *in 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 7.* Vasq. *opusc. de benefic. cap. 2. §. 3. dub. 1. & 8.* Azor. *part. 2. lib. 6. c. 15. q. 1. 8. & 9.* & D. Thom. *2. 2. q. 63. art. 2. ad 3.* cum Cajet. Aragonio, Salonio, & Banez *ibid.* Verba Divi Thomæ hæc sunt. Ut electio non possit innovari in foro judiciali, sufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia sic omnis electio posset habere calumniam: sed ad conscientiam eligentis necesse est eligere meliorem. Rationes vide apud DD. citatos. Addam tantùm verba Innocentii III. *in cap. unico, tit. ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur*, ubi ait: Non ex affectu carnali, sed discreto judicio debuisti Ecclesiasticum officium in personam magis idoneam dispensare: & meritò quidem. Nam dimittendo digniorem sine causa debita, violatur justitia distributiva, ea qua beneficia sunt bona communia, & præmia meritorum, & committitur peccatum acceptionis personarum, quod est mortale genere suo.

2 Sed licèt hæc omnia absolutè sint vera, quidquid in contrarium asserat glossa *in cap. licet ergo 8. quæst. 1. & in cap. Monasterium 16. quæst. 7. & in cap. 2. de officio custodis, & c. 3. de jure patron.* cum Roccho *de jure patron. ver. honorificum qu. 15. ad finem*, & Pedrazza *in summ. pract. 7. §. 36.* qui asserit absolutè solùm esse peccatum veniale, eligere dignum prætermisso digniore, quamvis peccetur contra justitiam distributivam. Undè non est audiendus Filliuc. *tom. 3. tract. 41. cap. 4. num. 181.* ubi asserit: hanc sententiam esse probabilem, & Alexander de Alea. *part. 2. quæst. 136. §. 2.* qui putat, solùm in Episcopatibus esse peccatum prætermittere digniorem, non autem in cæteris beneficiis, etiam curam animarum habentibus.

3 Tamen difficultas consistit, an opinio communis, quæ prorsus est amplectenda, procedat etiam quoad illos, qui jus habent conferendi beneficia per provisionem liberam, ut sunt Reges, & Sum. Pontif. ita ut illi teneantur eligere digniores. Pater Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 14. nu. 64.* affirmativè respondet, ubi ait. Qui liberè conferunt beneficia, graviter peccant, si digniores prætermittant, sive sit Papa, sive Princeps sæcularis; non enim sunt domini beneficiorum, sed œconomi. Si hæc opinio esset vera, magnum pondus haberent Pontifices, & Reges. Sed mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam ex neotericis sustinet Reginald. *tom. 2. lib. 30. tractat. 3. c. 14. nu. 197.* ubi sic asserit. Qui jus habent conferendi beneficia per provisionem liberam, ut Papa, ac nonnunquam Princeps ex privilegio, vel consensu tacito Ecclesiæ, non tenentur eligere digniores, nisi in promptu sint; sed sufficit eligere dignos; alioquin enim semper tenerentur digniorem quærere, quod à Papa, vel à Regibus exigere, durum est. Hæc Reginaldus, cujus doctrina non procedit, quando beneficia per concursum competentium, & oppositorum conferuntur, sed quando, ut diximus, conferuntur per provisionem liberam.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc infra in Ref. seq. §. Difficultas est, & in aliis ejus not.

R E S O L. CV.

An summus Pontifex, vel Reges teneantur ad beneficia eligere digniores? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 83.

§. 1. AFfirmativam sententiam, & meritò, communiter docent Doctores; sed ego notavi *in part. 2. tractat. Miscellan. resolut. 40.* Reginaldum *tom. 2. lib. 30. tractat. 3. cap. 14. num. 197.* ex errore Typographi, in meo Codice *num. 179.* docere hanc sententiam limitandam esse in Summo Pontifice, & Regibus habentibus liberam provisionem, sed hanc limitationem, me citato, non admittit Eminentiss. Lugo *de Iustit. tom. 2. disp. 35. sect. 2. num. 10. & seq.* illam tamen tanquam probabilem, me etiam citato, admittit Ægidius Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 11. dub. 8. nu. 4.* ubi sic ait. Adverte etiam esse valdè probabile, & tutum in praxi, eos, qui habent jus conferendi beneficia curata, immò & Episcopatus, per provisionem liberam, ut sunt Papa, & Rex, aut Princeps, ex privilegio non teneri eligere digniores, nisi in promptu sint, sed sufficit eligere dignos, alioquin semper teneretur quærere digniores, quod à Papa, vel Rege exigere durum est. Ita Trullench, & hanc opinionem novissimè etiam me citato Joannes Machado *de perf. Confess. tom. 2. lib. 6. part. 1. tract. 1. document. 18. num. 4.* ubi ita asserit: *Si el Rey, que presenta los Obispos, este obligado à presentar al mas digno que hallare à mano, ò cumpla con elegir persona digna, es controverso entre los dotores: La mas comun, y recebida opinion es que cumple el Rey con presentar persona digna, y que no està obligado à buscar el mas digno porque fuera cosa dura si el Papa, y Rey que tiene libre eleccion en los Obispado se hallassen obligados à buscar siempre el mas digno.* Ita ille; sed ut verum fatear, non videtur discedendum à sententia Cardinalis Lugo, quia ferè semper digniores in promptu haberi; & cognosci possunt.

Quæ hic est 2. antecedens per totum, & signanter §. ult. pro hoc loco Reginaldi, sed loco eum à principio & aliam Ref. positam in annot. secunda dictæ Ref. quod limitatur.

R E S O L. CVI.

An Proreges debeant ad Episcopatum nominare Digniores, dignis postpositis, in Nomina, *ut vulgò dicitur, quam mittunt ad Regem?* Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 7.

§. 1. CAsus est quotidianus. Ego de illo olim interrogatus fui à Duce Alcalensi, tunc Siciliæ Prorege, & affirmativè respondi. Posteà inveni hanc sententiam docuisse Hurtadum de Mendoza, ut *alibi* adnotavi. Nunc invenio eam docere doctissimum P. Joann. Capatam *in discept. de just. distri-*

diſtribut.p.2.c.6.nu.26. ubi loquens cum D. Petro Fernandes de Caſtro, Comiti de Lemos, ſic aſſerit: (Quare) Chriſtianiſſime Princeps) attentiſſima debent conſideratione penſare ii, quibus injunctum eſt à ſupremo Rege, ut facta, inter alios, ſimplici, & honeſta diſtinctione, diſcernant, qui fuerint ad illius Regni, novique Indiarum Orbis Beneficia, & Epiſcopatus digniores; & ipſi, ut ſummo Patrono, eos eligendos proponant; in quorum conſcientia ſuam Rex deponit confidenter, eiſque illorum Regnorum credit utilitatem. Attentè, inquam, & timide conſultationes exquirant, & non ſemel, aut iterùm, promovendorum conditiones examinent, ut ſecundùm cujuſque gradus dignitatem, aut materiam, unum alteri præferant eligendum. Siquidem illum Rex, ut digniorem aliis, putat ſibi conſultari, quem in loco primo inſpicit collocatum: & eum, qui in ſecundo, debere ei anteponi, qui in tertio, & ſic deinceps. Et quamvis ſupremus Rex, altiſſima ſua determinatione, & rerum omnium conſultiſſima cognitione, alium ex ſuo Marte poſſit deſignare Paſtorem, iis omnibus ſibi conſultis, poſthabitis, id tamen raró, aut nunquam feciſſe cognoſcimus. Ut tantò majorem ſuis conſulibus ſollicitudinem ingerat, quò majorem eis in hujuſmodi rebus fidem adhibet: ita ut non alium præter hos à ſuis conſulibus conſultatos, æſtimet digniorem. At quibus eſt ſub periculo ſalutis æternæ, talis cura à Deo, à Rege, à Regno commiſſa; nonne contra fidelitatem iis omnibus debitam facient, ſi neque Deo inſerviant, neque Regi obtemperent, neque Regno de ſibi neceſſariis, & melioribus provideant? Et alio ducti alios minùs dignos, vel quia potentiores, vel quia diligentiores, vel quia à Potentatibus, in ipſorum gratiam, & ob alicujus ſervitii gratitudinem (quod nefas eſt in Eccleſia Dei) adjutos; dignioribus, doctioribus, rebus ipſis magis expertibus, & terræ ipſi, & ejus Incolis accommodatioribus, ætate, ac prudentia magis idoneis, qui & Deo, & Regi, & Regno, poſſint dignum præbere famulatum, præferant, eligant, & diſcernant; & præferendos, eligendos, & diſcernendos offerant Superiori Patrono, Abſit ab eis. Quod à te, tuiſque conſulibus Chriſtianiſſimis, & ſapientiſſimis abeſſe, jamdiù in toto hoc Univerſo, in illius novi Orbis proventum, & utilitatem maniſeſtiſſimè deprehenditur.) Huculq; Capata, quę individualiter firmant caſum noſtrum pro Conſiliis ſupremis, & Proregibus, quæ quidem, ut boni Principes ſolent obſervare, ita aliqui cum damno Eccleſiarum in hoc ſcopulo aliquando naufragantur.

R E S O L. CVII.

Quanam ſint cauſæ excuſantes à peccato eligentes minus dignum, relicto digniori.

Et an habentes concurſus beneficiorum, & Cathedrarum eligendo dignum, prætermiſſo digniori, teneantur ad reſtitutionem?

Et notatur in dicto caſu minus dignum etiamſi ſibi, & Electoribus notum ſit digniorem in electione eſſe prætermiſſum, poſſe hoc non obſtante, ſine peccato beneficium, & Cathedram acceptare.

Et an minus dignus poſſit ſe offerre ad obtinendum beneficium, &c. Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.Reſ.111.alias 110.

§. 1. PRimò, quando exceſſus non eſt notabilis, & manifeſtus. Secundò, quando magis dignus eſt de alia domo, vel Eccleſia? igitur licitè præfertur indigena dignus extraneo digniori; quod perpetuò tene menti.

2 Tertiò, cùm major pars vult eligere minus dignum, tunc minor pars poteſt non eligere digniorem, ſed dare ſuffragium minus digno, quod eſt valdè notandum; & hoc procedit etiamſi electores juraſſent eligere digniorem; & ſic eligendus eſt minus dignus, quando eſt magis acceptus Conventui. Quartò, quando ex tribus concurrentibus, ſcilicet digno, magis digno, & indigno eligitur indignus, ſi pro digno ſuffragium non do. Quintò, cùm dignior præeſſet alteri Eccleſiæ, & eſſet poſtulandus. Sextò, quando magis dignus eſt implicatus negotiis externis, vel non ita reſidentiam facit, ſicut minus dignus. Septimò, ſi minus dignus ſit jam expertus, & diſertus circà prælaturam, & dignior inexpertus. Octavò, quando non eſt liberum collatori, vel inſtitutori conferre alteri, vel alium inſtituere, quàm ſibi præſentatum à patrono. Nonò, ſi beneficium ex ſua inſtitutione per Eccleſiam confirmata, vel acceptata, dandum ſit alicui ex certa familia, vel oppido. Decimò, ſi beneficii Parochialis fundator præſentet dignum, & non digniorem, nam hoc ei licitum eſt facere. Undecimò, quando quis beneficium reſignat digno, prætermittens digniorem. Et tandem duodecimò, patronus laicus poteſt eligere, & præſentare minus dignum, relicto digniori. Et hæc omnia invenies apud Joann. Valerum *in differentiis utriuſque fori, ver. electio, diffic.1.n.1.* S. Joan. de la Cruz *in direct.p.1.pr.q.7.art.2.dub.9.concl.2.* Ric.*p.3.deciſ.*214.*n.*3. Sylv. *in* 2.2.*qu.*63.*art.*2.*quæritur* 4.*concl.*3. Tanner. *in* 2.2.*diſp.*4.*q.*8.*dub.*2.*n.*17. Leſſ. *lib.*2.*c.*34.*dub.*13.*n.*58. Villalob. *in ſum.to.*2.*tr.*8.*diffic.*4.*nu.*6.*& ſeq.* vide etiam Malderum *in* 2.2.*tr.*9.*c.*2.*dub.*7.

3 Notandum eſt hìc obiter, quòd licèt ſit probabilior opinio aſſerens in concurſu beneficiorum, & cathedrarum electores, eligendo dignum, prætermiſſo digniori, teneri ad reſtitutionem: attamen opinio contraria eſt probabilis, & tuta in praxi. Vide Villalobos *in ſumm.tomo* 2.*tractat.*8 *numer.*15. Sotum *de juſtit.lib.*4.*quæſt.*6.*art.*3.*ad* 6. Navarrum *cap.*17.*num.*74. & alios.

4 Nota ſecundò, quòd in dicto caſu, minus dignum etiamſi ſibi, & electoribus notum ſit digniorem in electione eſſe prætermiſſum, poſſe tamen hoc non obſtante ſine peccato mortali beneficium, & cathedram acceptare. Ita Turrianus *tom.*2.*in* 2.2.*diſp.*22.*dub.*3.*n.*8.& Sotus *de juſt.lib.*3.*q.*6.*art.*2.*poſt.*9.*concl.* quidquid in contrarium aſſerat Petrus Navarra *de reſt.lib.*2.*c.*2.*n.*63. quod probabiliſſimum putat Tannerus *in* 2.2.*diſp.*4.*qu.*8.*dub.*2.*n.*15. Verùm tu tene ſententiam Turriani, qui *nu.*4. notat, hoc procedere poſt electionem, nam ante electionem minus dignus, quando certò agnoſcit ex proprio, & aliorum judicio ſe eſſe minus dignum, omnibus conſideratis, non poteſt petere præbendam, ſeu beneficium curatum; petit enim rem injuſtam, quam electores non poſſunt facere abſque peccato ſimul, & damno tertiæ perſonæ. Et hanc ſententiam docent etiam noviſſimè Ledeſma *in ſumm.tom.*2. *tract.*7. *concl.* 7. *diffic.*19.& Sylvius *in* 2.2.*quæſt.*63.*art.*2,*concl.*4. quando certò, & manifeſtè alius eſt dignior, nam ſi alterius major idoneitas ſit dubia, putetque minus dignus Examinatores poſſe aliquid in ipſo advertere, ob quod eum judicent æquè dignum, non peccat bona fide ſe præſentans, remque totam judicio examinatorum relinquens.

Sed, his non obſtantibus, Leſſius *lib.*2.*c.*35.*dub.*41.*n.*70. docet minus dignum poſſe ſe offerre ad obtinendum beneficium, non petendo abſolutè, ut ſibi conferatur, ſed relinquendo totum judicium electori, ſive collatori.

R E S O L. CVIII.

An qui in concurſu, omiſſo digniori, eligit dignum, teneatur ad reſtitutionem.

Idem eſt de electione ad Cathedram, & Canonicatum Eccleſiarum, ſi fiat per concurſum. Ex p.11.tr.4.& Miſc.4.Reſ.35.

§. 1. SAtis quidem probabile exiſtimo: ut alibi probavi, & patet ex Amico *in curſu Theologiæ t.*5.*diſp.*34.*n.*24. eligentem dignum extra concurſum, & relicto digniori ad beneficia curata, ad nullam reſtitutionem teneri.

2 Difficultas eſt, an idem dici poſſit de electione in concurſu, & negativam ſententiam tenent Doctores, quos citat, & ſequitur Thomas Hurtadus *tom.*2.*contr.*121.*c.*1. §.12. *nu.*1792. quia ex vi concurſus, & edicti fit quoddam pactum ſaltem implicitum eligendi digniorem eorum, qui ſe examini ſubjiciunt; Undè in edicto dicitur, quòd cuique ſervabitur jus ſuum, ergo ex vi edicti eſt promiſſio electoris faciendi rectum judicium, & ferendi ſententiam pro digniore, ex vi cujus promiſſionis omnes oppoſitores jus acquirunt, ut inter ipſos dignior eligatur, & non ſolùm quod non eligatur alius extra oppoſitores; eſt enim concurſus iſte concertatio quædam propoſito præmio, in qua neceſſario imbibitur pactum de dando digniori; quod includitur in ipſo electo, niſi aliud exprimatur.

3 Et ſic lex, & ſtatutum ordinans, quod beneficium conferatur in concurſu, ſicut ſtatuit Tridentin. *ſeſſ.*24. *capitul.*18. de beneficiis parochialibus, habet implicitam promiſſionem de dando digniori, immò illam expreſſit Tridentin. quæ promiſſio cùm oneroſa ſit, habet pactum ultro citròque obligatorium, ſine quo Eccleſia non transfert vices ſuas collatoribus, & diſtributoribus, niſi digniori conferant, & ſic diſtributor ſi ſic non conferat, meritò cenſetur eſſe in fraude, & dolo, teneturque fraudato digniori reſtituere, iſte enim fraudulentus impeditur, utpotè non ſtans promiſſioni, & digniori jus ſuum evertens, de quo everſo datur digniori jus appellandi, ut determinat S. Pius V. in ſua Bulla *de conferen.benef.curat.* Et idem jus videtur habere quicumque dignior omiſſus in concurſu cujuſcumque alterius beneficii, vel Cathedræ, ad quod convocantur oppoſitores per concurſum.

4 Hucuſque Hurtadus, cui adde noviſſimè Patrem Gerundam *de Epiſcop. tom.*2.*l.*6.*diſput.*12.*c.*4.*n.*4.

5 Sed, his non obſtantibus, præter Sotum, Ledeſmam, Navarr. & Henriq. citatos ab Hurtado *ubi ſuprà*, affirmativam ſententiam tuetur Magiſter Joannes Zapata y Sandoval Auguſtinianus in diſceptatione de juſtitia diſtributiva impreſſa Valliſoleti anno 1609. & directa ad Comitem de Lemos, ſic itaque aſſerit *p.*3.*c.*3.*nu.*11. Adhuc in noſtra ſententia perſiſtimus, aſſerentes ex eo, quòd magis dignus prætermittatur, obligationem reſtituendi non oriri.

6 Et ſic ad id, quod ex Concilio deductum aliquid noſtræ determinationi opponi poſſet exiſtimari; Reſpondeo, in Concil. Trident. & in motu proprio non dari jus magis digno, ut quaſi proprium ſit illius beneficium, aut jure ſuo debitum, ſed ſolùm præcipi, ut dignior eligatur propter utilitatem Eccleſiæ; quæ quidem obligatio etiam eſt de jure divino, & naturali.

tali illius tamen transgressio non obligat ad restitutionem, quia tamen datur jure examinationis, & approbationis, si alii præter hos eligantur, tenerentur electores ad restitutionem, scilicet ad eligendum aliquem ex approbatis. Similiter quando ex approbatis, elector eligit unum tamquam magis dignum, habet jus ad retentionem institutionem, & collationem tituli, non ex majori dignitate; sed ea electione illius jam facta. Quòd verò possit dignior prætermissus appellare ad superiorem, ut prior revocetur electio, potiùs nostram assertionem confirmat. Nam si valida fuit prior electio digni, non fuit facta injustitia stricta magis digno. Talis enim injustitia sententiam annullat, sed propter ipsam utilitatem Ecclesiæ, quam intendunt Concilium, & Summus Pontifex, datum fuit de novo jus digniori prætermisso, ut appellaret, petendo novum examen. Potuit enim in priori examine reperiri injustitia in modo procedendi, aut in eo, quod non fuerit pronunciatus ut dignior, qui notabiliter, & notoriè magis dignus erat. Nam licèt ex tali dignitate non habeat propriè jus ad beneficium collatum, est illi jus ad rescindendam priorem electionem, quæ non fuerat rectè, & ad intentum Ecclesiæ facta.

7 Ex quo infero, idem fore dicendum in electione Cathedrarum, Universitatum, & Canonicatuum Ecclesiarum, quæ per veram, & propriam oppositionem, & suffragantium placita conferuntur.

8 Nulla enim ex electione digni etiamsi dignior omittatur, obligatio restituendi suboritur, ut expresse M. Soto, Navarrus, & alii determinant, & omnes ii, qui supra citati sentiunt nullam oriri obligationem restituendi, quando beneficium confertur alicui digno, digniori dimisso: Nam prorsus militat utrobique eadem ratio. Non enim digniori Cathedra, Canonicatus, aut beneficium debetur proprio ejus jure, aut propriæ justitiæ titulo; sed Reipublicæ, Ecclesiæ, aut universitati debetur directè dignus minister ea commutativa justitia, cujus transgressio in hac parte non obligat ad restitutionem: Neque illam petunt Respublica, Universitas, aut Ecclesia, quando illi datur dignus minister; secundarius autem respectus, ut magis digni remunerentur, efficit quidem, ut graviter peccent, qui digniores non præferunt; non tamen tribuit titulum, ut ipsis aliquid restituatur. Et hæc omnia docet Zapata *ubi suprà*; ex quibus habetur responsio ad argumenta, quæ pro sua firmanda sententia adducit supra Pater Hurtadus.

9 Quid ego sentiam dicam breviter, Prima opinio est communior, & tenenda, & illi ego adhæreo. Sed an opinio contraria Soti, Zapatæ, & aliorum sit practicè improbabilis, ut vult Thomas Hurtadus, *ubi suprà*, remitto me judicio Doctorum virorum.

10 Nam ego absolutè invenio, Sanchez *in bpuscul. tom. 1. lib. 2. c. 1. dub. 46. n. 5.* vocare illam probabilem, & ad argumenta Hurtadi respondere; vocavit illam etiam probabilem Trullench. *Decalog. 5. lib. 7. cap. 11. dub. 8. n. 7. in principio.*

R E S O L. CIX.

An præsentatus à Patrono laico ad Ecclesiam Parochialem possit ab Episcopo examinari coram Examinatoribus non constitutis in Synodo.

Et an in Parochialibus juris Patronatus requiratur examen per concursum.

Et quid si Patronus laicus præsentet plures Clericos ad Parochialem?

Et quid si Parochialis esset juris Patronatus mixtò partim Ecclesiæ, & partim laicò?

Et quid si pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro una tantùm ad Ecclesiasticum? Ex p. 9. tr. 2. & Misc. 3. Res. 16.

§. 1. Affirmativè respondet Barbosa *in Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 18. numer. 51.* ubi sic ait: (Præsentatus à patronis laicis ad Ecclesiam parochialem de jurepatronatus laicorum, sufficit, quòd examinetur coram aliis Examinatoribus non synodalibus.) Ita ille, qui ex Aldano testatur sic declarasse Sacram Congregationem sub die 19. Decembris 1620.

2 Sed contrarium omninò affirmandum esse puto, quod patet aperte ex verbis Tridentini *sess. 24. cap. 18. ibi*: (Quod si jus patronatus laicorum fuerit, debeat, qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis ut suprà examinari;) nempè, ab Examinatoribus, quos Concilium *suprà* præceperat eligi in Synodo diœcesana. Et ideò, stantibus dictis verbis Concilii, Garzias *de benefic. tomo 2. part. 9. capit. 2 §. 2. num. 255.* sic ait: (Dubitatur, an in Parochialibus jurispatronatus requiratur examen per concursum; In quo dico primò, in Parochialibus jurispatronatus laicorum non requiri examen per concursum; sed solùm præsentatum examinandum esse ab Ordinario cum tribus saltem examinatoribus synodalibus, & illi, idoneo reperto, institutionem faciendam, *ex dict. capitul. 18.* Concilii *versic. Quòd si jurispatronatus laicorum.*) Ita ille, & post illum Venerus *in Exam. Episcop. lib. 4. c. 45. num. 33.* sic asserens: (Quæritur, quando in provisione parochialis Ecclesiæ requiritur examen privatum, & non concursus? Respondetur primò, in permutationibus, & resignationibus, quando venit in forma dignus. Secundò, in permutationibus beneficii simplicis, & curati. Tertiò in beneficiis Regularium, quæ sæcularibus conferuntur. Quartò, in Vicariis perpetuis, si conferantur ad confirmationem dignitatum, quòd, scilicet, dignitates eas habent unitas. Quintò, in præsentato à patrono laico; in his requiritur examen à synodalibus, & non concursus.) Hæc Venerus. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos, tenet Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 16. n. 81. juncto n. 79.* Leo *in Praxi, p. 2. c. 3. n. 39.* Parisius *de resignat. benef. lib. 8. quæst. 9. n. 115.* Ugolinus *de potest. Episcop. c. 50. §. 3. vers. 3.* Alzedus *in praxi Episcop. p. 2. c. 9. n. 2.* & alii penes ipsos.

3 Undè ex his puto, declarationem adductam à Barbosa *in principio hujus Resolutionis*, tamquam spuriam rejiciendam esse: nam Patres Purpurei possunt declarare id, quod determinatum est à Concilio: sed in Concilio, ut visum est, determinatur, præsentatum à patrono laico esse examinandum ab examinatoribus in Synodo diœcesana constitutis, ergo, &c. Et ideò, ut appareat apertè, quòd dicta declaratio à Barbosa adducta sit adulterina, sciant Lectores, Sacram Congregationem, inhærendo verbis apertis Concilii, nostram sententiam declarasse, ut patet ex verbis dictæ Congregationis, quæ adducit Gonzalez *in Regul. 8. Cancell. Gloss. 6. n. 134.* ubi sic ait: (Potest provideri Parochialis sine concursu, quando est jurispatronatus laicorum: nam tunc præsentatus à patrono debet simpliciter examinari ab examinatoribus deputatis; & si idoneus repertus fuerit, admitti, & institui; ut disponitur *in eodem cap. 18.* Concil. Tridentin. *sess. 24. de reformation. vers. Quòd si jurispatronatus.* Et declaravit Sacra Congregatio Concilii, dicens: Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialis, quæ sit jurispatronatus laicorum: sed sufficit, quòd deputatus à patronis, examinetur ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis, & idoneus judicetur, prout statuit hic Concilium Tridentinum *in §. Quòd si jurispatronatus.*) Hæc Gonzalez. Undè puto, quòd in verbis Declarationis adductæ à docto, & amicissimo Barbosa irrepserit mendum ex incuria amanuensis, vel impressionis? cùm ipse *de potest. Episcop. p. 3. allegat. 50. n. 18* apertè nobiscum asserat, in Parochialibus de jurepatronatus laicorum, præsentatum esse examinandum coram examinatoribus Synodalibus.

4 Notandum est tamen hic, quòd, licèt (ut habetur *in citata Declaratione Cardinalium*) in examine Parochialis jurispatronatus laicalis non debeat fieri concursus; tamen hoc fallit in tribus, ut observat Garzias Gonzalez, & alii *ubi suprà*. Primò, quando parochialis esset juris patronatus merè laicalis: secùs verò, si esset jurispatronatus mixti, partim Ecclesiæ, & partim laici: nam tunc fieri debet concursus, ut Eminentissimorum Cardinalium Tridentini Concilii Interpretum Congregatio declaravit, dicens: Si Ecclesia parochialis sit jurispatronatus, partim Ecclesiæ, partim laici, servanda est forma examinis per concursum hic posita, quàm Concilium præstitit in conferenda Parochiali, quæ, sit jurispatronatus merè Ecclesiastici; & idem dicendum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro una tantùm ad Ecclesiasticum. Et facto concursu in hoc casu, si Parochialis est de jurepatronatus mixto, patronus debet electum præsentare, & ab Ordinario institutio fieri. Secundò declaratur, ut procedat, & locum habeat in jurepatronatus laicorum ex constructione, fundatione, & dotatione, aut donatione: secùs verò, si competat ex privilegio, vel præscriptione, vel alio quovis modo. Nam illi patronatus cum quasi possessione indè secuta (salvis his, qui Principibus sublimibus, & studiis generalibus competunt,) sunt omninò sublati, & derogati per Concilium Tridentin. *sess. 25. de Reformat. cap. 9. §. Denique*. Tertiò declaratur, quòd procedat, si patronatus laicus unum dumtaxat præsentat: secùs verò, si præsentat plures Clericos ad Parochialem: quia inter ipsosmet præsentatos, & non alios, debet fieri examen per concursum, & idonei sunt ab examinatoribus approbandi, & ex his approbatis est magis idoneus ab Episcopo eligendus, ut sacra Concilii Tridentini Congregatio declaravit, dicens: (Eveniente vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum, inter ipsos præsentatos tantùm, ut ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus denunciati sunt. Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit; atque illum, & non alterum instituat, juxta hoc Decretum.

5 Non desinam tamen hic adnotare circà id, quod dictum est, ex declaratione Cardinalium, non cessare examen per concursum in beneficiis patronatus mixti laicalis, & Ecclesiastici, casu, quo pars laicalis prævaleat in præsentatione, eò quòd præcipua sit. Et idem dicendum videtur, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, pro una tantùm ad Ecclesiasticum. Ratio verò hujus decisionis est favor Eccle-

siæ,

ſiæ, ut hac via melius provideri poſſit. Tamen hæc omnia habent aliquam difficultatem: nam, ut obſervat Caſtrus Palaus *tom. 2, tractat. 13. diſputat. 2. punct. 2. §. 5. numer. 3.* ſi pars laicalis in patronatu prævalet, neceſſariò ab ea præſentatus inſtituendus eſt, ſi idoneus fuerit repertus, juxta textum Concilii. Quæ ergo utilitas eſt, ſi in concurſum cum præſentato à patrono eccleſiaſtico examinetur, cùm hic præſentatus, etſi dignior, inſtitui poſſit; Adde, etſi favor eccleſiæ ſit, examen fieri per concurſum, ut hac via de digniori miniſtro provideatur; etiam favor eccleſiæ eſt patronis laicis favere, & præſentatum ab eis, modò dignus ſit, inſtituere: quia hac via ad fundandas eccleſias excitantur. Sed authoritas Sacræ Congregationis eſt maxima.

R E S O L. CX.

Quidam Patronus, qui non erat primus fundator beneficii, quæſivit à me, an ſub peccato mortali deberet præſentare digniorem.

Et docetur, quod Patronus laicus non tenetur præſentare digniorem, etiam ad beneficia Curata. Ex part. 2. tract. 15. & Miſcellan. 1, Reſ. 37.

§. 1. TUrrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 22. dub. 4. num. 6.* Valquez *opuſc. de benef. cap. 2. §. 2. dub. 5. numer. 74.* Joann. Malderus Epiſcop. Antuerpienſis *in ſuis doctiſſimis commentariis ad 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 15. numer. 65. in fin.* Azor. *p. 2. lib. 6. c. 21. qu. 5.* Guttier. *canon. qq. lib. 2. c. 15. nu. 26.* Molin. Juriſconſ. *de primog. Hiſp. lib. 2. c. 5. n. 69.* Ildefonſus Azevedo *conſ. 24. dub. 4. n. 41.* Covar. Sotus, & alii affirmativam ſententiam amplexi ſunt. Nam hoc jus, quod ipſi patrono competit à jure, ea conditione conceſſum eſt, ut ipſi tantùm incumbat, quod epiſcopo, aut alii Prælato incumbebat; debet igitur ſervare modum debitum in beneficiis diſtribuendis, quod eſt eligere digniores.

2 Sed contrariam ſententiam probabilem etiam puto, quòd patronus laicus non tenetur præſentare digniorem etiam quoad beneficia curata. Sic docet Lambertin. *de jurepatron. part. 1. lib. 2. quæſt. 10. art. 3. num. 17.* Ricc. *in deciſ. part. 3. deciſ. 306. n. 4.* Bellet. *in diſquiſ. clerical. p. 1. §. 4. num. 50.* Joann. Valer. *in differ. utriuſque fori, ver. electio, num. 1. & ſeq.* & hanc opinionem probabilem vocant, Ledeſm. *in ſum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 7. diffic. 9. fol. mihi* 164. & Bañez *in 2. 2. q. 63. art. 2. dub. 4.* & in terminis illam ſequitur noviſſimè Garzias *de benef. tom. 2. part. 7. c. 56, num. 19.* & Petrus à Navarr. *de reſtitut. lib. 2. cap. 2. num. 150.* Et ratio eſt, quia Concil. Tridentin. *in ſeſſ. 24. de Reformat. cap. 28.* in Parochialibus juriſpatronatus eccleſ. eligendum eſſe digniorem, ab approbatis examinatoribus in concurſu: dicit, quòd ſi juriſpatronatus laicorum fuerit, debeat, qui à Patrono præſentatus erit, examinari, & ſi idoneus repertus admitti. In quibus verbis cum Concil. Tridentin. non arctet Patronum laicum ad præſentandum digniorem, neque nos arctare debemus. Salva ſemper, &c.

R E S O L. CXI.

An Archiepiſcopus Panormitanus peccet confirmando præſentationem digni, omiſſo digniore, factam ab Illuſtriſſimo Senatu hujus Urbis ad aliquam Parochiam.

Et an Senatus eligendo indignum, amittat pro illa vice jus eligendi? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 170.

§. 1. DE jure communi negativam ſententiam tenendam eſſe non dubito, non ſolùm in foro externo, ſed etiam interno; ſed difficultas eſt de jure novo Concilii Trident. *ſeſſ. 24. c. 18. de reformat.* & ſtante conſtitutione S. Pii V. edita *anno* 1566. undè ductus hoc decreto Concilii, & Bulla Pontificis aſſerit Petrus de Aragon, *in 2. 2. quæſt. 63. art. 2.* per illa corrigi jus commune, & ſic epiſcopus non debet admittere præſentationem minus digni tamquam invalidam, omiſſo digniori.

2 Sed, his non obſtantibus, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Sanchez *in opuſcul. tom. 1. lib. 2. capitul. 5. dub. 6. numer. 6.* Dico igitur, Concilium, & S. Pium V. noluiſſe in aliquo facultati patronorum derogare, & ſic præſentatio patroni facta de digno eſt valida, & per conſequens admittenda eſt neceſſario à Prælato. Ratio eſt clara, quia à jure antiquo non eſt recedendum, niſi jure novo expreſſis verbis recedatur; ſed hoc non accidit in caſu noſtro, nam Concilium non irritat præſentationem de digno factam, quæ de jure antiquo valebat, ſed tantùm præcipit, ut patronus eligat digniorem, quod etiam de jure antiquo tenebatur facere ergo, &c. alias rationes videbis apud Sanchez.

3 Verùm dato, & non conceſſo, quòd opinio affirmativa Petri de Aragon. eſſet vera, non facit pro caſu noſtro, in quo patronus, qui præſentat ad parochias eſt laicus, nempè Illuſtriſſimus Senatus hujus urbis, & ideò ſecundum probabilem ſententiam, quam ego ipſe adduxi *in part. 2. tr. 1. Miſcell. reſolut.* 37. poteſt præſentare etiam in foro conſcientiæ dignum, omiſſo digniori, ergo debet Archiepiſcopus Panormitanus præſentationem dictam confirmare, & ad id tenetur, & ſi nollet poſſet cogi à Superiore, quia, ut ait Sanch *loc. cit. nu. 8* confirmatio eſt actus exterior, & juridicus ab habente juriſdictionem ad confirmandum; ſed talis electio eſt valida in foro externo, & etiam in interno in caſu noſtro, ſecundum probabilem opinionem, ergo. Imò in caſu noſtro ſi major pars Senatorum civitatis eligeret minus dignum ad parochiam, minor verò digniorem, teneretur Archiepiſcopus confirmare dignum, nam præſentatus à minori parte, cenſetur non præſentatus. Ita DD. quos citat, & ſequitur Sanch. *n. 11.*

4 Et tandem nota, quòd licèt communiter aſſerant Doctores, eligentem indignum privari poteſtate eligendi pro illa vice, ex *c. cum in cunctis, §. finali, de elect.* tamen ego puto contra Doctores, quos citat, & ſequitur Padilla *in l. cum quidam ff. de legat. 2. num. 17.* Rochus de Curte *tract. de jurepatron. ver. honorificum, q. 4. num. 15.* Probus *in cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in 6. num. 53.* textum illum non habere locum in patrono laico, ſed tantùm Eccleſiaſtico, undè patronus ſæcularis ſcienter præſentans indignum poterit iterùm præſentare. Ita Doctores, quos citat ad ſatietatem, & ſequitur Sanch. *ubi ſuprà nu. 24.* & ideò patet ex dictis, quòd ſi Illuſtriſſimus Senatus hujus urbis præſentaret indignum ad aliquam parochiam, non ex hac privaretur poteſtate iterùm alium præſentandi, nec in hoc poſſet inquietari ab Archiepiſcopo.

R E S O L. CXII.

An minor quatuordecim annorum poſſit præſentari ad beneficium juriſpatronatus?

Et an ſufficiat annum 14. eſſe cœptum? Ex p. 3. tr. 6. & Miſcell. 2. Reſ. 64.

§. 1. AFfirmativam ſententiam mordicus ſuſtinet doctus Juriſconſultus Jo: Maria Novarius *in quæſtionib. forenſib. p. 1. q. 71. nu. 5. & ſeq.* quia licet ex depoſitione Concilii Trid. *ſeſſ. 23. c. 6. de reform.* nullus ante decimum quartum annum beneficium poteſt obtinere, tamen beneficium juriſpatronatus tunc venit appellatione beneficii, quando adeſt ejus favor, ſecus autem in non favorabilibus eſt in noſtro caſu.

2 His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam tenent Vivianus *in praxi juris patr. p. 2. lib. 6. cap. 6. num. 8.* Squillante *de privileg. clericorum cap. 4. dub. 3. num. 62.* Riccius *part. 3. deciſ. 26. & part. 4. deciſ. 343.* Marius Antoninus *var. reſol. 112. caſ. 51.* & alii aſſerentes vidiſſe plures diſpenſatos ſuper ætate ad beneficia ſimplicia, etiam juriſpatronatus, quia Concilium loquitur abſolutè prohibendo, ne aſſumatur ad beneficium minor quatuordecim annorum. Sed ad hoc reſpondet Novarius *ubi ſuprà*, ut viſum eſt, & ſecundùm ſententiam Novarii decidiſſe Rotam Romanam in una Gerunden. beneficii, 12. Junii 1579. coram Lancelloto; præter Novarium teſtatur Garzias *de benef. tom. 2. p. 7. c. 4. n. 10.* & habetur etiam hæc deciſio *in noviſſ. deciſ. 482. num. 3. in fine, part. 1,* & ita etiam noviſſimè hanc ſententiam contra Riccium, & alios tenet idem Novarius *in novo jur. Pont. concl. 14. n. 7.*

3 Notandum eſt tamen hîc obiter, non oportere eſſe expletum quartumdecimum annum ad obtinendum ſimplex beneficium, ut notant Henriq. *l. 10. cap. 19. num. 2.* Galleti *in margarita caſ. Conſc. ver. beneficium, n. 4.* Velaſcus *tom 1. alleg. 8.* Campanili *in diver. juris can. rub. 7. c. 5. num. 2.* Gonzalez *regul. 8. Cancell gloſſ. 5. num. 90.* Azorius *p. 2. lib. 6. c. 5. qu. 7.* & alii. Sufficit igitur annum 14. eſſe cœptum; quidquid in contrarium aſſerant Tuſchus *concl. 338. num. 10. & 15. littera E,* Mandoſius *de ætate minorum c. 4. n. 5.*

R E S O L. CXIII.

An ſi Teſtator, dicat, ut Capellania conferatur Sacerdoti, conferri poſſit Clerico minorum Ordinum?

Et an ſaltem pro una, vel altera vice poſſit Epiſcopus diſpenſare ſupra dictam qualitatem? Ex par. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 227.

§. 1. NEgativè reſpondet Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat. 44. n. 17. & ſeq.* Caſtrus Palaus *tom. 2. tr. 13. diſp. 1, punct. 6. nu. 12.* & alii, quia præſentandus debet habere qualitatem à fundatore requiſitam; ſed fundator dixit, Capellaniam eſſe conferendam Sacerdoti; ergo ſi hac qualitate caret, non poteſt eligi, nec valet dicere habet illam aptitudine, quia hoc non eſt propriè habere illam.

2 Verùm ego ſine ullo metu contrariam ſententiam in praxi ſequi poſſe exiſtimo, quam tuetur Perez de Lara *de Capellan. lib. 2. cap. 5. numer. 16.* Gratianus *in diſceptat. forenſ. capitul. 133. num. 1. & ſeq.* Pariſius *de reſign. benefic. lib. 3. quæſt. 9. num. 3.* Gonzalez *in Regul. Cancellar. 8. gloſſ. 5. numer. 74. & 104.* cum aliis penes ipſos, quando teſtator diſponit per verba affirmativa, ut ſi diceret inſtituatur Capellanus Sacerdos, qui Miſſas celebret, ſecus autem ſi diſponeret per verba negativa, dicens; ut nullus alius, niſi qui actu Sacerdos ſit, inſtituatur, quia illa verba aptitudinem ſignificant, non actum, nempè illam Capellaniam

Ordi-

Ordinem sacerdotalem habere anneaum, & esse sacerdotalem, & ideò sicut beneficium parochiale, & Canonicatus sacerdotales habeot annexum Ordinem sacerdotalem, & hoc non obstante, quando alicui conferuntur, non est necesse, ut actu Sacerdos sit, sed sufficit esse aptitudine, ut intra anoum à die adeptæ possessionis Sacerdos ordinetur, sic in nostro casu potest conferri Capellania non Sacerdoti, dummodo habilis sit intra annum Sacerdos esse.

a Notandum est etiam hic à fortiori contra Lambertinum *de jurepatron. part. 1. lib. 2. q. 7. art. 27.* Gutierez *consil. 1. num. 11. & consil. 2. num. 15.* Azorium *p. 2. lib. 6. c. 24. quæst. 3.* Rodriquez *qq. Regul. tom. 2. quæst. 112. art. 2.* & alios, quod si testator dicat: Instituatur Capellanus, qui Missas Celebret, ea illis verbis non infertur Capellaniam, actu vel aptitudine proxima debere esse sacerdotalem, sed conferri posse cuilibet constituto in ætate 14. annorum. Ita Lara, Gonzal. & Barbosa, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *loc. cit. nu. 18.* quia supradicta verba solùm significant, Capellanum adstrictum esse celebrare, sed huic obligationi potest per alium satisfacere, ergo, &c. & ideò nisi fundator dixerit, ut Capellanus teneatur per se ipsum Missas celebrare, & non per substitutum, poterit patronus præsentare Clericum beneficii simplicis capacem. Et ita etiam ego docui *in p. 2. tr. 14. res. 18.*

Con eune la- ... Ref. 66. ... Ref. 21 § ... vers. Et ... 4 Et tandem pro coroinde huius resolutionis nota, quòd ponendo aliquam Capellaniam actu, vel habitu sacerdotalem esse, ex consensu hæredis posset episcopus supradictam qualitatem, saltem pro una, vel altera vice dispensare, ut conferatur Clerico 14. annorum, secundùm Aldephonsum de Lara *de Capellania lib. 2. cap. 5. à num. 28.* Cuchus *in institut. lib. 2. tit. 9. num. 62.* Ugolinus *de offic. Episcopor. cap. 61. numer. 7.* Albas, Imola, Felinus, Navarrus, Rebuffus, Zerola, Zecchius, Leo, Sà, Lambertinus, quos citat Castrus Palaus *ubi supra num. 21.* licèt ipse *numer. 22.* contrarium sentiat cum Guttierez *consil. 1. num. 19.* Garzia *de benefic. tom. 2. part. 7. cap. 6. à nu. 107.* quibus ego addo Monetam *de commut. ult. volun. c. 5. n. 302.* Riccium *collect. 158.* Barbosam *in collect. DD. super Conc. Trid. sess. 22. c. 7. n. 7.* & alios penes ipsos rationem adducentes, quia Concilium Trid. *sess. 25. de reform. c. 5.* prohibet episcopis, etiam cum consensu patroni, tollere qualitates in fundatione beneficiorum appositas.

RESOL. CXIV.

An obligatio eligendi digniorem extendatur etiam ad resignantem beneficium suum in favorem alterius.

Et an Collator peccet acquiescendo resignationi minus digno, relicto digniore? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 41.

Sup. hoc supra in Ref. 109. §. 2. ... §. 1. NAvarrus *in Miscell. 38. n. 7.* Sot. *de just. lib. 3. qu. 6. art. 2. in fin.* & novissimè P. Vasquez *opusc. de benefic. c. 2. §. 4. dub. 7. numer. 100.* asserunt eatendi. Undè Vasquez ait: Cavere debent renunciantes, ne prætextu consanguinitatis, vel alia via, prætextu majoris pensionis renuncient beneficium indigno, aut saltem minus digno. Ut enim suprà diximus, sicut, & electores, ita & renunciantes tenentur consideratis omnibus, digniorem eligere, in quo forsan plura peccata committuntur, quam advertantur. Hæc Vasq. satis quidem rigidè.

2 Opinio igitur contraria amplectenda mihi videtur, & amplexi sunt Regin. *tom. 1. lib. 30. tract. 3. c. 14. n. 170.* Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 13. n. 61.* & Malderus *in 2. 2. tr. 9. c. 2. dub. 7.* qui citat Cajetanum, Sà, & Salonium. Et ratio est, quia cùm iste resignans non sit distributor, si jure permittatur in favorem resignate, potest resignare digno, cui voluerit; neque hic est locus concursui, tamquam ad commune bonum, ex parte totius distribuendum, sed pars parti jus suum transfert. Undè patet, etiam tunc collatorem non peccaturum acquiescendo resignationi minus digno, relicto digniori: & sic Petrus de Aragona *in 2. 2. qu. 63. art. 2.* ait hanc sententiam esse conformem praxi receptæ, etiam ipsius Summi Pontificis.

RESOL. CXV.

An Episcopi post resignationem alicujus beneficii factam in eorum manibus possint illud conferre suis, vel resignantis familiaribus, affinibus, &c.

Ubi etiam aliqua notabilia invenies circà intelligentiam Bullæ S. Pii V de resignatione beneficiorum.

Et an ubi prædicta Bulla est usu recepta, Patroni possint præsentare ad beneficia hæc resignata consanguineos resignantis.

Et an resignanti liceat nominare successorem, non deducendo in pactum, ut ipsi detur, sed significando collatori, ut si velit, det ipsi. Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 26.

Sup. doctrinam contentam in hac Ref. ... §. 1. NEgativam sententiam determinatam esse in Moto S. Pii V. qui incipit, *Quanta Ecclesia Dei*, edito anno 1568. observat Filliucius *tom. 3. tract. 45. cap. 8. num. 29.* & ideò Villalobos *in summa, tom. 2. tract. 37. difficult. 32. num. 3.* sic ait. *S. Pio V. en su extravagante manda à los Colatores de los beneficios resiñados, que no les den à los suyos, ò à los parientes, ò afines ò familiares de los que resiñan; y que si hizieren lo contrario, sea irrito.* Et ita hanc sententiam tenet, & probat Parisius *de resignat. benefic. lib. 5. q. 6. n. 188. & seqq.* Ref. 21. & 69. ...

2 Verùm, his non obstantibus, Castrus Palaus *tom. 2. tract. 13. disp. 6. punct. 2. §. 1. n. 7.* putat, quoad hoc hanc S. Pii V. constitutionem non videri usu receptam, sed potiùs à principio fuisse ab ea supplicatum, & consequenter nec pœnas ob hanc causam ibidem impositas. Ita ille, & ante illum Garzias *de beneficiis, tom. 2. p. 11. cap. 3. n. 270.* & Barbosa *de potest. Episcopi, p. 2. alleg. 69. num. 48.* quibus ego addo episcopum satis quidem doctum, & pium, Alphonsum Moscosum *in sum. tr. 15. c. 10. n. 2.* ubi sic asserit. *S. Pio V. en un proprio motu atò las manos à los Obispos, mandando con graves penas, no pudiessen dar estos beneficios puestos en sus manos à sus parientes, ni à sus familiares, y criados. Fue mandado rigerosissimo para los Obispos, que haziendo el dever andam acomodando sus familiares y parientes segun sus merecimientos, quitandeles unos beneficios, y dandoles otros, era intolerabile obligarlos à que cada passo, para hazer estas provisiones acudiessen à Roma. Supplico el Señor Rey Felippe II. deste mandado, y embio cedulas à los Obispos, haziendoles saber como se avia supplicado desta Estravagante, y que con segura conciencia podian seguir la costumbre antigua, yo recebe aviso en una cedula real sobre el Caso.* Ita Moscosus.

3 Sed hi Doctores loquuntur quoad Regna Hispaniarum. Undè pro aliis, ubi dicta Bulla est usu recepta, dubitatur circà illam, an patroni possint præsentare ad beneficia hæc resignata consanguineos resignantis, quia in prohibitione non loquitur cum his, sed cum collatoribus, ne illi conferant. Quod potest intelligi, ne illis conferant proprio motu, secus quando præsentatur à Patrono. Et quamvis pœnæ in dicta Bulla statutæ comprehendant etiam patronos præsentantes, id tamen intelligendum est, quando præsentant contra id, quod ibi illis prohibetur, quod tamen non est præsentare consanguineos resignantis, sed quod Prælati non admittant nominationem successoris factam à resignante. Et hæc omnia cum multis doctis junioribus docet Sanch. *in opusc. com. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 36. num. 24:* qui etiam *nu. 23.* circà verba ejusdem constitutionis movet aliud dubium, an videlicet resignanti liceat nominare successorem, non deducendo in pactum, ut ipsi detur, sed significando collatori, ut si velit, det ipsi. Et respondet, quòd quidam juniores dicunt; quòd si fiat ante renunciationem, non caret scrupulo, quia Pontifex intendit evitare omnem modum successionis: at si fiat post factam liberam resignationem in manibus Prælati, nullum ajunt esse scrupulum nominare successorem, ut illi detur. Et id verum esse existimat Sanchez. Imò plus addit non videri contra dictum Motum proprium S. Pii V. significare Prælato successorem, relinquendo omninò in ejus voluntate provisionem. Et ita illa verba, *caveant ne verbo, aut verbo*, &c, intelliguntur taliter, ut inducatur pactum tacitum, vel expressum, aut de his assumendis promissio, vel intentio, intelligitur promissio, scil. expressa, vel intentio, in pactum tacitum deducta, aliàs dicendum esset, quòd punit solum actum internum. Hæc omnia Sanch. quæ apud alios non facilè invenies, ideò plurimùm notanda.

RESOL. CXVI.

An Episcopus ex justa causa possit imponere pensiones super beneficia pinguia sua Diœcesis? Ex part. 9. tr. 9. & Miscell. 2. Resol. 50. alias 49.

§. 1. CIrcà præsentem difficultatem, adesse ajentem, & & negantem sententiam, notavit Machadus *de perfect. confess. tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 7. document. 5. num. 15. 2.* Itaque negativam sententiam tenet Lessius *lib. 2. capitul. 34. dub. 58. num. 206.* Pensionum Constitutionem per stylum Curiæ reservari Summo Pontifici; undè Ordinarii non poterunt, nisi quatenus id eis privilegio, vel consuetudine est concessum: nam stylus Curiæ jus facit; quod maximè in pensionibus verum est, quarum jus universum ferè constat consuetudine. Confirmatur, quia pensionum Constitutio est contra jus commune, quo statuitur, ut beneficia sine immutatione conferantur, *Decret. lib. 3. tit. 12.* Itaque continet in se dispensationem juris: at episcopus utpotè inferior non potest dispensare in jure, nisi quatenus id ei ipsum jus, vel consuetudo legitimè præscripta, quæ instar juris habeat, concedit: Idem confirmari potest *Extravagant. Ambitiosa, de reb. Eccles. non alienand.* Nam Constitutio pensionis non minus est alienatio quàm vel decennalis locatio, vel hypothecatio; quia est alienatio rei immobilis; nempè juris ecclesiæ competentis; pars enim juris ecclesiæ ad fructus alienatur: quod maximè locum habet in pensionibus perpetuis. Jus autem tale inter immobilia censeri constat. Idem credidetim de pensionibus vitalibus, quia non minus inter immobilia censeri debent quàm redditus vitales, & ususfructus. Addo, has pensiones plerumque annexam habere aliorum bonorum obligationem, quæ etiam illi *Extravag. repugnat.* Re-

quirit

quirit autem ea consuetudo, ut legitimè praescripta censeri debeat, secundùm communiorem sententiam Doctorum, vel 40. annos cùm titulo, vel tempus immemorabile sine titulo, quia ius commune, & iuris praescripto ei obstat, iuxta *cap. 1. de praescriptionib. in 6.* Ita Lessius, cui adde Lopez *in instruct. tom. 1. cap.* 203. Sotum *de iust. lib. 9. q. 7. art.* 2. undè Ledesma *in summa tom. 2. tract. 13. conclus.* 28. haec asseruit: *Solo el Pontifice entre todos los Prelados Ecclesiasticos tiene authoridad de poner pensiones sobre los beneficios Ecclesiasticos. Esta conclusion tienen todos los Theologos, y Iuristas. Pruevase del la comun costumbre de la Iglesia. De suerte que aunque estando en derecho Divino, qualquier Obispo puede poner pensiones sobre los beneficios de su Obispado que distribuye: pero por derecho positivo esta facultad esta reservada al Summo Pontifice, como consta por el uso.* Ita ille. Idem asserit Paulus *tom. 3. tract. ult. disp. 3. punct. 3. n. 3.* Valentia *tom. 3. disp. 6. q. 16. punct. 3.* Aragonius *in 2. 2. qu. 100. art. 4.* & alii.

2 Probatur haec opinio, Primò ex stylo Curiae de quo testatur praeter Lessium, Cardinalis Toletus *in Summa lib. 5. cap. 83. num. 1.* Secundò ex quodam Decreto Pauli IV. quod affert Granatius ad simoniam *de Reservationib. q. 62. n. 6. & 7.* Mandosius *de signat. tit. de Pensionib. vers. Hodie tamen, & in tit. de Confirma. vers. Pensionis ab Ordinario.* Tertiò ex Bulla S. Pii V. quam adducit Parisius *de Confident. quaest. 28. num. 120. & 121.* quia verba Pontificia prohibitiva universalia sunt; respectu omnis Collatoris, ac proindè complectuntur etiam Episcopos, ut constat ex secundo casu, quem damnat, & punit, & his verbis declarat habendum pro confidentiali: quoties, inquit Collator, aut cedens iusserit, vel significaverit ei, cui contulit beneficium, ut solvat pensionem sibi, vel aliis, seu illi vel illis, quem, vel quos idem Collator, aut cedens, vel alius pro se, scripto, aut verbo iusserit, &c. Ex his enim verbis videtur manifestè omni Collatori, ac proindè etiam Episcopo sublata facultas pensiones quascumque imponendi. Nam omnis pensio reservatur à Collatore sibi, vel aliis, sed Pontifex decidit, quoties collator pensionem sibi, vel aliis in collatione reservat, habendum pro simoniaco confidentialis. Ergo cùm hanc damnet, prohibeat, & puniat, prohibet quoque talem reservationem, ut impositionem pensionis. Immò Rebuffus de *Pacificis possess. n. 105.* notat etiam ante S. Pium V. per non usum, & dissuetudinem, facultatem Episcopis concessam, pensiones in aliquibus casibus imponendi cessasse, & ab aula recessisse.

3 His tamen non obstantibus, affirmativam sententiam in favorem Episcoporum post dicta decreta, & Constitutiones tenent plures Noterici, & praecipuè in alios Garzias *de beneficiis tom. 1. c. 5. §. 2. n. 295.* Gonzalez *in Regul. Cancel. Gloss. 5. §. 5. à n. 27.* Barbosa *de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 11. num.* 56. qui addit, quod potest esse causa, ut Episcopus imponat pensionem super beneficium, amore, quo ille suum ex fratre nepotem prosequitur. Vide etiam Gratianum *in discept. for. tom. 4. c. 767. n. 5.* ubi sic ait: Quamvis regulariter ordinarius non possit reservare pensiones, cùm illae non reserventur, nisi auctoritate Papae; *Rot. decision 437. num. 2. p. 1. in recentior.* Tamen hoc intelligitur sine iusta causa; nam illa existente parrim ei permittitur reservatio; videlicet pro bono pacis, vel pro studio alicuius scholaris pauperis, vel in utilitatem Ecclesiae, pro concordia litis, pro pauperibus, & egenis, pro benemeritis, pro usu pio, pro renunciantibus ex causa renunciationis loco alimentorum in quantitate moderata, & non ex pactione partium, & praecedentibus similibus legitimis, & rationabilibus causis. Ita ille, qui posteà num. 9. observat, quòd talis pensio reservetur per viam quantitatis pecuniae, bladi, vel vini, non autem per viam quotae, videlicet quòd detur tertia, vel quarta pars reddituum, quia hoc esset dividere beneficium, quod de iure prohibetur, *cap. Maioribus, de praebend. cap. de Caetero, de Transaction.* Et in num. 13. etiam observat, quòd in casu, quo Episcopus potest reservare pensionem, istud intelligeretur, ut reservatio solùm fiat usque ad vitam onerati, ita ut tantum teneatur ad talem pensionem primus oneratus, non autem successor in illo beneficio. Non enim Ordinarius, vel alius inferior posset imponere huiusmodi pensiones perpetuas, & ad successores transmissibiles, & alios, prout facit summus Pontifex, nec fructus beneficiorum dividere, nisi pro bono pacis ex causa concordiae, & ad lites tollendas tales pensiones reservaret, quia tunc habet facultatem illas imponendi perpetuò duraturas, & ad successores transitorias prout Papa solet reservare. Et tandem numero 18. firmat, quod non sufficeret assertio Episcopi dicentis causam intervenisse in similibus pensionibus per eum reservatis, ideò aliunde debet constare de causa.

4 Nec desunt etiam praeter Canonistas, Theologi, qui partem Episcoporum tuentur, & praecipuè inter alios Filliucius, *tom. 3. tract. 42. cap. 2. q. 3. n. 3.* Azorius, *tom. 2. lib. 8. cap. 6. qu. 1.* Vviggers *de Iust. tract. 7. cap. 4. dub. 15. num 89.* Malderus *de Iust. tract. 9. cap. 3. dub. 12.* Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 24. n. 27.* & alii. Ad argumenta verò contraria respondetur, quòd iura statuant, ne beneficia conferantur cùm diminutione, atqui Episcopi non sunt supra Canones, sicuti Pontifex, ergo non possunt reservare Pensiones, quia sic uidentur conferre beneficium cùm diminutione. Respondetur: Flaminius *de Resignationib. beneficior. q. 2. nu. 3.* dicit Canones illos hoc tantùm prohibere velle, ne Collatores sibi aliquid applicent, aut reservent ex ipsis beneficiorum proventibus. Vel cùm aliis respònderi potest, Canones tantùm statuere legem ordinario Collatori, ut tali, quia huic non liceat in permutationibus, aut resignationibus diminutionem aliquam facere, sive pensionem pro altero reservare, non autem ibi aliquid statui contra ordinariam potestatem Episcopi, ut talis. Ad stylum Curiae, de quo testatur Toletus, & alii, Garsias ubi suprà n. 310. negat adesse. Ad Decretum Pauli IV. idem Garzias n. 301. dicit factum fuisse pro Dataria, scilicet ne Ministri, seu Officiales Papae absque ipsius licentia pensionem imponant. Ad Bullam S. Pii V. Filliucius ubi *suprà n. 5.* existimat, nullam facultatem Episcopis abrogatam, qua prius uti licitè possent, sed tantummodo punitam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa, & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficii. Ex quo infertur primò, posse Episcopos extra casum collationis imponere pensiones, ob illas omnes causas, quae recensuimus, illas enim S. Pii constitutio non attigit. Secundò infertur, in collatione praesumptionem confidentiae tantùm adesse, cum pensio imponitur primò sine causa ulla probabili, secundò cum reservatur in favorem personae declarandae, tertiò, cùm collatio fit de beneficio vacante ob cessionem per resignationem. Ita Filliucius.

5 Ad id, quod dicunt Rebuffus, & alii, Episcopos amisisse facultatem imponendi pensiones ex non usu, respondet Garzias *num* 309. quòd per non usum non tollitur facultas aliquid faciendi.

6 Et tandem ad confirmationem supradictorum adducitur Decisio Sacrae Rotae Milevitana Canonicatus 6. Martii 1595. coram Millino, dicens, quod pensio imposita per Episcopum ad favorem certae personae, etiam de consensu provisi; etiam coram Notario, praestito in forma, non facit provisionem simoniacam, licèt sit nulla ipsa pensio, si non constet de causa; si autem pensio fuisset imposita per Episcopum personae sibi benevisae, & posteà declarandae, esset simoniaca, & confidentiaria ex Bulla S. Pii V. quo casu solùm est intelligenda. Ex qua Decisione Rotae apparet, posse Episcopos imponere ex iusta causa pensiones, & quòd id fuerit eis prohibitum ex Bulla S. Pii V. quàm contra illos afferebat Parisius, undè hic non deseram apponere verba D. Thomae *in 2. 2. q. 100. art. 4. ad quartam*, sic afferentia: Si Episcopus, antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam causam ordinaverit aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferendi, in pios usus expendendum non est illicitum. Ita Sanctus Doctor. Et ideò, stantibus supradictis ait Layman. *lib. 4. tr. 2. c. 18. n. 2.* Negari non potest in casibus specialibus, ac necessariis, v. g. propter paupertatem, senium resignantis, ob litis compositionem, aut ad coaequandos fructus in permutatione beneficiorum, adhuc hodie Episcopo competere, ut pensionem beneficio imponat, quamuis non in perpetuum, neque cum facultate transferendi ad alterum, sed solùm ad vitam pensionarii, id est, eius, cui pensio designatur, sicuti habetur *in cap. Nisi essent de praebendis*. Ita pari ratione statuere potest Episcopus cùm Capitulo ob causam necessitatis, vel magnae utilitatis, ut pars aliqua reddituum beneficii ad certum usum pium, v. g. Ecclesiae fabricam, Religiosorum sustentationem; item ad debitorum nomine Ecclesiae contractorum solutionem applicetur. Haec Layman.

7 Nota tamen, ut dictum est, ut Episcopus validè pensiones imponat, debet semper intervenire iusta causa, id est legitima, qualem scilicet leges praescribunt. Ex quo infertur primò, pensionem collatam ab Episcopo nulla causa expressa, nullam, & invalidam esse, ut ex pluribus Decisionibus probat Garzias *part. 1. c. 5.* Secundò posse eam argui confidentiae simoniacae, ut constat ex iis, quae tradit Flaminius *q. 18. de Confid.* & post illum Garzia *p. 1. c. 5. §. 2.* Tertiò causam expressam, sed non qualem leges permittunt, vitiare etiam impositionem pensionis ab Episcopo, cui tantùm iura concedunt hanc facultatem in certis casibus, & propter causas expressas, ut benè Navarrus *consil. 4. de simonia*, & Filliucius, *ubi suprà*, *nu. 8.*

8 Verùm, si stylus Curiae hodie absolutè, & sine ulla distinctione, pensiones omnes reservat soli Pontifici, ut vult Toletus, Lessius, Binsfeldius, & alii privativè, quoad Episcopos videtur ab ipsis omninò servandus, quia stylus Curiae facit ius, & in his materiis Romana praxis est regula, undè cautè procedant Episcopi, nam praeter iurisdictionem usurpatam, beneficiatus tentabit litem contra pensionarium, de nullitate pensionis impositae ab Episcopo potestatem non habente.

TRACTATUS QUARTUS DE POENIS, SEU MULCTIS PECUNIARIIS EPISCOPO NON APPLICANDIS.

RESOLUTIO PRIMA.

An Episcopi possint imponere pœnas pecuniarias etiam Laicis ex delictis mixti fori?

Et affirmativè respondetur.

Et cursim docetur, Episcopos habere Fiscum saltem ex consuetudine. Ex p.10.tr.8.Ref.1.

§. 1. HAnc quæstionem à nullo Theologo morali inveoio diligenter pertractam, & tamen est adeò practicabilis, ideò ad communem utilitatem latè illam examinabo. Et quoad primum, videtur, Episcopos non posse pœnas pecuniarias imponere, *ex cap. Pauper. 11. quæstio c 3. cap. Si lapsis 50. dist. cap. 3. de pœnis, cap. Irrefragabilis §. ult. de Officio ordinar. & cap. ut Clericorum, de vita, & honest. Cler.* per quæ iura habetur, quòd delinquentes non sunt in pecunia puniendi; quia personæ delinquunt, & non pecunia, *ut §. Oportet, collat. 3. de mand. Princip.* quare pœna suos debet sequi Authores *leg. Sancimus Cod. de pœnis*. Hinc Isidorus; citò violatur auro iustitia, nullamque reus pertimescit pœnam, quam scit posse redimere, *cap. Pauper. 11. q. 3.* Hostiensis *in Summa, tit. de Offic. ordin. §. Quod pertinet nu. 4.* dicit, quòd delicta debent puniri secundùm statuta Canonica, & non secundùm quæstum pecuniæ. Hanc etiam sententiam docuit Segura Davolos *p. 2. c. 10. per totum*; & probari potest ex authoritate Francisci Altari *de Officio Fiscalis Gloss. 9. n. 9.* qui tenet, Episcopum non habere Fiscum.

2 Verùm his non obstantibus, tanquam certam opinionem affirmativam tenendam esse puto, nempè Episcopos posse imponere pœnas pecuniarias, ex praxi ubique recepta, & probatur *ex cap. Dilectus de officio Ordinarij, cap. si vos 23. quæstione 5. cap. Cùm sit nimis §. ult. de Iudæis*, & docent communiter Doctores, ut Corneius *cons. 19. lib. 2. per totum* Farinacius *to. 1. q. 19. n. 51.* Iulius Clarus, *lib. 5. q. 80. n. 5.* & alij, quos adducit, & sequitur Mauritius de Alzedo, *de Præeminentia Episcoporum, p. 1. c. 12. n. 90.* & Barbosa *de potest. Episc. p. 3. alleg. 197. n. 16.* firmantes, etiam Episcopos, saltem ex consuetudine, habere fiscum, ut notavit etiam Covaruvias, Bobadilla, Regens de Vico, & Salzedus *in locis infrà citandis*. Et ad iura superiùs allata respondent, & concordare nituntur plures, quos invenies apud Seguram Davolos *ubi suprà*. Itaque certum est, posse Episcopos pœnas pecuniarias imponere etiam Laicis ex delictis mixti fori contra Regentem de Vico, *in Pragm. Regni Sardiniæ, tom. 2. tit. 7. cap. 6. n. 7.* & ita firmat Farinacius *to. 1. q. 19. n. 51.* quia ex talibus delictis Ecclesiasticæ iurisdictioni se subiciunt, ut *in cap. Statuimus 16. q. 1. & cap. Quisquis 17. q. 4.* & notat Abbas *in cap. Licèt de pœnis*.

Sed hoc in to. 9 tr. 2 ex R. 301. § Cum igitur, quem ad lin. 2

RESOL. II.

Episcopos non posse pœnas pecuniarias sibi applicare, sed applicandas piis locis demonstratur, etiam si sint impositæ per sententiam, sive per Statutum.

Et quid, si Episcopus sit adeò pauper?

Et quid est sentiendum de contraria consuetudine, per quam pars pœnarum applicabatur Vicario, vel Cameræ Episcopi, vel fabricæ Ecclesiæ Cathedralis? Ex p.10. tr.8. Ref.2.

§. 1. SEd difficultas est, an Episcopus dictas pœnas pecuniarias possit sibi applicare. Et respondeo, quòd stando in iure communi antiquo, sunt aliqui affirmativæ sententiæ adhærentes, ut docet Bald. *in auth. bona damnatorum lib. 2. C. de bonis proscriptorum*. Ananias *in cap. Excommunicamus in princ. n. 9. de hæreticis*, Angelus *de maleficiis, in verb. eius bona, n. 30.* Barbatia *cons. 22. nu. 12. vol. 3.* Gomez *super leg. 7. Tauri num. 75.* Franciscus Marc. *decis. 339. n. 12. p. 1.* attamen minimè hoc procedere, (ait Covarruvias *lib. 2. Var. c. 9. n. 9.*) ubi sententia Iudicis pœna pecuniaria infertur, sed si tantùm eadem pœna statuto, aut constitutione sancita fuerit, poterit Iudex Ecclesiasticus eam in proprios usus expendere, id etenim fit statuti, & legis authoritate, ex quo suspicio avaritiæ abest ab ipso Iudice, cùm per statutum ea pœna Episcopo, aut Iudici adiicitur, notant Hostiensis. Abbas, & Felinus, *in c. Irrefragabilis §. cæterùm.* Quod etiam ex Neotericis Hispanis docet Ber. Diaz. *in Practica criminali, c. 142.* Avendagnus *de exequendis mandatis, p. 1, cap. 7. num. 1.* & Bobadilla *in Politica tom. 1. lib. 2. cap. 17. num. 199. & 200.* ubi sic ait: *En lo que toca à tener fisco los Obispos y las Iglesias, Baldo y otros Autores afirman, que no lo tienen, excepto el Papa y la Iglesia Romana, ni pueden condenar para su Camera: pero lo contrario, se guarda por costumbre universal aprovada por comun opinion, aunque no tiene su fisco todos los privilegios del fisco Real, lo que applican à su Camera los dichos Prelados, deven convertirlo en obras pias, y gastos de Iusticia, siendo por via de multa, ò pena arbitraria: mas lo que aplican en virtud de ley, ò estatuto, como quiera que in esto cessa la ocasion de codicia, bien pueden adiudicarselo à si, conforme la disposicion legal; y aun lo uno y lo otro, si el Obispo fuesse tan necessitado podoria aplicarlo para si.* Ita ille.

2 At hæc omnia, & opinio horum Doctorum procedit, ut dixi, in terminis iuris antiqui; tamen hodie cessat hæc difficultas, nam stante Decreto Concilij Tridentini; *sess. 24. c. 3. de Reformat.* absolutè dicendum est, Episcopos non posse ullo pacto, sibi applicare pœnas pecuniarias, undè ad compescendam aliquantum Episcoporum avaritiam, hic per extensum apponam verba Doctorum. Et ideò in primis agmen ducat.

3 Ioan Machadus *de Perfecto Confessario, tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 4. docum. 2. num. 2.* sic ait; *Quanto al fisco se ha de advertir, que por Derecho comun era gravamente controverso entre los Doctores, si el Obispo podia tener fisco, y aplicarle penas pecuniarias en que condenasse à los Reos; unos lo negavan principalmente quando los Reos eran Seculares; moviansè por unos Textos del Derecho, que parece lo disponian assi. Otros fundados en otros Textos afirmavan, que era licito, con tal que el Obispo no se moviesse por avaricia, si no con zelo de iusticia, ni aplicasse para si las penas pecuniarias, sino que las convertisse en usos pios. Pero ya en este tiempos està quitada ò por mejor dezir compuesta esta controversia, por ser expressa disposicion del Concilio Tridentino, que el Obispo pueda tener fisco, y condenar en penas pecuniarias; si bien el mismo Concilio en el lugar citado, por desmentir la sospecha de avaricia que tan lexos de estar de las personas Ecclesiasticas; y principalmente de los Obispos ordina expressamente, que el Obispo no pueda aplicar semeiantes condenacciones à si, ne à su Camera; sino à lugares, y obras pias; y segun una declaracion de los Cardenales, que refiere Barbosa, ni aun para el salario del Vicario las puedan aplicar.*

4 Daniel de Nobilibus *in selectis controversiis iuris sacri, & civilis, disp. 30. num. 66. & 67.* Has autem pœnas peconiarias, si per statutum iure antiquo, sint impositæ, poterit Episcopus per se retinere, vel suæ Cameræ applicare; at si per sententiam imponantur, honestius locis piis applicabit, nisi Episcopo indigente. Hodie tamen post Concilium Tridentinum, *sess. 25. cap. 2. & 10. de Reformat.* videtur omnino has pœnas in usus pios convertendas, ita ut nec in fabricam Ecclesiæ, nec in mercedes converti possint.

5 Ioan. Baptista Ciarlinius *in Controvers. Forens. tom. 1. cap. 30. num. 37.* Certum esse cognoscimus Episcopum, & eius Vicarium posse mulctare etiam Laicos, & pœnis pecuniariis punire in casibus ad eius forum spectantibus *c. licèt*, ubi Abbas, *de pœn. cap. Statuimus 76. quæst. 1. cap. Quisquis 17. q. 4. de commun.* Felinus *in cap. Irrefragabili §. Cæterùm, num. 5. de offic. Ordin.* Hostiensis, Butrius, Anania, Cardinalis *in cap. ad aures, de Simon.* Peregrinus *de Iur. Fisci, lib. 1. tit. 2. n. 106. post multos*, Augustinus Barbosa *6. alleg. 107. n. 18.* perbellè Martha *de Iurisd. part. 1. cap. 50. n. 18.* pro quo notandum est, antiquitus potuisse Episcopos mulctas statutis Ecclesiasticis inflictas sibi applicare, & in proprios usus convertere, quas unico sua arbitrio imponebant, locis piis distribuere solebant ad evitandam avaritiæ suspicionem. Hostiensis *in Sum. tit. de Offic. Ord. §. Quid pertinet, versic. non tamen debet.* Abbas *in 6. cap. licèt n. 9. de pœnis*, Covarruvias *var. resol. lib. 2. cap. 9. num. 11.* March. *decis. 339. num. 12. part. 1.* tamen hodie Episcopi id facere non possunt, sed mulctas pecuniarias eo ipso, quòd exactæ fuerint, locis piis assignare debent, adeò ut nec aliquam portionem suo valeant applicare Vicario, nec Cameræ Episcopali, aut Fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, non obstante quacunque consuetudine non præscripta Concil. Trident. *25. c. 3. de Refor.* & ita decrevit sacra Congregatio.

6 Marcellus Vulpe *in praxi Iudiciali, c. 46. n. 1. & 2.* Quamvis Iura Canonica videantur prohibuere Episcopis imponere, & exigere pœnas pecuniarias; quia de radice cupiditatis, & avaritiæ prodire videntur, *cap. Irrefragabili §. fin. de offic. Ord.*

Ord. ubi habetur, quòd Prælati non debent eorum statuta ad quæstum pecuniæ convertere: tamen Abbas *in cap. ut Clericorum num.* 10. *de vita, & honest. Cleric.* dicit communiter per doctores teneri, posse ab Episcopis pœnas pecuniarias imponi, & exigi, & novissimè per Concilium Tridentinum, *sess.* 25. *cap.* 3. §. *In causis verò de Reformat.* id approbatum est, ibi per mulctas pecuniarias, quæ locis pijs ibi existentibus eo ipso quòd exactæ fuerint, assignantur. Verùm non ita passim pœna pecuniaria imponenda est, sed quando Episcopi viderint alias pœnas paruipendi, & pecuniariam timeri. Undè quando ex urgenti causa pœnæ sunt imponendæ, illæ sunt applicandæ locis pijs, *Concil. Trid. ubi suprà*: immò ut declaravit sacra Congregatio Concilii, quòd consuetudo contraria, per quam pars pœnarum applicatur Vicario, vel Cameræ Episcopali, etiam in minima parte, nec in fabricam Ecclesiæ Cathedralis: nam Episcopi tenentur ex eorum redditibus Ecclesiam Cathedralem reparare. Verùm si Episcopus sit adeò pauper, ut notoriè egeat, aliud videretur dicendum, & eo casu est consulenda sacra Congregatio, notificando ei redditus, & onera Episcopatus.

7 M. Anton. Genuensis *in Praxi Archiep. cap.* 69. *num.* 1. & 2. Hostiensis *in summ. de Offic. Ord.* §. *Quid pertinet*, dicunt, quòd ubi per statutum imponitur pœna pecuniaria, potest Episcopus illam sibi retinere; ubi verò per sententiam, licèt possit, honestius facit, si pro evitanda suspicione avaritiæ, deputetur ad pios usus; quem sequuntur magis communiter Doctores, quos numerat Felinus, *in capit. Irrefragabili de offic. Ordin.* Sed post Concilium Tridentinum, *cap.* 3. *sess.* 25. *de Reformat.* pœnæ pecuniariæ, eo ipso, quòd exactæ fuerint, sunt assignandæ pijs locis, quod servatur in Curia Archiepiscopali Neap.

8 Paulus Squillante *de Oblig. & Privileg. Episcop. part.* 1. *c.* 28. *n.* 3. Præcipitur Episcopis pœnas pecuniarias, eo ipso quòd exactæ fuerint, pijs locis, & pauperibus distribuere, ut expressè decernitur in sacro Concilio Tridentino, *sess.* 25. *c.* 3. & *c.* 13. *de Reformat.* Est autem observandum, quòd huiusmodi pœnæ pecuniariæ sunt locis piis applicandæ, sive sint impositæ per sententiam, sive per statutum, cùm sacr. Concil. Trident. non distinguat.

9 Ioan. Carolus Antonellus *in Regimine Ecclesiæ Episcopalis, tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 2. *& seqq.* observat quòd tales Clerici possint ex statuto, aut edicto Episcopi puniri pœna pecuniaria. Huiusmodi verò pœnæ pecuniariæ locis piis applicandæ sunt ex dispositione Concilii Tridentini, *sess.* 25. *de Refor. c.* 3. ita ut nequeat Episcopus sibi huiusmodi pœnas applicare, nisi esset pauper, & valdè indigeret, ut resolvit sacra Congregatio.

10 Sed Claudamus verba Doctorum cùm sapientissimo, & amicissimo Ioan. Solorzano *de Indiarum Iure to.* 2. *lib.* 3. *c.* 7. *n.* 76. & 77. qui post adducta verba Decreti Concilii, sic subdit: Quibus verbis sublata, aut composita videtur antiquorum controversia, quorum quidam existimabant, non licere Ecclesiasticis Iudicibus pœnis pecuniariis Reos ad eorum forum pertinentes, Laicos præsertim, damnare. Alii licitum esse contendebant, dummodo non avaritæ cupiditate, & animo eas imbursandi, sibi que applicandi ad id ducerentur, sed zelo Iustitiæ, easque in pios usus converterent. Quam sententiam Concilium Tridentinum probavit. Ita ille. Et præter suprà citatos Doctores vide etiam idem asserentes Quarantam *in Summa Bullarum, verb. Pœna pecuniaria.* Rubeum *in Aphorism. Episcopor. verb. Pœna, n.* 3. & 4. Thomasium, *Decad.* 4. *tit.* 6. *n.* 435. Cartarium *decis.* 20. *n.* 148. Bariolam *in Aphoris. Casuum Conscientia, lit. P, verb. Pœna pecuniaria*, & alios penes ipsos.

RESOL. III.

Respondetur ad argumenta, quæ contra superius dicta adduci possunt in favorem Episcoporum, & maximè ratione consuetudinis.

Et an hoc intelligatur quoad pœnas, non quoad mulctas pecuniarias, nam differt pœna à mulcta.

Et an aliquando mens legis magis, quàm verba, attendenda sit?

Et deducitur, an sit credendum Doctori attestanti de consuetudine?

Et cursim docetur, an opinio unius excellentis Doctoris faciat rem probabilem in iis, quæ ad ius pertinent, secus verò in illis, quæ ad factum spectant?

Et breviter advertitur, quòd ubi militat eadem ratio debet militare eadem iuris dispositio. Ex p. 19. tr. 8. Res. 3.

§. 1. NEc adversùs superiùs dicta obstant in favorem Episcoporum aliqua argumenta, quæ ego ad magis veritatem elucidandam excogitavi. Et primò posset quis dicere, quòd obstat consuetudo in contrarium, ut testatur Marius Alzedus *de Præeminet. Episc. p.* 1. *cap.* 12. *n.* 7. & quòd credendum sit Doctori testanti de consuetudine, docent Bartolus *in Repet. lig. de quibus n.* 21. *q.* 4. *ff. de legibus*, Iason *leg. Filius à patre n.* 27. *ff. de liber. & posthum.* Antonius Gomez, *leg.* 41. Tauri n. 4. Riccius, *collect.* 611. Granado 1. 2. *contract.* 7. *tra.* 3. *p.* 2. *dis-*

Sup. hoc in vo. 8. tr. 1. R. 14. & in alio §. eius annot.

Dian. Coord. Tom. III.

put. 16. *n.* 12. & alii, quos refert Mascardus, *de probat. conclus.* 426. Ergo possunt Episcopi applicare sibi pœnas pecuniarias, ratione consuetudinis, extantis in eorum favorem teste Alzedo. Respondeo primò, quòd licèt opinio unius excellentis Doctoris faciat rem probabilem in his, quæ ad Ius pertinent; secus est in illis, quæ ad factum spectant. Quoniam quæ facti sunt, cuiusmodi est consuetudo, plerumque etiam prudentissimos fallunt, *leg.* 2. *ff. de Iur. & facti ignor.* sic tenent Alexander *in leg. quod dotem ff. Soluto matrim.* Imola *in leg.* 1. *§. nunciatio ff. de nov. oper. nunt.* Aretin. *cons.* 133. Corneius, *cons.* 83. Navarrus *in c. Placuit n.* 186. *de Pœnit. dist.* 7. Bertanus, *cons.* 67. *volum.* 4. dicens esse communiorem opinionem Recentiorum, quod idem dicit Parasius *consil.* 31. *n.* 14. & alii. Respondeo secundò, tunc credendum esse Doctori testanti de consuetudine, quando contrarium non appareat; sed in nostro casu luce meridiana est clarius, maiorem partem Episcoporum non applicare sibi pœnas pecuniarias, sed solùm paucissimos, qui apud omnes malè olent: Ergo non potest adesse consuetudo in contrarium, quæ quidem à maiori parte introduci debet, ut patet apud Rucafull. *in Praxi Theol. mor. tom.* 1. *p.* 3. *lib.* 6. *cap.* 3. *q.* 1. Castrum Palaum, *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 3. *punct.* 2. §. 3. *n.* 14. & docent Doctores, quos citat, & sequitur Hulricus Hunius *in Encyclopedia iuris, p.* 1. *tit.* 4. *c.* 3. *n.* 1. Dicendum est itaque, consuetudinem esse in contrarium, & ita testatur Solorzanus *ubi suprà de Indiarum Iure, tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 7. *n.* 77. *circa medium.*

Sup. hoc in rq. 8 tr. 1 R. 14 & in aliis eius annot.

Quoad hoc in tr. 1. leg. dub. §. Nota in quo R. 31.

2 Nec secundò, in favorem Episcoporum argumentari valet, nostram sententiam veram esse, quoad pœnas, non autem quoad mulctas pecuniarias, nam differt pœna à mulcta; quia pœna imponitur à iure; mulcta à Iudice, ut rectè observat Vallensis *in Paratitla ad Decret. lib.* 5. *tit.* 37. §. 1. *num.* 2. Locatus, *in Praxi Iudiciali Inquisitorum, verb. Pœna num.* 1. cùm aliis; & patet *ex leg. Aliud* §. 1. *de verb. significat.* Sed Concilium Tridentinum, ut patet legentibus, non loquitur de pœnis, sed de mulctis, & lex intelligi oportet, ut sonat; & non aliter, *ex leg. multum interest*, ibi; *Quantum lectio probat. Cod. de solutionib.* ut rectè observavit (heu) quondam noster doctissimus amicissimus Ioan. Baptista Larrea, *in Allegat. Fiscalib. tom.* 2. *Alleg.* 8. *n.* 16. Ergo Episcopi hodie possunt sibi applicare pœnas pecuniarias per statuta positas, licèt non possint accipere mulctas pecuniarias per sententiam latas, quia Concilium id solùm prohibet. Et ita hanc sententiam videtur apertè docere Ioan. Honorius *in Compendio iuris Canonici, lib.* 5. *tit.* 37. *n.* 13. & Doctores, quos citat, & sequitur Covarruvias, *lib.* 2. *c.* 9. *n.* 9. Riccius *in Praxi, p.* 4. *res.* 124. & alii à nobis superiùs adducti, asserentes Episcopos sibi applicare posse pœnas pecuniarias per statutum impositas, non autem per sententiam.

3 Sed his non obstantibus, Respondeo hodie, stante Decreto Concilii Tridentini, Episcopis interdictum esse, non solùm mulctas, sed etiam pœnas pecuniarias sibi applicare: ut docet Machadus, & alij Doctores, quorum verba suprà per extensum prescripsimus. Et hanc fuisse mentem Concilij, patet ex declaratione Sacræ Congregationis, penes Barbosam *de Potestate Episcopi, part.* 3. *allegat.* 107. *num.* 19. in qua una Messanensi dictum fuit, pœnas omnes, & mulctas, esse piis locis applicandas: ergo apertè patet mentem Concilij fuisse omnes mulctas, & pœnas pecuniarias, siue per sententiam, siue per statutum latas, piis locis applicare; ut sacra Congregatio sæpiùs interrogata, respondit. Voluerunt enim Patres illi in Concilio congregatis penitus ab Episcopis omnes avaritiæ sordes abluere, quas quidem, cùm clarum sit, tam ex mulctis, quàm ex pœnis pecuniariis oriri posse, ideò utraque in dicto Decreto comprehenderunt, nam licèt mulcta differat à pœna quoad modum, tamen in nostro casu sunt idem; nam tam mulcta, quàm pœna, versatur circà pecuniam, ergo utrasque voluit Concilium prohibere; nam in utrisque militat eadem ratio, ergo debet militare eadem iuris dispositio *ex leg.* 1. §. *Illud ff. ad leg. Aquiliam, Leg. Si postulaverint* §. 2. *ff. ad Leg. Iuliam & aliis vulgaris Iuribus.* Undè in casu nostro intrat etiam aliud iuris Axioma, quòd aliquando mens legis, magis quàm verba, attendenda venit; ut patet *ex Leg. Scire legat, ff. de legib. leg. non aliter ff. de legat.* 3. *leg. nominis & rei* §. *verbum ex legibus ff. de verbor. significat.* & docet Surdus *decis.* 35. *num.* 14. & ex Soto, Medina, Sylvestro, & Salas novissimè Ioseph & Ianuario, *de casibus reserv. Resol.* 46. *num.* 2. undè qui servat verba legis in cortice, & non seruat mentem legis, est transgressor legis; & ideò *in leg. non dubium Codic. de leg.* Non dubium est in legem committere, qui verba legis complectens contra legis nititur voluntatem, & *sed contra ff. de legibus*, fraudem facit legi, qui suavis verbis legis mentem eius circumvenit. Sed & hoc ex pluribus probat Hulricus Hunnius *in Encyclopedia iuris p.* 1. *tom.* 3. *c.* 6. *n.* 29. *& seqq.* Sed in nostro casu hanc esse mentem Concilii non est dubitandum, ex Doctoribus ubi suprà allatis, & quod maius est, ex sacra Congregatione, quæ à Sanctissimo potestatem accepit illud declarandi, prout iam declaravit, nempe omnes pœnas, & mulctas pecuniarias Episcopo debere locis piis applicare. Ex quibus remanet satis solutum argumentum in contrarium adductum, & contrarium asserere esset, velle metaphysicari contra communem sententiam Doctorum, contra Praxim Ro-

Su. in 8. pars. eius per totum.

Su. hoc [illegible]

manæ Curiæ, & contra Declarationem sacræ Congregationis. Quod etiam apertè probatur, quia si à Concilio Tridentino mulctæ tantùm per sententiam latæ prohiberentur Episcopis sibi applicare, nihil Concilium disposuisset, & prohibuisset; nam ante ipsum iam Doctores communiter asserebant esse dictas mulctas in usus pios applicandas: ergo dicendum est Decretum Concilij non solùm loqui de mulctis, sed etiam de pœnis per statuta impositis, quas sibi applicare Episcopos posse aliqui Doctores, ut visum est, concedebant, quòd Concilium prohibere voluit. Unde Genuens. *in Manuali Pastorum cap. 78. n. 12.* sic ait: Notandum, quòd pęnæ pecuniariæ sunt per Episcopus pijs locis applicandæ. Ita *Conc. Trid. cap. 3. sess. 23.* quod non distinguit, an sint impositæ per sententiam, vel per statutum iuxta notata *in cap. irrefragabili de Off. ord.* Ita, & ego.

R E S O L. IV.

Infertur ex supradictis ad ornatum Concilij Tridentini sess. 28. c. 8. posse Episcopos, relictis alijs pœnis, punire concubinarios mulcta pecuniaria, locis tamen pijs applicanda. Ex p. 10. tractatu 8. Res. 4.

§. 1. REmanet itaque ex omnibus superius dictis satis firmata nostra sententia, nempè posse Episcopos imponere pęnas pecuniarias, sed illas non posse sibi applicare. Ex quibus duo valdè notabilia observanda sunt. Et primò contra Regentem Franciscum de Vico *in Pragmat. Regni Sardinia, tom. 2. tit. 7. c. 6. n. 9.* & contra Aloysium Riccium *in Praxi, to. 1. Resol. 319. n. 3.* posse Episcopos, non impositis alijs pęnis, de quibus agit Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 9.* imponere pęnam pecuniariam contra Laicum concubinarium. Et ita docet Gabriel Pereira *de manu Regia, p. 2. c. 34. n. 16.* Thomas Velascus *tom. 2. alleg. 34. nu. 11. & seqq.* Emanuel Themudo *in Decisionibus Archiepisc. Olyssipon. tom. 2. decis. 145. n. 4.* & Ioseph. Vela *de Potestate Episc. circa inquirenda, &c. p. 1. nu. 64.* & alij asserentes Concubinarium posse puniri pęna pecuniaria ante trinam monitionem, quia Concilium solùm posuit illum ordinem quoad excommunicationem ferendam pro contumacia in illo crimine, & per hoc non abstulit aliàs pœnas contra adulteros, & Concubinarios inflictas. Et testatur ita fuisse decisum in Hispalensi, & Granatensi Senatu, & Portugalliæ in supremo Regij Palatij Senato. At licèt hoc verùm sit, certum est, pœnam pecuniariam Laico Concubinario ab Episcopo impositam, non posse illam sibi applicare, sed in pios usus erogandam esse ex Sacra Congregatione individualiter firmat Leo Zambellus *in Repertorio morali Casuum conscientia, verb. Episcopus n. 24.* & Barbosa, *Collect. 579. n. 1. & de Potest. Episc. p. 3. alleg. 107. n. 18.* ubi sic ait: In Sacra Congregatione Concilij in una Messanensi fuit resolutum, pœnas omnes, & mulctas, sive ex Constitutionibus Synodalibus, sive ea præceptis, sive decretis Archiepiscopi, vel Vicarii proveniant, esse pijs locis, non autem Fabricæ, vel Sacristiæ Ecclesiæ applicandas. Item fuit decisum, pœnas pecuniarias, quæ arbitrariæ fuerint, locis pijs esse omninò applicandas, reliquas autem, quæ non fuerint arbitrariæ, posse Episcopum ita demum sibi sumere, si ipse egeat, dummodo non sint mulctæ pecuniariæ, vel pœna non residentium, aut concubinariorum, quas omnes Concilium mandat locis pijs applicari. Hæc Barbosa. Itaque licèt, ut diximus, Episcopi possint absque illa trina monitione *in Concilio Tridentino, dict. c. 8.* requisita; aduersùs Concubinarios ad pęnas pecuniarias, vel aliàs contra illos iure inflictas procedere, tamen dictas pœnas tenentur locis pijs, & non sibi applicare ne similes efficiantur illis, de quibus Segura Davalos *in direct. Iudic. Eccles. p. 2. cap. 10. n. 1.* sic ait. Primum id meritò advertendum est, quòd iam eo ventum est, nimia aliquorum Iudicum clementia, seu lacta religio, ut ipsius occasione pecuniarijs pœnis passim utantur, omissis corporalibus condignis, & à iure debitis, ita ut censum annuum à Concubinarijs extorquere quotidie elaborent, quo soluto, adbuc indurato animo peccatis sordescant, quia nullam reus pertimescit culpam, quam redimere nummis existimat. Ita ille.

R E S O L. V.

Posse Episcopos compositiones pecuniarias facere super quibusdam delictis, sed pijs locis applicandas esse firmatur?

Et advertitur, quòd ut dicta compositiones pecuniaria ad effectum, ut sint licita, plura, esse necessaria, qua in textu huius Resolutionis explicantur? Ex p. 10. tr. 8. Res. 5.

§. 1. SEcundò ex superius firmatis observandum est, posse Episcopos compositiones pecuniarias facere super quibusdam delictis; sed advertere debent, quòd dictę compositiones pecuniariæ ad effectum, ut sint licitæ, plura esse necessaria. Et Primò in dictis compositionibus faciendis debent intervenire iustæ causæ, quas enumerat ex Novario Riccius *in Praxi tom. 4. resol. 119.* Secundò non valent Episcopi accipere compositionem super omnibus criminibus, ut fusè tradit Paulus de Castro, *in consil. 348. col. fin. per text. cùm Gloss. in cap. licèt*, ubi Doctores *extra de Pœnis.* Felinus *in cap. Qualiter & quando il Secondo §. Ad corrigendum nu. 30. de accus.* Clarus *in Practica criminali, §. fin. q. 85. vers. ulterius quæro*, sed tunc cùm crimina essent levia, vel extraordinaria, in quibus est locus pęnæ arbitrariæ; non autem in criminibus gravibus, nec ut in illis, in quibus ex taxata pœna iuris; nec etiam quando crimen esset manifestum, vel fama super crimine delinquentem vexaret, ut dixit Riccius *ubi suprà, res. 121. n. 1.* Tertiò, quòd pecuniæ compositio tunc demum fiat, quando ea pœna magis timetur quàm alia, ut patet ex *cap. Cognovimus 16. q. 2. cap. Quoniam, ut lite non contestata*, sicut dictum fuit in Congregatione Deputatorum, per Sanctissimum D. N. S. Pium V. facta die 5. Iunij 1567. quam invenies apud Gatticum *in primis allegationibus pro Ecclesia impressis fol. 22.* & docet Farinacius *de Hæresi qu. 193. §. 6. n. 115.* Zanchinus, *ubi suprà*, Locatus *in praxi Iud. Inquis. verb. Pœna, n. 21.* Decianus *pract. Crimin. lib. 5. cap. 43. n. 7.* Pegna *in Direct. Inquisit. p. 3. commentar. 152.* Sousa *in Aphoris. Inquisit. lib. 3. cap. 28. n. 3.* Salzedus *in pract. crim. Ignatij Lopez, capit. 142. lit. A*, & alij penes ipsos.

2 His suppositis, videant modò Episcopi, si quando compositiones pecuniarias faciunt, adsint supradictæ conditiones, videlicet, iusta causa, & præcipuè si Reus timeat magis pęnam pecuniariam, quàm aliam, vel potiùs alacriùs, & sponte istam solvat, ut ab alia magis eius delicto debita, & proportionata immunis evadat; item an zelo correctionis dictam pœnam pecuniariam imponant, vel magis ut marsupium impleant. Sed demus, in dictis compositionibus omnes supradictas conditiones adesse, non enim est temerè iudicandum de Prælatis tam qualificatis, adhuc tamen dicendum, ipsos non posse pęnas illas pecuniarias sibi applicare, per ea, quæ superius satis firmata sunt. Et licèt Riccius *in part. 4. resol. 124.* contrarium videatur asserere, non loquitur tamen in terminis Concilij Tridentini, sed secundùm Ius antiquum: quod patet ex his, quę ipse dixit *in par. 1. decis. 300. n. 3.* sicut etiam loquitur Zerola *ubi infrà*, & alij. Sed sentiant Episcopi, quid asserat ipsemet Riccius *ubi suprà p. 4. quæst. 125. nu. 4.* & illum imitentur; sic itaque ait. Ego tamen licèt habeam Ecclesiam sponsam satis pauperem, non solùm mihi huiusmodi compositiones non applico, sed nunquam ad tales compositiones faciendas devenio; sanius enim videtur delicta alia via castigare, semper enim Mundus applicat huiusmodi compositiones cupiditati Episcoporum, illorumque avaritiæ, quæ semper est evitanda; nam hic sumus peregrini, & hospites, & aliam regionem inquirimus, quòd si consideraretur, terrena utique non tam sano corde amarentur, væ igitur illis, qui ætate ingravescentes, mundanis etiam senescunt; ita ille, cui etiam adde Thomam Zerolam Episcopum Minorensem *in praxi part. 1. ver. Compositio, Tertiò*; ita asserentem: Meminerint Iudices illius Ambrosij, *Facilitas veniæ magis præbere solet incentivum ad malum cap. est iniusta 23. quæst. 4.* & illius Isidori: *Citò violatur auro Iustitia, nullamque reus pertimescit pœnam, quam scit pecunia posse redimere*, ut in *cap. Pauper 11. quæst. 3.* ideò ne sint faciles Prælati ad impositiones faciendas super delictis, sed castigent ea pœnitentijs salutaribus afflictivis, ne delinquentes deteriores fiant in posterùm iuxta illud Matth. *cap. 5 vade, & amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Vide omninò Hostiensem *in Summa, tit. de offic. Ordin. c. quid pertinet num. 4.* ubi dicit delicta debere puniri secundùm statuta Canonica, & non secundùm quæstum pecuniæ, & personæ sunt, quæ delinquunt, non res, *cap. Prodest, & severitas 23. quæst. 5.* Huc usque Zerola. Sed licèt omnia superiùs dicta semper observanda sint, maximè hoc faciendum erit tempore visitationis, in quo Episcopi timentes Deum proprium marsupium ad sublevandas pauperum necessitates evacuant, undè nimis scandalosum esset, si illud ex Visitatione in domum reportarent plenum pœnis pecuniarijs exactis in visitatione à Clericis, & Laicis. Et ideò exemplum hic apponam magni Antistitis Hispani observatum à Francisco de Alfaro *de officio Fiscales Gloss. 9. num. 9.* ubi sic ait: Mulctas pecuniarias in usus pios applicandas docet Iulius Clarus, *quæst. 86. numer. 5.* quòd ad unguem observari semper vidi à Reverendissimo Domino Magistro D. Ildefonso de Vergata huius Argentinæ Diœcesis dignissimo Præsule, qui cùm personaliter integrum Episcopatum, siue Diœcesim plusquam centum, & quinquaginta leucas extensum visitaverit, nullam mulctam sibi applicare permisit. Ita Alfarus. Et quidem hæc omnia à me superius firmata maximè procedunt in Episcopis Regni Siciliæ, qui tam pingues redditus ex eorum Episcopatibus recipiunt, & certè monstruosum esset, videre Episcopos tam opulentos, posteà pœnas pecuniarias sibi applicare. Loquor sic confidenter, quia Episcopi, hodie Ecclesias Siculas regentes, sunt pietate, & omnium virtutum genero ornatissimi. Sed si aliquando (quod Deus avertat) hoc facerent, advertant Excellentissimi Domini Proreges, in quantum eis licitum erit, & semper infracta, & illibata permanente Immunitate Ecclesiastica, advertant, inquam, hoc non permittere, per ea, quæ tangit Covarruvias *lib. 9. Variar. cap. 9. numero 11.* Regens

gens de Vico *in Pragmat. Regni Sardiniæ tom.2. tit.7. c.6. n.9. in fine*, & Alsarus *de offic. Fiscalis gloss. 9. n. 9.* sed statim pijssimum, & Augustissimum Regem nostrum certiorem faciant, qui ut protector Concilij Tridentini sicut vocatur à Flores de Mena *Variar. lib. 1. q. 12. n. 8.* Suarez de Paz *in Praxi tom. 2. prælud. 5. n. 10.* Bobadilla *in Politica tom. 1. lib. 2. cap. 18. n. 114.* & alijs, per Oratorem suum Romæ existentem apud summum Pontificem instabit, ut tale scandalum dignetur amovere, & Episcopos delinquentes tanquam fractores Decreti Tridentini, ut par est, condigna pœna punire.

RESOL. VI.

Aliqua declarationes Sacræ Congregationis, firmantes superius dicta, afferuntur.

Et in corpore huius Resolutionis assignantur aliqua persona, quibus supradicta pœna pecuniaria, & mulcta non possint applicari. Ex p. 10. tr. 8. Res. 7.

§. 1. Sed tandem, ut iterùm ad Dominos Episcopos revertamur, apponam hic aliquas Declarationes Sacræ Congregationis, quas observavit Barbosa *de iure Eccles. lib. 1. c. 11. num. 128.* ubi sic asserit, debet Episcopus pœnas criminales ad suum arbitrium locis pijs distribuere, & pauperibus; sed in pari necessitate melius erit subvenire pauperibus loci, in quo habitat Clericus condemnatus. Ita Episcopo Venusino respondit Sacra Congregatio negotijs Episcoporum præposita 21. Novembris 1600. Possunt quoque ex eisdem pœnis Carceres Ecclesiasticos facere, ut Episcopo Andriensi rescripsit eadem Congregatio 25. Iunij 1596. De his autem pœnis Vicarius participare non debet, eadem Sacra Congregatio Archiepiscopo Urbinatensi 11. Septembris 1584. Fiscali verò aliqua pars pœnarum huiusmodi applicari potest, sed Episcopus, & notarij de illis quoquomodo participare non possunt, ut fuit rescriptum per eandem Sacram Congregationem Vicario Apostolico Civitatis Castelli, *sub die 4. Septembris* 1595. Hucusque Barbosa; quas declarationes novissimè etiam adducit Ioan. Carolus Antonellus *de Regimine Ecclesiæ Episcopalis, to. 2. lib. 6. c. 6. n. 4.* Inveniunt etiam infrà scriptæ Decisiones. Pœnas, ac mulctas pro Birruarijs Curiæ Episcopalis assignare non potest Episcopus. Sacra Congreg. Concil. *in Lamen. 5. Iunij* 1632. *penes Bonfadinum, in Thesauro Eccles. decis. resol.* 11. *n.* 16. Pœnarum nulla portio potest assignari Depositario earundem pœnarum, nec pro vestiendis Apostolis, quibus lavantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro supplemento salarij Medicorum Ecclesiæ Cathedrali inservientium, Sacra Congr. *Conc. in Firmana* 16. *Aprilis* 1633. quam refert Bonfadinus *dict. resol.* 11. *n.* 17. Plura etiam inveniuntur disposita circà præsentem materiam à Gabriele Paleotto *S. R. E. Cardinali in suo Archiepiscopali Bononiensi, p. 4. tit. de causis in Foro Episcopali fol.* 270. *& latius p. 6. tit. de administratione Fori Archiep. fol.* 415. *& seqq.* Multa etiam disposuit Sanctus Carolus Borromæus, quæ referuntur in Concilio Provinciali Mediolan. 6. *tit. de mulctis, & pœnis*, Et in actis Mediolan. Eccles. *part. 2. tit. de Offic. Depositarij, in mulctis*, & in instructionibus Congreg. *Diœcesan. tit. 22.* quibus cavit, ut pecuniæ ex his condemnationibus redactæ, apud Fidelem sequestrum deponerentur (qui nullo modo ex suis domesticis, & familiaribus esset) & omninò) quoad fieri posset) in pios usus eorum locorum converterentur, ex quibus corrogatæ sunt, vel ubi delicta commissa fuissent, quæ tales condemnationes meruerunt. Quæ distributio, vel applicatio sancita etiam reperitur in Concilio Limano III. *part. 2. c. 122.* Et hæc omnia à Dominis Episcopis diligenter essent recognoscenda, imitanda, & observanda.

RESOL. VII.

An Episcopi possint dispensare in lege Pontificia apponendo pœnam pecuniariam,

Et affirmativa sententia adducitur.

Pro quo etiam in textu huius Resolutionis afferuntur multi, & diversi casus pro praxi prædicta difficultatis. Ex p. 10. tr. 8. Res. 8.

§. 1. Sed ad ornatum præsentis materiæ non deseram hic illam percurrere quæstionem, videlicet, an liceat Episcopis, dispensando in lege Pontificis, imponere onus mulctæ pecuniariæ: Dispensat v. g. Episcopus in lege Ieiunij, & observatione Festorum, an possit etiam via commutationis illius obligationis imponere aliquam summam pecuniæ, sicut potest facere, quando dispensat in Voto, imposita aliqua commutatione. Et affirmativam sententiam tenet Innocentius *in cap. 1. n. 2. de observat. ieiunio*, & ibi Henricus *nu. 2.* Ioan. Andreas, *n. 2.* Anton. *n. 5.* Cardin. *n. 3.* Caietanus *1. 2. q. 97. art. 4. ad finem, ubi* Angelus, *n. 20.* Sylvester *q. 7. dict. 2. n. 19.* Armilla *n. 6.* Tabiena, *q. 14. n. 15.* Suarez, *lib. 6. de legibus, cap. 16. n. 4.* Azorius, *tom. 1. lib. 7. cap. 29. q. 5.* Navarrus *in Summa, c. 21. n. 22.* Limitat Suarez; *n. 9.* hanc sententiam, ut locum habeat tantùm in legibus, per quas subditi obligantur ad aliqua onera, à quibus per dispensationem eximuntur, ut est lex Ieiunij, abstinendi ab operibus servilibus in die festo, & similes. Secus verò in illis legibus, quæ non imponuntur per se ad imponenda onera subditis, sed propter alios iustos fines, pertinentes ad commune bonum, propter servandum debitum ordinem, vel vitanda aliqua incommoda. Talis est Lex Tridentini, quæ præcipit, denuntiationes fieri publice ante Matrimonium, quia ille actus non postulatur propter se, sed propter vitanda pericula, & ideò si causa subest iusta ad dispensandum, ut Matrimonium fiat omissis denuntiationibus, impertinens est commutatio per impositionem eleemosynæ; quia in hoc nihil deservit ad finem talis legis. Simile exemplum affert Suarez in dispensatione circà Interstitia Ordinum: nam propter illam, imponere peccuniarium onus, etiam sub specie eleemosynæ, vel religionis, planè videtur omninò improportionatum, atque adeò iniustum, quia nihil deservit intentioni talis legis, nec subest rationabilis titulus illud imponendi. Secus verò inquit, esset, si ob talem dispensationem, imponeretur onus inserviendi aliquo tempore in priori ordine; quia est onus proportionatum legi, & non iniquum. Item dicit de licentia, seu concessione Dimissoriarum ad suscipiendum Ordinem ab alio Episcopo, nam pro illa imponere onus pecuniarum pro fabrica Ecclesiæ, esset absurdum, & non parum redolens simoniam.

RESOL. VIII.

Negativa sententia Authoris, & aliorum Doctorum proponitur, nempè non posse Episcopum tales pœnas pecuniarias imponere, sed in utraque sententia illas debere locis pijs applicare stabilitur.

Et quid, si dispensaret in aliqua irregularitate orta ex delicto?

Et notatur, pecunias impositas pro dispensationibus, seu commutationibus, modo quo suprà, applicandas esse ab Episcopis pijs operibus, vel pro eleemosynis distribuendis. Ex p. 10. tr. 8. Res. 9.

§. 1. Verùm Ego negativæ sententiæ adhæreo, quam tuetur uterque Sanchez Thomas, & Ioannes, ille *to. 2. lib. 8. de Matrim. disput. 14. nu. 2.* iste *in select. disp. 54. num. 40.* Castrus Palaus, *tom. 1. tract. 1. disp. 6. punct. 9. n. 4.* Bonacina *de legibus disp. 1. q. 2. punct. 3. n. 23.* Filliucius *tom. 1. tr. 10. p. 1. cap. 5. num. 180.* & alij. Et ratio est; quia Pontifex solùm concedit Inferiori facultatem dispensandi in lege sua ex iusta causa; non autem concedit facultatem obligationem legis in aliam materiam commutandi, aliàs sine iusta causa posset eam legis obligationem in aliam materiam commutare, sicut potest Episcopus absque alia causa obligationem voti in aliam commutare. Confirmatur; quia plus est legem commutare, quàm in ea dispensare: ergo, concessa per Superiorem facultate dispensandi in sua lege, non subindè conceditur commutatio. Antecedens probatur; quia cùm Inferior dispensat, solùm tollit omninò obligationem, & vinculum legis: at cùm commutat, non solùm tollit omninò vinculum legis, sed etiam imponit novum vinculum. Non sic autem est in voto, quia in eo plus est dispensare, quod tollit omninò vinculum Voti, quàm commutare; quod non tollit Voti vinculum, sed idem Votum manet circà materiam commutatam, undè violatur Votum, si materia commutata, non impleatur, at non violatur Lex, si id, in quod commutatur per inferiorem non impleatur; inferior enim non potest legem condere. Et hæc differentia constat manifestè, quia idemmet Vovens potest Votum in melius commutare, non tamen obligationem legis. Probatur etiam ex Concilio Tridentino, *sess. 24. cap. 1. de Matrim.* quod solam concedit Episcopo facultatem remittendi denuntiationes, & dispensandi in Canone eas fieri præcipiente, non autem concedit facultatem obligationem legis in aliam materiam commutandi: aliàs sine causa iusta posset remittere denuntiationes, commutando in aliud opus pium: sicut potest absque alia causa obligationem voti in aliam commutare. Et confirmatur, quia plus est legem commutare, quàm in ea dispensare, ergo concessa per Tridentinum dispensatione, non subindè conceditur commutatio. Probatur Antecedens, quia cùm dispensat Ordinarius, solùm tollit omninò obligationem, & vinculum legis; at cùm commutat, tollit omninò vinculum legis, & imponit novum vinculum, non sic autem est in Voto, in eo enim plus est dispensare, quia tollitur omninò vinculum Voti; quam commutare, quòd non tollit vinculum voti, sed idem Votum manet circà materiam commutatam, undè violatur Votum, si materia commutata non impleatur; at non violatur lex, si id in quod commutatur, per inferiorem non impleatur: Inferior enim non potest legem edere. Et constat manifestè differentia, quia Votum potest idemmet vovens in melius commutare, non tamen obligationem legis. Secundò probatur etiam ex Tridentino, *sess. 25. de reform. cap. 18.* ubi præcipitur, dispensationem gratis faciendam esse: ergo non potest imponi aliqua eleemosyna, aliàs non concederetur gratis dispensatio, ut non verè faciam sacrum pro aliquo gratis, si ipsum obligem ad eleemosynam tertiò conferendam. Et confirmatur, quia Episcopus concedens subdito Dimissorias ad ordines, non potest ipsum obligare, ut eam ob causam eleemosynam

alicui largiatur, quia esset contra Tridentinum *sess. 22. cap. 1. de reform.* jubens dimissorias gratis dari: ergo cùm similiter jubeat, *d. c. 18.* dispensationes gratis fieri, non poterit dispensans aliquam eleemosynam imponere ex obligatione dandam.

Sup. hoc supra lib. 1. tr. 1. Ref. 58. §. Limitatur.

2 Limitatur tamen nostra sententia, nisi Episcopus dispensaret in aliqua Irregularitate orta ea delicto, tunc enim posset imponere aliquod onus ei, cum quo dispensat, non per viam commutationis partialis, sed in pœnam delicti. Itaque quando delictum præberet justam dispensandi causam, ut Concubinatus, aut Virginis defloratio, tunc non ob dispensationem, sed in delicti pœnitentiam, posset Ordinarius aliquam mulctam pecuniariam imponere: sicut quando aliquis petit dispensationem delicti, potest in delicti pœnam aliquid imponi, justum enim est, ut pœnas det. At his non obstantibus, licèt ego ut dixi circà præsentem difficultatem sententiæ negativæ adhæream, puto tamen affirmativam esse probabilem: undè excusantur Episcopi, ut observat Palaus, & Sanchez, qui dispensantes in aliqua lege Pontificis in casu eis permisso, imponunt aliquam mulctam pecuniariam per modum cujusdam commutationis, quia innituntur sententiæ probabili gravissimorum Doctorum, dicentium, id esse licitum. Et ad rationes pro nostra sententia adductas, posset responderi, id posse prædictos Prælatos ex tacita commissione Pontificis: Nam eo ipso, quod episcopis, tanquam ordinariis ea potestas conceditur, censetur etiam concessum, ut vel integrè dispensent, vel aliqua commutatione admissa.

3 Notandum est tamen ab episcopis omnes supradictos Doctores tam negativæ, quàm affirmativæ sententiæ concordanter docere pecunias impositas pro dispensationibus, seu commutationibus modo quo suprà factis, applicandas esse piis operibus, vel pro eleemosynis distribuendis.

Resolutio sexta, quæ huic tr. deest, ut in propriori loco apposita est in tom. 5. tr. 10. Ref. 130. Alia verò Ref. id est decima hujus tr. invenietur infra in seq. tr. ad n. Ref. 59.

TRACTATUS QUINTUS
DE
POTESTATE CAPITULI SEDE VACANTE.

Adornatum, *cap. si Episcopus, de Suppl. negl. Prӕl. in 6.*

RESOLUTIO PRIMA.

An Capitulum Sede vacante succedat in jurisdictionem Episcopi ordinariam? Ea p. 8. tr. 4. Ref. 1.

§. 1. ALiqui asserunt, quòd Capitolum Sede vacante non succedit in omni jurisdictione episcopi nisi tantùm quoad ea, quæ in jure particulari reperiuntur expressa. Ita glos. *in Clement. 1. §. 1. de haret. verb. Capitulum, & in cap. his quæ, de major. & obed.* Archidiacon. *in cap. Pontifices, 7. q. 1. col. 1.* Joan Andr. *in cap. pen. §. Episcopo, de temp. ord. lib. 6.* Gemin. *in cap. Presbyteri, 24. dist.* Lambertin. *de jure patr. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 9. n. 2. & lib. 2. p. 1. q. 2. art. 14. nu. 6.* Joan. Bapt. Costa *de judic. nu. 44.* Probari potest hæc opinio ex *c. 2. ne Sede vacante*, ubi Pontifea, ait, Capitulum non succedere episcopo in collatione beneficiorum, & reddit rationem; quia nullibi reperitur hoc in jure expressum; ergo Capitulum succedit tantùm episcopo, in iis, quæ in jure expressa reperiuntur.

2 Sed contrariæ sententiæ ego adhæreo. Dico igitur Capitulum, Sede vacante, succedere in his omnibus, quæ ad ordinariam jurisdictionem, & administrationem episcopi, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus pertinent, ut docemur *in c. cùm olim, de major. & obed. c. 2. ne Prælati vices suas, c. ad abolendam, in princip. de hæret. cap. penult. & fin. de supplenda neglig. Prælat. lib. 6. c. 1. de major. & obed. c. 1. de instit. c. 2. de off. Vicar. eod. lib.* Trid. *sess. 7. c. 10. sess. 23. c. 10.* & melius *sess. 24. c. 16.*

3 Et hanc opinionem docet Solorzanus *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. cap. 13. n. 2.* ubi citat tredecim Doctores, quibus ego addo alios, quos citat, & sequitur Merolla *tom. 3. disp. 7. cap. 7. dub. 1. num. 2.* Idem etiam docet Valenzuela *consil. 107. per totum*, Filliucius à Vega *in cap. 5. de judic. §. de adulteriis, nu. 4.* Barbosa *verb. Capitulum Sede vacante, num. 6.* & Machadus *de Perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 4. tract. 1. de docum. 6. nu. 2.* cujus verba hic non gravabor apponere; sic enim ait: *Se ha de advertir que todos convienen en que la jurisdicion que goza el Cabildo Sede vacante, es sin duda jurisdicion ordinaria como la de su Prelado, y que como tal la puede delegar general, ò especialmente. A quanto se estienda esta jurisdicion, hic opus & labor. Algunos Dotores sienten tan estrecamente della, que affirman, que el Cabildo Sede vacante solamente sucede en la jurisdicion de aquellas cosas que son de justicia, y necessidad, pero no en las que consisten en gracia, y voluntaria jurisdicion; y que por consiguiente no es sino un necessario administrador. Otros son de parecer: que el Cabildo Sede vacante sucede à su Prelado, assi en la jurisdicion voluntaria, como en la necessaria; pero solamente en los casos expressados por derecho, y no en otros. Pero la opinion mas recibida, y comun, y con mayores fundamentos en derecho, es la que defiendes el Dotor Solorzano, y muchos graves Autores antiguos, y modernos, y la dan por regla general; conviene à saber, que la Sede vacante absolutamente sucede à su Prelado en toda aquella jurisdicion que el gozava, assi voluntaria, como necessaria; y por mejor dezir.* Apud illud quasi quodam jure accrescendi manere, *assi en las cosas temporales, como espirituales; y assi quanto à la jurisdicion, como à la administracion: exceptos solamente los casos expressos? en que se la negare el Derecho (si algunos ay.)*

4 *Siendo pues esta opinion tan comun, que à falta de Derecho puede servir de regla general del con que discurrir por los casos particulares que los Dotores disputan: es sin duda que con ella con mucha facilidad se conocerà lo que en esta parte puede, ò no la Sede vacante. Pues apenas se hallara en el Derecho caso que se la limite à la Sede vacante, sino es el del modo de conceder las Reverendas de que luego diremos, y la de elegir Provisor, con que viene à quedar su jurisdicion igual con la del Obispo.* Hucusque Machadus; sed satis nimis amplè: ejus sententia videtur in multis casibus limitanda, ut infrà patebit.

5 Ad argumentum verò pro contraria sententia allatum respondetur, quòd cùm collatio beneficiorum sit quædam donatio, ut dicitur *in cap. multa, de præbend.* & hæc non comprehendatur sub quacumque ampla, & generali facultate concessa, nisi exprimatur, ut diximus *c. 6. dub. 21.* meritò dixit Pontifea *in dict. c. 2. ne Sede vacante*, Capitulum non posse conferre beneficia; quia nullibi reperitur hoc in jure expressum.

RESOL. II.

An Capitulum Sede vacante succedat in jurisdictione Episcopi delegata.

Et docetur, quod nunquam dispensationes matrimoniales diriguntur Capitulis Sede vacante, quamvis id nominatim petatur, sed Episcopis vicinioribus. Ea p. 8. tr. 4. Ref. 2.

§. 1. NEgativam sententiam tenent tredecim Doctores, quos citat, & sequitur Merolla *to. 3. disput. 7. cap. 7. dub. 1. n. 15.* quibus ego addo Solorzanum *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 13. nu. 4.* ubi sic ait: Verior sententia, & in scholis, & in foro receptior, est, quòd ea, quæ non competunt Episcopis iure communi, vel ex jurisdictione ordinaria, & in eorum officio radicata, sed accidentaliter, vel ex speciali mandato, commissione, aut privilegio Romani Pontificis, non transeunt in Capitulum: quia quamvis succedat in jurisdictione, non tamen in dignitate Episcopali, cui delegatio facta esse videtur, maxime si in litteris adjectum fuerit, ut procedat tanquam delegatus Sedis Apostolicæ, ut in exemplo dicti cap. *quoniam Abbas*, & in visitatione Monasteriorum Monialium exemptorum, de qua *in Clem. 2. de stat. Monachor.* & in aliis casibus similibus. Ita Solorzanus.

Ad confirmandam doctrinam hujus Ref. lege infra ... Ref. 11. & 8 aliam ... & vide etiam doctrinam Re annot. seq & signanter loco ... R. ... ad medium ... Ref. 8 ... ad medium. Et ... hac, visitatione ... infra ... Ref. 36. n. 19.

2 Non desunt tamen Doctores affirmativæ sententiæ adhærentes; & ideò Augustinus Berous probare nititur in Capitulum Sede vacante delegatam quoque transire, *in c. quoniam Abbas, num. 21. de offic.* & id sub quibusdam distinctionibus tenet etiam Panuinus *ubi supra, quæst. 11. num. 4. & 15.* quibus ego addo Machadum *de perfect. Confess. tom. 1. lib. 4. part. 4 tract. 1.*
docu-

document. 6. *n.* 4. ubi sic asserit. *Lo que mayor difficultad tiene, es el averiguar, si en aquellos casos en que el Obispo procede no como iuez ordinario, sino como delegado de la Sede Apostolica, que los mas dellos son del Concilio Tridentino, y todos los recoge Belarmino, la Sede vacante tenga facultad alguna. Muchos Dotores lo niegan. Pero otros mas probablemente defienden, que en ellos goza absolutamente el Cabilde Sede vacante jurisdicion ordinaria, y que puede lo mismo que el Obispo; porque todas las vezes que la jurisdicion como quiera que sea, emana del Derecho, o de algun Canon, se deve tener por ordinaria: y como en tal, segun la regula general referida, sucede sin duda el Cabildo Sede vacante.* Ita ille.

3 Sed sapientissimus Sahagun Salmanticensis Professor *in cap. quoniam Abbas, de offic. delegat. in respons. ad 3. argum.* inquit, quod cum hæc materia ardua, & gravis sit, à communi non est recedendum, & expendit stylum Curiæ Romanæ, qui hodie perpetuò observatur, quatenus dispensationes matrimoniales nunquam dirigantur Capitulis Sede Vacante, quamvis id nominatim petatur, sed Episcopis vicinioribus, quia Episcopalem dignitatem exigunt.

R E S O L. III.

An Capitulum Sede Vacante succedat in jurisdictione Episcopi voluntaria? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 3.

§. 1. ALiqui putant, ut Capitulum succedat tantùm in jurisdictione Episcopi contentiosa, seu necessaria, & sic in his tantùm, quæ sunt justitiæ, non autem in jurisdictione voluntaria, seu in his, quæ sunt gratiæ, nisi in quantum reperiatur in jure concessum. Ita Joan. And. *in c. unic. de major. & obedient. in 6.* Felinus *in cap. cùm olim, eodem tit. in antiq.* Boer. *de Synodo Episcop. 3. p. num.* 134. Petrus Gregorius *de benefic. cap.* 38. *n.* 3. Azevedo *in Curia Pisana lib. 1. cap. 9. nu.* 10. Flam. *de resignat. quæst.* 23. *n.* 13. 35. & 36. Costa *de judic. n.* 44.

2 Cæterùm hæc limitatio mihi non probatur, cùm nullo nitatur solido fundamento, & ideò meritò ab aliis reiicitur. Ratio est, quia jura absolutè dicunt, Capitulum, Sede vacante, succedere in jurisdictione ordinaria Episcopi; nec distinguunt inter jurisdictionem contentiosam & voluntariam: ergo neque nos distinguere debemus. Et hanc opinionem tenent Panuin. *de potestate Capit. Sede vacante, 1. p. q. 5.* Rebuff. *in praxi tit. de devolut. n. 58. & sequent.* Federicus de Senis *consil.* 30. *n.* 2. Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 50. sect.* 6. Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. 40. & lib. 8. disp. 2. n.* 10. Garz. *de benefic. p. 5. cap. 7. nu.* 2. Navarr. *consil. 44. de tempor. ordin. & consil. 7. de filiis Presbyter.* Ugolinus *de censuris, tab. 1. cap. 10. §. 2.* Sbroz *de Vicar. Episcop. lib. 1. q. 15. &* 16. Marc. Ant. Genuens. *in praxi Cur. Archiep. Neapol. c.* 85. Gutierr. *can. qq. lib. 1. cap. 11. nu.* 10. Ricc. *in praxi fori eccles. resolut.* 305. Molina *tract. 5. de Justit. disp.* 11. *n.* 5.

R E S O L. IV.

An Capitulum Sede Vacante succedat in jurisdictione, episcopo competente ex consuetudine? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 18.

§. 1. SUccedere respondet Molina *de Justit. tom. 6. tract. 5. disput. 11. n. 10.* ubi probat, quòd si jurisdictio aliqua competat ex consuetudine Episcopo, in ea succedit Capitulum Sede vacante: quoniam accessorium ex consuetudine comparatum, qualitatem, ac naturam sortitur principalis. Ita Panormit. *ubi suprà, vers. decimò*, cùm collectario, & Sylvest. *ubi sup. nu.* 4. Et hanc sententiam tenet etiam Merolla *tom. 1. disp. 7. c. 7. dub. 1. n. 14. &* Azorius *par. 2. lib. 3. cap. 39. qu. 7.*

R E S O L. V.

An Capitulum Sede vacante in aliis casibus præter mortem Episcopi succedat in ejus jurisdictione, sive depositione, sive translatione ad aliam Ecclesiam, sive Episcopus captus sit à Paganis, vel Schismaticis, aut Hæreticis, quousque captivitas perseverat?

Et difficultas est, an si Episcopo existente in remotis, moriatur Vicarius, succedat in tali casu Capitulum in ejus jurisdictione, ita ut possit eligere Vicarium? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 4.

§. 1. REspondeo potestatem Capituli, quoad jurisdictionem Episcopi procedere, sive vacet Sedes morte naturali Episcopi, sive depositione, vel translatione ad aliam Ecclesiam, nisi summus Pontifex de alio provideret, qui eam Ecclesiam administraret. Ita gloss. *in cap. si Episcopus, de suppl. negl. Prælat. verb. Mortem*, & alii communiter.

2 Idem dicendum est, si Episcopus captus esset à Paganis, vel Schismaticis, quousque captivitas perseverat, *ut habetur in dicto cap. si Episcopus*, & idem dicit Gloss. *ibi, verb. Paganis*, si captus esset ab hæreticis; quia militat eadem ratio textus, quòd, scilicet, captus à Paganis, videtur effici servus, ut colligitur ex textu, ibi, *Libertati restitui*, & fingitur mortuus civiliter, ut ait gloss. *ibid. vers. Nota primò*, & sic habemus hic casum, in quo mors civilis æquiparatur naturali. Vide Monetam *de commut. ultim. volunt. cap. 5. n.* 429.

3 Sed difficultas est, an si Episcopo existente in remotis moriatur Vicarius, succedat in tali casu Capitulum in ejus jurisdictione. Mihi placet opinio affirmativa, & ratio est, quia longa absentia æquiparatur morti, ut docent Cardin. *in Clem. unic. qu. 18 in fin. offic. Vicar.* Bonif. *in Clement. 1. §. volumus qu. 5. de foro competent.* & ille dicitur esse in remotis, cujus præsentia in brevi haberi non potest, *cap. unic. § fin.* ubi Gemin. *ne Sede vacante, lib. 6.* & facit gloss. *in cap. cùm nullus, verb. remotis, de tempor. ordin. lib.* 6. & hanc opinionem tenent Stephanus Quarant. *in summa Bullar. verb. Auctoritas Archiepiscopi, nu.* 22. & Prosper. de Augustin. *ibid. verb. Capitulum, n. 12. versic. Duodecimò dubitatur, in 1. edit.* qui referunt, hoc in facti contingentia servatum fuisse Neapoli, tempore, quo bonæ memoriæ Annibal de Capua, Archiepiscopus Neapolitanus existebat in Polonia Legatus summi Pontificis. Eandem opinionem secutus est Moneta *de commut. ultim. volunt. c. 5. n.* 417. & videtur apertè tenere Grassius *tom. 2. consil. tit. de elect. consil. 1. n.* 4. ubi ait, Capitulum, absente Episcopo, posse eligere Vicarium.

Sed cùm ex doctrina superiùs generaliter lata oriantur plures causas in particulari, ideò illos individualiter tractando. Quæritur.

R E S O L. VI.

An Capitulum Sede Vacante possit exercere suam jurisdictionem, si Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus adhuc non acceperit jurisdictionem?

Et quo infertur, quod statim, Episcopo translato, non tenentur gesta Vicarii post translationem, etiam ab eo ignoratam. Ex p. 8. tr. 4. Ref. 33.

§. 1. REspondeo in hanc quæstionem latè pertractare Solorzanum *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 77. & seqq.* ubi rectè observat plures existimare posse Episcopum translatum etiamsi suæ translationis per Romanum Pontificem admissæ, notitiam habuerit, immò, & Bullas iam receperit, continuare jurisdictionem, & administrationem prioris Ecclesiæ per se, vel per suum Vicarium, quousque ad secundam pervenerit, ejusque possessionem virtute litterarum Apostolicarum acceperit; neque ante prioris Sedis vacationem induci, quia nec propriè eousque translatus esse videtur, ut constat ex gloss. *in edicto c. si quis translatus, c. cùm in cunctis §. cùm vero, de elect.* Hostiens. *in cap. olim, el 1. de rest. spol.* Felin. *cons. 40. vol. 1. & in cap. eam te, de rescriptis, nu. 8. vers. & dicitur translatus.* Roman. *cons. 345. n.* 17. Joan Monach. & Philipp. Probus, qui ad partes quæstionem examinat, *in cap. generali, post nu. 10. de elect. lib.* 6. Rebuff. *in praxi tit. de devolution. n.* 70. Hoieda, Azor. Parlador. & alii, quos refert Nicol. Garcia *dicto cap. 6. n.* 40. subiiciens *nu.* 4. hanc opinionem in Hispania frequentius de consuetudine servari, quia quamvis Episcopi ex die translationis per Pontificem approbatæ, non faciant suos fructus primæ Ecclesiæ, sed secundæ, neque possint providere de beneficiis in illa vacantibus, administrant tamen, & jurisdictionem exercent in ea, & in ejus possessione permanent, donec possessionem secundi Episcopatus adipiscantur, vel promotus ad primum, possessionem ejus capiat, & pro hoc aliqua exempla adducit, & à supremo Cameræ Concilio dari solere provisiones inquit, ut non ante in prima Ecclesia Sedes Vacans publicetur, quam in secunda esset accepta possessio.

2 Sed puto non esse recedendum à contraria sententia, & sic quòd primus Episcopatus statim vacet per translationem ad secundum, & absolutionem à primo factam à Papa, accedente ipsius translati consensu, etiam non adepta possessione secundi, tenet post alios Abb. *in cap. fin. num. 13. ne postul. Prælat.* & latius *cons. 101. vol. 1.* Panuin. *d. prælud. ult. n. 7. & 2. p. q. 8. nu.* 30. Gregorius Lopez *in lib. 3. tit. 16. part. 1. gloss. penult.* Mandosius *de signat. gratiæ*, 1098. & plures alii, quos refert Mascard. omninò videndus, *de probation. concl. 183. num. 11. & 33 ibi.* Prior opinio locum habet in beneficiis, & dignitatibus majoribus, ut in Episcopatu, qui etiam sine adeptione possessionis secundi Episcopatus, per simplicem translationem suprà dictam, vacare dicitur, & Nicol. Garcia *dicto cap. 6. nu.* 29. & ultra eos Calderin. *conf. 10. de sentent. & re judic.* ubi multum in nostris terminis ait: Sententiam latam per Vicarium translati, non valere, quia ab eo dicitur abdicata potestas, & hoc habere locum, quamvis idem Vicarius esset ignarus translationis, Ioan. Andr. Ægid. Crem. Joan. Monach. Philipp. Probus, & alii *in c. quòd ob gratiam de regulis juris, in 6.* Cæsar. Ottinel. *in tract. fruct. Eccles. post translat. percep.* Stephan. Gratian. omninò videndus *dicto cap. 296. num. 17. & seqq.* ubi inquit, nihil referre, quòd consensus Episcopi procedat, vel sequatur absolutionem factam à Papa à vinculo, quo primæ Ecclesiæ tenebatur, vel quòd apprehensa fuerit possessio, vel non. Et mox *n.* 19. subdit: Ex quo sequitur, quòd statim Episcopo translato, non tenent gesta Vicarii post translationem, etiam ab eo ignoratam, cùm enim, ut dictum est, sit abdicata Episcopo omnis potestas, non operatur scientia, aut ignorantia Vicarii. Nam ipso facto, quando Episcopus est translatus, expirat officium Vicarii, absque alia certioratione, & Scipio Rovitus

tus consil. 32. num. 3. & 4. vol. 2. Dom. Valenzuela, qui eos refert, & sequitur, dict. consil. 190. num. 10. & 11. & novissimè Julius Laborius in variis lucubrat. tit. 4. de elect. Canon. cap. 25. num. 17. ubi expressè tenet, quòd si Episcopus transferatur de una Ecclesia ad aliam; prima dicitur vacare statim, ac ab ejus vinculo absolvatur in Consistorio Sanctitatis suæ, etiam quòd non sint expeditæ litteræ, nec capta possessio. Vide etiam Alzedum in praxi par. 1. c. 2. n. 91.

3. Et omnia supradicta etiam observat Machadus de Perf. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 4. tract. . docum. 5. num. 3. cujus verba libenter transcribam; sic itaque ait: *La primera question es quando el Obispo fue promovido de su Iglesia, y se le despacharon las Bulas, si antes de tomar possession de la segunda Iglesia, se diga haver vacado, y quedar en Sede vacante la primera. Esta questiones tan renzida, que viene à ser comun contra comun. La parte affirmativa de que la Iglesia primera no queda en tal caso en Sede vacante, defienden una glossa, y otros muchos, y que puede el Obispo continuar su jurisdiccion por si, ò por su Vicario todo el tiempo que tardare en tomar la possession del segundo Obispado. Y Nicolas Garcia affirma que en Espanna se observa, frequentemente esta opinion por costumbre, de que trae algunos exemplos; y assi mismo afirma, que en tales casos se suelen despachar en el consejo supremo de Camara Provisiones para que en la primera Iglesia no se publique Sede vacante, hasta que en la segunda tome la possession el Obispo promovido. La contrarian tiene, y prueva docta, y latamente el Dotor Solorzano con otros muchos à quienes refiere, y sigue, fundarse en que la Iglesia vaca luego que, ab illius vinculo absolvetur in Consistorio Romani Pontificis, etiamsi non sint expedita litteræ, vel capta possessio. Y si es cierto lo que refiere Alzedo, que ha tenido noticia por relacion de varones gravissimos que se ha despachado Breve, en el qual se prohibe à los Obispos promovidos administrar, ò exercer qualquiera cosa en su Obispado despues que tuvieron noticia de su promocion, cessarian las dudas, y pleitos que sobre este punto se ofrecen cada dia.* Sic ille: undè ego sententiæ Solorzani, & aliorum libenter adhæreo.

Sup. hoc, & seq. usque ad ... in ... tr. ... Ref. ... & ... Marcand. [illegible]

Sup. hoc ... in ... & c. [illegible]

R E S O L. VII.

An Capitulum Sede Vacante possit exercere jurisdictionem in personas sæculares, quando Episcopus habebat potestatem temporalem.

Et in supradicto casu, an possit exercere per alios jurisdictionem in criminalibus absque metu irregularitatis? Ex par. 8. tract. 4. Resol. 16.

§. 1. RE spondeo affirmativè cum Merolla tom. 3. disput. 7. c. 7. dub. 1. num. 9. qui citat Panuinum, & Prosperum de Hugolino, quibus ego addo Rodriquez in summa tom. 1. cap. 71. num. 2. ubi sic ait: *El Cabildo Sede Vacante en quanto sucede al Obispo, no es inferior à el, sino igual, pues segun derecho tiene la misma authoridad, como subrogado, assi lo prueva Juacho Ebron, y sucede pleno jure en toda su jurisdiccion assi spiritual como temporal, como consta del derecho y lo prueva Rodrigo de Acuña. Aunque para exercer la da el Obispo, pues sucede a el como igual, y la puede exercer assi en las personas Ecclesiasticas, como en las seculares, quando el Obispo no solamente tiene potestad Episcopal, mas aun jurisdicion temporal pudiendo conocer de las causas que se mueven, y pleytean entre los seculares de su Diocesi, como segun derecho la pueden tener; la qual quanto à lo criminal suele segun derecho, exercer por otros sin temor de irregularidad como lo prueva Pannino, y puede exercer la dicha jurisdicion contra cada uno de los capitulares, aunque sean Dean y Preposito del dicho Cabildo, como la prueva con la comun Navarro.* Ita ille.

2. Igitur potest Capitulum Sede Vacante, exercere suam jurisdictionem tam in personas Ecclesiasticas, quàm sæculares, quando scilicet Episcopus defunctus propter Episcopalem, habebat etiam temporalem jurisdictionem, ità ut posset cognoscere de causis, quæ moventur inter laicos suæ Diœcesis argum. tex. in cap. conquestus, de foro compet. & in cap. Romana §. debet, de appell. lib. 6. quam in criminalibus per alios exercere solet absque periculo irregularitatis, cap. fin. ne Clerici vel monachi in 6.

R E S O L. VIII.

An capituli Sede Vacante prima instantia censeatur præservata à Concilio Tridem. sess. 24. cap. 20. *de Reformat.?* Ex part. 8. tr. 4. Res. 21.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Salgado de examin. Bull. part. 2. cap. 4. num. 23. ubi sic ait: Infertur, Insuper Ordinarii appellatione in materia collationis, non solùm venire Episcopum, sed etiam alium inferiorem Prælatum, qui conferendi potestatem habet, ut per Rebuffum in concordia tit. de collation. §. præfatis Ordinarii verbo, Ordinarii collatores. Flaminius Parisius de resignat. lib. 8. quæst. 9. num. 27. Nicolaus Garcia de benefic. 5. part. cap. 4. num. 2. Barbosa de appellatione verbor. significatione jur. & cap. appellatio 177. num. 4. qui num. 3. dicit Ordinarii appellatione venire Priorem sancti Joannis Hierosolimitani, ut censuit Rota decis. 498. num. 5. part. 2. recent.

2. Hinc etiam fit, ut Capitulum, Sede Vacante, cùm succedat in jurisdictione ordinaria, & etiam voluntaria in omnibus Decretis, & dispositionibus loquentibus de Ordinariis, ipsum etiam comprehendi, probant post alios Thom. Sanchez de matrimon. lib. 3. disput. 29. num. 3. & 4. communem affirmans, quem sequitur Joannes Guttierez de matrimon. cap. 66. num. 18. & in terminis, ut ejusdem Capituli, Sede Vacante præservata intelligatur prima instantia, ex dicto cap. 20. Tridem. Ita Salgadus, qui citat Riccium in decis. Cur. Archiepisc. part. 4. decis. 273. num. 7. Novarium, & Barbosam, quibus ego addo Merollam tom. 3. disp. 7. cap. 7. dub. 1. num. 42. ubi sic ait: deducitur, posse capitulum, Sede vacante, cognoscere causas in prima instantia, ita ut non possit alius judex Romanæ Curiæ cognoscere de eis in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à suis domicilliis. Ratio est, quia hoc privilegium jure ordinario habent Episcopi, ut patet ex Concilio Tridentino sess. 24. de reformat. cap. 20. quibus succedit Capitulum. Ita ille, & ego.

R E S O L. IX.

An Capitulum tempore Sedis Vacantis possit judicare de causis pertinentibus ad Episcopum, ut v. g. quando verteretur quæstio super proprietatem alicujus juris, seu jurisdictionis, an ad Episcopum pertineat, vel non; vel an aliquis sit subjectus, vel exemptus: an talis locus sit de Diœcesi, an non; aut an aliquod beneficium sit de jure Patronatus, vel pertineat ad meram Episcopi collationem, &c. Ex p. 8. tr. 4. Res. 10.

§. 1. RÉspondeo, quòd quamvis Capitulum Tempore Sedis Vacantis succedat Episcopo in nudo exercitio jurisdictionis Episcopalis, secus verò quando verteretur quæstio super proprietate alicuius certi juris, seu jurisdictionis, an ad Episcopum pertineat, vel non; tunc enim non succederet Capitulum in examinatione illius quæstionis. Ratio est, propter præjudicium quod generari posset futuro Episcopo, cùm tunc Ecclesia careat legitimo defensore, cap. fin. ne Sede Vacante. Exempla ponit Panormit. in cap. verum, n. 12. de foro compet. veluti, si contenderetur, an aliquis sit subjectus, an exemptus. Item, an talis locus sit de Diœcesi, vel non. Similiter, si dubitaretur, an aliquod beneficium sit de jure patronatus, vel pertineat ad meram Episcopi collationem. Quod intelligitur, etiamsi hujusmodi causæ reperirentur cœptæ, ante vacationem Sedis Episcopalis; undè non possunt prosequi à Capitulo, sed expectandus est novus Prælatus. Sic DD. in d. cap. fin. & Panuin. de potestate Capituli, p. 2. q. 9.

R E S O L. X.

An Capitulum Sede vacante possit revocare licentiam ordines conferendi, & exercendi Pontificalia, concessam alicui Antistiti ab Episcopo defuncto?

Et quid, si Capitulum non revocaverit prædictam licentiam?

Et aliqua alia inferuntur valdè notanda ex doctrina supradictarum quæstionum.

Et tandem advertitur, nullum Episcopum posse Ordines conferre Religiosis virtute privilegiorum in Diœcesi, in qua est Sedes Vacans, sine licentia expressa Capituli sub pœnis in Concilio fulminatis. Ex p. 8. tr. 4. Res. 72.

§. 1. RÉspondeo affirmativè: Et quia hanc quæstionem optimè pertractat Emanuel Themundo in decis. Archiepiscop. Olyssiponens. p. 1. decis. 88. num. 9. ponam per extensum ejus verba; sic enim asserit:

2 Infertur, quòd si Episcopus habet facultatem Ordines conferendi, exercendi Pontificalia ab episcopo mortuo, dum vivus esset, Capitulum posset revocare dictam facultatem concessam prædicto episcopo sospiti, & prohibere ne ordines conferat, quia cùm Capitulum totam jurisdictionem habeat ordinariam episcopi mortui, & episcopus mortuus in vita poterat revocare talem licentiam conferendi Ordines, ità etiam Capitulum poterit revocare; & confirmatur, quia Capitulum revocat, & removet Vicarium generalem, & Provisorem constitutos per episcopum defunctum, & multò melius poterit revocare licentiam concessam ad Pontificalia exercenda, & Ordines conferendos.

3 Secundò infertur, quòd si Capitulum non revocaverit prædictam licentiam, talis episcopus sospes poterit, sicut anteà, Ordines conferre, dum per Capitulum non revocetur, quia gratia non expirat morte concedentis, ut latè probat Sanch. de matr. lib. 8. disp. 28. n. 64. & nu. 83. ubi multa refert exempla, idque intellige, quando gratia, seu licentia facta est absolutè, & sine limitatione temporis, sed in hoc casu, gratia, seu

licen-

licentia conferendi Ordines in Diœcesi aliena, est jam facta, & perfecta ab Episcopo mortuo huic Episcopo extero; ergo non expiravit morte concedentis, sed potest illa uti, quamdiu Capitulum non revocaverit.

4 Faciunt exempla adducta per Sanch. d.n.83. ubi ait, licentiam Petro, v. gr. ad ordines non expirare mortuo Episcopo concedente: neque etiam expirat, si Episcopus transferatur ad alium Episcopatum, immò ait tertiò, quòd licentia data à Capitulo Sede Vacante ad ordines, tempore, quo poterat dare, non expirat talis licentia cum introitu novi Episcopi.

5 Quæ exempla videntur probare à simili, non expirare morte Episcopi licentiam per ipsum concessam Episcopo extero ad conferendum Ordines in Diœcesi Episcopi mortui, si concessa erat absolutè, & sine limitatione.

6 Infertur tertiò, quòd hæc doctrina faciliùs applicatur Episcopo titulari, qui vocatur Episcopus (de Anel) creato, vel instituto in Sede, & Diœcesi Episcopi mortui, qui si habeat facultatem ab Episcopo mortuo, cui serviebat, generalem, & absolutè sine limitatione, ad toties quoties Ordines conferendum, prædictus Episcopus (de Anel) poterit Ordines conferre Religiosis Sede Vacante, sine licentia Capituli, si quidem durat licentia Episcopi mortui ad Ordines conferendum, quod intelligitur, dum Capitulum non revocaverit; potest enim, juxta supradicta, & clariùs hoc procedit in Episcopo (de Anel) quàm in Episcopo hospite, quia cùm Episcopus (de Anel) non habeat propriam Diœcesim in actu, nam certo modo ista est sua Diœcesis, quòd in ea moratur, in qua creatus fuit, & institutus ad Pontificalia exercendum; & ita conferendo Ordines Regularibus, Sede Vacante, & sine Capituli licentia, tamen cùm licentia Episcopi mortui, quæ etiam durat, non poterit dici, quòd Pontificalia exerceet in aliena Diœcesi sine licentia: neque obstat, quòd sint intra annum vacationis. Ita Themudo, qui etiam n.4. & seq. firmat, nullum Episcopum posse Ordines conferre Religiosis, virtute privilegiorum, in Diœcesi, in qua est Sedes Vacans, sine licentia expressa Capituli sub pœnis, in Concilio fulminatis.

7 Hæc conclusio est expressa in dicto Concil. sess. 6. cap. 5. de refor. licet enim Concilium dicat, ne Episcopus exerceat Pontificalia sine licentia Ordinarii, id est Episcopi Diœcesis, in qua est, & Sede Vacante non adsit Episcopus Ordinarius, attamen adest Capitulum Canonicorum, quod Sede Vacante est Ordinarius, quia succedit Episcopo mortuo in omnibus, quæ pertinent ad jurisdictionem Episcopi: ergo, &c. Et omnia suprà dicta præter Themudo docet etiam Portel. in respons. moral. tom. 2. cas. 71. nu. 4. & 5.

RESOL. XI.

An Capitulum, Sede Vacante, intra annum possit dare licentiam alicui Episcopo, ut conferat Ordines Regularibus, & Clericis alterius Diœcesis?

Et an Regulares sint subjecti Episcopo quoad recipiendos Ordines? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 73.

§. 1. AD hunc casum affirmativè respondit Emanuel Themudo in decis. Archiep. Olysiponens. p. 1. decis. 89. n. 3. & seq. Quia quando duæ res ita sunt differentes, ut una possit fieri sine alia, prohibita una, non censetur prohibita alia, ut exemplis facilè demonstrabitur; sed dare licentiam uni extero Episcopo, ut celebret Ordines in aliena Diœcesi, ubi vacat Sedes, est res diversa ab hoc, quod est dare dimissorias subditis ad Ordines, & unum potest fieri sine altero. Ergo prohibito uno, ne scil. dentur dimissoriæ ad Ordines intra annum, non prohibetur aliud, quòd scil. detur licentia Episcopo extero, ut celebret Ordines in Diœcesi aliena. Probatur major, quòd scil. sint res differentes; nam dare licentiam Episcopo, ut celebret Ordines in aliena Diœcesi, est dare illi licentiam, ut celebret Pontificalia extra suam Diœcesim, quod per primum locum Tridentini facere nequit, absque licentia proprii Ordinarii. At dare dimissorias ad Ordines, est dare licentiam alicui subdito, ut vadat ad alienum Episcopum, & ab illo ordinetur, per quas dimissorias Episcopus illas dans dat testimonium, quòd subditus illas deferens habet scientiam, & bonos mores, & ideo Episcopus dans dimissorias petit ab alio episcopo, ut velit huic subdito Ordines conferre.

2 Ecce quomodo differunt inter se valdè, dare licentiam uni episcopo, ut celebret Ordines in aliena Diœcesi, & dare dimissorias subdito, ut ordinetur ab alieno episcopo. Quòd verò unum horum possit fieri sine alio, patebit clarè ex mox citanda declaratione Cardinalium, per quam constabit, posse Capitulum Sede Vacante, dare licentiam extero episcopo, ut det ordines etiam Clericis alterius Diœcesis, in illa Diœcesi, ubi sedes vacat, in quo fit unum sine altero, id est datur licentia extero episcopo, ut det ordines in aliena Diœcesi, & non datur alterum, quia Capitulum dans licentiam episcopo, ut celebret Ordines pro Clericis alienæ Diœcesi, non dat dimissorias, nec licentiam Clericis alienæ Diœcesis. Cùm ergo hæ sint res diversæ, & una fieri possit sine alia, videtur dare licentiam episcopo, ut det Ordines in aliena Diœcesi, & dare dimissorias subdito ad Ordines; sequitur, quòd prohibito uno per Tridentinum ipsi Capitulo Sede Vacante, non censetur prohiberi aliud intra annum vacationis.

3 Secundò, probatur resolutio suprà posita, nam illa prohibitio Tridentini, ne Capitulum Sede Vacante det dimissorias ad Ordines, solùm intelligitur, quoad Clericos subditos Capitulo, non verò, quoad Religiosos non subditos. Hoc expressè tenet Henric. tom. 2. lib. 10. c. 22. n. 3. ubi sic habet: Capitulum Sede Vacante non potest sæcularibus Clericis dare reverendas, &c. intra annum vacationis; ecce quomodo clarè dicit illam prohibitionem solùm intelligi, quoad Clericos, non quoad Religiosos.

4 Consonat hoc cùm quadam declaratione Cardinalium citata à Marsil. 1. tom. declarationum, impresso anno 1613. & in alio 2. tom. impresso anno 1618. quam etiam citat Farinacius ac Trid. d. c. 10. de reformatione sess. 7. quæ sic habet, Capitulum Sede Vacante potest concedere licentiam extero episcopo exercendi Pontificalia in eorum Ecclesia, & Ordines conferendi, tam Clericis illius Diœcesis, quàm exteris habentibus dimissorias suorum episcoporum, juxta tamen formam hujus decreti. Ecce quomodo prohibitio illius decreti, quoad Ordines conferendos intra annum vacationis, solùm loquitur & exponitur de Clericis, nusquam tamen per Clericos alicubi intelliguntur Religiosi.

5 Et confirmatur ex ipso nomine dimissorias, nam dimissoriæ non dantur nisi subdito, ut vadat ad episcopum alienum pro Ordinibus recipiendis, ut suprà diximus. At Religiosi non sunt subditi Capitulo Sedis Vacantis; ergo prohibitio dandi dimissorias pro Ordinibus Sede Vacante non intelligitur de Religiosis, hi enim, si Sede Vacante voluerint ire ad alium episcopum alterius Diœcesis pro Ordinibus, non deferunt dimissorias Capituli, sed sui Prælati regularis.

6 Ex quibus abundè constare videtur, quòd potest Capitulum Sede Vacante dare licentiam episcopo extero apud se commoranti, vel suo episcopo titulari, ut intra annum vacationis conferat Ordines religiosis. Et hæc omnia docet Themudo ubi suprà, qui n. 10. respondet ad auctoritatem Concilii Trident. sess. 7. de refor. cap. 10. quæ supradictæ sententiæ videtur obstare, ait, verba Tridentini dare licentiam ordinandi non significare, quòd detur licentia episcopo dandi Ordines in Diœcesi vacante, sed solùm velle, ut non dentur dimissoriæ Clericis intra annum Sede Vacante, videmus enim in principio, quòd illa verba Tridentini, Licentia ordinandi, idem sunt quòd dare dimissorias; dare verò dimissorias ex se non est idem quòd dare licentiam, ut possit dare episcopus exterus Ordines in Diœcesi vacante, cùm sint res diversæ, ut suprà videmus, & proindè Concilium ibidem ne dentur dimissoriæ, nisi modò ibi assignato, non prohibere quin idem Capitulum possit dare licentiam extero episcopo dandi Ordines intra annum in illa Diœcesi, saltem, Religiosis, ac proindè illa verba Tridentini, dare licentiam ordinandi, non sumuntur activè, id est ut ordinet episcopus, ut volebat argumentum, sed passivè, id est, ut subditi Capituli non ordinentur.

7 Nec obstat, ait dictus Themudo, quòd Concilium generaliter loquatur, seu quòd non distinguat, dicit enim, quòd Tridentinum prohibens ordinari subditos intra annum, nisi modo ibi assignato, non loquitur generaliter de omnibus ordinandis in sua Diœcesi, sed de solis Clericis suis subditis, ut clarè ostendimus in secundo argumento secundæ resolutionis. Dicimus prætereà ipsam legem, seu Tridentinum distinguere: nam ipso facto quòd prohibet dimissorias dari intra annum pro ordinibus, clarè distinguit, se loqui tantùm de Clericis subditis, quibus solùm potest dare dimissorias, non verò de Religiosis, quibus illas non potest concedere. Et ita Themudo testatur in multis Sedibus vacantibus fuisse in praxi Olysiponæ observatum; sed tu, his non obstantibus, cogita, sunt enim Regulares subjecti episcopo, quoad recipiendos Ordines. Vide Barbosam de Canon. cap. 42. nu. 121.

Nota tamen, quòd opinio affirmativa, quam suprà docuit Themudo, tenet etiam alius Lusitanus, Ant. Portel. in respons. moral. tom. 2. cas. 71. per totum, quem tamen Themudo non citat.

RESOL. XII.

An Capitulum Sede Vacante possit concedere dimissorias ad ordines suscipiendos intra annum à morte Episcopi?

Et an Capitulum Sede Vacante possit tamen intra annum per alium Episcopum Pontificalia exercentem ordinare Diœcesanos suos, & sic resolutum fuisse à Sacra Congregatione?

Et an, elapso anno, à puncto Sedis Vacantis possit Capitulum eas dimissorias concedere?

Et an hæ litteræ dimissoriæ per adventum novi Episcopi non expirent?

Et an Vicario Papæ non prohibeatur statim post Vacantem Sedem dictas dimissorias concedere? Ex part. 8. tract. 4. Resolut. 41.

§. 2. Ad

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Machadus *tom. 2. lib. 4. part. 4. tract. 8. document. 7. numer. 8. La Sede vacante por derecho comun luego que governava, podia sin ninguna duda conceder Reverendas à las personas que juzgasse por dignas, y merecedoras de recibir los Ordenes, por ser esta jurisdicion ordinaria que le inmediatamente heredo lo de su Prelado.*

2 *Despues el Concilio Tridentino movido con algunas justas causas que no especifica, dispuso por un Decreto particular, que el* Cabildo Sede Vacante, *no pudiesse conceder estas Reverendas, ò dimissorias para recibir Ordenes hasta passado un anno de la vacante; lo qual prohibio con grandes penas, assi contra la Sede vacante como contra los que se ordenassen con las Reverendas prohibidas; conviene à saber, que por el mismo caso el Cabildo quede sin ordenar; y el ordenado si fuere de menores Ordenes, no pueda gozar del privilegio Clerical, y si de Orden sacro, quede suspenso à voluntad del Prelado que sucediere. Esta prohibicion limita el mismo concilio en el lugar citado, en caso que alguno tuviesse Beneficio cohartado, como sucede en el que por razon de algun Beneficio curato, esta obligado à ordenarse dentro de un año; y tambien quando alguno gozasse alguna Capellania en que el fundador obligasse à que se ordenasse dentro de tiempo limitado, y no lo haziendo assi la pierda; que entonces puede el Cabildo,* Sede Vacante, *dar Reverendas à los tales antes de passado el año, Pero ha se de advertir, que en los casos dichos es expressa la cohartacion, y assi no padecen duda. Otros ay que disputan los Dotores. Y assi Rodriguez, y otros muchos (aunque no sin controversia) sienten, que tambien se llama tener por caso cohartado quando alguno tiene derecho, ò es llamado à algun beneficio vacante, ò Capellania, que requiere cierto Orden el que el carece.* Hucusque Machadus; cui etiam adde Marchinum *de sacr. Ordin. tract. 1. p. 6. cap. 3. num.* [illegible] qui optimè notat, quòd si quis exceptis literis dimissoriis, non illis uteretur; nec Capitulum, nec ejus Vicarius in dictas pœnas inciderent: quòd pœna pro aliquo delicto imposita regulariter non incurratur nisi post opus consummatum, id est post usum prædictarum literarum.

3 Porrò, etsi Capitulum, Sede Vacante, vel ejus Vicarius non possit intra annum subditis suas dimissorias concedere: poterit tamen intra eundem annum, per alium Episcopum pontificalia exercentem ordinare diœcesanos suos. Atque sic fuisse à Sacra Congregatione resolutum, referunt post Navarr. *consil. 27. de temp. ordin.* Ferrar. *de ordin. 4. Episcop. 7. un. quarto noto.* Mollesius *in sum. tr. 3. num. 22.*

4 *Notandum* est tamen hic, quòd elapso anno à puncto Sedis vacantis concedere potest Capitulum eas literas dimissorias, sicut posset Episcopus. Et hæ literæ dimissoriæ, per adventum novi Episcopi non expirant, ut docent Molina *tr. 5. de Just. disp. 25. nu. 4.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 12. nu. 37.* Gutierr. *l. 2. can. qq. c. 17. num. 12.* qui tamen consulit ordinatoribus, ut si tempore præsentationis dictarum dimissoriarum coram eo, sciverint novum Prælatum possessionem ejusdem Episcopatus accepisse, non admittant eas; quia à novo Episcopo revocari solent. Quòd si eas concedat ad Ordines sacros non habenti unde vivere, tenetur illi providere, sicut tenetur Episcopus, ut benè inquiunt Ugol. *de potest. Episc. c. 26. §. 15. num. 1.*

5 *Notandum* est etiam, Vicarium Papæ non prohiberi etiam statim post vacantem Sedem, dictas dimissorias concedere, quia de hoc non loquitur Concilium, ut docent Majol. *de irregul. l. 4. c. 6.* Henriq. *l. 10. de sacram. ordin. c. 22. §. 3.* Campinil. *in divers. jur. can. rubr. 9. c. 8. n. 8.* & patet ex praxi.

R E S O L. XIII.

An Capitulum Sede Vacante possit saltem intra annum concedere literas testimoniales? Ex part. 8. tr. 4. Res. 42.

§. 1. NEgativè videtur respondere Navar. *lib. 1. consil. titul. de tempor. ordinan. consil. 19. in 1. edit. & 27. in 2.* At ego puto, quòd potest capitulum, Sede Vacante, infra annum literas testimoniales de vita, & moribus ordinandi tradere, ubi quis per Pontificium diploma impetrasset ab alieno Episcopo extra suam Diœcesim ordinari; Tridentinum *sess. 23. de refor. c. 8.* sequentibus verbis: Unusquisque autem à proprio Episcopo ordinetur, quòd si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, aut privilegii prætextu, etiam statutis temporibus, permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur. Sed capitulum, seu ejus Vicarius, Sede Vacante, dicitur Ordinarius; ergo ad ipsum spectat testimoniales literas concedere. Porrò Capitulum, Sede Vacante, seu ejus Vicarium dici Ordinarium, rectè probat Navarr. *cons. 19.* Olim *18. de temp. ord. n. 2.* & noster Moneta *de commut. ult. volunt. c. 10. n. 183.* qui etiam refert, allegato quodam diplomate, stylum modernum Romanæ Curiæ esse, ut Sede Vacante, testimoniales literæ dentur ab Episcopo viciniore: quod ipse ita intelligit, ut non solus ille dare possit, sed simul cum Vicario Capituli, vel habitis ab eodem informationibus de vita ordinandi: nam secùs, qua ratione poterit Episcopus vicinior de subdito non suo rectum ferre testimonium? Et hæc omnia docet Marchinus *de sacram. ordin. tr. 1. p. 6. c. 3. nu. 17. & 18.* cui adde Molin. *de Just. tom. 6. tr. 5. disp. 18. nu. 14.*

2 Non desinam tamen etiam hic apponere ea, quæ notat Rodriquez *in summ. tom. 1. cap. 81. n. 19.* ubi sic ait: *El Cabildo,* Sede Vacante, *puede dar dentro del año aprobacion de la vida, y costumbres à los que por virtud de algun Obispo, con la aprobacion de la vida, y costumbres, dada por el Ordinario, porque esta aprobacion, no son letras dimissorias? sino unas letras testimoniales de la idoneydad de los que quieren ordenar, las quales no prohibe el Concil. conceder,* Sede Vacante, *como lo prueva Navarr.* Sic ille.

R E S O L. XIV.

An Capitulum Sede Vacante intra annum possit saltem literas dimissorias pro prima Tonsura concedere? Ex p. 8. tr. 4. Res. 43.

§. 1. PRima facie videtur affirmativè respondendum, quia Concilium Tridentinum, ut patet, prohibet licentiam ordinandi; sed prima tonsura non est ordo, secundùm communem opinionem Theologorum; & ideò Concil. Trid. *sess. 23. cap. 2.* ait: Ut qui jam clericali Tonsura insigniti, sunt, per minores ad majores ordines ascendant. Quibus verbis distinguit Concilium primam Tonsuram à minoribus Ordinibus. Quod etiam satis colligitur ex eo quòd idem Concilium in diversis capitibus de Prima Tonsura, & minoribus Ordinibus egit: & *cap. 6.* inquit: Nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Itaque Concilium nunquam primam Tonsuram, Ordinem vocat; immò eam ab Ordinibus semper segregat. Hoc, omissis aliis; clarè apparet in Concilio Carthaginensi, quod pleniùs præ cæteris de Ordinibus egit; nam *in cap. 3. de Presbyteri ordinatione, capit. 4. de ordinatione Diaconi; capit. 5. de ordinatione Subdiaconi, capit. 6. de ordinatione Acolythi; capit. 7. de ordinatione Exorcistæ; cap. 8. de ordinatione Lectoris; capitul. 9. de ordinatione Ostiarii;* nullibi verò in eodem Concilio tractatur in Ordinum enumeratione de Tonsura.

2 Deindè, eidem Theologorum sententiæ non parum suffragatur Romanum Pontificale: *nam in titul. de tonsurando Clerico,* non apponit, ut moris est, dum de aliis minoribus Ordinibus agit, verba illa: *De ordinando Clerico,* sed adhibet ista *De faciendo Clerico.* Statim verò sequitur: *De ordinatione Ostiarii, Exorcistæ,* &c. ubi vides, Romanum Pontificale Tonsuræ collationem ordinationis nomine minimè appellandam judicasse.

3 Undè Garzias *de benef. tom. 6. p. 5. cap. 7. nu. 93.* affert quandam declarationem Cardinalium sic asserentium, Sacra Congregatio censuit, textum hunc non comprehendere Tonsuram, & in minoribus Ordinibus constitutos, non suspendi.

4 His tamen minimè refragantibus, negandum est, posse capitulum, Sede Vacante, literas dimissoriales concedere pro prima Tonsura; nam concil. *in d. c. 10. in princ.* generaliter dicit, quòd non liceat capitulo infra annum ordinandi licentiam, aut dimissorias concedere; ergo, quamvis prima Tonsura non sit propriè ordo, tamen litteræ, quæ ad eam suscipiendam conferuntur, dicuntur propriæ litteræ dimissoriæ, & per consequens in verbis concilii videtur comprehensa prima Tonsura. Accedit, quòd consuetudo sic interpretata est hoc decretum concilii, & ita communiter intelligitur, & practicatur.

5 Addo, quòd Canonistæ negant primam Tonsuram non esse Ordinem.

Primò ex jure Canonico; nam *in cap. cùm contingat, de ætate, & qualitate ordin.* prima Tonsura vocatur Ordo clericalis: & eodem nomine vocat glossa *in c. nullus, de tempor. ordin. in 6. in verb. tonsura.*

6 *Secundò*, prima Tonsura initiati gaudent Clericorum privilegiis; sunt enim capaces beneficiorum, quorum sunt incapaces laici, *c. 2. de instit. & c. ex literis, de transact.* fruuntur privilegio canonis, *si quis suadente*, gloss. *in d. cap. cùm contingat.* Cùm ergo Tonsura habeat privilegia aliorum Ordinum, meritò Ordo dici debet.

7 *Tertiò* arguitur ex Conc. Trid. *sess. 14. de reform. c. 2.* ubi initiatum prima Tonsura ab alieno Episcopo, sine licentia proprii, suspendit: & *sess. 23. de ref. c. 4. & 6.* eadem prohibitione ligat istos qua, & minoribus Ordinibus initiatos. Dum ergo Concilium pares faciat quoad supradicta, signum est, voluisse inter Ordines esse connumerandam Tonsuram.

8 Ad declarationem verò S. Congregationis in contrarium adductam respònderi potest cum Garz. *in loc. cit.* 96. intelligi tantùm, ut decretum Tridentinum non comprehendat primam Tonsuram, quoad pœnas ibi impositas contra ordinatos in minoribus, & majoribus Ordinibus: nam appellatione Ordinum minorum, secundùm communem usum loquendi particulariter ejusdem Concilii Tridentini, solum veniunt quatuor minores, & non prima Tonsura, quæ ab illis distinguitur, ut patet ex *sess. 23. c. 4. 5. 6. 10. & 11.*

Et ideò nostram sententiam tenet etiam Zypæus *in jure Pont. novo, lib. 3. tit. 9. n. 2.*

RESOL. XV.

An si Capitulum Sede Vacante ordinet intra annum contra formam Concilii Tridentini, ordinatus tamen possit obtinere beneficium? Ex p.8.tr.4.Ref.44.

§. 1. PRæsentem difficultatem proponit Merolla *tom.3.disp.7.dub.4.n.81.* & sic respondet: Videtur, quod non, quia quòd quis sit capax beneficii Ecclesiastici est clericale privilegium, ut probatur, *c. ex litteris, de transact.* & ex *c. de instit.* Sed ordinatus contra formam supradicti decreti non gaudet privilegio clericali, ut ibi dicitur; ergo, &c.

2 His tamen non obstantibus, dicendum est, posse habere beneficium, quia taliter ordinatus non amittit privilegium ipso jure, sed est privandus per sententiam, ut docet Navarr. *cons. 20. de temp. ord. in 1. edit.* & patet, quia Concilium utitur verbo *gaudeat*, quod cùm sit futuri temporis, non denotat pœnam ipso jure impositam, sed imponendam juxta doctrinam communiter receptam, quam tradidimus *tom.2. c.5.* igitur, donec privetur, est capax Beneficii.

3 Et ita hanc sententiam docet etiam Rodriquez *in sum. tom. 1. c.7. n.20.* ubi sic asserit: (El ordenado contra la forma de aquel capitulo del Concio Tridentino de ordenes menores dentro del año de la Sede vacante, aunque quede privado del privilegio clerical, puede empero obtener el beneficio porque segun Navarro, no pierde ipso jure el dicho privilegio, sino procede sentencia del juez, en la qual se privato, se le pone embargo, porque el Concilio Tridentino usa desta palabra, *gaudeat*, la qual ya que es de tiempo futuro non induze pena ipso jure, consurme à una glossa comunemente recibida.) Ita ille.

RESOL. XVI.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare, ut quis ordinetur non servatis temporum interstitiis?

Et quid quoad hoc de Vicario Capituli Sedis Vacantis? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 5.

Sup. hoc in to. 3. tr. 3. Ref. 91. & observandum.

§. 1. AFfirmativè respondent aliqui, eo quòd hæc facultas in ipsius Episcopi officio, & potestate imbibita esset, non tam ex commissione speciali, quàm ex Concilii dispositione, & Capitulum succedat, non tantùm in ordinaria jurisdictione jure communi generali Episcopum spectante, verùm in pertinente ad eamdem jure communi speciali, juxta Doct. Abb. *in c. si clerici, n.17. de judic.* ubi Decius *nu.150.* idem Abb. *in c. verum, n.9. de foro compet.* Genuens. *in praxi Cur. Archiepisc. Neapol. c.83. n.1. & c.84. n.2.* Campanil. *in divers. jur. canon. rub. 12. c.12. n.75.* Nicol. Garz. *dict. c.7. n.38. & seqq.* & plures congerens Cened. *in collect. 4. ad sextum, num. 3. & in pract. canon. quæst. 26. n.28. vers. Ego tamen.* Emanuel Roder. *1. tom. regulas. quæst. 61. art. 9.*

2 Et ita in terminis interstitiorum pluries declaratum fuisse per congregationem Cardinalium, testatur D. Valenzuela *consil. 107. numer. 17. volum. 3.* & resolvunt Suarez *tom. 4. disputat. 28. sect. 5. in princip.* Thomas Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 29. num. 14.* Valerius Reginald. *in praxi fori pænitent. lib. 1. num. 180.*

3 Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Rodriquez *in summ. tom. 1. c. 71. n. 18.* ubi sic ait: (La facultad que concede al Concilio Tridentino, para remitir los intersticios, compete al Vicario del Capitulo Sede Vacante en los casos que puede conceder licentia para si ordenar, como lo dize Estefano Quaranta, affirmando que oyo dezir, que la Sacra Congregacion lo declarò assi.) Ita ille.

4 Sed aliqui admittunt ita absolutè hanc opinionem, quoad Vicarium, sed limitant illam duobus modis. *Primò*, nisi quando Vicarius habuit ad id speciale mandatum à Capitulo, quia in generali mandato non venit potestas dispensandi. Ita in terminis Merolla *tome 3. disputat. 7. capitul. 7. dub. 1. num. 48. Secundò* limitant dispensationem dictam interstitiorum, & putant post elapsum primum annum Sedis Vacantis faciendam esse. Nam cùm Capitulum intra illum non possit concedere licentiam recipiendi Ordines, nec ad talem effectum litteras dimissorias, *capitul. cum nullus, §. Episcopo, de tempor. ordinat. in 6.* Concil. Tridentin. *sess. 7. de reformation. capit. 10. & sess. 23. capitul. 10.* cum traditis à Zerola *in praxi Episcop. 1. parc. verb. Capitulum num. 1.* prohibita quoque illi videntur ea, quæ ad ipsos Ordines præparantur, argument. *l. Oratio de sponsalib.* & eorum, quæ tradit Bartol. *in leg. cùm lex ff. de fidejussor.* Socin. *in l. legem, num. 12. C. de pact.* & Cephal. *consil. 275. num. 3. lib. 2.*

5 Et ita hanc sententiam in terminis tenet Zypæus *de jure Pontif. novo lib. 3. tit. 9. n. 2.* & Solorzan. *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 13. nu. 14.* qui etiam observat eodem modo practicandam esse licentiam, quam Capitulum habet convocandi Episcopum extraneum ad Ordines intra suam Diœcesim conferendos sub cautela, quòd nullum jus sibi acquirat, de qua *in c. Pontifices 7. qu. 1. c. is cui, 42. de elect. lib. 6.* gloss. *verb. spiritualib. in c. si Episcopus, de suppland. neglig. Prælat. eod.* Jacob. Put. *lib. 2. dec. 407. n. 2.* Navarr. *consil. 44. de tempor. ordin.* & Rebuffus *in pract. tr. de devolut. num. 66.*

6 Verùm absolutè affirmativam sententiam tenet Machadus *de Perfect. Confess. tome 2. lib. 4. tract. 1. document. 7. num. 4.* ubi sic ait: (No es menos dudosa, y controverso entre los Dotores, si el Cabildo Sede Vacante, ya que dentro del año no pueda conceder Reverendas, pueda por lo meno dispensar en los intersticios con los ordenantes. Algunos Autores sienten que nunca puede; porque està facultad la concede con especialidad al Conc. Trid. à la prudencia, y iuizio del Obispo que considerada la necessitad, ò utilitad de la Iglesia pueda dispensar. Y assi parece que queda excludido el Cabildo Sede vacante. El Dotor Solorzano siente, que como sea passado el año, que el Concilio prohibe al Cabildo dar Reverendas, puede legitimamente dispensar en los intersticios; fundase como siempre en un principio de Derecho, que dize: *Prohibito uno, censentur omnia prohibita, per quæ ad illud pervenitur.* Pero la mas comun, y recebida opinion de muchos Authores es, que en qualquiera tiempo puede el Cabildo Sede vacante, ò su Vicario dispensar en los intersticios, aunque dentro del año no pueda conceder Reverendas; y assi affirman averlo declarado la Sacra Congregacion de los Cardenales fundanse, en que el Cabildo Sede vacante, no solo sucede en la jurisdicion del Obispo que por derecho ordinario le compete sino tambien en la que por derecho especial.)

RESOL. XVII.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare cum illegitimis quoad ordines minores, & quoad beneficium simplex?

Et an etiam Vicarius Capitulares possit concedere hanc dispensationem, nisi habeat speciale mandatum? Ex p.8.tr.4.Ref.6.

§. 1. NEgativè videtur respondendum ex Prospero de Augustino *in addit. ad summam Bull. Quarta, verb. Capitulum; §. secundo quæro,* & Moneta *de commut. ult. volunt. c. 5. n. 428.* asserentes, Capitulum Sede Vacante posse tantùm dispensare, quando dispensatio est debita, secus autem, quando est mera gratia.

Sup. hoc lul in Ref. 14. ad fin. & magis amplè quamvis cursim supr. in tr. 3 Ref. 64. Notandum, in eo med. versic. posse etiam, & in Ref. 66 §. Verum paulò post initium versic. Idem, quod quamvis ibi pro parte Sacrorum Ordinum, & Minorum.

2 Sed contrariam sententiam tenent communiter Doctores, & ita docet ex neotericis Felicianus à Vega *in c. 4. de judiciis, §. de adulteriis, n. 53.* & Solorzanus *de Indiarum, iur. tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 13.* asserentes posse Capitulum dispensare cum illegitimis ad Ordines minores, & beneficium simplex, juxta *c. 1. de filiis Presbyter. in 6.*

3 Sed licèt hoc verùm sit, ego tamen puto cum Merolla *tom. 3. disputat. 7. capitul. 7. dub. 1. num. 34.* hanc dispensationem non posse concedere Vicarium capitularem, nisi habeat speciale mandatum. Undè non deferam hìc apponere verba Rodriquez *in summa tom. 1. cap. 71. numer. 5.* sic asserentis, (El Cabildo Sede Vacante, puede dispensar en los casos que puede el Obispo, como con Abbad y otros lo sigue espressamente Navarro, diziendo que puede dispensar con el illegitimo para las ordenes Minores, y beneficio simple, aviendo legitima causa, porque aviendo la justicia se executa, mas no lo puede hazer el Vicario simplemente dado por el Cabildo, salvo si concediendole algunos casos le concede licencia general, como lo tiene Federico.) Ita ille.

RESOL. XVIII.

An sententia degradationis possit fieri à Vicario Capituli Sede Vacante, & actualis ab Episcopo, cui ipse commiserit?

Et notatur, Episcopum electum, & confirmatum, non tamen consecratum, posse cognoscere de criminibus depositione dignis, & ponere Sacerdotem, & verbaliter degradare, & remittere ad Episcopum consecratum, qui illum actualiter degradet.

Et an Prælatus Regularis non possit jure communi deponere, nec degradare subditos, nisi competat ei consuetudine, vel privilegio.

Et an sit aliquod privilegium, quod extendi possit ad depositionem verbalem tantùm? Ex p.10.tr.11. & Misc. Ref.51.

§. 1. SUppono in degradatione adesse tres actus. Primus est, cognoscere de crimine merente Degradationem: Secundus est, ferre sententiam: Tertius est, exequi degradationem actualem. Et quidem de tertio actu Doctores omnes unanimiter conveniunt, fieri non posse à Vicario Capitulari. Difficultas est de aliis duobus actibus: Et affirmativè respondeo, cum Avila *de Censur. part. 4. disputat. unic. dub. 2. concl. 4.* qui testatur, in facti contingentia Capitulum Cuzquense Sede Vacante, protulisse sententiam Degradationis actualis contra quendam Sacerdotem, propter enorme quoddam homicidium. Et ratio est, quia hujusmodi sententia non est actus ordinis, sed jurisdictionis: ergo. Verùm, qui tota difficultas in probando antecedenti consistit; probatur, Primò: nam si pertineret ad actum Ordinis; fieret ab Episcopo induto Pontifica-

-tificaliter; sicut fit ipsa executio Degradationis. Secundò: nam hæc sententia non est aliud, quàm punire delictum: ergo pertinet ad jurisdictionem. Tertiò, si hæc sententia ferretur ab Episcopo consecrato, qui renunciavit Episcopatui; non teneret: ergo non est actus ordinis. Probo consequentiam; nam si hujusmodi Episcopus conferat ea, quæ sunt ordinis, facta tenent. Quartò Episcopi, qui debent assistere hujusmodi sententiæ, judicant simul cum Episcopo proprio, & per consequens sunt verè Judices: sed loco horum Episcoporum possunt modò assistere Abbates, vel aliæ personæ in dignitate constitutæ: ut vult Concilium Tridentinum, *sess. 13. c. 4.* ergo non est actus ordinis, sed jurisdictionis. Et ideò Felicianus à Vega, *in c. 4. §. de adulteriis, n. 28. de judiciis*, docet pœnam Degradationis actualis, sive verbalis pro dictis criminibus majoribus, sive minoribus, imponi posse à proprio Episcopo, sive ab ejus Vicario generali; cum hac tamen declaratione, quod hoc intelligitur respectu prolationis sententiæ, in qua fit condemnatio: non verò quatenus attinet ad factum ejusdem degradationis actualis, quia illud tamquam concernens exercitium ordinis Episcopalis, solùm per ipsum Episcopum, & non per Vicarium expediri potest. Ita Vega. Sed Vicarius Capituli, Sede Vacante, succedit Episcopo in his, quæ pertinent ad jurisdictionem, non autem ad ordinem Episcopalem: Ergo. Ex hoc etiam confirmavit auctoritate Doctorum, & rationibus Joseph Aldrete *de Religiosa disciplina tuenda, lib. 1. cap. 3. num. 17. & 18.* ubi etiam notat, Episcopum electum, & confirmatum, nondum tamen consecratum posse cognoscere de criminibus depositione dignis, & deponere Sacerdotem, & verbaliter degradare, & remittere ad Episcopum consecratum, qui illum actualiter degradet. Ex quibus verbis, ego olim consului Vicarium Capituli Sede vacante, potuisse ferre sententiam degradationis contra aliquem, & actualem degradationem remittere Episcopo viciniori, vel alteri.

Sup. hoc remissione lu. ea in re. 3. lege dict. Res. 16.

2 Nota hic obiter, quòd Prælatus Regularis non potest jure communi deponere, nec degradare suos subditos, nisi competat ei consuetudine, vel privilegio. Ita Navarrus *l. 3. Consilior. cons. 58. de Regularib. n. 3.* Et quod ad privilegium attinet, nullum tale inveni in compendio Minorum, cæterùm in Compendio Societatis Jesu, *verb. Prælat. 3. §. 3.* est quoddam privilegium, quod credo extendi ad hunc casum, quantùm ad depositionem verbalem tantùm. Et ita observat Avila *loc. citat.* & Pellizarius *in man. Regul. tom. 2. tr. 7. c. 3. sect. 4. n. 125.*

RESOL. XIX.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare super omnibus irregularitatibus, suspensionibus, &c. quibus potest Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. c. 6.

Et explanatur, quomodo non succedat Capitulum Sede Vacante in his, quæ competunt Episcopo jure speciali gratioso, videlicet privilegio vel commissione Pontificis; & quomodo succedat in his, quæ spectant jure communi speciali. Ex p. 8. tr. 4. Res. 7.

Aliq. quæ hic sequuntur, & supra to. 3. R. 6. §. ult. in principio.

§. 1. IN *par. 7. tr. 2. res. 3.* pro negativa, & affirmativa sententia plures Doctores adduxi, & ego probabiliter affirmativæ adhæsi, quam etiam tenent Baldellus *tom. 2. lib. 1. disp. 48. n. 22.* Merolla *tom. 3. disp. 7. c. 7. dub. 1. nu. 26.* Solorzanus *de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 13.* & Pelicianus à Vega *in c. 4. de judic. §. de adulteriis, n. 53.*

2 Sed ne deseras videre Riccium *in praxi tom. 3. resolut. 265.* Et ratio est, quia capitulum Sede vacante, non solum succedit in jurisdictione ordinaria jure communi ad Episcopum spectante, ex *dict. capitul. cùm olim, & capitul. ad abolendam*, ubi gloss. *Episcopum pertinente*, ex Abbat. *in dict. §. de adult. nu. 27.* & Dec. *n. 150.* & cùm à Concilio Trid. *in dicto cap. 6.* etiam jure speciali, & hoc Episcopis ratione jurisdictionis concedatur, meritò capitulum in dicta jurisdictione succedit, & in hoc casu dispensat.

3 Nec obstat, quòd capitulum non succedit in his, quæ competunt Episcopo jure speciali, ex Innocent. *in capit. cùm in cunctis, num. 7. de election.* Abb. *in cap. verum, num. 9. in princip. de foro compet.* Azeved. *ad Curiam Pisan. lib. 1. cap. 8.* ex *num. 10.* nam hoc est verum in his, quæ competunt jure speciali gratioso, videlicet privilegio, vel commissione Pontificis, non verò in his, quæ spectant jure communi speciali, ut in hac specie concilii, ita docet Abb. *in d. c. verùm, n. 9.* Felinus *in c. cum te, nu. 17. de rescriptis.*

4 Et ideò hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet Rodriq. *in sum. tom. 1. c. 71. n. 5. & 25.* ubi sic ait: (Aunque algunos digans, que el cabildo Sede vacante, no puede usar dela facultad concedida à los Obispos en el Conc. Trid. *sess. 24. de reform. c. 6.* attento que esta facultad no compete à los Obispos segun derecho ordinario, sino extraordinario, y el cabildo, *Sede Vacante*, solamente sucede en la jurisdicion ordinaria del Obispo, como lo afirma Suar. Empero esta opinion nunca me quadro, porque la facultad que en el dicho decreto se concede à los Obispos ya es ordinaria pues el derecho ordinario la concede, lo qual preveno de la que dize el mismo Suar. cuyas palabras son las siguientes. (Præterea concilium non limitat hanc potestatem, ut intelligatur concessa episcopis tamquam delegatis Sedis Apostolicæ, quod aliis locis facere solet, sed simpliciter eam facultatem episcopis concedit, ut ex vi illius decreti videatur hæc facultas jam annexa muneri episcopali, quasi jure ordinario.) Pruevase mas, porque el poder de dar grado de Dotor concedido à algun Obispo por razon de algun privilegio, compete al dicho Obispo conforme derecho ordinario, y passa en el cabildo *Sede Vacante*, si el Obispo la tiene per razon de privilegio perpetuo, el qual da jurisdicion ordinaria, lo qual con mayor razon se hà de dezir, quando el dicho privilegio està concedido por derecho comun, como consta de lo que trae Panormitan. communemente recebido. Pruevase mas, porque el dicho decreto Concilial se hizo en favor de las almas, per lo qual segun derecho mas se deve estender, que limitar, y si el capitulo *Sede Vacante*, no pudiesse usar de su autoridad, bien se echa dever el año que le sigue à las almas, porque muchas vezes acaece estar la Iglesia vacante, uno, y dos años, en el qual tiempo las ovejas della careceriàn deste remedio saludable contra la mente del mismo Conc. Trid. el qual encomendando la residencia à los Obispos, dize las siguientes palabras. (Hi meminerint discessuri ita suis ovibus providendum, ut quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant.) Sic ille;) cui adde DD. quos citat, & sequitur Merolla *tom. 2. disp. 4. c. 6. n. 132.*

RESOL. XX.

An capitulo Sede Vacante competat privilegium Tridentini sess. 24. c. 6. de Reform. quoad dispensandum, & absolvendum?

Et quid quoad absolvendum ab hæresi?

Et an Collegium Cardinalium Sede vacante gaudeat hac facultate Concilii? Ex p. 7. tr. 2. Res. 3.

§. 1. NEgativè respondet Filliucius, *tom. 1. tract. 20. capit. 10. num. 276.* Suarez *de Censur. tom. 5. disput. 41. sect. 2. num. 13.* Leo *in Thes. for. Eccles. cap. 10. num. 8.* Alterius *de Censur. tom. 2. disp. 8. cap. 3. conclus. 4.* Bonacina *de Cens. disputat. 7. quæst. 3. punct. 1. n. 6.* & Stephanus de Alvin. *de potestate Episcopi capit. 27. num. 1.* Et quoad facultatem absolvendi ab hæresi tenet etiam hanc sententiam Ledesma *tom. 2. tract. 1. capit. 6. post 20. conclus. difficult. 2.*

Sup. hoc in 2. præteriis, & supra to. 3. R. 6 §. ult. in principio. Et pro hoc absolutione ab hæresi lege in Res. seq. &c.

2 Probatur hæc opinio, quia Sacra Congregatio, ut refert Suarez loco citato, & etiam Garzias *de benef. part. 7. capit. 11. num. 13.* declaravit prædictam facultatem concedi solis episcopis privativè, quoad omnes alios, ergo in dicto cap. Concilii excluditur capitulum Sede Vacante. Secundò, quia capitulum Sede vacante succedit in his, quæ sunt jurisdictionis ordinariæ jure communi generali ad episcopum spectantis, non verò in iis, quæ competunt episcopo jure speciali, ex Innocentio, *in cap. cum in cunctis, num. 7. de elect.* Abbate, & aliis, quos allegat Cenedo *infr. cit.* Sed hujusmodi facultas convenit episcopo, non jure generali, & ordinario, sed speciali, & extraordinario, ipsis episcopis concesso, ergo non transit in Capitulum, Sede Vacante. Ergo, &c.

3 Sed, his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhæreo quam tuetur Marcellus Vulpe *in Praxi cap. 44. num. 9.* Piasecius *in Praxi nova part. 2. capit. 1. num. 16.* Alzedus *in Praxi part. 2. capitul. 6. num. 73.* Gavantus, *in Man. Episcop. verb. capitulum, Sede Vacante n. 48.* Caspensis *in Cursu Theol. mor. to. 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. num. 118.* Sanchez *de Matrimonio lib. 8. disp. 2. n. 10.* Garzias *de benef. part. 5. cap. 7. num. 41.* & me citato cum aliis Barbosa *de Potestat. Episcop. part. allegat. 39. nu. 16.* quibus omnibus adde Sanctarellum, *tractat. de Hæresi capit. 5. dub. 5. num. 5.* Villalobos *in summa tom. 1. tract. 21. difficult. 9. num. 5.* Et ratio est, quia capitulum, Sede Vacante, non solùm succedit in his, quæ competunt episcopo jure communi generali, *cap. cùm olim. de Major. & obed.* Sed etiam in his, quæ jure speciali competunt episcopo tamquam ordinario, & episcopo, & ex jurisdictione ordinaria: ut in jurisdictione, quam habet Episcopus ex consuetudine, ut docent Abbas *in dict. capit. cum olim 10. quæst.* & *in c. at si Clerici §. de Adulteriis De jud.* Decius *ibid. num. 150.* Cenedo *Collectaneo 4. ad decretales Sixti n. 3.* Garzias *dict. cap. 8. numer. 40.* plures alios citans. At prædicta facultas, licèt competat episcopo jure speciali dicti Tridentini, tamen competit ei jure communi, & ex jurisdictione ordinaria ei tributa per dictum decretum, cùm sit potestas competens non personæ sed dignitati, vel officio in perpetuum; & consequenter ordinaria, ergo capitulum, Sede vacante, succedit in prædicta jurisdictione dispensandi, & absolvendi. Undè ex his patet responsio ad rationes Bonacinæ, & Filliucii adductas in contrarium. Nota etiam, hic quod Collegium Cardinalium Sede Vacante gaudet hac facultate Concilii. Ita docet Caspensis *in Cursu Theologico tom. 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. n. 120.*

RESOL. XXI.

An capitulum Sede Vacante possit absolvere ab hæresi.

Et ex doctrina hujus Resolutionis aliqua alia circa supradictam quaestionem inferuntur, & tandem explanatur, quod saltem per Bullam Coena Domini hac facultas absolvendi ab haresi est revocata Capitulo Sede Vacante. Ex p.8.tr.4.Res.6.

§. 1. NEgativè respondet Suar. *in 3.p.tom.4.sect.2.n.4.* Ledesma, quem citat, & sequitur Trullench, *in Decal. tom.1.lib.1.c.3.dub.3.n.2.*

2 Sed contra P. Baldellos *tom.2.lib.1.disputat.48.num.21.* ubi adducit plures Doctores sentientes Capitulum, Sede vacante, verè gaudere facultate absolvendi ab hæresi; quia, quamvis Capitulum non succedat Episcopo in iis, quæ illi conveniunt jure speciali delegato, vel ea commissione specialiter illi facta, de quo potest videri Sylvester *verb. Capitulum numer.3. & 4.* succedit tamen in iis, quæ conveniunt jure speciali ordinario, ut tradit Panormitanus *in capitul. verum, numer.9. de foro competent.* Felin. *in capitul. eam te, numer.17. de rescription.* & ex illis Sanchez *lib.8. de matrimon. disputat.8. num.210. citat.* & talis est hæc tota potestas dispensandi, & absolvendi; cùm non detur personæ, sed dignitati, & officio in perpetuum quod signum est potestatis ordinariæ, & non delegatæ, ut videre est apud eumdem Sanchez *lib.2. de matrimon. disputation.40. numer.14.* neque dicatur in verbis Concilii, quod detur Episcopis, tamquam delegatis Sedis Apostolicæ: quod esset signum potestatis delegatæ, quamvis esset in perpetuum, ea Gloss. *in c. ad abolendam, de haret.* Panorm. *ibid.n.9.* & alii apud Sanch. *num.10. cit.* Neque obstat in contrarium, inquit Sanch. *ibid.* declaratio Cardinalium, quòd dicta facultas in Tridentino concedatur Episcopis privativè quoad omnes alios Prælatos inferiores: tum, quia de tali declaratione non constat authenticè; neque est promulgata tamquam juridica, & habens vim legis: tum; quia non est intelligenda excludere Capitulum, quod, Sede vacante, verè in omnibus est loco Episcopi, & specialiter quoad facultatem absolvendi.

3 Et ita etiam hanc sententiam docet Fagundez *in Decal.t.1. lib.1.cap.15.num.19.* ubi sic ait. Nomine Episcopi comprehenditur Capitulum, Sede vacante. Undè sicut Capitulum, Sede vacante, olim poterat, vigore prædicti decreti Concilii Trident. *sess.25. de refor.c.6.* ab hæresi, & aliis censuris Bullæ Cœnæ ante prædictam Bullam absolvere; ita hodie poterit in secunda opinione, quam probabiliorem judicamus. Quamvis enim ea, quæ jure speciali competunt Episcopis, non transeant ad Capitulum, ut cum communi docet Innocentius *in c.cum in cunctis, n.7.de elect.* & Abbas *in c.verùm, nu.9. de foro compet.* & hæc facultas jure speciali in eo Concilii decreto illis sit concessa: attamen id intelligendum est de iis, quæ Episcopis competunt ex commissione, & ex jure speciali delegato, non verò de iis, quæ illis competunt jure speciali ordinario. Hæc autem facultas illis conceditur jure speciali ordinario, non delegato, quia conceditur illis ratione officii, & dignitatis, non personæ. Ita Fagundez, cui novissimè addendus est P. Baunius *in Theol.mor. tom.1.tr.11.quæst.26.* ubi sic asserit. Notare lubet primo, quòd Episcopus de hæresi occulta possit absolvere, juris communis esse, ea enim priscis sæculis est laxata à Patribus Ephesini Concilii, cùm Quartadecimanos reconciliavere Ecclesiæ Ephesini Concilii *actione 6.p 2.*

4 Deindè quæro, ecquid Episcopi facultatem habeant eam remittendi antiquo Lucii tertii beneficio; hæc enim est ejus oratio *in capital. ad abolendam 9.extra de hæreticis*, si qui verò fuerint, qui à lege Diœcesana jurisdictionis exempti, soli subjaceant Sedis Apostolicæ potestati, nihilominus in his, quæ sunt contra hæreticos instituta, Episcoporum subeant judicium, quod ergo de hæresi inquirere, eaque remissa reconciliare hominem Ecclesiæ, Episcopus valeat, novi non est, ac specialis juris, sed antiqui.

5 *Secundò*, meminisse convenit, Episcopum communi jure de omni casu posse absolvere, quem sibi Pontifex speciatim non reservavit, Cajet. *verb.exc.mm.c.1.* & expressè Innoc.III. *c.nuper 29.de sent.excom.* his verbis: Quia conditor canonis ejus absolutionem sibi specialiter non reservavit, eo ipso concessisse videtur facultatem relaxandi.

6 Et id quoque in hac materia advertere est necesse, hæresim prisco majorum ævo, canonumque lege, Pontifici reservatam non fuisse, ut patet ex *c.non erit 49.extra de sententia excommunicationis, & c.ad abolendam 9.de hæreticis*, nam ille, id est, Honorius III. *capitul. non erit 49.* excludit quidem à sacris, ac de piorum cœtu hæreticos, qui statuta libertati Ecclesiasticæ contraria servari curant, nec tamen indicat cordi sibi esse, ut non nisi annuente se, ac probante reddantur ecclesiæ, posteriori autem datur facultas Episcopis, quemadmodum & *in c.per hoc, 17.de hæreticis in 6.* eos judicandi, puniendi, restituendi templis, ecclesiæ, ac Sacramentis ejus, si continuò post deprehensionem erroris ad fidei Catholicæ unitatem spontè recurrere, & errorem suum ad arbitrium Episcopi regionis publicè consenserint abjurare, *c.9.de hæret.*

7 Quæ ratio si est vera, si canonicis legibus congrua, facilis se mihi, expeditaque via ad finem postremæ hujus sententiæ aperit. Nam quæ potestatis sunt ordinariæ in Episcopo, hæc facere Capitulum potest vacante Sede, *ut est in c. cùm olim, de majorit. & obed.* sed absolvere ab hæresi jure est concessum Episcopo, eadem enim potest in hac causa, quæ Inquisitor fidei, sicut in decretali *per hoc, 17.de hæreticis in 6.* habet Bonif. ergo, & Capitulum, cùm vacat Sedes.

8 *Secundò* non dicit Concil. Episcopum absolvere posse de hæresi tamquam delegatum, aut auctoritate Apostolica, facit ergo jure ordinario.

9 Argumentis respondendum, *primò* quidem negando propositionem ejus majorem, enim verò cùm hæreseos absolvendæ authoritas Inquisitori sit communis cum Episcopo, ut habetur *in cit.c.17. de hæreticis in 6.* causa reddi nulla potest, quæ suadeat, insularum Episcopalium, pedique Pastoralis ullam à Papa rationem habitam esse in istios concessione facultatis.

10 Secundi minor item est neganda, cùm numquam non fuerit, quin episcopus subditos de hæresi absolverit, ut patet ex citatis antè canonibus.

11 Ad confirmationem dicendum est, ad jus communi episcopi, speciale quoq; Tridentini accessisse, non fieri tamen cumulatione hac juris, ut quod ei ad illam diem permissum fuerat ea officio, modò tantùm fas sit illi aggredi precario, soloq; Patrum beneficio: Huc usque B. Pauuinus contra Suar.

12 Verùm licèt hæc opinio sit satis probabilis, stando in terminis Concilii Tridentini; hodie tamen non est in praxi admittenda, stante Bulla Cœnæ, quæ hanc facultatem episcopis etiam adimit, ut ego fusiùs alibi probavi; & absolutè primam sententiam tenet Rodriquez *in summa tom.1.capitul.71. num.25.* ubi sic ait: *Verdad es que la concession hecha à los Obispos para absolver de la heregia occulta, aunque no estuviera derogada, no se traspassa al Cabildo, Sede Vacante, porque esta compete à los Obispos por derecho especial, de manera que no se communica à sus Vicarios.* Ita ille.

RESOL. XXII.

An Capitulum Sede Vacante possit procedere contra Hæreticos? Et an Vicarius Capituli Sede Vacante jure ordinario debeat assistere Inquisitoribus in dictis causis Fidei. Ex p.8.tr.4.Res.37.

§. 1. AD hanc quæstionem, me citato, sic respondet Carena *tr.de S.Officio p.1.tit.6.§.3. n.10.* Capitulum, Sede vacante, succedit in jurisdictione episcopo defuncto, episcopo competenti jure ordinario, non autem jure delegato, Barbosa, qui alios allegat, *de officio Episcopi, p.3.alleg 36.n.10.* undè cùm in causis hæresis proceditur ea parte episcopi, jure ordinario, non est dubium, quin Vicarius Capituli, Sede vacante, debeat assistere Inquisitoribus in dictis causis fidei, Farin. *q.186.n.177.* Diana *Resol.mor.tr.8.p.4.res.33.* & Ferdin. de Castro Palao, *d.punct.12.§.1.n.5.* qui alios referunt.

2 At in casibus, in quibus episcopus procederet, uti delegatus, ut cùm in causis hæresis proceditur contra exemptos, nam in hoc casu episcopum non posse; ut ordinarium, sed ut delegatum considerari, secundùm communiorem opinionem tradidit Farin. *d.q.186.n.7.* tunc non posse Vicarium Capituli procedere, magis etiam comm. voluerunt scribentes, quos longa serie cumulant, & sequuntur Farin. *ubi suprà, n.181.& seq.* Castro Palao *nu.6.* & Diana *Vers. sed an Capitulum*, & hoc quidem de strictò jure procedit, quonia.. in contrarium pro Vicar. Capituli sensit Quaranta in summa Bullarii *in verb. Capitulum*, Sede Vacante, *n.2.in princip. vers. & primò*, ut intelligatur, cujus opinionem in praxi video in nostra Inquisitione Cremonæ observatam. Ita Carena; cui adde, me etiam citato Barbosam *tr. de can.c.42.n.68.* & alios penes ipsum.

RESOL. XXIII.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in petitione debiti, & concedere facultatem absolvendi à reservatis? Idem est dicendum de ejus Vicario, aut Provisore. Ex p.8. tract.4. Res.47.

§. 1. REspondeo affirmativè cum Molina *de Justit. tom.6.tr.5.disp.11.n.5.* ubi sic ait: Dubium est, utrum Capitulum, Sede Vacante, & loco illius, Vicarius, seu provisor illius dispensare in iis potest ratione Episcopalis jurisdictionis, ut in votis, in quibus Episcopus dispensare potest, in petitione debiti, ut illegitimus minores Ordines suscipere possit, & obtinere beneficium aliquod simplex, juxta *capitul.1. de filiis Presbyter. lib.6.* Quamvis autem quidam negaverint ducti, quod dispensatio sit usus voluntariæ jurisdictionis, & quod ad Capitulum, Sede Vacante, solùm devolvatur jurisdictio necessaria contrarium tamen est dicendum cum Panormitano *cap.cum olim de majorit. & obed. n.2.vers. octavò dubitatur*, cum Navarr. *ubi suprà, consil.28.& 30.* cum Pauuino *ubi suprà quæstion.5.* & cum aliis, quos citant, nempè dispensare posse. Quoniam tota universim jurisdictio Episcopi censetur ad Capitulum devolvi, etiam voluntaria, quæ non fuerit reperta esse illi denegata, ut dictum est: nullibi autem hanc jurisdictionem comperimus illi esse denegatam. Et cùm sæpè expediens, ac necessarium sit

cum

cum subditis dispensare in multis, ut ex se est notissimum, & colligitur ex *c. Domino sancto*, juncta gloss. *ibi verb. necesse*, & juncto *c. ut constitueretur*, *dist.* 59. non sufficienter esset provisum Diœcesibus, si jurisdictio Episcopi sine dispensandi jurisdictione ad Capitulum devolveretur, Sede vacante. Potest item concedere facultatem absolvendi ab omnibus casibus Episcopo reservatis, cùm sit eadem ratio, & ex se sit perspicuum, affirmatque Panormitanus, *c. unic. hic qua, n. ult. & cum olim* 14. *de majorit. & obed.* & in omnibus consentit Panuin. *qu.* 5. *citata*, *par.* 1. Hæc Molina, quæ etiam confirmant aliqua à nobis in superioribus resolutionibus firmata.

RESOL. XXIV.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in casibus Pontificiis, quando non est facilis recursus ad Papam, vel ad Nuncium Apostolicum, si ad eam dispensationem concedendam potestatem habeat?

Et an Episcopus possit prædictam facultatem delegare in supradictis casibus? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 9.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Merola *tom.* 3. *disp.* 7. *c.* 7. *dub.* 1. *n.* 12. ubi sic ait: Ampliatur quintò, ut succedat etiam in jurisdictione, quam habet Episcopus ex præsumpta voluntate Pontificis: ut dispensandi in legibus Pontificiis, in casu necessitatis, quando non facilè potest adiri Pontifex, vel Nuncius Apostolicus, si ad eam dispensationem concedendam potestatem habeat. Ratio est, quia Capitulum succedit in totam jurisdictionem ordinariam Episcopi, ut suprà probatum est, at verò jurisdictio, seu potestas, quam habet episcopus dispensandi in legibus Pontificiis in casu necessitatis, est ordinaria; ergo in ea succedit Capitulum. Minor probatur, nam jurisdictio annexa perpetuò dignitati, qualis est hæc, est ordinaria, ut multis allegatis ostendimus *c.* 3. *dub.* 1. & hinc est, quòd potest eam episcopus delegare, etiam generaliter, ut benè inquit Sanch. *lib.* 2. *de matrim. disp.* 40. *num.* 14.

RESOL. XXV.

An Capitulum Sede Vacante possit absolvere à juramento? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 23.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Merolla *tom.* 3. *disp.* 7. *dub.* 1. *nu.* 31. qui citat Cardinalem, Felinum, & alios, quibus ego addo Rodriq. *in sum. tom.* 1. *c.* 71. *n.* 6. Et ratio est, quia absolutionem à juramento ordinario potest episcopus concedere; ergo, & Capitulum Sede Vacante.

RESOL. XXVI.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in omnibus votis, & juramentis, quibus possit Episcopus? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 45.

§. 1. REspondeo affirmativè; & ideò pro certo habendum est, posse dispensare in omnibus votis, in quibus potest episcopus jure ordinario, cùm in episcopi jurisdictionem succedat; atque ita sentiunt Aragon. 22. *q.* 88. *art.* 12. *conclus.* 5. Antonius Gomez *in Cruciata*, *clausf.* 10. *nu.* 62. Sayr. *in clavis regia l.* 6. *c.* 11. *n.* 94. Man. Rodriq. *sum. tom.* 2. *c.* 10. *nu.* 3. Henriquez *l.* 14. *de irregularitate*, *c.* 18. *n.* 2. *in fine*, & *l.* 6. *de pœnit. c.* 6. *num.* 1. & ita etiam docet Ludovicus à Crux *in Bulla Cruciata*, *disp.* 1. *cap.* 6. *dub.* 19. *num.* 13. Sanchez *in summa*, *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 38. *n.* 17. Molina *de Justit. tom.* 6. *tract.* 5. *disp.* 11. *n.* 5. & Fagundez *in Decal. tom.* 1. *l.* 2. *c.* 4. *n.* 33.

RESOL. XXVII.

An capitulum possit cognoscere causas Matrimoniales?

Et an Capitulum posset revocare statuta præcedentis Episcopi, si fuerit expediens, & contraria statuere, quæ obligent totam Diœcesim? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 22.

§. 1. PRima facie videtur negativè respondendum, ex quo Concilium simpliciter verba facit de episcopo, & consequenter minimè extendendum ad Capitulum, prout à simili arguit Abb. *in c. quod in iis*, *de majorit. & obed.* Alexand. de Nevo, *cons.* 71. Calder. *in cons.* 2. *de iis*, *quæ fiunt à Prælatis absque consensu Capituli*.

2 Cæterùm contrariam sententiam tenendam existimo, quam firmarunt text. *in cap. veniens*, *de eo*, *qui duxit in matrimon.* resolvunt Covarruvias *dicto num.* 1. *in princip. versi. atque etiam*, Panuinus *de officio*, & *potestate Capituli*, *Sede Vacante*, *p.* 1. *q.* 10. *sub n.* 8. Quaranta *in summa Bullarii*, *verb. Capitulum Sede vacante*, *q.* 5. ubi asserit per Concilium Tridentinum *dicto loco* dispositum esse, quòd causæ matrimoniales relinquantur examini, & jurisdictioni Episcopi, tantùm ut excluderentur alii Prælati inferiores: at Capitulum in hoc casu non dicitur inferior episcopo, sed par.

3 Et ideò hanc sententiam tenet Rodriquez *in summa*, *tom.* 1. *c.* 71. ubi sic ait: *El Cabildo*, Sede Vacante *puede conocer de las cosas arduas, pues le es concedido conocer de las cosas matrimoniales, que segun derecho se cuentan entre las graves, y no le esta le dicho prohibido, y mas que el conocimiento dellos no prejudica al futuro successor, como lo tiene Panuino despues de Abab. Ni el Concilio Tridentino dispone lo contrario, porque aunque dize, que el examen de las cosas matrimoniales se deba al examen del Obispo, no por esso quita este poder al Cabildo* Sede Vacante, *pues tiene la jurisdicion Episcopal ygual, sino à otros inferiores juezes, como lo dize Navarro*. Ita ille, cui adde Molinam *de Justit. tom.* 6. *tr.* 5. *disp.* 11. *n.* 7. ubi probat Capitulum, Sede Vacante, posse facere statuta, quæ obligent totam Diœcesim, & vim habeant obligandi in perpetuum, etiam tempore episcoporum, qui in eo episcopatu successerint; sicut episcopus potest eadem statuta perpetua facere. Cæterùm quicumque episcopus in eo episcopatu succedens poterit illa revocare: sicut, & revocare potest quæcumque alia cujusvis alterius episcopi sui antecessoris: neque enim prædecessor auferre potest successori in episcopatu potestatem condendi nova statuta, & revocandi jam condita. Item statutum in præjudicium successoris esset nullum: quia Sede vacante, nihil in præjudicium episcopi, & Diœcesis innovari potest, *c.* 1. & *seq. ne Sede Vacante*.

4 Et ratio hujus nostræ conclusionis est, quia Capitulum succedit in tota episcopi jurisdictione ordinaria, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, ut *suprà* dictum est, nisi aliquid inveniatur ei prohibitum; at episcopus jure ordinario potest condere leges, seu statuta pro tota diœcesi, quæ durent etiam post mortem ipsius, & hoc non invenitur prohibitum Capitulo; ergo non est illi denegandum. Confirmatur, quia potest occurrere necessitas corrigendi aliquas pravas consuetudines: ergo potest Capitulum per statuta pœnalia tali necessitati providere: erunt ergo illa statuta de se perpetua: quia hoc est de ratione statuti, ut dicunt communiter Doctores. Et quia nihil in hoc præjudicatur futuro episcopo; nam poterit illa revocare, si expedire censuerit: ergo, &c. Sup. d. 2. q. in hic c. 1.

5 Hinc infertur, posse Capitulum revocare statuta præcedentis episcopi, si fuerit expediens, & contraria statuere, quia est æqualis illi in jurisdictione, & est posterius; ergo, sicut episcopus successor potest revocare statuta Prædecessoris; ergo, & Capitulum, qui episcopo mortuo succedit in jurisdictione. Sup. hoc in tom. 6 tr. 1. ex lato doctr. Ref. 19. § Ex hic sed lege de per totum.

RESOL. XXVIII.

An Capitulum Sede Vacante, & ejus Vicarius Generalis habeant facultatem dandi licentiam assistendi matrimonio, & ingrediendi Monasteria Monialium? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 49.

§. 1. REspondeo affirmativè, & ideò sub nomine Ordinarii, qui & assistere, & assistendi licentiam dare potest *in c.* 1. *sess.* 14. *de reform.* Concilii Trid. comprehenditur capitulum, Sede Vacante, & ejus Vicarius Generalis, cùm succedat in omni jurisdictione ordinaria episcopi, & ita docet Guttier. *de matr. c.* 66. *n.* 5. & 13. Pontius *l.* 5. *c.* 10. *n.* 4. & Bossius *c.* 4. §. 21. *n.* 59. & alii penes ipsum. Sup. hoc in tom. 1. tr. 3 ex Ref. per § 1 cuter med & fin b vers. Prœterea conferi Ordinarium.

2 Quoad licentiam verò ingrediendi monasteria Monialium juxta Concilium Trid. *sess.* 25. *c.* 5. *de regul.* Respondeo etiam affirmativè; & ita tenet doctus, & amicissimus P. Pellizar. *tr. de Mon. c.* 5. *sect.* 5. *n.* 148. ubi ex Suar. probat sub nomine episcopi in verbis Concilii venire etiam Capitulum, Sede Vacante, & consequenter Vicarium Capitularem, cùm succedat in ordinaria jurisdictione episcopali.

RESOL. XXIX.

An capitulum Sede Vacante possit concedere monitoria ad effectum revelandi? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 17.

§. 1. AFfirmativè sententiæ adhærendum est, & ideò Rodriq. *in sum. to.* 1. *c.* 71. *n.* 6. sic ait: *El Cabildo Sede Vacante puede descomulgar à los que saben quien tiene lo ageno, para que lo descubran, y salgan del pecado, y puede poner las demas descomunicaciones que puede el Obispo, y tiene authoridad para absolver dellas, como se dize en el derecho, salvo si son reservadas al Papa, pues el poder de descomulgar anda à parejas con el poder de absolver. Assi lo tiene despues otro Navarro. Y assi puede poner un penitenciario para que absuelva de todo puede el Obispo, como lo determina Panormitano*. Ita ille. Sup. hoc in tom. 11 § ult.

2 Unde Merolla *tom.* 3. *disp.* 7. *c.* 7. *dub.* 1. *n.* 35. sic ait deducitur posse Capitulum, Sede Vacante, concedere Monitoria ad finem revelandi bona deperdita, vel scripturas, sub pœna excommunicationis; quia hæc potestas jure ordinario competebat episcopo. Super. hic in § q. nunc. & sequent.

Sed de auctoritate ferendi censuras, & absolvendi, superiùs à nobis actum est.

RESOL. XXX.

An capitulum Sede Vacante, & ejus Vicarius possit ferre censuras?

Et

Et an verò capitulum Sede Vacante possit ponere interdictum tam personale, quàm locale, & etiam cessationem à divinis? Ex p. 8. tr.4.Ref.11.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Hortado *de censur. in communi diffic.4.n.*10. ubi loquens de auctoritate ferendi censuras, sic ait. In Vicario quoquè, seu Provisore Episcopi invenitur, quia idem est tribunal Vicarii, & Episcopi, ut constat ex *capit. 2. de consuetudine*, & ex *cap. Romana 3. de appelat. in* 6. Reperitur etiam in Capitulo Cathedrali, Sede vacante, quia succedit episcopo in jurisdictione episcopali, ut deducitur ex *cap. unic. de major. in* 6. Et etiam reperitur in Vicario ipsius Capituli, ut deducitur ex Tridentino *sess.*24.*c.*16.*de reform.* Ita ille.

2 An verò possit Capitulum, Sede vacante, ponere interdictum, tam personale, quam locale: affirmativè respondet Avila *de censur. p.*5. *disp.*2.*dub.*1.*concl.*1. qui etiam *part.* 6.*disp.* 2. *dub.*1.*concl.*1. notat, Capitulum, Sede vacante, posse imponere cessationem à Divini, sic enim ait. Non solùm Papa, sed etiam episcopi, & alii Prælati habentes potestatem episcopalem, possunt potestate ordinaria ponere cessationem. Ita Sot. *dist.* 22.*quæst.*3.*art.*2.*concl.*3. Sylvest. *verb. cessatio* Pater Henriqu. *n.*1. Covar. *c. alma mater*, *p.*2.§.3.*nu.*6. ubi *vers. ex quibus*, dicit esse communem, undè idem potest Capitulum Sede Vacante. Ita Covarr. & *Gloss. c. si Canonici, de offic. ordinarii, in* 6. ubi ait, quòd Canonici, Sede vacante, possunt jure ordinario ponere cessationem, quia succedunt in jurisdictionem ordinariam episcopi. Ita Avila.

RESOL. XXXI.

An Capitulum Sede Vacante possit absolvere ab excommunicatione incursa propter percussionem Clerici, & quid de aliis censuris?
Et similiter, an possit punire, deponere, suspendere, & privare beneficiis, & alia facere, quæ ad correctionem spectant?
Et an possit deputare Pœnitentiarios cum potestate absolvendi ab hujusmodi excommunicationibus, & aliis casibus Episcopo reservatis? Ex p.8.tr.4.Ref.12.

§. 1. REspondeo, posse Capitulum absolvere ab excommunicatione lata, tam à jure, quàm ab homine, quando ab illa episcopus absolvere potest propter eamdem rationem; & habetur expressè *in cap. unic. de majorit. & obed. lib.*6. Excipiunt aliqui excommunicationem latam *in can. si quis suadente*, 17.*qu.*4. contra percussores Clericorum. Ratio eorum est, quia *in cap. pervenit, de sentent. excom.* ubi conceditur episcopis facultas absolvendi ab hac excommunicatione, quando percussio est levis, habentur hæc verba: Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum. At nullus episcopus inferior frater Summi Pontificis, sed filius appellatur, ut patet ex communi stylo Romanæ Curiæ.

2 Hæc tamen opinio mihi non probatur, nam licèt procedat in aliis Prælatis episcopo inferioribus, secùs verò in Capitulo, quod non est inferius episcopo quoad jurisdictionem, sed par, quia ejus jurisdictione utitur, habetque eamdem potestatem, tamquam subrogatum, arg. text. *in c. si, qui in jus, de reg. jur. in* 6. undè Capitulum non dicitur propriè Vicarius episcopi, sed successor, ut docent Feder. de Sen. *cons.* 30.*n.*60. post gloss. *in c.* 1. *de major. & obed. lib.*6. Abb. *in c. cum olim, not.* 1. *extra eod. tit.* Roman. dicens esse communem opinionem, *cons.* 306. *n.*53. *in fin* ubi Maodos. *lit. I.*

3 Et ita etiam docet Molina *tom.*6.*tr.*5.*disp.*11.*n.*6. ubi sic ait. Ex eodem fundamento, quòd tota jurisdictio episcopi, quę in jure denegata ei comperitur, derivetur in Capitulum, Sede vacante; constat, Capitulum, Sede Vacante, excommunicare posse. Ita Navarr. *in Manual. cap.* 17. *num.* 5. resque est notissima, Potest item absolvere ab excommunicatione tam à jure, ut ob percussionem Ecclesiastici, quàm ab homine, quando ab eis episcopus absolvere potest, Ita habetur expressè *capit. unic. de major. & obed. lib.* 6. Potest similiter punire, deponere, suspendere, & privare beneficiis, & alia facere, quæ ad correctionem spectant; cùm ea omnia ad Jurisdictionem episcopi spectent. Ita Molina.

4 Hinc infertur, posse Capitulum deputare Pœnitentiarios cum potestate absolvendi ab hujusmodi excommunicationibus, & aliis casibus episcopo reservatis, sic Azor. *tom.*2. *lib.*3.*c.*37. *q.*6. Ugol. *de potest. Episc. c.* 36. Barbosa *eod. tr.* 3. *allegat.* 52.*n* 3. Et quod dictum est de excommunicatione, dicendum est etiam de aliis censuris, quia militat eadem ratio.

RESOL. XXXII.

An Capitulum Sede Vacante possit approbare Confessarios? Ex p.8. tr.4.Ref.46.

§. 1. AD hoc dubium respondet Ludovicus à Crux *in Bulla Cruciata, disp.*1.*capit.*2.*dub.*24.*num.*2. ubi supponit sub nomine Episcopi in Concilio, intelligendum fore quemcumque Prælatum exemptum, jurisdictionem episcopalem habentem in populum fidelium. Undè nec episcopus tantùm electus, nec etiam consecratus, si episcopatum non habeat; nec demum Provinciales, aut Generales Religionum approbationem hujusmodi dare possunt, quia neuter istorum habet jurisdictionem episcopalem; & ordinariam in populum fidelium; potest tamen eam impendere episcopus electus, & confirmatus, licèt nondum sit consecratus, modò habeat episcopatum, quia jam jurisdictionis actus exercere valet. Item est similiter dicendum de Vicario episcopi, quia unus cum ipso censetur illius siquidem jurisdictione utitur. Immò de capitulo, Sede vacante, non est dubium, quin possit Confessores approbare, atque exponere; tum quia usus communiter receptus hoc satis indicat, id enim efficit per Vicarium suum; tum quia hic actus approbandi non est actus Ordinis episcopalis, sed jurisdictionis, non sibi specialiter à Pontifice delegatæ, sed ordinariæ: hoc enim episcopis tribuit Concilium ratione sui muneris. Idem ergo potest exercere capitulum, quod episcopo succedit in jurisdictione non tamquam inferior, sed æqualis, ut tradunt Canonistæ *in cap. olim. de majoritate, & obedientia*, ibi Felinus *versicul.* 6. videri etiam potest. Vide etiam Novarium *in summa Bullar. tom.* 2. *titul. de Capitulo, Sede Vacante, num.*9.

RESOL. XXXIII.

An Capitulum Sede Vacante possit revocare licentias Regularibus obtentas ad audiendas confessiones?
Idem est de licentiis ad prædicandum? Ex p.8.tr.4.Ref.48.

§. 1. MOvet hoc dubium Pagundez *de præceptis Ecclesiæ, p.* 2.*l.*7.*c.*2.*n.*28. & ad illud sic respondet. Dixi *nu.*26. posse capitulum, Sede vacante, de jure revocare approbationem Mendicantibus datam; quia spectatis privilegiis Regularium aliter omninò dicendum est. Capitulum igitur, Sede vacante, non potest hanc approbationem à præcedente episcopo Mendicantibus datam revocare, nec licentiam ad prædicandum, aut ad aliqua vota in pia opera commutanda propter speciale privilegium concessum Dominicanis, ut in eorum privilegiis continetur *fol.* 55.*verso*, & Franciscanis ut in monumento Ordinis *fol.* 113 *concess.* 144. à Clem. IV. *ann.* 1265. originale habetur in Conventu D. Francisci Salmanticæ, ut docet Rodriqu. *tom.* 1. *Bull. fol.* 36. & idipsum docet Sylvest. *verb. Confessor.* 2.*nu.*4. *qu.*3. *ad finem*.

2 Hinc est, quòd mortuis episcopis solet capitulum, Sede vacante, generali mandato revocare omnes licentias, & approbationes ab episcopo præcedente datas, compellens, ut omnes Confessarii compareant, iterùm examinandi: quod mandatum, cùm sit generale, non comprehendit omnes Regulares, nec ullum eorum: & quamvis de illis specialiter, expressèque loqueretur, adhuc esset nullius momenti, cùm sit directè contra illorum privilegium; nihil enim capitulum, Sede Vacante, innovare potest quoad Regulares. Ita Pagundez.

3 Sed apponenda hic etiam existimo verba Angeli Bossii *de Jubil. sect.* 3. *casu* 2. §.1.*n.*47. ubi ita asserit. Adverte solum successorem in dignitate, & jurisdictione, non autem in jurisdictione tantùm, ut est capitulum, Sede vacante, posse semel absolutè approbatos prævio examine iterùm ad examen vocare, & approbare, vel reprobare, prout noverit esse, vel non esse idoneos. Nam etsi successor in jurisdictione tantùm, ut capitulum, Sede vacante, inspecto jure communi posset approbationes Regularibus concessas revocare, sivè sint absolutè concessæ, sivè ad tempus certum, durante eodem tempore: nihilominus à Clem. IV. anno 1265. (ut in eorum privilegiis continetur *fol.* 55. *verso*, & refertur à Joanne Baptista Confecto in collectione privilegiorum Mendicantium, & Rodriquez *tomo* 1. *Bullarum, fol.* 35.) religiosis Dominicanis, & Franciscanis concessum est hoc privilegium, ut Capitulum, Sede vacante, non posset approbationem à pręcedente Episcopo prædictis fratribus datam revocare, nec licentiam ad prædicandum, aut ad aliqua vota in pia opera commutanda eisdem concessam; de quo privilegio mentionem faciunt etiam Sylvest. *verb. Confess.* 2. *num.*4. Alexand. Peregr. 1.*p. privilegiorum sui Ordinis, titul. absolutio quoad sæculares*, §.7. & Pagundez *dicto cap.* 2. *nu mer.* 28. undè si capitulum, mortuo episcopo, revocaret omnes licentias, & approbationes, non comprehenderentur Religiosi, & si etiam de ipsis fieret specialis mentio, nullius momenti esset talis revocatio; vel vocatio ad novum examen. Quod si dicas cum Philiberto Marchino *est. p.* 15. *fac tract. sem. Postil. c.* 16. prædictum privilegium fuisse abrogatum à Tridentino *in prædicto c.* 15. *sess.*23. per clausulam derogatoriam, non obstantibus privilegiis. Etenim in dicto Capitulo nomine Episcopi, cujus approbatio etiam respectu Regularium est necessaria, comprehenditur capitulum, Sede vacante, ut & nos probabimus *infra* §.3. *nu.*26. Quare sicut episcopus successor potest revocare approbationem Regulari à suo Antecessore concessam, qua revocata jam amplius non censetur juxta Concilium approbatus, ita

ita etiam Capitulum, Sede vacante, poterit, revocare approbationem eidem Regulari ab episcopo vivente concessam, eaque revocatione facta juxta Concilium, jam non erit idoneus ad Confessiones sæcularium audiendas, absque nova approbatione. Respondetur negando assumptum; derogat enim Concilium dumtaxat privilegiis audiendi confessiones sæcularium absque episcopi approbatione prævia; non aliis privilegiis Regularium circà confessiones; ut constat ex textu illius Capituli, in quo agitur tantùm de necessitate approbationis, ut quis Sacerdos, sivè sæcularis, sivè regularis censeatur idoneus ad sæcularium confessiones audiendas; Regulare autem absolutè approbati ab episcopo vivente po defuncto remanent approbati, ergo non possunt absque nova causa cognita à successore reprobari, ut dictum est; & sic juxta Concilium sunt idonei ad confessiones audiendas in eodem episcopatu; neque à Capitulo ratione prædicti privilegii possunt reprobari, vel ad novum examen vocari; esset autem necessaria approbatio facta à Vicario Capituli, si jam non fuissent à vivente episcopo approbati, & hoc tantùm probat discursus Patris Marchini. Possunt etiam Regulares simpliciter approbati ab episcopo successore in dignitate, & jurisdictione ad novum examen vocari; quia privilegium concessum est solùm quoad Capitulum, & non quoad successorem in dignitate, episcopo autem successori plus quam Capitulo voluerunt Summi Pontifices pro quiete suæ conscientiæ remanere liberam potestatem subiiciendi novo examini Sacerdotes regulares absolutè approbatos; quia Capituli jurisdictio, & gubernatio ob Vacationem Sedis regulariter parum durat; & pro parvo illo tempore noluerunt Summi Pontifices, Regulares absolutè approbatos exhiberi novo examini: successoris autem episcopi jurisdictio, & regimen regulariter diù durat, cùm non extinguatur nisi cum interitu ejusdem episcopi, vel amotione ab episcopatu. Hucusque Bossius; & de hac quæstione ego alibi.

RESOL. XXXIV.

An Capitulum, Sede Vacante, possit dare licentiam Novitiis disponendi de eorum bonis temporalibus?
Et an possit munus syndicandi exercere? Ex p.8.tr.4.Res.53.

§. 1. RESpondeo affirmativè: Dico igitur posse Capitulum, Sede Vacante, licentiam concedere, ut Novitii intra duos menses ante professionem disponant de bonis temporalibus: juxta Concil. Tridentinum *sess.* 25. *de regularibus capit.* 16. Patet, quia hoc potest episcopus jure ordinario, ut constat ex *d.c.* 16. at Capitulum succedit in omnem jurisdictionem ordinariam, episcopo competentem, ut probavi *supra*. Et hanc opinionem tenent Sanch. *tom.* 2. *sum. l.* 7. *c.* 5. *num.* 67. Barbosa *tom.* 3. *de potestate Episcop. alleg.* 99. *num.* 4. Bar. hol. à S. Paulo *in thes. relig. l.* 4. *q.* 195. & alii.

[illegible] 2 *Notandum* est etiam hic obiter quòd cùm syndicare sit actus jurisdictionis, Paris de Puteo *tr. de Syndic. rubr. de offic. Syndic. §. judices ad syndic. nu.* 9. & in illo procedatur tam ex officio, quàm ad instantiam partis, ut per eumdem *dicta rubr. §. proceditur autem*, eo ipso quòd Capitulum succedit episcopo in jurisdictionalibus, & potest de delictis in genere, & in specie inquirere, ut suprà firmatum est, sequitur, quòd hoc etiam munus syndicandi possit exercere, Ita Rota *d. decis.* 166. *n.* 3. ubi *n.* 4. *cum sequentibus*, respondet contrariis.

RESOL. XXXV.

An Capitulum Sede Vacante possit dare licentiam Monialibus exeundi à Monasterio ex causa? Ex p.8.tr.4 Res.39.

[illegible] §. 1. AFfirmativè respondet Baunius *in Theolog. moral. tomo* 1. *tr.* 11. *q.* 25. ubi sic ait; Potest Capitulum, cùm Sedes vacat, Monialibus exemptis, ac immediatè subjectis Papæ, dare licentiam egrediendi claustro, domoque ex causa; quia Vicarius episcopi eamdem cum eo jurisdictionem habet, Navarr. *lib.* 3. *cons.* secundùm primam editionem *tit. de stat. Monach. con.* 6. Sanch. *lib.* 6. *sum. c.* 15. *n.* 30. nisi hic eam restringat: at episcopo competit jurisdictio delegata in Moniales exemptas, quoad egressum è claustro, secundùm Trid. *sess.* 25. *de Reg. c.* 9. *& c. periculoso*, & Capitulum, Sede vacante, vices agit episcopi mortui: ergo hæ ab eo, Vacante Sede; facultatem egrediendi è domo ea causa impetrare poterunt, cùm esse non debeant sine Prælato, ad quem confugiant.

[illegible] Sed hæc opinio non est admittenda stantibus Declarationibus sacræ congregationis, de quibus alibi dicendum erit.

RESOL. XXXVI.

An Vicarius Sede Vacante possit visitare Monasteria Monialium exemptarum, & Sedi Apostolicæ subjectarum?
Et explanatur Capitulum Sede Vacante non succedere Episcopo in privilegiis concessis, cùm sint personalia, & odiosa. Ex p.7.tr. 12. & Misc. 3. Res. 28. aliàs 36.

§. 1. REspondeo negativè cum Steph. Baunio *in Theolog. moral. p.* 1. *tr.* 11. *qu.* 24. Quia, ait ipse, auctoritas, quæ commissa est ac legata cuipiam à Pontifice, hæc ab illo ad alium non dimanat, cùm ejus solius sit à committente habita ratio præ cæteris, industriæque, qua reliquis præstabat, sed est episcopus Papæ loco, cujus quoque est ex beneficentia, in Monialium exemptarum cura ac regimine, delegatus superior, rectorque, Trid. *sess.* 25. *c.* 9. Monasteria sanctimonialium sanctæ fidei Apostolicæ immediatè subjecta etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Joannis, vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab episcopis tamquam dictæ sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque: Ergo episcopo mortuo Capitulum visitare non poterit Monastria exempta Monialium. [illegible]

2 Secundò, Capitulum non succedit episcopo in privilegiis eis concessis, cùm sint personalia, & odiosa, ac proindè strictè interpretanda, Innoc. *in cap. dilecti, de donat.* Flam. *de resignat. lib.* 7. *q.* 10. *nu.* 24. Sed quod episcopo jus sit dicendæ sententiæ, in sacras Deo virgines, à foro suo exemptas, Papæ beneficium est: ergo ad Canonicos, Capitulumque, Sede vacante non pertinens.

3 Et ita fuisse decisum à sacra Rota *in Cangen. juris visitandi die* 1. *Julii* 1569. *coram Orano*, testatur Barbosa *in Concil. Trid. sess.* 25. *capit.* 9. *num.* 1. ubi pro hac sententia citat Abbatem, & Felinum.

4 Manet igitur firmatum ex superioribus resol. Capitulum tempore Sedis Vacantis non succedere episcopo in his, quæ illi competunt tamquam Apostolicæ Sedis Delegato.

RESOL. XXXVII.

An Capitulum Sede Vacante possit visitare Monasteria Monialium exemptarum?
Et an Capitulum Sede Vacante possit concedere licentiam Monialibus immediatè subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi à Monasterio in casibus permissis in Bulla S. Pii V. quæ incipit; Decori; & honestati? Ex p.8.tr.4.Res.14.

§. 1. CElebris, & difficilis quæstio; & ad illam affirmativè respondet Molina *de Just. tom.* 6. *tr.* 5. *disp.* 11. *n.* 8. ubi sic ait, Dubitant Doctores, utrùm Capitulum, Sede vacante, visitare possit ea Monialium Monasteria, quæ, cùm nulli alteri sint subdita, Sedi Apostolicæ sunt immediatè subjecta, & quorum visitatio *Clem.* 2. *de statu Monach.* & apertius in Concil. Trid. *sess.* 20. *c.* 9. *de regularibus*, etiam eorum gubernatio, episcopis tamquam Sedis Apostolicæ delegatis committitur. Panorm. *ubi sup. vers.* 5. controversiam, contrariasque ea de re sententias refert, ipseque in partem negantem propendet Duetus, quod quæ episcopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato competunt, non transeunt in Capitulum, Sede vacante. In eamdem sententiam propendet Panorm. *q.* 7. *citata*, tametsi *qu.* 10. *in princip.* illam limitandam censeat. Alii, quos Sylvest. in calce *n.* 3. citatos refert, & in quorum sententiam propendere videtur; affirmanter respondent Dueti satis debili fundamento *capitis unic. de major. & obed. lib.* 6. quod, meo judicio, nihil ad rem facit. Dicerem attendendum esse, num muneri episcopi aliquid jurisdictioni tamquam Sedi Apostolicæ delegato in perpetuum committatur, ut ex officio episcopis deinceps competat, atque tunc dicerem eam jurisdictionem per epikejam transire ad Capitulum Sede vacante: nisi aliquid opponatur, undè colligatur contrarium fuisse intentum Concilii, aut summi Pontificis id statuentis; cùm enim perpetuo ei muneri annectatur tamquam pars jurisdictionis ejus muneris idque non in bonum, & tamquam privilegium episcopi, sed in bonum eorum, in quos ea jurisdictio exercetur, aut in bonum aliorum, & Ecclesiæ; censendum est, eam partem jurisdictionis in eum transire, in quem episcopalis reliqua jurisdictio transit, ac proindè transire in Capitulum, Sede vacante. Atque in re posita quis dubitet, quomodo Concilium Tridentinum *capitul.* 9. *citato*, sic statuit; Monasteria sanctimonialium, sanctæ Sedis Apostolicæ immediatè subjecta etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Joannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, ab episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quia, inquam, dubitet, eam jurisdictionem transire ad Capitulum, Sede Vacante. Neque enim mens Concilii fuit, ut toto tempore Sedis vacantis, sivè per mortem, sivè per captivitatem episcopi, Moniales illæ careant gubernatore, neque id rationi esset consentaneum: undè per epikejam censendum non est, id Concilium intendisse.

2 Quando verò quoad aliquam causam; vel quoad negotium aliquod particulare, Episcopus esset delegatus, etiam sub nomine dignitatis, ita ut delegatio ad successorem in episcopatu, juxta ea quæ inferius dicenda sunt, transiret, tunc sanè ea jurisdictio non transiret in Capitulum Sede Vacante: quoniam Capitulum Sede Vacante non est Episcopus ejus Diœcesi, sed est is, in quem jurisdictio ejus Episcopatus transivit, Hucusque Molina, cujus sententiam tenet Moneta de

com-

communis ultim. volunt. 4. 5. nu. 43. Rodriquez in qq. regul. to. 1. qu. 6. art. 9. Benedo in qq. Can. q. 26. n. 28.

3 Probatur hæc sententia, quia jurisdictio concessa episcopo, tamquam sedis Apostolicæ delegato, cùm sit perpetuò annexa dignitati episcopali non est propriè delegata, sed ordinaria. Colligit hoc Moneta ex cap. abolendam, de hæret. §. finjunctaClem. 1. §. 1. & seq. eod. tit. Nam quod in dicto cap. ad abolendum §. ultim. concessum fuerat episcopo, ut Apostolica auctoritate contra exemptos in causis hæresis procedat in dicta Clem. 1. simpliciter conceditur tam episcopo quàm Capitulo, Sede Vacante, & nulla fit ampliùs mentio de Apostolica auctoritate, quasi jure ordinario id utrique competat. Idem confirmat ex eo, quòd cùm à canone ea jurisdictio tribuatur episcopo, jam de jure communi, non autem speciali ei competit, non obstante quòd in ea concessione mentio delegationis fiat, argum. cap. licèt 1 necorrigendis de offic. ord.

4 Sed, his non obstantibus, negativam sententiam tenet Merolla tom. 3. disp. 7. dub. 1. num. 50. ubi probat, Capitulum, Sede Vacante, non posse visitare Monasteria Monialium exempta, quia hæc visitat episcopus, non ex potestate ordinaria, sed tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, ut dicitur in clem. 2. de stat. Monach. & clarius in Concil. Trid. sess. 20. c. 9. de regularib. & hanc opinionem tenuit Rota in una Burgen. visitationis coram D. Orano 1. Junii 1588. & in alia Burg. procurationis coram eodem 10. Martii 1597. ubi fuit resolutum, Capitulum, Sede Vacante, posse visitare etiam Monasteria Monialium non exempta, non autem exempta. Panuin. de potestat. capitul. Sede Vacante, loc. cit. Garz. tom. 1. de benefic. part. 5. cap. 7. num. 45. Feder. de Sen. cons. 291. Cardin. Tusc. tom. 1. lit. C. conclus. 56. num. 50. Ricc. tomo 4. praxi resolut. 563. Graff. 2. part. decis. lib. 3. capitul. 28. num. 19. & seqq. Prosper de Augustin. in addit. Quarant. verb. capitulum, Azor. tom. 3. capitul. 37. quæst. 15. Barbos. de potest. Episcop. allegat. 73. num. 25. Idem dicendum est de aliis casibus, in quibus in Concil. Trid. datur episcopo facultas, quòd procedat, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus, in his enim non succedit Capitulum, nisi adderetur à Concilio illa particula Etiam, ut diximus supra. Limitant hoc Panuin. dict. quæst. 7. prax. Archiepisc. Neapolit. capitul. 89. num. 30. & Marc. Anton. Cucc. lib. 2. instit. major. titul. 9. num. 80. nisi esset necessarium id, de quo agitur, expediri per Capitulum, nec patiatur dilationem. Cæterùm hæc limitatio non est necessaria, ut benè inquit Garz. d. c. 7. n. 46. nam in casu urgente necessitatis, intrat jurisdictio ordinaria Capituli; undè procedere tunc potest Capitulum ex potestate ordinaria, sicut etiam ex eadem procedere posset episcopus, quamvis nullam potestatem delegatam haberet. Ex quo etiam fit, posse Capitulum, Sede Vacante concedere licentiam Monialibus immediatè subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi è Monasterio in casibus permissis in Bulla S. Pii V. quæ incipit, Decori, & honestati, quamvis id pertineat ad episcopum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatum, ut benè inquit Sanchez tom. 2. summa lib. 6. cap. 15. num. 30. Quia Monasteria hæc non debent esse absque Prælato, ad quem in casu necessitatis confugiant.

Sup. hæc supra fol. 31.

5 Nec videntur obstare illata in contrarium à Moneta, nam licèt jurisdictio perpetuò annexa dignitati censeatur ordinaria, quando simpliciter conceditur à Pontifice, seu à canone: qualis est jurisdictio concessa episcopis à Concil. Tridentin. session. 24. capitul. 6. de reformation. ad dispensandum in aliquibus irregularitatibus, & absolvendum à casibus Pontificiis occultis; secus tamen est, quando conceditur cum illo addito, quòd eam exerceat concessionarius, tamquam Sedis Apostolicæ, seu Pontificis delegatus: nam aliàs hoc additum esset superfluum, quod dici non debet.

6 Ad textus verò in contrarium allegatos respondeo, ex illis nihil aliud colligi, nisi quòd illa jurisdictio procedendi in causa hæresis contra exemptos, quæ tamquam delegata fuit concessa episcopis in dict. c. ad abolendum; posteà Clemente V. fuit illis data, ut ordinaria, in dict. Clem. 1.

7 Ad confirmationem respondetur, quòd licèt episcopi habeant eam jurisdictionem jure communi, nihilominus non habent illam ut ordinariam, sed delegatam à canone.

8 Et ita hanc sententiam tenet Zipeus tom. 5. Consul. lib. 3. tit. de consilibus, cons. 1. Garzias de benef. tom. 1. p. 5. c. 7. n. 95. & novissimè Pater Baunius in Theol. mor. tom. 1. tr. 11. q. 24. ubi sic ait: Dico, jus Capitulo competere nullum posse, ad alia Monasteria Virginum, Sede Vacante, in capite, membrisque visitanda, quàm quæ non sunt exempta.

9 Primò, quæ authoritas commissa est, ac legata cuipiam à Pontifice, hæc ab illo ad alium non dimanat, cùm ejus solius sit à committente habita ratio præ cæteris, industriæque, qua reliquis præstabat, sed est episcopus Papæ loco; ejus quoque est ejus beneficientia, in Monialium exemptarum cura, ac regimine, delegatus superior, rectorque, Trid. sess. 25. cap. 9. Monasteria sanctimonialium, sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subjecta etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Joannis, vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernantur, non obstantibus quibuscumque; ergo episcopo mortuo Capitulum visitare non poterit Monasteria exempta Monialium.

10 Secundò, capitulum non succedit Episcopo in privilegiis ei concessis, cùm sint personalia, & odiosa, ac proindè strictè interpretanda, Innoc. in cap. dilecti de donat. Flamin. de resignat. lib. 7. quæst. 10. num. 24. Sed quod Episcopo jus sit dicendæ sententiæ in sacras Deo virgines, à foro suo exemptus, Papæ beneficium est, ergo ad canonicos, capitulumque, Sede Vacante non pertinens.

11 Ad primum argumentum oppositæ sententiæ Respondendum est cœnobia virginum, quæ Papæ voluntate sunt ab Episcoporum censura exempta, non contineri intra ambitum potestatis ordinariæ Præsulum, cùm hoc ipso quòd sunt de eorum subducta foro, nihil in illarum regimine moliri possint efficaciter, ac validè.

12 Secundum nihil facit ad rem, cùm infinita sit ubique malorum seges, quam nec authoritate sua opprimere Episcopus dum vivit, dum nec Ecclesiasticæ censuræ gladio secare potest.

13 Deindè est quod respondeam, esse scilicet admonendum à capituli Vicario Papam de re integra, ac si intra semestre à literis ad eum datis, malo non occurrat, tum videri honestam rationem habere capitulum, animadvertendi insontes, quòd si (quod existimo verius) facere id non potest, res videtur committenda Deo esse, aut ad novi Episcopi adventum remittenda. Ita Baunius, satis quidem probabiliter.

RESOL. XXXVIII.

An capitulum, Sede Vacante, possit visitare Diœcesim?

Et an Metropolitanus possit mittere Visitatorem Ecclesiæ Vacanti, si capitulum negligens sit in exequenda jurisdictione Episcopali ad se devoluta?

Et an capitulum, Sede Vacante, possit syndicare Vicarium defuncti Episcopi? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 13.

§. 1. ALiqui existimant non posse, & tempore Sedis Vacantis, solùm Pontificem posse deputare visitatorem. Ita Monachus in cap. de suppl. neglig. Prælat. in 6. n. 5. Imola in c. 1. ne Sede Vacante n. 15. Boerius decis. 2. n. 29. & alii.

2 Sed ego sententiæ affirmativæ adhæreo cum Solorzano de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. capitul. 13. num. 18. Marescoto lib. 2. variar. resolut. capitul. 15. num. 14. Baunio in Theol. mor. tom. 1. tractat. 8. quæst. 21. undè P. Molina de Just. tom. 6. tract. 5. disputat. 11. num. 7. sic ait. Ex eodem fundamento deciditur quæstio, de qua gloss. Clem. 1. de hæret. verb. capitulo, num scilicet Sede Vacante capitulum posset visitare generaliter Diœcesim, sicut eam visitare potest, ac tenetur episcopus; Cùm enim id ad jurisdictionem Episcopi spectet, sanè competit capitulo, Sede Vacante, non solùm quoad crimina particularia, de quibus sit infamia, quod Doctores contrariæ sententiæ affirmant, eò quòd tunc visitatio sit necessaria, sed etiam generaliter: quia id est exequutio jurisdictionis Episcopalis, non solùm utilis ecclesiis, ac Diœcesi, quod sufficeret, sed etiam necessario incumbens, ex officio habenti curam episcopatus, juxta capitul. inter cætera, de offic. ordin. & alia jura. Ita Panormitan. ubi supra vers. extra Glossam, Panuin. loco citat. quæst. 7. Sylvest. verb. capitulum, num. 3. & alii. Sicque vidimus in Sede Vacante præterita hujus ecclesiæ Conchensis, capitulum universaliter visitasse Diœcesim. Consentit capitul. Ecclesia, de supplem. negligent. Prælat. lib. 6. ubi statuitur, Metropolitanum posse mittere Visitatorem ecclesiæ vacanti; si capitulum negligens sit in exequenda jurisdictione episcopali ad se devoluta. Hucusque Molina; cui adde Rodriquez in summa tomo 1. capitul. 171. num. 4. ubi ita ait: *La potestad de visitar la Diœcesi tiene el Cabildo Sede Vacante, como lo prueva Panormitano, y lo tiene alegando otros Bonifacio Vital, salvo si se tiene por cierto, que avrà presto nuevo Obispo. Y quando la visita compete al Obispo de derecho especial, como quando visita à los exemptos immediatamente sujetos à la Sede Apostolica sin aver alguna necessidad de visita, porque aviendola el cabildo puede acudir à ese remedio como lo prueva el Colectario, Y desta manera se entiende lo que sobre esto afirman el Cardenal Zabarela, Federico de Senis, Franco, y Philippo Probo.* Sic ille.

3 Sed notandum est cum Solorzano ubi suprà numer. 19. hanc potestatem visitandi, Sede Vacante, ne dum habere Capitulum respectu generalis visitationis, quando nimirum visitatur Civitas, vel Diœcesis, sed etiam respectu Particularis, quæ potest institui contra certas personas, suborta præcedenti diffamatione, ut per Bonifac. de Vitalin. in Clement. 1. numer. 77. & Marescot. ubi suprà num. 17. super quo regulam etiam generalem constituit Feder. de Senis consil. 16. num. 1. in fine, concludens, quòd in puniendis excessibus, & criminibus, & reformandis moribus, Capitulum, Sede Vacante, idem potest quod Episcopus. Et ideò Solorzanus n. 21. testatur Limæ fuisse à Capitulo, Sede Vacante, syndicatum Fiscalem Archiepiscopi nuper defuncti.

4 Sed an possit syndicare Vicarium defuncti Episcopi, negativè respondet Quaranta in summa Bull. verb. Capitulum.

pulum. Sede Vacante, q.10.n.14 sed affirmativè respondet Solorzanus ubi suprà nu. 36. & ita ait, factum fuisse Limæ. Ego puto servandam esse Provinciæ consuetudinem.

RESOL. XXXIX.

An Capitulum, Sede Vacante, possit dare licentiam erigendi nova Monasteria?

Et supponitur, Monasterium quorumcumque etiam Mendicantium non posse erigi, nec ædificari, quamvis adsit licentia Episcopi, nisi vocatis, & auditis aliorum Conventuum Procuratoribus, &c.

Et an Vicarius Capitularis Sedis Vacantis possit concedere supradictam licentiam?

Et an Constitutio Clem. VIII. circà hoc habeat locum quoad erigenda Monasteria Monialium, & quid super hoc Sacra Congregatio censuit? Ex p.8.tr.4.Res.68.

§. 1. SUppono, Monasteria quorumcumque etiam Mendicantium non posse erigi, & ædificari, quamvis adsit licentia Episcopi, nisi vocatis, & auditis aliorum Conventuum Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa cognita, & sine aliorum detrimento commode sustentari possint; & si dicti Procuratores nihil opponant, dabitur eis licentia per Episcopum. Clemens VIII *const. 99. incip. Quoniam ad institutum de* 1603. apud Laert. Cherub. *in Bull. to. 3. pag.* 146. & apud Lauret. de Franchis *de controvers. inter Episcopos, & Regular. pag.* 97. de cujus materia Aloys. Rice. *in decis. Curia Archiep. Neap. p. 2. decis. 75. & part. 4. decis.* 131. Joan. Maria Novar. *in novo jur. Pontif. concl. 2. de ædificat. novorum Monast.* Joan. Nuvarr. ejus frater *in summa Bullar. tit. de Monasteriorum ædificat. super Bulla Clementis VIII.* Lezana *in summ. quæst. Regular. tom. 1. capitul. 9. numer. 35. & tom. 3. verb. Episcopus quoad Regulares, num. 3. cum seqq.* Barbosa *de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 26. num.* 7. Quæ quidem Clementis constitutio locum etiam habet circà erigenda Monialium monasteria, ut censuit sacra Congregatio Concilii sub die 19. Decembris 1640, penes Tamburin. *in tr. de jure Abbatissar. disp. 33. q. 1. n. 4.* Lezana *dict. verb. Episcopus, n. 4. in fine.*

2. Et ejus dispositio, ac tenor adeò includit formam, & est de substantia, ut ejus omissio vitiet concessionem, Lauret. de Franchis *de controvers. inter Episcopos, & Regulares in qu. super hac constit. vers. ad quartum pag. 1. n. 11.*

3 Monasteria nova etiam Mendicantium erigi non possunt, nisi in quolibet illorum duodecim Religiosi ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant, & cum consensu aliorum conventuum infrà quatuor milliaria existentium, & ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit Religiosos Monasterii sic erigendi absque detrimento Religiosorum in Monasteriis anteà in civitatibus, seu locis hujusmodi erectis degentium ibi numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Gregorius XV. *constitut. 31. incip. Cùm alias,* 17. *Augusti* 1622. apud Lauret. de Franchis *de controvers. inter Episcopos, & Regulares, pag. 100. cum seq.* Laurentius de Peyrinis *de privileg. Regul. tom. 2. circà constitut. 6. Gregorii XV.* Lezanam *in summ. q. Regul. tom. 1. c. 9. n. 35.*

4 Hoc supposito ad quæstionem propositam negativè respondeo. Dico igitur Monasteria nova erigendi licentiam concedere non potest Vicarius Capitularis Sedis Vacantis. Ita declaravit sacra Congreg. Concilii die 19. Januarii 1733. teste Sellio *in Select. can. 18. n. 12.*

RESOL. XL.

An Capitulum Sede Vacante possit dare licentiam, ut ædificetur Ecclesia, ut acquiratur jus Patronatus.

Et an Capitulum Sede Vacante possit Charitativum subsidium exigere?

Et an Canonicorum Collegium, Sede Vacante, nequeat Statutum concedere, quod tale subsidium in futurum ex parte minuatur? Ex p. 8. tr. 4. Res. 54.

§. 1. REspondeo posse Capitulum, Sede Vacante dare licentiam volenti Ecclesiam ædificare, ut acquirat in ea juspatronatus propter rationem suprà assignatam. Ita Lambertin. *lib. 1. de jure patron. p. 2. art. 9.* Paouin. *de potest. capituli Sede Vacante, p. 5. q. 2. n. 5.* Garzias *to. 1. de benef. p. 5. c. 9. n. 79.* Vivian. *in praxi jurispatron. p. 1. lib. 2. c. 1. n. 12.* Barbosa *to. 3. de potest. episcop. alleg. 70. n. 23.* qui tamen addit *alleg. 71. nu. 24.* tum Steph. Grat. *Discept. Forens. c. 303. n. 10. & seq.* non posse Capitulum præstare assensum donationi jurispatronatus: quòd si de facto id faciat, existimant, præstare titulum coloratum ad præscribendum, ex decis. Seraph. 884. n. 2.

2 *Nota* etiam hic incidenter cum Azorio *par. 2. l. 9. c. 15. qu. 5.* posse capitulum, Sede Vacante, charitativum subsidium exigere; qui tamen posteà *qu.* 7. subdit, quòd Canonicorum Collegium, Sede Vacante, nequit statutum concedere, quo tale subsidium in futurum ex parte minuatur. Bellen. *quæst.* 45. nam quamvis possit statuta ponere, cùm hoc sit jurisdictionis, & Sede Vacante succedat Episcopo in his, quæ sunt jurisdictionis, *c. his quæ, & cap. cùm olim de majorit. & obed.* nequit tamen statuto suo aliquid detrahere ex his, quæ Episcopo jure conveniunt, hoc enim esset Episcopi jura minuere.

RESOL. XLI.

An capitulum Sede Vacante possit alienare bona ecclesiæ tam immobilia, quàm mobilia?

Et an superveniens episcopus electus, & confirmatus possit rescindere prædictas alienationes factas à capitulo sine authoritate Papæ; quod idem dicendum est, si quid episcopus sine capitulo distraxerit de bonis ecclesiæ suæ immobilibus? Ex p. 8. tr. 4. Res. 38.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet P. Baunius *in Theol. mor. tom. 1. tractat. 11. quæst. 27.* Capitulo, Sede Vacante, bona Ecclesiæ quæ servando servari possunt, distrahere ei a Canonica lege vetitum, *can. si qua 12. q. 2.* Joan. Monachus *in cap. unic. de majorit. & obed. in 6.* causa est, quòd in fructibus Episcopatus, possessiones agri, commoda, redditusque poni debeant: at sunt hi successori debiti, nec dissipandi proindè, *cap. ne. à sede vacante de electione in 6. & clementina penultima, eodem titulo;* sed in utilitatem Ecclesiæ expendendi sunt, aut reservandi successori, Bonif. VIII. *in capitul. quia sæpè 40. de electione in 6.*

2 Nec modò bona mobilia, quæ servando servari possunt, abalienare Capitulo non est integrum; sed nec immobilia sine Sedis Apostolicæ auctoritate, Concil. Ilerdense *can.* 12. Nullus Clericorum cujuslibet ordinis, officii, gradusve sit, quidquam domo præsumat, vel quod de utilitate instrumenti domus esse cognoscitur, id est mobilis, aut immobilis rei Ecclesiasticæ, conetur invadere; pœna alienantis ea bona est excommunicatio, non latæ, sed ferendæ sententiæ, & vix quoque peregrina ei communio concedi debet, Concil. *ibid.*

3 Ad alienationes autem factas à Capitulo sine auctoritate Papæ quod attinet, eas electus Episcopus, cum erit confirmatus, rescindere, aut si ad Ecclesiæ suæ utilitatem pertinent, confirmare poterit, ut indicabat *can. 15. Ancyranæ Synodi*, his verbis: Si qua de rebus Ecclesiæ, cùm Episcopus non est, Presbyteri vendiderunt, placuit rescisso contractu ad jus Ecclesiæ revocari: similiter si quid Episcopus sine Capituli consensu distraxerit, de bonis Ecclesiæ suæ immobilibus, ea rata fore aut irrita velle potest, sicut docet Abb. *in c. de his, quæ fiunt à Prælato.* Ita Baunius.

4 Sed circà præsentem, ne deseras videre Molinam *tomo 6. tr. 5. disp. 11. n. 15.* & latiùs Merolla *tom. 3. disp. 7. c. 7. dub. 27. per totum.*

RESOL. XLII.

An capitulum, Sede Vacante, possit concedere Indulgentias?

Et quid de consuetudine juxta hoc?

Vel an sit tutius, quòd capitulum committat alicui episcopo, ut Indulgentias concedat in nomine ipsius capituli? Ex par. 8. tract. 4. Res. 35.

§. 1. NEgativè respondet Rodriquez *in summa tomo 1. capitul. 71. numer. 22.* ubi sic ait: *El cabildo Sede vacante, no puede conceder indulgencias, porque aunque el poder las conceder pertenezca à jurisdicion episcopal, como lo tiene santo Tomas, y consta del derecho, y nota Zabarela. No se comunica esto al Cabildo, Sede Vacante, por ser este acto propriamente episcopal, y assi lo mas seguro es, que el Cabildo lo cometa à algun Obispo, como lo da à entender Zabarela, al qual sigue Pavino. Lo qual se ha de tener aunque Ludovico Bolońino, al qual parece que se llega Navarro, y Enriquez, tenga que el dicho Cabildo las puede conceder principalmente si la costumbre lo ha admitido.* Ita ille; cui adde Genuensem *in praxi Archiepiscop. capitul. 87. num. 38.* Marcellum Vulpe *in praxi Jur. Eccles. capitul. 44. num. 22.* Henriquez, Reginaldum, Bonacinam, Tuscum, Ledesmam, Cordubam, & alios, quos citat Merolla *tom. 5. disput. 6. cap. 7. dub. 16. num. 155.* Sup. hoc in to. 4. tr. 3. Res. 42. & ad Lin. 3.

2 Sed ipse contrariam sententiam existimat probabiliorem, & in ejus favorem adducit plures Doctores, & illam signanter tenet Molina *de Justit. tom. 6. tractat. 5. disputat. 11. numer. 6.* ubi sic ait. Posse Capitulum concedere indulgentias, quia est actus jurisdictionis, censet probabiliùs Panormitan. *ubi suprà versicul. undecimo*, posse illas concedere, sicut, & Episcopus; in quam sententiam inclinant Navarr. *§. in Levitico, numer. 31. n. 6. & 7.* quia ait consuetudine esse receptam, Sylvester. *verb. capitulum, in calce n. 5.* & alii. Ad eamdem sententiam accedit Pantinus *ubi suprà, q. 4. prima part. principal.* Neque id probo, quod ait: debere scilicet Capitulum, ut Episcopum electum nondum consecratum eas concedere per Episcopum alium consecratum, quem ad id vocent. Neque enim illud est Sup. hoc ibidem in lin. penult. præcisione in §. unt. præterito

potesta-

potestatis ordinis, sed solius jurisdictionis. Ita Molina, cui adde Azorium *p.2.l.3.c.37.q.9.* qui tamen observat, tutius esse, ut Capitulum committat alicui Episcopo, ut indulgentias cedat nomine ipsius Capituli.

RESOL. XLIII.

An Capitulum Sede Vacante possit commutare ultimas voluntates in casibus, in quibus poterat Episcopus? Ex part. 8. tractat. 4. Res. 34.

§. 1. Respondeo affirmativè, quod probatur; quia in hujusmodi jurisdictione ordinaria, quæ Episcopo competit jure communi, mortuo Episcopo succedit Capitulum, ut probatum est sæpius, negari autem non potest, quin commutatio ultimæ voluntatis sit actus jurisdictionis Episcopalis, ergo, &c.

2 *Nota* tamen, quòd in his commissionibus commutationum ultimæ voluntatis, quę fiunt Episcopo in casibus, in quibus jure ordinario non posset Episcopus commutare, non succedit ei Capitulum; in aliis verò succedit. Prior conclusionis pars patet; tum quia ea, quæ jure speciali delegato competebant Episcopo non transeunt in Capitulum, ut *supr.d. præmiss. unic. qu. circà med.* post alios tradidimus; tum quia speciales commissiones factas Episcopo non transeunt in Capitulum, Sede vacante, sed in successorem, si factæ sint sub nomine dignitatis, textus est *in c. quoniam Abbat, de off. deleg.* Si verò sub nomine personę, expirat cum persona, ut ibidem tradunt Doctores, & notavit etiam Sanch. *de matr. lib. 8. disp. 27. n. 2.* eo quòd subjectum cui inhærebat, deficiat, arg. *l. 2. ff. de usufr. l. 1.* ubi Bart. *in fin. ff. de usu, & usufr. leg.* cum simil. Posterior pars probatur, quia in iis, quæ competunt Episcopo jure ordinario, & communi, delegatio, & commissio Papæ non facit eum delegatum, sed solùm excitat ejus jurisdictionem, *cap. licaat in corrigendis, de off. ord. & cap. fin. de simon.* cùm simil atque in specie dispensationum tradit post alios Sanch. *d. lib. 8. disp. 2. nu. 10. ad fin.* Et hæc omnia docet etiam Moneta *de commut. ult. volunt. c. 3. n. 427. & seq.* cui adde Molinam *de Just. to. 5. tr. 5. disp. 11. n. 5.*

RESOL. XLIV.

An Capitulum Sede Vacante possit compellere executores testamentorum ad eorum complementum.

Et alii casus circà hoc construuntur, & explanantur. Ex part. 8. tr. 4. Res. 24.

Sup. hoc in to. 6 tr.9. Ref. 30. & 10. supra R. & §. ult. R. 34.

§. 1. Respondeo cum Doctoribus, quos citat, & sequitur Merolla *to. 3. disp. 7. c. 7. dub. 1. n. 36.* succedere Capitulum in potestate compellendi executores testamentorum, & ipsis negligentibus procedendi ad executionem illorum.

2 Unde Rodriquez *in summa tom. 1. cap. 71. num. 10.* sic ait, *El Cabildo Sede Vacante no solamente puede compeler à los executores del testamento, mas aun puede executar el testamento siendo negligentes los executores en su complemento. Conforme la comun, que traen Covarruvias, y Pavino, puede competerlos à que den cuenta de su administracion, como lo afirman Imola, y Franco.* Ita ille.

3 Igitur Capitulum, Sede Vacante, potest succedere cum cura, & auctoritate in exequendis ultimis testamentorum voluntatibus; Succeddit, sic Joannes Andreas *in c. Joannes, de testament.* Panuinus *p. 2. quæst. 7.* Poterit igitur Capitulum, Sede Vacante, executores testamentorum compellere; ut pias defunctorum voluntates exequantur intra annum, juxta id, quod habetur *in c. nos quidem, de testam. & authentic. Hoc amplius, de fideicommiss.* Poterit etiam pauperes eligere, in quos hæreditas ad hunc usum relicta distribuatur, ubi nulli curatores, vel executores ultimę voluntatis sint dati, vel exequi eam non curent. Joannes Calderinus *consil. 20. de testament.* Panuinus *part. 2. qu. 7.* Poterit itidem executionis diem prorogare. Dominic. *in addition. ad consilia Calderini consil. 3. de offic.* Religiosos itidem piarum voluntatum executores potest compellere ad reddendas rationes. Panuinus *part. 2. quæst. 7. numer. 6.* Valet etiam Capitulum, Sede vacante, hæreditatem Ecclesiæ legatam adire: quam tamen si Episcopus damnosam Ecclesiæ invenerit, beneficio restitutionis in integrum repudiabit. Pari ratione poterit Capitulum transigere, & compromissum facere Panuinus *par. 2. qu. 7. num. 18.* Et hæc omnia docet etiam Azorius *part. 2. lib. 3. cap. 39. quæst. 6.*

RESOL. XLV.

An Capitulum Sede Vacante possit supprimere Canonicatum?

Et an idem dicendum sit de Prælatis Regularium circà beneficia Regularia suarum Ecclesiarum? Ex p. 8. tr. 4. Res. 50.

Sup. hoc consil. simil sup. in R. 9. in hoc §. 1.

§. 1. Respondeo negativè, & ideò Concil. Trident. *sess. 24. cap. 15. de reformation.* utitur particula, *Episcopus*, non autem *Ordinarius*, quæ latius patet. Existimo hujusmodi facultatem episcopis tantùm, & non aliis convenire, ac proindè Prælatos sæculares jurisdictionem habentes quasi episcopalem, non posse hujusmodi Canonicatus supprimere etiam in casibus, quibus episcopi possint in sua Diœcesi, ita Nicol. Garz. *de benefic. p. 12. c. 12. nu. 75. & seqq.* Monet. *de distr. quotid. part. 1. capitul. 15. num. 30.* ubi hinc subdit Collegiatæ Ecclesiæ Prælatum hanc suppressionem Præbendarum tenuium facere non posse, licèt esset exemptus, & Ecclesiæ insignis, idem repetit *de commut. ultim. volunt. capit. 12. à num. 124* ubi *num. 135.* idipsum affirmat de Prælatis Regularibus circà beneficia regularia suarum Ecclesiarum.

2 Undè colligo, Capitulum, Sede Vacante, non posse hanc suppressionem facere, ut docent Cuccus *instit. major. lib. 2. tit. 9. n. 87.* Monaldus *cons. 41. n. 5.* Sed circà præsentem quæstionem ne deferas videre Riccium *in praxi part. 4. decis. 135. per totam*, ubi solidè nostram sententiam confirmat.

RESOL. XLVI.

An capitulum Sede Vacante possit creare Clericos Salvaticos? Ex p. 8. tract. 4. Res. 51.

§. 1. Affirmativè respondet Riccius *in praxi tom. 4. resolution. 227.* nam sicuti Episcopus potest creare istos Clericos salvaticos, illosque servitio Ecclesiæ assignare, ita pariter hoc jus competit Capitulo, Sede Vacante, cùm illud sit propriè Ordinarius mortuo Episcopo. Novarrius *in suo opuscul. novi juris Pontificii, conclus. 1. num. 4. sub rubr. de causis prima instantia coram locorum Ordinariis tractandis, & infra biennium terminandis.*

2 Et illud succedit in jurisdictione Prælati mortui: ita quod alter Episcopus vocetur, & in illius locum subrogetur, & tamquam subrogatus debet sapere naturam illius. Et huic sententiæ ego etiam adhæreo.

RESOL. XLVII.

An Capitulum Sede Vacante possit providere Pœnitentiariam tunc temporis vacantem?

Et an Capitulum, Sede Vacante, succedat in provisione beneficiorum ad Episcopum spectante? Ex p. 8. tr. 4. Res. 52.

§. 1. Respondeo negativè cum Garzia *de benefic. tom. 1. p. 5. c. 42. n. 145.* ubi sic ait; Infertur, quòd occurrente vacatione Pœnitentiarię, Sede Episcopali Vacante, Capitulum non poterit illam providere, & pœnitentiarium eligere, esto collatio præbendarum sit communis episcopi, & Capituli, vel etiam solius Capituli, ex quo electio personæ, & provisio officii Pœnitentiarii ad solùm episcopum spectat, ut dictum est, & capitulum, Sede Vacante, non succedit in provisione beneficiorum ad episcopum spectante, *cap. illa, ne Sede Vacante*, & dicetur infrà, *cap. 7.* & censuit S. Congregatio super *dict. cap. 8.* ibi, ab episcopo instituatur solo absque consensu capituli, & etiam ab eodem solo eligatur, & licèt vacaret sedes episcopalis, capitulum nihil potest, etiam quòd eo tempore Pœnitentiarius moreretur. Sup. hoc in R. ann. & seqq. Sup. hoc in fin. sup. R. 53. vers. Experto. Et lug. hoc pro visione benefi. ciorum latè infrà in Res. 50.

2 Sed ejus provisio, & electio Pęnitentiarii spectabit ad Papam privativè; stante reservatione regulæ secundæ Cancellariæ de beneficiis ad collationem, præsentationem electionem, & quamcumq; aliam dispositionem liberam episcoporum pertinentibus, vacantibus de tempore vacationum Episcopatuum. Ita Garzias, cui addo Barbosam *tr. de Canon. c. 26. n. 3.*

RESOL. XLVIII.

An capitulum Sede Vacante possit facere gratiam?

Et an capitulum Sede Vacante possit dispensare, & remittere pœnas per Episcopum mortuum impositas? Ex p. 8. tr. 4. Res. 19.

§. 1. Pugnantes adsunt sententiæ circà præsentem quæstionem; nam Mant. *tom. 2. de tacit. convent. lib. 25. tit. 8. n. 11.* & Joann. Bapt. Costa *de remed. subsid. remed. 115. nu. 9. & de judic. n. 43.* tenent partem negativam. Ratio esse potest, quia facere gratiam post sententiam, est de reservatis Principi, ut docent Bart *in l. acta, ff. de re judic.* Salyc. *in l. cum indulgentia, C. de sent. pass.* Bosl. *in sua praxi tit. de remed. ex sola c. ament. Princi. nu. 41.* Accedit, quòd, secundùm multos, hoc denegatur episcopo, ergo multo magis Capitulo. Antecedens asseritur à Bern. Diaz. *in pract. can. c. 137.* Foller. *in praxi can. verb. Et si committi. n. 125.* Artam. *cons. 23.* Bonon. *cons. 206.*

2 His tamen non obstantibus, contrarium existimo probabilius, propter rationem, pluries in superioribus allatam; quia scilicet, facere gratiam, pertinet ad jurisdictionem ordinariam episcopi: at in hanc succedit Capitulum, sivè jurisdictio sit contentiosa, sivè voluntaria, ut diximus, & nullibi reperitur exceptus casus, de quo loquimur; ergo &c. & hanc opinionem secuti sunt Ricc. *to. 1. in praxi fori Eccles. resolution. 301.* Joann. Maria Novarr. *qq. forens. 102. part. 1.* & Joan. Antonius Frater

in summa Bullar. tit. de Capitul. Sede Vacante, *numer.* 12. & ita fuisse decisum in Curia Archiepisc. Neapol. refert idem Ricc. *loc.cit.*

3 Ad rationem adductam pro contraria sententia respondeo, Episcopos posse facere gratiam; quia sunt veri Principes Ecclesiastici, & non Vicarii Pontificis, ut bene inquit Bellarmin. *lib.* 4 *de Rom. Pont. capit.* 3. *in fin.* & consequenter idem poterit Capitulum, quod est Episcopi successor, propter rationem assignatam.

4 Nec desinam hic apponere verba Feliciani à Vega *in capit.* 4 *de judic.* §. *de adulteriis*, *n.*63. ubi sic ait: *Notandum* est, quòd ex æquiparatione, quam superius tradidimus, de Episcopo ad Capitulum, Sede Vacante, quòd eodem modo, quo Capitulum ipsum potest dispensare cum Clerico à se verbaliter deposito, ut notavimus *num.* 49. sic dispensare poterit cum deposito per Episcopum, quasi tunc Episcopus ipse dispensare videatur, ut apertè probatur ex simili resolutione, quam tradit Aloysius Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 357. & iterùm *in praxi variarum res.* 1. *part. resolution.* 305. ubi dicit fuisse resolutum per Curiam Neapolitanam, posse legitimè Capitulum, Sede Vacante, remittere pœnas condemnatis per Episcopum propter prædictam rationem. Et quamvis ibi, *numer.* 3. quoad aliud propositum dicat hanc resolutionem videri difficilem, quasi nec Capitulum, nec Episcopus possit habere authoritatem ad talem remissionem, propterea, quòd illa videtur reservata Summo Pontifici, vel Principi, secundùm Bart. Salicet. & alios, quos *ibi* refert: huic tamen difficultati satisfacit, quasi supponendo dari hanc potestatem in Episcopo similem, qualem habet supremus Princeps. Ita Vega, qui, ut vides, affirmativæ sententiæ circà præsentem quæstionem adhæret, quam ego etiam libenter amplector: vide etiam Marcellum Vulpe *in praxi capitul.* 44. *numer.* 26. ubi firmat, posse Capitulum, Sede Vacante, dispensare, & remittere pœnas per Episcopum mortuum impositas.

RESOL. XLIX.

An Capitulum Sede Vacante possit dare licentiam Clerico transeundi ad Dignitatem Ecclesiasticam in aliena Diœcesi? Ex part. 8. tr. 4. Res. 20.

§. 1. RESpondeo, quòd glossa *in capit. cùm olim*, *de majoritate*, *& obedientia*, tenet partem negativam, ea ratione, quia hæc est quædam alienatio personæ: at capitulum, Sede Vacante, non potest alienare bona episcopatus, *capitul. si quis de rebus* 12. *quæst.* 2. ergo multò minus personas, & ad hanc opinionem inclinat Marcus Anton. Cucc. *lib.* 2. *instit. major. tit.* 9. *num.* 75.

2 Contrarium verò dicendum existimo cum Panormitano *in dicto capitul. cùm olim*, *numer.* 2. *versicul. Sed dubitatur*, ubi alii Canonistæ, Joan. Andr. & Joan. Monach. *in capitul. si Abbatem*, *de elect. in* 6. Panuinus *de Potestate Capituli*, *par.* 1. *quæst.* 8. Borgas *de irregular. part.* 3. *tit. Utrùm aliquo tempore Capit. dispensare possit*. Ratio est, quia id non est alienatio rerum episcopatus, quæ sola prohibetur Capitulo: non enim ita præjudicatur episcopo in prædicta alienatione Clerici, sicut præjudicatur in alienatione bonorum Episcopatus, ut ex se patet, & consequenter ab alienatione rerum non arguitur ad alienationem personarum.

3 Et ideò Molina *de Justit. tom.* 6. *tr.* 5. *disp.* 11. *n.* 4. sic ait: Ad Capitulum item, Sede Vacante, transit jurisdictio concedendi facultatem transeundi ad dignitatem Ecclesiasticam in aliam Diœcesim, & omninò transeundi Ecclesiasticum in alienam Diœcesim sicut episcopo eadem jurisdictio competit. Ita adversùs glossam *ibi*; Panorm. *in cap. cùm olim. de majorit. & obed. n.* 2. *vers. Sed dubitatur.* Joan. Andr. & DD. communiter. Neque enim est alienatio rerum episcopatus, ut rectè Panorm. probat. Ita Molina.

RESOL. L.

An Capitulum Sede Vacante possit conferre beneficia ad Episcopum pertinentia.

Et alia diversa difficultates circà hoc adnotantur in textu hujus Resolutionis. Ex p. 8. tr. 4. Res. 125.

Cap. hoc supra post medium §. 1. Res. 47.

§. 1. TAngit hanc quæstionem Solorzanus *de Indiarum jure*, *lib.* 3. *capitul.* 13. *numer.* 31. & asserit, quòd illud in quæstionem vocari solet, an Capitulum, Sede Vacante, præbendarum, & beneficiorum, quæ eo tempore vacare contigerit, collationem facere possit. Et pro parte negativa urgere videtur, quod hoc jus hodie ex consuetudine, vel privilegio solis episcopis competat, vel eorum Vicariis, quibus ipsi simpliciter concesserint, text. & DD. *in cap. ex frequentibus*, *de institutionibus*, *cap. fin. de offic. Vicar. lib.* 6. Oldrad. *consil.* 77. Rota *de offic. Vicar. decis.* 3. *in novis*, Rebuffus *in praxi tit. de collat. num.* 12. *& titul. de devolut. num.* 88. *&* 90. atque adeò regulariter non transeunt in Capitulum, Sede Vacante, *cap. unico*, *eod. tit. lib.* 6. cum aliis, quæ post Abbat. Panuin. Corras. & alios adducit Nicol Garzia *dicto capit.* 7. *num.* 52. ubi *num.* 52. addit eadem rationem non succedere Capitulum in præsentatione, seu electione spectante ad episcopum, ut per eumdem Panuin. *quæst.* 5. 1. *part. num.* 3. *&* 4. Lambertin. *de jure patron.* 1. *part.* 1. *lib.* 2. *q.* 2. *articul.* 4. Paul. de Citadio. *eodem tractat.* 6. *part. quæst.* 33. *num.* 28. & Didac. Perez *in lib.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 155. *col.* 1. *vers. Est*, *& alia*.

2 Sed hoc tamen de collationibus liberis, & merè voluntariis accipiendum est, secus de necessariis, & debitis, quæ magis confirmationes, vel institutiones dicuntur, quales sunt omnes, quæ in Indiarum ecclesiis fiunt, ad Regis nostri tamquam earum patroni, præsentationem; eas enim capitulum Sede Vacante, vel per se ipsum, vel per Vicarium ad hoc nominatum bene facere potest, ut *in dicto capit. cùm olim*, *& capitul.* 1. *de institut. lib.* 6. ubi Abb. & DD. Rochus de Curte *de jure patronat. verb. competens alicui*, *n.* 66. Panuinus *ubi supra*, *q.* 4. *&* 5. Rebuffus *d. tit. de devolut. n.* 87. *&* 88. & plures alii, quos refert, & sequitur Nicol. Garzia *num.* 54. *& seq.* Joan. Vuames *consil.* 259. 260. *&* 267. *n.* 2. & Sebastianus Nevius tractans de potestate capituli, in feudis, Canonicatibus, & similibus conferendis, *in rubric. tit. qui feud. dare possunt*, *n.* 25. *& seqq.* Et planè olim electio, & collatio dignitatum, & Canonicatum simul ad episcopum cum capitulo pertinebat, *c. cùm Ecclesia Vulterana*, *de electione*, Oldradus *consil.* 244. *num.* 19. Rota *sub titulo de concessione præbendarum*, *decis.* 4. *in novis*, & Gabriel *consil.* 199. *nu.* 11. *lib.* 1. Et hæc omnia observat Solorzanus *ubi suprà*, quę omnia intelligo de beneficiis pertinentibus ad episcopum, ratione suę dignitatis.

3 Et ratio horum omnium, est quia collatio beneficiorum est veluti quædam damnatio saltem ex ea parte, quia in potestate episcopi est, potiùs huic quàm alteri illa conferre, ac ea beneficiorum collatio pertinet quasi ad fructus, & emolumenta episcopatus, ut in gloss. *in cap. cùm olim*, *de majorit. & obedient.* idcircò id jus non transit in capitulum Sede Vacante, sed ad Pontificem spectat ea conferre. Et hoc verum est, quamvis beneficium, vivente episcopo, in mense ipsius vacaverit, si tamen mortuus sit, antequam illud conferret.

4 *Nota* tamen *primò*, quòd quamvis capitulum non possit conferre beneficia vacantia, potest in illis præligere œconomum, in ut eis administret, donec fuerit per Superiorem provisum, *c. cum vos*, *de officio ord.* ubi Panorm. Gemin. *cap. unic. de major. & obed. lib.* 6. Panuinus *loco cit. qu.* 3. Rebuffus *in praxi*, *tit. de devol. n.* 77. quod rationibus comprobat Felin. *in c. cùm olim*, *nu.* 6. *de de majorit. & obed.*

5 *Nota secundò*, supradicta non procedere, quando collatio beneficii pertineret simul ad episcopum, & capitulum, tunc enim Sede vacante, capitulum potest illud conferre: sic habetur *in capitul.* 1. *in princip. ne Sede Vacante lib* 6. Affirmant Panormitan. *in capitul.* 2. *numer.* 4. *eodem titul.* Navarr. *lib.* 2. *consil. titul.* 5. *de præbend. consil.* 20. Molin. *tractatu* 5. *de Justit. disputat.* 11. *numer.* 13. & alii communiter. Ex quo sequitur, à fortiori, posse illorum significationes recipere, ut omnes concedunt. Similiter succedit capitulum in potestate præsentandi, vel eligendi ad aliquod beneficium, quoties ad utrumque spectaret electio, vel præsentatio, ut docet Lapus, quem sequuntur Geminianus, & Franchus *in cap. unic. de majoritate*, *& obed. lib.* 6.

6 *Nota tertiò*, supradicta intelligenda esse tantùm de collatione libera, non autem de confirmatione electi ad beneficium, & institutione præsenti, quæ sunt necessariæ, ac debitæ. Nam Capitulum, Sede Vacante, potest electos confirmare, *capit. cùm olim*, *de majoritate*, *& obedientia*, & instituere præsentatos ad beneficia à patronis, *capitul.* 1. *de institution. lib.* 6. sic Panormitanus *in dicto capit.* 1. Rebuffus *in praxi benefic. tit. de devolut. num.* 87. *& sequent.* Panuinus *de potestate capituli*, *part.* 2. *princip. quæst.* 4. Molin. *tract.* 5. *de Justit.* 1. *disp.* 11. *num.* 13. Garz. aliis relatis *tom.* 1. *de benefic. part.* 5. *cap.* 7. *numer.* 54. Ex quo fit, quòd si electio ad aliquam dignitatem, vel beneficium spectaret ad Capitulum, & confirmatio ad episcopum, Capitulum, Sede Vacante, duplici jure fungetur, argumen. text. *in leg. si consul. ff. de adoption.* nam eliget jure capitulari, & confirmabit jure Episcopali, sic gloss. & DD. *in c. penult. de suppl. negl. Prælat.*

Et omnia superius dicta confirmat Baunius *in Theol. moral. to.* 1. *tr.* 11. *q.* 21. *in fine*.

RESOL. LI.

An capitulum Sede Vacante possit facere collationem beneficiorum necessariam, ut quando, v.g. collatio est debita certis personis? Ex p. 8. tr. 4. Res. 26.

§. 1. NEgativam sententiam docet Corrasius *de benefic. part.* 1. *cap.* 7. *num.* 5. *& part.* 4. *capit.* 4. *num.* 37. negat. Ratio ejus est, quia hic casus non reperitur in jure expressus, sicut expressus est casus de confirmatione electi, & institutione præsentati: at in collatione beneficiorum numquam succedit

cedit capitulum, Sede Vacante, nisi quando in jure id expressum invenitur, ut patet ex *c.2.ne Sede Vacante*, ibi, *Cùm nusquam inveniatur cautum in jure, quod capitulum, Vacante Sede, fungatur vice Episcopi in collationibus prabendarum*.

2 Verùm mordicus affirmativam sententiam tenet Garzias *de beneficiis tomo 1. part. 7. capitul. 5 numer. 55. & sequent.* Quia ideò capitulum, Sede Vacante, potest facere confirmationem electi, & institutionem præsentati, quia sunt necessariæ, debitæ, ut docent Panormitanus *in capitul. cùm olim, de majoritate, & obedientia, & capitul. 2. numer. 6. ne Sede Vacante*, Archidiaconus Geminianus, & Franchus *in capitul. 1. de institution. lib. 6.* Milis *in repertor. verb. capitulum Sede Vacante potest, juncto §. sequent. versicul. Sed contrarium dicit.* Sed hæc ratio militat in omni collatione necessaria, & debita; ergo idem jus debet esse, *leg. illud ff. ad legem Aquil.* Vide dictum Garziam, qui conatur respondere ad omnia argumenta Corrasii.

3 Sed opinionem Garziæ non approbat Merolla *tom. 3. disputat. 8. capitul. 7. dub. 1. nu. 107.* asserit enim, nimiùm extendere potestatem Capituli, Sede Vacante, circa collationem beneficiorum; nam si Capitulum posset conferre beneficia, debita, ex functione, certo generi personarum, verb. grat. consanguineis fundatoris, quasi talis collatio censeatur necessaria; eadem ratione posset conferre beneficia, debita, ex fundatione, concivibus fundatoris, puta Neapolitanis, & similiter, si aliqua beneficia essent fundata, ut dentur tantùm regnicolis, & non exteris, posset ea conferre Capitulum; & ita omnia beneficia Hispaniæ, Capitulum, Sede Vacante, posset conferre, quia sunt debita tantùm illi nationi, & non exteris. Hæc autem omnia sunt absorda, & contra communem praxim, cùm valdè impropriè dicantur hujusmodi beneficia collationis necessariæ.

4 Ex his colligitur, Capitulum, Sede Vacante, eas solas collationes necessarias facere posse, in quibus nulla exercetur liberalitas, quando beneficia, ex eorum institutione, sunt debita certis, ac determinatis personis, ut primogenito seniori familiæ fundatori. Vel quando ratione optionis debetur beneficium antiquiori optanti. Et de hac collatione necessaria, intelligendi sunt Doctores, quos refert pro se Garzia, dicentes, Capitulum posse facere collationes beneficiorum necessarias.

5 Nec obstat exemplum, quod affert Garzia de patrono præsentante plures Clericos, æquè idoneos, in quo casu, potest Capitulum Sede Vacante, instituere quem maluerit ex præsentatis, & sic exercere liberalitatem. Nam hoc provenit per accidens, ex tacita concessione, ac permissione ipsius patroni, qui cùm potuisset præsentare unum tantum, præsentavit plures, dando ipsi Capitulo potestatem eligendi, & instituendi, quem voluerit ex Clericis præsentatis. Sicut etiam posset patronus neminem præsentare, sed dare facultatem Capitulo, ut conferat beneficium, cui voluerit. Et hæc omnia docet Merolla *loco citato*, qui *n. 100.* asserit, suam opinionem Gonzalez *ad regul. 8. Cancellar. gloss. 9. §. 1. n. 77. & gloss. 45. n. 19.* dicens, ita fuisse resolutum in una Calaguritana beneficii de Archaya 26. Aprilis coram D. Corduba, ubi fuit dictum, non potuisse Capitulum, Sede Vacante, conferre quædam beneficia filiis patrimonialibus. Et in alia Ulixibonen. Prioratus de Caranza coram D. Seraphino, de mense Novembris, anno 1603. ubi fuit dictum esse liberam collationem, quamvis sit facienda uni ex personis de certo Collegio, & per consequens non potest fieri à Capitulo, Sede Vacante.

R E S O L. LII.

An Capitulum Sede Vacante possit conferre beneficia, si jure devolutionis spectarent ad Episcopum? Exp. 8. tr. 4. Res. 27.

§. 1. NOn desunt Doctores asserentes posse capitulum, Sede Vacante, hujusmodi beneficia conferre. Ita Joan. Andr. *in cap. quamquam, de elect. lib. 6.* Panormit. *in capit. 2. num. 3. Sede Vacante*, Petrus Georgius *in syntagm. jur. part. 2. lib. 7. cap. 9. num. 43.* Lambert. *de jure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. artic. 8. num. 6.* & alii.

2 Probari potest hæc opinio, quia hæc devolutio pertinet ad episcopum ratione jurisdictionis episcopalis, in qua succedit capitulum, Sede Vacante, exceptis casibus in jure expressis. At verò hic casus nullibi reperitur in jure exceptus: nam licèt *in capit. 2. ne Sede Vacante*, dicat Pontifex, capitulum non succedere episcopo in collatione beneficiorum, hoc tamen intelligendum est de beneficiis, quorum collatio pertinet ad episcopum jure proprio.

3 Et ita hanc sententiam tenet Molina *de Justit. tom. 6. tr. 5. disp. 11. n. 12.* ubi sic ait: Quamvis ad capitulum, Sede Vacante, non pertineat conferre beneficia, quæ conferre pertinebat ad episcopum ratione suæ dignitatis, tamquam annexum ejus dignitati illa donare, quando tamen ad episcopum devolvitur conferre aliqua beneficia ob negligentiam, vel delictum inferioris, tunc ea conferre spectat similiter ad capitulum, Sede Vacante, ut cum Joan. Andr. affirmat Panorm. *c. illa, cit. n. 3.* & consentiunt doctores communiter; quoniam ea devolutio tunc, idque jus pertinet ad jurisdictionem episcopalem ratione utilis administrationis suæ Diœcesis in bonum, & favorem non episcopi, sed beneficiorum, ac animarum: in ejusmodi autem jurisdictione succedit capitulum, Sede Vacante. Quòd autem in eo eventu collatio beneficiorum ad capitulum Sede Vacante, spectet, colligitur apertè ex *c. illa, cit. in fine*, juncta *gloss. ult.* ibi, Ob negligentiam verò conferendi beneficium intra semestre à puncto notitiæ vacationis beneficii transit jus, quod episcopus habbeat ad illud conferendum, ad capitulum, etiamsi Sedes non vacet, & habetur *c. nulla, §. ult. & c. quia, de concess. prabend.* & notat Panuin. *2. p. princ. q. 2. §. quadam*.

4 Sed aliqui putant non esse recedendum à negativa sententia, quam docent Panormitanus sibi contrarius, *in capit. cùm olim, sub n. 2. col. 2. de majorit. & obed. cit.* Joan. Monach. *in dicto cap. quamquam, num. 7.* & *ibi*. Probus *in addit.* Roman. *consil.* 311. Milis *in report. lit. C. versic. capitulum licèt succedat*, Rebuff. *in praxi benefic. tit. de devolut. num. 93.* Barbosa *de potestate Episcopi p. 3. allegat. 129. nu. 70.* Marc. Anton. Cucc. *inst. major. lib. 2. tit. 9. num. 92.* Garz. alios referens, *de benef. p. 5. cap. 7. n. 53.* Panuin. *de potestate capituli, p. 2. qu. 2. n. 10.* pro quo citat Bald. *in c. ne pro defectu, de elect.*

5 Fundamentum hujus sententiæ est, quia cùm hæc devolutio, ad Prælatum superiorem inducta, ob negligentiam Prælati inferioris, non deducatur immediatè ex natura rei, nec ex aliqua ratione concludente, sed immediatè procedat ex dispositione juris Canonici, sequitur, eam non esse inducendam extra casus ab eodem jure expressos. At nullibi in jure Canonico expressum est, ut devolutio, quæ de Prælatis episcopo inferioribus, ex eorum negligentia, facienda est, fiat ad capitulum. Nam text. *in cap. 2. in fin. de concess. prabend.* loquitur solùm in devolutione collationis, jure proprio competentis episcopo negligenti; ergo, &c. & ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Azor. *p. 2. l. 3. c. 38. quæst. 6.* Vide etiam Rodriquez *in sum. tom. 1. c. 75. n. 12.*

6 Sed ego, ut verum fatear, primam sententiam non puto improbabilem esse; & ita illam præter Doctores citatos, tenet Andreas Vallensis *in Paratilla ad Decretales lib. 3. titul. 9. n. 4.* & doctus, ac amicissimus Zypæus *de jure Pontif. novo lib. 3. tit. ne Sede Vacante, &c. num. 6. & 7.* ubi sic ait: Enimverò capitulum non succedit in collatione beneficiorum *cap. 2. hoc tit.* & specialiter S. Pius V. *Constit. incip. Sanctissimus* declaravit omnem omninò provisionem reservandam esse futuro successori; quippè instar fructus se habet, atqui fructus successori debentur. An verò etiam collatio, quæ jure devoluto episcopo competit, successori reservanda sit, de jure satis problematicè controvertitur, & Quar. *ubi suprà, quæst. 9.* putat eam difficultatem nunc esse extricatam, propter dictam S. Pii Constitutionem generaliter loquentem. At verò facilè dici potest, distinctionem ex aliis juris locis, aut ipsa ratione suppleri posse: nec esse eamdem rationem in collatione jure devoluto competente, quæ est in ea, quæ suo jure episcopo competit; illa enim ut fructus ex ea dignitate nascitur; hæc ea accidente provenit, scilicet inferiorum negligentia, ad quam supplendam, ejusmodi devolutio inventa est, quæ per hujusmodi reservationem augescit. Ita ille, satis quidem, ut dixi, probabiliter, licèt ego sententiæ negativæ adhæream.

R E S O L. LIII.

An capitulum Sede Vacante, si non possit conferre beneficia ad Episcopum spectantia, possit saltem eorum resignationes recipere? Ex p. 8. tr. 4. Res. 28.

§. 1. NEgativè respondet Rebuffus *in praxi tit. de devolut. n. 94. & seq.* Flam. Paris. *de resignat. benefic. lib. 7. qu. 23. n. 3. & seq.* Prosper. de August. *in addit. ad summ. Bullar.* Quarant. *ver. capitulum sub n. 1. q. 9. limit. 5.* Barbosa *de potest. Episc. p. 3. allegat. 69. n. 8.*

2 Sed contraria opinio videtur probabilior. Igitur existimo posse capitulum, Sede Vacante, admittere resignationes beneficiorum. Ita Federicus *in tit. de rerum permut. q. 36.* ubi etiam Lapus Panormitanus *in c. cùm olim de major. & obed. col. ven.* Felinus *ibid. n. 4.* Panuinus *de potest. cap. 2. p. q. 2. n. 11. & seq.* Coras. *de benef. p. 1. c. 8. n. 17.* Marc. Anton. Cucc. *instit. major. lib. 2. tit. 9. num. 40. & seq.* Sbroz *lib. 2. de offic. Vicar. q. 71. nu. 12.* Azor. *tom. 2. lib. 3. c. 38. & lib. 7. cap. 19. qu. 7.* Garz. *tom. 2. de benefic. p. 11. c. 3. n. 255.* ubi sic ait: Vicarius episcopi non potest resignationes admittere, nisi habeat speciale mandatum, ut in illa Spoletana beneficiorum suprà relata *num. 225.* Staphileus *dicto §. resignationis modus, num. 19.* Panuinus *de officio, & potestate capituli Sede Vacante, 2. p. quæst. 10.* Rebuffus *in forma Vicariatus, num. 106.* Cuccus *in institutionibus majoribus lib. 2. tit. 8. num. 82.* Flaminius Parisius *dicto lib. 7. quæst. 24.* Sbrosius *de Vicario Episcopali lib. 2. qu. 130.* Zerola *in praxi Episcopali, 1. p. verb. renunciatio, § 4.* & Zechius *dicto cap. 13. n. 2. vicarius, vers. quoque*, & est consilium Calder. 3. *de renunciat.*

3 Sed benè potest eas admittere capitulum, sede vacante, cùm fungatur vice episcopi, & succedat in ejus jurisdictione, Abbas *in cap. cùm olim, de major. & obed.* & *ibi* Felin. *n.* 4. Rota *decis.* 6. *de rerum permutatione, in novis.* Panuinus *dicta* 2. *par. q. à* 2. *nu.* 15. Corrasius *dicto cap.* 8. *numer.* 17. Cuccus *dicto lib.* 2. *tit.* 9. *à num.* 40. qui receptum dicit, Flaminius Parisius *dict. lib.* 7. *q.* 221. *nu.* 20. & Sbrozius *dict. lib.* 2. *q.* 71. *n.* 12. qui plures referunt Azor. 2. *p. l.* 3. *c.* 38. *qu.* 3. & *lib.* 7. *c.* 19. *qu.* 7. Quamvis contrarium teneat Rebuffus *in praxi, tit. de devolut. nu.* 94. & 95. nisi in resignatione, quæ fit ex causa permutationis, quam ait solùm posse recipere, quia est necessaria, & cum causa, cum quo videtur tenere Rusinacius *c.* 33. *n.* 2.

4 Et procedit non solùm in resignatione, quæ fit in resignantis penam, sed etiam in qualibet resignatione, Panuin. *supr. nu.* 13. & Sbrozius *dicto num.* 12. quamvis contrarium cum Lapo dicat Flamin. Parisius *ubi proximè, num.* 35. & 36. Zech. *dicto cap.* 33. *num.* 2. *sub versic. quinto loco*, & Prosper. de August. *in additione ad summam Bullarii, verb. Capitulum, Sede Vacante, sub n.* 1. *qu.* 9. *limitat.* 5.

5 Nec obstat ratio Flaminii, quòd capitulum solum succedat in his, quæ sunt justitiæ, non autem in his, quæ sunt gratiæ, Joann. Andr. *in cap. unico de majoritate, & obedient. in* 6. Quia respondetur, immò regulam, esse, quòd capitulum Sede Vacante, fungitur vice episcopi, & succedit in omnibus, quæ sunt jurisdictionis ordinariæ, exceptis casibus à jure expressis, ut dictum est *suprà* 5. *part. capitul.* 7. & hic casus non reperitur in jure exceptus. Hucusque Garzias, cujus sententiæ libenter adhæreo, quia, ut dictum est, capitulum, Sede Vacante, succedit in totam jurisdictionem ordinariam episcopi, exceptis casibus in jure expressis: sed recipere resignationes hujusmodi beneficiorum, pertinet ad jurisdictionem ordinariam episcopi, ut ex se constat, & nullibi reperitur hoc denegatum capitulo; ergo &c.

Sup. in R. quæ hic est 11. in 6. ... in Resol. 53. 6 *Secundò*, quia capitulum, Sede Vacante, potest ex causa Clericum suo beneficio destituere, seu privare: ut ostendimus *suprà*; ergo ex eadem poterit resignationem admittere. Probatur consequentia, quia resignatio vim destitutionis; ut benè inquit Flaminius *loc. cit. q.* 10. *n.* 6. nam per eam resignans, desinit esse intitulatus, & Prælatus. Et hanc opinionem tenet etiam Merolla *tom.* 3. *disp.* 7. *cap.* 7. *dub.* 11. *n.* 126.

7 Sed non deseram hic apponere verba Rodriquez *in summa, tom.* 1. *cap.* 71. *num.* 15. ubi sic ait: *Puede el Cabildo Sede Vacante interponer su autheridad en la permutacion de los beneficios en dos casos. El primero, quando la eleccion pertinece juntamente al Obispo, y al Cabildo, como lo dize una Glossa notable, donde lo nota Imola. El segundo, quando el beneficio pertenece à colacion de tercero, como lo prueva Zabarella, y puede recebir la resignacion de los beneficios, como los tiene Panormitano, afirmando, que assi lo concluyo la major parte de la Rota. Y esto quando se haze la resignacion por causa necessaria, como lo dize Rebafo, y quando se haze en pena del resignante, como se colige del derecho. Y quando la dicha resignacion y colacion se ha antes de la provision hecha del Obispo en el consistorio, y aun antes que tome possession, como dize Flaminio fue resuelto en la Rota. Y procede esto en los beneficios, cuya colacion pertinece, juntamente al Cabildo, y Obispo, salvo si el capitulo Sede Vacante està en possession de hazer colacion, y recebir la resignacion de los beneficios, que pertenecen à solo el Obispo, como se colige del derecho, y lo tiene Decio.* Ita ille.

Sed lector circa præsentem quæstionem non deserat recognoscere Baunium. *tom.* 1. *tr.* 11. *q.* 23. *per totam*.

RESOL. LIV.

An Capitulum Sede Vacante possit admittere resignationes beneficiorum non simpliciter, sed ex causa permutationis factas.

Et notatur, non posse etiam Capitulum præsentare ad beneficium juris Patronatus Episcopo competentis. Ex p. 8. tr. 4. Res. 29.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Azorius *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 38. *quæst.* 8. ubi sic ait: Quæritur, An Capitulum possit admittere resignationes beneficiorum non simpliciter, sed ex causa permutationis factas, hoc est, an possit recipere, & approbare permutationes beneficiorum. Duæ sunt opiniones, una negat, altera affirmat. Veteres quidam negarunt, sed concedunt Federicus *tr. de permut. benefic. quæst.* 36. Lapus, Panormitanus, & Felinus *in cap. cùm olim, de major. & Obedient.* Cardinalis, & Imola, & Vitalio cum Gloss. *in Clem.* 1. *de rerum permut.* Hæc opinio est probabilior. Ea verò intelligitur sic: Capitulum potest quidem recipere permutationes beneficiorum, sed non conferre beneficia permutata, nisi jus conferendi ad ipsum pertineat, vel communiter ad episcopum, & ad ipsum Capitulum ita gloss. *loc. cit.* sicut in simili potest episcopus admittere resignationem beneficii, quod est Romano Pontifici reservatum, sed nequit illud conferre, ut docent Federicus, & Lapus *locis suprà citatis*, & Rebuffus *in praxi benef. tit. de devolut. n.* 94. Hucusque Azorius.

Sed hæc sententia non caret difficultate, ut optimè observat Merolla *tom.* 3. *disp.* 7. *cap.* 7. *dub.* 11. *num.* 135.

2 *Primò*, quia si capitulum haberet facultatem recipiendi resignationes ex causa permutationis, posset etiam dicta beneficia resignata conferre ipsis compermutantibus; nam hæc collatio non est ampliùs libera, sed necessaria; quoniam beneficia ita resignata, sunt debita compermutantibus, & capitulum succedit episcopo in collatione beneficiorum necessaria, ut dixi *suprà*. Sicut Vicarius, qui habuit facultatem ab episcopo recipiendi resignationes beneficiorum ex causa permutationis, potest ea conferre compermutantibus, ut dixi *c.* 6. propter rationem assignatam.

3 *Secundò* nam si capitulum potest recipere, & de facto recipiat hujusmodi resignationem, peto, quid faciendum, si postea episcopus nolit ea conferre compermutantibus?

4 Respondent adversarii, episcopum, si eam permutationem perficere nolit, posse cogi per superiorem ad id faciendum, vel redibunt renunciantes ad eorum beneficia, argum. *c. si beneficia de præbend. in* 6.

5 Sed contra, nam *primum* est omninò gratis dictum, quòd scilicet possit capitulum imponere necessitatem episcopo ad conferendum beneficium, quod aliàs est liberæ collationis. *Secundum* verò videtur falsum, idque impugnat Gambarupt. *in capitul.* 1. *de rer. permut. in* 6. *nu.* 44. & *sequent.* dicens, quòd si episcopus nolit permutationem expedire, compermutantes non poterunt ad eorum beneficia redire, quæ culpa sua amiserunt, resignando, ex causa permutationis, coram Capitulo, quod non poterat permutationem expedire. Quod confirmari potest, nam cum beneficium vacet resignatione facta ex causa permutationis, non poterit ad illud reddire resignans, sine nova collatione, etiamsi permutatio non sequatur, seu non habeat effectum, ut dicunt communiter Doctores, quos refert, & sequitur Gara. *de benef. p.* 11. *capit.* 4. *num.* 5. licèt secus sit in resignatione ex causa permutationis, facta in manibus Papæ; tunc enim, si permutatio non habet effectum, possunt permutantes, sine nova collatione, redire ad eorum beneficia, ut probat idem Auctor *loc. cit. n.* 7.

6 Propterea probabilius existimo, non posse Capitulum resignationes recipere, propter rationes in contrarium adductas.

7 Unde ex his omnibus existimat Merolla non posse capitulum, Sede Vacante, dictas resignationes recipere.

8 *Nota* etiam hic obiter, non posse etiam capitulum præsentare ad beneficium juris patronatus episcopo competentis. Ita Merolla *loc. cit. dub.* 12. *per totam*.

RESOL. LV.

An præter casus supradictos possit aliquando Capitulum Sede Vacante conferre beneficia? Ex p. 9. tr. 4. Res. 30.

§. 1. REspondeo affirmativè cum Rodriquez *in summo to.* 1. *capit.* 71. *num.* 13. ubi sic ait. (El Cabildo Sede Vacante puede proveer los beneficios, cuya colacion està à cuenta del Obispo, y del Cabildo, pues segunt derecho, y faltando uno, el otro succede en este caso en su lugar, y lo mismo es quando el Obispo tuviere autoridad de præsentar, o elegir, perteneciendo à entrambos juntamente la dicha præsentacion, y eleccion, como lo tiene Lapo, y Gemin. Franco, Lambertino. Lo qual se entiende quando el Obispo y Cabildo tiene ygual derecho, como lo nota Geminiano, y lu explica Felipo Probo, y conforme à esta doctrina prueva Navarro, que los que tienen que la provision del penitentiario, en las Iglesias Cathedrales conforme el Concilio Tridentino, pertenece al Obispo sin consentimiento, ò consejo de Cabildo, no es del Cabildo *Sede Vacante*. Empero que conforme à la opinion de los que tienen pertenece al Obispo y al Cabildo, juntamente, pertenecerà tambien al dicho Cabildo, y perteneciendo la dicha provision al Obispo con consentimiento, ò consejo del Cabildo, tambien el dicho Cabildo *Sede Vacante* se puede meter en ella.) Sic ille.

RESOL. LVI.

An Capitulum Sede Vacante possit unire beneficia? Ex par. 8. tr. 4. Res. 31.

§. 1. NEgativæ sententiæ adhæret Azorius *par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 38 *quæst.* 9. ubi ita asserit. Quæritur, an Capitulum unire beneficia queat? Rebuff. *num.* 100. *tit. de devolut.* affirmat posse unire in iis casibus, in quibus posset episcopus, dummodo per unionem nihil juri episcopali detrahatur. Et citat Cardinalem, & Imolam *in Clem.* 1. *de statu Monachor.* Petrum Perusinum *in tractat. de union. Ecclesiarum, capitul.* 4. & Felinum *in capitul. cùm olim ad finem de majoritat. & obedient.* idem sensit Lapus *capitul.* 1. *de majorit. & obedient.* Sed Panuin. *part.* 2. *quæst.* 3. *n.* 17. videtur negare id posse capitulum, quia per unionem beneficium, quod unitur alteri, supprimitur, vel extinguitur, vel alienatur; at capitulum supprimere, vel extinguere, vel alienare beneficium non potest, & ita dicendum est, nam per unionem beneficiorum minueretur potestas Episco- Sup. sequent. §. in hoc §. supra in Resol. 47 per totam.

pi, is

pi, is enim unius tantùm beneficii conferendi jus haberet, cùm ante unionem haberet potestate duorum beneficiorum. Cæterùm supradicti Auctores tantùm loquuntur de unione, per quàm beneficia unita manent æqualiter principalia: loquuntur enim de unione, per quam nihil juri Episcopali detrahitur, at si beneficium unitum alteri supprimeretur, vel alienaretur, aliquid videretur esse juri Episcopali detractum. Hucusque Azorius; & hanc sententiam tenet Merolla *tom. 3. disp. 7. c. 7. dub. 14. num. 145.*

2 Sed communiter asserunt, posse Capitulum Sede Vacante facere uniones beneficiorum, quas potest Episcopus. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est, quia Capitulum succedit in tota jurisdictione Episcopi, exceptis casibus in jure expressis. At unire beneficia, est actus jurisdictionis, & nulli reperitur hoc prohibitum Capitulo; ergo, &c. Hanc sententiam sustinent Caccialup. *in tr. de union. art. 3. q. 6. n. 19.* Petr. de Ubald. *eod. tract. cap. 5. num. 26.* Rebuff. *in praxi tit. de union. benefic. num. 36.* Hujeda *de incompat. benefic. 2. part. c. 3. numer. 7. vers. Similiter. Capitulum.* Garz. *de benefic. part. 12. cap. 2. numer. 67.* Marc. Anton. Genuensl. *in praxi Archiep. cap. 85. nu. 25. in 1. edit.* Prosp. de August. *in addit. ad sum. Bullar.* Quarant. *verb. Capitulum, quæst. 9. vers. Quæ conclusio,* Azor. sibi contrarius *tom. 2. lib. 6. cap. 29. q. 9.* & alii, quos citat, & sequitur Sanchez in Summa *tom. 2. lib. 7. c. 29. num. 135.*

3 Quòd si dicas, Capitulum, Sede Vacante, non potest conferre beneficia; ergo nec unire: probatur consequentia; quia duo beneficia unire nequit, nisi unum conferat ei Ecclesiæ, cui unit.

4 Respondent Azor. & Sanchez, negando consequentiam, quia beneficium nondum vacans conferri nequit, cùm tamen uniri possit, *Clement. 2. de reb. Eccles. non alien.* Item, non est idem juris de conferendo, quòd de uniendo; quia conferre, est voluntatis, & libertatis: unire verò, est necessitatis, nam unio fieri non potest, nisi ob Ecclesiæ necessitatem, vel utilitatem. Necessitas est, v. g. quando Ecclesia, cui unio facienda est, caret sufficientibus redditibus ad alendum ministrum; Utilitas verò ut quando propter fructuum tenuitatem, non inveniuntur Clerici idonei ad deserviendum; hęc omnia habentur *in c. exposuisti, de præb.*

Vide Rodriq. *in summa tom. 1. c. 71. n. 16.*

RESOL. LVII.

An Capitulum Sede Vacante possit commendare beneficia ad tempus.

Et an hoc intelligatur de beneficiis simplicibus tantùm, non autem curatis? Ex p. 8. tr. 4. Res. 32.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Azorius *p. 2. lib. 3. c. 38. qu. 8.* Quæritur, an Capitulum commendare queat Ecclesias, sivè beneficia? Potest, ad tempus videlicet, non in perpetuum, donec idoneus beneficiarius detur, sic Panormit. *in cap. cùm olim, de major. & obed.* Innoc. *in cap. illo, ne Sede Vacante.* Ancharan. & Joan. Andr. *in cap. 1. eod. tit. in 6.* Rebuff. *in praxi beneficior. tit. de devolut. n. 77.* Ita Azorius, sed ejus doctrina intelligenda est de beneficiis simplicibus, non autem curatis, ut declaravit Sacra Congregatio, teste Garzia *de benefic. tom. 1. p. 5. c. 7. num. 8.* & Navarro *in summa Bull. tom. 2. tit. de Capitul. num. 88.*

RESOL. LVIII.

An Capitulum Sede Vacante possit privare Clericos beneficiis, quorum collatio ad Episcopum pertinebat? Ex p. 8. tr. 4. Res. 40.

Sup. hoc supra verbo Mercenarius in fine, §. Et ita Resol. 1. & infr. 31. §. Secundo, quia ad lin. c.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Baunius *in Theol. mor. tract. 11. quæst. 25.*

Primò, quia castigare scelera, ordinariorum est communis, propriaque Provinciæ: at Capitulum, Sede Vacante, potestatem habet ordinarii, *Extravaganti, Execrabilis, §. cæterum, de præbend.* ergo & plectendi vitia: plectuntur autem, cùm eorum author fortunis evertitur ac bonis, est id ergo Capitulo facere licitum, cùm quid est à reo admissum, quod ea pœna sit dignum.

2 *Secundò*, si esset Episcopus adhuc superstes, haud dubiè concubinarium recti indocilem, vitaque turpem, ac ejus similes, generis humani certa probra, gradu movere posset, cùm præstet Ecclesiam carere labe, quàm ministrus impios habere; sed ab Episcopo satis functo, transit ejus omnis authoritas communis, & ordinaria, in Canonicorum cœtum, seu Capitulum, *c. cum olim, de majoritate, & obedient.* Panuinus *tr. de potest. Capituli, Sede Vacante, part. 5.* Flaminius *de resignat. lib. 7. qu. 23. num. 22.*

3 Obiicies, ejusdem est destituere, cujus, & conferre: at beneficium debet à solo Episcopo conferri, ut supponitur, non à Capitulo; ergo, & ab illo, non isto, indigno tolli.

4 Major est vera, cùm omnia sunt paria, quod hic non accidit, cum publica utilitas, dignitasque Ecclesiæ exigant, Clericum, cujus impuri sunt mores, uti putre fœtensque membrum, rescindi de Ecclesia, quare cum Capitulo, Vacante Sede, permissa sint omnia, quæ jurisdictionis sunt necessariæ, ut dictum est anteà, nec ferri possit, ac debeat, quod in perniciem grassatur innocentium, cujusmodi est insignis colpa, que infirmis peccandi est causa, crederem, Capitulo tum permissum esse, concubinarium civitati notum, aut quemlibet alium, ei vita non dissimilem, privare magistratu, quem in Ecclesia gerit: quemadmodum, & beneficia, quorum collatio ad Episcopum pertinet, digno demandare, cum res, temporaque urgent; quia in his, quæ justa sunt ac necessaria, succedit Episcopo Capitulum, sed est concubinarii submotio, rejectioque à gradu honoris, quo in Ecclesia fruitur, ad illius, Deique gloriam, & bonum fidelium, necessaria non tantùm, sed, & justa nocentis pœna, ita & collatio magisterii quod obit, alteri facta, ejusmodi est, quæ ad creati Episcopi tempora non possit differri, ne ea prorogatio insonti noceat. Ita Baunius.

RESOL. LIX.

An ea omnia, quæ dicta sunt de Episcopis ad imponendas pœnas, mulctas pecuniarias Clericis, & laicis in delictis missi fori, vel pro dispensationibus, aut commutationibus, procedant in Capitulo Sede Vacante, & ejus Vicario, ita ut in quocumque eventu, & casu semper sint applicanda locis piis?

Et an prædicta applicatio statim fieri possit à Vicario Capituli? Ex p. 10. tr. 8. Res. 10.

§. 1. ET tandem ad complementum materiæ dicendum est, id, quod diximus de obligatione episcopi ad applicandas pœnas, & mulctas pecuniarias locis piis, idem dicendum esse de capitulo Sede Vacante, & ejus Vicario; ut individualiter docet novissimè Paulus Squillante *de obligationibus, & Privilegiis Episcoporum, part. 1. cap. 28. num. 9.* ubi sic ait: Dubitatur, an Sede episcopali Vacante, pœnæ pecuniariæ debeant etiam locis piis applicari. Et esse applicandas locis piis tradunt Prosper de August. Genuensis, & Merolla; quia fatentur, quòd applicatio prædicta statim fieri poterit à Vicario Capituli juxta *disp. Sac. Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de ref.* & fuit pluries observatum in Curia Archiepiscopali Neapolit. Ita ille; ubi ait quoque quod sic, ibidem, est inveterata consuetudo pro criminibus dignis compositione, compositiones facere, cùm episcopi Jurisdictio Sede Vacante ad Capitulum devolvatur, *cap. unico, & ibi Glossa, de majorit. & obedient.* taliter; quòd sicut episcopo compositiones facere, ita nec etiam id poterit denegari capitulo Sede Vacante, quod quousque durat Sedes Vacans repræsentat episcopum, & agit, quæ episcopus facere poterat. Et idem Squillante *paulo infra n. 12.* sic etiam ait: Nomine autem emolumentorum intelligitur pęna imposita inobedientibus, ratione contumaciæ, & id etiam quod percipitur ratione decreti, quod interponitur, intelliguntur etiam compositiones, & pęnæ pecuniariæ. Quamvis emolumenta, quæ proveniunt ex pęnis pecuniariis, sint applicanda locis piis, *juxta dispos. S. C. Trid. sess. 25. cap. 3.* ut dictum est; & hanc sententiam tenet etiam episcopus Riccius *tom. 2. decis. 289. per totam,* Genuensis *in praxi Archiepiscop. capit. 69. numer. 4.* Prosper de Augustino *in Addit. ad Quarantam, verb. capitulum, vers. Prædicta restringo,* quibus adde Merollam *tom. 3. disputat. 7. cap. 7. dub. 1. num. 21. in fine,* asserentem emolumenta, quæ proveniunt ex pęnis pecuniariis, tempore, quo vacat Sedes episcopalis esse applicanda locis piis, juxta dispositionem Concilii Tridentini; quæ applicatio potest fieri statim à Vicario capituli: Et hæc dicta sufficiant circà præsentem quæstionem, quæ omnia pro veritate scripsi.

Pro intelligentia omnium, quæ in titulo, & etiam hunc hoc proponuntur lege prius sup. totum 15, 4 & omnes quæstiones, eas pro Capitulo Sede Vacante applica.

RESOL. LX.

An Capitulum Sede Vacante teneatur solvere debita Episcopi defuncti ex fructibus Episcopatus?

Et docetur Capitulum Sede Vacante teneri eleemosynas impertiri, ad quas Episcopus tenetur. Ex p. 8. tr. 4. Res. 74.

§. 1. AD hanc quæstionem satis practicabilem affirmativè respondet Themudo *tom. 1. decis. 48 num. 6. & seq.* ait enim, certum esse Capitulum Sede Vacante esse administratorem rerum episcopatus, & primo loco teneri solvere debita episcopi defuncti ex redditibus episcopatus, residuumque futuro episcopo custodire, *cap. quia sæpè, de elect. lib. 6. cap. præsenti 9. de officio Ordin. eodem lib. 6.* & ibi gloss. *verb. solutis debitis.* Quarant. *in summ. Bull. ver. capitul. Sede vac. §. prædicta,* Azeved. *recopil. lib. 1. titul. 2. in lege 6. à num. 4. & 19.* Barbos. *de potest. Episcopi, allegat. 114. numer. 8.* Zerol. *verbo beneficia, vers. ad 6.* Bocr. *dist. 340.* Gama *decis. 313. num. 3. & 4. & dist. 340. num. 2.* Cardos. *verb. bona n. 29.* Fusc. *de visitat. l. 2. c. 7. nu. 9.* optimum Concilium ecclesiasticum Cald. Garz. *de benef. 2. d. q. p. cap. 1. à num. 89.* Thesaur. *dist. 143.*

2 Capitulum namque succedit episcopo in omnibus, ac si viveret, exceptis reservatis. Quarant. *ver. Capitul. Sede vacant,*

in princ. & alibi latius diximus; cum ergo succedat Episcopo, tenetur solvere salarium, quod debetur Episcopo prò regimine usque ad tempus (tiat) Speculator lib. 1. tit. de actore §. 1. nu. 64. & l. 2. tit. de fruct. & interes. §. 1. nu. 15. & lib. 4. tit. de stat. Monach. nu. 64. Bart. in l. divortio, initio, ff. solut. Matrimonio; & ratio est, quia fructus sunt accessorii beneficio, qui semper debetur Prælato pro tempore, quo servivit, c. non licet 2. c. Episcopus 4. cap. cum secundum 16. c. dilecto filio 24. de prabend. quibus ita propositis, Judex Apostolicus justè sententiam protulit condemnatoriam.

3 A qua sententia, cùm fuisset appellatum, & causa commissa per Illustrissimum Collectorem Apostolicum, rei condemnati in bello appellatorio; formarunt articulos ubi deducebant Ecclesiam carere legitimo defensore, sine quo processus non poterat subsistere, c. constitutis, ne Sede Vacante, cap. 1. eodem tit. sicut processus minorem sine curatore, l. acta, §. ultim. ff. de re judic. gloss. fin. in dicto cap. 1. ne Sede Vacante: sic etiam acta esse nulla ex defectu legitimi defensoris, ut jura Canonica clamant.

4 Secundo, quia in computis rationum certa quantitas non adfuit, ut erat necessarium, l. non solùm, §. is qui rationes, ff. de libera. leb. stat. liberum, §. si quis non dare, ff. de statu lib. Affliction. decis. 157. & quando dabatur error calculi, articuli recipi debuerunt. l. 1. C. de error. calculi 9. ubi gloss. ff. de administrat. rerum ad civit. pertin. Bart. in l. 2. C. de jure fisc. l. 10. Garz. forens. cap. 923. n. 35. & 36.

5 Quibus visis, & receptis articulis erroris calculi juxta tradita per Escobar de ration. c. 38. n. 4. cùm appellantes non probarent, sententia Auditoris cum Adjuncto confirmata fuit, per aliquot juxta allegata, debita enim Episcoporum per Capitulum Sede Vacante, ante omninò solvi debere judicavimus, anno 1640. Hucusque Themudo. Qui etiam in decis. 75. nu. 9. docet, Capitulum Sede Vacante teneri elemosynas impartiri, ad quas episcopi tenentur; & adducit Calderinum, & Tuschum.

R E S O L. LXI.

An intra octo dies, in quibus Capitulum Sede Vacante, cogitat de Vicario eligendo, debeat Archidiaconus jurisdictionem administrare? Ex p. 8. tr. 4. Res. 36.

§. 1. REspondet affirmativè Marcellus Vulpe. in Praxi For. Eccles. c. 44. nu. 30. eo quòd ad Archidiaconum spectet dicta jurisdictio, cùm ipse sit ipso jure Vicarius, c. 1. & cap. ad hac, de offic. Archid. & de jure habet jurisdictionem ordinariam, gloss. in c. prelectus, in verb. jurgia dist. 25. nec obstat, quòd dicta jura loquantur Sede plena; quia per mortem Episcopi, ea quæ Archidiacono de jure competunt, ei non auferuntur, Sbroz de Vicar. Episcop. lib. 1. qu. 61. Abb. in c. dilecto, n. 7. de offic. Archid. Foller. in constitut. Regni, incip. Ad audirantiam nostram, nu. 75. ubi dicit, ita servatum fuisse Salerni per Capitulum tempore Sedis Vacantis, ob mortem Cardinalis Seripandi Archiepiscopi, quòd Archidiaconus exercuit jurisdictionem, donec à Capitulo fuit Vicarius deputatus; & hoc non sine maxima ratione, cùm experientia visum sit, quòd in principio Sedis Vacantis multi improbi, audaciores fiunt, & absque Dei, & justitiæ timore, confisi, quòd non sit, qui carceribus, & aliis legitimis provisionibus eorum audaciam coerceat, & refrænet, cùm Capitulum non possit statim se congregare, & malo occurrere, multa scelera, & crimina perpetrare non verentur, & exindè perturbationes multæ oriuntur, & scandala, quibus omninò obviandum est. Clem. 1. de offic. ordin. etiamsi levia, & pusilla sint, c. 3. de nov. oper. nunt. & ad evitanda scandala à jure recedi potest c. non potest 23. q. 4. & Clem. 1. de poen. Ad obviandum ergo insolentiis, quæ evenire solent, antequam per Capitulum Vicarius deputetur Archidiaconus, qui primam dignitatem, & locum primum in Capitulo obtinet, potest legitimè exercere; salva tamen decisione Sacræ Concilii Congregationis. Ita Vulpe: cujus sententiam tenet etiam Solorzanus de Indiarum jure, tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 51. & Valuenzela conf. 101. nu. 25. cum aliis.

2 At, his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhæret Quaranta in summ. Bull. ver. Capitulum, Sede Vacante, n. 2. ubi ita asserit. Primò dubitatur stante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitat Vicarium eligere, quis interim administrabit. Respondeo quòd quamvis videatur dici posse Archidiaconum debere tunc temporis vices Vicarii sustinere, per text. in c. 1. in c. ad hac, de offic. Archid. idque etiam sentiat Jac. Sbrox in tr. de Episc. lib. 1. q. 61. tamen quia ex diversis non fit illatio, & dicta jura loquuntur Sede repleta, non autem Sede Vacante, quo casu de jure transit in Capitulum jurisdictio ut satis abundè suprà scriptum fuit, dicendum puto infra octo illos dies totum Capitulum administrare debere. Ita ille.

Et ut verum fatear, quia jurisdictio Archidiaconi hodie recessit ab aula, sententiæ Quarantæ adhæreo, quæ firmatur ex his, quæ docet Merolla, tom 3. disp. 7. c. 7. dub. 1. n. 7.

R E S O L. LXII.

An Capitulum Sede Vacante possit restringere tempus octo dierum, statutum à Concilio Tridentino pro Vicario eligendo? Ex p. 8. tr. 4. Res. 65.

§. 1. NEgativè respondet Merolla tom. 3. disp. 7. c. 7. dub. 26. n. 260. quia quamvis in potestate Capituli sit creare Vicarium etiam prima die post Episcopi mortem; non tamen statuere potest, ut intra brevius tempus assignatum à Trid. debeat illum eligere, ita ut ad id necessitetur; nam cum Capitulum non sit superius se ipso, non potest sibi legem imponere, à qua obligetur, quia lex ligat tantùm subditos ferentis, at Capitulum non est subditum sibi ipsi, quamvis quilibet de Capitulo seorsum acceptus, sit Capitulo subditus, & statutis Capituli obligetur.

2 Sed, his non obstantibus, aliqui affirmativæ sententiæ adhærent; & ideò Quaranta in Summ. Bulla verb. Capitulum, Sede Vacante, q. 12. §. primo dubitatur, in fine, asserit posse Capitulum Sede Vacante, numerum octo dierum pro Vicario eligendo restringere, breviorem statuendo pen text. in c. Ecclesia vestra, ubi Abbas, not. 1. de elect. & hanc sententiam tenet etiam Genuensis in praxi c. 88. n. 7.

R E S O L. LXIII.

An Capitulum Sede Vacante possit post octo dies antequam Metropolitanus eligat Vicarium purgare moram, & eligere Vicarium? Ex p. 8. tr. 4. Res. 71.

§. 1. AFfirmativè respondet Garzias de benefic. to. 1. p. 5. c. 7. n. 7. ubi existimat, quòd Capitulum, quod infra octo dies Vicarium non constituit, possit re integra, antequam Metropolitanus eum deputet, moram purgare.

2 Sed contrarium, & meritò, tenet novissimè Emanuel Themudo in decisionib. Archiepiscopalib. Olyssiponens. p. 5. decis. 22. n. 5. ubi sic ait: Si Capitulum intra octo dies Vicarium non constituat, devolvitur Vicarii deputatio ad superiorem, uti Concilium declarat, ubi dictio, omnino, præcisam naturam habet, restrictionem aliquam non patitur, imò importat præcisam executionem, præcisè cogit ad factum, præcisamque denotat necessitatem, ut multis relatis expresè tenet Cened. pract. 9. singulari 24. à n. 2. præcisè nu. 4. & 5. & dicit Tusc. concl. 522, quòd excludit omnem gratiam, misericordiam, & dispensationem, ubi novem conditiones exclusivas affert, ubi etiam concl. 299. dictio, intrà, qua Concilium utitur, includere tantùm sua extrema, dicit & excludere ea, quæ sunt extrema, ita ut si aliquid fieri jubeatur intra decem dies, post illos non possit fieri, quia includit extrema, & excludit ea, quæ sunt extra tunde per Sar. tom. 5. de cons. desp. 18. sect. 3. nu. 2. ait Capitulum quod Sede Vacante non constituit Vicarium, tempore, & modo ibi præscriptis, facultate constituendi eum privatur. Riccius coll. 1602. initio, & d. 473. tit. de Sed. Vacant. Quarant. in summ. Bullar. verb. Cap. Sede Vacante, n 3. vers eodem.

3 Attamen Garz. de benef. ubi suprà, n. 4. vers. sed respondeo, Riccius coll. 1602. dicunt Capitulum etiam transactis prædictis octo diebus posse purgare moram, quia cùm Vicariatus non sit beneficium, sed officium quoddam temporale, devolutio deputationis Vicarii solùm intelligitur fieri, ut Metropol. possit Vicarium deputare negligente Capitulo, non autem, ut Capitulo omninò tollatur facultas eum deputandi, & purgandi moram, & ita devolutio ad Metropolitanum, solùm fit ad effectum, ut possit suppleri negligentia Capituli: quibus respondet Quarant. proximè n. 4. quòd quando jurisdictio devolvitur ad superiorem propter negligentiam, non habet locum pœnitentia, quia ipso jure, transactis octo diebus jurisdictio ex Concilio translata est in superiorem, ubi allegat Gemin in c. fin. nu. 8. de suppl. negl. Prel. in 6. undè non obstante opinione Garziæ, contraria est magis conformis juri, quam proculdubio amplecti oportet. Ita Themudo, cui ego libenter adhæreo.

R E S O L. LXIV.

Quid determinet Concilium Tridentinum circa creationem Vicarii, Capituli, Sede Vacante?

Et an terminus etiam octo dierum currat Capitulo à die scientia translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à summo Pontifice fuerit absolutus à vinculo prioris Ecclesia? Ex p. 8. tr. 4. Res. 55.

§. 1. IN Concilio Tridentino; quoad electionem Vicarii Generalis, seu Provisoris, sic sess. 24. capit. 16. sancitum est. Capitulum Sede Vacante, officialem, seu Vicarium intra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omninò teneatur, qui saltem in jure Canonico sit Doctor, vel licentiatus, vel aliàs, quantùm fieri poterit, idoneus. Si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujusmodi devolvatur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut

rit, aut exempta, Capitulumque, ut præfertur negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta œconomum (de quo in eodem capite habitus etiam fuerat sermo, & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus verò ad eandem Ecclesiam vacantem promotus ex iis, quæ ad eum spectant, ab eisdem œconomo vicario, & aliis quibuscumque officialibus, & administratoribus, qui Sede Vacante, fuerint à Capitulo, vel ab aliis ejus locum tenentibus, etiam si fuerint ex eodem capitulo, rationem exigat officiorum, jurisdictionis, administrationis, aut cujuscumque muneris, possit eos punire, qui in eorum officio, seu administratione delinquerint: etiamsi prædicti officiales, redditis rationibus, à Capitulo vel à deputatis ab eodem, absolutionem ab eodem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis, ad Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad Capitulum pervenerunt, rationem reddere. Hucusque Concilium.

2 *Nota* tamen, quòd intra octo illos dies non arctatur Capitulum ad constituendum Vicarium, & successivè potest de per se administrare.

Quod hoc in. ge sur. Iuam doct. & 6.

3 Terminus autem præfatus octo dierum currit Capitulo etiam à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Summo Pontifice fuerit Episcopus absolutus à vinculo prioris Ecclesiæ; & Ioannes Antonius Massobrius *in praxi habendi concursum*, *requis.2.dub.9.* secundùm Romanam impressionem, attestatur resolutum esse, Ecclesiam, à qua volens transfertur, seu quam dimittit Episcopus vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absolvitur in Consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum Apostolicarum, vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, & postea quam hujusmodi absolutionis notitiam habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illicò teneri eum abstinere ab exercitio Ordinariæ jurisdictionis, eamque transire in Capitulum Sede Vacante, & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione uti, ac Vicarium iuxta Concilij *d. c.6.* præscriptum eligere, Sedemque vacantem publicare.

R E S O L. LXV.

An eligendus sit pro Vicario Capituli, Sede Vacante, Doctor Canonum, si haberi potest sub pœna nullitatis?

Et an in casu, quòd non sit Doctor, possit Capitulum in ipso actu deputationis dare ei Consultorem Doctorem sibi bene visum, alioquin an poterit ipse Vicarius eligere Doctorem Consultorum, partibus non suspectum, in quibus opus fuerit?

Et an Doctor Theologus non possit esse Vicarius Capitularis Sede Vacante?

Et an Vicarius Episcopi possit esse non Doctor?

Et si Episcopus demortuus relinquat Vicarium non Doctorem, Capitulum non debeat illum confirmare? Ex p.8. tr.4. Res.56.

§. 1. RESpondet Merolla *tom.3. disp.7.c.7.dub.18.n.186.* Sacram Congregationem in una Tridentina declarasse, quòd si Capitulum eligit non Doctorem, quando haberi potest Doctor, electio est nulla. Sic refert. Garcias *tom.1. de benefic. p.5. n.10. & seq.* Item in una Macaren. censuit his verbis: Si Episcopus demortuus reliquit Vicarium, quem elegerat, cùm non esset Doctor, Capitulum non debet eum confirmare, sed alium, qui sit Doctor, eligere. Et quamvis in hac secunda declaratione non explicet Sacra Congregatio, an si Capitulum de facto confirmet Vicarium non Doctorem ab Episcopo relictum, sit irrita confirmatio: tamen ex alia declaratione ejusdem Congregationis, clarè colligitur esse irritam, inquit enim, illa verba Concilij, *Omninò teneatur*, &c. referri ad utrumque, scilicet confirmandum, vel constituendum, itaut tam confirmatus, quàm constitutus habeat qualitates à Tridentino requisitas, aliàs electio est nulla. Adde, quòd etiam hoc colligitur ex illis verbis S. Congregationis suprà relatis: Capitulum non debet eum confirmare, nam verbum illud, *non debet*, præcisam necessitatem importat, & actum contragestum omninò reddit nullum, ergo, &c.

2 Undè Marcellus Vulpe *in praxi for. Eccles. c.44. n. 15.* sic ait: Vicarius episcopi potest esse non Doctor, secus Vicarius Capitularis; qui debet deputari Doctor, aliàs deputatio erit nulla, & si episcopus demortuus reliquit Vicarium non Doctorem, Capitulum non debet illum confirmare, sed alium, qui sit Doctor, eligere, Concilium Tridentinum *sess.24.c.16. de reformat.* Sed si in Capitulo non extant Doctor, potest deputare alium, qui sit idoneus, ita declaravit Sacra Congregatio Concilij his verbis. Congregatio Concilij censuit, existentibus Doctoribus in Capitulo, necessariò unum ex illis esse eligendum, alioquin deputationem ad Metropolitanum devoluit, sed in casu, quo Vicarius non sit Doctor: potest Capitulum in ipso actu deputationis dare ei consultorem Doctorem sibi benè visum, alioquin poterit ipse Vicarius eligere Doctorem consultorem patribus non suspectum in casibus, in quibus eo opus erit. Ita ille.

3 Unde Barbosa *tr. de Canon. c.42. n. 53.* asserit sub die 28. Augusti ann. 1621. decisum fuisse, Doctorem Theologum non posse esse Vicarium Capitularem, Sede Vacante, & Dom. Valenzuela *cons. 120.n. fin. vol.2.* ubi hanc nullitatem obijcit contra quædam acta à quodam Vicario Theologo electo à Capitulo Ecclesiæ Conchensis Sede Vacante.

4 Quod sanè, justè constitutum esse videtur. Nam viri Theologi, etsi literarissimi sint, non satis iurisprudentiæ praxim, & theoricam calleot, & proinde multoties ex capite, & pro arbitrio sententias proferunt, & ubique à veritatis, & iustitiæ tramite deviant, ut benè advertit Hieron. Cevallos *in tr. de violentiis, 1. p. gloss.6. n.24. pag.66.* & Axia *de exhibenda auxiliis, casu 5. fol.159.* & novissimè D. Catalçus *ad leg. Reg. c.6. n. 9. fol.56.*

5 Verùm, his non obstantibus, non deseram hic adnotare Ioannem Solorzanum *de Indiarum iure, tom.2. lib.3. cap. 13. num.46. & seq.* contrariæ sententiæ adhœrere, sic enim asserit. Quidam Arequipensis Episcopus D. Fr. Petr. à Perea Augustinianus dum ego in Prætorio Limano ius dicerem, parere recusabat quibusdam literis executorialibus, quas adversùs eum expediri mandaverat, D. Ioannes Velasquez electus Archiepiscopalis Limanæ Ecclesiæ, Sede Vacante, Metropolitanus, & eiusdem Archidiaconus meritissimus, inquiens illum esse Doctorem Theologum, & à Capitulo eligi non potuisse, in quo plures alij Præbendarij reperiebatur Licentiæ, vel Doctoratus laurea in iure Pontificio donati, & satis in eius professione conspicui.

6 Qua de re cùm ad Regalem Cancellariam negotium sub occasione Regij auxilij ab Archidiacono implorati, delatum esset, suprà dictis non obstantibus, pro Archidiaconi gestis & iurisdictione pronuntiatum fuit. Nam etsi verum sit, eam (quam diximus) formam à Concilio præscriptam videri in electione Vicarij Capituli, Sede Vacante, non ita præcisa est, quin alium idoneum admittat, ut patet ex illis verbis: Vel aliàs quantum fieri potuit idoneus. Undè relinqui in arbitrio Capituli hæc alternativa videtur, quod ex iustis causis moderari potest ita ut Theologum, ætate fortè prudentia, & rerum agendarum dexteritate excedentem, cunctis in eodem Capitulo existentibus præponat, in quibus prædictæ dotes non reperiantur, vel alia impedimenta considerentur.

7 Quo fit, ut dictam formam Concilij parum servari in Ecclesijs Hispaniæ fateatur Nicol. Garcias *dicto cap.7. num.14.* & per eam non excludi arbitrium Capituli iustis rationibus ductum, & gubernatum, teneat Navarr. *cons.2. de offic. Vicarij*, Saytus *in floribus decis.8. eodem tit.* Enriquez *cons.90.* Azor. *2. par. l.3. cap.37. in fine*, & Aloys. Riccius *in prax. Archiepisc. decis.473. nu.2.* quibus favet Paris de Puteo *d. tract. de syndic. verb. Doctor, num.3. fol. mihi 236.* Ubi agens de statutis, quæ requirunt, quòd potestatis assessor sit Doctor, inquit, quòd quamvis hoc gradu insignitus non sit, si tamen aliàs idoneus, & eminentis scientiæ esse reperiatur, hoc sufficit ad Statuti verba, & mentem explendam, argum. *l. unicuique, Card. de prax. sacr. scrin. lib.12.* & eorum; quæ tradit Bald. *in l. sed reprobari, ff. de excusat. tutor.* Lud. Romam. *in l. quid tamen, ff. de arbitr. & in l. enim quid, ff. si cert. petat*, & in terminis Vicarij, de quo agimus. Iacob. Srozius *lib.1. de officio Vicar. quæst.36. num. 13.* quem refert, & sequitur (licèt sub aliqua hæsitatione) Iacob. de Grassis *2. tom. cons. lib.2. cons.1. diffic.7. num.4. pag.17.* inquiens posse à Capitulo eligi etiam non Doctorem, & non habentem tales qualitates, modò consulat Assessorem Doctorem juris Pontificii, & ita se vidisse observatum in Episcopatu Fanensi. Et ego testor, me idem vidisse in eadem Ecclesia Limensi, & in alijs Indiarum Hispaniæ In Vicarijs electis à Sede Vacante, de quibus loquimur, nam in alijs nullum dubium est, ut statim trademus.

8 Et quamuis Sacræ Congregationis Cardinalium declarationes contrarium expresserint, & talem, tantamque auctoritatem habeant, qualem, quantamque tradit Emanuel Roder. *to.1. q. regul. q.11. art.1. & 2.* Zerola *in praxi Episc. 2. par. §. auctoritas, in fin. & 2. par. §. absolutio post princ.* Nicol. Garzias *de benef. in proœm. circa fin.* & Cened. *in pr. Can. qu.6. n.9.* Adduc ubi, nec publicatæ, nec receptæ, aut practicatæ sint, non videntur tanti ponderis esse, ut consuetudinem vincant, & Conciliarem dispositionem dictam alternativam concedentem. Hucusque Solorzanus.

Su. hoc in to. 6. tra. 8 R. 33.13 34 ... alijs canonistanum.

Sed ne deseras Lector recognoscere Ricc. *part.4. decis.305.* ubi mordicus sustinet electionem Vicarij Theologi esse validam, prætermisso Canonista.

R E S O L. LXVI.

An Capitulum, Sede Vacante, debeat eligere Vicarium ex gremio ipsius Capituli?

Et an hoc etiam procedat, quando devolvitur electio ad Metropolitanum ob negligentiam Capituli?

Et in prædictis casibus, si in Capitulo, in quo non sunt Doctores, vel Licentiati iure Canonico, adesset aliquis iuris Canonici peritus, & idoneus, debeat eligi? aliàs electio sit nulla? Ex p. 8. tract. 4. Res.57.

§. 1. Re-

§. 1. RESpondeo non teneri de necessitate, sed si adesset idoneus, cæteris paribus esset præferendus ille, qui est de gremio Capituli; ita censuit Sac. Congreg. Concilii, teste Marcello Vulpe *in praxi fori Eccl. c.44. nu.23.* Navarro *in sum. Bull. to.1. tit. de Capitulo; Sede vacante, n.28.* Garcia *de benef. to. 1. p.5. c.7. n.13.* & Merolla *to.3. disp.7. dub.18. n.187.* ubi docet, hoc etiam procedere, quando electio devoluitur ad Metropolitanum ob negligentiam Capituli, ut scilicet non teneatur Metropolitanus eligere Vicarium de Capitulo, ut notavit Auctor. *prax. Cur. Archiepisc. Neapol. cap. 84. in 1. edit.* Nec obstat *cap. ne pro defectu, de elect.* quia id procedit in electione Prælati. An autem si in Capitulo adesset idoneus, deberet Metropolitanus cæteris paribus illum præferre aliis, non determinat hic Auctor. Ego dicerem, teneri Metropolitanum eum præferre, quia in hac electione Vicarii succedit in locum Capituli, ac supplet eius defectum, ergo tenetur eligere Vicarium, eo prorsus modo, quo tenebatur Capitulum; undè non posset Metropolitanus eligere non Doctorem, quando haberi potest Doctor; ergo neque potest eligere extraneum, quando in Capitulo adesset æquè idoneus. Addit Garcia *d.c.7.n.13.* quòd si in Capitulo, in quo non sunt Doctores, vel licentiati iure Canonico, adesset aliquis iuris Canonici peritus, & idoneus, deberet eligi, aliàs electio esset nulla. Quod probat, tum ex illis verbis, *vel aliàs quantum fieri potuit, idoneum*; tum etiam ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *n.12.* ubi dicitur existentibus Doctoribus in Capitulo, vel Licentiatis, necessariò eligendos esse Doctores, vel Licentiatos; si verò non sint, sufficere, ut unus eligatur, qui sit quantum poterit idoneus. Cæterùm, quòd dicit hic Auctor, procedit tantùm cæteris paribus; unde si in Capitulo non adessent Doctores, vel Licentiati, quamuis existerent aliqui idonei ad hoc munus Vicarii; si tamen haberi posset extraneus Doctor, vel Licentiatus, hic deberet præferri, ut colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis, & *suprà* relatis.

RESOL. LXVII.

An Capitulum, Sede Vacante, possit eligere Parochum in Vicarium? Ex p.8. tr.4. Res. 58.

§. 1. HOc dubium tangit Barbosa *tract. de Canon. capit. 42. num.37.* & respondit, non posse Vicarium Parochum habentem curam animarum, nisi illam gereret in eadem civitate, & Ecclesia, ut ex seq. decisione constat. Petitum fuit à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum, an Episcopali Sede Vacante, Canonici eligere valeant in Vicarium generalem Canonicum eiusdem Ecclesiæ, qui in eadem civitate, & Ecclesia curam quoque gerit animarum? Sacra eadem Congregatio affirmativè respondit, in una Orien. 19. Martii 1591. & 19. Iulii eiusdem anni, ubi etiam fuit dictum, quòd contrariæ decisiones intelliguntur de Parocho rurali. Hæc Barbosa.

2 Undè sic intelligendus venit Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccles. c.44. n.18.* ubi docet, Parochum habentem curam animarum, non posse esse Vicarium Capituli, Episcopali Sede vacante, nam ita Sacra Congregatio rescripsit Archiepiscopo Surentino, quod etiam notavit Merolla *to.3. d.7. dub. 18. n.191.*

RESOL. LXVIII.

An Capitulum, Sede vacante, debeat eligere Vicarium, qui sit in sacris constitutus? Ex p.8. tr.4. Res. 59.

§. 1. AFfirmatiuè respondet Novarius *in summ. Bull. tr.1. tit. de Capitulo, Sede Vacante, num.19.* ubi sic ait: Declaratur secundò, ut Vicarius Capitularis debeat necessariò esse in Sacris; nam licèt Sacr. Concil. Trident. hanc qualitatem non petat, tamen Clemen. VIII. in dictis literis hoc expressè iubet, ut Canonicus, qui non est in Sacris, non possit esse Vicarius. Ita ille; cui adde Venerum *in Exam. Episc. lib.4. c.1. n.18.*

2 Sed Novarius, ut observat Merolla *tom.3. disp.7. c.7. dub. 28. n.189.* illarum literarum nullum testimonium authenticum affert. Et quamuis dictæ litteræ reperirentur, nihilominus hodie non obligarent, quia continent præceptum personale latum, scilicet ab homine, quod morte dicti Clementis expiravit.

RESOL. LXIX.

An Capitulum, Sede Vacante, in creatione Vicarii teneatur servare formam, Cap. quia propter de electione, & Concilium Tridentinum sess.25. de Regular. cap. 6. *Vel non sit necessarium, ut electio fiat per vota secreta?* Ex p.8. tr.4. Res.60.

§. 1. RESpondeo negatiuè cum Garcia *de benefic. to. 1. p. 5. cap.7. n. 21.* ubi sic ait: In electione autem Vicarii Capituli, non requiritur forma, *cap. quia propter, de electione*, nec decreti Concilii, *sess. 25. de regular. c.6.* quia non loquuntur de eo, quamuis Puteus *d.n.32.* dubitet, an in electione dicti Vicarii sit servanda forma dicti *cap. quia propter*, qui tamen dicit, Cardinalem Alciatum tenuisse non requiri, & Zerola *in d. praxi, 1. par. verb. Capitulum, §.3.* ait, istam electionem Vicarii, non esse necessarium fieri per vota secreta, ut nonnulli asserere videbantur ex Concilio *d. cap.* 6. quia ibi loquitur Concilium de electione superiorum Regularium, non sæcularium.

2 Et ita contra Puteum censuit Sacra Congregatio, ut in sequenti declaratione super *d. cap.* 16. ibi, *constituere, vel existentem confirmare*, &c. Non tamen requiritur ad hoc, quòd servetur forma electionis præscriptæ per Concilium *sess. 25. c. 6. de Regular.* post *c. quia propter, de elect.* quia isti Vicarii, ut plurimum, sunt temporales, & momentanei. & Text. hic loquitur de constitutione, non de electione. Hucusque Garcias.

3 Igitur, ut dixi, negativè ad propositum dubium respondendum est; nam *cap. quia propter*, loquitur de electione Episcoporum, & aliorum Prælatorum Ecclesiarum Collegiatarum habentium generalem iurisdictionem, ubi dicit *ibi* Panorm. de mente gloss. & Sylvest. *verb. Electio, 2. quæst. 1.* quia dict. cap. intendit providere solùm Ecclesiis Pastore viduatis, ut patet ex Text. ibi, *Ecclesia viduata*, at verò per mortem solum prædictorum Prælatorum remanent ecclesiæ viduatæ, & sine Pastore; ipsi enim appellantur propriè sponsi ecclesiæ, ut de episcopis expressè dicitur *in cap. sicut, quæst. 1.* Vicarii verò ipsorum non dicuntur sponsi, quia non sunt Prælati principales ecclesiarum. Concilium autem Tridentinum loquitur tantùm de electione Prælatorum Regularium.

4 Hinc infertur, non esse necessarium, ut electio Vicarii Capitularis fiat per vota secreta.

RESOL. LXX.

An Capitulum, Sede vacante, possit eligere duos Vicarios?
Et quid, si esset de consuetudine eligere duos Vicarios? Ex p.8. tr.4. Res.61.

§. 1. AFfirmativè respondet Garcias *de benef. to. 1. p.7. c.7. n.37.* ubi sic ait. Sed est difficultas, an Capitulum, Sede vacante, possit plures Vicarios constituere, & videtur non posse; nam Concilium *d.c.16.* loquitur in singulari, & ex declaratione 3. supra adducta, *n.23.* & hoc quando in vita episcopi non solet esse nisi unus Vicarius.

2 Nihilominus dicendum erit posse plures constituere, sicut potest Episcopus. Panuin. *d. q 10. par.2. num.6.* Sbroeius *d. lib.1. q.30. & 60. num.3.* Marc. Anton. Genuen *suprà, nu.2.* & Zechius *d. cap. 23. de Vicario Episcopi, §. 1. num. 3.* facit quod tradit Azevedo *in l.1. tit.9. lib. 3. recopilat. num.12.* & videtur sentire sacra Congregatio in declaratione ultima suprà adducta, *num.10.* & in Abulens. adducta, *num.11.* & ita practicatur in aliquibus Ecclesiis, & Concilium loquitur in singulari, quia regulariter non solet poni nisi unus Vicarius; non tamen tollit, quòd non possint esse plures, & dispositio loquens de uno, habet locum in pluribus, quando eadem est ratio in illis, Gloss. *cap. si compromissarius*, communiter recepta secundùm Nauarr. *de usuris, sub n.13. & d. declarat.* 3. loquitur, quando Capitulum volebat unum ponere, & in controversia fuerunt plures assumpti, & prætereà videtur loqui, quando fuerunt plures assumpti, quàm duo, ita quòd non conveniret esse tot Vicarios. &c. vel quando unus habebat qualitates requisitas à Concilio, alii verò non, ut videtur intelligere Marc. Ant. Genuens. *suprà*. Hucusque Garcia.

3 Sed non deseram hic apponere verba Machadi *tom.2. lib. 4. part.4. tract.1. docum.8. num.4.* sic asserentis. *Es tambien controverso entre los Dotores, si en la mesma manera que el Obispo puede elegir dos Provisores, uno para el conocimiento de las causas espirituales, y otro para el de las temporales? puede tambien lo mismo el Cabildo Sede vacante. Y si bien algunos autores lo niegan, sino es donde huviere costumbre legitima, Ruguero Autor grave la concede sin limitacion. Muchos communmente lo conceden, especialmente en las partes donde la costumbre lo huviere concedido.* Ita ille.

4 Verum Novarius *in summ. Bull. to.1. tit. de Capit. Sede vacante, n.15.* observat, Sacram Congregationem determinasse unum tantùm constitui posse Vicarium, nisi aliud esset de consuetudine.

RESOL. LXXI.

An Capitulum, Sede vacante, creando Vicarium: possit aliqua sibi reservare?
Et notatur, quòd Vicarius constitutus à Capitulo non possit alium instituere, nisi ad modicum tempus, & ex urgente magna causa.

Et

Et quid si Vicarius infirmitate detentus esset, vel alio legitimo impedimento occupatus? Ex p.8. tr.4. Res.62.

§. 1. RESpondeo, quòd cùm iurisdictio Vicarij Capitularis dependeat ab ipso Capitulo, potest Capitulum illam limitare, & ampliare, ex quo ipsa iurisdictio residet principaliter penes Capitulum, & non transfertur in Vicarium, nisi exercitium iurisdictionis tantùm; hinc sequitur, quòd potest Capitulum in deputatione Vicarij aliqua sibi reservare, & ita docet Vulpe *in praxi Fori Eccles. cap.* 44. *n.* 28. Barbosa *de Canon. c.*42. *n.*43. Novarius *in summ. Bull. tom.* 1, *tit. de Capit. Sede vac. n.*17. & alij. (Sup. hoc inf. cursim in fin. R. 73.)

2 Notandum est tamen hic obiter, Vicarium constitutum à Capitulo, non posse alium instituere, nisi ad modicum tempus, & ex urgenti, & magna causa, ac non nimis frequenter. Hostiens. *in cap. Clericos, de offic. Vicar.* Card. *in Clement. unic. eod. tit. quaest.* 19. vel nisi habet mandatum speciale à Capitulo, ut possit alium substituere cum clausula, quem ex nunc, prout ex tunc nos substituimus. Et si Vicarius infirmitate detentus esset, vel alio legitimo impedimento occupatus, posset, de consensu tamen ipsius Capituli, causas tunc pendentes alteri delegare. Sed si Capitulum vellet durante infirmitate alium Vicarium deputare, posset utique facere.

RESOL. LXXII.

An tota authoritas Capituli, Sede vacante, transeat in Vicarium, etiam in ijs, quae requirunt speciale mandatum? Ex p. 8. tr.4. Res. 64.

§. 1. REspondent aliqui, totam Capituli auctoritatem, etiam in his, quae requirunt speciale mandatum, transire in Vicarium. Ita docet Garcia *de benef. to.*1. *par.*5. *c.*7. *n.*28. & alij.

2 Sed haec opinio displicuit Rotae in una Mauriatensi pensionis die 25. Iulij 1626. coram Pirovano, ut optimè observat Novarius *in summ. Bull. tom.*2. *tit. de Capit. Sede vacant. n.*10. & Barbosa *de Cap. c.*42. *n.*103.

RESOL. LXXIII.

An electo Vicario possit Capitulum, Sede vacante, aliquam exercere iurisdictionem?

Et an Capitulum possit aliquas causas alteri delegare?

Et an Vicarius Capituli, Sede vacante, possit dispensare sine speciali mandato in casibus, in quibus Episcopus dispensat?

Et an possit Capitulum in ipsa deputatione Vicarij, non tamen postea, aliqua reservare? Ex p.6. tr.7. & Misc.2. Res.41.

§. 1. CAsus est practicabilis, & negativam sententiam tenet Garzias *de benefic. tom.*1. *par.*5. *cap.*7. *num.* 25. *& sequentibus*, ubi ita asserit. Videtur Capitulum, Sede vacante, non posse in aliquo se intromittere circa administrationem iurisdictionis, seu sibi aliquid reservare: sed debere totam administrationem iurisdictionis liberè Vicario relinquere, licèt antea posset dare huic Vicario potestatem restrictam, & limitatam, ut per Panuinum *quaest.* 10. *par.*2. *num.*6. quamvis hoc non servetur, in aliquibus Capitulis, quae solent aliqua sibi reservare, & denegare Vicario. Et ita tenet Marc. Anton. Genuens. *suprà, num.* 3. dicens, quòd post Concilium Tridentinum non potest Capitulum unam causam alteri delegare: siquidem cùm non possit administrare per seipsum; sed per Vicarium, in quem Concilium transfert potestatem: non potest ab eo illam auferre, & alteri causam delegare, nisi ex iusta causa, nempe suspicionis, vel alia. Secundò videtur in Vicarium electum à Capitulo, Sede vacante, eo ipso transire totam iurisdictionem Capitulo competentem; nec esse necessarium speciale mandatum, seu commissionem, quoad ea, quae in Vicarium Episcopi non transeunt sine speciali mandato, nam cùm Concilium arctet Capitulum ad constituendum Vicarium, qui totam iurisdictionem administret, non videtur necessaria aliqua specialis commissio.

2 Verùm non desunt alij opinantes, potestatem, seu iurisdictionem concessam Vicario non esse privativè ad Capitulum, sed cumulativè: sicut dicimus de Vicario constituto ab Episcopo: undè poterit Capitulum, etiam post Vicarij electionem se intromittere circà administrationem iurisdictionis, sicut poterat anteà, excommunicando, dispensando, causas delegando, confessarios approbando, &c. sicut potest Episcopus etiam post constitutionem Vicarii. Probatur haec opinio, quia à iure antiquo non est recedendum, nisi quoad expressa in novo, *l. praecipimus, C. de appellat.* Sed ante Tridentinum potestas data Vicario à Capitulo Sede vacante, non erat privativè ad capitulum, sed cumulativè, idem ergo erit post Tridentinum, cùm circà hoc nihil innovet Concilium. Minor à nemine negatur: nam mortuo episcopo succedit ei capitulum in omni iurisdictione ordinaria; exceptis casibus in iure expressis: ergo sicut episcopus constituendo Vicarium, non censetur concessa iurisdictio Vicario privativè ad episcopum sed cumulativè: ergo idem dicendum de constitutione vicarii facta à capitulo Sede vacante; nam in iure hoc non reperitur expressum. Quòd verò Tridentinum nihil circà hoc innovaverit, patet ex verbis concilij supra relatis; solùm enim arctat capitulum ad eligendum Vicarium intra octo dies à morte episcopi; aliàs devolvitur potestas deputandi illum ad Metropolitanum. Cùm igitur nihil disponat circà illud, an iurisdictio data Vicario sit privatiuè ad capitulum, an cumulativè: censetur hic casus omissus, ac proindè remanet in dispositione iuris antiqui *leg. commodissimè, ff. de lib. & posthum.* ac de iure antiquo iurisdictio data vicario non erat privatiuè, sed cumulatiuè ad capitulum; ergo idem dicendum est stando in iure novo Tridentini.

3 Hinc sequitur primò, posse capitulum aliquas causas alteri delegare; sicut poterat ante Tridentinum, quia non est privatum exercitio iurisdictionis, Sede vacante, quam anteà habebat, ut suprà ostendi, Sequitur secundò in vicarium à capitulo simpliciter electum Sede vacante non transire maiorem potestatem, seu iurisdictionem, quàm in vicarium electum ab Episcopo, quare in eum non transit tota iurisdictio capitulo competens: sed necessarium est speciale mandatum quoad ea, quae in vicarium Episcopi non transeunt sine speciali mandato. Undè sequitur vicarium, Capituli Sede vacante non posse dispensare sine speciali mandato, in casibus, in quibus Episcopus dispensat, quia nec vicarius episcopi id potest. Et omnia docet Merolla *tom.*3. *disp.*7. *c.*7. *dub.*25. *num.* 252 *& seq.* qui *num.* 272. etiam docet non esse verum, quod dicunt aliqui Recentiores, posse quidem capitulum in ipsa deputatione vicarii aliqua sibi reservare, non tamen postea: nam potest Capitulum iurisdictionem Vicarii, quandocunque voluerit restringere. (Sup. hoc magis latè sup. in R. 71.)

RESOL. LXXIV.

An Vicarius Capituli, Sede vacante, possit ad libitum sine iusta causa revocari ab eodem capitulo?

Et in dicto casu, an capitulum, Sede vacante, teneatur tamen alium Vicarium intra octo dies constituere; aliàs ius deputandi ad Metropolitanum devolvatur?

Et si ipsa fuerit Metropolitana ad antiquiorem Episcopum devolvatur? Ex p.3. tr.6. & Misc.2. Res.27.

§. 1. HIc casus frequenter potest accidere; & negativam sententiam aiunt rescripsisse sacram Cardinalium Congregationem, & illam docet Franciscus Zypaeus *in Analitica iuris Canonici lib.*3. *tit. de Sede vacante, n.*4. Quaranta *in summa Bullar. ver. Capitulum, Sede vacante, quaest.* 12. *num.* 3. & alii. Et ratio est, quia revocare aliquem ab officio est maxima poena, ex *l.*2. *ff. de offic. procur.* Caeteras rationes adducit Quaranta. (Sup. hoc in R. seq.)

2 Non desinam tamen hic adnotare, affirmativam sententiam docere Azorium *tom.*2. *lib.*3. *c.*38. *q.*18. & Aloysium Riccium *in praxi, tom.*1. *res.* 505. *num.*4. & Galetum *Margarita casuum conscientiae, ver. Vicarius; num.* 5. ubi ita declarasse sacram Cardinalium congregationem testatur. Igitur secundùm hanc sententiam potest vicarius capitularis ad libitum capituli amoveri, tenetur tamen capitulum alium vicarium intra octo dies constituere, aliàs ius deputandi ad Metropolitanum devolvitur, & si ipsa fuerit Metropolitana, ad antiquiorem episcopum devolvitur. Ita DD. citati. (Sa. his seqq. in fine § sed R. nos. praeter.)

RESOL. LXXV.

An Capitulum Sede vacante possit ad libitum Vicarium amovere.

Et quid, si in nominatione dictum fuisset, quod possit revocari, quoties capitulo visum fuisset?

Et quid est dicendum, si iuramentum interpositum fuisset de non revocando.

Et in dicto casu, an capitulum Sede vacante teneatur alium Vicarium intra octo dies constituere, aliàs ius deputandi ad Metropolitanum devolvatur, & si ipsa fuerit Metropolitana ad antiquiorem episcopum devolvatur?

Et an capitulum teneatur ad aliquod interesse restituendum, si Vicarium absque iusta causa removeat? Ex p. 8. tract. 4. Resol.63.

§. 1. DIfficilis, & quotidiana quaestio, & quia illam ad partes tractat Ioannes Solorzan. *de Indiarum iure, to.*2. *lib.*3. *cap.*13. *num.* 55. apponam per extensum eius verba; sic itaque asserit. Hic aliam quaestionem satis utilem, & quotidie contingentem subnectemus, nimirum, utrùm Vicarius semel à capitulo nominatus ab eodem ad libitum revocari possit? Quam quidem quaestionem Limae etiam de facto habui in Sede vacante D. Archiepiscop. D. Bartholomaei Lobo Guerrero. Et omissis his, quae de Vicario electo ab Episcopo dixi suprà *cap.* 8. *num.* 48. *& seq.* In nominato à Capitulo (de quo agimus) (Sa. hoc in R. praecedente.)

agimus) dicendum prima facie videtur, quòd revocari non possit, quia eius electio, etsi à Capitulo fiat, fit tamen in executionem, & implementum praecepti Concilij Triden. *d. sess. 24. cap.16.* Undè Ugolinus, relatus à Suarez *tom. 5. de censur. disp.7. sect.3. num.13.* & Garcia *dicto c.7.num.25.* docuit, eius iurisdictionem à lege, vel canone dependere, quod & insinuat Thomas Sanchez *de matrimon.to.1. lib 3. disp.29. n.4.* & Marc. Antun. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol. c.84. seu. 86. num.4.* agnoscens, post Concilium, hanc remotionem difficiliorem esse: nam in Collegio (inquit) Ecclesiastico, quando tenetur aliquem eligere, improbatur à iure mutatio, vel variatio sine causa. Et idem expresse sequitur Quaranta *d. verb. Capitulum, Sede vacante, nu.3.* adducens aliam rationem; nimirum, quòd si Canonici pro libito suae voluntatis possent auferre Vicario commissionem ei factam, sequeretur absurdum; scilicet quòd ipse Vicarius segniter se haberet in administranda iustitia in Canonicos particulares, vel in dependentes ab eis. Quos, & alios Auctores, in hanc opinionem inclinans, refert Nicol. Garcia, omninò videndus *d. cap.7. n.22. & in additionib. ad idem cap. fol. 62. eodem num.* 22. adducens aliquas declarationes Cardinalium, quae talem remotionem negant, nisi ex causa approbanda priùs ab ipsa sacra Congregatione Cardinalium, quę certiorari debet, alioqui revocatio erit nulla. Et idem sentit, & se consuluisse dicit Aloysius Riccius *in praxi decis.*482. inquiens, legitimam revocationis causam esse posse, quòd Vicarius appareat insufficiens, vel negligens in exercitio officij sibi commissi: idem Riccius *in decis. Curia Archiepiscop.Neapol. decis.187. par.4. & in collect. decis. 5. par. collect.* 1602. *in fin.* Rague. *de voto Canon. in Capitulo, q.37. num4.* & August. Barbosa *in tract. de Canonicis, cap.42.nu.47. & in collect. ad Concil.pag.458. n.18. & in Pastorali, 3. par. allegat. 54. nu. 171.* ubi addit hoc esse verum, etiamsi in nominatione dictum fuisset, quòd posset revocari, quoties Capitulo visum fuisset, ex Stell. *in solect. c.19. n.43.*

2 Sed contrariam sententiam, nempè hanc revocationem ad nutum fieri posse, tenent alij plures gravissimi Patres, quos refert Nicolaus Garcia, nihil quoad hoc referre putantes inter nominatum à Capitulo, Sede vacante, vel nominatum ab Episcopo, & reprobantes doctrinam Ugolini, dum dixit, illius electionem ex Concilij dispositione vires accipere. Est quippè certùs, Concilium nihil ex iure capituli derogare hac in parte voluisse, sed solùm ei modum eligendi praecipere, & praefigere, quo melius litium, & negotiorum expeditioni consuleretur; ut expresse docent Quaranta *ubi sup. n.2.* Ricc. *d. prax.decis.* 474. & Suarez qui à sententia Ugolini discedit *dict. sess.3.n.* 13. quam non ivoat Thomas Sanchez, qui promiscuè loquitur de Vicario Episcopi, & Capituli, & dum eorum iurisdictionem à lege, vel canone procedere inquit, ad assistentiam iuris pertinet, non autem negavit tales vicarios eam immediatè accipere ab Episcopis, vel Capitulis, quę eos nominant, & quorum vice funguntur, ut singulariter explicat Garcia *dict. 3. par.c.8. n.24.* & Narbona *de appell.2. par. fundament. 4. n.30.* Quo fit, ut iuxta regulas iuris communis revocari possit, & cessare debeat, vetante, & iubente eo, qui illam concessit, *l. iudicium solvitur 58. de iudicijs, l.25. tit.4. & l.47. tit.18. par. 13.* ubi Gregorius Lopez *gloss. 7.* prout, & apertè in eisdem terminis decisum reperitur ab eadem sacra Congregatione Cardinalium, cuius verba refert Antonius Naldus *d. verb. Vicarius, n. 8.* & sic habent: Vicarius Capitularis potest ad libitum Capituli, à quo fuit electus, amoveri, & illo casu tenetur intra octo dies alium constituere; aliàs enim ius deputandi devolvivitur ad Metropolitanum, & si ipsa fuerit Metropolitana, devolvitur ad antiquiorem Episcopum.

3 Et idem, eandem declarationem, & alias commiscentes, tenent Farinacius 4. *p.decis.* 102. Marcilla *in notis ad Trident. lib.4. tit.3. c. 3.* Zerola *in praxi Episcop. 1. par. verb. Vicarius, §.21. vers. secundum dictum,* Azor. 2. *tom. institutionum moralium, lib.3. cap.37. vers.* 18. & alij relati à Barbosa *in remiss. ad Concil. dict. sess.24. c.56. n.2. & in tract. de Canonicis, cap. 42. num.48.* ubi notabiliter inquit. Vicarium deputatum à Metropolitano ob negligentiam capituli in vim decreti Trident, *dict. c.16.* posse ad ejusmodi nutum removeri, & refert ita fuisse decisum in kimana 29. Septembr. 1623.

4 Quibus favent tradita à Mastrillo *de Magistrat.lib.1.c.n.27. n.13. & 14.* Iacob. Sbrozius *de Vicario Episcop.lib.3. c.32. nu.7.* ubi hanc amplias, etiam si interpositum iuramentum fuisset de non revocando, & testatur de communi praxi similium revocationum, prout & facit Ricc. *d.decis.*482. *n.4.* sic inquiens; Verùm quidquid sit, suprà dictis contrarium est tenendum in praxi, ut scilicet possit Vicarius Capitularis ad libitum Capitulj amoveri.

5 Quod certiùs, & securiùs, meo iudicio, procedet, quando tempore nominationis expresse de hac libera facultate revocationis ad nutum capituli actum, & pactum fuit; cùm tunc contra nominatum obstare videatur conventionis exceptio, cui ipse consensit, iuxta *l. Imperatores, ff. de iure fisci, l.5. ff. de pactis, & de constit.pecun.l.1. tit.16. lib.5. Recopilat.* cum traditis à Mantica *de convention.1. tom. lib.52. num.* 32. Molina *de ritu nuptiarum.lib.3.q 49. n.18. & quaest. 62. n.23.* & in nostris terminis Nicol. Garcias *in additionib. ad dictum n. 22. versic. Sed licèt, pag.63.* ubi docet post Quarantam, quem refert, revocationem permitti, quoties initio deputationis dictum fuit, ut gereret officium pro tempore voluntatis ipsius Capituli. Huculque Solorzanus.

6 Et novissimè sententiam affirmativam mordicus sustinet Merolla *tom.3. disp.c.6. dub. 27. n.266.* nam, ait ipse, standu in iure antiquo ante Tridentinum poterat Capitulum revocare Vicarium à se electum; ergo idem poterit post Tridentinum. Consequentia patet, quia Concilium nihil circà hoc determinat: ergo tanquam casus omissus remanet in dispositiono Ioris antiqui, *l. commodissimè, ff. de lib. & posthum.* Antecedens verò probatur, *Primò*, quia Capitulum succedit io tota iorisdictione ordinaria Episcopi, exceptis casibus in iure expressis: at Episcopus revocare potest ad libitum Vicarium à se constitutum: ergo idem poterit Capitulum, cùm nullibi in iure repeṫiatur hoc ei prohibitum. *Secundò*, quia huiusmodi Vicarius est ad nutum amovibilis, ut benè inquit Molina *tr. 5. de instit. disp.11 n.1. versic. Panninus,* sicut dicunt communiter Doctores de Vicario Episcopi, & habetur *in Clemen. nuita, de procurat. & in Clement. Et si principalis, verb. Per electionem,* ubi Cardinales *num.* 10. *de rescript.* undè semper censetor constitutus ad beneplacitum, licèt in commissione hoc non exprimatur, & hinc provenit, quòd iurisdictio Vicarii, siue sit Episcopi, sive Capituli, expirat morte constituentis, aut amotione ab officio, quamuis non delegata, sed ordinaria sit, ut dicam, *dub.seq.* Confirmatur ex declaratione Sacrae Congregationis, cujus verba retulimus *suprà*, in qua expresse, dicitur posse Capitulum ad libitum amovere Vicarium à se electum, vel confirmatum. Ita Merolla, qui citat Azorium, Molinam, & alios; & posteà *n.273.* infert Capitulum non teneri ad aliquod interesse restituendum, si Vicarium absque iusta causa removeat, quia obligatio restitutionis oritur ex violatione iustitiae commutativae, us dicunt communiter DD. in materia de restitutione; at in casu nostro nulla justitia commotativa violatur, ergo, &c.

7 Uodè, ut verum fatear, huic sententiae ego adhaererem, sed quia Purpuratorum Patrum Oracula veneror, ideò apponam hic eorum Declarationes pro contraria sententia. Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccles. c.44.* & Novarrius *in sum. Bullo.2. tit. de capit. Sede vacante, n.6.* Et adducunt infra scriptam. Epistolam. *Alli Reverendi Signori D. Lelio Potenza Vicario Capitulare, e Canonici, e capitolo di Cerenza. Appresso à quanto vi è stato ultimamente scritto intorno l'elezzione, ch'era seguita in persona di voi D. Lelio per il Vicariato, è soprà l'alteratione è nova elezzione, che era seguita in persona di D. Flavio. La Santità di N. S. alla presenza del quale s'è trattato in Congregatione, che la sudetta prima elezzione fatta in persona di voi D. Lelio Potenza, debba restar in forma, e valida, e che non sia stato lecito al capitolo di rimouervi senza causa, e n'hà comandato, che non si lasci innovare per l'avenire in questa materia del Vicariato nessun' altra cosa, senza licenza di questi miei Illustrissimi Signori, e cosi voi, come il Capitolo dovete esequire senza replica, e state sani; di Roma 24. d'Agosto 5603. Al piacer vostro. Il Cardinal di Firenze.* Multas alias declarationes adducit Barbosa *de Can. c.42. n.47.*

8 Sed non desunt Doctores pro sententia affirmativa, adducentes etiam in eorum favorem declarationes sacrae Congregationis, ut visum est *suprà*, & inter alios recognosce Riccium *in decis. Archiepis. par. 4. decis. 178. per tot.* vide quibus angustiis premamur. Ego tamen magis negativae sententiae, adhaereo, quam post hęc scripta inveni docere Themudo *in decis. Archiepisc. Olisponen. tom.1. decis.23. per totam*; ubi testatur saepiùs decisum fuisse, non posse capitulum amovere ad libitum Vicarium.

R E S O L. LXXVI.

An Vicarius capituli Sede vacante absens lucretur distributiones, & in processionibus debeat habere primum locum, & honorabiliorem?

Idem est dicendum quoad distributiones de electis in Officialibus, & Visitatoribus. Ex p.8. tract.4. Res.67.

§. 1. NEgatiuè respondet Barbosa *de potest. Episc. p.2. alleg. 54. n.167. & 578.* ubi sic ait: Si in Choro interveniat cum canonicali apparatu, ut distributiones quotidianas lucretur, debet sedere in loco proprio sui canonicatus, antiquiores non praecedendo. Quaranta *ubi proximè, vers.8. dubitatur in princip.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl.dec.475. in 5. edit. & resolut.499. in 2. edit.* ubi in *nu.8.* dicit decisum per Rotam in una Lucana Beneficij, 18. Decembr. 1579. coram Seraph.ead. Rot. *dec.188. n.2.* apud Iarin *p.2. recent.* Vincent. Grilinz. *cons.* 121. Homobon.de Bonis, *de humana vita statibus, p.1. c.7. vers. porrò.* Sbroz. *lib.2.q.25. n.17.* ubi *n.20.* resolvit, quòd quando non eligitur Vicarius ex Canonicis, illi in processionibus praeferendus est Archidiaconus, seu alia dignitas maior, & prima

post

post Episcopum, prout eum refert Quaranta *ubi proximè*. Hucusque Barbosa; cui adde (quoad distributiones) Monetam *de distrib.p.2.q.11.n.83.*

2 Sed quoad distributiones, affirmativæ sententiæ adhæret Cenedus *in qq. Can.q.1.n.72.* docens, Sede Episcopali Vacante, Canonicos Cathedralis Ecclesiæ creatos, & electos in Vicarios Generales, Officiales, & Visitatores lucrari distributiones, absentes à Choro, etiamsi ratione præfatorum officiorum eis assignetur salarium; quia cùm de iure succedant, qui sunt de Capitulo, in iis officiis consequuntur, quod eis competit. Et hanc sententiam tenet etiam Garcia *de benef. tom. 1. par. 3. c.2. n.359.* & novissimè Escobar *tract.de horis Canon.g.2. de distribut. n. 118.* ubi citat Castrum Palaum, & Trullench, & Barbosam sibi contrarium.

Sup hoc propè in §. 1 huius R. & late in alia sua ope.

3 Quoad locum verò in processionibus, ego puto Vicarium Capituli, Sede vacante, habere primum, & honorabiliorem locum, quicquid aliqui in favorem præsertim Archidiaconi asserant, undè nostram sententiam tenet Merolla *to. 3. disp. 7. c.7. dub.32. n.329.*

R E S O L. LXXVII.

An Vicarius Sede vacante possit cognoscere de causis delegatis Vicario Generali Episcopi, & exequi dispensationes in Matrimonij impedimentis, & literis in formam Dignum *qua huiusmodi Vicario Episcopi solent committi?*

Et quid de Vicario Episcopi electi, & confirmati à Papa, nondum tamen consecrati, & de Vicario quorundam Abbatum?

Et notatur, Vicarium Capituli Sede vacante posse exequi literas directas ad Vicarium Episcopalem sub nomine Vicarij.

Etiamque posse executioni mandare literas Episcopo defuncto directas per Sacram Congregationem, & ab eo non executas. Ex p. 5. tr.14 & Misc.2. Res.29.

Sup. contento in hac R. inf. in R. seq. & sup. in h. §. cursim in R. 6. ult. Sede lo... per tot.

§. 1. Affirmativam sententiam docuit Thomas Sanchez *de matr. tom.2. lib.8. disp.27. n.32. & 33.* cum Salas *de leg. disp.20. sect.17. n.124.* quibus ego addo duos præstantissimos Theologos inclitæ Academiæ Salmanticensis, Petrum Ochagaviam *de Sacr. tr.4. & de matr. q.11, num. 23.* & Basilium Poncium *de matr. lib.8.c.18.§.1. n. 13. in fine*, & ratio est quia Capitulum succedit in omni iurisdictione ordinaria Episcopo, & in omni iurisdictionis commissione facta Episcopali dignitati, & Vicarius Capituli, eodem modo succedit Vicario Episcopi, & eandem commissionem poterit etiam exequi Vicarius Prælati habentis iurisdictionem Episcopalem in sua Diœcesi, nulli Episcopo subdita, ut Vicarij quorumdam Abbatum, quia *in Clem. 11. de rescriptis*, dicitur Episcoporum Vicarios esse capaces delegationis à Papa concessæ, vel ab eius Legato; nomine autem *Vicarij Episcopi* comprehenditur etiam Officialis eius, qui licèt Episcopus non sit, habet tamen iurisdictionem Episcopalem, Ita defendunt, & Stephanus, & Matthæus *sup. Clem.* relati ab Imola *in ea Clem. n. 19.* & etiam Vicarius Episcopi illius, qui est electus, & confirmatus à Papa, nondum tamen consecratus, potest easdem litteras dispensationis, & commissionis exequi, quia tunc Episcopus, & eius Vicarius gaudent iurisdictione Episcopi. Hæc Ochagavia loc. cit.

2 Sed, his non obstantibus, contrariam sententiam tenent Garsias *de benef. to.2.p.6. c.2. à n.44.* Riccius *p.1. decis.44. sect.38.* Bonacina *de legib. disp 1. q.3. punct.8.§.1. n.8.* & alii, attento stylo Curiæ, & Cancellariæ, quæ, Sede vacante Episcopali non dirigit literas in forma *Dignum*, nec dispensationes Vicario capituli, quia non confidit de illo, sed Episcopo vicinori, seu eius Vicario, de quo stylo testatur Hieron. Paul. *in pract. Cancell. in princ. ver. circa qualitatem personarum.* & ita declaravit sacra Cardinalium Congregatio die 24. Maij 1621. asserens dispensationes matrimoniales directas Episcopo, & eius Vicario generali, si Sedem vacare contingat, non posse per Vicarium Capitularem expediri. Et novissimè sub die 2. Augusti 1631. censuit, Capitulum, seu Vicarium Capitularem non posse exequi commissiones Apostolicas in formas *Dignum*, & alias directas Episcopo, vel eius vicario generali intuitu officij; vel sub nomine dignitatis. Et hæc omnia docet Barbosa *de iure Eccl. lib.1. c.32. n.57.* cui ego addo Ioannem Mariam Novarium *in summ. Bullar. de Capit. Sede vacante, n.27.*

In hoc signanter in R. 1. not. præterium.

3 Non desinam tamen hic apponere, quod Gavantus *in Enchir. Epis. v. Capitulum, Sede vacante, n.55.* observat Sacram Cardinalium Congregationem Episcoporum sub die 5. Februarij 1601. declarasse Vicarium Capituli Sede vacante posse exequi literas directas ad vicarium Episcopalem sub nomine vicarij, & sub die 10. Aprilis 1615. declarasse dictum Vicarium posse executioni mandare literas Episcopo defuncto directas per sacram Congregationem, & ab eo non executas.

Sup. hoc ibid. §. ult.

R E S O L. LXXVIII.

An Vicarius, seu Officialis capituli Sede vacante possit exequi dispensationes directas Vicario Generali Episcopi?

Et quid est dicendum de commissione, seu delegatione facta Episcopo mortuo? Ex p.8. tr.4. Res.66.

§. 1. Negativè respondet Garcias *de benef. to.1.p.6. c.2.n.40.* ubi sic ait: Dubitatur, an Vicarius, seu Officialis Capituli, Sede vacante, possit exequi, & expedire dictas litteras in forma *Dignum*, & dispensationes directas Officiali, seu Vicario, simpliciter dicendo, v.g. Officiali Abulen. nam commissa Episcopo, vel eius Vicario, certum est, non posse expediri per vicarium Capituli, Sede vacante, cùm non sit vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Episcopalis, Gloss. *in dict. Clem. & si principalis, verb. Episcopi, & ibi* Doct. Felin. *in d. cap. eam te, n.17.* Panuin. *d.q.10. 2. par. n.2.* Lambert. *de iure patr. 3. p. 2. lib. q.1. art. 7. n.3.* Cuccus *dict. tit. 8. n. 39.* Sbrozius *lib.1.q.16.* Marc. Anton. Genuens. *c.84.n.12.* quamuis Zecchius *d. c. 23. de Vicario Episcopi, §.1. n. 1.* dicat dici vicarium Episcopi, etiam qui deputatur à Capitulo, Sede vacante, & quamuis contrarium in proposito teneat Thomas Sanch. *d. disp. 27. n. 33.*

Sup. dict. contento in hac & in R. sequenti & lege etiam doctr. alterius R. eius primæ ...

2 Et quidem in proposito dubio videtur affirmativè respondendum; nam Vicario, seu Officiali Capituli Sede vacante, possunt de iure dirigi delegationes, & rescripta Papæ, non secus ac Officiali Episcopali, cùm sit Vicarius, seu Officialis iurisdictionis Episcopalis, *dict. Gloss. verb. Episcopi, d. Clem. Et si principalis, & ibi.* Imola *nu.10.* Cardin. 15. & Abbas *sub n. 1.* Panuin. *d.q.10. 2. par. num.8. & 9.* Hier. Paul. *in pract. Cancell. g. de iudicibus, & eorum ordine, vers. item nota.* Rebuff. *in praxi, tit. de Vicariis Episcoporum, num.4.* Sbrozius *lib.2.q.23.n.3.* & Flores *q.4. num. 11.* & alij, quamuis dubitet Bonifacius *in d. Clem. Et si principalis, n.32.* & ita in Hispania solent Nuntij causas delegare Officiali capituli, Sede vacante.

3 Et licèt Vicarius, seu Officialis, v.g. Abulen. capituli, Sede vacante, non sit verè Vicarius, seu Officialis Episcopi, ut dictum est, tamen vicarius, seu Officialis Abulen. Capituli Sede vacante, absolutè, verè, & simpliciter est vicarius, seu Officialis Abulen. ut patet, ergo, & sic practicatum est in aliquibus Episcopatibus Hispaniæ, Sede Episcopali vacante, & ita praxim servare ait Flores *ibi*, & tenet Thomas Sanchez *suprà n.32.*

4 His tamen non obstantibus, contrarium est tenendum, ut certum, attento stylo Curiæ, & Cancellariæ, quæ Sede Episcopali vacante, non dirigit hujusmodi litteras in forma *Dignum*, nec dispensationes, &c. Officiali Capituli, qui non confidit de illo, sed Episcopo viciniori, seu eius Officiali, de quo stylo testatur Hieron. Paulus *in dict. Practica Cancellariæ in princip. versic. circa qualitatem personarum*, & est notissimus omnibus in Curia mediocriter versatis, & apparet ex litteris, quæ nuc transmittuntur indirectè viciniori, in quibus dicitur, quod quia Sedes Episcopatus partium vacat, committitur illi, tanquam viciniori, &c. & clariùs ea litteris mutationum iudicum, quæ occasione Sedis vacantis 19. notato tempori prædictarum literarum directarum Officiali illius Episcopatus simpliciter, vel supervenientis, ante illarum executionem, in quibus in substantia dicitur, quòd quia prædictæ litteræ directæ fuerunt Officiali, v. g. Abulens. & Sedes dicti Episcopatus vacet, ideò, ut dictæ litteræ debitum consequantur effectum, committit viciniori illarum executionem, &c. & vidè super hoc litteras periodè valere datas anno 1600. cuidam proviso à vicario Capituli Abulens. Sede vacante, de quodam beneficio simpliciter resignationem, in quibus dicitur, quòd Officialis procedat ad executionem priorum litterarum, in forma *Dignum*, ac si à vicario Capituli executæ non essent, absolvendo illum ab inhabilitate, propter intrusionem, & perceptionem fructuum incursa, & remittendo ei fructus perceptos; ita tamen, ut priùs debeat dimittere liberè dictum beneficium in suis manibus, &c. Cùm ergo Curia, & Cancellaria nolit committere officiali Capituli, Sede vacante, apertè constat sub nomine Officialis, seu Vicarij, absolutè prolati in litteris, quæ diriguntur Officiali, v.g. Abulens. intelligere Officialem Episcopi, & non Capituli. Et hæc omnia docet Garcia *loco cit.*

5 Sed sententiam affirmativam Sanch. tenet etiam Monet. *de commut. ult. vol. c. 5. n. 500. & seqq.* nominatim contras Garciam, quem tamen novissimè sequitur Merolla *to.3. disp.7.c.7. dub.29. n.296.* Sed de hac quæstione à nobis alibi dictum est.

6 *Nota* etiam, quòd noster Naldus ad Decretales *tit. de hæreticis; cap. ad abolendam*, tenet opinionem Garciæ; qui tamen secus dicit de commissione, seu delegatione facta Episcopo mortuo: hanc enim existimat expediri posse per vicarium Capituli, pro quo citat Garciam *loco cit. n.48.* Sed hæc opinio est omninò improbabis, nam causæ delegatæ Episcopo mortuo, non possunt expediri per ipsum Capitulum? quia non succedit Capitulum in iurisdictione Episcopi delegata, sed tantùm in ordinaria, ut ostendimus *suprà*. Ergo neque poterunt expediri per vicarium Capitularem; quia in hunc non transit maior potestas, quàm sit in hoc ipso Capitulo. Et hanc sententiam tenet apertè Garcia *dict. n.48.*

Alibi in à 3u... not. præterium.

Sup. hoc ibid. in §.

R E S O L. LXXIX.

Quando expiret iurisdictio Vicarij Capituli, Sede vacante? Ex p.8. tr.4. Res.69.

§. 1. Ad

§. 1. AD hoc dubium respondet Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccles. c.44. n.32.* quòd potestas, & iurisdictio Capituli expirat, statim quòd Sede cessat esse vacans, & est tunc quando nous Episcopus adeptus est possessionem Episcopatus, Panuinus *p.2. q.10. n.19.* Hostiens. *in cap. cùm olim, il 1. de restit. spoliat.* & non sufficit, quòd Episcopus sit electus, quia Episcopo nominato non licet Vicarium mittere. Abbas *in cap. qualiter; de elect.* & ut Capituli cesset potestas, necesse est, quòd capiatur possessio Episcopatus cum Bullarum ostensione. Quaranta *loco cit. num. 13.* quia Sedes Episcopalis intelligitur semper vacare, donec literæ Apostolicæ Prælati præsentatæ fuerint Capitulo, *Extravag. iniuncta, de elect.* & potest Vicarius Capitularis continuare exercitium iurisdictionis, donec nouus Prælatus adeptus fuerit possessionem. Nec obstat, quod Paris. *in tractat. de resignat. lib. 7. quæst. 23.* teneat, cessare vacationem per provisionem factam, de novo Prælato, & literis expeditis; & testatur ita fuisse resolutum in Rota Romana die 28. Iunij 1583. quia à dicta decisione fuit recessum, de mense Julij eiusdem anni 1583. in eadem causa, ut refert Gonzales *super regulam octava Cancellaria, Gloss. 15. §. 2. num.88.* & ita communiter observetur. Et hæc omnia docet etiam Meroll. *tom. 3. disput. 7. c. 7. dub. 35. num. 325. & 326.* qui etiam optimè notat, quòd si Vicarius fuit electus ad tempus determinatum (quod fieri posse declaravit sacra Congregatio ad petitionem capituli Salernitani) tunc elapso eo tempore, expirat iurisdictio in Vicario.

R E S O L. LXXX.

An Vicarius Capituli, Sede vacante, teneatur stare Syndicatui? Ex p.8. tr.4. Ref. 70.

§. 1. RESpondeo Vicarium Capituli, Sede vacante, finito officio, teneri stare syndicatui, ac reddere, rationem suæ administrationis novo Episcopo, & si malè administraverit, seu exercuerit suum officium, posse ab Episcopo puniri. Sic apertè colligitur ex Trident. *sess. 24. c. 16. de reformation.* Ibi: *Rationem exigat*, &c. Et ita docet Vulpe *in praxi fori Ecclesiastici c.44. n.19.* Riccius *par. 4. decis. 291. per totam*, omninò videndus.

Vo g. hoc in R. 155 lin 3.

R E S O L. LXXXI.

An Episcopus superveniens possit visitare Capitulum, Sede vacante?

Et docetur, Vicarium Capituli, Sede vacante, teneri, finito officio, stare syndicatui, & posse ab Episcopo ad id compelli, & in aliquo comprehensum puniri.

Immò, & ipsum Capitulum, facta remotione Vicarij, vel aliorum Officialium à se nominatorum, illos posse statim compellere ad reddendam rationem administrationis, ac pro admissis culpis punire, & aliqua alia circà supradicta explanantur. Ex p.8. tr. 4. Ref. 15.

§. 1. REspondeo affirmativè ex Concil. Tridentino *sess. 24. cap. 16. de reformat. vers. Episcopus verò*, per quem indubiè Vicarium Capituli, Sede vacante, teneri finito officio stare syndicatui; & posse ab Episcopo ad id compelli, & in aliquo delicto comprehensum puniri, asserunt Genuens. *dicta cap. 58. in fine.* Prosper August. *in addit. ad Quarant. dicto verb. Capitulum Sede vacante, numer, 14.* Riccius *in Prax. for. Ecclesi. decis. 481. in 1. edition.* aliàs 504. *in 2. edition. & decis. 291.* Rague. *de voce canon. in cap... quæst. 40. num.13.* Ugolin. *de offic. Episcop. cap. 2. §. 2. num.2.* Armendariz *ad leges Navarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop. numer. 99* & Augustin. Barbosa *in Pastorale, 3. par. allegation.34. numer 183.*

2 Quinimmò, & ipsum Capitulum, facta remotione Vicarij, vel aliorum officialium à se nominatorum, quòd illos possit statim compellere ad reddendam rationem administrationis, ac pro admissis culpis punire: absque præiudicio tamen alterius syndicationis Episcopi successoris, qui etiam poterit eos syndicare, & punire, quamuis à Capitulo fuerint absoluti, decisum fuisse narrat Nicol. Garcia *d. 5. par. c. 7. num 23.* Et hæc omnia docet etiam Solorzao. *de Indiarum iure, tom. 2. lib.3. c. 13. n.29.*

TRACTATUS SEXTUS.

D E

HORIS CANONICIS.

ATQUE DE ALIQUIBUS RESTITUTIONIBUS

pro omissione, vel defectibus commissis in earum recitatione.

RESOLUTIO PRIMA.

An Papa teneatur sub mortali ad recitandum Horas Canonicas, & ad confessionem Sacramentalem semel in anno, &c. Ex p.6. tr.7. & Misc. 2. Ref. 3. quæ nuc invenietur in to. 1. tr.3. R.48.

R E S O L. II.

An Cardinalatus inducat obligationem recitandi Horas Canonicas?

Et à quo tempore Cardinalatus inducat supradictam obligationem recitandi Horas Canonicas, an à die, quo Cardinalis sumit Biretum, vel à die, quo sumit Pileum Rubeum?

Ex quo infertur, Beneficiarium non teneri persolvere Horas Canonicas à die collationis beneficij, sed à die possessionis adepta.

Etiamque deducitur, quòd distributiones possint dari propter laborem, & per consequens expendi possunt à Beneficiario, & Cardinali ad libitum: & testari de his, & tamen obligare ad Officium Divinum, & ab eo non excusatur beneficiarius, qui non vult residere, & ideò fructus non recipit.

Et docetur, quòd quamvis Prastimonia propriè non sint beneficia, non tamen sequitur, nec est probabile ad officium Canonicum non obligare. Ex p.8. tr.7. & Misc. Ref.1.

§. 5. CASUS est curiosus, à nemine pertractatus; ideò suppono, aliquem Cardinalem nullum habere beneficium, nec sacris Ordinibus esse initiatum; sed tantùm à S. D. N. fuisse inter Augustos, & Purpureos Patres assumptum. Quæro, an ex vi solius Cardinalatus teneatur ad pensum diurni Officij? Et pro parte affirmativa facit, quia beneficium inducit onus persolvendi Horas Canonicas, sed Cardinalatus est beneficium, ergo inducit obligationem recitandi divinum Officium. Maior propositio argomenti non indiget probatione, quia ab omnibus admittitur. Minor verò probatur ex *c. 2. de Cler. non resid.* ibi. Canonicè est depositus, ergo Cardinalatus est beneficium. Et it docet Machadus *de perfect. confess. to. 1. lib. 3. par. 3. tr.1. docum.1. n.4.* ubi sic ait: *Los beneficios dividen communmente los Dotores en beneficio duple, y simple: el beneficio duple er el que esta affecto con alguna calidad del derecho, v.g. de iurisdiction en el Clero, ò administracion de causas Ecclesiasticas. De aqui inferen que son beneficio dobles el sumo Pontificado, el Patriarchado, Arcobispado, Obispado, y Cardinalado.* Idem asserit Villalob. *in summ. to.2. tr.9. diffic.2. n.2.* postquam explicavit beneficia, quæ vocantur duplicia, hæc addit: *Entre estos beneficios se cuenta el del Papa, el Patriarcado, Obispado, y Cardinalado*, & ita novissimè etiam docet Michael Tarrede *in praxi beneficiaria disp. 2. q.2. n.3.* Quod etiam confirmatur ex auctoritate Lessij *de Iustit. lib.2. c.34. dub. 12. n.64.* Dicastill. *lib.2. tr.2. disp.8. dub.5. n.88.* ac sapientissimi Cardinalis de Lugo *to.2. disp.35. sect.2. num.10.* asserentium dignitatem Cardinalitiam non esse constituendam inter beneficia simplicia, sed inter beneficia maiora, & ideò dignioribus à Summo Pontifice conferendam. Et novissimè Emanuel Themudo *in decisionib. Olysiponensibus, p.2. decis. 90. n. 16.* docet Cardinalatum comprehendi sub nomine beneficij. Cùm igitur ex iure Canonico, & auctoritate tantorum virorum, pateat, Cardinalatum non solùm esse beneficium, sed annumerandum esse inter maiora, & duplicia beneficia, sequitur, ut dicebamus, inducere onus persolvendi Officium divinum.

2 Nec obstat *primò* asserere, doctrinam superiùs adductam, non esse veram, quando beneficium nullos redditus habet, ut docent communiter DD. sed Cardinalatus non videtur beneficium habens fructus, & redditus, ergo, &c. Respondeo negando minorem, nam Cardinalatus habet fructus, & redditus, nempè summam quandam distributionem pro rata Dominis Cardinalibus distribuendam. Et verùm esse beneficium, quòd nullos habet fructus, sed tantùm consistat in quibusdam distributionibus, docent DD. ut Escobar *de Hor. Canon. q. 5. §. 2. n.7. 9. 13. & 16.* Trullench *in Decal. to. 1. lib. 1. c. 8. dub. 1.* Moneta *de*

Distribut.

Distribut. p. 1. *q.* 6. Marchin. *de Sacram, Ord. tr.* 2. *p.* 6. *c.* 1. *diffic.* 5. *n.* 19. Campanilis *in Diversor. iur. rub.* 8. *c.* 5. *n.* 29. Tiber. *in Instruct. Ordin. c.* 9. *q.* 59. §. 2. & alij, ergo beneficium Cardinalatus, licèt non consistat in aliis fructibus, quàm in quibusdam distributionibus, hoc non obstante beneficium dicendum erit, atque adeò ad Officium divinum obligabit. Et ideò Tolet. *in summ. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 4. Bonac. *de Horis Can. disp.* 1. *q.* 6. *punct.* 3. *n.* 5. Baldellus *to.* 2. *lib.* 3. *disp.* 25. *n.* 5. & alij, asserunt, Beneficiarium, qui alios redditus ex suo beneficio non percipit, nisi solas distributiones, teneri persolvere Horas Canonicas. Vide etiam Suar. *de Relig. to.* 2. *lib.* 4. *c.* 20. *n.* 11. ubi firmat solas distributiones obligare ad recitationem Officij.

3 Nec *secundò* obstat dicere, aliquem saltem Cardinalem non commorantem Romæ excusari à penso Horarum Canonicarum, quia nulla ei competit portio de dictis distributionibus, ut patet; ergo cum pro illo tempore nullos percipiat fructus Cardinalatus, erit excusandus à recitatione Officij. Respondeo, hoc esse negandum; nam cùm per ipsum stet, ne Romæ resideat, & quo minus percipiat partem dictarum distributionum, sequitur, quòd tenebitur persolvere Horas Canonicas, ut rectè observat Escobar *tract. de Horis canon. q.* 3. §. 5. *n.* 12. Suar. *de Relig. to.* 2. *lib.* 4. *c.* 20. *n.* 12. Sanch. *in opusc. to.* 1. *lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 72. *n.* 1. Filliuc. *to.* 2. *tract.* 23. *c.* 5. *n.* 166. Azor. *p.* 1. *lib.* 10. *c.* 4. *q.* 6. & alij, quos citat, & sequitur Persicus *tract. de Horis canon. c.* 5. *dub.* 13. *n.* 9. ubi sic ait: Potest contingere ea voluntate ipsius beneficiarij, quia non vult residere, & ideò fructus non percipit; quia fructus solùm dantur residentibus, & in hoc casu certum est dictum Beneficiarium teneri Officium recitare, quia per ipsum stat, quò minus fructus percipiat. Ita ille. Sed hoc totum accidit in Cardinalibus Romæ residere nolentibus: ergo, dicendum est, teneri Horas Canonicas persolvere.

4 Sed his non obstantibus; pro negativa sententia, nempè Cardinalatum, ut Cardinalatum, non inducere obligationem persolvendi horas Canonicas, testatus est quidam Antistes se vidisse votum subscriptum à duobus viris doctis Societatis IESU, quos mihi nominavit, Romæ commorantibus. Probari potest hæc opinio.

5 *Primò*, quia Cardinalatus largo modo beneficium dicitur, ut observat Gonzalez *ad regul.* 8. *cancell. gloss.* 7. *n.* 39. Selva *de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 54. Hoieda *tract. de benef. incompat. par.* 1. *in præfat. n.* 5. & 7. Parisius *de resignatione benefic. lib.* 2. *q.* 1. *num.* 33. & Moneta *de commut. ultim. vol. cap.* 12. *num.* 75. & alij. Ergo, &c.

6 *Secundò*, quia distributiones, quas percipiunt Cardinales, sunt mera stipendia laborum, & dantur eis propter assistentiam, quam præbent Romæ Summo Pontifici. Et ideò Cardinalis Albanus *tract... lib. de Cardinalatu, q.* 48. & Azor. *to.* 2. *lib.* 4. *c.* 3. *q.* 6. docent, Cardinales posse disponere, & testari de his, quæ accipiunt intuitu Galeri Purpurei absque licentia Papæ, ergo distributiones, quas percipiunt Cardinales, non sunt fructus beneficij, sed stipendia personalia laborum; & ideò non inducunt onus dicendi horas Canonicas.

Sed ad hæc argumenta auctores primæ sententiæ possent respondere. Et.

7 Ad primum potest quis dicere etiam, dato, & non concesso, quòd Cardinalatus sit tantùm largo modo beneficium; non ex hoc minimè obligationem inducere dicendi divinum Officium. Probatur; nam, ut observat Castr. Palaus *tom.* 2. *tr.* 7. *punct.* 1. §. 2. *n.* 2. licèt probabile sit Præstimonia propriè non esse beneficia, non tamen sequitur, neque est probabile ad Officium Canonicum non obligare, quod patet ex constitutione S. Pij V. Romæ data 12. kalend. Octobris 1571. & notavit etiam Vasqu. *opusc. de benef. c.* 4. *§.* 1. *dub.* 3. & Suar. *de Relig. to.* 2. *lib.* 4. *cap.* 22. *nu.* 10 ergo potest aliquod beneficium esse largo modo beneficium, & tamen obligare ad horas Canonicas. Neganda est igitur consequentia, Cardinalatatus est largo modo beneficium: ergo non obligat ad Officium divinum.

8 Ad secundum argumentum dicere etiam quis posset, quòd licèt distributiones dentur propter laborem; tamen aliquando, ut observat Eminentissimus Lugo *de Iust. to.* 1. *disput.* 4. *sect.* 3. *n.* 26. hoc non obstante, inducunt obligationem persolvendi horas Canonicas; quando videlicet beneficium non habet alios fructus, nisi distributiones, quod etiam dixit Toletus, Bonacina, & alij, *ut suprà*, Itaque non est bonum argumentum dicere, distributiones dantur Cardinalibus propter laborem: ergo non tenentur persolvere horas Canonicas: nam, ut dictum est, possunt distributiones dari propter laborem, & per consequens expendi à Beneficiario ad libitum, & tamen obligare ad Officium Divinum: undè patet etiam responsio ad confirmationem ex auctoritate Cardinalis Albani, & Azorii.

Et hæ sunt pugnantes sententiæ circa præsentem quæstionem. Verùm cui ego adhæream (amice Lector) ex dignis rationibus proferre nolo; sed stando ex hypothesi in prima sententia, oritur ex illa alia pulchra, & curiosa difficultas; videlicet, à quo tempore Cardinalatus inducat obligationem recitandi horas Canonicas, à die in quo Cardinalis sumit Biretum, vel à die quo sumit Pileum rubeum. Ratio dubitandi est ista, quia Theologi, & Canonistæ magnæ notæ asserunt, beneficiarium non teneri persolvere horas Canonicas à die collati beneficij, sed à die possessionis adeptæ. Ita docet Lessius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 30. *nu.* 163. Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 37. Layman. *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 5. *num.* 5. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 5. *num.* 159. Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 4. *quæst.* 7. & alij, quos etiam, me citato adducit, & sequitur Persius *tractat. de Horis Canonicis, cap.* 5. *dub.* 13. *numer.* 3.

9 Verùm in nostro casu, licèt aliquis fuerit nominatus Cardinalis, & sumpserit Biretum, tamen videtur possessionem Cardinalatus accipere in die, quo sumit Pileum: nam tunc publicè in Consistorio specialiter ad id deputato coram toto sacro Collegio, & coram omnibus illam exercet actionem, atque publicè iuramentum emittit: admittitur ad osculum ab Eminentissimis Fratribus: incipit munia Cardinalatus exercere, ut ingredi in Consistoria, titulum Ecclesiæ obtinere, &c. Ergo ex illa die videtur dicendum in Cardinali incipere obligationem persolvendi pensum divinarum horarum.

10 Sed huic sententiæ ego adhærere non possum, cùm ei obstet Decretum Sanctissimi D.N. S. Pij V. quod adducit Lavorius *in variar. lucubrat. tit.* 3. *c.* 8. *num.* 16. & ego adduxi *in par.* 5. *tract.* 2. *resol.* 74. datum sub die 26. Ianuarij 1571. in quo statuitur, sumptionem Capelli esse cæremoniam accidentaliam, & à die, qua Cardinalis nominatur, & honorem accipit, & consentit esse verum Cardinalem, & acquirere ius ad omnia Cardinalium munia. Ergo ex tunc tenetur persolvere horas Canonicas.

R E S O L. III.

Utrum clerici minores teneantur recitare Psalmos, quos Episcopus in Ordine iniunxit?

Et an Episcopus possit præcipere dictis clericis aliquid singulis diebus recitandum? Ex p. 2. tr. 12. Res. 20.

§. 1. AFfirmativè respondet Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 24. *dub.* 7. *n.* 4. Layman *in resol. mor. lib.* 4. *tract.* 1. *c.* 4. *n.* 5. Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 16. *n.* 15. Azor. *p.* 1. *lib.* 10. *c.* 5. *q.* 4. Lessius *lib.* 1. *c.* 37. *dub.* 9. *n.* 46. & alij. Sed Sotus *de iust. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 3. & Valent. *to.* 3. *disp.* 6. *q.* 2. *pun.* 3. 10. asserunt, teneri tantùm ex honestate, & ideò illos omittentes non peccarent mortaliter.

2 Undè à fortiori, etiam puto contra Navarrum, & alios Episcopos non posse præcipere dictis Clericis aliquid singulis diebus recitandum, ut ex Suar. notat Filliuc. *to.* 2. *tract.* 23. *c.* 5. *n.* 148. Layman, & Villalob. *ubi suprà*, cum multis alijs, quicquid in contrarium asserat Martin. Bonac. *tr. de Horis Canonicis, disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 4. *n.* 2. Sed tu tene primam sententiam, quia communis est, & probabilior.

R E S O L. IV.

An Beneficiarius teneatur persolvere Horas Canonicas, statim ac beneficij collationem acceperit? Ex p. 2. tr. 12. Res. 21.

§. 1. AFfirmativè respondet Carolus Macigni *tract. de Horis Canonicis, c.* 10. *q.* 25. Garsias *de benef. to.* 1. *par.* 3. *c.* 1. *n.* 92. & alij penes ipsos.

2 Sed ego contrariam sententiam semper tenui, quam docet Lessius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 30. *num.* 167. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 2. Vega *in summ. tom.* 1. *cap.* 228. *cas.* 18. Gavantus *in comm. ad Rrubr. Missalis, tom.* 2. *sect.* 1. *cap.* 4. *num.* 5. Parisius *de resignat. benef. lib.* 1. *quæst.* 9. *num.* 15. Malderus *in* 2. 2. *tract.* 10. *cap.* 2. *dub.* 3. *quæst.* 7. Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 19. *n.* 7. Molfes. *in summ. tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 3. & alij, quos ipsi citant. Dico igitur, tunc beneficiarium debere Officium divinum persolvere, quando pacificam beneficij possessionem iam accepit, & non anteà, quia ante dictam possessionem non potest exercere iura beneficij. Ergo consonum est, ut ad onera beneficij non obligetur.

R E S O L. V.

An Beneficiarij, si per paucos dies omittant recitare Horas canonicas, excusentur non solùm à restitutione, sed etiam à peccato mortali?

Ex quo deducitur, quòd quamvis Beneficiarius non recitans Officium Divinum in primis sex mensibus, excusatur à restitutione fructuum, hoc non obstante, peccat mortaliter à primo die, si non recitat quotidie Officium Divinum.

Et docetur, quòd verbum statuimus, est signum inductiuum novi iuris? Ex p. 11. tract. 1. & Misc. 1. Res. 7.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Caramuel *in Theolog. fundam. fundamento* 53. §. 24. *num.* 1124. sic asserens, ait, Non habeo, quid inferam, sed quia negativè respondet

det S. Ioannes de la Cruz, qui citas Medinam, & Lopez, in quiro. An non eadem probabilitate, qua dicitur non teneri ad restitutionem, non possit etiam dici eum omittendo his paucis diebus non peccare mortaliter, Et ratio est, quia ad restitutionem tenetur iure naturæ beneficiarius, & ad lectionem iure Ecclesiastico, & mirum esset, si strictiùs leges obligarent humanæ, laxiùs, & benigniùs divinæ. Tu rem considera, & disparitatem assigna, Ita ille.

2 Sed respondeo, non rectè argumentari de obligatione ad restitutionem fructuum, & ad recitandas ipsas horas Canonicas, ut vult Caramuel, apertè probatur ex communi Doctorum sententia; Nam certum est, beneficiarium excusari à restitutione fructuum, si non recitet Officium per primos sex menses, ut habetur in concilio Lateranensi, & quamuis hoc ante constitutionem S. Pij V. non esset adeò certum, nunc tamen post illam indubitatum est, nam illud S. Pius Quintus referens Concilij decretum expressè dicit, post sex menses, ita Navarrus *cap. 7. de oratione num. 33. vers. ex quibus*, & *cap. 21. num. 61. & in manuali cap. 25. num. 122. vers. ex quibus*, Covarruvias *lib. 3. variarum resolution. cap. 13. nu. 10. in fine*, Petrus Navarrus *lib. 2. de restitut. cap. 2. num. 183.* Iosephus Angles *de floribus quæst. Theologic. v. 2. quæst. 83. art. 13. dicto 2. §. caterum*, Sandoval *lib. de officio Canonico par. 5. cap. 5.* Graff. *par. 1. decision. l. 2. cap. 51. num. 3.* Rodriguez *part. 1. summ. 146. conclusione 1.* Stephanus Quaranta *in sum. Bullarij, verbo Hora Canonica* Garzia *tom. 1. de beneficijs par. 3. cap. 1. numer. 3.* Cardinalis Toletus *lib. 2. cap. 12. num. 3. dicto 1.* P. Azorius *par. 1. lib. 10. cap. 15. quæst. 3.* P. Valentia *tom. 3. disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. circa octavum, conclus. 3.* P. Suarius *tom. 2. de religione lib. 4. de horis Canon. cap. 29. nu. 4. & 5.* P. Vasquez *opusc. de beneficiis cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 8. n. 42.* P. Sanchez *tom. 1. Consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 81. conclus. 1. & 2.* P. Filliucius *tom. 2. tract. 23. cap. 10. quæst. 1. d. 2. n. 305.* & alij.

3 Et tamen hoc non obstante, certum est, beneficiarium, qui primis sex mensibus ab obtento beneficio horas Canonicas non persoluit, peccare mortaliter. Quia licèt Concilium Lateranense in dicto decreto, & S. Pius Quintus in sua constitutione excusent prædictum primis illis sex mensibus à restitutione fructuum, non tamen à culpa mortali. Immò S. Pius Quintus expressè hoc dicit: Nam cùm dixisset, beneficiarium non recitantem officium post sex menses, teneri fructus restituere; subdit. Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat se admisisse, ubi nihil addit de restitutione, hæc est communis sententia, ita Navarrus *c. 7. de oratione num. 35. vers. quinto quod*, & *cap. 21. num. 62. vers. en tenor*, & *in manuali cap. 25. num. 123. vers. nota 5. fin.* Graffius *par. 1. decis. l. 2. cap. 50. num. 13. & cap. 51. num. 3. & lib. 2. de casibus reservatis cap. 28. num. 38.* Ugolinus *de officio Episcopi, cap. 13. §. 1. num. 3. & 4.* Petrus de Aragonia *2. 2. quæst. 83. art. 13. col. 10. vers. ex dictis*, Garzia *tom. 1. benef. par. 3. cap. 1. num. 17.* Cardinalis Toletus *lib. 2. cap. 12. num. 3. vers. primum sit* P. Azorius *par. 1. lib. 10. cap. 14. quæst. 4.* P. Lessius *lib. 2. de Iustitia, cap. 34. dub. 32. num. 176.* P. Vasquez *opusc. de beneficijs cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 8. num. 44.* P. Sanchez *tom. 1. Consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 82. num. 9. conclus. 2.* Filliucius *tom. 2. tract. 23. c. 10. q. 1. d. 2. n. 305.* Bonacina *to. 1. tr. de offic. disput. 1. q. 5. punct. 2 num. 8.*

4 Ergo clarè ex superiùs dictis apparet, non valere argumentum, quod sicut aliquis intra annum per octo, vel decem dies omittit officium divinum, non tenetur ad restitutionem fructuum; Ita neque peccavit mortaliter; Nam ut suprà probatum est, beneficiarius aliquando non tenetur restituere fructus, & tamen peccat mortaliter omittendo officium. Adde, quod ego nego in dicto casu, beneficiarium esse liberum à restitutione, ut patet ex verbis ipsius Bullæ S. Pij V. & Praxis Romana ostendit.

5 Deinde nego meo Caramueli, obligationem restituendi fructus ex omissione horarum canonicarum oriri iure naturali. Dico igitur ante Concilium Lateranense nullam fuisse restituendi obligationem, nec de iure naturali ac divino, nec de iure communi Ecclesiastico, ac proindè nec pro illis primis sex mensibus, & ita de iure Canonico antiquo ante Concilium Lateranense communior, & verior erat sententia, Beneficiarios non recitantes officium divinum non teneri beneficij fructus restituere, interim perceptos. Ratio est, quia nullum extat ius antiquum ad hoc obligans, nec ex solo iure naturali sequebatur talis obligatio, quia obligatio restituendi solùm nascitur ex peccato contra iustitiam commutativam; Sed beneficiarius omittens officium ex natura rei, non peccat contra iustitiam commutativam, licèt peccet mortaliter, contra obedientiam ecclesiæ, vel contra Religionem ad quam pertinet actus orandi præceptus, prætereà tota ratio, & causa adæquata obligationis pro tempore subsequente post sex menses ab obtento beneficio est ius novum ecclesiasticum Concilij Lateranensis, sed illud non obligat pro illis primis sex mensibus; ergò simpliciter pro illis non est talis obligatio.

6 Confirmatur: Nam in dicto concilio ponitur verbum *statuimus*, quod est signum inductionis iuris novi iuxta Glossas communiter receptas *in cap. ut lgantes de offic. ordin. lib. 6. verb. statuimus*, & *in cap. ut lit. pendent. eodem lib.* & *Clementina final. de præscript. in eodem verbo*: Hanc sententiam docuerunt Innocentius, Ioannes Andreas, Antonius Butrius, Cardinal. *in cap. 1. de celebrat. Missarum*, ibi ex professo id docet Panormitanus *num. 8.* quem sequitur Felinus *in cap. 1. postulasti, num. 7. de rescriptis*, Iason. *in l. Seruiarios num. 6. cap. de testament. militis*, S. Antoninus *2. p. tit. 2. c. 4.* Summa Rosella *verbo Clericus 4. num. 23.* Silu. *cler. 4. num. 16. quæst. 23. & verbo hora num. 18. fin.* Tabiena *verbo beneficium 3. quæst. 11. num. 13. & verbo restitutio, num. 9.* Armilla *verbo beneficium, num. 68. & verbo Clericus num. 27.* Navarrus *cap. 7. de oratione num. 31.* dicens esse communem, & *cap. 18. num. 56. & cap. 25. num. 58. & 60.* M. Ant. Cuccus *institutionibus maioribus l. 5. tit. 7. num. 39.* Malderus *2. 2. tr. 10. c. 2. dub. 4.* Carolus Macigni *de horis Canonicis cap. 28. num. 11.* Nicolaus Garzia *tom. 1. de beneficijs punct. 3. cap. 2. num. 10. cap. 14. q. 1.* P. Leander, Lessius *lib. 2. de Iustitia c. 34. dub. 32. à num. 178.* P. Ioannes de Salas *in tract. de legibus disp. 9. sect. 1. num. 24. dicto 3. & disp. 15. sect. 2. num. 27.* P. Layman *tom. 2. l. 4. tract. 2. c. 5. num. 1. vers. veruntamen*, P. Filliucius *tom. 2. tract. 23. c. 10 quæst. 2. dicto 3. num. 308.* ubi dicit, hanc sententiam esse probabiliorem, & idem dicit P. Sanchez *tom. 1. Cons. moral. lib. 2. c. 2. dub. 81. num. 2. fin.* ubi addit: idem tenuere nonnulli valdè docti recentiores, Fernandez *par. 3. exam. Theol. moral. cap. 12. g. 8. num. 1.* Bonac. *t. 1. tr. de officio disp. 1. quæst. 5. punct. 2. n. 9.*

7 Licèt aliqui contrariam sententiam teneant, ut Sotus *lib. 10. de Iustit. quæst. 5. art. 6. conclus. 3.* Barthol. Medina *in summa cap. 12. §. 11.* Covarruu. *lib. 3. variar. resol. cap. 13. num. 20.* Petr. Navarra *lib. 2. de restit. c. 2. num. 216.* Arragonia *2. 2. q. 83. art. 13. vers. si quis autem quærat*, P. Valentia *to. 13. disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. circa octavum vers. respondeo per distinctionem*, P. Suarius *tom. 2. de Religione lib. 4. de Hor. Canonicis, c. 29. num. 10. dicto 1.* P. Gabriel Vasquez *tom. 2. in 12. tract. de legib. disp. 160. nu. 32. & opusc. de benef. c. 4. §. 1. artic. 1. dub. 7. num. 37.*

8 Et ratio est, quia Beneficiarius omittens recitationem officij debitam, peccat contra iustitiam commutativam, ex qua intrinsecè oritur obligatio restituendi; antecedens probatur, quia stipendiarius ex iustitia commutativa tenetur id facere, pro quo stipendium accipit; quare si id facere omittat, & stipendium recipiat, peccat contra Iustitiam commutativam; Sed talis est conditio beneficiarii, recipit enim stipendium pro labore recitandi officium: quia beneficium datur propter officium *ex cap. final. de rescript. in 6.* quotiescumque autem aliquid datur ob causam, causa non sequuta, repeti potest, ut in titulo de conditione ob causam.

9 His tamen non obstantibus, puto non esse discedendum à sententia, quàm docui; Nam si beneficiarius non recitans officium, teneretur iure naturali restituere fructus perceptos, Ergo frustra Concilium Lateranense, & S. Pius V. excusant eum à restitutione primis sex mensibus; Nam apertè sentiunt, & statuunt, Beneficiarium, intra primos sex menses ab obtento beneficio, officium non recitantem, non teneri ad restitutionem fructuum, solùm enim illum obligant post sex menses ab obtento beneficio, & S. Pius Quintus in sua constitutione hoc expressius affirmat in versiculo, Item ille, ubi ait, Qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat se admisisse, & non dixit fructus suos non faciet, seu illos restituere teneatur sicut dixit de non dicente officium post sex menses.

10 Et ad rationem superiùs adductam respondeo, obligationem recitandi divinum officium, quam habent beneficiarij, non esse iustitiæ commutativæ, sed Religionis, obedientiæ, ex præcepto, & institutione Ecclesiæ, & licèt beneficium detur propter officium, non tamen datur sub conditione officii, sed sub modo, & onere; Undè modo, & onere non servato, adhuc fructus erunt beneficiarii ratione tituli, quem habet in beneficio, & regula illa, quod datum ob causam, causa non sequuta, repeti potest, habet locum quando causa est totalis, seu principalis, non verò quando est partialis, aut secundariò, sicut est in hoc casu; Nam beneficium non datur primariò pro officio quotidiano, sicut Mercenariis, & famulis datur stipendium pro labore, sed datur principaliter, & absolutè in sustentationem Ministri ecclesiæ, cum onere, & obligatione recitandi officium, & ideò si id omiserit, non tenetur iure naturali fructus restituere.

11 Ex his omnibus patet responsio ad speculationem, & rationem adductam à Caramuele. Dicimus enim tam obligationem recitandi officium, quàm restituendi fructus ex eius omissionem procedere ex iure ecclesiastico. Et si ratio doctissimi Caramvelis vim haberet, posset aliquis inferre, Beneficiarium qui omitteret recitationem officii in primis sex mensibus, non peccare mortaliter; quia per primos sex menses, si officium

omittat

omittat recitare, non tenetur ad restitutionem, sed hoc dicere, & concedere esset absurdum. Ergo.

R E S O L. VI.

An Clericus habens Capellaniam, cujus fructus, dempta eleemosyna pro Missis, ad quas tenetur, paucos percipit, teneatur persolvere horas Canonicas? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 8.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Persicus *de Hor. Canon. c. 5. dub. 7. a 6.* Petes, an in Capellaniis computandi sint omnes fructus, etiam illi, qui dantur pro Missis, ad quas obligat Capellania; an verò solùm illi, qui supersunt, dempta eleemosyna, quæ datur pro Missis: Respondeo, circà hoc, duas esse sententias. Prima affirmat, computandos esse fructus Capellaniæ, etiam illos, qui dantur pro Missis. Ratio est: quia omnes ii verè sunt fructus beneficii. Confirmatur: quia aliàs in beneficio curato esset idem dicendum, scilicet, quòd si dempta ea parte fructuum, quæ correspondet Missis quas tenetur Curatus celebrare pro populo, & aliis ministeriis, ad quæ obligat beneficium, fructus, qui supersunt, essent exigui, vel nulli, non obligaret ad recitandum. Sic aliqui recentiores docti.

2 Secunda sententia docet, computandos esse solùm fructus, qui supersunt, dempta eleemosyna, quæ datur pro Missis. Ratio est: quia obligatio recitandi Officium consurgit ex stipendio accepto: sed stipendium, quod datur pro Missis, non est stipendium, quod datur pro recitatione divini Officii; quia Clerico non beneficiario, si celebraret illas Missas, daretur illud stipendium. Hanc sententiam putat probabilem Sanchez *tom. 1. consilior. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 68.* modò deducatur tantum stipendium, quantum communiter dari solet aliis Sacerdotibus pro Missis. Ex hac secunda sententia sequitur, Clericum in minoribus, qui haberet Capellaniam, cujus fructus, dempta eleemosyna pro Missis, pauci, aut nulli essent, si per alium faceret Missas celebrare, non teneri ad recitandum Officium: hoc autem durum videtur, & ideò mihi prima sententia videtur probabilior, & tutior: ex qua oppositum sequitur, scilicet, prædictum teneri Officium recitare. Hucusque Persicus, qui pro sua sententia poterat adducere Castrum Palaum *tom. 2. tr. 9. disp. 2. punct. 1. §. 2. n. 10.* Lessium *lib. 2. cap. 34. dub. 3. n. 72.* Azorium *tom. 1. lib. 10. c. 4. q. 8.* & alios.

3 Verùm ego adhæreo negativæ sententiæ Sanchez à Persico citato, cui adde doctum Patrem Antonium Quintanaduenas *tom. 1. tr. 8. singul. 19. n. 12.* & in sua Instructione Ordinandorum edita à Martino Real Vicario Hispalensi ubi *in p. 3. §. 6. n. 4.* ita asserit: *Convienen oy los Dotores y Thologos modernos, que para que un beneficio, ò Capellania obligue, es necessario tenga de renta por lo menos la tercera parte de lo, que necessita el Capellan para sustentarse congruamente, como un Clerigo ordinario sustentarà su persona, y segun el arbitrio de los prudentes. Y assi no se puede señalar quantidad fixa, porque segun la carestia, y porte de los lugares, y tiempos serà necessario mas, ò menos para sustentarse una persona deste ordinario porte. En Castilla la vieja, y Galicia, donde todo es mas barato, con veynte y quatro ducados, ò poco mas obligaria. En Sevilla, y tierras semejantes, no obligan algunos doctos, si no llegan à treynta y tres, y algunos à mas, ducados y en años caros que passasse desto. Sic viri docti consulti, & in manuscriptis. Y esta sustentacion non solo se entiende para la comida, sino para la casa, gastos forçosos, vestido, y los demas, segun la calidad, y porte de los Clerigos honestos de aquella tierra; y esto que a de tener, a deser de,* superavit, *que es lo, que pagadas las Missas, y demas costas, queda libre, ò sobra de la Capellania, Si es muy tenue, ningun dia, ni los de fiesta, y Domingos deven rezar, ni restituir nada. Sic Malderus, & Diana. Suplan esto con otras oraciones, ò sacro culto.* Hæc ille.

Hanc etiam sententiam tenet novissimè Escobar à Corro *in tract. de Hor. canon. quæst. 3. §. 5. num. 23.* ubi postquam firmasset non inducere obligationem persolvendi Horas Canonicas beneficium tenue, ita ut non suppeditaret tertiam partem mediocris sustentationis cujusquam vulgaris, hoc est, ut ipse Escobar judicat, tertiam partem centum ducatorum vulgarium Hispaniæ: posteà subdit *num. 24.* quòd tenuitas beneficii non debet regulari ex omnibus fructibus beneficii: in se; sed ex eo, quòd remanet deductis expensis in eorum collectione, deducto stipendio Missarum, & aliorum onerum: tum, quia fructus non dicuntur, nisi deductis expensis, *l. Fructus 7. in princ.* & *in §. Interdum 23. & seq.* aliàs *l. Divortio, §. fin. solut. matrim. l. 26. tit. 11. part. 4.* Tum, quia tantùm minùs videtur accipere, quantùm plus tenetur solvere; aut erogare, *l. civitatibus 122. §. fin. de leg. 1. l. Si legatarius 3. in principio, de leg. 3. l. l. Si fundus 23. circa finem, ad leg. Falcid.* Cùm etiam, quia acceptum pro stipendio Missæ non habetur propriè ex beneficio, cùm idem haberet, beneficiarius à quovis alio, quamvis beneficium non haberet; & hoc sine obligatione recitandi. Ita Escobar.

4 Displicet tamen, quòd ipse sententiam affirmativam Persici, Palai, Lessii, Azorii, & aliorum; tanquam improbabilem damnet: non enim opinionem tantorum virorum existimo tali censura inurendam esse. Sufficiat nobis, nostram sententiam esse satis probabilem, quam, præter Doctores citatos, tenet doctus, & amicissimus Pater Franciscus de Lugo *in principiis moralibus part. 1. capit. 2. quæstion. 32. num. 183.* qui adducit Suarez, & Sanchez.

R E S O L. VII.

Petrus habebat beneficium perexiguum, & tenue, & relinquebat sæpius recitationem Horarum Canonicarum, quæritur, an peccaverit, & teneatur ad restitutionem?

Et quid, si quæras, quodnam censeatur tenue beneficium, ut quis ratione fructuum illius non teneatur recitare Horas Canonicas, nec fructus restituere?

Et an saltem in dicto casu diebus festis, & Dominicis teneatur Officium divinum recitare? Ex p. 2. tr. 12. Res. 9.

§. 1. COmmunis sententia docet, beneficium, quamvis tenue, obligare ad Horas Canonicas. Ita tenet Victorellus *in summa Toleti, lib. 2. cap. 14.* Aloysius Riccius, *in sua praxi, part. 2. resol. 406.* Paulus Comitolus *in suis resp. moral. lib. 1. q. 68.* D. Antoninus *part. 3. tit. 13. cap. 4. §. 1.* Gavantus *comment. in rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. c. 4. num. 3.* Rosella *verb. Hora Canonica, num. 1.* Tabiena *verb. Hora, n. 2.* Armilla *verb. Hora Canonica, n. 1.* Sylvest. *verb. Hora, num. 3.* Navarrus *de oratione, c. 7. n. 37.* Covarruvias *lib. 3. var. c. 13. num. 8.* Beja *in resp. part. 1. cas. 55.* Graffius *dec. aur. p. 1. lib. 2. cap. 50. n. 18.* Summa Corona *part. 1. cap. 1. num. 92.* & ex recentioribus Gregorius de Valentia *tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10.* Azorius *part. 1. lib. 10 cap. 3. q. 3.* Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 21. n. 4.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 3. sect. 1. n. 33.* Et ratio est: quia ut ait Medina *Cod. de orat. q. 7.* habetur *in cap. Clericum victum dist. 91.* Clericus, quem sui beneficii fructus alere non possunt, quærat suo labore, & artificio victum sine detrimento Officii sui: ubi Glossa *ver. vigiliis*, eandem sententiam tenet: quia talis Clericus sibi ipse præjudicium fecit, cùm se propria sponte promoveri permiserit: tum etiam, sicut vir contrahens cùm muliere modicè dotata, tenetur semper, & ubique eam alere; sic beneficiatus tenetur, ait Glossa, officiare Ecclesiam, licèt pauper sit. Secundò, Concilium Lateranense sub Leone X. *sess. 29. can. 9.* quemlibet habentem beneficium, sive cum cura, sive absque cura animarum, si post sex menses ab eo obtento omiserit dicere Officium divinum, privat fructibus ipsius beneficii, & obligat illos restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus. Nec valet dicere; Concilium non esse extendendum ad habentem beneficium tenue: nam verba Concilii generalia sunt; & ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus. Tertiò quamvis beneficium sit tenue; gaudet tamen beneficiarius cæteris beneficiariorum privilegiis: ergo, Hic intrat opinio Vasquez *Opus. de benefic. cap. 4. §. 1. dub. 5. n. 24.*

2 Sed, si aliquis contrariam sententiam sequi voluerit cum Azorio *ubi supr.* & Molfesio *in sum. tom. 1. tract. 5. cap. 3. nu. 29.* non esse condemnandum censeo: nam illam sequuntur doctissimi viri, Lessius, Ledesma, Sotus, Malderus, *ubi infrà*. Aragonius *in 2. 2. q. 83. art. 12.* Rodriguez *in summ. to. 1. cap. 140. n. 3.* Vega *in sum. part. 1. c. 128. cas. 13.* & novissimè Raphael de la Torre *in 2. 2. tom. 1. q. 83. de Horis Canonicis, contr. 6. disput. & contr. 71. n. 6.* Nam, qui altari deservit, de altari vivere debet, juxta Apost. *1. Cor. 9.* ac proinde, qui Ecclesiæ servit, de ejus proventibus vivere debet. Ergo beneficium debet tribuere saltem bonam partem moderatæ sustentationis, alioquin beneficiatus non censebitur. Ergo, qui tenue beneficium habet, non censetur esse beneficiarius.

3 Sed si quæres, quodnam censeatur tenue beneficium, ut quis ratione fructuum illius non teneatur recitare Horas canonicas? Respondet Sotus *l. 10. q. 5. art. 3.* quando non habet suprà octo aureos, Lessius *lib. 2. cap. 34. dub. 31. n. 169.* quando non suppeditat bonam partem tenuis sustentationis, verbi gratia, 15. vel 16. aureos. Plus addit Petrus Ledesma *in summa, p. 2. tract. 9. cap. 4. concl. 5. diffic. 4. fol. mihi 563.* ait enim: *A mi parecer aunque el beneficio fuesse de diez feis ducados, y aun de veinte, no lo obligaria à rezar.* Et tandem Malder. *in 2. 2. D. Thomæ, tract. 10. cap. 2. dub. 3.* existimat, illud esse exiguum beneficium, quod tertiam partem mediocris sustentationis alicujus vulgaris Clerici non adæquat. Adverte tamen, quod licèt, Lessius, & Molfesius, *ubi suprà*, obligent tales beneficiarios, qui tenue beneficium habent, aliquoties per annum dicere Horas Canonicas, verbi gratia, Festis, & Dominicis diebus, prout oratio dictaverit: tamen puto cum Maldero, *loco citato*, si Officium etiam in his diebus non recitaverint, non teneri ad restitutionem: quia non faciunt contra præceptum Ecclesiasticum, sed contra legem naturalem; quam legem etiam adimplerent non dicendo Officium divinum, si suppleant hoc aliis orationibus, vel alio Dei cultu. Quod est maximè notandum ad tollendos scrupulos.

4 Sed etiam hìc apponam verba doctissimi Raphaelis de la Torre *in 2. 2. contr. 6. disp. 2. num. 21.* ubi sic ait; (De consuetudine non intercisa recitandi Horas privatè, etiam quando Moniales à Choro absunt, audio viros doctos, & pios dicentes vigere, & viguisse, alios verò dubitantes, sed ego non auderem eas ab hoc onere liberare.) Ita ille, & ego.

R E S O L. XIII.

An Moniales extra Chorum teneantur recitare Horas Canonicas? Ex p.3.tr.a.Ref. 96.

Alibi in Res. præcitata & in omnibus aliis à resol. & 86. usque annot.

§. 1. ALibi affirmativam sententiam docui, & nunc iterùm doceo cum Miranda, *tract. de Monial. quæst. 9. art. 6.* & novissimè hanc sententiam tenet etiam Hieronymus Rodrig. *in compen. qq. Reg. resol. 98. num. 5.* ubi sic ait. Quidquid alii in oppositum sentiant, communiter, & melior opinio, quæ & tenenda est, habet, omnes & quascunque Moniales teneri privatim ad recitationem Horarum Canonicarum, ratione status Regularis, seu Ecclesiastici irrevocabilis, quem profitentur. Ita ille, qui videtur docere negativam sententiam esse probabilem; nam affirmativam, quam ipse tenet, vocat tantùm communiorem, & meliorem, Sed an ita revera sit, remitto aliis judicandum; & vide, quæ de hac materia dixi *in tract. de Horis Canonicis*.

R E S O L. XIV.

An Moniales teneantur sub onere peccati mortalis persolvere Horas Canonicas?

Et idem quæritur de Religiosis professis Ordinibus sacris non initiatis.

Et an consuetudo persolvendi Horas Canonicas à monialibus obligatoria sit? Ex p.9.tr.6.& Misc.1. Resol. 7.

Alibi signatur infra in resol. 16. & supra in R. 92. & in omnibus aliis annot.

§. 1. PRo negativa sententia *alibi* adduxi Joannem Caramuelem; sed, quia posteà inveni alios duos viros non minùs doctos, hanc etiam sententiam docere, ponam hìc per extensum eorum verba. Itaque Petrus Marcant. in *Tribunali Sacram. tom. 2. tract. 2. part. 2. tit. 3. sect. 1. quæst. 2. fol. mihi* 185. sic ait: (Regulares, sive viri, sive Moniales, qui ex vi Regulæ, vel voti, speciale præceptum non habent, sub nullo peccato obligantur ad Horas Canonicas privatim recitandas. Ratio mea fundamentalis est: quia tantùm onus sine speciali lege, vel titulo, sub peccato mortali imponere, est jugum intolerabile, & violentum.

2 Dixi, *qui ex vi Regulæ, vel voti, speciale præceptum non habent*: si enim habent, ut Fratres Minores, Moniales Annunciatæ, & si qui alij, vel aliæ reperiantur, quorum, quarumque Regula in ratione divini Officij obligat ad mortale? illi sine dubio obligabuntur.

3 Nec ratio consuetudinis vim legis habentis aliquid concludit: etsi enim consuetudinem sanctam Religionum communiter negare non possimus; illam tamen consuetudinem habere vim legis ad peccatum mortale obligantis, nullus probare poterit; nec vidi ullum, qui hoc probare intenderet: qui enim hanc vim consuetudinis allegant, illam communiter supponunt, non probant.

4 Dico ergo primò, sanctam consuetudinem esse, ut Religiosi, ubi Choro non intersunt, privatim Horas Canonicas, à quibus abfuerint, legant.

5 Dico secundò, hanc consuetudinem receptam esse sub titulo pietatis, & sancti exercitij, quam qui prævaricaretur, indevotionis, & negligentiæ, seu defectus fervoris in rebus pietatis argueretur.

6 Dico tertiò, hanc consuetudinem non habere vim legis: ut enim consuetudo vim legis habeat, non sufficit, ut communi sensu, & consensu sit recepta simpliciter, (recipi enim potest ob decentiam, pietatem, utilitatem, quæ in illa continetur:) sed requiritur, ut recipiatur per modum legis sub peccato obligantis. Taliter autem receptam esse à Regularibus consuetudinem illam communiter dicendi horas canonicas, absolutè negandum est.

7 Dico quartò, fictitium esse, consuetudinem illam receptam esse per modum legis ad peccatum mortale obligantis: hoc enim absque certo fundamento liberè dicitur. Constans autem mihi est ista regula, nullam legem, multò minùs consuetudinem, ad peccatum mortale obligare, nisi constet certò de fundamento tantæ obligationis. Vide, quæ diximus *suprà tr.1.tit.10.q.1.per totam*.

8 Dices primò: Multi sunt in ista opinione obligationis, quæ si tollatur, plures Religiosi negligent horas legere. Respondeo, minus malum esse negligere, quàm negligendo Deum offendere. Et cùm opinio illa legitimè fundata non sit, melius est errorem, qui pluribus est offendiculum peccati, tollere, quàm unum peccatum mortale permittere: quilibet enim scrupulosus sibi conscientiam erroneam formare posset, & imprudenter hoc titulo consuetudinis se in gravissimos laqueos conscientiæ præcipitare. Pij certè, & suæ salutis amatores attendentes fructus pietatis, & utilitatem, & sanctam consuetudinem Religionis, Horas facilè non omittent. Cur autem ob piorum diligentiam, incurios, & infirmos volumus exponere periculo peccati mortalis, & æternæ damnationis? Consueverunt Religiosi certis horis orationi, & exercitationi mentali vacare, certis diebus disciplinas sumere, ex pietate certis diebus jejunare; Officium B. V. Mariæ recitare, quin frequenter ad illa consuetudine communi à suis Directoribus compellentur: ergo peccant mortaliter illa omittendo, vel ex omissione hujusmodi, formanda est in illis conscientia peccati mortalis, aut ubi erroneè fundata est, continuanda; Hoc dicant cæci, qui cæcis ducatum præbentes, in foveam præcipites ruunt. Ergo tali assertioni repugno.

9 Dices: Beneficiati ad Horas tenentur, quia ex fundationibus propter Officium vivunt: ergo & Religiosi, qui sive fundationibus, sive piorum oblationibus, & mendicationibus victitant, similiter obligabuntur. Respondeo, negando consequentiam. Fundationibus enim beneficiorum correspondet præcisè Canonicum Officium ex debito justitiæ, & contractum virtualium: fundationibus autem Monasteriorum, ac oblationibus piorum, &c. correspondent omnia, quæ facit Religiosus, utpotè, arcta Doctorum observatio, orationes, jejunia, disciplinæ, austeritates, doctrina, sancta exempla, &c. quorum intuitu, titulo charitatis, Monasterijs oblationes factæ sunt, & in dies fiunt, eisque, qui omnia pro Christo reliquerunt, rependuntur à sapientissimo retributore Deo: unde benè dicebat Sanctus Pater noster Franciscus, Fratres suos mundo debere exercitationes pietatis, exemplum, & doctrinam: Mundum autem, titulo caritatis debere illis victum, vestitum, hospitium gratuita benignitate. Sufficienter itaque Religiosus exercitiis, & austeritatibus Religionis satisfacit oblationibus, & eleemosynis piorum, nec privatim, & singulariter ad Horas Canonicas justè obligari potest. Hucusque Marchant. *ubi suprà*.

10 Sed præter ipsum invenio hanc sententiam novissimè docere etiam Patrem Lossium *in Resolutionibus casuum conscientiæ, post p. 2. D. Thomæ, verb. Hora Canonica, cas. 14. fol. mihi* 194. quod probat primò: quia Moniales non tenentur ad Horas Canonicas aliquo voto, vel ex vi suæ Professionis, ut passim Doctores fatentur: neque ex aliquo Ecclesiæ Præcepto; neque ex vi alicujus status, aut Regulæ, sed solùm consuetudine, ut communiter Doctores admittunt. Atqui illa consuetudo non est ita durè interpretanda, ut sub peccato mortali obligare singulis vicibus censeatur: tum, quia id parum humanum esset, & sæpè periculosum saluti: tum, quia consuetudo regularis non debet censeri magis obligare, quàm expressum statutum Regulæ. Atqui si esset expressum statutum Regulæ de Horis à singulis recitandis, illud non censeretur obligare sub peccato mortali, sed solùm sub reatu regularis correctionis, vel ut summum sub peccato veniali, & pœna regulari, sicut alia statuta regularia: nisi fortè haberet verba, quæ perspicuè majorem obligationem designarent, qualia sunt: *Præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ. Præcipimus. Strictè injungimus*, &c. Verùm nullum est statutum regulare, ut existimo, quod verba tam obligatoria habeat.

11 Confirmatur: quia obligatio sub mortali est res valdè odiosa, ac proinde minimè præsumenda, nisi ubi necessitas cogit. Atqui hìc nulla cogit necessitas præsumendi, aut inducendi tam gravem obligationem: quia, sicut ad alias Regulas, & ad disciplinam religiosam servandam sufficit obligatio ad pœnam, & castigationem regularem; ita etiam ad servandam hac consuetudinem. Alia ratio est de beneficiariis, & ordinatis: beneficiarij enim stipendia ab Ecclesia accipiunt ut officium divinum persolvant; unde instar mercenarii tenentur ex quasi contractu, & officio; ordinati verò Ordine sacro spontè se in ministerium Ecclesiæ tradiderunt: ad hoc enim ordinantur, ut Ecclesiæ serviant: ac proinde æquissimum fuit, ut Ecclesia illis, tanquam suo ministerio mancipatis, hoc onus imponeret. Moniales verò non ideò deseruot sæculum, & se in Monasterium abdunt, ut aliquod Ecclesiæ ministerium obeant, aut ut stipendia ab Ecclesia percipiant: sed ut suæ perfectioni vacent, & Deo serviant: alimenta autem gratis percipiunt, ut pauperes. Itaque ea hoc capite nulla fuit ratio tam gravis vinculi imponendi. Et sanè cùm illæ sæculum deserant, omnes opes, voluptates, propriam voluntatem, ut in latebras perpetuas Monasterii se abdant, ut occasiones peccatorum vitent, & liberiori spiritu Deo serviant; parum videtur humanum, si novus ille laqueos illis injiciatur, & sub peccato mortali ad preces tam longas, & multiplices, quas non intelligunt, adstringantur. Sat enim ipsæ sibi oneris imponunt, cùm tribus votis se obstringunt, & disciplinæ Religionis subiiciunt. Quis novam illam obligationem adeò

gravem non reformidet; Non esset hoc sacras Virgines ad Religionem allicere, sed absterrere.

12 Neque obstat, quòd dicatur consuetudine teneri sub mortali: quia, ut rectè Cajetanus, & alii, de tali consuetudine habente tale vinculum non constat. Etsi enim satis constet de consuetudine, qua Moniales consueverunt publicè Horas canere: non tamen satis constat de consuetudine, qua tantùm vinculum singulis privatim sit impositum. Deindè hæc consuetudo non aliter potuit inducere talem obligationem, quàm mediante hominum opinione, qui putaverunt se obligari sub mortali, & judicabant se peccare mortaliter, si omitterent. Talis autem obligatio facilè tollitur, si ostendatur, opinationem illam non solido niti fundamento. Sicut olim ante Sotum communis erat opinio, omnem beneficiarium sub peccato mortali teneri quotidie ad Horas, etiamsi beneficium solùm duos, vel tres aureos ei penderet: & ita consuetudine, & Doctorum opinione tenebantur sub mortali: verùm, postquam Sotus præclaro judicio docuit contrarium, passim cœpit illa rigida sententia exolescere. Simili modo putabatur esse peccatum mortale facere Sacrum ante preces matutinas. Itaque talis obligatio statim evanescit, quoad gravitatem peccati mortalis, simul atque ostensum fuerit, eam solido fundamento minimè niti.

13 Denique probabilissima sententia est, posse obligationem imponi sub veniali, etiamsi materia secundùm se sit gravis, & capax obligationis sub mortali; maxime quando justa ratio subest non imponendi majorem obligationem, sed sistendi intra limites venialis. Hic autem justissima videtur esse ratio non imponendi, aut interpretandi majorem obligationem, quàm sub veniali, juncta simul regulari correptione: sic enim abundè obtinebitur finis status, & conscientiæ infinitis scrupulis, & periculis peccati mortalis eximentur. Et hæc omnia docet Lessius *loco citato*.

14 Verùm, his non obstantibus, ego puto, non esse recedendum ab affirmativa sententia, quam esse communem omnium Scholasticorum, & Canonistarum, testatur, me citato, novissimè Peirinus, *in Comment. ad Regul. minim. cap. 4. §. 12. quæst. 1. num. 3.* Et, me etiam citato. Joan. Escobar *tract. de Horis canon. quæst. 3. §. 4. num. 5.* Vide etiam Teoçadam *in Theolog. mor. tom. 1. lib. 1. tr. 1. contr. 15. dub. 2. num. 35.* Et, me citato, Joan. Henriquez *in pract. quæst. sect. 25. qu. 2.* cum Sà *verb. Hora, num. 1.* & ideò sententiam negativam non esse probabilem docet Sanchez *in Opusc. lib. 7. cap. 2. dub. 3. nu. 6.* & ex illo Pellizarius *in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. num. 53.* & omninò videndus *in tr. de Mon. cap. 6. q. 7. num. 14.* Vnde Reginaldus *tom. 1. lib. 18. nu. 140.* asserit de dicta consuetudine obligante Moniales ad Horas canonicas dubitare temerarium esse: sed, quia ego libenter à censuris opinionum doctorum virorum abstineo; ideò sufficiat tantùm asserere, me affirmativæ sententiæ contra Moniales adhærere. Ad rationes verò adductas à Marchantio, & Lessio patet responsio ex his, quæ *alibi* diximus, & docet etiam Bonacina *de legibus, disp. 1. q. 1. punct. ult. §. 3. nu. 2.* Pellizarius *tract. de Mon. cap. 6. num. 30.* & novissimè Joseph. Rocafful. *in Praxi Theolog. mor. tom. 2. p. 3. lib. 6. c. 4. quæst. 3.* ubi adducit regulas, ex quibus sit cognoscendum, consuetudinem obligare, & eam esse introductam per modum devotionis, ex quibus apertè patet, consuetudinem persolvendi Horas canonicas à monialibus, obligatoriam esse, ut communis Doctorum sententia fert. Et qui contra omnes loquitur, non benè loquitur.

Alibi in 2. seq. §. C. In sequ. Ex hac doctrina R. 13. Sed ego, & in Resol. 99. pult. & in 10. & 11. 2. Res. 13. & in aliis signanter.

R E S O L. XV.

An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à choro absunt, teneantur Officium recitare?

Ubi multa de consuetudine circà hoc discutiuntur.

Et an possint Moniales introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis circà hoc?

Et an in parvis Conventibus ad minus requirantur quatuor pro cantandis Horis Canonicis in Choro?

Et an verò, quando Regulares essent quatuor nullo modo à recitatione Horarum in choro excusentur, sicut Beneficiarii Collegiati? Ex p. 6. tract. 8. & Misc. 3. Res. 12.

Sup. hoc in quibus procedentibus R. 3. in duobus seqq. & infra in R. 15. cursim in §. ult. & in R. 30. secundò §. Ad id, & in 20. 2. tr. 5. Res. 17. à lin. 3. vers. Constanterque, in tom. 4. tr. 2. Resol. 20. cursim in §. penult. post medium, vers. & ideò, & melius.

§. 1. NEgativam sententiam docet novissimè Franciscus Bordonus *in Consiliis Regularium, res. 30.* ubi *nu. 2.* postquam me citato, & aliis asserentibus teneri ratione consuetudinis receptæ, ipse tamen *nu. 3.* sic ait, Quamvis de hac consuetudine ferè omnes testentur, tamen cùm sit quid facti, difficile est de ejus subsistentia judicium ferre, undè ego puto hanc consuetudinem referri ad Chorum, non præcisè ad deputatum ad Chorum, quando abest, quod suadeo, quia consuetudo in vim legis obligans non inducitur ex actibus privatis, sed publicis, & manifestis, ut docet communiter cùm Bonacina *de consuetud. n. 26.* Officium autem extra Chorum dicitur occultè, & non manifestè, ergo signum est, eam consuetudinem referri ad professum non ut sic, sed quatenus recitat in Choro, deindè nullo jure probatur esse recitandi obligationem in Choro, nisi ex consuetudine, aut ex vi Regulæ, de qua obligatione *infrà q. 1.* ubi probabo non afficere singulos, sed communitatem, quatenus Chorus non debet cessare ab hujusmodi recitatione. Ita Bordonus.

In eo § in 2. Resol. 30 § Quero tertiò & seq. Et sup. consuetudine oper... contra à lin. 6. hujus § 2. Cujus sententia, hujus Res. in Res. praecedentia, prope finem, & in aliis ejus ult. paupi.

2 Cujus sententia, nempè consuetudinem, de qua loquimur, non obligare sub mortali, suaderi potest ex quibusdam opinionibus P. Pasqualigi, qui *in decis. 487. 488. 489. 490.* quærit primò. An si consuetudo sit res gravis, & difficilis, & communiter servetur, censenda sit introducta cum animo se obligandi. Secundò, An si viri malè sentiant de his, qui non observant consuetudinem, aut communiter scandalizentur, sit signum fuisse introductam cum animo se obligandi. Tertiò, an si Superiores reprehendant, & puniant non servantes consuetudinem, sit signum, quòd fuerit inducta cum animo se obligandi. Quartò, An si materia consuetudinis multum conferat ad utilitatem communitatis, censenda sit introducta consuetudo cum animo se obligandi. Et ad omnes istas dubitationes, nominatim contra me, negativè respondet P. Pasqualigus, cui (licèt aliàs viro docto) nullo pacto adhærendum esse puto, nam ex ejus doctrina omnes consuetudines, quas communiter Theologi, & Casuistæ asserunt obligare sub mortali, evanescerent, & de fumo deservirent, ut hæc de qua loquimur, & aliæ quædam plures, quod concedere nimis durum videtur, & hanc opinionem contra P. Pasqualigum præter Doctores alibi à me citatos tenet novissimè Caspens. *in cursu Theologico, tr. 13. disp. 6. sect. 3. n. 16.* Sed de hoc alibi; unde ad Bordonum rediens puto ejus sententiam prorsus improbandam esse, & ideò meritò correcta fuit apud Emanuelem Sà à Magistro sacri Palatii in editione Romana, ut optimè observat Castrus Palaus *to. 2. tr. 7. disp. 2. punct. 1. §. 1. n. 3.* neque in hac parte relaxandæ sunt habenæ, cùm ex ejus relaxatione non leve Religioni nocumentum proveniret, ut me citato docet novissimè Trullench *in Decalogum, to. 1. l. 1. c. 7. dub. 12. §. 1. num. 1.* Sed dices saltem quoad Moniales, opinio Bordoni esset admittenda ex alia doctrina, quam affert Pasqualigus *decis. 415.* nempè Moniales non posse introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis: ergo consuetudo penes ipsas recitandi extra Chorum horas Canonicas non obligabit sub mortali. Respondeo, doctrinam Pasqualigi ita absolutè prolatam, non esse admittendam, sed esse intelligendam seclusa approbatione tacita, vel expressa superioris; unde optimè ex Suarez & Salas notavit Bonacina *to. 3. disp. 1. q. 2. punct. ult. §. 3. n. 15* communitatem fœminarum posse sua consuetudine jus inducere, nam fœminæ sunt capaces legis, & ad onera legum tenentur, quamobrem, ait ipse, consuetudo Monialium saltem si accepta sit à Prælato potest inducere legem Moniales obligantem. Dicendum est igitur, consuetudinem esse inducendam, non solùm per hos, qui legem condere possunt, vel habenti capacitatem activam condendi leges, sed etiam passivam eas recipiendi interveniente Superioris consensu, ut rectè observat Bonacina *ubi suprà, n. 28.* Superior autem censetur consentire in consuetudinem, quatenus jam statuit consuetudinem vim legis habere, si legitimè fuerit introducta; & ideò communiter Doctores asserunt, ut ego alibi notavi, & notat etiam Sanch. *in opuscul. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 3. n. 12.* Moniales ratione consuetudinis teneri, ut cæteri Regulares, pensum divini officii persolvere. Et vellem quidem P. Bordonum hanc sententiam non docuisse, licèt aliàs sit vir doctus, & cui multum debent Regulares.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 9. Res. 21 § 1. prope finem à vers. Tamen in Communitatem.

quo. hoc ibidem in fine dicti §.

Alibi signanter in tribus Resol. praecedentibus, & in aliis nonnullis primo hujus Res.

3 Notandum est hic obiter supradictum P. Bordonum, *ubi suprà quæst. 4. nu. 8.* docere in parvis Conventibus ad minus requiri quatuor pro cantandis horis Canonicis in Choro, immò addit, quòd ut plurimum excusant etiam quatuor aut quinque residentes, cùm obligatio recitandi in Choro Regularibus non sit ita strictior sicut beneficiariis Collegiatis. Aliqui verò quando Regulares essent quatuor, nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusant.

Sup. hoc cursim, & recitantur infra in primis lin. R. 17. & signanter in Res. 36. §. obligari ad medium, ex § penult.

R E S O L. XVI.

An Regularis non in Sacris constitutus ex licentia Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quæritur, an dicto tempore teneatur Horas Canonicas persolvere?

Idem est dicendum de Apostata, fugitivo, ejecto ad tempus, vel in perpetuum.

Et an saltem, si semel, iterùm, aut tertiò supradicti Religiosi omittant Officium divinum, peccent mortaliter? Ex p. 7. tract. 11. & Misc. 2. Resol. 4.

Sup. hoc in quatuor præcedentibus Resol. & in aliis earum primorum annot.

§. 1. NEgativè respondet Caramuel *in Regulam D. Benedicti, disput. 117. n. 1443.* ubi sic ait. Quicumque Monachi non promoti ad ordines majores, qui degunt extra Monasterium ad tempus, vel in perpetuum, cum licentia, vel sine illa, Apostatæ, vel Fugitivi, non tenentur ad officium Divinum. Ratio est manifestissima: quia vel Monachi tenentur ad officium particulare, vel non tenentur. Si non teneantur

tur

tur (ut fupra demonftravimus) affertio eft per fe nota: Si teneantur in Clauftro recitare, tenentur propter confuetudinem: atqui extra clauftrum non datur talis confuetudo; ergo nec talis obligatio. Minorem probo. De illis, quæ raro accidunt, nulla eft confuetudo: atqui exitus junioris Monachi extra Monafterium cùm licentia, vel fine illa, eft quid rariffimum; ergo nulla de tali re confuetudo effe poteft. Ita Bonacina, *tractat. de Horis Canonic. disp. 1. quæftion. 2. part. 3. numer. 6.* Saltem de Apoftata, fugitivo, ejecto ad tempus, vel in perpetuum; fed ratio id etiam extendit ad dimiffum ad tempus, ut jam vidimus. Hucufque Caramuel. Sed Regulares non promoti ad Ordines majores effe aftrictos perfolvere penfum horarum Canonicarum communiter tenent Doctores, ut *in part. 6. tractat. 8. refolution.* 12. obfervavi: undè dicendum eft contra Caramuelem fupradictos etiam extra Clauftra manentes teneri ad officium divinum, & fi ejus opinio effet vera, faltem fequeretur, quòd Regulares ante Subdiaconatum itinerantes non tenerentur Horas Canonicas perfolvere, quia effent extra clauftrum; fed confuetudo illos obligans, obligat tam in claufro, quàm extra clauftrum. Sed hoc negat Caramuel, *difputat. 103. refolution. 7. numer.* 1351. *& feq.* ubi ex multis latiffimè conatur probare Regulares juniores ante perceptionem Sacrorum Ordinum, nec ex præcepto, nec ex vi Regulæ, neque ex confuetudine in Religionibus recepta teneri officium divinum perfolvere. Sed contra amiciffimum Caramuelem vide omninò Eufebium Herrera *in doctr. Mor. decif. 8. refolution.* 2. ubi meritò invehitur contra ejus fententiam, tamquam communem. Dicendum eft igitur ratione confuetudinis Religiofos profeffos in facris non conftitutos teneri fub mortali horas Canonicas perfolvere.

2 Non definam tamen hic apponere verba Oliverii Bonartii *de Horis Canonic. lib. 1. capitul. 3. numer.* 12. fic afferentis. Adverte poftremò non effe improbabile, quod docet Petr. Arag. *2. 2. quæft. 83. articul. 11. dub. 4.* Scilicet non tam ftrictè obligari religiofos hujufmodi profeffos, atque in facris conftitutos. Quapropter non peccare mortaliter, fi femel, iterùm, aut tertiò omittant: & favent huic fententiæ multum Cajet. Medina, Barthol. Fumus fuprà citati, qui de confuetudine obligante dubitant, & plures alii variarum Religionum Doctores, qui de confuetudine officium Canonicum dicendi à fingulis extra chorum non ita rigidè loquuntur. Immò Emanuel Sà, *verb. Horæ, numer.* 1. dicit probabile effe, moniales, & religiofos, qui non funt in facris ab obligatione horas legendi liberos effe, addit tamen hoc non effe ufu receptum. Dici etiam poteft hanc confuetudinem non ita ftrictè fingulos religiofos ad privatim recitandum preces horarias in quibufdam faltem ordinibus, vel Cœnobiis obligare. Hæc Bonartius, fed circà confuetudinem obligantem Religiofos ante ordines facros ad recitationem Horarum Canonicarum dictum eft *fuprà*; quoad aliud verò affertum Bonartii non effe mortale, fi fupradicti Regulares juniores omittant bis, vel ter officium divinum ex parvitate materiæ affero effe improbabile, nam ut optimè docet Caramuel *ubi fuprà, difputat.* 103 *numer.* 1344. Officium divinum materia gravis eft, & ideò nequit quis obligari ad illud fub levi. Deindè quòd femel fit fine peccato gravi, fi fæpiùs repetatur eo modo quo priùs, non erit culpa gravis: ergo fi femel poteft omitti Officium Divinum fine mortali culpa, cur non poterit fingulis diebus eo modo omitti, quo eft omiffum prima die? ergo in tali cafu omitteretur quotidie fine culpa mortali.

3 Dices. Poteft Petrus bis, aut ter auferre affem unum à proximo invito fine culpa gravi, non tamen id poterit facere centies. Ergo fimiliter licèt poffit bis, aut ter Divinum officium omittere fine culpa gravi, peccabit mortiferè, fi centies hoc idem faciat.

4 Refpondeo hanc inftantiam fundari in natura reftitutionis, quæ hic locum non habet. Non poteft Petrus centies affem auferre ab invito, quia tenetur ad reftitutionem, & centum affes poffunt effe materia gravis, quam reftituendi obligatio refpicit. Verùm alia ratio eft quoad officium Divinum, non enim teneris eas legere, quas hodie omififti; ergo officii materia ex multiplicatione non crefcit, nec coalefcit in unum, non enim refultat una omiffio centum officiorum, fed remanent centum omiffiones difparatæ. Manet igitur firmatum religiofos juniores, & omnes alios ita quotidiò teneri ad penfum divini officii, ut fi femel omittant, etiam mortaliter peccent.

RESOL. XVII.

An Religiofi facris Ordinibus non initiati teneantur perfolvere Horas Canonicas, fi non interfint Choro?

Idem eft de Monialibus?

Et multa quidem difcutiuntur in textu hujus Refolutionis pro infirmanda hac confuetudine, & alia multa pro confirmanda hac obligatione.

Et an Religiofus non in Sacris tranfiens ad Religionem, in qua non eft confuetudo recitandi officium Divinum in Choro, non adftringatur ad rationem illius, quamvis in prima Religione ad eam teneretur.

Et an Subdiaconus ex vi confuetudinis tantùm teneatur fub mortali ad recitandum Officium Divinum? Ex p. 10. tract. 11. & Mifc. 1, Ref. 45.

§. 1. NEgativam fententiam docet noviffimè Martinus de Sancto Jofeph qui in monita Confeffariorum *tomo 1. lib. primo, de Ordine, tractat. 10. numero tertio,* fic ait: *No es pequeña dificultad el averiguar fi tienen obligacion de rezar el Officio Divino fuera del Coro Religiofos mocos, que no eftan ordenados del Orden de Subdiacono, & las monias. Para declararlo de raiz fe ha de fupone, que toda la obligacion, que queden tener eftos pareco que procede de uno de dos principios, ò de precepto que aya en la Regla de alguna Religion, ò de coftumbre, que fe aya introduzido; en quanto al precepto no fuerça confeffar, que fi lo ay en la Regla de qualquiera Religion (como lo ay en la nueftra de los Menores) de rezar los Religiofos el Officio Divino; que obligarà à todos los Religiofos mocos, aunque no fean Subdiaconos à que la rezen dentro, y fuera del Coro, fo pena de pecado mortal; y lo mifmo ferà de las Monias, que tienen preceptos; y en efto no puede aver dificultad; porque fupuefto que profeffaron la Regula, donde avia efte precepto, claro efta que quedaron obligados à guardarlo. En quanto à la coftumbre afirma la comun de los Dotores que la ay, y obligatoria de pecado mortal de que los Religiofos; que carecen de Orden Sacro, y las Monias rezen el Officio Divino dentro, y fuera de Coro.* Sic Valentia *fupr. 2. 2. tomo tertio, difputation. fexta quæftion. fecunda, punct.* 10. Navarrus *de Oration. capitul. 25. numero* 96. Medina Salmanticenfis, *capitul.* 19. Layman *lib. quarto, Theolog. moral. tractat. primo, capitul quarto, numero fecundo,* Malderus, Belochius, Aragon, Sotus, Rodriquez, Toletus, *lib. fecundo, capitul. fecundo,* Reginaldus, Leffius, Filliucius, Suarez, Portel citati, & fequuti à Diana *prima part. tractat. 12. refolution. 17. & fexta part. tractat. octavo refolution. 12. otros Autores dudan mucho de que aya efta coftumbre.* Cajetanus, *in fumma, verb. Hora Canonica.* Villalobos, tomo primo, tractat. 24. difficult. 9. numer. 9. *y otros fienten que no tienen tal obligacion los tales Religiofos, y Monias.* Caftro *lib. quarto, de leg. pœnali, capitul. octavo* Medina Complutenf. *capital. de Oration. tractat. fexto,* Armilla *verb. Hora Canonica,* Bordonus *in confil. Regul. refolution. 30. numer. tertio,* & reputat probabila Vega *in fumma, tomo primo, capitul. 128. caf. feptimo, hablando de las Monias,* Villalobos ubi proximè, *Donde aviendo difputado la queftion concluye: Soy de parecer que fe figua la opinion comun que es mas fegura, y en cofas morales tienen grande authoridad los Dotores, aunque la tienen mas las buenas razones fi juzga por mas fegura la contraria: Yo pienfo que es bien probable, yo juzgo que no: lo que me mueve es, que la coftumbre que tiene fuerça de ley; no fe induze de actos privados, fino de publicos, y manifieftos, como lo afirma la comun,* cùm Bonacina Confuetud. numer. 26. *y el rezar, ò no rezar el Officio Divino fuera del Coro, bien fe vè que es cofa oculta; y no manifiefta luego fe ñales, que la coftumbre de rezar el Officio Divino, no à relacion de rezarle fuera del Coro, fino en el, Demas de lo qual para obligar la coftumbre como ley, ha de fer introduzida con intencion* de actos obligatorios, ut notant Suarez *de legibus lib. feptimo, capitul. 14. numer.* 6. Azorius *part. prima, lib. quinto, quæftion. quinta,* Rebellius, *part. prima, lib. primo, quæftion. quinta, num.* 17. Reginaldus *tom. primo, lib. 13. capitul. 23. numer.* 249. Filliucius *tom. 2. tractat. 27. capitul. tertio, numer.* 49. Becanus *in 1. 2. tractat. tertio, capitul. octavo, quæftion. prima, num. quarto.* Vafquez *in fecunda part. difputat. 177. capitul. fecundo in fine.* Layman *de Theolog. moral. lib. primo, capitul. 2. numer.* 14. Granados *in part. fecunda, D. Thoma controverf. feptima, tractat. tertio, part. fecunda difputat. 16. fection. fecunda, numer.* 13. Villalobos *in Summa tomo primo, tractat. 13. difficult. fecunda, numer. feptimo, y efto fe funda en que* actus agentium non operantur ultrà fines eorum, *capitul.* Ad audientiam de Decimis, *leg.* Non omnis, ff. fi cert. petat. *Nadie es vifto obligarfe à mas de à lo que fe eftiende fu eftiende fu intencion: y affi dixo muy bien la* Gloff. in capitul. Fruftra diftinct. 8. *que para que valga la coftumbre, es neceffario que fe introduzga con tal animo y intencion; de defpues tenga fuerça de ley, y aun en el voto, en la Profeffion nadie fe obliga fin intencion; y fino fuera, affi, diriamos que todas la coftumbres fin excepcion induxeran obligacion, verb. grat. las que ay entre nos otros los Defcalcos de dezir los Viernes, la Vigilia de Nueftra Señora, que llaman Benedicta, y los Sabados fu Miffa, y la coftumbre que ay de ayunar los Sabados en reverencia de la mifma Virgen, y otros femejantes, Yo tengo por cierto, que muchas de las coftumbres que han prevalecido, y fe tienen por obligatorias no les paffò por el penfamiento a los que començaron fus actos de introduzir obligacion de ley en ellos, fino que les dieron principio por devocion, y defpues por error fe fueron obligados, y aqui falto la intencion: y fucedio el error:* Et nihil tam contrarium confenfui, quàm error. Leg. Si per errorem, ff. de Jurifdiction. omn. judic. *Supongamos que una Comunidad, penfando que eftava obligada à ayunar la Vigilia de un Santo, la ayunò quarenta años, y que la caufa fue la obligacion imaginada por error; defpues de paffados eftos años fe defengañaron: Quien dirà que averà obligacion de ayunar la Vigilia defpues? Defta manera fe*

introduxo en España la costumbre de no comer sin Bula huevos, ni leche en los ayunos de Vigilias, Viernes, y quarto Temporas de entre año, que al principio fue costumbre fundada en piedad, ò buen deseo, ò en pensar que obligavan todos los aynos de la Quaresma, y de entre años de una misma manera, ò por las muchas Bulas, que casi todos toman, que el que no la tomava, se juzgava por obligado à carecer del privilegio en los tales ayunos: y como esta piedad, ò error no induxo pecado mortal, tampoco la costumbre provino de alli, y ninguno de los Authores de la contraria sentencia, podra probar, que la costumbre, que dizen ay de rezar el Officio Divino los Religiosos, mocos, y la monias fuera del Coro, se començò con animo obligatorio: y no basta opinar en esto parte, porque la costumbre, es. (Quid facti, & jus non scriptum, quod pendet ex facto, & ideò non est necesse probari, Gloss. *I. leg. 1. Codic. quæ sit longa consuetudo) y en no probando los actos obligatorios les que da à dichos Authores poca razon, ò ninguna de opinar con rigor. Y haziendo yo diligencia para averigar la fuerza desta costumbre, me han respondido Religiosos* fide dignos*, que saben, que muchas Monias en faltando del Coro no se dan por obligadas al Officio Divino; demas de que quando no consto con claridad de la costumbre, os sentoncia de hombres graves, que no obliga.* Sic Villalobos *1. part. tractata 24. numero septimo, & tractatu primo, difficult 23. numer. quarto, que lo tomo* de Henriquez *lib. octavo. de Eucharistia capitul. 45. numero tertio in Commentar. litter.* P. Sanchez, *lib. secundo, de Matrimon. disputat. 41. numer.* 36. Rebellius, *part. secunda, lib. primo, de Contractib. resolution.* 14. *Immò que quando ay certidumdre de que ay costumbre; però ay duda, de si so induxo con animo de obligar, ò de si obligar, ò nò, no obliga en consciencia: es opinion comun* de Suarez, *lib. septimo, de Legibus capitul.* 15. *numero* 14. Bonacina, *disputat. prima, quæstion. prima, punctum ultim.* §. 3. *numero* 23. Castro Palao, *tractat. tertio, de Consuetudine, disputat. tertia, punct. secundo, §. tertio, numero* 13. Basseo, *in Flor. Theolog. verb. Consuetudo, numer. septimo*, Diana, 6. *part. tractat. 5. resolution.* 12. Trullench *in expositiou. Cruc. lib. primo, §. quarto, dub. tertio, Antes dizen, que se ha de interpretar la costumbre, que aya procedido de devocion, que de obligacion: y es muy conforme à Derecho, porque (in dubiis benigniorem sententiam sequi, non minus justum, quàm tutum est, leg. tertia, De his, quo in Testament. delentur, & lege Ea que, 192. ff. de regul. juris, leg. semper, 56. ff. eodem) Y al que possee su libertad, no le hemos de obligar à que la pierda con precepto conjeturado! (Quia in pari causa, melior est condetio possidentis, Leg. si debitor. 10. ff. de pignoribus, leg. Si milites, §. si miles, ff. de militar. Testament. leg. si servum Stichum 91. §. Sequitur, ff. de verb. obligat. leg. Si procurat. ff. de doli mali exceptio.)* Hucusque Pater Martinus de Sancto Joseph.

2 Et tandem hanc sententiam tamquam probabilem videtur admittere Monachus, *tomo 5. lib. 5. part. 1. docum. 1. num.1.* sic asserens: *La mayor difficultad desta materia consiste en averiguar si el Religioso, ò Religiosa, que estan dedicados al coro, quando en el no rezan las Horas Canonicas, deven rezerlas por si: de modo que si no rezaren, pequen mortalmente como el Religioso, ò Clerigo de Orden Sacro. Graves Authores son de parecer, que ò bien sea por precepto, ò por costumbre, todos los Religiosos, ò Religiosas despues de la Professiou dedicadas al Coro, estan obligados à rezar el Officio Divino so pena de peccado mortal. Però otros muchos defienden absolutamente lo contrario juzgando, que no ay Religion, en la qual los Religiosos, y Religiosas por costumbre se hallen con semejante obligacion de peccado, mortal, sino donde huviere precepto, que les obligue à ello; y entonces serà la calidad de la culpa mortal, venial, ò ninguna, segun fuere tambien la calidad del precepto.* Ita ille.

3 Sed ego olim affirmativæ sententiæ adhæsi contra Caramoelem, Lessium, & Marchant. & nunc iterùm non recedo ab illa, ex consuetudine inducta animo se obligandi, juxta regolas tradi solitas à Doctoribus ad dignoscendum, quæ consuetudo inducta sit ex obligatione, & quæ ex devotione? quòd alibi à me probatum est. Et vide præter alios adductos, Bardi, *De Conscient. Discept. 6. capitul. 2. §. 7. num.* 4. Sed ut Hispanis Hispanum opponamus, adducam hic Patrem Eusebium Herrera *in Decisionibus Moralibus de statu Religionis, decis. 8. num. 2.* sic asserentem: (Sea pues la constante, firma y verdadera sentencia, que los tales Professos tienen obligacion à rezar cada dia so pena de peccado mortal enteramente el Officio Divino, y atiendase que esto mismo se dize de las Monias professas dedicadas al Coro. Esta sentencia comun, y de las Horas Canonicas, y por lo meno es temeridad afirmar lo contrario, y lo sentia ansi el gran Maestro Fray Luis de Leon. *Ita ille: qui postea multas rationes adducens; ad hanc firmandam sententiam, sic ait: num.* 6. Pruebasi tambien nuestra sententia, por algunos decretos de Pontifices, los quales siempre suponen esta obligacion de rezar cada dia el Officio Divino en todos lo Religiosos Coristas, y en las Monias. Consta esto de una Bula de Leon X. concedida à la Congregacion Camaldulense: adonde dize, que dispensa con los Religiosos, que no estan ordenados de Sacro, quando algun dia por la obediencia audan muy occupados, y no puedeo rezar el Officio Divino y dize que cumplan rezando el Officio de la Virgen, y la mesma dispensacion concede para con los ydiotas, mientras que apreden à rezar el dicho Officio. Luego supone el Pontifice, que los dichos Religiosos tienen obligacion en consciencia à rezar el dichu Officio dentro, ò fuera necessaria dispensacion, para excusarlos de pecado mortal. La misma dispensacion conceden Eugenio IV. y Julio II. como se puede ver en el Manuel Rodriquez, tom 1. QQ Regul. quæst. 42. articul. 5. la misma dispensacion concediu Clemente VII. à las Monias de Santa Clara, suponiendo que las tales Religiosas estan obligadas à rezar cada dia el officio Divino, y ansi lo estan tambien los Religiosos Coristas. Pues es la mesma razon dellos, que de las Monias. Ita Herrera.)

4 Et quidem, præter aliàs rationes à me alibi adductas, si opinio negativa esset admittenda, sequeretur, absurdum, videlicet quòd idem dicendum esset de Subdiacono, nempè non teneri sub mortali dicere officium Divinum: nam ipsi non tenentur nisi ex consuetudine persolvere Horas Canonicas, ut ex multis probat Leandrus *de Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disputa. 13. quæst. n.* 8. & Reginaldus *tom. 2. lib. 18. numer.* 140. cùm aliis. Undè meritò doctus Pater Baldellus *in Theolog. moral. tom. 2. lib. 3. disputat. 21. numer.* 13. loquens de consuetudine Religiosorum, & Monialium persolvendi Horas Canonicas: sic asserit: Et quatenus possit dubitari de hujusmodi consuetudine, utrùm obliget ad mortale; eodem modo illam interpretantur, quo suprà diximus de Subdiaconis; qui similiter solùm tenentur ex consuetudine, & communiter existimantur teneri ad mortale; quia earum consuetudo est inducta ex credulitate obligandi, & per modum legis non scriptæ, & est de re gravi; immò, & graviore, quam sit lex de jejuniis, de Sacro audiendo, de confitendo semel in anno, de communicando in Paschate, & de similibus, in quibus signanter, & specialiter non exprimitur quòd sint ad mortale; quæ tota ratio etiam valet de consuetudine similiter inducta pro Religiosis professis; eamque consuetudinem ita interpretantur communiter viri docti, & timorati. Et hoc totum, quo dicimus de viris Religiosis Professis deputatis ad Chorum, quòd tenentur sub mortali ad Horas Canonicas, dicendum etiam est de fœminis, & de Monialibus similiter Professis, & deputatis ad Chorum. Hæc Baldellus, cui adde Pellizzarium *ubi infrà*: Ergo, &c. Ex his cùm sententiam negativam probabilem vocasset Emanuel Sà *verb. Hora Canonica, numer.* 1. his verbis: Quidem tamen, & Moniales, & eos omnes, qui non sunt in Sacris obligatione liberant; quod etsi probabile, non est usu receptum. Ita ille, Reverendissimus Magister Sacri Palatii in editione Romana correcta abstulit illa verba. *Quod etsi probabile*, & ideò in editionibus expurgatis ampliùs non interveniunt. Undè illam tamquam probabilem non vult admittere Pellizzarius, *tract. de Monial. c. 6. n.* 14. Et hoc dictum esse volo ad confirmandum tantùm meam sententiam, non autem ad censurandum aliorum opiniones: nam Ego semper in scribendo modestia erga viros doctos usus sum, & utar ut par est.

5 Limita tamen hanc sententiam in Religioso transeunti ad Religionem, in qua non est consuetodo recitandi Divinum Officium in Choro, qui non obstringitur ad recitationem illius, quamvis in prima Religione ad eam teneretur; nam debet sequi institutum illius, ad quam se transtulit. Ita Layman *lib. 4. tractat. 1. capitul. 4. numer.* 3. & Escobar *tractat. de Horis Canonicis, quæstion. 3. §. 4. numer.* 57. qui anteà *numer.* 3. mecitato cùm aliis multis firmaverat, Moniales, & Religiosos Ordine Sacro non initiatos teneri ex vi consuetudinis ad Divinum Officium.

R E S O L. XVIII.

An privilegium Eugenii IV. concessum Benedictinis, & Georgii XIII. Patribus Societatis, ut eorum Professi nondum in Sacris constituti non teneantur persolvere Horas Canonicas, sit communicabile aliis Religionibus?

Et deducitur, an Moniales, & professi Religionum nondum in Sacris Ordinibus initiati sint adstricti ad persolvendum Horas Canonicas ex consuetudine? Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. Res. 17.

§. 1. NOn defuere aliqui novitatum amatores, & ad laxiorem vitam inclinati, affirmativæ sententiæ adhærentes ex communicatione privilegiorum, quam inter se habent ferè omnes Religiones, ut patet ex Bullis Pontificiis alibi à me adductis. Posset aliquis hanc sententiam confirmare auctoritate Mandosii, & Felini *in tract. de privileg. ad instar. quæst.* 4. ubi ait, Generalem concessionem privilegiorum, referentem se ad privilegia alteri concessa, non minus operari, quàm si privilegiato omnia, & singula alterius privilegia sigillatim, ac specificè concessa, illaque in concessione seriatim narrata fuissent quia relatum dicitur esse in referente *l. asse toto, ff. de hered. Inst.* & ita refert consuluisse Steph. Bertrand. *consil.* 149. Illud

est

est generale *n. 2. volum. 1. in antiq.* Card. Parif. *consil.* 22. Mandatum *n. 5. l. 4.* & ante eos Oldrad. *consil.* 300. factum tale est *num. 8. vers. Et præsertim in casu nostro*, eamdemque sententiam videntur supponere aliqui recentiores, qui de hac materia tractantes indistinctè asserunt, privilegia alicui Religioni concessa, per generalem communicationem factam à Pontifice communicari alteri.

2 Sed hanc sententiam in casu proposito prorsus reiiciendam esse puto; & ideò Antonio Hinojosa *in Directorio verb. horæ Canonicæ fol.* 283. sic ait: Eugenius IV. concessit Monachis S. Benedicti, quòd Clerici professi in sacris non constituti, ad Horas Canonicas recitandas ea debito minimè teneantur: quia verò communicatio privilegiorum semper censetur valida, nisi contraveniat, vel professioni vel observantiæ Religionis, aliàs molta concessa laxioribus, nullo modo communicantur strictioribus, quia ad ædificationem, non ad destructionem dantur. Ideò hujus privilegii communicatione non gaudent cæteri Mendicantes, ut potè repugnantis eorum observantiæ, & salubri consuetudini. Ita ille, cui adde ex eadem inclyta Religione doctissimum Magistrum Hyacinthum Donatum *in praxi Regularium tom. 1. tract. 7. qu. 14. num.* 10. qui loquitur de privilegio concesso Societati Jesu. Confirmatur usu omnium Religionum, quæ numquam ausæ sunt dictis privilegiis uti. Nec valet ratio in contrarium adducta.

Sup hac doctrinam absque privilegio [illegible] Ego Sed [illegible] Consta esto.

3 Falsum est enim, per communicationem Religiones omnibus privilegiis uni Religioni concessis posse absolutè uti, nam aliqua privilegia, non obstante communicatione, non possunt inter se Religiones communicare, ut rectè observat Donatus, *ubi suprà* de privilegio exemptionis solvendi decimas alicui Religioni concesso, vel de quarta funerali, & ideò suprà dictæ doctrinæ dandæ sunt aliquæ limitationes. Igitur primò debent excipi privilegia exorbitantia, quæ licèt non sunt solita concedi, sed rarò, & cùm facultate conceduntur; hæc enim non veniunt in generali communicatione, nisi in specie exprimantur, juxta *regul. in generali* 81. *de reg. jur. in* 6. ubi dicitur in generali concessione non venire ea, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus. Sic tenuit Rota Romana *decision.* 55. *num.* 54. *&* 55. *part. 2. divers.* ubi hoc ampliat, etiamsi communicatio esset facta cum illis verbis, in omnibus, & per omnia, & hanc opinionem sequuntur etiam Butr. *consil.* 16. *sub numer.* 9. Soccinus *in l. 1. numero tertio in fine ff. de legat. primò*, ubi Jason *numer.* 25. *versicul. primo limita.* Ripa *numer. 8. versicul. & ita intellige*, Crot. *numer.* 10. Parif. *numer. 24. in fine*, Natta *consil. quarto, numer. 6. lib. 1.* Tamburin. *de jur. Abbat. tom. 5. disputat.* 18 *quæstion. 2. numer.* 4. eamque videtur apertè approbare Navarr. *tom. 2. consil. curul. de privileg. consil.* 53. *nu.* 4. ubi ait: Per generalem confirmationem privilegiorum non censeri confirmata privilegia exorbitantia. Alias verò limitationes invenies apud Merollam *tom. 3. disputat. 6. capitul. 5. dub. 8. per tot.* Ad auctoritatem verò Mandosii pro affirmativa sententia in principio adducta, respondeo. Illud commune dictum, quod expressum in specie dicitur quod fit per relationem ad aliud, non esse universaliter verum, sed pati exceptiones suprà allatas. Ratio autem est, quia expressio, quæ fit per relationem ad aliud, non est vera expressio, sed ficta, ut in *l. Titia §. fin. vers. perindè ff. de verb. oblig.*

Sup hac pro parte exceptionis solvendi decimas, &c. [illegible] Ref. 928. & [illegible] primo hujus Ref.

4 Ex dictis sequitur, Patres Capucinos cùm ex suis statutis non excipiant sæcularium confessiones, non posse uti privilegiis concessis aliis Ordinibus quoad absolvendum à reservatis, aut dispensandum sæculares, & si ii à Papa obtineant facultatem audiendi confessiones sæcularium in genere, vel in specie, non ideò censeri iis communicata dicta privilegia, nisi specialiter iis concedatur ut possint communicare de præfatis privilegiis. Et ita docet Bordonus *in consil. Regul. tomo 2. resolut.* 52. *num.* 75. & Pellizarius *in manual. regul. tom. 2. tr. 8. capit. 1. sect. 3. num.* 45.

5 Undè ex superiùs dictis à fortiori apparet cavendum ab opinione amicissimi Caramuelis, & aliquorum asserentium, Moniales, & Professos Religionum, nondum sacris ordinibus ordinatos, minimè obstrictos esse ad persolvendas horas Canonicas ex consuetudine; sed hanc sententiam ego alibi reprobavi, & novissimè latè, & rectè reprobat Franciscus Bardi ex inclyta societate Jesu præstantissimus Theologus *in selectis, l. 8. quæst. 1. & 2.* ubi respondet ad argumenta Caramuelis, & ad satietatem etiam me citato nostram sententiam probat.

Alibi [illegible] in [illegible] & in aliis [illegible]

R E S O L. XIX.

An Communitas Religiosorum teneatur quotidiè publicè in Choro cantare Horas Canonicas sub onere peccati mortalis?

Et an prædicta obligatio sit sub culpa mortali, an verò tantùm ex Regula, ita ut non excedat communem obligationem Regulæ?

Et an saltem ex consuetudine ad id teneatur Communitas Regularium sub peccato mortali, quamvis interdum ex justa causa possit hoc onus, & consuetudo dispensari?

Et an ista obligatio communis obliget singulos, quando non solùm subditi, sed etiam ipse prælatus esset adeò negligens, ut omitteretur publica officii Divini recitatio in choro ex defectu Ministrorum?

Et an non excusentur à mortali illi Religiosi, ex quorum absentia in choro Ecclesiasticum Officium notabile damnum, seu magnam jacturam pateretur?

Et deducitur, quòd consuetudo, numquam vim habet obligandi in conscientia, nisi sit de consensu illius, qui potest legem condere, & nisi sit introducta hac intentione obligandi. Ex par. 10. tr. 54. & Misc. 4. Ref. 2.

§. 1. NEgativam sententiam novissimè tenet Marcus Vidal *in Arca Theologiæ moralis, titulo de Horis Canonicis, Inquisitione 5. numero* 31. ubi sic ait: Consuetudo recepta benè in omnibus Religionibus canendi quotidie in Choro publicè Horas Canonicas, non obligat sub culpa mortali Regulares, neque sigillatim personas, neque communitatem, & Superiores locales, ita ut si aliquando desistant canere in Choro etiam sine gravi causa, non ideò sunt condemnandi rei mortalis culpæ. Probatur assertio primò: omnes ferè Regularium Religiones canunt quotidie in Choro Horas Canonicas ex consuetudine tantùm recepta in quavis Religione; sed hæc consuetudo non habet vim legis, & præcepti: ergo non obligat sub culpa mortali. Major, ut vera recipitur communiter à Doctoribus; Minor autem probatur: consuetudo enim tunc habet vim legis, sivè præcepti, quando à majori parte Communitatis introducitur cum Superioris legitimi consensu, & recipitur communi animo se obligandi, & quando participant justæ legis conditiones, atque etiam observatur per modum præcepti, & obligationis: sed nulla benè Religio introducit talem consuetudinem canendi in Choro hac intentione, & animo observandi illam per modum præcepti, & legis: ergo sub mortali non obligat: Ideò, &c. Secundò, constitutiones ferè omnium Religionum non obligant regulariter subditos ad illas observandas sub culpa mortali: ergo neque etiam obligabit sub mortali hæc consuetudo canendi publicè in Choro Horas Canonicas, antecedens supponitur verum, & certum. Consequentia probatur: tum quia Regulares tenentur ex consuetudine canere in Choro juxtam regulam cujusvis religionis, sed regula non obligat sub culpa mortali: ergo neque etiam consuetudo: tum quia consuetudo canendi in Choro est orta, & dependet à constitutionibus particularibus religionum: ergo sequitur earum naturam: at constitutiones non obligant ad culpam mortalem: ergo neque consuetudo ab ipsis dependens; quia accessorium sequitur naturam principalis, *leg. Cum principali, ff. de reg. jur. c. Accessorium, de reg. jur. in* 7. potissimùm quando militat eadem ratio, ut in præsenti nostro casu: nam tam constitutiones, quam consuetudo canendi in Choro tenduot ad idem bonum, & ad eumdem finem: ideò, &c.

2 Nec obstat dicere, quòd consuetudo circà rem gravem, quasi semper vim legis habet: ergo obligat sub mortali: ergo etiam hæc canendi in Choro Horas Canonicas quotidie in regularium Ecclesiis; cùm sit consuetudo circà rem gravem, ut per se patet: ideò, &c. Respondetur negando absolutè antecedens. Et ratio negationis est. Primò; quia dantur aliquæ consuetudines, quæ habent vim legis, & tamen non sunt de re gravi, & difficili, neque communiter servantur. Ita Pasqualigus *decisione 487. numer.* 3. ergo. Secundò, cum eodem Pasqualigo, *loco citato numer.* 5. in aliquo loco introduci potest ex devotione exercitium alicujus virtutis, quod ab omnibus communiter servetur, & sit difficile, & etiam quòd sit res gravis; & nihilominus talis consuetudo non obligaret sub culpa saltem mortali; illa enim, quæ fiunt ex liberalitate, non inducunt obligationem, quia proveniunt ex libera voluntate, quæ cùm liberaliter operetur, se obligare non intendunt: ergo. Tertiò, consuetudo numquam vim legis præceptivæ habet, nisi sit introducta, & instituta cum consensu Superioris, ac animo se obligandi, & tali etiam intentione observetur: ita asserunt communiter Doctores, ut Suarez, Azorius, Rebellius, Reginaldus, Vasquez, Fagundez, Filliucius, Laymans, Becanus, & alii, quos citat, & sequitur Diana, *par. 3. tractat. 2. resolutione 8. §. Sed hæc opinio*, nam sicut lex quoad suam obligationem dependet ab intentione Legislatoris, ita etiam consuetudo dependere debet ab intentione illorum, qui eam inducunt cùm participare debeat conditionem legis, ut vim legis habeat, aliter non obligabit; quia actus voluntarii non plus operantur, quam velint operari, *lege Voluntaria, capitul. excusat. tutor. & leg. fin. Codic. ne uxor. pro mar.* & actus agentium non debent operari ultra eorum intentionem *leg. non omnes, ff. si certum capitul. Ad audientiam de decis.* ergo, &c. Quartò in actionibus de consilio, & liberis requiritur semper agentis intentio, per quam se obligare intendat ad aliquod opus, ut dicatur in conscientia esse obligatus, ut patet in voto. Sed ut aliqua consuetudo introducatur, est quid dependens à libera hominis voluntate, cùm sit quoddam jus non scriptum, quod continuò actuum similium usu nascitur; ergo ad introducendam consuetudinem obligantem in conscientia, inter alia requiritur illorum intentio, qui eam introducunt,

Quæ nunc est [illegible] Ad secundum, & seq. & sup [illegible] vers. Domus [illegible]

quain tentione se obligare in conscientia velint, & intendant. Igitur consuetudo recepta in religionibus canendi quotidie in Choro Horas Canonicas, cùm non sit introducta, & instituta hoc animo se obligandi sub mortali, sequitur, quòd vim legis præceptivæ non habeat, quoniam ut sentiunt DD. communiter, consuetudo nunquam vim habet obligandi in conscientia, nisi sit de consensu illius, qui potest legem condere, & nisi sit introducta hac intentione obligandi: Ita cùm D. Thoma, 1. 2. *quæst.* 97. *art.* 3. *ad* 1. asserunt Doctores, ut Suarez, *de leg. lib.* 7. *cap.* 9. Reginaldus, *lib.* 13. *num.* 143. Filliucius, *tract.* 23. *cap.* 6. *num.* 97. Clavis Regia *lib.* 13. *cap.* 11. *num.* 5. Bonacina *de leg. disp.* 1. *quæst.* 1. *punct. ultim. num.* 28. Sà *verb. Consuetudo, num.* 4. Fagundex, *in precept.* 1. *Eccl. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 7. & alii: Sed regularium constitutiones apud plures Religiones leges præceptivas obligantes sub mortali culpa non continent, ergo neque etiam ullo pacto asserendum est, quòd in illis Religionibus consuetudo canendi in Choro fuerit introducta animo, ut vim legis præceptivæ habeat, cùm dependeat ab instituto, & regula ipsarum Religionum. Et hæc omnia, & plura alia docet Vidal, *ubi suprà*.

3 Sed hæc opinio, tanquam singularis, reiicienda videtur; & ita affirmativam sententiam communiter tenent Doctores: Undè Ioannes Caramuel *in Theol. Reg. disp.* 101. *num.* 1320. sic ait: Communitates teneri sub peccato gravi legere Divinum Officium, asserunt Authores communiter, nullum legi qui asserat contrarium, nullum, qui hanc obligationem demonstret. Videatur Suarius, *l.* 4. *de Horis Canonicis cap.* 10. Ne igitur singularis videar, supponam ex communi sententia non posse communitatem aliquam Benedictinam omittere Officium divinum sine culpa mortali; ex hac hypothesi nascuntur resolutiones subsequentes. Eodem modo iudicanda est communitas in officio publico, quo Sacerdos in officio privato. Patet; quia sicut tenetur Sacerdos sub culpa gravi divino Officio satisfacere, ita etiam supponitur sub gravi onere communitatem obligari. Hinc constat materiæ parvitatem, quæ sufficit ad excusandum à mortifero Sacerdotem, debere etiam communitatem excusare. Ita Bonacina *de Hor. Can. disput.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 1. *num.* 3. Diana *ibid. resol.* 41. Ex hac conclusione universali procedunt appendices, quas reperi apud doctos Authores, Prima; Communitas, quæ sine causa legitima recitat Horas extra tempus præscriptum, non peccat mortaliter. Ita Bonacina *tract. de Hor. Can. disput.* 1. *qu.* 3. *num.* 7. Gavantus *in Comm. rubr. Missal. tom.* 2. *sect.* 1. *cap.* 5. *& num.* 9. Valentia, *tom.* 5. *disput.* 6. *q.* 2. *punct.* 20. qui intelligendi sunt sublato gravi scandalo; quia si hoc sit grave, non poterit excusari à mortali, verum vix tale in simili materia iudico posse dari, nulla communitas censenda est sine causa alterasse officii tempora; quæ propter honestam recreationem hora una, vel altera officium differt, aut anteponit. Recreatio enim honesta actus etiam Regularis est, & cùm ferrei non sint Monachi, necessarius, ut melius alijs obligationibus satisfacere possint, quod quidem apud sanctissimos Monachos in usu est. Secunda Communitas, quæ invertit ordinem officii, modò totum legat ad quod tenetur illa die, non peccat mortaliter. Ita Bonacina, & Gavantus *ubi suprà, cap.* 5. *tit.* 8. *num.* 3. Diana *resol.* 16. In reliquis omnibus rebus de communitate ipsa, ut de singulis philosophatur. Hucusque Caramuel.

4 Dicendum est itaque in Ecclesijs Regularium adesse obligationem canendi publicè Horas Canonicas in Choro; quia *Clemen.* 1. *de celebrat. Missar.* cùm Ecclesijs Cathedralibus, & collegiatis numerantur etiam Regulares, ergo supponit Pontifex in his Ecclesijs eandem esse obligationem psallendi publicè divinum Officium in Choro. sicut in prioribus, hæc tamen Regularium obligatio differt à reliquis, quia solùm est, iuxta uniuscuiusque institutum, regulas, aut consuetudinem, nam Religiosi non tenentur officium recitare in Choro ratione Beneficij proprij, ut constat; nec etiam, quia aluntur eleemosynis, & bonis Ecclesiasticis, quia non sub hac ratione, nec ad hunc finem aluntur, sed ut Deo seruiant, iuxta ipsorum Institutum; nec etiam est ullum ius Canonicum, quod hoc onus omnibus Religionibus imponat? nam in prædicta Clementina, potiùs supponitur aliunde illa obligatio, & ideò solùm præcipitur, ut debito modò psallatur, quare obligatio supponenda est ex peculiari instituto, regula, aut consuetudine. Hæc est communis sententia, quam docet Diuus Antoninus 2. *part. tit.* 9. *c.* 12. *§.* 3. *vers. Quinta negligentia*, Angelus, *verb. Hora, n.* 25. Tabiena, *ibi q.* 28. *n.* 29. *dicto* 11. Sylvester, *q.* 10. Armilla, *n.* 21. Sotus, *lib.* 10. *de Iust. q.* 3. *art.* 3. *circà finem*, Aragonius, 2. 2. *q.* 83. *art.* 12. *dub.* 4. *not.* 2. *& concl.* 1. Suarius, *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de horis, cap.* 10. *nu.* 7. Filliucius, *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 4. *q.* 7. *num.* 133. Bonacina, *to.* 1. *de Officio, disp.* 2. *quæst.* 1. *punct.* 1. *n.* 9.

5 Quæres an prædicta obligatio sit sub culpa mortali, an tantùm ex regula, ita ut non excedat communem obligationem regulæ. Respondeo, & dico primò: si loquamur de toto Conuentu, seu ecclesia regulari, in qua est consuetudo regulariter dicendi divinum Officium publicè in Choro, etiamsi id nulla regula explicaverit, nec ullum votum de hoc directè fiat, esse obligationem gravem sub peccato mortali, quia saltem per consuetudinem videtur illud onus ita receptum, & acceptum; & magnum esset scandalum, si omitteretur, quamvis interdum ex iusta causa possit in hoc dispensari. Ita docet Armilla, *verb. Hora n.* 21. Sotus, *lib.* 10. *de Iust. q.* 5. *art.* 3. *propè finem*. Suarius, *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Horis Canonicis, c.* 10. *n.* 7. *fin.* Filliucius, *tom.* 2. *tract.* 23. *c.* 4. *quæst.* 7. *n.* 134. Layman, *tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 1. *c.* 4. *n.* 1. Dico secundò, hanc obligationem principaliter cadere in Prælatos Religionis, & Monasterij, scilicet Abbatem, Priorem, Guardianum, Abbatissam, Priorissam, & quemcumque alium. Ratio est, quia quoties obligatio cadit in aliquod mysticum corpus alicuius Communitatis, caput talis corporis ratione sui maximè tenetur curare, ut obligatio illa impleatur, quia ad superiorem pertinet movere inferiores ad operandum; aliàs non posset tale corpus moraliter tali obligationi satisfacere. Hæc autem Prælatorum obligatio specialiter explicata, & aucta est in prædicta *Clementina* 1. *de celebratione Missarum*, ubi ordinarijs Rectoribus, & superioribus præcipitur, ut sollicitam adhibeant diligentiam, ut debitis horis convenienter hoc officium psallatur, vel celebretur, si Dei, & Apostolicæ Sedis indignationem evitare voluerint: quæ verba manifestè indicant præceptum obligans ad mortale. Ita Tabiena, *verb. Hora, q.* 23. *nu.* 29. Armilla, *n.* 21. Sotus, *lib.* 19. *de Iust. q.* 5. *art.* 3. *propè finem*, ubi ait: si ubi fieri potest, Præfecti negligentia tale Officium in communi non fieret, citrà dubium mortale illi esset crimen. Navarrus, *cap.* 3. *de Obligatione, n.* 61. Petrus de Aragonia 2. 2. *q.* 83. *art.* 12. *dub.* 4. *concl.* 1. Suarius, *tom.* 2. *de Relig. lib.* 5. *de Horis, cap.* 10. *n.* 8. Layman *to.* 2. *lib.* 4. *tr.* 1. *c.* 4. *n.* 1. Filliucius *to.* 2. *tract.* 23. *cap.* 4. *q.* 7. *dicto* 3. *n.* 135. Bonacina, *tom.* 1. *tractatu de Officio, disp.* 2. *q.* 1. *punct.* 1. *n.* 9.

6 Quæres, an obligatio communis obliget singulos, quando non solùm subditi, sed etiam ipse Prælatus esset adeò negligens ut omitteretur publica divini officij recitatio in Choro ex defectu ministrorum. Respondeo affirmativè; tunc enim præceptum commune singulos obligaret, quia iam esset publica necessitas, in qua obligantur. Huic sententiæ favent Doctores, qui dicunt non excusari à peccato mortali illos Religiosos, ex quorum absentia in choro Ecclesiasticum Officium notabile damnum, seu magnam iacturam pateretur. Ita expresè docent Angelus *verb. Hora, n.* 26. Tabiena *ibi, quæst.* 28. *nu.* 29. Sylvester *quæstione* 10. *num.* 12. Armilla *num.* 21. Caietanus *ibi, §. Quo ad quintum*. Grassius, *p.* 1. *dec. lib.* 2. *cap.* 53. *nu.* 13. Suarius *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de Horis, cap.* 10. *num.* 15. *fin.* Filliucius *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 4. *q.* 9. *dicto* 1. *num.* 138. Bonacina *tom.* 1. *tractatu de Officio, disputatione* 1. *quæstione* 2. *puncto* 2. *tr.* 2. *n.* 5. *§. Dixi regulariter, & disputatione* 291. *puncto* 1. *n.* 9. *fin.* Et hæc est doctrina communis inter Theologos circà obligationem recitandi Horas Canonicas in Choro, quam habent Religiosi: undè caveant ipsi, opinionem contrariam in praxim deducere.

RESOL. XX.

An Religiosus, si ex consuetudine non recitet Horas Canonicas in Choro, peccet mortaliter?

Et an obligatio canendi in Choro per se, & directè sigillatim singulas personas afficiat? Ex p. 3. tr. 2. Res. 18.

§. 1. AFfirmativè respondet Peregrinus *in comment. ad nostras constit. p.* 1. *lit. B*, §. 3. ubi sic ait: Religiosus, qui sine iusta causa omittit recitare. Horas Canonicas in Choro, quamuis privatim illas recitet, mortaliter peccat, si habet consuetudinem non recitandi.

2 Sed hæc opinio mihi non placet, quia obligatio canendi in choro per se, & directè non afficit sigillatim singulares personas, sed totam communitatem. Undè Suarez *de Relig. to.* 2. *lib.* 4. *cap.* 10. *n.* 15. sic ait: De Religiosis, qui chorum profitentur, existimo non teneri ex vi generalis legis, seu præcepti obligantis sub culpa mortali ad canendum in choro, nisi ubi fuerit speciali consuetudine hoc præceptum, ita expresè declaratum; & impositum est, vel si alicubi proprium votum de hoc fieret, quod in nulla Religione credo fieri, neque etiam scio in aliqua esse consuetudinem, illo modo obligantem. Nec enim consuetudo Chori est in hoc sensu in Religionibus introducta, sed solùm, ut horæ in Choro omninò dicendæ sint; & omnes adesse debeant iuxta regulam, & quòd in hoc deficientes pœnæ subiaceant, non verò quòd in hoc graviter peccent, dummodo aliàs horas recitent. Ita ille, & post illum Raphael de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom.* 1. *contr.* 10. *de Horis canon. disp.* 1. *num.* 6. ubi sic ait; De Religiosis, qui ex vi suorum statutorum profitentur Chorum, maior ratio dubitandi est, an peccent, & existimo non teneri ex lege, aut præcepto generali, aut aliquo iure, quod certè ad Religiosos non dirigitur, tenebuntur autem ex vi præcepti, si quod reperitur in aliqua Religione, quod credo in nulla esse. Superest ergo, ut si aliqua obligatio sit, ea ortum habeat ex obligatione servandi suas con-

constitutiones; sed credo iam omnes, aut ferè omnes Religiosos se ab hoc vinculo liberasse. Et in Ordine Prædicatorum in Prologo dicitur. Volumus ut nostræ constitutiones non obligent nos ad culpam, sed ad pœnam. Et consuetudo, & iussio Chori in Religione hac, & ut existimo etiam in aliis, in hoc sensu introducta est, ut omnes horæ in Choro canantur, non verò quòd graviter peccent, immò neque leviter in Ordine præfato Prædicatorum, secluso contemptu & præcepto. Ita ille. Et hanc sententiam docent etiam Filliucius *tom. 2. tr. 23. cap. 4. nu. 239.* & Bonacina *de horis canon. disp. 1. q. 1. punct. 5. nu. 9.* cum Fausto *de horis canon. lib. 2. quæst. 186.*

3 Ex his omnibus apparet, Religiosos particulares non esse astrictos recitare Horas Canonicas in Choro. Undè nescio qua ratione Peregrinus dixerit illos peccare, si hoc frequenter facerent; nam ea aliqua lege, vel consuetudine ad id non tenentur, ut satis probatum est, quòd verò id frequenter faciant, non potest esse peccatum mortale, quia ex consuetudine frangere aliquam regulam, non obligantem ad culpam secluso contemptu, non esse peccatum lethale docet ipsemet Peregr. *in proœmio constit. lit. B, fol. 29.* & alii communiter, ergo, &c. Videè etiam Bartholomæum à sancto Fausto *in speculo Religiosorum lib. 7. quæst. 152.* Sanchez *in summ. tom. 2. lib. 6. capit. 4. num. 17. & 18.* Ledesma *in addit. ad summ. cap. 4. concl. 12. dub. 1. fol. mihi 157.*

R E S O L. XXI.

An soli Novitii possint satisfacere præcepto solvendi Horas Canonicas in Choro, quòd est quærere, an soli Novitii faciant corpus communitatis? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 5.

§. 1. SUppono ad satisfaciendum Choro non sufficere duos, sed saltem tres requiri, quæro an isti possint esse Novitii; ad hoc dubium acutissimus Caramuel *in Regulam D. Benedicti, disp. 101. dub. 6.* sic respondet. Quæris an Novitii faciant Corpus Communitatis, nempe an Tres, vel plures Novitii non clam, sed publicè signo regolari convocati possint in Choro comuni Divino officio satisfacere. Respondent nonnulli affirmativè, eo quòd in favorabilibus semper Novitii censentur Religiosi, negativè alij, eo quòd nondum incorporati sint, sed de hoc uberiùs alio loco. Ita ille. Et ut verum fatear, adsunt pro utraque parte probabiles rationes. Pro negativa, quia obligatio persolvendi Horas Canonicas in Choro est imposita Communitati Professorum, ut patet, sed Novitii non sunt Professi, nec pars Communitatis, quoad hoc dici possunt, cùm non sint Monasterio & Religioni incorporati. Ergo. Pro parte affirmativa facit, quòd sicut Novitii possunt, & de facto gaudent Privilegijs Professorum, ita dicendum est posse solvere onera, ad quæ professi tenentur: nec valet dicere quòd Novitij in odiosis non dicuntur Professi, nam respondeo, certum esse, Novitios non teneri persolvere hoc onus, sed posse illud persolvere loco Professorum dicendum est, nam licèt non sint adhuc incorporati Religioni, sunt aliquo modo pars illius Communitatis, & omnibus gratijs, & Privilegiis Communitatis gaudent, & in favorabilibus dicuntur Religiosi: Ergo, &c.

R E S O L. XXII.

An Regulares, vel Canonici sæculares satisfaciant, obligationi psallendi in choro, si canant in Sacristia ex aliqua iusta causa?

Et difficultas est, si hoc licitum sit, quando Sacristia non est iuncta cum Ecclesia, vel non habet fenestram versùs altare maius? Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. Res. 13.

§. 1. CAsus est practicabilis, v. g. propter asperitatem brumalem, vel si in Ecclesia fabricetur, si Chorus sit occupatus in aliquo spirituali ministerio, ut propter hebdomadam Sanctam, vel novennam, & similia. Et respondeo affirmativè, sed difficultas est, si hoc licitum sit fieri, quando Sacristia non est coniuncta cum Ecclesia, & negativè respondet Bordonus *in Consilijs Regularium, resolut. 30. quæst. 17. nu. 21.* ubi sic ait. Dixi, si solùm communi muro Sacristia dividatur ab Ecclesia, quia si inter ipsam, & Ecclesiam interlocentur aliqua alia, gravior est difficultas, & puto non satisfacere, quia Choro non intersunt materialiter, neque moraliter, undè Prælatus non videtur excusari permittendo recitari horas Canonicas in loco distante ab Ecclesia per plures muros intermedios, immò & per unicum, si non adest fenestra in eo communi muro, seu porta ad Ecclesiam, undè audio decisum fuisse Romæ, quosdam Canonicos non potuisse satisfacere suæ obligationi in Sacristia, quæ non habebat fenestram versùs Altare maius, quod ego intelligo, quando ibi officiator sine legitima causa, nam cum legitima causa censeo sufficere fenestram, vel portam Sacristiæ intra ambitum Ecclesiæ, maximè apud Regulares, qui non ita strictè obligantur ad Chorum formalem. Ita Bordonus. Undè si vera esset hæc opinio Patres nostri Romæ degentes domo S. Andreæ non satisfacerent præcepto solvendi Horas, si illa canerent in Sacristia, quia est penitus disiuncta ab Ecclesia, satisfacerent verò in Sacristia S. Sylvestri.

2 Sed ex Bonacina, Castrus Palaus *tom. 2. tr. 7. disp. 3. punct. 4. nu. 2.* & alii, licèt asserant certum esse *ex c. fin. dist. 62. & cap. 1. de celeb. Miss.* Horas Canonicas persolvendas esse in Ecclesia, admittunt tamen ex necessitate posse in alio loco persolui, & se non restringunt in Sacristia distante ab Ecclesia per plures muros, vel in alio Oratorio; quia officium in dictis locis recitando dirigitur ad Ecclesiam, & moraliter dicuntur canendo in dictis locis Religiosi, in Ecclesia canere, salvo tamen meliori iudicio.

R E S O L. XXIII.

An qui subdiaconatum suscipit, teneatur in Ordinationis die Officium totum recitare?

Idem est dicendum de illo, qui emisit professionem hora undecima ante meridiem?

Et quid est dicendum, si antequam quis Subdiaconatum acceperit, vel professionem emiserit, omnes Horas illius diei recitavit, an satisfaciat obligationi supervenienti?

Et an sit probabile, cùm Episcopus Ordinandis iniungit aliquos Psalmos, & Litanias recitare, nolle sub gravi culpa obligare, sed ex quadam honestate, & decentia tantùm? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 218.

§. 1. REspondeo negativè, sed solùm ab illa parte, à qua obligatio incepit, v. g. si quis accepit Subdiaconatum, vel emisit professionem hora undecima ante meridiem, non tenetur recitare matutinum illius diei, neque primam, neque tertiam sed ad summum sextam, & reliquas Horas, quia ab illa hora undecima incipit obligatio. Ita Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. punct. 4. num. 3.* qui citat Suarez, & Bonacinam, quibus adde Homobonum *in consult. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 240.*

2 Non desinam tamen hic adnotare, Oliverium Bonartium *de Horis Canonicis lib. 2. c. 39. num. 11.* docere, in tali casu Subdiaconum, v. g. satisfacere, si non dicat sextam, & nonam, sed incipiat à Vesperis illius diei, nam ecclesiæ mens non censetur velle tironem ad parvas aliquas Horas diei currentis astringere.

3 Sed stando in prima opinione quæritur; quid dicendum, si antequam quis Subdiaconatum accepit, vel professionem emisit, omnes Horas illius diei recitavit? Respondet Castrus Palaus *loco citato* non satisfacere obligationi supervenienti; quia non potest esse satisfactio obligationis, ubi nulla est obligatio: tenetur iterùm recitare modo, quo *suprà* dictum est.

4 Nota tamen secundùm Castrum Palaum, affirmativam sententiam esse probabilem, nam negativam, quam ipse tenet, vocat tantùm probabiliorem.

5 Nota etiam hic obiter id; quod alibi etiam notavimus cum Soto, & Valentia, quibus nunc addo Castrum Palaum *ubi suprà, punct. 1. q. 1. nu. 5.* probabile esse, cùm Episcopus ordinandis iniungit aliquos Psalmos, & litanias recitare, nolle sub gravi culpa obligare, sed ea quadam honestate, & decentia. Et Homobonus de bonis in supradicto casu ex Azorio, & Laymao putat etiam supradictos Clericos non peccare nisi venialiter. Ita ille *in consult. cas. consc. vol. 2. p. 5. respons. 210.*

R E S O L. XXIV.

An Religiosus, seu Clericus, qui mane antequam professionem emitteret, vel Subdiaconatum susciperet, recitavit Officium, teneatur, hoc non obstante, illud iterùm recitare? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Res. 38.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Bonacina *tom. 1. de Horis Canonicis, disp. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 11.* Tum quia adimpletio præcepti supponit obligationem, sed qui officium ante Ordinis, vel possessionis, aut saltem collationis beneficij susceptionem recitavit, non habebat onus & obligationem officii recitandi; ergo non satisfecit præcepto officii. Ergo suscepto Ordine, vel possessione beneficij tenetur iterùm recitare pro rata temporis, quo ad Ordinem evectus est; præceptum enim adimpletur actuali recitatione: tum quia horæ Canonicæ recitantur nomine Ecclesiæ; qui autem divinum officium ante Ordinis susceptionem recitavit, non dicitur nomine Ecclesiæ recitasse, cùm nondum esset Minister ad hoc deputatus, tum quia sicut non satisfacit præcepto, qui divinum officium recitat hodie, ut adimpleat onus, quo divinum officium crastina die persolvere debet, ita neque obligationi satisfacit, qui officium recitat, antequam ordinem sacrum suscipiat, utraque enim obligatio est affixa tempori, & personæ obstrictæ oneri divini officij.

2 Non desinam tamen adnotare negativam sententiam tanquam probabilem admittere Trullench *in Decalog. tom. 1. l. 2. cap. 7.*

cap.7.dub.13. num.3. quia potuit antitipatè solvere. Facit pro hac opinione auctoritas Doctorum, quos citavi *in 5. tr. 3. resol.33.* asserentium, quòd qui manè communicavit, non tenetur posteà, si incidat, eadem die in periculum mortis, viaticum sumere: quia cum manè sacram sumpsit eucharistiam, moraliter obligatio præcepti aderat: ergo adimplevit præceptum.

RESOL. XXV.

An qui vovit recitare Officium Sancti particularis in die, quo debet recitare de altero Sancto, teneatur duo Officia recitare?

Et an si alicui desit Breviarium Romanum, possit, immò debeat recitare per alium approbatum, quod præ manibus habet, etiam si brevius sit? Ex p.9. tr. 9. & Misc. 4. Res.25.

§.1. NEgativam sententiam probabilem putat Escobar à Corro *tract. de Hor. Con. quæst.3. §. 1. num. 10.* ubi sic ait: Dum quis vovit recitare Officium Sancti particularis, ut puta, Beatæ Mariæ, in die, quo secundùm Breviarium Romanum dicendum est de alio Sancto, vel de feria, quia tenebitur duo Officia recitare illo die, unum de B. Maria, alterum de feria, vel de Sancto secundùm Breviarium Romanum; Contrarium tamen non improbabile reputo, nempe recitatione unius Officij satisfacere utrique obligationi: Tum quia valdè probabile est, quòd adstrictus recitationi Horarum Canonicarum duplici onere Ordinis, nempe Sacri, & Beneficij satisfit unum Officium tantùm recitando, & omittendo, unum solùm nanciscitur peccatum, cùm in substantia obligationi satisfaciat. Et sic votum adimplebit recitatione alterius Officii, & cum obligatione Officii diei recitando Officium voti: nihilominus tamen hoc subiicio melius sentientis iudicio. Ita ille. Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo cum Fausto *tract. de Hor. Canon lib.2. quæst.130.*

2 Notandum est hic obiter, id quod asserit Crousers *in Regul. D. Francisci, cap.3. sect.1.* ubi sic ait: Etiam circa Horas Canonicas, putarem peccatum committi ab eo, qui illas negligeret obtentu defectus Breviarij Romani, si aliud ad manum habeat, vel habere possit. Obligantur enim fratres primò ad Officium Divinum, deindè ad modum eius, quod posterius, si non possit implere, prius autem sic, peccant si non implent. Et ideò docuit Escobar, ubi suprà, *nu.3.* quòd si deficiat Breviarium Romanum, poterit, immò & debet recitare per aliud approbatum, quod præ manibus est, & qui potens non est totum Officium recitare per Romanum, & potest recitare per aliud Breviarium approbatum, quia est brevius, satius erit per hoc recitare, quàm alterum omittere.

RESOL. XXVI.

An qui detinetur in pulsandis organis, vel transferendis libris ex una parte ad aliam, vel choro præbendo, &c. teneatur per se ipsum illam partem recitare, si saltem non audierit?

Idem est dicendum de eo, qui ut bene pronunciet Lectionem in Choro iniunctam, occupatur, dum Chorus canit, in ea perlegenda, an excusetur ab auditione, aut recitatione eorum, quæ tunc à Choro dicuntur? Ex p.2. tr.12. Res.13.

§.1. AFfirmativè respondet Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap 14. num.13.* & alii. At mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam docet Layman *in tract. mor. lib.4. tr.5. cap.5. nu.7.* Molfesius *in summa, tom... tr. 5. cap.1. nu.21.* Azorius *p.1. lib.10. cap. 13. q.20.* Naldus *verb. Officium divinum, nu.7.* Aragon. *in 2.2. q.83. art.52. in fin.* & Reginaldus *tom.2. lib.18. cap.13. nu.188.* ita asserens: (Ad hanc causam referri potest occupatio quærendi Psalmos, aut peragendi aliquid aliud choro necessarium, ut quærendi prunas ad thurificandum, ac thurificandi tempore *Magnificat*, & *Benedictus*, aut pulsandi Organa: quod enim illis sic occupatis chorus intereà recitat, aut cantat, à se nec dictum, nec auditum, non supplentes, non videntur peccare, eò quòd Chorus, cuius ministerio serviunt, tam suo, quàm aliorum administrantium nomine recitat, aut cantat.) Ita ille. Et Villalobos *in summa, tom.1. tr.24. dub.16. nu.54.* cum S. Ioan. de la Cruz *in direct. conscient. p.1. Præcept. 3. art. 3. dub.7. concl.1.*

2 Idem dicendum est de eo, qui ut bene pronunciet lectionem in choro iniunctam, occupatur, dum Chorus canit, in ea perlegenda; excusatur enim ab auditione, aut recitatione eorum, quæ tunc à Choro dicuntur, & ita docet Raphael de la Torre *in 2.2. tom.1. contr. disp.7. nu.12.*

RESOL. XXVII.

An Coadiutoria cum futura successione inducat obligationem recitandi Horas Canonicas? Ex p.5. tr.13. & Misc.1. Res.75.

§.1. LUsitania semper ferax fuit doctorum hominum tam in legali, quam in Theologica professione, & inter illos non multis abhinc annis floruit Sebastianus Acosta, qui circà præsentem quæstionem affirmativam sententiam docuit *in Bull. Cruc. quæst. 75.* ubi sic ait. Cùm usus horum coadiutorum sit modernus in Ecclesia Dei, non agitatur hæc quæstio à Doctoribus. Ego tamen existimo, prædictos coadiutores Canonicorum teneri sub mortali divinum Officium recitare. Adducor autem ut ita credam ea eo fundamento, quòd huiusmodi coadiutoriæ ex forma, & tenore Bullarum, & ex intentione Pontificis concedentis, habent rationem beneficij, proindeque literæ Apostolicæ committuntur Iudici Apostolico in forma *Dignum*, ut provisum examinet in forma iuris, & si ipsum dignum inveniat, authoritate Apostolica mittat in possessionem coadiutoriæ, & de facto mittuntur coadiutores in possessionem eisdem solemnitatibus, quibus Canonici sedendo in choro in stallo, & in loco Capituli tangendo manibus frumentum, argentum, &c. Immò & iudex Apostolicus confert proviso coadiutorem per impositionem pilei, facta priùs fidei professione iuxta *1. Ego N. de iureiur.* quæ omnia non reperiuntur, nisi in collatione & possessione veri beneficii. Prætereà nisi coadiutoriæ essent propriè beneficia, non possent coadiutores ad titulum illarum ad sacros Ordines promoveri, sed passim coadiutores ad titulum illarum ordinantur; ergo coadiutoriæ sunt verè, & propriè beneficia. Ultimò, quoniam prædicti coadiutores gaudent omnibus privilegiis Canonicorum, eliguntur enim iam in conservatores, & à Sede Apostolica deputantur iudices Apostolici, cùm tamen ad hoc munus non quodlibet beneficium, sed dignitas requiratur, ex *cap. finali, de offic. iud. deleg.* Ita Acosta *loco citato*.

2 Sed, his non obstantibus, contrariæ sententiæ adhærendum esse puto. Dico igitur, coadiutoriam concessam alicui assignata aliqua portione pro congrua, & cum futura successione, non esse beneficium, ut declaravit Paulus V. teste Suarez *lib.4. de Horis Canon. cap. 22. num.19.* & aliis, ergo non obligat ad Horas Canonicas; & certè quia coadiutori datur potestas succedendi in beneficiu post proprietarii mortem, apparet quòd non confertur ei beneficium proprietarii; nam aliàs beneficium in duobus existeret, quod est absurdum. Neque obstat mortuo proprietario non requiri novam collationem, quia hæc provenit ex eo, quòd cùm datur coadiutoria, beneficium tunc proprietarii confertur coadiutori, non absolutè, sed dependenter à proprietarii morte; quare mortuo proprietario tunc habet effectum collatio, & coadiutor beneficium obtinet; & ita hanc sententiam docet post Suarez *nu. supr.* Castrus Palaus *to.2. tract.1. disp.2. punct.1. §.2. nu 7.* ubi etiam citat Azorium, Garziam, & Bonacinam, alias etiam rationes adducens ad firmandum coadiutoriam non inducere obligationem recitandi Horas Canonicas.

RESOL. XXVIII.

An qui habet Officium, cum quo consistere non potest Horarum Canonicarum lectio, excusetur ab earum recitatione? Ex p.7. tr. 21. & Misc.2. Res.1.

§.1. AFfirmativè respondet Caramuel *in Regulam D. Benedict. disp. 116. num. 1438* ubi ait. Qui ea officio sibi legitimè iniuncto singulis diebus duodecim horis integris occupatur, non tenetur legere officium divinum, licèt Suarez asserat, eum, qui habet officium, quo cum consistit Horarum lectio, debere vel illud relinquere, vel petere dispensationem. Utrumque tamen falsum est, & ex ipsius Suarii doctrina propugnari non potest. Nam asserente eodem authore, qui ostentationis gratia vult integro die actionem publicam literariam facere, potest omittere officium Divinum, ut ea meliùs fiat; nec tenetur propositam actionem intermittere. Atqui Petrus potiùs tenetur officio quàm velleitati satisfacere: ergo cui licet potiùs officium Canonicum omittere quàm actionem ostentationis ultrò admissam, poterit etiam omittere potius officium, quàm conditionem, seu dignitatem illam, quam habet.

2 Prætereà, si occupatio sit publica (puta si Petrus sit aut Concilii Præses, aut Regni gubernator, aut pauperum provisor, aut Magister ægrotum, &c.) non potest Petrus præponere privata publicis, nec censendus est iussisse Pontifex ut communibus particularia præponat, servire debet Reipublicæ, & Patriæ quando, & quantum potest, nec ei officium legendum alicui debet esse impedimento.

3 Probatur id clarissimè, Primo quia sicut Pontifex non potest indicere Horarum lectionem in damnum salutis privatæ, sic nec in damnum salutis publicæ: ergo sicut Petrus non tenetur obedire Ecclesiasticæ legi cum salutis gravi detrimento, sic nec cum gravi detrimento Reipublicæ.

4 Secundò, quia Pontifex noluit præcipere officij Canonici lectionem in positis casibus; quod probo evidenter. Summa esset imprudentia, velle quod Suarius non scriberet doctissima illa volumina, quæ illustrant Ecclesiam militantem; Imperitia esset, malle quod Petrus Horas legeret, quàm audiret confessiones; rigor iniquus esset, Paulum ita lectione impedire, ut ægro graviter periclitanti opitulari non posset: tyrannis, titulo recitationis præcipere Ioannis, ne faveat. & serviat

viat Reipublicæ adsistentia indigenti: Atqui Ecclesiæ, & Pontifici est iniurius, qui ita ius Canonicum explicat, ut Legislatores habendi sint rigidi, tyranni, & imprudentes: ergo dicendum est Pontifices noluisse in talibus casibus ad Horarum recitationem obligare. Nempe, cùm ex officio suo aliquis habet occupationes ita graves, ut non consistant cum Horarum lectione. Hæc omnia Caramuel.

Sup. doct. concerto in hac R. & sequenter in hoc §. lege 2. seq. per totam, & in to. 8. tr. 1. ac R. 10. §. circa vero.

5 Sed existimat Trullench *in Decal. tom.1. cap. 7. dub. 28. num.2*, obligatum ad recitandum divinum officium non posse voluntariè suscipere aliud munus, & officium cuius executio incompossibilis sit cum recitatione Horarum, nam sic implicitè vult omissionem Horarum, modò non adsit gravis necessitas illius suscipiendi. Et ideò Machadus *de Perfecto Confess. tom.1. lib.2. part.3. tract.3. docum.3. num.5.* Bassæus *in Floribus Theolog. ver. Hora Canonica 6. num. 4.* Moneta *de Distrib. par.2. q.5. nu.25. & 28.* & Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis lib.2. c.39. num.3.* sequentes sententiam P. Suarez, quam Caramuel reprobat, nullatenus putant suscipiendum esse Clerico ad horas recitandas obstricto huiusmodi officium, cui ordinariè annexa sit talis occupatio, quæ lectionem horarum excludat, nisi specialis ratio charitatis aliud suadeat; undè huiusmodi vel officium relinquendum, vel beneficium resignandum, vel dispensatio petenda, cùm autem voluntariè tale officium susceperit, à recitando non excusabitur. Aliud esset, si occupationes officij suscepti recitationem horarum impedientes rarius, & ex improviso occurrant, quia tunc propter necessitatem iure liberari à recitando poterit. Ita Bonartius; & hoc ultimum sicut, & alios casus adductos à Caramuel de oppositione ad Cathedram, de Confessarijs, &c. concedit etiam Castrus Palaus *tom.1. tr.1. disp.2. punct.6. nu.2.* cum alijs, quia sunt necessitates repentinæ, & quæ non sæpius occurrere solent.

6 Nota Lector, quòd in tui gratiam inferius multas opiniones supradicti Caramuelis adducam, quia eius Codex non ita facilè invenitur, & licet aliquando suis opinionibus non adhæream, semper tamen illum honoris causa nominatum esse volo, est enim vir doctissimus, & acutissimi ingenij, & ut aliàs dixi non solùm Scholasticæ, Moralis Theologiæ, sed etiam politioris literaturæ peritissimus, & utinam amicissimus vir alios felices ingenij sui fœtus in lucem pariat.

R E S O L. XXIX.

An Concionatores quotidiani tempore Quadragesimæ excusentur à recitatione Horarum Canonicarum?

Et quid est dicendum de illo, qui habet actionem continuam iustitiæ; Officium docendi publicè, & de Doctore, qui in concursu Cathedræ habiturus est publicam lectionem; vel de eo, qui subvenit proximo ægrotanti; aut patienti gravem dolorem; & de illo, qui tota die occupatus est in sedando populi tumultu; vel in componendis gravibus inimicitijs?

Et an pro his, & alijs similibus casibus possit omitti præceptum audiendi Sacrum?

Et in omnibus supradictis casibus, sicut in eis à peccato recitandi Horas Canonicas necessitas excusat, sic etiam ab obligatione restituendi fructus, & secus tamen quoad distributiones?

Et quid de Confessario audiente confessiones per totum diem?

Et quid, si dictus Confessarius sit regularis, an excusetur ab obligatione recitandi Officium?

Et infertur, an concionator excusetur à ieiunio, si tantùm ter in septimana concionetur; immò excusetur à ieiunio præcedentis diei, si intra annum prædicet, & etiamsi concionetur propter stipendium? Ex p.50. tr.11. & Misc.1. Res. 32.

Su.omni doct. huius R. lege R. 9. sequenter per totam & in to. 8. tr. 1 & R. 10. §. Circa verò.

§. 1. De hoc casu hic Romæ interrogatus ab egregio Concionatore, negativè respondi. Sed novissimè invenio Cordonum affirmativæ sententiæ adhærere, *in Consilijs regular. tom.2. res.70. quæst.6. num.18.* ubi sic ait: Concionator quotidianus: meo iudicio, videtur excusandus à recitatione divini Officij: nisi esset tam felicis memoriæ, ut facili negotio modicum temporis insumeret in ediscendis Concionibus. Ratio est, quia commune bonum præfertur privato. Ita ille. Verùm ego non discedo à sententia negativa, quam tuetur Suarez, *in Relig. tom.2. lib.2. cap.18. num.33.* Filliucius *tom. 2. tract.23. capit.9. num.248.* & alij, quos citat, & sequitur Persicus *de Hor. Canon. cap. 52. causa 3. dub. 1. num.5.* ubi ita asserit: Quæres, an si necessitas actionis iustæ non sit repentina, sed continua, excuset; ut si actio docendi publicè; concionandi, vel audiendi Confessiones, ad quas quis ex iustitia obligaretur, frequenter recitationem divini Officij impediret? Respondeo negativè. Ratio est, quia tunc signum esset, illud exercitium non esse accomodatum tali Clerico, Religioso, aut Beneficiario, & ideò qui voluntariè illud susciperet, vel susceptum retineret, non posset excusari: quia non necessitate, sed voluntate impeditur: nam licèt Officium docendi, concionandi, & audiendi Confessiones, non sit alienum à Sacerdote, vel Religioso: si tamen propter incapacitatem personæ non possit Officium recitare, ut illi muneri satisfaciat; peccaret mortaliter, illud voluntariè suscipiendo. In hoc conveniunt omnes Doctores, qui dicunt repentinam occupationem excusare; quia cùm rara sit, tunc est vera necessitas; & ideò præceptum humanum affirmativum non obligat cum tanto rigore, quin per epicheiam excusationem admittat: sicut per similem causam potest omitti præceptum audiendi Sacrum. Hæc Persicus; cui adde Garciam *in Summa Theol. mor. tract.2. diffic.7. dub.2. num. 15. & 16.* Itaque sententiam Bordoni non admitto, nisi in aliqua repentina necessitate concionandi, ut rectè observat Raphael de la Torre *in 2.2. Divi Thomæ tom. 1. Controv. 7. de Hor. Can. nu.9.* in aliquo v. g. die Festo, vel obitu alicuius Principis, &c. Undè ex his excusari possunt. Primò, scholaris, qui per integrum diem publicam disputationem habere vult, & simul non potest Officium recitare. Secundò, Doctor, qui in concursu cathedræ habiturus est publicam prælectionem, & non potest simul dicere Horas Canonicas. Tertiò, is, qui, ut subveniat proximo ægrotanti, vel patienti gravem dolorem, omittit Officium divinum, Item si toto die occupatus fuit in sedando populi tumultu, in componendis gravibus inimicitijs; vel si ita occupatus sit circà infirmos, vel audiendis confessionibus per totum diem, ut non supersit tempus recitandi. Sanchez *in Concilijs, part.2. lib.7. cap.2. dub.52.* Attamen existimo raro occurrere huiusmodi occupationem, quæ excuset à recitatione; eo quod divinum Officium potest anticipari, vel postponi. Villalobos, *part.1. tract.24. difficul.56. num.11.* Vide de his omnibus etiam Torre, *ubi suprà*, Escobar, *tract. de Horis Canonicis, quæst.6. num. 14. & seqq.* Trullench *tom. 1, lib.5. cap.7. dub.28. num.2.* Ratio verò supradictorum est, quia opus minus omitti debet pro maiori, opera enim prædicta, & eis similia, maiora sunt, magisque urgent, quàm recitatio divini Officij, quæ pro charitate instituta fuit, & non debet contra charitatem militare. Nota tamen, quòd in omnibus supradictis casibus, sicut in eis necessitas à peccato excusat; sic etiam ab obligatione restituendi fructus, Diversum tamen est quoad distributiones quotidianas, quia iure ita dispositum est favore divinorum Officiorum persolvendorum publicè in Choro; quo plurimùm Ecclesia, & Religio honorantur: sic intelligi debet Textus *in c. un. de clerico non residen.* Ita Doctores citati.

2 Nota etiam hic, Bordonum *loco citato*, loquentem de Confessario, hæc asserere. Confessarium, maximè Regularem, qui voluntariè, & ex charitate operatur, nescio qua ratione excusari ab onere recitandi divinum Officium, nam ad hoc tenetur ex debito, ad audiendas autem confessiones nequaquam, sed eius ministerium est voluntarium. Præterquam quod Sacramentum Pœnitentiæ de die tantùm administratur, & de nocte id munus spirituale exercere non expedit; ergo in nocte adest tempus sufficiens divinum Officium recitandi. Neque mihi dicas, Confessario concedi debet aliqua temporis mora ad recreandum animi vires; nam nulla obligatio illum constringit ad continuandum tota die in hoc Ministerio; & si habet horas reficiendi corpus oportunas; quare & illas invenire non debet ad recreandum animam recitatione divini Officij; Ita sentire videntur, qui dicunt, Confessarium summo mane surgere debere ad recitandum Horas Canonicas, quando prævidet tota sequenti die in confessionibus audiendis se detinendam esse. Ita Bordonus. Sed nescio, quomodo anteà fuerit tam liberalis erga Concionatores. Sed si forsitan aliqui superiùs dicta ægrè tulerunt: gaudeant de his, quæ breviter firmabo. Dico igitur, Concionatores excusari à jeiunio in Quadragesima, etiamsi tantùm more Hispanico ter in septimana concionentur: immò puto, excusari à ieiunio præcedentis diei, si intra annum prædicent. Ita Martinus de San Iuan *in monite Confessariorum, tom.5. lib.2. de Ieiunio, tract.52. numer. 54.* & Trullench *in Decalog. tom.5. lib.3. capit.3. dub.7. numer. 55.* Quod etiam procedit, si concionarentur propter stipendium.

R E S O L. XXX.

Utrùm Monachus fugitivus teneatur recitare Officium Divinum. Eadem sententia est etiam quoad Monachum eiectum à Monasterio ad tempus, vel in perpetuum. Ex p.2. tr.52. Res.18.

§. 1. Communiter affirmativè respondent. Ita Malderus, Suarez, Filliucius, & alij apud Bonac. *ubi infrà*; quibus adde Layman *in Theol. mor. lib.4. tract.1. cap.4. n.2.* Villalobos *in sum. to.1. tr.24. dub.9.*

Su contento in hac R. & in R. 16. sequenter §. 3. per medium v. Scilicet de Apostata fugitivo, eiecto, & pro eiecto contum in to. 7. tr. 1. R. 93. circa in fine.

2 Sed contrariam sententiam docet Martinus Bonacina *tract. de Horis Canon. disp.1. q.2. punct.2. num.6.* hanc sententiam extendit etiam quoad Monachum eiectum à Monasterio ad tempus, vel in perpetuum. Et ratio est secundùm illum, quia Monachus in his casibus constituitur in statu, in quo non est consuetudo recitandi divinum Officium, & quamvis redire possit ad Monasterium, tamen desinit esse Monachus, vel saltem non est in statu, in quo ex consuetudine obligetur ad Horas Canonicas; licèt in praxi contrariam sententiam putet esse consulendam.

3 Nec

7 An verò cœci deobligentur à recitatione Divini officij? respondet Pellizzarius loco citato *num.* 111. quòd quamvis Doctores communiter dicant, eos non deobligari, si memoriter sciant Horas, aut cum socio possint Psalmos alternatim recitare, aut etiam antea soliti essent recitare cum aliis, idque commodè etiam modo præstare possint, & hoc ex regula generali, quòd qui tenetur ad aliquid, tenetur etiam ad media ordinaria, sine quibus illud impleri non potest; nihilominus absolutè loquendo, non videtur improbabile, cœcum obligatum ad Horas ex Professione, aut Ordine Sacro non teneri eas recitare, etiamsi memoriter sciat Psalmos; cùm adhuc Lectiones legere non possit, & alioqui non teneatur admittere socium quantumvis se offerentem ad recitandum; cùm facultas recitandi cum socio sit privilegium, & favor, quo quilibet potest liberè non uti, idque etsi solitus fuisset eo uti; semper enim Privilegiatus potest renunciare privilegio, ut patet Ita Pellizarius; cujus opinio facit contra id, quod docet Pasqualigus *in qq. Can. Centur.* 1. *quæst.* 53. nempè Regularem cœcum teneri sub mortali assistere choro, si potest alternatim dicere Officium; cùm enim Regularis ex vi constitutionum, ut suppono, non tenetur sub mortali, Choro assistere, & Regularis cęcus, secundùm Pellizarium, probabiliter non tenetur dicere officium cum socio, etiam se ultrò offerentem, non video quare teneatur assistere, ut cum aliis persolvat Horas Canonicas. Et ita contra Pasqualigum in terminis docet etiam novissimè Ioannes Henriquez *in qq. tract. sect.* 35. *quæst.* 22. Religiosum cęcum non teneri recitare Horas Canonicas. Sed de hoc ego alibi.

8 Nec deseram hic apponere verba Escobar *de Hor. Canon.* q. 6. *nu.* 38. ubi sic ait: Verius censeo contra Bonacinam, Clericum habentem Beneficium, ex quo sufficientes colligit fructus, non teneri conducere socium ad recitandum, & si cum eo possit recitare, non verò solus, quia Præceptum ad orandum obligat per se, non ad adhibendum socium, & si non potest per se, ut supponimus, ad nihil tenetur. Nec facis teneri adhibere media necessaria ad implendum præceptum recitandi; quia hoc intelligitur de mediis ordinariis, ut est emere Breviarium, non de extraordinariis, ut est conducere socium, ad quod simile præceptum non obligat. At ex eadem ratione censeo, non esse tenendam illam opinionem eiusdem Bonacinæ dicentis, cœcum, qui per se recitare non potest, teneri socium adhibere, ut paulatim Psalmos memoriæ mandet; nam censeo ad neutrum teneri, quia neutrum præcepto continetur, & nimis durum esset, & molestum ad id illum obligare; etsi enim probabile sit quòd carens Breviario, licèt memoriter Psalmos absque Lectionibus teneat, recitare non teneatur Psalmos, quia per se absque Lectionibus Officium non constituunt, quod est in præcepto, non Psalmi, multò magis probabiliter erit, quod cęcus non tenetur Psalmos memoriæ mandare, nec ad id conducere socium, cùm etsi eos memoriter teneat, recitare non teneatur; atque ita meliùs tenent Soto, 10. *de Iust. q.* 5. *art.* 3. & Marcignus *de Hor. Can. c.* 14. *nu.* 9. Hucusque Escobar.

9 Sed si incidenter hic quæras, an cęcus, qui non potest recitare maiorem partem Officij, teneatur recitare minorem, quam potest? Affirmativè respondet Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 46. *num.* 6. Layman *lib.* 4. *tract.* 1. *c.* 6. *dub.* 1. & alii. Ratio est, quia, ut docet Caietanus 2. 2. *quæst.* 147. *art.* 7. *ad* 3. & Navarrus *in Man. cap.* 21. *num.* 27. Qui non potest implere totum præceptum Ecclesiæ, tenetur partem, quam potest; undè qui non potest iejunare totam Quadragesimam, tenetur iejunare partem, quam potest, & qui vovit servare castitatem, & matrimonium contraxit, licèt non possit totam servare, quia tenetur reddere debitum, tamen tenetur servare partem, quam potest; scilicet non petendo debitum, ita cęcus, qui non potest recitare totum Officium, tenetur recitare partem, quam potest, scilicet illam, quam memoria retinet, & si non potest solus, tenetur cum socio, quem habere commodè potest. Hanc sententiam docet Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 3. *de Horis*, *à nu.* 24. *usque ad* 28. *& in num.* 24. docet hanc quæstionem non solùm locum habere in impedimento infirmitatis, sed etiam in aliis; undè benè infers, qui tota die fuit legitimè occupatus, ut nullam Horam diei dicere potuerit, & ante mediam noctem post falsem Completorium recitare, cur non obligatur? Et is, qui Breviarium non habet, tantùm scit memoria Primam, & Completorium cur non tenebitur illas Horas dicere, etiamsi minorem partem Officij contineant? Et *n.* 27. dicit non esse veram generalem regulam pro omnibus casibus & impedimentis, videlicet ut qui non potest dicere tot Horas, ut contineant saltem maiorem partem totius Officii, nullam dicere teneatur. Eum sequitur Reginaldus *lib.* 18. *c.* 13. *num.* 183. *quæst.* 4.

10 Sed, his non obstantibus, non desunt Doctores negativæ sententiæ adhærentes, nempe quòd qui non potest maiorem partem Officij recitare, non tenetur ad minorem si potest; quia maior pars trahit ad se minorem. Et ita tenet Lessius *lib.* 2. *cap.* 37. *dub.* 9. *nu.* 54. Filliucius *tom.* 2. *tr.* 2. *cap.* 9. *q.* 6. *nu.* 294. & Azorius, *tom.* 1. *lib.* 10. *c.* 13. *quæst.* 5. qui loquitur in specie de cœco, undè ego puto utramque sententiam probabilem.

RESOL. XXXIV.

An cœcus sit adstrictus Horas Canonicas recitare?

Et quid, si memoria teneat maiorem partem Officii, an sit obligatus ad illam dicendam? Ex p. 5. tr. 6. Ref. 16.

§. 1. SOtus, ut ego alibi citavi, dubitat de hac obligatione, quia accidentarium est, quòd memoria sciens Horas, neque enim videtur iustum ob illam causam honestam onus hoc grave imponi, quod non imponeretur carenti illa. Cæterùm novissimè Castrus Palaus *tom.* 2. *disp.* 2. *punct.* 6. *n.* 11. putat sic tenentem memoria maiorem Officii partem obligatum esse ad illam dicendam, quia posita illius Officii memoria iam valet præceptum implere, & sine difficultate, ergo tenetur. Neque obstat accidentarium esse, quòd Officium memoria teneatur, quia posito illo accidenti iam necessarium est te esse obligatum, sicut tempore interdicti accidentarium est te Bullam habere, qua conceditur facultas audiendi Sacrum, &c. At illa facultate posita, non est accidentarium, sed necessarium, quòd præcepto audiendi Missam obligeris, sic in præsenti, ergo, &c. Sed tu circà præsentem quæstionem ne deseras videre me ipsum *in p.* 4. *tr.* 4. *resol.* 11. ubi plures Doctores tractantes hanc quæstionem invenies.

RESOL. XXXV.

An cœci, vel ita oculis caligantes, ut legere nequeant, teneantur Horas persolvere, si illas memoriter sciunt?

Et an saltem teneantur recitare aliquid loco illarum, vel adhibere socium in recitatione Horarum?

Et quid, si cœcus nihil ex Horariis precibus memoria tenet, vel saltem per parum.

Et an si esset Beneficiarius cœcus, & omittat Horas licèt memoriter sciat, non teneatur ad restitutionem fructuum? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 11.

§. 1. REspondeo affirmativè cum Navarro & Azorio, quos citat; & sequitur Faustus *de Horis Canonicis lib.* 2. *q.* 229. quibus adde Villalobos *in sum. tom.* 1. *tr.* 24. *diffic.* 16. *nu.* 4. Reginaldum *tom.* 2. *lib.* 18. *cap.* 13. *nu.* 185. Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 28. *nu.* 14. & alios penes ipsum, quia præceptum non obligat ad recitandum per librum, neque requirit ut conditionem necessariam dicendi potestatem per librum, ergo dum cœci possunt recitare memoriter maiorem partem Officii, ad illam teneri utique dicendum erit.

2 Non desinam tamen hic adnotare cum Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 46. *nu.* 5. dixisse Sotum *de Iust. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 3. se non esse certum, an cæcus, si memoriter sciat Horas, teneatur eas dicere memoriter, quia tenacitas illa memoriæ est accidentaria, quamuis, inquit, tutius sit, ut se obligatum censeat, & cum Soto tenuerunt aliqui Magistri docti, & addit quidam recentior Magister, quòd quantum ad restitutionem fructuum, certum est quòd non teneretur, si esset beneficiatius cæcus, omitteret Horas, licèt memoriter sciat. Hęc Sanchez, qui iudicat, dictam opinionem Soti esse probabilem, nam quam ipse tenet, vocat multum probabiliorem, & Toletus *lib.* 2. *cap.* 14. simpliciter excusat cæcum. Sed tu non omittas contrariam tenere, quam etiam novissimè tenet Oliverius Bonartius *de Horis can. lib.* 2. *c.* 38. *nu.* 22.

3 Notandum est tamen hic obiter contra Sylvestrum *verb. Hora*, *quæst.* 4. *dict.* 3. Angelum *num.* 9. Armillam *nu.* 16. Tabienam *num.* 20. D. Antoninum 3. *part. tit.* 13. *cap.* 4. §. 15. Paludanum *in* 4. *distinct.* 15. *quæst.* 5. & alios, cæcum, qui non potest recitare Officium divinum, non teneri ad recitandum aliquid loco illius, quia cùm legitimè excusetur, ad nihil tenetur; sicuti qui excusatur à Missa audienda in die festo, ad nil tenetur.

4 Notandum etiam, cæcum, qui nihil ex horariis precibus memoria tenet, vel saltem per parum, non obligari ad audiendam partem socij in alternatione; & rursus ad suam cum illo recitandam, quia non videtur præceptum humanum ad illam exactissimam diligentiam obligare. Ita Bonartius *loco citato*; an verò cæcus teneatur adhibere socium in recitatione Horarum, dicemus *infrà*, & diximus etiam *in* 1. *part. tract. de Horis Canonicis*, *resolut. ult.* non obligari.

RESOL. XXXVI.

An Sacerdos cæcus, qui solus non potest persolvere Horas Canonicas, possit tamen alternatim cum socio, si illum ad manus habet, teneatur adhibere?

Et an, si Petrus non habet librum, in quo legat Horas, novit aliqua memoriter, ita tamen ut non possit satisfacere, offert se socius, qui omnia scit memoriter, quòd si Petrus cum illo recitare velit, possit exactè satisfacere, quæritur, an teneatur cum illo socio recitare Officium?

Et quid, si anteà semper recitaverit cum socio? Ex p. 7. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 3.

§. 1. Af-

§. 1. Affirmativam sententiam docet cum multis Castrus Palaus *tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 6. num. 13.* & alii. Quia obligaris ex præcepto Ecclesiæ recitare. Sed hoc præceptum facilè implere potes adhibendo socium. Ergo obligatus es illū adhibere. Quia obligatus es adhibere media ad exequendum præceptum, quæ tibi difficilia sunt. Dices, te esse obligatum apponere media per se ordinata ad præcepti executionem, secus media per accidens, & privilegiata: usus autem socij non est medium per se ordinatum ad hujus præcepti executionem, sed extra illam: Siquidem ex permissione Ecclesiæ, & quasi ex privilegio usus socii conceditur. Aliàs si usus socii esset medium per se ordinatum ad hujus præcepti executionem, obligatus esses illum conducere, quando gratis habere non posses, sicut obligatus es Breviarium emere. Respondeo. Et si usus socii non sit medium per se ordinatum absolutè ad hujus præcepti executionem, est tamen medium supposita tua impotentia aliter implendi præceptum.

2 His tamen non obstantibus, negativæ sententiæ adhæret Caramuel *in Regulam D. Benedicti disp. 117. dub. 1. num. 1445.* ubi sic ait: Petrus non habet librum in quo legat horas, novit aliqua memoriter, ita tamen ut non possit satisfacere, offert se socius, qui omnia scit memoriter. Quod si Petrus cum illo recitare velit, poterit exactè satisfacere; petitur an teneatur cum illo socio recitare officium.

3 Respondeo negativè, quia recitare cum socio est favor unicuique concessus, & nemo tenetur uti favoribus invitus. Ita alter Sanchez *in selectis, disp. 41. nu. 2.*

4 Quid si anteà semper recitaverit cum illo socio? Nec tunc tenetur cum illo recitare; favores enim talis sunt ingenii, ut nunquam cogant, aliàs essent gravamina, ergo qui illuc usque illo favore usus est, poterit non uti cùm voluerit. Ita Caramuel; undè utramque sententiam puto probabilem esse, vide me ipsum *in p. 1. tr. de Hor. Canon. Resol. ult.*

RESOL. XXXVII.

An si aliquis impotens sit ad recitandum Officium solus, teneatur cum socio recitare?

Et quid si anteà semper recitabat cum socio?

Et an verè in tali casu teneatur saltem Beneficiarius quærere socium cum stipendio? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 221.

§. 1. Negativam sententiam docet Ioannes Sancius *in selectis disp. 15. num. 2.* & alii; quos refert Garsias *de benefic. part. 3. cap. 1. num. 214.* quia recitare cum socio est privilegium; ergo quis non est astrictus illo uti. Lessius autem *lib. 2. cap. 37. dub. 9. nu. 54.* & Garsias *ubi suprà nu. 215.* distinguunt, nam si quis solitus est recitare Horas cum socio, adhibere illum tenetur, secus si solitus non sit. Excipit tamen Garsias, nisi socium, quem gratis anteà habebas, posteà nisi cum stipendio sis habiturus. Ratio est, quia ita nullum onus speciale Clericis imponitur. Ergo, &c. Alii autem absolutè affirmant in tali casu obligationem adesse cum socio Horas recitandi, si facile habere potes, sive anteà usus fueris illo, sive non. Ita Valentia *tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. §. 7. in princ.* Reginaldus *to. 2. lib. 18. c. 13. n. 183. ad finem.* Azorius *tom. 1. lib. 10. c. 13. q. 3. & 6.* & alii communiter, quia obligatus es adhibere media ad implendum præceptum, quæ difficilia non sunt.

2 Sed difficultas est, si quis stare vellet in ista ultima sententia, an illa intelligenda sit, si usus socii gratis habeatur; an verò in tali casu teneatur, saltem beneficiarius quærere illum cum stipendio?

3 Affirmat Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 28. nu. 12.* de beneficiario: negat autem de Clerico simplici, & Religioso, quia horum obligatio non est ex iustitia, sed ex Religione. Sed Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. punct. 6. nu. 14.* putat, quemlibet Clericum, seu Religiosum, si habeat undè absque difficultate gravi possit socium conducere ad secum recitandum, obligatum esse illum conducere, quia usus socii in persona impotenti aliter recitandi Officium, est medium simpliciter necessarium ad hujus præcepti executionem. Ergo si ex communi sententia obligatur ad hoc medium assumendum, obligari debet ad expendendos aliquos moderatos sumptus, si necessarii sunt ad hujus medii assumptionem. Hæc sententia est nimis rigida, & ideò libenter opinioni Suarez adhæreo, immò ego puto probabiliter, quòd nec beneficiarius de rigore ad id tenetur, licèt ad hoc facere consulendus sit, & ita hanc sententiam tenet Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis lib. 2. c. 38. num. 12.* ubi sic ait: Nota tamen non videri obligari divites Clericos, quantumvis etiam amplum, & copiosum Sacerdotium obtineant ad socium pretio conducendum: tum quia nulla ratione, vel iure hoc probari potest, tum quia sicut non teneor Sacerdoti solvere stipendium, ut festivis diebus Sacrum audiam, ita nec socio, ut mecum legat. Adde non debere imponere maius onus infirmis Clericis, quàm sanis. Consulendum nihilominus est beneficio tanto fruentibus, ut mercede sibi comparent socium, qui simul cum illis legat, dum infirmantur. Ita Bonartius.

RESOL. XXXVIII.

An qui non potest ratione infirmitatis recitare Horam Canonicam tempore debito, teneatur illam recitare præponendo, vel postponendo? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 10.

§. 1. Ut, v. g. quis post Vesperas patitur quartanam, vel aliam febrim, & nequit recitare, an teneatur manè recitare Vesperas & Completorium, vel è contra, patitur quis quartanam mane usque ad meridiem, an teneatur vespere recitare omnes Horas si potest. Pro negativa sententia ego alibi adduxi Canum *in relect. de pœnit. part. 5. dub. 31.* cujus opinionem improbabilem quidam recentior esse putavit, immeritò quidem, nam optimam habet rationem, facultas enim, quæ datur ab Ecclesia anteponendi, vel postponendi Horas, intra diem tamen naturalem est privilegium favoris, non vinculum necessitatis, undè prævenire non tenemur, benè tamen possumus, & ideò hanc Cani sententiam, quando impedimentum persolvendi Horas tempore debito est à natura, vel violentia, putat esse probabilem Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 43. nu. 7.* licèt contrariam existimet probabiliorem; & ita opinionem Cani non solùm tanquam probabilem, sed etiam absolutè docet Henriquez *lib. 4. c. 4. nu. 7.* ubi sic ait: Febricitans non tenetur prævenire proprium tempus recitandi Horas: & *in glossa lit. Q*, asserit hanc sententiam esse communem, quod est negandum: nam his temporibus contraria est communior, & probabilior, quam novissimè docet Villalobos *in summ. tr. 24. diffic. 16. nu. 7.* sic asserens. *Se advierte que el que estuvo mal hasta medio dia, no queda excusado de rezar el medio dia que estuvo malo, como tampoco lo queda rezar el, que no pudo rezar por la mañana por otra occasion, pues pueden esto rezar à tarde que el precepto corre en todo el dia.* Ita ille. Sed ut dixi, contraria sententia Cani est probabilis. Nota etiam, quòd post hæc scripta inveni, Oliverium Bonartium *de Horis canon. lib. 2. cap. 38. nu. 8.* docere etiam opinionem supradictam Cani esse probabilem, & pro illa citat Lessium *lib. 2. c. 37. dub. 8. nu. 43.*

RESOL. XXXIX.

An infirmus, qui non potest recitare Horas statutis temporibus, teneatur posteà recitare?

Idem est dicendum de habente inexcusabilem occupationem, & de iter agentibus.

Et si quis in morbo, vel in dubio petat dispensationem à Prælato, & ipse concedat, licèt à meridie convaleat, & à febri liberetur, non teneatur Horas persolvere? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 14.

§. 1. Negativam sententiam probabilem esse tenet Caramuel *in Regulam D. Benedict. disp. 115. num. 1442.* ubi sic ait. Qui morbo, aut occupatione inevitabili impeditur tempore quo Hora aliqua solet legi, excusari potest à lectione illius horæ. Hæc sententia probabilis est: nam defenditur à gravibus authoribus & habet fundamenta probabilia, licèt contraria sint probabiliora. Supponit primò dari octo distincta præcepta de octo Horis; Secundò certa tempora destinata esse lectioni Horarum privatæ, & utrùm doctè possit defendi.

2 Petis: quæ tempora dicantur destinata lectioni privatæ. Respondeo insistendo hujus opinionis principiis. Matutinas solere legi ab hora, qua laudabiliter surgimus, usque ad horam decimam ante meridianam (nullus enim tenetur vesperi legere Matutinas sequentis diei, licèt morbum, occupationesve prævideat) addo solere minores Horas dici ante meridiem; Vesperas, etiam in Quadragesima ante meridiem, exceptis Dominicis, aliàs à meridie in occasum; & hinc ad mediam noctem Completorium. Ita communiter legunt, qui putant se debere Horas determinatas observare.

3 Ægrotus ergo qui quartana laborat (& idem dico de habente inexcusabilem occupationem) nec tenetur tempus prævenire, nec tenebitur legere Horam aliquam eo tempore, quo non consueverit legi.

4 Hæc opinio est tuta in praxi: consulenda ægrotis, iter agentibus, & hominibus valdè impeditis ob negotia occurrentia horis determinatis: repugnat expressè meis principiis, ideò tamen non desinit esse probabilis. Ita Caramuel. Et ideò secundùm hanc sententiam qui ægrotavit usque ad meridiem, non tenetur posteà recitare Matutinum & laudes, & hanc sententiam cum Caramuele satis probabilem esse puto, quam ut probabilem me docuisse observat novissimè Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 17. nu. 6.* licèt ipse Sanchez contrariam sententiam teneat. Nota tamen quod ea parte consentit cum Caramuele Candidus *tom. 2. disp. 14. art. 28. dub. 34.* ubi sic ait: Qui prævidet, ut Vesperi nequeat recitare Vesperas, aut Completorium ob febrim, aut gravem infirmitatem, ob impedimentum non voluntarium, non tenetur illas horas manè recitare: quia licèt totus dies signetur tanquam tempus omnium horarum illius diei, atque adeò si solùm attendamus ad substantiam præcepti; possent omnes horæ manè recitari, tamen quantum ad convenientiam, & ut devotius, & melius adimpleatur præceptum,

ceptum, quædam horæ signantur ab Ecclesia manè recitandæ, quædam verò vesperi; ergo esset nimis rigorosum obligare homines ad recitandas omnes preces horarias manè, quando est futurum impedimentum, quod prævidetur ex ratione alicuius infirmitatis: quòd si impedimentum prævisum esset omninò voluntarium, etiamsi esset legitimum, & necessarium, tenetur tunc homo prævenire recitando manè omnes Horas Canonicas: quia tunc impedimentum non recitandi esset omninò voluntarium.

5 Notandum est etiam hic obiter, quòd si in morbo, aut dubio petat quis dispensationem à Prælato, & ipse concedat, licèt à meridie convaleat, & à febri liberetur, non tenebitur horas persolvere; quia pro illa die jam habet à Papa legitimam dispensationem, & aliàs nec Prælati authoritas, nec gratia Summi Pontificis ei quidquam prodesset. Ita Caramuel *disp.116. nu.1429.*

R E S O L. LX.

An æger, qui potest recitare maiorem partem officii, teneatur illam persolvere.

Et an, qui non potest recitare Matutinum cum Laudibus, ad nihil teneatur? Ex p.2. tr.12. Res.28.

§. 1. AFfirmativè respondent communiter Doctores. Sed notandum est cum Rodriquez *in sum. part. 1. c.* 145. & Garsias *de benef. tom.1. part.3. c.1. n.*222. quòd, qui non potest recitare Matutinum cum laudibus, ad nihil tenetur, quia licèt hoc non sit maior Officii pars, nihilominus est pars illius prima, & præcipua.

R E S O L. LXI.

An infirmus, qui non potest recitare totam divinum Officium, teneatur recitare partem? Ex p.7. tr.11. & Misc.2. Ref.13.

§. 1. EGo *tract.de Hor. Can. resol.*29. docui, ægrotum; qui non potest legere majorem partem officii non teneri eum legere: Alii illum, qui non potest legere Matutinum saltem cum laudibus ab onere persolvendi officium liberant. Sed novissimè Ioannes Caramuel *in Regulam D. Benedicti disp.115, num.* 1435. pro replicatione præsentis dubii putat examinandum esse, utrùm lectio Divini officii octo præceptis numero distinctis singulas sigillatim respicientibus, an verò solùm unico præcipienti simul octo Horas subiaceat. Si primum dicatur, sequitur, eum, qui saltem Matutinas posset persolvere, illas teneri legere: ego verò cùm sentiam non dari plura præcepta sed unicum, ut notavi *num.* 1335. assero consequenter Petro v.g. illo præcepto iniungi, ut totum officium persolvat: ergo potest, vel non. Si potest, satisfaciat, sin minùs ommittat: non enim datur præceptum indicens lectionem unius Horæ. Confirmatur. Ad impossibile nemo tenetur; ergo quando aliquis non potest satisfacere præcepto, non tenetur. Atqui præceptum est de legendo toto officio, non de parte; ergo quando aliquis non potest satisfacere toti præcepto, non tenetur satisfacere parti; hæc enim non præcipitur, ut per se patet.

2 Dices. Quando quis omittit partem notabilem Divini officii peccat graviter: ergo non solùm indicitur illi lectio totius officii, sed, & singularum partium.

3 Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ratio est, quia si singulæ partes præciperentur, iam non esset unum præceptum, sed octo numero distincta, cujus oppositum ostendi: sanè qui omittit Vesperas, peccat mortaliter: non quia temeravit præceptum Vesperarum lectionem indicens, distinctum à cæteris lectionem aliarum Horarum indicentibus, sed quia temeravit legem præcipientem ut totum Canonicum officium legeret, ille verò, qui omittit Vesperas, non legit totum suum officium, ac prætereà peccat mortaliter. Hucusque Caramuel. Sed nostram sententiam, me citato, tenet Trullench. *in Dec. tom.1. l.1. c.7. dub.* 17.*nu.*5. Castrus Palaus *tom.1. tract.2. disp.6. n.9.* cum Candido *to.7. disp.24.art.22. dub.9.*

R E S O L. LXII.

An infirmus, qui non potest recitare maiorem partem Officii, v.g. Matutinum cum Laudibus teneatur recitare minorem, quam potest, ut Horas, verbigratia?

Et an quis non obligetur recitare Matutinum, si impotens est recitare Lectiones, quia habet Diurnum & caret Breviario, vel visu, aut alia de causa? quod tamen de Officio novem Lectionum intelligendum est, non autem de Officio trium Lectionum, quia defectus videtur parvulus? Ex p.4. tr.4. & Misc. Ref.225.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Lezana *in summa qq Regular. cap.*12.*num.*27. ubi sic ait: Qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, excusantur à dicendo totum Officium divinum, non tamen excusantur à dicenda illa, vel illis Horis Canonicis, quas commodè dicere possunt: sicut, qui debet centum, & non potest solvere nisi decem, tenetur decem solvere, & sicut, qui non potest iejunare totam Quadragesimam, tenetur iejunare illis diebus, quibus potest. Ita Lezana, & ante illum Suarez *tom.2.de Religione lib.4. c.28. nu.22. & 27.* Valentia *tom.2. disp.6. q.2. punct.* 10.§.7. & Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis lib. 2. cap.* 40. Sed mihi contraria sententia magis placet, quam tuetur novissimè Castrus Palaus *tom.2. disp.2. punct.6. num.9.* ubi ita asserit. Tertiò dico, mihi probabiliorem esse sententiam asserentium, te non esse obligatum Officium recitare, si maiorem illius partem non potes: tum quia maior pars trahit ad se minorem, tum quia ita videtur esse consuetudine receptum, ne infirmi, & debiles, vel aliàs impeditis, scrupulis, & perplexitatibus vexentur, quod sine dubio contingeret, si potens sine notabili damno recitare quamlibet Horam, ad illam teneretur, quis enim determinare posset, quot Horæ tibi momentum grave afferent; aut quis affirmare unam solam horam ea minimis grave nocumentum allaturam? Ne igitur perplexus sis, ab omni Hora videris excusatus, cùm maiorem Officii partem recitare non potes; v.g. cùm non potes recitare Matutinum cum Laudibus, quia hæc est pars major, prima, & præcipua Officii Ita Castrus, qui citat Navarrum, & Lessium.

2 Notandum est etiam hic obiter cum dicto Castro Palao *nu.7.* id, quod alibi notavimus, aliquem non esse obligatum recitare Matutinum, si impotens est recitare lectiones, quia habet Diurnum, & caret Breviario; aut visu, vel alia de causa non potest, quia exclusis lectionibus, Psalmi non constituunt substantialiter Matutinum iuxta formam à S. Pio V. præscriptum, ergo &c. undè in facti contingentia, cum alicui naviganti casu cecidisset Breviarium in mare, licèt haberet Diurnum, putavi non fuisse obligatum Psalmos Matutini recitare; sed Laudes cum reliquis Horis, quia erat maior pars Officii, & erant partes distinctæ præcepti, quarum una ab alia non pendet. Quod tamen de Officio novem Lectionum intelligo, non de Officio trium, quarum defectus videtur parvus, ut notavit Thom. Sanchez *lib.1. in Decalog. cap.19. n.7.*

R E S O L. LXIII.

Ad quid teneatur, si dubius quis est, an possit majorem partem Officii recitare?

Et quid si Medicus etiam dubius est, an graviter sit nocitura recitatio? Ex p.4. tr.3. Ref.67.

§. 1. SUppono, aliquem non esse obligatum Horas recitare, si maiorem partem non potest, ideò ad dubium propositum respondeo in tali casu te posse & debere iudicio Medici conformare; qui si asserat nocituram recitationem, deobligaberis. Verùm si Medicus dubius est, an graviter nocitura sit recitatio, Suarez *de Religion.tom.2. cap.28. num.21.* inclinat te esse obligatum, quia præceptum, & illius obligatio est certa, & causa excusans dubia; prævalet ergo præcepti obligatio. Bonacina *de Horis Canonicis disp. 1.q.6. punct.1. num.4.* negat te esse obligatum, quia non teneris periculo gravis damni te exponere, ob præcepti Ecclesiastici adimpletionem, & hoc probabilius putat Castrus Palaus *tom.2. disp.2. punct.6. num.* 10. quia periculum illius gravis damni causa est certa, & non dubia, qua stante, præceptum Ecclesiasticum non obligat, esset enim obligatio rigorosa, ergo, &c.

R E S O L. XLIV.

An quando Medicus dubitat, si propter timorem gravis damni teneatur infirmus dicere Horas Canonicas, an ipse æger illas persolvere sit obligatus?

Et an in dicto casu recurrendum sit ad Superiorem pro dispensatione? Ex p.2. tr.12. Ref.28.

§. 1. AFfirmativam sententiam docere videtur Suarez *de Relig. tom.2. lib.4. cap.28. n.21.*

2 Sed mihi placet opinio Bonacinæ *tr. de Horis Canonicis, disp.1. q.6. punct.2. nu.5.* ubi sic asserit: (Cùm verò Medicus ipse dubitat, an morbus gravis sit, vel levis; seu recitatio nocitura sit, ægrotum ad Horas recitandas non teneri arbitror; quia non tenetur se periculo gravis damni exponere, quidquid in oppositum sentire videatur Suarez.) Ita ille. Filliuc. verò *tom.2. tract.23. c.9. nu.393.* Villalob. *in summ. tom.1. tract.24. dub.16. num.2.* Malderus *in 2.2. tract.10. c.2. dub.5.* putant in tali casu, quando videlicet Medicus est dubius, recurrendum esse ad superiorem pro dispensatione, sed opinio Bonacinæ est probabilis,

R E S O L. XLV.

An persolvere Horas Canonicas in loco, ubi natura debitum redditur, sit peccatum veniale?

Et an qui privatim recitant, communiter non teneantur ad recitandum

tandum

tandum flexit genibus; vel stando, quiescendo, vel ambulando, aut equitando, &c. sed possint recitare, ut voluerint, habita solùm ratione reverentiæ?

Et docetur, omnes Rubricas, quæ habentur pro audienda Missa, & recitatione Officij Divini, flexis genibus, capite discooperto, & inclinato, vel stando, aut surgendo, vel hoc, aut alio modo maximè præcipi pro recitatione publica, & Missa solemni propter significationem Mysteriorum, in quorum memoriam sunt institutæ hujusmodi cæremoniæ, & debent communiter servari in recitatione privata, quamquam, si in hac omitterentur ex aliqua causa, & sine contemptu, nullum est peccatum, ex eo quod prædictæ Rubricæ propriè non habent vim legis, aut præcepti, sed solius directionis, & Regulæ, ut officium magis piè, & religiosè dicatur?

Et quæritur, an qui recitat officium divinum privativè, satisfaciat, ut vocem formet, movendo tantùm labia, etiamsi à seipso non audiatur, nec audiri possit?

Et docetur, quid requiratur, ut sit vox?

Et an sit necessarium verba formare, vel satis sit dicere verba omnia mentaliter? Ex part. 10. tract. 21. & Misc. 1. Ref. 33.

[illegible] §. 1. OLim de hac quæstione magna altercatio mihi fuit cum quodam Patre Dominicano, qui affirmativæ sententiæ adhærebat cum Marcello Vulpe *in praxi Iudiciali Fori Eccles. c. 51. nu. 25.* Hieronymus Garcias *in Summa Theol. Mor. tr. 1. diffic. 6. dub. 1. n. 1.* Martino de Sancto Ioseph *in Monitis Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 11. nu.* 6. & Castro Palao, *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 4. nu. 7.* Sic ait: Locus autem pro privata recitatione nullus est ab Ecclesia signatus, ac proindè in quocumque satisfacere præcepto potes. Si tamen absque aliqua necessitate in locis immundis, vel distractioni expositis recites; peccabis ad minimum venialiter: quia irreverenter procedis. Ita ille. Et ratio, est quia non videtur adhiberi debita reverentia rei Sacræ, & qui cum viro nobili in Dignitate constituto vellet in loco indecenti, sine necessitate, colloqui, inurbanitatis notam incurreret. Hanc sententiam sequutus est Gerardus Carthusianus *in libro de assiduitate orandi*, ut refert Navarrus, *cap. 5. de Oratione, Dicto 4. num. 5.* qui dicit: Nonnullos loqui cum Deo, ubi verecundarentur loqui cum suis canibus: & pro re horronda refert, se audivisse Sacerdotem quendam recitantem Vesperas in Latrina. Sotus *lib. 10. de Iustitia, quæst. 5. art. 4. conclus. 3. fin.* ait: Locis indecentibus, ut ubi profana fiunt, & inter compotandum, & dum naturæ ceditur, esse non posse absque culpa. Idem dicit Grassius, *part. 1. Decisionum, lib. 2. cap. 53. num. 3.* ubi ait, esse peccatum veniale Molfesius *in Summa, tract. 5. cap. 2. num.* 80. refert, quendam Ecclesiasticum, qui Divinum Officium in locis immundis recitabat, in eundem locum post mortem ad luendas indecentiæ suæ pœnas transmissum fuisse. Alia exempla refert Carolus Maciguus *tractat. de Horis Canonicis cap. 58. numer.* 11. & Bonacina, *tom. 1. tractat. de Divino Officio, disput. 1. quæst. 3. punct. 5. num. 6. vers. Limita* 2. ait: Peccatum veniale committitur, recitando sine causa in loco indecenti.

2 Sed recitationem in his locis culpa veniali carere, tuetur Sanchez *in Opusculis libro 7. cap. 2. dub. 44. num. 4.* Trullench *in Decalogum, tom. 1. lib. 1. cap. 7. dubio* 20. *nu.* 1. *& dubio* 6. *num.* 12. Escobar *de Horis Canonicis quæst. 4. nu.* 102. Persicus, *cap. 10. dub. 1. num. 4.* Faustus, *lib. 1. q. 150. & lib. 2. quæst. 187.* & alii: tum quia nulla est ratio, cur specialis loci conditio postuletur; cùm Deus sit ubique, & ubique agnosci, & orari possit, & debeat. Tum quia sic probari videtur, Psalm. 102. *In omni loco dominationis eius benedic, anima mea, Domino.* Et ibi Glos. ait: Ubi non dominatur, ibi non benedicatur; ubique dominatur, ubique benedicator: nullus excusatur. Sicut ergo nulla creatura, sic nullus locus à laude Dei excipitur. Tum quia Iob in Sterquilinio orabat, Ionas in ventre Ceti, Daniel inter Leones, & sic alii alibi. Igitur nullus locus exceptus est ad orandum. Et ideò receptum est, quòd possint licitè Horæ Canonicæ persolvi, dum corpus evacuatur cæteris concorrentibus circumstantiis.

3 Et post hæc scripta invenio, hanc sententiam docere sapientissimum Caramuelem, nunc meritò Episcopum Misenensem, maiorum honorum dignissimum, *in Theol. Regul. disp.* 101. *n.* 1326. Quia, ait ille, in illo loco potest quis præstare omnia requisita, potest enim habere attentionem, & devotionem extrinsecam, & benè pronuntiare; ergo & satisfacere: nam benè satisfacit, qui ponit omnia requisita. Nec ille locus potest esse causa non satisfaciendi, quia ibi Petrus aliis præceptis maioris momentis satisfacit, ergo & obligationi legendi. Consequentia est clara, non enim maior ratio est unius, quàm alterius. Minorem probo: Quia in illo loco concomitanter satisfacit stabilitati, Castitati, Paupertati, &c. voluntate habituali, & quod fortius, & efficacius est, etiam operationi actuali satisfacit Decalogo, indicenti omnes actiones necessarias ad sustentationem individui, tum etiam Regulari Statuto, indicenti modum satisfaciendi huiuscemodi necessitatibus: Ergo secretus locus non est indecens ad legendum privatim. Ita ille.

4 Nota verò, quòd id, quod diximus de loco, eum non esse determinatum, & certum pro Horis Canonicis privatim dicendis, sed posse sufficere quemcumque; idem est etiam de situ corporis, qui est veluti modus existendi in loco. Qui enim privatim recitant, communiter non tenentur ad recitandum flexis genibus, vel stando, & quiescendo, vel ambulando, aut equitando, &c. sed possunt recitare, prout voluerint: habita solùm ratione reverentiæ, quæ semper est debita Deo, & propriæ necessitatis, quæ potest unicuique contingere potiùs uno tempore, & uno loco, quàm alio, & ex communi sententia sic notant Navar. *de Orat. c. 4. n. 2. & seqq.* & Bonacina *de Hor. Canon. disp. 1. q. 3. punct. 5. nu. 5. & punct. 6. nu. 1.* Neque ex iure divino, aut naturali est aliquid determinatum in hac re, & quæ habentur ex iure Ecclesiastico de stando, v.g. ad Evangelium in Missa, *c. Apostolica de Consecr. dist.* 1. de non geniculando inter Pascha, & Pentecosten, *cap. Quoniam de Feriis*: de assurgendo ad Gloria Patri, ex Concilio Basileensi, *sess.* 21. & similia, non tam habent vim præcepti, quàm directionis. Et si quid peculiariter præcipitur in Rubricis, ut recitetur flexis genibus, vel capite discooperto, & inclinato, vel stando, & surgendo, vel hoc, aut illo modo, maximè præcipitur pro recitatione publica, propter significationem Mysteriorum, in quorum memoriam sunt institutæ huiusmodi cæremoniæ: & debent communiter servari etiam in recitatione privata; quanquam in hac, si omittuntur ea aliqua causa, & sine contemptu: nullum fit peccatum, & revera non habent propriè vim legis, aut præcepti, sed solius directionis, & regulæ, ut Officium magis piè, & magis religiosè dicatur. Undè Palaum, *ubi suprà*, qui etiam docet sedere, cùm standum est, vel stare, cùm est flectendum ex Rubricæ præscripto, non videtur esse peccatum, si absque contemptu fiat: quia non videtur præcipi, sed consuli, & ordinari maioris devotionis gratia. Idem etiam docet Garcias, loco citato.

5 Nota etiam hic obiter, opinionem Azorii, & aliorum, quam ego alibi impugnavi, asserentium recitantem privatim Divinum Officium, satisfacere, si vocem formet movendo tantùm labia, etiamsi à seipso non audiatur, nec audiri possit: Hanc inquam, opinionem novissimè docere Leandrum *de Sacram. tom. 2. tract. 6. dispu. 16. quæst. 18.* & Caramuelem *in Theol. regular. disp. 108. num. 1381.* ubi sic ait: Sufficit, quòd is, qui Horas recitat, eas voce, & ore proferat, sive à seipso, aut ab alio audiatur, sive non. Ratio est, quia non est præceptum de auditione, sed de prolatione, ergo, si prolatio ponatur seclusa auditione, nihil fit contra præceptum. Quid opus est multiplicare obligationes non præceptas, cùm sit satis difficilè satisfare præceptis? Agamus igitur quod lex iubet, & quando non præcepta omittimus, non credamus nos in peccatum labi; ideòque cùm lex Ecclesiastica solam lectionem Horarum, & non auditionem præcipiat, non est asserendum eam ad satisfaciendum requiri; Rogas, quid requiratur, ut sit vox; Respondeo, linguam & labia moveri: anhelitus enim necessariò sequitur. Ratio est, quia vox nihil aliud est, quàm respiratio fracta certo modo per labia, & linguam: atqui non possunt labia, & lingua moveri, qui frangatur respiratio: ergo nec moveri poterunt, quin sit vox. Quomodocumque igitur articulent, est vox: ergo & pronunciatio audibilis, ac proindè præcepto satisfaciens. Ita ille, cui adde, me citato, Bossium *in Flor. Theol. verb. Hora Canonica* 2. *num.* 15. Et quidem ut observat Baldellus, *in Theolog. Mor. tom. 2. lib. 3. disp. 34. nu.* 15. Oratio vocalis satis habet, si sit alligata ad certa verba, quæ præscribit Ecclesia, & cùm non sit directa ad homines, quos solùm per voces, & per signa sensibilia possumus alloqui, neque ad nos ipsos in quantum indigemus externis sensibus, & obiectis sensibilibus, sed solùm ad Deum, quem possumus alloqui, & orare sine ullo strepitu, aut sono verborum, non potest, ut sui mensuram, habere auditum ipsius orantis, & tantùm requirere sonum vocis, quantus sufficiat ad movendum illius auditum. Et alioqui, si ipse orans esset surdaster, & auditus hebetioris, omninò deberet orare altiùs, quousque posset se ipsum audire; ac proindè non posset Horas persolvere in Ecclesiis, vel coram aliis, sine magna illorum molestia, & perturbatione; quod tamen non est dicendum. Immò ex Navarrò, *de Oratione, c. 19. n. 88. & c. 29. nu.* 14. propter hanc causam disputativè potest defendi, quòd neque etiam sit necessarium ullo modo vocem formare, sed satis sit dicere verba omnia mentaliter; cùm vox non possit requiri propter Deum, ad quem laudandum, atque orandum sunt institutæ Horæ Canonicæ, sed solùm propter homines, qui sunt excitandi, & iuvandi ad devotionem; quod tamen non intenditur, quando Horæ Canonicæ recitantur privatim, & extra Chorum. Sed hoc ultimum mihi non placet, & prorsus reiiciendum esse puto. Non audeo tamen sententiam Azorii, Leandri, Caramuelis, & aliorum, prout suprà explicavimus, tanquam improbabilem damnare; quam post hæc scripta invenio etiam docere doctum Patrem Martinum de Sancto Ioseph *in Monitis Confessar. tom. 1. lib. 2. tr. 4. nu.* 15. Sed non discedo à contraria sententia, quam olim docui, & quam novissimè me citato docet Escobar, *tract. de Hor. Canon. q. 4. n.* 84. ubi

sic

[illegible]

fic ait: Probabilius, ac tutius censeo, est necesse ita verba pronuntiare, ut sublato impedimento possis te ipsum audire, quamvis de facto non te audias: nam non erit perfecta pronunciatio verborum, quæ saltem ab ipso proferente non audiatur, aut audiri non possit, sublatis impedimentis. Hæc ille, qui citat Molf. Valentiam, & Regin. Toiet. Paulum, & alios.

RESOL. XLVI.

Qui incipit recitare animo non satisfaciendi pro tunc, sed postea reiterando, & tamen pertæsus postea vult satisfacere illa prima recitatione, quæritur, an satisfaciat obligationi cum illa prima recitatione?

Idem est de auditione Missæ, & de pœnitentia à Confessario injuncta.

Et an teneatur postea mutare intentionem, intendendo satisfacere Officio priori, vel satis sit, si se satisfecisse sciat, non obstante sua contraria voluntate? Ex p.2.tr.12.Ref.37.

§. 1. NEgativè respondet Carolus Macignus *tr. de Hor. Can. c.48.n.8.* & Azorius *p.1.lib.10.c.1.q.7.*

2 Sed ego contrariam sententiam puto omninò sustinendam esse, cum Portel. *in addit. ad dubia Regular. verb. Hora Canonica.* 5. Lessio *lib.2.c.37.dub.10.n.59.* Sanchez *in summa tom.1. lib.1.c.* 23.n.16. Aragon. *in 2.2.q.83.art.3.* Henriquez *lib.9.c.15.num.9.* Garzia *de benefic.tom.1.p.3.c.1.n.198.* Squillante *de oblig. Cler.p.2. dub.22.* Valentia *tom.3.disp.6.qu.2.pun.1.10.* Vasquez *opusc. de benef.c.4.§.2.dub.7.n.114.* Molfesio *in summa.tom.1.tr.5.§.2.c.1.n.40.* & 52. Naldo *in summ. verb. divinum Officium, nu.3.* & 8. Filliucio *tom.1.tr.23.c.8.q.1.n.231.* & aliis.

3 Et ratio est, quia ad implendam obligationem legis sufficit, ut quis faciat omne illud, quod lex imperat, quamvis non habeat intentionem satisfaciendi tali legi; per leges enim solùm præcipitur libera, & humana externi operis executio, & non ut fiat ex tali intentione. Cùm ergo talis verè actu humano, & libero Officium recitet, quantumvis nolit satisfacere, verè præcepto sati faciet.

4 Et idem dicendum est de auditione Missæ, ut alibi diximus, & de pœnitentia à Confessario injuncta. Nec opus est, ut voluntas mutetur tempore opportuno, id est, intra obligationis præcepti tempus, & velit per Officium præcedens satisfacere præcepto: quia ego puto, quod non tenetur postea mutare intentionem, intendendo satisfacere priori Officio: sed satis est, si se satisfecisse sciat, non obstante contraria sua voluntate. Et ita docet Sanchez *loc. citato, numer. 14.* & 15. quicquid in contrarium probabiliter etiam asserat Suarez *in 3. p. tom. 3. disp. 88. sectio. 3.* & Aragon. *in 2.2. quæst. 83. articul. 13.* & alii.

RESOL. XLVII.

An Clerici, Religiosi, &c. recitantes Horas Canonicas sine attentione saltem virtuali, satisfaciant obligationi, & præcepto Ecclesiæ lato in Cap. Dolentes?

Et an si quis cum voluntaria distractione recitet Horas Canonicas, impleat præceptum, & consequenter non peccet mortaliter, neque teneatur repetere, aut fructus beneficii restituere?

Et doctrina hujus quæstionis applicanda est etiam in auditione Missæ in die festo. Ex p.2.tr.12.Ref.2.

§. 1. PRima opinio est negativa. Sic omnes ferè recentiores Fernandez *in exam. Theol.p.3.cap.13.§.6.num.1.* Villalobos *in summa, tom.1.tract.24.dub.15.num.6.* Sotus *lib.10. quæstio. 5.art.5.concl.7.* Cajetan. *in 2.2.quæst.83.artic.13.* Navarrus *de orat.cap.13.num.18.* & 19. Vasquez *in part.2. tom.2. disputat.160.num.30.* & 31. Medina *in summa, lib.1.cap.4.§.11.* Navarr. *de restit.lib.2.cap.240.* Lup. *in instrum. tom.2. capit.103.* Emanuel Sà *verb. Hora Canonica, num.19.* Pesantius *in 2.2. quæst. 62.a.2.dub.3.* Zerola *in praxi Episc.part.1.verb. Hora Canonica, §.* 4. Bera *in respons. cas. conscien.part.2.cas.33.* Comitol. *in resolut. moral.lib.1.quæst.63.* Malderus *in 2.2.tract.10.cap.2. dub.2.* Moneta *de distribut. part.2. quæst.2.num.2.* Carol. Magni *de Horis canonic. cap.86.num.16.* Molfesius *in sum.tom.1.tract.4.cap.2.num.8.* Sylvius *in 2.2.quæst.83.artic.13. concl.4.* & 5. Homobonus *de exam. Ecclesi.part.1.tract.4.cap.5.q.40.* Viguerius *instit.Theolog.capit.5. §.5.verb.11.* Gavantus *comment. in Rubr. Missal.tom.2.sect.1.cap.6.rit.4.num.2.* Bellochius *in praxi, de casib.reser.p.2.q.15.num.19.* Conradus *in resp.cas.consc.p.1.q.244.* Rodriquez *tom.1.cap.143. n.1.* Vega *in summa, tom.2.c.128.cas.20.* Valentia *tom.3.disp.6. quæst.2.punct.10.* Azorius *p.1.lib.10.c.16.qu.6.* Ledesma *in summa, tom.2.tr.9.cap.4.conclus.20.* Squillante *de oblig. Cler.part.1. dub.20.num.16.* Suarez *de relig.tom.2.lib.4.c.26.n.3.* & *de censur. disp.4.sect.2.n.25.* Aragon. *in 2.2.q.83.art.13.* Sayrus *de censuris, lib.3.c.4.n.23.* Salas *de legib.disp.9.sect.9.nu.24.* Lorca *in p.2.tom.2.de legib.disp.16.membr.2.* Raphael de la Torre *in part.2.tomo 2. de Horis canonicis, contr.9.* Anton. Ragucius *de officio Canonicorum in choro, q.19.nu.2.* & aliis penes citatos. Probatur primò quia: in *c. Dolentes, de celebr. Missarum*, præcipitur, ut Officium divinum celebretur studiosè pariter, & devotè: quod significat internam attentionem, & devotionem: undè Glossa: *devotè*, quantùm ad officium mentis. Secundò, in dicto cap. *Dolentes.* Ecclesia præcipit verum actum orationis: sed actus externus, sine interno, non est talis: ergo ille non solus præcipitur. Minor probatur: quia oratio consistit in actu interno, est enim colloquium cum Deo; ergo requirit attentionem erga Deum.

2 Verùm opinio contraria placuit Durando *in 4.sen. distinct. 15.quæst.12.* Sylvest. *ver. Hora, num.13.* Medinæ *Cod. de oratione, quæst.14.* Angelo *verb. Hora, num.17.* D. Antonin. *3.part.tit.13. c.4.§.8.* Rosellæ *verb. Hora, n.13.* Paludano *in 4. dist.15. quæst.5. art.2. conclus.4.* Et ex recentioribus illam amplexus est novissimè Ægidius Coninch *de Sacram. in 3.p.q.83.art.6.num.291.* & Joann. Valerus *in differentiis utriusque fori, verb. Hora Canonica, diff.1. per totam.* Et ego sine metu, probabilem esse affirmo cum Lessio *lib.2.c.37.dub.2.n.63.in fin.* & Henriquez *lib.9.c.25. n.5.Glossa, littera P,* & Victorellu *in sum. Toleti, lib.2.c.13.* & Layman *in Theol.mor.lib.4.tr.1.c.5.n.10.* Undè, si quis cum distractione voluntaria recitaret Horas Canonicas, impleret præceptum, & consequenter non peccaret mortaliter, neque teneretur repetere, aut fructus beneficii restituere. Et ratio est: quia nemo potest præcipere, aut vetare, quod non potest punire; nec potest punire, quod non potest cognoscere, & judicare: sed Ecclesia, extra Confessionem, non potest cognoscere, & judicare actus internos: ergo dicendum est, quòd non potest eos præcipere, aut vetare.

3 Ad argumentum contrariæ sententiæ respondet Ægidius, in illo cap. *Dolentes*, solùm præcipi actum studiosum externum, ut, videlicet, exerceatur cum talibus circumstantiis externis, quæ necessariæ sunt ad constituendum actum externum religionis; ita ut non peccet ut exterius contra religionem.

4 Et hoc patet ex contextu: nam ibi agitur contra illos, qui in divino Officio fabulantur cum sæcularibus. Ad secundum argumentum respondetur, actum externum orationis debitè factum cum externa attentione, puta sine confabulatione, risu, &c. esse verè actum externum virtutis religionis, quemadmodum adoratio externa Idolo facta, est verus actus externus idololatriæ, & licèt illum exercens non intendat interius adorare Idolum.

5 Hæc doctrina est etiam applicanda in auditione Missæ: & sic satisfaceret præcepto Ecclesiæ de audiendo Sacro, si quis Missam audiret voluntariè distractus, dummodo cum externa reverentia assistat; ita ut verè possit dici hic & nunc actum externum religionis exercere, ac cum Sacerdote celebrante, propter illam externam attentionem communicare: nam, si aliter faceret, puta confabulando, ridendo, &c. non posset dici decenter, ac humano, & religioso modo audire Missam. Et hæc est opinio Ægidii de Coninch *ubi suprà, num.297.* & post illum hanc sententiam docet etiam Laym. *in Theol. mor. lib.4.tr.7.c.3.n.2.* Salva semper, &c.

RESOL. XLVIII.

An si quis recitet Horas Canonicas, & audiat Missam sine interna attentione, satisfaciat præcepto?

Et an talis possit absolvi, etiam si emendationem non proponat?

Et an, qui voluntariè distractus recitat Horas, impleat præceptum, & non teneatur repetere, neque fructus beneficii restituere?

Et quid, si careat attentione extrinseca ex inadvertentia?

Idem tenendum est dicendum de auditione Missæ. Ex part.9.tr.11, & Misc.2.Ref.30.

§. 1. HAnc quæstionem ego pertractavi *in p. 1. tr. 12. ref. 2.* ubi asserui, opinionem negativam esse probabiliorem, sed affirmativam tamquam probabilem admittendam esse putavi ex auctoritate magnorum virorum tam veterum quam recentiorum. Verùm intellexi acriter contra me sic sentientem insurrexisse novissimè quendam Anonymum; & post paucos dies accepi ab ipso Epistolam cæcam in qua sic parum modestè mecum agebat, ut nihil ampliùs dici, aut excogitari poterat: Ego ei non rescripsi, quia nomen nesciebam, nunc verò pro responsione erit præsens resolutio Et licèt lacessitus, omnia ei condonando, assero, nostram sententiam, quam ipse tam immodestè impugnavit, docere, eo pacto, quo ego docui ex Religione Patrum Capucinorum, doctissimum Ludovicum Caspensem *in suo cursu Theolog.t.1.tr.13. de legibus, disp.3. n.82.* Ubi postquam probasset attentionem internam esse necessariam in recitatione divini Officii, & auditione Missæ, posteà ut ego feci *ubi suprà* contrariam sententiam tamquam probabilem, & tutam in praxi admittit; Sic itaque asserit. Secunda conclusio. Quamvis hoc putem esse probabilius, adhuc tamen non condemnarem oppositam sententiam tamquam improbabilem, sicque juxta opinionem multorum, leges humanæ non possunt præcipere, neque prohibere actus internos, qui cum exterioribus per accidens coniunguntur, & ex consequenti posset absolvi ille, qui voluntariè distractus recitat

Horas Canonicas, vel audit sacrum, etiamsi emendationem non proponeret; ita Henriquez *lib. 11. de Missa, cap. 2. §. 5.* & plures alii ex antiquis. Et ex recentioribus eam defendunt Valerius *in differen. utriusque for. verb. hora Canon. differ. 1.* Ægidius Coninch *de Sacram. qu. 83. art. 6. n. 291.* & eam reputat probabilem Lessius *lib. 2. c. 37. dub. 15. n. 63.* Laymann *lib. 4. tr. 1. c. 5.* Itaque secundùm hanc probabilem sententiam, qui voluntariè distractus recitaret horas Canonicas, impleret præceptum, & non teneretur repetere neque fructus beneficii restituere.

2 Fundamentum hujus sententiæ est unicum, quia lex humana non potest præcipere, aut vetare quod non potest punire, nec punire, quod cognoscere, & judicare non potest. Sed nulla potestas humana potest cognoscere, & judicare actus internos: ergo neque eos præcipere, aut vetare.

3 Undè *in cap. dolentes*, secundùm hanc opinionem tantùm præcipitur actus studiosus externus, ut scilicet cum talibus circumstantiis exerceatur, quæ ad actum religionis externum necessariæ sunt. Ita Ægidius Coninch *loco citato*. Ubi etiam docet, actum externum orationis debitè factum cum externa attentione hoc est sine externa confabulatione, situ, &c. esse verè actum externum Virtutis Religionis; sicut adoratio externa Idolo facta, licèt quis non intendat interiùs adorare Idolum, est verus actus externus Idololatriæ. Hucusque Castensis; Undè omnia maledicta, quæ in nostram sententiam eructavit supradictus Anonymus, jacula, & vulnera fuerunt supra citati celebris Doctoris.

4 Et nota, quòd post hæc scripta inveni alium Auctorem dictæ Religionis asserentem non esse improbabile, quòd in recitatione officii divini non sit necessaria attentio interna. Et is est Eligius Bassæus *in Flor. vib. Theolog. practic. verb. Hora Canon. 1. num. 8. 21.* Igitur iterùm assero sententiam Doctorum asentium horas Canonicas, & Missam esse recitandas, & audiendam cum interna attentione sub præcepto lethalis culpæ esse probabiliorem, & consulendam, sed contrariam esse probabilem: Immò non solùm hanc sententiam multis citatis probabilem esse, sed etiam absolutè attentionem internam non esse necessariam sub præcepto peccati mortalis in recitatione officii, & auditione Missæ docet, & sustinet ex inclyta, & numquam satis laudata Societ. JESU novissimè sapientissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 22. sect. 2. num. 27.* ad quem legendum Anonymum impugnatorem remitto; qui etiam recognoscat ex eadem Societate Comitolum *in Resp. moral. lib. 5. quæst. 63.* & Tiberinum *in Instruct. pro Ordinandis, cap. 13. qu. 92.* cum P. Josepho de Augustino *in suo libro Notitia &c. de 1. Præcepto Eccles. nu. 9.* ubi tamquam probabilem nostram sententiam admittit.

5 Notandum est etiam, quòd novissimè etiam Joann. Caramuel *in Regulam Divi Benedicti disp. 108. num. 5. n. 1377. & seq.* me citato hanc sententiam tuetur, & solidè defendit. Nec obstat, ait ipse, quòd in *ca. dolentes* præcipiatur verus actus orationis: atqui actus externus sine interno non est vera oratio, ergo præcipitur internus. Respondeo distinguendo majorem. Præcipitur verus actus orationis, externæ concedo, internæ nego. Atqui actus externus sine interno non est vera Oratio, distinguo: mentalis; concedo: vocalis; nego. Ergo præcipitur internus; nego consequentiam. Probas minorem. Oratio Ecclesiastica est collocutio cum Deo, ergo, requirit actum internum. Distinguo antecedens. Est collocutio interna nego, externa, concedo: ac proindè nego consequentiam.

6 Deindè petit Caramuel quid si recitans horas Canonicas, careat attentione extrinseca ex inadvertentia; & respondet probabile esse eum nec peccare, nec teneri repetere sic lecta, sed verum non esse. Probabile quidem, quia asseritur à Gregorio de Valent. *2. 2. disp. 6. q. 2. punct. 10.* Navarro *in Manual. cap. 25. nu. 107.* & Leiruelz *in Optica flor. 59. inst. 5.* Non esse verum, quia eodem modo tenetur, qui attendere extrinsecè, quo legere; atqui si ex inadvertentia lectionem omiserit, tenetur legere omissa, cùm primùm adverterit; ergo si inculpabiliter, & involuntariè fuerit distractus extrinsecè, tenebitur ea repetere, quæ legerit sine attentione extrinseca. Et quod dictum de Horis Canonicis, Caramuel etiam applicat sentit de auditione Missæ. Qui tandem *num. 1379.* asserit, quòd aliqui licet concedant attentionem extrinsecam ad satisfaciendum Ecclesiastico præcepto sufficere, asserunt nihilominus insufficientem eam esse ad meritum. Verùm hæc assertio planè improbabilis est, cùm includat contradictionem evidentem; quicumque enim constitutus in gratia legi morali satisfacit, circà controversiam meretur; atqui ille, qui cum sola attentione extrinseca legit Horas, satisfacit, ex illorum, & mea sententia, præcepto morali de legendo officio: ergo circà controversiam meretur, si in gratia sit constitutus. Ita Caramuel, non assentior tamen supradicto Caramueli asserenti esse improbabilem sententiam illorum, qui ad recitationem Horarum Canonicarum requirunt sub peccato mortali attentionem internam, nam puto esse probabilem, & forsitan probabiliorem, nam actus internus, quando pertinet ad substantiam actus externi, potest præcipi ab Ecclesia. Omitto verò alias rationes.

RESOLUTIO LIX.

An qui recitat Horas Canonicas lingua Italica, Hispanica, aut alia vulgari sine causa, peccet mortaliter?

Idem est quando obligatio oritur ex voto, aut pœnitentia Confessoris.

Et quid, si recitaret Officium divinum lingua Hebraica, aut Græca?

Et cursim infertur, quòd licentia celebrandi Missam vulgari lingua non conceditur nisi à Papa, & ex gravi necessitate.

Et advertitur, quòd si quis pro arbitrio notabiliter mutaret in Sacrificio Missæ vestes sacras quoad solum colorem, vel quoad solam formam, peccet mortaliter? En p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 67.

§. 1. NEgativam sententiam docet Bonacina *de Horis canon. disp. 1. q. 3. punct. 1. n. 15.* cui adde novissimè Escobar à Corro *tract. de Hor. canon. quæst. 2. §. 2. num. 5.* ubi firmat divinum Officium recitari hac, vel illa lingua, nempè, an Latina, vel vulgari, an Græca, vel Hebraica, nihil interest quoad præcepti substantiam, quæ in significatione verborum consistit, & eadem est quacumque lingua. Quod ampliatur, ut procedat Regula, dum obligatio recitandi oritur ex voto, aut ex pœnitentia Confessoris, ut si fuerit recitandi Psalmos Graduales, aut Pœnitentiales, aliasve Preces: nam persolvi poterunt materna lingua, Latina, aut alia qualibet.

2 Limitanda est tamen hæc sententia, ut intelligatur, quoad satisfactionem substantiæ præcepti, quoad peccatum mortale, & restituendum distributiones; non verò quoad peccatum veniale, deficiente justa causa; nam propter magnas causas: usus Bibliorum, ex quo maximè divinum Officium constat, interdictus est vulgari sermone. Ita supracitati, & omnes.

3 Non tamen, quòd ex justa causa quis liber erit ab omni peccato, recitando vulgari lingua divinum Officium. Si verò vellet ex devotione aliquos recitare Psalmos, poterit materna lingua eos persolvere; etiamsi, ut diximus, ex voto ad id teneatur, nisi misceatur aliqua actio peccaminosa, ut erit jocus, contemptus, superstitio, & similia. Vide etiam Macignum *tr. de Horis canon. c. 29. n. 47.*

4 His tamen non obstantibus, affirmativam sententiam tenet doctus Pater Baldellus *in Theol. mor. to. 2. lib. 3. disp. 28. nu. 23.* putat enim, recitare Horas canonicas aliqua lingua vulgari, esse peccatum mortale: nam ex Trid. *sess. 22. c. 8. de Sacrific. Missa*, graviter prohibetur, ne Missa passim celebretur vulgari lingua. Et *Can. 9.* anathema dicitur ille, qui dixerit, eam debere tantùm celebrari vulgari lingua. Et in Indice librorum prohibitorum, *reg. 4.* graviter prohibentur libri Sacræ Scripturæ vulgari lingua; & qui illos præsumpserint legere, aut habere sine facultate, saltem Episcopi, aut Inquisitoris, dicitur non posse percipere absolutionem suorum peccatorum, nisi priùs illos tradiderit Ordinario; quod certè importat culpam longè graviorem quàm tantummodo venialem, cùm hæc non reddat ullo modo incapacem absolutionis sacramentalis: quod etiam clariùs explicatur in Bulla Pii IV. ad dictum Indicem librorum prohibitorum, ubi post commendatum ipsum Indicem, & post imperatam observationem omnium Regularum, & post latam excommunicationem in eos, qui legerint, aut habuerint libros Hæreticorum, vel scripta cujusvis Authoris damnata, & prohibita propter hæresim, vel propter suspicionem falsi dogmatis: subditur, quòd qui libros alia de causa prohibitos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum, severè sit puniendus arbitrio Episcoporum. Quia ergo, qui recitaret Italicè aut Germanicè, vel quavis alia vulgari lingua Horas Canonicas, sine facultate, & approbatione Sedis Apostolicæ, legeret, & haberet Psalmos, & Lectiones, hoc est, libros Sacræ Scripturæ vulgari lingua conscriptos, non posset saltem ex hoc capite excusari à culpa mortali. Et qua ratione licentia celebrandi Missam vulgari lingua non conceditur, nisi à Papa, & ex gravi necessitate, ita & licentia recitandi Officium eadem vulgari lingua non est petenda nisi ab ipso; & non est, nisi usurpatio alienæ jurisdictionis, & in re gravi, si quis recitet ex privata authoritate, & quasi ex jure proprio, sine tali licentia. Et cùm eadem Trid. *sess. 22. c. 8. cit. de Sacrific. Missæ*, in unaquaq; Ecclesia debeat retineri, & servari antiquus ritus, qui sit approbatus, & permissus, ab Ecclesia Romana, undè unusquisque in Horis Canonicis debeat sequi modum, & ritum suæ Ecclesiæ Metropolitanæ; & ex Bulla S. Pii V. qui tenentur ad Breviarium Romanum, & ad morem, & ritum Romanæ Ecclesiæ, omninò teneantur ad præscriptum; & ad rationem illius: negari non potest, quin etiam hæc sit magna audacia, & gravis culpa, ex hoc etiam capite, si quis relicto idiomate sui Breviarii, Horas recitet ex quovis alio idiomate, à Romana Ecclesia prohibito, aut non approbato, sed sibi tantùm probato, & benè viso. Et hæc etiam mutatio idiomatis potest dici additio, & detractio ad Breviarium, quæ specialiter prohibetur in dicta Bulla, sivè ex toto sivè ex parte, cùm sit detractio omnium verborum Latinorum, & additio Italicorum. Et quemadmodum non vacaret culpa mortali, si quis ex proprio ingenio, & solùm pro arbitratu notabiliter mutaret in Sacrificio Missæ vestes sacras quoad solum colorem, aut solam formam; ita & si mutet in Horis Canonicis

nicis folùm idioma, & omnes terminationes, & fonos verborum. Cæteras rationes adducit Baldellus, quas penes ipsum videbis.

5 Quid ergo fentiam, dicam breviter. Puto igitur, illum, qui lingua Italica, feu vulgari, divinum Officium recitaret, licèt fatisfaceret præcepto recitandi, quia quoad fubftantiam omnia verba recitaret; peccaret tamen graviter, quia fine difpenfatione mutaret antiquiffimum, & communiffimum Ecclefiæ ufum, & ob hanc caufam Concilium Tridentinum *feff.* 22. *c.* 8. *& can.* 9. decrevit, ut Miffa non vulgari lingua celebretur, & iure optimo in Indice librorum prohibitorum ufus Bibliorum vulgari lingua confcriptorum interdictus eft.

6 Dico fecundò: Recitando divinum Officium, vel Pfalmos Hebraica, vel Græca lingua, etiam fine ulla caufa; non folùm fatisfieri præcepto, fed etiam nullum committi peccatum. Ratio eft; quia Sacræ Scripturæ femper habitæ funt bis linguis non vulgaribus nempè Hebræa, Græca, & Latina, & Sancti Apoftoli, qui per totum terrarum Orbem fanctum Evangelium prædicaverunt, his tantùm tribus linguis fcripferunt, cùm tamen haberent donum linguarum. Rectè itaque dixit Emman. Sà *verb. Hora can. n.* 10. quòd poteft quis privatim Officium dicere lingua, qua velit, ut Græca aut Hebraica; etfi ego, ut vulgari dicat, non facilè admiferim. Ita ille, & ego,

7 Sed circà præfentem quæftionem præter Doctores citatos, vide Trullench. *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 14. *nu.* 10. Caftr. Palaum *to.* 2. *tr.* 7. *difp.* 2. *p.* 2. *n.* 14. Fauftum *de Horis can. lib.* 2. *q.* 131. Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 7. *nu.* 7. & alios penes ipfos.

RESOL. L.

An qui recitat Officium cum notabili abfciffione ultimarum fyllabarum, peccet mortaliter, & teneatur denuò recitare?

Et an, qui cum eo recitat Officium, fatisfaciat fuo muneri, vel teneatur repetere?

Et quid eft dicendum de nimia acceleratione in canendo?

Et an cenfeatur aliquid omittere, qui alternatim legens, aut cantans cum aliis fui Chori verfus integrè recitat, alterius verò aufcultat, fi modo fuos non inchoet, priufquam alter finierit?

Et quid, fi fecus fiat, &c. Ex p. 2. tr. 12. Ref. 32.

§. 1. NEgativè refpondet Fillioc. *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 7. *nu.* 242. Azor. *part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 4. *quæftione* 11. Et ratio eft, quia non violatur præceptum in re gravi; nam cum tali abfciffione perfeverat adhuc fenfus, & fignificatio verborum, unde fi abfciffio fyllabarum variaret notabiliter fenfum verborum, fic recitans teneretur denuò recitare. Et ideo Villalobos *in fumma. tom.* 1. *tract.* 24. *dub.* 10. *numer.* 7. fic afferit. *El Officio divino fe ha de dezir fin fincopar, pronunciando hafta las ultimas palabras, mas el que por mala pronunciacion, ò impericia pronunciare mal, cumple con effo; y quando alguno lo hiziesse con advertencia, aunque pecaria, no por effo quedaria obligado à bolver à rezar el officio, como dize Azor, porque guarda la ley quanto à la fubftancia: lo qual entiendo, quando no fueffe muy grave el exceffo, por que fi fueffe tal que corrompieffe el Officio divino de induftria, no cumpliria.* Ita ille.

2 Igitur qui voluntariè perfolvendo Horas Canonicas, fyllabas abfcindit, non teneretur fub peccato mortali divinum Officium repetere, nifi notabiliter fenfus verborum corrumperetur, quod rarò folet accidere. Nota etiam, quòd qui cum tali recitaret Officium, fatisfaceret fuo muneri, nec teneretur Officium repetere, nam fi focius ita recitans fatisfacit, ut probatum eft etiam, & ipfe fatisfaciet. Notandum eft etiam cum Filliucio *tom.* 2. *tr.* 23. *c.* 6. *n.* 210. quòd ad hunc defectum reducitur nimia celeritas in canendo, moraliter enim non poteft fieri fine fyncopa, & aliqua abfciffione fillabarum, & etiamfi abfque illa efficiatur, tamen eft in caufa, ut audientes non poffint verba percipere, & attendere, unde ordinariè eft tantùm peccatum veniale, neque obligat ad iteratam recitationem Officii, nifi adfit contemptus, vel grave fcandalum, feu notabilis corruptio, & deformatio verborum in toto cantu; unde Sylvius *in* 2. 2. *quæft.* 83. *art.* 13. *concl.* 5. fic afferit. Non cenfetur aliquid omittere, qui alternatim legens, aut cantans cum aliis fui Chori, verfus integrè recitat, alterius verò aufcultat, modò fuos non inchoet, priufquam alter finierit; fi verò fecus faciat, mortaliter, aut venialiter peccabit, fecundùm, quod fuerit magna, vel parva quantitas verborum ita abfumptorum, neque fatisfaciet præcepto Horarum, quando erit notabilis. Ita ille.

RESOL. LI.

An qui privatim recitat Divinum Officium debeat illud ita pronunciare, ut feipfum audiat? Ex p. 1. tr. 21. Ref. 11.

§. 1. AFfirmativè refpondet Reginaldus *in praxi, tom.* 1. *lib* 8. *cap.* 12. *dub.* 5. *nu.* 174. ubi ait, vocem eius, qui folus, & privatim recitat Horas Canonicas, non debere effe ita fubmiffam, ut non audiat fe ipfum. Idem etiam docet Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 6. (Quando (ait) quis recitat folus, moraliter neceffarium eft, ut ipfe faltem fe ipfum poffit audire: quia vox debet effe audibilis: ergo faltèm ab ipfo orante; nam profectò, etiam phyficè loquendo, vix poteft formari vox, quæ ab ipfo loquente audiri non poffit, feclufis impedimentis, quæ erunt per accidens, moraliter etiam videtur id neceffarium, ut poffit quis humano modo explere illud præceptum, & certus fieri, quòd illud fufficienter executioni mandaverit,) Ita Suarez.

2 Non reticebo tamen opinionem contrariam docere Azorium *p.* 1 *li.* 10. *cap.* 11. *quæft.* 4. ubi ita loquitur: (Sanè fi quis folus divinum Officium perfolvat, fatis eft, fi fic recitet, & proferat, ut verè dici queat, ore, & voce preces fundere, fine ab alio, five à fe audiri poffit, five non: quoniam à iure folùm cogitur voce, & ore, & non tantùm mente, & animo precari, & orare: ac proinde, fi reverà linguam, & labia moveat, voce orat, non mente duntaxat. Satis igitur eft, fi dum recitat preces, verba ita proferat, linguam, & labia movendo, ut feipfum percipiat, & intelligat, non folùm in gutture pronunciet.) Hæc Azorius. Quam quidem opinionem pro fcrupulofis tantùm admittit Filliucius *to.* 2. *tr.* 23. *c.* 3. *n.* 117. ita afferens: (Probabile tamen eft, quod dicit Azorius, fatis effe vocem formare, labia movendo, etiamfi à nemine, neque ab ipfo proferente audiri poffit. Quod propter fcrupulos dictum volo.)

RESOL. LII.

An qui privatim recitat Divinum Officium, fufficiat vocem formare, labia movendo, etiamfi à feipfo audiri non poffit? Ex p. 6. tr. 7. & Mifc. 2. Ref. 10.

§. 1. AFfirmativam fententiam docet Bonacina *de Horis Canonicis, difp.* 1. *q.* 3. *pu.* 1. *§.* 1. *n.* 23. Zambellus *in Repertorio Morali verb. officium, n.* 11. & noviffimè *in fuis eruditiffimis Commentariis ad Decalogum*, Ægid. Trullench *tom.* 1. *li.* 1. *c.* 7. *dub.* 11. *n.* 9. ubi fic ait: Quæres, quæ vox fufficiat in eo, qui privatim recitat; an talis, ut ab aliis exaudiri poffit. Refpondeo fatis effe vocem formare labia movendo, etiamfi à nemine, neque ab ipfo proferente audiri poffit: quod tanquam probabile & tutum admittendum cenfeo, non tantùm propter fcrupulofos, fed abfolutè quoad omnes; quia huiufmodi verè vocaliter orant, ut comprobat ferè communis fidelium ufus; nullo enim præcepto, aut iure probatur, quia præceptum non ad audiendum, fed ad dicendum obligat, & ex alia parte oratio ore, & voce fieri poteft, etiamfi non audiatur ab ipfo recitante. Denique fequeretur, furdaftros teneri officium altiffima voce recitare, aut dici orationem vocalem non facere. Ita Trullench. cui etiam adde inftructionem Ordinandorum editam iuffu illuftriffimi Martini Real pro Archiepifcopato Hifpalenfi *p.* 5. *g.* 2. *n.* 18.

2 Sed ego hanc fententiam *in p.* 1. *tr.* 12. *refol.* 11. cum Filliucio pro fcrupulofis libenter admifi, fed non videtur abfolutè pro omnibus admittenda, quicquid afferant Bonacina & Trullench, quia vox debet effe audibilis; ergo faltem ab ipfo orante, & phyficè loquendo vix poteft formari vox, quæ ab ipfo loquente feclufis impedimentis audiri non poffit. Dicendum eft igitur effe neceffarium verba ita diftinctè, & claré proferre, ut teipfum audire poffis: quia verba, quæ auditu percipi non poffunt, impedimentis feclufis, non videntur verba fed quidam motus in gutture, feu inter dentes facti, qui potius funt inchoatio verborum, quàm verba.

3 Nec valet dicere, quòd Ecclefia folùm præcipit, ut voce oretur, non autem tanta, vel tanta, nam refpondeo Ecclefiam quidem non præcipere, ut oretur voce tanta, vel tanta, velle tamen, ut oratio fit fenfibilis vel vocalis, ut faltem ab illo percipiatur, qui illam recitat: quod fatis colligitur, dum paffim in Conciliis inculcatur officium diftinctè recitandum, ut in Tridentino *feff.* 24. *c.* 12. & non in gutture, vel inter dentes, ut ait Concilium Bafileenfe *feff.* 21. §. 2. Et ut dictum eft, vix ac ne vix quidem non poteft, ut quis vocem articulatè vocalibus plectris lingua, aut dentibus formet, ut illam non percipiat, nifi fortè fuerit furdus. Et cùm Ecclefia præcipiat vocem fenfibilem, qua homo exterius fignificet fe orare, dicendum, quòd hoc non fignificabit, nifi faltem feipfum orantem audiat. Ergo hoc neceffarium eft; ut fcire poffit fe præcepto Ecclefiæ fatiffecifle. Unde ex his corruunt ea, quæ locis citatis afferuit ex Azorio, Bonacina, & Trullench. Et ideò noftram fententiam præter Doctores citatos *ubi fuprà in ref.* 11. tenet Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis, lib.* 1 *c.* 28.

4 Nota. quòd ex his venit reiicienda opinio Ioannis Medinæ *Cod. de orat. q.* 7. ubi docet, vocem privatim & per fe folum recitantis debere effe claram, & diftinctam, ut affiftentes eam audire ceffante alio impedimento poffint: fed hoc non eft verum; nam fufficit, ut dictum eft in recitatione officii vocem ita effe depreffam, ut folùm recitans feipfum poffit audire.

Quæ nunc eft R. antecedens.

RESOL. CIII.

Cum qua voce quis satisfaciat praecepto recitandi Horas Canonicas? Ex p. 7. tr. 15. & Misc. 2. Res. 16.

Sup. hoc in duobus praecedentibus Ref. & in aliis eorum annotat.

§. 1. AD hoc dubium respondet Caramuel *in Regul. D. Benedicti disp.* 508 *art. 2. nu.* 1381. Non negamus requiri in recitatione vocem, immò eam unicè necessariam asserimos: sed quæcumque vox est audibilis, licèt de facto non audiatur; nam in hoc, quod est audiri de facto, non consistit vocis essentia, dummodò sit vox, qualiscumque illa sit, est audibilis, & sufficiens ut obligationi satisfaciat. Quòd vox de facto audiatur vel non, est per accidens; vel ex impedimento medij, vel ex læsione sensus; & hoc non cadit sub præceptum.

2 Rogas quid requiratur ut sit vox. Respondeo, linguam, & labia moveri; anhelitus enim necessariò sequitur. Ratio est, quia vox nihil aliud est, quàm respiratio facta certo modo per labia, & linguam; atqui non possunt labia, & lingua moveri, quin frangatur respiratio; ergo nec moveri poterunt, quin sit vox. Quomodocumque igitur articulent, est vox; ergo & pronuntiatio audibilis, ac proinde præcepto satisfaciens. In mea autem sententia omnis vox est audibilis. Ita ille.

Quæ hîc est R. antecedens.

Et hæc opinio multum favet sententiæ Azorij, & aliorum, quibus ego non adhæsi, *in p. 6. tr. 7. resol.* 10.

RESOL. LIV.

An Regulares satisfaciant præcepto, si privata recitatione persolvant Horas Canonicas mentaliter?

Et quid de dicenda Missa mentaliter, excepta consecratione? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Res. 58.

Sup. conjuncto in hac res. seq. & in Res. post seqq. §. 1. in principio & §. Et quidem, & §. ult. & simul cum Caramuele in Res. 45 §. ult. cuius sum inter medium & finem, verb. sed quia sit.

§. 1. AFfirmativè docet novissimè P. F. Santorius à Melfi *in comment. in constitut. Minorum, c. stat. 2. dub.* 3. ubi sic ait. Cùm soli recitamus, possumus totum Officium mentaliter dicere, cùm prolatio verbalis (ut idem Pontifex dicit, sit præcipuè, ut ab aliis intelligatur. Et Navarr. citatus à Rodrig. *de orat. c.* 19. *n.* 88. ait, non esse privilegium, dicere horas sine expressione alicujus verbi, quod ab alio audiri possit, quia sufficit formare verba inter labia, & dentes. Sed est privilegium magnum, quod sola mente concipiatur.

2 Sed hoc privilegium non valere post Oraculorum revocationes factas à Gregorio XV. Romano Pontifice, & S. D. N. Urbano VIII. anno 1631. 20. Decembris, quibus revocantur omnia, & singula privilegia, facultates, licentiæ; & gratiæ quæcumque, vivæ vocis oraculo concessa. Affirmat Lezana *to.* 1. *c.* 52. *nu.* 13. & omninò reijciendum esse, eo quòd concedi ei. Æstimet S. Joan. de Cruce *l. 2. de statu religios. c.* 8. *dub.* 2. posse mentaliter recitare Officium, & secreta Missæ, inquit Schortia *theorem.* 322. quia, teste Roderico, Leo X. solùm concessit, ut submissè dicerent; aliàs posset consecrari mentaliter. His addo Cyprianum Capucinum *lect. 2. in cap. 3. regula*, qui mentali recitatione non satisfieri tenet, eo quòd Ecclesia non possit præcipere actus internos.

3 Sed hic æquivocat de præcepto, & indulto, & quòd indirectè possit præcipere actus internos, ut dum ait *in c. dolentes de celebr. Miss.* devotè, & attentè, & alibi certum est.

4 Verùm contrarium dicendum est, & contra Lezanam assero doctrinam Peirini ab ipso Lezana adductam *to.* 5. *c.* 13. *nu.* 21. is enim *tom.* 2. *privileg. Minorum in const.* 8. *Paul. V.* ait non esse revocata Oracula, quæ continent meras declarationes, & explicationes eorum, quæ priùs concessa erant, vel in jure communi continentur, aut in constitutionibus Pontificijs, quia istæ non sunt gratiæ, sed gratiarum declarationes, sed privilegium recitandi mentaliter est declaratio juris communis, *c. dolentes, de celebr. Miss.* ut probabiliter defendi posse, ait Navarr. *recitatus, de orat cap.* 19. *numer.* 84. *§. sextum est ejusdem Papa*, defendi posset, etiam in hoc sensu non continere privilegium, eo quòd posset teneri, etiam iure communi licere mentaliter tantùm dicere, quæ secretò dici jubentur; quia verba videntur requiri principaliter, quo alij audiant; quam explicationem à verbis concessionis accepisse videtur, reddens enim rationem Pontifex, ait: Cùm prolatio verbalis sit præcipuè, ut ab aliis intelligatur. Quid enim necesse est, ut se audiat, qui solus recitat; Ergo talis concessio non est ablata. Adduco etiam ipsummet Lezanam contra seipsum & *loco citato* eumdem Peirinum *in const.* 3. *Gregor. XV.* quæ suum effectum sunt sortita ante prædictam declarationem, ut etiam declaravit Sacra Congregatio *regul.* 2. *Aprilis* 1625. Nec etiam per Urbanum, qui nihil de hac re meminit, unde infert Lezana. Licèt contrarium probabiliter dici possit, cùm id non exprimatur in constitutione S. D. N. Urbani. Si enim sanctitas sua vellet in hoc coarctare constitutionem Gregorij debebat illud declarare, sicque videt aliquos sentire. Esse autem hoc Oraculum in praxi mandatum, constat ex multis experientijs. Nec juvat adducere successivum tractum pro futuro tempore; quia nos habemus Oraculum vivæ vocis celebrandi Officium quolibet die Sabbathi, non impedito, de immaculata Conceptione B. M. Virginis, & tamen post Urbanam constitutionem, nulla nova concessione facta, publicè, & ubique illud celebramus, & imprimuntur Breviaria cum hoc Oraculo. Quod signum est, vigere, eo quòd jam usu mandatum, & jam summo, ac sanctissimo Pontifici notum sit, per supplicationem eidem à Religione datam, ad excutiendum hoc scrupulum; cui tamen petitioni responsurum se dixit per quandam Congregationem super Oraculorum materiam institutam, vel instituendam; quod tamen hucusque factum non extitit. Quòd si quis urgeat, eadem ratione subsistere omnia alia oracula, quę aliquando suum habuerunt effectum, ac propterea inutilem esse Apostolicam constitutionem.

5 Respondeo *primò*, valere in ijs, quæ suum non sunt sortita effectum, ut dicit Gregorius. *Secundò* cùm S. D. N. *in sua Bulla*, aliàs felic. record. dicat, sæpe oracula minùs Canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplinæ Ecclesiasticæ detrimentum executioni demandari, & cùm non subsint illæ causæ in citato Oraculo, non videtur esse revocatum, *Tertiò* suum sortiri effectum, cùm contingat etiam in successivis, ut est in præscriptionibus, & usucapionibus, sufficit ut aliquando executioni mandatum sit.

6 Quoad Scortiam autem, malè refert verba concessionis, & Roderici; non enim ait, ut submissè dicant (hoc enim quodnam privilegium est?) sed satisfaciant dicendo mentaliter; ita refert ipse Rodericus *citatus*, & quòd non comprehendat verba consecrationis, patet ex Concilio Florentino, & Tridentino decernentibus Sacramenta non confici nisi per verba. Quare non est cavillanda concessio, quæ (quoad Missam) intelligi debet de aliis secretis.

7 Nec tantùm pro scrupulosis concessum fuit, ut putat Lezana ex Rodrig. quia tale non dicit Rodriguez, & Navarrus *loco citato*, reprehendit collectorem privilegiorũ, quod in margine apposuerit pro scrupulosis, cùm in textu id non reperiatur.

8 Verùm dicet aliquis mentaliter posse dici, quæ secretò dicenda forent: non autem totum officium.

9 Respondeo, utrumque conceditur, de secretò dicendis cùm juncti recitant, ne se mutuò impediant: de toto officio, cùm soli; ait enim Pontifex, Eodem modo possit facere (id est, mentaliter dicendo,) qui solus dicit officium per se cùm prolatio verbalis, &c. Vox enim *officium*, indefinitè prolatum, de toto accipi debet, & suadet ratio, quia non est necesse audiri, qui solus loquitur. Hucusque Santorius, cuius opinio an probabiliter in praxi admittenda sit, judicent alij.

RESOL. LV.

An Regulares satisfaciant præcepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantùm mentaliter dicant?

Et an hoc idem dicendum sit de partibus Missæ cantatæ, quas Sacerdos, submissa voce, legere per Rubricas debet? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Res. 5.

§. 1. AFfirmativam sententiam novissimè docet noster Siculus, doctus quidem, & Auctor ex Societate JESU, Pater Thomas Tamburinus *Opusc. de Sacrificio Missæ, lib. 2. cap. 9. §. 3. per totum*, ex quodam Privilegio Leonis X. quia vult dictum Privilegium esse pro omnibus, etiam non scrupulosis: etiam de toto Officio, quod privatim recitari solet; etiam de ipsis partibus Missæ cantatæ, quas Sacerdos submissa voce legere per Rubricas debet. Patent hæc ex verbis jam allati Privilegij; quidquid alii contradicant. Nec obstat illud. Quæ in Ordinario jubentur dici secretò quasi non omnia secreta Missæ, & totum Officium. Non obstat inquam, quia, quæso, quid aliud est illud in Missa, quod jubetur secretò dici in Ordinario, hoc est in Rubricis ordinariis; nisi secreta ipsius Missæ omnia? De officio autem, licèt fatear aliqua juberi secretò dici, non omnia; tamen ex verbis illis universalibus. Qui dicit Officium per se solum, cùm prolatio verbalis sit præcipuè ut ab aliis intelligatur: & ex toto contextu Privilegij, fineque cur fuerit impetratum, satis clarè colligitur, sermonem esse de toto Officio. Ita Tamburinus, qui nullum Auctorem in favorem suæ sententiæ adducit, & tamen poterat, cùm ante ipsum illam docuerit S. Joan. de la Cruz *de Stat. Relig. lib. 2. cap. 8. concl.* 1. Santorius *in Comment. Mor. ad Statuta D. Fran. c. 3. Statut. 2. dub.* 3. quibus ego addendum puto Persicum *de Hor. Canonic. c. 2. dub. 4. n.* 2.

Sup. conjunctum in hac Ref. in 2. praeterita, & in aliis eius annot.

2 Sed licèt Ego olim circà hanc sententiam meum proferre judicium noluerim, nunc absolutè assero, illam prorsus non esse admittendam. Primò; quia dictum Privilegium fuit concessum vivæ vocis oraculo; ergo modò est sublatum per Constitutiones Gregorij XV. & Urbani VIII. Et ita individualiter loquentes de hoc Privilegio Leonis X. à Tamburino adducto, observant, & docent Pater Baldellus *in Theol. mor. to. 3. lib. 3. disp. 35. num.* 16. Lezana *in Summa tom. 5. c. 12. numer.* 13. & Pellizzarius mox citandus.

3 Secundò dato, quòd dictum Privilegium non fuerit sublatum: tamen non est recedendum à nostra sententia, quam firmiter tuetur Pater Pellizzarius *in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8.*

cap. 8. num. 71. non solùm, ait ille, quòd Indultum Leonis fuit vivæ vocis Oraculo concessum, ut in specie notavit idem Casarub sed etiam ex eo, quod verba illa, *& quod eodem modo possit facere, qui solus dicit Officium per se:* quibus nituntur allegati Doctores, non probant intentum: cùm referantur non ad recitationem eorum, quæ in Ordinario jubentur dici secretè sub silentio, de his enim solum actum fuerat in priori parte indulti, & super his tantùm cadebat concessio communis Fratribus Minoribus, non autem super toto officio. Cæterum, ut studioso Lectori tanto manifestius appareat germana intelligentia illorum verborum; Cùm prolatio verbalis sit præcipuè, ut ab alijs intelligatur: triplex prolatio verbalis distingui potest. Prima est eorum, quæ jubentur dici secretè sub silentio. Secunda est illorum, quæ jubentur recitari clariori voce. Tertia est utriusque materiæ prædictæ, Id est totius omninò Officii. Non loquuntur ergo præfata verba de prima prolatione; cùm apertè sit falsum, prolationem verbalem secretam sub silentio præcipuè fieri, ut ab alijs intelligatur, siquidem silentium recitantium non est medium congruum ad faciendum auditum in alijs: non de tertia, cùm hæc adæquatè sumpta involvat primam secretam sub silentio; adeòque ratione hujus sit medium congruum ad faciendum auditum in alijs: sed de secunda prolatione tantùm cum tacita exclusione primæ; sicque sensus est; possit etiam Frater, qui solus recitat per se, dicere mentaliter ea, quæ secretè jubentur dici sub silentio. Et certè, quod talis interpretatio sit rationabilis, inde suadetur, quòd sic jus commune minus læditur, quàm si dicamus per præfatum indultum concedi, ut mentaliter recitentur etiam ea, quæ aliàs dicenda sunt altiori voce; cùm derogatio juris communis interpretari semper debeat strictè. Hucusque Pellizzarius.

4 Sed non deseram hìc apponere verba Hieronymi Garciæ *in Summa Theol. mor. tract. 2. difficul. 6. dub. 2. numer. 2.* qui alios adducit Doctores, sic enim asserit, *Algunos Auctores modernos calumnian sin razon à Navarro, porque dixo cap. 20. de Hor. Canon. num. 14.* quæ speculativè saltem *si pueden dezir mentalmente las cosas, que mandan el Missal y Breviario que se digan secreto; pero à la verdad Navarro nunca concede, que basta dezir las mentalmente, sino que no es necessario que las oygan otros, ni aun el mismo que las dize en rezar; porque ya Navarro sabe que no es provalble poder rezar mentalmente, por la authoridad de la Iglesia, que usa la oracion vocal en las Horas Canonicas. Ni obsta el Privilegio de Leon X. concedido à los Menores, que parece dar facultad para rezar mentalmente; porque como explica* Rodriguez *in QQ. Regul. tom. 1. quæstion. 42. tom. 2. quiere dezir lo mismo, que hemos referido de Navarro, Peyrinis tom. 1. suor. Privileg. Constitut. 28. Leonis X. num. 4. calumnia à Fray Juan de la Cruz, lib. 2. de statu Religios. cap. 8. dub. 2. porque interpretata muy ancho este privilegio de Leon X. ya Scortia theore. 322. porque lo interprata muy estrecho; pero yo me conformo con la interpretacion de Rodriguez, que pues si concedio à su Orden mejor subrà la mente del Papa que no todos estos otros Authores, que son de differentes Religiones. Pero no es mala la interpretacion de Tamburino quæstion. 9. numer. 2. donde afirma, que de los escrupolosos, quando rezan solos, si se han de oyr, ò no à si mismos, y que basta muevan los labios, aunque rezan, ò lean por el libro mentalmente.* Hæc ille; quæ quidem de directo pugnant cum his, quæ superiùs docuit Tamburinus ex Societate: cujus sententiam in Praxi à Regularibus minimè sectandam esse existimo.

RESOL. LVI.

Reprobantur aliqua opiniones circà recitationem Horarum Canonicarum. Primò an Regulares satisfaciant precepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantùm mentaliter dicant?

Ex quo infertur primo, quid est sentiendum de obligatione ex voto, & pœnitentia à Confessario injuncta, an possit solvi tantum mentaliter, quod idem dicendum est de recitatione Missæ, seclusis verbis consecrationis?

Secundo, an amissio Officij Divini per tres vices in anno non constituat peccatum mortale?

Tertiò, an sit certum, quòd Regulares sacris ordinibus minimè initiati, teneantur privatim solvere Horas Canonicas?

Quarto, an obligentur Regulares sub mortali ad chorum, si ex sua absentia noverint chorum pati?

Quintò, an chorus non existat tantùm cum duobus, vel ad minus quatuor, vel tres necessarii sint?

Sextò, an in choro possint anticipari, vel postponi Hora Canonica extra tempus illud, quod ab Ecclesia præscriptum est? Exp. 11. tr. 2. & Misc. 2. Res. 10.

Sup. hoc infra in §. Et quidē, & §. ult. huius R. & in duobus res. præcedent. bus, & in aliis versatarum annot.

§. 1. PAter Bruno Chassaing *de privil. Regular. par. 2. tract. 8. cap. 4. propos. 5.* loquens de quodam privilegio Leonis Decimi sic ait; Veruntamen quamvis hoc privilegium magnum sit, potest tamen aliquo modo dici non esse privilegium, sed juris communis explicationem. Ratio est, quia præceptum de recitando officio est tantum de illo dicendo; sed ille, qui mente dicit, verè dicit officium; verba enim mentalia sunt verba verissima: alioquin filius Dei non esset Verbum Patris: & certè videtur S. Thomas ejusdem esse sententiæ, cum *2. 2. q. 83. art. 12.* ait, Quòd vocalis oratio non sit necessaria, nisi quando illa debet innotescere toti populo (constat autem horas privatas non debere sic innotescere) secundùm eum dicit hominem solo corde dicere posse ex illo Psalmi 26: *Tibi dixit cor meum.* Denique motus labiorum non est tanti momenti, ut obligationem sub lethali inducat; cùm abundè hic defectus suppleri possit per majorem attentionem, & devotionem; quocircà probabile est, quod aliqui putant, quos refert Emanuel Sà *verb. Hora* §. 11. illum, qui sic dicit officium ob majorem devotionem excusari à lethali peccato, utrùm autem venialiter peccet, Lectori docto judicandum relinquo. Ita ille, qui etiam anteà *prop. 4.* firmat, Primò, omissionem officij per tres vices in anno non constituere peccatum mortale; quia omnes conveniunt in hoc, quòd sola notabilis omissio in hac materia efficiat culpam mortalem: at omissio unius, aut alterius diei non est notabilis per respectum ad totum annum, cùm non sit 100. pars. Secundò, quoniam magis obligat residentia, quàm recitatio Horarum, cum illa sit ex jure Divino, & iniuncta sub mortali per multos Canones: at verò recitatio Horarum privatim facienda, sit tantùm consuetudinis, vel ad summum juris Ecclesiastici, nulloque Canone obligante sub mortali injungatur, & tamen pluribus diebus quis à residentia abesse potest absque labe mortalis culpæ, ergo, &c. Excipe tamen ab hac sententia recitationem ob titulum aliquem specialem, qui obliget ad quotidie recitandum sub culpa lethali, nam ratione illius tituli poterit quis obligari ad recitandum illas Horas quotidie, ut verbi gratia, si in fundatione Monasterij sit appositus, aut in concessione alicujus legati Monasterio, aut Ecclesiæ facti.

Sup. hoc supra in R. 5. §. 18. in 2. à lege doctrinam §. Non definem, & 6. quanter quam. vis cursum inf. in R. 40. §. Necessario.

2 Secundò, Asserit non esse certum, quòd Regulares Sacris ordinibus minimè initiati teneantur privatim solvere Horas Canonicas, nam de reliquis Regularibus (si Fratres Minores excipias) non est certum, quòd illo vinculo ligentur; nam omnia argumenta, quæ adducuntur ad illud onus Regularibus imponendum, parum, aut nihil penitus probant, & consuetudo, quæ est unum ex præcipuis, non admittitur à multis, ut à Cajet. *in summa versic. Hora* §. 1. Medina *quæst. 7. de orat. sub finem* ab Aragon. 2. 2. *quæst. 83. art. 12. dub. 4.* & à Villalobos, *qui in 1. part. summ. tract. 24. difficult. 9.* asserit se plures antiquos, & graves diversorum Ordinum Regulares de hac materia interrogasse, nihilque certi asserere potuisse. Qui autem in dubio vellet obligare ad hujusmodi onus Regulares, contra Ius faceret, quod vult, ut melior sit pars possidentis.

Sup. hoc inf. §. Ad id huius R. & latissimè supra R. 11. et seq. ad R. 18. inclusivè, & in hac ult. & in ejusd. & in ejus §. ult. & in aliis varia religiorum anno.

3 Obligari Regulares sub mortali si ex sua absentia noverint Chorum pati, & tunc credit illum pati, si in eo cantu plano cantatur, dum non adsunt saltem quatuor, si verò cantu firmo recitantur, ut in Choro Recollectorum, & Capucinorum, dum etiam tot Regulares non intersunt, nisi quis dixerit eum numerum sufficere; qui ad recitationem privatam alternatim faciendam sufficiens est; cùmque ad hanc faciendam duo sufficiant, videtur illum numerum dumtaxat necessarium: nam hæc recitatio Horarum per dictos Regulares practicata, non est propriè cantus ordinatus ad populum convocandum ut intersit, qui est præcipuus finis institutionis Chori; sed tantum recitatio alta, firma, & clara voce facta, esset tamen peccatum majori numero non accedente ad Chorum, si inde scandali occasionem sæculares, aut Regulares sumerent, quod persæpè ex hujusmodi absentijs sine causa à Regularibus factis proculdubio oriri in maioribus Conventibus certum est; si verbi gratia ex numero viginti Regularium in illis commorantium, adsint dumtaxat quatuor, & ex duodenario, duo; crediderim tamen hunc numerum sufficere posse etiam absque scandalo, si reliqui Regulares confessionibus audiendis, & prædicationibus faciendis, aut similibus bonis operibus incumberent. Et quidem hæc omnia posset quis cantui nostræ Religionis Clericorum Regularium applicare. Et tandem quartò asserit, Recollectos, Capucinos, & alios hujusmodi, qui horis, cantui quem vocant firmo, canendis non incumbunt, posse in Choro anticipare, & postponere illas extra illud tempus, quod ab Ecclesia præscriptum est, quia ratio obligationis illas alta voce, & statutis horis recitandi, videlicet (ut populus conveniat, & moveatur ad laudandum Deum) in illis deficit, cùm cantus ille firmus parum, aut nullatenus ad hoc moveat; ac propterea non soleat populus ad eorum Ecclesias convenire, quo circà sic Caiet. *verb. Hora, cap. 4.* tenuit absolutè, quod illa anticipatio, & postpositio erat tantum venialis, nisi fieret habitualiter, à fortiori assereret nullum esse in hujusmodi Ordinibus, in quibus cantu firmo non canitur; posse autem Prælatum, quando occurrit causa, anticipare, & postponere certum est. Et hæc omnia, ut dixi, docet Brunus, *ubi suprà*, quæ quidem sparsim in meis operibus invenies rejecta, & nunc illa iterùm rejicio.

Aut. hoc supra, in R. 19. §. ult. ante medium, versic. Hinc.

Sup. hic in §. pen. hujus res. & in aliis citat. not.

Sup. his sup. in Res. 19. § Sed hæc, ad med. §. vers. Ex hac conclusione, & infra in fine R. 71. & in R. 71. § ult. & in R. 90. § Et idem.

4 Et quidem privilegium illud Leonis non permittere,

vt Regulares possint persoluere totum Officium mentaliter, ego satis improbaoi contra Santorium aibi, & Emanuel Sà, quem adducit Brunus, correctus fuit à Magistro Sacri Palatij in impressione Romana. Sed quod magis displicet, est illud, quod asserit Pater Bruno, dictum Privilegium esse declarativum juris, nam certum est horas Canonicas de jure non mentaliter, sed voce recitanda esse, ut definitum fuit in Concil. Basileensi sess. 21. §. 2. & tenent Doctores communiter. Ratio potest esse, quia vox excitat magis nostrum affectum ad Deum, & etiam provocat aliorum affectus, quod oratio mentalis non facit: & facilius est ore, quàm mente tantum orare, & ita docet Escobar à Corro *de Hor. Canon. quaest. 4. n. 73.* Faust. *q.* 156. & Doctores communiter. Ita Suarez *de Hor Canonic*, Sanchez *in opusc. lib. 7. c. 2. dub. 8. n. 4.* Baldellus *ubi infra*, tenent sententiam Bruni, esse practicè improbabilem; neque esse dandam occasionem introducendi novos ritus in Ecclesia; & ideò Horas Canonicas verè esse dicendas vocaliter, & per voces verè formatas, & distinctas per instrumenta, & organa vocis, sive illæ sint tam claræ, & tam altæ, vt possint audiri saltem ab ipso orante; sive non: idque expressè asserit etiam Cajetanus 2. 2. *q.* 83. *art.* 12. ubi ait, ad orationem communem, quales sunt Horæ Canonicæ, necessariò requiri ut sit vocalis: Et apertè colligitur etiam ex Concilio Basileensi, ubi dicitur, quòd sive soli sive associati recitent diurnum, nocturnumque Officium reverenter, verbisque distinctis debeot peragere. Vnde ex his contra ea, quæ docuit Brunus asserit Baldellus *in Theol. Moral. tom. 2. lib. 3. disp. 35 n. 16.* quòd concessio illa Leonis X. pro Fratribus Minoribus verè fuit privilegium: neque possunt illo vti, qui tali privilegio non participant, vt certè hoc tempore nulli participant, cùm omnia privilegia vivæ vocis oraculo, & non per Bullas concessa, sint revocata per Gregorium XV. de anno 1622. & per Vrbanum VIII. de anno 1625. Et absolutè qui hoc tempore recitaret Officium solùm mentaliter, suæ obligationi non satisfaceret, vt notant Sanchez *lib. 7. consil. c. 2. dub. 8. cit. n. 3.* & Beja *p. 1. casu. 55. cit. §. Ex his*, colligunt Doctores, & alij communiter apud ipsum: quod idem etiam est de Rosario, de Psalmis Pœnitentialibus, & de similibus, ad quæ aliquis potest teneri ex voto, vel ex pœnitentia Sacramentali; quæ similiter non possunt persolui solùm mentaliter, cùm debeant accipi hujusmodi obligationes ad instar præcepti Ecclesiastici, ut notat idem Sanchez *lib. 4. in Decal. 11. n. 36.* quanquam qui ad illa tenetur ex voto, licitè posset huiusmodi orationes vocaliter persoluendas mentaliter dicere, si id existimaret sibi melius, suæque saluti magis expediens, vt communiter dicitur in materia de voti commutatione, & subdit Sanchez *num. 36. cit.*

Sup. hoc in tom. 1. tr. 6. Resol. 30. §. vlt. & lege doctrinam §§. ejus anoot.

5 Ad id verò, quod asserit Bruno, Religiosos in Sacris non constitutos esse in dubium, an excludantur ab onere persoluendi Horas Canonicas. Respondeo hoc esse certum, & contrarium asserere, liberando eos videlicet à præcepto Horarum Canonicarum, est opinio contra communem Doctorum, quos plena manu adducit doctissimus Pater Bardi *in select. l. 8. q. 1. §. 2.* ubi post illorum Catalogum sic asserit, Hi sunt Auctores, qui hanc sententiam defendentes, eam reddunt non solùm probabiliorem opposita; verùm etiam moraliter certam, ita vt alia in praxi tota minimè sit censenda: proinde immeritò noster Sanch. eam dixit non esse probabilem: & Ascanius Tamburinus inquit ab omnibus esse reiectam, ut pote praxi contrariam, & rationi dissonam: Et ulterius alij procedentes, illam temerariam appellarunt. Sic Reginaldus, & Pellizzarius *locis citatis*. Hucusque Baldi, qui solitas rationes ad hanc confirmandam sententiam adducit; quam etiam tenet Marcellinus de S. Benedicto *in Compend. privil. Congregationis Fuliensis verb. Hora Canonica §. 11. in Scholio.*

Sup. hoc supra in §. Secundo asserit, huius Resol. & in aliis hujus quoq.

6 Et tandem ad id, quod asserit Bruno, non pati Chorum, si duo ibi tantùm assistant; Respondeo, Chorum non existere tantum cum duobus, sed ad minùs quatuor, vel tres necessarios esse, vt fert communis sententia, ita Macigni *de Hor. Canon. cap. 56. n. 24. & alij.*

7 Nota hic etiam, eundem Brunum *p. 2. tr. 8. c. 1. propos. 10. in fine*, extendere hoc privilegium ad Missam, ita ut possint Regulares, quæ dicenda sunt vocaliter, dicere mentaliter, seclusis verbis consecrationis. Sed hæc opinio est prorsus eliminanda.

Sup. hoc supra ad medium, Ob ligari, huius resol. & in alia resol. ejusdem. Et pro contrario in c. vlt. hujus res. in resolutionibus positis in annotatione prima hujus res.

R E S O L. LVII.

An qui recitat solus omnes Psalmos, & posteà vocat socium, & ab illo auscultat novem Lectiones, satisfaciat præcepto?

Idem est, si quis recitat medietatem Matutini, & aliam medietatem audit à socio, vel si recitet integrum Matutinum, & Laudes, & posteà audiat Horas, & reliqua à socio.

Et quid, si duo Religiosi simul recitent Psalmos Matutini alternatim, & posteà novem Lectiones omnes illius audiant à tertio vocato ad hunc effectum; quia si tres Religiosi simul Officium recitant, tres veluti Choros efficientes, Doctores communiter negant hoc posse fieri?

Et quid est dicendum, si in Choro recitentur omnes novem Lectiones Matutini ab his, qui alioquin nullo modo canunt Psalmos, An reliqui interessentes Choro, qui recitant Psalmos, dici possent non satisfacere suæ obligationi.

Et quid, si in recitatione Vesperarum unus recitat unum Psalmum integrum, & alius alium? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 38.

§. 1. AFfirmativè respondet Pellizzarius *in Man. Prel. tom. 1. tr. 5. c. 8. sect. 2. n. 91.* ubi sic ait: (Addo satisfacere obligationi divini Officij Religiosum, qui per se solùm recitat omnes Psalmos Officij 9. Lectionum, & posteà ab alio ad hunc finem evocato audit omnes 9. Lectiones. Ducor, quòd quoad partem Matutini, consistentem in Lectionibus, dici potest Religiosus communicare cum socio, audiendo Lectiones ab eo; & aliàs non est opus, quod talis communicatio fiat in toto Matutino: præterquàm quòd dici posset non requiri, vt in præsenti materia communicatio sit mutua stante doctrina Dianæ *p. 2. tr. 12. res. 6.* secùs dicendum puto in casu, quo duo Religiosi recitent simul Psalmos Matutini alternatim, & postea 9. omnes Lectiones illius audiant à tertio vocato ad hunc effectum: hoc enim esset recitare Officium in tertium, (ut dicunt,) ac si tres Religiosi simul Officium recitantes, tres veluti Choros efficerent, quolibet illorum proprium versiculum sigillatim dicente alternatim; quod Doctores communiter negant posse fieri, vt colligitur ex Azorio *p. 1. lib. 10. c. 7. q. 9.* & alioqui 9. Lectiones sunt materia gravis. Puto item satisfacere Religiosum, si recitans Officium cum alio, in decursu recitationis Psalmos aliquos solus recitet; sicut & omnes Lectiones, Hymnos, ac Responsoria aliàs cum socio recitans, majorem partem Psalmorum solus recitet: nam singuli Psalmi sunt singulæ orationes, & non repugnat Officium ejusdem diei partim recitari cum socio alternatim, partim seorsum, ut patet. Quòd si in Choro recitentur omnes novem lectiones Matutini ab iis, qui alioqui nullo modo canunt Psalmos: reliqui interessentes Choro, qui recitant Psalmos, dici possent non satisfacere suæ obligationi; cùm, data hypothesi, recitantes Matutini Lectiones, non possint dici communicare cum alijs Choristis: quanquam, admissa doctrina Dianæ *superiùs* data, contrarium non improbabiliter possit sustineri, ut consideranti patebit.) Hæc Pellizzarius Et pro casu posito *in titulo Resolutionis*, facit etiam id, quod me citato docet Persicus *de Horis Canon. c. 8. dub. 1. n. 5.* nempe, in recitatione privata, posse unum dicere omnes Lectiones.

Sup. doctrina hujus res. in res. seq.

Que hic est infra in res. 119.

2 Nec obstat dicere, quod Reginaldus *to. 2. l. 18. c. 12. sect. 6. dub. 5. propos. 4.* asserat, recitantem cum socio debere ab eo audiri: sed in nostro casu, qui dixit 9. Lectiones, non audivit Psalmos ab alio recitatos: ergo. Respondeo, quòd Reginaldus loquitur de socio obligato ad recitandum Officium. Quòd autem recitans Officium cum socio, qui non tenetur illud recitare satis facit obligationi suæ, certum est, & docet Suarez *de Relig. tom. 2. l. 4. c. 12. n. 6.* Layman *l. 4. tr. 1. c. 5. n. 8.* Pilliuc. *tom. 3. tr. 23. c. 7. n. 241.* & alij. Ergo, &c. Et hæc dicta sufficiant in defensionem opinionis P. Pellizzarij.

Su. hoc quo in res. seq.

3 Sed his non obstantibus, ego puto non satisfacere præcepto, si quis recitet medietatem Matutini, & aliam medietatem audiat à socio; vel, si recitet integrum Matutinum, & Laudes, & posteà audiat Horas, & reliqua à socio: nam ea tali casu, nec physicè, nec moraliter videntur recitare illas medietates Officij, sed tantùm audire: ergo non satisfacit præcepto, quod imponit recitare, & non audire Officium. Nec militat eadem ratio in recitatione, quæ alternatim more solito efficitur cum socio: nam tunc moraliter unus socius dicitur recitare partem alterius socij: nam unusquisque eorum participat in recitatione, v.g. unius Psalmi, unius Horæ, &c. Sed in casu proposito, unus socius ut dixi neque physicè, neque moraliter participat in recitatione alterius socij, sed tantùm illum audit: ergo, &c. Vide tamen, si saltem hoc esset admittendum, si v.g. quis recitaret Vesperas, dicendo unum integrum Psalmum, & alius socius alterum Psalmum: nam casus ille non videtur similis supradictis. Sed ego de omnibus idem sentio: nam uti debemus privilegio recitandi cum socio, prout concedit, & admittit consuetudo Ecclesiæ.

R E S O L. LVIII.

An qui privatim divinum Officium persolvunt, debeant alternatim lectiones recitare, vel satisfaciant, si unus tantùm illas recitet, & alter socius tantùm audiat? Ex part. 2. tr. 12. Res. 12.

§. 1. ALternatim dictas lectiones recitandas esse, videtur docere Azorius *p. l. 10. c. 7. q. 9.*

2 Sed contrarium facientem non audet improbare Villalobos *in summa, tom. 1. tr. 24. dub. 11. nu. 4.* ubi ita asserit: *Quando rezandos juntos, no han menester dezir ambos las Antiphonas, como se dizen en el coro, que basta, que uno de los dos los diga, en el dezir las leciones, dize Azor, que ha de dezir cada uno la suya, otros las dizen, uno la de un Nocturno, y otro las de otro, y es mejor manera de dezir, otras vezes las dize todas el, que le es mejor de lo dos, y es mas moco: y no me parece, que esto se pueda condenar, que assi lo steo en costumbre.*

Sup. contenta in hac res. lege doctrinam præcedentem per totam & singulatim in §. 1.

RESOL. LIX.

An si quis recitet cum socio privatim, vel in Choro, teneatur audire partem socij?

Et quid, si aliquis suam partem canit, & percipere non potest, quam alius Chorus canit, quamvis attendat, an satisfaciat obligationi Chori, & possit distributiones integras percipere?

Et in dicto casu, an quis debeat privatim supplere, quæ non percepit?

Et quid de surdo, qui alios canentes in Choro non intelligit, nec eos sequi potest?

Et tandem quæritur, an qui cum notabili abscissione syllabarum ita profert verba, ut tamen retineant suam significationem, adimpleat præceptum?

Et quid de socio cum tali Officium persolvente? Exp. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 6.

§. 1. NEgativè respondet Joannes Caramuel *in Regulam D. Benedicti, disp.* 108. *nu.* 1381. *concl.* 5. ubi sic ait. Nemo tenetur auscultare socium; sed suos quisque versus correctè legere, & non incipere antequam alter desierit. Ita Sylvius *in* 2.2.*q.* 82.*art.* 13.*concl.* 5. Ratio est manifesta, Nullum est præceptum de auscultatione: atqui ubi non est lex, nulla est obligatio: ergo nemo tenetur auscultare socium; sed expectare. Quòd si non expectet, peccabit mortaliter, aut venialiter juxta materiæ quantitatem. Ita ille.

2 Sed opinio contraria est communis, & ideò Castrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 1. *disp.* 2. *punct.* 3. *n.* 7. sic ait: Si autem cum socio recites debes ita proferre verba, ut ipsa socius audiat, si ipse obligatus est recitare, aliàs præcepto non satisfaciet, & è contra ipse socius ita debet proferre verba, ut tu illa percipias, sin minus præcepto non satisfacies. Quia oratio alterius in tantum potest esse tibi communis, in quantum illum percipis; Quia auditus loco prolationis succedit, ideòque diceris recitare, quæ socius recitat, quia illum audis. Et *disp.* 3. *punct.* 4. *nu.* 6. ita asserit. Sed quid, si tuam partem caneres, & percipere non posses, quam alius Chorus canit, satisfaceresne obligationi Chori, ut posses distributiones integras percipere?

3 Respondeo te satisfacere, posseque distributiones recipere, modò posteà privatim suppleas, quæ non percepisti: quia per te non stetit, quominus perciperes, & cum aliis in recitatione communicares. Sic Navarrus, *de orat. c.* 11. *nu.* 41. Monet. *de distribut.* 2. *p. q.* 2. *nu.* 47. Suarez *lib.* 4. *c.* 30. *nu.* 15. Bonacina *disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. §. 1. *nu.* 20. Quòd autem debeas privatim supplere, quæ non percepisti, convincit hæc ratio: quia partem, quam non percipis, non potes dici recitasse; quia sola perceptione, seu auditione tuam efficere potes: at non recitans officium Divinum privatur omnibus distributionibus etiamsi choro intersit ex Bulla S. Pij V. Ergo. Ex qua doctrina Palai communiter à Doctoribus ut dixi recepta, qui non audit partem socij, non persolvit integrum officium; Dicendum est igitur, quòd ad satisfactionem Præcepti requiritur, ut socij recitationem audias, cùm eam facere posses, quia nomine tui facit. Vide Trullench. *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 7. *dub.* 16. *nu.* 6. & Suarez, Lessium, Azorium, Filliucium & alios penes ipsum; qui omnes asserunt, non satisfacere socium præcepto persolvendi Horas Canonicas, si non audit partem alterius socij. Sed an ille satisfaciat qui suam partem recitat, sed alteram, quam alter Chorus recitat, non potest percipere, quamvis attendat: Respondeo affirmativè. Ita sà, *verbo hora Canonica*. Suarez *sup. c.* 28. *numer.* 15 loquens de Surdo, qui alios canentes in Choro non intelligit, nec eos sequi potest: Pasqualigus noster *in Decis. moral. num.* 2. & *sequent* cum Trulleoch. *de obligat. assist. in Choro dubio* 3. *num.* 21. est contra Bonacinam, *sup. num.* 20. Ratio est, quia verè dicitur assistere in Choro, & communicare suam partem aliis, neque per ipsum stetisse, quin versiculos à socijs recitatos audiret, & illam partem suam efficeret, conditio enim censetur adimpleta, quando non stat per eum, qui eam adimplere debet, *regula, cùm non stat reg. juris in* 6. sufficit tamen, ut in hoc casu in confuso audiat, & percipiat quod possit: tenetur tamen pars Chori tacens attendere, & facere quod possit, ut audiat, & aliam partem faciat suam; si autem non attendat, non facit aliam partem suam, nec satisfacit suæ obligationi circà Chorum.

4 Non desinam tamen hic adnotare, Caramuelem *ubi suprà conclus.* 2. docere, quòd qui cum notabili abscissione syllabarum ita profert verba, ut tamen retineant suam significationem, adimplet præceptum quoad substantiam, & solùm peccat in aliquo accidenti: ac ideò ut plurimùm venialiter; Et addit posteà *conclusione* 4. Socium cum tali officium divinum persolventem satisfacere etiam præcepto, & peccare tantùm venialiter.

RESOL. LX.

An qui cum socio privatim, vel publicè recitat, teneatur audire partem socij.

Ex quo deducitur, an teneatur se audire, cum solus quis recitat?

Et an surdus satisfaciat præcepto dicendi Officium Divinum, si recitat cum socio, quem non audit? Ex par. 11. tract. 1. & Misc. 1. Ref. 6.

§. 1. CAsus passim accidit, & affirmativè olim respondi contra meum Caramuelem, nunc *in Theologia fundamentali fundam.* 35. §. 10. *nu.* MXCVII. iterùm negativam sententiam contra me conatur firmare.

2 Primò, ait ipse, Non tenetur Sacerdos recitare suam partem cum interna attentione: ergo neque tenebitur audire socii partem cum interna attentione: Ergo non tenebitur auscultare.

3 Secundò, nemo tenetur se audire, cùm solus legit: ergo neque duo tenentur se audire, cùm simul recitant. Patet, quia cùm conceditur, ut legant simul, non imponitur eis nova obligatio, qua anteà carebant, Sed indulgetur, ut labor, & onus dividatur. Ergo vel se debet audire, qui privatim recitat, aut qui cum socio recitat, non tenebitur audire socium. Ita Caramuel.

4 Ingeniosa sunt hæc, sed contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim omnium Sacerdotum; Et ideò amicissimus, & doctus Pater Nicolaus Baldelli *in Theol. moral. tom.* 2. *lib.* 3. *disp.* 33. *n.* 56. & 16. sic asserit, Non est contra integritatem horarum Canonicarum, si quis alternis versibus cum socio recitet, dummodo audiat, quod recitatur à socio; Nam sicut societas aliorum bonorum hoc habet ex propria ratione, ut bona ipsa, super quibus contrahitur, evadant communia utrique socio *lib.* 1. §. *in societate, ff. pro socio*, ita & societas in recitando officio recitationem, seu partem unius facit communem etiam alteri, & sic uterque censetur integrè recitare.

5 Dixi autem, recitationem, quæ fit cum socio alternis versibus, non esse contra integritatem officij, si socius audiat partem socij, quia societas recitationis solum initur quoad recitationem audibilem; eiusque communicatio solùm completur per auditionem, & ideò si pars, quam recitat socius, non audiatur ab altero, ut certè non auditur quando Socius suam partem submissè recitat, non fit illi communis. Et quemadmodum si uterque recitaret ita submissè ut non audirent se invicem, verè societas ex parte utriusque esset nulla, & perindè esset, ac si uterque recitaret solus, & per se suam medietatem independenter à socio; Ita & si tantummodo alter submissè recitet, verè societas ea parte illius est nulla, nec suam recitationem communicat alteri; sed sibi retinet totam, quamvis nulliter, & inutiliter. Atque hoc modo, qui adhibet socium, eumque audit, sed ipse per se submissè recitat, & non auditur à socio, integrè recitat, quantum est ex se, & obligationi satisfacit, cùm per se recitet suos versus, & per auditionem communiter in versibus illius, dum illos non audit, atque ita socius non satisfaciat ea parte sua.

6 Ita optimè Baldellus, cui adde Suarez, *de horis Canon. cap.* 12. *num.* 6. & 7. Bonacinam *cap.* 3. *punct.* 2. *num.* 16. Castrum Palaum *tom.* 2. *tract.* 7. *disp.* 2. *punct.* 3. *num.* 7. Escobar à Corro *de horis Canon. quæst.* 4. §. cum socio *num.* 62. Monetam *de distribut. quæst.* 2. *num* 24. Sanchez *in opusc. l.* 7. *cap.* 2. *dub.* 11. *num.* 1. Faustum *de horis Can lib.* 2. *quæst.* 175. Leandrum *de præcep. Ecclesiæ tr.* 7. *disp.* 1. *quæst.* 57.

7 Dico itaque, quòd quando cum socio recitas, debes ita proferre verba, ut ipsa socius audiat, si ipse obligatus est recitare, aliàs præcepto non satisfaciet, & è contra ipse socius ita debet verba proferre, ut tu illa percipias, sin minus præcepto non satisfacies. Quia oratio alterius tantùm potest esse tibi communis, in quantum illam percipis. Quia auditus loco prolationis succedit; Ideòque diceris recitare, quæ socius recitat, quia illum audis.

8 Quæ omnia militant in recitatione, quæ fit in Choro, & quidem ex opinione doctissimi Caramuelis duo absurda sequerentur.

9 Primò, quòd quis satisfaceret præcepto persoluendi horas Canonicas, dicendo tantum medietatem officij, nam ipse tantum medietatem officij recitaret, & aliam partem socius, quæ loco suæ prolationis succedet; non audiret: Ergo.

10 Secundò sequeretur, surdum satisfacere præcepto dicendi officium divinum, si recitaret cum socio, quod est contra communem sententiam Doctorum, ut videre est apud Trullench *in Decal. tit.* 1. *lib.* 2. *cap.* 7. *dub.* 16. *num.* 6. Sanchez *in opusc. tit.* 3. *lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 53. Escobar à Corro *de horis Can. quæst.* 6 *num.* 51. Faustum *de horis Can. quæst.* 238. & alios.

11 Vnde ex his patet responsio ad argumenta Caramuelis superiùs adducta, & ad primum, quòd non tenetur Sacerdos recitare suam partem cum interna attentione; ergo neque tenebitur audire socij partem cum interna attentione: Ergo non tenebitur auscultare.

12 Respondeo negando consequentiam, quia secundùm nostram sententiam probabilem Ecclesia precipit tantum recitationem externam religiosam horarum Canonicarum sine interna attentione; Ergo si quis recitat cum socio, non audiendo illum, non satisfaceret præcepto, quia non diceret totum officium,

officium, nam auditus, ut ait Castrus Palaus ubi supra, loco prolationis succedit, ergo diceris recitare, quæ socius recitat, quia illum audis. Ergo illum non audiendo officium divinum non persoluis; quando verò quis persoluit horas Canonicas, licèt sine interna attentione, totum officium recitat, quod ei præcipit Ecclesia. Ergo satisfacit præcepto, quod non facit recitando cum socio, & illum non audiendo, ut patet ex superiùs dictis.

13 Ad secundum argumentum respondeo cum Suarez *de horis Canon.lib.4.c.7. num.* 6. Valentia *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 2. *punct.* 10. §. 4. Castro Palao *tom.* 3. *tr.* 7. *disput.* 2. *punct.* 3. *num.* 6. & alijs, quòd etsi necessarium non sit te ipsum audire, est tamen necessarium moraliter loquendo, verba ita distinctè, & clarè proferre, ut te ipsum audire possis, nisi aliquod impedimentum adsit, quia verba, quæ auditu percipi non possunt, non videntur verba, sed quidam motus in gutture, seu inter dentes facti, qui potius sunt inchoatio verborum quàm verba.

Sup. doctrina hujus, & sequentis, supra in Ref. 45 § No. ... & in Ref. ... & hic sup. in § secundo ... hujus Ref.

14 Ergo cùm ita quis recitat officium Divinum, dicitur illud integrè recitare, & pronunciare, quod quidem non sequitur, quando recitat cum socio illum non audiendo; quia medietatem tantum Officij ipse recitat, & alteram medietatem socij non audit, cujus auditio (ut diximus) loco prolationis succedit. Ergo cùm non audit, non satisfacit præcepto.

15 Dicendum est itaque; quòd in primo casu quando quis solus dicit officium pronunciat verba, licèt non audiat, ergo satisfacit præcepto: præceptum enim est pronunciandi, non audiendi, ut notat doctus Pater Verricelli *in q. moral.tract.* 5. *q.* 5. *nu.* 122. Bonacina *de hor Canon.disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *nu.* 23. Azorius *tit.* 1. *l.* 10. *c.* 11. *q.* 4. & alij.

16 In secundo verò casu, quando recitat cum socio, neque pronunciat medietatem officij, quam recitat socius, neque illum audit. Ergo nullo modo dici potest, quòd præcepto satisfaciat. Est igitur dispar ratio in utroque casu; Nam in primo casu quis verbaliter cum Deo loquitur, licèt non seipsum audiat; In secundo verò nec verbaliter loquitur, nec socium audit. Ergo ratio non efficitur communis; atque præcepto non potest satisfieri. Et ita nostram sententiam præter Doctores citatos, tenet post hæc scripta visus P. Stephanus Baunius *in praxi beneficiaria disp.* 13. *quæst.* 19. & ex eadem Societate Jesu, quæ semper ferax Doctorum hominum est, Pater Tamburinus *in Decal.p.* 1. *lib.* 2. *c.* 5. §. 4. *num.* 10. 12. qui nominatim citans Caramuelem, noluit suam sententiam approbare; sed alijs judicandum remisit.

R E S O L. LXI.

In qua hora possit quis dicere Matutinum sequentis diei? Ex p. 2. tr. 12. Resol. 39.

§. 1. RESpondeo communiter ab hora quarta post meridiem. Et ita docet Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 8. *nu.* 275. ubi ita ait; Quolibet tempore dici potest Matutinum ab hora quarta post meridiem, quæ Vere, & Autumno, hoc est, Martio & Aprili in Vere: Septembri & Octobri in Autumno, coincidit cum hora vigesima prima horologij solaris, vel artificialis. Æstate autem, hoc est, Majo, Iulio, & Augusto est hora vigesima cum dimidia plus minus. Hyeme denique, hoc est, mense Novembri, Decembri, Ianuario & Februario est circà vigesimamprimam cum dimidia. Gavantus verò *in comm. ad Rubr. Miss. tom.* 2. *sect.* 1. *cap.* 5. *titul.* 6. *num.* 6. Barbosa *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 41. *cap.* 1. *num.* 5. & Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *n.* 7. *in Glossa, lit. P*, putant ab hora tertia post meridiem Matutinum sequentis diei persolui posse: sed hoc non approbat Villalobos *in summ. tom* 1. *tract.* 24. *dub.* 12. *num.* 5. Non reticebo tamen, Molfes. *in summ. tom.* 1. *tr.* 5. *cap.* 2. *num.* 59. & Fabrum *de sacram. Ordinis, c.* 24. *q.* 1. *disp.* 1. *n.* 148. docere post horam vigesimam, posse aliquem recitare Matutinum una cum Laudibus officij diei crastinæ: unde secundùm illos, præceptum recitandi Officium Divinum, incipit à vespere hujus diei usque ad mediam noctem diei crastinæ.

Sup. contenta in hac Resol. seq. ... in § 1 Resol. 3 ... sequentem in ... dicti § ... magis ... dicto ... à principio.

Sup. hoc in R. seq. & inf. in Ref. 64 in principio, ... pro hora secunda, ... ad medium, ... vers. & plus addit. & aliis Ref. ... in Ref. seq. ...

R E S O L. LXII.

An hora secunda finita post meridiem, recitato Vespere, possit statim quis recitare Matutinum sequentis diei?

Et quid est dicendum, quando Vespera in Quadragesima recitantur ante meridiem?

Et quid, quando quis recitat hora secunda post meridiem Matutinum sequentis diei, si nondum recitasset Vesperas, & Completorium diei hodiernæ?

Et an hora competens persolvendi omnes Horas debeat sumi punctualiter, vel parum ante Horam præfixam Chori, vel parum post?

Et an hoc parum ante, vel post sit dimidia hora, aut tres quadrantes, & ad summum unica hora?

Et an sit immunis à culpa Scholasticus, si differat Horas in vespertinum tempus? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 9.

§. 1. AFfirmativam sententiam probabilem esse puto, pro qua alibi adduxi Fabrum, & Molfesium, quatenus dicunt posse recitari hora 20. quæ aliquando est secunda post meridiem; quibus nunc addo Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 7. *c. dub.* 38. *num.* 4. loquentem expressè de hora secunda, & ante omnes Martinum Ledesmam *in* 2. 4. *q.* 16. *art.* 5. *dub.* 1. ubi sic ait. Si preces horariæ sunt dicendæ privatim à personis privatis, absque peccato mortali possunt dici à vespere unius diei usque ad mediam noctem sequentis diei, hac lege, quòd in vespere prioris diei solùm dicatur Officium matutinum, aliæ verò preces die sequenti dicantur usque ad mediam noctem. Ita ille. Et Sanchez notat hanc sententiam tenere etiam aliquos recentiores Magistros, quorum quidam addidit, quòd si quis post medium diem hodiernum recitaret Matutinum diei crastinæ saltem in Quadragesima, ubi Vesperæ dicuntur ante prandium, videtur jam incepisse dies sequens, & in rigore non videtur obligandus ad mortale, neque ad iterùm recitandum. Notat enim Sanchez hanc opinionem esse veram, licèt quis quando recitat hora secunda post Meridiem Matutinum, nondum recitasset Vesperas, & completorium diei hodiernæ, adhuc enim non esset peccatum mortale, quia illa perversio horæ non videtur gravis, & horarum ordinem absque causa pervertere, tantùm est veniale, & hoc docuisse præfatos Magistros testatur, licèt Turrecremata, Viguerius, & Navarrus penes ipsum Sanchez videantur docere, necesse esse, ut possint recitari matutinæ preces diei sequentis, quòd sint jam recitatæ Vesperæ, & Completorium diei præcedentis, quia non videtur incipere dies sequens hodie vespere, nisi pensum horarum hodiernum sit jam integrè persolutum; sed sententia Sanchez probabilitate non caret. Non reticeam tamen hic adnotare, Oliverium Bonartium *de Horis Can. lib.* 2. *cap.* 30. *n.* 23. docere, quòd etiam ex sententia D. Thomæ *quodlib.* 5. *art.* 28. Matutinum potest legi pridie post dictum Completorium, sed hoc ille explicat, scilicet hora quarta pomeridiana, vel etiam ad medium quartæ.

Alibi in 2. ... propositio ... supra in R. 61 § ... sed si ad medi... & vers. & plus addit. & in R. 63 § pen. propè finem, vers. Affirmo, & in R. 72 § Nô ... sed in R. 64 & ... hanc opinio extenditur ad horam secundam.

Sup. hoc in R. 4. ... in eodem § ad fin. 5

Sup. hoc in Ref. seq.

2 Notandum est hic obiter ad tollendam etiam culpam venialem, quòd hora competens persolvendi omnes Horas non debet sumi punctualiter, sed debet sumi cum amplitudine, vel parum ante Horam præfixam Chori, vel parum post recitaverit, censebitur tempore competenti recitare. Ita Sanchez. *loc. cit. dub.* 35. *num.* 5. ubi existimat cum quodam docto recentiore Magistro, hoc parum pòst, vel parum antè, esse dimidiam horam, aut tres quadrantes, & ad summum unicam horam antè, vel pòst.

Sup. hoc in R. præcedenti ... § Notandum ... in R. 61 § ... ad medium, & vers. ... & in ... & sequenti in 5. Ref.

3 Nota etiam cum eodem Sanchez *dub.* 36. *num.* 3. esse causam justam, & à culpa immunem, si scholasticus differat Horas in Vespertinum tempus, eo quòd matutinum est aptum studio non autem vespertinum.

Sup. hoc infra in ... § ...

R E S O L. LXIII.

An si aliquis recitet Matutinum sequentis diei, antequam Officium illius diei persolutum fuerit, peccet mortaliter, & non satisfaciat præcepto? Ex part. 2. tr. 12. Res. 15.

§. 1. QUidam olim affirmativè respondit, sed nescio qua ratione; nam ita faciens peccat quidem venialiter; quia invertit ordinem utriusque Officij: sed substantiam præcepti omninò adimplere dicendum est. Et ita docet Villalobos *in summa, tom.* 1. *tr.* 24. *dub.* 13. *n.* 1. Vasquez *Opusc. de benefic. c.* 4. §. 1. *art.* 2. *n.* 66. Suarez *de relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 24. *n.* 3. & Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 18. *cap.* 12. *nu.* 166. cum alijs.

Sup. hoc in R. præcedenti § ... ad medium, & vers. Nota.

R E S O L. LXIV.

An sit culpa venialis recitare Matutinum, & Laudes absque justa causa hora tertia, vel quarta post meridiem?

Et an non requiratur alia justa causa præter consuetudinem?

Et an Matutinum cum Laudibus possit recitari hora secunda post meridiem.

Et an sit culpa venialis recitare Officium privatum extra tempora, & horas præscriptas? Ex par. 10. tract. 16. & Misc. 6. Res. 47. alias 46.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Suarez, Philiarchus & Filliucius, quos citat, & sequitur Bonacina *tr. de Horis Can. disp.* 1. *q. punct.* 3. *nu.* 10. Cui adde Gavantum *tom.* 2. *sect.* 1. *c.* 5. *tit.* 6. *n.* 6.

Sup. hoc supra in R. 61 à principio & in R. 62 § 1.

2 Sed si hæc opinio esset vera, multa peccata venialia committerentur, ideò ego puto ad recitandum Matutinum non requiri aliam justam causam, præter consuetudinem: & ita tenet sapientissimus, & amicissimus Caramuel *in Theol. Regular. disp.* 114. *n.* 1419. quia consuetudo prævaluit, & ejus vi hodie potest fieri, quod olim non poterat, atqui consuetudo legendi matutinas hora secunda, aut tertia vespertina non est introducta ab habentibus rationalem causam, & à plurimis, ut certum est, sine causa aliqua impræsentiarum continuatur: ergo possumus sine causa Vesperi Matutinas & Laudes recitare.

Sup. hoc consuetudine ... propè finem ... in vers. A... ... quæ ... sequenti ... & infra R. 62 § ... in principio.

Minor

Minor ostenditur bifariam. Primò, quia consuetudines contra leges morales introducuntur ab hominibus malæ conscientiæ, qui non sunt censendi semper habuisse causam rationabilem. Secundò: quia si hæc conjectura non sufficiat, dubium est, qualiter hæc consuetudo sit introducta, & multi non imprudenter dubia interpretantur in favorabilem, & benigniorem partem. Et ideò hanc sententiam tenet etiam Trullench. *in Decal. tom. 1. l. 1. c. 7. dub. 18. nu. 8.* ubi sic ait: Consuetudine approbata, & permissa introductum est, ut Matutinum cum Laudibus recitari possit in Vespere præcedentis diei: qui usus introductus est ob difficultatem recitandi illud in media nocte, quod erat proprium illius tempus, tum etiam quia anticipare melius est, ex suo genere, quàm postponere. Potest igitur Matutinum simul cum Laudibus quis recitare absque ullo peccato, circà tertiam, vel quartam horam post meridiem, &c. Sic ille, & post illum Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 13. q. 24.* quibus ego addo Escobar à Corro *tract. de Horis Can. q. 4. num. 122.* ubi firmat, quòd recitare Matutinum hora tertia, vel quarta quocumque eventu, ab omni culpa vacare; & plus addit, nempè, Matutinum cum Laudibus posse recitari hora secunda post meridiem, quod etiam, me citato, tenet Leandrus *ubi suprà q. 23.* & me citato probabilem Garcias *in Summa tract. 2. difficult. 6. dub. 1. num. 2.* & Machadus *tom. 1. lib. 2. p. 3. tract. 2. docum. 6.* & Caramuel *ubi suprà* cum Quintanaduennas *in instruct. ordin. p. 5. §. 2. num. 15.* Immò in tali casu, Escobar tenet, si intervenerit aliqua justa causa, neque peccatum veniale extare: At plus addit Martinus de Sancto Joseph *in Manit. Conf. tom. 1. lib. 2. tract. 11. de Oratione, num. 1.* ubi me citato sic ait: *La costumbre ha introduzido, que se pueden dezir los matines, y laudes la tarde antes del dia, en que se deven; todos convienen en esto; pero discordan en la hora; unos affirman, que despues de las quatro de la tarde.* Azor. *loco cit. capit. 9. quæst. 5.* Palaus *tr. 7. disp. 2. p. 4. num. 3.* *Otros lo adelantan a las tres de la tarde.* Barbos. *in collect. ad cap. 1. de celebrat. Missar.* Henriquez *lib. 9. cap. 24. num. 7.* *A mi me parece, que se puede rezar despues de las dos de la tarde, despues de haver cumplido con todo el Officio del dia presente, porque aquella hora, que es la de Visperas pertenece, al dia siguiente.* Sic Diana *part. 4. tractat. 4. resolut. 9.* citans Fabrum, & Mollesium. Sanchez *in cons. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 37. num. 4.* (que a nada, que con causa, se puede hazer licitamente, y sin causa sera peccado venial. Trullench. *lib. 5. in Decalog. cap. 7. dub. 8. numer. 8.* a mi me parece, que no será pecado venial rezar los maytines despues de las dos, porque la costumbre aya introduzido, que sea licito, *&* lege permittente quod fit, dicitur justè, & bene fieri *l. quis sit fugitivus. §. apud Labeonem, ubi, quia id facit: quod publicè, facere licitè arbitratur. ff. de ædilitio edicto, cap. quid dicam 14. q. 4.* Et consuetudo parem vim habet cum lege, *c. consuetudo. 1. distinct. c. fin. de consuetud. l. de quibus. ff. de legibus.*) Hucusque Martinus.

3 Dices, Pontifices concedunt privilegia, ut matutinum possit recitari duas horas post meridiem, ergo. Respondeo, qui petunt hoc privilegium, signum est, quòd tenent contrariam sententiam, & multa petuntur à Pontifice ad majorem cautelam; & propter scrupulum; sed non ex his sequitur, citatam Doctorum sententiam non esse probabilem, nec sequi posse; Vide Martinum de Sancto Joseph *ubi suprà n. 2.* qui etiam hæc subdit. (Es bien probable, que no es pecado venial rezar el oficio Divino, en particular fuera de las horas sennaladas, porque la ley obliga solamente en el Oficio Divino publico, y para este se promulgò; y quando se huviera hecho en favor del Officio Divino particular, la ha abrogado la contraria, y antiqua costumbre: & consuetudo superveniens vincit legem, *gloss. sepeliri in l. 3. §. Divus. de Sepulch. viol. glos. municipalis, & ibi glos. margin. in l. 4. §. planè ff. quod vi, aut clam*, sic Caramuel, quem refert Diana *7. part. tract. 11. resol. 12.* y veese ser esto assi, porque aun los temerosos de Dios no hazen escrupulo de rezar el Officio Divino particular fuera de su hora, y los Pontifices muchas vezes hizieron concessiones, para assegurar las conciencias en materias, quæ no son contra derecho commun.) Ita ille. Sed circà Præsentem quæstionem vide Escobar *ubi suprà num. 129.* & Faustum *de Horis Canonicis lib. 2. quæst. 193.* contrarias sententias fœdere distinctionis concordantes.

RESOL. LXV.

An privilegium obtentum, ut quis possit dicere Matutinum sequentis diei statim post meridiem, extendatur ad socium.

Et aliqua alia similia dubia enucleantur circà privilegia concessa pro aliis diversis casibus sæpe contingentibus in praxi.

Et inter alia privilegia deducitur, privilegium concessum Religioso ad ingrediendum Monasteria Monialium extendi ad socium.

Et privilegium concessum Sacerdoti, ut possit celebrare Missam tempore interdicti, & cessationis à divinis extendi ad Ministrum servientem.

Et alia privilegia hujusmodi. Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Res. 4.

§. 1. Videtur negativè respondendum, quia Privilegium concessum alicui Personæ non extenditur ad Socios, nisi esset ferè inutile ei, cui concessum est, nisi ad supradictos etiam extenderetur, *arg. c. in his, de privileg.* Ita Baldus *in leg. 1. Cod. de uxor. milit.* Lucas de Penna *in Rubr. de appar. præf. urb. lib. 12.* Bartolus *in tr. repræs. quæst. 7. vers. Ad sextum.* Felinus, *c. 2. nu. 2. de Foro compet.* Glossa Gemin. Franc. *in cap. licèt, de privil. lib. 6.* & alij communiter: sed hoc non accidit in casu, de quo loquimur: Ergo. Et ideò hanc sententiam tenet doctus Arriaga *in Cur. Theolog. tom. 4. tract. de Legibus, disp. 32. sect. 2. num. 13.* ubi sic ait: Secunda quæstio in præsenti est, utrùm non solùm comprehendatur ille, qui omninò necessarius est ad talem actionem efficiendam, sed qui ad decentiam illius spectat; ut cùm datur Confessario licentia intrandi Monasterium, an etiam pro decentia possit accipere socium. Respondeo, in Religiosis, quia per se semper cum socijs incedunt, omninò id supponi, in sæcularibus non esse ita clarum, quia illi soli ordinariè incedunt; tamen putarem omninò concedi, quia sic honestior longè est ille ingressus, dum Testem habet suarum omnium actionum. Aliud exemplum ponit Pater Suarez in Sacerdote, qui obtinuerat privilegium orandi Matutinum sequentis diei paulò post meridiem, ubi declaratum dicit à Nuntio Pontificis etiam ad socium simul orantem extendi: rationem putat esse, quia illud privilegium datum videbatur ad juvandam senectutem, & labores privilegiati, ad quod parum valuisset illud privilegium, si non potuisset socium accipere. Ego tamen hanc extensionem valdè difficilem puto; alioquin eodem jure dicere possemus, si quis haberet privilegium orandi una die pro tota septimana, ut non ita pridem audivi fuisse cuidam concessum, posse illum accipere quemcumque alium Sacerdotem, qui se juvaret, ac eo ipso una die pro tota hebdomada satisfaceret: id quod haud dubiè est creditu difficilius esse. Ratio est meo judicio clara, quia recitare etiam solum sine socio una die, quacumque quis velit eligere, pro tota hebdomada, aut eligere horam quam velit, est magna gratia: cur ergo debet extendi ad socium? Quod enim faciliùs cum socio id fiat, non continuò eximit socium, posset enim ille (esto majorem hunc favorem vellemus illi concedere) aliquem alium, qui non teneretur orare, vocare, ut secum Horas absolveret; sed neque necessum est recurrere ad eum majorem favorem; nam faciens aliquam gratiam non censetur facere omnem, quæ potest excogitari. Ideò faciliùs mihi persuadeo, Nuntium illum auctoritate, qua fungebatur, extendisse illam gratiam, quam declarasse ex vi prioris gratiæ extensionem illam sequi. Dices: *In cap. licet. de Privilegijs in 6.* privilegium datum singulari personæ ad celebrandum tempore interdicti extenditur ad familiares, & domesticos ejus, ut possint cum ipsa audire Divina, vel ei assistere, eò quod talis persona supponitur esse illustris; æquumque est, ut assistat juxta suam dignitatem. Respondeo, ex hoc casu non benè inferri consequentiam ad alterum nostrum: nam legere Horas Canonicas solent soli etiam magni Viri, & Senes: neque id est contrà eorum auctoritatem; at exire, foras, ad Templum, aut celebrare non solent nisi cum suis familiaribus: vel certè dici potest, eam facultatem ibi specialiter concessam in ordine ad audiendum Sacrum, quia res illa est valdè favorabilis, hinc autem nullatenus potest inferri, licitum esse anticipare tempus orandi, quia per hoc non exercetur aliquis actus specialis Religionis; alioquin eodem modo deberet dicere Pater Suarez, si uni Episcopo ea gratia conferatur anticipandi Horam, & habeat sex, vel septem familiares, qui teneantur orare, posse omnes illos tempus anticipare: Quod penitus incredibile, Hucusque Arriaga.

2 Sed ego sententiam Suarez sequor, quam scilicet cursim docui cum Portel, & Henriquez, alibi, quibus nunc addo Castrum Palaum, *tom. 1. tr. 2. disp. 4. punct. 12. nu. 2.* Faustum *de Horis Canon. lib. 2. quæst. 121*, Bonacina, *de legibus, disp. 1. quæstioni 3. punct. 7. §. 2. num. 6.* & me citato Merollam, *tom. 3. disp. 6. capite 3. dub. 10. num. 134.* Et ratio est, quia licèt recitare privatim cum socio, non sit absolutè necessarium, est tamen communiter in Ecclesia usitatum: ac magis conforme Choro Ecclesiastico: ergo credebilius est privilegium dari ad illum etiam recitandi modum. Adde, quòd privilegium illud videtur concessum ad alleviandos labores Privilegiati: at parum utile fuisset levamen, nisi ex vi ejusdem privilegij daretur facultas recitandi cum socio, qui simul posset suæ obligationi satisfacere. Assentior tamen Patri Arriaga contra Suarez, *lib. 8. de legibus, c. 11. in fine*, privilegium concessum Religioso ad ingrediendum Monasteria Monialium extendi ad socium. Ita me citato Merolla *ubi suprà, n. 132.* Quia consuetudo, & decentia religiosa postulat, ut hi numquam soli incedant, sed saltem bini. Cùm igitur non possit Religiosus, decenter solus ingredi, privilegium ejus redderetur inutile, si non extenderetur ad socium.

3 Ex dictis infertur, privilegium concessum Sacerdoti ut possit celebrare Missam tempore interdicti, extendi ad ministrum inservientem; quia ferè inutile esset, si non posset Minister aliquis illo gaudere, non enim cogendus est Sacerdos

habens

habens tale privilegium, quærere Ministrum, qui similem favorem habeat, ut ab eo juvari possit, hoc enim accidentarium est, ab eo non pendet utilitas prioris privilegii, quod per se debet esse efficax. Ita Gloss. *in c. licet vobis, de privil. lib. 6. verb. Non debent.* & *ibi* Jo. And. Argel. *verb. interdictum. 6. n. 6.* Silvester *verb. Interdictum 5. quæst. 1.* Novarius *in Summa, c. 27. num. 180. & seq.* Sayrus alios referens, *de Censur. lib. 5. c. 5. num. 29 & seqq.* Suarez *lib. 8. de legib. c. 31. num. 7.* & alii communiter, & colligitur apertè *ex c. licet de privileg. lib. 6.* ubi tamen hoc limitatur, nisi Minister ille causam dederit interdicto, seu ad perpetrandum delictum, cujus occasione interdictum impositum fuit, auxilium, consilium, vel favorem dedisset: tunc enim eo privilegio Sacerdotis non gaudetet, nec posset illius Missæ inservire.

Ref. 91 §. Nota … & seq. … hic … vide §. ult. hujus Res.

4 Notandum est obiter hic Primò, licèt privilegium non est extendendum de persona ad personam ob identitatem, vel majoritatem rationis, tamen limitatur hæc regula, ut procedat tantùm in privilegiis concessis ab homine, non autem in illis, quæ à jure conceduntur, seu quæ inserta sunt in corpore juris: Hæc enim cùm habeant rationem juris communis, extendi possunt ex identitate rationis; sicut aliæ leges extenduntur. Hoc autem confirmari potest exemplo: nam privilegium exemptionis concessum Decurionibus, habentibus duodecim filios ut habetur *in leg. Si quis Decurio 24. Cod. de Decur. lib. 10.* ob identitatem rationis, extenditur ad omnes alios Patres, qui decuriones non sunt, immò, propter eandem rationem, extenditur etiam ad Matres. Et hanc opinionem tenet Glossa *in c. Sanè de privileg. verb. Temerarium.* Lucas de Pen. *in leg. Jubemus. Cod. de pala. Sac. largi.* Hostiensis *in c. Cùm super. de sepult.* Jo. de Plat. *in leg. Grammaticos. Cod. de profess. qui in Urbe Constantinop. lib. 12.* Marc. Anton. Gennensis *in tract. Eccles. quæst. 590.* Sanch. *lib. 2. Summ. c. 19. num. 31.* Tapia *in Comm. ad leg. ult. ff. de Const. Princip. 2. part. c. 3. nu. 78.* Quod colligunt *ex d. leg. Grammaticos*, ubi conceditur privilegium Comitivæ dignitatis illis; qui per viginti annos aliquam scientiam docuerint alios in Urbe Constantinopolitana, & ibi quærit D. Jo. de Platea an prædictum privilegium extendatur ad docentes in aliis Civitatibus; & respondet, extendi ex identitate rationis.

Sup. contento in hoc … dub. … signanter §. Limita … in R. … per totas, & … vide R. … doctrina … quæst.

5 Limitatur Secundò, ut non habeat locum in Personis à jure æquiparatis. Hinc privilegia concessa militibus armatæ militiæ, extenduntur ad milites cœlestis, & legalis militiæ, ut docent Juristæ *in leg. Centurio. ff. de vulg. & pup.* Marthel. *sing. 62.* Ever. *in suis Topic. c. 56.* & hanc communem appellat Villalobos, *com. lit. P. n. 390.* Similiter privilegia concessa Ecclesiis, extenduntur ad hospitalia, ut ait Panormitanus *in c. Ecclesiæ, num. 6. de Immunit. Eccl.* Item privilegia concessa libertati, alimentis, & doti, extenduntur ad piam causam, ut probat idem Everardus *loco citato, à c. 56 usque ad 77.* & Tiraquellus *in Tract. de Privil. piæ causæ*, & Andr. Gamb. *tr. de extens. num. 166. & seq.* & privilegia concessa Pupillis, extenduntur ad minores, & è converso, & ad Rempublicam, Ecclesiam, Furiosos, & omnes, qui per alios reguntur, ut docet idem Everard. *loc. cit.* Hoc autem solùm verum est, quando æquiparatio est facta à jure per modum regulæ, aut in utroque est eadem ratio, ut declarant latissimè Juristæ *in leg. ff. de leg. 1* & Everad. sæpissimè *in suis Topic.*

Sup. hoc supra … R. … §. Limitatur … Tertiò.

6 Limitatur Tertiò, ut non procedat in casibus à jure æquiparatis. Hinc est, quòd facultas Clerico beneficiario concessa, ad fruendum fructibus Beneficii in absentia ut Theologiam audiat, extenditur ad studium juris Canonici; quia hæ scientiæ sunt jure æquiparatæ, ut colligitur *ex c. de privileg. in 6. juncto c. licet. de præb.* & docent Archidiaconus *in c. Cùm de diversis de privileg. in 6.* Panormitanus, & Felinus *in capite Finali, de Magistr.* Navarrus *in Summa, cap. 25. num. 58.* Et privilegium comedendi ova in Quadragesima extenditur ad lacticinia, & è contra; quia hæc sunt à jure æquiparata, eo quòd utrumque trahit sementinam originem à carnibus, ut dicitur in Can. *Denique distinct. 4.*

7 Et tandem nota hic cum Arriaga *ubi suprà, num. 12.* aliquando ratione ipsius materiæ comprehendi aliquam personam, quæ in privilegio non nominatur: quod etiam è contrario de lege ipsa eodem modo dicendum est; etenim si privilegium dicat, *Concedo tibi etiam, si sit cessatio à Divinis, ut possit celebrare*, sine dubio ibi conceditur privilegium vocandi Ministrum, sine quo Sacrum fieri non potest: conceditur item privilegium Sacristano, ut licitè possit omnia ad Sacrum necessaria tali Sacerdoti suppeditare: similiter si datur alicui facultas legendi libros hæreticos, etiam datur facultas eos emendi: quæ extensio potest etiam fieri ad Mercatorem, aut ad illum, qui tales libros habet; nam licèt aliis vendere eos non posset, poterit tamen his, qui tale privilegium habent, & sic in multis aliis materiis.

Sup. hoc in 2. … posita … in annot. … 2 ef.

RESOL. LXVI.

Adducuntur aliquæ opiniones circà recitationem Horarum Canonicarum.

Sed jam ferè omnes difficultates in hoc ordine, & nova Methodo apposita sunt iterùm in hoc ipsomet tractatu in suis specialibus, & latis Resolutionibus.

Sed superest difficultas, an quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum, paulò ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum prosequatur post completam mediam noctem.

Ex quo infertur, quòd Sacerdos licitè potest expectare ad incipiendum Missam paulò minus ante meridiem, etiamsi prævideat, se eam non posse finiri nisi plus post meridiem.

Et docetur, quòd qui complet annum vigesimum primum manè hora nona alicujus Vigiliæ, non tenetur, etiam si possit, ad jejunandum in illa die.

Et advertitur, anticipationem Horarum Canonicarum absque ulla justa causa neque peccatum veniale esse. Ex p. 10. tr. 15. & Misc. 1. Res. 16.

§. 1. Novissimè Leandrus *de Sacram. tom 2. tr. 6. disp. 13. quæst. 10.* docet Subdiaconum in die suæ ordinationis non teneri persolvere Horas Canonicas, quia probabile est, quòd qui ex quavis causa non potest recitare majorem partem Officii, in qua salvatur summa officii Ecclesiastici, non tenetur recitare minorem; ut qui non potest recitare Horas antemeridianas, non tenetur recitare Vesperas, nec Completorium, etiamsi possit, ut ex Torre, *controvers. 7. de Horis Canonic.* docet S. Joannes de la Cruz *in Summa Pracep. 3. art. 3. dub. 5.* Et hoc non ob aliam rationem, nisi quia omnes Horæ unicum Divinum Officium reputantur, in quo Ecclesia repræsentat, quæ Christo Domino in sua Passione acciderunt; & cùm ita repræsentatio saltem in minore parte, non salvetur, ad eam non tenebitur tunc. Sed sic est, quòd secundum communem opinionem, qui initiatur Sacris, non tenetur eo die recitare Matutinum, nec Primam, nec Sextam, immò (secundùm aliquos) nec Nonam, quod est major, immò & maxima pars Officii: ergo probabile erit, quòd nec ad recitandam minorem partem, hoc est, Vesperas, & Completorium, eo die tenebitur.

Sup. hoc supra in Res. … & vide … secunda annot. … majori parte Officii … §. … in R. 31. §. … & lege … doctrinam R. … signanter … & infra … Res. 38. §. Sed … post … Unde.

2 Deinde etiam probabile est, quòd qui complet annum vigesimum primum manè hora nona alicujus Vigiliæ, non tenetur, etiamsi possit, ad jejunandum illa die; non alia ratione, nisi quia præceptum jejunii respicit totum diem, velut individuum objectum: & ita qui exemptus est à jejunio per aliquam diei partem; totaliter liberatur toto illo die, ergo similiter in nostro casu est dicendum. Si quidem omnes septem Horæ Canonicæ sunt unica Oratio, & habent unicam rationem objecti totalis: ergo qui liber est è majori saltem parte Horarum; liber erit ab omnibus. Consequentia mihi est patens. Antecedens verò docet Sancius *in Select. disp. 54. num. 4.* contra alterum Sancium *lib. 2. de Matrim. disput. 24. num. 23.* his verbis: Nam præceptum jejunii respicit totum diem integrum, ut dividuum objectum, non enim præcipitur per mandatum jejunii dimidium diei, vel quartam partem jejunari, sed totum diem: igitur qui exemptus fuerit à jejunio per aliquam diei partem; totaliter liberatur illo die: cùm præceptum hujusmodi vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius. Sic ille. Et post illum Trullench. *lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 1. num. 1.* ergo.

3 Idem Leandrus, *q. 25.* tenet, quòd quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum paulò ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum prosequatur post completam mediam noctem; quia probabile est, quod omnes septem Horæ Canonicæ sint unica Oratio, unico præcipiantur præcepto, & omnes habent rationem unius objecti totalis unius præcepti; ut fatentur Navarrus, Bonacina, Lessius, & alii: ergo probabilè etiam erit, quòd ille, qui eas ante mediam noctem incœpit, etiamsi post illam finiat; finiat eas tempore congruenti, & adimpleat præceptum recitandi. Patet consequentia; quia res una, & individua, incœpta tempore apto, optimè finiri potest, immò & debet, si res est præcepta tempore sequenti, si id incontinenti fiat, aut statim. Deindè, quia etiam datur præceptum, ne quis dicat Missam post meridiem, ut ex communi probat Francolinus *de Horis Canon. c. 41. à nu. 1.* Et tamen licitè potest expectare ad illam incipiendam, usque paulò minus ad meridiem; etiamsi prævideat, se eam non posse finire, nisi post meridiem; ut praxis & communis Doctorum apud Henriquez: *lib. 9. cap. 24.* docent: ergo sic etiam, quamvis detur præceptum recitandi Officium Divinum à media in mediam noctem; seu (quod in idem redit) quamvis detur præceptum, ne Officium divinum hodiernum post mediam noctem differatur, poterit nihilominus quis saltem absque gravi culpa, usque ad mediam noctem paulò minùs differre; & tunc incipere Officium, & absque interruptione illud post mediam noctem recitare. Cæteras rationes adducit, & posteà sic ait; Unde hæc sententia, quia nil obesse diligentibus, & valde negligentibus, & usque ad mediam ferè noctem ludentibus prodesse potest, ne ex una in alteram abyssum incidant; & quia valde urgent argumenta pro illa facta; quia illam docuit eximius Magister Basilius Legion. *in tract. de Horis, cap. 2.* (ut à viro fide digno, & docto, audivi; & ex nostris sapientissimi,

Sup. hoc in … supra … Res. … §. … & … vers. Unde.

& in

& in Theolog. Morali versatissimi, Fr. Franciscus à S. Iuliano, & Fr. Ludovicus à Conceptione in nostris Collegijs Salmant. & Complut. dignissimi Lectores, mihi, ut dixi, probabilis videtur.

4 Idem *quæst.* 28. probat non esse peccatum mortale recitare privatim Officium Divinum de Resurrectione, quando recitare quis debet de Feria, vel de Sancto, quia probabile est, quòd, qui recitat Officium Resurrectionis, adimpleat præceptum recitandi Officium Divinum, quoad substantiam, licèt non quoad modum: ergo, cùm violatio præcepti, quoad modum, non sit mortalis, ut omnes fatentur: nullo modo erit mortale, mutare Officium alicujus Sancti in Officium Resurrectionis. Consequentia constat, Antecedent verò probatur, quia ut suprà est habitum, probabile est, quòd substantia præcepti recitandi Divinum Officium, solùm consistat in hoc, ut recitentur septem Horæ Canonicæ juxta Breviarium à Sede Apostolica approbatum; ad modum verò, quòd tali die recitetur de tali Sancto, vel de Feria, &c. at sic est, quòd qui recitat Officium Resurrectionis, recitat Officium contentum in Breviario à Sede Apostolica approbato: ergo probabile erit, Talem sic recitantem adimplere substantiam præcepti, & consequenter non committere mortale. Et multas aliàs rationes Leandrus adducit pro hac sententia firmanda contra me. Et in fine tandem sic ait. Mihi respondendum in hac difficillima difficultate videtur; vel, quòd hæc argumenta habent vim faciendi hanc negativam partem probabilem, vel reddendi improbabilem alteram, quam præcedenti quæstione, ut probabilem cum Diana secuti sumus; nempe Officium pro Officio valere. Videat Doctus quis. In facti autem contingentia non auderem certè, sic Officium absque contemptu formali, vel virtuali, Permutantem lethali culpa damnare; Nam valdè durum videtur, & à pietate Christiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere, quòd peccat mortaliter sine evidenti, aut certa ratione. Nec consilium præberem alicui de talis Oficii permutatione, nisi fortè illis, qui justè, vel injustè sunt valdè occupati, ideòque præ magnitudine Officii Divini exterriti nullum recitant. Melius est enim, securiùsque, aliquod Officium, etsi breve, recitare, quàm nullum. Ita ille. Et hæc omnia dicta esse volo secundum mentem supradicti Leandri: nam ego iterùm doceo opinionem, quam olim docui. Assentior tamen Leandro asserenti *quæstione* 23. Me citato, finita hora secunda post meridiem, dictis Vesperis, & Completorio, posse statim recitari Matutinum, & Laudes sequentis diei. Et hanc sententiam docet etiam Quintanaduenas *in Theol. moral. tom.* 1. *tract.* 7. *Singul.* 2. *numer.* 1. Nec displicet id, quod firmat *quæst.* 25. illum satisfacere, qui suam partem recitat; sed alteram, quam alter Chorus recitat non potest percipere, quamvis attendat.

5 Nec deseram hìc etiam pro curiosis observare, sapientissimum Dicastillum *de Sacrament. tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 10. *dub.* 6. *num.* 160. adducere aliquas rationes firmantes, anticipationem Horarum Canonicarum absque ulla justa illa causa neque peccatum veniale esse. Nam omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissionis, id est, vel contra præceptum affirmativum, vel contra negativum: ulterius debet posse assignari tempus, vel instans, in quo committatur. Atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipatione, nec omissionis esse potest, nec commissionis, nec assignari potest, quando committatur; ergo nullum est. Hujus syllogismi major est omninò certa; minorem mihi videor efficaciter probare. Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissionis peccatum committo, nec omissionis: non quidem commissionis contra aliquod præceptum negativum: quo mihi præcipitur. Ne dicas hoc tempore illas preces; nec enim mihi prohibetur orare eas potiùs, quàm alias: ergo dicendo illos, non pecco peccato commissionis: multò minus tunc pecco peccato omissionis: tum quia dicere illas preces, non est omissio, ut patet; tum quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias: cum quibus hæ sint incompossibiles: ergo nullum tunc committo peccatum. Posteà verò, quando adest tempus congruens illis precibus; nulla est obligatio dicendi illas, supposito, quod jam anteà dixerim, ut omnes concedunt: nullum ergo apparet peccatum. Sed si hæc opinio esset admittenda, aliqui ex multis peccatis venialibus immunes essent. Verùm quia Pater Dicastillus non vult aliquid circa præsentem difficultatem definire, neque ego definiam; sed communi sententiæ adherendum esse puto.

R E S O L. LXVII.

Quæritur, an aliquis peccet mortaliter, si Officium Divinum recitet cum notabili interruptione inter Psalmos ejusdem Horæ, vel Nocturnos, vel inter ipsos Psalmos?

Et quid si sine justa causa interruptio duret per unam, aut duas horas? Ex p. 2. tract. 12. Res. 4.

§. 1. Affirmativè nonnulli respondent. dicunt enim, si interruptio sit notabilis, & ad longum tempus, & sine causa, esse peccatum mortale, nisi repetatur posteà Officium. Et ratio præcipua, quam adducunt, est ista: Unitas uniuscuiusque Horæ pertinet ad solemnem ritum, & formam præscriptam in his Horis recitandis: sed hæc unitas tollitur, vel multùm minuitur per talem interruptionem, ergo, &c.

2 Secundò, per talem interruptionem priores, & posteriores Psalmi non efficiunt unam orationem, & unum officium Divinum; & consequenter ex illis partibus sic interruptis non constituitur Officium Vesperarum, Completorii, &c. ergo, &c. Et ita hanc sententiam sustinent, Navarr. *de orat. cap.* 16. *numer.* 75. Suarez *de relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 24. *numer.* 10. Azorius *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 8. *quæst.* 5. Vasquez *Opusc. de beneficijs, cap.* 4. §. 1. *dub.* 6. *numer.* 109. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 18. *c.* 12. *sect.* 4. *nu.* 162. Squillante *de oblig. Cler. par.* 1. *dub.* 15. *num.* 48. Molfesius *in summ. to.* 1. *tract.* 5. *cap.* 2. *num.* 38. Raguctus *de Officio Canonicorum in choro, q.* 14. *num.* 4. Paulus Comitolus *in respons. moral. lib.* 1. *q.* 66. *n.* 2. Joan de la Crux *in direct. conscien. par.* . . *Præcep.* 3. *art.* 3. *dub.* 4. *concl.* 2. *in fi.* Hobomob. *de exam. Eccl. par.* 1. *tract.* 4. *c.* 4. *q.* 39. Carolus Macigni *de Horis Canon. c.* 87. *n.* 12. & alij.

3 Sed mihi contraria sententia semper visa est etiam probabilis. Dico igitur, quamquam interruptio sit magni spatij, & facta sit sine justa causa, non esse peccatum mortale non repetere recitata, & incipere ab initio, sic Fernandez *in suo exam. Theol. par.* 3. *cap.* 13. §. 7. *num.* 5. Argon. *in* 2. 2. *quæstion.* 83. *art.* 12. *in fin.* Rodriguez *tom.* 1. *cap.* 143. *conclus.* 3. *num.* 3. Vega *in summa tom.* 1. *cap.* 128. *cas.* 22. Zanardus *in fine directorio, par.* 2. *cap.* 23. *in explicatione tertij Præcepti, fol. mihi* 624. Ledesma *in summ. par.* 2. *tract.* 9. *cap.* 1. *fol. mihi* 522. & tandem Barbosa *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 41. *cap.* 9. *num.* 17. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract. capit.* 5. *numer.* 6. Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 24. *dub.* 11. *num.* 4. & Lessius *lib.* 2. *cap.* 37. *dub.* 10. *num.* 57. Nam, ut observat Cajetanus *vers. quando Hora*, §. *quod ad quartum*, in istis circumstantiis, si deficiant, quod incurri peccatum grave; quia non pertinent ad substantiam materiæ præceptæ. Et ideò si interroptio duret per unam, aut doas horas, manet tamen substantia precum, quia singuli Psalmi, ut notat Lessius, immò singuli penè versiculi per se habent suum pondus, & significationem completam, & sunt per se precatio, & laudatio, vel sententia, non habens cum aliis necessariam connexionem.

4 Si igitur aliquis persolveret Divinum officium cum magna interruptione, & sine justa causa, non eum condemnarem de peccato mortali. Salva semper, &c.

R E S O L. LXVIII.

Aliæ opiniones afferuntur circa recitationem Officij Divini; Et primò quæritur, an in Matutinis Vigiliæ Nocturnæ plus quàm per triginta horas inter se sine causa, absque lethali culpa dici possint, & ita recitantes Divino officio, & peccato satisfacere valeant, & non teneantur repetere die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Vigilias Nocturnas, quas ab hora secunda diei antecedentis recitavit.

Et an hoc admittatur non solùm de magna Nocturnorum inter se, sed etiam interruptione inter Psalmos, & alias ejusdem horæ partes.

Et supponitur; quòd aliqui admittunt posse singula Matutini Nocturna seorsim pro aliquod tempus absque lethali culpa recitari; puta, quod fieri posset intra spatium trium horarum.

Secundò, an Lectiones in Matutino dividi possint à Psalmorum recitatione per quodcumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem unius diei ad undecimam noctis diei sequentis sine culpa lethali.

Tertiò, an ille, qui per errorem, aut oblivionem die Festo duplici, vel semiduplici die proprio non recitavit, recitare possit de eo die prima non impedita officio novem Lectionum.

Sed quid faciendum est, si hodie recitavit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat.

Et quid, si roges, de quo recitandum sit in die hujus Sancti, vel Festi, de quo tam anticipatè recitatum est.

Quartò docetur, posse Mendicantes, & qui illorum privilegijs gaudent, celebrare Missam, & officium recitare de Sanctissimo Sacramento in quintis Ferijs etiam Adventus, & Quadragesimæ.

Et etiam celebrare, & dicere Officium Conceptionis Beatæ Virginis in Sabbatis novem Lectionibus non impeditis, & hæc omnia procedere quoad Moniales omnes tam exemptas, quàm non exemptas, sed sub Episcoporum regimine viventes.

Quintò quæritur, an institui possit Capellania, quæ sit verè beneficium Ecclesiasticum cum conditione expressa à Fundatore, ut Capellanus non teneatur divinum Officium recitare?

Sextò notatur, ut quis possit recitare Matutinum post Vesperas nullam specialem causam requiri præter consuetudinem quia hæc est satis pro causa.

Tandem

Tandem observatur, posse Horas Canonicas absque culpa veniali dici etiam in latrinis, ubi venter exoneratur, Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Res. 17.

§. 1. **D**Octus, & amicissimus Pater Quintanaduenas *in Theol. moral. tom. 1. tract. 8. singul. 2.* quaerit an in matutinis Vigiliae nocturnae plusquam per triginta horas inter se, sine justa causa, absque lethali culpa, dividi possint, & ita Recitantes Divino Officio, ac praecepto satisfacere valeant? Et supponit Matutinum cum Laudibus sequentis diei secunda hora post meridiem recitari posse. Supponit etiam, quòd usque ad horam noctis duodecimam diei sequentis inclusivè, recitandi Horas praeceptum impleri potest, ex communiori ferè Doctorum sententia. His suppositis, respondet, non peccare lethaliter eum, qui nocturna praedicto modo divideret, hoc est per triginta horas inter se, etiam sine ulla causa, nec teneri repetere die sequenti Vigiliam nocturnam, vel nocturnas Vigilias, quas ab hora secunda diei antecedentis recitavit. Probo ex sententia Doctorum asserentium, interruptionem etiam magnam, & sine causa, non esse lethalem; nec repetendum, quod anteà fuerat recitatum, sed solùm venialem; quia verè tunc, quoad substantiam adimpletur praeceptum: & licèt sit magna interruptio; est eadem hora continuata moraliter propter intentionem; quae habetur, supplendi quod deest intra eumdem diem. Et hanc doctrinam *num. 7.* admittit, non solùm de magna Nocturnorum inter se, sed etiam de interruptione inter Psalmos, & aliàs ejusdem Horae partes; quia per intentionem eas continuandi, priùs recitatae cum aliis posteà recitandis moraliter veniuntur: Sed cùm admittant alii posse singula Matutini nocturna seorsim per aliquod tempus recitare, absque lethali culpa: putat hoc fieri posse intra spatium trium horarum Escobar, *tract. de Horis Canon. c. 8. q. 4. num. 47.* & ante illum Azor, *tom. 1. lib. 10. q. 4.* & Navarrus *de Orat. cap. 3. num. 64.*

Sup. contenta in hoc & seq. §. lege doctrin. non praecedit. 2. & infra 2. §. Sed quia, & si vacas etiam vide in 10. S. tr. 4. R. 47. & ejus annot.

2 Idem Quintanaduenas *singul. 3.* docet Lectiones in Matutino dividi posse à Psalmorum recitatione per quodcumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem unius diei, ad undecimam noctis diei sequentis, ut suprà de Nocturnis dicit; ex ratione adducta, & Doctoribus, qui magnam etiam inter Psalmos ejusdem Horae interruptionem venialem esse concedunt: major enim connexio datur, & major unitas moralis debet dari inter versus ejusdem Psalmi, quàm inter Psalmos Nocturnorum, & Lectiones, hae enim respectu Psalmorum sunt velut quid eterogeneum, & versus illorum inter se sunt velut quid homogeneum. Nec, ait, obstat dicere Psalmos, ut sic sine una relatione ad Lectiones, & Orationes, non Officium Divinum; esse verò cum relatione ad illas; nam cùm qui Psalmos recitavit intentionem habeat recitandi posteà intrà terminum ab Ecclesia, vel Doctoribus assignatum, Lectiones, illi Psalmi intentionaliter perseverantes, moraliter cum Lectionibus uniuntur, & constituunt unum morale Divini Officij corpus.

3 Item *singul. 9.* quaerit, an ille, qui ob errorem, aut oblivionem de Festo duplici, vel semiduplici, die proprio non recitavit; recitare possit de eo prima die non impedita Officio novem Lectionum; Et respondet affirmativè; quia tunc transfertur à proprio die in alium non impeditum, Festum duplex, aut semiduplex: cùm proprius dies est impeditus: sed in eo casu oblivio, & error sunt impedimentum ad recitandum tunc de illo festo, cùm hoc sit obstaculum, aut retardatio alicujus operis. *juxta cap. Pia. §. fin. de Exceptione, leg. 6.* ergo ille dies judicandus est impeditus; & ipsius festum transferri potest ad diem non impeditum. Secundò, quia ignoranti non currit tempus, ut statuunt *lex quamdiu. C. qui admitti ad bonorum possess.* Flaminius *de resignatione leg. 5. quaest. 4. num. 34. cum seq.* & Caldas Pereira *de renovatione emphyt. quaest. 7. numer. 3. cum seq.* Ergo, cùm ad alicujus notitiam pervenit, se recitaturum fuisse die, vel diebus antecedentibus de hac festivitate; perindè est, ac si ejus proprius dies non pertransisset: & die non impedito poterit recitare.

4 Sed quid faciendum esset, si quis hodie recitavit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat? Quintanaduenas *singul. 10. num. 2.* respondet, ut ipse putat, non improbabiliter, quòd qui hodie recitavit de Sancto, de quo die, vel diebus sequentibus recitaturus erat: non debet de ipso recitare die ad ipsius recitationem assignato. Fundamentum esse potest, quòd jam illi Sancto Divini Officij pensum solutum sit: & quòd debitum anticipata solutione solutum fuerit: plenissimè solutionis rationem non tollit. Praetereà, quia insolitum videtur, quòd bis, vel pluries (exceptis Agnete 2. & Octavis,) de eodem sancto recitetur: sicut insolitum est, quòd idem debitum eidem bis solvatur. Sed si in hoc sentiendi modo roges, de quo recitandum sit in die hujus Sancti, vel Festi, de quo jam anticipatè recitatum est? Respondeo, quod de Festo, vel Sancto assignato illo die, in quo recitatum est, de sancto nondum incidente; sic enim utrique debitum officii pensum solvitur, nullusque defraudatur à suo cultu: quod majoris momenti videtur, quàm quòd dies solutionis commutentur. Si verò recitandum erat de Feria, aut Sancto simplici die, in quo praeventa est recitatio de sancto, tunc non poterit de his recitari; cùm non transferantur: sed recitandum erit forsan ab eo, qui praeter regulas in has angustias se vult redigere, de S. Simplici, aut de Feria, quae incidit in eam diem; & sic justa velut compensatio dabitur. Hucusque Quintanaduenas; qui etiam *singul. 11. & seqq.* tenet posse Mendicantes, & qui illorum privilegijs gaudent, celebrare Missam; & Officium recitare de Sacramento in quintis Ferijs, etiam Adventus, & Quadragesimae. Et etiam celebrare, & dicere Officium de Conceptione Beatae Virginis in sabbatis novem Lectionum Officio non impeditis. Et haec omnia docet etiam procedere quoad Moniales omnes cujuscumque Ordinis sub Episcoporum regimine viventibus: nam gaudent privilegijs Religionibus Mendicantibus concessis. Et tandem dictus Pater Quintanaduenas *singul. 19. & 20.* latè conatur firmare, quòd institui possit Capellania, quae verè sit Beneficium Ecclesiasticum, ad integram Capellani sustentationem sufficiens, cum ea conditione à Fundatore expressa, ut Capellanus non teneatur Divinum Officium recitare: & quòd Episcopus teneatur, vel saltem possit admittere, & authoritate Ecclesiastica erigere praedictam Capellaniam sine obligatione recitandi fundatam. Et haec omnia, ut dixi, docet Quintanaduenas *locis cit.* Sed scio aliqua ex his à viris doctis non approbari, ideò tu Lector judica.

Sup. hoc & seq. Officio lata in Res. 10.

5 Notandum est hic obiter contra Gavantum *in Rubr. Missalis, to. 2. sect. 1 cap. 5. sect. 6. num. 2.* Suarez, Filliucium, & alios, quos affert Bonac. *de Horis Canonicis disp. 1. q. 3. punct. 3. num. 10.* ut quis possit recitare Matutinum post Vesperas, nullam specialem causam requiri praeter consuetudinem; haec enim satis est pro causa. Et ita docet ex Henriquez, & Trullench, Leandrus, *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disput. 13. q. 24.* Qui etiam *q. 26.* optimè observat; posse Horas Canonicas absque ulla culpa veniali dici etiam in latrinis, ubi venter exoneratur; quod etiam docet Escobar, *de Horis Canon. q. 4. num. 208.* licet contrarium asserat Bonacina, *ubi sup. nu. 5. & 6.* cum Castro Palao, *to. 1. disp. 2. punct. 4. num. 7.* Sed pro sententia affirmativa Escobar *ubi sup.* citat Sanchez, Faustum, & Trullench.

Sup. hoc primo homo ? sup. in 2. ... 10 post init. & prope fin. vers. A mi no parece.

Sup. hoc lege supra in 2. Res. 41.

RESOL. LXIX.

Utrùm, si quis invertat Ordinem Officij, vel ordinem ejusdem Horae, peccet mortaliter.

Idem est dicendum de illo, qui invertit Psalmos.

Et quid est sentiendum, si aliqui in Choro invertant Ordinem Horarum? Ex p. 2. tract. 12. Res. 16.

§. 1. **A**Ffirmativam sententiam docet Vasq. *Opusc. de benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 4. num.* 66. ita asserens: (Cajetanus inquit, quòd ordinem invertere Horarum, non est mortale peccatum: unde factum causa rationabili nullum erit; sine ea autem factum, erit veniale: & Sotus non audet hoc reprobare. Ego sanè, si rationabili fiat causa, nec venialis culpae damnabo; si verò irrationabili bis, aut ter, mortalem culpam non agnoscam; tamen saepissimè, aut ex more id facere, existimo à mortali culpa non esse liberum; quoniam nimium jam ordini derogaret, & consuetudini Ecclesiae communi: quod enim semel, ac iterùm fiat, non censetur ita graviter consuetudinem Ecclesiae lacerare, & dirumpere; & ideò non esse mortale. Et idem dicerem, si inverteretur ordo Psalmorum, quod à veniali culpa numquam excusari poterit, siquidem causa nulla esse potest, quae excuset; idem enim est ei, qui hanc Horam recitare debet, hoc aut alio ordine Psalmos dicere, unde, si non servat ordinem, sine causa facit. Ita Vasquez.

2 Haec sententia est probabilis: sed contrariam probabiliorem esse existimo, quam adversùs Vasquez docet Bonac. *tract. de Horis Canonicis disput. 1. q. 3. punct. 4. num. 5.* Et ratio est: quia, ut docet Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 2. num.* 166. Squillante *de obligat. Cler. par. 1. dub. 24. numer.* 47. Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 12. num.* 80. Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 24. dub. 13. num. 1.* & alij communiter, ordo non est de substantia: & per consequens, talis defectus versatur in quodam accidente. Immò contra Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 11. nu.* 10. Macignum *tract. de Horis Canonicis cap. 45. nu. 5.* & alios putat Bonacina, *ubi suprà*, hoc etiam procedere, si aliqui in Choro inverterent ordinem Horarum: nam secluso scandalo, & aliis circumstantiis, ita facientes asserit non peccare: & ita etiam post Bonacinam docet Gavant, *in commen. Rubr. Missal. tom. 1. sect. 1. c. 5. tit. 8. numer. 3.*

Sup. hoc supra in Res. ... §. Sed hic, in fine vers. Secundò Communiter.

RESOL. LXX.

An quando Matutinum separatur à Laudibus, in fine recitanda sit Oratio diei?

Et an peccet venialiter, qui sine justa causa Matutinum à Laudibus sejungit? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Resol. 48.

§. 1. Hic

§.1. HIc casus est frequentissimus, affirmativam sententiam docet Joannes Baptista de Fabris *de sacr. Ordinis in Communi*, c.19.q.5. Lezana *in qq.regularium*, c.12.n.16. & Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis*, *lib.* x. *c.* 17. *n.*4. ubi firmant, quod quando separatim à Laudibus officium nocturnum dicitur, tunc per vers. *Dominus vobiscum*, & diei collectam finiendum esse, prout Laudes, Tertiæ, Sextæ, &c.

2 Sed negativam sententiam tenet Sanch. *in opusc. to.*x. *lib.*7. *c.*2.*dub.*30.*n.*2. ubi sic ait: Quando dividitur Matutinum à Laudibus, non est opus dicere orationem post Matutinum præterquam in nocte Natalis Dominici, ubi id præcipit Rubrica Breviarij, quia nullo jure, nec auctoritate, nec ratione id probatur; sic ex recentioribus multi viri docti. Hæc Sanchez.

3 Verùm ego magis adhæreo opinioni affirmativæ, quàm consuetudo approbat, & docet etiam in his materiis versatissimus Bartholom. Gavant. *in rubricis Missal. sect.* 4. *c.*2. An verò peccet venialiter, qui sine justa causa Matutinum à Laudibus sejungit; Affirmat Azor. *tom.*1.*lib.*10.*c.*8.*q.*4. Navarr. *de orat. c.* 3.*num.*28. Tolet. *lib.*2.*cap.*13. & alii. Sed Bonartius, *ubi supr. num.* 3. probat, quòd divisio Nocturni officij à Laudibus non est interruptio; unde privatim hoc fieri licet absque ulla causa.

Quod hoc interius lege doctrinam ... per totam, & significanter §. 2. paulò post initium, à vers. Quod verò lucid.

R E S O L. LXXI.

Utrùm recitantes Officium extra horas præscriptas peccent mortaliter?

Et an cum causa, neque venialiter peccent.

Et quæ sit causa justa ad hoc faciendum?

Idem est de recitantibus in Choro Officium divinum extra horas præscriptas. Exp.2.tract.12.Ref.14.

§.1. REspondeo cum communi Doctorum sententia negativè: & cum causa, neque peccatur venialiter. Justam autem causam puto cum Lessio, & alijs, esse majorem devotionem, vel periculum superventuræ occupationis. Immò, quod est valdè notandum contra Filliuc. *to.*2.*tract.*23.*c.* 6. *num.* 217. Suar. *de Relig. to.*2.*lib.*4.*c.*15.*nu.*11. Azor. *p.*1.*lib.*10.*c.* 9.*q.*1. & alios; etiam recitantes officium in Choro extra Horas præscriptas, si scandalum non adsit, satisfaciunt præcepto, nec peccarent mortaliter. Et ita docet Valent. *to.*3.*disp.* 6.*q.*2.*punct.*10. & post illum Bonac. *tract. de Hor. Canon. disp.*1.*q.*3.*p.* 3. *num.* 7. & Gavant. *in comment. Rubr. Missal. tom.*x.*sect.*1.*c.*3.*tit.*6. *numer.*9. Laym. *resol. mor. lib.*8.*tract.*1.*c.*3.*n.*6. & alii.

Sup. hoc pro parte 10 R. seq. & in aliis ejus primæ ano. & pro justa causa in ejus §. Si menen, & lege ... §. ejus ... pro recitantibus in Choro ... horas præscriptas in §. ult. dicta R. & in aliis ejus annot.

R E S O L. LXXII.

An qui sine causa non legit Horas Canonicas temporibus determinatis, peccet venialiter?

At verò, quæ causa rationabilis sit non recitandi Horas Canonicas statutis temporibus, in textu hujus Resolutionis decisum invenies.

Et asseritur, posse Vesperas Quadragesimales legi privatim post prandium sine scrupulo peccati venialis.

Et an peccet mortaliter Communitas Religiosorum, si sine causa legitima Horas extra tempus præscriptum, aut earum Ordinem invertat?

Et an Matutinum, & Laudes sequentis diei possint dici hora secunda pomeridiana, & quid in Quadragesima? Ex par. 7. tract. 11. & Misc.2.Ref.12.

§.1. CLarum est non peccare mortaliter: difficultas est, si peccet venialiter; & negativè respondet Caramuel *in Regulam D. Benedicti*, *disp.* 11x. *art.* 1.*n.*1411. ex praxi virorum gravium, & timoratæ conscientiæ; quia vix pauci determinatas horas in lectione privata observant, unde etiamsi lex aliqua olim fuisset de legendo officio horis determinatis, hæc jam esset abolita per contrarium usum. Sed neque sanctio invenitur, quæ horas, & tempora officio privato constituat. Probatur, vel id decernunt constitutiones eædem, quæ horas publico officio præscribunt, vel aliæ; neutræ: ergo. Primò, non aliæ, vel qui contrarium opinatur; legem ostendat obligatoriam, quæ horas prædestinet particulari officio. Secundò, illæ sanctiones, quæ tempora officij publici determinant, minimè se ad privatum extendunt; aliàs enim teneremur eadem hora matutina recitare privatim, qua publicè; quod nemo admittet. Prætereà, *cap. solent*, *de consecr. dist.* 1. non minus indicit horam Vesperis Quadragesimalibus, quàm alii Canones reliquis Horis: atqui hoc caput non debet exponi de officio privato: ergo nec canones. Minorem probo ex Caiet. 2.2.q.147. *art.*7. Palacios *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *fol.* 130. *pag.* 1. Navarro *cap. Quando*, *cap.*3. Thom. Sanch. *to.*2.*cons.lib.*7.*c.*2.*dub.*36.*numer.* 5. qui asserunt posse Vesperas Quadragesimales legi privatim post prandium sine scrupulo venialis peccati.

Sup. hoc confirm. ex doct. preced. ... & sup in R. 64. §. ult. ad med. à vers. Et, bien probabile, & si placet lege §. ... tantandum est, ... & in 36 ... in Ref. seq.

2 Subjungit Sanchez rationem, quæ si efficax est, probabit omnes Horas mane, aut Vesperi pro libitu legentis privatim recitari posse: ostendit enim posse Vesperas Quadragesimales post prandium legi ex Rubrica Breviarij novi, feria 4. Ciner. ubi quidem dicitur has legendas esse ante prandium; id tamen, ut ait, non est ponere præceptum, quod singulos privatim obstringat. Ergo in Matutinorum Rubrica eodem modo philosophari oportet, nempè asserendo eam non includere præceptum, quod obliget privatim recitantes. Ita Caramuel.

3 Sed ejus opinio ita absolutè prolata mihi non placet, nam communis DD. fert sententia peccare venialiter graviùs, vel leviùs pro ratione præventionis, vel retardationis, si quis horas non persolvat statutis temporibus, absque rationabili causa. Et ratio est, quia quamvis non obligentur ex vi præcepti statutis illis, & solemnibus horis officium Divinum recitare, obligantur tamen ex decentia, & congruitate ipsius officij, quod ideò appellatur horæ Canonicæ, quia certis quibusdam diei horis secundùm Canones sit persolvendum, & illæ horæ potissimùm delectæ sint, in quibus præcipua salutis nostræ mysteria peracta sunt: Verba denique ipsius officij sæpiùs temporis meminerunt, quo recitandum, undè contra rationem, & ordinem ipsius erit alienis planè horis illud persolvere. Undè etiamsi non peccetur contra illud, quod est substantia ipsius officij, peccatur tamen contra id, quod in eo est accidentarium.

Sup. hic leg. sup. doctrin. §. ... & ... in ... seq. ... ad ... g. ... ad ... cipande.

4 Prætereà stabilitur ratione petita, ex D. Thomas 2. 2. q. 83. *art.* 4. *ad* 3. ubi dicit, peccatum veniale committi in non servando modum rationabilem adimplendi præceptum, quem lex prætendit, quod hic fit, quia lex præcipiens recitari horas canonicas, prætendit, ut recitentur observato prædicto modo, & circumstantia horarum debitarum, & rectè. Dicit enim Apost. & obsecrat. *ad Rom.* 12. ut exhibeamus Deo rationabile obsequium, λογικὴν λατρείαν, prout videlicet recta ratio dictat conveniens esse, & expedire.

5 Declaratur exemplis; Uno quidem de Eremita cui Angelus interdum maturas, aliàs acerbas, nonnunquam putrescentes uvas adferebat, prout videlicet tempestivè, præproperè, vel tardè pensum horarium exhibuerat, quod plerique Canonistæ cum Joanne Andrea referunt, *in cap.* 1. *de celebrat. Miss.* & *Summularij verb. Hora Canon.* Altero verò, de S. Severino Coloniensi Episcopo graviter in Purgatorio punito ob horas Canonicas omnes simul manè recitatas non servatis temporum intervallis, quod narrat Abbas, posteà Victor III. Rom. Pontif.

Sup. hoc in R. ... seq. ...

6 Non nego tamen, ut me citato docet Trulleorh *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 18. *num.* 6. nullum peccatum committi ab eo, qui non recitat intra tempus à jure præfixum, servata tamen loci consuetudine, quæ consuetudo si legitimè introducta est, licitè servari potest, & in hoc casu admitto sententiam doctissimi Caramuelis.

7 Si tamen quæras, quæ causa rationabilis sit non recitandi horas statutis temporibus, assero, quòd talis causa est occupatio studendi, prælegendi, concionandi, negocium aliquod temporarium expediendi, opus ad publicam, vel amicorum utilitatem pertinens præstandi, &c. Quòd si non solùm honesta, vel utilis causa, sed etiam legitima intervenerit etiam Vesperas manè perorare nullum erit peccatum, ut patet *ex cap. Presbyter citato*, verbi gratia, si iter aggrediendum, si diutina occupatio, vel molesta multorum negotiorum turbatio præ manibus sit, ita communiter DD. quia addit Cajetan. *suprà*, etiam consului à jure præveniri tempus, ut quietiùs, aut devotiùs dicatur officium. Undè nullum sibi scrupulum formant viri pij propter varia vitæ mortalis impedimenta sub horam quartam pomeridianam privatim officium matutinum adiunctis, vel separatis laudibus dicere, manè verò ante Sacrum Primam cum Tertia, post Sacrum verò Sextam, vel Nonam, vel omnes horas parvas simul ante Sacrum, post prandium verò circa horam secundam Vesperas, & Completor. Si enim in Choro, ut *suprà* dictum consuetudo Ecclesiarum sequenda proponitur; quis vetet mihi privatim precum curriculum absolventi insistere motibus virorum, tum pietate, tum doctrina præstantium? Quo circà judico sufficientem causam moderatè præcurrendi, vel postponendi horas Canonicas esse bonorum consuetudinem, nullamque aliam requiri: ut autem insolita aliqua præventio, vel retardatio introducatur, v.g. ut quis manè dicat Completorium; vel à prandio primam, censeo planè exigi causam justam, alioqui peccatum admittendum veniale.

Sup. hoc contra ... in R. ... tertia, & in R. seq. ...

8 Non desinam tamen hic adnotare Sanchez *in Opuscul. tomo* x. *lib.* 7.*cap.* 2. *dub.* 37. docere Matutinum, & Laudes sequentis diei posse dici hora secunda pomeridiana: Ita recentiores ab eo consulti, quorum unus dixit, quòd si post mediam diem hodiernam recitet quis Matutinum diei crastinæ, saltem in Quadragesima ubi Vesperæ dicuntur ante prandium, satisfacere præcepto: sed hoc ultimum mihi non placet, sicut nec placuit. Trullench *loco cit. num.*8.

Sup. contenta in hoc §. sup. in R. 64. & pro parte in aliis ... primæ ...

9 Nota hic obiter, Communitates Religiosorum non peccare mortaliter, si sine causa legitima recitant Horas extra tempus præscriptum, aut earum ordinem invertunt. Ita me citato Caramuel, *disp.* 101. *n.*1320.

Sup. hoc in §. ... præcedenti ... R. ... sup in R. 39 §. sed hoc ad med. ... in R. 36 §. obligari ... prope fin. ...

R E-

RESOL. LXXIII.

An si quis sine causa non legit Horas temporibus determinatis, peccet venialiter?

Et quid si aliàs sit consuetudo contraria circà hoc?

Et quanam censenda sit justa causa, quæ à culpa reddat immunem illum, qui non recitat Officium Divinum debitis horis anticipando, vel postponendo illud? Ex par. 11. tract. 1. & Misc. 1. Resol. 9.

Sup. hoc in duabus præcedentibus R. & supra in à 64. §. ult. ad medium à vers. Ex bene probabile, & in R. 61 §. Notandum est

§. 1. SEntentiam affirmativam olim docui, sed contra me insurgit Caramuel *in Theol. fundamental. fundam.* 53. §. 20. *numer.* 1117. ubi post aliquas conclusiones hanc ponit: Non datur de facto præceptum de tempore legendi privatim. Didici ipsam à Diana, qui citatæ resolutionis *§. sed ejus*, expresse ait; Non obligatur ex vi præcepti statutis illis, & solemnibus horis Officium Divinum recitare; Quid ergo hic ego, ubi non est lex, nec est prævaricatio? Ergo sententiam suam impugnat Diana, si Caramuelis opinionem impugnat. Ita ille.

2 Sed ego puto obligari, si non ex præcepto saltem ea consuetudine, ne & ex aliis rationibus, quas Doctores, ubi infrà adducunt. Itaque communis sententia Doctorum est, non servare debitas horas in privata Divini officij recitatione, sine rationabili causa esse peccatum veniale; ratio est, quia officium Divinum ideò horæ canonicæ dictum est, ut benè advertit Navarrus *cap. 3. de oratione num.* 26. quia certis diei horis est recitandum, ut iisdem horis, atque adeò per omnes diei partes Deum laudemus, & cum illæ horæ præcipuè selectæ sint, in quibus nostræ salutis mysteria peracta sunt, & sæpissimè hymni officij, temporis, quo recitandi sunt mentionem faciant, certè negligentiæ reus erit, qui hujusmodi tempora sine legitima causa prætermittit, hæc est communis Doctorum sententia, ita docet Henricus de Gandavo *quodlibet.* 11. *artic. penultim.* Paludanus *in 4. distinct.* 15. *par.* 5. *artic.* 2. *conclus.* 3. Joannes de Turrecremata *in capite presbyter dist.* 91. *quæst.* 2. Angelus *verbo hora num.* 22. Tabiena *dicto* 26. *n.* 27. Sylvest. *quæst.* 9. *dicto* 2. Cajetanus §. 4. Armilla *numer.* 17. Sotus *lib.* 10. *de Justitia quæst.* 5. *artic.* 4. *conclus.* 1. Navarr. *in manuali cap.* 25. *num.* 97. & *cap.* 3. *de oratione num.* 45. & *sequentib.* & *cap.* 21. *num.* 29. Medina *in summa lib.* 1. *cap.* 14. §. 11. Palacios *in 4. distin.* 15. *disput.* 9. Manuellos Francolinus *tract. de tempore horarum Canonicarum cap.* 25. *num.* 7. Aragonius 2. 2. *quæst.* 83. *art.* 12. *dub.* 5. §. *de tempore dicto* 2. Ludovicus Miranda *tom.* 1. *Manualis Prælatorum regular. quæst.* 37. *art.* 8. *conclus.* 1: Graff. *par.* 1. *decis. lib.* 2. *cap.* 53. *numer.* 18. & 19. Cardinal. Toletus *in summa lib.* 2. *cap.* 13. §. *circà tempus*, Cardin. Bellarminus *tom.* 4. *controvers. lib.* 1. *de bonis operibus cap.* 18. §. *tertium*, P. Gregorius de Valentia *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 1. *punct.* 10. §. 5. P. Lessius *lib.* 2. *de Justit. cap.* 37. *dub.* 12. *num.* 79. *vers. est autem*, P. Reginaldus *l.* 18. *cap.* 12. *sectio. ult. num.* 179. *proposit.* 3. P. Layman *tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 3. *numer.* 8. P. Sanchez *tom.* 2. *consil. moral. l.* 7. *cap.* 2. *dub.* 36. *conclus.* 3. Videat Caramuel doctissimus, quantam nubem Testium contra se habeat.

3 Sed ego benigniùs loquendo, dico, quòd duplex potest esse horarum Canonicarum postpositio, quædam enim est moderata, & consueta, quam communiter ferè omnes faciunt sine scrupulo, ut si prima dicatur post duas, vel tres horas abortu solis, simul cum Tertia, Sexta, Nona, & Vesperæ cum Completorio statim post prandium, alia verò insolita, & extraordinaria, quæ absque urgenti causa ab hominibus mediocri diligentia res divinas tractantibus fieri non solet, ut recitare Primam in occasu solis, vel totum officium propè dimidiam noctem; priorem dilationem docet fieri posse sine ullo peccato, undocet secunda sententia absque alia causa præter consuetudinem, & ratione illius; posteriorem verò non posse fieri absque peccato veniali; quia non est talis consuetudo, nec esset rationabilis; Ratio prædictæ moderationis est, quia prior dilatio fundatur in necessitatibus communiter occurrentibus, & licèt interdum possint non occurrere: tamen lex generalis non obligat cum tanto rigore, quia non possunt hanc curam, & sollicitudinem habere nisi homines valdè perfecti, & in suis actionibus commensurandis, ac distribuendis multùm considerati, sed posterior dilatio non habet rationem moralem communem omnibus etiam regulariter, sed ex sola negligentia ordinariè nascitur, & est periculis exposita, vel omittendi aliquid, vel saltem malè recitandi nimia celeritate, & ideò non potest tanta licentia sine causa esse inculpabilis. Hanc sententiam docet Cardinalis Bellarminus *tit.* 4. *controvers. lib.* 1. *de bonis operibus*; *cap.* 18. ubi ait; Intelligeodum est autem, tunc solum peccatum esse, preces horarias non suo tempore celebrare, quando & longè receditur à tempore Canonico, & absque ulla rationabili causa id præsumitur, nisi fortè consuetudo jam multis in locis recepta, & à pijs doctisque viris tacito quodam consensu approbata excuset: Idem docet P. Joannes Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 9. *q.* 8. *vers. Objicies secundò* ubi addit. Est enim in hac parte potiùs consuetudini standum, quàm iuri scripto, P. Suarius *tom.* 2. *de Relig. lib lib.* 3. *de Horis Canonicis cap.* 27. *n.* 8. ex professo hoc agit, idem docent P. Reginaldus *lib.* 18. *cap.* 12. *sect. ult. num.* 180. *vers.* 3. *quamvis* P. Filliucius *tom.* 2. *tit.* 23. *cap.* 8. *quæst.* 8. *dicto* 2. *num.* 270. Bonacina *tom.* 1. *tit. de officio disp.* 1. *quæst. punct.* 3. *nu.* 9.

Quibus omnibus adde Escobar à Corro *de Horis Canonicis q.* 4. §. *quo tempore, n.* 129. & Patrem Baldellum *in Theologia moral. to.* 2. *lib.* 3. *disp.* 36. *n.* 6. *cum seqq.*

4 Itaque concludo, venialiter illum peccare, qui notabiliter variat tempus officij, sine rationabili causa nimis illud anticipando, aut postponendo, ut si quis recitet Primam, verbi gratia, tempore Completorii, & ad crepusculum vespertinum, vel Completorium tempore Primæ, & ad ortum solis, & è contra, si quis variet ex rationabili causa, vel si non variet notabiliter, sed solùm moderatè, & intra quandam latitudinem paucarum horarum omninò potest vacare, culpa, ut subdit Suarius *cap.* 26. *cit. num.* 8. Sanchez *lib.* 7. *Consil. moral. cap.* 35. *num.* 3. & *dub.* 37. *num.* 2. Bonacina *de horis Canonicis disput.* 1. *quæst.* 8. *punct.* 3. *num.* 7. & 9. nam sic habet consuetudo communiter recepta, etiam inter Clericos pios, & timoratos, & illa benè potest interpretari, & quatenus opus sit etiam moderari rigorem iuris, quoad præscriptum tempus cuiusque horæ: ac proinde etiam potest excusare ab omni culpa. Atque ita licitum est horas omnes minores simul dicere ante prandium post tres, vel quatuor horas ob ortu solis, & Vesperas, & Completorium simul dicere post prandium, & post meridiem, & Matutinum, & Laudes simul dicere Vespere præcedentis diei, ut mox dicemus, & hęc consuetudo iam sic habet, & est rationabilis, habita ratione earum occupationum, quæ communiter unicuique solent contingere, & ideò unusquisque liberè potest illam sequi, etiamsi fortassè occupationes non habeat, enim hoc fit per accidens, & ad honestandam consuetudinem satis sit, si communiter habeantur à pluribus.

Su. his lege su. dict. § ult. R. 60 & 20 R. 79. § sequent.

Su. hoc latius d. no su. pin à 6, §. Notandum est, & in aliis aliis annot. & in à annot. 2. huius à.

5 Et si contingat rationabilis causa notabiliter præveniendi, aut postponendi tempus horarum ultra communem consuetudinem, adhuc potest id fieri sine culpa, ut notant iidem Authores, & patet ex *cap. Presbyter*, *dist.* 91. ubi Presbyero, qui debet exire ad opus rurale, datur consilium, ut manè recitet usque ad Nonam inclusivè, & *cap.* 1. *de celeb. Miss.* adduntur etiam Vesperæ, quod signum est in recitatione privata facilè posse ex aliqua causa variari tempus alioqui præscriptum, & consuetum.

6 Sed si quęras, quęnam censenda sit iusta causa, quæ è culpa reddit immunem illum, qui non recitat Divinum Officium debitis horis anticipando, vel postponendo illud: Respondeo ex Doctoribus colligi quamcumque honestam occupationem esse causam legitimam, & rationabilem, talis est lectio, concio, studium, temporalium rerum licitarum, & necessariarum occupatio, & similia. Unde Hostiens. *in sum. tit. de cons. Eccles. vel altaris dist.* 2. *§.* & *qualiter n.* 15. ait, quod Clerici peregrini possunt simul dicere omnes horas, scilicet primam, & reliquas usque ad Vesperam inclusiuè, & posteà facere iter suum, & quod idem de curialibus intelligi potest, & *Sylu. v. hora q.* 9. *dicto* 1. idem dicit de curialibus. Innocent. Hostiens. Ioann. Andr. & alii *in c.* 1. *de celebr. Missar.* dicunt quòd Dominus Papa, Cardinales, Episcopi, & multi alii inferiores manè recitant simul omnes horas, usque ad Sextam, quandoque etiam usque ad Nonam inclusiuè, ut deinde negotia expediant, ita docet Navarr. *cap.* 3 *de orat. n.* 56. *fin.* & Marcellus Francolin. *tract. de tempore Horarum canon. c.* 26. *n.* 4. & *seqq.* Idem nunc passim seruant multi pii, & Religiosi Viri. Navarrus tamen *cap.* 3. *de orat. num.* 47. & 48. reprehendit illos, qui nec studiis, nec lectionibus, negotioque ulli incumbentes, illicò obi illuxerint, aut paulò post horas omnes ad Vesperas usque recitant; sicut etiam illos, qui equitando iter faciunt, cum possint statutis temporibus horas recitare, statim in Aurora omnes simul recitant, & posteà totum diem colloquiis, fabulis, & verbis otiosis insomont, denique legitimam causam esse, affirmant aliqui, si scholasticus differat Horas in vespertinum tempus, quia matutinum est aptiùs studio; quàm vespertinum, hoc autem est aptum ad recitandum, ita Maior. *in.* 4. *dist.* 24. *q.* 1. Navarr. *c.* 3. *de orat. n.* 55. P. Th. Sanch. *to.* 1. *consil. moral. lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 36. *n.* 3. Reginald. *li.* 18. *c.* 12. *sect. ult. n.* 178. *propos.* 4. *vers. monet.*

Su. hoc eodem in R. 74 §. [illegible]

Su. hoc sup. in à 61. §. ul

7 Ad id verò, quod asserit Caramuel, exemplum à me adductum Sancti Severini me iugulare, respondeo, quod non; nam in Sancto Severino, ut observat Persic. *de Horis canon. c.* 9. *dub.* 1. *n.* 10. adfuit culpa, quia non recitando Horas debito tempore agebat negotia sæcularia, & ea aula Regia, non ea Ecclesiæ necessitatibus procedentia. Ad alia, quę contra me Caramuel adducit, respondent Authores superius citati, quos videre poteris.

Su. hoc in R. præcedenti §. Dicitur.

RESOL. LXXIV.

An sit unum tantùm peccatum internum, etiam si voluntas omittendi Horas canonicas sæpiùs per diem facta morali interruptione iteretur?

Et

Et an Beneficiarius Sacris initiatus Horas omittens peccet duplici peccato contra iustitiam, & Religionem, adeòque in confessione utrumque exprimendum? Exp.4. tr.4. & Misc. Ref.219.

§. 1. AD hunc casum sic respondet Oliverius Bonartius *de Horis Canon. lib.2. cap.30. num. 6.* Censent communiter Doctores latum discrimen esse inter omissionem Horarum externam, & omittendi illas voluntatem. Illa enim, quamuis unius diei Horas omittas, unicum solum peccatum est? hæc multiplex pro numero volitionum renovatarum, quibus voluisti, vel omnes, vel aliquas per diem vicibus moraliter interruptis omittere, quæ etiam peccata sunt, quamuis posteà mutata voluntate Horas recites. Dixi, hunc esse communem sensum Doctorum; quia sunt aliqui, qui probabiliter tenent non videri multiplicari peccata pro numero volitionum internarum, eo quòd illæ censeantur continuari suo modo in externa omissione, quæ unicum peccatum est; ut enim desideria, & proposita, quæ quis sæpius reaccendit, & furioso impetu fertur ad hostem suum interficiendum, non sunt, nisi unum peccatum, quia continuantur in externa inchoatione homicidii; ita etiam censeri poterunt omnes illæ intentiones Horas illas omittendi unum numero peccatum; quia continuantur in illa externa omissione, quæ solùm complentur sub finem diei naturalis. Ita Bonartius, qui *capit. 28. num. 1.* docet, beneficiarium Sacris initiatum Horas omittentem, peccare duplici peccato, contra iustitiam, & Religionem: adeòque in confessione utrumque exprimendum; sed tu tene contrariam sententiam, quam alibi cum multis Doctoribus docui; quibus nunc addo Castrum Palaum *tom.2. disput.2. punct.1. §.2. num.29.* quia eadem est res præcepta omnibus illis titulis, & sub eadem ratione præcipitur; namque recitatio in laudem Dei, &c.

R E S O L. LXXV.

Utrùm, si quis omittat omnes Horas diei, committat unum peccatum, an plura?
Et an in confessione debeat exprimere, quot Horæ fuerint omissæ? Exp.2. tr.12. Ref.5.

§. 1. DOcet esse plura peccata Leonardus Lessius *lib.2. cap. 37. dub.9. num. 53.* Nam singulæ Horæ sunt distinctæ orationes, & distincta Officia, diversis temporibus Deo solvenda; ad quorum singula obligamur sub reatu peccati mortalis. Ergo singulorum omissio erit distinctum peccatum mortale. Secundò, in illo actu omittendi omnes Horas, saltem virtute, septem distinctæ omissiones sunt volitæ; sed singulæ omissiones sunt distincta peccata externa: ergo, &c. Undè infert Lessius, in Confessione debere exprimi, quot Horæ fuerint omissæ. Hanc sententiam sequuti sunt etiam Tabiena *verb. Hora, q.18.* Tusehus *de visit. lib.1. c.20. n.19.* & videtur tenere Tolet. *lib.1. c.12. n.1.*

2 At hæc opinio, quamuis sit probabilis prorsus non est sustinenda. Dico igitur cum Navarro *c.7. n.6. de orat.* Flamin Paris *de resign. benef. lib.1. q.9. num.8.* Grassio *p.1. lib.2. cap.51. num.14.* Vega *in summ. par.1. cap. 128. cas.3.* Rodriguez *in summ. tom.2. cap.140. num.16.* Petro de Ledesma *in summa par.2. tract.9. cap.4. conclus.14. difficult.1. fol. mihi 513.* Sà *v. Hora, num.14.* Valentia *tom.3. disp.9. quæst.2. punct.10.* Azorio *par.2. lib.10. c.7. q.4.* Suarez *de relig. tom.2. lib.4. cap. 25. num.18.* Reginaldo *tom.2. lib.18. cap.11. sect.3. num.145.* & P. Mollesio *in summ. tom 1. tract.5. num.9.* cum Vasquez *Opusc. de benefic. cap.4. §.1. dub.5. num.71.* Ortiz *in summ. c. 3. n.21.* Portel. *in dubiis reg. verb. Hora Canonica, num.5.* præceptum de recitandis Horis Canonicis unum esse, habens pro obiecto totum quoddam ex iisdem septem Horis Canonicis integratum. Ergo illud non adimplere, erit unum tantùm peccatum mortale.

3 Ad argumentum Lessii respondetur, omnes Horas esse partes unius Officii, tanquam unius actionis mortalis integræ; & ideò illius totius una est omissio integra, atque ita unum peccatum. Quod verò addit Suar. *ubi supr. n. 19.* quòd omittere multas Horas sit circunstantia necessariò in Confessione aperienda, est reprobatum in nostra sententia, quæ docet, solùm circunstantias mutantes speciem, & aggravantes, esse confitendas. Salva semper, &c.

R E S O L. LXXVI.

An omissio unius integræ Horæ parvæ sit pars notabilis ad constituendum peccatum mortale? Exp.6. tr.6. & Misc.1. Ref.6.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Castr. Palaus *tom. 2. tract.7. disp.2. punct. 5. n.1.* ubi sic ait. Existimo sanè quamlibet horam paruam, aut illi æquivalens esse partem notabilem, & non aliud. Quia communior sententia est, unum esse præceptum de septem horis Canonicis recitandis: sed posita unitate præcepti, levis materia indicanda est, quæ quantitatem horæ parvæ non attingit, cùm non attingit partem duodecimam materiæ præceptæ. Ergo, &c. Et ita omittentem unam e horis Canonicis peccare mortaliter docent communiter Doctores Ioannes Molanus *in compen. Theol. pract. tract. 3. cap.10. conclus.2. num.11.* Ioannes Vrigers *de iust. & iure tract. 8. cap.2. dub.17. num.79.* Lessius *lib.2. c.37. dub.9. num.52.* Ioan. Baptista de Fabris *in Manual. ordinand. c.9. num.65.* Vega *in summ. tom.1. cap.128. cas.15* Fernandez *in Exam. Theol. moral. par.3. c.13. §.7. num.3.* Ledesma *in summ. tom.2. tract.9. cap. 10. conclus. 14.* Bellochius *in practic. de casibus reservat. par.2. q.15. num.46.* Bonacina *de Horis Canonicis, disp.1. quæst. 5. punct.1. n.2.* Tabiena *verb. Hora, num. 18.* Naldus *in summ. verb. officium Divinum, num.10.* Reginaldus *tom 2. lib.18. c.11. num.144.* Syluest. *verb. Hora, q.12. sub. fin.* Molfesius *in summa tom.2. tract.5. c.5. num.8.* Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis, lib.2. c.30. conclus.2. num.5. & c.19. conclus.4 num.12.* Macignus *de Horis Canon. c.26.* Squillante *de obligat. Cleric. par. 1. pub.33. num.68.* Merolla *tom.1. disp.2. c.2. num.132.* Faustus *de Hor. Canon. lib.2. q.8.* Sanchez *in opusc. tom.2. lib.7. cap.2. dub. 11. n.2.* Palatius *in 4. sentent. dist.15. disp.9.* Navarrus *in manuali, c.25. n.96. & 97.* D. Antoninus *in summ. p.3. tit.13. c.4. §. 5.* Medina *in summ. lib.1. c.14. §. 11.* & alii.

2 Verùm, his non obstantibus, novissimè Philibertus Marchinus de Sacramento Ordinis *tract.2. p.6. diffic.3. num.8.* tenet, omissionem unius horæ parvæ integræ non esse materiam notabilem ad constituendum peccatum lethale. Sic enim asserit. Saluo meliori iudicio arbitror, omissionem unius integræ horæ parvæ non esse lethalem; ratio est, quia singulis diebus unicum tantummodò urget præceptum; sed omissio unius horæ est parva materia comparata ad integrum officium Divinum; ergo, &c. Ita ille. Et Sotus *de Iustit. lib.10. q.5. art.7. ver. subiicitur*, videtur dubius remanere: dicit enim, quòd fortè est mortale aliquam horam non recitare.

3 Sed hæc sententia Marchini mihi non placet. Primò, quia ut visum est, contra illam stat communis sententia Doctorum. Secundò, quia, ut rectè observat Suar. *de Relig. tr.2. lib.4. c.25. n.15.* & Reginaldus *tom.2. lib.18. c.11. sect. 3. num. 144* omissio cuiuscumque horæ sufficit ad mortale, quia talis omissio est notabilis deformitas, & mutilatio officii Divini contingens in tali parte, quæ sufficeret ad mortale, si sola sub eo reatu præciperetur, quæ sint sine dubio singulæ eædem horæ, quæ simul quidem, & tanquam partes eiusdem totius præcipiuntur; sed perinde, ac si seorsim unaquæque præciperetur.

R E S O L. LXXVII.

An in recitatione Officii omissio unius Horæ inducat tantùm peccatum veniale ratione parvitatis materiæ? Exp.7. tr.10 & Misc. 1. Ref.15.

1. §. AFfirmativam sententiam tanquam probabilem videtur admittere Iacobus Marchantius *in suis resolutionibus Pastoralibus par. 2. tract.7. cap. 2. quæst. 1.* ubi sic ait. Plerique docent esse mortale, vel unam horam negligere, puta Tertiam, vel Sextam, vel Completorium. Non assentior tamen Navarro docenti omissionem tertiæ partis, verbigratia, unius Psalmi cum hymno, in Sexta, vel Tertia, aut Nona, esse peccatum mortale; nec enim adeò materia gravis videtur, ut sub peccato mortali prohibeatur. Quinimò videri etiam possit alicui probabile unius horæ brevioris, puta Tertiæ, aut Sextæ omissionem ex negligentia, non esse mortalem, quia cùm opinio communior asserat esse unicum præceptum, quo præcipitur totum Divinum Officium recitari, dici posset respectu huius totius, unius horæ omissionem non esse notabilem partem. Sic si præcipitur alicui ex pœnitentia, vel aliter, unam horam, & mediam impendere orationi, vel simul, vel divisim; si medium quadrantem horæ omittat, non censetur peccare mortaliter. Item si cui præciperetur aliquo die recitare quadraginta Psalmos, & tres, aut quatuor breves illo die contingat cum negligere, non censetur notabilis adeò materia, ut peccati mortalis reatum incurreret. Hæc afferri possunt pro hac sententia: nam in Officio Divino ferè quadraginta Psalmi intercurrunt, cum Lectionibus, Capitulis, Antiphonis, Orationibus, dum autem omittitur, Tertia, vel Sexta, tres Psalmi omittuntur cum paucis adiectis, ita ut in omnibus recitandis, non impendatur, nisi horæ semiquadrans. Debet autem esse valdè grave, quod mortale esse censetur, nam leve punire morte æterna, alienum est à Divina Bonitate; cùm in foro civili tali punire morte temporali censeretur tyrannicum, ut rectè advertit Reginaldus *praxi sua, par.1. quæst.6.* Sic Laici in ordine Sancti Francisci pro Sexta, aut Tertia dicere tenentur septem *Pater noster*; Cur pro omissione negligenti septem *Pater* condemnaremus eos peccati mortalis, cùm videatur non esse satis gravis materia. An qui vovisset septies in die dicere septem *Pater*, peccaret mortaliter omittendo septem? Cùm ad octoginta *Pater* obligetur dietim, septem vix est notabilis pars. Confirmatur: quia qui mutat officium puta de Dominica, & ut brevius sit, dicit de festo duplici ad libitum, non censetur

setur peccare mortaliter, & tamen longè plura omittit, quàm qui tertiam solam. Dices. Ille implet præceptum quoad substantiam, 7. horas persolvens, alter autem unam ex 7 omittens, aliquid omittit spectans ad substantiam. Respondeo id quidem verum esse, sed tamen illa substantia omissa non videtur satis notabilis pro peccato mortali. Nec sequitur: Una hora omittitur, ergo peccatum mortale committitur. Nam qui Sabbato Sancto omitteret Vesperas, quæ constant Psalmo *Laudate*, cum *Magnificat*, & Oratione, videtur quid leve omittere, est tamen una hora. Item, qui obligaretur ad officium Beatæ Virginis, omittens unam horam parvam, videtur non peccare mortaliter. Huc usque Marchantius; sed ego huic sententiæ non adhæsi *in par.6. tract.6. resol.* 6. refellens Marchinum illam etiam tenentem.

R E S O L. LXXVIII.

An sit probabilis opinio aliquorum asserentium in recitatione Officii Divini relinquentem unam horam integram ex minoribus, peccare tantùm venialiter ratione parvitatis materiæ? Ex p.10.tr.16. & Misc.6.Res.29. aliàs 28.

§. 1. AFfirmativam sententiam novissimè admittit Martinus de Sancto Ioseph *in man.Confess. tom.1. lib. 2. tract.9. de Oratione, num.5.* ubi sic ait. *Es comun opinion, que todas las horas Canonicas hazen un Officio entero, que la materia parva se ha de iuzgar en orden, al todo el officio entero, y que lo sera lo que fuere menos, que una hora entera de las menores. Y aun algunos Autores graves tienen, que una hora entera de las menores es materia parva, comparada con todo el Oficio Divino.* Sic Martinus *tract.2. de ordine, par.6. cap.12. diffic. 13. num.4.* Caramuel citatur à Diana 7. *par. tract. 11. resol.2.* qui citat alios viros doctissimos, *porque les parece pequeña materia una hora de las menores, respecto de todo el oficio. Larga es la opinion, però su aparencia tiene, porque como dizen graves Autores, al que trabaja en la fiesta menor parte, que tres horas, no peca mortalmente, porque no llega à la octava parte del dia, de que tratare abaxo: y a otros parece, que oie Missa el que llega à oir desde el ofertorio, porque iuzgan, que todo el principio con el Evangelio inclusivè, no es materia grave, en todas las morales es razon aliviar las conscientias aviendo razon para ello*, & sententia humanior est tenenda, *l.pro hærede 20. §. si quid, & ibi gloss.humanior. ff. de acquirend. heredit.* Et æquitas scripta præfertur rigori scripto, tam in civilibus, quàm in criminalibus, tam in publicis, quàm in privatis, *placuit. & ibi gloss.2. C. de iud.* Gloss. *humanius in leg.* Barbarius, *ff. de offic. Prætor. gloss. fin. in l. si sibi dederim, 25.de manumissionib. gloss. fin. in l. qui servum, §. fin. ff. de actionibus, & oblig.* & Glossa *rationem, legis. 1.C.si servus extero*: Et æquitas in omnibus spectanda est, *l.in omnibus, 90.ff.de regul. iur.* Quia Iudices debent esse æquitatis amatores, Gloss. *fidejussorum in §. si quis igitur*, in Authent. *de fidejussoribus collat. Y lo mismo deven iuzgar los que escriben materias morales si pueden salvar, non han de condenar, porque los hombres deven ser de la condicion de Dios inclinados à compassion, y equidad: que nunque esta es iusticia, definese, que es iustitia dulcorata*, pietate, & misericordia, & hanc semper debemus habere pre oculis, *l. quod si ephesi. ff. quod certo loco, &c. disciplina, distinct.45.&c. ponderet, dist.50. No digo esto, porque ay Autores, que se escandalizan por ver, que otros hombres doctos alivian las consciencias con sus opiniones; la mia en el presente caso es, la que dixe al principio, y referi la de Caramuel, y Marchino (que como dixe) tiene su aparencia para que los hombres doctos iuzguen mejor, que yo, lo que les parece della.* Huc usque Martinus. Sed ego hanc sententiam olim reprobavi, & caveant in posterùm Authores illam tanquam probabilem in suis operibus admittere, nam malè olerent apud Sacram Congregationem indicis; Unde non deleram hic apponere verba nostri Patris Magistri Lezana *consul.48. n.85.* sic asserentis. In materia Officii Divini, seu Horarum Canonicarum, sententia Philiberti Marchini *de Sacram. Ord. tr.2.p.6. diffic.3. nu.5.* dicentis, omissionem unius Horæ Canonicę (parvæ scilicet, nempe Tertiæ, Sextæ, aut Nonæ) non esse peccatum mortale, est falsa, & improbabilis: ratio est, quia levi nititur fundamento, scilicet, quòd sit parva materia respectu totius Officii Divini; non enim est, nisi notabilis deformatio, & mutilatio Divini Officii, & quia est contra torrentem Doctorum, nempe D. Antoninum, Sylvestrum, Tabienam, Sotum, Nicolaum de Plove, Navarrum, Azorium, Lessium, Suarez, Sanchez, & Reginaldum, quos refert, & sequitur Petrus Anelius *de Hor. Canonic. c.8. d.2.n.5.* Item Molanum, Vvigers, Fabrum, Vegam, Fernandez, Ledesma, Bellochium, Bonacinam, Naldum, Molfesium, Olivetium Bonartium, Macignum, Squillantem, Merollam, Faustum, & alios, quos etiam refert, & sequitur Diana *p.6.tract.6.res.6.* Adde, quòd ratione huius, & quarundam aliarum propositionum, quæ in hoc libro continentur, delatus est ad S. Congregationem Indicis. Excusabilis tamen Author est, quia dicit, se ita arbitrari, salvo meliori iudicio. Hanc Porrò sententiam ideò inter probabiles, & falsas recensere volui timens de malitia temporum, ne plus æquo serperet, aut plausibilis fieret, cum bonarum conscientiarum dispendio. Ita Lezana, cui etiam adde Leandrum *de Sacrament.to.2.tr.6.disp.13. qu.30.*

R E S O L. LXXIX.

An si quis omisit recitare, v.g. medietatem Tertiæ, vel Sextæ, satisfaciat præcepto? Ex p.4.tr.4. & Misc.Res.at6.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Oliverius Bonartius Societatis IESU *de Horis Canon.lib.2.c.19. num.12.* ubi sic ait. Ut sententiam meam paucis aperiam, dico insistendo vestigiis communis sententiæ Doctorum, qui putant unum tantùm esse præceptum de omnibus Horis; simul habens pro obiecto septem Horas Canonicas. Ideòque illius prævaricationem unum solum esse peccatum; probabile videri mihi non incurri in hac re peccatum mortale, nisi minima aliqua hora ferè integra prætereatur, vel aliqua pars horæ maioris illi respondens; unde qui ex tertia saltem recitat usque ad primum Psalmum inclusivè, immò unum illius Psalmum non videtur peccare mortiferè. Probatur, quia omissio auditionis Missæ die præcepto usque ad Evangelium secundùm receptam opinionem, non est peccatum mortale; & tamen illa prætermissio æquivalet ferè privatæ omissioni tertiæ. Si ergo in Sacrificio Missæ habetur pars exigua, eius principium usque ad Evangelium cur censebitur in officio Horarum totius diei sufficiens pars ad peccatum mortale constituendum, omissio dimidiæ partis horæ tertiæ, cùm officium istud multò prolixius sit, quàm sacrificium Missæ. Hæc Bonartius. Verùm hanc sententiam non approbant Doctores, quos citavi; & sum sequutus *in p.2.tr.de Horis Canon resol.41.*

R E S O L. LXXX.

An in recitatione Horarum Canonicarum detur parvitas materiæ?
Et an omissio minoris partis possit sufficere in Choro ad peccatum mortale, quàm in recitatione privata?
Et an in mutatione Officii pro Officio detur parvitas materiæ?
Et an qui semel, vel bis in anno relinqueret recitationem Officii, non peccet mortaliter ratione parvitatis materiæ?
Et an qui tribus, vel quatuor diebus ultra tempus in Concilio permissum, Choro non interest, non peccet nisi mortaliter? Ex p. 5. tr. 5. Res.26.

§. 1. AFfirmativè respondent communiter Doctores, & novissimè Castrus Palaus *tom.2. disp.2. punct.5. n.1.* existimat quamlibet horam parvam, aut illi æquivalentem esse partem notabilem; & non aliud, quia communior sententia est esse unum præceptum de septem horis Canonicis recitandis, ut statim dicam; sed posita unitate præcepti, levis materia iudicanda est, quæ quantitatem horæ parvæ non attingit, cùm non attingat partem duodecimam materiæ præceptæ. Sed circà præsentem quæstionem ne deseras videre Merollam *to.1. disp.1. c. 4. dub. 7. diffic. 3. n.127.* & me ipsum *p.2. tr.12. resol.41.* ubi etiam *in resol.26.* invenies pertractatum, quænam pars officii omissa à beneficiario sit levis, ut non obliget ad restitutionem.

2 Notandum est tamen hic obiter primò cum Suarez *de relig.to.2.lib. 4.de orat.c.13. n.3.* omissionem minoris partis posse sufficere in choro ad peccatum mortale, quàm in recitatione privata, quia totum ipsum officium gravius est. Addit posteà gravitatem partis omissæ non esse pensandam ex quantitate proportionali, seu respectiva; id est, quòd sit tertia, vel quarta, vel alia similis pars aliquota horæ, sed ex quantitate, dignitate, vel gravitate sua absoluta, quia semper magis hinc pendet gravitas culpæ. Sicut in Missa gravius est omittere verbum unum in Canone, quàm orationem integram extra illum. Et ita existimat Suarez in hac mutatione alicuius horæ, quoad publicam recitationem in choro, in primis considerandam esse publicam deformitatem, quæ inde nascitur, ut si inchoetur hora sine illo initio, *Deus in adiutorium intende*, vel quid simile, statim generabit publicam admirationem, & deformitatem: si autem tres, vel quatuor versus Psalmi transiliantur, non est tam publicus defectus. Similiter omittere in Vesperis Canticum, *Magnificat*, gravior erit defectus, quàm omittere alium Psalmum, etiam maiorem. Concludit igitur idem auctor in recitatione Officii in choro primùm considerandum esse dignitatem, vel singularem necessitatem partis omissæ; deinde esse etiam considerandam absolutam quantitatem eius; nam integer Psalmus videtur sufficiens quantitas pro Officio publico, si voluntariè omittatur, quæ in recitatione privata non esset sufficiens ad peccatum mortale. Et hęc omnia docet etiam Merolla *loco citato*.

3 Notandum secundò in mutatione officii pro officio dari parvitatem materiæ, ut si semel, aut iterum quis diceret officium de Sancto, quando dicendum de Feria. Ita Baldellus

tom. 1.

tom. 1. *lib.* 5. *disp.*24. *n.* 5. Sed ego semper puto in tali casu non adesse peccatum mortale, nisi dicatur Officium Resurrectionis, ut alibi ex professo docebo.

4 Nota tertiò Aragonium *in* 2.2. q.83.*art.*12. docere, quòd si aliquis semel, vel bis in anno relinqueret recitationem Officii, non peccaret mortaliter ratione parvitatis materiæ; sed communiter reiicitur, quicquid ei faveat Soto *de iust. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 3. & quoad Choristas professos Thomas à Iesu *in expos. reg. sanct. p.*3. *cap.*7. *dub.*1.

5 Nota quartò, quòd qui tribus, aut quatuor diebus ultra tempus in Concilio permissum choro non interest, non peccat nisi venialiter, quia hæc censetur materia parva in hoc genere. Hinc non est audiendus Suarez *to.*2. *de Relig. lib.*4. *c.*13. qui excusat solùm à mortali absentiam unius diei, quia oppositum ferè communiter in praxi receptum est. Ita Faustus *de horis Canon. lib.*2. *q.*583.

R E S O L. LXXXI.

Quanam parvitas materiæ excuset à peccato mortali, & restitutione fructuum in omnibus Horis Canonicis?

Et an ea parvitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum Canonicarum privata, excuset etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interveniat scandalum? Ex p.2. tr. 12. Resol. 45.

§. 1. NAvarrus *c.*10. *de orat. n.* 44. cum Squillante *de oblig. Cler. p.*1. *dub.*33. *nu.*69. asserunt, partem notabilem unius Horæ, esse totum principium cum Psalmo.

2 D. Antonius citatus ab Azorio *p.*1. *lib.*10. *c.*7. *q.*3. Macignus *de Horis Canon. c.*26. *n.*2. Malderus *in* 2.2. *tr.*10. *c.*3. *dub.*3. & alii asserunt, tertiam partem Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, & Completorii esse partem notabilem. Sed hæc opinio, & à fortiori illa Navarri dura mihi videtur. Nam ut notat Angelus *verb. hora*, *n.* 18. quem sequitur *lib.*2. *c.* 37. *dub.* 9. *n.*53. etsi una hora sit materia gravis, & sufficiens, ut sub peccato mortali præcipiatur; non tamen inde sequitur, tertiam eius partem talem esse, alioquin etiam tertia pars unius Psalmi talis dicenda esset. Itaque etsi omittere Sextam, vel Nonam integram sit peccatum mortale, non tamen sequitur mortiferum esse, si tertia pars Sextæ, vel Nonæ omittatur.

3 Dico igitur cum Fernandez *in suo Exam. Theol. p.*3. *c.*53. *§.*7. *q.*3. Bellochin *in praxi de cas. reser. p.*2. *q.*55. *nu.*46. Vega *in summ. tom.*1. *c.*128. *cas.*55. Pet. de Ledesma *in sum. tom.*2. *tr.*9. *c.* 10. *concl.*14. & Reginaldo *in praxi tom.*2. *lib.*18. *c.*12. *nu.*145. in horis brevioribus, ut Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, partem notabilem esse dimidiam partem. Si quis ergo ex Nona, v.g. id relinqueret, quod non attingeret dimidiam partem, non peccaret mortaliter, non teneretur ad restitutionem fructuum, si haberet beneficium. Vide etia Lorca *in p.*2. *tom.*2 *disp.*36. *membr.*2. *de legib.*

4 Et hæc, ut diximus, intelligenda sunt circà Horas breviores. Quid circà Matutinum, Laudes, & Vesperas? Sanchez *in summ. to.*1. *lib.* 1. *c.*18. *n.*8. ait, quòd in Matutino Feriæ, vel Sancti simplicis omissio trium lectionum, & earum responsorium esset materia parva, secus si esset Matutinum Festi duplicis, aut semiduplicis, in quo novem Lectiones, & octo responsoria omittenda essent. Sed in his verbis Sanchez non dat regulam generalem pro omnibus Officiis, & Horis, Gavantus *in comment. ad Rubr. Miss. tom.*2. *sect.*1. *c.*5. *tit.*5. *n.*4. & Suar. *de Relig. to.*2. *lib.*5. *c.*25. *n.*16. ait necessarium esse, ut non dimittatur pars alicuius horæ, quæ æquivalet minimæ horæ: si autem hanc non attingat, non videtur esse peccatum mortale, Antonius Ragucius *in tr. de offic. Canonicorum in choro*, *q.* 53. *n.* 4. asserit in Horis maioribus, ut in Matutino, & Laudibus, & Vesperis notabilem partem esse quartam partem cuiuscunque Horæ, & non minorem.

5 Hæ sunt opiniones, quas in hac materia apud DD. inveni, omnes quidem probabiles, tu Lector quam malueris, accipe. Sed dices, quare in horis brevioribus, diximus, partem notabilem esse dimidiam, non autem in horis maioribus. Respondeo, quia quando totum aliquod est magnum, puto partem minorem tertia, notabilem esse. Sic dies festus constat viginti quatuor horis à media, usque ad aliam mediam noctem. Ergo tertia pars est octo horarum, & tamen si quis in die Festo opus servile, non solùm per octo, sed quinque, aut quatuor horas faceret, peccaret quidem mortaliter. Ergo, &c.

6 Notandum est etiam contra Suarez, quòd parvitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum privata, excusat etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interveniat scandalum. Et ita docet Bonacina, *tr. de Horis Canon. disp.*1. *q.*7. *p.*1. *n.*3.

R E S O L. LXXXII.

Quanam parvitas materiæ excusat à mortali in recitatione Officii divini.

Et an detur materia tam parva, ut sit nulla. Ex p.7. tract.11. & Misc.2. Res.2.

§. 1. DE hac materia ego fusius alibi tractavi: hic adducam tantùm opinionem Ioannis Caramuel *in Regulam. D. Benedicti*, *disp.* 112. *n.*1408. ubi docet, octavam divini Officii partem esse materiam gravem, levem autem quicquid est minus octava parte. Et ideò *disp.*118. *n.*1462. sic ait, ut melius, & clarius innotescat, nota Canonicum officium moraliter coalescere ex octo partibus. Sed æquales istæ, an inæquales? quæ? quales? quantæ?

2 Prima sententia affirmat componi octo partibus inæqualibus, nempè octo horis Canonicis. Qui huic sententiæ subscribunt, dicere debent peccare eum mortaliter, qui unam brevem Horam omittit: omittit enim immediatam, & gravem partem officii Divini, quod supponit esse obligatorium; nam si omittens, moraliter non teneretur legere, omnis controversia cessaret.

3 Sententia altera affirmat, Canonicum officium componi immediatè ex octo æqualibus partibus entitativis, ac propterea peccatorum eum venialiter, qui omitteret Sextam, vel Nonam, quia Sexta, v.g. nondum est octava pars officii Divini. Doctissimi Patres Ioannes de Ionge, & Ignatius Derkennis, supracitati probabilem censent hanc sententiam, licèt ex aliis fundamentis. Sanè probabiliter dicitur non peccare graviter, qui horam tertiam omittit in officio Romano: ergo eadem probabilitate assereretur nec peccare mortaliter, qui omittit Tertiam, & Sextam in Benedictino: Ratio est, quia horæ minores Romanæ sunt penè duplo longiores horis minoribus Benedictinis.

4 Petes. Utrùm omittere decem Psalmos in Nocturnis Vigiliis, sit peccatum mortale.

Insistendo primæ sententiæ respondetur negativè: quia hi Psalmi non sunt pars officii Divini immediata, sed pars Horæ Matutinæ, quæ Canonici officii est octava. Pars autem octavæ partis non obligat sub culpa gravi.

5 Subscribendo secundæ sententiæ dici debet peccare mortaliter, qui omittit in Matutinis decem Psalmos: consequentia patet, quia si respiciamus officii Divini entitativam quantitatem, decem Psalmi excedunt officii octavam partem. Pars autem Canonici officii octava, aut maior est gravis, & omitti non potest sine culpa mortali. Hucusque Caramuel, quæ omnia ex eius mente dicta esse volo, nam video, ut ego *alibi* probavi, communiter Doctores asserere omissionem unius horæ etiam parvæ esse materiam notabilem ad constituendum peccatum mortale in recitatione officii, neque ullus usque adhuc docuit omissionem decem Psalmorum in recitatione Matutini esse materiam parvam.

6 Notandum est tamen pro curiosis, Caramuelem, *ubi supra* docere in recitatione officii præter materiam parvam dari materiam nullam, nam ait ille, sicut quantitas minor officii octante non est materia magna; sed omni magna minor: sic etiam quantitas minor octantis, sive, minor sexagesima quarta parte totius officii non est parva materia, sed minor parva; nempè aliqua, quæ physicè sit aliquid, sed moraliter loquendo nihil: Ita pro omnibus materiis Caramuel, *disput.*4. *nu.*47. ponit hoc fundamentum, quod totum morale non habet nisi octo partes, constat quia omnium Philosophorum decreto octo gradus caloris componunt totum calorem, & nullus est, qui caloris agnosceret nonum, decimum, aut duodecimum gradum. Ergo qui omittit partem minorem quàm octavam totius, non omittit partem rei præceptæ, sed partem partis, ideò deliquit in materia parva, atque peccavit venialiter. Sic Caramuel opinatur.

R E S O L. LXXXIII.

An in Officio Divino sit ea materia parva, quæ est minor Octava parte. Ex p.15. tr. 2. & Misc. 1. Res.21.

§. 1. AFfirmativè respondet nominatim contra me Caramuel *fundam.* 53. *num.*590. ubi sic ait: Oportet ut de physicis, ita etiam de moralibus philosophari; si enim daretur vel una virtualis formalitas, quæ careret fundamento physico, illa esset chimæra, non moralitas; cùm igitur in hoc videantur convenire Philosophi, quòd qualitas dividatur in octo gradus, nonum, decimum, &c. nondum schola admisit, videtur consequentia doctrinæ postulare, ut eodem modo de moralibus philosophantes, dicamus totum officium divinum componi octo partibus, & qui unam integram omittat, peccare mortaliter, non qui octavæ partis partem; Porrò Medici totum quatuor partibus constituunt, Arithmeticis decem, Geometræ olim sexaginta, iam centum millibus, &c. Astronomi circulum dividunt in duodecim, signum in triginta (Alphonsus Rea in sexaginta) gradum in sexaginta, &c. sed cur Caramuel philosophos sequutus est, non Medicos, non Arithmeticos, non Geometras, non Astronomos; quia Theologia moralis subalternatur philosophiæ, non Medicinæ, non Arithmeticæ, non Geometriæ, non Astronomiæ.

2 Addo viros doctissimos consultos fuisse à Caramuele de hac materia, eosdemque omnes diversas habuisse sententias,

at nullam rationem aliquam fundamentalem. Ipse conatus hanc quæstionem ad prima fundamenta reducere, putavit ex philosophicis intensionis gradibus posse fundamentum desumi, cui resolutio insisteret. Posito illo fundamento, cætera necessariò sequantur, qui transglutire consequentias illas non vult, oportet, ut aliis fundamentis insistat. Sed quibus? nulla habent, sed tantùm dicunt, sic videri. Dignetur Diana dare alia meliora fundamenta, & illa statim admittet Caramuel, & ad mentem ipsius dialecticabitur: quòd si nemo hucusque, præter Caramuelem, fundamentaliter hanc quæstionem decidit, videretur deberi eius studio, & ingenio gratias agi, eiusque doctrinam adversariæ præponi; aliud enim est dicere, ut puto, sic videtur, & aliud omninò, sic probatur: quoniam opinio, quæ ratione caret, & solo timore subsistit, etsi omnium sit, relinqui debet inventa ratione in contrarium. Hucusque Caramuel.

3 Itaque ipse firmat, quod totum morale non habet nisi octo partes, quia omnium philosophorum decreto octo gradus componunt totum calorem, nec ullus unquam agnovit nonum, aut decimum, &c. & concludit, quòd pars minor octava sit pars partis, atque adeò parva materia, & secundùm hanc regulam in pluribus casibus decernit de parvitate materiæ.

Sed hanc doctrinam nominatim contra Caramuelem latè impugnat Pater Pasqualigus *in quæst. Canon. cent. 1. q. 29. per totam*, ubi sic ait.

4 Si hæc regula admittenda esset, sequerentur infinita absurda in materia mortali; & primò quando Philosophi dividunt totum in octo partes, seu gradus loquuntur solùm de toto intensionis, & quatenus est effectus naturalis agentis, quia nimirum considerando totam illam intensionem, quam naturale agens potest in qualitate producere, dividunt in octo gradus, & sumunt octauum gradum pro illo summo, quod potest producere naturale. Neque tamen hinc sequitur, quòd intensio non possit absolutè excedere octavum gradum, nam secundùm illos, qui ponunt gradus homogeneos, poterunt duæ qualitates, ut octo poni in eodem subiecto, & tunc intensio dividetur plusquam in octo partes, gratia, & charitas potest erescere ultra octavum gradum, quia potest semper augeri, ut augebatur in Beata Virgine, & aliis Sanctis, præsertim in confirmatis in gratia, qui quotidie eliciebant actus intensissimos, & consequenter merebantur notabile augmentum gratiæ, & charitatis. In aliis autem totis admittunt communiter plures, quàm octo partes, ut constat in toto quantitativo, ut in numero, tempore, & in quantitate continua.

5 Deinde nec rectè applicat doctrinam de solis octo gradibus in intensione assignatis pro assignanda parvitate materiæ in toto morali, quia totum morale imitatur totum quantitativum, non verò totum intensivum. Parvitas enim materię non habet locum nisi in iis, quæ dividi possunt quoad materiam, circà quam actus versatur, atque adeò, quæ se habent quantitativo modo. in toto autem quantitativo partes non sunt determinatæ quoad numerum, sed possunt semper multiplicari secundùm varias divisiones, & ideò aliunde mensuranda est parvitas materiæ, & non ex eo quòd sit minor octava parte; & si in aliquibus contingit, quòd pars minor octava sit parvitas materiæ, est per accidens, & aliunde hoc habet, & non ex eo, quod sit quid minus octava parte.

6 Absurda autem, quæ sequuntur ex hac doctrina, infinita sunt. Si quis furaretur mille aureos alicui, sumptos ex massa decem millium, non peccaret mortaliter, quia furaretur aliquid minùs octava parte, atque adeò in parvitate materiæ. Si quis ex voto deberet decies iejunare, si novies tantùm iejunaret, non peccaret mortaliter, quia omittêret parvitatem materiæ promissæ, nam omitteret aliquid minùs octava parte. Si quis in die iejunii potens comedere octo libras carnis, comederet undecim uncias, non peccaret mortaliter, quia comederet in parvitate materiæ. Si quis ingrederetur clausuram Monialium minùs octava parte spatii totius Monasterii, ingressus esset cùm parvitate materiæ, atque adeò non peccaret mortaliter. Si quis abscindat digitum alteri, non peccabit mortaliter, quia lædet in membro, quod est minùs octava parte corporis, & pars partis, atque adeò parvitas materiæ, & eodem pacto, si inductio fiat per cætera, semper multiplicabuntur absorda.

7 Et hæc omnia docet Pasqualigus adversùs regulam Caramuelis. Et licèt hanc Caramuelis sententiam, me citato, adducat Martinus de Sancto Ioseph *in man. Confess. tom. 1. l. 2. tr. de oratione n. 5.* tamen non audet illam approbare, sed iudicium relinquit viris doctis.

8 Nostram verò sententiam circà parvitatem materię quoad præceptum Horarum Canonicarum etiam tenet, me citato, novissimè Hermanus Busembaum *in medulla Theologiæ moralis l. 6. c. 2. dub. 2. art. 2. n. 2.* & me citato, Roccasul. *in praxi Theologia moralis to. 1. p. 2. l. 3. de oratione vocali c. 11. n. 226. & alii.*

RESOL. LXXXIV.

An dubitans aliquem Psalmum, vel Horam omisisse tenentur repetere? Ex p. 4. tr. 4. Ref. 68.

§. 1. NEgativè respondeo, si probabilem coniecturam habet se dixisse, utpotè quia propositum attendendi habuit, & horas se incepisse meminit, & librum tenuisse. Immò si ille timidioris sit conscientiæ, malè faciet repetendo, aperit enim ianuam scrupulis, & ideò Confessarius ei iniungat, ut non repetat, sed reliquum Officium prosequatur. Ita Homobonus *in consult. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons.* 210.

RESOL. LXXXV.

An in præcepto orandi addendi, vel minuendi aliquid ex Officio Canonico detur parvitas materiæ?

Et an propter talem additionem, & preces mistas, tamen quis satisfaciat præcepto recitandi? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 64.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Castro Palao, *tom. 2. tr. 7. disput. 2. punct. 2. n. 15.* ubi docet, peccare venialiter aliquem, addendo, vel diminuendo minimum, tanquam partem Divini Officii. Notat tamen ipse Suarez *lib. 4. de Horis Can. c. 15. nu. 15.* & aliis peccatum esse mortalem, vel minimum addere, vel diminuere animo, ut in perpetuum sic duraret, quia licèt respectu Divini Officii illa sit minima pars, levis additio, vel diminutio, non est tamen leve, sed gravem illam minimam partem ritui Ecclesiæ quasi perpetuò addere, vel diminuere; tum ob usurpatam iurisdictionem, tum ob introductionem novi ritus, & cultus; sed contrarium docet Bonacina *de Horis Canon. disp. 1. q. 3. p. 1. nu. 21.* agnoscens in tali casu solam culpam venialem.

2 Non desinam tamen hic pro curiosis adnotare quoad preces, propter talem additionem, te satisfacturum tamen præcepto recitandi, quia totum quòd præcipitur recitas, etsi aliis precibus mixtum. Nec valet dicere, quòd illa mixtio facit, ut non sit eadem formula officii, sed alia; sed quis tenetur recitare iuxta formulam in Breviario præscriptam, ergo. Nam respondeo, moraliter loquendo, non esse aliam formam, quia quis non censetur illa addere, ut partem divini Officii, sed quasi per accidens, & ita tenet Palaus, *ubi suprà n. 16.*

RESOL. LXXXVI.

Sæpius coactus sum respondere ad istam dubitationem: An quis impleat præceptum recitandi Horas Canonicas, si in Officio Feriæ recitet Officium alicuius Sancti, vel alterius Feriæ? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 3.

§. 1. DUas extare in hac re contrarias sententias inveni. Negativam sequuntur Vasquez *Opusc. de beneficiis, cap. 4. §. 1. dub. 1. n. 60.* Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 16. nu. 172.* Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 23. n. 11.* Fernandez *in exam. Theol. p. 1. cap. 13. §. 3. n. 1.* Fabrus *de Sacram. Ordinis, dist. 24. q. 1. disp. 1. n. 146.* Homobonus *de exam. Eccles. p. 1. tr. 4. c. 5. q. 42.* Gavantus *comment. in Rubr. Missal. tom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 2. nu. 7.* Onuphrius *Opusc. de mutat. officii*, Navarrus *de orat. cap. 19. n. 212.* Iacobus de Graffis, *p. 1. lib. 2. cap. 51. n. 10.* Philiarchus *to. 1. p. 1. lib. 1. c. 1. concl. 6.* Rodriguez *to. 1. q. 42. art. 8.* Bellarminus *tom. 3. lib. 1. contr. 9. c. 18.* Toletus *lib. 2. c. 13.* Ledesma *in sum. p. 2. tr. 9. c. 4. concl. 12. fol. mihi 515.* Ragucius *de officio Canonicorum in choro, q. 17. n. 2.* Squillante *de oblig. Cleric. p. 1. dub. 26. n. 50.* Tabiena *verb. Hora, q. 10.* & Molfesius *in summ. tom. 1. tr. 5. c. 2. nu. 50.* Naldus *in summ. verb. divin. Officium, n. 16.* Filliucius *tom. 2. tract. 23. c. 8. n. 186.* Summa Corona *p. 1. c. 1. n. 10.* Nam S. Pius V. præcipit Officium dici iuxta formam ab ipso præscriptam: sed ad formam illam pertinet distributio Officii ad tempora, festivitates, seu solemnitates, & dies: ergo tota illa forma de se sub præcepto cadit. Ergo, qui illam voluntariè omittit, peccat mortaliter, neque adimplet præceptum.

2 Limitant hanc opinionem Suarez, Reginaldus, & alii, *ubi suprà*, quando Officii mutatio non fieret ex contemptu, & esset æquivalens in quantitate, vel ferè, nec animo eam sæpè pro libito faciendi: tunc enim, inquiunt, non esset peccatum mortale: sic etiamsi mutaretur Officium ex inadvertentia etiam culpabili. Requiritur tamen in hoc casu aliqua compensatio, si Officium omissum esset maius notabiliter, ut si in Dominicæ Officio, dicerent Officium alicuius Sancti, quia adimerentur ex nocturnis Dominicæ saltem novem Psalmi, ne emittatur tanta pars Officii. Nam ita ex doctrina Raphaelis de la Torre *2. 2. tom. 1. de Horis Canonicis, contr. 9. num. 6.* mutatio formæ redundaret in notabilem mutationem substantiæ Officii.

3 Sed hæ limitationes mihi parum placent: nam ut benè notat Vega *in sum p. 1. cap. 128. cas. 17.* si non potest quis mutare Officium frequenter sine reatu peccati mortalis, nec erit licitum hoc facere uno, vel altero die: nam pro quolibet die est præceptum distinctum, & Officium cuiuslibet diei onus illius est; ita quòd in aliud non transit. Sicuti adest præceptum quolibet die in Quadragesima iejunandi, & tamen qui uno die iejunare omittit, peccat mortaliter. Illud etiam, quod addit Suarez de-

Quoad hoc [illegible]

Su. hoc [illegible]

Su. hoc [illegible]

de levitate materiæ, non benè cadit in proposito: nam, licèt mittans Officium, recitet æquivalens in quantitate, non recitat id, quod debet, sed aliud diversum Officium, & sic non satisfacit, perinde ac si non recitaret, sicut qui ex præcepto tenetur ieiunare, aut andire Missam, vel quid aliud facere, non satisfacit, si id commutet in aliod æquale, aut etiam maius evidenter, quia non facit rem præceptam.

4 Dicendum est igitur absolutè, mutationem Officii, etiam dedita opera, non esse peccatum mortale, ut si loco Officii de feria dicatur de aliquo Sancto, &c. Tuetur hanc sententiam, Caietanus *verb. Hora*, *c.* 2. Layman *lib.* 4. *tr.* 1. *c.* 5. *nn.* 4. Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verb. Hora Canonica*, *nu.* 6. Lessius *de iust. lib.* 2. *cap.* 37. *dub.* 12. *n.* 77. Valentia *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 2. *punct.* 10. Vegha *in sum. tom.* 1. *cap.* 128. *cas.* 17. Binsfeldius *in Enchir. Theol. p.* 4. *cap.* 9. *concl.* 7. Sylvest. *verb. Hora*, *n.* 15. Sotus *lib.* 10. *q.* 5. *art.* 4. Medina *in sum. lib.* 1. *c.* 14. §. 11. Molina *de oratione*, *quæst.* 19. *diffic.* 10. Armilla *verb. Hora Canonica*, *num.* 7. Ioannes Azorius *p.* 1. *lib.* 20. *c.* 10. *q.* 2. & novissimè Rodriguez *in sum. tom.* 3. *cap.* 195. *n.* 3. Et hanc sententiam probabilem etiam putat novissimè Filliuc. *tom.* 2. *tr.* 23. *cap.* 7. *n.* 227. Si quæris rationem, hæc erit: nam substantia præcepti recitandi divinum Officium est, ut septem Horæ Canonicæ persolvantur; sed quòd Officium sit de feria, vel de Sancto, pertinet ad modum accidentalem, ergo per talem mutationem non violatur substantia præcepti, sed modus, ritus, & cæremonia, quæ quidem non est transgressio sufficiens ad peccatum mortale, quidquid asserant DD. contrariæ. Ideò si quis sine causa hanc mutationem faceret, ex quadam acedia animi, ut faciliùs, & breviùs officium expediatur, puto solùm peccare venialiter, & si beneficium habet, non teneri ad restitutionem fructuum. Salva semper, &c.

RESOL. LXXXVII.

An si quis dicat Officium Resurrectionis loco alterius Officii, satisfaciat præcepto? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Rel. 17.

§. 1. SUppono esse opinionem probabilem, ut si quis v. g. dicat Officium alicuius Sancti loco feriæ, quòd satisfaciat præcepto, nam officium pro officio valet ex rationibus à me adductis *in p.* 1. *tract.* 12. *resol.* 3. Sed difficultas est de officio particulari Resurrectionis Domini, & affirmativam sententiam videtur docere Caramuel *in Regul. Divi Benedicti*, *disp.* 109. *n.* 1387. ubi sic ait: Quæritur, an liceat officium mutare, id est, utrùm quando legi debet officium de Dominica, possit aliquis legere de Sancto, Feria, aut è converso. Respondeo, quòd licèt quispiam dedita opera quærat officium totius Breviarii brevissimum, & semper illud recitet; illum adimplere præceptum quoad substantiam, & deficere quoad modum, ac proindè peccare venialiter, non mortaliter. Ita Caramuel, qui cùm dicat satisfacere præceptu, qui dedita opera quærit officium totius Breviarii brevissimum, officium Resurrectionis videtur designare, quod magis explicat *infrà disputat.* 106. n. 1438. ubi observat, Patrem Suarez ferè omnibus diebus studuisse octodecim horis, & cùm dubitaret, an sex residuis horis potuerit dormire, & Horas recitare. Respondet, fortè singulis diebus legebat officium de Resurrectione, quod viri occupatissimi laudabiliter faciunt. Ita ille.

2 Sed ego in praxi difficulter consulerem, ut quis possit mutare officium alicuius Sancti, vel feriæ in officium Paschale; nam in tali mutatione variatur notabiliter modus recitandi officium Divinum, neque moraliter, ut in aliis officiis redditur æquipollens: Adde quòd in tali officii mutatione videtur quis derogare intentioni, & institutioni Ecclesiasticæ, quæ specialissima ratione movetur ad tale breve officium recitandum per octavam Resurrectionis Dominicæ, ideò tu cogita. Et ex his patet responsio ad argumentum Trullench. *in Decalogum. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 14. *nu.* 12. Castri Palai *tom.* 2. *tr.* 8. *disputat.* 2. *punct.* 3. *n.* 18. nam est dispar ratio inter officium Resurrectionis, & alia officia, nam hæc moraliter æquivalent inter se quoad modum recitationis. Ergo, &c.

RESOL. LXXXVIII.

An qui recitat Officium Resurrectionis pro Officio de Feria, vel Sancto satisfaciat præcepto.

Et quid, si aliquis dicat Officium alterius Sancti loco Ferialis.

Et cursim docetur, quòd opinio unius, vel alterius, quam omnes alii reiiciunt, non meretur probabilitatem. Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 16.

§. 1. CIrcà præsentem difficultatem sæpius per litteras me interpellavit amicissimus Caramuel, & ipse affirmativam sententiam docuit in Theologia Regulari, seu in Regula S. Benedicti, quam Ego impugnavi, Verùm illam iterùm Caramuel defendit nominatim contra me *in Theologia fundamentali fundam.* 53. §. 11. *n.* 100.

2 Sed ego non discedo à sententia negativa, quam olim, docui, & quàm novissimè me citato nominatim contra Caramuelem tenet ex Societate Iesu doctus Pater Adamus Burghamer, & quia Codex non ita facilè invenitur, ponam hic per extensum eius verba; sic itaque asserit. *Cent.* 1. *Casuum conscientiæ casu* 16. Felix Sacerdos nullis morbis, aut rerum negotiis impeditus, longo tempore intra annum recitat officium de Resurrectione brevissimum, scilicet pro longioribus cuius tanquam gravis peccati admonitus à confessario, ait se tenere sententiam Caramuelis *in Regula S. Benedicti disp.* 100. *n.* 1387. ubi hoc pro veniali habet: Quæritur an confessarius huic pœnitentis opinioni tanquam probabili accommodare se possit, ac debeat?

3 Videtur posse, & debere, tum ex authoritate Caramuelis, quam allegat: tum ex ratione, quia impletur substantia præcepti, tum ex praxi virorum Doctorum, & piorum, qualem nemo dubitat fuisse P. Franciscum Suarez ex Societate Iesu, quem constanter orasse per totum annum Breviarium de Resurrectione sic ostendit Caramuel. Suarez dicitur singulis diebus 18. horas studuisse, iam ex reliquis sex horis, necessarium prorsus tempus demus sacro, refectioni, somno, & aliis, via tantùm remanebit, quantum requiritur ad Officium Paschatis recitandum: confirmatur hæc opinio. Licitè aliquis dicere potest Officium alicuius Sancti, loco Ferialis, ut eùm pluribus docet Diana *part.* 1. *tract.* 12. *resolut.* 3. Ergo, & Resurrectionis. Resp. Confessarium opinioni Felicis accommodare se non posse, nec debere, cùm nullam habeat probabilitatem, quod probatur, tum quia communis DD. contrarium docet; opinio autem unius, aut alterius, quam omnes alii reiiciunt, non meretur probabilitatem, tum quia hac Canonicarum precum immutatione contra universalem Ecclesiæ usum inordinatio committitur adeò gravis, ut opinio illa universim inducens nullo rationabili fundamento niti possit, sicut ex solutione argumentorum patebit.

4 Itaque ad primum dicimus, authoritatem Caramuelis, unius, aut etiam alterius Doctoris, hìc non sufficere; cùm omnes alii Theologi reclament; Ad secundùm negamus substantiam præcepti impleti: cùm Officium Paschale moraliter non æquivaleat Officiis per annum; Ad tertium fabulosum esse, quod affertur de P. Suarez, quem Orationi addictissimum fuisse viderunt nostri Patres, & dicentem audierunt, *Mallet se omnem scientiam suam perdere, quàm unam horam, ex regula ordinis, quotidianæ Orationi destinatam omittere*, quomodo ergo tot annis orationem Canonicam ex gravi lege Ecclesiæ debitam turpi ac defectuosa immutatione declinavit. Ad confirmationem dicimus, multos eam valdè probabiliter negare, quos citat, & sequitur Palao *tract.* 7. *disput.* 2. *par.* 2. *num.* 18. Quidquid autem de hoc sit, negamus paritatem cum in tali officio moraliter adhuc servetur præceptum, non in Officio de Resurrectione, ut rectè ipse advertit Diana *part.* 7. *tractat.* 11. *resolut.* 7. Hucusque Pater Burghamer; cui adde ex eadem Societate me citato doctum Patrem Tamburinum *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 5. §. 2. *nu.* 22. & ex eadem Societate me citato Hermanum Busembaum *in Medulla Theologia Moralis lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 2. *art.* 4. *n.* 1. Præter Sanchez, Pilliuccium, Tancredum, & Pellizzarium alibi à me adductos, unde patet, quòd nullus ex scriptoribus Societatis ausus sit sententiæ Caramuelis adhærere, sed omnes nostram secuti sint, sicut etiam illam sequitur, me citato, Marcus Serius *tom.* 3. *in primum Præceptum Decalogi disput.* 1. *diffic.* 5. *q.* 4. *num.* 9. Hieron. Garcias *in Summa tract.* 2. *difficult.* 5. *dub.* 3. *num.* 16. & noster Pater Verricelli *in qq. Moral. t.* 5. *q.* 6. *n.* 133. & Palaus Valleio *in Horolog. horarum Canonicarum lingua Hispan. conscripto lin.* 13. *punct.* 1.

5 Dicendum est igitur, præter rationes supradictas, ut optimè observat doctus Pater Tancredi *de Religione tract.* 13. *lib.* 4. *disp.* 11. *q.* 2. *n.* 15. Officium Resurrectionis, esse ita affixum illi tempori, & habere tantam mutationem à solita forma Officiorum, ut quid peculiare videatur non posse communi Regula adiuvari, & ideò patet non posse tempore Paschæ Resurrectionis, dici Officium, & Pentecostes è contra, quia illa forma in his diebus cum talibus Psal. Antiph. &c. videtur de substantia, & confirmatur ratione amicissimi viri, exemplo Missarum: nam aliquæ Missæ possunt dici infrà annum, non autem Missa de Dominica Psalm. de Fer. III. & IV. Hebdom. Pœnosæ, quia ita sunt illis diebus affixæ, & addictæ, ut in aliis dici non possint, ergo sic dicendum est de officio Resurrectionis.

RESOL. LXXXIX.

An si quis dicat, v.g. Matutinum de Sancto, & Horas Canonicas de Feria, satisfaciat præcepto. Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 11.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Caramuel. *in Regulam D. Benedicti*, *disp.* 110. *nu.* 1403. Qui sentiunt dari octo præcepta de Officio Divino, & omissionem eiusdem non unum, sed octo esse peccata mortalia: consequenter dicere debent, eum, qui legit Horas aliquas de Dominica, & reliquas de Sancto, non peccasse mortaliter, quia singulis præ-

ceptis satisfecit quoad substantiam, tot autem peccata venialia commisisset quot Horas mutavit, & legit contra Rubricas, Ego verò oppositi innitor, ideòque existimo illum peccasse mortaliter, quia non legit Officium Divinum, sed duo semiofficia, quæ non possunt ita connecti, ut unum Officium Divinum constituant, quia ex aliquot Horis de Dominica, & aliis de feria, si coniungantur, non exurget Officium Divinum approbatum à Sede Apostolica. Ita Caramuel,

RESOL. XC.

In die S. Matris Theresiæ quis celebravit eius Officium ex devotione, quæsitum à me fuit, an peccaverit?

Et an sit tantùm peccatum veniale dicere Officium sub ritu duplici, ubi sit dicendum de simplici, & è contra?

Idem dicendum est, si mutatio fiat in Choro, dummodò absit scandalum.

Et firmatur non esse grave peccatum anticipare, vel postponere in Choro notabiliter horas, nisi fiat ex consuetudine, & usu, aut grave scandalum generetur.

Et docetur, omittentem Vesperas Sabbathi Sancti non peccare mortaliter.

Et notatur, unicum peccatum committere non recitantem Officium defunctorum, & illud diei, nempe Octavæ Omnium Sanctorum.

Et an, qui cras futurus est Panormi, ubi recitatur Officium S. Rosaliæ duplex, possit hodie Monte Regali, ubi Officium fit de Feria, recitare Matutinum de S. Rosalia?

Et an non sit neque veniale, si ex oblivione recitavit Matutinum de Feria, & advertens dicat Horas de Sancto? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Res. 45.

[Margin note: Su. hoc muta- tione sup. in R. [illegible]]

§. 1. SEclusa bona fide, peccasse mortaliter ex Gavanto, & Barbosa docet Pater Lezana *in sum. tom. 1. c. 12. nu.* 20. ubi sic ait. Mutare qualitatem Officii, vel ordinem Breviarii, recitando scilicet de Sancto, eo die, quo debet celebrari de feria, aliqui volunt non esse peccatum mortale, saltem si per duas, aut tres vices hoc fiat. Rodriguez *tit. 1. q. 42. art. 8.* Miranda *tit. 1. q. 37. art. 13.* verius tamen est talem immutationem facere, esse peccatum mortale in suo genere, nisi magna aliqua necessitas urgeat id faciendi, quia sic faciens contrariatur intentioni Ecclesiæ, quæ non vult aliter recitari Officium Divinum, nisi iuxta ordinem in Breviariis approbatis, dispositum, Suarez *tit. 2. de relig. l. 4. de hor. Can. cap.* 23. *à num. 1.* Toletus *in summ. l. 2. c.* 13. idem dico de mutatione ritus in officio dicendo, ut si celebretur duplici ritu festum, quod non est nisi semiduplex, aut simplex, Pontifices enim, qui præcipiunt uti aliquo Breviario, non solùm præcipiunt substantiam festorum, sed etiam modum, & formam, quibus celebranda sunt, Ita ille.

2 Sed pace viri amicissimi, rigida videtur eius sententia, etiamsi standum esset opinioni asserenti officium pro officio non valere, & ideò ego tunc interrogatus, respondi in hoc casu non adesse, nisi peccatum veniale: Et ideò Pellizarius *tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. num. 70.* sic asserit. Addit Lezana dicta de mutatione officii in officium, habere locum item in mutatione ritus, ut si officium de Sancto concessum sub ritu semiduplici, aut simplici, fiat duplex; verùm si Lezana per hæc intendit in tali mutatione ritus peccari mortaliter, non videtur admittenda talis doctrina, nisi fortè in ea mutatione interveniret contemptus, aut grave scandalum, siquidem aliàs in hac re saltem levitas materiæ excusaret à mortali, & rationes adductæ ad probandum licitam esse mutationem officii in officium, idem probabunt, & de mutationes ritus, cùm in hac longè minor interveniat difformitas. Hæc Pellizzarius.

3 Unde doctus, & amicissimus Pater. Tancredi, *de relig. tractat. 3. lib. 4. disput. 12. quæst. 1 num.* 1. sic ait: Hic infero esse peccatum veniale dicere officium sub ritu duplici, ubi sit dicendum sub simplici, & contra,

4 Nec dicas cùm quodam Neoterico esse mortale, quia est prohibitio Sacræ Congregat. facto verbo, &c. nam est ad locorum ordinarios, ne ritum mutent, ut patet legenti illam, quæ in Breviario præfigitur. Ita ille, qui loquitur in terminis fortioribus, nempè quando officium dicendum est de simplici, & recitatur de ritu duplici, quod aliqui negant, licèt admittant, quando officium erat recitandum de semiduplici, ut est in casu proposito.

5 Ad decretum verò Sacræ Congreg. Rituum sub die 8. Aprilis 1628. Respond. primò, quòd S. Congregatio in tali decreto prohibet, ne quis tanquam auctoritatem habens, possit pro suo libito mutare officia, ut clarè deducitur ex propriis verbis ipsius decreti: nam ibi hæc verba habentur, prohibetur ordinariis locorum tam sæcularibus, quàm Regularibus addere calendariis etiam propriis Sanctorum officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani rubricis, vel Sacræ Rituum congregationis, seu Sedis Apost. licentia conceduntur, non tamen prohibetur, quod neque etiam privatim extra Chorum, quia possit permutare ad libitum officium, sicut nostra opinio affirmat, & docet, ergo est probabilis, & tuta in conscientia, cùm tale decretum illam non reprobet.

6 Secundò, tale decretum S. Congregat. non reprobare nostram probabilissimam opinionem, quoniam solùm prohibetur in tali decreto, ne addantur Calendariis nova officia SS. quæ approbata non sint, vel in Rubricis Breviarii Romani, vel à Sancta Sede Apost. ut videtur colligi ex verbis hujus decreti: nam ibi ita loquitur (non potuisse, neque posse locorum ordinarios, tam sæculares, quàm Regulares addere Calendariis etiam propriis Sanctorum officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani rubricis, vel Sedis Apost. licentia conceduntur) sed hæc nostra probabilissima opinio non affirmat posse aliquem ad libitum addere Breviario Romano officia non approbata à Sed. Apost. sed tantummodò permutare officium, recitando ad libitum privatim de Sancto, vel de feria iuxta præscriptum, & formam officii approbati à Sede Apostol. Undè quòd ego ipse uno die recitem officium de Sancto pro officio feriæ, vel alterius feriæ brevioris relicta longiori, ex hoc non tollitur, quod ipse non recitem officium approbatum ab Ecclesia, & à S. Apostol. dummodò tamen recitem officium aliquod præscriptum in Breviario Romano, vel approbato à Sede Apostolica. Ideò manifestè habetur tale decretum nullo modo impugnare, & reprobare nostram probabilissimam opinionem.

7 Confirmantur supradicta, quia ferè omnes Doctores, qui post dictum decretum scripserunt, docent officium pro officio valere, & me citam tenet Martinus de Sancto Ioseph. *in mon. confess. tom. 1. lib. 2. tr.* & me citato Leander *de Sacram, tom. 2. tract. 1. disp. 13. q. 27.* & me citato Marcus Vidal *in arca Theol. mor. tit. de hor. Canon. inspect. 2. n. 6* quod etiam practicatur à viris doctis, & timoratæ conscientiæ. [Margin note: Su. hoc sup. in [illegible]]

8 Ergo signum est, dictum dicendum Sacræ Congreg. non comprehendere casum nostrum; nam alioquin omnes supracitati Doctores docuissent opinionem contra decretum Pontificium, sed hoc dicere de tot viris doctrina, & probitate inclitis, videtur absurdum.

9 Ergo adde, quòd dato, & non concesso opinionem contrariam Patris Lezanæ esse veram, adhuc putat Pater Tancredi, *ubi suprà*, non comprehendere casum nostrum, videlicet quando quis recitaret officium semiduplex ritu duplici: nam recitaret de eodem Sancto, & illa mutatio non est tanta, & addit: idem dicendum est, si fiat in Choro, dummodò absit scandalum, quod rarò, ait, contingere potest. [Margin note: Quoad hoc [illegible] ad modum.]

10 Et idem *disp. 8. n. 8.* me citato firmat non esse grave peccatum anticipare, vel postponere in Choro notabiliter horas, nisi fiat ex consuetudine, & usu, aut grave scandalum generetur, quod rarò accidet, quia licèt hæc circumstantia præcipiatur, non tamen accipitur cùm tanto rigore: sed de his ego alibi. [Margin note: Sup. his sup. in [illegible]]

11 Sed nota hic obiter pro curiosis docere Pellizzarium *tractat. 5. c. 8. sect. 2. n. 93.* omittentem Vesperas Sabbati Sancti non peccare mortaliter; quia via perveniunt ad dimidiam horam ordinariam. Verùm attendendo ad principia Suarii, dicendum esset esse mortale, quia est notabilis deformitas quoad officii integritatem: aliàs qui Matutinum de Resurrectione non recitaret, non peccaret mortaliter, quod non videtur tam facilè posse admitti, & ita tenet Pater Tancredi *ubi suprà disp.* 12. *q. 6. n.* 19. [Margin note: Et pro [illegible]]

12 Nota secundò, ex eodem Tancredi *q. 5. n. 18.* cum Pellizzario *loco cit. sect. 1. n. 48.* unicum peccatum committere, non recitantem officium Defunctorum, & illud diei, nempe octavæ omnium Sanctorum; quia illa officia per modum unius præcepti videntur imposita. [Margin note: Su. hoc inf. in [illegible]]

13 Et tunc putat Tancredi, quòd omissio unius probabiliter dici potest non constituere peccatum mortale, sed contrarium putat probabilius.

14 Et tandem non deseram hic apponere ea, quæ curiosè discutit idem Pater Tancredi *disp. 11. q. 1. n. 12.* ubi sic ait, advertere licet casum, de quo his diebus fui interrogatus, & respondi affirmativè; nimirum, an qui cras futurus est Panormi, ubi recitatur officium Sanctæ Rosaliæ duplex, possit hodie Monte Regali, ubi officium fit de feria, recitare Matutinum S. Rosaliæ. Respondet Pellizzarius, & benè, affirmativè, quia quoad recitationem ex fictione juris censetur esse Panormi. Undè melius puto sic fieri, quàm recitare Matutinum de feria, & Panormi reliquas horas de Sancta Rosalia, & non peccabit, si sic faciat contra præceptum, quia licèt sit aliqua ordinis inversio, seu mutatio, tamen non est substantialis, cùm iam dicatur officium cùm omnibus suis partibus, non enim est contra substantiam officii, quod nocturni dicantur de feria, & horæ de Sanctis, ut patet in S. simplicia ritus, immò nec erit veniale, si ex oblivione quis recitavit Matutinum de feria, & advertens dicat horas de Sancto, quidquid dicat contra Caramuel *in reg. S. Bened. d. 10. n. 1403.* quem videtur sequi Diana *p. 7. tit. 21. res. 11.* Huculque Tancredi. [Margin notes: Su. hoc [illegible]; Quo nunc [illegible]]

15 Sed exemplum adductum pro confirmatione à docto, & amicissimo Viro, mihi non placet, nam in illo Matutino feriæ efficitur mentio de Sancto simplici in invitatorio, & in ultima lectione. Ergo, non benè adducitur, ut quis possit dicere Matut. de feria, & posteà sequenti die dicere officium duplex

Sanctæ

Sanctæ Rosaliæ: nam in in illo Matutino certum est, quòd nulla facta fuit mentio de Sancta Rosalia, ut fit in Matutino feriæ quando dicitur de Sancto simplici, ergo &c.

RESOL. XCI.

An si quis privatim extra Chorum ex devotione recitavit Officium Confessoris non Pontificis pro B. Andrea, vel pro B. Francisco de Borgia, peccet mortaliter?

Et multa alia circà cultum Beatificatorum discutiuntur in textu hujus Resolutionis, attende ea, quia sunt valdè notanda, & menti tenenda pro dicenda Missa, vel commemoratione Beatificatorum facienda, Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Res. 231.

§. 1. AFfirmativè respondet Iacobus Granado *in 2. 2. D. Thoma contr. 1. tr. 7. disp. 4. sect. 2. n. 19.* ubi sic ait: Petet aliquis, an in quocumque die liceat recitare Officium devotionis gratia in honorem Beatificati, Officium inquam, quod Ecclesia illi tribuit in suo determinato die? Respondetur non licere, & quidem quod attinet ad satisfaciendum præcepto, certissimum est, non impleri præceptum recitandi, v. g. si quis Sacerdos recitaret Matutinas preces de communi Confessorum applicatas alicui Beatificato; sed prætereà licèt ex devotione id fieret, crediderim non licere extra diem deputatum à Pontifice, & tunc non, nisi à personis determinatis, quibus potestas recitandi facta est. Probatur, quia ea hypothesi, quòd hoc divinum Officium ordinatum sit ab Ecclesia, ut in honorem Sanctorum recitetur, censetur, & verè est publicus cultus; non licet autem Sancto beatificato deferre cultum publicum, nisi quando, & quibus Pontifex concedit. Itaque sicuti extra diem deputatum non licet celebrare Missam, quantumvis occultè id fiet; nec similiter licebit recitare Officium Divioum; nam utrumque ex Ecclesiæ institutione est publicus cultus. Ita ille.

2 Notandum est etiam hic obiter id, quod alibi etiam notavimus contra Megalium, & Palaum, quòd quando in Bullis beatificationis aliquorum sit à Pontifice potestas celebrandi Missam determinatis tantùm personis, tunc non licebit celebrari per alias personas. Ita Doctores, quos alibi citavi; quibus nunc addo Franciscum Gosa Hispaniæ decus in quoddam opusculo; & Granado *ubi suprà sect. 2. n. 2.* qui tamen *n. 16.* quærit, an si in diplomate Pontificio fiat Sacerdotibus alicuius Religionis potestas celebrandi in honorem alicuius Beati, & non addatur particula, *tantùm*, vel particula, *solùm*, possent alii quicumque Sacerdotes in illius honorem celebrare sacrificium Missæ. Et respondet sibi videri valdè probabile posse celebrare; dummodò id fiat petentibus illis Sacerdotibus, quibus ea potestas concessa est. Probatur ex *regul. 27. de regul. iuris in 6.* Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum. Ergo qui potestatem habet celebrandi in honorem alicuius Beati, censetur habere, ut per alium celebret. Et in hujus rei confirmationem facit sententia, quam sequitur Gonzales *sup. reg. 8. Cancell. gloss. 5. à n. 71.* cum aliis Doctoribus, & decisione Rotæ, scilicet si quis in fundatione Capellaniæ obligaret Capellanum, ut celebret certum numerum Missarum in singulis hebdomodis, satisfacere Capellanum huic obligationi, si per alium Sacerdotem eas faciat celebrare. Idem ergo in re proposita dicendum est, cùm sit omninò eadem ratio. Hæc Granado, Sed hanc opinionem aliqui viri docti recentiores non approbant, & asserunt esse disparem rationem inter exemplum adductum pro confirmatione, & casu, de quo est quæstio.

3 Sed quæritur hic, an liceat infra annum commemorationem in Missa facere de supradictis Beatis, & negativè respondet Granado *ubi suprà, sect. 2. num. 18.* ubi sic ait: Infertur non licere in aliis diebus celebrare, aut recitare, (v.g. conceditur, ut in die obitus celebretur) Missam in honorem Beatificati; non licebit in aliis anni diebus celebrare, immò nec commemorationem, quam vocant, agere, nec auderem à mortali culpa excusare eos, qui secus facerent, nisi bona fides, aut ignorantia excusaret. Verum quidem est cùm primum conceditur prædicta potestas, licere quasi pro initio, & inchoatione festivitatis Missam celebrare in honorem Beatificati, etiam ante diem à Pontifice præfixum, si dies hæc multum distet à tempore, pro quo fit concessio praxis; id enim declaravit, hanc esse tacitam voluntatem illius. Ita Granado. Sed hoc ultimum non videtur admittendum, & praxis, de qua testatur Granado, in hoc Siciliæ Regno non adest; unde in tali casu non utique celebrantur Missæ, sed cùm innotescit Pontificium diploma, pulsantur in aliquo die campanæ, & cùm præsentia Episcopi cantatur solemniter Hymnus, *Te Deum laudamus*, ante imaginem, & Altare Beatificati; & in fine dicitur ejus oratio, v.g. de communi Confessorum non Pontificum; & ita fecerunt Patres Societatis Iesu in casu B. Francisci Borgiæ; Clerici Regulares pro B. P. nostro Caietano, & B. Andrea.

4 Et tandem nota cùm eodem Granado *loco citato, num. 17.* quòd quando in aliquo diplomate conceditur, ut, v.g. est concessum Clericis Regularibus celebrandi Missam pro B. Caietano, vel B. Andrea, vel Patribus Societatis Iesu, pro B. Francisco Borgia in suis Ecclesiis quoad sæculares ubique terrarum, non licebit illis celebrare in alienis Ecclesiis, ut in aliqua parœcia, aut Monasterio alterius Religionis, & si obiter petas, ait Granado, an sit culpa mortalis, respondetur, si id semel, aut bis fieret non videri peccatum lethale, quia cùm celebratio sit licita, quòd solùm mutetur Altare, vel Ecclesia non videtur gravis inordinatio, nisi ea mutatio toties fieret, ut meritò iudicari posset, valdè contraria decreto, & legi Summi Pontificis. Ita ille; sed in his materiis cautè procedendum esse puto.

RESOL. XCII.

An quis teneatur privatim recitare Litanias in diebus Rogationum, si non adsit in Choro, sive in processionibus? Ex p. 2. tr. 12. Res. 42.

§. 1. AFfirmativè respondet Tanneeus *in 2. 2. D. Thom. disp. 5. q. 1. dub. 5. nu. 148.* Gavantus *in comm. ad rubr. Missal. tom. 2. sect. 6. c. 16. n. 3.* Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 25. num. 7.* Bonacina *tract. de Horis canon. disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 13.* & alii.

2 Sed contrariam sententiam probabilem esse puto, quam docet Carolus Macignus *de Horis can. c. 29. n. 18.* & post illum Vasquez *opusc. de Beneficiis c. 4. n. 1. art. 2. dub. 1. n. 58.* & Molfesius *in summ. tom. 1. tr. 5. c. 8. n. 56.*

RESOL. XCIII.

An Litanias non recitare in diebus S. Marci, & Rogationum, sit peccatum mortale. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 226.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Lezana *in summa qq. Regul. cap. 12. num. 23.* & Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. punct. 2. n. 13.* quia sunt pars Officii, illius diei; neque in Bulla S. Pii V. eacipiuntur, sicut excipiuntur alii Psalmi, & preces, & ita etiam tenent Doctores, quos citavi *in par. 2. tract. de Horis Canon. res. 42.*

2 Sed ibi sententiam negativam esse dixi Molfesii, Marcigni, & aliorum, quibus nunc addo Homobonum *in consul. cas. conscient. vol. 2. p. 5. respons. 244.* ubi sic ait. Litanias omnium Sanctorum in diebus sancti Marci, & Rogationum recitare tenentur si publicis supplicationibus non interfuerint, non tamen sub mortali culpa ad has adstringi videntur. Ita ille, verùm prima opinio est tutior, & verior.

RESOL. XCIV.

Præclara, & solemnis quæstio; An adsit obligatio recitandi Officium Defunctorum, in die 2. Novembris?

Et quid de consuetudine in prædicto casu?

Et latè explanatur, quid est dicendum de Litaniis S. Marci, & Rogationum? Ex p. 4. in fine tr. 4. & Misc. Res. unica.

§. 1. AFfirmativè respondent communiter Doctores. Ita Tannerus *in 2. 2. D. Thom. disp. 5. q. 1. dub. 5. n. 148.* Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. de orat. punct. 2. n. 13.* Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 25. n. 8. & 9.* Layman *in summ. lib. 4. tr. 1. cap. 5. n. 4.* Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 27. nu. 1.* Toletus *in summ. lib. 2. c. 13. n. 3.* Gavantus *in rubr. tom. 2. sect. 9. c. 2. c. 18.* Lublinus *in summula cas. vers. Hora Canonica, num. 12.* Naldus *in summ. ver. Officium divinum 11.* Binsfeldius *in enchir. Theol. p. 4. c. 8. §. 5. concl. 8.* Io. Baptista de Fabris *in man. ordin. c. 20. q. 7.* Ægidius de Trullench. *opus. de Horis Canon. dub. 2. n. 12.* Homobonus *in consult. cas. conscien. vol. 2. p. 5. respons. 245.* Molfesius *in summ. tom. 1. tract. 5. c. 1. nu. 57.* Io. Franc. Suarez *in enchir. cas. conscien. lib. 2. ver. Hora Canonica, §. 14.* Grasshius *in decis. p. 1. lib. 2. c. 53. n. 24.* Vega *in summ. to. 1. c. 128. cas. 24.* Sotus *de iust. lib. 4. q. 4. art. 4.* Macignus *de Horis Canon. cap. 29. 16.* Armilla *ver. Hora Canonica n. 9* Escobar *in exam. Confess. tract. 3. c. 12. nu. 63.* Faustus *de Horis Canon. lib. 2. qu. 302.* Vantius *in discipl. Cleric. lib. 3. c. 4.* Lezana *in summ. qq. regul. c. 12. n. 13.* & Anton. de Litteratis *in summ. p. 6. c. 7. nu. 11.* Probatur hæc opinio à supradictis Doctoribus; quia in tali die Officium defunctorum ponitur cum Officio maiori, & præscribitur dicendum in rubrica, ut Officium proprium illius diei. Secundò, quia omnes obligati ad dicendas Horas Canonicas in illa die recitant Officium defunctorum, ergo saltem ea consuetudine adest obligatio illud dicendi.

2 Sed contrariam sententiam tenuerunt reliqui, quos tacito nomine citat Molfesius *in summ. tom. 1. tract. 5. c. 1. num. 57.* & novissimè tenuit quidam Theologus Societatis Iesu in quadam collatione domestica facta à Patribus Collegii Matritensis, ut testatus est mihi amicissimus, pariterque doctissimus P. Didacus Sigonei, eiusdem Societ. qui per epistolam datam in Collegio Complutensi sub die 26. Novembr. 1634. mecum hanc casum dignatus est conferre, unde ut eius man-

datis obtemperarem, hanc composui resolutionem. Dico igitur, quòd ista sententia suaderi potest his rationibus.

3 Primo, quia S.Pius V. in Bulla posita in principio Breviarii non obligat ad dicendum Officium defunctorum diebus in rubricis Breviarii statutis, & absolutè loquitur, neque distinguit, neque excipit Officium defunctorum in die 2. Novembr. & lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus, ut patet ex *l. de pretio, ff. de public. in rem act. l. non distinguemus, ff. de recept. arbitr. l. praeci ff. de offic. praef. l. 2. §. convenire ff. de iudic.* Et lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, ut habetur *in l. in fraudem, §. alt. de testam milit. l. 1. §. generaliter, de aleat.* Si igitur S. Pius V. in dicta Bulla tollit absolutè obligationem recitandi Officium mortuorum, neque excipit diem 2. Novembr. cur nos illam excipere debemus, & ideò Zecchius *in summ. tom. 2. cap. 83 nu. 16. in fine.* Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 24. diffic. 6. n. 3.* S. Ioan de la Cruz *in direct. p. 1. pract. 3. art. 3. dub. 4. concl. 2.* Carillo *in itiner. ordinan. sect. 6. r. 1. n. 40.* Philiarchus *de offic. Sacerd. tom. 1. p. 1. lib. 1. cap. 40.* Rodriguez *in explicat. qq. regul. q. 14. nu. 14.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 12. n. 76.* Aragon. *tom. 2. in 2. 2. D. Thom. q. 8. art. 12.* Turrianus *in summ. p. 1. cap. 116. dub. 5. num. 12.* Gordonus *in Theolog. mor. tom. 2. lib. 6. q. 2. n. 44.* Petrellus *in lectura casuum conscientia, p. 1. lect. 4 §. 1. n. 8.* simpliciter & sine ulla distinctione docent, quòd ii, qui recitant iuxta Breviarium Romanum, non obligantur ad Officium defunctorum diebus in Breviario praescriptis, & non excipiunt diem 2. Novemb. quam sciebant excipere supracitatos auctores, ergo non esse excipiendam putarunt.

4 Secundò probatur haec sententia, quia in rubrica apposita in Breviario die 2. Novembr. non inveniuntur ulla verba praeceptiva obligantia ad dicendum Officium defunctorum, sed solùm ibi dicitur, quòd *dicto Benedicamus Domino, dicuntur Vesperae defunctorum*, sicuti etiam in feria 2. post prima Dom. Quadrag. dicitur in rubr. *post Vesperas dicuntur Vesperae defunctorum.* Vide, quaeso, quomodo in dictis duabus rubricis eadem sunt verba; cur ergo non erit eadem obligatio, vel non obligatio, nam ubi est eadem ratio, debet esse eadem iuris dispositio, ex *l. illud, ff. ad legem Aquil.* quòd etiam habetur *in l. à Titio, ff. de furt. l. quidam nummularior, ff. de edend. l. illud, C. de sacros. Eccles. l. si postulaverit, §. 2. ff. ad leg. Iul. de adult.* & ex aliis iuribus. Si igitur rubrica feria 2. post Dom. 1. Quadrag. non obligat sub mortali ad dicendum Officium defunctorum, quare rubrica diei 2 Novembris ad illud obligabit, ubi in dicta rubrica sunt verba praeceptiva, & inductiva peccati mortalis? profectò nullibi; cur ergo asserunt Doctores in dictis verbis obligationem adesse.

5 Tertiò probatur: nam, ut dixi *in tract. de Horis Canon. resol. 42.* cum Vasquez & aliis, quibus nunc addo Grassum *in decis. p. 1. lib. 2. c. 53. n. 24.* Homobonum de Bonis *in consult. cas. consc. vol. 2. p. 5. respons. 245.* Rubrica apposita in Breviario in die D. Marci, & in diebus Rogation non obligat secundùm opinionem probabilem sub culpa lethali ad dicendas Litanias extra chorum; ergo neque rubrica die 2. Novembris obligabit ad dicendum Officium defunctorum. Probatur consequentia à fortiori, nam supradicta rubrica in die D. Marci sic asserit: *Hodie, qui non intersunt processioni Litaniarum, dicant illas privatim post Matutinum cum suis precibus, & orationibus, sine Psalmis poenitentialibus.* In quibus ultimis verbis apparet, Litanias esse partes Psalmorum poenitentialium, & in illis includi; quòd etiam evidenter apparet ex alia rubrica apposita in fine Breviarii ante septem Psalmos poenitentiales, ubi sic habetur, *Dicantur flexis genibus in omnibus sextis feriis Quadragesimae, quando officium fit de feria. Litaniae autem omissis septem Psalmis dicuntur in Litaniis maioribus in die S. Marci*; Vide, quo modò Litaniae sunt partes septem Psalmorum poenitentialium: nam alioquin non diceretur in rubrica, *Litaniae autem omissis septem Psalmis*, &c. Et ita hanc sententiam apertè tenet Azorius Illustrissimae Societatis Iesu doctiss. Theologus *tom. 1. lib. 10. cap 16. q. 4* ubi loquens de supracitata Bulla S. Pii V. sic ait, *Liberavit quoque praecepto, & lege Litaniarum recitandarum.* Sed in tota Bulla S. Pii V. nulla mentio efficitur de Latinis, quomodo ergo dixit Azorius, quod Pontifex abstulit onus illas recitandi, nisi quia, ut dictum est, includuntur in septem Psalmis poenitentialibus, & exclusis istis ab onere recitandi, excluduntur etiam ut eius partes Litaniae, quod tandem confirmatur ex usu communi fori poenitentialis, in quo quando Confessarii imponunt pro satisfactione peccatorum septem Psalmos poenitentiales, obstricti sunt etiam poenitentes dicere Litanias, & preces; ergo, &c. Igitur dicendum est, quòd dum S. Pius V. in Bulla in principio Breviarii excludit septem Psalmos ab onere recitandi sub peccato mortali, excludit etiam Litanias, quae in ipsis includuntur.

6 Sed dato, & non concesso, quòd Litaniae non includerentur in dictis verbis S. Pii V. non tamen ex verbis supradictae rubricae in die D. Marci apparet esse recitandas sub onere culpae lethalis; nam dicta rubrica utitur verbo imperativo, *dicant*, quod quidem verbum ex opinione probabili Alphonsi de Castro *lib. 1. de leg. poenali, c. 5. docum. 4.* Caietani *in 2. 2. q. 156. art. 9. circà solut. ad 2.* Ludovici Carbonius *de legib. lib. 7. disp. 4. ad finem*, non continet praeceptum. Et secundùm Navarrum *in manual. cap. 13. n. 49.* Emanuelem Sà *verb. lex. n. 6.* Sayrum *in Clavi Regia, lib. 3. cap. 7. n. 16.* verba imperantia inducunt tantùm obligationem sub veniali, non autem sub mortali. Si igitur secundùm opinionem probabilem non adest obligatio recitandi Litanias sub mortali, non obstante rubrica, quae illas praecipiat, quia illas praecipit cum verbis imperativis, quantò magis dicendum est non adesse obligationem recitandi Officium defunctorum in die 2. Novembris, cùm rubrica illius diei non utatur verbis praeceptivis, neque etiam imperativis, sed tantùm dicat, quòd dicitur Officium defunctorum.

Restat modò respondere ad argumenta contraria, &c.

7 Ad primum assero, quòd gratis dicitur Officium defunctorum in die 2. Novembris esse partem officii illius diei, & quod praecipiatur. Nam, ut *suprà* visum est, non apparet praeceptum ullum in rubrica dicti diei de dicendo supradicto officio, nam rubrica utitur iisdem verbis, quibus usa est in feria 2. post primam Domin. Quadr. Si igitur non adest obligatio dicendi Officium defunctorum in supradicta die, quare erit obligatio in die 2. Novembris? & sicut Officium defunctorum in Feria 2. post dictam primam Domin. non est pars Officii illius diei, quare erit pars Officii diei 2. Novembris? Quòd verò in hac die addantur alia in Breviario, quae in rubrica feriae 2. post primam Domin. Quadrag. praetermittuntur, hoc non est signum maioris obligationis, sed maioris solemnitatis. Non apparet igitur ex vi rubricarum, ut *suprà* satis probatum est, adesse obligationem recitandi Officium defunctorum sub onere peccati mortalis.

8 Nec valet dicere, quòd licèt in dictis rubricis non inveniantur verba praeceptiva, tamen S. Pius V. in Bulla praecipit observandam esse formam praescriptam in Breviario, sed in dicta forma praescribitur, ut dicantur Litaniae, & Officium mortuorum, ergo sub praecepto recitandae erunt. Non, inquam, hoc argumentum valet; nam posset aliquis respondere cum Valent. *tom. 3. disput. 6. quaest. 2. punct. 10.* praeceptum S. Pii V. de recitando officium, iuxta formam in Breviario praescriptam, intelligendum esse de forma ab eo praescripta ad differentiam formulae Breviarii antiqui; sed quia haec interpretatio displicet, & meritò, Garsiae *de benef. to. 1. p. 3. c. 1. n. 162.* & Squillante *de obligat. Cler. p. 1. dub. 26. num. 51.* Ideò assero, quòd licet S. Pius V. praecipiat observandam esse formam in Breviario praescriptam, attamen in dicta Bulla simpliciter, & sine ulla distinctione tollit obligationem recitandi officium defunctorum, & Psalmos poenitentiales, in quibus, ut dictum est, tanquam pars includuntur Litaniae, ergo, &c.

9 Ad secundum argumentum adesse quidem consuetudinem recitandi dictum officium concedo, sed non ex hoc sequitur, dictam consuetudinem obligare sub mortali, nam, ut rectè observat Sancius *in select. disp. 54. n. 33.* Salas *de legib. 19. sect. 6. n. 61.* Sylvester *ver. consuetudo q. 4.* Tabiena *eodem ver. not. 7. n. 8.* Gordonus *in Theol. mor. tom. 1. lib. 2. q. 14. cap. 5. n. 18.* & Villalobos *in sum. tom. 2. tract. 24. diffic. 9. n. 8. & tract. 2. diffic. 38. n. 5. Para introduzir costumbre se requiere que los que la introduzen lo hagan de cierta sciencia y no por ignorancia pensando que estan obligados, y es la razon porque los actos que introduzen la costumbre han de ser voluntarios y no ay cosa tan contraria a la voluntad como el error.* Ita ille. Sed in nostro casu, haec consuetudo censetur introducta ex errore, quia, ut visum est, Doctores non benè asseruerunt ex vi rubricae recitandum esse Officium defunctorum in die 2. Novembris, quam obligationem non adesse, satis probatum esse credo. Ergo dicendum est dictam consuetudinem fundatam esse in ignorantia, & errore, atque ideò non obligare, quia Clerici, Religiosi, & Beneficiarii ideò recitant in tali die Officium defunctorum, quia existimant se obligatos ad recitandum.

10 Vel secundò posset aliquis respondere, consuetudo ut inducat obligationem, opus est, ut observat Tannerus *in p. 2. disp. 5. q. 7. dub. 1. n. 19.* Henriquez *lib. 7. c. 13. n. 9.* Montesinus *in p. 2. tom. 2. tr. de legib. disp. 23. q. 13. n. 222.* & alii communiter, ut sit introducta cum animo obligandi, & non ex devotione, sed consuetudo, de qua loquimur, non videtur introducta cum animo obligandi, ergo. Probatur minor, nam non videtur probabile, quòd cùm Summ. Pontifex, Pius scilicet V. in sua Bulla propter periculum peccandi tolleret consuetudinem obligatoriam sub mortali ad dicendum Officium defunctorum, ut patet ex contextu Bullae, & notat Lessius *lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 76.* & alii. Non inquam videtur probabile, quòd Clerici, &c. voluissent introducere, non obstante dicta Bulla, iterùm illam consuetudinem cum animo se obligandi ad culpam lethalem. Videtur igitur dicendum, talem consuetudinem fuisse introductam ex devotione cum animabus Purgatorii, & ad lucrandas Indulgentias, quas S. Pius V. in Bulla dictum officium recitantibus largitur: Undè cùm dubitetur, ut patet ex supradictis, an talis consuetudo fuerit introducta cum animo se obligandi, vel tantùm ex devotione, sequitur ex doctrina probabili Patris Suarez, *de legib. lib. 7. cap. 15. num. 13.*

Ioan-

Ioannis Vvigers *in p.2. D. Thom.q.97. art.* 3. *n.*29. Castri Palai *in opere morali tom.*1. *tract.*3. *disp.*3. *punct.* 2. *g.*3. *n.*13. Bonacinæ *de leg. disp.*1. *q.*1. *punct. ult.* §.3. *n.*21. Ægidii de Trullench. *opusc. de Hor. can. dub.*2. *n.*13. & aliorum, sequitur inquam, non esse præsumendum dictam consuetudinem fuisse introductam cum animo se obligandi, quia ea, quæ sunt facti, & non iuris, non præsumuntur, & lex non præsumitur, nisi probetur, tum etiam, quia nemo præsumitur sibi velle onus, & obligationem imponere, nisi id manifestè constet; quidquid in contrarium etiam probabiliter asserat Granadus *in p.2. contr.* 7. *tr.*3. *p.*3. *disp.*16. *sect.*2. *n.*13. Azorius *to.*1. *lib.*5. *cap.*18. *q.*5. & Reginaldus *to.*1. *lib.*13. *c.*23. *sect.*1. *n.*244.

(§ His, & in ia art 6. R. 310. quib. & ibi in re 4. R. 27. § ult. & 1. 10 § 11.1. in fine R. 41 & hic sup. n late dost. R. 17 §. 1 propo finem à v. 1. Iamque quando.)

11 Verùm, his non obstantibus, hæc omnia disputationis causa dicta esse volo, nam quia prima sententia est communis, non audeo ab illa discedere, & certè Officium defunctorum in die 2. Novembris esse proprium illius diei probari potest ex Kalendario, & Martyrologio, ubi nomen, quòd Ecclesia tribuit festivitati illius diei, est Commemoratio defunctorum, ergo Officium magis proprium illius diei est Officium defunctorum, quia per nomen festivitatis explicatur, de quo agi Officium debet. Et ideò quando duo signantur officia pro aliquo die, magis intentum erit ab Ecclesia, quòd correspondent nomini festivitatis, quod in casu nostro probatur, quia quando Ecclesia dispensavit cum inclyto Ordine Dominicano, ut unum tantùm Officium diceret in dicta 2. die Novembris, designavit Officium defunctorum, relicto officio de octava: ergo evidens signum est, quòd Officium magis proprium illius diei est Officium defunctorum. Confirmantur supradicta, quia si Officium defunctorum non potest in 2. die Novembris celebrari, in aliam diem transfertur, & est adeò solemne, ut solùm transferatur, quando in diem Dominicum incidit, quod non accidit in aliis Officiis defunctorum intra annum dicendis: ergo, &c.

12 Undè ex his patet, quòd S. Pius V. in Bulla superiùs allegata solùm loquitur de Officio defunctorum, quod per anni circulum statuitur dicendum in rubricis aliquibus diebus, & non de officio proprio illius diei 2. Novembris: quod ampliùs probatur ex dicta Bulla, ubi Pontifex tollit obligationem dicendi Officium defunctorum, his verbis. *Nos propter varia huius vitæ negotia multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præscriptione removendum duximus*, &c. in quibus verbis clarè apparet, non esse inclusum Officium defunctorum 2. die Novembris, nam ad semel illud dicendum non obstant negotia, & occupationes huius vitæ, neque periculum non recitandi adest: ergo verba illius Pontificis diriguntur ad Officia mortuorum multoties per anni circulum dicenda, quæ si cum onere peccati mortalis recitanda essent, prudenter SS. Pontifex timebat periculum labendi in dicta recitatione abesse.

13 Deinde Summum Pontificem in dicta Bulla non loqui de supradicto officio in die 2. Novembris, patet ex consuetudine, quæ est optima legum interpres, ut colligitur ex *cap. cùm dilectus, & consuetud.* ex *l. minimè, ff. de legibus*, & ex *l. si de interpretatione, ff. eodem cit.* & notat Menochius *consil.*32. *nu.*44. *consil.*390. *n.*21. *& consil.*241 5. v. 10. Cenedus *in qq. can. q.*3. *n.*11. Sylvanus *consil.*88 *nu.*27. Afflictus *decis.*166. *nu.*6. & alii. Cùm igitur à diebus S. Pii V. usque modò communis consensus omnium fuerit, talem obligationem non fuisse sublatam per Bullam S. Pii V. ut fatentur omnes Doctores post dictam Bullam scribentes; ergo dicendum est consuetudinem interpretatos esse, sub illa clausula non includi Officium defunctorum in die 2. Novembris recitandum, Igitur de ista consuetudine, de qua loquimur, non est philosophandum, tanquam de consuetudine inductiva obligationum, sed tanquam de consuetudine interpretativa legis; quæ supponit obligationem.

(Ex hoc infra R. 13 § Quod patet, ad medium, à v. n. de & in omnibus aliis R. & §. quas annot.)

14 Et tandem, etiam de tali consuetudine esset philosophandum, ut consuetudo inductiva obligationum, dicendum videtur, illum culpam mortalem obligare, quia, ut docet Suarez *de leg. lib.*7. *cap.*15. *n.*13. Castrus Palaus *to.*2. *tract.*3. *disput.*3. *punct.*2. §.3. *n.*13. Ioan. Vvigers *in p.2. D. Thom. q.*97. *art.*3. *n.*29. & alij. Ex aliquibus coniecturis deduci potest consuetudinem obligare. Prima, si consuetudo sit gravis, difficilis, & communiter servetur, quia non solent multi uniformiter convenire in his actibus, si quando se obligari sentiunt. Secunda, si viri timorati malè sentiant de his, qui non servant consuetudinem, vel communiter scandalizantur. Sed omnes conjecturæ adsunt in consuetudine recitandi Officium defunctorum in die 2. Novembris, nam est consuetudo gravis, & communiter servatur, & viri timorati malè sentiunt de his, qui illam non servant, ergo dicendum est talem consuetudinem ad culpam mortalem obligare. Ex quibus omnibus patet responsio ad argumenta pro secunda sententia superiùs adducta. Et hæc dicta sufficiant circà præsentem quæstionem, non ita diligenter ab auctoribus usque adhuc examinatam.

(Sup. contento in hac §. 10 & 11. & 17. & hic supra lato dost R. 19 prope finem, à v. Ad rationes & in R. 13 § Cogitas & in R. 17. § Sed ego. h in 10. 4 & R. 32 Quod cum ne iudicem.)

RESOL. XCV.

An si quis in die 2. Novembris omittat recitare Officium Defunctorum, & Officium Octavæ, committat unum, vel duo peccata?

Et an, qui in prædicta die recitat Officium octavæ, sed relinquit Officium Defunctorum, si sit Beneficiatus, teneatur restituere fructus beneficii?

Et docetur, quomodo possumus cognoscere consuetudinem obligare, & ita habere modum legis, vel non obligare, & sic non introductam per modum legis, v.g. recitandi Officium Defunctorum in die 2. Novembris? ieiunandi in Vigilia Nativitatis B. Mariæ, non comedendi ova, & lacticinia in Quadragesima, &c. Ex p.9. tr.7. & Misc.2. Ref.29.

§. 1. CAsus est curiosus, & novus; & ad illum respondet novissimè Pater Pellizzarius *in tract. de Monialibus c.*6. *q.*8. *n.* 17. *in 2. edit.* ubi sic ait: (Addo hìc obiter, (quod non reperi decisum ab ullo Doctore,) omittentem officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium Octavæ omnium Sanctorum, videri non improbabile, quòd faciat unicum peccatum: cùm illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum unius: in quo mecum sensit Pater Zanettus, ad dens de rigore contrarium esse sustinendum.) Ita ille.

(Sic. hoc sup. in R. 90. § Nec in secundo.)

2 Sed ego licèt non audeam Doctorum virorum opinionem damnare, apud me tamen non caret maxima difficultate, quia sunt præcepta diversa, utpotè de officijs diversis; & ideò omissio unius non officit alteri; nam recitans Officium Defunctorum adimplet obligationem illius, licèt non recitet Officium Octavæ; & è contra, ergo, &c. Quod confirmatur; nam, quando illa dies est impedita, Officium Defunctorum transfertur in alium diem, ergo sunt diversa præcepta. At ex his oritur aliud dubium curiosum, & à nemine, quod sciam, tactum; nempè, an qui in 2. die Novembris recitat Officium Octavæ, sed relinquit Officium Defunctorum; si sit Beneficiarius, teneatur restituere fructus Beneficii. Ego, salvo meliori iudicio; negativè respondeo, quia, cùm simus in odiosis, & pœnalibus, Bulla S. Pii V. non est extendenda ad casum nostrum: nam loquitur de Officio ordinario, quod singulis diebus recitatur, & ideò in illa efficitur mentio de Horis, ut patet ex ipsius Bullæ contextu, quam Bullam affert Persicus *de Hor. Can. cap.*5. *dub.*17. *num.*2. Sed in Officio defunctorum non adsunt Horæ, sed tantùm Matutinum, Laudes, & Vesperæ, ergo Bulla S. Pii V. ut diximus, non loquitur, neque est extendenda ad Officium Defunctorum, utpotè diversum ab ordinariis Officiis.

3 Nota verò, quòd amicissimus Pater Pellizzarius videtur nimis propensus, ex rationibus, ut ipse ait, à me adductis, ad declarandam consuetudinem recitandi Officium Defunctorum in die 2. Novembris, non obligare ad peccatum mortale: sed videat, ne posteà idem dicendum sit de consuetudine Monialium recitandi Horas Canonicas extra Chorum; quòd ipse, & optimè mordicus negat, & de consuetudine ieiunandi in Vigilia Assumptionis B. Virginis, & de multis aliis consuetudinibus totius Ecclesiæ: nam, v.g. possent dicere parentes & tutores, consuetudinem baptizandi infantes, antequam ad usum rationis perveniant, non obligare illos sub mortali, ac de similibus.

(Sic hoc infra in à præcedente § quanto §. Ad secundum. v. 2 placet, loco citato alias 2, hic § annot. de dial g.)

4 Dicendum est itaque, omnes supradictas consuetudines esse sub mortali obligatorias. Primò quia sunt in re gravi, ut de se patet. Secundò, quia omnes illas transgredientes putant peccare mortaliter. Tertiò quia omnes Doctores unanimiter ita docuerunt. Quartò, quia illas transgredientes à Superioribus puniuntur. Hæ enim sunt præsumptiones attendendæ, ut asserunt Doctores, ad probandum consuetudinem à principio introductam, & continuatam esse sub onere peccati mortalis. Et ita est communis sensus totius Ecclesiæ circà enumeratas consuetudines. Nec aliter dicendum existimo.

5 Undè, præter Doctores in confirmationem supradictorum à me *alibi* adductos, non deseram hic apponere authoritatem sole ibi Rocaful. sic asserentis *in Praxi Theol. mor. part.* 3. *lib.*6. *c.*4. *q.*3. Quomodo possumus cognoscere, consuetudinem obligare, & ita habere modum legis; vel non obligare, & sic introductam per modum devotionis; Vera sententia ait, ex tribus coniecturis deduci posse; consuetudinem per modum legis obligare. Prima coniectura, si consuetudo sit gravis, difficilis, & communiter servata à populo. Ratio est: quia non solet populus uniformiter convenire in his actibus, quos secundùm consuetudinem facit, nisi quando se obligatum sentit. Secunda coniectura est, si viri timorati malè sentiant de his, qui non servant consuetudinem, & communiter populus scandalizatur. Ratio huius coniecturæ est: quia, nisi consuetudo obligaret, non malè sentirent viri timorati de his, qui non servant eam, nec populus scandalizaretur. Tertia coniectura, si Prælati, & Superiores puniant violantes consuetudinem. Huius ratio est: quia, si Prælati non sentirent, consuetudinem obligare, non punirent violantes eam: nemo enim puniendus est ex eo, quòd non faciat id, ad quod non obligatur. Ex his colligitur malè dixisse Fagundez *in 4. Præcepto Ecclesiæ, l.*1. *num.* 12. difficilè posse probari, consuetudinem non edendi ova in Quadragesima obligare: nam existimo posse probari, hanc consuetudinem obligare. Probatur: nam hæ omnes coniecturæ adsunt ferè in omnibus mundi partibus circà consue-

(Et pro contento in hac §. 1 secundum est, & seq. in 10. & 11. & R. 17. & in omnibus aliis eius annot.)

(Su. hoc in R. one præcedi, & in aliis eius.)

consuetudinem non comedendi ova, & lacticinia tempore Quadragesimæ: ergo clarè apparet dictam consuetudinem abstinendi, ab ovis, & lacticiniis in Quadragesima obligare sub præcepto mortali: & hæc omnia docet Rocaful *ubi suprà*. Vide etiam doctum, & amicissimum P. Baldellum *in Theol. mor. tom. 1. lib. 5. disp. 47. n. 16. & 17.* Mcrollam *tom. 3. disp. 5. c. 3. dub. 2. num. 32.* Præpositum *in p. 2. D. Thomæ, q. 97. dub. 1. n. 7.*

R E S O L. XCVI.

An si quis non haberet Breviarium, sed sciret Psalmos, teneatur illos dicere sine Lectionibus in Matutino, vel Capitulis, & versiculis in Horis?

Et quid, si sciret aliquas Lectiones, seu capitula, & Orationes, an teneatur sic dicere Officium? Ex p. 2. tr. 12. Res. 30.

§. 1. NEgativè respondet Filliuc. *tom. 2. tr. 23. c. 9. n. 287.* ubi sic ait: (Si quis non habens Breviarium possit recitare memoriter totum Officium, vel integram aliquam Horam, tenetur: si autem Psalmos tantùm sciat, non autem lectiones, orationem, & capitula, non tenetur. Ratio est, quia illi Psalmi, ut sic, non sunt Hora Canonica, ad quam Clericus obligatur. Ita ille, & citat Navarrum, & Suarez. Idem etiam docuit Garzias *de benef. tom. 1. p. 3. cap. 1. n. 221.* & Malderus *in 2. 2. tr. 10. c. 2. dub. 5.*

2 Notandum est tamen, quòd si sciret aliàs lectiones, sivè capitula, & orationes, teneretur sic dicere Officium secundùm sententiam Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 24. dub. 16. num. 11.* ubi sic asserit: *Si este sabe de memoria los Psalmos de las Laudes, y Horas menores, y deve rezarlas; poniendo qualesquiera capitulos, y oraciones, que se le acordaren, por que con esso cumple con la substancia del rezo, Y si tuviesse Diurnal, deve tambien rezar los Maytines si estan alli los Psalmos de las Ferias y dezir leciones de nuestra Señora, ò de los Difuntos, que aunque la mudança mucha, no es substancial.* Sed hæc opinio mihi non placet, quia ego non teneor dicere aliud Officium, nisi Officium currentis diei. Ergo, &c. vide etiam *infrà res. 43.*

R E S O L. XCVII.

An qui habet diurnum, teneatur recitare Psalmos sine Lectionibus, & Responsoriis pro Matutinis.

Et infertur, cæcum non esse adstrictum Matutinam Horam recitare, licèt memoria retineat Psalmos, cùm Lectiones legere nequeat, nec tenetur socium quærere.

Et an si alius se offerat cæco, vel infirmo in socium ad recitandum, teneatur cæcus, vel infirmus recitare?

Et an infirmus, etsi valeat conversare cùm amicis se invisentibus, ideò non teneatur recitare Officium Divinum? Ex p. 2. tract. 12. Res. 43.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 19. nu. 8.* quia Lectiones, & responsoria modica reputatur materia, quæ sufficiens non est ad moralem integritatem Matutini tollendam.

2 Sed contrarium docet alter Sanch. *in selectis, disp. 15 nu. 2.* Nam esto, respectu Psalmorum Lectiones, & Responsoria sint minor pars est tamen maximè principalis, & substantialis, ita ut absque illis non adsit Officium Canonicum. Ex quibus infert idem Sanch. cæcum non esse adstrictum Matutinam Horam recitare, licèt memoria retineat Psalmos, cùm Lectiones legere nequeat, nec tenetur socium quærere: præceptum namque recitandi non ad id obligat, sed solùm permittit posse recitare cum socio.

3 Immò, & si aliquis cæco se offerat in socium ad recitandum non tenetur illum admittere, quia recitare cum socio privilegium, & favor est, quo non uti liberè potest; quòd etiam procedit in infirmo, qui cum socio posset recitare Officium: nam non tenetur etiamsi socius se offerat ad id faciendum. Notandum est etiam, infirmum, etsi valentem concursari cùm amicis se invisentibus, non ob id constringendum esse Officium recitare; quia amicis confabulari, potiùs animi diversionem, ut proprium objectum respicit, quàm attentionem, è contra Officium Divinum recitare. Hæc omnia Sanchez, multùm ad praxim conducentia, licèt aliqui contrarium sentiant, ut Gavantus *in comment. ad Rubr. Miss. to. 2. sect. 1. c. 5. tit. 1. n. 6.* & alii penes Laym. *in Theol. mor. lib. 4. tr. 1. c. 6. n. 2.* sed ipse optimè cum Garzia *de benef. to. 1. p. 3. c. 1. n. 215.* tenet, quòd quando semper anteà non erat solitus recitare cum socio, non tenetur posteà socium adsciscere, quicquid in contrarium asserant Valentia, Suar. Azor. & alii penes ipsum.

R E S O L. XCVIII.

An Clericus, qui habet Diurnum, & caret Breviario, teneatur saltem recitare Psalmos absque Lectionibus, & Responsoriis?

Idem est de carente visu, vel alia de causa, si Psalmos memoria tenet?

Et an, qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, magnam occupationem, &c. excusantur à dicendo toto Officio Divino, non tamen excusentur à dicendo illas Horas Canonicas, quas commodè dicere possint?

Et an interruptio notabilis in persolvendo Divino Officio non constituat peccatum mortale, nec obligationem iterùm recitandi, & quamvis incepta Hora interrumpatur animo repetendi?

Et an hoc etiam intelligatur in ordine ad recitationem publicam, quæ efficitur in Choro?

Et an Beneficiarius, qui tantùm percipit ducatos 25. ex fructibus beneficii teneatur ad recitationem Horarum Canonicarum, vel sine necessariis in his temporibus 40. ducati, demptis oneribus Missæ, &c.

Et an Præbendatus non obligatus ad recitandum in Choro, possit recipere, & retinere distributiones, etiamsi neque ibi, neque extra chorum recitet Officium Divinum? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Res. 48. aliàs 47.

§. 1. AFfirmativam sententiam nominatim contra me docent duo docti Theologi Valentini Ægidius Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 28. n. 6.* & Joseph Rocafull. *in praxi Theol. moral. tom. 1. p. 2. lib. 3. de Oratione vocali c. 4. n. 309.* ubi sic ait: Dubium tertium, an teneatur recitare Matutinum, qui impotens est ad recitandas Lectiones, v. g. quia habet Diurnum, & caret aut Breviario, aut visu, vel alia de causa. Respondent Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. punct. 6. n. 7.* & Diana *par. 2. tr. 12. res. 30. & 4. p. tr. 4. resol. 25.* non teneri. Ratio istorum est; quia exclusis Lectionibus Psalmi non constituunt substantialiter Matutinum. Respondeo, quòd licèt non constituant totum Matutinum, constituunt tamen partem, & quando homo non potest adimplere totum, tenetur adimplere partem, quam potest. Ita ille.

2 Sed licèt hæc sententia sit satis probabilis probabilem etiam existimo negativam, & docet novissimè etiam doctus, & amicissimus Pater Hieronymus Garzias *in Summa tract. 2. difficult. 7. dub. 2. n. 7.* ubi sic asserit: *Juan Sanchez* in Select. disput. 15. n. 2. *dize, que si sabe los Salmos, y no las Leciones, y Responsos, que no esta obligado; porque las Leciones, y Responsos son parte esencial del Oficio, y quien non puede todo lo esencial queda desobligado in totum, cuya opinio tengo por provable, y no se haze poca fuerça en favor della la instancia del ayuno, en el dispensado en comer carne, que por ser la abstinencia della una de las partes mas esenciales del ayuno, en opinion muy provable queda libre totalmente del.* Hæc Garzias: Et ideò hanc sententiam, me citato, tenet etiam Inquisitor Escobar à Carro *tract. de Horis Canonicis quæst. 6. nu. 27.* Sic asserens: Subamplia secundò, ut quamvis Diurnum habeat, non Breviarium, quo potest recitare omnes horas præter Lectiones, & Responsoria in Matutinis, tamen nihil recitare teneatur: non Matutinum, quia deficientibus Lectionibus, & responsoriis, formaliter tale dici non potest, & Psalmi, & cætera præter Responsoria, & Lectiones, Matutinum non constituunt, sed quid diversum, & sic obligatio ad illud non obligat ad hoc, quia res est diversa: non cæteras horas, quia cùm non teneatur ad Matutinum, immunis est à cæteris horis, quia impotens ad totum ex probabili opinione (quam inferius ex n. 34. referemus, licèt in totum non consequamur) nec ad partem tenetur. Ita Escobar nominatim contra Trullench, & Sanchez. Idem etiam docet Martinus de Sancto Joseph *in Man. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. de Oratione nu. 3.* ubi sic ait: (Desobligado esta el que no tiene Breviario en que rezar y aunque l. 4. de Horis Canon. capitul. 28 numer. 6. y otros afirman, que deve rezar el officio de nuestra Señora, o otros Psalmos, y preces, que ygualen al rezo. Es para mi cosa cierta, que no deve substituir cosa alcuna en lugar del rezo, porque este solamente estava obligado a rezar, y no puede, por carecer de Breviario, y el præcepto no manda subrogar cosa equivalente: *Et ubi non est casus legis, dispositio nihil est*, lib. 4. §. toties, ubi Paulus, ff. de damn. infect. lib. 1. §. loquitur, ff. de aqua quotidiana, l. hos accusare, §. omnibus, ff. de accusationibus, l. adigere, §. quamvis, ff. de Jure patr. c. indemnitatibus, §. sed cùm eas de elect. lib. 6. assi no esta obligado a rezar los Psalmos: aunque los sepa de memoria, porque sin las Leciones, Responsorios, capitulos, y Oraciones no son Officio divino.) Hæc ille.

3 Et tandem non deseram hìc apponere verba Leandri à Murcia, qui me citato, super 3. *Reg. D. Francisci c. 1. §. 2. n. 26.* (El ciego (asserit) o el que carece de Breviario, aunque sepa de memoria los Salmos, no Sabiendo las leciones de los Maytines, o la Oracion, y Capitulo, no esta obligado à rezar solo los Salmos. Y se prueva, porque solos los Salmos no hazen las Horas Canonicas, ni el Officio Divino; el Clerigo, o Religioso no esta obligado sino solo à rezar el Divino Oficio; luego no pudiendo rezar no estara obligado à dezir los Salmos solos: y lo mismo se ha de entender; aunque el tal sepiera de memoria las Leciones, y capitulo; del Oficio de otro dia: porque ninguno esta obligado à dezir otro Oficio, sino el de el dia corriente. Los capitulos, y Leciones de otro dia, no hazen Oficio del dia corriente; luego no hay obligacion à rezar, aunque se sepan de memoria.)

Igitur auctoritate doctorum Virorum remanet satis probabilis

bilis nostra opinio. Quidquid asserat Trullench, & Rocafull. Vide etiam Quintanadveñam *ubi infrà*.

4 Sed obiter hic nota doctum Patrem Lezanam *in Summa qq. regular. tom. 1. cap. 12. num. 27.* docet, quod qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, magnam occupationem, &c. excusantur à dicendo toto officio divino, non tamen excusantur à dicendis illa, vel illis Horis Canonicis, quas commodè dicere possunt. Sicut qui debet centum, & non potest solvere nisi decem, tenetur decem solvere, & sicut qui non potest jejunare totam Quadragesimam, tenetur jejunare illis diebus, quibus potest. Ita ille: qui citat Suarez, sed nimis quidem scrupulosè, ut patet ex his, quæ à nobis alibi dicta sunt; Undè novissimè rectè Quintanadveñas *Instruct. ordin. part. 5. §. 2. num. 21. firmat*, *Que el enfermo que no puede rezar la mayor parte del Officio, no deve hora alguna*. Et ratio est, quia major pars trahit ad se minorem: tum quia ita videtur esse consuetudine receptum, ne infirmi, & debiles, vel aliàs impediti scrupulis, & perplexitatibus vexentur. Quod sine dubio contingeret, si potens sine notabili damno recitare quamlibet horam, ad illam teneretur. Quis enim determinare posset, quot horæ tibi nocumentum grave afferent? aut quis affirmare unam solam horam ex minimis grave nocumentum allaturam? Ne igitur perplexus sis, ab omni hora videris excusatus, cùm majorem officii partem recitare non potes, verbi gratia, cùm non potes recitare Matutinum cum Laudibus? quia hæc est pars major, prima, & præcipua officii. Et ita hanc sententiam præter Navarrum, Lessium, Palaum, & alios, tenet me citato Bassæus *in Flor. Theol. verb. hora Canon. 6. num. 5.* & me citato Pellizarius *in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 3. num. 110.* & me citato Trullench *in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 27. num. 5.* Et me citato Martinus de Sancto Joseph *ubi suprà tract. 6. num. 6.* & me citato Garzias *ubi suprà num. 14.* qui respondet ad argumentum Patris Lezanæ: Sic enim asserit: *Aunque las horas no tengan connexion, entre si, pero excusado de lo mas, es visto querer escusar de lo menos, por la incertidumbre de la possibilidad que no se nota, la instancia de la restitucion no es à proposito, porque son diferentes generos de preceptos*. Ita ille, cui etiam adde Leandrum *ubi suprà num. 21.*

5 Sed quia hic sermo incidit de horis Canonicis, olim satis probabiliter docui interruptionem notabilem in persolvendo Divino Officio, non constituere peccatum mortale, nec obligationem iterùm recitandi. Et ita tenent Doctores, me etiam citato, quos adducit, & sequitur Martinus de Sancto Joseph *ubi suprà num. 5.* Et me citato Leandrus *in Sacrament. tom. 1. tractat. 6. disputat. 13. quæst. 90.* quia continuatio non est de substantia singularum precum, & quia de illo, qui cum interruptione etiam maxima dixit officium, verè verificatur intra eamdem diem recitasse, & opus ab Ecclesia præceptum fecisse, ergo, & satisfecisse. Et hæc opinio procedit, quamvis incepta hora interrumpatur animo repetendi, nam nec tunc adest obligatio repetendi jam recitatum, cùm verè faciat actum perfectum ab ecclesia præceptum, quo casu illi animo non attenditur. Et ita me citato tenet Escobar *de Horis Canon. quæstion. 4. numer. 48.* Verùm difficultas est, an hæc opinio sicut est probabilis in ordine ad recitationem privatam, sit etiam probabilis in ordine ad recitationem publicam, quæ efficitur in Choro: Ad hoc dubium novissimè sic respondet Martinus de Sancto Joseph *ubi suprà in Man. Confess. tom. 1. lib. 2. tractat. 8. de Oratione, numer. 8. Algunos Authores graves affirman que la interrupcion notable del Officio Divino, que se celebra en el Coro, contra la costumbre de la Iglesia, es pecado mortal de su genero, aunque muchas vezes escusa de la buena fe, ò ignorancia, ò el no se da escandalo. Pareceme rigor condenar al infierno sin gravissima causa: y que sino se da escandalo, no llegarà à pecado mortal la interrupcion en el Coro*. Ita ille? qui citat Bonacinam hanc sententiam tenentem.

6 Et tandem nota, quòd dum hæc scribo interrogatus fui per litteras, An Beneficiarius, qui tantùm perciperet ducatos 25. ex fructibus beneficii teneretur ad recitationem Horarum Canonicarum; & respondi probabiliter negativè, ex his, quæ novissimè docet Martinus de Sancto Joseph *ubi suprà tractat. 7. num. 13.* ubi sic asserit: *A mi me parece, que en estos tiempos calamitosos, donde todas las cosas necessarias à la vida humana valen tan caras, es necessario, que valga el beneficio por lo menos quarenta ducados, para obligar al rezo: fundolo en que los frutos del beneficio son para alimentos del Clerigo; y debaxo del nombre de alimentos, se entiende comida, y bebida, casa en que vivir, vestidos, cama, medicinas, y todo lo necessario para la vida, legese con claridad de ley legatis cum leg. fin. ff. de aliment. & cibar. legat.* & tenet Jason post alios *in l. cum hi, §. qui transigit, ff. de transactionibus*. Bolognetus *in additionibus ad consil.* Joan. de Armania 37. *num. 7. y es comun. Y que particularmente se entiende cavallo en que andar, si lo pide la dignidad, del qual ha de ser alimentado. Beltran. consil. 52. in fine, Corduba de Lara estati, & Barbosa tom. 4. tractat. variar. verb. alimenta numero 10. y tambien criados, si lo pide la dignidad, y claridad, los salarios, que se les dan, ex leg. cum plures, §. si tutor ff. de administrat. tutor. leg. habitatio, ff. de ventre in possess. mit. leg. uxori, ff. de auro, & argent. legato. Pues vease si conforme à esto me alargo mucho en señalar quarenta ducados para buena parte del sustento? Y advierto, que para computar la cantidad con que se queda el Capellan, no se ha de entender à todo lo que vale la Capellania, sino à lo que resta, pagadas las Missas, y otras*, ut Sanchez *lib. 2. consil. capitul. 2. dub. 68. numer. 2.* Hucusque Martinus. Sed in casu contingenti vide Doctores, quos etiam me citato adducit, & sequitur Escobar à Corro *ubi suprà qu. 3. num. 23.* quibus duos amicissimos, & doctos viros ex Societate, Patrem Franciscum Lugo *de conscientia part. 1. capit. 2. quæst. 32. nu. 183.* & Patrem Antonium Escobar, & Mendoza *in Theol. mor. tr. 5. Exam. 6. c. 3. n. 56. in fine*.

7 Nota hic Lector, me olim docuisse *in part. 4. tract. 4. resolut. 149* præbendatum non obligatum ad recitandum in Choro posse recipere, ac retinere distributiones, etiamsi neque ibi, neque extra Chorum recitet Divinum Officium; Sed licèt hanc opinionem doceat Sanchez, tamen, stante Bulla S. Pii V. modò existimo, non esse sustinendam: sic enim ait Pontifex in Bulla 135. *tom. 2.* Tametsi aliquis Choro addictus non recitans omnibus horis Canonicis cum aliis præsens adsit, fructusque, & distributiones fortè aliter assignatas sola præsentia juxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel aliàs sibi lucrifecisse prætendat; is præter fructuum, & distributionum amissionem, item ille, qui primis sex mensibus Officium non dixerit, &c. grave peccatum intelligat admisisse. Ita ibi. Nota postera illa verba, Præter fructuum, & distributionum amissionem, licèt Sanchez asserat Bullam illam non fuisse receptam cum tanto rigore.

RESOL. XCIX.

An si quis habet privilegium recitandi in Breviario breviori, vel dicendi Horas ante tempus, possit socius recitare eodem modo cum illo absque culpa.

Et an Episcopus Religiosus possit recitare cum socio recitante per Breviarium suæ Ecclesiæ? Ex p. 2. tr. 12. Res. 35.

§. 1. Respondeo affirmativè, & ita docet Portel. *in dubiis Regular. verb. Horæ Canon. num. 8.* & Henriquez *lib. 7. c. 30. n. 4.* Et ratio est, quia id, quod privilegium disponit in uno ex correlativis, extenditur ad aliud correlativum. Nota etiam, quòd Episcopus religiosus potest recitare cum socio secum recitante per Breviarium suæ Ecclesiæ. Ita Rodriquez *sum. tom. 4. c. 68. n. 10.* & Portel. *ubi suprà, n. 24.*

RESOL. C.

An si v. g. Episcopus, vel Cardinalis, aut alius Superior cum famulo velit die feriali ex negligentia recitare Officium de Sancto, utrùm talis famulus peccet venialiter propter dictam mutationem Officii. Ex p. 7. tr. 12. & Misc. 2. Res. 10.

§. 1. De hoc casu olim in Sicilia interrogatus fui, & negativè respondi, & posteà inveni, nostram sententiam docere Joannem Caramuelem *in Regulam D. Benedicti, disputat. 107. dub. 3. numer. 1371.* quia ait ille; vel Petrus, verbi gratia, habet rationabilem causam, vel non. Si habuit, non peccavit venialiter, ac propterea non peccat socius. Si autem Petrus mutaret officium sine causa. Respondeo, etiam in tali casu socium ne venialiter quidem peccare, potest enim piè, & prudenter credere, Petrum non mutare officii rubricas sine gravibus motivis, & causis.

2 Quid si socius evidenter sciret. Petrum non habere causam rationabilem, sed ex mera ignavia, aut negligentia alterare rubricas, nempè, ut brevius absolvat, & faciliùs substantiæ præcepti satisfaciat? Consultò evidenter dixi; quia si tantùm probabiliter sciret, etiam probabiliter sciret contrarium.

3 Respondeo in dato casu Petrum peccare venialiter, socium tamen posse sine scrupulo peccati venialis procedere. Patet, quia socius habet causam rationabilem, ut officium mutet, quam supponit non habuisse Petrus. Probatur. Quia socius asseritur teneri legere cum Petro, & non habere authoritatem decernendi, quia debeat legi; Ergo volens nolens debuit Horas legere à Petro determinatas, ac proindè causam rationabilem habuit, ut à rubricis discederet.

RESOL. CI.

An Sacerdos sæcularis satisfaciat præcepto, si recitet v. g. cum Carmelitano, vel Franciscanus cum Carmelitano Officium Divinum. Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 9.

§. 1. Affirmativè respondet Joannes Caramuel *in Regulam D. Benedicti disput. 107. dub. 1. num. 1366.* ubi sic asserit. Inquiris. Utrùm qui recitat cum habente privilegium utendi Breviario breviori, vel legendi ante tempus (supposito quòd detur lex determinans tempora pro officio privato) suæ obligationi satisfaciat?

2 Res-

2 Respondeo affirmativè cum Portelio *in dubiis reg. verb. Hora Canonica n.* 8. Henriquea *lib.* 7. *c.* 30. *nu.* 4. Ratio est manifestissima; quia quidquid alteri relativo conceditur, necessariò conceditur correlativo: Correlativa enim sunt simul cognitione. Non potest permitti excommunicato, ut loquatur tibi, quin, & tibi ut audias excommunicatum: ergo.

3 Confirmatur. Non est intelligibile, quòd duo debitè recitent unum officium Divinum, & uno satisfaciente alter non satisfaciat. Probatur. Si Petrus, & Paulus legant simul, non erit verum dicere, quòd Petrus legerit totum Officium Divinum, quia supponitur legisse cum socio, & qui legit cum socio, non recitat totum, sed solummodo dimidiam partem, nec erit verum dicere, quòd Paulus totum officium legerit, ob eamdem causam: Ergo nec Petrus, nec Paulus, sed illa Communitas, quæ coalescit ex utroq; totum officium legit. Hinc sic. Ergo vel dicta Communitas legit officium sibi conveniens, vel non; si legit officium sibi conveniens, satisfecit debitè; ergo neuter peccavit venialiter. Si legit officium Divinum; sed sibi non conveniens satisfecit quoad substantiam, & quoad modum deliquit, ergo & peccavit venialiter. Ergo uterque peccavit venialiter; quia supponimus eodem consilio convenisse, ut legerent Horas, & utrumque æquè potuisse hanc actionem impedire: Quis autem non videat esse absurdum asserere, illum peccare venialiter, qui attentè, & devotè totum officium legit? quis ignoret socii obligationes alteri comparari per accidens? Manet igitur neutrum peccavisse venialiter.

4 Confirmatur, Si recitans cum habente dispensationem utendi Breviario breviori, non satisfacit; ergo nec recitans cum blæso, & balbutienti semi-proferente verba satisfaciet, hoc nemo admittet; ergo nec illud, ex quo deducitur. Consequentiæ bonitas constat, quia blæsus dispensationem omittendi magnam Officii partem non solùm à natura, sed etiam ab Ecclesia, cujus præcepta sunt prudentia, & cujuslibet capacitati accommodata: imprudens enimesset Pontifex, qui balbutienti indiceret exactam omnium verborum prolationem.

5 Hinc constat, sæcularem Clericum, & Religiosum, aut duos Religiosos diversorum Ordinum sine venialis culpæ scrupulo posse simul recitare juxta Rubricas alterutrius Breviarii. Hucusque Caramuel.

6 Sed tu cogita, nam unusquisque tenetur recitare secundùm formam sui Breviarii, ut patet ex Bullis Pontificiis appositis in principio Breviarii Romani, & aliorum Breviariorum Monasticorum, & infligentibus gravissimas pœnas. Ergo Sacerdos sæcularis si alternatim recitet Horas Canonicas, verb. gr. cum Carmelitano, relinquit suum Breviarium, & recitat juxta formam Breviarii Carmelitani; Ergo non videtur satisfacere præcepto: & ita hanc sententiam docet Castrus Palaus, *tom.* 1. *tr.* 2. *disput.* 2. *punct.* 2. *n.* 2. Et licèt probabiliter asserant aliqui, officium pro officio valere, hoc tamen intelligendum est de officiis, quæ in uniuscujusque Breviario continentur: Uno tamen, vel altero die recitare secundùm formam alterius Breviarii, non esse peccatum mortale, asserunt Navarrus, Raphael de la Torre, & Vasquez penes Palaum *ubi suprà*.

R E S O L. CII.

An Regulares, vel alii, relicta consuetudine vel Religionis, vel Ecclesiæ, secluso aliquo præcepto, possint privatim Officium Divinum secundùm Breviarium Romanum recitare?

Et an si Clericus sæcularis, uno, vel altero die diceret Officium per aliud Breviarum à Romano, v.g. Breviarium S. Dominici, &c. peccaret mortaliter? Ex p. 2. tr. 12. Res. 10.

§. 1. NEgativè respondent communiter Doctores, quos citat, & sequitur Augustinus Barbosa *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 41. *c.* 1. *nu.* 10. Sed mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam docet Portel. *in dubiis regular. ver. Hora Canonica, n.* 6. Rodriquez *in summa tom.* 3. *c.* 195. *n.* 2. Lessius *lib.* 2. *c.* 73. *dub.* 12. *n.* 74. Emmanuel Sà *verb. Hora, n.* 6. ubi sic asserit; Extra chorum potest quisque dicere Officium Romanum: Et ratio est: quia talis adest consuetudo. Secundò, quia S. Pius V. etsi insinuet in Bulla non esse mutandum Officium publicum ducentorum annorum absque consensu Episcopi, vel Capituli: nihil tamen dicit de privato tacitè, ergo permittit illud mutari. Immò contra Garziam *de beneficiis, tom.* 5. *p.* 3. *c.* 1. *n.* 150. & alios, si aliquis Clericus sæcularis uno, vel altero die diceret Officium per aliud Breviarum à Romano, verbi gratia, per Breviarium sancti Dominici, &c. puto ita recitando non peccare mortaliter: quia cùm hæc mutatio parva sit, non videtur notabiliter adversari menti Summi Pontificis. Et ita docet S. Joan. de la Cruz *in Direct. conscient. p.* 1. *præcept.* 3. *all.* 3. *dub.* 4. *concl.* 2. Navarrus *c.* 19. *nu.* 217. & Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 18. *c.* 12. *nu.* 175. *prop.* 3. ubi asserit, tunc peccare ita recitantem, quando talis permutatio Breviarii viris doctis, & piis nimia appareret.

R E S O L. CIII.

An Regulares extra Chorum possint uti Breviario Romano, vel alterius Religionis? Ex p. 3. tr. 2. Res. 135.

§. 1. REgularem, qui utitur proprio Religionis suæ Breviario, non posse uti Romano extra chorum, docet Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 23. *n.* 9. Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *c.* 51. *qu.* 1. *in fine*, & alii.

2 Sed ego alibi contrariam sententiam docui, & nunc iterùm doceo, cum DD. ibi citatis, quibus nunc addo Hieronymum Rodriquez *in compend. qq. Reg. res.* 24. *nu.* 34 qui etiam cum Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *qu* 37. *artic.* 5 1. resolvit, posse Minores, & per consequens alios Regulares extra Conventum recitare cum Monachis aliorum Religionum per sua Breviaria virtute concessionis Innocentii IV. id indulgentis, & sic v. gr. Benedictinus potest recitare Horas Canonicas cum Dominicano, si extra Conventum reperiatur cum Breviario Fratrum Prædicatorum, & dictum privilegium Innocentii IV. non revocari per Bullam S. Pii V. tenent DD. citati, unde in praxi secura erit eorum sententia.

R E S O L. CIV.

An Monachi satisfaciant præcepto divini Officii, si privatim recitent juxta Ritum Breviarii Romani? Ex part. 11. tr. 2. & Misc. 2. Res. 64.

§. 1. NEgativè respondet Pasqualigus *in qq. Moral. cent.* 3. *qu.* 215. *per totam*. Primò, quia ita declaravit Sacra Rituum Congregatio: Cujus declarationis tenor est; Sacra Rituum Congregatio censuit, & declaravit, omnes Monachos, & Moniales, qui, & quæ militant sub Regula Sancti Benedicti posse, & debere uti Breviario Benedictino nuper de mandato Sanctissimi Domini nostri Papæ edito pro omnibus Religiosis, qui militant sub Regula S.P. Benedicti, non obstante quòd aliqui exempti in præteritum usi fuerint Romano, vel alio Breviario. Et ita declaravit die 24. Januarii 1616. A. Mar. Episcop. Cardin. Cal. I. P. Mugantius Secret. Sacræ Congregationis.

2 Secundò, quia si quis obligatus ad recitandum secundùm Breviarium Romanum, recitaret secundùm aliud Breviarium non satisfaceret obligationi, ut declaravit S. Pius V. in dicta Bulla præfixa Breviario, ibi, Statuentes quoscumque, qui horas Canonicas ex more, & ritu ipsius Romanæ Ecclesiæ, jure, vel consuetudine dicere, vel psallere debent propositis pœnis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui Divinum officium quotidiè non dixerint, ad dicendum, & psallendum posthac in perpetuum horas ipsas diurnas, & nocturnas ex hujus Romani Breviarii præscripto, & ratione omninò teneri, neminemque ex iis, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessariò impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse. Si ergo non satisfacit, mortaliter peccat. Ergo cùm mutare officium ex usu Romano in alium sit peccatum mortale quoad eos, qui tenentur secundùm ritum Romanum recitare, erit etiam mortale mutare Monasticum in Romanum quoad eos, qui tenentur secundùm ritum Monasticum recitare, cùm militet eadem ratio, atque adeò eadem juris dispositio, *l. illud ff. ad leg. Aquil. & l. Nauta, §. fin. ff. naut. caupones, & l. Titio ff. de furtis*. Ita Pasqualigus.

3 Verùm ego contrariam sententiam olim tamquam probabilem docui, & nunc iterùm contra Pasqualigum doceo, & me citato, tenet Caramuel *in Theolog. Regul. disputat.* 109. *num.* 1392. & me citato, Marcus Vidal *in Arca Theolog. Moral. tit. de Hor. Canon. Inquis.* 2. *num.* 43. qui citat Suarez, Sanchez, & Lessium, quibus adde etiam, me citato, Patrem Magistrum Lezanam *in summ. tom.* 3. *verb. Breviarium numer.* 3. ubi sic ait: Quamvis quilibet Religiosus teneatur, etiam sub mortali, dicere Horas Canonicas juxta Breviarium pro suo Ordine approbatum, juxta Romanum videlicet, illi, qui eo utuntur, & juxta Benedictinum, Dominicanum, & Carmelitanum, horum ordinum Religiosi, quod maximè tenet verum quoad Chorum, cùm pro illo magis vigeat hoc præceptum. Nihilominus, prout plures probabiliter credunt, prædicti Benedictini, Dominicani, & Carmelitani, & quicumque alii extra Chorum recitantes, possunt uti Breviario Romano, nisi in ipsorum Religionibus sit prohibitio de hoc. Ratio est, non solùm quia cùm Ecclesia Romana sit mater omnium Ecclesiarum, ideò conformare se illi semper licitum videtur: sed etiam, quia S. Pius V. in Bulla, *Quod à nobis*, quæ est 64. inter Constitutiones ipsius in 2. *tom. Bullar.* ordinavit, ut Breviarium Romanum à se editum ab omnibus reciperetur, ab hoc onere excepit eos, qui à ducentis annis aliis Breviariis utebantur; adiiciens quòd si illud velint recipere, possint illo uti in Choro, si ita Episcopi, & toti Capitulo magis placuerit. Ex hoc enim denotatur, quòd ad utendum illo extra Chorum non requiratur consensus Episcopi, vel Capituli, ac per consequens, quòd possint illo uti privatim extra Chorum. Ita ille, qui limitat

hanc

hanc sententiam, nisi sit circà hoc specialis prohibitio in Religione, ut est in sua Religione Carmelitana.

4 Idem docet Pellizzarius *in Man. Regul. tom. 1. tr. 3. c. 8. sect. 1. n. 18.* Quærit enim, an Regulares, qui non tenentur uti Romano Breviario, possint eo uti extra Chorum, etiam sine consensu Superioris, & Capituli, si in Choro utantur proprio Breviario. Et respondet, non videri improbabile, quòd possint, stando præcisè in Bulla S. Pii V. Et probatur, quia ex una parte S. Pius V. in illa sua Bulla non adstringit habentes Breviarium ante annos 200. receptum, ad utendum novo Breviario, sed solùm permittit, ut non teneantur uti novo Breviario, datque facultatem, ut si velint uti novo, id facere possint etiam in Choro; modò ad id habeant consensum Episcopi, & universi capituli: ex alia parte talis consensus Episcopi, & Capituli requiritur solùm ad servandum Breviarium novum in Choro, non autem ad illud servandum extra Chorum: & sic quando S. Pius V. loquens de usu novi Breviarii, dicit, ut id in Choro dicere & psallere possint, permittimus; subintelligenda videtur dictio, *Etiam* præmittendæ ante verba illa, *in Choro*, ita ut legatur, ut id etiam in Choro dicere: &c. quomodo cum dictio, *Etiam*, sit ampliativa, sensus erit omnibus Ecclesiasticis habentibus Breviarium ante 200. annos receptum, tam sæcularibus, quàm Regularibus permitti usum Breviarii novi, non solùm extra Chorum, sed etiam in Choro, dummodo quoad hoc posterius adsit consensus Episcopi, & Capituli, modo supra explicato.

5 Quæ limitatio meritò requiritur ad utendum novo Breviario in Choro, non autem ad utendum extra Chorum in privatæ recitatione; cùm usus Breviarii novi in publica recitatione facienda in Choro sit res longè majoris momenti, adeòque non nisi cum magna consideratione (qualis supponi potest, interveniente consensu Episcopi, & Capituli) induci debet. Et certè quòd ante verba illa, *in Choro*. subintelligi debeat dictio, *Etiam*, inde constat, quòd alioqui sequitur Breviarium novum de consensu Episcopi, & Capituli posse quidem adhiberi in Choro ab habentibus Breviarium antiquum ante 200. annos receptum, non item extra Chorum: cùm alioqui consensus sufficiens ad recitandum in Choro juxta Breviarium Romanum, à fortiori sufficere debeat ad recitandum extra Chorum, quod utique patet esse absurdum. Videbitur autem hoc absurdum, si ante verba illa, *in Choro*, non subintelligamus dictionem, *Etiam*, quare ea omninò videtur subintelligenda stante doctrina Felini alios referentis *in cap. Significasti n. 10. & seqq. de foro compet.* quòd theorica Juris habet cessare argumentum à contrario sensu, cùm ex eo sequitur absurdum, seu contrarium Juris, quod evenit in præsenti casu. Hucusque Pellizarius.

6 Undè ex his patet responsio ad Declarationem Sacræ Congregationis, de qua etiam non constat authenticè, nempe interpretandum esse ad mentem S. Pii V. de recitatione publica, & non privata, quod probatur auctoritate Patris Lezanæ, qui ubi supra fecit mentionem de dicta declaratione Sacræ Congregationis, quam adducit Pasqualigus; & tamen hoc non obstante tenuit tamquam probabilem affirmativam sententiam. Ergo secundùm Lezanam dicta Declaratio loquitur tantùm de recitatione in Choro, & non privatim; nam alioquin Lezana docuisset contra id quod determinavit Sacra Congregatio.

R E S O L. CV.

An Regulares extra Chorum satisfaciant præcepto persolvendi Horas Canonicas secundùm Breviarium alterius Religionis.

Et quid quoad Communitatem in recitando Officium Romanum, vel alterius Communitatis, & Religionis, Ex p. 7. tract. 11. & Misc. 2. Res. 8.

§. 1. Puto probabiliter contra aliquos Regulares extra Chorum satisfacere præcepto, si recitent juxta Breviarium Romanum, ut ego asserui *in part. 1. tract. de Horis Canonicis Resolut. 19.* Licèt etiam probabiliter contrarium asserat Lezana *in QQ. Regular. tom. 1. capitul. 12. num. 18.* Sed difficultas est, an hoc etiam procedat si efficiatur juxta Breviarium alterius Religionis, & affirmativam sententiam docet Joannes Caramuel *in Regulam Divi Benedicti disputat. 109. num. 1394.* ubi ita asserit: Religiones aliquot Breviariis utuntur peculiaribus, quæ formæ, & rubricis plurimùm. Inquiritur, exempli gratia, An possit Carmelitanus uti Breviario Cisterciensi sine culpa.

2 Respondeo Carmelitano injunctam esse lectionem Officii Canonici Carmelitani. Hoc præceptum respicit Officium Divinum tamquam objectum essentiale, Carmelitani, verò circumstantiam, ut modum appendicem. Ergo dicendum est, illum satisfecisse quoad præcepti substantiam, non verò quoad modum, ac propterea non peccasse mortaliter, sed venialiter.
Ita Caramuel.

3 Sed in hoc habeo difficultatem, nam quando regularis dicit officium juxta Breviarium Romanum licitè hoc facit secundùm opinionem probabilem, quia ut asserit Bonacina *disp. 1. qu. 3. punct. 1. n. 5.* Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 14. n. 3.* & alii se conformat Ecclesiæ Romanæ, quæ est mater omnium Ecclesiarum; Sed hæc ratio non militat, quando ver. g. Carmelitanus relinquit suum Officium, & recitat cum officio Dominicanorum, Ergo.

4 Notandum est etiam hic obiter, dictum Caramuelem *disput. 99. art. 4. n. 1300.* docere omnibus, & singulis Religionibus permissum Romanam Ecclesiam imitari, tum quia hoc melius est, quàm ab illa differre, tum quia idipsum Summi Pontifices desiderarunt: undè reor sublato scandalo, & reliquis inconvenientibus Communitatem qualemcumq; sine particulari licentia posse uti Breviario Romano. Ita ille, qui posteà docet etiam, cujuscumq; Religionis officium esse officium Divinum, & si Augustiniana Communitas cantaret Cisterciense non peccaret mortaliter, sed venialiter, sed his videntur obstare Bullæ Pontificiæ in Breviariis Monasticis appositæ, ex quibus sub gravissimis pœnis unaquæque Religio debet suo uti Breviario. Asserit etiam Caramuel, quòd Communitas, quæ sine causa, & licentia violat Rubricas legitimas, mutando non quidem Breviarium, sed officium diei, hoc est, legendo aliud officium sui Breviarii, peccet venialiter. Ratio est; quia satisfacit obligationi quoad substantiam, & deficit quoad modum. Sed quidquid sit de hoc, certum est, quod quilibet Religiosus tenetur sub mortali dicere Horas canonicas juxta Breviarium pro sua Religione approbatum: vide *c. de his*, & *c. placuit dist. 11.* Et ita hanc sententiam contra Caramuelem docuit. Novissimè doctus, & amicissimus P. Lezana *in summ. qq. Reg. tom. 1. c. 12. nu. 18.* ubi citat Sotum, & Cajet. quod à fortiori procedit quoad communitatem.

R E S O L. CVI.

An Regulares satisfaciant præcepto persolvendi Horas Canonicas, si recitent Officium alterius Religionis.

Et adducitur, quod in Clementina 2. de Celebratione Missarum conceditur Clericis sæcularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum, ut possint se conformare illis in modo recitandi Officium, & non teneantur aliud dicere. Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. Res. 8.

§. 1. Negativè respondi, sed novissimè nominatim contra me insurgit Caramuel. *in Theolog. fundamentali fundam. 53. num. 1112.* quia talis transgressio non est in substantia, sed in modo.

2 Verùm ego pace viri docti non recedo à sententia, quam docui, cùm sit communis inter Theologos, & illam tenet P. Antonius Sotus, Navarrus, Angelus, Tabiena, Armilla, Toletus, Suar. Sanch. quos citat, & sequitur Baldellus *in Theolog. mor. to. 2. lib. 3. disp. 49. n. 14.* ubi sic ait. Qui mutat formam, & Breviarium, ad quod tenetur, & cùm sit Monachus verbi gr. Sancti Benedicti, aut Religiosus professus Sancti Francisci, recitat ex Breviario Sancti Dominici, graviter peccat, quia mutatio in tota forma officii est valdè gravis, & proximè attingit ipsam substantiam divini officii.

3 Ex quo patet responsio ad argumentum Caramuelis. Idem etiam docet Porsius *de Horis Canonicis c. 6. dub. 1. n. 3.* Ubi ita asserit esse communem, & veram sententiam peccare mortaliter Regulares omisso Breviario sui Ordinis, si utantur alio in recitatione privati divini officii.

4 Ratio est, quia in *c. de his dist. 12.* statutum est, ut unus, & idem sit psallendi modus in eadem Metropoli, & Provincia, & contrarium facientes sex mensibus communione priventur, undè Navarrus *c. 19. de oratione nu. 15.* ex hac gravi pœna colligit, hoc præceptum obligare sub peccato mortali, & idem præcipitur *in c. placuit eadem dist.* & quamvis in prædictis capitibus agatur de recitatione publica, tamen idem probatur de privata; quia recitatio privata subrogatur loco publicæ in his, qui choro non tenentur assistere, vel non possunt, aut de facto non assistunt, & ideò debent secundùm eamdem formam recitare; secundò, quia debent membra corpori conformari, undè in Concilio Agathensi *c. 30.* de hoc officio dicitur, convenit ordinem Ecclesiæ ab omnibus æqualiter custodiri, refertur *c. convenit. de consecrat. dist. 5.* & hac ferè ratione utitur Sanct. Th. *quodlibeto 1. art. 13.* ubi concludit, utrumque debere conformari eorum consuetudini, cum quibus vivit. M. Denique idem constat ex Clementina *2. de celebratione Missarum* in qua conceditur Clericis sæcularibus, & religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum ut possint se conformare illis in modo recitandi officium, & non teneantur aliud dicere, quæ dispensatio non fuisset necessaria, si prædicti commensales potuissent satisfacere præcepto Ecclesiæ recitatione alterius Breviarii, quàm sui Episcopatus, vel Religionis, ut benè glossa *ibi verbo indulgemus* notat; absque illo privilegio prius id non licuisse, & addit Navarrus *in cap. 19. de oratione num. 216.* quamlibet causam non sufficere, cùm oportuerit indulgere, & tamen suppererat causa satis gravis, ut se familiaris conformaret Domino in recitando.

5 Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos à Baldello, tenet etiam Valentia *tom. 3. disp. 5. qu. 2. punct. 10.* Azorius

part. 3.

part. 7.*lib.*10.*c.*11.*qu.*1. Reginaldus *tom.*2.*lib.*18.*c.*12.*sect.*6.*dub.* 1.*n.*168. Filliucus *tom.*2.*tr.*22.*c.*7.*q.*1.*n.*220.

5 Deindè Martinus de Sancto Joseph *in Monit. Confess. to.*1. *lib.*2.*tr.*4.*de oratione n.*1. sic ait; *Aunque los Frayles Menores estan obligados à rezar el officio divino por el Breviario Romano pero como parece por el Compendio de nuestros Privilegios, verbo officium divinum* §.4. *les concedio Innocent. IV. que por razon del camino, ò de otra justa causa puedan rezar con otros, è por si los por el breviario de otro rezo, y que con esto cumplan con su obligacion, y este privilegio no esta revocado por S. Pio V.* Ita ille.

6 Ergo contra Caramuelem, Regularis recitans cum Breviario alterius Religionis non satisfacit suę obligationi? nam alioquin ad quid prodesset supradicta concessio S. Pii V. pro Minoribus: Vide etiam Leanam *in summa tom.*3. *vel Breviarium nu.* 3. & *t.*1. *c.*12. *n.*18.

R E S O L. CVII.

An aliæ Religiones possint per Communicationem gaudere privilegio concesso Patribus Franciscanis recitandi Officium Corporis Christi singulis Quintis Feriis extra Quadragesimam, & Adventum, non impeditis Festo novem Lectionum?

Idem est dicendum de Festo Conceptionis, & similibus. Ex p.6.tr. 8. & Misc.3 Ref.14.

§. 1. IDem quæritur de Officio Conceptionis, & similibus? Hoc dubium pertractat Pater Bordonus *in Consiliis Regularium, resolut.* 30.*q.*22.*nu.*26. & si standum esset ejus sententiæ, ad illud affirmativè respondendum, sic enim asserit. Officia concessa uni Religioni sunt in duplici differentia, alia sunt Beatorum, illi Religioni, cui conceduntur, propria, ut si concedatur Tertiariis in tota Religione officium Beati Pauli de Ambrosiis Confessoris Sacerdotis professi ejusdem Ordinis, Patroni Craponæ Diœcesis, Catanzarii, ubi celebratur ejus Officium, & hujus generis Officia aliis Religionibus, quarum non fuit professor, non communicantur. Alia verò communia, & nulli propria, ut Officium Sanctissimi nominis JESU, Gabrielis Archangeli, &c. & horum Officia uni Religioni concessa, aliis Religionibus volentibus uti intelliguntur communicata. Ita Bordonus. Sed tu cogita.

R E S O L. CVIII.

An Prælatus Religiosis additis Breviario Romano possit in publica recitatione ex causa justa dispensare in Officio unius diei, una, vel altera vice?

Et quid circà hoc decrevit Sacra Cardinalium Congregatio? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 36.

§. 1. REspondeo, quòd dictus Prælatus non potest mutare aliquid de dicto Breviario, absque licentia Papæ, nam id clarè præcipit S. Pius V. in Bulla præfixa dicto Breviario, undè non potest præcipere, ut recitetur tale Officium, non contentum in tali Breviario, nec concessum ordini per aliquod privilegium. Potest tamen ex causa justa dispensare una, vel altera vice, ut aliquod Officium dicatur extra illud appositum in Breviario pro illa die. Et ita docet Portel. *in dubiis reg. ver. Hora Can. n.*7. & Suar. *de Relig. tom.*2. *lib.*4. *c.*11. *n.*6. qui citat D. Antoninum, Tabienam, Armillam, & Navarrum, quibus adde Raphaelem de la Torre *in* 2.2. *tom.*1. *contr.*8. *n.*6. Sed novissimè mihi asserunt contrarium decrevisse Sacram Cardinalium Congregat. quod an sit verum, nescio.

R E S O L. CIX.

Utrùm Superior cum suis Religiosis possit dispensare circà obligationem recitandi Officium Divinum?

Et quid saltem quoad Religiosos, nondum in Sacris constitutos? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 19.

§. 1. NEgativè respondet Raphael de la Torre *in* 2.2. *tom.*1. *contr.*7. *disp.*7. *num.*14. Suarez *de Relig. tom.*2. *lib.*4. *c.* 28. *num.*41. Reginald. *tom.*2. *lib.*18. *cap.*12. *num.*141. & 186. Filliucius *tom.*2. *tr.*23. *cap.*9. *n.*304. Macignus *tr. de Horis Canonicis*, *c.*22. *nu.*8. & videtur inclinare Tannerus *in* 2.2. *disp.*5. *qu.*1. *dub.* 5. *num.*175.

2 Sed mihi contraria sententia semper probabilis, & tuta in praxi visa est: & illam docet Less. *lib.*2. *c.*37. *dub.* 9. *nu.*51. quem posteà sequitur Gavantus *in comm. ad Rubr. Missal. tom.*1. *sect.*1. *c.* 5. *tit.*1. *num.*6. Villalob. *in sum. tom.*2. *tr.*24. *dub.*9. *n.*12. ubi ita asserit. *Dize Lessio, que le parece puede el Prelado dispensare con justa causa en el rezo con los professos del Coro, que no estan ordenados de orden sacro, como pueden dispensar en los demas estatudos de la Religion, aunque sean obligatorios, y da por justa causa los estudios, ò negocios, lo qual me parece probable.*

Itaque potest ex justa causa Superior cum suis Religiosis dispensare circà recitationem Horarum. Nec valet dicere, quòd nullus Superior in simili casu dispensat, nam etiamsi hæc facultas non esset in usu, non ex hoc sequitur, quòd si aliquis Superior velit illa uti non possit, quia facultas aliquid faciendi absque aliorum gravamine, non amittitur per non usum, ut notant communiter Doctores. Ergo, &c.

R E S O L. CX.

An Beneficiarius non recitans primis sex mensibus teneatur jure naturale ad aliquam restitutionem.

Et an Beneficiarius omittens dicere Officium, si impotens sit ad restituendum fructus, sit obligatus ad restituendum in bonis spiritualibus? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 25.

§. 1. AFfirmativè respondet Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 29. *n.* 12. Valent *tom.*4. *disp.*6. *q.*2. *punct.*10. & alii apud Garziam *de benef. tom.*1. *p.*3. *c.*1. *num.*10. Quia beneficiarius non recitans in primis sex mensibus, videtur peccare contra justitiam commutativam; nam beneficium datur propter officium: ergo recipiendo mercedem, & non laborando, tenetur ad aliquam restitutionem.

2 Sed licèt hæc sententia sit probabilis, probabilior mihi videtur contraria, quam docent Fernand. *in exam. Theol. mor.* *p.*3 *cap.*12. §.8. *n.*1. Filliucius *tom.* 2. *tr.* 23. *c.* 10. *n.* 308. Lessius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*32. *num.*170. Malderus *in* 2.2. *tr.* 10. *c.* 2. *dub.* 4. Carolus Macigni *de Horis Canon. c.* 28. *num.* 11. & alij penes ipsos. Vide etiam Homobonum *in exam. Eccl. p.* 1. *tr.* 5. *c.*4. *q.* 43. & Gavantum *in comm. ad Rubr. Miss. tom.* 2. *sect.* 1 *c.*5. *tit.*1. *num.* 5. Et ratio est, quia lex Ecclesiastica, quæ tota causa obligationis est, ad id non obligat. Ergo, &c.

3 Ad argumentum contrarium respondeo, beneficiarium non teneri ad persolvendas Horas Canonicas ex justitia commutativa, sed ea obedientia, vel Religione; undè si aliquis beneficiarius omittens dicere Officium, impotens sit ad restituendos fructus, non solet obligari ad restituendum in bonis spiritualibus, ut notant Filliucius *loco citato*. Ergo, &c.

R E S O L. CXI.

An qui plura habet beneficia, teneatur in fine Officij tot Commemorationes facere, quot sunt beneficia?

Et an teneatur ad restitutionem pro rata fructuum respondentium singulis commemorationibus omissis?

Et notatur, quòd qui plura beneficia possidet, quorum unum sufficiat ad decentem sustentationem, sine justa causa, & dispensatione pluries in die eodem tenetur dicere Horas Canonicas? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 19.

§. 1. CAsus est nimis practicabilis; & ad illum ex Bonacina quatuor conclusionibus respondet Trullench *in Decal. tom.*1. *c.*7. *dub.*12. *q.*3. *n.*27. Prima est, Beneficiarius illis diebus, quibus commemorationes fiunt, tenetur facere commemorationem illius Sancti, in cujus honorem Beneficium erectum est, vel à quo Ecclesia illa particulare nomen accepit: hanc probat ea communi usu Beneficiariorum, & Rubrica Breviarii, ubi decernitur, commemorationes Patroni vel Titularis fieri. Secunda conclusio: tot commemorationes faciendæ, quot sunt Beneficia; quia par est omnium ratio: ita tamen quòd si Patronus sit S. Petrus, aut Paulus, aut Beatissima Virgo Maria, sufficit commemoratio consueta: si autem sint plures Apostoli, aut Martyres, sufficit, quòd unica commemoratione complectatur Apostolos, vel Martyres. Tertia conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem regulariter loquendo solùm peccat venialiter; quia parvitas materiæ excusat à mortali. Dixi, regulariter loquendo, quia ut plurimùm Beneficiarii tenentur unam solùm, aut alteram commemorationem facere. At si quis tot Beneficia possideat, ut illis correspondeant plures commemorationes, quæ simul sumptæ, matutino, vel vespertino tempore gravem materiam constituant, existimat Bonacina, Beneficiarium eas omittentem peccare mortaliter; quia violat præceptum Religionis, seu obedientiæ in materia gravi. Sicut, qui plura vota in materia parva eodem die omittit; de quo Sanchez *lib.* 1. *oper. moral. capitul.* 5. *numer.* 16. Quarta conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem, quando solùm peccat venialiter, non tenetur ad fructuum restitutionem; quia secundùm communem Doctorum ea omissione partis modicæ non consurgit obligatio restituendi: quando verò omittens peccat mortaliter, tunc existimat Bonacina obligari ad restitutionem pro rata fructuum respondentium singulis commemorationibus omissis; quia violat Justitiam in re gravi, ex qua nascitur obligatio restituendi, secus in eo, qui solùm leviter peccat, ut dictum est. Hæc Trullench ea Bonacina.

2 Ego tamen puto probabiliter cum Escobar à Corro *in tract. de Hor. Canon. qu.*3. §.5. *num.* 34. quòd in tali casu Beneficiarius non tenetur saltem sub mortali, & sub obligatione restitutionis tot commemorationes in Officio facere, quot beneficia possidet, & sunt Sancti Patroni ipsorum Beneficiorum, nisi quatenus ex Rubricis Breviarii ad id tenetur; immò, &

tunc

tunc poterit excusari propter materiæ parvitatem, nisi ex numero Beneficiorum, & Patronorum gravis oriatur materia. Vide etiam Faustum *de Hor. Canon. lib. 2. q. 19.*

3 Notandum est etiam hic obiter Binsfeldium *in Enchirid. Theol. p. 4. c. 3. conclus.* 10. docere, quòd qui plura Beneficia possidet, quorum unum sufficit ad decentem sustentationem, sine justa causa, & dispensatione, pluries eodem die tenetur dicere horas Canonicas secundùm Guilielm. Pariens. *in tract. de collation. Beneficiorum*, Dionys. Carth. *de pluralitate Beneficior. art. 7.* Navar. *in Enchiridio de orat. c. 52. n. 61. in Miscellaneo* 60. In eamdem sententiam ire videtur Albert. Ferrariens. *de Horis Canon. num.* 34. dum ait. Usum hujus sæculi servare, ut qui habet plura Beneficia, semel tantùm horas dicat; se autem nescire, an usus futuri idem servet: Quia unumquodque Beneficium, sicut suum habet commodum, ita etiam onus, onus autem annexum Beneficio Ecclesiastico, est oratio Horarum Canonicarum juxta omnium sententiam: qui ergo duo obtinet Beneficia injustè, duo ut ferat onera necesse est juxta illam regulam; *commoda qui sentit, jungat onus emolumentis, ff. de regul. Juris.* Quemadmodum, ait Episcopus Parisiens. quot feuda unusquisque tenet, tot debet indè servitia Sic quot Præbendas, vel Beneficia unusquisque detinet, tot debet indè Ecclesiastica servitia. Ex hac conclusione cum prædictis Auctoribus infertur, eum qui inordinatè plura Beneficia habet, & semel tantùm in die horas recitat, ea duplici capite ad restitutionem fructuum obligatum esse; tum quia injustum possidet Beneficium, tum quia non recitat horas pro multitudine Beneficiorum. Hucusque Binsfeldius. Sed meritò ibi ejus Additionator Franciscus Sylvius hanc sententiam non admittit; & est contra communem.

R E S O L. CXII.

An Beneficiarius adimpleat præceptum persolvendi Horas Canonicas, si per alium recitet.

Et an excusetur Beneficiarius à restitutione, si Divinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro eleemosyna defunctis applicanda, seu applicata contribuat, ex eo quòd hæc restitutio possit fieri pro celebrandis Missis, in auditione Sacri, Flagellatione, Indulgentiarum, & Jubilæorum lucratione, & his similibus, recitationi omissæ æquivalentibus, &c.

Et notatur, quod qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, suspensus à beneficio, vel irregularis, aut sine legitima ætate, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficii fuerit nulla, ad pensum Divini Officii non tenetur, vel saltem non tenetur ad fructuum restitutionem.

Et an, qui plura beneficia, vel pensiones habet, tenetur pluries in eodem die divinum Officium recitare?

Et quid, si ratione voti, vel pœnitentiæ teneatur ad dicendas Horas Canonicas?

Et notatur, quòd qui beneficium accepit cum onere solvendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur officium divinum recitare.

Idem est dicendum de illo, qui distributiones non percipit, sed illas exspectat de futuro, &c.

Et docetur, quòd si oblatio beneficii non est perpetua, sed pro aliquo tempore, etiamsi violenta, & injusta, & sine spe recuperationis non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium.

Idem est dicendum, si per malignitatem temporum beneficium aliquibus annis non redderet fructus. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 22.

§. 1. AFfirmativam sententiam admittit Cyprianus Crousers *in Regulam D. Francisci, cap. 3. lect. 7.* ubi sic ait, Quæri potest; utrùm horas persolvere sit onus personale, cui per alium non possit satisfieri. Respondet Landulphus allegatus à Bartholomæo Pumo in sua Armilla sup. non esse onus personale, videtur etiam Sylvester *verb. Hora*, §. 6. aliqua ea parte assentiri. Quæ sententia communiori, & probabiliori reliquorum Doctorum contraria, etiamsi posset habere locum in illis qui pro penso Horarum mercedem accipiunt, & ea de causa onus hoc illis impositum est, quales sunt omnes beneficiati, qui non sunt in sacris; locum tamen hæc quæstio habere non potest in illis, qui ea ratione status sui ordinis scilicet sacri, vel ordinis Religiosi, ad horas obligantur, quas certè persolvere per alium non possunt: sicut nec maritus per alium uxori debitum reddere: restat ergo ut personaliter hoc suo muneri satisfacere debeant. Ita ille.

2 Sed prorsus adversùs illum dicendum est, quòd non solùm sacris ordinibus initiati, sed etiam beneficiarii tenentur per seipsos horas persolvere, & ideò rectè dixit novissimè Escobar à Corro *tr. de Hor. Canon. q. 5. §. 5. nu.* 9 quod beneficiatus ita per se debet persolvere pensum Officii Divini, ut non adimpleat per alium recitando, etiamsi justo impedimento sit obstrictus, ut si vacet studio litterarum, cùm sit hæc obligatio valdè personalis, secùs si impedimentum omninò inhabilitet ad recitandum; sed tunc nec per alium recitare tenebitur. Et ita tenet etiam Navarr. Lopez, & Sanch. penes Escobar, quibus adde Oliverium Bonartium *de Instit. Hor. Canon. lib. 2. c. num.* 15. ubi sic ait: Movetur dubium, an videlicet talis sacellania concessa provisione Episcopi adolescenti à patrono laico oblato, qui nondum capax est Sacerdotii ob ætatem, & proindè Missas, ad quas ex fundatione beneficii obligatur, exsolvere per se non potest, sed per alium id præstat, tenetur nihilominus Officium Canonicum recitare. Et respondeo affirmativè, cùm Divini Officii recitatio onus sit personale, & per alterum impleri non possit, sicut Missarum celebratio; cui accedit nullam causam excusantem occurrere, qua ab horis legendis eximatur. Suppono enim sacellaniam jam satis lautam esse, quæ præter stipendium, quòd Sacerdoti persolvitur, aliquam etiam notabilem alimentorum portionem adolescenti ministret. Deindè adolescens ille beneficiarius est, non verò Sacerdos, qui ipsius vice Missas dicendas suscepit. Ergo non huic, sed illi onus incumbit horas persolvendi ratione sacellaniæ, Ita ille; cui etiam adde Quintanadveñas *in Theolog. moral. tom. 1. tractat. 8. singul. 6. numer.* 2. Undè est rejiciendum Crousers, cujus opinionem, si esset probabilis, ò quam libenter, & ulnis expansis beneficiarii amplecterentur, sed tamquam improbabilem damnandam esse puto.

3 Est tamen advertendum, quòd Quintanadveñas, ubi suprà *num.* 1. excusat beneficiarium à restitutione, si Divinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro eleemosyna defunctis applicanda, seu applicata contribuat. Probatur ex sententia Navarri, *cap. 25. num.* 122. Reginaldi *lib. 30. sect. 4. n.* 45. Suarii *tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 30. num.* 49. Filliucii *tom. 2. tract. 23. cap. 10. num* 325. Bonacinæ *de Horis disp. 1. qu. 5. pun. 2. 4. nu.* 4. & aliorum asserentium, restitutionem hanc fieri posse in celebrandis Missis, vel aliis suffragiis pro defunctis offerendis. Ipsi enim verè sunt Pauperes, suffragio nostro maximè indigentes. Hæ igitur horæ à quocumque recitentur, suffragia sunt, & eleemosynæ valdè utiles Defunctis, pro quibus offerri possunt à Capellano, ut inquiunt Doctores; vel, ut ait Filliucius, pro fundatoribus Capellaniarum, sicut erit eleemosyna data pauperi Sacerdoti recitandi pro Capellani intentione. Nec obstat, quòd sit diversus à Capellano, qui debitum hoc solvere debet; ille scilicet, qui ea ipsius intentione recitat: quia etiam juxta Doctores citatos, & alios plures, Beneficiarius, & Capellanus satisfacient Missarum debito, sufficienterque restituent, si alii Sacerdotes Missas celebrent pro defunctis, stipendia illis erogando; sicut erogare valent his pro recitatione horarum; & si Sacerdotes recitaturi velint gratis horas recitare, satisfaciet ita Capellanus, eo modo quo satisfaceret si Sacerdos sæcularis, vel Religionis vellet pro hac intentione sacrum gratis offerre. Et idem dicendum est, si alia pia opera satisfactoria pro Defunctis intuitu hujus restitutionis fierent, ut auditio Sacri, flagellatio, Indulgentiarum, & Jubilæorum lucratio, & his similia recitationi omissæ æquivalentia. Hæc omnia Quintanadveñas.

4 Nota hic obiter primò, quòd qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, vel irregularis, aut sine legitima ætate, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficii fuerit nulla, ad pensum Divini Officii non tenebitur, cùm nullos fructus suos faciat, & teneatur ad eorum restitutionem. Idem dicendum aliqui putant in suspenso à beneficio, sivè ad tempus, sivè in perpetuum: qui recitare non tenetur, quia etsi ob suam culpam, cum effectu tamen Beneficio caret: ut docet Sanch. 2. *consil. moral. cap. 2. dub.* 74. *num.* 2. contra Azorium 10. *instit. moral. cap. 4. quæst.* 6. & veriorem Azorii opinionem vocat Trullench 1. *Decalog. cap. 7. dub.* 12. §. 3. *sub nu.* 22. Ego verò opinionem Sanchez valdè probabilem reputo, dum quis beneficio suspenditur, aut privatur, quia tunc verè beneficio caret, quo casu verum est deficere hoc onus; quia deficit causa. Alteram verò contrariam Azorii etiam veram reputo, dum non beneficio, sed fructibus privatur, suspenditurque, quia tunc verè beneficium habet, cujus ratione persolvere officium Divinum tenetur; & licèt fructus non percipiat, ex sua culpa, & delicto est. Benè verum est, quòd licèt in hac ultima specie non recitando peccet beneficiarius; non tamen tenebitur ad fructuum restitutionem, cùm nullos perceperit; & sic nihil accepit, quod restituere teneatur. Vide de Trullench loco citato, & Escobar *nu.* 45. cum aliis penes ipsos. Sed circà præsens dubium ne deseras videre Persicum *de Hor. Canon. c. 5. dub. 14. num. 5. &* 6.

5 Nota secundò licèt verum sit habentem beneficium Ecclesiasticum teneri ad persolvendum Divinum Officium; si tamen habeat plura beneficia, non tenebitur pluries Officium Divinum recitare, sed semel tantùm, nec illud omittendo, nisi semel non peccabit; atque idem dicendum de habenti plures pensiones, quoad Officium parvum. Nec obstat dicere, quòd qui voto, vel pœnitentia tenetur ad dicendas Horas Canonicas ultra debitas ratione ordinis, vel beneficii, non satisfaceret illas dicendo semel in die, secundùm omnium mentem, inquit Navarrus. Ergo neque qui eas debet ratione duorum beneficiorum. Respondeo negando consequentiam, quia qui tenetur legere Horas ratione simul Beneficii, vel Ordinis, ratione voti, vel pœnitentiæ, tenetur ad illas duplici titulo, videlicet ratione præcepti Ecclesiæ, & præterea ratione

voti

voti, &c. quæ ordinariè sunt de opere aliàs indebito; qui verò ratione duplicis beneficii solùm tenetur ex vi præcepti Ecclesiæ, sed duplici ratione, cui tamen satisfieri potest una recitatione, quamvis aliàs debita. Si quis enim Sacerdos posteà beneficium obtinens, satisfacit semel legendo Horas, cur non sati faciet habeas duo beneficia? Respondeo secundò, antecedens non esse ita certum secundùm omnium mentem, ut putat Navarrus. Quamvis enim ordinariè Sacerdos pœnitentiam imponens, vel aliquis opus bonum voveos, nisi aliud ex mente confessarii, vel voveotis colligatur, opus aliàs indebitum, seu voluntarium injuogat; vel assumat; quando tamen ex circumstantiis crederetur Confessarium noluisse multum gravare pœnitentem, vel voventum seipsum, præsumi merito poterit utrumque intellexisse de opere aliàs præcepto, vel debito. Undè si Confessarius alicui Sacerdoti sæpius culpabiliter Horas omittenti injungeret pro Pœnitentia Horarum io aliquo die recitationem, præsumi poterit illum intellixisse de penso debito ratione Sacerdotii, ut hac ratione Sacerdotem negligentem ad observationem præcepti Ecclesiastici suavius induceret. Pari modo si quis sæpius solitus Horas negligere, ad quas ratione ordinis tenetur, voveret Deo se impollerum eas semper lecturum, censeretur solùm votum suum extendisse ad Horas titulo ordinis debitas. Idem dicendum de eo, qui anteà habens votum singulis diebus Horas Canonicas legendi, posteà suscipit Ordines Sacros, vel beneficium. His enim, & voto, & præcepto Ecclesiæ semel dumtaxat recitando satisfaciet, quia præceptum Ecclesiæ per opus alio titulo debitum impleri potest, ut constat. In dubio autem, tam votum, quàm Sacramentalis Pœnitentia, intelligitur de opere, non debito. Quæ omnia valdè notanda sunt; & illa invenies etiam apud Bonartium *loco cit. c. 5. n. 17.*

6 Nota tertiò; quòd ille, qui beneficium accepit cum onere solvendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur Divinum Officium recitare; quia sponte sua, & voluntariè acceptavit beneficium cum onere solvendi omnes fructus, ac proindè ex pacto tacito obligatus est ad illius beneficii administrationem, ergo etiam ad recitandum Divioum Officium, cum hec sit una ex potissimis partibus illius administrationibus. Consequentia est manifesta; quia unusquisque ex justitia tenetur implere pacta, & promissa, nec Papa sic conferens ei beneficium, intendit auferre ab eo hoc onus, nec ipse potest sua voluntate se ab eo liberare, cùm sit intrinsecum ipsi beneficio. Confirmatur, quia beneficium non debet defraudari recitatione officii, sed in hoc casu non tenetur recitare pensionarius; ergo habens titulum, cum ipse sit beneficiarius. Ita Medina, *Cod. de oratione, q. 7.* Navarrus *c. 7. de oratione, nu. 30. corollar. 23. c. 20. n. 15. & c. 21. n. 12. & in Manuali, c. 25. n. 104.* Rodriq. *par. 1. sum. c. 141. n. 4. concl. 3. vers. Quinto.* Grassius *p. 1. decis. lib. 2. cap. 50. n. 17.* Zerola *verb. beneficium, §. 4. dub. 4.* Azorius *p. 1. lib. 10. c. 4. q. 5. fin.* Suarius *tom. 2. de Religione, lib. 4. de Horis Canonicis, cap. 20. d. 2. num. 2.* Ad hanc sententiam accedit Paludanus *in 4. dist. 13. qu. 5. art. 1. concl. 4. fin.* ubi ait: Si distributiones non percipit, nec præbendæ emolumentum ad præsens, sed recipere expectat in futurum, est autem receptus io Canonicum, verum beneficium habet, undè obligatus est ad officium, quia vocem in Capitulo habet, & statum io Choro. Idem dicit doctus Turrecremata *c. 1. dist. 91. n. 19.*

7 Nota quartò, quòd si ablatio fructuum beneficii non est perpetua, sed pro aliquo tempore etiamsi violenta, & injusta, & sine spe recuperationis, non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium. Ratio est, quia si beneficiarius per furtum, vel rapinam privetur fructibus beneficii, non proptereà excusandus est ab administratione beneficii: neque si sit Curatus ab administrandis Sacramentis: ergo neque ab onere recitandi Officium, quod non minus est per se conjunctum beneficio. Prætereà, si per sterilitatem temporum, beneficium aliquibus annis oullos redderet fructus, non ideò excusandus esset beneficiarius à recitatione Officii; nam si contingat uberiores, vel duplo maiores esse fructus unius anni, non proptereà majus onus suscipit. Ratio à priori est, quia inter beneficiarium, & Ecclesiam hoc justissimum pactum tacitè intervenit, ut sicut ipse ratione beneficii jus habet ad omnes ejus fructus, quotquot illi fuerint, ita etiam recipiat in se onera Beneficii, tamquam propria, & pericula saltem ordinaria, & moralia, ut interdum fructus minuantur, vel auferantur: ergo, licèt pro aliquo tempore iojustè privetur fructibus beneficii, non ideò statim potest licitè Officium suum deserere, & Horas Canonicas omittere. Ita Ugolinus *part. 1. de offic. Episcopi, fol. 68. & 70.* Naldus *in summa, verb. Officium, num. 1.* expresse Suarius *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Can. c. 20. n. 15.* Filliuc. *to. 2. tr. 23. c. 5. q. 7. d. 1. n. 162.*

RESOL. CXIII.

An beneficiarius, qui alio die supplet defectum in recitatione commissum, liberetur ab onere restitutionis? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 24.

Sup. hoc in R. seq.

§. 1. Affirmativè respondet Molsesius *in sum. tom. 1. tract. 5. c. 5. num. 17.* & hanc sententiam probabilem esse existimat Bonacina *de Horis Canon. disp. 1. q. 5. punct. 2. n. 5.* quia in tali casu rependit æquale. Secundò, quia Capellanus, qui ratione Capellaniæ hodie tenetur celebrare, si alio die celebret, ad nullam restitutionem tenetur; ergo neque beneficiarius qui alio die Officium supplet,

2 Sed contrariam sententiam tenet Henriq. *lib. 13. c. 13. n. 2.* & alii communiter. Et ratio est, quia S. Pius V. in Bulla asserit, eum qui non recitat suo tempore, non facere fructus suos; deindè beneficiarius non recitans Horas Canonicas, ipso facto, absque alia judicis declaratione incurrit pœnam restitutionis fructuum; sed nemo potest propria authoritate eximere se à pœna, quam contraxit. Ergo, &c.

3 Nota etiam, quòd malè à Molsesio, & Bonacina citantur Suar. *de Relig. to. 2. lib. 4. c. 29. n. 11.* & Filliuc. *to. 2. tr. 23. c. 10. num. 307.* pro affirmativa sententia; nam loquuntur de restitutione fructuum facienda à beneficiario pro omissione Horarum in primis sex mensibus, de quibus non loquitur S. Pius V. in Bulla, undè de hac quæstione in sequenti Resolutione dicetur. Qua hic sup. seq.

RESOL. CXIV.

An Beneficiarius, qui non recitavit, si altero die recitet, & suppleat omissum, excusetur à restitutione fructuum?

Et quid, si prædictum pensum Officii omissum v. g. hodie recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, imò si recitet ante tempus?

Et an stando in opinione affirmativa talis obligatus possit restitutionem facere in eadem specie actionis, idest in recitatione ejusdem Officii omissi, an verò possit satisfacere per alias preces æquales, v. g. per integrum Rosarium, Psalmos Pœnitentiales, vel per Sacrificium Missæ, &c.

Et notatur, quod si in singulis Horis unius diei quid leve omittitur, quod simul sumptum gravem materiam constituat, ex eo non obligatur Beneficiarius ad restitutionem, neque etiamsi omittat partem notabilem unius Horæ. Ex part. 9. tract. 9. & Miscellan. 4. Ref. 24.

§. 1. Affirmativam sententiam docet novissimè Quintanadveñas *in Theolog. moral. tom. 1. tractat. 8. singul. 6. numer. 11.* qui citat Suarez, Ledesmam, Henriq. Molsesium, & Filliucium. Tum quia rependit æquale, tum quia Capellanus, qui uno die tenetur ex onere Cappellaniæ celebrare, si alio die celebret, non tenetur per se loquendo restituere: ergo neque qui officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo, admittendo, quòd Capellanus, qui semel omittit, non satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando; Hæc enim non est affixa diei, in quo recitandum erat. In Missæ verò auditione, & in jejunio, cùm non detur restitutio, sed præcepti adimpletio diei alligata non potest hæc in alium diem transire. Sed animadvertas oportet, idem omninò dicendum esse, si pensum omissum v. g. hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, immò etsi recitet ante tempus, in quo recitandum erat, solvens anticipata solutione. Ita ille. Sup. hoc in R. præcedente.

2 Sed ego olim contrarium docui, & nunc iterùm doceo, & me citato, docet Pellizzarius *in Man. Regul. tom. 1. tr. 5. cap. 8. sect. 4. n. 221.* & etiam me citato. Escobar à Corro, *tr. de Hor. Canon. q. 5. §. 4. n. 10.* Tum ex Concilio Lateranensi, & Bulla S. Pii V. in quibus habetur, eum, qui non recitat suo tempore Officium, non facere fructus suos; tum quia obligatio recitandi est alligata diei, & transit cum ipsa die, adeòque non potest suppleri alio die, ita ut ex tali suppletione immunitas restitutionis obtineatur; tum quia Beneficiarius, hoc ipso quòd non recitat, absque alia Judicis declaratione incurrit pœnam restitutionis fructuum: nemo autem potest se eximere à pœna modo dicto contracta per legem Superioris.

4 Verùm, an opinio affirmativa sit probabablis. Bonacina affirmat; sed Persicus *Horis Canon. c. 5. dub. 18. num. 7.* putat post Concilium Lateranense, & Bullam S. Pii V. nullo modo talem sententiam sustineri posse: ut novissimè Pater Pellizzarius, ubi suprà, probat Suar. à P. Quintanadveñas, & Bonacina, adductum, loquutum fuisse in terminis juris naturæ, secluso jure positivo: & ideò, hoc stante, an opinio affirmativa sit probabilis, modò viris doctis judicandum relinquo.

4 Non desinam tamen in defensionem Patris Quiotanadveñas adducere verba Garciæ *in sum. tr. 2. diffic. 8. dub. 1. punct. 3. nu. 12.* qui dixit. *Esta opinion de vez, como por su autoridad; y la de los Demas Dotores, como por su razon no se puede censurar por improvable y puede servir de consuelo, y apprevecharse della algun beneficiado quando no tiene que restituyr por adverso lo gastado, ò porque lo hara falta.* Ita ille.

5 Sed alia difficultas est, stando in opinione affirmativa, an si quis v. g. elegisset prædictum modum spiritualis restitutionis, obligatus fuisset restitutionem facere in eadem specie actionis, idest, in recitatione ejusdem Officii omissi, an verò potuisset satisfacere per alias preces æquales prudenti arbitrio, v. g. per integrum Rosarium, vel sacrificium Missæ tot diebus repetitum, pro illa intentione.

Sup. contentum in hoc, & seq. § sup. in R. ... Ex positum, & ... in seq. & infr. in R. 129. ... in 6 tr. ... Ref. ... in fine, & vers. Hinc.

6 Ratio

6 Ratio dubitandi est, quia si consideremus justitiæ rigorem, videtur necessarium reddere idem opus in specie: nam mercenarius conductus ad fodiendum in vinea, non satisfaceret aliud opus, suo arbitrio faciendo, etiam in Domini utilitatem. Ad hoc dubium respondet P. Suarius, prædictum non teneri facere restitutionem in eadem specie; quia quando creditor moraliter, & rationabiliter præsumitur acceptare, sufficit æquivalens compensatio, licèt non sit in eadem materia, sed ita præsumitur in præsenti casu, quia spiritualis fructus ab Ecclesia intentus potest esse æqualis, vel major in alio genere spiritualis compensationis; unde illa, quasi materialis diversitas non videtur impedire condignam satisfactionem. Et ideò Garzias, loco citato, *nu.* 15. sic ait: *Però preguntara alguno, estando en la opinion contraria, de que se puede suplir la omission del rezo, quanto à la restitucion de frutos con rezar otro tanto; si ha de ser esto forçosamente en officio Divino, ò si bastara que sea en Rosario; Psalmos Penitentiales, Missas, ò otras cosas guardando ygualdad* ad arbitrium boni viri. Respondet Suar. ubi suprà, *n.* 102. *y le sigue Luys de San Juan duda 3. que no es necessario, sino que podrà en otras cosas de las dichas: porque quando se presume moralmente hablando, que el acreedor està contento, y se dara por pagado, con que le den equivalente de la deuda; aunque no sea en la propria especie puede hazerse, en este caso se presume esto de la Iglesia que es el acreedor. Luego bastara la equivalencia, mayormente quando es mayor compensacion; y conformase con el simile del voto, el qual se cumple con cosa equivalente.*

Sup. hoc inf. in R. 1. 7. § Nolid. etiam in principio, & in ... ejus ann.

7 Nota tamen contra Escobar, loc. cit. *n.* 14. quòd si in singulis horis omnis diei; quòd leve omittitur, quod simul sumptum gravem materiam constituat, non obligare Beneficiarium ad restitutionem. Et ita probabiliter, me citato, tenet Pellizarius ubi suprà, *n.* 213. & me etiam citato Trullench *n.* 12. sicut etiam non teneretur Beneficiarius restituere, si omitteret partem notabilem unius horæ. Ita me citato Pellizarius. Et licèt Escobar *nu.* 12. contrarium teneat, probabilem tamen esse nostram sententiam fatetur.

Super hoc notabili parte infra in Ref. 3. § ... in ... ejus primo not.

RESOL. CXV.

An beneficiarius si intra annum per octo, vel decem dies omisit Officium, teneatur ad restitutionem? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 34.

Sup. hoc in R. seq. & supra in R. 5. lege ejus § 1.

§. 1. ALiqui respondent negativè, & ita novissimè docuit S. Joann. de la Cruz *in direct. consil. p. 1. prac. 3. artic. 3. dub. 6. conclus.* 3. ubi sic asserit: Beneficiarii, si intra annum omittant recitare per decem dies nihil restituant, quia sunt servi liberalissimi Domini, qui multo minus, quàm domini temporales, ad pauca attendit. Et ita explicandus est motus S. Pii V. Ita ille, qui citat Medinam Salmanticensem, & Lopez: Ortiz verò *in sum. c. 3. n.* 21. extendit hoc ad unum, vel alterum diem. Sed an opinio supradictorum DD. non obstante Bulla S. Pii V. sit probabilis, judicio aliorum remitto, nam illam tamquam minus probabilem noluit admittere novissimè Sylvius *in 2. 2. qu.* 83. *art.* 13. *concl.* 4.

RESOL. CXVI.

An in obligatione restituendi fructus pro omissione Horarum Canonicarum detur parvitas materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 24.

Sup. hoc in R. præcedenti, & vide alium §. 6. ejus not.

§. 1. AFfirmativè respondet Joannes Henriquez *in compend. cas. mor. c. 29. n.* 30. ubi sic ait: *Si el tiempo en que no se ha rezado, ansi da ocho dias en el spacio de todo un año, no ay obligacion de restituyr cosa alguna, como probablamente lo afirman algunos Doctores, porque ningun hombre principal, y prudente priva del salario al criado, que en un año falta ocho dias de servirlo, aunque otros Doctores nos alargan mas de à dos, & tres dias en un año.* Et Sotus *de just. lib. 10. q. 5. art.* 3. Medina *in sum. lib. 1. c.* 14. §. 11. Lopez *in instruct. tom. 1. c.* 245. & *tom. 2. c.* 105. Vega *in summ. p. 1. c. 36. c. 1.* & *2. c. 128. cas.* 18. quos refert Garzias *de beneficiis tom. 1. p. 3. c. 1. n.* affirmant omittentem uno, vel altero die horas Canonicas, excusari à restitutione, quod probabile putat Filliuc. *tom. 2. tr. 23. c. 10. q.* 8.

2 Sed hanc sententiam non approbat Oliverius Bonartius *de Hor. Can. lib. 2. c. 11. n.* 15. & Castrus Palaus *tom. 1. disp. 1. punct.* ... *n.* 4. quia expressè contradicit S. Pio V. qui in Bulla pro qualibet die, & pro qualibet hora restitutionem fieri præcepit. Neque obstat, famulum omittentem uno, vel altero die in anno debitum servitium, præsumi à domino exemptum esse ab obligatione restitutionis ex quadam benigna congruitate, ne videatur dominus rigidus exactor, quominus dicamus omittentem recitationem obligatum non esse restituere, quia in hoc casu expressit suam voluntatem dominus, scilicet Ecclesia. Dum autem hanc voluntatem satis non expressisset, poterat illud præsumi. Quapropter Menochius *lib. 2. cas. 420. n. 9.* & 10. etsi attenta dispositione Concilii Lateranensis affirmet Clericum non recitantem uno, vel altero die, obligatum non esse restituere, negat tamen attenta constitutione S. Pii V. vide etiam Sylvium, quem citavi *in 2. p. tr. 12. ref.* 34.

Con. hic cit. antecedens.

RESOL. CXVII.

Quanam pars officii omissa Beneficiario sit levis, ut non obliget ad restitutionem, etiamsi fructus respondentes illi parti omissæ sint magni, & notabilis quantitatis.

Et an si pars fructuum correspondens sit tam parva, ut non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, teneatur illam restituere sub mortali.

Et an, qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omisit, qui simul sumpti gravem, & notabilem materiam constituant, teneatur ad restitutionem?

Ex quo infertur, non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omittunt tantum partem versuum, vel Psalmorum, etiam deglutiendo, corrumpendo, vel syncopando verba, vel syllabas, ut ex ita omissis, vel corruptis fiat notabilis pars.

Quod autem intelligendum est non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis.

Et an liberetur ab onere distributionum restitutionis ille, qui accedit ad Chorum non solùm post primum Psalmum, verùm etiam, qui propter hanc partem reliquerit recitare aliam, quæ non attingit ad materiam notabilem? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 26.

§. 1. CIrcà hoc mihi summopere placet sententia Vinc. Filliucii *tom 2. tr. 23. c. 10. n.* 219 dum asserit, pro omissione minori, quàm unius Horæ integræ, non esse aliquid restituendum: potest igitur beneficiarius peccare mortaliter, omittendo dimidiam Horam, sed non teneri ad restitutionem. Idem dici potest de Matutino proportionaliter. Reginaldus verò *lib. 10. tr. 3. c. 4. n.* 44. ex Suar. putat omissionem, quæ in recitatione Officii constituit peccatum mortale, obligare ad restitutionem. Sed tu tene sententiam Filliucii, etiamsi fructus respondentes illi parti omissæ sint magnæ, & notabilis quantitatis.

Sup. hoc supra in ... R. ... & in R. ... § Dico cursim in fine, & ut magis clarescat solutio hujus diffic. lege inf. doctr. Ref. 19. & alterum ... primo annot.

2 Nota etiam, quòd si beneficiarius omittat partem notabilem Officii, si pars fructuum correspondens sit tam parva, ut non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, tunc utique beneficiarius non tenebitur illam sub mortali restituere.

3 Notandum est etiam, Martinum Bonacinam *tr. de Hor. Canon. disp. 1. q. 5. punct. 2. n.* 15. docere, non esse improbabilem opinionem asserentem, quòd qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omisit, qui simul sumpti gravem, & notabilem materiam constituunt, non teneatur ad restitutionem. Et ratio est, quia lex definit obligationem restituendi pro singularum Horarum omissione. Et licèt ipse respondeat ad hoc argumentum, tamen, ut dixi, hanc sententiam probabilem esse existimat, quam antè absolutè docuerat Pet. Moneta *tr. de distribut. p. 2. c. 3. nu.* 22. ubi sic ait. Optimè Navarrus infert, non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omittunt tantam partem versuum, vel Psalmorum, etiam, deglutiendo, corrumpendo, vel syncopando verba, vel syllabas, ut ex ita omissis, vel corruptis fiat notabilis pars. Quod tamen intelligendum est, non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis; nam quod in una Hora omittitur, non est cum eo, quod in altera omittitur computandum, ad constituendam notabilem partem, cùm quælibet Hora unum totum integrum, & perfectum per se constituat. Ita Moneta. Qui etiam *n.* 42. cum Bonacina *ubi suprà nu.* 12. liberat ab onere restitutionis distributionum, non solùm eum, qui ad Chorum accedit post primum Psalmum, seu post primum Hymnum, juxta Ecclesiarum consuetudinem, verùm etiam, qui præter hanc partem reliquerit recitare aliam partem, quæ non attingat materiam notabilem, juxta Doctorum sententiam; de qua materia notabili nos suprà diximus, quæ sunt valdè notanda à confessariis, ut in praxi sæpiùs occurrentia.

Et pro contento in hoc 2 hujus R. in Ref. ... Et pro contento in hoc ult §. Notandum est, sup. in R. ... § ult. in princ. & ... in R. ... Idem, post medium vel tamen ut probabile, & in Ref. ... &c. Et pro satisfactio ne contento in lin. ... hujus §. ult. supra lege doctr. R. ... & ... R. ... § ult.

Sup. hoc infrà lege adhuc magis amplam doctrin. in § ... his, Ref. ... &c.

Sup. in § ... hujus R. & in ... ejus not.

RESOL. CXVIII.

An Beneficiarius, qui non recitavit Laudes, teneatur ad aliquam restitutionem.

Et an infirmus, qui prævidet post prandium ex febre fore impediendum à recitatione Vesperarum, teneatur illas manè recitare?

Sed ex doctrina hujus Resolutionis infertur, an Laudes sint Hora separata, vel pars Horæ, nempè Matutini? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 46.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Castrus Palaus *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 7. num.* 5. & in terminis Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis, lib. 2. capitul. 10. num.* 12. ubi sic ait: Censeo nihil fructuum necessariò tribuendum pauperibus ratione Horarum omissæ quantumvis magnæ, & sufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissis laudibus. Ita ille. Et à fortiori hanc sententiam docet Suar. *de Religione, to. 2. lib. 4. capitul. 30. numer.* 13. & Faustus *de Horis Canonicis, lib. 2. quæstion.* 286. asserentes Beneficiarium teneri ad restitutionem, quoties peccatum mortale committitur in omissione alicujus partis notabilis unius horæ, modò illi parti tanta pars fructuum respondeat; quæ furto sublata culpam mortalem constitue-

Sup. hoc ex doctrin. R. seq. §. ... ad med. vers. nisi pro omissis laudibus, sed lege eam per totam pro doctr. hujus text.

stitueret. Probatur etiam hæc opinio ex auctoritate Doctorum dicentium Laudes esse Horam separatam ab aliis. Ita Navarrus *de orat. cap. 3. num. 27. & 28.* Archidiaconus *in c. Presbyt. dist.* 91. D. Antonin. *in 3. part. tit.* 10. §. 4. & alii. Unde Laudes differre à Nocturnis patet, tum quòd eas novo æris campani pulsu inchoamus, & earum initio præponimus versum, *Deus in adjutorium meum intende*, ut in aliis horis, habent proprium Capitulum, Hymnum, &c. Tum quod nocte Natalis Domini Nocturni finiuntur, & Missa inter Laudes, & Nocturnos interponitur; tum quòd olim Laudes à Nocturnis tempore dividebantur, cùm illi canerentur in prioribus noctis vigiliis, hæ verò in vigilia matutina.

2 His tamen non obstantibus (attendas quæso amice Lector) de hoc casu interrogatus ab Eminentissimo Cardinali Oregio, viro doctissimo, & integerrimo, pro contraria sententia probabiliter, ni fallor hanc adduxi rationem. Bulla S. Pii V. quæ onus restitutionis in omissione recitationis Officii imponit, loquitur solùm de Horis integris, vel legenti patet, ergo non debet ut lex pœnalis ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari. Cùm igitur Laudes non sint Hora separata, sed partes Horæ, nempè Matutini, sequitur non esse inclusas in dicta Bulla; atque adeò illas omittentes peccare quidem mortaliter, sed nullo restitutionis nexu vinciri. Quòd verò Laudes contra Navarrum, & alios non sint Hora separata, patet ex communi sententia Doctorum. Ita Canonistæ partim *in c. 1. de celebratione Missarum*; partim *in Clem. 1. eodem tit.* Sum mularii *in verb. Horà Canonica*, Divus Thomas *opusc. de offic. Sacerd. c. 3.* & ideò Sotus *de Just. lib. 10. q. 5. art. 4.* asserit hanc sententiam esse adeò vulgò receptam, ut alterius opinionis Doctores ne quidem sint audiendi.

3 Restat modò respondere ad ea, quæ superiùs adduximus, quæ videntur probare Laudes differre à Nocturnis. Dico igitur æris campani pulsum non fieri, ut distinguantur Laudes à Nocturno Officio, tamquam distincta Hora; sed ad majorem solemnitatem hymnodiæ, *Te Deum laudamus*, &c. Sicut solet idem pulsus adhiberi, dum tempore Missæ cantantur sequentia, *Per omnia sæcula sæculorum*, &c. Hymnum verò illum pertinere ad Officium Nocturnum, patet ex Breviariis. Nec refert quod *capit. consilium, in fine, de celebratione Missarum*, dicatur, *Te Deum*, &c. dici, vel omitti in Matutinis Laudibus, quia Laudes Matutinæ ibi accipiuntur pro toto officio composito ex Nocturno, & Matutino Laudum, in cujus parte hymnus ille dicitur. Quòd verò Laudes inchoentur à communi versu, *Deus, in adjutorium*, &c. & Psalmis, Hymno, & aliis constent, ut cæteræ horæ, distinctionem Horarum non indicant, quia nondum sunt distincta Hora, donec accipiat suum complementum, & perfectionem, quæ à fine, sivè communi Collecta dependet; ab eo enim sumenda est Horarum diversita, non à principio, vel temporis intervallo. In nocte autem Nativitatis repræsentat Ecclesia primævam Horarum institutionem, ideòque Nocturnum Officium concludit collecta diei, non quòd insinuare velit esse nunc re ipsa distinctam Horam. Ratio autem separationis à Laudibus est, quia sanctus Thelesphorus decreverit tunc Missam fieri de nocte, ut patet *in cap. nocte, de consecrat. dist. 1.* Undè necessarium erat, ut statim post Nocturnos Missa celebraretur ante Laudes. Dicendum est igitur ex supradictis posse aliquem probabiliter defendere Beneficiarium omittentem Laudes peccare, ut dixi mortaliter, non autem ad restitutionem teneri, quia contra Palaum, & Suarez, omittens partem notabilem alicujus Horæ licèt peccet mortaliter, non autem comprehenditur in Bulla S. Pii V. in qua imponitur onus restitutionis ex omissione alicujus Horæ. Cùm enim lex hæc sit odiosa, & proculdubio gravem pœnam imponat, cùm pro singulis Horis restitutionis onus irroget, sequitur, non esse extendendam contra omittentes partem Horæ, licèt notabilem, & ideò non debemus jugum Beneficiariis magis aggravare, quàm jus ipsum, & verba legis imponunt. Et ita has rationes postquam cum doctis recentioribus communicavi, hanc sententiam tamquam probabilem amplexi sunt.

4 Notandum est etiam hic obiter, infirmum, qui prævidit post prandium ex febre impediendum à recitatione Vesperarum, non teneri manè recitare illas, quia præceptum recitandi Vesperas non obligat pro tota die, sed tantùm pro toto tempore vespertino. Quòd enim recitare anteriùs Vesperas liceat, non infert obligationem tunc eas recitandi, si pro tempore, quo præceptum recitationis urgebit, impossibile sit futurum recitare, & parere præcepto; sed sufficit cuilibet tempori malitia sua. Et ita docet novissimè Raynaud. *de monit. p. 1. c. 1. q. 14.*

RESOL. CXIX.

An Beneficiarius teneatur ad aliquam restitutionem omittendo partem notabilem alicujus Horæ?

Et quid, si omittat Laudes?

Et quid est dicendum, si omittat partem levem in singulis Horis?

Et an restitutio pro omissione Horarum suppleri possit per quascumque eleemosynas, quas antea à Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 220.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Castrus Palaus *tom. 2. disp. 2. punct. 7. num. 5.* quia omittens partem notabilem alicujus Horæ absolutè dicitur illam omittere, sicut absolutè dicitur omisisse, Missam, qui partem notabilem non audit; sed pro cujuslibet Horæ omissione est debita restitutio, juxta Extravag. S. Pii V. etiamsi fructus illis correspondentes leves sint. Ergo est etiam debita restitutio pro omissione cujuslibet partis notabilis, paucitas enim fructus excusabit ab obligatione gravi restituendi, non à levi. Ita Castrus Palaus, qui citat Garziam, & Bonacinam.

2 Sed, his non obstantibus, negativam opinionem defendit Oliverius Bonartius *de Horis Canonicis lib. 2. cap. 11. num. 10.* ubi sic ait: Primò quidem certum est, nec in Concilio Lateranensi, nec in Extravag. S. Pii V. quidquam de hac quæstione determinatum esse: undè prima specie videtur nihil necessariò restituendum pro parte Horæ, quamvis notabili, prætermissa, quia cùm lex sit pœnalis, saltem ex parte, fundamentum ejus sit culpa, ob quam irrogatur pœna, solùmque de Horis integris in illa mentio fiat; non debet ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari: censeo igitur nihil fructuum necessariò tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omissæ, quantumvis magnæ, & sufficientes ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissis Laudibus, quia multi putant, illas esse Horas disjunctas; quod quamvis minus rectè arbitrentur, solent tamen separatim à Nocturno Officio legi per modum Horæ diversæ. Ratio verò est, cur nolim aliquem ob partem prætermissam ad restitutionem obligari, quia lex hæc est odiosa; & proculdubio gravem pœnam imponit, cùm pro singulis Horis restitutionis onus irrogat; cur ergo nos illam extendimus, & jugum beneficiorum magis aggravamus, quàm jus ipsum, & verba legis. Ita Bonartius; & hanc sententiam sequitur, cum aliqua tamen limitatione, Suarez *de Religion. tom. 2. lib. 4. cap. 30. à n. 9.* & Toletus *lib. 2. cap. 13. n. 10.* non obligantes ad restitutionem, si fructus correspondentes leves sint, eo quòd beneficium sit tenue; sed negativam sententiam absolutè, & sine ulla distinctione satis probabilem, & securam in praxi ego existimo.

3 Sed quid dicendum de eo, qui partem levem in singulis Horis omittit, cujus omissio comparatione totius Officii diei gravis quantitatis censeri potest; an, inquam, obligatus sit restituere? Et negativam sententiam ego teneo, quam tuetur Moneta *de distrib. p. 2. q. 3. n. 22.* & Filliuc. *tom. 2. tr. 23. c. 10. qu. 7.* quos sequitur Castrus Palaus *loc. cit.* validam pro hac sententia rationem adducens, adi illum, & non pigebit.

4 Notandum est etiam hic obiter quod aliqui dicunt, restitutionem fructuum pro omissione Horarum suppleri posse per quascumque eleemosynas, quas anteà beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit, cùm eæ cujusdam anticipatæ solutionis rationem quamdam habere possint. Ita Bonartius *ubi suprà n. 21.* quod tamen nimis laxum videtur.

RESOL. CXX.

An sit obligatio restituendi, si Beneficiarius omittat partem notabilem unius Horæ; vel in officio unius diei omittat plures versiculos, qui simul partem notabilem constituant?

Et an, qui habet unum beneficium justè, & alterum injustè, teneatur bis recitare Officium? Ex part. 11. tract. 2. & Misc. 2. Res. 44.

§. 1. Affirmativè nominatim contra me respondet Andreas Mendo *in Bull. Cruciat. disputat. 24. capitul. 2. num. 31.* Nam qui omittit aliquid in recitatione, malè, ac absque titulo accipit fructus correspondentes parti omissæ; quo enim titulo, aut jure eos facit suos? Sed est obligatio restituendi id, quod malè, & absque titulo accipitur, ut est manifestum, ergo est obligatio restituendi fructus correspondentes illis parti Horarum omissæ. Nec probat quidquam adversariorum fundamentum; nam leges Ecclesiasticæ in primis absolutè injungunt obligationem restituendi fructus ob omissionem Horarum; deinde, ut dignosceretur, quæ pars corresponderet cuilibet Horæ, & proportio servaretur, designant, quota pars restitutionis pro singulis Horis sit præstanda; nec oportebat descendere ad designandam partem correspondentem omissionis partis unius horæ, tum quia semel posito quænam pars toti horæ correspondeat, in quo aliquod posset esse dubium, facilè cuivis esset, designare portionem respondentem omissioni illius partis Horæ, juxta ejus quantitatem; tum quia, cùm in qualibet Hora sint plurimæ partes, non poterat à Legibus determinari, quanta pars esset restituenda, siquidem maxima, major, minor, aut minima pars, valeret omitti. Non tamen negant eæ leges deberi præfatam restitutionem, quin potius eam injungunt in obligatione absoluta generali, quam imponunt; ex qua nostra resolutio confirmatur. Hæc Mendo.

2 Sed

2 Sed licèt hæc opinio satis probabilis sit, Affirmativam puto etiam suam probabilitatem habere; & ut talem præter Doctores à me alibi adductos, illam admittit, me citato, Escobar à Corro *de Hor. Can. q. 5. §. 4. n. 12.* Quia Constitutio S. Pii V. quæ obligat ad restitutionem, loquitur specialiter de omissione recitandi totum Officium, aut unam horam, & cum sit pœnalis non debet extendi ad omissionem partis etiam notabilis, quia res diversa.

3 Idem etiam docet me citato Martinus de Sancto Joseph *in Mon. Confessar. tom. 1. lib. 2. tr. 3. de Oratione, q. 5.* ubi sic ait; *Massa la obligacion de restituir en materia parva de la omission del Officio, mas en llegando à dexar de rezar parte notable, de manera que sea pecado mortal, se ha de restituir lo que cabe de los frutos à aquella parte, aora sea pequeña, ò grave cantidad. Solamente aura de diferencia, que si lo que cabe à aquella pequeña parte es cosa pequeña, obligarà à pecado venial à que se restituya, y si es materia grave à pecado mortal; aunque es probable, que si se dexa en una hora parte pequeña, y en cada una de las demas horas partes pequeñas, que todo junto haze materia grave, no ay obligacion de restituir, porque es probable, que ay distincto precepto de rezar qualquiera de las horas en particular, y assi los versiculos dexados en una hora.* Ita ille.

Sup. hæc & seq. vid. annot. [illegible] sup. in res. 2 [illegible] §. 1. atque ad med. & in ... [illegible] secunda annot. Et pro hac probabilitate, in res. seq. & sup. in res. 114. § ult. in princ. & in res. 117. §. Notandum in principio.

4 Et hanc sententiam probabilem esse, docere etiam existimo eundem Patrem Mendo, nam contrariam sententiam quam ipse contra me docet, vocat tantùm veriorem.

5 Sed hìc obiter quæro, an qui habet unum beneficium justè, & alterum injustè, teneatur bis recitare Officium. Aliqui affirmant. Vide Trullench *in Decal. to. 2. lib. 7. c. 3. dub. 12. q. 3. n. 25.* & Bonacinam *de Horis Canonic. q. 2. punct. 4. nu. 28.* At ego utrumque nego, & assero constanter teneri statim dimittere beneficia injustè obtenta, & restituere fructus perceptos, & interim non teneri ad recitationem, quæ vel debet esse ratione beneficii, aut fructuum perceptorum. At neutrius ratione tenetur. Igitur, &c. Minorem probo; ad obligationem recitandi horas requiritur possessio beneficii, & jus saltem percipiendi fructus. At qui injustè tenet beneficium, nec possessionem, legitimam nempè, habet, nec jus percipiendi fructus, cùm utrumque teneatus restituere: & secundùm regulam juris, quid non videtur cepisse, nec habere, cùm necesse sit hoc omne alteri restituere, ut *in l. non videtur 51. de regul. jur. cum concordantibus*, de quibus glossa ibi. Igitur nec debet obligari ad onera ipsius Beneficii. Tum etiam quia jure naturæ nullum est præceptum Horas recitandi, sed tantùm de jure positivo Ecclesiastico, hoc autem ex omnium consensu deficit hac in specie. Igitur majori ex ratione alterum deficere est necesse. Fateor tamen, quòd cùm sit causa ob injustam retentionem, ut Ecclesia careat debito obsequio ex omissione recitandi, tenebitur etiam ejus ratione quid æquivalens restituere ipsi Ecclesiæ, non quia obstrictus fuerit oneri persolvendi Horas, sed quia causa fuit, ne persolverentur per legitimum successorem in beneficio, supposito juris positivi præcepto, quo justus beneficii possessor ad recitandum obstringeretur; & recitasse si possideret, credendum est.

Sup. hæc prop. supra in res. 10. § princip. & in res. 11. §. Non. ... [illegible]

6 At dices, nihil effectu saltem interest inter hanc, & oppositam sententiam, cùm ex utraque idem effectus, & obligatio restituendi oriatur, & oppositi Doctores ad nihil plus obligant nisi ad restitutionem casu, quo non persolvat Officium Divinum injustus possessor. Dicam ego, plurimùm interesse inter nostram, & alteram opinionem. Nam si daretur obligatio recitandi ratione beneficii injustè obtenti, ex omissione persolvendi hoc onus quotidie, oritur unum peccatum mortale distinctum ab altero peccato injustæ retentionis Beneficii, à quo eum eripit nostra opinio, cujus ratione non peccabit ex omissione recitandi, cùm recitandi obligationem hac in specie tollat: & sic aderit unum tantùm peccatum injustæ retentionis, & sicut malæ fidei possessor tenebitur restituere, non solùm rem cum fructibus, sed & resarcire damna orta ex sua injusta retentione; Et sic in nostro casu ad æquivalens persolvendum ob omissum divinum officium sua ex causa. *Argum. leg. Patri 27. §. 1. de Minoribus leg. si navis 61. fine de rei vendicat. cum similibus.* Et est nova, & vera hujus dubii resolutio, necnon & favorabilis ipsi Beneficiario, cùm eum immunem faciat à pluribus peccatis ex omissione recitandi Horas Canonicas, & attenta nostra opinione unum tantùm admittamus peccatum propter iniquam detentionem beneficii, cui etsi videatur adjungi aliud contra Religionem ex omissione recitandi, cujus fuit causa propter iniquam detentionem Beneficii; hoc est tantùm consequenter, non principaliter, & censeo diversum non constituere peccatum ex regulis communibus in materia de peccatis, de quibus Divus Thomas 12. *qu. 71. art. 6.* & cum eo communiter Doctores Theologi. Et hæc omnia docet Escobar à Corro *de Hor. Canonic. q. 3. §. 5. n. 32.*

RESOL. CXXI.

An Beneficiarius, qui partes leves in singulis Horis omittit, quæ simul sumptæ gravem quantitatem constituunt, teneatur ad aliquam restitutionem? Ex p. 5. tr. 5. Res. 54.

Et ad literam in ipsamet, p. 5. tr. 14. Res. 47. Sed hìc tantùm una Res. transcribitur.

§. 1. Affirmativè respondet Faustus *de Horis canonicis, lib. 2. q. 286.* ubi sic ait. Ad restitutionem tenetur, qui eodem die in singulis horis versiculos omisit, qui tamen simul sumpti unam integram horam efficiunt: & ratio est, quia sicut hujusmodi omissiones continuantur in ordine ad gravem culpam, ita etiam in ordine ad restitutionem. Sic ille.

2 Verùm negativam sententiam ex neotericis tenet expressè Castrus Palaus *tom. 2. tr. 7. disp. 2. punct. 7. n. 6.* quia, ait ille, si pro qualibet hora suum distinctum præceptum latum est, tunc omissiones non conjunguntur cum omissione in Officio alterius diei. Sed adhuc admisso unicum esse præceptum pro integro officio diei, credo nullam esse obligationem, quia ita est unum præceptum, ut virtualiter multiplex sit, & obligatio restitutionis singulis horis est adnexa. Undè si quælibet hora per se sumpta nullam inducit obligationem restituendi, neque illam inducet, quatenus unicum quoddam Officium constituit. Officium namque inducere non poterat obligationem restituendi, nisi partes illius Officii divisim inducerent. Ita Palaus, qui citat Monetam, & Filliucium. Undè puto utramque sententiam probabilem esse, sed ego magis negativæ adhæreo.

Sup. hæc supra in res. 114 § [illegible] Princ. & in res. 120 [illegible] ... probable, & cum [illegible] D.D. ... in §. ul. hujus res. sup. in § Sed quid res 116 & in res. 117 §. N... [illegible]

RESOL. CXXII.

Petrus Beneficiarius in quadam civitate hujus Regni per spatium septem annorum recitavit officium sine debita attentione, & hoc voluntariè. Quæsitum à me fuit, an teneatur ad restitutionem fructuum, qui uncias sexcentas superabant? Ex part. 3. tr. 12. Res. 1.

§. 1. Relinquendo illam quæstionem, an recitans Officium voluntariè distractus satisfaciat præcepto; dico circa præsentem difficultatem, quòd affirmativè respondent communiter DD. Homobonus *de exam. Eccles. p. 1. tr. 4. cap. 5. qu. 40.* Gavantus *in comment. Rubr. Missal. tom. 1. sect. 1. cap. 6. nu. 4.* Navarr. *cap. 20. de oratione, n. 32.* Graffius *decis. aur. p. 1. lib. 2. capit. 51. n. 7.* Petrus à Navarr. *lib. 2. cap. 2. nu. 240. & seq.* Vega *in summa, tom. 1. c. 128. cas. 20.* Suarez *in 3. par. tom. 5. disp. 4. sect. 2. nu. 26. & de Religione, tom. 2. lib. 4. c. 26. nu. 26.* Rodriq. *tom. 1. c. 143. n. 1.* Moneta *de distribut. p. 2. q. 2. n. 20.* Lorca *in p. 2. tom. 2. disp. 26. de legib. membr. 2. ad 5.* Salas *de legib. disp. 9. sect. 1. nu. 24.* Squillan. *de obligationibus Clericorum, p. 1. dubit. 21. num. 42.* Fernandez *in suo exam. Theolog. moral. p. 3. cap. 13. §. 8.* Raphael de la Torre *in p. 3. tom. 1. contr. 9. de Horis canonicis.* Vasquez *opusc. de beneficiis, cap. 4. §. 1. dub. 4. num. 104.* & alii, quos citat, & sequitur Barbosa *in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 9. num. 20.* & Sylvius *in 2. 2. quæst. art. 3. concl. 4.* Et ratio est: nam, cùm attentio sit modus substantialis, non satisfacit quis præcepto Ecclesiæ, sine attentione recitando, & ideò non dicitur recitasse, qui sic recitat; & sic contra eum habet locum pœna restitutionis, imposita contra non recitantes.

2 Tamen, quia contrariam opinionem censeo probabilem esse cum Lessio *lib. 2. capitul. 37. dub. 11. numer. 68.* & Azorio *p. 1. lib. 10. capitul. 13. quæst. 8.* non imposui onus dicto beneficiato restituendi. Et ita hanc sententiam absolutè amplexi sunt, ex neotericis Episcopus Antuerpiensis, Joannes Malderus *in 2. 2. tr. 10. cap. 2. dub. 4.* & Paulus de Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 1. cap. 5. num. 10.* Cardinalis Toletus *lib. 2. cap. 12. numer. 16.* Medina *cod. de oration. quæst. 16.* Corduba *in quæst. lib. 4. quæst. 13.* Henriquez *lib. 9. cap. 25. num. 5.* & Castrus *de leg. pœn. lib. 2. cap. 5.* Probatur hæc opinio: nam, secundùm Cajetanum, præceptum dicendi Horas distinctum est à præcepto dicendi eas cum attentione: nam præceptum dicendi eas simpliciter priùs fuit latum; posteà verò *in c. dolentes*, fuit impositum præceptum de attentione. Undè, qui dicit Horas sine attentione; satisfacit præcepto primo de dicendis Horis non autem secundo, de dicendis cum attentione. Sed, cùm restitutio fructuum sit pœna contra beneficiarios omittentes divinum Officium; ille, qui voluntariè distrahitur recitando officium, illud non prætermittit, licèt malè recitet: Ergo non tenebitur restituere. Salva semper, &c.

RESOL. CXXIII.

Quidam Sacerdos habebat beneficium curatum cum multis oneribus, ut Missas, &c. & per multos annos multoties reliquit Horas canonicas; Quæsivit à me, an teneretur restituere in integrum omnes fructus, interim perceptos?

Et in textu hujus Resolutionis docetur, quid Episcopus, Parochus, Canonicus, vel Beneficiarius teneatur restituere pro omissione in recitatione Officii Divini cujuslibet diei.

Et an si contingat, Canonicum Canonicatus grossam prius, vel absolutè lucrari, antequam officium divinum omittat, nihil ejus debere restituere? Ex p.2.tr.12.Ref.8.

§. 1. SCiebam, à quodam Theologo responsum affirmativè habuisse, & probabiliter: nam ita tenent Malder. *in* 2.2. *tract.*10.*cap.*2.*dub.*4. Lorca *in p.*2.*tom.*2.*disput.*24.*de legibus membr.*1.*vers. in jure autem Canonico.* Suarez *de relig. tom.*2.*lib.*4.*cap.*30.*nu.*4. Vasqu. *in p.*2.*tom.*2.*disp.*168.*n.*34.*&* 55. Azorius *p.*1.*lib.*10.*cap.*14.*qu.*5. Petrus à Navarra *lib.*2.*cap.*3.*nu.*277. Valentia *tom.*3.*disp.*6.*quæst.*2.*punct.*10. Squillante *de oblig. Cler. p.*1, *q.*31.*n.*66. & alii. Ratio est, quia in Concilio Lateranensi ultimo, sub Leone X. *sess.*9. *§. statuimus, & in Const.*138. S. Pii V. decernitur, ut nemo beneficium curatum, aut simplex habens, qui elapsis sex mensibus ab ejus consecutione, sine legitimo impedimento Officium divinum recitare omiserit, pro tempore, quo non recitavit, fructus suos faciat; immò eos impedire, tamquam rem injustè captam, in fabricam Ecclesiæ, aut eleemosynas pauperum teneatur. Super quas Pontificias Constitutiones videndi sunt, Navarr. *in Manuali, c.*25.*n.*121. Summa Corona *p.*1.*c.*1.*num.*93. Fuschus *de visitatione, lib.*2.*c.*20.*n.*23. M. Ant. Cucchus *in instit. l.*5.*tit.*7.*n.*39. & Gigas *de pensionibus q.*30.

2 At ego contrariam sententiam, tamquam probabilem, ei, si illam sequi vellet, demonstravi. Nam Sylvius *in* 2. 2. *qu.*83.*art.*13.*concl.*4. Homobonus *in exam. Eccles. p.*1.*tr.*4.*c.*5.*qu.*42. Molfesius *in summ. tom.*1.*tr.*5.*c.*3 *nu.*26. Fernandez *in suo exam. Theol. p.*3.*c.*13.*§.*8.*n.*2. Henriq. *lib.*13.*c.*13.*n.*2. Toletus *lib.*2.*cap.*12.*n.*2. Sotus *lib.*10.*q.*5.*art.*6. Aragonius 2.2.*q.*83.*art.*13. Medina *lib.*1.*c.*14.*§.*11. Petrus de Ledesma *in summ. tom.*2.*tr.*9.*c.*4.*concl.*11. Raphael Torres *in* 2.2. *tom.*1.*q.*83. *de Horis Canonicis, contr.*9.*n.*40. & Lessius *lib.*2.*c.*34.*n.*77. asserunt, eum, qui habet beneficium curatum, non teneri restituere, nisi partem correspondentem obligationi recitandi Horas: ut, verbi grat. Parochus, & Episcopus quintam partem pro rata restituant; reliquas quatuor, ratione tituli, & onerum, retineant, Canonicus quartam partem restituat; alii beneficiarii tertiam. Hæc Henriquez, qui citat Lopez, Pennam, Cuevos, Gallo, & alios. Licet talis moderatio videatur Lessio justo laxior, præsertim in Canonicis, & aliis, qui non habent aliud onus, quàm precum. Undè eam limitat ad eos beneficiarios, qui alia onera habent, idque juxta onerum proportionem. Toletus *lib.*2.*c.*12.*n.*9. putat, pro toto omisso Officio restituendam esse tertiam partem fructuum illi diei respondentium: quem sequitur Fernandez, *ubi suprà*. Tandem addam in fine hujus dubitationis doctrinam notabilem Joan. de Salas *de legib. disp.*15.*sect.*2.*nu.*27. qui contra Vasquez putat, quòd si contingat Canonicum canonicatus grossam priùs verè, & absolutè lucrari, antequam Officium omittat; nihil ejus debere restituere; quia pœna non est, ut fructus jam suos restituat; sed ut non faciat fructus suos. Hæc ille.

R E S O L. CXXIV.

Beneficiarius omittens recitationem Horarum quando debeat fructus restituere, quid pro toto officio, & quid pro singulis Horis Canonicis?

Idem advertitur de Episcopo, Canonico, & Parocho. Ex p.4. tr. 4. & Misc. Ref. 111.

§. 1. CIrcà hoc in Bulla particulari *anni* 1561. ita disponit S. Pius V. quòd qui per unum diem totum Officium omiserit, tenetur restituere omnes fructus illius diei; qui Matutinum tantùm omiserit, dimidiam partem, qui reliquas omnes horas, alteram dimidiam, qui harum singulas, v. grat. Laudes, vel Primam, vel Tertiam, Sextam, aut Nonam, sextam partem fructuum illi diei respondentium; sed hæc Bulla cum tanto rigore accepta non videtur, ait Henriq. *c.*13. *de excomm. n.*2. *in glossa lit. Z.* ubi refert praxim cum sapientum consilio hunc rigorem ita moderare, ut Parochus, & Episcopus quintam partem fructuum pro rata juxta decisionem supradictæ restituant, reliquas partes quatuor ratione tituli, & onerum retineant, Canonicus quartam restituat, alii verò simplices beneficiarii tertiam similiter habentes præstimonia, & pensiones Ecclesiasticas. Verùm hæc moderatio, ut alibi adnotavi, videtur Lessio *lib.*2.*c.*34.*dub.*2. *n.*177. nimis laxa, præsertim in Canonicis, & aliis, qui non habent aliud onus, quam precum, undè eam limitat ad alios beneficiarios, qui alia onera habent, idque juxta onerum proportionem. At his non obstantibus Ægidius de Trull. *in exposit. Bull. Cœnæ lib.*3.*cas.*2.*n.*3. putat, opinionem supradictam Henriq. esse tutam, & probabilem; ego verò in hac quæstione de meo nihil dicam, & nihil ponam, solùm referre volui, quod alii dixerunt.

R E S O L. CXXV.

Qui facienda sit restitutio ex omissione Horarum Canonicarum? Ex p.2.tr.12.Ref.27.

§. 1. REspondeo, faciendam esse fabricæ beneficii, vel pauperibus, ut patet ex Bulla S. Pii V. & ex Doctoribus communiter; sub nomine verò fabricæ continetur non solùm propria Ecclesia beneficii, sed fabrica domus beneficii, in qua beneficiarius habitat, vel alterius domus ipsius beneficii, vel utilitas in emendis, vel meliorandis agris, ut fructus in perpetuum augeantur. Ita Suarez *de Relig. tom.*2.*lib.*4.*c.*30.*nu.*19. & alii.

2 Sub nomine verò pauperum intelliguntur etiam pauperes alterius loci, in quo non est situm beneficium, & intelligitur etiam ipse beneficiarius, si sit pauper, & id non fiat in occasione non recitandi, & ejus mater, fratres, aut sorores, non solùm si sint mendici, sed etiam si necessariis ad decentiam personæ, & status careant, quales sunt multi nobiles. Ita Faustus *de Hor. Canon. lib.*2.*q.*283. & Villalob. *in sum. tom.*1.*tr.*24.*dub.*17.*n.*9. Fernand. *in exam. Theol. p.*3.*c.*12.*§.*8.*n.*3. & alii.

3 Hæc etiam restitutio potest fieri Missis, & aliis suffragiis in utilitatem defunctorum; nam ipsi sunt etiam indigentes. Ita Filliuc. *tom.*2.*tr.*23.*c.*10.*n.*325. qui citat Suarez, & alios.

R E S O L. CXXVI.

An Beneficiarius, qui omisit Horas Canonicas, liberetur à restitutione fructuum propter eleemosynas pauperibus largitas, non tamen hoc intuitu?

Et quid est dicendum de aliis debitis, an contrarium sit sentiendum: Ex p.3.tr.6. & Misc.2.Ref.57.

§. 1. HIc casus mihi contigit, & ab onere restitutionis consulentem liberavi, nixus auctoritate Pauli Laym. *in Theol. mor. lib.*3.*sect.*5.*tr.*2.*c.*12.*n.*9. ubi sic ait. Quando obligatio restituendi, puta pauperibus, ex jure Ecclesiastico tantùm promanat, arbitror, probabiliter dici posse, eleemosynas, quæ cum tali obligatione, quamvis non animo satisfaciendi factæ sint, tamen ad eas extinguendas prodesse posse. Exempli causa. Venit Canonicus ad confessionem, qui toto anno officium recitare neglexit, & ideò in pias causa 300. aureos restituere deberet, tali obligatione à Confessario illi significata, respondet, se quamvis hujus obligationis immemorem, his ipsis diebus statuam argenteam Ecclesiæ alicui donasse, quæ 300. aut ampliùs aureis æstimetur, puto, quòd Confessarius contentus esse possit. Tum quia non desunt Doctores, qui ita sentiunt; tum, quia videtur esse virtualis intentio omnium dantium eleemosynas, satisfaciendi per eas omnibus obligationibus, quas suis peccatis, aut negligentiis contraxerunt; tum denique, quia leges Ecclesiasticæ benignè explicari debent. Ita Layman, & ego.

2 Notandum est tamen, quòd contrarium dicendum est in aliis debitis; undè qui ex furto, usuris, &c. debitor est, si ei restituendum esset tantumdem, donec immemor sui debiti, non liberatur ab onere restitutionis; quia illa gratis donata sunt. Nec refert dicere, quòd si debiti sui memor fuisset, se gratis donaturum non fuisse; nam actualis dispositio voluntatis, non autem conditionalis inter contrahentes attendenda est. Ita docent Lessius *lib.*2.*cap*37.*num.*11. Lopez *de contract. lib.*2.*c. ult. propè finem*, Sanchez *in summ. tom.*1.*lib.*2.*capit.*13.*numer.*11. & alii.

R E S O L. CXXVII.

An beneficiarius, qui omisit Horas Canonicas, excusetur à restitutione fructuum propter eleemosynas largitas pauperibus, & sufficientes pro illo debito, licèt fuerint largita absque memoria dictæ obligationis? Ex p.7.tr.10. & Misc.1.Ref.24.

§. 1. ALibi *in* 3. *part. tract.*7.*ref.*57. ex Layman docui probabiliter affirmativam sententiam, quam scio displicuisse cuidam Theologastro, sed immeritò quidem, nam tamquam probabilem illam tenet doctus P. Gaspar. Hurtad. *tract. de Justit. disputat.*8.*difficult.*9. ubi quærens utrùm donatio facta creditori à debitore immemore debiti excuset, sic respondet: Non desunt, qui existiment verè excusare (nisi quando donatio facta est in remunerationem tantidem beneficii accepti à donatario) quia tunc in debitore est intentio virtualis satisfaciendi debito, quia si memor esset debiti, non dedisset animo donandi, sed satisfaciendi debito.

2 Sancius verò *lib.*1.*summ. cap.*13. Lessius *cap.*39.*dub.*10. & Layman *tract.*2.*c.*12. docent, non excusare, & meritò; quia debitor hic, & nunc non solvit, quia hic, & nunc absolutè donat. Quod autem solveret, & non donaret, si debitum in mentem veniret, non sufficit, ut verè solvere dicatur: hæc enim dispositio conditionalis, qua debitor ita dispositus est, ut verè solveret, & non donaret, si memor esset debiti, non sufficit, ut actu non dicatur donare.

3 Nihilominus Layman, probabile censet ab obligatione restituendi promanante tantùm ex jure Ecclesiastico, ut ab obligatione restituendi redditus Ecclesiasticos ex omissione divini officii, excusari debitorem eleemosynis, quamvis factis

absque

absque memoria dictæ obligationis, & absque animo satisfaciendi obligationi, quia intentio virtualis elargientis eleemosynas sit satisfaciendi omnibus obligationibus, quas suis negligentiis, & peccatis contraxit. Hucusque Hurtadus.

4 Hanc etiam sententiam tamquam probabilem me citato docet novissimè Machadus *de perfecto Confess. tom. 1. lib. 2. part. 3. tractat. 23. document. 3. num. 7.* ubi ita asserit. *Se ha de advertir por muy necessaria una insigne question que à cada passo se duda; esto es, si la donacion hecha al acreedor por el deudor olvidado de la deuda le escuse de la obligacion de restituyr aquella cantidad, verb. grat. deviasme cien ducados, ignorandolo tu, yo me donastes otros tantos; si en tal caso quedes todo via obligado à restituyrme la deuda quando lo conoscas.*

5 Algunos verdaderamente le escusan, sino es quando la donacion se hizo por remuneracion de otro tanto beneficio recibido; porque fuera desto caso, juzgan, que en el deudor huvo voluntad virtual de satisfazer mas por la deuda, que de hazer donacion al acreedor.

6 *Lessio Sanchez, Layman, y otros son de contrario parecer. No obstante que Layman, à quien sigue Hurtado, siente por probable, que quando la obligacion de restituyr proviene solamente de Derecho Canonico: como le es la de restituyr los frutos Ecclesiasticos mal llevados por no aver cumplido con el rezo, &c. se escusa el deudor con las limosnas, que huviere hecho, aunque, sea sin essa intencion; pero la intencion virtual del que haze la limosna es satisfazer con ella à todas las obligaciones, que con sus negligencias, ò pecados huviere contrayde.* Ita ille.

7 Et post hæc scripta inveni hanc nostram opinionem tamquam probabilem admittere me etiam citato duos doctos viros, Eminentissimum Dominum meum Cardinalem de Lugo, *de Just. & Jure to. 1. disp. 4. sect. 3. n. 46.* & Ægidium Trullen. *in Dec. to. 1. lib. 1. c. 7. dub. 24. n. 18.* Idem etiam tenet Pasqualigus noster *in decis. mor. Decis. 455.* cum Sanchez *lib. 2. cons. mor. c. 3. n. 121.*

R E S O L. CXXVIII.

An beneficiarius possit compensare eleemosynas jam factas voluntariè, cum obligatione posteà contracta restituendi fructus propter omissionem officii?

Et supponitur, Beneficiarium excusari à restitutione fructuum ob eleemosynas jam factas, non tamen cum intentione satisfaciendi huic obligationi.

Et an hoc habeat locum in debitis ex furto, usuris, &c. quæ fortè solvenda sunt pauperibus ob incertitudinem creditorum? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 5. Ref. 23.

Sup. hoc, quod hic supponitur in duobus præcedentibus [illegible]

§. 1. Suppono, Beneficiarium excusari à restitutione fructuum ob eleemosynas pauperibus datas, non tamen cum intentione satisfaciendi huic obligationi, undè si beneficiarius ob omissam recitationem tenetur restituere 500. aureos; si tantundem largitus est pauperibus, & si immemor hujus obligationis, potest liberari à restitutione, quia hæc videtur esse virtualis intentio omnium facientium Eleemosynas, ut per eas satisfaciant omnibus obligationibus, quas suis peccatis, aut negligentiis contraxerunt, tum quia leges Ecclesiæ semper debent benignè explicari: quod etiam habet locum in debitis ex furto, usuris, &c. quæ fortè solvenda sunt pauperibus ob incertitudinem creditorum: cùm enim Eleemosynæ non repugnet velle satisfacere pro Eleemosyna aliàs debita (ut si quis Eleemosynam injunctam à Confessario det extremè indigenti, cui ex justitia tenetur subvenire juxta probabilem Doctorum sententiam) qui dat eleemosynam, censetur habere hanc virtualem intentionem satisfaciendi etiam alteri debito. Et ita hanc sententiam, quam olim docui *in 3. part. tract. 6. ref. 57.* & me citato, sequuti sunt posteà quinque docti Recentiores, Trullench *in decalog. to. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 14. n. 19.* Pellizar. & Escobar, ubi infra Persicus *de Hor. Canon. c. 5. dub. 22. n. 4.* & Garzias *in summa tr. 2. diffic. 8. dub. 3. punct. 4. n. 3.*

Sup. hoc in R. [illegible]

2 Sed hoc supposito, difficultas est, an hæc doctrina procedat, si quis possit applicare eleemosynas olim factas pro omissione posteà facta? Et negativè respondet Pellizarius *in Man. reg. tom. 1. tr. 5. c. 8. sect. 4. n. 229.* Sed affirmativam sententiam docuit Oliverius Bonartius *de Hor. Canon. lib. 2. c. 11. n. 21.* cujus sententiam nimis latam ego existimavi *in p. 4. tr. 4. ref. 220.* Sed modò invenio illam mordicus docere Escobar à Corro, *tr. de Hor. Can. q. 5. §. 4. n. 20.* Et ratio adduci potest, quia præbens eleemosynam censetur virtualiter illam præbere, non solùm pro debitis contractis, si extarent, vel etiam pro contrahendis, ita ut sit quædam anticipata solutio. Limitat tamen hanc sententiam Escobar *n. 19.* dum tempore factæ Eleemosynæ, aut posteà Beneficiarius eam applicuit alicui operi, aut necessitati, aut pro remissione peccatorum, pro animabus Purgatorii, aut pro alio opere pio: quia tunc ab hac speciali applicatione recedere non poterit, nec facere compensationem cum debitis restituendis, ratione omissionis Divini officii, quia illa applicatio æquivalet donationi perfectæ, quæ revocari non potest, *l. 3. & fin. cod. de revocand. donat. l. fin. cod. de Usucap. pro donato, cum similibus,* & applicans post applicationem, & donator post donationem nihil sibi debitum retinent, cum quo valeant compensare, quod debent.

Quæ hic supponuntur [illegible]

R E S O L. CXXIX.

Quidam Canonicus recitabat Officium, non tamen canendo cum aliis in Choro, quæritur, an hoc facere potuerit sine peccato mortali, & distributiones quotidianas l[illegible]ri. Ex p. 2. tr. 12. Ref. 6.

§. 1. Difficilis est hæc quæstio [illegible] a pro parte negativa sunt hi omnes: Beja *in resp. 1. cas. 55.* Sot. *de just. lib. 10. q. 5. art. 4.* Navar. *de orat. c. 13. n. 17.* Grassius *dec. lib. 2. c. 51. n. 13. & c. 52. n. 22. & c. 53. n. 4. 5. & 21.* Covarr. *var. ref. lib. 3. c. 13. n. 8.* Columna *de reddit. eccles. p. 3. c. 34. n. 19.* Pinellus *in l. 1. C. de bon. mater. p. 3. n. 16.* Rodriq. *in sum. tom. 1. c. 43. n. 5.* Zechius *in sum. p. 2. c. 83. n. 12.* & Summa Corona *p. 1. c. 2.* & alii citati à Moneta *de distrib. quotid. p. 2. q. 2. n. 31.* & à Garzia *tr. de beneficiis, tom. 1. p. 3. c. 2. n. 513.* Et ne dura, ait Comitolus *lib. 1. q. 62. n. 3.* videatur esse hæc sententia, sciendum, est, ita declarasse sacram Congregationem Illustrissimorum Cardinalium. Probatur hæc opinio; nam institutio canonicatuum est, non ut adsint tantùm in choro; sed ut canendo assistant: & ob id eis dantur distributiones. Ergo, si id non præstent, peccabunt, nec poterunt distributiones retinere. Antecedens patet ex authoritate Concilii Basilensis *sess. 21. c. 3.* Et in Concilio Aquisgranensi *c. 131.* dicitur: (Canonicis religiosissimè in choro standum, & psallendum est.) Et in Concilio Trident. *sess. 24. c. 12.* sic habetur: (Omnes verò divina, & per se, & non per substitutos compellantur obire Officia, atque in choro ad psallendum instituto, & canticis Dei nomen devotè laudare.)

Sup. hoc in R. [illegible]

2 Sed, licèt hæc opinio de jure antiquo, & ex institutione Officii Canonicorum sit vera; tamen hodie, ratione consuetudinis, contrariam sustinendam esse judico cum Lessio *lib. 2. c. 34. dub. 33. n. 185.* Raphael de la Torre *in 2. 2. to. 1. q. 83. de Horis Canonic. cont. 10. disp. 7. fol. mihi 357.* Petr. Navarra *lib. 2. de rest. c. 2. n. 217.* Aragonio *in 2. 2. q. 83. art. 12. dub. ult.* Garzia *de benef. to. 1. p. 3. c. 2. n. 527.* & Cenedo *in suis q. canon. q. 2.* ubi fusè confirmat hanc opinionem. Et idem docet Riccius *in sua praxi, to. 2. ref. 362. n. 3.* S. Ioan. de la Cruz *in direct. consc. Precep. 3. art. 3. dub. 7. concl. 4.* & Petrus Ledesma *to. 2. tr. 9. c. 3. conc. 31.* Vide etiam Gavantum *in Comment. ad Rubr. Miss. to. 2. tr. 1. C. 5. tit. 5. n. 3.*

3 Ad responsionem Cardinalium, quam affert Comitolus, respondetur, de illa non constare authenticè. Ad Concilium Basileense, & Aquisgranense respondet Cenedo *ubi suprà, n. 16.* ibi non præceptum, sed consilium dari: utuntur enim patres verbo, *debent*, quod consilium denotare videtur. Quòd si aliquis contendat esse præceptum; respondemus iam consuetudine legitimè præscripta ei esse derogatum. Ad Concilium verò Tridentinum ait Lessius, *ubi suprà, n. 186.* præceptum illud non dirigi ad Canonicos, sed ad Prælatos, ut convenientibus iuris remediis Canonicos cogant, ut canant in choro. Undè peccant Prælati, si id negligant; non autem Canonici sua consuetudine utentes quandiu à Prælatis non urgentur. Sed hæc Lessii responsio mihi non placet, ex eo, quòd Concilium dicens, quòd Canonici compellantur per se obire Divina Officia, atq; in choro psallere, vult eos ad id teneri: & ait, quòd ad id compellantur, tanquam ad rem, ad quam tenentur: nam compulsio, & executio præsupponit obligationem. Dicendum est igitur, Concilium in hoc non esse receptum; sed eandem consuetudinem post illud durare, & esse continuatam, quia Episcopi, & alii Superiores non curarunt in hoc illud executioni mandari, sicut & alia multa. Undè clarum est, non obligare. Vide Azorium *p. 1. lib. 10. c. 11. q. 6.* Squillante *de obligatione Cler. p. 1. q. 29. n. 59.* Reginaldum *to. 2. lib. 18. c. 12. n. 175.* & Suarez *de Relig. to. 2. lib. 4. c. 12.*

Sup. hoc vers. Debent quid importet [illegible]

R E S O L. CXXX.

An qui submissa voce, aliis canentibus, persolvit Horas Canonicas, possit percipere distributiones. Ex p. 2. tr. 12. Ref. 33.

§. 1. Respondent communiter, satisfacere obligationi Divini Officii recitandi, sed non posse distributiones, quæ canentibus conferuntur, percipere.

Sup. hoc in R. [illegible]

2 Sed ego puto cum Filliucio *to. 2. tr. 23. c. 6. n. 196.* & Martino Bonacina *tr. de Horis Canon. disp. 1. q. 3. punct. 11. n. 17.* ita submissa voce recitantem, posse percipere mediam partem distributionum, quia non deest in totum suo muneri, cùm assistat Choro, Officium submissè recitet, & cæteros audiat. Quam quidem doctrinam, adversùs Bonacinam, Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 24. dub. 10. n. 9.* & Portel. *in dubiis Regular. ver. Hora canonica, n. 15.* putant procedere etiam in casu, quo Canonicus non caneret, sed tantum assisteret, quia distributiones etiam pro assistentia conferuntur. Igitur Canonicus assistens, & non cantans potest sibi medietatem distributionum retinere. Et ita docet Beia *p. 1. cas. 55.* & Carolus Macigni *tr. de Horis canon. c. 68. n. 3.* & alii.

Sup. hoc in R. [illegible]

RESOL. CXXXI.

An Canonici confabulantes in Choro, aut exercentes aliquas actiones prafaca attentioni externa repugnantes, teneantur ad restitutionem distributionum quotidianarum. Ex p.2.tr.12.Ref.7.

§. 1. TEneri putat Petr. Ledesma *in sum.tom.2. tr.9.c.4.conclus.alt. diffic.1.& 2.* Raphael de la Torre *in 2.2. to.1. q.83.de Horis canonicis, contr.19.dist.9.n.5.* Vega *in sum.p.1.cap.128.cas.10.& p.2.c.102.cas.sta.* Lopez *in instr.to.1.c.246.* Summa Corona *p.1.c.1.n.93.* Squillante *de oblig. Cler.p.1.dub.30.nu.62.* Suar. *de relig.to.2.lib.4.c.14.nu.0.* Sot. *de just.lib.10.qu.5.art.4.* Graff. *dec.aur.lib.2.c.51.n.12.& c.52.n.22.* Arag. *in 2.2.q.83.art.12.* & alii. Et ratio est: quia ita, v.g. confabulando, non solùm non habent attentionem internam, sed neque externam.

2 Ergo non satisfaciunt præcepto assistendi in choro, & ideò non possunt lucrari distributiones: adde, quòd non potest dici quis præsens esse alicui rei tunc, cùm ad aliud attendit *l. coram Titio ff. de verb.signif.* Ergo.

3 Hæc opinio videtur prorsus tenenda: sed invenio contrariam amplexam esse ab Alphunso Manriq. *in instr.ordin. relig. Sacerd.& Episc.sub tit.de major. Ordin.* Corduba *in sua qu.lib.4.cap.13.dub.ult.in fin.* Medina *in summ.lib.1.cap.14.§.11.* Zecchio *de republica Eccl.c.24. de Canonicis, sub n.6.* & nobilissimè à Garzia *de benef.tom.5.p.3.cap.2.nu.514.* ubi asserit, Canonicos notabiliter confabulantes in choro, peccare mortaliter propter *cap. dolentes, de celebrat. Missarum,* non tamen teneri ad distributionum restitutionem propter *c. licèt de prabendis, & c.unic.de cler. non residen.in 6.* ubi sola præsentia requiritur ad lucrandas distributiones. Et licèt hæc opinio, quam etiam videtur tenere Toletus *lib.2.cap.12. num.6.* improbetur multis rationibus à Moneta *de distribut part.2.quaest.2.num.22.* & à Petro Cenedo *in suis quaest.2. num.7.* tamen Garzias *ubi suprà*, (Videtur, ait, ita esse consuetudinem, & praxim Ecclesiarum.) Quod notent viri docti, & judicent.

RESOL. CXXXII.

An Canonici confabulantes, dum chorus cantat, lucrentur distributiones quotidianas?

Et an teneantur illas restituere, si in choro, vel privatim non recitent Horas Canonicas?

Et an Canonici non assistentes in Choro, nec recipientes distributiones quotidianas non peccent mortaliter, nisi sequatur detrimentum cultus Divini? Ex p.4.tr.4.& Misc. Ref.339.

§. 1. PRo negativa sententia adduxi *in 1. p.tr.12. de Horis Canonicis, ref.7.* Suar Sotum, Aragonium, Monetam, Cenedum, & alios, tamen aliqui, ut *ibi* adnotavi, affirmativam sententiam asserunt, cujus probabilitatem aliis judicandam reliqui, sed modò assero, dictam affirmativam sententiam esse probabilem, & ideò novissimè illam tuetur Thomas Sanchez *in opusc.tom.2. lib.2. cap.2.dub.100.num.2.* ubi sic ait. Canonici non attendentes, immò confabulantes in Choro, lucrantur distributiones, nam dantur Canonicis pro assistentia in choro, & ut chorum sua præsentia authorizent; item quia sic usu receptum est. Hanc sententiam tenet Henriquez à me consultus, & quamplurimi ex neotericis admodum docti Magistri, & hæc videtur mihi probabilior. Ita Sanchez.

2 Ex his infertur contra Petrum Navarram *lib.2. de restit. cap.2.nu.224.& 225.* & Petrum de Aragon. *in 2.2. D.Thom. q.83.art.13. in fine,* Canonicos, qui assistunt choro, licèt nec in choro, nec privatim recitent Horas Canonicas, non teneri restituere distributiones quotidianas, quia dictæ distributiones dantur pro assistentia in choro, & sunt stipendium illius assistentiæ; ergo. Deinde in Concilio Lateranensi non recitantes tantùm obligantur ad restituendos fructus beneficiorum, sed distributiones non includuntur sub nomine fructuum; ergo. Ita Sanchez *ubi suprà dub. 101. nu.2.* & alii docti recentiores; & hæc sententia mihi videtur satis probabilis.

3 Notandum est etiam hîc obiter contra Sylvestrum *ver. Hora, p.10.* Angelum *eodem verb.n.25.& 26.* & alios, Canonicos assistentes in choro, nec recipientes distributiones quotidianas, non peccare mortaliter, nisi sequatur detrimentum cultus divini. Ita Sandoval *lib.de offic. Eccl.p.5.cap.8.* Tabiena *verb.Hora, n.28.* & alii. Immò in tali casu nullo modo peccare, nisi, ut diximus, sequatur detrimentum cultus divini; putat Medina *in 1.2.q.6.art.4.ad 2.* Verùm si absque iusta causa Canonicus in tali casu abesset à choro, peccaret tantùm venialiter, docet Sanchez *loc.cit.dub.112.n.6.*

RESOL. CXXXIII.

An Canonicus, seu Prabendatus, qui Choro assistit confabulando, possit, hoc non obstante, distributiones lucrari?

Et quaritur, quibus peccatis peccet Prafectus Chori in suo Officio?

Et pro praxi huius difficultatis adducuntur sex peccata, vel sex casus, in quibus potest peccare pradictus Prafectus Chori ratione sui Officii.

Et an Canonicus, qui non recitat Officium neque in Choro, nec extra Chorum, teneatur restituere distributiones, si tantùm assistat Choro? Ex p.19. tr.13. & Misc.3.Ref.10.

§. 1. DE hac quæstione à nobis alibi actum est, & alia novissimè in quadam Congregatione coram Eminentissimo Cardinali N. à viris doctis me etiam interveniente, fuit laté discussa. Pro affirmativa sententia adduxi Machadum *de Perfecto Confessar. tom.2. lib.4.part.4. tract.3.docum.5.num.2.* ubi sic ait: *La seconda question es, si ya que el Prebendado no tenga obligacion de cantar, por lo menos la tenga de estar en el Coro con atencion, y no dormiendose, ò parlando, para poder ganar las Distributiones cotidianas. Probable opinion es que deve estar con atencion; porque lo mismo viene à ser no assistir en el Coro, que estar en el dormido ò parlando. Sibien la mas comun, y recibida opinion de los Doctores modernos es que el tal Prebendado gana las Distribuciones, fundase en que estas se dan à los Prebendados porque assistan en el Coro, lo autorizan, y honrren con su presencia; lo qual se cumple con sola la presencia corporal, y assi dizen estar en uso.* Ita ille; cui adde novissimè doctum Martinum de S. Ioseph *in Monita Confess. tom. 1, lib.1. tract.5. de Orat. nu.13.* sic asserentem. *Por la misma razon tengo por mas probable la opinion. de Garcia* de Beneficiis, *tom.3. p.3. cap.2. n.214.* Medina *in Summa, lib.1.c.14.§.11.* Sanchez *ubi proxime, dub. 100. que afirma, que consultò sobre ella al Padre Henriquez, ya hombres doctissimos, y que sintieron comò el, y que esta puesto en costumbre, que los Canonigos, que no solamente no cantan en el Coro, ni tienen atencion al rezo, antes estan parlando mientras dura el Officio divino ganan las distribuciones cotidianas, porque dependen sin otro requisito de la assistencia corporal, como las ganan los Clerigos, que van al mortuorio, si sin rezar por el difuncto parlan, y se entretienen: es contra Navarrum, in cap.Quando, c.13.* Petrus Navar. *lib. 2. de restit.cap.2. nu.202.& 203.* Arag.citat. *ubi infrà, num.sequenti,* & alios. Hucusque Martinus.

2 Sed si stando in opinione negativa, cui ego adhereo cum Doctoribus, quos citat, & sequitur Pater Baldellus *in Theol. mor.tom.2. lib.3. disput.42.num.13. disput. 37. numer. 17. & disp.34. num.3. cum seqq.* cum Fragoso *de Repub. tom.2. lib. 10. disput. 22. §.5. num.4.* & Lessio *in Auctario casuum conscientia post.1.2. D.Thoma, vers. Hora Canonica, nu.25.* væ væ Præfectis Chori. Undè non gravabor hic apponere verba Ioseph Rocatull. *in Praxi Theol.Moral.tom.1.p.2. lib.2. de Oratione vocali, cap.20. num.128.* ubi sic ait: Videamus in speciali quibus peccatis peccet præfectus Chori. Dico primò, Præfectum Chori dissimulantem defectus Chori, fieri omnium peccatorum reum: sicut nautæ tribuitur submersio navis. Dico secundò: peccat mortaliter præfectus Chori, qui non monet, ut cantent tempore, quo ad id tenentur, quando res est gravis. Dico tertiò, peccare permittentem confabulare in Choro, & non servare silentium. Dico quartò peccare, si aliquid inordinatum permittat, ex quo sequitur divini cultus, & Chori perturbatio. Dico quintò, peccare Chori Præfectum permittentem lucrari distributiones eum, qui tempore debito ingressus non fuit, vel si dum est in Choro, non canit, sed confabulatur: quas distributiones tenetur Chori Præfectus bursæ, seu administrationi restituere. Dico sextò peccare Chori præfectum, qui abest à Choro dum celebrantur Officia, & non relinquit aliquem loco sui, unde Chori Præfectus tempore, quo celebrantur Officia, non potest Missam dicere, nisi aliquem substituat loco sui. Nota diligenter hanc strictam residentiam maximè obligare in Canonicis Chori Præfectis: quia habent pingue stipendium, & similiter in aliis habentibus stipendium alicuius momenti: si autem gratis tale munus exercent, aut exiguo stipendio, non obligantur ad tam strictam residentiam, ut contingit maximè Valentiæ in Præfectis Chori Parochiarum, sed satisfaciunt, si adsint per se dum commodè possunt: sic enim consuetudine interpretante ab illis acceptatur huiusmodi Officium. Tenentur tamen omnes Chori Præfecti, dum in Choro sunt, rectè, & iustè suum munus exercere; aliter enim, si culpabiliter negligentes fuerint, & peccant, & tenentur ad damnorum restitutionem, ut suprà diximus. Ita ille.

3 Sed an Canonicus, qui non recitat Officium, nec in Choro, nec extrà Chorum, teneatur restituere Distributiones, si tantùm assistat Choro. Et ad hoc dubium sic respondet Machadus *loco citato num.3. La tercera quæstion es, si el Prebendado que assistendo en el Coro no reza las Horas Canonicas dentro, ni fuera del esta obligado à restituir las distribuciones cotidianas, Navarra, Aragon, y otros, tienen la parte afirmativa, fundase en la disposicion de un motu proprio de S.Pio V. que parece que claramente obliga à los Canonigos, à que restituyan las distribuciones correspondientes al tiempo que dexaron de rezar, en la forma que ya dexamos dicho atras, Sanchez prueva latamente, y defiende la parte negativa; y la razon es, porque las distribuciones cotidianas no vienen* nomine fructuum; *y estas*

se dan

sed dan solamente por la assistencia en el Coro; y en quanto al motu proprio de S. Pio V. responde, que Autores muy graves modernos tienen por llano que no est à recebido con esse vigor. Ita Machadus, & post illum Martinus de Sancto Joseph *loco cit. n.* 14. Sed contrariam sententiam tenet Baldellus *ubi supra, disp.* 34. *num.* 6. ubi suppolita tamen consuetudine non canendi in aliqua Ecclesia, sic asserit: Dummodò tales Beneficiati intersint Churo, plenè, & integrè latisfaciunt suo muneri, & licitè possunt recipere totas, & integras distributiones, quæ in hujusmodi Ecclesiis solùm sunt alligatæ ratione præsentiæ; non autem ratione cantus, ut etiam notat Cajetanus *in Summa, verb. Hora Canonica, in fine*: Azotius, *p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 11. *q.* 6. Petrus Navarra, *lib.* 2. *de Restitut. cap.* 2. *nu.* 257. Lessius *lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 185. Bonacina *de Horis Canonicis, disp.* 1. *q.* 1. *punct.* 2. *nu.* 18. Quamquam ex Bulla S. Pii V. *Ex proprio*, etiam hi amittant simul distributiones omnes, & fructus suorum Beneficiorum, si absolutè Horas non recitent, saltem privatim; & in pœnam hujusmodi omissionis etiam amittat stipendium, quod alioqui est debitum soli præsentiæ, vel interessentiæ Churi. Ita Baldellus. Stant igitur pro utraque difficultate superiùs posita hinc inde Doctorum opioiones: Sed ego puto magis adhærendum esse Patri Baldello; & ita me citato tenet etiam Escobar à Corru *de Horis Canonicis, q.* 3. *§.* 6. *num* 12. & me citato Trullenh *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 7. *dub.* 16. *nu.* 8.

R E S O L. CXXXIV.

An Canonicus absens à choro per tres menses vigore Concilii Tridentini gaudeat distributionibus quotidianis?

Et an quamvis in toto anno choro non intersit, gaudeat, hoc non obstante, in prædictis tribus mensibus, quotidianis distributionibus? Ex p. 10. tr. 15. & Misc. 1. Res. 58.

§. 1. RESpondeo, quòd Canonicus absens potest percipere fructus sui Beneficii, ut in tribus mensibus concessis per Triden. *sess.* 24. *cap.* 12. ita & in sex primis mensibus, quibus non recitando potest percipere fructus, ex Costitutione S. Pii V. 538. quæ incipit; ex primo Lateranensi Concilio. Attamen si absit à Choro, iis temporibus, non percipit distributiones quotidianas, ex Garcia 3. *de Ben. f. c.* 2. *n.* 250. *& seq.* Moneta 2. *p. de distribus. q.* 17. *n.* 41. Bonac. 2. *de Horis Canonicis, q.* 4. *punct.* 1. *sub. n.* 11. S. Fausto, *lib.* 3. *eod. tr.* 7 *versic. Ex quo, & vers. seq.* Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. in Proœmio* § 7. *n.* 182. Escobar, *tr. de Hor. can. q.* 5. §. 2. *n* 42. *&* 75. cum aliis.

2 Tamen contrariam sententiam novissimè tanquam probabilem ex multis admittit Martinus de Santo Ioseph *in Monit. Confessar. tom.* 1. *lib.* 2. *de Oratione, tr.* 15. *num.* 6. ubi sic ait? *De tal manera requiere la assistencia de los Prebendados en el Coro el Derecho de percebir las distribuciones, que aunque el Concilio Tridentino, sess.* 25. *cap.* 12. *permiete à los Canonicos, que faltem por tiempo de tres meses ganando los frutos, però no ganan las distribuciones en faltando; como lo declarò la Sacra Congregacion*, sette Gonzale *ad regul* 8. *§.* 8. *Proœmis n.* 182. ex Riccio, *decis.* 594. *num.* 10. *Però lo contrario es probable, porque el Concilio concedio el tiempo de los tres meses, para que puedan los Prebendados aleviar el trabaio de resto del año; y parece, que và alli embebido el Derecho de adquirir las distribuciones.* Sic Cenedus *collect.* 15. *ad* 6. Covarruias, *lib.* 3. *Variar. cap.* 13. *num.* 5. & videtur sentire Navarrus *de Orat. cap.* 5. *num.* 20. Vivaldus *in Candel. aureo* 2. *part. cap.* 5. *num.* 48. D. Ioan. Ocon. *in cap. unico, de Cleric. non residentib. in* 6. *num.* 16. Sanchez 1. *part. consil. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 93. *&* 94. *& nu.* 103. *Tiene, que lo dicho es verdad, aunque gasten los dichos meses en vicio, y iuegos: y tengo tambien, que es probable, porque el Concilio Tridentino loco citato, quando señana este tiempo para que se descanse, no pene por condicion, que se gasten bien.* Hucusque Martinus. Et hanc sententiam præter Doctores citatos, tanquam probabilem admittit etiam Trullench *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 3. *nu.* 5. addit etiam Martinus, *ubi suprà, nu.* 7. quod Sanchez *ostiende lo dicho à los Canonigos, que no assisten en todo el año al Coro; dize, que no obstante esto, pueden llevar las distribuciones en los tres meses, que se dan para descansar; porque es ley, que se hiza en favor comun de todo el Capitulo; y no cessa, cessando su fin en un particular, que no assiste al Coro, Otras razones da, y dize, que son de son de su mismo parecer algunos Varones Doctos, à quien consultò: no parece esto del todo improbable, aunque yo no me atreviera à consejarlo.* Ita ille.

R E S O L. CXXXV.

An Canonicus, qui abest à Choro sine causa animo amittendi distributiones, tempore absentia correspondentes, peccet mortaliter?

Et an Canonicus, qui ad Chorum non accedit, sed privatum Divinum Officium recitat, peccet tantum venialiter, etiamsi in Choro quatuor tantùm assistant? Ex p. 2. tr. 12. Res. 35.

§. 1. AFfirmativè respondent Suarez *de Religion. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 10. *nu.* 17. *& c.* 13. *num.* 5. Garcias *de benef. to.* 1. *p.* 3. *cap.* 2. *num.* 359. *& seq.* Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 23. *c.* 7. *n.* 207. Squillante *de oblig. Cler. p.* 1. *dub.* 28. *n.* 57. & alii, asserentes Canonicos, & obtinentes dignitates, seu portiones, non posse tuta conscientia, nisi per tres, vel quatuor dies, abesse à Choro, ultra tempus à Concilio Tridentino permissum; & Garcias, pro hac sententia, adducit tres Cardinalium declarationes.

2 Hæc opinio videtur mihi probabilior. Sed quia multi de hoc nullum sibi conscientiæ scrupulum faciunt, ut à peccato illos immunes faciamus, dicendum est, contrariam sententiam esse probabilem, & ita illam vocat, licèt oppositam teneat, Martinus Bonac. *tract. de Horis Canon. disp.* 2. *quæst.* 1. *punct.* 2. *num.* 3. post Sylvestrum, Caietanum, Navarrum, & alios, quam etiam sententiam absolutè docuit Regin. *in praxi tom.* 2. *lib.* 18. *c.* 13. *n.* 176. *in fin.* cum limitatione, nisi talis absentia à Choro efficiatur per contemptum, aut ob eam Officium Divinum non diceretur in Ecclesia, aut saltem non diceretur cum debita solemnitate. Ex his apparet Canonicum, qui ad Chorum non accedit, sed privatim Divinum Officium recitat, peccare tantum venialiter, etiamsi in Choro tantùm quatuor assistant: nam ut notat Carolus Macigni *tract. de Horis Canonicis, cap.* 56. *num.* 24. quatuor Canonici sufficiunt ad constituendum Chorum.

R E S O L. CXXXVI.

An Præbendatus peccet mortaliter, si à Choro absit, etiamsi cedat distributionibus?

Et an Præbendatus submissa voce recitans suam partem, vel non recitans, sed solùm attendens ad partem, quam alius Chorus recitat, lucretur dimidiam partem distributionum?

Et an tres, vel quatuor dies in anno absentia à Choro non constituant culpam mortalem in Præbendatis, absque tribus mensibus in anno à iure illis concessis absentia à Choro? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 257.

§ 1. REspondent affirmativè, etiamsi cedat distributionibus, & propter eius absentiam officium non dimittatur, nèc sine decenti solemnitate celebretur. Ita Vasquez *opusc. de benef. cap.* 4. *art.* 2. *dub.* 5. *n.* 182. Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 10. *n.* 17. *& c.* 13 *n.* 5. *& seq.* Bonacina *de Hor. Canon. disp.* 2 *q.* 1. *punct.* 2. *n.* 1. & alii, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *to.* 2. *disp* 3. *punct.* 2. *n.* 3. ex multis rationibus, quas ipse adducit.

2 Sed contrarium tenet Sylvester *verb. Hora q.* 2. Caiet. §. 5. Angelus *nu* 21. Navarrus *de orat. cap.* 1. *nu.* 14. Macignus *de Horis Canon. c.* 56. *n.* 34. Barbola *de potest. Episc. p.* 3. *allegat.* 53. *num.* 181. & Valentia *to.* 3. *disp* 6. *q.* 2. *pun.* 10. § 6. unde puto utramque sententiam probabilem esse, ut ego alibi etiam docui.

3 Nota tamen, stando etiam in sententia affirmativa, tres, vel quatuor dies in anno absentiæ à Choro non constituere culpam mortalem in præbendatis, quanquam à iure conceditur absentia à Choro tribus mensibus in anno. Ita Bonacina, Suarez, & Castrus Palaus *locis citatis*.

4 Nota etiam, quòd Præbendatus submissa voce recitans suam partem, vel non recitans, sed solùm attendens ad partem, quam alius Chorus recitat, lucratur, secundùm probabilem opinionem, mediam partem distributionum. Ita Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 18. Navarra *de rest. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 222. Cenedus *collect.* 15. *a.* 6. *ad* 6 & alii, quos citat, & sequitur Bonacina *disp.* 1. *q.* 3. *p.* 2 §. 1. *n.* 17. licèt etiam probabiliter contrariam sententiam teneat Castrus Palaus *to.* 2. *disp.* 3. *p.* 4. *n.* 5. & Oliverius Bonartius *de Hor. Canon. lib.* 2. *c.* 23. *n.* 9. *& seq.*

R E S O L. CXXXVII.

An si extra tempus Divinorum Officiorum possit Canonicus, seu Præbendatus expedire negotia propria Ecclesia, in cuius utilitate abest, licitè accipiat distributiones?

Et an Canonicus dispensatus in ætate etiam lucratur distributiones?

Idem est, si Canonicus ordine sacro initiatus non sit, si assistat in Choro; & aliud est quoad vocem in Capitulo, quæ requirit saltem Ordinem Subdiaconatus.

Et notatur, quòd distributiones percipit Canonicus assistens Choro, & divinis Officiis, licèt non sedeat in proprio stallo, nec sit indutus vestibus solitis.

Item lucrabitur distributiones Canonicus, si desinat Horis Canonicis assistere, propter aliquam iustam causam; propter recipiendum hospitem; vel si radat barbam, & ex aliis multis causis, quæ in textu hujus Resolutionis explanantur, quas pro casibus contingentibus in promptu tene, quia quotidiana sunt pro supradictis Præbendatis circa lucrationem distributionum. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Res. 54.

§. 1. NEgativam sententiam docent plures, quos citat, & sequitur Moneta *de distribut. p.* 2. *quæst.* 5. *num.* 43. Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo; tum quia Beneficiarius re vera tempore Divinorum Officiorum est occupatus in evidenti utilitate Ecclesiæ, ac proindè ei debentur distributiones, iuxta privilegium contentum *in cap. Unico*; quod privilegium esset sine dubio nullum, aut minimum, si occupati

in evi-

in evidenti utilitate Ecclesiæ teneretur prævenire, aut postponere, ut possent se servare indemnes: quin potiùs præ cæteris gravarentur, ut pote, qui, aliis vacantibus, tenerentur laborare in utilitatem Ecclesiæ, & præstereà Choro assistere, æquè ac alii. Et ita docet Bonacina *de Hor. Can. disp. 2. q. 5. punct. 1. n. 16.* cum aliis.

2 Notandum est hic obiter primò, quòd Canonicus dispensatus in ætate etiam lucrabitur distributiones, nam dispensatus circà principale, est etiam dispensatus in accessoriis; Ita Moneta 2. *de distrib. q. 19. n. 44.* Bonac. 3. *de Horis Can. q. 3. punct. 4. & 5.* & novissimè ita declaratum per Congregationem Cardinalium Interpretum Concilii Tridentini. Et idem procedit, si Canonicus ordine Sacro initiatus non sit; nam quoad distributiones sufficit assistentia in Choro, nisi aliter consuetudine, aut statuto fuerit introductum, & observatum, ex Clement. 2. *de ætat. & qualitat. observant.* Moneta 2. *de distrib. q. 19. nu. 3.* Bonacina, *d. q. 2. punct. 2. n. 1. & 2.* Quidquid de non initiato ordine suo Canonicatui annexo: viderit Moneta *ibid. q. 20. nu. 31.* At hoc procedit quoad capiendas distributiones, aliud quidem est quoad vocem in Capitulo, quæ requirit saltem Ordinem Subdiaconatus, ut *in d. ætat. & qualit.* Moneta, 2. *de distribut. q. 20. nu. 5.* Bonacina, *punct. 3. ex n. 5. citato loco, ubi n. 7.* aliud admittit in convocando Capitulo, si ille, cui hoc incumbit, ordinem Sacrum non habebat, quia non est actus iurisdictionis.

3 Nota Secundò, quòd distributiones percipit Canonicus assistens Choro, & Divinis Officiis, licèt non sedeat in proprio stallo, nec sit indutus vestibus solitis, nisi aliud statuto, aut consuetudine servetur; ita Moneta 2. *distribut. q. 19. ad fin.* Bonacina, *de Horis Can. q. 4. punct. 2. n. 14.* Castro Palao, *2. to. tract. 7. disp. 3 punct. 5. n. 3.*

4 Nota Tertiò, quòd Canonicus lucrabitur distributiones, si desinat horis Canonicis assistere propter aliquam iustam causam, ut si excuset propter recipiendum hospitem, vel quòd radat barbam, & ex aliis causis, de quibus in sequentibus; ita speciatim loquendo, docent Navarr. *cap. quando, sine tr. de Orat. & Horis Canonicis, c. 3. 5. n. 21.* in Latino (licèt in Hispano *n. 19.* contrarium voluerit) quem sequitur Sanchez 2. *consil. mor. c. 2. d. 97. n. 2.* qui loquuntur, non solùm dum verè tempore horarum deoccupatur illis in causis; verùm dum differt occupationem illam, nempe radere barbam, & recipere hospitem, &c. ad tempus extra horas, ut si ad noctem, nam, & tunc putant non teneri ad restitutionem distributionum, quia causa in se vera fuit, & si translata ad aliud tempus, nihil tamen detrahit cultui Divino, quæ opinio probabilis est, valdè æqua, & notabilis. Ita Escobar *tr. de Hor. Can. q. 5. n. 80.* qui etiam notat, infirmitatem esse iustam causam, ut distributiones lucrentur, & ideò Canonicus illas lucrabitur, si ad Ecclesiam se conferre non potest ob debilitatem crurium, seu tibiarum, ex Moneta, *2. p. q. 6. nu. 16.* Menoch. *de arbit. casu 60. nu. 14. & seq.* Bonacina, *2. de Horis Can. q. 3. punct. 5. nu. 12.* Qui ex consilio medici domo non egreditur ob timorem gravis damni, Moneta. *d. q. 6. n. 8.* Qui causa recuperandi vires, vel mutandi aerem aliò se transfert, maximè ex consilio Medici, Bonacina *nu. 4. & 5.* qui podagram patitur Bonacina *sub d. n. 13.* Barbosa *de Canonic. c. 24. n. 31. & de iure Ecclesiast. 3. p. c. 12. n. 58.* Moneta 2. *de distribut. q. 6. n. 18.* Qui causa salutis ad balnea proficiscitur, Trullench 1. *Decalogi, c. 8. dub. 8. n. 3.* Qui causa celeberrimi Medici, vel salubrioris aeris illuc se confert ex Physici Consilio. S Faust *lib. 3. de Horis Canonic.* Qui causa purgandi corpus, aut minuendi sanguinem, domi se continet, Trullench. 1. *Decalogi. c. 8. d. 9. n. 2. ubi n. 3.* de eo, qui cantu defatigatus à Choro discedit, ut paululùm respiret, ex Moneta, & Bonacina, quos citat. Qui cæcus est, ex Menoch, *d. casu 60. n. 14. & seq.* Cened. *d. q. 1. nu. 53.* Moneta 16. & à Rota pluries resolutum tradit Barbosa *d. c. 24. nu. 29. & duobus seqq.* & ad Trident. *nu. 107.* Quamvis in rei veritate mihi non displiceat opinio Sanchez 2. *consil. moral, c. 2. d. 90. nu. 7.* dicentis, cæcitatem, vel surditatem non præstare causam sufficientem lucrandi in absentia distributiones, quia Choro adesse non nocet huic morbo, & Chorus sua præsentia authorizatur, ex Navarr. *c. quando 19. nu. 81. & 82.* & tenet novissimè Ioan. Ægrid. Trullench. *Decalogi c. 7. dub. 28. sub nu. 8.* Quæ omnia procedunt etiamsi Canonicus infirmitates nactus fuerit ex propria culpa, nam adhuc consequetur distributiones; Ita Sanchez 2. *consil. moral. c. 2. dub 91.* plures novissimè cumulat Velasco 1. *de privil. pauper. q. 54. num. 15.* Bonacina *supra nu. 7.* Barbosa *de Can. cap. 34. nu. 35.* Et hoc etiam procedit, quamvis ita sua culpa obvenerit infirmitas, quòd data opera eam procuravit animo se excusandi ab assistentia Chori; adhuc enim in conscientia poterit lucrari distributiones, quia ius infirmitatem respicit, non animum. Ita Bonacina 2. *de Horis Canonic. d. q. 5. punct. 1. nu. 7.* quem sequitur S. Faust. *lib. 3. de Horis Canonic. q. 29.* contra Covarr. *3. var. c. 14. nu. 8.* Monetam 2. *de distribut. q. 7. nu. 11. fin.* Existimantes, non posse lucrari distributiones, quia in hoc casu culpa fuit preordinata ad casum, & prodesse non debet; Quorum opinio indubia, & certissima est, quoad peccatum, ex illo prave animo reddendi se impotentem ad non assistendum Choro: at posteà, supposita infirmitate, & assistendi impotentia, nullum non assistendo aderit peccatum, & ut probabile est, nec obligatio restituendi, probabilius tamen contrarium iudico, quia ex suo doloso animo non debet commodum reportare ex iuribus constantibus, & notis. Vide circà idem Garciam *de Benefic. 3. p. c. 2. n. 363.* Sanchez, 2. *consil. Moral. c. 2. dub. 91.* Castro Pal. 2. *to. disp. 3. punct. 9. §. 1. n. 3.* Barbos. 3. *de Iure Ecclesiast. c. 17. n. 61, & de Canon. & dignit. c. 24. n. 35.*

5 An verò hæc opinio admittenda sit, etsi obvenerit infirmitas tempore, quo erat absens sine iusta causa, & sic dum non poterat percipere distributiones, nam supposita infirmitate, si habeat animum redeundi, & assistendi, invenitur verè impeditus sua infirmitate; ita satis probabiliter docet Bonacina 2. *de Hor. Canon. q. 5. punct. 1. n. 6.* probabilius tamen censeo contrarium, dum absentia iniusta erat, ut loquimur, secus si iusta; sic Sanchez 2. *consil. moral. c. 2. dub. 90. n. 6.* & aliis relatis, Castro Palao, *2. to. tr. 7. disp. 3. punct. 9. §. 1. n. 6.*

RESOL. CXXXVIII.

An Pensionarius teneatur sub peccato mortali dicere Officium parvum Beatæ Virginis?

Et docetur, consuetudinem esse optimam legis interpretem.

Et quæritur, an omnes pensiones possint vendi pro libito absque licentia Summi Pontificis? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Res. 94.

§. 1. Noster Pater Marcus Vidal auctor quidem, ut sæpiùs dixi, ingeniosus, & doctus, negativam sententiam docet *in Arca Theol. Mor. tit. de Ind. Inquis. 5. n. 45.* ubi sic ait; Respondetur primò, hanc S. Pii V. Constitutionem obligantem Clericos pensionarios ad Officium B. Virginis pluribus in locis non esse receptam, quia à plurimis ignoratur, vel etsi sciatur, non est in praxim unquam deducta, ita sentit, & affirmant Lessius *lib. 2. cap. 35 dub. 22. n. 129.* Insuper videtur non obligare ad sui observantiam sub mortali, tum quia nullum verbum præcipuum continet, tum quia odia sunt restringenda, & non amplianda, *c. odia, de reg. Iur. in 6.* tum quia in pœnis semper benignior interpretatio est facienda, tum quia, ut doctores ferè communiter docent, non omnia, quæ continentur in iure Canonico, obligant sub mortali, tum etiam quia legis Ecclesiasticæ intentio est, non iniicere laqueos animabus, sed ad ædificationem corporis mystici Christi Domini promovere; ac ideò, ut plurimùm non obligat sub mortali; Ergo cum hæc S. Pii Quinti Constitutio non sit ubique recepta, neque obliget sub mortali culpa, clarè deducitur, quòd pensiones, quæ Clericis conferuntur, hìc & nunc per dictam Constitutionem per se non habeant titulum spiritualem, neque ordinentur ad spirituale ministerium, sed maneant, sicuti in anteriori tempore, prophanæ, & temporales, quod equidem dici non valet de beneficio, nam illud datur per se primò principaliter, ac immediatè propter officium, capit. *fin. de rescript. in 6.* Unde decreta Pontificia, & Canonica, quę obligant beneficiarios ad Horas Canonicas, ubique sunt recepta, & ab omnibus affirmatur, & tenetur, quòd obligent sub mortali, ut colligitur ex capit. *fin. dist. 92.* ac etiam ex Concilio Lateran. sub. Leone V. *sess. 6. §. statuimus? ergo*, &c. Hucusque Vidal.

2 Sed hæc opinio pugnat cum sententia omnium Doctorum, & est contra praxim communiter receptam, contra stylum Curiæ Romanæ, & contra verba apertissima constitutionis S. Pii V. & ideò prorsus reiiciendam esse puto: Undè Persicus Auctor à Societate JESU, qui diligenter de Horis Canonicis scripsit, sic asserit in *cap. 5. dub. 7. nu. 6.* Quæres, an prædicta Constitutio S. Pii V. obliget sub peccato mortali pensionarios ad prædictum officium Beatæ Virginis recitandum? Respondeo, nonnullos, quos sine nomine refert Petrus de Aragonia 2. 2. q. 63. *art.* 2. propè finem, in dubio de pensionibus, *ver. an autem*, dixisset prædictam Constitutionem non obligare, tum quia non fuit ubique solemniter promulgata, præsertim in Hispania, tum etiam, quia non videtur usu recepta, nec eius verba sunt adeò rigorosa, ut censeantur novam inducere obligationem sub mortali, sed hæc sententia est omninò falsa. Ita Persicus. Vide etiam Baldellum *in Theol. Mor. to. 2. lib. 3. disp. 18. n. 7.* Castrum Palaum *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 1. §. 2. nu. 6.* Bassæum *in Flor. Theol. verb. Pensio, n. 5.* Silvium *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 100. art. 4. conc. 3.* Vuigers *de Iust. tract. 7. cap. 4. dub. 14. num. 93.* Cevallos *de cognit. per viam violentiæ part. 2. q. 62. nu. 6.* Malderum *de Iust. tract. 9. c. 3. dub. 13.* Fabrum *in 4. disp. 24. quæst. 1. disp. 1. car. 5. nu. 144.* Marcum Serium *tom. 3. tr. 5. disp. 1. diffic. 4. q. 2. num. 22.* Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 12. §. 3. n. 6.* Navarrum *in Man. c. 25. n. 108.* Graffium *p. 1. decisionum, lib. 2. c. 50. n. 8. & 9.* Petrum de Aragonia 2. 2. *q. 83. art. 12. dub. 3. concl. 1.* Card. Toletum *lib. 2. c. 12. n. 2.* P. Valentiam *tom. 3. disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. Quinam teneantur conclus. 2. fin.* P. Suarium *tom. 2. de Religione, lib. 4. de Horis Can. cap. 22. num. 5. & 6.* P. Reginaldum *lib. 3. tract. 4. cap. 4. sect. 3. num. 41.* P. Sanchez *tom. 1. Consiliorum Moral. lib. 2. cap. 2. dub. 63 n. 4. conclus. 2.* P. Filliucium *tom. 2. tract. 23. cap. 5. quæst. 9. dicto 1. n. 173.*

Olive-

Oliverium Bonartium *de Hor.Can.lib.2.c.9. n.6.* Benium *to.1. lib.50.c.4.q.4.* Garciam *in Summa Theol.Mor.tr.2.diffic.2.dub.2. n.7.* Candidum *tom.1. disp.18.art.23.dub.2.* Villalobos *to.1.tr. 24. diffic.8.n.15.* Martinum de Sancto Ioseph, *in Man. Conf.to.1. lib.2. tr.6. de orat.n.7.* Rocaful. *in Praxi Theol.Mor.to.1.p.2. lib. 3. de orat.vocali, c.4.n.212.* & alios penes ipsos asserentes, Constitutionem S.Pii V. ubique esse usu receptam, & obligare pensionarios sub mortali ad dicendum Officium B. Virginis eo modo, quo obligantur beneficiarii persolvere Horas Canonicas, & cum iisdem poenis.

3 Quod patet etiam ex communi observantia, & consuetudine post dictam Constitutionem, & quidem observantia subsequens legem, & statuta declarare tradunt Doctores, ut Guido Papa *decis.Gratiano p.30.n.1.& 3.* Petrus Heigius, *q.17. n.44. lib.2.* Carolus de Grassia *de excep.ad mater.statutor.excep.3. n.13.* Aymo Gravetta *conf.825. nu.14.p.4.* Tiberius Decianus. *respons.32.n.17.vol.2.* Hartmanus Pistoris *q.16. n.11.& nu.18. lib.1.* Sicut enim de Legibus *in l.37.ff.de legibus*, pro regula traditur. Ioannes de Amicis *consil.42.num. 16.& 17.* Ernest. Cothmann. *respons.48.nu.24.vol.4.* Alderan. Mascard. *de general. statutor. interpret.concl.2. n.156.* quibus adde omninò videndum doctum, & amicissimum Antonium Frances in suo Pastorali edito hoc anno 1651. & ad me ea Hispania ab ipso Auctore missum, *p.3. vota,10.n.52.cum seqq.* Undè ex his rectè dicitur, consuetudinem esse optimam legis interpretem, ex *l.minimè, ff.de legibus l.si de interpretatione, ff.eodem tit.c.cum dilectus de consuetud.* Sylvanus *conf.88. nu.27.* Tiraquellus *de nobilit.c.10.num.9.* Afflictus Neapol. *decis.166.n.9.& decis.173.nu.3.* Menochius *conf.32.n.44.& conf.390.n.11.& conf.577.nu.2.& 3.vol.3.* Mascardus *de probationibus conclus.1415. nu.10.* Brunorus à Sole *in locis communibus, verb.consuetudo 6.* Cardosius *Praxi Iudicum, & Advocat.eodem verb.n.3.* Cald. Pereira *in l.si Curatorem, C. de in integr.restit.minor.verbor.contractum, n.29.* Bellet.*disquisit. Cleric.p.1.tit.de Clerico debitore, §12.n.27.* Mendes à Castro *in Praxi Lusit.lib.2.c.1. n.12.* Camill. Borell. *in summa omnium decis.tit.14.n.88.* Gened *practic. & canon.q.lib.1.q.3.n.11.* & alii.

4 Sed nullus pensionarius stante Constitutione S. Pii V. audet omittere recitare officium B. Virginis absque scrupulo peccati mortalis, & nullus Confessarius, ut credo, illum absolveret, si tale officium nollet dicere. Ergo clarè patet, Constitutionem Pianam sub mortali obligare, nec aliter sentiendum esse puto. Et hæc omnia confirmantur ex stylo huius Romanæ Curiæ, nam pensionarii omittentes recitare Officium B. Virginis fructuum compensationem à Pontifice postulare solent, quæ non facilè, nec sine competenti satisfactione conceditur. Ergo, &c.

5 Et ideò post hæc scripta invenio, nostram sententiam contra Patrem Vidalem, præter Doctores citatos tenere etiam Raphael de la Torre *to.2. in 2.2. D. Thomæ controv.6.p.3.* ubi sic ait: Rogas, Nonne pensionarii ad aliquid recitandum tenentur? Respondeo, ante tempora S.Pii V. non tenebantur, modò verò idem Pontifex Constitutionem edidit 138. quam refert Navarrus *in Manuali c.25.n.122.* ubi præcipit omnibus pensionariis Clericis, quando ut Clerici percipiunt pensiones, parvum officium Deiparæ recitare, & aliter non faciant fructus suos iuxta proportionem inferius declarandam. Quod præceptum sine dubio obligat sub mortali; nec potest aliquis excusari dicens, constitutionem illam non esse usu receptam. Nam Constitutionem Pontificiam circà dubium obligat, ut recipiatur, & solemniter promulgata est Romæ, & inter cæteras Constitutiones obligantes inserta, & per contrariam consuetudinem, sciente, & annuente Pontifice, non est abrogata, quin potius à viris doctis, & timoratis servata; & qui illam sunt trangressi, fructuum compensationem à Pontifice postulare solent, nec sine competenti satisfactione conceditur: ergo manifestum signum est, legem illam ex tacito consensu Pontificis non esse abrogatam. Advertendum tamen circà illam, primò non omnes pensionarios sub illa lege comprehendi, sed solùm eos, qui ut Clerici pensionem accipiunt, ut in ea Bulla videre licet: dicuntur autem ut Clerici accipere, non illi, qui Clericale officium exercent, aliàs ad officium Divinum tenerentur, sed illi, in quibus status Clericalis requiritur, ut sint talis pensionis capaces, quare si pensio detur sine hac conditione, non inducit obligationem recitandi officium Virginis, etiam si detur personæ regulari Laicæ, ut militi Sancti Ioannis: etiamsi aliquo modo ratione perfectionis persona sit Ecclesiastica, & licèt illi, ut regulari, detur quia nihilominus non datur illi, ut Clerico. Ita ille, & iterùm Ego.

6 Sed quid dicendum de illa doctrina Patris Vidal apposita *in n. 27. art. 30.* videlicet in conscientia omnes pensiones posse vendi pro libito absque licentia Summi Pontificis; Respondeo, quidquid sit de iure antiquo, de iure tamen novo, stante Constitutione S. Pii V. contrarium tenendum est; & ideò Raphael de la Torre *in 2.2. D.Thomæ,q.100.art.4.disp.5.* sic ait, Pensiones, quas esse vendibiles asseruimus, potest prohibere ius humanum ne vendantur, & tunc eæ venditiones erunt simoniacæ, quia prohibitæ. Non autem memini, me invenisse talem expressam prohibitionem. Quare standum est stylo Romanæ Curiæ, sciscitandumque est à Curialibus doctis, & probis: Stylus namque iste vel declarat naturalem malitiam, vel Ecclesiæ prohibitionem in pensionibus emendis, vel redimendis, habet enim vim ad obligandum, ut servetur, ut ait Navarrus, *cons.63 de Simonia, ex cap.ex litteris, de constit.* & ibi notatis. Sed ex adverso prodit motus proprius S. Pii V. citatus, qui obligat omnes pensionarios habentes pensiones, ut Clerici sunt, quacumque de causa pensiones illis consignentur, ad recitandum Officium parvum B. Virginis, ut in tractatu de Horis Canonicis vidimus Ergo omnes tales pensiones, licèt beneficia non sint, sunt tamen annexæ spirituali muneri: ac proinde invendibiles sunt, sicut beneficia. Nec satisfaciet, qui dixerit, hoc esse de institutione Iuris humani: ac proinde ad summum probari esse simoniacum tantùm contra ius humanum omnes pensiones Clericales vendere: Quia licèt hæc obligatio recitandi Officium quotidianum Beatæ Virginis, & annexio pensionum ad illud sit tantùm de iure humano: tamen ea institutione supposita, res fit sua natura invendibilis, sicut diximus de beneficiis. Ita ille. Sed audiamus Gabrielem Pereiram *de Manu.Regia, tom. 2. cap.64. num.* licèt (ait) verum sit, quòd pensio non sit beneficium illud, quando titulo sæculari conceditur pro labore temporali, vel alio servitio, quæ in Laicum cadere potest. At verò, pensiones nostri temporis loco beneficii assignantur, & stante Constitutione S. Pii V. quam adducit Garzia *2. part.cap. 2. nu.5.* quæ obligat pensionarios ad Horas, & Officium parvum Beatæ Mariæ, iam pensio proponitur annexa officio spirituali, ea Navarra *de restitutionibus lib.2. cap.2. n.200.* & datur titulo Ecclesiastico Henriquez *in Summa, lib.13. cap.13. §.2.* ac per consequens ad instar beneficii regulatur. Hæc Pereira, cui adde Castrum Palaum, *to.3, tract.13.disp.3.punct.13.num.7.* Malderum *de iust. tract.9. c.3. dub.13.* Sylvium, *in 2.2. D.Thom.qu.100.art.4.concl.3.* Vuigers *de iust.tract.7.cap.4.dub.15.nu.93.* Suarium, Bonacinam, Valentiam, & Filliucium, quos citat, & sequitur doctus, & amicissimus noster Pater Tancredi, *de Religione, tract.3.lib.4.disp. 19.q.4.n.4.* ubi nominatim contra Patrem Vidalem nostræ sententiæ adhæret, licèt *n.5.in fin.* putet, opinionem Vidalis non esse improbabilem: sed ego in Praxi puto à sententia nostra non esse recedendum.

RESOL. CXXXIX.

Proponuntur aliqui casus circà obligationem Pensionarii, ad recitandum Officium Beatæ Virginis, sed inter alia quæritur, an Pensionarius relinquens recitare Officium Beatæ Virginis teneatur restituere omnes fructus, vel tantùm tertiam partem sicut Beneficiarii, qui ex omissione Horarum Canonicarum non tenentur persolvere nisi tertiam partem. Ex p.10.tr.16. & Misc.6.Ref.95.

§. 1. CAsus primus erit, & frequenter accidit; Nam Pontifex confert pensionem Clericalem alicui, qui consentit pensionem redimi, accepta nonnullorum annorum anticipata solutione, quæritur, an ille talis teneatur persolvere Officium Beatæ Virginis: & Bonacina *de Hor.Canon. disp.4. quæst. 2. punct.4. num.11.* pro parte affirmativa adducit Azorium, & Patrem Bellium *in Manuscriptis*: Quia recipiens anticipatas solutiones videtur recipere stipendium, quod Clerico fuit constitutum pro onere divini Officii, ergo tenetur adhuc ad divinum Officium.

2 Sed meritò Bonacina *ubi suprà*, negativæ sententiæ adhæret, ubi sic ait: Aduertendum secundò, eum, qui cessit pensioni, solùm in partem, non remanere immunem, & exemptum ab obligatione divini Officii, quia dicitur adhuc pensionem titulo Clericali possidere. Secùs si liberaliter cessit pensioni in totum, cùm enim non dicatur pensionem habere, neque dicendus est onere pensionarii gravari, iuxta S. Pii V. Constit. Idem mihi valde probabiliter dicendum videtur de pensionario, qui consensit, pensionem redimi, accepta nonnullorum, ut quinque, aut trium annorum anticipata solutione; militat enim eadem ratio, nec magis ob gratuitam, quàm ob onerosam pensionis alienationem ab onere divini Officii eximi debet, nisi aliud in Bullis exprimatur.

3 Nec obstat argumentum in contrarium adductum, negando consequentiam; hic enim non habet ampliùs pensionis titulum, nec dicitur pensionarius, consequenter non tenetur ad onera, quæ pensionem consequuntur, & ad quæ tenetur Clericus, qui pensionem titulo Clericali percipit. Et hanc sententiam præter Bonacinam tenet etiam Escobar à Corro, *tr. de Horis Canonicis q.3.§.5.nu.18.* Garcias *de Summa, Theol. Mor. tr.2. diffic.2. dub.2. n.7.* & Trullench, *ubi infrà, n.8.*

4 Quæro Secundò, ad quem pertinet obligatio Horarum Beatæ Virginis, quando pensio reservatur in capite, seu vita unius; sed ad commodum, & utilitatem alterius, Respondeo, de hoc modo reservandi pensionem super duobus, videri posse Garsiam *de benefic.punct. 1. cap.5. num.261. & seqq.* Nam propter pragmaticas, & leges Regni Hispaniarum, ex quibus beneficia, & pensiones non possunt conferri nisi Hispanis, inductum est, ut pensio imponatur in capite, aut persona alicuius Hispani, & penes illum verè resideat ius pensionis; sed tota utilitas, totumque commodum pertineat ad aliquem Italum, cui

Papa

Ex hoc in 2. [illegible] eodem §. ad medium, v. Unde & in R. [illegible] in eodem § in principio, & in [illegible] Necoplus, ad medium, Quod confirmatur, & in [illegible] Dubia in co. [illegible] post [illegible] & in R. [illegible] Sed ad [illegible] Sed pa [illegible] post medium, v. Quod conceditur, & in [illegible] Hoc obstat [illegible] dict. v. Quod patet, & in co. [illegible] quia consuetum [illegible] §. Dicitur [illegible]

Sup hoc in R. seq. lege dict. § Quæ objicienda, & seq.

In hoc in 19. [illegible] § Dicitur tertio, & cum in [illegible] posit. in annot. [illegible]

Papa specialiter, & directè intendit facere gratiam, & qui ea de causa constituitur tanquam procurator irrevocabilis ad illam exigendam: & quoniam hic uterque suo modo est pensionarius, id est Hispanus ratione iuris, & Italus ratione commodi, & utilitatis; & pensio completè accepta non subsistit, nisi in utroque simul; hinc est quòd tam expiret, & extinguatur per mortem unius, quàm per mortem alterius, ut ex pluribus Rotæ Decisionibus videri potest apud Garziam, *cap. 5. cit. n. 162. & seqq.* In hoc igitur casu quæro, ad quem pertinet ex duobus dicere Officium B. Virginis. Respondeo cum Bonacina *de Hor. Canon. disput. prima, quæst. 2. punct. 4. num. 8.* Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. num. 6.* Baldello *in Theol. mor. to. 2. lib. 3. disp. 20. n. 9.* pertinere ad illum, in cuius commodum assignata est pensio, non autem ad illum, in cuius capite est assignata. Ratio est; quia hic propriè percipit pensionem, ut Clericus, & illius emolumento fruitur, non verò ille, in cuius capite posita fuit pensio. Ergo is, cuius intuitu pensio imposita est, tenetur onere officii, iuxta regulam iuris; qui sentit commodum, par est ut sentiat incommodum.

5 Verùm, his non obstantibus non desunt aliqui opinionem negativam tenentes; nempe, onus dicendi officium B. Virginis pertinere ad illum: qui verè est pensionarius, nempè qui habet ius pensionis, & non commodum; quod ius immediatè est annexum speciali statui, & officio, non commoditas, quæ ex illo iure hauritur. Propterea observatur, ut huiusmodi pensiones constituantur in capite, & persona iam in vita Clericali constituta, & minus gravetur aliunde ad officium obligatus, & vitam Clericalem. Et ita hanc sententiam tenet Filliucius *tom. 3. tract. 42. c. 9. quæst. 13. n. 19.* qui citat Garziam; & Suarez; quibus adde Escobar à Corro *de Hor. Canon. q. 3. §. 5. num. 15.*

6 Nota verò hic obiter cum Filliucio *nu. 20.* Pensionarium purè usufructuarium; idest, qui tantùm capit commodum pensionis, cuius titulus, & totum ius constitutum est in alterius parte, & persona, posse liberè omninò contrahere, & totum quod habet commoditatis ex pensione vendere, aut aliter distrahere pro libito suo.

7 Notandum est etiam hic pro Praxi, quòd si quis titulo Clericali pensione fruatur, recitare tenebitur, quamvis ex dispensatione Pontificis nubat, vel cùm sit Miles Lauretanus, vulgò habet, *Cavallerato*, similiter nubat, retenta pensione, cuius natura non mutatur per initum matrimonium; atque idem est, si matrimonio iam inito obtineat pensionem titulo Clericali.

8 Quærò tertiò. An si Clericus pensionarius efficiatur ordinis militaris cum facultate retinendi pensionem, teneatur ad Horas Beatissimæ Virginis. Et affirmativam sententiam contra Bonacinam tenet doctus, & amicissimus P. Baldellus *in Theol. Moral. tom. 2. lib. 3. disp. 29. nu. 7.* Quia dispensatio retinendi pensionem iam collatam titulo Clericali, & cum obligatione recitandi Officium Beatiss. Virginis sub peccato mortali, & fructus restituendi, si illud omittatur sine legitimo impedimento, non est mutatio eiusdem pensionis in purè laicalem, vel dispensatio ab aliis obligationibus, quæ comitantur pensionem Clericalem, & possunt benè impleri etiam in Ordine militari. Et quemadmodum si Clericus beneficiatus admitteretur in Ordinem militarem cum facultate retinendi beneficium, non propterea esset liber à persolvendis Horis Canonicis, neque beneficium Ecclesiasticum mutaretur in purum stipendium militare: ita & Clericus pensionarius, non propterea, quòd fiat miles, & pensionem Clericalem retineat, est liber ab officio Beatiss. Virginis; neque illam transmutat in militarem.

9 Verùm licèt hæc ingeniosè excogitata sint, ego adhæreo opinioni negativæ Bonacinæ, cui adde Rocafull. *in praxi Theol. Moral. tom. 1. p. 2. lib. 3. de orat. vocali capite 4. num. 215.* Trullench *in Decal. to. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. num. 7.* Persium *de Hor. Canon. c. 5. dub. 6. n. 8.* Castrum Palaum *tom. 1. tract. 17. disp. 2. punct. 1. 3. 2. num. 6.* Pellizzarium *in Man. Regul. tom. 1. c. 8. tract. 5. num. 200.* Garciam *in summ. Theol. Moral. tract. 2. diffic. 11. d. 2. num. 7.* & doctum P. Tancredum *de Relig. tract. 3. lib. 4. disp. 10. q. 6. num. 29.* ubi sic inquit: Si pensionarius fiat miles S. Ioannis cum indulto retinendi pensionem, satisfaciat præcepto recitandi officium parvum; si recitet Dominicas Orationes, & Angelicas præceptas à sua Religione; quia S. Pius V. obligavit ad officium eos, qui ad aliam Orationem non erant adstricti. Idem dico, si fiat Religiosus Conversus alterius Religionis. Nam sufficit, recitet orationes, quæ loco officii aliis præscribuntur. Utrùm autem idem sit dicendum de Religiosis Societatis JESU, dubium est. Nam hi habent quasdam orationes statutas, & sic sunt sicuti Equites, & militat eadem ratio: ex altera parte, hæ orationes non assignantur loco Chori; & probabile tamen mihi est, eos satisfacere, recitantes orationes solitas in Societate. Hæc Tancredi.

10 Ex his infertur, quòd si Coadiutor pensionem habeat super beneficium principalis, tenebitur ad officium parvum B. Mariæ; secus verò si per modum stipendii aliquid capiat, Faustus *de Horis Can. lib. 2. q. 20.* Escobar *n. 21.*

11 Sed si quis habet beneficium, & simul pensionem in alio beneficio, quia recitando Divinum officium utrique oneri satisfacit, & sic non tenebitur recitare officium parvum ratione pensionis Faustus *q. 31.* Villalobos *to. 1. tr. 4. diffic. 8. n. 15.* & alii. Nec tenebitur recitare, dum pensionarius fruitur pensione, non velut Clericus, sed titulo sæculari, ut est causa belli, aperiendi fores Ecclesiæ pulsandi cimbala, &c. nam tunc tenebitur ad officium parvum. Sic præcitati, & alii apud Trullench *n. 7. suprà*, & Martinus de San Ioseph *in Monit. Confess. tom. 2. lib. 2. tr. 6. de oration. n. 7.*

12 Quæro quartò. An pensionarius teneatur persolvere officium B. Virginis, si pensio sit tenuis: Respondeo, quòd Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 30. tr. 3. capite 4. sect. 3.* colligit ex Navarr. *de Horis, capite 7. n. 25.* teneri Clericos ad preces D. Virg. qui pensionem habent ad vitam sustentandam sufficientem. Ceterum Navarr. hoc non dicit, sed solum dicere, ut Ecclesia pensionarios, qui recipiunt pensionem ad vitæ, sustentationem sufficientem, nova lege lata obligaret ad recitationem Horarum Canonicarum. Et S. Pius Quintus Pontifex in sua sanctione nusquam insinuat quod vult Valerius. Unde eadem ratio de illis erit, atque de beneficiariis, dicendumque eos, qui tenues admodum fructus, vel pensionem possident, eo pacto ad minores Horas D. Virginis teneri, quo beneficiarii exiguos proventus ex suis beneficiis colligentes, ad Horas Canonicas: & ita in terminis tenet Oliverius Bonartius *de Horis Can. lib. 2. c. 9. nu. 10.*

13 Quærò quintò. An pensionarius relinquens recitare officium B. Virginis teneatur restituere omnes fructus. Teneri tantùm restituere tertiam partem fructuum docet Henriquez *lib. 13. c. 13. §. 2.* Sed adversùs illam acriter insurgit Castrus Palaus *to. 1. tr. 7. disp. 7. punct. 7. n. 8.* ubi sic ait: Illud verò, quod dixit Henriquez, pensionarium, & beneficiarium simplicem, cui nullum onus est annexum, præter recitationem, posse aliquos fructus retinere, quia obligatur ad deferendum habitum, & tonsuram, mihi verò non probatur, sicut nec Bonacinæ. Quia delatio habitus, & tonsuræ abundè compensatur immunitate Ecclesiastica, & aliis honoribus Clerico concinnis. Quapropter existimo, Clericum beneficiatum, cuius beneficium nullum onus habet annexum, præter recitationem, si recitare omittat, omnes fructus obligatum esse restituere. Neque contrarium in iis beneficiatis, & pensionariis reputo probabile. Ita Palaus.

14 Verùm, his non obstantibus, sententiam Henriquez non puto improbabilem esse, ut ipse putat, nam illam tenet sapientissimus Sanchez *in Opuscul. to. 1. lib. 2. c. 2. dub. 84. n. 9.* Pellizzarius *to. 1. tr. 5. c. 8. n. 208.* & novissimè amicissimus P. Tancredi *de Religione, tr. 3. lib. 4. disp. 56. q. 3. n. 10. & q. 4. n. 14.* Et idem dicendum est de habentibus Præstimonia. Ratio huius sententiæ est, quia pensionarius quoad obligationem, & modum recitandi officium B. Virginis, æquiparatur beneficiario: sed beneficiarii secundùm communem opinionem probabilem non tenentur ex omissione Horarum Canonicarum persolvere, nisi tertiam partem. Ergo, & pensionarii. Unde ex his ego olim probabiliter consului, pensionarium potuisse compensare restitutionem debitam pro omissione Officii B. Virginis cum eleemosynis, quas dedit medio illo tempore, quo non recitavit Officium parvum; sicut dicitur de beneficiario, qui non recitavit Officium magnum. Et ita me citato docet Persicus *de Horis Canon. c. 5. dub. 22. n. 4.* & alii.

F I N I S.